Universidad de Deusto
Biblioteca

VI.

VETVS ET NOV. TEST.
CV INTERP. INTERLIN.

Universidade do Porto
Biblioteca

VET·VS·ET·NOV
TESTA·CV·INTER
PRETAT·INTER
PEARL·TOM·6·

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

NOVVM

TESTAMENTVM GRAECE

Cum vulgata interpretatione Latina Græci contextus lineis inſerta: Quæ quidem interpretatio, cùm à Græcarum dictionum proprietate diſcedit, ſenſum, videlicet, magis quàm verba exprimens, in margine libri eſt collocata: atque alia BEN. ARIÆ MONTANI HISPALENSIS operâ è verbo reddita, ac diuerſo characterum genere diſtincta; LOVANIENSIVM verò Cenſorum iudicio & totius Academiæ calculis comprobata; in eius eſt ſubſtituta locum.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

HVIVS *operis, atque adeò eorum omnium quæ in ſacro hoc* APPARATV *continentur, qui ordinem, rationemq; omnem cupit cognoſcere, is tum eam quæ proximè ſequitur, tum verò eas omnes eiuſdem* MONTANI *Præfationes, quæ quidem ſingulis ſunt annexæ libris, attentè perlegat. huius enim minimi ſanè laboris neminem vnquam pœnitebit.*

Ex Bibliotheca Jh. Victor. Par.

FACULTAD DE TEOLOGIA Univ. de Deusto BILBAO

ANTVERPIÆ
Excudebat Chriſtophorus Plantinus
Regius Prototypographus.
M. D. LXXII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

BENEDICTI ARIÆ MONTANI HISPALENSIS, IN NOVI TESTAMENTI GRÆCI LATINAM INTERPRETATIONEM E VERBO EXPRESSAM AD CHRISTIANVM LECTOREM PRÆFATIO.

CVM nihil in nobis ſit, quod Chriſtianæ Reip. iamdiu non conſecrauerimus: meritò omnem ſtudiorum, actionumque noſtrarum rationem, ad publicam vtilitatem ſemper referendam eſſe duximus. Cuius quidem rei præter officij noſtri conſcientiam, qua fruimur, Deum etiam ipſum teſtem appellamus: quem nihil omnino, quantumuis mentis humanæ tenebris obuolutum, & in deprauati hominum ingenij latebris deliteſcēs, vnquam latere poteſt; & qui, non ſolùm, eorum quæ aut dicta, aut facta ſunt, verùm etiam eorū quæ in mentē hominibus veniunt, teſtis eſt & iudex. Cùm verò ex ſacroſancta eius doctrina didicerimus, nihil lucis nobis ineſſe quod eius beneficio acceptū referre non debeamus: atque adeò, cùm eius etiam præceptis moneamur, vt qua in re fratribus prodeſſe poſſumus, iiſdem noſtra ope & auxilio nunquam deſimus: vtique elaborandum eſt nobis, vt quod quiſq. donum à ſummo illo rerum omnium opifice acceperit, id & diligenter, & fideliter cum cæteris communicet. Quod quidem in primis nobis ſemper fuit propoſitum. Pro ea enim, ſi qua in nobis eſt, doctrina (quæ quidem quàm ſit exigua ingenuè agnoſcimus) Chriſtianæ Reip. vtilitati, propenſo animo, ac totis, quod aiunt, viribus, noſtris laboribus ſemper conſultum eſſe voluimus. Qua in re non propriæ exiſtimationis & honoris, verùm communis Chriſtianorum vtilitatis rationem habuimus. Atque hac de cauſa non multum laborauimus ad quot & quàm magnos viros noſtri labores peruenturi eſſent, ſed an ex iis aliquod emolumentum Chriſtiani homines percipere poſſent. Hac enim in parte, neque huius neque illius gratiæ aut dignitati inſeruientes, humilioribus æquè ac potentioribus, & tam iis qui indigent vt nutricum more manſum eis in os inferatur, quàm iis quibus ſolidior cibus præbendus eſt, nos deuinctos eſſe agnoſcimus; ſiquidem omni hominum generi abundè à nobis ſatis fieri cupimus. quocunque enim tempore, aut quacunque in re aliquid Chriſtianis vtile à nobis præſtari poſſe intelligemus, nullis neque laboribus neque vigiliis vnquā parcemus. Cùm igitur noſtram illam diligentiam (patere, Lector, & concede, vt hoc vocabulo noſtram illam operā nominemus) in veteri Teſtamento ex Hebraica veritate in Latinam linguam conuertendo (quæ interpretatio in illo ſacrorum Bibliorum regio apparatu conſpicitur) omnium eruditorum ſuffragio probatam eſſe conſpiceremus: doctiſſimorum Theologorum ſententia idem à nobis in Nouo Teſtamento præſtandum eſſe intelleximus, nempè vt omnia ad Græci contextus phraſim expenderentur. Hac enim ratione pariter adiuuari poſſunt ii qui ex Græcis theſauris noua, atq. ii qui ex Hebræis vetera proferre parant. Quamuis enim hac tempeſtate multò plures Theologos Græcè quàm Hebraicè doctos in Europa paſſim reperias: attamen nec etiam eorum exiguus eſt numerus qui neutram linguam tenent: qui cùm videant harum linguarum cognitionem non ſine magna difficultate acquiri poſſe;

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne earum fructu omnino careant, vtriusque idiotismis (quos vocant)id est, loquendi proprietatibus libentes assuescere, easque sibi familiares reddere percupiunt: vt hoc modo vtriusque idiomatis vim multò minori negotio consequantur. Sed vt tandem ad rem veniamus,vulgatam illam Noui Testamenti interpretationem, qua iam multis seculis, & etiamnum vtitur Romana Ecclesia, cæteris quæ hodierno die extant omnibus semper anteponendam duximus. Hæc enim sine dubio,& grauissima & tutissima omnium est. Cùm verò interdum orationis difficultas postulabat, vt ab ea recederetur: id ita à nobis est præstitum, vt non eam corrigamus, cæterisue postponamus, sed potius aliarum adiumento eam explicemus. Idque cùm in veteri Testamento faciendum esse duximus, tum verò maximè in nouo,in quo Græca in Latinam linguam maiori cum proprietate, quàm è cæteris linguis, conuerti potuerunt. Nam hæc duo linguarum genera cognatione quadam & affinitate quodammodo inter se coniunguntur. Accidit tamen interdũ vt Greca phrasis nimiũm à Latini sermonis proprietate discedat. Tunc ita sententiæ rationem habuimus, vt Græca molliori & faciliori locutione, prout res postulare videbatur, reddiderimus. Atque hac de causa multò facilius fore putauimus, vulgatam editionem in nouo Testamento ad verbum Græco contextui annectere, quàm eam Hebraico inserere. Hebraici enim sermonis proprietatem plurimùm à Latina locutione distare palàm est: Græci verò non item. Atque ideo qui in Hebraicis verbum pro verbo Latinè reddere studet,is necesse habet magnam copiam idiotismorum comparare. Alioqui Latinis qui Hebraicè nesciunt, Latina obscuriora dabit, quàm si iisdem mera Hebraica offerret. Ea verò quæ ex Græcis de verbo redduntur, quamuis parùm aut nihil cum soluta oratione Latina habent commune; cum poetica tamen locutione non ineleganter subinde conueniunt. Cùm igitur nullo maiori studio teneamur, quam vt studiosorum vtilitati consulamus, & eorum studia quantum per nos præstari potest, promoueamus: atque vt doctissimis viris, quorum honestissimo desiderio non potuimus non satisfacere, hac etiam in parte morem geramus: ad exemplum eius laboris quem sumpsimus in examinanda veteris Testamenti interpretatione à Sante Pagnino conscripta,in nouo etiam Testamento vulgatam editionem in studiosorum gratiam Græco contextui inseruimus, & Græcam phrasim Latinè ad verbum reddidimus. qui labor eruditis, vt opinor, non ingratus, rudioribus verò non solùm vtilis, verùm etiam necessarius erit. Qui enim ex fontibus vtriusque linguæ, Hebrææ scilicet & Græcę, tantum haurire cupit quod ei satis sit ad sacræ scripturę libros intelligendos, huc accedat. Poterit enim, si saltem mediocrem adhibeat diligentiam, intra decem menses, aut etiam citiùs vtriusque sermonis Græci & Hebraici cognitionem haud exiguam consequi. His quoque accedit multorum locorum interpretatio, quæ vulgatę editioni addita ad sententiæ explicationem plurimùm confert. Itaque nostram noui Testamenti Latinam interpretationem inter Græci contextus lineas describendam curauimus, vt quęlibet dictio Latina suæ Græcę subscriptæ responderet. Cùm verò vulgata nõ à sententia quidem (id enim nusquam ferè accidit) sed à dictionum Græcarum proprietate recedit, ea suis characteribus, hoc est, Romanis in margine collocata, nostram interpretationem ad verbum redditam, Italicis characteribus, in illius locum substituimus; ita vt integram vulgatam reliquerimus, & mus, & Greca de verbo expressérimus. Præterea vt linguæ Græcæ tironibus adiumento essemus, & eos molesto labore subleuaremus, difficiliora themata verborum Græcorum à nobis in margine adnotata sunt. Cùm verò tanto oneri nostros humeros impares esse cognoscamus, atque ideò ipsi nobis de nostra industria non tãtum polliceamur, quin interdum minùs aptè aut concinnè quàm par fuit aliquid nos enuntiasse fateamur:tuum certè erit, Lector,nostris laboribus ita fauere, vt æquum te iudicem, hac in parte præbeas. neque enim laudem,cuius nunquam fuimus cupidi, nobis tribui, sed veniam concedi postulamus, si qua in re omnibus non satisfecerimus. Neque etiam dubitamus quin hic quædam fortassis occurrant, ex quibus aliquis primo aspectu offensionem accipere possit: atque ideò aliqua de totius nostræ interpretationis ratione hoc loco subijcere non pigebit, quibus institutum nostrum aperiemus, & eorum quę à nobis,hoc potiùs modo quàm illo prolata sunt, rationem simul reddemus. Ac primùm quidem nobis propositum non fuit vulgatam ac veterem editionem corrigere, aut emendare: eam enim, vt suprà diximus,cęteris omnibus semper preferendam duximus, si modò integra illa quidem & incorrupta haberi possit: sed nostrum fuit institutum Græcam phrasim quàm aptissimè exprimere. Præterea hoc quoque, candide Lector,te admonitum volumus, occurrere interdum verba aliqua quæ non solùm tempore, ac modo, verùm etiam voce ipsa in nostra hac interpretatione mutata sunt. Quod quidem ad alterutrum ex duabus hisce rationibus, aut ad maiorem, scilicet, veteris editionis explicationem, aut ad supplementum sententiæ in Græca lectione obseruatæ referri volumus. Sæpè enim accidit, vnius Græci vocabuli vim non posse vna altera Latina dictione propriè explicari, sed duas, aut etiam plures dictiones Latinas ad exprimendam Græcæ illius vocis proprietatem requiri. Id cùm occurrit, vetus illa editio vnicam vocem Latinam adhibet, quæ vnicam illam Græcam reddat: nos verò cùm videamus id non satis commodè fieri, neque vnica illa dictione Latina Græcum illud vnicum vocabulum explicari, aliud apponimus, quod quidem coniunctum cum eo quod habetur ex vulgata in margine,planiorem omnino, ac faciliorem reddit sensum. Exempli gratia: Legitur apud Paulum ad Ephes. 4, 19. ἀπηλγηκότες, quod vetus interpres vertit, *desperantes*, idque rectissimè: nos verò adiecimus, *dedolentes*: vtrumque enim si attentiùs consideretur, verbi Græci naturam & vim explicat: vt ex doctorum virorum conscriptis in D. Paulum commentariis, apertiùs cognosci poterit. Quædam verò Græca verba consultò reliquimus, qualia sunt illa: *Presbyter*, *diaconus*, atque his similia; non quidem quòd ea sint dilucidiora iis quæ leguntur in veteri editione; sed vt doceamus indoctos, & imperitos calumniatores, huiusmodi voces à sacrosancta Romana Ecclesia, non temerè, vt ipsi volunt, fuisse vsurpatas, nimirum quæ in sacris libris frequentes occurrant. Interdum etiam quędam mutauimus, non quòd ea meliùs à nobis reddi posse existimaremus, sed vt nobis semper similes essemus in reddendis vbique ad verbum Grecis dictionibus. Ex qua vertendi similitudine & constantia, explicatio Lectoribus ex multorum locorum collatione facilior erit. Verbi gratia,licet hæc dictio προσευχαὶ *orationem* etiam significet, & ideò vetus interpres, cui satis est textus Græci sententiam reddere, interdum *preces*, interdum *orationem* reddat: nos, nostri instituti seruandi gratia, vbique *preces* vertimus. Quod quidem obseruauimus

Universidad de Deusto
Biblioteca

nimus etiam in verbis *Auctoritas* & *Potestas*, atque in aliis compluribus. Nonnunquam etiam, vt quædam dilucidius distinguerentur & explicarentur, nonnulla mutauimus, quæ alioqui non ita aptè & commodè explicari posse videbantur: exempli causa, δύναμις Latinè reddi solet, *virtus*: nos *efficacitatem* vertimus: non quòd *virtus* significet aliquid distinctum, aut diuersum ab *efficacitate*: sed quia dictio hæc *virtus* Latinè enuntiata, respõdet duabus his vocibus Græcis δύναμις & ἀρετὴ, quarum dictionum significationes nihil habent inter se commune, sed earum altera planè quid diuersum ab altera sonat. quoties igitur δύναμιν reperimus, *efficacitatem* vel *efficientiam* vertimus. *Potentia* enim Latinè aliud est. Illud etiam quenquam latere nolumus, nos vt verbi Græci veram & germanam significationem, ac ἐνεργείαν redderemus, coactos interdum fuisse nouis & fictis vocabulis vti (quæ licentia nobis, vt opinor, concedenda est) vt illud ad Philipp. 3, 4. πεποίθησιν quod *confisibilitatem* vertimus, id est, arrogantiæ, & confidentiæ materiam, vt discrimen constitueremus inter πεποίθησιν, & confidentiam: hæc enim vitium est, & apud Latinos plerumque in malam partem sumitur: & ab hac Apostolus erat omnino alienus. Articulos Græcos Latinis pronominibus aliquando expressimus, nempe cùm aliquid significanter indicant. Atque hac etiam in parte, vt in cæteris quas commemorauimus, veterem interpretem secuti sumus. Is enim, prout res postulare videbatur, eodem modo articulos reddidit; vt 2. Petr. 2, 22. τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, habet: *Illud veri prouerbij*. In iis verò locis, in quibus sententia erat, alioqui per se clara & euidens, articuli interpretationem omisimus. Illud autem omnibus Græcæ linguæ peritis notum nos etiam constanter asserimus, nempe articulorum vsum vnam ex potissimis, & significantissimis linguæ Græcæ partibus esse: adeò vt Latinus sermo eorum proprietatem non dicam imitari; sed ne vix quidem vllis verbis assequi queat. Ac multò etiam minus illam temporum in coniugationibus verborum, vbertatem, & præsertim illum Participiorum leporem, & admirabilem quandam vim Aoristorum & Futurorum. Facti enim alicuius præteriti Participia propriè reddi nequeunt, nisi cum verborum ambage, & impropria quadam translatione, quæ plerumque Græcam phrasim labefactat. Quod cùm sæpiùs animaduerteret vetus interpres; ea tempora, si modò id per Latini sermonis rationem licebat, aliis Latinis verbis reddidit: sin minùs, omissis verbis Græcæ locutionis, eius sententiam Latinè expressit: ita vt sepius eius interpretatio, non ad verbum, sed ad sententiam accipienda sit. At verò cùm à nobis id negotij susceptum esset, vt & Latinè, & quàm aptissimè omnia ad Græcæ locutionis proprietatem expenderentur, Græca Participia Latinis expressimus, vt hac ratione verbum verbo, & modus modo responderet. Cuius verò temporis illa Participia sint, satis admonuimus, cùm vulgatæ editionis verba, quæ id demonstrant, in margine collocauimus. Pleraque sunt alia, ac penè infinita quæ ex lingua Græca minùs feliciter in Latinam conuerti possunt, siquidem pondus, ac vis Græcæ dictionis reddenda sit. Quam ob rem quod sacræ Scripturæ studiosis de discenda Hebraica lingua, saltem quod ad intelligendas temporum, ac modorum varietates, ac proprietates satis sit, consilium damus; idem in Græcis quoque capiendum, admonemus, & studiosos omnes vt id faciant, quantùm possumus, hortamur. Certò enim affirmamus nunquam fore, vt ipsos huius laboris pæniteat. Neque ad eam rem nostros labores inutiles fore credimus. Nec dubitamus quin piis viris, ac veræ disciplinæ cupidis, quorum consilio nos & hortatu tot & tantos in hoc opere labores consumpsimus, nostrum hoc consilium valdè probetur. Quod si ea quæ in re tam ardua & difficili præstitimus, longè inferiora sunt iis quæ Christianæ Reip. exhibere cuperemus; tuum erit, Lector, tuis studiis, & diligentia ea quæ à nobis requiri poterunt, duplici ratione compensare: quarum altera est, vt huius linguæ cognitionem ita tibi compares, vt nostra diligentia amplius non egeas. Altera, vt veterem editionem cum Græcis exemplaribus ita conferas, vt ex vtriusque diligenti & accurata collatione sacræ Scripturæ sensum, & Spiritus sancti, à quo hæc sunt profecta, mentem & sententiam tandem assequare. Speramus verò nos, si modò nostris votis annuat Deus, cuius gloriæ & honori tantùm inseruire cupimus, aliquid edituros, quod, hac potissimùm in parte omnibus studiosis, atque adeò toti Reip. Christianæ plurimum adiumenti afferre poterit: siquidem nihil nobis est antiquius, quàm vt Deo, & Ecclesiæ, in qua nati, & educati sumus, debita pietatis officia, quantum possumus, præstemus. Ea verò mente non sumus, vt nostra hæc Latina interpretatio separata à Græco contextu, in cuius gratiam à nobis elaborata est, ab aliquo vnquam excudatur: cùm hoc à multis grauissimis & doctissimis viris, qui in vertendis sacræ Scripturæ libris extremam manum imposuerunt, feliciter præstitum sit; in quorum laboribus cuiuis acquiescendum esse existimamus. id verò maximè cùm vulgatæ editionis vsum, vt suprà diximus, omni hominum generi vtilissimum & commodissimum esse iudicemus. Vale in Christo. Datum Antverpiæ. Cal. Augusti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

S. IESV CHRISTI
EVANGELII LATINA INTERPRETATIO, QVAM AD
GRÆCI IDIOMATIS RATIONEM EXPENDEBAT BENED. ARIAS MONTANVS HISPALENSIS.

Euangelium secundùm Matthæum.

CAPVT PRIMVM.

ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ 1
LIBER generationis IESV Christi, filii
Δαυὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. Ἀβραὰμ ἐγέννησε
Dauid, filij Abrahæ. Abrahæ genuit
τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ.
Isaac. Isaac autem genuit Iacob.
Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀ-
Iacob autem genuit Iudam & fra-
δελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς
tres eius. Iudas autem genuit Phares & Zaram de
Θαμάρ. Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑσρώμ. Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν
Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit
Ἀράμ. Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε
Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem ge-
τὸν Ναασσών. Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών. Σαλμὼν
nuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. Salmon
δὲ ἐγέννησε τὴν Ῥαὰβ τὸν Βόοζ. Βόοζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβὴδ
autem genuit Rahab. Booz autem genuit Obed
ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί. Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν
ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit
Δαυὶδ τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολο-
Dauid regem. Dauid autem rex genuit Salo-
μῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου. Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ. Ῥο-
monem ex ea quæ fuerat Vriæ. Salomon autem genuit Roboam. Ro-
βοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιά. Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά. Ἀσὰ
boam autem genuit Abiam. Abia autem genuit Asa. Asa
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ. Ἰω-
autem genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Ioram. Io-
ρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζίαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωαθάμ.
ram autem genuit Oziam. Ozias autem genuit Ioatham.
Ἰωαθὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἄχαζ. Ἄχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐζεκίαν.
Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam.
Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ. Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν
Ezechias autem genuit Manassen. Manasses autem genuit
Ἀμών. Ἀμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσίαν. Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν
Amon. Amon autem genuit Iosiam. Iosias autem genuit
Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
Iechoniam & fratres eius, in tranſmigratione Baby-
λῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέν-
lonis. Poſt autem tranſmigrationem Babylonis, Iechonias ge-
νησε τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβαβέλ.
nuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.
Ζοροβαβὲλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν
Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit
Ἐλιακείμ. Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζὼρ δὲ ἐγέν-
Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. Azor autem ge-
νησε τὸν Σαδώκ. Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχείμ. Ἀχεὶμ δὲ ἐγέν-
nuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem ge-
νησε τὸν Ἐλιούδ. Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ. Ἐλεάζαρ δὲ
nuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem
ἐγέννησε τὸν Ματθάν. Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακὼβ
genuit Matthan. Matthan autem genuit Iacob. Iacob
δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς,
autem genuit Ioſeph virum Mariæ, de qua natus eſt Ieſus,
ὁ λεγόμενος Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ 17
qui vocatur Chriſtus. Omnes itaque generationes ab Abraham
ἕως Δαυὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς με-
uſque ad Dauid, generationes quatuordecim: & a Dauid vſque ad tranſ-
τοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς με-
migrationem Babylonis, generationes quatuordecim: & a tranſ-
τοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.
migratione Babylonis vſque ad Chriſtum, generationes quatuordecim.
Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν· μνηστευθείσης γὰρ 18
Chriſti autem generatio ſic erat: Deſponſata enim

τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὑ-
matre eius Mariæ Ioſeph, ante quàm conuenirent ipſi, in-
ρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ
uenta eſt in vtero habens de Spiritu ſancto. Ioſeph autem vir
αὐτῆς, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι, ἐβουλή-
eius, cum eſſet iuſtus, & nolens eam exemplum facere, voluit
θη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος,
occultè dimittere eam. Hæc autem eo cogitante,
ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς
ecce angelus Domini per ſomnium apparuit ei, dicens, Ioſeph fili
Δαυὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ
Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. id
γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου. Τέξεται δὲ
enim in ea natum eſt, de Spiritu eſt ſancto. Pariet autem
υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν
filium, & vocabis nomen eius Ieſum: ipſe enim ſaluum faciet
λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν
populum ſuum à peccatis eorum. Hoc autem totum factum eſt
ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος·
vt adimpleretur dictum id. Domino per Prophetam, dicentem:
Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι
Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium, & vocabunt
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ'
nomen eius Emmanuel: quod eſt interpretatum, Nobiſcum
ἡμῶν ὁ Θεός. Ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν
Deus. Exſurgens autem Ioſeph à ſomno, fecit
ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου· καὶ παρέλαβε τὴν γυ-
ſicut præcepit ei angelus Domini: & accepit co-
ναῖκα αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτοῦ
iugem ſuam. Et non cognoſcebat eam, donec peperit filium ſuum
τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
primogenitum: & vocauit nomen eius Ieſum.

CAP. II. β'.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις
Cùm ergo natus eſſet Ieſus in Bethleem Iudæ, in diebus
Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπ' ἀνατολῶν παρεγένοντο
Herodis regis, ecce Magi ab Orientalibus acceſſerunt
εἰς Ἱεροσόλυμα, λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν
in Hieroſolymam, dicentes: Vbi eſt natus rex
Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν
Iudæorum? vidimus enim eius ſtellam in Oriente, & venimus
προσκυνῆσαι αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς ἐτα-
adorare eum. Audiens autem Herodes rex, con-
ράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. καὶ συναγαγὼν
turbatus eſt, & omnis Hieroſolyma cum eo. Et congregans
πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ'
omnes principes ſacerdotum, & Scribas populi, ſciſcitabatur ab
αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθ-
eis vbi Chriſtus naſceretur. At illi dixerunt ei: In Beth-
λεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·
Iehem Iudæ: ſic enim ſcriptum eſt per Prophetam:
Καὶ σὺ Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγε-
Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in
μόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅς ποιμανεῖ
principibus Iudæ: ex te enim exibit dux, qui regat
τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. Τότε Ἡρῴδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς
populum meum Iſrael. Tunc Herodes clàm vocatis
Μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος,
Magis, perquirebat ab eis tempus apparentis ſtellæ,
καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε, Πορευθέντες ἀκρι-
& mittens eos in Bethleem, dixit: Euntes diligenter
βῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγεί-

Universidad de Deusto
Biblioteca

λατί μοι, ὅπως ἀκ ὦ ἐλθὼν φονεύσω αὐτό. οἱ δὲ
ἀκούσαντες τ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶ-
δον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ
ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρᾷ
μεγάλῃ σφόδρα. καὶ ἐλθόντες εἰς τ οἰκίαν, εἶδον τὸ παι-
δίον μετὰ Μαρίας τ μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν
αὐτῷ· καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν
αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν. καὶ χρημα-
τισθέντες κατ ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι ἄλλης
ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τ χώραν αὐτῶν. ἀναχωρησάντων δὲ
αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνει κατ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων,
Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τ μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε
εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ
Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέ-
λαβε τὸ παιδίον καὶ τ μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς
Αἴγυπτον. καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τ τελευτ Ἡρῴδου· ἵνα πληρω-
θῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τ κυρίου διὰ τ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ
Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι
ἐνεπαίχθη ὑπὸ τ μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεί-
λεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις
αὐτ ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε
παρὰ τ μάγων. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τ
προφήτου, λέγοντος· Φωνὴ ἐν ῾Ραμὰ ἠκούσθη, θρῆνος, &
κλαυθμὸς πολύς· ῾Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα
αὐτ, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. τελευτ
σαντος δὲ τ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ ὄναρ φαίνεται
τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ
παιδίον καὶ τ μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς τ γῆν Ἰσραήλ· τε-
θνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τ ψυχὴν τ παιδίου. ὁ δὲ ἐγερθεὶς
παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τ μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς τ γῆν
Ἰσραήλ. ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τ Ἰου-
δαίας ἀντὶ Ἡρῴδου τ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν.
χρηματισθεὶς δὲ κατ ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τ Γαλι-
λαίας. καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Να-
ζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τ προφητ, ὅτι Ναζω-
ραῖος κληθήσεται.

CAP. III. γ.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνε(ται) Ἰωάννης ὁ βαπτίσ(της),
κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τ Ἰουδαίας, καὶ λέγων, μετανοεῖτε·
ἤγγικε γὰρ ἐγγὺς ἡ βασιλεία τ οὐρανῶν. οὗτ γάρ ἐστιν ὁ ῥη-
θεὶς διὰ Ἡσαΐου τ προφήτου, λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ,
ἑτοιμάσατε τ ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτ.
αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμή-
λου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτ· ἡ δὲ τροφὴ
αὐτ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. τότε ἐξεπορεύετο πρὸς
αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος
τ Ἰορδάνου. καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τ Ἰορδάνῃ ὑπ᾽ αὐτ, ἐξο-
μολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν
Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα
αὐτ, ἔφη αὐτοῖς, γέννημα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν
φυγεῖν ἀπὸ τ μελλούσης ὀργ; ποιήσατε οὖν καρπὸν
ἄξιον τ μετανοίας. καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, πα-
τέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται
ὁ θεὸς ἐκ τ λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ
ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τ δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ
ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτε(ται), καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν. ὁ δὲ ὀπί-
σω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ
ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ
πυρί. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτ, καὶ διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτ,
καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
Τότε παραγίνεται Ἰησοῦς ἀπὸ τ Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην
πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτ. ὁ δὲ Ἰωάννης
διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς
αὐτόν, Ἄφες ἄρτι οὕτως· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δι-
καιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη
ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ
εἶδε τὸ πνεῦμα τ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, & ἐρχό-
μενον ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τ οὐρανῶν, λέγουσα·
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

CAP. IIII. δ'.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τ ἔρημον ὑπὸ τ πνεύματος, πει-
ρασθῆναι ὑπὸ τ διαβόλου. καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαρά-
κοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε.
καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν, εἰ υἱὸς εἶ τ θεοῦ, εἰ-
πὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς,
εἶπε· γέγραπται, οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσε(ται) ἄνθρωπος, ἀλλ᾽
ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.
Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν,
καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τ ἱερ, καὶ λέγει αὐτῷ, εἰ
υἱὸς εἶ τ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγ-
γέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ, ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μή
ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ἔφη αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.
Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν
λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τ κόσμου, καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν· καὶ λέγει αὐτῷ· ταῦτά σοι δώσω,
ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις,
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ
ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς
τὴν Γαλιλαίαν· καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲτ, ἦλθε κατῴκησεν
ἐν Καπερναοὺμ τ παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ
Νεφθαλείμ· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τ προφήτου, λέγοντος·
Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πε-
ραν τ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τ ἐθνῶν· ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν
σκότει, εἶδε φῶς μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ
θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς
κηρύσσειν, καὶ λέγειν, μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τ οὐρα-
νῶν. Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τ Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, τὸν Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον,
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τ
θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω
μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέν-
τες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ προελθὼν ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τ πατρὸς αὐτῶν,
καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.
οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ. Καὶ περιῆγεν ὅλην τ Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς,
διδάσκων ἐν τ συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ-
λιον τ βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν
μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην
τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς
ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαι-
μονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ
ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολ-
λοὶ ἀπὸ τ Γαλιλαίας, καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ
Ἰουδαίας, καὶ πέραν τ Ἰορδάνου.

CAP. V. ε'.

Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθισθέντος
αὐτ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτ. καὶ ἀνοίξας τὸ
στόμα αὐτ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων· μακάριοι οἱ πτωχοὶ
τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τ οὐρανῶν.
μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.
μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.
μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τ δικαιοσύνην, ὅτι αὐ-
τοὶ χορτασθήσονται. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεη-
θήσονται. μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν
ὄψονται. μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κλη-
θήσονται). μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι
αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τ οὐρανῶν. μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀ-

Ἀκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις. ὃς
δ᾽ ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω
ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος
ἔσται τῇ κρίσει. ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος
ἔσται τῷ συνεδρίῳ. ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέ-
ενναν τ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κα-
τὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τ θυσιαστη-
ρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ
τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀν-
τιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ᾽ αὐτοῦ, μήποτέ
σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ
τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι,
οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· τοῖς ἀρχαίοις· οὐ μοιχεύσεις.
Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ
ἐπιθυμῆσαι αὐτ, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν,
καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν
σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐρέθη δὲ ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀπ-
στάσιον. 32 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς
ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. πάλιν ἠκούσατε, 33
ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυ-
ρίῳ τοὺς ὅρκους σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε 34
ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ θεοῦ· μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑπο- 35
πόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, 36
ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.
ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ, ναί· οὒ, οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων, 37
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφ- 38
θαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντι- 39
στῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα,
στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. καὶ τῷ θέλοντί σοι κρι- 40
θῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον.
καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.
τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι, 42
μὴ ἀποστραφῇς.
ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺ- 44
μῶν εὐλογεῖτε, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεα-
ζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ 45
πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔ- 46
χετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε 47
τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶ-
ναι οὕτω ποιοῦσι; ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡσπερ ὁ πατὴρ 48
ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι.

CAP. VI.

Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπρο- 1
σθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε,
μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου,
ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν
ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦν-
τος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δε-
ξιά σου· ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ 4
πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ
φανερῷ. καὶ ὅταν προσεύχῃ, ἔσῃ ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι
φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλα-
τειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώ-
ποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

Tu autem cum oratus, intra in cubiculum tuum: & 6
οὐ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου, καὶ
κλείσας τὸν θύραν σου, προσεύξῃ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ
κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώ-
σει σοι ἐν τῷ φανερῷ.
προσευχόμενοι δὲ μὴ βατ- 7
τολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ἐν τῇ πολυλο-
γίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς·
οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι
αὐτόν. οὕτω οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. ἐλθέτω ἡ βα- 10
σιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ
τῆς γῆς. τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. 11
καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίε- 12
μεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πει-
ρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστὶν 13
ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
εἰ γὰρ ἀφήσετε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, 14
ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος.
ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, 15
οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ, tri- 16
στοι. ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι
τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι
τὸν μισθὸν αὐτῶν.
σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαι σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσω- 17
πόν σου νίψαι, μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ
κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φα-
νερῷ.
μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς 19
καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέ-
πτουσιν.
θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς 20
οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέ-
πτουσιν.
ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρ- 21
δία σου.
ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν 22
ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται.
ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκο- 23
τεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;
οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, 24
καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονή-
σει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε, καὶ τί πίητε· 25
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν
ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ 26
θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐρά-
νιος τρέφει αὐτά. οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;
τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλι- 27

Thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo, vbi neque ærugo 20
neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt, nec furantur.
Vbi enim est thesaurus tuus, ibi & cor tuum erit. 21
Lucerna corporis tui est oculus. Si igitur oculus tuus 22
fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.
Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tene- 23
brosum erit. Si ergo lumen quod in te est, tenebræ sunt: tenebræ
ipsæ quantæ erunt?
Nemo potest duobus dominis seruire: aut enim vnum odiet, 24
& alterum diliget: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet.
Non potestis Deo seruire & mammonæ.
Propter hoc dico 25
vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, & quid bibatis:
neque corpori vestro quid induamini. nonne anima plus
est quam esca: & corpus quam vestimentum?
Respicite 26
volatilia cæli, quoniam non seminant, neque metunt,
neque congregant in horrea, & Pater vester cæ-
lestis pascit illa? nonne vos magis pluris estis super illa?
Quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? 28
Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant neque nent.
Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni 29
gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si autem fœnum
agri hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos modicæ fidei?
Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus? aut quid bibemus? 31
aut quo operiemur? Omnia enim hæc gentes inquirunt. Scit enim Pater vester cœlestis quod horum omnium indigeatis.
Quærite autem primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adponentur vobis. Nolite ergo anxiari in crastinum: crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.

CAP. VII.

Nolite iudicare ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: trabem autem quæ in oculo tuo est non animaduertis? Aut quomodo dices fratri tuo: Frater, sine eiiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in oculo tuo? Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas in pedibus suis, & conuersi dirumpant vos. Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? Aut si pisces petierit, numquid serpentem porriget ei? Si ergo vos cum sitis mali nostis dona bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in cælis, dabit bona petentibus se? Omnia ergo quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc enim est Lex & Prophetæ. Intrate per angustam portam: quia lata porta & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta, & arcta via est quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in indumentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: & arbor mala, fructus malos facit. Non potest arbor bona, fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere. Omnis arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Itaque ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, introibit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse introibit in regnum cælorum. Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, Quia numquam noui vos, discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui ædificauit domum suam super petram. Et descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & impegerunt in domum illam, & non cecidit: fundata enim erat super petram. Et omnis qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificauit domum suam super arenam: descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & impegerunt in domum illam, & cecidit: & fuit ruina illius magna. Et factum est, cum consummasset Iesus verba hæc, mouebantur turbæ super doctrina eius. Erat enim docens eos tanquam potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum & Pharisæi.

CAP. VIII.

Descendente autem eo de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ. Et ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum tetigit eum, dicens: Volo: mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Iesus: Vide nemini dixeris sed vade, ostende te sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses in testimonium illis. Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio, rogans eum, & dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, grauissime affligitur. Et ait illi Iesus: Ego veniam curabo eum. Et respondens Centurio, ait: Domine, non sum dignus vt intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus. Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit: & alii: Veni, & venit: & seruo meo, Fac hoc, & facit. Audiens autem Iesus, miratus est, & sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israel. Dico autem vobis, quod multi ab oriente & occidente venient, & recumbent cum Abraam, & Isaac, & Iacob in regno cælorum: filii autem regni eiicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Et dixit Iesus centurioni: Vade, & sicut credidisti fiat tibi. Et sanata est puer in hora illa. Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem, & febricitantem. Et tetigit manum eius, & dimisit eam febris, & surrexit, & ministrabat illi. Vespere autem facto, obtulerunt ei dæmonium habentes multos: & eiiciebat spiritus verbo, & omnes male habentes curauit: vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit, & ægritudines portauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

filiorum regni eiicientur in tenebras exte-
οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώ- 12
riores: ibi erit fletus, & stridor dentium.
τερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
Et dixit Iesus Centurioni: Vade, & sicut cre-
καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῳ· Ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπί- 13
didisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in hora illa.
στευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτῆ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.
Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum
Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν 14
eius iacentem & febricitantem. Et tetigit manum
αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν· καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς 15
eius, & dimisit eam febris: & surrexit, & ministrabat ei.
αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
Vespere autem facto, obtulerunt ei dæmonio-
Ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολ- 16
sos: & eiiciebat spiritus verbo: & omnes male
λούς, καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς
habentes curauit: ut adimpleretur dictum quod
ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου 17
dictum est per Isaiam prophetam dicentem: Ipse
τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ
infirmitates nostras accepit, & ægritudines
τὰς νόσους ἐβάστασεν.
portauit.
Videns autem Iesus multam circa se turbam, iussit
Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσε 18
discipulos ire trans fretum.
εἰς τὸ πέραν.
Et accedens
Καὶ προσελθὼν
unus Scriba dixit ei: Magister, sequar te quo-
εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅ- 19
cumque ieris. Et dixit ei Iesus: Vulpes
που ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες 20
foueas habent, & volucres cæli nidos:
φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις
Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.
ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.
Alius autem discipulorum eius ait illi: Domine, permit-
Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρε- 21
te mihi primum ire & sepelire patrem meum.
ψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.
Iesus autem
Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ait illi: Sequere me, & dimitte mortuos
εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς
sepelire suos mortuos. Et ascendente eo in nauiculam,
θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. Καὶ ἐμβαίνοντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, 23
secuti sunt eum discipuli eius.
ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Et ecce motus ma-
Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέ- 24
gnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur
γας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ
fluctibus: ipse vero dormiebat. Et accedentes
τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. καὶ προσελθόντες οἱ 25
discipuli eius, suscitauerunt eum, dicentes: Domine, salua nos,
μαθηταὶ αὐτοῦ, ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς,
perimus. Et dixit eis: Quid timidi estis modicæ
ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε ὀλιγόπιστοι;
fidei? Tunc surgens imperauit ventis & mari, & facta
τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένε-
est tranquillitas magna. Homines autem mirati sunt, dicentes:
το γαλήνη μεγάλη. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, 27
Qualis est hic, quia venti & mare obediunt
Ποταπός ἐστι οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν
ei? Et cum venisset trans fretum in regionem Ge-
αὐτῷ; Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερ- 28
rasenorum, occurrerunt ei duo dæmoniosi de mo-
γεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνη-
numentis exeuntes, ferè multi, ita ut nemo posset transire per
μείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρ-
viam illam. Et ecce clamauerunt, dicentes: Quid no-
ελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες, τί ἡ- 29
bis & tibi Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torque-
μῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανί-
re nos? Erat autem procul ab illis grex porcorum multo-
σαι ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολ- 30
rum pascens. Dæmones autem rogabant eum, dicen-
λῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγον- 31
tes, si eiicis nos hinc, permitte nos abire in gregem
τες, εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην
porcorum. Et ait illis: Ite. Illi autem exeuntes,
τῶν χοίρων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες 32
abierunt in gregem porcorum. Et ecce grex totus
ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησε πᾶσα ἡ
agmine præceps in mare, & mortui sunt
ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον
in aquis. Pastores autem fugerunt, & uenientes in
ἐν τοῖς ὕδασι. οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς 33
ciuitatem, nuntiauerunt omnia, & de his qui dæ-
τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.
moniis habebant.
Et ecce tota ciuitas exiit Iesum obuiam
Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθε εἰς συνάντησιν τῷ Ἰη- 34
Iesu: & uidentes eum, rogabant ut transiret a finibus
σοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν
eorum.
ὁρίων αὐτῶν.

Et ascendens in nauiculam, transiit & uenit in
Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν 1
ciuitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticum in le-
πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλί-
ctulo iacentem. Et uidens Iesus fidem illorum, dixit pa-
νης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπε τῷ πα- 2
ralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.
ραλυτικῷ· Θάρσει τέκνον, ἀφίενταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.
Et ecce quidam ex Scribis dixerunt intra semetipsos:
Καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλα- 3
Hic blasphemat. Et cum uidisset Iesus cogitationes eorum, dixit: Ut quid
σφημεῖ. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν, ἵνατί
cogitatis mala in cordibus uestris?
ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
Quid enim est facilius dicere: Dimittuntur tibi pec-
Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρ- 5
cata: an dicere: Surge, & ambula? Ut autem sciatis quod fi-
τίαι· ἢ εἰπεῖν, ἔγειραι, καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξου-
lius hominis habet potestatem in terra remittendi peccata,
σίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας·
tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, & am-
τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ
bula in domum tuam. Et surrexit, abiit in domum
ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον 7
suam. Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificauerunt
αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι, ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν 8
Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.
Θεὸν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.
Et præteriens Iesus inde, uidit hominem sedem-
Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμε- 9
tem in telonio, Matthæum nomine: & ait illi:
νον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον ὀνόματι· καὶ λέγει αὐτῷ·
Sequere me. & surgens secutus est eum. Et factum est
Ἀκολούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο
recumbente eo in domo, & ecce multi publicani & pecca-
αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρ-
tores uenientes, discumbebant cum Iesu, & discipulis eius.
τωλοὶ ἐλθόντες, συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
Et uidentes Pharisæi, dicebant discipulis eius: Quare
Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διατί 11
cum publicanis & peccatoribus manducat Magister uester?
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;
At Iesus audiens, ait illis: Non ualentes
Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ 12
sani medico, sed male habentes. Euntes autem
ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευθέντες δὲ
discite quid est, Misericordiam uolo, & non sacrificium. Non enim uenit uo-
μάθετε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον κα- 13
care iustos, sed peccatores ad pœnitentiam.
λέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.
Tunc accesserunt ad eum discipuli Ioannis, dicentes:
Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, 14
Quare nos & Pharisæi ieiunamus frequenter, discipuli autem
Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί
tui non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt
σου οὐ νηστεύουσιν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται 15
filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus?
οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος;
Venient autem dies, cum auferetur ab eis sponsus, &
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni
τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ῥάκος ῥακους 16
rudis in uestimentum ueterum: tollit enim plenitudinem eius a
ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ
ueste, & grauius scissura fit. Neque mittunt uinum
τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον 17
nouum in uteres ueteres: alioquin rumpuntur utres, & ui-
νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶ-
num effundit, & utres pereunt: sed mittunt uinum nouum
νος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον
in utres nouos, & ambo conseruantur.
εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.
Hæc illo loquente, ecce princeps unus adora-
Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων εἷς ἐλθὼν, προσε- 18
bat eum, dicens: Filia mea modo defuncta est: sed
κύνει αὐτῷ, λέγων, ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ
ueniens impone manum tuam super eam, & uiuet.
ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται.
Et surgens Iesus, sequebatur eum, & discipuli eius.
καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
Et ecce mulier hæmorrhoissa duodecim annis, accedens
καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὄπι- 20
retro, tetigit fimbriam uestimenti eius. Dicebat enim intra semetipsam:
σθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ,
Si tetigero tantum uestimentum eius, salua ero.
ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς 21
Iesus autem conuersus, & uidens eam, dixit: Confide filia,
ἐπιστρεφεὶς, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε, θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου

fecit te. Et saluata est mulier ab hora illa.
σέσωκέ σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
Et ueniens Iesus in domum principis, & uidens
Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς 23
tibicines & turbam tumultuantem, Dicit illis: Rece-
αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, ἀναχω-
dite: non enim mortua est puella, sed dormit. Et de-
ρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατε- 24
ridebant eum. Cum uero eiecta esset turba, ingressus astitit
γέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτη-
manum eius: & surrexit puella. Et exiit
σε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν 26
fama hæc in uniuersam terram illam. Et transeunte im-
φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. καὶ παράγοντι ἐκεῖ- 27
de Iesu, secuti sunt duo cæci, clamantes, &
θεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ
dicentes: Miserere nostri Fili Dauid. Cum autem ue-
λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ Δαβίδ. ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, 28
nisset in domum, accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Iesus: Creditis
προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί· καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, πιστεύετε
quod possum hoc facere? Dicunt ei: Utique Domine.
ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, ναὶ κύριε.
Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum fidem uestram
τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν 29
fiat uobis. Et aperti sunt eorum oculi: &
γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ 30
commminatus est illis Iesus, dicens: Videte ne quis sciat.
ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.
Illi autem exeuntes diffamauerunt eum in tota terra illa.
οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. 31
Illis autem egressis, ecce obtulerunt ei ho-
Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄν- 32
minem mutum dæmonium habentem. Et eiecto dæ-
θρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαι- 33
monio, locutus est mutus: & mirate sunt turbæ, dicentes:
μονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες,
Nunquam apparuit sic in Israel. Phariszi autem
Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. οἱ δὲ Φαρισαῖοι 34
dicebant: In principe dæmoniorum eiicit
ἔλεγον, ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.
Et circumibat Iesus
Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς
ciuitates omnes & castella,
τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, 35
docens in synagogis eorum, & prædicans Euange-
διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέ-
lium regni, & curans omnem languorem, & omnem
λιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν
infirmitatem in populo. Videns autem turbas, miser-
μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνί- 36
sus est eis, quia erant uexati, & iacentes sicut
σθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι, καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ
oues non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis
πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς 37
suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci.
αὐτοῦ, ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι.
Rogate ergo dominum messis, ut
Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ 38
operarios in messem suam.
ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

CAP. X. 1.

Et conuocatis duodecim discipulis suis, de-
Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδω-
dit illis potestatem spirituum immundorum, ut eii-
κεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλ-
cerent eos & curarent omnem languorem, & omnem infirmi-
λειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλα-
tatem. Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc:
κίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· 2
Primus, Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater
πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς
eius: Iacobus Zebedæi, & Ioannes frater eius:
αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ·
Philippus & Bartholomæus: Thomas & Matthæus pu-
Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τε- 3
blicanus: Iacobus Alphæi, & Lebbæus cognominatus Thad-
λώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἁλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδ-
dæus: Simon Chananæus, & Iudas Iscariotes, qui & tra-
δαῖος· Σίμων ὁ Καναναῖος, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ πα- 4
didit eum. Hos duodecim misit Iesus,
ραδούς αὐτόν. τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, 5
præcipiens eis, dicens: In uiam gentium ne abieritis,
παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε,
& in ciuitatem Samaritanorum ne intraueritis. Ite autem
καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ 6
magis ad oues quæ perierunt domus Israel.
μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquauit re-
πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βα- 7
gnum cœlorum. Infirmos curate, leprosos mun-
σιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς κα-

date, mortuos suscitate, dæmones eiicite. gratis acce-
θαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλά-
pistis, gratis date. Ne possideatis aurum, neque argentum,
βετε, δωρεὰν δότε. μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, 9
neque æs in zonis vestris. Non peram in uiam,
μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν· μὴ πήραν εἰς ὁδὸν, 10
neque duas tunicas, neque calceamenta, neque uirgam: dignus
μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος
enim operatus alimento suo est. In quamcumque autem ciuitatem
γὰρ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστι. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ 11
castellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus sit & ibi
κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ
manete donec exeatis. Intrantes autem in domum,
μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, 12
salutate eam, dicentes: Pax domui huic.
ἀσπάσασθε αὐτὴν, λέγοντες, εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.
Et si quidem fuerit domus digna, ueniat pax uestra super
Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' 13
eam: si autem non fuerit digna, pax uestra ad uos reuer-
αὐτὴν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπι-
tatur. Et quicumque non receperit uos, neque audierit
στραφήτω. καὶ ὃς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς 14
sermones uestros, exeuntes domo uel ciuitate illa,
λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης,
excutite pulueres pedum uestrorum. Amen dico
ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω 15
uobis: tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die
ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ
iudicii, quàm ciuitati illi. Ecce ego mitto uos
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ πέμπω ὑμᾶς 16
sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut ser-
ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄ-
pentes, & simplices sicut columbæ. Cauete autem ab
φεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν 17
hominibus. Tradent enim uos in consiliis, & in sy-
ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συ-
nagogis suis flagellabunt uos. Et ad præsides
ναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας 18
autem & reges ducemini propter me, in testimonium illis
δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς
& gentibus. Cum autem tradent uos, ne cogitate
καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνή- 19
quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim uobis in illa ho-
σητε πῶς, ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥ-
ra quid loquamini. Non enim uos estis qui loquimini,
ρᾳ τί λαλήσετε. οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ 20
sed Spiritus Patris uestri qui loquitur in uobis. Tradet
πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει 21
autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & insur-
δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπανα-
gent filii in parentes, & morte afficient eos.
στήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.
Et eritis odio omnibus propter nomen meum.
καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· 22
Qui autem perseuerauerit in finem, hic saluus erit.
ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ διώ- 23
cumque uos in ciuitate ista, fugite in aliam. Amen
κωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην. ἀμὴν
enim dico uobis, non finietis ciuitates Israel, donec
γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν
ueniat Filius hominis. Non est discipulus super magi-
ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδά- 24
strum, nec seruus super dominum suum. Sufficit discipulo
σκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν τῷ μα- 25
ut sit sicut magister eius, & seruus sicut dominus
θητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύ-
eius. Si patremfamilias Beelzebub uocauerunt, quanto
ριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ
magis domesticos eius. Ne ergo timueritis eos. Nihil
μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. οὐδὲν 26
enim est operturum, quod non reuelabitur: & occultum,
γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν, 27
quod non sciatur. Quod dico uobis in tenebris, dicite in
ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ
lumine: & quod in aure auditis, prædicate super tecta.
φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.
Et nolite timere eos qui occidunt corpus: animam
Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ 28
autem non possunt occidere. Timete autem magis
ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν
eum qui potest & animam & corpus perdere in gehenna.
δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.
Nonne duo passeres asse ueneunt? & unus ex illis non
Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ 29
cadet super terram sine Patre uestro. Vestri autem &
πεσεῖται ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ 30
capilli capitis omnes numerati sunt.
αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φο- 31
Nolite ergo timere: multis passeribus uestris
βεῖσθε· πολλῶν στρουθίων ὑμεῖς διαφέρετε.
meliores estis
πολλῶν οὖν ὄντως

Universidad de Deusto
Biblioteca

confitebitur in me coram hominibus, confitebor
ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω
& ego coram Patre meo qui in cælis
κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo
ὃς δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνή-
& ego coram Patre meo qui in cælis est.
κἀγὼ ἐμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
Nolite putare quoniam uenerim mittere pacem in terram: non ueni
μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλ-
pacem mittere sed gladium. Veni enim dividere
θον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχάσαι
hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem
ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς
suam, & nurum aduersus socrum suam. Et inimici hominis
αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώ-
domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam
που, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ
me, non est me dignus & qui amat filium aut filiam plus quam
ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ,
me non est me dignus. Et qui non baiulat crucem suam, & se-
οὐκ ἔστι μου ἄξιος. καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκο-
quitur me, non est me dignus. Qui inuenerit animam
λουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος. ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν
suam perdet eam: & qui perdiderit animam suam propter
αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
me, inueniet eam. Qui recipit uos, me recipit & me
ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ἐμὲ
qui recipit recipit eum qui me misit. Qui recipit
δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος
prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ
προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται·
& qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti
καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λή-
accipiet. Et quicunque potauerit unum ex minoribus istis
ψεται. καὶ ὃς ἂν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
tantum calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipuli, amen
ψυχροῦ μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἁμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ
dico uobis non perdet mercedem suam. Et factum est cum
τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

CAP. XI. ιά.

Et factum est cum
Καὶ ἐγένετο ὅτε
consummasset Iesus præcipiens duodecim
συνετέλεσεν ὁ ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα
discipulis suis, transiit inde docere & predicare in
μαθηταῖς αὐτοῦ, μετῆλθεν ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν
ciuitibus eorum. Ioannes autem cum audisset in uin-
ταῖς πόλεσιν αὐτῶν. ὁ δὲ ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δε-
culis opera Christi, mittens duos discipulos suos, dixit
σμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν
illi: Tu es ille uenturus, an alium expectamus?
αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;
Et respondens Iesus, ait illis: Euntes renuntiate
καὶ ἀποκριθεὶς ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγεί-
Ioanni quæ audistis & uidistis: cæci uident,
λατε ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσι,
claudi ambulant, leprosi mundantur, & surdi audiunt,
χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι,
mortui resurgunt, & pauperes euangelizantur. Et beatus
νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός
est qui non fuerit scandalizatus in me. Hiis autem re-
ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. τούτων δὲ πορευ-
uertentibus cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: Quid
ομένων ἤρξατο ὁ ἰησοῦς λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ ἰωάννου· τί
existis in desertum uidere? arundinem a uento agi-
ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σα-
tatam? Sed quid existis uidere? hominem in molli-
λευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλα-
bus uestimentis? ecce qui mollibus utuntur in domibus
κοῖς ἱματίοις; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν
regum sunt. Sed quid existis uidere? Prophetam? Etiam
τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί,
dico uobis, & eum qui plus est quam Prophetam.
λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
Hic enim est de quo scriptum est: Ecce ego mitto an-
οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγ-
gelum meum ante faciem tuam, qui præparabit uiam tuam
γελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου
ante te. Amen dico uobis, non surrexit inter natos
ἔμπροσθέν σου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς
mulierum maior Ioanne Baptista. Qui autem minor est in
γυναικῶν μείζων ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ὁ δὲ μικρότερος ἐν
regno cælorum, maior illo est. A diebus autem
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν
Ioannis Baptistæ usque nunc, regnum cælorum
ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
uim patitur, & uiolenti rapiunt illud. Omnes enim Pro-
βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. πάντες γὰρ οἱ προ-
phetæ & lex usque ad Ioannem prophetauerunt.
φῆται καὶ ὁ νόμος ἕως ἰωάννου ἐπροφήτευσαν·

CAP. XII. ιβ.

In illo tempore abiit Iesus
Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ
sabbatis per sata. Discipuli autem eius esurierunt, & cœperunt uel-
τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλ-
lere spicas, & manducare. Pharisæi autem uidentes dixerunt
λειν στάχυας, καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον
illi: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in sab-
αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σα-
bato. At ille ait illis: Non legistis quid fecerit David
βάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε δαυὶδ,
quando esuriit ipse & qui cum illo erant? quomodo intrauit
ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
domum Dei, & panes propositionis comedit, quos non licebat
κον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν
ei manducare neque his qui cum illo erant, nisi soli sacerdotibus? aut
αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰμὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις;
non legistis in Lege, quia sabbatis Sacerdotes in
ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς τὸ
templo sabbatum violant, & sine crimine sunt?
ἱερὸν τὰ σάββατα βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσιν.
Dico autem uobis, quod templo maius hic est.
λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ὧδε ἐστίν.
Si autem scissetis quid est, Misericordiam uolo & non
εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, ἔλεον θέλω καὶ οὐ
sacrificium, numquam condemnassetis innocentes.
θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
Dominus enim est filius hominis etiam sabbati.
κύριος γάρ ἐστι τοῦ σαββάτου

Filius hominis. Et transiens inde,
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συ-
nagogam eorum. Et ecce homo erat manum habens
ναγωγὴν αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ὢν τὴν χεῖρα ἔχων
aridam: & interrogabant eum, dicentes: Si licet sabbatis
ξηρὰν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι
curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis:
θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Quis erit ex vobis homo qui habebit ouem unam & si ceciderit
τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ
hic sabbatis in foueam, nonne apprehendet eam & erigit
τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;
Quanto igitur melior homo ouis! itaque licet sab-
πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστι τοῖς σάβ-
batis benefacere. Tunc ait homini: Extende manum tuam. Et extendit & restituta
βασι καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· τὸν σὸν τὴν χεῖρα· καὶ ἐξέτεινε καὶ ἀπεκατε-
est sana, sicut altera. At Pharisæi consilium capiebant
στάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. οἱ δὲ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον
aduersus eum, quemadmodum eum perderent. Iesus autem
κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὁ δὲ ἰησοῦς
sciens secessit inde. Et secutæ sunt eum turbæ multæ,
γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολ-
& curauit eos omnes. Et increpauit eos
λοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς
ne manifestum eum facerent. Vt adimpleretur quod dictum
ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν
per Isaiam prophetam, dicentem: Ecce puer meus quem
διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ὃν
elegi dilectus meus, in quo bene complacuit sibi anima mea. Po-
ἐξελεξάμην ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου. θήσω
nam spiritum meum super eum, & iudicium gentibus annun-
τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγ-
tiabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in
γελεῖ. οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τὶς ἐν
plateis uocem eius. Calamum contritum non
ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ
conteret, & linum fumigans non extinguet, donec eiciat in
κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς
victoriam iudicium. Et in nomine eius gentes sperabunt.
νῖκος τὴν κρίσιν. καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.
Tunc oblatus est ei dæmonium habens, & mutus
τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κω-
& cæcus: & curauit eum, ita ut cæcus & mutus
φὸς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ μογιλάλον καὶ λαλεῖν
& uideret. Et stupebant omnes turbæ, & dicebant: Nonquid
καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον, μήτι
hic est filius David? At Pharisæi audientes,
οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς δαυίδ; οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες
dixerunt: hic non eiicit dæmones, nisi in Beelzebub
εἶπον, οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ βεελ-
principe dæmoniorum. Sciens autem Iesus co-
ζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. εἰδὼς δὲ ὁ ἰησοῦς τὰς ἐν-
gitationes eorum, dixit eis: Omne regnum diuisum
θυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα
contra se, desolabitur & omnis ciuitas uel domus diuisa
κατ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα
κατ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται· καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν
ejicit, in semetipsum diuisus est: quomodo ergo stabit regnum
ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται
eius? Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones,
αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ
filii uestri in quo ejiciunt? Propterea ipsi uestri iudices
υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι, διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται
erunt. Si autem ego in spiritu Dei ejicio
κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα
dæmones, igitur peruenit in uos regnum Dei. Aut quomodo potest
ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἢ πῶς δύναταί
quispiam intrare in domum fortis, & uasa eius diri-
τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρ-
pere, nisi prius alligauerit fortem, & tunc domum illius
πάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
diripiet? Qui non est mecum, contra me est: & qui non
διαρπάσει; ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ
congregat mecum, spargit. Propterea dico uobis:
συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν,
omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus:
πᾶσα ἁμαρτία, καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ
blasphemia autem spiritus non remittetur hominibus.
δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία, οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.
Et quicumque dixerit uerbum contra Filium hominis, remittetur
καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται
ei: qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non re-
αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφε-
mittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro.
θήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τῷ νυῖ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.
Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum: aut
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν·
facite arborem malum & fructum eius malum. De fructu enim
ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν·
arboris fructus cognoscitur. Progenies vi-
ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. γεννήματα ἐχι-
perarum, quomodo potestis bona loqui mali existentes? ex enim
δνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ
abundantia cordis os loquitur. Bonus
περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθὸς
homo de bono thesauro profert bona: & malus homo, de malo thesauro profert
ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.
Dico autem uobis, quod omne uerbum otiosum quod
λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν
locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in
λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν λόγον περὶ αὐτοῦ ἐν ἡ-
die iudicii. Ex uerbis enim tuis iustificaberis, & ex
μέρᾳ κρίσεως. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
uerbis tuis condemnaberis. Tunc respondentes quidam
λόγων σου κατακριθήσῃ. τότε ἀποκριθέντες τινὲς
Scribarum & Pharisæorum, dicentes: Magister, volumus
τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων, λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν
à te signum videre. Ille autem respondens ait illis:
ἀπό σου σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,
Generatio mala & adultera signum quærit: & signum non
γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ
dabitur ei, nisi signum Ionæ Prophetæ.
δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
Sicut enim fuit Ionas in uentre ceti tribus diebus &
ὥσπερ γὰρ ἦν ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ
tribus noctibus: sic erit Filius hominis in corde
τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς
terræ tribus diebus & tribus noctibus. Viri Niniuitæ resurgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt
γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν
eam, quia penitentiam egerunt in prædicatione Ionæ: & ecce plus
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον
hic. Regina Austri surget in iudicio cum
ὧδε. βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ
generatione ista, & condemnabit eam: quia uenit à fi-
τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτὴν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων
nibus terræ audire sapientiam Salomonis: & ecce plus
τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος· καὶ ἰδοὺ πλεῖον σο-
lomon hic. Cum autem immundus spiritus exierit
λομὼν ὧδε. ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ
ab homine, ambulat per inaquosa, loca, quærens re-
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνά-
quiem, & non inuenit. Tunc dicit: Reuertar in do-
παυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. τότε λέγει, ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶ-
mum meam unde exiui. Et ueniens inuenit eam uacantem, scо-
κόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σε-
pis purgatam, & ornatam. Tunc uadit, & assumit
σαρωμένον, καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται, καὶ παραλαμ-
septem alios spiritus nequiores se ipso, & introeuntes habitant ibi: & fiunt nouissima hominis
βάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
illius pejora prioribus. Sic erit & generationi huic
ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
nequam. Adhuc eo loquente illis, ecce mater eius & fratres
πονηρᾷ. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ
& fratres eius stabant foris, quærentes ei lo-
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λα-
qui. Dixit autem quidam ei: Ecce mater tua & fratres tui
λῆσαι. εἶπε δέ τις αὐτῷ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου
foris stant, quærentes tibi loqui. At ipse respondens
ἔξω ἑστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
me dicenti sibi: Quis est mater mea, & qui sunt
εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ, τίς ἔστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ
fratres mei? Et extendens manum suam in discи-
ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθη-
pulos suos, dixit: Ecce mater mea & fratres mei. Quicunque enim
ταὶ αὐτοῦ, εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὅστις γὰρ ἂν
fecerit uoluntatem Patris mei qui in cælis, ipse meus
ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου
frater, & soror, & mater est.
ἀδελφός, καὶ ἀδελφὴ, καὶ μήτηρ ἐστίν.

CAP. XIII. ιγ.

In illo die exiens Iesus de domo,
Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας,
sedebat secus mare. Et congregatæ sunt ad eum
ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν
turbæ multæ ita ut ipsum in nauiculam ascendentem sedere: & omnis
ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς
populus stabat. Et locutus est eis
ὁ ὄχλος εἶπεν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς
multa in parabolis, dicens: Ecce exiit seminare
πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et in semina super bonam terram dabant fructum ascendentem & crescentem: & afferebat unum trigesimum, & unum sexagesimum, & unum centesimum.

Et dicebat illis: Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur, aut sub lecto, nonne ut super candelabrum ponatur?

Non enim est occultum quod non manifestetur: neque factum est absconditum, sed ut in palam veniat.

Si quis habet aures audiendi, audiat.

Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adiicietur vobis auditoribus.

Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.

Et dicebat: Sic est regnum Dei, sicut si homo iaciat semen in terra,

Et dormiat, & exurgat nocte & die, & semen germinet & crescat dum non sciat ille.

Ipsa enim terra fructificat primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.

Cum autem prodierit fructus, statim mittit falcem, quoniam adstitit messis.

Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus illud?

Sicut granum sinapis, quod cum seminatur in terra, minus est omnibus seminibus quæ sunt in terra:

Et cum seminatum fuerit, ascendit & fit maius omnibus holeribus, & facit ramos magnos, ita ut possint sub umbraculo eius aves cæli habitare.

Et talibus parabolis multis loquebatur eis verbum, prout poterant audire:

Sine parabola autem non loquebatur eis: seorsum autem discipulis suis disserebat omnia.

Et dicit illis in illa die, cum vespere factum esset: Transeamus trans stagnum.

Et dimissa turba, assumunt eum sicut erat in navi: & alia quædam navigia erant cum illo.

Et facta est procella magna venti, & fluctus mittebat in navem, ita ut iam impleretur navis.

Et erat ipse in puppi super cervical dormiens. Et excitant eum, & dicunt ei: Magister, non te pertimescit quod perimus?

Et exurgens comminatus est vento, & dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus, & facta est tranquillitas magna.

Et dixit eis: Quid timidi estis? nondum habetis fidem?

Et timuerunt timore magno, & dicebant ad invicem: Quis putas hic est, quia & ventus & mare obedit ei?

Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum.

Et egresso eo de navi, statim occurrit ei de monumentis homo in spiritu immundo,

Qui domicilium habebat in monumentis, & nemo iam catenis poterat eum ligare,

Eo quod sæpe compedibus & catenis vinctus, dirupisset catenas, & compedes comminuisset, & nemo sufficeret eum domare.

Et semper die ac nocte in monumentis & in montibus erat clamans, & concidens se lapidibus.

Et videns Iesum procul, cucurrit & adorauit eum.

Et exclamans voce magna dixit: Quid mihi & tibi est, Iesu Fili Dei Altissimi? adiuro te per Deum ne me torqueas.

Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine.

Et interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et respondit dicens: Legio mihi nomen est, quia multi sumus.

Et deprecabatur eum multum ne eos extra regionem mitteret.

Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens.

Et deprecati sunt eum dæmones dicentes: Mitte nos in porcos, ut in illos introeamus.

Et statim permisit eis Iesus. Et egressi spiritus immundi introierunt in porcos, & impetu abiit grex per præceps in mare, fere bis mille, & suffocati sunt in mari.

Et qui pascebant eos fugerunt, & nuntiauerunt in civitatem & in villas. Et venerunt videre quid esset factum.

Et veniunt ad Iesum, & vident eum qui fuerat dæmonium habens sedentem, vestitum & sanæ mentis, eum qui habuerat legionem, & timuerunt.

Et narrauerunt illis qui viderant quomodo factum esset dæmoniacis, & de porcis.

Et cœperunt rogare eum ut discederet a finibus eorum.

Et ascendente illo in navim, cœpit rogare eum qui fuerat dæmonium habens ut esset cum illo.

Et non admisit eum, sed dicit illi: Vade in domum tuam ad tuos, & annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tui.

Et abiit & cœpit prædicare in Decapoli quanta fecisset illi Iesus, & omnes mirabantur.

Et cum transfretasset Iesus in navi iterum in contrarium ad multitudinem congregata est turba magna super eum, & ipse erat iuxta mare.

Et venit unus de principibus synagogæ nomine Iairus, & videns eum procidit ad pedes eius,

Et rogabat eum multum dicens: Filia mea in extremis est, veni, impone manum super illam ut salua sit & vivat.

Et abiit cum illo, & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.

Et mulier quædam quæ erat in fluxu sanguinis duodecim annis,

Et multa passa sub multis medicis, & erogans omnia sua, & nihil profecisset, sed magis deterius habens,

Cum audisset de Iesu, venit in turba retro, & tetigit vestimentum eius.

Dicebat enim: Quia si vestimenta eius tetigero, salua ero.

Et statim siccatus est fons sanguinis eius, & sensit corpore quia sanata est a plaga.

Et statim Iesus cognoscens in semetipso virtutem quæ de illo exierat, conversus in turba dicebat: Quis tetigit vestimenta mea?

Et dicebant discipuli eius: Vides turbam concurrentem tibi, & dicis: Quis tetigit me?

Et circumspiciebat videre eam quæ hoc fecerat.

Mulier autem timens & tremens, sciens quod factum est in se, venit & procidit ante eum, & dixit ei omnem veritatem.

Filia, inquit, fides tua te saluam fecit: vade in pace, & esto sana a plaga tua.

Adhuc eo loquente, venerunt a principe synagogæ dicentes quia filia tua mortua est: quid adhuc vexas magistrum?

Iesus autem statim audito verbo quod dicebatur, ait archisynagogo: Noli timere, tantum crede.

Et non admisit quemquam sequi se, nisi Petrum & Iacobum & Ioannem fratrem Iacobi.

Et venit in domum archisynagogi, & videt tumultum, & flentes & ululantes multos.

Et introgressus dicit eis: Quid tumultuamini & ploratis? puella non est mortua, sed dormit.

Et irridebant eum. Et cum eiecisset omnes, assumit patrem puellæ & matrem, & eos qui cum eo erant, & introibat ubi puella erat iacens.

Et tenens manum puellæ dicit ei: Talitha cumi, quod est interpretatum: Puella, tibi dico, surge.

Et continuo puella surrexit & ambulabat: erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno.

Et præcepit illis multum ne quis hoc sciret, & dixit ut illi darent manducare.

Et egressus inde venit in patriam suam, & sequuntur eum discipuli eius.

Et cum factus esset sabbatum, cœpit docere in synagoga. Et multi audientes in admirationem venerunt in sapientia quæ data est illi, & virtutes tales quæ per manus eius efficiuntur?

Nonne hic est faber filius Mariæ, frater Iacobi & Ioseph & Iudæ & Simonis? nonne & sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in eo.

Et dicebat illis Iesus: Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua & in domo sua & in cognatione sua & in domibus suis.

Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucis infirmis impositis manibus curauit.

Et mirabatur propter incredulitatem illorum.

CAP. XIIII. Secundum Matthæum. CAP. XIIII. 11

In illo tempore audiuit Herodes Tetrarcha fa-

Et ait pueris suis: Hic est Ioannes Baptista, ipse surrexit a mortuis, & propter hoc operantur virtutes in illo.

Nam Herodes apprehendens Ioannem tenuit eum, & posuit in carcere propter Herodiadem uxorem Philippi fratris sui. Dicebat enim illi Ioannes: Non licet tibi habere eam.

Et volens illum occidere timuit populum, quia sicut Prophetam eum habebant.

Herodis autem natalitia agentibus, saltauit filia Herodiadis in medio: & placuit Herodi.

Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset.

At illa cum præinstructa a matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Ioannis Baptistæ.

Et contristatus est rex: propter autem iusiurandum, & eos qui simul recumbebant noluit eam contristare.

Sed & mittens spiculatorem iussit afferri caput eius in disco.

Et decollauit eum in carcere, & attulit caput eius in disco, & dabat illud puellæ: & puella dabat matri suæ.

Et accedentes discipuli eius, tulerunt corpus, & sepelierunt illud. & venientes nuntiauerunt Iesu.

Et audiens Iesus, secessit inde in navicula in desertum locum separatim & audientes turbæ, secutæ sunt eum pedestres de civitatibus.

Et exiens Iesus vidit multam turbam, & misertus est eis: & curauit languidos eorum.

Vespere autem facto, accedentes ad eum discipuli eius dicebant illi: Desertus est locus, & hora iam præterit: dimitte turbas, ut euntes in villas quæ circa sunt, emant sibi escas.

At Iesus dixit eis: Non habent necessitatem ire: date illis vos manducare.

Respondentes autem ei dicunt: Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces.

At ille ait: Afferte mihi illos huc.

Et cum iussisset turbæ discumbere super fœnum, accepit quinque panes & duos pisces, & respiciens in cælum benedixit, & fregit & dedit discipulis panes, discipuli autem turbis.

Et manducauerunt omnes & saturati sunt, & tulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos.

Et manducantium fuerunt viri fere quinque milia, præter mulieres & parvulos.

Et statim compulit Iesus discipulos suos ascendere navem & præcedere eum trans fretum ad Bethsaidam, donec dimittat turbas.

Et dimissis illis abiit in montem orare.

Vespere autem facto, erat navis in medio mari, & ipse solus in terra.

Et videns eos laborantes in remigando erat enim ventus contrarius eis, circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans super mare, & volebat præterire eos.

At illi cum vidissent eum ambulantem super mare, putauerunt phantasma esse, & præ timore clamauerunt.

Continuo autem locutus est eis Iesus, dicens: Confidite, ego sum: nolite timere.

Et ascendit ad illos in navem, & cessauit ventus.

Et plus intra se stupebant.

Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor illorum obcæcatum.

Et transfretantes venerunt in terram Genesar, & applicuerunt.

Et cum egressi essent de navi, cognouerunt eum.

Et circumcurrentes universam regionem illam cœperunt circumferre eos qui male habebant in grabatis, ubi audiebant eum esse.

Et quocumque introibat in vicos aut in villas aut in civitates, in infirmis ponebant in plateis languentes, & deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent: & quicumque tetigerunt eum salui facti sunt.

Et conueniunt ad eum Pharisæi & quidam de Scribis venientes ab Hierosolymis.

Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, id est non lotis, manducare panes, vituperabant.

Pharisæi enim & omnes Iudæi nisi crebro lauerint manus non manducant, tenentes traditiones seniorum.

Et a conuentu nisi baptizentur non manducant. Et alia multa sunt quæ tradita sibi tenent, baptismata calicum & urceorum & lectorum.

Et interrogabant eum Pharisæi & Scribæ: Quare discipuli tui non ambulant secundum traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem?

At ille respondens dixit eis: Bene prophetauit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me.

Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum.

Relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum & calicum, & alia similia horum multa facitis.

Et dicebat illis: Bene irritum facitis mandatum Dei, ut traditionem vestram statuatis.

Moyses enim dixit: Honora patrem tuum & matrem tuam, & qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur.

Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri aut matri: Corban, quod est munus, quodcumque ex me tibi profuerit,

Et ultra non dimittitis eum quidquam facere patri suo aut matri,

Rescindentes verbum Dei per traditionem vestram quam tradidistis: & similia huiusmodi multa facitis.

Et conuocata omni turba dicebat illis: Audite me omnes & intelligite.

Nihil est extra hominem introiens in eum quod possit eum communicare: sed quæ de homine procedunt illa sunt quæ communicant hominem.

Si quis habet aures audiendi, audiat.

Et cum introisset domum a turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam.

Et ait illis: Sic & vos imprudentes estis? non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest communicare ei,

Quia non intrat in cor eius, sed in ventrem vadit, & in secessum exit, purgans omnes escas?

Dicebat autem quia quod de homine exit illud communicat hominem.

Nam de intrinseco cordis hominum cogitationes malæ exeunt, adulteria, fornicationes, homicidia,

Furta, auaritiæ, nequitiæ, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia.

Omnia hæc mala de intrinseco exeunt & communicant hominem.

Et inde surgens abiit in fines Tyri & Sidonis. Et ingressus domum neminem voluit scire, & non potuit latere.

Nam audiens mulier de qua habebat filiam spiritum immundum, statim venit & procidit ad pedes eius.

Erat autem mulier gentilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia sua.

Et dicebat illi: Sine prius filios saturari: non enim bonum est sumere panem filiorum & mittere canibus.

At illa respondit & dicit illi: Etiam, Domine, nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum.

Et dixit illi: Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium a filia tua.

Et abiit in domum suam, & inuenit puellam iacentem super lectum, & dæmonium exierat.

Et iterum exiens de finibus Tyri & Sidonis venit ad mare Galilææ inter media fines Decapoleos.

Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut illi imponeret manum.

Et apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius,

Et suspiciens in cælum ingemuit, & dixit illi: Ephphetha, quod est adaperire.

Et statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte.

Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant.

Et mirabantur supra modum dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire & mutos loqui.

In diebus illis cum turba multa esset, & non haberent quod manducarent, conuocans discipulos suos ait illis:

Misereor super turbam: quia ecce iam triduum perseverant mecum, & non habent quod manducent.

Et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt.

Et responderunt ei discipuli eius: Unde istos quis poterit hic saturare panibus in solitudine?

Et interrogabat eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem.

Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes gratias egit, & fregit, & dabat discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ.

Et habebant pisciculos paucos: & hos benedixit, & iussit & ipsos apponi.

Et manducauerunt & saturati sunt, & sustulerunt quod superauerat de fragmentis septem sportas.

Erant autem qui manducauerant quasi quatuor millia: & dimisit eos.

Et statim ascendens navem cum discipulis suis venit in partes Dalmanutha.

Et exierunt Pharisæi & cœperunt conquirere cum illo, quærentes ab illo signum de cælo, tentantes eum.

Et ingemiscens spiritu suo ait: Quid generatio hæc signum quærit? amen dico vobis, si dabitur generationi huic signum.

Et dimittens eos, ascendit iterum navem & abiit trans fretum.

Et obliti sunt panes sumere, & nisi unum panem non habebant secum in navi.

Et præcipiebat eis dicens: Videte & cauete a fermento Pharisæorum & fermento Herodis.

Et cogitabant ad alterutrum dicentes: Panes non habemus.

Et cognoscens Iesus ait illis: Quid cogitatis quia panes non habetis? nondum cognoscitis neque intelligitis? adhuc cæcum habetis cor vestrum?

Oculos habentes non videtis, & aures habentes non audiatis? neque recordamini,

Quando quinque panes fregi in quinque millia, quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? dicunt ei: Duodecim.

Quando & septem in quatuor millia, quot sportas fragmentorum plenas sustulistis? Et dicunt ei: Septem.

Et dicebat illis: Quomodo nondum intelligitis?

Et venit Bethsaidam, & adducunt ei cæcum, & rogabant eum ut illum tangeret.

Et apprehensa manu cæci eduxit eum extra villam, & exspuens in oculos eius, imposita manu sua interrogauit eum si quid videret.

Et aspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes.

Deinde iterum imposuit manus super oculos eius, & cœpit videre: & restitutus est ita ut clare videret omnia.

Et misit eum in domum suam dicens: Vade in domum tuam, & si in vicum introieris, nemini dixeris.

Et egressus Iesus & discipuli eius in castella Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos dicens illis: Quem me dicunt homines esse?

At illi dixerunt illi dicentes: Ioannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero quia unus prophetarum.

Et ipse interrogabat eos: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Petrus dicit ei: Tu es Christus.

Et comminatus est illis ne cui dicerent de illo.

Et cœpit docere eos quia oportet Filium hominis multa pati & reprobari a senioribus & principibus sacerdotum & Scribis & occidi & post tres dies resurgere.

Et palam verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus cœpit increpare eum.

Qui conuersus & videns discipulos suos comminatus est Petro & ait: Vade retro me Satana, quia non sapis quæ Dei sunt, sed quæ hominum.

Et conuocata turba cum discipulis suis dixit illis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me.

Qui enim voluerit animam suam saluam facere perdet illam: nam qui perdiderit animam suam propter me & Euangelium salua faciet illam.

Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?

Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?

Nam qui me confusus fuerit & meos sermones in generatione hac adulteri & peccatrice, & Filius hominis confundetur eum, cum venerit in gloria Patris sui cum angelis sanctis.

Et dicebat illis: Amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei venientem in virtute.

Et post dies sex assumit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannem & ducit illos in montem excelsum seorsum solos, & transfiguratus est coram eis.

Et vestimenta eius facta sunt splendentia & candida nimis quasi nix, qualia fullo non potest super terram candida facere.

Et apparuit illis Elias cum Moyse, & erant loquentes cum Iesu.

Et respondens Petrus ait Iesu: Rabbi, bonum est nos hic esse, & faciamus tria tabernacula, tibi unum & Moysi unum & Eliæ unum.

Non enim sciebat quid loqueretur: erant enim timore exterriti.

Et facta est nubes obumbrans eos, & venit vox de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite.

Et circumspicientes, amplius neminem viderunt, sed secum Iesum tantum.

Et descendentibus illis de monte præcepit illis ne cui narrarent quæ viderant, nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit.

Et verbum continuerunt apud se, conquirentes quid esset cum a mortuis resurgere.

Et interrogabant eum dicentes: Quid dicunt Scribæ quod Eliam oporteat primum venire?

Qui respondens ait illis: Elias cum primum venerit restituet omnia: & quomodo scriptum est in Filium hominis ut multa patiatur & contemnatur?

Sed dico vobis quod & Elias venit, & fecerunt ei quæcumque voluerunt, sicut scriptum est de eo.

Et veniens ad discipulos suos vidit turbam multam circa eos, & scribas conquirentes cum eis.

Et confestim omnis populus videns eum expauit: & accurrentes salutabant eum.

Et interrogauit scribas: Quid conquirebatis cum eis?

Et respondens unus de turba dixit: Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum.

Et ubicumque eum apprehenderit allidit illum, & spumat & stridet dentibus suis & arescit: & dixi discipulis tuis ut eiicerent illum, & non potuerunt.

Qui respondens eis ait: O generatio incredula, quousque ero apud vos? quousque patiar vos? afferte illum ad me.

Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum, confestim spiritus conturbauit illum, & elisus in terram volutabatur spumans.

Et interrogauit patrem eius: Quantum temporis est ex quo hoc illi accidit? At ille dixit: Infantilis.

Et frequenter eum in ignem misit & in aquas ut perderet eum: sed si quid potes adiuua nos misertus nostri.

Iesus autem dixit ei: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.

Et continuo exclamans pater pueri cum lacrimis dicebat: Credo Domine, adiuua incredulitatem meam.

Iesus autem videns quod concurreret turba, increpauit spiritum immundum dicens illi: Spiritus surde & muta, ego tibi imperio, exi ex eo, & amplius non introeas in eum.

Et exclamans & multum discerpens eum exiit ab eo: & factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent quia mortuus est.

Iesus autem tenuit manum eius & erexit eum: & surrexit.

Et cum introisset domum, discipuli eius secreto interrogabant eum: Quia nos non potuimus eiicere illum?

Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione & ieiunio.

Et inde profecti transibant per Galilæam, & nolebat ut quisquam sciret.

Docebat autem discipulos suos & dicebat eis quia Filius hominis tradetur in manus hominum & occident eum, & occisus tribus diebus resurget.

At illi ignorabant verbum & timebant eum interrogare.

Et venit Capharnaum. Et cum domi esset interrogabat eos: Quid in via tractabatis inter vos?

Qui tacebant. Siquidem inter se disputauerant in via quis eorum maior esset.

Et residens vocauit duodecim & dicit eis: Si quis vult primus esse erit omnium novissimus & omnium minister.

Et accipiens puerum statuit eum in medio eorum, & complexans eum dixit illis:

Quicumque unum puerorum talium susceperit in nomine meo me suscipit: & quicumque me susceperit non me suscipit, sed eum qui misit me.

Respondit illi Ioannes dicens: Magister, vidimus quemdam in nomine tuo eiicientem dæmonia, qui non sequitur nos, & prohibuimus eum, quia non sequebatur nobiscum.

Iesus autem dixit: Nolite prohibere eum: nemo enim est qui faciat virtutem in nomine meo, & possit cito male loqui de me.

Qui enim non est contra nos pro nobis est.

Quicumque enim potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo quia Christi estis, amen dico vobis non perdet mercedem suam.

Et quicumque scandalizauerit unum ex pusillis istis qui credunt in me, bonum est illi magis si circumdaretur mola asinaria circa collum eius & in mare proiiceretur.

Et si manus tua scandalizat te, abscide illam: bonum tibi est debilem introire in vitam quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem inextinguibilem,

Ubi vermis eorum non moritur & ignis non extinguitur.

Et si pes tuus scandalizat te, abscide illum: bonum tibi est claudum introire in vitam quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis,

Ubi vermis eorum non moritur & ignis non extinguitur.

Et si oculus tuus scandalizat te, eice illum: bonum tibi est cum uno oculo introire in regnum Dei quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis,

Ubi vermis eorum non moritur & ignis non extinguitur.

Omnis enim igne salietur, & omnis victima sale salietur.

Bonum est sal: quod si sal evanuerit, in quo illud condietis? habete in vobis sal, & pacem habete inter vos.

Et inde surgens venit in fines Iudææ trans Iordanem: & conueniunt iterum turbæ ad eum, & sicut consueuerat iterum docebat illos.

Et accedentes Pharisæi interrogabant eum: Numquid licet viro uxorem dimittere, tentantes eum?

At ille respondens dixit illis: Quid vobis præcepit Moyses?

Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii scribere & dimittere.

Quibus respondens Iesus ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud.

A principio autem creaturæ masculum & feminam fecit eos Deus.

Propter hoc relinquet homo patrem & matrem & adhærebit ad uxorem suam,

Et erunt duo in carne una: itaque iam non sunt duo, sed una caro.

Quod ergo Deus coniunxit homo non separet.

Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogabant eum.

Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam & aliam duxerit, adulterium committit super eam.

Et si uxor dimiserit virum suum & alii nupserit, mœchatur.

Et offerebant illi parvulos ut tangeret illos. Discipuli autem increpabant offerentes.

Quos cum videret Iesus indignatus est & ait illis: Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibueritis eos: talium enim est regnum Dei.

Amen dico vobis, quicumque non receperit regnum Dei sicut parvulus non intrabit in illud.

Et complexans eos & imponens manum super illos benedicebat eis.

Et cum egressus esset in viam, procidens ante eum genu flexo rogabat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam æternam possidebo?

Qui dixit ei: Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus Deus.

Præcepta nosti: Ne adulteres, ne occidas, ne furtum facias, ne falsum testimonium dicas, ne fraudem feceris, honora patrem tuum & matrem.

At ille respondens ait illi: Magister, hæc omnia custodiui a iuventute mea.

Iesus autem intuitus eum dilexit eum & dixit ei: Vade quæcumque habes vende & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni sequere me.

Qui contristatus in verbo abiit mœrens: erat enim habens possessiones multas.

Et circumspiciens Iesus dixit discipulis suis: Quam difficile qui pecunias habent in regnum Dei introibunt!

Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. Iesus autem rursum respondens ait illis: Filioli, quam difficile est confidentes in pecuniis introire in regnum Dei!

Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum Dei.

Et magis admirabantur dicentes ad semetipsos: Et quis potest saluus fieri?

Aspiciens illos Iesus ait: Apud homines impossibile est, sed non apud Deum: omnia enim possibilia sunt apud Deum.

Et cœpit Petrus dicere illi: Ecce nos dimisimus omnia & secuti sumus te.

Respondens Iesus ait: Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut matrem aut patrem aut filios aut agros propter me & propter Euangelium,

Qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc domos & fratres & sorores & matres & filios & agros cum persecutionibus & in sæculo futuro vitam æternam.

Multi autem erunt primi novissimi & novissimi primi.

Erant autem in via ascendentes Hierosolymam, & præcedebat illos Iesus & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim cœpit illis dicere quæ essent ei eventura:

Quia ecce ascendimus Hierosolymam, & Filius hominis tradetur principibus sacerdotum & Scribis & senioribus, & damnabunt eum morte & tradent eum gentibus,

Et illudent ei & conspuent eum & flagellabunt eum & occidunt eum, & tertia die resurget.

Et accedunt ad eum Iacobus & Ioannes filii Zebedæi dicentes: Magister, volumus ut quæcumque petierimus a te facias nobis.

Qui dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis?

Dixerunt ei: Da nobis ut unus ad dexteram tuam & unus ad sinistram sedeamus in gloria tua.

Iesus autem dixit eis: Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem quem ego bibo, aut baptismate quo ego baptizor baptizari?

Qui dixerunt ei: Possumus. Iesus autem dixit eis: Calicem quidem meum bibetis, & baptismate quo ego baptizor baptizabimini:

Sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est.

Et audientes decem cœperunt indignari de Iacobo & Ioanne.

Iesus autem vocauit eos ad se & ait illis: Scitis quod hi qui videntur principari gentibus dominantur eorum, & principes eorum potestatem habent ipsorum.

Non ita est autem inter vos: sed quicumque voluerit inter vos maior fieri erit vester minister.

Et quicumque voluerit inter vos primus esse erit omnium servus.

Nam & Filius hominis non venit ministrari sed ministrare & dare animam suam redemptionem pro multis.

Et veniunt Hierichuntem. Et egrediente illo Hiericho & discipulis eius & plurima turba, filius Timæi Bartimæus cæcus sedebat secus viam mendicans.

Et audiens quia Iesus Nazarenus est, cœpit clamare & dicere: Iesu fili David, miserere mei.

Et increpabant eum multi ut taceret. At ille multo magis clamabat: Fili David, miserere mei.

Et stans Iesus præcepit illum vocari. Et vocant cæcum dicentes ei: Confortare, surge, vocat te.

Qui proiecto vestimento suo exiliens venit ad Iesum.

Et respondens Iesus dixit illi: Quid vis faciam tibi? Cæcus autem dixit illi: Rabboni, ut videam.

Iesus autem dixit illi: Vade, fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit, & secutus est eum in via.

Et cum appropinquassent Hierosolymis & venissent Bethphage & Bethaniam ad montem Oliveti, mittit duos ex discipulis suis,

Et ait illis: Ite in castellum quod contra vos est, & statim introeuntes ibi invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo hominum umquam sedit: solvite illum & adducite.

Et si quis vobis dixerit: Quid facitis hoc? dicite quia Dominus eius opus habet: & confestim illum dimittet huc.

Et abierunt & invenerunt pullum ligatum ante ostium foris in bivio: & solvunt eum.

Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum?

At illi dixerunt eis sicut præceperat illis Iesus: & dimiserunt eos.

Et adduxerunt pullum ad Iesum & imponunt ei vestimenta sua, & sedit super eum.

Plurimi autem straverunt vestimenta sua in via: alii autem cædebant frondes de arboribus & sternebant in via.

Et qui præibant & qui sequebantur clamabant dicentes: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini.

Benedicta quæ venit in regno quod in nomine Domini David patris nostri: hosanna in excelsis.

Et introivit Iesus Hierosolymam in templum: & circumspectis omnibus cum iam vesperi esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim.

Et cras illis egressis a Bethania esurijt.

Et cum vidisset a longe ficum habentem folia venit si forte inveniret quidquam in ea: & cum venisset ad eam nihil invenit præter folia: non enim erat tempus ficorum.

Et respondens dixit illi: Iam non amplius in æternum ex te quisquam fructum manducet. Et audiebant discipuli eius.

Et veniunt Hierosolymam. Et cum introisset Iesus in templum eiiciebat vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum & cathedras vendentium columbas evertit,

Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum.

Et docebat dicens eis: Nonne scriptum est: Quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus? vos autem fecistis eam spelunca latronum.

Et audierunt principes sacerdotum & Scribæ & quærebant quomodo illum perderent: timebant enim eum, quia omnis turba mirabatur super doctrina eius.

Et cum sero fieret egrediebatur de civitate.

Et mane transeuntes viderunt ficum aridam factam a radicibus.

Et recordatus Petrus dixit ei: Rabbi, ecce ficus cui maledixisti aruit.

Et respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei.

Amen dico vobis quia quicumque dixerit huic monti: Tollere & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit quia quod dicit fiat, fiet ei quodcumque dixerit.

Propterea dico vobis omnia quæcumque orantes petitis credite quia accipietis & fient vobis.

Et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est dimittat vobis peccata vestra.

Quod si vos non dimiseritis nec Pater vester qui in cælis est dimittet peccata vestra.

Et veniunt iterum Hierosolymam. Et cum in templo ambularet venerunt ad eum principes sacerdotum & Scribæ & seniores,

Et dicebant ei: Quo in potestate hæc facis? & quis dedit tibi potestatem hanc ut hæc facias?

Iesus autem respondens ait illis: Interrogabo & ego vos unum sermonem, & respondete mihi: & dicam vobis in qua potestate hæc facio.

Baptismum Ioannis de cælo fuit an ex hominibus? Respondete mihi.

At illi cogitabant apud se dicentes: Si dixerimus de cælo, dicet: Quare ergo non credidistis ei?

Si autem dixerimus ex hominibus, timemus populum: omnes enim habebant Ioannem quia vere propheta esset.

Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

Et cum sero fieret egrediebatur de civitate.

Et mane transeuntes viderunt ficum aridam factam a radicibus.

Et recordatus Petrus dixit ei: Rabbi, ecce ficus cui maledixisti aruit.

Et respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei.

Amen dico vobis quia quicumque dixerit huic monti: Tollere & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit quia quod dicit fiat, fiet ei quodcumque dixerit.

Propterea dico vobis omnia quæcumque orantes petitis credite quia accipietis & fient vobis.

Et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est dimittat vobis peccata vestra.

Quod si vos non dimiseritis nec Pater vester qui in cælis est dimittet peccata vestra.

Et veniunt iterum Hierosolymam. Et cum in templo ambularet venerunt ad eum principes sacerdotum & Scribæ & seniores,

Et dicebant ei: Quo in potestate hæc facis? & quis dedit tibi potestatem hanc ut hæc facias?

Iesus autem respondens ait illis: Interrogabo & ego vos unum sermonem, & respondete mihi: & dicam vobis in qua potestate hæc facio.

Baptismum Ioannis de cælo fuit an ex hominibus? Respondete mihi.

At illi cogitabant apud se dicentes: Si dixerimus de cælo, dicet: Quare ergo non credidistis ei?

Si autem dixerimus ex hominibus, timemus populum: omnes enim habebant Ioannem quia vere propheta esset.

Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et Iesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

Herum simile est regnum cœlorum homini patri familias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.

Conuentione autem facta cum operariis ex denario diurno misit illos in vineam suam.

Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos,

Et illis dixit: Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit dabo vobis.

At illi abierunt. Iterum autem egressus circa horam sextam & nonam fecit similiter.

Circa undecimam autem horam exiit & invenit alios stantes & dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi?

Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite & vos in vineam meam.

Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo: Voca operarios & redde illis mercedem, incipiens a novissimis usque ad primos.

Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios.

Venientes autem primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi: & acceperunt & ipsi singulos denarios.

Et accipientes murmurabant adversus patremfamilias,

Dicentes: Hi novissimi una hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei & æstus.

At ille respondens uni eorum dixit: Amice, non facio tibi iniuriam: nonne ex denario convenisti mecum?

Tolle quod tuum est & vade: volo autem & huic novissimo dare sicut & tibi.

Aut non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum?

Sic erunt novissimi primi & primi novissimi. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

Et ascendens Iesus Hierosolymam assumpsit duodecim discipulos suos secreto, & ait illis:

Ecce ascendimus Hierosolymam, & Filius hominis tradetur principibus sacerdotum & Scribis & senioribus, & damnabunt eum morte,

Et tradent eum gentibus ad illudendum & flagellandum & crucifigendum, & tertia die resurget.

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis adorans & petens aliquid ab eo.

Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei unus ad dexteram tuam & unus ad sinistram in regno tuo.

Respondens autem Iesus dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei: Possumus.

Ait illis: Calicem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam & ad sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo.

Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus.

Iesus autem vocauit eos & ait: Scitis qu

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XV.

Tunc accedunt ad eum a Hierosolymis Scribæ & Pharisæi, dicentes: quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lauant manus suas cum panem manducant. Qui respondens ait illis: Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Deus enim dixit, honora patrem & matrem, & qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis: Quicunque dixerit patri vel matri, Donum, quodcunque ex me tibi profuerit, & non honorificabit patrem suum aut matrem suam: irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Hypocritæ, bene prophetauit de vobis Esaias, dicens: Appropinquat mihi populus iste ore suo, & labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum. Et conuocans ad se turbas, dixit eis: Audite, & intelligite. Non quod intrat in os coinquinat hominem: sed quod procedit de ore, hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei: Scis quia Pharisæi audito hoc verbo scandalizati sunt? At ille respondens ait: Omnis plantatio quam non plantauit Pater meus cælestis eradicabitur. Sinite illos: cæci sunt, & duces cæcorum. Cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadunt. Respondens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis parabolam istam. At ille dixit: Adhuc & vos sine intellectu estis? Non intelligitis quia omne quod intrat in os, in ventrem vadit, & in secessum emittitur? Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ: hæc sunt quæ coinquinant hominem. Et egressus inde Iesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chananæa a finibus illis egressa, clamauit ei, dicens: Miserere mei, Domine fili David, filia mea male a dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum, dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait: Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israel. At illa venit & adorauit eum, dicens: Domine, adiuua me. Qui respondens ait: Non est bonum sumere panem filiorum & mittere canibus. Mulier autem dixit: Etiam, Domine: nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens Iesus dixit ei: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. & sanata est filia eius ab hora illa. Et transiens Iesus inde venit secus mare Galilææ: & ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbæ multæ habentes secum sibi, mutos, claudos, cæcos, debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius, & curauit eos. Ita ut turbæ mirarentur videntes mutos loquentes, debiles ambulantes, & cæcos videntes: & magnificabant Deum Israel. Iesus autem conuocatis discipulis suis, dixit: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, & non habent quod manducent: & dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. Et ait illi discipuli eius: Vnde nobis in deserto tanta panum copia, ut saturemus turbam tantam? Ait illis Iesus: Quot panes habetis? At illi dixerunt: Septem, & paucos pisciculos. Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accepit septem panes & pisces, & gratias agens fregit, & dedit discipulis suis: discipuli autem dederunt turbis. Et manducauerunt omnes, & saturati sunt: & quod superauit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas. Erant autem manducantes quattuor millia hominum, exceptis paruulis & mulieribus. Et dimissis turbis ascendit in nauim, & venit in fines Magedan.

CAP. XVI.

Et accedentes Pharisæi & Sadducæi tentantes, rogauerunt eum ut signum de cælo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: Facta vespera dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim cælum. Et mane: Hodie tempestas, rubicundum est enim triste cælum. Faciem cæli dijudicare nostis, signa autem temporum non potestis scire? Generatio prauа & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei nisi signum Ionæ prophetæ. Et dimittens illos abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. Quibus Iesus dixit: Videte & cauete a fermento Pharisæorum & Sadducæorum. At illi cogitabant intra se, dicentes: Quia panes non accepimus. Quod sciens Iesus, ait illis: Quid cogitatis intra vos modicæ fidei, quia panes non habetis? Nondum intelligitis neque recordamini quinque panum in quinque millia hominum, & quot sportas sumpsistis? Neque septem panum in quattuor millia hominum, & quot sportas sumpsistis? Quomodo non intelligitis quia non de pane dixi vobis attendere a fermento Pharisæorum & Sadducæorum? Tunc intellexerunt, quia non dixerit attendere a fermento panum, sed a doctrina Pharisæorum & Sadducæorum. Venerunt autem Iesus in partes Cæsareæ Philippi, & interrogabat discipulos suos, dicens: Quem me dicunt homines esse, filium hominis? At illi dixerunt: Alii quidem Ioannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero Hieremiam, aut unum ex prophetis. Dicit illis: Vos autem quem me dicitis esse? Respondens autem Simon Petrus, dixit: Tu es Christus filius Dei vivi. Et respondens Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus qui in cælis est. Ego autem tibi dico, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo meam ecclesiam: & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et dabo tibi claues regni cælorum. Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis. Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus. Exinde cœpit Iesus ostendere discipulis suis, quia oportet eum ire Hierosolymam, & multa pati a senioribus, & principibus Sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare eum, dicens: Absit a te, Domine: non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit Petro: Vade post me Satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. Quid enim prodest homini si mundum uniuersum lucretur, animæ uero suæ detrimentum patiatur? aut quam commutationem dabit homo pro permutatione animæ suæ? Futurus enim filius hominis in gloria Patris sui cum angelis suis: & tunc reddet unicuique secundum opus eius. Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno suo.

CAP. XVII.

Et post dies sex assumit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & ducit illos in montem excelsum seorsum. Et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt candida sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Helias, cum eo loquentes. Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, & Moysi unum, & unum Eliæ. Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo bene complacui: ipsum audite. Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. Et accedens Iesus, tetigit eos, & ait: Surgite, & nolite timere. Leuantes autem oculos suos, neminem viderunt, nisi solum Iesum tantum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis Iesus, dicens: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerunt eum discipuli eius, dicentes: Quid ergo dicunt Scribæ quod Eliam oporteat venire primum? At ille respondens ait: Elias quidem venturus est & restituet omnia. Dico autem vobis quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum, sed fecerunt in eo quæcunque voluerunt. Sic & filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli, quia de Ioanne Baptista dixit eis. Et accedentes ad turbam, accessit ad eum homo genuflectens genua sua, Et dicens: Domine, miserere meo filio, quia lunaticus est, & male patitur: multoties enim cadit in ignem, & crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt eum curare. Respondens autem Iesus, ait: O generatio incredibilis & peruersa, quousque ero vobiscum? quousque patiar vos? Afferte huc illum mihi. Et increpauit illum Iesus: & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex illa hora. Tunc accedentes discipuli Iesu seorsum dixerunt: Quare nos non potuimus ejicere illum? Iesus autem dixit illis: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, transi hinc illuc, & transibit: & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur, nisi per orationem & ieiunium. Conuersantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Iesus: Futurus est filius hominis tradendus in manus hominum.

Et occident eum, & die tertia resurget. Et contristati sunt ualde. Et cum uenissent Capharnaum, accesserunt qui didrachma accipiebant ad Petrum, & dixerunt: Magister uester non dat didrachma? Ait: Etiam. Et cum intrasset domum, præuenit eum Iesus, dicens: Quid tibi uidetur Simon? Reges terræ a quibus accipiunt tributum aut censum? a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, uade ad mare, mitte hamum, & eum piscem qui primus ascenderit tolle: & aperto ore illius inuenies staterem: illum sumens da eis pro me & te. In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes: Quis putas maior est in regno cælorum? Et assumens Iesus paruulum unum, statuit eum in medio eorum, & dixit: Amen dico uobis, nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicunque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno cælorum. Et qui susceperit unum paruulum talem in nomine meo, me suscipit. Qui autem scandalizauerit unum ex pusillis istis qui credunt in me, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Væ mundo a scandalis. Necesse est enim ut ueniant scandala: uerumtamen uæ homini illi per quem scandalum uenit. Si autem manus tua uel pes tuus scandalizat te, abscide eum & proice abs te: bonum tibi est ad uitam ingredi debilem uel claudum, quam duas manus habentem uel duos pedes mitti in ignem æternum. Et si oculus tuus scandalizat te, eruе eum & proice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in uitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex pusillis istis. Dico enim uobis, quia angeli eorum in cælis semper uident faciem Patris mei qui in cælis est. Quid uobis uidetur? si fuerint alicui homini centum oues, & unus ex ipsis erraverit, nonne relinquit nonaginta nouem in montibus, & abiens quærit eum qui errauit? Et si contigerit ut inueniat eum, amen dico uobis, quia gaudet super eo magis quam super nonaginta nouem quæ non erraverunt. Sic non est uoluntas ante Patrem uestrum qui in cælis est, ut pereat unus de pusillis istis. Si autem peccauerit in te frater tuus, uade & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem non audierit, adhibe tecum adhuc unum uel duos, ut in ore duorum uel trium testium stet omne uerbum. Quod si non audierit eos, dic ecclesiæ. Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico uobis, quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. Iterum dico uobis, quia si duo ex uobis consenserint super terram de omni re quamcunque petierint, fiet illis a Patre meo qui in cælis est. Vbi enim sunt duo uel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Tunc accedens ad eum Petrus, dixit ei: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septies? Dicit illi Iesus: Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies. Propterea assimilatum est regnum cælorum homini regi qui uoluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum cœpisset ponere, oblatus est ei unus qui debebat decem millia talenta. Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum dominus eius uendi, & uxorem eius & filios & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens autem seruus ille, orabat eum dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Misertus autem dominus seruo illi dimisit eum, & debitum dimisit ei. Egressus autem seruus ille, inuenit unum de conseruis suis qui debebat ei centum denarios: & tenens suffocabat eum dicens: Redde quod debes. Et procidens conseruus eius rogabat eum dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit: sed abiit & misit eum in carcerem donec reddat debitum. Videntes autem conserui eius quæ fiebant, contristati sunt ualde: & uenerunt & narrauerunt domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc uocauit illum dominus suus, & ait illi: Serue nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me: nonne & tu oportuit misereri conserui tui sicut & ego tui misertus sum? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoad redderet uniuersum debitum. Sic & Pater meus cælestis faciet uobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus uestris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

refugium. Et occidite eum, & vera die [illegible] Et
qui [illegible] [illegible] [illegible]
1 Et cum vo- [illegible] [illegible]
cassent [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

λογίστις, ὃν ὅτε οἱ γεγραμμένοι ἦσαν ἐπίστευσε, καὶ ἰάνετο
ἡμέρας ἐπίστευσε, ἕως ἂν ἐπλήσθησαν οἱ καιροὶ αὐτῶν.
ἐπλήσθησαν ἐπίστευσε, ἕως ἂν ἐπλήσθησαν οἱ καιροὶ αὐτῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

γραῖς δὶς ὑιὸν γεέννης ποιεῖτε μᾶλλον ὑμῶν. 16
οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες, ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. 17
μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστὶν, τὸ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας τὸ χρυσόν. 18
καὶ, ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. 19
μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; 20
ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ. 21
καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν. 22
καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. 23
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. 24
ὁδηγοὶ τυφλοὶ, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. 25
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας. 26
Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, καὶ τοῦ πίνακος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. 27
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν, καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. 28
οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. 29
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, 30
καὶ λέγετε, ὅτι εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. 31
ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. 32
καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33
ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; 34
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας, καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35
ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ, καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

Hierosolymam, Hierusalem lacrimatur Propheras, 37
Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, & lapidans eos qui missi sunt ad eam, quoties
καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει filios suos, quemadmodum congregat
ὄρνις τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. gallina pullos suos sub alas, & non voluistis.
ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. 38
Dico enim vobis, Non me videbitis ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, 39
Ἐυλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

CAP. XXIIII. κδ'.

Et egressus Iesus ibat de templo & accedebant
Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσεφέρετο discipuli eius ostendere ei aedificationes
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. templi. 1
ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ καταλυθήσεται. 2
Sedente autem eo super montem
Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέγοντες, discipuli secreto, dicentes
εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, dic nobis, quando haec erunt? & quod signum
καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, 4
εἶπεν αὐτοῖς, βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Videte ne quis vos seducat.
Multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego
πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ἐγώ Christus, & multos seducent.
εἰμὶ ὁ Χριστὸς καὶ πολλοὺς πλανήσουσι.

Audietis autem proelia & opiniones proeliorum.
μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων. Videte ne turbemini: oportet enim haec fieri:
Ὁρᾶτε μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι· ἀλλ' οὔπω ἐστὶ sed nondum est finis.
τέλος. Exsurget enim gens in gentem, & regnum
ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία in regnum: & erunt fames, & pestilentiae & terraemotus per loca:
ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ omnia autem haec initium dolorum.
τόπους· Tunc tradent vos in tribulationem, & occident
πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. vos: eritis odio omnibus gentibus propter
Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν nomen meum. Et tunc offendentur multi & in-
ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ ter se tradent
τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, καὶ ἀλ- invicem, & odio habebunt invicem.
λήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· Et multi pseudoprophetae surgent, & seduc-
καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανή- ent multos.
σουσι πολλούς. Et propter multiplicatam iniquitatem, refrigescet
καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. charitas multorum. Qui autem perseveraverit in finem,
ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, hic salvabitur. Et praedicabitur hoc Evangelium
οὗτος σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς regni in universa habitabili, in testimonium omnibus
βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς gentibus: & tunc veniet finis.
ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. Cum ergo videritis abo-
Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ minationem desolationis, quae dicta est a Daniele propheta,
Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· ὁ ἀναγινώσκων νοείτω· stantem in loco sancto (qui legit intelligat)
τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· tunc qui in Iudaea fuerint fugiant ad montes:
ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· qui super tectum non descendat tollere quid de domo sua:
καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρὸς ὢν μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. et qui in agro est non revertatur retro tollere vestimentum suum.
Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Vae autem praegnantibus & nutrientibus in illis diebus.
Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ· Orate autem ut non fiat fuga vestra hiemis
ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ καιροῦ τούτου, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. vel sabbato.
Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret omnis caro:
καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ sed propter electos breviabuntur
ἡμέραι ἐκεῖναι. Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic Chri-
τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ἰδοὺ ὧδε ὁ χρι- stus, aut ille: Non credatis.
στὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Surgent enim pseudochristi & pseudoprophetae,
ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ & dabunt signa magna & prodigia, ita ut
δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, εἰς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi.
δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ecce praedixi vobis. Si ergo dixerint vobis: Ecce
ἰδοὺ προεῖπα ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, ἰδοὺ in deserto est, ne exieritis: ecce in
ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ penetralibus, ne credideritis.
πιστεύσητε· Sicut enim fulgur exit ab oriente, & pa-
ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ ret usque in occidentem: ita erit & adventus filii
φαίνεται ἕως δυσμῶν· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ hominis. Ubicumque fuerit cadaver, illic congrega-
ὑιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Οὗπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθή- buntur & aquilae.
σονται καὶ οἱ ἀετοί. Statim autem post tribulationem dierum
Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος illorum sol obscurabitur, & luna non dabit lu-
σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος men suum, & stellae cadent de caelo, & virtutes
αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνά- caelorum commovebuntur.
μεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Et tunc parebit signum filii hominis in caelo:
καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· & tunc plangent omnes tribus terrae, & videbunt filium hominis venientem
καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον in nubibus caeli cum virtute & gloria multa.
ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Et mittet angelos suos cum tuba & voce
καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος καὶ φωνῆς magna: & congregabunt electos eius a quatuor
μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

σαρκὸς αὐτῶν, ἀπὸ ἀνέρχεται ἐπὶ τὸν ἄνεμον ἀπὸ
ἀνέμου ἕως ἄκρου οὐρανοῦ ἕως ἄκρου αὐτῶν.

ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλά- 32
δος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι
ἐγγὺς τὸ θέρος· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, 33
γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ 34
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, 35
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης 36
καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πα-
τήρ μου μόνος. Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ 37
ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ἴσασιν γὰρ ἐκεῖ ἐν ταῖς 38
ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατα-
κλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε
Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατα- 39
κλυσμὸς, καὶ ἦρε πάντας· οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς ἀφί- 40
λεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. 41
Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. 42
ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

CAP. XXV. xi.

Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθέ- 1
νοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς
ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, 2
καὶ αἱ πέντε μωραί. αἱ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμ- 3
πάδας ἑαυτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον.
αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν, καὶ 4
τοὺς λαμπάδας αὐτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύ- 5
σταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς κραυ- 6
γὴ γέγονε· Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.
τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν 7
τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· 8
Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.
ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι· Μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· 9
πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυτοῖς.
ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγορᾶσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ 10
αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.
ὕστερον δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι ἔρχονται, λέ- 11
γουσαι· Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, 12
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.
γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ 13
οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν, ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους 14
δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·
καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, 15
ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.
πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, ἐργάσατο ἐν 16
αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.
ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. 17
ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν, ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέ- 18
κρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
μετὰ δὲ χρόνον 19
πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει λόγον
μετ' αὐτῶν. καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα
λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε,
πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα
ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, 21
Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε
καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν, εἶπεν, 22
Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα
ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, 23
Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε κα-
ταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς, εἶπεν, 24
Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρός εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας,
καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου
ἐν τῇ γῇ· ἰδοὺ ἔχεις τὸ σὸν. ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν, 26

ἐκλείσθη εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ ἀρχιερέως τοῦ καλουμένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

Καὶ ὄντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς εἶπεν, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν αὐτὸν παραδώσω; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν αὐτοῦ. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ὑμῶν παραδώσει με. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν, καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς, εἶπεν, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

CAP. XXVI. xj.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους 1
τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο 2
ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται
εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ 3
οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρ-
χιερέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο
ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. 4
ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος ἔσται τοῦ 5
λαοῦ. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμω- 6
νος τοῦ λεπροῦ, Ἀλλὰ ad eum mulier alabastrum
προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον ἔχουσα 7
μύρου ἐβαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ
ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, 8
λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; δυνατὸν γὰρ ἦν τοῦτο τὸ
μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰη- 9
σοῦς, εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν
ἠργάσατο εἰς ἐμέ. πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, 10
ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι 12
με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ
εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρ- 14
χιερεῖς, εἶπε Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν αὐτὸν παρα- 15
δώσω; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν αὐτοῦ. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ὑμῶν παραδώσει με. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας. ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν, καὶ δοὺς τοῖς μαθηταῖς, εἶπεν, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

λήσουσιν ἐν ἐμοὶ σκανδαλισθήσεσθε ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, ὅτι γέγραπται· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. 32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 33 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. 34 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσῃ. 35 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανὶ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ ἕως ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι. 37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 τότε λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. 39 καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. 40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; 41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 42 πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. 43 καὶ ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. 44 καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 45 τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. 46 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με. 47 καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. 48 ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σύσσημον, λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπε· χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει, τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 51 καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. 52 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται. 53 ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; 54 πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; 55 ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἐκαθεζόμην πρὸς ὑμᾶς διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. 56 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

57 οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 58 ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. 59 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· 60 καὶ οὐχ εὗρον· καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων οὐχ εὗρον. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον· 61 οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. 62 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 63 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 64 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων· ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδετε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. 66 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· ἔνοχος θανάτου ἐστί. 67 τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ἐρράπισαν 68 λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα· καὶ σὺ μετὰ Ἰησοῦ ἦσθα τοῦ Γαλιλαίου. 70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου· ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73 μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. 74 τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε. 75 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσῃ. καὶ ἐξελθὼν ἔξω, ἔκλαυσε πικρῶς.

CAP. XXVII. ✠

1 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· 2 καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις, 4 λέγων· ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπαν· τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει. 5 καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. 6 οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον, οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. 7 συμβούλιον δὲ λαβόντες, ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. 8 διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. 9 τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· 10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος. 11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· σὺ λέγεις. 12 καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. 13 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι; 14 καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. 15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἕνα δέσμιον τῷ ὄχλῳ, ὃν ἤθελον. 16 εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. 17 συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν Βαραββᾶν, ἢ τὸν Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; 18 ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκασιν αὐτόν. 19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. 20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. 21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν, εἶπεν αὐτοῖς, τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν, Βαραββᾶν. 22 λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν αὐτῷ πάντες· σταυρωθήτω. 23 ὁ δὲ ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησε; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες· σταυρωθήτω. 24 Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. 25 καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς, εἶπε, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. 26 τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας, παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. 27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος συναγαγόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. 28 καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην· 29 καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 30 καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 31 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 33 καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ ἐστι λεγόμενος Κρανίου τόπος, 34 ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. 35 Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου λέγοντος· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. 36 καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 37 ἐπέθηκαν δὲ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. 38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. 39 οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν· 40 καὶ λέγοντες, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 41 ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ Φαρισαίων, ἔλεγον· 42 ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. εἰ βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ. 43 πέποιθε ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπε γὰρ, ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. 44 τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ, ὠνείδιζον αὐτόν.

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, ἠλὶ, ἠλὶ, λεμὰ σαβαχθανὶ; τοῦτ' ἔστι, θεέ μου, θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες; 47 τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον, ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. 48 καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. 49 οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν. 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἰδοὺ τὸ κατα-πέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ 51
ἄνωθεν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν·
καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κε- 52
κοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη. καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνη- 53
μείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. ὁ δὲ ἑκατόνταρχος, καὶ οἱ μετ' 54
αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν, καὶ τὰ γενό-
μενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.
Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦ- 55
σαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακο-
νοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ
Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζε- 56
βεδαίου. ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλού- 57
σιος ἀπὸ Ἁριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμα-
θητεύθη τῷ Ἰησοῦ. οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, 58
ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσε δο-
θῆναι τὸ σῶμα. καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ, 59
ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ· καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν 60
τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησε τὲ τῇ πέτρᾳ· καὶ προσ-
κυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθε.
Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, κα- 61
θήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.
Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις 62
ἐστὶ μετὰ τὴν Παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρ-
χιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον, λέγοντες· κύριε, ἐμνήσθημεν
ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι
μετὰ τρεῖς ἡμέρας. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης 64
ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν
αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται
ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.
Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφα- 65
λίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, 66
σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

CAP. XXVIII. κδ.

Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, 1
ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν
τάφον. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ 2
κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λί-
θον, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστρα- 3
πή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου 4
αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τη-
ροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγ- 5
γελος εἶπε ταῖς γυναιξίν, μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν
τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ, καθὼς 6
εἶπε. δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος.
Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι 7
ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γα-
λιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.
Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ 8
χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
καὶ ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων, χαίρετε. αἱ δὲ προσ- 9
ελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσε-
κύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, μὴ φοβεῖ- 10
σθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλ-
θωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.
Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόν- 11
τες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσι πάντα τὰ
γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, 12
συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρα-
τιώταις, Λέγοντες, εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
νυκτὸς ἐλθόντες, ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. 13
Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, 14
καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀρ-
γύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν· καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος
οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις, μέχρι τῆς σήμερον.
Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς 16
τὸ ὄρος οὗ ἔταξε αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.
Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. 17
Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, ἐδό- 18
θη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς.
πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτί- 19
ζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα 20
ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς
ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ἀμήν.

Sancti Euangelij secundum Matthæum,

FINIS.

SECVNDVM MARCVM SANCTVM

TO KATA MARKON AΓION

EVANGELIVM.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAPVT PRIMVM.

ΑΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ 1
υἱοῦ Θεοῦ. ὡς γέγραπται ἐν τοῖς
Προφήταις· Ἔδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγ- 2
γελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κα-
τασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. φωνὴ βοῶντος 3
ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε
τὰς τρίβους αὐτοῦ. ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρή- 4
μῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ 5
οἱ Ἱεροσολυμῖται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
ποταμῷ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
Καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην 6
δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ
μέλι ἄγριον. καὶ ἐκήρυσσε λέγων, ἔρχε- 7
ται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας τὸν ἱμάντα
τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ λῦσαι. ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· 8
αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθε Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲθ 9
τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου.
καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ 10
πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν· καὶ φωνὴ
ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ εὐδό-
κησα.
Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 12
καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα, πειραζό- 13
μενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι δι-
ηκόνουν αὐτῷ.
Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν 14
ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας
τοῦ Θεοῦ· καὶ λέγων, ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικε ἡ 15
βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα 16
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος, βάλλοντας ἀμφι-
βληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς 17
ὁ Ἰησοῦς, δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀν-
θρώπων. καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν ἠκολούθησαν 18
αὐτῷ. καὶ προελθὼν ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζε- 19
βεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ
καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ 20
ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθω-
τῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.
Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ 21
εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκεν.
καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων 22
αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.
Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, 23
λέγων, τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ Ναζαρηνὲ, ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. 24
καὶ ἐπετίμησεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαρά- 26
ξαν αὐτὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ κράξαν φωνῇ μεγάλῃ,
ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν 27
πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντας, Τί ἐστὶ τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη;
ὅτι καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ.
καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην 28
τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.
Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν 29
Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου
καὶ Ἰωάννου.
Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ 30
εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.
Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ 31
ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
Ὀψὲ δὲ γενομένου, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμο- 32
νιζομένους. καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν. 33
καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ 34
δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε· καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
ᾔδεισαν αὐτόν.
Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ 35
ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προσηύχετο.
Καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. 36
καὶ εὗρον αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι πάντες ζητοῦσί σε. 37
Καὶ λέγει αὐτοῖς, ἄγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, 38
ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον.
καὶ ἦλθε κηρύσ- 39
σων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαι-
μόνια ἐκβάλλων.
Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ γονυπετῶν αὐτοῦ, καὶ λέγων αὐτῷ, ὅτι ἐὰν θέλῃς δύνα- 40
μαί με καθαρίσαι.
Καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἥψατο 41
αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, θέλω, καθαρίσθητι.
Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ 42
ἐκαθαρίσθη.
Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν· καὶ 43
λέγει αὐτῷ, ὅρα μηδενὶ εἴπῃς
μηδὲν, ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ 44
καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν 45

Universidad de Deusto
Biblioteca

τον λόγον, ἀσχημόνως διέστειλε τὸ ῥῆμα τοῦ θεοῦ. ἦν γὰρ
ἐν τῇ ἐρήμῳ τόπῳ τούτῳ, καὶ οὐκ ἐπορεύοντο ἀπ' αὐτοῦ
ἐλθεῖν· ἀλλ' ἔζωσεν ἐν ἰδρῶσι τὸ πνεῦμα, καὶ ἠρώτησε φῶς
ἐμὸν πάντα χθόν.

CAP. II. β'.

Et iterum introiit in Capharnaum per dies & audi-
Καὶ πάλιν εἰσῆλθε εἰς καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ ἀκού-
tum est quod in domum esset. Et confestim coierunt multi,
σθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι· καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί,
ita ut non amplius capere neque quæ ad januam & loquebatur eis
ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς
verbum. Et venerunt ad eum paralyticum ferentes,
τὸν λόγον. καὶ ἔρχεται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν βαστα-
qui portabatur
ἀόμενον ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσενεγ-
à quatuor. Et non valentes
κεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν,
offerre ei præ turba, discooperuerunt tectum ubi
καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον, ἐφ' οὗ ὁ παραλυτικὸς
erat, & effodientes demittunt grabatum in quo paralyticus
κατέκειτο. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ
recumbebat. Videns autem Iesus fidem illorum, ait
παραλυτικῷ, τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.
paralytico, Fili, dimittuntur tibi peccata tua.
ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ δια-
Erant autem quidam de Scribis ibi sedentes, & cogi-
λογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, τί οὗτος οὕτω λαλεῖ
tantes in cordibus suis, Quid hic sic loquitur
βλασφημίας· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός;
blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?
καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι
Et statim cognovit Iesus spiritu suo, quod
οὕτω διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς, τί ταῦτα διαλο-
sic cogitarent intra se, dixit illis, Quid hæc cogi-
γίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν εὐκοπώτερον εἰπεῖν
tatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere
τῷ παραλυτικῷ, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, ἔγειρε
paralytico, Dimittuntur tibi peccata; an dicere, Surge
καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
& tolle grabatum tuum & ambula? Ut autem sciatis quia
ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς
potestatem habet Filius hominis dimittendi peccata super
γῆς, λέγει τῷ παραλυτικῷ, σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἆρον τὸν
terram, ait paralytico, Tibi dico, surge & tolle
κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη εὐθὺς
grabatum tuum & vade in domum tuam. Et surrexit statim
καὶ ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἐνώπιον πάντων· ὥστε ἐξίστα-
& tollens grabatum exiit coram omnibus: ita ut stupe-
σθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας, ὅτι οὕτως οὐδέ-
fierent omnes & glorificarent Deum dicentes, Quia sic nun-
ποτε εἴδομεν. καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς
quam vidimus. Et exiit iterum ad mare: & omnis
ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. καὶ παρά-
turba veniebat ad eum, & docebat eos. Et præ-
γων εἶδε λευὶν τὸν τοῦ ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον,
tereundo vidit Levi Alphæi sedentem ad telonium,
καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
& ait illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum.
καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ
Et factum est discumbere eum in domo illius, & multi publicani &
ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ, καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
peccatores simul discumbebant Iesu & discipulis eius:
ἦσαν γὰρ πολλοὶ, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν
erant enim multi, & secuti fuerant eum. Et Scribæ
καὶ φαρισαίων ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
& Pharisæi videntes eum manducare cum publicanis &
ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, τί ὅτι μετὰ τελωνῶν καὶ
peccatoribus, dicebant discipulis eius, Quid quod cum publicanis &
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; καὶ ἀκούσας ὁ ἰησοῦς,
peccatoribus manducat magister vester? Et audiens Iesus,
λέγει αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κα-
ait illis, Non egent sani medico, sed qui
κῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς
male habent: non veni vocare iustos, sed peccatores
εἰς μετάνοιαν. καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ ἰωάννου, καὶ οἱ τῶν
ad pœnitentiam. Et erant discipuli Ioannis, & qui
φαρισαίων νηστεύοντες· καὶ ἔρχεται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ,
Pharisæorum ieiunabant: & veniunt, & dicunt ei,
διὰ τί οἱ μαθηταὶ ἰωάννου, καὶ οἱ τῶν φαρισαίων νηστεύουσι,
Quare discipuli Ioannis, & Pharisæorum ieiunant,
οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ ὁ ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς,
tui autem discipuli non ieiunant? Et Iesus dixit ad eos,
μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν
Numquid possunt filii sponsi in quo sponsus
νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσι τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται
ieiunare? quamdiu habent sponsum secum, non possunt
νηστεύειν. ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ
ieiunare. Venient autem dies, & cum ablatus fuerit ab eis
νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. οὐδεὶς ἐπίβλημα
sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus. Nemo commissuram
ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα
panni rudis assuit vestimento veteri: alioquin tollit plenitudinem
αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.
eius novum de vetere, & peior scissura fit.
καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin
μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ
rumpit vinum novum utres, & vinum effunditur, & utres
ἀσκοί· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.
pereunt: sed vinum novum in utres novos mittendum.
καὶ ἐγένετο αὐτὸν παραπορεύεσθαι ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων,
Et factum est eum transire sabbatis per
καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες
& cœperunt discipuli eius viam facere vellen-
στάχυας. καὶ ἔλεγον οἱ φαρισαῖοι, ἴδε τί ποιοῦσι τοῖς σάββασιν
tes spicas. Et Pharisæi dicebant ei, Ecce quid faciunt sabbatis
ὃ οὐκ ἔξεστι; καὶ λέγει αὐτοῖς, οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησε δαυὶδ,
quod non licet? Et ipse ait illis, Nunquam legistis quid fecerit David,
ὅτε χρείαν ἔσχε, καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
quando opus habuit, & esuriit ipse & qui cum eo erant?
πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρ-
Quomodo introiit in domum Dei sub Abiathar principe Sacerdotum, & panes
τους τῆς προθέσεως ἔφαγε, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς
propositionis comedit, quos non licet manducare nisi
ἱερεῖς, καὶ ἔδωκε τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; καὶ ἔλεγεν
tantum sacerdotes, & dedit & eis qui cum ipso erant?
αὐτοῖς, τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρω-
Et dicebat illis, Sabbatum propter hominem factum est, non homo
πος διὰ τὸ σάββατον. ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
propter sabbatum. Itaque dominus est filius ho-
θρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

CAP. III. γ'.

Et introiit iterum in synagogam & erat ibi ho-
Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄν-
mo habens manum aridam. Et observabant eum
θρωπος ἔχων τὴν χεῖρα ξηράν. καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς
si sabbatis curaret eum, ut
σάββασι θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ
accusarent eum. Et ait
ἀνθρώπῳ τῷ τὴν ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, ἔγειραι εἰς τὸ μέσον. καὶ λέγει αὐτοῖς,
homini qui aridam habebat manum, Surge in medium. Et dicit illis,
ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν
licet sabbatis benefacere, an malefacere? animam
σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμε-
salvam facere, an occidere? At illi tacebant. Et circumspi-
νος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς
ciens eos cum ira, contristatus super cæcitate
καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.
cordis eorum, ait homini, Extende manum tuam.
καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
Et extendit, & restituta est manus eius sana sicut altera.
καὶ ἐξελθόντες οἱ φαρισαῖοι, εὐθὺς μετὰ τῶν ἡρῳδια-
Et egressi Pharisæi statim cum Herodianis
νῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
consilium faciebant adversus eum, quomodo eum perderent.
καὶ ὁ ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν·
Et Iesus cum discipulis suis abiit ad mare:
καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ἠκολούθησεν, καὶ ἀπὸ τῆς
& multa turba a Galilæa secuta est, & a
ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου·
Iudæa, & Hierosolymis, & Idumæa, & trans Iordanem:
καὶ οἱ περὶ τύρον καὶ σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς
& qui circa Tyrum & Sidonem, multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad
αὐτόν. καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν
eum. Et dixit discipulis suis ut navicula famularetur ei propter
ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσε, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ
turbam, ne premerent eum: multos enim curabat, ita ut irruerent in
ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα ὅταν
eum ut tangerent eum quotquot habebant plagas. Et spiritus immundi cum
αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
eum videbant, procidebant ei & clamabant dicentes, Quia tu es Filius Dei.
καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσι.
Et multum increpabat eos ne manifestum eum facerent.

Et ascendit in montem, & advocat quos voluit
καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐ-
ipse, & venerunt ad eum. Et fecit duo-
τὸς, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησε δώ-
decim ut illum cum illo essent, & ut mitteret eos prædicare
δεκα ἵνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν
habentes potestatem curare infirmitates, & ejicere
καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν
demonia. Et imposuit Simoni nomen "Petrum:
τὰ δαιμόνια. καὶ ἐπέθηκε τῷ σίμωνι ὄνομα πέτρον·
Et Iacobum Zebedæi, & Ioannem fratrem
καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου, καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ
Iacobi, & imposuit eis nomina Boanerges, quod est,
ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα βοανηργές, ὅ ἐστιν,
Filii tonitrui: Et Andream, & Philippum, & Bartho-
υἱοὶ βροντῆς· καὶ ἀνδρέαν, καὶ φίλιππον, καὶ βαρθο-
lomæum, & Matthæum, & Thomam, & Iacobum Al-
λομαῖον, καὶ ματθαῖον, καὶ θωμᾶν, καὶ ἰάκωβον τὸν τοῦ ἀλ-
phæi, & Thaddæum, & Simonem "Cananæum,
φαίου, καὶ θαδδαῖον, καὶ σίμωνα τὸν καναναῖον·
Et Iudam Iacobum, qui & tradidit illum.
καὶ ἰούδαν ἰακωβοῦ τὸν, ὃς καὶ παρέδωκε αὐτόν.
Et venium ad domum & rursum turba, itave
καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται ὄχλος, ὥστε
non poterant neque panem manducare. Et audientes
μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες
eum prehendere eum: dicebant enim, Insanit
οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γάρ, ὅτι ἐξέστη.
Et Scribæ qui de Hierosolymis "descenderant, dice-
καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλε-
bant quoniam Beelzebub habet, & quia in principe dæmoniorum
γον, ὅτι βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
dimittit dæmonia. Et "adducens
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς,
eos in parabolis dicebat illis, Quomodo potest "Satanas sata-
ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, πῶς δύναται σατανᾶς σατα-
nam ejicere? Et si regnum in "seipsum dividatur,
νᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ,
non potest stare regnum illud. Et si domus
οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. καὶ ἐὰν οἰκία
in "seipsam dividatur, non potest stare domus illa.
ἐφ' αὑτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη.
Et si "Satanas exurrexit in semetipsum, dispertitus est, "non "potest
καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν μεμέρισται, οὐ δύναται
stare, sed finem habet. Nemo potest vasa
σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ
fortis ingressus in domum eius, diripere, "si non
ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ
prius fortem alliget & tunc domum eius diripiet.
πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.
Amen dico vobis: Quoniam omnia dimittentur peccata
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα
filiis hominum, & blasphemiæ quascumque blasphe-
τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφη-
mauerint: Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum,
μήσωσιν· ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
non habet remissionem in æternum, sed "obnoxius est æterni "iudicij.
οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως·
Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.
ὅτι ἔλεγον, πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.
Venium mater eius & fratres eius, & foris stantes,
ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· καὶ ἔξω στάντες,
miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκάθητο
circa eum: "discumbebat enim turba. Et dicunt ei:
ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου, καὶ οἱ
Ecce mater tua, & fratres tui, & sorores tuæ foris quærunt te.
ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσί σε.
Et "respondit eis, dicens: Quæ est mater mea, aut
καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ
fratres mei? Et circumspiciens "circulo circa
ἀδελφοί μου; καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ
eum sedentes, ait: Ecce mater mea, & fratres mei.
αὐτὸν καθημένους, λέγει, ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου·
Quicumque fecerit voluntatem Dei, hic frater meus,
ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτός μου ἀδελφὸς καὶ
& soror mea, & mater est.
ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστί.

CAP. IIII. δ'.

Et iterum cœpit docere iuxta mare: & con-
Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συ-
greg. ad eum turba multa, itave ipsum "descendere in
νήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολύς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ
mare, & omnem turbam "fuisse in terram
πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν
"adstare. Et docebat eos in para-
γῆν ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παρα-
bolis multa, & dicebat illis in doctrina sua:
βολαῖς πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ·

Audite. Ecce exiit seminator "seminare.
ἀκούετε· ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν·
Et factum est in seminando, ea quidem quæ ceciderunt
καὶ γενομένου αὐτοῦ σπείρειν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ πε-
circa viam, & "comederunt illud. Aliud vero cecidit
ριπατηθὲν κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἄλλο ἔπεσεν
in petrosum, ubi non habuit terram multam: & statim
ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέ-
exortum est, "propter non habere profunditatem terræ. Sole autem exo-
τειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ἡλίου δὲ ἀνα-
rto, æstuavit: & "eo non habente radicem, exaruit.
τείλαντος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.
Et aliud cecidit in spinas: & ascenderunt spi-
καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκαν-
næ, & suffocarunt illud, & fructum non dedit. Et aliud "cecidit
θαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. καὶ ἄλλο
in terram "pulchram & dabat fructum ascendentem &
ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ
crescentem: & afferebat unus triginta, & unus sexagina, & unus centum.
αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν ἓν θριάκοντα, καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν.
Et dicebat illis: Qui habet aures "audiendi, audiat.
καὶ ἔλεγεν, ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
Et cum "esset solus rogabant eum qui circa eum
ὅτε δὲ ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν
erant duodecim, parabolam. Et dicebat eis: Vobis
σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὑμῖν
datum est nosse mysterium regni Dei: illis
δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις
autem quæ foris, in parabolis omnia fiunt:
δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται·
Ut "videntes videant, & non videant: & audientes audiant,
ἵνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι,
& non intelligant: nequando convertantur, & dimittantur eis
καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ
peccata. Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? & quomodo omnes parabolas cognoscetis?
ἁμαρτήματα. καὶ λέγει αὐτοῖς, οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;
Seminans, verbum seminat. Et autem sunt qui circa
ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει· οὗτοί εἰσιν οἱ περὶ
viam, ubi seminatur verbum, & cum audierint, confestim
τὴν ὁδόν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται
venit satanas, & aufert verbum "seminatum" in cor-
ὁ σατανᾶς, καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρ-
dibus eorum. Et hi sunt similiter "in petrosa
δίαις αὐτῶν. καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη
"humum, qui cum audierint verbum, statim cum gau-
σπειρόμενοι, οἵτινες ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον, εὐθὺς μετὰ χα-
dio accipiunt illud: Et non habent radicem in semet-
ρᾶς δέχονται αὐτόν· καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς,
ipsis, sed temporales sunt: deinde cum tribulatione, aut per-
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως, ἢ διω-
secutione proptor verbum, confestim scandalizantur.
γμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζονται.
Et "alii sunt qui in spinas cadunt, hi sunt
Καὶ "ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ
qui verbum "audiunt, Et "cura seculi hujus,
τὸν λόγον ἀκούοντες, καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου,
& deceptio divitiarum, & circa reliqua "cupiditates intro-
καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευό-
euntes suffocant verbum, & "infructuosum efficitur.
μεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.
Et hi sunt "in terram "pulchram "seminati, qui au-
καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν καλὴν τὴν γῆν σπαρέντες, οἵτινες ἀκού-
diunt verbum, & suscipiunt, & "fructum ferunt, unum triginta,
ουσι τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν τριάκοντα,
& unum sexaginta, & unum centum.
καὶ ἓν ἑξήκοντα, καὶ ἓν ἑκατόν.
Et dicebat illis: Numquid
Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, μήτι ὁ
lucerna venit ut sub modio ponatur, aut sub lecto? nonne ut
λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ;
super candelabrum ponatur? Non enim est aliquid absconditum, quod
οὐ γάρ ἐστί τι κρυπτὸν, ὃ
non manifestetur: nec factum est "occultum, sed ut in pa-
ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο "ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φα-
lam veniat. Si quis habet aures "audiendi, audiat.
νερὸν ἔλθῃ. εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fue-
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖ-
ritis, remetietur vobis, & adiicietur vobis "audientibus.
τε, μετρηθήσε) ὑμῖν, καὶ προστεθήσε) ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν.
Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, quod habet
ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει
"auferetur ab eo. Et dicebat: Sic est regnum
ἀρθήσε) ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἔλεγεν, οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία
Dei, quasi homo si mittat semen in terram,
τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς,
& dormiat, & exurgat nocte & die: & semen
καὶ καθεύδῃ, καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπό-
germinet & "augeatur dum ille
ρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός·

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vbro
transitum,
& exitus eius
producentes

Eperantes enim intra ipsum & primum beibum, deinde ipsi,
αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ἐὰν μὴ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι·
eam, deinde plenum Euangelium se ipsum. Nisi cum ederint
κρατοῦσιν πολλὰ βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν.
manibus, diligenter ante se ipsos, & ex se ipsis producentes
καὶ ἐρωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, διατί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου
Et interrogant eum Pharisæi & Scribæ, quare discipuli tui non ambulant
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;
secundum traditionem seniorum, sed communibus manibus edunt panem?
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν,
Ipse autem respondens dixit illis, quia bene prophetauit Esaias de vobis hypocritis,
ὡς γέγραπται, ὅτι οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
sicut scriptum est, quia populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe est à me:
μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
sine causa autem colunt me docentes doctrinas & mandata hominum.
ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,
Relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditionem hominum,
βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
baptismata urceorum & calicum, & alia similia horum multa facitis.
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.
Et dicebat illis, Bene irritum facitis mandatum Dei, ut traditionem vestram seruetis.
Μωσῆς γὰρ εἶπεν, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου·
Moyses enim dixit, Honora patrem tuum & matrem tuam:
καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.
& qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur.
ὑμεῖς δὲ λέγετε, ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον,
Vos autem dicitis, si dixerit homo patri aut matri, Corban, quod est donum,
ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,
quicquid ex me profuerit tibi, & non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri suæ,
ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἧ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
irritum facientes verbum Dei traditione vestra, quam tradidistis: & similia huiusmodi multa facitis.
καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον πάλιν ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀκούετέ μου πάντες καὶ σύνετε·
Et conuocata rursus omni turba dicebat illis, Audite me omnes & intelligite:
οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν·
nihil est extrinsecus introiens in hominem quod possit coinquinare eum:
ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.
sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem.
εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
Si quis habet aures audiendi, audiat.
καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν.
Et cum introisset domum à turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam.
καὶ λέγει αὐτοῖς, οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον
Et dicit eis, Sic & vos sine intellectu estis? non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem
οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν,
non potest coinquinare eum, quia non intrat in cor eius, sed in ventrem,
καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα;
& in secessum exit, purgans omnes escas?
ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον·
Dicebat autem quia quod de homine exit, illud coinquinat hominem.
ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
Intus enim de corde hominum malæ cogitationes exeunt,
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός,
adulteria, fornicationes, homicidia, furta, auaritiæ, nequitiæ, dolus, impudicitia, oculus malus,
βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
blasphemia, superbia, stultitia: omnia hæc mala intus exeunt & coinquinant hominem.

CAP. V. ζ.

Et venerunt trans in regionem Ge-
Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γα-
rasenorum.
δαρηνῶν.
Et cum exiisset is nauem statim in occursum
καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν
illi de regione illa, cognouerunt eum:
ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, περιέδραμον ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις
& circumcurrentes totam regionem illam, cœperunt
τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν.
in grabatis eos qui male habebant circumferre, vbi audiebant eum esse.
καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς,
Et quocumque introibat in vicos aut in ciuitates aut in villas,
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται·
in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent:
καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ ἐσῴζοντο.
& quicumque tangebant eum, saluabantur.
καὶ συνέρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων·
Et conueniunt ad eum Pharisæi & quidam de Scribis, venientes ab Hierosolymis:
καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους,
& cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, hoc est non lotis, manducare panes,
ἐμέμψαντο· οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν,
vituperauerunt. Pharisæi enim & omnes Iudæi nisi pugno lauerint manus non manducant,
κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν·
tenentes traditionem seniorum: & de foro nisi baptizentur non manducant:
καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν.
& alia multa sunt quæ tradita sibi tenent, baptismata calicum & urceorum & vasorum æreorum & lectorum.
καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, διατί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου
Et interrogant eum Pharisæi & Scribæ, quare discipuli tui non ambulant
κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;
secundum traditionem seniorum, sed communibus manibus edunt panem?
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι καλῶς προεφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν,
Ipse autem respondens dixit illis, quia bene prophetauit Esaias de vobis hypocritis,
ὡς γέγραπται, ὅτι οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
sicut scriptum est, quia populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe est à me:
μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.
sine causa autem colunt me docentes doctrinas & mandata hominum.
ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,
Relinquentes enim mandatum Dei tenetis traditionem hominum,
βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
baptismata urceorum & calicum, & alia similia horum multa facitis.
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.
Et dicebat illis, Bene irritum facitis mandatum Dei, ut traditionem vestram seruetis.
Μωσῆς γὰρ εἶπεν, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου·
Moyses enim dixit, Honora patrem tuum & matrem tuam:
καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.
& qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur.
ὑμεῖς δὲ λέγετε, ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον,
Vos autem dicitis, si dixerit homo patri aut matri, Corban, quod est donum,
ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,
quicquid ex me profuerit tibi, & non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri suæ,
ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἧ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
irritum facientes verbum Dei traditione vestra, quam tradidistis: & similia huiusmodi multa facitis.
καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον πάλιν ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀκούετέ μου πάντες καὶ σύνετε·
Et conuocata rursus omni turba dicebat illis, Audite me omnes & intelligite:
οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν·
nihil est extrinsecus introiens in hominem quod possit coinquinare eum:
ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.
sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ communicant hominem.
εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
Si quis habet aures audiendi, audiat.
καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν.
Et cum introisset domum à turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam.
καὶ λέγει αὐτοῖς, οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον
Et dicit eis, Sic & vos sine intellectu estis? non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem
οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν,
non potest coinquinare eum, quia non intrat in cor eius, sed in ventrem,
καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα;
& in secessum exit, purgans omnes escas?
ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον·
Dicebat autem quia quod de homine exit, illud coinquinat hominem.
ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
Intus enim de corde hominum malæ cogitationes exeunt,
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός,
adulteria, fornicationes, homicidia, furta, auaritiæ, nequitiæ, dolus, impudicitia, oculus malus,
βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
blasphemia, superbia, stultitia: omnia hæc mala intus exeunt & coinquinant hominem.

CAP. VI. ζ.

Et egressus inde, & venit in patriam suam, &
Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ
discipuli eius. Et facto
ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ γενομένου
sabbato cœpit in synagoga docere & multi
σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ
audientes admirabantur in illo, dicentes: Vnde huic hæc? & quæ
ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο ἐπ' αὐτῷ, λέγοντες, πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ
quæ sapientia hæc quæ data est illi? & huiusmodi
τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν
virtutes per manus
αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ, καὶ Ἰούδα, καὶ Σίμωνος; καὶ
fratres eius hic apud nos? Et scandalizabantur
οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
Et non potest ibi virtutem vllam facere, nisi paucis infirmis impositis manibus curauerit.
καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν.
Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circumibat
καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.
vicos in circuitu docens. Et conuocat
Et proficiscitur inde, & venit in fines Tyri & Sidonis, & intrans domum neminem voluit scire, & non potuit latere.
καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Τύρου καὶ Σιδῶνος, καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν τινὸς οὐκ ἤθελεν ἵνα γνῷ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν.
Mulier enim cum audisset de eo, quæ habebat filiam spiritu immundo, intrauit & procidit ad pedes eius.
ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.
Erat autem mulier gentilis, Syrophœnissa genere: & rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia eius.
ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
Et dicebat illi: Sine prius saturari filios: non enim bonum est sumere panem filiorum & mittere canibus.
καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.
Quæ respondit & dicit illi: Etiam, Domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum.
ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.
Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium à filia tua.
καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον.
Et reuersa abiit domum suam, & inuenit puellam iacentem super lectum, & dæmonium exiisse.
καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.
Et iterum exiens de finibus Tyri & Sidonis, venit ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos.
Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.
Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut illi manum imponeret.
καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.
Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auribus eius, & exspuens tetigit linguam eius:
καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ·
& suspiciens in cœlum ingemuit, & dicit illi: Ephphatha, quod est adaperire.
καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὅ ἐστιν διανοίχθητι.
Et statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte.
καὶ εὐθέως ἠνεῴχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.
Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem illis mandabat, tanto magis plus prædicabant.
καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.
Et admirabantur super modum, dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.
καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

Adhuc ex consequenti, veniente ab
ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος
Archisynagogo,
ἀρχισυνάγωγον,
Dicentes: Quia filia mea nouissima est, quidaliter vtrum ma-
λέγει αὐτοῖς, ὅτι σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν·
nducem, ne intidentes & vilipendant filiam meam.
καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν μακρόθεν ἥκασιν.
Et non admisit quemquam se confequi, ijs non Pe-
καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;
trum, & Iacobum, & Ioannem fratrem Iacobi.
καὶ ἐπηρώτα αὐτούς, πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν, ἑπτά.
Et venerunt ad
καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσιν, καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.
Et ingressus
καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι.
Et ait illis: Quid
καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας.
Et ascendens
ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.
Et
καὶ εὐθὺς ἐμβῆναι τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον.
Et
καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.
Et
καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.
Et
καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς.
Et
οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν·
Et
πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς, θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.
Et
καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
Et
οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
Et
καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν.
Et
καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν
Et
περιδραμόντες ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν.
Et
καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς,
Et
ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται·
Et
καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ ἐσῴζοντο.
Et

CAP. VI. ζ.

Et egressus inde, & venit in patriam suam, &
Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ
discipuli eius. Et facto
ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ γενομένου
sabbato cœpit in synagoga docere & multi
σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ πολλοὶ
audientes admirabantur in illo, dicentes: Vnde huic hæc? & quæ
ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο ἐπ' αὐτῷ, λέγοντες, πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ
quæ sapientia hæc quæ data est illi? & huiusmodi
τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν
virtutes per manus
αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ, καὶ Ἰούδα, καὶ Σίμωνος; καὶ
fratres eius hic apud nos? Et scandalizabantur
οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
Et non potest ibi virtutem vllam facere, nisi paucis infirmis impositis manibus curauerit.
καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν.
Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circumibat
καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.
vicos in circuitu docens. Et conuocat
Et proficiscitur inde, & venit in fines Tyri & Sidonis, & intrans domum neminem voluit scire, & non potuit latere.
καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Τύρου καὶ Σιδῶνος, καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν τινὸς οὐκ ἤθελεν ἵνα γνῷ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν.
Mulier enim cum audisset de eo, quæ habebat filiam spiritu immundo, intrauit & procidit ad pedes eius.
ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.
Erat autem mulier gentilis, Syrophœnissa genere: & rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia eius.
ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
Et dicebat illi: Sine prius saturari filios: non enim bonum est sumere panem filiorum & mittere canibus.
καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.
Quæ respondit & dicit illi: Etiam, Domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum.
ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.
Et ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit dæmonium à filia tua.
καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον.
Et reuersa abiit domum suam, & inuenit puellam iacentem super lectum, & dæmonium exiisse.
καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.
Et iterum exiens de finibus Tyri & Sidonis, venit ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos.
Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.
Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut illi manum imponeret.
καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.
Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auribus eius, & exspuens tetigit linguam eius:
καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ·
& suspiciens in cœlum ingemuit, & dicit illi: Ephphatha, quod est adaperire.
καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὅ ἐστιν διανοίχθητι.
Et statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte.
καὶ εὐθέως ἠνεῴχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.
Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem illis mandabat, tanto magis plus prædicabant.
καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.
Et admirabantur super modum, dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.
καὶ ὑπερπερισσῶς

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ ἱησοῦς πολὺν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. 35 καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν, ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· 36 ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. 37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; 38 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε καὶ ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσι, πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. 39 καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. 40 καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πεντήκοντα. 41 καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. 42 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. 43 καὶ ἦραν κλάσματα δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες. 45 καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον. 46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 47 καὶ ὀψὲ ἦν, καὶ ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς· καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. 49 οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα δόκησαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν· 50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 51 καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο καὶ ἐθαύμαζον· 52 οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη. 53 καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν. 54 καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν 55 περιέδραμον ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. 56 καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

Et conuenerunt ad eum Pharisæi, & quidam
Scribæ uenientes ab Hierosolymis.
2 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων·
3 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσί, τοῦτ' ἔστι, ἀνίπτοις, ἐσθίοντας τοὺς ἄρτους, ἐμέμψαντο.
3 οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων·
4 καὶ ἀπ' ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν.
5 καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;
6 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, ὅτι ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
7 μάτην δέ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.
8 ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων.
9 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.
10 Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν, τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου· καί, ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω·
11 ὑμεῖς δὲ λέγετε, ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, κορβᾶν, ὅ ἐστι, δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς·
12 οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,
13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀκούσατέ μου πάντες, καὶ συνίετε·
15 οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον.
16 εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
17 καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν.
18 καὶ λέγει αὐτοῖς, οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι;
19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα;
20 ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
21 ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι,
22 κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη.
23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
24 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν.
25 ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα περὶ αὐτοῦ γυνὴ ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.
26 ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.
27 καὶ ἔλεγεν αὐτῇ, ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, ναί κύριε· καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.
29 καὶ εἶπεν αὐτῇ, διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου.
30 καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.
31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.
32 καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.
33 καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ·
34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, ἐφφαθά, ὅ ἐστι, διανοίχθητι.
35 καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.
36 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον·
37 καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

In illis diebus cùm turba multa esset, & non
haberent quod comederent, conuocans discipulos suos dicit
eis:
2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσι·
3 καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκασιν.
4 καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;
5 καὶ ἐπηρώτα αὐτοὺς, πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν, ἑπτά.
6 καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.
7 καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα, καὶ εὐλογήσας εἶπε καὶ ταῦτα παρατιθέναι αὐτοῖς.
8 καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας.
9 ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.
10 καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.
11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.
12 καὶ ἀνασχάσας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει, τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.
13 καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, ἐμβὰς πάλιν ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.
14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.
15 καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου.
16 καὶ διελογίζοντο, πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.
17 γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς, τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;
18 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; οὐ μνημονεύετε,
19 ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, δώδεκα.
20 ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἑπτά.
21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, οὐ συνίετε;
22 Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.
23 καὶ ἐπιλαβόμενος τοῦ χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει.
24 καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας.
25 εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀπεκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψεν τηλαυγῶς ἅπαντας.
26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ, λέγων, μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ ἑνὶ εἴπῃς τῶν ἐν τῇ κώμῃ.
27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;
28 οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, λέγοντες αὐτῷ, ὅτι Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν.
29 καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ χριστός.
30 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.
31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου

abdicatus, & reprobatus a senioribus, & principibus sacerdotum, & scribis, & occidi, & post tres dies resurgere.
32 πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι.
33 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.
34 ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, καὶ λέγει, ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
35 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι.
36 ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν.
37 τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;
38 τί γὰρ δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.
9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.
2 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν·
3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι.
4 καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ ἰησοῦ.
5 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ ἰησοῦ, ῥαββεί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωϋσεῖ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν.
6 οὐ γὰρ ἤδει τί λαλήσῃ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.
7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· ἀκούετε αὐτοῦ.
8 καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.
10 καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς, συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.
11 καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;
12 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ;
13 ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.
14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας πρὸς αὐτούς.
15 καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν.
16 καὶ ἐπηρώτησεν τοὺς γραμματεῖς, τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς;
17 καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου τῷ ἰησοῦ, διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον·
18 καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.
19 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει, ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με.
20 καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐθὺς τὸ πνεῦμα συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων.
21 καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν, παιδιόθεν·
22 καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς.
23 ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι· πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι.
24 καὶ εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγεν, πιστεύω· κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.
25 ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.
26 καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας αὐτὸν ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.
27 ὁ δὲ ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη.
28 Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;
29 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.
30 Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ·
31 ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

Universidad de Deusto
Biblioteca

multa pati, & reprobari à senioribus,
& principibus sacerdotum, & scribis, & occidi, & tertia die resurgere. Et
loquebatur verbum palam. Et assumens eum Petrus coepit increpare eum. Ille vero conuersus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro, dicens: Vade post me Satana, quia non sapis quæ Dei sunt, sed quæ hominum. Et convocata turba cum discipulis suis, dixit illis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me & euangelium, saluam faciet eam. Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Qui enim me confusus fuerit, & verba mea in generatione hac adultera & peccatrice, & filius hominis confundetur eum, cum venerit in gloria Patris sui cum Angelis sanctis. Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei venire in virtute.

CAP. IX. β'.

Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ τὸν Ἰάκωβον, καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιὼν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ. Οὐ γὰρ ἤδει τί λαλήσει· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες τί ἐστὶ τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι; καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστᾷ πάντα, καὶ καθὼς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ. Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εἶδε ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν, ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμματεῖς· τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐθέως τὸ πνεῦμα συνεσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκύλιετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε, παιδιόθεν· καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, τὸ, εἰ δύνασαι· πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε· πιστεύω, κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπισυντρεχόντων ὄχλων, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγὼ σοὶ ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κράξας, καὶ πολλὰ σπαράξας αὐτὸν, ἐξῆλθε· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν, ὅτι ἀπέθανε. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ. Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν· καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ ἦλθον εἰς Καπερναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελογίσαντο ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς· ὃς ἐὰν ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐμὲ ἐὰν δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, λέγων· διδάσκαλε, εἴδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, μὴ κωλύετε αὐτό· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται αὐτὸς ταχὺ κακολογῆσαί με. Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστι. Καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

omnium minister. Et accipiens puerum, statuit eum in
medio eorum: & complexans eum, ait illis:
Quicumque unum horum puerorum susceperit in nomine
meo, me suscipit: & quicumque me susceperit, non me
suscipit, sed eum qui misit me. Respondit illi Ioannes, dicens:
Magister, vidimus quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos: & prohibuimus eum, quia non
sequebatur nos. Dixit autem Iesus: Nolite prohibere eum.
Nemo enim est qui faciat virtutem in nomine meo,
& cito possit male loqui de me. Qui enim non est
contra vos, pro vobis est. Quicumque enim potaverit vos po-
culo aquæ in nomine meo, quia Christi estis, amen
dico vobis, non perdet mercedem suam.
Et quicumque scandalizaverit unum ex pusillis istis credentibus in
me, bonum est illi magis si circumponatur lapis molaris
collo ejus, & projiciatur in mare,
quam ut scandalizet unum ex pusillis istis. Et si manus tua scandalizat te, abscinde illam: bonum
est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem: ubi
vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.
Et si pes tuus scandalizat te, abscinde illum: bonum est tibi claudum introire in vitam, quam duos pedes habentem mitti in gehennam, in ignem inextinguibilem:
ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.
Et si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: bonum tibi est
unoculum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis:
ubi vermis eorum non moritur, & ignis non extinguitur.
Omnis enim igne salietur: & omnis victima sale sa-
lietur. Bonum sal: quod si sal insulsum fuerit,
in quo illud condietis? Habete in vobis sal: &
pacem habete inter vos invicem.

CAP. X. ι'.

Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτὸν, καὶ, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι; πειράζοντες αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; Οἱ δὲ εἶπαν, Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός· ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξε, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. Καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται. Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, κατευλογεῖ τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός. τὰς ἐντολὰς οἶδας, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἓν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι ἄρας τὸν σταυρόν. Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ ἐξεπλήσσοντο λίαν λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγει· παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, ἀλλ' οὐ παρὰ τὸν Θεόν· πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ. Ἤρξατο δὲ ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου· ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν

Universidad de Deusto
Biblioteca

mensem hoc, dicunt, & fratres, & matrē eius hæc foris stant, quærentes te loqui. Et respondens dixit eis: Quæ est mater mea, & fratres mei? Et circumspiciens in circuitu eos, qui in circuitu eius sedebant, dixit: Ecce mater mea, & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est. Et iterum cœpit docere ad mare. Et congregata est ad eum turba multa, ita ut navem ascendens sederet in mari, omnis autem turba circa mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua: Audite. Ecce exiit seminans seminare. Et factum est dum seminat, quædam cecidit secus viam, & venerunt volucres cæli, & comederunt illud. Et aliud cecidit in petrosum, ubi non habuit terram multam, & continuo exortum est, quia non habebat altitudinem terræ. Et cum exortus esset sol, exaruit, & quia non habebat radicem, aruit. Et aliud cecidit in spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt illud, & fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bonam, & dabat fructum ascendentem & crescentem, & afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat: Qui habet aures audiendi, audiat. Et cum esset secretum, interrogabant eum, qui cum duodecim erant, parabolam. Et dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, illis autem, qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt: ut videntes videant, & non videant, & audientes audiant, & non intelligant: nequando convertantur, & dimittantur eis peccata. Et dicit eis: Nescitis parabolam hanc, & quomodo omnes parabolas cognoscetis? Seminat qui verbum seminat. Hi autem sunt, qui secus viam, ubi seminatur verbum: & cum audierint, continuo venit Satanas, & tollit verbum, quod seminatum est in cordibus eorum. Et hi similiter sunt, qui super petrosa seminantur: qui cum audierint verbum, continuo cum gaudio accipiunt illud, & non habent radicem in semetipsis, sed temporales sunt: deinde facta tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizantur. Et alii sunt, qui in spinas seminantur: hi sunt, qui verbum audiunt, & sollicitudo sæculi huius, & fallacia divitiarum, & circa reliqua concupiscentiæ introëuntes suffocant verbum, & sine fructu efficitur. Et hi sunt, qui super bonam terram seminati sunt: qui audiunt verbum, & suscipiunt, & fructificant unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum. Et dicebat eis: Numquid venit lucerna, ut sub modio ponatur, aut sub lecto, & non ut super candelabrum ponatur? Non enim est occultum, quod non manifestetur: neque factum est occultum, sed ut in palam veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adhuc amplius adponetur vobis. Qui enim habet, dabitur ei: & qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Et dicebat: Sic est regnum Dei, sicut si homo mittat semen in terram, & dormiat, & exurgat nocte & die, & semen germinet & crescat, dum non sciat ille. Ultro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. Et cum se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adstitit messis. Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei, aut in qua parabola positione illud? Sicut granum sinapis, quod cum seminatur in terra, minus est omnibus seminibus, quæ sunt in terra: & cum seminatum fuerit, ascendit, & fit maius omnibus holeribus, & facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra eius aves cæli habitare. Et in multis huiusmodi parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire. Sine parabola autem non loquebatur eis: seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. Et dicit illis in illa die, vespere facto: Transeamus trans fretum. Et dimittentes turbam, assumunt eum sicut erat in navi: & alia navigia erant cum illo. Et facta est procella magna venti, & fluctus mittebat in navem, ita ut impleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens. Et excitant eum, & dicunt ei: Magister, non te curæ est, quia perimus? Et exsurgens comminatus est vento, & dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus, & facta est tranquillitas magna. Et dixit eis: Quid timidi estis? Nondum habetis fidem? Et timuerunt timore magno, & dicebant ad invicem: Quis putas hic est, quia & ventus & mare obedit ei?

CAP. XI. ℣.

Et cum appropinquarent Hierosolymæ, ad Bethphage & Bethaniam, ad montem Oliveti, mittit duos discipulos suos, & dicit eis: Ite in castellum quod contra vos est, & statim introëuntes illuc invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo unquam hominum sedit: solvite illum, & adducite. Et si quis vobis dixerit: Quid facitis hoc? dicite quia Dominus eius operam habet: & continuo illum dimittet huc. Abierunt autem & invenerunt pullum ligatum ante ostium foris in bivio: & solvunt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum? At illi dixerunt eis sicut præceperat Iesus: & dimiserunt illis. Et adducunt pullum ad Iesum, & imponunt ei vestimenta sua, & sedit super eum. Multi autem vestimenta sua substernebant in via: alii autem frondes cædebant de arboribus, & sternebant in via. Et qui præibant & qui sequebantur clamabant, dicentes: Hosanna: benedictus qui venit in nomine Domini. Benedicta quæ venit in regnum in nomine Domini Hosanna in excelsis. Et introivit Iesus Hierosolymam in templum: & circumspectis omnibus, cum iam vesperi esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et cum exissent Bethania, esuriit. Et videns unam longe habentem folia, venit si forte inveniret quidquam in ea: & cum venisset ad eam, nihil invenit præter folia: non enim erat tempus ficorum. Quod cum vidisset Iesus, dixit illi: Iam non ex te in sempiternum quisquam fructum manducet. Et audiebant discipuli eius. Et veniunt Hierosolymam. Et cum introisset Iesus in templum, eiiciebat vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum & cathedras vendentium columbas evertit: & non sinebat ut quisquam transferret vas per templum. Et docebat, dicens eis: Nonne scriptum est: Quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus? Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et audierunt scribæ & principes sacerdotum, & quærebant quomodo illum perderent. Timebant enim eum: omnis enim turba admirabatur super doctrina eius. Et cum sero fieret, egrediebantur de civitate. Et mane transeuntes viderunt ficum aridam factam radicitus. Et recordatus Petrus dixit ei: Rabbi, ecce ficus cui maledixisti, aruit. Et respondens Iesus ait illis: Habete fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicunque dixerit monti huic: Tollere, & mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia quæ dicit fiant, fiet ei quod dicit. Propterea dico vobis, omnia quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis & venient vobis. Et quando stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est, dimittat vobis peccata vestra. Et si vos non dimiseritis, nec Pater vester qui in cælis est dimittet peccata vestra vobis. Et veniunt rursus in Hierosolymam. Et in templo ambulante eo, accedunt ad eum principes sacerdotum, & scribæ, & seniores. Et dicunt ei: In qua potestate hæc facis? & quis tibi dedit potestatem hanc ut hæc facias? Respondens autem Iesus ait illis: Interrogabo vos & ego unum verbum, & respondete mihi, & dicam vobis in qua potestate hæc faciam. Baptismus Ioannis de cælo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. Et cogitabant apud semetipsos, dicentes: Si dixerimus, de cælo: dicet, Propter quid ergo non credidistis ei? Si dixerimus, ex hominibus, timemus populum. Omnes enim habebant Ioannem, quia vere Propheta erat. Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et Iesus respondens ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc faciam. Et cum esset Iesus in templo, ecce ex principibus sacerdotum, & scribis, & senioribus venerunt ad eum, & dicebant ei: Quæ est potestas tua, qua hæc facis? aut quis dedit tibi potestatem hanc, ut hæc facias? Iesus autem respondens ait illis: Interrogabo & ego vos unum sermonem, & respondete mihi, & dicam vobis in qua potestate hæc faciam. Ioannis baptismum de cælo fuit, an ex hominibus? Respondete mihi. Et cogitabant inter se, dicentes: Si dixerimus, de cælo: dicet, Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, timebamus populum. Omnes enim habebant Ioannem, quia vere Propheta erat. Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et Iesus respondens ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc faciam.

CAP. XII. ℣.

Et coepit illis in parabolis dicere: Vineam plantavit homo, & circumdedit sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis & peregre profectus est. Et misit ad agricolas tempore servum, ut ab agricolis accipiret de fructu vineæ. Qui apprehensum eum cædentes dimiserunt vacuum. Et iterum alium misit ad illos servum: & illum lapidantes, in capite vulneraverunt, & sublevatum contumelia affecerunt. Et rursum alium misit, & illum occidebant, & plures alios: hos quidem cædentes, hos autem occidentes. Adhuc ergo unum filium habebat dilectum: hunc & illum misit ad eos novissimum, dicens quia verebuntur filium meum. Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est hæres, venite occidamus eum, & nostra erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt, & ejecerunt extra vineam. Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos, & dabit vineam alii. Nec scripturam hanc legistis? Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Et quærebant eum tenere, & timuerunt turbam: cognoverunt enim quod ad ipsos parabolam dixisset. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam Pharisæorum & Herodianorum, ut eum caperent verbo. Qui cum venissent, dicunt ei: Magister, scimus quia verax es, & non curas quemquam: non enim respicis personam hominis, sed in veritate viam Dei docet: Licet censum Cæsari dare, an non? dabimus, an non dabimus? Sciens autem calliditatem illorum, ait illis: Quid me tentatis? afferte mihi denarium, ut videam. Illi autem attulerunt. Et ait illis: Cuius imago hæc, & inscriptio? Dicunt ei: Cæsaris. Et respondens Iesus ait illis: Reddite quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei, Deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt Sadducæi ad eum, qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogabant eum, dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis, quoniam si cuius frater mortuus fuerit, & dimiserit uxorem, & non reliquerit filium, ut accipiat frater eius uxorem ipsius, & suscitet semen fratri suo. Septem fratres erant: & primus uxorem duxit, & mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est: & nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter & non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est & mulier. In resurrectione cum resurrexerint, cuius horum erit uxor? omnes enim habuerunt eam uxorem. Nonne propterea hoc erratis, quia nescitis scripturas, neque virtutem Dei? Cum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli in cælis. De autem mortuis quod resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi Deus, dicens: Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Non est Deus mortuorum, sed Deus viventium. Vos ergo multum erratis. Et accedens quidam de Scribis audierat illos conferentes, vidensque quod bene illis respondisset, interrogavit eum, quod esset primum omnium mandatum. Et Iesus respondit ei, quia primum omnium mandatum est: Audi Israël: Dominus Deus noster, Dominus unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota fortitudine tua, & hoc est primum mandatum. Secundum autem simile illi est: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba: Bene, magister, in veritate dixisti quia unus est Deus, & non est alius præter eum. Et ut diligatur ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tamquam seipsum, plus est omnibus holocaustomatibus & victimis. Et Iesus videns quia sapienter respondisset, dixit ei: Non es longe a regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. Et respondens Iesus dicebat docens in templo: Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse David? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto: Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo David dicit eum Dominum: & unde filius eius est? Et multa turba libenter audiebat eum. Et dicebat in doctrina sua: Videte a scribis, qui volunt in stolis ambulare, & salutari in foro, & in primis cathedris sedere in synagogis, & primos discubitus in cœnis: qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis. Hi accipient prolixius judicium. Et sedens Iesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium: & multi divites jactabant multa. Et cum venisset una vidua pauper, misit duo minuta, quod est quadrans. Et convocans discipulos suos ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus quam omnes qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis, miserunt: hæc autem de penuria sua omnia quæ habuit misit totum victum suum. Et cum egrederetur de templo, dicit illi unus discipulorum suorum: Magister, aspice quales lapides, & quales structuræ. Et Iesus dixit illi: Videsne has omnes magnas ædificationes? non remanebit lapis super lapidem, qui non destruatur. Et cum sederet in monte Oliveti contra templum, interrogabant eum seorsum Petrus & Iacobus & Ioannes & Andreas: Dic nobis quando hæc erunt? & quod signum cum incipient omnia hæc consummari? Et respondens Iesus coepit dicere illis: Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum: & multos seducent. Cum audieritis prælia & opiniones prœliorum, ne timueritis. Oportet enim hæc fieri: sed nondum finis. Exsurget enim gens contra gentem, & regnum adversus regnum: & terræmotus per loca erunt, & fames. Hæc autem initia dolorum. Videte autem vos vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis videbimini: & ante præsides & reges stabitis propter me, in testimonium illis. Et in omnes gentes primum oportet prædicari evangelium. Et cum duxerint vos tradentes, nolite præmeditari quid loquamini: sed quodcumque datum fuerit vobis in illa hora, hoc loquimini: non enim estis vos loquentes, sed Spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filii in parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseverarit usque in finem, hic salvus erit. Cum autem videritis abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele Propheta, stantem ubi non debet, qui legit intelligat: tunc qui in Iudæa sunt fugiant ad montes: & qui in tecto non descendat domum, nec introeat quidquam tollere de domo sua: & qui in agro est non revertatur retro tollere vestimentum suum. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut non fiant hieme. Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ quam condidit Deus usque nunc, & non fient. Et nisi breviasset Dominus dies, non fuisset salva omnis caro: sed propter electos quos elegit, abbreviavit dies. Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic: ne credideritis. Surgent enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa & prodigia ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos autem videte: ecce prædixi vobis omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam, sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cæli erunt decidentes, & virtutes quæ in cœlis sunt commovebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit electos suos a quatuor ventis, a summo terræ usque ad summum cæli. A ficu autem discite parabolam: cum jam ramus ejus tener fuerit, & folia nata fuerint, scitis quia prope est æstas. Ita & vos cum videritis hæc fieri, scitote quia prope est in januis. Amen dico vobis, quia non transibit generatio hæc donec omnia hæc fiant. Cælum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt. De die autem illa vel hora nemo scit, neque angeli in cælo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigilate & orate: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam, & dedit servis suis potestatem cuique operis sui, & ostiario præcepit ut vigilet. Vigilate ergo: nescitis enim quando dominus domus veniat, vel sero, vel media nocte, vel galli cantu, vel mane: ne cum venerit subito, invenerit vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate. Erat autem Pascha & azyma post biduum: & quærebant principes sacerdotum & scribæ quomodo eum dolo tenentes occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, & recumberet illo, venit mulier habens alabastrum unguenti nardi pistici pretiosi: & fracto alabastro effudit super caput eius. Erant autem quidam indignantes apud semetipsos, & dicentes: Ut quid perditio hæc unguenti facta est? Potuit enim unguentum istud venire plus quam trecentis denariis, & dari egenis: & fremebant in illam. Iesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Nam semper pauperes habetis vobiscum, & cum volueritis benefacere illis potestis: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc fecit: prævenit ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis, ubicumque prædicatum fuerit evangelium istud in universo mundo, dicetur & quod fecit hæc in memoriam eius. Et Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit ad principes sacerdotum ut proderet eum illis. Qui audientes gavisi sunt, & promiserunt pecuniam se daturos. Et quærebat quomodo illum opportune traderet. Et primo azymorum quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli eius: Quo vis eamus & parabimus tibi ut manducare Pascha? Et mittit duos ex discipulis suis, & dicit eis: Ite in civitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans: sequimini eum, & quocumque introierit, dicite domino domus: Quia magister dicit: Ubi est refectio mea, ubi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum: & illic parate nobis. Et exierunt discipuli eius, & venerunt in civitatem, & invenerunt sicut dixerat illis: & parabant Pascha. Et cum sero esset, venit cum duodecim. Et discumbentibus eis & manducantibus, ait Iesus: Amen dico vobis, quia unus vestrum me tradet, qui manducat mecum. Ipse autem cœpit contristari, & dicere illi singulatim: Numquid ego? Et alius: Numquid ego? Qui respondens ait illis: Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi per quem Filius hominis tradetur. Bonum erat ei si natus homo non fuisset ille. Et manducantibus illis accepit Iesus panem, & benedixit, ac fregit, & dedit eis, & ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice gratias egit, & dedit eis: & biberunt ex illo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur. Amen dico vobis, quia jam non bibam de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam novum in regno Dei. Et hymno dicto exierunt in montem Oliveti. Et ait illis Iesus: Omnes scandalum patiemini in me in nocte hac: quia scriptum est: Percutiam pastorem, & dispergentur oves. Verumtamen postquam resurrexero, præcedam vos in Galilæam. Ait illi Petrus: Et si omnes scandalizati fuerint, sed non ego. Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, antequam gallus vocem bis dicat, ter me negabis. At ille amplius loquebatur: Etiam si oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et venit cum illis in villam quæ dicitur Gethsemani: & dicit discipulis suis: Sedete hic donec orem. Et assumpto Petro & Iacobo & Ioanne secum, cœpit pavere & tædere. Et ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic & vigilate. Et cum processisset paululum, procidebat super terram, & orabat ut si fieri posset, transiret ab eo hora. Et dicebat: Abba, Pater, omnia tibi possibilia sunt: transfer calicem hunc a me: sed non quod ego volo, sed quod tu. Et venit, & invenit eos dormientes. Et dicit Petro: Simon dormis? non potuisti una hora vigilare? Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Et iterum abiit, & oravit eumdem sermonem dicens. Et reversus iterum invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati, & nesciebant quid responderent ei. Et venit tertio, & dicit eis: Dormite jam & requiescite. Sufficit, venit hora: ecce tradetur Filius hominis in manus nocentium. Surgite, eamus: ecce qui me tradet prope est. Et adhuc eo loquente, venit Iudas Iscariotes unus de duodecim, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis a principibus sacerdotum & scribis & senioribus. Dederat autem traditor illius signum eis, dicens: Quem osculatus fuero, ipse est, tenete eum, & ducite cautum. Et cum venisset, statim accedens ad eum ait: Ave, Rabbi, & osculatus est eum. At illi manus injecerunt in eum, & tenuerunt eum. Unus autem quidam de astantibus evaginato gladio percussit servum principis sacerdotum, & abstulit auriculam eius. Et respondens Iesus ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehendere me? Quotidie vobiscum eram in templo docens, & non me tenuistis. Sed ut impleantur scripturæ. Et relinquentes eum omnes fugerunt. Et adolescens quidam sequebatur illum amictus sindone super nudo: & tenuerunt eum. At ille relicta sindone nudus effugit ab eis. Et adduxerunt Iesum ad principem sacerdotum: & congregantur omnes principes sacerdotum & seniores & scribæ. Petrus autem a longe secutus est eum usque introrsum in atrium principis sacerdotum: & sedebat cum ministris ad ignem & calefaciebat se. Principes autem sacerdotum & omne concilium quærebant adversus Iesum testimonium ut eum morti traderent: & non invenerunt. Multi enim falsum testimonium dicebant adversus eum: & convenientia testimonia eorum non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium dicebant adversus eum, dicentes: Quoniam nos audivimus eum dicentem: Quia ego destruam templum hoc manufactum, & per triduum aliud non manufactum ædificabo. Et nec sic quidem inveniebatur testimonium eorum. Et exsurgens princeps sacerdotum in medium interrogavit Iesum, dicens: Non respondes quidquam ad ea quæ isti adversum te testificantur? Ille autem tacebat, & nihil respondit. Iterum princeps sacerdotum interrogabat eum, & dicit ei: Tu es Christus Filius Dei benedicti? Iesus autem dixit illi: Ego sum: & videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, & venientem cum nubibus cæli. Pontifex autem scindens tunicas suas ait: Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? At illi omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. Et cœperunt quidam conspuere eum, & velare faciem eius, & colaphis eum cædere, & dicere ei: Prophetiza. Et stabant ministri alapis eum cædentes. Et cum Petrus esset deorsum in atrio, venit una ancillarum principis sacerdotum: & cum vidisset Petrum calefacientem se, intuita eum dixit: Et tu cum Nazareno eras Iesu. Et negavit dicens: Neque scio neque novi quid dicis tu. Et exivit foras ante atrium: & gallus cantavit. Et rursum ancilla cum vidisset eum, cœpit dicere astantibus quia hic ex illis est. Et iterum negavit. Et post pusillum rursum qui astabant dicebant Petro: Vere ex illis es: nam & Galilæus es, & loquela tua similis illorum. Ipse autem cœpit anathematizare & jurare: Quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim gallus secundo cantavit. Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus: Priusquam gallus bis vocem dicat, ter me negabis. Et flebat.

Rabbi, ecce fici quas maledixisti, arescunt. Et respondens Iesus dicit eis: Habete fidem Dei. Amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia quæ dicit fiant, fiet ei quod dicit. Propterea dico vobis, omnia quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis & venient vobis. Et quando stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est, dimittat vobis peccata vestra. Et si vos non dimiseritis, nec Pater vester qui in cælis est dimittet peccata vestra vobis. Et veniunt rursus in Hierosolymam. Et in templo ambulante eo, accedunt ad eum principes sacerdotum, & scribæ, & seniores. Et dicunt ei: In qua potestate hæc facis? & quis tibi dedit potestatem hanc ut hæc facias? Respondens autem Iesus ait illis: Interrogabo vos & ego unum verbum, & respondete mihi, & dicam vobis in qua potestate hæc faciam. Baptismus Ioannis de cælo erat, an ex hominibus? Respondete mihi. Et cogitabant apud semetipsos, dicentes: Si dixerimus, de cælo: dicet, Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus, ex hominibus, timemus populum. Omnes enim habebant Ioannem, quia vere Propheta erat. Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et Iesus respondens ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc faciam. Et cum esset Iesus in templo, ecce ex principibus sacerdotum, & scribis, & senioribus venerunt ad eum, & dicebant ei: Quæ est potestas tua, qua hæc facis? aut quis dedit tibi potestatem hanc, ut hæc facias? Iesus autem respondens ait illis: Interrogabo & ego vos unum sermonem, & respondete mihi, & dicam vobis in qua potestate hæc faciam. Ioannis baptismum de cælo fuit, an ex hominibus? Respondete mihi. Et cogitabant inter se, dicentes: Si dixerimus, de cælo: dicet, Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, timebamus populum. Omnes enim habebant Ioannem, quia vere Propheta erat. Et respondentes dicunt Iesu: Nescimus. Et Iesus respondens ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc faciam.

CAP. XII. ℣.

Et coepit illis in parabolis dicere: Vineam plantavit homo, & circumdedit sepem, & fodit lacum, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis & peregre profectus est. Et misit ad agricolas tempore servum, ut ab agricolis accipiret de fructu vineæ. Qui apprehensum eum cædentes dimiserunt vacuum. Et iterum alium misit ad illos servum: & illum lapidantes, in capite vulneraverunt, & sublevatum contumelia affecerunt. Et rursum alium misit, & illum occidebant, & plures alios: hos quidem cædentes, hos autem occidentes. Adhuc ergo unum filium habebat dilectum: hunc & illum misit ad eos novissimum, dicens quia verebuntur filium meum. Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est hæres, venite occidamus eum, & nostra erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt, & ejecerunt extra vineam. Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos, & dabit vineam alii. Nec scripturam hanc legistis? Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Et quærebant eum tenere, & timuerunt turbam: cognoverunt enim quod ad ipsos parabolam dixisset. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam Pharisæorum & Herodianorum, ut eum caperent verbo. Qui cum venissent, dicunt ei: Magister, scimus quia verax es, & non curas quemquam: non enim respicis personam hominis, sed in veritate viam Dei docet: Licet censum Cæsari dare, an non? dabimus, an non dabimus? Sciens autem calliditatem illorum, ait illis: Quid me tentatis? afferte mihi denarium, ut videam. Illi autem attulerunt. Et ait illis: Cuius imago hæc, & inscriptio? Dicunt ei: Cæsaris. Et respondens Iesus ait illis: Reddite quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei, Deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt Sadducæi ad eum, qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogabant eum, dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis, quoniam si cuius frater mortuus fuerit, & dimiserit uxorem, & non reliquerit filium, ut accipiat frater eius uxorem ipsius, & suscitet semen fratri suo. Septem fratres erant: & primus uxorem duxit, & mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est: & nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter & non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est & mulier. In resurrectione cum resurrexerint, cuius horum erit uxor? omnes enim habuerunt eam uxorem. Nonne propterea hoc erratis, quia nescitis scripturas, neque virtutem Dei? Cum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli in cælis. De autem mortuis quod resurgant, non legistis in libro Moysi, super rubum quomodo dixerit illi Deus, dicens: Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Non est Deus mortuorum, sed Deus viventium. Vos ergo multum erratis. Et accedens quidam de Scribis audierat illos conferentes, vidensque quod bene illis respondisset, interrogavit eum, quod esset primum omnium mandatum. Et Iesus respondit ei, quia primum omnium mandatum est: Audi Israël: Dominus Deus noster, Dominus unus est. Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota fortitudine tua, & hoc est primum mandatum. Secundum autem simile illi est: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba: Bene, magister, in veritate dixisti quia unus est Deus, & non est alius præter eum. Et ut diligatur ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tamquam seipsum, plus est omnibus holocaustomatibus & victimis. Et Iesus videns quia sapienter respondisset, dixit ei: Non es longe a regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. Et respondens Iesus dicebat docens in templo: Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse David? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto: Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo David dicit eum Dominum: & unde filius eius est? Et multa turba libenter audiebat eum. Et dicebat in doctrina sua: Videte a scribis, qui volunt in stolis ambulare, & salutari in foro, & in primis cathedris sedere in synagogis, & primos discubitus in cœnis: qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis. Hi accipient prolixius judicium. Et sedens Iesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium: & multi divites jactabant multa. Et cum venisset una vidua pauper, misit duo minuta, quod est quadrans. Et convocans discipulos suos ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus quam omnes qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis, miserunt: hæc autem de penuria sua omnia quæ habuit misit totum victum suum. Et cum egrederetur de templo, dicit illi unus discipulorum suorum: Magister, aspice quales lapides, & quales structuræ. Et Iesus dixit illi: Videsne has omnes magnas ædificationes? non remanebit lapis super lapidem, qui non destruatur.

CAP. XIII. ℣.

Et sedente illo contra montem Oliveti, in templo, seorsum interrogabant eum Petrus & Iacobus & Ioannes & Andreas: Dic nobis quando hæc erunt? & quod signum cum incipient omnia hæc consummari? Et respondens Iesus coepit dicere illis: Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum: & multos seducent. Cum audieritis prælia & opiniones prœliorum, ne timueritis. Oportet enim hæc fieri: sed nondum finis. Exsurget enim gens contra gentem, & regnum adversus regnum: & terræmotus per loca erunt, & fames. Hæc autem initia dolorum. Videte autem vos vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis videbimini: & ante præsides & reges stabitis propter me, in testimonium illis. Et in omnes gentes primum oportet prædicari evangelium. Et cum duxerint vos tradentes, nolite præmeditari quid loquamini: sed quodcumque datum fuerit vobis in illa hora, hoc loquimini: non enim estis vos loquentes, sed Spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & consurgent filii in parentes, & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseverarit usque in finem, hic salvus erit. Cum autem videritis abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele Propheta, stantem ubi non debet, qui legit intelligat: tunc qui in Iudæa sunt fugiant ad montes: & qui in tecto non descendat domum, nec introeat quidquam tollere de domo sua: & qui in agro est non revertatur retro tollere vestimentum suum. Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut non fiant hieme. Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ quam condidit Deus usque nunc, & non fient. Et nisi breviasset Dominus dies, non fuisset salva omnis caro: sed propter electos quos elegit, abbreviavit dies. Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic: ne credideritis. Surgent enim pseudochristi & pseudoprophetæ, & dabunt signa & prodigia ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos autem videte: ecce prædixi vobis omnia. Sed in illis diebus, post tribulationem illam, sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cæli erunt decidentes, & virtutes quæ in cœlis sunt commovebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa & gloria. Et tunc mittet angelos suos, & congregabit electos suos a quatuor ventis, a summo terræ usque ad summum cæli. A ficu autem discite parabolam: cum jam ramus ejus tener fuerit, & folia nata fuerint, scitis quia prope est æstas. Ita & vos cum videritis hæc fieri, scitote quia prope est in januis. Amen dico vobis, quia non transibit generatio hæc donec omnia hæc fiant. Cælum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt. De die autem illa vel hora nemo scit, neque angeli in cælo, neque Filius, nisi Pater. Videte, vigilate & orate: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam, & dedit servis suis potestatem cuique operis sui, & ostiario præcepit ut vigilet. Vigilate ergo: nescitis enim quando dominus domus veniat, vel sero, vel media nocte, vel galli cantu, vel mane: ne cum venerit subito, invenerit vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

CAP. XIV. ℣.

Erat autem Pascha & azyma post biduum: & quærebant principes sacerdotum & scribæ quomodo eum dolo tenentes occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, & recumberet illo, venit mulier habens alabastrum unguenti nardi pistici pretiosi: & fracto alabastro effudit super caput eius. Erant autem quidam indignantes apud semetipsos, & dicentes: Ut quid perditio hæc unguenti facta est? Potuit enim unguentum istud venire plus quam trecentis denariis, & dari egenis: & fremebant in illam. Iesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Nam semper pauperes habetis vobiscum, & cum volueritis benefacere illis potestis: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc fecit: prævenit ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et secundum similitudinem dixit illis: Videte fici- 28
ηὴ δὲ τὴν συκῆν ὁμοίως αὐτοῦ, ἀγαπήσουσι ἡ πλησίον σου ὡς
arborem, & omnes ligna: Cum iam germinauerint ex se, 29
σεαυτόν. μὴ ζῶν τούτων ἀλλὰ ἐπιλαθόμενοι ἐλεήσῃ.
scitis quia prope est æstas. Ita & vos cum videritis hæc 30
Βοὸς ἐπιστάμενος τὴν ἀλλοτρίαν ἐπιθυμίαν ἐκ ἐπιθυμήσεις.
fieri, scitote quia prope est regnum Dei. Amen dico vobis, 31
quia non præteribit generatio hæc donec omnia hæc fiant. 32
Cælum & terra transibunt: verba autem mea non præteribunt. 33
De die autem illa & hora nemo scit, neque angeli in cælo, neque filius, nisi Pater. 34
Videte, vigilate, & orate: nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo peregre profectus reliquit domum suam, & dedit seruis suis potestatem cuiusque operis sui, & ostiario præcepit ut vigilet. 35
Vigilate ergo (nescitis enim quando dominus domus veniat: sero an media nocte, an galli cantu, an mane) 36
ne cum venerit repentè, inuenias vos dormientes. 37
Quæ autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

CAP. XIIII. ιδ'.

Erat autem Pascha & Azyma post duos dies. & quæ- 1
Ην δὲ τὸ πάσχα, καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν κρατήσαντες
rebant principes sacerdotum & Scribæ quomodo eum dolo prehendentes interficerent. Dicebant autem, Non in festo, ne forte tumultus fiat populi. Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, discumbente eo venit mulier habens alabastrum unguenti nardi pistici pretiosi, & confracto alabastro, effudit super caput eius. Erant autem quidam indignantes apud semetipsos, & dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? Potuit enim unguentum istud venundari plus quam trecentis denariis, & dari pauperibus. Et fremebant in eam. Iesus autem dixit: Sinite eam: quid illi molesti estis? opus enim bonum operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum, & cum volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. Quod habuit hæc, fecit: præuenit ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis, vbicunque prædicatum fuerit Euangelium istud in toto mundo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam eius. Et iudas Iscariotes, vnus de duodecim abiit ad principes sacerdotum, vt proderet eum illis. Qui cum audissent gauisi sunt, & polliciti sunt se pecuniam illi daturos. Et quærebat quomodo opportune illum traderet. Et primo die Azymorum, quando Pascha immolabant, dicunt ei discipuli eius: Quo vis eamus & paremus tibi vt manduces Pascha? Et mittit duos ex discipulis suis, & dicit eis: Ite in ciuitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans: sequimini eum. Et quocunque introierit, dicite domino domus, quia magister dicit: Vbi est diuersorium meum vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cœnaculum grande stratum, paratum: & illic parate nobis. Et exierunt discipuli eius, & venerunt in ciuitatem: & inuenerunt sicut dixerat illis, & parauerunt Pascha. Et vespere facto, venit cum duodecim. Et discumbentibus illis & manducantibus, ait Iesus: Amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. Ille autem cœpere contristari, & dicere ei: Numquid ego? & alius, Numquid ego? Ipse autem respondens, ait illis: Vnus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino. Et filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de eo: væ autem homini illi per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei si non fuisset natus homo ille. Et manducantibus illis, Iesus accepit panem, & benedicens fregit, & dedit eis & ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice gratias agens dedit eis: & biberunt ex illo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis meus noui testamenti qui pro multis effundetur. Amen dico vobis, quod non bibam deinceps de genimine vitis vsque in diem illum, cum illud bibam nouum in regno Dei. Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti. Et ait illis Iesus: Quod omnes scandalizabimini in me in nocte hac, priusquam gallus vocem dederit, ter me negabis. Ille autem vehementius eloquebatur: Etiam si oportuerit me commori tibi, non te negabo. Similiter autem & omnes dicebant. Et veniunt in villam cui nomen Gethsemani: & ait discipulis suis: Sedete hic, donec orem. Et assumpto Petro & Iacobo & Ioanne cum eis, cœpit pauere & tædere. Et ait illis: Tristis est anima mea vsque ad mortem: manete hic, & vigilate cum me. Et procedens pusillum, procidit super terram, & orabat vt si fieri posset, transiret ab eo hora: & dicebat: Abba Pater, omnia possibilia tibi sunt: transfer calicem hunc a me: sed non quod ego volo, sed quod tu. Et venit, & inuenit eos dormientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti vna hora vigilare? Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Et iterum abiens oravit, eundem sermonem dicens. Et reuersus iterum inuenit eos dormientes: erant enim oculi eorum grauati, & nesciebant quid responderent ei. Et venit tertio, & ait illis: Dormite iam & requiescite. Sufficit, venit hora: ecce tradetur filius hominis in manus nocentium. Surgite, eamus: ecce qui me tradet prope est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sermonem eundem dicens. Et reperiebat inuenit eos
τὸν λόγον αὐτῶν εἰπεῖν. καὶ ἐπερωτᾶ αὐτὸν πάλιν 40
mmo dominantes erant enim octoni eorum grauda-
τάλαι καὶ ἀποστείλας ἔπεμψε δι' αὐτοῦ βιαζομ-
μένου καὶ οὐκ ἐδύσατο τι ἀπὸ αὐτοῦ ἀποκριθῆναι.
Et venit uestio, & ait illis Mercurio uti-
καὶ ἔρχεται τὸ τέταρτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, παῦσόν τε λοι- 41
quem & reuocabimus, dimittit enim hoc ecce tradetur
πὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ παραδίδο-
filius hominis in manus peccatorum.
ται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν.
Surgite, eamus ecce traditor me agnoscendet.
ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικε. 42
Et dicam adhuc eis loquente, statim iudas unus
καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται ἰούδας εἷς ὢν 43
considerem, & cum eo turba multa cum gladiis &
τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ
ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρε-
principibus sacerdotibus & scribis & se-
σβυτέρων. ἔδωκε δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς 44
nioribus. Dederat autem traditor eum signum
ἐν, λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν,
eis, dicens: Quemcunque osculatus fuero ipse est: tenete eum,
καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν εὐθέως προσ- 45
& abducite caute. Et cum uenisset, statim ac-
ἐλθὼν αὐτῷ λέγει, χαῖρε ῥαββεί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
cedens ad eum, ait: Gaude Rabbi: & osculatus est eum.
οἱ δὲ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῷ, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 46
Illi autem iniecerunt manus suas in eum, & tenuerunt eum.
εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαι- 47
Vnus autem quidam astantium euaginans
ραν τοῦ δούλου ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ
gladium, percussit seruum principis sacerdotum & abscidit
τὸ ὠτάριον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ λῃστὴν 48
auriculum. Et respondens Iesus dixit eis, quasi ad latronem
ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν
existis cum gladiis & fustibus comprehendere me? cotidie
ἤμην πρὸς ὑμᾶς διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· 49
apud uos docens in templo, & non tenuistis me:
ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον. 50
sed ut adimplerentur scripturæ. Et relinquentes eum omnes fugerunt.
καί τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα 51
Et quidam adolescens sequebatur eum amictus
ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι, 52
super nudo: & tenuerunt eum adolescentes,
ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.
at ille relicta sindone, nudus profugit ab eis.
καὶ ἀπήγαγον τὸν ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχον- 53
Et abduxerunt Iesum ad principem sacerdotum: & conueniunt
ται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ γραμ-
ad eum omnes principes sacerdotum & seniores, & scribæ.
ματεῖς. καὶ ὁ πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ 54
Petrus autem à longe secutus est eum
ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ
usque intro in atrium principis sacerdotum, & erat sedens cum
τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.
ministris, & calefaciebat se ad lumen.
οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ 55
Principes autem sacerdotum & uniuersum concilium quærebant aduersus Iesum
μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕρισκον.
testimonium, ut eum morti traderent, & non inuenerunt.
πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρ- 56
Multi enim falsum testimonium dicebant aduersus eum, & æquales
τυρίαι οὐκ ἦσαν. καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν 57
testimonia non erant. Et quidam surgentes, falsum testimonium ferebant
κατ' αὐτοῦ λέγοντες· ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· 58
aduersus eum, dicentes: Quoniam nos audiuimus eum dicentem:
ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ
quoniam ego destruam templum hoc manufactum, & per
τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω.
triduum aliud non manufactum ædificabo.
καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. 59
Et neque sic æqualis erat testimonium illorum.
Et exurgens summus sacerdos in medium, interrogauit Iesum,
καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε τὸν ἰησοῦν, 60
dicens: Non respondes quicquid hæc te adversum testificantur?
λέγων, οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
Ille autem tacebat, & nihil respondit. Rursum summus sacerdos interro-
ὁ δὲ ἰησοῦς ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπη- 61
gabat eum, & dicebat ei: Tu es Christus filius benedicti?
ρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ;
Iesus autem dixit illi: Ego sum: & videbitis filium hominis
ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν, ἐγώ εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
sedentem à dextris potentiæ dei, & uenientem cum nubibus cæli.
δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.
Et scindens summus sacerdos tunicas suas, ait: Quid adhuc desideramus
ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, τί ἔτι χρείαν ἔχομεν 63
testes? Audistis blasphemiam: quid uobis uidetur? Illi autem omnes
μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες 64
condemnauerunt eum esse reum mortis.
κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου. καὶ ἤρξαντό τινες
Et cœperunt quidam
conspuere eum, & uelare
ἐμπτύειν αὐτῷ. καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολα-
faciem eius, & colaphis eum
ἰσπίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέ-
cædere, & dicere ei: Prophetiza: & ministri
ται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον. καὶ ὄντος τοῦ πέτρου ἐν
alapis eum excipiebant. Et cum Petrus in
τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως·
atrio deorsum, uenit una ancillarum summi sacerdotis.
καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέ-
Et cum uidisset Petrum calefacientem se, intuita illum ait:
γει καὶ σὺ μετὰ τοῦ ναζαρηνοῦ ἦσθα. ὁ δὲ ἠρνήσατο,
Et tu cum Nazareno Iesu eras. Ille autem negauit,
λέγων, οὐκ οἶδα, οὐτε ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν
dicens: Nescio, neque quid tu dicis. Et exiit
ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.
foras in uestibulum: & gallus cantauit.
Et cum uidisset eum ancilla cœpit dicere
ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς
astantibus: Quia hic ex illis est. Ille autem iterum ne-
παρεστηκόσιν, ὅτι ἐξ αὐτῶν ἐστιν. ὁ δὲ πάλιν ἠρ-
gauit. Et post pusillum rursus dicebant Petro:
νεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ πέτρῳ,
Vere ex illis es, Etenim Galilæus es, & loquela tua
ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ γαλιλαῖός ἐστι, καὶ ἡ λαλιά σου
similat. Ille autem cœpit anathematizare & iurare: Quia
ὁμοιάζει. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι
non nouit hominem istum quem dicitis. Et ex secundo
οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ ἐκ δευτέρου
gallus cantauit. Et recordatus est Petrus
ἀλέκτωρ ἐφώνησε· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ ῥήματος ὡς εἶ-
uerbi quod dixerat ei Iesus: Quod ante gallus cantauerit bis, ter me
πεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς, ἀπαρνή-
abnegabis. Et ilico flebat.
σῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαι.

CAP. XV. ℌ.

Et confestim in mane consilium facientes summi
Καὶ εὐθέως πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρ- 1
sacerdotes cum senioribus & scribis, & uniuerso
χιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ
concilio, uinctos iesum adduxerunt, & tradi-
συνέδριον, δήσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ παρέδω-
derunt Pilato. Et interrogauit eum Pilatus: Tu
καν τῷ πιλάτῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ πιλάτος, σὺ 2
es rex iudæorum? Ille autem respondens ait illi:
εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη αὐτῷ,
Tu dicis. Et accusabat eum summus sacerdos in multis.
σὺ λέγεις. καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· 3
Pilatus autem rursum interrogauit eum, dicens: Non respondes quicquam?
ὁ δὲ πιλάτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν, λέγων, οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου
Videte in quantis te accusant.
κατηγοροῦσιν. ὁ δὲ ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρί-
Iesus autem nihil respon-
θη, ὥστε θαυμάζειν τὸν πιλάτον. κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν
dit, ita ut mirari Pilatum. Per diem autem festum dimittebat
αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὃν παρῃτοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος βαρ- 6
eis unum ex uinctis quem petissent. Erat autem qui dicebatur Barrabas cum
ραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει
seditionis uinctus, qui in seditione homicidium fecerant.
φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἀεὶ 8
ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, 9
Vultis dimittam uobis regem iudæorum?
θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν ἰουδαίων;
Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum
ἠπίστατο γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ 10
summi sacerdotes. At illi magis clamabant ut
ἀρχιερεῖς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλ- 11
dimitteret eis Barrabam. Pilatus autem rursum
λον τὸν βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ὁ δὲ πιλάτος ἀπο-
respondens ait illis: Quid ergo uultis faciam regi
κριθεὶς πάλιν ἔφη αὐτοῖς, τί οὖν θέλετε ποιήσω τὸν βασιλέα
huic quem dicitis regem iudæorum? Illi autem rursum clamauerunt: Crucifige
τῶν ἰουδαίων; οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, σταύρωσον 13
eum. Pilatus uero dicebat illis: Quid enim malum fecit?
αὐτόν. ὁ δὲ πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, τί γὰρ κακὸν ἐποί-
Illi autem magis clamabant: Crucifige eum.
ησε; οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν, σταύρωσον αὐτόν.
Pilatus volens populo satisfacere, dimisit illis
ὁ δὲ πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, 15
Barrabam: & tradidit Iesum
ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν βαραββᾶν· καὶ παρέδωκε τὸν ἰησοῦν
flagellis cæsum, ut crucifigeretur. At milites
φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ. οἱ δὲ στρατιῶται 16
abduxerunt eum intra atrium, quod est prætorium: & conuo-
ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι πραιτώριον, καὶ συγκα-
cant totam cohortem. Et induunt eum purpura,
λοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορ- 17
& imponunt ei plectentes spineam coronam,
φύραν, καὶ περιτιθᾶσιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον.
Et cœperunt salutare eum, Aue dicere Gaude
καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτὸν, καὶ λέγειν, χαῖρε ὁ 18
rex iudæorum. Et percutiebant eius ca-
βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἔπτιπτον αὐτοῦ τὴν κε- 19
put arundine: & conspuebant eum, & ponentes genua
φαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα
adorabant eum. Et postquam illuserunt ei,
προσεκύνουν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, 20
exuerunt illum purpura, & induerunt eum uestimentis
ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια
propria, & educunt illum ut crucifigerent eum.
τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.
Et angariauerunt prætereuntem quempiã, Simonem Cyrenæum,
καὶ ἀγγαρεύουσι παρερχόμενόν τινα σίμωνα κυρηναῖον, 21
uenientem ex agro, patrem Alexandri & Ruffi,
ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα ἀλεξάνδρου καὶ ῥούφου,
ut tolleret crucem eius. Et perducunt illum in Gol-
ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ γολ- 22
gotha locum: quod est interpretatum, Caluariæ locus.
γοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, κρανίου τόπος.
Et dabant ei bibere myrrhatum uinum: & ille non
καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ οὐκ 23
accepit. Et crucifigentes eum, diuiserunt uestimenta
ἔλαβε. καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, διαμερίζονται τὰ ἱμά- 24
eius, mittentes sortem super eis, qui quid tolleret.
τια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρῃ.
Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.
Et inscriptum est superscriptio causæ eius Inscriptus
καὶ ἦν ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 25
Et erat inscriptio causæ eius Inscriptus
καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ο 26
RE X
IVDÆORVM.
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum à dextris, &
καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ 27
unum à sinistris eius. Et impleta est scriptura
ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέ- 28
quæ dicit: Et cum iniquis reputatus est.
γουσα· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. καὶ οἱ παραπορευόμενοι 29
Et prætereuntes
ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέ-
blasphemabant eum, mouentes capita sua, & di-
γοντες, οὐά ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰ-
centes: Vah destruens templum, & in tribus diebus ædi-
κοδομῶν· σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 30
ficans: Saluum fac temetipsum, & descende de cruce.
ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες, πρὸς ἀλλήλους μετὰ 31
Similiter & principes sacerdotum illudentes, ad alterutrum cum
τῶν γραμματέων ἔλεγον, ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται
scribis dicebant: Alios saluos fecit, seipsum non potest
σῶσαι. ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραὴλ καταβάτω 32
saluum facere. Christus rex Israel descendat
νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνε-
nunc de cruce, ut uideamus & credamus. Et qui con-
σταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. γενομένης δὲ ὥρας 33
crucifixi erant cum eo exprobrabant ei. Facta autem hora
ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης.
sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in horam nonam.
Et hora
nona exclamauit Iesus uoce magna,
καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, 34
dicens: Heloi, heloi, lamma sabachthani? quod est interpretatum:
λέγων, ἐλωΐ, ἐλωΐ, λεμμὰ σαβαχθανί; ὅ ἐστι μεθερμηνευόμε-
Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?
νον, ὁ θεός μου, ὁ θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;
Et quidam astantium audientes dicebant: Ecce E-
καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες, ἔλεγον, ἰδοὺ ἠ- 35
liam uocat.
λίαν φωνεῖ. Currens autem unus, & implens spongiam
δραμὼν δέ τις, καὶ γεμίσας σπόγγον 36
aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite,
ὄξους, περιθεὶς τε καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτὸν, λέγων, ἄφετε,
uideamus si ueniat Elias deponere eum.
ἴδωμεν εἰ ἔρχεται ἠλίας καθελεῖν αὐτόν.
Iesus autem emittens uocem magnam, expirauit.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε. 37
Et uelum templi scissum est in duo, à sur-
καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνω- 38
sum usque deorsum.
θεν ἕως κάτω. Videns autem Centurio iuxta
ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς 39
ex aduerso eum, quia sic clamans expirasset, ait: Ve-
ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, ἀλη-
re homo hic filius erat Dei.
θῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν θεοῦ.

Erant autem & mulieres de longe aspicientes, in quibus
ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς 40
erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi
ἦν μαρία ἡ μαγδαληνὴ, καὶ μαρία ἡ τοῦ ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ
iosetæ mater, & salome. Quæ & cum essent in Ga-
ἰωσῆ μήτηρ, καὶ σαλώμη· αἵ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ γα- 41
lilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei, & alię
λιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι
multæ illæ simul cum eo in Hierosolymam.
πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς ἱεροσόλυμα.
Et iam sero facto, (quia erat Parasceue, quod est
καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ, ὅ ἐστι 42
ante Sabbatum,
Venit Ioseph ab Arimathæa
προσάββατον, ἦλθεν ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ ἀριμαθαίας,
nobilis decurio, qui & ipse erat expectans re-
εὐσχήμων βουλευτὴς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βα-
gnum Dei, & audacter introiit ad Pilatum, & petiit
σιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο
corpus Iesu. At Pilatus mirabatur si iam
τὸ σῶμα τοῦ ἰησοῦ. ὁ δὲ πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη 44
mortuus esset. Et accersito centurione, interrogauit
τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν
eum si iam dudum mortuus esset. Et cognito à centurione,
αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. καὶ γνοὺς τὸ κεντυρίω- 45
donauit corpus Ioseph. Et mercatus
νος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας
sindonem, & deponens eum, inuolui sindone: & posuit
σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν
eum in monumento quod erat excisum de petra: & ad-
αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσε-
uolui lapidem ad ostium monumenti. Et Maria
κύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ μαρία ἡ 47
Magdalene, & Maria Iosę mater uidebant ubi ponerent
μαγδαληνὴ, καὶ μαρία ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ τίθενται.

CAP. XVI. ℌ.

Et transacto Sabbato, Maria Magdalene,
Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, μαρία ἡ μαγδαληνὴ, 1
& Maria Iacobi, & Salome, emerunt aromata, ut
καὶ μαρία ἰακώβου, καὶ σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα
uenientes ungerent Iesum. Et valde mane una
ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν τὸν ἰησοῦν. καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς 2
Sabbatorum uenerunt ad monumentum, orto Sole.
σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου.
Et dicebant ad
Quis reuoluet nobis lapidem
ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον 3
ab ostio monumenti? Et respicientes
ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασα θεω-
uident reuolutum lapidem. Erat quippe magnus ualde.
ροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος. ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.
Et introeuntes in monumentum, uiderunt iuuenem se-
Et cum introissent in monumentum, uiderunt iuuenem se-
dentem in dextris, uestitum stolam candidam: & ob-
καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθή- 5
stupuerunt. Ille uero dixit illis: Ne expauescite.
μενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξε-
θαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, μὴ ἐκθαμβεῖσθε· 6
Iesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non
ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ
est hic, ecce locus ubi posuerunt eum.
ἔστιν ὧδε, ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν.
Sed ite, dicite discipulis eius, & Petro, quia præcedit uos
ἀλλ' ὑπάγετε, 7
εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς
in Galilæam: ibi eum uidebitis, sicut dixit uobis.
εἰς τὴν γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν.
Et exeuntes fugerunt à monumento: tenebat autem eas
καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐτὰς 8
tremor & stupor: & nemini quicquam dixerunt timebant enim.
τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.
Surgens autem Iesus mane prima sabbati, apparuit pri-
ἀναστὰς δὲ ὁ ἰησοῦς πρωῒ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη πρῶ- 9
mum Mariæ Magdalenę, ex qua eiecerat septem dæmonia.
τον μαρίᾳ τῇ μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια.
Illa profecta nuntiauit his qui cum eo fuerant,
ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, 10
lugentibus & flentibus. Et illi audientes quia uiueret, &
πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ, καὶ
uisa esset ab ea, non crediderunt. Post autem hæc duobus ex
ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ 12
ipsis ambulantibus, apparuit in alia forma, eunti-
αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς
bus in uillam.
αὐτὸ ἀγρόν. κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· 13
Et illi abeuntes nuntiauerunt reliquis: nec illis
οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. ὕστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς 14
credentibus. Nouissime recumbentibus illis
ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ
undecim apparuit, & exprobrauit incredulitatem eorum &
σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν.
duritiam cordis, quia his qui eum uiderant resurgentem non credidissent.
Et dixit eis: Euntes in mundum uniuersum,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, 15

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sancti Euangelij secundum Marcum,

FINIS.

SECVNDVM LVCAM SANCTVM
ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ
EVANGELIVM. ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAPVT PRIMVM.

ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι 1
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν
πραγμάτων,

καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπη- 2

ΕΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου 5
τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεύς τις ὀνό-
ματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά·
καὶ ἡ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων
Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ἦσαν δὲ δίκαιοι 6
ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς
ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου ἀμέμπτως·

καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, 7
καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημε- 8
ρίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, 9
ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου·

καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω τῇ 10
ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος.

ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, 11
ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.

καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' 12
αὐτόν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου,

Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

Et erit gaudium tibi & exultatio, & multi in na- 14
καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γέν-
tiuitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram Domino,
νήσει αὐτοῦ χαρήσονται· ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου,
& vinum & siceram non bibet & Spiritu sancto replebitur adhuc
καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθή-
de utero matris suæ. Et multos filiorum Israel conuertet ad
σεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ· καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ 16
Dominum Deum ipsorum. Et ipse præcedet ante illum in spiritu &
ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν·
virtute Heliæ, conuertere corda patrum in filios, & incredulos
καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει 17
ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.
Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν
φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατε-
Et dixit Zacharias ad angelum:
σκευασμένον.
καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, 18
κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή
μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
καὶ ἀποκριθεὶς 19
ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώ-
πιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγε-
λίσασθαί σοι ταῦτα.
καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ 20
δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν
οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν
καιρὸν αὐτῶν.
καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχα- 21
ρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.
ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν 22

quòd visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, 23
ὅτι ὤφθη ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
& permansit mutus. Et factum est, ut impleti sunt dies
καὶ διέμενε κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι 23
ministerij eius, abiit in domum suam.
τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
Post autem hos dies concepit Elisabeth uxor 24
μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβε Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ
eius & occultabat se mensibus quinque, dicens
αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα·
Quia sic mihi fecit Dominus in diebus quibus inspexit
ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδέν 25
auferre opprobrium meum hominibus, In autem mense
ἀφελεῖν τὸν ὀνειδός μου ἐν ἀνθρώποις. ἐν δὲ τῷ μηνὶ 26
sexto missus est angelus Gabriel à Deo in ciuitatem
τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν
Galilææ, cui nomen Nazareth, Ad virginem de-
τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον με- 27
sponsatam viro, cui nomen Ioseph, de domo Dauid, &
μνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ· καὶ
nomen virginis Maria. Et ingressus ange-
τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγε- 28
lus ad eam, dixit: Gaude gratia plena, Dominus tecum
λος πρὸς αὐτὴν εἶπε, Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ
in benedicta es in mulieribus. Illa vero cùm audisset per-
σου, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. ἡ δὲ ἰδοῦσα διετα- 29
turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset
χθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ
salutatio ista. Et ait angelus ei: Ne timeas
ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ 30
Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum. Et ecce con-
Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλ- 31
cipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum.
λήμψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur: & dabit illi
οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ 32
Dominus Deus sedem Dauid Patris eius:
κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ·
Et regnabit in domo Iacob in æternum, &
καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς 33
regni eius non erit finis. Dixit autem Maria ad
βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς 34
angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?
τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;
Et respondens angelus dixit ei: Spiritus sanctus
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον 35
superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: Ideoque
ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ
& quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Et ecce Eli-
τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἐλι- 36
sabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute
σάβετ ἡ συγγενίς σου, καὶ αὐτὴ συνείληφε υἱὸν ἐν γήρει
suâ, & hic mensis sextus est illi quæ vocabatur
αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·
Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.
ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν ῥῆμα. 37
Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundùm
εἶπε δὲ Μαριάμ, Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ 38
verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.
τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit
Ἀναστᾶσα δὲ ἡ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη 39
cum festinatione in montana in ciuitatem Iudæ:
μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν ὀρεινὴν εἰς πόλιν Ἰούδα·
Et intrauit in domum Zachariæ, & salutauit Eli-
καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ κατησπάσατο τὴν Ἐλι- 40
sabeth. Et factum est, vt audiuit Elisabeth salutationem
σάβετ. καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς 41
Mariæ, exultauit infans in vtero eius, & repleta
Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσ-
est Spiritu sancto Elisabeth. Et exclamauit voce
θη πνεύματος ἁγίου Ἐλισάβετ. καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ 42
magna, & dixit: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus
μεγάλῃ καὶ εἶπε, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος
fructus ventris tui. Et unde mihi hoc, vt veniat
ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ 43
mater Domini mei ad me? Ecce enim vt facta est vox
ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρός με; ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ 44
salutationis tuæ in aures meas, exultauit infans in
τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν
gaudio in vtero meo. Et beata quæ credidit,
ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα· 45
quoniam perficientur ea quæ dicta sunt ei a Domino.
ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.
Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum,
καὶ εἶπε Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. 46
Et exultauit spiritus meus in Deo saluatore meo.
καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεύμα μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· 47
Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim
ὅτι ἐπέβλεψε πρὸς τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ 48
ex hoc beatam dicent me omnes generationes. Quia fecit
ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. ὅτι ἐποίησέ
mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius.
μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.
καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. 50
Fecit potentiam in brachio suo: dispersit su-
ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισε ὑπερ- 51
perbos cogitatione cordis sui. Deposuit potentes de
φάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ 52
throno, & exaltauit humiles. Esurientes implenit bo-
θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς. πεινῶντας ἐνέπλησε ἀγα- 53
nis, & diuites dimisit inanes. Suscepit
θῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. ἀντελάβετο 54
Israel puerum suum, recordatus misericordiæ
Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, 55
sicut locutus est ad patres nostros, Abraham & semini eius
καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ
in sæculum. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus
εἰς τὸν αἰῶνα. ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας 56
tribus: & reuersa est in domum suam. Elisabeth
τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. τῇ δὲ Ἐλισάβετ
implebatur tempus parere filium, & peperit filium.
ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν.
Et audierunt vicini & cognati eius quia magnifi-
καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγά- 58
cauit Dominus misericordiam suam cum illa: & congratulabantur ei
λυνε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ.
Et factum est, in octauo die venerunt circumcidere puc-
καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παι- 59
rum, & vocabant eum in nomine patris sui, Za-
δίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζα-
chariam. Et respondens mater eius, dixit: Nequaquam:
χαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εἶπεν, οὐχί, 60
sed vocabitur Ioannes. Et dixerunt ad illam: Quia nemo
ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, ὅτι οὐδείς 61
est in cognatione tua qui vocetur nomine hoc.
ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.
Innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum.
ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ, τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. 62
Et postulans pugillarem, scripsit, dicens: Ioannes est no-
καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε, λέγων, Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄ-
men eius. Et mirati sunt omnes. Apertum est autem os
νομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα 64
eius statim, & lingua eius: & loquebatur be-
αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· καὶ ἐλάλει εὐ-
nedicens Deum. Et factus est timor omnes vicinos eorum:
λογῶν τὸν Θεόν. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περοί- 65
& super omnes montana Iudææ diuulgabantur
κοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο
omnia verba hæc. Et posuerunt omnes omnia
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκού- 66
in corde suo, dicentes: Quidnam puer iste
σαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο
erit? Etenim Dominus erat cum illo. Et Zacharias
ἔσται; καὶ γὰρ κύριος ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ Ζαχαρίας
pater eius repletus est Spiritu sancto & prophetauit,
ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προεφήτευσε, 67
dicens: Benedictus Dominus Deus Israël: quia vi-
λέγων, Εὐλογητὸς κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ· ὅτι ἐπεσκέ- 68
sitauit & fecit redemptionem plebi suæ. Et erexit cornu
ψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ· καὶ ἤγειρε κέρας 69
salutis nobis in domo Dauid pueri sui:
σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ·
Sicut locutus est per os sanctorum qui à sæculo
καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος 70
Prophetarum eius, Salutem ex inimicis nostris, & de ma-
προφητῶν αὐτοῦ, σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χει- 71
nu omnium qui oderunt nos. Facere misericordiam cum
ρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν
patribus nostris, & memorari testamenti sancti sui.
πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ.
Iusiurandum quod iurauit ad Abraham patrem nostrum, Daturum se
ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι 73
nobis, absque timore de manu inimicorum nostrorum eruptos, ser-
ἡμῖν, ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λα- 74
uire illi In sanctitate & iustitia coram ipso,
τρεύειν αὐτῷ, ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, 75
omnibus diebus nostris. Et tu puer, Propheta
πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς ἡμῶν. καὶ σὺ παιδίον προφήτης
Altissimi vocaberis: præibis enim ante faciem Domini
ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου, 76
parare vias eius: Ad dandam scientiam salutis
ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ 77
plebi eius, in remissionem peccatorum eorum: Per viscera misericordiæ
λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν· διὰ σπλάγχνα ἐλέους 78
Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto,
θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους 79
Illuminare his qui in tenebris & umbra mortis sedent:
ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις,

Universidad de Deusto
Biblioteca

* Ad diligendum autem & custodiendum eos

* Dicere, pedes nostros in viam pacis. Luc. 1. 79

τὰ κατευθύναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτὸν ἐν εἴδει σωματικῷ ὡς περιστερὰν καταβῆναι, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενομένην, ἣν ἐπλήρου τὰ ῥητὰ τῶν προφητῶν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ ὄρει τῆς Τραχωνίτιδος ἀναβάντα μετὰ τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκεῖ τὸν μὲν Μωσέα καὶ τὸν Ἠλίαν ὀφθῆναι συλλαλοῦντας αὐτῷ, τὴν δὲ φωνὴν ἐκ τῆς νεφέλης ἐπιμαρτυρῆσαι τῷ Χριστῷ, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα τοῖς τέσσαρσιν εὐαγγελισταῖς ἀναγέγραπται.

CAP. II. β'.

Eadem est autem in dictas illis, erat ejectum

Ἐγγὺς δὲ ἦν τὰ Ἰεριχὼ ἐκείνης, ἐξελθὸν δόγμα ἀπὸ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεὲμ, διὸ ἦν αὐτὸς ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ, οὔσῃ ἐγκύῳ. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτὴν· καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος ἐν πόλει Δαβίδ. καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος σπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, διέλθωμεν δὴ ἕως ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος οὗ ἐλαλήθη αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς. καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι τοῦ περιτεμεῖν αὐτὸν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΙΗΣΟΥΣ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸς τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς, κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου, ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται· καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε· νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ. ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου· ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν. Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις θυγάτηρ Φανουὴλ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα τὴν μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· καὶ αὐτὴ χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτελέσθη πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ. τὸ δὲ παιδίον ηὐξάνετο καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ γνῶναι αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων,

CAP. II.

flere Domino,

(ἅγιον κληθήσεται τῷ Κυρίῳ) καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου· Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται. Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν χριστὸν Κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε· νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ. ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου· ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν. Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις θυγάτηρ Φανουὴλ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα τὴν μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· καὶ αὐτὴ χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτελέσθη πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ. τὸ δὲ παιδίον ηὐξάνετο καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ γνῶναι αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσι καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· καὶ μὴ εὑρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων,

καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. καὶ κατῆλθεν μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρὲτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

CAP. III. γ'.

In anno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæ-

Ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας, καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος, ἐπ' ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, τί οὖν ποιήσωμεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν, διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες, τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ,

CAP. IIII. δ'.

& audientem illos, & interrogantem eos.

Erant autem omnes audientes eum, super intelligentia & responsis eius. Et videntes eum, admirati sunt. Et ad illum mater eius dixit: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos: Quidnam quærebatis me? nesciebatis quia in his quæ Patris mei oportet esse me? Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos. Et descendit cum eis, & venit in Nazareth: & erat subditus illis. Et mater eius conservabat omnia verba hæc in corde suo. Et Iesus proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum & homines.

καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. καὶ κατῆλθεν μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρὲτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς· καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

CAP. III. γ'.

In anno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæa, & tetrarchante Galilæa Herode, Philippo autem fratre eius tetrarchante Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilinæ tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha: factum est verbum Dei super Ioannem Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Isaiæ prophetæ, dicentis: Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur. Et erunt prava in directa, & aspera in planas: Et videbit omnis caro Salutare Dei. Dicebat ergo turbis quæ egrediebantur baptizari ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ: & ne cœperitis dicere in vobismet: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim & securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, impertiat non habenti: & qui habet escas, similiter faciat. Venerunt autem & publicani baptizari, & dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius quam constitutum vobis est. Interrogabant autem eum & milites, dicentes: Et nos quid faciemus? Et ait illis: Neminem concutiatis, neque calumniemini: & contenti estote stipendiis vestris. Exspectante autem populo,

& * varie cogitantibus omnibus in cordibus suis de

καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός· Ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπασι λέγων, ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ· τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐβαπτίσθη δὲ καὶ τοῦ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν, καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανὸν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν· καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὢν υἱὸς ὡς ἐνομίζετο Ἰωσὴφ τοῦ Ἡλεὶ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμὼς, τοῦ Ναοὺμ, τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ, τοῦ Μααθὶ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰωσὴχ, τοῦ Ἰωδὰ, τοῦ Ἰωανὰν, τοῦ Ῥησὰ, τοῦ Ζοροβαβὲλ, τοῦ Σαλαθιὴλ, τοῦ Νηρὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμαδὰμ, τοῦ Ἤρ, τοῦ Ἰωσὴ, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Συμεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωνὰμ, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Μελεὰ, τοῦ Μαϊνὰν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθὰν, τοῦ Δαυὶδ, τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ Ὠβὴδ, τοῦ Βοὸζ, τοῦ Σαλμὼν, τοῦ Ναασσὼν, τοῦ Ἀμιναδὰβ, τοῦ Ἀράμ, τοῦ Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰακὼβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ Ἀβραὰμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχὼρ, τοῦ Σερούχ, τοῦ Ῥαγαὺ, τοῦ Φάλεκ, τοῦ Ἑβὲρ, τοῦ Σαλὰ, τοῦ Καϊνὰμ, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρὲδ, τοῦ Μαλελεὴλ, τοῦ Καϊνὰμ, τοῦ Ἐνὼς, τοῦ Σὴθ, τοῦ Ἀδὰμ, τοῦ Θεοῦ.

CAP. IIII. δ'.

Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est a Iordane: & agebatur in Spiritu in deserto, Diebus quadraginta & tentabatur a diabolo. Et non manducavit quidquam in diebus illis: & consummatis illis, postea esurit. Et dixit illi diabolus: Si filius es Dei, dic lapidi huic ut fiat panis. Et respondit illi Iesus: Scriptum est, Quia non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo Dei. Et iterum duxit illum diabolus in montem excelsum, & ostendit illi omnia regna orbis terrarum in momento temporis. Et ait illi diabolus: Tibi dabo potestatem hanc universam, & gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, & cui volo dabo illa. Tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia. Et respondens Iesus dixit illi: Scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies. Duxit autem illum in Ierusalem, & statuit eum super pinnaculum templi, & dixit ei: Si filius es Dei, mitte te hinc deorsum. Scriptum est enim: Quia angelis suis mandavit de te, ut custodiant te: & quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Et respondens Iesus dixit ei: Quia dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Et consummata omni tentatione diabolus recessit ab illo usque ad tempus. Et regressus est Iesus virtute Spiritus in Galilæam: & fama exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eorum, & honorificabatur ab omnibus. Et venit Nazareth, ubi erat nutritus: & intravit secundum consuetudinem suam die sabbatorum in synagogam, & surrexit legere. Et traditus est illi liber Isaiæ prophetæ: & ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat: Spiritus Domini super me, propter quod unxit me: evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis: consolari omnes lugentes, & dare lugentibus Sion, & dare eis coronam pro cinere, & oleum gaudii pro pannis mœroris, & pallium laudationis pro spiritu angustiæ: & vocabuntur in ea fortes iustitiæ, plantatio Domini ad glorificandum. Et ædificabunt deserta sæculi, & suscitabunt prius excidia, & instaurabunt civitates desolatas, quæ destructæ fuerunt in generationem & generationem. Et stabunt alienigenæ, & pascent greges vestros, & filii peregrinorum aratores vestri & vinitores erunt. Vos autem sacerdotes Domini vocabimini, ministri Dei nostri dicemini. Fortitudinem gentium comedetis, & in gloria earum superbietis. Pro confusione vestra duplex, & pro contumelia laudabunt partem suam. Propterea in terra sua duplicia possidebunt, lætitia sempiterna erit illis. Ego enim Dominus diligens iudicium, & odiens rapinam in holocausto: & dabo opus illorum in veritate, & pactum sempiternum feriam cum eis. Et semen eorum notum erit in gentibus, & germen eorum in medio populorum. Omnes qui videbunt illos cognoscent illos quia isti sunt semen cui benedixit Dominus, & Deus noster. Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo: quia induit me vestimentis salutis, & indumento iustitiæ circumdedit me, quasi sponsam ornatam monilibus suis, & quasi sponsa ornabitur vasis suis. Quia sicut terra profert germen suum, & sicut hortus semina sua germinare facit: ita Dominus Deus germinare faciet iustitiam & laudem coram omnibus gentibus. Propter Sion non tacebo, & propter Ierusalem non quiescam, donec egrediatur ut splendor iustus eius, & Salvator eius ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum, & cuncti reges inclytum tuum: & vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini nominabit illud. Et eris corona gloriæ in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. Non vocaberis ultra Derelicta, & terra tua non vocabitur amplius Desolata: sed vocaberis Voluntas mea in ea, & terra tua inhabitata: quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Habitabit enim adolescens cum sene, & senex cum puero. Et erunt dies senis quasi dies arboris ligni vitæ: & opera manuum eorum vetustate vetustabuntur. Electi autem mei non laborabunt frustra, nec generabunt in conturbatione: quia semen benedictum Dei est, & nepotes eius cum eis. Et erit antequam clamabunt, ego exaudiam:

Universidad de Deusto
Biblioteca

* Ac offendit illi omnia regna
* Et dixit ei
* Si ergo tu
* Et respondens
* Et increpauit
* Et statim
* Et magnificabatur
* Et descendit
* Et ecce vir
* Et videntes omnes
* Et stupor apprehendit
* Et timore
* Et ecce homines
* Et videntes
* Et ait ad illum
* Et ecce
* Et respondens
* Et ecce
* Et ecce
* Et ecce

Universidad de Deusto
Biblioteca

docens eos in synagogis, & ecce homo, ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος
manus eius aridam habens. ἦν ἔχων τὴν χεῖρα αὐτοῦ ξηράν.
Observabant autem ἐνεῖχον δὲ
Scribæ & Pharisæi si in sabbato curaret αὐτῷ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ τῷ σαββάτῳ
sanitatem, ut inuenirent unde accusarent θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν κατηγορεῖν
eum. ipse uero cognitas αὐτοῦ. ὁ δὲ ᾔδει
cogitationes eorum & ait τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν καὶ εἶπε
homini aridam τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
habenti manum: Surge & sta in medium. Et ille ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. καὶ ἀναστὰς
exurgens stetit. ait ergo ad illos: Interrogo vos, quid ἔστη. εἶπεν οὖν πρὸς αὐτούς· ἐπερωτῶ ὑμᾶς, τί
liceat Sabbatis benefacere, an malefacere: animam ἔξεστι τοῖς σάββασι καλοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν
saluam, an perdere? Et circumspectis omnibus σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι; καὶ περιβλεψάμενος πάντας
dixit homini: Extende manum tuam. Et extendit, & τοὺς αὐτοῖς εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέτεινε, καὶ
restituta est manus eius sana ut altera. ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.
Ipsi autem repleti sunt insania: & colloquebantur ad in- αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλ-
uicem, quidnam facerent Iesu. Factum est autem in λήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς
illis diebus, exiit in montem orare, & erat ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν
pernoctans in oratione Dei. Et cum factum esset διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο
diem, vocauit discipulos suos: & elegit duodecim ex ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐξελεξάμενος
ipsis, quos & apostolos nominauit: Simonem, ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν·
quem cognominauit Petrum, & Andream fratrem Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν
eius, Iacobum & Ioannem, Philippum & Bartholomæum, αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον,
Matthæum & Thomam, Iacobum Alphæi, & Simonem Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν Ἁλφαίου, καὶ Σίμωνα
qui vocabatur Zelotes, & Iudam Iacobi, & Iudam τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν, καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰού-
Iscariotem, qui & fuit proditor. Et descendens δαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης. καὶ καταβὰς
cum illis, stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius, μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ,
& multitudo copiosa plebis ab omni Iudæa, & Ieru- καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ παντὸς τῆς Ἰουδαίας, καὶ Ἰερου-
salem, & maritima Tyri & Sidonis, Qui uenerant σαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκού-
audire eum, & sanari a languoribus suis. Et qui σαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νοσημάτων αὐτῶν· καὶ οἱ ὀχλούμενοι
a spiritibus immundis, & curabantur. ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο.
Et omnis turba quærebat tangere eum: quia uirtus de Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ'
illo exibat, & sanabat omnes. αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.
Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat: Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν·
Beati pauperes: quia uestrum est regnum Dei. μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
Beati qui esuriunt nunc: quia saturabimini. μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε.
Beati qui fletis nunc: quia ridebitis. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε.
Beati eritis cum oderint uos homines, & cum separauerint uos, & exprobrauerint uos, & eiecerint nomen uestrum tanquam malum propter filium hominis. μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ
Gaudete in illa die & exultate: ecce enim merces uestra ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ
multa in cælo. Secundum hæc enim faciebant patres eorum σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ
prophetis. Verumtamen uæ uobis diuitibus: quia habetis τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.
consolationem uestram. πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
Væ uobis qui saturati estis nunc: quia esurietis. Væ οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν· ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ
uobis qui ridetis nunc: quia lugebitis & flebitis. ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν· ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.
Væ cum benedixerint uobis homines. Secundum hæc οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν περὶ ὑμῶν οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα
enim faciebant pseudoprophetis patres eorum. γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

Sed dico uobis qui auditis: Diligite inimicos ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
uestros: benefacite his qui oderunt uos. ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς.
Benedicite maledicentibus uobis, & orate pro calumniantibus εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων
uos. Ei qui te percutit in maxillam, præbe & alte- ὑμᾶς. τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλ-
ram. Et ab eo qui aufert tibi uestimentum, & tunicam λην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ
prohibeas. Omni autem petenti te, tribue: & qui κωλύσῃς. παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ
aufert quæ tua sunt, ne repetas. Et prout uultis ut αἴροντος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα
faciant uobis homines, & uos facite illis similiter. ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.
Et si diligitis eos qui uos diligunt, quæ uobis gra- καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χά-
tia est? Etenim peccatores & ipsi diligunt eos se ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.
qui se diligunt. Et si benefeceritis eis qui uobis καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοῖς ἀγαθοποιοῦσιν ὑμᾶς, ποία
gratia est? Etenim peccatores hoc ipsum faciunt. χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι.
Et si mutuum dederitis a quibus speratis recipere, quæ uobis gra- καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν
tia est? Etenim peccatoribus peccatoribus fœnerantur, ut χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν ἵνα
recipiant æqualia. Verumtamen diligite inimicos ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
uestros, & benefacite, & mutuum date nihil inde sperantes: ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες·
& erit merces uestra multa, & eritis filii Altissimi: quia καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ τοῦ ὑψίστου· ὅτι
ipse benignus est super ingratos & malos. αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς.
Estote misericordes, sicut & Pater uester mi- γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν.
sericors est. Et nolite iudicare, & non iudicabimini: nolite καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ κατα-
condemnare, & non condemnabimini. Dimittite, & κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κατακριθῆτε· ἀπολύετε, καὶ
dimittemini. Date, & dabitur uobis. Mensuram bonam ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. μέτρον καλὸν
confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in σεσεισμένον καὶ ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν·
sinum uestrum. Eadem enim mensura qua mensi fueritis, τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε,
remetietur uobis. Dicebat autem similitudinem illis: ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Ἔλεγε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς·
Numquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in μὴ δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς
foueam cadunt? Non est discipulus super magi- βόθυνον πεσοῦνται; οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον
strum suum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος
magister eius. Quid autem vides festucam in oculo αὐτοῦ. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
fratris tui: trabem autem quæ in oculo tuo est non τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κα-
consideras? aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater τανοεῖς; ἢ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀδελ-
sine eiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs in φέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς
oculo tuo non uides? Hypocrita, eiice primum trabem de τῷ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑπόκριτα, ἔκβαλε
oculo tuo, & tunc perspicies eicere festucam de oculo πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις
fratris tui. ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.
Non est arbor bona quæ faciat fructum malum: neque οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ
iterum arbor fructifera facies fructum putrem. Unaquæque πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν·
enim arbor de fructu suo cognoscitur. Non enim de spinis ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν
colligunt ficus, neque de rubo uindemiant uuam. συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν.
Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρ-
& malus homo de malo thesauro profert malum. Ex dias αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος
enim abundantia cordis os eius loquitur. Quid autem ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας τὸ στόμα
me uocatis: Domine, Domine: & non facitis quæ λαλεῖ. τί δέ με καλεῖτε, κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε
dico? Omnis qui uenit ad me, & audit sermones meos, & ἃ λέγω;
facit eos, ostendam uobis cui similis sit: similis est homini πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με, καὶ ἀκούων μου τοὺς
ædificanti domum, qui fodit in altum, & posuit fundamentum λόγους, καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.
super petram. Inundatione autem facta illisus est ὁμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε

ὁ προσέβαλεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ
fluuius domui illi, & non potuit eam mouere: fundata erat enim super petram. οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτὴν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.
Qui audiens & non faciens, similis est homini ædi- ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκο-
ficanti domum super terram sine fundamentis: in qua illisus est δομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρηξεν
fluuius, & continuo cecidit: & facta est ruina domus ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθὺς ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας
illius magna. ἐκείνης μέγα.

CAP. VII. ζ'.

Postquam autem complenit omnia uerba sua in aures Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς 1
plebis, intrauit in Capharnaum. Centurionis autem cu- τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. ἑκατοντάρχου δέ τι-
iusdam seruus male habens incipiens erat interire, qui erat illi pretiosus. νος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.
Audiens autem de Iesu, misit ad eum seniores ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυ- 3
ludæorum, rogans eum ut ueniens saluaret τέρους Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
seruum eius. Illi uero aduenientes ad Iesum, δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, 4
rogabant eum studiose, dicentes: Quia dignus est cui παρεκάλουν αὐτὸ σπουδαίως, λέγοντες, ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ
hæc præstes. Diligit enim gentem nostram, & synagogam παρέξῃ τοῦτο. ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν 5
ipse ædificauit nobis. Iesus autem ibat cum ἀπῴκοδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν
illis. Iam domui eius appropinquante, misit centurio αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, 6
amicos ad eum, dicens ei: Domine, noli uexari: non ἔπεμψε φίλους ὁ ἑκατοντάρχης φίλους, λέγων αὐτῷ· κύ-
enim sum dignus ut sub tectum meum intres: quo ριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰ-
circa nec me ipsum arbitratus sum dignum ut ad te σέλθῃς· διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ 7
ueniam. Sed dic uerbo, & sanabitur puer meus. εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρω- 8
Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me mi- πός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρα-
lites, & dico huic: Vade, & uadit: & alio: Uen- τιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ·
ni, & uenit: & seruo meo: Fac hoc, & facit. ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
Audiens autem hæc Iesus, miratus est eum: & con- ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτὸν· καὶ στρα- 9
uersus sequentibus se turbæ dixit: Dico uobis, nec in φεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν
Israel tantam fidem inueni. Et reuersi τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. καὶ ὑποστρέψαντες 10
qui missi fuerant in domum, inuenerunt languentem seruum sanum. οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δεδηλυθότα.
Et factum est deinceps ibat in ciuitatem Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην 11
Naim, & simul ibant cum eo discipuli eius multi, & turba Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος
copiosa. Cum uero appropinquaret portæ ciuitatis, & ecce effe- πολύς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξε- 12
batur defunctus filius unigenitus matri suæ. Et hæc κομίζετο τεθνηκὼς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ
uidua: & turba ciuitatis multa cum illa. χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ.
Et uidens eam Dominus, misericordia motus est super eam, & Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ 13
dixit illi: Noli fle. Et accedens tetigit λέγει αὐτῇ, μὴ κλαῖε. καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς 14
feretrum. Et qui portabant steterunt. Et ait: Adolescens, tibi dico, σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. καὶ εἶπε, νεανίσκε, σοὶ λέγω,
surge. Et resedit qui mortuus, & cepit loqui. ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ 15
dedit illum matri suæ. Accepit autem timor ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ φόβος 16
omnes, & glorificabant Deum, dicentes: Quia Propheta mag- πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν, λέγοντες, ὅτι προφήτης μέ-
nus surrexit in nobis: & quia uisitauit Deus plebem γας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν
suum. Et exiit sermo hic in uniuersa Iudæa de αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ 17
eo, & in omni circa regione. αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
Et nuntiauerunt Ioanni discipuli eius de omnibus his. καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. 18
Et conuocans duos quosdam discipulorum suorum Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 19
Ioannes misit ad Iesum, dicens: Tu es qui uenturus, Ἰωάννης ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος
an alium expectamus? ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;
Cum autem uenissent ad eum uiri, dixerunt: Ioannes Baptista misit nos ad παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς 20
te, dicens: Tu es qui uenturus es, an alium expectamus? σε, λέγων, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;
In ipsa autem hora curauit multos a languoribus & ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ 21
plagis, & spiritibus malis: & cæcis multis do- μαστίγων, καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχα-
nauit uidere. Et respondens Iesus, dixit ρίσατο βλέπειν. Καὶ ἀποκριθεὶς Ἰησοῦς, εἶπεν 22
illis: Euntes renuntiate Ioanni quæ uidistis & audi- αὐτοῖς, πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκού-
stis: Quia cæci uident, claudi ambulant, leprosi σατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ
mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ
euangelizantur: Et beatus est quicumque non fuerit εὐαγγελίζονται· Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκαν-
scandalizatus in me. δαλισθῇ ἐν ἐμοί.
Cum autem cœpissent discedere nuntii Ioannis, Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάν- 24
cœpit dicere ad turbas de Ioanne: Quid existi- νου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου, τί ἐξῆλθα-
stis in desertum uidere? arundinem a uento mo- τε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σα-
tam? Sed quid existis uidere? hominem in mollibus λευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξῆλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἔν- 25
uestitu & deliciis sunt in domibus regum sunt. δοξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν.
Sed quid existis uidere? Prophetam? Utique dico uobis, ἀλλὰ τί ἐξῆλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί λέγω ὑμῖν, 26
& abundantius Prophetam. Hic est de quo scriptum est: περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται,
Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς
præparabit uiam tuam ante te. κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
Dico enim uobis, maior inter natos mulierum Prophe- λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης 28
ta Ioanne Baptista nemo est. Qui autem minor est in re- Ἰωάννου τοῦ βαπτίσου οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασι-
gno Dei, maior illo est. λείᾳ τοῦ θεοῦ, μείζων αὐτοῦ ἐστι.
Et omnis populus audiens & publicani iustificauerunt Deum, baptizati καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας 29
baptismo Ioannis. At Pharisæi & legis periti consilium καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεὸν, βαπτισθέντες τὸ βαπτίσμα
Ioannis. Ioannis. οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν 30
Dei spreuerunt in semetipsis, non baptizati ab eo. τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.
Cui ergo similes dicam homines Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς 31
generationis huius? & cui sunt similes? γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι;
Similes sunt pueris sedentibus in foro & loquentibus ad inuicem, & ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι ἀλλήλοις, καὶ 32
dicentibus: Cantauimus uobis tibia, & non saltastis: lamentauimus λέγουσιν· ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,
uobis, & non plorastis. καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.
Venit enim Ioannes Baptista neque panem manducans neque uinum bibens: & dicitis: Demonium ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴτε ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων, καὶ λέγετε, δαιμόνιον 33
habet. Uenit filius hominis manducans & bibens, & ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ 34
dicitis: Ecce homo edax & uinum bibens, amicus publicanorum λέγετε, ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν
& peccatorum. Et iustificata est sapientia ab καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ 35
filiis suis omnibus. Rogabat autem quidam illum τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων. Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα
de Pharisæis, ut manducaret cum illo. Et ingressus φάγῃ μετ' αὐτοῦ. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου, ἵνα
est in domum Pharisæi, & recubuit. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate, quæ erat pecca- μάθητε ἐν ἡμῖν τὸ ἀνακείμενος. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει, ἁμαρ- 37
trix, cognouit quod accubuit in domo Pharisæi, τωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου,
alabastrum unguenti: & stans retro secus pedes eius ἀλάβαστρον μύρου· καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας
lacrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui ex- αὐτοῦ κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας
tergebat: & osculabatur pedes eius, & ungebat unguento. αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέ-
μασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ.
Videns autem Pharisæus qui uocauerat eum, ait intra se, Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, 39

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicunt filium hominis esse Prophetam, sicut unum ex antiquis.
λέγουσι, ὅτι εἷς τῶν προφητῶν. ἐπηρώτησε δὲ αὐτοὺς
15 Vos autem quem me dicitis esse? Respondens Simon Petrus dixit:
ὑμεῖς τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων Πέτρος εἶπε·
Christum Dei. 16 Increpans autem illos præcepit ne cui dicerent hoc,
τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλε μηδενὶ
17 dicens: Quia oportet Filium hominis multa pati, & reprobari a senioribus,
λέγειν τοῦτο, εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν,
& principibus sacerdotum, & Scribis, & occidi, & die tertia resurgere.
καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ
18 Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum,
γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
19 & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me. Qui enim voluerit animam
ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω
suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit animam suam propter me,
ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν καὶ ἀκολουθείτω
20 hic salvam faciet illam. Quid enim prodest homini si mundum totum lucretur,
μοι· ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
seipsum autem perdat, & detrimentum sui faciat?
21 Qui enim me confusus fuerit & meos sermones, hunc Filius hominis confundetur
ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ οὗτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ
cum venerit in majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum.
22 Dicens: Oportet Filium hominis pati multa, & reprobari a senioribus,
ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδήσαντα τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας
& principibus sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertia die resurgere.
23 Dicebat autem ad illos: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus,
ἢ ζημιωθείς; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους,
qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei.
24 Factum est autem post hæc verba, quasi dies octo: & assumpsit Petrum,
τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
& Joannem, & Jacobum, & ascendit in montem ut oraret.
25 Et factum est dum orat, transfiguratum est visum vultus ejus, & vestimentum
αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν,
ejus album refulgens.
26 Et ecce duo viri loquebantur cum illo, qui erant Moyses & Elias,
εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν
27 Qui visi sunt in majestate, & dicebant excessum ejus quem completurus erat
ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους
in Jerusalem.
28 Et factum est autem, cum hæc dixisset, fere dies octo: & assumpsit Petrum
ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ
& Joannem & Jacobum, & ascendit in montem ut oraret.
29 Et dum orat, facta est species vultus ejus altera, & vestitus ejus albus
Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι
30 & refulgens.
αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ
31 Et ecce viri duo loquebantur illi: erant autem Moyses & Elias,
λευκὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες
32 Visi in majestate: & dicebant excessum ejus, quem completurus erat
ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας, οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ
in Jerusalem.
33 Petrus autem & qui cum illo erant, gravati erant somno: & evigilantes
ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
vidérunt majestatem ejus, & duos viros qui stabant cum illo.
34 Et factum est, cum discederent ab illo, dixit Petrus ad Jesum: Præceptor,
ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ
bonum est nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, tibi unum, & Moysi unum,
καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
& Eliæ unum: non sciens quid dicat.
35 Hæc autem illo dicente, facta est nubes & obumbrabat eos: & timuerunt
διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ τὸν Πέτρον εἰπεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν·
intrantibus illis in nubem.
36 Et vox facta est de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite.
ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς,
Et dum fit vox, inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt
σοὶ μίαν καὶ Μωϋσῇ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. ταῦτα
in illis diebus quidquam ex his quæ viderant.
37 Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit
δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν
illi turba multa.
38 Et ecce vir de turba clamavit, dicens: Magister, obsecro te respice in filium
δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς
meum, quia unigenitus mihi est:
39 Et ecce spiritus arripit eum, & subito clamat, & elidit eum cum spumate,
νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος· αὐτοῦ
& vix discedit dilanians eum.
40 Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt.
ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ
41 Respondens autem Jesus dixit: O generatio incredula & perversa, quousque
αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν οὐδεμίαν ἐν ἐκείναις ταῖς
ero apud vos, & patiar vos? Accede huc filium tuum.
42 Adhuc autem illo appropinquante, elisit eum dæmonium, & discerpsit.
ἡμέραις ἃ ἑωράκασι.
43 Et increpavit Jesus spiritum immundum, & sanavit puerum, & reddidit
44 Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est
illum patri ejus.
45 Et stupebant omnes in magnitudine Dei. Omnibus autem mirantibus in
ut tradatur in manus hominum.
46 At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ab eis ut non sentirent
omnibus quæ faciebat Jesus, dixit discipulis suis:
47 Posuit autem parvulum juxta se, & ait illis: Quicumque hunc parvulum
eum: & timebant interrogare eum de verbo hoc.
48 Dixit autem ad illos: Nisi efficiamini sicut parvuli isti, non intrabitis in
recéperit in nomine meo, me recipit: & quicumque me recéperit, recipit eum
regnum cœlorum: qui enim fuerit minor inter vos omnes, hic major est.
qui misit me.
49 Respondens autem Joannes dixit: Præceptor, vidimus quemdam in nomine
tuo ejicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum.
50 Et ait illi Jesus: Nolite prohibere: qui enim non est contra vos, pro vobis est.
51 Factum est autem, cum complerentur dies assumptionis ejus, & ipse
faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem,
52 & misit nuntios ante conspectum suum. Et euntes introierunt in
quamdam civitatem Samaritanorum, ut pararent illi.
53 Et non receperunt eum, quia faciem ejus erat euntis in Jerusalem.
54 Videntes autem discipuli ejus Jacobus & Joannes, dixerunt: Domine,
vis dicimus ut ignis descendat de cœlo, & consumat illos, sicut & Elias fecit?
55 Conversus autem increpavit illos, dicens: Nescitis cujus spiritus estis vos.
56 Filius enim hominis non venit animas perdere, sed salvare.

hominem venit animam illius salvare, dicens. Quid ibi est non credit
57 Factum est autem dum irent in via, dixit quidam ad illum: Sequar te
ei? Et cum audisset centurio, glorificavit Deum, dicens: Certe hic homo
58 quocumque ieris. Et ait illi Jesus: Vulpes foveas habent, & volucres cæli
justus erat.
59 nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. Dixit autem ad
alterum: Sequere me. At ille dixit: Permitte mihi primum ire & sepelire
60 patrem meum. Jesus autem ait illi: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos:
tu autem vade, annuntia regnum Dei.
61 Et alius dixit: Sequar te, Domine: sed permitte mihi renuntiare his
62 qui domi sunt. Ait illi Jesus: Nemo mittens manum suam ad aratrum, &
respiciens retro, aptus est regno Dei.

CAP. IX.

1 Convocatis autem duodecim discipulis suis, dedit illis virtutem & potestatem
2 super omnia dæmonia, & ut languores curarent. Et misit illos prædicare
regnum Dei, & sanare infirmos.
3 Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque argentum, neque duas
4 tunicas habeatis. Et in quamcumque domum introieritis, ibi
5 manete, & inde exite. Et quicunque non receperint
vos, exeuntes de civitate illa, etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium super illos.
6 Egressi autem circumibant per castella evangelizando & curando ubique.
7 Audivit autem Herodes tetrarcha ea quæ fiebant ab eo universa: & dubius erat,
eo quod dicerent quidam, quia Joannes surrexit a mortuis.
8 Quidam autem, quia Elias apparuit: alii vero, quia propheta unus
9 antiquorum resurrexit. Et ait Herodes: Joannem ego decollavi: quis autem ego
audio talia? & quærebat videre eum. Et reversi
10 Apostoli narraverunt illi quæcumque fecerunt. Et assumens eos secessit seorsum
in locum desertum civitatis qui vocatur Bethsaida.
11 Quod cum turbæ cognovissent, secutæ sunt illum: & benigne illis loquebatur
de regno Dei, & eos qui curatione indigebant sanabat.
12 Dies autem cœpit declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi:
Dimitte turbam, ut euntes in castella quæ circa sunt & villas divertant,
& inveniant escas: quia hic in loco deserto sumus.
13 Dixit autem ad illos: Date illis vos manducare. Illi autem
dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes, & duo pisces,
nisi forte eamus nos & emamus in omnem hanc turbam escas.
14 Erant enim fere viri quasi quinque millia. Dixit autem ad discipulos suos:
Fácite illos discumbere quasi convivia per singulas.
15 Et fecerunt ita, & discumbere fecerunt omnes.
16 Accepit autem quinque panes & duos pisces, & respiciens in cœlum benedixit
illis & fregit, & dabat discipulis suis ponere ante turbam.
17 Et manducaverunt, & saturati sunt omnes: & sublatum est quod superfuit
illis fragmentorum, cophini duodecim.
18 Et factum est dum solus esset orans, erant cum illo discipuli: & interrogavit
illos dicens: Quem me dicunt turbæ esse?
19 At illi respondentes dixerunt: Joannem Baptistam: alii autem Eliam:
alii vero quia propheta unus de antiquis surrexit.
20 Dixit autem illis: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Petrus dixit:
Christum Dei.
21 At ille increpans illos præcepit ne cui dicerent hoc,
22 dicens: Quia oportet Filium hominis multa pati, & reprobari a senioribus,
& principibus sacerdotum, & Scribis, & occidi, & die tertia resurgere.
23 Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum,
& tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.
24 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui
perdiderit animam suam propter me, hic salvam faciet illam.
25 Quid enim prodest homini si mundum totum lucretur, seipsum autem perdat,
& detrimentum sui faciat?
26 Nam qui me confusus fuerit & meos sermones, hunc Filius hominis confundetur
cum venerit in majestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum.
27 Dico autem vobis in veritate: Sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt
mortem donec videant regnum Dei.
28 Factum est autem post hæc verba, fere dies octo: & assumpsit Petrum
& Joannem & Jacobum, & ascendit in montem ut oraret.
29 Et facta est in eo qui orabat, species vultus ejus altera: & vestitus ejus
albus refulgens.
30 Et ecce duo viri loquebantur illi: erant autem Moyses & Elias,
31 Visi in majestate: & dicebant excessum ejus quem completurus erat
in Jerusalem.
32 Petrus autem & qui cum illo erant, gravati erant somno: & evigilantes
vidérunt majestatem ejus, & duos viros qui stabant cum illo.
33 Et factum est, cum discederent ab illo, dixit Petrus ad Jesum: Præceptor,
bonum est nos hic esse: & faciamus tria tabernacula, unum tibi, & unum Moysi,
& unum Eliæ: nesciens quid dicat.
34 Hæc autem illo dicente, facta est nubes & obumbrabat eos: & timuerunt
intrantibus illis in nubem.
35 Et vox facta est de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, ipsum audite.
36 Et dum fit vox, inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, & nemini dixerunt
in illis diebus quidquam ex his quæ viderant.
37 Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, occurrit
illi turba multa.
38 Et ecce vir de turba clamavit, dicens: Magister, obsecro te respice in filium
meum, quia unigenitus mihi est:
39 Et ecce spiritus arripit eum, & subito clamat, & elidit eum cum spumate,
& vix discedit dilanians eum.
40 Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt.
41 Respondens autem Jesus dixit: O generatio incredula & perversa, quousque
ero apud vos, & patiar vos? Accede huc filium tuum.
42 Adhuc autem illo appropinquante, elisit eum dæmonium, & discerpsit.
Et increpavit Jesus spiritum immundum, & sanavit puerum, & reddidit
illum patri ejus.
43 Et stupebant omnes in magnitudine Dei. Omnibus autem mirantibus in
omnibus quæ faciebat Jesus, dixit discipulis suis:
44 Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est
ut tradatur in manus hominum.
45 At illi ignorabant verbum istud, & erat velatum ab eis ut non sentirent
eum: & timebant interrogare eum de verbo hoc.
46 Dixit autem ad illos: Nisi efficiamini sicut parvuli isti, non intrabitis in
regnum cœlorum: qui enim fuerit minor inter vos omnes, hic major est.
47 Respondens autem Joannes dixit: Præceptor, vidimus quemdam in nomine
tuo ejicientem dæmonia, & prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum.
48 Et ait illi Jesus: Nolite prohibere: qui enim non est contra vos, pro vobis est.
49 Factum est autem, cum complerentur dies assumptionis ejus, & ipse
faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem,
50 & misit nuntios ante conspectum suum. Et euntes introierunt in
quamdam civitatem Samaritanorum, ut pararent illi.
51 Et non receperunt eum, quia faciem ejus erat euntis in Jerusalem.
52 Videntes autem discipuli ejus Jacobus & Joannes, dixerunt: Domine,
vis dicimus ut ignis descendat de cœlo, & consumat illos, sicut & Elias fecit?
53 Conversus autem increpavit illos, dicens: Nescitis cujus spiritus estis vos.
54 Filius enim hominis non venit animas perdere, sed salvare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

per dominium
discipulos per quinquagenos. Et ibunt tur: & discum-
κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ ἐποίησαν οὕτω, καὶ ανέ-15
Accepit
patiuus, &
διάνου μη-
δεν τοῦ
κ
distribuit
ἐκλασεν ἄρτους, ἔδωκε δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παρα-16
ipse
θῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν.
ipse
καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν ἅπαντες, καὶ ἦρεν τὸ περισ-17
σεῦον αὐτοῖς κλασμάτων κοφίνους δώδεκα.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν κατὰ μόνας προσεύχεσθαι συν-18
ἦσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέ-
γων, τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;
οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι19
δὲ Ἠλίαν, ἄλλοι δέ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.
Dixit autem illis, Vos autem quem me dicitis esse? respon-
εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος20
dens autem Petrus, dixit, Christum Dei. Ille autem increpans
δὲ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπε, τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἐπιτι-21
μήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο,
εἰπὼν, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμα-22
σθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμμα-
τέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
Dicebat autem ad omnes, Si quis vult post me venire,
ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀ-23
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ'
ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς24
δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.
τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον,25
ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας, ἢ ζημιωθείς;
ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ26
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δό-
ξῃ αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.
Dico autem vobis vere, sunt quidam de hic astantibus, qui non
λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἵτινες27
gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.
οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτὼ,28
καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη
εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύ-29
χεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ
ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων.
καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μω-30
σῆς καὶ Ἠλίας·
οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξο-31
δον αὐτοῦ, ἣν ἤμελλε πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ.
ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαν-32
τες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνε-
στῶτας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀ-33
πʼ αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστά-
τα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ,
καὶ μίαν Μωσῇ, καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.
ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη, καὶ ἐπεσκίαζεν34
αὐτοῖς. ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν εἰς τὴν νε-
been. Et vox facta est de nube, dicens, Hic
φέλην. καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, οὗτός35
est filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum fa-
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γε-36
ctus esset vox, Nam solus inventus est Iesus solus. & ipsi tacuerunt,
νέσθαι τὴν φωνὴν, εὑρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν,
& nemini enarraverunt in illis diebus quicquam ex vi-
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑω-
sis. Factum est autem in sequenti die, descendentibus
ρακαν. ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων37
illis de monte, occurrit illi turba multa.
αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς.
Et ecce vir de turba exclamavit, dicens, Magister,
καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων, διδάσκαλε,38
obsecro te, respice in filium meum, quia unigenitus est
δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υἱόν μου· ὅτι μονογενής μοί ἐστι
mihi. Et ecce spiritus apprehendit eum, & subito
καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἐξαίφνης39
clamare facit, & discerpit eum cum spuma, & vix dis-
κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετ' ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχω-
cedit dilanians eum.
ρεῖ ἀπʼ αὐτοῦ, συντρῖβον αὐτόν. καὶ εἶπα τοῖς τοῦ40
Et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, & non potuerunt.
μαθηταῖς σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτὸ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
Respondens autem Iesus, dixit, O generatio incredula & per-
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διε-41
versa, usquequo ero apud vos, & patiar vos?
στραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν;
Adduc hic filium tuum. Adhuc autem accidente
προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου42
proles illum discerpit & conturbat. Increpavit autem
αὐτοῦ, ἔρρηξε αὐτὸ τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν. ἐπετί-
Iesus spiritum immundum, & sanavit
μησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο
puerum, & reddidit illum patri ejus.
τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
Stupebant autem omnes in magnitudine Dei. Omnibus autem mi-
ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ. πάντων δὲ43
rantibus in omnibus quæ faciebat Iesus, dixit ad
θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς
discipulos suos,
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·
Ponite vos in auribus vestris sermones istos: Filius enim hominis
θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ44
futurus est ut tradatur in manus hominum.
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδο-
σθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.
Illi autem ignorabant verbum hoc, & erat velatum
οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα45
illud, & non sentiebant eum, ut non perciperent
τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπʼ αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθων-
illum: & timebant interrogare eum de verbo hoc.
ται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐπερωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.
Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum major esset.
Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μει-46
Et videns Iesus cogitationem cordis illorum, apprehendit
ζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρ-47
puerum, & statuit eum juxta se,
δίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ,
Et ait illis, Quicunque susceperit istum puerum in
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ48
nomine meo, me recipit: & quicunque me susceperit, re-
τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέ-
cipit eum qui misit me. Nam qui minor fuerit inter vos
χεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑ-
omnes, hic magnus erit.
μῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέγας.
Respondens autem Ioannes, dixit, Præceptor, vidimus quendam
Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωάννης εἶπε, Διδάσκαλε, εἴδομέν τινα49
in nomine tuo ejicientem dæmonia, & prohi-
ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια, καὶ ἐκωλύ-
bebamus eum, quia non sequitur nobiscum.
Et ait ad
σαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθʼ ἡμῶν.
illum Iesus, Ne prohibete: qui enim non est adversus nos, pro nobis
καὶ εἶπε πρὸς50
est.
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθʼ ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν
Factum est autem cum complerentur dies
ἐστί.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς51
assumptionis eius, & ipse faciem suam firmavit
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήρισεν
ut iret Hierusalem. Et misit nun-
τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ,
cios ante faciem suam. Et euntes intraverunt in
καὶ ἀπέστειλεν ἀγ-52
quandam civitatem Samaritanorum, ut parerent illi.
γέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς
Et non recepe-
κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ.
runt eum, quia faciem ejus erat euntis in
καὶ οὐκ ἐδέ-53
Hierusalem.
ξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς
Videntes autem discipuli ejus Iacobus
Ἱερουσαλήμ.
& Ioannes, dixerunt, Domine, vis dicamus ignem descendere
καὶ Ἰωάννης, εἶπαν, Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι54
de cælo, & consumere illos, ut & Elias fecit?
ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;

Conversus autem increpavit illos, & dixit, Non scitis cujus
στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, οὐκ οἴδατε οἵου55
spiritus estis vos.
πνεύματός ἐστε ὑμεῖς.
Nam filius hominis non venit
ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε56
animas hominum perdere, sed salvare. & abierunt
ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ ἐπορεύθησαν
in aliud castellum.
εἰς ἑτέραν κώμην.
Factum est autem ambulantibus illis in
Et
ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς αὐτὸν,57
dixit quidam ad illum, Sequar te quocunque abi-
ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀ-
eris, Domine. Et dixit illi Iesus, Vulpes
πέρχῃ, κύριε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, αἱ ἀλώπεκες58
foveas habent, & volucres cæli nidos:
φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις·
filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.
ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.
Ait autem ad alterum, Sequere me. Ille autem dixit, Domine,
Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπε, κύριε,59
permitte mihi primum sepelire patrem meum.
ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου.
Dixit autem ei Iesus, Sine mortuos sepelire
Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυ-60
suos: tu autem abiens annuncia regnum
τῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
Dei.
Ait autem & alter, Sequar te Domine, sed primum
Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, ἀκολουθήσω σοι κύριε, πρῶτον δὲ ἐπί-61
permitte mihi renuntiare his qui domi sunt
τρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.
Ait autem ad illum Iesus, Nemo mittens manum
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα62
suam ad aratrum, & respiciens in ea quæ retro, aptus est
ἐπʼ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετός ἐστι
regnum Dei.
τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

CAP. X. 1.

Post autem hæc designavit Dominus & alios septua-
Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος, καὶ ἑτέρους ἑβδομή-1
ginta, & misit illos binos ante faciem
κοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ,
suam in omnem civitatem & locum quo ipse erat ipse venturus.
εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.
Dicebat autem illis, Messis quidem multa, operarii
ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτοὺς, ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐρ-2
autem pauci. rogate ergo dominum messis ut
γάται ὀλίγοι. δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως
emittat operarios in messem suam.
ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.
Ite, ecce ego mitto vos, sicut agnos inter
ὑπάγετε· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ3
lupos.
λύκων.
Nolite portare sacculum neque peram, neque cal-
Μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδή-4
ceamenta: & neminem per viam salutaveritis.
ματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.
In quamcunque domum introieritis, primum dicite, Pax
Εἰς ἣν δʼ ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, εἰρήνη5
huic domui.
τῷ οἴκῳ τούτῳ.
Et si quidem fuerit ibi filius pacis, requiescet
καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαή-6
super illum pax vestra: si vero non, ad vos recer-
σεται ἐπʼ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφʼ ὑμᾶς ἀνα-
tetur.
In eadem autem domo manete, edentes & bi-
κάμψει.
bentes quæ apud illos: dignus enim operarius mercede sua est.
ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνο-7
nolite transire de domo in domum. Et in quamcunque ci-
ντες τὰ παρʼ αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι.
vitatem intraveritis, & susceperint vos, manducate
μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.
quæ apponuntur vobis,
καὶ εἰς ἣν ἂν πό-8
& infirmos qui in illa sunt curate, & dicite
λιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα
illis, Appropinquavit in vos regnum Dei.
ὑμῖν,
καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε9
In quamcunque autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in
αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφʼ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
plateas eius, dicite,
εἰς δὲ ἣν ἂν10
Etiam pulverem qui adhæsit nobis de civi-
πόλιν εἰσέλθητε, καὶ μὴ δέχωνταί ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
tate vestra, detergimus vobis: verumtamen hoc
πλατείας αὐτῆς, εἴπατε,
scitote, quoniam appropinquavit regnum
καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα11
Dei.
ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεώς ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν. πλὴν τοῦτο
Dico autem vobis, quia Sodomis in die illa remissius
γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφʼ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
erit
λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον12
quam civitati illi.
ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
Væ tibi Chorozain, væ tibi Bethsaida,
οὐαί σοι χοραζίν, οὐαί σοι βηθ-13
quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ
σαϊδά, ὅτι εἰ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γε-
sunt in vobis, olim sedentes in cinere & cilicio pœnitentiam
νόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι
egissent.
μετενόησαν.
Verumtamen Tyro & Sidoni remissius erit in
πλὴν τύρῳ καὶ σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν14

Universidad de Deusto
Biblioteca

αὐτὸν ἅπαντα, ἐπ' ᾧ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν.
23 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.
24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον, λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον·
25 καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.
26 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
27 Ἐγένετο δέ τις γυνὴ ἐπάρασα φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας.
28 Αὐτοῦ δὲ εἶπεν, Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες.
29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρά ἐστι· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου·
30 καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.
31 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.
32 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.
33 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας, εἰς κρυπτὴν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν.

Λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ᾖ ἁπλοῦς, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· 34
ὅταν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. 35
σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστίν.
εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε. 36
Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσε. 37
Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.
Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. 38 39
Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; 40
Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. 41
Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. 42
Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 43
Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν. 44
Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν, λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 45
Ὁ δὲ εἶπε, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί· ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα· καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῷ δακτύλῳ ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 46 47
Ἄρα μαρτυρεῖτε, καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. 48
Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν· 49
ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης· 50
ἀπὸ αἵματος Ἅβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 51
Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. 52
Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 53
ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. 1
Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 2
Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. 3
Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τοῦ ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. 4
Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 5
Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 6
Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 7
Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 8
Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 9
Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι, οὐκ ἀφεθήσεται. 10
Ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε. 11 12
Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.
Εἶπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 13
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε κριτὴν ἢ διαιτητὴν ἐφ' ὑμᾶς;
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Βλέπετε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. 14 15
Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφορησάσης τῆς χώρας 16
καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου;
καὶ εἶπε, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, 17 18
καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. 19
Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ θεός, Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; 20
Οὕτως ὁ θησαυρίζων αὐτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν. 21
Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Κοπιᾶτε πλὴν ἐξ ἡ ἔργης, καὶ τὸ σῶμα τῆ ἐδώματος. 23
Cuncta[illegible] quia non invenient, nisi in
κατανοήσατε τὸν κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερί-
ζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη· καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· 24
quorum nullus est cellarium, neque horreum, & Deus alit eos:
πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν;
quanto magis vos praestatis volucribus?
τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν 25
Quis autem ex vobis cogitans potest apponere ad
αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, 26
staturam suam cubitum unum? Si igitur neque minimum potestis,
περὶ τῶν λοιπῶν τί μεριμνᾶτε;
de reliquis quid solliciti estis?
κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, 27
Considerate
ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν
illum, quomodo crescant: non laborant, neque nent. Dico autem vobis,
τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τὸν σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν,
quod ne Salomon quidem in omni gloria sua vestitus fuerit sicut unum
πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί 29
ex istis. Si autem fenum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur,
φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε·
quid manducetis, aut quid bibatis, & ne superextollamini.
ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ 30
Haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Vester autem
πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. πλὴν ζητεῖτε τὴν βα- 31
pater scit quod his indigetis. Verumtamen quaerite
σιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.
regnum Dei, & haec omnia adjicientur vobis.
μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑ- 32
Noli timere pusillus grex, quia placuit patri vestro
μῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. πωλήσατε τὰ ὑπάρ- 33
vestro dare vobis regnum. Vendite quae possidetis,
χοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. ποιήσατε ἑαυτοῖς βα-
& date eleemosynam. Facite vobis
λάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρα-
saccos non veterascentes, thesaurum non deficientem apud
νοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει.
coelum, ubi fur non accedit, neque tinea corrumpit.
ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν 34
Ubi enim thesaurus vester est, ibi & cor vestrum
ἔσται. ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύ- 35
erit. Sint lumbi vestri praecincti, & lucernae
χνοι καιόμενοι·
ardentes
καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἄνθρωποι προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων· 36
& vos similes hominibus exspectantibus dominum suum, quando revertatur de nuptiis:
ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.
ut cum venerit & pulsaverit, confestim aperiant ei.
μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει 37
Beati servi illi, quos cum venerit dominus invenerit
γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ
vigilantes: amen dico vobis, quod accinget se & faciet
αὐτοὺς ἀναπεσεῖν, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν 38
illos discumbere, & transiens ministrabit illis. Et si venerit in
τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ 39
secunda vigilia, & in tertia vigilia venerit, & invenerit
οὕτω, μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, 39
ita, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote,
ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρη-
quod si sciret paterfamilias qua hora fur veniret,
γόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.
vigilaret utique, & non dimitteret perfodi domum suam.
καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς 40
& vos estote parati: quia qua hora non putatis,
τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
filius hominis venit.
εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, κύριε, 41
Dixit autem ei Petrus, Domine,
πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;
ad nos hanc parabolam dicis, an & ad omnes?
εἶπεν δὲ ὁ κύριος, τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρό- 42
Dixit autem Dominus, Quis putas est fidelis dispensator & prudens,
νιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι
quem constituet dominus super familiam suam, ut det
ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, 43
illis in tempore tritici mensuram? Beatus servus ille,
ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.
quem cum venerit dominus ejus invenerit sic facientem.
ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ κατα- 44
Vere dico vobis, quod super omnia quae possidet constituet
στήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ 45
illum. Si autem dixerit servus ille
καρδίᾳ αὐτοῦ, χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν
in corde suo, Tardat dominus meus venire, & coeperit percutere
τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύ-
pueros & ancillas, edere quoque & bibere & inebriari,
σκεσθαι, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσ- 46
veniet dominus servi illius in die qua non
δοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέ-
sperat & hora qua ignorat, & dividet eum, & partem
ρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ 47
ejus cum infidelibus ponet. Ille autem servus qui
γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας καὶ μὴ ποι-
cognovit voluntatem domini sui, & non praeparavit, neque fe-
σας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς.
cit ad voluntatem ejus, vapulabit multis.
τοὺς δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλί- 48
qui autem non cognovit, fecit autem digna plagis, vapulabit pau-
γας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτῷ· καὶ
cis. Omni autem cui datum est multum, multum quaeretur ab eo: &
ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.
cui commendaverunt multum, abundantius petent ab eo.
πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; 49
Ignem veni mittere in terram, & quid volo si accendatur?
βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως 50
Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor, usque
οὗ τελεσθῇ;
dum perficiatur?
οὐ τοῦτο δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν 51
putatis quod pacem venerim dare in
τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν.
terra? non, dico vobis, sed separationem.
ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, 52
erunt enim deinceps quinque in domo una divisi,
τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ τρισί. διαμερισθήσονται πατὴρ 53
tres contra duos, & duo contra tres. Dividetur pater
ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ
in filium & filius in
μητέρα· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν
patrem, mater in filiam & filia in
πενθερὰν αὐτῆς.
matrem; socrus in nurum suam, & nurus in
τοὺς δὲ ὄχλους ἔλεγε καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 54
socrum suam. Dicebat autem & turbis, & discipulis ejus
ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, 55
cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis,
ὅτι ὄμβρος ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτως. καὶ ὅταν νότον πνέοντα λέγητε, 56
quia imber venit: & fit ita. Et cum Austrum flantem dixerit,
ὅτι καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον
quia aestus erit: & fit. Hypocritae, faciem
τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐκ
terrae & coeli nostis probare, ac tempus hoc quomodo
δοκιμάζετε; τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 57
non probatis? Quid autem & a vobis ipsis non judicatis quod justum
ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ 58
Cum enim vadis cum adversario tuo ad principem,
ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ
in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat
σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πρά-
te ad judicem, & judex tradat te exactori, & exactor
κτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακήν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, 59
mittat te in carcerem. Dico tibi, non exies inde,
ἕως ἂν καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.
donec & novissimum minutum reddas.

CAP. XIII. ιγ'

Ἦσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ παραγενόμενοι ἀπαγ- 1
Adfuerunt autem eodem ipso tempore quidam ex il-
γέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξεν
lis nuntiantes ei de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus
μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, δοκεῖτε 2
miscuit cum victimis eorum. Et respondens dixit illis, Putatis
ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλι-
quod Galilaei isti peccatores prae omnibus Gali-
λαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; οὐχί, λέγω ὑμῖν, 3
laeis fuerint, quia talia passi sunt? non, dico vobis,
ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.
sed nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.
ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σι- 4
aut illi decem & octo, super quos cecidit turris in Si-
λωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο
loam, & occidit eos, putatis quod ipsi debitores fuerint
παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλήμ;
prae omnibus hominibus habitantibus in Hierusalem?
οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως 5
Non, dico vobis, sed nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter
ἀπολεῖσθε. ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· συκῆν εἶχέ τις 6
peribitis. Dicebat autem hanc similitudinem: Arborem ficus habebat
πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ· καὶ ἦλθεν καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ,
quidam in vinea sua plantatam: & venit fructum
καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ
quaerens in illa, & non invenit. Dixit autem ad vinitorem,
ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον
ecce tres anni sunt ex quo venio quaerens fructum in ficu hac, & non invenio: succide
οὖν αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει 8
ergo illam: ut quid & terram occupat? Ille autem respondens dicit
αὐτῷ, κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν
illi, Domine, dimitte illam & hoc anno, donec fodiam circa illam
καὶ βάλω κόπρια· κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, 9
& mittam stercora: & si quidem fecerit fructum in futurum: sin autem
ἐκκόψεις αὐτήν.
succides eam.

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. 10
Erat autem docens in una synagogarum in sabbatis.
καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις εἶχεν πνεῦμα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, 11
Et ecce mulier erat spiritum infirmitatis annos decem & octo,
καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντε-
& erat inclinata, & non potens erigere se om-
λὲς. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, 12
nino. Videns autem eam Iesus, vocavit, & ait illi,
γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς 13
Mulier, dimitteris a tua infirmitate. Et imposuit illi
χεῖρας, καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν.
manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, ἓξ ἡμέραι 14
Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbae, Sex dies
εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θερα-
sunt in quibus oportet operari: in his ergo venientes cura-
πεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ἀπεκρίθη οὖν 15
mini, & non die sabbati. Respondit ergo
αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, ὑποκριτά, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ
illi Dominus, & dixit, Hypocrita, unusquisque vestrum sabbato non
λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ
solvit bovem suum, aut asinum a praesepio, &
ἀπαγαγὼν ποτίζει; ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ 16
potum dare? Hanc autem filiam Abrahae
οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει
existentem, quam ligavit Satanas ecce decem & octo annos, non oportuit
λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17
solvi a vinculo isto die sabbati?
καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι
Et haec dicente eo, erubescebant omnes qui
αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις
ei erant adversi: & omnis turba gaudebat in universis
τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ. ἔλεγε δέ, τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ 18
quae fiebant ab eo. Dicebat autem, Cui simile est
βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;
regnum Dei, & cui similabo illud?
ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν 19
Simile est grano sinapis, quod accipiens homo misit
εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὐξήθη, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ
in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam, &
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτῆς.
volucres coeli habitaverunt in ramis eius.
καὶ πάλιν εἶπε, τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 20
Et iterum dixit, Cui assimilabo regnum Dei?
ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐκρύψεν εἰς ἀλεύρου 21
Simile est fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinae
σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον. καὶ διεπορεύετο κατὰ πό-
sata tria, donec fermentatum est totum. Et transibat per ci-
λεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἰερου-
vitates & vicos docens, & iter faciens in Hieru-
σαλήμ. εἶπεν δέ τις αὐτῷ, κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σῳζόμενοι; 23
salem. Ait autem quidam illi, Domine, si pauci qui salvi fiant?
ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στε- 24
Ipse autem dixit ad illos, Contendite intrare per
νῆς θύρας· ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ
angustam portam: quia multi, dico vobis, quaerent intrare, &
οὐκ ἰσχύσουσιν. ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ 25
non poterunt. Ex quo autem surrexerit paterfamilias, &
ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι, καὶ κρούειν
ostium, & incipietis foris stare, & pulsare
τὴν θύραν, λέγοντες, κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀπο-
ostium, dicentes, Domine Domine aperi nobis: & re-
κριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ.
spondens dicet vobis, Nescio vos unde sitis.
τότε ἄρξεσθε λέγειν, ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν 26
Tunc incipietis dicere, Manducavimus coram te, & bibimus, &
ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. καὶ ἐρεῖ, λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα 27
in plateis nostris docuisti. Et dicet, Dico vobis, Nescio
ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ πάντες ἐργάται
vos unde sitis. Discedite a me omnes operarii
ἀδικίας. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν- 28
iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor den-
των, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας
tium, cum videritis Abraham & Isaac & Iacob, & omnes
τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομέ-
prophetas in regno Dei, vos autem foras
νους ἔξω. καὶ ἥξουσιν ἀπ' ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βορ- 29
mittendos. Et venient ab Orientibus & Occidentibus, & Aquilone
ρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
& Austro, & recumbent in regno Dei.
καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσ- 30
Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, & sunt primi qui e-
σονται ἔσχατοι.
runt novissimi.
ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φα- 31
In ipsa die accesserunt quidam Phi-
ρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε
arisaei, dicentes illi, Exi & vade hinc, quia Herodes vult te
ἀποκτεῖναι. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορευθέντες 32
occidere. Et ait illis, Euntes
εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις
dicite vulpi illi, Ecce ejicio daemonia, & sanitates
ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.
perficio hodie & cras, & tertia consummor.
πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, 33
Verumtamen oportet me hodie & cras & sequenti ambulare:
ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ.
quia non capit prophetam perire extra Hierusalem.
Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, 34
Hierusalem Hierusalem quae occidis prophetas,
καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, πόσακις
& lapidas eos qui missi sunt
ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;
volui congregare filios tuos, quemadmodum avis congregat
ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ 35
nidum suum sub alas, & non voluistis?
μὴ με ἴδητε, ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμε-
Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non
νος ἐν ὀνόματι κυρίου.
me videbitis, donec veniat cum dicetis, Benedictus
qui venit
in nomine Domini.

CAP. XIIII. ιδ'

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων 1
Et factum est in venire eum in domum cuiusdam principum
τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατη-
Pharisaeorum sabbato manducare panem, & ipsi erant ob-
ρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς 2
servantes eum. Et ecce homo quidam erat hydropicus
ἔμπροσθεν αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
prae illum. Et respondens Iesus dixit ad
νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θε-
legisperitos & Pharisaeos, dicens, Si licet sabbato cu-
ραπεῦσαι; οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο 4
rare? illi autem tacuerunt. & apprehendens sanavit
αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ 5
eum, & dimisit. Et respondens ad illos dixit,
βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐ θέλει ἐξελκύσει αὐτὸν ἐν
Cuius vestrum filius aut bos in puteum cadet, Et non continuo
ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀντα- 6
extrahet illum in die Sabbati? & non potuerunt re-
ποδοῦναι αὐτοῖς πρὸς ταῦτα.
spondere illi ad haec.
ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας 7
Dicebat autem ad invitatos parabolam, animadvertens quomodo primos accubitus
ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, ὅταν κληθῇς ὑπό τινος 8
eligerent, dicens ad illos, Cum vocatus fueris ab aliquo
εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐν-
ad nuptias, ne discumbas in primo accubitu, ne forte ho-
τιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ 9
norabilior te sit invitatus ab illo, Et veniens is & te
αὐτὸν καλέσας εἴπῃ σοι, δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ
illum vocans dicat tibi, Da huic locum, & tunc incipias cum
αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῇς, 10
rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris,
πορευθεὶς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ
recumbe in novissimum locum, ut cum venerit
κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, φίλε, πρόσανάβηθι ἀνώτερον· τότε
vocans te, dicat tibi, Amice, ascende superius: tunc
ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. ὅτι πᾶς 11
erit tibi gloria coram simul discumbentibus tibi. Quia omnis
ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψω-
qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exal-
θήσεται. ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν, ὅταν ποιῇς 12
tabitur. Dicebat autem & vocanti ipsum, Cum facis
ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς
prandium aut cenam, ne voca amicos tuos, neque fratres
σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε
tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites, ne forte
καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσιν, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα.
& ipsi te vicissim vocent, & fiat tibi retributio.
ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχήν, κάλει πτωχούς, ἀναπείρους, χω- 13
Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos,
λούς, τυφλούς. καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταπο- 14
& caecos. Et beatus eris, quia non habent retri-
δοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.
buere tibi, retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.
ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, μα- 15
Audiens autem quidam simul recumbentium haec, dixit illi, Be-
κάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἄν- 16
atus qui manducabit panem in regno Dei. Ipse autem dixit ei, Ho-
θρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς. καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά 17
minem quidam fecit cenam magnam, & vocavit multos. Et misit servum suum hora cenae dicere invitatis ut venirent,
ἐστιν πάντα. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραι- 18
quia iam parata sunt omnia. Et coeperunt ab una omnes excusare
τεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπεν, ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. καὶ ἕτερος εἶπεν, γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι παραγενέσθαι. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου. συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. καὶ ὃς οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην τὴν πρὸς ἀπαρτισμόν; ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες ο

Universidad de Deusto
Biblioteca

primum dixit ei, Vigram emi, & habeo necesse ut
ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, ἠγόρασά γράφον, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελ-
vt & vxore ducam: ideo non possum venire.
θὼν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.
Et alius dixit, Boues quinque emi, & eo
καὶ ἕτερος εἶπεν, ζεύγη βοῶν πέντε ἠγόρασα αὐτῶν, καὶ πορεύομαι τ
probare illos: rogo te, habe me excusatum.
δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.
Et alius dixit, Vxorem duxi, & propterea non possum
καὶ ἕτερος εἶπε, γυναῖκα ἔγημα, & διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι
venire. Et seruus ille nuntians
ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε
domino suo haec. tunc iratus paterfamilias dixit
τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε
seruo suo, Exi cito in plateas & vicos
τῷ δούλῳ αὐτοῦ, ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας
ciuitatis, & pauperes & mancos & caecos & claudos
πόλεως, καὶ πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς
introduc hoc. Et ait seruus Domine, factum est ut im-
εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέ-
peraſti, & adhuc locus est. Et ait dominus ad
ταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστί. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν
seruum, Exi in vias & sepes, & coge
δοῦλον, ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, & ἀνάγκασον εἰσελ-
intrare, vt impleatur domus mea. Dico enim vobis, quia nemo
θεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τ
virorum illorum conuiuabitur cena mea. Multi enim sunt
ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων μου δεῖπνόν. πολλοὶ γάρ εἰσιν
electi, pauci autem vocati. Et conueniebant ad eum
ἐκλεκτοὶ ὀλίγοι δὲ κλητοί. καὶ συνῆγον πρὸς αὐτὸν
omnes publicani & peccatores vt audirent illum. Et murmurabant
πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἵνα ἀκούσωσιν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἵ τε φαρισαῖοι καὶ
Pharisaei & scribae, dicentes, Quia hic peccatores recipit
οἱ γραμματεῖς, λέγοντες, ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχε-
& comedit illis. Ait autem ad illos parabolam hanc
ται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τ
dicens, Quis ex vobis homo habens centum oues, & si perdiderit
παραβολὴν ταύτην λέγων, τίς ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ἔχων ἑκα-
ex illis vnam, nonne dimittit nonagintanouem in deserto,
τὸν προβάτια, καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἕν, οὐχὶ ἀφίησι τὰ ἐνενηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
& vadit ad illam quae perierat donec inueniat eam?
καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως οὗ εὕρῃ αὐτό;
Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens,
καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων,
& veniens domum conuocat amicos & vicinos, dicens illis, Congratulamini mihi, quia inue-
καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗ-
nio ouem meam perditam. Dico vobis, quod ita
ρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω
gaudium erit in caelo super vno peccatore poenitentiam
χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ
super nonagintanouem iustis, qui non opus habent pae-
ἐπὶ ἐνενηκονταεννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετα-
nitentia. Aut quae mulier drachmas habens decem, si perdiderit
νοίας. ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ
drachmam vnam, nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quae-
δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαίρει τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ
rit diligenter, donec inueniat? Et cum inuenerit
ἐπιμελῶς, ἕως οὗ εὕρῃ; καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖ τὰς
vicinas & amicas, dicens, Congratulamini mihi, quia inueni
γείτονας καὶ φίλας, λέγουσα, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον
drachmam quam perdideram. Ita, dico vobis, gaudium
τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ
erit coram angelis Dei super vno peccatore poe-
γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ με-
nitentiam agente. Ait autem, Homo quidam habuit duos filios.
τανοοῦντι. Εἶπε δέ, ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς·
Et dixit iunior eorum patri, Pater, da mihi
καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, πάτερ, δός μοι τὸ
portionem substantiae, & diuisit illis substantiam.
ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.
Et post non multos dies congregatis omnibus
καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτε-
ros filius peregre profectus est in regionem longinquam, & ibi dissi-
ρος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρ-
pauit substantiam suam, viuendo prodige. Consumente autem illo
πισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος δὲ αὐτὸ
omnia, facta est fames valida per regionem illam, & ipse
πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς
coepit egere. Et abiit & adhaesit vni ciui-
ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πο-
um regionis illius, & misit illum in villam suam vt
λιτῶν τῆς χώρας ἐκείνου· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ
porcos pasceret. & cupiebat implere ventrem suum
βόσκειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ
de siliquis quas manducabant porci, & nemo dabat illi.
ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.
In se autem reuersus dixit, Quam multi mercenarii patris mei
εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν, εἶπε, πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου
abundant panibus, ego autem fame pereo.
περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι.
Surgam & ibo ad patrem meum, & dicam ei,
ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ,
Pater, peccaui in caelum, & coram te,
πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου.
Et non sum iam dignus vocari filius tuus: me sicut vnum
καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα
de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum.
τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ.
Cum autem adhuc longe abesset, vidit illum pater ipsius,
ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ,
& misericordia motus est, & curram concurrit super collum
καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον
eius, & osculatus est eum. Dixit autem ei filius, Pa-
αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός, πά-
ter, peccaui in caelum, & coram te, iam non sum dignus
τερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ
vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δού-
suos, Cito proferte stolam primam & induite
λους αὐτοῦ, ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε
illum, & date annulum in manum eius, & calceamenta
αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα
in pedes eius. Et afferentes vitulum saginatum
εἰς τοὺς πόδας. καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν
occidite, & manducemus, & epulemur.
θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Quia hic filius meus
ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου
mortuus fuerat, & reuixit: perierat, & inuentus est. Et
νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. καὶ
coeperunt epulari. Erat autem filius eius
ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ
senior in agro. & cum veniens appropinquasset domui, audiuit symphoniam
πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας
& chorum. Et conuocauit vnum de seruis, sciscitabatur
καὶ χορῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυν-
quae haec essent. Ille autem dixit illi, Frater tuus venit,
θάνετο τί εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὁ ἀδελφός σου
& occidit pater tuus vitulum saginatum: quia salu-
ἥκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν· ὅτι ὑγιᾶ-
tum illum recepit. Indignatus est autem, & noluit introire.
νοντα αὐτὸν ἀπέλαβε. ὠργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰ-
Egressus igitur pater illius, coepit rogare illum.
σελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

filia, & nunquam mandatum tuum praeterii, & mihi nunquam
σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε
dedisti hoedum, vt cum amicis meis epularer.
ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.
Cum autem filius tuus hic deuorauit substantiam tuam cum mere-
ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορ-
tricibus, venisti, occidisti illi vitulum saginatum.
νῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.
At ille dixit illi, Fili, tu semper cum me es, &
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ
omnia mea tua sunt. Oportebat autem & gaudere
πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι
oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & reuixit: & per-
ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπο-
ierat, & inuentus est.

CAP. XVI. ις'

Dicebat autem & ad discipulos suos, Homo quidam
Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἄνθρωπός τις
erat diues qui habebat villicum, & hic diffamatus est ei,
ἦν πλούσιος, ὃς εἶχε οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ,
quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illum,
ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν,
& ait illi, Quid hoc audio de te? redde rationem
εἶπε αὐτῷ, τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; δὸς λόγον τῆς
villicationis tuae, non enim poteris vltra villicare.
οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν.
Ait autem villicus intra se, Quid faciam, quia dominus meus
εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου
aufert villicationem a me? fodere non valeo, mendi-
ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαι-
care erubesco. Scio quid faciam, vt cum amota fuero
σχύνομαι. ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μεταστα-
de villicatione, recipiant me in domos suas.
θῶ ἀπὸ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.
Conuocatis igitur singulis debitoribus domini sui, dicebat primo, Quantum debes domino
καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κ
meo? Ille autem dixit, Centum cados olei, & dixit illi,
κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ, πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ὁ δὲ εἶπεν, ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Accipe tuum chirographum, & sedens cito scribe quinqua-
δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον τεντήκο-
ginta. Deinde alii dixit, Tu vero quantum debes? Ille autem di-
ντα. ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶ-
xit, Centum coros tritici. & ait illi, Accipe tuas lite-
πεν, ἑκατὸν κόρους σίτου. καὶ λέγει αὐτῷ, δέξαι σου τὰ γράμ-
ras, & scribe octoginta. Et laudauit dominus
ματα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν
villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii
οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ
huius saeculi prudentiores super filios lucis in
αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν
generationem suam sunt. Et ego vobis dico, facite vo-
γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ποιήσατε ἑαυ-
bis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defe-
τοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε,
cerimus vos in aeterna tabernacula. Fidelis in mi-
δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν ἐλ-
nimo, & in maiore fidelis est: & qui modico iniustus,
χίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ
& in maiore iniustus est. Si ergo in iniusto mammona
ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ
fideles non fuistis, quod verum quis vobis credet?
πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;
Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum quis
καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς
vobis dabit? Nemo potest duobus dominis seruire.
ὑμῖν δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δυσὶ κυρίοις δουλεύειν δύναται.
Aut enim vnum odiet, & alterum diliget: aut vni sustinebit,
ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξε-
& alterum contemnet. non potestis Deo seruire &
ται καὶ τὸν ἕτερον καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ
mamonae. Audiebant autem haec omnia & Pharisaei auari-
μαμωνᾷ. Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φι-
ci, & deridebant illum.
λάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.
Et ait illis, Vos estis iustificantes vos ipsos coram
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον
hominibus, at Deus nouit corda vestra, quia quod hominibus
τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ
altum est, abominatio est coram Deo. Lex
ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστί. Ὁ νόμος
& prophetae usque ad Ioannem: ex tunc regnum
καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τ
Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit.
τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.
Facilius autem est caelum & terram praeterire,
Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν,

quam vnum apicem cadere. Omnis dimittens
ἢ τὸ κέρας μίαν πεσεῖν. πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν
uxorem suam, & ducens alteram, moechatur: & omnis demit-
γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπο-
tens uxorem a viro moechatur.
λελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχᾶται.
Homo autem quidam erat dives, & induebatur purpura
Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύ-
& byssum, epulabatur quotidie splendide.
ραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς.
Et pauper quidam nomine Lazarus, qui positus erat ad
Πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τ
ianuam eius vlcerosus. Et cupiens saturari
πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος. καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι
de micis quae cadebant de mensa diuitis,
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τ πλουσίου·
sed & canes veniebant lingebant vlcera eius.
ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλιχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ.
Factum est autem vt moreretur pauper, & asportaretur ab
Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν
angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem & dives,
ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τ Ἀβραάμ. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ
& sepultus est. Et in inferno eleuans oculos
πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλ-
suos cum esset in tormentis, videt Abraham a lon-
μοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μα-
ge, & Lazarum in gremio eius. Et ipse clamans
κρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς φω-
dixit, Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum
νήσας εἶπε, πάτερ Ἀβραὰμ ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζα-
vt intinguat extremum digiti sui in aquam, vt
ρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ κα-
refrigeret linguam meam, quia cruciatus
τάψυξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.
Dixit autem Abraham, Fili, recordare quia recepisti
Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ
bona tua in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc
ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν
autem hic consolatur, tu vero cruciaris.
δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις,
inter nos & vos chaos magnum confirmatum est, vt hi qui
μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέ-
volunt transire hinc ad vos, non possint neque ex
λοντες διαβῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται· μηδὲ οἱ
inde ad nos transfretare. Ait autem, Rogo ergo te,
ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπε δέ, ἐρωτῶ σε οὖν,
pater, vt mittas eum in domum patris mei.
πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τ πατρός μου.
Habeo enim quinque fratres vt ve testetur illis, ne
ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα
& ipsi veniant in locum hunc tormenti.
καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.
Ait illi Abraham, Habent Moysen, & prophetas:
λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, Ἔχουσι Μωσέα, καὶ τοὺς προφήτας·
audiant illos. At ille dixit, Non, pater Abraham:
ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν, οὐχί πάτερ Ἀβραάμ·
sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam
ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.
Ait autem illi, Si Moysen & prophetas non audiunt,
Εἶπε δὲ αὐτῷ, εἰ Μωσέως καὶ προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν,
neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.
οὐδ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

CAP. XVII. ιζ'

Ait autem ad discipulos suos, Impossibile est vt non veniant
Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, ἀνένδεκτόν ἐστι τὰ μὴ ἐλθεῖν
scandala, vae autem illi per quem veniunt.
τὰ σκάνδαλα, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ
molaris asinaria circumponatur circa collum eius, & proijciatur
μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται
in mare, quam vt scandalizet vnum pusillorum istorum.
εἰς τ θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων.
Attendite vobis ipsis. Si autem peccauerit in te frater tuus,
Προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου,
increpa illum. Et si poenitentiam egerit, dimitte illi. Et si
ἐπιτίμησον αὐτῷ. καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. καὶ ἐὰν
septies in die peccauerit in te, & septies in die conuertatur ad te,
ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ, καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας
& septies in die conuersus fuerit ad te, dicens, Poenitet me,
ἐπιστραφῇ πρὸς σὲ, λέγων, μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.
Et dixerunt Apostoli Domino, Adauge nobis fidem.
Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, πρόσθες ἡμῖν πίστιν.
Dixit autem Dominus, Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dice-
Εἶπε δὲ ὁ κύριος, εἰ εἴχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέ-
retis vtique huic sycomino, Eradicare, & transplantare in
γετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν
mare, & obediret vobis. Quis autem ex vobis seruum
τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον
habens arantem aut pascentem, qui regressus de agro
ἔχων ἀροῦντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ

Universidad de Deusto
Biblioteca

dixit Iesus, Adleuate, erumbe. Vnde nomine habent ei,
προς οὐδένας, παρελθὼν απέναντι. ἀλλ' ἡ ἱερεῖ ἀυτῷ, 2
tuta quod oportet, & ministrasti mihi,
ἐσθίσαι καὶ πίεται σὺ, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεται καὶ πίεται σύ; manducabis & bibes tu?
douce manducé & bibam, & post hæc manducabis & bibet tu?
Non gratiam habet famulo illi, quia fecit præ-
μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ, ὅτι ἐποίησε τὰ διατα- 3
cepta? non puto. Sic & vos cum feceritis cuncta
χθέντα αὐτῷ; οὐ δοκῶ. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα 4
præcepta vobis, dicite, quod facta nostra famuli, quæ
τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε, ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι
debuimus facere, fecimus.
ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.
Et factum est in præcedi eum in Hierusalem, &
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ 11
ipse transibat per mediam Samariæ & Galilæam.
αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας.
Et introeunte se in quoddam vicum, occurrerunt ei
καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ 12
decem leprosi viri, qui steterunt a longe.
δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν.
vocem, dicentes, Iesu præceptor, miserum nobis,
φωνὴν λέγοντες, Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς.
Et videns dixit eis, Ite ostendite vos
καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, πορεύθητε ἐπιδεῖξατε ἑαυτοὺς τοῖς 14
sacerdotibus. Et factum est ut irent illos, mundati
ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν.
Vnus autem ex illis videns quod sanatus esset, reversus est cum voce ma-
εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς με- 15
gna glorificans Deum. Et cecidit in faciem ante
γάλης δοξάζων τὸν θεόν. καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον 16
pedes ejus, gratias agens. Et hic erat Samaritanus.
τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης.
Respondens autem Iesus dixit, Nonne decem mundati
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθη- 17
sunt? Ubi vero novem? Non sunt inventi reversi
σαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες 18
dare gloriam Deo, si non alienigenes hic.
δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος.
Et ait illi, Surgens vade: fides tua servavit te.
καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. 19
Interrogatus autem a Pharisæis, quando venit re-
Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βα- 20
gnum Dei, respondit eis & dixit, Non venit re-
σιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, οὐκ ἔρχεται ἡ βα-
σιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· οὐδὲ ἐροῦσιν, ἰδοὺ ὧδε, ἰδοὺ ἐκεῖ, 21
Non dicent, Ecce enim regnum Dei intra vos est.
οὐ γὰρ ἰδοὺ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν.
Et ait ad discipulos, Venient dies quando de-
Καὶ εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς, ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπι- 22
siderabitis unum diem filii hominis videre, & non
θυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ
videbitis. Et dicent vobis, ecce hic, ecce illic: ne
οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, ἰδοὺ ὧδε, ἰδοὺ ἐκεῖ· 23
abieritis, neque sectemini. Sicut enim fulgor co-
ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα 24
ruscans de sub cælo, in ea quæ sub cælo fulget, ita erit
ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν λάμπουσα εἰς τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται
filius hominis in die sua. Primum autem
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. πρῶτον δὲ 25
oportet illum multa pati, & reprobari
δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γε-
ab hac natione hac. Et sicut factum est in di-
νεᾶς ταύτης. καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ
bus Noe, ita erit & in diebus filii hominis.
Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
Edebant, bibebant, ducebant uxores, nubebant, 27
ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο,
usque huc die ingressus est Noe arcam, & venit dilu-
ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ ἦλθεν ὁ
vium & perdidit omnes.
κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσε πάντας.
Similiter, sicut factum est in diebus Lot: edebant, 28
ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον,
bibebant, emebant, vendebant, plantabant, ædifi-
ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν,
cabant. Quo autem die exiit Lot a Sodoma, pluit
ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξε 29
ignem & sulphur de cælo, & perdidit
πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσε
omnes. Secundum hæc erit qua die filius hominis
ἅπαντας. κατὰ ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύ- 30
revelabitur. In illa die, qui fuerit in domate, &
πτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος,
vasa ejus in domo, non descendat tollere illa: &
τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά. καὶ 31
qui in agro, similiter non revertatur retro.
ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν, ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω.
Memores estote uxoris Lot.
μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ.

Quicunque maluerit animam suam servare, perdet illam:
ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· 33
& quicunque perdiderit illam, vivificabit eam.
καὶ ὃς ἂν ἀπολέσῃ αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν.
Dico vobis, illa nocte erunt duo in lecto
λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης 34
unus: unus assumetur, & alter relinquetur.
μιᾶς· ὁ εἷς παραλημφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.
Duæ erunt molentes in
δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραλημφθήσε- 35
unum) alteram assumetur, & altera relinquetur.
ται), καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται.
Duo erunt in agro, unus
καὶ ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς 36
assumetur, & alter relinquetur.
παραλημφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.
Et respondentes dicunt illi, Ubi Domine? At ille dixit
καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, ποῦ κύριε; ὁ δὲ εἶπεν
illis, Ubi corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.
αὐτοῖς, ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται καὶ οἱ ἀετοί.

CAP. XVIII.

Dicebat autem & parabolam illis, ad quosdam tempus
Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε 1
esse, & non fatigari.
& non fatigari.
Dicens, Iudex quidam erat
προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων, κριτής τις ἦν
in quadam civitate, Deum non timens, & hominem non re-
τις πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐν-
verens. Vidua autem erat in civitate illa, & venerabat
τρεπόμενος. χήρα δέ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο 3
ad eum, dicens, Vindica me de adversario meo.
πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.
Et non volebat ad tempus. Post autem hæc dixit apud se ipse,
καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, 4
Si & Deum non timeo, & hominem non revereor,
εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι,
Propter pertæsum mihi viduæ hujus, vindi-
διὰ τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδι- 5
cabo illam: ne in finem veniens turgellet me.
κήσω αὐτὴν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με.
Ait autem Dominus, Audite quid judex
εἶπεν δὲ ὁ κύριος, ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς ὁ ἀδικίας λέγει. 6
Deus non faciet vindictam electorum suorum
ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ 7
clamantium ad se die & nocte, & longanimis
τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμεῖ
erga illis? Dico vobis, quia faciet vindictam
ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν
illorum velociter. Verumtamen filius hominis
αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει
fidem in terra? Dixit autem ad quosdam qui
τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; εἶπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς 9
confidebant in semetipsis quod essent justi, & aspernaban-
πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς
tur cæteros, parabolam istam: Homines duo ascen-
λοιποὺς, παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωποι δύο ἀνέβη- 10
derunt in templum orare, unus Pharisæus, & alter
σαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος
publicanus. Pharisæus stans apud se hæc
τελώνης. ὁ φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα 11
orabat, Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut
προσηύχετο, ὁ θεός σε εὐχαριστῶ ὅτι, οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ
cæteri hominum, rapaces, injusti, adulteri, aut & ut hic
λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος
publicanus. Jejuno bis sabbato, Decimas
ὁ τελώνης. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα 12
quæ possideo. Et publicanus alongé stans nolebat
ὅσα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν
nec oculos ad cælum levare, sed percutiebat pectus
οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ' ἔτυπτεν τὸ
suum, dicens, Deus propitius esto mihi peccatori.
στῆθος αὐτοῦ, λέγων, ὁ θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.
Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam
λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
præ illo: quia omnis exaltans semetipsum humiliabitur: &
ἢ ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ τα-
πεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Afferebant autem illi & in-
πεινώσας ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ 15
fantes, ut eos tangeret: videntes autem discipuli eju-
τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετί-
cabant illis. At Iesus advocans
μησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος 16
eos dixit, Sinite parvulos venire ad me, & ne prohibue-
αὐτὰ εἶπεν, ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε
ritis eos: talium est enim regnum Dei.
αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
Amen dico vobis, quicunque non acceperit regnum Dei
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξῃ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ 17
sicut puer, non intrabit in illud.
ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
Et interrogavit quidam eum principes, dicens, Magister bone,
καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, διδάσκαλε ἀγαθέ, 18

quid faciens vitam æternam possidebo? Dixit autem ei
τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ 19
Iesus, Quid me dicis bonum? nemo bonus, nisi unus Deus.
Ἰησοῦς, τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός.
Mandata nosti, Ne mœchatis, ne occidas, ne fa-
τὰς ἐντολὰς οἶδας, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέ- 20
ce, ne furtum facias, honora patrem tuum, & ma-
ψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μη-
trem tuam. Ille autem dixit, Hæc omnia custodivi a ju-
τέρα σου. ὁ δὲ εἶπε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεό- 21
ventute mea. Audiens autem hæc Iesus, ait ei, Adhuc unum
τητός μου. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, ἔτι σε ὑ- 22
tibi deest: omnia quæcunque habes vende, & da pauperibus,
στερεῖ ἕν· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς,
& habebis thesaurum in cælo, & veni sequere me.
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
Ille autem audiens hæc, pontifex factus est illi dixit
ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος 23
valde. Videns autem illum Iesus pertristem factum,
σφόδρα. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, 24
dixit, Quam difficile pecunias habentes introibunt
εἶπεν, πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται
in regnum Dei. Facilius enim est ca-
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. εὐκοπώτερον γάρ ἐστι κά- 25
melo per foramen aurei transire, quàm divitem in
μηλον διὰ τρυμαλιᾶς βελόνης εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν
regnum Dei introire. Dixerunt autem audientes, Et
βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες, καὶ 26
quis potest salvus fieri? At ille dixit, Quæ impossibilia sunt apud
τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ εἶπε, τὰ ἀδύνατα παρὰ 27
homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus,
ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ. εἶπε δὲ ὁ πέ- 28
Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te.
τρος, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.
Amen dico vobis, nemo est qui reli-
ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆ- 29
querit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios, propter
κεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν
regnum Dei, qui non recipiat multo plura
τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα 30
in tempore hoc, & in seculo venturo vitam æter-
ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώ-
nam. Assumens autem duodecim, dixit ad illos,
νιον. Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς, 31
Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia
Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα
quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis.
τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.
Tradetur enim gentibus, & illudetur, & verbera-
Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρι- 32
buntur, & conspuetur. Et flagellantes oc-
σθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται· καὶ μαστιγώσαντες ἀπο- 33
cident eum, & tertia die resurget.
κτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.
Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud ab-
Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κε- 34
scondutum ab eis, & non intelligebant dicta.
κρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.
Factum est autem in approximare ipsum in Iericho, cæcus quidam
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχὼ, τυφλός τις 35
sedebat secus viam mendicans. Audiens autem turbam
ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαίτης. ἀκούσας δὲ ὄχλου 36
pertransiens, interrogabat quid esset hoc. Nuntiaverunt autem
διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ 37
ei, quod Iesus Nazarenus transiret. Et clamavit, di-
αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος παρέρχεται). καὶ ἐβόησε λέ- 38
cens, Iesu fili David, miserere mei. Et præcedentes inte-
γων, Ἰησοῦ υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ἐπε- 39
bant eum ut taceret: ipse vero multo magis clamabat,
τίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν,
Fili David, miserere mei. Stans autem Iesus justit
υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. στὰς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν 40
illum adduci ad se. Interrogavit
αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς ἑαυτόν· ἐπερωτήσας δὲ αὐτὸν 41
eum, Quid vis faciam tibi? At ille dixit, Domine, ut
αὐτῷ, τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπε, κύριε, ἵνα
videam. Et Iesus dixit illi, Respice: fides
ἀναβλέψω. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβλεψον· ἡ πίστις 42
tua salvum te fecit. Et confestim visum recepit, & seque-
σου σέσωκέ σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολού- 43
batur illum glorificans Deum. Et omnis populus videns dedit
θει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκαν
laudem Deo.
αἶνον τῷ θεῷ.

CAP. XIX.

Et ingressus pertransibat Iericho.
Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ. 1
Et ecce vir nomine appellatus Zacchæus, & hic erat
καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν 2

princeps publicanorum, & ipse erat dives.
ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς ἦν πλούσιος.
Et quærebat videre Ie-
καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰη- 3
sum quis esset, & non poterat præ turba: quia staturæ pu-
σοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μι-
sillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem
κρὸς ἦν. καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκο- 4
moream, ut videret eum: quia inde erat transiturus.
μωραίαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι.
Et ut venit ad locum, suspiciens Iesus vidit illum,
καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν,
& dixit ad eum, Zacchæe, festinans descende: hodie
καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον 5
enim in domo tua oportet me manere.
γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.
Et festinans de-
καὶ σπεύσας κα- 6
scendit, & excepit illum gaudens.
τέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων.
Et videntes omnes
καὶ ἰδόντες πάντες 7
murmurabant, dicentes quod ad peccatorem hominem intrasset
διεγόγγυζον, λέγοντες, ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε
diversus. Stans autem Zacchæus dixit ad Dominum,
ἀναπεσεῖν. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν κύριον, 8
Ecce dimidia facultatem meorum, Domine, do pau-
καὶ καλοὺ σου. ἰδοὺ τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτω-
peribus, & si alicujus quid defraudavi, reddo quadruplum.
χοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
Ait autem ad eum Iesus, Quia hodie salus
εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ 9
domui huic facta est, eo quod & ipse filius Abrahæ sit.
οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστι.
Venit enim filius hominis quærere & salvare per-
ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπο- 10
ditum. Audientibus autem illis hæc, adjiciens dixit
λωλός. ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε
parabolam, propterea prope eum esset Hierusalem, & putarent
παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν, καὶ δοκεῖν
eos quod confestim futurum esset regnum Dei apparere.
αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαί- 11
Dixit ergo, Homo quidam nobilis abiit in
νεσθαι. εἶπεν οὖν, ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς
regionem longinquam accipere sibi regnum, & reverti.
χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι.
Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas,
καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, 13
& ait ad illos, Negotiamini dum venio.
καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι.
Cives autem ejus oderant eum, & miserunt legationem post
οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσ- 14
illum, dicentes, Nolumus hunc regnare
βείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεύσαι
super nos. Et factum est ut rediret
ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα 15
regnum, & juberet vocari sibi servos hos,
τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι αὐτοῦ τοὺς δούλους τούτους,
quibus dedit argentum, ut sciret quid negotiarentur:
οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο.
Affuit autem primus, dicens, Domine, mina tua acqui-
Ἀφῆκε δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, κύριε, ἡ μνᾶ σου προσηργά- 16
sivit decem minas. Et ait illi, Euge bone serve,
σατο δέκα μνᾶς. καὶ εἶπεν αὐτῷ, εὖ ἀγαθὲ δοῦλε·
quia in modico fidelis fuisti, habe potestatem habens super decem
ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα
civitates. Et venit secundus, dicens, Domine, mina tua
πόλεων. καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, κύριε, ἡ μνᾶ σου 18
fecit quinque minas. Ait autem & huic, Et tu esto
ἐποίησε πέντε μνᾶς. εἶπε δὲ καὶ τούτῳ, καὶ σὺ γίνου 19
super quinque civitates. Et alter venit, dicens, Domine, ecce
ἐπάνω πέντε πόλεων. καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων, κύριε, ἰδοὺ ἡ 20
mina tua, quam habui repositam in sudario. Timui
μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ἐφοβούμην
enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, &
γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρός εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ 21
metis quod non seminasti. Dicit autem ei, De ore
θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. λέγει δέ αὐτῷ, ἐκ τοῦ στόματός 22
tuo judico te, nequam serve. Sciebas quod ego homo austerus
σου κρίνω σε, πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός
sum, tollens quod non posui, & metens quod non seminavi.
εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα.
Et quare non dedisti pecuniam meam mensæ, ut ego
καὶ διατί οὐκ ἔδωκάς τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τράπεζαν, 23
& veniens ego cum usura exegissem illud?
καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ αὐτὸ ἂν ἐπραξάμην αὐτό.
Et illis qui 24
τοῖς παρε-
stabant dixit, Auferte ab illo minam, & date decem mnas
στῶσι εἶπεν, ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς
habenti. Et dixerunt ei, Domine, habet decem minas.
ἔχοντι. καὶ εἶπον αὐτῷ, κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.
Dico autem vobis, Quia omni habenti dabitur: ab
λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσε- 26
habente autem non habente, & quod habet, auferetur ab eo.
ται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Verumtamen & inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super
πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ'
eos, adducite huc, & occidite ante me.
αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. 24 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτος ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; 25 Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ φησί, Διδάσκαλε, εἰπέ. 26 Δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. 27 Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν πλείονα ἀγαπήσει αὐτόν; 28 Ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπε, Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὀρθῶς ἔκρινας. 29 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; Εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσι ἔβρεξε μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. 30 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 31 Ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύροις ἤλειψε τοὺς πόδας μου. 32 Οὗ χάριν λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. 33 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτήν, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 34 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; 35 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

CAP. XX. κ'

Ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτοῦ διδάσκοντος τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, 2 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. 3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ

λόγον ἕνα, καὶ εἴπατέ μοι· 4 τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; 5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες, ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 6 ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. 7 Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. 8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς. 10 Καὶ καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν κενόν. 11 Καὶ προσέθετο ἕτερον δοῦλον πέμψαι· οἱ δὲ κἀκείνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. 12 Καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. 13 Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. 14 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. 15 Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; 16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν, μὴ γένοιτο. 17 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε, τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τοῦτο, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; 18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπὶ ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. 19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε. 20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. 21 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. 22 Ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρους δοῦναι, ἢ οὔ; 23 Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς, 24 τί με πειράζετε; δεῖξάτέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ὄντων δὲ εἶπαν, Καίσαρος. 25 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 26 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλάβεσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐνώπιον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

CAP. XXI. secundum Lucam. CAP. XXI. 61

Ἀναβλέψασα δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους. 2 εἶδε δέ τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά. 3 καὶ εἶπεν, ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν· 4 ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχε ἔβαλε. 5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε, ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες, διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; 8 ὁ δὲ εἶπε, βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. 9 ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα πρῶτον γενέσθαι, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. 10 τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. 11 σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. 12 πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς, καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. 13 ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 14 θέτε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· 15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν, καὶ συγγενῶν, καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· 17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. 18 καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

20 Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλούμενον ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. 21 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν· 22 ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσι, τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ. 24 καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.

25 Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστρασι, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἠχοῦς θαλάσσης καὶ σάλου, 26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 27 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 28 τούτων δὲ γινομένων ἀρχεσθε ἀνακύπτειν καὶ ἐπαίρειν τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς· ἴδετε τὴν συκῆν, καὶ πάντα τὰ δένδρα· 30 ὅταν προβάλωσι, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ita & vos cum videritis haec fieri, scitote quoniã prope est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant. Caelum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Attendite autem vobismetipsis, ne forte graventur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitae, & superueniat in vos repentina dies illa. Tanquam laqueus enim superueniet in omnes eos, qui sedent super faciem omnis terrae. Vigilate itaque in omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt, & stare ante filium hominis. Erat autem quotidie docens in templo: noctes autem exiens morabatur in monte, qui vocatur Oliueti. & mane omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum in verbo illius. Dixit autem Iesus ad illos: Quotidie vobiscum eram docens in templo, & non tenuistis me: sed ut impleantur scripturae. Et ingressus in templum coepit eiicere vendentes in illo, dicens illis: Scriptum est: Quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens quotidie in templo. Principes autem sacerdotum & scribae, & primi plebis quaerebant illum perdere, & non inuenerunt quid facerent ei. Omnis enim populus suspendebatur audiens illum.

CAP. XXII.

Appropinquabat autem dies festus azymorum, qui dicitur Pascha. Et quaerebant principes sacerdotum & scribae quemadmodum interficerent eum: timebant autem plebem. Intrauit autem Satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de numero duodecim. Et abiit, & locutus est cum principibus sacerdotum & magistratibus templi, quemadmodum illum traderet eis. Et gauisi sunt: & pepigerunt pecuniam illi dare. Et spopondit. Et quaerebat opportunitatem ut traderet illum sine turba eis. Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. Et misit Petrum & Ioannem, dicens: Euntes parate nobis pascha, ut manducemus. Qui dixerunt ei: Vbi vis paremus? Et ait illis: Ecce introeuntibus vobis in ciuitatem occurret vobis homo amphoram aquae portans: sequimini eum in domum in qua introibit, & dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi magister: Vbi est refectio, ubi pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit coenaculum grande stratum: & illic parate. Euntes autem inuenerunt sicut dixit illis, & parauerunt pascha. Et cum facta esset hora, discubuit, & duodecim apostoli cum eo. Et ait illis: Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar. Dico enim vobis, quod ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno Dei. Et suscepto calice gratias egit, & dixit: Accipite, & diuidite inter vos. Dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis donec regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam coenauit, dicens: Hic calix nouum testamentum est in sanguine meo, qui pro vobis effundetur. Verumtamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa. Et quidem filius hominis vadit secundum quod definitum est: uerumtamen uae homini illi per quem traditur. Et ipsi coepere quaerere inter se, quis esset ex eis qui hoc facturus esset. Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Qui dixit eis: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor: & qui praecessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? ego autem sum in medio vestrum sicut qui ministrat. Vos autem estis qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel. Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetiuit vos ut cribraret sicut triticum. Ego autem rogaui pro te ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Qui dixit ei: Domine, tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire. Et dixit: Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me. Et dixit eis: Quando misi vos sine sacculo, & pera, & calceamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum tollat similiter & peram: & qui non habet, vendat tunicam suam, & emat gladium. Dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me: Et cum iniquis reputatus est. Etenim quae de me scripta sunt finem habent. Illi autem dixerunt: Domine, ecce gladii duo hic. At ille dixit eis: Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Oliueti. Secuti sunt autem illum & discipuli eius. Cum autem uenisset ad locum, dixit illis: Orate ne intretis in tentationem. Et ipse auulsus est ab eis quantum jactus est lapidis, & positis genibus orabat, dicens: Pater, si uis, transfer calicem istum a me: uerumtamen non mea uoluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de caelo confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Et surrexit ab oratione, & uenit ad discipulos suos, & inuenit eos dormientes prae tristitia. Et ait illis: Quid dormitis? surgite & orate ne intretis in tentationem. Adhuc eo loquente, ecce turba, & qui uocabatur Iudas unus de duodecim, antecedebat eos, & appropinquauit Iesu, ut oscularetur eum. Iesus autem dixit illi: Iuda, osculo filium hominis tradis? Videntes autem qui circa ipsum erant futurum, dixerunt ei, Domine, si percutimus in gladio? & percussit vnus quidam ex illis seruum principis sacerdotum, & amputauit eius auriculam dexteram. Respondens autem Iesus, ait, Sinite usque huc. & tangens auriculam eius sanauit eum. Dixit autem Iesus ad eos qui uenerant ad se, principes sacerdotum, & magistratus templi, & seniores, qui uenerant ad se: Quasi ad latronem existis cum gladiis & fustibus, quotidie cum essem apud uos in templo, non extendistis manus in me: sed haec uestra est hora, & potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum, duxerunt, & introduxerunt in domum principis sacerdotum. Petrus autem sequebatur de longe. Accendentibus autem ignem in medio coniloquium, & cum sedissent simul, sedebat Petrus in medio eorum. Quem cum uidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen, & attente intuita eum, dixit: Et hic cum illo erat. Quae & illum uidens dixit: Mulier, non noui illum. Et post pusillum, alius uidens eum, dixit: Et tu de illis es. Petrus autem ait: Homo, non sum. Et intermissa quasi hora una, alius quidam affirmabat, dicens: Vere & hic cum illo erat: etenim Galilaeus est. Et ait Petrus: Homo, nescio quid dicis. Et continuo adhuc loquente illo, cantauit gallus. Et conuersus Dominus respexit Petrum: & recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat ei, Quia priusquam gallus cantet, ter negabis me. Et egressus foras flenit amare. Et uiri qui tenebant illum, illudebant ei, caedentes. Et uelantes eum, percutiebant faciem eius, & interrogabant eum, dicentes, Prophetiza, quis est qui percussit te? Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et cum factus esset dies, conuenit senatus plebis, principum sacerdotum & scribarum: & duxerunt illum in concilium suum, dicentes: Si tu es Christus, die nobis. Dixit autem illis: Si uobis dixero, non credetis mihi: si autem & interrogauero, non respondebitis mihi, aut dimittetis. Et hunc Deum uidebit deinceps filius hominis sedens a dextris uirtutis Dei. Dixerunt autem omnes, Tu ergo es filius Dei? Qui ait illis: Vos dicitis quia ego sum. Illi autem dixerunt, Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiuimus de ore eius.

CAP. XXIII.

Et surgens omnis multitudo eorum, duxit illum ad Pilatum. Coeperunt autem accusare illum, dicentes, Hunc inuenimus subuertentem gentem, & prohibentem tributa dare Caesari, & dicentem se Christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum, dicens, Tu es rex Iudaeorum? Ille autem respondens ei, ait, Tu dicis. Ait Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas, Nihil causae inuenio in homine isto. Illi autem magis incitabant, dicentes, Quia commouet populum, docens per uniuersam Iudaeam, incipiens a Galilaea usque huc. Pilatus autem audiens Galilaeam, interrogauit si homo Galilaeus esset. Et cognoscens quod de potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, existentem & ipsum in Hierosolymis in illis diebus. Herodes uidens Iesum, gauisus est nimis: erat enim ex multo tempore uolens eum uidere, propter ea quae audierat de eo, & sperabat aliquod signum uidere ab eo factum. Interrogabat autem eum in sermonibus multis: ipse autem nihil ei respondebat. Stabant autem principes sacerdotum, & scribae constanter accusantes eum. Sprezit autem illum Herodes cum exercitu suo, & illusit indutum ueste alba, & remisit eum Pilato. Facti sunt autem amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad inuicem. Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum, & magistratibus, & populum, Dixit ad illos: Obtulistis mihi hominem hunc quasi auertentem populum, & ecce ego coram uobis interrogans, nullam inuenio causam in homine isto ex his in quibus accusatis eum. Sed neque Herodes: remisit enim uos ad illum, & ecce nihil dignum morte est actum ei. Emendabo eum ergo flagellum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per festum, unum. Exclamauit autem uniuersa turba simul, dicens: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam: Qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate, & homicidium, missus in carcerem. Iterum autem Pilatus uocauit eos, uolens dimittere Iesum. At illi superstabant flagitantes ut crucifige eum, crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos, Quid enim malum fecit iste? nullam causam mortis inuenio in eo. Emendatum ergo illum dimittam. At illi instabant uocibus magnis, postulantes ut crucifigeretur, & conualescebant clamores eorum & pontificum. Pilatus autem petiuit fieri petitionem eorum: dimisit autem eis eum qui propter seditionem & homicidium missus fuerat in carcerem, quem petebant: Iesum autem tradidit uoluntati eorum. Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenaeum uenientem de uilla, & imposuerunt illi crucem portare post Iesum. Sequebatur autem illum multa turba populi & mulierum, quae plangebant & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas Iesus, dixit: Filiae Hierusalem, nolite flere super me, sed super uos ipsas flete, & super filios uestros. Quia ecce uenient dies in quibus dicent: Beatae steriles, & uentres qui non genuerunt, & ubera quae non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos: & collibus: Operite nos. Quia si in uiridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? Ducebantur autem & alii nequam duo cum eo, ut interficerentur. Et postquam uenerunt in locum qui uocatur Caluariae, ibi crucifixerunt eum, & latrones, unum a dextris, & alterum a sinistris eius. Iesus autem dicebat: Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Diuidentes autem uestimenta eius, miserunt sortem. Et stabat populus spectans: & irridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios saluos fecit, se saluum faciat si hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes, & aceto acerbum offerentes ei, & dicentes: Si tu es rex Iudaeorum, saluum te fac. Erat autem & superscriptio scripta super eum litteris Graecis & Latinis & Hebraicis: Hic est rex Iudaeorum. Vnus autem de his qui pendebant latronibus blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, saluum fac temetipsum & nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es? & nos quidem iuste: nam digna factis recipimus: hic uero nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum: Domine, memento mei cum ueneris in regnum tuum. Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta, & tenebrae factae sunt in uniuersam terram usque ad horam nonam. Et obscuratus est sol, & uelum templi scissum est medium. Et clamans uoce magna Iesus ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Haec cum dixisset, exspiauit. Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificauit Deum, dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, & uidebant quae fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius a longe, & mulieres quae secutae erant eum a Galilaea haec uidentes. Et ecce uir nomine Ioseph, qui erat decurio, uir bonus & iustus, hic non consentiebat consilio & actibus eorum, ab Arimathaea ciuitate Iudaeae, qui & ipse erat expectans regnum Dei. Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu, & depositum inuolutum sindone posuit eum in monumento excisum, in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceues, & sabbatum inlucescebat. Secutae autem mulieres quae uenerant cum eo de Galilaea, uidebant monumentum, & quemadmodum positum esset corpus eius. Et reuersae parauerunt aromata & unguenta. Et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

CAP. XXIII.

Et surgens omnis multitudo eorum, duxit illum ad Pilatum. Coeperunt autem accusare illum, dicentes, Hunc inuenimus subuertentem gentem, & prohibentem tributa dare Caesari, & dicentem se Christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum, dicens, Tu es rex Iudaeorum? Ille autem respondens ei, ait, Tu dicis. Ait Pilatus ad principes sacerdotum, & turbas, Nihil causae inuenio in homine isto. Illi autem magis incitabant, dicentes, Quia commouet populum, docens per uniuersam Iudaeam, incipiens a Galilaea usque huc. Pilatus autem audiens Galilaeam, interrogauit si homo Galilaeus esset. Et cognoscens quod de potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, existentem & ipsum in Hierosolymis in illis diebus. Herodes uidens Iesum, gauisus est nimis: erat enim ex multo tempore uolens eum uidere, propter ea quae audierat de eo, & sperabat aliquod signum uidere ab eo factum. Interrogabat autem eum in sermonibus multis: ipse autem nihil ei respondebat. Stabant autem principes sacerdotum, & scribae constanter accusantes eum. Sprezit autem illum Herodes cum exercitu suo, & illusit indutum ueste alba, & remisit eum Pilato. Facti sunt autem amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad inuicem. Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum, & magistratibus, & populum, Dixit ad illos: Obtulistis mihi hominem hunc quasi auertentem populum, & ecce ego coram uobis interrogans, nullam inuenio causam in homine isto ex his in quibus accusatis eum. Sed neque Herodes: remisit enim uos ad illum, & ecce nihil dignum morte est actum ei. Emendabo eum ergo flagellum dimittam. Necesse autem habebat dimittere eis per festum, unum. Exclamauit autem uniuersa turba simul, dicens: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam: Qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate, & homicidium, missus in carcerem. Iterum autem Pilatus uocauit eos, uolens dimittere Iesum. At illi superstabant flagitantes ut crucifige eum, crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad illos, Quid enim malum fecit iste? nullam causam mortis inuenio in eo. Emendatum ergo illum dimittam. At illi instabant uocibus magnis, postulantes ut crucifigeretur, & conualescebant clamores eorum & pontificum. Pilatus autem petiuit fieri petitionem eorum: dimisit autem eis eum qui propter seditionem & homicidium missus fuerat in carcerem, quem petebant: Iesum autem tradidit uoluntati eorum. Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenaeum uenientem de uilla, & imposuerunt illi crucem portare post Iesum. Sequebatur autem illum multa turba populi & mulierum, quae plangebant & lamentabantur eum. Conuersus autem ad illas Iesus, dixit: Filiae Hierusalem, nolite flere super me, sed super uos ipsas flete, & super filios uestros. Quia ecce uenient dies in quibus dicent: Beatae steriles, & uentres qui non genuerunt, & ubera quae non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos: & collibus: Operite nos. Quia si in uiridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? Ducebantur autem & alii nequam duo cum eo, ut interficerentur. Et postquam uenerunt in locum qui uocatur Caluariae, ibi crucifixerunt eum, & latrones, unum a dextris, & alterum a sinistris eius. Iesus autem dicebat: Pater dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Diuidentes autem uestimenta eius, miserunt sortem. Et stabat populus spectans: & irridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios saluos fecit, se saluum faciat si hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei & milites accedentes, & aceto acerbum offerentes ei, & dicentes: Si tu es rex Iudaeorum, saluum te fac. Erat autem & superscriptio scripta super eum litteris Graecis & Latinis & Hebraicis: Hic est rex Iudaeorum. Vnus autem de his qui pendebant latronibus blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, saluum fac temetipsum & nos. Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es? & nos quidem iuste: nam digna factis recipimus: hic uero nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum: Domine, memento mei cum ueneris in regnum tuum. Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta, & tenebrae factae sunt in uniuersam terram usque ad horam nonam. Et obscuratus est sol, & uelum templi scissum est medium. Et clamans uoce magna Iesus ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Haec cum dixisset, exspiauit. Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificauit Deum, dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, & uidebant quae fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes noti eius a longe, & mulieres quae secutae erant eum a Galilaea haec uidentes. Et ecce uir nomine Ioseph, qui erat decurio, uir bonus & iustus, hic non consentiebat consilio & actibus eorum, ab Arimathaea ciuitate Iudaeae, qui & ipse erat expectans regnum Dei. Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu, & depositum inuolutum sindone posuit eum in monumento excisum, in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceues, & sabbatum inlucescebat. Secutae autem mulieres quae uenerant cum eo de Galilaea, uidebant monumentum, & quemadmodum positum esset corpus eius. Et reuersae parauerunt aromata & unguenta. Et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gnis, postulantes vocem crucifigi, & invalescebant voces eorum, & principum sacerdotum. 24 Ille Pilatus adnotauit fieri petitionem eorum. 25 Dimisit autem illum propter seditionem & homicidium qui missus fuerat in carcerem, quem petebant: at Iesum tradidit voluntati eorum. 26 Et cum adducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenæum venientem de villa, & imposuerunt illi crucem portare post Iesum. 27 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ & plangebant, & lamentabantur eum. 28 Conuertens autem ad illas Iesus, dixit: Filiæ Hierusalem, nolite flere super me, sed super vosipsas flete, & super filios vestros. 29 Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent, Beatæ sterriles, & ventres qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. 30 Tunc incipient dicere montibus, cadite super nos: & collibus, Operite nos. 31 Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? 32 Ducebantur autem & alii duo malefactores cum eo, vt interficerentur. 33 Et postquam venerunt in locum qui vocatur Caluariæ, illic crucifixerunt eum, & latrones, vnum à dextris, & vnum à sinistris eius. 34 Iesus autem dicebat: Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Diuidentes autem vestimenta eius, miserunt sortem. 35 Et stabat populus spectans: irridebant autem & principes cum eis, dicentes: Alios saluos fecit, seipsum saluum faciat si hic est Christus Dei electus. 36 Illudebant autem ei & milites accedentes, & acetum offerentes ei, 37 & dicentes: Si tu es rex Iudæorum, saluum te fac. 38 Erat autem & superscriptio scripta super eum litteris Græcis, & Latinis, & Hebraicis: HIC EST VERVS IVDÆORVM REX. 39 Vnus autem de his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, saluum fac temetipsum & nos. 40 Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es? 41 Et nos quidem iuste: nam digna factis nostris recipimus: hic vero nihil mali gessit. 42 Et dicebat ad Iesum: Domine, memento mei, dum veneris in regnum tuum. 43 Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. 44 Erat autem fere hora sexta, & tenebræ factæ sunt in vniuersa terra, vsque in horam nonam. 45 Et obscuratus est sol, & velum templi scissum est medium. 46 Et clamans voce magna Iesus, ait: Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum. Et hæc dicens, expirauit. 47 Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificauit Deum, dicens: Vere hic homo iustus erat. 48 Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, videntes quæ fiebant, percutientes retro suam reuertebantur. 49 Stabant autem omnes notiores eius de longe, & mulieres quæ secutæ erant eum a Galilæa videntes hæc. 50 Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio, vir bonus, & iustus. 51 Hic non consenserat consilio & actibus eorum, ab Arimathæa ciuitate Iudææ, qui expectabat & ipse regnum Dei. 52 Hic accessit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu. 53 Et deponens illud inuoluit sindone, & posuit eum in monumento excisio, in quo nondum quisquam positus fuerat. 54 Et dies erat parasceues, & sabbatum illucescebat. 55 Subsecutæ autem mulieres, quæ venerant cum Iesu de Galilæa, viderunt monumentum, & vt positum est corpus eius. 56 Reuersæ autem parauerunt aromata & vnguenta, & quidem sabbato quiescebant secundum mandatum.

CAP. XXIIII.

1 Vna autem sabbatorum diluculo profunde veneruent ad monumentum portantes quæ parauerant aromata, & quidam cum eis. 2 Inuenerunt autem lapidem reuolutum a monumento. 3 Et ingressæ non inuenerunt corpus Domini Iesu. 4 Et factum est in mente illis, & ecce duo viri astiterunt iuxta illas in veste fulgenti. 5 Cum timerent autem illæ, & demitterent facies in terram, dixerunt ad illas viri: Quid quæritis viuentem cum mortuis? 6 Non est hic, sed surrexit: recordamini quomodo locutus est vobis cum adhuc esset in Galilæa, 7 dicens, Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere. 8 Et recordatæ sunt verborum eius. 9 Et regressæ a monumento, nunciauerunt hæc omnia vndecim, & omnibus cæteris. 10 Erat autem Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cæteræ quæ cum eis dicebant ad Apostolos hæc. 11 Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba hæc, & non credebant illis. 12 Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum, & procumbens vidit sola linteamina posita: & abiit secum mirans quod factum fuerat. 13 Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emmaus. 14 Et ipsi loquebantur ad inuicem de omnibus his quæ acciderant. 15 Et factum est dum fabularentur & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans ibat cum eis. 16 Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. 17 Et dixit ad illos: Qui sermones hi sunt quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? 18 Respondens autem vnus cui nomen Cleophas, dixit ad eum: Tu solus peregrinus es in Hierusalem, & non cognouisti quæ facta in ea in diebus his? 19 Quæ? inquit illis. De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo. 20 Quomodo eum tradiderunt eum principes sacerdotum, & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. 21 Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel. Sed & cum omnibus his tertia dies hodie ab hoc factum est. 22 Verum & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, 23 & non inuentis corpus eius, venerunt, dicentes se & visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. 24 Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut & mulieres dixerunt: ipsum vero non viderunt. 25 Et ipse dixit ad illos: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ. 26 Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? 27 Et incipiens a Moyse & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de ipso erant. 28 Et appropinquauerunt castello quo ibant, & ipse finxit se longius ire. 29 Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. 30 Et factum est dum recumberet cum eis, accepit panem & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. 31 Eorum autem aperti sunt oculi, & cognouerunt eum: & ipse vanus factus est ex oculis eorum. 32 Et dixerunt ad inuicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? 33 Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Hierusalem, & inuenerunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis, 34 Dicentes: Quod surrexit Dominus vere, & apparuit Simoni. 35 Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerint eum in fractione panis. 36 Hæc autem ipso loquente, & ipse stetit in medio eorum, & dixit eis, Pax vobis! Ego sum, nolite timere. 37 Conturbati autem & conterriti facti, existimabant spiritum videre. 38 Et dixit eis, Quid turbati estis, & quare cogitationes ascendunt in corda vestra? 39 Videte manus meas, & pedes meos: quia ipse ego sum. Palpate me, & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. 40 Et hoc dicens ostendit eis manus & pedes. 41 Adhuc autem non credentibus illis & mirantibus præ gaudio, & admirantibus, dixit eis, Habetis aliquid hic quod manducetur? 42 At illi obtulerunt ei partem piscis assi & favi mellis. 43 Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. 44 Et ait ad illos: Hæc verba quæ locutus sum ad vos adhuc esse mecum: quoniam oportet impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi & Prophetis & Psalmis de me. 45 Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. 46 Et dixit eis, Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat pati Christum, & resurgere a mortuis die tertia, 47 & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma. 48 Vos autem estis testes horum. 49 Et ecce ego mitto promissum Patris mei in vos. vos autem sedete in ciuitate Hierusalem, quoadusque induamini virtutem ex alto. 50 Eduxit autem eos foras vsque in Bethaniam, & sustollens manus suas, benedixit eis. 51 Et factum est benedicere eum illis, discedebat ab eis, & ferebatur in cælum. 52 Et ipsi adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno. 53 Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

CAP. XXIIII. secundum Lucam. CAP. XXIIII. 65

Responderit autem vnus cui nomen Cleophas, & dixit ad eum, Tu solus peregrinus es Hierusalem, & non cognouisti ea quæ facta sunt in illa in diebus his? Et dixit eis, Quæ? Illi autem dixerunt ei, Quæ de Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo. Quomodo eum tradiderunt eum principes sacerdotum & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israel. Sed & cum omnibus his tertia dies hodie ab hoc factum est. Verum & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuentis corpus eius, venerunt, dicentes se & visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut & mulieres dixerunt: ipsum vero non viderunt. Et ipse dixit ad illos: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ. Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Et incipiens a Moyse & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de ipso erant. Et appropinquauerunt castello quo ibant, & ipse finxit se longius ire. Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum est dum recumberet cum eis, accepit panem & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Eorum autem aperti sunt oculi, & cognouerunt eum: & ipse vanus factus est ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Hierusalem, & inuenerunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis, Dicentes: Quod surrexit Dominus vere, & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerint eum in fractione panis. Hæc autem ipso loquente, & ipse stetit in medio eorum, & dixit eis, Pax vobis! Conturbati autem & conterriti facti, existimabant spiritum videre. Et dixit eis, Quid turbati estis, & quare cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas, & pedes meos: quia ipse ego sum. Palpate me, & videte: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et hoc dicens ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem non credentibus illis & mirantibus præ gaudio, & admirantibus, dixit eis, Habetis aliquid hic quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi & favi mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. Et ait ad illos: Hæc verba quæ locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam oportet impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi & Prophetis & Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas. Et dixit eis, Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat pati Christum, & resurgere a mortuis die tertia, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma. Vos autem estis testes horum. Et ecce ego mitto promissum Patris mei in vos. vos autem sedete in ciuitate Hierusalem, quoadusque induamini virtutem ex alto. Eduxit autem eos foras vsque in Bethaniam, & sustollens manus suas, benedixit eis. Et factum est benedicere eum illis, discedebat ab eis, & ferebatur in cælum. Et ipsi adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno. Et erant semper in templo, laudantes & benedicentes Deum. Amen.

Sancti Euangelij secundum Lucam

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SECVNDVM IOANNEM SANCTVM

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ

EVANGELIVM.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

CAPVT PRIMVM.

1 In principio erat Verbum, & Verbum erat apud
Ν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς 1
Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat
τὸν Θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν 2
in principio apud Deum. Omnia per ip-
ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐ-3
sum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod
τοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν,
factum est. In ipso vita erat, & vita
ὃ γέγονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ 4
erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet, &
ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ
tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo mif-
σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλ- 6
sus a Deo, nomen ejus Ioannes. Hic venit in te-
μένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρ- 7
stimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes credarent
τυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι
per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet
δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ 8
de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem ho-
τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄν- 9
minem venientem in mundum. In mundo erat, &
θρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν,
mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit.
καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.
In propria venit, & sui eum non receperunt.
εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 11
Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fe-
Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γε- 12
ri, credentibus in nomine ejus. Qui non ex sanguinibus,
νέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, 13
neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed
οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ'
ex Deo nati sunt. Et Verbum caro factum est, & habi-
ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν 14
tavit in nobis, & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti
ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογε-
a Patre, plenum gratiæ & veritatis. Ioannes
νοῦς παρὰ πατρὸς, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης 15
testimonium perhibet de illo, & clamat, dicens, Hic erat quem dixi,
μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε, λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ὁ ὀ-
Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me
πίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου 16
erat. Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gra-
ἦν. Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χά-
tiam pro gratia. Quia lex per Mosen data est, gratia
ριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ μωσέως ἐδόθη, ἡ χά- 17
& veritas per Iesum Christum facta est. Deum nemo vidit
ρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρα- 18
unquam: unigenitus filius, qui est in sinu Patris, ipse
κεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖ-
enarravit. Et hoc est testimonium Ioannis, quando
νος ἐξηγήσατο. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀ- 19
miserunt Iudæi Ve. Hierosolymis sacerdotes & Levitas, ut
πέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας, ἵνα
interrogarent eum, Tu quis es? Et confessus est, & non ne-
ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν, καὶ οὐκ ἠρνή- 20
gavit: sed confessus est, Quia non sum ego Christus.
σατο· καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός.
Et interrogarunt eum, Quid ergo? Elias es tu? Et dixit, Non sum.
Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει, οὐκ εἰμί. Ὁ 21
Propheta es tu? & respondit, Non. Dixerunt ergo ei, Quis es,
προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, οὔ. εἶπον οὖν αὐτῷ, τίς εἶ, 22
ut responsum demus iis, qui miserunt nos? quid dicis de
ἵνα δώσωμεν ἀπόκριμα τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ
teipso? Ait, Ego vox clamantis in deserto, Dirigite
σαυτοῦ; ἔφη, ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνατε 23
viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et missi
τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ οἱ ἀπε- 24
fuerant, erant ex Pharisæis. Et interrogarunt eum, & di-
σταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶ- 25
xerunt ei, Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias,
παν αὐτῷ, τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς, οὐδὲ Ἠλίας,
neque Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens, Ego
οὔτε ὁ προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων, Ἐγὼ 26
baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos non
βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε
scitis, Ille est qui post me venturus est, qui ante me fa-
1 Ipse est ille post me venturus, qui ante me fa- qui est
27 αὐτὸς ἔρχεται ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέ-
ctus est, cujus ego non sum dignus ut solutam ejus corrigiam cal-
γονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸ ἱμάντα τοῦ ὑπο-
ceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem,
28 δήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Alterâ die vi-
vbi erat Ioannes baptizans. Postridie videt Ioan-
ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων. τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάν-
nes Iesum venientem ad se, & ait, Ecce agnus Dei,
νης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ Ecce qui tollit
qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo ego di-
ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. 30 οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶ- peccata
xi, Post me venit vir, qui ante me factus est: quia
πον, ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι
prior me erat. Et ego non fabam eum: sed ut manifestetur Israeli,
πρῶτός μου ἦν. 31 κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσ-
propterea veni ego baptizans.
ραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. Et testimonium perhibuit
Ἰωάννης, dicens, Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, & mansit super eum.
32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων, ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν.
Et ego non fabam eum, sed qui misit me baptizare in a-
33 κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτὸν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, qua, ille mihi dixit, Super quem videris Spiritum descendentem, &
ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ manentem super eum, hic est baptizans in Spiritu sancto.
μένον ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. qui baptizat
Et ego vidi, & testatus sum quia hic est Filius testimonium perhibui
34 Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Postridie iterum stabat Ioannes, & ex discí- Altera die
pulis eius duo. Et respiciens Iesum ambulantem,
35 Πάλιν τῇ ἐπαύριον εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μα- dicit, Ecce agnus Dei.
θητῶν αὐτοῦ δύο. 36 καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, Et audierunt eum duo discipuli
λέγει, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Et audierunt eum duo discipuli
37 καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν Iesum loquentem, & secuti sunt
τῷ Ἰησοῦ. 38 στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς Conversus autem Iesus,
ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, ῥαββεί, videns eos sequentes, dicit eis, Quid quæritis? qui dixerunt ei, Rabbi,
(quod dicitur interpretatum, magister) ubi habitas?
ὃ λέγεται μεθερμηνευόμενον, διδάσκαλε) ποῦ μένεις; 39 λέγει αὐτοῖς, ἔρχεσθε καὶ Dicit eis, Venite & videte. venerunt & vidêre
ὄψεσθε. ἦλθον οὖν καὶ εἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ὥρα manserunt apud eum die illo. Hora autem
ἦν ὡσεὶ δεκάτη. Erat Andreas frater Simonis Petri, unus
40 Ἦν δὲ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς duorum audientium Ioannem, & secutus
ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων fecerat eum
αὐτῷ· 41 οὗτος ἐθεώρει ἐκεῖ Σίμωνα τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον, καὶ λέγει primum
& dicit ei, Inuenimus Messiam, quod est interpretatum
αὐτῷ, εὑρήκαμεν τὸν μεσσίαν, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον
ὁ χριστός. 42 καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας
Christum. Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ eum Iesus, dixit, Tu es Simon filius Ionæ: tu vocaberis
Cephas, quod interpretatur, Petrus. Postridie voluit
43 Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται, πέτρος. τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν Iesus exire in Galilæam, & invenit Philippum, & dicit
ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει φίλιππον, καὶ λέγει ei Iesus, Sequere me. Erat autem Philippus a Bethsa-
44 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἀκολούθει μοι. Ἦν δὲ ὁ φίλιππος ἀπὸ Βηθ- ida, ex civitate Andreæ & Petri. Invenit Philip-
σαϊδὰ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 45 εὑρίσκει φίλιπ- pus Nathanael, & dicit ei, Quem scripsit Moyses in lege,
πος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ, ὃν ἔγραψε μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, & prophetæ, Iesum filium Ioseph illum a Na-
καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ ναζαρὲτ. zareth. Et dixit ei Nathanael, Ex Nazareth possit
46 Ναζαρέτ. ἐκ ἔστιν ἀγαθόν τι ναθαναὴλ, ἔφη, ἐλθεῖν ἀγαθὸν δύνασθαι aliquid bonum esse? dicit ei Philippus, Veni, & vide.
ἀπὸ ναζαρέτ; λέγει αὐτῷ φίλιππος, ἔρχου, καὶ ἴδε. Vidit Iesus Nathanaelem venientem ad se, & dicit
47 εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει de eo, Ecce vere Israelita, in quo dolus non est.
περὶ αὐτοῦ, ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι.

Dixit ei Nathanael, Vnde me nosti? respondit
λέγει αὐτῷ ναθαναὴλ, πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰη- 48
Iesus, & dixit ei, Ante te Philippum vocare, cum sub
σοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, πρὸ τοῦ σε φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα
ficu, vidi te. Respondit Nathanael, &
ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε. ἀπεκρίθη ναθαναὴλ, καὶ 49
ait ei, Rabbi, tu es filius Dei: tu es rex
λέγει αὐτῷ, ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ
Israel. Respondit Iesus, & dixit ei, Quia dixi tibi
Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι εἶπόν σοι, 50
Vidi te sub ficu, credis? maiora his videbis.
εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψει.
Et dixit ei, Amen, amen dico vobis, A modo videbitis
καὶ λέγει αὐτῷ, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε 51
cælum apertum, & angelos Dei ascendentes
τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας
& descendentes supra filium hominis.
καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

CAP. II. 6'

Et die tertia nuptiæ factæ sunt in Cana Gali-
Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν κανᾷ τῆς γαλι- 2
lææ: & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem &
λαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ
Iesus & discipuli eius ad nuptias. Et defi-
Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαν- 3
ciente vino, dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent.
τος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, οἶνον οὐκ ἔχουσι.
Dicit ei Iesus, Quid mihi & tibi? mulier? nondum venit
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι; οὔπω ἥκει ἡ 4
hora mea. Dicit mater eius ministris, Quodcumque di-
ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, ὅ, τι ἂν λέ- 5
xerit vobis facite. Erant autem ibi hydriæ lapideæ sex po-
γῃ ὑμῖν ποιήσατε. ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κεί- 6
sitæ secundum purificationem Iudæorum, capientes singulæ me-
μεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ με- tres vel binas.
τρητὰς δύο ἢ τρεῖς. Dicit eis Iesus, Implete
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, γεμίσατε 7
hydrias aquæ. & impleverunt eas usque ad summum.
τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.
Et dicit eis, Haurite nunc, & ferte archi-
καὶ λέγει αὐτοῖς, ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχι- 8
triclino. & tulerunt. Vt autem gustavit archimelus
τρικλίνῳ. καὶ ἤνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος
aquam vinum factum, & non sciebat unde esset, at
τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστὶν, αἱ δὲ
ministri sciebant haurientes aquam: vocat sponsum
διάκονοι ἤδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ· φωνεῖ τὸν νυμφίον
architriclinus, Et dicit ei, Omnis homo
ὁ ἀρχιτρίκλινος, 10 καὶ λέγει αὐτῷ, πᾶς ἄνθρωπος
primum bonum vinum ponit: & cum inebriati fuerint, tunc
τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε
deterius: tu autem servasti bonum vinum usque
τὸν ἐλάσσω. σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.
Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana
11 Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν κανᾷ
Galilææ, & manifestavit gloriam suam & credi-
τῆς γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπί-
derunt in eum discipuli eius. Post hoc descendit in
στευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 12 μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς
Capharnaum, ipse & mater eius, & fratres eius, &
καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ
discipuli eius, & ibi manserunt non multis diebus.
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
Et prope erat pascha Iudæorum, & ascendit in Hiero-
13 καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱερο- solymam Iesus, Et invenit in templo vendentes
σόλυμα ὁ Ἰησοῦς. 14 καὶ εὗρε ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας
boves, & columbas, & numularios re-
βόας, καὶ περιστερὰς, καὶ κερματιστὰς καθημένους· sedentes:
Et fecit flagellum ex funiculis, omnes
15 καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας
ejecit de templo, & oves & boves, & æris
ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν
commutatorum effudit monetas, & mensas subvertit.
κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε. columbas vendentibus dixit, Auferte illa
16 καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, ἄρατε ταῦτα ἐν- hinc: nolite domum Patris mei domum mercatus.
θάδε· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. Recordati sunt vero discipuli eius quia scriptum
17 Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν, ὁ ζῆ- est, Zelus domus tuæ comedit me. Respondentes ergo
λος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με. ἀπεκρίθησαν οὖν Iudæi, & dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis, quia hæc
οἱ ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα facis? Respondit Iesus, & dixit eis, Solvite
18 ποιεῖς; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λύσατε τὸν templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.
ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.

Dixerunt ergo Iudæi, Quadraginta & sex annis ædifi-
20 εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι, τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκοδο-
catum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud?
μήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;
Ille autem dicebat de templo corporis sui.
21 ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.
Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius
22 ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ quia hoc dicebat: & credidérunt scripturæ, & sermoni quem
ὅτι τοῦτο ἔλεγεν· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ dixit Iesus. Cum autem esset in Hierosolymis in Pascha
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς. 23 ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχᾳ, in
in festo, multi credidérunt in nomine eius, videntes
ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες eius signa quæ faciebat. Ipse autem Iesus non credebat
εἰς τὰ σημεῖα αὐτοῦ ἃ ἐποίει. 24 αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν eos quod ipse
ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, 25 καὶ ὅτι οὐ noscet
quos. Haberet ne quis testimonium de hominis ipse perhiberet
χρείαν εἶχεν, ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς testimonium
enim sciebat quid esset in homine.
γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

CAP. III. γ'

Erat autem homo ex Phariszis, Nicodemus nomine, Inomine.
Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, νικόδημος ὄνομα
1 ei, princeps Iudæorum. Hic venit ad Iesum
αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. Οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν
2 nocte, & dixit ei Rabbi, scimus quia à Deo ven-
νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ῥαββεί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυ-
isti magister: nemo enim hæc signa potest facere
θας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν quæ tu facis, nisi non fuerit Deus cum eo. Respondit
3 ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἀπεκρίθη ὁ Iesus, & dixit ei, Amen amen dico tibi, Si non quis na-
Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεν- tus fuerit desuper, non potest videre regnum Dei.
νηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Dicit ad eum Nicodemus, Quomodo potest homo
4 λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νικόδημος, πῶς δύναται ἄνθρωπος natus senex existere? numquid in ventrem ma-
γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μη- tris sui introgressus, & renatus
τρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ γεννηθῆναι; Respondit Iesus, Amen, amen dico tibi,
5 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεν- Si non quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest introire in
νηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς regnum Dei. Natum ex carne,
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 6 τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, caro est: & natum ex spiritu, spiritus est.
σάρξ ἐστι καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. Non mireris quia dixi tibi, Oportet vos nasci denuo.
7 μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. Spiritus ubi vult spirat, & vocem eius audis,
8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτῆς ἀκούεις, sed nescis unde veniat, aut quo eat: sic est omnis
ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus,
ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ἀπεκρίθη νικόδημος, 9 Quomodo possunt hæc fieri?
& dixit ei, Quomodo possunt hæc fieri?
καὶ εἶπεν αὐτῷ, πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; Respondit Iesus, & dixit ei, Tu es magister
10 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τῷ in Israel, & hæc non nosti? Amen amen dico tibi, quia quod
Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; 11 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ὃ scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & te-
οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρ- stimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis, &
τυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. 12 εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ non creditis, quomodo si dicero vobis cælestia, credetis?
οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; Et nemo ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit filius hominis qui est in cælo.
13 καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. 14 καὶ καθὼς
Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium
μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν hominis: Vt omnis credens in ipsum non pereat,
τοῦ ἀνθρώπου· ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ μὴ ἀπόληται, habeat vitam æternam.
15 ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Sic enim dilexit Deus
16 οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν mundum, ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit
κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πι- in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.
στεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut iudicet
17 οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in
κόσμον· ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. 18 ὁ πιστεύων εἰς eum non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est:

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. IIII. secundum Ioannem. CAP. V. 69

CAP. IIII. δ'

CAP. V. ε'

Universidad de Deusto
Biblioteca

*Dei autem
vocem. Hli Dei, &
τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.
*audientes
viuent.
Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, ne dedit &
ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ
filio vitam habere in semetipso. Et potestatem dedit ei
τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ
*Nolite mirari etiam iudicium facere, quia filius hominis est. Nec mira-
καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. μὴ θαυμάζετε
mini hoc, quia venit hora, in qua omnes qui in monumentis
τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
audient vocem eius. Et procedent qui
ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ· καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ
*Procedent. bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui vero mala
ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα
*egerunt, in resurrectionem iudicii. Non possum ego
πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. οὐ δύναμαι ἐγὼ
*quicquam facere à metipso: *sicut audio, iudico, & iu-
ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρί-
dicium meum iustum est: quia non quæro voluntatem
σις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ
*meus sed voluntatem eius qui misit me Patris. Si ego tu-
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ἐὰν ἐγὼ μαρτυ-
*Si ego testimonium perhibeo de me, & testimonium
ρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.
*perhibeo
*testimonium meum non est verum.
Alius est *testimonium de me, & scio quia verum
ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν
*perhibet
est testimonium quod testatur de me.
τὴν μαρτυρίαν ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.
Vos misistis ad Ioannem, &
*testatus est
ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάνην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ
veritati. Ego autem non ab homine testimonium
ἀληθείᾳ. ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν
*Illa illa. λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε.
Ille erat lucerna ardens, & lucens: vos autem vo-
ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος, καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθε-
luistis exultare ad horam in luce eius.
*exultare
λήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.
*enim Ego autem habeo testimonium maius Ioanne: nam opera quæ
ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάνου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ
*quæ mihi dedit Pater ut perficiam ea, ipsa opera quæ
δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
facio, *testantur de me, quia Pater me misit.
ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε.
Et *qui misit me Pater, ipse *testatus est de me:
καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτός μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ.
neque vocem eius audistis umquam, neque formam eius vidistis:
οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε·
Et verbum eius non habetis manens in vobis: quia quem mi-
καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπέστει-
sit ille, huic vos non creditis. Scrutamini scri-
λεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐρευνᾶτε τὰς γρα-
pturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: & illæ
φάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί
*quæ testimonium perhibent de me. Et non vultis venire ad
εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός
*Claritatem. me, ut vitam habeam. Claritatem ab hominibus non accipio.
με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω.
sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vo-
ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυ-
*Ego veni in nomine Patris mei, & non
τοῖς. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ
*accipitis me: si alius venerit in nomine *suo, illum
λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
λήμψεσθε. Quomodo possitis vos credere, qui gloriam ab
λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν ἐκ
*inuicem gloriam non quæritis, & gloriam quæ à solo
ἀλλήλων λαμβάνετε, καὶ τὴν δόξαν τὴν ἀπὸ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ
*Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud
ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγώ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν
Patrem: est qui accuset
πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε.
*Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan mihi: de me enim
εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῆ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ ἐμοῦ γὰρ
ille scripsit. Si autem illius literis non creditis,
ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε,
quomodo verbis meis credetis?
πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε;

CAP. VI. ς'

Post hæc abiit Iesus trans mare
Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς
Galilææ Tiberiadis. Et sequebatur eum turba multa:
Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πο-
quia videbant signa quæ faciebat super infirmos.
λύς, ὅτι ἐθεώρουν αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.
Subiit autem in montem Iesus, & ibi sedebat cum
ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
discipulis suis. Erat autem proximum Pascha dies
μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

*Attollens ergo Iesus oculos, & *videns
Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος
*Cum subleuasset
quia *multa turba venit ad eum, dixit ad Philip-
ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιπ-
*multitudo
pum, Vnde emimus panes, ut manducent hi?
πον, Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι;
Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid *faturus esset
τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε
*facere.
Respondit ei Philippus. Ducentorum dena-
*facturus.
7 ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος, διακοσίων δηναρίων
rorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid
ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι
accipiat. Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas,
λάβῃ. 8 λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνδρέας
frater Simonis Petri: Est puerulus unus hic, qui habet
ὁ ἀδελφὸς σίμωνος πέτρου· 9 ἔστι παιδάριον ἓν ὧδε, ὃς ἔχει
quinque panes hordeaceos, & duos *pisciculos: sed hæc quid sunt
πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν
inter tantos? Dixit autem Iesus, Facite homines
*pisces.
*inter quos
ἐπὶ τοσούτους; 10 εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους
discumbere. Erat autem fenum multum in loco: discubuerunt ergo
*numerus
ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ· ἀνέπεσον οὖν
viri numero quasi quinque millia.
οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.
Accepit autem panes Iesus, & *cum gratias egisset distribuit
*ergo
*recubi-
Ἔλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε
*discipulis, at *discipuli discumbentibus similiter & de
*tibus
τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ
ex *pisciculis quantum volebant. Vt autem impleti sunt,
*quæ superant
ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. 12 ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν,
dixit discipulis suis, Colligite *superabundantes
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, συναγάγετε τὰ *περισσεύσαντα
fragmentes, *ut non quid pereat.
κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. Collegerunt ergo, & im-
συνήγαγον οὖν καὶ
13 ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων
plerunt duodecim cophinos fragmentorum, ex quinque panibus
*this qui mandu-
τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.
hordeaceis, quæ superfuerunt *manducantibus.
*cibus videbatur
14 οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλε-
Qui ergo homines *videbant quod fecerat signum Iesus, dice-
*qui est
γον, Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν
bant, Quia hic est vere prophetes *venturus in
κόσμον. 15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρ-
mundum. Iesus ergo *cognoscens quod *essent venire & ra-
*cum cognouis-
*set quia ve-
nisset ille
*essent
πάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησεν πά-
pere eum, *ut faciant eum regem, *secessit ite-
*fugit
λιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
rum in montem ipse solus.
Vt autem *factum est, de-
*factum
16 ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν·
cendere discipuli eius ad mare. Et ascen-
17 καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς κα-
dentes navim *ibant trans mare in Ca-
*Cum ascen-
dissent
φαρναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς
pharnaum. & tenebræ iam factæ erant, & non venerat ad
*lucem
αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς 18 ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διε-
eos Iesus. Et mare *vento magno flante,
*Cum ventus
magnus flaret
ἐγείρετο. 19 ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν
*Vidisse ergo quasi stadia viginti quinque aut
*exsurgebat
τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
triginta Iesum ambulantem supra mare
*proximum
γενόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. 20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.
& *prope nauem fieri, & timuerunt.
*nolite timere.
Ille autem dixit eis, Ego sum, *ne timete.
21 ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐ-
Volebant ergo accipere eum in nauem, & statim nauis *fa-
*fuit
γένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον. 22 τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ
*Alterâ
cta est ad terram in *quam ibant.
*Postridie turba
ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ
*quæ stabat
ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνεβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ
*quia nauicula alia non
*fuisset
ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τῷ μαθητῶν αὐτοῦ τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ
*quam ingressi discipuli eius, & quia non *simul introisset Iesus in
*nauem
μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· 23 ἄλλα ἦλθεν πλοιάρια ἐκ τῆς Τιβεριάδος
*discipuli eius abierant. Alia *venerunt nauigia
*superabundantes
ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ
iuxta locum vbi manducauerunt panem
κυρίου· 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ
*agentes Dominum. Cùm ergo vidisset turba
αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια ἐκεῖνα, καὶ ἦλθον εἰς
*quia neque
ipse esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt ipsi
τὴν καπερναούμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. 25 καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν
*in naues illas, & venerunt in Capharnaum quærentes Iesum.
*Et cùm inuenissent eum trans
τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ, ῥαββεί, πότε ὧδε γέγονας;
mare, dixerunt ei, Rabbi,
*quando huc *factus es?
*venisti
26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
Respondit eis Iesus, &
εἶπεν, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε
dixit, Amen amen dico vobis, Quæritis me non quia vidistis

Universidad de Deusto
Biblioteca

eum. εἰ πῦ τοῖς κόσμῳ, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.
Neque enim fratres eius credebant in eum.
οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 5
Dixit ergo eis Iesus, Tempus meum nondum *adest*,
λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ
tempus vestrum semper est paratum. Non potest
καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. 6 ὁ δύνα-
mundus odire vos, me autem odit, quia ego *testor* de
μαι ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ
illo, quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad
αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 7 ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς
festum hunc; ego non ascendo ad festum
τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν
illam; quia tempus meum nondum impletum est.
ταύτην, ὅτι ὁ καιρός ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται.
Haec cum dixisset, mansit in Galilæa.
Ταῦτα δέ εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. 9
Vt autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad
ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς 10
festum, non manifeste, sed quasi in occulto.
τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ.
Quærebant ergo eum Iudæi in festo, & dicebant, Vbi
Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, ποῦ 11
est ille? Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam
ἐστὶν ἐκεῖνος; καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς
enim dicebant, Bonus est. Alii autem dicebant, Non,
ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθός ἐστι, ἄλλοι ἔλεγον, οὔ,
sed seducit turbam. Nemo tamen palam loquebatur de
ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει 13
illo propter metum Iudæorum.
περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
Iam autem die festo medio, ascendit Iesus in templum, & docebat.
Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. 14
Et mirabantur Iudæi, dicentes, Quomodo hic literas
καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες, πῶς οὗτος γράμματα 15
scit, cum non didicerit?
οἶδεν μὴ μεμαθηκώς;
Respondit eis Iesus, & dixit, Mea doctrina non est mea,
ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν, ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, 16
sed eius qui misit me.
ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με·
Si quis voluerit facere voluntatem eius, cognoscet de
ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς 17
doctrina, utrum ex Deo sit, an ego ex meipso loquar.
διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ
λαλῶ. ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζη- 18
τεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀλη-
θής ἐστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. οὐ Μωσῆς δέδωκε
τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον.
Quid me quæritis interficere? 20
Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος, καὶ εἶπε, δαι-
μόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ 21
εἶπεν αὐτοῖς, ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε.
Propterea Moyses dedit
διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ 22
vobis circumcisionem, non quia ex
Μωσέως ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων· καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέ-
Moyse est, sed ex patribus. & in sabbato circum-
μνετε ἄνθρωπον. εἰ σάββατον λαμβάνει ἄνθρω- 23
cidetis hominem.
πος περιτομὴν, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε
Si circumcisionem accipit homo in sabbato,
ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ;
ne solvatur lex Moysi, mihi indignamini
quia totum hominem sanum feci in sabbato?
μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. 24
Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.
Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ Ἱεροσολύμων, οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν 25
Dicebant ergo quidam ex Hierosolymis, Nonne hic est quem quærunt
ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· 26
interficere? & ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt:
μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός;
numquid vere cognoverunt principes, quia hic est ipse Christus?
ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρ- 27
Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum venerit,
χηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ἔκραξεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 28
nemo scit unde sit. Clamabat ergo Iesus,
ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγων, κἀμοὶ οἴδατε, καὶ οἴδατε
docens in templo, & dicens, Et me scitis, & scitis
πόθεν εἰμί, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα· ἀλλ' ἔστιν ἀλη-
unde sim, & a meipso non veni: sed est verax
θινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἐγὼ οἶδα αὐτὸν, ὅτι 29
qui misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum, quia
παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. ἔζητουν οὖν αὐτὸν 30
ab eo sum, & ille me misit. Quærebant ergo eum
πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐλήλυ-

Dixit ergo eis Magister, Hæc *mandata* in lib
Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ διδάσκαλος, ταῦτα δέκατον ἐπιτο- 4
fusa *misericordiæ*. In autem Lege *mandavit* Moyses nos
φώσεως μεγαλοσύνης. ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἐνετείλατο ἡμῖν Μωσῆς ἐκ-
ab eo, hæc loquor in *mundum*. Non cognouerunt quia *Patrem* mundo. Et
τείνασθαι τοὺς τοιούτους λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις
Hoc autem dicebant tentantes eum, ut *haberent accusationem*
τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορίαν 6
eius. At Iesus *recorsum* inclinans, digito scribebat
αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν
in terram, non finedam. *Vt autem* perseverarent inter-
εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρω-
rogantes eum, erexit se ad eos: Qui sine peccato est
τῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς, ὁ ἀναμάρτητος
vestrum, primus lapidem in illam mittat.
ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.
Et rursum *recorsum* inclinans, scribebat in terram.
καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 8
Illi autem audientes, & a *conscientia redarguti*,
οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξ ἰδίου τοῦ συνειδότος ἐλεγχόμενοι 9
exibant unus post unum, incipientes a *senioribus usque*
ἐξήρχοντο εἷς καθεῖς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως
ad nouissimos & *relictus est* solus Iesus, & mulier in me-
τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέ-
dium stans. Erexit autem Iesus, & *nemine videns*
σῳ οὖσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος 10
præter mulierem, dixit ei: Vbi sunt *tui accusatores*,
πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοί σου κατήγο-
nemo te condemnauit? *Illa autem dixit* Nemo, Domine.
ρες; οὐδείς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν, οὐδείς, κύριε. 11
Dixit autem ei Iesus: Nec ego te *condemno*. Vade, &
εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ
deinceps noli peccare.
ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε. Iterum ergo eis Ie-
Iterum autem locutus est
Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 12
sus dicebat, Ego sum lux mundi. Qui
λέγων, ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολου-
me sequitur, non ambulabit in tenebris sed habebit lumen
θῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς
vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisæi: Tu de temetipso te-
ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρ- 13
stimonium tuum non est verum. Respondit
τυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ἀπεκρίθη 14
Iesus, & dixit eis: Etsi ego *testor* de meipso, ve-
Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀλη-
stimonium meum non est falsum: scio *vnde* veni, & quo va-
θινὴ ἔστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπά-
do. vos autem nescitis *vnde* venio, & quo vado.
γω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.
Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quemquam.
ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. 15
Et si iudico ego, iudicium meum verum est: quia so-
καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μό- 16
lus non sum, sed ego & *qui* me misit Pater.
νος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ὁ πέμψας με πατήρ.
Et in lege vestra scriptum est: Quia duorum ho-
καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀν- 17
minum testimonium verum est.
θρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυ- 18
Ego sum qui testimonium perhibeo de me: & testatur me,
ρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με
Pater. Dicebant ergo ei: Vbi est Pater tuus? Respon-
πατήρ. ἔλεγον οὖν αὐτῷ, ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρί- 19
dit Iesus: Neque me scitis, neque Patrem meum. si me sciretis,
θη Ἰησοῦς, οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. εἰ ἐμὲ ἤδειτε,
Patrem meum sciretis utique. Hæc verba
καὶ τὸν πατέρα μου ἤδειτε ἄν. ταῦτα τὰ ῥήματα 20
locutus est Iesus in gazophylacio, docens in tem-
ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱε-
plo: & nemo apprehendit eum, quia nondum venerat hora eius.
ρῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado & quæretis
Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσε- 21
me, & in peccato vestro morietis: Quo ego va-
τέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. ὅπου ἐγὼ ὑπά-
do, vos non potestis venire. Dicebant ergo Iudæi:
γω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, 22
Numquid occidet semetipsum, quia dicit: Quo ego vado, vos non
μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ
potestis venire? Et dicebat eis: Vos de deorsum
δύνασθε ἐλθεῖν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω 23
estis, ego de sursum sum: vos de mundo hoc estis, ego
ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ, ἐγὼ
non sum de mundo hoc. Dixi ergo vobis quia mo-
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀπο- 24
rientur in peccatis vestris. si enim non credideritis quia
θανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι
ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.
Dicebant ergo ei: Tu quis es? & dixit eis Iesus:
ἔλεγον οὖν αὐτῷ, σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, τὴν 25
Principio, quæ & loquor vobis.
ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Multa habeo de vobis loqui, *qui*
πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν 26
& iudicare. Sed *tamen* me verax est, & ego quæ audiui *ab*
καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι, κἀγὼ ἃ ἤκουσα
eo, hæc loquor in *mundum*. Non cognouerunt quia *Patrem* mundo. Et
παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. ἐγνωσαν ὅτι 27
Dixit ergo eis Iesus: Cum *exaltaueritis* filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, &
Πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ὅταν 28
a meipso facio nihil sed sicut docuit me Pater
ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ
ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ
mecum, hæc loquor. Et *mittens me* non *me* est. qui me misit
μου, ταῦτα λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστι· 29
meum reliquit me solum Pater, quia ego, *placita ei*, facio *quotidie*.
οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ· ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ πάντοτε
sempers. Hæc illo loquente, multi credidurunt in
ποιῶ. ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 30
eum. Dicebat ergo Iesus ad *credentes*
αὐτόν. ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας
eos, Iudæos si vos manseritis in sermone meo, ve-
αὐτῷ Ἰουδαίους, ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀλη-
re discipuli mei eritis: Et cognoscetis veritatem: & veri-
θῶς μαθηταί μου ἐστὲ· καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλή- 32
tas *liberos facit* vos. Responderunt ei: Semen *Abrahæ* sumus,
θεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, σπέρμα 33
& nemini *seruiuimus* vnquam: quomodo tu
Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ
dicis, Liberi eritis? Respondit eis Ie-
λέγεις, ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰη- 34
sus: Amen, amen dico vobis, quia omnis *qui facit* peccatum, *seruus* est
σοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν,
peccati. At *seruus non manet* in domo *in*
δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ 35
æternum: filius manet in æternum. Si ergo filius vos
εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς 36
liberauerit, vere liberi eritis. Scio quia *semen* *filij*
ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα 37
Abrahæ estis sed quæritis me interficere, quia *sermo* meus
Ἀβραάμ ἐστε, ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς
non capit in vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum,
οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου, 38
loquor: & vos *quæ* vidistis apud patrem vestrum, *quæ*
λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν,
facitis. Responderunt & dixerunt ei: Pater noster A-
ποιεῖτε. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀ- 39
braham est. Dicit eis Iesus: Si filij Abrahæ *fuissetis*, *vtique*
βραάμ ἐστι. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, εἰ τέκνα ἦτε τοῦ Ἀβραάμ, τὰ
opera Abrahæ *faceretis*. Nunc autem quæritis me interficere, *hominem*
ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε. νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, 40
qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui a
ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ
Deo, hoc Abraham non fecit. Vos *facitis*
τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ 41
opera patris vestri. Dixerunt ergo ei: Nos ex fornicatione nó
ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον οὖν αὐτῷ, ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ
sumus *nati*, vnum patrem habemus Deum. Dixit *eis* Ie-
γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. εἶπεν αὐτοῖς 42
sus: Si Deus Pater vester esset, diligeretis vtique me: ego enim
ὁ Ἰησοῦς, εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ
ex Deo *processi*, & venio: neque enim a meipso *veni*,
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα,
sed ille me misit. *Propter quid* loquelam meam
ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν 43
non cognoscitis? Quia non poteritis audire sermonem meum.
οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.
Vos ex patre diabolo estis, & desideria
ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας 44
patris vestri vultis facere. Ille homicida erat
τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν
ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veri-
ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλή-
tas in eo. cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur: quia
θεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι
mendax est, & pater eius.
ψεύστης ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
Ego autem veritatem dico, non creditis mihi:
ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. 45
Quis ex vobis *arguet* me de peccato? si veritatem dico vobis,
τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ ἀλήθειαν 46
quare dico, *propter quid* vos non creditis mihi?
λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι;
Qui ex Deo, verba Dei audit. *Propter hoc* *Qui est* *Propterea*
ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο 47
vos non auditis, quia ex Deo non estis.
ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.
Respondentes ergo Iudæi, & dixerunt ei: *Nos publice* *Nonne bene*
ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐ καλῶς 48
dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?
λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις;

Universidad de Deusto
Biblioteca

Respondit Iesus: Ego dæmonium non habeo, sed honorifico
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν
Patrem meum, & vos inhonoratis me. Ego autem non quæro
πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ
gloriam meam: est *qui* quærens & *qui* judicans.
τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.
Amen, amen dico vobis, si quis sermonem meum seruauerit, mortem non videbit
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ
in æternum. Dixerunt ergo ei Iudæi: Nunc cognouimus
εἰς τὸν αἰῶνα. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, νῦν ἐγνώκαμεν
quia dæmonium habes. Abraham mortuus est & Prophetæ:
ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται·
& tu dicis, si quis sermonem meum seruauerit, non gustabit
καὶ σὺ λέγεις, ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται
mortem in æternum? Numquid tu maior es patre nostro
θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
Abraham, qui mortuus est & Prophetæ mortui sunt. Quem te
Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον. τίνα σεαυτὸν
ipsum tu facis? Respondit Iesus: Si ego glorifico
σὺ ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, ἐὰν ἐγὼ δοξάζω
memetipsum, gloria mea nihil est. est Pater meus *qui glorificat*
ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων
me, quem vos dicitis quia Deus vester est: & non cognouistis
με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστι· καὶ οὐκ ἐγνώκατε
eum, ego autem noui eum. Et si dixero quia non scio eum, ero
αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· κἂν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι
similis vobis, mendax. Sed scio eum, & sermonem eius seruo.
ὅμοιος ὑμῖν, ψεύστης· ἀλλ᾽ οἶδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.
Abraham pater vester exultauit ut videret diem
Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν
meam; & vidit, & gauisus est. Dixerunt ergo Iudæi ad
τὴν ἐμήν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?
αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας;
Dixit eis Iesus: Amen, amen dico vobis, priusquam Abraham
Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ
fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides vt iacerent in
γενέσθαι, ἐγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ᾽
eum. Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo, transiuit
αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν
per medium eorum, & præteriit.
διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν οὕτως.

CAP. IX.

Et præteriens, vidit hominem cæcum natum ab natiuitate.
Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.
Et interrogauerunt eum discipuli eius, dicentes: Rabbi,
Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, ῥαββεῖ,
quis peccauit, hic aut parentes eius, vt cæcus nasceretur?
τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;
Respondit Iesus: Neque hic peccauit, neque parentes eius:
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ·
sed vt manifestentur opera Dei in illo.
ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ.
Me quærere oportet opera eius, qui misit me, donec dies
ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντος με ἕως ἡμέρα
est. Venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu in
ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ
mundo sum, lux sum mundi. Hæc cum dixisset, exspuit in
κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χα-
terram, & fecit lutum ex sputo, & illinit lutum super
μαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε πηλὸν
oculos eius. Et dixit ei: Vade
ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ. καὶ εἶπε αὐτῷ, ὕπαγε,
lauare in natatoria Siloe, quod interpretatur, Missus.
νίψαι εἰς τὸν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, ὃ ἑρμηνεύεται) ἀπεστα-
Abiit ergo & lauit & venit videns.
λμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.
Itaque vicini & *qui* videbant eum prius quia
οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι
cæcus erat, dicebant: Nonne hic est *qui* sedebat
τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος
& mendicabat? Hic est. Alii dicebant: Quia iste est;
καὶ προσαίτης; οὗτός ἐστιν. ἄλλοι ἔλεγον, ὅτι οὗτός ἐστι·
alii autem: Non, sed similis est ei. Ille autem dicebat:
ἄλλοι δέ, οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν,
Quia ego sum.
ὅτι ἐγώ εἰμι.
Dicebant ergo illi: Quomodo aperti sunt oculi tui?
Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, πῶς ἠνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί;
Respondit ille: Homo qui dicitur Iesus lutum fecit,
Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε,
& inunxit oculos meos, & dixit mihi: Vade ad
καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶπέ μοι, ὕπαγε εἰς τὴν
natatoriam Siloe, & lauare. Abii ergo & lauatus sum, & vidi.
κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι· ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα.
Et dixerunt ei: Vbi est ille? Ait: Nescio.
καὶ εἶπον αὐτῷ, ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, οὐκ οἶδα.

Respondit ille, & dixit: Et quis est Domine, vt cre-
ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε, καὶ τίς ἐστι κύριε, ἵνα πιστεύ-
dam in eum? Dixit autem ei Iesus: Et vidisti eum,
σω εἰς αὐτόν; εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἑώρακας αὐτὸν,
& qui loquitur tecum, ipse est. Ille vero ait: Credo
καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν. ὁ δὲ εἶπε, πιστεύω
Domine, & adorauit eum. Et dixit Iesus: In
κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, εἰς
iudicium ego in hunc mundum huc veni: vt non videntes
κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες
videant, & videntes cæci fiant. Et audierunt
βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. καὶ ἤκουσαν
ex Pharisæis hæc quidam qui erant cum ipso.
ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα τινες οἱ ὄντες μετ᾽ αὐτοῦ,
Dixerunt ei Iesus: Si cæci essetis, non haberetis
καὶ εἶπον αὐτῷ, μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, εἰ
peccatum: nunc autem dicitis: Quia videmus, peccatum
τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε, ὅτι βλέ-
vestrum manet.
πομεν, ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

CAP. X. I.

Amen, amen dico vobis, non intrat per ostium
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς
in ouile ouium, sed ascendit aliunde,
τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν,
ille fur est & latro. Ille vero qui intrat per
ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς
ostium, pastor est ouium. Huic ostiarius
θύρας, ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς
aperit, & oues vocem eius audiunt & proprias
ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια
oues vocat nomine, & educit eas.
πρόβατα καλεῖ κατ᾽ ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά.
Et cum proprias oues emiserit, ante eas
καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν
vadit, & oues illum sequuntur, quia sciunt vo-
πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ· ὅτι οἴδασι τὴν φω-
cem eius. Alienum autem non sequentur sed
νὴν αὐτοῦ. ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ
fugient ab eo, quia non nouerunt alienorum vocem.
φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασι τὴν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.
Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non
ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ἐκεῖνοι δὲ οὐκ
cognouerunt quæ loquebatur eis. Dixit ergo
ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. εἶπεν οὖν πάλιν
iterum Iesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα
ouium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt & la-
τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι ἦλθον, κλέπται εἰσὶ καὶ λῃ-
trones: sed non audierunt eos oues.
στραί· ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν τὰ πρόβατα.
Ego sum ostium: per me si quis introierit, saluabitur &
ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται, καὶ
introibit & egredietur, & pascua inuenies.
εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει.
Fur non venit nisi vt furetur & mactet, & per-
ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέ-
dat. Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant.
σῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν.
Ego sum pastor bonus. Pastor bonus animam
ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν
suam dat pro ouibus. Mercenarius autem & qui non
αὐτοῦ τίθησι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ
est pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum
ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον
venientem, & dimittit oues, & fugit: & lupus ra-
ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρ-
pit, & dispergit oues. Mercenarius autem fugit,
πάζει αὐτὰ, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύ-
quia mercenarius est & non curat de ouibus.
γει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προ-
Ego sum pastor bonus, & cognosco
βάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς, καὶ γινώσκω τὰ
meas, & cognoscunt me meæ,
ἐμὰ, καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμά.
Sicut nouit me Pater & ego agnosco Patrem: & animam meam pono
καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι
pro ouibus meis. Et alias oues habeo quæ non sunt
ὑπὲρ τῶν προβάτων. καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν
ex hoc ouili: & illas me oportet adducere: & vocem
ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς
meam audient: & fiet vnum ouile & vnus pastor.
μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν.
Propterea me diligit, quia ego pono animam
Διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν
meam, vt iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me:
μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμοῦ,
sed ego pono eam a memetipso. Potestatem habeo ponendi eam, &
ἀλλ᾽ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ
iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a Patre meo.
πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Missum ergo sorores* ad eum, dicentes Domine,
ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Iesus, dixit, hæc
infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei
ut glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem Je-
sus Martham, & sororem eius, & Lazarum.
Vt ergo audiuit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eo-dem lo-
co duobus diebus. Deinde post hoc dicit discipulis
suis, Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei discipuli,
Rabbi, nunc quærebant te lapidare Iudæi, & iterum vadis illuc? Respondit Iesus: Nonne duodecim
horæ sunt diei? si quis ambulauerit in die, non of-
fendit, quia lumen mundi huius videt. Si autem quis am-
bulauerit in nocte, offendit, quia lux non est in eo.
Hæc ait, & post hæc dicit eis, Lazarus amicus
noster dormit, sed vado vt a somno excitem eum.
Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, saluus erit.
Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem puta-
bant de dormitione somni dicere. Tunc ergo dixit eis
palam, Lazarus mortuus est.
& gaudeo propter vos, vt credatis, quoniam non eram ibi: sed
nunc ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur
Didymus, condiscipulis: Eamus & nos, vt moria-
mur cum eo. Venit ergo Iesus, inuenit eum qua-
tuor dies iam in monumento. Erat autem Betha-
nia iuxta Hierusalem quasi a stadia quindecim.
Multi autem de Iudæis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de
fratre suo. Martha ergo vt audiuit quia Iesus venit, obuiauit ei: Maria autem domi sedebat.
Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses hic, non
esset frater meus mortuus. Sed & nunc scio quia quæcunque
postulauerit a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Je-
sus: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: Scio
quia resurget in resurrectione in nouissimo die.
Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio & vita:
qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet. Et omnis qui
viuit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis
hoc? Ait illi: Vtique Domine: ego credidi quia tu es
Christus filius Dei in hunc mundum venisti.
Et hæc cum dixisset, abiit & vocauit Mariam sorо-
rem suam silentio, dicens: Magister adest, & vocat te.
Illa vt audiuit, surgit cito, & venit ad eum.
Nondum autem venerat Iesus in castellum, sed erat adhuc in illo loco
vbi occurrerat ei Martha. Iudæi ergo qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit & exiuit,
secuti sunt eam, dicentes: Quia vadit ad monumentum vt ploret ibi.
Ergo Maria cum venisset vbi erat Iesus, videns eum, cecidit eius ad
pedes, dicens ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus
frater meus. Iesus ergo vt vidit eam plorantem,
& non resurgentem ipsi lacrymas, & turbauit semetipsum: Et dixit:
Vbi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni & vide.
Lachrymatus est Iesus. Dixerunt ergo Iudæi: Ecce quomodo amabat eum.
Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit
oculos cæci, facere vt & hic non moreretur?
Iesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad
monumentum. Erat autem spelunca: & lapis superpositus erat ei.
Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei soror
Martha: Domine, iam fœtet: quatriduanus enim est.
Dicit ei Iesus: Non dixi tibi quoniam si credideris, videbis
gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem vbi erat mor-
tuus. At Iesus erexit oculos sursum, & dixit:
Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me.
Ego autem sciebam quia
semper me audis, sed propter turbam circumstantem
populum dixi: vt credant quia tu me misisti.
Hæc cum dixisset, voce magna clamauit, Lazare ve-
ni foras. Et prodiit mortuus ligatis manibus & pedibus fasciis, & facies illius sudario
erat ligata. Dixit eis Iesus: Soluite eum, & sinite
eum abire. Multi ergo ex Iudæis credentes in eum,
qui viderant quæ fecit Iesus.
Quidam autem ex eis abierunt ad
Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus.
Collegerunt ergo pontifices & Pharisæi concilium,
& dicebant: Quid facimus? quia hic homo multa signa
facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum:
& venient Romani, & tollent nostrum & locum & gentem.
Vnus autem ex ipsis Caiphas pontifex anni illius
illis, dixit eis: Vos nescitis quicquam, Nec cogi-
tatis quia expedit nobis vt vnus homo moriatur pro
populo, & non tota gens pereat.
Hoc autem a semetipso non dixit, sed pontifex cum esset anni illius, prophe-
tauit quia Iesus moriturus erat pro gente.
Et non pro gente tantum, sed vt & filios Dei
qui erant dispersos congregaret in vnum. Ab illo ergo
die cogitauerunt vt interficerent eum.
Iesus ergo manifeste non ambulabat apud Iudæos,
sed abiit inde in regionem iuxta desertum, in
ciuitatem quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis
suis. Et prope erat Pascha Iudæorum, & ascendерunt
multi Hierosolymam ex illa regione ante Pascha, vt purifi-
carent semetipsos. Quærebant ergo Iesum, & dicebant cum
starent in templo: Quid putatis quia non veniet
ad diem festum? Dederant autem & pontifices & Pharisæi
mandatum, vt si quis cognouerit vbi sit, indicet, vt apprehendant eum.

CAP. XII.

Ergo Iesus ante sex dies Paschæ venit in Bethania,
Vbi erat Lazarus mortuus, quem suscitauerat ex mortuis.
ubi fecerunt ei cœnam & Martha ministrabat: Lazarus
autem vnus erat ex discumbentibus cum eo.
Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici pretiosi,
& unxit pedes Iesu & extersit capillis suis pedes eius: & domus impleta est ex odore unguenti.
Dicit ergo vnus ex discipulis eius Iudas Simonis Ischa-
riotes, qui erat eum traditurus,
Quare hoc unguentum non venit
trecentis denariis, & datum est egenis?
Dixit autem hoc, non quod de cura eius pertineret ad eum,
sed quia fur erat, & loculos habebat, & ea quæ mittebantur
portabat. Dixit ergo Iesus: Sine illam, vt in diem
sepulturæ meæ seruet illud. Pauperes enim semper habetis
vobiscum: me autem non semper habetis.
Cognouit ergo turba multa ex Iudæis quia illic est, & vene-
runt non propter Iesum tantum, sed vt & Lazarum viderent quem
suscitauit ex mortuis.
Cogitauerunt autem pontifices sacerdotes vt & Lazarum interficerent.
Quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum.
In crastinum turba multa quæ venerat ad diem festum,
audiens quia venit Iesus Hierosolymam,
Acceperunt ramos palmarum, & exierunt obuiam ei: & clamabant, Hosanna, benedictus
qui venit in nomine Domini, rex Israel.
Inuenit autem Iesus asellum, & sedit super eum, sicut est
scriptum: Non timens filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinæ.
Hæc non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est
Iesus, tunc recordati sunt quia hæc erant de eo scripta,
& hæc fecerunt ei.
Testimonium ergo perhibebat turba, quæ erat cum eo, quando
Lazarum vocauit de monumento, & suscitauit eum ex mortuis.
Propterea & obuiauit ei turba:
quia audierunt eum fecisse signum.
Pharisæi ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia non
proficimus? ecce mundus totus post eum abiit.

CAP. XII. secundum Ioannem. CAP. XII. 77

Erant autem quidam Græci ex adorantibus, vt ado-
rent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philip-
pum Bethsaidæ Galilææ: & rogabant eum, di-
centes: Domine, volumus Iesum videre. Venit Philippus,
& dicit Andreæ: & rursum Andreas & Philippus dixerunt
Iesu. At Iesus respondit eis, di-
cens: Venit hora vt clarificetur filius hominis.
Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens
in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet. si autem mortuum fuerit, multum
affert fructum. Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc
mundo, in vitam æternam custodit eam. Si mihi ministrat quis,
me sequatur: & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Et si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater.
Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, fac me
ex hora hac. Sed propter hoc veni in horam hanc.
Pater, clarifica tuum nomen. Venit ergo vox de cælo, Et clarificaui, & iterum clarificabo.
Ergo turba quæ stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum.
Alij dicebant: Angelus ei locutus est. Respondit
Iesus, & dixit: Non propter me hæc vox facta est, sed propter vos.
Nunc iudicium est mundi: nunc princeps mundi huius
eiicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra,
omnia traham ad meipsum. Hoc autem dicebat, significans
qua morte moriturus esset.
Respondit ei turba: Nos audiuimus ex lege
quia Christus manet in æternum: & quomodo tu dicis: Oportet exal-
tari filium hominis? Quis est iste filius hominis?
Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum lumen in vobis est.
Ambulate dum lucem habetis, vt non tenebræ vos
comprehendant: & qui ambulat in tenebris, nescit quo uadat.
Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filij lucis sitis.
Hæc locutus est Iesus: & abiit & abscondit se ab eis.
Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum:
vt sermo Isaiæ prophetæ implerетur, quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? &
brachium Domini cui reuelatum est?
Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias:
Excæcauit eorum oculos, & indurauit cor eorum: vt non videant oculis, & intelligant corde, & conuertantur, & sanem eos.
Hæc dixit Isaias quando vidit gloriam eius, & locutus est de eo.
Verumtamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, vt non synagogæ fierent.
Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.
Iesus autem clamauit & dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me.
Et qui videt me, videt eum qui misit me.
Ego lux in mundum veni: vt omnis qui credit in me, in tenebris non maneat.
Et si quis audierit verba mea, & non custodierit, ego non iudico eum: non enim veni vt iudicem mundum, sed vt saluificem mundum.
Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die.
Quia ego ex meipso non sum locutus: sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar.
Et scio quia mandatum eius vita æterna est. Quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAP. XIII.

Ante diem autem festum Paschæ, sciens Iesus quia venit hora eius vt transeat
ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos.
Et cœna facta, cum diabolus iam misisset in cor vt tradat eum Iudas Simonis Iscariotes,
Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exiit, & ad Deum vadit,
Surgit a cœna, & ponit vestimenta sua: & cum accepisset linteum, præcinxit se.
Deinde mittit aquam in pelui, & cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus.
Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lauas pedes?
Respondit Iesus, & dixit ei: Quod ego facio tu nescis modo, scies autem postea.
Dicit ei Petrus: Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Iesus: Si non lauero te, non habebis partem mecum.
Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed & manus & caput.
Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non indiget nisi vt pedes lauet, sed est mundus totus: & vos mundi estis, sed non omnes.
Sciebat enim traditorem suum: propterea dixit: Non estis mundi omnes.
Postquam ergo lauit pedes eorum, & accepit vestimenta sua, cum recubuisset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis?
Vos vocatis me Magister & Domine: & bene dicitis, sum etenim.
Si ergo ego laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes.
Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.
Amen, amen dico vobis, non est seruus maior domino suo: neque apostolus maior est eo qui misit illum.
Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.
Non de omnibus vestrum dico: ego scio quos elegerim: sed vt impleatur scriptura: Qui manducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum suum.
Amodo dico vobis antequam fiat: vt cum factum fuerit, credatis quia ego sum.
Amen, amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum qui misit me.
Cum hæc dixisset Iesus, turbatus est spiritu: & protestatus est, & dixit: Amen, amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me.
Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli hæsitantes de quo dicebat.
Erat autem recumbens vnus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus.
Annuit ergo huic Simon Petrus, vt interrogaret quis esset de quo dicebat.
Cum ergo recubuisset ille sic super pectus Iesu, dicit ei: Domine, quis est?
Respondit Iesus: Ille est cui ego intinctum panem porrexero. Et intinxit panem, & dat Iudæ Simonis Iscariotis.
Et post buccellam introiuit in illum Satanas. Dicit ergo ei Iesus: Quod facis fac citius.
Hoc autem nemo scit discumbentium ad quid dixerit ei.
Quidam enim putabant quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus: Eme ea quæ opus habemus ad diem festum: aut egenis vt aliquid daret.
Cum ergo accepisset ille buccellam, exiit continuo. Erat autem nox.
Cum ergo exisset dicit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis, & Deus clarificatus est in eo.
Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso, & continuo clarificabit eum.
Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quæretis me: & sicut dixi Iudæis, quo ego vado vos non potestis venire, & vobis dico modo.
Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem: sicut dilexi vos, vt & vos diligatis inuicem.
In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.
Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit ei Iesus: Quo ego vado non potes me modo sequi, sequeris autem postea.
Ait ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam.
Respondit Iesus: Animam tuam pro me ponis? Amen, amen dico tibi, non cantabit gallus donec ter me negabis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diuersum enim gloriam hominum magis quam
ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν
δόξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν, καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων εἰς
me, non credit in me, sed in eum qui misit me. 44
ἐμὲ, οὐκ ἐμὲ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με.
Et, qui videt me, videt eum qui misit me. 45
καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.
Ego lux in mundum veni: vt omnis * credens in
ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς 46
me, in tenebris non maneat. Et si quis mea audierit
ἐμὲ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν 47
verba, & non * custodierit, ego non iudico eum: non enim veni
ῥημάτων, κἀ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον
vt iudicem mundum, sed vt saluificem mundum. * Reiicit
ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν 48
me, & non * accipit verba mea, habet * iudicantem eum:
ἐμὲ, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν.
sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die.
ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49
Quia ego ex meipso non sum locutus, sed * qui misit me Pa-
ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πα- 50
ter, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam & quid loquar.
τὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.
Et scio quia mandatum eius vita aeterna est. Quæ ergo loquor
καὶ οἶδα ὅτι ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ
ego, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.
ἐγὼ, καθὼς εἶπέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ.

CAP. XIII. ιγ'.

Ante autem diem festum Paschæ, sciens * Iesus quia venit
Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν 1
eius hora, vt transeat ex hoc mundo ad Patrem:
αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα,
cum dilexisset * suos qui erant in mundo, in finem dilexit
ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ὄντας ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησε
eos. Et cœna facta, * cum diabolus iam misisset in
αὐτούς. καὶ δείπνου γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκό-
cor * Iudæ Simonis Iscariotæ, vt traderet eum:
τος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ· 2
sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia a Deo exiit,
εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ 3
& * ad Deum vadit, surgit a cœna, & ponit vestimenta sua:
καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια
& cum accepisset linteum, præcinxit se. Deinde mittit aquam
καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν. εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα
in * pelue, & cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere linteo
καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν
quo erat præcinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit
τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον. καὶ λέγει
ei Petrus: Domine, tu mihi lauas pedes? Respondit Iesus, & dixit
αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, σὺ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
ei: Quod ego facio tu nescis modo, scies autem postea.
αὐτῷ, ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.
Dicit ei Petrus: Non lauabis mihi pedes in æternum. Respondit
λέγει αὐτῷ Πέτρος, οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη
ei Iesus: Si non lauero te, non habebis partem mecum.
αὐτῷ Ἰησοῦς, ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.
Dicit ei Simon Petrus: Domine, non pedes meos tantum,
λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον,
sed & manus & caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non indiget
ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος οὐ χρείαν
nisi vt pedes lauet, sed * mundus est totus: & vos mundi estis,
ἔχει εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.
sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui * traderet
ἀλλ' οὐχὶ πάντες ὑμεῖς. ᾔδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, οὐχὶ πάντες
eum. Quando ergo lauit pedes eorum, & accepit vestimenta sua,
καθαροί ἐστε. ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
recubuit iterum, & dixit eis: Scitis quid fecerim vobis?
ἀνέπεσε πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;
Vos vocatis me Magister & Domine: & bene dicitis, sum
ὑμεῖς φωνεῖτέ με, ὁ διδάσκα-
lus, & Dominus & Magister: & pulchre dicitis: sum enim.
λος, καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γὰρ.
Si ergo ego lauo pedes vestros Dominus & Magister, & vos
εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς
debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis:
ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν,
vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.
ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.
Amen amen dico vobis, non est seruus maior dominum suo:
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ,
neque apostolus maior eo qui misit illum. Si hæc scitis, beati
οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε,
eritis si feceritis ea.
ἐὰν ποιῆτε αὐτά.

Non de omnibus vobis dico ego: scio quos elegerim,
οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην.
sed vt scriptura adimpleatur. * Manducans mecum panem,
ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον,
leuauit contra me calcaneum suum. A modo dico vobis,
ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν
antequam fiat, vt cum factum fuerit, credatis quia ego sum.
πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε γενόμενον ὅτι ἐγώ εἰμι.
Amen amen dico vobis, * accipiens si quem misero,
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἐάν τινα πέμψω,
me accipit: * qui autem me accipit, accipit * eum qui me misit.
ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά
me. Hæc dicens Iesus, turbatus est spiritu, & *
με. ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ *
protestatus est, & dixit: Amen, amen dico vobi, quia vnus ex vobis
ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν, ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν
tradet me. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli,
παραδώσει με. ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ,
dubii de quo diceret. Erat autem recumbens vnus ex
ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς ἐκ
discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus.
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς.
Annuit ergo huic Simon Petrus * per conscium, Quis
νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος * πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ
dicat. * Incumbens autem ille super pectus Iesu, dixit
λέγει. * ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει
ei: Domine, quis est?
αὐτῷ, κύριε, τίς ἐστιν;
Respondit Iesus: Ille est
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν
cui ego intinctum panem porrexero. Et intingens panem,
ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον. καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον,
dedit Iudæ Simonis Iscariotæ. Et post buccellam
δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτου. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον
tunc introiuit in eum Satanas. Dixit ergo ei Iesus:
τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Quod facis, fac citius. Hoc autem nemo scivit
Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων
ex omnibus qui recumbebant, ad quid dixerit ei.
πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ
Iesus. Et quidam existimabant, quoniam loculos habebat Iudas, quod
Ἰησοῦς. καὶ ἐνόμιζόν τινες ὅτι ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ
dicat ei Iesus: Eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festum,
Ἰησοῦς, ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν,
aut egenis vt aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam,
ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. λαβὼν οὖν ἐκεῖνος τὸ ψωμίον,
exiit continuo. Erat autem nox.
ἐξῆλθεν εὐθέως. ἦν δὲ νύξ.
Cum ergo exisset, dicit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis:
Ὅτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς, νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
Deus clarificatus est in eo.
που, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ·
Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in
εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν
semetipso, & * confestim clarificabit eum.
αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, * καὶ εὐθὺς δοξάσει
Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quæretis me: & sicut
αὐτόν. τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με· καὶ καθὼς
dixi Iudæis, quo ego vado, vos non potestis venire:
εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν·
& vobis dico modo. Mandatum nouum do vobis,
καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν,
vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos, vt & vos
ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς
diligatis inuicem. In hoc cognoscent omnes quia
ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ * γνώσονται πάντες ὅτι
mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad inuicem.
ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.
Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit
Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη
ei Iesus: Quo ego vado, non potes me modo se-
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολου-
qui, sequeris autem postea. Dicit ei Petrus:
θῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος,
Quare non possum te sequi modo? animam meam pro
Διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου
te ponam. Respondit ei Iesus: Animam tuam
περὶ σοῦ θήσω. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, * τὴν ψυχήν σου
pro me pones? Amen, amen dico tibi, non galli-
ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φω-
cinabit gallus donec me ter negaueris.
νήσει, ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

CAP. XIIII. ιδ'.

Non turbetur vestrum cor: * Creditis in Deum, & * Ne turbet
Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεὸν, καὶ * pelle-
in me credite. In domo Patris mei mansiones multæ
ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί
sunt. Si quo minus, dixissem vobis: Vado parare locum vobis.
εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν, πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον
Et si abiero, & præparauero vobis locum, iterum
ὑμῖν. καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν
venio, & assumam vos ad meipsum: vt vbi sum ego,
ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ
& vos sitis. Et quo ego vado scitis, & viam scitis.
καὶ ὑμεῖς ἦτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδὸν οἴδατε.
Dicit ei Thomas: Domine, nescimus
Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, κύριε, οὐκ οἴδαμεν
quo vadis, & quomodo possimus viam scire?
ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;
Dicit ei Iesus: Ego sum via, & veritas, &
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ
vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me.
ζωή. οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.
Si cognouissetis me, & Patrem meum cognouissetis vtique: & a modo
Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπ' ἄρτι
cognoscetis eum, & vidistis eum. Dicit ei Philippus:
γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν. λέγει αὐτῷ Φίλιπ-
Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.
πος, κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.
Dicit ei Iesus: Tantum tempus vobiscum sum, & non
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ
cognouisti me, Philippe? Qui videt me, videt Patrem: &
ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ
quomodo tu dicis: Ostende nobis Patrem? Non credis quia
πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι
ego in Patre, & Pater in me est? Verba quæ ego
ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ
loquor vobis, a meipso non loquor. * Pater autem in me
λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· * ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ
manens, ipse facit opera. * Credite mihi quia ego in Pa-
μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. * πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πα-
tre, & Pater in me est: alioquin propter opera ipsa credi-
τρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύε-
te mihi. Amen, amen dico vobis, * credens in me, opera
τέ μοι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα
quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet quia
ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι
ego ad Patrem meum vado. Et quodcumque petieritis
ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε
in nomine meo, hoc faciam: vt glorificetur Pater in
ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ
filio. Si quid petieritis in nomine meo, ego faciam.
υἱῷ. ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.
Si diligitis me, mandata mea seruate.
ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς μου τηρήσατε·
Et ego rogabo Patrem & alium paracletum dabit
κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει
vobis, vt maneat vobiscum in æternum, spiritum veri-
ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν ᾖ εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀλη-
tatis, quem mundus non potest accipere: quia non videt eum, nec
θείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν· ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ
scit eum. Vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manet,
γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει,
& in vobis erit.
καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.
Non relinquam vos orphanos: veniam
Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι
ad vos. Adhuc modicum, & mundus me amplius non videt.
πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ.
Vos autem videtis me, quia ego viuo, & vos viuetis.
ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσετε.
In illo die cognoscetis vos quia ego in Patre
Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί
meo, & vos in me, & ego in vobis. Habens mandata
μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Ἔχων ἐντολὰς
mea, & seruans ea: ille est qui diligit me. Qui autem diligit
μου, καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν
me, diligetur a Patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.
με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ ἀγαπήσω
αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. Dicit ei Iudas,
Domine, quid factum est quia nobis manifestaturus
Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανί-
es teipsum, & non mundo? Respondit Iesus, &
ζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ
dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit & Pa-
εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πα-
ter meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem
τήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν * ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν
apud eum faciemus. Qui non diligit me, sermones meos
παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου
non seruat. Et * sermonem quem audistis, non est meus, sed Pa-
οὐ τηρεῖ. καὶ * τὸν λόγον ὃν ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμ-
tris mei qui misit me.
ψαντός με πατρός.
Hæc locutus sum vobis, apud vos
Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν
manens. At paracletus * Spiritus sanctus, quem mittet
μένων. ὁ δὲ παράκλητος * τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει
Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia: &
ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ
suggeret vobis omnia quæcumque dixero vobis. Pacem relinquo
ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ ἂν εἴπω ὑμῖν. εἰρήνην ἀφίημι
vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat
ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδω-
eo do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque
σιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ

formidet. Audistis quia ego dixi vobis: Vado & venio
δειλιάτω. ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι
ad vos. Si diligeretis me, gauderetis vtique quia vado, Vado
πρὸς ὑμᾶς· εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἄν, ὅτι εἶπον, πορεύομαι
ad Patrem: quia Pater meus maior me est.
πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μού ἐστι.
Et nunc dixi vobis * ante fieri, vt cum factum fuerit, credatis.
καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πι-
Iam non multa loquar vobiscum. Venit enim
στεύσητε. οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ
princeps huius mundi huius, & in me non habet quidquam.
ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν.
Sed vt cognoscat mundus quia diligo Patrem: & sicut
ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς
mandatum dedit mihi Pater, sic facio: surgite, eamus hinc.
ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ· ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

CAP. XV. ιε.

Ego sum vitis vera: & Pater meus agri-
Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωρ-
cola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum:
γός ἐστι. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτὸ·
& omnem fructum * ferentem, purgat eum, vt plus fructum * qui fert
καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν * plus
afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum
φέρῃ. ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα
vobis. Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non
ὑμῖν. μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ
potest fructum ferre a semetipso nisi manserit in vite:
δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ,
sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vi-
οὕτε καὶ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. ἐγώ εἰμι ἄμ-
tis, vos palmites. * Qui manet
πελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ
in me, & ego in eo, * qui manet
hic fert fructum multum: quia sine me non potestis facere
οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν
nihil. Si non quis manserit in me, * proiectus foras est
οὐδέν. ἐάν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆ-
mittetur
ma & exaruit: & colligunt eos, & in ignem mit-
& arescet: & colligent eum, & in ignem mit-
tunt, & ardent. Si manseritis in me, & verba mea
tent, & ardet. * ἐηραίνω
μα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλ-
λουσι, καὶ καίεται. ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ῥήματά μου
in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis.
ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.
In hoc * clarificatus est Pater meus, vt fructum plurimum affe-
ἐν τούτῳ * ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέ-
ratis & efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me
ρητε, καὶ γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς ἠγάπησέ με ὁ
Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea.
πατὴρ, κἀγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.
Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea:
ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου,
sicut & ego præcepta Patris mei seruaui, & maneo eius
καθὼς κἀγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ
in dilectione. Hæc locutus sum vobis, vt gaudium meum
ἐν τῇ ἀγάπῃ. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρά * ἡ ἐμὴ
in vobis maneat, & gaudium vestrum impleatur. Hoc est præ- * sit
ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν-
ceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.
τολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.
Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt quis animam suam
μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ponat pro amicis suis. Vos amici mei estis, si fece-
θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐὰν ποι-
ritis quæcumque ego præcipio vobis. Non amplius dicam vos seruos,
ἦτε ἃ ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους,
quia seruus nescit quid faciat eius dominus. Vos autem dixi
ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα
amicos: quia omnia quæcumque audiui a Patre meo, notaui vobis.
φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν.
Non vos me elegistis, sed ego elegi vos: &
Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ
posui vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fru-
ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρ-
ctus vester permaneat: vt quodcumque petieritis Patrem in nomi-
πὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόμα-
ne meo, det vobis. Hæc mando vobis, vt diligatis
τί μου, δῷ ὑμῖν. ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε
inuicem. Si mundus vos odit, scitote quia me
ἀλλήλους. εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ
prius vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus
πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκε. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος
quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego
ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξε-
elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.
λεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
Memores estote sermonis quem ego dixi vobis: Non est seruus
μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, οὐκ ἔστι δοῦλος
maior domino suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur.
μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fi formorum mei fitamarum: & vestrum seruabunt.
εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸ ὑμέτερον τηρήσουσιν.
Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum:
ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου,
quia nesciunt *mittentem me.
ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με.
si non venissem, & locutus fuissem
εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα
eis, peccatum non haberent: nunc autē excusationem non habent de
αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ πεφάνται καὶ ἑωράκασι καὶ
peccato suo.
τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν.
† Me odit, & Patrem meum odit.
ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.
si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit,
εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν,
peccatum non haberent: nunc autē & viderunt, & odierunt &
ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι καὶ
me, & Patrem meum.
ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου.
sed vt adimpleatur sermo ille,
ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ
† odio habuerunt
post in Lege eorum Quia *absque causa
γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, ὅτι ἐμίησάν με δωρεάν.
Cum autē venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à
Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ
Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre pro-
τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπο-
† testimonium perhibebit
cedit: ille testimoniū de me.
ρεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.
† testimonium perhibebitis
& vos autem testi-
κἀμεῖς δὲ μαρτυ-
*mecum
monium, quia ab initio mecum estis.
ρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

CAP. XVI. ιε'.

Hæc locutus sum vobis, vt non scandalizemini.
Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε·
Absque vllo magis futuri vsu: sed ad vrgendum id, quod
ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα
omnia *quæ necessario
πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.
habituros sit præ-
fixurus.
Et hæc fecerunt vobis, quia non nouerunt Patrem,
καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα,
nec me. sed hæc locutus sum vobis, vt cùm venerit
οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ
hora, reminiscamini eorum, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis
ὥρα αὐτῶν, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν
ab initio non dixi, quia vobiscum eram.
ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω
ad eum qui misit me,
πρὸς τὸν πέμψαντά με,
& nemo ex vobis interrogat me, Quò
καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ
vadis? sed quia hæc locutus sum vobis, triſtitia impleuit
ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλή-
cor vestrum.
ρωκεν
sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis vt ego
τὴν καρδίαν ὑμῶν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω
abeam. Si enim ego non abiero, Paraclitus non veniet ad vos:
ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω,
si autem abiero, mittam eum ad vos.
ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ,
& cùm venerit ille, arguet mundum de peccato, & de
καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ
iustitia, & de iudicio: De peccato quidem, quia non credunt in me:
δικαιοσύνης, καὶ περὶ κρίσεως· περὶ μὲν ἁμαρτίας, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ.
De iustitia verò, quia ad Patrem meum vado, &
περὶ δὲ δικαιοσύνης, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ
amplius me non videbitis.
οὐκέτι θεωρεῖτέ με.
De iudicio verò, quia princeps
περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων
huius mundi iudicatus est.
τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.
Adhuc multa habeo dicere vobis, sed
Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ'
non potestis portare modò.
οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.
Cùm autem venerit ille
ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος,
Spiritus veritatis, docebit vos per omnem veritatem.
πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν·
non enim loquetur à semetipso, sed quæcumque audiet loquetur &
οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ
quæ ventura sunt annunciabit vobis. Ille me clarificabit: quia
τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι
de meo accipiet, & annunciabit vobis. Omnia quæcumque habet
ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. πάντα ὅσα ἔχει
Pater, mea sunt. propterea dixi quòd de meo accipiet, & annunciabit vobis.
Pater, mea sunt. propterea dixi quòd de meo accipiet, & annunciabit vobis.
† Propterea dixi quòd de meo accipiet, & annunciabit vobis.
ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ
annunciabit vobis. Modicum & non videbitis me: & iterum
ἀναγγελεῖ ὑμῖν. μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν
modicum, & videbitis me: quia vado ad Patrem.
μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.
Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem: Quid
Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, τί ἐστι
hoc quod dicit nobis: Modicum, & non videbitis me: & iterum
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν
modicum, & videbitis me: & quia ego vado ad Patrem?
μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, καὶ ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;
Dicebant ergo: Hoc quid est quod dicit, Modicum? nescimus
ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστὶ τὸ λέγει, μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί
quid loquitur. Cognouit autem Iesus quia volebant eum interrogare &
λαλεῖ. ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶ-

dixit eis: De hoc quæritis *inter vos
πεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον,
Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me,
μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με,
Amen, amen dico vobis, quia flebitis & plorabitis
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε
vos, & mundus gaudebit: vos autem contristabimini: sed
ὑμεῖς· ὁ δὲ κόσμος χαρήσει· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ † λύπη ὑμῶν
tristitia vestra in gaudium *fiet.
εἰς χαρὰν γενήσεται.
Mulier cum parit, triſti-
† vertetur
γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύ-
tiam habet, quia venit hora eius: cùm autem peperit puerum, non
πην ἔχει, ὅτι ἐλήλυθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ
† peperit
ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρω-
† iam
† natus
πος εἰς τὸν κόσμον. Et vos igitur triſtitiam quidem nunc habetis,
† quidem
iterum autem videbo vos: & gaudebit vestrum cor, & gaudium
πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσει ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν
vestrum nemo tollet à vobis.
χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς
Et in illo die
ἀρεῖ ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
me non interrogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis, *quod quæcumque
ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν
† quid
petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.
αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν.
Vsque modò non petistis quicquam in
ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ
nomine meo. Petite, & accipietis: vt gaudium vestrum sit
λήψεσθε· ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
plenum.
Hæc in
ταῦτα ἐν
prouerbiis locutus sum vobis. sed venit hora cùm non *amplius in
παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν
† iam
prouerbiis loquar vobis, sed palàm de Patre
παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς
annunciabo vobis. In illo die in nomine meo
ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου
petetis: & non dico vobis quia ego rogabo Patrem de
αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ
vobis. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me a-
ὑμῶν. αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πε-
mastis, & credidistis quia ego à Deo exiui.
φιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον.
Exiui à
Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον·
Pater, & venio in mundum:
πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.
Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palàm lo-
Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἰδὲ νῦν παῤῥησίᾳ λα-
queris, & prouerbium nullum dicis. Nunc scimus quia
λεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις·
νῦν οἴδαμεν ὅτι
scis omnia, & non opus habes vt quis te interroget: in hoc
οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ
credimus quia à Deo existi. Respondit eis Iesus:
πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰη-
Ecce, venit hora, & iam venit,
σοῦς, Ἄρτι πιστεύετε;
ἰδοὺ ἔρχεται
vt dispergamini vnusquisque in
ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν,
proprios, & me solum relinquatis: & non
ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ
sum solus, quia Pater *mecum est. Hæc locutus sum
εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι. ταῦτα λελάληκα
vobis, vt in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis:
ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε·
sed confidite, ego vici mundum.
ἀλλὰ θαρσεῖτε· ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

CAP. XVII. ιζ'.

Hæc locutus est Iesus, & *sublatis
Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ † ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
in cælum, oculis suis dixit: Pater, venit hora, clarifica tuum
εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶπε, Πάτερ, ἦλθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν
Filium, vt & Filius tuus † clarificet te.
υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε.
Sicut dedisti ei
† clarificet
καθὼς ἔδωκας αὐτῷ
† potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det
ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ
eis vitam æternam. Hæc autem est æterna vita, vt
αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα
cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum
γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν
Christum. Ego te clarificaui super terram: opus consummaui
† clarificauit
Χριστόν. ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα
† clarifica
quod dedisti mihi vt faciam. Et nunc clarifica me tu Pater
ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. καὶ νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ
† clarificet
apud temetipsum, † claritate quam habui priusquam mundus
παρὰ σεαυτῷ, † τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι
apud te. Manifestaui nomen
παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς
tuum hominibus quos
dedisti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti:
δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας,
& sermonem tuum seruauerunt.
καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.
Nunc cognouerunt quia omnia quæ
νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα
dedisti mihi, abs te sunt. Quia verba quæ dedisti
δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ εἰσιν. ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς

mihi, dedi eis: & isti acceperunt & cognouerunt vere
μοι, δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς
quia à te exiui, & crediderunt quia tu me misisti.
ὅτι παρά σου ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
Ego pro eis rogo. Non pro mundo rogo, sed
Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ
pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt. Et mea omnia
περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι· καὶ τὰ ἐμὰ πάντα
tua sunt, & tua mea: & clarificatus sum in eis.
σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.
Et non amplius sum in mundo: & hi in mundo sunt,
καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσὶ,
& ego ad te venio. Pater sancte, serua eos in
καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ
nomine tuo quos dedisti mihi, vt sint vnum sicut *& nos.
ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς.
Cùm essem cum eis *in mundo, ego seruabam eos
ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν
in nomine tuo. Quos dedisti mihi custodiui: & nemo ex
τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ
eis periit, † nisi filius perditionis, vt Scriptura im-
† quod
αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
pleatur. Nunc autem ad te venio: & hæc loquor in
ρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι· καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ
mundo, vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis.
κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς.
Ego dedi eis sermonem tuum: & mundus odio habuit
ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν
eos, quia non sunt de mundo, sicut *ego non sum de
αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
mundo. Non rogo vt tollas eos de mundo, sed
κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ'
vt serues eos à malo. De mundo non sunt
ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ,
sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in
καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ
veritate tua. Sermo tuus veritas est. Sicut me
ἀληθείᾳ σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθὼς ἐμὲ
misisti in mundum, & ego misi eos in mundum.
ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον·
Et pro eis ego sanctifico meipsum, vt & ipsi sint
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν
sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantùm,
ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον,
sed & pro *credentibus per verbum eorum in me:
ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ·
Vt omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in
ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν
te, vt & ipsi in nobis vnum sint: vt mundus credat quia tu
σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ ὅτι σύ
me misisti. Et ego claritatem quam dedisti mihi, de-
με ἀπέστειλας. κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδω-
di eis: vt sint vnum, sicut & nos vnum sumus.
κα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ἓν ἐσμεν.
Ego in eis, & tu in me: vt sint consummati in
ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοὶ, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς
vnum: & vt cognoscat mundus quia tu me misisti, & dile-
ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἠγα-
xisti eos, sicut me dilexisti. Pater, quos dedi-
πησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. πάτερ, οὓς δέδω-
sti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint *tecum me:
κάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ,
vt videant claritatem meam quam dedisti mihi: quia dilexisti
ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς
me ante constitutionem mundi. Pater iuste, & mundus
με πρὸ καταβολῆς κόσμου. πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος
te non cognouit, ego autē te cognoui & hi cognouerunt quia tu me mi-
σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέ-
sisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam:
στειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω,
vt dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.
ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη'.

Hæc *dixit Iesus, egressus est cum discipulis suis
Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
trans torrentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit
πέραν τοῦ χειμάῤῥου τοῦ Κέδρου, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν
ipse, & discipuli eius. Sciebat autē & Iudas qui
αὐτὸς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παρα-
tradebat eum, locum: quia frequenter conuenerat Iesus illuc
διδοὺς αὐτὸν, τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ
cum discipulis suis. Ergo Iudas *cohortem,
μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν † σπεῖραν,
& de *principibus Sacerdotum & Pharisæis ministros: venit illuc cum
καὶ ἐκ τῶν † ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ
laternis, & lampadibus, & armis. Iesus itaque sciens omnia
φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ
* cohortem ligare, vel
ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε;

Responderunt ei Iesum Nazarenum. Dicit eis Ie-
ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰη-
sus: Ego sum. Stabat autem & Iudas ipse tradens eum, cum
σοῦς, Ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν,
ipsis. Vt ergo dixit eis, Ego sum, abierunt in
μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπον αὐτοῖς, ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς
* cohortem
τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. πάλιν οὖν ἐπηρώ-
† in terram.
τησεν αὐτούς, Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.
† illi autem
Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum. Si ergo me quæ-
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζη-
tis, sinite hos abire. Vt impleretur sermo quem
τεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπαγέτω. ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν
dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam.
εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.
Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percus-
Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαι-
sit * principis Sacerdotum seruum, & abscidit eius auriculam dex-
σε τὸν † ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψε αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ
teram. Erat autē nomen seruo Malchus. Dixit ergo Ie-
δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰη-
sus Petro: † Mitte gladium tuum in vaginam. Ca-
σοῦς τῷ Πέτρῳ, † βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην· τὸ πο-
licem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?
τήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατὴρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;
Ergo cohors, & tribunus, & ministri Iudæorum
Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων
comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum:
συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν·
& adduxerunt eum
καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν
ad Annam primum, erat enim socer Caiphæ, qui erat pon-
πρὸς Ἄνναν πρῶτον, ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρ-
* Pontifex
χιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβου-
* qui consilium
dederat
λεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν
† pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, &
† moti
ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ
alius discipulus. At discipulus ille erat notus † principi
ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρ-
* autem
† Pontificis
Sacerdotis & introiuit Iesu in atrium * principis Sacerdotum.
† Pontificis
χιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως·
* autem
Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discí-
Πέτρος δὲ εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μα-
† ad portam
pulus alius qui erat notus † principi Sacerdotum & dixit o-
θητὴς ὁ ἄλλος, ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυ-
† Pontifici
& introduxit Petrum. Dicit ergo ancilla o-
ρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυ-
stiaria Petro: Nunquid & tu ex discipulis es hominis
ρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου
* Iesu? Dicit ille: Non sum. Stabant autem serui
τούτου; Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι
& ministri † prunam fecerunt, quia frigus erat: & calefa-
* ad prunas
καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερ-
† & ciebant se. erat autē cum eis & Petrus, stans, & calefaciens se.
μαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.
Ergo * principis Sacerdotis interrogauit Iesum de discipulis suis,
Ὁ οὖν † ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
† Pontifex
& de doctrina eius. Respondit ei
καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Ego palàm locutus sum mundo: ego semper docui in
Ἐγὼ παῤῥησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ
synagoga & in templo, quò † omnes Iudæi conueniunt:
† omnes
συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται,
& in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? in-
καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· τί με ἐρωτᾷς; ἐπε-
terroga * audientes, quid locutus sim ipsis: ecce, hi sciunt
ρώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν
† ante quid au-
dierunt
quæ dixerim ego. Hæc autem * ea dicente, vnus assistentium
ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν
assistens dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes
παρεστηκὼς ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ
* principi Sacerdotum? Respondit ei Iesus: Si malè locu-
* Pontifici?
ἀρχιερεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλά-
† sed si bonè, quid me cædis?
* testimonium
perhibe
λησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;
Misit
eum Annas ligatum ad Caiphan
† bene,
Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν
* principem Sacerdotum. Erat autē Simon Petrus stans, & calefaciens se.
† Pontificem.
ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.
Dixerunt ergo ei: * Num & tu ex discipulis eius es? Negauit
* Numquid
Εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο
ille, & dixit: Non sum. Dicit vnus ex seruis * principis
† ei
ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. Λέγει εἷς ἐκ τῶν † δούλων τοῦ ἀρχι-
* Pontificis
Sacerdotis, cognatus eius † cui absciderat Petrus auriculam? Non ego te
† eius cui abscidit
Petrus
ἐρέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, οὐκ ἐγώ σε
vidi in horto cum illo? Ideirco ego negauit Pe-
* Nonne
εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέ-
trus: & statim gallus cecinit.
τρος, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Additum ergo latus, & Christus in
ἀγνωμ κειμενον ὅπου ἦν τεθνηκὼς καὶ τὸ σουδάριον 28
ejus non erat mandi & ipsi non imminent in praetorium,
δὲ ἀπὸ μέρους, ἀλλὰ κατὰ ἓν ἐντετυλιγμένον εἰς τὸ ἀφεστηκὸς
vt non contaminarentur sed in mundicentur Paschæ.
ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φαγωσι τὸ πάσχα.

*Iudæi, Venit ergo Pilatus ad eos, & dixit: Quem accu- 29
ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου καὶ τοῦ ἄλλου
Dominum illum adorabo hominem hunc? Respondentes & 30
τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες
dixerunt ei: Salem esse hic malefactor, non respectu crudelitatis
ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν
eius in eum, sed quia contra Cæsarem facere videbatur. Ille
αὐτοῦ τὰ σκέλη· ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν
autem ut audiuit, quod de potestate Herodis esset, misit eum
πλευρὰν ἔνυξε, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ
ad eum. Dicta ergo ita Pilatus, accepto cum eo, 31
ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία·
& de eius regno vellum, iudicare eum. Direxit ergo ei Iu-
κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε.
dæos, dicens: Ecce rex vester. Illi autem clamabant: 32
ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται
Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem 33
αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.
vestrum crucifigam? Responderunt pontifices: Non habemus
Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλᾶτον Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας,
regem, nisi Cæsarem. Tunc ergo tradidit eum illis, ut 34
ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,
crucifigeretur. Suscepérunt autem Iesum, & eduxérunt.
ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν
Et bajulans sibi crucem, exiuit in eum qui dicitur Cal- 35
καὶ ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν
uariæ locum, & Hebraice dicitur Golgotha, ubi eum cru-
πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης
cifixerunt, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem
ὡσεὶ λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν
Iesum. Scripsit autem & titulum Pilatus, & posuit 36
αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις
super crucem. Erat autem scriptum: IESVS NAZA-
ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ
RENVS REX IVDÆORVM. Hunc ergo titulum multi legerunt 37
κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος. ἐκεῖ οὖν
Iudæi, quia prope erat locus ciuitati vbi crucifixus
διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν
est Iesus. Et erat scriptum Hebraice, Græce, Latine.
τὸν Ἰησοῦν.

CAP. XIX. κθ'.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἔρχεται
Sabbatorum Maria Magdalene venit
πρωΐ σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον
mane tenebris adhuc existentibus, ad monumentum: & videt lapidem
ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα
sublatum de monumento. Currit ergo, & venit ad Si-
καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς·
monem Petrum, & ad alium discipulum quem diligebat Iesus,
ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν
& dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento: & nescimus
αὐτόν. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἤρχοντο
vbi posuerint eum. Exiit ergo Petrus & alius discí-
πρὸς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς
pulus, & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul,
προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον.
& ille discipulus præcucurrit citius Petro: & venit
καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι εἰσῆλθεν.
primus ad monumentum. Et inclinans vidit
ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
posita linteamina: non tamen introiuit. Venit ergo & Simon
μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν
Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum: &
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς
videt linteamina posita. Et sudarium quod fuerat super
ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος

discipulus *sessum primus ad monumentum: & vidit, & cre- *qui venerat
μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπί-
didit. Nondum enim sciebant scripturam, quia oportet eum a- *oportuit
στευσεν· οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ
mortuis resurgere. Abierunt ergo rursum ad semetipsos
νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς
discipuli. Maria autem stabat ad monumentum
οἱ μαθηταί. μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον
plorans foris. Dum ergo fleret, inclinauit se in monumentum: *de profecit
κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον·
Et vidit duos angelos in albis, sedentes, vnum
καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα
ad caput, & vnum ad pedes, vbi positum fuerat cor-
πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶ-
pus Iesu. Et dicunt ei illi: Mulier, quid ploras?
μα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, γύναι, τί κλαίεις;
Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum: & nescio vbi posuerint
λέγει αὐτοῖς, ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν
eum. Et hæc *cum dixisset, conuersa est in *eadem post, & vi- *cum dixisset,
αὐτόν. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεω-
dit Iesum stantem: & non scibat quia Iesus est.
ρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστι.
Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa *Et
λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκεί-
existimans quia hortulanus *esset, dicit ei: Domine, si tu sustu- *esset,
νη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ, κύριε, εἰ σὺ ἐβα-
listi eum, dicito mihi vbi posuisti eum: & ego eum tollam.
στασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ.
Dicit ei Iesus Maria. Conuersa illa dicit ei:
λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ,
Rabboni (quod dicitur, Magister.) Dicit ei Iesus: *Noli me tan- *Noli me
ῥαββουνί, ὃ λέγει, διδάσκαλε. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, μή
gere. *Nondum enim ascendi ad Patrem meum: vade
μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου. πορεύ-
autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad
ου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, ἀναβαίνω πρὸς
Patrem meum & Patrem vestrum, & Deum meum & Deum vestrum.
τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν.
Venit Maria Magdalene annuntians discipu-
ἔρχεται μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθη-
lis, Quia *vidi Dominum, & hæc dixit *ei. *vidit
ταῖς ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
*Existente vespere die illo, vna Sabbatorum, & *cum ergo
οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ
*fores essent clausæ, vbi erant discipuli congregati propter *fores essent
τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸ
timorem Iudæorum, venit Iesus, & stetit in *medium, & *clausas,
φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ
dicit eis: Pax vobis. Et hoc *dicto, ostendit eis *cum dixisset,
λέγει αὐτοῖς, εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς
manus & latus *suum. Gauisi sunt ergo discipuli *videntes *vidit Dominum
τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτῷ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόν-
te Dominum. Dixit ergo eis Iesus iterum: Pax
τες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, εἰρήνη
vobis. Sicut *misit me Pater, & ego mitto vos. *me
ὑμῖν. καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.
Et hoc *dicto, insufflauit & dicit eis: Accipite Spiri- *cum dixisset,
καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς, λάβετε πνεῦ-
tum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.
μα ἅγιον. ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς·
*Quorum retinueritis, retenta sunt. *Et
ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.
Thomas autem vnus ex duodecim, *dictus Didymus, non *qui dicitur
Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος δίδυμος, οὐκ
erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei
ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ
alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: *Et *Ipse
ἄλλοι μαθηταί, ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ἐὰν
non videam in manibus eius *vulnerum clauorum, & mittam *fixuram
μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν
digitum meum in *vulnerum clauorum, & mittam manum meam in *locum
δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς
latus eius, non credam. Et post dies octo
τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ
rursum erant intus discipuli eius, & Thomas cum eis. Ve-
πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρ-
nit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, &
χεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ *κλεισὶ
dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: Infer digi-
εἶπεν, εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ θωμᾷ, φέρε τὸν δάκτυ-
tum tuum huc, & vide manus meas: & affer manum tuam, & *noli esse
λόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ
mitte in latus meum: & *ne sis incredulus, sed fidelis.
βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.
Et respondit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, &
καὶ ἀπεκρίθη θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὁ κύριός μου καὶ ὁ
Deus meus. Dixit ei Iesus: Quia vidisti me, Thomæ, *vnus ex vi-
θεός μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἑώρακάς με, θωμᾶ, πεπί-
derunt, & credidisti: beati qui non viderunt, & credi-
στευκας μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
derunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Multa quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. 30
Hæc autem scripta sunt, ut credatis quia Iesus est Christus Filius Dei: & ut credentes, vitam habeatis in nomine eius. 31

CAP. XXI. κα'.

Post hæc manifestauit se iterum Iesus discipulis ad mare Tyberiadis. Manifestauit autem sic. 1
Erant simul Simon Petrus, & Thomas qui dicitur Didymus, & Nathanael qui erat a Cana Galilææ, & filii Zebedæi, & alii ex discipulis eius duo. 2
Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus & nos tecum. Exierunt, & ascenderunt in nauiculam statim: & illa nocte prehenderunt nihil. 3
Mane autem iam facto, stetit Iesus in litore: non tamen cognouerunt discipuli quia Iesus est. 4
Dicit ergo eis Iesus: Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non. 5
Qui dixit eis: Mittite in dexteram nauigii rete, & inuenietis. Miserunt ergo, & iam non eos trahere præ multitudine piscium. 6
Dixit ergo discipulus ille quem diligebat Iesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunicam succinctus erat, & misit se in mare. 7
Alii autem discipuli nauigio venerunt (non enim erant longe a terra, sed quasi a cubitis ducentis) trahentes rete pisciū. 8
Vt ergo descenderunt in terram, uiderunt prunas positas, & piscem superpositum, & panem. 9
Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. 10
Ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum piscibus magnis, centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. 11
Dicit eis Iesus: Venite, prandete. Nemo autem audebat discumbentium eum: Tu quis es? scientes quia Dominus est. 12
Et uenit Iesus, & accipit panem, & dat eis: & piscem similiter. 13
Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis, cum resurrexisset a mortuis. 14
Cum ergo prandidissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine: tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. 15
Dicit ei iterum secundo: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce oues meas. 16
Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio: Amas me? & dixit ei: Domine, tu omnia scis: tu scis quia amo te. Dicit ei Iesus: Pasce oues meas. 17
Amen, amen dico tibi, cum esses iunior cingebas temetipsum, & ambulabas ubi volebas: cum autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quo tu non uis. 18
Hoc autem dixit, significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et hoc cum dixisset, dicit ei: Sequere me. 19
Conuersus Petrus, uidit illum discipulum quem diligebat Iesus, sequentem: qui & recubuerat in cœna super pectus eius, & dixerat: Domine, quis est qui tradet te? 20
Hunc ergo cum uidisset Petrus, dicit Iesu: Domine, hic autem quid? 21
Dicit ei Iesus: Si eum uolo manere donec ueniam, quid ad te? tu me sequere. 22
Exiit ergo sermo iste inter fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur: sed, Si eum uolo manere donec ueniam, quid ad te? 23
Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus quia uerum est testimonium eius. 24
Sunt autem & alia multa quæcumque fecit Iesus: quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros. Amen. 25

Sancti Euangelij secundum Ioannem

FINIS.

ACTA APOSTOLORVM.
ΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

SANCTI LVCÆ EVANGELISTÆ.
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ.

CAPVT PRIMVM. κεφαλ. α.

THEOPHILE primùm sermonem feci de omnibus, ὁ Θεόφιλε, τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Iesus facere & docere, Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, 1
Vsque quo die præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegit, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη. 2
Quibus & præbuit seipsum uiuum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei. οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. 3
Et conuescens præcepit eis ab Hierosolymis non discedere, sed repromissionem Patris exspectare, quam audistis, inquit, per os meum. καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός, ἣν ἠκούσατέ μου· 4
Quia Ioannes quidem baptizauit aqua: uos autem baptizabimini in Spiritu sancto non post multos hos dies. ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. 5
Qui ergo conuenerant interrogabant eum, dicentes: Domine, si in tempore hoc regnum οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; 6
Dixit autem ad eos: Non uestrum est nosse tempora uel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ· 7
Sed accipietis uirtutem superuenientis Spiritus sancti in uos: & eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudæa & Samaria, & usque ad ultimum terræ. ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 8
Et hæc cum dixisset, uidentibus illis elatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum. καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 9
Et ut aspicerent cœlum ibat: ecce duo uiri astiterunt iuxta illos in uestibus albis. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, 10
qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Iesus qui assumptus est a uobis in cœlum, sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in cœlum. οἳ καὶ εἶπον, ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. 11
Tunc reuersi sunt in Hierusalem a monte qui uocatur Oliueti: qui est prope Hierusalem, sabbati habens iter. τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν. 12
Et cum introissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi erant manentes Petrus & Iacobus, Ioannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus, & Matthæus, Iacobus Alphæi & Simon zelotes, & Iudas Iacobi. καὶ εἰσελθόντες ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 13
Hi omnes erant perseuerantes unanimiter in oratione & obsecratione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & cum fratribus eius. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. 14
Et in diebus illis exurgens Petrus in medio discipulorum dixit (erat autem turba hominum simul fere centum uiginti) καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ὡς ἑκατὸν 15
viginti) Viri fratres, oportet impleri Scripturam hanc, quam prædixit Spiritus sanctus per os Dauid de Iuda illis qui fuerunt duces eorum qui comprehenderunt Iesum: ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην, ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν τὸν Ἰησοῦν, 16
Qui numerabatur in nobis, & sortitus est sortem ministerii huius. ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. 17
Hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis: & prærupto facto, crepuit medius: & effusa sunt omnia uiscera eius. οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· 18
Et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut ager ille proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis. Scriptum est enim in libro Psalmorum: Fiat commoratio eius deserta: & non sit qui habitet in ea. Et episcopatum eius accipiat alter. καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, Ἀκελδαμά, τοῦτ' ἔστιν, Χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. 19
Oportet ergo ex uiris istis qui nobiscum sunt congregationis tempore omni quo intrauit & exiuit inter nos Dominus Iesus, δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ, ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 20
Incipiens a baptismate Ioannis, usque in diem qua receptus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis. ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα σὺν ἡμῖν γενέσθαι τούτων ἕνα. 21
Et statuerunt duos, Ioseph qui cognominatus est Iustus, & Matthiam. καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν. 23
Et orantes dixerunt: Tu Domine cordium omnium, ostende quem elegeris ex his duobus unum, καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα, 24
Accipere locum ministerii huius & apostolatus de quo præuaricatus est Iudas, ut abiret in locum suum. λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. 25
Et dederunt sortes eorum: & cecidit sors super Matthiam: & annumeratus est cum undecim Apostolis. καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων. 26

CAP. II. β'.

Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem. Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό· 1
Et factus est repente de cœlo sonus, tamquam aduenientis spiritus uehementis: & repleuit totam domum ubi erant sedentes. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι· 2
Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ sanctæ ignis: sedítque supra singulos eorum: καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν· 3
Et repleti sunt omnes Spiritu sancto & cœperunt loqui aliis linguis, prout Spiritus dabat illis eloqui. καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. 4
Erant autem in Hierusalem habitantes Iudæi, uiri religiosi ex omni gente quæ sub cœlo est. Ἦσαν δὲ ἐν Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. 5
Facta autem uoce hac, conuenit multitudo, & confusa est, quoniam audiebat unusquisque propria idiomata loquentes illos. γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουεν εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. 6
Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes ad inuicem: ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς 7

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἀλλήλοις, οἱ κ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;
καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν
ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται, 9
καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καπ-
παδοκίαν, Πόντον, καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμ- 10
φυλίαν, Αἴγυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην,
καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσή- 11
λυτοι, Κρῆτες, καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν αὐτῶν λαλούντων ταῖς
ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ.
διϊστάμενοι δὲ ἅπαντες καὶ διηπορούμενοι, ἄλλος πρὸς ἄλλον 12
λέγοντες, τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ χλευά- 13
ζοντες ἔλεγον, ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί.
σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, 14
καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦν-
τες Ἰερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτί-
σασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, 15
οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ τοῦτό 16
ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ,
καὶ ἔσται ἐν ταῖς 17
ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου
ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυ-
γατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὀφθήσονται, καὶ οἱ
πρεσβύται ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται.
καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν τ 18
ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προ-
φητεύσουσι. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ 19
σημεῖα ἐπὶ τῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ, καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς 20
αἷμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ
ἐπιφανῆ. καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα 21
κυρίου, σωθήσεται.
ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε 22
τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ
θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις,
οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ
οἴδατε· τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ 23
θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες διὰ χειρὸς ἀνόμων, προσπήξαντες
ἀνείλατε· ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θα- 24
νάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.
Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν 25
μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ·
διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά 26
μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι.
ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώ- 27
σεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης 28
μετὰ τοῦ προσώπου σου.
ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἶπεῖν 29

CAP. III. γ'

Ἀναβαίνουσιν δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἐπὶ τὴν προσευχὴν ἐπὶ
τὴν ὥραν τὴν ἐνάτην τὴν εὐχῆς. καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας
μητρὸς αὐτοῦ ὑπῆρχεν, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν
τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ
τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν· ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην 3
μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.
ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπε, βλέψον εἰς ἡμᾶς. 4
ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 5
Πέτρος δὲ εἶπεν, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐκ ὑπάρχει μοι· 6
ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Ναζωραίου ἔγειρε καὶ περιπάτει. καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς 7
δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ
βάσεις καὶ τὰ σφυδρά. καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περι- 8
ἐπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλ-
λόμενος, καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς 9
περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν. ἐπεγίνωσκόν τε 10
αὐτὸν ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ
Ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως
ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.
κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰάσονος Πέτρον καὶ Ἰωάννην, συνέδραμε πᾶς 11
ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, ἔκθαμβοι.
ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, ἄνδρες Ἰσ- 12
ραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς
ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;
ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων 13
ἡμῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς παρεδώκατε,
καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν, ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, 14
καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν
τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ 15
νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν· καὶ ἐπὶ τῇ πίστει 16
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν
ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.
καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. 17
ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προ- 18
φητῶν παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως.
μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστράφητε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν 19
τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀνα- 20
ψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκε-
χειρισμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χριστόν, ὃν δεῖ οὐρανὸν 21
μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν
ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων ἀπὸ αἰῶνος προφη-
τῶν αὐτοῦ.
Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας 22
εἶπεν, ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν
λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς.
ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν 23
μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

Et omnes autem Prophetæ à Samuel & de- 24
καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν κα-
θεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν; καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.
Vos estis filij Prophetarum, & testamenti quod dispo- 25
ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο
Deus ad patres nostros, dicens ad Abraham: Et in
ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ, καὶ ἐν
semine tuo benedicentur omnes familiæ terræ.
τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.
Vobis primùm Deus resuscitans puerum suum Jesum, 26
ὑμῖν πρῶτον ὁ θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν,
misit eum benedicentem vobis: in averti- 26
ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκα-
unumquemque à nequitiis vestris.
στον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

CAP. IIII. δ'.

Loquentibus autem illis ad populum, superveneront eis
Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς 1
Sacerdotes, & magistratus templi, & Sadducæi,
οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ, καὶ οἱ σαδδουκαῖοι,
dolentes quòd docerent populum, & annuntiarent in Jesu
λυπούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν, καὶ καταγ- 2
γέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν·
Et injecerunt eis manus, & posuerunt in custodiam 3
καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν
εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.
Multi autem audierunt verbum, & crediderunt: & fa- 4
πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγε-
ctus est numerus virorum quasi millia quinque.
νήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.
Factum est autem in crastinum, congregari eorum prin- 5
ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρ-
cipes, & Seniores, & Scribas in Hierusalem,
χοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς Ἰερουσαλήμ·
Et Anna principem Sacerdotum, & Caiphan, & Ioannem, & 6
καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ
Alexandrum, & quotquot erant de genere Pontificali.
Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ.
Et statuentes eos in medio, interrogabant eos, In qua 7
καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν μέσῳ, ἐπυνθάνοντο, ἐν ποίᾳ
virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos?
δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;
Tunc Petrus repletus Spiritu sancto, dixit ad eos 8
Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτούς,
principes populi & seniores Israel,
ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ,
Si nos hodie disquirimur in beneficio homi- 9
εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώ-
nis infirmi, in quo iste salvus factus est,
που ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται,
omnibus vobis & omni plebi Israel, quia in nomine Ie- 10
πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰη-
su Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus
σοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς
suscitavit ex mortuis, in hoc ille adstat coram vobis 12
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν
sanus. Hic est lapis à vobis 11
ὑγιής. οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν
ædificantibus: qui factus est in caput anguli:
οἰκοδόμων τῶν, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας·
Et non est in alio aliquo salus. Nomen enim 12
καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. οὐδὲ γὰρ ὄνομά
est aliud sub cœlo datum in hominibus, in
ἐστιν ἕτερον τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν
quo oporteat nos salvos fieri. Videntes autem Pe- 13
ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. θεωροῦντες δὲ τὸν τῆς πα-
tri Iberiarum & Ioannis, & comperientes quod homi-
ρρησίας Πέτρου καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρω-
nes illiterati sint & idiotæ, admirabantur: cognoscebant-
ποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν
que eos quoniam cum Iesu fuerant.
τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν·
Hominem quoque videntes cum eis stantem, unà cum 14
τὸν δὲ ἄνθρωπον
βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον
contradicere.
ἀντειπεῖν.
Jussis autem eis exire concilium 15
κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου
conferebant ad invicem,
ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους,
Dicentes: Quid 16
λέγοντες, τί
faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum
ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον
factum est per eos omnibus habitantibus Hierusalem manifestum, 17
γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν,
& non possumus negare.
καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι·
sed ut ne plures 17
ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον
propagetur in populum, minemur eis ne ulterius
διανεμηθῇ εἰς τὸν λαὸν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς

Universidad de Deusto
Biblioteca

μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπῳ.
Et remittere non omnino hoc illi Homini
καὶ καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ
et vocantes eos, denuntiarunt eis omnino non
φθέγγεσθαι, μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ.
loqui, neque docere in nomine Iesu.
ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον,
Petrus autem & Ioannes respondentes ad eos dixerunt:
εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ
si iustum est in conspectu Dei, vos audire potius quàm
Θεοῦ, κρίνατε. οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδαμεν καὶ
Deum, iudicate. non possumus enim nos quæ vidimus &
ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι
audiuimus, non loqui. illi vero comminantes
ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολασονται
dimiserunt eos, nihil inuenientes quomodo punirent
αὐτοὺς, διὰ τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γε-
eos propter populum: omnes enim glorificabant Deum super fa-
γονότι. ἐτῶν γὰρ πλείων τεσσαράκοντα ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐφ᾽ ὃν
cto. annorum enim plusquam quadraginta erat homo in quo
γέγονὸ τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ἰάσεως. Ἀπολυθέντες
factum est signum istud sanitatis. Dimissi
δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς
autem venerunt ad proprios & nunciauerunt quæcumque ad eos
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. οἱ δὲ ἀκούσαντες
principes sacerdotum & seniores dixerant. illi autem audientes
ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἶπον, Δέσποτα σὺ
unanimiter leuarunt vocem ad Deum, & dixerunt: Domine tu
ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα
qui fecisti cælum & terram & mare & omnia
τὰ ἐν αὐτοῖς· ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβὶδ παῖς σου εἰπὼν,
quæ in eis sunt: qui ore patris nostri Dauid pueri tui dixisti:
Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;
Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania?
παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt
ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.
in unum aduersus Dominum & aduersus Christum eius.
συνήχθησαν γὰρ ἐπ᾽ ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν,
conuenerunt enim in ciuitate hac aduersus sanctum puerum tuum Iesum,
ὃν ἔχρισας, Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος, σὺν ἔθνεσι καὶ
quem unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum gentibus &
λαοῖς Ἰσραὴλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή σου
populis Israël, facere quæcumque manus tua & consilium tuum
προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς
prædestinauit fieri. & nunc Domine respice ad
ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας
minas eorum, & da seruis tuis cum fiducia
λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς
loqui sermonem tuum, in eo quod manum tuam extendas ad
ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ
sanitates, & signa & prodigia fieri per nomen
ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσείσθη
sancti pueri tui Iesu. & cum deprecati essent
ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες
locus in quo erant congregati, & impleti sunt omnes
τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ
Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei cum
παῤῥησίας. τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρ-
fiducia. multitudinis autem credentium erat cor
δία καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν
& anima una, & nec quisquam quæ possidebat aliqua
ἴδιον εἶναι, ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά.
propria esse, sed erant illis omnia communia.
καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπό-
& magna virtute reddebant testimonium Apo-
στολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη
stoli resurrectionis Domini Iesu Christi: & gratia magna
ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν
erat super omnes illos. neque enim egens quisquam erat in
αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πω-
illis: quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, ven-
λοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, καὶ
dentes afferebant pretia rerum venditarum, &
ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ
ponebant ante pedes Apostolorum. distribuebatur autem
ἑκάστῳ καθότι ἄν τις αὐτοῦ χρείαν εἶχεν. Ἰωσὴς δὲ ὁ
unicuique prout quis eorum opus habebat. Ioseph autem
ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον
cognominatus Barnabas ab Apostolis, quod est interpretatum
υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, ὑπάρχοντος
filius consolationis, Leuites, Cyprius genere,
αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα, καὶ
agrum cum haberet, uendidit & attulit pecuniam, &
ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

CAP. V.

Vir autem quidam Ananias nomine, cum Sapphira uxore
Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Ἀνανίας, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ

CAP. V. Actæ Apostolorum. CAP. VI. 89

Israël. Et miserunt ad carcerem *adduci eos.
Israël, & ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς.
Et subiit accedentes non inuenerunt eos in
οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυ- 22
custodia: reuersi autem nuntiarunt,
λακῇ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, λέγοντες, ὅτι τὸ 23
Quoniam carcerem inuenimus clausum, in omni fidu-
μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφα-
cia, & ostiarios stantes ante fores aperientes autem
λείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ,
intus neminem inuenimus. Vt audierunt autem sermones hos
ἔσω οὐδένα εὕραμεν. ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους 24
& sacerdos & principes Sacerdotii, ambigebat
καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν
de eis quidnam fieret hoc. Adsecutus autem
περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. Ἐλθών τις δὲ 25
quidam nuntiauit eis, dicens: Quia ecce viri quos posuistis in
ἀπήγγειλε αὐτοῖς λέγων, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεντο ἐν
carcere, sunt in templo stantes & docentes populum.
τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.
Tunc abiit princeps templi, adducit
τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν 26
eos: non cum impositione manus: timebant enim populum ne
αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν μὴ λιθασθῶσιν.
lapidarentur. Et interro-
ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώ- 27
gauit eos princeps Sacerdotum, dicens:
τησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεύς, Dicentes: Præcepto præcepimus
λέγων, οὐ παραγγελίᾳ 28
vobis ne doceretis in nomine isto: & ecce
παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ
repleuistis Hierusalem doctrina vestra & vultis
ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλε-
inducere super nos sanguinem hominis istius.
σθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.
Respondens autem Petrus & apostoli dixerunt: Oportet
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, πειθαρχεῖν 29
magis Deo obedire hominibus.
δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ Θεὸς τῶν πατέρων 30
Deus patrum
ἡμῶν ἤγειρε Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες
nostrorum suscitauit Iesum, quem vos interemistis suspendentes
ἐπὶ ξύλου· τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ 31
in ligno: hunc Deus principem & saluatorem exaltauit
δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρ-
dextera sua, dare pœnitentiam Israël, & remissionem peccato-
τιῶν. καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, 32
rum. & nos sumus testes horum verborum,
καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν
& Spiritus sanctus quem dedit Deus obedientibus
αὐτῷ. Audientes autem hæc, dirumpebantur & cogitabant
οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο 33
interficere eos. Surgens autem quidam in concilio Pha-
ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φα- 34
risæus, nomine Gamaliel, legisperitus, honorabilis omni-
ρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιὴλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παν-
bus populo, iussit foras ad breue spatium fieri homines.
τὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι ποιῆσαι τοὺς ἀνθρώπους
Et ait illis: Viri Israëlitæ, attendite
εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε 35
vobis super hominibus istis quid acturi sitis.
ὑμῖν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν.
Ante enim hos dies surrexit Theudas dicens se aliquem
πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς λέγων εἶναί τινα 36
esse magnum, cui adhæsit numerus virorum circiter quadringen-
ἑαυτὸν μέγαν, ᾧ προσεκολλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡσεὶ τετρα-
torum, qui interfectus est, & omnes quotquot credebant ei dis-
κοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διε-
persi sunt, & redacti sunt in nihilum. Post hunc surrexit Iudas
λύθησαν, καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰού- 37
Galilæus in diebus professionis, & auertit populum post se:
δας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέ-
& ipse perijt, & omnes quotquot consentiebant illi dispersi
στησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάν-
sunt. Et nunc dico vobis: Discedite ab hominibus istis, &
τες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διεσκορπίσθησαν.
sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus,
καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, Ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τού- 38
dissipabitur.
των καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ
Si autem ex Deo est, non poteritis dissipare illud: ne forte
αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·
& Deo repugnare inueniamini.
εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτό, μήποτε 39
Consentiebant autem ei: & conuocantes Apostolos, cæ-
καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείθοντο δὲ αὐτῷ·
dentes, præcipiebant ne omnino loquerentur in nomine Iesu,
προσκαλεσάμενοι δὲ τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρή- 40
& dimiserunt eos. Illi quidem ibant gaudentes a conspectu
γγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν
eorum, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu
αὐτούς. οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου 41
contumeliam pati. Omni autem die non cessabant in templo & cir-
τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ
κατισχυθῆναι. Πᾶσάν τε ἡμέραν οὐκ ἔπαυοντο ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽
οἶκον οὐκ ἐπαυόντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Ἰησοῦν
τὸν χριστόν.

CAP. VI.

In autem diebus illis, multiplicatis discipulis, factum est
Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν
murmur Græcorum aduersus Hebraeos: quod
ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι
despicerentur in ministerio quotidiano viduæ
παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι
eorum. Aduocantes autem duodecim multitudinem
αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος
discipulorum dixerunt: Non placet nobis nos
τῶν μαθητῶν, εἶπαν, οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας
relinquere verbum Dei, & ministrare mensis.
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις.
Considerate ergo, fratres, viros ex vobis boni testi-
Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρου- 5
monij septem, plenos spiritu sancto & sapientia, quos
μένους ἑπτά, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς κατα-
constituamus super hoc opus. Nos autem orationi
στήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ
& ministerio verbi perseuerabimus.
καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.
Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt
καὶ ἤρεσε τὸ λόγον ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξε- 6
Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philippum,
λέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ
& Prochorum, & Nicanorem, & Timonem, & Parmenam,
Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ
& Nicolaum proselytum Antiochenum:
Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα·
quos statuerunt coram apostolis: & orantes imposuerunt eis manus.
οὓς ἔστησαν ἔμπροσθεν τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι
Et verbum Dei crescebat, & multiplicabatur numerus discipulorum
ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ 7
eorum in Hierusalem nimis: multa quoque turba sacerdotum
ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ
obediebat fidei.
σφόδρα· πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουε τῇ πίστει.
Stephanus autem plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia
Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα
& signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam
καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ἀνέστησαν δέ τινες
de synagoga quæ dicitur Libertinorum, & Cyre-
τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρη-
nensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant a Cilicia & Asia, disputan-
ναίων καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζη-
tes cum Stephano. Et non poterant resistere sapientiæ & spiritui
τοῦντες τῷ Στεφάνῳ· καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ
qui loquebatur.
σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας
Tunc subornauerunt viros dicentes: Quia audiuimus eum
λέγοντας, ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα
verba blasphemiæ in Moysen & Deum. Commouerunt
βλάσφημα εἰς Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν. συνεκίνησάν τε τὸν
quoque populum & senes & scribas: & concurrentes rapuerunt eum,
λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπι-
& adduxerunt in concilium. Statuerunt quoque testes falsos
στάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον.
dicentes: Homo iste non cessat loqui verba aduersus locum
ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος
sanctum istum & legem. Audiuimus enim eum dicentem
οὐ παύεται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου
quoniam Iesus Nazarenus hic destruet locum hunc, & mutabit
τούτου καὶ τοῦ νόμου· ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος,
traditiones quas tradidit nobis Moyses.
ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ
Et intuentes in eum omnes qui sedebant in concilio, viderunt
ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς.
faciem eius tamquam faciem angeli.
καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ
συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

CAP. VII.

Dixit autem princeps Sacerdotii si hæc ita habent
Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς, εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει;
Viri fratres & patres, audite. Deus
ὁ δὲ ἔφη, Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε· ὁ Θεὸς
gloriæ apparuit patri nostro Abrahæ cum esset in Mesopo-
τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοπο-
tamia, priusquam habitaret in Charan:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et dixit ad illum: Esi de terra tua & de cogna-
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτ, ἔξελθε ἀπ᾽ τῆς γῆς σ καὶ ἀπ᾽ τῆς συγγε-
tione tua, & veni in terram quam tibi monstravero.
νείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.
Tunc exiit de terra Chaldæorum, & habitavit in Charan.
τότε ἐξελθὼν ἀπ᾽ τῆς χαλδαίων, κατῴκησεν ἐν χαρράν.
Et inde, post
κἀκεῖθεν, μετ᾽ τὸ θανεῖν τ πατέρα αὐτ, μετῴκισεν αὐτ
quam mortuus fuerat pater eius, transtulit illum
εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε·
in terram istam, in quam vos nunc habitatis,
Et non dedit illi hæreditatem in eo, nec passum
καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῷ οὐδὲ βῆμα
pedis: & repromisit dare illi in possessionem eam, &
ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτὴ εἰς κατάσχεσιν αὐτ, καὶ
semini eius post ipsum, non existente ei tunc
τῷ σπέρματι αὐτ μετ᾽ αὐτ, οὐκ ὄντος αὐτῷ τότου.
Locutus est autem ita Deus, quia esit semen eius accola-
ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτ πάροι-
in terra aliena: & servituti subiicient eos, & male tractabunt annos
κον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτ καὶ κακώσουσιν ἔτη
quadringentos. Et gentem cui servierint, iudicabo ego,
τετρακόσια· καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγώ,
dixit Deus. & post hæc exibunt & servient
εἶπεν ὁ θεός· καὶ μετ᾽ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσί
mihi in loco illo. Et dedit illi pactum
μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ ἔδωκε αὐτῷ διαθήκην
circumcisionis: & sic genuit Isaac, & circumcidit eum
περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τ Ισαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν
die octavo: & Isaac, Iacob, & Iacob,
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ Ισαὰκ τὸν Ιακώβ, καὶ ὁ Ιακὼβ τοὺς
duodecim patriarchas. Et Patriarchæ æmulantes
δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες
Ioseph venundarunt in Aegyptum: & erat Deus cum
τ Ιωσὴφ ἀπέδοντο εἰς αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτ
Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius, & de-
καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτ, καὶ ἔδω-
dit ei gratiam & sapientiam coram Pharaone rege Aegypti: & constituit
κεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον φαραὼ βασιλέως αἰγύ-
eum principem super Aegyptum, & super
πτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ αἰγύπτου, καὶ ὅλον
domum suam. Venit autem fames in universam
τ οἶκον αὐτοῦ. ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅλην τ γῆν αἰγύπτου καὶ
Chanaan, & tribulatio magna: & non inveniebant
χαναάν, καὶ θλῖψις μεγάλη, καὶ οὐχ ἡδίσκον χορτάσ-
nostri escas. Cum audisset Iacob existere frumenta in
ματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ ἰακὼβ ὄντα σῖ-
Aegypto, misit patres nostros primum
τα ἐν αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον.
Et in secundo cognitus est Ioseph fratribus suis:
καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτ, καὶ
& manifestum factum est Pharaoni genus Ioseph.
φανερὸν ἐγένετο τῷ φαραὼ τὸ γένος τ Ιωσήφ.
Mittens autem Ioseph, accersivit patrem suum Ia-
Ἀποστείλας δὲ ἰωσὴφ μετεκαλέσατο τ πατέρα αὐτοῦ ἰα-
cob, & omnem cognationem suam in septuaginta quinque
κὼβ, & πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτ ἐν ψυχαῖς πέντε καὶ
animabus. Descendit autem Iacob in Aegyptum: & defunctus est ipse
ἑβδομήκοντα πέντε. καὶ κατέβη ἰακὼβ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύ-
τησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· Et translati sunt in Sychem,
τησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· καὶ μετετέθησαν εἰς
& positi in monumento quod emit Abraham pretio
συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο ἀβραὰμ τιμῆς
argenteo a filiis Emmor filii Sichem.
ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν ἐμμὼρ τοῦ συχέμ.
Cum autem appropinquaret tempus promissionis quam
Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἣν ὡμολό-
confessus erat Deus Abrahæ, crevit populus, & multiplicatus est in Aegypto,
γησεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς, καὶ ἐπληθύνθη ἐν αἰγύπτῳ,
donec surrexit rex alius, qui non fuerat sciens
ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ἤδει τ ἰωσήφ.
Hic circumveniens genus nostrum malefacta
οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσε τοὺς πα-
tribus, ad hoc ut exponerent infantes suos, ne esset vivificatus.
τέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἐκτίθεσθαι τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωο-
γονεῖσθαι. Eo in tempore natus est Moyses & fuit acceptus Deo: qui
γονεῖσθαι. ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ· ὃς
Deo: qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui.
τρεῖς μῆνας ἀνετράφη ἐν τῷ οἴκῳ τ πατρὸς αὐτ.
Exposito autem illo sustulit eum filia Pharaonis,
ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ φαραὼ,
& nutrivit eum sibi in filium.
καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν.
Et erudita est Moyses omni sapientia Aegyptiorum: & erat potens
καὶ ἐπαιδεύθη μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυ-
verbis & in operibus suis. Cum autem impleretur
νατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτ. ὡς δὲ ἐπληροῦτο χρό-
quadragesimus annus, ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios
νος τεσσαρακονταετὴς, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτ,
Israel. Et videns quendam iniuriam patientem, defendit: & fecit vin-
τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκ-
dictam ei qui calumniam passus erat, percutiens eum qui
δίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν πεποιηκότα
iniuriam inferebat.
τὴν ἀδικίαν.
Existimabat autem intelligere fratres suos quod Deus per manum
ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτ, ὅτι ὁ θεὸς διὰ χει-
ipsius daret illis salutem: & non intellexerunt.
ρὸς αὐτ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν.
Et sequenti die ostendit se illis litigantibus, & com-
τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνή-
posuit eos in pacem, dicens: Viri, fratres estis: ut
ρασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών, ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε· ἱνατί
quid nocetis alter alteri? qui autem
ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον,
repulit eum, dicens: Quis te constituit principem & iudi-
ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών, τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν
cem super nos?
ἐφ᾽ ἡμῶν;
Numquid
μὴ ἀναιρεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον
occidere me tu vis, quemadmodum
ἐχθὲς ἀνεῖλες τὸν αἰγύπτιον;
heri occidisti hesternum Aegyptium?
Fugit autem Moyses in
ἔφυγε δὲ μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ μαδιάμ, οὗ ἐγέν-
terra Madian: ubi genuit
νησεν υἱοὺς δύο.
filios duos.
Et explentis annis quadra-
καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα
ginta, apparuit illi in deserto montis Sina angelus Do-
κοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους σινᾶ ἄγγελος κυ-
mini in flamma ignis rubi.
ρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου.
Moyses autem admira-
ὁ δὲ μωσῆς ἰδὼν ἐθαύ-
batur visum. Accedente autem ille considerare, facta
μασε τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγέ-
est vox Domini ad eum:
νετο φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτὸν·
Ego Deus pa-
ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πα-
trum tuorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob.
τέρων σου, ὁ θεὸς ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ.
Tremefactus autem Moyses non audebat considerare.
ἔντρομος δὲ γενόμενος μωσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοεῖν.
Dixit autem illi Dominus: Solve calceamentum
εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
pedum tuorum: locus enim in quo stas, terra sancta est.
σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ᾽ ᾧ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν.
Videns vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto: &
ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ
gemitum eorum audivi: & descendi liberare eos.
τὸν στεναγμὸν αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς.
Et nunc veni, mittam te in Aegyptum.
καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς αἴγυπτον.
Hunc Moysen quem negaverunt, dicentes: Quis te consti-
τοῦτον τὸν μωσῆν ὃν ἠρνήσαντο, εἰπόντες, τίς σε κατέστη-
tuit principem & iudicem? hunc Deus principem & redemptorem
σεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν
cum manu angeli qui visus est ei in rubo,
σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ·
misit hunc
ἀπέστειλε τοῦτον ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν
cum virtute manus angeli qui visus est ei in rubo.
σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ·
Hic eduxit illos, faciens prodigia & signa in terra
οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ
Aegypto, & in rubro mari, & in deserto annos qua-
αἰγύπτου καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσ-
draginta.
σαράκοντα.
Hic est Moyses qui dixit filiis
οὗτός ἐστιν ὁ μωσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς
Israël: Propheten vobis suscitabit Dominus Deus vester de
ἰσραήλ, προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τ
fratribus vestris tanquam me.
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ.
Hic est
οὗτός ἐστιν
filius in ecclesia in solitudine, cum
ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετ᾽
angelo
τοῦ ἀγγέλου τ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει σινᾶ, καὶ
patribus nostris: qui suscepit
τῶν πατέρων ἡμῶν· ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν·
quibus
οἷς οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ᾽
repulerunt, & aversi sunt cordibus suis in Aegyptum,
ἀπώσαντο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς αἴγυπτον·
Dicentes ad Aaron: Fac nobis deos qui præ-
εἰπόντες τῷ ἀαρών· ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπο-
cedant nos. Vir enim hic qui eduxit nos de terra Aegy-
ρεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ μωσῆς οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύ-
pti, nescimus quid factum sit ei.
πτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ.
Et vitulum fecerunt
καὶ ἐμοσχοποίησαν
in diebus illis & obtulerunt hostiam simulacro-
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ,
& festivitatibus manuum suarum.
καὶ ἐφροσύνοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.
Convertit autem Deus, & tradidit eos servire mili-
ἔστρεψε δὲ ὁ θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρα-
tiæ cæli, sicut scriptum est in libro Prophetarum:
τιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·
Numquid
μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκον-
victimas & hostias obtulistis mihi quadraginta annis
τα ἐν τῇ ἐρήμῳ οἶκος ἰσραήλ;

Et suscepistis tabernaculum Moloch, & sydus Dei
καὶ ἀνελάβετε τ σκηνὴν τῷ μολὸχ, καὶ τ ἄστρον τ θεοῦ
vestri Rephan, figuras quas fecistis adorare eas.
ὑμῶν ῥαφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·
Et transferam vos trans Babylonem. Tabernaculum
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα βαβυλῶνος. ἡ σκηνὴ τ μαρ-
testimonii erat in patribus nostris in deserto, sicut dis-
τυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς δι-
ponit ille loquens Moysi faciem illud secundum exemplar quod
ετάξατο ὁ λαλῶν τῷ μωσῆ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν
viderat.
Quod & inducentes, susceperunt patres
ἑωράκει. Quod & induxerunt, susceperunt patres
nostri cum Iesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus
ἡμῶν μετὰ ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τ ἐθνῶν, οὓς ἐξῶσεν ὁ θεὸς
a facie patrum nostrorum usque Iudæ Davidis.
ἀπὸ προσώπου τ πατέρων ἡμῶν ἕως τ ἡμερῶν δαυίδ.
Qui invenit gratiam ante
ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τ θεοῦ, καὶ ἠτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα
Deum & petiit tabernaculum
Deo Iacob. Salomon autem ædificavit illi domum.
τῷ θεῷ ἰακώβ. σολομὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.
Sed non excelsis in manufactis templis habitat, sicut
ἀλλ᾽ οὐχ ὑψίστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς
Propheta dicit:
προφήτης λέγει·
Cælum mihi sedes, at
ὁ οὐρανός μοι θρόνος,
terræ scabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis mihi,
ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι,
dicit Dominus? aut quis locus requietionis meæ?
λέγει κύριος ἢ τίς τόπος τ καταπαύσεώς μου;
Nonne manus mea fecit hæc omnia?
οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα;
Duræ cervicis, & incircumcisi
Σκληροτράχηλοι,
cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis: sicut pa-
καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶ, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πα-
tres vestri, sic & vos.
τέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.
Quem Prophetarum non fuerunt per-
τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκατα-
secuti patres vestri? Et occiderunt
γγείλαντας περὶ τ ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ
eos qui prænuntiabant de adventu
φονεῖς γεγόνατε· οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.
Audientes autem hæc,
ἀκούοντες δὲ ταῦτα,
dissecabantur cordibus suis, & stridebant
διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας
in eum. Existens autem plenus Spiritu sancto,
ἐπ᾽ αὐτόν. ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου,
intendens in cælum, vidit gloriam Dei, & Iesum stantem ex
ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν, εἶδε δόξαν θεοῦ, καὶ ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ
dextris Dei. Et ait: Ecce video cælos
δεξιῶν τοῦ θεοῦ· καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς
apertos, & Filium hominis ex dextris stantem Dei.
ἀνῳγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τ θεοῦ.
Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas, &
κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ
impetum fecerunt unanimiter in eum. Et eiicientes extra
ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτὸν· καὶ ἐκβαλόντες ἔξω
civitatem, lapidabant: & testes deponebant vestimenta
τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμά-
sua secus pedes adolescentis vocati Saul.
τια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου σαύλου·
Et lapidabant Stephanum, invocantem, & dicentem:
καὶ ἐλιθοβόλουν τ στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα,
Domine Iesu, suscipe spiritum meum. Positis autem genibus,
κύριε ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. θεὶς δὲ τὰ γόνατα,
clamavit voce magna: Domine, ne statuas illis peccatum
ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τ ἁμαρτίαν
hoc. Et hæc dicens obdormivit.
τοῦτο. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

CAP. VIII. b.

Saulus autem erat consentiens neci eius. Factus est
Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τ ἀναιρέσει αὐτ. ἐγένετο
autem in illo die persecutio magna in ecclesiam
δὲ ἐν ἐκείνῃ τ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τ ἐκκλησίαν τ ἐν
Hierosolymis: omnes vero diffusi sunt per regiones Iu-
ἱεροσολύμοις, πάντες τε διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τ ἰουδαίας
dææ & Samariæ, præter Apostolos.
καὶ σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων.
Viri autem religiosi
Συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίη-
fecerunt planctum magnum super eo. Saulus vero devastabat
σαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο
ecclesiam, per domos intrans, trahensque viros ac mulieres,
τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.
Hierusalem in Caiaphæ hac ei dicente.
ἱερουσαλὴμ εἰς καϊάφαν· αὐτῷ ὄντι ἡγουμένῳ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et ingressus abiit Et recte vii Aethiopi, manichus, po-
κμ ἀνὴρ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ἐληλυθὼς προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ· ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, πρόσκολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν, ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εἶπεν, πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με, παρακαλέσας τε τὸν Φίλιππον, ἀνέβασεν καθίσαι σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, τινὸς ἑτέρου; ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὸν δρόμον, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν, πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.

CAP. IX. β'.

Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσε φωνῆς λέγουσαν αὐτῷ, σαοὺλ σαοὺλ, τί με διώκεις; εἶπε δέ, τίς εἶ κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπε, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. καὶ ὁ τρέμων καὶ θαμβῶν εἶπε, κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

CAP. IX.

οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν φωνῆς, θεωροῦντες δὲ οὐδένα. ἠγέρθη δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνοιγόντων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε. χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι, Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπε, ἰδοὺ ἐγώ κύριε. ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν, ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται· καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ. ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας, κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἰερουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, πορεύου, ὅτι σκεῦός ἐκλογῆς μοί ἐστιν οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέ με Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη· καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. ἦν δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν μιᾶς ἡμέρας· καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον, οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνεν τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν· παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Γενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπείραζε κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πίστιν οὐκ ἔχοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής.

Hierosolymam autem *apprehendebat illum, dicens ad Apo- 27
βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀπο-
στόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον,
καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.
Et erat cum illis intrans in Hierosolymam, & fidu- 28
καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐκπο-
ρευόμενος, καὶ παρρησιαζόμενος ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ, ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸ
ἀνελεῖν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς 30
Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.
Ecclesiæ quidem per totam Iudæam, & Galilæam, 31
καὶ αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ
Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι
τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος ἐπληθύνοντο.
Factum est autem Petrum discurrentem 32
Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς
τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα
Αἰνέαν ὀνόματι ἐκ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου, ὃς ἦν παρα-
λελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰάται σε Ἰησοῦς 34
Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη.
Et viderunt eum omnes habitatores Lyddæ & Sa- 35
καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ Σαρωνᾶ, οἵτινες
ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.
In Ioppe autem quædam discipula nomine Tabitha, 36
Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν τῶν μαθητῶν ὀνόματι Ταβιθὰ, ἣ διερμηνευομένη
λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυ-
νῶν ὧν ἐποίει. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν 37
ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ.
Cum autem prope esset Lydda ad Ioppen, discipuli 38
ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος
ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως ἡμῶν.
Surgens autem Petrus, simul abiit cum illis. Quo 39
ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν σὺν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον
ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆ-
ραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας, καὶ ἱμάτια ὅσα
ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας 40
Πέτρος, θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας τῷ σώ-
ματι εἶπε, Ταβιθὰ, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,
καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν.
Dedit autem illi manum, & erexit eam. Vocans autem 41
δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους
καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.
Notum autem factum est per universam Ioppen: & multi de- 42
γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπί-
στευσαν ἐπὶ τὸν κύριον.
Factum est autem dies multos manere 43
ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι
αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

CAP. X. α'.

Vir autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, cen-
Ἀνὴρ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος ἑκατοντά- 1
ταρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς· εὐσεβὴς καὶ
φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεη-
μοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντὸς
εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, 3

angelum Dei intrantem ad se, & dicentem sibi, Cor- 27
ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, κορ-
νήλιε, ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος, εἶπε, τί ἐστιν
κύριε; εἶπε δὲ αὐτῷ, αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημο- 4
σύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ.
Et nunc mitte in Ioppen viros, & accerse 5
καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι
Simonem quendam qui cognominatur Petrus. Hic hospitatur apud
Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι
Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν ἡ οἰκία παρὰ θάλασσαν. οὗτος λα-
λήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος 7
ὁ ἀλλὼν τῷ κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ,
καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς
Ἰόππην. τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ 9
τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσευ-
ξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ προσπεινάσαι, καὶ 10
ἤθελον γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις
καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ καταβαῖνόν τι σκεῦος 11
ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν κάρασιν καθιεμένην ἐπὶ τῆς γῆς,
ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν, ἀναστὰς 12
Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. ὁ δὲ εἶπεν, μηδαμῶς κύριε, ὅτι οὐδέποτε
ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον.
Et vox iterum secunda ad eum: Quæ Deus purifi- 15
καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν, ἃ ὁ θεὸς ἐκα-
θάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ 16
πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ
διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες
οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν
τοῦ Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· καὶ φωνήσαντες 17
ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε
ξενίζεται. τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ τὶ 19
ἂν εἴη τὸ ὅραμα, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ἰδοὺ ἄνδρες δύο ζητοῦ-
σί σε. ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς 20
μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.
Descendens autem Petrus ad 21
καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμέ-
νους πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κορνηλίου, εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ εἰμὶ ὃν
ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν παρεῖστε;
Et ait Cornelius centurio, vir iustus & 22
οἱ δὲ εἶπαν, κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ
φοβούμενος τὸν θεὸν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν
Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμ-
ψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.
Introduxit ergo eos, & hospitio recepit. Die 23
εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. τῇ δὲ ἐπαύ-
ριον ἀναστὰς ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελ-
φῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ.
Et alia die introivit Cæsaream. Cornelius 24
καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς Καισάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος
ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ,
καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους,

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους.
25 ὡς δὲ ἐγένετο τὸν Πέτρον εἰσελθεῖν, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν.
26 ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων, Ἀνάστηθι· καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι.
27 καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς·
28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον·
29 διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με;
30 καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ,
31 καὶ φησί· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
32 πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν, ὃς ἐλθὼν λαλήσει σοι.
33 ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σὺ δὲ καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.
34 Ἀνοίξας δὲ ὁ Πέτρος τὸ στόμα εἶπε, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός,
35 ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτός αὐτῷ ἐστιν.
36 τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὗτός ἐστι πάντων Κύριος·)
37 ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξε Ἰωάννης,
38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει· ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ.
39 καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἰερουσαλὴμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου·
40 τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι,
41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
42 καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν.
43 τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσι, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.
44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον.
45 καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται·
46 ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος
47 κρίνει ὁ πάτερος, μὴ τὸ ὕδωρ κωλύσαι δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς;
48 ἐπέταξε δὲ αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν μεῖναι ἡμέρας τινάς.

CAP. XI.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη δέδεκται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.
2 καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς,
3 λέγοντες, ὅτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἐχοντας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.
4 ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων,
5 ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ·
6 εἰς ὃ ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
7 ἤκουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.
8 εἶπον δέ, μηδαμῶς κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.
9 ἀπεκρίθη δὲ μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου.
10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη τὰ πάντα εἰς τὸν οὐρανόν.
11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με.
12 εἶπε δέ μοι τὸ Πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός,
13 ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς ἑωρακὼς τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος,
14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.
15 ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ.
16 ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
17 εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς, ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασι ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν;
18 ἀκούσαντες δὲ ταῦτα, ἡσύχασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, λέγοντες· Ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσι τὴν μετάνοιαν πρὸς ζωὴν ἔδωκεν ὁ Θεός.
19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας,

μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον, εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.
20 ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.
21 καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψε τῷ Κυρίῳ.
22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης κατὰ τὴν Ἱεροσόλυμα περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας.
23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ·
24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, καὶ πλήρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ.
25 ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον·
26 καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαί τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.
27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν.
28 ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμαινε διὰ τοῦ Πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅς καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.
29 τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς·
30 ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

CAP. XII. ἀ.

1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας·
2 ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ·
3 ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον. ἦσαν δὲ αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων·
4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτὸν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.
5 ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ. προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτοῦ.
6 ὅτε δὲ ἤμελλεν προάγειν αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσὶ, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν φυλακήν.
7 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων, Ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν.
8 εἶπε τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν, Ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησε δὲ οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι.

Et exiens sequebatur eum: & nesciebat quia verum
9 καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές
est factum per angelum: existimabat autem visum videre.
ἐστὶ τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ βλέπειν.
Transeuntes autem primam custodiam & secundam, venerunt
10 διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον
ad portam ferream, quæ ducit ad civitatem: quæ
ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν,
aperta est eis. Et exeuntes processerunt vi-
ἥτις αὐτοῖς ἀνεῴγη αὐτομάτη· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύ-
cum unum: & continuo discessit angelus ab eo.
μὴν μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ.
Et Petrus ad se reversus,
11 καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν, Νυνὶ οἶδα ἀληθῶς
dixit: Nunc scio vere
ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλατό με ἐκ
misit Dominus angelum suum, & eripuit me de
χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.
manu Herodis, & omni expectatione populi Iudæorum.
Consideransque, venit ad domum Mariæ matris Ia-
12 συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰω-
cobi, qui cognominatus est Marcus, ubi erant multi congre-
άννου τοῦ ἐπικληθέντος Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισ-
gati & orantes.
μένοι καὶ προσευχόμενοι.
Pulsante autem
13 κρούσαντος δὲ
ostium Petro, processit puella
Πέτρου τὸν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθε παιδίσκη
Iudæa nomine Rhode. Et cognoscens
ὑπακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδη. καὶ ἐπιγνοῦσα
14 vocem
τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλε τὸν Πέτρον ἑστάναι
Petri, præ gaudio non aperuit ostium, introcur-
τὸν πυλῶνα. ἐκείνοι δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· Μαινῇ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως
rens autem nuntiavit stare Petrum ante ostium. Illi autem dicebant ad eam: Insanis. Illa autem affirmabat sic
ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον, ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν.
15 οἱ δὲ ἔφασαν αὐτῇ· Ἄγγελός ἐστιν, μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως
habere. Illi autem dicebant: Angelus eius est.
ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον, ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν.
At Petrus perseverabat pulsans. Aperientes autem viderunt eum:
Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν,
16 ὁ δὲ πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν,
& obstupuerunt.
καὶ ἐξέστησαν.
Annuens autem eis manu tacere,
17 κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν,
narravit eis quomodo Dominus eum eduxisset de
διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυ-
carcere. Dicite Iacobo & fratribus
λακῆς. εἶπε δέ, ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
hæc. Et egressus abiit in alium locum.
ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.
Factus autem dies, erat turbatio non parva
18 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ὢν ταραχὴ οὐκ ὀλίγη ἐν τοῖς στρα-
inter milites,
τιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.
quidnam Petrus factus esset.
Herodes autem requirens eum, & non inveniens,
19 ἡρῴδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας
custodes, iussit
τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι· καὶ κατελθὼν ἀπὸ
Iudæa in Cæsaream commoratus est.
τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν διέτριβεν.
Erat autem Herodes iratus Tyriis & Sidoniis. At illi unanimes
20 Ἦν δὲ ὁ Ἡρῴδης θυμομάχων Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· οἱ δὲ ὁμο-
animo autem advenerunt ad eum & persuadentes Blasto,
θυμαδὸν ἦλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάστον,
qui super cubiculum regis, postulabant pacem, propter
τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφε-
quod alerentur regiones eorum ab illo.
σθαι αὐτῶν τὰ μέρη ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ.
Statuto autem die Herodes vestitus
21 Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλι-
veste regia, & sedens pro tribunali, concionabatur ad eos.
κὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς.
At populus acclamabat: Vox Dei, & non hominis.
22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, Φωνὴ θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου.
Confestim autem percussit eum angelus Domini, eo quod
23 παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν
non dedisset honorem Deo. & vermibus consumptus
οὐκ ἔδωκε τὴν δόξαν τῷ Θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος,
exspiravit.
ἐξέψυξε.
At verbum Dei crescebat & multiplicabatur.
24 ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο.
Barnabas autem & Saulus reversi sunt Hierosolymam in
25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰερουσαλὴμ εἰς
Antiochiam, sumpto ministerio, simul assumpto
Ἀντιόχειαν, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες
& Ioanne cognomento Marco.
καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μᾶρκον.

CAP. XIII. γ'.

Erant autem quidam in Antiochia apud ecclesiam ecclesiam, & in ecclesia
1 Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν,
quæ erat Antiochiæ,
προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ κα-
Barnabas & Simon qui
λούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε ὁ Ἡρῴδου
vocabatur Niger, & Lucius Cyrenæus, & Manahem frater Herodis
σύντροφος, καὶ Σαῦλος.
quæ erat
Ministrantibus autem illis Domino, & ieiunantibus, dixit
2 Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε
illis Spiritus sanctus: Segregate mihi Barnabam & Saulum in opus
τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατέ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον
ad quod assumpsi eos.
ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

τὴν ἀρχὴν σὺν Τερτύλλῳ, καὶ ἐκάλεσαν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν πρὸς αὐτοὺς, θέλοντες ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. 8 Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δὲ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς αὐτὸν, 10 εἶπε, ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; 11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς, ἐπίστευσε, ἐκπλησσόμενος τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου. 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. 15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, ἄνδρες ἀδελφοὶ, εἴ τις λόγος ἐν ὑμῖν παράκλησεως πρὸς τὸν λαὸν, λέγετε. 16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν, ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ἀκούσατε. 17 Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ τῇ ἐν γῇ Αἰγύπτου· καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς· 18 καὶ ὡς τεσσαρακονταετηρίδα ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ· 19 καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν, κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν· 20 ὡς ἐπὶ ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. 21 Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν, ἔτη τεσσαράκοντα. 22 καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. 23 τοῦτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν· 24 προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. 25 ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 Ἄνδρες ἀδελφοὶ, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη. 27 οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν· 28 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλᾶτον ἀνελεῖν αὐτούς. 29 ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον· 30 ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 31 ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἰερουσαλὴμ, οἵτινές εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. 32 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, 33 ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται, Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν, ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά. 35 διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 36 Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν. 37 ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρε, οὐκ εἶδε διαφθοράν. 38 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, 39 καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι· ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· 41 Ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ᾧ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν. 42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ αὐτὰ ῥήματα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες ἔπειθον αὐτοὺς ἐμμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. 44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λαλουμένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. 46 παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, εἶπαν, ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν, καὶ οὐ κρίνετε ἑαυτοὺς ἀξίους τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. 47 οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος, τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη, ἐχαίρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου διὰ πάσης τῆς χώρας. 50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας, καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 51 οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. 52 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπλη-

μοῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

CAP. XIIII.

Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. 2 οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. 3 ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 ᾠκίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. 5 ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἀρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, 6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον, κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν. 7 καὶ τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησε. 8 οὗτος ἤκουσε τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι, 9 εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, στὶ λέγω, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔγειρε ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλατο καὶ περιεπάτει. 11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησε Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λυκαονιστὶ λέγοντες, οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. 12 ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν, Διὰ τὸν δὲ Παῦλον, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. 13 ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν. 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν, ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες, 15 καὶ λέγοντες, ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· 16 ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· 17 καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκε, ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς, καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. 18 καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. 19 Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνηκέναι. 20 κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. 21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς Λύστραν, καὶ εἰς Ἰκόνιον, καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 23 χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν, πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν, 25 καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν, 26 κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. 28 Διέτριβον δὲ οὐκ ὀλίγον χρόνον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

CAP. XV.

Καὶ τινὲς κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν

πρεσβυτέρους πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱεροσόλυμα περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τήν τε Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. 4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα, παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν. 5 ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωσέως. 6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. 7 πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου τὰ ἔθνη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. 8 καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν· 9 καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. 12 Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἀκούσατέ μου· 14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται· 16 Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· 17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοῖς, λέγει Κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα. 18 γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος ἐστὶ τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. 19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσι τῷ Θεῷ, 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, καὶ τῆς πορνείας, καὶ πνικτοῦ, καὶ τοῦ αἵματος. 21 Μωσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος. 22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς· 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ διεστειλάμεθα, 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 ἔδοξε γὰρ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες· 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε. 30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατῆλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. 31 ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν. 33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς. 34 ἔδοξε δὲ τῷ Σιλᾷ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ· μόνος δὲ Ἰούδας ἐπορεύθη εἰς Ἱερουσαλήμ. 35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου. 36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε πρὸς τὸν Βαρνάβαν Παῦλος, ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι. 37 Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μᾶρκον συμπαραλαβεῖν· 38 Παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστάντα ἀφ' ἡμῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαμβάνεσθαι τοῦτον. 39 ἐγένετο δὲ παροξυσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων· τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· 40 ὁ δὲ Παῦλος ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθε παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. 41 διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

Universidad de Deusto
Biblioteca

al Apostolos & presbyteros in Hierusalem,
de quæstione
de hac re.
ad eos de
ea re.
ad ipsos
de ea re.
ut ipsi
quoque
ea re.
ut ipsi
quoque
ea re.
ut ipsi
quoque

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et venientes deprecantibus nobis & adhortantes to-
τὴν ἐλθοῦσαν παρεκάλεσαν αὐτοὺς καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πό-
primum vrbe. Exeuntes autem de
λεως καὶ ἐπορεύθησαν τὴν ὁδὸν
ciuitate, & perrexerunt viam
ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς πο-
40 τὴν ἐξελθοῦσαν τῆς πόλεως. ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς πο-
Hadam, instrumentum ad lyciam & adhortati fuerant,
λυτέλειας, εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς,
profecti sunt, & ingressi sunt
παρεκλέσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον.
ad Lydiam: & cum vidissent fratres,

CAP. XVII. ιζ'

Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίδα, ἦλθον
Transeuntes autem Amphipolim & Apolloniam, venerunt
εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων.
Thessalonicam, vbi erat synagoga Iudaeorum.
κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ
secundum autem consuetudinem Paulus introiit ad eos, &
ἐπὶ σάββατα διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν
per sabbata tria disseruit eis de Scripturis,
διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν
Aduertens & proponens, quia Christum oportuit pati,
καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν· καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς,
& resurgere a mortuis: & quia hic est Christus Iesus, quem
ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν,
ego annuntio vobis. Et quidam ex eis credidерunt,
καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ· τῶν τε σεβο-
& associati sunt Paulo & Silae: & de colentibus
μένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε πρώτων οὐκ ὀ-
se Gentilium multa multitudo, mulierum quoque principalium non
λίγαι. Ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι καὶ προσ-
pauci. Aemulantes autem increduli Iudaei & assumentes
ποιησάμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς, καὶ ὀχλοποιή-
de vulgo quosdam viros malos, & turba fa-
σαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος
ctos, concitabant ciuitatem: & assistentes domui Iasonis
ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον.
quaerebant eos adducere in populum.
μὴ εὑρόντες δέ τινες τοὺς ἀδελφοὺς, ἔσυρον τὸν Ἰάσονα καί τινας ἀδελ-
Et quibus non inuentis, trahebant Iasonem & quosdam fra-
φοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας βοῶντες, ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀνα-
tres ad principes ciuitatis clamantes, quia qui orbem
στατώσαντες οὗτοι, καὶ ἐνθάδε πάρεισιν· οὓς ὑποδέδεκται
concitauerunt hi, & huc uenerunt,
Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πρά-
quos suscepit Iason: & hi omnes aduersus decreta Caesaris
σσουσι, βασιλέα λέγοντες εἶναι ἕτερον, Ἰησοῦν.
faciunt, regem dicentes esse alium, Iesum.
Συνετάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας
Concitauerunt autem turbam & principes ciuitatis audientes
ταῦτα. καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν
haec. Et accepto satisfactione a Iasone & a
λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς. οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς
reliquis, dimiserunt eos. Fratres autem statim per noctem
τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν ἐξέπεμψαν εἰς Βέροιαν. οἵτινες παρα-
Paulum & Silam dimiserunt Beroen. qui cum
γενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν. οὗτοι δὲ ἦσαν
uenissent in synagogam Iudaeorum abierunt. Hi autem erant
εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον
nobiliores eorum qui Thessalonicae, qui susceperunt sermonem
μετὰ πάσης προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς, εἰ ἔχοι
cum omni auiditate, cotidie scrutantes scripturas, si haberent
ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων
haec ita. Multi quidem ex eis crediderunt, & Gentilium
γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι.
mulierum honestarum, & virorum non pauci.
Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν
Cum autem cognouissent qui Thessalonicae Iudaei, quia & Be-
τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλ-
roea praedicatum est a Paulo verbum Dei, uene-
θον κἀκεῖ σαλεύοντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως τότε τὸν
runt & illuc commouentes turbas. Statim autem tunc
Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θά-
Paulum dimiserunt fratres ire usque ad mare:
λασσαν· ὑπέμενον δέ τε Σίλας καὶ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάν-
sustinebant autem Silas & Timotheus illic. Qui autem
τες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
deducebant Paulum perduxerunt Athenas: & accepto mandato ad
τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἐξῆλθον.
Silam & Timotheum, ut quam celerius uenirent ad eum, profecti sunt.
Ἐν δὲ τῷ Ἀθήνας περιμένειν αὐτοὺς τὸν Παῦλον, παρωξύνετο
Dum autem Athenis expectaret eos Paulus, prouocabatur
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν.
spiritus eius in ipso uidente idolis deditam esse ciuitatem.
διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις,
Disputabat quidem igitur in synagoga Iudaeis & colentibus
καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας.
& in foro per omnem diem ad eos qui aderant.
τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ·
Quidam autem Epicureorum & Stoicorum philo-
καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ,
sophorum conferebant cum eo: & quidam dicebant, Quid vult seminiuerbius hic dicere? alii uero,
Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεύς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο
Nouarum diuinarum uidetur annuntiator esse: quia Iesum & resurrectionem euangelizabat
αὐτοῖς. ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες,
eis. Et apprehensum eum ad Areopagum duxerunt, dicentes,
Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή;
Possumus scire quae sit haec nouella quae a te dicitur doctrina?
ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βουλόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλοι
Nouum enim quiddam infers in aures nostras. Volumus ergo scire quid uelit
ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον
haec esse. Athenienses autem omnes & aduenae in nihil aliud
εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον. Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου
uacabant, quam dicere aliquid, & audire nouius. Stans autem Paulus in medio Areopagi
πάγου, ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους
dixit, Viri Athenienses, per omnia quasi
ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ
timentiores uos uideo. Perambulans enim & contemplans sacra uestra inueni
βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ Θεῷ. ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ κατ-
aram in qua inscriptum erat, Ignoto Deo. Quem ergo ignorantes colitis, hunc ego an-
αγγέλλω ὑμῖν. ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ
nuntio uobis. Deus qui fecit mundum, & omnia quae in eo sunt, hic caeli
γῆς ὑπάρχων κύριος, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν
& terrae cum sit dominus, non in manufactis templis habitat, neque
ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ
humanis curatur indigens aliquo, ipse dans omnibus uitam & inspirationem & omnia.
τὰ πάντα. ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς
Fecitque ex uno sanguine omne genus hominum inhabitare super uniuersam
προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
faciem terrae, definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum.
αὐτῶν· ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καίτοι γε οὐ μακρὰν
Quaerere Dominum, si forte attrectent eum & inueniant, quamuis non longe
ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα· ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμὲν,
ab unoquoque nostrum existentem. In ipso enim uiuimus
ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.
& mouemur & sumus, sicut & quidam uestrorum poetarum dixerunt: Cuius & genus sumus.
γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χα-
Genus igitur cum simus Dei, non debemus existimare auro aut argento aut lapidi, sculp-
ράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον.
turae artis & cogitationis hominis, Diuinum esse
τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ
similem. Et quidem tempora huius ignorantiae despiciens
Θεὸς, τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ
Deus, nunc annuntiat hominibus omnibus, vbique
μετανοεῖν· καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ,
paenitere: quatenus statuit diem in qua iudicaturus est orbem in iustitia,
ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
in uiro quem definiuit, fidem praebens omnibus, suscitans eum a mortuis.
ἀκούσαντες δὲ ἀναστάσεως νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον, ἀκουσόμεθά σου
Audientes autem resurrectionem mortuorum, quidam irridebant, alii uero dixerunt, Audiemus te
περὶ τούτου καὶ πάλιν. Οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθε ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες
de hoc iterum. Sic Paulus exiuit de medio eorum. Quidam uero uiri
κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι
adhaerentes ei, crediderunt: in quibus & Dionysius Areopagita, & mulier nomine
Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

CAP. XVIII. ιη'

Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῆς Ἀθηνῶν, ἦλ-
Post haec autem egressus Paulus ab Athenis, ve-
θεν εἰς Κόρινθον. καί τινα εὑρὼν Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει,
nit in Corinthum. Et inueniens quendam Iudaeum nomine Aquil.
προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι
Ponticum genere, nuper aduenientem ab Italia, & Priscillam uxorem eius, propter quod praecepisset
Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθε
Claudius discedere omnes Iudaeos a Roma, accessit
αὐτοῖς· καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην.
ad eos: & propter similem artem manebat apud eos, & operabatur: erant autem scenofactoria arte.
Διαλέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.
Disputabat autem in synagoga per omne sabbatum, suadebat quoque Iudaeos & Graecos.
Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπό τε τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ
Cum autem uenissent de Macedonia Silas & Timotheus, constringebatur spiritu
Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ἐξαναστὰς δὲ ἐκεῖθεν ὁ
Paulus, testificans Iudaeis Christum Iesum. Et excutiens inde
Παῦλος, ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν Θεὸν, οὗ ἡ οἰκία ἦν
Paulus, uenit in domum cuiusdam nomine Titi Iusti colentis Deum, cuius domus erat
συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ
coniuncta synagogae. Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: &
πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον, καὶ ἐβαπτίζοντο.
multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur.
Εἶπε δὲ ὁ Κύριος δι' ὁράματος τῇ νυκτὶ τῷ Παύλῳ, Μὴ
Dixit autem Dominus per uisionem in nocte Paulo, Ne
φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς· διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι
timeas, sed loquere, & ne taceas. Propterea quod ego sum
λαός μοί ἐστι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐκάθισε δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
populus mihi multus in ciuitate hac. Sedit autem annum & menses sex docens in eis verbum Dei.
Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν
Gallione autem proconsule Achaiae, insurrexerunt
ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες, ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀνα-
unanimes Iudaei in Paulum, & adduxerunt eum ad tribunal, Dicentes, Quia contra legem hic per-
πείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν. Μελλόντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων
suadet hominibus colere Deum. Futuro autem Paulo aperire os, dixit Gallio
πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, εἰ μέν τι ἦν ἀδίκημα ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ ἄνδρες Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν
Iudaeis, Si quidem esset iniuria aliqua aut facinus
ἀνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ ζητήματά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς
pessimum, o uiri Iudaei, recte uos sustinerem: si uero quaestiones sunt de uerbo & nominibus & lege quae
ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Ἕλληνες τὸν
apud uos est, uidete ipsi: iudex enim ego horum nolo esse. Et abegit eos a tribunali. Apprehendentes autem omnes Graeci Sosthenem principem
Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.
synagogae, percutiebant ante tribunal: & nihil eorum Gallioni curae erat.
Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς
Paulus autem adhuc moratus dies satis multos, fratribus uale dicens nauigabat in
τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειρά-
Syriam, & cum eo Priscilla & Aquila, ton-
μενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς· εἶχε γὰρ εὐχήν. κατήντησε δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ. αὐ-
sum caput in Cenchreis: habebat enim votum. Deuenit autem in Ephesum, & illos reliquit ibi, ipse
τὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέγετο τοῖς Ἰουδαίοις. οἱ δὲ ἠρώτων αὐτὸν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ' αὐ-
ingressus in synagogam disputabat Iudaeis. Rogantibus autem eis amplius tempus manere apud
τοῖς· οὐκ ἐπένευσεν, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, εἶπε, Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος.
eos, non consensit, sed uale dicens eis, dixit, Iterum reuertar ad uos, Deo uolente.
Καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου. καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς
Et nauigauit ab Epheso. Et descendens in Caesaream, ascendit & salutata
Ἀντιόχειαν. Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων
Antiochiam. Et facto tempore aliquo, profectus est, perambulans deinceps Galaticam regionem & Phrygiam, confirmans

omnes discipulos. Iudaeus autem quidam Apollos no-
24 πάντας τοὺς μαθητάς. Ἰουδαῖος δέ τις ὀνόματι Ἀπολλὼς γέ-
mine, Alexandrinus genere, vir eloquens, deuenit in
νει Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησε εἰς
Ephesum, potens erudītus in scripturis. Hic erat edo-
25 Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν κατηχη-
ctus viam Domini, & feruens spiritu loquebatur, &
μένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ
docebat diligenter ea quae de Domino, sciens tantum
ἐδίδασκε ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ
Baptisma Ioannis. Hic coepit fiducialiter agere in
βάπτισμα Ἰωάννου. οὗτος τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν
synagoga. Audientes autem eum Aquila & Priscilla, exco-
τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐ-
gitauerunt eum, & diligentius ei expoluerunt
τῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ. βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγρα-
viam Dei. Volente autem eo ire in Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discī-
ψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος·
pulis vt susciperent eum, qui cum uenisset multum cooperatus est credentibus per gratiam.
28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.
Vehementer enim Iudaeos conuincebat publice, ostendens per scripturas esse Christum Iesum.

CAP. XIX. ιθ'

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον
Factum est autem vt Apollo esset in Corintho, Paulum
διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον· καὶ εὑρών τινας μαθητὰς εἶπε πρὸς αὐτούς,
superiora partes, venire in Ephesum & inuenire quosdam discipulos, Dixit ad eos,
2 Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν, Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν.
Si Spiritum sanctum accepistis credentes? Illi autem dixerunt ad eum, Sed neque si Spiritus sanctus est, audiuimus.
3 Εἶπε δὲ πρὸς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.
Dixit autem, In quo ergo baptizati estis? Illi autem dixerunt, In Ioannis baptisma.
4 Εἶπε δὲ Παῦλος, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι,
Dixit autem Paulus, Ioannes quidem baptizauit baptisma paenitentiae populo dicens, in eum qui uenturus esset post ipsum vt crederent,
5 τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
hoc est in Christum Iesum. Audientes autem baptizati sunt in nomine Domini Iesu.
6 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ
Et imponente illis Paulo manus, venit Spiritus sanctus super eos, loquebantur quoque linguis,
7 προεφήτευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα.
& prophetabant. Erant autem omnes uiri fere duodecim.
8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ
Introgressus autem in synagogam, fiducialiter agebat per menses tres disputans & suadens quae
περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο, καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ
de regno Dei. Cum autem quidam indurarentur, & crederent, maledicentes viam coram
πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός.
multitudine, discedens ab eis segregauit discipulos, quotidie disputans in scholа Tyranni cuiusdam.
10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου
Hoc autem factum est per annos duo, ita vt omnes habitantes Asiam audire verbum Domini
Ἰησοῦ, Ἕλληνάς τε καὶ Ἰουδαίους. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου,
Iesu, Graecosque & Iudaeos. Virtutesque non vulgares faciebat Deus per manus Paulī,
12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια ἐπιφέρεσθαι αὐτοῖς, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι
ita vt etiam super infirmos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicinctia, & recedebant
ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους τε ἀπ' αὐτῶν τὰ πονηρὰ πνεύματα ἐκπορεύεσθαι.
ab eis infirmitates & spiritus maligni exibant.
13 Ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει.
Tentauerunt autem quidam & circumeuntium Iudaeorum exorcistae, inuocare super eos qui habebant spiritus malos, nomen Domini Iesu, dicentes, Adiuramus uos per Iesum, quem Paulus praedicat.
14 Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτά, οἳ τοῦτο ἐποίουν. Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε, τὸν
Erant autem quidam filii Sceuae Iudaei principis sacerdotis septem, hoc facientes. Respondens autem spiritus malignus dixit,
15 Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;
Iesum noui, & Paulum scio: vos autem qui estis?

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἐπαλλόμενος ἐν αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦ- 16
μα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν,
ὥστε γυμνοὺς καὶ τραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου
ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε 17
καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος
ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομο- 18
λογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.
ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς 19
βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς
τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργύριον μυριάδας πέντε.
οὕτω κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίουηὔξανε καὶ ἐβιάτο. 20
ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύμα- 21
τι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἰε-
ρουσαλήμ, εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώ-
μην ἰδεῖν. ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν 22
διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρό-
νον εἰς τὴν Ἀσίαν. κατὰ δὸν δὲ καιρὸν οὐκ ὀλίγος τάρα- 23
χος ἐγένετο περὶ τῆς ὁδοῦ. δημήτριος γάρ τις ὀνό- 24
ματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρεῖ-
χετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν· οὓς συνα- 25
θροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, ἄνδρες,
ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστι
καὶ θεωρεῖτε, καὶ ἀκούετε, ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ 26
σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησε
ἱκανὸν ὄχλον, λέγων, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι.
οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν 27
ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν
λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγα-
λειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.
ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέ- 28
γοντες, μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καὶ ἐπλήσθη ἡ πό-
λις ὅλη συγχύσεως, ἁρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συν-
όδους τοῦ Παύλου, ὁρμήσαντες ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέα-
τρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συν-
όδους τοῦ Παύλου. τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελ- 29
θεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί.
τινές δέ γε καὶ τῶν ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες 31
πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.
ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγ- 32
χυθεῖσα, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεκλήθη-
σαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, 33
προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατα-
σείσας τῇ χειρὶ ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ.
ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάν- 34
των ὡσεὶ ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

CAP. XX.

καταπείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον, εἶπεν, ἄνδρες 15
Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων
πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ
διοπετοῦς; ἀναντιῤῥήτων οὖν τούτων κειμένων δέον ἐστὶν 16
ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πρᾶσ-
σειν. ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους, 17
οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημή-
τριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται, πρός τινα λόγον ἔχουσι κατ'
οὐδενός ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν ἔγκλητοι ἄλλη- 18
λοις. εἴ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἔννόμῳ ἐκ- 19
κλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκα-
λεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρ-
χοντος, περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς 20
ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

CAP. XX. ϛ'

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσά- 1
μενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς, καὶ ἀσπασάμενος ἐξῆλθε πο-
ρεύεσθαι εἰς τὴν Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεί- 2
να, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν
Ἑλλάδα. ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπ' αὐτὸν 3
ἐπιβουλῆς τοῖς Ἰουδαίοις, μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν,
ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας.
συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος βερ- 4
ναίου Πύρρου, Θεσσαλονικέων δὲ ἀριστάρχος, καὶ σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερ-
βαῖος, καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος.
οὗτοι δὲ προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι· 5
ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φι-
λίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄ-
χρις ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.
ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον, 6
ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου.
ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγ- 8
μένοι. καθήμενός τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, κατε- 9
φέρετο ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον· κατενεχθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσε κάτω ἀπὸ τοῦ τριστέγου, καὶ ἤρθη νεκρός. καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ 10
συμπεριλαβὼν εἶπε, θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν.
ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανὸν τε ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθε. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρ- 12
εκλήθησαν οὐ μετρίως. ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ 13
πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
λαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν.
ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, 14

CAP. XX. Acta Apostolorum. CAP. XXI. 101

ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην. κἀκεῖθεν 15
ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου· τῇ
δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, καὶ μείναντες ἐν Τρωγυ-
λίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦ- 16
λος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρο-
νοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν
ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.
Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον, μετεκαλέσατο 17
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς 18
αὐτὸν, εἶπε τε, ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἐφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὅλου τοῦ χρόνου ἐγενόμην
πρὸς ὑμᾶς, δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης τα- 19
πεινοφροσύνης, καὶ πολλῶν δακρύων, καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν τῇ ἐπιβουλῇ τῶν Ἰουδαίων·
ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀνα- 20
γγεῖλαι ὑμῖν, καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους,
διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν θεὸν 21
μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.
καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς 22
Ἰερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς·
πλὴν ὅτι τὸ πανὶ μοι τὸ ἅγιον τὸ πολὺν διαμαρτύρεται, 23
λέγον ὅτι δεσμὰ με καὶ θλίψεις μένουσιν.
ἀλλ' οὐδένος λόγου ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου 24
τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ
τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύ-
ρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.
καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου 25
ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ.
διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι 26
καθαρός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. οὐ γὰρ ὑπε- 27
στειλάμην τὸ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ.
προσέχετε οὖν ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς 28
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλη-
σίαν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.
ἐγὼ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου 29
λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου.
καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε- 30
στραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.
διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέ-
ραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.
καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ τῷ 32
λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ
δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.
ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· 33
αὐτοὶ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρείαις μου, καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ 34

CAP. XXI.

ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι 35
οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνη-
μονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, μακά-
ριόν ἐστι μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. καὶ ταῦτα εἰ- 36
πὼν, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο.
πολὺς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν 37
τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώμενοι
μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖτε. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

CAP. XXI. κα'

Ἐγένετο δὲ ὡς ἀνήχθημεν ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἦλθομεν εἰς 1
Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα.
καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.
ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν ἐν ἀρι- 3
στερᾷ, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήχθημεν εἰς Τύρον·
ἐκεῖ γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον.
καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς, ἐπεμείναμεν ἡμέρας ἑπτά, 4
οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἐπιβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ.
ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς 5
ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς
πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ
θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, προσηυξάμεθα·
καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεί- 6
νοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.
ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ 7
ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς, ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.
τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες, ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν, καὶ 8
εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ.
τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφη- 9
τεύουσαι.
ἐπιμενόντων δὲ ἡμέρας πλείους, κατελ- 10
θών τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης, ὀνόματι Ἄγαβος,
καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, ἦρε τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, καὶ δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπε, τάδε λέγει 11
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.
ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν 12
ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τὸν μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ.
τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος, τί ποιεῖτε κλαίοντες, καὶ 13
συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι,
ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἕτοιμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνό-
ματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχά- 14
σαμεν, εἰπόντες, τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γινέσθω.
μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν 15

Universidad de Deusto
Biblioteca

εἰς Ἱερουσαλήμ. συνήλθον δὲ καὶ τῷ πλήθει τῶν ἀπὸ τῶν πόλεων Ἰουδαῖοι, καὶ παρεγένοντο ἐκεῖ τινες ἀπὸ Κύπρου, καὶ Μνάσων τινὰ Κύπριον, ἀρχαῖον μαθητήν. ἠσπάσαντο δὲ ἡμᾶς οἱ ἀδελφοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα, αὐτοῦ τε ἐπιμείναντες ἡμέρας μεθ' ἡμῶν. ἐξελθόντες δὲ τῇ ἐπαύριον ἦλθομεν εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἑνὸς τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. ἐπιμενόντων δὲ ἡμέρας πλείους κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος, καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς ἦρε τὴν ζώνην Παύλου, καὶ δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπε· Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεδεμένον ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡμῖν ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· Τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω. μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα. συνῆλθον δὲ καὶ τῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν μαθητῶν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν Θεόν, εἶπόν τε αὐτῷ, Θεωρεῖς ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι. κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. τί οὖν ἐστι; πάντως δεῖ πλῆθος συνελθεῖν· ἀκούσονται γάρ σου ἐληλυθότος. τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοὶ λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτοῖς· τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν, καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτὸν τό, τε εἰδωλόθυτον, καὶ τὸ αἷμα, καὶ πνικτὸν, καὶ πορνείαν. τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά. ὡς δὲ ἐμέλλοντο αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα ὄχλον καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν κράζοντες· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῆ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγε εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκινήθη τε πᾶσα ἡ πόλις, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ πιάσαντες τὸν Παῦλον εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ζητούντων δέ αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται Ἰερουσαλήμ· ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσὶ καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη, καὶ τί ἐστι πεποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἔβοων ἐν τῷ ὄχλῳ. μὴ δυναμένου δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἀχθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοῖς ἀναβαθμοῖς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον, αἶρε αὐτόν. μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος, λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας, καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; ἔφη δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνησε τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων·

CAP. XXII. κβ'

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν· καὶ φησί· Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας· ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεύς μοι μαρτυρεῖ, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσι. ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν ἐξάπινα περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἔπεσα εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ, Κύριε; εἶπέ τε πρός με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἐμφοβοι ἐγένοντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπόν τε, Τί ποιήσω, Κύριε; ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν σὺν ἐμοὶ ὄντων ἦλθον εἰς Δαμασκόν. ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων

ἐν Δαμασκῷ Ἰουδαίων· ἐλθὼν πρός με, καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι, Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν Δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου. ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, καὶ θεωρεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦδε καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπε πρός με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. Κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἀγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν, εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατοντάρχην ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ὑμῖν ἔξεστι μαστίζειν; ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ λέγων· Ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, Ναί. ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδικώς. Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς, τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν· καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησε εἰς αὐτούς.

CAP. XXIII. κγ'

Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπε, Ἄνδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ, ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ, τύπτειν αὐτὸ τὸ στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονιαμένε. καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τυπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ ἤδειν ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ, Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ μὲν εἷς ἐστι Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ, ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τοῦ Φαρισαίου καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. σαδδουκαῖοι μὲν γάρ φασιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τοῦ Φαρισαίων διεμάχοντο, λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος, εἶπε, Θάρσει Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιησάντες τινες τῶν Ἰουδαίων συνωμοσίαν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες. οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς, μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὔριον αὐτὸν κατάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν, ἕτοιμοί ἐσμεν τὸ ἀνελεῖν αὐτόν. Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἐνέδρον αὐτῶν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν, ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων, ἔφη, Τὸν νεανίσκον τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς ὁ χιλίαρχος

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν, ἐπεμβάσατο, τίτζιν ἔχεις ἀ-
παγγεῖλαί μοι. 19 εἶπε δέ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ 20
ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν
Παῦλον, ὡς μέλλοντός τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ
αὐτοῦ. σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν
ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαρακοντάδος, οἵτινες ἀνεθε- 21
ματίσαντο ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν. καὶ
νῦν ἕτοιμοί εἰσι προσδεχόμενοι τὴν σὴν ἐπαγγελίαν.
ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγ- 22
γείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι, ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.
καὶ προσκαλεσάμενός τινας τῶν ἑκατοντάρχων εἶπε, ἑτοι- 23
μάσατε στρατιώτας διακοσίους, ὅπως πορευθῶσιν
ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους
διακοσίους ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· κτήνη τε πα- 24
ραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον, διασώσωσι πρὸς
Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν 25
τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγε- 26
μόνι Φήλικι χαίρειν. τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα 27
μεθ' Ἑλλήνων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπι-
στὰς σὺν τῷ στρατεύματι, ἐξειλόμην αὐτὸν, μαθὼν ὅτι
Ῥωμαῖός ἐστι. βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν 28
ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν· ὃν
εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μη- 29
δὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα ἔχοντα.
μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν 30
ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρός σε, πα-
ραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπ'
αὐτοῦ. Ἔρρωσο.

οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταλμένον αὐτοῖς, ἀ- 31
ναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντι-
πατρίδα. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύε- 32
σθαι σὺν αὐτῷ, αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν.
οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες 33
τῷ ἡγεμόνι τὴν ἐπιστολὴν, παρέστησάν τε καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.
ἐπιβαλὼν τε ὁ ἡγεμὼν, καὶ πυθόμενος ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστὶ,
καὶ ἀναβάντες τὴν Καισάρειαν, ἔφη, διακούσομαί σου, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας τε ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

CAP. XXIIII. κδ'

Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατῆλθεν ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας σὺν
πρεσβυτέροις καὶ ῥήτορος τερτύλλου τινὸς, οἵτινες ἐνεφά-
νισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ 2
αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρτυλλος, λέγων,
πολλὴν εἰρήνην τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων 3
γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντη τε καὶ

Διέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπίστων. ἐλάλουν δὲ πρὸς 25
ἀλλήλους λόγους τοιούτους· ὅτι οὐδὲν κακὸν ἐπράσσομεν ὁ ἄν-
θρωπος οὗτος. εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ, ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν.
ἐπιστήσας δὲ τῷ βήματι ὁ ἡγεμὼν Φῆστος, ἠρώτησε τὸν Παῦλον, ἐπὶ 26
ποσὸν χρόνον ἀνεχόμενος ἐκείνων, καὶ ἀπολογούμενος περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν.
ἐπὶ δὲ τούτοις ἐκέλευσε τὸν Παῦλον τηρεῖσθαι, καὶ ἄνεσιν ἔχειν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ προσφέρειν αὐτῷ.

CAP. XXV. κε'

Φῆστος οὖν ἐπιστὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνῆλθεν
εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ τῆς Καισαρείας. ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ οἵ 2
τε ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου,
καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως 3
μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνέδραν ποιοῦντες
ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπε- 4
κρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν
ταχέως ἐκπορεύεσθαι. Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶ, συν- 5
καταβάντες, εἴ τι ἄτοπόν ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, κατηγορείτω-
σαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ δέ- 6
κα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ
βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ 7
αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι,
πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι·
ἀπολογουμένου αὐτοῦ, ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, 8
οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον.
Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀπο- 9
κριθεὶς τῷ Παύλῳ, εἶπε, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐπ'
ἐμοῦ τούτων κρίνεσθαι περὶ σοῦ; εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, ἐπὶ 10
τοῦ βήματος Καίσαρός εἰμι ἑστὼς, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι.
Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιόν τινος πέπραχα, οὐ παραιτοῦμαι τὸ 11
ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγο-
ροῦσί μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. καίσαρα
ἐπικαλοῦμαι. τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβου- 12
λίου, ἀπεκρίθη, καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ καίσαρα πορεύσῃ.
Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας καὶ 13
Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον.
ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ 14
ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, ἄνδρά τις ἐστὶ κατελε-
λειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος· περὶ οὗ, γενομένου μου 15
ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην. πρὸς οὓς ἀπε- 16
κρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον

εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον
ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγ-
κλήματος. συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀνα- 17
βολὴν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν
ἄνδρα ἀχθῆναι· περὶ οὗ στάντες οἱ κατήγοροι οὐ 18
προσήνεγκον αἰτίαν ἐπήρειαν ὧν ὑπενόουν ἐγώ.
ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον 19
αὐτὸν, καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνεῶτος, ὃν ἐφασκε ὁ
Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὸν περὶ τοῦ- 20
των ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα,
κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ δὲ Παύλου ἐπικα- 21
λεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν,
ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω πρὸς Καί-
σαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη, ἐβουλόμην 22
καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. ὁ δέ, Αὔριον, φησὶν, ἀκούσῃ
αὐτοῦ. τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς 23
Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀ-
κροατήριον σὺν τε τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξο-
χὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ
Παῦλος. καὶ φησὶν ὁ Φῆστος, ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ 24
πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ
πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις
καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι.
ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πε- 25
πραχέναι, καὶ αὐτὸς δὲ τούτου βουλομένου τὸν σεβαστὸν
ἐπικαλεσάμενος, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ 26
κυρίῳ, οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάλιστα
ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομέ-
νης, σχῶ τί γράψω· ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα τι
δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

CAP. XXVI. κς'

Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ 1
σεαυτοῦ λέγειν. τότε Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο ὑπὲρ ἑαυτοῦ·
De omnibus quibus accusor a Iudæis, rex 2
Agrippa, æstimo me beatum, ad te defendendi hodie
apud te hodie: Maxime quidem sciente te omnium eorum
quæ sunt apud Iudæos consuetudinum & quæstionum. Ideo obsecro te pa-
tienter audias me. Quidem ergo vitam meam 4
ab adolescentia, quæ fuit a principio in gente mea
in Hierosolymis, noverunt omnes Iudæi.
Præscientes me ab initio, si velint testimonium perhibere, quoniam secundum certissimam sectam religionis
nostræ vixi Pharisæus. Et nunc in spe quæ ad 6
patres nostros facta est a Deo, sto iudicio
hodie
patiens exspectationis quæ a Deo, in duodecim tribus nostras in
ministerio nocte
& die deservientes, sperant se perventuras. De qua spe accusor a Iudæis, rex
Agrippa. Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus mortuos suscitet? Ego quidem existimavi 9
apud me, oportere adversus nomen Iesu Nazarethani multa contraria agere,
quæ & feci Hierosolymis. Et multos quidem sanctorum ego in carceres conclusi, potestatem a principibus sacerdotum accipiens: & cum interficerentur, ferebam 10
calculum adversus illos. Et per omnes synagogas sæpe punitos eos cogebam blasphemare: & amplius furens in eos persequebar usque & in exteras civitates. In quibus dum 11
irem Damascum cum potestate & permissu principum sacerdotum, Rex, in via vidi de die lucem cœli supra splendorem solis circumfulgentem me & eos qui mecum simul ibant. Cumque omnes 13
cecidissemus in terram, audivi vocem loquentem mihi & dicentem Hebraica lingua: Saule, Saule, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi: Quis es Domine? Dominus autem dixit: Ego sum Iesus quem tu persequeris. Sed surge & sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi, ut constituam te ministrum & testem eorum quæ vidisti, & quibus apparebo tibi, eripiens te de populo & de gentibus, in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorum, ut convertantur a tenebris ad lucem & de potestate Satanæ ad Deum: ut accipiant remissionem peccatorum & sortem inter sanctificatos fide quæ est in me. Unde rex Agrippa, non fui incredulus 19
visioni cœlesti: sed his qui prius in Damasco fuerunt & Hierosolymis, & per omnem regionem Iudææ, & gentibus annuntiabam pœnitentiam agere & converti ad Deum, dignaque pœnitentiæ opera facere. Quam ob causam me Iudæi cum apprehendissent in templo, conabantur interficere. Adiutus ergo auxilio Dei usque in hodiernum diem, testificor parvo & magno, nihil extra dicens quam quæ prophetæ locuti sunt futura esse & Moyses, si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum lucem annuntiaturus populo & gentibus.

ἐπὶ προσώπου τοῦ βασιλέως Ἀγρίππα, περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων,
μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν
κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου μα-
κροθύμως ἀκοῦσαί μου. τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου 4
τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου
ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι,
προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι 5
κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας
ἔζησα Φαρισαῖος. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς 6
πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἕστηκα κρινό-
μενος τὸ δώδεκαφύλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα
καὶ ἡμέρας λατρεῦον ἐλπίζει ἐλθεῖν· περὶ ἧς ἐλπίδος ὑπάρχω ὑπὸ Ἰουδαίων,
βασιλεῦ, ἐγκαλούμενος. τί κρίνεται παρ' ὑμῖν ἄπιστον εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;
ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ δεῖν πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι,
ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ πολλοὺς μὲν ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων
ἐξουσίαν λαβών· καὶ κατ' αὐτῶν ἀναιρουμένων ἤνεγκα ψῆφον· καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς
πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· τε καὶ περισσῶς ἐμαινόμενος ἐπ' αὐτοῖς,
ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις ἐδίωξα αὐτούς. ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας
καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων, μέσης ἡμέρας ἐν τῇ ὁδῷ, βασιλεῦ, εἶδον οὐρανόθεν
ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν μοι φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους.
πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσάν μοι καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ,
Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα, τίς εἶ κύριε;
ὁ δὲ κύριος εἶπεν, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου.
εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ἐμοί,
ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, ἐξαιρούμενος σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε
ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν,
τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.
ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ,
ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, πάσῃ τε τῇ χώρᾳ τῆς Ἰουδαίας,
καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας.
ἕνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπεχείρουν διαχειρίσασθαι.
ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ, ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ,
οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μέλλοντα γίνεσθαι καὶ Μωσῆς,
εἰ παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρωτότοκος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν μέλλει καταγγέλλειν φῶς τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.
ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ φωνῇ λέγει, μαίνῃ Παῦλε·
τὰ πολλά σου γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπουσι. ὁ δὲ Παῦλος, οὐ μαίνομαι κράτιστε Φῆστε,
ἀλλὰ ῥήματα ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ἀποφθέγγομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς,
πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν οὐδὲν τούτων πείθομαι· οὐ γάρ τι ἐν γωνίᾳ πέπρακται τοῦτο.
πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.
ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι.
ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν, εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ, οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους οἷος καὶ ἐγώ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.
ἀνέστησαν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς,
καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.
ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη, ἀπολελύσθαι ἐπιτρέπεσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

CAP. XXVII. κζ'

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καὶ τινας ἑτέρους δεσμώτας
ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίου Ἀδραμυττηνοῦ μέλλοντος πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους,
ἀνήχθημεν ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως. τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν.
κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους.
τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας πόλιν.
κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.
ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην·
καὶ μόλις παραλεγόμενοι αὐτὴν, ἐλθεῖν τινα τόπον καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς πόλις ἦν Λασαία.
ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος
λέγων αὐτοῖς, ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλει ἔσεσθαι ὁ πλοῦς.
ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῇ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις.
ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι τὸν λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.
ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην.
μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος Εὐρακύλων.
συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.
νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα, μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης·
ἣν αἴροντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· καὶ φοβούμενοι μὴ εἰς τὴν Συρτιν πέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.
σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο·
καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν.
μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείους ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σῴζεσθαι ἡμᾶς.
πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.
καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου.
παρέστη γάρ μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμὶ ἐγὼ καὶ οὗ λατρεύω ἄγγελος,
λέγων, μὴ φοβοῦ Παῦλε· καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.
διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι.
εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.
τεσσαρεσκαιδεκάτη δὲ νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν.
καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχύ τε διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε.
φοβούμενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι.
τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρῴρης μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν,
εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.
τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.
ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες διατελεῖτε ἄσιτοι, μηδὲν προσλαβόμενοι.
διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται.
εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν.
εὐθυμοτέρους δὲ γενομένους πάντας καὶ αὐτοὺς προσελάβοντο τροφῆς.
ἦμεν δὲ αἱ πᾶσαι ἐν τῷ πλοίῳ ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ.
κορεσθέντες δὲ τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.
ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν, ἔχοντα αἰγιαλὸν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.
καὶ περιελόντες τὰς ἀγκύρας εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.
περιπεσόντες δὲ τόπῳ διθαλάσσῳ ἐπέκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων.
τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγοι.
ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσε τοῦ βουλήματος αὐτοὺς, ἐκέλευσε τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι,
καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τισι τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ μικρῷ λοιδορεῖ Χριστιανὸν ποιεῖ με πείθεις.
ἐγχλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐρῶ σοι ψεύδεσθαι.
Οἶδας μὲν οὖν ταῦτα πρὸς Ἰουδαίους
τὴν ἀπὸ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου
ἐν Ἱεροσολύμοις, πάντες Ἰουδαῖοι ἐπίστανται με τὸ πάλαι,
ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν
ἐβίωσα Φαρισαῖος. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας
ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος,
εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν
λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος εἰμὶ ἐγκαλοῦμαι,
βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων. τί κρίνεται παρ' ὑμῖν
ἄπιστον εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ
πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι,
ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν
φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων λαβών·
καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμαινόμενος ἐπ' αὐτοῖς ἕως καὶ
εἰς τὰς ἔξω πόλεις ἐδίωξα. ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν
Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων,
μέσης ἡμέρας, βασιλεῦ, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον φῶς οὐρανόθεν
ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν μ' καὶ τοὺς σὺν
ἐμοὶ πορευομένους. πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν
εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρός με καὶ
λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ· σαοὶ σοι σκληρόν πρὸς κέντρα
σκληρὸν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπον· τίς
εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις·
ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ
ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν
τε εἶδές μου, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι
ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ
λαοῦ, καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγώ σε ἀποστέλλω
ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους ἐπὶ
φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν
αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις
πίστει τῇ εἰς ἐμέ. ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην
ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον
καὶ Ἱεροσολύμοις, καὶ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ χώρᾳ τοῖς τε ἔθνεσιν
ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν,
ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα τούτων
με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι·
ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι
τῆς σήμερον ἡμέρας ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ
μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν
μέλλοντα γίνεσθαι καὶ μωσῆς· εἰ παθητὸς ὁ χριστός,
εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν
τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. ταῦτα δέ μου ἀπολογουμένου,
μέγας, ὁ φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη, κρίνει παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπουσι. ὁ δὲ παῦλος
οὐ μαίνομαι, κράτιστε φῆστε, ἀλλ' ἀλήθειαν καὶ σωφροσύνης
ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ
βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λανθάνειν αὐτὸν οὐ
πείθομαι· οὐδέν γάρ ἐστιν τούτων ὃ οὐ θεωρεῖται· οὐ γὰρ
ἐν γωνίᾳ τι πέπρακται τούτων. πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ ἀγρίππας
πρὸς τὸν παῦλον ἔφη, ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν ποιῆσαι.
ὁ δὲ παῦλος εἶπεν, εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ
καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον,
γενέσθαι τοιούτους, οἵους καὶ ἐγὼ εἰμὶ, παρεκτὸς τῶν
δεσμῶν τούτων. ἀνέστη δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν καὶ
ἡ βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωροῦντες
ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν
πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ἀγρίππας δὲ τῷ φήστῳ ἔφη, ἀπολέλυσθαι ἐδύνατο
οὗτος ὁ ἄνθρωπος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

CAP. XXVII.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν
τόν τε παῦλον καὶ τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ
ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ
Ἀδραμυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους,
ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως.
τῇ τε ἑτέρᾳ κατηχθημεν εἰς Σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε
πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους.
τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην. μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν, ἤλθομεν εἴς τινα τόπον καλούμενον καλοὺς λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία. ἱκανοῦ δὲ χρόνου διεληλυθότος, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ παῦλος, λέγων αὐτοῖς, ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ τοῦ φορτίου μόνον καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ παύλου λεγομένοις. ἀνεπιτηδείου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος εὐρακύλων· συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοὸς, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. νησίον δέ τι καλούμενον Κλαῦδα ὑποδραμόντες, μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης· ἣν αἴροντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· καὶ φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο. καὶ τῇ τρίτῃ αὐτοὶ τὴν σκευὴν τοῦ πλοὸς ἔῤῥιψαμεν. μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν ἀφῃρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σῴζεσθαι ἡμᾶς. πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν, ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι, μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τήν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελος λέγων, μὴ φοβοῦ παῦλε· καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ, ὅτι οὕτως ἔσται κατὰ τὸν τρόπον ὃν λελάληταί μοι. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ κατὰ μέσον τὰς νύκτας, ὑπενόουν κατά τινα χώραν προσαγειν αὐτοῖς οἱ ναῦται· καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχύ τε διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· φοβούμενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες τέσσαρας ἀγκύρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρῴρης μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὐθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. ἦμεν δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς,

ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὸν θάλασσαν.
λάσσαν. ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες ἔων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεούσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον, ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας διαφθείρωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγοι. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν, ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ γῆν ἐξιέναι· καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσι, οὓς δὲ ἐπί τισι τῶν τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

CAP. XXVIII.

Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπεγνώσαμεν ὅτι μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν. ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος δὲ τοῦ παύλου φρύγανα πλῆθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔκδρα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξῆλθε καὶ ἐπέσχετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι τὸ θηρίον κρεμάμενον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, πάντως φονεῖς ἐσμεν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης, ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μετετρέποντο καὶ ἔλεγον θεὸν εἶναι αὐτόν. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκείνοις ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς, τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. ἐγίνετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. τούτου οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀῤῥωστίας ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναπλεόντων ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

μὴ δὲ διὰ τριῶν μηνῶν ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ Ἀλεξανδρίνῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις, ἀναχθέντες δὲ εἰς Συρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς· ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν ἐπιμεῖναι παρ' αὐτοῖς ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἐθάρσησε τὸν λαόν. ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς τὴν Ῥώμην, ὁ ἑκατοντάρχης παρέδωκε τοὺς δεσμώτας τῷ στρατοπεδάρχῃ· ὁ δὲ παῦλος ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας συνεκάλεσε τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων· οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβουλήθησαν ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα· οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου τι ἔχων κατηγορεῖν· διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτόν, ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστιν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωΐ ἕως ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ παύλου ῥῆμα ἓν ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν αὐτοῖς, ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσι ἀπεστάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν. ἐνέμεινε δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάσης παῤῥησίας ἀκωλύτως.

Universidad de Deusto
Biblioteca

δόντ' ἀδελφὸν ἕστις καὶ ἐστηριγμὸν εἰς τρίτον καὶ μετὰ 15
τοῦτο ἀφῆκεν ἡμᾶς ἐπὶ τὴν μεγάλην Ἀπολλωνίδα· καὶ ἐκεῖθεν
πόλεως· οὐ δέ τινες ἀδελφοὺς, παρεκλήθημεν ἐπ' 14
αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά, καὶ οὕτως εἰς τὸν Ῥώμην ἐλ-
θομεν. κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡ- 15
μῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίου φόρου, καὶ
Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ,
ἔλαβε θάρσος. ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατον- 16
τάρχης παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῳ· τῷ δὲ
Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι
αὐτὸν στρατιώτῃ. ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγ- 17
καλέσασθαι τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες ἀδελφοί,
ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ, ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πα-
τρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖ-
ρας τῶν Ῥωμαίων· οἵτινες ἀνακρίναντές με, ἐβούλοντο 18
ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν
ἐμοί. ἀντειπόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπι- 19
καλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγο-
ρῆσαι. διὰ τοῦτο οὖν ὑμᾶς παρεκάλεσα ἰδεῖν καὶ προσ-
λαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν
ταύτην περίκειμαι. οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ 21
ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν
ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν, ἢ ἐλάλησέ τι πονηρόν περὶ σοῦ.

Τὴν δὲ γνώμην ἀξιοῦμεν παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι· περὶ μὲν γὰρ 22
τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν ἔχομεν ἡμῖν, ὅτι πανταχοῦ ἀντι-
λέγεται. ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἦλθον πρὸς 23
αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο, διαμαρτυ-
ρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ
Ἰησοῦ ἔκ τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωΐ
ἕως ἑσπέρας. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ 24
δὲ ἠπίστουν. ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους, 25
ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πα-
τέρας ἡμῶν, λέγων, Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, 26
καὶ εἰπόν, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέ-
ψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ 27
λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς
ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ
ἰάσομαι αὐτούς. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνε- 28
σιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.
καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν 29
ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ζήτησιν. Μεῖνε δὲ ὁ Παῦλος ἐνιαυτὸν ὅλον ἐν 30
ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς
εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν· κηρύσσων τὴν βασιλείαν 31
τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ
πάσης παῤῥησίας ἀκωλύτως.

Τέλος τῆς πράξεων τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

CAPVT PRIMVM. ΚΕΦ. Α'.

ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς 1
Ἀπόστολος, ἀφορισμένος εἰς εὐαγγέ-
λιον Θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν
αὐτοῦ προφητῶν ἐν γραφαῖς ἁγίαις, 2
περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, 3
τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, 4
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ 5
ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ 6
Χριστοῦ. Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ, ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλη- 7
τοῖς ἁγίοις, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου 8
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν
καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· μάρτυς γάρ μού ἐστιν 9
ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι πάν- 10
τοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐο-
δωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν 11
πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς· τοῦτο δέ ἐστι, συ- 12
παρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν
τε καὶ ἐμοῦ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί, ὅτι πολ- 13
λάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι
τοῦ δεῦρο, ἵνα καρπόν τινα σχῶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν
τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς 14
τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρό- 15
θυμον, καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γὰρ 16
Θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε
πρῶτον καὶ Ἕλληνι· δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκα- 17
λύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δί-
καιος ἐκ πίστεως ζήσεται. Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ 18
Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων
τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. διότι τὸ γνω- 19
στὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέ-
ρωσεν. τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς 20
ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ

διδυσίτες, ἀδ ἐφ ἐν inexcusabiles. Quoniam cognoscentes
ΔΙΟΤΙ γνόντες, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους· διότι γνόντες 21
τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδοξασαν ἢ ηὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐμα-
ματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀ-
νόητος αὐτῶν καρδία. Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράν- 22
θησαν· καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν 23
ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τε-
τραπόδων καὶ ἑρπετῶν. Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ 24
Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,
τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς· οἵτινες 25
μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσε-
βάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς
ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
Propter hoc tradidit illos Deus in passiones ignominiæ: nam et fœ- 26
mineæ eorum immutaverunt naturalem usum in eum qui est
contra naturam. Similiter et masculi, relicto naturali usu fœ- 27
minæ, exarserunt in desiderio suo in invicem, masculi in masculos
turpitudinem operantes, et mercedem quam oportuit erroris sui in
semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt 28
Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum
sensum, facere ea quæ non conveniunt, Repletos
omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos
invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate, susurrones,
detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inven- 29
tores malorum, parentibus non obedientes, insipientes, incompo- 30
situs, sine affectione, absque fœdere, sine misericordia: Qui cum 31
justitiam Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia
agunt, digni morte sunt, non solum ea faciunt, sed et consentiunt
facientibus.

CAP. II. Ϛ

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ 1
γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ
πράσσεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ 2
ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.
λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα 3
πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ
Θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνο-
χῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. III. γ΄

Quid ergo amplius Iudæo? aut quæ vtilitas circumcisionis?
1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφελία τῆς περι-
Multum per omnem modum. primum quidem enim
2 τομῆς; πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ,
quia credita sunt eloquia Dei. Quid enim si non cre-
3 ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. τί γάρ εἰ ἠπί-
dierunt quidam? numquid incredulitas eorum fidem Dei
στησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει;
Ne fiat. sit autem Deus verax, omnis autem ho-
4 μὴ γένοιτο. γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθὴς, πᾶς δὲ ἄνθρω-
mo mendax, sicut scriptum est, Vt iustificeris in
πος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς
sermonibus tuis, & vincas in iudicari te.
λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.
Si autem iniquitas nostra Dei iustitiam commendat, quid dice-
5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦ-
mus? Numquid iniquus Deus, inferens iram? secundum ho-
μεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς, ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρω-
minem dico. Absit. alioquin quomodo iudicabit Deus
6 πον λέγω. μὴ γένοιτο. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον;
Si enim veritas Dei in meo mendacio abundauit in
7 εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσ-
gloriam ipsius, quid adhuc & ego tanquam peccator iudi-
σευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρί-
cor? Et non (sicut blasphemamur, & sicut aiunt quidam nos
νομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς
dicere) quia faciamus mala, ut veniant bona? quorum
φασί τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ
iustum est damnationem esse.
ἀγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.
Quid ergo? præcellimus eos? Nequaquam. Causati enim
8 τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως. προῃτιασάμεθα γὰρ
sumus Iudæos & Græcos omnes esse sub peccato.
Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι·
Sicut scriptum est, Quia non est iustus quisquam.
9 καθὼς γέγραπται, ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς·
Non est intelligens, non est requirens Deum.
10 οὐκ ἔστι συνίων, οὐκ ἔστιν ἐκζητῶν τὸν θεόν·
Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt: non est
11 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστι ποιῶν
qui faciat bonum, non est usque ad unum.
12 χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose
13 τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν· ταῖς γλώσσαις αὐ-
agebant, venenum aspidum sub labiis eorum.
τῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν·
Quorum os maledictione & amaritudine plenum est.
14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει·
Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.
15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα·
Contritio & infelicitas in viis eorum:
16 συντριμμὸς καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν·
17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν·
Non est timor Dei ante oculos eorum.
18 οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
Scimus autem quoniam quæcumque lex loquitur, iis qui in
19 Οἴδαμεν δὲ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λα-
lege sunt loquitur: vt omne os obstruatur, & subditus fiat
λεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος
omnis mundus Deo.
τῷ θεῷ· διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ
Quia ex operibus legis omnis caro non iustificabitur coram
ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
illo per legem enim cognitio peccati.
Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata
21 νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυ-
a lege & prophetis.
ρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν·
Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super
22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας
omnes qui credunt in eum. non enim est distinctio.
καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή·
Omnes enim peccauerunt & egent gloria Dei.
23 πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ·
Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem
24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώ-
quæ est in Christo Iesu.
σεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·
Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine
25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ
ipsius ad ostensionem iustitiæ suæ propter remissionem
αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν
delictorum præcedentium
πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων
in tolerantia Dei ad ostensionem iustitiæ suæ in hoc tem-
26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ,
pore, vt sit ipse iustus & iustificans eum qui est ex fide
εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως
Iesu.
27 Ἰησοῦ. Τί οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νό-
Vbi ergo gloriatio tua? exclusa est. per quam legem?
μου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως.
factorum? non, sed per legem fidei.

Rationes colligimus ergo fide iustificari hominem sine ope-
28 λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔρ-
ribus legis.
29 γων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν;
An Iudæorum Deus tantum? nonne & Gentium?
30 ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἷς ὁ θεὸς, ὃς δικαιώσει περιτο-
Siquidem vnus Deus, qui iustificabit circumci-
μὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.
sionem ex fide, & præputium per fidem.
Legem ergo destruimus per fidem? absit: sed
31 νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ
legem statuimus.
νόμον ἱστάνομεν.

CAP. IIII. δ΄

Quid ergo dicemus Abraham patrem nostrum inuenisse secundū
Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ
carnem?
1 σάρκα; Si enim Abraham ex operibus iustificatus est, habet glo-
εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύ-
riam, sed non apud Deum. Quid enim Scriptura dicit?
2 χημα, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει;
Credidit autem Abraham Deo, & reputatum est illi ad iu-
3 Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
stitiam. At operanti merces non imputatur secundū
σύνην. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ
gratiam, sed secundum debitum.
4 χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ
Credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur
5 πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πί-
fides eius ad iustitiam. Sicut & Dauid dicit
στις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει
beatitudinem hominis, cui Deus imputat iusti-
6 τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύ-
tiam sine operibus.
νην χωρὶς ἔργων·
Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta
7 μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.
sunt peccata.
8 μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν.
Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum. Beatitudo ergo
Μακαρισμὸς οὖν τοῦτο ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;
9 λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.
hæc in circumcisionem, an etiam in præputium dicimus
Quomodo ergo reputata est illi in circumcisione existens, an in præputio non
10 πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ
in circumcisione, sed in præputio. Et signum accepit
ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ. καὶ σημεῖον ἔλαβε
circumcisionis, signaculum iustitiæ fidei quæ est in
11 περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν
præputio, ut sit pater omnium credentium
τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πι-
per præputium, ad reputari & illis iu-
στευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δι-
stitiam.
καιοσύνην· Et pater circumcisionis, non iis qui sunt ex circum-
12 καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περι-
cisione tantum, sed & sectantibus uestigia fidei quæ
τομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀ-
est in præputio patris nostri Abrahæ. Non enim per
κροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. οὐ γὰρ διὰ
13 νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ, ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ
promissio Abrahæ, aut semini eius,
κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πί-
ut hæres esset illius mundi, sed per iustitiam fi-
στεως. εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία·
14 ἀγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις.
15 διὸ ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν
Propterea ex fide, ut secundum gratiam, firma
τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μό-
sit promissio omni semini, non ei quod est ex lege tan-
νον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάν-
tum, sed & quod ex fide est Abrahæ, qui est pater om-
16 των ἡμῶν, καθὼς γέγραπται, ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε
nium nostrum (sicut scriptum est, Quia patrem multarum Gentium
κατέναντι οὗ ἐπίστευσε θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος
posui te) coram Deo, cui credidit, qui uiuificat
τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα.
mortuos & uocat ea quæ non sunt tanquam sint.
Qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater
17 ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, οὕτως ἔσται τὸ
multarum Gentium, secundum quod dictum est ei, Sic erit
σπέρμα σου. καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόη-
semen tuum. Et non infirmatus fide, non consideravit
σε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρ-
corpus suum iam emortuum, centenarius fere
χων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας.
existens, & uulvæ Sarræ.

CAP. V. ε΄

Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum habeamus
Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχωμεν πρὸς τὸν θεὸν
1 per Dominum nostrum Iesum Christum. Per quem & accessum
διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὗ καὶ τὴν προσαγω-
habemus per fidem in gratiam istam in qua
γὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκα-
stamus & gloriamur in spe gloriæ Dei.
2 μεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ.
Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus nostris
3 οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσι, εἰδότες
quod tribulatio patientiam operatur.
ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται·
4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν· ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·
Patientia autem probationem. Probatio uero spem.
5 ἐλπὶς δὲ οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν
Spes autem non confundit. quia charitas Dei diffusa est in
ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.
cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est
6 ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε.
nobis. Adhuc enim Christus cum infirmi essemus adhuc se-
μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις
7 secundum tempus pro impiis mortuus est. Vix enim
καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς
pro iusto quis moriatur. Nam pro bono forsitan quis
8 ἡμᾶς ὁ θεὸς, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.
audeat mori. Commendat autem suam erga nos dilectionem in
πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.
9 quod cum adhuc peccatores essemus, secundum tempus
εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου
10 Christus pro impiis mortuus est. Multo igitur magis iustificati nunc
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα
in sanguine ipsius, seruabimur per ipsum ab ira. Ac-
ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν
cedente inimici reconciliati sumus Deo per mortem
τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν κα-
filii eius, multo magis reconciliati seruabimur
11 ταλλαγὴν ἐλάβομεν.
in uita ipsius. Non solum autem, sed & gloriamur in
Deo per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem nunc re-
conciliationem accepimus.
12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ διὰ ἑνὸς ἀνθρώπου
Propterea sicut per unum hominem
τὴν ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ
peccatum in mundum intrauit, & per peccatum
θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλ-
mors, & ita in omnes homines mors pertra-
θεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον. ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία
uit, in quo omnes peccauerunt. Vsque ad enim legem peccatum
ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογᾶται, μὴ ὄντος νόμου.
erat in mundo peccatum autem non imputabatur, non existente lege.
13 ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι
Sed regnauit mors ab Adam usque ad Moy-
14 τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.
sen, & eos qui non peccauerunt in similitudinem
prævaricationis Adæ, qui est forma futuri
15 ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ
Sed non sicut delictum, ita & donum. Si enim unius delicto multi mortui sunt, multo
μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς
magis gratia Dei & donum in gratia unius
ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.
hominis Iesu Christi in plures abundauit.
16 καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς, εἰς κατάκριμα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολ-
Et non sicut per unum peccatum, donum. Iudicium quidē
17 λῶν παραπτωμάτων, εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῷ

Universidad de Deusto
Biblioteca

mugit abundantiam gratiæ & donationis
μᾶλλον οἱ τὴν ἁμαρτίαν τῆς χαρίτος καὶ τῆς ἁμαρτίας τῆς
iustitiæ in vita regnabunt per unum
δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς
Iesum Christum. Igitur sicut per unius offensionem in
Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς
omnes homines in condemnationem, sic & per unius iusti-
πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτω καὶ δι' ἑνὸς δι-
ficationem in omnes homines in iustificationem vitæ.
καιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς.
Sicut enim per inobedientiam unius hominis pecca-
ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρ-
tores constituti sunt multi, ita & per obedientiam
τωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ
unius iustificabuntur multi.
ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.
Lex autem subintravit, ut abundaret delictum. Ubi
νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ
autem abundavit peccatum, superabundavit gratia.
ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις·
Ut sicut regnavit peccatum in mortem, ita
ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω
& gratia regnet per iustitiam in vitam æternam,
καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον,
per Iesum Christum Dominum nostrum.
διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

CAP. VI.

Quid ergo dicemus? Permanebimus* peccato, ut gratia
Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις
abundet? Nequaquam. Qui enim mortui sumus peccato,
πλεονάσῃ; μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρ-
quomodo adhuc vivemus illi? An ignoratis quod quicumque
τίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβα-
baptizati sumus in Christum Iesum, in morte ipsius bapti-
πτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβα-
zati sumus? Consepulti enim sumus illi per baptis-
πτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτί-
mum in mortem, ut quemadmodum surrexit Christus a mortuis
σματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν
per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ
διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς
ambulemus. Si enim complantati facti sumus
περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁ-
similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus:
μοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσό-
hoc scientes, quia vetus noster homo
μεθα· τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρω-
simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati,
πος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
ut ultra non serviamus peccato. Qui enim mortuus est
τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν
iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus
δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνο-
cum Christo, credimus quod simul etiam vivemus
μεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ·
cum Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur,
εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει,
mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mortuus est,
θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁ-
peccato mortuus est semel: quod autem vivit, vivit Deo.
μαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ.
Ita & vos existimate vosmetipsos mortuos quidem
οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁ-
peccato, viventes autem Deo in Christo Iesu Domino nostro.
μαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.
Non ergo regnet peccatum in vestro mortali
Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ ὑμετέρῳ θνητῷ σω-
corpore ad obediendum desideriis eius: neque exhibeatis
ματι, εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· μηδὲ παρι-
membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete
στάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρ-
vosmetipsos Deo tanquam ex mortuis viventes, & membra
τίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζών-
vestra arma iustitiæ Deo. Peccatum enim vobis non
τας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ.
dominabitur: non enim estis sub lege, sed sub gratia.
ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, 14
Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed
ἀλλ' ὑπὸ χάριν. τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν 15
sub gratia? Nescitis quod cui exhibetis vosmetipsos
ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. οὐκ οἴδατε ὅτι 16
servos ad obediendum, servi estis eius cui obeditis,
ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε
sive peccati in mortem, sive obœdientiæ ad iustitiam?
ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δι-
Gratias autem Deo, quoniam fuistis servi peccati,
καιοσύνην; χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁ- 17
obedistis autem ex corde in eam formam doctrinæ in
μαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύ-

CAP. VII.

An ignoratis fratres, (scientibus enim legem loquor) quia
Ἢ ἀγνοεῖτε ἀδελφοί (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ) ὅτι ὁ
lex dominatur homini ad quantum tempus vivit?
νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ;
Nam quæ sub viro est mulier, viventi viro alligata est lege:
γυνὴ γὰρ ὑπανδρος τῷ μὲν ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀπο-
quod si mortuus fuerit vir, soluta est a lege viri.
θάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.
Igitur vivente viro, adultera vocabitur si fuerit cum alio
ἄρα οὖν ζώντος τοῦ ἀνδρὸς, μοιχαλὶς χρηματιεῖ, ἐὰν
viro: si autem mortuus fuerit vir, liberata est a lege viri,
γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλεύθερα ἐστὶν
non est adultera, si fuerit cum alio viro.
ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην
ita & vos fratres mei, mortificati estis legi per corpus
ἀνδρὶ ἑτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ
Christi, ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit, ut fructificemus
νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι
vobis alteri, qui ex mortuis resurrexit, ut fructificemus
ὑμᾶς ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσω-
Deo. Cum enim essemus in carne, passiones
μεν τῷ θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα
peccatorum quæ per legem, operabantur in membris nostris
τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου, ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡ-
ad fructificandum morti. Nunc autem soluti sumus
μῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. νυνὶ δὲ κατηρ-
a lege mortis in qua detinebamur, ita ut serviamus
γήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε
deum in novitate spiritus & non in vetustate
δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι
litteræ. Quid ergo dicemus? Lex peccatum est?
γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γέ-
Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem. Nam
νοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε
concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret, non concupisces.
γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, οὐκ ἐπιθυμήσεις.
Occasione autem accepta, peccatum per mandatum
Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντο-
operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim
λῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νό-
peccatum mortuum est. Ego autem vivebam aliquando sine
μου ἁμαρτία νεκρά. ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ.
lege. Peccato autem revivente, ego mortuus sum: & inventum
ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἔζησεν.
est mandatum, quod erat ad vitam, hoc mihi esse ad mortem.
ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, 10
Nam peccatum occasionem accepta per mandatum seduxit
αὕτη εἰς θάνατον. ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα
me, & per illud occidit me. Itaque lex quidem sancta,
διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.
& mandatum sanctum & iustum & bonum. Quod ergo
ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία, καὶ δικαία, καὶ
bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum,
ἀγαθή. τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γέ-
ut appareat peccatum, per bonum mihi operatum est
νοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
mortem: ut fiat supra modum peccans peccatum per
κατεργαζομένη θάνατον· ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρ-
mandatum. Scimus enim quia lex spiritualis est: ego
τωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρ-
autem carnalis sum, venumdatus sub peccato.
κινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ γὰρ

CAP. VIII.

Nulla nunc* condemnatio* in Christo Iesu, non secundum
Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ
carnem ambulantibus, sed secundum spiritum. Nam lex
σάρκα περιπατοῦσι, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ὁ γὰρ νόμος τοῦ
spiritus vitæ in Christo Iesu liberavit me a
πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ
lege peccati & mortis. Nam impossibile
νόμου τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνα-
legis, in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum
τον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ
mittens in similitudinem carnis peccati, & de
υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁ-
peccato damnavit peccatum in carne: Ut
μαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ· ἵνα τὸ
iustificatio legis impleretur in nobis, non secundum carnem
δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
ambulantibus, sed secundum spiritum. Nam qui secundum carnem
περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ γὰρ κατὰ σάρκα τὰ
sunt, quæ carnis sapiunt: qui vero secundum spiritum, ea quæ
τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ
spiritus. Nam prudentia carnis, mors: prudentia
πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς, θάνατος· 6
autem spiritus, vita & pax.
τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη.
Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς θεὸν· τῷ γὰρ νό- 7
Quoniam prudentia carnis, inimica in Deum: nam legi
μῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται.
Dei non subiacet: nec enim potest.
οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. 8
Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, si quidem spi-
ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦ- 9
ritus Dei habitat in vobis. Si autem quis spiritum Christi non habet,
μα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει,
hic non est eius. Si autem Christus in vobis, corpus quidem mortuum
οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν
propter peccatum, spiritus vero vivit propter iustificationem.
δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.
Quod si spiritus eius qui suscitavit Iesum a mortuis habitat
Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑ- 11
in vobis, qui suscitavit Christum a mortuis, vivificabit & mortalia
μῖν, ὁ ἐγείρας χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ
corpora vestra propter inhabitantem eius spiritum in vobis.
σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.
Debitores sumus, fratres, non carni, ut secundum carnem
Ὀφειλέται, ἀδελφοί, ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα 12
vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini:
ζῆν· εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ 13

spiritu actiones carnis mortificaveritis, vivetis.
πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατώσητε, ζήσεσθε.
Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii filii Dei sunt.
ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. 14
Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timorem, sed
οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ 15
accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus, Abba, (Pater.)
ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, ἀββᾶ, ὁ πατήρ.
Ipse spiritus testimonium perhibet spiritui nostro, quod
αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι 16
sumus filii Dei. Si autem filii, & heredes: heredes
ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονό- 17
quidem Dei, coheredes autem Christi, si tamen compatimur,
μοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν,
ut & conglorificemur. Existimo enim quod non sunt
ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ 18
passiones huius temporis, ad futuram gloriam revelandam
παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυ-
in nobis. Nam exspectatio creaturæ,
φθῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν 19
revelationem filiorum Dei exspectat. Nam vanitati
ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ γὰρ ματαιό- 20
creatura subiecta est, non volens, sed propter eum qui subiecit
τητι ἡ κτίσις ὑπετάγη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα
eam in spe. Quia & ipsa creatura liberabitur a
ἐφ' ἑλπίδι· ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς 21
seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum
δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
Dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, & se-
θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει, καὶ 22
cum parturit usque modo. Non solum autem illa, sed & nos
συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν 23
primitias spiritus habentes, & nos ipsi in nobismetipsis
ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
gemimus, adoptionem filiorum* exspectantes, redemptionem* corporis
στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ
nostri. Nam spe salvati sumus. Spes autem quæ videtur,
σώματος ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ ὁ 24
non est spes. Quod enim videt quis, quid & sperat?
βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;
Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam exspe-
εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδε- 25
ramus. Similiter autem & spiritus adiuvat infirmitatem nostram.
χόμεθα. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται 26
Nam quid oremus sicut oportet,
τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ,
nescimus: sed ipse spiritus postulat pro
οὐκ οἴδαμεν· ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡ-
nobis gemitibus inenarrabilibus. Et qui scrutatur corda
μῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας 27
scit quid desideret spiritus: quia secundum Deum postulat
οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος· ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχά-
pro sanctis. Scimus autem quoniam diligentibus Deum,
νει ὑπὲρ ἁγίων. οἴδαμεν δὲ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν 28
omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati
πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθὸν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς
sunt sancti. Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes
οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους 29
imaginis filii sui, ut sit ipse primogenitus in
τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐ-
multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit:
πολλοῖς ἀδελφοῖς. οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκά- 30
et quos vocavit, hos & iustificavit: quos autem iusti-
λεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαί-
ficavit, illos & glorificavit. Quid ergo dicemus ad haec?
ωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασε. τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦ- 31
Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio
τα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου 32
filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum,
υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν,
quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?
πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;
Quis accusabit adversus electos Dei? Deus iustificans.
τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαιῶν. 33
Quis est qui condemnet? Christus mortuus, imo qui & re-
τίς ὁ κατακρινῶν; χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐ- 34
surrexit, qui & est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat
γερθείς, ὅς καί ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει
pro nobis. Quis nos separabit a charitate Christi?
ὑπὲρ ἡμῶν. τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χρι- 35
stus tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas?
στοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνό-
an periculum, an gladius? Sicut scriptum est, Quia
της, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπται, ὅτι 36
propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oves
ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς
occisionis. Sed in his omnibus superamus
πρόβατα σφαγῆς. ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶ- 37
propter eum qui dilexit nos.
μεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium perhibente
Αλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης
mihi conscientia mea in Spiritu sancto,
σης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ·
Quoniam tristitia mihi est magna, & continuus dolor cor-
ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδυνη τῇ καρ-
di meo. Optabam enim ego ipse anathema esse à
δίᾳ μου. ηὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ
Christo pro fratribus meis, cognatis meis secundum carnem:
χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα·
Qui sunt Israëlitæ, quorum adoptio filiorum, & gloria, &
οἵτινές εἰσιν Ισραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία, καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ
testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa,
διαθῆκαι, καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι·
Quorum patres, & ex quibus Christus secundum carnem:
ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα· ὁ ὢν
super omnia Deus benedictus in sæcula amen.
ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
Non autem quod exciderit verbum Dei. non enim om-
Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκε ὁ λόγος τοῦ θεοῦ· οὐ γὰρ πάν-
nes qui ex Israël, hi sunt Israël. Neque quia semen
τες οἱ ἐξ Ισραὴλ, οὗτοί εἰσιν Ισραήλ. οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Α-
Abrahæ, omnes filii, sed in Isaac vocabitur tibi se-
βραὰμ, πάντες τέκνα· ἀλλ' ἐν Ισαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρ-
men. Id est, Non filii carnis, hi filii
μα· τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ
Dei, sed filii promissionis æstimantur in semine.
θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα.
Promissionis enim verbum hoc secundum tempus hoc
ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἔρ-
veniam, & erit Sarræ filio. Non solum autem, sed
χομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. οὐ μόνον δέ,
& Rebecca ex uno concubitum habens Isaac patris nostri.
ἀλλὰ καὶ Ρεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ισαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.
Cum enim nondum nati fuissent, neque quidpiam
μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κα-
boni aut mali, ut secundum electionem propositum
κὸν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν τοῦ θεοῦ πρόθεσις μένῃ
Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante
τοῦ θεοῦ, μὴ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος
dictum est ei, Quoniam major serviet minori.
ἐρρέθη αὐτῇ, ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· καθὼς γέγραπται,
Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus?
τὸν Ιακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ησαῦ ἐμίσησα. Τί οὖν ἐροῦμεν;
Numquid iniquitas apud Deum? absit. Moysi enim
μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. τῷ γὰρ μωσῆ
dicit: Miserebor cui misertus fuero, & misebor quem
λέγει, ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν
miserabilem præstitero. Igitur non volentis neque
οἰκτείρω. ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ
miserentis Dei. Dicit enim Scriptura Pharaoni, quia
ἐλεῶντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ φαραὼ, ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦ-
ipsum hoc excitavi te, ut ostendam in te virtutem
το ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου,
meam, & ut annuntietur nomen meum in universa
καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
terra. Ergo cui vult misericordiam præstat, & quem
ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. Dices
ἐλεεῖ σκληρύνει. ἐρεῖς
ergo mihi, Quid igitur adhuc conqueritur? voluntati
οὖν μοι, τί οὖν μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς
enim ejus quis resistit? O homo tu quidnam es qui
ἀνθέστηκε; μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταπο-
respondeas Deo? Numquid dicit figmentum figulo:
κρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί με
Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus
ἐποίησας οὕτως; ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ
luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in
πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν
honorem, aliud vero in contumeliam? Quod si volens
σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι
Deus ostendere iram, & notam facere potentiam
τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολ-
suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta
λῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν·
in interitum:

CAP. X.

non filium ex lenden, sed ex Gentibus? Sicut & in
οὐ μόνον ἐξ Ιουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· ὡς καὶ ἐν
Osee dicit, Vocabo non populum meum, populum meum, &
τῷ ὡσηὲ λέγει, καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου, καὶ
non dilectam, dilectam. Et erit, in
οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην. καὶ ἔσται, ἐν τῷ
loco ubi dictum est eis, Non populus meus vos, ibi vocabi-
τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς, οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθή-
buntur filii Dei vivi. Elias autem clamat pro
σονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. Ησαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ
Israël, Si fuerit numerus filiorum Israël tanquam arena
Ισραήλ, ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ισραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς
maris, reliquum salvum fiet. Verbum enim
θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθήσεται. λόγον γὰρ
consummans, & abbrevians in æquitate, quia verbum breve
συντελῶν, καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντε-
faciet Dominus super terram. Sicut prædixit Isaias,
τμημένον ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. καθὼς προεῖρε
Nisi Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma
Ησαΐας, εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν
fuissemus, & sicut Gomorrha similes facti essemus.
σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡ-
Quid ergo dicemus? Quod Gentes non sectantes
μοιώθημεν. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα
justitiam, apprehenderunt justitiam, justitiam autem quæ
δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν
ex fide est. Israël vero sectans legem justitiæ, in
ἐκ πίστεως· Ισραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς
legem justitiæ non pervenit. Propter quid? quia non ex
νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν. διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πί-
fide, sed quasi ex operibus legis. Offenderunt enim in lapidem
στεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου. προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ
offensionis. Sicut scriptum est: Ecce ponam in Sion
προσκόμματος· καθὼς γέγραπται, ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν
lapidem offensionis, & petram scandali. Et omnis qui
λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πι-
credit in eum, non confundetur.
στεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.

CAP. X.

Fratres, quæ quidem mea voluntas est cordis, & obsecratio
Ἀδελφοί, ἡμὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις
ad Deum, pro illis in salutem.
ἡ πρὸς τὸν θεὸν, ὑπὲρ τοῦ Ισραὴλ ἔζω εἰς σωτηρίαν.
Testimonium enim illis perhibeo quod æmulationem
μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς, ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ'
Dei habeant, sed non secundum
ἐπίγνωσιν. ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύ-
scientiam. Ignorantes enim Dei justi-
νην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δι-
tiam, & suam justitiam volentes constituere, justitiæ
καιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. τέλος γὰρ νόμου
Dei non subjecti sunt. Finis enim legis
Christus, ad justitiam omni credenti,
χριστὸς, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.
Moyses enim scribit, quoniam justitiam quæ ex lege,
μωσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου,
quia homo qui fecerit eam vivet in ea. Quæ autem ex
ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐταῖς. ἡ δὲ ἐκ
fide justitia sic dicit: Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in
πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, μὴ εἴπῃς ἐν τῇ
cœlum? id est Christum deducere: aut quis descendet in
καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανὸν, τοῦτ' ἔστι χριστὸν
abyssum? hoc est Christum a mortuis revocare. Sed quid dicit
καταγαγεῖν. ἢ, τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστι
Christum ex mortuis resurgere? Sed quid dicit? prope est
χριστὸν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς
verbum in ore tuo, & in corde tuo. Hoc est verbum fidei,
σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοῦτ'
quod prædicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & credideris in
ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως, ὃ κηρύσσομεν· ὅτι ἐὰν ὁμο-
corde tuo, quod illum Deus resuscitavit a mortuis, salvus eris. Corde enim
λογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ιησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν
creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.
τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.
Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad
καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμο-
salutem. Dicit enim Scriptura: Omnis qui credit in eum
λογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ, πᾶς ὁ πιστεύων
non confundetur. Non enim est distinctio
ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ
Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium, dives
Ιουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν
in omnes qui invocant illum. Omnis enim quicumque
εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπι-
invocaverit nomen Domini, salvus erit.
καλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. πῶς οὖν ἐπικα-
λέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν, πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ
ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος;

Quomodo vero prædicabunt, si non mittantur? sicut scriptum
πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγρα-
est: Quam speciosi pedes evangelizantium pacem,
πται, ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην,
evangelizantium bona! Sed non omnes
τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά. ἀλλ' οὐ πάντες
obaudiunt Evangelio. Isaias enim dicit, Domine, quis cre-
ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ησαΐας γὰρ λέγει, κύριε, τίς ἐπί-
didit auditui nostro? Ergo fides ex auditu, auditus autem
στευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ
per verbum Dei. Sed dico, Numquid non audierunt? Imo
διὰ ῥήματος θεοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦν-
in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis
γε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς
terræ verba eorum. Sed dico, Numquid non cognovit Israël primus Moyses dicit,
τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ισραήλ; πρῶτος μωσῆς λέγει,
Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem
ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ
ἐγὼ παροργιῶ ὑμᾶς. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ, καὶ λέγει,
iram concitabo vos. Isaias autem audet, & dicit,
εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσι, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
Inventus sum in non quærentibus me, manifestus factus sum iis qui me non
ἐπερωτῶσι. Πρὸς δὲ τὸν Ισραὴλ λέγει, ὅλην τὴν ἡ-
interrogabant. Ad autem Israël dicit, Totam
μέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα,
diem expandi manus meas ad populum incredulum,
καὶ ἀντιλέγοντα.
& contradicentem.

CAP. XI.

Dico ergo, Numquid repulit Deus populum suum? Absit
Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοι-
enim & ego Israëlita sum, ex semine Abrahæ, tri-
το· καὶ γὰρ ἐγὼ Ισραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Αβραὰμ, φυ-
bus Benjamin. Non repulit Deus plebem suam,
λῆς Βενιαμίν. οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ,
quam præscivit. An nescitis in Elia quid dicat Scriptura? quemadmodum
ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγ-
interpellat Deum adversus Israël, dicens,
χάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ισραήλ, λέγων,
Domine, prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffoderunt:
κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν·
& ego relictus sum solus, & quærunt animam meam.
κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.
Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi
ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαυτῷ
septem millia virorum, qui non curvaverunt genua Baal.
ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ βάαλ.
Ita & in hoc tempore reliquiæ secundum electionem gratiæ
οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χά-
factæ sunt. Quod si gratia, jam non ex operibus: alioquin
ριτος γέγονε. εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ τὸ
gratia non est gratia. Quid ergo? quod quærit Israël, hoc non
χάρις οὐκέτι ἐστὶ χάρις. τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ
consecutus est, electio autem consecuta est: cæteri vero excæcati
Israël, hoc non est consecutus: electio autem consecuta est,
ἐπέτυχεν· ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·
Sicut scriptum est: Dedit
καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν
illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant,
αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως· ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέ-
aures ut non audiant, usque in hodiernum diem.
πειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
Et David dicit: Fiat mensa eorum in laqueum,
καὶ Δαυὶδ λέγει, γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα,
& in scandalum, & in retributionem illis.
καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς.
Obscurentur oculi eorum ut non videant, & dorsum
σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν
eorum semper incurva. Dico ergo, Numquid
νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον. λέγω οὖν, μὴ
offenderunt ut caderent? Absit. sed illorum peccato
ἔπταισαν ἵνα πέσωσι; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώ-
salus gentibus, ut æmulentur eos. Quod si peccatum illorum
ματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσι, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ παράπτωμα
divitiæ mundi, & diminutio eorum divitiæ gentium, quanto magis
αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον
plenitudo eorum? Vobis enim dico Gentibus, quamdiu quidem ego sum
τὸ πλήρωμα αὐτῶν; ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον μέν εἰμι
gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo,
ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω
si quomodo ad æmulandum provocem carnem meam, & salvos
εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς
faciam ex illis. Quod si amissio eorum reconciliatio est
ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κό-
mundi, quæ assumptio, nisi vita ex mortuis? Si autem
σμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ
primitiæ sanctæ, & massa: & si radix sancta, & rami.
ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ
Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem
τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ
agrestis olivæ inserebaris in illis, & consors radicis pinguedinis
ἀγριελαίος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς
olivæ factus es: noli gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris,
τῆς ῥίζης, καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου·
non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergo,
μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν
Fracti sunt rami, ut ego insererer.
ἐξεκλάσθησαν οὖν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.
Bene: propter incredulitatem fracti sunt, tu autem fide stas.
καλῶς τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας·
Noli altum sapere, sed time.
μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ. εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο,
Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit, nec tibi forte
φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σου φείσεται.
parcet. Vide ergo bonitatem & severitatem Dei: in eos quidem
Videte ergo benignitatem, & severitatem Dei: in quosdem
qui ceciderunt, severitatem: erga te autem bonitatem Dei, si permanseris
ἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότητα θεοῦ, ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ
in benignitate, alioquin & tu excideris. Et illi autem, si
χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν
non permanserint incredulitate, inserentur. potens enim
μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ
est Deus iterum inserere illos.
ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς.
Etenim si tu ex excisione naturali oleastri es, & contra
εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ
naturam insertus es in bonam olivam, quanto magis
παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλέλαιον, πόσῳ μᾶλλον
hi qui secundum naturam inserentur
οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.
Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc,
Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο,
(ne non sitis apud vosmetipsos prudentes) quia cæcitas ex parte
ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους
Israël facta est, donec plenitudo gentium introiret,
τῷ Ισραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ,
& sic omnis Israël salvus fieret, sicut scriptum est,
καὶ οὕτω πᾶς Ισραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται,
Veniet ex Sion liberator, & avertet impietates a Jacob.
ἥξει ἐκ σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ιακώβ.
Et hoc illis a me fœdus, cum abstulero peccata eorum.
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι
τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

Quod ad evangelium quidem inimici propter vos, ad electionem
κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν
autem charissimi propter patres. Sine pœnitentia enim sunt dona
ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα
& vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc autem
καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. ὥσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠ-
misericordiam consecuti estis illorum incredulitate. Ita & isti nunc non credi-
λεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν
derunt, ut vestram misericordiam consequantur. Conclusit enim Deus omnes in incredulitatem, ut
τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσι. συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς
omnium misereatur. O profunditas divitiarum, & sapientiæ, & scientiæ
πάντων ἐλεήσῃ. ὦ βάθος πλούτου, καὶ σοφίας, καὶ γνώσεως
Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles
θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι
viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius
αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ἢ τίς σύμ-
ejus fuit? Aut quis prior dedit illi, & retribuetur
βουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταπο-
ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso, sunt omnia.
δοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς
αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

CAP. XII.

Rogo vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis
Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ
corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem,
θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν,
rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic sæculo,
εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορ-
sed reformamini in novitate sensus vestri, ad probandum vos quæ sit
φοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί
voluntas Dei bona, & bene placens, & perfecta.
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν, καὶ εὐάρεστον, καὶ τέλειον.

Universidad de Deusto
Biblioteca

λεγω δια της χαριτος της δοθισης μοι, παντι τω
ὑπ εν ὑμιν, μη ὑπερφρονειν παρ ὁ δει φρονειν, αλλα φρο-
νειν εις το σωφρονειν, εκαστω ως ὁ θς εμερισε μετρον πιστεως.
καθαπερ γαρ εν ἑνι σωματι μελη πολλα εχομεν, τα δε μ
μελη παντα ου την αυτην εχει πραξιν· ουτως οι πολ-
λοι ἑν σωμα εσμεν εν χριστω, ὁ δε καθ εἑις αλληλων μελη·
εχοντες δε χαρισματα κατα την χαριν την δοθεισαν η
ἡμιν, διαφορα, ειτε προφητειαν, κατα την αναλογιαν της
πιστεως· ειτε διακονιαν, εν τη διακονια· ειτε ὁ διδα- 7
σκων, εν τη διδασκαλια· ειτε ὁ παρακαλων, εν τη
παρακλησει· ὁ μεταδιδους, εν απλοτητι· ὁ προιστα-
μενος, εν σπουδη· ὁ ελεων, εν ἱλαροτητι. η αγαπη ανυποκριτος· 9
αποστυγουντες το πονηρον, κολλωμενοι τω αγαθω·
τη φιλαδελφια εις αλληλους φιλοστοργοι· τη τιμη αλλη- 10
λους προηγουμενοι· τη σπουδη μη οκνηροι· τω πνευ- 11
ματι ζεοντες· τω κυριω δουλευοντες· τη ἑλπιδι χαι- 12
ροντες· τη θλιψει υπομενοντες· τη προσευχη προσκαρ-
τερουντες· ταις χρειαις των αγιων κοινωνουντες· την φι- 13
λοξενιαν διωκοντες· ευλογειτε τους διωκοντας· ευλο- 14
γειτε και μη καταρασθε· χαιρειν μετα χαιρον- 15
των· και κλαιειν μετα κλαιοντων· το αυτο εις 16
αλληλους φρονουντες· μη τα ὑψηλα φρονουντες, αλλα τοις
ταπεινοις συναπαγομενοι· μη γινεσθε φρονιμοι παρ ἑαυτοις·
μηδενι κακον αντι κακου αποδιδοντες· προνοουμενοι κα- 17
λα ενωπιον παντων ανθρωπων· ει δυνατον το εξ ὑμων, μετα 18
παντων ανθρωπων ειρηνευοντες· μη ἑαυτους εκδικουντες, 19
αγαπητοι, αλλα δοτε τοπον τη ὀργη· γεγραπται γαρ·
εμοι εκδικησις, εγω ανταποδωσω, λεγει κς· αλλα εαν 20
πεινα ὁ εχθρος σου, ψωμιζε αυτον· εαν διψα, ποτιζε αυτον·
τουτο γαρ ποιων ανθρακας πυρος σωρευσεις επι την
κεφαλην αυτου· μη νικω ὑπο του κακου, αλλα νικα 21
εν τω αγαθω το κακον.

CAP. XIII. ιγ'

Πασα ψυχη εξουσιαις υπερεχουσαις ὑποτασσεσθω· ου γαρ 1
εστιν εξουσια ει μη υπο θυ· αι δε ουσαι εξουσιαι υπο θυ
τεταγμεναι εισιν. ωστε ὁ αντιτασσομενος τη εξουσια, τη 2
του θυ διαταγη ανθεστηκεν· οι δε ανθεστηκοτες, εαυτοις
κριμα λημψονται. ου γαρ οι αρχοντες εισι φοβος τη 3
αγαθη ἑργω, αλλα τω κακω. θελεις δε μη φοβεισθαι την
εξουσιαν, το αγαθον ποιει, και εξεις επαινον εξ αυτης·
θυ γαρ διακονος εστι σοι εις το αγαθον. εαν δε το κακον 4
ποιεις, φοβου· ου γαρ εικη την μαχαιραν φορει· θυ γαρ διά-
κονος εστι, ἐκδικος εις ὀργην τω το κακον πρασσοντι. διο 5
αναγκη ὑποτασσεσθαι, ου μονον δια την ὀργην, αλλα και δια
την συνειδησιν. δια τουτο γαρ και φορους τελειτε· λει- 6
τουργοι γαρ θυ εισιν, εις αυτο τουτο προσκαρτερουντες. απο-
δοτε ουν πασι τας οφειλας· τω τον φο-
βον, τον φοβον· τω τον τελος, τον τελος· τη τον φοβον, τον φο-
βον· τη τιμην, τη τιμην. μηδενι μηδεν οφει- 8
λετε, ει μη το αγαπαν αλληλους· ὁ γαρ αγαπων τον ετερον,
νομον πεπληρωκε. το γαρ, ου μοιχευσεις, ου φονευσεις, 9
ου κλεψεις, ου ψευδομαρτυρησεις, ου επιθυμησεις, και ει
τις ετερα εντολη, εν τουτω τω λογω ανακεφαλαιουται, εν
τω, αγαπησεις τον πλησιον σου ως εαυτον. 10
Η αγαπη τω πλησιον κακον ου κατεργαζεται· πληρωμα
νομου η αγαπη. και τουτο, ειδοτες τον καιρον, οτι ὡρα 11
ἡμας ηδη εξ ὑπνου εγερθηναι· νυν γαρ εγγυτερον ἡμων ἡ σω-
τηρια η οτε επιστευσαμεν· η νυξ προεκοψεν, ἡ δε ἡμε- 12
ρα ἡγγικεν· αποθωμεθα ουν τα ἑργα του σκοτους, και ενδυ-
σωμεθα τα οπλα του φωτος· ως εν ἡμερα ευσχημονως περι- 13
πατησωμεν, μη κωμοις και μεθαις, μη κοιταις και ασελγειαις,
μη ἑριδι και ζηλω· αλλ ενδυσασθε τον κν
ιν χν, και προνοιας μη ποιεισθε
εις επιθυμιας.

CAP. XIIII. ιδ'

Τον δε ασθενουντα τη πιστει προσλαμβανεσθε, μη εις 1
διακρισεις διαλογισμων. ὁς μεν πιστευει φαγειν παντα, 2
ὁ δε ασθενων λαχανα εσθιει. ὁ εσθιων τον μη εσθιοντα μη
εξουθενειτω, και ὁ μη εσθιων τον εσθιοντα μη κρινετω· ὁ
γαρ θς αυτον προσελαβετο. συ τις εἑ ὁ κρινων αλ- 4
λοτριον οικετην; τω ἰδιω κυριω στηκει ἡ πιπτει· σταθησεται
δε δυναται γαρ ὁ θς στησαι αυτον.
ος μεν κρινει ημεραν παρ ημεραν, ος δε κρινει πασαν 5
ημεραν· εκαστος εν τω ἰδιω νοι πληροφορεισθω.
ὁ φρονων την ημεραν, κυριω φρονει· και ὁ μη φρονων 6
την ημεραν, κυριω ου φρονει· και ὁ εσθιων, κυριω εσθιει, και
ευχαριστει τω θεω· και ὁ μη εσθιων, κυριω ουκ εσθιει, και ευ-
χαριστει τω θεω.
ουδεις γαρ ἡμων ἑαυτω ζη, και ουδεις 7
ἑαυτω αποθνησκει. εαν τε γαρ ζωμεν, τω κυριω ζωμεν· εαν τε
αποθνησκωμεν, τω κυριω αποθνησκομεν. εαν τε ουν ζωμεν, εαν τε
αποθνησκωμεν, του κυριου εσμεν. εις τουτο γαρ χς και απεθανε και
εζησε, ἱνα και νεκρων και ζωντων κυριευση. συ δε τι κρι- 10
νεις τον αδελφον σου; ἡ και συ τι εξουθενεις τον αδελφον σου;
παντες γαρ παρασταθησομεθα τω βηματι του χριστου.
γεγραπται γαρ· ζω εγω, λεγει κυριος, οτι εμοι καμψει 11
παν γονυ, και πασα γλωσσα ἐξομολογησεται τω θω.
αρα γε ἑκαστος ἡμων περι ἑαυτου λογον δωσει τω θω. 12
μηκετι ουν αλληλους κρινωμεν, αλλα τουτο κρινατε μαλ-

λον, το, μη τιθειν προσκομμα τω αδελφω, ἡ σκανδαλον. 13
οιδα και πεπεισμαι εν κυριω Ἰησου, οτι ουδεν κοινον δι 14
ἑαυτου, ει μη τω λογιζομενω τι κοινον ειναι, εκεινω κοινον.
ει δια βρωμα ὁ αδελφος σου λυπειται, ουκ ετι κατα 15
αγαπην περιπατεις· μη τω βρωματι σου εκεινον απολλυε,
υπερ ου χριστος απεθανε. μη βλασφημεισθω ουν υμων 16
το αγαθον· ου γαρ εστιν η βασιλεια του θυ βρωσις 17
και ποσις, αλλα δικαιοσυνη, και ειρηνη, και χαρα εν πνευ-
ματι ἁγιω· ὁ γαρ εν τουτω δουλευων τω χριστω, ευα- 18
ρεστος τω θω, και δοκιμος τοις ανθρωποις.
ἁρα γε τας ειρηνικας διωκωμεν, και τα της οικοδο- 19
μης της εις αλληλους. μη ενεκεν βρωματος καταλυε 20
τα του θυ παντα μεν καθαρα, αλλα κακον τω ἀν-
θρωπω τω δια προσκομματος ἐσθιοντι. καλον το μη 21
φαγειν κρεα μηδε πιειν οινον, μηδε εν ω ὁ αδελφος σου προ-
σκοπτει, ἡ σκανδαλιζεται, ἡ ασθενει. συ πιστιν ἑχεις, 22
κατα σαυτον εχε ενωπιον του θυ· μακαριος ὁ μη κρινων
εαυτον εν ω δοκιμαζει. ὁ δε διακρινομενος, εαν φαγη, 23
κατακεκριται, οτι ουκ εκ πιστεως· παν δε ὁ ουκ εκ πιστεως,
αμαρτια ἐστιν.

CAP. XV. ιε'

Οφειλομεν δε ἡμεις οι δυνατοι τα αδυνατηματα των ασθ- 1
ενων βασταζειν, και μη εαυτοις αρεσκειν· ἑκαστος γαρ 2
ὑμων του πλησιον αρεσκετω εις το αγαθον προς οικοδομην.
και γαρ ὁ χριστος ουχ ἑαυτω ἡρεσεν, αλλα, καθως 3
γεγραπται, οι ονειδισμοι των ονειδιζοντων σε επεπεσον επ εμε.
οσα γαρ προεγραφη, εις την ἡμετεραν διδασκαλιαν προε-
γραφη, ἱνα δια της υπομονης και δια της παρακλησεως των γρα-
φων την ελπιδα εχωμεν. ὁ δε θς της υπομονης 5
και της παρακλησεως δωη ὑμιν το αυτο φρονειν εν αλληλοις,
κατα χριστον ιησουν· ἱνα ὁμοθυμαδον εν ἑνι στοματι 6
δοξαζητε τον θν, και πατερα του κυριου ἡμων ιησου χριστου.
διο προσλαμβανεσθε αλληλους, καθως και ὁ χς 7
προσελαβετο ὑμας εις δοξαν θυ. λεγω δε ιησουν 8
χριστον διακονον γεγενησθαι περιτομης υπερ αληθειας θυ,
εις το βεβαιωσαι τας επαγγελιας του πατερων.
τα δε εθνη υπερ ελεους δοξασαι τον θν, καθως γε- 9
γραπται· δια τουτο εξομολογησομαι σοι εν εθνεσι κυριε, και τω
ονοματι σου ψαλω. και παλιν λεγει, ευφρανθητε εθνη 10
μετα του λαου αυτου. και παλιν, αινειτε παντα τα εθνη τον κν, 11
και επαινεσατωσαν αυτον παντες οι λαοι.
και παλιν ησαιας λεγει, εσται ἡ ριζα του ιεσσαι, και ὁ ἀνι- 12
στανομενος αρχειν εθνων, επ αυτω εθνη ελπιουσιν.
ὁ δε θς της ελπιδος πληρωσαι ὑμας πασης χαρας και 13
ειρηνης εν τω πιστευειν, εις το περισσευειν ὑμας εν τη ελπιδι,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑμᾶς χαίζω σὺν ἐμοὶ καὶ ὁ ὄντι μου ξένος καὶ πάσης ἐκκλησίας
Γαΐου, ὃν ἐβάπτισα ἐν Κορίνθῳ· ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος
τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἰάσων καὶ Σωσί-
πατρος οἱ συγγενεῖς μου. ἀσπάζεται ὑμᾶς Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν
ἐν κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας.
ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.
ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ
τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρό-
νοις αἰωνίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν
προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως
εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος μόνῳ σοφῷ
θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

Finis ad Romanos epistolæ, quæ scripta est à Corintho per Phœben
Τέλος τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς, ἡ ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης
finis primæ ad Corinthios epistolæ.
τῆς διακόνου τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

SANCTI PAVLI AD
Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ
CORINTHIOS PRIOR EPISTOLA.
ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. κεφάλ. α.

ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος
Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ,
καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ,
ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν τε καὶ
ἡμῶν·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ
θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτί-
σθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει,
καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν,
ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδε-
χομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους, ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ
ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα· ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ
καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν,
ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν
λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, ἐγὼ μέν εἰμι Παύ-
λου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.
μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ
εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ τῷ θεῷ
ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·
ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα.
ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα
ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χρι-
στὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου,
ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία
ἐστί, τοῖς δὲ σῳζομένοις ἡμῖν, δυνάμις θεοῦ ἐστι.
γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν
συνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

Vbi sapiens vbi scriba vbi inquisitor seculi
huius? Nonne stultam fecit Deus sapientiam mundi huius?
Cùm enim in sapientia Dei non cognouisset mundus per
sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam
prædicationis saluos facere credentes.
Quoniam & Iudæi signa petunt, & Græci sapien-
tiam quærunt. Nos autem prædicamus Christum crucifixum,
Iudæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam:
ipsis autem vocatis Iudæis atque Græcis, Chri-
stum Dei virtutem & Dei sapientiam.
Quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: & id
quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.
Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sa-
pientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles:
sed stulta mundi elegit Deus, vt confundat sapientes:
& infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia.
& ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destruantur:
vt non glorietur omnis caro in conspectu Dei.
Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis
sapientia à Deo, & iustitia & sanctificatio & redemptio:
vt, quemadmodum scriptum est, Gloriatus, in Domino glo-
rietur.

CAP. II. β.

Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ'
ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον
τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν, εἰ
μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.
καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ, καὶ ἐν φόβῳ, καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ
ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· καὶ ὁ λόγος μου, καὶ τὸ κή-
ρυγμά μου οὐκ ἐν πιθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ'
ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις
ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.
σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ
αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν κα-
ταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ ἐν
μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐγὼ δὲ οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς
πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ.
γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε·
ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι,
οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
ὅταν γάρ τις λέγῃ, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου· ἕτερος
δέ, ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;
τίς οὖν ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.
ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς
ηὔξανεν. ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι οὔτε ὁ πο-
τίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ
ποτίζων ἓν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμ-
ψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.
θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.
κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ.
θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός.
εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτο χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην,
ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δη-

CAP. III. γ'.

Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi
Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς 1
spiritualibus, sed quasi carnalibus: tanquam infantibus in Christo.
πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ.
Lac vobis potum dedi, & non escam: nondum enim poteratis.
γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε· 2
sed ne quidem nunc potestis. Adhuc enim carnales estis.
ἀλλ' οὐδὲ νῦν ἔτι δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρ- 3
nam cum sit inter vos æmulatio, & contentio, nonne carnales estis,
κικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασία,
& secundum hominem ambulatis?
οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;
Cum enim unus dicat, Ego quidem sum Pauli: alius
ὅταν γὰρ λέγῃ τις, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου· ἕτερος 4
autem, Ego Apollo: nonne homines estis?
δέ, ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐχὶ ἄνθρωποί ἐστε;
Quid ergo est Apollo? quid autem Paulus? Ministri
τίς οὖν ἐστι Παῦλος; τίς δὲ Ἀπολλώς; ἀλλ' ἢ διά- 5
estis eius, cui credidistis: & unicuique sicut Dominus dedit.
κονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.
Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus
ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ θεὸς 6
incrementum dedit.
ηὔξανεν.
Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat,
ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι οὔτε ὁ πο- 7
sed qui incrementum dat Deus.
τίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός.
Qui autem plantat & qui rigat unum sunt.
ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ
Unusquisque autem propriam mercedem accipiet
ποτίζων ἓν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λή- 8
secundum suum laborem.
μψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.
Dei enim sumus adiutores. Dei agricultura estis,
θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. 9
Dei ædificatio estis.
κατὰ τὴν
Secundum gratiam Dei quæ data est mihi, ut sapiens
χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς 10
architectus fundamentum posui: alius autem superædificat.
ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ.
Unusquisque autem videat quomodo superædificet.
ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ.
Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter
θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ 11
id quod positum est, quod est Iesus Christus.
τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός.
Si quis autem superædificat super fundamentum hoc
εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτο 12
aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam:
χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην,
unius cuiusque opus manifestum erit: nam dies Domini
ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δη- 13

CAP. IIII.

clarabit: quia in igne revelabitur: & uniuscuiusque opus
λώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔρ-
quale sit, ignis probabit.
γον ὁποῖόν ἐστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει. 14
Si cuius opus manserit quod superædificauit, mercedem accipiet.
εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησε, μισθὸν λήψεται. 15
Si cuius opus arserit, detrimentum patietur: ipse autem
εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς
saluus erit, sic tamen quasi per ignem.
δὲ σωθήσεται, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός. 16
Nescitis quoniam templum Dei estis & Spiritus
οὐκ οἴδατε
Dei habitat in vobis?
ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;
Si quis templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Templum
εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ 17
enim Dei sanctum est, quod estis vos.
ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
Nemo seipsum seducat: si quis videtur sapiens esse in
μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν 18
hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens.
ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός·
Nam sapientia huius mundi stultitia apud Deum
ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ 19
est. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia
ἐστί. γέγραπται γάρ, ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πα-
eorum.
νουργίᾳ αὐτῶν.
Et iterum Dominus nouit
καὶ πάλιν, κύριος γινώσκει τοὺς 20
cogitationes sapientium, quoniam sunt vanæ.
διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.
Itaque nemo glorietur in hominibus. Omnia enim
ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ 21
vestra sunt: sive Paulus, sive Apollo, sive Cephas,
ὑμῶν ἐστιν,
sive mundus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive
εἴτε παῦλος, εἴτε Ἀπολλώς, εἴτε κηφᾶς,
futura: omnia enim vestra sunt,
εἴτε κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε 22
vos autem Christi, Christus autem Dei.
μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστιν·
ὑμεῖς δὲ χριστοῦ,
χριστὸς δὲ θεοῦ.

CAP. IIII. δ'.

Sic nos existimet homo ut ministros Chri-
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας χρι- 1
sti, & dispensatores mysteriorum Dei.
στοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ.
Hic iam requiritur,
ὧδε λοιπόν
ut fidelis quis inueniatur.
ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ.
Mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer, aut
ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ 3
humano die: sed neque meipsum iudico.
ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω·
Nihil enim mihi conscius sum: sed non in hoc
οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ 4
iustificatus sum. Qui autem iudicat me, Dominus est.
δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, κύριός ἐστιν.
Itaque nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus
ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος,
qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit
ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς
consilia cordium: & tunc laus erit unicuique
βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ
a Deo.
ἀπὸ τοῦ θεοῦ.
Hæc autem, fratres, transfigurauí
ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα 6
in me & Apollo propter vos: ut in nobis discatis, ne
εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλὼ δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ
supra quod scriptum est, sapere: ne unus pro uno adversus
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν· ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε
alterum inflemini. Quis enim te discernit? quid autem habes quod
κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ
non accepisti? si autem & accepisti, quid gloriaris quasi non
ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;
Iam saturati estis, iam diuites facti estis, sine nobis regnatis:
ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν 8
& utinam regnetis, ut & nos vobiscum regnemus.
ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς
ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν.
Puto enim quod Deus
δοκῶ γάρ ὅτι ὁ θεὸς 9
nos Apostolos novissimos ostendit, tanquam morti destinatos:
ἡμᾶς τοὺς ἐσχάτους ἀπέδειξε τοὺς ἀποστόλους, ὡς ἐπιθανατίους
quia spectaculum facti sumus mundo, & angelis, & hominibus.
ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀν-
θρώποις.
Nos stulti propter Christum: vos autem prudentes in
ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρό- 10
Christo. Nos infirmi, vos autem fortes: vos nobiles, nos
νιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔν-
autem inhonorati.
δοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι.
Vsque hanc horam & esurimus & sitimus & nudi sumus, & colaphis
ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνιτεύομεν, καὶ κολα- 11
cædimur, & instabiles sumus,
ζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν,

CAP. V. ad Corinthios I. CAP. VI. 123

Et laboramus, operantes
κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι
manibus nostris. Maledicimur, & benedicimus:
ταῖς ἰδίαις χερσί· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν·
persequimur, & sustinemus:
διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα·
blasphemamur, & deprecamur: tanquam purgamenta
βλασφημούμενοι, παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα
mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc.
τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.
Non ut confundam vos scribo hæc sed ut filios
οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα 14
meos charissimos moneo.
μου ἀγαπητὰ νουθετῶ.
Si enim decem milia pedagogorum habeatis in Christo:
ἐὰν γὰρ μυρίους παιδα- 15
gogos habeatis in Christo: sed non multos patres. In enim
γωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ
Christo Iesu per Euangelium ego vos genui.
χριστῷ ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.
Rogo ergo vos, imitatores mei estote.
παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. 16
Propter hoc misi ad vos Timotheum, qui est filius meus di-
διὰ τοῦτο ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς τιμόθεον, ὅς ἐστί τέκνον μου ἀ- 17
lectus & fidelis in Domino, qui vos commonefaciet vias
γαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς
meas quæ in Christo, sicut vbique in omni ecclesia
μου τὰς ἐν χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ
doceo.
διδάσκω.
Tanquam non venturus autem me ad vos,
ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, 18
inflati sunt quidam.
ἐφυσιώθησάν τινες.
Veniam autem cito ad
ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς 19
vos, si Dominus voluerit: & cognoscam non sermonem
ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον
inflatorum, sed virtutem.
τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν.
Non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute.
οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.
Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate,
τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ, 21
& spiritu mansuetudinis?
πνεύματί τε πραΰτητος;

CAP. V. ε.

Omnino auditur in vobis fornicatio: & talis fornicatio,
Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, 1
qualis nec in
ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τὸν
Gentibus nominatur: ita ut uxorem quendam
πατρὸς ἔχειν.
patris habere.
Et vos inflati estis: & non
καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ 2
magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum qui o-
μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἆρθῃ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔρ-
pus hoc fecit.
γον τοῦτο ποιήσας.
Ego quidem cum absens corpore,
ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώ- 3
præsens autem spiritu, iam iudicauí ut præsens,
ματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν,
eum qui sic operatus est hoc,
τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον,
in nomine Domini Iesu, & me & vestro
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, σὺν τῇ ἐμῇ & 4
& virtute Domini nostri Iesu Christi, congregatis vobis &
τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ
meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu,
τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη-
Tradere huiusmodi Satanæ in interitum carnis, ut
σοῦ, παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρ- 5
spiritus saluus sit in die Domini nostri Iesu Christi.
κὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ.
Non bona est exultatio uestra. Nescitis quia modicum fermentum totam
οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; 6
massam corrumpit?
Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio,
ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύ- 7
sicut estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus est
ραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη
Christus.
χριστός.
Itaque epulemur, non in
ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν 8
fermento vetusto, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed
ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ'
in azymis sinceritatis & veritatis. Scripsi
ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. ἔγραψα 9
vobis in epistola, ne commisceamini fornicariis.
ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις·
Non utique fornicariis huius mundi, aut
οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς 10
auaris, aut rapacibus, aut idolorum seruitoribus: alioquin debuistis
πλεονέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε
de hoc mundo exire.
ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν·
Nunc autem scripsi vobis
νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν 11
commiscere, si frater
μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρ-
nominatur fornicator aut auarus, aut idolorum seruitor, aut maledicus, aut ebriosus,
νος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ μέθυσος,
aut rapax: huiusmodi nec cibum sumere.
ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.

CAP. VI.

Quid enim mihi de eis qui foris iudicare? Nonne
Τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἐσω ὑμεῖς κρί- 12
de his qui intus
νετε;
estis iudicatis?
Eos autem qui foris iudicabit Deus. Auferte malum
τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει. καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πο- 13
ex vobis ipsis.
νηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

CAP. VI. ς'.

Audet aliquis vestrum negotium habens ad alterum, iu-
Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρί- 1
dicari apud iniquos, & non apud sanctos?
νεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων·
Nescitis quoniam sanctiores mundum iudicabunt? Et si in vobis
ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν 2
iudicabitur mundus, indigni estis minimis iudiciis?
κρίνεται ὁ κόσμος, ἀναξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων;
Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quanto magis
οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά; 3
Vitalia quidem igitur iudicia si habueritis, contemptibiles
βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθε-
qui sunt in ecclesia, illos
νημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.
Ad verecundiam vestram dico. Sic non est in vobis sa-
πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σο- 4
piens quisquam inter vos, qui possit diiudicare inter fratrem
φὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ
suum:
αὐτοῦ;
Sed frater cum fratre iudicatur, & hoc
ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφὸν κρίνεται, καὶ τοῦτο 6
apud infideles.
ἐπὶ ἀπίστων·
Iam quidem omnino delictum vobis est,
ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν, 7
quod iudicia habetis
ὅτι κρίματα ἔχετε
Propter quid non magis iniuriam
ἑαυτῶν. διατί μᾶλλον οὐ μᾶλλον ἀδι-
accipitis? Propter quid non magis detrimentum capitis? sed vos
κεῖσθε; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς 8
iniuriam facitis & defraudatis, & hoc fratres.
ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς.
An nescitis quia iniqui regnum Dei non possi-
Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομή- 9
dent? Nolite errare. Neque fornicarii, neque idolorum
σουσι; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι,
seruitores, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque
οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε 10
fures, neque auari, neque ebrioli, neque maledici, neque rapaces,
κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρ-
regnum Dei non possidebunt.
παγες, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι.
Et hæc quidam fuistis: sed abluti estis, sed sancti
Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιά- 11
estis, sed iustificati estis in nomine Domini Iesu, &
σθητε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ, καὶ
in Spiritu Dei nostri.
ἐν πνεύματι θεοῦ ἡμῶν.
Omnia mihi licent,
πάντα μοι ἔξεστιν, 12
sed non omnia expedient. Omnia mihi licent, sed ego non
ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ
tradar potestati cuiquam.
ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος.
Esca ventri, & venter escis. Deus &
τὰ βρώματα τῇ κοι- 13
hos, & hæc destruet. Corpus autem non fornicationi,
λίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ
sed Domino: & Dominus corpori.
ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυ-
ρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι.
Deus autem & Dominum excitauit,
ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον 14
& nos suscitabit per
ἤγειρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.
Nescitis membra vestra membra Christi sunt? Tollens
οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ ἐστιν; ἆρας 15
ergo membra Christi, faciam membra meretricis? absit.
οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ, ποιήσω μέλη πόρνης; μὴ γένοιτο.
An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, unum corpus
ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ, ἓν σῶμά 16
efficitur? erunt, inquit, duo in carnem unam.
ἐστιν; ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
At qui adhæret Domino, unus spiritus est.
ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ, ἓν πνεῦμά ἐστι. 17
Fugite fornicationem. Omne peccatum quodcumque fecerit
φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ 18
homo, extra corpus est: qui autem fornicatur in
ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ
ipsum corpus peccat.
ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.
An nescitis quoniam membra
ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώ- 19
vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis
ματα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε
a Deo, & non estis vestri?
ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν;
Empti enim estis pretio magno.
ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· 20
Glorificate ergo Deum in corpore vestro, & in
δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύ-
spiritu vestro, quæ sunt Dei.
ματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ θεοῦ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. VII. ζ.

Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕνεκεν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. τὴν γυναῖκα τῷ ἀνδρὶ τὴν ὀφειλομένην εὐνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάσητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως. λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστὶν ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι· ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστι. εἰ δὲ ἀπιστεῖ ὁ χωριζόμενος, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς ὁ θεός. τί γὰρ οἶδας γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτω περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. περιτετμημένος τις ἐκλήθη, μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις, μὴ περιτεμνέσθω. ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κλητὸς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλός ἐστι χριστοῦ.

Primo enim est ex fatis hominum. ‡ quia fini
πωῖς προφάσει, μὴ γνῶσθαι δέλοι ἀνθρώπων. ‡ quia fini
Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud
24 ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ
Deum. De autem virginibus præceptum Domini non
25 θεῷ. habeo: ‡ exemplum autem do, tanquam misericordiam consecutus a Domino fide-
ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πι- ‡ consilium
lem esse. Existimo ergo hoc ‡ palumbum esse ‡ bonum
26 στὸν εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν ‡ bonum
propter instantem necessitatem, quoniam bonum homini
ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ἀνάγκην; μὴ ζήτει λύσιν ‡ λύσιν
esse. Alligatus es uxori, ‡ ne quære solutionem. Solu- ‡ λύσιν
27 γυναικί. δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· ‡ λύσιν
tus es ab uxore? ‡ ne quære uxorem.
σαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα.
Si autem & acceperis uxorem, non peccasti. Et si nupserit vir-
28 ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρ- ‡ ἁμάρτημα
go, non peccavit. Hujusmodi autem tribulationem habebunt hujusmo-
θένος, οὐχ ἥμαρτε· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦ- ‡ πάρεσις
di. Hoc autem dico, fra-
29 τοι. τοῦτο δέ φημι, ἀδελ- ‡ omnia
tres, tempus ‡ contractum est, ut & ‡ qui
φοί, ὁ καιρὸς ‡ συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ‡ συλλοι-
habentes uxores, tanquam non habentes sint. Et ‡ qui
30 ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι· καὶ οἱ πενθοῦν- ‡ qui autem
tes, ὡς μὴ πενθοῦντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· ‡ qui autem
καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· ‡ qui emunt,
31 καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον τοῦτον, ὡς μὴ καταχρώ- ‡ qui
μενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. ‡ quasi non
Volo autem vos sine sollicitudine esse. ‡ Celebs cogi-
32 θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ ‡ cogitat
Dominum, quomodo placeat
τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ. Deum. Qui autem matrimonio junctus est, cogitat
33 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ
uxori, Divisa est
γυναικί, ‡ μερίζεται· καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ ἄπαν- ‡ μεμέρισται
& mulier & vir-
34 θρωπος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἁγία καὶ σώ- ‡ cogitat
go; quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat
ματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κό- ‡ ut sit sancta
viro. Hoc autem ad
35 σμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ πρὸς τὸ vestrum ipsorum commodum dico, non ut laqueum
ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβά- ‡ injiciam vobis,
λω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ‡ honestum & ‡ quod
ἀπερισπάστως. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρ- ‡ inconcussum
θένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γί- ‡ inhonestum
νεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.
ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην,
37 ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρι-
κεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
38 ποιεῖ. ὥστε καὶ ὁ γαμίζων καλῶς ποιεῖ· καὶ ὁ μὴ γα-
μίζων κρεῖσσον ποιεῖ.
39 γυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ
κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλεύθερά ἐστιν ᾧ θέλει γαμηθῆναι,
μόνον ἐν κυρίῳ. μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν
γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

CAP. VIII. η.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν
ἔχομεν· ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ.
2 εἴ τις δοκεῖ ἐπίγνωσί τι, οὔπω οὐδὲν ἔγνωκε κα-
3 θὼς δεῖ γνῶναι. εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος
ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν
εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ,

Si alii potestatis vestræ participes sunt, non potius ‡ quare
12 εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς;
Sed non vsi sumus potestate hac: sed omnia su-
ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέ-
stinemus, ne ‡ impedimentum aliquod demus Evangelio Chri- ‡ modo offen-
γομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπὴν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χρι- ‡ sti. Nescitis quoniam, ‡ qui sacrario ser- ‡ qui in sacra-
στοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ‡ vientes, ‡ quæ sunt
edunt, & qui altari ‡ adhærent, alta- ‡ de sacrificio, ed
τὰ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες, τῷ θυσια- ‡ ria
sterio communicant? Ita & Dominus or-
στηρίῳ συμμερίζονται; οὕτω καὶ ὁ κύριος διέ- ‡ his qui
dinavit Evangelium annuntiantibus, de Evan-
ταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγε-
gelio vivere. Ego autem nullo ‡ horum usus sum. Non
15 λίου ζῆν. ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ‡ ἐχρησάμην τούτων. οὐκ
Scripsi autem hæc, ut ita fiant in me: bonum ‡ enim mihi
ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι
magis mori, quam ‡ gloriationem meam ut quis evacuet.
μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ.
Si enim evangelizavero, non est mihi gloriatio: ‡ necessi-
16 ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγ-
tas enim mihi incumbit: ‡ væ enim mihi est, si non evange-
κη γὰρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγε-
lizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem habeo:
17 λίσωμαι. εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω·
si autem invitus, dispensationem credita ‡ mihi est.
εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι.
Quæ ergo ‡ mihi est merces? Ut ‡ evangelizans eu- ‡ sine
18 τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀ- ‡ sumptu
angelium ponam Evangelium Christi, ‡ ut non abu-
δάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ κατα- ‡ tendam potestate mea in Evangelio.
χρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
Liber ‡ enim cum omnibus, omnium me fe- ‡ Nam cum
19 ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδού-
cerim, ut plures lucrifacerem. Et factus sum
λωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. καὶ ἐγενόμην
Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lucrifa-
τοῖς ἰουδαίοις ὡς ἰουδαῖος, ἵνα ἰουδαίους κερδήσω·
ciam. Iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, ut eos ‡ lucrifacerem.
20 τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερ- ‡ lucrifacerem
Factus sum
δήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος (μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ, ἀλλ' ἔν- ‡ Deo, sed in
cum qui sine lege est, quasi sine lege essem (cum sine lege
νομος χριστοῦ,) ἵνα κερδήσω ἀνόμους.
Christi, ut lucrifacerem eos qui
Factus sum infirmis ut infirmus, ut infirmos
21 ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς
lucrifacerem. Omnibus factus sum omnia, ut omnes aliquos
κερδήσω· πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινας
facerem. Hoc autem facio propter Evangelium, ut parti-
22 σώσω. τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοι-
ceps ejus efficiar. Nescitis quod ‡ in stadio ‡ qui currunt
νωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
currunt, omnes quidem currunt, ‡ unus vero accipit bra-
τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βρα-
bium? Sic currite ut comprehendatis.
βεῖον; οὕτω τρέχετε ἵνα καταλάβητε.
Omnis autem ‡ certans omnia continens est: illi ‡ καταλαμ-
23 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖ- ‡ certant βάνω
νοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ ‡ qui in agone
24 ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδή- ‡ contendit, ab
corruptibilem coronam accipiant, nos autem
λως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων·
vero incorruptam. Ego igitur sic curro, quasi non in incer-
25 ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ‡ affligo
tum: sic pugno, quasi non aerem verberans:
ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.
‡ alios prædicans, ipse reprobus efficiar.

CAP. X. ι.

Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέ- ‡ ignorare
1 ρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ
τῆς θαλάσσης διῆλθον· καὶ πάντες εἰς τὸν μωυ-
2 σῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ·
καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον·
καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα ἐπιον πνευματικόν· ἔπι-
ον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ ‡ autem
πέτρα ἦν ὁ χριστός.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed non in
omnibus eorum
placeo multis,
ut salvi fiant.
Imitatores mei
estote, sicut &
ego Christi.
Laudo autem vos,
fratres, quod
omnia mea memineritis
& sicut tradidi vobis,
traditiones
meas custodieritis.
Volo autem vos
scire, quod omnis viri caput
Christus est: caput autem mulieris,
vir: caput vero Chri-
sti, Deus.
Omnis vir
orans aut prophetans
velato capite,
dehonestat caput suum.
Omnis autem mulier
orans aut prophetans
non velato capite,
dehonestat caput suum.
Una enim
est ac si
radatur.
Nam si non
velatur mulier,
tondeatur.
Quod si turpe
mulieri
tonderi aut radi,
velet caput.
Vir quidem
non debet velare
caput, quia imago & gloria Dei est:
mulier autem gloria viri est.
Non enim est vir
ex muliere, sed mulier ex viro.
Neque enim creatus est
vir propter mulierem, sed mulier propter virum.
Propter hoc debet mulier potestatem habere supra
caput,
propter angelos.
Verumtamen neque vir sine
muliere,
neque mulier sine viro in Domino.
Nam sicut mulier de
viro, ita & vir per
mulierem: omnia autem
ex Deo.
Vos ipsi
inter vos
judicate:
Quid enim
quod
sine velamine
efferat
Deus
Sicut
in
omnibus
ecclesiis
docemus.
Neque
fornicemur,
neque
idolorum
cultores
fiant
sicut quidam
eorum
fornicati sunt
& ceciderunt
una die
viginti tria millia.
Neque
tentemus
Christum,
sicut
quidam
eorum
tentaverunt,
& a
serpentibus
perierunt.
Neque
murmuraveritis,
sicut
quidam
murmuraverunt,
& perierunt
ab
exterminatore.
Haec
autem
omnia
figuraliter
fiebant
illis:
scripta
sunt
autem
ad
correptionem
nostram,
in quos
fines
temporum
devenerunt.
Quare
qui
existimat
se
stare,
videat
ne
cadat.
Tentatio
vos
non
apprehendat
nisi
humana:
fidelis
autem
Deus,
qui
non
patietur
vos
tentari
supra
id
quod
potestis,
sed
faciet
cum
tentatione
etiam
proventum,
ut
possitis
sustinere.
Propter
quod,
charissimi
mei,
fugite
ab
idolorum
cultura.
Tanquam
prudentibus
loquor:
vos
ipsi
judicate
quod
dico.
Calix
benedictionis
cui
benedicimus,
nonne
communicatio
sanguinis
Christi
est?
Panis
quem
frangimus,
nonne
participatio
corporis
Dominici
est?
Quoniam
unus
panis,
unum
corpus
multi
sumus:
omnes
enim
de
uno
pane
participamus.
Videte
Israel
secundum
carnem:
nonne
qui
edunt
hostias,
participes
altaris
sunt?
Quid ergo
dicam
quod
idolothytum
sit,
aut
quod
idolum
sit
aliquid?
Sed
quae
immolant
gentes,
daemoniis
immolant,
& non
Deo.
Nolo
autem
vos
consortes
fieri
daemoniorum.
Non
potestis
calicem
Domini
bibere,
& calicem
daemoniorum:
non
potestis
mensae
Domini
participes
esse,
& mensae
daemoniorum.
Aut
provocamus
Dominum,
fortiores
illo
sumus?
Omnia
mihi
licent,
sed non
omnia
expedient.
Omnia
mihi
licent,
sed
non
ego
aedificabor.
Nemo
quod
suum
est
quaerat,
sed
quod
alterius.
Omne
quod
venale
in
macello
manducate,
nihil
interrogantes
propter
conscientiam.
Domini
enim
est
terra,
& plenitudo
eius.
Si
quis
vocat
vos
infidelium,
& vultis
ire:
omne
quod
apponitur
vobis
manducate,
nihil
interrogantes
propter
conscientiam.
Si autem
quis
vobis
dixerit:
Hoc
idolothytum
est:
nolite
manducare
propter illum
qui
ostendit,
& conscientiam.
Conscientiam
autem
dico,
non
tuam,
sed
alterius.
Ut
quid
enim
libertas
mea
judicatur
ab
alia
conscientia?
Si
ego
gratia
participo,
quid
blasphemor
pro eo quod
ego
gratias
ago?
Sive ergo manducatis,
sive
bibitis,
sive
aliud
quid
facitis,
omnia
in gloriam Dei
facite.
Sine offensione
estote
& Iudaeis,
& Gentilibus,
& Ecclesiae
Dei:
Sicut
& ego
omnibus
placeo
per
omnia,
non
quaerens
quod
mihi
utile
sit,
sed
quod
multis,
ut
salvi
fiant.
Imitatores
mei
estote,
sicut
& ego
Christi.

CAP. XI. id.

Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.
Laudo autem vos, quod omnia mea memineritis & sicut tradidi vobis, traditiones meas custoditis.
Volo autem vos scire, quod omnis viri caput, Christus est: caput autem mulieris, vir: caput vero Christi, Deus.
Omnis vir orans aut prophetans, velato capite, dehonestat caput suum.
Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite, dehonestat caput suum: unum enim est ac si radatur.
Nam si non velatur mulier, tondeatur. Quod si turpe mulieri tonderi aut radi, velet caput.
Vir quidem non debet velare caput, quia imago & gloria Dei est: mulier autem gloria viri est.
Non enim est vir ex muliere, sed mulier ex viro.
Neque enim creatus est vir propter mulierem, sed mulier propter virum.
Propter hoc debet mulier potestatem habere supra caput, propter angelos.
Verumtamen neque vir sine muliere, neque mulier sine viro in Domino.
Nam sicut mulier de viro, ita & vir per mulierem: omnia autem ex Deo.
Vos ipsi inter vos judicate: Quid enim quod sine velamine efferat Deus?
Sicut & in omnibus ecclesiis docemus.
Neque fornicemur, sicut quidam eorum fornicati sunt & ceciderunt una die viginti tria millia.
Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt, & a serpentibus perierunt.
Neque murmuraveritis, sicut quidam murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.
Haec autem omnia figuraliter fiebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines temporum devenerunt.
Quare qui existimat se stare, videat ne cadat.
Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis autem Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione etiam proventum, ut possitis sustinere.
Propter quod, charissimi mei, fugite ab idolorum cultura.
Tanquam prudentibus loquor: vos ipsi judicate quod dico.
Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Panis quem frangimus, nonne participatio corporis Dominici est?
Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus: omnes enim de uno pane participamus.
Videte Israel secundum carnem: nonne qui edunt hostias, participes altaris sunt?
Quid ergo dicam quod idolothytum sit, aut quod idolum sit aliquid?
Sed quae immolant gentes, daemoniis immolant, & non Deo.
Nolo autem vos consortes fieri daemoniorum.
Non potestis calicem Domini bibere, & calicem daemoniorum: non potestis mensae Domini participes esse, & mensae daemoniorum.
Aut provocamus Dominum, fortiores illo sumus?
Omnia mihi licent, sed non omnia expedient. Omnia mihi licent, sed non ego aedificabor.
Nemo quod suum est quaerat, sed quod alterius.
Omne quod venale in macello manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.
Domini enim est terra, & plenitudo eius.
Si quis vocat vos infidelium, & vultis ire: omne quod apponitur vobis manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.
Si autem quis vobis dixerit: Hoc idolothytum est: nolite manducare propter illum qui ostendit, & conscientiam.
Conscientiam autem dico, non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas mea judicatur ab alia conscientia?
Si ego gratia participo, quid blasphemor pro eo quod ego gratias ago?
Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.
Sine offensione estote & Iudaeis, & Gentilibus, & Ecclesiae Dei:
Sicut & ego omnibus placeo per omnia, non quaerens quod mihi utile sit, sed quod multis, ut salvi fiant.
Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.

Laudo autem vos, fratres, quod omnia mea memineritis, & sicut
11 βλασφημοῦμαι; ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ, εἴτε οὖν ἐσθίετε,
εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.
12 ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι, καὶ τῇ ἐκ-
13 κλησίᾳ τοῦ θεοῦ· καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω,
μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα
σωθῶσιν.

CAP. XI. id.

1 Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.
2 Laudo autem vos, fratres, quod omnia mea memineritis & sicut
traditiones quas tradidi vobis, sicut
3 vos custoditis. Volo autem vos scire, quod omnis viri caput,
Christus est: caput autem mulieris, vir: caput vero Chri-
sti, Deus.
4 Omnis vir orans aut prophetans
velato capite, dehonestat caput suum.
5 Omnis autem mulier orans aut prophetans
non velato capite, dehonestat caput suum: unum enim
est ac si
6 radatur. Nam si non velatur mulier, tondeatur. Quod si turpe
mulieri tonderi aut radi, velet caput.
7 Vir quidem non debet velare
caput, quia imago & gloria Dei est: mulier autem gloria viri est.
8 Non enim est vir
ex muliere, sed mulier ex viro.
9 Neque enim creatus est vir propter mulierem, sed mulier propter virum.
10 Propter hoc debet mulier potestatem habere supra
caput,
propter angelos.
11 Verumtamen neque vir sine
muliere,
neque mulier sine viro in Domino.
12 Nam sicut mulier de
viro, ita & vir per
mulierem: omnia autem
ex Deo.
13 Vos ipsi
inter vos
judicate:
Quid enim
quod
sine velamine
efferat
Deus
Sicut
in
omnibus
ecclesiis
docemus.
14 Neque
fornicemur,
neque
idolorum
cultores
fiant
sicut quidam
eorum
fornicati sunt
& ceciderunt
una die
viginti tria millia.
15 Neque
tentemus
Christum,
sicut
quidam
eorum
tentaverunt,
& a
serpentibus
perierunt.
16 Neque
murmuraveritis,
sicut
quidam
murmuraverunt,
& perierunt
ab
exterminatore.
17 Haec
autem
omnia
figuraliter
fiebant
illis:
scripta
sunt
autem
ad
correptionem
nostram,
in quos
fines
temporum
devenerunt.
18 Quare
qui
existimat
se
stare,
videat
ne
cadat.
19 Tentatio
vos
non
apprehendat
nisi
humana:
fidelis
autem
Deus,
qui
non
patietur
vos
tentari
supra
id
quod
potestis,
sed
faciet
cum
tentatione
etiam
proventum,
ut
possitis
sustinere.
20 Propter
quod,
charissimi
mei,
fugite
ab
idolorum
cultura.
21 Tanquam
prudentibus
loquor:
vos
ipsi
judicate
quod
dico.
22 Calix
benedictionis
cui
benedicimus,
nonne
communicatio
sanguinis
Christi
est?
Panis
quem
frangimus,
nonne
participatio
corporis
Dominici
est?
23 Quoniam
unus
panis,
unum
corpus
multi
sumus:
omnes
enim
de
uno
pane
participamus.
24 Videte
Israel
secundum
carnem:
nonne
qui
edunt
hostias,
participes
altaris
sunt?
25 Quid ergo
dicam
quod
idolothytum
sit,
aut
quod
idolum
sit
aliquid?
26 Sed
quae
immolant
gentes,
daemoniis
immolant,
& non
Deo.
27 Nolo
autem
vos
consortes
fieri
daemoniorum.
28 Non
potestis
calicem
Domini
bibere,
& calicem
daemoniorum:
non
potestis
mensae
Domini
participes
esse,
& mensae
daemoniorum.
29 Aut
provocamus
Dominum,
fortiores
illo
sumus?
30 Omnia
mihi
licent,
sed
non
omnia
expedient.
Omnia
mihi
licent,
sed
non ego
aedificabor.
31 Nemo
quod
suum
est
quaerat,
sed
quod
alterius.
32 Omne
quod
venale
in
macello
manducate,
nihil
interrogantes
propter
conscientiam.
33 Domini
enim
est
terra,
& plenitudo
eius.
34 Si
quis
vocat
vos
infidelium,
& vultis
ire:
omne
quod
apponitur
vobis
manducate,
nihil
interrogantes
propter
conscientiam.
35 Si autem
quis
vobis
dixerit:
Hoc
idolothytum
est:
nolite
manducare
propter illum
qui
ostendit,
& conscientiam.
36 Conscientiam
autem
dico,
non
tuam,
sed
alterius.
Ut
quid
enim
libertas
mea
judicatur
ab
alia
conscientia?
37 Si ego
gratia
participo,
quid
blasphemor
pro eo
quod
ego
gratias
ago?
38 Sive ergo
manducatis,
sive
bibitis,
sive
aliud
quid
facitis,
omnia
in gloriam Dei
facite.
39 Sine
offensione
estote
& Iudaeis,
& Gentilibus,
& Ecclesiae
Dei:
40 Sicut
& ego
omnibus
placeo
per
omnia,
non
quaerens
quod
mihi
utile
sit,
sed
quod
multis,
ut
salvi
fiant.
41 Imitatores
mei
estote,
sicut
& ego
Christi.

quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus in nocte qua tra-
ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ πα-
23 debatur, accepit panem: Et gratias agens fregit, &
ραδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον,
dixit: Accipite, manducate: hoc meum est corpus quod pro vobis
εἶπε, λάβετε, φάγετε· τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
24 tradetur: hoc facite in meam commemorationem.
κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Similiter & calicem postquam coenavit, dicens: Hic
Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, τοῦτο
25 calix novum testamentum est in meo sanguine: hoc
τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο
facite, quotiescunque bibetis, in meam commemorationem.
ποιεῖτε ὁσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
Quotiescunque enim manducabitis panem hunc, & calicem hoc
ὁσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο
26 bibetis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat.
πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν
Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem
ἔλθῃ. ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτή-
27 rium Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis
ριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵ-
Domini.
ματος τοῦ κυρίου.
Probet autem homo seipsum,
δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν,
28 & sic de pane edat, & de calice bibat.
καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω·
29 Nam qui manducat & bibit, indicium sibi manducat &
ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει
bibit, non diiudicans corpus Dominici. Propter hoc in
μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου. διὰ τοῦτο ἐν
30 vobis multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi.
ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.
Si nosmetipsos diiudicaremus, non utique iudicaremur.
εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα.
31 Iudicati autem, a Domino vapulamus: ut non
κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ
32 mundo condemnemur. Itaque, fratres mei,
σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε, ἀδελφοί μου,
convenientes ad manducandum, alii alios expectate.
συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.
Si quis autem esuriit, domi manducet: ut non in iudicium conve-
33 nitis. Cetera quae scripta sunt, disponam.
εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρ-
χησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

CAP. XII. id.

Non autem ignorabitis, fratres, quae
Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν.
2 scitis quoniam cum Gentes essetis, ad simulachra muta,
οἴδατε ὅτι ὅτε ἦτε ἔθνη, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα,
prout deducebamini, tanquam
ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι.
3 Quapropter notum vobis facio, quod
διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι
nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu. Et
οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν, λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ
nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto.
οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
4 Divisiones vero gratiarum sunt: idem autem Spiritus.
Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα·
Et divisiones ministrationum sunt, & idem Dominus.
καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος·
5 Et divisiones operationum sunt, sed idem Deus,
καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ
qui operatur omnia in omnibus. Unicuique autem datur
ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ἑκάστῳ δὲ δίδοται
6 manifestatio Spiritus ad utilitatem.
τὴν φανέρωσιν τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.
Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiae: alii autem
ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ
7 sermo scientiae, secundum eundem Spiritum: Alteri autem fides in
λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν
eodem Spiritu: alii autem gratia sanitatum, in uno
τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ
eodem Spiritu: Alii vero operationes virtutum,
αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων,
alii autem prophetia, alii autem discretiones spirituum, alte-
10 ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέ-
ri genera linguarum, alii autem interpretatio sermonum.
ρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία λόγων·
Omnia autem haec operatur unus atque idem Spiritus, divi-
πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαι-
dens propriis singulis prout vult. Sicut enim
ροῦν ἰδίοις ἑκάστῳ καθὼς βούλεται. καθάπερ γὰρ
12 corpus unum est, & membra habet multa, omnia autem membra
τὸ σῶμα ἓν ἐστι, καὶ μέλη ἔχει πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ
corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt: ita & Christus.
σώματος τὰ πολλὰ ὄντα, ἓν ἐστι σῶμα· οὕτω καὶ ὁ χριστός·
Etenim in uno spiritu nos omnes in unum corpus bapti-
καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτί-
13 zati sumus, sive Iudaei, sive Gentiles, sive servi, sive liberi:
σθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύ-

& omnes in uno spiritum potati sumus.
θεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν.
Etenim corpus non est unum membrum, sed multa.
14 Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non sum de cor-
καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά.
15 pore: numquid propterea non est de corpore?
ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώ-
Et si dixerit auris, Quoniam non sum oculus, non sum
ματός οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;
16 de corpore: numquid propterea non est de corpore?
καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ
Si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus,
ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος;
17 ubi odoratus? Nunc autem Deus posuit membra unum-
εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή,
quodque eorum in corpore, sicut voluit.
18 ποῦ ἡ ὄσφρησις; νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν
ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν.
Si autem omnia unum membrum, ubi corpus?
19 εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα;
Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus.
20 νυνὶ δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα.
Non potest autem oculus dicere manui, Opus tuum non
21 οὐ δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, χρείαν σου οὐκ
habeo: aut iterum caput pedibus: Non estis mihi
ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω·
22 necessarii. Sed multo magis quae videntur membra corporis
ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος
infirmiora esse, necessariora sunt: Et quae putamus
23 ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι· καὶ ἃ δοκοῦμεν
ignobiliora esse corporis, his honorem abundantiorem circum-
ἀτιμοτέρα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περι-
damus: & inhonesta nostra honestatem abundantio-
τίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέ-
rem habent, honesta nostra honestatem habere non indigent: sed
24 ραν ἔχει. τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει· ἀλλ'
Deus contemperavit corpus, corpori abundantiorem
ὁ θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν
honorem: Ut non sit schisma in corpore, sed
25 δοὺς τιμὴν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ
idipsum pro invicem sollicita sint membra.
αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη·
Et sive patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra:
Εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη·
26 sive glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra.
εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.
Vos autem estis corpus Christi, & membratim de parte.
Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ μέλη κατὰ μέρος.
27 Et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum Apostolos,
28 καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστό-
λους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυ-
namis, deinde gratias sanitatum, opitulationes, gubernationes,
νάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις,
genera linguarum.
γένη γλωσσῶν.
Numquid omnes Apostoli? numquid omnes
29 μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες
prophetae? numquid omnes doctores? numquid omnes virtutes?
προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις;
Numquid omnes gratias habent curationum? numquid omnes
30 μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες
linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur?
γλώσσαις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι;
Aemulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem
31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι καθ'
excellentiam viae vobis demonstro.
ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

CAP. XIII. 1ʹ.

Si linguis hominum loquar & angelorum,
1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγ-
charitatem autem non habeam, factus sum sicut aes sonans,
γέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμ-
aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & noverim
βαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ
2 mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero om-
μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶ-
nem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero,
σαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
nihil sum. Et si distribuero omnes facultates meas
οὐθέν εἰμι. καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου,
3 & si tradam corpus meum ut ardeam, charitatem
καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι, ἀγά-
autem non habuero, nihil
πην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.
4 Charitas patiens est, benigna est: charitas non aemulatur,
Ἡ ἀγάπη μακροθυ-
non agit perperam, non inflatur,
μεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη· οὐ ζηλοῖ, οὐκ ἀγάπᾳ οὐ περπερεύε-
non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt,
ται, οὐ φυσιοῦται,
non irritatur, non cogitat malum,
5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς,
non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati,
οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Non gradior ſupra modum, cogitans autem verecundi-
οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· 6
panta ſtegei, panta pisteuei, panta elpizei, panta 7
hypomenei. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. εἴτε δὲ προφη-
τεῖαι, καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε γνῶ- 8
ſis, καταργηθήσεται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ 9
ek merous gar ginoſkomen, kai
ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, 10
ek merous prophēteuomen: otan de elthē to teleion,
τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, 11
tote to ek merous katargēthēſetai. Ote ēmēn nēpios,
ἐνεπίπτον ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζό-
enepiptōn elaloun, os nēpios ephronoun, os nēpios elogizo-
μην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.
mēn: Ote de gegona anēr, katērgēka ta tou nēpiou.
Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ 12
Blepomen gar arti di' esoptrou en ainigmati, tote de
πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε
prosōpon pros prosōpon: arti ginoſkō ek merous, tote
δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.
epignōſomai kathōs kai epegnōſthēn.
Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· 13
Nuni de menei pistis, elpis, agapē, ta tria tauta:
μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.
meizōn de toutōn ē agapē.

CAP. XIIII. ιδ'.

Sektheisthe tēn agapēn, zēlountes de ta pneumatika, mallon 1
δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώ- 2
de ina prophēteuēte. o gar lalōn glōſsē, ouk anthrō-
ποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ
pois lalei, alla tō theō: oudeis gar akouei, pneumati de
λαλεῖ μυστήρια. ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λα- 3
lalei mystēria. o de prophēteuōn, anthrōpois la-
λεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν.
lei oikodomēn kai paraklēſin kai paramythian.
ὁ λαλῶν γλώσσῃ, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων, 4
o lalōn glōſsē, heauton oikodomei: o de prophēteuōn,
ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν 5
ekklēſian oikodomei. Thelō de pantas hymas lalein
γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. μείζων δὲ ὁ προ-
glōſsais, mallon de ina prophēteuēte. meizōn de o pro-
φητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσας, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα
phēteuōn, ē o lalōn glōſsas, ektos ei mē diermēneuē, ina
ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νυνὶ δέ, ἀδελφοί, 6
ekklēſia oikodomēn labē. nuni de, adelphoi,
ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω,
ean elthō pros hymas glōſsais lalōn, ti hymas ōphelēsō,
ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν
ean mē hymin lalēsō ē en apokalypſei, ē en gnōſei, ē en
προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ; ὅμως τὰ ἄψυχα φωνοῦντα 7
prophēteia, ē en didachē? homos ta apſycha phonoun-
δόσιν, εἴτε αὐλὸς, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις
dosin, eite aulos, eite kithara, ean diastolēn tois phthongois
δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κιθα-
dō, pōs gnōſthēſetai to auloumenon, ē to kitha-
ριζόμενον; καὶ γὰρ ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς 8
rizomenon? kai gar adēlon phōnēn salpigx dō, tis
παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς
paraskeuasetai eis polemon? outō kai hymeis dia tēs
γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ
glōſsēs ean mē eusēmon logon dōte, pōs gnōſthēſetai to
λαλούμενον, ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.
laloumenon, esesthe gar eis aera lalountes.
τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν 10
tosauta, ei tychoi, genē phonōn estin en kosmō, kai ouden
ἄφωνον. ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς 11
aphōnon. ean oun mē eidō tēn dynamin tēs
φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ
phōnēs, esomai tō lalounti barbaros, kai o lalōn en emoi
βάρβαρος. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευ- 12
barbaros. outō kai hymeis, epei zēlōtai este pneu-
μάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε, ἵνα
matōn, pros tēn oikodomēn tēs ekklēſias zēteite, ina
περισσεύητε. διόπερ ὁ λαλῶν γλώσσῃ, προσευχέσθω 13
perisseuēte. Diopher o lalōn glōſsē, proseuchesthō
ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ 14
ina diermēneuē. ean gar proseuchōmai glōſsē, to
πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.
pneuma mou proseuchetai, o de nous mou akarpos estin.
τί οὖν ἐστι; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι τῷ 15
ti oun estin? proseuxomai tō pneumati, proseuxomai tō
νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ·
noi: psalō tō pneumati, psalō de kai tō noi:
ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον 16
epei ean eulogēsēs tō pneumati, o anaplērōn ton topon
τοῦ ἰδιώτου, πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐλογίᾳ, ἐπειδὴ
tou idiōtou, pōs erei to amēn epi tē sē eulogia, epeidē
τί λέγεις οὐκ οἶδε. σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' 17
ti legeis ouk oide. sy men gar kalōs eucharisteis, all'
ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, 18
o heteros ouk oikodomeitai. eucharistō tō theō mou,
πάντων ὑμῶν μᾶλλον λαλῶν γλώσσαις· ἀλλ' ἐν ἐκ- 19
pantōn hymōn mallon lalōn glōſsais: all' en ek-
κλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ
klēſia thelō pente logous dia tou nous mou lalēsai, ina kai
ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.
allous katēchēsō, ē myrious logous en glōſsē.
ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσὶν, ἀλλὰ τῇ κα- 20
adelphoi, mē paidia ginesthe tais phresin, alla tē ka-
κίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.
kia nēpiazete, tais de phresi teleioi ginesthe.
ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλε- 21
En tō nomō gegraptai, oti en heterogloſsois kai en cheile-
σιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακού-
sin heterōn lalēsō tō laō toutō, kai oud' outōs eisakou-
σονταί μου, λέγει κύριος. ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν 22
sontai mou, legei kyrios. Hoste ai glōſsai eis sēmeion
εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσι, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία
eisin, ou tois pisteuousi, alla tois apistois: e de prophēteia
οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσι. ἐὰν οὖν συνέλθῃ 23
ou tois apistois, alla tois pisteuousi. ean oun synelthē
ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσι,
e ekklēſia holē epi to auto, kai pantes glōſsais lalōsi,
εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;
eiselthōsi de idiōtai ē apistoi, ouk erousin oti mainesthe?
ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσι, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ 24
ean de pantes prophēteuōsi, eiselthē de tis apistos ē
ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, 25
idiōtēs, elenchetai hypo pantōn, anakrinetai hypo pantōn,
τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται,
ta kryptа tēs kardias autou phanera ginetai,
καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγ-
kai outō pesōn epi prosōpon proskynēsei tō theō, apag-
γέλλων ὅτι ὄντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστι.
gellōn oti ontōs o theos en hymin estin.
τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, δι- 26
Ti oun estin, adelphoi? otan synerchēsthe, hekastos hymōn psalmon echei, di-
δαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἑρμηνείαν
dachēn echei, glōſsan echei, apokalypſin echei, hermēneian
ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. εἴτε γλώσσῃ 27
echei: panta pros oikodomēn ginesthō. eite glōſsē
τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς
tis lalei, kata dyo ē to pleiston treis, kai ana meros, kai heis
διερμηνευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτὴς, σιγάτω
diermēneuetō. ean de mē ē diermēneutēs, sigatō
ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ.
en ekklēſia: heautō de laleitō kai tō theō.
προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλησάτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διε- 29
Prophētai de dyo ē treis lalēsatōsan, kai oi alloi die-
κρινέτωσαν. ἐὰν δὲ ἄλλῳ τῶν παρακαθημένων ἀποκαλυφθῇ, ὁ
krinetōsan. ean de allō tōn parakathēmenōn apokalyphthē, o
πρῶτος σιγάτω. δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφη- 31
prōtos sigatō. dynasthe gar kath' hena pantes prophē-
τεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται,
teuein, ina pantes manthanōsi, kai pantes parakalōntai,
καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. 32
kai pneumata prophētōn prophētais hypotassetai.
οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν 33
ou gar estin akatastasias o theos, alla eirēnēs, os en
πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.
pasais tais ekklēſiais tōn hagiōn.
αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ 34
Ai gynaikes hymōn en tais ekklēſiais sigatōsan: ou gar
ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτασσέ-
epitetraptai autais lalein, all' hypotasse-
σθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν 35
sthōsan, kathōs kai o nomos legei. ei de ti mathein
θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰ-
thelousin, en oikō tous idious andras eperōtatōsan: ai-
σχρὸν γάρ ἐστιν γυναιξὶν λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ.
schron gar estin gynaixin lalein en ekklēſia.
ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους 36
ē aph' hymōn o logos tou theou exēlthen, ē eis hymas monous
κατήντησεν; εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι, ἢ πνευμα- 37
katēntēsen? ei tis dokei prophētēs einai, ē pneuma-
τικὸς, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.
tikos, epiginōsketō ha graphō hymin, oti kyriou eisin entolai.
εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. 38
ei de tis agnoei, agnoeitō.
ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν 39
Hoste, adelphoi mou, zēloute to prophēteuein, kai to lalein
γλώσσαις μὴ κωλύετε.
glōſsais mē kōlyete.
πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. 40
panta de euschēmonōs kai kata taxin ginesthō.

CAP. XV. ιε'.

Nouthetō de hymas, adelphoi, to euangelion ho euēngel- 1
Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγ-
isamēn hymin, o kai parelabete, en hō kai estēkate,
γελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, 2
di hou kai sōzesthe, tini logō euēngelisamēn hymin,
δι' οὗ καὶ σῴζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν,
ei katechete, ektos ei mē eikē episteusate.
εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε.
paredōka gar hymin en prōtois o kai parelabon, 3
παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον,
oti Christos apethanen hyper tōn hamartiōn hēmōn, kata tas
ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς γρα-
graphas, 4
φάς,
kai oti etaphē, kai oti egēgertai tē tritē hēmera, 4
καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
kata tas graphas,
κατὰ τὰς γραφάς,
kai oti ōphthē Kēpha, eita tois 5
καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς
dōdeka.
δώδεκα.
eita ōphthē epanō pentakosiois 6
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις
adelphois ephapax, ex hōn oi pleious menousin heōs arti,
ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι,
tines de ekoimēthēsan. Epeita ōphthē Iakō-
τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. ἔπειτα ὤφθη Ἰακώ- 7
bō, eita tois Apostolois pasin. Eschaton de
βῳ, ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ἔσχατον δὲ
pantōn, hōsperei tō ektrōmati, ōphthē kamoi.
πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί.
ego gar eimi o elachistos tōn Apostolōn, os ouk eimi
ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ
hikanos kaleisthai Apostolos, dioti ediōxa tēn ekklēsian
ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
tou theou. 10
τοῦ θεοῦ.
chariti de theou eimi o eimi, kai hē cha-
χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χά-
ris autou hē eis eme ouk kenē egenēthē; alla perissoteron
ρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐκ κενὴ ἐγενήθη· ἀλλα περισσότερον ἐ-
pantōn autōn ekopiasa: ouk egō de, all' hē charis tou
πάντων αὐτῶν ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ
theou hē syn emoi. eite oun egō, eite ekeinoi, 11
θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, 11
houtōs kēryssomen, kai houtōs episteusate.
οὕτως κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.
ei de Christos kēryssetai oti ek nekrōn egēgertai, pōs
εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς 12
legousi tines en hymin oti anastasis nekrōn ouk estin;
λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;
ei de anastasis nekrōn ouk estin, oude Christos egēgertai.
εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. 13
ei de Christos ouk egēgertai, kenon ara to kērygma 14
εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα
hēmōn, kenē de kai hē pistis hymōn. heuriskometha 15
ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. εὑρισκόμεθα
de kai pseudomartyres tou theou, oti emartyrēsamen
δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν
kata tou theou oti ēgeiren ton Christon: on ouk ēgeiren, eiper
κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν· ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ
ara nekroi ouk egeirontai. ei gar nekroi ouk egei- 16
ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγεί-
rontai, oude Christos egēgertai. ei de Christos ouk 17
ρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ
egēgertai, mataia hē pistis hymōn, eti este en tais hamar-
ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρ-
tiais hymōn. ara kai hoi koimēthentes en Christō 18
τίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ
apōlonto. ei en tē zōē tautē elpikotes esmen en 19
ἀπώλοντο. εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐλπικότες ἐσμὲν ἐν
Christō monon, eleeinoteroi pantōn anthrōpōn esmen.
Χριστῷ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.
nyni de Christos egēgertai ek nekrōn, aparchē tōn ke- 20
νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κε-
koimēmenōn egeneto. Epeidē gar di anthrōpou o 21
κοιμημένων ἐγένετο. Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ
thanatos, kai di' anthrōpou anastasis nekrōn. 22
θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν.
hōsper gar en tō Adam pantes apothnēskousin, houtō
ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω
kai en tō Christō pantes zōopoiēthēsontai.
καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.
hekastos de en tō idiō tagmati, aparchē Christos, 23
ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι, ἀπαρχὴ Χριστὸς,
epeita oi tou Christou en tē parousia autou. eita to te- 24
ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. εἶτα τὸ τέ-
los, otan paradō tēn basileian tō theō kai patri: otan
λος, ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ· ὅταν
katargēsē pasan archēn kai pasan exousian kai dynamin.
καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.
dei gar auton basileuein, achris ou an thē pantas 25
δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας
tous echthrous hypo tous podas autou.
τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Viterum inimica abolebitur mors. 26
ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.
Omnia enim subiecit sub pedes eius. Cum autem 27
πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ
dicat, quod omnia subiecta sint, manifestum quod excepto illo qui
εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτά-
ei subiecit ei omnia.
ξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. Cum autem subiecta fuerint illi 28
ξαντος δὲ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑπο-
omnia, tunc & ipse filius subiectus erit ei qui
τάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι.
subiecit illi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus.
Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si 29
ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ
omnino mortui non resurgunt? quid & baptizantur pro
ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ
illis? Quid & nos periclitamur omni hora? 30
αὐτῶν; Quotidie morior per vestram gloriam fratres,
θνήσκω τὴν ὑμετέραν καύχησιν ἣν ἔχω ἐν
quam habeo in Christo Iesu Domino nostro.
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.
si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi 31
εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι
commodum si mortui non resurgunt? manducemus & bibamus, 32
τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ πίνωμεν,
cras enim moriemur.
αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.
Nolite seduci. Corrumpunt mores colloquia mala. 33
μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.
Euigilate iuste, & nolite peccare. Ignorantiam enim 34
ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ
Dei quidam habent. Ad verecundiam vobis loquor.
θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.
sed dicet aliquis Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore 35
ἀλλ' ἐρεῖ τις, πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώ-
ueniunt? Insipiens tu quod seminas, non vivificatur,
ματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται,
nisi mortificatum fuerit. Et quod seminas, non corpus 37
ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ
quod futurum est seminas, sed nudum granum, ut puta tritici,
γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι,
aut alicuius caeterorum. Deus autem dat illi corpus 38
σίτου, ἢ τινος τῶν λοιπῶν. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσι
sicut voluit, & unicuique seminum proprium corpus.
σῶμα, καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον
Non omnis caro eadem caro, sed alia quidem hominum, alia 39
σῶμα. Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλ-
autem pecorum, alia autem piscium, alia quoque
λη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ
volucrum.
ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν.
Et corpora caelestia, & corpora terrestria: sed alia quidem 40
καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δό-
caelestium claritas, & alia terrestrium. Alia claritas solis, 41
ξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη δόξα ἡλίου,
& alia claritas lunae, & alia claritas stellarum: stella enim
καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ
stella differt a stella in claritate. Sic & resurrectio 42
ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. Οὕτω καὶ ἀνάστασις τῶν
mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione. 43
νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ.
Seminatur in ignobilitate, surget in gloria. Seminatur in in- 43
σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθε-
firmitate, surget in virtute. Seminatur corpus animale, 44
νείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα
surget corpus spirituale. Est corpus animale, & est corpus spi-
ψυχικὸν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχικὸν,
rituale. Sic & scriptum est. Factus est primus homo Adam in animam viventem, 45
καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν. Οὕτω καὶ γέγραπται,
nouissimus Adam in spiritum vificantem. Sed non prius
ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ
quod spirituale est, sed quod animale: deinde quod spirituale. 46
ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ' οὐ πρῶτον
Primus homo de terra, terrenus: secundus homo de caelo, 47
τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.
caelestis.
ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄν-
Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis caelestis, tales & caelestes. 48
θρωπος, ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ, οἷος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι
& terreno & quales caelestis, tales & caelestes.
καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι·
Et sicut portauimus imaginem terreni, portemus 49
καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσω-
imaginem caelestis.
μεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. Τοῦτο δέ φημι,
Hoc autem dico, fratres, quia caro & sanguis regnum Dei non possidebunt: 50
ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ
neque corruptio incorruptelam possidebit.
δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ecce mysterium vobis dico: Omnes quidem non dormiemus,
Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, 51
omnes autem immutabimur.
πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,
In momento, in
ictu oculi, in novissima tuba. (tuba canet enim) &
ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ 52
mortui resurgent incorrupti: & nos immutabimur.
οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.
Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: &
δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ 53
mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem
τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ 54
corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc in-
φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐν-
duerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus
δύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος,
Absorpta est mors in victoria. Ubi illius mors
κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.
Repulsus tui sermonis, scilicet
ubi tuus aculeus, mors? ubi tua victoria, sepulchrum?
τοῦ σου ᾅδη, τὸ νῖκος; τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανά- 56
Aculeus autem mortis peccatum est, virtus
του, ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος.
Deo autem gratias, qui dedit victoriam per Dominum
τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου 57
nostrum Iesum Christum: itaque fratres mei dilecti,
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, 58
stabiles estote, immobiles, abundantes in opere
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ
Domini semper: scientes quod labor vester non est inanis
τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς
in Domino.
ἐν κυρίῳ.

CAP. XVI. ις'.

De autem collecta quæ in sanctos, sicut ordinavi
Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα 1
ecclesiis Galatiæ, ita & vos facite.
τοῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε.
Per unum Sabbatorum unusquisque vestrum apud se ponat
κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω
thesaurizans quod ei bene visum fuerit: ut non cum venero, tunc
θησαυρίζων ὅ, τι ἂν εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε
collectæ fiant.
λογίαι γίνωνται.
Cum autem advenero, quos probaveritis per epistolas, hos mittam portare
ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους 3
gratiam vestram in Hierusalem.
πέμψω φέρειν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ.
Si autem dignum fuerit ut & ego eam, mecum ibunt.
ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ 4
Veniam autem ad vos, cum Macedoniam pertransiero. Macedoniam enim
ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ 5
pertransibo. Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam
διέρχομαι. πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἢ καὶ 6
hyemabo: ut vos me deducatis quocumque iero.
παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε, οὗ ἐὰν πο-
Nolo enim me modo videre vos: spero
ρεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλ-
enim me aliquantum temporis manere apud vos, si Dominus
πίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος 7
permiserit. Permanebo autem in Epheso usque ad Pentecosten.
ἐπιτρέπῃ. Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς.
Ostium enim mihi apertum est magnum & efficax, & ad-
θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργὴς, καὶ ἀντι- 9
versarii multi.
κείμενοι πολλοί.
Si autem venerit Timotheus, videte
ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε
ut sine timore sit apud vos, nam opus Domini ope-
ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργά-
ratur, sicut & ego.
ζεται ὡς κἀγώ.
Ne quis ergo illum
μή τις οὖν αὐτὸν 11
Deducite autem illum in pace, ut veniat ad me: ex-
προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκ-
pecto enim illum cum fratribus.
δέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
De autem Apollo frate, valdeque rogavi eum,
περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, 12
ut veniret ad vos cum fratribus: & omnino non fuit
ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν
voluntas ut nunc veniret: veniet autem cum opportunum tempus vocaverit.
θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini
Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε· 13
Omnia vestra in charitate fiant.
πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
Obsecro autem vos, fratres, nostis domum Stepha-
Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφα- 15
næ, quod sit primitiæ Achaiæ, & in ministerium
νᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις
fratres dederint: Ut & vos subjiciamini
ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς 16
cooperanti & laboranti.
τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.
Gaudeo autem in præsentia Stephanæ & Fortunati,
χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ 17
Achaici: quoniam vestri defectum
Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.
supplerunt.
Refecerunt enim & meum spiritum & vestrum. Agnoscite
ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώ- 18
ergo qui tales sunt.
σκετε οὖν τοὺς τοιούτους.
Salutant vos
ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ 19
Asiæ. Salutant
κλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύ-
la & Priscilla, cum ecclesia quæ in domo eorum est. Salutant
λας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
vos fratres omnes. Salutate
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλ- 20
invicem in osculo sancto.
λήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
Salutatio
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ
Pauli.
Παύλου.
Si quis non amat
εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστὸν, ἤτω
Dominum Iesum Christum, sit
ἀνάθεμα· μαρὰν ἀθά. 23
Gratia Domini Iesu
ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
Christi vobiscum.
χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. 24
Charitas mea vobiscum omnibus vobis
ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν
in Christo Iesu. Amen.
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

CAP. XVI.

to
τὸ
manere apud vos, si Dominus
πρὸς μένειν παρ' ὑμῖν, ἐὰν ὁ κύριος
permiserit. Permanebo autem in Epheso usque ad Pentecosten.
ἐπιτρέπῃ. Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς.
Ostium enim mihi apertum est magnum & efficax, & ad-
θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργὴς, καὶ ἀντι- 9
versarii multi.
κείμενοι πολλοί.
Si autem venerit Timotheus, videte
ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε
ut sine timore sit apud vos, nam opus Domini ope-
ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργά-
ratur, sicut & ego.
ζεται ὡς κἀγώ.
Ne quis ergo illum
μή τις οὖν αὐτὸν 11
Deducite autem illum in pace, ut veniat ad me: ex-
προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκ-
pecto enim illum cum fratribus.
δέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
De autem Apollo frate, valdeque rogavi eum,
περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, 12
ut veniret ad vos cum fratribus: & omnino non fuit
ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν
voluntas ut nunc veniret: veniet autem cum opportunum tempus vocaverit.
θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini
Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε· 13
Omnia vestra in charitate fiant.
πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
Obsecro autem vos, fratres, nostis domum Stepha-
Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφα- 15
næ, quod sit primitiæ Achaiæ, & in ministerium
νᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις
fratres dederint: Ut & vos subjiciamini
ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς 16
cooperanti & laboranti.
τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.
Gaudeo autem in præsentia Stephanæ & Fortunati,
χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ 17
Achaici: quoniam vestri defectum
Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.
supplerunt.
Refecerunt enim & meum spiritum & vestrum. Agnoscite
ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώ- 18
ergo qui tales sunt.
σκετε οὖν τοὺς τοιούτους.
Salutant vos
ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ 19
Asiæ. Salutant
κλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύ-
la & Priscilla, cum ecclesia quæ in domo eorum est. Salutant
λας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
vos fratres omnes. Salutate
ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλ- 20
invicem in osculo sancto.
λήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
Salutatio
Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ
Pauli.
Παύλου.
Si quis non amat
εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστὸν, ἤτω
Dominum Iesum Christum, sit
ἀνάθεμα· μαρὰν ἀθά. 23
Gratia Domini Iesu
ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
Christi vobiscum.
χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. 24
Charitas mea vobiscum omnibus vobis
ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν
in Christo Iesu. Amen.
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

Ad Corinthios prima scripta est a Philippis per Stephanam, & Fortunatum,
Πρὸς κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων διὰ στεφανᾶ, καὶ φουρτουνάτου,
& Achaicum, & Timotheum.
καὶ ἀχαϊκοῦ καὶ τιμοθέου.

AD CORINTHIOS
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

EPISTOLA SECUNDA.
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

CAPUT PRIMUM. κεφάλ. α'.

PAULUS Apostolus Iesu
ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ 1
Christi, per voluntatem Dei, & Timotheus
Χριστοῦ, διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος
frater, Ecclesiæ Dei
ὁ ἀδελφὸς, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ
quæ est Corinthi, cum sanctis
τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις
omnibus quæ sunt in tota Achaia:
πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ ἀχαΐᾳ·
Gratia vobis &
χάρις ὑμῖν καὶ 2
pax a Deo Patre nostro, & Domino
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου
Iesu Christo,
benedictus Deus & Pater Domini
Ἰησοῦ χριστοῦ,
nostri Iesu Christi,
ὁ εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου 3
pater misericordiarum, & Deus totius
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ θεὸς παντὸς
consolationis:
παρακλήσεως·
Qui consolatur nos in omni tribula-
ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλί- 4
tione nostra:
ψει ἡμῶν,
ut possimus & ipsi eos qui sunt in omni
εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ
pressura, per consolationem qua consolamur ipsi
θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ
a Deo. Quoniam sicut abundant
ὑπὸ τοῦ θεοῦ· 5
passiones Christi in nobis, ita per Christum abundat & consolatio
ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ
nostra.
χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλη-
sive autem erudimur, pro vestra consolatione
σις ἡμῶν. εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλή- 6
& salute: Quæ operatur tolerantia earundem passionum
σεως καὶ σωτηρίας· τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθη-
quas & nos patimur. Et spes nostra
μάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βε- 7
firma est pro vobis: scientes quod sicut socii passionum estis, sic eritis
βαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων,
& consolationum. Non enim volumus
οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως. οὐ γὰρ θέλομεν 8
ignorare vos, fratres, de tribulatione nostra facta
ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης
in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem
ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύ-
nostram, ita ut taderet nos etiam vivere.
ναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν·
Sed ipsi in nosmetipsis responsum mortis habui-
ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκα- 9
mus, ut non fideremus nos in nobismetipsis, sed in Deo
μεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ
qui suscitat mortuos: qui de tantis periculis
τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο 10
nos eripuit, & eripit: in quo & speramus quoniam & adhuc eripiet,
ἡμᾶς καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,
Collaborantibus & vobis pro nobis oratione, ut ex
συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ 11
multorum personis, facie in ea, donatio per multos gra-
πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν δι-
tiarum agatur pro nobis. Nam gloriatio nostra hæc est,
ἁρισθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, 12
testimonium conscientiæ nostræ, quod in simplicitate & sin-
τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλι-
cera Dei, non in sapientia carnali, sed in gratia Dei vers-
κρινείᾳ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ ἀνε-
ati sumus in hoc mundo: abundantius autem ad vos.
στράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ· περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.
Non enim alia scribimus vobis, nisi quæ legitis, aut & cognoscitis: spero autem quod & usque in finem cognoscetis,
οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπι- 13
γινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε·
sicut & cognovistis nos ex parte, quia gloriosi
καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα 14
vestri sumus, sicut & vos nostri in die Domini
ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου
nostri Iesu Christi.
Et hac confidentia volui
Ἰησοῦ χριστοῦ. Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην 15
primum ad vos venire, ut secundam gratiam haberetis
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον, ἵνα δευτέραν χαρὰν ἔχητε,
Et per vos transire in Macedoniam, & iterum a Ma-
καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ μα- 16
cedonia venire ad vos & a vobis deduci
κεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
in Iudæam. Hoc ergo volens, numquid
εἰς τὴν ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βουλόμενος, μή τι ἄρα τῇ 17
levitate usus sum? Aut quæ cogito, secundum carnem cogito:
ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύο-
ut sit apud me Etiam etiam, & Non non?
μαι· ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ;
Fidelis autem Deus, quia sermo noster qui ad vos non fuit
πιστὸς δὲ ὁ θεὸς, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο 18
Etiam & Non.
Nam
ναὶ καὶ οὔ.
Dei filius Iesus Christus, qui in vobis per
ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' 19
nos prædicatus est, per me & Silvanum, & Timotheum, non
ἡμῶν κηρυχθείς, διʼ ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ
fuit Etiam & Non, sed Etiam in eo fuit.
ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ· ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν.
Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo Etiam, & in
ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί, καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀ- 20
illo Amen, Deo ad gloriam per nos.
μήν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν.
Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos Deus,
ὁ δὲ βεβαιῶν
ὑμᾶς σὺν ἡμῖν εἰς χριστὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς θεὸς, 21
Qui & signavit nos, & dedit arrabonem spiritus
ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύ- 22
matis in cordibus nostris. Ego autem testem Deum
ματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν 23
invoco in animam meam, quod parcens vobis non
ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκ-
veni adhuc Corinthum. Non quia dominamur vestræ
κέτι ἦλθον εἰς κόρινθον. Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν 24
fidei, sed adjutores sumus gaudii vestri: nam
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ
fide statis.
πίστει ἑστήκατε.

CAP. II. β'.

Iudicavi autem memetipsi hoc, non iterum in tristitia ad
Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς 1
vos venire. Si enim ego contristo vos, & qui est lætificans
ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραί-
me, & non contristatus ex me fuerit nisi qui contristatur
νων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ ἔγραψα αὐτὸ τοῦτο 2
ipsum, ut non veniens, tristitiam super tristitia habeam, de quibus oportebat me gaudere,
αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ· καὶ ἐξ ὧν ἔδει με χαί-
confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium omnium vestrum
ρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν
est. Ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi
ἐστί. Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα 4
vobis, per multas lacrymas: non ut contristemini, sed charitatem
ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην
ut sciatis quam abundantiam
ἣν ἔχω εἰς ὑμᾶς περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς. εἰ δέ τις λε- 5
tristitiæ, non me contristavit: sed ex parte, ut non onerem
λύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ
omnes vos. Sufficiens fuit
πάντας ὑμᾶς. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ 6
plurimis. Ita ex contrario magis
τῶν πλειόνων· ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ
confolari, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur
παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταπόθῃ ὁ 7
hujusmodi. Ideo obsecro vos confirmare in illum charitatem.
τοιοῦτος. Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.
Ideo & scripsi, ut cognovissem experimentum vestrum, si in om-
εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὸ δοκίμιον ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα 9
nia obedientes estis. Cui autem aliquid donastis, & ego: nam & ego quod donavi,
ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγὼ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κε-
si quid donavi propter vos, in persona Christi,
κεχάρισμαι εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ· 10
Ne circumveniamur a Satana: non enim ejus cogitationes
ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοή- 11
ignoramus.
ἀγνοοῦμεν.
Venissem autem Troadem in evangelio
Ἐλθὼν δὲ εἰς τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγ- 12
Christi, & ostio mihi aperto in Domino,
γέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ,
non habui requiem spiritui meo, eo quod non invenerim Titum fratrem meum:
οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με τίτον τὸν ἀδελφόν μου·
sed valedicens eis profectus sum in Macedoniam.
ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς μακεδονίαν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Non habent imbecillam spiritum meum, sed cum fiducia in
οὐκ ἔγνωκα ἐν ὑμῖν τι, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον
me omnes. Quod si venero, non videbo vos quales nolo, ne forte
με τὸν ἀδελφὸν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον
ego videar vobis, aut ego vester, sed vos meus. Et hoc ipsum scripsi
εἰς Μακεδονίαν. τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε
vobis, ne cum venero, tristitiam super tristitiam habeam a quibus
θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς
oportet me gaudere, confidens in omnibus vobis, quia gaudium meum
γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι
omnium vestrum est. Ego enim præ tribulatione & angustia cordis
Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ
scripsi vobis multis lacrymis, non ut contristemini, sed ut dilectionem
ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν ὀσμὴ ἐκ θανάτου εἰς θάνατον,
habeatis quam habundantius habeo in vos. Si quis autem
οἷς δὲ ὀσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;
contristavit, non me contristavit, sed ex parte (ut non onerem)
οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ λοιποί, κάπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ
omnes vos. Sufficit autem huic qui ejusmodi est, increpatio
θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, κατέναντι
hæc quæ a pluribus facta est, ita ut e contrario magis vos donetis
τοῦ θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

CAP. III. γ'.

Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; εἰ μὴ χρῄζομεν,
ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συ-
στατικῶν; ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν
ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ
πάντων ἀνθρώπων· φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ
Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι,
ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ'
ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. πεποίθησιν δὲ τοιαύτην
ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· οὐχ ὅτι ἱκανοί
ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανό-
της ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ· ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους
καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ
γράμμα ἀποκτέινει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπω-
μένη λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι
τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως διὰ τὴν δόξαν
τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; εἰ γὰρ
τῇ διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισ-
σεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ δεδόξα-
σται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερ-
βαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολ-
λῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα
πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα· καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει
κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι
τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλὰ
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ
κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνα-
καλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται. ἀλλ' ἕως σήμερον
ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν
αὐτῶν κεῖται. ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περι-
αιρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν·

CAP. IIII.

ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas.
ἔχομεν δὲ τὸ πνεῦμα τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεή-
Nos vero omnes, tanquam facie gloriam
θημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ
Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur
τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦν-
a claritate in claritatem, tanquam a Domini spiritu.
τες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀλη-
θείας συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώ-
πων, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον
τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον,
ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν
ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγε-
λίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ
ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον· ἑαυτοὺς δὲ
δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ
σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν,
πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώ-
πῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

θησαυρὸν δὲ τοῦτον ἔχομεν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ
ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· ἐν
παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι
ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι· διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι·
καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· πάντοτε τὴν
νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ
τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ
Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρ-
κὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ
ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως,
κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα· καὶ ἡμεῖς
πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας
τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παρα-
στήσει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χά-
ρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισ-
σεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν·
ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω
ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. τὸ γὰρ παρα-
χρῆμα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερ-
βολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ
βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ
βλεπόμενα, αἰώνια.

CAP. V. ε.

Scimus enim quoniam si terrestris nostri domus
Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους
dissolvatur, ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam,
καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον,
æternam in cœlis. Etenim in hoc ingemiscimus,
αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν,
habitationem nostram quæ de cœlo est superindui cupientes:
τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες·
si tamen vestiti, non nudi inveniamur.
εἴ γε καὶ ἐκδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.
Etenim qui sumus in tabernaculo, ingemiscimus gravati,
καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνώματι στενάζομεν βαρούμενοι,
in quo nolumus expoliari, sed supervestiri ut absorbeatur
ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταπο-
θῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος
nos in ipsum hoc, Deus, qui dedit nobis arrabonem
ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ
spiritus. Audentes igitur semper, & scientes quoniam
πνεύματος. Θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι
dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino.
ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου·
(Per fidem enim ambulamus, non per speciem.)
διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους.
Confidimus autem, & bonam magis peregrinari
Θαῤῥοῦμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι
a corpore, & habitare ad Dominum.
ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον.
Ideo & contendimus, sive habitantes, sive demigrantes
διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδη-
placentes illi. Omnes enim nos
μοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς
manifestari oportet ante tribunal Christi, ut
φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα
referat unusquisque propria corporis, sive quæ gessit, sive
κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἐπραξεν, εἴτε
bonum, sive malum. Scientes ergo timorem Domini,
ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον. εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου,
hominibus suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero autem
ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ
& in conscientiis vestris manifestos.
καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

CAP. VI. ς'.

Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν
Cooperantes autem & exhortamur, ne in vacuum gratiam
τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς. λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. ἰδοὺ νῦν καιρὸς
acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nullam
εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. μηδεμίαν
in re dantes offensionem, ut non vituperetur ministerium
ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία
nostrum. Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros,
ἀλλ' ἐν παντὶ συνίστωντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν
in patientia multa, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis,
ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσι, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις,
in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in
ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν
vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in lenitate,
ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μα-
in suavitate, in Spiritu sancto, in charitate non
κροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυ-
ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, per
πο κρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων
arma justitiæ a dextris & a sinistris, per gloriam &
τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· διὰ δόξης καὶ
ignominiam, per infamiam & bonam famam: ut seductores & veraces,
ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς·
sicut ignoti, & cogniti: quasi morientes,
ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες,
& ecce vivimus: ut castigati, & non mortificati:
καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι·
Quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem
ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ
locupletantes: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.
πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.
Os nostrum patet ad vos, Corinthii: cor
τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι· ἡ καρδία
nostrum dilatatum est. Non angustiamini in nobis, angustiamini
ἡμῶν πεπλάτυνται. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε
autem in visceribus vestris. Eamdem autem remunerationem, tanquam filiis
δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν (ὡς τέκνοις λέγω) πλατυνθῆτε καὶ ὑμεῖς.
dico, dilatamini & vos.
Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνο-
Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio justitiæ
μίᾳ; τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώ-
cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ autem
νησις χριστοῦ πρὸς Βελιάρ; τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου;
conventio Christi ad Belial? aut quæ pars fideli cum infideli?
Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ
Qui autem consensus templo Dei cum idolis? Vos enim
ναὸς θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς, ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐ-
templum Dei estis vivi, sicut dixit Deus, quoniam inhabitabo in illis
τοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω ἀνὰ μέσον αὐτῶν, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς, καὶ αὐτοί μοι ἔσονται
& inambulabo in eis, & ero illorum Deus, & ipsi erunt
λαός. διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε,
mihi populus. Ideo exite de medio eorum, & separamini,
κύριος. καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε, κἀγὼ εἰσδέξομαι
dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis, & ego suscipiam
ὑμᾶς. καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς
vos. Et ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in
υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

CAP. VII. ζ'.

Has ergo habentes promissiones, dilecti, mundemus
Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθα-
demus nosmetipsos ab omni inquinamento carnis & spiritus,
ρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύ-
perficientes sanctificationem in timore Dei.
ματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.
Capite nos, neminem vidimus, neminem corrupimus, neminem circumvenimus.
χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.
Non ad condemnationem dico:
πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναπο-
præditi estis ut simul
θανεῖν καὶ συζῆσαι. πολλή μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλὴ
moriamur & conviviamus. Multa mihi fiducia apud vos: multa
μοι κατὰ ὑμῶν καύχησις· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.
mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione,
Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄ-
superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.
νεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.
Nam & cum venissemus in Macedoniam, nullam habuit requiem
caro nostra: sed omnem tribulationem passi sumus: foris pug-
nationes, intus timores.
ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπει-
Sed qui consolatur humiles,
νοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου,
Deus in adventu Titi.
Non solum autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione
ἐν οἷς παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ,
qua consolatus est in vobis, referens nobis desiderium vestrum, fletum vestrum, æmulationem vestram pro me,
ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς,
ut magis gaudeam. Quod si contristavi vos in epistola, non pœnitet me: si pœnitebat me, video quod epistola illa etsi ad horam contristavit vos,
νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.
nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam. Contristati enim estis secundum Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur: quæ autem mundi tristitia est, mortem operatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. VIII.

CAP. IX.

CAP. X.

CAP. XI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed quæsiui insipiens, in hac *gloriatione.
ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν τούτῳ τῇ ὑπο-
στάσει ἐ καυχήσομαι.
Quicunque enim audet gloriari secundum carnem, & ego gloriabor.
ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. 18
Libenter enim sustinetis insipientes, cum sitis ipsi prudentes.
ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες 19
Patiuntur enim si quis vos in seruitutem redigat, si quis deuoret, si quis
accipiat, si quis extollatur, si quis vos in faciem cædat.
λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρει, εἰς ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει.
Secundum infirmitatem dico: quasi quod nos infirmi fuerimus in quo vos
κατ' ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις 21
quis audet (in insipientia dico) audeo & ego.
τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ.
Hebræi sunt, & ego: Israëlitæ sunt, & ego: semen A-
Ἑβραῖοί εἰσι, κἀγώ· ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ· σπέρμα Α- 22
brahæ sunt, & ego. Ministri Christi sunt,
βραάμ εἰσι, κἀγώ· διάκονοι χριστοῦ εἰσι, (ἵνα παραφρονῶν
(minor) sum ego: in laboribus abundantius, in plagis supra
λαλῶ) ὑπὲρ ἐγὼ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερ-
modum, in carceribus abundantius, in mortibus fre-
βαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολ-
quenter. A Iudæis quinquies quadragenas, *minus
λάκις· ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ 24
vnam accepi. Ter virgis cæsus sum semel lapidatus sum, ter
μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς 25
naufragium feci, nocte ac die in profundo fui.
ναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα·
Itinere sæpe, periculis fluminum, periculis
ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις 26
latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus, periculis
λῃστῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κιν-
in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, pe-
δύνοις ἐν ψευδαδέλφοις· ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυ- 27
riculis in falsis fratribus: in labore & ærumna, in vi-
πνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις,
gilijs, in fame & sitt, in ieiunijs sæpe,
ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. χωρὶς τῶ παρεκτὸς ἐπίστασίς 28
in frigore & nuditate. Præter illa extrinsecus influens
μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν.
mihi per diem, sollicitudo omnium ecclesiarum.
Quis infirmatur, & non infirmor? quis scandalizatur, & non ego
τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζ(ε)ται, καὶ οὐκ ἐγὼ 29
vror? si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ
πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου 30
sunt ostendam. Deus & Pater Domini Iesu Christi
καυχήσομαι. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ
scit, qui est benedictus in sæcula, non mentior.
οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.
In Damasco præfectus gentis Aretæ regis custodiebat
ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει 32
ciuitatem Damascenorum, volentes me prehendere:
τὴν δαμασκηνῶν πόλιν, πάσαι με θέλων
& per fenestram in sporta demissus sum per murum, & e-
πιάσαι· καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον
uasi de manibus eius.
τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

CAP. XII. β'.

Gloriari *fane non expedit mihi: veniam enim ad visio-
Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτα-
nes & reuelationes Domini.
σίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 1
Scio hominem in Chri-
οἶδα ἄνθρωπον ἐν χρι-
sto ante annos quatuordecim, (siue in corpore, nescio: siue
στῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε
extra corpus, nescio: Deus scit) raptum huiusmodi
ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδε·) ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον 2
usque ad tertium cælum.
ἕως τρίτου οὐρανοῦ.
Et scio hominem huiusmodi:
καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον,
(siue in corpore, siue extra corpus, nescio: Deus scit)
εἴτε ἐν τῷ σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδε·
Quoniam raptus est in paradisum: & audiuit arcana ver-
ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον· καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήμα- 4
ba, quæ non licet homini loqui.
τα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.
Pro hoc quidem gloriabor,
ὑπὲρ τοῦ τοιούτου 5
pro meipso autem nihil gloriabor, nisi in infirmitatibus meis.
καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.
Nam & si uoluero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam.
ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· 6
parco autem, ne quis me existimet supra id quod videt in me, aut audit ex me.
φείδομαι δὲ μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ.
Et ne magnitudo
καὶ τῇ ὑπερβολῇ 7
reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus
τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ
carni meæ, angelus Satanæ, qui me colaphizet,
σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ,
ne extollar.
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι.
Propter quod ter Dominum rogauerim
ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' 8

ma. Et dixit mihi: sufficit tibi gratia mea. nam vir-
ἐμοῦ. καὶ εἴρηκέ μοι, ἀρκεῖσοί σι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύνα-
tus mea in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor
μις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται· ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχή-
in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me vir-
σομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύ-
tus Christi. Ideo placeo mihi in infirmitatibus, in contumelijs,
ναμις τοῦ χριστοῦ. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσι,
in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo. Cum
ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν
enim infirmor, tunc potens sum. Factus sum insipiens (in
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. γέγονα ἄφρων καυχώ-
me vos me coegistis. Ego enim debui à vobis com-
μενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑπ' ὑμῶν συ-
mendari: nihil enim minus feci propter magnos apostolos, si &
νίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ
nihil sum. Signa quidem signi
οὐδέν εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη
facta sunt super vos in omni patientia, in signis & prodigijs & virtutibus.
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις τε καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι.
Quid enim est quod inferiores fecerit vos super
Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ
alias ecclesias, nisi quod ego ipse non grauaui vos? Donate mihi
μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν
iniuriam hanc. Ecce tertio hoc paratus habeo venire ad
ἀδικίαν ταύτην. ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς
vos: & non grauabo vos. Non enim quæro quæ vestra sunt, sed
ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ'
vos. Non enim debent filij parentibus thesaurizare, sed
ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ'
parentes filijs. Ego autem libentissime impendam, & su-
οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ
per impendar pro animabus vestris: & si abundantius
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ περισσοτέρως
vos diligens minus diligar.
ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧσσον ἀγαπῶμαι.
Esto vero, ego non gra-
ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατε-
ui vos fed astutus allutus, dolo vos cepi.
βάρησα ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον.
Numquid eorum quos misi ad vos, per quemquam circum-
μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεο-
uenio vos?
νέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα τίτον, καὶ συναπέστειλα
Rogaui Titum, & misi cum
τὸν ἀδελφόν. μὴ πλεονέκτησεν ὑμᾶς τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ
fratre. Numquid circumuenit vos Titus? nonne eodem
πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι;
spiritu ambulauimus? non iisdem vestigijs?
Iterum putatis quod nos excusemur?
πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; κατενώπιον τοῦ
Coram
Deo, in Christo loquimur: & omnia, charissimi, propter
θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ
vestram ædificationem.
τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.
Timeo enim ne forte cum venero non quales
φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους
volo inueniam vos: & ego inueniar vobis quale non volitis. Ne forte
θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως
contentiones, æmulationes, iræ, dissensiones, detractiones, susurrationes,
ἔριδες, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί,
inflationes, seditiones:
φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι·
Ne iterum cum venero me humi-
μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπει-
liet apud vos, & lugeam multos
νώσῃ ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν
ante peccauerunt, & non pœnitentiam egerunt super immundi-
προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρ-
tia, & fornicatione, & impudicitia quam gesserunt.

CAP. XIII. γ'.

Ecce tertio hoc venio ad vos: in ore duorum te-
Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρ-
stium & trium stabit omne verbum. Prædixi & præ-
τύρων ἢ τριῶν σταθήσε(ται) πᾶν ῥῆμα. προεῖπον καὶ προ-
dico vt præsens quasi nunc absens scribens his qui ante
λέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν γράφω τοῖς προ-
fuerunt, & cæteris omnibus quoniam si venero in terram non
ημαρτηκόσι, & τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ
parcam.
φείσομαι· ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος
Christi, qui in vos non infirmatur, sed potens est in vobis:
χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν·
Etenim si crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtu-
καὶ γὰρ ἐ(σ)ταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνά-
te Dei. Etenim nos infirmi sumus in illo: sed viuemus
μεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμε-
cum eo ex virtute Dei in vos.
θα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
Vosmetipsos tentate
Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει· ἑαυτοὺς δοκιμά-
te. An non cognoscitis vosmetipsos quia Iesus Christus in vobis
ζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν
ἐστιν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε.

Spero autem quod cognoscetis, quia nos non sumus reprobi.
ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. 6
Oramus autem apud
Deum huic fieri vos nullum quemquam
ὠρόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μηδὲν ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· 7
non vt nos probati appareamus, sed vt vos quod bonum
οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν
facitis, nos autem vt reprobi simus. Non enim possumus
ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά 9
aliquid aduersus veritatem: sed pro veritate.
τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.
Gaudemus enim cum nos infirmi simus, vos autem potentes
χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ
ἦτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.
vestram consummationem.
Propter hoc absens scribo, vt præsens non vtar
διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως 10

Ad Corynthios secunda scripta fuit à Philippo Macedonia,
per Titum & Lucam.

Περὶ κορινθίους δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ φιλίππων τῆς μακεδονίας,
διὰ τίτου καὶ λουκᾶ.

SANCTI PAVLI AD

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ

GALATAS EPISTOLA.

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. κεφάλ. α'.

PAVLVS Apostolus (non ab homini-
ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος (οὐκ ἀπ' ἀνθρώ- 1
bus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem qui suscitauit eum a mortuis,)
που, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν,) Et qui mecum sunt
omnes fratres, ecclesijs
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ 2
πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
Galatiæ. Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Do-
γαλατίας. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυ- 3
mino nostro Iesu Christo: qui dedit semetipsum pro peccatis
ρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν 4
nostris, vt eriperet nos de præsenti seculo nequam,
ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ,
secundum voluntatem Dei & Patris nostri: Cui gloria in
κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς 5
sæcula sæculorum. Amen. Miror quod sic cito
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως
transferamini ab eo qui vocauit vos in gratia Christi, in
μετατίθεσθε ἀπ' ἐκείνου τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ, εἰς 6
aliud euangelium: Quod non est aliud, nisi sunt quidam qui
ἕτερον εὐαγγέλιον· Quæ non ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ 7
sunt alia, nisi quod sunt quidam qui conturbant vos, & uolunt
τὰς σας ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσὶν οἱ
μεθερμηνεῦσαι ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μετατρέψαι τὸ εὐαγγέλιον
transferre euangelium
Christi. sed licet nos, aut angelus de cœlo euan-
τοῦ χριστοῦ. ἀλλὰ κἂν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγ- 8
gelizet vobis præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit.
γελίζη(τ)αι ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.
Sicut prædiximus, & nunc iterum dico, si quis vobis
ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμῖν 9
euangelizauerit præter quod accepistis, anathema sit.
εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
Modo enim hominibus suadeo, an Deum? An quæro hominibus
ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις 10
placere? Si enim adhuc hominibus placerem, Christi seruus non
ἤρεσκον; εἰ δὲ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν
essem. Notum facio enim vobis, fratres, Euangelium
ἤμην. Νοτὸν γὰρ ποιῶ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ 11
euangelizatum à me, quia non est secundum hominem.
εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον.
Neque enim ego ab homine accepi illud, neque di-
οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδι- 12
dici, sed per reuelationem Iesu Christi.
δάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως ἰησοῦ χριστοῦ.
Audistis enim meam conuersationem aliquando in Iudaismo,
ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ, 13

Universidad de Deusto
Biblioteca

Evangelium quod prædicatum est a me, quoniam non est secundum hominem.
Διαγγέλλον ὃ εὐηγγελισάμην ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐ κατὰ ἄνθρωπον ἐστίν·

12 Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Iesu Christi.
οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

13 Audistis enim conversationem meam olim in Iudaismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, & expugnabam illam,
Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν,

14 & proficiebam in Iudaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundantius æmulator existens traditionum patrum meorum.
καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.

15 Cum autem placuit ei, qui segregavit me ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam,
Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,

16 ut revelaret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in gentibus: continuo non acquievi carni & sanguini,
ἀποκαλύψαι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν· εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι,

17 neque veni Hierosolymam ad antecessores meos Apostolos, sed abii in Arabiam, & iterum reversus sum Damascum.
οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

18 Deinde post annos tres veni Hierosolymam videre Petrum, & mansi apud illum diebus quindecim.
Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε·

19 Alium autem Apostolorum non vidi, nisi Iacobum fratrem Domini.
ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου.

20 Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior.
Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.

21 Deinde veni in regiones Syriæ & Ciliciæ.
Ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας.

22 Eram autem ignotus facie Ecclesiis Iudææ, quæ erant in Christo:
Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ·

23 tantummodo autem auditum habebant, quia qui persequebatur nos aliquando, nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat:
μόνον δὲ ἀκοὴν ἦσαν ἀκούοντες ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτὲ ἐπόρθει·

24 & glorificabant in me Deum.
καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν.

CAP. II. β.

1 Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Hierosolymam cum Barnaba, assumpto & Tito.
Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον·

2 Ascendi autem secundum revelationem, & contuli cum illis Evangelium quod prædico in gentibus, seorsum autem iis, qui videbantur aliquid esse, ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem.
ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον.

3 Sed neque Titus, qui mecum erat, Græcus cum esset, compulsus est circumcidi:
Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι,

4 propter subintroductos autem falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Iesu, ut nos in servitutem redigerent:
διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωσιν·

5 quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii permaneat apud vos.
οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς.

6 A quibus autem qui videbantur esse aliquid, quales aliquando fuerint, nihil mea refert: personam hominis Deus non accipit: mihi enim qui videbantur, nihil contulerunt.
Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον ἄνθρωπος ὁ Θεὸς οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν προσανέθεντο·

7 sed contra autem, cum vidissent quod creditum est mihi Evangelium præputii, sicut Petro circumcisionis,
ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς,

8 (qui enim operatus est Petro in apostolatum circumcisionis, operatus est & mihi inter gentes)
(ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη)

9 & cognitis gratia quæ data est mihi, Iacobus, & Cephas, & Ioannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi & Barnabæ societatis: ut nos in gentes, ipsi autem in circumcisionem.
καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος, καὶ Κηφᾶς, καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας· ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν·

10 tantum pauperum ut memores essemus: quod & sollicitus fui hoc ipsum facere.
μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

11 Cum autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.
Ὅτε δὲ ἦλθε Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν·

12 Antequam enim venirent quidam a Iacobo, cum gentibus edebat: cum autem venissent, subtrahebat & segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant.
πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.

13 Et simulationi eius consentiebant cæteri Iudæi, ita ut & Barnabas abductus esset ab eis in illam simulationem.
καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

14 Sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus: Si tu, cum Iudæus sis, gentiliter vivis & non Iudaïce, quomodo gentes cogis Iudaïzare?
Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;

15 Nos natura Iudæi, & non ex gentibus peccatores,
Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί,

16 scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi: & nos in Christo Iesu credidimus, ut iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis: ex operibus legis non iustificabitur omnis caro.
εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ.

17 Si quærentes autem iustificari in Christo, inventi sumus & ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit.
εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο.

18 Si enim quæ destruxi hæc iterum ædificio, prævaricatorem me constituo.
εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω.

19 Ego enim per legem legi mortuus sum, ut Deo vivam: Christo confixus sum cruci.
ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι·

20 Vivo autem, iam non ego, vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.
ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

21 Non abicio gratiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo Christus gratis mortuus est.
οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανε.

CAP. III. γ.

1 O insipientes Galatæ, quis vos fascinavit non obedire veritati, ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est crucifixus in vobis?
Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος;

2 Hoc solum a vobis volo discere: ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?
Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν· ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

3 Sic stulti estis, ut cum spiritu cœperitis, nunc carne consummemini?
οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;

4 Tanta passi estis sine causa? si tamen & sine causa.
τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ.

5 Qui ergo tribuit vobis Spiritum, & operatur virtutes in vobis, ex operibus legis, an ex auditu fidei?
ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

6 Sicut Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad iustitiam.
καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, hi sunt filii Abrahæ.
γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

8 Providens autem Scriptura quia ex fide iustificat Deus gentes, præevangelizavit Abrahæ, quia benedicentur in te omnes gentes.
προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ, ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.

9 Igitur qui ex fide benedicuntur cum fideli Abraham.
ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

10 Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim: Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus
Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς

11 quæ scripta sunt in libro legis, ut faciat ea. Quod autem in lege iustificatur apud Deum, manifestum est: quia iustus ex fide vivit.
γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ, δῆλον· ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται·

12 Lex autem non est ex fide: sed qui fecerit ea, vivet in illis.
ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

13 Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia scriptum est: Maledictus omnis qui pendet in ligno,
Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· ὅτι γέγραπται, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου·

14 ut in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Iesu: ut promissionem Spiritus accipiamus per fidem.
ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Fratres, secundum hominem dico: tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat.
Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ, ἢ ἐπιδιατάσσεται.

16 Abrahæ autem dictæ sunt promissiones, & semini eius. Non dicit: Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno: Et semini tuo, qui est Christus.
τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός.

17 Hoc autem dico: testamentum confirmatum a Deo, non irritum facit lex quæ facta est post quadringentos & triginta annos, ad evacuandam promissionem.
τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.

18 Si enim ex lege hereditas, iam non ex promissione: Abrahæ autem per repromissionem donavit Deus.
εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.

19 Quid ergo lex? Propter transgressiones posita est, donec veniret semen cui promiserat, ordinata per Angelos in manu mediatoris.
τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.

20 Mediator autem unius non est: Deus autem unus est.
ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν.

21 Lex ergo adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ posset vivificare, vere ex lege esset iustitia.
ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,

22 Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus.
ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Antequam autem veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quæ revelanda erat.
Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλύπτεσθαι.

24 Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide iustificemur.
ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.

25 Quæ autem venit fides, iam non sumus sub pædagogo.
ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν.

26 Omnes enim filii Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu.
πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

27 Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis.
ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.

28 Non est Iudæus neque Græcus: non est servus neque liber, non est masculus neque fœmina: omnes enim vos unus estis in Christo Iesu.
οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

29 Si autem vos Christi, ergo semen Abrahæ estis, secundum promissionem hæredes.
εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

CAP. IIII. δ'.

1 Dico autem, quamdiu temporis hæres parvulus est, nihil differt a servo, dominus omnium cum sit.
Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν,

2 Sed sub tutoribus est & actoribus usque ad præfinitum tempus a patre.
ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός.

3 Ita & nos, cum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes.
οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι.

4 At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege,
Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον,

5 ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.
ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

6 Quod autem estis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem, Abba, (Pater.)
Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ.

7 Itaque iam non est servus, sed filius. Quod si filius, & hæres per Deum.
ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ Θεοῦ.

8 Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis qui natura non erant dii, servistis:
Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ

9 nunc autem cognoscentes Deum, imo cogniti a Deo, quomodo convertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuo servire vultis?
φύσει οὖσι θεοῖς. νῦν δὲ γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε;

10 Dies observatis & menses, & tempora, & annos.
ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς.

11 Timeo vos, ne forte frustra laborarim in vobis.
φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Filiolæ mei, quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis.
Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν· οὐδέν με ἠδικήσατε·

13 Scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis a principio.
οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον·

14 Et tentationem vestram in carne mea non estis aspernati neque respuistis, sed sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Iesum.
καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε· ἀλλ' ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.

15 Ubi ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia si fieri posset, oculos vestros eruissetis & dedissetis mihi.
ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν, ὅτι εἰ δυνατὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι.

16 Igitur inimicus factus sum vobis verum dicens vobis?
ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;

17 Æmulantur vos non bene, sed excludere vos volunt, ut illos æmulemini.
Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.

18 Bonum autem æmulamini in bono semper & non tantum in præsentia mea.
καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ παντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς.

19 Filioli mei, quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis.
τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν·

20 Volebam autem præsens nunc mutare vocem meam, quia confundor in vobis.
ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀπορούμαι ἐν ὑμῖν.

21 Dicite mihi, qui sub lege vultis esse, legem non auditis?
Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε;

22 Scriptum est enim quod Abraham duos filios habuit, unum de ancilla, & unum de libera.
γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχε, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.

23 Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem,
ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας·

24 quæ sunt per allegoriam dicta. Hæ enim sunt duo testamenta: unum quidem a monte Sina in servitutem generans, quæ est Agar.
ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἁγάρ·

25 Sina autem mons est in Arabia, qui coniunctus est ei, quæ nunc est Ierusalem, & servit cum filiis suis.
τὸ δὲ Ἁγὰρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς·

26 Illa autem quæ sursum est Hierusalem, libera est, quæ est mater nostra.
ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ ἡμῶν.

27 Scriptum est enim: Lætare sterilis quæ non paris: erumpe & clama, quæ non parturis: quoniam multi filii desertæ magis quam eius quæ habet virum.
γέγραπται γὰρ, Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

28 Nos autem, fratres, secundum Isaac promissionis filii estis.
Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ.

29 Sed quomodo tunc is secundum carnem natus persecutus est eum qui secundum spiritum, ita & nunc.
ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν.

30 Sed quid dicit Scriptura? Eiice ancillam & filium eius: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio liberæ.
ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.

31 Igitur, fratres, non sumus ancillæ filii, sed liberæ: qua libertate Christus nos liberavit.
ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας· τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε.

CAP. V. ε.

1 State, & nolite iugo servitutis continineri.
Στήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.
Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.

3 Testificor autem rursum omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ.
μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι.

4 Evacuati estis a Christo, qui in lege iustificamini: a gratia excidistis.
κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.

5 Nos enim spiritu, ex fide, spem iustitiæ expectamus.
ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.

6 In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides quæ per charitatem operatur.
ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

7 Currebatis bene, quis vos impedivit veritati non obedire?
Ἐτρέχετε καλῶς, τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;

8 Persuasio non ex eo qui vocat vos.
ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς.

9 Modicum fermentum totam massam fermentat.
μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ.

10 Ego confido in vobis in Domino, quod nihil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit iudicium quicumque fuerit.
ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρῖμα, ὅστις ἂν ᾖ.

11 Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædico, quid adhuc persecutionem patior? ergo evacuatum est scandalum crucis.
ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ.

12 Vinam & abscindantur qui vos conturbant.
ὄφελον καὶ ἀποκόπτοιντο οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Vos enim in libertatem vocati estis, fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carni, sed per charitatem spiritui servite invicem.
Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις.

14 Omnis enim lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut teipsum.
πᾶς γὰρ ὁ νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

15 Si autem invicem mordetis & comeditis, videte ne ab invicem consumamini.
εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

16 Dico autem, spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis.
Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.

17 Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: hæc enim sibi invicem adversantur, ut non quæcumque vultis illa faciatis.
ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, 22
μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραΰτης, 23
ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος. οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, 24
τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι, καὶ τὰ ἐπιθυμίαις.
εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 25
μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλοις προκαλούμενοι, 26
ἀλλήλοις φθονοῦντες.

CAP. VI. ς'.

ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλαμβάνῃ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. 1
ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον χριστοῦ. εἰ γάρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν, 2 3
ἑαυτὸν φρεναπατᾷ. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος· καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. 4 5
κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τῷ λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. μὴ πλανᾶσθε· θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· 6 7
ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 8
τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. 9
ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. 10
ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται). 11 12
οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. 13
ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ· 14
ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 15
καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. 16
τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. 17
ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν. 18

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

SANCTI PAVLI AD
Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ
ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. ΚΕΦ. Α'.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 1
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.
εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ, 3
καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ· 4
προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 5
εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ· ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, 6 7
κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει· γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ, εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ· ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ· ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅ ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτὲ, ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί· ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσωσμένοι. καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. 1 2 3 4 5 6 7 8 9
αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν, καὶ 10 11 12 13 14

CAP. II. β'.

Et vos cum essetis mortui delictis & peccatis
in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi
huius, secundum principem potestatis aeris, spiritus
qui nunc operatur in filios diffidentiae, in quibus & nos
omnes conversati sumus aliquando in desideriis carnis nostrae,
facientes voluntates carnis & cogitationum: & eramus
natura filii irae, sicut & ceteri. Deus autem
qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam qua
dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos
Christo, (cuius gratia estis salvati) & conresuscitavit, & consedere fecit in
supercaelestibus in Christo Iesu: ut ostenderet in saeculis supervenientibus
abundantes divitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu.
Gratia enim estis salvati per fidem, (& hoc non ex vobis: Dei enim est donum)
non ex operibus, ut ne quis glorietur.
Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Iesu in
operibus bonis, quae praeparavit Deus, ut in illis ambulemus.
Idcirco memores estote quod vos aliquando Gentes
in carne, dicti praeputium a dicta circumcisione quae fit manu in carne,
quod eratis illo tempore sine Christo, alienati a republica Israel, & hospites
testamentorum promissionis spem non habentes, & sine Deo
in mundo. Nunc autem in Christo Iesu vos
qui aliquando eratis longe, facti estis in sanguine Christi.
Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum,

& medium parietem maceriae solvens, inimicitias in carne
sua, legem mandatorum in decretis abolens,
ut duos condat in semetipso in unum novum hominem,
faciens pacem & reconciliet ambos
in uno corpore, Deo per crucem, interficiens inimicitias
in semetipso. Et veniens evangelizavit pacem vobis
qui longe, & his qui prope. Quoniam per ipsum habemus
accessum ambo in uno Spiritu ad
Patrem. Igitur iam non estis hospites & advenae,
sed estis cives sanctorum & domestici Dei,
superaedificati super fundamentum Apostolorum & Pro-
phetarum, summo angulari ipso Iesu Christo:
in quo omne aedificium constructum crescit in
templum sanctum in Domino: in quo & vos coaedificamini
in habitaculum Dei in Spiritu.

CAP. III. γ'.

Huius gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu,
pro vobis Gentibus, si quidem auditis dispensationem gratiae
Dei datae mihi in vos: Quoniam secundum re-
velationem notum fecit mihi mysterium, sicut supra scripsi
in breviter. Ad quod possitis legentes intelligere
prudentiam meam in mysterio Christi: Quod aliis
generationibus non agnoscebatur filiis hominum, sicuti nunc revelatum est
sanctis Apostolis eius & Prophetis in Spiritu:
esse Gentes cohaeredes & concorporales,
& comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per
Evangelium: Cuius factus sum minister secundum donum
gratiae Dei datae mihi secundum operationem
virtutis eius. Mihi minimo omnium
sanctorum data est gratia haec, In Gentibus evangelizare
insuperabiles divitias Christi, Et illuminare om-
nes quae sit dispensatio mysterii abscondati a
saeculis in Deo, omnia creanti per Iesum Christum:
ut innotescat nunc principatibus & potestatibus, in caelestibus,
per ecclesiam, multiformis sapientia Dei,
secundum praefinitionem saeculorum, quam fecit in Christo Iesu
Domino nostro: in quo habemus fiduciam &
accessum in confidentia, per fidem eius.
Quapropter peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis,
quae est gloria vestra. Huius gratia flecto genua
mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi,
ex quo omnis paternitas in caelo & in terra no-
minatur: Ut det vobis secundum divitias
gloriae suae, virtute corroborari per Spiritum
in interiorem hominem
Christum habitare per fidem in cordibus vestris: in caritate radicati & fundati,
ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quae sit latitudo & longitudo
& sublimitas & profundum: scire etiam supereminentem scientiae caritatem
Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.
Ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus,
secundum virtutem quae operatur in nobis:
ipsi gloria in Ecclesia & in Christo Iesu in omnes generationes saeculi saeculorum.
Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ita χαριζόμενοι τοῖς ἐν ἀγάπῃ τῆς πίστεως ἐν τοῖς παρδίαις 17
θεμελίου ὑμῖν, ἐν ἀγάπῃ ἐρίζωμενοι καὶ πεπληροφορῆσαι
ὑμᾶς εἰς πᾶσαν ἐπίγνωσιν καὶ πᾶσαν αἴσθησιν, 18
εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι 19
εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ. 20
Βούλομαι δὲ ὑμᾶς γινώσκειν, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, 21
ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανερούς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, 22
καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. 23
τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ διὰ εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν· 24
οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου· 25
τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι· 26
οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, 27
κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι οὐδὲν αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου· 28
ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος· 29
εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω· 30
συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον κρεῖσσον· 31
τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς· 32
καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμετέραν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, 33
ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. 34
Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε· ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 35
καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· 36
ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, 37
τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί. 38

CAP. IIII. δ'.

Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι. 1
Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. 2
ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. 3
Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. 4
τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς· 5
μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν· 6
καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 7
Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· 8
ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. 9
Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. 10
οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι· 11
οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· 12
πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. 13
πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 14
οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· 15
ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. 16
οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. 17
ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ. 18
ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 19
τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. 20

CAP. IIII. δ'.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. 21
ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. 22
Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. 23

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ἐπαφροδίτου.

CAP. V.

Οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, 19
εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.
Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν· 20
εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν 21
ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ· ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, 22
ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, 23
καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. 24
Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 25
ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, 26
μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 27
ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. 28
πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. 29
καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 30
πᾶσα πικρία, καὶ θυμὸς, καὶ ὀργὴ, καὶ κραυγὴ, καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. 31
γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοὶ, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. 32

CAP. V. ε.

Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητὰ· 1
καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ὑμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. 2
πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, 3
καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα· ἀλλὰ μᾶλλον δὲ εὐχαριστία. 4
τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. 5
Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. 6
μὴ οὖν συνέται συμέτοχοι αὐτῶν. 7
ἦτε γάρ ποτε σκότος, νυνὶ δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· 8
ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· 9
δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· 10
καὶ μὴ συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· 11
τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν. 12
τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστι. διὸ λέγει· Ἔγειρε ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. 13
Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, 14

ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. 15
διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 16
καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 17
λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, 18
εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, 19
ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ θεοῦ. 20
Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ· 21
ὅτι ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. 22
ἀλλ' ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. 23
Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, 24
ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 25
ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. 26
οὕτως ὀφείλουσιν καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 27
οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἰδίαν σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθὼς καὶ ὁ κύριος τὴν ἐκκλησίαν· 28
ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. 29
ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 30
τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 31
πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. 32

CAP. VI. ς'.

Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. 1
τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα (ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ) 2
ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 3
Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου. 4
Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ· 5
μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς· 6
μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 7
εἰδότες ὅτι ὃ ἐάν τις ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος. 8
Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. 9
Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 10
ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. 11
ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. 12
διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. 13
Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, 14
καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· 15
ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· 16
καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ· 17
διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, 18
καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 19
ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει· ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 20
Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ· 21
ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. 22
Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως, ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 23
ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. ἀμήν.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SANCTI PAVLI AD PHILIPPENSES EPISTOLA.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. κεφάλ. ά.

Paulus & Timotheus servi Iesu Christi, omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Philippis, cum episcopis & diaconis: Gratia vobis & pax à Deo patre nostro, & Domino Iesu Christo. Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri, semper in cunctis orationibus meis pro vobis omnibus, gaudium cum obsecratione faciens: In communicatione vestra in Euangelio Christi, à prima die vsque nunc. Confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Iesu. Sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis, propter hoc quod habeam vos in corde vestro, & in vinculis meis, & in defensione, & confirmatione Euangelii, vniuersos vestros gaudium meum esse. Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Iesu Christi. Et hoc oro, vt charitas vestra magis & magis abundet in scientia & omni sensu, ad probandos vos potiora, vt sitis sinceri & sine offensione in diem Christi, repleti fructu iustitiæ per Iesum Christum in gloriam & laudem Dei. Scire autem vos volo fratres, quia quæ circa me sunt magis in profectum Euangelii venerunt, ita vt vincula mea manifesta fierent in Christo in omni prætorio, & in cæteris omnibus. Et plures fratrum in Domino confidentes vinculis meis abundantius audere sine timore verbum Dei loqui. Quidam quidem & propter inuidiam & contentionem: quidam autem & propter bonam voluntatem Christum prædicant. Illi ex contentione Christum annunciant non sincere existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? dumodo omni modo siue occasione, siue veritate Christus annunciatur: in hoc & gaudeo, sed & gaudebo. Scio enim quia hoc mihi proficiet ad salutem per vestram orationem & subministrationem Spiritus Iesu Christi, secundum exspectationem & spem meam, quia in nullo confundar, sed in omni fiducia, sicut semper & nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. Mihi enim vivere Christus est, & mori lucrum. Si autem vivere in carne, hoc mihi fructus operis est, & quid eligam non notum mihi est. Coarctor autem e duobus, desiderium habens dissolvi & esse cum Christo, multo magis melius. Permanere autem in carne, magis necessarium propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo & permanebo omnibus vobis ad vestrum profectum & gaudium fidei vestræ, vt gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me, per meum introitum iterum ad vos. Tantum digne conuersamini Euangelio Christi: vt sive veniens & videns vos, sive absens audiam quæ de vobis, quia statis in uno spiritu, unanimes collaborantes fidei Euangelii, & nihil terreamini ab aduersariis, quæ illis est causa perditionis, vobis autem salutis & hoc à Deo. Quia vobis donatum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed vt & pro eo patiamini, eundem certamen habentes quale vidistis in me, & nunc audistis in me.

CAP. II. β'.

Si qua ergo consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua communicatio spiritus, si quæ viscera miserationes, implete meum gaudium, vt idipsum sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes idipsum sentientes, nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, non quæ sua singuli considerantes, sed & ea quæ aliorum. Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo Iesu: qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen quod est super omne nomen: vt in nomine Iesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Itaque charissimi mei, sicut semper obedistis non ut in præsentia mea tantum, sed nunc multo magis in absentia mea, cum timore & tremore vestram ipsorum salutem operamini. Deus enim est operans in vobis & velle, & perficere, pro bona voluntate. Omnia autem facite sine murmurationibus & hæsitationibus: Vt sitis irreprehensibiles & sinceri filii Dei sine querela in medio nationis prauæ & peruersæ, inter quas lucetis sicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes, ad gloriationem mihi in die Christi, quia non in vanum cucurri, neque in vanum laboraui. Sed & si immolor super hostiam & sacrificium fidei vestræ, gaudeo & congratulor omnibus vobis. Idipsum autem & vos gaudete, & congratulamini mihi. Spero autem in Domino Iesu, Timotheum cito mittere vobis, vt & ego bono animo fim, cognoscens quæ circa vos. Neminem enim habeo unanimem, qui sincere pro vobis sollicitus sit. Omnes enim quæ sua quærunt, non quæ Iesu Christi. Probitatem autem eius cognoscitis, quoniam sicut patri filius, cum eo mihi seruiuit in Euangelium. Hunc quidem igitur spero me mittere, statim ut videro quæ circa me sint, ex abrupto. Confido autem in Domino, quoniam & ipse citò veniam. Necessarium autem existimauit Epaphroditum fratrem, & cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad vos. Quoniam desiderans vos erat omnes vos, & mœrens propter hoc quod audistis eum infirmatum esse. Nam & infirmatus est prope mortem, sed Deus eius misertus est non solum autem illum, vt neque me tristitiam super tristitiam haberem. Festinantius ergo misi illum, vt videntes eum, iterum gaudeatis, & ego sine dolore sim. Excipite itaque illum in Domino cum omni gaudio, & eiusmodi in pretio habetote: Quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit, tradidit animam suam, vt impleret id quod ex vestra erga me parte deerat obsequio.

CAP. III. γ'.

Reliquum, fratres mei, gaudete in Domino. Eadem vobis, mihi quidem non pigrum, vobis autem cautum. Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu Deo seruimus, & gloriamur in Christo Iesu, & non in carne confidentes. Quamquam ego habeam confidentiam & in carne. Si quis videtur alius confidere in carne, ego magis: circumcisus octauo die, ex genere Israël, de tribu Beniamin, Hebræus ex Hebræis, secundum legem Pharisæus, secundum æmulationem persequens ecclesiam, secundum iustitiam quæ in lege, factus irreprehensibilis. Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimentum. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Christi Iesu Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora esse, vt Christum lucrifaciam: Et inueniar in illo non habens meam iustitiam quæ ex lege, sed illam quæ per fidem Christi, iustitiam quæ ex Deo in fide: Ad cognoscendum illum, & virtutem resurrectionis eius, & societatem passionum illius, configuratus morti eius: Si quomodo occurram ad resurrectionem quæ est ex mortuis. Non quod iam acceperim, aut iam perfectus sim, sequor autem si & comprehendam in quo & comprehensus sum à Domino Iesu Christo. Fratres, ego me ipsum non arbitror comprehendisse: unum autem quæ quidem retro sunt obliviscens, ad ea verò quæ sunt priora extendens me ipsum, ad destinatum persequor bravium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Quicumque ergo perfecti, hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc Deus vobis reuelabit. Verumtamen ad quod peruenimus, eadem regula, eodem sapiamus. Imitatores mei estote fratres, & observate eos qui ambulant sic, sicut habetis formam nos. Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis, nunc etiam dico flentes, inimicos crucis Christi: quorum finis interitus, quorum Deus venter, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Nostra autem conuersatio in cœlis est, unde etiam Saluatorem exspectamus Dominum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, ad configuratum corpori claritatis suæ, secundum operationem qua possit & subiicere sibi omnia.

CAP. IIII. δ'.

Itaque, fratres mei dilecti & desiderati, gaudium & corona mea, sic state in Domino, dilecti. Euodiam rogo, & Syntychen deprecor eadem sapere in Domino. Etiam rogo & te, germane, adiuua illas quæ mecum laborauerunt in Euangelio cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitæ. Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus prope. Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Et pax Dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Iesu. Reliquum, fratres, quæcumque sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque iusta, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus, & si qua laus, hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite: & Deus pacis erit vobiscum. Gavisus sum autem in Domino vehementer, quia aliquando tandem refloruistis pro me sentire: in quo & sentiebatis, occupati autem eratis. Non quod secundum penuriam dicam: ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare: ubique & in omnibus institutus sum & satiari & esurire, & abundare & penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat. Verumtamen bene fecistis communicantes tribulationi meæ. Scitis autem & vos Philippenses quod in principio Euangelii, quando profectus sum à Macedonia, nulla mihi ecclesia communicauit in ratione dati & accepti nisi vos soli. Quia & Thessalonicam semel & bis in usum mihi misistis. Non quia requiro datum, sed requiro fructum abundantem in rationem vestram. Habeo autem omnia & abundo. Repletus sum accepta ab Epaphrodito quæ misistis odorem suauitatis, hostiam acceptabilem, placentem Deo. Deus autem meus impleat omnem desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu. Deo autem & Patri nostro gloria in sæcula sæculorum. Amen. Salutate omnem sanctum in Christo Iesu. Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Cæsaris domo sunt. Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quia & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in
ἃ καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴδετε ἐν
me, hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum.
ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
Laudibus hic autem in Domino magnifico, quamvis aliquando reprehendit
ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ
pro me timuit, in quo & Ecclesiam superbientes coercere autem
ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ.
Non quod propter penuriam dicam ego enim didici, in quibus sum,
οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι, 11
sufficientia ego esse. Scio & humiliari, scio & abundare
αὐτάρκης εἶναι· οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισ- 12
dare: (in omni & in omnibus instructus sum) & fame,
σεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι,
& abundare, & penuriam pati.
καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν, καὶ ὑστερεῖσθαι.
Omnia possum in eo
πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ. 13
Verumtamen pulchre fecistis communicando meæ tribulationi.
πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 14
Scitis autem & vos, Philippenses, quod in principio evange-
οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, φίλιπποι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγε- 15
lii, quando exivi à Macedonia, nulla mihi ecclesia
λίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία
communicavit in ratione dantis & accipientis, si non vos soli.
ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι·

Ad Philippenses scripsit è Roma per Epaphroditum.

Πρὸς φιλιππησίους ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ ἐπαφροδίτου.

SANCTI PAVLI AD
Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ
COLOSSENSES EPISTOLA.
ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. ΚΕΦ. Α'.

Paulus Apostolus Iesu Christi
ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος ἰησοῦ χριστοῦ 1
per voluntatem Dei, & Timotheus
διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀ-
frater,
δελφὸς,
Colossis sanctis
τοῖς ἐν κολοσσαῖς ἁγίοις 2
& fidelibus fratribus in Christo Iesu.
καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ·
Gratia vobis, & pax à Deo
χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ 3
patre nostro, & Domino Iesu Christo. gratias agimus
πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστοῦμεν τῷ
Deo, & patri Domini nostri Iesu Christi, semper pro
θεῷ, καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε περὶ
vobis, orantes,
ὑμῶν προσευχόμενοι,
Audientes fidem vestram
ἀκούσαντες τὴν πίστιν 4
in Christo Iesu, & dilectionem quæ in omnes sanctos,
ἐν χριστῷ ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
propter spem quæ reposita est vobis in cœlis,
διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 5
quam præcognovistis in verbo veritatis evangelii,
ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου,
Quod pervenit
τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, 6
& est fructificans, & crescens, sicut & in vobis, ex
καὶ ἐστὶ καρποφορούμενον, καὶ αὐξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ'
qua die audistis & cognovistis gratiam Dei in veritate.
ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀλη-
θείᾳ· καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συν- 7
δούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς χριστοῦ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ·
ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. 8
Propter hoc & nos ex quo audivimus, non cessamus pro
διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμε- 9
vobis orantes, & postulantes,
θα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι,
ut impleamini
ἵνα πληρωθῆτε
agnitione voluntatis ejus, in omni sapientia &
ἐπιγνώσει τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἐν πασῃ σοφίᾳ καὶ
intellectu spirituli,
συνέσει πνευματικῇ,
Ambulare ut digne
περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ 10
Domino in omnem gratiam, in omni opere bono fru-
κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρ-
ctificantes, & crescentes in scientiam
ποφοροῦντες, καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ·
In omni potestate corroborati secundum
ἐν παντὶ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς 11
gloriæ ejus, in omnem patientiam & longanimitatem cum
δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ
gaudio.
χαρᾶς·
Gratias agentes Deo, & Patri
εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ, καὶ πατρὶ τῷ ἱκανώ- 12
fecisti nos in partem sortis sanctorum in lumine
σαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ
Qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit
ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν 13
in regnum filii dilectionis suæ
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ·
in quo habemus
ἐν ᾧ ἔχομεν
redemptionem, remissionem peccatorum
τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· 14
Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis
ὃς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτί- 15
Quoniam in ipso condita sunt universa quæ in cœ-
σεως· ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐ-
lis, & quæ in terra, visibilia & invisibilia, sive
ρανοῖς, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε
throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates:
θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαὶ, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα
Omnia per ipsum & in ipsum creata sunt: Et ipse est ante omnes,
δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· 17
& omnia in ipso constant:
καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων,
Et ipse est caput corporis
καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε· καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κε- 18
ecclesiæ, qui est principium, primogenitus
φαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὃς ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος
ex mortuis: ut sit in omnibus ipse primatum tenens:
ἐκ τῶν νεκρῶν· ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων·
Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem habitare
ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν, πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι· 19
& per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans
καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι, πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνο-

ficans per sanguinem crucis ejus, per eum, sive quæ in
ποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ
terra, sive quæ in cœlis.
τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
Et vos aliquando exhortati
καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας 21
alienatos & inimicos in sensibus vestris
ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ, ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς
malignis: nunc autem reconciliavit in corpore
πονηροῖς· νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι 22
carnis ejus per mortem,
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁ-
gios & immaculatos & irreprehensos coram ipso:
γίους, καὶ ἀμώμους, καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ·
Si tamen permanetis fundati
εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, 23
& non moti de spe evangelii quod
καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ
audistis, prædicatum in universa creatura quæ sub
ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐ-
cœlum: cujus factus sum ego Paulus minister.
ρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος διάκονος.
Qui gaudeo in passionibus meis pro vobis, & adim-
Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνα- 24
pleo ea quæ desunt passionum Christi in carne
πληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρ-
mea, pro corpore ejus, quod est ecclesia:
κί μου, ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία·
Cujus factus sum ego minister, secundum dispensationem
οὗ ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ 25
Dei quæ data est mihi in vos, implere verbum Dei,
τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ·
Mysterium quod absconditum fuit à seculis, &
τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων, καὶ 26
à generationibus: nunc autem manifestatum est sanctis ejus,
ἀπὸ τῶν γενεῶν· νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
Deum voluit notas facere divitias gloriæ
οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης 27
hujus sacramenti in gentibus, quod est Christus in vobis
τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅ ἐστι χριστὸς ἐν ὑμῖν,
spes gloriæ: quem nos annuntiamus, admonentes
ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες 28
omnem hominem, & docentes in omni sapientia, ut
πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα
exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu.
παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριστῷ ἰησοῦ·
In quo & laboro certans secundum operationem ejus
εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ 29
quæ operatur in me in virtute.
τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

CAP. II. Β'.

Volo enim vos scire, quantum certamen habeam pro vobis, &
Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν, καὶ 1
pro Laodicensibus, & quicumque non viderunt faciem meam
τῶν ἐν λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐ ἑωράκασι τὸ πρόσωπόν μου
in carne:
ἐν σαρκί·
Ut consolationem habeant cordis ipsorum,
ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν συμ- 2
compacti in charitate, & in omnes divitias plenitu-
βιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς πληρο-
dinem intellectus in agnitionem mysterii Dei, &
φορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, καὶ
patris, & Christi,
πατρὸς, καὶ τοῦ χριστοῦ,
in quo sunt omnes thesauri
ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ 3
sapientiæ, & scientiæ abscondit.
τῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.
Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in sub-
Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθα- 4
tilitate sermonum.
νολογίᾳ.
Quod enim in carne absens sum, sed tamen spiritu
εἰ καὶ γὰρ τῇ σαρκὶ ἀπείμι, ἀλλὰ τῷ πνεύ- 5
mecum sum, gaudens & videns ordinem vestrum,
ματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν,
& firmamentum fidei vestræ in Christo.
καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
Sicut ergo accepistis Christum Iesum Dominum, in ipso
ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ 6
ambulate,
περιπατεῖτε,
radicati & superædificati in
ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐ-
eo, & confirmati in fide, sicut didicistis, abun-
τῷ, καὶ βεβαιούμενοι τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, πε-
dantes in gratiarum actione.
ρισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ.
Videte ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem
βλέπετε μή τις 8
ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπά-
της, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα
τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν. ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ 9
παν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς· καὶ ἐστὲ ἐν αὐ- 10

ἄλλο γράψει· οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

CAPVT SECVNDVM. ΚΕΦ. Β'.

ΕΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστι θεός. οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται· καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις· ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ. ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπαρχὴν εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας· εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. ἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς χριστὸς, καὶ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

CAPVT TERTIVM. ΚΕΦ. Γ'.

ΤΟ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ. παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρός τὸ μή τινα ὑμῶν ἐπιβαρῆσαι· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Scripta fuit ad Colossenses ab Athenis.

Πρὸς κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ἀθηνῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην 11
& Iudæus, circumcisio & præputium, Barbarus, Scytha,
καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· βάρβαρος, σκύθης
servus, liber, sed omnia & in omnibus Christus.
δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι χριστός.
Induite ergo sicut electi Dei, sancti, & dilec-
ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἠγαπημέ- 12
ti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem,
νοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην,
modestiam, longanimitatem. Supportantes vos, & do-
πραότητα, μακροθυμίαν· ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ 13
nantes vobismetipsis si quis adversus aliquem habet querelam: sicut
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς
& Dominus donavit vobis, ita & vos.
καὶ ὁ κύριος ἐχαρίσατο ἡμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς.
Induite autem super hæc, charitatem, quæ est vinculum
ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστι σύνδεσμος 14
perfectionis. Et pax Dei exsultet in
τῆς τελειότητος· καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβευέτω ἐν
cordibus vestris: in qua & vocati estis in uno corpore, &
ταῖς καρδίαις ὑμῶν· εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι, καὶ
grati estote.
εὐχάριστοι γίνεσθε. 15
Verbum Christi inhabitet in
ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ οἰκείτω ἐν
vobis abundanter, in omni sapientia docentes & commo-
ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθετοῦν-
nentes vosmetipsos, psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus,
τες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς,
in gratia cantantes in cordibus vestris Deo. Et omne
ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ. καὶ πᾶν 17
quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Do-
ὅ, τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυ-
mini Iesu gratias agentes Deo & patri per ipsum.
ρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
Mulieres subditæ sint viris, sicut oportet in
Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν 18
Domino. Viri diligite
ἐν κυρίῳ. οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, 19
uxores, & nolite amari esse ad illas. Filii, obedite
καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. τὰ τέκνα ὑπακούετε
parentibus per omnia: hoc enim est bonum acceptum in
τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ 20
Domino. Patres, ne irritetis filios vestros, ut
κυρίῳ. οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα 21
non pusillo animo fiant.
μὴ ἀθυμῶσιν. Servi, obedite per omnia
οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς 22
dominis vestris carnis, non ad oculum seruientes quasi hominibus
κυρίοις σαρκὸς ὑμῶν, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπά-
placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum.
ρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν θεόν.
Et omne quodcumque facitis, ex animo operamini, sicut
καὶ πᾶν ὅ, τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ 23
Domino, & non hominibus: scientes quod a Domino
κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις· εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου 24
recipietis retributionem hereditatis. Domino
ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ κυ-
Christo seruite. Qui enim nocuerit, recipiet quod nocuit:
ρίῳ χριστῷ δουλεύετε. ὁ γὰρ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκη- 25
& non est personarum acceptio.
σε, καὶ οὐκ ἔστι προσωπολημψία.

CAP. IIII.

Domini, vestrum & Dominum habetis in cœlo.
Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις πα- 1
rigite, eidem quod & vos habetis Dominum in cœlo.
ρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

Orationi instate, vigilantes in ea cum gratiarum
τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγορεῦντες ἐν αὐτῇ 2
actione. Orantes simul & pro nobis,
in gratiarum actione. Orantes simul & pro nobis,
ut Deus aperiat nobis ostium sermonis, ad lo-
ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστή- 3
quendum mysterium Christi, propter quod etiam vinctus sum:
ριον Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι· Ut manifestem illud,
ἵνα φανερώσω αὐτό, 4
sicut oportet me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui
ὡς δεῖ με λαλῆσαι. ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς
foris, tempus redimentes.
ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. 5
Sermo vester semper in gratia sit, sale condi-
ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, 6
tus, ut sciatis quomodo oportet vos unicuique respondere.
εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.
Quæ circa me sunt, omnia vobis nota faciet
τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει 7
Tychicus frater, & fidelis minister, &
ὑμῖν τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς, καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ
conseruus in Domino. Quem misi ad vos
σύνδουλος ἐν κυρίῳ. ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 8
ipsum hoc, ut cognoscat quæ circa vos sunt, & consoletur corda
αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρ- 9
da vestra. Cum Onesimo fideli & dilecto
δίας ὑμῶν· σὺν ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ
fratre, qui est ex vobis. omnia vobis nota facient quæ hic
ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσι τὰ ὧδε.
Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, &
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ 10
Marcus consobrinus Barnabæ, (de quo accepistis mandata:
μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς βαρνάβα, (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν
si venerit ad vos, excipite illum)
ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν·
Et Iesus
καὶ ἰησοῦς ὁ 11
qui dicitur Iustus. Qui sunt ex circumcisione, hi soli
λεγόμενος ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ
adiutores regni Dei, qui facti sunt mihi solatio.
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.
Salutat vos Epaphras qui ex vobis, seruus Christi Iesu,
ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ ἰησοῦ, 12
semper pro vobis in orationibus
πάντοτε ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς,
Vt stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei.
ἵνα στῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ.
Testor enim illi, quod habet zelum multum pro vobis, &
μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ 13
pro his qui Laodiciæ, & qui in Hierapoli.
ὑπὲρ τῶν ἐν λαοδικείᾳ, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν ἱεραπόλει.
Salutat vos Lucas medicus dilectus, & Demas.
ἀσπάζεται ὑμᾶς λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ δημᾶς. 14
Salutate fratres qui sunt Laodiciæ fratres, & Nymphan, &
ἀσπάσασθε τοὺς ἐν λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ νυμφᾶν, καὶ 15
illam quæ per domum eius ecclesiam. Et cum lecta fuerit
τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ
apud vos epistola, facite vt & in Laodicensium ec-
παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ λαοδικέων ἐκ- 16
clesia legatur, & eam quæ Laodicia, vt & vos
κλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν λαοδικείας, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀ-
legatis. Et dicite Archippo, Vide
ναγνῶτε. καὶ εἴπατε ἀρχίππῳ, βλέπε τὴν διακονίαν 17
ministerium quod accepisti in Domino, vt illud impleas.
ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
Salutatio, mea manu Pauli. Memores estote vinculorum
ὁ ἀσπασμὸς, τῇ ἐμῇ χειρὶ παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν 18
meorum. Gratia vobiscum. Amen.
δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Ad ecclesiæ Scripta ab Roma per Tychicum & Onesimum.
Πρὸς κολοσσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ ῥώμης διὰ τυχικοῦ καὶ ὀνησίμου.

SANCTI PAVLI AD

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ

THESSALONICENSES EPISTOLA PRIMA.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

CAPVT PRIMVM. ΚΕΦ. Α.

Paulus & Siluanus, & Timo-
ΠΑΥΛΟΣ καὶ σιλουανὸς, καὶ τιμό- 1
theus, ecclesiæ Thessalonicensium in
θεος, τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν
Deo patri, & Domino Iesu Christo.
θεῷ πατρὶ, καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ.
Gratia vobis, & pax à Deo
χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
patre nostro, & Domino Iesu Christo.
πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.
Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis,
Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, 2
memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine
μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλεί-
intermissione
πτως 3
memores operis fidei vestræ, & laboris
μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου
charitatis, & sustinentiæ spei Domini nostri
τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν
Iesu Christi, ante Deum, & patrem nostrum.
ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ, καὶ πατρὸς ἡμῶν·
Scientes, fratres dilecti à Deo, electionem
εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν 4
vestram: Quia euangelium nostrum fuit ad vos in
ὑμῶν· ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν 5
verbo tantum, sed & in virtute, & in Spiritu sancto,
λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ,
& in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in
καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν
vobis propter vos. Et vos imitatores nostri fuistis, &
ὑμῖν δι' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε, καὶ τοῦ 6
Domini, suscipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio
κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς
Spiritus sancti: Ita vt facti sitis exemplar omnibus
πνεύματος ἁγίου· ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς 7
credentibus in Macedonia, & in
πιστεύουσιν ἐν τῇ μακεδονίᾳ, καὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ·
Achaia. A vobis enim
ἀφ' ὑμῶν γὰρ 8
intonuit sermo Domini, non solum in Macedonia & in
ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ
Achaia, sed & in omni loco fides vestra quæ ad Deum
ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν
exiit, ita vt non opus nobis sit loqui quicquam.
ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι·
Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus
αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν 9
ad vos, & quomodo conuersi estis ad Deum ab
πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν
idolis, vt seruiatis Deo vivo & vero, Et exspe-
εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμέ- 10
ctetis filium eius de cœlis, (quem suscitauit ex mortuis) Iesum,
νειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἰησοῦν
qui eripuit nos à ventura
τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

CAP. II.

Ipsi enim scitis, fratres, introitum nostrum ad
Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς 1
vos, quia non inanis
ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονε·
Sed ante passi &
ἀλλὰ προπαθόντες καὶ 2
contumeliis affecti (sicut & auditis)
ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν φιλίπποις ἐπαρρησιασά-
Deo nostro, loqui ad vos Euangelium
μεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν, λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον
Dei in multa sollicitudine. Nam exhortatio nostra non
τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ 3
ex seductione, neque in immundicia, neque
ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὐδὲ ἐν δόλῳ· ἀλλὰ κα- 4
sicut probati sumus
θὼς δεδοκιμάσμεθα
à Deo vt credi-
ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι
mur euangelium loqui: ita non quasi hominibus placentes,
τὸ εὐαγγέλιον λαλοῦμεν· οὕτως οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ
Deo, qui probat corda nostra.
τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.
Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut sci-
Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴ- 5

tis, neque in occasione auaritiæ: Deus testis.
δατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· θεὸς μάρτυς. occasione
Nec quærentes ex hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab
test.
οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν, οὔτε 6
ab aliis. Valentes de onere esse vt Christi
ἀπ' ἄλλων. Δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ 7
apostoli, sed facti sumus
ἀπόστολοι, ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν· ὡς ἂν θάλ-
mites in medio vestrum, tanquam si nu-
trix foueat
πῃ τροφὸς 8
filios suos. Ita expetiti
τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως ἱμειρόμενοι
desiderio
ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
Dei, sed etiam animas nostras quoniam charissi
τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν 9
facti estis.
ἐγενήθητε. Memores enim estis, fratres, laboris
μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον
nostri, & fatigationis nostræ nocte & die operantes, ad
ἡμῶν, καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς
non grauare quemquam vestrum, prædicauimus in vos Euan-
τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγ-
gelium Dei. Vos testes, & Deus, quomodo sancte, & iuste, &
γέλιον τοῦ θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες, καὶ ὁ θεὸς, ὡς ὁσίως, 10
& sine
& ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν·
querela vobis fuerimus credentibus, sicut scitis
καθάπερ οἴδατε 11
quemadmodum vnumquemque vestrum sicut pater filios
ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα
suos, Obsecrantes vos, & consolantes
ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς, καὶ παραμυθούμενοι 12
vos, & obtestantes
ὑμᾶς, καὶ μαρτυρόμενοι,
vt ambuletis digne Deo, qui vocauit
εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δό-
xiam. Propterea & nos gratias agimus Deo sine
ξαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιά- 13
ceasing: quoniam cum accepisset verbum auditus à nobis, Dei,
λειπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ θεοῦ,
suscepistis non verbum hominum, sed (sicut est vere,)
ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς,
verbum Dei, qui & operatur in vobis credentibus.
λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.
Vos enim imitatores facti estis, fratres, ecclesiarum
Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοὶ, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ 14
Dei existentium in Iudæa, in Christo Iesu, quia eadem
θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ
passi estis & vos à
ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ
proprio conuitalibus, sicut & ipsi à
αὐτοὶ ἀπὸ 15
Iudæis, Qui & Dominum Iesum
τῶν ἰουδαίων, τοῦ καὶ τὸν κύριον ἰησοῦν ἀπο-
occiderunt
κτείναντος
& prophetas, & nos
καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιω-
persecuti sunt
ξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐνα-
Prohibentes
nos loqui ad gentes vt saluæ
nantes, 16
fiant, vt impleant
ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σω-
peccata sua semper. Peruenit autem super illos ira in
θῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε.
finem.
ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
Nos autem, fratres, orbati à vobis ad tem-
Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν 17
pus hora, aspectu, non corde, abundantius festi-
ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδά-
nauimus videre faciem vestram in multo desiderio.
σαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.
Quia voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, & non
διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παῦλος, καὶ 18
semel & iterum, & prohibuit nos
ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς.
Quæ enim nostra spes, aut gaudium, aut corona
Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ 19
& vos ante Dominum nostrum Iesum Christum in eius
καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ
aduentu? Vos enim estis gloria nostra, & gaudium.
παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν, καὶ χαρά. 20

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. III. γ

Διὸ μηκέτι στέγοντες, ἐδόκησαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι· καὶ ἐπέμψαμεν τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ, καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς, καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν· τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως. ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι, καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους, καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς· εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

CAP. IIII. δ'

Τὸ λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς, καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν, καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν· ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ· μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν· τὸ μὴ ὑπερβαίνειν, καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς. περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶ ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

Οὐ volumus autem vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini sicut & cæteri qui spem non habent. Si enim credimus quod Iesus mortuus est & resurrexit: ita & eos qui dormierunt Iesus adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non præveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in iussu, in voce archangeli, & in tuba Dei descendet de cælo, & mortui in Christo resurgent primi. Deinde nos qui vivimus, qui residui sumus, simul rapiemur cum illis in nubibus in occursum Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

CAP. V. ε'

De autem temporibus & momentis, fratres, non est vobis necesse scribi. Ipsi enim vos diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte, ita venit. Cum enim dixerint, Pax & securitas, tunc repentinus illis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti: & non effugient. Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos diem illa tanquam fur comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis, & filii diei. non sumus noctis neque tenebrarum. Ergo non dormiamus sicut cæteri, sed vigilemus & sobrii simus. Nam qui dormiunt, nocte dormiunt: & qui ebriantur, nocte ebriantur. Nos autem diei sobrii simus, induti loricam fidei, & charitatis, & galeam spem salutis. Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in adeptionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum, Mortuus pro nobis: ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. Propterea consolamini vos, & ædificate unus alterum, sicut & facitis.

Rogamus autem vos, fratres, noveritis eos qui laborant inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos, habere illos abundanter in charitate propter opus eorum. Pacem habete cum illis. Obsecramus autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, sustinete infirmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini & in invicem, & in omnes. Semper gaudete. Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite: hæc enim voluntas Dei in Christo Iesu in vos. Spiritum nolite extinguere. Prophetias nolite spernere. Omnia autem probate: quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: & integer vester spiritus, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi conservetur. Fidelis est qui vocat vos, qui & faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adjuro vos Dominum, legi epistolam hanc omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Ad Thessalonicenses prima scripta est ab Athenis.

προὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

SANCTI PAVLI AD

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ

THESSALONICENSES EPISTOLA SECVNDA.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

CAPVT PRIMVM. ΚΕΦ. Α'.

Paulus & Silvanus, & Timotheus ecclesiæ Thessalonicensium in Deo patre nostro, & Domino Iesu Christo. Gratia vobis, & pax a Deo patre nostro, & Domino Iesu Christo.

ΑΥΛΟΣ καὶ σιλουανὸς, καὶ τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν, καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ, χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

Gratias agere debemus Deo semper pro vobis, fratres, sicut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas unius cuiusque vestrum in invicem: ita ut & ipsi nos in vobis gloriemur in ecclesiis Dei, in patientia vestra & fide in omnibus persecutionibus vestris, & tribulationibus, quas sustinetis: in exemplum iusti iudicii Dei, ut digni habeamini regno Dei, pro quo & patimini. Siquidem iustum apud Deum, retribuere tribulationem iis qui vos tribulant, & vobis qui tribulamini requiem nobiscum, in revelatione Domini Iesu de cælo cum angelis virtutis eius, in igne flammæ, dantis vindictam iis qui non norunt Deum, & non obedientibus Evangelio Domini nostri Iesu Christi. Qui pœnas dabunt interitum æternum a facie Domini, & a gloria virtutis eius, cum venerit glorificari in sanctis suis, & admirabilis fieri in omnibus credentibus, quoniam creditum est testimonium nostrum super vos, in die illo. In quo & semper orabimus pro vobis, ut vos dignetur vocatione Dei nostri, & impleat omnem voluntatem bonitatis, & opus fidei in virtute. Ut glorificetur nomen Domini nostri Iesu Christi in vobis, & vos in illo, secundum gratiam Dei nostri, & Domini Iesu Christi.

Ἐυχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ, καθὼς ἄξιόν ἐστι, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους. ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε· ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν, καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ· οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

Ipse autem Deus pacis sanctificet vos omnimodo perfectos: & precor ut integer vester spiritus, & anima, & corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi conservetur. Fidelis est qui vocat vos, qui & faciet. Fratres, orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adjuro vos Dominum, legi epistolam hanc omnibus sanctis fratribus. Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη· πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει· ἀδελφοὶ, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

CAP. II. ϛ'

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας· ὁ ἀντικείμενος, καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστι θεός. οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ· τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι, ἕως ἐκ μέσου γένηται· καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος ἀνα-

Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Iesu Christi, & nostrum congregationem in ipsum, ut non cito moveamini a vestro sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tanquam per nos, quasi instet dies Domini. Ne quis vos seducat ullo modo: quoniam nisi venerit discessio primum, & revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui adversatur & extollitur super omne quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus. Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis, ad revelandum eum in tempore suo. Nam mysterium iam operatur iniquitatis, tantum ut qui modo facit, teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus

Universidad de Deusto
Biblioteca

λοιπὸν προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, ἀδελφοί, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

CAP. III. γ'

Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρός τὸ μή τινα ὑμῶν ἐπιβαρῆσαι· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν, διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω, ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Thessalonicenses secunda scripta est ab Athenis.

πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν.

SANCTI PAVLI AD

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ

TIMOTHEVM EPISTOLA PRIMA.

ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

CAPVT PRIMVM. ΚΕΦ. Α'.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν· Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει· τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται· εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις, ἀνδροφόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται· κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν· ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

CAP. II. β'

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων, ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων· ὑπὲρ βασιλέων, καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι· τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως καὶ γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ· ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα. καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε· σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

CAP. III. γ'

Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἀνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ' ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι

Universidad de Deusto
Biblioteca

ministri, eleemosynis erudite Dei benefactores. Non negare
Μδιάκονοι, ἐλεήμονες θεοῦ εὐεργέται. Μὴ ἀρνεῖσθαι
ἀν οἶδε, τὰς ἐκκλησίας διὰ ἐλεημοσύνης, μὴ πόρω- 6
τὸν ἐν τῷ φανερῶσαι, εἰς χεῖμα ἐκ πάντα ἐξοδίου.
Opus necessarium illum & redimentem hominem habere ab omni re-
Ἐπαναλὰ δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξω· 7
prehensione, & inquietudine diaboli.
ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν μὴ ἐμπέσῃ, καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.
Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non vino multo
Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ 8
deditos, non turpe lucrum sectantes: Habentes mysti-
προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς· ἔχοντας τὸ μυστή- 9
cum fidei in pura conscientia. Et hi
ριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. καὶ οὗτοι 10
autem probentur primum, deinde ministrent, nihil
δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλη-
crimen habentes. Mulieres similiter castas, non loqua-
τοι ὄντες. γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβό- 11
ces, sobrias, fideles in omnibus. Diaconi sint
λους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσι. διάκονοι ἔστωσαν 12
unius uxoris viri, filios bene præsidentes, &
μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊσταμένους, καὶ τῶν
suarum domorum. Qui enim bene ministrarint, gradum
ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες, βαθμὸν 13
sibi bonum acquirunt, & multam fiduciam in fi-
ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πί-
de, quæ est in Christo Iesu. Hæc tibi scribo, sperans
στει τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων 14
me ad te cito venire. Si autem tardavero, ut scias
ἐλθεῖν πρός σε τάχιον. ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς 15
quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quæ est ecclesia
πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία
θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας.
Dei viventis, columen & firmamentum veritatis.
καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστή- 16
Et manifeste magnum est pietatis sacra-
ριον, ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
mentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum in spiritu,
ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσι, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo,
ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.
assumptum est in gloria.

CAP. IIII. ᾱ

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀφο- 1
Spiritus autem manifeste dicit, quia in novissimis temporibus rece-
στήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις,
dent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris,
καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ἐν ὑποκρίσει ψευδο- 2
& doctrinis dæmoniorum in hypocrisi loquentium
λόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν
mendacium, cauteriatam habentium propriam conscientiam
κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτι- 3
prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos Deus creavit
σεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς, καὶ ἐπεγνω-
ad sumendum cum gratiarum actione fidelibus, & his qui
κόσι τὴν ἀλήθειαν· ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ 4
cognoverunt veritatem: quia omnis creatura Dei bona est, &
οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον·
nihil reprobandum, cum gratiarum actione sumendum:
ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. 5
sanctificatur enim per verbum Dei & orationem.
ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος 6
Hæc proponens fratribus, bonus eris minister
Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς
Iesu Christi, enutritus verbis fidei, &
καλῆς διδασκαλίας, ᾗ παρηκολούθηκας.
bonæ doctrinæ, quam assecutus es.
τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μῦθους παραιτοῦ. γύμνα- 7
Fabulas autem profanas & aniles devita. exercita
ζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ἡ γὰρ σωματικὴ γυ- 8
autem teipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio
μνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς
ad modicum est utilis, pietas autem ad
πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ
omnia valet, promissionem habens vitæ quæ nunc est
τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς 9
& futuræ. Fidelis sermo, & omni acceptione
ἄξιος. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν, καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι 10
dignus. In hoc enim laboramus, & maledicimur,
ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώ-
quia sperabimus in Deo vivo, qui est salvator omnium hominum,
πων, μάλιστα πιστῶν. παράγγελλε ταῦτα, καὶ δίδασκε. 11
maxime fidelium. Præcipe hæc, & doce.
μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου 12
Nemo adolescentiam tuam contemnat, sed forma esto
τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν
fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in
ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώ- 13
castitate. Dum venio attende lectioni
σει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ 14
exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam
χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως
quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione
τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν 15
manuum presbyterii. Hæc meditare, in
τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσι.
his esto, ut tuus profectus manifestus sit omnibus.
ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο 16
Attende tibi & doctrinæ: insta illis: hoc
γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις, καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.
enim faciens, & teipsum salvabis, & eos qui te audiunt.

CAP. V. ᾱ

Πρεσβύτερον μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέ- 1
Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem,
ρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς· πρεσβυτέρους ὡς μητέ-
iuvenes ut fratres, Seniores autem ut ma-
ρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.
tres, iuvenculas ut sorores, in omni castitate.
χήρας τίμα, τὰς ὄντως χήρας. 2
Viduas honora, quæ vere viduæ
εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶ- 3
sunt. Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet, discat primum
τον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
domum suam pietate colere, & mutuam vicem reddere
προγόνοις· τοῦτο γὰρ ὅτι καλόν ἐστι καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ
parentibus: hoc enim bonum est & acceptum coram
θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα, καὶ μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεὸν 5
Deo. Quæ vere vidua, & desolata, speravit in
καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ
Deum, & instat obsecrationibus & orationibus nocte &
ἡμέρας. ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. 6
die. Nam quæ in deliciis est, vivens mortua est.
καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. 7
& hæc præcipe, ut irreprehensibiles sint.
εἰ δέ τις τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, 8
Si quis autem suorum, & maxime domesticorum non curat,
τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων.
fidem negavit, & est infideli deterior.
χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, γεγονυῖα 9
Vidua eligatur non minus annorum sexaginta, quæ fuerit
ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή· ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ 10
unius viri uxor: in operibus bonis testimonium habens, si
ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλι-
filios educavit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si tri-
βομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολού-
bulationem patientibus subministravit, si omni operi bono
θησεν. νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρη- 11
instanter operata est. Iuniores autem viduas devita: cum enim
νιάσωσι τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσι· ἔχουσαι κρῖμα, ὅτι 12
luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt, habentes damnationem,
τὴν πρώτην ἠθέτησαν πίστιν. ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθά- 13
quia primam fidem irritam fecerunt. Simul autem & otiosæ discunt
νουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ
circuire domos: non solum autem otiosæ, sed & verbosæ
φλύαροι, καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. βούλομαι 14
& curiosæ, loquentes quæ non oportet. Volo
οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν
ergo iuniores nubere, filios procreare, matresfamilias esse, nullam
ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ἤδη γάρ τινες 15
occasionem dare adversario maledicti gratia. Iam enim quædam
ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, 16
conversæ sunt retro Satanam. Si quis fidelis aut fidelis habet viduas,
ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις
subministret illis, & non gravetur ecclesia, ut his quæ vere viduæ
ἐπαρκέσῃ. οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς 17
sunt, sufficiat. Qui bene præsunt presbyteri duplici
τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδα-
honore dignentur, maxime qui laborant in verbo & doctri-
σκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή, βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώ- 18
na. Dicit enim scriptura, bovem trituranti non os-
σεις· καί, ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.
mutum obligabis: & dignus operarius mercede sua.
κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐπὶ 19
Adversus presbyterum accusationem ne admittas, nisi
στόμασι δύο ἢ τρισὶ μαρτύρων. τοὺς ἁμαρτάνοντας, 20
ore duorum aut trium testium. Peccantes,
ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι.
coram omnibus argue, ut & cæteri timorem habeant.
διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χρι- 21
Contestor coram Deo & Domino Iesu Christo
στοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς
& electis angelis, ut hæc custodias sine
προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν.
præiudicio, nihil faciens declinando.

Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris pec-
χερσὶν ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρ- 22
catis alienis. Castum teipsum custodi.
τίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει.
Ne amplius modum bibas, sed vino modico vtere propter stoma-
μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμα- 23
chum tuum & frequentes tuas infirmitates. Quorundam homi-
χόν σου, καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. τινῶν ἀνθρώ- 24
num peccata manifesta sunt, præcedentia ad iudicium,
πων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν,
quibusdam autem & subsequuntur. Similiter & bo-
τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ὡσαύτως καὶ τὰ κα- 25
na opera manifesta sunt, & quæ aliter habentia abscondi non
λὰ ἔργα πρόδηλά ἐστι, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ
possunt.
δύναται.

CAP. VI. ᾱ

Quicumque sunt sub iugo servi, proprios dominos om-
Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πά- 1
ni honore dignos arbitrentur, ne nomen Dei, &
σης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, καὶ
doctrina blasphementur. Qui fideles habuerint
ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες 2
dominos, non contemnant, quia fratres sunt, sed
δεσπότας, μὴ καταφρονείτωσαν ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ
magis seruiant, quia fideles sunt, & dilecti, qui eius
μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι, καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς
beneficii participes. Hæc doce, & exhortare.
εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ πα-
Si quis aliter docet, & non acquiescit
ρακάλει. εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχε- 3
sermonibus Domini nostri Iesu Christi, & ei quæ
ται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ
secundum pietatem sunt doctrinæ, inflatus
κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται, μηδὲν ἐ- 4
est, sed languens circa quæstiones & verborum pugnas,
πιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας,
ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί,
ex quibus oriuntur simultates, contentiones, blasphemiæ, suspiciones malæ,
διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ 5
conflictationes corruptorum hominum mentem, &
ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι
destitutorum a veritate, existimantium quæstum esse
τὴν εὐσέβειαν· ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων.
pietatem. Discede ab huiusmodi.
ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας, ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. 6
Est autem quæstus magnus, pietas cum sufficientia.
οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ τ
Nihil enim intulimus in mundum, manifestum quia nec
ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἔχοντες δὲ διατροφὰς, καὶ 8
auferre quid possumus. Habentes autem alimenta,
σκεπασθησόμεθα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.
& quibus tegamur, his contenti simus.
οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν, 9
Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem,
καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς,
& laqueum, & desideria multa inutilia & noxia,
αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον, καὶ ἀπώ-
quæ mergunt homines in interitum, & per-
λειαν. ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαρ- 10
ditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas,
γυρία, ἧς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πί-
quam quidam appetentes, erraverunt a fide,
στεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.
& semetipsos inseruerunt doloribus multis.
Tu autem o homo Dei, hæc fuge: sectare vero iu-
σὺ δὲ ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δι- 11
stitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, man-
καιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν, πραό-
suetudinem. Certa pulchrum certamen fidei, bonam
τητα· ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, 12
apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, & con-
ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης, καὶ ὡμο-
fessus es confessionem coram multis te-
λόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύ-
stibus. Præcipio tibi coram Deo vivificante
ρων. ἐγὼ παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποι- 13
omnia & Christo Iesu testificante sub
οὔντος τὰ πάντα, καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ
Pontio Pilato confessionem, ut serves
ποντίου πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν
mandatum immaculatum, irreprehensibile, usque in
τηρῆσαί σε ἄσπιλον, ἀνεπίλημπτον, μέχρι 14
adventum Domini nostri Iesu Christi:
τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ·
Quem temporibus suis ostendet beatus & solus potens, Qui est rex
ὃν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, 15
regnantium, & Dominus dominantium, rex
ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων,
Qui habet & immortalitatem, lucem habitat inaccessibilem: quem vidit
ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον· ὃν εἶδεν 16
nullus hominum, nec videre potest, cui honor,
οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐ δὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ, κράτος
sempiternum. Amen.
αἰώνιον. ἀμήν.
Diuitibus in hoc sæculo, præcipe non sublime sapere, neque sperare in
τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 17
incerto diuitiarum, sed in Deo viuente, qui præstat nobis abunde omnia ad fruendum,
παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλού-
του ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡ-
bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare.
μῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, 18
Thesaurizantes fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant
πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμετάδοτους εἶναι, κοινωνικούς,
veram vitam. O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ:
ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλ- 19
λον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.
quam quidam professi, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.
ὦ τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπό- 20
μενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευ-
δωνύμου γνώσεως· ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν 21
πίστιν ἠστόχησαν. ἡ χάρις μετά σου. ἀμήν.

Ad Timotheum prior scripta est a Laodicia, quæ est metropolis
Πρὸς τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ λαοδικείας, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις
Phrygiæ Pacatianæ.
φρυγίας τῆς πακατιανῆς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SANCTI PAVLI AD
Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ
TIMOTHEVM SECVNDA EPISTOLA.
ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. ΚΕΦ. Α'.

Paulus Apostolus Iesu Christi
ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ 1
per voluntatem Dei, secundum promissionem vitæ quæ in Christo Iesu
διὰ θελήματος θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ
Timotheo dilecto filio, gratia, misericordia,
Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις, ἔλεος,
& pax a Deo Patre, & Christo Iesu Domino nostro.
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 2
Gratias ago Deo, cui seruio ex maioribus in conscientia pura,
χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει,
quod sine intermissione habeam te in memoria orationum mearum nocte ac die.
ὡς ἀδιαλείπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ
ἡμέρας. 3
Desiderans te videre, memor lacrymarum tuarum, vt gaudio implear.
ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πλησθῶ. 4
Recordationem accipiens fidei non fictæ quæ in te est, quæ & habitauit primum in auia tua Loide, & matre tua Eunice: persuasum autem mihi quod & in te.
ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι, καὶ τῇ μητρί σου Εὐνείκῃ· πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 5
Propter quam causam admoneo te vt resuscites gratiam Dei quæ est in te per impositionem manuum mearum.
δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἔστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. 6
Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis.
οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. 7
Noli ergo erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum eius, sed collabora Euangelio secundum virtutem Dei,
μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, 8
qui saluos nos fecit & vocauit vocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum, & gratiam quæ data est nobis in Christo Iesu
τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντι κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ 9
ante tempora temporalia.
πρὸ χρόνων αἰωνίων·
Manifestatam autem nunc per aduentum saluatoris nostri Iesu Christi,
φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,
qui destruxit quidem mortem, illuminauit autem vitam & immortalitatem per Euangelium,
καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου 10
in quo positus sum ego prædicator & apostolus & magister gentium.
εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. 11
Propter quam causam & hæc patior, sed non confundor.
διὰ ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ
πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. 12
Formam habe sanorum verborum quæ a me audisti in fide & dilectione quæ est in Christo Iesu.
ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 13
Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum qui habitat in nobis.
τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. 14
Scis hoc quoniam auersi sunt me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Phygellus & Hermogenes.
οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶ Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. 15
Det misericordiam Dominus domui Onesiphori, quia sæpe me refrigerauit & catenam meam non erubescit,
δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη, 16
sed cum Romam uenisset sollicitus me inuenit usque ad uincula,
ἀλλὰ γενόμενος ἐν ῥώμῃ σπουδαίως ἐζήτησέ με καὶ εὗρεν· 17
quæ illi det Dominus inuenire misericordiam a Domino in illa die. & quanta
δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα
in Ephesi ministrauit, melius tu nosti.
ἐν ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

CAP. II. Β'

Tu ergo fili mi, confortare in gratia quæ in Christo
Σὺ οὖν τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ
Iesu Iesu. Et quæ audisti a me per multos testes,
Ἰησοῦ· καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρ-
hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei
τύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ
erunt & alios docere.
ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.
Tu ergo labora sicut bonus miles Christi Iesu.
σὺ οὖν κακοπάθησον
Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, vt ei placeat
ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ χριστοῦ.
cui se probauit.
οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρα-
Nam & qui certat in agone non coronatur nisi legitime certauerit.
τολογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται
Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere.
ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν
δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.
Intellige quæ dico. Dabit enim tibi Dominus in omnibus
νόει ἃ λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι.
Memorare Iesum Christum resurrexisse a mortuis, ex
μνημόνευε Ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρ-
semine Dauid, secundum euangelium meum
ματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου
in quo laboro usque ad vincula, quasi malefactor: sed verbum Dei non
ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ
est alligatum.
δέδεται.
Propter hoc omnia sustineo propter electos, vt & ipsi salutem consequantur quæ est in Christo Iesu, cum
διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ
gloria cælesti.
δόξης αἰωνίου.
Fidelis sermo: Si enim commortui sumus & conuiuemus,
πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν,
si sustinebimus & conregnabimus, si negauerimus & ille negabit nos,
καὶ συζήσομεν· εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
si non credimus ille fidelis permanet: negare
εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ
potest. Hæc commone
δύναται.
testificans coram Domino, non contendere verbi ad nihil vtile, ad
ταῦτα ὑπομίμνησκε διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου, μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ κα-
subuersionem audientium.
τατροπῇ τῶν ἀκουόντων.
Sedulum semetipsum exhibe probabilem Deo operarium inconfusibilem, recte
σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα
tractantem verbum veritatis.
τὸν τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενο-
φωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας·
Et sermo eorum vt cancer serpet: ex quibus est Hymenæus & Philetus,
καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος
& Philetus, qui circa
καὶ Φίλητος, οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι
fidem exciderunt, dicentes resurrectionem iam esse factam, & subuertunt quorundam
τὴν τῶν τινων πίστιν.
fidem.
ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστη-
κεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐ-
τοῦ, καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυ-
ρίου.
ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς
τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν
ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον
τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

CAP. III. Γ'. CAP. IIII. Δ'. 157

τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύ- 22
νην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύ-
ριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύ- 23
τους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας.
δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς 24
πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἐν πραΰτητι παιδεύ- 25
οντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετά-
νοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ 26
διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

CAP. III. Γ'

Hoc autem scito, quod in nouissimis diebus instabunt
Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται 1
tempora periculosa. Erunt enim homines seipsos amantes, cupidi,
καιροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φι- 2
lauti, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti,
λάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπει-
sine affectione, absque pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate,
θεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, 3
proditores, proterui, inflati, voluptatum amatores magis quam amatores Dei.
ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπε- 4
τεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι·
Habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et hos deuita.
ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου.
Ex his enim sunt qui penetrant domos & captiuas ducunt mulierculas
ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐν-
onustas peccatis, quæ ducuntur uariis concupiscentiis,
δύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικά-
ria semper discentes, & nunquam ad scientiam
ρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικί-
veritatis peruenientes.
λαις, πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνω-
σιν ἀλήθειας ἐλθεῖν δυνάμενα.
Quemadmodum autem Iannes & Mambres restiterunt Mosi, ita & isti resistunt
ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Μαμβρῆς ἀντέστησαν Μωσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ
veritati, homines corrupti mente, reprobi circa
ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ
fidem. Sed non proficient amplius. Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus,
τὴν πίστιν· ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, 9
sicut & illorum fuit.
ὡς καὶ ἐκείνων ἐγένετο.
Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem,
σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, 10
longanimitatem, dilectionem, patientiam,
τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
persecutiones, passiones, quæ mihi factæ sunt Antiochiæ, Iconii, Lystris, quales
ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασι, οἷά μοι ἐγένετο 11
persecutiones sustinui, & ex omnibus eripuit me Dominus.
ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους διωγμοὺς ὑπέ-
μεινα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος.
Et omnes qui pie uolunt uiuere in Christo Iesu,
καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
persecutionem patientur. Mali autem homines, & seductores
διωχθήσονται· πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες, προ- 13
proficient in peius, errantes & in errorem mittentes.
κόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.
Tu autem permane in his quæ didicisti & credita sunt tibi, sciens a quibus
σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος 14
didiceris, Et quoniam a puero sacras litteras nosti, quæ
ἐμάθετε, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, 15
te possunt instruere ad salutem per fidem quæ est in Christo Iesu.
τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ.
Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum,
πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγ- 16
ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia,
χον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν
vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.
δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ 17
ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

CAP. IIII. Δ'

Testificor coram Deo, & Iesu
Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

SANCTI PAVLI AD TITVM EPISTOLA.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. κεφάλ. α.

ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων· ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ· τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεστειλάμην· εἴ τίς ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ· ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς· οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

CAP. II. Β'

Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους· ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, ἁγνάς, οἰκουργούς, ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀδιάστροφον λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον. δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πίστιν ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ, ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως, καὶ δικαίως, καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περιφρονείτω.

CAP. III. Γ'

Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ, ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν· ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι

γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. μωρὰς δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔριδας, καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ ματαιοί. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ· εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.

Cùm misero Artemam ad te, aut Tychicum, festina venire ad me in Nicopolim: ibi enim statui hyemare. Zenam legisperitum, & Apollo fideliter præmitte, ut nihil illis desit. Discant autem & nostri bonis operibus præstare ad necessarios usus, ne sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes. Salutem dic amantes nos in fide. Gratia cum omnibus vobis. amen.

Ad Titum Creta scripsit ecclesiæ primum episcopum ordinatum, scribit autem à Nicopoli Macedoniæ.

Πρὸς Τίτον τὴν κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἔγραψεν ἀπὸ νικοπόλεως τῆς μακεδονίας.

SANCTI PAVLI AD PHILEMONEM EPISTOLA.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT I. ΚΕΦ. Α'.

ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· χάρις ὑμῖν, καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους· ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν. χαρὰν γὰρ ἐσχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ. παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον· τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον· ὃν ἀνέπεμψά σοι· σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ· ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου διακονήσῃ· χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ, καὶ ἐν σαρκὶ, καὶ ἐν κυρίῳ; εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα. Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί· ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. ναί, ἀδελφέ· ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν κυρίῳ. πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω, ποιήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. ἀσπάζονταί σε ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

Ad Philemonem scripsit è Roma per Onesimum servum.

Πρὸς φιλήμονα ἔγραψε κατὰ ῥώμης διὰ ὀνησίμου δούλου.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SANCTI PAVLI AD HEBRAEOS EPISTOLA.

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. κεφάλ. α.

ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησε τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τά τε πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς· τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν. ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. πρὸς δὲ τὸν υἱόν, ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. καί, σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται· καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

CAP. II. β'

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραῤῥυῶμεν. εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παρακοὴ καὶ παρήκοος ἔλαβεν ἐνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπ' εἰς ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη· συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα. οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατό δέ πού τις, λέγων, τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνῄσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον, βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. καὶ πάλιν, ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν, ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι, τὸν διάβολον· καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθε αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

CAP. III. γ'

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας θεός. καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν περ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. διὸ καθὼς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγει· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ, καὶ εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου. ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος· ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐὰν τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· ἐν τῷ λέγεσθαι, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; τίσι δὲ ὠμόσθη μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

CAP. IIII. δ'

Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. ἐρρέθη γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως, καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινας εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπιστίαν, πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἴρηται, σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσε τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

CAP. V. ε'

Ὁμοῦ πᾶς ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεὸν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν· μετριοπαθῆσαι δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἀαρών. οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δέησιν τε καὶ ἱκετηρίαν πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς, καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας· καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν· καὶ τελειωθεὶς, ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου· προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eum debeceris Etenim debentes esse magistri propter tempus, rursum
indigentes ut καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν 12
firmi opus habeatis ad discendum vos quæ sint elementa initia
incredibili sermonis Dei, & facti estis opus habentes lacte
non solido cibo Quamvis enim participes lactis, & non solido cibo
ἐστὲ τῆς λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, 13
expertes sermonis iustitiæ: nam enim est
καὶ οὐ στερεᾶς βρώσεως. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γὰρ ἐστι. 14
perfectorum autem est solidus cibo, per habitum sensa
τελείων δὲ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια
habent exercitata habentium ad discernendum bona
γεγυμνασμένα ἔχοντα πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

CAP. VI. ϛ΄

Quapropter Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τε-
relinquentes sermonem, ad per-
fectionem feramur, non rursum fundamentum iacientes
λειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι
pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum,
μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν,
baptismorum doctrinæ impositionemque manuum, resurrectionisque
βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς 2
mortuorum & iudicii æterni. Et hoc faciemus,
τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ
si quidem permittet Deus. Impossibile enim est eos qui
ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φω- 4
illuminati sunt gustaverunt quoque donum cœleste, &
τισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ
participes facti sunt Spiritus sancti, Et gustaverunt
μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν 5
bonum Dei verbum, virtutes quoque futuri
γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος
sæculi, & prolapsi sunt rursum ad pœnitentiam,
καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, 6
rursum crucifigentes filium Dei & ostentui
ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, καὶ παδειγματίζοντας.
habentes. Terra enim bibens super se
γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις 7
frequentem imbrem, & generans herbam opportunam illis
ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι'
propter quos & colitur accipit benedictionem a Deo.
οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ·
proferens autem spinas & tribulos, reprobabilis & propinqua
ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος, καὶ
maledictioni proximæ cuius finis in combustionem.
κατάρας ἐγγύς· ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Confidimus
δὲ πεποίθαμεν δὲ ἀγαπητοὶ, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτη-
meliora & propinqua salu-
ρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν· οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς, ἐπι- 10
tis etsi sic loquimur: non enim iniustus Deus, ut
λαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις, καὶ
διακονοῦντες. Cupimus autem unumquemque vestrum ostendere
ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐ- 11
studium ad expletionem spei usque in finem: ut non
τὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πλησοφορίαν τῆς ἐλ-
pigri efficiamini, sed imitatores eorum qui fide & patientia
πίδος ἄχρι τέλους· ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ 12
hæreditabunt promissiones. Abrahæ enim deo
δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς
promittenti iurauit per semetipsum, quia
ἐπαγγελίας. τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ
neminem habebat maiorem per quem iuraret, iurauit
θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ'
per semetipsum, dicens, Nisi benedicens benedixero te, & multiplicans
ἑαυτοῦ, λέγων, ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ 14
multiplicabo te. Et sic patienter sustinens
πληθύνων πληθυνῶ σε· καὶ οὕτω μακροθυμήσας 15
adeptus est promissionem. Homines enim per
ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ 16
maiorem iurant, & finis omnium controversiarum eorum
μείζονος ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς
confirmatio iusiurandum. In quo volens abundantius
βεβαίωσιν, ὁ ὅρκος. ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ 17
ostendere heredibus promissionis immobilitatem consilii sui,
θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονομοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμε-
interposuit iusiurandum: ut per duas res immobiles, in quibus
τάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ· ἵνα διὰ 18
impossibile est mentiri deum, fortissimum solatium habeamus
δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεὸν,
qui confugimus ad tenendam propositam spem,
ἰσχυρὰν παράκλησιν σχῶμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆ-
quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & ingredientem ad
σαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν 19
interiora velaminis Vbi præcursor
τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ
introivit pro nobis Iesus, secundum ordinem Melchisedec pon-
ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· ὅπου πρόδρομος
tifex factus in æternum.
ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ ἀρ-
χιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

CAP. VII. ζ΄

Hic enim Μελχισεδὲκ γὰρ οὗτος ὁ βασιλεὺς σαλὴμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ 1
fontem, Abrahæ regredienti a
τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς
cæde regum, & benedicenti ei. Cui & de
κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτῷ, ᾧ καὶ δε- 2
decimas ab omnibus partem ei Abraham. primum quidem interpretatione
κάτην ἀπὸ πάντων ἐμερίσθη Ἀβραάμ. πρῶτον μὲν ἑρμη-
regis iustitiæ, deinde autem & rex
νευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς
Salem, quod est rex pacis: Sine patre, sine matre,
σαλὴμ, ὅ ἐστι, βασιλεὺς εἰρήνης· ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, 3
sine genealogia, neque initium dierum, neque vitæ finem habens
ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν, μήτε ζωῆς τέλος ἔχων,
assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in per-
ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ δι-
petuum.
ηνεκές. Intuemini autem quantus hic, cui & decimas
Ἀbraham dedit ex manubiis ille patriarcha.
Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης.
Et qui quidem de filiis Leui sacerdotium accipiunt,
καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες 5
mandatum habent decimas populum secundum
ἐντολὴν ἔχουσι ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον,
id est, fratres suos, quamquam egressi ex
τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς
lumbo Abrahæ. Ille autem non genealogiam ex eis
ὀσφύος Ἀβραάμ. ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν 6
decimauit Abraham, & benedixit repromissionum ei
δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἐχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐ-
habentem. Sine ullo autem omni contradictione
λόγησε. χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ κρεῖττον 7
benedictum a meliore hominem accipitur. Et hic quidem decimas
ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ὧδε μὲν δεκάτας 8
morientes accipiunt: ibi autem testimonium habens quod vivit.
ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ μαρτυρού-
Et (ut ita dicam) per Abraham
μενος ὅτι ζῇ. καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ 9
decimatus est Leui qui decimas accipiebat,
Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτευται. Adhuc enim in
lumbis patris erat, quando obviam ei Melchisedec.
ὀσφύι τῷ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ μελχισεδέκ.
Si quidem ergo perfectio per Leuiticum sacerdotium erat,
εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς λευϊτικῆς ἱερατείας ἦν, ὁ 11
(populus enim sub ipso legem accepit) quid adhuc opus fuit secundum
λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτητο· τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τα-
dictum Melchisedec, alium surgere sacerdotem, & non secundum ordi-
ξιν μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τά-
nem Aaron dici? Translato enim sacer
ξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερω- 12
dotio, necessario & legis translatio fit.
σύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.
Super quem enim dicuntur hæc, alterius partis fuit:
ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκε, ἀφ' 13
qua nullus altari. Manifestum namque est quod ex
ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. πρόδηλον γὰρ 14
Iuda ortus est Dominus noster: in qua tribu nihil
ἐστὶν ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέτραλκε ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ
de sacerdotio Moyses locutus est. Et amplius
ἱερωσύνης Μωϋσῆς ἐλάλησε. Καὶ περισσότερόν 15
adhuc manifestum est si secundum similitudinem Melchisedec exsurgit
ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται
sacerdos alius. Qui non secundum legem mandati
ἱερεὺς ἕτερος. ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης
carnalis factus est, sed secundum virtutem vitæ indissolubilis.
γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου.
Contestatur enim, quoniam tu sacerdos in æternum, secundum ordinem
μαρτυρεῖ γὰρ, ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν 17
Melchisedec. Abrogatio quidem enim fit præcedentis
μελχισεδέκ. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης 18
mandati, propter eius infirmitatem & inutilitatem.
ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές.
Nihil enim perfecit lex: introductio vero melioris
οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, εἰσαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος,
spei, per quam proximamus
δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. καθ' ὅσον οὐ 20
sine iuramento enim illi sine
χωρὶς ὁρκωμοσίας· οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
iuramento sacerdotes
γεγονότες· ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος

ad illum, Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum: Tu
πρὸς αὐτόν, ὤμοσε κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, σὺ
es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec:
ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. 22
in tantum præstantioris testamenti factus est sponsor Iesus.
κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος ὁ ἰησοῦς. 23
Et filii quidem plures sunt facti sacerdotes, propter mo-
καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ 24
rantes prohiberi
παραμένειν κωλύεσθαι θανάτῳ· ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς 24
æternum, sempiternum habet sacerdotium. Vnde &
τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ὅθεν καὶ 25
salvare in perpetuum potest accedentes per
σῴζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι'
ipsum, Vivit semper victor ad interpellandum pro
αὐτοῦ πρὸ θεοῦ· πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ 25
eis. Talis nam nobis decebat pontifex, sanctus, innocens, im-
αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαν- 26
polutus, segregatus a peccatoribus, & excelsior
τος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν
cœlis factus: Qui non habet quotidie necessi-
οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγ- 27
tatem quemadmodi (sacerdotes) prius pro propriis peccatis
καην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ ἰδίων ἁμαρτιῶν
hostias offerre, deinde populi: hoc enim fecit se-
θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῆς τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφά-
mel, semetipsum offerens. Lex enim homines con-
παξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους κα- 28
stituit sacerdotes, infirmitatem habentes: sermo autem iusti-
θίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκω-
ficationis qui post legem est, filium in æternum perfectum.
μοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

CAP. VIII. η΄

Capitulum autem super Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρ- 1
dictis, Talem habemus pon-
tificem in dextera sedi magnitudinis
χιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης
in cœlis sanctorum minister, & tabernaculi
ἐν τοῖς οὐρανοῖς· τῶν ἁγίων λειτουργὸς, καὶ τῆς σκηνῆς 2
veri, quod fixit Dominus, & non homo.
τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος.
Omnis enim pontifex ad offerendum munera & hostias
πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρα καὶ θυσίας
constituitur: unde necesse habere aliquid & hunc quod offerat.
καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.
Si ergo nec esset super terram, nec omnino esset sacerdos, existentibus sacerdotibus
εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν ἱερέων 4
secundum legem munera Qui
τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα· ὅστις 5
exemplari & umbræ deseruiunt cœlestium: sicut
ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων· καθὼς
responsum est Moysi, futurus absolvere tabernaculum. Vide
κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα
inquit, inquit omnia secundum exemplar ostensum tibi
γάρ φησι, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι
in monte. Nunc autem excellentiore ministerio
ἐν τῷ ὄρει. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε λειτουρ- 6
adeptus est, quanto & melioris est testamenti mediator, quod in
γίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ
repromissionibus sanctum est. Si enim prio-
κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώ- 7
rem illam culpam non invenisset, non utique secundi inquireretur loci
την ἐκείνη ἀμεμπτος ἦν, οὐκ ἂν δεύτερου τόπος
ἐζητεῖτο τοῦ. Vituperans enim eos, dicit, Ecce dies venient, dicit
μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει, ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει 8
Dominus, & consummabo super domum Israël, & super do-
κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶ-
mum Iudæ testamentum nouum: Non secundum testamentum
κον ἰούδα διαθήκην καινὴν· οὐ κατὰ τὴν διαθήκην 9
quod feci patribus eorum in die apprehendenti me
ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου
manum eorum, educere illos de terra Aegypti: quoniam
τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου· ὅτι
ipsi non permanserunt in testamento meo, & ego neglexi eos,
αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν,
dicit Dominus. Quia hoc testamentum quod disponam
λέγει κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ 10
domui Israël post dies illos, dicit Dominus, Dabo
οἴκῳ ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς
leges meas in mentem eorum, & in corde eorum
νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
superscribam eas: & ero eis in Deum, & ipsi erunt
ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσον-
mihi in populum. Et non docebunt unusquisque
ται μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν 11
proximum suum, & unusquisque fratrem suum, dicens, Cognosce
πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, γνῶθι
dominum, quoniam omnes scient me, a parvo eorum usque ad maiorem
τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως
eorum: Quia propitius ero iniquitatibus eorum, & peccatorum eorum, &
μεγάλου αὐτῶν· ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ 12
iniquitatum eorum non memorabor
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνη-
amplius. In dicendo autem
σθῶ ἔτι. ἐν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώ-
nouum, veterauit priorem. Quod autem antiquatur & senescit,
την. τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

CAP. IX. θ΄

Habuit quidem ergo & Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, 1
prius tabernaculum iustificationes cultus,
tabernaculum sanctum mundanum. Tabernaculum enim apparatum est
τὸ, τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ
primum, in quod candelabra, & mensa, & propositio
πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ἡ πρόθεσις
panum, quæ dicitur Sancta. Post autem tentorium
τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἁγία. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον 3
velamentum, tabernaculum, dictum Sancta sanctorum.
καταπέτασμα, σκηνὴ, ἡ λεγομένη ἁγια ἁγίων· quod dicitur
Aureum habens thuribulum, & arcam te-
χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς δια- 4
stamenti circumtectam undique auro, in qua urna
θήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος
aurea, habens manna, & virga Aaron germinans,
χρυσῆ, ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα,
& tabulæ testamenti. Superi autem eum Che-
καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· ὑπεράνω δὲ αὐτῆς χε- 5
rubim gloriæ, obumbrantia propitiatorium: de quibus non
ρουβὶμ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ
est modo dicendum per partes. His vero ita com-
ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. τούτων δὲ οὕτω κατα- 6
positis, in quidem priori tabernaculo semper introni-
σκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσί- ministrabant
σασιν ἱερεῖς, ταὶ λατρείας ἐπιτελοῦντες· εἰς δὲ τὴν consummatores. In autem
δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς ἀ- secundum semel in anno solus pontifex, non sine san-
γοντος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. guine, quem offert pro ignorantiis & populi ignorantia.
Hoc significante spiritu sancto, nondum propa-
τοῦτο δηλοῦντος τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ τῶν ἁγίων ὁδὸν, 8
tam esse viam sanctorum, adhuc priore tabernaculo ha-
ἔτι τὴν πρώτην σκηνὴν ἔχουσαν στάσιν· ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα· καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, 9
bentes stantem. Quæ parabola in hoc tempore pro
quod temporis instante, secundum
quod munera & hostiæ offeruntur, non po-
tentes quod perficiant quod perfectum
sit, qui seruit
μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτι- 10
solummodo in cibis & potibus, & variis baptis-
σμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ διορθώσεως
matibus, & iustitiis carnis, usque ad tempus correctionis
ἐπικείμενα. χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν 11
impositis. Christus autem adueniens pontifex affluentis
μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκη- amplioris
νῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως·
Neque per sanguinem hircorum & vitulorum, per autem proprium sanguinem
οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵμα- 12
nem introiit semel in Sancta, æternam redemptionem inue-
τος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑρά- niens.
μενος. Si enim sanguis taurorum & hircorum, & cinis
ἅγιος. εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς 13
vitulæ aspersus inquinatos, sanctificat ad
δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς
carnis emundationem: Quanto magis sanguis
τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα· πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα 14
Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit
τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν
Deo, emundabit conscientiam nostram a mor-
θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς
tuis operibus, ad seruiendum Deo viuenti
τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι;
Et propter hoc testamenti novi mediator est, ut mor-
καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστὶν, ὅπως θανά- 15
te intercedente, in redemptionem earum quæ sub priori testamento erant
του γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
transgressionum, repromissionem accipiant vocati, æternæ hereditatis.
παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι, τῆς
αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον 16
Vbi enim testamentum, necesse est intercedat
ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη γὰρ ἐπὶ νε- mortem testantis: Testamentum enim in mor-
κροῖς βεβαία, ἐπεί μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. tuis firmum, quando adhuc valet dum viuit testator.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipsaquidem
ἐγκαινίζω
dedicata

Vnde nec primum sine sanguine dedicatum est.
ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. 18
Expositis enim omni mandato secundum legem à Moyse
λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως 19
vniuersis populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum
παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων μετὰ
aqua, & lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum,
ὕδατος, καὶ ἐρίου κοκκίνου, καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον
& omnem populum aspersit.
& omnem populum aspersit. Dicens, Hic sanguis
καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράνισε, λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα 20
testamenti, quod mandauit ad vos Deus.
τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός.
Etiam tabernaculum autem, & omnia vasa minis-
καὶ τὴν σκηνὴν δὲ, καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουρ- 21
terii, sanguine similiter aspersit.
γίας, τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράνισε· Et pene in sa-
καὶ σχεδὸν τὰ πάντα κατὰ τὸν νόμον, καθαρίζεται αἵμα- 22
guine omnia mundantur secundum legem, & sine san-
τι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵμα-
guinis effusione non fit remissio.
τεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. Necesse ergo fuit vt
ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν 23
exemplaria rerum quæ in
ὑποδείγματα τῶν ἐν
cœlis, his mundari:
τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι
ipsa autem cœlestia, melioribus hostiis quàm
αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.
illis.
Non enim in manufacta sancta introiit Christus,
Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστὸς, ἀντίτυ- 24
exemplaria verorum, sed in ipsum cœlum, nunc ap-
πα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανι-
parere vultui Dei pro nobis.
σθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα 25
Neque vt
saepe offerat semetipsum, quemadmodum pontifex intrat
πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται
in sancta per singulos annos in sanguine alieno:
εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·
Alioquin oportebat eum frequenter pati à constitutione mun-
ἐπεὶ ὤφειλεν αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσ- 26
di: nunc autem semel in consummatione seculorum, ad
μου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν
peccati per hostiam suam apparuit.
ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.
Quemadmodum constitutum hominibus semel mo-
καθ' ὅσον ἀπόκειται ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθα- 27
ri, post autem hoc, iudicium:
νεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις·
Sic & Christus semel
οὕτω καὶ ὁ χριστὸς ἅπαξ 28
oblatus, ad multorum exhau-
προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δεύ-
riendum peccata, vt se-
τερου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομέ-
cundò sine peccato videatur
nibus, in salutem.
νοις, εἰς σωτηρίαν.

CAP. X. ι'

Vmbram enim habens lex futurorum bonorum, non
Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐ- 1
ipsam imaginem rerum, per singulos annos quibus
τὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν παῖς ἃ
quotannis offerunt hostias, quotannis
ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς, οὐδέποτε δύ-
possint perficere accedentes.
νανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι·
Alioquin cessassent offerri? quoniam
ἐπεὶ ἂν ἐ-
cultores semel purgati,
παύσαντο προσφερόμεναι; διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνεί-
nullam haberent vltrà conscientiam
δησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρισμένους.
peccatorum.
Sed in illis commemoratio fit peccatorum per singulos annos.
ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν. 3
Impossibile enim est sanguine taurorum & hircorum auferri
ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρ- 4
peccata. Propter quod ingrediens in mundum, dicit, Hostiam
τίας. διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, λέγει, Θυσίαν
& oblationem non voluisti: corpus autem aptasti mihi:
καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
holocaustum & pro peccato non postulasti.
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἐδόκησας· 6
Tunc dixi, Ecce venio, in capite libri scriptum est de
τότε εἶπον, Ἰδοὺ ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπταί μοι
me: vt faciam, Deus, voluntatem tuam.
ἵνα ποιήσω, ὁ θεὸς, τὸ θέλημά σου. 7
Superius dicens, Hostias & oblationes, & holocaustum, & pro
ἀνώτερον λέγων, Ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς, καὶ ὁλοκαυτώματα, καὶ περὶ 8
peccato noluisti, nec placuerunt tibi, quæ secundum
ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ τὸν
legem offeruntur:
νόμον προσφέρονται·
Tunc dixit, Ecce venio, vt faciam, Deus, voluntatem tuam.
τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεὸς, τὸ θέλημά σου. 9
Auferet primum, vt sequens confirmet.
ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis
ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς 10
Iesu Christi semel.
προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ χριστοῦ ἅπαξ.

Nolite itaque amittere confidentiam vestram,
μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, 35
quæ habet magnam remunerationem.
ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν·
Patientia enim vobis
ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε 36
necessaria est, vt voluntatem Dei facientes, reportetis
χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν
promissionem.
ἐπαγγελίαν.
Adhuc enim modicum quantum quantum, & qui venturus
Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἥξει, 37
est, veniet, & non tardabit.
καὶ οὐ χρονίσει·
Iustus autem meus ex fide vivit: & si subtractus fuerit,
ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ 38
non placebit animæ meæ in eo.
ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.
Nos autem non sumus subtrahentes in perditionem, sed fi-
ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πί- 39
dei ad acquisitionem animæ.
στεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

CAP. XI. ια'

Est autem fides, sperandarum substantia rerum, argu-
Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγ- 1
mentum non apparentium.
χος οὐ βλεπομένων·
In hac enim testimonium consecuti sunt
ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ 2
antiqui.
πρεσβύτεροι·
Fide, intelligimus constructum esse
Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶ- 3
verbo Dei, ita, vt ex apparentibus
νας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα
videantur.
γεγονέναι.
Fide, plurimam hostiam Abel
Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ ἀπὸ Κάϊν 4
obtulit
Deo, per quam testimonium consecutus est esse iustus,
προσήνεγκε τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρ-
Deo munera eius testificante: & per illam mortuus
τυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τῷ θεῷ, καὶ δι' αὐτῆς ἀπο-
adhuc loquitur.
θανὼν ἔτι λαλεῖται.
Fide, Henoch translatus est non
Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ 5
videre mortem, & non inueniebatur quia transtulit illum
ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐκ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ
Deus: ante enim translationem suæ testimonium habuit, placa-
θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρε-
tum esse Deo.
στηκὼς τῷ θεῷ·
Sine autem fide impossibile est placere.
χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρε- 6
Deo. Credere enim oportet accedentem
στῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστι,
eum esse, & inquirentibus se remuneratorem fie.
καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.
Fide, Noe responsum accepit de his quæ adhuc non
Πίστει χρηματισθεὶς περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, 7
videbantur, metuens aptauit arcam in salutem domui
εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου
suæ: per quam damnauit mundum, & iustitiæ quæ per fidem
αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δι-
est hæres constitutus.
καιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.
Fide, qui vocatus est Abraham obtem-
Πίστει καλούμενος 8
perauit exire in locum quem acceptaturus erat in he-
Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν, ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλε λαμ-
reditatem: & exiit non intelligens quo iret.
βάνειν εἰς κληρονομίαν· καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρ-
Fide demoratus est in terra repro-
χεται. Πίστει παῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγ- 9
missionis, tanquam in aliena: in tabernaculis habitauit cum Isaac
γελίας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ
& Iacob coheredibus repromissionis eiusdem.
καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς.
Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem, cuius ar-
ἐξεδέχετο γὰρ τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τε- 10
chitector, & conditor Deus.
χνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός.
Fide, & ipsa Sara sterilis
Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα στεῖρα 11
virtutem in conceptionem seminis accepit, etiam præter tem-
δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν
pus ætatis: quoniam fidelem arbitrata est eum qui promiserat.
ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
Quapropter & ab uno orti sunt, & quidem emortuo,
διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐβλάστησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου· 12
tanquam stellæ cœli multitudine, & quasi arena quæ est
καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡσεὶ ἄμμος τὴ
ad oram maris, innumerabilis.
παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἀνάριθμος.
Secundum fidem defuncti sunt omnes, non acceptis
κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες 13
promissionibus, sed à longe eas aspicientes, & salutantes,
τὰς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ
& confitentes, quia hospites & peregri-
ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπί-
ni sunt super terram.
δημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
Qui enim hæc dicunt, significant se patriam inquirere.
οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, 14
Et si quidem illius
ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι.
essent memores, de qua exierant, habebant vtique tempus reuertendi.
καὶ εἰ μὲν ἐκείνης 15
Nunc autem meliorem appetunt, id est cœlestem. Propter quod
ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι.
non confunditur eis vocari Deus, paratam enim illis ciuitatem.
νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐ- 16

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et si omnes reliquimini probati per filium, non re-
καὶ οὕτω πάντες μαρτυρήσαντες ἐξ τῆς πίστεως ἐκ δευ- 39
pertaesis testificatione, Deo pro nobis melius
μόνατο τὴν ἐπαγγελίαν· τὸ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι 40
aliquid providerit, ut non sine nobis consummentur
ἢ φθονοῦμαι μόνον, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

CAP. XII. ιβ'

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν 1
nobem tantum pendens circumpositum nobis
νέφος μαρτύρων, ὄγκον πάντα θέντες καὶ τὴν ἀπερί-
caliginem testium, pondus deponentes omne, & cir-
στατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον
cumstantem peccatum, per patientiam curramus propositum
ἡμῖν ἀγῶνα· ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχη- 2
nobis certamen: Aspicientes in auctorem fidei nostri
γὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ
ducem, & consummatorem Iesum, qui pro proposito sibi
χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας ἐν δεξιᾷ
gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta: in dextra
τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.
que throni Dei sedet.
Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα 3
Recogitate enim eum talem sustinuisse
ἀπ' αὐτῶν τοσαύτην ἀντιλογίαν εἰς ἑαυτὸν, ἵνα μὴ ταῖς
a semetipsis tantam contradictionem in semetipsum, ne
ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι ἐκλυόμενοι. οὔπω μέχρις αἵματος ἀν- 4
animis vestris defatigemini deficientes. Nondum usque ad sanguinem re-
τικατέστητε, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀντικαθιζάνοντες·
sistentes, adversus peccatum repugnantes:
καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς ἰοῖς δια- 5
& excidistis consolationis, quae vobis tanquam filiis dis-
λέγεται, υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου
putatur, fili mi, ne despicias disciplinam Domini, neque
ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παι- 6
ab eo arguaris. Quem enim diligit Dominus, ca-
δεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.
stigat: flagellat autem omnem filium quem recipit.
εἰς παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ 7
In disciplina sustinetis, tanquam filiis vobis offert se
θεός· τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ;
Deus: quis enim est filius, quem non castigat pater?
εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόναμεν πάντες, 8
si autem sine disciplina estis, cujus participes facti sunt omnes,
ἄρα νόθοι ἐστὲ, καὶ οὐχ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς 9
ergo spurii estis, & non filii. deinde carnis
ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολ-
nostrae patres habuimus castigatores, & verebamur: non
λῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ
multo magis obtemperabimus patri spirituum, &
ζήσομεν; οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας ἐπαίδευον κατὰ τὸ δο- 10
vivemus? Et illi quidem ad paucos dies secundum quod
κοῦν αὐτοῖς· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν
videbatur eis: hic autem in id quod expedit, ad participandum
τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς 11
sanctificationem ejus. Omnis autem disciplina ad
μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ
praesens quidem non videtur gaudii esse, sed moeroris: postea vero
καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδώσει
fructum pacatum his qui per eam exercitati sunt reddet
δικαιοσύνης. διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας, καὶ τὰ 12
justitiae. Propter quod remissas manus, & quae
παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε καὶ τροχιὰς 13
resolutos genua erigite, & gressus
ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ,
rectos facite pedibus vestris, ne quod claudum est declinet,
ἰαθῇ δὲ μᾶλλον· εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ 14
sanetur autem magis: pacem sectamini cum omnibus, &
τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον·
sanctificationem, sine quo nemo videbit Dominum:
ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· 15
Contemplantes ne quis desit a gratia Dei:
μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ δι' αὐτῆς
ne qua radix amaritudinis sursum germinans impedial, & per illam
μιανθῶσι πολλοί. μή τις πόρνος ἢ βέβηλος, ὡς Ἠσαῦ 16
inficiantur plures. ne quis fornicator aut profanus, sicut Esau
ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ.
qui pro esca una vendidit primogenita sua.
ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐ- 17
Scitote enim quod & postea volens haereditare benedi-
λογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε καίπερ
ctionem, reprobatus est: poenitentiae enim locum non invenit quamvis
μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.
cum lacrymis exquisisset eam.
οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ 18
Non enim accessistis ad tractabilem & accensum igni
καὶ γνόφῳ καὶ θυέλλῃ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ 19
& caligini & procellae, & tubae sonitui, & voci
ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐ-
verborum, quam qui audierunt excusabant ne sibi adjiceretur
τοῖς λόγον. οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, κἂν θηρίον
eis sermo. Non enim ferebant quod imperabatur, Et si bestia
θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται, καὶ οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ
tetigerit montem, lapidabitur, & sic terribile erat
φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. 21
quod videbatur, Moyses dixit, Terrore sum & tremebundus.)
ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, 22
sed accessistis Sion monti, & civitati Dei viventis, Hierusalem
ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων πανηγύρει, καὶ 23
caelesti, & multitudini angelorum frequentiae, Et
ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ
ecclesiae primitivorum conscriptorum in caelis, & judici Deum om-
κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ
nium, & spiritus justorum perfectorum,
διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττονα 24
& testamenti novi mediatori Iesu, & sanguini aspersionis melius
λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. βλέπετε μὴ παραιτήσησθε 25
loquenti quam Abel. Videte ne recu-
τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον, τὸν ἐπὶ τῆς γῆς
setis loquentem: si enim illi non effugerunt, qui eum
χρηματίζοντα· πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀπο-
eructabant: multo magis nos, qui eum de caelis
στρεφόμενοι, οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε, νῦν δὲ ἐπήγγει-
avertimur, cujus vox terram commovit tunc, nunc autem repromi-
λεν, λέγων, ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 26
sit, dicens, Adhuc semel ego commovebo non solum terram, sed & caelum.
τὸ δὲ, ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθε- 27
Quod autem, Adhuc semel, declarat mobilium translationem,
σιν, ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.
tanquam factorum, ut maneant ea quae non moventur.
διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν 28
propter quod regnum immobile suscipientes, habeamus
χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετ' αἰδοῦς καὶ
gratiam, per quam serviamus placite Deo cum reverentia &
εὐλαβείας. καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ κατανάλισκον. 29
timore. Etenim Deus noster ignis consumens.

CAP. XIII. γ'

Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 1
Charitas fraternitatis maneat.
τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλα- 2
Hospitalitatem ne obliviscimini: per hanc enim la-
θόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, 3
tuerunt quidam hospitio receptantes angelos. Memnisse
ὡς συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες
vinctorum tanquam & vinciti: malorum tractatorum, tanquam & ipsi
ἐν σώματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη 4
in corpore. Honorabile connubium in omnibus, & thorus
ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός.
immaculatus: fornicatores autem & adulteros judicabit Deus.
ἄφιλάργυρος ὁ τρόπος ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς 5
Sine avaritia conversatio contenti praesentibus. ipse
γὰρ εἴρηκεν, οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαλέσω. ὥστε 6
enim dixit, Non te deseram, neque te derelinquam. Ita ut
θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν, κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθή-
confidenter nos dicamus, Dominus mihi adjutor, & non timebo
σομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.
quid faciat mihi homo.
μιμνῄσκεσθε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν 7
Memorimini rectorum vestrorum, qui locuti sunt vobis
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀνα- 8
verbum Dei, quorum intuentes exitum imitamini
στροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. Ἰησοῦς χθὲς καὶ σήμερον ὁ
fidem. Iesus Christus heri & hodie ipse
αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις 9
& in saecula. Doctrinis variis & peregrinis
μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
nolite abduci: bonum enim gratia stabilire
καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦν- 10
cor, non cibis, in quibus non profecerunt ambulantes
τες ἐν αὐτοῖς. ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν
in eis. Habemus altare, de quo edere
οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11
non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt.
ὧν γάρ εἰσιν εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ 12
Quorum enim infertur animalium sanguis pro peccato in
ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω
sancta per pontificem, horum corpora comburuntur extra
τῆς παρεμβολῆς. διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ
castra. Ideo & Iesus, ut sanctificet per
ἰδίου αἵματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε.
proprium sanguinem populum, extra portam passus est.
τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, 13
igitur exeamus ad eum extra
τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες.
castra, improperium ejus portantes.

Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram 14
οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis 15
ἐπιζητοῦμεν. δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέ-
Deo semper, fructum labiorum confi-
σεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τουτέστι, καρπὸν χειλέων ὁμολο-
tentium nomini ejus. Beneficentiae & communionis
γούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοι- 16
nolite oblivisci: talibus enim hostiis
νωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. τοιαύταις γὰρ θυσίαις διαρέσκε-
Deus placetur. Obedite 17
ται ὁ θεός. πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε
& subjacete praepositis vestris: ipsi enim pervigilant pro animabus vestris, quasi ra-
αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λό-
tionem reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non ge-
γον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στε-
mitum: Expedit enim vobis hoc. Orate pro
νάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. προσεύχεσθε περὶ 18
nobis, confidimus enim quia conscientiam habemus, in
πάσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.
omnibus bene volentes conversari.
περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ, τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τά- 19
Amplius autem deprecor, hoc facere, ut cele-
χιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.
rius restituar vobis.

Ad Hebraeos scripta est ab Italia per Timotheum.
Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

SANCTI IACOBI

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ

EPISTOLA CATHOLICA.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

CAPVT I. ΚΕΦ. Α'.

IACOBVS Dei & Domini nostri Iesu
ΙΑΚΩΒΟΣ θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ 1
Christi servus, duodecim tribubus
Χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς
quae sunt in dispersione, gaudere.
ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.
Omne gaudium existimate, fratres 2
πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί 2
mei, cum tentationes varias incideritis,
μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε πο-
Scientes quod probatio vestra fidei ad- 3
ικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κα-
ducat patientiam. Patientia autem opus perfectum ha- 4
τεργάζεται ὑπομονήν· ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέ-
bet, ut sitis perfecti & integri, in nullo deficientes.
τω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet 5
εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος
Deum, qui dat omnibus affluenter, & non exprobrat, & 6
θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ.
dabitur ei. Postulet autem in fide, nihil haesitans:
αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινό-
qui enim haesitat, similis est fluctui maris, qui a vento
μενος ὅμοιός ἐστι κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ, καὶ ῥιπιζο-
movetur & circumfertur. Non existimet ergo homo ille quod accipiat 7
μένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί 7
aliquid a Domino. Vir duplex animo, inconstans 8
τι παρὰ τοῦ κυρίου. ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν 8
est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater 9
πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ 9
humilis in exaltatione sua: dives autem in humilitate 10
ταπεινὸς ἐν τῷ ὑψει αὐτοῦ· ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει 10
sua, quoniam sicut flos foeni transibit. Exortus est enim 11
αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ 11
sol cum ardore, & arefecit foenum: & flos ejus decidit, & 12
ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ
decor vultus ejus deperiit: ita & dives in itineribus suis marcescet. 13
ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω
Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fue- 14
καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
rit, accipiet coronam vitae, quam repromisit
Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fue- 12
μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενό-
Deus diligentibus se. Nemo tentatur, dicat, quoniam 13
μενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος
a Deo tentor: nam Deus intentatus est malorum, ipse 14
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι
autem neminem tentat. Unusquisque autem tentatur, a 15
ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πει-
concupiscentia sua abstractus & illectus: deinde concu- 16
ράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας
piscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum vero 17
ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπι-
cum consummatum fuerit, generat mortem. Nolite itaque 18
θυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτε-
errare, fratres mei dilectissimi. Omne datum optimum, & 19
λεσθεῖσα γεννᾷ θάνατον. μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί
omne donum perfectum, desursum est, descendens a Patre luminum, 20
μου ἀγαπητοί. πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δώρημα
apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. 21
τέλειον, ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων,
Volens genuit nos verbo veritatis, ut simus initium
παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα.
aliquod creaturae ejus.
βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι
Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox 22
ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
ad audiendum, tardus ad loquendum, tardus ad iram: 23
Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς
εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν.
ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται. 24
Propter quod abjicientes omnem immunditiam & abundantiam malitiae, 25
διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν, καὶ περισσείαν κακίας,
in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest
ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶ-
salvare animas vestras. Estote autem factores verbi, & 26
σαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ
non auditores tantum, fallentes vosmetipsos.
μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑποκριταί ὅτι σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσιν.

20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν;

21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;

22 βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη;

23 καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος τοῦ θεοῦ ἐκλήθη.

24 Θεωρεῖτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον;

25 ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;

26 ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

CAP. III. γ'

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα.

2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

3 ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πειθαρχεῖν αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν.

4 ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται.

5 οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκην ὕλην πυρὸς ἡλίκον ἅπτει.

6 καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ· ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

7 πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται, καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ·

8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακόν· μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου.

9 ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας.

10 ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι.

11 μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν;

12 μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα, οὕτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.

14 εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε, καὶ ἐριθείαν

ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας·

15 οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης·

16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα.

17 ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους, καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος.

18 καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

CAP. IIII. δ'

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

2 ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε· καὶ οὐκ ἔχετε, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς·

3 αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε.

4 μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται.

5 ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν;

6 μείζονα δὲ δίδωσι χάριν· διὸ λέγει, Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

7 ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν.

8 ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι.

9 ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε, καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατραπήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν.

10 ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής.

12 εἷς ἐστὶν νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, σήμερον καὶ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσόμεθα, καὶ κερδήσομεν·

14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη. ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς·

15 Ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.

16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν.

17 εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

CAP. V. ε'

Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ τοῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.

2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν.

3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

4 ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.

5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς·

6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὀψίμον.

8 μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν.

9 μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε. ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν.

10 ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι κυρίου.

11 ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

13 κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω. εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω.

14 ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου·

15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

16 ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.

17 Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξε βροχὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ.

18 καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτὸν,

20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

Finis sancti Iacobi catholicæ Epistolæ.

Τέλος τῆς ἁγίου Ἰακώβου καθολικῆς ἐπιστολῆς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SANCTI PETRI Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

CATHOLICA PRIOR EPISTOLA. ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT PRIMVM. κεφάλ. ά.

Petrus Apostolus Iesu Christi, ΠΕΤΡΟΣ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, 1
electis, aduenis dispersionis ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς
Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Ποντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας,
Asiæ, & Bithyniæ, Secundum Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, κατὰ 2
præscientiam Dei Patris, in sanctificatione πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ
Spiritus, in obedientiam & aspersionem sanguinis Iesu Chri- πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χρι-
sti. Gratia vobis & pax multiplicetur. στοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
Benedictus Deus & Pater Εὐλογητὸς ὁ θεὸς, καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
Domini nostri Iesu Chri- εὐλογήσας ὁ θεὸς, καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χρι- 3
sti, qui secundum misericordiam suam magnam στοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς
spem viuam, per resurrectionem Iesu Christi ἐλπίδα ζῶσαν διὰ ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν,
in hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & inconcussibi- εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον, καὶ ἀμάρα- 4
lem, conseruatam in cælo in vos, τον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς, τοὺς ἐν δυ- 5
qui virtute Dei custodimini per fidem, in salutem para- νάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἑτοί-
tam reuelari in tempore nouissimo. In quo exul- μην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ· ἐν ᾧ ἀγαλ- 6
tabitis modicum nunc, si oportet contristati λιάσεσθε ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστὶ, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις
fueritis in uariis tentationibus: Vt probatio uestræ fidei mul- πειρασμοῖς· ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πο- 7
to pretiosior auro quod per ignem probatur, inueniatur laῦ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ διὰ πυρὸς δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ
in laudem & honorem & gloriam, in reuelatione Iesu Christi. Quem cum non uidetis, diligitis: εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ. ὃν οὐκ εἰδότες ἀγα- 8
in quem nunc non uidentes, credentes autem, exultabitis πᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιάσθε
lætitia inenarrabili & glorificata, χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,
finem fidei uestræ, salutem animarum, κομιζόμενοι 9
τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν.
De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt Prophe- Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆ- 10
tæ, qui de futura in uos gratia prophetauerunt,ται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαν-
scrutantes in quod uel quale tempus significaret in eis τες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς 11
Spiritus Christi, præsignificans ea quæ in Christum pas- πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθή-
siones, & quæ post has gloriæ. Quibus reuelatum est, quod non σεις, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη, ὅτι
sibi ipsis, uobis autem ministrabant ea, quæ nunc nuntiata sunt οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
uobis per eos, qui euangelizauerunt uobis in ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ
Spiritu sancto, qui missus est de cælo: in quæ desiderant ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι πα-
angeli prospicere. Propter quod succincti lumbos men- ρακύψαι. διὸ ἀναζωσάμενοι τὰ ὀσφύας τῆς διά- 13
tis uestræ, sobrii perfecte sperate in ea, quæ offertur uobis νοιας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομέ-
gratia in reuelatione Iesu Christi. Quasi filii obedientiæ, non νην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ.
configurati priorib. ignorantiæ uestræ desideriis: ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότε- 14
sed secundum qui uocauit uos sanctum, & ipse sanctus in omni conuer- ραν ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις· ἀλλὰ κατὰ 15
satione sit. Quoniam scriptum est, Sancti estote, quo- τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀνα-
niam ego sanctus sum. Et si patrem inuocatis eum, qui sine στροφῇ γένησθε· διότι γέγραπται, ἅγιοι γένεσθε, ὅτι
personarum acceptione iudicat secundum uniuscuiusque opus, in tem- ἐγὼ ἅγιός εἰμι. καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν 17
pore peregrinationis uestræ, ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φό-

CAP. II. β.

Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν, καὶ πάντα δόλον, καὶ 1
simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, καὶ πάσας καταλαλιάς,
sicut modo geniti infantes, rationale, sine dolo lac con- ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν, ἄδολον γάλα ἐπι- 2
cupiscite: ut in eo crescatis in salutem. Si gustastis ποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν· εἴπερ ἐγεύσασθε
quoniam suauis est Dominus. Ad quem accedentes, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον 3 4
lapidem uiuum, ab hominibus quidem reprobatum, ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον,
autem Deo electum, & honorabilem: Et ipsi tanquam lapides παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι 5
uiui ædificamini domus spiritualis, sacerdotium sanctum, ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς, ἱεράτευμα ἅγιον,
offerre hostias spirituales, bene acceptabiles Deo ἀνενέγκαι θυσίας πνευματικὰς, εὐπροσδέκτους τῷ θεῷ
per Iesum Christum. Propter quod continetur in scriptura: διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. διότι περιέχει ἐν γραφῇ· ἰδοὺ
Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum, τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· καὶ 6
& qui credit in eo, non confundetur. Vobis ergo ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ καταισχυνθῇ. ὑμῖν οὖν 7
honor credentibus: non credentibus autem lapis quem reprobauerunt ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσι· ἀπιστοῦσι δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
ædificantes, hic factus est in caput anguli: οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,
Et lapis offensionis, & petra scandali, καὶ 8
qui offendunt uerbo, nec credunt in quo & positi sunt. λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ
Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens προσκόπτοντες τῷ λόγῳ, ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.
sancta, populus in acquisitionem, ut uirtutes annuncietis ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος 9
de tenebris uos uocauit in admirabile suum lumen, τὸ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς·
Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti miseri- οἱ ποτὲ οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημέ- 10
cordiam, nunc autem misericordiam consecuti. νοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.
Dilecti, obsecro uos tanquam aduenas & peregrinos, abstinere ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ 11
carnalibus desideriis, quæ militant aduersus animam: παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν,
Conuersationem uestram habentes honestam in Gentibus: αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς,
ut in eo quod obloquuntur uobis de malefactoribus, ex bonis τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι καλὴν ἔχοντες, 12
operibus uestris perspicientes, glorificent Deum in die uisitationis. ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν
Subiecti estote igitur omni humanæ creaturæ propter Deum: ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει, διὰ τὸν κύ- 13
siue regi, quasi præcellenti: Siue ducibus, ριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· εἴτε ἡγεμόσι, 14
ut per eum missis, Ad uindictam malefactorum, laudem ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν,
autem bonorum: Quia sic est uoluntas ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα 15
Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium ho- τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀν-
minum ignorantiam: Quasi liberi, & non quasi θρώπων ἀγνωσίαν· ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς 16
velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς
serui Dei. Omnes honorate. Fraternitatem δοῦλοι θεοῦ. πάντας τιμήσατε· τὴν ἀδελφότητα 17
diligite. Deum timete. Regem honorificate. ἀγαπᾶτε· τὸν θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.
Serui, subditi in omni timore dominis, Οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπό- 18
non tantum bonis & modestis, sed etiam ταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς
obstinatis. Hoc enim gratia, si propter conscien- σκολιοῖς. τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ 19
tiam Dei sustineat quis tristitias, patiens iniuste. ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως.
Quæ enim laus est, si peccantes, & colaphizati Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες, καὶ κολαφιζόμενοι 20
sufferatis, sed si bene facientes, & patienter su- ὑπομενεῖτε, ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες, καὶ πάσχοντες ὑπο-
stineatis, hoc gratia apud Deum. In hoc enim uocati μενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλή- 21
estis, quia & Christus passus est pro nobis, uobis relin- θητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπά-
quens exemplum, ut sequamini uestigia eius: νων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ·
Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησε, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ 22
ore eius. Qui cum malediceretur, non maledicebat: cum στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, 23
pateretur, non minabatur: tradebat autem iudicanti iniuste. πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως.
Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι 24
suo super lignum, ut peccatis mortui, iu- αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀποθανόντες, τῇ δι-
stitiæ uiuamus. cuius liuore sanati estis. καιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι ἰάθητε.
Eratis enim sicut oues errantes: sed conuersi estis ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι· ἀλλ' ἐπεστράφητε 25
nunc ad pastorem & episcopum animarum uestrarum. νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

CAP. III. γ.

Similiter mulieres subditæ uiris suis: ut & si quidam Ὁμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι· 1
non credunt uerbo, per uerbum mulieris ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναι-
sine uerbo conuersationem uestram lucrifiant, κῶν ἀναστροφῆς ἀνευ λόγου κερδηθήσονται,
considerantes in timore castam conuersationem uestram. ἐποπτεύσασαι τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν· 2
Cuius non sit extrinsecus capillatura, aut circumpositus ὧν ἔστω οὐχ ἡ ἔξωθεν ἐμπλοκὴς τριχῶν, καὶ περιθέσεως
auri cultus, aut indumenti uestimentorum cultus, sed χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· 3
qui absconditus est cordis homo, in incorruptibili- ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθά-
tate quieti & mansueti spiritus: qui est in conspectu τῳ τοῦ πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ
Dei pretiosus. θεοῦ πολυτελές.
Sic enim aliquando & sanctæ mulie- οὕτω γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖ- 5

res sperantes in Deum, ornabant semetipsas, subditæ κες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν θεὸν, ἐκόσμουν ἑαυταῖς, ὑποτασ-
uiris suis: sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum uocans: σόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· ὡς Σάρρα ὑπήκουεν 6
cuius facti estis filiæ benefacientes, & non timentes ullam perturbationem. τῷ Ἀβραὰμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα, ἀγα-
Viri similiter, cohabitantes secundum scientiam, quasi infir- θοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.
miori uasculo muliebri impertientes honorem, tanquam & co- Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθε- 7
hæredibus gratiæ uitæ: ad non impediendas ora- νεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ δοῦντες τιμὴν, ὡς καὶ συ-
tiones uestras. Vltimum autem omnes unanimes, com- κληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσ-
patientes, fraternitatis amatores, misericordes, humiles, ευχὰς ὑμῶν. τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμ- 8
non reddentes malum pro malo, aut conuicium pro παθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινόφρονες·
conuicio: Contrarium autem benedicentes: quia in hoc μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ 9
uocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ, εὐλογοῦντες· εἰδότες ὅτι εἰς
τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.
Nam qui uolunt uitam diligere, & uidere dies bonos, Qui enim ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, 10
coerceat linguam suam a malo, & labia ejus ne παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ,
loquantur dolum. Declinet a malo, & faciat τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ 11
bonum: inquirat pacem, & sequatur eam. ποιησάτω ἀγαθὸν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν.
Quia oculi Domini super iustos, & aures eius in Ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς 12
preces eorum: Vultus autem Domini super facientes mala. τὰς δεήσεις αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.
Et quis est qui uobis noceat, si bonæ æmulatores Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ 13
fueritis? Sed & si patiamini propter iustitiam, beati γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μα-
uos. Timorem autem eorum ne timueritis, neque conturbemini: κάριοι· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε·
Dominum autem Christum sanctificate in cordibus uestris: κύριον δὲ τὸν χριστὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·
Parati semper ad satisfactionem omni poscenti uos rationem ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον
de ea, quæ in uobis est spe. Cum modestia & περὶ ἐλπίδος ἧς ἐν ὑμῖν· μετὰ πραΰτητος καὶ
timore, conscientiam habentes bonam, ut in eo quod φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε
obloquuntur uestram bonam conuersationem, confundantur qui ὑμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐν χριστῷ ἀναστροφὴ, καταισχυνθῶσιν οἱ
calumniantur uestram in Christo conuersationem. Melius ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφήν. κρεῖττον γὰρ 17
enim est, si uelit uoluntas Dei, patiamini bene facientes, ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν,
quam male facientes. Quia & Christus semel pro peccatis ἢ κακοποιοῦντας. ὅτι καὶ χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρ- 18
nostris mortuus est, iustus pro iniustis: ut nos offerret τιῶν ἔπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ
Deo, mortificatus quidem carne, uiuificatus autem spiritu. θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ τῷ πνεύματι,
In quo & his qui in custodia erant spiritibus ueniens prædi- ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξε 19
cauit: quæ increduli fuerant aliquando, quando ἐν ὃ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξε 20
expectabat Dei patientia in diebus Noe, ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μα-
cum fabricaretur arca: in qua pauci, id est octo, κροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ· εἰς
animæ saluæ factæ sunt per aquam. Quod & ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ, ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος.
uos nunc similis formæ saluos facit baptisma, non carnis Καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρ-
depositio sordis, sed conscientiæ bonæ interrogatio κὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώ-
in deum: per resurrectionem Iesu Christi: τημα εἰς θεὸν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ,
Qui est in dextera Dei, profectus in cælum, sub- ὃς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποτα- 22
ditis sibi angelis, & potestatibus, & uirtutibus. γέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

CAP. IIII. δ'.

Christo igitur passo pro nobis carne, & uos Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν 1
eadem cogitatione armamini: quia qui passus in carne, desinit αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκὶ, πέπαυται
a peccatis: ut iam non hominibus desideriis, sed ἁμαρτίας· εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώποις ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ

Universidad de Deusto
Biblioteca

βούλημα θεοῦ τὸν ὀφείλοντα ἐν ἁμαρτίαις χρόνον.
3 ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
4 ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες·
5 οἳ ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἑτοίμως κρίνοντι ζῶντας καὶ νεκρούς.
6 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζήσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.
7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε· σωφρονήσατε οὖν, καὶ νήψατε εἰς τὰς
8 προσευχάς· πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην κατέχετε ἐκτενῆ, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν·
9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ·
10 ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ·
11 εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ὧν χορηγεῖ ὁ θεὸς· ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ· ᾧ ἐστὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. ἀμήν.
12 Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμ-
13 βαίνοντος· ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι χαίρετε· ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης
αὐτοῦ χαρᾶτε ἀγαλλιώμενοι.
14 εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ
πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται).
15 κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.
16 μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιὸς, ἢ ὡς ἀλλοτριο-
17 ἐπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω· δοξάζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ.
18 ὅτι καιρὸς τοῦ ἀρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον
ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ;
19 καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σῴζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ

CAP. V.

20 ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;
ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες
κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν
τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

CAP. V. ἀ.

1 Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύ-
τερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελ-
2 λούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· ποιμάνατε τὸν ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς
ἀλλ' ἑκουσίως κατὰ θεὸν· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως·
3 μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων· ἀλλὰ τύποι
γινόμενοι τοῦ ποιμνίου·
4 καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχι-
ποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμάραντον τῆς δόξης στέφανον.
5 ὁμοίως νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες
δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγ-
κομπώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς
δὲ δίδωσι χάριν.
6 ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ·
7 πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτὸν,
ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.
8 νήψατε, γρηγορήσατε·
ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ
ζητῶν τινα καταπιεῖν.
9 ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει,
εἰδότες τὰ αὐτὰ τοῖς παθήμασιν τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελ-
φότητι ἐπιτελεῖσθαι.
10 ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος ὁ
καλέσας ὑμᾶς εἰς τὸν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,
ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσει ὑμᾶς, στηρίξει, σθε-
νώσει, θεμελιώσει.
11 αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.
12 διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι,
δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην
εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν ἕστητε.
13 ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ, καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου.
14 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν
πᾶσι τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

Finis Epistolæ Petri primæ apostolicæ.

Τέλος τῆς ἁγίου πέτρου πρώτης ἐπιστολῆς.

SANCTI PETRI

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

CATHOLICA SECUNDA EPISTOLA.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT I. κεφάλ. ά.

ΣΙΜΩΝ Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπο-
στολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν
λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη
ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν,
3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς
ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ
καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς·
4 δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ
τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν
κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.
5 καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ
σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ
πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν,
6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν
ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν,
7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς
οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χρι-
στοῦ ἐπίγνωσιν.
9 ᾧ γὰρ μὴ πάρεστι ταῦτα, τυφλός ἐστι,
μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι
αὐτοῦ ἁμαρτιῶν.
10 διὸ μᾶλλον, ἀδελφοὶ, σπουδά-
σατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα
γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε.
11 οὕτω γὰρ πλουσίως
ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν
τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω
ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν ἀεὶ περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας,
καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ.
13 δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώ-
ματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει,
14 εἰδὼς ὅτι ταχινή
ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι.
15 σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνή-
μην ποιεῖσθαι.
16 οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξα-
κολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέν-
τες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος.
17 λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πα-
τρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶς ὑπὸ
τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγα-
πητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα·
18 καὶ ταύτην τὴν φω-
νὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ
ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ.
19 καὶ ἐχομεν βεβαιότερον
προφητικὸν λόγον· ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς
λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυ-
γάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν·
20 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς
ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται.
21 οὐ γὰρ θελήματι ἀν-
θρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος
ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

CAP. II. β'.

1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν
ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι· οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέ-
σεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνού-
μενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν·
2 καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις,
δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται·
3 καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρῖμα ἐκ
πάλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.
4 εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο,
ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρτάρωσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν
τηρουμένους·
5 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ'
ὄγδοον Νῶε, δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν
κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας·
6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γο-
μόρρας τεφρώσας κατέκρινε, τύπον ὑπόδειγμα μελλόντων
ἀσεβεῖν τεθεικώς·
7 καὶ δίκαιον Λὼτ καταπεπονημένον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀνα-
στροφῆς ἐρρύσατο·
8 βλέμμα γὰρ καὶ ἀκοὴ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν
ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν.
9 οἶδε κύριος εὐσεβεῖς
ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολα-
ζομένους τηρεῖν·
10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν
ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρο-
νοῦντας· τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφη-
μοῦντες,
11 ὅπου ἄγγελοι ἰσχύι καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες,
οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν ἐνώπιον κυρίου βλάσφημον κρίσιν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ὑπὸ δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου τεθησαυρισμένοι εἰσὶ πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. 10 ἥξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. 11 τούτων οὕτω πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τακήσεται; 13 καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. 14 διὸ, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, 15 καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστι δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. 17 ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ· 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

CAP. III. γ'.

Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δεύτερον ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ ὑμῶν διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· 3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτου ἡμέρου ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ

SANCTI IOANNIS

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

CATHOLICA PRIMA EPISTOLA.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT I. ΚΕΦ. Α'.

Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, 2 καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· 3 ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα ἐστὶ μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. 5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 6 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν· 9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

CAP. II. β'.

Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον. 2 καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. 3 καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 ὁ λέγων ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται· ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

permaneritis in vobis, manserit quod ab initio audistis, & vos in Filio & in Patre manebitis.
ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.
promissum ipse pollicitus est nobis illam vitam aeternam.
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.
Haec scripsi vobis de his, qui seducunt vos.
Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς.
unctionem quam accepistis ab eo, in vobis manet.
καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει,
non indiget ut quis doceat vos de omnibus, & verum est,
καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι,
& non est mendax. Et sicut docuit vos, manete in eo.
καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος· καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ.
Et nunc, filioli, manete in eo: ut cum apparuerit,
confidentiam habeamus & non
καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, παῤῥησίαν σχῶμεν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ'
eo in adventu eius. Si scitis quoniam iustus
αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν,
est, scitote quoniam & omnis qui facit
γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ
iustitiam, ex eo natus est.
γεγέννηται.

CAP. III. γ.

Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut nos
Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέ-
filii Dei nominemur & simus.
κνα θεοῦ κληθῶμεν· διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς,
quia non novit eum.
ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.
Carissimi, nunc filii Dei sumus: & nondum
Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν· καὶ οὔπω
quid erimus apparuit. Scimus autem quoniam si apparuerit,
ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ,
similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est.
ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα· ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν.
Et omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificat
Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἁγνίζει
semetipsum, sicut & ille sanctus est.
ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι.
Omnis qui facit peccatum, & iniquitatem facit: & peccatum est
Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν
iniquitas. Et scitis quia ille apparuit, ut peccata nostra
ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
tollat: & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo
ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ
manet, non peccat: omnis qui peccat, non vidit eum,
μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν,
nec cognovit eum. Filioli, nemo seducat vos:
οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς.
qui facit iustitiam, iustus est sicut ille iustus
ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός
est. Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniam
ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶν· ὅτι
a principio diabolus peccat. In hoc apparuit filius
ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς
Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus
τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.
est ex Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius
πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ· ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν
in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo
αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται.
natus est. In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii
ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ ἔστιν ἐκ
diaboli. Omnis qui non facit iustitiam, non est ex
τοῦ θεοῦ, ὁ καὶ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
Deo, & qui non diligit fratrem suum.
ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους·
non sicut Cain ex maligno erat, & occidit fratrem suum.
οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν
Et propter quid occidit eum? Quoniam opera eius
αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ
nequam erant: fratris vero eius iusta.
πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
Nolite mirari, fratres, si odit vos mundus.
μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam,
ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
quoniam diligimus fratres. Qui non diligit manet in morte.
ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν μένει ἐν τῷ θανάτῳ.
Omnis qui odit fratrem suum homicida est.
πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
& scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam
ἀνθρωποκτόνος ἐστί· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ
manentem in semetipso.
ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν.

In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille
ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐκεῖνος
pro nobis animam suam posuit: & nos debemus
ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν
pro fratribus animas ponere. Qui vero habuerit
substantiam mundi, & viderit fratrem suum ege-
τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν
nobiscum quod de Spiritu suo dedit nobis.
ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη
Et non videamus, & testificamur quoniam Pa-
τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.
τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ τῇ γλώσσῃ· ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.
Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus,
& coram ipso suadebimus corda nostra.
καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν.
Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum, quod maius est
ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς
Deus corde nostro, & novit omnia.
καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.
Et si non reprehenderit nos cor nostrum, fiduciam habemus
ad Deum. Et quicquid petierimus, accipiemus
ab eo: quoniam mandata eius custodimus & placita
coram eo facimus.
Et hoc est mandatum eius,
ut credamus nomini Filii eius Iesu Christi & dili-
gamus alter alterum, sicut dedit mandatum nobis.
Et qui servat mandata eius, in illo manet, & ipse
in eo. Et in hoc scimus quoniam manet in nobis,
de Spiritu quem dedit nobis.

CAP. IIII. δ.

Dilecti, ne omni spiritui credite sed pro-
Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε· ἀλλὰ δοκι-
bate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseu-
μάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται
doprophetae exierunt in mundum.
ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.
In hoc cognoscitur Spiritus Dei: omnis spiritus qui
confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo
ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ
est. Et omnis spiritus qui solvit Iesum, ex Deo non
ἐστιν· καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν·
est. Et hic est antichristus quem audistis quoniam venit:
ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ
& nunc in mundo est iam.
τοῦ ἀντιχρίστου ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται· καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.
Vos ex Deo estis filioli, & hos vicistis:
ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ
quoniam maior est qui in vobis, quam qui in
τετηκότε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ
mundo. Ipsi de mundo sunt: propterea de
κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ
mundo loquuntur, & mundus eos audit.
κόσμου λαλοῦσιν, καὶ ὁ κόσμος αὐτοὺς ἀκούει.
Nos ex Deo sumus: qui cognoscit Deum, audit
ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν, ἀκούει
nos: qui non est ex Deo, non audit nos. Ex hoc cog-
ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γι-
noscimus spiritum veritatis, & spiritum erroris.
γνώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.
Dilecti, diligamus nos invicem: quia charitas ex Deo
ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ
est: & omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deum.
ἐστί· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν θεόν.
Qui non diligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est.
ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam filium
suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vi-
vamus per eum. In hoc est charitas, non quasi nos
dilexerimus Deum, sed quoniam ipse dilexit nos, & mi-
sit filium suum propitiationem pro peccatis nostris.
Dilecti, si sic Deus dilexit nos, & nos
ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς

CAP. IIII. Ioannis I. CAP. V. 177

Christus. non in aqua solum, sed in aqua & san-
χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ αἵ-
guine. Et Spiritus est qui testificatur, quoniam Spiritus est
ματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν
veritas. Quoniam tres sunt qui testimonium
ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ
caelo, Pater, & Verbum, & sanctus Spiritus. Et
οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, καὶ ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ
tres ex unum sunt. Et tres sunt qui testimonium
οἱ τρεῖς εἷς τό ἐσιν. καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες
dant in terra, Spiritus, & aqua, & sanguis,
ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα·
Si testimonium hominum accipimus, testi-
monium Dei maius est: quoniam hoc est testimonium
Dei, quod testificatus est de Filio suo.
Qui credit in Filium Dei, habet testimonium in
se. Qui non credit Deo, mendacem fecit eum: quia
non credidit in testimonium quod testificatus est Deus
de Filio suo. Et hoc est testimonium,
quoniam vitam aeternam dedit nobis Deus. Et haec vita, in
Filio eius est. Habens Filium, habet vitam:
habet vitam. Qui autem non habet Filium Dei,
vitam non habet.
Haec scripsi vobis credentibus in nomine
Filii Dei, ut sciatis quoniam vitam aeternam habetis. & ut credatis
in nomine
in nomen Filii Dei. Et haec est fi-
ducia quam habemus ad eum, Quia
si quid petierimus secundum
voluntatem eius, audit nos. Et si scimus quia
audit nos, quicquid petierimus, scimus quoniam habemus
petitiones quas postulavimus ab eo.
Si quis viderit
fratrem suum peccantem non ad mortem,
postulabit & dabit ei vitam,
peccantibus non ad
mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo di-
co ut roget quis.
Omnis iniquitas peccatum est: &
est peccatum non ad mortem.
Scimus quia omnis
qui natus est ex Deo, non peccat: sed
generatio Dei
conservat eum, & malignus non tangit eum.
Scimus quoniam ex Deo sumus: & mundus totus in
maligno positus est.
Scimus autem quoniam Filius Dei
venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum
Deum: & sumus in vero, in Filio eius Iesu Chri-
sto. Hic est verus Deus, & vita aeterna.
Filioli, custodite vos ipsos ab
idolis. Amen.

CAP. V. ε.

Omnis credens quoniam Iesus est Christus, ex Deo
Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς, ἐκ τοῦ θεοῦ
natus est. Et omnis diligens genitorem, diligit &
γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ
genitum ex eo. In hoc cognoscimus
τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ἐν τούτῳ γινώσκομεν
quoniam diligimus natos Dei, cum Deum diligi-
ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶ-
mus, & mandata eius faciamus. Haec enim est
μεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν. αὕτη γάρ ἐστιν
charitas Dei, ut mandata eius custodiamus: & man-
ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐν-
data eius gravia non sunt. Quoniam omne
τολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν· ὅτι πᾶν τὸ γεγεν-
natum ex Deo, vincit mundum. & haec est victoria quae
νημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νική-
vincit mundum, fides nostra.
σασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.
Quis est vincens
mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est Filius Dei?
Hic est qui venit per aquam & sanguinem, Iesus Chri-
stus: non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et
Ille est qui venit per aquam & sanguinem, Iesus Chri-
stus: non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et

FINIS.

ΤΕΛΟΣ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SANCTI IOANNIS

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

CATHOLICA SECVNDA EPISTOLA.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT I. κεφάλ. α.

1 Πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ· οὐκ ἐγὼ δὲ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. 3 ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ. 4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. 5 καὶ νῦν ἐρωτῶ σε κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς· ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.

7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. 8 βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. 9 πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. 10 εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. 11 ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. 13 Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. Ἀμήν.

SANCTI IOANNIS

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

CATHOLICA TERTIA EPISTOLA.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT I. ΚΕΦ. Α'.

1 Πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. 2 ἀγαπητὲ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. 3 ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. 5 ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους, 6 οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. 7 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον, μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. 8 ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9 Ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 διὰ τοῦτο ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. 11 Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε τὸν θεόν. 12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι. 13 Πολλὰ εἶχον γράφειν σοι, ἀλλ' οὐ θέλω σοι διὰ μέλανος καὶ καλάμου γράφειν· 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

FINIS.
ΤΕΛΟΣ.

SANCTI IVDÆ

Η ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΟΥΔΑ

CATHOLICA EPISTOLA.

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

CAPVT I. ΚΕΦ. Α'.

1 Ἰούδας Χριστοῦ Ἰησοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις, καὶ Ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς· 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. 3 Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. 4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. 6 ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας, δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκε. 7 ὡς Σόδομα, καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι, σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωυσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ' εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος. 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι, βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. 11 Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.

12 Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι ὑμῖν, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ πνευμάτων παραφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα· 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται. 14 Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἑνὼχ, λέγων, Ἰδοὺ ἦλθε κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ, ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 Οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἑαυτῶν πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 Καὶ οὓς μὲν ἐλεᾶτε διακρινόμενοι· 23 οὓς δὲ ἐν φόβῳ σῴζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ἀπταίστους καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ σοφῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

FINIS.
ΤΕΛΟΣ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REVELATIO SANCTI APOSTOLI ET EVANGELISTÆ IOANNIS THEOLOGI.
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

CAPVT PRIMVM. κεφαλ. α.

1 REVELATIO Iesu Christi quam ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν dedit illi Deus, manifestare seruis suis quæ oportet fieri in breuitate: & significauit mittens per angelum ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου seruo suo Ioanni, 2 qui testimonium perhibuit verbo τοῦ δούλου αὐτοῦ Ἰωάννου, 2 ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν Dei, & testimonium Iesu Christi, quæcunque vidit. μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδε. 3 Beatus qui legit, & audiunt verba 3 μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους prophetiæ, & seruant quæ in ea scripta sunt. Tempus enim τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς prope est. 4 Ioannes septem ecclesiis quæ sunt in ἐγγύς. 4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς οὔσιν ἐν τῇ Asia, Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, & a septem spiritibus, qui ante thronum eius sunt, 5 & a Iesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, & princeps regum terræ: qui dilexit nos, & lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo, 6 & fecit nos regnum, & sacerdotes Deo & Patri suo: ipsi gloria & imperium in sæcula sæculorum. Amen. 7 Ecce venit cum nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt: & plangent se super eum omnes tribus terræ. Etiam, Amen. 8 Ego sum Alpha & Omega principium & finis, dicit Dominus Deus, qui est, & qui erat, & qui venturus est, omnipotens. 9 Ego Ioannes frater vester & communicans in tribulatione, & regno, & patientia in Christo Iesu, fui in insula quæ appellatur Patmos propter verbum Dei, & propter testimonium Iesu Christi. 10 Fui in spiritu in dominica die, & audiui post me vocem tubæ magnæ dicentis: 11 Quod vides scribe in libro, & mitte septem ecclesiis quæ sunt in Asia, Ephesum, & Smyrnam, & Pergamum, & Thyatiram, & Sardis, & Philadelphiam, & Laodiciam. 12 Et conuersus sum ut uiderem vocem quæ loquebatur mecum. Et conuersus, uidi septem candelabra aurea: 13 & in medio septem candelabrorum aurorum similem filio hominis, uestitum podere, & præcinctum ad mamillas zona aurea. 14 Caput autem eius & capilli erant candidi tamquam lana alba, tamquam nix: & oculi eius sicut flamma ignis. 15 Et pedes eius similes aurichalco sicut in camino ardenti: & uox illius tamquam uox aquarum multarum. 16 Et habebat in dextera sua stellas septem, & de ore eius gladius ex utraque parte acutus exibat: & facies eius sicut sol lucet in uirtute sua. 17 Et cum uidissem eum, cecidi ad pedes eius tamquam mortuus. Et imposuit dexteram suam super me, dicens: Noli timere: ego sum primus & nouissimus, 18 & uiuens & fui mortuus, & ecce uiuens sum in sæcula sæculorum, & habeo claues mortis & inferni. 19 Scribe ergo quæ uidisti, & quæ sunt, & quæ oportet fieri post hæc. 20 Sacramentum septem stellarum quas uidisti in dextera mea, & septem candelabra aurea: septem stellæ angeli sunt septem ecclesiarum: & candelabra septem, septem ecclesiæ sunt.

CAP. II. β.

2 Angelo ecclesiæ Ephesi scribe: Hæc dicit qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum: 2 scio opera tua, & laborem, & patientiam tuam: & quia non potes sustinere malos, & tentasti eos qui se dicunt apostolos esse, & non sunt, & inuenisti eos mendaces: 3 & patientiam habes, & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti. 4 Sed habeo aduersum te quod charitatem tuam primam reliquisti. 5 Memor esto itaque unde excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac. Si autem non, ueniam tibi cito, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris. 6 Sed hoc habes, quia odisti factum Nicolaitarum, quæ & ego odio habeo. 7 Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno uitæ, quod est in medio paradisi Dei mei. 8 Et angelo ecclesiæ Smyrnæ scribe: Hæc dicit primus & nouissimus, qui fuit mortuus, & uixit: 9 scio tribulationem tuam & paupertatem, sed diues es: & blasphemaris ab his qui dicunt se Iudæos esse, & non sunt, sed sunt synagoga Satanæ. 10 Nihil horum quæ passurus es timeas. Ecce missurus est diabolus ex uobis in carcerem, ut tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam uitæ. 11 Habet aures audiat quid spiritus dicat ecclesiis: Qui uicerit non lædetur a morte secunda. 12 Et angelo ecclesiæ Pergami scribe: Hæc dicit qui habet rhomphæam utramque acutam: 13 scio ubi habites, ubi thronus Satanæ: & tenes nomen meum, & non negasti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis meus qui occisus est apud uos, ubi habitat Satanas. 14 Sed habeo aduersum te pauca, quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel, edere & fornicari. 15 Ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. Similiter pœnitentiam age: si quo minus, ueniam tibi cito, & pugnabo cum illis in gladio oris mei. 16 Habens auris audiat quid spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nouum nomen scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. 17 Et angelo ecclesiæ Thyatiris scribe: Hæc dicit filius Dei, habens oculos tamquam flammam ignis, & pedes eius similes aurichalco. 18 Noui tua opera, & fidem, & ministerium, & patientiam tuam, & opera tua noui plura prioribus. 19 Sed habeo aduersum te quod sinas mulierem Iezabel quæ dicit se prophetissam docere, & seducere seruos meos fornicari, & manducare de immolatis idolorum. 20 Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret, & non uult pœnitere a fornicatione sua. 21 Ecce mitto eam in lectum, & mœchantes cum ea in tribulationem maximam, nisi pœnitentiam egerint ab operibus suis. 22 Et filios eius interficiam in mortem: & scient omnes ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes & corda, & dabo uobis unicuique secundum opera uestra. 23 Vobis autem dico & cæteris qui Thyatiris. Quicunque non habent doctrinam hanc, qui non cognouerunt profundum Satanæ, quemadmodum dicunt, non mittam super uos aliud pondus. 24 Tamen quod habetis, tenete donec ueniam. 25 Et uincenti, & custodienti usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super gentes, 26 & reget eas in uirga ferrea, tamquam uasa figuli confringentur: 27 sicut & ego accepi a Patre meo: & dabo illi stellam matutinam. 28 Habens aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

CAP. III. γ'

3 Et angelo huius ecclesiæ Sardis scribe. Hæc dicit qui habet septem spiritus Dei, & septem stellas: Noui tua opera, quia nomen habes quod uiuas, & mortuus es. 2 Esto uigilans, & confirma cætera quæ moritura erant. Non enim inuenio opera tua plena coram Deo meo. 3 Memor esto ergo qualiter acceperis, & audieris, & serua, & pœnitentiam age. Si ergo non uigilaueris, ueniam ad te tamquam fur, & nescies qua hora ueniam ad te. 4 Sed habes pauca nomina in Sardis, quæ non inquinauerunt uestimenta sua, & ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. 5 Qui uicerit, sic uestietur uestimentis albis, & non delebo nomen eius de libro uitæ, & confitebor nomen eius coram Patre meo, & coram angelis eius. 6 Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis. 7 Et angelo ecclesiæ Philadelphiæ scribe: Hæc dicit Sanctus, Verax, habens clauem Dauid, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit: 8 scio opera. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere eum: quia modicam habes uirtutem, & seruasti uerbum meum, & non negasti nomen meum. 9 Ecce dabo de synagoga Satanæ, qui dicunt se Iudæos esse, & non sunt, sed mentiuntur: ecce faciam illos ut ueniant & adorent ante pedes tuos, & scient quia ego dilexi te. 10 Quoniam seruasti uerbum patientiæ meæ, & ego te seruabo ab hora tentationis quæ uentura est in orbem uniuersum tentare habitantes in terra. 11 Ecce uenio cito: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. 12 Qui uicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius, & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ierusalem, quæ descendit de cælo a Deo meo, & nomen meum nouum. 13 Habens aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis. 14 Et angelo ecclesiæ Laodiciæ scribe: Hæc dicit Amen, testis fidelis, & uerus, principium creaturæ Dei. 15 Noui tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus esses, aut calidus. 16 Sic quia tepidus es, & nec calidus nec frigidus, incipiam te euomere ex ore meo. 17 Quia dicis: Diues sum, & locupletatus sum, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. 18 Suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum, ut locupletis te, & uestimenta alba induaris, & non appareat confusio turpitudinis tuæ, & collyrio inunge oculos tuos, ut uideas. 19 Ego quos amo arguo, & castigo: æmulare ergo & pœnitentiam age. 20 Ecce sto ad ostium & pulso. Si quis audierit uocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. 21 Qui uicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego uici, & sedi cum Patre meo in throno eius. 22 Habens aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Esto vigilans, & confirma cætera quæ moritura erant. Non enim inuenio opera tua plena coram Deo meo. Memento ergo qualiter acceperis, & audieris, & serua, & pœnitentiam age. Si ergo non uigilaueris, ueniam ad te tamquam fur, & nescies qua hora ueniam ad te. Sed pauca habes nomina in Sardis, quæ non inquinauerunt uestimenta sua, & ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. Qui uicerit, sic uestietur uestimentis albis, & non delebo nomen eius de libro uitæ, & confitebor nomen eius coram Patre meo, & coram angelis eius. Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo ecclesiæ Philadelphiæ scribe: Hæc dicit Sanctus, Verax, habens clauem Dauid, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit: scio opera. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere eum: quia modicam habes uirtutem, & seruasti uerbum meum, & non negasti nomen meum. Ecce dabo de synagoga Satanæ, qui dicunt se Iudæos esse, & non sunt, sed mentiuntur: ecce faciam illos ut ueniant & adorent ante pedes tuos, & scient quia ego dilexi te. Quoniam seruasti uerbum patientiæ meæ, & ego te seruabo ab hora tentationis quæ uentura est in orbem uniuersum tentare habitantes in terra. Ecce uenio cito: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Qui uicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius, & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ierusalem, quæ descendit de cælo a Deo meo, & nomen meum nouum. Habens aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo huius ecclesiæ Laodiciæ scribe: Hæc dicit Amen, testis fidelis, & uerus, principium creaturæ Dei. Noui tua opera, quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus esses, aut calidus. Sic quia tepidus es, & nec calidus nec frigidus, incipiam te euomere ex ore meo. Quia dicis: Diues sum, & locupletatus sum, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum, ut locupletis te, & uestimenta alba induaris, & non appareat confusio turpitudinis tuæ, & collyrio inunge oculos tuos, ut uideas. Ego quos amo arguo, & castigo: æmulare ergo & pœnitentiam age. Ecce sto ad ostium & pulso. Si quis audierit uocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum. Qui uicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut & ego uici, & sedi cum Patre meo in throno eius. Habens aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

μεῖς, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.

ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

CAP. IIII.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγουσα, ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος· καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ· καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοία ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἰκοσιτέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδα τοὺς εἰκοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους περικαθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου εἰσί, ἃ εἰσὶ τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ. καὶ εἰς τὸν θρόνον ὡς θάλασσα ὑάλινος ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. καὶ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν ἔχων πτέρυγας ἑξακόσιαι κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντα, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὢν, καὶ ὁ ἐρχόμενος. καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου, λέγοντες, ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἅγιος, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ, καὶ ἐκτίσθησαν.

CAP. V.

Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσι ἑπτά. καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα φωνῇ μεγάλῃ, τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό. καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ὢν ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, ἃ εἰσὶ τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ἦλθε, καὶ εἴληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵτινές εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν, λέγοντες, ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους. καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερεῖς· καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λεγόντων φωνῇ μεγάλῃ, ἄξιόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν, καὶ πλοῦτον, καὶ σοφίαν, καὶ ἰσχὺν, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ εὐλογίαν. καὶ πᾶν κτίσμα, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντα, τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον τὸ ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον, καὶ προσεκύνησαν.

CAP. VI.

Καὶ εἶδον ὅτι ἠνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς, ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος, ἔρχου. καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρὸς, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος, ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λεγουσαν, χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τετάρτην σφραγῖδα, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος, ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος· καὶ ὁ ᾅδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον· καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, ἕως πότε ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκὴ, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, ἕως οὗ πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐμέλανε ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα. καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη. καὶ ὁ οὐρανὸς ἐχωρίσθη ὡς βιβλίον ἑλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἰσχυροὶ, καὶ πᾶς δοῦλος, καὶ πᾶς ἐλεύθερος, ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις, πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου. ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν· καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

CAP. VII.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τοὺς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, λέγων, μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ. ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰσσαχὰρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν ἀριθμῆσαι, ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκὰς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἀρνίῳ. καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου, καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες, ἀμήν. ἡ εὐλογία, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ εὐχαριστία, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἴρηκα αὐτῷ, κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι, οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ παν καῦμα· ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

CAP. VIII.

Καὶ ὅτε ἠνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἵτινες ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν· καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτόν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθησαν αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ, καὶ φωναὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ σεισμός. καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα·

Universidad de Deusto
Biblioteca

καὶ ἀνοίξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, 10 καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. 13 Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 14 Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· Ἀμήν. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

CAP. IX. ϛ'

Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνὴν βροντῆς· Ἔρχου καὶ βλέπε. 2 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ. 3 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἔρχου καὶ βλέπε. 4 Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσι, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη. 5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου καὶ βλέπε. Καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λεγούσης· Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοῖνικες κριθῶν δηναρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. 7 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τετάρτην σφραγῖδα, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου καὶ βλέπε. 8 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ᾅδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς. 9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον· 10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· Ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 Καὶ ἐδόθη ἑκάστῃ αὐτῶν στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτέννεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. 12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα· 13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη· 14 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον εἱλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, 16 καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πέτραις· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου· 17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

CAP. X. ι'

Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός· 2 καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον. καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, 3 καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξε, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. 4 καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. 5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανὸν, 6 καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, 7 ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας. 8 Καὶ ἡ φωνὴν ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσαν· Ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἠνεῳγμένον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 9 Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό· καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. 11 καὶ λέγει μοι, δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς.

CAP. XI. ια'

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· Ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ· 2 καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. 3 Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα, περιβεβλημένοι σάκκους. 4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τῆς γῆς ἑστῶσαι. 5 καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. 6 οὗτοι ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ, ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. 7 καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς· 8 καὶ τὸ πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη· 9 καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνημα. 10 καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. 12 καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· Ἀνάβατε ὧδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. 13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χίλιαι ἑπτακόσιαι, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. 14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθε· ἰδοὺ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. 15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 16 Καὶ οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 17 λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. 18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ ἁγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. 19 καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ, καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

CAP. XII. ιβ'

Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἔκραζε καὶ ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων μέγας πυρρός, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα· 4 καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τίκτειν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς, κατάφαγῃ. 5 καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα. 7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ· 8 καὶ οὐκ ἰσχυσαν, οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτοῖς ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν· Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν ὅτι

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XIII.

Et vidi de mari bestiam ascendentem, habentem cornua
Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα
decem, & capita septem: & super cornua eius decem diade-
δέκα, καὶ κεφαλὰς ἑπτά· καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδή-
mata, & super capita eius nomina blasphemiæ.
ματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας.
Et bestia quam vidi similis fuit pardo, & pedes eius
καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
sicut ursi, & os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco
ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
virtutem suam, & thronum suum, & potestatem magnam.
ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην.
Et unum de capitibus eius quasi occisum in mortem:
καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον·
& plaga mortis eius curata est. Et admirata est universa
καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη
terra post bestiam: & adoraverunt draconem qui dedit
ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου· καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι ὅστις ἔδωκε
potestatem bestiæ, & adoraverunt bestiam dicentes: Quis
τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον λέγοντες· Τίς
similis bestiæ, & quis poterit pugnare cum ea?
ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;
Et datum est ei os loquens grandia & blasphemias: &
καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας· καὶ
data est ei potestas facere menses quadraginta duos.
ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο.
Et aperuit os suum in blasphemias ad Deum, blasphemare
καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι
nomen eius, & tabernaculum eius, eos qui in cælo habi-
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.
tant.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς·
Et data est illi potestas in omnem tribum, & populum,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν
& linguam, & gentem:
καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος·
Et adorabunt eum omnes qui habitant super terram,
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες
quorum non sunt scripta nomina in libro vitæ Agni qui
ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ
occisus est ab origine mundi.
τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
Si quis habet aurem, audiat.
εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω.
Si quis in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet:
εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει·
si quis occiderit gladio, oportet eum gladio occidi.
εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι.
Hic patientia & fides sanctorum est.
Ὧδε ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων ἐστίν.
Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habe-
Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν
bat cornua duo similia agni, & loquebatur sicut draco.
κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίου, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.
Et potestatem prioris bestiæ omnem faciebat in conspectu
καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ,
eius: & fecit terram & habitantes in ea adorare bestiam
καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσι τὸ θηρίον
primam, cuius curata est plaga mortis eius.
τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.
Et fecit signa magna, ut & ignem faciat descendere de
καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαῖνον ἐκ
cælo in terram in conspectu hominum:
τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων·
Et seduxit habitantes in terra propter signa quæ data
καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη
sunt ei facere in conspectu bestiæ, dicens habitantibus
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν
in terra, ut faciant imaginem bestiæ, cui habet plagam
ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃς ἔχει τὴν πληγὴν
gladii & vixit.
τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησε.
Et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiæ, &
Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, καὶ
loquatur imago bestiæ, & faciat quotquot non adora-
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσι
verint imaginem bestiæ, occidantur.
τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι.
Et faciet omnes pusillos & magnos, & divites, & pau-
καὶ ποιεῖ πάντας τοὺς μικροὺς, καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ
peres, & divites, & fratres, & servos, & liberos, ut det
τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους, καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς
illis characterem in manu dextera eorum, aut in fron-
χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τὰ μέτωπα
tibus eorum:
αὐτῶν·
Et ne quis possit emere aut vendere, nisi qui habet
καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων
characterem aut nomen bestiæ, aut numerum nominis
τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος
eius.
αὐτοῦ.
Hic sapientia est. Qui habet intellectum, computet
Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω
numerum bestiæ. Numerus enim hominis est: & nume-
τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ
rus eius sexcenti sexaginta sex.
ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

CAP. XIIII.

Et vidi, & ecce Agnus stabat super montem Sion, & cum
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ'
eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen
αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα
eius, & nomen Patris eius scriptum in frontibus suis.
αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
Et audivi vocem de cælo, tamquam vocem aquarum
Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων
multarum, & tamquam vocem tonitrui magni: & vocem
πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ φωνὴν
quam audivi sicut citharœdorum citharizantium in
ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν
citharis suis.
ταῖς κιθάραις αὐτῶν.
Et cantabant quasi canticum novum ante sedem, &
καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ
coram quatuor animalibus, & seniores: & nemo poterat
ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
dicere canticum illud, nisi centum quadraginta quatuor
μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες
millia, quæ empta sunt de terra.
αἱ ἠγορασμέναι ἀπὸ τῆς γῆς.
Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati:
Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν·
virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque
παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου
ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo & Agno:
ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ·
Et in ore ipsorum non est inventum mendacium: sine
καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί
macula enim sunt ante thronum Dei.
γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ.
Et vidi alterum angelum volantem per medium cæli,
Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι,
habentem Evangelium æternum, ut evangelizet sedenti-
ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι τοὺς καθημένους
bus super terram, & super omnem gentem, & tribum, &
ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος, καὶ φυλὴν, καὶ
linguam, & populum.
γλῶσσαν, καὶ λαόν.
Dicens magna voce: Timete Deum, & date honorem
λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν, καὶ δότε αὐτῷ
illi, quia venit hora judicii eius: & adorate eum qui
δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε τῷ
fecit cælum & terram, & mare, & fontes aquarum.
ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ πηγὰς
ὑδάτων.
Et alius angelus secutus est, dicens: Cecidit, cecidit
Καὶ ἄλλος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησε, λέγων·
Babylon illa magna, quæ de vino iræ fornicationis
ἔπεσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ
suæ potavit omnes gentes.
θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη.
Et tertius angelus secutus illos, dixit voce magna:
Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ·
Si quis adoraverit bestiam & imaginem eius, & acce-
εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει
perit characterem in fronte sua, aut in manu sua:
χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ,
Et ipse bibet de vino iræ Dei, quod mistum est merum
καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου
in calice iræ eius: & cruciabitur igne & sulphure coram
ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ
sanctis Angelis, & coram Agno.
ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου.
Et fumus tormentorum eorum ascendit in sæcula sæ-
Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει·
culorum: nec habent requiem die ac nocte qui adora-
καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες
verunt bestiam & imaginem eius, & si quis acceperit
τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει
characterem nominis eius. Hic patientia sanctorum erit
τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστὶν
qui custodiunt mandata Dei & fidem Iesu.
οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
Et audivi vocem de cælo dicentem mihi: Scribe:
Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης μοι· γράψον·
Beati mortui qui in Domino moriuntur. Amodo jam
μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες. ἀπάρτι λέγει
dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera
τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ
enim illorum sequuntur illos.
ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
Et vidi, & ecce nubem candidam, & super nubem se-
Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ,
dentem similem Filio hominis, habentem in capite suo
καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενος ὅμοιος υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων
coronam auream, & in manu sua falcem acutam.
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
δρέπανον ὀξύ.
Et alius angelus exiit de templo, clamans voce magna
καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων
ad eum qui sedebat super nubem: Mitte falcem tuam,
ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου
& mete: quia venit hora tibi metere, quoniam aruit
καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα σοι θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη
messis terræ.
ὁ θερισμὸς τῆς γῆς.
Et misit falcem suam in terram, & demessuit terram.
Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.
Et alius angelus exiit de templo qui est in cælo, habens
Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων
& ipse falcem acutam.
καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.
Et alius angelus exiit de altari, qui habet potestatem
Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ ἔχων ἐξουσίαν
ignis, & clamavit voce magna ad eum qui habebat
ἐπὶ τοῦ πυρὸς εἶδεν, καὶ ἐφώνησε κραυγῇ
falcem acutam, dicens: Mitte falcem tuam acutam, &
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ
vindemia botros vineæ terræ: quoniam maturæ sunt
τρύγησον τοὺς βότρυς τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι
uvæ eius.
ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.
Et misit angelus falcem suam in terram, & vindemiavit
καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ
vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum.
δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ
Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis
ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. καὶ ἐπατήθη ἡ
de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille
ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν
sexcenta.
χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

CAP. XV.

Et vidi aliud signum in cælo magnum & mirabile:
Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν,
angelos septem, habentes plagas septem novissimas: quia
ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας· ὅτι ἐν αὐταῖς
in illis consummatus est furor Dei.
ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.
Et vidi tamquam mare vitreum mixtum igne: & eos
καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ.
qui vicerunt bestiam & imaginem eius & numerum nominis
eius, stantes super mare vitreum habentes citharas Dei.
Et cantant canticum Moysi servi Dei, & canticum Agni, di-
καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες·
centes: Magna & mirabilia opera tua Domine Deus omni-
μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ·
potens: justæ & veræ viæ tuæ, rex sæculorum.
δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν.
Quis non timebit te Domine, & glorificabit nomen tuum?
τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου;
quoniam solus sanctus: quia omnes gentes venient, &
ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου,
adorabunt in conspectu tuo: quoniam judicia tua ma-
ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.
nifestata sunt.
Et post hoc vidi, & ecce aperta est templum tabernaculi testi-
Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
monii in cælo.
ἐν τῷ οὐρανῷ.
Et exierunt septem angeli habentes septem plagas de
καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες
templo, vestiti lapide mundo & candido, & præcincti
τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον
circa pectora zonis aureis.
καθαρὸν καὶ λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς.
Et unum de quatuor animalibus dedit
καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς
septem angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ
ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ
Dei vivi in sæcula sæculorum.
θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Et impletum est templum fumo a majestate Dei, & de
καὶ ἐγεμίσθη ὁ
virtute ejus: & nemo poterat introire in templum donec com-
ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.
pleantur septem plagæ septem angelorum.

CAP. XVI.

Et audivi vocem magnam de templo dicentem septem
Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ
angelis, Ite, effundite phialas iræ Dei in terram.
ἀγγέλοις, Ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.
Et abiit primus & effudit phialam suam in terram. Et factum
καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο
est vulnus malum & pessimum in homines qui habebant
ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς
characterem bestiæ, & qui adorabant imaginem eius.
ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.
Et secundus effudit phialam suam in mare: & factus est
καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο
sanguis tamquam mortui, & omnis anima vivens mortua est in
αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανε τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ.
mari.
Et tertius effudit phialam suam in flumina & fontes aquarum:
καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ
& facti sunt sanguis. Et audivi angelum aquarum dicentem:
τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος·
Justus es Domine, qui es, & qui eras, sanctus, quia hæc
δίκαιος εἶ, κύριε, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι
judicasti:
ταῦτα ἔκρινας·
Quia sanguinem sanctorum & prophetarum effuderunt,
ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν,
& sanguinem eis dedisti bibere: digni sunt.
καὶ αἷμα αὐτοῖς δέδωκας πεῖν· ἄξιοί εἰσι.
Et audivi alterum de altari dicentem: Etiam Domine Deus
καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναὶ κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
omnipotens, vera & justa judicia tua.
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.
Et quartus angelus effudit phialam suam in solem: & datum
καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
est illi æstuare homines in igne.
καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί.
Et æstuaverunt homines æstu magno, & blasphemave-
καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ
runt nomen Dei habentis potestatem super plagas istas:
ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας·
& non egerunt pœnitentiam ut darent illi gloriam.
καὶ οὐ μετενόησαν τοῦ δοῦναι αὐτῷ δόξαν.
Et quintus effudit phialam suam super sedem bestiæ:
καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου·
& factum est regnum eius tenebrosum: & commanducaverunt
καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασῶντο
linguas suas præ dolore.
τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου.
Et blasphemaverunt Deum cæli ex doloribus suis &
καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ
ex vulneribus suis: & non pœnitentiam egerunt ex operibus
ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
suis.
αὐτῶν.
Et sextus effudit phialam suam in flumen magnum Eu-
καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη
phraten: & exaruit aqua ejus, ut parentur viæ regibus
τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν
qui ab ortu solis sunt.
βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου.
Et vidi de ore draconis, & de ore bestiæ, & de ore pseu-
καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
dopropheta spiritus tres immundos tamquam ranas.
ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡσεὶ βατράχους.
Sunt enim spiritus dæmoniorum facientes signa, & pro-
εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς
cedunt ad reges universæ terræ congregare illos in prœ-
βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον
lium diei magni omnipotentis Dei.
τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος.
Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat, & custodit vesti-
ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν
menta sua, ne nudus ambulet, & videant
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν
turpitudinem eius. Et congregavit illos in locum qui vocatur
ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον
Hebraice Armagedon. Et septimus angelus effudit
Ἑβραϊστὶ Ἁρμαγεδών. Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐξέχεε
phialam suam in aerem: & exivit vox magna de templo a
τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ
throno dicens: Factum est.
τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγονε.
Et facta sunt fulgura, & voces, & tonitrua, & terræmotus
καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ, καὶ βρονταὶ, καὶ σεισμὸς
factus est magnus qualis non fuit ex quo homines fuerunt
ἐγένετο μέγας οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο
super terram, tale terræmotum, tam magnum. Et factum est
ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμὸς οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XVII. κζ'

Et venit unus de septem angelis habentibus septem phialas. Καὶ ἦλθεν εἷς ἀπὸ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας. 1
Et locutus est mecum, dicens: Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ sedet super aquas multas: λας· δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν·
Cum qua fornicati sunt reges terræ, & inebriati sunt qui habitant terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit με· μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέ 3
me in desertum in spiritu. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiæ, habentem capita septem, & cornua decem. Mulier circumdata με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον γέμον ὀνομάτων βλασφημίας, ἔχον κε-
erat purpura & coccino, & inaurata erat auro & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, φαλὰς ἑπτά, καὶ κέρατα δέκα. καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τι-
plenum abominatione & immunditia fornicationis eius: & in fronte eius nomen scriptum: Mysterium, μίῳ, καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐ-
Babylon magna, mater fornicationum & abominationum terræ. Et vidi mulierem τῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
ebriam de sanguine sanctorum, & de sanguine martyrum Iesu. Et admiratus sum τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον,
cum vidissem illam admiratione magna. Et ait mihi angelus: Quare Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν 6
admiratus es? Ego dicam tibi sacramentum mulieris, & bestiæ quæ portat eam, quæ habet capita septem & cornua decem. Bestia quam vidisti, fuit, & non est, & ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί 7
ascensura est de abysso, & in interitum vadit: & mirabuntur inhabitantes terram, quorum non scripta sunt nomina in libro vitæ a constitutione mundi, videntes bestiam quæ fuit, & non est, & ἐγὼ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς θη-
erit. Hic sensus est qui habet sapientiam. Septem capita, septem montes sunt, super ρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τὸ ἔχον τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ
quos mulier sedet, & reges septem sunt. Quinque ceciderunt, unus est, & alius nondum venit: & cum venerit, oportet illum breve tempus manere. Et bestia quæ erat, & non est, ipse octavus est, & de septem est, & in interitum vadit. Et decem cornua quæ vidisti, decem reges sunt, qui regnum κέρατα δέκα. τὸ θηρίον ὃ εἶδες, ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει
nondum acceperunt, sed potestatem tamquam reges una hora accipient post bestiam. Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiæ tradent. Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illos, quia Dominus dominantium est, & Rex regum: & qui cum illo sunt, vocati, & electi, & fideles. Et dicit mihi: Aquæ quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi sunt, & gentes, & linguæ. Et decem cornua quæ vidisti in bestia, hi odient fornicariam, & desolatam fecerunt illam, & nudam: carnes eius manducabunt, & ipsam igni concremabunt. Nam Deus dedit in corda eorum facere sententiam unam, & facere sententiam unam, & dare regnum suum bestiæ, donec consummentur verba Dei. Et mulier quam vidisti, est civitas magna, quæ habet regnum super reges terræ.

ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ὄρη ἑπτά εἰσιν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηταί ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. οἱ πέντε ἔπεσον, ὁ εἷς ἔστι, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων ἐστὶ, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί. καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, ὅπου ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ εἰσὶ, καὶ ὄχλοι, καὶ ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μι-

CAP. XVIII. κη'

Et post hæc vidi alium angelum descendentem de Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
cælo, habentem potestatem magnam & terra illuminata est a οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς
gloria eius. Et exclamavit in fortitudine, dicens, Cecidit, cecidit δόξης αὐτοῦ. καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων, ἔπεσεν, ἔπεσε
Babylon magna, & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμο-
omnis spiritus immundi, & custodia omnis volucris immundæ, & νίων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ
omnis bestiæ immundæ, & odibilis. Quia de ira παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου, καὶ μεμισημένου· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου
fornicationis eius biberunt omnes gentes, & reges τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπτώκασιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ
terræ cum illa fornicati sunt, & mercatores βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς
terræ de virtute deliciarum eius divites facti sunt. γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.
Et audivi de cælo, dicentem, Exite de illa populus meus, ut non participes sitis delictorum eius, & de plagis illius non accipiatis. Quoniam pervenerunt peccata eius usque ad cælum, & recordatus est Deus iniquitatum eius. Reddite illi sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate duplicia secundum opera eius: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum in deliciis fuit, & in luxuria, tantum date illi tormentum & luctum. Quia in corde suo dicit: Sedeo regina sum, & vidua non sum, & luctum non videbo. Ideo in una die venient plagæ eius, mors, & luctus, & fames: & igni comburetur: quia fortis est Dominus Deus qui iudicabit eam. Et flebunt & plangent se super eam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt & in deliciis vixerunt, cum viderint fumum incendii eius, stantes procul propter timorem tormentorum eius, dicentes, Væ, væ civitas illa magna, Babylon civitas illa fortis: quia una hora venit iudicium tuum. Et mercatores terræ flebunt & lugebunt super illam, quia merces eorum nemo emet amplius: Merces auri, & argenti, & lapidis pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & serici, & cocci, & omne lignum thyinum, & omne vas ebur-
neum, & omne vas de ligno pretiosissimo, & ære, & ferro, & marmore, & cinnamomum, & odoramentum, & unguentum, & thus, & vinum, & oleum, & similam, & triticum, & iumenta, & oves, & equorum, & rhedarum, & mancipia, & animas hominum. Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt a te, & omnia pinguia & præclara abierunt a te, & amplius illa non invenient. Negotiatores horum qui divites facti sunt ab ea, a timore tormentorum eius flentes & lugentes, dicentes: Væ, væ civitas illa magna, quæ amicta erat bysso & purpura & cocco, & inaurata erat auro & lapide pretioso & margaritis: quia una hora divitiæ tantæ desolatæ sunt. Et omnis gubernator navis, & omnis qui navigat, & nautæ, & quotquot in mari operantur, de longe stabant, & clamabant videntes locum incendii eius, dicentes: Quæ similis civitati huic magnæ? Et miserunt pulverem super capita sua, & exclamabant flentes & lugentes, dicentes: Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes qui habebant naves in mari de pretiis eius: quia una hora desolata est. Exulta super eam, cælum, & sancti apostoli, & prophetæ: quoniam iudicavit Deus iudicium vestrum de illa. Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, & misit in mare, dicens: Hac impetu mittetur Babylon magna civitas illa, & non invenietur ultra. Et vox citharœdorum, & musicorum, & tibicinum, & tubicinum non audietur in te ultra: & omnis artifex omnis artificii non invenietur in te ultra: & vox molæ non audietur in te ultra: & lumen lucernæ non lucebit in te ultra: & vox sponsi & sponsæ non audietur in te ultra. Quia mercatores tui erant principes terræ, quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis prophetarum & sanctorum inventus est, & omnium qui occisi sunt in terra.

ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ὄρη ἑπτά εἰσιν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηταί ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. οἱ πέντε ἔπεσον, ὁ εἷς ἔστι, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων ἐστὶ, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί. καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, ὅπου ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ εἰσὶ, καὶ ὄχλοι, καὶ ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μι-

CAP. XIX. κθ'

Et post hæc audivi quasi vocem turbæ multæ magnæ Καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ μεγάλου
in cælo, dicentium, Alleluia. Salus, & gloria, & virtus, ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, ἀλληλουϊα. ἡ σωτηρία, καὶ ἡ δόξα
& honor Deo nostro. Quia vera & iusta iudicia eius: quia καὶ ἡ τιμὴ τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δικαίαι αἱ κρί-
iudicavit de meretrice magna, quæ corrupit terram in sεις αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἥτις ἔφθειρε τὴν
fornicatione sua, & vindicavit sanguinem servorum eius de manu γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτῆ
ipsius. Et iterum dixerunt: Alleluia. Et fumus eius ascendit in χειρὸς αὐτῆς. καὶ δεύτερον εἰρήκασιν, ἀλληλουϊα. καὶ ὁ κα-
saecula saeculorum. Et procidentes viginti quatuor seniores, & quatuor animalia, & adoraverunt Deum sedentem super thronum, dicentes: Amen, alleluia. Et vox de throno exiit, dicens: Laudate Deum nostrum omnes servi eius, & qui timetis eum, pusillus & magni. Et audivi quasi vocem turbæ multæ, & tamquam vocem aquarum multarum, & tamquam vocem tonitruorum fortium, dicentium, Alleluia: quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens. Gaudeamus & exsultemus, & demus gloriam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, & uxor eius præparavit se. Et data est illi ut cooperiatur byssino splendenti & candido: byssinum enim iustificationes sanctorum sunt. Et dicit mihi: Scribe: Beati qui ad cenam nuptiarum Agni vocati sunt. Et dicit mihi: Verba vera sunt hæc. Et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide ne feceris: conservus tuus sum & fratrum tuorum habentium testimonium Iesu. Deum adora. Testimonium enim Iesu est spiritus prophetiæ. Et vidi cælum apertum: & ecce equus albus: & qui sedebat super eum vocabatur Fidelis & Verax, & in iustitia iudicat & pugnat. Et oculi eius flamma ignis, & in capite eius diademata multa habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse: & vestitus erat veste aspersa sanguine: & vocatur nomen eius Verbum Dei. Et exercitus qui sunt in cælo sequebantur eum in equis albis, vestiti byssino albo & mundo. Et de ore eius exibat gladius ancipiter, ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea: & ipse calcat torcular vini furoris & iræ Dei omnipotentis. Et habet in vestimento & in femore suo scriptum: Rex regum, & Dominus dominantium. Et vidi unum angelum stantem in sole, & clamavit voce magna, dicens omnibus avibus volantibus per medium cæli: Venite & congregamini ad cenam magnam Dei: ut manducetis carnes regum, & carnes tribunorum, & carnes fortium, & carnes equorum, & sedentium in illis, & carnes omnium, liberorum & servorum, & pusillorum & magnorum. Et vidi bestiam, & reges terræ, & exercitus eorum congregatos facere bellum cum illo qui sedebat super equum, & cum exercitu eius. Et apprehensa est bestia, & cum ea pseudopropheta qui fecit coram ipso signa, quibus seduxit eos qui acceperunt characterem bestiæ, & adorantes imaginem eius: vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis sulphure. Et cæteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, qui procedebat de ore eius: & omnes aves saturatæ sunt carnibus eorum.

ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ὄρη ἑπτά εἰσιν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηταί ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. οἱ πέντε ἔπεσον, ὁ εἷς ἔστι, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων ἐστὶ, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί. καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, ὅπου ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ εἰσὶ, καὶ ὄχλοι, καὶ ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μι-

CAP. XX. κ'

Et vidi angelum descendentem de cælo, habentem Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν
clavem abyssi, & catenam magnam in manu sua. κλεῖν τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ.
Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus & satanas, & ligavit eum per annos mille. Et misit eum in καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὅς ἐστι διάβολος καὶ ὁ σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἔτη χίλια. καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ
abyssum, & clausit, & signavit super illum, ut non seducat amplius gentes, donec consummentur mille annos: & post hæc oportet illum solvi modico tempore. Et vidi sedes, & sederunt super eas, & iudicium datum est illis: & animas decollatorum propter testimonium Iesu, & propter verbum Dei, & qui non adoraverunt bestiam neque imaginem eius, nec acceperunt characterem eius in fronte sua & in manu sua: & vixerunt & regnaverunt cum Christo mille annis. Reliqui mortuorum non vixerunt donec consummentur mille anni. Hæc est resurrectio prima. Beatus & sanctus qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum eo mille annis. Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur satanas de carcere suo, & exibit, & seducet gentes quæ sunt super quatuor angulos terræ, Gog & Magog, & congregabit eos in prælium quorum numerus sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem terræ, & circumdederunt castra sanctorum, & civitatem dilectam. Et descendit ignis a Deo de cælo, & devoravit eos. Et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi & bestia & pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in sæcula sæculorum. Et vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, a cuius conspectu fugit terra & cælum, & locus non est inventus eis. Et vidi mortuos magnos & pusillos stantes in conspectu throni: & libri aperti sunt, & alius liber apertus est, qui est vitæ: & iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos qui in eo erant: & mors & infernus dederunt mortuos suos qui in ipsis erant: & iudicatus est unusquisque secundum opera ipsorum. Et mors & infernus missi sunt in stagnum ignis. Hæc est mors secunda. Et qui non est inventus scriptus in libro vitæ, missus est in stagnum ignis.

ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστι, καὶ παρέσται. ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ὄρη ἑπτά εἰσιν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηταί ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν. οἱ πέντε ἔπεσον, ὁ εἷς ἔστι, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς· ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων ἐστὶ, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ, καὶ ἐκλεκτοὶ, καὶ πιστοί. καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, ὅπου ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ εἰσὶ, καὶ ὄχλοι, καὶ ἔθνη, καὶ γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μι-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ἐχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι τὸν σατανᾶν ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

10 καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ προσώπου οὗ ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοίγησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίγη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ τις οὐχ εὑρίσκετο ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

CAP. XXI. κα΄

Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν, καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθε, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης, ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν· καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός· καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

5 καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει μοι, γράψον· ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσι. 6 καὶ εἶπέ μοι, γέγοναν. ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. 7 ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. 8 τοῖς δὲ δειλοῖς, καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις, καὶ φονεῦσι, καὶ πόρνοις, καὶ φαρμακοῖς, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

9 καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ὑστάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων, δεῦρο, δείξω σοι τὴν γυναῖκα, τὴν μνήστην τοῦ Ἀρνίου. 10 καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην τὴν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι· 12 ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, ἔχουσα πύλας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶ τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραήλ. 13 ἀπὸ ἀνατολῶν πύλαι τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πύλαι τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πύλαι τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πύλαι τρεῖς. 14 καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτοῖς δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ Ἀρνίου. 15 καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. 16 καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος· καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους δώδεκα χιλιάδας· τὸ μῆκος, καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. 17 καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ἐστιν ἀγγέλου. 18 καὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἐξ ἰάσπιδος· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑέλῳ καθαρῷ. 19 οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰάσπις· ὁ δεύτερος σάπφειρος· ὁ τρίτος χαλκηδών· ὁ τέταρτος σμάραγδος· 20 ὁ πέμπτος σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος σάρδιος· ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος, χρυσόπρασος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυστος. 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται ἀνὰ εἷς ἕκαστος ἦν ἐκ τῶν πυλώνων· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕαλος διαυγής. 22 καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστὶ, καὶ τὸ ἀρνίον. 23 καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. 24 καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν. 25 καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νὺξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. 26 καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. 27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν, καὶ ποιοῦν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρνίου.

CAP. XXII. κβ΄

Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν καθαρὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου. 2 ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοὺν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. 3 καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ· 4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 5 καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐ χρείαν ἔχουσι φωτὸς λύχνου, οὐδὲ φωτὸς ἡλίου· ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. 7 ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. 8 κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. 9 καὶ λέγει μοι, Ὅρα μὴ σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. 10 καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. 11 ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. 12 ἰδοὺ ἔρχομαι ταχὺ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. 13 ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. 14 μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. 15 ἔξω οἱ κύνες, καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος. 16 ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. 17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν. 18 μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· 19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῶν ἁγίων, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. 20 λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, ναὶ ἔρχομαι ταχύ· ἀμήν, ναὶ ἔρχου κύριε Ἰησοῦ. 21 ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. ἀμήν.

FINIS.
ΤΕΛΟΣ

NOVVM hoc testamentum Græcum cum interpretatione Latina de verbo reddita, à CHRISTOPHORO PLANTINO, sumptu & diligentia penè incredibili excusum, BENEDICTVS ARIAS MONTANVS doctor Theologia, atque ad id operis à Philippo II. Hispaniarum Rege legatus, singulis ad unguem examinatis, quidquid in hoc opere Christianæ Reip. exhibetur, approbauit. Datum Antuerpiæ Calend. Decembr. Anno à Christo nato CIↃ IↃ LXXI.

B. Arias Montanus

HANC Noui Testamenti Latinam interpretationem quam ad Græci idiomatis rationẽ, & proprietatem expendit, atque inter Græci contextus lineas describendam curauit D. Bened. Arias Montanus Hispalensis, Philippi II. Catholici Regis legatus, nos infrascripti Theologi, quibus ex eiusdẽ Regis mandato à Louaniensi Academia id muneris commissum fuerat, examinauimus, & ad Græci contextus phrases facilius percipiendas, Latinamque editionẽ vulgatam multis in locis illustrandam, vtilem iudicauimus. Actum Louanij VI. Calendas Aprileis, Anno CIↃ. IↃ. LXXI.

Augustinus Hunnæus S. Theol. Doctor & Professor Regius.
Cornelius Reyneri Goudanus S. Theol. ordinarius Professor.
Joannes Vvilhelm. Harlemius S. Theologiæ Licentiatus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

COMMVNES
ET FAMILIARES
HEBRAICAE LINGVAE
IDIOTISMI,

OMNIBVS BIBLIORVM INTERPRETATIONIBVS, ac præcipuè Latinæ Santis Pagnini verſioni accommodati, atque ex variis doctorum virorum laboribus & obſeruationibus ſelecti & explicati,

BENEDICTI ARIÆ MONTANI HISPALENSIS OPERA.

AD SACRORVM BIBLIORVM APPARATVM.

ANTVERPIÆ
Excudebat Chriſtophorus Plantinus
Prototypographus Regius.
M. D. LXXII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

BENEDICTI ARIAE MONTANI
IN LIBRVM DE HEBRAICIS IDIOTISMIS,
PRÆFATIO.

NEMINI dubium est, quin sacra Scriptura, ob rerum, quas continet, magnitudinem, eiusque, qua perpetuò vtitur, orationis dignitatem, grauitatemque singularem, atque admirabilem verborum dispositionem, difficilis sit, atque attentum, diligentemque requirat lectorem. Veruntamen omnis ea, quæcunque occurrit, difficultas, iis qui hebraicè sciunt, multò minor est, quàm ijs qui antiquissimæ illius linguæ cognitione sunt destituti. Nam, vt de certis singularum linguarum figuris, & schematis (quæ vocant) taceamus, quorum quidem parum elegãtiam, magno licet adhibito studio, in alias linguas conuertere non possis, tum etiam in vnoquoque linguarum genere, dialectorum idiotismi, qui quidem, si è verbo in aliam linguam conuertantur, eam parient difficultatem, quæ, quominus sententia intelligi possit, efficiet: ac præterea eam, in quam transferuntur, linguam, minus politam reddent, & elegantem, cùm tamen in ea, ex qua conuersi sunt, perspicui, maximeque proprij sint. Atque hoc quidem suo veluti, ac singulari quodam iure sibi lingua vindicat Hebraica. quacum, quamuis alia ex antiquis illis linguis, quæ ad nostram vsque ætatem peruenerunt, tum singulorum verborum delectu, figura, variòque ac multiplici idiotismorum vsu comparari possit, est omnino nulla. Adeo enim est copiosa, adeoque communi hominũ sermone culta, vt eas, quas enunciat, res non significare, sed ob oculos ponere, verãq; ac viuam earum imaginem repræsentare videatur. At verò in affectibus exprimendis, tota illa, quantumuis maxima, elegantissimorum poetarum, qui alijs linguis poëmata conscripserunt, facundia, cum huius simplicitate conferri nullo pacto potest. adeo vt, qui hebraica lingua alium loquentem audit, non illud, quod sentit is, doceri, sed ipsas animi affectiones ipsaque præcordia sibi penitus aperiri putet. Harum autem magnarum certè vtilitatum commodo omnino carent ij, qui ad eius linguæ fontes non accesserunt. Quod cum præclare intelligerent ij, qui in eo studij genere sunt versati, peritissimum verò vulgatæ, quam vocant, editionis interpres: bonam eorum idiotismorum partem Latinis vt traderent, omni cura, diligentiaque effecerunt: videbant quippe, non solum quid à Spiritu Dei dictatum; verùm etiam quibusnam modis pronuntiatum sit, obseruari, cognosciquè oportere: atque adeo nullum omnino in Sacris literis apicem, aut tota otiosum esse: sed ex vnoquoque, id modò si attentè consideretur, magnum ad lectores compendium peruenire posse. Atque hæc quidem dum attentius interpretes persequi conantur, inusitatos loquendi modos in alias transferunt linguas: qua ex re non minimum nascitur obscuritatis. quam quidem obscuritatem dum Latini sermonis proprietati temperare cupiunt, ab eius, ex qua conuertunt, linguæ elegantia discedunt: adeo vt non rarò à suscepto negotio desistere cogantur. Quapropter cùm nos in ijs, quæ Philippi Catholici Hispaniarum regis iussu, Bibliijs edita sunt, aliquid præstare cuperemus, quo & doctis, linguarumque peritis satisfacere, atque ijs etiam qui earum linguarum cognitionem non sunt adepti, prodesse possemus; eos veteris Testamenti libros, qui quidem Hebraicè extant, sua lingua edi, atque inter Hebraici cõtextus lineas, in communem omnium studiosorum vtilitatem, Latinam interpretationem deferendam curauimus: ita vt, & Hebraica integra conspiciatur, & Latina interpretatio non tam proprietati Latinorum, quàm ipsi Hebraicæ veritati, quoad eius fieri potuit, respondeat. id quod linguæ Hebraicæ cupidis neque inuisum, neque inutile fore speramus. Vt verò & ijs qui hebraicè sciunt, & ijs qui eius linguæ nullam habent cognitionem, pariter consuleremus, hebraismique tractandi difficultatem molliremus; multorum doctorum hominum laboribus collectam, diligentia verò nostra in compendium collatam, & in ijs, in quibus oportuit, locis, explicatam hebraismorum rationem hoc, quem exhibemus, libello, complexi sumus. quem quidem qui diligenter euoluet; omnium tarum interpretationum, quæ quidem extant, tum verò etiam illius, quæ à nobis de verbo est reddita, intelligentiam, absque vlla difficultate assequetur. At verò vt operis breuitati etiam prospiceremus, Latina idiotismorum interpretatione contenti, exempla omisimus: quorum tamen & librum, & caput, ac versus numerum indicauimus. Cùm enim libri sacri præsto sint, quorum lectio huius operis vsum, atque adiumentum postulat; supernacaneum fuisset ea omnia exempla in hunc locum conferre. Atque hac quidem in re præposterus ordo est vitandus. neque enim ab idiotismorum & phrasium lectione ad Bibliorũ cognitionem, sed contrà à sacræ Scripturæ lectione ac studijs, ad idiotismorum cognitionem, veluti ad Dictionarium, quod consulatur, recurrendum est. Superioribus annis editus fuit à Vuestmonasterio quidã liber, qui, Phrases sacræ Scripturæ, inscriptus est: vtilis is quidẽ, nisi auctoris veneno alicubi infectus simplicibus aliàs lectori, nocere potius, quàm prodesse potuisset. quem F. Laurentius Villa-Vicentius nostrãs, pius ac doctus vir, meliori, tutioríque restitutum lectioni, denuo Antuerpiæ edi curauit. quem librum si quis legerit, magnos se progressus facere sentiet. est enim varius diuersorum auctorum de eadem phrasi sententijs refertus, multiplicique rerum affluentia ornatus. Nostrum autem hoc opus non tam ex interpretum & doctorum virorum placitis, quàm ex simplici hebraici sermonis obseruatione, familiaríque vsu est concinnatum: atque adeo ad eam rem, quam explicandam suscepimus, hoc est, ad sermonis, & idiotismi hebraici cognitionem, in primis opportunum fore arbitramur. Nam, quod ad res, rerumq; significationes explicandas pertinet, ad à nobis in eo libro, quẽ De arcano sermone inscripsimus, abunde est præstitum. Quem quidem conatum, sicut cæteros omnes nostros, non tam ex eius expectatione, reique ipsius comparatione, quàm ex animi nostri studio æstimari, probaríque optamus. neque verò ii sumus, qui nostras lucubrationes solas placere, easque cæteris præferri velimus: sed quicquid à nobis est præstitum, id eam potissimùm ob causam à nobis est elaboratum, vt commun omnium Christianorum vtilitati consuleremus, nostrisq; laboribus maiora ingenia ad aliquid maius his emendãdi, præstandumq; inuitaremus, atq; incitaremus. Nihil enim nobis potest esse optatius, quàm, vt omnes Christiani diuino spiritu afflati, vt suæ genti optabat Moyses, suis etiam hominibus prophetent.

Datum Calendis Martij, M. D. LXXII.

COMMVNES ET FAMILIARES
HEBRAICÆ LINGVÆ IDIOTISMI.

1. INTER ea quæ in singulis linguis animaduersione digna censentur, vnum illud apprime vtile est obseruare quid proprie vocabulum significet, deinde ad quas res per similitudinem transferatur. Vocamus autem similitudinem quamcunque metaphoram, siue analogiam, siue ampliationẽ, comparationem aut rerum ipsarum vel significationum affinitatem. Vt Dominus proprie is dicitur qui suo imperio aliam domat & regit, vel qui domui præest. aliquando verò extenditur ad significandum maritum. præterea præcipuus & summus in vnaquaque arte vel ratione Dominus dicitur. Sic etiam Pater cum eum significet qui alium genuit, pertinet quoque ad significandum summum aliquem in aliqua arte magistrum, ac præsidem collegij, societatis, rei, vel negotij: vt Pater canentium citharæ, (summũ in ea arte & optimum perfectissimumq; cæterorum doctorem, aut inuentorem dexterrimum interpretamur.

2. Verba quoque figuratè assumuntur ad maiorẽ significationis elegãtiam: vt Volare, pro præstantẽ esse in aliqua re vel actione, & celeritate maxima ferri: Stillare pro loqui. Vigilare, pro diligenter curare: Florere, pro ornatu decoreq; magno agere.

3. Epitheti aut adiectiui loco positiuus casus vsurpatur: vt Filius perditionis, filius perditus: Filius mortis, morte dignus aut capitis damnatus iure ipso: Mulier virtutis, pro fœmina strenua & forti.

4. Substantiuis formalibus nominibus adiectiuorum loco materiæ significationis causa Scriptura vtitur. vt, Quoniã iustus Dominus iustitias dilexit: id est iustos. & Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es, id est, iniquos.

5. Interdum sub communi & indefinito verbo aliud intelligitur certum nomen, vel à verbo ipso deductum, vel ex sententiæ ipsius obseruatione manifestè explicandum: vt, Vnam petij à Domino, & hanc requiram, intelligo petitionem. Et nuntiauit illi, subaudio nuntius.

6. Aliquãdo antecedens, pro cõsequenti, aut prius pro posteriori vsurpatur: vt, Sicut mercenarius expectat opus suum, id est mercedem operis, Iob 7. Et emendo eam abs te pro commutatione, id est, pro re aliqua vel pretio: 2 Reg. 24. Et quã dabit homo commutationem pro anima suâ? Matth. 16.

7. Est & Appositionis figuræ vsus cum præpositionibus & sine præpositionibus, maximè cũ posterior Appositionis pars nomen proprium est, exponitq; priorem: vt, Impetum fecerunt in viriam, in Lot. Gen. 19. & Obseruate in puero, in Absalom, 2 Reg. 18. Et carnem cum anima sua, sanguine suo, non comedetis: Gen. 9.

8. His affinis est Anadiplosis quæ maioris significationis emphasis & notationis causa eadem repetit verba: vt, Quoniam ecce inimici tui Deus, ecce inimici tui peribunt, Psal. 92. Et Dominus regnauit, decorem induit, induit Dominus fortitudinem, Psal. 94.

9. Est & Ecthesis non rara obseruatio, quæ vehemẽtem animi angustiam dicentis indicant: vt, Sed tu Domine vsque quo? Psal. 6. Et oculus meus extractus est, & non quiescit, neque intermissiones, Thren. 3.

10. Substantiua nomina pro aduerbijs capiuntur, præsertim adiuncta præpositione. vt, Fecerunt seruire filios Israel in duritia, id est, duriter & grauiter. Exod. 1. Et, In finem dilexit eos, id est, extremè. Iohan. 13. Et absorpta est mors in victoria, id est, victoriosè. Isai. 26.

11. Infinitiuus sæpe pro nomine aut pro gerundio accipitur: vt Comedere, bibere. Hag. 2. paulum sedere, paulum quiescere Prouerb.

12. Nomen substantiuum geminatum in diuerso genere omnem illam naturam in vniuersum complectitur, quamquam speciebus & formis diuersam: vt, Auferet Dominus sustentaculum & substentationem, Isai. 3. Et, Nunquid audire potest seruus tuus cantores & cantatrices? 2 Samu. 19.

13. Nomen Substantiuum geminatum atque posteriori loco pluraliter pronuntiatum, excellentiam significat in suo genere, ac superlatiui latini vim indicat in priori: vt, Sancta sanctorum, id est, sanctissima: Canticum canticorum, id est, præstantissimum canticum. Vanitas vanitatum, id est, ipsissima vanitas vanissima.

14. Duo nomina substantiua simul posita eiusdem ferè significationis, quorum posterius est in genitiuis sese ita exponunt vt prius partem posteriorus indicet: vt, Terra pulueris, Dan. 12. id est, portio puluerus, aut terra minutissima qualis pulus est.

15. Substantiuum nomen repetitum distributionem significat: vt, Septem septem, Gen. 7. id est, ex singulis speciebus septena. Et cepit eos mittere duos duos. Mar. 6. id est binos. Et in valle Sidim putei putei bituminis, id est, vbique putei.

16. Verba siue nomina adiectiua geminata augent sententiam & vehementiori voce pronuntiantur: vt, Contaminatus contaminatus censebitur, Leuit. 13. Cecidit cecidit Babylon illa magna, Apoc. 22.

17. Adiectiua cum verbis constructa Aduerbij naturã admittunt: vt, Non bonum hominem esse solum, Gen. 2. id est, non bene aget homo solus. Et leue est vt sis seruus meus ad suscitandas tribus Iacob. ponam te in lucem gentiũ vt sis salus mea vsq; ad extremum terræ. Isai. 49. id est, Ne leuiter es tu seruus meus vt hoc tantum facias, sed illud etiam facturus es. Et tu Bethlehem Ephratha, parum est quod es in millibus Iudah: ex te enim egredietur qui sit dominator in Israel, id est, non de nihilo est te esse in millibus Iehuda.

18. Collectiuum nomẽ per Syllepsim construitur cũ verbo plurali: vt Dimitte populum meum vt colant me. Exod. 8. Et viderunt omnes Ecclesia, quòd expirasset Aaron, Num. 24.

19. Plurale nomen iunctũ verbo singulari exponitur partitione singillatim: vt, Filia incedit super murò, id est, vnaquæq; vna post aliam. Gen. 49. Musca mortua fatere facit vnguentum, id est, quælibet musca mortua.

20. Pronomina Hebræus sermo in altero casu quã substãtiuum nomen ponunt, cum tamen ad eandem rem vtrumque referatur: vt, Nox illa occupet eam caligo, Iob 3. id est, illam nullam caligo occupet. Et Dominus in cælo sedes eius, id est, Domini sedes in cælo est, Psal. 10.

21. Nominatiuum pronominis, quod postea in alio casu cum verbo repetitum construitur, emphasim habet, & quasi notationem personæ & officij: vt, Ego in via, deduxit me Deus, Gen. 24. id est, Dum ego iter facerem, deductus sum à Deo. &, An tesumando ieiunauerunt mihi ego, Zachar. 7. &, Etiã tu, in sanguine testamenti tui, emisi vinctos tuos de lacu in quo non est aqua, Zachar. 9.

22. Participium præteriti nonnunquam actionem finitam & præteritam atque transactam notat: vt, Qui sedent in sepulchris, & in obseruatu morantur, Isai. 65. id est, In ijs quæ iam obseruari desierunt. Et vidit quod exspectatum esset, Ezech. 19. id est, Quod spectari desitum esset, nihilq; inuisset illa spectatio.

23. Hypallage frequens est in Scripturarum lingua: vt, Et ciuitatem miserunt in ignem, Iud. 1. id est, Ignem in ciuitatem. Et, Ecce misi ad te Naaman seruum meum, vt colligas eum à lepra sua, id est, Lepram eius ab ipso.

24. Coniugationes Verborum considerare operæpretium fuerit, magna enim significatio verbis adiungitur ex coniugatione, nam aut augetur aut minuitur, aut reciprocatur, aut etiam mutatur sententiæ vis: id quod Hebraicè scientibus est apertissimum: atque hactenus tantum cuperem Theologos omneis, imo omnes sacrarum literarum studiosos Grammaticis Hebraicis operam dare, vt vellegere & conuigare singula possent, magnum profectò vsum adepturis: id labor vnius ferè mensis tantum erit; cætera exiguo negotio ex huius apparatu lectione accedent.

25. Tempora Verborum non sunt perpetuò ad amussim obseruanda, nam futura apud Prophetas in Præterito referuntur tanquam rerum futurarum spectatores factos à Deo, quibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

26. *adeo certa erant restituta ac si facta transacta q; res iam fuisset.*
Futuri significatio prætrita. *Futuro vtuntur Hebræi in significatione earum rerum quæ vel perpetuæ sunt, vel secundum naturam, vel secundum ius, aquitatē & decorū ita esse debent. Estq; ea vis Præteriti apud illos in disciplinis quæ apud Latinos Præsentis. Absoluuntur enim verba in disciplinis à tēporis significatione, & rei ipsius siue actionis siue passionis proprietatem certitudinemq; significantid quod Hebræi per futurum tempus fit, multoq; quam Latinis rectius, nam futurum præteriti & præsentis rationes in se continet, quod facile probatur in negatione futuri. Qui enim à principio rerum verè negaret, hoc modo: Homo non erit iniustus, is nimirum cætera tempora negaret verissimè. Homo non fuit iniustus, & homo non est iniustus. At verò, qui à principio negaret hoc modo, Homo non fuit vel non est iniustus, is non continuo sic dicere verè posset: Homo non erit iniustus. Complectitur ergo futurum cætera tempora quibus illud minimè continetur, atque hac ratio ad elegantem & certam multorum locorum explicationem obseruanda diligenter est: maximo vsui futura non modo ijs qui Hebraica, sed ijs etiam qui Latina Biblia legunt, quibus sæpe futurum pro omni tempore est exponendum: vt, Os habent, & non loquentur: Oculos habent, & non videbunt: Aures habent, & non audient: Nares habent, & non odorabunt: Manus habent, & non palpabunt: Pedes habent & non ambulabunt, non clamabunt in gutture suo.*

27. Temporū conuertio. *Illud præterea animaduertendum est vulgatum Hebraicè scientium præceptum, solere præteritum verbum in futurum, & contrà futurum in præteritum conuerti adiunctā vtrique coniunctione, Et: non semper, sed vbi coniunctio illa Hebraice est* VAV *cum vocali* pathaah, *quam* vau conuersiuum *Grammatici dicunt.*

28. *Verba quæ exhortationem vel dehortationem significant, complectiue exponuntur, vt: Ne timeas, id est, Ne frangaris metu, Exod. 13.*

29. *Quædam sunt verba quæ cùm non significent motum, tamen præpositionibus adiunctis cum motu & applicatione exponenda sunt: vt, Accipient ad te vitulum rufflam, id est, Acceptam ducent ad te, Num. 19. Et cepit populus scortari ad filios Moab, Num. 25. id est, Transire ad filios Moab scortationis studio. Et: Prophanasti in terram coronam eius, id est, Prophanando deiecisti, Psal. 89.*

30. Datiuus additus. *Datiuus præter verbi solennem constructionem orationi adiectus, vtilitatis & vsus significationem indicat, vt, Exi tibi de terra tua & de cognatione tua, Gen. 12. id est, Tu solus tibi ad tuamq; vtilitatem migrato istinc. Et ecce Rex tuus venit tibi iustus, Zachar. 9.*

31. Imperatiuus. *Imperatiuus aduerbij demonstrantis aliquando vim obtinet, vt: Vide, odor filij mei sicut odor agri pleni, Genes. 27. Vide, verba tua bona, 1 Sam. 15.*

32. *Non raro Imperatiuus aduerbij loco ponitur iunctus alij verbo: vt Festina exaudi me, Psal. 102. id est, Quàm citissimè vel festinanter.*

33. *Secunda persona Imperatiui præsentis Hebraici sermonis idiomate nonnunquam vsurpatur pro tertia futuri imperatiui. vt: Accipite à vobis leuandum Domino, quisquè spontaneus conferat eum, id est, Accipiant. Exod. 35. Deuolue ad Dominum, liberet eum, id est, Deuoluat ad Dominum, liberet eum.*

34. *Imperatiui in affirmatiuis, & Futuri in negatiuis præceptis vsus est frequentissimus. vt: Honora patrem tuum & matrem tuam. & Non furtum facies, non occides, non concupisces. Negatiua enim præcepta perpetua sunt, omni; tempore obligant, idq; futuro rectè significatur.* 35.

Infinitiuus cū alio verbo tertiæ personæ iunctus, in eandem personam transferri potest vt melius explicetur. vt: Et patres accenderunt ignem, & mulieres ponere pastam, Iere. 7. Et, Quinetiam cerua agri gemuit, & derelinquere, quia non erat gramen, id est, dereliquit. 36.

Idem verbum geminatum priori parte in Infinitiuo sive Gerundio posita, Asseuerationem & vehementiam significat. vt Faciendo faciam misericordiam in te, propter Ionathan fratrem tuum, 2 Sam. 9. Castigare castigauit me Deus, sed morti non tradidit me, Psal. 117. Et venire veniet, & non tardabit, Habac. 2. 37.

Idem Infinitiuus repetitus in oratione negante negationem intendit. vt: Vngendo non vnctus sum, id est, Nequaquam sum vnctus, Dan. 10. Et releuando non releuabunt populum hunc, Mich. 1. 38.

Verba exhortationis, conuocationis, vel monitionis alteri verbo præponi solent studij significandi causa, & per Aduerbium exponuntur. vt: Venite faciamus lateres, Gen. 11. i. Age paremus lateres. Venite & disperdamus eos de terra: id est, Celeriter & contentè atque velociter disperdamus. 39.

Nonnunquam ex duobus verbis prius posterioris antecedens est, vt: Et tu exurgens Domine misereberis Sion, Psal. 102. id est, Surges vt miserearis. 40.

Tertia persona præteriti, & futuri etiam, aliquando impersonaliter exponitur, cū actio ad multitudinem, siue ad perpetuitatem refertur. vt: Quoniam vocabitur remissio Domini, Deut. 15. Et, A sæculo non audita sunt, neque mandata sunt, Isai. 64. 41.

Personarum verbi mutatio in eadem oratione quanquam ad eandem personam vel rem relata, frequens est in sacris libris, maximè verò in carminibus. vt: Deus misereatur nostri, & benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos & misereatur nostri, vt cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum, Psal. 66. Et, Quia pudefient ab arboribus quas concupiuistis, Isai. 1. 42.

Plura verba primæ aut secundæ coniugationis actiua vocis neutropassiuam significationem habent, idq; ex Spiritu sancti interpretationibus docemur. vt: Credidit Abraham Deo, & imputauit illi iustitiam, Gen. 15. hoc est, (vt D. Paulus exponit) Imputatum est illi ad iustitiam, Rom. 4. Et, Vt iustus fias in sermonibus tuis, Psal. 51. Apostolus interpretatur, vt iustificeris in sermonibus tuis, Rom. 3. Et, Absorpsit mortem victoria, Isai. 25. id est, Absorpta est mors in victoriam, ita Paulus, 1 Corinth. 15. Et, Neq; etiam aperiet aurem tuam pro, Aperta erit auris tua, Isai. 48. Et, Aperient portas tuas, pro, Apertæ erunt portæ tuæ. Et: Quia de mercede meretricis collegit, pro collecta est, Mich. 1. Et: Nocter laboris subtraxerunt mihi, Iob 7. id est, Subtracta sunt. 43.

Verba quæ culpæ auctoritatem significant, & Deo attribuuntur qui culpæ auctor nequaquam est, ita exponi debent, vt Deus non actiuè, sed priuatiuè se habeat in ea re ex qua priuatione & subductione Dei, homines in tenebras profundas sese suo ipsorum impetu conijciunt horrendo cum periculo, cum proni ad malum sint ab adolescentia sua, hoc modo exponenda sunt illa: Indurabo cor Pharaonis, Exod. 7. Et, Quare errare facis nos à vijs tuis? Isai. 63. Et, Deus autem huius sæculi excæcauit mentes incredulorum, 2 Cor. 4.

A.

ABono ad malum loqui, Gen. 31, 24 & 2. Sem. 13, 22. pro: blandum siue asperum.
A Boue vsque ad asinum, vsq; ad pecus. Exod. 22, 4. pro: siue bos fuerit, siue asinus siue pecus.
Ab acinis & vsque ad corticem non comedere. Num. 6, 4. id est: siue illud fiat de acinis vuarum, siue de cortice earum.
A facie bus sacerdotum scribere, Deut. 17, 18. pro: Ad exemplar sacerdotum, vel accepto exemplari sacerdotum, eorumque auctoritate.
A Deo vel Domino esse. 1. Par. 5, 22. & 13. 1 Reg. 2, 15. & Ier. 51, 53. id est: Deum auctorem esse & velle.
A Domino e cælis pluere, Gen. 19, 24. Emphatica repetitio, pro: Dominum e cælo pluuiam mittere.
A die in diem, & à mense in mensem. Esth. 3, 7. pro: singulis diebus & singulis mensibus.
A die vsque ad noctem consummabis me, Ies. 38, 12, pro: spacio vnius diei.
A diebus meis. Iob 27, 6. pro: Quamdiu vixero.
A die hac & supra. Hag. 2, 16, 19. pro: ab illo tempore & in futurum.
A facie Dei vel Domini. 2. Para. 34, 27. & Malach. 3, 14. id est: coram Domino. Quò à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam? Psal. 139, 7. pro: Quomodo spiritum tuum & conspectum latebo? Spiritu qui est a facie mea. Ies. 57, 16. pro: à me immissus. Vide Facies & Spiritus.
A facie. Psal. 102, 11, & 18. Ier. 41. 9. id est: ob vel propter.
A filijs hominum. Psal. 21, 11. pro: ex hominum numero.
A fine quadraginta dierum. Num. 13, 26. pro, Exactis quadraginta diebus.
A longe. Ies. 25, 1. id est: A longinquo tempore vel ante multa tempora.
A masculo ad fœminam. Num. 5, 3. pro: tam masculos quam fœminas.
A magno & vsque ad parvum. Est. 1, 20. pro: Tam maiori quàm minori. & sic 1 Sem. 30, 19. Non deesse à parvo & vsque ad magnum: id est: Neque parvum neque magnum.
A puero ad senem. Gen. 19, 4. pro: tam pueri quàm senes.
A viro & vsque ad mulierem, 2. Sem. 6, 19. pro: tam viris quàm mulieribus.
A non sicut tu. Ier. 10, 6. pro: Ex eo quòd non est tibi similis.
A tergo non recedere, Ier. 32, 40. id est: Beneficijs prosequi non desinere.
A celsitudine eius non potero erui. Iob 31, 23. Id est, propter maiestatem vel excellentiam eius.
A voce gemitus mei. Psal. 102, 6. Id est: præ gemitu meo. & sic de similibus.
A seculo. Prou. 8, 23. pro: A principio ab initijs terræ. vide Seculum.

Ab.

Ab homine vsque ad animal. Num. 3, 13. pro: tam ex hominibus quàm ex animalibus.
Castrametari domui ab exercitu & à transeunte. Zach. 9, 8. est: per circuitum eius castra locare, ne lædatur ab aliquo exercitu, aut à transeuntibus.
Ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes. Ies. 33, 3. vel ob sublimitatem tuā, seu celsitudinem.
Ab heri. Vide Heri.
Ab homine ejicere. Dan. 4, 29. pro: A commercio hominum.
Ab seu Ex ipso Iesa. 18, 2, 7. pro, Iam inde à suo exortu, vel ab ipso egressu ex Ægypto, ab eo tempore.
Ab Oriente & ab Occidente Iof. 11, 3. sub. habitans.

ABBREVIARE.

Abbreuiari anima. Num. 21, 4. & Iud. 10, 16. est, Angustijs affici & à longanimitate recedere.
Abbreuiati manu, 2 Reg. 19, 26 Iesa. 37, 27. pro: Imbelles, imbecilles siue infirmi effecti sunt.
Nunquid manus Domini abbreuiata est? Num. 11, 23. Id est: Nunquid Domini potentia est imminuta? sic Esa. 50, 2 & 59, 1.
Abbreuiari spiritu, Iob 21, 4 Mich. 2, 7 est, præ angustia animum despondere: & minorem contemptioremque fieri.

ABIRE.

Abire in viam vel per viam, Gen. 32, 1 & 1 Sem. 24, 8. est, Cœptū iter pergere.
Abire in terram, Gen. 36, 6. pro: Ad regionem aliam longius concedere.
Et dixit: Abi, aliàs vade Daniel, Dan. 12, 9. Quasi dicat: Sufficiat hoc tibi, ne vltra inquitas.
Vocauerunt eos, sic abierunt à facie eorum. Ose. 11, 2. pro: Vt illi vocabant, ita isti terga illis obuertebant.
Abeunt aquæ. vide Eo is.
Panem abire de vallis. 1 Sem. 9, 7. pro, cibum deficere.
Abire in consilijs. Ierem. 7, 24. pro, Pertinaciter sua sequi consilia.
Abire per viam cordis. Iesa. 57, 17. est, quicquid cordi gratum est, facere.
Abire post duritiem cordis. Ier. 9, 14 Id est: obstinatè libidini cordis obsequi.
Abire post vaniratem & idola: vide Eo, & ambulo.
Abire eundo, 2 Sem. 3, 24. pro, securum nihilque sibi metuentem redire.

ABIECTVS.

Abiecti gentium, Iesa. 45, 20. pro, Inter gentes abiectissimi.

ABIES.

Esse vt abies virens Ose. 14, 9. est, vt altus & sublimis imperium habere, & potestati non subiacere.
Ludere in omnibus lignis Abietum 2 Sem. 6, 5. pro, Omnibus instrumentis musicis, quæ fieri soleb ant ex lignis abiegnis.
Abietes tremere, Nach. 2, 4. per translationem significat, principes contremiscere, vel hastas abiegnas esse venenatas.

ABLACTARE.

Silere facere animam sicut ablactatum Psal. 131, 2. Id est, Compescere, quietumque animum reddere, omnia exspectando à Deo, perinde ac à matre sua nuper ablactatus puer exspectat, quum ex se nihil possit.

ABOMINARI.

Non abominabitur anima mea vos. Leuit. 26, 11. id est: Non dedignabor apud vos habitare.
Abominando abominatus est populum suum Israel Dauid, 1 Sem. 27, 12. pro: Omnino sordidè illi gens Israelitica.
Abominatio Ægyptiorum, omnis pastor pecudum, Gen. 46, 34. id est: Ægyptij omnem pastorem omnū detestantur. Sic Leuit. 11, 10. Abominatio erunt vobis. mox seipsum exponens, dicit, de carne eorum non comedetis.
Abominatio Domini est. Deut. 7, 25 & 17, 1. pro, Dominus detestatur & abominatur illud. & sic de alijs. vt, Septem sunt abominationes animæ eius. Prou. 6, 16. pro, Septem abominatur ipse.
Abominationem Domini quam habet odio, dijs facere. Deut. 12, 31. pro, Id quod maxime detestatur Dominus, Dijs seruiendo perpetrare.
Abominationes facere valde, 1 Reg. 21, 26. est, Facta scelerata & valde abominanda patrare.
Proijcere super aliquem abominationes. vt Nach. 3, 6. Est turpem & fœdum illum reddere.
Abominatio Ammonitarum 1 Reg. 11, 5. id est, Idola. & sic de multis alijs.
Terram ponere in abominationem, Ier. 2, 7. est, In ea idola colere.
Facere iuxta abominationes Gentium, 2 Reg. 21, 1. est, Non aliter quàm gentes abominanda facere, siue ritu Gentium idola colere.

ABSCINDI.

Abscindi ab ouili pecus, Hab. 3. 17. & Abscindi virum à throno 1 Reg. 9, 5. pro, Auferri, & è medio tolli.

ABSINTHIVM.

Comedere facere absinthium, & cibare absinthio, Ier. 9, 15 & 23, 15. pro, Affligere.

ABSCONDERE.

Abscondere à consilio malignorum, Psal. 64, 3. & à flagello linguæ Iob. 5, 21. pro Protegere & tutum reddere.
Abscondis eos in abscōdito faciei tuæ, Psal. 31, 21. pro, Statuis illos ante faciem tuam, vbi sunt tanquam in abdito, & latibulo tutissimo. & sic, Abscondet in abscondito tabernaculi sui, Psal. 27, 5. & alia eiusmodi.
Abscondi virum à facie suo Gen. 31, 49. pro, Discedere alterum ab altero.
Verbum siue rem abscondi ab aliquo. 1 Reg. 10, 3. 2 Sem. 18, 13. & quæ sunt eiusmodi. pro, Rem eum latere. & Abscondere quid ab aliquo Ios. 7, 19. 2 Sem. 14, 18. est, eum celare.
Nunquid abscōdetur à Domino quidquam? Gen. 18, 11. pro, Latebit aliquid Dominum, vel erit difficile?
Abscondere se à boue aut agno errante,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deut. 22,1.est, Simulare se illum non videre.
Bonum abscondere, Psal.31,20. pro, Seponere, recondere.
Cor abscondere ab intelligentia, Iob 17, 4. pro, Communi sensu priuare.
Abscondere se à facie Dei, Gen. 4, 14. est, Coram eo non apparere.
Abscondere dolorem ab oculis, Iob 3, 10. Id est, Efficere vt non videant molestias.
Abscondere oculos suos à viro dãte de semine suo Molech. Leuit. 20,4. est, Conniuere & eum occidi non curare.
Ne abscondas à me præcepta tua, Psal. 119,19. id est, Ne permittas vt ego desistuar doctrina legis tuæ.
Abscondita est via mea à Domino, Iesa. 40, 27. pro, Latet Deum quid agam, mores meos & consuetudines ignorat.
Viro cuius via abscondita est, Iob 3, 23. id est, Qui nescit qua via incedere debeat propter afflictiones.
Habitare in abscondito Altissimi, Psal. 91,1. id est, Sub præsidio Dei manere.
Abscondito tuo implebis ventrem eorum, Psal.17,14.pro, Opibus quæ à te proficiscuntur, & in thesauro tuo sunt reconditæ, explebis desiderium eorũ.
Abscondere in abdito suo iniquitatem suam, Iob 31,33. pro, Apud se.
In absconditis impetere sagittis, Psal. 64, 5. pro, Occultè & ex insidijs iaculari.
Consiliati sunt super absconditos tuos, Psal. 83, 4. id est, Aduersus hos quos protegis, vel qui à te deserti videntur, quum tamen eos protegas, machinati sunt.
Sit super vos absconsio. s. illorum deorum, Deut. 32, 38. id est, Vos protegant.
Et ibi absconsio fortitudinis eius. s. reuelata est, Habach.3,4. id est, Fortitudo Domini quæ antea tecta fuerat, eo loci detecta est.

ABSQVE.

Absque iniquitate in manibus meis, 1 Par.12,17.pro, Quũ nullam iniquitatem admiserim.
Sic, absque prænaricatione mea, & absque peccato meo, Psal. 59,4.5.

ABSTERGO.

Abstergam Ierusalem sicut abstergit quispiam scutellam, 2 Reg.21,13. pro, Repurgabo ciuibus suis.

ABSIT.

Absit, non motteris, 1 Sem. 20, 2. pro, Prohibeatur à te. sic Ios. 22, 29. Absit nobis à nobis.
Absit mihi à Domino, 1 Sem. 26, 11 & ibid. 24, 7 & 1 Reg. 21, 3 & eiusmodi multa: pro, Auertat Dominus, prohibeat, ne permittat.

ABVNDANTIA.

Abundantia otij fuit ei, Ezech.16,49.id est, In prosperitate rerum omnium, secura, & omnis curæ expers vixit.

ABYSSVS.

Et tenebræ (erant) in superficie abyssi, Gen.1,2. id est, Tegebant immensam aquarum profunditatem.

Benedicet te benedictionibus abyssi cubantis subtus, Gen.49,25.id est, Habitare faciet te in terra fertili: vocatq; benedictiones abyssi, fructus qui ex profunditatibus terræ superne ascendũt.
Iudicia tua abyssus multa, Psal. 36,7. id est, Profunda valdè & inscrutabilia. Vide Vorago.

ACCEDO.

Accedere ad propinquam, Leuit. 18,6. ad vxorem, Deut.22,14. pro, Rem habere cum ea.

ACCINCTVS.

Ne laudet se accinctus sicut discinctus, 1 Reg.20,11. id est, Is qui iam primum ensem accinxit, inturus prælium ne glorietur perinde atque is qui adepta victoria soluit zonam in qua est ensis. q. d. ne canat triumphum ante victoriam.
Congregare se ab omni accincto cingulo, 2 Reg.3,21. pro, Ab ea ætate in qua primùm gestare solent ensem.
Exultatione colles accinxerunt se, Psal. 61,13. pro, Superuestiti sunt lætis viribusq; herbis.
Accinxisti me lætitia, Psal. 30,12. Vide Saccus.
Accingere fortitudine, Psal.18.33.Prou. 31,17.Fortem & robustum reddere, & fortitudine accingi, Psal.65,7 fortem esse.
Debiles accincti sunt robore 1 Sem. 2, 4 pro, Viribus superiores facti sunt.

ACCIPERE.

Accipere aliquam, 1 Par.2, 19, 21. i.ducere eam in vxorem.

ACCVMBERE.

Accumbere, dormire, euigilare, Psal.3, 6. pro, Dõmino protegente summa tranquillitate & securitate frui.
Semitam meam & accubitum meum ventilasti, Psal. 139,3. id est, Iter quo gradior, & locum in quo recumbo exploraſti, palamq; fecisti.
Nec rapias accubitum iusti, Prou.24, 15. pro, Cubile eius, locum in quo solet habitare.

ACERVVS.

Congregare, sicut aceruum, aquas maris, Psal. 33,7.pro, Aquas in vnum conglobare & condensare.
Posuerunt Ierusalaim in aceruos, Psal. 79,1.id est, Redegerunt eam in aceruos ruinarum.
In maxilla asini aceruum aceruorum percussi, Iud.15,16.id est, Homines occisos aceruatim proieci.
Ingredieris in senectute in sepulchrum sicut ascendit aceruus in aream in tẽpore suo, Iob 5, 26. q.d. Non morieris ante mortem naturalẽ, sed senex.

ACETVM.

Sicut acetum dentibus, & fumus oculis, sic piger mittentibus illum, Prou. 10,26. q. d. Non secus ac acetum & fumus officiunt, illud quidem dentibus, hic verò oculis: ita piger pigritia sua ijs qui mittunt illum, est detrimento.

ACIES.

Instructores aciei 1 Par. 12, 38. pro, In acie structa pugnantes.

ACVERE.

Acuere oculos contra aliquem, Iob 16, 9. est, Terribilibus oculis eũ intueri.
Acutiores lupis vespertinis, Habach.1,8 id est, rapaciores.

AD.

Ecce ego ad ceruicalia vestra, Ezech. 13, 20.pro, En ego de puluillis vestris hoc vobis prædico.
Ad lites & cõtentionem ieiunare, Iesa. 58,4. id est, Maius otium vacandi litibus quærere.
Ad sonitum fistularum voraginem vocare, Psal. 42,8. est, Voraginem eundem strepitum edere, quem emittunt fistulæ.
Præcepit præcepta Dominus Moſi ad filios Israel, Leuit. vltimo versu vltimo. pro, Vt exponeret illa filijs Israel.

ADAMAS.

Cor suum posuerunt adamantem, ne audirent legem, Zach. 7, 12. id est, Obstinatè in animo suo constituerunt verbis legis non velle parère.
Vt adamantem, fortiorem silice dedi frontem tuam, Ezech. 3, 9. id est, Vt adamas durior est silice: sic constantiã tuam fortiorem reddidi, pertinacia illorum, sub. Israelitarum.

ADDERE.

Addere ad audiendum, Deut.5,25.pro, Iterum audire.
In anno quinto comedetis fructũ eius, vt addere faciatis vobis prouentum eius. Leuit. 19,25. pro, Vt multiplicet vobis Deus, &c.
Addere adhuc ad loquendum, Iud.6, 37. Et addere adhuc ad interrogandũ 1 Sem. 23, 4. Item non addere vltra conspici, Iud. 13, 21. pro, Rursum inquisi, Iterum interrogare, non posse apparere: & sic de cæteris.
Addiderunt amplius odio habere eum, Gen. 37,5.pro, Maiore odio prosecuti sunt eum.
Addere centum vicibus 1 Par. 21, 3 id est, Centuplo maiorem reddere.
Sic faciat mihi Dominus & sic addat, Ruth. 1, 17. 1 Sem. 20, 13. 2 Sem. 19, 13. & plura alia. pro, Dispeream, vel hæc & talia inferat in me Dominus, si, vel nisi; semper enim aliquid subauditur.
Addite annum super annum, & agentes iugulent, Iesa. 29,1. pro, Elapsis paucis annis.
Additum est bellum esse, 1 Sem. 19, 8. motum est rursus bellum.
Audiet sapiens, & adder doctrinam, Prou. 1, 5. pro, efficietur doctior.
Addidit Saul timere à facie Dauid amplius 1 Sem.18,29.magis ac magis sibi timuit à Dauide.
Addent mites in Domino lætitiam, Iesa. 29, 19. pro. Magis quàm antea lætabuntur in Domino.
Addere peccatum super peccatum Iesa. 30,1.
Addere prauitatem ibid. 1,5. & addere fornicationes, Ezec. 23,14. & si quæ sunt eiusmodi, pro, Subin, de magis ac magis

magis peccare, praua & nefaria opera prioribus alijs superaddere.
Addidisti sapientiam & bonum super famam quam audiui 1 Reg.10,7. pro, Sapientia & bonitas tua superant famam quam audiueram.
Addidi sapientiam super omnem qui fuit ante me in Ierusalaim, Eccle.1,16. id est, Comparaui mihi sapientiã amplioremquam habuerũt qui me præcesserunt. & ibid. vers. vltimo. Qui addit scientiam, addit dolorem, q. d. qui auget scientiam, simul auget quod eum crucietvel qui conatur admodum sapiens fieri, id non consequitur sine graui labore & animi molestia.
Non addetis vt detis paleam, Exod. 5, 7. pro, posthac non estis daturi. & ita de similibus.
Addidit Abraham & accepit vxorem, Gen. 25,1. pro, Abraham aliam duxit vxorem.

ADDVCERE.

Adducere oblationem Domino, Gen. 4,3.4.pro, Offerre Domino.
Nunc adduxi illam alias illud, & erit ad desolandum? Iesa.37,26. pro, Nunc huc vsque illam perduxi vt desolaretur? vel vt destrueret, s. ciuitates munitas.
Vox adducentium confessionem in domum Domini, Ierem.33,11. id est, Eorũ qui bene precaturi & gratias acturi Domino, ædem sacram adeunt.
Ecce adduco super te malum 1 Reg.21, 21.Ierem. 19,3. id est, En ego prædico me tibi illaturum mala.
Adducã vos in vinculo fœderis, Ezech. 20,37. pro, Feriam vobiscum fœdus.

ADEPS.

Clausit se adeps propter ferrum, Iud.3, 23. id est, Ne adeps egrederetur, ferrum adactum continuit.
Adipe suo clauserũt corpus suum: Psal. 17,10. id est, Præ pinguedine, corporis sensus & meatus sibi præclusere.
Operuit impius faciem suam adipe suo, Iob 15, 27. pro, Deditus delitijs bene curauit cutem suam.
Adducere oblationem de adipe pecudum, Gen. 4,4. est, Pinguissimas greges oues offerre.
Educare de adipe cuiusque rei, Numer. 18,29. est, Optimam quamque partem offerre, nomine enim adipis, vel pinguedinis, optimum quodque intelligũt Hebræi. sic: Adeps granorum tritici, Deut. 32,14. Adeps frumenti: Psal.81,vltimo & Psal.141,14.significat florem farinæ, vel optimum & præstantissimum in tritico. Vide Pinguedo.

ADHÆREO.

Non adhærere manui quidquã de anathemate, Deut.13,17.pro, non reseruare apud se quicquam.
Animam pueri adhærere, Psal.119,25. id est, non parum abesse quin ad sepulchrum deferatur.
Animam adhærere alicui, Gen. 34, 3. Psal. 63,9. est, Eum vehementer adamare.
Adhærere mulieribus alienigenis amãdo 1 Reg. 11, 2.est, Se totum, eis seruiendo, mancipare.
Lepra Nahamã adhærebit tibi 2 Reg. 5, 27. id est, Lepra incurabili, qualis fuit Nahami, laborabis.
Adhærere Bahal-peor: Psal. 106, 28. pro, Iugiter eius cultui addictum esse.

ADHVC.

Quoniam adhuc visio in dies, Dan. 10, 14. pro, Quia hæc visio adhuc pertinet ad dies (illos). vel, Nondum defecerunt visiones de ijs quæ tunc euentura sunt.
Adhuc tres dies, & reuertimini ad me 2 Paral.10,5.pro, Transactis tribus diebus adeste.
Adhuc remanent sexaginta quinq; anni, frangetur Ephraim: Iesa.7,8. id est, Sexagesimo quinto elapso. Et sic de alijs.
Adhuc modicum, & lapidabunt me: Exod. 17,4. id est, Si res paulo magis processerit, vel post breue tempus. sic Osex 1,4. & alibi.
Adhuc est quis tibi hic? Gen.19,12.pro, Habes in hac ciuitate præterea aliquot tuos?

ADIICIO.

Non adijciet vt veniat per te vltrà incircumcisus, Iesa.52,1. pro, Non veniet in te posthac.

ADIMPLEO.

Nõ adimpleuit vt iret post Dominum, sicut Dauid, &c.1 Reg.11,6. i.e est, Nõ permansit in vero Dei cultu cuius studiosus Dauid fuerat.

ADIVRO.

Adiurando adiurare 1 Sem.14,28. pro, Seriò adiurare.
Det Dominus te in maledictionem & in adiurationem, Num. 5, 21. id est, Te reddat execrandam.

ADIVTORIVM.

Posui adiutorium super potẽtem, Psal. 89, 20. pro, Constituì Dauidem fortem, vt auxilium ferat populo meo.

ADOLEO.

Adolere de fermento confessionem, Hamos.4,5.id est, incendere incensum gratiarum actionis seu confessionis, in oblatione in qua offertur panis fermẽtatus.
Faciebant malũ in oculis meis ab adolescentia sua, Ierem.32,30. id est Tempore quo fuerunt in deserto.
Sustinere opprobrium adolescentiæ, Ierem. 31,19. pro, Pœnas scelerum in adolescentia admissorum, luere.
Vxor adolescentiæ alicuius, Malach. 2, 14, 15. ea est quam quis adolescens in vxorem duxit.
Quæ relinquit ducẽ adolescentiæ suæ, Prou. 2,17. id est, maritum.
Plange super maritũ adolescentiæ tuæ, Ioel. 1,8.id est, qui te adolescentulam duxit.

ADVENA.

Peregrini & aduenæ vos estis apud me, Leuit. 25,23. declaratur ex præcedentibus. Dixit enim: Terra non vendetur absolutè, quia mea est, & vos aduenæ. q. d. haudquaquam ius vobis est, apud me reputatis vt aduenæ terram quæ mihi soli competit, absolutè vendere.

ADVERSVS.

Esse aduersus aliquem vndique in die mali, Ierem.51,2. est, Eum inuadere & oppugnare.

ÆDIFICO.

Ædificare costam in mulierem, Gen.2, 22. pro, Ex costa mulierem creare.
Adhuc ędificabo te, & ædificaberis, virgo Israël, Ierem.31,2.pro, Restituam te in pristinum statum ex captiuitate.
Destruere & non ædificare, Psal. 28, 5. est, Sine spe futuræ restaurationis perdere.
Si conuersus fueris ad Omnipotentem, ædificaberis, Iob 22, 23. id est, Quam habuisti facultatẽ rursum assequêris.
Ædificabuntur in medio populi mei, Ierem. 12,16. pro, Feliciter agent cum populo meo.
Ædificati sunt facientes impietatem, Malach.3,15. id est, In summa prosperitate vixerunt. Improborum verba.
Ædificare domum firmam 1 Reg.11,38. pro, Longo tempore permansuram familiam.
Ædificare domum fratris, Deut. 25, 9. est, Liberos, qui nomine fratris dicantur, procreare.
In sæculum misericordiam ædificari, Psal. 89,3. pro, Instar ædificij summa arte constructi, durare.

ÆGROTO.

Ægrotare fecit, Iesa.53,10.pro, Cruciatibus affecit.
Ægrotantibus ipsis, Psal.35,13. pro, Aliquod incõmodum vel tristitiam perferentibus.
Propterea non ægrotasti, Iesa.57, 10. pro, Ideo via illa minimè tibi fuit molesta.
Mortibus ægrotantium mori, Ier.16,4. id est, Morte confectorum fame.

ÆNEA.

An caro mea ænea? Iob: 6,12. q. d. an æneus sum ego, vt tãta perferre queã?

ÆNIGMA.

Aperire cum cithara ænigma, Psal.49, 5. est, Cithara qua cantica decantantur, canere res arduas.
Ænigmaticè loqui ænigma, Iud. 14,12: Ezech. 17,2. pro, Ænigma proponere.

ÆQVVS.

Non est æqua via Domini, Ezech. 18, 25.29 & 33,16. pro, Non præbet se æquum Dominus.
Æquitas non potuit ingredi, Iesa.59,14.s. Congregationem nostram.
Oculi tui videant æquitates, Psal. 17,2. pro, Declara & pronuncia quæ recta sunt.

ÆS.

Terra sicut æs, Leuit.26,19.quę nullum producit fructum: & ærei cæli, Deut. 28,23.qui rorem non demittunt.

ÆSTAS.

Versus est viror meus in siccitates æstatis, Psal. 32,4. perinde succus meus exaruit, atque vehementi æstate humor deficeatur.

ÆSTIMO.

Æstimare facere terram vt det argen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum, 1 Reg. 23,35. pro, Imponere terræ tributum.

ÆSTVS.

Sicut æstus in loco sicco, sonitum alienorum humiliabis: sicut æstus in umbra nubis, propago fortium humiliabitur, Iesa.25,5. id est, alienos tumultuantes compesces, velut æstus frangit transeuntem, qui quò confugiat, in loco torrido & arenti non videt; & vti calor accessione nubis remittitur, sic ferocia superborum domabitur miseris.

AFFERO.

Afferte Domino gloriam & fortitudinem, Psal.29,1. est, Laudem gloriæ eius tribuere, eumque fortissimum consiteri.

AFFLICTIO.

Septem diebus comedes cum eo infermentata, panem afflictionis, Deut.16 3. q. d. monimenta afflictionis quam pertulistis in Ægypto, & anxiæ noctis in qua egressi estis ex ea.

Affligetis animas vestras, Leuit. 16,29 & 23,27. pro, Ieiunabitis.

Omne iuramentum ligaminis vt affligat animam, Num.30,14. pro, Omne promissum quo se, ad affligendam seipsam, iuramento constrinxit.

Affligite eas, Iud.19,24. & concubinam meam afflixerit cap.20,5. pro, Constuprate eas, compresserunt eam.

AFFLVENTIA.

Affluentiam marium sugent, Deut. 33, 19. pro, Mercibus marinis abundare.

AGER.

In agro Moab, Gen.36,35. pro, In regione Moabitarum.

AGGER.

Succidite ligna & effundite iuxta Ierusalem aggerem, Ierem. 6, 6. id est, Ex multa lignorum materia magno aggere constructo muros eius superate.

AGGRAVO.

Aggrauare cor, 1 Sem.6,6. est, Peruicacem & obstinatum esse.

Aggrauare iugum, 1 Reg. 12, 4, 10, 14. pro, Grauissimum iugum imponere.

Die ac nocte aggrauabitur super me percussio tua, Psal.32,4. pro, Ingrauescet, indurescet.

Aggrauetur opus super viros, Exod. 5,9. pro, Obruantur laboribus.

Aggrauatum est prælium contra Saul, 1 Sem.31,1. pro, Omus prælij versum est in Saulem.

AGNOSCO.

Agnoscere faciem in iudicio, Deut.1,17 est, Delectum personarum habere, ex vultu iudicare.

AHAH.

Ahah diei, Ioel. 1,14. pro, Heu dies in-

ALA. (felix.

In penetralibus cubilis tui ne vilipendas diuitem, quia auis cælorum ire faciet vocem, & habens alas annunciabit verbum, Eccl. 10,20. id est, Quoniam fama malum quo nõ velocius vllum, celeriter instat auis volantis sermones tuos deferet.

Non sunt qui mouere alam, & aperiret os & garriret, Iesa. 10,14. pro, Qui vel conaretur tantum prohibere, & verbis contradiceret.

In vmbra alarum tuarum absconde me, Psal. 17,8. pro, Sub protectione tua me recipe. & sic de cæteris.

Eleuaui vos super alas aquilarũ, Exod. 19,4. pro, Tuli vos in humeris meis, vt aquila portat pullos suos in alis.

Alæ Solis, Malach.4,2. pro, Radij.

O terra vmbræ alarum, Iesa. 18,1. id est, O terra classium velis opaca.

ALBESCO.

Si fuerint peccata vestra tamquam coccinum, veluti nix, albescent, Iesa.1, 18. id est, Si pœnitentia ducti resipueritis, quamuis magis quã coccinum peccata in vobis appareant, & inhæreant, nihilominus gratiam consecuti, niue eritis cãdidiores, id est, mũdi.

Non tunc facies Iahacob albescet, Iesa. 29,22. id est, Cùm hoc acciderit, timor non expallescet, alij pudore.

ALIENO.

Alienare se retrorsum, Iesa. 1,4. id est, Retrocedere.

Alienum se ostendere alicui, Gen.42,7. est, Aliam præ se ferre personam.

Ascendere facere sussimentum alienum, Exod.30,9. pro, Aliud quàm iusserit Dominus offerre.

Sicut euersio alienorum, Iesa. 1,7. pro, Quæ sit ab alijs.

Alienare locum, Ier. 19,4. est, Prophanare illum.

ALIENIGENA.

Omnis filius alienigenæ non comedet ex eo, Exod. 12,44. id est, Extraneus, alienus à Iudaica religione.

ALLEVIO.

Alleuiare manum ab aliquo, 1 Sem. 6,5. est, Desistere illum affligere, aut saltem leuius.

Ad alleuiãdum aliquem ferre cum eo, Exod.18, 22. est, Partem oneris illius in se recipere.

ALLIGO.

Ipse dolere faciet, & alligabit, Iob 5,18. pro, Medebitur: q. d. fasciis more chirurgi vulnus obligabit. & sic de multis alijs locis.

Alligare principes secundum animam suam, Psal. 105,22. id est, Ad animi sui votum & sententiam tenere eos deuinctos & subditos.

ALTARE.

Replebunt se tamquam anguli altaris, Zach. 9,15. id est, Tanquam anguli altaris ad quos victimarum sanguis effunditur, inimicorum suorum sanguine replebuntur.

ALTVS.

Domus ista quæ est altissima, 1 Reg. 9, 8. pro, In summo honore.

Super altitudinem agri, Iud. 5, 18. in cãpo eminente, id est, Aperto marte.

In altitudine sunt iudicia tua corã eo, Psal.10,5. id est, Longius à se remota tua iudicia putat esse, quam vt de eo sumas supplicium.

Solij gloriæ, altitudo à principio, Iere. 17,12. pro, Solium Dei gloriosi fuit ab æterno.

Visitabo super gloriam altitudinis cordis eorum eius, Iesa. 10,12. id est, Poniam illum propter fastum & superciliũ.

Propter eam in altitudinem reuertere, Psal.7,8. pro, Conscende tribunal vt iudices.

AMARVS.

Dimitte eam, quia anima eius amara est ei, 2 Reg. 4, 27. pro, Est mœstissima.

Ne fortè attingant vos viri amari animo, Iud. 18,25. id est, Animo concitati, aut iracundi. & sic illud 2 Sam. 17, 8.

Plangent super te in amaritudine animæ, Ezech.27,31. pro, Planctu amaro.

Scribis contra me amaritudines, Iob 13, 26. pro, Flagitia dolorem parientia.

Fletus amaritudinum, Ierem. 31,15. pro, Amarus. & sic de cæteris.

Cum amaritudinibus comedere agnũ, Exod.12,8 & Num.9,11. id est, Cum herbis amaris.

AMATOR.

Omnes amatores tui obliti sunt tui, Ierem. 30, 14. id est, Amici qui prius præ se ferebant te amare.

ABOMINATIO.

Abominatio Domini sunt etiam ambo. Prou.20, 10. pro, Vtrumque abominatur Dominus.

AMBVLO.

Ambulare sensim, 1 Reg. 21,27. more lugentium ac mœrentium.

Ambulare facere, Iesa.63,12. pro, Deducere. & ita de multis alijs.

Omnibus diebus quibus ambulauimus cum eis, 1 Sem.25,15. id est, Quamdiu cum eis versati sumus. & sic: Ambulare in aliquo loco, 1 Sem.30,31. & Thren.5,18. versari in eo.

Detur pueris qui ambulant ad pedes domini mei, 1 Sem. 25,27. pro, Qui tibi famulantur.

Quinque puellæ eius ambulabant ad pedes eius, 1 Sem. 25, 42. pro, Pedite quæ eius.

Ambulabo in medio vestri, Leuit. 26, 12. id est, Adero vobis. ac si dicat, ibi vertatis solum, ego quoque versum.

Ego ambulaui coram vobis ab adolescentia mea, 1 Sem.12,2. id est, à puero Remp. vestram moderaui.

Ambulauit absque desiderio, 2 Par.21, 20. pro, Vixit inglorius, nullum sui desiderium relinquens.

Ambula in conspectu meo & esto perfectus, Gen. 17,1. Et ambulauerunt coram me in veritate, 1 Reg.2,4. pro, Vitam ducito integerrimam. Et veritatem ante me coluerunt. & sic de alijs.

Vt ambulem coram Deo in lumine viuentium, Psal. 56,14. pro, Vt vitam meam inter mortales ad Dei arbitrium componam.

Domus tua & domus patris tui ambulabunt coram me in seculum, 1 Sem. 2, 30. pro, Fungentur semper officio summi sacerdotis in tabernaculo meo. & ibid. vers. 35. Ambulabit coram Christo meo omnibus diebus. pro, Fungetur sacerdotali mu-

nere coram rege quem constituero.

Et ambulauit Chanoch cum Deo, Genes. 5,22. pro, Adhæsit & assuefecit se cultui Dei.

Vidi cunctos viuentes ambulantes sub sole cum puero secũdo qui stabit pro eo, Eccl.4,15. pro, Fauentes filio regis successuro patri.

Si ambulaui cum mendacio, Iob 31, 5. id est, Si vanitatem sectatus sum.

Beatus vir qui non ambulauit in consilium impiorum, Psal.1,1. pro, Qui non adfuit consilio eorum, vel est illud secutus. sic cætera similia.

Domine in lumine tuo ambulabunt, Psal. 89, 16. id est, Bonitatem, gratiam & virtutem tuam sentient.

Neque ambulaui in magnis neq; in mirabilibus supra me, Psal. 131,1. pro, Neque res arduas aggressus sum, nec tentaui aliquid quod esset supra vires meas.

Quia omnes populi ambulabunt vnusquisque in nomine Dei sui, & nos ambulabimus in nomine Domini Dei nostri, Mich. 4, 5. pro, Colent idola sua, sed nos Dominum Deum colemus.

Ambulare in peruersitate oris, Prou.6, 12. pro, Mentiri, & mendacio assuetum esse.

Ambulare in statutis gentis alicuius, Leuit. 20,23. pro, Viuere iuxta mores illius.

Ambula in vijs cordis tui, Eccl. 11,9. pro, Fac quicquid animo tuo lubescit.

Ambulauit per viam regũ Israel, 2 Reg. 8,18. pro, imitatus est vel sequutus mores & studia. & sic de multis alijs.

Qui ambulant post spiritum suum, Ezech. 13,3. id est, Qui sectantur suas cogitationes.

Ambulare & crescere, 1 Sem.2,26. pro, Subinde magis ac magis crescere, vel promouere annis & bonitate, famaq; bona crescere.

Iustitia ante eum ambulabit, Psal.85,14. id est, Homines colent iustitiam ita vt Deo probentur.

AMEN.

Et dixit: Amen, 1 Reg. 1, 36. pro, Ita fit, vel veritas s. sit, firmetur. & ita de alijs.

AMICIO.

Amicire amiciendo, Iesa. 22, 17. pro, Obtegere confusione & opprobrio.

AMOR.

Cerua amorum, Prou. 5,19. id est, Amabilis.

Et corrupit se amore suo præ illa, Ezech. 23,11. id est, Insaniore amore capta est quàm soror sua maior.

Ecce tempus tuum, tempus amorum, Ezech.16,8. id est, Tempus aptum vitæ ac nuptijs, quando eras nubilis.

ANATHEMA.

Et erit ciuitas anathema, ipsa & omnia quæ sunt in ea Domino, id est, Prorsus diuerdentur in gratiam Domini, Ios.6,16. & sequenti versu, Ponatis castra Israel in anathema. pro, Sitis causa perditionis castrorum Israel.

Sicut ager anathematis, Leuit. 27, 21. Sicut ager Deo deuotus ex manubijs, aut, pro redimenda culpa.

Nisi disperdatis anathema è medio vestri, Ios.7,12. id est, Hominem qui tulit de anathemate.

ANCILLA.

Quia locutus es ad cor ancillæ tuæ: Et ego non sum sicut vna ex ancillis tuis, Ruth 2,13. pro, Cum tamen non sim conferenda vni ex ancillis tuis.

ANGVLVS.

In circuitu attondere angulum capitis Deut. 19, 27. id est, Finè capillorum. & ibidem: Dissipare angulum barbæ: pro, Radere barbam.

Filiæ nostræ sicut anguli incisi palatij, Psal. 144, 12. id est, Formosæ, vt sunt angulares lapides elegãter politi quibus construuntur palatia.

Steteruntque anguli omnis populi, Iud. 20,2. pro, Primores, proceres.

Ex ipso erit angulus, Zachar.10,4. id est, Caput Ecclesiæ Christus.

ANGVSTVS.

Locus est angustus à nobis, 2 Reg. 6, 1. pro, angustior est quàm vt nos capiat.

Angustijs sum affecta in vita mea, Gen. 27, 46. pro, tædet me vitæ meæ.

Et angustijs affecta est anima eius, vt moreretur, Iud. 16,16. id est, Doluit adeo vehementer, vt parum abfuerit quin moreretur.

Angustiæ cordis mei dilatatæ sunt, Psal. 25,16. id est, Tantam habeo curarum congeriem, vt omnes cordis mei partes occupent & longe lateq; obruant.

Ostendisti mihi angustias multas, Psal. 71,20. pro, Experti fecisti.

Angustia afficior super te, 2 Reg. 1, 26. pro, Doleo vicem tuam.

ANIMA.

Onager assuetus deserto in desiderio animæ suæ attrahit ventum, Ierem. 2, 24. id est, Liber & solutus sine lege & præceptis viuit.

Dedi dilectionem animæ meæ, Ierem. 12,7. pro, Populum quem vnicè & ex animo diligebam.

Omne quod protulerat labijs suis in votis eius & in ligamine animæ eius, Num. 30,13. pro, Obligatione qua seipsam deuinxerat.

Vir raptor propter sanguinẽ animæ vsq; ad sepulchrum fugiet, Prou. 28,17. id est, Propter cædem à se vel ab alio sui causa perpetratam, donec moriatur, erit instabilis & fugitiuus.

Anima arida, Num.11,6. ,p, Quæ esurit.

Latus animo, Prou. 28,25. pro, Superbus.

Ecce viri superbi non est recta anima, Abac.2,4. id est, Peruerso animo præditus est.

Et fuit homo in animam viuentem, Genes.2,7. id est, Factus est homo animatus, & viuere cœpit vita temporali. sic Paulus 1 Cor. 15, 45.

Quia anima carnis in sanguine est, Leuit.17,11. pro, Anima carnalis seu animalis sedem habet in sanguine.

Ab anima & vsque ad carnem consumere, Esai.10,18. id est, Non solùm vita priuare, sed etiam corpora in cinerem vertere.

Qui nõ accepit in vanum animam suã, alias meam, Psal. 24,4. id est, Qui non iurat per Deum, siue per nomen eius.

Circundederũt me aquæ vsq; ad animã, Ionæ 2,6. vsq; ad separationẽ animę à corpore. q. d. periclitatus sum maxime de vita quũ essem in aquis maris.

Custodire animam suam valde, Deut. 4,9. est, Diligenter & solicite sibi prospicere.

Effundere animam suam coram Domino, 1 Sem. 15. pro, Quicquid est in animo depromere.

Decipere animam suam, Num.37,9. id est, Semetipsum.

Deficere facere animam suam à bono, Eccl. 4, 8. pro, Seipsum bonis defraudare.

Nescire animam suam, Iob 9, 21. pro, Munia animæ suæ.

Animam sibi vociferari, Iesa. 15, 4. pro, Apud se.

Accipere omnes animas domus suæ, Gen.36,6. id est, Omnes personas suæ familiæ. & sic de alijs.

Ipsi insidiores tui in animabus hominis, Ezech.27,13. id est, Exposuerunt mancipia vænalia.

Ligare ligamen, vel ligamine animam, vel super animam suam, Num. 30,3, 4, 11, 12. id est, Obligare se.

Conculcabit anima mea robustum. Iud. 5,21. id est, Conculcabo.

Comedere animam, Ezech. 22,25. pro, Homines perdere.

Non relinques animam meam in sepulchro. Psal.16,10. id est, Corpus meum.

Errare facere animam, Ier. 42,20. pro, Aliquem in errorem inducere.

Et animas quas fecerant in Charan, Genes.12, 5. id est, Seruos emptitios, vel potius vernaculos.

Facere malum ad animam suam, Ierem. 44,7. id est, In sui perniciem.

Morietur in adolescentia anima eorum, Iob 36, 14. pro, Adhuc adolescentes morientur.

Anima cùm obtulerit, Leuit. 2, 1. pro, Quum quispiã. & ita de multis alijs.

Ne obsecro pereamus propter animam viri istius, Ionæ 1,14. id est, Quòd eũ submergamus.

Petere cibum animæ suæ, Psal. 78, 18. pro, Cupiditati suæ.

Dare alicui animam eius in spolium, Ierem. 45,5. id est, Dare ei vitam incolumem quæ est ei tam grata, quã militibus spolia.

Firmare super animam suam, & super semen suum, Esther 9,31. id est, Pro se & pro posteris polliceri.

Non est qui quærat animã meam, Psal. 142,5. pro, Qui satagat eripere me.

Non accipiet Deus animam, 2 Sem. 14, 14. pro, Non suscipiet faciem alicuius, vt non moriatur.

Ferrum ingressum est animam eius, Psal. 105,18. Corpus eius vinctum est catenis.

Vtinam esset anima vestra loco animæ meæ, Iob 16,4. pro, Vtinam, qualia patior, pateremini.

Qui abierunt cõtra animas suas, 2 Sem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23,17. pro, Cum periculo vitæ suæ. & ita 1 Par.11, 19.
Benedicere animæ suæ in vita, Psal. 49, 19.est, Quamdiu quis viuit, animam suam beatam prædicare, vel diuitijs frui, vel, vt alij, sibi blandiri.
Propter animam circundederunt me, Psal.17,9. pro, Vt me vita spoliarent.
Erue te in anima tua, Gen. 19, 17. pro, Consule vitæ, & saluti tuæ.
Fugere pro anima sua, 2 Reg. 7,7. pro, Saluti suæ consulere.
Animam eiaculari in medio sedis fundæ, 1 Sem. 25, 29. id est, Citissima morte perimere.
Anima mea in manu mea semper, Psal. 119,109.pro, In discrimine vitæ semper versor.
Capere laqueum animæ suæ, Prou. 22, 25. pro, Malum sibi accire.
Anima domini mei erit colligata in fasciculo vitæ cũ Domino Deo tuo, 1 Sem. 25, 29. pro, Dominus meus diutissimè viuet colendo Dominum Deum.
Qui verò percusserit animam animalis, restituet eam, animam pro anima, Leuit. 24,17. pro, Quicunque occiderit animal, reddet aliud eiusdem speciei.
Percutere aliquem in anima, Gen. 37, 21. est, Eum occidere, plaga lethali vulnerare.
Ponere animam suam in manu sua, Iudic. 12,3. id est, Vitam exponere periculis.
Erit anima tua pro anima ipsius, 1 Reg. 20, 42. pro, Morieris tu loco eius cui moriendum erat.
Proijcere animam suam, Iud. 18,17. est, Eam periculis obijcere.
Quærere animam alicuius, 1 Sem.10,1. pro, Eum interficere velle.
Stare pro anima sua, Esther 8,11.pro, Vitam suam tueri.
Viuificare animam, Gen.19,19.pro, Cõseruare in vita.
Anima Ionathan ligata est cum anima Dauid, & dilexit eum Ionatham, sicut animam suam, 1 Sem. 18,1. id est, Amore eum vnice amplexus est.
Si est cum anima vestra, Gen.23, 7. pro, Si vobis placet.
Diligere Dominũ in tota anima, Deut. 7,1.pro, Toto affectu.
Dilatare sicut infernus animam suam, Chabb. 2,5. id est, Inhiare & teneri inexplebili desiderio, quale est inferni qui nunquam expletur.
Dimittere aliquem animæ suæ, Deut. 21,14. Liberũ eum abire, permittere.
Ad terram eleuare animam redeundi causa Ierem.22, 27. pro, Sperare ad eam reuerti, vel in Ipem erigi.
Euge animæ nostræ, Psal. 35,25.q.d. Vah, pro voto successit.
Anima non implebitur, Eccl. 6,7. pro, Cupiditas habendi nõ potest satiari.
Vos nostis animam peregrini, Exod. 23, 9.pro, Quales sint peregrinorum affectus.
Dimittere aliquem liberum in animam suam, Ierem.34,16. pro, Arbitrio suo.

Ne forte recedat anima mea à te, Iere. 6,8.pro, Ne cogar desinere te amare.
Emittere è castris omnem immundum super animam, Num.5,2. pro, Pollutum cadauere.
Animam hominis accipere pro pignore, Deut.24,6. id est, Victum hominis, siue id vnde sibi quærit victum.
Computruit in ira anima mea, Psal. 31, 10.id est, Vis illa animæ quæ appetit cibum.
Humiliauit se ad puluerem anima nostra, Psal.44,26.pro, Corpus nostrum, vel vt alij, Vis vitalis.

AN NON.

An non præcepi pueris? Ruth 2,9. pro, Certissimè præcepi. Interrogatiuè pronuntiant Hebræi quod maximè affirmare volunt.

ANNVLVS.

Viuo ego, dixit Dominus: Quia si esset Choniahu filius Iehoiachim regis Iehudah annulus in manu dextera mea: quia inde euellam te, Iere. 22, 24.id est, Etiamsi Chomahu eiusdem conditionis esset cuius annulus qui nunquam de manu dextera amouetur, ego tamen me inde illum euulsurum iuro.

ANNVNTIO.

Fortitudinem operum suorum annuntiauit populo suo, Psal.111. pro, Potentem suam virtutem patefecit.

ANNVS.

In fine annorum coniungentur, Dan.11, 6.id est, post aliquot annos.
Tanquam mercenarius anni in anno erit secum, Leuit. 25,53.pro, Tanquam annuus mercenarius.
A fine anni ad annum tondere, 2 Sem. 14, 26. pro, Quotannis.
Annum cum anno pauere, Iesa. 32, 10. id est, Non vno anno, sed multis.
Et fuit in reuersione anni, 2 Sem. 11, 1. id est, In sequente anno, aut reuoluto anno.
Per mensem in anno intererat vniuscuiusque ex eis alere, 1 Reg. 4,7. pro, Spacio vnius mẽsis p singulos annos.
Addite annum super annum, & agnos iugulent, Iesa. 29,1. id est, Non post multos annos.
Coronare annum bono, Psal. 65,12. est, Illum omni affluentia bonorum vberem & ornatum reddere.
Multitudo annorum scire faciet sapiẽtiam, Iob 32,7. pro, Ætate prouecti sapienter loquentur.
Quia anni numerabiles venient, & per semitam vnde non reuertar ambulabo, Iob 16,22. pro, intra paucos annos moriar.

ANTE.

Et Sophach princeps exercitus Hadarhezer erat ante eos, 1 Par. 19,17. pro, Dux erat eorum.
Egredi ante aliquem, 2 Par. 19,2. est, In eius occursum procedere.
Et hoc erat ante in Israel, Ruth 4,7.pro, Hic erat mos antiquitus.

ANTIQVVS.

Secundum dies antiquos, Ierem. 46,26. pro, Vt olim, vel, vt antea.
Antiquus dierũ sedit, Dan.7,9. p. Deus.
Et sorores tuæ, Sedom, & villæ eius reuertentur ad antiquitatem suam, Ezech. 16, 55. id est, Ad priorã suã, vt sint in eo statu quo erant prius.
Torrens antiquitatum, Iud.5,21. id est, Qui in hoc à Deo ordinatus ab initio fuerat, & à longo tempore vt in eo perirent Chananæi.

APERIO.

Aperire in parabola os suum, Psal.78,2. est, Dicere parabolas.
Aperire os suum ad Dominum, Iud. 11, 35, 36. pro, Voucre Domino.

APPENDO.

Vtinam appendendo appenderetur ira mea, Iob 6,2. pro, Exactissimè penderaretur.

APPONO.

Timor Domini apponet dies, Prou. 10, 27.id est, Qui timet Dominum, longo tempore victurus est.

APPREHENDO.

Apprehendet apud vos tritura vindemiam, Leuit. 26,5. pro, Tempus trituræ durabit vsque ad vindemiam.
Si pauper fuerit & manus eius non apprehendens, Leuit. 14,21. id est, Si non habeat vnde possit sibi comparare, & ibid.22. quos apprehendet manus eius, id est, quos habere poterit.
Apprehendere manum alicuius, Iesa. 6. est, *Illum tueri, confortare, gubernare.

APPROPINQVO.

Et appropinquauerũt dies Israel vt morerentur, & vocauit, Gen.47,29.id est, Paulo antequam moreretur vocauit.
Appropinquare facere, Exod. 29, 10. Num.8,9 & alibi. est, Admouere ad ducere, offerre.
Sacerdotes qui appropinquant Domino, Ezech.42,13. id est, Qui fungũtur munere sacerdotali.
Appropinquauit præsium, 1 Reg.20,40. id est, Commissum est præsium.
Appropinquationem Dei volent. Esa. 58, 2. pro, Vt Deus sit illis propinquus, optare videbuntur.

APVD.

Furto ablatum erit apud me, Gen. 30, 33. pro, A me.
Non est opus apud te vt auxilietur cum multis ei, cui non est fortitudo, 2 Par. 14, 11. id est, Sine maximis copijs pem infirmo tutam ferre potes.

AQVA.

Aquas appendere in mensura, Iob 28, 25. pro, Aquis mensuram suam dare.
Inundare facere aquas super faciem, Iesa. 28, 2. pro, Aquis mensuram suam dare.
Aquæ quæ non sunt fideles, Iere. 15, 18. id est, Quæ non continuo fluunt, sed nonnunquam cursum intermittunt.
Semen eius in aquis multis, Num. 24, 7. pro, Magnum capiet incrementum, vt faciunt semina in locis humentibus.
Quæ habitas iuxta aquas multas, Iere. 51, 13. id est, Euphratem amnem celeberrimum.

Facere opus in aquis multis, Psal. 107, 23. id est, Negotiari in mari.
Transisset super nos aqua superba, Psal. 124, 5. id est, Aqua tumida magno vt impetu inundat & obruit, sic hostium violentus incursus nos totos deuastasset.
Ad aquas requietum deducere, Psal.23, 2. pro, Ad aquas leniter fluentes in quibus nihil est periculi.
Vir erit sicut rui aquarum in deserto, Iesa. 32, 2. id est, Tam gratus quam sunt rui aquarum, iter per locum aridum facientibus.
Transire facere per aquam, Num.31,23. id est, Eluere.
Hortus cui non est aqua, Iesa. 1,30,id est, Sterilis propter ariditatem.
Ecce aquæ ascendunt ab aquilone, Iere. 47,2. pro, Maximus exercitus. & sic de similibus.
In inundatione aquarum multarũ, Psal. 32,6. pro, In maximis ærumnis & calamitatibus. Item: Traxit me de aquis multis, 2 Sam.22,17. pro, Eripuit me à grauissimis periculis. Ita de reliquis.
Aquæ calicis pleni exprimẽtur eis, Psal. 73,10.id est, Haurient magnum dolorem & cruciatum ex prospero illo successu in quo sibi placent, improbi.
Quis det vt caput meum sit aqua? Iere. 9,1. pro, Vtinam caput vel cerebrum meum in lachrymas conuertatur.
Sicut aqua effusus sum, Psal. 22,15. q. d. Propemodum caro mea versa est in aquam.
Inundabit sicut aquæ, iudicium, Hamos 5, 24. id est, Ius crebrò dicetur.

ARATOR.

Attinget arator messorem, Ham. 9,13. vult dicere: Tanta erit frugum copia, vt in messe colligenda occupentur vsque ad tempus arationis.

ARBOR.

Est enim vt homo, arbor agri, Deut.20, 19.Sensus est: perinde facis arborem succidendo, ac si hominem ipsum occideres, quandoquidem arbores homini victum suppeditant.
Quia pudore afficiemini ab arboribus quas concupiuistis, Iesa. 1,29. Intelligit lucos sub quibus idola colebant, vel ligna vnde illa fiebant.

ARCVS.

Armati arcu, 1 Par.12,2. id est, Sagittarij. Veri sunt vt arcus dolosus, Psal. 78, 57. pro, Sicut arcus non bene tensus reflectitur, sic populus fallax aliò quàm ad Deum suum se reflexit.
Arcus & fortes confracti sunt, 1 Sam. 2, 4.q. d. Fortibus nihil prosunt arcus.
Extendi mihi Iehudah tanquam arcum, Zach. 9,13. id est, Cogito me in rebus bellicis non secus atque arcu, vti opera Iudæ.
Habitauit in forti loco arcus eius, Gen. 49,24.pro, Arcus eius non languit, sed quamliber duris ictibus restitit.
Implere manum suam arcu & percutere, 2 Reg. 9,24.est, Manu plena arcum retinendo, altera neruum adducere & sagittam proijcere.
Arcus meus in manu mea innouabitur, Iob 29, 20.id est, Robur meum quotidie vires nouas recuperabit.
Manifestatione manifestauit se arcus tuus, Chabb.3,9. id est, Apertum tulisti auxilium.
Ad eum qui tendendo tendit arcum suum, Ierem. 51, 3. id est, Ad sagittarium qui vtitur arcu.

AREA.

Vnde saluam te faciam? num de area, vel de torculari? 2 Reg.6,27. pro, Vnde potero tibi cibum & potum subministrare, cũ frumentum & vinum desint?
Sicut quisquiliæ de Areis æstatis, Dan. 2, 35. id est, In quibus repurgari solet triticum tempore æstatis.

ARENA.

Congregabit tamquàm arenam captiuitatem, Chab.1,9.id est, Innumeram captiuorum multitudinem capiet. & sic multa alia.

AREO.

Aruit gaudium à filijs hominum, Ioel.1, 12.id est, Prorsus perijt.

ARGENTVM.

Eloquia Domini, eloquia munda, argentum conflatum, Psal.12,7. id est, Dei promissiones numquam fallunt, vt neque argentum repurgatum.
Succisi sunt omnes ferentes argentum, Sephan.1,11. id est, Mercatores.
Argento pleno dare, Gen.23,9. id est, Iusto pretio.
Ecce dedi mille argenteos, Gen. 20, 16. Suppl. Siclos.

ARIES.

Arietes filios Basan, Deut. 32, 14. pro, Pingues. quia nutriti in Basan.

ARMA.

Deditq; Ionathan arma sua puero, 1 Samuel.20,40.id est, Pharetram & arcũ.
Arma iniquitatis in habitationibus suis, Gen. 49,5. pro, Iniusta vis penes eos habitat.
Operi caput meum in die armorum, Psal. 140, 8. id est, Protege me cùm multis exponor periculis.

ARO.

Arate vobis arationem, Osee 10,12.pro, Cogitate vobis cogitationem.

ARTIFEX.

Artifices parietis, & artifices lignorum, 1 Par. 14, 1. id est, Latomi & lignarij.

ASCENDO.

Sexcenti aurei ductiles ascendebant super scuto vno, 2 Par. 9, 15. id est, Insumebantur.
Ascendere fecit eum in cœnaculum, 1 Reg. 17, 18. pro, Portauit eum.
Super altero cornu quod ascendebat, Dan. 7,20. id est, Succrescebat.
Ascendere facere iram, Ezech. 24, 8. id est, Ad iram prouocare.
Non ascendit numerus in numerũ verborum dierum regis Dauid, 1 Par.27, 24. pro, Numerus iste non fuit relatus in numerum annalium regis Dauidis.
Adhæreat lingua mea palato meo, si nõ ascendere fecero Ierusalaim in capite lætitiæ meæ, Psal. 137,6. id est, Si non velut in cacumine summo lætitiæ præcipuum gaudium meum in recordatione Ierusalaim posuero.
Nec ascendit super cor meum, Ierem. 19, 5. pro, Ne cogitaui quidem vnquam.
Tu ascendisti super vniuersas, Prou. 31, 19.id est, Omnes superasti.
Ascendere fecit rex Selomoh tributum ex omni Israel, 1 Reg. 5,13.pro, Indixit tributum omni Israeli.
Vestis diuersis speciebus contexta non ascendet super te, Leuit. 19, 19. pro, Non indueris veste quæ contexta sit duobus.
Ascendit Saul de post Pelistim, 1 Sam. 14,46. Retulit pedem à persequendis Philistæis.
Ego ascendere faciam te, etiam ascendendo, Gen. 46,4. pro, Reducam te.
Ascendere facietis ossa mea hinc vobiscum, Exod. 13,19. pro, Asportabitis vel efferetis.

ASPECTVS.

Aspectus plagæ, Leuit.13,3.id est, Superficies, quod præ se fert speciem.
Pudore afficiẽtur ab Aethiopia aspectu suo, Iesa 20,5. id est, Frustrabuntur spe sua quam conceperant de Æthiopibus à quibus sperabant auxilium.
Percussit virum Ægyptium, virum aspectus, 2 Sam.23, 21. id est, Virum formosum siue spectabilem, in quem omnes conijciebant oculos.

ASPIS.

Oua aspidis ruperunt, Iesa. 59, 5. pro, Noxium sibi opus fecerunt.

ATTENVO.

Cùm attenuatus fuerit frater tuus, Leuit. 25, 25. pro, Inciderit in paupertatem.

AVDIO.

Vt quid audis verba hominis? 1 Sem.24, 10.pro, Quare credis delatori?
Audiui de te dicere quod audias somnium ad soluendũ illud, Gen. 41,15. id est, Quod vbi audieris somnium, interpretaris illud.
Vt audiat quod est bonum & malum, 2 Sam. 14,17. id est, Vt ponat discrimen inter causam iustam & iniustam.
Vide audiui vocem tuam, 1 Sam. 25,35. pro, Acquieui petitioni tuæ.
Dominus audiat inter nos, Iud. 11, 10, pro, Huiusce rei testis esto Dominus.
Quæ futura sunt facite audire nos, Iesa. 41, 22. id est, Narrate nobis. & sic de cæteris id generis.
Quis credidit auditui nostro? Iesa. 53, 1. pro, Rumori ac famæ quam sparsimus de Christo.
Auditus super auditum erit, Ezech.7,26. id est, Crebri rumores spargentur.
Omnes audientes auditionem tuã plauserunt, Nach.3,19. id est, Quicunque rumorem de tua ruina acceperunt, lætati sunt.

AVGEO.

Augete mihi valdè dotem, Gen. 34, 12. pro, Petite à me ingentem dotem.

AVGVROR.

Viri augurati sunt, 1 Reg. 20, 33. pro, More augurũ diligenter obseruarunt.

AVIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

AVIS.

Sicut aues volantes, sic proteget Dominus exercituum Ierusalaim, Iesa. 31,5. id est, Summa celeritate Dominus Ierusalem erit præsidio.

AVRIS.

Ad auditum auris audiui te, Iob 42, 5. pro, Accepi de te, ac tuis operibus.

Ad auditum auris congregabunt se mihi, Psal. 18,45. pro, Ad solam famam nominis mei.

Aures suas aggrauauerunt ne audirent, Zachar. 7,11. pro, Simulauerunt surditatem.

Aures fodisti mihi, Psal. 40,7. id est, Aures excauatas dedisti mihi vt apertius audirem.

In auribus meis sunt: dicit Dominus exercituum, Iesa. 5,9. pro, Audio quæ etiam clàm dicitis.

Inclinabo ad parabolam aurem meam, Psal. 49, 5. pro, Ego hic disseram de rebus magnis, quibus ipse etiam aures præbebo.

Legit in auribus populi, Exod. 24,7. pro, Audiente populo. & sic de similibus.

Qui obthurat aurem suã ne audiat sanguinem, Iesa. 33, 15. id est, Qui non vult audire eos qui loquuntur de patranda cæde.

Reuelabo aurem tuam, Ruth 4,4. id est, Admonebo te, indicabo.

AVRORA.

In aurora succidendo succisus est rex Israel, Osee 10,15. hoc est, Initio regni Oseæ filij Ela.

AVXILIVM.

Cùm viderem in porta auxilium meũ, Iob 31, 21. id est, Quum in promptu homines præstò auxiliaturos mihi aspicerem.

B.

BACVLVS.

In baculo meo trãsiui Iordẽ hunc, Genes. 32,10. id est, Solus & incomitatus cum solo scipione.

Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt, Psal. 23, 4. Virga & baculus pastoris curam & studium significant. q.d. Studium tuum erga me, solatio mihi est.

Dum confregero vobis baculum panis, Leuit. 26, 26. pro, Vbi panis auxilio vos priuauero, cui tanquam scipioni innitimini, & quo confirmantur vires.

Conteret Dominus baculum impietũ, Iesa. 14, 5. id est, Imperium.

In ore stulti est baculus superbię, Prouerb. 14, 3. id est, Lingua loquens superba. vel, Ob verba superba quæ loquitur stultus cædetur magnis plagis.

BALTHEVS.

Dedit sanguines belli in baltheo qui erat in lumbis suis, 1 Reg. 2, 5. pro, Ense quo facta fuit ea cædes in bello, accinxit se de industria.

BEATIFICO.

Et erunt beatificantes populum istum, errare facientes, Iesa. 9, 16. pro, Qui beatum dicunt populum illum, seducunt eum.

BENEDICO.

Benedixerunt Domino, & populo eius Israeli, 2 Par. 31, 8. pro, Gratias egerunt Domino, & omnia felicia populo precati sunt.

Benedicere sacrificio, 1 Sam. 9, 13. est, Hostię pacificæ nomine gratias agere.

Misit Tohi Ioram filiũ suum ad regem Dauid vt salutaret eũ pacificè, & benediceret ei, 2 Sam. 8, 10. pro, Vt congratularetur ei. vel, Vt congratulatus, ei offeret amplissima munera.

Benedixit Dominus Obed-Edom, & vniuersæ domui eius, 2 Sam. 6, 11. id est, Eo tempore, vt omnia prosperè cederent illis, effecit Dominus.

Benedicere sibi in corde suo, 29, 19. pro, Beatum seipsum dicere & prædicare.

Benedicet tibi benedictionibus cæli desuper, benedictionibus abyssi cubantis subtus, Genes. 49, 25. id est, Habitare faciet in terra fertili ob frequẽtes pluuias & fontes & agros irriguos. Item ibidem. Benedictionibus vberum & vuluæ. pro, Felicem te faciet gregum & liberorum copia.

Anima quæ benedicit, impinguabitur, Prou. 11, 25. id est, Anima benefica auctior reddetur.

Ponet eum benedictiones in sæculum, Psal. 21, 7. id est, In eum locum constituet ipsum, vt omni genere bonorum perpetuò affluat.

Benedictio perituri super me veniebat, Iob 29, 13. pro, Commendabar ab ijs, qui perissent, nisi succurrissem.

Cape, quæso, meam benedictionem, Gen. 33, 11. id est, Munus meum.

BENEFACIO.

Benefaciat Deus nomini Selomoh magis quàm nomini tuo, 1 Reg. 1, 47. pro, Illustriorem tua reddat famam Salomonis.

BENEPLACITVM.

Et erit supra frontem eius iugiter ad beneplacitum eis corã Domino, Exod. 28, 38. id est, Vt conciliet ei gratiam & fauorem Dei. vel, Vt illos gratos reddat cum muneribus suis.

Holocaustomata vestra non sunt ad beneplacitum, Iere. 6, 20. id est, Non sunt mihi grata.

BIBO.

Bibens sicut aquam iniquitatem, Iob 15, 16. pro, Plenus malignitate, & à puero propensus ad mala.

Ecce quorum non erat iudicium vt biberent calicem, bibendo bibent, Ier. 49, 12. id est, Affligentur, calamitate afficientur.

BIS.

Semel locutus est Deus, bis hoc audiui, Psal. 62, 12. pro, Bis, id est, Sæpius legi in Scripturis sacris quod semel dixit.

BONVM.

Scribite Iudæis sicut bonum est in oculis vestris. Esther 8, 8. id est, Prout vobis placet.

Cui ego laboro, & deficere facio animã meam à bonis? Eccl. 4, 8. pro, defraudo animam meam bonis?

Si bonas faciendo bonas feceritis vias vestras, Ierem. 7, 5. id est, Si corrigendo correxeritis.

Iucundos corde super bono quod fecit Dominus Dauidi, 2 Par. 7, 10. id est, Propter beneficia quæ cõtulerat Dominus Dauidi.

Si fueris in bono populo huic, 2 Par. 10, 12. pro, Similes lapidibus qui vertantur in calcem, excoquuntur in for

CANIS. (nace.

Quid est seruus tuus canis, vt faciat rem magnam hanc? 2 Reg. 8, 13. pro, Non plura faciendus quàm canis.

CANITIES.

Descendere facietis canitiem meam cũ dolore ad sepulchrum, Gen. 42, 38. pro, Mori me cogetis.

CANTICVM.

Vt audire facerent instrumentis cantici Dei, 1 Par. 16, 42. id est, Concẽtum facerent instrumentis quibus cãtica diuina personabant.

Nunc canticum eorum sum, Iob 30, 9. pro, De me nunc ridicule cantitant.

Et nocte canticum eius mecum, Psal. 42, 9 pro, Noctu de illo canam carmina.

CAPIO.

Vt capiam domum Israel in corde suo, Ezech. 14, 5. id est, Vt reuelem cogitationes ipsorum.

Duxisti captiuam captiuitatem, Psal. 68, 19. id est, Captiuos hostes cepisti qui gestari fuerant in populum tuum.

CAPVT.

Condemnabitis caput meum regi, Dan. 1, 10. id est, efficietis vt rex curet caput meum tollendum.

Ecce viam tuã in caput dedi, Ezech. 16, 43. id est, Puniui te pro ratione scelerum tuorum.

Ad omne caput viæ ædificasti excelsum tuum, Ezech. 16, 25. id est, In initio viarum. q. d. in omnibus triuijs aut quadriuijs & compitis.

Non erit Ægypto opus quod fecerit caput & cauda, Iesa. 19, 15. pro, Neque magnates neque plebeij agent quicquam quod sit illis vtile.

Et Iehosaphat in capite eorũ, 2 Par. 20, 27. id est, Primas tenebat inter eos.

Puellas, duas puellæ capiti viri, Iud. 5, 30. pro, Singulis viris dabuntur vna aut duæ puellæ.

Efferabit Parhoh caput tuum, Gen. 40, 13. id est, Meminerit tui & restituet te in priorem statũ.

Egressus est vastator è castris cum tribus capitibus, 1 Sam. 13, 17. id est, Tribus agminibus vel turmis.

CARBVNCVLVS.

Ecce ego colloco in carbunculo lapides tuos, Iesa. 54, 11. pro, Faciam vt lapides fundamẽti tui sint lapides carbunculi.

CARO.

Consumetur caro eius à visu, Iob 33, 21. pro, Desinet caro eius videri, id est, Reddetur macilentus.

Præter Deos quorum habitatio cũ carne nõ est, Dan. 2, 11. i. Cũ hominibus.

Omnis caro fœtarum & dorsa earũ plenum erant oculis, Ezech. 10, 12. q. d. totum corpus.

CASTIGATIO.

Castigatio pro pace nostra super eum, Iesa. 53, 5. pro, Fuit castigatus vt haberemus pacem.

CAVSA.

Causa viduæ non ingredietur ad eos, Iesa. 1, 23. pro, Non admittunt viduas ad ius persequendum.

CERVA.

Ponens pedes meos sicut ceruarum, Psal. 18, 34. pro, Pedibus meis dat celeritatem ceruarum.

CERVIX.

Ceruicem & non faciem ostendam eis, Ierem. 18, 17. i. Obuertam illis dorsum & nõ faciem quò minus eos liberem.

Manus tua erit in ceruice inimicorum tuorum, Gen. 49, 8. pro, Vertes inimicos in fugam, & expugnabis eos.

CESSO.

Cessate facite à facie nostra sanctum Israelis, Iesa. 30, 11. Nolite posthac nobis verba facere de sancto Israelis.

CHARITAS.

Recordatus sum charitatis desponsationis tuæ, Ierem. 2, 2. id est, Amoris quo te prosequebar quum te accepi veluti in vxorem.

CINGVLVM.

Congregauerunt se ab omni accincto cingulo, 2 Reg. 3, 21. id est, Ab ea ætate in qua primũ gestare solent ensem.

CISTERNA.

Ascendere fecit me è cisterna fontis, Psal. 40, 3. id est, In quam aquæ decidentes magno cum impetu maximũ edebant strepitum.

CLAMO.

Clamare pacem ad ciuitatem, Deut. 20, 10. id est, Sublata voce compellare & inuitare eam verbis pacificis ad deditionem.

Si aduersum me terra mea clamet, Iob 31, 38. id est, Si non iure possideo terram quam habeo.

Sicut vnguentum quod est in dextera sua clamabit, Prou. 27, 16. i. Sicut aroma odore suo, velut edito clamore, se prodet.

CLAVDO.

Et hi sunt qui venerunt ad Dauid in Siclagh adhuc clausum à facie Saul, 1 Par. 12, 1. pro, Continentem se in Siclag, tamquam clausum, metu Saulis.

Clausit orationem meam, Thren. 3, 8. pro, Clausit aures ad orationem meã, id est, Noluit exaudire.

CLYPEVS.

Clypeus si cõspectus est, & lancea in xl. millibus in Israel, Iud. 5, 8. q.d. Dispeream si inter quadraginta hominum millia quispiam illorum ausus fuisset assumere arma.

Dispositi ad clypeũ & lanceã, 1 Par. 12, 8. pro, In acie tentes clypeis & lanceis.

COGITO.

Et cogitabit cogitationes, vt non expellat à se expulsum, 2 Sam. 14, 14. pro, Sanxit legem quòd expulsum & exulem non repellet à se.

Contra munitiones cogitabit cogitationibus suis, Dan. 11, 24. id est, Statuet breui se inuasurum loca munita, vel machinabitur technas & stratagemata.

Ad cogitandum omnem cogitationem, quæ dabitur ei, 2 Par. 2, 14. id est, Ad ingeniosè excogitandum omnis generis opus ingeniosum & industrium quod proponetur ei.

Non fecisti cogitationem super omnibus abominationibus tuis, Ezech. 16, 43. id est, Non recogitasti qua ratione resipiscere.

COGNOSCO.

Et Semuel antequam cognosceret Dominum, 1 Sam. 3, 7. id est, Nondũ erat assuetus audire Dominum vocãtem.

COLLECTA.

Fecerunt in die octauo collectam, Nechem. 8, 18. sup. populi, id est, Concionem, hoc est, Festiuitatem celebertimam.

COLLVM.

Ne loquamini in collo pingui, Psal. 75, 6. id est, Cum fastu & superbè.

COMBVRO.

Agite laterificemus lateres, & comburamus ad combustionem, Gen. 11, 3. pro, Igni coquamus.

COMEDO.

Et Mephiboseth comedet super mensam meam veluti vnus de filijs regis, 2 Sam. 9, 11. id est, Vescetur regio apparatu vt solent filij regum.

Nunquid comedendo comedimus aliquid ex rege? 2 Sam. 19, 42. pro, Num cibos à rege propterea accepimus, vt illum reduceremus?

COMMOTIO.

Dabo eos in commotionem, in malum omnibus regnis, Ierem. 24, 9. pro, Omnes reges externarum regionum concutientur metu cùm audierint quæ illis acciderint.

COMPLACEO.

Et erit si nõ complacueris in ea, Deut. 21, 14. pro, Si non ames illam.

Electus meus complacuit animæ meæ, Iesa. 42, 1. pro, Est mihi gratissimus & charissimus: siue, cum vnice & ex ani-

COMPLEO. (mo diligo.

Vidit quòd completum esset in se malũ à rege, Esther. 7, 7. pro, Animaduertit certò regem statuisse eum perdere.

CONCVPISCIBILE.

Omne cõcupiscibile oculorum tuorum ponent in manibus suis, 1 Reg. 20, 7. pro, Quicquid est tibi gratum & charum, arripientes auferent.

CONFITEOR.

Matthaniah filius Micha filij Zabdi filij Asaph princeps principalis confitebatur in oratione, Nechem. 11, 17. id est, Musicorum princeps & præcentor laudare solebat Dominum tempore orationis publicæ.

CONFORTO.

Cõfortauerunt manus malorum, Ierem. 23, 14. id est, Fauent facinorosis.

CONGREGO.

Diues dormiet, & non congregabitur, Iob 27, 19. pro, Non deferetur ad sepulchrum.

CONSECRO.

Et dixit Mosch: Consecrastis manum vestram hodie Domino, Exod. 32, 29. pro, Reputatur vobis occisio filiorum & fratrum, perinde ac si obtulissetis manus vestras Deo. vel diuinę iustitiæ executores & ministros vos præbuistis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CONSOLOR.
Heu consolabor de hostibus meis, Esa. 1,24. pro, O gentem misceam: ego sumam pœnas de vobis hostibus meis, & ita summa afficiar consolatione.

CONSPECTVS.
Non excidetur vir de Ionadab filio Rechab stans in conspectu meo, Ierem. 35, 19. pro, Posteros Ionadab fauore sum prosecuturus quamdiu vixerint. quos amamus, non finimus à conspectu nostro abesse.

CONSVETVDO.
Desierat esse ipsi Sarah cõsuetudo vt mulierum, Gen. 18, 11. pro, Cessauerant menstrua Saræ.

CONSVMMATIO.
Videbo, an secundum clamorem eius qui venit ad me, fecerint consummationem, Gen. 18, 21. pro, Perfecerint.

CONTESTOR.
Contestando contestatus est in nos vir dicendo, Gen. 43, 3. pro, Denuntiauit nobis, adhibito iuramento.

CONVERTO.
Lex Dñi perfecta conuertens animam, Psal. 19, 8. pro, Restituens, id est, Hilaritatem animo pariens.

COR.
Dedit Deus Salomoh latitudinem cordis secundum arenam quæ est iuxta littus maris, 1 Reg. 4, 29. pro, Mentẽ multarum rerum capacem quemadmodum arena longè lateque occupat in littore maris.
Nam Leuitę erant recti corde vt sanctificarent se præ sacerdotibus, 2 Par. 29, 34. pro, Erant sacerdotibus alacriores & proniores.
Nũquid est cor tuum rectum quemadmodum cor meum cum corde tuo? 2 Reg. 10, 15. pro, Nunquid diligis me ex animo, sicut ego diligo te ex animo?
Ad disponendum in nõ corde & corde, 1 Par. 12, 33. pro, Non duplici corde, sed candido & puro.
Si pacificè venistis ad me, vt auxiliemini mihi, sit mihi super vos cor pariter, 1 Par. 12, 17. pro, Volo vobiscum esse eiusdem animi & voluntatis.
Et pro asinabus pereuntibus tibi tertio ab hinc die ne ponas cor tuũ, 1 Sam. 10, 20. pro, Ne sis sollicitus de asinis quas velut perditas requiris.
Et cogitauit cor meum in me, & increpaui optimates, Nechem. 5, 7. pro, Capto apud memetipsum consilio contendi cum optimatibus.
Et furabatur Abialom cor virorum Israel, 2 Sam. 15, 6. pro, His dolis & artibus inibat gratiam à populo Israel.
Et dilexit puellam, & locutus est ad cor puellæ, Gen. 35, 3. pro, Locutus est cũ ea grata & placentia.
Et percussit cor Dauid eum, 2 Sam. 24, 10. i. Cõfestim cœpit angi ob factum.
Cor eius cum bestijs positum est, Dan. 5, 21. id est, Fecit Deus vt ille cuperet versari cum bestijs: hoc est, Priuatus est mente, & intellectu.
Quis est hic, & qualis est hic qui repleuit cor suum vt faceret sic? Esther. 7, 5. pro, Qui sibi persuasit vt venderet vos?

CORAM.
Nonne omnis terra est coram te, Gen. 13, 9. pro, Licet tibi eam terræ partem eligere quam voles.
Quãdo veniam & videbor coram Deo, Psal. 42, 3. pro, In tẽplo corã arca Dei.
Thronus Dauid sit stabilis coram Dño, 1 Reg. 2, 45. pro, Fauente & aspirante Domino.
Beati serui tui, ij, qui stant corã te semper, 1 Reg. 10, 8. pro, Qui adstant tibi, & assidui sunt apud te, familiares, domestici.
Benedicam tibi coram Domino antequam moriar, Gen. 27, 7. Domino inspectante. vel, Vt omnia felicia imprecer tibi data à Deo.

CORNV.
Omnes isti filij Heman videntis regis in verbis Dei ad exaltandum cornu, 1 Par. 25, 5. id est, Ad exaltandam dignitatem & potentiam regiam.

CORONA.
Quoniam descendit corona gloriæ vestræ, Ierem. 13, 18. pro, Magnificentia, regiaq; vestra dignitas.

CORPVS.
Si cum corpore suo ingressus fuerit, cum corpore suo egredietur, Exod. 21, 3. id est, Si solus sine vxore venerit in domum tuam, sine vxore exibit.

CORTINA.
Mouerunt se cortinæ terræ Midiam, Chabach. 3, 7. id est, Tabernacula quæ fiebant ex pellibus.

CVM.
Quia cum Deo fecit die hac, 1 Sam. 14, 45. pro, Adiutus à Deo, vel fretus ope Dei, fecit hanc magnam salutem.
Non dormiæ cum pignore eius, Deut. 24, 12. pro, Non dormies quin prius reddideris pignus eius.

CVRRO.
Et currere fecerunt ad vniuersos filios populi, 2 Par. 35, 13. id est, Perrexerunt cum celeritate.
Æthiopia currere faciet manꝰ suas Deo Psal. 68, 32. pro, Celeriter & promptè offeret munera Deo, testando obedientiam suam.

CVRRVS.
Pater mi, pater mi, currus Israel, & equites eius, 2 Reg. 2, 12. id est, Qui plus nuabat Israëlem oratione, quàm currus falcati & equites.

CVSTODIO.
Dominum dereliquerunt vt custodirẽt, Hos. 4, 10. pro, Desierunt custodire vias Domini.

CVSTODIA.
Custodia filiorum Gherson in tabernaculo Ecclesiæ erit, Num. 3, 25. pro, Munus eorum erit custodire tabernaculum.
Seruastis custodiam præcepti Dñi Dei vestri, Ios. 3. pro, Præceptum Domini quod vobis erat obseruandum conseruastis.
Ipsa nox est Domino, custodia omnibus filijs Israel in generationes suas, Exod. 12, 42. pro, Nox in qua custodiuit Dominus Israëlitas ne læderentur à vastatore. vel, Nox quam obseruare debebãt Israëlitæ in honorem Domini.
Custodia contra custodiam, Nechem. 12. 24. pro, Vicissim, siue per vices.

D.

DECLINO.
Ne declines a lege ad dexteram & ad sinistram, Ios. 1, 7. pro, Neque addendo neque detrahendo legi.
Quia Ioab declinauerat post Adonijah, 1 Reg. 2, 28. pro, Secutus fuerat partes Adoniæ.

DECOR.
Et egressus est à filia Syon omnis decor eius, Thren. 1, 6. pro, Regnum à Ierusalem ad Chaldæos translatum est.

DECRETVM.
Antequam pariat decretum diei in quo eritis vt gluma, Sophon. 2, 2. id est, Antequam Dominus sententia sua efficiat, vt veniat dies in quo pereatis.

DELICIÆ.
Decalua teipsam & tonde temetipsam super filios deliciarum tuarum, Mich. 1, 16. q. d. Habebis instam causam lugendi calamitatem quæ imminet eorum tuis delicatis & chatissimis.

DELICTVM.
Si non fuerit viro propinquus vt restituat delictum ei, delictum restituetur Domino, Num. 5, 8. pro, Damnum illatum.

DEPRECOR.
Filia Tyri cum munere, vultum tuum deprecabuntur diuites populi, Psal. 45, 13. id est, Tyrij alienigenæ allatis muneribus cupient tecum inire amicitiam.

DESCENDO.
Descendit Dominus vt videret ciuitatem & turrim, Gen. 11, 5. pro, Rem ita patefecit, sibi non esse ignotum quid Babylonij tentarent.
Et descendent equi, & ascensores eorum vnusquisque gladio fratris sui, Chaggai 2, 23. sup. in sepulchrum vel in terram, id est, Concident & occidentur.

DESIDERO.
Desiderauit anima Dauid regis egredi propter Absalom, 2 Sam. 13, 39. id est, Rex cœpit teneri maximo desiderio Absalonis absentis, ac subinde supprabat quum meminerat filij.
Et desiderium Selomoh, quod desiderauit ædificare in Ierusalaim, 1 Reg. 9, 19. pro, Omnia ædificia quæ optauerat ædificare: vel, quicquid habebat in votis ædificare.
Totus ipse desideria, Cant. 5, 16. pro, Quantus quantus est, res sunt desiderabiles, siue totus est desiderabilis.
Et cui omne desiderabile Israel, nonne tibi? 1 Sam. 9, 20. pro, Ad quem spectant optima quæque, certè ad te quoniam futurus es rex Israelis.
Polluo sanctuarium meum desiderabile oculorum vestrorum, Ezech. 24, 21. id est, Quod lubentissimè aspicitis, tuquam rem vobis gratissimam.

DESVPER.
Si negaui Deum desuper, Iob 31, 28. id est, Qui habitat in excelsis.

DEVS.
Ascendit Moseh ad Deum, Exod. 19, 3. pro, Ad montem in quo Deus se manifestauit, & legem dedit.
Princeps Dei es in medio nostri, Gen. 23, 6. id est, Te habemus pro præstanti & excellenti principe. Dei nomine vocant Hebræi quicquid excellit.

DEXTERA.
Cor sapientis ad dexteram eius, Eccl. 10, 2. id est, Præparatum habet cor ad omnia recta, vt dextera apta est rebus bene gerendis.
Qui nesciunt inter dexteram suam & sinistram suam, Ionæ 4, 11. id est, Qui nesciunt differentiam: vult dicere, Qui non creuerunt ad annos discretionis.
Reduxit fecit retrorsum dexteram suam à facie inimici, Thren. 2, 3. pro, Negauit & subduxit ab eis auxilium suum, quum ventum esset ad hostes.

DICO.
Non dixerunt vt ascenderent ad eos, Ios. 22, 33. pro, Nequaquam cogitauerunt vlera ascendere.
Ergo dixi, Reuelabo aurem tuam, Ruth 4, 4. pro, Statui apud me huius te admonere: siue id tibi indicare.
Dictum præuaricationis impio est: In medio cordis mei, Psal. 36. pro, Sic cogito apud me, nempe præuaricationem suggerere & dictare impio, nihil esse timendum.

DIES.
Nunc ponite quæso cor vestrum à die hac & supra, antequam, &c. Chag. 2, 16. id est, Cogitate diligenter quæ antehac vobis acciderunt, & quæ posthac accident.
Vt darem eis terram fluentem lacte & melle, secundum diem hanc, Ierem. 11, 5. id est, Qualis adhuc hodie est, siue qualem videtis hodie.
Recordare diei Ierusalaim, Psal. 137, 7. Dei in quo vastabatur Ierusalem.
Defectionem facientes fuerunt in medio eius a diebus sæculi, Ezr. 4, 15. pro, Ab omni æuo.
Et fuit in fine dierum, adduxit Cain &c. Gen. 4, 3. id est, Post aliquot annos.
Dies loquentur, & multitudo annorum scire faciet sapientiam, Iob 32, 7. pro, Senes different de re proposita, & prouecti ætate notam reddent sapientiã.
Ecce dies Domini venit crudelis, Iesa. 13, 9. pro, In qua ostendet se maximè iratum esse.

DIVDICO.
Stetit Pinechas & diiudicauit, Psal. 106, 30. id est, præbuit se vindicem, nõ expectata iudicum sententia.

DILATO.
Viam mãdatorum tuorum curram, cùm dilataueris cor meum, Psal. 119, 32. id est, Vbi voluntatem dederis vt aperto corde studeam me tibi in obsequium tradere.

DILECTIO.
Dedi dilectionem animæ meæ in manu inimicorum eius, Ierem. 12, 7. i. Vrbem cum templo atque vniuerso populo, quem vnicè & ex animo diligebam.

DIMINVO.
Pauper non diminuet de dimidio sicli, Exod. 30, 15. Pro, Non minus dabit quam dimidium sicli.

DISCOOPERIO.
Maledictus qui discooperuerit oram patris sui, Deut. 27, 20. pro, Qui rem habuerit cum nouerca.

DIVIDO
Quamuis diuiserit Achaz domum Domini, & domum regis & principum, 2 Par. 28, 20. pro, Tulerit maiorem partem, aut partem pecuniæ quę erat in domo Domini.
Statuit Iechizchiiahu diuisiones sacerdotum & Leuitarum in diuisionibus suis, 2 Par. 31, 2. pro, Ordines, classes.

DO.
Dabo te in cœrum populorum, Gen. 48, 4. id est, Faciam vt relinquas quamplurimos nepotes in terra.
Inimicorum meorum dedisti ceruicem, Psal. 18, 41. pro, Vertisti eos in fugam.
Vir cum dederit maculam in proximũ suum, Leuit. 24, 19. pro, Læserit, fregerit brachium.
Dedit nos tamquam exploratores terræ, Gen. 42, 30 id est, Habuit siue reputauit tamquam exploratores.
Dedi tibi annos iniquitatis eorum secũdum numerum dierum, Ezech. 4, 5. pro, Verti tibi annos quibus illi peccauerunt, in dies. i. tot diebus decumbes, quot annis illi peccauerunt.
Quis det de carne eius vt comedamus, Iob 31, 31. pro, Vtinam liceret nobis vesci carne eius.

DOCEO.
Docuit eum Dominus lignum, Exod. 15, 25. pro, Ostendit illi, vel mõstrauit.

DOMINOR.
Dominabitur de Iahacob, Num. 24, 19. pro, Orietur de Iahacob qui rerum potietur.

DOMVS.
Ædificabo tibi domum firmam, 1 Reg. 11, 38. pro, Familiam superstitem quæ longo tẽpore permaneat. hoc est, Nepotes qui sufficientur in locum tuum succedentẽq; tibi in regno.
Deus facit habitare vnicos in domo, Psal. 68, 7. pro, Efficit vt qui liberis carebant, habeant amplam familiam.
Interiit ei eorum domus eorum in sæculum, Psal. 49, 12. pro, In animo cogitant quòd mansuri sint perpetuò in domibus suis.

DORMIO.
Si dormieritis inter tripodes, eritis sicut pennæ columbæ quæ tecta est argento, Psal. 68, 14. pro, Etiamsi iacueritis inter vasa plena fuligine, hoc est, etiãsi oppressi fueritis magna calamitate, eritis cãdidi veluti tecti pennis columbæ quæ ob candorem videtur operta argento, hoc est, læti & candidi redemini ob liberationem.
Et erit cùm dormierit dominus meus rex, 1 Reg. 1, 21. id est, Cum vita functus fuerit.

DVLCESCO.
Qui simul dulcescere faciebamus secretum, Psal. 55, 15. id est, Cum summa animi voluptate de rebus nostris consilium inibamus.

DVRVS.
Si non fleui super habentem durum diem, Iob 30, 25. id est, Infelicem hominem. q. d. grauatum grumnis huius calamitosæ vitæ.
Et durius fuit verbum viri Iehudah verbo viri Israel, 2 Sem. 19, 43. pro, Arrogantius & insolentius loquuti sunt viri tribus Iudæ, quàm cæteri qui erant ex alijs tribubus.

E.

EBRIA.
Et benedixerit sibi in corde suo, vt addat ebriam cum sitiente, Deut. 29, 19. id est, Ita adulationibus conetur sopire synæresim & sibi imponere, vt malum putet iudicrũ esse. veluti si quis vehementi siti accensus sese inebriaret vino ne amplius tangeretur sensu: quũ potius sitim illam restinguere sobrietate & abstinentia deberet.

EDVCO.
Tum heri, tum nudiustertius cùm esset Saul rex super nos, educebas & introducebas Israel, 2 Sem. 5, 2. pro, Imperatorem agebas, educebas ad bellum, & reducebas à bello parta victoria.

EFFVNDO.
Sed effudi animam meam coram Domino, 1 Sam. 1, 15. pro, Deprompsi quicquid habebam in animo.

EGREDIOR.
Præficiat Dominus Deus virum super congregationem, qui egrediatur ante eos, & ingrediatur ante eos, Num. 27, 17. pro, Qui educat eos ad bellum & reducat.
Ego sum puer parvus, nec scio egredi, & ingredi, 1 Reg. 3, 7. pro, Nescio quomodo me debeam gerere in administratione tanti regni.
Et omne quod egrediebatur super domum ad muniendum, 2 Reg. 12, 12. pro, Omnia quæ insumebantur in domum ad eam reficiendam.
Et egredietur verbum reginæ ad omnes mulieres, Esther. 1, 17. pro, Diuulgabitur facinus reginæ, peruenietq; ad aures aliarum mulierum.
Quod egreditur è labijs tuis, custodies, Deut. 23, 23. pro, Quod semel pollicitus fueris, præstabis.

ELEVO.
Nũquid eleuabis ad nubem vocẽ tuam, vt multitudo aquarum operiat te? Iob 38, 34. pro, Nunquid imperio tuo descendet ad te pluuia?

ELOQVIVM.
Relinquam aduersum me eloquium meum, Iob 10, 1. pro, Laxis ori meo habenis, pleno ore conquerar.

EO.
Ibat manus filiorum Israel eundo, & dura erat contra Iabin, Iud. 4 24. pro, Vsque adeo cœperunt augescere vires filiorum Israel.

EQVITO.
Equitare fecisti hominem super caput nostrum, Psal. 66, 12. pro, Fecisti vt homo potiretur imperio supra nos, & insultaret nobis vt tyrannus.

ERVO.
Rixati sunt ambo ipsi in agro, & non

eras qui emeret eos : 2 Sem. 14,6.pro, Qui litem inter eos erram cõponeret.

EVACVO.

Euacuauerunt eos euacuantes, Nach. 2, 3.pro, Spoliauerũt & priuarunt suos bonis.

EVASIO.

Et ecce remanebit in ea euasio, Ezech. 14,22.pro, Attamen remanebunt ex ea aliquot qui euadent.

EVAGINO.

Tulit secum septingentos viros euaginantes gladium, 2 Reg. 1,26. pro, Magnanimos & bellicosos.

EXALTATIO.

Exaltationes Dei in gutture eorũ, Psal. 149, 6. q. d. De magnificis factis Dei semper loquuntur, pleno gutture cantant laudes Dei.

EXCELSVS.

Ambulat super excelsa maris, Iob 9, 8. pro, Super altos fluctus marinos, vel excelsa maris: cælũ & aërem intelligit.

Excelliores stulto sunt sapientiæ, Prou. 24,7.pro, Iuxta sententiã stulti, sapientia est in loco edito ad quem peruingere non potest, q.d. desperat se posse assequi sapientiam.

EXITVS.

Venit vt sciret exitum tuum & introitũ tuum, 2 Sam. 3, 25. pro, Vt exploraret quomodo te geras.

EXSPECTO.

Elihu exspectauit ipsum Iob in verbis, Iob 32,4.pro, Sustinuit loquentem q.d. Hactenus tacuit, quòd iunior esset.

EXPVLSIO.

Si fuerit expulsio vestra in extremũ cæli, Nechem. 1, 9. pro, Siqui à patria vestra expulsi fuerint in regionem remotissimã.

EXVLTATIO.

Ad Deũ lætitiæ exultationis meæ, Psal. 43,4. Ad Deũ auctorem summæ meæ lætitiæ.

F.

FACIES.

Non surrexit propheta vltra in Israël sicut Moseh quem nosset Dominus facie ad faciem, Deut. 34,10.pro, Qui sic familiariter conuersaretur & loqueretur cum Domino, qui talem consuetudinem haberet cum Deo.

Derelinquetur terra quam tu detestaris à facie duorum regum, Iesa. 7,16. pro, A qua tu abhorres propter duos reges suos.

Vt verterem faciem verbi, fecit seruus tuus Ioab, 2 Sam. 14, 20. pro, Vt tibi proponerem sermonem figuratum.

Nunquid faciem eius accipietis, Iob 13, 8. pro, An deberis habere respectum personæ eius?

Et orauerint & exquisierint faciem meã 2 Par. 7, 14. pro, Imploraverint opem meam.

Et super me posuerunt omnis Israel facies suas vt pugnarem, 1 Reg. 2, 15. pro, In me cõiecerant oculos, sperantes me regnaturum.

Multi quærunt faciem principis, Prou. 29, 26. pro, Ambiunt familiaritatem principis.

Video faciem patris mei, quia non est erga me sicut heri, & nudiustertius, Gen. 31, 5. pro, Quòd non tam hilari ac

læto vultu me intuetur atque antea.

Veni videamus nos facie, 2 Reg. 14, 8. pro, Defiendamus in locũ certaminis.

FACIO.

Ad populum congregarum é gentibus, facientem pecudes & opes, Ezech. 38, 12. pro, Qui parat sibi peculiũ & opes.

FÆX.

Visitabo viros stantes in fęcibus suis, Sophon. 1, 12. id est, Qui instar rerum coagulatarum stant immobiles super fæces suas: hoc est, Qui magna tranquillitate cõquiescunt in diuitijs suis.

FERRVM.

Ferrum ingressum est animã eius, Psal. 105, 18. id est, In corpus. q.d. corpus eius vinctum fuit catenis.

FICVS.

Veluti primitiua in ficu, in cacumine eius vidi patres vestros, Hos. 9, 10. i. Tam libenter vidi partes Israëlitarũ, quàm libenter videt homo primos fructus in ficus cacumine.

FIDES.

Dominus reddat vnicuique iustitiam suam & fidem suam, 1 Sam. 26, 23. pro, Rationem habeat quam quisq; vixerit iuste, & fidem seruauerit suam.

FIGVLVS.

Subuersio vestra verè sicut lutum figuli reputabitur, Iesa. 29, 16. pro, Equidem tam facile potest Deus mutare sortem vestram, quam potest figulus ex vno vase facere quod vult.

FILIVS.

Acquisiui seruos & ancillas, & filij domus erant mihi, Eccl. 2, 7. pro, Familia fuit mihi aut vernæ.

State in sanctuario secũdum diuisionem domus patrum fratrum vestrorum filiorum populi, 2 Par. 35, 5. Filios populi vocat plebem, vel plebeios aliarum tribuum præter tribum Leuitarum.

Et egressi sunt filij prophetarum, 2 Reg. 2, 3. id est, Discipuli.

Tritura mea & filij aręæ meæ, Iesa. 21, 10. id est, Frumentum vel palea quæ atteritur in aręa.

Isti sunt duo filij olei, &c. Zachar. 4, 14. id est, Duo vncti. q.d. Hæc significant duos summos magistratus, regem Iosiæ, & summũ sacerdotem Zorobabel.

FINIS.

Finis omnis carnis venit ad conspectum meũ, Gen. 6, 13. pro, Decreui perdere.

Et non est finis thesauris eius, Iesa. 2, 7. pro, Non possunt numero cõprehẽdi.

Non finies angulum agri tui metendo, Leuit. 19, 9. pro, Non exactè metes terminos agri tui, sed illius in angulis relinques spicas pauperibus.

FLAMMA.

Vox Domini succidens flammas ignis, Psal. 28, 7. Vult dicere: vnà cum tonitru emicat fulgetrum.

FLATVS.

Si poneret super eum cor suum, spiritum eius, & flatum eius ad se congregaret, Iob 34, 14. pro, Priuaret eũ vita.

FOEDVS.

Aręæ in qua est fœdus Domini, 1 Reg. 8, 21. id est, Tabulæ in quibus erant præcepta & conditiones fœderis.

Fœdus pepigi cum oculis meis, Iob 31, 1. pro, Fuit magna cõcordia carni meæ cum spiritu meo.

FOETEO.

Turbastis me vt fœtere facerem me habitatoribus terræ, Gen. 34, 30. pro, Adeo, vt apud terræ incolas, veluti rem putidam, abominabilem & odiosum me reddideritis.

FORMIDO.

Et vocabunt super eos formidinem vndique, Ierem. 49, 30. id est, Homines terribiles & formidabiles milites qui illis vndique terrorem incutient.

FORNICOR.

Et fornicari fecit habitatores Ierusalem 2 Par. 21, 11. pro, Fuit causa idololatriæ habitatoribus Ierusalem.

FORTIS.

Tantummodo esto mihi filius fortis, & præliare bella Domini, 1 Sam. 18, 17. pro, Ea lege, vt sis dux & imperator mei exercitus.

Fortitudo mea, & principium roboris mei, Gen. 49, 3. pro, Quem genui in robore meo.

A fortitudine sua pudore affecti sunt, Ezech. 32, 30. id est, Dum terrerent mortales, interim puduit eos virium suarum: nam in medio conatu defuerũt sunt viribus.

FRACTVRA.

Sicut fractura aquarum lata venerunt aduersum me, Iob 30, 14. id est, Magno impetu, vt ingens flumen ruperit aggeribus, inuadunt me.

FRATER.

Perrexit Abimelech filius Ierubbahal in Sechem ad fratres matris suæ, Iud. 9. 1. pro, Vt alloqueretur omnes cognatos suos ex parte matris suæ.

Quoniam apprehendet vir fratrem suum familiæ patris sui, Iesa. 56, 6. id est, De eadem familia. Fratrẽ de eadem familia, vocant Hebræi fratrem germanum, siue qui est eiusdem generis & sanguinis.

FVMO.

Vsquequo fumabis in oratione populi tui? Psal. 80, 5. id est, Velut iratus, repudiabis orationem nostram?

FVNDARE.

Ex ore paruulorum & lactentium fundasti fortitudinem, Psal. 8, 3. pro, Sed mirabilem esse declarasti gloriam tuorum dominis tuæ, & eam confirmasti contra inimicos tuos.

FVNES.

Væ ijs qui trahunt iniquitatem in funibus mendacij, & veluti funibus plaustri trahunt peccatum, Iesa. 5, 18. id est, Rationibus illicitis, prætextibus, siue illecebris addũt peccata peccatis.

Quia funem meum soluit, & afflixit me, Iob 30, 11. pro, Vincultim tormenti mei quo illi reuerebantur me, dilatauit, siue abstulit ex animis illorum.

FVROR.

Quia in furore meo & in ira mea fuerunt mihi ciuitas hæc à die qua ædificauerunt eam, Ierem. 32, 31. pro, Iratus sum vehementer illi vrbi.

Proiecit & reliquit Dominus generationem

tionem furoris sui, Ierem. 7, 29. id est, Contra quam indignatus est.

FVRARI.

Propterea ecce ego ad prophetas, ait Dominus, Qui furãtur verba mea vnusquisque ab amico suo, Ierem. 23, 30. id est, Qui vtuntur aliena prophetia, quam audierunt ab alijs, cui tamen affingunt sua somnia.

G.

GENERATIO.

Istæ generationes cæli & terræ, Gen. 2, 4. id est, Natales, aut ortus siue origines. vel, adhuc, quæ generauerunt cælum & terram.

Intelligite annos generationis & generationis, Deut. 32, 7. pro, Annos multarum generationum præteritarum, hoc est, Priscos.

Noach vir iustus, perfectus fuit in generationibus suis, Gen. 6, 9. id est, Ætate illa qua vixit, siue inter homines sui seculi.

GERMEN.

Quia adduco seruum meum Germen, Zachar. 3, 8. id est, Christum, cuius aduentum prædixerunt alij prophetæ, vocauerunteq; eum Germen.

GENVA.

Genua curuata roborasti, Iob 4, 4. vel labantia. pro, Deficiẽtes in afflictionib⁹.

GLADIVS.

Inducam super vos gladium vltorem vltionis fœderis, Leuit. 26, 25. pro, Immittam homines armatos, qui fractũ à vobis & violatum fœdus quod pepigeratis, vlciscantur.

Gladij sunt in labijs eorum, Psal. 59, 8. pro, Loquuntur meras cædes: singula eorum verba totidem sunt gladij ad iugulandos homines.

GLORIA.

Et mutauerunt gloriam suam in similitudinem bouis comedentis herbam, Psal. 106, 20. id est, Relicto vero Deo, qui erat gloria & decus eorum, seruierunt Idolis.

Quomodo confracta est virga fortis, baculus gloriæ? Ierem. 48, 17. id est, Quia ratione factum est, vt regnum Moab tam potens & gloriosum, deletum sit.

Facies illiũ secundum imaginem viri, secundum gloriam hominis. Iesa. 44, 13. pro, Dabit illi effigiem humanam elegantissimam.

Et de his quæ erant patri nostro fecit omnem gloriam hanc, Gen. 31, 1. id est, Omnes istas diuitias quibus gloriam sibi comparauit.

GRANDIS.

Ecce non facies pater meus rem grandem, vel rem patuam quam non reuelet auri meæ, 1 Sam. 20, 2. id est, Nihil facere solet, siue paruum sit, siue magnum, quin indicet mihi.

GRATIA.

Et suscepit gratiam in oculis omnium videntium eam, Esther. 2, 15. pro, Cõciliauit sibi fauorem.

Si ergo inueni gratiam in oculis tuis, 1 Sam. 27, 5. pro, Si tibi gratus sum. vel, si tibi gratum fuerit.

GRESSVS.

Dilatabis gressum meũ subtus me, Psal. 18, 37. pro, Effecisti vt quocũque irem, lato & amplo gressu ingrederer, hoc est, liberè & sine metu. aut, pateret mihi iter expeditum & inoffensum.

GVTTVR.

Exaltationes Dei in gutture eorum, Psal. 149, 6. q.d. De magnificis factis Dei semper loquuntur. Pleno gutture cantant laudes Dei.

H.

HABITATIO.

Omnis habitatio domus Siba, serui erãt Mephiboseth, 2 Sam. 9, 13. pro, Quotquot habitabant in domo Siba, &c.

HIRCVS.

Recedite de medio Babel, & estote tanquam hirci ante gregem, Ierem. 50, 8. id est, Alieni à metu tanquam hirci gregem præcedentes.

HONORIFICO.

Leuabit te cor tuum ad honorificandũ, 2 Par. 25, 19. pro, Cœpisti magno esse animo, vt maximo honore dignum te putares.

HVMILIOR.

Humiliatus est Moab in die illa sub manu Israel, Iud. 3, 30. pro, Moabitæ venerunt in potestatem Israëlitarum.

I.

IGNIS.

Qui facit ministros suos ignem vrẽtem, Psal. 104, 4 id est, Qui fulmine vtitur tanquam ministris.

Laborabunt populi in igne, Chabb. 2, 13. id est, Videbuntur frustra laborare circa extructionem talium vrbiũ quæ tandem incendio absumentur.

ILLVMINO.

Illuminati sunt oculi eius, 1 Sam. 14, 27. pro, Clariores redditi sunt postquam comedit mel.

INCISIO.

Incisionẽ pro anima non dabitis in carne vestra, Leuit. 19, 28. pro, Non incidetis carnem vestrã propter mortuũ.

INCIRCVNCISVS.

Et ego sum incircumcisus labijs, Exod. 6, 13. ꝑ. In loquẽdo rusticus & inelegãs.

INDVLGENTIA.

Polluo sanctuarium meum, & indulgentiam animæ vestræ, Ezech. 24, 21. id est, tem quam tantum amatis quantum indulgentes patres liberos suos. siue rem quam miro affectu prosequitur animus vester.

INDVO.

Et spiritus Dei induit Zachariah. 2 Par. 24, 20. pro, Egit eum spiritus Dei.

INGREDIOR.

Num fratres vestri ingredientur ad bellum, & vos manebitis? Num. 32, 6. pro, Pugnabunt?

Et ingressa es in ornamento ornamentorum, Ezech. 16, 7. pro, Ornasti te ornamento vario, pulcherrimo & elegantissimo, vel apto, dispositò facta es studiosa mundi muliebris.

INIQVITAS.

Sed stad decipiendum me pro aduersarijs meis absq; iniquitate in manibus meis, 1 Par. 12, 17. ꝑ. Quum nihil vos læserim, quum nihil iniquum admiserim in vos.

INSVLSVS.

Nec tribuit aliquid insulsum Deo, Iob 1, 22. pro, Non dixit Deum quicquam feciſſe sine ratione.

INTELLIGO.

Intelligere fecit manus suas, Gen. 48, 14. pro, Docuit & scire imposuit illis manus suas.

Et de filijs Issaschar scientes intelligentiam in temporibus vt scirent quid faceret Israel, 1 Par. 12, 32. pro, Periti temporum & occasionũ, id est, Scientes quo tempore quidque esset agendum Israeli captatis occasionibus.

INTERFECTIO.

Et super populum interfectionis meę ad iudicium, Iesa. 34, 5. pro, Quos interfectur⁹ sum vt iudiciũ exerceã in eos.

Auxiliati sunt vnusquisque proximo suo ad interfectionem, 2 Par. 20, 23. pro, Confoderunt se mutuis vulneribus.

INVENIO.

Scitote peccatum vestrũ quod inueniet vos, Num. 32, 23. pro, Quale sit peccatum vestrum pro quo luctis pœnas.

Quemadmodum inuenit manus mea regna idoli, Esa. 10, 10. pro, Quemadmodum superaui & vici alia regna in quibus colebantur idola.

INVESTIGATIO.

Num inuestigatione Deũ inuenies? Psal. 11, 7. pro, Nunquid peruestigando assequeris omnia Dei consilia?

INVOCO.

Tantũ inuocetur nomen tuũ super nos, Iesa. 4, 1. pro, Dicamur vxores tuæ.

IRA.

Propterea quòd non audisti voci Domini, nec fecisti iram furoris eius contra Hamaleck, 1 Sem 28, 18. i. Quod præceperat iratus valde cõtra Hamaleck.

Quoniam ira homini cõfitebitur tibi, Psal. 26, 11. ꝑ. Qui prius erãt tibi irati laudabunt te, vel cedet tandẽ in laudẽ tuã hostiũ furor cũ illos deuiceris.

Iram Dñi ferã, quoniã peccaui ei, Mich. 7, 9. i. Pœnam mihi à Dño illatam.

IVBEO.

Iubebo pro te, 2 Sem. 14, 8. i. Iubebo & præcipiam vt filio tuo nihil mali fiat.

IVDICIVM.

Iudicia tua Abyssus multa, Psal. 36, 7. id est, Quocunq; vertamus oculos, sursum, ac deorsum, iusto Dei iudicio omnia disponuntur.

Et docuit eum in semita iudicium, Iesa. 40, 14. id est, Quis docuit Deum hanc mirabilem dispositionem, & ordinẽ quem in creatione mundi seruauit.

Et apprehenderit iudicium manus mea, Deut. 32, 41. pro, Et cœpero facere iudicium.

Ad faciẽdum in eis iudicium scriptum, Psal. 149, 9. id est, Vt sumant de illis pœnas iuxta scriptum legis, in qua vt delerent gentes, mandatum erat illis.

Nescient iudicium Dei terræ, 2 Reg. 17, 26. pro, Morem, id est, Quo cultu, & religione, velit coli Deus eius terræ.

IVDICO.

Dan iudicabit populum suum, Gen. 49, 16. pro, Reget, & moderabitur.

Nunciabo regi, quòd iudicauerit eum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dominus de manu mimicorum suorum,2 Sem.18,19. pro, Eripuerit eum, siue iudicio suo liberauerit.

IVGVM.

Remouebitur ab eis iugum eius,& onus illius ab humero eius remouebitur,Iesa.14,25.q.d.Populus meus postea non pendet tributa Assyrijs.

IVRO.

Ad terram quam iurauit Abraham, Genes. 50,24. pro, Quam interposito iuramento pollicitus est ipsi Abraham.

IVSTVRANDVM.

Quare non custodisti iusiurandum Domini, 1 Reg. 2, 43. pro, Quod iurasti mihi per Dominum.

IVSTIFICO.

Iustificauit animam suam rebellis Israel magis quam præuaricatrix Iehudah, Iere.3,11. pro, Iustiorem præstitit sese, quã sit soror eius, si cõferatur cum ea.

IVSTITIA.

Peccauerunt Domino habitaculo iustitiæ,& exspectationi patrum eorũ Domino,Ierem. 50,7. id est,In quo erant semper tuti,vt sub tutela legum & iusto iudicio,si qui eos afflixissent,quem admodum antea fuerat spes & columen patrum suorum.

Propterea elõgauit se iudicium à nobis, & non apprehendit nos iustitia,Ies.59, 9. id est, Deus non vlciscitur iniurias illatas nobis,nec tuetur nos.q.d. Deus abiecit curam populi sui, ac destituit auxilio & ope sua.

Non ingrediantur iustitiam tuam,Psal. 69,28.pro, Nunquam resipiscant. vel, nunquam eos iustifices,aut absoluas.

Præcepisti nobis iustitiã,testimonia tua, & veritatem valde, Psal. 119, 138. pro, Tu studiose admodum præcepisti observari leges tuas quæ sunt æquissimæ & verissimæ.

Et vobis non est iustitia in Ierusalaim, Nech.2,20.pro, Meritum vllum. hoc est,Nunquam estis bene meriti de Ierusalem.

L.

LABIVM.

Labium blanditiarum in corde & corde loquuntur,Psal.12,3.pro, Sermone blãdo duplici corde loquuntur.

Quia balbutientibus labijs, & in lingua altera loquetur propheta ad populum istum, Iesa. 28,11. pro, Videbitur illis loqui lingua balbutiente & peregrina, ignotaue, adeo alienus erit a Deo populus.

Et erat omnis terra labij vnius, Gen. 11, 1.id est, Omnes homines vnico idiomate vtebantur.

Quod egreditur è labijs tuis custodies, Deut.24,24. pro, Quod semel pollicitus fueris, præstabis.

LABOR.

Labor Ægypti, & negotiatio Chus, super te transibunt,Iesa.45,14. pro, Opes Ægyptiorum labore partæ, & merces Æthiopum peruenient ad te.

Laborare fecisti me propter iniquitates tuas,Iesa. 43, 24. id est,Varia tædia deuorare fecisti me, vel, molestus admodum mihi fuisti propter &c.

LAC.

Nõ coques hœdum in lacte matris suæ, Exod.23,14.pro, Dum matris lac sugit. vel, cum matre lactante.

LAMENTVM.

Assume super Sor lamentum,Ezech.27 2.pro,Deplora sortem ac calamitatem Tyri.

LAPIS.

Mortuũ est cor eius in medio ei⁹,& fuit vt lapis. p, Versum est in lapidem: hoc est, Obstupuit instar lapidis præ metu.

Lapidem depictum nõ ponetis in terra vestra,Leuit.26,1.i.Effigiem lapideam.

LAQVEVS.

Et capias laqueum animæ tuæ.Prou.22 25. pro, Ne tandem malè pereas, & ab alijs interficiaris.

Neq; coles deos eorũ, quia laqueus sunt tibi Deut.7,16.i. Auertit te à Deo tuo cultus ille idolorum.

LAVS.

Et tu sanctus permanens laudes Israëlis, Psal.22,4.pro, Qui laudis materiã continuo gratiarum tenore suppeditas, & tuis assiduis beneficijs. vel, Sanctè permanẽs,& laudes Israëlis. id est, Auctor vt multi laudent Israëlem.

LEO.

Fuit mihi hereditas mea tanquam leo in sylua,Iere.12,8.i.Ita fugio vt fugere solent qui ter agũt,audito leonis rugitu.

LEVIS.

Leuis sicut aquæ,non habebis excellentiam, Gen. 49,4.pro, Leui ingenio es, & procliui ad libidinem.

LEVO.

Ad terram super quam eleuaui manum meam, vt habitare facerem vos in ea, Num.14,30.pro,Quam iurauí me traditurum vobis habitandam.

LIBERTAS.

Ego prædico vobis libertatem ad gladiũ, ad pestem,& ad famẽ, Ier.34,17.i. Denũtiaturus sum in perniciem vestram, liberam facultatem inuadendi vos,gladio hostili,pesti & fami, vt perdãt vos.

LIGATA.

Indicatio problematum, & solutio ligatorum inuenta sit in eo,Dan.5,12. hoc est, Nodorum ænigmatum.

LIGNVM.

Suspendit eos in quinque lignis, Ios. 10, 26.pro,patibulis,vel crucibus.

LINEA.

Extendam super Ierusalaim lineam Someron,2 Reg.21,13.pro,Designabo velut linea quadã id quod volo perdi, & deijci. & quemadmodum curaui euertendam Samariam, ita curabo euertẽdam Ierusalem.

Nam est eis præceptũ post præceptum, præceptum post præceptum, linea post lineam,linea post lineam,parum ibi,parũ ibi,Iesa.28,10. vult dicere,Paulatim sunt docendi pueri, vt discant legere versum post versum.

LINGVA.

Posuerunt in cælos os suum, & lingua eorum graditur in terra,Psal.73,9.pro, Etiam de hominibus malè loquuntur, vt de Deo.

LINGO.

Inimici eius terrã lingent,Psal.72,9.pro, Osculabũtur terrã in signũ reuerentiæ.

LOQVOR.

Sicut locutus est Dãs super filios Dauid, 2 Par. 23, 3. pro, Sicut promisit Deus nepotibus Dauidis.

Locutus est ad cor eorum, Gen. 50, 21. pro, Verbis blandis leniuit mœstitiam eorum.

LVCERNA.

Filio eius dabo tribũ vnam vt sit lucerna seruo meo omnibus diebus coram me,1 Reg.11,36.id est,Regnum,vt semper habeat aliquem ex nepotibus suis, qui regnet in Ierusalẽ me cõspiciente.

Dum splendescere faciebat lucernam suam super caput meum,Iob 29,3.pro, Dum ipse summo fauore prosequebatur me.

LVMBVS.

Accinxit fortitudine lumbos suos,Prou. 31,17.id est, Exactè, diligenter & accurate se præparat ad opus,vel agit omnia strenue & virili animo, assiduaq; est in negotijs domi & foris agendis.

LVMEN.

Ad lumen eius ambulabam in tenebris, Iob 29, 3. pro, Quãdo propitium Deũ sentiebã in cũctis huiꝰ vitæ incõmodis.

LVNA.

Sicut luna stabilietur in seculũ, & testis in cælo fidelis,Psal.89, 38. id est, Quæ testis est durationis illius regni. q. d. Quandiu sol & luna in cælo fulgebũt, erũt mihi testes quòd solium hoc Dauidis nunquam concidet.

LVX.

Expellent eum de luce ad tenebras, Iob 18,18.pro,Afflictiones & morbi propellent eum à lumine felicitatis & gaudij ad tenebras intolerabilium grumarum.

M.

MAGNIFICO.

Ecce sicut magnificata est anima tua die hac in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, 1 Sam. 26,24.pro, Quemadmodũ in magno prætio habui vitam tuam, ita vt te non occiderim,sic Dominus conseruet me in vita, ne me occidas.

Magnificans Deus salutes regis sui & faciens misericordiã Christo suo Dauid, Psal.18,51.pro, Magnam salutem afferens mihi regi suo. vel, magnificè me regem suum iuuit.

MALEDICO.

Vidi vitum stultum radicantem, & maledixi habitaculo eius statim, Iob 5, 3. pro, Mox reputaui habitaculum eius esse maledictum, i. mox reputaui fore vt domui ac familiæ eiꝰ malè cederet.

MALITIA.

Ficus malas valde quæ non poterant comedi propter malitiam, Ierem.24,2.i. Acerbas quę præ ſiluauitate & inamœnitate palato & gustui erant ingratæ.

MALVM.

Iratus sum parum, & ipsi auxiliati sunt in malum,Zach.1,15.i.In afflictionem. hoc est, Afflixerunt eos suprà quàm volebam. q. d. grauissimè afflixerunt.

Parum abfuit quin fuerim in omni malo, Prou. 5,14. Quin obruerus fuerim omnimoda afflictione.

MANSIO.

Manete quæso,ecce mansio est diei,Iud. 19,9.

29,9. pro, Tempus est quo dies conuertet se ad hospitium,id est,occidet. q. d. Non procul abest occasus solis, quo tempore solent homines diuertere ad hospitium.

MANVS.

Vnusquisque secundum donum manus suæ Deut.16,17.pro, Quisque offeret iuxta quod conferre poterit.

Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei bonam super me, Nechem.2,8. pro, Fauore & gratia Dei mei erga me.

Et si non attigerit manus eius sufficiens pecus, Leuit.5,7. pro, Si tam pauper sit,vt non suppetat ouis quam offerat.

Conferuerunt manus malorum,vt nõ conuertatur vnusquisq; à malitia sua, Ier.23,14.i.Fauent facinorosis.

Ægypto dedimus manum,Assyrio vt saturaremur pane, Thren.5,6. pro, Pepigimus fœdus cum Ægypto & Assyria. vel, Supplices illis tacti sumus vt pane saturaremur.

Et defixilli alieno manum tuam, Prou. 6,1. i. Attactu manus stipulatus es, & fide insseris, siue manu tua stipulatus fueris pro alieno.

Et dixit,quia manus super thronum Domini, bellum Domini in Hamalec, Exod.17,16.pro, Dixit Dominum iurasse per solium suum, sibi futurum bellum cum Hamalecitis.

MARE.

Quia affluentiam marium sugent,Deu. 33,19.pro,Mercibus marinis abundabunt.

MEDIVM.

Quia nomen meũ in medio eius,Exod. 23,21. ſro, Legatus meus est; & quæ dicet,nomine meo dicet.

MEMORO.

In omni loco quo memorare faciã nomen meum, veniam ad te, Exod. 20, 24.pro,In quocunque loco instituero cultum nominis mei.

MENDAX.

Eris mihi velut vena mẽdax,veluti aquæ quæ non fideles sint, Ierem. 15,18. id est, Non perpetuò fluens. q. d. Cùm sperabo te mihi laturũ auxilium,tunc deseres me.

MENTIOR.

Mutũ mentiretur eis,Hos. 9,2. pro, Non respondebit votis eorum.

MERCES.

Ante dies hos merces hominis non fuit, & merces animalis non fuit, Zach. 8, 10 i. Labor tam hominum quàm iumentorum erat inutilis, irritus & inanis,hoc est,maledictus à Deo.

METIOR.

Et mensus est duos funiculos ad mortificandum, & plenum funiculum ad vinificandum, 2 Sam. 8,2. pro, Duas partes interfecit, & tertiæ parti pepercit.

MINOR.

Minor sum cunctis misericordijs tuis, Gen.32,10. pro, Inferior,vel indignus sum misericordijs tuis.

MIRABILIS.

Mirabilior fuit amor tuus mihi amore mulierum,2 Sam.1,26.pro, Te magis diligebam quàm vllam mulierem.

MISCEO.

Et quomodo misces te cum equis? Iere. 12,5.id est, Quomodo cum equis cursu certare poteris?

MISERICORDIA.

Misericordiã & veritatem præpara quæ conseruent te,Psal.61,8.pro, In seruãdo rege tuo ostende te esse misericordem & veracem in tuis promissionibus. Aut, Fac vt semper sequatur rectitudinem & clementiam. quia istæ virtutes sunt fideles regni custodes.

Ista est misericordia tua ad amicũ tuũ? 2 Sam.16,17.pro,Hæc rependis amico tuo pro beneficijs acceptis?

Dedit Deus Danielem in misericordiã, & misericordias coram principe Eunuchorum, Dan.1,9. pro, Effecerat Deus,vt esset gratiosissimus & charissimus illi principi valde.

MONS.

Potens præ mõtibus rapacibus, Psal.76, 5.id est, Prædatoribus. Montes rapaces vocat regna violenta, per vim & multas cædes acquisita.

Contriti sunt mõtes longi temporis, incurnauerunt se colles æterni, Chabb. 3,6. id est, Reges ac principes,siue nobiles, qui multo tempore imperauerant in regione illa.

MORS.

Et Domino Deo ad mortem sunt exitus, Psal.68,21.pro,Domini est mors, & animarum exitus. vel, Dominus potest hostes suos tradere ad mortem quum vult.

Non est puellæ peccatum mortis, Deut. 22, 26. pro, Non admisit facinus dignum morte.

Percussimus fœdus cum morte, & cum sepulchro fecimus pactum, Iesa. 28, 15. pro, Non veniet super nõs mors, non moriemur.

Ecce mortuus es,Gen. 20,3.pro, Actum est de vita tua.

MVLTIPLICO.

Qui multiplicauit occisos nostros, Iud. 16, 24. pro, Qui plurimos ex nostris occidit.

Et cùm multiplicata esset res ista, 2 Par. 31,5.id est, Cũ hoc esset diuulgatum.

MVLTITVDO.

Ego Dominus respondebo ei in multitudine idolorum suorum, Ezech. 14, 4,id est,Tametsi fuerit maximus idolatra.

MVNDO.

Mundando non mundabit,Num.14,18. pro, Non absoluere solet eum qui nõ agnoscit peccatum, sed punire.

MVTO.

Surge nunc,& muta te,1 Reg.14,2. pro, Muta vestem tuam, & ornamenta tua, ne agnoscaris.

MVTVS.

Aperi os tuum muto, Prou.31,8.pro, Patrocinare silenti in sua causa.

N.

NIDVS.

Vt aquila quæ excitat nidũ suum,Deut. 32,11. pro, Ad volandum excitat pullos suos.

In nido meo moriar,Iob 29, 18. pro, In medio liberorum meorum. hoc est, Liberis meis superstitibus.

NOBILIS.

Beata tu terra,cùm rex tuus filius est nobilium, Eccl.10,17. pro, Cuius rex generosus est.

NOMEN.

Ad ædificandum domũ, vt esset nomen meũ ibi,1 Reg.8,16.pro, Quæ dicaretur nomini meo, & in qua inuocarer.

Omnes populi ambulabunt vnusquisq; in nomine Dei sui:& nos ambulabimus in nomine Domini Dei nostri, Mich.4,5.i. Colent Deum suum,siue idola.nos autem colemus Deum nostrum Dominum.

Fecisti tibi nomen secundum diem hãc, Ierem. 32,20. pro, Peperisti tibi famã insignem & celebrem.

Vt non ponam viro meo nomen,2 Sam. 14,7.pro, Vt non relinquam vllum filium qui nomen patris referat. vel, vt deleatur prorsus memoria viri mei, quæ seruabitur in pruna illa filij mei, si tibi eum seruare placuerit.

Ne forte capiam ego ciuitatem,& vocetur nomen meum super eam, 2 Sam. 12, 28. pro, Si cepero eam, tribuatur mihi victoria.

NOVACVLA.

Sicut nouacula acuta faciens dolũ,Psal. 52,4 sub. tu es. pro, Tu dolose agis mecum,velut nouacula quæ aberrans petit iugulum: vel,quã si leuiter contingas,sua acutie vulnerat grauissimè.

NOX.

Qui non fuerit mũdus ob accidens noctis,Deut.23,10. id est, Propter pollutionem quæ noctu acciderit.

NVMERVS.

Quãdo erat nubes diebus numeri super tabernaculum. Num.9,20.i. Diebus paucis,qui facilè numerari possunt.

NVNTIVM.

Vir bonus est hic,& cũ nuncio bono venit,2 Sam.18,27.pro,Boni nũcij causa venire solet.

O.

OBSIDIO.

Venit ciuitas in obsidionem, Iere. 52, 5. pro,Obsidio venit in ciuitatem,id est, Obsessa est ciuitas.

OCCASIO.

Et imposuerit ei occasiones verborum, Deut.22,13. pro, Effecerit vt alij malè de illa loquantur.

OCCISIO.

Pasce pecora occisionis, Zach. 11,4. hoc est, Populũ Iudaicum iam destinatũ cædi & occisioni,decreto ac sententia Dei.

OCVLVS.

Terra quã Dominus Deus tuus quærit, semper sunt oculi Domini Dei tui in ea,Deut. 11,12. pro, Curam illius habet,nequid ei desit.

Vnusquisq; abominationes oculorũ vestrorum proijcite,Ezech.20,7.i. Idola ad quæ oculos conuertitis. vel, quæ diligitis & colitis: quòd oculi alliciant & adducant homines.

Et malignetur oculus tuus cõtra fratrẽ tuũ, Deut.15,9. pro, Ne parcus, inuidus,immisericors sis in fratrem. Animi habitus, oculis se maximè prodit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Malignus oculus significat parcum, inuidentem, immisericordem, qui non libenter misereatur pauperum. Contrà, Oculus bonus pro animo liberali & benefico accipitur. Prou. 22, 9.

Num honorat Dauid patrem tuum in oculis tuis, 2 Sam. 10, 3. pro, Tua sententia & opinione. q. d. putas quòd vt honore afficeret Dauid patrē tuū, &c.

Et fuit sicut ludēs in oculis generorū suorū, Gen. 19, 14. pro, Visus est illis iocari.

Quia eripuisti oculum meum à lachryma, Psal. 116, 8. pro, Sustulisti à me omnem tristitiam & mœrorem.

Sapientis oculi sunt in capite eius, Eccl. 2, 14. hoc est, Circumspectus est sapiēs, diligenter videt quid agendum sit.

ODORO.

Odoratus est Dominus odorem quietis, Gen. 8, 21. pro, Suscepit cū beneplacito oblationem, siue placatus est Deus.

OLEA.

Relinquentur in eo racemi, sicut excussio oleæ duorum, vel trium granorum in summitate rami, Iesa. 17, 6. id est, Remanebunt habitatores Ierusalem pauci, sicut racemi vindemia facta, & vt paucæ oleæ remanent excussa olea.

OLEI.

Corrumpetur iugū à facie olei, Iesa. 10, 27. id est, Propter oleum, hoc est, In gratiā Ezeciæ vncti Dei, siue potius Messiæ promissi. OLLA.

Moab olla lotionis meæ, Psal. 68, 10. pro, Moabitæ mihi seruiliter subditi erunt. vel, Moab mihi subdita erit ceu lebes in quo lauem pedes.

OPERIO.

Os impiorum operiet iniquitatem, Prouerb. 10, 6. id est, Semper cogitat malū. celat iniuriā quā s. meditatur in corde suo. OPVS.

Et tulit omne vas operis, Num. 31, 51. pro, Vasa opere, siue industria facta.

Mentiebatur opus oliuæ, Chabb. 3, 17. id est, Oleæ non producebant fructū suū, non respondebant votis agricolæ.

OPPRESSVS.

Dirigite oppressum, Iesa. 1, 17. id est, Emēdate sententiam, vel accusationem inquè latam contra oppressum.

ORATIO.

Clausit orationem meā, Thren. 3, 8. pro, Clausit aures ad orationē meā ne pueniret ante illum, i. Non exaudiuit me.

Et oratio mea ad sinum meum reuertebatur, Psal. 35, 13. id est, Tacitè mecum, & tanquā in sinu, remotis arbitris orabam pro ipsis.

ORIOR.

Orietur vobis timentibus nomen meū, Mala. 4, 2. i. Apparebit vobis Christus.

OS ORIS.

Si eduxeris preciosum à vili, tāquam os meum eris, Ierem. 15, 19. id est, Accidet tibi vt prædixero tibi.

Veruntamen iuxta os Domini fuit hoc contra Iehudah, 2 Reg. 24, 3. pro, Iuxta sententiam, id est, Lata sententia de ore Domini. q. d. Ore suo rulerat sententiam, se abducturum Iudam in captiuitatem.

Nē remoueas de ore meo verbum veritatis, Psal. 119, 43. pro, Cupio mihi eam dari fortitu dinem vt celebré promissiones tuas quicquid mihi acciderit.

Ponet in puluere os suum, Thren. 3, 29. pro, Submissè loquetur, de se submisse sentiet, quasi terram deosculaturus.

Quoniā in ore Absalom erat positum, 2 Sam. 13, 32. pro, Semper narrabat amicis se occisurum Ammonem.

OSCVLOR.

Osculamini filiū ne fortè irascatur, Psal. 2, 12. pro, Osculo manuum testamini vos filium Dei habere pro rege. Osculum manuū in Palæstina, signum subiectionis erat.

OS OSSIS.

Mementote quòd os vestrum, & caro vestra sum, Iud. 9, 2. pro, Propinquus vester siue cognatus.

P.

PACTVM.

Et ingressus sum in pactum tecū, Ezech. 16, 8. pro, Inij fœdus tecum.

PALATVM.

Et nō dedi ad peccandū palatum meū, vt expeterem maledictionem animæ illius, Iob 31, 30. pro, Quum ne verbo quidem offenderim eum, vt ei dira imprecarer.

PALLIVM.

Et non induentur pallio piloso, vt mentiantur, Zach. 13, 4. i. Posthac non vtentur pallio quod induere solebant veri Prophetæ, vt habitu mentirentur prophetiam veram.

PANIS.

Panem pigritiæ non comedit, Prou. 31, 27. id est, Non viuit sine labore.

Quia veluti panis noster sunt, Num. 14, 9. pro, Deuorabimus eos tanquā panē.

PARIES.

Parietes cordis mei doleo, Ierem. 4, 19. id est, Præcordia quæ sunt tamquam parietes cordis.

PARTVRIO.

Propterea dabit eos vsq; ad tempus quo parturiens pepererit, Mich. 5, 2. id est, Tradet eos vsque in summas angustias. siue, Sinet suos affligi nō aliter quā affligi solet mulier in ipso puerperio, siue partu. PARVVLVS.

Si non traxerint eos paruuli gregis, Iere. 49, 20. id est, Raptauerint cadauera eorum per terrā vilissimi exercitus Chaldæorum.

PATER.

Omnis generatio illa congregata est ad patres suos, Iud. 2, 10. pro, Mortua est & cōdita cū maioribus suis in sepulchris.

PAVOR.

Incipiam dare pauorem tuum super faciem populorum, qui sunt sub omni cælo, Deut. 2, 25. pro, Reddam omnes populos territos audito nomine tuo.

PAX.

Num est pax tibi? num est pax viro tuo? num est pax puero? & dixit: Pax. 2 Reg. 4, 26. pro, Rectène vales? saluus est vir tuus? præclarène agitur cum puero? Respondit: Omnia sunt salua.

Castigatio pro pace nostra super eū, Iesa. 53. 5. pro, Fuit castigatus, vt haberemus pacem.

Quia erit pax, & veritas in diebus meis, Iesa. 39, 8. pro, Tantùm peto, vt vitam incolumis, & præstet Dominus quod est pollicitus.

Non quæres pacem eorum, & bonum eorum omnibus diebus tuis in sempiternum, Deut. 23, 6. pro, Numquam consules tranquillitati eorum & vtilitati.

Succisa sunt pascua pacifica, Ier. 25, 37. i. Vbi scilicet et pacifice, & sine incursione ferarū greges antea pascebantur.

PECCATVM.

Peccatum populi mei comederūt, Hos. 4, 8. pro, Sacrificium siue hostiam oblatam pro peccato.

PERCVTIO

Nunquid iuxta plagam percutientis eū percussit eum, Iesa. 27, 7. id est, An afflixit Deus populum suum, vt Sennacherib & Pharao illum percusserant?

PEREGRINVS.

Quia peregrinus sum apud te, incola vt omnes patres mei, Psal. 39, 13. pro, In terra patriam meam non agnosco, sed velut peregrinus in ea habito, exspectās habitationem tuā cælestē, vt & patres mei. PEREO.

Super ipsis perijt senium, Iob 39, 2. pro, Miseriores fuerunt quàm vt senectus attingere potuerint præ fame. vel, Perijt tempus super ipsos. pro, In vanum contriuerunt ætatem suam, hoc est, vixerunt inutiles.

PERFECTIO.

Dixit Saul ad Dominum Deum Israēl, Da perfectionem, 1 Sam. 14, 41. id est, Decerne integritatem, hoc est, Sortem veram. fac venire sortem pro rei veritate. fac vt sors cadat super eum qui peccauit. Iudica vter peccauerit, ego an Ionathan filius meus.

PES.

Radet Dominus in nouacula conducta mercede caput & pilos pedum, Iesa. 7, 20. id est, Pubem & pudenda. Nā quid infra aluum est tribuitur pedibus?

Leuauit Iahacob pedes suos, & iuit, Gen. 29, 1. q. d. pedes, nō eques, profectus est.

Quis suscitauit ab Oriente iustitiam, vocabit eum ad pedem suum? Iesa. 41, 2. id est, Vt sequatur se quocunque voluerit eum ire, vt prompti & morigeri famuli solēt, qui dominorum suorum vestigia sequuntur.

PETRA.

Et de petra melle saturaui te, Psal. 81, 17. Hyperbole incomparabilis felicitatis & fœcunditatis. q. d. Rem infœcundam feci potius abundare rebus omnibus ad vitam necessarijs quàm non saturassem. dictione enim mellis id significatur.

PHARETRA.

Beatus vir qui impleuit pharetram suam ipsis, Psal. 127, 5. sub. filijs. Pharetra vocat domum, quòd præcedenti versu filios dixisset esse velut sagittas: Vt sagittæ in manu potentis, ita filij iuuentutum. PLATEA.

Plateas pones tibi in Dammasec, 1 Reg. 20, 34. p. Fora aut vicos terū venabiles cōstitues tibi, ex quib⁹ vecligalia recipies: & hac re superiorē te agnoscam.

PLE-

PLENVS.

In argento pleno da eum mihi, 1 Par. 21, 22. pro, Pretio integro. vel, argento quantum valet, vende eum mihi.

Lapides plenitudinum, Exod. 25, 7. pro, Gemmæ quæ auro & argento includi solent in palis.

PLVVIA.

Exspectabant sicut pluuiam me, Iob 29, 23. pro, Tanto desiderio exspectabant verbum meū quanto exspectatur pluuia in Autumno, irrigandæ sementi necessaria.

POENITET.

Et pœnitet eum secundum multitudinem miserationum suarum, Psal. 106, 45. id est, Quasi mutasset sententiam, cœpit eos benignè tractare iuxta abundantes suas misericordias. vel, ob multam suam bonitatem, siue sua ingenti misericordia commotus.

PONO.

Non posuerunt Deum coram se, Psal. 54, 5. pro, Nullam Dei rationem habuerunt.

Et ponēt fœditatem vestram super vos, Ezech. 23, 49. pro, Sument pœnas de vobis propter flagitia & scelera quæ admisistis.

Ponam Ierusalaim lapidem onerosum omnibus populis, Zachar. 12, 3. pro, Reddam Ierusalaim immobilem vt à nullis populis transferri possit.

Non pones sanguinem in domo tua, Deut. 22, 8. pro, Ne sis causa necis si corruerit aliquis de tecto tuo.

Pones verba in ore eius, Exod. 4, 15. pro, Totum negotium ei mandabis, ac dices illi quid oporteat illum dicere.

POPVLVS.

Venient ad te secundum ingressum populi, Ezech. 33, 31. pro, Vt solet ingredi & irrumpere populus, confertim nempe & multi simul.

Congregatus est ad populos suos, Gen. 25, 8. pro, Conditus est sepulchro cum maioribus suis.

PORTA.

Vt narrem omnes laudes tuas in portis filiæ Syon, Psal. 9, 15. pro, Locis in quibus conciones haberi solebant à populo Israelitico, in conuentu frequentissimo in media Ecclesia.

PORTO.

Turpitudinem tuam & abominationes tuas ea portasti, Ezech. 16, 58. pro, Afflicta fuisti pro ratione scelerum eorum.

POST.

Non respondebis in causa, vt declines post multos ad peruertendum, Exod. 23, 2. pro, In lite ne sequaris plurium sententiam, vt cuiusquā peruertas ius.

POTATOR.

Neque stabunt vini eorum in sublimitate sua, omnes potatores aquarum, Ezech. 31, 14. id est, Arbores quæ gaudent magno humore.

PRÆCIPIO.

Præcepit ei super Mordechai, Esther. 4, 5. pro, Dedit ei mandata de Mardeheo.

Omni exercitui eorum præcepi, Iesa. 45, 12. id est, Totum illum cælorum exercitum mandato feci, siue solo verbo & iussu.

PRETIVM.

Dedi pretium tuum Ægyptum, Iesa. 43, 3. id est, pretium redemptionis tuæ. pro, Quasi permutatione facta, eadem quæ tibi impendebat à Sennacherib conuerti in Ægyptios.

Sermo Domini erat pretiosus in diebus illis, 1 Sam. 3, 1. pro, Tunc erant rari Prophetæ qui voluntatem Domini populo annuntiarent.

PROBRVM.

Vt non capiatis vltrà probrum famis in Gentibus, Ezech. 36, 30. id est, Ne posthac malè audiaris apud Gentes propter penuriam panis.

PROFICISCOR.

Proficisci fecerūt lapides grādes, 1 Reg. 5, 17. pro, Præcepit vt aduecherent lapides.

PROFVNDVS.

Et profundas aquas biberitis, Ezech. 34, 18. id est, Limpidas ac puriores, quòd aquæ profundæ sint limpidę ac purę.

PROHIBEO.

Ecce prohibuit Dominus meus Nahaman Aramæum hunc vt non acciperet de manu eius quæ attulit, 2 Reg. 5, 20. pro, Pepercit Dominus meus rebus Naaman illius, id est, Noluit accipere de muneribus quæ attulit Naaman.

Et nunc loquere obsecro ad regem, quia non prohibebit me à te, 2 Sam. 13, 13. pro, Non denegabit me tibi.

PROLONGO.

Prolongabuntur dies, & deficiet omnis visio, Ezech. 12, 22. id est, Longi ac prolixi erunt. q. d. Non euenient ante multos annos, & interim irrita erit omnis visio diuturnitate temporis.

PROPINQVVS.

Nunquid Deus de propinquo ego sum, dixit Dominus, & non Deus de longinquo? Ierem. 23, 23. id est, Deus noster & recens, & non potius æternus?

PVDOR.

In omni terra pudoris eorum, Sophon. 3, 19. 20. In terra in qua probris affecti fuerunt.

PVLVIS.

In puluerem mortis me pones, Psal. 22, 16. pro, In terram sepulchri, siue in sepulchrum. q. d. Ex hac tribulatione nihil aliud exspecto quàm mortem.

Q.

QVÆRO.

Omnes reges terræ quærebant faciem Salomonis, 2 Par. 9, 23. pro, Inuisebant Salomonem, vel magno desiderio tenebantur inuisendi eum.

QVIES.

Odoratus est Dominus odorem quietis, Gen. 8, 21. pro, Suscepit cum beneplacito oblationem, siue placatus est.

QVIESCO.

Viderunt populū qui erat in medio eius habitantem cōfidenter, iuxta consuetudinem Sidoniorum, quiescentem & confidentem, Iud. 18, 7. pro, Otiosum & nihil timentem.

R.

RADIX.

Radix mea aperta erit iuxta aquas, Iob 29, 19. pro, Benedictionem Domini experior in omnibus, & prosperitatem adesse sentio.

RAMVS.

Ramum eius tenerum siccabit flamma, Iob 15, 30. pro, Liberos eius absumet miseria ac tribulatio.

RECTVS.

Et rectum fuit verbum in oculis Absalom, 2 Sam. 17, 4. pro, Placuit consilium ipsi Absalom.

REDIMO.

Fratrem non redimendo redimet quispiam, Psal. 49, 8. pro, Nemo fratrem suū vlla ratione redimere potest quin moriatur, & impetrare vitam longiorem pecunijs.

Et si non fuerit viro redemptor, Leuit. 25, 26. id est, Propinquus, cui sit ius redimendi quæ ille vendiderit.

REGNVM.

Et prosperata es in regnum, Ezech. 16, 13. i. Prosperè tibi cessit vsq; ad regnum. vel, facta es apta, & idonea regno suscipiendo. RENES.

Etiā noctibus erudierunt me renes mei, Psal. 16, 7. pro, Interni mei affectus procliues alioqui ad malum, incitauerunt me ad pietatem etiam noctu.

REQVIES.

Et requiem prouincijs fecit & dedit dona secundū potentiā regiam, Esther. 2, 18. pro, Prouinciarum tributa minuit.

REQVIESCO.

Requieuit Aram cum Ephraim, Iesa. 6, 2. id est, Societatem iniit. vel, copiæ Syrorum iunctæ sunt copijs regis Israel ad obsidendam Ierusalem.

RETRIBVO.

Retribue seruo tuo vt viuam, Psal. 119, 17 pro, Hoc beneficium cōfer, id est, hoc beneficio me dignare, vt viuendo, meorum addicam in obsequium tuum. Alij, præsta te seruo tuo beneficum siue liberalem. tunc viuam, id est, tum demum me felicem existimabo, tūc etiam custodiā sermones tuos si mihi fueris fauorabilis, vt vulgo loquuntur.

REVELO.

Turpitudinem patris tui non reuelabis, Leuit. 18, 7. pro, Non concumbes cum matre tua.

REVERTOR.

Reuertetur ad dies adolescentię sue, Iob 33, 25. pro, Erit eo corporis habitu quo erat in adolescentia sua.

REX.

Obliuioni tradetur Sor septuaginta annis sicut dies regis vnius, Iesa. 23, 15. pro, Tandiu quandiu homo viuere solet etiā rex qui delicate viuit, & optime alitur.

RIXA.

Vir rixæ fui ego, & populus meus, Iud. 12, 2. pro, Controuersia magna orta est inter me & populares meos.

ROBVR.

Principium roboris mei, Gen. 49, 3. pro, Quē genui quū adhuc essem fortis & valens robore. i. Primogenitus meus.

Robur

Universidad de Deusto
Biblioteca

Robur mihi erũt habitatores Ieruſalaim in Domino, Zachar. 12,5. id eſt, Adiuuabunt nos.

ROS.

Ex vtero ab aurora fuit tibi ros nativitatis tuæ, Pſal. 110, 3. pro, Gratiæ illæ quæ tibi datæ ſunt à patre, congeſſerũt tibi iam inde ab vtero nativitatis: quemadmodum quotidie ab aurora naſcitur ros.

S.

SAGENA.

Propterea ſacrificabit ſagenæ ſuæ, & ſuffiet reti ſuo, Chabb. 1,16. id eſt, Omnia tribuet propriæ virtuti, induſtriæ ac viribus.

SAGITTA.

Ad lucem ſagittarum tuarum iuerunt, Chabb. 3,11. id eſt, Grandinis permixtæ fulguri, quam tu è cælo demittebas in Ægyptios, nocte illa qua inſecuti ſunt Iſraëlem. SAL.

Pactum ſalis ſæculi eſt coram Domino tibi, Num. 18,19. pro, Incorruptum, firmum & perpetuum. Pactum ſalitũ vocat quod Deus externo ſymbolo ſanciuit, ne vmquam euaneſcat, ſed ſemper vigeat.

SALVVS.

Vnde ſaluam te faciam? num de area, vel de torculari? 2 Reg. 6,27. pro, Vnde tibi feram opem, dando tibi cibum aut potum? at nihil habeo.

SALVS.

Sagitta ſalutis Domini, 2 Reg. 13, 17 pro, Sagitta quæ ſignum eſt futuræ ſalutis quam Dñs dabit Iſraëli contra Aſã. Domini eſt ſalus ſuper populum tuum benedictio tua, Pſal. 3,9. pro, Domini eſt ferre auxilium, & cumulare populum omnibus beneficijs.

SANO.

Parcam peccato eorum, & ſanabo terri eorum, 2 Par. 7, 14. pro, Condonatis illorum peccatis dabo pluuiam tempore ſuo, auferam locuſtas, &c.

SANCTVS.

Cõtaminauit Iehudah ſanctum Domini quod dilexit, Malach. 2, 11. id eſt, Matrimonium quod ſanctificauit Dñs. In die illa erit ſuper tintinnabula equorum ſanctus Domino, Zachar. 14,20. id eſt, Tintinnabula ipſa equorum conſecrabuntur Domino: nam ex eis fient lebetes ad coquendum in domo ſanctuarij.

Et intulit Selomoh ſanctitates Dauid patris ſui, 1 Reg. 7, 51. pro, Quæ conſecrauerat Dauid.

SANCTIFICO.

Quicquid tetigerit ea ſanctificabitur, Exod. 30, 29. id eſt, Erit ſactum, nec eo vti licebit in rebus priuatis, ſed tantũm in ſactis.

Mittebat Iob & ſanctificabat eos, Iob 1, 5. pro, Miſſis nuntijs iubebat eos ad rem diuinam præparari.

SANGVIS.

Qui obturat aurem ſuam, ne audiat ſanguinem, Ieſa. 33, 15. id eſt, Qui non vult audire eos qui loquuntur de patranda cæde.

Et poſuit ſanguines belli in pace, 1 Reg. 2,5. id eſt, Occidit eos incautos, & dũ nihil tale ſuſpicarentur: non minus ſibi licere eos occidere exiſtimauit, quã ſi occidiſſet in bello. vel, non minore ſtudio mortem fratris occiſi in cõflictu vindicauit, quàm ſi occiſus fuiſſet tempore pacis.

Expiabuntur à ſanguine, Deut. 21, 8. id eſt, Pœna homicidij illius condonabitur eis. ſequenti verſu dicit: Tu auferes ſanguinẽ innocentẽ è medio tui. pro, Non imputabitur tibi cædes illa.

Omnis qui egreſſus fuerit ex oſtijs domus tuæ foras, ſanguis eius erit in caput eius, & nos innoxij: & omnis qui fuerit tecum in domo, ſanguis illius in caput noſtrum, Ioſ. 2, 19. pro, Cædes illius imputabitur ei. alias, cædes illius nobis imputabitur, ſi quis manum in eum iniecerit.

SCEPTRVM.

Sceptrum exactoris in eo, confregiſti, Ieſa. 9, 4. id eſt, Vires eorum qui tyrannidem exercebant in eos.

SCINDO.

Aſcendamus in Iehudah, & obſideamus eam, & ſcindamus eam nobis, Ieſ. 7, 6. id eſt, Irrumpamus in eam vi armorum, ita vt hac ratione veniat in ditionem noſtram.

SCRIPTVRA.

In cœtu populi mei non erũt, & in ſcriptura domus Iſraël non ſcribentur, Ezech. 13, 9. id eſt, In catalogo ſeu in libro vitæ in quo deſcripti ſunt omnes veri Prophetæ.

SECRETVM.

In ſecretum eorum non veniat anima mea, Genes. 49, 6. pro, Animus meus maxime abhorret ab eorum conſilio.

SECVLVM.

A tempore quo cõſtitui mihi populum ſeculi, Ieſa. 44, 7. id eſt, Ab eo tempore quo creaui hominem in terra. q. d. Poſt homines natos.

Vſque in ſeculum non videbũt lumen, Pſal. 49, 20. pro, Non ſunt perpetuò victuri. Non potientur hac luce, niſi ad breue tempus.

SEDEO.

Dominus in diluuio ſedit: & ſedit Dominus rex in ſeculum, Pſal. 29, 10. id eſt, Vt Dominus ſuit auctor diluuij tãquam Rex, ita penes eum ſemper erit ſumma poteſtas.

Et erit quando ſedes extra, & fodies in eo, Deut. 23, 13. id eſt, Leuas onus vẽtris.

SEMEN.

Seminabo domum Iſraël, & domum Iehudah ſemine hominis & ſemine animalis, Ieremi. 31, 27. pro, Implebo Iudam & Iſraëlem hominibus & opibus quæ olim erãt in gregibus & pecoribꝰ.

SEMITA.

Sic ſemitæ omnium obliuiſcẽtium Dei, Iob 8, 13. i. Talia ſunt inſtituta & rationes vitæ omniũ qui Dei obliuiſcũtur.

SEPTEMPLICITER, SEPTVAGESIES SEPTIES.

Quia ſeptempliciter vindicabitur Cain, & Lemech ſeptuageſies ſepties, Ge. 4, 24. Sicut ſeptenarius numerus in Scriptura multitudinem deſignat, ita ſeptupli catio pro ingenti incremento capitur. ſic Matth. 18, 22. Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſq; ſeptuageſies ſepties. SEPVLCRVM.

Sepulcrum patens guttur eorum, Pſal. 5, 10. id eſt, Vt ſepulcrum apertum exſpectat cadauer quod conficiat & exedat, Ita hoſtes mei ſua blandiloquentia eò tendunt, vt me ad ſe pellectum perdant & ſubuertant.

Qui deſcendunt ad lapides ſepulcri, Ieſa. 14, 19. pro, Qui conſecti fuerunt in ſepulcrũ ſtratum lapide, vel lapidibus factũ. SERMO.

Quia non eſt ſermo in lingua mea: ecce Domine tu noſti totũ ipſum, Pſal. 139, 4. pro, Antequam loquar, noſti quid dicturus ſim. vel, Etiam ſi non loquar, tu tamen noſti, &c.

SERVIO.

Non ſeruire feci te in oblatione, nec laborare feci te in ſuffimento, Ieſa. 43, 23. pro, Non oppreſſi te multitudine oblationum. vel, Non exegi à te multas oblationes. Nam à ſeruis multa operæ exigi ſolet. ſequitur. Verũm ſeruire feciſti me propter peccata tua, laborare feciſti me propter iniquitates tuas, id eſt, Quin potius tuis peccatis moleſtus onus ſubire me feciſti, cùm reuereri te mihi ſubijcere debuiſſes.

SEX. 3

In ſex anguſtijs te eruet, & in ſeptima non tanget te malum, Iob 5, 19. pro, Quum acciderit vna ex multis tribulationibus, ſeruabit te Deus incolumẽ: imò in plurimis non attinget te vllum malum. Numerus finitus pro infinito.

SIGNVM

Fac mecum ſignum in bonitate, Pſal. 86, 17 pro, Declara ſigno aliquo te mihi velle fauere, & te eſſe mihi propitium. Quidam, Edic ſignum aliquod bonitatis tuæ erga me.

Poſuerunt ſigna ſua ſigna, Pſal. 74, 4 Repetitio certitudinem rei denotat. Nã certa ſigna habebant, quibus ſibi perſuadebant ſe capturos templum. Alii, Poſuerunt ſua ſigna pro ſignis, vel prophæis, in ſignum victoriæ. q. d. Dominus triumphos ſuos agunt, ita vt procitus deijciant ſigna maieſtatis tuæ.

SILEO.

Tibi ſiler laus Deus in Syon, Pſal. 65, 2 pro, Tanta ſunt beneficia tua, vt te nemo digne laudare poſſit.

SIMILITVDO.

Et ecce tamquam ſimilitudo filij hominis tangebat labia mea, Daniel. 10, 16. pro, Rurſum tetigit me Angelus ille qui apparuit mihi in ſpecie humana.

SINISTRA.

Cor ſhulti ad ſiniſtram ipſius, Eccl. 10, 2. i. Res ſuas ſiniſtre & præpoſtere adminiſtrat: vt manus ſiniſtra ad reſagendas eſt inepta. SOL.

Diligentes eum erũt ſecundùm exortum ſolis in fortitudine ſua, Iud. 5, 31. pro, Sumant vires ac proficiant, veluti ſol quũ exoritur, ſubinde lucidior euadit.

Et orietur vobis timentibus nomẽ meũ, Sol iuſtitiæ, Malach. 4, 2. i. Chriſtus qui eſt vera lux, & per quem iuſtificamur.

SOR.

Quia nõ requieſcet virga impietatis ſuper ſortem iuſtorum, Pſal. 125, 3. pro, Hæreditatem. q. d. Nullus tyrannus diu iuſtis imperabit.

Tu ſuſtentas ſortem meam, Pſal. 16, 5. ſub. Ita vt nemo eam mihi auferat, ita te mihi in hæreditatem dediſti, vt tua ſola virtute, ſalua mihi maneat fruitio, & tibi ſemper adhæream.

SPINA.

Audebit, & deuorabit ſpinam eius, & veprem eius in die vna, Ieſa. 10, 17. Sic vocat militem gregarium, quod infinitis moleſtijs afficiat.

SPIRITVS.

Si ſpiritus irę dominantis aſcenderit cõtra te, locum tuum ne deſeras, Eccl. 10, 4. pro, Si ira dominantis fœuiat aduerſum te, ne commouearis. vel, Si ſpiritus dominantis deſcenderit ſuper te, id eſt, Si adipiſcaris regiam dignitatem, ſtatum priſtinum ne deſeras.

STATVTVM.

Hoc ſtatutum Peſach, Exod. 12, 43. pro, Talis eſſe debet ritus ſiue obſeruantia eãdragni Paſchalis, & hoc more celebrandus.

Et erit filijs Iſraël in ſtatutum iudicij, Num. 28, 11. pro, In iura & leges. q. d. Secundum hanc legem de huiuſmodi iudicabunt filij Iſraël, eritq; inuiolabile decretum quod nemo iudicum immutare audebit.

STIPVLA.

In ſtipulam verſi ſunt ei lapides fundæ, Iob 41, 19. pro, Non plus læditur lapidibus miſſis funda, quàm læderetur palea.

STO.

Ioſeph erat vir triginta annorum quando ſtetit coram Pharaone rege Ægypti, Gen. 41, 46. pro, Cum præeſſet Ægypto. vel, Cum potentiam iſtam acciperet ab ipſo Pharaone.

Et in quibus eſſent vires ad ſtandum in palatio regis, Dan. 1, 4. id eſt, Qui per ætatem apti eſſent miniſterio Regis.

STYLVS.

Et de Zebulun trahentes ſtylo ſcribæ, Iud. 5, 14. id eſt, Qui ſcribere ſolebant. q. d. Etiam ipſi ſcribæ dediti ſtudijs, armis ſumpſerunt.

SVLCVS.

Si aduerſum me terra mea clamet, & pariter ſulci eius deflean, Iob 31, 38. pro, Si coegi atare terram meam ſine mercede agricolarum.

SVPERBIA.

Ne veniat mihi pes ſuperbiæ, Pſal. 36, 12. pro, Superborum. hoc eſt, Ne inuadat me ſuperbi.

SVSCIPIO.

Non ſuſcipies auditionem mendacij, Exod. 23, 1. pro, Non eris auctor falſi rumoris aduerſus proximum tuum.

SVSPENDO.

Et ſuſpendetur ſuper illum omnis gloria domus patris ſui, Ieſa. 22, 24. pro, Inferetur ab illo nobilitas in domum paternam, illíque acceptum referent omnem ſuum ſplenderem & claritatem.

T.

TABERNACVLVM.

Si non dixerunt viri tabernaculi mei, Iob 31, 31. p, Domeſtici ac familiares.

TEMPVS.

A tempore vſque ad tempus comedes illum, Ezech. 4, 10. pro, A tempore determinato vnius diei vſque ad tempus determinatum alterius. q. d. Toto die naturali comedes tantummodo xx. ſiclos panis.

Reuertendo reuertar ad te ſecundum tempus vitæ, Gen. 18, 10. pro, Tempore quo fœtus vitalis erit.

Et cum beſtijs agri ſit pars eius donec ſeptem tempora mutentur ſuper eũ, Dan. 4, 20. id eſt, Sit cum beſtijs ſeptem annis.

TERRA.

Oculi ſtulti erunt in extremo terræ, Prou. 17, 24. pro, Vagi erunt, id eſt, Quæret ſapientiam & non inueniet.

Ambulabo coram Domino in terris viuentium, Pſal. 116, 9. pro, Tutus degam inter viuos ſub fauore Domini.

Terra erit impia propter habitatores eiꝰ, Ieſa. 24, 5. id eſt, Impia eſſe videbitur erga incolas ſuos: nam deſinet illis producere fructus neceſſarios. vel, Impiè aget propter habitatores ſuos. id eſt, Pœnas luet, ac ſi impie egiſſet: nam erit deſolata.

Transfixit caput ſuper terram multam, Pſal. 110, 6. id eſt, Capita ſiue principes qui præſunt regionibus amplis.

TESTIFICOR.

Quid teſtificari faciam tibi, quid aſſimilabo tibi, ó filia Ieruſalaim? Thren. 2, 13. i. Quid teſtibus probabo, quemquã accepiſſe tantã cladẽ quantã accepiſtiaut quẽ populũ adducã, qui tam duro affectus ſit ſupplicio vt tu?

THESAVRVS.

Nunquid ingreſſus es in theſauros niuis, & theſauros grandinis vidiſti? Iob 38, 22. pro, An aſcendiſti in ſublime vbi hyeme nix, & æſtate grando generatur & reconditur?

Et nunc ſi regi bonum eſt, quæratur in domo theſaurorum, Ezr. 5, 17. pro, In Bibliotheca in qua erant libri rationum nummariarum, non libri ſapientiæ & philoſophiæ. nam duplices erant Bibliothecæ.

TIMOR.

Nonne timor tuus fuit ob ſpem tuam, & propter exſpectationem tuam perfectio viarum tuarum? Iob 4, 6. pro, Nonne ſperabas, ob rectam tuam viuendi rationem, in timore Dei, te aliquid emolumẽti affecturum à Deo ipſo, & interim nihil incommodi experturũ? TORCVLAR.

Torcular calcauit Dominus virgini filiæ Iehudah, Thren. 1, 15. id eſt, Tradidit populum ſuum hoſtibus, vt interficiant eum, torqueant & cõculent, haud ſecus quàm vuæ in torculari calcantur.

TORRENS.

Torrentes impietatis terrebant me, Pſal. 18, 5. Sic ipſe vocat multitudinem tribulationum, quæ ab impijs inſliguntur. Alij, Iniurias grauiſſimas & crebras interpretantur. vel potius, multitudinem hoſtũ improborũ ac peruerſorũ qui in eũ conſpirauerant.

TRANSEO.

Fleuit & orauit eum vt tranſire faceret malitiam Haman Agagitæ, Eſther. 8, 3. pro, Irritam faceret, depelleret, abigeret à ſe & à populo ſuo.

Stillauerũt digiti mei myrrhã trãſeuntẽ, Cant. 5, 5. i. Interlabentẽ, inter digitos perfluentem. vel, Probatam.

TRIBVTVM.

Aſcẽdere fecit Rex Selomoh tributũ ex omni Iſraël, 1 Reg. 5, 13. pro, Indixit tributum omni Iſraëli.

V.

VACVVS.

Mercede cõduxit Abimelech viros vacuos & vagos, Iud. 9, 4. id eſt, Otioſos, nihili, & inutiles.

VANESCO.

Et propter quid vanitate vaneſcitis? Iob 27, 12. pro, Opinionẽ vanã conamini tueri? VAS.

Requieuit Moab ab adoleſcentia ſua, & requieuit ipſe in fecibus ſuis, & non euacuatus fuit de vaſe in vas, Ierem. 48, 11. id eſt, Vſque ad hanc diem ſimilis fuit vino intra dolium quieto, & nõ agitato: nunquã fuit eiectus ſuis ſedibus. VENENVM.

Germinabit ſicut venenum iudicium ſuper omnes ſulcos agri, Hoſ. 10, 4. Prædicit fore vt citò iudicẽtur à Domino: imo dicit iam latam eſſe ſententiam. Comparat autem iudicium illud herbæ venenatæ quæ citò ciefcit in terra culta. q. d. Breui acceputi ſunt ſententiam ſuam à Domino ſuo, imò iam lata eſt ſententia.

VENOR.

Qui faciunt velamina ſuper caput omnis ſtaturæ ad venandũ animas. Nunquid animas venabimini populi mei, & animas quæ ſunt vobis vitificabitis? Ezech. 13, 18. pro, Vt perdant. q. d. Nunquid animas perderis? Nunquid permittam vt perdatis, hoc eſt, vt imponatis populo meo, prædicendo illi omnia aduerſa & infelicia?

Non aduerſet vir doloſus venationem ſuam, Prou. 12, 27. pro, Non eſt habiturus quod ſibi paruerit vt edat.

VENTVS.

Quia ventum ſeminauerunt, & turbinem metent, Hoſ. 8, 7. id eſt, Quia opera eorum ſunt vana & inutilia, nulla erit illis merces.

VERBVM.

Et impoſuerit ei occaſiones verborum, Deut. 22, 14. pro, Effecerit vt alij male de illa loquantur.

Sic adducet Dominus ſuper vos omne verbum malum, Ioſ. 23, 15. id eſt, Quicquid malorum comminatus eſt.

Egredietur verbũ reginæ ad omnes mulieres, Eſther. 1, 17. pro, Facinus iſtud reginę veniet ad aures omniũ mulierũ.

Et nõ fuit verbum meum primum mihi vt reducerem regem meũ, 2 Sam. 19, 43. id eſt, Quare priores de reducendo rege verba non fecimus?

Universidad de Deusto
Biblioteca

VERITAS.

Dabis veritatem Iahacob, misericordiã Abraham, Mich. 7,20. pro, Præstabis quod pollicitus es sanctis Patriarchis tuis. Promissiones vocat veritatem quòd certò præstentur, quãtum est ex parte Dei: Misericordiam autem, quòd ex gratia factæ sint.

VESPERA.

Immolabũt eum omnis cœtus Synagogæ Israel inter duas vesperas, Exod. 12, 6. Nempe vesperam inclinantis solis, & vesperam occasus solis.

VESTIGIA.

Quod probris affecerint vestigia Christi tui, Psal. 89,52. id est, Aduentum. vel, Exprobrauerunt calcibus Christi tui, id est, Delusserunt Christi aduentum. aut, Vt Chald. paraphr. exprobrauerũt tarditatem vestigiorũ Messiæ tui, quasi nunquam venturi. Videbãt enim Iudæos magis ac magis opprimi, & non illis succurrere suum Christum & Messiam quẽ iactabant.

VIA.

Vado hodie per viam vniuersæ terræ, Ios. 23,14. pro, Moriturus sum, quemadmodum constitutum est omnibus hominibus.

Si inuenerit quispiã inimicũ suũ, num mittet eũ in via bona? 1 Sam. 24,20. pro, Sinet eũ ire saluũ & incolumẽ?

Quia oculi eius sunt super vias viri, & omnes gressus eius videt, Iob 34, 21. pro. Deus contemplatur ac discutit consilia & opera hominum.

Viam eorũ in caput eorũ dedi, Ezech. 9, 10. id est, Decreui sumere pœnas de illis pro mentis.

Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via pedes suos, Psal. 85, 14. pro, Cursum suum habebit, vt vulgo loquuntur. Conspicua erit, & præualebit, id est, Tempore Christi homines dabũt operam iustitiæ & æquitati.

VIDEO.

Videre fecisti populum tuũ dura, Psal. 60, 5. pro, Experiri fecisti populum tuum dura. vel, Duriter & asperè illum tractasti.

Vide vitã cũ vxore quã dilexisti omnib⁹ diebus vitæ, &c. Eccl. 9, 9. pro, Fruere vita siue commodis huius vitæ.

Vidisti virum velocem in opere suo? coram regibus stabit, Prou. 22, 29. pro, Certè vir velox & festinus, qui summa diligentia fungitur suo munere, euocabitur ad regium ministerium.

VINCVLVM.

Dirumpamus vincula eorum, Psal. 2, 3. pro, Leges, quibus quasi vinciri solent subditi. Metaphora ab ijs qui vincti coguntur facere opus. q. d. Legibus eorum ne pareamus. Verba sunt hostium Dei & Christi eius.

VENENVM.

Venenum draconum, vinum eorum, & venenum aspidum crudele, Deut. 32, 33. pro, Citò enecans. Peruersa eorum opera intelligit, propter quæ pereunt.

VIR.

Quia sicut vir fortitudo eius, Iud. 8, 21. pro, Iuxta ætatem respondet robur hominis: ideoque habet satis roboris vt possit nos interficere.

Et si mori feceris populũ istum tãquam virũ vnum, Num. 14, 15. pro, Omnes (ad vnum.

VIRGA.

Virgam fortitudinis tuæ mittet Dominus ex Syon, Psal. 110. 2. i. Robur quo roboraberis. aut, robur regni tui, quod est fortitudo tua. q. d. Non regnabis tantum in Iudæa, sed extendet Deus Pater potentiam regni tui vsq; ad extremos fines terræ.

VISIO.

Melior est visio oculorũ, quàm quod eat anima, Eccl. 6, 9. i. Melius est esse contentũ præsenti fortuna, quàm multa desiderare.

VISITO.

Visitans iniquitatem patrum super filios super tertios & super quartos, Num. 14, 18. pro, Puniens patres & filios, nepotes ac pnepotes ppter iniquitates.

Et visitatio tua custodiuit spiritũ meũ, Iob 10, 12. pro, Lex naturæ quã cõstituisti, me hactenus seruauit in vita. vel, prouidentia tua conseruat me in vita.

VITA.

Et erit anima domini mei colligata in fasciculo vitæ cũ Domino, 1 Sam. 25, 29. pto, Dominus meus diutissime viuet, colendo Dominum Deum.

VITIS.

Quia ex vite Sedom est vitis eorum, Deut. 32, 32. pro, Nati sunt parentibus iniquis, quales erant Sodomitæ. vel, Sodomitarum studia imitantur.

VITVLVS.

Reddemus vitulos labiorum nostrorum, Hos. 14, 3. i. Offerem⁹ tibi precationes & laudes, atque gratiarum actiones.

VIVO.

Obsecro dñe mi; viuit anima tua dñe mi: ego mulier sum, &c. 1 Sam. 1, 26. pro, Tam vera sunt quæ dictura sum, quàm verum est te viuere. vel, quàm verum est quòd opto vitam tuam.

VIVIFICO.

Viuificemus de patre nostro semẽ, Gen. 19, 32. ꝓ, Semem⁹ semẽ, vel suscitem⁹.

Nunquid viuificabunt lapides de aceruis puluueris? Neh. 4, 2. pro, Nunquid restituẽt in pristinum statum lapides illos muri iam redactos in cinerem?

VMBILICVS.

Eece populus descendunt de vmbilico terræ, Iud. 9, 37. pro, De loco eminentiore terræ, i. De summis montibus.

VMBRA.

In palpebris meis apparet vmbra mortis, Iob 16, 16. hoc est, Oculi mei corpe- (runt caligare.

VNICVS.

Deus facit habitare vnicos i domo, Psal. 68, 7. pro, Efficit vt qui liberis careb̃t, habeãt amplam familiã. Vnicos vocat solitarios & destitutos in familia.

VNVS.

Quia vno modo loquitur Deus, & duobus ei qui non videt eũ, Iob 33, 14. pro, Multis modis cõsulit Deus nostræ saluti: vno modo per reuelationem nocturnam, altero verò p castigationes.

VOCO.

Vocabũt super eos formidinem vndiq; - Ierem. 49, 29. pro, Aduocabunt sibi in auxilium contra eos homines terribiles & formidabiles milites qui illis terrorem maximum incutient.

Vocabis salutem muros tuos, & portas tuas laudem, Iesa. 60, 18. pro, In muris tuis erit summa pax, & in portis tuis canentur laudes.

VOTVM.

Quid fili votorum meorum, Prou. 31, 2. i. Pro quo feci vota. vel, Fili gratissime, amantissime & exoptatissime, pro quo vota mea omnia emitto.

VOX.

Transire fecerũt vocem in castris, Exod. 36, 6. pro, In castris proclamauerunt.

VRBS.

Labor stultorum laborare faciet eum, qui nescit pergere ad ciuitatem, Eccl. 10, 15. Prou. Nescire viam ad vrbẽ, pro, Ignorare rem maximè notã. q. d. Cũ stulti vulgaria ignorent, torquens (se circa difficilia.

VVA.

Patres comederunt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt, Ieter. 31, 29. Prouerbiũ: pro, Filij luũt pœnas propter peccata parentum. Sequitur, Omnis hominis qui comederit vuam acerbam, obstupescent dentes.

VVLVA.

Et vulua eius conceptio perpetua, Iere. 20, 17. id est, Quæ nunquam edit fœtum. q. d. Quare non perij?

VXOR.

Ab vxore quæ dormit in sinu tuo, custodi ostia oris tui, Mich. 7, 5. q. d. Caue ne secreta tua illi reueles.

Z.

ZELVS.

Requiescere faciam iram meam in te, & recedet Zelus meus à te, Ezech. 16, 42. id est, Desinam te prosequi amore illo quo antea te prosequebar ob zelotypiam tui.

ZELOR.

Zelando zelatus sum pro Domino Deo exercituum, 1 Reg. 19, 10. pro, Cruciauit meipsum veluti zelotypia pro honore Dei.

Hi Idiotismi Hebraici linguæ Latinæ ex varijs auctoribus selecti, dignissimi sunt qui imprimantur, quia sine illis cognitis difficillimè aliquis ex sacra Scriptura compendium faciet. quod attestor

Sebastianus Baer Delphius, insig. Cathed. Ecclesiæ S. Mariæ Antuerpiensis Plebanus & Canonicus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

סכום פסוקי ספר ישעיה אלף ובאתים ותשעים וחמשה וסיס ארצה והציו כי אם שם אדיר ה׳ לנו׃

סכום פסוקי ספר ירמיהו אלף ושל ש מאות וששים וחמשה וסיס אשמה וסדרי שלשים ואחד והציו ויאבר חנניה׃

סכום פסוקי ספר יחזקאל אלף ומאתים ועג׃

חושע קצ׃	יואל עג׃	עמוס קמו׃	עובריה כא׃	יונה מ׃	מיכה קח
נחום מ׃	חבקוק גו׃	צפניה נג׃	חגי לה׃	זכריה ריא׃	מלאכי נת׃

Hos quatuor & viginti veteris Testamenti libros Hebraicos, cum Latina interpretatione è verbo reddita, à CHRISTOPHORO PLANTINO summa fide excusos, & ad vetustissimorum exemplarium fidem, incredibili diligentia & labore castigatos, BENEDICTVS ARIAS MONTANVS Sacræ Theologiæ Doctor, atque ad id operis, à PHILIPPO Catholico Hispaniarum rege delegatus, suo decreto approbauit.

B. Arias Montanus

HANC SANTIS PAGNINI *ex Hebræo Latinam versionem, diuersorum eiusdem auctoris exemplarium subsidio atque collatione restitutam, nos infrascripti Theologi, quibus ex* PHILIPPI *Catholici regis mandato à Louaniensi Academia id muneris commissum fuerat, examinauimus, examinatamq; probauimus, & non modò ad Hebræum textum intelligendum; verumetiam ad Latinam editionem vulgatam, multis in locis illustrandam, vtilem iudicamus. Actum Louanij* VIII. *Calendas Aprilis. Anno Domini* CIↃ. IↃ. LXXI.

Augustinus Hunnæus S. Th. professor regius & ordinarius.

Cornelius Reyneri Goudanus, S. Th. professor ordinarius.

Iohannes VVilhel. Harlemius, Louanij in Collegio Societ. IESV S. Scripturæ & linguæ Hebr. professor.

sit testificatus DOMINVS quòd Propterea quid Propter dixistis Et
14 וַאֲמַרְתֶּם עַל־מֶה עַל כִּי יְהוָה הֵעִיד
,ac in ea præuaricatur tu quam ,tuæ no puellarum * vxorem inter & te inter
בֵּינִךְ וּבֵין אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בָּגַדְתָּה בָּהּ
,fecit † vnus ne Et ,tui fœderis vxor & ,tua socia ipsa &
15 וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת בְּרִיתֶךָ׃ וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה
cum esset Et * Dei semẽ & quærens † vnus † quid & ,et † spiritus reliquum * &
וּשְׁאֵר רוּחַ לוֹ וּמָה הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם
præuaricetur † ne ,tuarum puellarum * vxorem in & ,vestra spiritu in
בְּרוּחֲכֶם וְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל־יִבְגֹּד׃
Israel Deus DOMINVS dixit ,dimitte ,odit Cum †
16 כִּי־שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
exercituum DOMINVS dixit ,eius vestimentum *super* rapina * operiet &
וְכִסָּה חָמָס עַל־לְבוּשׁוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
fraudem ne & ,vestro spiritu in vos *custodite* † &
וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ׃
dixistis & ,vestris verbis in DOMINVM fecistis Laborare
17 יְגַעְתֶּם יְהוָה בִּדְבָרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם
bonus ,malũ *faciens* † Omnis ,vos dicendo In † fecimus laborate quo In
בַּמָּה הֲגִעָנוּ בֶּאֱמָרְכֶם כָּל־עֹשֵׂה רָע טוֹב
,iudicij Deus * vbi aut ,placuit ipse eis in & ,DOMINI oculis in
בְּעֵינֵי יְהוָה וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט׃

CAP. III. ג

,*meæ faciei ad* † viam vertet & ,meum angelum *mittens ego* * Ecce * mitto
1 הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי
,*quæretis* † vos quem ,dominator suum *palatium* † ad veniet statim &
וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְּשִׁים
DOMINVS dixit ,venit ecce ,*quæritis* * vos quem ,fœderis angelus &
וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה בָּא אָמַר יְהוָה
,*stans* † quis & ,*tuum venturus* † diem ,*sustinet* * quis Et ,exercituum
2 צְבָאוֹת׃ וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת־יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הָעֹמֵד
Botith *tranquam* & ,conflans ignis tanquam ipse nam † *eum consistit* in
בְּהֵרָאוֹתוֹ כִּי־הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית
purgabit & ,argentum emundãs & ,conflans fedebit Et ,fullonum
3 מְכַבְּסִים׃ וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כָּסֶף וּטְהַר
mundi & argentum sicut & ,autum sicut eos *excoquet* * & ,Leui filios
אֶת־בְּנֵי לֵוִי וְזִקַּק אוֹתָם כַּזָּהָב וְכַכָּסֶף וְהָיוּ
,*iustitiæ in munus offerentes* † DOMINO
לַיהוָה מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה׃
,Ierusalem & ,Iehudah *manus* † DOMINO *dulcescet* Et
4 וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָם
*ecce*tam Et ,*antiquos annos* *secundũ* & ,*seculi dies secundum*
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת׃ וְקָרַבְתִּי
,*adulteros in* & ,*maleficos in velox testis ero* & ,*iudicium ad vos ad*
אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט וְהָיִיתִי עֵד מְמַהֵר בַּמְכַשְּׁפִים וּבַמְנָאֲפִים
,*viduam* ,*mercenarij mercedem fabricantes in* & ,*pupillum* * *iurantes in* & * mendacium,
וְנִשְׁבָּעִים לַשֶּׁקֶר וְהַעֹשְׁקִי שְׂכַר־שָׂכִיר אַלְמָנָה
dixit ,*me timuerunt* nec ,*peregrinum perurrentes* & ,*pupillum* & * vi retinẽtes
וְיָתוֹם וּמַטֵּי־גֵר וְלֹא יְרֵאוּנִי אָמַר
vos & ,*sum mutatus* nõ DOMINVS *ego* Nã ,*exercituũ* DOMINVS Sol
5 יְהוָה צְבָאוֹת׃ כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שָׁנִיתִי וְאַתֶּם
,*vestrorum patrum diebus* A ,*estis consumpti non* *Iahacob* *filij*
בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם׃ לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם
,*me ad Reuertimini* ,*custodistis non* & ,*meis iustitiis ab recessistis*
6 סַרְתֶּם מֵחֻקַּי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי
quo In ,*dixistis* Et ,*exercitum* DOMINVS *dixit* ,*vos ad reuertar* &
וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה
vos quia ,*Deum* † *homo* *vi ausfert* † Nunquid † reuertemur
נָשׁוּב׃ הֲיִקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם
,*decima* ,*te oi abstinemus* † quo In ,*dixistis* Et ,*me vi asseritis* †
קְבָעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנָךְ הַמַּעֲשֵׂר
,*vos me* & ,*maledicti vos* * *maledictione* in ,*oblatione* &
7 וְהַתְּרוּמָה׃ בְּמְאֵרָה אַתֶּם נֶאֱרָרִים וְאֹתִי אַתֶּם
,*domũ ad* ,*decimam omnem* Auferte ,*ipsa* omnis gens ,*vos rapimini*
קֹבְעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ׃ הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית
,*huc in meam me probent* & ,*meus domo in* *prædæ* † *sit* & ,*thesauri*
הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר

omnes erunt & ,*stibanus tanquam* ,*ardens ecce* ,*iens dies* ecce Nam
1 יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבּוֹת
,*sufficiens non sit* ,*ipsum* ,*benedictionem vobis coarctauero* & ,*earorum*
הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי
vobis *corrumpet* non & ,*deuorantem in vobis increpabo* Et
2 דָי׃ וְגָעַרְתִּי לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא יַשְׁחֵת לָכֶם אֶת
,*dixit* ,*ego* in * vitis vobis *ouabit* nec † *fructum*
פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא יְשַׁכֵּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה
,*gentes omnes* vos *beatificabunt* Et ,*exercituum* DOMINVS
3 אָמַר׃ וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם
,*desiderabilis* Et ,DOMINVS dixit ,*beatificati* *terra* vos *eritis* quia
כִּי־אַתֶּם תִּהְיוּ אֶרֶץ חֵפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
,*Dominus* Et ,*vestra verba me contra fortificastis* *vos*
4 חִזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
,*dico* † *Vanum* ,*Dixistis* ,*tre contra sumitis locuti* Quid
וַאֲמַרְתֶּם מָה נִדְבַּרְנוּ עָלֶיךָ׃ אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עָבֹד אֱלֹהִים
,*quod* & ,*eius custodiam custodierimus quòd* ,*emolumenti quid* &
5 וּמַה־בָּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי
,*exercituum* DOMINI *facie* ab *obscurè* ambulauerimus
הָלַכְנוּ קֹדְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת׃
,*edificati etiam* ,*superbos* *beatificantes* nos nunc Et
6 וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם־נִבְנוּ
,*malitiam* & ,*Deum probauerunt etiam* ,*impietatem facientes*
עֹשֵׂי רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ׃
,*timentes sunt* *locuti* Tunc
7 אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
,*audiuit* & ,DOMINVS *attendit* & *liber* est *scriptos* &
וַיַּקְשֵׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן
,*eius nomen cogitantibus* & ,DOMINVM *timentibus* ,*eius facies ad*
לְפָנָיו לִירֵאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ׃
,*exercituum* DOMINVS *dixit* ,*mihi* *erunt* Et
8 וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
,*peculium* * *sicut* ,*eis super parcam* & ,*speculabor* *furum* * *ego*
עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ
,*conuertemini* Et ,*tibi* *seruienti* *tuo* *filio* *super*
9 עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ׃ וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין
,*Deo* *seruientem* *inter* *impiũ* ad * *iustum*
צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ׃
,*anathemate* * *terram*
10 כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ כָל־
,*superbi* & ,*stipula* * ,*impietatem facientes omnes* & ,*ardens* ecce Nam
זֵדִים וְכָל־עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט
,*derelinquet non quia* ;*exercituum* DOMINVS *dixit* ,*eorum* † *dies*
אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־
,*nomen* *timentibus* *vobis* *orietur* Et ,*autum* & ,*radicem* eis
11 יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף׃ וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי
,*egrediemini* & ;*eius* *alis* in † *sanitas* & ,*iustitiæ* Sol
שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם
,*pullos* † *foretur* *cum* *impios* *conculcabitis* † Et ,*fegineris* * *vitulis* *sicut*
וּפִשְׁתֶּם כְּעֵגְלֵי מַרְבֵּק׃ וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ
,*dixit* ,*facietis* *ea* † *quam die* in ,*vestrorũ pedũ* *planitis* *sub*
12 אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בְּיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
,*mandauit quorum* ,*mei* *serui* *Mosen* *legis* Memẽtote .*exercituũ*
צְבָאוֹת׃ זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
,*Horeb* in ,*tuæ* ,*Israel* *omnem* *super* † *Chorebin* *ei*
אוֹתוֹ בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל * חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים׃
,*prophetam* *Eliam* *vobis* *mittam* * *ego* Ecce
13 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
,*terribilem* & ,*magnum* † DOMINI *diem*
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל * וְהַנּוֹרָא׃
,*patres eos* *conuertet* Et
14 וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם
,*ne* ,*eorũ patres* *super* *filiorum* *cor* & ,*filios* *super*
פֶּן אָבוֹא וְהִכֵּיתִי אֶת־הָאָרֶץ חֵרֶם׃

תם כפר מלאכי

FINIS LIBRI MALEACHI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר מלאכי

LIBER MALACHI.

CAP. I. א

manu per Israel ad DOMINI verbi Onus

1 מַשָּׂא דְבַר־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיַד
dixit , vos Dilexi . Malachi
2 מַלְאָכִי׃ אֲהַבְתִּיכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם
quo In : dixistis Et . DOMINVS
בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב
,Iahacob ipſi Esau * fratet Nonne nos dilexisti
נְאֻם־יְהוָה וָאֹהַב אֶת־יַעֲקֹב׃ וְאֶת־עֵשָׂו שָׂנֵאתִי
,odiui Hesau Et Habacob dilexi & , DOMINVS dixit
וָאָשִׂים אֶת־הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת־נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת
,eruerterunt & ,fumus pauperes Effecti : Edom dixerit Cui
מִדְבָּר׃ כִּי־תֹאמַר אֱדוֹם רֻשַּׁשְׁנוּ וְנָשׁוּב
Ipſi : exercituum DOMINVS dixit ſic : desolata ædificabimus &
וְנִבְנֶה חֳרָבוֹת כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הֵמָּה
,impietatis Terminum eos vocabunt & ,ædificabunt
יִבְנוּ וַאֲנִי אֶהֱרוֹס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה
,decuum in vſque DOMINVS eſt deteſtatus quem ,populum &
וְהָעָם אֲשֶׁר־זָעַם יְהוָה עַד־עוֹלָם׃
DOMINVS Magnificetur : dicetis vos &, videbunt veſtri oculi Et
וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם תֹּאמְרוּ יִגְדַּל
ſemus & ,patrem honoratio † ſuus † ,Iſrael terminum ſuper *
יְהוָה׃ הַבֵּן יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד
Dominus ſi & ,meus honor * vbi , ego * pater ſi & ,ſuum dominum
אֲדֹנָיו וְאִם־אָב אֲנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם אֲדֹנִים
,facerdotibus vobis exercituum DOMINVS dixit mei timor * vbi , ego *
אֲנִי אֵלֶיכֶם כֹּהֲנֵי בֹזֵה שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם
,meum nomen deſpicientibus eos In : dixiſtis Et , meu nomen deſpicientibus
בַּמָּה בָזִינוּ אֶת־שְׁמֶךָ׃ מַגִּישִׁים עַל־מִזְבְּחִי
,& me , timuit & , timorem * ſuper * ,ſplendorem meum ad are ſuper accedite Facientes
לֶחֶם מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה גֵּאַלְנוּךָ בְּאָמְרָכֶם
,ipſa * deſpecta DOMINI Menſa : eos dicendo In * te poſluimus quo In
שֻׁלְחַן יְהוָה נִבְזֶה הוּא׃ וְכִי־תַגִּישׁוּן עִוֵּר
,malum * Non ſi , immolandū ad eum ſacietis accedet * quando Et
לִזְבֹּחַ הֲאֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין טוֹב
illud Offer ,malum * Non ,mobilem † & ,claudum facietis accedere tibi Et
הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ
,tuo facio * ſuſcipiet nunquid vel ,tibi cõplacebit nunquid tuus dare eum
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ וְעַתָּה חַלּוּ נָא
quoſo deprecemini nunc Et , exercituum DOMINVS dixit
פְּנֵי־אֵל וִיחָנֵנוּ מִיֶּדְכֶם הָיְתָה זֹּאת
exercituum DOMINVS dixit , facies * vobis ex ſuſcipiet Numquid
הֲיִשָּׂא מִכֶּם פָּנִים אָמַר יְהוָה
facietis Inire * non & * oſtia clauder & vobis in etiam Quis
צְבָאוֹת׃ מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ
DOMINVS dixit , robis in voluntas mihi * Non ,gratis meum placet * eſt
חִנָּם מִזִּבְחֲכֶם אֵין־לִי חֵפֶץ בָּכֶם אָמַר
,veſtra manu de volam non munus & exercituum
יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה לֹא־אֶרְצֶה מִיֶּדְכֶם׃
magnum eius occaſum ad ſolis & , Solis ortu ab Nam
כִּי מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וְעַד־מְבוֹאוֹ גָּדוֹל
,uro nomini oblatum ſuffumigatum loco omnis in & ,gens inter meũ nomẽ offertur hic
שְׁמִי בַגּוֹיִם וּבְכָל־מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי
dixit , genere inter meum nomen magnum quia : mundo oblatio &
וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גָדוֹל שְׁמִי בַגּוֹיִם
.exercituum DOMINVS
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
DOMINI Menſa : eo dicendo In * , illud polluitis * vos Et
וְאַתֶּם מְחַלְּלִים אֹתוֹ בְּאָמַרְכֶם שֻׁלְחַן יְהוָה
,eius ſica contemptu * uius fructus † & , eſt † contemnitur
מְגֹאָל הוּא וְנִיבוֹ נִבְזֶה אָכְלוֹ׃
DOMINVS dixit , illum offatis * & , adſagitis Ecce : diciſtis Et
וַאֲמַרְתֶּם הִנֵּה מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אֹתוֹ אָמַר יְהוָה

,ſacerdotes * ,hoc mandatum vos ad nunc Et
בַּגִּים׃ וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים׃
,eos ſuper poſueritis non ſi & , audientis non Si
שׂוּם׃ אִם־לֹא תִשְׁמָעוּ וְאִם־לֹא תָשִׂימוּ עַל־לֵב לָתֵת
vos in mittam & , exercituum DOMINVS dixit , meo nomini gloriam
כָּבוֹד לִשְׁמִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם
,eorum & , veſtris benedictionibus maledicam & , maledictionem
אֶת־הַמְּאֵרָה וְאָרוֹתִי אֶת־בִּרְכֹתֵיכֶם וְגַם
,eos ſuper , meis eos non quoniam ei maledixi
אֲרוֹתִיהָ כִּי אֵינְכֶם שָׂמִים עַל־לֵב׃ הִנֵּנִי גֹעֵר
,ſtercus , veſtros eorum ſuper ſtercus diſperegam & , ſemen vobis
לָכֶם אֶת־הַזֶּרַע וְזֵרֵיתִי פֶרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ
,ſe ad vos aſſumes & , veſtrarum ſolemnitatum
חַגֵּיכֶם וְנָשָׂא אֶתְכֶם אֵלָיו׃
veſtrũ ad miſi quod ſtimis Et
וִידַעְתֶּם כִּי שִׁלַּחְתִּי אֲלֵיכֶם אֶת־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִהְיוֹת
,exercituum DOMINVS dixit , Leui cum meum pactum
בְּרִיתִי אֶת־לֵוִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
illi ea dediſſe , pactus & , ſitarum eo cum fuit meum Pactum
בְּרִיתִי הָיָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם וָאֶתֵּן־לוֹ
eſt cõtra mei timuit Is , timorem * ,ſplendorem
מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמִי נָחַת הוּא׃
eſt Lauena non iniquitas & , eius ore in fuit veritas Lex
תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ וְעַוְלָה לֹא־נִמְצָא
,eorum mollies & , me non ambulauit recte mecum & , pace in eum labijs in
בִּשְׂפָתָיו בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים הֵשִׁיב
,impietate ab
מֵעָוֹן׃ כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ־דָעַת וְתוֹרָה
vos Ex , ipſi exercituum DOMINVS angelus quia : eius ore ex requirent
יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ יְהוָה צְבָאוֹת הוּא׃
,pactum corruptiſtis : ſtis offenduliſtis , via de recediſtis
וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית
vos dixit ego etiam Et , exercituum DOMINVS dixit , Leui
סָרְתֶּם אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם
,ſeruatis non quod * ,ſecundum ,populo omni humiles & , contemptibiles
נְבָזִים וּשְׁפָלִים לְכָל־הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם
,eſt , lege in facie aſſumentes & , meas vias ſeruatis
שֹׁמְרִים אֶת־דְּרָכָי וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה׃ הֲלוֹא אָב
,quiſquis no- ſeruatis Cur : tuos creauit vnus Deus nonne ? nobis omnibus ? vnus
אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ מַדּוּעַ נִבְגֹּד
,ſeruatis ,fratrem ,mothorum patrum pactum violando , ea ſtatis in vt
אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ׃
quia : Ieruſalem in & , Iſrael in eſt facta abominatio & , Iehudah
נִבְגְּדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֱשְׂתָה בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלִָם כִּי
,meum dixit , ſi alienabit quos ? Iehudah , DOMINI ſanctitas
חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל
,hoc fecit qui virum DOMINVS Succidet , alteri Dei filiam
בַּת־אֵל נֵכָר׃ יַכְרֵת יְהוָה לָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂנָּה
Dominum nomini offerent & , Iehudah tentoria de reſpondeant & , eiusmodi
עֵר וְעֹנֶה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיהוָה
,ſeruitio operis faciens * ſecundo ſunt Et , exercituum
צְבָאוֹת׃ וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת־
ad , ſeruitio & ſi , clamore & fletu , DOMINI altare
מִזְבַּח יְהוָה בֶּכִי וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל־
,ſeruitio manu de loquitur non quod * ,munus ad
הַמִּנְחָה וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם׃

,quoniam , ego hominum ceteros * vir ego * prophetes Non : dicere Et
כִּי אֵין־אִישׁ נָבִיא אֲנִי אֲנִי אִישׁ עֹבֵד אֲדָמָה אֲנִי כִּי
Quid : eum ad dicet Ex , meus portauit † a me fecit acquiuit † Adam
אָדָם הִקְנָנִי מִנְּעוּרָי׃ וְאָמַר אֵלָיו מָה
domo ſum pereuntius ; mibus † dicet & ; tuas manus inter ille plaga *
הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי בֵּית
ſuper & , meum paſtorem ; ſuper te luſcita , gladie O . me diligentium
מְאַהֲבָי׃ חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי וְעַל־
,paſtorem , percute * exercituũ DOMINVS dixit , meũ proximi virum
גֶּבֶר עֲמִיתִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת הַךְ אֶת־הָרֹעֶה
, paruulos ſuper meam manum conuertam & , prem diſpergentur & oues ,
וּתְפוֹצֶינָה הַצֹּאן וְהֲשִׁבֹתִי יָדִי עַל־הַצְּעָרִים׃
ſuccidetur ea in deorum eſt , DOMINVS dixit , terra omni in erit Et
וְהָיָה בְּכָל־הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה שְׁנַיִם בָּהּ יִכָּרֵתוּ
,patrem ſerciam indicam Et , ea in relinquetur tertia & , cohibuit †
יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִשִׁית יִוָּתֵר בָּהּ׃ וְהֵבֵאתִי אֶת־הַשְּׁלִשִׁית
eos probabo & , argentum , conflare ignis eos conflabo & , ignem per
בָּאֵשׁ וְצָרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת־הַכָּסֶף וּבְחַנְתִּים
, eum exaudiam ego & , mea nomine in ; inuocabit Ipſe , unum populus meus
כִּבְחֹן אֶת־זָהָב הוּא יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ
, meus Deus DOMINVS , dicet ipſe & ; ipſe meus Populus , Dixi
אָמַרְתִּי עַמִּי הוּא וְהוּא יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהָי׃

CAP. XIIII. יד

,tua interiore in tuum ſiluum diuidetur & : DOMINI venit dies Ecce
1 הִנֵּה יוֹם בָּא לַיהוָה וְחָלַק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ׃
, praſidium in Ieruſalem ad , gentes omnes congregabo Et
2 וְאָסַפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה
, violabuntur mulieres & , domus diripientur & , ciuitas capietur &
וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תְּשָׁגַלְנָה
reliquum & , captiuitatem in ciuitatis † dimidium egredietur Et
וְיֶצְאָ חֲצִי הָעִיר גּוֹלָה וְיֶתֶר
,DOMINVS egredietur Et , vbe ex ſuccidetur non populi
הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן־הָעִיר׃ וְיָצָא יְהוָה
,conflictus die in eum bellabit diem ſecunda ; illas gentes contra praliabitur &
וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃
qui , oliuarum montem ſuper illa die in eius pedes ſtabunt Et
4 וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא עַל־הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר
ſui deorſum deſcidunt mons ſcindetur & , orientem ad Ieruſalem facies ſuper * eſt contra
עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מַחֲצִיוֹ
montis dimidium recedet & ; valde grandi valle , mare ad & orientem ad
גֵּיא גָּדוֹל מְאֹד וְגָזַח מַחֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֲצִיוֹ נֶגְבָּה׃
, metallum ad eius medium & , aquilonem ad
5 וְנַסְתֶּם גֵּיא־ * נוֹם
quẽadmodũ fugietis Et . Aſal ad montiũ vallis portuget quia , montium
הָרַי כִּי יִגַּע גֵּיא הָרַיִם אֶל־אָצַל וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר
venies & ; Iehudah regis Hozziah diebus in terræmotus facietis † fugietis facie
נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבָא
, illa die in , erit Et . meum * ſanctũ omnes , meus Deus DOMINVS † cum eo.
יְהוָה אֱלֹהָי כָּל־קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
ipſe , vous dies erit Et . exaltationis & , preciſitatum lux erit non preciosa , &
6 לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת יִקָּפָאוּן׃ וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא
veſtra † tempore in erit ſed nox neque dies non , DOMINO eſt notus
יִוָּדַע לַיהוָה לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב
; Ieruſalem de vitæ aquæ egredientur , illa die in , erit Et . lux erit
7 יִהְיֶה אוֹר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלִָם
mouiſſimum mare ad earũ medium & , orientale mare ad earũ medium
חֲצְיָם אֶל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וַחֲצְיָם אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן
omne ſuper vegetabit † DOMINVS erit Et . erit hyemis in & æſtate in † eos
בַּקַּיִץ וּבַחֹרֶף יִהְיֶה׃ וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־
.rum eius nomen & , vnus DOMINVS erit illa die In . terram
הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד׃

תם ספר זכריה

Finis libri Zechariah.

Universidad de Deusto
Biblioteca

:exercitu DOMINVM *quærendũ ad* & ,DOMINI *facies deprecandam ad* vt deprecen
לְחַלּוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה וּלְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת tur faciem
:tur & quærantur
הָלוֹךְ ego etiam ,vadam אֵלֵכָה גַּם־אֲנִי׃ וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עֲצוּמִים 22
deprecandũ ad & :Ierusalim in exercitui DOMINVM quærendũ ad
לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלִַם וְלֶחֱלוֹת
diebus In :exercituum DOMINVS dixit Sic .DOMINI *facies* *faciem
אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת בַּיָּמִים 23
:gentium linguis omnibus ex homines decem apprehendent quidam illis
הָהֵמָּה אֲשֶׁר יַחֲזִיקוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִכֹּל לְשֹׁנוֹת הַגּוֹיִם
,vobiscum Ibimus :dicendo ,Iehudæi viri oram in apprehendent &
וְהֶחֱזִיקוּ בִּכְנָף אִישׁ יְהוּדִי לֵאמֹר נֵלְכָה עִמָּכֶם
esse. .vestrum Deum auditimus quia
כִּי שָׁמַעְנוּ אֱלֹהִים עִמָּכֶם׃

CAP. IX. ט

Dammesec & ,Chadrach terra in DOMINI verbi Onus* *Prophetia
מַשָּׂא דְבַר־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַדְרָךְ וְדַמֶּשֶׂק 1 נְאֻם׃
tribuum omnis & ,hominis oculus† DOMINVM ad quia ;eius requiei †erit
מְנוּחָתוֹ כִּי לַיהוָה עֵין אָדָם וְכָל שִׁבְטֵי
,Sidon & ,Sor ,ea in terminabit Chamath etiam Et .Israel
יִשְׂרָאֵל׃ וְגַם חֲמָת תִּגְבַּל בָּהּ צֹר וּצִידוֹן 2
:sibi munitionem Sor ædificauit Et .valde fuit fœtus quia
כִּי חָכְמָה מְאֹד׃ וַתִּבֶן צֹר מָעוֹז לָהּ 3 בְּנָה
:plurimum lutum vt ,aurum & ,*pulmeum* tanquã argentum coacervauit & huius,
וַתִּצְבֹּר־כֶּסֶף כֶּעָפָר וְחָרוּץ כְּטִיט חוּצוֹת׃
:eius furitudine matti in perceutes & ,ea facient expellere Domus* Ecce
הִנֵּה אֲדֹנָי יוֹרִשֶׁנָּה וְהִכָּה בַיָּם חֵילָהּ 4 כְּנָה׃
,Hazzah & ,ytimebit & ,Afchelon Videbit .*consumetur* igni in ipfa &
וְהִיא בָאֵשׁ תֵּאָכֵל׃ תֶּחֱזֶה אַשְׁקְלוֹן וְתִירָא 5 רְאֵה׃
perbit & :eius afpectus *pabit* † quoniam ,Hecron & ;alde dolebit &
עַזָּה וְחִיל מְאֹד וְעֶקְרוֹן כִּי־הוֹבִישׁ מִבְטָחָהּ וְאָבַד
habitabit non Afchelon & ,Hazzah de rex habitaret Et .habitabitur non
מֶלֶךְ מֵעַזָּה וְאַשְׁקְלוֹן לֹא יוֹשָׁב׃ 6 יֵשֶׁב׃
:Philistim fuperbiam faciam fucidere & :Afdod in *spurius*
וְיָשַׁב מַמְזֵר בְּאַשְׁדּוֹד וְהִכְרַתִּי גְאוֹן פְּלִשְׁתִּים׃ סוּר׃
eius abominationes & ,eius ore de eius *fanguinem* faciam remouere Et .sanguinolentum
וַהֲסִרֹתִי דָמָיו מִפִּיו וְשִׁקֻּצָיו מִבֵּין שִׁנָּיו 7
erit & :noftro Deo ipfe etiam relinquetur & ,eius *duces* † *mur ex* †*doribus*
וְנִשְׁאַר גַּם־הוּא לֵאלֹהֵינוּ וְהָיָה כְּאַלּוּף בִּיהוּדָה
,Iebuſæus ſicut Hecron & ,Iebuſæi in dux velut ero ſicut ca-
וְעֶקְרוֹן כִּיבוּסִי׃ וְחָנִיתִי לְבֵיתִי כְּצָבָא 8 עֶקְרוֹן׃ תִּי׃
eos ſuper ero ſubibi nõ & ;tranſeunte à & ,tranſeunte à exercitu ab ,meæ domui vel *vet nõ timeat*
שׁוֹב לְבֵיתִי מִצָּבָא מֵעֹבֵר וּמִשָּׁב וְלֹא יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם
filia vide Exulta .meis oculis in vidi nunc quia ;exactor vltrà
נֹגֵשׂ עוֹד כִּי עַתָּה רָאִיתִי בְעֵינִי׃ 9 רְאֵה׃
,ſaluatus & ,iuſtus tibi veniet tuus rex Ecce .Ierusalem filia †ubila ,Sion
גִּילִי מְאֹד בַּת־צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה מַלְכֵךְ יָבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע
,eius ſuper equitans & ,asinum ſuper equitans & ,hominis ipſe *vnius ex a-*
הוּא עָנִי וְרֹכֵב עַל־חֲמוֹר וְעַל־עַיִר בֶּן־אֲתֹנוֹת׃ *ſinabus.*
:Ierusalem de equus† & ,Ephraim de *eorum* * faciam fœcidere Et
וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֶפְרַיִם וְסוּס מִירוּשָׁלִַם 10 *quadriga*
eius *exercitus* & ;gentibus pacem loquetur & ,*bellı* † arcus *fœcidetur* & *bellici,*
וְנִכְרְתָה קֶשֶׁת מִלְחָמָה וְדִבֶּר שָׁלוֹם לַגּוֹיִם וּמָשְׁלוֹ *terminos*
מִיָּם עַד־יָם וּמִנָּהָר עַד־אַפְסֵי־אָרֶץ׃ †Ierusalem
cisterns de tuos vinctos emisi tui *fœderis* ſanguine in tu Etiam .exulta
גַּם־אַתְּ בְּדַם־בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר 11 †in qua *terra*
,ea in aqua† non ,vincti *mauſoleum* ad Conuertimini .*Deũ qui* (*ſi*
אֵין־מַיִם בּוֹ׃ שׁוּבוּ לְמִבְצָר אֲסִירֵי הַתִּקְוָה *mentito re-*
,tibi reddam *duplum* annuncians hodie etiam .*ſtra, vos qui*
גַּם הַיּוֹם מַגִּיד מִשְׁנֶה אָשִׁיב לָךְ׃ 12 *vellitam ex-*
,Ephraim *implebi* † ,arcum † Iehudah *mihi* extendi Quoniam .*pectatis rẽdẽs*
כִּי־דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קָשֶׁת מִלֵּאתִי אֶפְרַיִם *duplicia*
te ponam & ;Iauan tuos filios ſuper Sion tuos filios ;ſcitimi & *tanquam*
וְעוֹרַרְתִּי בָנַיִךְ צִיּוֹן עַל־בָּנַיִךְ יָוָן וְשַׂמְתִּיךְ *ereoedi ve*
exibe & ,conſpiciemur eis ſuper DOMINVS Et .fortis gladium velut *Ogygiam*
כְּחֶרֶב גִּבּוֹר׃ 13 וַיהוָה עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא
vadet & ,clanget tuba in Deus Dominus & ;eius ſecuum fulgur vt
כַּבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יְהוִה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ
,eos ſuper proteget exercituum DOMINVS .auſtri turbinibus in vt
בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן׃ 14 יְהוָה צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם *venti auſtra-*
tumultu abutur ,bibentique ,furdæ lapidibus ſubiicient & ,*consumet* & *lis.*
וְאָכְלוּ וְכָבְשׁוּ אַבְנֵי־קָלַע וְשָׁתוּ הָמוֹ
.altaris angoli tanquam ,potuis vt ſe replebunt & vinum ſicut
כְּמוֹ־יַיִן וּמָלְאוּ כַּמִּזְרָק כְּזָוִיוֹת מִזְבֵּחַ׃

eorum illa die in eorum Deus DOMINVS eis ſeruabit Et
וְהוֹשִׁיעָם יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּצֹאן 16 †וַיִּשְׁעָ
,eius hæreditas †ſuper *ſe* eleuantes* coronæ †lapides quia ;eius populum
עַמּוֹ כִּי אַבְנֵי־נֵזֶר מִתְנוֹסְסוֹת עַל־אַדְמָתוֹ׃ 17 †מִתְנַשְּׂאִים
in frumentum eius pulchritudo quãta & ,eius bonitas quanta Quia .*ſuper* †*ſuper*
כִּי מַה־טּוּבוֹ וּמַה־יָּפְיוֹ דָּגָן בַּחוּרִים וְתִירוֹשׁ וְיַנֵּבֶ
virgines faciet *germinare* nouum vinum & ,†*iuuenes*
בְּחוּרִים וְהָיִרוֹשׁ וְיִנֹּבֶב בְּתוּלוֹת׃

CAP. X. יוד

Dominvm Dominvs ,ſerotinum tempore in †pluuiam DOMINOQ Petite
שַׁאֲלוּ מֵיְהוָה מָטָר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה 1 †שַׁאֲלוּ׃
,facit ſex herbam vnicuiq; ,eis† dabit imbris pluuiam & ;conſolationes *faciens* †
עֹשֶׂה חִזְיוֹנִים וּמְטַר־גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֵשֶׂב
eos vocauit *nomen* & ,*Nehum* † vocauit vnum ,virgas duas mihi *agro* in
לַשָּׂדֶה׃ כִּי הַתְּרָפִים דִּבְּרוּ־אָוֶן וְהַקּוֹסְמִים 2 *agros*
,*vanitatem* ſunt *locuti* † imagines † Quia .*ſunt* locuti *vanitatis* †omnia & ,mendacia viderunt
חָזוּ שֶׁקֶר וְחֲלֹמוֹת הַהֶבֶל יְדַבֵּרוּ תֹּהוּ יְנַחֵמוּן
,*ſolationibuntur* vane ,ſunt locuti *vanitatis* †omnia & ,mendacia viderunt
עַל־כֵּן נָסְעוּ כמו־צֹאן יֵעָנּוּ כִּי־אֵין רֹעֶה׃ 3 *eis* *eorum*
,*ſolationes* ſuper quia ,ſe humiliauerit ,*pecus* † ſicut ,*ſunt* profecti idcirco
עַל־הָרֹעִים חָרָה אַפִּי וְעַל הַעַתּוּדִים אֶפְקֹד כִּי־פָקַד יְהוָה צְבָאוֹת אֶת־בֵּיתוֹ אֶת־עֵדְרוֹ
,Iehudah domũ ſuũ gregem exercituum DOMINVS viſitauit quia .*vitulos* *hircos* *ouium*
וְשָׂם אוֹתָם כְּסוּס הוֹדוֹ בַּמִּלְחָמָה׃ 4 מִבֵּת פִּנָּה
,*ſuper* omnis egredietur ipſo ex ,ſibi arcus ipſo ex ,paxis ipſo ex
מִמֶּנּוּ יָהּ מִמֶּנּוּ יְתַד מִמֶּנּוּ קֶשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָּל־נוֹגֵשׂ
,bellio ita placerarum luto in ſeculentes fortes ſicut erunt Et .nimul
יַחְדָּו׃ וְהָיוּ כְּגִבֹּרִים בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת בַּמִּלְחָמָה וְנִלְחָמוּ 5 †יָחַד׃
,eſſent vaſtati magnifici quoniam ,cedrus cecidit quia ,ianues Vlula
כִּי רֹכְבִים יֵבֹשׁוּ׃ וְגִבַּרְתִּי אֶת־בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יוֹסֵף 6 †הֵילִיל בְּרוֹשׁ כִּי־נָפַל אֶרֶז אֲשֶׁר אַדָּרִים שֻׁדָּדוּ
,*mutata* ſylua *cecidit* † quoniam ,Baſan quercus vlulate
וְהוֹשַׁבְתִּים כִּי רִחַמְתִּים וְהָיוּ כַּאֲשֶׁר לֹא זְנַחְתִּים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם׃ 7 הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי יָרַד יַעַר הַבָּצוּר׃
,eorum ſeruabit & ,eſt vaſtata quoniam ,paſtorum vlulatus Vox .*ſeruum* †
וְהָיוּ בְגִבּוֹר אֶפְרַיִם וְשָׂמַח לִבָּם כְּמוֹ־יָיִן 8 †קוֹל יְלֵלַת הָרֹעִים כִּי שֻׁדָּדָה אַדַּרְתָּם קוֹל שְׁאֲגַת כְּפִירִים כִּי גְאוֹן הַיַּרְדֵּן נָשְׁדָּד׃
,*laudes* ſuperbia eſt vaſtata quoniam ,*leonculorum* † rugitus vox
בָּנֵיהֶם יִרְאוּ וְשָׂמֵחוּ יָגֵל לִבָּם בַּיהוָה׃ 9 †קוֹל שֹׁרְקָה בְּפִיחִים כִּי שְׁדֵד
,*ſuper* ſibilabo *eis* & ,populos in eos ſeminabo Et .*fœcitur* multiplicati ſicut
אֶשְׁרְקָה לָהֶם וְאֶקַּבְצֵם כִּי פְדִיתִים וְרָבוּ
,*congregabo* & ,populos in eos ſeminabo Et .*fœcitur* multiplicati ſicut
כְּמוֹ שֶׁהָיוּ רָבִים׃ 10 וְאֶזְרָעֵם בָּעַמִּים וּבַמֶּרְחַקִּים יִזְכְּרוּנִי
,*ſeruentur* & ,*ſuis* filiis cum *viuens* & ;mes *recordabuntur*
וְחָיוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְשָׁבוּ׃ 11 וְהֵשִׁבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאַשּׁוּר אֲקַבְּצֵם
ad & ,eos congregabo Adfur de & ,Aegypti terra è eos reducam Et
וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד וְלְבָנוֹן אֲבִיאֵם וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם׃ 12 וְעָבַר בַּיָּם צָרָה וְהִכָּה בַיָּם גַּלִּים
,*eis* *memoriam* non & ,eos adducam Leoaoo & ,Ghilhad terram
וְיָבְשׁוּ כָּל־מְצוּלוֹת יְאוֹר וְהוּרַד גְּאוֹן אַשּׁוּר וְשֵׁבֶט
,*ſuſtollatur* & ,*flectius* man in perceutiet & ,*auguſtia* mare tranſibit Et
מִצְרַיִם יָסוּר׃ 13 וְגִבַּרְתִּים בַּיהוָה
,*ſuperbia* in eos *ſtraborabo* Et .terre de Aegypti
וּבְשִׁמּוֹ יִתְהַלָּכוּ נְאֻם־יְהוָה׃ *DOMINVS* dixit ,ambulabunt

CAP. XI. יא

,*eius cedros* in igni *comedat* †& : *eas facit* † Libanon Aperi
פְּתַח לְבָנוֹן דְּלָתֶיךָ וְתֹאכַל אֵשׁ בַּאֲרָזֶיךָ 1 †פְּתַח׃
,*ſtare vaſtati magnifici quoniam* ,cedrus cecidit quia ,ianues Vlula
הֵילִילִי בְרוֹשׁ כִּי־נָפַל אֶרֶז כִּי אַדִּירִים שֻׁדָּדוּ
- *mutata* ſylua *cecidit* † quoniam ,Baſan quercus vlulate
הֵילִילוּ אַלּוֹנֵי בָשָׁן כִּי יָרַד יַעַר הַבָּצוּר׃ 2 †הֵילִילִי
:*eorum ſeruabit* & *eſt vaſtata quoniam* ,paſtorum vlulatus Vox .*ſeruum* †
קוֹל יְלֶלַת הָרֹעִים כִּי שֻׁדָּדָה אַדַּרְתָּם קוֹל שְׁאֲגַת כְּפִירִים כִּי גְאוֹן הַיַּרְדֵּן שָׁדוּד׃ 3
,*laudes* ſuperbia *eſt* vaſtata quoniam ,*leonculorum* † rugitus vox
כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהָי רְעֵה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה׃ 4 †קוֹל שֹׁרְקָה בְּפִיחִים כִּי שָׁדַד
,*occidionis* *pecus* ,Pasce †meus Deus DOMINVS dixit Sic .
אֲשֶׁר קוֹנֵיהֶן יַהַרְגֵן וְלֹא יֶאְשָׁמוּ וּמֹכְרֵיהֶן יֹאמַר בָּרוּךְ יְהוָה וְאָעְשַׁר וְרֹעֵיהֶן לֹא יַחְמְלוּ עֲלֵיהֶן׃ 5
,*eas* occidentes *ementes* Quæ .*ſuſtinebunt* & ,*ſibi* ,*ea* vendentes & ,*ſuis* *paſtores* non *eas* *parcet* non
כִּי לֹא אֲחַמֵּל עוֹד עַל־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה׃ 6 הִנֵּה אָנֹכִי מַסְגִּיר אֶת־הָאָדָם אִישׁ בְּיַד־רֵעֵהוּ וּבְיַד־מַלְכּוֹ
,*eis* *ſuper* *parcet* non *eorũ* paſtor & ,*ſuum* *dicatur* & ,DOMINVS benedictus *quia* *dicet*
וְכִתְּתוּ אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא אַצִּיל מִיָּדָם׃ 7 וָאֶרְעֶה אֶת־צֹאן הַהֲרֵגָה לָכֵן עֲנִיֵּי הַצֹּאן׃
,*eorum* manu de *eruam* non & ,*ſertam* *conterent* & ,*ſui* ergo *Ecquidem*
וָאֶקַּח לִי שְׁנֵי מַקְלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי נֹעַם וְלְאַחַד קָרָאתִי חֹבְלִים וָאֶרְעֶה אֶת־הַצֹּאן׃ 8 וָאַכְחִד אֶת־שְׁלֹשֶׁת הָרֹעִים
,*paſtores* tres *feci* ſuccidere Et .*pecus* † paui & ,*Chobelim* *pecora*
בְּיָרֵחַ אֶחָד וַתִּקְצַר נַפְשִׁי בָּהֶם וְגַם־נַפְשָׁם
eorum *anima* etiam & ,*in* me† *mea anima eſt abhorruit* & ,*me* in *nauſeauit* *pecoris*
בָּזָה בִי׃ 9 וָאֹמַר לֹא אֶרְעֶה אֶתְכֶם הַמֵּתָה
,*deuorent* & ,*reliquæ* * & ,*ſuccidatur* *abſcindendum* † & ,*monetur* *qui* *mortuum*
תָּמוּת וְהַנִּכְחֶדֶת תִּכָּחֵד וְהַנִּשְׁאֲרוֹת תֹּאכַלְנָה
,*Nehum* † *meam* vngam tuli Et .*ſua* *facie* * catecm vnaquæq;
אִשֶּׁה אֶת־בְּשַׂר רֵעוּתָהּ׃ 10 וָאֶקַּח אֶת־מַקְלִי אֶת־נֹעַם
eum *pepigi* quod ,*meum* *pactum* *diſſipandum* ad † eam *abſcidi* & *fœcundam*
וָאֶגְדַּע אֹתוֹ לְהָפֵר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת
ſic *cognouerunt* & ,*ſilla* die in *eſt* irritum Et .populis *omnibus*
כָּל־הָעַמִּים׃ 11 וַתֻּפַר בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּדְעוּ כֵּן
,*ipſum* † DOMINI verbum quod ,*me* *exſtellentes* ,*pecoris* *afflicti* *pauperes*
עֲנִיֵּי הַצֹּאן הַשֹּׁמְרִים אֹתִי כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא׃ 12 וָאֹמַר אֲלֵהֶם אִם־טוֹב בְּעֵינֵיכֶם הָבוּ שְׂכָרִי
,*mercedem* *afferte* ,*veſtris* oculis in *bonum* Si .*eos* ad dixi Et .*eorum*
וְאִם־לֹא חֲדָלוּ וַיִּשְׁקְלוּ אֶת־שְׂכָרִי שְׁלֹשִׁים
,*ſiſtarum* ad *Ieue* † fronte :me ad DOMINVS dixit Et .*argenteis*
כֶּסֶף׃ 13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הַשְׁלִיכֵהוּ אֶל־הַיּוֹצֵר
,*triginta* tuis & ,*eis* *defuper* † *tam* appreciatum *ea* *gloria* *magnificentiam*
אֶדֶר הַיְקָר אֲשֶׁר יָקַרְתִּי מֵעֲלֵיהֶם וָאֶקַּח שְׁלֹשִׁים
,*ſiſtarum* ad DOMINVS *domum* *ibunt* † *protici* & *iungendos*
כֶּסֶף וָאֶשְׁלַךְ אֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־הַיּוֹצֵר׃
diſſipandum ad ,*Chobelim* * ,*fecundam* *meam* vngam *præcidi* Et
וָאֲגַדַּע אֶת־מַקְלִי אֶת־הַשֵּׁנִי לְהָפֵר אֶת־הָאַחֲוָה בֵּין יְהוּדָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ 14
,*Iſrael* inter & ,*Iehudah* inter *fraternitatem*
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד קַח־לְךָ כְּלֵי רֹעֶה אֱוִיל׃ 15 כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מֵקִים רֹעֶה בָּאָרֶץ הַנִּכְחָדוֹת לֹא יְבַקֵּר
,*ſtulti* paſtoris *vas* tibi *ſume* *Adhuc* ,me ad DOMINVS *ſcitus* Et .
הַנַּעֲרָה וְהַנְּפוּצָה לֹא יְבַקֵּשׁ וְהַנִּשְׁבֹּרֶת לֹא יִרְפָּא הַנִּצָּבָה
,*ſuccidit* non *eorũ* paſtor & ,*ſum* *diuitæ* & ,DOMINVS benedictus *quia* *dicet*
לֹא יְכַלְכֵּל וּבְשַׂר הַבְּרִיאָה יֹאכֵל וּפַרְסֵיהֶן יְפָרֵק׃ 16 הוֹי רֹעִי אֱלִיל עֹזְבִי הַצֹּאן חֶרֶב עַל־זְרוֹעוֹ וְעַל־עֵין יְמִינוֹ זְרוֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבַשׁ תֵּצֶן
,*eis* *ſuper* *parcet* non *eorũ* paſtor & ,*ſum* *diuitæ* & ,DOMINVS benedictus *quia* *dicet*
וְעַל־עֵין יְמִינוֹ זְרוֹעוֹ יָבוֹשׁ תִּיבַשׁ תֵּצֶן
,*caligabit* *caligando* † *eius* *dexter*
יְמִינוֹ כֵּהָה תִכְהֶה׃ *oculus* *obtenebrabit*

CAP. XII. יב

exeundum †DOMINVS Dixit .:*Iſrael* ad DOMINI verbi Onus* †
מַשָּׂא דְבַר־יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה 1 נְטֵה׃
,*eius* *meminit* †*is* hominis *ſpiritum* *formans* * & ,*cœlum* *fundens* & ,*cœlos*
נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אֶרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ־אָדָם בְּקִרְבּוֹ׃ 2 הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם אֶת־יְרוּשָׁלִַם סַף־רַעַל לְכָל־הָעַמִּים
,*Ieruſalem* contra *obſidionem* in *eſt* ,*Iehudah* ſuper *etiam* & *veterum* *
סָבִיב וְגַם עַל־יְהוּדָה יִהְיֶה בְּמָצוֹר עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ 3 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלִַם אֶבֶן מַעֲמָסָה
,*lapidem* Ieruſalem *pondus* ,*illa* die *in* *eſt* Et .
לְכָל־הָעַמִּים כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט יִשָּׂרֵטוּ וְנֶאֱסְפוּ
,*terræ* *gentes* *omnes* *eum* *adorantes*
עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ 4 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
,*ſtuporem* in *equum* omnẽ *Percutiam* ,DOMINVS *dixit* illa die *In*
אַכֶּה כָל־סוּס בְּתִמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ לְמִשְׁגָּעוֹן וְעַל־בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת־עֵינַי וְכָל־סוּס הָעַמִּים
,*eius* *ſuper* *aperiam* *oculos* & ,*meos* *oculos* *ſuper* *aperiam* & ,*Iehudah* *domũ* *ſuũ* *ſuper*
אַכֶּה בְּעִוָּרוֹן׃ 5 וְאָמְרוּ אַלּוּפֵי יְהוּדָה בְּלִבָּם
,*cordeſuo* in *Iehudah* *duces* *dicent* Et .
יֶאְמְצוּ לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם בַּיהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵיהֶם׃ 6 בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת־אַלּוּפֵי יְהוּדָה כְּכִיּוֹר אֵשׁ בְּעֵצִים
,*ſuis* *Deo* *exercituum* DOMINVS *in* *Ieruſalem* *habitatores*
וְכַלַּפִּיד אֵשׁ בְּעֹמֶר וְאָכְלוּ עַל־יָמִין וְעַל־שְׂמֹאל אֵת כָּל־הָעַמִּים סָבִיב וְיֵשְׁבָה יְרוּשָׁלִַם עוֹד
,*Ieruſalem* in *ſe* *habitet* *tabernacula* *ſuo* *eo* †
תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלִָם׃ 7 וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה אֶת־אָהֳלֵי
,*Dauid* *domus* *gloria* *magnificentior* *non* vt ,*principio* in *Iehudah*
יְהוּדָה בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא תִגְדַּל תִּפְאֶרֶת בֵּית דָּוִד
,*Ieruſalem* *habitatorum* *gloria* & ,*Ieruſalem* *contra* *Ieruſalem* *habitatoris* *gloria* &
וְתִפְאֶרֶת יֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם עַל־יְהוּדָה׃ 8 בַּיּוֹם הַהוּא יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם
,*Ieruſalem* *habitatorem* *ſuper* DOMINVS *protegere* *illa* *die* *In*
וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִד וּבֵית דָּוִד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ יְהוָה לִפְנֵיהֶם׃ 9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אְבַקֵּשׁ
,*Dauid* *domus* & ,*Dauid* *ſicut* † *illa* *die* *in* *ea* *ruinam* *erit* &
לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ 10 וְשָׁפַכְתִּי עַל־בֵּית דָּוִד וְעַל יֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם
,*Ieruſalem* *contra* *venientes* *gentes* *omnes* *eram* *exſtirpaturus* & ,*ſum* *effundam* Et .
רוּחַ חֵן וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר דָּקָרוּ
,*ſuper* *ſe* *proſpicient* *quem* ,*me* ad *aſpicient* & ,*me* *in* *ſuper* *ſe* *inſultarunt* *quem*
וְסָפְדוּ עָלָיו כְּמִסְפֵּד עַל־יָחִיד וְהָמְרוּ עָלָיו כְּהָמֵר עַל־בְּכוֹר׃ 11 בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלִַם
,*Ieruſalem* in *planctus* *erit* *magnus* *illa* *die* *In* .*primogenitum* *ſuper* *tur* *qui* *primo*
כְּמִסְפַּד הֲדַדְרִמּוֹן בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן׃ 12 וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית־דָּוִד לְבָד
,*Megiddon* campo in *Hadadrimmon* *planctus* *ſicut*
וְנָשֵׁיהֶם לְבָד׃ מִשְׁפַּחַת בֵּית נָתָן לְבָד וְנָשֵׁיהֶם לְבָד׃ 13 מִשְׁפַּחַת בֵּית לֵוִי לְבָד וְנָשֵׁיהֶם לְבָד
,*familia* *ſeorſum* *familia* ,*terra* *planget* Et .
מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי לְבָד וְנָשֵׁיהֶם לְבָד׃ 14 כָּל־הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד וְנָשֵׁיהֶם
,*familiæ* *familiæ* ,*ſeorſum* *familia* *familia* ,*terra* *plangent* Et .
לְבָד׃ 15 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִד וְלִישְׁבֵי
,*Nathan* *domus* *familia* ,*ſeorſum* *eorum* *mulieres* & ,*ſeorſum* *Dauid*
יְרוּשָׁלִַם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה׃ 16 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת אַכְרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעֲצַבִּים מִן־הָאָרֶץ
,*Leui* *domus* *familia* ,*ſeorſum* *eorum* *mulieres* & ,*ſeorſum* *Dauid*
וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן־הָאָרֶץ׃ 17 וְהָיָה כִּי־יִנָּבֵא
,*Semei* *familia* ,*ſeorſum* *eorum* *mulieres* & ,*ſeorſum* *Nathan* *domus* *familia*
אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו אָבִיו וְאִמּוֹ יֹלְדָיו לֹא תִחְיֶה כִּי שֶׁקֶר דִּבַּרְתָּ בְּשֵׁם יְהוָה וְדָקְרוּ אֹתוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ יֹלְדָיו בְּהִנָּבְאוֹ׃ 18 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
,*ſeorſum* *eorum* *mulieres* & ,*ſeorſum* *Leui* *domus* *familia*
יֵבֹשׁוּ הַנְּבִיאִים אִישׁ מֵחִזְיֹנוֹ בְּהִנָּבְאוֹ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אַדֶּרֶת שֵׂעָר לְמַעַן כַּחֵשׁ׃ 19 וְאָמַר לֹא נָבִיא אָנֹכִי אִכָּר אֲדָמָה אָנֹכִי כִּי אָדָם קְנָנִי מִנְּעוּרָי׃
,*Semei* *familia* ,*ſeorſum* *eorum* *mulieres* & ,*ſeorſum* *Nathan* *domus* *familia*
וְאָמַר אֵלָיו מָה הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי בְּבֵית מְאַהֲבָי׃ 20 עוּרִי חֶרֶב עַל־רֹעִי וְעַל גֶּבֶר עֲמִיתִי נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת הַךְ אֶת־הָרֹעֶה וְתָפֹצְנָה הַצֹּאן
,*ſuper* *ſe* *prophetandi* *cauſa* *ſibi* *fecerit* *quod* *illa* *die* *in* *eſt* Et .
וְהֵשִׁבֹתִי יָדִי עַל־הַצֹּעֲרִים׃ 21 וְהָיָה בְּכָל־הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה שְׁתֵּי פִיהָ יִכָּרֵתוּ וְיִגְוָעוּ וְשִׁלַּשְׁתָּהּ אֶשְׁאַר בָּהּ׃
,*ſuper* *ſe* *prophetandi* *cauſa* *ſibi* *fecerit* *quod* *illa* *die* *in* *eſt* Et .
וְהַעֲבַרְתִּי אֶת־הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ וְצָרַפְתִּים כַּאֲשֶׁר יִצָּרֵף הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כַּאֲשֶׁר יִבָּחֵן הַזָּהָב
,*ſuper* *ſe* *prophetandi* *cauſa* *ſibi* *fecerit* *quod* *illa* *die* *in* *eſt* Et .
הוּא יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ אָמַרְתִּי עַמִּי הוּא וְהוּא יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהָי׃ 22 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
,*ſuper* *ſe* *prophetandi* *cauſa* *ſibi* *fecerit* *quod* *illa* *die* *in* *eſt* Et .
לֹא יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת וְקִפָּאוֹן׃ 23 וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא יוֹם וְלֹא לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר׃
,*ſuper* *ſe* *prophetandi* *cauſa* *ſibi* *fecerit* *quod* *illa* *die* *in* *eſt* Et .
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם חַיִּים מִירוּשָׁלִַם חֶצְיָם אֶל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן
,*ſuper* *ſe* *prophetandi* *cauſa* *ſibi* *fecerit* *quod* *illa* *die* *in* *eſt* Et .
בַּקַּיִץ וּבֶחֹרֶף יִהְיֶה׃ 24 וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃
,*ſuper* *ſe* *prophetandi* *cauſa* *ſibi* *fecerit* *quod* *illa* *die* *in* *eſt* Et .
סָבִיב כָּל־הָאָרֶץ תֵּסֵב כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע רִמּוֹן דָּרוֹמָה לִירו

Universidad de Deusto
Biblioteca

nosti Nónne :me ad dixit & ,me in *loquens angelus respondit Et
qui loquebatur
3 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מַה־הֵמָּה בָּאִים לָעֲשׂוֹת
mi Domine Non dixi & ,hæc *ista quid sunt
4 וָאֹמַר מָה־הֵמָּה אֲדֹנִי וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי זֹאת דְּבַר־יְהוָה
Domini verbum *Hoc :dicendo ,me ad dixit & ,respondit Et
*est
5 אֶל־זְרֻבָּבֶל לֵאמֹר לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ כִּי אִם־
sed ,potentia in nec ,exercitu in Non :dicendo ,Zerubabel ad
6 בְּרוּחִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃ מִי־אַתָּה הַר־הַגָּדוֹל לִפְנֵי זְרֻבָּבֶל לְמִישׁוֹר
exercitium Domini dixit ,meo spiritu in
planitiem in Zerubabel *facies ad magnæ mons tu Quis coram
7 וְהוֹצִיא אֶת־הָאֶבֶן רֹאשָׁהּ תְּשׂאוֹת חֵן חֵן לָהּ׃
:dicendo ,me ad Domini verbum fuit Et
8 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
eius manus & ,iftam domum fundauerunt Zerubabel Manus
9 יְדֵי זְרֻבָּבֶל יִסְּדוּ הַבַּיִת הַזֶּה וְיָדָיו
me misit exercitum Domini quòd *scies & :illam *elaborabunt perficient
תְּבַצַּעְנָה וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי
,lætabuntur & ,stagnorum diem :desperit quis Quia .vos ad illam qui est
10 אֲלֵיכֶם׃ כִּי מִי בָז לְיוֹם קְטַנּוֹת וְשָׂמְחוּ
ili* septem* ,Zerubabel manu in *lumina* lapidem videbunt & *stannum
11 וְרָאוּ אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל בְּיַד זְרֻבָּבֶל שִׁבְעָה אֵלֶּה
,terram vniuerſam *in diſcurſantes ipſi* ,Domini oculi cum illis
12 עֵינֵי יְהוָה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל־הָאָרֶץ׃
ſuper iſtæ *oliuæ duæ* :Quid :eum ad dixi & ,respondi Et quiſpiã
13 וָאַעַן וָאֹמַר אֵלָיו מֶה שְׁנֵי הַזֵּיתִים הָאֵלֶּה עַל־
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
14 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
15 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
16 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
17 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
18 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
19 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
20 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
21 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
22 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
23 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
24 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
25 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
26 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
27 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
28 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
29 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
30 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
31 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
32 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
33 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
34 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
35 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
36 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
37 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
38 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
39 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
40 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
41 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
42 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
43 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
44 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
45 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
46 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
47 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
48 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
49 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
50 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
51 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
52 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
53 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
54 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
55 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
56 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
57 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
58 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
59 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
60 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
61 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
62 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
63 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
64 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
65 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
66 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
67 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
68 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
69 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
70 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
71 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
72 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
73 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
74 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
75 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
76 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
77 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
78 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
79 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
80 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
81 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
82 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
83 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
84 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
85 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
86 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
87 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
88 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
89 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
90 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
91 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
92 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
93 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
94 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
95 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
96 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
97 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
98 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
99 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
100 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
101 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
102 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
103 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
104 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
105 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
106 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
107 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
108 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
109 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
110 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
111 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
112 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
113 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
114 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
115 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
116 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
117 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
118 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
119 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
120 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
121 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
122 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
123 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
124 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
125 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
126 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
127 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
128 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
129 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
130 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
131 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
132 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
133 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
134 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
135 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
136 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
137 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
138 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
139 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
140 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
141 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
142 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
143 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
144 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
145 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
146 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
147 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
148 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
149 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
150 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
151 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
152 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ* :Quid :eum ad dixi &
153 וָאֹמַר אֵלָיו מָה־שְּׁתֵּי שִׁבֳּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי
,ſecundo reſpondi Et .eius ſiniſtram *ſuper* & ,candelabri dexteram
154 יְמִין הַמְנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאולָהּ׃ וָאַעַן
*duarum *manu in* quæ ,oliuarum ſpicæ duæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

offerent quod & ,eorum manuum opus omne sic & :DOMINVS offerunt
est.
יְהוָה׃ וְכֵן כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וַאֲשֶׁר יַקְרִיבוּ
à vestrum cor quæso ponite nunc Et .ipsum immundum ,ibi
שָׁם טָמֵא הוּא׃ וְעַתָּה שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־ 16
te ,plo in lapidem ad lapidem poni antequam :suprà & hac die
הַיּוֹם הַזֶּה וּמַעְלָה מְטֶרֶם שׂוּם אֶבֶן אֶל־אֶבֶן בְּהֵיכַל
,virginis † accessum ad † veniebat eorum exsistere Ab† .DOMINI
יְהוָה׃ מִהְיוֹתָם בָּא אֶל־עֶרְמַת עֶשְׂרִים 17
quinquaginta hauriendum ad † torcular ad veniens † decem erat † &
וְהָיְתָה עֶשְׂרָה בָּא אֶל־חֹקֶב לַחְשֹׁף חֲמִשִּׁים
,fœtorem jerosolimæ in † vos Percussi .virginis erat † & torcularii
פּוּרָה וַתִּיהָ אֶתְכֶם בַּשְּׁדָפוֹן׃ 18 †
vestrum manuum opus omne † ,grandine in & ,rubigine in & †
וּבְיֶרְקוֹן וּבַבָּרָד אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְאֵין
vestrum cor nunc Ponite .DOMINVS dixit ,me ad vos
אֲתֶכֶם אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃ 19 שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם
meum † quarto & vigesima die à ,suprà & ,ita die à
מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמַעְלָה מִיּוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ
vestrum cor ponite, DOMINI templum est fundatum qua die à
לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יָסַד הֵיכַל יְהוָה שִׂימוּ לְבַבְכֶם׃ 20
,sicum & eorum ad ossue † & ,horreo in semen † adhuc Nonne
הַעוֹד הַזֶּרַע בַּמַּגּוֹרָה וְעַד־הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה

benedicath hac die A ,† tulit non oleæ ligonis* & ,malogranatũ &
וְהָרִמּוֹן וְעֵץ הַזַּיִת לֹא נָשָׂא מִן הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָרֵךְ׃
vigesima in ,Chagghai ad secundo DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה 21 שֵׁנִית אֶל־חַגַּי בְּעֶשְׂרִים
:dicendo ad † ,mensis † quarta &
וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר׃
salus tremere Ego :dicendo ,Iehudah ducem Zerubabel ad Die
אֲמֹר אֶל־זְרֻבָּבֶל פַּחַת יְהוּדָה לֵאמֹר אֲנִי 22
,terram & ,cælos
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃
fortitudinem disperdam & ,regnorum solium subvertam Et
וְהָפַכְתִּי כִּסֵּא מַמְלָכוֹת וְהִשְׁמַדְתִּי חֹזֶק 23
dissimulet & ,tam equitantes & quadrigam subvertam & ,gentium regnorum
מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם וְהָפַכְתִּי מֶרְכָּבָה וְרֹכְבֶיהָ וְיָרְדוּ
,sui fratris gladio in ,eorum ascendentes & ,equi
סוּסִים וְרֹכְבֵיהֶם אִישׁ בְּחֶרֶב אָחִיו׃
Zerubabel te ejam ,exercituũ DOMINVS dixit ,illa die In
בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה צְבָאוֹת אֶקָּחֲךָ זְרֻבָּבֶל 24
,signaculi ficut te ponam & ,DOMINVS dixit ,mi serue Sealchiel fili
בֶּן־שַׁאלְתִּיאֵל עַבְדִּי נְאֻם־יְהוָה וְשַׂמְתִּיךָ כְּחוֹתָם
,exercituum DOMINVS dixit ,elegi te in quia
כִּי־בְךָ בָחַרְתִּי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃

תם ספר חגי

FINIS LIBRI CHAGGHAI.

ספר זכריה

LIBER ZECHARIAH.

CAP. I. א

In
בַּחֹדֶשׁ
,Dariaues secundo anno in ,octauo MENSE
שְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בִּשְׁנַת 1
filiũ Zechariah ad DOMINI verbum fuit
לְזַכַּרְיָה בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן עִדּוֹ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
:dicendo ,propheta* Hiddo filij Berechiah filiũ Zecchariah ad
הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה בֶּן־ 2
DOMINI verbum fuit ,Dariaues secundo anno in ,Sebat mensis
בְּרֶכְיָה בֶּן עִדּוֹ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
Dominvs dixit Sic ,eos ad dixi Et .iracundia vestros patres
קָצַף יְהוָה עַל־ 3
אֲבוֹתֵיכֶם קָצֶף׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה
,exercituum DOMINVS dixit ,me ad Conuertimini :exercituum
צְבָאוֹת שׁוּבוּ אֵלַי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
,exercituum DOMINVS dixit ,vos ad conuertar &
וְאָשׁוּב אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
vos ad clamauerunt quos * ,vestri patres sicut ſitis Ne
וְאַל־ 4 תִּהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ אֲלֵיהֶם
:exercituum DOMINVS dixit Sic :dicendo ,priores prophetæ
הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
:malis ,vestris ſitibus & ,malis vestris vijs à nunc Conuertimini
שׁוּבוּ נָא מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמֵעֲלִילֹתֵיכֶם הָרָעִים
,DOMINVS dixit ,me ad attenderunt neque ,audierunt non &
וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־ הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃
viuent ſicnam * in nunquid prophetæ & ipſi † vbi vestri † Patres
אֲבוֹתֵיכֶם אַיֵּה הֵם וְהַנְּבִאִים הֲלְעוֹלָם 5
meis ſeruis mandaui quæ ,mea ſtatuta & ,mea verba Verumtamen
יִחְיוּ׃ אַךְ דְּבָרַי וְחֻקַּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־עֲבָדַי
,sunt conuerſi Et †vestros patres comprehenderunt nonne ,prophetæ
הַנְּבִיאִים הֲלוֹא הִשִּׂיגוּ אַחֲרֵיכֶם וַיָּשׁוּבוּ
,exercituum DOMINVS cogitauit Quemadmodum :dixerunt &
וַיֹּאמְרוּ כַּאֲשֶׁר זָמַם יְהוָה צְבָאוֹת
sic ,noſtra opera ſecundum & ,noſtras vias ſecundum nobis ſactendum ad vt facere
לַעֲשׂוֹת לָנוּ כִּדְרָכֵינוּ וְכִמַּעֲלָלֵינוּ כֵּן
nobiſcum fecit
עָשָׂה אִתָּנוּ׃

terram humum ſupra ſuam pottem Iehudah DOMINVS poſſidebit Et
וְנָחַל יְהוָה אֶת יְהוּדָה חֶלְקוֹ עַל אַדְמַת 12
facie ſacietur à caro omnis Sile Jerusalam in adhoc eliges & ſanctitatis
הַקֹּדֶשׁ וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ 13 הַס כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי
ſunt ſanctitatis habitaculo de eſt excitatus quia :DOMINI
יְהוָה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ׃

CAP. III. ג

ſtantem , magnum ſacerdotem Iehoſuah mihi oſtendit Et
וַיַּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד 1
† coram an- ,eius de ſtetum ſatan ſtare * Satan & DOMINI angeli ſatis ad
gelo
† ſtabat ad לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל־יְמִינוֹ
† et adueſta- Increpet :Satan ad DOMINVS dixit Et .ad eius ſatanam ad
retur
לְשִׂטְנוֹ׃ 2 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן יִגְעַר
† qui eligit eſtem Et ,in DOMINVS increpet & ,Satan in DOMINVS
יְהוָה בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר בְּךָ יְהוָה הַבּוֹחֵר
ſigne de excuſſa tutus † hic nonne :Ierusalam in
בִּירוּשָׁלָ͏ִם הֲלוֹא זֶה אוֹד מֻצָּל מֵאֵשׁ׃
* ſtabat coeſa ſatis ad ſtans * & ,ſordidis veſtibus indutus erat Iehoſuah Et
angelo.
וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבוּשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי 3
† coram ſe, ,dicendo ,eas ſatis ad ſtantes ad dixit & ,ſe ſpectabil Et
הַמַּלְאָךְ׃ 4 וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר
† ab Vide ,eum ad dixit Et ,eo de ſuper ſordida veſtimenta Remouete
הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה
† feci mutatoria te * indutre & ,eum quinquam rem te de ſuper feci tranſire
הֶעֱבַרְתִּי כִּסְלֵךְ עֲוֹנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת׃
† עזה poſuerunt Et .eius caput ſuper mundam cidarim Ponite :dixi Et
וְאָמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ 5
angelus Et .veſtitum eum indueruut & ,eius caput ſuper mundam cidarim
הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וְהִלְבִּישׁוּהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ
Iehoſuah DOMINI angelus conteſtabatur Et .Ieue DOMINI
יְהוָה עֹמֵד׃ 6 וַיָּעֶד מַלְאַךְ יְהוָה בִּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר
meis vijs in Si .Testimonium DOMINVS dixit Sic :dicendo
לְאמֹר׃ 7 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם בִּדְרָכַי
iuſticiaſ tu etiã & ,eum ,dicens meã cuſtodiam ſi & ,ambulaueris
תֵלֵךְ וְאֶת מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם אַתָּה תָּדִין
tibi adeo & ,meas atria cuſtodies etiam & ,meam domum
אֶת בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ
viam ,ipſos ſtantes inter tenui
מְהַלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה׃
amici tui ſicſi & ,in ,magne ſacerdos Iehoſuah inque Audi
שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ
* qui habiti adhuc eſt ecce quia ,ipſi ſemini * viri quia tuum ſunt ſui ad habitantes *
conuin te:
† ad poſtrema ,dicti quem lapis ecce Quia .germen meum ſeruum
הַיֹּשְׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי־אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי־הִנְנִי מֵבִיא
ſiunt:
† adduco
אֶת־עַבְדִּי צֶמַח׃ 8 כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי
בוֹאוּ
,ego ſi ecce :oculi ſeptem * vnum lapidem ſuper , Iehoſuah ſuum ad
לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי
† ſunt * caelo eris ,terræ regionibus & ,exercituum DOMINVS dixit ,mea apertionem aperiens
† מוש
מְפַתֵּחַ פִּתּוּחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וּמַשְׁתִּי
עוֹן
,vna die in illius terræ iniquitatem
אֶת עֲוֹן הָאָרֶץ הַהִוא בְּיוֹם אֶחָד׃
† vnuſquiſque ad ſub † vocabitis ,exercituũ DOMINVS dixit ,illa die In
ad amicum
בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ
,ſimum ſubter ad & ,eiem ſuiter ad ſimum ſuſcum ad
אֶל רֵעֵהוּ אֶל תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל תַּחַת הָאֵנָה׃

CAP. II. ב

qui loquebatur me ſuſcitauit & ,me in loqueri angelus eſt reuertus Et
וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ
ſuum ſomno ſuſcitatur qui virum ſicut
אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְׁנָתוֹ׃
videri ecce & ,Vidi :dixi Et ,eidem tu Quid :me ad dixit Et
כְּאִישׁ אֲשֶׁר יֵעוֹר מִשְׁנָתוֹ׃ 2 וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר רָאִיתִי
ſeptem & ,eius ſuper lanternis & ,ipſum eorum ſurrum candelabrũ
וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה
,tuos eis infundunt ſeptem & ,Septem .illud ſuper eius liuerna
נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּבָקוֹת לַנֵּרוֹת
eius capur ſuper * quæ ,eius illud ſuper oliuæ duæ Et .eius
אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ׃ 3 וּשְׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד
ſinistra ad dextra ad
מִימִין הַגֻּלָּה וְאֶחָד עַל־שְׂמֹאלָהּ׃
qui loquebatur ſuſcitauit & ,me in loqueri angelus eſt reuertus Et
וַיַּעַן וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר 4
:dicendo ,me ad loquitur qui
לֵאמֹר׃
* fiunt Dominus haec * Quid
מָה אֵלֶּה אֲדֹנִי׃

quia gentes † ,eas ſuper noſtram ego * magna ira Et
כִּי גּוֹיִם גְּדוֹלִים אֲנִי קֹצֵף עַל־הַגּוֹיִם הַשַּׁאֲנַנִּים אֲשֶׁר 5 † קצף
malum in ſunt auxilium ipſi & ,parum ſum ſtatus ego
אֲנִי קָצַפְתִּי מְעַט וְהֵמָּה עָזְרוּ לְרָעָה׃
Ieruſalaim ad ſum Reuertus :DOMINVS dixit ſic Propterea
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַ͏ִם 6
DOMINVS ait ,ea in ædificabitur mea Domus .miſericordiis in
בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם יְהוָה
Ieruſalaim ſuper extenditur perpendiculum & rexercitum
וְקָו יִנָּטֶה עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
rexercitum DOMINVS dixit Sic :dicendo ,clama Adhuc
צְבָאוֹת 7 עוֹד קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
conſolabitur & :bonitate præ meæ ciuitates dilpergentur Adhuc
עוֹד תְּפוּצֶינָה עָרַי מִטּוּב וְנִחַם
Ieruſalaim in adhuc eliget & ,Sion adhuc DOMINVS
יְהוָה עוֹד אֶת־צִיּוֹן וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
cornua quatuor ecce & ,vidi & ,meos oculos leuaui Et
וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אַרְבַּע קְרָנוֹת׃ 8
dixit Et ,hanc * Quid me in loquerem * angelum ad dixi Et
וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה 9
,Iehudah ventilauerunt quæ cornua * Hæc me ad
אֵלֶּה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר זֵרוּ אֶת יְהוּדָה
,Ieruſalaim & ,ſuos quatuor DOMINVS mihi oſtendit Et .ſuſtros
וְיִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלָ͏ִם׃ 10 וַיַּרְאֵנִי יְהוָה אַרְבָּעָה חָרָשִׁים
dicendo dixit Et ,facientibus ad ventauerunt ipſi Quid :dixi Et
לֵאמֹר׃ 11 וָאֹמַר מָה־אֵלֶּה בָּאִים לַעֲשׂוֹת וַיֹּאמֶר לֵאמֹר
non vir ex adeo * ,Iehudah ventilauerunt quæ ,cornua * ista
אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר * זֵרוּ אִישׁ יְהוּדָה כְּפִי־אִישׁ לֹא
,ea terrendum ad ,ibi venerunt & ,illum caput leuauit
שָׂאוּ רֹאשׁוֹ וַיָּבוֹאוּ אֵלֶּה לְהַחֲרִיד אוֹתָם * לְנַדּוֹת אֶת
,eam vt landũ ad ,Iehudah terrã ad cornua hæc num gentũ cornua
קַרְנוֹת הַגּוֹיִם הַנֹּשְׂאִים קֶרֶן אֶל אֶרֶץ יְהוּדָה לְזָרוֹתָהּ׃

CAP. II. ב

eius manu in & ,vir ecce & ,vidi & ,meos oculos leuaui Et
וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ 1 בְּיָדוֹ וְכַיְתָ
me ad dixit Et ,ſtantes in Quo dixi Et .menſurę funiculus
וָאֹמַר אָנָה אַתָּה הֹלֵךְ וַיֹּאמֶר אֵלַי 2 לָמֹד
* quanta & ,eius latitudo * quanta ſpectandum ad † ,Ieruſalaim metiendum Ad †
אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם לִרְאוֹת כַּמָּה רָחְבָּהּ וְכַמָּה
,me in loquens * angelus ecce Et .eius longitudo
אָרְכָּהּ׃ 3 וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יוֹצֵא
loquere, Curre eum ad dixit Et .eius occurſum in egredient alius
לִקְרָאתוֹ׃ 4 וְאַחֵר יֹצֵא לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֻץ דַּבֵּר
multitudine præ Ieruſalaim habitabitur Vita † dicendo ,illum puerum ad
אֶל־הַנַּעַר הַזֶּה לֵאמֹר פְּרָזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם מֵרֹב
dixit ,in ecce ego Et .eius medio in animalia & homines
אֲדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ׃ 5 וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם
,eius medio in eo gloriã in & ,terram ignis † muros ,DOMINVS
יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וְלִכָבוֹד אֶהְיֶה בְּתוֹכָהּ׃
dixit ,Aquilonis terra de fugite & ,Va ,Va
הוֹי הוֹי 6 וְנֻסוּ מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם
.DOMINVS dixit ,vos diſperſi cæſorum ventos quatuor enim quia
יְהוָה כִּי כְאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם נְאֻם יְהוָה׃
Babel filiæ habitantes ,te enim ,Sion Va 7
הוֹי צִיּוֹן הִמָּלְטִי יוֹשֶׁבֶת בַּת־בָּבֶל׃
me miſit gloriam Poſt ,exercituũ DOMINVS dixit ſic Quia
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אַחַר כָּבוֹד שְׁלָחַנִי
populum ſuper † ,vos in tangens † quia :vos ſpoliantes † gentes ad
אֶל־הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם כִּי הַנֹּגֵעַ בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת
eius oculi ,eius ecce & ,eos ſuper meam manum agitans ego ecce Quia
עֵינוֹ׃ 9 כִּי הִנְנִי מֵנִיף אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְהָיוּ
† ſuum * ſpoliũ ſui ſeruis quod & :ſuis ſeruis
שָׁלָל לְעַבְדֵיהֶם וִידַעְתֶּם כִּי
,me miſerit
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי׃
,terræ ego † ecce quia ,Sion filia lætare & Psalmus *
רַנִּי וְשִׂמְחִי בַּת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי בָא 10
.DOMINVS ait ,tui medio in habitabo &
וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ נְאֻם יְהוָה׃
illa die in DOMINVM ad * mittet gentes adhærebunt Et
וְנִלְוּ גוֹיִם רַבִּים אֶל יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא 11
quod ſcies & ,eris mi dio in habitabo & ,populum in mihi eruor &
וְהָיוּ לִי לְעָם וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעְתְּ כִּי
me miſerit exercituum DOMINVS
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר חגי

LIBER CHAGGHAI.

CAP. I. א

1 בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ
anno in ,*fecit is* mensis quarto & vigesimo die Io
*mensis, *prima
הַשִּׁשִּׁי בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־
,regis Darij secundo ANNO
verbum fuit ,mensis *sexto die in ,sexto
יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא אֶל־
,Iehudah ducem Sealthiel filium Zerubabel
זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה
,dicendo ,prophetæ Chagghai manu in DOMINI verbum fuit ,mensis
וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לֵאמֹר׃
,magnum sacerdotem Iehosadæ filium Iehoshuah ad & vt dicendo
2 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר הָעָם הַזֶּה
populus Populus ,dicendo ,exercituum DOMINVS dixit Sic
*adificanda * DOMINI domus tempus ,*venire * tempus Non ,dicerent *
אָמְרוּ לֹא עֵת־בֹּא עֵת בֵּית יְהוָה
,dicendo ad ,prophetæ Chagghai manu in DOMINI verbum fuit Et
לְהִבָּנוֹת׃
3 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
,iacentes vestros ædificatis domibus in *habitare vos ,vobis * tempus Nóquid
4 הַעֵת לָכֶם אַתֶּם לָשֶׁבֶת בְּבָתֵּיכֶם סְפוּנִים
DOMINVS dixit sic nunc Et ;declerat * illa domus & ædificata
וְהַבַּיִת הַזֶּה חָרֵב׃
5 וְעַתָּה כֹּה אָמַר יְהוָה
,vestras vias super vestrum cor Ponite ,exercituum
צְבָאוֹת שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־דַּרְכֵיכֶם׃
6 זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה וְהָבֵא מְעָט אֲכוֹל וְאֵין
,*fili calefiendum ad non & ,*edere * ,parum *inferre * & ,multum
לְשָׂבְעָה לִשְׁתּוֹת וְאֵין לְהִתְכַּסּוֹת לָבוּשׁ וְהַמִּתְכַּסֵּר
DOMINVS dixit Sic ;mercede & ,*fili calefiendum ad non & ,*edere * ,parum *inferre * & ,multum
אֶל־צְרוֹר נָקוּב׃
7 כֹּה אָמַר יְהוָה
,vestras vias super vestrum cor Ponite ,exercituum
צְבָאוֹת שִׂימוּ לְבַבְכֶם עַל־דַּרְכֵיכֶם׃
,domum ædificate & ,lignum ,*ferte & ,*montem in Ascendite
8 עֲלוּ הָהָר וַהֲבֵאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבַּיִת
,*eam in complacebo & ,*eo in * ,*honorificabo & ,dixit DOMINVS
וְאֶרְצֶה בּוֹ וְאֶכָּבְדָה אָמַר יְהוָה׃
,*multum ad *Respexistis ,*parum in * ,*ingressi
9 פָּנֹה אֶל־הָרַבָּה וְהִנֵּה לִמְעָט וְהֵבֵאתֶם בַּבַּיִת
,*flauit eum & ,*illud propter ,quid DOMINVS dixit ,exercituum Propter
וְנָפַחְתִּי בּוֹ יַעַן מֶה נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת
,*domum & ,*ædificat ,*vos & ,*deserta *ipsa * quæ ,*meam domus
עַל־בֵּיתִי אֲשֶׁר הוּא חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
,*terra & ,*ros à ,*cæli *se clauserunt * vos super Propterea
10 עַל־כֵּן עֲלֵיכֶם כָּלְאוּ שָׁמַיִם מִטָּל וְהָאָרֶץ כָּלְאָה
,*fructus illius & ,*terram super ,*frumentum vocaui Et
11 וְאֶקְרָא חֹרֶב עַל־הָאָרֶץ וְעַל הֶהָרִים
,*oleum super & ,*mustum * super & ,*triticum super & ,*humus
וְעַל־הַדָּגָן וְעַל־הַתִּירוֹשׁ וְעַל הַיִּצְהָר וְעַל אֲשֶׁר
,*animal * super & ,*homines * super & ,*humus prodiret
תּוֹצִיא הָאֲדָמָה וְעַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל־
,*vestrum * laborem fiat.
יְגִיעַ כַּפָּיִם׃
12 וַיִּשְׁמַע זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל
Sealthiel filius Zerubabel audiuit Et
וְיֵהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְכֹל שְׁאֵרִית
,magnus sacerdos Iehosadac filius Iehoshuah & ,reliquum omne &
הָעָם בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְעַל דִּבְרֵי חַגַּי הַנָּבִיא
,*prophetæ Chagghai verba ,*qui & ,*fui Dei DOMINI vocis populi
כַּאֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּירְאוּ הָעָם
populus *metuerunt * & ,*eum Deus DOMINVS *eum * misit ,*quemadmodum *
מִפְּנֵי יְהוָה׃
,*vultum meum ,dicendo ,*legatione * in * ,DOMINI *faciem
13 וַיֹּאמֶר חַגַּי מַלְאַךְ יְהוָה בְּמַלְאֲכוּת יְהוָה לָעָם
,populo DOMINI *legatione * in * ,DOMINI
לֵאמֹר אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם־יְהוָה׃
,*suscitauit Et ,DOMINVS
14 וַיָּעַר יְהוָה אֶת־רוּחַ זְרֻבָּבֶל
,filij Iehosuah *principum & ,Iehudah ducis Sealthiel filij
בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה וְאֶת־רוּחַ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
,populi reliqui *omnis * ,*spiritum & ,magni sacerdotis Iehosadæ
יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־רוּחַ כֹּל שְׁאֵרִית הָעָם

1 בְּשָׁנָה
,*fecit is * mensis quarto & vigesimo die Io
*mensis, *prima
הָרְבִיעִית לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה
,regis Darij secundo ANNO
verbum fuit ,*mensis *sexto die in ,sexto
אֶל־זְכַרְיָה בֶן־בֶּרֶכְיָה בֶן־עִדּוֹ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
,dicendo ,prophetæ Chagghai manu in DOMINI verbum fuit ,*mensis
2 קָצַף יְהוָה עַל־אֲבֹתֵיכֶם קָצֶף׃
,*iram ,*grauem ,*ira DOMINVS *fuit
3 וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
,*ad & ,*dices ,*eis & ,*tu ,*superbia *gaudio *afficietis
שׁוּבוּ אֵלַי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם
,*vos & ,*deserta *ipsa * quæ ,*meam domus
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
,*terra & ,*ros à ,*cæli *se clauserunt * vos super Propterea
4 אַל תִּהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ אֲלֵהֶם
,*fructus illius & ,*terram super ,*frumentum vocaui Et
הָרִאשֹׁנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת שׁוּבוּ נָא
,*oleum super & ,*mustum * super & ,*triticum super & ,*humus
מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמֵעֲלִילוֹתֵיכֶם הָרָעוֹת וְלֹא
,*animal * super & ,*homines * super & ,*humus prodiret
שָׁמְעוּ וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־יְהוָה׃
,*vestrum * laborem fiat.
5 אֲבוֹתֵיכֶם אַיֵּה הֵם וְהַנְּבִיאִים הֲלְעוֹלָם יִחְיוּ׃
,*fili calefiendum ad non & ,*edere * ,parum *inferre * & ,multum
6 אֶפְסוֹס דְּבָרַי וְחֻקַּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־עֲבָדַי
,*ad & ,*eum in complacebo & ,*eo in * ,*honorificabo & ,dixit DOMINVS
אֶת־הַנְּבִיאִים הֲלוֹא הִשִּׂיגוּ אֲבוֹתֵיכֶם וַיָּשׁוּבוּ
,*flauit eum & ,*illud propter ,quid DOMINVS dixit ,exercituum Propter
וַיֹּאמְרוּ כַּאֲשֶׁר זָמַם יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲשׂוֹת לָנוּ
,*domum & ,*ædificat ,*vos & ,*deserta *ipsa * quæ ,*meam domus
כִּדְרָכֵינוּ וּכְמַעַלְלֵינוּ כֵּן עָשָׂה אִתָּנוּ׃
,*terra & ,*ros à ,*cæli *se clauserunt * vos super Propterea
7 בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְעַשְׁתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ
,*fecit is * mensis quarto & vigesimo die Io
*mensis, *prima
הוּא־חֹדֶשׁ שְׁבָט בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה
,regis Darij secundo ANNO
דְבַר־יְהוָה אֶל־זְכַרְיָה בֶן־בֶּרֶכְיָה בֶן־עִדּוֹ הַנָּבִיא
,*prophetæ Chagghai manu in DOMINI verbum fuit ,*mensis
לֵאמֹר׃
,dicendo
8 רָאִיתִי הַלַּיְלָה וְהִנֵּה־אִישׁ רֹכֵב עַל־סוּס אָדֹם
,*rubrum ,*equum ,*ascendens ,*homo ,*ecce & ,*nocte ,*uidi
וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָה וְאַחֲרָיו
,*post & ,*profundum in ,*quæ ,*myrtos inter ,*stans & ,*ille
סוּסִים אְדֻמִּים שְׂרֻקִּים וּלְבָנִים׃
,*albi & ,*varij ,*rubri ,*equi
9 וָאֹמַר מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ
,*me ,*qui ,*angelus & ,*dominus * mi ,*quæ ,*hæc
הַדֹּבֵר בִּי אֲנִי אוֹדִיעֲךָ מָה־אֵלֶּה׃
,*ostendam ut ,*tibi ,*ego ,*quæ ,*hæc
10 וַיַּעַן הָאִישׁ הָעֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים וַיֹּאמַר
,*dixit & ,*myrtos inter ,*stans ,*qui ,*homo & ,*respondit
אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ׃
,*ambulandum ut ,*terram ,*mittere ,*DOMINVS ,*quos ,*hi
11 וַיַּעֲנוּ אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה הָעֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים
,*myrtos inter ,*stans ,DOMINI *angelum & ,*respondere Et
וַיֹּאמְרוּ הִתְהַלַּכְנוּ בָּאָרֶץ וְהִנֵּה כָל־הָאָרֶץ
,*terra omnis ,*ecce & ,*ambulauimus
יוֹשֶׁבֶת וְשֹׁקֶטֶת׃
,*quieta & ,*sedens
12 וַיַּעַן מַלְאַךְ יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה צְבָאוֹת
,*dixit & ,DOMINI *angelus & ,*respondit
עַד־מָתַי אַתָּה לֹא תְרַחֵם אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֶת־עָרֵי
,*urbes & ,*Hierusalem ,*misereberis non ,*tu ,*quousque
יְהוּדָה אֲשֶׁר זָעַמְתָּ זֶה שִׁבְעִים שָׁנָה׃
,*annos ,*septuaginta ,*hæc ,*iram ,*habuisti ,*quas ,*Iudæ
13 וַיַּעַן יְהוָה דְּבָרִים טוֹבִים דְּבָרִים נִחֻמִים
,*consolatorios ,*bona ,*uerba ,*dixit DOMINVS & ,*respondit Et
אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי׃
,*me ,*qui ,*angelo
14 וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי קְרָא לֵאמֹר
,*dicendo ,*clama ,*me ,*qui ,*angelus & ,*dixit Et
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לִירוּשָׁלַ͏ִם וְלִצִיּוֹן
,*Sion & ,*Hierusalem ,*æmulatus ,*sum ,*zelo ,*magno ,*exercituum DOMINVS Sic
15 קִנְאָה גְדוֹלָה׃ וְקֶצֶף גָּדוֹל אֲנִי קָצֹף עַל־הַגּוֹיִם
,*gentes & ,*ira ,*magna ,*ego ,*ira ,*magna ,*æmulatione
הַשַּׁאֲנַנִּים אֲשֶׁר אֲנִי קָצַפְתִּי מְעָט וְהֵמָּה עָזְרוּ
,*auxerunt ipsi ,*modicum ,*ego ,*quæ ,*tranquillæ
לְרָעָה׃
,*malum in
16 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַ͏ִם בְּרַחֲמִים
,*misericordijs ,*Hierusalem ad ,*reuersus ,*sum Ideo Sic
בֵּיתִי יִבָּנֶה בָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְקָו יִנָּטֶה עַל־
,*super ,*extendetur ,*linea & ,*exercituum DOMINVS dixit ,*domus *mea
יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
,*Hierusalem
17 עוֹד קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד
,*adhuc ,*clama ,*dicendo ,*exercituum DOMINVS dixit ,*adhuc
תְּפוֹצַנָה עָרַי מִטּוֹב וְנִחַם יְהוָה עוֹד אֶת־צִיּוֹן
,*Sion ,*adhuc & ,*bonum * ex ,*diffundentur ,*urbes ,*meæ
וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
,*Hierusalem & ,*adhuc & ,*eligam & ,*Sion ,*adhuc & ,*consolabitur & ,*bonum
18 וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבָּעָה קְרָנוֹת׃
,*cornua ,*quatuor ,*ecce & ,*uidi & ,*oculos ,*meos ,*leuaui & ,*uidi Et
19 וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה
,*hæc ,*quæ ,*me ,*qui ,*angelo & ,*dixi
וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר זֵרוּ אֶת־יְהוּדָה
,*Iudam ,*dispersere ,*qui ,*cornua ,*hæc ,*dixit & ,*mihi
כְּאִישׁ לֹא־נִשָּׂא רֹאשׁוֹ וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה לְהַחְרִיד
,*terrere ,*ad ,*uenerunt ,*hæc ,*caput ,*suum ,*quisquam ,*leuauit ,*non ,*quemadmodum
אוֹתָם לְיַדּוֹת אֶת־קַרְנוֹת הַגּוֹיִם הַנֹּשְׂאִים קֶרֶן
,*cornu ,*leuant ,*qui ,*gentes ,*cornua ,*manum ,*ad ,*ut ,*eos
עַל־אֶרֶץ יְהוּדָה לְזָרוֹתָהּ׃
,*eam ,*dispergere ,*Iudæ ,*terram ,*super ,*cornu
20 וַיַּרְאֵנִי יְהוָה אַרְבָּעָה חָרָשִׁים׃
,*fabros ,*quatuor ,*ostendit & ,*mihi DOMINVS
21 וָאֹמַר מָה־אֵלֶּה בָּאִים לַעֲשׂוֹת וַיֹּאמֶר לֵאמֹר
,*dicendo ,*facere ,*uenientes ,*hæc ,*quæ & ,*dixi
אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר זֵרוּ אֶת־יְהוּדָה אִישׁ לֹא־
,*quisquam ,*non ,*Iudam ,*dispersere ,*qui ,*cornua ,*hæc
נִשָּׂא רֹאשׁוֹ וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה לְהַחֲרִידָם לְיַדּוֹת
,*ut ,*eos ,*terrere ,*ad ,*uenerunt ,*hæc ,*caput ,*suum ,*leuauit
אֶת־קַרְנוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר נָשְׂאוּ קֶרֶן עַל־אֶרֶץ
,*terram ,*super ,*cornu ,*leuauerunt ,*qui ,*gentes ,*cornua
יְהוּדָה לְהָפִיצָהּ׃
,*eam ,*dispergere ,*Iudæ

,*ipsi meo gladio interfecti Chusim vos Etiam ,*eritis.
12 גַּם־אַתֶּם כּוּשִׁים חַלְלֵי חַרְבִּי הֵמָּה׃
,Assur *perdet & ,Aquilonem *super *suam *manum *extendet Et
13 וְיָדְ יָדוֹ עַל־צָפוֹן וְיֹאבֵד אֶת־אַשּׁוּר
,*desertum *sicut *faciatur *desolationem in Nineueh *ponet & *manum
וְיָשֵׂם אֶת־נִינְוֵה לְשַׁמָּמָה צִיָּה כַּמִּדְבָּר׃
,*gentis *suæ *bestia *omnis ,*greges *eius *medio in *accubabunt Et
14 וְרָבְצוּ בְתוֹכָהּ עֲדָרִים כָּל־חַיְתוֹ־גוֹי
Vox ,*commorabuntur *eius *pharetra * in *cricis *eius ,*ædificia * *elatæ
גַּם־קָאַת גַּם־קִפֹּד בְּכַפְתֹּרֶיהָ יָלִינוּ קוֹל
,*nudauit *eius *cedrum *quoniam ,*limine in * *desolatio ,*foenestra in *clarabit †
יְשׁוֹרֵר בַּחַלּוֹן חָרֵב בַּסַּף כִּי אֶרְזָהּ עָרֵה׃
,*suo *corde in *alcus ,*fascia in *habitans ,*exultans * *ciuitas * Hæc
15 זֹאת הָעִיר הָעַלִּיזָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח הָאֹמֶרֶת בִּלְבָבָהּ
,*cubile *desolationem in *fuit *Quomodo ,*ehrâ *me *præter *Ego
אֲנִי וְאֶפְסִי עוֹד אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה מַרְבֵּץ
,*suam *manum *mouebit ,*ibilabit ,*eam *super *transibit * *omnis † *ludet *
לְחַיָּה כָּל־עוֹבֵר עָלֶיהָ יִשְׁרֹק יָנִיעַ יָדוֹ׃

CAP. III. ג

1 הוֹי מֹרְאָה וְנִגְאָלָה הָעִיר הַיּוֹנָה׃
,*ciuitatis † ,*inquinatæ & ,*fœdatæ Væ
2 לֹא שָׁמְעָה בְקוֹל לֹא לָקְחָה מוּסָר בַּיהוָה
DOMINO *in *disciplinam *susceperit nec ,*eam in † ,*audiuit Non
לֹא קָרֵבָה׃
,*appropinquauit non ,*suum Deum ad † ,*fidit non
3 שָׂרֶיהָ בְּקִרְבָּהּ אֲרָיוֹת שֹׁאֲגִים שֹׁפְטֶיהָ זְאֵבֵי עֶרֶב לֹא
,*eius *iudices ,*rugientes *leones * ,*eius *interiori † in
,*ne *uastera * *lupi *
גָרְמוּ לַבֹּקֶר׃
4 נְבִיאֶיהָ פָּחֲזִים אַנְשֵׁי בְגֹדוֹת כֹּהֲנֶיהָ חִלְּלוּ קֹדֶשׁ
,*legem *oppresserunt * ,*sanctitatem polluerunt *eius *sacerdotes
חָמְסוּ־תוֹרָה׃
,*iniquitatem † ,*iniquitatis *faciet non ,*eius *interiori † in †*uir DOMINVS
5 יְהוָה צַדִּיק בְּקִרְבָּהּ לֹא יַעֲשֶׂה עָוֶל בַּבֹּקֶר
,*iniquus *sit *nec ,*deficiet non *luce in *dabit *suum *iudicium *mane in
מִשְׁפָּטוֹ יִתֵּן לָאוֹר לֹא נֶעְדָּר וְלֹא יוֹדֵעַ עָוֶל
,*eorum *anguli *sunt *desolati ,*gentes *feci *Succidere ,*pudorem
בָּשֶׁת׃
6 הִכְרַתִּי גוֹיִם נָשַׁמּוּ פִּנּוֹתָם חָרַבְתִּי חוּצוֹתָם מִבְּלִי עוֹבֵר נָאוּ
,*habitatores *non & *ciuitas *eius † ,*eius habitaculum *succiderunt †
עָרֵיהֶם נִכְרַת מֵאִישׁ מִבְּלִי אִישׁ מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
7 אָמַרְתִּי אַךְ תִּירְאִי אוֹתִי תִּקְחִי מוּסָר וְלֹא
,*eam *super * ,*uisitaui *quod † ,*omne † ,*eius habitaculum *succiderunt
יִכָּרֵת מְעוֹנָהּ כֹּל אֲשֶׁר פָּקַדְתִּי עָלֶיהָ
,*illa *fodia † ,*omnia *corruperunt ,*surrexerunt *mane *surti *
אָכֵן הִשְׁכִּימוּ הִשְׁחִיתוּ כֹּל עֲלִילוֹתָם׃
,*me *expectare *Quopropter ,*me *surgere † ,*diem ad ,DOMINVS dixit ,*me
8 לָכֵן חַכּוּ־לִי נְאֻם יְהוָה לְיוֹם קוּמִי
,*me *congregandum ad † ,*gentes *colligendum ad † *meum *iudicium *quia ,*foliam * ad
לָעַד כִּי מִשְׁפָּטִי לֶאֱסֹף גּוֹיִם לְקַבְּצִי
,*quia *mei *est * ,*iram *omnē ,*meam *iram *eas *super *effundendam ad † ,*regna
מַמְלָכוֹת לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי כֹּל חֲרוֹן אַפִּי כִּי

תם ספר צפניה

FINIS LIBRI SEPHANIAH.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר צפניה

LIBER SEPHANIAH.

CAP. I. א

ad fuit quod DOMINI VERBVM

1 דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־
filij, Ghedaliah filij, Cusi filium Sephaniah
צְפַנְיָה בֶן־כּוּשִׁי בֶּן־גְּדַלְיָה בֶּן־
Iosiahu diebus in, Chizechiah filij, Amariah
אֲמַרְיָה בֶּן־חִזְקִיָּה בִּימֵי
Iehudah regis Amon filij

יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
dixit, homi faciebo delebo omnia faciam defecere Defciendo

2 אָסֹף אֶאֱסֹף כֹּל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם־
faciam defecere, hominem & animalia DOMINVS
יְהוָה׃
Impia cum offendicula & maris pisces & ceforum volatile
3 אָסֵף אָדָם וּבְהֵמָה אָסֵף
עוֹף־הַשָּׁמַיִם וְדְגֵי הַיָּם וּמַכְשֹׁלוֹת אֶת־הָרְשָׁעִים
DOMINVS dixit, homi faciam delebo hominem facio succidere & e superficie
וְהִכְרַתִּי אֶת־הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה נְאֻם יְהוָה׃
terræ,
omnes super &, Iehudah super meam manum extendam Et
4 וְנָטִיתִי יָדִי עַל־יְהוּדָה וְעַל כֹּל־
residuum isto loco de faciam succidere & cerufalem habitatores
יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְהִכְרַתִּי מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֶת שְׁאֵר
sacerdotibus cum pelarum nomen Baal
הַבָּעַל הַכְּמָרִים עִם־הַכֹּהֲנִים׃
& celorum militiæ victa super se incurvantes Et
5 וְאֶת־הַמִּשְׁתַּחֲוִים עַל־הַגַּגּוֹת לְצְבָא הַשָּׁמָיִם וְאֶת־
Malchum in vtrantes & DOMINVM per iurantes & se incurvantes
הַמִּשְׁתַּחֲוִים הַנִּשְׁבָּעִים לַיהוָה וְהַנִּשְׁבָּעִים בְּמַלְכָּם׃
quaternio non qui & DOMINVM post a reuertentes Et
6 וְאֶת־הַנְּסוֹגִים מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַאֲשֶׁר לֹא־בִקְּשׁוּ
eum inuestigauerunt neque DOMINVM
אֶת־יְהוָה וְלֹא דְרָשֻׁהוּ׃
DOMINI dies prope quia, Dei Domini facie a Tace
7 הַס מִפְּנֵי אֲדֹנָי יְהוִה כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה
suos vocatos sanctificauit & sacrificium DOMINVS fecit præparauit quia
כִּי־הֵכִין יְהוָה הִקְדִּישׁ קְרֻאָיו׃
principes fuos vilitatos & DOMINI sacrificij die in erit Et
8 וְהָיָה בְּיוֹם זֶבַח יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל־הַשָּׂרִים
peregrino indumento indutos omnes fuos & regis filios fuos &
וְעַל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְעַל כָּל־הַמִּתְלַבְּשִׁים שַׂלְמָה נָכְרִי׃
illa die in limen fuos transilientem omnem fuos vitiando Et
9 וּפָקַדְתִּי עַל כָּל־הַדִּלֵג עַל־הַמִּפְתָּן בַּיּוֹם הַהוּא
dolo & rapina fuorum domiorum domum implentes qui
הַמְמַלְּאִים בֵּית אֲדֹנֵיהֶם חָמָס וּמִרְמָה׃
porta à clamoris vox, DOMINVS sit illa die in erit Et
10 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה קוֹל שַׁוְעָה מִשַּׁעַר
collibus & magna contritio & secunda à elatus &
הַדָּגִים וְיִלָלָה מִן־הַמִּשְׁנֶה וְשֶׁבֶר גָּדוֹל מִן־הַגְּבָעוֹת׃
populus omnis est turcifius quia, Machtes habitatores Vlulate
11 הֵילִילוּ יוֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ כִּי נִדְמָה כָּל־עַם
argentum ferentes omnes sunt succisi
כְּנַעַן נִכְרְתוּ כָּל־נְטוּלֵי כָסֶף׃
Iuerusalem in Et scrutabor illo tempore in, erit Et
12 וְהָיָה בָּעֵת הַהִוא אֲחַפֵּשׂ אֶת־יְרוּשָׁלִַם בְּנֵרוֹת
dicentes & vinos super vilitabo & qui dicunt
וּפָקַדְתִּי עַל־הָאֲנָשִׁים הַקְּפָאִים עַל־שְׁמָרֵיהֶם הָאֹמְרִים
malefacies nec, DOMINVS benefaciet No: suo corde in
בְּלִבָּם לֹא־יֵיטִיב יְהוָה וְלֹא יָרֵעַ׃
corum domus &, direptionem in corum substantia eris Et
13 וְהָיָה חֵילָם לָמַשֹּׁסָה וּבָתֵּיהֶם לְשִׁמָּמָה
plantabunt & habitabunt non & domos ædificabunt & desolationem in
וּנְטָעוּ כְרָמִים וְלֹא תֵשְׁבוּ אֶת־יֵינָם׃
eorum vinum bibent non & vineas
14 קָרוֹב יוֹם־יְהוָה הַגָּדוֹל קָרוֹב וּמָהֵר מְאֹד
mimis festinus &, percipuus, magnus DOMINI dies propinquus,
קוֹל יוֹם־יְהוָה מַר צָרַח שָׁם גִּבּוֹר׃
forus ibi clamans, amare DOMINI dies vox clamat

visionem Scribe: dixit & DOMINVS mihi respondit Et
15 יוֹם עֶבְרָה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם צָרָה וּמְצוּקָה יוֹם שֹׁאָה
tenebrarum obscurum & nubis dies, caliginis & tempestatis dies, desolationis &
וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵלָה יוֹם עָנָן וְעֲרָפֶל׃
caligins,
16 יוֹם שׁוֹפָר וּתְרוּעָה עַל הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וְעַל
tuba Dies
excelsas turres & ambitibus & homines ad alcatas angulatis Et
הַפִּנּוֹת הַגְּבֹהוֹת׃
17 וְהַצַרְתִּי לָאָדָם וְהָלְכוּ כְעִוְרִים כִּי לַיהוָה חָטָאוּ
peccauerunt DOMINO quia, cæci vt
וְשָׁפַךְ דָּמָם כֶּעָפָר וּלְחוּמָם כַּגְּלָלִים׃
fodies ficut, eorum sanguis effundetur &
18 גַּם כַּסְפָּם גַּם זְהָבָם לֹא יוּכַל לְהַצִּילָם בְּיוֹם עֶבְרַת יְהוָה
Domini, ira die in eos eruere poterit non eorum argentum etiam
וּבְאֵשׁ קִנְאָתוֹ תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ כִּי כָלָה אַךְ
proflcuti consummationem quia terre omnis eorumque eius zele igne in &
נִבְהָלָה יַעֲשֶׂה אֶת כָּל־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
terræ habitatoribus omnibus cum facere festinatum

CAP. II. ב

deliderabilis non gens congregamini & non Calleim
1 הִתְקוֹשְׁשׁוּ וְקוֹשּׁוּ גּוֹי לֹא נִכְסָף׃
ante quam prius die, transit, gluma vt, fumi pene Ante
2 בְּטֶרֶם לֵדַת חק כַּמֹּץ עָבַר כְּיוֹם בְּטֶרֶם לֹא־יָבוֹא
dies vos super Domini ira vos super
עֲלֵיכֶם חֲרוֹן אַף יְהוָה בְּטֶרֶם לֹא יָבוֹא עֲלֵיכֶם יוֹם
DOMINI ira vos super venire ante quam ante
3 אַפּוֹ יְהוָה׃ בַּקְּשׁוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַנְוֵי הָאָרֶץ
omnes DOMINI Quærite DOMINI mei
אֲשֶׁר מִשְׁפָּטוֹ פָּעָלוּ בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עָנָוָה
humilitatem quærite iustitiam quærite & iudicium qui
אוּלַי תִּסָּתְרוּ בְּיוֹם אַף יְהוָה׃
Domini mei die in vos abscondam forte ii
4 כִּי עַזָּה עַזְקוֹן תֵּעָזֵבָה וְאַשְׁדּוֹד לַצָּהֳרַיִם
Gaza Quia
יְגָרְשׁוּהָ וְאַשְׁקְלוֹן לְשַׁמָּה תִּהְיֶה אַשְׁדּוֹד צָהֳרַיִם
meridiem Mortifico in Afcloni abiectationique in Alchelon & cum felicita
יְגָרְשׁוּהָ וְשֹׁרֶשׁ כְּרֵתִים׃
5 הוֹי יוֹשְׁבֵי חֶבֶל הַיָּם גּוֹי כְּרֵתִים
habitantium Ve
דְּבַר־יְהוָה עֲלֵיכֶם כְּנַעַן אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
eradicabitur Ecerem &
וְהַאֲבַדְתִּיךְ מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
6 וְהָיְתָה הַיָּם נְוֵי כְרֹתֹת רֹעִים וְגְדֵרוֹת צֹאן׃
pascuæ ad, Alchelon domibus in
7 וְהָיְתָה הַחֶבֶל לִשְׁאֵרִית בֵּית יְהוּדָה יִרְעוּן עֲלֵיהֶם
Iehudah domus
בָּתֵּי אַשְׁקְלוֹן בָּעֶרֶב יִרְבָּצוּן כִּי יִפְקְדֵם יְהוָה
eorum Deus DOMINVS ea visitabit quia, vespere accubabunt
אֱלֹהֵיהֶם וְשָׁב שְׁבוּתָם׃
Moab opprobrium & Ammon obiurgationes quæ audiui
8 שָׁמַעְתִּי חֶרְפַּת מוֹאָב וּגְדֻפֹת בְּנֵי עַמּוֹן אֲשֶׁר
magnificabant & insultabant populum suum quibus Hammon
חֵרְפוּ אֶת עַמִּי וַיִּגְדְּלוּ עַל גְּבוּלָם׃
9 לָכֵן חַי אֲנִי נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי מוֹאָב
Ego, erit Sicut Deus exercituum
כְּסְדֹם תִּהְיֶה וּבְנֵי עַמּוֹן כַּעֲמֹרָה מִמְשַׁק חָרֹל וּמְכְרֵה מֶלַח
Gomorra & Sodoma & vastitas fodina & salsuginis & cinis
וּשְׁאִיָּה עַד עוֹלָם שְׁאֵרִית עַמִּי יְבוֹזֻם וְיֶתֶר גּוֹיִי
desolatio & Gens fodina & vastitas Hæreditate eos & reliquiæ populi mei
יִנְחָלֻם׃
10 זֹאת לָהֶם תַּחַת גְּאוֹנָם כִּי חֵרְפוּ וַיִּגְדְּלוּ עַל עַם
eos possidebit mea gentis
יְהוָה צְבָאוֹת׃
Tui fuum Dominus populi fupra magnificauerunt & adhærentes probris quia
11 נוֹרָא יְהוָה עֲלֵיהֶם כִּי רָזָה אֶת כָּל־אֱלֹהֵי הָאָרֶץ
terribilis erit, quia super Dominus Terribilis exterminium
וְהִשְׁתַּחֲווּ לוֹ אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ כָּל אִיֵּי הַגּוֹיִם׃
omnes Ille & Gentium insulæ & de suo quisque loco

eius fecibus & file ipsa fanctuarij † terploin ‡ DOMINVS Et
20 וַיהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו
terra omnis
כָּל הָאָרֶץ׃

CAP. III. ג

Sigionoth ſuper prophetæ Chabbacuc Oratio
1 תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שִׁגְיֹנוֹת׃
tuum opus DOMINE timui, tuum audiui auditu DOMINE
2 יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ
in ira fanctus, nostri annorum inter in, illud vitifica annorum inter in
בְּקֶרֶב שָׁנִים חַיֵּהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז
misericordiæ & sæcius & veniet Thimon ‡ Deus
רַחֵם תִּזְכֹּר׃
iecoris eius plena & laudis & eius deus * cælos operuit . Selah Paran
3 אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר פָּארָן סֶלָה כִּסָּה
gloria est plena eius laudes & eius deus * cælos operuit . Selah Paran
שָׁמַיִם וְהוֹדוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃
ex Ec, eius manus de cornua † erat lux ve † splendor Et
4 וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קְרָנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם
egredientur &, peſtis iuit eius fuit Ad
חֶבְיוֹן עֻזּוֹ׃ לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃
eius foretur nis abſconſio
fecit videre & ait, edidit terram eft mensus & Stetit
5 עָמַד וַיְמֹד אֶרֶץ רָאָה וַיְתַר גּוֹיִם וַתִּפֹּצְצוּ הָרְרֵי־עַד
nos pedes ad aures ‡
שָׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ׃
collies fe incurvauerunt, perpetuum montes funt colles & gentes
6 תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגָּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ
Madian terræ cortinæ fe mouebunt
מִדְיָן׃
7 הֲבַנְּהָרִים חָרָה יְהוָה אִם בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ אִם בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ
mare in eum ? iuus nasse ‡ fluminibus in ‡ Num DOMINVS
כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה׃
excelso to peccandum ad fua domini mala contepiſti contepiſcentis Ve
8 עָרֹה תָּעוֹר קַשְׁתֶּךָ שִׁבְעוֹת מַטּוֹת אָמֶר סֶלָה
ſalutem * tuas quadrigas ‡ tuos equos ſuper equitabis ‡ quia
תְּבַקַּע אֶרֶץ נְהָרוֹת׃
Selah fidunt ‡ inſtrumenta tuus arcus deambulatus Deambulatus *
9 רָאוּךָ יָחִילוּ חֹלִים שֹׁטֶף מַיִם עָבָר תֵּן תְּהוֹמוֹ קוֹלוֹ רוּם יָדָיו נָשָׂא׃
alcitudo ‡ tuum ſonorum vox ego dedit terra mot agitauit aquarū
ſol Luna ‡ habitaculum ſuum
10 שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻל לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְאוֹר נְגַה
tuæ fulgure ſplendo rem ad ſibat ‡
בָּרָק חֲנִיתֶךָ׃
gentes mirantia mafa ‡ in terram iuerſus ‡ ira in
11 בְּזַעַם תִּצְעַד אָרֶץ בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם׃
me Chriſto cum ſalutem in ‡ tui populi ſalutem in ex Eg ‡ tuus
12 יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ רֹאשׁ
fundamentum denudando ‡ impij domo de caput Transfixiſti
מִבֵּית רָשָׁע עֶרְיָה יְסוֹד עַד־צַוָּאר סֶלָה׃
caput eius baculis in Perfodiſti
Selah collium
13 נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָיו יִסְעֲרוּ לְהָפִיצֵנִי עֲלִיצָתָם כְּמוֹ לֶאֱכֹל
abſconſito in
voces ad, locus venter exprouit & Audiui
14 עָנִי בַּמִּסְתֵּר׃ דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים׃
militarum
meus offa in potredo oſſ trogreſſa , mea labia
15 שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי תָּבוֹא רָקָב בְּעַצְמָי וְתַחְתַּי אֶרְגַּז
populum ad aſſiendendo ‡ angustiæ die in transiſtam
אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת לָעָם יְגוּדֵנוּ׃
non ficus Quia
16 כִּי־הַתְּאֵנָה לֹא תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים כִּחֵשׁ
non & ſuccus & oliuæ opus
maſtitiæ nec, DOMINVS benefaciet No: ſuo corde in
17 מַעֲשֵׂה זַיִת וְיִשְׁדּוֹת לֹא עָשָׂה אֹכֶל גֵּז מִמִּכְלָה צֹאן וְאֵין
exultabo DOMINO in ego Et
בָּקָר בָּרְפָתִים׃
Iesubim * in bus ‡
18 וַאֲנִי בַּיהוָה אָגִילָה אָרִיעָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי׃
meus ſalute Deo in meus Dominus Deus
19 יְהוִה אֲדֹנָי חֵילִי וְיָשֵׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת
me facies calcare quia excelſa ſuper & , tranquam
יַדְרִיכֵנִי לְמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹתָי׃
meis modulationibus ‡ in

תם ספר חבקוק

FINIS LIBRI CHABBACVC.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fornacem, ce comedet Ibi
שָׁם הָאֹכְלָךְ׃
בְּפִיהוּ וְרַסְיוֹ בְּחֵמֶר הַחֲזִיקוּ סְלָעֵן׃ 15
אַשׁ תַּכְרִיתֵךְ חָרֵב תְּאַבֵּל כְּלָךְ תְּתַכֵּךְ כְּלָךְ׃
הַהַכְבֵּךְ כַּאֲרֻבָּה׃ 16
הַשְׁקֵם לְךָ פְּשֹׁט וְעֵרֶה׃ 17
וְסִפְסִיךְ כְּנֹב נוֹפֵל׃ 18
קָרֹא שָׁמֵשׁ עֲרָפָה וְנֹחַד וְלֹא נוֹדַע׃ 19
נָמוּ רֹעֶיךָ מֶלֶךְ אַשּׁוּר יָשְׁבוּ אַדִּירֶיךָ׃ 20
נְפוּשׁוּ עַמֶּךָ עַל הֶהָרִים וְאֵין מְקַבֵּץ׃
אֵין כֵּהָה לְשִׁבְרֶךָ נַחְלָה מַכָּתֶךָ כָּל 21
שֹׁמְעֵי שִׁמְעֲךָ חָקְעוּ כַף עָלֶיךָ כִּי עַל מִי
לֹא עָבְרָה רָעָתְךָ תָּמִיד׃

Put .† finis * non &, Ægyptus &, eius fortitudo Chus
כּוּשׁ וּמִצְרַיִם וּפוּט׃ 9
וְלוּבִים הָיוּ בְעֻזְרֵךְ׃ 10
גַּם־הִיא לְגֹלָה הָלְכָה
שִׁבְּרֵי גַם עֹלְלֶיהָ וְרֹאשׁ בְּרֹאשׁ כָּל חוֹצוֹת
עָלָה וְעַל נִכְבַּדֶּיהָ יָדוּ גוֹרָל וְכָל גְּדוֹלֶיהָ׃ 11
וְגַם־אַתְּ תִּשְׁכְּרִי תִּהְיִי נִסְתָּרֶת גַּם־אַתְּ תְּבַקְשִׁי
מָעוֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃ 12
כָּל מִבְצָרַיִךְ תְּאֵנִים עִם בְּכוּרִים אִם־
נָפוֹל וְנָפְלוּ עַל פִּי אוֹכֵל׃
הִנֵּה עַמֵּךְ נָשִׁים בְּקִרְבֵּךְ לְאֹיְבֵיךְ 13
פָּתוֹחַ נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי אַרְצֵךְ אָכְלָה אֵשׁ בְּרִיחֵיךְ׃ 14
מֵי מָצוֹר שְׁאָבִי לָךְ חַזְּקִי מִבְצָרָיִךְ בֹּאִי

תם ספר נחום

FINIS LIBRI NACHVM.

ספר חבקוק

LIBER CHABBACVC.

propheta Chabbacuc vidit quod ONVS
מַשָּׂא חֲבַקּוּק הַנָּבִיא׃ 1
עַד־אָנָה יְהוָה שִׁוַּעְתִּי׃ 2
וְלֹא תוֹשִׁיעַ אֶזְעַק אֵלֶיךָ חָמָס
וְלֹא תַרְאֵנִי עָמָל וְהַבִּיט הוֹי וְשֹׁד לְנֶגְדִּי וַיְהִי רִיב וְדוֹן
עַל־כֵּן תָּפוּג תּוֹרָה וְלֹא־יֵצֵא לָנֶצַח
כִּי רָשָׁע מַכְתִּיר אֶת־הַצַּדִּיק עַל־כֵּן יֵצֵא מִשְׁפָּט מְעֻקָּל׃ 4
רְאוּ בַגּוֹיִם וְהַבִּיטוּ וְתִמְהוּ תְמָהוּ כִּי פֹעֵל פֹּעַל בִּימֵיכֶם לֹא תַאֲמִינוּ כִּי יְסֻפָּר׃ 5
כִּי־הִנְנִי מֵקִים אֶת־הַכַּשְׂדִּים הַגּוֹי הַמַּר וְהַנִּמְהָר הַהוֹלֵךְ לְרַחֲבֵי־אָרֶץ לָרֶשֶׁת מִשְׁכְּנוֹת לֹא־לוֹ׃ 6
אֵימ וְנוֹרָא הוּא מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וְשָׂאתוֹ יֵצֵא׃ 7
וְקַלּוּ מִנְּמֵרִים חַדּוּ וְשִׁאֲבֵי עֶרֶב וּפָרָשָׁיו פָּרָשִׁים וְיָפוּצוּ וּפָרָשָׁיו מֵרָחוֹק יָבֹאוּ יָעֻפוּ כְּנֶשֶׁר חָשׁ לֶאֱכוֹל׃ 8
כֻּלּוֹ לְחָמָס יָבוֹא מְגַמַּת פְּנֵיהֶם קָדִים וְאָסַף כַּחוֹל שֶׁבִי׃ 9
וְהוּא מְלָכִים יְקֻלָּס וְרוֹזְנִים מִשְׂחָק־לוֹ הוּא לְכָל־מִבְצָר יִשְׂחָק וְיִצְבֹּר עָפָר וְתִלְכְּדָהּ׃ 10
אָז חָלַף רוּחַ וְיַעֲבֹר וְאָשַׁם הַזֶּה כֹּחוֹ לֵאלֹהָיו׃ 11
הֲלֹוא אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא נָמוּת יְהוָה לְמִשְׁפָּט שַׂמְתּוֹ וְצוּר הוֹכַחְתּוֹ׃ 12
טְהוֹר עֵינַיִם מֵרְאוֹת רָע וְהַבִּיט אֶל־עָמָל לֹא תוּכַל לָמָּה תַבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ׃ 13
וְתִתֵּן אָדָם כִּדְגֵי הַיָּם כְּרֶמֶשׂ לֹא מֹשֵׁל עָלָיו׃ 14
כֻּלּוֹ בַחַכָּה הֶעֱלָה בְחֶרְמוֹ וְאָסְפֵהוּ בְמִכְמַרְתּוֹ עַל־כֵּן יִשְׂמַח וְיָגֵל לִבּוֹ׃ 15
עַל־כֵּן יְזַבַּח לְחֶרְמוֹ וְיקַטֵּר לְמִכְמַרְתּוֹ כִּי בָהֶם שָׁמַן חֶלְקוֹ וּמַאֲכָלוֹ בְרִיאִי׃ 16
הֲעַל כֵּן יָרִיק חֶרְמוֹ וְתָמִיד לַהֲרֹג גּוֹיִם לֹא יַחְמֹל׃ 17

mansionem super Aquilam * & Iako mean custodiam Super
עַל־מִשְׁמַרְתִּי אֶתְיַצְּבָה וְאֶתְעַתְּדָה עַל־מָצוֹר 1
וַאֲצַפֶּה לִרְאוֹת מָה יְדַבֵּר בִּי וּמָה אָשִׁיב עַל־תּוֹכַחְתִּי׃ 2
כָּתֹב
וַיַּעֲנֵנִי יְהוָה וַיֹּאמֶר כְּתֹב חָזוֹן וּבָאֵר עַל־לֻחוֹת לְמַעַן יָרוּץ קוֹרֵא בוֹ׃ 3
כִּי עוֹד חָזוֹן לַמּוֹעֵד וְיָפֵחַ לַקֵּץ וְלֹא יְכַזֵּב אִם־יִתְמַהְמָהּ חַכֵּה לוֹ כִּי־בֹא יָבוֹא לֹא יְאַחֵר׃ 4
הִנֵּה עֻפְלָה לֹא־יָשְׁרָה נַפְשׁוֹ בּוֹ וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה׃ 5
וְאַף כִּי־הַיַּיִן בּוֹגֵד גֶּבֶר יָהִיר וְלֹא יִנְוֶה אֲשֶׁר הִרְחִיב כִּשְׁאוֹל נַפְשׁוֹ וְהוּא כַּמָּוֶת וְלֹא יִשְׂבָּע וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו כָּל־הַגּוֹיִם וַיְקַבֵּץ אֵלָיו כָּל־הָעַמִּים׃ 6
הֲלֹא־אֵלֶּה כֻּלָּם עָלָיו מָשָׁל יִשָּׂא וּמְלִיצַת חִידוֹת לוֹ וְיֹאמַר הוֹי מַרְבֶּה לֹא־לוֹ עַד־מָתַי וְהַמַּעֲמִיס עָלָיו עַבְטִי־שֹׁחַק׃ 7
כִּי פִתְאֹם יָקוּמוּ נֹשְׁכֶיךָ וְיָקִיצוּ מְנַעֲרֶיךָ וְהָיִיתָ לָהֶם לָמַשִּׁסָּה׃ 8
כִּי אַתָּה שָׁלַלְתָּ גּוֹיִם רַבִּים יְשָׁלּוּךָ כָּל־יֶתֶר עַמִּים מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ 9
הוֹי בֹּצֵעַ בֶּצַע רָע לְבֵיתוֹ לָשׂוּם בְּמָרוֹם קִנּוֹ לְהִנָּצֵל מִכַּף רָעָה׃ 10
יָעַצְתָּ בֹשֶׁת לְבֵיתֶךָ קָצוֹת עַמִּים רַבִּים וְחוֹטֵא נַפְשֶׁךָ׃ 11
כִּי אֶבֶן מִקִּיר תִּזְעָק וְכָפִיס מֵעֵץ יַעֲנֶנָּה׃ 12
הֲלֹוא הִנֵּה מֵאֵת יְהוָה צְבָאוֹת וִיגְעוּ עַמִּים בְּדֵי־אֵשׁ וּלְאֻמִּים בְּדֵי־רִיק יִיעָפוּ׃ 13
כִּי תִמָּלֵא הָאָרֶץ לָדַעַת אֶת־כְּבוֹד יְהוָה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃ 14
הוֹי מַשְׁקֵה רֵעֵהוּ מְסַפֵּחַ חֲמָתְךָ וְאַף שַׁכֵּר לְמַעַן הַבִּיט עַל־מְעוֹרֵיהֶם׃ 15
שָׂבַעְתָּ קָלוֹן מִכָּבוֹד גַּם־אַתָּה שְׁתֵה וְהֵעָרֵל תִּסּוֹב עָלֶיךָ כּוֹס יְמִין יְהוָה וְקִיקָלוֹן עַל כְּבוֹדֶךָ׃ 16
כִּי חֲמַס לְבָנוֹן יְכַסֶּךָּ וְשֹׁד בְּהֵמוֹת יְחִיתַתַּם מִדְּמֵי אָדָם וַחֲמַס אֶרֶץ קִרְיָה וְכָל־יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ 17
מַה־הוֹעִיל פֶּסֶל כִּי פְסָלוֹ יְצָרוֹ מַסֵּכָה וּמוֹרֶה שָׁקֶר כִּי בָטַח יֹצֵר יִצְרוֹ לַעֲשׂוֹת אֱלִילִים אִלְּמִים׃ 18
הוֹי אֹמֵר לָעֵץ הָקִיצָה עוּרִי לְאֶבֶן דּוֹמֵם הִוא יוֹרֶה הִנֵּה הוּא תָּפוּשׂ זָהָב וָכֶסֶף וְכָל־רוּחַ אֵין בְּקִרְבּוֹ׃ 19
וַיהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃ 20

oratio Habacuc Prophetæ super Sigionoth
תְּפִלָּה לְחַבַּקּוּק הַנָּבִיא עַל־שִׁגְיֹנוֹת׃ 1
יְהוָה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שְׁנוֹת חַיֵּהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכֹּר׃ 2
אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר פָּארָן סֶלָה כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ 3
וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזּוֹ׃ 4
לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו׃ 5
עָמַד וַיְמֹד אֶרֶץ רָאָה וַיְתַר גּוֹיִם וַתְּפֹצַצְנָה הָרְרֵי עַד שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ׃ 6
תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן יִרְגָּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן׃ 7
הֲבַנְּהָרִים חָרָה יְהוָה אִם־בַּנְּהָרִים אַפֶּךָ אִם־בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל־סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ יְשׁוּעָה׃ 8
עָרֹה תָעוֹרֵר קַשְׁתֶּךָ שִׁבְעוֹת אֲמָרֵי־בָזָק סֶלָה נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ׃ 9
רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים זֶרֶם מָיִם עָבָר תְּהוֹם נָתְנָה קוֹלָהּ רוֹם יָדֶיהָ נָשָׂאָה׃ 10
שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻל לְאוֹר חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בָּרָק חֲנִיתֶךָ׃ 11
בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף תָּדוּשׁ גּוֹיִם׃ 12
יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עֶרְיָה יְסוֹד עַד־צַוָּאר סֶלָה׃ 13
נָקַבְתָּ בְמַטָּיו רֹאשׁ פְּרָזָיו יִסְעֲרוּ לְהָפִיצֵנִי עֲלִיצָתָם כְּלַאֲכֹל עָנִי בַּמִּסְתָּר׃ 14
דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים׃ 15
שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי תָּבוֹא רָקָבוֹן בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגָּז אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת לְעַם יְגוּדֶנּוּ׃ 16
כִּי תְאֵנָה לֹא תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים כִּחַשׁ מַעֲשֵׂה זַיִת וּשְׂדֵמוֹת לֹא עָשָׂה אֹכֶל גָּזַז מִמִּכְלָאָה צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים׃ 17
וַאֲנִי בַּיהוָה אָגִילָה אָרִיעָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי׃ 18
יְהוָה אֲדֹנָי חֵילִי וְיָשֵׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִיכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתַי׃ 19

ספר נחום

LIBER NACHVM.

Nachum visionis Liber .Nineueh ONVS *
חֲזוֹן נִינְוֵה סֵפֶר חֹזֶן נַחוּם 1
אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְהוָה נֹקֵם יְהוָה וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְהוָה
לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאוֹיְבָיו׃ 2
יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־כֹּחַ וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה יְהוָה
בְּסוּפָה וּבִשְׂעָרָה דַּרְכּוֹ וְעָנָן אֲבַק רַגְלָיו׃ 3
גּוֹעַר יָם וַיַּחֲרִבֵהוּ וְכָל־הַנְּהָרוֹת הֹחֵרִיב
אֻמְלַל בָּשָׁן וְכַרְמֶל וּפֶרַח לְבָנוֹן אֻמְלָל׃ 4
הָרִים רָעֲשׁוּ מִפָּנָיו וְהַגְּבָעוֹת הִתְמוֹגָגוּ וַתִּשָּׂא
הָאָרֶץ מִפָּנָיו וְתֵבֵל וְכָל־יוֹשְׁבֵי בָהּ׃ 5
לְפָנָיו זַעַם מִי יַעֲמוֹד וּמִי יָקוּם בְּחֲרוֹן אַפּוֹ
צוּרִים נִתָּצוּ מִמֶּנּוּ וְהָרִים נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ׃ 6
טוֹב יְהוָה לְמָעוֹז וְיֹדֵעַ חוֹסֵי בּוֹ׃ 7
וּבְשִׁטֶּפֶת עֹבֵר כָּלָה יַעֲשֶׂה מְקוֹמָהּ וְאוֹיְבָיו יְרַדֹּף חֹשֶׁךְ׃ 8
מַה־תַּחְשְׁבוּן אֶל־יְהוָה הוּא עֹשֶׂה כָלָה לֹא־תָקוּם פַּעֲמַיִם׃ 9
כִּי סִירִים סְבֻכִים וְכִסְבָאָם סְבוּאִים אָכְלוּ כְּקַשׁ יָבֵשׁ מָלֵא׃ 10
מִמֵּךְ יָצָא חֹשֵׁב עַל־יְהוָה רָעָה יוֹעֵץ בְּלִיָּעַל׃ 11
כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־שְׁלֵמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נִגְזוּ
וְעָבַר וְלֹא אֲעַנֶּךָּ עוֹד׃ 12
וְעַתָּה אֶשְׁבֹּר מֹטָתוֹ מֵעָלֶיךָ וּמוֹסְרוֹתֶיךָ אֲנַתֵּק׃ 13
וְצִוָּה עָלֶיךָ יְהוָה לֹא־יִזָּרַע עוֹד מִשִּׁמְךָ מִבֵּית אֱלֹהֶיךָ
אֶעֱשֶׂה קִבְרְךָ כִּי־קַל אַתָּה׃ 14
הִנֵּה עַל־הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם
חֹגִי יְהוּדָה חָגֶיךְ שַׁלְּמִי נְדָרֶיךְ כִּי לֹא יוֹסִיף עוֹד
לַעֲבָרֶךְ בָּךְ כְּלִיָּעַל נִכְרַת׃ 15
עֹלֶה מְפִיץ עַל־
פָּנֶיךְ נְצוֹר מְצוּרָה צְפֵה דָּרֶךְ חֲזֵק מָתְנַיִם אַמֵּץ כֹּחַ מְאֹד׃ 16
כִּי שָׁב יְהוָה אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב כִּגְאוֹן יִשְׂרָאֵל כִּי בַקָּקִים בִּקְּקוּם
וְזַמֹּרֵיהֶם שִׁחֵתוּ׃ 17
מָגֵן גִּבּוֹרָיו מְתֻלָּע אַנְשֵׁי חַיִל מַחְלִצִים בְּאֵשׁ רִכְבּוֹ בְּיוֹם
הֵעָרְכוֹ וּבְרוֹשֵׁי הַבְּרוֹתִים יִרְגָּזוּן׃ 18
הָרֶכֶב יִשְׁתַּקְשְׁקוּן בָּרְחֹבוֹת מִרְאֵיהֶן כְּלַפִּידִים כַּבְּרָקִים
יְהֹלָכוּן׃ 19
וְזָכַר אַדִּירָיו יִכָּשֵׁלוּ בְּהֹלְכָתָם חוֹמָתָהּ וְהֻכַּן
סֹכֵכָה׃ 20
שַׁעֲרֵי הֶרְמִים נִפְתָּחוּ וְהֵיכָל נָמוֹג׃ 21
וְהֻצַּב נִתְרָה וְאַמְהוֹתֶיהָ מְנַהֲגוֹת כְּקוֹל יוֹנִים מִתְאוֹפְפוֹת
עַל לִבְהֶן׃ 22
וּנְינְוֵה כִּבְרֵכַת־מַיִם מִימֶיהָ הֵם נָסִים עִמְדוּ עִמְדוּ וְאֵין
מַפְנֶה׃ 23
בְּזוּ כֶסֶף בְּזוּ זָהָב וְאֵין קֵצֶה לְהַכְבֵּד כְּלִי חֶמְדָּה
כָּבֵד מִכֹּל כְּלִי יְקָר׃ 24
בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלְקָה וְלֵב נָמֵס וְרִפְיוֹן כָּל־מָתְנַיִם וְקִמְּרוֹן כָּל־פְּנֵיהֶם קִבָּצוּ
צִנָּה׃ 25
אַיֵּה מְעוֹן הָאֲרָיוֹת וּמִרְעֵה כְּפִירִים אֲשֶׁר הָלַךְ שָׁם אַרְיֵה לְבִיא וְגוּר
לְבִיאָה וְאֵין מַחֲרִיד׃ 26
אֲרָיֵה טָרַף לְבִיאָתוֹ וְחֹנֵק לָאֲרָיוֹתָיו וַיְמַלֵּא טֶרֶף
מְעֹנָתָיו וּמִשְׂכָּנוֹתָיו טָרָף׃ 27
הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְהִצַּתִּי בְעַשְׁנָהּ רִכְבָּהּ וְכְפִירַיִךְ תֹּאכַל חָרֶב
וְהִכְרַתִּי מֵהָאָרֶץ גְּזֵלֵךְ וְלֹא יִשָּׁמַע עוֹד קוֹל מַלְאָכֶיהָ׃ 28

dissipator ascendit ante faciem tuam custodi munitionem contemplare viam
מְפִיץ עָלָה עַל־פָּנֶיךָ נְצֹר מָצוֹר הַבֵּט דָּרֶךְ הָאֵזֵר מָתְנַיִם
חַזֵּק כֹּחַ מְאֹד׃ 1
כִּי־שָׁב יְהוָה אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב כְּגְאוֹן יִשְׂרָאֵל כִּי בֹקָקִים בִּקְּקוּם
וְזַמֹּרָתָם הֵרִיקוּ׃ 2
מָגֵן גִּבּוֹרָיו אָדֹם מְתֻלָּעִים אַנְשֵׁי חַיִל בְּיוֹם הֵעָרְכוֹ רִכְבֵּי
לַפִּידִים בְּיוֹם אֲסָרוֹ וּבְרוֹשֵׁי הַבְּרוֹתִים יִרְגָּזוּן׃ 3
הָרֶכֶב יִשְׁתּוֹלְלוּ בָּרְחֹבוֹת יִתְהוֹלְלוּ בָּרְחֹבוֹת מַרְאֵיהֶן כְּלַפִּידִים
כַּבְּרָקִים יְרוּצוּן׃ 4
יִזְכֹּר אַדִּירָיו בִּכְשֹׁלָתָם יְמַהֲרוּ אֶל־חוֹמָתָהּ וְהֻכַּן
סֹכֵכָה׃ 5
שַׁעֲרֵי הֶרְמִים נִפְתָּחוּ וְהֵיכָל נָמוֹג׃ 6
וְהֻצַּב נִתְרָה הָעֱלְתָה וְאַמְהוֹתֶיהָ נֹהֲגוֹת כְּקוֹל יוֹנִים מִתְאוֹפְפוֹת
עַל לִבְהֶן׃ 7
וּנְינְוֵה מֵימֵי מִימֶיהָ וְהֵמָּה נָסִים עִמְדוּ עִמְדוּ וְאֵין
מַפְנֶה׃ 8
בְּזוּ כֶסֶף בְּזוּ זָהָב וְאֵין קֵצֶה לְהַכְבֵּד כְּלִי חֶמְדָּה
כָּבֵד מִכֹּל כְּלִי יְקָר׃ 9
בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלְקָה וְלֵב נָמֵס וְרִפְיוֹן כָּל־מָתְנַיִם וְקִמְּרוֹן כָּל־פְּנֵיהֶם קִבָּצוּ
צִנָּה׃ 10
אַיֵּה מְעוֹן הָאֲרָיוֹת וּמִרְעֵה כְּפִירִים אֲשֶׁר הָלַךְ שָׁם אַרְיֵה לְבִיא וְגוּר
לְבִיאָה וְאֵין מַחֲרִיד׃ 11
אֲרָיֵה טָרַף לְבִיאָתוֹ וְחֹנֵק לָאֲרָיוֹתָיו וַיְמַלֵּא טֶרֶף
מְעֹנָתָיו וּמִשְׂכָּנוֹתָיו טָרָף׃ 12
הִנְנִי אֵלַיִךְ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וְהִצַּתִּי בְעַשְׁנָהּ רִכְבָּהּ וְכְפִירַיִךְ תֹּאכַל חָרֶב
וְהִכְרַתִּי מֵהָאָרֶץ גְּזֵלֵךְ וְלֹא יִשָּׁמַע עוֹד קוֹל מַלְאָכֶיהָ׃ 13

Universidad de Deusto
Biblioteca

terminos ad vſque magnificabitur nunc quia : manebunt & ſui Dei
אֱלֹהָיו וְיָשְׁבוּ כִּי עַתָּה יִגְדַּל עַד־אַפְסֵי־
terræ nostram terrã in venerit cum Aſſur, pax iſte erit Et, terræ
אָרֶץ׃ 4 וְהָיָה זֶה שָׁלוֹם אַשּׁוּר כִּי־יָבֹא בְאַרְצֵנוּ
septem eam ſuper ſtatuemus & , noſtris ædibus in calcauerit cum &
וְכִי יִדְרֹךְ בְּאַרְמְנוֹתֵינוּ וְהֵקַמְנוּ עָלָיו
dominum principes octo &, paſtores
שִׁבְעָה רֹעִים וּשְׁמֹנָה נְסִיכֵי אָדָם׃
5 וְרָעוּ אֶת־אֶרֶץ
ruent & : ſuis gladiis in Nimrod terram & , gladio in Aſſur
אַשּׁוּר בְּחַרְבּוֹ וְאֶת־אֶרֶץ נִמְרֹד בְּפִתְחֶיהָ
noſtris terminis in calcauerit cum &, noſtra terram in venerit cum, Aſſur ab
וְהִצִּיל מֵאַשּׁוּר כִּי־יָבוֹא בְאַרְצֵנוּ וְכִי יִדְרֹךְ בִּגְבוּלֵנוּ׃
6 וְהָיְתָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים
populorum populorum interiore in Iahacob reliquum erit Et
כְּטַל מֵאֵת יְהוָה כִּרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא
in ros, multorũ populorũ interiori in , gentibus in Iahacob reliquum
יְקַוֶּה לְאִישׁ וְלֹא יְיַחֵל לִבְנֵי אָדָם׃
7 וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בַּגּוֹיִם בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים
proſilientis ſi qui ,pecoris gregis ſi inter leunculus ut , ſyluæ iumenta inter
כְּאַרְיֵה בְּבַהֲמוֹת יַעַר כְּכְפִיר בַּעֲדְרֵי־צֹאן אֲשֶׁר אִם עָבַר
tua manus Exaltabitur . manus ſi non & ,raperit & ,obſeruauerit &
וְטָרַף וְאֵין מַצִּיל׃
8 תָּרֹם יָדְךָ
ſuccidentur tui inimici omnes & ,tuos hoſtes ſuper
עַל־צָרֶיךָ וְכָל־אוֹיְבֶיךָ יִכָּרֵתוּ׃
9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה וְהִכְרַתִּי
faciam ſuccidere & , DOMINVS dixit ,illa die in erit Et
סוּסֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהַאֲבַדְתִּי מַרְכְּבֹתֶיךָ׃
10 וְהִכְרַתִּי עָרֵי אַרְצֶךָ וְהָרַסְתִּי כָּל־מִבְצָרֶיךָ
tua manu de malefícia facíam ſuccidere Et , tua quadrigas faciam perdere & , tuos equos
וְהִכְרַתִּי כְשָׁפִים מִיָּדֶךָ וְעוֹנְנִים לֹא
tua ſculptilia faciam ſuccidere Et , tua munitiones omnes ditruam &
יִהְיוּ לָךְ׃
11 וְהִכְרַתִּי פְסִילֶיךָ וּמַצֵּבוֹתֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְלֹא
tibi erunt
תִשְׁתַּחֲוֶה עוֹד לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃
12 וְנָתַשְׁתִּי אֲשֵׁרֶיךָ מִקִּרְבֶּךָ וְהִשְׁמַדְתִּי עָרֶיךָ
tuam manuum operi vltrà te incuruabis non & tue interiore de
tua ſimulacra delebo & , tua interiore de tuos lucos euellam Et
׃ 13 וְעָשִׂיתִי בְאַף וּבְחֵמָה נָקָם אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
tuam ſimilitudinem & , tua interiore de tuos ſtatuas euellam Et
audierunt non
לֹא שָׁמָעוּ׃

CAP. VI. 1

Surge, dicens * DOMINVS quod quæſo Audite
קוּם רִיב אֶת־אֲשֶׁר יְהוָה אֹמֵר קוּם
tuam vocem collis audiant &, montibus
הָרִים וְהִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלֶךָ׃
2 שִׁמְעוּ הָרִים אֶת־רִיב יְהוָה וְהָאֵתָנִים
DOMINI lium montes Audite
מֹסְדֵי אֶרֶץ כִּי רִיב לַיהוָה עִם־עַמּוֹ
Iſrael cum &, quo populo cum DOMINO la quia , terræ
וְעִם־יִשְׂרָאֵל יִתְוַכָּח׃
3 עַמִּי מַה־עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הלאתיך
me in , reſpondé
הַלְאִיתִיךָ עֲנֵה בִי׃
4 כִּי הֶעֱלִיתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית עֲבָדִים
Moſen tuam ſoriis ad & miſi & te redemi ſeruitũ domo è &
פְּדִיתִיךָ וָאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה אַהֲרֹן
Miriam & , Aaron ſuſcitauerit quod nunc memento ,mi Populé
וּמִרְיָם׃
5 עַמִּי זְכָר־נָא מָה־יָּעַץ בָּלָק מֶלֶךְ מוֹאָב
Beſor filius Bilham ei reſponderit quid & , Moab
וּמָה עָנָה אֹתוֹ בִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר מִן־הַשִּׁטִּים
DOMINI iuſtitias ſciendam ad , Ghilghal ad vſque
עַד־הַגִּלְגָּל לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת יְהוָה׃
6 בַּמֶּה אֲקַדֵּם יְהוָה
Deo me curabo ? DOMINVM præoccupabo quo In
אִכֹּף לֵאלֹהֵי מָרוֹם
ſenſibus in , ſeruite in , ſacrificiis in cum præoccupabo Nunquid
הַאֲקַדְּמֶנּוּ בְעוֹלוֹת בַּעֲגָלִים בְּנֵי שָׁנָה׃
7 הֲיִרְצֶה יְהוָה
DOMINVS voles Nunquid
בְּאַלְפֵי אֵילִים בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן הַאֶתֵּן
meæ animæ peccatum , mei ventris
בְּכֹרִי פֶּשַׁע

ad aſcendamus & , Venite : dicent & , multæ gentes ibunt Et
נֵלֵךְ׃ וְהָלְכוּ גּוֹיִם רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ
nos docebit & , Iahacob Dei domum ad & , DOMINI montem
וְנַעֲלֶה אֶל־הַר־יְהוָה וְאֶל־בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
lex egredietur Sion de quia : ſuis ſemitis in ambulabimꝰ & , ſuæ viæ de
וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה
populos inter iudicabit Et , Ieruſalem de DOMINI verbum &
וּדְבַר־יְהוָה מִירוּשָׁלִָם׃ וְשָׁפַט בֵּין עַמִּים
3 רַבִּים וְהוֹכִיחַ לְגוֹיִם עֲצֻמִים עַד־רָחוֹק
conterent & , longinquum in vſque fortes gentes corripiet &, multos conſident
וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתֵיהֶם לְאִתִּים וַחֲנִיתֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת לֹא־יִשָּׂא גּוֹי
bellum vltrà diſcent nec , gladium gentem contra
אֶל־גּוֹי חֶרֶב וְלֹא־יִלְמְדוּן עוֹד מִלְחָמָה׃
vouſquiſque
4 וְיָשְׁבוּ אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ
ſuam ficum ſubtus & , ſuam vitem ſubtus ſe manebunt Et
וְאֵין מַחֲרִיד כִּי־פִי יְהוָה צְבָאוֹת דִּבֵּר׃
eſt locutum exercituum DOMINI os quia : terreat non & erit qui de-
terreat
5 כִּי כָל־הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו
nos & : ſui Dei nomine in ſit ambulabunt populi omnes Quia
vouſquiſque
וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃
,perpetuum & ſeculum in noſtri Dei DOMINI nomine in ambulabimus vltrà.
6 בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אֹסְפָה
claudicantem congregabo , DOMINVS dixit ,illa die In
הַצֹּלָעָה וְהַנִּדָּחָה אֲקַבֵּצָה וַאֲשֶׁר הֲרֵעוֹתִי׃
7 וְשַׂמְתִּי אֶת־
regnabit & : robuſtam gentem in eiectã procul & , reſiduũ in claudicante
הַצֹּלָעָה לִשְׁאֵרִית וְהַנִּלְאָה לְגוֹי עָצוּם וּמָלַךְ
Ieruſalem in vſque & nunc ex Sion monte in eos ſuper DOMINVS eo tempore
יְהוָה עֲלֵיהֶם בְּהַר־צִיּוֹן מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
8 וְאַתָּה מִגְדַּל־עֵדֶר עֹפֶל בַּת־צִיּוֹן עָדֶיךָ תָּאתָה
venies ad vſque Sion filia & , gregis turris tu Et
וּבָאָה הַמֶּמְשָׁלָה הָרִאשֹׁנָה מַמְלֶכֶת לְבַת־יְרוּשָׁלִָם׃
non rex Nunquid ? vociferationem vos ferabis quid vt Nunc
9 עַתָּה לָמָּה תָרִיעִי רֵעַ הֲמֶלֶךְ אֵין
dolor te apprehendit quia ? periit tuus conſiliarius An ? te in Natꝰ
בָּךְ אִם־יוֹעֲצֵךְ אָבַד כִּי הֶחֱזִיקָךְ חִיל
parturientis veluti Sion filia ingemiſce & , Dole
כַּיּוֹלֵדָה׃ 10 חוּלִי וְגֹחֲי בַּת־צִיּוֹן כַּיּוֹלֵדָה
ad vſq; venies & , egro in habitabis & , ciuitate de egredieris nunc quia
כִּי עַתָּה תֵצְאִי מִקָּרֶת וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה וּבָאת עַד־
tuorũ inimicorũ vela de DOMINVS te redimet ibi : eruetis ibi : Babel manu
בָּבֶל שָׁם תִּנָּצְלִי שָׁם יִגְאָלֵךְ יְהוָה מִכַּף אֹיְבָיִךְ׃
dicentes * , multæ gentes te ſuper ſe congregauerunt nunc Et * quæ dicũt
11 וְעַתָּה נֶאֶסְפוּ עָלַיִךְ גּוֹיִם רַבִּים הָאֹמְרִים
cognoueris non ſpice Et , noſter oculus Sion in aſpicies & , ſi Profanetur ? Peccabit
תֶּחֱנָף וְתַחֲזֶינָה בְּצִיּוֹן עֵינֵינוּ׃ 12 וְהֵמָּה לֹא יָדְעוּ
quia , eius conſilium intellexerunt nec , DOMINI cogitationes
מַחְשְׁבוֹת יְהוָה וְלֹא הֵבִינוּ עֲצָתוֹ כִּי
triturã & Surge , aream ad manipulum veluti eas congregauit
קִבְּצָם כְּעֹמֶר גָּרְנָה׃ 13 קוּמִי וְדוֹשִׁי
ponam tuas vngulas & , ferreas ponam tuum cornu quia : Sion filia Ferreum,
בַּת־צִיּוֹן כִּי קַרְנֵךְ אָשִׂים פַּרְזֶל וּפַרְסוֹתַיִךְ אָשִׂים
DOMINO anathematizabo ? & , multos populos conteres & , ei , areas,
נְחוּשָׁה וְהַדַּקּוֹת עַמִּים רַבִּים וְהַחֲרַמְתִּי לַיהוָה
terræ vniuerſæ Domino earum fortitudinem & , earum delitium
בִּצְעָם וְחֵילָם לַאֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ׃
mos ſuper ? poſuit obſidionem , mirum filio ? mendax ecce ? Nunc
14 עַתָּה תִּתְגֹּדְדִי בַּת־גְּדוּד מָצוֹר שָׂם עָלֵינוּ
Iſrael iudicem * maxillam ſuper percutiẽt virga in
בַּשֵּׁבֶט יַכּוּ עַל־הַלְּחִי אֶת שֹׁפֵט יִשְׂרָאֵל׃

CAP. V. ה

exiſtendam ad , ? paruulus , Ephrathah lechem Beth : in Et
וְאַתָּה בֵּית לֶחֶם אֶפְרָתָה צָעִיר
dominatorem exiſtendum ad , egredietur mihi te Ex , Iehudah millibus in
לִהְיוֹת בְּאַלְפֵי יְהוּדָה מִמְּךָ לִי יֵצֵא לִהְיוֹת מוֹשֵׁל
ſæculi diebus à quondam à , eius egreſſiones & , Iſrael in
בְּיִשְׂרָאֵל וּמוֹצָאֹתָיו מִקֶּדֶם מִימֵי עוֹלָם׃
peperierit parturiens , tempus ad vſque eos dabit Propterea
2 לָכֵן יִתְּנֵם עַד־עֵת יוֹלֵדָה
ſtabit Et , Iſrael filios ſuper , eorum reſidium & , reſidui fra-
וְיֶתֶר אֶחָיו יָשׁוּבוּן עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
DOMINI nomine ſublimitate in , DOMINI fortitudine in paſcet & , apud
3 וְעָמַד וְרָעָה בְּעֹז יְהוָה בִּגְאוֹן שֵׁם יְהוָה

nurus , ſuam matrem in ſocrus * filia , patrẽ adiuuandum * filium Qui
* vituperat
* ſurgit
כַּלָּה עַל־חֲמוֹתָהּ אֹיְבֵי אִישׁ אַנְשֵׁי בֵיתוֹ׃
6 כִּי־בֵן מְנַבֵּל אָב בַּת קָמָה בְאִמָּהּ כַּלָּה
DOMINVS ego Et
* Dominum
expectabo,
וְאָנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי יִשְׁמָעֵנִי אֱלֹהָי׃
meus Deus me audiet : meæ ſalutis Deum expectabo , ſperabam
* ſurgam, ſi
7 אַל־תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי כִּי־אֵשֵׁב
DOMINI Iram , mihi Ius DOMINVS , tenebræque in ſedero
* tenebris,
בַּחֹשֶׁךְ יְהוָה אוֹר לִי׃ 8 זְעַף יְהוָה
* mea eſt .
אֶשָּׂא כִּי חָטָאתִי לוֹ עַד אֲשֶׁר יָרִיב רִיבִי וְעָשָׂה
ſuſtinebo & , meum Iudex Iudget ? donec , ei peccaui quoniam , feram
נְשָׂא
* quæ dicit:
מִשְׁפָּטִי יוֹצִיאֵנִי לָאוֹר אֶרְאֶה בְּצִדְקָתוֹ׃
me ad dicens ? , pudore eam operiet & , mea inimica aſpicies Et
9 וְתִרְאֶה אוֹיַבְתִּי וּתְכַסֶּהָ בוּשָׁה הָאֹמְרָה אַלַּי
* eſt
* quæ
nunc ? eam in videbunt mei Oculi : tuus Deus DOMINVS ipſe * Vbi
אַיֵּה יְהוָה אֱלֹהָיִךְ עֵינַי תַּרְאֶינָה בָּהּ עַתָּה
platearum lutum vt concultationem in erit
תִּהְיֶה לְמִרְמָס כְּטִיט חוּצוֹת׃
† qua ædificabis Deus
10 יוֹם לִבְנוֹת גְּדֵרֵךְ יוֹם הַהוּא יִרְחַק־חֹק׃
tributum
† tributum
elongabitur illa die , tuas macerias ædificandi ? die
11 יוֹם לְבָנַיִךְ יוֹם הַהוּא יִפָּתֵה
ciuitates * & , Aſſur vſq; de venies te ad vſque & , illa Die
עָדֶיךָ וְעַד־עָרֵי מִצְרַיִם וְעַד־נָהָר וְיָם מִיָּם
mare à mare ? & , flumen ad vſque & , munitam ipſa ab ex , munitam
וְהַר אֶל־הָר׃ 12 וְהָיְתָה הָאָרֶץ לְשַׁמָּה עַל
* ad
* munitos &
à ciuitate mu-
nita
vſq; ad ? &
* eius
* operum
montem , ad monte &
eorum ſtabitur fructum propter , ſuis habitatoribus
שְׁכֵנֶיהָ מִפְּרִי מַעֲלְלֵיהֶם׃
† qui habitat
conſtitutos
in ſyria
13 רְעֵה עַמְּךָ בְשִׁבְטֶךָ צֹאן נַחֲלָתֶךָ שֹׁכְנִי
* ego ſenex.
* longi exeſſionis
tium
dies iuxta Ghilead & Baſan paſcent , Carmel medio in ſilueam ſolitarii
לְבָדָד יַעַר בְּתוֹךְ כַּרְמֶל נִרְעוּ בָשָׁן וְגִלְעָד כִּימֵי
* ſecula .
Aegypti terra è ? egreſſionis dies Iuxta , Aegypto terra è
עוֹלָם׃ 14 כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ
mirabilia
ſua fortitudine omnes ab pudebunt , & , gentes Videbunt
נִפְלָאוֹת׃ 15 יִרְאוּ גוֹיִם וְיֵבֹשׁוּ מִכֹּל גְּבוּרָתָם
* pudore af-
ficientur
os ſuper manum Ponent , confundentur eorum aures
יָשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה אָזְנֵיהֶם תֶּחֱרָשְׁנָה
ſe mouebunt terræ reptilia ſicut , ſerpentes ſicut puluerem Lingent
16 יְלַחֲכוּ עָפָר כַּנָּחָשׁ כְּזוֹחֲלֵי אֶרֶץ יִרְגְּזוּ
A Domino
Deo noſtro
ſtormabuntur noſtrum Deum DOMINVM Ad , tui claudetis de
מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִפְחֲדוּ
† parentes ini-
quitati,
transfera & , eiuscatum tolens * , tu ſicut Deus Quis
מִמֶּךָּ׃ 17 מִי־אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר
* ira
perpetuum in tenuit non ſuum hæreditatis reſiduũ pepercit cui non &
* Ferotem
? vult
עַל־פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא הֶחֱזִיק לָעַד
ipſe miſericordiam , quoniam , ſuum vt
כִּי־חָפֵץ חֶסֶד הוּא׃ 18 יָשׁוּב
* oſtra.
? auerſus,
יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת
miſericordiam , Iehoſaphat vertaſt Dabis , eram ? peccata omnia maris
יָם כָּל־חַטֹּאתָם׃ 19 תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד
? auerſus,
נְתַן־אָמֵן
pudebit , diebus à noſtris patribus iuraſti quam , Abraham
לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם׃

תם ספר מיכה

FINIS LIBRI MICHAH.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 וַיִּגַּע הַדָּבָר אֶל־מֶלֶךְ נִינְוֶה וַיָּקָם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס שָׂק וַיֵּשֶׁב עַל־הָאֵפֶר׃
7 וְיַזְעֵק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר וְהַצֹּאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל־יִרְעוּ וּמַיִם אַל־יִשְׁתּוּ׃
8 וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל־אֱלֹהִים בְּחָזְקָה וְיָשׁוּבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃
9 מִי־יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד׃
10 וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה וְנִחַם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר

CAP. IIII. ד

Domini domus mons erit dierum novissimus in, erit &c.

1 וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִהְיֶה הַר־בֵּית יְהוָה
† firmus & stabilitus pa. ‡ & exaltabitur * & ‡ eminentior cæteris in præparatus
נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ
populi eum ad
עָלָיו עַמִּים׃

† fuerit mentium mendacium & * eorum prævalebant † quispiam * Si
1 לוּ־אִישׁ הָלַךְ רוּחַ וְשֶׁקֶר כִּזֵּב
† ibi populo fidem * erit & † siccbar pro & , vino pro tibi stillabo
אַטִּיף לְךָ לַיִן וְלַשֵּׁכָר וְהָיָה מַטִּיף הָעָם הַזֶּה׃
congregabo congregando , in unum † Iahacob congregabo Congregando
2 אָסֹף אֶאֱסֹף יַעֲקֹב כֻּלָּךְ קַבֵּץ אֲקַבֵּצֶּנָּה
† per eorum, Regem tanquā Botrah pecus veluti illū ponam pariter † Israel reliquum
כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֶדֶר בְּתוֹךְ נָוֵהוּ יֶהֱמֶה מִן־הָאָדָם׃
† cauſæ fius Aſcendit. , homine † præ timoribus erit , & egredietur in medio in
3 עָלָה הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וְעָבְרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ
† dissolvitur. † dissolvet. , eam per fines egredi & , portam transierunt & , egressurum eorum facies ad
וְיַעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיהוָה בְּרֹאשָׁם׃
† ante eos. † ante eos, eorum capite in DOMINVS & , eorum facies ad † eorum rex transibit Et

CAP. III. ג

domus † paterumine * & , Iahacob † capita quæso Audite † dixi Et
1 וָאֹמַר שִׁמְעוּ־נָא רָאשֵׁי יַעֲקֹב
† vestrum eſt Iudicum ſcire tribus * Nonne , Iſrael
וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לָכֶם לָדַעַת אֶת־הַמִּשְׁפָּט׃
† Qui odio habetis † diligitis * qui rapinis & , bonū Odietis
2 שֹׂנְאֵי טוֹב וְאֹהֲבֵי רָעָה גֹּזְלֵי עוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם
† ab & , eorum cæmem & , eorum oſſibus & , eorum cæmem & , & , populi eorum
וּשְׁאֵרָם מֵעַל עַצְמוֹתָם׃
† ab & , mudauerunt eis & , eorum pellem & , mei populi cæmem
3 וַאֲשֶׁר אָכְלוּ שְׁאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ וְאֶת־
cæmem ſicut & , lebetis in ſicut concidemini & , confregeremini eorum oſſa
עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֵּחוּ וּפָרְשׂוּ כַּאֲשֶׁר בְּסִיר וּכְבָשָׂר
olla non & , DOMINVS ad clamabunt Tunc , vallate , medio in
בְּתוֹךְ קַלָּחַת׃
† facient ſium illo tempore in eis ab ſuo ſuum † abſconder & , eos exaudiet
4 אָז יִזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וְלֹא
† opera ſuper DOMINVS dixit Sic , ſua ſtudia † mala ſecerunt ſicut
יַעֲנֵם וַיַּסְתֵּר פָּנָיו מֵהֶם בָּעֵת הַהִוא
† qui exaue facient , meum populum , faciemen eruas † , propterea
כַּאֲשֶׁר הִרְעוּ מַעַלְלֵיהֶם׃
† qui mordet
5 כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר מַתְעִים אֶת־עַמִּי
† prædicans † contra eum † preparant ſe , eum
הַנֹּשְׁכִים בְּשִׁנֵּיהֶם וְקָרְאוּ שָׁלוֹם וְאֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן עַל־פִּיהֶם
† ſanctificate & , ſuper eum ordinē dēnit non qui † & , pacem prædicauerunt * &
קִדְּשׁוּ עָלָיו מִלְחָמָה׃
† contra eum † preparant ſe , eum , bellum eum ſuper
6 לָכֵן לַיְלָה לָכֶם מֵחָזוֹן וְחֹשֶׁךְ לָכֶם מִקְּסֹם
† occumbet & , obtenebre- ſcet , ſuper ſol , ſuper & , prophetas ſuper Sol , ſuper & , diuinatione ex vobis
וּבָאָה הַשֶּׁמֶשׁ עַל־הַנְּבִיאִים וְקָדַר עֲלֵיהֶם הַיּוֹם׃
† occumbet & , videntes efficientur pa. ſore Et , dies eos ſuper
7 וּבֹשׁוּ הַחֹזִים וְחָפְרוּ
† ut annun- cient , ſuum peccatum Iſael & , ſuam pœnitentiam eos
כֻּלָּם עַל־שָׂפָם כִּי אֵין מַעֲנֵה אֱלֹהִים׃
† Iaheum , ſtimus , forte ſunt & , ſuum , ſuper , ſuper
8 וַאֲנִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת־רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה
† & , Iahacob † ſuum , ſuum , Iſrael & , ſuam pœnitentiam eos
לְהַגִּיד לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃
† domus † capita hoc quæſo Audite
9 שִׁמְעוּ־נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית
† Aſperſerunt † rectum omne & , iudicium abominabile ſecerunt * , Iſrael
יִשְׂרָאֵל הַמְתָעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֶת כָּל־הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ׃
† Sion Aedificant † , antiquitus in Ieruſalem & , ſanguine in
10 בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַ͏ִם בְּעַוְלָה׃
† domus ſanguine , in , precio in eius ſacerdotes & , iudiciali eius capite † , eius Capite &
11 רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר
† Principes † magnitudo , DOMINO ſuper & , illuminabant argento in eius prophetæ & , docebant
יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בַּכֶּסֶף יְקַסֵּמוּ וְעַל־יְהוָה
† nolite iacere , DOMINVS Nonne , in , dicendo , inuitebantur
יִשָּׁעֲנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ לֹא־תָבוֹא
† eſt in medio noſtrum , Sion vos propter Idcirco
עָלֵינוּ רָעָה׃
† malum non ſuper venies
12 לָכֵן בִּגְלָלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה
† & , ſcies † Ieruſalem & , arabitur
תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַ͏ִם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר׃

CAP. IIII. ד

Domini domus mons erit dierum novissimus in, erit &c.

1 וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים יִהְיֶה הַר־בֵּית יְהוָה
† firmus & ſtabilitus pa. ‡ & exaltabitur * & ‡ eminentior cæteris in præparatus
נָכוֹן בְּרֹאשׁ הֶהָרִים וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ
populi eum ad
עָלָיו עַמִּים׃

† fuerit mentium mendacium & * eorum prævalebant † quispiam * Si
1 לוּ־אִישׁ הָלַךְ רוּחַ וְשֶׁקֶר כִּזֵּב
† ibi populo fidem * erit & † siccbar pro & , vino pro tibi stillabo
אַטִּיף לְךָ לַיִן וְלַשֵּׁכָר וְהָיָה מַטִּיף הָעָם הַזֶּה׃
congregabo congregando , in unum † Iahacob cōgregabo Congregando
2 אָסֹף אֶאֱסֹף יַעֲקֹב כֻּלָּךְ קַבֵּץ אֲקַבֵּצֶנָּה
† per eorum, Regem tanquā Botrah pecus veluti illū ponam pariter † Iſrael reliquum
כְּצֹאן בָּצְרָה כְּעֶדֶר בְּתוֹךְ נָוֵהוּ יֶהֱמֶה מִן־הָאָדָם׃
† cauſæ fius Aſcendit. , homine † præ timoribus erit , & egredietur in medio in
3 עָלָה הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וְעָבְרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ
† dissolvitur. † dissolvet. , eam per fines egredi & , portam transierunt & , egressurum eorum facies ad
וְיַעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיהוָה בְּרֹאשָׁם׃
† ante eos. † ante eos, eorum capite in DOMINVS & , eorum facies ad † eorum rex transibit Et

CAP. III. ג

domus † paterumine * & , Iahacob † capita quæso Audite † dixi Et
1 וָאֹמַר שִׁמְעוּ־נָא רָאשֵׁי יַעֲקֹב
† vestrum eſt Iudicum ſcire tribus * Nonne , Iſrael
וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לָכֶם לָדַעַת אֶת־הַמִּשְׁפָּט׃
† Qui odio habetis † diligitis * qui rapinis & , bonū Odietis
2 שֹׂנְאֵי טוֹב וְאֹהֲבֵי רָעָה גֹּזְלֵי עוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם
† ab & , eorum cæmem & , eorum oſſibus & , eorum cæmem & , & , populi eorum
וּשְׁאֵרָם מֵעַל עַצְמוֹתָם׃
† ab & , mudauerunt eis & , eorum pellem & , mei populi cæmem
3 וַאֲשֶׁר אָכְלוּ שְׁאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ וְאֶת־
cæmem ſicut & , lebetis in ſicut concidemini & , confregeremini eorum oſſa
עַצְמֹתֵיהֶם פִּצֵּחוּ וּפָרְשׂוּ כַּאֲשֶׁר בְּסִיר וּכְבָשָׂר
olla non & , DOMINVS ad clamabunt Tunc , vallate , medio in
בְּתוֹךְ קַלָּחַת׃
† facient ſium illo tempore in eis ab ſuo ſuum † abſconder & , eos exaudiet
4 אָז יִזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וְלֹא
† opera ſuper DOMINVS dixit Sic , ſua ſtudia † mala ſecerunt ſicut
יַעֲנֵם וַיַּסְתֵּר פָּנָיו מֵהֶם בָּעֵת הַהִוא
† qui exaue facient , meum populum , faciemen eruas † , propterea
כַּאֲשֶׁר הִרְעוּ מַעַלְלֵיהֶם׃
† qui mordet
5 כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר מַתְעִים אֶת־עַמִּי
† prædicans † contra eum † preparant ſe , eum , bellum eum ſuper
הַנֹּשְׁכִים בְּשִׁנֵּיהֶם וְקָרְאוּ שָׁלוֹם וְאֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן עַל־פִּיהֶם
† ſanctificate & , ſuper eum ordinē dēnit non qui † & , pacem prædicauerunt * &
קִדְּשׁוּ עָלָיו מִלְחָמָה׃
† occumbet & , obtenebre- ſcet , ſuper ſol , ſuper & , prophetas ſuper Sol , ſuper & , diuinatione ex vobis
6 לָכֵן לַיְלָה לָכֶם מֵחָזוֹן וְחֹשֶׁךְ לָכֶם מִקְּסֹם
† occumbet & , videntes efficientur pa. ſore Et , dies eos ſuper
וּבָאָה הַשֶּׁמֶשׁ עַל־הַנְּבִיאִים וְקָדַר עֲלֵיהֶם הַיּוֹם׃
† ut annun- cient , ſuum peccatum Iſael & , ſuam pœnitentiam eos
7 וּבֹשׁוּ הַחֹזִים וְחָפְרוּ
† Iaheum , ſtimus , forte ſunt & , ſuum , ſuper , ſuper
כֻּלָּם עַל־שָׂפָם כִּי אֵין מַעֲנֵה אֱלֹהִים׃
† & , Iahacob † ſuum , ſuum , Iſrael & , ſuam pœnitentiam eos
8 וַאֲנִי מָלֵאתִי כֹחַ אֶת־רוּחַ יְהוָה וּמִשְׁפָּט וּגְבוּרָה
† domus † capita hoc quæſo Audite
לְהַגִּיד לְיַעֲקֹב פִּשְׁעוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל חַטָּאתוֹ׃
† Aſperſerunt † rectum omne & , iudicium abominabile ſecerunt * , Iſrael
9 שִׁמְעוּ־נָא זֹאת רָאשֵׁי בֵּית יַעֲקֹב וּקְצִינֵי בֵּית
† Sion Aedificant † , antiquitus in Ieruſalem & , ſanguine in
יִשְׂרָאֵל הַמְתָעֲבִים מִשְׁפָּט וְאֶת כָּל־הַיְשָׁרָה יְעַקֵּשׁוּ׃
† domus ſanguine , in , precio in eius ſacerdotes & , iudiciali eius capite † , eius Capite &
10 בֹּנֶה צִיּוֹן בְּדָמִים וִירוּשָׁלַ͏ִם בְּעַוְלָה׃
† Principes † magnitudo , DOMINO ſuper & , illuminabant argento in eius prophetæ & , docebant
11 רָאשֶׁיהָ בְּשֹׁחַד יִשְׁפֹּטוּ וְכֹהֲנֶיהָ בִּמְחִיר
† nolite iacere , DOMINVS Nonne , in , dicendo , inuitebantur
יוֹרוּ וּנְבִיאֶיהָ בַּכֶּסֶף יְקַסֵּמוּ וְעַל־יְהוָה
† eſt in medio noſtrum , Sion vos propter Idcirco
יִשָּׁעֲנוּ לֵאמֹר הֲלוֹא יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ לֹא־תָבוֹא
† malum non ſuper venies
עָלֵינוּ רָעָה׃
12 לָכֵן בִּגְלָלְכֶם צִיּוֹן שָׂדֶה
† & , ſcies † Ieruſalem & , arabitur
תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַ͏ִם עִיִּין תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר׃

CAP. II. ב

† ſiuis cohibitibus ſuper * malū operātibus & , iniquitatē cogitātibus Væ
1 הוֹי חֹשְׁבֵי־אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם
† ſtarum mane facultate in * eſt quoniam , illud faciunt mane , eleuando In
בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ כִּי יֶשׁ־לְאֵל יָדָם׃
† & , domos & , rapuerunt & , agros concupierunt Et
2 וְחָמְדוּ שְׂדוֹת וְגָזָלוּ וּבָתִּים וְנָשָׂאוּ
, eius hæreditatem & virū & , eius dominum & virum oppreſſerunt &
וְעָשְׁקוּ גֶבֶר וּבֵיתוֹ וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ׃
familiam ſuper cogitans ego Ecce : DOMINVS dixit ſic Idcirco
3 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי חֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּחָה
non & , veſtra colla mox remouebitis non quo * , malum hanc
הַזֹּאת רָעָה אֲשֶׁר לֹא־תָסִירוּ מִשָּׁם צַוָּארֹתֵיכֶם וְלֹא
illa die Io
תֵלְכוּ רוֹמָה כִּי עֵת רָעָה הִוא׃
, ipſum malum tempus quoniā ſuperbē ambulabitis
4 בַּיּוֹם הַהוּא
† dixit lamentū lamentum lamentabitur & , parabolam vos ſuper
יִשָּׂא עֲלֵיכֶם מָשָׁל וְנָהָה נְהִי נָהִינוּ שָׁדוֹד נֶחְלַק עַמִּי
remouit quomodo mutauit mei populi partem , ſumus vaſtati vaſtauit
אֵיךְ יָמִישׁ לִי לְשׁוֹבֵב שָׂדֵינוּ יְחַלֵּק׃
† eſt non Idcirco † diuidit * noſtros agros reſtituendum ad mihi
5 לָכֵן לֹא יִהְיֶה
† DOMINI cetus in , ſiet in ſortiendum funiculus
לְךָ מַשְׁלִיךְ גוֹרָל בִּקְהַל יְהוָה׃
comprehendet non , ſiles Stillabunt non ſtillabunt , ſiſcetis Ne
6 אַל־תִּטִּפוּ יִטִּפוּן לָאֵלֶּה לֹא־יַשִּׂיגוּן כְּלִמּוֹת׃
† & , ſpiritus
7 הַנֶאֱמַר בֵּית יַעֲקֹב הֲקָצַר רוּחַ יְהוָה אִם־אֵלֶּה מַעֲלָלָיו הֲלֹא
mea verba Nonne ? eius ſtudia ? hæc nonne : DOMINI ſpiritus
דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם־הַהֹלֵךְ יָשָׁר׃
, tanta tolle cum ? benefacere
8 וְאֶתְמוֹל עַמִּי לְקָמָה תַּסְגִּירוּ מֵעַל שׁוֹבֵי בֶּטַח
inimicum in ? meus populus heri & ? , tanta tolle cum ? benefacere
עִם־עֹבְרֵי מִלְחָמָה פַּשִׁט׃
† & , ſcutum tollit cum ? expoliabitis pallium , vellem * , aduerſo ex , inſurrexit
9 מִנְּשׁוֹת עַמִּי תְּגָרְשׁוּן אִשָּׁה מִבֵּיתֶיהָ מֵעֲלֹלֶיהָ
, ſuum ſimplicitatem à , expoliabitis à , mulieres
תִּקְחוּ הוֹדִי לְעוֹלָל׃
† & , ſurgite & , ſurgite
10 קוּמוּ וְלֵכוּ כִּי לֹא זֹאת הַמְנוּחָה בַּעֲבוּר תִּטְמָאָה
imm-ſida eſt quod propter , requies * hæc ? non quia ite & , ſurgite
corruptione & , exterminabit , ait ? corruptione & , exterminabit
תַּחְבֹּל וְנִחְבָּל׃

CAP. II. ב

† ſiuis cohibitibus ſuper * malū operātibus & , iniquitatē cogitātibus Væ
1 הוֹי חֹשְׁבֵי־אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם
† ſtarum mane facultate in * eſt quoniam , illud faciunt mane , eleuando In
בְּאוֹר הַבֹּקֶר יַעֲשׂוּהָ כִּי יֶשׁ־לְאֵל יָדָם׃
† & , domos & , rapuerunt & , agros concupierunt Et
2 וְחָמְדוּ שְׂדוֹת וְגָזָלוּ וּבָתִּים וְנָשָׂאוּ
, eius hæreditatem & virū & , eius dominum & virum oppreſſerunt &
וְעָשְׁקוּ גֶבֶר וּבֵיתוֹ וְאִישׁ וְנַחֲלָתוֹ׃
familiam ſuper cogitans ego Ecce : DOMINVS dixit ſic Idcirco
3 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי חֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּחָה
non & , veſtra colla mox remouebitis non quo * , malum hanc
הַזֹּאת רָעָה אֲשֶׁר לֹא־תָסִירוּ מִשָּׁם צַוָּארֹתֵיכֶם וְלֹא
illa die Io
תֵלְכוּ רוֹמָה כִּי עֵת רָעָה הִוא׃
, ipſum malum tempus quoniā ſuperbē ambulabitis
4 בַּיּוֹם הַהוּא
† dixit lamentū lamentum lamentabitur & , parabolam vos ſuper
יִשָּׂא עֲלֵיכֶם מָשָׁל וְנָהָה נְהִי נָהִינוּ שָׁדוֹד נֶחְלַק עַמִּי
remouit quomodo mutauit mei populi partem , ſumus vaſtati vaſtauit
אֵיךְ יָמִישׁ לִי לְשׁוֹבֵב שָׂדֵינוּ יְחַלֵּק׃
† eſt non Idcirco † diuidit * noſtros agros reſtituendum ad mihi
5 לָכֵן לֹא יִהְיֶה
† DOMINI cetus in , ſiet in ſortiendum funiculus
לְךָ מַשְׁלִיךְ גוֹרָל בִּקְהַל יְהוָה׃
comprehendet non , ſiles Stillabunt non ſtillabunt , ſiſcetis Ne
6 אַל־תִּטִּפוּ יִטִּפוּן לָאֵלֶּה לֹא־יַשִּׂיגוּן כְּלִמּוֹת׃
† & , ſpiritus
7 הַנֶאֱמַר בֵּית יַעֲקֹב הֲקָצַר רוּחַ יְהוָה אִם־אֵלֶּה מַעֲלָלָיו הֲלֹא
mea verba Nonne ? eius ſtudia ? hæc nonne : DOMINI ſpiritus
דְבָרַי יֵיטִיבוּ עִם־הַהֹלֵךְ יָשָׁר׃
, tanta tolle cum ? benefacere
8 וְאֶתְמוֹל עַמִּי לְקָמָה תַּסְגִּירוּ מֵעַל שׁוֹבֵי בֶּטַח
inimicum in ? meus populus heri & ? , tanta tolle cum ? benefacere
עִם־עֹבְרֵי מִלְחָמָה פַּשִׁט׃
† & , ſcutum tollit cum ? expoliabitis pallium , vellem * , aduerſo ex , inſurrexit
9 מִנְּשׁוֹת עַמִּי תְּגָרְשׁוּן אִשָּׁה מִבֵּיתֶיהָ מֵעֲלֹלֶיהָ
, ſuum ſimplicitatem à , expoliabitis à , mulieres
תִּקְחוּ הוֹדִי לְעוֹלָל׃
† & , ſurgite & , ſurgite
10 קוּמוּ וְלֵכוּ כִּי לֹא זֹאת הַמְנוּחָה בַּעֲבוּר תִּטְמָאָה
imm-ſida eſt quod propter , requies * hæc ? non quia ite & , ſurgite
corruptione & , exterminabit , ait ? corruptione & , exterminabit
תַּחְבֹּל וְנִחְבָּל׃

CAP. III. ג

Nonne vos- lautus
1 וָאֹמַר שִׁמְעוּ נָא רָאשֵׁי יַעֲקֹב
tibi eſt ita benefacere Num : DOMINVS dixit Et
וּקְצִינֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לָכֶם לָדַעַת מִשְׁפָּט׃
† ciuitatis Offence ab ſedit & , ciuitate de Ionah eſt egreſſus Et
4 וַיֵּרֶא יְהוָה הַמֵּיטִיב תּוֹרָה לָךְ׃
, ciuitatis in illud ſubeat ieiodbat & , tabernaculum ibidem ſibi fecit &
5 וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן־הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם לָעִיר
† Sabbatum * tabernaculum ſuum ſibi fecit & , ſuum ſub ſedit & , ſuum
וַיַּעַשׂ לוֹ שָׁם סֻכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל
, ciuitatis ex * futurum eſſet quid videret donec
עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מַה־יִּהְיֶה בָּעִיר׃
† aſcendit & , ſicuum * Deus DOMINVS præparauit Et
6 וַיְמַן יְהוָה אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל
, ſuum malo à eius ſuum deus eſt , eius caput ſuper , quinam eriſtimum eſt , Ionah
לְיוֹנָה לִהְיוֹת צֵל עַל־רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ
magna lætitia ſuum * ſuper Ionah eſt lætatus &
וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל־הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃
† & , ſuum ſuum † fuit Et
7 וַיְמַן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת
, aruit & , ſuum † percuſſit &
וַיַּךְ אֶת־הַקִּיקָיוֹן וַיִּיבָשׁ׃
† & , Orientalem ventum Deus præparauit &
8 וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית
, Ionah ſuper & , ſpiritus eius & , ſuum
וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל־רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף
, mea mors Bene : idixit & , mei ſuæ animæ
וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי
Nonne : Ionah ad Deus dixit Et
מֵחָיָי׃
9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה לְךָ עַל־
mortem ad vque mihi eſt ira Bene ? id ait & ? ſuum
הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר הֵיטֵב חָרָה לִי עַד־מָוֶת׃
ſuper , peperciſti Ta DOMINVS dixit Et
10 וַיֹּאמֶר יְהוָה אַתָּה חַסְתָּ עַל הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר לֹא
, ſuum ſuper , illud feciſti creſcere nec , in laborati
עָמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתּוֹ שֶׁבִּן לַיְלָה הָיָה וּבֶן
Niniuech ſuper parcam non ego Et , potuit multa
לַיְלָה אָבָדָ׃
11 וַאֲנִי לֹא אָחוֹס עַל־נִינְוֵה הָעִיר
duodecim , pra multum ea in eſt ? qui , magna
הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
, ſuum ſiniſtram eſt , ſuam dextram inter ſuum ſui non ? qui
אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ
, multum
וּבְהֵמָה רַבָּה׃

CAP. III. ג

, ſuo ſedilio de ſurrexit & , Niniueli regem ad verbum peruenit &
1 וַיִּגַּע הַדָּבָר אֶל־מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם מִכִּסְאוֹ
ſedit & , ſuum ſe operuit & , ſe deſpon ſuum magnificū veſtē fecit vſque & veſtimentum
וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס שָׂק וַיֵּשֶׁב עַל־הָאֵפֶר׃
decreto ex Nineueh in ſuæ & * fecit proclamare Et , cinereum ſuper
2 וְיַזְעֵק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה בָּקָר וְצֹאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל־יִרְעוּ וּמַיִם אַל־יִשְׁתּוּ׃
, ſuum & , bos , iumentum & , Homo ? dicendo , eius magnatum & , regis ?
3 וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל־אֱלֹהִים בְּחָזְקָה וְיָשׁוּבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם׃
, ſuæ via à & , malo ſua à , eo conuertantur & , ſuum malum
4 מִי־יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד׃
, peribimus non & , ſua noxia * furore à auertatur & , Deum
5 וַיַּרְא הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ מִדַּרְכָּם
ſua via à ſunt conuerſi quia : eorum opera Deus : vidit Et
6 הָרָעָה וְנִחַם הָאֱלֹהִים עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר
, fecere non & , eis faciendum eſſe
לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה׃

CAP. IIII. ד

, eſt ſuit hq & , magnum malum , Iouah ad ſuit malum ? Et
1 וַיֵּרַע אֶל־יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ׃
, DOMINI Obiecero : dixit & , DOMINVM ad orauit Et
2 וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה
? mea Nonne , ſuum me eſt ſenex eſſem † , meum verbum * hoc nōne
הֲלוֹא זֶה דְבָרִי עֹדֶנִּי הֱיוֹתִי עַל־אַדְמָתִי
Deus † ea quod mori quia : Tarſis in fugere † præoccupaui Ideo
עַל־כֵּן קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל
pœnitens & , miſericors clemens multæ & , longanimis & , miſericors & , gratioſus *
חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם
meam animam quæſo tolle , DOMINE mihi & , malo ſuper
3 עַל־הָרָעָה׃ וְעַתָּה יְהוָה קַח־נָא אֶת־נַפְשִׁי
, mea mihi pro mors bona † quia ime à † melior eſt † quām vita
מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי׃
mea.

תם ספר יונה

FINIS LIBRI IONAH.

ספר מיכה

LIBER MICHAH.

CAP. I. א

ad fuit quod DOMINI VERBVM
1 דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־
Achaz, Iotham diebus in Morathites Michah
מִיכָה הַמֹּרַשְׁתִּי בִּימֵי יוֹתָם אָחָז
vidit quod , Iehudah regum Iehizzchiah
יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר חָזָה
Ieruſalem & Someron ſuper
עַל־שֹׁמְרוֹן וִירוּשָׁלָ͏ִם׃
ſit & , ſcius plenitudo & , terra ſtreude , ipſi omnes populi Audite
2 שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם הַקְשִׁיבִי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וִיהִי
ſua ſanctitate palatio de Dominus , teſtem in vobis in DEVS Dominus templo ſanc-
אֲדֹנָי יְהוִה בָּכֶם לְעֵד אֲדֹנָי מֵהֵיכַל קָדְשׁוֹ׃
ctō ſuo.
3 כִּי הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ וְיָרַד וְדָרַךְ
caleabit & , deſcendet & , ſuo loco è egredietur DOMINVS ecce Quia
עַל־בָּמֳתֵי אָרֶץ׃
egredietur
4 וְנָמַסּוּ הֶהָרִים תַּחְתָּיו וְהָעֲמָקִים יִתְבַּקָּעוּ כְּדוֹנַג מִפְנֵי
, eum ſubtus montes liquefcent Et , terræ excelſa ſuper
אֵשׁ מְסַכָּה כְּמַיִם מוֹרָדִים בְּמוֹרָד׃
ſicut ſicut ignis feruidus * à eets ſicut ſe ſcindent valles &
5 בְּפֶשַׁע יַעֲקֹב כָּל־זֹאת וּבְחַטֹּאת בֵּית יִשְׂרָאֵל
, eius ſcelus Iahacob præuaricationem Propter , præceps in
מִי פֶשַׁע יַעֲקֹב הֲלוֹא שֹׁמְרוֹן וּמִי בָּמוֹת יְהוּדָה
Iahacob ſcelus Quis ? Iſrael domus peccata ? propter &
הֲלוֹא יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
Ieruſalem nonne , Iehudah excelſa quis & Son eron
6 וְשַׂמְתִּי שֹׁמְרוֹן לְעִי הַשָּׂדֶה לְמִטָּעֵי כָרֶם
, ſtirpes plantabitis , in , agri acerrimum in Someron ponam Et
וְהִגַּרְתִּי לַגַּי אֲבָנֶיהָ וִיסֹדֶיהָ אֲגַלֶּה׃
, eius fundamenta & , eius lapides vallem in deſcendā & ? &
7 וְכָל־פְּסִילֶיהָ יֻכַּתּוּ וְכָל־אֶתְנַנֶּיהָ יִשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ
, eius meretricis donum & , ſuum deum & , ſuum ſculptilia omnia Et
וְכָל־עֲצַבֶּיהָ אָשִׂים שְׁמָמָה כִּי מֵאֶתְנַן זוֹנָה קִבָּצָה
, ſuum deſolationem , ponam eius delitos omnes & , ignibus in comburentur
וְעַד־אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ׃
meretricis mercede de congregauit meretricis mercede & , congregauit & , ſicut eius & , ſicut
8 עַל־זֹאת אֶסְפְּדָה וְאֵילִילָה אֵלְכָה שׁוֹלָל וְעָרֹם
, ſpoliatus & , plangam hoc Super , renudabitur
אֶעֱשֶׂה מִסְפֵּד כַּתַּנִּים וְאֵבֶל כִּבְנוֹת יַעֲנָה׃
, ſtrucionum veluti , planctum faciam : nudus & ſpoliatus
9 כִּי אָנוּשָׁה מַכּוֹתֶיהָ כִּי־בָאָה עַד־יְהוּדָה נָגַע
, eius plagæ deſperata * Quia , vulnus in illud ſubeat : eodobat & , tabernaculum ibidem ſibi fecit &
בְּשַׁעַר עַמִּי בִּירוּשָׁלָ͏

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר יונה

LIBER IONAH.

feciti, vocasti sicut DOMINVS tu quia ,innocentem sanguinem
גַּם נָקִיא כִּי־אַתָּה יְהוָה כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ עָשִׂיתָ׃
mare fierit & ,mare in eum proiecerunt & ,Jonah vidierunt Et
וַיִּשְׂאוּ אֶת־יוֹנָה וַיְשְׁלֻהוּ אֶל־הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם
magno timore viri admirati Et ,ius its ab
מִזַּעְזֻעָתוֹ׃ וַיִּרְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת־
vota voverint & ,DOMINO hostiam immolaverint & ,DOMINVM
יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ־זֶבַח לַיהוָה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים׃ נדר

CAP. II. ב

et deglutiret ,deglutiendum ad ,grandem piscem DOMINVS parauerat Et
וַיְמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ
tribus & ,dies tribus piscis visceribus in Jonah fuit & ,Jonah
אֶת־יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה
suum Deum DOMINVM ad Jonah orauit Et ,noctibus
לֵילוֹת׃ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל־יְהוָה אֱלֹהָיו
in afflictione ad ,mihi ergo sit ita Clamavi ,dixit Et ,piscis visceribus in
מִמְּעֵי הַדָּגָה׃ וַיֹּאמֶר קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל־
exaudiuit me ,exaudiat libere veniat ,mihi vehemens & ,DOMINVM
יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ
imarium ea in ,piscis ventrem ,inferi ex vocem meam audiuit
קוֹלִי׃ וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים
me ,super eas fluctus & ,me circumdedit flumen & ,in medium
וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי
vndas ,altum ,profundum ,tuorum undarum regnum & ,tuum & ,super
עָבָרוּ׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ
Projectus ,me ,aspectu ,ejectus ,transierunt
אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ׃
templum ad ,amplius videre ,rursus ,animam ad usq; aquæ me circumdederunt
נֶפֶשׁ אֲפָפוּנִי תְּהוֹם יַם־סוּף חָבוּשׁ
alga alligata ,deferendi montium ,ima ad
est ,abyssi ,terræ ,ejus ,vectes
לְרֹאשִׁי׃ לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי הָאָרֶץ
extrema ,ejus ,terræ ,ejus ,vectes ,ejus ,montium ,descendi
בְּרִיחֶיהָ בַּעֲדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשַּׁחַת
sum ,foueæ è ,fecisti ,ascendere & ,deorsum in me projecit ,tuis vectibus mea
חַיַּי יְהוָה אֱלֹהָי׃ בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת־
vitâ meam, ,mi Deus DOMINE ,meam animam ,me super ,deficiente & ,ea
יְהוָה זָכָרְתִּי וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ תְּפִלָּתִי אֶל־
Cùm defi- ,ciam recordatus DOMINI ,meam animam ,me super ,deficiente & ,ea
היכל
אַפְסֵי־דָעַשׁ׃ מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא חַסְדָּם
templum ad mea oratio ,te ad venit & ,sanctum ,templum
יַעֲזֹבוּ׃ וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אֲשַׁלְּמָה
derelinquêt: suam ,misericordiâ mendaci ,vanitates Custodientes
אֲשֶׁר־נָדַרְתִּי יְשׁוּעָתָה לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
veni quod ,tibi immolabo cum ,clamore voce in ego Et
לַדָּג וַיָּקֵא אֶת־יוֹנָה אֶל־הַיַּבָּשָׁה׃
DOMINI ,salus ,reddam
piscem DOMINVS ,Jonah ,evomuit & ,in ,terram ,Jonæ ,ad

CAP. III ג

iterò ,secundò Jonah ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר׃
ad eam prædica & ,magnam ciuitatem Ninuen ad vade ,Surge
קוּם לֵךְ אֶל־נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקְרָא אֵלֶיהָ
loquar ,tibi dicturus ego quam prædicationem
אֶת־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר אֵלֶיךָ׃
erat Ninuen & ,DOMINI verbum iuxta Ninuen ad abiit &
וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה כִּדְבַר יְהוָה
vasta ,ejus ,civitas ,Deo ,erat Ninive
וְנִינְוֵה הָיְתָה עִיר־גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃
clamavit & ,vnius diei itinere ,civitate in ,ingressus Jonah cœpit Et
וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא בָּעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא
subuertetur ,subuertar ,Ninive & ,dies quadraginta Adhuc ,dixit &
וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה נֶהְפָּכֶת׃
,hominum prædicaverunt & ,Deo in Ninuen viri credidérunt Et
וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ־צוֹם
,eorum minorem ad usque & eorum maiorem à ,Decreto jussu vestiti &
וַיִּלְבְּשׁוּ שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד־קְטַנָּם׃ פתק

CAP. I. א

filium Jonah ad DOMINI verbum fuit
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יוֹנָה בֶּן־
ad ,vade ,Surge ,dicendo ,Amithai
אֲמִתַּי לֵאמֹר׃ קוּם לֵךְ אֶל־
,ea in prædica & ,magnam ciuitatem Ninoueh
נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקְרָא עָלֶיהָ
,eius ,malitia ascendit quoniam ,eam ad ,clamor
כִּי־עָלְתָה רָעָתָם לְפָנָי׃
DOMINI ,faciem in ,Tarsis in ,fugiendum ad ,Jonah surrexit Et
וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהוָה
dedit & ,Tarsis ,eorum ,nauem inuenit & ,Japho ,descendit &
וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֳנִיָּה בָּאָה תַרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן
,Tharsis in eis cum ,eorum ,nauem ingredi ad ,eam in ,descendit & ,eius ,mercedem ,ejus
שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה
magnum ventum excitauit ,DOMINVS Et ,DOMINI ,faciem ,abiit
מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ וַיהוָה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה
,patrem ,suum & ,matrem ,suam in ,magnus turbo fuit & ,mare ad
אֶל־הַיָּם וַיְהִי מַשְׂעֵר גָּדוֹל בַּיָּם וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה
,navem ,eorum ,contere
לְהִשָּׁבֵר׃ וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל־אֱלֹהָיו
,navis ad ,mare ad ,navi in ,quæ ,instrumenta proiecerunt & ,eorum
וַיָּטִלוּ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֳנִיָּה אֶל־הַיָּם לְהָקֵל
,levaret & ,navis ,levare ,ad descenderat Jonah Et
מֵעֲלֵיהֶם וְיוֹנָה יָרַד אֶל־יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב
,erat ,gubernator & ,navem ad ,accessit Et
וַיֵּרָדַם׃ וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחֹבֵל וַיֹּאמֶר
,fortè ti ,tuum Deum ad clama ,Surge ?soporate tibi Quid ,ei
לוֹ מַה־לְּךָ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל־אֱלֹהֶיךָ
,pereamus non & ,nobis Deus ,meminit ,placeret
אוּלַי יָשִׁית הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נאבד׃
,fores proiecimus & ,lot ,suum ,sortem ad ,eos ,diximus Et
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לְכוּ ז וְנַפִּילָה גּוֹרָלוֹת
,fortes proiecerunt Et ,nobis hoc malum ? quem propter ,sciamus ut
וְנֵדְעָה בְּשֶׁלְמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיַּפִּלוּ גּוֹרָלוֹת
,Jonah super ,fors ,cecidit &
וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל עַל־יוֹנָה׃ וַיֹּאמְרוּ
,suum opus quod ,nobis hoc malum ? quem propter ,mihi dic
אֵלָיו הַגִּידָה נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי הָרָעָה הַזֹּאת בְּעֲבוּרֵנוּ
,populo quo de & ,tua terra quæ ,tuus ? vide &
מַה־מַּלַאכְתֶּךָ וּמֵאַיִן תָּבוֹא מָה אַרְצֶךָ וְאֵי מִזֶּה עַם אָתָּה׃
Deum DOMINVM & ,ego ? Hebræus ,eos ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי וְאֶת־יְהוָה
,eum ad direxerunt & ,magno timore viri timuerunt Et
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרֵא אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַיָּם וְאֶת
DOMINI ,faciem à quid viri ergo enim ita ,fecit ,hoc Cur fecit
הַיַּבָּשָׁה׃ וַיִּרְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
Quid ,eum ad dixerunt Et ,eis ,fugiens ,ipse ,indicaverat quia ,fugiens
מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי־יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי יְהוָה
,mare qui à ,nobis de ,ei ,faciemus
הוּא בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־
,mihi ,facietis
נַּעֲשֶׂה לָּךְ וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעָלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר
,me proijcite & ,me Tollite : eos ad ,dixit Et
עָלֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׂאוּנִי וְהַטִּילוּנִי אֶל־הַיָּם
,tempestas me propter quòd ego ,vobis ? mare ,tacebit &
וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם כִּי יוֹדֵעַ אָנִי כִּי בְשֶׁלִּי הַסַּעַר
,vos super hæc ,magna
הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם׃
,rexerunt non & ,aridam ad ,relevandum ad ? viri ,laborabant Et
וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל־הַיַּבָּשָׁה וְלֹא יָכֹלוּ
,eos super ,ruituram & ,undæ ,mare quia
כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם׃
,DOMINVM quæsiêre & ,DOMINVM ad clamauerunt Et
וַיִּקְרְאוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ
,ne ,ithus viri animæ in peccemus ,tuum ne
אָנָּא יְהוָה אָנָּא בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל־תִּתֵּן עָלֵינוּ

ספר עובדיה

LIBER HOBADIAH.

CAP. I. א

Dominus dixit Sic .Hobadiah Visio
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶאֱדוֹם
audiuimus Auditum ,Edom ad DEVS
שְׁמוּעָה שָׁמַעְנוּ מִשְׁלוֹחַ נָגִיד בַּגּוֹיִם
gentes in legatus & ,DOMINO ,mea
יְהוָה וְצִיר בַּגּוֹיִם קוּמוּ וְנָקוּמָה עָלֶיהָ
eam ,super ,surgamus & ,Surgite ,est missus ,aduersus
לַמִּלְחָמָה׃ הִנֵּה קָטֹן נְתַתִּיךָ בַגּוֹיִם בָּזוּי
,contemptus ,gentibus in ,te dedi parualum Ecce ,proinde in ,es
אַתָּה מְאֹד׃ זְדוֹן לִבְּךָ הִשִּׁיאֲךָ שֹׁכְנִי בְחַגְוֵי
,stetisti in habitantem ,te extulit tui cordis Superbia ,valde tu ,munitionib⁹
סֶלַע מְרוֹם שְׁבְתּוֹ אֹמֵר בְּלִבּוֹ מִי
Quis ;eius ,habitationis celsitudine ,petræ ,quę dicebas ,tuo
יוֹרִידֵנִי אָרֶץ׃ אִם־תַּגְבִּיהַ כַּנֶּשֶׁר וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים
,terram ,me facies descendere ,tuum nidum
קִנֶּךָ מִשָּׁם אוֹרִידֵךְ נְאֻם־יְהוָה׃
,prædatores ,nocturni ,te ad introierunt fures Num
אִם־גַּנָּבִים בָּאוּ לָךְ אִם שׁדְדֵי לַיְלָה
Si ,furum ,similitudinem ,fuissent furati ? Nonne ,es ,latronibus Quomodo ,fures
אֵיךְ נִדְמֵיתָה הֲלוֹא יִגְנְבוּ דַיָּם אִם
,tacentibus dimissilent nonne ,te ad introissent vindemiatores
בֹּצְרִים בָּאוּ לָךְ הֲלוֹא יַשְׁאִירוּ עֹלְלוֹת׃
,ejus abscondita sunt inquisita ,Hesau ? fuerunt quæsita Quomodo ,quæ ,erant
אֵיךְ נֶחְפְּשׂוּ עֵשָׂו נִבְעוּ מַצְפֻּנָיו׃ עַד־
,te deceperunt ,tui ,fœdus ,viri ,omnes ,te miserunt ,terminis ad Vsque ,confœderati
הַגְּבוּל שִׁלְּחוּךָ כָּל־אַנְשֵׁי בְרִיתֶךָ הִשִּׁיאוּךָ
,tibi ,tuum ,Panem ,tua ,pace ,viri ,tibi ,insultarunt ,pacifici tui
יָכְלוּ לְךָ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֶךָ לַחְמְךָ יָשִׂימוּ מְזוֹר
,eo in ,intelligentia ? Non ,te ,subter ,comedêtes
תַּחְתֶּיךָ אֵין תְּבוּנָה בּוֹ׃ הֲלוֹא בַיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְהוָה
faciam perdere & ,DOMINVS dixit ,illa ,die in ,Nonne ,timebunt
וְהַאֲבַדְתִּי חֲכָמִים מֵאֱדוֹם וּתְבוּנָה מֵהַר עֵשָׂו׃
,Hesau monte de intelligentiam & ,Edom de ,sapientes ,propter ma-
חֲתִתֵּימָן תֵּימָן לְמַעַן יִכָּרֵת אִישׁ מֵהַר עֵשָׂו
,Hesau monte de vir ,succidatur vt ,Teman tui ,fortes ,fœgerent ,Et ,quam inter-
מִקָּטֶל׃ מֵחֲמַס אָחִיךָ יַעֲקֹב תְּכַסְּךָ בוּשָׁה
die in ,aduersio ex ,te ,tegat ,die In ,fectionem ,Propter iniq-
וְנִכְרַתְתָּ לְעוֹלָם׃ בְּיוֹם עָמְדְךָ מִנֶּגֶד בְּיוֹם
,eius portas ingredientibus externi & ,cum exercitum ,alienos ,rapiebant ,tui ,fratris ,tuum
שְׁבוֹת נָכְרִים חֵילוֹ וְנֵכָרִים בָּאוּ שְׁעָרָיו

תם ספר עובדיה

FINIS LIBRI HOBADIAH.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fortis torrens veluti iustitia & iudicium, aquæ ficut *se volvent* † Et
† inundabit
4 גֹּלֶל׃ † וְגֹזֶל כַּמַּיִם מִשְׁפָּט וּצְדָקָה כְּנַחַל אֵיתָן׃ 4
deferto in mihi fecistis appropinquante manna † & *sacrificia* Nunquid
* גֹּלֶל
oblationem
5 נָגָשׁ † הֲזִבְחִים וּמִנְחָה † הִגַּשְׁתֶּם־לִי בַּמִּדְבָּר 5
Zachuth portastis Et
* נָגַשׁ
idolum
† Ilzael domus annis quadraginta
6 סִכֻּת † וּנְשָׂאתֶם אֶת־סִכּוּת מַלְכְּכֶם וְאֶת־כִּיּוּן צַלְמֵיכֶם כּוֹכַב אֱלֹהֵיכֶם 6
vestrorum deorum Sichan † *vestrarum imaginum Saturnum & ydolorum* † *facitis*
* סֻכָּה
regis veteri, & placentam
† *ydus quoq;*
* כִּיּוּן
trans vos faciam migrare Et *vobis fecistis quos*
* גֶּלֶה
7 אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם לָכֶם׃ † וְהִגְלֵיתִי אֶתְכֶם מִבָּבֶל אָמַר 7
eius nomen exercituum Deus DOMINVS dixit: Damnatos
לְמַשְׁקִ֖ אֲשֶׁר יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י צְבָא֑וֹת שְׁמֽוֹ׃

CAP. VI. ו

Someron *mente in* † *fidentibus* & *Sion in quietis* Ve
† monti
1 הַוֹי הַשַּׁאֲנַנִּים בְּצִיּוֹן וְהַבֹּטְחִים בְּהַר שֹׁמְר֑וֹן † 1
† Ifael domus eos ad *venerunt* & *gentium principium nominatis*
† נִקְבֵי רֵאשִׁית הַגּוֹיִם † וּבָאוּ לָהֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
magnum Chamath † *inde ite* & *videte* & *Calneh* * *Translire*
2 עִבְרוּ כַלְנֵה † וּרְאוּ † וְלֵכוּ מִשָּׁם חֲמָת רַבָּה 2
fillis regnis *pro bona* † *Nunquid* † *Pelistiim Gath* † *descendite* & *in*
† in
† ad
† וְרֵאָה לָךְ
† *in melioresfilii samplior est*
† Qui ſegnis-quū putant
† propinqua cogitant tedē iniquitatis.
† נֵגַד
† pingues de pecoribus
† pascue pinguis.
† Qui pertinaciam habēt cantica secūdum multiū inſtrumentum Nebel, † mystica.
† Qui bibūt e lo-tis vi-gueuris
† appropinquabit ſuci-
† Deus pcr ſeipſum
* Abominor
† eadem
* שְׁתוֹת
† וְיָרְדוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים הַטּוֹבִים מִן הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה † 3
veſtro termino pro eorum terminis multos † *eum*
אִם־רָב גְּבוּלְכֶם מִגְּבוּלָכֶם׃
sapina habitare appropinquante ſeciſſa † & *malā diem ad* *Elongentes*
3 הַנִּדָּחִים לְיוֹם רָע † וְהַגִּשִׁים שֶׁבֶת חָמָס׃ 3
comedites * & *ſtuis ſtratis ſuper diſtenti & dearis* † *lectis* *ſuper* *Lacenies*
4 הַשֹּׁכְבִים עַל־מִטּוֹת שֵׁן וְהִרְחִיבִים עַל־עַרְשֹׂתָם וְאֹכְלִים 4
ſeguaris † *medio de vitulos* & *pecore de* † *agnos*
sibi excogitauerut: Dauid ſicut *mobis as ſuper* † *arietulis exultat*
† כָּרִים מִצֹּאן וַעֲגָלִים מִתּוֹךְ מַרְבֵּק׃
† הַפְרְטִים עַל־פִּי הַנֵּבֶל כְּדָוִד † חָשְׁבוּ לָהֶם 5
cantici † *inſtrumenta*
כְּלֵי־שִׁיר׃
ſe vnguut *unguentorum preciosis* † & *vinum phialis in Bibentes* †
† שֹׁתִים בְּמִזְרְקֵי יַיִן וְרֵאשִׁית שְׁמָנִים יִמְשָׁחוּ 6
nunc Quapeopter *Ioſeph contritione ſuper condolent non &*
† וְלֹא † נֶחְלוּ עַל־שֶׁבֶר יוֹסֵף׃ † לָכֵן עַתָּה 7
exterciorum fuoctis cenuiuium recubet † & *ceranſmigrantium capite in migrabit*
† יִגְלוּ בְרֹאשׁ גֹּלִים † וְסָר מִרְזַח סְרוּחִים׃
Deus DOMINVS *dixit* *ſua anima in* DOMINV & *Dominus Iurauit*
8 נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנַפְשׁוֹ נְאֻם יְהוָה אֱלֹהֵי 8
eius palatia & *, Iahacob* *ego Abominans* * *: exercituum*
צְבָאוֹת מְתָאֵב אֲנִכִי * אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב וְאַרְמְנֹתָיו
erit Et *eius plenitudinem* & *, ciuitatem* *concludam* † & *: odi*
† וְהִסְגַּרְתִּי עִיר וּמְלֹאָהּ׃ † וְהָיָה
morientur & *, vna domo in viri decem remanſerint ſi*
9 אִם־יִוָּתְרוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים בְּבַיִת אֶחָד וָמֵתוּ׃ 9
oſſa *educendum ad* *, eum cremabit* † & *, Iuus paruus eum* † *tollet* Et
† שְׂרֵפוֹ דּוֹדוֹ וּמְסָרְפוֹ † לְהוֹצִיא עֲצָמִים
† *, tecum adhuc* † *Nū domus Iacerbus in* † *qui es dicet* & *, domo de*
10 מִן־הַבַּיִת † וְאָמַר לַאֲשֶׁר בְּיַרְכְּתֵי הַבַּיִת הָעוֹד עִמָּךְ 10
nomine in memorandum ad † *non quia* *, Tace* *, dicet Et* * *: Finis* † *dicet* &
† וְאָמַר אַפָּס † כִּי לֹא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם
facies percutere & *, precipitio* † DOMINVS *ecce Quia* *, DOMINI*
יְהוָה׃ † כִּי־הִנֵּה יְהוָה מְצַוֶּה † וְהִכָּה
ſciſſionibus parcam * *domum* & *: rimis magnam domum*
† בֵּית הַגְּדוֹל רְסִיסִים וּבֵית הַקָּטֹן בְּקָעִים׃ † וְנָצָא
† *quoniam bobus in* † *arabit Num* † *equi petra in current Nunquid*
11 הֲיִרְצוּן בַּסֶּלַע סוּסִים אִם יֵחָרֹשׁ בַּבָּקָרִים כִּי־ 11
† *ablynthium in inſtitia fructum* & *, iudicium venenum in conuertitis*
† הֲפַכְתֶּם לָרֹאשׁ מִשְׁפָּט † וּפְרִי צְדָקָה לְלַעֲנָה׃
noſtra fortitudine in Nonne † *dicentes* † *verbis* † *non in* *Letantes* †
12 שְׂמֵחִים † הַשְּׂמֵחִים לֹא דָבָר הַאֹמְרִים הֲלוֹא בְחָזְקֵנוּ 12
vos ſuper ſuſcitauis ego † *ecce Quia* *, cornua nobis aſſumpſimus*
† לָקַחְנוּ לָנוּ קַרְנָיִם † כִּי הִנֵּנוּ † מֵקִים עֲלֵיכֶם
opprimēt & *: gentē* † *, exercituum Deus* DOMINVS *dixit* *, Israel domus*
13 גּוֹי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת גּוֹי וְלָחַצּוּ 13
deſerti torrentem ad vſque *, Chamath introitu ad vos*
אֶתְכֶם מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־נַחַל הָעֲרָבָה׃

CAP. VII. ז

† Deus
† quo aſcendebat ſecuta herba
† aſcendebat
locuſtarum fictor ecce Et DOMINVS † *Dominus mihi oſtendit Sic*
1 כֹּה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי יְהוִה וְהִנֵּה יוֹצֵר גֹּבָי 1
poſt † *ſeruitus herba ecce Et* *iſaciuum brium aſcendendi* † *primipio in*
עֵלָה † בְּתְחִלַּת * עֲלוֹת הַלָּקֶשׁ וְהִנֵּה־לֶקֶשׁ אַחַר

Carmel *rapiet* † *ne ſe abſtinuerint ſi Et* *eos Ecciam diſcedentes*
* vertice
† יָרַד † וְיָבְאוּ בְּרֹאשׁ הַכַּרְמֶל׃ 1
† *ſcanta eius* *mentem inducam iniquam & ſi conſilium & conſilium & ſacrificium inde*
† עוֹתָם
eos meos *, eos mundabo & , ſerpentes* *mandabo* *inde* *, quartis paumento in*
מִשָּׁם אֲחַפֵּשׂ וְלָקַחְתִּים וְאִם־יִסָּתְרוּ מִנֶּגֶד עֵינַי
† *unum ſi-micro filii,* *, ſuperum immittam ſuper ad* † *experimentum in averiut* & *Et*
בִּקְרֶקַע מִשָּׁם אֲצַוֶּה אֶת־הַנָּחָשׁ וּנְשָׁכָם׃
inde *, ſuperum immittam ſuper ad* † *experimentum in averiut* & *Et*
2 וְאִם־יֵלְכוּ † בַּשִּׁבְיָה לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם מִשָּׁם 2
eos ſuper *terram ut eum pontem* & *, eos occidet* & *, gladio* *mandabo*
† שָׁבָת
oculos meos *exterminium* DEVS *Dominus Et* *, bonum in non* & *, malum in*
אַצְוֶה אֶת־הַחֶרֶב וְהָרְגָתַם † וְשַׂמְתִּי עֵינַי עֲלֵיהֶם
† *eſt qui ſdgit* * *dehuc,* *, ea in habitatores omnes lugebunt* & *, ſuperſtes* † & *, terram in tegens*
לְרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה׃ † וְאֲנִי יְהוָה הַצְּבָאוֹת
† *à ſumio* *Aegypti* † *, ſuum* † *quaſi labmergentur* & *, ipſa rota ſluuius ſicut aſcender Et*
3 הַנֹּגֵעַ בָּאָרֶץ † וְתָמוֹג וְאָבְלוּ כָל־יֹשְׁבֵי בָהּ 3
* Qui adilli. erit
* peculium ſuum
† super *ſuum ſuſcitabitur* & *, ſluus aſcenſiones celos in Aedificauit* †
† וְעָלְתָה כִיאֹר כֻּלָּהּ וְשָׁקְעָה כִּיאֹר מִצְרָיִם׃ † הַבּוֹנֶה בַשָּׁמַיִם * מַעֲלֹתָיו † וַאֲגֻדָּתוֹ עַל־
facies ſuper † *eas ædificabit* & *, maris aquas vocauit* † *eum fundauit terram*
אֶרֶץ יְסָדָהּ הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל פְּנֵי
† *qui vocat* *Chaldæi* † *ſiſ ſuper Nomine* *, eius nomen* DOMINVS *, eſt*
† *in ſuperficie* † *Anthropum* † *illis*
4 הָאָרֶץ יְהוָה שְׁמוֹ׃ † הֲלוֹא כִבְנֵי כֻשִׁיִּים 4
Cappadocis, *Aram* & *, Capthoros* † *de Philiſtiim* & *, Aegypti terra* † *ſeet aſcenauere*
אַתֶּם לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל
† *Cyrene,* *, ſuper* † *Dei* *Domini oculi Ecce* *, Chiſt de*
הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר וַאֲרָם
† *peccati* *regnum in* † *Dei* *Domini oculi Ecce* *, Chiſt de*
5 מִקִּיר׃ † הִנֵּה עֵינֵי אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאת 5
† *à ſuperficie* *delendā* † *non verum tamen* *, ſuum* *, ſtudia faciam diſpendere &*
* *diſtruendo* *diſtruere ſo-*
וְהִשְׁמַדְתִּיהָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי־לֹא אַשְׁמִיד
ciam *, ſuperſtes* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum*
בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה׃
DOMINVS *dixit* *, Iahacob domum* *delebo*
6 אַשְׁמִיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה׃ 6
* præcipio, & gentibus omnibus in facium *nominare* *, præcipiens* *, ecce Quia*
vulgari
† נֹתֵן † וְהִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה
† *in* *cadre ium &, cadavo in* † *agitatus quemadmodum* *Iſrael domum*
† בְּכָל־הַגּוֹיִם כַּאֲשֶׁר יָנוּעַ בַּכְּבָרָה וְלֹא יִפֹּל
peccatores omnes *pientiquue gladio in* *, terram* † *Iapillus*
צְרוֹר אָרֶץ׃ † כָּל־חַטָּאֵי עַמִּי יָמוּתוּ כָּל הַשֹּׂנְאִים
† *qui dicunt,* *, malum non propter antiteipatio nec* *, accedet* † *Non* *, diuertet* † *, mei populi*
* *appropinquabit*
7 עַמִּי הַחַטָּאִים לֹא־יַגִּישׁ בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה 7
ſeptuan & *, emiſſarios Dauid tabernaculum* *, origam illa die Ia-*
נֵצֶן
† קִים
† *diuiſus* † *ſuat illud ædificabo* & *, origam eius diruta* & *, ruinas rapiens* †
† אָקִים אֶת־סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְגָדַרְתִּי
† *ſuperuras* *eius* † *ſuum* † *omnes* & *, Edom tabulatum poſſederunt Vt* † *ſecuti*
בְּקָרֶץ וְהָרַסְתִּי אֲפָיֶהָ וַהֲרִסֹתָיו אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי
† *nationes* *ſuper* † *vocatæ*
8 קֶדֶם׃ † לְמַעַן יִירְשׁוּ אֵת שְׁאֵרִית אֱדוֹם וְכָל־הַגּוֹיִם 8
† *vocatæ* *, ſuper* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum*
אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְהוָה עֹשֶׂה זֹּאת׃
ſuper *, omnes* & *, Edom tabulatum poſſederunt Vt* † *ſecuti*
9 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה † וְנָגַשׁ חֹרֵשׁ 9
montes ſtillabunt & *, ſemen tuberum ad* *, eum cremabit* † & *, Iuus paruus eum* † *tollet Et*
† בְּקֹצֵר וְדֹרֵךְ עֹנָבִים מְמַשֵּׁךְ הָעֹתֵר וְהִפְּטִפוּ הֶהָרִים
, ſequetur *, eius omnes* & *, montium* *, montium*
† עָסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה׃ † וְשַׁבְתִּי
deſolatas ædificabunt & *, ſtuis mei populi captiuitatem*
10 שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת 10
† *ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum*
וְיָשְׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינָם וְעָשׂוּ גַּנּוֹת
eos plantabo Et *eorum fructum comedent* & *, horros facient* &
11 וְאָכְלוּ אֶת־פִּרְיהֶם׃ † וְנָטַעְתִּים וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד 11
† *à terra* *quibus* *, ſua hanc deſuper* * *, terra eorum non* & *, ſuum humum ſuper*
עַל־אַדְמָתָם וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מִמַּעַל אַדְמָתָם אֲשֶׁר
, eius omnes & *, Edom tabulatum poſſederunt Vt* † *ſecuti*
12 נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 12

CAP. VIII. ח

Dominus dixit *, illa die in palatij* † *cantica* *ululabunt Et*
† וְהָיָה הַיּוֹם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה † הֵילִילוּ שִׁירוֹת הֵיכָל בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם אֲדֹנָי
, eius *, ſtrocet* *, ſtrocet* *, ſtrocet* *, ſtrocet* *, ſtrocet* *, ſtrocet* *, ſtrocet*
יְהוִה † רַב הַפֶּגֶר בְּכָל־מָקוֹם הַשְׁלֵךְ הַס׃
terrere *manſuetos abſtinebunt ad & , eorum abſtinebunt* † *hoc Audite*
† שִׁמְעוּ זֹאת הַשֹּׁאֲפִים אֶבְיוֹן וְלִשְׁבִּית עֲנִיֵּי אָרֶץ
, eius *, mentis tranſibit Quando* † *: Dicendo*
5 לֵאמֹר מָתַי יַעֲבֹר חֹדֶשׁ וְנִשְׁבִּירָה † שֶׁבֶר 5
† *, Dominus mihi oſtendit Sic* *, IDOMINVS dixit* *, erit*
† וְהַסַּבָּת לְפַתַּח אָמַר יְהוִה׃
† *, DOMINVS* † *Dominus igne in lisi* † *ad* *ocreas* † *ecce Et* † *: DOMINVS* †
† וַיהוָה הֶרְאַנִי אֲדֹנָי
, patrem *conſumpſit* & *, magnam voraginem* *conſumpſit* &
† וְהִנֵּה קֹרֵא † לָרִב בָּאֵשׁ אֲדֹנָי יְהוִה
† *, Iahacob ſuſcitabit Quis* *, nunc* *ceſſa* *, DOMINE* † *Domine dixi Et*
† וַתֹּאכַל אֶת־תְּהוֹם רַבָּה וְאָכְלָה אֶת־הַחֵלֶק
, Iahacob ſuſcitabit Quis *, nunc* *ceſſa* *, DOMINE* † *Domine dixi Et*
6 וְאָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חָדַל־נָא מִי יָקוּם שֵׁקֶל 6
illud etiam *, hoc ſuper* DOMINVM *Poenituit* *iſte* † *patuus* † *quia*
† כִּי קָטֹן הוּא׃ † נִחַם יְהוָה עַל־זֹאת גַּם הִוא
† *, DOMINVS* † *Dominus dixit* *, erit non*
7 לֹא תִהְיֶה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה׃ † כֹּה הֶרְאַנִי 7
, Dominus ecce & *, perpendiculi* † *murum* *ſuper* *, ſtans* † *Dominus ecce &*
† וְהִנֵּה אֲדֹנָי נִצָּב עַל־חוֹמַת אֲנָךְ וּבְיָדוֹ
, eius † *tu* *Quid* *, me ad* DOMINVS *dixit Et* *, perpendiculum*
8 אֲנָךְ׃ † וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי מָה־אַתָּה רֹאֶה 8
, eius *, Amos* † *ego Ecce* † *Dominus dixit* & *, Perpendiculum* *: dixi* & † *Amos*
† עָמוֹס וָאֹמַר אֲנָךְ הִנְנִי
, ſemanſuſet † *ſuper* † *ego* *, Amos* † *Dominus dixit* & *, Perpendiculum* *: dixi* & † *Amos*
† שָׂם
† *, Iſrael domus* *, imminet* † *in Hamos ex ſuper* † *Conſurgam* *: dixerat* *, Israel*
† אֲנָךְ בְּקֶרֶב עַמִּי יִשְׂרָאֵל לֹא־אוֹסִיף עוֹד עֲבֹר
gladio in Iarobham domum ſuper † *conſurgam* & *: defolabuntur*
9 לוֹ׃ † וְנָשַׁמּוּ בָּמוֹת יִשְׂחָק וּמִקְדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל 9
, Iſrael ſanctuaria & *, Iſchac excelſa deualtabuntur Et* *, eum*
† יֵחָרֵבוּ † וְקַמְתִּי עַל־בֵּית יָרָבְעָם בֶּחָרֶב
† *, Iſrael domus* *, imminet* † *in Hamos ex ſuper* † *Conſurgam* *: dixerat* *, Israel*
† עָסִיס
regem Iarobham ad *ei—Beth facerdos Amaſiah miſit Et*
† עִשְׁלָה אֲמַצְיָה כֹּהֵן בֵּית אֵל אֶל־יָרָבְעָם מֶלֶךְ
† *, Iſrael domus* *, imminet* † *in Hamos ex ſuper* † *Conſurgam* *: dixerat* *, Israel*
† יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר קָשַׁר עָלֶיךָ עָמוֹס בְּקֶרֶב בֵּית יִשְׂרָאֵל
, eius verba omnia *ſuſtinere terra poſſes non*
† לֹא † הוּכַל הָאָרֶץ לְכַלְכֵּל אֶת־כָּל־דְּבָרָיו׃
Iſael & Iarobham morietur gladio Is : *Hamos dixit* *ſic Quia*
10 כִּי כֹה אָמַר עָמוֹס בַּחֶרֶב † יָמוּת יָרָבְעָם 10
† *, Iſrael* † *regni domus* & *, ipſum* † *regis ſanctuarium quia* *, propheratibi ad*
† וְיִשְׂרָאֵל † גָּלֹה יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃
, ego † *, propheta Non* : *Amaſiah ad dixit* & *, Hamos Reſpondentque*
11 וַיֹּאמֶר עָמוֹס וַיֹּאמֶר אֶל־אֲמַצְיָה לֹא־נָבִיא 11
† *, ego* *ſtrumentarius ſed* † *ego prophetæ filius neque*
† אָנֹכִי וְלֹא בֶן־נָבִיא אָנֹכִי כִּי־בוֹקֵר אָנֹכִי וּבוֹלֵס
, eius & *, ſtrum* † *poſt* *de* DOMINVS *me tulit Et* † *, ſycomoros*
שִׁקְמִים׃ † וַיִּקָּחֵנִי יְהוָה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן וַיֹּאמֶר
† *, Iſrael meum populum ad prophetā* *, Vade* DOMINVS *mead*
12 אֵלַי יְהוָה לֵךְ הִנָּבֵא אֶל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ 12
propheratibi non *, direns* † *Tu* : DOMINI *verbum audi nunc Et*
† וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר יְהוָה אַתָּה אֹמֵר אַל־תִּנָּבֵא
, Iſchac domum ſuper ſtillabis non & *, Iſrael ſuper*
13 עַל־יִשְׂרָאֵל וְאַל תַּטִּיף עַל־בֵּית יִשְׂחָק׃ 13
† *, Amos* *ſacerdotibus eliuitate ſis tua Vzor* : DOMINVS *dixit* *ſic Propterea*
† לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֵשְׁתְּךָ בָּעִיר
, ſuum *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum*
14 וּבָנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ יִפֹּלוּ וְאַדְמָתְךָ בְּחֶבֶל יֵחָלֵק 14
, eius *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum* *, ſuum*
† וְאַתָּה עַל־אֲדָמָה טְמֵאָה תָּמוּת † וְיִשְׂרָאֵל גָּלֹה
, ſua humus deſuper
† יִגְלֶה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

CAP. IX. ט

Percute : *dixit* & *, altare ſuper ſtantem Dominum* *Vidi*
1 † רָאִיתִי אֶת־אֲדֹנָי נִצָּב עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיֹּאמֶר הַךְ 1
† *, ſuperliminare* *, capitis in eos concidam* * & *, poſtes contremiſcent* & *, ſuperliminare*
† הַכַּפְתּוֹר וְיִרְעֲשׁוּ הַסִּפִּים וּבַצְּעֵם בְּרֹאשׁ
† *, eis* † *fugiet* *Non interficiam gladio in eorū nouiſſimis* & *, ipſos omnes*
כֻּלָּם וְאַחֲרִיתָם בַּחֶרֶב אֶהֱרֹג לֹא יָנוּס לָהֶם
, ſuſtinebit eis † *euadet non* & *, fugiens*
נָס וְלֹא יִמָּלֵט לָהֶם פָּלִיט׃ † אִם־יַחְתְּרוּ בִשְׁאוֹל
, ſedentium in perſedent † *Si* *, euadet non* & *, fugiens*
2 מִשָּׁם יָדִי תִקָּחֵם וְאִם־יַעֲלוּ הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם 2
, eius *, aterodentur ſi* & *: eos tollet mea manus inde*
אֹרִידֵם׃

חם ספר עמוס

FINIS LIBRI HAMOS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gladio in ipsum persequi super eum conuertam non quattuor super & parcam ei:
perpetuum in † rapuerit & suas misericordias conculcarit &, suum fratrem eò quod per-
מִטּוֹב secutus est
אָחִיו וְשִׁחֵת רַחֲמָיו וַיִּטְרֹף לָעַד
mittam Et perpetuo † iracundiæ suæ furor & eius animus *
אַפּוֹ וְעֶבְרָתוֹ שָׁמְרָה נֶצַח † וְשִׁלַּחְתִּי
dixit Sic Bosrah ædes deuorabit & Themam in ignem † eum in fe-
אֵשׁ בְּתֵימָן וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בָּצְרָה׃ rocitatem † furo-
כֹּה אָמַר super & Hammô filiorũ præuaricationibus tribus Super: DOMINVS rem suum
יְהוָה עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי בְנֵי עַמּוֹן וְעַל † parcam ei:
ad Ghilhad pugnantes eos scidisse super eum conuertam † non quatuor eò quòd fe-
אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל בְּקָעָם הָרוֹת הַגִּלְעָד לְמַעַן derint mon-
muro in ignem succendam Et suum terminum dilatandum tes
הַרְחִיב אֶת גְּבוּלָם׃ † וְהִצַּתִּי אֵשׁ בְּחוֹמַת
belli die in vociferatione in eius ædes deuorabit &, Rabbati
רַבָּה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ בְּהֵרוֹעָה בְּיוֹם מִלְחָמָה
captuitatem in eorum tex ibit Et tempestatis † die in turbine in † turbinis.
בְּסַעַר בְּיוֹם סוּפָה׃ † וְהָלַךְ מַלְכָּם בְּגוֹלָה
DOMINVS dixit, simul eius principes & ipse
שׂוּר הוּא † וְשָׂרָיו יַחְדָּיו אָמַר יְהוָה׃

CAP. II. ב

Moab præuaricationibus tribus Super: † DOMINVS dixit Sic † Deus:
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי מוֹאָב
regis ossa eum combussisse super eum conuertam † non quatuor super & † parcam ei:
וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל שָׂרְפּוֹ עַצְמוֹת מֶלֶךְ eò quòd cò-
deuorabit & Moab in ignem mittam Et cælestem in Edom † incendam.
אֱדוֹם לְשֵׁיד׃ וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּמוֹאָב וְאָכְלָה
vociferatione in Moab sonitu in morietur & : Cheriioth ædes
אַרְמְנוֹת הַקְּרִיּוֹת † וְמֵת בְּשָׁאוֹן מוֹאָב בְּהֵרוֹעָה
omnes & eius auxiliares † de iudicem faciam ex cidere Et tubæ voce in † sonitu
בְּקוֹל שׁוֹפָר׃ † וְהִכְרַתִּי שׁוֹפֵט מִקִּרְבָּהּ וְכָל medio
DOMINVS dixit, eo cum interficiam eius principes
שָׂרֶיהָ אַהֲרֹג עִמּוֹ אָמַר יְהוָה׃
Iehudah præuaricationibus tribus Super: DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי † parcam ei:
legem eò quòd ab-
יְהוּדָה וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל מָאֲסָם אֶת † תּוֹרַת iecerint
sua mẽdacia eos fecerẽt errare & iuerunt nõ eius statuta & DOMINI † pauperem
יְרֵאָה
ignem mittam Et Ax pati eorum patres abierunt quæ † posti
אֵשׁ בִּיהוּדָה וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ † וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ
dixit Sic Ierusalaim ædes deuorabit & Iehudah in
בֵּיתוּאֵל וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יִרְמְיָהוּ׃
quatuor super & Israel præuaricationibus tribus Super: DOMINVS
יְהוָה עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה † parcam ei:
propter eorum † & iustum argento in eo vendidêre super eum conuertam † non eò quòd vẽ-
לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ עַל מְכָרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק † וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר diderint † pauperem
caput in terræ pulueren super Iudicium * duo calceamenta
שׁוּף אֶרֶץ דַּלִּים׃ † הַשֹּׁאֲפִים עַל עֲפַר אֶרֶץ בְּרֹאשׁ
eius patet & , vir & : fecerunt declinare humilium viam & , pauperum
דַּלִּים וְדֶרֶךְ עֲנָיִים † יַטּוּ וְאִישׁ וְאָבִיו
mea sanctitate † nomen violandum ad † purificari ad iuerunt † pauperum
לְכוּ אֶל הַנַּעֲרָה לְמַעַן חַלֵּל אֶת שֵׁם קָדְשִׁי׃
: alterę omne apud faciẽtes declinare appropinquate * vestimentis super Et
וְעַל בִּגְדִים חֲבֻלִּים יַטּוּ אֵצֶל כָּל מִזְבֵּחַ
altitudo sicut eius, mam facidus † à Emoræum feci disperdere ego Et
וְיֵין עֲנוּשִׁים † יִשְׁתּוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם׃
fuotum deorum domo † biberunt multarum * vinum & * poenas affe-
ctorum † in
שְׁתֹה
† facie vestra, erat † est
וְאָנֹכִי הִשְׁמַדְתִּי אֶת הָאֱמֹרִי מִפְּנֵיהֶם אֲשֶׁר כְּגֹבַהּ
feci perdere & : querus sicut ipse † fortis & , eius * altitudo cedrorum per
אֲרָזִים גָּבְהוֹ וְחָסֹן הוּא כְּאַלֹּנִים וָאַשְׁמִיד
ego Et deorsum eius radicem & , fursum eius fructum
פְּרִי מִמַּעַל וְשָׁרָשָׁיו מִתָּחַת׃ † וָאַעֲלֶה
delerẽtis † vos feci ambulare & : Argypti terra è vos feci ascẽdere per
מֵעֶלֶה
וְאֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם † וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר
Emoræi terram possidendam ad † , annis quadraginta per possiderẽ-
אַרְבָּעִים שָׁנָה לָרֶשֶׁת אֶת אֶרֶץ הָאֱמֹרִי׃ tis
separatus in † vestris viuentibꝰ de & , prophetas in † vestris filiis de fuisti an Et † ve essent
וָאָקִים מִבְּנֵיכֶם לִנְבִיאִים וּמִבַּחוּרֵיכֶם לִנְזִרִים prophetæ, † ve esset
DOMINVS dixit, Israel filij hoc? non etiam * Nunquid Neziræi
הֲאַף אֵין זֹאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְהוָה׃ † ita † est
dedistis potum Et
וַתַּשְׁקוּ אֶת הַנְּזִרִים יַיִן וְעַל הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם

† Deus: In
mille profluus Vide: DOMINVS † Dominus dixit sic Quia
כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הָעִיר † הַיֹּצֵאת אֶלֶף
5
† ex qua egre
decem facies relinquere, centum profluus † & centum faciet dimittere
יֹצֵא
תַּשְׁאִיר מֵאָה וְהַיּוֹצֵאת מֵאָה תַּשְׁאִיר עֲשָׂרָה
Israel domui DOMINVS dixit sic Quia Israel domui
לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃ † כִּי כֹה אָמַר יְהוָה לְבֵית יִשְׂרָאֵל
4
viuetis & , me Quærite
דִּרְשׁוּנִי וִחְיוּ׃ † וְאַל תִּדְרְשׁוּ בֵּית אֵל וְהַגִּלְגָּל
Ghilgal & , el-Beth quæratis ne Et
לֹא תָבֹאוּ וּבְאֵר שֶׁבַע לֹא תַעֲבֹרוּ כִּי הַגִּלְגָּל גָּלֹה
5
demigrãdo Ghilgal quia transibitis non Sebah-Beer & , ingredieminõi non
† בוא
Quærite
יִגְלֶה וּבֵית אֵל יִהְיֶה לָאָוֶן׃ † דִּרְשׁוּ אֶת
nihilum in erit el-Beth & , demigrabit
יְהוָה וִחְיוּ פֶּן יִצְלַח כָּאֵשׁ בֵּית יוֹסֵף
6
consumat, † ut qui ex-
Ioseph domum ignis quasi findat forte & : viuentis & , DOMINVM tinguat
וְאָכְלָה וְאֵין מְכַבֶּה לְבֵית אֵל׃ † הַהֹפְכִים לְלַעֲנָה
† Qui vertẽ-
absynthiũ in Vertentes el-Beth in extinguens † non & , comedat & tes
וְאַרְצָה צְדָקָה † הֹנִיחוּ׃ † עֹשֵׂה כִימָה
reliquerunt terra in iustitiam & iudicium
† Ipse facit
וְכֶסִיל וְהֹפֵךְ לַבֹּקֶר צַלְמָוֶת וְיוֹם לַיְלָה
8
fecit
fiem & , mortis vmbram mane † in conuertens & , Orionem & h
† נָגַהּ
קָרָא לְשֶׁפַע הַמַּיִם וַיִּשְׁפְּכֵם עַל פְּנֵי
i
† facies, ver-
eas † ras effundit & , maris aquas vocans ferit † tenebrescere
† in superficie
הָאָרֶץ יְהוָה שְׁמוֹ׃ † הַבֹּצֵעַ שֹׁד עַל
† Qui robo-
super vastatorem Confortans † eius nomen DOMINVS, terræ
† populũ
עֹז וְשֹׁד עַל מִבְצָר יָבוֹא׃ † שָׂנְאוּ
Odcrunt veniet munitionem super vastator & : to buitum
† עָזּוּז † שָׁדַד
שֹׁנְאִי
10
sunt abominati perfectè loquentem & , con ipientem porta in
בַּשָּׁעַר וְדֹבֵר תָּמִים יְתָעֵבוּ׃ † יָכַח
† quia one-
eo ab tulistis quia sunt & , tenuem fœna vos exercebatis pro † Idcirco
† ris pauper-
לָכֵן יַעַן בּוֹשַׁסְכֶם עַל † דָּל וּמַשְׂאַת בַּר תִּקְחוּ מִמֶּנּוּ
tem, Ie-
bum electũ
† בָּתֵּי
† in domibus
† gũ
gũ
† ex quibus
† ædificatis
† ædificabitis
† ex quibus
† bibetis non & , plantatis
† vineas in habitabitis non & , delectũ * amœnitatis * vinum † בָּנִיתֶם חֶמֶד
† בָּנִיתֶם
וְלֹא תֵשְׁבוּ בָּהֶם כַּרְמֵי חֶמְדָּה נְטַעְתֶּם
† vestras iniquitates & , scelerũ vestrorũ quia
† עֲוֹנֹתֵיכֶם
† כִּי
וְלֹא תִשְׁתּוּ אֶת יֵינָם׃ † כִּי יָדַעְתִּי רַבִּים
12
† nosti
vestra peccata fortia & , vestras præuaricationes
† פִּשְׁעֵיכֶם
† וְעַצְמֵי חַטֹּאתֵיכֶם צָרְרֵי צַדִּיק לֹקְחֵי
† gen
† שֹׁחַד
intelligentia Ideo
† secundũ dominũ * porta in † quæ & , iniquitatem
† viro iusto
כֹפֶר וְאֶבְיוֹנִים בַּשַּׁעַר הִטּוּ׃ † לָכֵן הַמַּשְׂכִּיל
† pretium, & pauperem in
Quærite
בָּעֵת הַהִיא יִדֹּם כִּי עֵת רָעָה הִוא׃ † דִּרְשׁוּ
14
ipso tempore in
† ut
† malum & , bonum
Deus DOMINVS sic est & : eximuis vt , malum non & , bonum
טוֹב וְאַל רָע לְמַעַן תִּחְיוּ וְכֵן יְהוָה אֱלֹהֵי
† odio
† vos
† ut
† ut
† ut

Universidad de Deusto
Biblioteca

ite sicut † fortis & multus populus montes super expansa aurora veluti † cui similis
כְּשַׁחַר פָּרֻשׂ עַל־הֶהָרִים עַם רַב וְעָצוּם כָּמֹהוּ
annos ad vsque adde non eum post & ,secolo fuit non
לֹא נִהְיָה כֵּן מֵעוֹלָם וְאַחֲרָיו לֹא יוֹסֵף עַד־שְׁנֵי
,ignis comedit † eius facies Ad † terra Hedem hortus Tanquam ,flamma exuret eū post & Ante † Facie † consumpsit
,dor dorum:
2 לְפָנָיו אֵכְלָה אֵשׁ וְאַחֲרָיו תְּלַהֵט לֶהָבָה כְּגַן־עֵדֶן הָאָרֶץ לְפָנָיו † fuit ve
,eius facies ad † terra † Hedēn hortus Tanquam ,flamma exuret eū post & † ante eum,
et erit non exuſta * etiam & ,ſolitudinis deſertum † eum post & † fuit ve
וְאַחֲרָיו חֲלָהּ לְהָבָה כִּמְדְבַּר שְׁמָמָה וְגַם־לֹא־יִהְיֶה לוֹ פָּלֵיטָה: * exulor
ſic,equites tanquam & ,ictus aſpectus equorum aſpectus Tanquam
3 כְּמַרְאֵה סוּסִים מַרְאֵהוּ וְכַפָּרָשִׁים כֵּן
mountium capita ſuper quadrigarum ops † Sicut ,current † ſonitus
יְרוּצוּן:
4 כְּקוֹל מַרְכָּבוֹת עַל־רָאשֵׁי הֶהָרִים † ſonitus
populus velut : ſtipulam † ignis flammæ ops † ſicut , ſubſilient † ſonitus † oſſiſumentis
יְרַקֵּדוּן כְּקוֹל לַהַב אֵשׁ אֹכֶלֶת קַשׁ כְּעַם
,populi dolebunt eius facies † A ,bellum * praparatus forte
5 חִיל עֲצוּם עֹרֵךְ מִלְחָמָה: * ad † Facie
,current potentes Sicut ſulginem † contrahent vultus omnes † ingredientem
6 מִפָּנָיו יָחִילוּ עַמִּים כָּל־פָּנִים קִבְּצוּ פָארוּ: † bellatores
,ambulabunt ſuis viis in ait † & imurum alcendent belli † vir tanquam † ſuæ ſuiſq; † tardabit in ſemitis ſuis.
כְּאֲנָשִׁי מִלְחָמָה יָעֻלּוּן חוֹמָה וְאִישׁ בִּדְרָכָיו יֵלֵכוּן
,eorum non ſuum fratrem eius † Et ,ſua eius diſſecteus * non & † vnuſquiſq; † oppriment, vnuſquiſque
7 וְלֹא יַעֲרְבוּן אִישׁ אָחִיהוּ לֹא יְדַחֵקוּן
,uent auſi † non ,adunt miſſile † ſuper & ,ilium † ſuo caſu in ait
גֶּבֶר בְּמַסִּלָּתוֹ יֵלֵכוּן וּבְעֵצָה יִשָּׁלֵחוּ וּבְצָעָיו לֹא יֶחְדָּלוּ: † ſuæ ſuiſq; † ambulabit
per aſcendent domos in * ,current muro in ,armis ſuperiora cadent &
8 בָּעִיר יָשֹׂקּוּ בַּחוֹמָה יָרֻצוּן בַּבָּתִּים יַעֲלוּ בְּעַד † gladium
,terra ſe mouit eius facies Ad † ,fur veluti intrabunt feneſtras † vulnerabi-tur.
9 הַחַלּוֹנִים כַּגַּנָּב יָבֹאוּ: כִּפְנֵיהֶם רָגְזָה אֶרֶץ † לְפָנָיו נָפַל חַלּוֹנִים יָבֹאוּ כַּגַּנָּב * Per vilem incedent, &
reſtaxerunt ſtellæ &, ſignarunt luna &, ſol: cæli tremuerunt
10 רָעֲשׁוּ שָׁמַיִם שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ קָדָרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפוּ
,facies ad † ſuam vocem dedit DOMINVS Et ,ſuum ſplendorem
נְגָהָם: † וַיהוָה נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי † Ante eum
,facies finis † quia ,eius caſtra valde * multa quia ,ſui exercitus † coram exercitu ſuo.
11 חֵילוֹ כִּי רַב מְאֹד מַחֲנֵהוּ כִּי עָצוּם עֹשֵׂה † ſtior. † caſtra
quis & ,valde terribilis & ,DOMINI dies magnus quia : eius verbum † fortia facientia
דְבָרוֹ כִּי־גָדוֹל יוֹם־יְהוָה וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי
,eum ſuſtinebit
יְכִלְכָּלֶנּוּ:
toto in mea Conuertimini :DOMINVS dixit nunc etiam Et
12 וְגַם־עַתָּה נְאֻם יְהוָה שׁוּבוּ עָדַי בְּכָל־ * שוב
,planctu in & ,fletu in & ,ieiunio in & : veſtro corde
לְבַבְכֶם וּבְצוֹם וּבִבְכִי וּבְמִסְפֵּד: * בְּכִי
conuertimini & ,veſtra veſtimenta non & ,veſtrum eor ſcindite Et
13 וְקִרְעוּ לְבַבְכֶם וְאַל־בִּגְדֵיכֶם וְשׁוּבוּ † miſereri,
,iſſe † miſeratus & ,gratioſus † quia ,veſtrum Deum DOMINVM ad † eſt,
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־חַנּוּן וְרַחוּם הוּא * longanimis & multæ miſericordiæ,
,malum ſuper pœnitens & ,miſericordia multæ & ,nanum longus *
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְנִחָם עַל־הָרָעָה: † ſcit ſi
ſe poſt relinquat & † eum pœnitcat &, conuertatur ſortes † Quis † nouit,
14 מִי יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם † וְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו † Benedictionem,
,veſtro Deo DOMINO libamen & ,manus † benedictionem
בְּרָכָה מִנְחָה וָנֶסֶךְ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: † exitum.
,ſtentionem † vocate, ieiunium ſanctificate :Sion in buccina Clangite
15 תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּצִיּוֹן קַדְּשׁוּ־צוֹם קִרְאוּ עֲצָרָה
,ferox congregate, ecclesiam ſanctificate, populum Congregate
16 אִסְפוּ־עָם קַדְּשׁוּ קָהָל קִבְּצוּ זְקֵנִים † אַסְפוּ עֹלָלִים וְיֹנְקֵי שָׁדָיִם יִצְאוּ חָתָן מֵחֶדְרוֹ
,ſuo cubili de ipſonſus egrediatur :vbera ſugentes & ,paruulos colligite
plorent aitare & veſtibulum Inter ,ſuo thalamo de ſponſi &
17 וְכַלָּה מֵחֻפָּתָהּ: † בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ יִבְכּוּ † חַפָּף * כַּלָּה
ſupet DOMINE Parce :dicant & DOMINI miniſtri ,flcerdotes
הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה וְיֹאמְרוּ חוּסָה * יְהוָה עַל † vt domini-
,dominandum ad † oppreſſionem in tuam hæreditatem des ne & ,tuo populo rus
עַמֶּךָ וְאַל־תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל- † נָתַן
,eorum Deus † vbi :populis in ſunt dicturi Quare ,gentes ter in * eis nario-nes. † eſt
בָּם גּוֹיִם לָמָּה יֵאָמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם:
,ſuo populo ſuper pepercit & ,ſua terræ pro DOMINVS eſt zelatus Et
18 וַיְקַנֵּא יְהוָה לְאַרְצוֹ וַיַּחְמֹל עַל־עַמּוֹ: † מִכַּר
vobis mittam ego * Ecce ,tuo populo dixit & ,DOMINVS te ipſo Et
19 וַיַּעַן יְהוָה וַיֹּאמֶר לְעַמּוֹ הִנְנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם † עָנָה
,noo & : ea † vos ſaturabitis & ,manum olentis & ,manum * & ,frumentum * vinum † ſcit
אֶת־הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשְׂבַעְתֶּם אֹתוֹ וְלֹא- † vt
,gentibus in opprobrium † vitrā vos dabo
אֶתֵּן אֶתְכֶם עוֹד חֶרְפַּת גּוֹיִם:

† exurentis † a , volet deſpet * faciam elongare † Aquilonarem Et
וְאֶת־הַצְּפוֹנִי אַרְחִיק מֵעֲלֵיכֶם
,eius facies , deſolationis & , mœſtitia * terram ad cum faciam expellere &
20 וְהִדַּחְתִּיהוּ אֶל־אֶרֶץ צִיָּה וּשְׁמָמָה אֶת־פָּנָיו
,aſcendet & ,mouiſtimum mare ad eius finem & ,Orientale mare ad
אֶל־הַיָּם הַקַּדְמֹנִי וְסֹפוֹ אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן וְעָלָה
,faciam ad † magnificauit quia , eius putredinis * aſcendet & , eius fœtor
בְּאִשּׁוֹ וְהַעַל צַחֲנָתוֹ כִּי הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת: † ne timeas † exulta & † lætare , magnum * magnificauit quia , lætare & , exulta † tumus * timeas Ne
21 אַל־תִּירְאִי אַדְמָה גִּילִי וְשִׂמְחִי כִּי הִגְדִּיל
,faciem ad * DOMINVS
יְהוָה לַעֲשׂוֹת: † אַל־תִּירְאוּ בְּהֲמוֹת שָׂדָי כִּי
,ſuum fructum attulit ſignum † quia : deſerti paſcua germinauerunt
22 דָּשְׁאוּ נְאוֹת מִדְבָּר כִּי־עֵץ נָשָׂא * פִּרְיוֹ תְּאֵנָה
,ſuum faculeatum † de ſuum vitis & * ſtillabit Sion filij Et
וְגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם: † וּבְנֵי צִיּוֹן גִּילוּ
,deſtruxit
23 וְשִׂמְחוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי־נָתַן לָכֶם † לְצְדָקָה וַיֹּרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרֶה וְהַלְקוש
,ſtillabit & ,ſtrumēto area impleantur Et ,ptimo * in
בָּרִאשׁוֹן: † וּמָלְאוּ הַגְּרָנוֹת בָּר וְהָשִׂיקוּ
,vobis feddam Et ,eſcam † ſuper olio & ,muſto † torculatia
24 הַיְקָבִים הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר: † וְשִׁלַּמְתִּי לָכֶם אֶת
,Græcus & ,chafil & , bruchus , locuſta comedit quos annos
הַשָּׁנִים אֲשֶׁר אָכַל הָאַרְבֶּה הַיֶּלֶק וְהַחָסִיל וְהַגָּזָם
,vos in miſi quem, magnus meus ,exercitus
25 חֵילִי הַגָּדוֹל אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּי בָּכֶם: † וַאֲכַלְתֶּם
,veſtro Deo DOMINI nomen laudabitis & ,ſtatuendo & ,comedendo
אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהַלַּלְתֶּם אֶת־שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
,ſuo populus ſufficietur pudore oō & ,mirificando † robuſtum fecit qui
אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא † יֵבֹשׁוּ † ſecularum
,Iſrael inmeis * & ,ſum Deus † quia ,ſcietis Et
לְעוֹלָם: † וְיִדַּעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי
,diuiſerunt meam ſortem
27 וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא־יֵבֹשׁוּ
,populum non & : amplius † non & , veſter Deus DOMINVS ego &
עַמִּי לְעוֹלָם:

CAP. III. ג

,eorum ſuper meum ſpiritum effundam ,hæc poſt erit Et
28 וְהָיָה אַחֲרֵי־כֵן אֶשְׁפּוֹךְ אֶת־רוּחִי † וְנִבְּאוּ
,ſuorum veſtri Senes , veſtræ filiæ & , veſtri filij prophetabunt & , carnem
בְּשַׂר וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם זְקֵנֶיכֶם חֲלֹמוֹת
,viderunt viſiones veſtri electi ſomniabunt
29 יַחֲלֹמוּן בַּחוּרֵיכֶם * חֶזְיֹנוֹת יִרְאוּ: * חזיונות
,illis diebus in ancillas ſuper & , ſeruos ſuper etiam Et
30 וְגַם עַל־הָעֲבָדִים וְעַל־הַשְּׁפָחוֹת בַּיָּמִים הָהֵמָּה
,ſolem in prodigia dabo Et ,meum ſpiritum effundam
אֶתֵּן אֹתוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: † וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם
Sol
31 הַשֶּׁמֶשׁ † וְהַיָּרֵחַ לְדָם לִפְנֵי בּוֹא יוֹם־יְהוָה
,ſuam columnas & , ignem & , ſanguinem , terra in &
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא: † וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר
,ſanguinē in Luna & ,tenebroſum * in conuertetur
32 יִקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה יִמָּלֵט כִּי בְהַר־צִיּוֹן
,ſtitium & , magnum † DOMINI
וּבִירוּשָׁלַ‍ִם תִּהְיֶה פְלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
,ſecum in & , illis diebus in ecce Quia , eſcam † DOMINVS
וּבִשְׂרִידִים אֲשֶׁר יְהוָה קֹרֵא: † כִּי הִנֵּה בַּיָּמִים הָהֵמָּה
,Ieruſalem in & , Sion in more in quia : eſtudet DOMINI nomine in ſimo conſurgit
6 וּבָעֵת הַהִיא כְּשׁוּב אֶת־שְׁבוּת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ‍ִם
,ſuper ira & , illis diebus in ecce Quia , eſcam † DOMINVS
אֲקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהוֹרַדְתִּים אֶל־עֵמֶק
,Ieruſalem & , Iehudah capeiuitatem conuertam quo : illo
יְהוֹשָׁפָט וְנִשְׁפַּטְתִּי אִתָּם שָׁם עַל־עַמִּי
,Iſrael meam hæreditatem & , gentes omnes congregabo Et
7 וְנַחֲלָתִי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פִּזְּרוּ בַגּוֹיִם
,ſuum populum ſuper ibi eis cum ſabeis iudicium † & : Iehoſaphat
וְאַרְצִי חָלָקוּ: † וְעַל־עַמִּי יַדּוּ גוֹרָל וַיִּתְּנוּ
,ſtuos in † in diſperſerunt quos , Iſrael meam hæreditatem &
8 זוֹנָה בְּתַמּוּז וַיִּמְכְּרוּ יֶלֶד בְּיַיִן וַיִּשְׁתּוּ:
,ſortem proiecerunt meum populum ad * Et , diuiſerunt meam ſortem
וְגַם אֲנִי מַה־לִּי וְלָכֶם צֹר וְצִידוֹן וְכָל־גְּלִילוֹת פְּלֶשֶׁת
,vos ſeruabitis ne , mercatis in pretii dolorum & , ſuper mihi vos quid etiam Et
הֲגְמוּל אַתֶּם מְשַׁלְּמִים עָלָי וְאִם־גְּמֹלִים אַתֶּם
,Sidon & , Sor mihi vos quid etiam Et
9 מְהֵרָה קַל־גְּמוּלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם: † בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם
,filios & , Iehudah filios Et
בְּיַד בְּנֵי־יְהוּדָה וּמָכְרוּם לִבְנֵי יָוָן לְמַעַן
,ſuis finibus eos vendidiſtis Ieruſalem & , Iehudah
10 הַרְחִיקָם מִגְּבוּלָם: † הִנְנִי מְעִירָם מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
,eos vendidiſtis ibi ſuo termino deſuper † Ecce ,eos faciam ego † quo loco
מְכַרְתֶּם אֹתָם שָׁמָּה וַהֲשִׁבֹתִי גְמוּלְכֶם בְּרֹאשְׁכֶם:
,eos vendidiſtis & , Sabeis † eos vendabunt & : Iehudah † Hæreditatē
11 וּמָכַרְתִּי אֶת־בְּנֵיכֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם בְּיַד בְּנֵי † ſuam Iude
,ſuis filiis eos venundabunt & : Iehudah † ſuos in & , veſtros filios , veſtros filias & , amplius eam in † tranſibunt
יְהוּדָה וּמָכָרוּם לִשְׁבָאִים אֶל־גּוֹי רָחוֹק כִּי
,eſt locutus DOMINVS
יְהוָה דִּבֶּר:
,robuſtos fuſcitate : bellum ſanctificate † , gentibus in hoc Clamate
12 קִרְאוּ־זֹאת בַּגּוֹיִם קַדְּשׁוּ מִלְחָמָה הָעִירוּ הַגִּבּוֹרִים
,veſtri ignes Contundite , bels † viri omnes aſcendant , accedant
יִגְּשׁוּ יַעֲלוּ כָּל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה: † כַּתּוּ אִתֵּיכֶם
,ego † fortis , dicat Debilis : lanceas in veſtras falces & , gladios in
13 לַחֲרָבוֹת וְלַמְזֹרֹתֵיכֶם לְרֹמְחִים הַחַלָּשׁ יֹאמַר גִּבּוֹר אֲנִי:
,vos congregate & , circuitus de gentes omnes venite & , vos Coaphate †
14 עוּשׁוּ וְאִסְפוּ כָּל־הַגּוֹיִם מִסָּבִיב וְקִבְּצוּ † שָׁמָּה
,ſe Saſtercos , tuos robuſtos DOMINE fac † deſcendere illuc et
15 הַגְבֵּרֶיךָ יְהוָה: יֹרְדָה וְגַבְּרוּ גּוֹיִם: † יְעוֹרְרוּ
,iudicio ibi quia : Iehoſaphat vallem ad gentes aſcendant &
וְיַעֲלוּ גּוֹיִם אֶל־עֵמֶק יְהוֹשָׁפָט כִּי שָׁם אֵשֵׁב לִשְׁפֹּט

,maturauit quoniam ,falcem Mittite , citrenius de gentes omnes
שִׁלְחוּ מַגָּל כִּי בָשַׁל † קְצִירוּ בֹאוּ רְדוּ כִּי־מָלְאָה
,torcularia ruberūt , torcular cit plenum quia , deſcendite , Venite , meſſe
16 גַּת הַיְקָבִים כִּי־רָעָה רָעָתָם: † הֲמוֹן הֲמוֹן
,concitionis valle in turbe Turba † , eorum malitia † multa quia
בְּעֵמֶק הַחָרוּץ כִּי קָרוֹב יוֹם־יְהוָה בְּעֵמֶק הַחָרוּץ:
,concitionis valle in DOMINI dies propinquum † quia
17 שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ יֶקְדָּרוּ וְכוֹכָבִים אָסְפוּ נִגְהָם: * obtenebra-ti ſunt:
,ſuum ſplendorem retraxerunt ſtellæ & , ſignarunt
18 וַיהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג וּמִירוּשָׁלַ‍ִם יִתֵּן קוֹלוֹ
,Sion de DOMINVS ,Dixitque
וְרָעֲשׁוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ וַיהוָה מַחֲסֶה לְעַמּוֹ
,habitatio & , veſter Deus DOMINVS ego † quod ſcietis Et
וּמָעוֹז לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: † וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שֹׁכֵן
,ego alieni & , ſanctum † Ieruſalem erit Et , mea ſanctitatis * monte Sion in
19 בְּצִיּוֹן הַר קָדְשִׁי וְהָיְתָה יְרוּשָׁלַ‍ִם קֹדֶשׁ וְזָרִים לֹא
,Iehudah filij non omnes & , Iehudah * ſanctificabit ille die in , erit Et
יַעַבְרוּ בָהּ עוֹד: † וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִטְּפוּ
,colles & , montium montes
הֶהָרִים עָסִיס וְהַגְּבָעוֹת תֵּלַכְנָה חָלָב וְכָל־אֲפִיקֵי יְהוּדָה
,ingredietur & , egredietur DOMINI domo † fons Et , aquæ ibunt †
תֵּלַכְנָה מָיִם וּמְקוֹר מִבֵּית יְהוָה יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת־
,ilcu † torrentem
20 וַאֲדוֹם & , eris deſolationem in Aegyptus * Sitim † Edom
לְמִדְבַּר שִׁטִּים: † מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה תִּהְיֶה וֶאֱדוֹם
,quia , Iehudah filiorum iniuriā propter , eris ſolitudinis deſertum in
21 לְמִדְבַּר שְׁמָמָה תִּהְיֶה מֵחָמָס בְּנֵי יְהוּדָה
,eorum terra in innocentem ſanguinē effuderunt
אֲשֶׁר שָׁפְכוּ דָם נָקִי בְּאַרְצָם: † וִיהוּדָה לְעוֹלָם
,Iehudah habitabitur & , Hieruſalem generationem in generationem in
22 יֵשֵׁב וִירוּשָׁלַ‍ִם לְדֹר וָדֹר: † וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא
,ſuum ſanguinem mundabo non & , eorum ſanguinem
נִקֵּיתִי וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן: † habitat
,Sion in habitat † DOMINVS & mundati non † , eorum ſanguinem

Finis libri Ioel.

חם ספר יואל

ספר עמוס
LIBER HAMOS.

,peccatis in † fuit qui , HAMOS Verba
1 דִּבְרֵי עָמוֹס אֲשֶׁר הָיָה בַּנֹּקְדִים † inter pe-stores
,dictum in † Iſrael ſuper vidit quæ : Tecoah de
מִבְּקָרִים אֲשֶׁר חָזָה עַל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי
,Iehudah , regis Huzziahu
עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
,Iſrael regis Ieas filij Iarobham
שְׁנָתַיִם לִפְנֵי הָרַעַשׁ: † וַיֹּאמַר יְהוָה מִצִּיּוֹן יִשְׁאָג
,Sion de DOMINVS ,Dixitque , commotionis facies ad † annis duobus
2 וּמִירוּשָׁלַ‍ִם יִתֵּן קוֹלוֹ וַיַּאֲבְלוּ נְאוֹת הָרֹעִים
,habitacula lugebunt & : ſuam vocem dabit † Ieruſalem de & , ſagies
וְיָבֵשׁ רֹאשׁ הַכַּרְמֶל: † כֹּה אָמַר יְהוָה
,Carmel , capus † arefcet que , paſtionis
3 עַל־שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי דַמֶּשֶׂק וְעַל־אַרְבָּעָה לֹא
,vos congregate & , circuitus de gentes omnes venite & , vos Coaphate †
אֲשִׁיבֶנּוּ עַל דָּישָׁם בְּחָרְצוֹת הַבַּרְזֶל אֶת־הַגִּלְעָד
,Sal Saſtercos , tuos robuſtos DOMINE fac † deſcendere illuc et
4 וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּבֵית חֲזָאֵל וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת בֶּן־הֲדַד
,habitatorem faciam excidere & , Damaſcēe vectem † conterens Et
5 וְשָׁבַרְתִּי בְּרִיחַ דַּמֶּשֶׂק וְהִכְרַתִּי יוֹשֵׁב

Universidad de Deusto
Biblioteca

non & : suis brachiis *super eos cepit* ¶ Ephraim *ire assuefecit* ego Et
¶ ambulare feci super pedes ¶ portauit ¶ רָגַל
¶ וְאָנֹכִי ¶ תִּרְגַּלְתִּי לְאֶפְרַיִם קָחָם עַל־זְרוֹעֹתָיו וְלֹא
eos curauerim quod dogmouerunt וְרָפְאוּם כִּי
ero & ,charitatis funibus *io* ,eos traham *homini* ¶ funibus In ¶ hominum ¶ אָדָם
eum ad declinabo & ;eorum maxillis *super* iugum exaltantes tanquã eis ¶ in ¶ עֹל
¶ בְּחַבְלֵי אָדָם ¶ אֹמְשֹׁכֵם בַּעֲבוֹתוֹת אַהֲבָה וָאֶהְיֶה ¶ רוּם ¶ נְשׂוֹת
¶ triple Assur & ,Aegypti terram ad reuertetur Non .cibum ¶ לֶחִי ¶ כְּמֹרְמֵי עַל לְחֵיהֶם ¶ וְאֹכֵל עֵלָיו ¶ זוּל
gladius *suspendetur* ¶ Et .*conuerti remorum* quoniam *ius* rex ¶ לֹא יָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאַשּׁוּר הוּא ¶ noluerunt ¶ ad me.
.*exaltauit eum* ¶ simul ,¶ eum vocabant ¶ וְחֶלְהָ חֶרֶב ¶ cadet & mo nebit ¶ villas eius. ¶ בְּעָרָיו וְכִלְּתָה בַדָּיו וְאִכְלָה ¶ מוֹעֲצוֹתֵיהֶם
excellum ¶ ad & *ime à amoſsum* ¶ propter *ſuſpenſi* ¶ meus populus Et ¶ עַמִּי
quomodo Iſrael te tradam ,Ephraim te *dabo* ¶ Quomodo ¶ suſpetus eſt ¶ rebelliones ¶ Deum ¶ propheræ, ¶ meo extu lit caput. ¶ ponam ¶ tin ¶ נָתַן ¶ וְתָלוּי יַחַד לֹא יְרוֹמֵם׃ ¶ וְקָרָאוּהוּ
me *ſuper* eſt conuertum ,Seboim vt te ponam ,Adamah ſicut te *dabo* ¶ אֵיךְ אֶתֵּנְךָ אֶפְרַיִם אֲמַגֶּנְךָ יִשְׂרָאֵל אֵיךְ ¶ נָתַן ¶ שׂוּם ¶ incaluerunt
.mea penitudines *ſunt commota* ¶ pariter ,meum cor ¶ אֶתְּנֵךְ כְּאַדְמָה ¶ אֲשִׂימֵךְ כִּצְבוֹיִם ¶ נֶהְפַּךְ עָלַי
לִבִּי יַחַד נִכְמְרוּ נִחוּמָי׃
.*rursumpendum* ¶ ad connectar non ,mei ſutoris iram ¶ faciam Non ¶ לֹא אֲעֲשֶׂה ¶ חֲרוֹן ¶ ¶ deorum ¶ dilpendendo ¶ חָרָה
no & ,*ſanctus tuo interius* ¶ in ,vir non & ,*ego* ¶ Deus quoniam ¶ Ephraim ¶ אַפִּי כִּי אֵל אָנֹכִי וְלֹא־אִישׁ בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא ¶ rum, ¶ medio tui ¶ tenim
.Deo veluti ,ambulabunt ¶ DOMINVM Poſt .ciuitatem in ingredar ¶ אָבוֹא בְעִיר׃ ¶ אַחֲרֵי יְהוָה יֵלֵכוּ ¶ ab Occiden te. ¶ ues qui ſunt in ¶ quæ ſunt in ¶ collocabo ¶ יָשַׁב
.DOMINVS dixit ,*ſuis domibus ſuper* eos *faciam ſedere* & ¶ וְהוֹשַׁבְתִּים עַל־בָּתֵּיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃

CAP. XII. יב

.Iſrael domus dolo in & ,Ephraim mendacio in me Circondederunt ¶ סְבָבֻנִי בְכַחַשׁ אֶפְרַיִם וּבְמִרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל ¶
.eſt fidelis ſanctis cum & ,Deo cum *dominans* ¶ adhuc Iehudah & ¶ dominatur ¶ רָד עִם־אֵל וְעִם־קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן׃ ¶ וִיהוּדָה עוֹד
mendacium die omni; Eurum *ſequens* & ,ventum *paſcens* ¶ Ephraim ¶ paſcit ¶ requitur ¶ רֹעֶה ¶ אֶפְרַיִם רָעָה רוּחַ וְרֹדֵף קָדִים כָּל־הַיּוֹם כְּזָב ¶
oleum & ,*occidens* ¶ Aſſur cum fœdus & ;*multiplicabit* ¶ vaſtitatem & ¶ multiplica uit. ¶ percuſſerũt. ¶ ducetur. ¶ iudicium ¶ רוּב ¶ topera ¶ præualuit angelo. ¶ Ipſa ualuit angelo. ¶ tin ¶ וְשֶׁמֶן יַרְבֶּה וּכְרִיתוּ עִם־אַשּׁוּר יוּבָלוּ וְשֶׁמֶן ¶ וְרִיב לַיהוָה עִם־יְהוּדָה ¶ לְהִפְקֹד עַל־יַעֲקֹב כִּדְרָכָיו כְּמַעֲלָלָיו יָשִׁיב לוֹ׃ ¶ וְתָלַקַּח עַל־יַעֲקֹב כִּדְרָכָיו ¶ וְכַאֲבִיר ¶ כִּכֵּחַ עָקַב אֶת־אָחִיו וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה ¶ אֶת־אֱלֹהִים׃ ¶ וַיָּשַׂר אֶל־מַלְאָךְ ¶ וַיּוּכָל בְּכִי ¶ ¶ conuertere, ¶ fide Deo tuo ¶ ſtacera do lola ¶ diuitias ¶ in ſe in me? & ¶ qui eduxi te ¶ habernaculis ¶ tcum ¶ תְּוֹדָה ¶ וַיִּתְחַנֵּן לוֹ בֵּית־אֵל יִמְצָאֵנוּ וְשָׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ ¶ וַיהוָה אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יְהוָה זִכְרוֹ׃ ¶ וְאַתָּה בֵּאלֹהֶיךָ תָּשׁוּב חֶסֶד וּמִשְׁפָּט שְׁמֹר ¶ וְקַוֵּה אֶל־אֱלֹהֶיךָ תָּמִיד ¶ כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֹאזְנֵי מִרְמָה לָעָשֹׁק אָהֵב׃ ¶ אָמַר אֶפְרַיִם אַךְ ¶ עָשַׁרְתִּי מָצָאתִי אוֹן לִי ¶ כָּל־יְגִיעַי לֹא יִמְצְאוּ־לִי ¶ עָוֹן אֲשֶׁר חָטָאתִי ¶ וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם עוֹד ¶ יָשַׁב בָּאֳהָלִים כִּימֵי ¶ מוֹעֵד׃ ¶ וְדִבַּרְתִּי עַל־הַנְּבִיאִים וְאָנֹכִי ¶ חָזוֹן הִרְבֵּיתִי ¶ וּבְנְבִיאִים אֲדַמֶּה־דְּמִי׃ ¶ אִם־גִּלְעָד אָוֶן אַךְ־שָׁוְא הָיוּ בְּגִלְגַּל שְׁוָרִים זִבְּחוּ גַּם מִזְבְּחוֹתָם ¶ כְּגַלִּים עַל תַּלְמֵי שָׂדָי׃ ¶ וַיִּבְרַח יַעֲקֹב שְׂדֵה אֲרָם וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שָׁמָר׃ ¶ וּבְנָבִיא הֶעֱלָה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וּבְנָבִיא נִשְׁמָר׃ ¶ הִכְעִיס אֶפְרַיִם תַּמְרוּרִים וְדָמָיו עָלָיו יִטּוֹשׁ וְחֶרְפָּתוֹ יָשִׁיב לוֹ אֲדֹנָיו׃ ¶ נָשׂא

CAP. XIII. יג

.Quando Io ¶ ¶ dilapſis & ,Iſrael in ¶ ipſe eleuauit ¶ tremor ¶ Ephraim loqui Secundum ¶ ¶ כְּדַבֶּר אֶפְרַיִם רֵתֵת נָשָׂא הוּא בְּיִשְׂרָאֵל וַיֶּאְשַׁם ¶ ¶ .eſt *notatum* & ,Baal in ¶ בְּבַעַל וַיָּמֹת׃ ¶ וְעַתָּה יוֹסִפוּ לַחֲטֹא וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם ¶ ¶ .*ſculptum* ¶ opus ,*dolores ſua intelligentia in* ¶ ſuo argento ex conflatile ¶ מַסֵּכָה מִכַּסְפָּם בִּתְבוּנָתָם עֲצַבִּים מַעֲשֵׂה חָרָשִׁים כֻּלּוֹ
.*ſculptum* ¶ vitulos ,*hominem Sacrificantes ,dicentes* ¶ ipſi *illis* ¶ לָהֶם הֵם אֹמְרִים זֹבְחֵי אָדָם עֲגָלִים יִשָּׁקוּן׃ ¶ לָכֵן יִהְיוּ
¶ *nubes* & ,*matutini* ¶ ros ſicut & ,*nubes* veluti erunt Idcirco ¶ ¶ *ſumario* ¶ ſumus ſicut & ,area ab *exrorabitur* ¶ gluma ſicut ¶ כְּעָנָן יִסְעַר מִגֶּרֶן וּכְעָשָׁן מֵאֲרֻבָּה׃ ¶ וְאָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וֵאלֹהִים זוּלָתִי ¶ וְלֹא
.me abſque ¶ non ſeruatos & ,¶ neſcies ¶ לֹא תֵדָע וּמוֹשִׁיעַ אֵין בִּלְתִּי׃ ¶ אֲנִי יְדַעְתִּיךָ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ תַּלְאוּבוֹת׃ ¶ כְּמַרְעִיתָם וַיִּשְׂבָּעוּ שָׂבְעוּ וַיָּרָם לִבָּם ¶ עַל־כֵּן שְׁכַחְתֻּנִי׃ ¶ וָאֱהִי לָהֶם כְּמוֹ־שָׁחַל כְּנָמֵר ¶ אָשׁוּר׃ ¶ אֲפַגְּשֵׁם כְּדֹב שַׁכּוּל קֶרַע ¶ וְאֹכְלֵם שָׁם כְּלָבִיא ¶ תַּיַּת ¶ שָׂדָי ¶ תְּבַקְּעֵם׃ ¶ שִׁחֶתְךָ יִשְׂרָאֵל כִּי־בִי בְעֶזְרֶךָ׃ ¶ אֵי מַלְכְּךָ אֲפוֹא וְיוֹשִׁיעֲךָ בְּכָל־עָרֶיךָ ¶ וְשֹׁפְטֶיךָ ¶ אֲשֶׁר אָמַרְתָּה תְּנָה־לִּי מֶלֶךְ וְשָׂרִים׃ ¶ אֶתֵּן־לְךָ מֶלֶךְ בְּאַפִּי ¶ וְאֶקַּח בְּעֶבְרָתִי׃ ¶ צְרוּר עֲוֹן אֶפְרַיִם צְפוּנָה חַטָּאתוֹ׃ ¶ חֶבְלֵי יוֹלֵדָה יְבֹאוּ לוֹ הוּא־בֵן לֹא חָכָם כִּי ¶ ¶ .*ſiliorum alia* ¶ ſapiens non & filius ,ipſe ¶ ei venient parturientis Dolores ¶ עֵת לֹא־יַעֲמֹד בְּמִשְׁבַּר בָּנִים׃ ¶ מִיַּד שְׁאוֹל ¶ אֶפְדֵם מִמָּוֶת אֶגְאָלֵם אֱהִי דְבָרֶיךָ ¶ ¶ .*meis ſuper* & ¶ eos redimam ¶ mortis oculis abſit & abſconder cõſolatio ,inferne *tua* excita ¶ ero ,mors ¶ ¶ .*Dominum* ¶ ventus Orientalis ¶ ventet ,*ſurſum* ¶ frateres inter ipſe Nam ¶ מָוֶת אֵי קָטָבְךָ שְׁאוֹל אֵי נָחָם יִסָּתֵר מֵעֵינָי׃ ¶ כִּי הוּא בֵּין אַחִים יַפְרִיא וְיָבוֹא קָדִים רוּחַ יְהוָה ¶ ¶ .*ſiccabit* & ,¶ eius ,fontem ¶ ¶ .*deſerto* & ,¶ eius vena *anſere* & ,ascendens מִמִּדְבָּר עֹלֶה וְיָבִישׁ מְקוֹרוֹ וְיֶחֱרַב מַעְיָנוֹ הוּא ¶ ¶ .*deſolatio* & ,¶ eſt ,*gladio* in *ſuis* Deum in rebellauit quia ,Someron Deſolabitur ¶ יְשֹׁמֵם שֹׁמְרוֹן כִּי מָרְתָה בֵּאלֹהֶיהָ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ ¶ ¶ .*diſrumperatur* eius *parganantes* & ,*illidentur* eorum parruli ¶ עֹלְלֵיהֶם יְרֻטָּשׁוּ וְהָרִיּוֹתָיו יְבֻקָּעוּ׃

.*percutient* ¶ Iſaanus tanquam eius radices *percutiet* ¶ & cilium tanquam ¶ נָגַף
¶ Serpẽs tami ei odor & ,eius gloria olea tanquam erit & ,eius tanquã Liber ¶ ¶ ſeipſos vt ¶ viuiſcabunt ,eius vmbra in ſedentes Reuertentur ¶ Iſaani tanquam ¶ שׁוּב ¶ כְּשִׁלְּחוֹ בְּעֶלְבּוֹ׃ ¶ יֵשְׁבוּ יֹשְׁבֵי בְצִלּוֹ יִחְיוּ ¶ כַּגָּפֶן ¶ ¶ .*germinabit* ¶ Iſaani vinum ſicut, eius *memoria* ¶ vtris licut *germinabunt* ¶ & ,triticum ¶ odor ¶ זִכְרוֹ כְּיֵין לְבָנוֹן׃ ¶ וְגֵפֶן יִפְרְחוּ כְּיֵין זִכְרוֹ ¶ ¶ .*runc dicet,* ¶ Idoli ¶ אַשּׁוּר ¶ וְאָשִׁוּבָה לְמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ׃ ¶ אֶפְרַיִם מַה־לִּי עוֹד לָעֲצַבִּים אֲנִי עִנִּיתִי ¶ ¶ .*ad vitra mihi* Quid, ¶ Ephraim ¶ ceo ¶ vitem ¶ Quis ¶ אֲנִי אֲשׁוּרֶנּוּ וְאֶרְאֶנּוּ כִּבְרוֹשׁ רַעֲנָן מִמֶּנִּי פִרְיְךָ נִמָּצֵא׃ ¶ מִי ¶ ¶ .*eſt inuentus tum fructus me ex ſpondeſa* ¶ abies vt ¶ ego ¶ vitæ ¶ eſtæ quia *iſta ſcient* & ,*intelligens iſtis* ¶ intelliget & ,ſapiens ¶ בִּין ¶ יֵדַע נָבֹן אֵלֶּה וְיָדַע בִּינָה וְיֵדָעֵם כִּי־יְשָׁרִים דַּרְכֵי ¶ ¶ .*in* ea contrarii pequaricatores & ,eis is ambulabunt iuſti & ,DOMINI ¶ יְהוָה וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם׃

Finis libri Hoseah.

תם ספר הושע

ספר יואל

LIBER IOEL.

CAP. I. א

Ioel ad fuit quod DOMINI VERBVM ¶ נִיר ¶ יְהוָה אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יוֹאֵל ¶
.hoc Audite ¶ Pethuel filium ¶ בֶּן־פְּתוּאֵל ¶ שִׁמְעוּ־זֹאת ¶ ¶ habitatores omnes percipite auribus & ,ſenes ¶ הַזְקֵנִים וְהַאֲזִינוּ כֹּל ¶ וְשִׁבֵּי ¶ ¶ .& *ſuis* & ,veſtris diebus in *hoc* fuerit an terræ ¶ הָאָרֶץ הֲתִהְיֶה זֹאת בִּימֵיכֶם ¶ וְאִם
.narrate veſtris filiis hoc Super .veſtrorum patrum diebus in ¶ בִּימֵי אֲבֹתֵיכֶם׃ ¶ עַל־זֹאת לִבְנֵיכֶם סַפֵּרוּ ¶ וּבָנֵיכֶם ¶ וּבְנֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְבָנֵיהֶם לְדוֹר אַחֵר׃ ¶ יֶתֶר הַגָּזָם אָכַל הָאַרְבֶּה וְיֶתֶר הָאַרְבֶּה אָכַל ¶ ¶ .*Expergiſcimini* ¶ ,*chaſil* comedit bruchi reſiduum & ,¶ Iele ¶ יֶלֶק וְיֶתֶר הַיֶּלֶק אָכַל הֶחָסִיל׃ ¶ הָקִיצוּ ¶ ¶ .*nouũ vinum ſuper* ¶ vinum *lituum* ¶ omnes viuiſcate & ,flete & ,eiuli ¶ שִׁכּוֹרִים וּבְכוּ ¶ וְהֵילִילוּ כָּל־שֹׁתֵי יָיִן ¶ עַל־עָסִיס ¶ ¶ .*ſuper* accedit gens Nam ,veſtro ore ab eſt *exciſum* ¶ quoniam ¶ כִּי נִכְרְתוּ מִפִּיכֶם׃ ¶ כִּי־גוֹי עָלָה עַל־ ¶ ¶ .*molares* & ,leonis dentes ¶ eius Dentes .*numerus non* ¶ & ,fortis meã terram ¶ אַרְצִי עָצוּם וְאֵין מִסְפָּר שִׁנָּיו שִׁנֵּי אַרְיֵה וְמֶתַלְעוֹת ¶ ¶ .*ei* leonis ¶ לָמוֹ לָבִיא לוֹ׃ ¶ שָׂם גַּפְנִי לְשַׁמָּה וּתְאֵנָתִי הִצְפָּתָה ¶ וְהַאֲנַתָּ ¶ ¶ .*meam ſicum* & ,*deſolationem* in meam vineã Poſuit ¶ לְקִצְפָה חָשַׂף הַשְׁלֵךְ וְהִשְׁלִיךְ הִלְבִּינוּ ¶ ¶ .*eius pheniles* ramũ ¶ שָׂרִיגֶיהָ׃ ¶ יְלִלִי כִּבְתוּלָה חֲגֹרַת־שָׂק עַל־ ¶ ¶ .*ſuarum puerilemum puerarum* ¶ בַּעַל נְעוּרֶיהָ׃ ¶ הֻכְרַת מִנְחָה וְנֶסֶךְ מִבֵּית ¶ ¶ .*DOMINI* miniſtri ſacerdotes luxerunt: DOMINI ¶ יְהוָה ¶ אֲבֵלוּ הַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי יְהוָה׃ ¶ שָׁדַד ¶ ¶ .*ſtriticum eſt* deuaſtatum quia ,humus ¶ laxit ¶ ager eſt Vaſtatus ¶ שָׂדֶה אָבְלָה אֲדָמָה כִּי ¶ שֻׁדַּד דָּגָן ¶ ¶ .*meum* oleum eſt *infirmatum* ,*maſtus* ¶ aruit ¶ הוֹבִישׁ תִּירוֹשׁ אָמְלָל יִצְהָר׃ ¶ ¶ .*frumentum ſuper* vinitores *violate* ,agricolæ vos *affecte* Pudore ¶ הָבִישׁוּ אִכָּרִים הֵילִילוּ כֹּרְמִים עַל־חִטָּה ¶ ¶ .agri meſſis *perijt* quia : hordeum *ſuper* & ¶ וְעַל־שְׂעֹרָה כִּי אָבַד קְצִיר שָׂדֶה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

domui putredo tanquam & :Ephraim tinea fœtor *ejus* * Et *ibi* *
12 וַאֲנִי כָּעָשׁ לְאֶפְרַיִם וְכִרְקָב לְבֵית ׀ יְהוּדָה׃ *praceptum*
Iehudah & ,foum languorem Ephraim vidit Et ,Iehudah *Iehobam.*
13 וַיַּרְא אֶפְרַיִם אֶת־חֳלְיוֹ וִיהוּדָה אֶת־מְזוֹרוֹ וַיֵּלֶךְ אֶפְרַיִם אֶל־אַשּׁוּר וַיִּשְׁלַח אֶל־מֶלֶךְ יָרֵב *ito*
:Iareb regem ad misit & ,Assur ad Ephraim abiit & ,suam plagam
וְהוּא לֹא יוּכַל לִרְפֹּא לָכֶם וְלֹא יִגְהֶה מִכֶּם מָזוֹר׃ *sanabit*
:Iehudah domui *sanandus* veluti & ,Ephraim *paulum* vir ego* Quia
14 כִּי אָנֹכִי כַּשַּׁחַל לְאֶפְרַיִם וְכַכְּפִיר לְבֵית יְהוּדָה׃ *fera* *leo*
rem. † non & ,tollam ,vadam & ,capiam ego ego *cerui* *ferit qui e-*
quærant & *dilaniauit* † ,donec ,meum locum ad reuertar† ,Vadam *raat.*
אָנִי אֶטְרֹף וְאֵלֵךְ אֶשָּׂא וְאֵין ״מַפְעִיל׃ *נצל* ״
15 אֵלֵךְ אָשׁוּבָה אֶל־מְקוֹמִי עַד אֲשֶׁר־יֶאְשְׁמוּ וּבַקְּשׁוּ *&*
me quærent mane ipsi tribulatione in *me facient* † *deficiant.*
פָּנָי ״ בְּצַר לָהֶם יְשַׁחֲרֻנְנִי׃ *†faciem medi-*
ius *צור* ״

CAP. VI. ו

,rapuit ipse quia ,DOMINVM ad reuertamur & ,Venite
1 לְכוּ וְנָשׁוּבָה אֶל־יְהוָה כִּי הוּא טָרָף ׀ *nos *facta* alligabit & ,percussit ,nos *sanabit* &
וְיִרְפָּאֵנוּ יַךְ וְיַחְבְּשֵׁנוּ׃ *vinemus* & ,nos *fasciabit* tertia *dicta* ,*sabbatum duobus* ,*nos* Vinificabit *post duos*
2 יְחַיֵּנוּ מִיָּמַיִם בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה *dies*
:DOMINVM *secundum ad sequemur* † ,Sciemusque *חיה* ״
3 וְנֵדְעָה נִרְדְּפָה לָדַעַת אֶת־יְהוָה ׀ *לָקוּם*
ejus facies ad *Vt conspecta*
כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ וְיָבוֹא כַגֶּשֶׁם לָנוּ *vt, reparen-*
tur, vt eo-
imbet tanquam venire & ,eius egressus eſt præparatus aurora tanquam ,*gressamus* *יצא*
לַיּוֹרֶה יֹרֶה אָרְצָה׃ *timber*
terræ temperaties † ,serotinus veluti ,*nobis* *לנו*
4 מָה אֶעֱשֶׂה לְךָ אֶפְרַיִם מָה אֶעֱשֶׂה לָּךְ יְהוּדָה׃ *mauè*
Iehudah tibi faciam quid :Ephraim tibi faciam Quid
וַחֲסְדְּכֶם כְּעַנַן בֹּקֶר וְכַטַּל מַשְׁכִּים הֹלֵךְ׃ *vt*
,va tua *mentem* ,*eos* tanquam & ,matutina nubes *vt* vestra *misericordia* &
5 עַל־כֵּן חָצַבְתִּי בַנְּבִיאִים הָרַגְתִּים בְּאִמְרֵי־פִי *vt*
non & ,*nolui* ,*misericordiam* Quia :*agnoscat* *iure* tua *iudicia* & *egrediens.*
וּמִשְׁפָּטֶיךָ אוֹר יֵצֵא׃ *Volo,*
6 כִּי חֶסֶד חָפַצְתִּי וְלֹא זָבַח וְדַעַת אֱלֹהִים מֵעֹלוֹת׃ *holocaustis,*
me in sunt præuaricati † *pactum sunt transgressi. Adam* *sicut* ipsi *&c* זבח
זָבַח *יָדַע* עֹלוֹת
7 וְהֵמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית שָׁם בָּגְדוּ בִי׃ *†sicus expe-*
Ciant
sanguine à *sordata* *iniquitatem operantium* *ciuitas Ghilhad.* *fic collegiâ*
8 גִּלְעָד קִרְיַת פֹּעֲלֵי אָוֶן עֲקֻבָּה מִדָּם׃ *&in*
interficiet & *vias* *sacerdotum* *societas* ,*Iatrones virum* *expectant sicut* ,Ea *מִדָּם*
9 וְכַחֲפֵי אִישׁ גְּדוּדִים חֶבֶר כֹּהֲנִים דֶּרֶךְ יִרְצְחוּ *fecerunt* *scelus* *quia* *homines* *Et*
impietatem ,vide ,Israel domo *In* *,fecerunt* *scelus* *quia* *homines* *Et*
שְׁכֶמָה כִּי זִמָּה עָשׂוּ׃ *Iehudah Etiam* ,Israel se *contaminauit* ,Ephraim *fornicatio* *ibi*
10 בְּבֵית יִשְׂרָאֵל רָאִיתִי שַׁעֲרוּרִיָּה שָׁם זְנוּת לְאֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃ *mei populi* *expectantes* *me* *consumendo* *ut* *tibi* *messis* † *posuit*
11 גַּם־יְהוּדָה שָׁת קָצִיר לָךְ בְּשׁוּבִי שְׁבוּת עַמִּי׃ *†planta-*
rum *†eam conuer-*
tero

CAP. VII. I

malitia † & ,Ephraim iniquitas fe diſcooperuit &,Israel *me fanare* Sed *Cum sanat* *
1 בְּרָפְאִי לְיִשְׂרָאֵל וְנִגְלָה עֲוֹן אֶפְרַיִם וּרְעוֹת *malitia* *רעה*
עָוֶן
laro ſpoliauit ,eſt ingreſſus fur & ,*mendacium* *fuit* operati *quia* ,Someron שֹׁמְרוֹן כִּי פֹעֲלוּ שָׁקֶר וְגַנָּב יָבוֹא פָּשַׁט גְּדוּד *רוש*
eorum malitia omnis ,*fuo corde in dicent* * *mea* Et ,fœtor *רוּשׁ*
2 וְחוּץ׃ וְלֹא יֹאמְרוּ לִלְבָבָם כָּל־רָעָתָם *cogitant*
men facietur ,*eorum* *ſtulte* ,*eos* circumdederunt *nunc* *ſunt* *recordatus* *eorum* *opera*
זָכַרְתִּי עָלָה כְּתָבוּם נֶגֶד פָּנָי׃ *facie mea* *fecerunt.* *iadultato ia-*
fœtorem *calaſcunt.*
3 בְּרָעָתָם יְשַׂמְּחוּ מֶלֶךְ וּבְכַחֲשֵׁיהֶם שָׂרִים׃ *†frequentes*
pauſibus † *à* ſuccenſibus *clibanus* ſicut ,*adulteratus* † *ij* Omnes *שׂוּר* *הֹלֶה*
4 כֻּלָּם מְנָאֲפִים כְּמוֹ תַנּוּר בֹּעֵרָה מֵאָפֶה׃ *coquens* *à*
eiu tate
ceſſabit *mane* ,*eos* *fermentari* *ad* *deſine* *poſtea* *fœtoris* *ſuccendentis* *ab* *extinendo* *ab* *fermentatione*
שָׁבוֹת מֵעִיר מִלֹּשׁ בָּצֵק עַד־חֻמְצָתוֹ׃ *paſtæ* *donec*
protraxit ,vino *à* * *vinę* principes ſecerunt *a* *ignorate* *noſtri* *regis* *fermẽtetur*
5 יוֹם מַלְכֵּנוּ ׀ הֶחֱלוּ שָׂרִים חֲמַת מֶלֶךְ מָשָׁךְ׃ *ipſa.*
clibanum * *veluti* † *applicuerunt* Quia ,*illuſoribus* *cum* *ſuã* *manum* *†araſis eius,*
6 כִּי־קָרְבוּ כַתַּנּוּר לִבָּם בְּאָרְבָּם יִשַּׁן כָּל־לֵילָה בֹּקֶר הוּא ,*regẽ noſtrũ* *†plenũ*
ipſe mane ,*eos* coquens *dormiuit* *nocte* *tota* *ſua* *inſidiando* † *in* *ſuũ* *cor* *†ad malè co-*
†grandium *†audientium* *†audaſiũ ſuitas*
לָהֵם כְּאִשׁ לֶהָבָה׃ *†calcſis.*
7 כֻּלָּם בֹּעֲרֵי כַתַּנּוּר וַיֹּאכְלוּ אֶת־שֹׁפְטֵיהֶם כָּל־מַלְכֵיהֶם נָפְלוּ אֵין־קֹרֵא

dimauit con ,*eccidetunt* eorum reges omnes *ſuos* la ſices *deuorauerũt* &
בָּהֶם׃ † אֵלַי׃ אֶפְרַיִם בָּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלָל
ſic communicauit *ipſe* populis in :Ephraim ,me ad *eos* inter *יבל*
8 אֶפְרַיִם הָיָה עֻגָה בְלִי הֻפָּכָה׃ *,verſum* † non *ſibum* * fuit Ephraim *עוג*
Ephraim *amicies* eriam ,meſcenit ipſe & ,*eius* robur *alieni* Comederunt *עוג*
9 אָכְלוּ זָרִים כֹּחוֹ וְהוּא לֹא יָדָע גַּם־שֵׂיבָה זָרְקָה ׀ עָלָיו *נכר*
ſenio † in Israel *ſuperbia* *eſt* *conteſtata* † Et ,*neſcierunt* *ipſe* & ,*eo* in *שיב*
10 וְלֹא יָדָע׃ וְגָאוֹן יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו יַעֲנֶה וְלֹא־שָׁבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא בִקְשֻׁהוּ בְּכָל־זֹאת *שוב*
cum *quæſierunt* nec ,*ſuum* Deum DOMINVM ad *ſunt* reuerti non & *בקש*
11 וַיְהִי אֶפְרַיִם כְּיוֹנָה פוֹתָה אֵין לֵב׃ *,abierunt* Aſſur † ,*nos* *cabunt* Aegyptum *פתה*
me non ſtulta * *columba* veluti Ephraim fuit Et ,hoc toto cum
מִצְרַיִם קָרְאוּ אַשּׁוּר הָלָכוּ׃ *aſiorum* *valuiſti* vt ,*meum* rete *eis* ſuper *expandam* *abierunt* Cum
12 כַּאֲשֶׁר יֵלֵכוּ אֶפְרוֹשׂ עֲלֵיהֶם רִשְׁתִּי כְּעוֹף הַשָּׁמַיִם *פרשׂ*
eorum *cœtus* *audiuimen* *nota* *eos* caſtigabo *eos* facia de *fcendere*
אוֹרִידֵם כְּשֵׁמַע לַעֲדָתָם׃ *volucrem* *cœli* ,*eis* ſi *vaſtitas* ,*me* à *vagati* *ſunt* quoniam ,*eis* Væ *יסר*
13 אוֹי לָהֶם כִּי־נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד לָהֶם כִּי־פָשְׁעוּ *me* *ſpreſ* *ſunt* *locuti* ipſi & ,*eos* redemi ego & :*me* in *ſunt* *prauaricati* *פרה*
בִּי וַאֲנִי אֶפְדֵּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים׃ *,mendacia* *מלט*
malitiam *eius* ,*ſuo* *corde* in *me* à *declamauerunt* non Et *קשר*
14 וְלֹא זָעֲקוּ אֵלַי בְּלִבָּם כִּי יְיֵלִילוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם עַל־דָּגָן וְתִירוֹשׁ יִתְגּוֹרָרוּ יָסוּרוּ בִי׃ *me* *à* *ſuerint,* *&* *congregauerint* ,*meſſis* & ,*triticum* ſuper *ſuis* *cubilibus* *ſuper* *גור*
cognouerunt me contra & *eorum* *brachia* *meditati* *ſunt* † ego Et
15 וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רָע׃ *,malum* *חשׁב*
Iehudah *eis* tanquam *fuerunt* ,*fupra* † non *Iecmerentur.* *יהודה*
16 יָשׁוּבוּ לֹא עַל־הֵיוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה נָפְלוּ בַחֶרֶב שָׂרֵיהֶם מִגְּלַל לְשׁוֹנָם ז׳ *שׁוב*
linguæ furoſtem propter *eorum* *principes* gladio *in* *cadent*
לַעֲגָם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ *Aegypti* *terra* in *eorum* *illuſanatio*

CAP. VIII. ח

:DOMINI domum ſuperet aquila veluti ,*tubam* * *tui* palatum Ad
1 אֶל־חִכְּךָ שֹׁפָר כַּנֶּשֶׁר עַל־בֵּית יְהוָה *חך*
ſtaut † *te* cognouimus ,*meus* Deus ,*Israhamus* † *me* Ad *נשׂר*
יַעַן עָבְרוּ בְרִיתִי וְעַל תּוֹרָתִי פָּשָׁעוּ׃ *,eum* perſequentur *inimicus* *bonum* ,Israel *Eloquium* *
2 לִי יִזְעָקוּ אֱלֹהַי יְדַעְנָךָ יִשְׂרָאֵל׃ *,eum* *ſtulte* *fecerunt* *ſecundum* *ſuis* *Deum* *ſibi* *fecerunt* *ſuo* *auro* & ,*ſuo* *argento* *cognoui* *זנח*
bon & ,*conſtituerunt* *principẽ* *me* ex *non* & ,*fecerunt* *regnare* *ipſi* *זנח*
זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוֹ׃ *,meũ* *pactũ* *ſunt* *tranſgreſſi* *quod* *eo* *pro* *שׁית*
3 הֵם הִמְלִיכוּ וְלֹא מִמֶּנִּי הִשְׂרִיר ׀ וְלֹא יָדָעְתִּי שָׂרֵיהֶם אָמָרְתִּי׃ *,eſto* *Deus* *non* & ,*ſilium* *fecit* *auriſex* , *ipſe* & ,Israel ex *Quia* *שׂרר*
ſecundum *ut* *ventum* *Quia* *שׂרר*
4 כִּי מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא חָרָשׁ עָשָׂהוּ וְלֹא אֱלֹהִים הוּא כִּי־שְׁבָבִים יִהְיֶה עֵגֶל שֹׁמְרוֹן׃ *,Someron* *vitulus* *eſt* *contritus* *quoniã* *חרשׁ*
fuerit *non* ,*germen* *ei* * *noo* *ſtatũ* *culmo* : *nerent* *turbinem* & *שׁבב*
5 כִּי רוּחַ יִזְרָעוּ וְסוּפָתָה יִקְצֹרוּ קָמָה אֵין לּוֹ צֶמַח בְּלִי יַעֲשֶׂה קֶמַח אוּלַי יַעֲשֶׂה זָרִים יִבְלָעֻהוּ׃ *cum* *deſtituent* *aliem* , *fecerit* *fruſtũ* *ſi* *קמח*
habitaculo in *plantare* *Sor* in *vidi* *vt* * *Ephraim* *נטע*
6 נִבְלַע יִשְׂרָאֵל עַתָּה הָיוּ בגוֹיִם כִּכְלִי אֵין חָפֵץ בּוֹ׃ *,Aſſur* † *aſcenderunt* *ſpit* *Quia* *,eo* *in* *נבל*
7 כִּי־הֵמָּה עָלוּ אַשּׁוּר פֶּרֶא בּוֹדֵד לוֹ אֶפְרַיִם הִתְנָה אֲהָבִים׃ *,amant* *mercede* *conpetunt* *meæ* *Ephraim* *אהב*
,regis *onus* *propter* *poſuerũt* *dolentur* & *,eas* *cõgregabo* *nunc* *מנה*
8 גַּם כִּי־יִתְנוּ בַגּוֹיִם עַתָּה אֲקַבְּצֵם וְחָלוּ מְעַט מִמַּשָּׂא מֶלֶךְ שָׂרִים׃ *,malum* *מעט*
,fermor † *,peccandum* *ad* *alteria* *Ephraim* *multiplicauit* *Quoniam* *חטא*
9 כִּי־הִרְבָּה אֶפְרַיִם מִזְבְּחוֹת לַחְטֹא הָיוּ לוֹ מִזְבְּחוֹת לַחֲטָא׃ *,Scripſi* † *ei* *legẽ* *meæ* *præciſa* † *ei* *Scripſi* *כתב*
10 אֶכְתֹּב לוֹ רֻבֵּי תוֹרָתִי כְּמוֹ־זָר נֶחְשָׁבוּ׃ *,Huius* *reputata* *aliena* *נכר*
11 זִבְחֵי הַבְהָבַי יִזְבְּחוּ בָשָׂר וְיֹאכֵלוּ יְיָ לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם הֵמָּה מִצְרַיִם יָשׁוּבוּ׃

,*cotũ* iniquitatis *recordabitur* nunc ,*ea* *vitia* *non* DOMINVS ,*come ſurũ* & *vult* *עתה*
12 וְאֹכְלוּ יְהוָה לֹא רָצָם עַתָּה יִזְכֹּר עֲוֹנָם וְיִפְקֹד חַטֹּאתָם מִצְרַיִם׃ *עון*
,conuertentur Aegyptum ? ipſi ,*eorum* *peccata* *viſitabit* & *חטא*
13 וַיִּפְקֹד יִשְׂרָאֵל אֶת־עֹשֵׂהוּ וַיִּבֶן הֵיכָלוֹת וִיהוּדָה הִרְבָּה עָרִים בְּצֻרוֹת וְשִׁלַּחְתִּי אֵשׁ בְּעָרָיו *,eius* *ædes* *comedet* & *בנה*
,templa ? *ædificauit* & ,*ſui* *factoris* Israel *eſt* *oblitus* Et *היכל*
14 וְאָכְלָה אַרְמְנוֹתֶיהָ׃ *Iehudah* & *,templa* *ædificauit* & ,*ſui* *factoris* Israel *eſt* *oblitus* Et *היכל*
,eius *ciuitates* in *ignem* *mittam* & : *munitas* *vrbes* *multiplicauit* *יהודה*
,eius *ædes* *comedet* & *אכל*

CAP. IX. ט

,eos *fornicatus* *quia* ,*populi* ſicut *exultationẽ* ad Israel *lateris* Ne *גיל*
1 אַל תִּשְׂמַח יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּיל כָּעַמִּים כִּי זָנִיתָ מֵעַל אֱלֹהֶיךָ אָהַבְתָּ אֶתְנָן עַל כָּל־גָּרְנוֹת דָּגָן׃ *,tritici* ateas *omnes* ſuper *mercedem* *dilexiſti* *tuo* Deo *deſeruit* *זנה*
,ea in *mentietur* *muſtum* & *,eos* *paſcet* *non* *torcular* & *Area* *אתנן*
2 גֹּרֶן וָיֶקֶב לֹא יִרְעֵם וְתִירוֹשׁ יְכַחֲשׁ בָּהּ׃ *,Ephraim* *reuertetur* & ,DOMINI *terra* in *habitabunt* *Non* *גרן*
3 לֹא יֵשְׁבוּ בְאֶרֶץ יְהוָה וְיָשָׁב אֶפְרַיִם מִצְרַיִם וּבְאַשּׁוּר טְמֵא יֹאכֵלוּ׃ *,comedent* *polluta* *Aſſur* in & ,*Aegyptum* * *יסף*
eorũ *ſacrificia* ,*ei* *dulceſſunt* nec ,*vinum* DOMINO *libabunt* *Non* *ערב*
4 לֹא יִסְּכוּ לַיהוָה יֵינָם וְלֹא יַעַרְבוּ־לוֹ זִבְחֵיהֶם כְּלֶחֶם אוֹנִים לָהֶם כָּל־אֹכְלָיו יִטְמָאוּ *,mundacia* *מלט*
ſic *contaminabunt* ,*eum* *conſolabunt* * *omnes* *eis* * *fugentium* *panis* *ſicut* *דבר*
כִּי־לַחְמָם לְנַפְשָׁם לֹא יָבוֹא בֵּית יְהוָה׃ *,DOMINI* *domum* ? *intrabit* *non* *eorum* *anima* *eorum* *panis* *quia* *נפשׁ*
5 מַה־תַּעֲשׂוּ לְיוֹם מוֹעֵד וּלְיוֹם חַג־יְהוָה׃ *:DOMINI* *feſtiuitatis* *die* in & * *ſolemnitatis* *die* in *facietis* *Quid* *חג*
6 כִּי הִנֵּה הָלְכוּ מִשֹּׁד מִצְרַיִם תְּקַבְּצֵם מֹף תְּחַפְּדֵם מַחְמַד כַּסְפָּם קִמּוֹשׁ יִירָשֵׁם חוֹחַ *,ea* *paſſuriſti* ? *vrtica* *,eorum* *argenti* *deſiderium* ? *eos* *ſepelient* *Moph* *חמד*
dies *venerunt* *,viſitationis* *dies* *Venerunt* *פקד*
בְּאָהֳלֵיהֶם׃ *,eorum* *tabernaculis* *in*
7 בָּאוּ יְמֵי הַפְּקֻדָּה בָּאוּ יְמֵי הַשִּׁלּוּם יֵדַע יִשְׂרָאֵל אֱוִיל הָאִישׁ הַרּוּחַ מְשֻׁגָּע עַל רֹב עֲוֹנְךָ *,vnum* *furioſum* ,*propheram* *ſtultum* Israel *ſciens* ,*eſt* *inſanus* *שׂטן*
וְרַבָּה מְשִׂטְמָה׃ *odium* *multum* & ,*tuæ* *iniquitatis* *multitudinem* *ſecũ* *שׂטמה*
8 צוֹפֶה אֶפְרַיִם עִם־אֱלֹהָי נָבִיא עַל כָּל־דַּרְכֵי יָקוּשׁ בֵּית מְשִׂטְמָה בְּבֵית אֱלֹהָיו׃ *,eius* *Dei* *domo* in *odium* ,*eius* *vias* *omnes* *ſuper* *נביא*
9 הֶעְמִיקוּ שִׁחֲתוּ כִּימֵי הִגִּבְעָה יִזְכֹּר עֲוֹנָם יִפְקֹד חַטֹּאתָם׃ *,eorum* *peccata* *viſitabit* *,eorũ* *iniquitatis* *חטא*
10 כְּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר מָצָאתִי יִשְׂרָאֵל כְּבִכּוּרָה בְּתְאֵנָה בְּרֹאשָׁהּ רָאִיתִי אֲבוֹתֵיכֶם הֵמָּה בָּאוּ *,deſerto* in *vuas* *Tanquam* *מדבּר*
,eorum *amorem* *ſecundum* *abominationes* *fuerunt* & *אהב*
לְבַעַל פְּעוֹר וַיִּנָּזְרוּ לַבֹּשֶׁת וַיִּהְיוּ שִׁקּוּצִים כְּאֲהֲבָתָם׃ *,vtero* ab & ,*partu* à *eorum* *gloria* * ,*auolabit* *auis* *tanquã* *Ephraim* *בשׁת*
11 אֶפְרַיִם כָּעוף יִתְעוֹפֵף כְּבוֹדָם מִלֵּדָה וּמִבֶּטֶן וּמֵהֵרָיוֹן׃ *,eos* *orbabo* & ,*ſuos* *filios* *enutrierint* ſi *Quia* *,concipiũt* & *עוף*
12 כִּי אִם־יְגַדְּלוּ אֶת־בָּנֵיהֶם וְשִׁכַּלְתִּים מֵאָדָם גַּם כִּי־אוֹי גַּם־שׁוּר לָהֶם בִּשְׁדֵי אֶפְרַיִם׃ *,eis* ab *me* *recedende* in* *eis* *væ* etiam *quia* *,homine* ab* *שׁכל*
13 אֶפְרַיִם כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי לְצֹר שְׁתוּלָה בְּנָוֶה וְאֶפְרַיִם לְהוֹצִיא אֶל־הוֹרֵג בָּנָיו׃ *,ſuos* *filios* *enutrierem* ad *educendum* ad ? *Ephraim* & *,eis* *vultum* *eius* *da* *debis* *quid* ,DOMINE *eis* Da *נטע*
14 תֵּן לָהֶם יְיָ מַה־תִּתֵּן תֶּן לָהֶם רֶחֶם מְשַׁכֵּל וְשָׁדַיִם צֹחִים׃ *,ea* *ſterilia* & *,eſto* *vterum* *eis* *da* *,Dabis* *quid* *,DOMINE* *eis* *Da* *רחם*
15 כָּל־רָעָתָם בַּגִּלְגָּל כִּי־שָׁם שְׂנֵאתִים עַל רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם מִבֵּיתִי אֲגָרְשֵׁם לֹא אוֹסִיף אֲהֲבָתָם כָּל־שָׂרֵיהֶם סוֹרְרִים׃ *,ibi* *ſecerunt* *omnes* *eorum* *principes* *omnes* ,*eos* *diligere* * *addam* *non* *שׂנא*
,eius *Deo* *domo* in *odium* ,*eius* *vias* *omnes* *ſuper* *סרר*
16 הֻכָּה אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם יָבֵשׁ פְּרִי בַל־יַעֲשׂוּן גַּם כִּי־יֵלִדוּן וְהֵמַתִּי מַחֲמַדֵּי בִטְנָם׃ *,eſt* *Percuſſus* *,eſt* *facturus* *non* *fructum* ? *,ſtatuit* *eorũ* *radix* ? *,Ephraim* *eſt* *Percuſſus* *יבשׁ*
17 מָאַס אֹתָם אֵלִי כִּי לֹא שָׁמְעוּ לוֹ וְיִהְיוּ נֹדְדִים בַּגּוֹיִם׃ *,ſuos* *reiiciet* *Deus* *meus* ,*eos* *reiecit* *,eſto* *vagi* *erunt* & *,eum* *audierunt* *non* *quia* ,*meus* *Deus* *נדד*

CAP. X. י

,eius *fru ſtũ* *multiplicans* *,ſecundũ* *ſibi* *ponet* *ſtudiũ* ,*Israel* *vacua* *Vitis* *בקק*
1 גֶּפֶן בּוֹקֵק יִשְׂרָאֵל פְּרִי יְשׁוֹחֵלוֹ כְּרֹב לִפְרִי *,Israhamus* *beneficentiam* *,eius* *terræ* *fœcunditatem* *ſecundũ* ,*alcaria* *multiplicauit* *רבב* *פרה*
quã *beneficij* *שׁחל*
תְּרֻמָּתוֹ לְמִזְבְּחוֹת כְּטוּב לְאַרְצוֹ הֵיטִיבוּ מַצֵּבוֹת׃ *,eorum* *aras* *confringet* *ipſe* *,deſolabuntur* *nunc* ,*eoris* *cor* *te* *Diuiſit* *תרמה*
2 חָלַק לִבָּם עַתָּה יֶאְשְׁמוּ הוּא יְעָרֵף מִזְבְּחוֹתָם יְשֹׁדֵד מַצֵּבוֹתָם׃ *,mobis* *rex* * *,ferent* * *nunc* *Quia* *,eorum* *ſtatuas* *vaſtabit* *חלק*
dicunt *deſt* *אמר*
3 כִּי עַתָּה יֹאמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ כִּי לֹא יָרֵאנוּ אֶת־יְהוָה וְהַמֶּלֶךְ מַה־יַּעֲשֶׂה לָּנוּ׃ *,inobis* *fatiet* *quid* *rex* & :DOMINVM *timuimus* * *non* *nam* *ירא*
4 דַּבְּרוּ דְבָרִים אָלוֹת שָׁוְא כָּרֹת בְּרִית וּפָרַח כְּרֹאשׁ מִשְׁפָּט עַל חֲלִמֹת שָׂדָי׃ *germinabit* & ,*iſtratus* *eundauit* ,*mendaciter* *iuramẽto* *uerba* *fuerunt* *Locuti* *פרח*
,agri *ſulcos* † *ſuper* *iudicium* ,*eorum* * *ſicut* *חלם*
5 לְעֶגְלוֹת בֵּית אָוֶן יָגוּרוּ שֹׁכֵן כִּי אָבַל עָלָיו עַמּוֹ וְכֹמְרָיו עָלָיו יָגִילוּ עַל־כְּבוֹדוֹ כִּי־גָלָה מִמֶּנּוּ׃ *,eius* *gloria* *ſuper* ,*exulbauerunt* *eum* *ſuper* † *eius* *ſacerdotes* & ,*eius* *populus* *גלל*
mutuus *ducerunt* *Aſſur* in *ipſemet* *Etiam* *יגר*
6 גַּם־אֹתוֹ לְאַשּׁוּר יוּבָל מִנְחָה לְיָרֵב מֶלֶךְ כְּנָתָה אֶפְרַיִם תִּקַּח בּוֹשֶׁת וְיֵבֹשׁ יִשְׂרָאֵל *,eo* *ab* *migrauit* *quia* *,Israel* *afficietur* *pudore* & ,*capies* Ephraim *pudor* & *,Iareb* *regi* *יבל*
מֵעֲצָתוֹ׃ *ſuo* *conſilio* & *יעץ*
7 נִדְמָה שֹׁמְרוֹן מַלְכָּה כְּקֶצֶף עַל־פְּנֵי מָיִם׃ *,Aqua* *ſuperne* *Ioo* *conſilio* & *דמה*
8 וְנִשְׁמְדוּ בָּמוֹת אָוֶן חַטַּאת יִשְׂרָאֵל קוֹץ וְדַרְדַּר תַּעֲלֶה עַל־מִזְבְּחוֹתָם וְאָמְרוּ לֶהָרִים כַּסּוּנוּ *,nos* *Operite* ,*montibus* *dicent* & *,eorum* *aras* *ſuper* *aſcẽdet* *tribulus* & *ſpina* *חטא*
,nos *ſuper* *Cadite* ,*collibus* & *גבע*
וְלַגְּבָעוֹת נִפְלוּ עָלֵינוּ׃ *non* *ſuper* *Cadite* *,collibus* & *נפל*
9 מִימֵי הַגִּבְעָה חָטָאת יִשְׂרָאֵל שָׁם עָמָדוּ לֹא תַשִּׂיג בְּנֵי עַוְלָה מִלְחָמָה בִּגְבָעוֹת עַל־בְּנֵי עַוְלָה׃ *,Iehudah* *arabis* ,*Ephraim* *faciam* *equitare* *ſenes* *eminis* *Iehudæ* ? *ſuper* *חטא*
,iniquitatis *filios* *ſuper* *prælium* *Ghibeah* *in* *eos* *comprehendet* *עול*
10 בְּתַאֲוָתִי וְאֲסָרֵם וְנֶאֶסְפוּ עֲלֵיהֶם עַמִּים בֶּאֱסָרָם אֶת־שְׁתֵּי עֲוֹנֹתָם׃ *,populi* *eos* *ſuper* *congregabuntur* & *,eos* *corripiam* *&* *mea* *deſiderio* *ſub* *אוה*
,ſecundum *deſiderium* *mentis* *&cum* *corripiantur* *אסר*
11 וְאֶפְרַיִם עֶגְלָה מְלֻמָּדָה אֹהֶבֶת דִּישׁ וְאָנֹכִי עָבַרְתִּי עַל־טּוּב עָלֶיהָ אַרְכִּיב אֶפְרַיִם יַחֲרֹשׁ יְהוּדָה יְשַׂדֵּד־לוֹ יַעֲקֹב׃ *,suas* *iniquitates* *duas* *propter* *eis* *corripiet* *in* ? *אסר*
,ſuper *pectore* *in* *ſuper* *ſedentes* & *,Ephraim* *ſuper* *ascendam* *ego* & *,tranſiui* *עבר*
,ſuper *Ephraim* *iungam* *,ſuper* *Iehudah* *arabit* *,ſuper* *Iacob* *ſibi* *occabit* *שׁבט*
12 זִרְעוּ לָכֶם לִצְדָקָה קִצְרוּ לְפִי חָסֶד נִירוּ לָכֶם נִיר וְעֵת לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה עַד אֲשֶׁר־יָבוֹא וְיוֹרֶה צֶדֶק לָכֶם׃ *,eos* *inſtitiam* *docere* & ,*venire* *donec* *ירה*
13 חֲרַשְׁתֶּם רֶשַׁע עַוְלָה קְצַרְתֶּם אָכַלְתֶּם פְּרִי כָחֶשׁ כִּי בָטַחְתָּ בְדַרְכֶּךָ בְּרֹב גִּבּוֹרֶיךָ׃ *,ſeu* *eis* *in* *ſes* *quia* *mendacij* *fructum* *comediſtis* *,iniquitatis* *inquiſiſtis* *חרשׁ*
14 וְקָם שָׁאוֹן בְּעַמֶּךָ וְכָל־מִבְצָרֶיךָ יוּשָׁדּוּ כְּשֹׁד שַׁלְמָן בֵּית אַרְבֵאל בְּיוֹם הַמִּלְחָמָה אֵם עַל־בָּנִים רֻטָּשָׁה׃ *,Bethel* *vobis* *fecit* *Sicut* *,vestræ* *malitiæ* *malitia* *,faciebat* * *Israel* *רעה*
15 כֵּן עָשָׂה לָכֶם בֵּית־אֵל מִפְּנֵי רָעַת מַעַלְלֵיכֶם בַּשַּׁחַר נִדְמָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ *,Israel* *rex* *eſt* *ſuccenſus* *ſtercendendo* *aurora* *in* *דמה*

CAP. XI. יא

,vocaui *Aegypto* ex & *,eum* *dilexi* & *,Israel* *puer* Quia
1 כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ וּמִמִּצְרַיִם קָרָאתִי לִבְנִי׃ *,prophetæ* *,Iacob* *,meum* *filium* *נער*
2 קָרְאוּ לָהֶם כֵּן הָלְכוּ מִפְּנֵיהֶם לַבְּעָלִים יְזַבֵּחוּ וְלַפְּסִלִים יְקַטֵּרוּן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר הושע

LIBER HOSEAH.

CAP. I. א

Hoseah ad fuit quod DOMINI Verbum
1 בר יהוה ׀ אֲשֶׁר הָיָה אֶל־הוֹשֵׁעַ
,Achaz,Iotham ,Huziah diebus in ,Beeri filiũ
בֶּן־בְּאֵרִי בִּימֵי עֻזִּיָּהוּ יוֹתָם אָחָז
diebus in & ,Iehudah regum Iechizchiah
וִיחִזְקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וּבִימֵי
,Israel regis Ioas filij Iarobham
יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
*Principium sermonis Domini
DOMINVS dixit & :Hoseah in DOMINVS est loquens Principio*
2 תְּחִלַּת דִּבֶּר־יְהוָה בְּהוֹשֵׁעַ וַיֹּאמֶר יְהוָה
,fornicationũ natæ & ,fornicationũ vxoré tibi accipe ,Vade ,Hoseah ad
אֶל־הוֹשֵׁעַ לֵךְ־קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְיַלְדֵי זְנוּנִים
.DOMINVM posth. ait terra fornicabitur fornicando quia
כִּי־זָנֹה תִזְנֶה הָאָרֶץ מֵאַחֲרֵי יְהוָה׃
peperit & ,concepit & :Diblaim filiam Ghomer accepit & ,iuit Et
3 וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת־גֹּמֶר בַּת־דִּבְלָיִם וַתַּהַר וַתֵּלֶד
eius nomen Voca ,eum ad DOMINVS dixit Et ,filium ei
לוֹ בֵּן ׃ 4 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ
super ,Izrehel *sanguinem* visitabo & ,paululum adhuc quoniam ,Izrehel † sanguinem
יִזְרְעֶאל כִּי־עוֹד מְעַט וּפָקַדְתִּי אֶת־דְּמֵי יִזְרְעֶאל עַל
,Israel domus regum factam cessare & ,Iehu domum
בֵּית יֵהוּא וְהִשְׁבַּתִּי מַמְלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
valle in Israel ærum conteram & illa die in erit Et
5 וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא וְשָׁבַרְתִּי אֶת־קֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק
Voca ,ei dixit & ,filiam peperit & ,adhuc concepit Et .Izrehel
יִזְרְעֶאל ׃ 6 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בַּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא
domus misereor † viræ adeam non quia ,Ruchamah-Lo eius nomen
שְׁמָהּ לֹא רֻחָמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אַרְחֵם אֶת־בֵּית
,eis tollam quoniam ,Israel
יִשְׂרָאֵל כִּי־נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם ׃
DOMINO in eos faciam saluos & ,misereor Iehudah domui Et
7 וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֲרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה
,bello in & ,gladio in & ,arcu in eos seruabo non & ,Deo
אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא אוֹשִׁיעֵם בְּקֶשֶׁת וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה
,Ruchamam -Lo ablaciauit Et ,equitibus in & ,equis in
בְּסוּסִים וּבְפָרָשִׁים ׃ 8 וַתִּגְמֹל אֶת־לֹא רֻחָמָה
Lo-Ami eius nomen Voca ,dixit Et ,filium peperit & ,concepit &
9 וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן ׃ וַיֹּאמֶר קְרָא שְׁמוֹ לֹא
,eorũ ero non ego & ,meus populus non vos quia ,Hamomi *vester.
עַמִּי כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי וְאֲנִכִי לֹא אֶהְיֶה לָכֶם ׃
non quæ ,maris arenæ sicut Israel filiorum numerus erit Et
10 וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא
,eis dicetur quo loco in erit & ,*numerabitur non & ,*mẽsurabitur
יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר־יֵאָמֵר לָהֶם
.Viuentis Dei Filij eis dicetur ,eos meus populus Non
לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל־חָי ׃
ponent & ,pariter Israel filij & ,Iehudah filij congregabuntur Et
11 וְנִקְבְּצוּ בְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׂמוּ
.Izrehel dies magnus quia ,terra de ascendent & ,vnum caput sibi
לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֶאל׃

CAP. II. ב

.Ruchamah vestris fratribus & ;Hammi vestris fratribus Dicite
1 אִמְרוּ לַאֲחִיכֶם עַמִּי וְלַאֲחוֹתֵיכֶם רֻחָמָה ׃
non ipsa quoniam ,contendite ,vestra matre cum Contendite
2 רִיבוּ בְאִמְּכֶם רִיבוּ כִּי־הִוא לֹא
,suos facies* & ,suas fornicationes auferat & :eius vir †non ego & ,mea vxor*
אִשְׁתִּי וְאָנֹכִי לֹא אִישָׁהּ וְתָסֵר זְנוּנֶיהָ מִפָּנֶיהָ
,sua ubera† inter ab sua adulteria & ,suum
וְנַאֲפוּפֶיהָ מִבֵּין שָׁדֶיהָ ׃
diem secundum eam statuam & ,eudam eam expoliem forte Ne
3 פֶּן־אַפְשִׁיטֶנָּה עֲרֻמָּה וְהִצַּגְתִּיהָ כְּיוֹם
,siccitatis *terram velut eã ponam & ,desertum †inquã eam ponã & ,sitim eã
שׁוּם תְּהַלָּה וְשַׂמְתִּיהָ כַּמִּדְבָּר וְשִׁתַּהָ כְּאֶרֶץ צִיָּה

,Iaufecit
לָקַח גֹּמֶר
,lignum suũ
fidem eorũ habet
,eos
Deo suo. ♀
,suis diis *sequens* suũ fornicati & ,fecit errare fornicationũ spiritus nã
2 כִּי רוּחַ זְנוּנִים הִתְעָה וַיִּזְנוּ מֵתַחַת אֱלֹהֵיהֶם׃
,adoleuerunt colles super & ,immolauerunt montium cepita Super
3 עַל־רָאשֵׁי הֶהָרִים יִזְבָּחוּ וְעַל־הַגְּבָעוֹת יְקַטֵּרוּ
,eius vmbra * bona quia ,terebinthũ & ,populum & ,quercum subtus
*etat
תַּחַת אֵלָן וְלִבְנֶה וְאֵלָה כִּי־טוֹב צִלָּהּ
*ponsit
.erunt adulteræ *vestræ & ,vestræ filiæ fornicabuntur ideo
4 עַל־כֵּן תִּזֹּנֶינָה בְנוֹתֵיכֶם וְכַלֹּתֵיכֶם תְּנָאַפְנָה׃
super & ,*uestri fornicatæ cum ,*vestras filias super visitabo Non
5 לֹא־אֶפְקֹד עַל־בְּנוֹתֵיכֶם כִּי תִזֹּנֶינָה וְעַל־
,merentricibus cum & *quoniam ,commisertur adulteria cum *vestras nurus*
כַּלּוֹתֵיכֶם כִּי הֵם עִם־הַזֹּנוֹת
,intelligent non populus & ,sacrificauerunt scortis cum & ,& se diuiserunt
יִפָּרֵדוּ וְעִם־הַקְּדֵשׁוֹת יִזְבָּחוּ וְעַם לֹא־יָבִין
ne & ,Iehudah detinquat ne ,Israel ex *fornicatio*
יִוָּכֶל׃ 6 אִם־זֹנֶה אַתָּה יִשְׂרָאֵל אַל־יֶאְשַׁם יְהוּדָה וְאַל־
Venit* ,iteretis ne & ,Beth auen † ascendatis ne & ,Chilghal ingrediamini
תָּבֹאוּ הַגִּלְגָּל וְאַל־תַּעֲלוּ בֵּית אָוֶן וְאַל־תִּשָּׁבְעוּ חַי
,Israel declinauit *lechouen† vacce sicut Quoniam .DOMINVS
יְהוָה׃ 7 כִּי כְפָרָה סֹרֵרָה סָרַר יִשְׂרָאֵל
,latiz udine in agnum tranquam DOMINVS eos pascet nunc
עַתָּה יִרְעֵם יְהוָה כְּכֶבֶשׂ בַּמֶּרְחָב׃
,eum dimittet & ,Ephraim *eorum Sacon †
8 חֻבַּר עֲצַבִּים אֶפְרַיִם הַנַּח־לוֹ׃
,fuerunt ,*eos conuiui fornicando ;eorum pene Recessit
9 סָר סִבְאָם זָנֹה זָנוּ אָהֲבוּ הָבִי
*munera, ,inquiunt ad
10 קָלוֹן מָגִנֶּיהָ׃ אָרַר רוּחַ אֹתָהּ בְּכַנְפֶיהָ וְיֵבֹשׁוּ
,suis Sacrificiis a afficientur pudore &
וְיִבְשׁוּ מִזִּבְחֹתָם׃

CAP. V. ה

,domus & ,Israel domus attendite & ,Sacerdotes hoc Audite
1 שִׁמְעוּ־זֹאת הַכֹּהֲנִים וְהַקְשִׁיבוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית
,iudex laqueus † quoniam :† iudicium vobis quia ,inclinate regi
הַמֶּלֶךְ הַאֲזִינוּ כִּי לָכֶם הַמִּשְׁפָּט כִּי־פַח הֱיִיתֶם
.Thabor †pee expansum rete *& ,Mispah in*
לְמִצְפָּה וְרֶשֶׁת פְּרוּשָׂה עַל־תָּבוֹר׃
,ipsis omnibus eruditis † ego & ,*profectionem declinates to vlandi* ad Et
2 וְשַׁחֲטָה שַׂטִּים הֶעְמִיקוּ וַאֲנִי מוּסָר לְכֻלָּם׃
quia ime à eſt abſconditus non ,Israel & ,Ephraim nouit Ego
3 אֲנִי יָדַעְתִּי אֶפְרַיִם וְיִשְׂרָאֵל לֹא־נִכְחַד מִמֶּנִּי כִּי
,Israel ſe polluit ,Ephraim ex fornicatus nunc
עַתָּה הִזְנִיתָ אֶפְרַיִם נִטְמָא יִשְׂרָאֵל׃
,ſpiritus quia ,ſinum Deum ad *conuertendi ad ,ſua ſtudia debent † Non
4 לֹא יִתְּנוּ מַעַלְלֵיהֶם לָשׁוּב אֶל־אֱלֹהֵיהֶם כִּי רוּחַ
.cogi*quoerunt non DOMINVM & ,eorum interim in fornicationem*†
זְנוּנִים בְּקִרְבָּם וְאֶת־יְהוָה לֹא יָדָעוּ׃
,Israel & ,Ephraim ex *facietur† in Israel ſuperbia reſpondebit Et
5 וְעָנָה גְאוֹן יִשְׂרָאֵל בְּפָנָיו וְיִשְׂרָאֵל וְאֶפְרַיִם
.eis cum Iehudah etiam *ruent ſua ruinam in*; ruent
יִכָּשְׁלוּ בַעֲוֹנָם יִכָּשַׁל גַּם־יְהוּדָה עִמָּם׃
non & ,DOMINVM quærendi ad ibunt *ſua boue in & ,ſua pecore In*
6 בְּצֹאנָם וּבְבְקָרָם יֵלְכוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה וְלֹא
quia ,*ſunt præuaricati DOMINVM* Ia ,eis ab te ſalua ut *inuenient*
יִמְצָא חָלַץ מֵהֶם׃ 7 בַּיהוָה בָּגָדוּ כִּי־
.eorum partibus eum mensis eos *comedet* nunc ,genuerunt alienos filios
בָנִים זָרִים יָלָדוּ עַתָּה יֹאכְלֵם חֹדֶשׁ אֶת־חֶלְקֵיהֶם
,Gibeah in tuba Clangite ,Ramah in ruite ,Bethauen in poſt
8 תִּקְעוּ שׁוֹפָר בְּגִבְעָה חֲצֹצְרָה בְּרָמָה הָרִיעוּ
*in
.Beniamin eo poſt ,Rech aura †
בֵּית אָוֶן אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִין׃
,tributorum in ;correctionis die in erit deſolationi* in Ephraim
9 אֶפְרַיִם לְשַׁמָּה תִּהְיֶה בְּיוֹם תּוֹכָחָה בְּשִׁבְטֵי
Iehudah principes Fuerunt .eorum *fert manus † Israel
נַאֲמָנָה׃ 10 הָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה כְּמַסִּיגֵי גְבוּל עֲלֵיהֶם אֶשְׁפּוֹךְ
,aquã *ſuper effundam eos ſuper ,ſicut ,Ephraim *Oppreſſus
כַּמַּיִם עֶבְרָתִי׃ 11 עָשׁוּק אֶפְרַיִם רְצוּץ מִשְׁפָּט
,ſuæ ſordis *ſequi ſanguinẽ ſuũ fundam eos ſuper ,meorum ſenſi mandatum
כִּי הוֹאִיל הָלַךְ אַחֲרֵי

CAP. III. ג

.DOMINVM ſcies & ,ſide in mihi te deſponſabo Et
12 וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת־יְהוָה׃
exaudiam ,DOMINVS dicit ,exaudiam illa die in erit Et
13 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶעֱנֶה נְאֻם־יְהוָה אֶעֱנֶה
,terram exaudient ipſi & ,*cælos
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־הָאָרֶץ׃
& ,*ſuũm* & ,triticum exaudiet terra Et
14 וְהָאָרֶץ תַּעֲנֶה אֶת־הַדָּגָן וְאֶת־הַתִּירוֹשׁ וְאֶת־
.Izrehel exaudient hæc & ,ſolicum *ſeminationis Deo.
הַיִּצְהָר וְהֵם יַעֲנוּ אֶת־יִזְרְעֶאל׃
Ruchamah-Lo miſereboꝛ & ,terra in mihi eam ſeminabo Et
15 וּזְרַעְתִּיהָ לִּי בָּאָרֶץ וְרִחַמְתִּי אֶת־לֹא רֻחָמָה
*eius tes-
& ,meus Deus ,dicet ipſe & ;ru *meus Populus ,Hammi-Lo ad dicam &
וְאָמַרְתִּי לְלֹא־עַמִּי עַמִּי־אַתָּה וְהוּא יֹאמַר אֱלֹהָי׃

CAP. III. ג

dilectam mulierẽ diligę ,vade Adhuc ,me ad DOMINVS dixit Et
1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי עוֹד לֵךְ אֱהַב אִשָּׁה אֲהֻבַת
,Israel filios ad DOMINI dilectione ſecundũ adulteram & ,ſicut
רֵעַ וּמְנָאֶפֶת כְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,ruarum dolta diligentes& ,alienos deos ad *reſpicientes ipſi &
וְהֵם פֹּנִים אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאֹהֲבֵי אֲשִׁישֵׁי עֲנָבִים׃
,*uuerem Chomer* & ,argenteis quindecim in mihi eã *tum mercauiꝛ Et
2 וָאֲכַרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כָּסֶף וְחֹמֶר שְׂעֹרִים
,ſolebat † multos Dies ,eam ad dixi Et .*ordeaceum Lethech &
וְלֶתֶךְ שְׂעֹרִים׃ 3 וָאֹמַר אֵלֶיהָ יָמִים רַבִּים *תֵּשְׁבִי
,te ad ego etiam & ,ſuis ne & ,fornicetis ne *mihi
לִי לֹא תִזְנִי וְלֹא תִהְיִי לְאִישׁ וְגַם־אֲנִי אֵלָיִךְ
non & ,*eo ,meus* .Iſrael filij maoebunt multos dies Quia
4 כֵּן׃ כִּי יָמִים רַבִּים יֵשְׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מֶלֶךְ וְאֵין
.Teraphim & ,Ephod non & ,ſtatua non & ,ſacrificium non & ,principẽ
שַׂר וְאֵין זֶבַח וְאֵין *מַצֵּבָה וְאֵין אֵפוֹד וּתְרָפִים׃
DOMINVM querent & ,Iſrael filij reuertentur Poſtea
5 אַחַר יָשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת־יְהוָה
,ad† & ,DOMINVM *ad pauebunt & ,ſuum Deum
אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־דָּוִיד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל־יְהוָה וְאֶל־
.Aietum nouiſſimo in eius bonum
טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃

CAP. IIII. ד

Domino *& quia ,Iſrael filij DOMINI verbum Audite
1 שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי רִיב לַיהוָה
,ſuum & ,miſericordia ſuum & ,veritas ſuum quia ,terræ habitatoribus eum
עִם יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי אֵין־אֱמֶת וְאֵין־
,furari & ,occidere & ,negare & ,*eorum
חֶסֶד וְאֵין דֵּעַת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ׃
,certam Dei ſcientia
2 אָלָה וְכַחֵשׁ וְרָצֹחַ וְגָנֹב וְנָאֹף פָּרָצוּ וְדָמִים
,ſanguinem & ,ſanguini *ſanguinem & ,fœcerunt adulterati &
בְּדָמִים נָגָעוּ׃ 3 עַל־כֵּן תֶּאֱבַל הָאָרֶץ וְאֻמְלַל כָּל־
,ea in habitans † omnis *infirmabitur & ,terra *lugebit* Propterea
יוֹשֵׁב בָּהּ בְּחַיַּת הַשָּׂדֶה וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגַם־דְּגֵי
,ſuũ populũ eſt *cum argiuat non & ,lingat non ,eos Vere
הַיָּם יֵאָסֵפוּ׃ 4 אַךְ אִישׁ אַל־יָרֶב וְאַל־יוכַח אִישׁ וְעַמְּךָ
,decum prophetæ etiam cornet & ,Iudæ * corroes Et .facerdotem
כְּמָרִיבֵי כֹהֵן׃ 5 וְכָשַׁלְתָּ הַיּוֹם וְכָשַׁל גַּם־נָבִיא עִמָּךְ
,tuam matrem ſuccedam & ,*nocte
דָּמִיתִי אֵמֶךְ׃
repulſiti ſcientiam† in quia ;ſcientia abſque* meus populus *ſunt Sacrificẽ
6 נִדְמוּ עַמִּי מִבְּלִי הָדַעַת כִּי אַתָּה הָדַעְתָּ אֶמְאָסָה
,tui Dei legis ea oblitus † & ,mihi *fungende ſacerdotio d ro repulſæ &
כְּהֵן לִי וְאָשְׁכַּח תּוֹרַת אֱלֹהֶיךָ
,eorũ multitudine Secundum .ego etiam eorum filiatum obliuiſcar
אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם־אָנִי׃
,commutabo ignominiam in eorum gloriam mihi peccauerunt ſic
7 כְּרֻבָּם כֵּן חָמְאוּ לִי כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר׃
,manducent eorũ iniquitatẽ ad & ,comedentur mei populi Peccatum
8 חַטַּאת עַמִּי יֹאכֵלוּ וְאֶל־עֲוֹנָם *יִשְׂאוּ
,viſitabo & ,ſacerdos ſic ,populus ſicut ſuis Et
נַפְשָׁם׃ 9 וְהָיָה כָּעָם כַּכֹּהֵן וּפָקַדְתִּי
,ei reddam eius *malitia † & ,ſuas viæ eius ſuper ,ſuper
עָלָיו דְּרָכָיו וּמַעַלְלָיו אָשִׁיב לוֹ׃
,manducabunt † non & ,ſunt fornicati ,furabuntur non & ,comedent Et
10 וְאָכְלוּ וְלֹא יִכְלָיוּ חָזָנוּ וְלֹא יִפְרֹצוּ
,*malitiam dñi ad deſiquerunt DOMINVM quoniam
כִּי־אֶת־יְהוָה עָזָבוּ לִשְׁמֹר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XII. יב

*qui stat pro *super filios * ,magnus princeps Michael ſtabit illo tempore in Et
*ex eo tempore quo fuit gens
† וּבָעֵת הַהִיא יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל־ 2
exiſtendo ex eſt factum ann quod ,anguſtiæ tempus erit & ,tui populi filiis
בְּנֵי עַמֶּךָ וְהָיְתָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר לֹא־נִהְיְתָה מִהְיוֹת
omnis tuus populus euadet ipſo tempore in & ,hoc tempus ad uſq; gentem
גּוֹי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת הַהִיא יִמָּלֵט עַמֶּךָ כָּל־
*qui eſt pulcritu *homi dominibus * multi Et ,libro in ſcripturis inuentus †
הַנִּמְצָא כָּתוּב בַּסֵּפֶר׃ 3
†ritam æter- †tempus. †ſempiternũ. *ſuper ſe *ſtellæ ſicut multos
וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת־עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְאֵלֶּה לַחֲרָפוֹת לְדִרְאוֹן עוֹלָם׃
*iuſtificantes & *exaltabũt* ſplendes ſicut ſulgebunt intelligentes Et
† וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי 4
Daniel ſa Et ,*perpetuum * & ,ſeculum in ſtellæ ſicut multos
הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד׃ 5
†ſcelande diſcurrent .finis tempus ad uſque ſiburn ſigna & ,verba .obſtrue †
וְאַתָּה דָנִיֵּאל הַסְתֵּם הַסֵּפֶר עַד־עֵת קֵץ יִשְׁטְטוּ
Daniel ego vidi Et ,ſcientia multiplicabitur & ,multi
רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדָּעַת׃ 6
*ſtripũm †alter .unum & ,fluminis labium ad hinc vnus ,ſtantes alij duo ecce &
וְהִנֵּה שְׁנַיִם אֲחֵרִים עֹמְדִים אֶחָד הֵנָּה לִשְׂפַת הַיְאֹר וְאֶחָד
qui ,lineis induto viro dixit Et ,fluminis labium ad inde
†ſtripũm מִזֶּה לִשְׂפַת הַיְאֹר׃ 7
†erat ſuper .ſuminibus finis quo vſque ,flumine aquas .deſuper *
וַיֹּאמֶר לָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר
aquas .deſuper * qui ,lineis indutum virum audiui Et
מִמְּעַל לְמֵימֵי הַיְאֹר עַד־סָתֵם קֵץ הַפְּלָאוֹת׃
*humanũ & ,celos ad ſuã ſiniſtrã & ,ſuã dextrã elevauit & ,fluminis
† וָאֶשְׁמַע אֶת־הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים אֲשֶׁר מִמְּעַל לְמֵימֵי 8
†per vſuenſ .diuidium & ,*tũpora ſtatuam tempus ad quia ,*ſecũli vnumes in*
†in æternum; †eius cõſum mare ſarris diſperiet
יְאוֹר וַיָּרֶם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל־חַשְׁמַיִם וַיִּשָּׁבַע
*humanũ & ,celos ad ſuã ſiniſtrã & ,ſuã dextrã elevauit & ,fluminis
† חַי לָעַד כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וָחֵצִי 9
†per vſuenſ .diuidium & ,*tũpora ſtatuam tempus ad quia ,*ſecũli vnumes in*
†in æternum; †eius cõſum mare ſarris diſperiet
כְּתַם הָעוֹלָם כָּל־אֵלֶּה תִּכָּלֶינָה׃
*conſummabuntur ,ſanctitatis populi manus *dũgere conſummare ſecundã* &
† וְכַלּוֹת יַד עַם קֹדֶשׁ תִּכְלֶינָה 10
Domine ,dixi & *intellexi non & ,audiui ego Et ,hæc *vniuerſa
כָּל־אֵלֶּה׃ † וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וָאֹמַר אֲדֹנָי 11
*ſtatuæ? † quia ,Daniel Vade ,dixit Et ,horum nouiſſimo † quod
מָה אַחֲרִית אֵלֶּה׃ † וַיֹּאמֶר לֵךְ דָּנִיֵּאל כִּי סְתוּמִים 12
*ſtatuæ ,finis tempus ad vſque verba ſignata &
וַחֲתוּמִים הַדְּבָרִים עַד־עֵת קֵץ׃
†probabunt agent impiè & ,multi ſe *conſtabunt? & ,dealbabuntur & ,ſe Purificabunt
† יִתְבָּרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצָּרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ 13
†quo †ſacrificium, Et poſtea fue rit abomina- tio admirati
*intelligent intelligentes & ,impij omnes intelligent non & ,impij
רְשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל־רְשָׁעִים וְהַמַּשְׂכִּילִים יָבִינוּ׃
*abhinc *ſacerdotum abominationẽ *dabunt* ad& ,*iuge ſurnt tempus & tempore & Et
† וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלִתֵּת שִׁקּוּץ שֹׁמֵם 14
*facient, eruut attingere & *expectans Beatitudine?
יָמִים אֶלֶף מָאתַיִם וְשִׁשִּׁים׃ † אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה וְיַגִּיעַ לְיָמִים 15
*Beatus qui *expectat, †quinque & triginta ,trecentos ,mille dies ad
† וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לגורלך לְקֵץ הַיָּמִין׃ 16
†diem fine in tua ſorte in ſtabis & ,requieſces & : finem ad vade

Finis libri Daniel.

תם ספר דניאל

non &*veritatis ſcriptura in *dũgnarum † tibi annunciabo Sed ,Quod ex- preſſum eſt
† אֲבָל אֲגִיד לְךָ אֶת הָרָשׁוּם בִּכְתָב אֱמֶת וְאֵין 21
*veſter princeps Michael niſi ,his ſuper mecum *ſe ſortiſcans † vnus
אֹחֵז מִתְחַזֵּק עִמִּי עַל אֵלֶּה כִּי אִם מִיכָאֵל שַׂרְכֶם׃
*qui †eaqoe ſũt

CAP. XI. יא

*primo *ſtabunt confortandum ad *me ſtare † ,Medi Darianes *ne * anno in ego Et
† וַאֲנִי בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ הַמָּדִי עָמְדִי לְמַחֲזִיק 1
Ecce .tibi annunciabo veritatem nunc Et ,eum toborandum ad &
† וְעַתָּה אֶמֶת אַגִּיד לָךְ הִנֵּה 2
*ſtabunt †opibus ma- gnũ ſuũ ro- boratus fue- rit opibus ſuis,
עוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים עֹמְדִים לְפָרַס וְהָרְבִיעִי יַעֲשִׁיר
ditabitur quartus & ,Perſide in ſtabunt † reges tres adhuc
עֹשֶׁר גָּדוֹל מִכֹּל וּכְחָזְקָתוֹ בְּעָשְׁרוֹ יָעִיר
ſuſcitabit, *ſua opulentia in ipſum roborati ſecundã* & ,omnibus præ *magna opulentia
†עור כֹּל אֶת מַלְכוּת יָוָן׃ † וְעָמַד מֶלֶךְ גִּבּוֹר וּמָשַׁל 3
*contra re- gnũ Græciæ. †Iauan regno cum † omnes .ſuam voluntatem ſecundum faciet & ,multo dominio
מֶמְשָׁל רַב וְעָשָׂה כִּרְצוֹנוֹ׃
*ſcium ſtetecit quatuor in diuiderur & ,eius regnum contereturˆ ,ipſum ſtare ſecundum Et
† וּכְעָמְדוֹ תִּשָּׁבֵר מַלְכוּתוֹ וְתֵחַץ לְאַרְבַּע 4
eius dominij ſecundũ nõ & ,eius poſteritatem in non & ycarlorum ventos
רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם וְלֹא לְאַחֲרִיתוֹ וְלֹא כְמִשְׁלוֹ
præter alijs & ,eius regnum extirpabitur quia ,eſt dominatus quo
אֲשֶׁר מָשָׁל כִּי תִנָּתֵשׁ מַלְכוּתוֹ וְלַאֲחֵרִים מִלְּבַד
*ſtos eius principibus de & ,Auſtri rex confortabitur Et
†עִמּוּר אֵלֶּה׃ † וְחָזַק מֶלֶךְ הַנֶּגֶב וּמִן־ 5
*erit. eius dominatio*multa diutio ,dominabitur & ,eũ ſuper robocabitur &
שָׂרָיו וְיִשְׁכָּרוּ וְגַם נְגִיד בְּרִית׃
*ſcẽdere dux eriam & ,contererurˆ & ,eius ſuperˆ & ſtabit Et .ſtrenue in & .ſtrenue
† מִלֶּבֶנָּיו וְיִשְׁבְּרוּ וְגָם נְגִיד בְּרִית׃
*ſtrenue & ,aſcendet & ,ſe roborabit & ,dolum faciet .eum ad ſe *ſortiendo ab* Et
† וְעָשָׂה 23
*ſimpoſitum *gente modeſta *pinguia in & ,*quietem In* .ynuitatus
† וְאַחֲרֵי הִתְחַבְּרוּת אֵלָיו יַעֲשֶׂה מִרְמָה וְעָלָה
*ſtrenue & ,ſuperabit & ,ſuperabit & ,ſuperabit

Universidad de Deusto
Biblioteca

est oblatum eo ab & est magnificatum exercitus principem ad vltimo Et
וְעַד שַׂר הַצָּבָא הִגָּדֵל וּמִמֶּנּוּ הוּרַם
eius *sanctuarij* locus est proiectus & † iuge
הַתָּמִיד וְהֻשְׁלַךְ מְכוֹן מִקְדָּשׁוֹ׃
veritate proficiet & *præuaricationi* in † iuge contra datum est illi Et
וְצָבָא נִתַּן עַל הַתָּמִיד בְּפָשַׁע וְהִשְׁלִיךְ אֲמֶת
prosperabitur & *faciet* & †ieiunia in
אַרְצָה וְעָשְׂתָה וְהִצְלִיחָה׃
sanctum † venit dixit & † loquentem *sanctum* † vnum audiui Et
וָאֶשְׁמַע אֶחָד קָדוֹשׁ מְדַבֵּר וַיֹּאמֶר אֶחָד קָדוֹשׁ
desolatus præuaricatio & † iuge visio Vsquequo † loquenti *cuidam*
לְפַלְמוֹנִי הַמְדַבֵּר עַד־מָתַי †הֶחָזוֹן הַתָּמִיד וְהַפֶּשַׁע שֹׁמֵם
me ad dixit Et † conculcationem † exercitum & *sanctuarium & fore* †
תֵּת • וְקֹדֶשׁ וְצָבָא מִרְמָס׃
sanctitas * iactitabitur & † trecentis & mille *mane* vesperi ad Vsq
עַד עֶרֶב בֹּקֶר אֶלֶף֥יִם וּשְׁלֹשׁ מֵא֖וֹת וְנִצְדַּק קֹדֶשׁ׃
quæsiui † & *visionem* Daniel ego me *videndo in* * fuit Et
וַיְהִי כְּרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל אֶת־הֶחָזוֹן וַאֲבַקְשָׁה
viri aſpectus tanquam me coram *stans* † ecce & *intelligentiam*
הִנֵּה וַתַּעֲמֹד לְנֶגְדִּי כְּמַרְאֵה גָבֶר׃
dixit & *clamauit* & Vlai inter hominis vocem audiui Et
וָאֶשְׁמַע קוֹל אָדָם בֵּין אוּלָי וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר
Gabriel illum fac *intelligere*
גַּבְרִיאֵל הָבֵן לְהַבִּין אֶת־הַמַּרְאֶה׃
locutionem *vestiſſe,
corrui & *fum* † *terribilis* *ipſum veniſſe* in * me & *iuxta* venit Et
וַיָּבֹא אֵצֶל עָמְדִי וּבְבֹאוֹ נִבְהַלְתִּי וָאֶפֹּלָה
finis * *tempus* ad quia *hominis filii* Intellige *me* ad dixit & *meas faciens fuper*
עַל־פָּנַי וַיֹּאמֶר אֵלַי הָבֵן בֶּן־אָדָם כִּי לְעֵת־קֵץ
meas faciens fuper fum corrui † *fuper*, *mecum ipſum loquendo in* Et
חָזוֹן׃ • וּבְדַבְּרוֹ עִמִּי נִרְדַּמְתִּי עַל־פָּנַי
meum ſtare fuper * me fecit ſtare & *me* in terrigio & *iterum* to
אַרְצָה וַיָּגַע֙ בִּי וַיַּעֲמִדֵנִי עַל־עָמְדִי׃
nouiſſimo in erit quod te *faciens* cognoſcere ego Ecce, dixit Et
וַיֹּאמֶר הִנְנִי * מוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּאַחֲרִית
habeneram viſionis quem, *Aries* * ad quia ; ine
הַזַּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ׃ †הָאַיִל אֲשֶׁר רָאִיתָ בַּעַל
rex *piloſus* *hircus* Et *Parus & Madai* * reges icornua
חֲמַת מֶלֶךְ עַ֥ד־פָּרָ֖ס וּמֶלֶךְ הִיחֻדּ׃
primus rex *ipſe* †, *eius* oculus inter † quod *grande* cornu & *fractum*
וְהַתַּיִשׁ הַצְּפִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין־עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן׃
regna *quatuor* *eo* pro *quatuor* ſtetérunt & *eſt* continuum Et
וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ אַרְבַּע מַלְכֻיּוֹת
eius fortitudine in non & *ſtabunt* *gentes* de
מִגּוֹי יַעַמְדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ׃
præuaricatores *conſummari* *fecundum* † *eorum* regni nouiſſimo in Et
וּבְאַחֲרִית מַלְכוּתָם בְּהַתֵּם הַפֹּשְׁעִים
roboraberur Et *enigmata* intelligens & *faciem* * fortis rex ſtabit
יַעֲמֹד מֶלֶךְ עַז־פָּנִים וּמֵבִין חִידֹת׃
proſperabitur & *ceſſare* *manibus* & *ſua* fortitudine *in* * & * *eius* fortitudo
וְעָצְמוֹ כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ
eius manu in dolus *prudentiabitur* & *eius* intellectum *ſuper* Et
וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית עֲצוּמִים וְעַם־קְדֹשִׁים׃
ſuper & * *multos* *tamquam per* nō *ſuffocatus* in & *ſe* magnificabit *eius* corde in &
וְעַל־שִׁכְלוֹ וְהִצְלִיחַ מִרְמָה בְיָדוֹ
contererur manu *ubique* & * *ſtabit* principum principem
וּבִלְבָבוֹ יַגְדִּיל וּבְשַׁלְוָה יַשְׁחִית רַבִּים וְעַל־
ex & *ipſa* * veritas, *eſt dicta* *quæ* *mazzini & vnſine* † *ſtilo* Et
שַׂר שָׂרִים יַעֲמֹד וּבְאֶפֶס יָד יִשָּׁבֵר׃
ſum & ipſa * Daniel ego Et *multos dies ad quia*, *viſionem vidiuit*
וּמַרְאֵה הָעֶרֶב הָאֲמוּר אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֱמֶת הוּא וְאַתָּה
negotii *opus* *feci* & *ſupraui* & *dies* † *ægrotaui* &
הַסְתֵּם הֶחָזוֹן כִּי לִימִים רַבִּים׃ וַאֲנִי דָנִיֵּאל נֶהְיֵיתִי
meum * non & *viſionis* *ſuper* *ſtupebam* &
וָאֶתְעַלָּפָה עַל־הַמַּרְאֶה וְאֵין מֵבִין׃
CAP. IX. ט
qui *Medi* *ſemine de* *Aſſuerros* *filij* *Darius* *vno* *anno* In
בִּשְׁנַת אַחַת לְדָרְיָוֶשׁ בֶּן־אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִזֶּרַע מָדָי
Chaldæi *regnum* *ſuper* *rex* *fuit* *conſtitutus*
אֲשֶׁר הָמְלַךְ עַל־מַלְכוּת כַּשְׂדִּים׃
libris in *intellexi* Daniel *ego* *ipſum* *vnquam* *tum* † *anno* In
בִּשְׁנַת אַחַת לְמָלְכוֹ אֲנִי דָנִיֵּאל בִּינֹתִי בַּסְּפָרִים
Ieremiah ad DOMINI *verbum* *fuit* *quo* † *annorum* *numerum*
מִסְפַּר הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָה

ego & *ipſum* *menſis* *quinta* & *vigeſima* *die* in Et *dies*
יָמִים׃ † וְיוֹם עֶשְׂרִים וַאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַאֲנִי
Chaldæchei † *ipſum* *magnus* *fluminis* *manum* *ſuper* † *eram*
הָיִיתִי עַל־יַד הַנָּהָר הַגְּדוֹל הוּא חִדֶּקֶל׃
eloeis *veſtitus* *eram* *vir* ecce & *, vidi* & *, meos* *oculos* *leuaui* Et
וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אִישׁ אֶחָד לָבוּשׁ בַּדִּים
Tarſis *ſicut* *eius* *corpus* Et *aurei* *auri* * ex † accuſtis * lumbi &
וּמָתְנָיו חֲגוּרִים בְּכֶתֶם אוּפָז׃ † וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ
ignis *lampades* *ex* *erant* *oculi* & *, fulgoris* *aſpectus* *vultus* *eius* *facies* &
וּפָנָיו כְּמַרְאֵה בָרָק וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ
eius *verborum* *vox* & *, tonitrui* * *aeris* *modo* *illum* *eius* *pedes* & *, eius* *brachia* &
וּזְרֹעֹתָיו וְרַגְלָיו כְּעֵין נְחֹשֶׁת קָלָל וְקוֹל דְּבָרָיו
viſionem *ſolus* *Daniel* *ego* *vidi* Et *, tremebam* * *vox* *ſicut*
כְּקוֹל הָמוֹן׃ † וְרָאִיתִי אֲנִי דָנִיֵּאל לְבַדִּי אֶת־הַמַּרְאֶה
ſed † *viſionem* *videbant* *non* *, mecum* *erant* *qui* *viri* &
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־הָיוּ עִמִּי לֹא רָאוּ אֶת־הַמַּרְאָה אֲבָל
eſt *inuadebat* *eos* *timor* *magnus* *in* *ſeipſum* & *, eos* *ſuper* *ruit*
חֲרָדָה גְדֹלָה נָפְלָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְרְחוּ בְהֶחָבֵא׃
magnum *ſtatum* *relictus* *vidi* & *, ſolus* *ſum* *relictus* *ego* Et
וַאֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְבַדִּי וְאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאָה הַגְּדוֹלָה
corruptione * *in* * me *eſt* *ſuccurrit* * *in* & *ſtetimus* *in* & *, ſtetimus* nō & *, hanc*
הַזֹּאת וְלֹא נִשְׁאַר בִּי כֹּחַ וְהֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית
illum *vertentem* *vocem* *audiui* Et *, formidine* *in* *ſtetimus* *non* &
וְלֹא עָצַרְתִּי כֹחַ׃ † וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל דְּבָרָיו
ſuper *ſupinatus* *fui* *ego* & *, eius* *verborum* *vocem* † *audiui* Et
וּבְשָׁמְעִי אֶת־קוֹל דְּבָרָיו וַאֲנִי נֵהְיֵיתִי נִרְדָּם עַל־
Tolm *audiſſem* *ſem* * *faciē* *meā* & *faciem* *mea*
פָּנַי וּפָנַי אַרְצָה׃ † וְהִנֵּה־יָד נָגְעָה בִּי
, terram *ſuper* *mea* *faciēs* & *, eram* *ſuper*
וַתְּנִיעֵנִי עַל־בִּרְכַּי וְעַל־כַּפּוֹת יָדָי׃
meam *manuum* *palmas* & *, me* *ex* *genua* *ſuper* *me* *fecit* *vocare* &
וַתִּנְעֵרֵנִי וַתַּעֲמִידֵנִי עַל־עָמְדִי כִּי עַתָּה שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ
quæ *tertia* *in* † *intelligo* *deſiderorum* *vir* *Daniel* *me* *ad* *dixit* & †
וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אִישׁ חֲמֻדוֹת הָבֵן לַדָּבָר אֲשֶׁר
loquar *ſignaculi* * *me* *ad* *ſuper* † *ego*
אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ וְעֲמֹד עַל־עָמְדֶךָ כִּי עַתָּה שֻׁלַּחְתִּי אֵלֶיךָ
ſtatum *ſuper* *ſtas* *ſtans* *ſtare* *fui* *ego* *quia* *nunc* *ſum* *miſſus* *mihi* *ſum* *ſtans* *ſtare* *fiat* *hoc* *verbum* *mecum* *ipſum* *loquendo* in &
וּכְדַבְּרוֹ אִתִּי הַדָּבָר הַזֶּה עָמַדְתִּי מְרֹעָד׃
me *ait* Et *, Daniel* *timeas* *Ne* *, me* *ad* *dixit* Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי דָּנִיֵּאל אַל־תִּירָא כִּי מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן
quo *Deo* *eorum* *te* *affligendū* *ad* & *, intelligendū* *ad* *tuum* *cor* *dedisti* *quo*
אֲשֶׁר נָתַתָּ אֶת־לִבְּךָ לְהָבִין וּלְהִתְעַנּוֹת לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ
ſermones *tui* *ſunt* *exaudita* & *, venī* *ego* & *, tua* *verba* *ſunt* *exaudita*
נִשְׁמְעוּ וַאֲנִי בָּאתִי בִּדְבָרֶיךָ׃
, ſtetit *vno* & *viginti* *me* *contra* *ſtans* * *Perſidis* *regni* *princeps* Et
וְשַׂר מַלְכוּת פָּרַס עָמַד לְנֶגְדִּי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם
ſtetit † *dichus*, *& principis* * *primus* *regem* *Perſarum*.
וְשַׂר מִיכָאֵל אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים בָּא לְעָזְרֵנִי
Patus *regis* † *apud* *ibi* *remanſi* *ego* & *Daſer* *ſecundo* *populo* *eſt* *eurnturum* *quod* *, eſt* *formam* *intelligere* *ad* *veni* Et
וַאֲנִי נוֹתַרְתִּי שָׁם אֵצֶל מַלְכֵי פָּרַס׃
Daſer *ſecundo* *populo* *eſt* *eurnturum* *quod* *, eſt* *formam* *intelligere* *ad* *veni* Et
וַאֲבוֹא לְהַבִּינְךָ אֵת אֲשֶׁר יִקָּרֶה לְעַמְּךָ
, dies in *illo* *adhuc* *quoniam* *vbertum* *conuiſſimo* in
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־עוֹד חָזוֹן לַיָּמִים׃
mane *facies* *dedi* * *, hanc* *certis* *iecondum* *mecum* *ipſum* *loquendo* *in* * Et
וּכְדַבְּרוֹ עִמִּי בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה נָתַתִּי פָּנַי
humanos *filiorum* *ſimilitudo* *manum* *ſuper* *ecce* & *, tetigit* *me* & *, aperui* *os* *meum* &
אַרְצָה וָאֶהְיֶה אִלֵּם׃ וְהִנֵּה כִּדְמוּת בְּנֵי אָדָם
, me *confortauit* & *, me* *confortaui* *ſum* & *, ſum* *locutus* *ego* Et
נֹגַעַת עַל־שְׂפָתָי וָאֶפְתַּח פִּי וָאֲדַבְּרָה וָאֹמְרָה אֶל־הָעֹמֵד
non & *, me* *ſuper* *mea* *tenuit* *ſum* *vt* * *viſionem* *eni* *Domine*, *me* *terruit*
לְנֶגְדִּי אֲדֹנִי בַּמַּרְאֶה נֶהְפְּכוּ עָלַי צִירַי וְלֹא
linguæ *illius* *nec* *dominū* *ſeruus* *poterit* *quomodo* Et *, formidine* *in* *ſtetimus*
עָצַרְתִּי כֹחַ׃ וְאֵיךְ יוּכַל עֶבֶד אֲדֹנִי זֶה לְדַבֵּר
, me *confortauit* *me* *in* *& ecce* *, me* *tetigit* *rurſum* *quomodo* Et *, formidine* *in* *ſtetimus* *non* &
עִם־אֲדֹנִי זֶה וַאֲנִי מֵעַתָּה לֹא יַעֲמֹד־בִּי כֹחַ וּנְשָׁמָה
me *in* *remanſit* *non* *, me* *in* & *, ſolido* *me* *confortauit*
לֹא נִשְׁאֲרָה־בִּי׃ † וַיֹּסֶף וַיִּגַּע בְּמַרְאֵה
, me *conformauit* & *, humanis*
וַיְחַזְּקֵנִי׃ וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא אִישׁ חֲמֻדוֹת
, fum *confortatus* *, meus* *ego* *ipſum* *loqui* *fundo* & *, te* *mihora* & *, te* *confortes* *nihi* *pax*
שָׁלוֹם לָךְ חֲזַק וַחֲזָק וּכְדַבְּרוֹ אִתִּי חִזַּקְתִּי
, ſit Et *, me* *confortaſti* *qui* *, meus* *dixit* & *, me* *confortauit* *ſum* &
וַיֹּאמֶר דַּבֵּר אֲדֹנִי כִּי חִזַּקְתָּנִי׃ וַיֹּאמֶר הֲיָדַעְתָּ
vel *placeat* *ſi* *ſinceritatis* & *, ſedulo* *dixit* & *, ſapientiam* & *, ſcientiam* *mihi* *dedit* *quia* *, eius* *legibus* *in*
מַדּוּעַ בָּאתִי אֵלֶיךָ וְעַתָּה אָשׁוּב לְהִלָּחֵם עִם־שַׂר
ſtudiosus *tanchi* *atem* *vrgeo* *adam* *ad* & *, propheram* & *, eſt* *mihi*
פָּרַס וַאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שַׂר־יָוָן בָּא׃
, ſanctitatem *ſanctificationem* *ad* & *, ſanctificetur* *ſanctificatio* *ſanctificationis

Universidad de Deusto
Biblioteca

estingressus, scriptura subsignata quòd cognouit quando Daniel Et
10 וְכַד יְדַע דָּנִיֵּאל דְּי יְהַב כְּתָבָא עַל
Ierusalem contra suo cœnaculo in fili aperti fenestris & iuxtim domui in
לְבֵיתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיָּתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֵם
*genua & *flexus genua super *confitebatur ipse * die in tribus temporibus &
וְעַל תְּלָתָה זִמְנִין בְּיוֹמָא הוּא כָּרֵךְ עַל בִּרְכּוֹהִי וּמְצַלֵּא
*hoc *ante ab *faciens *unus quo *pulte omni * Dominum coram confitens &
וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ כָּל קֳבֵל דִּי הֲוָא עָבֵד מִן קַדְמַת דְּנָה׃
*pestilatus † Danielem inuenerunt & *omnis nominauit illi viri Tunc
11 אֱדַיִן גַּבְרַיָּא אִלֶךְ הַרְגְּשׁוּ וְהַשְׁכְּחוּ לְדָנִיֵּאל כָּעֵא
*Deo coram deprecantem &
וְתַחֲנִן קֳדָם אֱלָהֵהּ׃
*humilitate † super rege coram dicentes * & accesserunt Tunc
12 בֵּאדַיִן קִרְבוּ וְאֲמָרִין קֳדָם מַלְכָּא עַל אֲסָר
ab petierit qui homo omnis quòd designauit *hanc*signum Nonne *rege
מַלְכָא לָא אֲסַר רְשִׁמְתָּ דִּי כָל אֱנָשׁ דִּי יִבְעֵא מִן
*rex te à nisi *unigima dies ad vique homine & *Deo omni
כָּל אֱלָה וְאֱנָשׁ עַד יוֹמִין תְּלָתִין לָהֵן בְּגֹב מַלְכָּא
Confans † dixit & *rex respondit † leonum lacum in proiecretur
יְהַרְמָא לְגוֹב אַרְיָוָתָא עֲנָה מַלְכָּא וְאָמַר יַצִּיבָא
*transgredietur rem qui *Persa & *Medai * legem iuxta sermo
מִלְּתָא כְּדָת מָדַי וּפָרַס דִּי לָא תֶעְדֵּא׃
de † qui Daniel quòd *rege coram dicentes † & *responderut Tunc
23 בֵּאדַיִן עֲנוֹ וְאָמְרִין קֳדָם מַלְכָּא דָּנִיֵּאל דִּי מִן
*testimen * rex te super * potuit non, Iehudah qua captiuitate filiis
בְּנֵי גָלוּתָא דִּי יְהוּד לָא שָׂם עֲלָיךְ מַלְכָּא טְעֵם
*fatui I. die in tribus temporibus & * *despexit quam *benefactum super † &
וְעַל אֱסָרָא דִּי רְשִׁמְתָּ חַלְּתָה בְּיוֹמָא וְגָבֵא
multum audiuit sermonem eum rex Tunc *Iuam *petitionis
בְּעִדָּנֵהּ׃ אֱדַיִן מַלְכָּא כְּדִי שְׁמַע פִּתְגָמָא
*eum *eundem ad *eas † potuit Daniel super & *eo *super fuit malum *
בְּאֵשׁ עֲלוֹהִי וְקָל דָּנִיֵּאל שָׂם בְּל לְשֵׁיזָבוּתֵהּ
cum eruere *atagens fuit * Solis *occasu † ad vique &
וְעַד מַעֲלֵי שַׁבְּתָא הֲוָה מְשַׁחֵד לְהַפְלוּתֵהּ׃
*regi dicentes & *regem super *consiturio *ventis † illi viri Tunc
15 בֵּאדַיִן גַּבְרַיָּא אִלֶךְ הַרְגְּשׁוּ עַל מַלְכָּא וַאֲמָרִין לְמַלְכָּא
*transitorem *autem † quòd , Persa & Medai † lex quod , rex Scito
דַּע מַלְכָּא דִּי דָת לְמָדַי וּפָרַס דִּי כָל אֱסָר
*notandum est † non, statuerit rex quod statutum &
וְקִיָם דִּי מַלְכָּא לָא לְהַשְׁנָיָה׃
factum in proiecretur & *Danielem adduxerut & dixit rex Tunc
16 בֵּאדַיִן מַלְכָּא אֲמַר וְהַיְתוּ לְדָנִיֵּאל וּרְמוֹ לְגֹב
*ru cui *tuus Deus , Danielem ad dixit & *rex *respondit † *eommun ve
דִּי אַרְיָוָתָא עֲנָה מַלְכָּא וְאֲמַר לְדָנִיֵּאל גַּבְרָא
*te eripiet ipse *protestatione in ti *seruies *
דִּי אַנְתְּ פָלַח לֵהּ בְּהֵדְיָא הוּא יְשֵׁזְבִנָּךְ׃
*eum obligauit & *lacti os super est *pollens & *virus lapis est allatus Et
17 וְאָתְיְתַת אֶבֶן חֲדָה וְשִׁכְּמַת עַל פֻּם גֻּבָּא וְחַתְמַהּ
*homo *unus † non vt *iuorum principum annulo in & *iuo annulo in rex
מַלְכָּא בְּעִזְקְתָהּ וּבְעִזְקַת רַבְרְבָנוֹהִי דִּי לָא תִשְׁנָא
Danielem in † voluntas *eius
עֲבִיד בְּדָנִיֵּאל׃
*missum & *iussum *penultimi † & *suum palatium in rex abiit Tunc
18 בֵּאדַיִן אֲזַל מַלְכָּא לְהֵיכְלֵהּ וּכְרֵ תְּנַן וְנַתְּנַן
*eo *super est *longum * eius *omnium & *est coram *introduci *non
לָא הֶנְעַל קֳדָמוֹהִי וְשִׁנְתֵהּ נְדַרַת עֲלוֹהִי׃
festinatione eâ & *filiudes in † futurum dilecutio in rex Tunc
19 בֵּאדַיִן מַלְכָּא בִּשְׁפַרְפָּרְוָנֵיהּ נְקִים וְנָגֵהּ וּבְאִכְּהָלֵהּ
*vocantis *dilens * voce in Danielem , lacui eum *propinquare *eundem †
לְגֹבָא דִּי אַרְיָוָתָא אָזֵל׃
*Deum appro- *nisi *locutus est
20 וְכִמְקָרְבָה לְגֹבָא לְדָנִיֵּאל כְּקָל עָצִיב זְעֵק
*vinculis Dei *seruo Daniel , Danielem ad dixit & *rex *respondit †
עֲנָה מַלְכָּא וְאֲמַר לְדָנִיֵּאל עַבְדָּא דֶּאֱלָהָא חַיָּא
te liberare potuit unquid , *consuetudo in ti *seruies * eui cui , tuus Deus
אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּ פָלַח לֵהּ בְּתְדִירָא הֵיכְלְ לְשֵׁיזָבוּכְ
Rex , est locutus rege eum Daniel Tunc *leonibus †
21 מִן אַרְיָוָתָא׃ אֱדַיִן דָּנִיֵּאל עִם מַלְכָּא הֵחֵל מַלְכָּא
os conclusit & *iuum angelum misit meus Deus , *vinc *suis in *
לְמֶחֱיֵא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר לְדָנִיֵּאל עַבְדָּא דֶּאֱלָהָא חַיָּא
*in arcanum *peridebitur † *ante *ludibria
22 שֵׁזְבָךְ דִּי אֱלָהָךְ דִּי אַנְתְּ פָלַח לֵהּ בְּתְדִירָא הֵיכְלְ
*Dehemenier inundes *mille
אִתְחֲזַת קֳדָמוֹהִי זְכוּ וְקֳדָמָךְ מַלְכָּא חֲבוּלָה לָא עֲבַדְתִּ
דִּי אֱדַיִן מַלְכָּא שַׂגִּיא טְאֵב עֲלוֹהִי וְלְדָנִיֵּאל אֲמַר

iura de Daniel est *salus *seruabo † & clauo de *faciendum ascendat ut †
לְהַסְּקָה מִן גֻּבָּא וְהָסְקַ דָּנִיֵּאל מִן גֻּבָּא
Deo Deo in credidit quia, eò ex est inuenta non *vnquam † omnis &
כָּל חֲבָל לָא הִשְׁכַּחַ בַּהּ דִּי הֵימִן בֵּאלָהֵהּ׃
*ante *ministrauit * accusatoribus illi viri hinc adducti & *rex dixit Et
24 וַאֲמַר מַלְכָּא וְהֵיתְיוּ גַּבְרַיָּא אִלֶךְ דִּי אֲכָלִי קַרְצֹהִי
*eorum * eorum & *eius filii ipsi *ipsi sunt protecti leonum lacu in & *Daniel qua
דִּי דָנִיֵּאל וְגֻבָּא רְמוֹ אִנּוּן בְּנֵיהוֹן וּנְשֵׁיהוֹן
*potuit *eo in sunt dominati donec *laci *fundum † ad peruenerit non &
וְלָא מְטוֹ לְאַרְעִיתָ גֻּבָּא עַד דִּי שְׁלְטוּ בְהוֹן אַרְיָוָתָא
contriuerunt eorum ossa omnia &
וְכָל גַּרְמֵיהוֹן הַנְדָּקוּ׃
*regnis & *omnibus † populis omnib* scripsit rex Darauus Tunc
25 כְּאֵדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּתַב לְכָל עַמְמַיָּא אֻמַיָּא
*multiplicetur vobis pax , terra vniuersa in habitantes † qui
וְלִישָׁנַיָּא דִּי דָיְרִין כָּל אַרְעָא שְׁלָמְכוֹן יִשְׂגֵא׃
*regni superio vniuerso in vt , decretum * positum me facie à
מִנִּי שִׂים טְעֵם וְכֹל שָׁלְטָן
*omnibus † Danielis qui ens Dei facie à *timento & *conuenientes fiat *
לֶהֱוֵן וְאַיְתִין מִן קֳדָם אֱלָהָהּ דִּי דָנִיֵּאל דָּחֵל
*eius quod eius regni & *fecula in permanens & *viuens Deus * ipse
הוּא אֱלָהָא חַיָּא וְקַיָּם לְעָלְמִין וּמַלְכוּתֵהּ דִּי לָא
*futurus & *eratus *iturus ad vique eius potestas & *corrumpetur
תִתְחַבַּל וְשָׁלְטָנֵהּ עַד סוֹפָא׃ מְשֵׁיזַב וּפְרֵק
Danielem erant qui : terra in & , cœlo in mirabilia & signa faciens &
וְעָבֵד אָתִין וְתִהְיִין בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא דִּי שֵׁזִב לְדָנִיֵּאל
regno in est prosperatus ipse Daniel Et , leonum manu * de
28 מִן יַד אַרְיָוָתָא׃ וְדָנִיֵּאל דְּנָה הַצְלַח
Persæ Chores regno in & , Darauus
בְּמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ וּבְמַלְכוּת כּוֹרֶשׁ פָּרְסָאָה׃

CAP. VII. 1

*die *somnium Daniel , Babel regis Belsasar *no † anno In
1 בִּשְׁנַת חֲדָה לְבֶלְשַׁאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל דָּנִיֵּאל חֶלֶם חֲזָה
*vidit *ipse *somnii *eius capitis *quæ & *Daniel Rescendit *dixit †
וְחֶזְוֵי רֵאשֵׁהּ עַל מִשְׁכְּבֵהּ כְּתֵב אֱדַיִן חֶלְמָא
*ante in *ipsa † & *Daniel ait *dixit & *Daniel Rescendit *dixit †
2 אֲמַר דָּנִיֵּאל חֲזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוִי בְּלֵילְיָא
*magno mari in *pugnantes † cæli venti quatuor ecce &, nocte
וְהָא אַרְבָּעַת רוּחֵי שְׁמַיָּא מְגִיחָן לְיַמָּא רַבָּא׃
*ac *assimiles * grandes bestiæ grandes Et
3 וְאַרְבַּע חֵיוָן רַבְרְבָן סַלְקָן מִן יַמָּא שְׁנִין
*quæ *unum & *leo sicut † Prima illa
4 דְּנָה׃ קַדְמָיְתָא כְּאַרְיֵה וְגַפִּין דִּי נְשֶׁר לַהּ הֲוַת
*erat † & *eius alæ *simi euulsæ donec
עַד דִּי קְלִיאוּ גַפָּהָא וְנְטִילַת מִן אַרְעָא
*in est datum hominis cor & *stetit homo tanquam
וְעַל רַגְלַיִן כֶּאֱנָשׁ הְקִימַת וְלֵב אֱנָשׁ יְהִיב לַהּ׃
*eius alia *bestia ecce Et
5 וְהָא חֵיוְתָא אָחֳרִי תִנְיָנָה דָּמְיָה לְדֻבָּ
*quæ *latus ad & *vnus stabit *eius dentes inter eius ore in *ossa ne & *stetit
וְלִשְׁטַר חַד הֲקִימַת וּתְלָת עִלְעִין בְּפֻמַּהּ בֵּין שִׁנָהָא
*malum * carnem comede , Surge
וְכֵן אָמְרִין לַהּ קוּמִי אֲכֻלִי בְּשַׂר שַׂגִּיא׃
*eo *post ea quæ quatuor ala * ei & , pardus veluti alia ecce &
6 כְּאֲתַר דְּנָה חָזֵה הֲוֵית וְהָא אָחֳרִי כְּנְמֵר
*data potestas & , capita quatuor *eo
וְאַרְבָּע אַתְרִין כִּנְפַיִן עֹפְיָא עַל גַּבָּהּ
*ei *ipsa bestia , vidi & *visionibus † in *hoc Post
וְאַרְבְּעָה רֵאשִׁין לְחֵיוְתָא וְשָׁלְטָן יְהִיב לַהּ׃
*quæ *bestia ecce & *fortis & *terribilis & *formidolosa
7 בָּאתַר דְּנָה חָזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וְהָא
*ipsa *ei *conterens † & *comminuens & *cæteras bestias in *hoc Post
חֵיוְתָה רְבִיעָיָה דְּחִילָה וְאֵמְתָנִי וְתַקִּיפָה יַתִּירָה
*eius pedibus in residuum & *comminuens & *cæteras † , magni
וְשִׁנַּיָּא דִּי פַרְזֶל לַהּ רַבְרְבָן אָכְלָה וְשַׁאֲרָא
רַגְלֵהּ אֲכָלָה וְשַׁאֲרָא בְּרַגְלֶיהָ הֲוָת מְשַׁנְיָה
מִן כָּל חֵיוָתָא דִּי קַדָּמַיְתָהּ וְקַרְנִין עֲשַׂר לַהּ׃
*cornua & *quæ bestiæ omnibus ab *ante *ipsa †&
8 מִשְׁתַּכְּלָ הֲוֵית בְּקַרְנַיָּא וְהָא קֶרֶן אָחֳרִי זְעֵרָה
*cornua in fui Antem * ei *
סִלְקַת בֵּינֵיהֶן וְתְלָת מִן קַדְמָיָתָא קְלַע מִן
קֳדָמַהָא וְהָא עֵינִין כְּעֵינֵי אֱנָשָׁא בְּקַרְנָא דְּנָה
*grandia loquens
מְמַלֶּל רַבְרְבָן׃

*sedit dierum *antiquus & *sunt *eius throni donec *sui Videns *Videbam
9 חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי כָרְסָוָן רְמִיו וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב
*pura lana sicut eius capitis pilus &, candidum nix sicut eius vestimenti
לִבּוּשֵׁהּ כְּתֶלֶג חִוַּר וְשֵׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נְקֵא
*ardens ignis * eius rotæ & , ignis flammæ * eius throni
כָּרְסְיֵהּ שְׁבִבִין דִּי־נוּר גַּלְגְּלוֹהִי נוּר דָּלֵק׃
*ignem ra- *millium *milies † eius facie à *egrediens & *ibam ignis † Flumius
10 נְהַר דִּי־נוּר נָגֵד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי אֶלֶף אַלְפִין
libri & *sedit iudicium *labant eo coram *myriadum *myrias &, et millies millies
יְשַׁמְּשׁוּנֵהּ וְרִבּוֹ רִבְבָן קֳדָמוֹהִי יְקוּם דִּינָא וְסִפְרִין
*ignem ra- *lies centena
grandium sermonum *ore à *interio *eius Videns † *sunt aperti
פְּתִיחוּ׃ חָזֵה הֲוֵית כְּאֲרֵין מִן קֶל קְלָא רַבְרְבָתָא
*Videbam *propter *eius *loquentium
דִּי קַרְנָא מְמַלְלָה חָזֵה הֲוֵית עַד דִּי קְטִילַת חֵיוְתָא
*videbam
וְהוֹבַד גְּשְׁמָהּ וְיְהִיבַת לְיֹקַדַת אֶשָׁא׃
*Belligeratio- *flexus *ignis
12 וְשְׁאָר חֵיוָתָא הַעְדִּיו שָׁלְטָנֵהוֹן וְאַרְכָה יְהִיבַת לְהוֹן
*nes *ceteræ bestiæ
exili nubibus cum ecce & *noctis vitionibus in *sui Videns †
13 חֲזֵה הֲוֵית בְּחֶזְוֵי לֵילְיָא וְהָא עִם עֲנָנֵי שְׁמַיָּא
*Videbam
*eternenit dierum antiquum ad vique & *eius *omnes * hominis filius tanquam
כְּבַר אֱנָשׁ אְתָה וַהֲוָה וְעַד עַתִּיק יוֹמִיָּא מְטָה
*eum *eorum appropinquauit eo coram &
וְקֻדָּמוֹהִי הַקְרְבוּהִי׃
*populi omnes & *regnum & *gloriam & *potestatem dedit ei Et
14 וְלֵהּ יְהַב שָׁלְטָן וְיְקַר וּמַלְכוּ וְכָל עַמְמַיָּא
non quæ *fecula † potestas eius potestas *transiens ei *lingua & *omnes †
אֻמַיָּא וְלִשָׁנַיָּא לֵהּ יִפְלְחוּן שָׁלְטָנֵהּ שָׁלְטָן עָלַם דִּי־לָא
*corrumpetur non † quod eius regnum & *auferetur
יֶעְדֵּה וּמַלְכוּתֵהּ דִּי־לָא תִתְחַבַּל׃
*Schemata ab *regnis *ego & Daniel *medio in † visiones & *corpus*
15 אֲנָה דָנִיֵּאל רוּחִי אִתְכְּמָרַת בְּגוֹ נִדְנָה
*me terrebant mei capitis
וְחִזְוֵי רֵאשִׁי יְבַהֲלֻנַּנִי׃ קְרֵבַת עַל חַד מִן קָאֲמַיָּא
*assistentibus ab *unum *super * Accedi
16 רְאשִׁין וְשְׁאֵלְתֵהּ עַל כָּל דְּנָה וְאָמַר לִי וְהוֹדַע
interpretatione & *mihi dixit &, hoc omne *super eo ab quæsiui *manifestat &
לִי פְּשַׁר מִלְּיָא אֲנָה מְבַעֵא מִנָּךְ וְאַנְתְּ פְּשַׁרָא
*ipse * quæ *magnæ bestiæ istæ *me fecit iuxta sermonum
17 יְהוֹדִעֵנָנִי׃ אִלֵּין חֵיוָתָא רַבְרְבָתָא דִּי אִנִּין
*eius de consurgent † reges * quatuor * quæ
אַרְבַּע מַלְכִין קָמִין מִן אַרְעָא׃
possidebunt & *altissimorum *sanctorum regnum *suscipient Et
18 וְקַבִּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישֵׁי עִלָּיִן וְחַסְנוּ
*seculorum seculum in vique & *seculum in vique *regnum
מַלְכוּתָא עַד עָלְמָא וְעַד עָלַם עָלְמַיָּא׃
*varians *ipse * quæ *partem *ipsum super * volui Tunc
19 אֱדַיִן צְבִית לְיַצָּבָא עַל חֵיוְתָא רְבִיעָיָא דִּי הֲוָת שָׁנְיָה
*eius vngues & *fenis * eius dentes *abundans † formidolosa *ipsa * cunctis
מִן כָּלְהֵן דְּחִילָה יַתִּירָה שִׁנַּיהּ דִּי פַרְזֶל וְטִפְרָהּ
*eius pedibus in * ei *ipsum , *comminuens *conculans
דִּי נְחָשׁ אֲכָלָה מְדַקָּקָה וּשְׁאָרָא בְּרַגְלֶיהָ הֲוָת
*grandia loquens * eius aspectus & , *cæteris *eius * cum vidi Et
20 מְמַלֶּלָה רַבְרְבָן וְחֶזְוָהּ רַב מִן חַבְרָתָהּ׃
*sanctis † cum *uictum
21 חָזֵה הֲוֵית וְקַרְנָא דְּנָה עָבְדָה קְרָב עִם קַדִּישִׁין
*fecit *quod cornu & , *eras Videns †
וְיָכְלָה לְהוֹן׃ עַד דִּי־אְתָה שֵׁהוֹלָ יוֹמָיָא וְדִינָא
*ipsum *ei *dantibus † & *Ancient *dierum *uenit donec
יְהַב לְקַדִּישֵׁי עִלָּיִן וְזִמְנָא מְטָה וּמַלְכוּתָא הֶחֱסִנוּ
possidebant & *altissimorum *sanctorum regnum *suscipiunt Et
22 קַדִּישִׁין׃ כְּךְ אֲמַר חֵיוְתָא רְבִיעָיָא מַלְכוּ
*eius *finem *abundans * formidolosa *ipsa *quarta *regnum
רְבִיעָיָה תְּהֵוֵא בְּאַרְעָא דִּי תִשְׁנֵא מִן כָּל מַלְכְוָתָא
וְתֵאכֻל כָּל־אַרְעָא וְתִדּוּשִׁנַּהּ וְתַדְּקִנַּהּ׃
*cum communem & *eam *edendo † & *eam
23 וְקַרְנַיָּא עֲשַׂר מִנַּהּ מַלְכוּ עֲשַׂר תְּקוּם
*consurgent *reges *decem *regno *ipso ex *decem *octava Et
וְאָחֳרִי תְקוּם וְהוּא יִשְׁנֵא מִן קַדְמָיָא וּתְלָתָה
*ipse & *eos post *consurget *alius & *tradet *eis
24 מַלְכִין יַקִּים׃ וּמִלִּין לְצַד עִלָּיִן יְמַלֵּל
*humiliabit *regibus
וְיָת קַדִּישֵׁי עִלָּיִן יְבַלֵּא וְיִסְבַּר לְהַשְׁנָיָה זִמְנִין

Universidad de Deusto
Biblioteca

res roboratus & ex magnificatus qui ... ipse Tu ... ea
17 אֲנָהְרֵה הוּא מַלְכָּא דִּי רְבִית וְתַקְפְתְּ finem ad ea potestas & ,cælum ad pervenit & ,creuit ... tua magnitudo &
וְרִבְיָתָךְ וְרִבְיָת לִשְׁמַיָּא וְשָׁלְטָנָךְ לִסְוֹף defecendentem sanctum & ,vigilem rex vidit quod Et ,terræ
18 אַרְעָא׃ וְדִי חֲזָה מַלְכָּא עִיר וְקַדִּישׁ נָחֵת׀ arramen, eam ramumpsit & arborem Succidite, dicentes & cælis e qui dixit
מִן־שְׁמַיָּא וְאָמַר גְּדוּ אִילָנָא וְחַבְּלוּהִי בְּלַם ,eis & ,ferri ,quod vinculo in & ,dimittite ... terra in eius radicem
עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבָקוּ וּבְאֶסוֹר דִּי פַרְזֶל וּנְחָשׁ agri herba ... cum & ,iumentum ... cæli rore in & ,agri ... herba in
בְּרְתָא דִּי בָרָא וּבְטַל שְׁמַיָּא יִצְטְבַּע וְעִם־חֵיוַת בָּרָא eum super mutentur tempora septem donec ,eius pars
חֶלְקֵהּ עֵד דִּי שִׁבְעָה עִדָּנִין יַחֲלִפְוּן עֲלוֹהִי׃ peruenit quod hoc ! altissimi decretum & ... rex ! interpretatio ! Hæc
19 דְּנָה פִשְׁרָא מַלְכָּא וּגְזֵרַת עִלָּיָא הִיא דִּי מְטַת hominibus super ... regem meum dominum super ! eiecient ab
עַל־מָרִי מַלְכָּא׃ וְלֶךְ שָׁרְיָנִין מִן־אֲנָשָׁא tibi ... bubus ... ...

Universidad de Deusto
Biblioteca

Chaldæum vidi accesserunt tempore ipso in hoc ſcilicet Ouoti *
8 כל קבל דנה בה זבנא קרבו גבריו כשדיא
dicentes & Reſpondentes Iehudæum eorum accuſationes † accuſaverùt & &
9 ואמרו קריזין די יהודיא
vive fenula in Rex regem Nebuchadneſar ad
10 לנבוכדנצר מלכא למלכין חיי
vum † audiens qui homo omnis quod decretum poſuiſti rex
11 מלכא שמת טעם די כל אנש די ישמע קל
Symphoniæ & † ſalterium & tambucæ citharæ fiſtulæ cornu
קרנא משרקיתא קיתרס שבכא פסנתרין וסומפניא
imaginē ſe incurſus & cadat : eorum ſeptem omnium & &
12 וכל זני זמרא יפל ויסגד לצלם דהבא
medium in proſtratus : de incurſuerit & cadet † non quiſquis Et
13 ודמן די לא יפל ויסגד בעדנא ההיא
ardentis ignis fornacis
14 אתין נוכראין יהודיא
Meſach, Sadrach, Babel prouincia opus † ſuper es conſtituiſti
15 מנית על עבידת מדינת בבל שדרך מישך
ſex te ſuper poſuerunt non iſti viri : nego-Habed &
ועבד נגו לא שמו עליך מלכא טעם
ſimili engere quam , eos † imagini & , idolorem † non tuos Deos
לאלהיך לא פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא
ira & furore in Nebuchadneſar nunc Is de inſtrumentis *
16 סגנין כאדין נבוכדנצר קרין ואתיין
nunc in , nego- Habed & , Meſach , Sadrach adducendi ad *
17 להתיהד לשדרך מישך ועבד נגו באדין גברין
ege coram ſunt adducti Nebuchadneſar & ſpondit *
18 ענד מלכא שדרך מישך ועבד נגו לאלהא לא
ſunt nunc Deos nego- Habed & , Meſach , Sadrach deſiderata Nunquid : eis
19 להן הנלא פלחין ולצלמא דהבא די הקימת לא
, eos imagini & , ſtatuæs non , ſeruiant quo tempore in vt parati ver eſſis rece * Nunc
20 איתיכון בעדן די תשמעון קל קרנא משרוקיתא
ſymphoniæ & † ſalterium † , ſambucæ , citharæ , fiſtulæ , cornu
קיתרס סבכא פסנתרין וסומפניא כל זני זמרא
quam , imagini genuflectatis & , cadatis , eam fecerim omnium & *
21 תפלון ולצלמא די עבדת שפיר
medium in proiicientur hora ipſa in , genuflexeritis non ergo † Et
22 ומן לא תסגדון בה שעתא תתרמון לגוא
ardentis ignis fornacis
23 תנור אתון נורא יקדתא ומן יד אלה די אנתון משתבקין
quod , rex tibi eſt eſtendam ad † notum , eos ergo † Et
24 יהבין לא ידיע להוא לך מלכא די לאלהיך לא
non , feciſti erigere quam , eos imagini & , celebrem † non eos Deos
25 אנתון פלחין ולצלם דהבא די הקימת לא נפלח
ira & furore in repletus Nebuchadneſar tunc in
26 כאדין נבוכדנצר התמלי חמא הלמי שדרך מישך
Meſach, Sadrach, Babel prouincia opus † ſuper eſt immutata
ועבד נגו על עבידת מדינת בבל אשתנו
quod † ſuper ſpecies † ſemel * fornacem ſuccendentes ad †
27 למא לאתונא חד שבעתה על די
roborefortibus virtus Et eam ſuccendere
28 לסגדה לצלמא דהבא די הקימת כאדין גברין די
viri tunc In ardentis ignis fornacem in
29 באדין נבוכדנצר קרין ואתין מטן
, tunc emulis † & , ſuis , ſimulatibus † & , ſuis ſocialibus in *
30 להתיהד לשדרך מישך ועבד נגו באדין גברין
ſunt nunc Deos nego- Habed & , Meſach , Sadrach adducendi ad *
31 להתיהד לשדרך מישך ועבד נגו לאלהא לא
ege coram ſunt adducti Nebuchadneſar & ſpondit *
32 ענד מלכא שדרך מישך ועבד נגו
nego- Habed & , Meſach , Sadrach reſpondentes
33 נבוכדנצר לא חשחית אנחנא על דנה פתגם
, eos imagini & , celebrem † non eos Deos
34 לשחותכון ולצלמא דהבא די הקימת לא נפלח
ira & furore in repletus Nebuchadneſar tunc in
35 כאדין נבוכדנצר התמלי חמא הלמי שדרך מישך
Meſach, Sadrach, Babel prouincia opus † ſuper eſt immutata
ועבד נגו על עבידת מדינת בבל אשתנו
quod † ſuper ſpecies † ſemel * fornacem ſuccendentes ad †
למא לאתונא חד שבעתה על די
roborefortibus virtus Et eam ſuccendere
לסגדה לצלמא דהבא די הקימת כאדין גברין די
viri tunc In ardentis ignis fornacem in
באדין נבוכדנצר קרין ואתין מטן
, tunc emulis † & , ſuis , ſimulatibus † & , ſuis ſocialibus in *
להתיהד לשדרך מישך ועבד נגו באדין גברין
ſunt nunc Deos nego- Habed & , Meſach , Sadrach adducendi ad *
להתיהד לשדרך מישך ועבד נגו לאלהא לא
ege coram ſunt adducti Nebuchadneſar & ſpondit *
ענד מלכא שדרך מישך ועבד נגו
nego- Habed & , Meſach , Sadrach reſpondentes
נבוכדנצר לא חשחית אנחנא על דנה פתגם
, eos imagini & , celebrem † non eos Deos
לשחותכון ולצלמא דהבא די הקימת לא נפלח
ira & furore in repletus Nebuchadneſar tunc in

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר דניאל

LIBER DANIEL.

CAP. I. א

IN

regis Iehoiachim regni tertio anno
1 בּ שְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמַלְכוּת יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ
Babel rex Nebuchadnesar venit : Iehudah
יְהוּדָה בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
dedit Et eam *ejus* obsedit & Ierusalem
עַל־יְרוּשָׁלִָם וַיָּצַר עָלֶיהָ׃ 2 וַיִּתֵּן
regem Iehoiachim eius manum in Dominus
אֲדֹנָי בְּיָדוֹ אֶת יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ
Sinhar terra ea adduxit & Dei domus vasorū partem & Iehudah
יְהוּדָה וּמִקְצָת כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים וַיְבִיאֵם אֶרֶץ־שִׁנְעָר
sui Dei inefauit domum intulit vasa & sui Dei domum
בֵּית אֱלֹהָיו וְאֶת הַכֵּלִים הֵבִיא בֵּית אוֹצַר אֱלֹהָיו׃
fuorum eunuchorum magistrum * Aspenaz ad rex Dixitque
3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַשְׁפְּנַז רַב סָרִיסָיו
principem
ptincipibus de & regni semine de & Israel filiis de introducendi ad
לְהָבִיא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וּמִן־הַפַּרְתְּמִים׃
aspectu bonos & ‡ maculis omnis *ex in* ‡ non quibus ‡ Pueros
4 יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל־מאוּם וְטוֹבֵי מַרְאֶה
intelligentes & , scientum sciencies & , sapientia omni in intelligentes ‡ &
וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל־חָכְמָה וְיֹדְעֵי דַעַת וּמְבִינֵי
regis palatio in thaudum ad , *ea in* vigor ‡ quibus * & , *stantium* ‡
מַדָּע וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ
construere Et Chaldæi linguam & *literaturam eis docendum* ad ‡ &
וּלְלַמְּדָם סֵפֶר וּלְשׁוֹן כַּשְׂדִּים׃ 5 וַיְמַן
sui poi* vino de & , *regis* * et *ea* bucella *& ejus die in diei* rex * es
לָהֶם הַמֶּלֶךְ דַּבַּר יוֹם בְּיוֹמוֹ מִפַּת־בַּג הַמֶּלֶךְ וּמִיֵּין
fuisse ad ‡ starent eorum *extremitas* ‡ & ; tribus annis eos *exclendum* ad ‡ &
מִשְׁתֵּהוּ וְלִגַּדְּלָם שָׁנִים שָׁלוֹשׁ וּמִקְצָתָם
Chananiah , Daniel , Iehudah filiis de eos inter fuit Et *ejus* regis
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 6 וַיְהִי בָהֶם מִבְּנֵי יְהוּדָה דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה
eunuchorum princeps eis imposuit Et Hazariah & Misael
מִישָׁאֵל וְעֲזַרְיָה׃ 7 וַיָּשֶׂם לָהֶם שַׂר הַסָּרִיסִים
; Sidrach , Chananiah & , Belthelsafar Danieli imposuit & ; nomina
שֵׁמוֹת וַיָּשֶׂם לְדָנִיֵּאל בַּלְטְשַׁאצַּר וְלַחֲנַנְיָה שַׁדְרַךְ
propositi Et , *ergo*-Habed , Hazariah & , Mesach , Misaeli &
וּלְמִישָׁאֵל מֵישַׁךְ וְלַעֲזַרְיָה עֲבֶד נְגוֹ׃ 8 וַיָּשֶׂם
, *regis* * *elige bucella* ‡ in se pollutum non *quod* * , *suo corde fuper* ‡ Daniel
דָּנִיֵּאל עַל־לִבּוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגָּאַל בְּפַתְבַּג הַמֶּלֶךְ
noo *quod* , *eunuchorum* principe à *requisiuit* & *ejus potum* ‡ vino in &
וּבְיֵין מִשְׁתָּיו וַיְבַקֵּשׁ מִשַּׂר הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר לֹא
, misericordiam in Danielem Deus dedit Et , se polluere
יִתְגָּאַל׃ 9 וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים אֶת דָּנִיֵּאל לְחֶסֶד
, *eunuchorum principa fecim ad* ‡ misericordi ‡ in &
וּלְרַחֲמִים לִפְנֵי שַׂר הַסָּרִיסִים׃
meis dominum *ego* Timeo ‡ : Daniele ad eunuchorum princeps Dixitque ‡ Timeo
10 וַיֹּאמֶר שַׂר הַסָּרִיסִים לְדָנִיֵּאל יָרֵא אֲנִי אֶת־אֲדֹנִי
quid ad ‡ qui : *vestro parus* ‡ & , *vestrum* efcam *conftituit* qui , *regem* ‡ potum ve-
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מִנָּה אֶת־מַאֲכַלְכֶם וְאֶת מִשְׁתֵּיכֶם אֲשֶׁר לָמָּה
‡ qui , *puero* נער *mitto* ‡ *vestros vultus videbit* ‡ ‡ *facies* ‡ *malevolentio-*
יִרְאֶה אֶת פְּנֵיכֶם זֹעֲפִים מִן־הַיְלָדִים אֲשֶׁר
regi נגיל ‡ *sunt*
כְּגִילְכֶם וְחַיַּבְתֶּם אֶת רֹאשִׁי לַמֶּלֶךְ׃
principi ‡ *culumnia*,
11 וַיֹּאמֶר דָּנִיֵּאל אֶל־הַמֶּלְצַר אֲשֶׁר מִנָּה שַׂר
Hazariah & , Misael , Chananiah , Daniel *super eunuchorum*
הַסָּרִיסִים עַל דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה׃
de nobis *deus* & *decem diebus tuos* ‡ *nos* obsero Tenta
12 נָא אֶת עֲבָדֶיךָ יָמִים עֲשָׂרָה וְיִתְּנוּ־לָנוּ מִן־
videamur Et *fubeamus* & *faquam* & , *comedemus* & *faminibus* * *legumini-*
הַזֵּרְעִים וְנֹאכְלָה וּמַיִם וְנִשְׁתֶּה׃ 13 וְיֵרָאוּ
bus.
לְפָנֶיךָ מַרְאֵינוּ וּמַרְאֵה הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּת־
lucella vefcerium ‡ *puerorum afpectus & , noftri afpectus mas fcias ad* ‡ *coram* ‡ *qui vefcan*
tuis ferais *cum fac* , *videris ficut* & ‡ *regi* ‡ *cibi tui parte*
בַּג הַמֶּלֶךְ וְכַאֲשֶׁר תִּרְאֶה עֲשֵׂה עִם עֲבָדֶיךָ׃
decem diebus *ea tentarunt* & ; *hoc cefo in eis abundant* ‡ Et *mori geffit*
14 וַיִּשְׁמַע לָהֶם לַדָּבָר הַזֶּה *וַיְנַסֵּם יָמִים עֲשָׂרָה׃

Nebuchadnesar somniavit Nebuchadnesar regni secundo anno in Et
1 בּ וּבִשְׁנַת שְׁתַּיִם לְמַלְכוּת נְבוּכַדְנֶאצַּר חָלַם
eius somnus & , *eius* spiritus *fe* ‡ *eorum* *meum* * & ‡ fomnia
חֲלֹמוֹת וַתִּתְפָּעֶם רוּחוֹ וּשְׁנָתוֹ
, *quorum* ‡ *eis* Daniele & , *quorum* ‡ *eis* dixit Et *ea super* ‡
נִהְיְתָה עָלָיו׃ 2 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא לְחַרְטֻמִּים
indicandum ad * , Chaldæos & , *maleficos* &
וְלָאַשָּׁפִים וְלַכַּשְׁדִּים לְהַגִּיד לַמֶּלֶךְ חֲלֹמוֹתָיו
fomnium & , *dua* fomnia regi *indicandum ad* * , Chaldæos & , *maleficos* &
וַיָּבֹאוּ וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 3 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
, *quorum* ‡ *eis* Daniele *regis facies ad* ‡ *fteterunt* &
הַמֶּלֶךְ חָלַמְתִּי חֲלוֹם וַתִּפָּעֶם רוּחִי לָדַעַת אֶת־
fomnium ad ‡ , *meus* fpiritus *fe* ‡ *eorum turbata* * & ‡ fomnium
הַחֲלוֹם׃ 4 וַיְדַבְּרוּ הַכַּשְׂדִּים לַמֶּלֶךְ אֲרָמִית מַלְכָּא
Daniele & ‡ *fapientia* & , *libro* omni in *intellectum* & , *fcientiam* Deus
לְעָלְמִין חֱיִי אֱמַר חֲלוֹמָא לְעַבְדָּיךְ וּפִשְׁרָא נְחַוֵּא׃
fomnia & ‡ *vifione omni* in ‡ fecit *intelligere*
5 עָנָה מַלְכָּא וְאָמַר לְכַשְׂדָּיֵא מִלְּתָא הֵיךְ
eorum fine in Et
הַבִּין בְּכָל חָזוֹן וְחֶלְמָא׃ 6 וְלִסְכָּתָא מִנַּיִם
eunuchorum principes eos introduxit & ; *eos introduci* fi as* , *rex* dixit *quibus*
אֲשֶׁר אָמַר הַמֶּלֶךְ לְהָבִיאֵם וַיְבִיאוּ שַׁר הַסָּרִיסִים
est inventus non & , *rex* eis *eam* est locutus Et , *Nebuchadnesar fuit* ad
לִפְנֵי נְבוּכַדְנֶצַּר׃ 7 וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלָא
Hazariah & , Misael , Chananiah , Daniel ficut illa *ventutis* de
מִבְּלֵיהֹם דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה וַיְקַרְיָה
, *quod* , *excellentiores* , *fapientiæ verbum omne* Et *regis fuerit* ad
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ׃ 8 וְכֹל דִּבְרַת חָכְמַת בִּינָה אֲשֶׁר
omnes *super* *manibus* ‡ decem eos *intrent* & ; rex eis ab *quæfuit* ‡
בְּקֹשׁ מִנְּהֹם הַמֶּלֶךְ וַיִּמְצָאֵם עֲשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל־
Daniel fuit Et
suo regno omni in ‡ qui *fapiens* , *gnarithiacos*
הַחַרְטֻמִּים הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּתוֹ׃
regis Chores *annum* ad ‡ usque
9 עַד־שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃

CAP. II. ב

piogniotes & *homo* ‡ *eorū aspecti* * est vilius decem dierum fine in Et
10 יוֹקַצְיָה יָמִים עֲשָׂרָה נִרְאֵיהֶם טוֹב וּבְרִיאֵי
regis ‡ *cibi* *bucellæ* *vefcentium* * *pueris* omnibus præ ‡ *carne*
בָשָׂר מִן כָּל־הַיְלָדִים הָאֹכְלִים אֶת פַּתְבַּג הַמֶּלֶךְ׃
corū paxum * *vino* & , *eorum* cibi portiones *fuerat* ‡ Meltar fuit Et
11 וַיְהִי הַמֶּלְצַר נֹשֵׂא אֶת־פִּתְבָּגָם וְיֵין מִשְׁתֵּיהֶם
in dedit ipsis quatuor *istis* *pueris* Et *fenitra* ‡ *eis dare* ‡ &
וְנֹתֵן לָהֶם זֵרְעוֹנִים׃ 12 וְהַיְלָדִים הָאֵלֶּה אַרְבַּעְתָּם נָתַן לָהֶם
, *Daniele* & ; *fapientia* & , *libro* omni in *intellectum* & , *fcientiam* Deus
אֱלֹהִים מַדָּע וְהַשְׂכֵּל בְּכָל סֵפֶר וְחָכְמָה וְדָנִיֵּאל
fomnia & *vifione omni* in ‡ fecit *intelligere*
הֵבִין בְּכָל חָזוֹן וְחֶלְמוֹת׃ 13 וּלְסוֹף
eunuchorum *principes eos introduxit* & ; *eos introduci* fi as* , *rex* dixit *quibus*
אֲשֶׁר אָמַר הַמֶּלֶךְ לְהָבִיאָם וַיְבִיאֵם שַׂר הַסָּרִיסִים
est inventus non & , *rex* eis *eam* est locutus Et , *Nebuchadnesar fuit* ad
לִפְנֵי נְבוּכַדְנֶצַּר׃ 14 וַיְדַבֵּר אִתָּם הַמֶּלֶךְ וְלָא
Hazariah & , Misael , Chananiah , Daniel ficut illa *ventutis* de
מִבְּלֵיהֹם דָּנִיֵּאל חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה׃
, *quod* , *excellentiores* , *fapientiæ verbum omne* Et *regis fuerit* ad
15 בְּכָל דִּבְרַת חָכְמַת בִּינָה אֲשֶׁר יְבַקְּשֵׁם מִנְּהֹם הַמֶּלֶךְ
omnes *super* *manibus* ‡ decem eos *intrent* & ; rex eis ab *quæfuit* ‡
וַיִּמְצָאֵם עֲשֶׂר יָדוֹת עַל כָּל־חַרְטֻמֵּי
Daniel fuit Et
suo regno omni in ‡ qui *fapiens* , *gnarithiacos*
הַחַרְטֻמִּים הָאַשָּׁפִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּתוֹ׃
regis Chores *annum* ad ‡ usque
16 עַד־שְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ הַמֶּלֶךְ׃
indicabilium interpretationem & , *fuis* fenis & ‡ rex
17 חַכְיוֹנִין וְשָׁרְיָא׃ 18 וְלִסְכָּתָא מִנַּיִם
ut tempus quod *ego fuisset* *eum* Ex * , & ‡ rex
דִּי־מַלְכָּא אֲמַר לְהוֹבָדָא לְקֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא
fomnium & *mysterium* *de* *Deo* *cœli* *coram* ut *petant* ‡ *misericordias*
עַל־רָזָא דְנָה דִּי לָא יְהוֹבְדוּן דָּנִיֵּאל וְחַבְרוֹהִי
fuos & *Daniel* *perdamur* * non ut : *illo* fecreto *super* *eo*rum Dei
עִם שְׁאָר חַכִּימֵי בָבֶל׃ 19 אֱדַיִן לְדָנִיֵּאל בְּחֶזְוָא
vifione in Danieli Tunc , *Daniel* *fapientum* *ipfius* * *eum*
דִּי־לֵילְיָא רָזָא גְלֵי אֱדַיִן דָּנִיֵּאל בָּרִךְ לֵאלָהּ שְׁמַיָּא׃
eloquium Deo benedixit Daniel *nunc* *est* revelatū fecretum *noctis*
20 עָנָה דָנִיֵּאל וְאָמַר לֶהֱוֵא שְׁמֵהּ דִּי אֱלָהָא מְבָרַךְ
Dei *quod ipsum* nomen *exaltandum* ad * , dixit & , Daniel *Respondit* &
מִן־עָלְמָא וְעַד־עָלְמָא דִּי חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא
fortitudo & , *fapientia* *quia* , *fecula* à benedictum
דִּי־לֵהּ הִיא׃ 21 וְהוּא מְהַשְׁנֵא עִדָּנַיָּא וְזִמְנַיָּא
mutat , *tempora* & *regna* *ipse* Et
מְהַעְדֵּא מַלְכִין וּמְקִים מַלְכִין יְהַב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין
intelligentiam & , *fapientibus* *fapientiam* *dans* * *reges* *ftabilitat* & ‡
וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה׃ 22 הוּא גָלֵא עֲמִיקָתָא וּמַסְתָּרָתָא
confpicit & , *profunda* *revelans* *ipfe* Et , *intelligentiam* *fcientibus*
יְדַע מָה בְּחֶשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שְׁרָא׃
manet eo cum *lux* & , *tenebricofa* in quæ * *novit*
23 לָךְ אֱלָהּ אֲבָהָתַי מְהוֹדֵא וּמְשַׁבַּח אֲנָה דִּי
Sapientiam quia *ego celebrans* & , *confitens* * mei patris Deus Tibi
חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָא יְהַבְתְּ לִי וּכְעַן הוֹדַעְתָּנִי דִּי
quæ *fortitudo* *quod* , *me* fecifti *fcire* autne & ; mihi dedisti fortitudinem &
בָעֵינָא מִנָּךְ מִלַּת מַלְכָּא הוֹדַעְתָּנָא׃
nos fecisti *fcire* regis *fermonem* quia , *te*
24 עַל־כֵּן עַל־כָּל־דְּנָה דָּנִיֵּאל אֲזַל לְאַרְיוֹךְ דִּי
pendendum ad *rex* conftituerat quē *Arioch* *fuper* ‡ eſſingitellus Daniel
מִנָּה מַלְכָּא לְהוֹבָדָא לְחַכִּימֵי בָבֶל אֲזַל וְכֵן
gradus ne Babel *Sapientes* *ei* dixit &c & , Abiit , Babel *fapientes*
לְהַחֲכִימֵי בָבֶל אֲמַר לָהּ לְהַחֲכִימֵי בָבֶל אַל־
studiabo *regi* *interpretationem* & , *rege* coram me introduc
תְּהוֹבֵד הַעְלֵנִי קֳדָם מַלְכָּא וּפִשְׁרָא לְמַלְכָּא אֲחַוֵּא׃
regi coram Danielem introduxit feftinatione in * Arioch Tunc
25 אֱדַיִן אַרְיוֹךְ בְּהִתְבְּהָלָה הַנְעִל לְדָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא
Iehudah *qui* examinatus filiis de *virum* *inuenit* Quē , dixit &
וְכֵן אֲמַר לֵהּ לְדָנִיֵּאל דִּי־יְהוּד גֻּבְרָא דִּי־יְהוֹדְעִנַּנִי
modificabit *regi* *folutionem* qui
פִּשְׁרָא לְמַלְכָּא יְהוֹדְעִנָּה׃ 26 עָנָה מַלְכָּא
Nonquid * *Belchefsar* *me* ‡ *nomen* *eius* , *Daniel*
וְאָמַר לְדָנִיֵּאל דִּי שְׁמֵהּ בֵּלְטְשַׁאצַּר הֲאִיכָדֵן
fcire interpretationem & , *vifi* *quod* , *fomnium* mihi *oſtendere* &
לְהוֹדָעֻתַנִּי חֶלְמָא דִּי־חֲזֵיתִ וּפִשְׁרֵהּ׃
tempus *donec* , *me* coram *dicebam* ad *propositi* *
27 עָנָה דָנִיֵּאל קֳדָם מַלְכָּא וְאָמַר רָזָא דִּי
fomnium *mihi* *dicere* *fomnium* & , *rege* coram *Daniel* *Respondit*
מַלְכָּא שְׁאֵל לָא חַכִּימִין אָשְׁפִין חַרְטֻמִּין גָּזְרִין יָכְלִין לְהַחֲוָיָה
indicabilium *interpretationem* & , *fuis* *fenis* & ‡ *rex*
לְמַלְכָּא׃ 28 בְּרַם אִיתַי אֱלָהּ בִּשְׁמַיָּא גָּלֵא
ut *tempus* *quod* *ego fuisset* *eum* Ex * , & ‡ rex
רָזַיָּא וְהוֹדַע לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר דִּי מָה דִּי לֶהֱוֵא
fomnium & *mysterium* *de* *Deo* *cœli* *coram* ut *petant* ‡ *misericordias*
בְּאַחֲרִית יוֹמַיָּא חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ וְדָנָה
fuos & *Daniel* *perdamur* * non ut : *illo* fecreto *super* *eo*rum Dei
חֶלְמָךְ וְחֶזְוֵי רֵאשָׁךְ עַל־מִשְׁכְּבָךְ וְדָנָה
vifione in Danieli Tunc , *Daniel* *fapientum* *ipfius* * *eum*
29 אַנְתָּה מַלְכָּא רַעְיוֹנָךְ עַל־מִשְׁכָּבָךְ סְלֵקוּ מָה
eloquium Deo benedixit Daniel *nunc* *est* revelatū fecretum *noctis*
דִּי־לֶהֱוֵא אַחֲרֵי דְנָה וְגָלֵא רָזַיָּא הוֹדְעָךְ מָה דִּי
Dei *quod ipsum* nomen *exaltandum* ad * , dixit & , Daniel *Respondit* &
לֶהֱוֵא׃ 30 וַאֲנָה לָא בְחָכְמָה דִּי אִיתַי בִּי
fortitudo & , *fapientia* *quia* , *fecula* à benedictum
מִן־כָּל־חַיַּיָא דְנָה רָזָא לָא עַל דִּי חָכְמָתָא
mutat , *tempora* & *regna* *ipse* Et
דִּי אִיתַי בִּי מִן־כָּל־חַיִּין פְּשַׁר דְּנָה לְמַלְכָּא
intelligentiam & , *fapientibus* *fapientiam* *dans* * *reges* *ftabilitat* & ‡
בְּדִיל דִּי לְהוֹדָעוּתָא לְמַלְכָּא פִּשְׁרָא וְרַעְיוֹנֵי לִבָּךְ
confpicit & , *profunda* *revelans* *ipfe* Et , *intelligentiam* *fcientibus*
תִּנְדָּע׃ 31 אַנְתָּה מַלְכָּא חֲזֵית וְהָא צְלֶם חַד
manet eo cum *lux* & , *tenebricofa* in quæ * *novit*
רַב צַלְמָא דְנָה סַגִּיא וְיַקִּירָא שַׂפִּיר קָאֵם לָקְבָלָךְ
Sapientiam quia *ego celebrans* & , *confitens* * mei patris Deus Tibi
וְחֵזְוֵהּ דָּחִיל׃ 32 דְּנָה צַלְמָא רֵאשֵׁהּ דִּי־דְהַב
quæ *fortitudo* *quod* , *me* fecifti *fcire* autne & ; mihi dedisti fortitudinem &
טָב חֲזֵהּ דִּי־כְסַף וּבִטְנֵהּ וְיַרְכָתֵהּ דִּי־נְחָשׁ׃
nos fecisti *fcire* regis *fermonem* quia , *te*
33 שָׁקוֹהִי דִּי־פַרְזֶל רַגְלוֹהִי מִנְּהֹן דִּי־פַרְזֶל וּמִנְּהֹן
pendendum ad *rex* conftituerat quē *Arioch* *fuper* ‡ eſſingitellus Daniel
דִּי־חֲסַף׃ 34 חֲזֵה הֲוֵית עַד דִּי הִתְגְּזָרַת
gradus ne Babel *Sapientes* *ei* dixit &c & , Abiit , Babel *fapientes*
אֶבֶן דִּי־לָא בִידַיִן וּמְחָת לְצַלְמָא עַל־רַגְלוֹהִי
studiabo *regi* *interpretationem* & , *rege* coram me introduc
דִּי פַרְזֶל וְחַסְפָּא וְדָקַק לְהוֹן׃ 35 אֱדַיִן דָּקוּ
regi coram Danielem introduxit feftinatione in * Arioch Tunc
כַּחֲדָה פַרְזֶלָא חַסְפָּא נְחָשָׁא כַּסְפָּא וְדַהֲבָא
Iehudah *qui* examinatus filiis de *virum* *inuenit* Quē , dixit &
וַהֲווֹ כְּעִבֶּי מֵידֵי קַיְטָא וּנְטָלַתְהֹן רוּחָא וְלָא
modificabit *regi* *folutionem* qui
אַשְׁכַּח לְהוֹן אֲתַר וְאֶבֶן דִּי מְחָת לְצַלְמָא הֲוָת
Nonquid * *Belchefsar* *me* ‡ *nomen* *eius* , *Daniel*
לְטוּר רַב וּמְלָת כָּל־אַרְעָא׃ 36 דְּנָה חֶלְמָא
fcire interpretationem & , *vifi* *quod* , *fomnium* mihi *oſtendere* &
וּפִשְׁרֵהּ נֵאמַר קֳדָמָךְ מַלְכָּא׃ 37 אַנְתָּה מַלְכָּא
tempus *donec* , *me* coram *dicebam* ad *propositi* *
מַלְכַיָּא דִּי־מַלְכַיָּא דִּי אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּתָא
fomnium *mihi* *dicere* *fomnium* & , *rege* coram *Daniel* *Respondit*
חֲסִנָתָא וְתוּקְפָא וִיקָרָא׃ 38 וְכָל־דִּי דָיְרִין
indicabilium *interpretationem* & , *fuis* *fenis* & ‡ *rex*
בְּנֵי אֲנָשָׁא חַיַּת בָּרָא וְעוֹף שְׁמַיָּא יְהַב בְּיָדָךְ
ut *tempus* *quod* *ego fuisset* *eum* Ex * , & ‡ rex
וְשַׁלְּטָךְ בְּכֻלְּהֹן רֵאשָׁא דִּי־אַנְתָּה הוּא
fomnium & *mysterium* *de* *Deo* *cœli* *coram* ut *petant* ‡ *misericordias*
הַדַּבָּה דִּי־דְהַב׃ 39 וּבָתְרָךְ תְּקוּם מַלְכוּ
fuos & *Daniel* *perdamur* * non ut : *illo* fecreto *super* *eo*rum Dei
אָחֳרִי אַרְעָית מִנָּךְ וּמַלְכוּ תְלִתָּי אָחֳרִי דִּי
vifione in Danieli Tunc , *Daniel* *fapientum* *ipfius* * *eum*
נְחָשׁ דִּי תִשְׁלַט בְּכָל־אַרְעָא׃ 40 וּמַלְכוּ
eloquium Deo benedixit Daniel *nunc* *est* revelatū fecretum *noctis*
רְבִיעָיָא תְּקֵף כְּפַרְזְלָא כָּל־קֳבֵל דִּי פַרְזְלָא
Dei *quod ipsum* nomen *exaltandum* ad * , dixit & , Daniel *Respondit* &
מְדַקְדַּק וְסָתַת כֹּל וְכַפַּרְזֶלָא דִּי מְעָרְעָה כָּל־אִלֵּין
fortitudo & , *fapientia* *quia* , *fecula* à benedictum
מְדַקְדְּקָה וְתָרֹעַ׃ 41 וְדִי חֲזַיְתָ רַגְלַיָּא וְאֶצְבְּעָתָא
mutat , *tempora* & *regna* *ipse* Et
מִנְּהֹן דִּי־חֲסַף פַּחָרִי וּמִנְּהֹן דִּי־פַרְזֶל מַלְכוּ
intelligentiam & , *fapientibus* *fapientiam* *dans* * *reges* *ftabilitat* & ‡
פְלִיגָה תֶּהֱוֵא וּמִן־תְּקֹף פַּרְזְלָא דִּי חֲזַיְתָ דִּי
confpicit & , *profunda* *revelans* *ipfe* Et , *intelligentiam* *fcientibus*
מְעָרַב עִם־חֲסַף חַזָּף׃ 42 וְאֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא
manet eo cum *lux* & , *tenebricofa* in quæ * *novit*
מִנְּהֹן דִּי־פַרְזֶל וּמִנְּהֹן דִּי־חֲסַף כֵּן מַלְכוּתָא
Sapientiam quia *ego celebrans* & , *confitens* * mei patris Deus Tibi
פִּלְגָא תֶּהֱוֵא וּמִנָּהּ תְּקֹף יְהֵא־בַהּ כָּל־קֳבֵל דִּי
quæ *fortitudo* *quod* , *me* fecifti *fcire* autne & ; mihi dedisti fortitudinem &
חֲזַיְתָ פַרְזְלָא מְעָרַב עִם־חֲסַף טִינָא׃ 43 וְאִלֵּין
nos fecisti *fcire* regis *fermonem* quia , *te*
אֶצְבְּעָת רַגְלַיָּא מִנְּהֹן דִּי־פַרְזֶל וּמִנְּהֹן דִּי־חֲסַף
pendendum ad *rex* conftituerat quē *Arioch* *fuper* ‡ eſſingitellus Daniel
כֵּן מַלְכְוָתָא פִּלְגָא תֶּהֱוֵא וּמִנָּהּ תְּקֹף יְהֵא־בַהּ
gradus ne Babel *Sapientes* *ei* dixit &c & , Abiit , Babel *fapientes*
כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתָ פַרְזְלָא עִם־חַסְפָּא לָא מִתְעָרְבִין
studiabo *regi* *interpretationem* & , *rege* coram me introduc
לָהֵן גְּבַר לְזַרְעָא וְלָא יִתְלְבַּק דְּנִין דְּנִין
regi coram Danielem introduxit feftinatione in * Arioch Tunc
כַּדִּי לָא מִתְעָרְבִין פַּרְזְלָא עִם־חַסְפָּא׃ 44 וּבְיוֹמֵי
Iehudah *qui* examinatus filiis de *virum* *inuenit* Quē , dixit &
מַלְכַיָּא אִלֵּךְ מֵקִים אֱלָהּ שְׁמַיָּא מַלְכוּ דִּי
modificabit *regi* *folutionem* qui
לְעָלַם לָא תִתְחַבַּל וּמַלְכוּתָהּ לְעַם אָחֳרָן לָא
Nonquid * *Belchefsar* *me* ‡ *nomen* *eius* , *Daniel*
תִשְׁתְּבֻק וְתָסֵף יַת כָּל־אִלֵּין מַלְכְוָתָא וְהִיא
fcire interpretationem & , *vifi* *quod* , *fomnium* mihi *oſtendere* &
תְקוּם לְעָלַם׃ 45 כָּל־קֳבֵל דִּי חֲזַיְתָ דִּי מִטּוּר
tempus *donec* , *me* coram *dicebam* ad *propositi* *
מִן־הַר אִתְגְּזַרַת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן וְדָקַק
fomnium *mihi* *dicere* *fomnium* & , *rege* coram *Daniel* *Respondit*
לְפַרְזְלָא לִנְחָשָׁא לְחַסְפָּא לְכַסְפָּא וּלְדַהֲבָא
indicabilium *interpretationem* & , *fuis* *fenis* & ‡ *rex*
אֱלָהּ רַב הוֹדַע לְמַלְכָּא מָה דִּי לֶהֱוֵא אַחֲרֵי
ut *tempus* *quod* *ego fuisset* *eum* Ex * , & ‡ rex
דְנָה וְיַצִּיבָא חֶלְמָא וְהֵימִן פִּשְׁרֵהּ׃
fomnium & *mysterium* *de* *Deo* *cœli* *coram* ut *petant* ‡ *misericordias*
46 אֱדַיִן נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא נְפַל עַל־אַנְפּוֹהִי
fuos & *Daniel* *perdamur* * non ut : *illo* fecreto *super* *eo*rum Dei
וְלִדְנִיֵּאל סְגִד וּמִנְחָה וְנִיחוֹחִין אֲמַר דִּי
vifione in Danieli Tunc , *Daniel* *fapientum* *ipfius* * *eum*
נִסְכוּן לֵהּ׃ 47 עָנָה מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל וְאָמַר
eloquium Deo benedixit Daniel *nunc* *est* revelatū fecretum *noctis*
מִן־קְשׁוֹט דִּי אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ אֱלָהַיָּא
Dei *quod ipsum* nomen *exaltandum* ad * , dixit & , Daniel *Respondit* &
וּמָרֵא מַלְכִין וְגָלֵא רָזִין דִּי יְכֹלְתְּ לְמִגְלֵא
fortitudo & , *fapientia* *quia* , *fecula* à benedictum
רָזָא דְנָה׃ 48 אֱדַיִן מַלְכָּא לְדָנִיֵּאל רַבִּא
mutat , *tempora* & *regna* *ipse* Et
וּמַתְּנָן שַׂגִּיאָן יְהַב־לֵהּ וְשַׁלִּטֵהּ עַל כָּל־מְדִינַת
intelligentiam & , *fapientibus* *fapientiam* *dans* * *reges* *ftabilitat* & ‡
בָּבֶל וְרַב סַגְּנַיָּא עַל כָּל־חַכִּימֵי בָבֶל׃
confpicit & , *profunda* *revelans* *ipfe* Et , *intelligentiam* *fcientibus*
49 וְדָנִיֵּאל בְּעָא מִן־מַלְכָּא וְהָקִים יַת
manet eo cum *lux* & , *tenebricofa* in quæ * *novit*
שַׁדְרַךְ מֵישַׁךְ וַעֲבֵד נְגוֹ עַל עִסְקֵי מְדִינַת
Sapientiam quia *ego celebrans* & , *confitens* * mei patris Deus Tibi
בָּבֶל וְדָנִיֵּאל בִּתְרַע מַלְכָּא׃
quæ *fortitudo* *quod* , *me* fecifti *fcire* autne & ; mihi dedisti fortitudinem &
nos fecisti *fcire* regis *fermonem* quia , *te*
pendendum ad *rex* conftituerat quē *Arioch* *fuper* ‡ eſſingitellus Daniel
gradus ne Babel *Sapientes* *ei* dixit &c & , Abiit , Babel *fapientes*
studiabo *regi* *interpretationem* & , *rege* coram me introduc
regi coram Danielem introduxit feftinatione in * Arioch Tunc
Iehudah *qui* examinatus filiis de *virum* *inuenit* Quē , dixit &
modificabit *regi* *folutionem* qui
Nonquid * *Belchefsar* *me* ‡ *nomen* *eius* , *Daniel*
fcire interpretationem & , *vifi* *quod* , *fomnium* mihi *oſtendere* &
tempus *donec* , *me* coram *dicebam* ad *propositi* *
fomnium *mihi* *dicere* *fomnium* & , *rege* coram *Daniel* *Respondit*
indicabilium *interpretationem* & , *fuis* *fenis* & ‡ *rex*
ut *tempus* *quod* *ego fuisset* *eum* Ex * , & ‡ rex
fomnium & *mysterium* *de* *Deo* *cœli* *coram* ut *petant* ‡ *misericordias*
fuos & *Daniel* *perdamur* * non ut : *illo* fecreto *super* *eo*rum Dei
vifione in Danieli Tunc , *Daniel* *fapientum* *ipfius* * *eum*
eloquium Deo benedixit Daniel *nunc* *est* revelatū fecretum *noctis*
Dei *quod ipsum* nomen *exaltandum* ad * , dixit & , Daniel *Respondit* &
fortitudo & , *fapientia* *quia* , *fecula* à benedictum
mutat , *tempora* & *regna* *ipse* Et
intelligentiam & , *fapientibus* *fapientiam* *dans* * *reges* *ftabilitat* & ‡
confpicit & , *profunda* *revelans* *ipfe* Et , *intelligentiam* *fcientibus*
manet eo cum *lux* & , *tenebricofa* in quæ * *novit*
Sapientiam quia *ego celebrans* & , *confitens* * mei patris Deus Tibi
quæ *fortitudo* *quod* , *me* fecifti *fcire* autne & ; mihi dedisti fortitudinem &
nos fecisti *fcire* regis *fermonem* quia , *te*
pendendum ad *rex* conftituerat quē *Arioch* *fuper* ‡ eſſingitellus Daniel
gradus ne Babel *Sapientes* *ei* dixit &c & , Abiit , Babel *fapientes*
studiabo *regi* *interpretationem* & , *rege* coram me introduc
regi coram Danielem introduxit feftinatione in * Arioch Tunc
Iehudah *qui* examinatus filiis de *virum* *inuenit* Quē , dixit &
modificabit *regi* *folutionem* qui
Nonquid * *Belchefsar* *me* ‡ *nomen* *eius* , *Da

Universidad de Deusto
Biblioteca

,eorum *plebi* ejus † fina specie In .erunt *mixtis* extremo †, Hephtalim † extensio-
עֲלֵיהֶם מִשְׁפָּחֹת לַחֲרָשִׁים יִהְיוּ לְמִנְחָה תִּהְיֶה וְנָתַן nes terminum
,valde *multus* †, magni *maris piscis* ficut † multi
דָּגָה * כְּמִינֵהוּ הַגְּדוֹל רַבָּה מְאֹד׃
.dabuntur *salem* † in ,sanabuntur *suo* &, *eius* Cænofs * paludes
וְהָיָה הַדָּגִים הָעֹמְדִים עָלָיו מֵעֵין † בְּאֵין וְעַד † וְרָפְאוּ לְמֶלַח נִתָּנוּ׃ 11 † latinas
mixtis † inde & ,hinc *eius latium* *super* † ascendet *torrentem* *super* † Et
וְעַל † הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל שְׂפָתוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה כָּל † iuxta ripam
,*eius fructus* † consumetur *nec*, *eius folium* *deficiet pon* .*etc* *lignum* omnis arbor fructus
עֵץ מַאֲכָל לֹא יִבּוֹל עָלֵהוּ וְלֹא יִתֵּם פִּרְיוֹ comeſtibilis,
ipſa *ſanctuario* de *eius aquæ* quia , maturabit *fuis menſibus* In כָּל־בְּכֹרָיו
לְחָדָשָׁיו יִבְכֹּר כִּי מֵימָיו מִן־הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה † egredientur. 12
metallum † ad *eius folium* & *cibum* in *eius fructus* erit Et *egredientes* †
תְּצֵאֶינָה וְהָיָן פִּרְיוֹ לְמַאֲכָל וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה׃ fructus
quo † *terminus* *Ille* * DOMINVS † Dominus *dixit* Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה גְּדֹר אֲשֶׁר † fructuoſum
,*Iſrael* *tribubus* *duodecim* terram *diuidetis* hæreditatem 13 † fructuoſum
תַּחְלְקוּ אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁנֵי עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
eam *accipietis* hæreditate Et .*funiculo* † Ioſeph * Deus
יוֹסֵף חֲבָלִים׃ † תִּנְחֲלֶם אִישׁ כְּאָחִיו 14 * Hic eſt
,*eam* *dabo* *ad* † , *meam* manum *leuaui* quam † tuus *fratres* ſi cut
שְׂדֵה כַּאֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לְתִתָּהּ
hæreditatem in *vobis* hæc *terra* *cadet* & *veſtris* *patribus* * fortes duæ
לַאֲבֹתֵיכֶם וְנָפְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה׃ erunt.
mari à ,*aquilonarem* *angulum* * ad *terræ* terminus † hic Et † vnuſquiſq;
וְזֶה גְּבוּל הָאָרֶץ לַפְּאַת צָפוֹן מִן־הַיָּם 15 † accipiet,
.Sedad *in venientium* ad ,*Chethlon* *via* magno * eſt *ſuper* † ex *darem*
הֶהָמוֹנָה דֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא צְדָדָה׃ * eſt
,*Dammeſec* terminus *inter* † quæ *Sibraim* , *Berothah* , *Chamath* † eſt
חֲמַת כְּרוֹתָה חִבְרַיִם אֲשֶׁר בֵּין גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק 16
maritima ad *ora* , *Hatthelon Chafer* † , *Chamath* terminus *inter* & *atrium me-*
וּבֵין גְּבוּל חֲמָת חֲצַר † הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֵל־גְּבוּל *diam*, quod
.*Chauran* eſt in termi-
חוֹרָן׃ no
,*Dammeſec* terminus ,*Henon* , *Chaſar* *mari* à *termious* erit Et
וְהָיָה גְּבוּל מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק 17 * termious
angulum † & ,*Chamath* terminus & , *Aquilonem* *ad* *Aquilo* * & *aquilonis* ex
צָפוֹנָה † וּגְבוּל חֲמָת וְזֹאת † פְּאַת * parte
,*Dammeſec* *inter* *ab* & , *Chauran* *inter* *ab* *orientalem* *angulum* † Et
צָפוֹן׃ aquilonem.
וּפְאַת קֶדֶם מִבֵּין חוֹרָן וּמִבֵּין דַּמֶּשֶׂק 18 * plagam
ſuper † termino à *Iaden* *Iſrael* *terram* *inter* *ab* &, *Ghilbad* *Inter* *ab* & * vſque ad
וּמִבֵּין הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן גְּבֻלָּה עַל־
,*orientalem* *angulum* † & :*meſſemini* *orientale* *mare* † plagam
הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי תָּמֻדּוּ וְאֶת פְּאַת קָדִימָה׃ 19 בְּיַד
aquas *ad* *vſque* *Thamar* à , *auſtrum* † *ad* *meridiem* *angulum* * Et * plagã me-
וּפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה מִתָּמָר עַד־מֵי † ridianam
angulum † & *magnum* *mare* *ad* † *torrentem* ,*Cades* *contradictionum* * ſeptentrionalem
מְרִיבוֹת קָדֵשׁ נַחֲלָה אֶל־הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֶת פְּאַת־ † vſque
.*Meridiem* *ad* *Auſtri* †
תֵּימָנָה נֶגְבָּה׃
ſeptentrionalem ad † *contra* *vſque* *termino* à *magnum* *mare* *maris* *angulus* † Et
וּפְאַת־יָם הַיָּם הַגָּדוֹל גְּבֻלָה עַד נְכַח לְבוֹא 20
maris *angulus* *hic* * , *Chamath*
חֲמָת זֹאת פְּאַת־יָם׃
,*Iſrael* *tribubus* *vobis* *hanc* *terram* *diuidetis* Et
וְחִלַּקְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 21
peregrinis & , *vobis* *hæreditatem* in *eam* *cadet* *ſortes* † Et
וְהָיָה † תַּפִּילוּ אֹתָהּ בְּנַחֲלָה לָכֶם וְלַגֵּרִים 22 * fortiemini
veſtris *medio* *in* *filios* *generent* *qui* , *veſtrum* *medio* in *peregrinos* † ſ
הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־הוֹלִידוּ בָנִים בְּתוֹכְכֶם ſqui peregri-
eadem *vobiſcum* ,*Iſrael* *filios* *inter* *indigena* *ſicut* *vobis* *eruns* & nantur.
וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרָח בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְּלוּ
tribu in ,*erit* Et .*Iſrael* *tribuum* *medio* in *hæreditatem* in
בְּנַחֲלָה בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 23 וְהָיָה בַּשֵּׁבֶט † in † pe-
dixit ,*eius* *hæreditatem* *dabitis* *ibi* , *ea* *cum* *peregrinus* *peregrinum* † *qui* † regrinatur
אֲשֶׁר־גֵּר הַגֵּר אִתָּם שָׁם תִּתְּנוּ נַחֲלָתוֹ נְאֻם * נְאֻם
.DOMINVS † Dominus
אֲדֹנָי יְהוִה׃

CAP. XLVIII. כח

ad *aquilonem* *ad* *fine* à : *tribuum* *nomina* *hæc* Et * Iacus
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים מִקְצֵה צְפוֹנָה אֶל־יַד 1

,*Dimeſec* terminus ,*Henan* , *Chaſar* ,*Chamath* vsqueado *Cheſthlon* via
דֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא לְחֲמָת חֲצַר עֵינָן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק
orientalis *angulus* † ei *eruus* Ec , *Chamath* *mauim* † ad *Aquilonem* ad
צָפוֹנָה אֶל־יַד חֲמָת וְהָיוּ־לוֹ פְּאַת קֶדֶם 2
orientalis *angulus* † *Dan* *terminum* *ſuper* † Et .*vna* *Dan* ,*mare*
תֵּימָן בֵּין אֲחוּר † וְעַל † גְּבוּל דָּן פְּאַת קֶדֶם
.*vna* *Aſer* ,*meſh* *angulum* † ad *vſque*
עַד־פְּאַת יָם אֲשֶׁר פְּאַת אֶחָד׃
angulum † ad *vſque* &, *Orientali* *angulo* ab * *Aſer* terminum *ſuper* † Et
וְעַל † גְּבוּל אֲשֶׁר פְּאַת קָדִימָה וְעַד־פְּאַת 3
.*vna* *Naphthali* ,*meſh* †
וְעַל † גְּבוּל נַפְתָּלִי פְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת
angulum † ad *vſque* ,*Orientali* *angulo* ab † *Naphthali* *terminum* *ſuper* † Et 4
.*vna* *Manaſſeh* ,*meſh* †
וְעַל † גְּבוּל מְנַשֶּׁה פְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת
angulum † ad *vſque* ,*Orientali* *angulo* ab * ,*Manaſſeh* *terminum* *ſuper* † Et 5
.*vna* *Ephraim* ,*meſh* †
וְעַל † גְּבוּל אֶפְרַיִם פְּאַת קָדִימָה וְעַד־פְּאַת
angulum † ad *vſque* &, *Orientali* *angulo* ab * *Ephraim* *terminum* *ſuper* † Et 6
.*vna* *Reuben* ,*meſh* †
וְעַל † גְּבוּל רְאוּבֵן פְּאַת קָדִים וְעַד־פְּאַת
angulum † ad *vſque* ,*Orientali* *angulo* ab * *Reuben* *terminum* *ſuper* † Et 7
.*vna* *Iehudah* ,*meſh* †
וְעַל † גְּבוּל יְהוּדָה פְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת
angulum † ad *vſque* ,*Orientali* *angulo* ab † *Iehudah* *terminum* *ſuper* † Et 8
Dimeſec *terminus* *inter* † quæ *Sibraim* , *Berothah* , *Chamath* † eſt
וְעַל † גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק וְהוּדָה פְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת
vigieni & *quinque* *elevatitis* * quam * , *oblatio* erit , *meſh* †
יָמָּה וְהָיָה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר־תָּרִימוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
partium † *vna* *fuerit* , *longitudinis* & , *latitudinis* *millium*
אֶלֶף רֹחַב וְאֹרֶךְ כְּאַחַת הַחֲלָקִים מִפְּאַת
terra *medio* in *ſanctuarium* erit Et .*meſh* *angulum* * ad *vſque* ,*Orientali*
קָדִימָה עַד־פְּאַת יָמָּה וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכוֹ׃ 9 † principis
ſacerdotibus *ſanctuarii* *oblatio* erit , *iſtis* Et
וְלָאֵלֶּה תִּהְיֶה הַתְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים
decem *latitudinis* *mare* *erit* & , *millia* *viginti* & *quinque*
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
Aquilonem ad *ſacerdotibus* *ſanctuario* *oblatio* erit , *iſtis* Et
וְלַמִּקְדַּשׁ יְהוָה תִּהְיֶה תְּרוּמָה׃ 10 * Occidentalis
decem *latitudinis* *mare* *erit* & , *millia* *viginti* & *quinque*
וְלָהֶם לַכֹּהֲנִים הַמִּקְדָּשׁ צָפוֹנָה בָּאֹרֶךְ
millium *decem* *latitudo* & , *millium* *viginti* & *quinque*
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
Occidentalem ad & *meridiem* ad *decem* *latitudinis* *Orientem* ad &
וְלַיָּמָּה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְלַקָּדִים רֹחַב
millia *decem* *latitudinis* *mare* *erit* & , *millia* *viginti* & *quinque*
עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְאֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
Occidentem ad *ſanctuarium* *ſanctificatio* erit & *millia* *viginti* & *quinque*
וְהָיָה לָהֶם לְתִרוּמַת קֹדֶשׁ לַכֹּהֲנִים׃ 11 † quod
Sadoc *filius* de , *ſanctificata* * Sacerdotium
לְכֹהֲנִים הַמְקֻדָּשִׁים מִבְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר † Ieſſe
Iſrael *filii* *errauit* in † , *erraueruut* *non* *qui* , *meam* *cuſtodiam*
שָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתִּי אֲשֶׁר לֹא־תָעוּ בְּתַעוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Leuitæ † *erraueruut*
כַּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם׃ 12 וְהָיְתָה לָהֶם תְּרוּמָה
Leuitarum *terminum* ad † *ſanctitatum* *ſanctitas* , *terræ*
מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים אֶל־גְּבוּל הַלְוִיִּם׃
vigieni & *quinque* ,*facerdotum* *terminum* *contra* *Leuitæ* Et
וְלִלְוִיִּם לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה 13
longitudo *Quinta* , *millium* *decem* *latitudinis* & *longitudinis* *millium*
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כָּל־אֹרֶךְ
millium *decem* *latitudo* & , *millium* *viginti* & *quinque*
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃
ſuper *modo* † , *eam* *ſtatis* *non* & , *eo* *ex* *vendebunt* *non* Et
וְלֹא־יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא־יַעֲבִיר רֵאשִׁית 14
.*DOMINO* † *ſanctitas* *quia* : *terræ* *principium*
כִּי־קֹדֶשׁ הִוא לַיהוָה׃
ſuper † *latitudine* *in* *reſidem* * millia *quinque* Et
וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים † הַנּוֹתָר בָּרֹחַב עַל־פְּנֵי 15
habitaculi *in* & *habitaculi* *in* *ciuitatis* *ipſum* *propinum* *mille* † *viginti* &
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף * חֹל הוּא לָעִיר † לְמוֹשָׁב וְלִמִגְרָשׁ
ciuis *medio* *in* *ciuitas* *erit* &
וְהָיְתָה הָעִיר בְּתוֹכָהּ׃
quadrum & , *quingentorum* *meridie* *angulo* † & , *millium*
וְאֵלֶּה † מִדּוֹתֶיהָ פְּאַת נֶגֶב חֲמֵשׁ מֵאוֹת 16
ſtadium & , *quingentorum* *ſeptentrionalem* *Aquilonis* *angulo* † & , *millium*
אַלְפִים וּפְאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעַת אֲלָפִים

iuxta † *angulum* * ad *vſque* *Orientali* *angulo* *ab* † *Simeon* *terminum* *ſuper* † Et
וּפְאַת קָדִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעַת אֲלָפִים
iuxta † *Iſachar* ,*mane* †
וּפְאַת תֵּימָן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעַת אֲלָפִים׃
angulum * ad *vſque* *Orientali* *angulo* *ab* † *Iſachar* *terminum* *ſuper* † Et
וְעַל † גְּבוּל יִשָּׂשכָר פְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת 26
iuxta † *Zebulon* ,*mane* †
וְזֶה זְבוּלֻן אֶחָד׃
angulum * ad *vſque* *Orientali* *angulo* *ab* † *Zebulon* *terminum* *ſuper* † Et
וְעַל † גְּבוּל זְבוּלֻן פְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת 27
iuxta † *Gad* ,*mane* †
וְזֶה גָד אֶחָד׃
meridiem ad *Auſtri* *angulum* * ad *Gad* *terminum* *ſuper* † Et
וְעַל † גְּבוּל גָּד אֶל־פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה וְהָיוּ 28
ſuper † *hæreditas* ,*Cades* *contradictionis* *aqua* *Thamar* à *terminus*
גְּבוּל מִתָּמָר מֵי † מְרִיבַת קָדֵשׁ נַחֲלָה עַל־ * רוב
magnum *mare*
הַיָּם הַגָּדוֹל׃
eſt † *ſor-* † *Iſrael* *tribubus* *hæreditate* *de* *ſorimis* *eadem* † *quam* ,*terra* † Hæc
temimis
זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּפִּילוּ בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל 29 † נָפַל
.*DOMINVS* † Dominus *dixit* ,*earum* *portiones* *hæ* &
וְאֵלֶּה † תֹּצְאֹת הָעִיר פְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ 30 * Deus.
quingentorum *Aquilonem* *angulo* ab * *ciuitatis* *egreſſus* *hi* Et
מֵאוֹת מִדָּה † בְּמִדָּתֶךָ וּשְׁעָרֵי הָעִיר † שְׁעָרֵי שְׁמוֹת 31 † à plaga Aquilonari
nomina *ſuper* † *ciuitatis* *portæ* Et , *menſura* *millium* *quatuor* & † per
פְּאַת צָפוֹן שְׁלֹשָׁה שַׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר
vna ,*Reuben* *porta* :*Aquilonem* *ad* *tres* *portæ* ,*Iſaſel* *tribuum*
יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי אֶחָד׃ 32 † plagam
Orientalem *angulum* † *ad* &, *vna* *Leui* *porta* , *vna* *Iehudah* *porta*
וּפְאַת קֶדֶם חֲמֵשׁ מֵאוֹת שַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד
Ioſeph *porta* &, *tres* *portæ* &, *millium* *quatuor* & *quingentorum*
שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר דָּן אֶחָד׃ 33 † ad plagam
vna *Dan* *porta* , *vna* *Beniamin* *porta* , *vna*
וּפְאַת תֵּימָן חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּמִדָּתָם שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד
menſura † *millium* *quatuor* & *quingentorum* *meridiei* *angulum* * Et † in
שַׁעַר יִשָּׂשכָר שַׁעַר זְבוּלֻן אֶחָד׃ 34 † Et ad plagam occidentalem
porta , *vna* *Simeon* *porta* *tres* *portæ* &
וּפְאַת יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁעָרֵיהֶם שְׁלֹשָׁה שַׁעַר
quatuor & *quingentorum* *maris* *Aquilonem* * *Zebulon*
גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד׃
porta , *vna* *Aſer* *porta* , *vna* *Ghad* *porta* :*tres* *eorum* *portæ* , *millium*
סָבִיב שְׁמֹנָה עָשָׂר אָלֶף יְשֵׁם † * Per circui-
numeri & *millium* *decem* *octo* *Circuit* † tum
vna *Naphthali*
הָעִיר מִיּוֹם יְהוָה שָׁמָּה׃
.*Iſrael* *filii* *ex* *ciuitatis* *Iudem* DOMINVS *die* † *ex* *ciuitatis* † eo
nomen *erit* *Dominus* *ibi*

Finis libri Iechezechel.

תם ספר יחזקאל

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XLV. מה

offeretis ,hæreditatem in terram ves faciendo cedare in † Et
וּבְהַפִּילְכֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה תָּרִימוּ
quinque † longitudo ; terra de sanctitatem DOMINO oblationem
תְּרוּמַת † יְהוָה קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ אֹרֶךְ חֲמֵשֶׁת
Sanctitas ; millium decem latitudo & ,longitudine millium viginti &
אַלְפֵי אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אַלְפֵי קֹדֶשׁ
,erit † eius ter mino omni in ipsa †
הוּא בְּכָל־גְּבוּלָהּ סָבִיב׃
† quingentis in † quingenti ,sanctitatem in † hocce Erit †
יִהְיֶה מִזֶּה אֶל־הַקֹּדֶשׁ חֲמֵשׁ מֵאוֹת בַּחֲמֵשׁ מֵאוֹת
.circum & laboratorium cubitorum quinquaginta & ,circum † quadratum
סָרְבָּע סָבִיב וְחֲמִשִּׁים אַמָּה מִגְרָשׁ לוֹ סָבִיב׃
quinque longitudinem mensurabis ista mensura à Et
וּמִן־הַמְּדִדָה הַזֹּאת תָּמוּד אֹרֶךְ חֲמֵשׁ
erit ipso in Et .millium decem latitudinem & millium viginti &
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אַלְפִים וּבוֹ יִהְיֶה
ipsa terra de Sanctitas ,sanctitatum sanctitas ,sanctuarium
הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ הוּא
ministris sacerdotibus ad ,accedentibus † ,erit sanctuarij ministris sacerdotibus † qui accedūt
לַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה מָקוֹם לַבָּתִּים
* sanctuarium & ,domibus * locus eis erit & :DOMINO * pro * pro
וּמִקְדַּשׁ יְהוָה יִהְיֶה מָקוֹם לְבָתִּים קֹדֶשׁ׃
decem & ,longitudo † millium viginti & quinque Et † erit
וְחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וַעֲשֶׂרֶת
quinque, dabitis cinnatis possessionem Et .cubicula viginti
אַלָפִים רֹחַב יִהְיֶה לִבְנֵי הַלְוִיִּם מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת לָהֶם לַאֲחֻזָּה
contra millium viginti & ,quinque longitudo & ,latitudo † millium
עֶשְׂרִים לִלְשָׁכֹת׃ וְאֶת־הָעִיר תִּתְּנוּ אֲחֻזַּת
.erit ,Israel domui omni sanctitatis * oblationem * spontaneè
חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחַב וְאֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לְעֻמַּת
possessionē ad † & ,sanctitatis oblationem ad inde & ,hinc principi Et † erit iuxta
תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה׃
verbis possessionis ,facies ad † & ,sanctitatis oblationem facies ad * cuntatis † ante obla-
וְלַנָּשִׂיא מִזֶּה וּמִזֶּה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת
tionem & ante pos-
הָעִיר אֶל־פְּנֵי תְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־פְּנֵי אֲחֻזַּת הָעִיר
.Orientem ad † orientali angulo ab & ,mare ad mari † angulo ab † sessionem
מִצַּפְתָּה־יָם וּמִפְּאַת קָדְמָה
† Occidentali
ad mari † terminos à ,tantum tanta regione † † longitudo & ,orientalem terminum
וְאֹרֶךְ לְעֻמַּת אַחַד הַחֲלָקִים מִגְּבוּל־יָם אֶל־
usque ad Oc-
cidentem,
† usque
† erit contra
volā † partib
† occidentali
† usque
† appetitum
גְּבוּל קָדְמָה׃
populi tantum & ; Israel in possessionem in ei erit terra In
נָשִׂיא בְּתוֹכָם בְּנַחֲלָתָם לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא־יוֹנוּ
Israel domui dabunt terram & ,meum populum mei prælati † vlrā † principes
עוֹד נְשִׂיאַי אֶת־עַמִּי וְהָאָרֶץ יִתְּנוּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל
,DOMINVS * Dominus dixit Sic .eorum tribus per
לִשְׁבָטֵיהֶם׃ כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רַב־לָכֶם
,nimium † vastationem & violentiam † Israel † prælati † vobis Multum † † Sufficiat † principes
נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל חָמָס וְשֹׁד הָסִירוּ
† iudicium & † iustitiam † facite † sufficiat & iudicium & † principale,
וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲשׂוּ הָרִימוּ גֵרְשֹׁתֵיכֶם מֵעַל
† declinate, † Auferte an-
garias * ‡
.DOMINVS * Dominus dixit ,meo populo
עַמִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
† Deus. Scatera iusta, † iustas † iustam mensura a-
.vobis erit iuſtaria † baras & ,iuſtum * Ephah & ,iuſtum Bilancis
מֹאזְנֵי־צֶדֶק וְאֵיפַת־צֶדֶק וּבַת־ quidquam
decimum ,tolendum ad † ,erit unus * modius * baras & ,† Ephah mensuræ ad-
† Ceſſet ceſſet
עֶשְׂרֹן יִהְיֶה הָאֵיפָה וְהַבַּת עֶשְׂרֹן הַבַּת מְלֹא הַחֹמֶר
.erit chomer ad * Ephah chomer decimum & thanus chomer
וְהַבַּת מְלֹא הַחֹמֶר עֶשֶׂרֶת בַּתִּים חֹמֶר הָאֵיפָה אֶל־ † de
viginti obolorum viginti † Sechel Et .eius æquilibrium † Et
חֹמֶר הַבַּתִּים שֶׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים
quinque & ,decem ſechalim viginti & quinque ,ſechalim
שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֶשְׂרֵת וַחֲמִשְׁתְּ
quam oblatio * Ita .vobis erit mina ſecies †
שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם׃ וְאֵת תְּרוּמָה אֲשֶׁר
ſextarius † & ,mensura † chomer de Ephah partem ſextam offerentis † frumenti,
תָּרִימוּ שִׁשִּׁית הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁיתָם
.tantum * chomer de Ephah .tantum
רוֹם
† hordei, † frumenti
deem ; coro de bati decimum oleī bauum † oleī ſextarios † Et
תְּתֵּן הַשֵּׁשׁ הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַשְּׂעֹרִים
† ſextus † ſunt
וְשֵׁשׁ הַבַּת מִן־הַבַּת מִן־הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבָּתִּים חֹמֶר

Nisel ,hujus ſit † ducentis è pecus † de vnum agnum Et
וְעֹשֶׂה אֹתָהּ בֶּן־מָאתַיִם מִן־הַצֹּאן מִמַּשְׁקֵה יְרֻקָּה׃
an ,eos ſuper expandum ad ; pacifica in & ,aſſenſionem & ,manè † in
וְהַכֶּבֶשׂ וְהַיַּיִן יַעֲשׂוּ לָעֹלָה תָּמִיד לְכָל־
erunt ; terræ populus Omnis .DOMINVS * Dominus
עַם הָאָרֶץ׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
.Iſrael in ,pratum † ,iſta † oblatione
אֲרוֹנִי יְהוִה׃ כָּל־הַעִם הָאָרֶץ יִהְיֶה אֶל־
,aſſenſiones † eius ter manè omni in ipſa †
הִתְרוֹרְרָה הַזֹּאת לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃
Libanens & ,manè * & ,aſſenſiones † erit pratum ſuper † Et
וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה
ſolemnitatibus vtuerctis in ſabbatis in & ,Calendis in & ,ſolemnitatibus in
וְהַנֶּסֶךְ בֶּחַגִּים וּבְחֳדָשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת בְּכָל־
,manè † & ,peccato pro oblationem fiet ipſe ,Iſrael domus
מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא יַעֲשֶׂה אֶת־הַחַטָּאת
Iſrael domum propter expiandam ad pacifica & ,aſſenſionem † &
וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
mentis vno † in † primo In :DOMINVS * Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
,ſanctuarium mundabis & ,perfectum ſbouis filium vitulum iumes
תִּקַּח פַּר־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ אֶת־הַמִּקְדָּשׁ׃
dabit † & ,peccato pro oblationis ſanguine de ſacerdos toller Et
וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת
,altare ad exeuntibus ante † angulis quatuor in & ,domus poſte in
וְנָתַן עַל־מְזוּזוֹת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה וְאֶל־
,iuxtaria & ſic Et .iuxtaria ſuper † & ,ſic Et .portæ poſte ſuper † &
מְזוּזוֹת שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ וְכֵן תַּעֲשֶׂה
.domum explabitis & ,ſimplici à & ,errante viro à mense in ſeptima in
בַּשִּׁבְעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שֹׁגֶה וּמִפֶּתִי וְכִפַּרְתֶּם אֶת־
.Kalends vobis erit ,mensis die decima quartain * primo In
הַבָּיִת׃ בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם הַפָּסַח
,convelentes † infermentata ,dicium ſeptem ſolemnitas
חַג שִׁבְעוֹת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃
populo vniuerſo pro & ,ſe pro illa die in ,pratum † Faciet Et
וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעַד כָּל־עַם
,peccato pro ſanctificy vitulum : terræ
הָאָרֶץ פַּר חַטָּאת׃
ſeptem DOMINO aſſenſionem * facies ſolemnitatis diebus ſeptem Et
וְשִׁבְעַת יְמֵי הַחַג יַעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה שִׁבְעַת
verbis ſeptem die in integros † aritres ſeptem & , vitulos
פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִם תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים
.diem per capratum hircum peccato pro ſanctificis &
וְחַטָּאת שָׂעִיר עִזִּים לַיּוֹם׃
,Ephah ad † Hin oleī & :facies aroſ ad ,Ephah & ,vitulis ad ,Ephah
וּמִנְחָה לְפַר וּלְאֵיפָה לָאַיִל תַּעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃
facies ſolemnitate in menſis die decimaquinta in * ſeptimo In
וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֶּחָג
,peccato pro ſanctificis ſicut † idiebus ſeptem illis ſicut
כַּחַטָּאת כַּעוֹלָה כַּמִּנְחָה וְכַשָּׁמֶן׃
,oleo ſicut & ,manuers ſicut † &
וְכַמִּנְחָה

CAP. XLVI. מו

Porta ,DOMINVS * Dominus dixit Sic .ſterili
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הֶחָצֵר
,operis diebus ſex cauſa erit Orientem † ,ſolitarius †
הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם
,aperietur menſis * die in & ,aperietur ſabbati hi
הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הֶחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ׃ וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד
,ſuper † ſtabit & ,deſuper porte veſtibuli via † prælatus † introibit Et
עַל־מְזוּזַת הַשָּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־
,eius aſſenſionem † facerdotes facient & ,porte poſte †
שַׁלְמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל־מִפְתַּן הַשָּׁעַר וְיָצָא
,ſuper ſe incurvabit & ,eius pacifica ,limen
וְהַשַּׁעַר לֹא יִסָּגֵר עַד־הָעָרֶב׃
,vesperam ad vſque claudetur non porta Et
וְהִשְׁתַּחֲוָה עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא בַּשַּׁבָּתוֹת
,Sabbatis in ipſius porte oſtium † terræ populus ſe incurvabit Et
וּבֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃ וְהָעֹלָה אֲשֶׁר־יַקְרִיב
.DOMINI facies ad † Calendis in &
וּבְחֳדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃
,agnus ſex ,ſabbathi die in :DOMINO * pratum
הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה כְבָשִׂים
,integros & aretem &
תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃ וּמִנְחָה לָאַיִל וְהַכְּבָשִׂים
,Ephah ad † Hin oleī & :ſicut manus donum .manus †
מִנְחַת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃

ſex & :integri † ,bouis filius vitulus ,manibus † die in Et
וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים יַעֲשֶׂה
.erant integri † aries & ,agni
וְכִבְשִׂים וְאֵלֶּה תְּמִימִם יִהְיוּ׃
,manus * facies arietem per Ephah & ,vitulum per Ephah Et
וְעָשָׂה מִנְחָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים
Ephah per Hin oleī & ;eius manus apprehenderit ſicut agnis in &
מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא בְּתוֹךְ
,ingrediatur portæ veſtibuli via † prælatus ingrediendis in † Et
מְבוֹא הַשַּׁעַר יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃ וּבְבוֹא
.exibit eius * viam in & ,angulis quatuor in
עַם הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בַּמֹּעֲדִים
ſolemnitatibus in DOMINI facies ad † terræ populus introeūtibus in † Et
הַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
,meridiem ad portæ via † meridiana portæ viam ingrediens & ,aquilonis
דֶּרֶךְ שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר
portæ via † egrediatur ,ſe incurvandum ad ,Aquilonis † portæ viam ingrediens †
צָפוֹן יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר
meridiem ad portæ via † egrediatur ,meridiana portæ viam ingrediens & ,meridiem †
נֶגֶב יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר צָפוֹן לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ
,eam in eſt ingreſſus quam † ,portæ via † reuertetur Non .aquilonis
כִּי נֹכַח יֵצֵא׃
.egredietur ea illius regione à ſed †
וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא
,ingredietur ,ipſis ingrediendis in * ,eorum medio in ,prælatus † Et
וּבְצֵאתָם יֵצֵאוּ׃ וּבְחַגִּים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
,egredientur ipſis exeuntibus in & *
Ephah manus * erit ,ſtatutis temporibus † in & ,feſtiuitatibus in Et
לְפַר וּלְאַיִל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכְּבָשִׂים כְּפֵי
,eius manus donum .agnis in & ,arietem per Ephah & ,vitulum per
לְפַר וְאֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים כְּפֵת יָדוֹ
.Ephaph per Hin oleī &
וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃
,dominum † pacifica aut ,aſſenſionem ſpontaneam .pratum † facerit eius Et
וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים נְדָבָה
facies & ,Orientem * reſpicientem portam et ſpeciē & ,DOMINI
לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־שַׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים וְעָשָׂה
,ſabbathi die in ſic ,ſua pacifica & ,ſuum aſſenſionem †
אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שַׁלְמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
,aſſenſ egredi poſt † portam claudet & ,egredietur &
וְיָצָא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר אַחֲרֵי צֵאתוֹ׃
diem per aſſenſionem * facies integrum eius erunt † filium agnum Et
וְכֶבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם
.illius facies manè in manè in :DOMINO
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃
,Ephah partem ſextam manè in manè in * eo ſuper facies .manus † Et
וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר שִׁשִּׁית הָאֵיפָה
,ſolidum .manus * ,ſimilam ſolidum † ad ,Hin partem tertiam oleī &
וְשֶׁלִשִׁת הַהִין לְרַס אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה
,ingredi ſecula † ſtatutis DOMINO
תָּמִיד לְחֻקַּת עוֹלָם לַיהוָה׃
,ingredi aſſiduè † manè in manè in † oleum & ,manus * &
וְעָשׂוּ אֶת־הַכֶּבֶשׂ וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר עוֹלַת תָּמִיד׃
,ſolidum ſuper † manè in manè in † Et .DOMINVS * Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא
,eius hereditatem in ſuis filiis de ſua * donum
מַתָּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִוא לְבָנָיו תִּהְיֶה
,hæreditatem in , ipſa † ,eorum poſſeſſio
אֲחֻזָּתָם הִוא בְּנַחֲלָה׃
ſua ſeruis de , ſui ſua hereditate de donum dederit † ſua * Et
וְכִי־יִתֵּן מַתָּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאַחַד מֵעֲבָדָיו
,pratorum † ad eorum ſeruo & ,liberatis annum ad vſque illius erit
וְהָיְתָה לוֹ עַד שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבָת לַנָּשִׂיא
,erit ea † ,eius filiorum ,ſua hereditas Verumtamen
אַךְ נַחֲלָתוֹ לְבָנָיו לָהֶם תִּהְיֶה׃
,eos poſſidendum ad † populi hereditate de ,prælatus * acceptet non Et
וְלֹא יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם
,illius filius dabit hereditatem ſua poſſeſſione De .eorum poſſeſſione de
לְהוֹנֹתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ מִבְּנוֹ יִתֵּן אֲחֻזָּה לְבָנָיו
,ſua poſſeſſione & , ego , populus diſpergatur non quod
לְמַעַן לֹא יָפוּצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ׃
in portæ latus ſuper † qui ,ingreſſum in * me introduxit Et
וַיְבִיאֵנִי בַּפֶּתַח אֲשֶׁר עַל־יֶרֶךְ הַשַּׁעַר אֶל־
,aſſenſionem ad ſacerdotes ſanctitatis ad ſanctitatis cubicula
הַלִּשְׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַפְּנוּיוֹת אֲשֶׁר פְּנֵיהֶן
.manè † ad ſeptentrio in ſunt † Et
צָפוֹנָה וְהִנֵּה שָׁם מְקוֹם בִּירְכָתָם יָמָּה׃

facerdotes ,iſti aquarum quo † locus † Hic me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְשְׁלוּ שָׁם הַכֹּהֲנִים
,manus † coquent quo † ,peccato pro & ,delicto pro oblationem
אֶת־הָאָשָׁם וְאֶת־הַחַטָּאת אֲשֶׁר יַאפוּ אֶת־הַמִּנְחָה
ſanctificandum ad , ferentis autem ad ,ſalarentur † non ad †
לְבִלְתִּי הוֹצִיא אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה לְקַדֵּשׁ אֶת־
,populum eis facit tamitte & ,extremus autem ad † me educes Et
הָעָם׃ וַיּוֹצִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִרֵנִי
,erit † Ingredere & ,angulis quatuor ad † me educes Et
עַל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הֶחָצֵר וְהִנֵּה חָצֵר בְּכָל־פִּנָּה חָצֵר׃
.atrij angulis in atrium †
חָצֵר בְּכָל־פִּנַּת הֶחָצֵר׃
quadrangulus ligneus atrio † atrij angulis quatuor in
בְּאַרְבַּעַת חַצְרוֹת קְטֻרוֹת אֹרֶךְ
,habentium angulos .* partes erat in atrioliis ip
* הָיוּ חַצְרוֹת קְטֻרוֹת מְקֻרוֹת לְאַרְבַּעְתָּם
ipſis quatuor * vna menſura ,latitudine † triginta & ,longitudine †
אַרְבָּעִים אַמָּה אֹרֶךְ וּשְׁלֹשִׁים רֹחַב מִדָּה אַחַת
,angulis † quatuor circum in in circitu vnde † Et
לְאַרְבַּעְתָּם׃ וְסֹתֶר סָבִיב בָּהֶם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם
,circuitu * parietes fuiſſent ſcilicet † cubium &
וּמְבֻשָּׁלוֹת עֲשׂוּי מִתַּחַת לַסְּתָרוֹת סָבִיב
iis coquient quia * ,coquentium domus † ſunt mea ad dixit Et
סָבִיב יְבַשְּׁלוּ בָּתֵּי הַמְבַשְּׁלִים אֲשֶׁר יְבַשְּׁלוּ שָׁם
† Lacte erant † prochcuris,
עֹשֵׂי זֶבַח הָעָם וְזִבְחֵי הַבָּשָׂר׃
.populi victimam domus ministri
† sunt * in
בֵּית יְהוָה׃ וַיָּשֶׁב אֹתִי פֶּתַח הַבָּיִת וְהִנֵּה מַיִם יֹצְאִים
,ingredietur ,ipſis ingrediendis in * ,eorum medio in ,prælatus † Et
מִתַּחַת מִפְתַּן הַבַּיִת קָדִימָה כִּי־פְנֵי הַבַּיִת
,exibit eius * viam in &
פֹּנִים קָדִים וְהַמַּיִם יֹרְדִים מִתַּחַת מִן־הַכָּתֵף
,ingredietur ,ipſis ingrediendis in * ,eorum medio in ,prælatus † Et
הַיְמָנִית מִנֶּגֶב לַמִּזְבֵּחַ׃ וַיּוֹצִיאֵנִי דֶּרֶךְ שַׁעַר
,egredientur ipſis exeuntibus in &
צָפוֹן וַיְסֹבְבֵנִי דֶּרֶךְ חוּץ אֶל־שַׁעַר הַחִיצוֹן
Ephah * erit ,ſtatutis temporibus † in & ,feſtiuitatibus in Et
דֶּרֶךְ שַׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים וְהִנֵּה מַיִם פְּכִים מִן־הַיָּמִין׃
,manus * facies arietem per Ephah & ,vitulum per Ephah Et
וְעָשָׂה מִנְחָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים כְּפֵת
Ephah per Hin oleī & ;eius manus apprehenderit ſicut agnis in &
וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא בְּתוֹךְ
,ingrediatur portæ veſtibuli via † prælatus ingrediendis in † Et
מְבוֹא הַשַּׁעַר יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃ וּבְבוֹא
.exibit eius * viam in &
עַם הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בַּמֹּעֲדִים
ſolemnitatibus in DOMINI facies ad † terræ populus introeūtibus in † Et
הַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
,meridiem ad portæ via † meridiana portæ viam ingrediens & ,aquilonis
דֶּרֶךְ שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר
portæ via † egrediatur ,ſe incurvandum ad ,Aquilonis † portæ viam ingrediens †
צָפוֹן יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ שַׁעַר
meridiem ad portæ via † egrediatur ,meridiana portæ viam ingrediens & ,meridiem †
נֶגֶב יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר נֶגֶב יֵצֵא דֶּרֶךְ שַׁעַר
,eam in eſt ingreſſus quam † ,portæ via † reuertetur Non .aquilonis
צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ
.egredietur ea illius regione à ſed †
כִּי נֹכַח יֵצֵאוּ׃
,ingredietur ,ipſis ingrediendis in * ,eorum medio in ,prælatus † Et
וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא
,egredientur ipſis exeuntibus in &
וּבְצֵאתָם יֵצֵאוּ׃ וּבְחַגִּים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
Ephah * erit ,ſtatutis temporibus † in & ,feſtiuitatibus in Et
לְפַר וּלְאַיִל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכְּבָשִׂים כְּפֵי
,eius manus donum .agnis in & ,arietem per Ephah & ,vitulum per
לְפַר וְאֵיפָה לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים כְּפֵת יָדוֹ
.Ephaph per Hin oleī &
וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃
,dominum † pacifica aut ,aſſenſionem ſpontaneam .pratum † facerit eius Et
וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים נְדָבָה
facies & ,Orientem * reſpicientem portam et ſpeciē & ,DOMINI
לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־שַׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים וְעָשָׂה
,ſabbathi die in ſic ,ſua pacifica & ,ſuum aſſenſionem †
אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שַׁלְמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת
,aſſenſ egredi poſt † portam claudet & ,egredietur &
וְיָצָא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר אַחֲרֵי צֵאתוֹ׃
diem per aſſenſionem * facies integrum eius erunt † filium agnum Et
וְכֶבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם
.illius facies manè in manè in :DOMINO
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃
,Ephah partem ſextam manè in manè in * eo ſuper facies .manus † Et
וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר שִׁשִּׁית הָאֵיפָה
,ſolidum .manus * ,ſimilam ſolidum † ad ,Hin partem tertiam oleī &
וְשֶׁלִשִׁת הַהִין לְרַס אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה
,ingredi ſecula † ſtatutis DOMINO
תָּמִיד לְחֻקַּת עוֹלָם לַיהוָה׃
,ingredi aſſiduè † manè in manè in † oleum & ,manus * &
וְעָשׂוּ אֶת־הַכֶּבֶשׂ וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר עוֹלַת תָּמִיד׃
,ſolidum ſuper † manè in manè in † Et .DOMINVS * Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא
,eius hereditatem in ſuis filiis de ſua * donum
מַתָּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִוא לְבָנָיו תִּהְיֶה
,hæreditatem in , ipſa † ,eorum poſſeſſio
אֲחֻזָּתָם הִוא בְּנַחֲלָה׃
ſua ſeruis de , ſui ſua hereditate de donum dederit † ſua * Et
וְכִי־יִתֵּן מַתָּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאַחַד מֵעֲבָדָיו
,pratorum † ad eorum ſeruo & ,liberatis annum ad vſque illius erit
וְהָיְתָה לוֹ עַד שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבָת לַנָּשִׂיא
,erit ea † ,eius filiorum ,ſua hereditas Verumtamen
אַךְ נַחֲלָתוֹ לְבָנָיו לָהֶם תִּהְיֶה׃
,eos poſſidendum ad † populi hereditate de ,prælatus * acceptet non Et
וְלֹא יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם
,illius filius dabit hereditatem ſua poſſeſſione De .eorum poſſeſſione de
לְהוֹנֹתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ מִבְּנוֹ יִתֵּן אֲחֻזָּה לְבָנָיו
,ſua poſſeſſione & , ego , populus diſpergatur non quod
לְמַעַן לֹא יָפוּצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ׃
in portæ latus ſuper † qui ,ingreſſum in * me introduxit Et
וַיְבִיאֵנִי בַּפֶּתַח אֲשֶׁר עַל־יֶרֶךְ הַשַּׁעַר אֶל־
,aſſenſionem ad ſacerdotes ſanctitatis ad ſanctitatis cubicula
הַלִּשְׁכוֹת הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַפְּנוּיוֹת אֲשֶׁר פְּנֵיהֶן
.manè † ad ſeptentrio in ſunt † Et
צָפוֹנָה וְהִנֵּה שָׁם מְקוֹם בִּירְכָתָם יָמָּה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

viam tefticiem † quæ † portam portam ad me foeet an-bulare Et
† videlicet † refpiciebat ad
vis de vemens † Israel Dei gloria ecce Et
† orientalem. † veniebat
terra & inmulerum aquarum vor tanquam eius vox Et
† Oriente ostentatin:
vitio visionem fecundum Et
† propter gloriam
me vemente in † vidi quam visionem fecundum † vidi quam
† eras † dum venirē
quam visionem fecundum † visiones Et † inmulerem
† addispergendum
† ad † Chebar fluuium ad † vidi
† faciem meam.
porta: † dominus ad eft ingreffa DOMINI gloria Et
† per viam † erat ad orientalem.
† Oriente † viam † alia facies eius
tinaetius atriam in me introduxit & ,ignitos me elenauit Et
† per vias
domum DOMINI gloria replenetur ecce &
† sabat
me iuxta ftare fuit † vir & ,domo de me ad dictum audiui Et
locus &, mei loiij locus hominis fili, me ad dixit Et
filiorum medio in habitabo quo † meorum pedum pluiorum
† eft in
nomen Israel domus vltra pollucent non & † feculum in Israel
† sanctū meū
cadauribus in & ,fua fornicatione in eorum reges & ,ipū ,mox ſanctuarie
† in † Cum poſſeriorib⁹
ſuum limen ,ipſe dande In † fuorum regum
† eeat
paries &, meum poſtem iuxta ſuum poſtem & ,meo limine cum
† ſanctū meū
mea ſanctitatis † nomen polluerunt & ,eos inter & , me inter
† furore
meo me in eos conſumpſi & † fecerunt quas ,ſua abominationibus in
† omnes de-ſcriptiones
† omnes de-ſcriptiones
† eſt † vtinos
† ſunt
† hic eſt
† communis, & quarto dupli-ci. Et vocatio altare altaris ſuper-ficies ſuper-ficies & cubiti ſuper-ficies in latitudo & clauſura cubiti latitudo altitudo, vſque ad ſuper-ficiem ſuper-ficies ſuper-ficies ſuper-ficies

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius gradus ‡ octo gradus & eius ‡ postes ad ‡ palmæ & ‡ postis ‡ exant.
וְתִמֹרֹתָיו אֵל־אֵילוֹ וְתֹמֶר שְׁמֹנֶה מַעֲלֶה׃
est mensus & ‡ Oneratis eius ‡ interius atrium in me introduxit Et
וַיְבִיאֵנִי אֶל־חֲצַר הַפְּנִימִית דֶּרֶךְ הַשְּׁעָרִים ‡ תִּמֹּד ‡ per viam O. meridiei
אֵת מְשֻׁעַר בְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה׃ has mensuras ierusalem portam ‡ מָדַד
וְתָאֳלָיו וְאֵלָיו וְאֵלְמֹו כְּמִדּוֹת הָאֵלֶּה ‡ ,istas mensuras secundū eius ‡ vestibula & ,eius postes & ,eius thalamos Et ‡ testudines
וְחַלֹּנוֹת לוֹ וּלְאֵלְמֹו סָבִיב כָּאֵלֶּה חֲמִשִּׁים quinquaginta longitudinis autem circum eius ‡ vestibuli & ,ii ‡ fenestræ & ‡ eius, ‡ testudinibus
אֹרֶךְ וְחֹמֶשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ cubitorum viginti & quinque latitudinis & ,cubitorum
וְאֵלְמֹו לְחֵצֵר הַחִיצוֹנָה וְתֹמָרִים אֵל־אֵילָו כָּפוֹ ‡ וְתָפוֹ ‡ testudines
eius gradus ,gradus octo & ,inde & hinc eius postæ in palmæ & ,exteriori atrio eius ‡ vestibulo Et
וּשְׁמֹנֶת מַעֲלוֹת מַעֲלֵהוּ׃ ‡ Aquilonaris: mensuras secundū est mensus & ‡ Aquilonis ‡ portam in me introduxit Et
וַיְבִיאֵנִי אֶל שַׁעַר הַצָּפוֹן וַיָּמָד כַּמִּדּוֹת ‡ ,istas ‡ testudines & ,eius postes ,eius Thalamus
אֵלְמֹו ‡ תָּאֳלָו ‡ אֵלָו וְאֵלְמֹו וְחַלֹּנוֹת latitudinis & ,cubitorum quinquaginta longitudinis & circa circum ‡ ei ‡ eius
לוֹ סָבִיב אֹרֶךְ חֲמִשִּׁים אַמָּה וְרֹחַב cubitorum vigini & quinque
חֵמֶשׁ וְעֶשְׂרִים אַמָּה׃ ,hinc eius postibus in palmæ & ,exteriori atrio eius postes Et
וְאֵלָיו לְחֵצַר הַחִיצוֹנָה וְתֹמָרִים אֵל־אֵילֵי כָּפוֹ ‡ ‡ Ierare. eius vestibuli & ,eius gradus ,gradus octo & ,inde &
וּמַעֲלוֹת שְׁמֹנֶה מַעֲלֵהוּ׃ ‡ tynal & ho- locaustum. ,ibi ‡ porrectum postibus in ‡ ubi
בְּאֵילֵי הַשְּׁעָרִים שָׁם׃ ‡ רוּחַ mensæ ,ibi & ,hinc mensæ duæ portæ vestibulo in Et
וּבְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת כֹּה וּשְׁנַיִם שֻׁלְחָנוֹת ‡ Iremolandum ,peccato pro factificium & ,holocaustū ,inde ‡ ei
לִשְׁחֹט עֲלֵיהֶם הָעֹלָה וְהַחַטָּאת ostium ad ,gradum extra humerum ad Et ,delicto pro factificus & ‡ Iactus
וְהָאָשָׁם׃ ‡ ואל ‡ Aquilonaris ‡ iactus ,qui ‡ alterum humerum ‡ ad & mensæ duæ ,Aquilonis ‡ portæ ‡ quod erat
הַפֶּתַח מִחוּצָה לְעֹזֶלֶת לְפֶתַח ‡ תשער הַצְּפוֹנָה שְׁנֵים שֻׁלְחָנוֹת וְאֶל־הַפֶּתַח הָאֲחֹרָת אֲשֶׁר ,hinc mensæ Quatuor ,mensæ duæ portæ vestibulo in
לְאֻלָם הַשַּׁעַר שְׁנֵים שֻׁלְחָנוֹת כֹּה׃ ‡ ארבעה mensæ octo ,portæ latus ad inde mensæ quatuor &
וְאַרְבָּעָה שֻׁלְחָנוֹת מִפֶּה לְכֹתֶף הַשַּׁעַר שְׁמֹנָה שֻׁלְחָנוֹת ‡ ‡ Immolabit. ‡ Holocaustū lapidibus ,ædificatum ad mensæ quatuor Et ,mactabant eos ad ‡
אֲלֵיהֶם יִשְׁחֲטוּ׃ ‡ וארבעה ,eius cubiti latitudinis & ,dimidij & vnius cubiti longitudinis ,dolatum ‡ ‡ lenigens ‡ ‡ super
גֹּזִית ‡ אֹרֶךְ אַמָּה וָחֵצִי וְרֹחַב אַמָּה אַחַת ‡ וְנִיחוּ ‡ ונח ,facrificium & ,eis ædificatum ‡ quibus ‡ Iuxta immolabunt holocaustum ‡ vectui ferreo ad ædificandū eius & membra quæ rursus digerenda præparant ‡ instrumenta ‡ super oblationis, ‡ מִנְחָה ‡ ונח ‡ erat. Iuxta ‡ Aquilonaris. ‡ ad ‡ Meridianis ‡ vbi calum erat ‡ latus ‡ Orientalis, eius, erat ad ‡ Aquilonem. ‡ ad ‡ Meridiani, ‡ est. sect ad ‡ Aquilonaris, ‡ est ‡ sunt acce- dunt. ‡ vt minus ‡ erat ‡ מִזְרָח
וְזֶבַח הַשְּׁלָמִים׃ ‡ ויניחו ‡ ,sacrificium & ,eis ‡ ædificatum ‡ quibus ‡ ונח
אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֹתָם שָׁם וְיָנִיחוּ כֵּם וְעָשָׂה ad & ,eisdem ‡ præparata ,eisdē palmis cæsualibus ‡ Et
עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ ‡ ,altare circum domus ‡ præparata ,eisdē palmis cæsualibus ‡ Et ‡ ,ei ‡ ,eius ‡ ,ipsi ‡ ,ipsius ‡ ,ipsi ‡ ex ‡ ,ipsis ‡ ex ‡ ,ipsius ‡ ex ‡ ,ipsi

Universidad de Deusto
Biblioteca

te in me *sanctificandi* in † me gentes *singulorum* ad † medios tertium
ארצי למען קדשי בהקדשי בך
ille † in Num *Deus* Dominus dixit Sic *Ghog* † coni oculis in
לעיניהם גוג׃ כה־אמר אדני יהוה הואה
meorum seniorum manu in † antiquis diebus in sum locutus quo †
אשר דברתי בימים קדמוניו ביד † עבדי
adducam eos † per manum *qui* prophetæ tantummodo
נביאי ישראל הנבאים בימים ההם † שנים להביאם
super *Ghog* venire *dat* † in *illa* die in erit Et eos super te
עליכם׃ והיה ביום ההוא ביום בוא גוג על
meo furore in, mea ira ascender *Deus* Dominus dixit, *Israel humani* †
אדמת ישראל נאם אדני יהוה תעלה חמתי באפי׃
die in *suo* † *suum* locutus meæ me igne in, meo zelo in Et
ובקנאתי באש־עברתי דברתי אם־לא ביום
Israel humani † super magnæ commotio facta illa
ההוא יהיה רעש גדול על אדמת ישראל׃
bellis † & *cæli velatici* † & *maris pisces mei faciebus* † & conticescent Et
ורעשו מפני † דגי הים ועוף השמים וחית
qui *bona omnia* & † *bonum* † super *regni* † reptile omne & *agri*
חגה והיה
quod terræ *terram*, & omnes homi
כל־השרץ אשר על־האדמה ועל כל־האדם אשר
omnis & *gradus cadent* & *montes* diruentur & *muri facientes super*
על־פני האדמה ונהרסו ההרים ונפלו המדרגות וכל־
cadet † terram in murus *corruet*.
חומה לארץ תפול׃
Dominus dixit, *gladii* meis in † *fratrem* eunctis in eum *super* † *vocabo* Et
ונקראתי עליו לכל־חרי אחי נאם אדני
eum cum *fratrem* in eum † gladius *Deus* † *adversus* † *unicuique-*
יהוה חרב איש באחיו תהיה׃ ונשפטתי אתו
que ignem, & *lapides* & *inundantem imbrem* & *flagellum* in &, *pestem* in *grandinem*,
בדבר ובדם ושטף גשם ואבני אלגביש אש
populos super & *cum* † *super* & *cum* super factam *piacem sulphur* &
וגפרית אמטיר עליו ועל־אגפיו ועל־עמים
me sanctificabo & *me* magnificabo Et *eo* cum † qui *multos*
רבים אשר עמו׃ והתגדלתי והתקדשתי
Dominus *scient* quòd *fratrem* in † *fratres* & *gentium* oculis in me facta *fiam* & *sum*
ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי־אני יהוה׃

CAP. XXXIX. לש

dixit Sic *dicet* & *Ghog* super *exticinare*, *hominis fili* tu Et *vaticinio*
ואתה בן־אדם הנבא על־גוג ואמרת כה אמר † *principem*
אדני יהוה הנני אליך גוג נשיא ראש משך ותבל׃
Tubal & *Meschech* capitis *primum*† *Ghog* te ad ego† Ecce, *Deus* Dominus
ושובבתיך ושאתיך † והעליתיך מירכתי צפון *conterens*
Israel montes super te facium † venire & *fortem* parcm relinquo
והבאותיך על־הרי ישראל׃ † והכיתי קשתך מיד שמאלך
tuus fugitivas & *tuus* sinistra manu de *tuum* arcum faciam percutere Et
† וחציך מיד ימינך אפיל׃ על־הרי ישראל תפול
cades *Israel* montes Super dexteram tuam de
אתה וכל־אגפיך ועמים אשר אתך לעיט צפור כל־כנף
devorandum ad te dedi agri *bestiæ* † & *familiæ* ex-
וחית השדה נתתיך לאכלה׃
Dominus dixit, *sum loquutus* ego quia *cades* agri *facies* † Super
על־פני השדה תפול כי אני דברתי נאם אדני
insulas habitantibus in &, *Maghog* in igneo *mittam* Et *Deus*
יהוה׃ ושלחתי־אש במגוג וביושבי האיים
Dominus ego † quòd *Israel* & *sanctitatis* † *confidentes*
לבטח וידעתם כי־אני יהוה׃
Israel mei populi medio in *facis* † *fieri* meæ *sanctitatis* † *nomen* Et
ואת־שם קדשי אודיע בתוך עמי ישראל
ego † quòd *gentes* *scient* & *vitra* *mea sanctitatis* † *nomen* † *sanctum* & † *meum* *filium*
ולא־אחל את־שם קדשי עוד וידעו הגוים כי־אני
dixit, *est factum* & *venit* Ecce *Israel* in *sanctus* † *Dominus*
יהוה קדוש בישראל׃ † הנה באה ונהיתה נאם
sum *locutus* qua † *dies* Hæc *Deus* Dominus
אדני יהוה הוא היום אשר דברתי׃ † ויצאו ישבי ערי ישראל ובערו
comburet & *succendent* & *Israel* *civitatum* *habitatores* *egredientur* Et
ושבבתיך † נשק וחנית ומגן וקשת וחצי ידות
manus *brevis* in & *fugitivas* in & *arcus* in *scutum* & *jaculum* & *manuarias

Universidad de Deusto
Biblioteca

non ruat gentes & amplius devorabis non hominem * Propteres
לָכֵן אָדָם לֹא־תֹאכְלִי עוֹד וְגוֹיֵךְ לֹא
te in fatis sudire non Et Deus Dominus dixit amplius impingere faciet
תַכְשִׁילִי עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וְלֹא־אַשְׁמִיעַ אֵלַיִךְ
vitrà portabis non populorum probrum & gentium ignominiæ amplius
עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים לֹא תִשְׂאִי עוֹד
Deus Dominus dixit , amplius facies impingere non tuas gentes &
וְגוֹיֵךְ לֹא תְכַשְׁלִי עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
dicendo , me ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
suam humum super habitarent Israel domus , hominis Fili
בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל־אַדְמָתָם
immunditia sua , suis studiis in & sua via in eam polluerunt &
וַיְטַמְּאוּ אוֹתָהּ בִּדְרָכָם וּבְעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת
meam iram effudi Et eum fecit ad eorum via fuit eluxuria
הַנִּדָּה הָיְתָה דַרְכָּם לְפָנָי׃ וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי
fuerunt mo-
עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם
terram in sunt venti hi & gentes in eos dispersi Et eam polluerunt
וַאֲפִיצֵם בַּגּוֹיִם וַיִּזָּרוּ בָּאֲרָצוֹת׃ כְּדַרְכָּם וּכְעֲלִילוֹתָם
nomen pollaverint & illas venerunt quo gentes ad venit Et
מִשְׁפַּטְתִּים׃ וַיָּבֹא אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם
sunt egressi eius terra de &, hi DOMINI Populus, eis dicendo inimici sunt hi
קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם עַם־יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ יָצָאוּ׃
Israel dom illud polluerit quo eum sanctitatis nomine super pepercit Et
וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלוּהוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
Israel domui die facieo illud fuit ingressi quo , gentibus in
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה׃ לָכֵן אֱמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל
Israel domus facturus ego Vt eos propter Non , Deus Dominus dixit Sic
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
quo gentibus in pollueritis quod sanctitatis nomen ad quibus
כִּי אִם־לְשֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר
polluunt , magnum meum nomen sanctificabo Et illud venitis
בָּאתֶם שָׁם׃ וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל
quibus gentes ! scient & eorum medio in pollueritis quod gentibus in tomen
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי
vobis in me sanctificans ero ! Deus Dominus ait , Dominus ego est
אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם
Israel filium eum sanctifi-
לְעֵינֵיהֶם׃ וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי
cans ego & gentibus de vos Tollam ius corum oculis in
אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם׃
vestram terram in vos faciam venire & , cunctis universis de vos
וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטֹהַרְתֶּם מִכֹּל
vos mundabo vestris idolis universis ab & , vestris inquinamentis
טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם׃
omnibus ab mundabimini & , mundas aquas * vos super (spargam Et
וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם
*medio ve-
וְהַסִרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן מִבְשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר׃
stri
וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־בְּחֻקַּי
facianis & , custodiatis mea iudicia & , ambuletis
תֵּלֵכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם׃ וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם
mihi eritis & : vestris patribus dedi quam terra in habitabitis Et
וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם לִי לְעָם
Deus in vobis ero ego , populum in
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים׃ וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי
vocabo & , vestris inquinamentis universis de vos servabo Et
לַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב׃
vobis super dabo non & , illud faciam multiplicare & , frumentum ad
וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרִי הָעֵץ וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה
famem
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הָיוּ לְחֶרְפָּה וְהִיא מְעַמְּמִים הַגֹּיִם׃
vestrorum fructum & , matatum vestrarum virarum secundabimini Et
וְזָכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם
vestras iniquitates super , vestris feroum in vos reprobabimini & , bonis * non quæ
אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וְנִקְטֹתֶם בְּפְנֵיכֶם עַל עֲוֹנֹתֵיכֶם
vestras abominationes super * & , vestras
וְעַל תּוֹעֲבֹתֵיכֶם׃ לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה יִוָּדַע
sit notum , Deus Dominus dixit , faciam ego * vos propter Non

Israel domus vestris vias & de erubescite & , pudete * : vobis
לָכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם
omnibus ab vos me mundare † die in , Deus Dominus dixit Sic
טַהֲרִי אֶתְכֶם מִכֹּל עֲוֹנֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הֶעָרִים וְנִבְנְתָה הֶחֳרָבוֹת׃
desolatæ erunt & habitare & urbes facia habitare & , vestris iniquitatibus
וְהָאָרֶץ הַנְּשַׁמָּה תֵּעָבֵד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי
oculis in deserta † fuit quod eo pro , esset † desolata terra Et
כָּל־עוֹבֵר׃ וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַזֹּאת הַנְּשַׁמָּה הָיְתָה כְּגַן־עֵדֶן
transeuntis omnis
וְהֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת וּנְשַׁמּוֹת וְהָרְסוֹת בְּצוּרוֹת יָשָׁבוּ׃
& , desolatæ & , deiectæ civitates & : Heden hortus sicut
בֶּן־עָנָן וְהַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרוֹת וְנִבְנְתָה הֶחֳרָבוֹת וְנִטַּעְתִּי
habitantur munitæ
נָטוּעָה׃ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
Israel domui requisitus ero hoc ! Adhuc , Deus Dominus dixit Sic
עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אָרְבֶּה אָדָם כְּצֹאן אָדָם׃
hominum pecus sicut eos multiplicabo eius faciam ad
כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן אָדָם
& eius festis imprimis ! in Ierusalem festis ut sanctuarium pecus Vt
וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃
DOMINVS .

CAP. XXXVII. לז

DOMINVS spiritu in me eduxit & , DOMINI manus me super Fuit
הָיְתָה עָלַי יַד־יְהוָה וַיּוֹצִיאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה
ossibus plenum ipse & campi medio in me fecit requiescere &
וַיַּנִּיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבִּקְעָה וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת׃
ossibus circuitu & ecce & , omnino quæ & eas me fecit transire Et
וְהַעֲבִירַנִי עֲלֵיהֶם סָבִיב סָבִיב וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל־פְּנֵי
valde ! sicca ecce & campi facies
הַבִּקְעָה וְהִנֵּה יְבֵשׁוֹת מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם
Deus Domine, dixi & : hæc ossa vivent nunquid
הֲתִחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה יָדָעְתָּ׃
ossibus super Vaticinare , me ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא עַל־הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ
Deus Dominus dixit Sic , hæc ossa
אֲלֵיהֶם עֲצָמוֹת הַיְבֵשׁוֹת שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
ossibus Deus Dominus dixit Sic
לָעֲצָמוֹת הָאֵל הִנֵּה אֲנִי מֵבִיא בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם׃
vivetis & , spiritum vos in
וְנָתַתִּי עֲלֵיכֶם גִּדִים וְהַעֲלֵיתִי עֲלֵיכֶם בָּשָׂר וְקָרַמְתִּי עֲלֵיכֶם עוֹר
& , cutem vos super tegmen mea dabo & , carnem vos super facium ascendere &
וְנָתַתִּי בָכֶם רוּחַ וִחְיִיתֶם וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃
Deus ego ut , vivetis & spiritum vos in
וְנִבֵּאתִי כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי
mihi erat quod sicut , vaticinatus ego & : vocem ecce & ossa accesserunt &
וְהִנֵּה רַעַשׁ וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל־עַצְמוֹ׃
ossa suum ad os ossa accesserunt & , commotio ecce &
וְרָאִיתִי וְהִנֵּה עֲלֵיהֶם גִּדִים וּבָשָׂר עָלָה וַיִּקְרַם עֲלֵיהֶם עוֹר מִלְמָעְלָה
eis in ! non spiritus & ideo per pelle ea super
וְרוּחַ אֵין בָּהֶם׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנָּבֵא אֶל־הָרוּחַ הִנָּבֵא בֶן־אָדָם
fili vaticinare , spiritum ad Vaticinare , me ad dixit Et
וְאָמַרְתָּ אֶל־הָרוּחַ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת
venis quatuor & Deus Dominus dixit Sic , spiritum ad dic † &
בֹּאִי הָרוּחַ וּפְחִי בַּהֲרוּגִים הָאֵלֶּה וְיִחְיוּ׃
vivant & , illos interfectos in sufflа & , spiritui vesti
וְהִנָּבֵאתִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי וַתָּבוֹא בָהֶם הָרוּחַ וַיִּחְיוּ
vivunt & in ea ingressus & : mihi præceperat sicut prophetavi Et
וַיַּעַמְדוּ עַל־רַגְלֵיהֶם חַיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד׃
valde , valde magnus exercitus ! stant & , ossa
וַתֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה
hæc , Israel domus universa ea sunt ossa , hominis Fili , me ad dixit Et
הִנֵּה אֹמְרִים יָבְשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תִקְוָתֵנוּ נִגְזַרְנוּ לָנוּ׃
nobis factum fuit cisi , nostra spes
perit , ossa nostra exaruerunt ecce
לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי פֹתֵחַ
aperio ego ecce , Deus Dominus dixit Sic , eos ad
אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וְהַעֲלֵיתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי
populus mi , vestris sepulchris † e vos faciam ascendere &
וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל׃ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה
Israel humum est vos
בְּפִתְחִי אֶת־קִבְרוֹתֵיכֶם וּבְהַעֲלוֹתִי אֶתְכֶם מִקִּבְרוֹתֵיכֶם עַמִּי׃
me ascendere faciendo in & , vestra sepulcra in me apertendo in
וְנָתַתִּי רוּחִי בָכֶם וִחְיִיתֶם וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל־אַדְמַתְכֶם
vobis in meum spiritum dabo Et , mi populus , vestris sepulchris † e
וְיָדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי נְאֻם־יְהוָה׃
dicendo , me ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
Iehudæ eo super * scribe & : tuum lignum tibi sume , hominis fili ea Et
וְאַתָּה בֶן־אָדָם קַח־לְךָ עֵץ אֶחָד וְכָתֹב עָלָיו לִיהוּדָה
eo super * scribe & , suum ! lignum tolle & : eius socii , Israel filius &
וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו וְלָקַח עֵץ אֶחָד וְכָתֹב עָלָיו
eius socium , Israel domui cunctæ & , Ephraim lignum , Ioseph
לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו׃
erunt & : unum lignum in , eius cum ad unum ea fac accedere ? Et
וְקָרַב אֹתָם אֶחָד אֶל־אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ
ad dicendo , tui populi filii te ad dixerint cum Et , mea manu in tua lignum
לַאֲחָדִים בְּיָדֶךָ׃ וְכַאֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמְּךָ לֵאמֹר
tibi ista ? quid , nobis indicabis Nonne
הֲלוֹא־תַגִּיד לָנוּ מָה־אֵלֶּה לָךְ׃
lignum capiens ego * Ecce , Deus Dominus dixit Sic , eos ad Loquere
דַּבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־עֵץ
Iudæ & ! & eius socios Israel tribus & , Ephraim manu in ! quod , Ioseph
יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד־אֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרָו וְנָתַתִּי
erunt & , eum lignum in eos faciam & , Iehudah ligno cum ipsum super eos
אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה וְעָשִׂיתִם לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ
mea manu in eum tu
scribes quibus ! ligna erunt Et
אֶחָד בְּיָדִי׃ וְהָיוּ הָעֵצִים אֲשֶׁר תִּכְתֹּב עֲלֵיהֶם בְּיָדְךָ
eorum oculis in tua manu in
לְעֵינֵיהֶם׃ וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
ad loquere Et , eorum
יְהוִה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Israel filios eripiam ego ecce , Deus
מִבֵּין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הָלְכוּ שָׁם וְקִבַּצְתִּי אוֹתָם מִסָּבִיב
illuc qui gentes inter eos accipiam & , undique eos congregabo & , illuc
וְהֵבֵאתִי אוֹתָם אֶל־אַדְמָתָם׃ וְעָשִׂיתִי אוֹתָם לְגוֹי אֶחָד
Israel montibus in , terra in vestra genorum in eos faciam Et
בָּאָרֶץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ
duo ne * vitrà erunt non & , regem in ipsis universis erit erunt ne &
וְלֹא יִהְיוּ עוֹד שְׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יֵחָצוּ עוֹד לִשְׁתֵּי
amplius regna duo in amplius dividebuntur ! non & , gentes
מַמְלָכוֹת׃ וְלֹא יִטַּמְּאוּ עוֹד בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם וּבְכָל
consiliis in & , suis idolis in vitrà se polluent Nec
פִּשְׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְהֶם מִכֹּל מוֹשְׁבֹתֵיהֶם
suis habitationibus vniuersis de eos faciā saluos & , suis prævaricationibus
אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם וְטִהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ־לִי לְעָם
populum in mihi erunt & , eos emundabo & ea in peccaverunt quibus
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃
Deum in eis ero ego &
וְעַבְדִּי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוֹעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם
ipsis universis erit vnus pastor & , eos super rex * Dauid meus servus Et
וּבְמִשְׁפָּטַי יֵלֵכוּן וְחֻקַּי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם׃
qui ! Iahseb mro terram dedi quam terram super habitabunt Et
וְיָשְׁבוּ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר
eorum filij & ipsi eam super habitabunt & : vestri patres ea in habitaverunt
יָשְׁבוּ־בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בָנֵיהֶם
& filij & eorum filiorum filij & , sempe
עַד־עוֹלָם וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם׃
& , eis principem in æternum
וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם תִּהְיֶה אוֹתָם
eis fœdus ! eris fœderis & , pacis fœdus eis sanctum ! Et
וְנָתַתִּים וְהִרְבֵּיתִים וְנָתַתִּי אֶת־מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃
eorum in sempe sanctificationem meam & , eos faciam multiplicare & ! eos dabo &
וּמִשְׁכָּנִי יִהְיֶה עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃
meum sanctificationem eorum in erit Et , eis super habitatio mea & , eis ero Deus in & , mihi populus ipsi & , mihi erunt ipsi &
וְהָיָה מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃ וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
sanctificans ! DOMINVS ego quod gentes
מְקַדֵּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם׃
Israel sanctificans ! DOMINVS ego quod gentes
in eorum medio in meum sanctificationem
perpetuum,

CAP. XXXVIII. לח

dicendo , me ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
gulaum * , Magheg terram * , Ghog ad tuam faciem ! pone , hominis Fili
בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל־גּוֹג אֶרֶץ הַמָּגוֹג נְשִׂיא
eum super vertitisse & ! Tubal & Mesech capitis
רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל וְהִנָּבֵא עָלָיו׃
prælatum ! Ghog te ad ! ego Ecce , Deus Dominus dixit Sic , dicens Et
וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי עָלֶיךָ גּוֹג נְשִׂיא
hamos dabo & , te vitiosum * Et
רֹאשׁ מֶשֶׁךְ וְתֻבָל׃ וְשׁוֹבַבְתִּיךָ וְנָתַתִּי חַחִים
Tubal & , Mesech capitis
בִּלְחָיֶיךָ וְהוֹצֵאתִי אוֹתְךָ וְאֶת־כָּל־חֵילֶךָ סוּסִים
omni armo
rum genere, & multitudo
ingens magnā cum clypeis & scutis
& gladiis
tenentes ! omnes & , simili modo armatorum universitas vestitus equites &
וּפָרָשִׁים לְבֻשֵׁי מִכְלוֹל כֻּלָּם קָהָל רָב צִנָּה
ipsis omnes gladios
וְסִנְּרוֹת תֹּפְשֵׂי חֲרָבוֹת כֻּלָּם׃ פָּרַס כּוּשׁ וּפוּט אִתָּם כֻּלָּם מָגֵן
Persa Chus , Putes
וְכוֹבָע׃ גֹּמֶר וְכָל־אֲגַפָּיו בֵּית תּוֹגַרְמָה יַרְכְּתֵי
Aquilonis & , Gomer & ! Togarmah domus eius ala & : eius & Gheomes galeam &
צָפוֹן וְכוֹבָע׃ גֹּמֶר וְכָל־אֲגַפָּיו עַמִּים רַבִּים אִתָּךְ׃
omnia ag-
mina tua , multi populi eius ala & : eius & Gomer
צְפֹה וְהִכּוֹן לְךָ אַתָּה וְכָל־קְהָלֶךָ הַנִּקְהָלִים
constituam tibi
עָלֶיךָ וְהָיִיתָ לָהֶם לְמִשְׁמָר׃
ad eruies annorum nonullorum in vestitaburis multa diem Ad
מִיָּמִים רַבִּים תִּפָּקֵד בְּאַחֲרִית הַשָּׁנִים תָּבוֹא אֶל־
*constitutus
tibi
ministres fore ! , multis populis e congregatam , gladio à reductam * terram
אֶרֶץ מְשׁוֹבָבַת מֵחָרֶב הַמְקֻבֶּצֶת מֵעַמִּים רַבִּים עַל הָרֵי
in
(ni ab ducta populis e hæc & , semper desolationem in fuerunt qui , Israel
ישְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְחָרְבָּה תָּמִיד וְהִיא מֵעַמִּים הוּצָאָה
montes
וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח כֻּלָּם׃ וְעָלִיתָ כְּשֹׂאָה תָּבוֹא
ipsi omnes fiducia in habitabunt &
כָּעָנָן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ תִּהְיֶה אַתָּה וְכָל־אֲגַפֶּיךָ וְעַמִּים
vt operiat
nimis ag-
mina tua , ascendes ut , ea (eris , terram quidem ad nubes tanquā
רַבִּים אִתָּךְ׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
illa die in , erit & Deus Dominus dixit Sic , tecum mihi
יַעֲלוּ דְבָרִים עַל־לְבָבֶךָ וְחָשַׁבְתָּ מַחֲשֶׁבֶת רָעָה׃
malum cogitationem cogitabis & , tuum cor super verba ascendent
וְאָמַרְתָּ עֲלֵה עַל־אֶרֶץ פְּרָזוֹת אָבוֹא הַשְׁקֵטִים
ad
(quietissimos & , sine ! & habitantes , sedentes & , muros absque habentes ! ii omnes ! filiorum ea ! habitantes
יוֹשְׁבֵי לָבֶטַח כֻּלָּם יֹשְׁבִים בְּאֵין חוֹמָה וּבְרִיחַ וּדְלָתַיִם אֵין לָהֶם׃
populum ad & , habitata ! desolata super tuam manum redemptum ad &
לָשָׁלָל שָׁלָל וְלָבֹז בַּז לְהָשִׁיב יָדְךָ עַל־חֳרָבוֹת נוֹשָׁבוֹת וְאֶל־עַם
super habitantes , populum & , hominum
מְאֻסָּף מִגּוֹיִם עֹשֶׂה מִקְנֶה וְקִנְיָן יֹשְׁבֵי עַל־
(Tarsis negotiatores & , Dedan & ! Seba & , terræ umbilico
טַבּוּר הָאָרֶץ׃ שְׁבָא וְדְדָן וְסֹחֲרֵי תַרְשִׁישׁ
Iuuenes in Iudæa? polliceris ad Nonne? , eris dicens eius leunculis omnes &
וְכָל־כְּפִירֶיהָ יֹאמְרוּ לְךָ הֲלְשָׁלָל אַתָּה בָּא
tibi ad , spem & ! ut tollas , ad , ut rapias , ut ad ea ? Et congregat pecudem ad congregat & , argentum
הֲלָבֹז הִקְהַלְתָּ קָהָלֶךָ לָשֵׂאת כֶּסֶף וְזָהָב לָקַחַת
& , substantiam ad , animalia & , possessiones ad , aurum & argentum
מִקְנֶה וְקִנְיָן לָשֶׁבֶת שָׁלָל גָּדוֹל׃ לָכֵן הִנָּבֵא בֶן־אָדָם
Propterea , dic ut , Nonne ! Deus Dominus dixit Sic
וְאָמַרְתָּ אֶל־גּוֹג כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֲלוֹא בַּיּוֹם הַהוּא
Aquilonis ea terra in hoc ! ? eris Et
בְּשֶׁבֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח תֵּדָע׃ וּבָאתָ מִמְּקוֹמְךָ מִיַּרְכְּתֵי צָפוֹן
populus mi , Israel ! fiducia in habitabit
אַתָּה וְעַמִּים רַבִּים אִתָּךְ רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם קָהָל גָּדוֹל
multus exercitus & , equites omnes ! tecum multi populi & , tu
וְחַיִל רָב׃ וְעָלִיתָ עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל כֶּעָנָן
super ut facium venire & , ea dicium mundissimo in terram ! , ascendes ut
לְכַסּוֹת הָאָרֶץ בָּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּהְיֶה וְהֵבֵאתִיךָ עַל־אַרְצִי
super ut faciam venire & , ea dicium mundissimo in terram ! , ascendes ut
לְמַעַן דַּעַת אוֹתִי הַגּוֹיִם בְּהִקָּדְשִׁי בְךָ לְעֵינֵיהֶם גּוֹג׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

sanguine Sijon :Deus Dominus dixit Sic :eos ad dies Idcirco Cum
25 לָכֵן אֹמַר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עַל־הָהָם
sanguinem & , vestra idola ad fetabitis † vestros oculos & , comedetis
תֹּאכֵלוּ וְעֵילֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל־גִּלּוּלֵיכֶם וְדָם
, vestro gladio supe † Stetistis : possidebitis terram & : fundetis
תִּשְׁפְּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ : 26 עֲמַדְתֶּם עַל־חַרְבְּכֶם
: pollutitis iustus † eorum vanisquisque & ,abominationem fecistis
עָשִׂיתֶם הוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּאתֶם
Dominus dixit Sic :eos ad dies Sic † possidebitis terram &
וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ : 27 כֹּה תֹאמַר אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
,eccidetur gladio in ,solitudinibus in qui eos ,si* ,ego Vivere : Deus Vivo
יְהוִה חַי־אָנִי אִם לֹא אֲשֶׁר בֶּחָרְבוֹת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ
qui & ,illum comedendam ad ,illum tradidi bestiæ agri ,facientes super † qui :o
וַאֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה לְחַיַּת נְתַתִּיו לְאָכְלוֹ וַאֲשֶׁר
,morientur pestis in ,speluncis in & ,munitionibus in
בַּמְּצָדוֹת וּבַמְּעָרוֹת בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ : 28 וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּשְׁמָמָה
superbia ceſſabit & ,ſolitudinem & ,deſolationem † terram : dabo Et
גְּאוֹן עֻזָּהּ וְשַׁמּוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּלִי עוֹבֵר :
,Israel montes deſolabuntur & ,eius fortitudinis
עֻזָּהּ וְשַׁמּוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּלִי עוֹבֵר :
,ſolitudinem terram & ,dominio in ,DOMINVS ego ,quod ſcient Et
29 וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה
,eccidunt quas ,quas abominationes univerſas propter ,deſertum &
וּמִשֹּׁמָּה עַל־כָּל־תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ :
, patietur ruina te in ædificatos † tui populi filij ,hominis filii tu Et
30 וְאַתָּה בֶּן־אָדָם בְּנֵי עַמְּךָ הַמְדַבְּרִים בָּךְ אֵצֶל הַקִּירוֹת
cum vtrumque ,eos † cum eos locutus eſt & : dimittam oſtia in &
וּפִתְחֵי הַבָּתִּים וְדִבֶּר־אִישׁ אֶל־אָחִיו אִישׁ אֶת־
tam & ,ejicietis † verbum quod audite & ,mane Venire : iacendo ſuo fratre
אֲחִיהוּ לֵאמֹר לְכוּ־נָא וְשִׁמְעוּ מָה הַדָּבָר הַיֹּצֵא מֵאֵת
ſedebunt &, populi tuiqueſtum ſecundum te ad verdent Et : DOMINO
יְהוָה : 31 וּבָאוּ אֵלֶיךָ כְּמְבוֹא עָם וְיֵשְׁבוּ
,facient non ex & ,tua verba audient & ,meus populus tua faciendi cors te quaſi
לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא יַעֲשׂוּ
ſuam †appetitionem † poſt , facientes ipſi † loo ore in ſubſannationes quia
כִּי־עֲגָבִים בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִּצְעָם
amantium † canticum ſicut eis * : ecce Et . ambulant eorum cor
לִבָּם הֹלֵךְ : 32 וְהִנֵּךְ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים
facientes eſt , tua verba audient & , pulcre ſcientis bene & , vocis pulchis
יְפֵה קוֹל וּמֵטִב נָגֵן וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים
prophetæ quod ſerent & ,omnes ecce illud veniendo in * Et . ea ipſum
אֹתָם : 33 וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיֵדְעוּ כִּי נָבִיא
eorum medio in Fuit
הָיָה בְּתוֹכָם :

CAP. XXXIIII. לד

:dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
1 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר :
dicen † & ,prophetæ :Iſrael paſtores ſuper prophetæ ,hominis Fili † dic
2 בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־רֹעֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ
,Iſrael paſtoribus Væ :Deus Dominus dixit Sic ,paſtores ad eos ad
אֶל־הָרֹעִים כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי רֹעֵי־יִשְׂרָאֵל
! paſtores paſcent penes † nonne :meretricios paſcentes fuerunt † qui * pauerunt
אֲשֶׁר הָיוּ רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן יִרְעוּ הָרֹעִים
ſanctificatio * eſtultum ,adueria † iniuria & ,crudelia Adipem †
3 אֶת־הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ וְאֶת־הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַמְרִיאִים תִּזְבָּחוּ
& , robuſtiſſis non Languentes . paſcetis † non pene
הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ : 4 אֶת־הַנַּחֲלוֹת לֹא חִזַּקְתֶּם וְאֶת־
expoſuiſti & ,alligatis non confractam & ,ſanatis non infirmam
הַחוֹלָה לֹא רְפָאתֶם וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא חִבַּשְׁתֶּם וְאֶת־הַנִּדַּחַת
eſtis dominati ſuperis & ; quæſtis non perditam & ,reduxiſtis non
לֹא הֲשִׁבֹתֶם וְאֶת־הָאֲבֵדָה לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה תִּרְדּוּ
, tyrannice & , eis
אֹתָם וּבְפָרֶךְ :
fere † omni ,illum Tu fuerunt & : paſtore abſque ſunt diſperſæ Et
5 וַתָּפוּצֶינָה מִבְּלִי רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת
cunctis in * Et auertunt . ſunt diſperſæ & , agri
הַשָּׂדֶה וַתִּפּוֹצֶינָה : 6 שֹׁגִים צֹאנִי בְּכָל־
terra ſuper omnes ſuper & ,excelſum collem omnem ſuper & ,montibus
הָרִים וְעַל כָּל־גִּבְעָה רָמָה וְעַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ
. negantes non & , quærens non & , mea penes † ſunt diſperſæ
נָפֹצוּ צֹאנִי וַאֵין חוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ :
. DOMINI verbum audite paſtores Propterea
7 לָכֵן רֹעִים שִׁמְעוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה :

Sic Letabitur omnis terra tua quam †facio tibi deſolatam
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כְּשִׂמְחַת כָּל־הָאָרֶץ שְׁמָמָה
Iſrael domus hæreditate ex eo quod ſuper † propterea : deſolatum
לְךָ אַשְׁמִיחֲךָ נְחָלַת בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר שָׁמַמְתָּ
iuſta eſtota Edom omnis & ,Seir mons ere deſolatus * enim faciam ſic
כֵּן אֶעֱשֶׂה לָךְ שְׁמָמָה תִּהְיֶה הַר־שֵׂעִיר וְכָל־אֱדוֹם כֻּלָּהּ
. DOMINVS ego ,quod ſcitote &
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה :

CAP. XXXVI. לו

Montes dicit & ,Iſrael montes ad† prophetæ ,hominis fili tu Et
1 וְאַתָּה בֶן־אָדָם הִנָּבֵא אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ הָרֵי
Quia? :Deus Dominus dixit Sic . DOMINI verbum audite ,Iſrael
2 יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה : כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
ſui † hæreditatium in ſenio † vaccilla & ,ſtuge* vos ſuper immice* dixit
יַעַן אֲמֹר אוֹיֵב עֲלֵיכֶם הָאח וְשׁוֹלֵשׁ עוֹלָם לְמוֹרָשָׁה הָיְתָה
Pro :Deus Dominus dixit Sic ,Ares & ,extinctus eſt Properea . mobis
לָנוּ : 3 לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן
fundatum eſt ex ſolitudine & * , eſtis ſuper ,eſtis ſuper populus
כִּי־שַׁמּוֹת וְשָׁאֲפָה אֶתְכֶם מִסָּבִיב לִהְיוֹתְכֶם מוֹרָשָׁה
,populi ablocutionis & ,linguæ lauris ſuper accenſitis & ,genium ipſius
לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם וַתַּעֲלוּ עַל־שִׂפַת לָשׁוֹן וְדִבַּת
Sic : Dei Pianciit verbum audite , Iſrael montes Propterea
4 עָם : לָכֵן הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְבַר אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה־
,ualibus & ,montibus : Deus Dominus dixit
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת
radicque ; quæ ,gentes reliqua * ſubſannationem in &
וְלֶחֳרְבוֹת הַשֹּׁמֵמוֹת וְלֶעָרִים הַנֶּעֱזָבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ
,illuſæ
לָבַז וּלְלַעַג לִשְׁאֵרִית הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיב : 5 לָכֵן
mei zelo igne in ,ſic : Deus Dominus dixit ſic Propterea
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא בְאֵשׁ קִנְאָתִי
dolore* quæ eorum Edom ſuper & ,gentem reliquam ſuper tam lorum
דִּבַּרְתִּי עַל־שְׁאָר הַגּוֹיִם וְעַל כָּל־אֱדוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ
conſpectu in* ,cordis omnis lætitiaque * hæreditatem in ſui meum terram
אֶת־אַרְצִי לָהֶם לְמוֹרָשָׁה בְּשִׂמְחַת כָּל־לֵבָב בְּשָׁאט
,diripiendam in ea ſuper † ,animi
נֶפֶשׁ לְמַעַן מִגְרְשָׁהּ לָבַז :
,montibus dice † & ,Iſrael humum ſuper valicinare Idcirco
6 לָכֵן הִנָּבֵא עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לֶהָרִים
,collibus & ,torrentibus
וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּנִי
gentium ignominiam quod ex ,ſum locutus meo furore in & ,meo zelo in
בְקִנְאָתִי וּבַחֲמָתִי דִּבַּרְתִּי כִּי גּוֹיִם נוים
meas manu† iuraui . Ego ,Deus Dominus dixit ſic Idcirco : porraxerim
נָשָׂאתֶם : 7 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֲנִי נָשָׂאתִי יָדִי
, gentes eas ſed ignominia ipſa† vosipſos quoniam ,Iſrael meo populo afferetis
אִם לֹא הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לָכֶם סְבִיבוֹתֵיכֶם הֵמָּה כְּלִמָּתָם
ramos fructum & , Iſrael montes vos Et : ſuperbiam ſuam
תִּשָּׂאוּ : 8 וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל עֲנָפְכֶם תִּתֵּנוּ וְפִרְיְכֶם
populo afferetis quoniam ,Iſrael meo populo adueria
תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל כִּי קָרְבוּ לָבוֹא :
,Iſrael montes vos Et , ſuperbiam ſuam , ſuperbiam
9 כִּי הִנֵּה אֵלַי וְאֵפְנֶה וּפְנִיתֶם אֲלֵיכֶם וַעֲבַדְתֶּם
,terram & ,vos ad conuertar & ,vos ad ego Ecce : Quia
וְנִשְׁתַּלַּחְתֶּם : 10 וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם כָּל־בֵּית
,Iſrael domum omnem , hominem vos ſuper faciam multiplicare Et
יִשְׂרָאֵל כֻּלּוֹ וְיָשְׁבוּ הֶעָרִים וְהַחֳרָבוֹת תִּבָּנֶינָה :
,ædificabuntur deſerta & , habitabuntur oppida
11 וְהִרְבֵּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם וּבְהֵמָה וְרָבוּ וּפָרוּ
,multiplicabuntur & , animal & hominem vos ſuper faciam multiplicare Et
וְהוֹשַׁבְתִּי אֶתְכֶם כְּקֶדְמֹתֵיכֶם וְהֵטַבְתִּי מֵרִאשֹׁנֹתֵיכֶם
, radicque ; quæ ,gentes reliqua * ſubſannationem in &
וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה : 12 וְהִלַּכְתִּי אֶת־אָדָם
,meus populus ipſi & ,eris cum eorū Deus DOMINVS ego ,quod ſcietis Et
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְיָרְשׁוּךָ וְהָיִיתָ לָהֶם נַחֲלָה וְלֹא־
. Deus Dominus dixit ,Iſrael dominus
תוֹסִיף עוֹד לְשַׁכְּלָם : 13 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
,veſtro Deus ego ,tua hæres† meus populus eris non & ,amplius
יַעַן אֲמֹר עָלַיִךְ אָדָם אַתְּ אֹכֶלֶת אָדָם וּשְׁכֹלֹת
. DOMINI verbum audite ,Iſrael montes Propterea
14 גּוֹיֵךְ : לָכֵן אָדָם לֹא תֹאכְלִי עוֹד וְגוֹיֵךְ לֹא
,Deus Dominus dixit ,eas ſuper † ,gentium quam tua zelo ſecundū & ,ſuā ira ſecundū in
תַכְשִׁילִי עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה : 15 וְלֹא־
,ſuum populum ipſum & ,eris cum eorū Deus DOMINVS ego ,quod ſcies Et
אַשְׁמִיעַ בָּךְ עוֹד בֹּשֶׁת גּוֹיִם וְחֶרְפַּת עַמִּים לֹא
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
תִשְׂאִי עוֹד וְגוֹיַיִךְ לֹא תַכְשִׁילִי עוֹד נְאֻם אֲדֹנָי
. DOMINVS ego ,quod ſcitote &
יְהוִה : 16 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר :
,me ad DOMINI verbum fuit Et
17 בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל־אַדְמָתָם וַיְטַמְּאוּ
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבְעֲלִילוֹתָם כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה הָיְתָה
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
דַּרְכָּם לְפָנָי : 18 וָאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֲשֶׁר שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וְגִלּוּלֵיהֶם טִמֵּאוּהָ :
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
19 וָאָפִיצֵם בַּגּוֹיִם וַתְּזָרֶה בָּאֲרָצוֹת כְּדַרְכָּם וּכְמַעַלְלֵיהֶם
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
שְׁפַטְתִּים : 20 וַיָּבֹא אֶל־הַגּוֹיִם שָׁמָּה וַיְחַלְּלוּ
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בֶּאֱמֹר לָהֶם עַם־יְהוָה אֵלֶּה וּמֵאַרְצוֹ
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
יָצָאוּ : 21 וָאֶחְמֹל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלוּ
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם :
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
22 לָכֵן אֱמֹר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
לְשֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
שָׁם : 23 וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְחֻלָּל בַּגּוֹיִם
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה בְּהִקָּדְשִׁי בָכֶם לְעֵינֵיהֶם :
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
24 וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּים מִכָּל־הָאֲרָצוֹת
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־אַדְמַתְכֶם : 25 וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם : 26 וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וַהֲסִרֹתִי אֶת־לֵב
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
הָאֶבֶן מִבְּשַׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר :
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
27 וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
בְּחֻקַּי תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם :
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
28 וִישַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וִהְיִיתֶם
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים : 29 וְהוֹשַׁעְתִּי
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב : 30 וְהִרְבֵּיתִי
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֶת־פְּרִי הָעֵץ וְתְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן לֹא־תִקְחוּ
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
עוֹד כְּלִמַּת רָעָב בַּגּוֹיִם : 31 וְזָכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם לֹא טוֹבִים וְנִקֹטְתֶם בִּפְנֵיכֶם
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
עַל־עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְעַל־תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם : 32 לֹא לְמַעַנְכֶם
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֲנִי עֹשֶׂה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה יְדוּעַ לָכֶם בּוֹשׁוּ
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
וְהִכָּלְמוּ מִדַּרְכֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל : 33 כֹּה אָמַר
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם טַהֲרִי אֶתְכֶם מִכֹּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הֶעָרִים וְנִבְנוּ הֶחֳרָבוֹת : 34 וְהָאָרֶץ
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
הַנְּשַׁמָּה תֵּעָבֵד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
כָּל־עוֹבֵר : 35 וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַזֹּאת הַנְּשַׁמָּה הָיְתָה
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
כְּגַן־עֵדֶן וְהֶעָרִים הַנְּשַׁמּוֹת וְהַחֳרֵבוֹת בְּצוּרוֹת
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
יָשָׁבוּ : 36 וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשָּׁאֲרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
כִּי אֲנִי יְהוָה בָּנִיתִי הַנֶּהֱרָסוֹת נָטַעְתִּי הַנְּשַׁמָּה
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי : 37 כֹּה אָמַר
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת אִדָּרֵשׁ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
לָהֶם אַרְבֶּה אָדָם כַּצֹּאן : 38 כְּצֹאן קָדָשׁ כְּצֹאן
,ſuum fructum dabit terra & ,ſuum fructum agri ,ignum † dabit ex
יְרוּשָׁלַיִם בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הֶחֳרֵבוֹת
,DOMINVS ego ,quod ſcitote &
מָלְאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה :

K K

Universidad de Deusto
Biblioteca

et faciet Faciendo .gentium Dñi † manum in eum traditi Et †fortis
וְאֶתְּנֵהוּ בְיַד אֶל גּוֹיִם עָשֹׂה עָשָׂה לוֹ 11
†gentiũ fortes ,alieni eum fucciderunt Et . eum eieci eius *impietate in* iuxta impie-
רְמוּהָהוּ נְרִשָׁיו גּוֹיִם עָרִיצֵי גוֹיִם 12 tatem
corruetunt validus cunctis in & , montes ad † eum dimiserunt & †super
נָשֹׁשׁ *וְיִשְׁחוּ אֶל הָהָרִים וּבְכָל גְּאָיוֹת נָפְלוּ
*corruentibus ,terræ omnium * valuerijs in eius rami funt confracti & ,eius rami
וַיִּשָּׁבְרוּ וַיִּשְׁכְּבוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ 13
eum reliquerunt & ,terræ populi omnes eius vmbra ab defcenderunt &
עַל צֵלוֹ †יָרְדוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וַיִּשְׁתָּחוּ
eius ramos ad & corcipni *eolanie omnes habitabant eius tuinam Super omnia vola-
עַל †כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה יִשְׁכְּנוּ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְאֶל פָּרָאתָיו 14 tilia †super
fua *procerum*fu oleua brũt non Quamobrem . agri *ea omnia* *etant
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִגְבְּהוּ בְּקוֹמָתָם 15 *oes beſtiæ
imſtiate inter ad *ſuum rarumos * dabunt nec ,aquarum ligna omnia †ſublimitatis
כָּל עֲצֵי מַיִם וְלֹא יִתְּנוּ אֶת רֹבָּם אֶל בֵּין עֲבֹתִים *multitudine
ſuam
:aquarum potatores omnes ,ſua ſublimitate in eorum vini ſtabunt neque condenſa,
וְלֹא יַעַמְדוּ אֵלֵיהֶם מַגְבִּיהֵם כָּל שֹׁתֵי מָיִם 16 *dabit
filiorum medio in *inferorum terram ad* ,motti ſunt traditi ipſi omnes quia †terræ infe-
כִּי כֻלָּם נִתְּנוּ לַמָּוֶת אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ בְּנֵי riori,
die In : Deus Dominus dixit Sic . *locum deſcendentes ad hominis* hominũ eum
אָדָם אֶל יוֹרְדֵי בוֹר׃ 17 deſcendenti-
eum ſuper feci operire †ingere feci infernum ad *eum deſcendere * bus in ſepul-
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם chrum,
*qua deſcen-
רִדְתּוֹ שְׁאֹלָה הַאֲבַלְתִּי כִּסֵּתִי עָלָיו אֶת 18 dit
*by ſſum.
:mulierę aquæ ſunt *ſcribæ ſi & ,eius flumina prohibui & ,†voraginem
וַאֲכַסֶּה עָלָיו תְּהוֹמֹת וַאֶמְנַע נַהֲרוֹתֶיהָ וְיִבְּלְאוּ מַיִם רַבִּים †יָרַד כָּמָה
eum ſuper agri ligna omnia & ,Libanon eum ſuper feci *denigrari* & de
וְאַקְדִּיר עָלָיו לְבָנוֹן וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה עָלָיו 19 ſacco,
gentes feci commouere eius ruinæ cum A . *animi deliquium paſſunt* *prohibite
עֲלָפָה׃ †מִקּוֹל מַפַּלְתּוֹ הִרְעַשְׁתִּי גּוֹיִם †נָפָל
ſunt cõſolata & *ſanum deſcenderunt eum infernũ ad eum *me deuoraſſe* Et †ſoſitu
בְּהוֹרִידִי אֹתוֹ שְׁאֹלָה אֶת יוֹרְדֵי בוֹר וְנִחַמּוּ 20 *dum deiecit
omnes ,Libani bonum & ,*eſcilus* Heden ligna omnia infima terra in dete feci
בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית כָּל עֲצֵי עֵדֶן מִבְחַר וְטוֹב לְבָנוֹן כָּל †in ſepul-
ad ,inferium ad deſcenderunt eo cum ipſi Etiam . aquæ bibentes chrum.
שֹׁתֵי מָיִם׃ 21 electio,
medio in eius vmbra in ſedebunt † eius brachium & :gladio interfectos † & qui
גַּם הֵם אִתּוֹ יָרְדוּ שְׁאֹלָה אֶל חַלְלֵי חָרֶב *אֶלֶל
magnitudine in & ,gloria in ſic ex affimilatus *eſt Ad† . gentium † Cui
בְּצִלּוֹ יֹשְׁבוּ בְּתוֹךְ גּוֹיִם׃ †זְרֹעִים בְּקֶרֶב מְבֻגָּד וּבְגוֹל 22
terram ad Heden ligna imer
בְּעֲצֵי עֵדֶן וַיִּוָּרְדוּ אֶת עֲצֵי עֵדֶן אֶל אֶרֶץ 23
:gladio interfectis cum dormies incircumcifiorum medio in ,infimam
חַתְּחִיּוֹת בְּתוֹךְ עֲרֻלִים תִּשְׁכַּב אֶת חַלְלֵי חָרֶב
- Deus Dominus dixit ,eius turba omnis & ,Parhoh * Hic * eſt
הוּא פַּרְעֹה וְכָל הֲמוֹנֹה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ †multitudo

una †in ,menſe duodecimo in ,anno duodecimo in ,fuit Et †prima die
שְׁנָה 1 ‡
וַיְהִי ‡בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁנֵי עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד
:dicendo me ad DOMINI verbum fuit ,menſis
לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 2
dicet & ,Aegypti regem Parhoh ſuper lamenta leus ,hominis Fili †hic
‡נָשָׂא קִין בֶּן אָדָם ‡שָׂא קִינָה עַל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתָּ
,marbles in ceius ſicut tu & ,ee affimilatus gentium Catulo ceu ad leonis
אֵלָיו כְּפִיר גּוֹיִם נִדְמֵיתָ וְאַתָּה כַּתַּנִּים בַּיַּמִּים 3
conculcabas & ,tuis pedib' in aquas turbabas & ,tua flumina in eduebas &
וַתִּגַּח בְּנַהֲרֹתֶיךָ וַתְּרַגֵּל מַיִם בְּרַגְלֶיךָ וְתִרְפֹּשׂ גוח
te ſuper expandam Et :Deus Dominus dixit Sic . eorum flumina
נַהֲרֹתָם׃ 4
כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וּפָרַשְׂתִּי עָלֶיךָ אֶת
te faciam aſcendere & : multorum populorum ceeu in meum rete
עֲלֵה רִשְׁתִּי בִּקְהַל עַמִּים רַבִּים וְהֶעֱלוּךָ
agri facias ſuper † ,terra in to dimittam Et . mea ſagena in ſu ſuperficie
בְּחַרְמִי׃ 5
וְנָטַשְׁתִּיךָ °בָּאֶרֶץ עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה
,orientorum *volatile omne te ſuper facium habitare Et . te faciam proiicere omnia vola-
אַשְׁלִיךְ וְהוֹשַׁבְתִּי עָלֶיךָ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם tilia
,terræ *vniuerſæ *eum * te de facia ſaturare & †טוּל
וְהִשְׂבַּעְתִּי מִמְּךָ °חַיַּת כָּל הָאָרֶץ׃ 6 *beſtias
valles implebo & : montes ſuper tuam carnem dabo Et †חַיָּה
וְנָתַתִּי אֶת בְּשָׂרְךָ עַל הֶהָרִים וּמִלֵּאתִי †הַגָּאָיוֹת
tuo ſanguine de *ne natauoria terram facia inigare Et .ua celſitudine immundarem
רֻמֶּךָ׃ 7 †רָמוּתֶךָ ‡וְהִשְׁקֵיתִי אֶרֶץ צֵפָתְךָ דָּמְךָ °רוּם
,te de- implebuntur torrentes & : montes ad
אֶל הֶהָרִים וְאַפִּיקִים יִמָּלְאוּ מִמֶּךָ׃

Cũm dixero ,fuerit lucerna non & moriente moriẽdo Impie ,impio *me dicendo Tu
וּבְאָמְרִי לְכַסּוֹת נֵרְךָ כְּסֶה הַשָּׁמַיִם וְאֶת כּוֹכְבֵיהֶם 8
ve ſe cuſto-
אַקְדִּיר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ בְּעַנָּנוֹ וְיָרֵחַ לֹא †תָאִיר אוֹרוֹ׃ diat impius
*propter im-
כָּל מְאוֹרֵי אוֹר בַּשָּׁמַיִם אַקְדִּירֵם עָלֶיךָ וְנָתַתִּי 9 quitate ſuam
,requiratis tua manu de eius ſanguine &
חֹשֶׁךְ עַל אַרְצֶךָ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ ‡vt auertatur
,ſua via à fuerit auerſus non & ,ea ab ſe auertendo ad ,ſua via de impiorum
וְהִכְעַסְתִּי לֵב עַמִּים רַבִּים בְּהָבִיאִי שִׁבְרְךָ 10 *ſuo
liberati cum animam tu & ,*morietur ſua iniquitate in* ipſe .
עַל פְּנֵי גוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדָעְתָּם׃ †Sic
diriſtis Reſte' Iſrael domum ad die ,hominis fili tu Et
וְהַמְתֵּי עַל עַמִּים רַבִּים בְּהָבִיא חַרְבִּי עַל פָּנֶיךָ 11 †ſecura no-
*vincemus quomodo & ,*peſcoli* nos ſtra ſunt
וּפָחֲדוּ לָרֶגַע אִישׁ נַפְשׁוֹ בְּיוֹם מְפַלְתֶּךָ׃ †trahentibus,
אֲנַחְנוּ נְמַקִּים וְאַיֵּךְ נִחְיֶה׃ Viuo
,mutie eolam fi ,Deus Dominus dixit ,ego Viuus .eoo ad Die * volo morte
כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חֶרֶב פַּרְעֹה תָּבוֹא עָלֵיהֶם 12 † ſui cum ſi-
,Conuertimini .eues & ,ſua via à *impium ſe conuertat* in impius ,in pi- lentio fuerit
וְעַל כָּל הֲמוֹנָם וְנָפְלָה בְּתוֹךְ גֵּאוֹנִים חַלְלֵי חָרֶב impius
,domum morientini quid ad † & ,tuales veſtris vis à conuertimini
שׁוֹבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמֻתוּ בֵּית 13 † vt
,ſua via à fuerit auerſus non & ,*morietur ſua iniquitate in* ipſe
יִשְׂרָאֵל׃ † Iſrael
,hominis fili tu Et . *impium ſe conuertendo in* impio ,in pio
וְאַתָּה בֶּן אָדָם אֱמֹר אֶל בְּנֵי עַמֶּךָ 14 †qua peruari
,Conuertimini .eues & ,ſua via à *impium ſe conuertendo in* impio ,in pio cauſa fuerit,
צְדָקַת צַדִּיק לֹא תַצִּילֶנּוּ בְּיוֹם פִּשְׁעוֹ וּרְשַׁעַת & propter ini-
,domum morientini quid ad † & ,tuales veſtris vis à conuertimini quitatem
הָרָשָׁע לֹא יִכָּשֵׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעָתוֹ וְצַדִּיק ſuam impietate ab *ſe auertit* & ,ſua via à fuerit auerſus non & ,*morietur ſua iniquitate in* ipſe .
לֹא יוּכַל לִחְיוֹת בָּהּ בְּיוֹם חַטֹּאתוֹ׃ †filii
*qua conuer-
בְּאָמְרִי לַצַּדִּיק חָיֹה תִּחְיֶה וְהוּא בָּטַח עַל צִדְקָתוֹ 15 tuntur fuerit
ſua impietate in & ,*peccatum ſuum in* non eius iniuſtitiæ ex ,iniuſtus .eſt & ſua peccatricis.
וְעָשָׂה עָוֶל כָּל צְדָקֹתָיו לֹא תִזָּכַרְנָה †תָּיֻת
,*moriemini* ,impio *me dicendo* Et . *ſuam iuſtitiæ* facta
וְעַל עַוְלָתוֹ אֲשֶׁר עָוָל בָּהּ עָלֶיהָ יָמוּת׃ 16 †Cũ dixero
,Deus Dominus dixit ,eius ſuper & ,*peccauit* in eo ſecit quam
וּבְאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת וְהוּא שָׁב מֵחַטָּאתוֹ 17 †ſuſtitiæ fuæ,
,*iuſtitiam* & ,*iudicium* fecerit & ,ſuo peccato à fuerit auerſus & *morietur
וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ †ſua dixero
,*ſuam* in ,deeddiderit *opium* & ,impius reſtituerit Pignus
הַחֲבֹל רָשָׁע יָשִׁיב גְּזֵלָה יֵלֵךְ בְּחֻקּוֹת הַחַיִּים 18 *quod rapuit
,*iuſtitiam* & ,*iudicium* fecerit & ,ſuo peccato à fuerit auerſus & *morietur
לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עָוֶל חַיֹּה תִחְיֶה לֹא תָמוּת׃ †חֻקַּת
,*iuſtitiam* & ,*iudicium* fecerit & ,ſuo peccato à fuerit auerſus & *morietur
כָּל חַטֹּאתָו אֲשֶׁר חָטָא לֹא תִזָּכַרְנָה לוֹ מִשְׁפָּט 19 †Sic
,*iuſtitiam* & ,*iudicium* fecerit & ,ſuo peccato à fuerit auerſus & *morietur
וּצְדָקָה עָשָׂה חַיֹּה יִחְיֶה׃ †vitam
,*iuſtitiam* & ,*iudicium* fecerit & ,ſuo peccato à fuerit auerſus & *morietur
וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתַּכֵּן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי אִישׁ כִּדְרָכָיו 20 †Sic
,*iuſtitiam* & ,*iudicium* fecerit & ,ſuo peccato à fuerit auerſus & *morietur
אֲשֶׁתּוֹ בְּתוֹכְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ †Domini via dixiſtis Non .draſtis Et
וַיְהִי בִשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בָּא אֵלַי 21 *dicendo
,domum vos ad dicendo ,hominis fili tu Et
הַפָּלִיט מִירוּשָׁלַם לֵאמֹר הֻכְּתָה הָעִיר׃ †veſperi, an-
,veſperi vnare eum ,*ſuperas in* me ad fuit DOMINI manus ſi- tequã venires
וְיַד יְהוָה הָיְתָה אֵלַי בָּעֶרֶב לִפְנֵי בוֹא הַפָּלִיט 22 euaſit,
,aperuit ſi & ,*mutus* ne me ad *nere ſuper* ſi ,mutum os aperuiſſet
וַיִּפְתַּח אֶת פִּי עַד כְּבוֹא אֵלַי בַּבֹּקֶר וַיִּפְתַּח פִּי †filii
וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי עוֹד׃ ,*mutus* eſſe non & ,*mutum* os
:dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 23
Iſrael hominum ‡ſi ſolum *hunc habitatores ,hominis Fili
בֶּן אָדָם הַחֹרְבוֹת הָאֵלֶּה עַל אַדְמַת יִשְׂרָאֵל *dicunt
:terram ,ſolidie & ,Abraham erat Vnus :dicendo diuerſa*
אֹמְרִים לְאַבְרָהָם אֶחָד הָיָה וַיִּרַשׁ אֶת הָאָרֶץ 24 *poſſeſſionem in terra eſt data nobis ,nunc nos &
וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃ †נָתַן

ſepulchra eius circumtis & ,interfectorũ hi omnes ,eius ſepulchra eius circumtis † ſuper
סְבִיבוֹתָיו קִבְרָתוֹ כֻּלָּם עֲרֻלִים חֲלֻלֵי חָרֶב
portauerunt & ,*notarum* † terra in eorum terror eſt data quia
אֲשֶׁר נָתְנוּ †כִּי נָתַן חִתִּיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים וְשָׁכְבוּ 25 *eſt dame* interfectorũ medio in ,*lucem* deſcendentibus cum ,ſuã ignominiã
,eius ſepulchra ,ea circumibus ,eius ſuãs' ols & ,Tubal ,Meſech Ibi
כֻלָּם אֶת יוֹרְדֵי בוֹר בְּתוֹךְ חֲלָלִים נִתָּן׃
eius ſepulchra in ,ea circumibus ,eius ſuãs' ols & ,Tubal ,Meſech Ibi
שָׁם מֶשֶׁךְ תֻּבַל וְכָל הֲמוֹנָהּ סְבִיבוֹתָיו קִבְרוֹתָיו 26
ſuam formidinem dederunt quia ,gladio interfecti ineircumciſi hi omnes
כֻּלָּם עֲרֵלִים מְחֻלָלֵי חָרֶב כִּי נָתְנוּ חִתִּיתָם †viuentium
,eorum offibus in eris migrabunt fuit & ,ſuis capitibus ſub tuos gladios
בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ 27 †ſua
,gladio interfecti ineircumciſi hi omnes ,eius ſepulchra eius circumtis † ſuper
וְלֹא יִשְׁכְּבוּ אֶת גִּבֹּרִים נֹפְלֵים
,*dolentes* & ,*ſui* bidi *vnſoſ* cum infernum-deſcenderunt qui ineircumciſis cum
מֵעָרֵלִים אֲשֶׁר יָרְדוּ שְׁאוֹל בִּכְלֵי מִלְחַמְתָּם וַיִּתְּנוּ
,eorũ offibus in eris migrabunt fuit & ,ſuis capitibus ſub tuos gladios
אֶת חַרְבוֹתָם תַּחַת רָאשֵׁיהֶם וַתְּהִי עֲוֹנֹתָם עַל עַצְמוֹתָם
viuentium terra in fortium terror ſua
כִּי חִתַּת גִּבּוֹרִים בְּאֶרֶץ חַיִּים׃ †fortium † domum
interfectis cum ,terrã & ,conterentis ineircumciſiõ medio in tu Et
וְאַתָּה בְּתוֹךְ עֲרֵלִים תִּשָּׁבֵר וְתִשְׁכַּב אֶת חֲלָלֵי 28 † & ſua
,*ſunt dam* † qui ,eius *ydam* omnes & ,eius reges † ,Edom Ibi
חָרֶב׃ ,gladio
שָׁמָּה אֱדוֹם מְלָכֶיהָ וְכָל נְשִׂיאֶיהָ אֲשֶׁר נִתְּנוּ 29
interfectis cum ipſi ,gladio interfectis cum ſua fortitudine cum
בְּגִבוּרָתָם אֶת חֲלֵלֵי חָרֶב הֵמָּה אֶת עֲרֵלִים
,*lucem* deſcendentibus cum & ,*accubabant* * ineircumciſi
יִשְׁכָּב וְאֶת יוֹרְדֵי בוֹר׃ 30 † cum
,eius reges † ,Edom Ibi . eius principes omnes & ,Sidonii omnes ibi ,ſyrideres
שָׁמָּה נְסִיכֵי צָפוֹן כֻּלָּם וְכָל צִדֹנִי אֲשֶׁר יָרַד
,*ſuo* terrore in interfectis cum deſcenderunt qui ,*Sidonii omnes* ibi ,ſyrideres
בַּחֲלָלִים בְּתִתָּיתָם בְּגִבוּרָתָם בּוֹשׁוּ וַיִּשְׁכְּבוּ עֲרֵלִים אֶת חַלְלֵי
interfectis cum ineircumciſi iacebant * & ,*eruãt* interfectis * ſua fortitudine &
חָרֶב וַיִּשְׂאוּ כְלִמָּתָם אֶת יוֹרְדֵי בוֹר׃ 31 † ſua
,*lucem* deſcendentibus cum ,ſuum pudorem portauerunt & ,gladio in
חָרֶב וַיִּשָּׁאֵם כְּלִמָּתָם אֹתוֹם רָאָה פַרְעֹה וְנִחַם
,*interfecti* ſui ſua ,ſuum ſuper cõſolabitur & ,Parhoh videbit Eos
עַל כָּל הֲמוֹנוֹ פַּרְעֹה וְכָל חֵילוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ †multitudine
,Deus Dominus dixit ,eius omne omnis & ,Parhoh ,gladio exercitus
כִּי נָתַתִּי חִתִּיתוֹ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים וְהֻנַּח בְּתוֹךְ 32 †Quia
,*eſt* factus & ,viuentium terra in *eum terrorem* dedi Quia
עֲרֵלִים אֶת חֲלֵלֵי חָרֶב פַּרְעֹה וְכָל הֲמוֹנוֹ נְאֻם
,Deus Dominus dixit ,eius ſuã
אֲדֹנָי יְהוִה׃ †multitudine
,gladio interfectis cum ineircumciſorum medio in ſepulchrum & ,omnis &
וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 1
:dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
בֶּן אָדָם דַּבֵּר אֶל בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם 2
Terram ,eis ad *dixit* & ,*tui* populi filios ad loquere ,hominis Fili
אֶרֶץ כִּי תָבִיא עָלֶיהָ חֶרֶב וְלָקְחוּ עַם הָאָרֶץ אִישׁ
,ſpeculatorem in ſibi eum *delerint* & ,ſuis nouiſſimis de *eum* ſuum
מִקְצֻבָּם וְנָתְנוּ אוֹתוֹ לָהֶם לְצֹפֶה׃ 3
buccina in clanxerit & ,terram ſuper *venerit* gladium videris Et
וְרָאָה אֶת הַחֶרֶב בָּאָה עַל הָאָרֶץ וְתָקַע בַּשּׁוֹפָר
,eius audiens audierit Et . populum *pramonuerit* & ſuadens
וְהִזְהִיר אֶת הָעָם׃ 4
וְשֹׁמֵעַ אֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר וְלֹא נִזְהָר וַתָּבוֹא
eius ſanguis eius ,tuleit & ,gladius *venerit* & ,*eum* ſuo ſuper & ,buccinæ
הַחֶרֶב וַתִּקָּחֵהוּ וְדָמוֹ בְּרֹאשׁוֹ יִהְיֶה׃ 5
,eius ſuo non & ,audiuit buccinæ Vocem † ,eius eius caput in
דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה׃ 6 † ſuum
,eius ſanguis eius ,tuleit & ,gladius *venerit* & ,*eum* ſuo ſuper & ,buccinæ
וְהַצֹּפֶה כִּי יִרְאֶה אֶת הַחֶרֶב בָּאָה וְלֹא תָקַע
,*clanxerit* non & ,*remonerit* gladium videret *eum* ſpeculator Et
בַּשּׁוֹפָר וְהָעָם לֹא נִזְהָר וַתָּבוֹא חֶרֶב וַתִּקַּח מֵהֶם
,eius ſanguinem & ,*eſt* captus *ſua iniquitate in* ipſe ,animam ſuam
נֶפֶשׁ הִוא בַּעֲוֹנוֹ נִלְקָח וְדָמוֹ מִיַּד †requiram ſpeculatoris
הַצֹּפֶה אֲדַרְשׁ׃
,hominis fili tu Et . eius ex eos *pramorbis* & ,*verbum* meo ore de
וְאַתָּה בֶּן אָדָם צֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ 7 *me ex*
מִפִּי דָּבָר וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

rorum & quatuor tympanorum opus aurum & fundasti in tibiam tuam
וְתֻפֵּיהֶ֑ם וְחֻקֵּיהֶ֑ם בְּיוֹם֙ הִכּוֹנְךָ֣ נִבְרְא֔וּ׃ פ
vnctus Cherub Tu .fuerunt præparata te enim die in qua creatus
14 אַתְּ־כְּר֥וּב מְמֹשָׁ֖ח הַסּ֑וֹכֵךְ וּנְתַתִּ֣יךָ בְּהַ֣ר קֹ֔דֶשׁ
medio in .fuisti Dei fundamen & : protegens posui
אֱלֹהִ֖ים הָיִ֥יתָ בְּת֥וֹךְ אַבְנֵי־אֵֽשׁ׃ תָּמִ֥ים אַתָּ֖ה בְּדְרָכֶ֑יךָ מִיּ֕וֹם
die a ,tuis viis in te Perfectus .ambulasti ignis lapidum
15 הִבָּרְא֖וֹתָ עַד־נִמְצְאָ֥ה עַוְלָתָ֖ה בָּֽךְ׃ בְּרֹ֣ב רְכֻלָּתְךָ֔
multitudine tu .te in iniquitas est inuenta donec te creati
מָלְא֥וּ תוֹכֵ֖ךְ חָמָ֑ס וַתֶּחֱטָ֔א וָאֲחַלֶּלְךָ֥ מֵהַ֖ר אֱלֹהִ֑ים
peccasti & , iniquitate tua medium ? repleuerunt tua negotiationis
וָאַבֶּדְךָ֣ כְּרוּב֩ מִסֹּכֵ֨ךְ מִתּ֜וֹךְ אַבְנֵי־אֵֽשׁ׃ גָּבַ֥הּ לִבְּךָ֖
,protector Cherub ? te perdam & , Dei monte de te prophanauisti & ô
וַתֹּ֣אמֶר אֵ֣ל אָ֔נִי מוֹשַׁ֥ב אֱלֹהִ֖ים יָשַׁ֑בְתִּי בְּלֵ֣ב יַמִּ֔ים
וְאַתָּ֤ה אָדָם֙ וְלֹ֣א אֵ֔ל וַתִּתֵּ֥ן לִבְּךָ֖ כְּלֵ֥ב אֱלֹהִֽים׃
ignitorum. ? propter ? ante reges ponam te, ut videant
הִנֵּ֥ה חָכָ֖ם אַתָּ֣ה מִדָּנִיֵּ֑אל כָּל־סָ֖תֻם לֹ֥א עָמְמ֖וּךָ׃
17 בְּחָכְמָתְךָ֣ וּבִתְבוּנָתֶ֗ךָ עָשִׂ֤יתָ לְךָ֙ חָ֔יִל וַתַּ֥עַשׁ זָהָ֖ב
terram super : tuum splendorem super tuam sapientiam perdidisti
וָכֶ֑סֶף בְּאוֹצְרוֹתֶ֔יךָ וּבְרָב֥ רְכֻלָּתְךָ֖ הִרְבֵּ֣יתָ חָכְמָתְךָ֑
,te in sphæridem ad te dabo regum faciem ad te proniam
18 מֵרֹ֣ב רְכֻלָּתְךָ֔ חִלַּלְתָּ֖ מִקְדָּשֶׁ֑יךָ וָאוֹצִ֤א אֵשׁ֙ מִתּוֹכְךָ֣
polluisti tuæ negotiationis iniquitate in ,tuarū negotiarū multitudine Prę
הִ֣יא אֲכָלַתְךָ֔ וָאֶתֶּנְךָ֥ לְאֵ֖פֶר עַל־הָאָ֑רֶץ לְעֵינֵ֖י כָּל־רֹאֶיךָ׃
te dabo & ,te comedit ipsa † ,tui medio de ignem producam & tua fundauero ô
19 כָּל־יוֹדְעֶ֙יךָ֙ בָּֽעַמִּ֔ים שָׁמְמ֖וּ עָלֶ֑יךָ בַּלָּה֣וֹת הָיִ֔יתָ וְאֵינְךָ֥
,seculum in vsque tu nou & , fuisti inuenti ne super obstupescet populis in
עַד־עוֹלָֽם׃ פ וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃
eam super prophera & : Sidon ad tua faties pone hominis Fili
20 בֶּן־אָדָ֕ם שִׂ֥ים פָּנֶ֖יךָ אֶל־צִיד֑וֹן וְהִנָּבֵ֖א עָלֶֽיהָ׃
,Sidon te super * ego Ecce .Deus Dominus dixit Sic ,dixit Et
21 וְאָמַרְתָּ֗ כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הִנְנִ֥י עָלַ֖יִךְ צִיד֑וֹן
me sanctificabo in ? Dominvs ego quod ,scient & tui medio in me glorificabo &
וְנִכְבַּדְתִּ֣י בְתוֹכֵ֔ךְ וְיָדְע֥וּ כִֽי־אֲנִ֖י יְהוָ֑ה בְּעָשׂ֥וֹתִי
eam in mittam Et .ea in me sanctificauero & ,iudicia ea in
בָ֙הּ֙ שְׁפָטִ֔ים וְנִקְדַּשְׁתִּ֥י בָ֖הּ׃ וְשִׁלַּחְתִּ֤י בָהּ֙ דֶּ֔בֶר
eius medio in ,uolentarus ,edat & ,eius placeris in sanguinem & ,petilentia
וְדָ֖ם בְּחוּצוֹתֶ֑יהָ וְנֹפֵ֤ל חָלָל֙ בְּתוֹכָ֔הּ בְּעֵ֥ד עָלֶ֖יהָ חֶ֣רֶב
corruit inter festi
מִסָּבִ֑יב וְיָדְע֖וּ כִּ֥י אֲנִ֖י יְהוָֽה׃ וְלֹֽא־יִהְיֶ֨ה עוֹד֙ לְבֵ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל סִלּ֥וֹן מַכְאִ֖יב וְקוֹץ֙
Domvs ego quod ,scient & ,eos flagellabo ? in omnibus
qui sperunt
מְכָאֵ֔ב מִכֹּל֙ הַסְּבִיבֹתָ֔ם הָאֹרְצִ֖ים אֹתָ֑ם וְיָדְע֖וּ כִּ֥י אֲנִ֖י
eorum Deus Dominvs .
יְהוִ֥ה אֱלֹהִֽים׃

CAP. XXIX. כט

fuit mensis † duodecimo in ,decimo anno in *mensis
1 בִּשְׁנַ֤ת הָעֲשִׂרִית֙ בָּעֲשִׂרִ֣י שָׁנִ֔ים בְּעֶשֶׂר֙ לַחֹ֣דֶשׁ הָיָ֔ה
,dicendo ,me ad Dominvs verbum fuit Et
2 דְּבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ בֶּן־אָדָ֕ם שִׂ֥ים פָּנֶ֖יךָ
Aegyptum super & ,eam super prophera & :Aegypti regem Pathoh super
עַל־פַּרְעֹ֥ה מֶֽלֶךְ־מִצְרַ֖יִם וְהִנָּבֵ֣א עָלָ֑יו וְעַל־מִצְרַ֖יִם
ego quod ,scient & : eos flagellabo ? in omnibus ,dies Et
3 כֻּלָּֽהּ׃ דַּבֵּ֣ר וְאָמַרְתָּ֗ כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הִנְנִ֥י
me fecit ego & ,meus fluuius Mihi ,dixit qui ? eorum fluminum
עָלֶ֖יךָ פַּרְעֹ֣ה מֶֽלֶךְ־מִצְרַ֑יִם הַתַּנִּ֣ים הַגָּד֔וֹל הָרֹבֵ֖ץ בְּת֥וֹךְ
tuorū fluminū ,piscesq; tuis squamis adhærere & ,tuis maxillis in tuos dabo Et
4 יְאֹרָ֑יו אֲשֶׁ֤ר אָמַר֙ לִ֣י יְאֹרִ֔י וַאֲנִ֖י עָשִׂ֥יתִנִי׃ וְנָתַתִּ֤י
חַחִים֙ בִּלְחָיֶ֔יךָ וְהִדְבַּקְתִּ֥י דְגַת־יְאֹרֶ֖יךָ

*mensis † die fuit mensis ? primo in ,anno undecimo in fuit Et
10 וַיְהִ֣י בְאַחַ֔ת עֶשְׂרֵ֖ה שָׁנָ֑ה בָּרִאשׁ֥וֹן בְּשִׁבְעָ֖ה לַחֹ֣דֶשׁ הָיָ֥ה
brachium ,hominis filii :dicendo ,me ad Dominvs verbum
11 דְּבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ בֶּן־אָדָ֕ם אֶת־זְר֥וֹעַ
poscendi ad ,aligenum eli non ecce & ,confregi Aegypti regis Pathoh
פַּרְעֹ֖ה מֶ֣לֶךְ מִצְרַ֑יִם שָׁבָרְתִּי֙ וְהִנֵּ֣ה לֹא־חֻבְּשָׁ֣ה לָ֔הּ
,illud roborandū ad, illud alligādi ad ,fasciare ponendum ad ,medicamina
לָשׂ֥וּם חִתּ֖וּל לַחְבְּשָׁ֑הּ לְהָחֲזִ֥יק לַתֶּ֖קַע לְהַלְבִּ֥ישׁ
!venio ecce :Deus Dominus dixit Sic Propterea .gladii incrementū ad
12 לַחֶֽרֶב׃ לָכֵ֗ן כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הִנְנִ֥י אֶל־
ad ego? Ecce :Deus Dominus dixit Sic Propterea .gladii incrementū ad
לְהַשְׁבִּ֖ר כְּתָרֵ֑ם ? vius brachia comeram & ,Aegypti regem Pathoh
13 פַּרְעֹ֣ה מֶֽלֶךְ־מִצְרַ֗יִם וְשִׁבַּרְתִּי֙ אֶת־זְרֹעֹתָ֣יו הַחֲזָקָ֔ה
fortitudinem ? eius brachia comeram & ,Aegypti regem Pathoh
וְאֶת־הַשְּׁבוּרָ֑ה וְהִפַּלְתִּ֥י אֶת־הַחֶ֖רֶב מִיָּדֽוֹ׃
,eius manu de gladium faciam cadere & ,confractum ? &
14 וְזֵרִתִּ֤י אֶת־מִצְרַ֙יִם֙ בַּגּוֹיִ֔ם וְהֵפַצְתִּ֖ים בָּאֲרָצ֑וֹת
,terras in coe ventilabo & ,gentes in Aegyptios faciam dispergere Et
15 וְיָדְע֖וּ כִּ֥י אֲנִ֖י יְהוָֽה׃ וְחִזַּקְתִּ֤י אֶת־זְרֹעוֹת֙ בָּבֶ֔ל
,Babel regis brachia confortabo Et .ego quod ,scient & ,eos
וְנָתַתִּ֥י אֶת־חַרְבִּ֖י בְּיָד֑וֹ וְשִׁבַּרְתִּ֥י אֶת־זְרֹעֹ֖ת פַּרְעֹ֥ה
,Babel regis manū in meum gladium ,confortabo & ,Pathoh brachia confringam & ,eius manu in
16 וְנָאְק֥וּ נְאֻקֵ֖י חָלָ֑ל לְפָנָֽיו׃ וְחִזַּקְתִּ֤י אֶת־זְרֹעוֹת֙
clamoribus clamabit & ,Pathoh brachia confringam & ,eius manu in
בָּבֶ֔ל וּזְרֹעֹ֖ת פַּרְעֹ֣ה תִּפֹּ֑לְנָה וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י
coram eo. ,Babel regis brachia confortabo Et .ego quod ,scient & ,eos
בְּתִתִּ֤י חַרְבִּי֙ אֶל־יַ֣ד מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֔ל וְנָתָ֖הּ עַל־אֶ֣רֶץ
*tum ? cum dedero .me dando in ,Dominus ego quod ,scient & ,eos ,tum
17 מִצְרָֽיִם׃ וְזֵרִתִּ֤י אֶת־מִצְרַ֙יִם֙ בַּגּוֹיִ֔ם וְהֵפַצְתִּ֖ים
*super ,gentes in Aegyptios ? dispergere Et .Aegypti
בָּאֲרָצ֑וֹת וְיָדְע֖וּ כִּ֥י אֲנִ֖י יְהוָֽה׃
,Dominvs ego quod ,scient & ,eos in ,terras in eos

CAP. XXXI. לא

*mensis † die fuit mensis ? primo in ,anno undecimo in fuit Et
1 וַיְהִ֣י בְאַחַ֔ת עֶשְׂרֵ֖ה שָׁנָ֑ה בָּרִאשׁ֥וֹן בְּשִׁבְעָ֖ה לַחֹ֣דֶשׁ הָיָ֥ה
,dicendo ,me ad Dominvs verbum fuit Et
2 דְּבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ בֶּן־אָדָ֕ם אֱמֹ֥ר אֶל־
,Aegypti regem Pathoh ad ? eius turbæ ad
פַּרְעֹ֖ה מֶ֣לֶךְ מִצְרַ֑יִם וְאֶל־הֲמוֹנ֔וֹ אֶל־מִ֥י דָמִ֖יתָ
,fuisti excelsa ,Libano in cedrus ? Assur Ecce .tua magnitudine in
3 בִּגְדֶלֶֽךָ׃ הִנֵּ֤ה אַשּׁוּר֙ אֶ֣רֶז בַּלְּבָנ֔וֹן יָפֵ֥ה
,frons imbuens ? & ,umbraculum ,ramis & ,altitudine excelsa & ,umbrarum ,ramis
עָנָ֖ף וְחֹ֣רֶשׁ מַסָּ֑ךְ וְגַבַּהּ־קוֹמָ֔ה וּבֵ֥ין עֲבֹתִ֖ים הָיְתָ֥ה
,eius crassitudo & ,eius ramorum inter ,fuit ramis eius inter & ,altitudine excelsa
4 צַמַּרְתּֽוֹ׃ מַ֤יִם גִּדְּלֻהוּ֙ תְּה֔וֹם רוֹמְמָתְהוּ֙ נַהֲרֹתֶ֔יהָ
,eius circuitus ,eius plantationis ,cresceret eum ,Aquæ .eius circumeu
סְבִיב֣וֹת מַטָּעָ֑הּ וְתְעָלֶ֖יהָ שִׁלְּחָ֥ה אֶל־כָּל־עֲצֵ֖י
eius ramis ,eius ramis ,eius plantationis ,eius ramis ,eius ramis
5 הַשָּׂדֶֽה׃ עַל־כֵּ֞ן גָּבְהָ֣ה קוֹמָתָ֗הּ מִכֹּל֙ עֲצֵ֣י הַשָּׂדֶ֔ה
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
וַתִּרְבֶּ֣ינָה עֲנָפֶ֔יהָ וַתַּאֲרַכְנָ֖ה פְּאָרָתָ֑הּ בְּרֹ֥ב מַ֖יִם
,eius ramis fuit multitudine ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
6 בְּשַׁלְּחָֽהּ׃ בְּעַפְאָתָ֞הּ קִנְּנ֣וּ כָל־עוֹף֮ הַשָּׁמַ֒יִם֒
,omnes habitauerunt ,eius ramis ,eius ramis & ,eius ramis ,genuerunt
וְתַחַת֙ עֲנָפֶ֔יהָ יָלְד֖וּ כָּל־חַיְתוֹ־שָׂדֶ֑ה וּבְצִלָּ֣הּ יָשְׁב֔וּ כָּל־
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
7 גּוֹיִ֥ם רַבִּֽים׃ וַיְי֣ וְנָאוֶ֔ה בְּגָדְלוֹ֖ בְּאֹ֣רֶךְ
,multas aquas ,eius radix fuit quia ,eius ramorum
פְּרֹחֶ֑יהָ כִּֽי־הָיָ֤ה שָׁרְשׁוֹ֙ אֶל־מַ֣יִם רַבִּֽים׃
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
8 אֲרָזִ֣ים לֹא־עִמְּמ֗וּהוּ בְּגַן־אֱלֹהִים֮ בְּרוֹתִים֒ לֹא־
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
דָמ֣וּ אֶל־עֳרֵמָתָ֔ם וְעַרְמֹנִ֖ים לֹא־הָי֣וּ כְסֹעֲפָתָ֑ם
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
כָּל־עֵ֣ץ בְּגַן־אֱלֹהִ֗ים לֹא־דָמָה֙ אֵלָ֔יו בְּיָפְיֽוֹ׃
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
9 כִּ֥י יָפִ֖יתִי אֹת֑וֹ בְּרֹ֥ב דָּלִיּ֖וֹתָיו וַתְּקַנְאֻ֣הוּ כָל־עֲצֵ֣י
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
עֵ֔דֶן אֲשֶׁ֖ר בְּגַן־אֱלֹהִ֑ים וַיְהִ֣י קִנְאָתָ֔ם וְקִנְאָתָ֖ם
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
10 לָכֵ֗ן כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה יַ֥עַן גָּבַ֖הְתָּ
,dixit sic Propterea .eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
בְּקוֹמָ֑ה וַיִּתֵּ֤ן צַמַּרְתּוֹ֙ בֵּ֣ין עֲבֹתִ֔ים וַתִּגְבַּ֥הּ לִבּ֖וֹ
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
11 בְּגָבְהֽוֹ׃ וְאֶתְּנֵ֗הוּ בְּיַד־אֵ֤ל גּוֹיִם֙ עָשֹׂ֣ה עָשָׂ֔הוּ
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
הָרֵ֖עַ גֵּרַ֑שׁ כְּרִשְׁעָת֖וֹ גֵּרַ֥שְׁתִּֽהוּ׃
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
12 וַיְזָרֻ֣הוּ זָרִ֔ים עָרִיצֵ֖י גּוֹיִ֑ם וַיַּטְּשֻׁ֣הוּ עַל־הָרִ֔ים
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
וּבְכָל־נְחָלִ֖ים נָפְלָ֣ה עֲנָפָ֑יו וַיִּשְׁבְּר֣וּ כָל־אֲפִיקֵ֔י
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
אַרְצ֔וֹ וַיֵּרְד֣וּ מִצִּלּ֔וֹ כָּל־עַמֵּ֥י הָאָ֖רֶץ וַיִּטְּשֻֽׁהוּ׃
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
13 עַל־מַפַּלְתּ֔וֹ יָנ֖וּחוּ כָּל־עוֹף֣ הַשָּׁמַ֑יִם וְכָל־חַיַּ֥ת
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
הַשָּׂדֶ֖ה עָלָֽיו׃ לְמַ֣עַן אֲשֶׁר־לֹ֣א יִגְבְּה֣וּ כָל־עֲצֵ֣י
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
מַ֔יִם בְּקוֹמָ֑ם וְלֹא־יִתְּנ֤וּ צַמַּרְתָּם֙ בֵּ֣ין עֲבֹתִ֔ים
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
וְלֹא־יַעַמְד֥וּ עֲלֵיהֶ֖ם כָּל־שֹׁתֵ֣י מָ֑יִם כִּ֤י כֻלָּם֙
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
14 נְתֻנ֣וֹת לַמָּ֔וֶת אֶל־אֶ֥רֶץ תַּחְתִּיּ֖וֹת בְּת֣וֹךְ בְּנֵי־אָדָ֑ם
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
אֶל־יוֹרְדֵ֥י בֽוֹר׃ בְּי֣וֹם רִדְתּ֣וֹ שְׁא֔וֹל הֶאֱבַ֖לְתִּי
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
כִּסִּ֑יתִי עָלָ֣יו אֶת־תְּה֔וֹם וְאֶכְלָא֙ נַהֲרֹתֶ֔יהָ וְכָלְא֖וּ
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
מַ֣יִם רַבִּ֑ים וָאַקְדִּ֤ר עָלָיו֙ אֶת־לְבָנ֔וֹן וְכָל־עֲצֵ֥י
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
15 הַשָּׂדֶ֖ה נָשְׂא־לֽוֹ׃ מִקּ֤וֹל מַפַּלְתּוֹ֙ הִרְגַּ֣זְתִּי גּוֹיִ֔ם
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
בְּהוֹרִדִ֥י אֹת֖וֹ שְׁא֑וֹל וְנִחַמְתִּ֤י עָלָיו֙ תְּה֔וֹם וְאֶכְלָא֙
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
בְּנַהֲרֹתֶ֔יהָ וְעָצְר֖וּ מַ֣יִם רַבִּ֑ים וְקָדַ֤ר עָלָיו֙ אֶת־
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
לְבָנ֔וֹן וְכָל־עֲצֵ֥י הַשָּׂדֶ֖ה נָשְׂא־לֽוֹ׃ בְּק֣וֹל
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
16 מַפַּלְתּ֔וֹ הִרְעַ֖שְׁתִּי גּוֹיִ֑ם בְּהוֹרִדִ֤י אֹתוֹ֙ שְׁא֔וֹל
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
אֶת־יוֹרְדֵ֣י בוֹר֔וֹת וְנֶחָמ֣וּ בְּאֶ֣רֶץ תַּחְתִּיּ֔וֹת כָּל־עֲצֵ֥י
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
עֵ֖דֶן מִבְחַ֣ר וְטוֹב֣ לְבָנ֑וֹן כָּל־שֹׁתֵ֥י מָ֖יִם
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
17 גַּם־הֵ֥מָּה יִנָּחֲמ֖וּ בְּאֶ֥רֶץ תַּחְתִּיּֽוֹת׃ גַּם־הֵ֣מָּה
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
אִתּ֗וֹ יָרְד֤וּ שְׁאוֹל֙ אֶל־חֲלָלֵ֣י חָ֔רֶב וּזְרוֹע֖וֹ יָשְׁב֣וּ
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
בְצִלּ֑וֹ בְּת֖וֹךְ גּוֹיִֽם׃ אֶל־מִ֣י זֹ֔את דָּמִ֖יתָ כָּב֣וֹד
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
וּבְגֹ֣דֶל בְּעֵ֣ץ עֵדֶ֑ן וְתוּרַ֤דְתָּ אֶת־עֵץ֙ עֵ֣דֶן אֶל־
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
אֶ֣רֶץ תַּחְתִּיּ֔וֹת בְּת֥וֹךְ עֲרֵלִ֖ים תִּשְׁכָּ֑ב אֶת־חֲלָלֵ֥י
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
חֶ֛רֶב הֵ֥מָּה פַרְעֹ֖ה וְכָל־הֲמוֹנ֑וֹ נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י
,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis ,eius ramis
יְהוִֽה׃ פ

dicendo ,me ad Dominvs verbum fuit Et
2 וַיְהִ֣י דְבַר־יְהוָ֔ה אֵלַ֖י לֵאמֹֽר׃ בֶּן־אָדָ֕ם
,Deus Dominus dixit ,mihi * fecerunt quod ? propter me
הִנְּבָ֖א וְאָמַרְתָּ֑ כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הֵילִ֖ילוּ
,oris aperionem dabo tibi & ,Israel domus coram faciem germinare
3 אֲחָ֥י הַיּֽוֹם׃ כִּֽי־קָר֥וֹב יוֹם֙ וְקָר֣וֹב יוֹם֙ לַיהוָ֔ה
,Deus Dominus dixit ,mihi * fecerunt quod ? propter me
יוֹם־עָנָ֖ן עֵ֥ת גּוֹיִ֖ם יִהְיֶֽה׃ וּבָאָ֥ה חֶ֖רֶב בְּמִצְרָ֑יִם
,Dominus ego * quod ,scient & ,eorum in medio in ? fuit
4 וְהָיְתָ֤ה חִלָּלָה֙ בְּכ֣וּשׁ חָלָ֔ל בְּנָתְל֥וֹ הֲמוֹנָ֖הּ וְנֶהֶרְס֥וּ
בְּתוֹכָֽם׃ פ וְנֶעֱשׂ֣וּ קַרְנֵ֔י אֲנִ֖י יְהוָֽה׃

CAP. XXX. ל

dicendo ,me ad Dominvs verbum fuit Et
1 וַיְהִ֣י דְבַר־יְהוָ֔ה אֵלַ֖י לֵאמֹֽר׃ בֶּן־אָדָ֕ם
,Deus Dominus dixit Sic ,dices & ,propheta hominis Fili
הִנָּבֵ֖א וְאָמַרְתָּ֑ כֹּ֚ה אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה הֵילִ֖ילוּ
2 הוֹי֖ לַיּֽוֹם׃ כִּֽי־קָר֥וֹב יוֹם֙ וְקָר֣וֹב יוֹם֙ לַיהוָ֔ה
,Dominvs dies propinquat & ,dies propinqua Quia .diei væ ? Vlulate
יוֹם־עָנָ֖ן עֵ֥ת גּוֹיִ֖ם יִהְיֶֽה׃ וּבָאָ֥ה חֶ֖רֶב בְּמִצְרָ֑יִם
3 וְהָיְתָ֤ה חִלָּלָה֙ בְּכ֣וּשׁ חָלָ֔ל בְּנָתְל֥וֹ הֲמוֹנָ֖הּ וְנֶהֶרְס֥וּ
,Aegyptum in gladius veniet Et .erit gentium tempus nubis dies
4 יְסוֹדֹתֶֽיהָ׃ כּ֚וּשׁ וּפוּט֙ וְל֣וּד וְכָל־עֶ֔רֶב וְכוּב֖ וּבְנֵ֣י
,Lud & ,Put & ,Chus .eius fundamenta destruentur & ,eius robur
אֶ֥רֶץ הַבְּרִ֖ית אִתָּ֑ם בַּחֶ֖רֶב יִפֹּֽלוּ׃ כֹּ֚ה אָמַ֣ר
,Dominvs ego quod ,scient & ,eius animal & ,mercenarii
יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,eius fundamenta destruentur & ,eius robur
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
5 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ֗וֹת נְשַׁמּוֹת֙ תֵּעָשֶׂ֔ינָה וְעָרֶ֖יהָ
,Deus Dominus
בְּת֣וֹךְ עָרִ֑ים תִּהְיֶ֖ינָה׃ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י יְהוָה֙
6 בְּתִתִּ֤י אֵשׁ֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְכָל־עֹזְרֶ֖יהָ יֵחָתֽוּ׃ כֹּ֚ה
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
אָמַ֣ר יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,Deus Dominus
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
7 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ֗וֹת נְשַׁמּוֹת֙ תֵּעָשֶׂ֔ינָה וְעָרֶ֖יהָ
,eius fortitudinis superbia
בְּת֣וֹךְ עָרִ֑ים תִּהְיֶ֖ינָה׃ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י יְהוָה֙
8 בְּתִתִּ֤י אֵשׁ֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְכָל־עֹזְרֶ֖יהָ יֵחָתֽוּ׃ כֹּ֚ה
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
אָמַ֣ר יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,Deus Dominus
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
9 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ֗וֹת נְשַׁמּוֹת֙ תֵּעָשֶׂ֔ינָה וְעָרֶ֖יהָ
,eius fortitudinis superbia
בְּת֣וֹךְ עָרִ֑ים תִּהְיֶ֖ינָה׃ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י יְהוָה֙
10 בְּתִתִּ֤י אֵשׁ֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְכָל־עֹזְרֶ֖יהָ יֵחָתֽוּ׃ כֹּ֚ה
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
אָמַ֣ר יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,Deus Dominus
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
11 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ֗וֹת נְשַׁמּוֹת֙ תֵּעָשֶׂ֔ינָה וְעָרֶ֖יהָ
,eius fortitudinis superbia
בְּת֣וֹךְ עָרִ֑ים תִּהְיֶ֖ינָה׃ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י יְהוָה֙
12 בְּתִתִּ֤י אֵשׁ֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְכָל־עֹזְרֶ֖יהָ יֵחָתֽוּ׃ כֹּ֚ה
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
אָמַ֣ר יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,Deus Dominus
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
13 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ֗וֹת נְשַׁמּוֹת֙ תֵּעָשֶׂ֔ינָה וְעָרֶ֖יהָ
,eius fortitudinis superbia
בְּת֣וֹךְ עָרִ֑ים תִּהְיֶ֖ינָה׃ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י יְהוָה֙
14 בְּתִתִּ֤י אֵשׁ֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְכָל־עֹזְרֶ֖יהָ יֵחָתֽוּ׃ כֹּ֚ה
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
אָמַ֣ר יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,Deus Dominus
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
15 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ֗וֹת נְשַׁמּוֹת֙ תֵּעָשֶׂ֔ינָה וְעָרֶ֖יהָ
,eius fortitudinis superbia
בְּת֣וֹךְ עָרִ֑ים תִּהְיֶ֖ינָה׃ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י יְהוָה֙
16 בְּתִתִּ֤י אֵשׁ֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְכָל־עֹזְרֶ֖יהָ יֵחָתֽוּ׃ כֹּ֚ה
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
אָמַ֣ר יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,Deus Dominus
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
17 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ֗וֹת נְשַׁמּוֹת֙ תֵּעָשֶׂ֔ינָה וְעָרֶ֖יהָ
,eius fortitudinis superbia
בְּת֣וֹךְ עָרִ֑ים תִּהְיֶ֖ינָה׃ וְיָדְע֣וּ כִֽי־אֲנִ֗י יְהוָה֙
18 בְּתִתִּ֤י אֵשׁ֙ בְּמִצְרַ֔יִם וְכָל־עֹזְרֶ֖יהָ יֵחָתֽוּ׃ כֹּ֚ה
,dicit ,ea in ,ecidetur gladio in Sencueh turre à : eius fortitudinis superbia
אָמַ֣ר יְהוָ֔ה וְנָפְל֥וּ סֹמְכֵ֖י מִצְרַ֑יִם וְיָרַ֤ד גְּא֙וֹן עֻזָּ֔הּ
,Deus Dominus
מִמִּגְדֹּ֥ל סְוֵנֵ֖ה בָּ֣הּ בַּחֶ֑רֶב נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִֽה׃
19 וְנָשַׁמּ֣וּ בְתוֹךְ־אֲרָצ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciem vltiōis sb vltiōe alt׳ Moab humerum ,hyrtinū ergo ecce Idcirco
9 לָכֵן הִנֵּנִי פֹּתֵחַ אֶת־מוֹאָב מִהֲרֵי֙ם מֵעָרָ֔יו
,mchon--Bthal ,hotelimoth--Beth ,vrbe ,ciuus extremo ab
מִבְחֹ֖ר בֵּית־הַיְשִׁמֹ֑ות בַּ֥עַל מְעֹ֖ון וְקִרְיָתָֽיִם׃
,Hammon filios contra ,orientis filios Ad ,Chittaimsigh &
10 לִבְנֵי־קֶ֔דֶם עַל־בְּנֵ֥י עַמֹּ֖ון וְלֹ֣א יִזָּכֵ֑ר
Hammon filium ,memorie sit ,eon vt ,hæreditatem in eam dabo &
וְנִתְּחָ֤ה לְמַעַן֙ לֹ֣א תִזָּכֵ֥ר בְּנֵי־עַמֹּ֖ון
,quod ne fiant & ,iudicii facium Moab in be ,gentes inter
11 וּבְמוֹאָ֣ב אֶֽעֱשֶׂ֣ה שְׁפָטִ֔ים וְיָדְע֖וּ כִּ֥י אֲנִ֖י
,Edom fiunt ,pro ,Deus Dominus dixit Sic ,Dominvs
יְהוָֽה׃ פ כֹּה־אָמַ֤ר אֲדֹנָי֙ יְהוִ֔ה יַ֥עַן עֲשׂ֖וֹת אֱד֑וֹם
,delinquēdo desiquentur & ,Iehudah domum contra vltionem ,vlciscēdo in
נָקֹ֤ם נָקַם֙ לְבֵ֣ית יְהוּדָ֔ה וַיֶּאְשְׁמ֥וּ אָשֹׁ֖ם
extendam Et ,Deus Dominus dixit sic Idcirco ,eis in ,fiant vlti & ,de
12 בְּנָקְמָ֑ם נָקְמָ֤ה וַיִּנְקְמוּ֙ בֵּ֣ית אֱד֔וֹם לְעֵינֵ֖י
,mouit & ,hominem ea ex ,furendam & ,Edom ,super ,manum hominem &
וְנָקַמְתִּי֙ אֶת־נְקָמָתִ֣י בֶּאֱד֔וֹם וְעָשׂ֕וּ בֶּאֱדֹ֖ום
,iumentū
כְּאַפִּ֣י וְכַחֲמָתִ֑י וְיָדְע֣וּ אֶת־נִקְמָתִ֔י נְאֻם־
,Deus Dominus dixit ,meam vindictam
13 אֲדֹנָ֥י יְהוִֽה׃ כֹּ֤ה אָמַר֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה וְעַ֥ל
,ichimē &' Pelistim ,furēs ,Pro ,Deus Dominus dixit Sic
פְּלִשְׁתִּ֖ים נָקַ֣מְתִּי נְקָמָ֑ה וְלִשְׁאֵ֥ת נֶ֙פֶשׁ֙
14 בְּלֵ֣ב כָּל־שָׁאֵ֔ט לְהַשְׁמִ֖יד שְׁאֵ֥ר פְּלִשְׁתִּֽים׃
,Deus Dominus dixit ,meam vindictam ,Edom in facient & ,iuterem
וְנָתַתִּ֤י נִקְמָתִי֙ בֶּאֱד֔וֹם בְּיַ֖ד עַמִּ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל
,Pelistim ,furēs ,Pro ,Deus Dominus dixit Sic
וְעָשׂ֣וּ בֶאֱדֹ֔ום כְּאַפִּ֖י וְכַחֲמָתִ֑י וְיָדְע֣וּ
15 אֶת־נִקְמָתִ֔י נְאֻם אֲדֹנָ֖י יְהוִֽה׃ כֹּ֤ה אָמַר֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה
,ichimē &' Pelistim ,furēs ,Pro ,Deus Dominus dixit Sic
יַ֥עַן עֲשׂ֛וֹת פְּלִשְׁתִּ֖ים בִּנְקָמָ֑ה וַיִּנְקְמ֤וּ
,imminute ,exspectatione ,ad animo in contemptu cum vindictam sinut vltā &
נְקָמָה֙ בְּשָׁאֵ֣ט נֶ֔פֶשׁ לְהַשְׁמִ֖יד אֵיבָ֣ה
exercuere ,ego Deus Dominus dixit sic Properans ,iesuh
16 עֹולָֽם׃ לָכֵ֕ן כֹּ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה הִנְנִי֙ נוֹטֶ֤ה
,Cherethæos ,faciam ,fuccidere & ,Pelistim ,super ,meam ,manum
יָדִ֣י עַל־פְּלִשְׁתִּ֔ים וְהִכְרַתִּ֖י אֶת־כְּרֵתִ֑ים
eis in ,faciamque ,manu ,portui ,reliquum ,fecam ,disperdere &
וְהַאֲבַדְתִּ֖י אֶת־שְׁאֵרִ֥ית פְּלִשְׁתִּֽים׃ וְעָשִׂ֤יתִי בָם֙
17 נְקָמֹ֣ות גְּדֹלֹ֔ות בְּתֹוכְחֹ֖ות חֵמָ֑ה וְיָדְע֣וּ כִּֽי־אֲנִ֔י
,ultionē ,me ,tenuit ,me ,Deus Dominus dixit sic Properans ,iesuh
יְהוָ֖ה בְּתִתִּ֥י אֶת־נִקְמָתִ֖י עָלָֽיִם׃ פ

CAP. XXVI. כו

verbum fuit ,mensis vna in ,anno vndecimo in fuit Et
1 וַיְהִי֙ בְּעַשְׁתֵּ֣י עֶשְׂרֵ֔ה שָׁנָ֖ה בְּאֶחָ֣ד לַחֹ֑דֶשׁ הָיָ֥ה דְבַר־
dixit ,quod ea Pro ,Dominus filii ,dicendo ,me ad Dominvs
2 יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ בֶּן־אָדָ֗ם יַ֚עַן אֲשֶׁ֣ר אָמְרָ֣ה
se cōuertit ,populorum fues ,eli contractus ,euge ,Ierusalem ,super Sor porta
צֹ֤ר עַל־יְרוּשָׁלַ֙͏ִם֙ הֶאָ֔ח נִשְׁבְּרָ֖ה דַּלְתֹ֣ות הָֽעַמִּ֑ים נָסַ֥בָּה
,Deus Dominus dixit sic Properans ,eli deserta ,me ,replebo ,me ad
אֵלָ֖י אִמָּלְאָ֥ה הֶחֳרָבָֽה׃ לָכֵ֕ן כֹּ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה
,multas ,gentes ,te contra faciam ,ascendere & ,Sor ,te ,super ,ego ,fluctus
3 הִנְנִי֙ עָלַ֣יִךְ צֹ֔ר וְהַעֲלִיתִ֥י עָלַ֖יִךְ גֹּויִ֣ם רַבִּ֑ים
,Sor ,muros ,dissipabunt Et ,suis ,in ,illos ,mare ,efferam ,sicut ita
כַּהֲעֹ֥ות הַיָּ֖ם אֶת־גַּלָּֽיו׃ וְשִׁחֲת֣וּ חֹומֹ֣ות צֹ֔ר
eam ,delet & ,ea ex ,eius pulueri ,deturbabunt & ,eius turres ,destruent &
וְנָתַצְתִּ֥י מִגְדָּלֶ֖יהָ וְסִחֵ֥יתִי עָפְרָ֖הּ מִמֶּ֑נָּה וְנָתַתִּ֖י
,materiem ,eius ,in ,eius ,egerarum ,puluerem ,ei ,ell ,fiam
4 אֹתָ֛הּ לִצְחִ֥יחַ סָּ֖לַע׃ מְשִׁחַ֤ת חֲרָמִים֙ תִּֽהְיֶ֔ה בְּתֹ֖וךְ הַיָּ֑ם
,diripiendum ,ei ,erit & ,Deus Dominus dixit sic ,fiam ,ego ,quia
כִּ֣י אֲנִ֤י דִבַּ֙רְתִּי֙ נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה וְהָיְתָ֥ה
,scient & ,occidentur ,gladio in ,agro ,in ,quæ ,eius ,filiæ Et ,gentibus ,habitatores
לָ֖בַז לַגֹּויִֽם׃ וּבְנֹתֶ֥יהָ אֲשֶׁר֙ בַּשָּׂדֶ֔ה בַּחֶ֖רֶב תֵּהָרַ֑גְנָה
,Sor ad ,ierum ,dixerit ,ego Ecce ,Deus Dominus dixit sic Quia
5 וְיָדְע֣וּ כִּֽי־אֲנִ֔י יְהוָֽה׃ כִּֽי־כֹ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה
,Sor ,te ,super ,illorum ,ego ,Deus Dominus dixit sic Properans
הִנְנִי֙ מֵבִ֣יא אֶל־צֹ֔ר נְבוּכַדְרֶאצַּ֥ר מֶֽלֶךְ־בָּבֶ֖ל
,regum ,regem ,Nabuchodonosor ,Babel ,regem ,Pelusium ad
מִצָּפֹ֑ון מֶ֣לֶךְ מְלָכִ֔ים בְּסוּסִ֣ים וּבְרֶכֶ֔ב וּבְפָרָשִׁ֖ים
,multo populo sque ,curru & ,equitibus ,in & ,eius ,ex
וְקָהָ֥ל רָ֖ב וְעָ֥ם רָֽב׃ בְּנֹתֶ֥יהָ בַּשָּׂדֶ֖ה בַּחֶ֣רֶב יַהֲרֹ֑ג
,ignes ,ramis ,te ,circa ,Adarit & ,illustrēbunt ,gladiis ,in ,filias ,eius
6 וְנָתַ֤ן עָלַ֙יִךְ֙ דָּיֵ֔ק וְשָׁפַ֖ךְ עָלַ֣יִךְ סֹלְלָ֑ה וְהֵקִ֥ים
,scutum ,te contra faciet ,congeriem & ,ingerem ,te contra eli ,dabit &
עָלַ֖יִךְ צִנָּֽה׃ וְשַׁדֹּ֣ד שָׁלְלֵ֔ךְ וּבָזַ֖ז רְכֻלָּתֵ֑ךְ
,destruet ,rotas ,turres & ,muros ,contra ,ingerem ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
7 וְנָתַתָּ֤ה מִשְׁבֹּרֹתַ֙יִךְ֙ לָהָ֔רֶס וְנָתְצ֖וּ חֹומֹ֥ות חֲמוּדָֽיִךְ׃
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet

,suis ,gladiis ,in
בַּחַרְבוֹתָ֖יו יַהֲרֹ֑ג מִשְׁמַעַת֙ סוּסַ֣יִךְ֙ וְכֶ֣בֶד אֲבִרֵ֔יךְ
,tui ,muri ,mouebuntur ,eius ,a ,pars & ,equitis
10 וּבְבֹאֹ֥ו בְשְׁעָרֶ֖יךָ כִּמְבוֹא־עִ֣יר מְבֻקָּעָ֑ה
,ingredietur ,te ,vrbis ,in ,quia ,gladio ,in ,te ,super ,ingredietur &
בְּבֹ֥א סוּסָ֛יו וְרִכְבֹּ֥ו וְרַעַשׁ֖ מִקֹּ֣ול פָּרָשִׁ֑ים וְאֹפַנָּ֔יו
,emnibus introitus ,tanquam ,eius ,portas in
תִּרְעַ֙שְׁנָה֙ חֹומֹתַ֔יִךְ בְּבֹא֥וֹ מְבִיאֶ֖יךָ בַּשְּׁעָרִ֑ים
,gladio in ,tui ,populum ,suas ,plateas ,omnes ,concidabit ,fuorum ,equorū
11 כְּמְבוֹא֖ וּמְשַׁחֵ֥ת אֶת־כָּל־רְחֹבֹתַ֑יִךְ עַמֵּ֣ךְ בַּחֶ֔רֶב
,defendent ,terram in ,tux ,fortissimus ,statuæ & ,occidet
וּמַצְּבֹ֥ות עֻזֵּ֖ךְ לָאָ֥רֶץ תֵּרֵֽדְנָה׃ וְשָׁלְל֤וּ חֵילֵךְ֙
,desolatum ,eris ,te ,in ,Deus Dominus
וּבָזְז֣וּ רְכֻלָּתֵ֔ךְ וְהָרַסְתְּ֣ חֹומֹתַ֔יִךְ וְאֶת־בָּתֵּ֥י
,te ,super ,facimdo ,eis ,in ,habitatores ,non ,quæ
12 חֶמְדָּתֵ֖ךְ תִּתֹּ֑צִי וְאַבְנֵיכִ֤ם וְעֵצֶ֙יךְ֙ וְעָפָ֔רֵךְ
,ruinā ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
בְּתֹ֥וךְ מַ֖יִם יָשִֽׂימוּ׃ וְהִשְׁבַּתִּי֙ הָמ֣וֹן שִׁירָ֔יִךְ
,ampliue ,iudicium ,non ,tuarū ,citharaum ,vox &
וְקֹ֖ול נְבָלָ֑יִךְ לֹ֥א יִשָּׁמַ֖ע עֹֽוד׃ וְנָתַתִּ֥יךָ לְצָחִ֖יחַ
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
13 סָ֑לַע מִשְׁטַ֥ח חֲרָמִ֛ים תִּֽהְיֶ֖ה לֹ֣א תִבָּנֶ֑ה עֹ֚וד כִּי־אֲנִ֣י
,Dominus dixit Sic ,Deus Dominus dixit ,tuum ,locutus DOMINVS
יְהוָ֔ה דִּבַּ֖רְתִּי נְאֻ֥ם אֲדֹנָ֖י יְהוִֽה׃ כֹּ֤ה אָמַר֙
14 אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה לְצֹ֖ר הֲלֹ֣א מִקֹּ֣ול מַפַּלְתֵּ֑ךְ בְּאָנְקַ֥ת חָלָ֖ל
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
בְּהָרְג֥וֹ טֶ֖בַח בְּתֹוכֵֽךְ׃ הֲלֹ֣א יִרְעֲשׁ֤וּ הָאִיִּים֙
,insulæ ,ad ,habitatores ,ipsi & ,tui ,in ,fortis ,fuit ,Quæ
15 מִקֹּ֣ול מְפַלָּתֵ֔ךְ בְּהַאֲנִ֥יחַ חָלָ֖ל בְּתֹוכֵ֑ךְ בְּהָרְג֥וֹ
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
טֶ֖בַח בְּתֹוכֵֽךְ׃ וְיָרְד֣וּ מִכִּסְאֹתָ֗ם כָּל־נְשִׂיאֵ֣י
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
הַיָּם֮ וְהִפְשִׁ֣יטוּ אֶת־מְעִילֵיהֶם֒ וְאֶת־בִּגְדֵ֤י רִקְמָתָם֙
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
16 יַחְלִיצ֔וּ יִלְבְּשׁ֥וּ חֲרָדֹ֖ות יֵשְׁב֣וּ עַל־הָאָ֑רֶץ וְחָרְד֤וּ
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
לִרְגָעִים֙ וְשָׁמְמ֣וּ עָלָ֔יִךְ׃ וְנָשְׂא֥וּ עָלַ֛יִךְ קִינָ֖ה
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
וְאָמְר֣וּ לָ֔ךְ אֵ֚יךְ אָבַ֔דְתְּ נוֹשֶׁבֶ֖ת מִיַּמִּ֑ים הָעִ֣יר
,habitatores ,ipsa ,mari ,in ,fortis ,fuit ,Quæ
הַֽלְלָה֙ אֲשֶׁ֣ר הָיְתָ֔ה חָזְקָ֥ה הִ֖יא וְכָל־יֹשְׁבֶ֑יהָ אֲשֶׁ֥ר נָתְנ֛וּ
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
17 חִתִּתָ֖ם לְכָל־יֹשְׁבֶֽיהָ׃ עַתָּ֤ה יֶחֶרְד֙וּ֙ אִיִּ֣ים בְּיֹ֣ום
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
מִפַּלְתֵּ֔ךְ וְנִבְהֲלוּ֙ הָאִיִּ֣ים אֲשֶׁר־בַּ֔ים מִצֵּאתֶֽךָ׃
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
18 כִּֽי־כֹ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה וְהָיִ֤ית נְשַׁמָּה֙ כְּעָרִ֣ים
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
הַנֹּ֣שְׁבֹ֔ות אֲשֶׁ֥ר לֹא־נוֹשָׁ֖בְתְּ בָּ֑הֶן כִּֽי־אָ֣ה
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
אֲנִ֤י עָלַ֙יִךְ֙ וְיָגֹ֣רוּ סְעָרָ֔ה וְלֹ֥א תִהְיִ֖ינִי עֹֽוד׃
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
19 וַתְּהִ֣י אֵלַ֔י דְּבַר־יְהוָ֖ה לֵאמֹֽר׃ וְאַתָּ֣ה בֶן־אָדָ֗ם
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
שָׂ֤ם פָּנֶ֙יךָ֙ אֶל־צֹ֔ר וְהִנָּבֵ֖א עָלֶ֑יהָ וְאָמַרְתָּ֖
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
20 כִּֽי־כֹ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה הִנְנִי֙ אֵלַ֣יִךְ צֹ֔ר וְהַעֲלִיתִ֥י
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
בָּ֖ךְ גֹּויִ֣ם רַבִּ֑ים כַּהֲעֹ֥ות הַיָּ֖ם אֶת־גַּלָּֽיו׃ וְשִׁחֲת֣וּ
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
חֹומֹ֣ות צֹ֔ר וְנָתְצ֖וּ מִגְדָּלֶ֑יהָ וְסִחֵ֥יתִי עָפְרָ֖הּ מִמֶּ֑נָּה
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
21 וְנָתַתִּ֥י אֹתָ֖הּ לִצְחִ֥יחַ סָּֽלַע׃ מִשְׁטַ֥ח חֲרָמִ֖ים תִּֽהְיֶ֑ה
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet
לֹ֣א תִבָּנֶ֔ה כִּ֥י אֲנִ֖י דִּבַּ֣רְתִּי נְאֻ֑ם אֲדֹנָ֖י יְהוִֽה׃
,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet ,ruinā ,ei ,dabit ,ea ,te ,ei ,ponet

CAP. XXVII. כז

dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
1 וַיְהִי֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֵלַ֖י לֵאמֹֽר׃
,lamentum ,Sor ,super ,hominis ,fili ,tu Et
2 וְאַתָּ֣ה בֶן־אָדָ֗ם שָׂ֤א עַל־צֹר֙ קִינָֽה׃
,negotiationi ,mari ,super ,habitanti ,Sor ,ipsi ,dices Et
3 וְאָמַרְתָּ֙ לְצֹ֔ר הַיֹּשֶׁ֖בֶת עַל־מְבוֹאֹ֣ת יָ֑ם רֹכֶ֣לֶת
,Deus Dominus dixit Sic ,multas ,insulas ad ,populorum
הָעַמִּ֣ים אֶל־אִיִּ֣ים רַבִּ֔ים כֹּ֥ה אָמַ֖ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה
,pulchritudine ,absolute ,Ego ,dixisti
4 אַתְּ֥ אָמַ֖רְתְּ כְּלִילַ֥ת יֹֽפִי׃ בִּלְבַ֥ב יַמִּ֖ים גְּבוּלָ֑יִךְ
,tuum ,decorem perfecerunt tui ,ædificatores
בֹּנַ֙יִךְ֙ כָּלְל֣וּ יָפְיֵֽךְ׃ בְּרוֹשֵׁ֤י שְׂנִיר֙ בָּנ֣וּ כָל־לֻחֹתָ֔יִךְ
,tabulis ,omnibus ,compositis ,difficuerunt
אַרְזֵ֥י לְבָנ֖וֹן לָקְח֣וּ לַעֲשׂ֥וֹת תֹּ֖רֶן עָלָֽיִךְ׃
,Libanum de ,Sanir ,montis ,abietes ,te ,super ,malum ,faciendum ad
5 אַלֹּנֵ֤י הַבָּשָׁן֙ עָשׂ֣וּ מְשׁוֹטָ֔יִךְ קַרְשֵׁ֖יךְ עָשׂ֣וּ שֵׁ֑ן
,Chittheim ,insulis de ,Allitarum ,filia ,dentis
קַרְשֵׁ֥ךְ עֲשׂ֛וֹי שֵׁ֥ן מִן־אִיֵּ֖י כִּתִּֽים׃ שֵׁ֣שׁ בְּרִקְמָ֔ה
,fuit ,Aegypto de ,retinaculum ,tuum ,velum
6 מִצְרַ֥יִם הָיָ֖ה מְפָרֶ֑שְׂתֵךְ לִהְיֹ֥ת לָ֖ךְ לִנֵּֽס׃
,tuum ,tentum fuit ,Helisa ,insulis de ,purpura & ,hyacintho ,tentoriū

,suū ,opesimentū ,fuit ,Elisah ,insulis de ,purpura & ,hyacintho ,tentoriū
7 תְּכֵ֥לֶת וְאַרְגָּמָ֖ן מֵאִיֵּ֣י אֱלִישָׁ֑ה הָיָ֖ה מְכַסֵּֽךְ׃
,Sorrum ,Sapientes ,mei ,temiges ,fuerunt ,Arnad & ,Sidon ,Habitatores
יֹשְׁבֵ֤י צִידֹן֙ וְאַרְוָדִ֔י הָי֥וּ שָׁטִ֖ים לָ֑ךְ חֲכָמֶ֣יךָ
,tui ,gubernatores ,ipsi ,te ,in ,fuerunt
8 צֹ֔ר הָי֥וּ בָ֖ךְ הֵ֥מָּה חֹבְלָֽיִךְ׃ זִקְנֵ֤י גְבַל֙ וַחֲכָמֶ֔יהָ
,Ghebal ,Senes ,tui ,gubernatores ,ipsi ,te ,in ,fuerunt
הָי֥וּ בָ֖ךְ סָתְמָ֑נַיִךְ כָּל־אֳנִיֹּ֤ת הַיָּם֙ וּמַלָּחֵיהֶ֔ם
,nauta ,te ,in ,fuerunt ,tui ,obturatores ,omnes
הָי֥וּ בָ֖ךְ לַעֲרֹ֥ב סְחֹרָֽתֵךְ׃ פָּרַ֤ס וְלוּד֙ וּפוּט֙
,Put & ,Lud & ,Persa ,tuam ,filiorum ,fidutiebantur ,ad te ,in ,fuerunt
9 הָי֣וּ בְחֵילֵ֔ךְ אַנְשֵׁ֥י מִלְחַמְתֵּ֖ךְ מָגֵ֣ן וְכוֹבַ֑ע תָּלוּ֙
,tui ,sedi ,vir ,tuo ,exercitu in ,fuerunt
בָּ֣ךְ הֲדָרֵֽךְ׃ בְּנֵ֤י אַרְוָד֙ וְחֵילֵ֣ךְ עַל־חֹומֹתַ֔יִךְ סָבִ֖יב
,tuum ,decorem dederunt ,ipsi ,te ,in
וְגַמָּדִ֥ים בְּמִגְדְּלֹתַ֖יִךְ הָי֑וּ שִׁלְטֵיהֶ֣ם תָּלוּ֙ עַל־חֹומָתַ֣יִךְ
,Put & ,Lud & ,Persa ,tuam ,filiorum ,fidutiebantur ,ad te ,in ,fuerunt
סָבִ֔יב הֵ֖מָּה כָּלְל֥וּ יָפְיֵֽךְ׃ תַּרְשִׁישׁ֙ סֹחֲרֵ֣ךְ
,tui ,sedi ,vir ,tuo ,exercitu in ,fuerunt
10 מֵרֹ֣ב כָּל־הֹ֔ון בְּכֶ֥סֶף בַּרְזֶ֛ל בְּדִ֥יל וְעֹפֶ֖רֶת נָתְנ֣וּ
,dederunt ,plumbo & ,ferro ,stanno ,argento in ,affluentia
בְּעַדְנַ֑יִךְ תְּמוּרָתֵֽךְ׃ יָוָ֤ן תֻּבַל֙ וּמֶ֔שֶׁךְ הֵ֥מָּה
,tuum ,tuarum ,reddiderunt ,hirtina & ,ebenū ,Comus
רֹכְלָ֖יִךְ בְּנֶ֣פֶשׁ אָדָ֑ם כְּלֵ֥י נְחֹ֖שֶׁת נָתְנ֥וּ
11 סְחֹרָֽתֵךְ׃ בֵּ֣ית תֹּגַרְמָ֗ה בְּסוּסִ֤ים וּפָרָשִׁים֙ וּפִרְדִּ֔ים
,tuum ,mercatum ,Togharmah ,domo De
בְּעָרָבֵ֖ךְ נָתְנ֥וּ עִזְבֹנֵֽךְ׃ בְּנֵ֤י דְדָן֙ רֹכְלֵ֔ךְ רַבַּ֖ת אִיִּ֑ים
,tuum ,negotiatio ,manus ,insulæ ,tui ,negotiatores ,Dedan ,filii
שֵׁ֣ן וְהֹ֔בֶן הֵבִ֥יאוּ יָדֵ֖ךְ סְחָרָֽתֵךְ׃ אֲרָם֙ סֹחֲרַ֣יִךְ
,tuum ,mercatum ,reddiderunt ,hirtina & ,ebenū ,Comus
12 מִרֹ֣ב מַעֲשַׂ֔יִךְ בְּנֹ֥פֶךְ אַרְגָּמָ֖ן וְרִקְמָ֑ה וּבוּץ֙ וְרָקָ֔ם
,carbunculo cū ,tuū ,operū ,multitudinē ,propter ,tua ,negotiatrix ,Aram
וַיְהִ֥י בְּסֹחֲרַ֖יִךְ בְּנִתֹּ֥ת וְקָדְמָ֖ה וְעַנָּ֣ג וְסַפִּ֑יר
,tuum ,tuarum ,reddiderunt ,hirtina & ,ebenū ,Comus
13 וְנֹ֥פֶךְ וְדֶ֖בַשׁ וְשֶׁ֣מֶן וְקָנָ֑ה סְחֹרָֽתֵךְ׃ דָּ֣ן וְיָוָ֔ן
,Dan ,Iauan & ,Mozal ,in ,tuum ,negotiatrix ,Dedan ,fuit ,ea ,te ,in ,Cadia
מְאוּזָ֖ל בְּנִתְּנֵ֣י בְרִיאֵ֑ל נָתְנָ֥ה בְּעִזְבֹנֵֽךְ׃ חֲפֶ֣ץ
,tuum ,negotiatione ,in ,tua ,fapientia ,multitudinē ,tua ,negotiationis ,in
14 בִּרְכָתָ֔ה בְּסוּסֵ֖י וּפָרָשִׁ֑ים סֹחֲרֵ֥ךְ הָיָ֖ה בְּמַעֲרָבֵֽךְ׃
,tuum ,ditauit ,vanitate ,& ,negotiationes ,tuarum ,multitudine ,in
בְּנֵ֤י תֹגַרְמָה֙ סֹחֲרַ֣יִךְ בְּסוּסִ֔ים וּפָרָשִׁ֖ים וּפִרְדִּ֑ים
,Togharmah ,domo De ,tuum ,negotiatores
15 עִזְבֹנֵֽךְ׃ בְּנֵ֤י דְדָן֙ סֹחַרְתֵּ֔ךְ רַבַּ֖ת אִיִּ֑ים
,tuum ,negotiatores ,Dedan ,filii
שֵׁ֣ן וְהֹ֔בֶן הֵבִ֥יאוּ יָדֵ֖ךְ סְחָרָֽתֵךְ׃ אֲרָם֙ סֹחֲרַ֣יִךְ
,tuum ,negotiatrix ,Chiland ,Assur ,Sceba ,
16 מִרֹ֣ב מַעֲשַׂ֔יִךְ בְּנֹ֥פֶךְ אַרְגָּמָ֖ן וְרִקְמָ֑ה וּבוּץ֙ וְרָקָ֔ם
,carbunculo cū ,tuū ,operū ,multitudinē ,propter ,tua ,negotiatrix ,Aram
וַיְהִ֥י בְּסֹחֲרַ֖יִךְ בְּנִתֹּ֥ת וְקָדְמָ֖ה וְעַנָּ֣ג וְסַפִּ֑יר
,tuum ,tuarum ,reddiderunt ,hirtina & ,ebenū ,Comus
17 וְנֹ֥פֶךְ וְדֶ֖בַשׁ וְשֶׁ֣מֶן וְקָנָ֑ה סְחֹרָֽתֵךְ׃ דָּ֣ן וְיָוָ֔ן
,Dan ,Iauan & ,Mozal ,in ,tuum ,negotiatrix ,Dedan ,fuit ,ea ,te ,in ,Cadia
מְאוּזָ֖ל בְּנִתְּנֵ֣י בְרִיאֵ֑ל נָתְנָ֥ה בְּעִזְבֹנֵֽךְ׃ חֲפֶ֣ץ
,tuum ,negotiatione ,in ,tua ,fapientia ,multitudinē ,tua ,negotiationis ,in
18 בִּרְכָתָ֔ה בְּסוּסֵ֖י וּפָרָשִׁ֑ים סֹחֲרֵ֥ךְ הָיָ֖ה בְּמַעֲרָבֵֽךְ׃
,tuum ,ditauit ,vanitate ,& ,negotiationes ,tuarum ,multitudine ,in
בְּנֵ֤י תֹגַרְמָה֙ סֹחֲרַ֣יִךְ בְּסוּסִ֔ים וּפָרָשִׁ֖ים וּפִרְדִּ֑ים
,Togharmah ,domo De ,tuum ,negotiatores
19 עִזְבֹנֵֽךְ׃ בְּנֵ֤י דְדָן֙ סֹחַרְתֵּ֔ךְ רַבַּ֖ת אִיִּ֑ים
,tuum ,negotiatores ,Dedan ,filii
שֵׁ֣ן וְהֹ֔בֶן הֵבִ֥יאוּ יָדֵ֖ךְ סְחָרָֽתֵךְ׃ אֲרָם֙ סֹחֲרַ֣יִךְ
,tuum ,negotiatrix ,Chiland ,Assur ,Sceba ,
20 מִרֹ֣ב מַעֲשַׂ֔יִךְ בְּנֹ֥פֶךְ אַרְגָּמָ֖ן וְרִקְמָ֑ה וּבוּץ֙ וְרָקָ֔ם
,carbunculo cū ,tuū ,operū ,multitudinē ,propter ,tua ,negotiatrix ,Aram
וַיְהִ֥י בְּסֹחֲרַ֖יִךְ בְּנִתֹּ֥ת וְקָדְמָ֖ה וְעַנָּ֣ג וְסַפִּ֑יר
,tuum ,tuarum ,reddiderunt ,hirtina & ,ebenū ,Comus
21 וְנֹ֥פֶךְ וְדֶ֖בַשׁ וְשֶׁ֣מֶן וְקָנָ֑ה סְחֹרָֽתֵךְ׃ דָּ֣ן וְיָוָ֔ן
,Dan ,Iauan & ,Mozal ,in ,tuum ,negotiatrix ,Dedan ,fuit ,ea ,te ,in ,Cadia
מְאוּזָ֖ל בְּנִתְּנֵ֣י בְרִיאֵ֑ל נָתְנָ֥ה בְּעִזְבֹנֵֽךְ׃ חֲפֶ֣ץ
,tuum ,negotiatione ,in ,tua ,fapientia ,multitudinē ,tua ,negotiationis ,in
22 בִּרְכָתָ֔ה בְּסוּסֵ֖י וּפָרָשִׁ֑ים סֹחֲרֵ֥ךְ הָיָ֖ה בְּמַעֲרָבֵֽךְ׃
,tuum ,ditauit ,vanitate ,& ,negotiationes ,tuarum ,multitudine ,in
בְּנֵ֤י תֹגַרְמָה֙ סֹחֲרַ֣יִךְ בְּסוּסִ֔ים וּפָרָשִׁ֖ים וּפִרְדִּ֑ים
,Togharmah ,domo De ,tuum ,negotiatores
23 עִזְבֹנֵֽךְ׃ בְּנֵ֤י דְדָן֙ סֹחַרְתֵּ֔ךְ רַבַּ֖ת אִיִּ֑ים
,tuum ,negotiatores ,Dedan ,filii
שֵׁ֣ן וְהֹ֔בֶן הֵבִ֥יאוּ יָדֵ֖ךְ סְחָרָֽתֵךְ׃ אֲרָם֙ סֹחֲרַ֣יִךְ
,tuum ,negotiatrix ,Chiland ,Assur ,Sceba ,
24 מִרֹ֣ב מַעֲשַׂ֔יִךְ בְּנֹ֥פֶךְ אַרְגָּמָ֖ן וְרִקְמָ֑ה וּבוּץ֙ וְרָקָ֔ם
,carbunculo cū ,tuū ,operū ,multitudinē ,propter ,tua ,negotiatrix ,Aram
וַיְהִ֥י בְּסֹחֲרַ֖יִךְ בְּנִתֹּ֥ת וְקָדְמָ֖ה וְעַנָּ֣ג וְסַפִּ֑יר
,tuum ,tuarum ,reddiderunt ,hirtina & ,ebenū ,Comus
25 וְנֹ֥פֶךְ וְדֶ֖בַשׁ וְשֶׁ֣מֶן וְקָנָ֑ה סְחֹרָֽתֵךְ׃ דָּ֣ן וְיָוָ֔ן
,Dan ,Iauan & ,Mozal ,in ,tuum ,negotiatrix ,Dedan ,fuit ,ea ,te ,in ,Cadia
מְאוּזָ֖ל בְּנִתְּנֵ֣י בְרִיאֵ֑ל נָתְנָ֥ה בְּעִזְבֹנֵֽךְ׃ חֲפֶ֣ץ
,tuum ,negotiatione ,in ,tua ,fapientia ,multitudinē ,tua ,negotiationis ,in
26 בִּרְכָתָ֔ה בְּסוּסֵ֖י וּפָרָשִׁ֑ים סֹחֲרֵ֥ךְ הָיָ֖ה בְּמַעֲרָבֵֽךְ׃
,tuum ,ditauit ,vanitate ,& ,negotiationes ,tuarum ,multitudine ,in
בְּנֵ֤י תֹגַרְמָה

Universidad de Deusto
Biblioteca

se amore suo
רֵעָה
נָגִיד
principes magnos,
omni genere pulcherrimo
vestium, super
dilectabiles & pulcherrimo
equos
depictos
חָפַשׂ
depictos fi-
guratos
Babylonios lu-
xus suos,
& operibus fa-
bricæ suæ
רֵעָה
Macedonia mo-
ribus fruitus
בּוֹא
accessit
גַּלָּה
fornicationem
suam
עֶרְוָה
& adulteriis
mortem
adolescentu-
lorum
שָׂרִיד
& terrores
accessit
עֶרְוָה
fornicationem
suam
נָשָׂא
& ad
בּוֹא
& ad
שָׂרִיד
& ad
נָשָׂא

וַתֵּרֶא אָהֳלִיבָה וַתַּשְׁחֵת עֲגָבָתָהּ מִמֶּנָּה
& vidit Aholibah & corrupit amorem suum ab ea
כַּשִּׁחֻתָהּ עֲגָבוֹתֶיהָ וְתַשְׁחֵת תַּאֲוָתֶיהָ
sicut corruperat amores suos & corrupit concupiscentias
מִמֶּנָּה׃ וַתֹּסֶף אֶת־תַּאֲוָתֶיהָ לִזְנוֹת
ab ea & addidit
יְמֵי נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר זָנְתָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
dies adolescentiæ suæ in quibus fornicata fuerat in terra Ægypti
וַתַּעְגַּב עַל־פִּלַגְשֵׁיהֶם אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמֹרִים
& concupivit super concubitus eorum qui erant sicut carnes asinorum
בְּשָׂרָם וְזִרְמַת סוּסִים זִרְמָתָם׃ וַתִּפְקְדִי
& sicut fluxus equorum fluxus eorum & visitasti
אֶת־זִמַּת נְעוּרַיִךְ לְהֵרוֹת מִצְרַיִם עַל־שָׁדַיִךְ
scelus adolescentiæ tuæ ad concipiendum Ægypto super mammas tuas
לְמַעַן שַׁדֵּי נְעוּרָיִךְ׃ לָכֵן אָהֳלִיבָה כֹּה־אָמַר
propter ubera adolescentiæ tuæ propterea Aholibah sic dicit
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי מֵעִיר אֶת־מְאַהֲבַיִךְ עָלַיִךְ
Dominus Deus ecce ego suscitabo amatores tuos adversum te
אֶת־נָפְשֵׁךְ מֵהֶם וְהֵבֵאתִי אֹתָם עָלַיִךְ מִסָּבִיב׃
animam tuam ab eis & adducam eos super te undique
בְּנֵי בָבֶל וְכָל־כַּשְׂדִּים פְּקוֹד וְשׁוֹעַ וְקוֹעַ כָּל־
filios Babylonis & omnes Chaldæos Phecod & Soa & Coa omnes
בְּנֵי אַשּׁוּר אוֹתָם בְּחוּרֵי חֶמֶד פַּחוֹת וּסְגָנִים כֻּלָּם
filios Assur cum eis adolescentes desiderabiles duces & principes omnes
שָׁלִישִׁים וְקְרוּאִים רֹכְבֵי סוּסִים כֻּלָּם׃
magistratus & vocati equites omnes
וְהֵבִיאוּ עָלַיִךְ קְהַל עַמִּים וְרָגְמוּךְ וְדִקְּרוּךְ
& adducent super te populum & lapidabunt te & confodient
בַּחַרְבוֹתָם סוּסֵיהֶם וְרִכְבֵיהֶם יַהֲרֹגוּ חֹמֹתַיִךְ
gladiis suis equos tuos & quadrigas tuas interficient muros tuos
וּבָתַּיִךְ יִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בָּךְ
& domos tuas comburent igni & faciam judicia in te
לְעֵינֵי נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ מִזְּנוּת וְגַם־
in conspectu mulierum multarum & cessare te faciam a fornicatione & etiam
אֶתְנָן לֹא תִתְּנִי עוֹד׃ וְהִנִּיחֹתִי חֲמָתִי בָּךְ
mercedem non dabis ultra & requiescere faciam furorem meum in te
וְסָרָה קִנְאָתִי מִמֵּךְ וְנָחַתִּי וְלֹא אֶכְעָס עוֹד׃
& recedet zelus meus a te & quiescam & non irascar ultra
יַעַן זָכֹר לֹא זָכַרְתְּ אֶת־יְמֵי נְעוּרַיִךְ וַתִּרְגְּזִי
pro eo quod non recordata es dierum adolescentiæ tuæ & irritavisti
לִי בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם־אֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אֶת־דַּרְכֵּךְ
me in omnibus his & ecce ego reddam
בְּרֹאשֵׁךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְלֹא־עָשִׂית אֶת־
viam tuam in capite tuo dicit Dominus Deus & non
הַתַּעֲבֻרָה עַל כָּל־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ׃ הִנֵּה כָּל־
fecisti abominationem super omnes
הַמְשֹׁלֵל עָלַיִךְ יְמָלוֹל כָּאֵם עַל־בִּתָּהּ׃
proverbiantes tibi proverbium dicent sicut mater super filiam
בַּת־אִמֵּךְ אַתְּ גֹּעֶלֶת אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וְאָחוֹת
filia matris tuæ es abhorrens virum suum & filios suos & soror
אַחְיוֹתַיִךְ אַתְּ גָּעֲלוּ אֲנָשֵׁיהֶן וּבְנֵיהֶן
sororum tuarum es quæ abhorruerunt viros suos & filios
אֲמֵכֶם חִתִּית וְאֲבִיכֶם אֱמֹרִי׃ וַאֲחוֹתֵךְ
vestros Cethæus & pater vester Amorræus & soror
הַגְּדוֹלָה יוֹשֶׁבֶת מִשְּׂמֹאלֵךְ הִיא שֹׁמְרוֹן
tua major habitans a sinistris tuis ipsa Samaria
וּבְנוֹתֶיהָ וַאֲחוֹתֵךְ הַיּוֹשֶׁבֶת מִימִינֵךְ סְדֹם
& filiæ ejus & soror tua habitans a dextris tuis Sodoma
וּבְנוֹתֶיהָ׃ וְלֹא בְדַרְכֵּיהֶן הָלַכְתְּ וְכִתּוֹעֲבוֹתֵיהֶן
& filiæ ejus & non in viis earum ambulasti & secundum abominationes
עָשִׂית כִּמְעַט כִּמְעַט שָׁחַתְּ מֵהֶן בְּכָל־
earum fecisti quasi modicum quasi modicum corrupta es ab eis in
דְּרָכָיִךְ׃ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־עָשְׂתָה
omnibus viis tuis vivo ego dicit Dominus Deus si fecerit
סְדֹם אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית
Sodoma soror tua ipsa & filiæ ejus sicut fecisti
אַתְּ וּבְנוֹתָיִךְ׃ הִנֵּה זֶה הָיָה עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ
tu & filiæ tuæ ecce hoc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ
גְּאוֹן שִׂבְעַת־לֶחֶם וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט הָיְתָה לָהּ
superbia saturitas panis & abundantia & otium fuit ei
וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה׃
& filiabus ejus & manum egeni & pauperis non apprehendit
וַתִּגְבַּהְנָה וַתַּעֲשֶׂינָה תּוֹעֵבָה לְפָנָי וָאָסִר
& elatæ sunt & fecerunt abominationem coram me & abstuli
אוֹתָן כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי׃ וְשֹׁמְרוֹן חֲטָאַיִךְ לֹא
eas sicut vidi & Samaria peccata tua non
חָצְתָה אֶת־מַחֲצִית חַטֹּאתָיִךְ וַתַּרְבִּי אֶת־
dimidiavit dimidium peccatorum tuorum & multiplicasti
תּוֹעֲבוֹתַיִךְ מֵהֶנָּה וַתִּצְדְּקִי אֶת־אֲחוֹתַיִךְ
abominationes tuas ab eis & justificasti sorores tuas
בְּכָל־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ אֲשֶׁר עָשִׂית׃ גַּם־אַתְּ שְׂאִי
in omnibus abominationibus tuis quas fecisti & tu
כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר פָּלַלְתְּ לַאֲחָיוֹתַיִךְ בַּחַטֹּאתַיִךְ
confusionem tuam quam judicasti sororibus tuis in peccatis tuis
אֲשֶׁר־הִרְבֵּית תּוֹעֵבֹתֶיהָ מֵהֵנָּה צַדְּקוֹת הֵנָּה
quæ multiplicasti abominationes tuas ab eis justificatæ sunt eæ
מִמֵּךְ וְגַם־אַתְּ בוֹשִׁי וּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ בְּצַדְּקֹתְךָ
a te & tu confundere & porta ignominiam tuam in justificationibus
אֶת־אֲחוֹתַיִךְ׃ וְשַׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּתָן שְׁבוּת
sororum tuarum & reducam captivitatem
סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ וְשְׁבוּת שֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ וְשְׁבוּת
Sodomæ & filiarum ejus & captivitatem Samariæ & filiarum ejus & captivitatem
שִׁבְיַת בְּתוֹכֵךְ׃ לְמַעַנְךְ נָשָׂאת כְּלִמָּתֵךְ
captivitatis tuæ in medio earum ut portes confusionem tuam
מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית לְהַנְחֲמָם׃ אֲחוֹתַיִךְ סְדֹם
ex omnibus quæ fecisti consolans eas & sorores tuæ Sodoma
וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְנָה לְקַדְמָתָן וְשֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ
& filiæ ejus revertentur ad pristinum statum & Samaria & filiæ ejus
תָּשֹׁבְנָה לְקַדְמָתָן וְאַתְּ וּבְנוֹתַיִךְ תָּשֹׁבְנָה
revertentur ad pristinum statum & tu & filiæ tuæ revertemini
לְקַדְמַתְכֶן׃ וַאֲחוֹתֵךְ סְדֹם לֹא הָיְתָה לְשִׁמְעָה
ad pristinum statum & soror tua Sodoma non fuit in auditu
בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנָךְ׃ בְּטֶרֶם תִּגָּלֶה רָעָתֵךְ
ore tuo in die superbiæ tuæ antequam revelaretur malitia tua
כְּעֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת אֲרָם וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ
sicut tempus opprobrii filiarum Syriæ & omnium circumjacentium ei
בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַסֹּבְבוֹת אוֹתָךְ׃ אַתְּ זִמָּתֵךְ
filiarum Philistinarum quæ circumdant te & scelus tuum
וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ אַתְּ נְשָׂאתְּ נְאֻם יְהוָה׃ כִּי־כֹה
& abominationes tuas tu portasti dicit Dominus quia
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְעָשִׂיתִי לָךְ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית
hæc dicit Dominus Deus & faciam tibi sicut fecisti
אֲשֶׁר בָּזִית אָלָה לְהָפֵר בְּרִית׃ וְזָכַרְתִּי
quæ despexisti jusjurandum irritum faciens pactum
אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ וַהֲקִמֹתִי
ego autem memor ero pacti mei tecum in diebus adolescentiæ tuæ & suscitabo
לָךְ בְּרִית עוֹלָמִים׃ וְזָכַרְתְּ אֶת־דְּרָכַיִךְ
tibi fœdus sempiternum & recordaberis
וְנִכְלַמְתְּ בְּקַחְתֵּךְ אֶת־אֲחָיוֹתַיִךְ גְּדֹלוֹת
& confunderis cum susceperis sorores tuas majores
מִמֵּךְ וּקְטַנּוֹת מִמֵּךְ וְנָתַתִּי אוֹתָן לָךְ לִבְנוֹת
a te & minores a te & dabo eas tibi in filias
וְלֹא מִבְּרִיתֵךְ׃ וַהֲקִמֹתִי אֲנִי אֶת־בְּרִיתִי
& non ex pacto tuo & suscitabo ego pactum
אִתָּךְ וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃ לְמַעַן תִּזְכְּרִי
meum tecum & scies quia ego Dominus ut memor sis
וְנִכְלַמְתְּ וְלֹא־יִהְיֶה־לָּךְ עוֹד פִּתְחוֹן־פֶּה
& confundaris & non sit tibi ultra os
מִפְּנֵי כְלִמָּתֵךְ בְּכַפְּרִי־לָךְ לְכֹל אֲשֶׁר עָשִׂית
præ confusione tua cum propitiatus fuero tibi in omnibus quæ fecisti
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי
dicit Dominus Deus & factus est sermo Domini ad me
לֵאמֹר׃ בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
dicens fili hominis loquere ad domum Israel & dices
אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַנְּשָׂרִים הַגְּדוֹל
ad eos hæc dicit Dominus Deus aquila grandis
גְּדֹל־הַכְּנָפַיִם אֲרֹךְ הָאֵבֶר מָלֵא הַנּוֹצָה
magna alis & longo membrorum ductu plena plumis
אֲשֶׁר־לוֹ הָרְקָמָה לְבָנוֹן וַיִּקַּח אֶת־צַמֶּרֶת
quæ habebat pictam Libanum & tulit cacumen
אֶרֶז׃ אֶת־רֹאשׁ יוֹנְקוֹתָיו קָטָף וַיְבִיאֵהוּ אֶרֶץ
cedri & ramum vitis
כְּנַעַן בְּעִיר רֹכֶל שָׂמוֹ׃ וַיִּקַּח מִזֶּרַע הָאָרֶץ
& transtulit in terram Chanaan in civitate negotiationis posuit
וַיִּתְּנֵהוּ בְּשָׂדֵה זָרוּעַ לְזֶרַע מַיִם יַעֲרִיב
& tradidit eum in agro seminis juxta aquas
כְּעֵרָבָה יָשִׂים׃ וַיִּצְמַח וַיְהִי לְגֶפֶן שְׂרֹחַ
quasi salicetum ponet & germinavit & facta est vinea
שָׁפָל לְמַעַן פְּנוֹת נוֹפְלוֹתֶיהָ אֵלָיו וְשָׁרָשֶׁיהָ
humilis ut conversæ palmites ejus ad eum & radices
תַּחְתֶּיהָ תִּהְיֶינָה וְהָיְתָה לְגֶפֶן וַתַּעַשׂ
ejus subter eum essent & facta est vinea
עֲנָפִים וַתִּצְמַח סָעִיף׃ וַיְהִי נֶשֶׁר־אֶחָד גָּדוֹל
& fecit palmites & germinavit propagines & facta est aquila una magna
גְּדוֹל־כְּנָפַיִם וְרַב־אֶבְרָה וְהִנֵּה הַגֶּפֶן הַזֹּאת
grandis alis & multarum pennarum & ecce vinea hæc
נָטָתָה שָׂרְשֶׁיהָ עָלָיו וְסָעִיפֶיהָ שִׁלְּחָה
inclinavit radices suas ad eum & propagines suas
אֵלָיו לְהַשְׁקוֹתוֹ מִמַּטָּעֵי שָׂדֵהוּ׃ בְּאֶרֶץ טוֹבָה
misit ad eum ut irrigaret eum de areolis plantationis suæ in terra bona
בְּמַיִם רַבִּים נָטוּעָה לְהַצְמִיחַ עָנָף וְלָשֵׂאת
juxta aquas multas plantata ut germinaret ramos & portaret
פְּרִי לִהְיוֹת לְגֶפֶן אַדֶּרֶת׃ אֱמֹר אֲדֹנָי יְהוִה
fructum & esset vinea frondosa dic Dominus Deus
הֲתִצְלָח לֹא אֶת־שָׁרָשָׁיו יְנַתֵּקוּ וְאֶת־פִּרְיוֹ
numquid prosperabitur non radices ejus evellent & fructum
יְבוֹסֵס וְיָבֵשׁ כָּל־עָלֵי צִמְחָהּ וְלֹא בִזְרוֹעַ
ejus demetent & siccabitur omne folium germinis ejus & non in brachio
גְּדוֹלָה וּבְעַם רָב לְנַתְּקוֹ מִשָּׁרָשָׁיו׃ וְהִנֵּה
magno & in populo multo ad evellendum eam de radicibus suis & ecce
שְׁתוּלָה הֲתִצְלָח הֲלֹא כְגַעַת רוּחַ הַקָּדִים
plantata numquid prosperabitur nonne tactu venti cauri
תִּיבַשׁ תִּיבַשׁ עַל־מִשְׁתְּלוֹת צִמְחָהּ תִּשְׁכַּב׃
siccabitur siccabitur super areolis germinis sui dormiet
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ אֱמֹר נָא
& factus est sermo Domini ad me dicens dic quæso
לְבֵית הַמֶּרִי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מָה־אֵלֶּה אֱמֹר
domui exacerbanti nonne scisti quæ hæc sunt dic
הִנֵּה בָּא מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַיִם וַיִּקַּח אֶת־
ecce venit rex Babylonis Jerusalem & tollet
מַלְכָּהּ וְאֶת־שָׂרֶיהָ וַיָּבֵא אֹתָם אִתּוֹ בָּבֶלָה׃
regem ejus & principes ejus & adducet eos secum Babylonem
וַיִּקַּח מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וַיִּכְרֹת אִתּוֹ בְּרִית
& tollet de semine regio & feriet cum eo pactum
וַיְבִיאֵהוּ בָּאָלָה וְאֶת־אֵילֵי הָאָרֶץ לָקָח
& introducet eum in jusjurandum & fortes terræ tollet
לְמַעַן הִשָּׁפֵל מִהְיוֹת מַמְלָכָה לְבִלְתִּי הִתְנַשֵּׂא
ut humiliata non sit ultra regnum ne elevetur
לִשְׁמֹר בְּרִיתוֹ וְלַעֲמֹד׃ וּמָרוֹד מַלְכָּהּ בְּשַׁלְּחוֹ
ad custodiendum pactum ejus & stet & rebellavit contra eum rex ejus mittens
מַלְאָכָיו מִצְרַיִם לָתֵת לוֹ סוּסִים וְעַם רָב
legatos suos in Ægyptum ut ei mitterent equos & populum multum
הֲיִצְלָח הֲיִמָּלֵט עֹשֵׂה אֵלֶּה וְהֵפֵר בְּרִית
numquid prosperabitur & salvus fiet qui fecit hæc & irritum faciens pactum
וְנִמְלָט׃ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא
& liberabitur vivo ego dicit Dominus Deus si non
בִּמְקוֹם הַמֶּלֶךְ הַמַּמְלִיכוֹ אֲשֶׁר בָּזָה אָלָתוֹ
in loco regis qui constituit eum cujus contempsit jusjurandum
וַאֲשֶׁר הֵפֵר בְּרִיתוֹ אִתּוֹ בְּתוֹךְ בָּבֶל יָמוּת׃
& quem irritum fecit pactum ejus cum eo in medio Babylonis morietur
וְלֹא בְחַיִל גָּדוֹל וּבְקָהָל רָב יַעֲשֶׂה עִמּוֹ
& non in exercitu magno & in turba multa faciet
פַּרְעֹה בַּמִּלְחָמָה בְּשִׁפְכַּת סוֹלְלָה וּבְבִנְיַן
Pharao in bello in effusione aggeris & in ædificatione
דָּיֵק לְהַכְרִית נְפָשׁוֹת רַבּוֹת׃ וְנִבְזָה לָאָלָה
propugnaculi ut auferat animas multas & contemnet jusjurandum
וְהֵפֵר בְּרִית וְהִנֵּה נָתַן יָדוֹ וְכָל־אֵלֶּה לֹא
& irritum faciet pactum & ecce dederat manum suam & omnia hæc non
תִמָּלֵט׃ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי־אָנִי
effugiet ideo hæc dicit Dominus Deus vivo ego
אִם לֹא אָלָתִי אֲשֶׁר בָּזָה וּבְרִיתִי אֲשֶׁר הֵפֵר
si non jusjurandum meum quod contempsit & pactum meum quod irritum fecit
אִתּוֹ כִּי בְתוֹךְ־בָּבֶל אֶתֵּן אֹתוֹ׃ וְעַל־כָּל־
cum eo in medio Babylonis dabo illud & super
מִבְחָרָיו בְּכָל־מַחֲנֵהוּ בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהַנִּשְׁאָרִים
omnes electos ejus in universis castris ejus gladio cadent & qui remanserint
לָרוּחַ יִזָּרוּ וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה
in ventum dispergentur & vos scietis quia ego Dominus
דִּבַּרְתִּי׃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְלָקַחְתִּי אֲנִי
locutus sum hæc dicit Dominus Deus & tollam ego
מִזְּמֹרֶת הָאֶרֶז הָרָם וְאָשִׂים מֵרֹאשׁ יוֹנְקוֹתָיו
de cacumine cedri excelsæ & ponam de capite germinis ejus
אָרֹק אֶשְׂגֶּה וְאָשִׂים עַל־הַר־גָּבֹהַּ וְתַלִּיל
tenerum & plantabo super montem excelsum & eminentem
אֶשְׁתֳּלֶנּוּ׃ בְּהַר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל אֶשְׁתֳּלֶנּוּ
plantabo eum in monte sublimi Israel
וְנָשָׂא קָנֶה וְעָשָׂה פְרִי וְהָיָה לְאֶרֶז אַדִּיר
& emittet ramos & faciet fructum & erit in cedrum magnificam
וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו כָּל־צִפּוֹר כָּל־כָּנָף בְּצֵל
& habitabunt sub ea omne volatile omnis alis in umbra
דְּלִיֹּתָיו תִּשְׁכֹּנָה׃ וְיָדְעוּ כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה
ramorum ejus habitabunt & scient omnia ligna agri
כִּי אֲנִי יְהוָה הִשְׁפַּלְתִּי עֵץ גָּבֹהַּ הִגְבַּהְתִּי
quia ego Dominus humiliavi lignum excelsum exaltavi
עֵץ שָׁפָל הוֹבַשְׁתִּי עֵץ לָח וְהִצְמַחְתִּי עֵץ
lignum humile siccavi lignum viride & germinare feci
יָבֵשׁ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי׃ בֶּן־אָדָם
lignum aridum ego Dominus locutus sum & feci fili hominis
מָשָׁל מָשָׁל אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ אָמַרְתָּ
parabolam parabolam domui Israel & dices
אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַתֶּם אֹמְרִים
ad eos hæc dicit Dominus Deus vos dicitis
מָשָׁל הָאָבוֹת יֹאכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי הַבָּנִים
parabolam patres comederunt uvam acerbam & filiorum dentes
תִּקְהֶינָה׃ חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם־יִהְיֶה
obstupescent vivo ego dicit Dominus Deus si erit
עוֹד לָכֶם מָשָׁל הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃ הֵן כָּל־
ultra vobis parabola hæc in Israel ecce omnes
הַנְּפָשׁוֹת לִי הֵנָּה כְּנֶפֶשׁ הָאָב וְכַנֶּפֶשׁ הַבֵּן
animæ meæ sunt sicut anima patris & quasi anima filii
לִי הֵנָּה הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת׃ וְאִישׁ
mea sunt anima quæ peccaverit ipsa morietur & vir
כִּי־יִהְיֶה צַדִּיק וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
cum fuerit justus & fecerit judicium & justitiam
עַל־הֶהָרִים לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־
super montes non comedit & oculos non levavit ad
גִּלּוּלֵי בֵית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא
idola domus Israel & uxorem proximi non
טִמֵּא וְאֶל־אִשָּׁה נִדָּה לֹא יִקְרָב׃ וְאִישׁ לֹא
polluit & ad mulierem menstruatam non accedet & virum non
יוֹנֶה וַחֲבָלָה לֹא יָשִׁיב וְגֵזֶל לֹא יִגְזֹל לַחְמוֹ
contristabit & pignus non retinebit & rapinam non rapiet panem
לְרָעֵב יִתֵּן וְעָרֹם יְכַסֶּה בֶגֶד׃ בַּנֶּשֶׁךְ לֹא
esurienti dabit & nudum operiet vestimento & ad usuram
יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא יִקָּח מֵעָוֶל יָשִׁיב יָדוֹ
non dabit & amplius non accipiet ab iniquitate avertet manum suam
מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ׃ בְּחֻקַּי
judicium verum faciet inter virum & virum in præceptis meis
יֵלֵךְ וּמִשְׁפָּטַי יִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֱמֶת צַדִּיק
ambulabit & judicia mea custodiet ut faciat veritatem justus
הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ אִם־יוֹלִיד
ipse vivens vivet dicit Dominus Deus si genuerit
בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אֶחָד מִן־הָאֵלֶּה׃
filium latronem effundentem sanguinem & faciat unum de istis
וְהוּא לֹא כָּל־אֵלֶּה הָעָשָׂה עַל־הֶהָרִים אָכָל
& ipse non omnia hæc fecerit sed super montes comedit
וְאֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּא׃ עָנִי וְאֶבְיוֹן הוֹנָה
& uxorem proximi sui polluit & egenum & pauperem contristavit
גָזֵל חָבָל לֹא הֵשִׁיב וְאֶל־הַגִּלּוּלִים נָשָׂא
rapinam pignus non restituit & ad idola levavit
עֵינָיו תּוֹעֵבָה עָשָׂה׃ בְּנֶשֶׁךְ נָתַן וְתַרְבִּית
oculos abominationem fecit & usuram
לָקָח וְהוּא חַי לֹא יִחְיֶה כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה
accepit & vivet non vivet omnes abominationes istas
עָשָׂה מוֹת יוּמָת דָּמָיו בּוֹ יִהְיוּ׃ וְהִנֵּה
fecit morte morietur sanguis ejus in eo erit & ecce
הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא אֶת־כָּל־חַטֹּאת אָבִיו אֲשֶׁר
genuit filium & vidit omnia peccata patris sui quæ
עָשָׂה וַיִּרְאָה וְלֹא יַעֲשֶׂה כָּהֶם׃ עַל־הֶהָרִים
fecit & timuit & non fecit similia eis super montes
לֹא אָכָל וְעֵינָיו לֹא נָשָׂא אֶל־גִּלּוּלֵי בֵית
non comedit & oculos non levavit ad idola domus
יִשְׂרָאֵל אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא׃ וְאִישׁ
Israel & uxorem proximi sui non polluit & virum
לֹא הוֹנָה חֲבֹלָתוֹ לֹא יַחְבֹּל וְגֵזֶל לֹא גָזָל
non contristavit pignus non accepit & rapinam non rapuit
לַחְמוֹ לְרָעֵב נָתָן וְעָרֹם כִּסָּה בֶגֶד׃ מֵעָנִי
panem suum esurienti dedit & nudum operuit vestimento & ab egeno
הֵשִׁיב יָדוֹ בְּנֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית לֹא לָקָח מִשְׁפָּטַי
manum suam avertit usuram & amplius non accepit judicia mea
עָשָׂה בְּחֻקּוֹתַי הָלָךְ הוּא לֹא יָמוּת בַּעֲוֹן
fecit præceptis meis ambulavit hic non morietur in iniquitate
אָבִיו חָיֹה יִחְיֶה׃ וְאָבִיו כִּי עָשַׁק עֹשֶׁק
patris sui vivens vivet & pater ejus quia calumniatus est calumniam
גָּזַל גֵּזֶל אָחִיו וְהָרַע אֲשֶׁר לֹא־טוֹב בְּתוֹךְ
rapuit rapinam fratri & malum quod non bonum fecit in
עַמָּיו וְהִנֵּה מֵת בַּעֲוֹנוֹ׃ וַאֲמַרְתֶּם מַדּוּעַ
populo suo & ecce mortuus est in iniquitate sua & dicetis quare
לֹא נָשָׂא הַבֵּן בַּעֲוֹן הָאָב וְהַבֵּן מִשְׁפָּט
non portavit filius iniquitatem patris & filius judicium
וּצְדָקָה עָשָׂה כָּל־חֻקּוֹתַי שָׁמַר וַיַּעַשׂ אֹתָם
& justitiam fecit omnia præcepta mea custodivit & fecit ea
חָיֹה יִחְיֶה׃ הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת בֵּן
vivens vivet anima quæ peccaverit ipsa morietur filius
לֹא־יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן
non portabit iniquitatem patris & pater non portabit iniquitatem
הַבֵּן צִדְקַת הַצַּדִּיק עָלָיו תִּהְיֶה וְרִשְׁעַת
filii justitia justi super eum erit & impietas
הָרָשָׁע עָלָיו תִּהְיֶה׃ וְהָרָשָׁע כִּי־יָשׁוּב מִכָּל־
impii super eum erit & impius si reversus fuerit ab omnibus
חַטֹּאתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְשָׁמַר אֶת־כָּל־חֻקּוֹתַי
peccatis suis quæ fecit & custodierit omnia præcepta mea
וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה חָיֹה יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃
& fecerit judicium & justitiam vivens vivet non morietur
כָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא תִזָּכַרְנָה לוֹ
omnium iniquitatum ejus quas operatus est non recordabor
בְּצִדְקָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יִחְיֶה׃ הֲחָפֹץ אֶחְפֹּץ
in justitia sua quam fecit vivet numquid voluntatis mea est
מוֹת רָשָׁע נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה הֲלֹא בְּשׁוּבוֹ
mors impii dicit Dominus Deus & non ut convertatur
מִדְּרָכָיו וְחָיָה׃ וּבְשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ
a viis suis & vivat & cum reversus fuerit justus a justitia
וְעָשָׂה עָוֶל כְּכֹל הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה
sua & fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes
רָשָׁע הֲיַעֲשֶׂה וְכָל־צִדְקֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא
quas operatus est impius numquid vivet omnes justitiæ ejus quas fecit non
תִזָּכַרְנָה בְּמַעַלוֹ אֲשֶׁר מָעַל וּבְחַטָּאתוֹ
recordabuntur in transgressione sua qua peccavit
אֲשֶׁר חָטָא בָּהֶם עֲלֵיהֶם יָמוּת׃ וַאֲמַרְתֶּם
& in delicto suo quo delinquit in eis in ipsis morietur & dicetis
לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי שִׁמְעוּ־נָא בֵּית
non est æqua via Domini audite quæso domus
יִשְׂרָאֵל הֲדַרְכִּי לֹא יִתָּכֵן הֲלֹא דְרָכֵיכֶם
Israel numquid via mea non est æqua nonne viæ vestræ
לֹא יִתָּכֵנוּ׃ בְּשׁוּב צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ וְעָשָׂה
non sunt æquæ cum reversus fuerit justus a justitia sua & fecerit
עָוֶל וָמֵת עָלֵיהֶם בְּעַוְלָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יָמוּת׃
iniquitatem & mortuus fuerit in eis in iniquitate sua quam operatus est morietur
וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וְעָשָׂה
& cum reversus fuerit impius ab impietate sua quam fecit & fecerit
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה הוּא אֶת־נַפְשׁוֹ יְחַיֶּה׃
judicium & justitiam ipse animam suam vivificabit
וַיִּרְאֶה וַיָּשָׁב מִכָּל־פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה
videns & reversus fuerit ab omnibus iniquitatibus suis quas operatus est
חָיֹה יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃ וְאָמְרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל
vivens vivet non morietur & dicet domus
לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי׃ בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּרָכַי
Israel non est æqua via Domini domus Israel viæ meæ
הֲלֹא יִתָּכֵנוּ הֲלֹא דְרָכֵיכֶם לֹא יִתָּכֵנוּ׃
numquid non sunt æquæ nonne viæ vestræ non sunt æquæ
וַיְהִי בִּשְׁנַת־הָעֶשְׂרִים שָׁנָה בַּחֲמִשָּׁה
& factum est in anno vicesimo in quinto
לַחֹדֶשׁ בֶּן־אָדָם דַּבֵּר אֶל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
mensis fili hominis loquere ad seniores Israel
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֲלִדְרֹשׁ
& dices ad eos hæc dicit Dominus Deus numquid ad interrogandum
אֹתִי אַתֶּם בָּאִים חַי־אָנִי אִם־אִדָּרֵשׁ לָכֶם
me vos venitis vivo ego si consulam a vobis
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ הֲתִשְׁפֹּט אֹתָם הֲתִשְׁפֹּט
dicit Dominus Deus numquid judicas eos numquid judicas
בֶּן־אָדָם אֶת־תּוֹעֲבוֹת אֲבוֹתָם הוֹדִיעֵם׃
fili hominis abominationes patrum eorum ostende eis
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם
& dices ad eos hæc dicit Dominus Deus in die
בְּחָרִי בְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא יָדִי לְזֶרַע בֵּית
qua elegi Israel & levavi manum meam semini domus
יַעֲקֹב וָאִוָּדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וָאֶשָּׂא
Jacob & notus factus sum eis in terra Ægypti & levavi
יָדִי לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי יְ

Universidad de Deusto
Biblioteca

viride lignum omne te in comedet & ,iguem te in succendent ego Ecce succendo
cōsumetur & flamme flammæ extinguetur non atidum lignum omne & consumet
cāro omnis videbunt Et .aquilonem ad meridie à facies omnes ea in ab austro videbit
extinguetur nec eam succendi Dominus ego quod
dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
parabolicus? Nonne cecilii dicentes* Ipsi :Deus Domine Ahab dixi Et * dicunt
iste parabolas parabolicè loquitur

CAP. XXI. נא

dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
sanctuaria eius & ,Ierusalem ad tuas facies pone hominis Fili faciem tuam
dixit Sic :Israel homo dom? Et .Israel hominū ad* prophetā & *super terrā
ista vagina de meā gladium educam & ,te ad ego Ecce :DOMINVS venio
impium & ,iustum te ex facia succidetie & autem
Idcirco :impium & ,iustum te ex Ecce succidetie quòd? eo Pro
meridie à ,cainem omnem ad ista vagina de meus gladius egredietur ab austro
eduxi DOMINVS ego quòd ,caro omnis ſcias Et .aquilonem ad scies
ultrà reuerentur non ista vagina de meum gladium
lumborum contritione in ſagna ,hominis fili tu Et fingemisce
dixerint cum erit Et .eorum oculis in ingemisce amaritudine in & ingemisce
venit quia ,audinum ad ,dices & ſtuporem tu quid propter ,te ad gemis propter
omnis tegallur & ,manus vniuerſæ tremuerunt & ,cor omne liquescet & deliquitabun-
dixit ,fiet & ,venit Ecce .aquæ ibunt genua omnia & ,ſpiritus tur
Deus Dominus .augustiis afflictetur
dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
Gladius ,Dic :Dominus dixit Sic .dixit & ,propheta hominis Fili
iugulationem in gladium Ad .acutus & etiam & ,eſt exacerbus gladius
gaudebimus Vel* .eſt ipſe ,fulgur* ei fit vt ,eſt exacerbus
tegendum* ad eum dedit Et .ſ lignum omne ſternere miſſit
dandū ad ,eſt tenſus hic & ,gladius eſt exacerbus hic rudi* in tenendum ad
quia ,hominis fili viuit & ,Clama .interficiendis manui in eum
Timores :Israel prædæ† cunctis in iſte ,meo populo in fuit iſte
.tremor ad percute ideireo ,meo populo fuerunt gladium ob
dixit :sunt non ſtomens nobis? etiam ſi ,quid Et .prædæ† Quia
percute & ,prophetā hominis fili tu Et .Deus Dominus
interfectorū gladius ,tertio gladius duplicetur & volum ad volens*
omnis ingulationis* & ,manus vulnetur vomitorum* & ,cor omne liquescet & deliquitabun-
dixit ,fiet & ,venit Ecce .aquæ* ibunt genua omnia & ,ſpiritus tur
Deus Dominus .augustiis afflictetur

CAP. XXII. כב

dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
cinitatem iudicabis nonne ,iudicabis nonne ,hominis fili tu Et
eius abominationes omnes eam facies ſcire & ,ſanguinem effundentem
sanguinem effundens Ciuitas :Deus Dominus dixit Sic :dies Et
ſcelus veniendum ad* ,vias duas tibi pone ,hominis fili tu Et
egredi* ,eligo manū & ,ipsi ambæ egredientur vna terra E :Babel regis
Rabbath ,gladium veniendum ad† ,ponet Viam .eligo ciuitatis via
munita Ieruſalaim in Iehudah† & :Hammon filiorum
viatum duarū capite in ,viæ matrem ad* Babel ex ,ſtent Nam
ſortem* in ,ſcripta in* .teſtis :diuinationem diuinandum ad
,ſcore in reſpexit
Ieruſalaim diuinatio fuit eius dextera in
oppugnandum ad† ,Ieruſalaim diuinatio fuit eius dextera in
oppugnandum ad ,cædem ad os aperiendum ad
,ingens terribilis ,ſonitum in ſonet ,ſegetis in* .teſtis :diuinationem diuinandum ad
,eggerent fundendum ad* ,portas ſupra* arietes
,eis contra oculis in ,meridiem diuinatio ſecundum† .eis erit Et
,prendo ad ,iniquitatem commentans* hoc & ,tres iuramenta
,vestra iniquitatis eos recordari Pro† .Deus Dominus dixit Ideireo
omnibus in ,extra precata videri ad ,oſtras præuaricationes denigi in†
,ſcelus veniet cuius :Iſrael dux ,impie prophane tu Et
,finis† iniquitatis temporis in
finis† iniquitatis temporis in
,eorum quo† loco In† ſitam vaginam ad Reuertemini †
,te iudicabo tuarum manſionum† terra in
,ſpargam eos ſuper† faciam ſumere mei furoris ignem Per .meā in ignoniam
,ſimilem ad ,ſtatuti & ,plumbi & ,ferri & ,aris & ,argēti Congregatione
,congregabo ſic ,ſundendum ad ,ignem ea ſuper† ſuffiandum ad .Ionachs in
,ſuper ſuffiandum ad .te ſuper† faciam ſumere mei furoris ignem Per .meā in ignoniam
,terram medio in eius ruus Gogonis ,deuorandum ad eris Igni
,ſum locutus DOMINVS ego quia ,memorabereris non

CAP. XXII. כב

dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
effudi DOMINVS ego quod ſcieris & ,eius medio in eius ſuſi ſic
dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
ſuper meā iram
mundus ex: ipſa mundata* pondera Tu ei: die hominis Fili
compluta ſtercoris. .eius medio in eius propterea Coniuratio .indignatione* die in
leo ſtrint .eius medio in eius propterea Coniuratio .indignatione* die in
,acceperunt gloſ. & ,tolor* ,comedentur animā rapiūtes rapiens ,rapiens
,capiunt gloſ. & ,tolor* ,comedentur animā rapiūtes rapiens ,rapiens
,rapinā rapientes iupi tanquā ,ſi† iacebant in vi* Principes .eorū medio in
medio
,ſanguinem effundendum ad ,animas percidendā ad ,ſanguinē effundendū ad
,ſanguinem effundendum ad ,ſanguinē effundendū ad
,ſanguinem effundendum ad ,ſanguinē effundendū ad
,ſanguinem effundendum

Universidad de Deusto
Biblioteca

frustrabuntur non vestræ viæ Nunc *diligunt* non mea via Nunquid *est æquus* *fecit æquas* Cùm auersus *fecerit iniquus* מוֹת *propter eā* *Propter iniquitatem suā quam fecerunt impius* עָשָׂה חַיָּה *fecit æqua* *fiunt æquæ* *fiunt æquæ* שׁוּב *iniquitatibus* *à iniquitates* עָשָׂה *nolo mortis*

הֲתִרְכֻּ֔ינָה לֹ֥א יִתָּכֵ֖ן הַלֹּ֑א וַדַּרְכֵיכֶ֖ם לֹ֥א יִתָּכֵֽנוּ׃
mortietur & *iniquitatem* fecerit & *iusta* iustitia à *iustum se* auertendo in
26 בְּשׁ֤וּב צַדִּיק֙ מִצִּדְקָת֔וֹ וְעָשָׂ֥ה עָ֖וֶל וּמֵ֣ת
morietur fecit quam *sua* iniquitate in *ea* super
עֲלֵיהֶ֑ם בְּעַוְלֹ֥ו אֲשֶׁר־עָשָׂ֖ה יָמ֥וּת׃
fecerit & fecit quam sua impietate ad *iniqua* se auertendo in Et
27 וּבְשׁ֤וּב רָשָׁע֙ מֵרִשְׁעָת֔וֹ אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה וַיַּ֣עַשׂ
vidit Et *visitebit* suam animam ipse *iustitiam* & *iudicium*
28 מִשְׁפָּ֥ט וּצְדָקָ֖ה הֽוּא־אֶת־נַפְשׁ֥וֹ יְחַיֶּֽה׃ וַיַּרְא֗
viuendo : *fecit* quas *suis* prævaricationibus omnibus ab *est* auertus &
וַיָּשָׁ֙ב֙ מִכָּל־פְּשָׁעָ֔יו אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה חָיֹ֥ה
via *dirigitur* Non *iniqui* domus *dirigentur* Et *morietur* non, *vivet*
יִחְיֶ֑ה לֹ֥א יָמֽוּת׃ וַיֹּאמְרוּ֙ בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל לֹ֥א יִתָּכֵ֖ן
Vestræ viæ Nunc *domus dirigitur* non meę via Nũquid *Domini*
דַּרְכִ֣י הַיְרֻכָּ֑לִי לֹ֥א יִתָּכֵ֖נוּ דַּרְכֵיכֶ֥ם הַלֹּ֖א וַדַּרְכֵיכֶ֥ם
vos iudicabo *suas* vias *vnamquemque* Ideirco *diligunt* non
לֹ֥א יִתָּכֵֽנוּ׃ לָכֵ֗ן אִ֚ישׁ כִּדְרָכָ֔יו אֶשְׁפֹּ֥ט אֶתְכֶ֖ם
facere conuerti & *Conuertimini* *Deus Dominus* dixit *Israel* domus
בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֑ל נְאֻם֙ אֲדֹנָ֣י יְהוִ֔ה שׁ֖וּבוּ וְהָשִׁ֣יבוּ
iniquitas *ofʃ* *ediculâ* in vobis *erit* nõ & *vestris* *prauaricationibus* omnibus ab
מִכָּל־פִּשְׁעֵיכֶ֔ם וְלֹא־תִהְיֶ֥ה לָכֶ֛ם לְמִכְשׁ֥וֹל עָוֹ֖ן
quibus *vestis* as *prauaricationis* ? omnes vobis *deijcite* ? *ruinæ*
29 הַשְׁלִ֙יכוּ֙ מֵעֲלֵיכֶ֔ם אֵ֥ת כָּל־פִּשְׁעֵיכֶ֖ם אֲשֶׁ֣ר
nouum *spiritum* & *nouum* cor vobis *facite* & *cur* in *eis* *prævaricati*
פְּשַׁעְתֶּ֣ם בָּ֑ם וַעֲשׂ֤וּ לָכֶם֙ לֵ֣ב חָדָ֔שׁ וְר֥וּחַ חֲדָשָׁ֖ה
mittite in *vobis* non Quia ? *Israel* domus *moriemini* quid *vt* &
30 וְלָמָּ֥ה תָמ֖וּתוּ בֵּ֥ית יִשְׂרָאֵֽל׃ כִּ֣י לֹ֤א אֶחְפָּץ֙ בְּמ֣וֹת
vniuersi & *facite* reuerti & *Deus Dominus* dixit *mortui*
הַמֵּ֔ת נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֣י יְהוִ֑ה וְהָשִׁ֖יבוּ וִחְיֽוּ׃

CAP. XIX. יט

Israel *prælatus* *iste* tu Et: 1 וְאַתָּ֥ה שָׂ֖א קִינָ֑ה אֶל־נְשִׂיאֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃
assume *principes* קִין *de Cur*
medio In ? *eductus* leones inter *leæna* rex *mater* Quæ *illius* Et
2 וְאָמַרְתָּ֣ה מָ֔ה אִמֶּ֖ךָ לְבִיָּ֣א בֵ֑ין אֲרָיוֹת֙ רִבְּצָ֣ה
vnum fecit *ascendere* Et *suos catulos* multiplicauit *leunculorum*
בְּת֣וֹךְ כְּפִירִ֔ים רִבְּתָ֖ה גּוּרֶֽיהָ׃ וַתַּ֗עַל אֶחָד֙
rapturam, *hominibus* *deuo-* *rare* *didicit* & *ſtatim* *leunculus* *ſuis* *catulis* de
מִגּוּרֶ֔יהָ כְּפִ֥יר הָיָ֖ה וַיִּלְמַ֣ד לִטְרֹ֣ף טָ֑רֶף אָדָ֖ם
eũ *adduxerunt* & *ſeſe* *capiens* *eorũ* *fouea* *ei*, *gentes* *eum* *ad* *in* *terrã* Et
3 אָכָֽל׃ וַיִּשְׁמְע֤וּ אֵלָיו֙ גּוֹיִ֔ם בְּשַׁחִתָּ֖ם נִתְפָּ֑שׂ וַיְבִיאֻ֙הוּ֙
pericli *expellata* *quis* *vidit* Et . Ægypti terram *ad* *hamis* *fin*
בַּחַחִ֔ים אֶל־אֶ֖רֶץ מִצְרָ֑יִם וַתִּרְאֶ֣בִי֔ כִּ֥י נוֹחֲלָ֖ה אָבְדָ֑ה
eum *poſuit* *leunculum* ? *ſuis* *catulis* de *vnum* *tulit* & *ſua* *expectauo*
4 וַתִּקַּ֣ח אֶחָ֔ד מִגּוּרֶ֖יהָ כְּפִ֣יר שָׂמָ֑תְהוּ׃
tapete *didicit* & *diuie* *leunculus* *ieoonum* *medio* *in* *audiebat* Et ?
וַיִּתְהַלֶּךְ֙ בְּת֣וֹךְ אֲרָיוֹ֔ת כְּפִ֥יר הָיָ֖ה לְטָרֶ֑ף
circuibit *hominum* *eo* *medio* *in*
טֹ֥רֶף אָדָ֖ם אָכָֽל׃
5 וַיֵּדַ֤ע אַלְמְנוֹתָיו֙ וְעָרֵיהֶ֣ם הֶחֱרִ֔יב וַתֵּשַׁ֗ם
eum *ſuper* *deſeruit* Et ? *eius* *ruinæ* *voce* à *eius* *pſeudo* & *terra*
אֶ֚רֶץ וּמְלֹאָ֔הּ מִקּ֖וֹל שַׁאֲגָתֽוֹ׃ וַיִּתְּנ֤וּ עָלָיו֙
eam *ſuper* *deſeruit* Et ? *eius* *ruinæ* *voce* à *eius* *pſeudo* & *terra*
6 גּוֹיִ֣ם מִסָּבִ֔יב מִמְּדִינ֖וֹת וַיִּפְרְשׂ֣וּ עָלָ֣יו רִשְׁתָּ֑ם
eũ *adduxerunt* & *ſeſe* *capiens* *eorũ* *fouea* *ei*, *gentes* *eum* *ad* *in* *terrã* Et
בְּשַׁחִתָּ֖ם נִתְפָּֽשׂ׃ וַיִּתְּנֻ֤הוּ בְכֶלֶא֙ בַּחֲחִ֔ים וַיְבִיאֻ֖הוּ
auditum *non* vt , *nunciabuntur* *ieſum* *adduxerunt* *ſtabel* *regum* *ad*
אֶל־מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֑ל וַיְבִיאֻ֙הוּ֙ בְּמְצֻד֔וֹת לְמַ֣עַן לֹֽא־יִשָּׁמַ֥ע
vitæ *tarnigum* *tuæ* *Matre* . *Israel* *montes* *ad* *vitã* *eius* *vox*
7 קוֹל֖וֹ עוֹד֙ אֶל־הָרֵ֣י יִשְׂרָאֵֽל׃ אִמֵּךְ֙ כַּגֶּ֣פֶן
ſuis *fundatoſem* & , *ſtuctificans* *plantata* *aquas* *iuxta* *tua* *ſanguine* *in*
בְּדָמֵ֔ךְ עַל־מַ֖יִם שְׁתוּלָ֑ה פֹּרִיָּ֥ה וַעֲנָפָ֖ה הָיְתָ֑ה
ſeipsa *ad* *fundendũ* ? *vitæ* *et* *fortem* Et . *multas* *aquas* *propter*
מִ֥פְּנֵי רֹ֖ב מָֽיִם׃ וַיִּהְי֤וּ לָהּ֙ מַטּ֣וֹת עֹ֔ז לִשְׁבְטֵ֖י
eſt *colpecta* & *conſpexit* *eam* *tortet* *ſupra* *eius* *ſtatura* *eſt* *exaltata* Et . *dominabili*
מֹשְׁלִ֑ים וַתִּגְבַּ֤הּ קוֹמָתָהּ֙ עַל־בֵּ֣ין עֲבֹתִ֔ים וַתֵּרָ֕א
ſuorum *ramorum* *multitudine* *in* *ſua* *altitudine* *in*
בְּגָבְהָ֖הּ בְּרֹ֥ב דָּלִיּוֹתֶֽיהָ׃
orientalis *ventos* & , *eſt* *proiecta* *terram* *in* *ira* *in* *eſt* *euulſa* Et
9 וַתִּתַּ֣שׁ בְּחֵמָ֔ה לָאָ֖רֶץ הֻטְּלָ֑ה וְר֣וּחַ הַקָּדִ֔ים
eius *roboris* *virgam*, *arentem* & , *ſiuit* *contracti* *eius* *fructum* *fecit* *ſiccare*
הוֹכִ֖ישׁ פִּרְיָ֑הּ הִתְפָּרְק֤וּ וְיָבְשׁוּ֙ מַטֵּ֣ה עֻזָּ֔הּ
ſtalis & *eradicatus* ? *terra* *in* *deſertio* *in* *plantata* *nũc* Et ? *ex* *conſumpſit* *ignis*
אֵ֖שׁ אֲכָלָתְהוּ׃ וְעַתָּ֥ה שְׁתוּלָ֖ה בַּמִּדְבָּ֑ר בְּאֶ֥רֶץ צִיָּ֖ה וְצִמְאָֽה׃
ſtalis & *ſi-* *nibus* *conſu-* *mendi* *ignis* *ex* *egreſſus* *eſt* *virgæ* *de* *ramorum* *fructum*, *eius* *ſtirpis* *de* *ſceptrum* *eius* *fuit* *non* Et
planctum *in* *erit* &
וְהָיָה֙ לְקִינָ֔ה

CAP. XX. כ

menſis *decima* in , *ſeptimo* *anno* in *fuit* Et 1 וַיְהִי֙ בִּשְׁנַ֣ת הַשֶּׁ֔בַע בֶּעָשׂ֖וֹר לַחֹ֣דֶשׁ בָּאּ֑
deſeruit & DOMINVM *inquirendũ* ad *Iſrael* *ſenioribus* de *viri*
אֲנָשִׁ֣ים מִזִּקְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל לִדְרֹשׁ֙ אֶת־יְהוָ֔ה וַיֵּשְׁב֖וּ
in *ſedebam* *eſt*, *me* ad DOMINI *verbum* fuit Et *meas* *ſarari* ad
לְפָנָֽי׃ וַיְהִי֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֵלַ֖י לֵאמֹֽר׃
dixit Sic ? *eos* ad *dicens* & *Iſrael* *ſeniores* *alloquere* , *hominis* *Fili*
בֶּן־אָדָ֡ם דַּבֵּ֣ר אֶת־זִקְנֵ֣י יִשְׂרָאֵל֮ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶם֒ כֹּ֣ה
vos *ne* *inquiretis* ad *Nũquid* ? *Deus* *Dñs* 3 אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י יְהוִ֗ה הֲלִדְרֹשׁ֙ אֹתִ֣י אַתֶּ֔ם בַּיְתִ֖י
Dñs *Deus* *dixit*, *vobis* *iudicabis* *Nũquid* . *eos* *iudicabis* *Nũquid* . *Deus* *Dominus* *dixit*, *vobis*
אֲנִ֣י נִדְרָ֑שׁ נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִ֛ה אִם־לִדְרֹשׁ֥ אֹתִ֖י אַתֶּֽם׃
eos *ſcire* *fac* *eorum* *patrum* *Abominationes* *ſuarũmis* *fili*
4 הֲתִשְׁפֹּ֣ט אֹתָ֔ם בֶּן־אָדָ֖ם הוֹדִ֣יעֵ֑ם אֶת־תּוֹעֲב֖וֹת
in *die* *Ia* *Deus* *Dominus* *dixit* *Sic* ? *eos* ad *dicens* & *Et*
אֲבוֹתָֽם׃ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֗ם כֹּ֣ה אָמַ֤ר אֲדֹנָי֙ יְהוִ֔ה בְּי֣וֹם
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
בְּחָרִ֔י וְאֶשָּׂ֥א יָדִ֖י לְזֶ֣רַע בֵּית־יַעֲקֹ֑ב וְאִוָּדַ֤ע לָהֶם֙
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
בְּאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם וְאֶשָּׂ֥א לָהֶ֖ם יָדִ֑י לֵאמֹ֗ר אֲנִ֤י יְהוָה֙
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
אֱלֹהֵיכֶֽם׃ בַּיּ֣וֹם הַה֗וּא נָשָׂ֤אתִי לָהֶם֙ יָדִ֔י לְהוֹצִיאָ֖ם
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֑יִם אֶל־אֶ֙רֶץ֙ אֲשֶׁ֣ר תַּרְתִּ֣י לָהֶ֔ם זָבַ֥ת
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
חָלָ֖ב וּדְבַ֣שׁ הִ֑יא צְבִ֥י הִ֛יא לְכָל־הָאֲרָצֽוֹת׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
7 וָאֹמַ֣ר אֲלֵהֶ֗ם אִ֚ישׁ שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו הַשְׁלִ֖יכוּ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וּבְגִלּוּלֵ֥י מִצְרַ֖יִם אַל־תִּטַּמָּ֑אוּ אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
8 וַיַּמְרוּ־בִ֣י וְלֹ֤א אָבוּ֙ לִשְׁמֹ֣עַ אֵלָ֔י אִ֚ישׁ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו לֹ֥א הִשְׁלִ֖יכוּ וְאֶת־גִּלּוּלֵ֣י מִצְרַ֑יִם לֹ֥א
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
עָזָ֗בוּ וָאֹמַ֤ר לִשְׁפֹּךְ֙ חֲמָתִ֣י עֲלֵיהֶ֔ם לְכַלּ֥וֹת אַפִּ֖י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
בָּהֶ֑ם בְּת֖וֹךְ אַרְצָ֥ם מִצְרָֽיִם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
9 וָאַ֣עַשׂ לְמַ֣עַן שְׁמִ֔י לְבִלְתִּ֥י הֵחֵ֖ל לְעֵינֵ֣י הַגּוֹיִ֑ם
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
אֲשֶׁ֤ר הֵמָּה֙ בְּתוֹכָ֔ם אֲשֶׁ֨ר נוֹדַ֤עְתִּי אֲלֵיהֶם֙ לְעֵינֵיהֶ֔ם
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
לְהוֹצִיאָ֖ם מֵאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
10 וָאוֹצִיאֵ֖ם מֵאֶ֣רֶץ מִצְרַ֑יִם וָאָבִ֖יאֵם אֶל־הַמִּדְבָּֽר׃
deſertum in *eis* dedi *mea* *ſabbatha* *inſuper* Et
11 וָאֶתֵּ֤ן לָהֶם֙ אֶת־חֻקּ֔וֹתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַ֖י הוֹדַ֣עְתִּי
viuet & *homo* *ea* *faciet* *quæ* *eos*
אוֹתָ֑ם אֲשֶׁ֨ר יַעֲשֶׂ֤ה אוֹתָם֙ הָאָדָ֔ם וָחַ֖י בָּהֶֽם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
12 וְגַם֙ אֶת־שַׁבְּתוֹתַ֔י נָתַ֖תִּי לִהְי֣וֹת לְא֑וֹת בֵּינִ֣י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וּבֵינֵיהֶ֔ם לָדַ֖עַת כִּ֣י אֲנִ֣י יְהוָ֔ה מְקַדְּשָׁ֖ם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
13 וַיַּמְר֨וּ בִ֤י בֵית־יִשְׂרָאֵל֙ בַּמִּדְבָּ֔ר בְּחֻקַּ֖י לֹ֣א
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
הָלָ֑כוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַ֙י מָאָ֣סוּ֔ אֲשֶׁ֨ר יַעֲשֶׂ֤ה אוֹתָם֙
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
הָאָדָ֔ם וָחַ֖י בָּהֶ֑ם וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַ֙י חִלְּל֣וּ מְאֹ֔ד
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וָאֹמַ֤ר לִשְׁפֹּךְ֙ חֲמָתִ֣י עֲלֵהֶ֔ם בַּמִּדְבָּ֖ר לְכַלּוֹתָֽם׃
deſerto in *eis* *ſuper* *meam* *iram* *effundendam* ad
14 וָאֶֽעֱשֶׂ֖ה לְמַ֣עַן שְׁמִ֑י לְבִלְתִּ֥י הֵחֵ֖ל לְעֵינֵ֣י הַגּוֹיִ֑ם
nomen *meum* *propter* *feci* Et
אֲשֶׁ֥ר הוֹצֵ֖אתִים לְעֵינֵיהֶֽם׃ וְגַם־אֲנִ֣י נָשָׂ֤אתִי לָהֶם֙
eorum *oculis* in *eos* *eduxi* *quorum*
15 יָדִ֔י לָהֲבִיאָ֖ם אֶל־הָאָ֑רֶץ אֲשֶׁ֨ר לֹֽא־אֶתֵּ֜ן זָבַ֤ת
ego *etiam* *Et* *eos* *introducam* *ad* *manum* *meam* *eis* *quoque*
חָלָב֙ וּדְבַ֣שׁ הִ֔יא צְבִ֥י הִ֖יא לְכָל־הָאֲרָצֽוֹת׃
deſerto in *eis* *ſuper* *meam* *iram* *effundendam* ad
16 יַ֚עַן בְּמִשְׁפָּטַ֣י מָאָ֔סוּ וְאֶת־חֻקּוֹתַ֖י לֹ֣א הָלָ֑כוּ
nomen *meum* *propter* *feci* Et
וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַ֙י חִלֵּ֔לוּ כִּ֛י אַחֲרֵ֥י גִלּוּלֵיהֶ֖ם לִבָּ֥ם הֹלֵֽךְ׃
eorum *oculi* *fuerunt* *eorum* *patrum* *idola* *poſt* &
17 וַתָּ֤חָס עֵינִי֙ עֲלֵיהֶ֔ם מִשַּׁחֲתָ֑ם וְלֹ֤א עָשִׂ֙יתִי֙ אוֹתָ֔ם
non ? *iudicia* & *bona* *non* *ſtatuta* *eis* *dedi* *ego* *eam* Et
כָּלָ֖ה בַּמִּדְבָּֽר׃ וָאֹמַ֤ר אֶל־בְּנֵיהֶם֙ בַּמִּדְבָּ֔ר
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
18 בְּחֻקֹּ֤ת אֲבֹתֵיכֶם֙ אַל־תֵּלֵ֔כוּ וְאֶת־מִשְׁפְּטֵיהֶ֖ם אַל־
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
תִּשְׁמֹ֑רוּ וּבְגִלּוּלֵיהֶ֖ם אַל־תִּטַּמָּֽאוּ׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
19 אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶ֑ם בְּחֻקַּ֤י תֵּלֵכוּ֙ וְאֶת־מִשְׁפָּטַ֣י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
תִּשְׁמְר֔וּ וַעֲשִׂיתֶ֖ם אֹתָֽם׃ וְקַדְּשׁ֤וּ אֶת־שַׁבְּתוֹתַי֙
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
20 וְהָי֤וּ לְא֙וֹת֙ בֵּינִ֣י וּבֵינֵיכֶ֔ם לָדַ֖עַת כִּ֣י אֲנִ֣י יְהוָ֔ה
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
אֱלֹהֵיכֶֽם׃ וַיַּמְר֨וּ בִ֤י הַבָּנִים֙ בְּחֻקַּ֣י לֹ֣א
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
הָלָ֔כוּ וְאֶת־מִשְׁפָּטַ֖י לֹ֣א שָׁמְר֑וּ לַעֲשׂוֹתָ֗ם אֲשֶׁ֨ר
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
יַעֲשֶׂ֤ה אוֹתָם֙ הָאָדָ֔ם וָחַ֖י בָּהֶ֑ם אֶת־שַׁבְּתוֹתַ֙י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
חִלֵּ֔לוּ וָאֹמַ֤ר לִשְׁפֹּךְ֙ חֲמָתִ֣י עֲלֵהֶ֔ם לְכַלּ֥וֹת אַפִּ֖י
deſerto in *eis* *ſuper* *meam* *iram* *effundendam* ad
בָּהֶ֑ם בְּת֖וֹךְ אַרְצָ֥ם מִצְרָֽיִם׃
deſerto in *eis* *ſuper* *meam* *iram* *effundendam* ad
21 וָאֹמַ֤ר אֲלֵהֶ֗ם אִ֚ישׁ שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו הַשְׁלִ֖יכוּ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וּבְגִלּוּלֵ֥י מִצְרַ֖יִם אַל־תִּטַּמָּ֑אוּ אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
22 וַיַּמְר֨וּ בִ֤י הַבָּנִים֙ וְלֹ֤א אָבוּ֙ לִשְׁמֹ֣עַ אֵלָ֔י אִ֚ישׁ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו לֹ֥א הִשְׁלִ֖יכוּ וְאֶת־גִּלּוּלֵ֣י מִצְרַ֑יִם לֹ֥א
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
עָזָ֗בוּ וָאֹמַ֤ר לִשְׁפֹּךְ֙ חֲמָתִ֣י עֲלֵיהֶ֔ם לְכַלּ֥וֹת אַפִּ֖י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
בָּהֶ֑ם בְּת֖וֹךְ אַרְצָ֥ם מִצְרָֽיִם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
23 וָאֶֽעֱשֶׂ֖ה לְמַ֣עַן שְׁמִ֑י לְבִלְתִּ֥י הֵחֵ֖ל לְעֵינֵ֣י הַגּוֹיִ֑ם
nomen *meum* *propter* *feci* Et
אֲשֶׁ֥ר הוֹצֵ֖אתִים לְעֵינֵיהֶֽם׃ וְגַם־אֲנִ֣י נָשָׂ֤אתִי לָהֶם֙
eorum *oculis* in *eos* *eduxi* *quorum*
24 יָדִ֔י לָהֲבִיאָ֖ם אֶל־הָאָ֑רֶץ אֲשֶׁ֨ר לֹֽא־אֶתֵּ֜ן זָבַ֤ת
ego *etiam* *Et* *eos* *introducam* *ad* *manum* *meam* *eis* *quoque*
חָלָב֙ וּדְבַ֣שׁ הִ֔יא צְבִ֥י הִ֖יא לְכָל־הָאֲרָצֽוֹת׃
deſerto in *eis* *ſuper* *meam* *iram* *effundendam* ad
25 וָאֹמַ֤ר אֲלֵהֶ֗ם אִ֚ישׁ שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו הַשְׁלִ֖יכוּ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וּבְגִלּוּלֵ֥י מִצְרַ֖יִם אַל־תִּטַּמָּ֑אוּ אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
26 וַיַּמְר֨וּ בִ֤י הַבָּנִים֙ וְלֹ֤א אָבוּ֙ לִשְׁמֹ֣עַ אֵלָ֔י אִ֚ישׁ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו לֹ֥א הִשְׁלִ֖יכוּ וְאֶת־גִּלּוּלֵ֣י מִצְרַ֑יִם לֹ֥א
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
עָזָ֗בוּ וָאֹמַ֤ר לִשְׁפֹּךְ֙ חֲמָתִ֣י עֲלֵיהֶ֔ם לְכַלּ֥וֹת אַפִּ֖י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
בָּהֶ֑ם בְּת֖וֹךְ אַרְצָ֥ם מִצְרָֽיִם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
27 וָאֹמַ֤ר אֲלֵהֶ֗ם אִ֚ישׁ שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו הַשְׁלִ֖יכוּ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וּבְגִלּוּלֵ֥י מִצְרַ֖יִם אַל־תִּטַּמָּ֑אוּ אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
28 וַיַּמְר֨וּ בִ֤י הַבָּנִים֙ וְלֹ֤א אָבוּ֙ לִשְׁמֹ֣עַ אֵלָ֔י אִ֚ישׁ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו לֹ֥א הִשְׁלִ֖יכוּ וְאֶת־גִּלּוּלֵ֣י מִצְרַ֑יִם לֹ֥א
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
עָזָ֗בוּ וָאֹמַ֤ר לִשְׁפֹּךְ֙ חֲמָתִ֣י עֲלֵיהֶ֔ם לְכַלּ֥וֹת אַפִּ֖י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
בָּהֶ֑ם בְּת֖וֹךְ אַרְצָ֥ם מִצְרָֽיִם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
29 וָאֹמַ֤ר אֲלֵהֶ֗ם אִ֚ישׁ שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו הַשְׁלִ֖יכוּ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וּבְגִלּוּלֵ֥י מִצְרַ֖יִם אַל־תִּטַּמָּ֑אוּ אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
30 וַיַּמְר֨וּ בִ֤י הַבָּנִים֙ וְלֹ֤א אָבוּ֙ לִשְׁמֹ֣עַ אֵלָ֔י אִ֚ישׁ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו לֹ֥א הִשְׁלִ֖יכוּ וְאֶת־גִּלּוּלֵ֣י מִצְרַ֑יִם לֹ֥א
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
עָזָ֗בוּ וָאֹמַ֤ר לִשְׁפֹּךְ֙ חֲמָתִ֣י עֲלֵיהֶ֔ם לְכַלּ֥וֹת אַפִּ֖י
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
בָּהֶ֑ם בְּת֖וֹךְ אַרְצָ֥ם מִצְרָֽיִם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
31 וָאֹמַ֤ר אֲלֵהֶ֗ם אִ֚ישׁ שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו הַשְׁלִ֖יכוּ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
וּבְגִלּוּלֵ֥י מִצְרַ֖יִם אַל־תִּטַּמָּ֑אוּ אֲנִ֥י יְהוָ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
32 וַיַּמְר֨וּ בִ֤י הַבָּנִים֙ וְלֹ֤א אָבוּ֙ לִשְׁמֹ֣עַ אֵלָ֔י אִ֚ישׁ
ſuis *quibus* *in* *ſeipſis* *ſe* *electionis* *die* *in* *manum* *eorum* *in* *ſuis* *quibus*
שִׁקּוּצֵ֣י עֵינָ֔יו לֹ֥א הִשְׁלִ֖יכוּ וְאֶת־גִּלּוּלֵ֣י מִצְרַ֑יִם לֹ֥א
ſuis *quibus* *in*

Universidad de Deusto
Biblioteca

oculis in iudicia te in facient & ,igni in tuas domos comburent Et

עֹשֶׂה ᵃ
ne sis mere-trix,

11 וְשָׂרְפוּ בָתַּיִךְ בָּאֵשׁ ᵃ וְעָשׂוּ־בָךְ שְׁפָטִים לְעֵינֵי
mercedem etiam & ,mentiere & te facia cessare & ,quotidianum mulierum

נָשִׁים רַבּוֹת וְהִשְׁבַּתִּיךְ מִזּוֹנָה וְגַם ᵇ אֶתָּן
recreari & ,te in me am itam faciam requiescere Et .vira dabis non

נתן ᵇ מהר

12 לֹא תִהְיֶינָה עוֹד: ᵃ וְנָתַתִּי חֲמָתִי בָךְ ᵇ וְהָסִרָה
amplius irafcar non & ,quiescam & ,te a meus zelus

קִנְאָתִי מִמֵּךְ וְשָׁקַטְתִּי וְלֹא אֶכְעַס עוֹד:
,marum pomicarum dicrum fuerit recordata non quod eo Pro

adolescentiæ tuæ,

13 יַעַן אֲשֶׁר לֹא זָכַרְתְּ ᵃ אֶת־יְמֵי נְעוּרַיִךְ
caput in tua viam ecce ego etiam & ,his omnib⁹ in me pronouncatis &

וַתִּרְגְּזִי לִי בְּכָל־אֵלֶּה וְגַם ᵃ אֲנִי הִנֵּה דַרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ
super cogitationem fecisti non Et .Deus Dominus dixit ,dedi

וְנָתַתִּי נְאֻם ᵃ אֲדֹנָי יְהוִה וְלֹא עָשִׂיתְ ᵇ אֶת־הַזִּמָּה עַל
tuis abominationibus omnibus

qui compo-nit parabolas

כָּל־תּוֹעֲבֹתָיִךְ: ᵃ הִנֵּה כָּל־הַמֹּשֵׁל עָלַיִךְ
componere pa rabolet, fic

יִמְשֹׁל לֵאמֹר כְּאִמָּה בִּתָּה: ᵃ
,eius filiæ & ,tuæ matris Filia

בְּנָה ᵃ
,que abomi-nabatur ,ex ,matur

14 אֵם אֲבַךְ גָּעֲלָה אִישָׁהּ וּבָנֶיהָ וַאֲחוֹת
vestra Mater ,suos filiost & ,suos vitos suns abominat⁹que ,tuæque sororis

אֲחוֹתֵךְ אֲשֶׁר גָּעֲלוּ אֲנָשֵׁיהֶן וּבְנֵיהֶן אִמְּכֶן
Someron ,magna ,tua soror Et .Emuræus vester pater & ,Chittæa

15 חִתִּית ᵃ וְאֲמֹרִי: ᵃ וַאֲחוֹתֵךְ הַגְּדוֹלָה שֹׁכֶנֶת
pons ,tua soror Et .tuam sinistram ,super habitans ,eius filiæ & ,ipsa

הִיא וּבְנוֹתֶיהָ הַיּוֹשֶׁבֶת עַל־שְׂמֹאולֵךְ ᵃ וַאֲחוֹתֵךְ הַקְּטַנָּה
,eius filiæ & ,Sedom ,tuæ dexteræ à habitans ,te ,ea

מִמֵּךְ הַיּוֹשֶׁבֶת מִיָּמִינֵךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ
earum abominationes secundū ,ambulasti earum vias in non Et

16 כְּדַרְכֵּיהֶן ᵃ הָלָכְתְּ וְכִתּוֹעֲבֹתֵיהֶן
omnibus in illis pra ,ex corrupta & ,paruum ,paululum ,velut ,fecisti

עָשִׂיתְ כִּמְעַט ᵃ קָטְנָה וְהִשְׁחַתְּ מִמֶּנָּה בְּכָל־
Sedom fecit Si :Deus Dominus dixit ,ego Viuus ,tuis viis

17 דְּרָכָיִךְ: ᵃ חַי־אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם עָשְׂתָה סְדֹם
,tuæ filiæ & ,ipsa ,tua soror

אֲחוֹתֵךְ הִיא וּבְנוֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר עָשִׂית אַתְּ וּבְנוֹתָיִךְ
,panis fastuosa ,superbia ,tuæ sororis Sedom iniquitas fuit ista Ecce

18 הִנֵּה זֹאת הָיְתָה ᵃ עֲוֹן סְדֹם אֲחוֹתֵךְ גַּאֲוָן שִׂבְעַת לֶחֶם
,vendere & ,egeni manū & ,tuis filiabus & ,ei fuit ,tuis abundantia &

וְשַׁלְוַת הַשְׁקֵט ᵃ הָיְתָה לָהּ וְלִבְנוֹתֶיהָ וְיַד־עָנִי
abominationem fecerunt & ,fum eicotis Et ,femam ,non

וְאֶבְיוֹן לֹא הֶחֱזִיקָה: ᵃ וַתִּגְבַּהְנָה וַתַּעֲשֶׂינָה תּוֹעֵבָה
vith ,ficut eas feci remouere & ,meo ,tuis ,ad

עָנָה ᵃ
,ut eam non ,exaudiri

לְפָנָי וָאָסִר כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי:
,peccauit non tuorum peccatorum dimidium ſecundum Somoro Et

19 וְשֹׁמְרוֹן ᵃ חֲצִי חַטֹּאתַיִךְ לֹא חִמְּאָה
tuas sorores iuſtificati & ,ullis præ tuas abominationes multiplicati &

וְתִרְבִּי אֶת־תּוֹעֲבוֹתַיִךְ מֵהֶנָּה וְתִצְדַּקְנִי ᵃ אֶת־אֲחוֹתַיִךְ
,fecisti quar tuis abominationibus omnibus in

בְּכָל־תּוֹעֲבֹתַיִךְ אֲשֶׁר עָשִׂית:
tua ſorori iuſticium proſciali quæ tuum pudorem porta tu Etiam

20 גַּם־אַתְּ ᵃ שְׂאִי כְלִמָּתֵךְ אֲשֶׁר פָּלַלְתְּ לַאֲחוֹתֵךְ
,manci iuſtificatæ ,ea pre ,fecisti abominationes quibus ,tuis peccatis in

בְּחַטֹּאתֵךְ אֲשֶׁר־הִתְעַבְתְּ מֵהֶן תִּצְדַּקְנָה
te iuſtificandi te ,tuam ignominiam porta & ,erubesce tu etiam Et ,ea pre

מִמֵּךְ וְגַם־אַתְּ בּוֹשִׁי וְשָׂאִי כְלִמָּתֵךְ בְּצִדְקֵתֵךְ
,Se om captiuitatem ,earum captiuitatē conuerti Et ,tua ſororum

21 כִּי־שַׁבְתִּי ᵃ אֶת־שְׁבוּתָם אֶת שִׁבְיַת סְדֹם
captiuitatē & ,eius filiarum & ,Someron captiuitatem & ,eius filiarum & ,tuæ

וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת שִׁבְיַת שֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ וְשִׁבְתִּי
,tuam ignominiam portes Vt ,earum medio in tuam captiuitatem

שְׁבִיַת ᵃ
,villarum

22 שִׁבְיָתֵךְ בְּתוֹכָהּ: ᵃ לְמַעַן תִּשְׂאִי כְלִמָּתֵךְ
,cum conſo-lare ,fueris

וְבָכַלְמָתֵךְ מִכֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית בְּנַחֲמָךְ אֹתָן
,ſuam antiquitatem ad reuertentur ,eius filiæ & ,Sedom ,tuæ ſorores Et

23 וַאֲחוֹתֵךְ סְדֹם וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְנָה לְקַדְמָתָן
tuæ filiæ & tu &ſuam antiquitatē ad reuertentur eius filiæ & ,Someron Et

וְשֹׁמְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ תָּשֹׁבְנָה לְקַדְמָתָן וְאַתְּ וּבְנוֹתַיִךְ
tua ſoror Sedom fuit non Et ,velut ,antiquitatē ad reuertemini

תָּשֹׁבְנָה לְקַדְמָתָכֶן:
,tuarum ſuperbiarum die in tuo ore in audita in

24 וְלוּא הָיְתָה ᵃ שְׁמוּעָה בְּפִיךְ בְּיוֹם גְּאוֹנֵךְ
,Aram filiarum probri ſepore ſicut ,tua malitia reuelaretur Antequam

25 לִפְנֵי תִּגָּלֶה רָעָתֵךְ כְּמוֹ עֵת חֶרְפַּת בְּנוֹת אֲרָם
,vndique te ,foeminarum ,Philiſtiim ſiliarum ,eas ſpernentiū

וְכָל־סְבִיבוֹתֶיהָ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים הַשָּׁאטוֹת אוֹתָךְ מִסָּבִיב

oppreſſerit, ,reddiderit debitori ſuū pignus ,ſpoliauerit non quempiam Et

אֲשֶׁר ᵃ
,ſuæ

26 נְאוּשׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,eſtimatio operantis nichim & ,decoris eiuſdē ſimi panem ,reparauit non

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
iniquitate ab ,acceperit non amplius & ,dederit non vſura Cum

27 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,virum ad viuam ,inter fecerit ,ſuum ,iudicium ,iam manū auerta

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,fuiſtis ait ,cuſtodiem mea iudicia & ,ambulauerit meis ,ſeruauit Io

28 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſeptimi ſui violauerit, & ,alienæ &

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſtantes ſi ,ſeruauerit ,ſanguine effa ,dente ,ſuſtulerit ,ſilium genuerit Et

29 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſtatuentis, ,vnum ali-

30 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,quod ,ſuos ex non & ,filias in tibi eſt ,dabo Et

הֶהָרִים אָכַל וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ טִמֵּא ᵃ
,ſuper ,profanauerit ſuo ſoci vxorem & ,comederit montes

31 עָנִי וְאֶבְיוֹן גּוֹזֵל חָבַל לֹא יָשִׁיב וְאֶל־ ᵃ גִּלּוּלֵי
,ſed & ,redditurē non pignus ,rapuerit ſepauit ,oppreſſerit pauperem &

הַתּוֹעֵבָה נָשָׂא עֵינָיו וְגָזֵל ᵃ
,ſtatuentis ,ſuæ ,ſuos ſilios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

32 בְּנֵךְ: ᵃ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אִם־עֹשֶׂה
,ſtatuentis ,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

בְּנֵךְ ᵃ
,que abomi-nabatur ,ex ,mator

33 תַּרְבִּית וְנֶשֶׁךְ יִקָּח וְחַי לֹא יִחְיֶה אֵת כָּל־
,ſeth, & ,villæ ,que habitat ad ,mino ,ſeth, & ,villæ ,que habitat ,villæ

הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשָׂה מוֹת יוּמָת דָּמָיו בּוֹ יִהְיֶה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

34 וְהִנֵּה ᵃ הוֹלִיד בֵּן וַיַּרְא אֶת כָּל־חַטֹּאת אָבִיו
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּרְא וְלֹא יַעֲשֶׂה כֵּן לֹא אָכַל עַל־
,comedent non montes Super ,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים וְלֹא נָשָׂא עֵינָיו ᵃ אֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל
,non tu ,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא טִמֵּא וְאֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,proprio in-quilini uxorem ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

35 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

36 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

37 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

38 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְאֶל כָּל־
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הָהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

39 וְאִישׁ כִּי יִהְיֶה צַדִּיק יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

40 לֹא עָשָׁק חֲבֹלוֹ ᵃ חָבֹל יָשִׁיב גְּזֵלָה לֹא יִגְזֹל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לַחְמוֹ ᵃ יִתֵּן וְעֵירֹם יְכַסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

41 וְנָשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

42 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

43 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

44 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

45 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

46 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

47 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

48 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

49 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

50 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

51 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

52 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

53 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

54 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

55 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

56 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

57 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

58 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

59 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

60 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

61 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

62 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

63 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

64 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

65 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

66 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

67 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

68 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

69 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

70 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

71 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

72 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

73 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

74 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

נָשָׂא עֵינָיו וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

75 וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֲבָלָהוּ חוֹב יָשִׁיב עֲבוֹטָה
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

לֹא יָגֵל לִחְטֹּא לָעַד יִחֵן וְתוֹרָם וְכִסֶּה בֶגֶד:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

76 בְּנֶשֶׁךְ לֹא ᵃ יִתֵּן וְתַרְבִּית לֹא ᵇ יִקָּח מִשָּׁוֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

יָשִׁיב יָדוֹ מֵעָוֶל ᵃ מִשְׁפָּט אֱמֶת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

77 בְּחֻקֹּתַי יֵלֵךְ וְ ᵃ מִשְׁפָּטַי ᵇ שָׁמַר ᵃ לַעֲשׂוֹת
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

אֱמֶת צַדִּיק הוּא חָיֹה יִחְיֶה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

78 וְאִם־יָלַד ᵃ בֵּן פָּרִיץ שֹׁפֵךְ דָּם וְעֹשֶׂה אָח
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

79 מֵאַחַד מֵאֵלֶּה: ᵃ וְהוּא אֶת כָּל־אֵלֶּה לֹא עָשָׂה כִּי גַם אֶל
,ſuæ ſoror & ,ſuos filios & ,ſuum virum ,ſuæ ,tu ,tuæ matris Filia

הֶהָרִים לֹא אָכָל וְאֶל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִ

Universidad de Deusto
Biblioteca

offendiculum & ‖ suum cor super sua idola fecerunt ascendere ‖ illi
עָלָה הָאֲלִילֵהוּ הָעֵלּוּ גִלּוּלֵיהֶם עַל־לִבָּם וּמִכְשׁוֹל
‖ eis ‖ regnum ‖ reginum & ‖ contra ‖ ordinem ‖ iniquitatis ‖ posuerunt
עֲוֹנָם נָתְנוּ נֹכַח פְּנֵיהֶם הַאִדָּרֹשׁ אִדָּרֵשׁ לָהֶם׃
‖ facie ‖ suam ‖ interroga- ‖ tua ‖ respondebo
Dominus dixit Sic: eos ad ‖ dico & ‖ eos alloquere Propterea
לָכֵן דַּבֵּר־אוֹתָם וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
in ‖ sua idola fecerit ascendere qui ‖ Israel domo de ea Vt: Deus
יְהוִה אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַעֲלֶה אֶת־גִּלּוּלָיו אֶל
‖ suas facies ‖ contra posuerit suæ iniquitatis offendiculum & ‖ suum cor
שׂוּם וּלְנֶגֶד פָּנָיו ‖ יָשִׂים נֶכֶשׁ עֲוֹנוֹ וּמִכְשׁוֹל
‖ veniens ipsi respondebo DOMINVS Ego ‖ Propheram ad venerit &
עָוֹנָה וּבָא אֶל־הַנָּבִיא אֲנִי יְהוָה ‖ נֶעֱנֵיתִי לוֹ בָּהּ
‖ Israel domum ‖ capiendam Ad ‖ suorum idolorum multitudine in
בְּרֹב גִּלּוּלָיו׃ ‖ לְמַעַן תְּפֹשׂ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל
‖ ipsi venerit ‖ suus idolis in ‖ me ‖ desuper ‖ se ‖ alienauerunt ‖ quòd ‖ suo corde in
בִּלִּבָּם אֲשֶׁר נָזֹרוּ מֵעָלַי בְּגִלּוּלֵיהֶם כֻּלָּם׃
‖ Deus Dominus dixit Sic: Israel domum ad dic Propterea
לָכֵן אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
‖ vniuersis ‖ desuper ‖ & ‖ vestris idolis ‖ desuper ‖ conuerti mini & ‖ conuertimini ‖ alios ‖ ab ‖ ab
שׁוּבוּ וְהָשִׁיבוּ מֵעַל גִּלּוּלֵיכֶם וּמֵעַל כָּל־
‖ vestras facies facite conuerti, ‖ vestris abominationibus
הוֹעֲבֹתֵיכֶם הָשִׁיבוּ פְּנֵיכֶם׃
‖ peregrinabitur ‖ qui ‖ peregrinus ‖ de & ‖ Israel domo de ea vir Cum ‖ Si quisquam ‖ peregrinus, ‖ peregrinan-
כִּי אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל ‖ וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגוּר ‖ tur
‖ in ‖ sua idola fecerit ascendere & ‖ me post ‖ se ‖ separauerit & ‖ Israel in ‖ ne ‖ ex
בְּיִשְׂרָאֵל וְנָזַר מֵאַחֲרַי וְיַעַל גִּלּוּלָיו עַל
‖ suas facies ‖ contra posuerit suæ iniquitatis offendiculum & ‖ suum cor ‖ facie ‖ suam,
לִבּוֹ וּמִכְשׁוֹל עֲוֹנוֹ יָשִׂים נֶכַח פָּנָיו
DOMINVS Ego ‖ me pro eum inquirendum ad ‖ propheram ad venerit & ‖ vt inquirat
וּבָא אֶל־הַנָּבִיא לִדְרשׁ־לוֹ בִּי אֲנִי יְהוָה
‖ ipsum ‖ virum in ‖ meis ‖ facies ‖ dabo Et ‖ me in ‖ et ‖ respondebo ‖ respondebo
נֶעֱנֵה־לוֹ בִּי׃ ‖ וְנָתַתִּי פָנַי בָּאִישׁ הַהוּא ‖ pro
‖ eum faciam succidere & ‖ prouerbia in & ‖ signum in ‖ eum ‖ obstabo ‖ & ‖ facie ‖ meâ
וְהִשְׁמַּתִּיהוּ לְאוֹת וְלִמְשָׁלִים וְהִכְרַתִּיו ‖ contra
‖ DOMINVS ego ‖ quòd ‖ scietis & ‖ mei populi medio è ‖ ponete ‖ facie
מִתּוֹךְ עַמִּי וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ ‖ suam
ego, ‖ verbum fuerit locutus & ‖ fuerit ‖ seductus cum ‖ propheta Et
וְהַנָּבִיא כִּי־יִפָּתֶה וְדִבֶּר דָּבָר אֲנִי
‖ meam manu ‖ extendam & ‖ illum ‖ propheam, ‖ seduxi ‖ DOMINVS
יְהוָה ‖ פִּתִּיתִי אֶת־הַנָּבִיא הַהוּא וְנָטִיתִי אֶת־יָדִי
‖ Israel ‖ mei populi medio & ‖ eum faciam delere & ‖ eum ‖ super
עָלָיו וְהִשְׁמַּדְתִּיו מִתּוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
‖ propheæ ‖ iniquitatis ‖ sic ‖ quærentis ‖ iniquitas ‖ Sicut ‖ suam ‖ iniquitas ‖ fuerit ‖ Et ‖ * lucrent pœnæ ‖ iniquitatis
וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם ‖ כַּעֲוֹן ‖ הַדֹּרֵשׁ ‖ כְּעֲוֹן הַנָּבִיא ‖ fuæ.
non & ‖ me poſſit ‖ Israel domus vltrà errent non Vt ‖ . erit ‖ † eſt pœna
תִּהְיֶה׃ ‖ לְמַעַן לֹא־יִתְעֶה ‖ עוֹד יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרַי וְלֹא־ ‖ iniquitatis
‖ populi mihi erunt Et ‖ suis præuaricationib ‖ vniuersis in vltrà polluatur ‖ quinatis
נִטָּמְאוּ עוֹד בְּכָל־פִּשְׁעֵיהֶם וְהָיוּ־לִי לְעָם
‖ Deus Dominus dixit ‖ Deum in ‖ eis ero ‖ ego & ‖ * non eantes
וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
‖ dicendo ‖ me ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
‖ præuaricatione ‖ præuaricado, ‖ mihi peccauerit ‖ cũ terra ‖ hominis Fili
בֶּן־אָדָם אֶרֶץ כִּי תֶחֱטָא־לִי לִמְעֹל־מָעַל
‖ panis ‖ virgam ei conteram & ‖ eam ſuper ‖ meam manum ‖ extendam & ‖ * homines, ‖ † numenta.
וְנָטִיתִי יָדִי עָלֶיהָ וְשָׁבַרְתִּי לָהּ מַטֵּה־לָחֶם
‖ remorum ‖ & ‖ hominem ‖ eam ‖ facere ‖ facta & ‖ famem ‖ eam ‖ in ‖ mittam & ‖ * ũ
וְהִשְׁלַחְתִּי־בָהּ רָעָב וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃
‖ Daniel, ‖ Noach ‖ eius ‖ medio in ‖ illi ‖ viri ‖ tres ‖ fuerint ‖ Et
‖ וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ נֹחַ דָּנִאֵל
DOMINVS dixit, ‖ fuam animam liberabunt ſua iuſtitia in ipſi ‖ Iob &
וְאִיּוֹב הֵמָּה בְצִדְקָתָם ‖ יְנַצְּלוּ נַפְשָׁם נְאֻם אֲדֹנָי
‖ eam obtinuerit & ‖ terram in ‖ fecero tranſire malam beſtiam Si ‖ . Deus
יְהוִה׃ ‖ לוּ־חַיָּה רָעָה אַעֲבִיר בָּאָרֶץ ‖ וְשִׁכַּלְתָּהּ
‖ beſtiæ ‖ faciebam ‖ a tranſeunte abſque deſolata ‖ facta & ‖ propter ‖ ſuam.
וְהָיְתָה שְׁמָמָה מִבְּלִי עוֹבֵר ‖ מִפְּנֵי הַחָיָה׃
Dominus dixit, ‖ ego vivam, ‖ eius medio in ‖ illi ‖ viri ‖ tres ‖ * Et ‖ † fuerint
‖ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי ‖ אֲנִי נְאֻם ‖ ſ vivo
liberabuntur ipſi ſoli ipſi : liberabunt ſilias ß c* ‖ filios ß . Deus ‖ facio ‖ * nec
‖ חַיָּה ‖ כִּי־אִם הֵמָּה לְבַדָּם יִנָּצֵלוּ ‖ הָיְתָה לְבַדָּהּ תֵּעָלֶה
‖ rectam ſuper induxero gladium ‖ Vel ‖ . deſolata ‖ erit ‖ terra & ‖ * ſi
‖ בּוֹא ‖ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה שְׁמָמָה׃ ‖ אוֹ חֶרֶב ‖ אָבִיא עַל־הָאָרֶץ
ea ex ſecero ſuccidere & ‖ rectam per tranſeas ‖ gladiũ directo & ‖ ipſam ‖ † gladio, & ‖ homines, &
‖ וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃ ‖ וְהָיְתָה חֶרֶב תַּעֲבֹר בָּאָרֶץ
‖ eius medio in ‖ illi ‖ viri ‖ tres Et ‖ . numentum & ‖ hominem ‖ † fuerint
‖ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי ‖ אָדָם וּבְהֵמָה׃ ‖ ſ vivo

Dominus dixit, ‖ tibi ‖ væ ‖ væ: ‖ viram malitiam omnem ‖ post ‖ fuit Et
‖ וַיְהִי אַחֲרֵי כָל־רָעָתֵךְ אוֹי אוֹי לָךְ נְאֻם אֲדֹנָי ‖ ſuper
‖ ornatu & ‖ ornamento ‖ tui ‖ fecisti & ‖ ſtruxisti ‖ tibi ‖ fecisti & ‖ ſtruxisti ‖ tibi ‖ fecisti Et ‖ . Deus
יְהוִה׃ ‖ וַתִּבְנִי־לָךְ גֵּב וַתַּעֲשִׂי־לָךְ רָמָה בְּכָל־
‖ ex omnibus ‖ platea ‖ tua ‖ in ‖ ædificasti & ‖ tuum ‖ excelſum ‖ ædificaſti ‖ viæ ‖ caput omne Ad
‖ רְחוֹב׃ ‖ אֶל־רֹאשׁ דֶּרֶךְ בָּנִית ‖ רָמָתֵךְ ‖ וְתִתַּעֵבִי
‖ tranſeunti ‖ omni ‖ eius pedes ‖ diuaricaſti & ‖ tuum ‖ decorem
‖ אֶת־פְּעָמַיִךְ לְכָל־עוֹבֵר ‖ וַתַּרְבִּי ‖ אֶת־זְנוּנָיִךְ
‖ tuas fornicationes ‖ multiplicaſti &
‖ וַתְּחַנְּמִי ‖ אֶת־חֲנוּנָיִךְ׃
‖ ſecum ‖ negotia ‖ tua ‖ viciens ‖ Aegypti ‖ filias ‖ ad ‖ es fornicata Et
‖ וַתִּזְנִי ‖ אֶל־בְּנֵי־מִצְרַיִם שְׁכֵנַיִךְ גְּדֹלֵי בָשָׂר
‖ tuam ‖ filias ‖ magnorum ‖ membrorum ‖ multiplicaſti &
‖ וַתַּרְבִּי ‖ אֶת־זְנוּנַיִךְ לְהַכְעִיסֵנִי׃
‖ ornamentorum ornamento in ex ingreſſa & ‖ es, ‖ aurigũ ‖ ſuæ & ‖ tuæ
‖ וַתִּקְחִי מִכֵּלַיִךְ ‖ וַתַּעֲשִׂי לָךְ צַלְמֵי זָכָר
‖ vbera ‖ ornamentorum ornamento in ex ingreſſa & ‖ es, ‖ aurigũ ‖ ſuæ & ‖ tuæ
‖ וַתִּזְנִי בָּהֶם׃ ‖ וְתִקַּח בִּגְדֵי רִקְמָתֵךְ
‖ diſcooperta & ‖ nuda ‖ tu & ‖ germinauiſti ‖ tuus ‖ pilus & ‖ ſues ‖ fuiſti ‖ ſimul
‖ וַתְּכַסִּים ‖ וְנָתַתְּ ‖ שַׁמְנִי וְקִטְרְתִּי ‖ לִפְנֵיהֶם׃
‖ conſpexiſti & ‖ , ‖ tua ‖ ornamenta ‖ ſumpſiſti Et
‖ וְלַחְמִי ‖ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ סֹלֶת וְשֶׁמֶן וּדְבַשׁ הֲאָכַלְתִּי
‖ mel & ‖ oleum & ‖ ſimilam ‖ tibi ‖ dedi ‖ quem ‖ meum ‖ panem ‖ Et
‖ וַתִּתְּנִי ‖ אֹתָם לִפְנֵיהֶם לְרֵיחַ ‖ נִיחֹחַ ‖ וַיְהִי
‖ eos ‖ in ‖ ſuum ‖ odorem in ‖ ſacrificium ‖ ad ‖ illud ‖ deduxiſti & ‖ ſic ‖ conſtituiſti Et ‖ . Deus ‖ Dominus
‖ כֵּן נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃ ‖ וַתִּקְחִי ‖ אֶת־בָּנַיִךְ וְאֶת־בְּנוֹתַיִךְ
‖ tuas ‖ filias ‖ & ‖ tuos ‖ filios ‖ cuiſti Et ‖ . Deus ‖ Dominus
‖ אֲשֶׁר יָלַדְתְּ ‖ לִי ‖ וַתִּזְבְּחִים ‖ לָהֶם ‖ לְאָכוֹל ‖ הַמְעַט
‖ parũ ‖ Nunquid ‖ tuæ ‖ meretricationis ‖ ad ‖ eis ‖ immolaſti & ‖ mihi ‖ genuerati ‖ quos
‖ זְנוּנָיִךְ׃ ‖ וַתִּשְׁחֲטִי ‖ אֶת־בָּנָי ‖ וַתִּתְּנִי ‖ אֹתָם ‖ לְהַעֲבִיר
‖ eos ‖ deſiſti & ‖ meos ‖ filios ‖ immolaſti Et ‖ tuis ‖ fornicationibus ‖ ſuper
‖ בְּהַעֲבִירָם ‖ אוֹתָם לָהֶם׃ ‖ וְאֶת כָּל־
‖ ſuis ‖ abominationibus ‖ omnibus ‖ cum ‖ Et ‖ illis ‖ † eos ‖ facillis ‖ tradis ‖ ne ‖ *
‖ תּוֹעֲבֹתַיִךְ ‖ וְזִנּוּנַיִךְ ‖ לֹא זָכַרְתְּ ‖ אֶת־יְמֵי
‖ tuarum ‖ fornicationibus ‖ dierum ‖ es recordata ‖ non ‖ tuis ‖ fornicationibus ‖ &
‖ נְעוּרַיִךְ ‖ וַתְּהִי כָל־זֹאת ‖ עֲרֻמָּה וְעֶרְיָה
‖ nuditatis ‖ & ‖ ſuffitus ‖ loca ‖ non ‖ aquis ‖ in & ‖ tuus ‖ umbilicus
‖ הָיִית ‖ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמַיִךְ׃ ‖ וְהָיָה אַחֲרֵי כָל־
‖ ſordes ‖ & ‖ ſuffitus ‖ loca ‖ non ‖ aquis ‖ in & ‖ tuus ‖ umbilicus
‖ רָעָתֵךְ ‖ אוֹי אוֹי לָךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה׃
‖ ſortes ‖ ſuffitus ‖ * non ‖ immolando & ‖ fuiſſes ‖ ſalita
‖ וַתִּבְנִי־לָךְ גֵּב ‖ וַתַּעֲשִׂי־לָךְ רָמָה ‖ בְּכָל־חוּצוֹת
‖ tibi ‖ Tu ‖ fecisti
‖ עָשִׂית ‖ בֶּל־רֹאשׁ דֶּרֶךְ ‖ וְלֹא הָיִית ‖ כְּזוֹנָה ‖ לִקְרֹס
‖ ſuæ ‖ & ‖ ſuffitus ‖ ſalita ‖ fuiſti ‖ non ‖ & ‖ platea ‖ omne ‖ in ‖ ædificaſti
‖ אֲשֶׁר ‖ הַמְקַנֵּאת ‖ תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת־זָרִים
‖ ſuſcipere ‖ ſuo ‖ viro ‖ pro ‖ adulteria ‖ Mulier ‖ . meretricem
‖ אִתָּנָן ‖ יִתְּנוּ ‖ לְכָל־זוֹנוֹת ‖ וְאַתְּ נָתַתְּ ‖ אֶת־כָּל־
‖ tuis ‖ præmia ‖ dederũt ‖ tu & ‖ . dauit ‖ meretricibus ‖ Omnibus
‖ אֹהֲבַיִךְ ‖ וַתִּשֹּׂחֲדִי ‖ אֶת־מַתְּנוֹתָם ‖ וַתְּזַנִּי
‖ tuos ‖ amatores ‖ & ‖ illos ‖ tuis ‖ remunerabas & ‖ tuis ‖ amatoribus ‖ cunctis
‖ מֵאַחֲרַיִךְ ‖ לִזְנוֹתֵךְ׃ ‖ וַתִּהְיִי ‖ בִּזְנוּתַיִךְ
‖ ad ‖ impudicum ‖ ad ‖ illos ‖ remunerabas & ‖ tuis ‖ amatoribus ‖ cunctis
‖ לֹא נִזְנְתָה ‖ כְּמוֹךְ ‖ בְּכָל־עֲוֹנוֹתַיִךְ ‖ כִּי־עַל־
‖ oppoſitum ‖ te ‖ in ‖ fuit ‖ Et ‖ . tuis ‖ fornicationibus ‖ in ‖ vndique
‖ כֵּן ‖ מָאַסְתִּי ‖ אֶת־נַפְשֵׁךְ ‖ בִּזְנוּתַיִךְ׃ ‖ וַתִּהְיִי
‖ eſſe ‖ mihi ‖ deſijt ‖ tua ‖ anima ‖ in ‖ tuis ‖ fornicationib ‖ in ‖ tuis ‖ fornicationib ‖ in ‖ Et
‖ מִכֹּל ‖ הַזֹּנוֹת ‖ אֲשֶׁר ‖ אֵין ‖ אֲחֲרַנִּית ‖ בְּזִנּוּנַיִךְ
‖ meretricibus ‖ omnibus ‖ quæ ‖ non ‖ ſunt ‖ poſtea ‖ in ‖ tuis ‖ fornicationib
‖ וְאֵין ‖ אַחֲרַנִּית ‖ בְּזִנּוּנַיִךְ ‖ בְּתִתֵּךְ ‖ אֶתְנָן
‖ & ‖ non ‖ ſunt ‖ poſtea ‖ in ‖ tuis ‖ fornicationib ‖ in ‖ dãs ‖ & ‖ ſit ‖ non ‖ merces ‖ & ‖ ſit ‖ non ‖ mercedẽ ‖ & ‖ ſit ‖ non ‖ mercedẽ ‖ dãs ‖ & ‖ ſit ‖ fornicatio ‖ non ‖ tecum

Universidad de Deusto
Biblioteca

impletis & hæc vice in vestros interfectos fœtis Multiplicate
עלה
ascendere
הרגיכם
interfectos vestros
בעיר הזאת
ciuitate hac
חללים
occisos
ארצה
terram
לכן כה אמר
propterea hæc
ipsa &
אדני יהוה
Dominus
חללים
occisos
אשר שמתם
quos posuistis
בתוכה
in medio eius
המה הבשר
ipsi carnes
והיא
illa
חרב
gladius
אביא
adducam
עליכם
super vos
נאם אדני יהוה
dicit Dominus
והוצאתי
& educam
מתוכה
de medio eius
ונתתי אתכם
& dabo vos
ביד זרים
in manu alienorum
ועשיתי בכם
& faciam in vobis
שפטים
iudicia
בחרב תפלו
in gladio cadetis
על גבול ישראל
super terminum Israel
אשפוט אתכם
iudicabo vos
והיה לא תהיה לכם לסיר
& erit non hæc vobis in ollam
ואתם תהיו בתוכה לבשר אשפט אתכם
vos in medio eius in carnes iudicabo vos
בחרב אביא
in gladio adducam
נאם אדני יהוה
dicit Dominus
וגבלתי
& terminabo
אתכם על גבול ישראל
vos super terminum Israel
וידעתם כי אני יהוה
& scietis quia ego Dominus
אשר לא בחקתי
quæ non in præceptis meis
ולא עשיתם
& non fecistis
כמשפטי הגוים
iuxta iudicia gentium
אשר סביבותיכם עשיתם
quæ in circuitu vestro fecistis
ויהי כחנאכן
& factum est sicut
מתו
mortuus est
פלטיהו בן בניהו
Pelatiahu filius Beniahu
ואפל על פני
& cecidi super faciem meam
ואזעק קול גדול ואמר אהה אדני יהוה כלה
& clamavi voce magna & dixi heu heu Domine Deus consummationem
אתה עשה את שארית ישראל
tu facies reliquias Israel
ויהי דבר יהוה אלי
& factus est sermo Domini ad me
לאמר
dicendo
בן אדם אחיך אחיך אנשי גאלתך
fili hominis fratres tui fratres tui viri redemptionis tuæ
וכל בית ישראל כלה אשר אמרו להם
& omnis domus Israel tota quibus dixerunt
ירחקו מעל יהוה
longe facite a Domino
לנו נתנה הארץ
nobis data est terra
לכן אמר
propterea dic
כה אמר אדני יהוה
hæc dicit Dominus Deus
למה זה אתם אומרים
quare hoc vos dicitis
משל הזה
parabolam hanc
על אדמת ישראל
super terram Israel
לאמר
dicentes
אבות יאכלו בסר
patres comederunt uvam acerbam
ושני הבנים תקהינה
& dentes filiorum obstupescent
כי אם איש בעונו ימות
quia si unusquisque in iniquitate sua morietur
כל האדם השנים
omnis homo qui comedit
בסר יקהו שניו
uvam acerbam obstupescent dentes eius
הנה כל הנפשות לי הנה
ecce omnes animæ meæ sunt
כנפש האב כן נפש הבן לי הנא
sicut anima patris ita & anima filii mea est
הנפש החטאת היא תמות
anima quæ peccat ipsa morietur
ואיש כי יהיה צדיק
& vir si fuerit iustus
ועשה משפט וצדקה
& fecerit iudicium & iustitiam
על ההרים לא אכל
super montes non comedit
ואל גלולי בית ישראל לא נשא
& ad idola domus Israel non levavit
את עיניו
oculos suos
ואת אשת רעהו לא טמא
& uxorem proximi sui non polluit
ואל אשה נדה לא יקרב
& ad mulierem menstruatam non accedet
ואיש לא יונה
& virum non contristet
חבלתו לא ישיב
pignus non restituat
חמס לא יגזל
violentiam non rapiat
לחמו לרעב יתן
panem suum esurienti dabit
ועירם יכסה בבגד
& nudum operiet vestimento
בנשך לא יתן
ad usuram non dabit
ותרבית לא יקח
& amplius non accipiet
מעול ישיב ידו
ab iniquitate prohibebit manum suam
משפט אמת יעשה בין איש לאיש
iudicium veritatis faciet inter virum & virum
בחקותי ילך
in præceptis meis ambulet
ומשפטי שמר לעשות אמת
& iudicia mea custodiet ut faciat veritatem
צדיק הוא חיה יחיה
iustus est vita vivet
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
אם הוליד בן
si genuerit filium
פרץ
latronem
שפך דם
effundentem sanguinem
ואל ההרים אכל
& ad montes comedit
ואת אשת רעהו טמא
& uxorem proximi sui polluit
ואת עני ואביון הונה
& egenum & pauperem calumniatur
גזל חבל לא ישיב
rapinam pignus non restituit
ואל גלולים נשא עיניו
& ad idola levavit oculos suos
תועבה עשה
abominationem fecit
בנשך נתן
ad usuram dedit
ותרבית לקח
& amplius accepit
החי יחיה
vivet
כל תועבותיו עשה
omnes abominationes eius fecit
מות יומת
morte morietur
דמיו בו יהיו
sanguis eius in eo erit
והנה הוליד בן
& ecce genuit filium
וירא את כל חטאת אביו
& vidit omnia peccata patris sui
אשר עשה
quæ fecit
וירא ולא יעשה כהן
& timuit & non fecit similiter
על ההרים לא אכל
super montes non comedit
ואל גלולי בית ישראל לא נשא עיניו
& ad idola domus Israel non levavit oculos suos
את אשת רעהו לא טמא
uxorem proximi sui non polluit
ואיש לא יונה
& virum non contristavit
חבלה לא חבל
pignus non abstulit
לחמו לרעב לא נתן
panem suo esurienti non dedit
ועירם יכסה בבגד
& nudum operiet vestimento
בנשך לא נתן
ad usuram non dedit
ותרבית לא לקח
& amplius non accepit
מעול ישיב ידו
ab iniquitate prohibebit manum suam
משפט אמת עשה
iudicium veritatis fecit
בחקותי הלך
in præceptis meis ambulavit
המה לא ימות בעון אביו
hic non morietur in iniquitate patris sui
חיה יחיה
vivet
ואמרתם מדוע לא נשא הבן
& dixistis quare non portavit filius
בעון האב
iniquitatem patris
והבן משפט וצדקה עשה
filius iudicium & iustitiam fecit
את כל חקותי שמר ויעשם
omnia præcepta mea custodivit & fecit
חיה יחיה
vivet
הנפש החטאת היא תמות
anima quæ peccat ipsa morietur
בן לא ישא בעון האב
filius non portabit iniquitatem patris
ואב לא ישא בעון הבן
& pater non portabit iniquitatem filii
צדקת הצדיק עליו תהיה
iustitia iusti super eum erit
ורשעת הרשע עליו תהיה
& impietas impii super eum erit
והרשע כי ישוב מכל חטאתיו
& impius si conversus fuerit ab omnibus peccatis suis
אשר עשה
quæ fecit
וישמר את כל חקותי
& custodierit omnia præcepta mea
ועשה משפט וצדקה
& fecerit iudicium & iustitiam
חיה יחיה
vivet
לא ימות
non morietur
כל פשעיו אשר עשה
omnium iniquitatum suarum quas fecit
לא יזכרו לו
non imputabuntur ei
בצדקתו אשר עשה
in iustitia sua quam fecit
חיה יחיה
vivet
החפץ אחפץ מות רשע
numquid voluntatis meæ mors impii
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
הלא בשובו מדרכיו וחיה
& non ut convertatur a viis suis & vivat
ובשוב צדיק מצדקתו
& cum reversus fuerit iustus a iustitia sua
ועשה עול
& fecerit iniquitatem
ככל התועבות
iuxta omnes abominationes
אשר עשה הרשע
quas operatus est impius
וחי
& vivet
כל צדקתו אשר עשה
omnis iustitia eius quam fecit
לא תזכרנה
non recordabuntur
במעלו אשר מעל
in praevaricatione qua praevaricatus est
ובחטאתו אשר חטא
& in peccato suo quod peccavit
בהם ימות
in ipsis morietur
ואמרתם לא יתכן
& dixistis non est æqua
דרך אדני
via Domini
שמעו נא בית ישראל
audite ergo domus Israel
הדרכי לא יתכנו
numquid non viæ meæ æquæ sunt
הלא דרכיכם לא יתכנו
& non magis viæ vestræ non sunt æquæ
בשובו מצדקתו
in conversione iusti a iustitia sua
ועשה עול
& fecerit iniquitatem
ומת עליהם
& moriatur in eis
בעולתו אשר עשה
in iniquitate sua quam fecit
ימות
morietur
ובשוב רשע מרשעתו
& in conversione impii a impietate sua
אשר עשה
quam fecit
ועשה משפט וצדקה
& fecerit iudicium & iustitiam
הוא את נפשו יחיה
ipse animam suam vivificabit
וראה וישב מכל פשעיו
& videns & reversus fuerit ab omnibus iniquitatibus suis
אשר עשה
quæ fecit
חיה יחיה
vivet
לא ימות
non morietur
ואמרו בית ישראל
& dixit domus Israel
לא יתכן
non est æqua
דרך אדני
via Domini
בית ישראל
domus Israel
הדרכי לא יתכנו
numquid non viæ meæ æquæ sunt
הלא דרכיכם לא יתכנו
& non magis viæ vestræ non sunt æquæ
איש כדרכיו
unumquemque secundum vias suas
אשפוט אתכם
iudicabo vos
בית ישראל
domus Israel
איש כדרכיו
unumquemque secundum vias suas
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
שובו והשיבו
convertimini & revertimini
מכל פשעיכם
ab omnibus iniquitatibus vestris
ולא יהיה לכם
& non erit vobis
לעון המכשלה
in ruinam
השליכו מעליכם
abiicite a vobis
את כל פשעיכם
omnes iniquitates vestras
אשר פשעתם בי
quibus prævaricati estis in me
ועשו לכם לב חדש
& facite vobis cor novum
ורוח חדשה
& spiritum novum
למה תמותו
quare moriemini
בית ישראל
domus Israel
כי לא אחפץ במות המת
quia nolo mortem morientis
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
והשיבו וחיו
convertimini & vivite

CAP. XII.

ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם בתוך בית המרי אתה יושב
fili hominis in medio domus exasperantis tu habitas
אשר עינים לראות ולא ראו אזנים לשמע ולא שמעו
qui oculos habent ad videndum & non vident aures habent ad audiendum & non audiunt
כי בית מרי המה
quia domus exasperans ipsa est
ואתה בן אדם עשה לך כלי גלה
& tu fili hominis fac tibi vasa transmigrationis
וגלית יומם לעיניהם
& migrabis interdiu coram eis
וגלית ממקומך אל מקום אחר לעיניהם
& migrabis de loco tuo in locum alium coram eis
אולי יראו כי בית מרי המה
forsitan videbunt quia domus exasperans ipsa est
והוצאת כליך ככלי גולה
& educes vasa tua quasi vasa transmigrationis
יומם לעיניהם
interdiu coram eis
ואתה תצא בערב לעיניהם
& tu egredieris vespere coram eis
כמוצאי גולה
quasi egredientes transmigrationis
בקיר חתר בו
in pariete fode in eo
והוצאת בו
& educes per eum
לעיניהם על כתפך תשא
coram eis super humerum tuum portabis
בעלטה תוציא
in caligine educes
פניך תכסה
faciem tuam operies
ולא תראה את הארץ כי
& non videbis terram quia
מופת נתתיך לבית ישראל
portentum dedi te domui Israel
ואעשה כאשר
& feci sicut
כלי הוצאתי ככלי גולה
vasa transmigrationis vasa eduxi quasi vasa
יומם ובערב
interdiu & vespere
תחרתי לי בקיר
perfodisti mihi parietem
בעלטה הוצאתי על כתף
in caligine eduxi super humerum
לעיניהם
coram eis
ויהי דבר יהוה אלי בבקר
& factus est sermo Domini ad me mane
לאמר
dicendo
בן אדם הלא אמרו אלך בית ישראל הבית
fili hominis nonne dixerunt domus Israel domus
המרי אמה עשה
exasperans ad te
אמר אלהים כה אמר
dic hæc dicit
את הנשיא המשא הזה בירושלם
principem onus istud in Ierusalem
ובכל בית ישראל
& in omni domo Israel
אשר המה בתוכם
quæ ipsi in medio eorum
אמר אני מופתכם
dic ego portentum vestrum
כאשר עשיתי כן יעשה להם בגולה
sicut feci ita fiet eis in transmigrationem
בנשיא אשר בתוכם
in principe qui in medio eorum
בעלטה יצא והלך
in caligine egredietur & ibit
בקיר יחתרו להוציא בו
in pariete fodient ut educant per
פניו יכסה
faciem suam operiet
למען לא יראה עין הארץ
ne videat oculus terram
ואני אפרש עלי רשתי ונתפש
& expandam super eum rete meum & capietur
בצודתי והבאתי אתו בבלה ארץ כשדים ואותה לא יראה
in sagena mea & adducam eum in Babylonem terram Chaldæorum & eam non videbit
ושם ימות
& ibi morietur
וכל אשר סביבותיו עזרתו
& omnes qui circa eum sunt adiutores eius
וכל אגפיו אזרה לכל רוח
& omnes cunei eius in omnem ventum
וחרבתי אחריהם
& gladium evaginabo post eos
ידעו כי אני יהוה
scient quia ego Dominus
בהפצי אותם בגוים
cum dispersero eos in nationibus
וזרותי אותם בארצות
& ventilabo eos in regionibus
והותרתי מהם אנשים
& derelinquam ex eis viros
מספר ממעט מחרב ומרעב ומדבר
paucos a gladio & fame & pestilentia
למען יספרו את כל תועבותיהם
ut narrent omnes abominationes suas
בגוים אשר באו שם
in gentibus ad quas ingredientur
וידעתי כי אני יהוה
& scient quia ego Dominus
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם את לחמך ברגזה תאכל
fili hominis panem tuum in commotione comedes
ומימיך בדאגה ובדאון תשתה
& aquam tuam in sollicitudine & in pavore bibes
ואמרת אל עם הארץ
& dices ad populum terræ
כה אמר אדני יהוה
hæc dicit Dominus Deus
אל ישבי ירושלם
habitatoribus Ierusalem
אל אדמת ישראל
terræ Israel
לחמם במדאג יאכלו
panem suum in sollicitudine comedent
ומימיהם בשממון ישתו
& aquam suam in desolatione bibent
למען תשם ארצה ממלאה
ut desolata sit terra a
מחמס כל
iniquitate
יושבי בה
habitatorum eius
והנשמות החרבות תחרבנה
& urbes desertæ desolabuntur
וידעתם
& scietis
כי אני יהוה
quia ego Dominus
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם מה לכם
fili hominis quid vobis
את המשל הזה
parabolam hanc
על אדמת ישראל לאמר
super terram Israel dicentes
נאריכו עלימים
prolongabuntur dies
ואבד כל חזון
& peribit omnis visio
לכן אמר אלהים כה אמר אדני יהוה
propterea dic Deus hæc dicit Dominus
השבתי את המשל הזה
quiescere faciam parabolam istam
ולא ימשלו אתו עוד בישראל
& non proponent eum ultra in Israel
כי אם דבר אל האדם
sed loquere ad homines
קרבו הימים ודבר כל חזון
appropinquaverunt dies & sermo omnis visionis
כי לא יהיה עוד כל חזון שוא ופקסם חלק בתוך
quia non erit ultra omnis visio vana & divinatio ambigua in
בית ישראל
domo Israel
כי אני יהוה אדבר את אשר אדבר
quia ego Dominus loquar quod
דבר ועשתיו לא תמשך עוד כי בימיכם בית
sermo & faciam non differetur amplius quia in diebus vestris
המרי אדבר דבר ועשיתיו נאם אדני יהוה
domus exasperans dicam sermonem & faciam dicit Dominus Deus
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם הנה בית ישראל אמרים החזון אשר הוא חזה לימים רבים
fili hominis ecce domus Israel dicunt visionem quam hic videt in multos dies
ועליו הנבא לעתים רחוקות
& super eum prophetat in tempora longinqua
לכן אמר אלהים
propterea dic
לא תמשך עוד כל דברי
non differetur amplius omnis sermo meus
כי אם דבר אשר אדבר
sed sermo quem locutus fuero
ועשתיו נאם אדני יהוה
& fiet dicit Dominus Deus
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם התנבא אל נביאי ישראל המנבאים
fili hominis vaticinare super prophetas Israel vaticinantes
ואמרת
& dices
לנביאי מלבם
prophetis de corde suo
שמעו דבר יהוה
audite verbum Domini
כה אמר אדני יהוה
hæc dicit Dominus Deus
הוי נבלים הנביאים
væ prophetis
אשר רוחם הלכים
qui spiritum
ואין
& non
חזו שוא
viderunt vana
וקסמים כזבים
& divinantes mendacium
אמרים נאם יהוה
dicunt dicit Dominus
ואני לא שלחתים
& ego non misi eos
ויחלו לקים דבר
& exspectare cœperunt ut confirmetur
חזו שוא
visio vana
וקסם כזב
& divinatio mendax
אמרים נאם יהוה
dicunt dicit Dominus
ואני לא דברתי
& ego non locutus sum
הלא חזה שוא
nonne visionem vanam
וקסם כזב
& divinationem mendacem
אתם אמרים
vos dicitis
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
יען ובעבור תעתיעכם
eo quod & propter errores
את פני
faciem
לכן כה אמר אדני יהוה
propterea hæc dicit Dominus Deus
יען הבלכם
eo quod vana
ומחזותיכם כזב
& visiones vestræ mendacium
לכן הנני אל
propterea ecce ego
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
והיתה יד
& erit manus
על הנביאים החזים שוא
super prophetas qui vident vana
וקסמים כזבים
& divinantes mendacium
בסוד עמי לא יהיו
in consilio populi mei non erunt
ובכתב בית ישראל לא יכתבו
& in scriptura domus Israel non scribentur
ואל אדמת ישראל לא יבואו
& super terram Israel non ingredientur
וידעתם כי אני אדני יהוה
& scietis quia ego Dominus Deus
יען יען הדפכם את צדי
eo quod & propter quod impulistis latus meum
ואת כל הקלקלה
& omnem ruinam
עמי
populi mei
ואני שוב ורפא
& ego reversus & sanans
ואתם ראיתם שוא וקסם כזב
& vos vidistis vana & divinationem mendacem
אמרים לכן כה אמר אדני יהוה
dicentes propterea hæc dicit Dominus Deus
יען הדפכם
eo quod impulistis
ואתם תדעו כי אני יהוה
& scietis quia ego Dominus
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם הנשאים
fili hominis qui
גלוליהם על לבם
idola sua in corde suo
ומכשול עונם שמו נגד פניהם
& offendiculum iniquitatis suæ posuerunt contra faciem suam
הדרש אדרש להם
numquid requirendo requiram ab eis
לכן דבר אלהם
propterea loquere ad eos
כה אמר אדני יהוה
hæc dicit Dominus Deus
איש איש מבית ישראל
homo homo de domo Israel
אשר יעלה גלוליו על לבו
qui posuerit idola sua in corde suo
ומכשול עונו ישים נגד פניו
& offendiculum iniquitatis suæ ponet contra faciem suam
ובא אל הנביא
& venerit ad prophetam
אני יהוה אדבר
ego Dominus loquar
אתו בבוא
ei cum venerit
ברב גלוליו
iuxta multitudinem idolorum
לבית ישראל
domui Israel
למען יתפשו
ut capiantur
את לב בית ישראל
cor domus Israel
אשר נזרו מעלי
quæ recesserunt a me
בגלוליהם כלם
in idolis suis omnes
לכן אמר לבית ישראל
propterea dic domui Israel
כה אמר אדני יהוה
hæc dicit Dominus Deus
שובו והשיבו
convertimini & revertimini
מעל גלוליכם
a idolis vestris
ומכל תועבותיכם
& ab omnibus abominationibus
השיבו פניכם
avertite faciem
איש איש מבית ישראל
homo homo de domo Israel
ומן הגר בישראל
& de proselyto qui habitat in Israel
אשר ינזר מאחרי
qui recesserit a me
ועלה גלוליו על לבו
& posuerit idola sua in corde suo
ומכשול עונו ישים נגד פניו
& offendiculum iniquitatis suæ ponet contra faciem suam
ובא אל הנביא
& venerit ad prophetam
לדרש לו בי
ut requirat eum per me
אני יהוה אענה אתו בי
ego Dominus respondebo ei per me
ונתתי את פני
& ponam faciem meam
באיש ההוא
contra hominem illum
ושמתיהו לאות ולמשלים
& ponam eum in signum & in parabolas
והכרתיו מקרב עמי
& disperdam eum de medio populi mei
וידעתם כי אני יהוה
& scietis quia ego Dominus
והנביא כי יפתה
& propheta si seductus
פתה דבר
locutus fuerit sermonem
אני יהוה פתיתי את הנביא ההוא
ego Dominus decepi prophetam illum
ונטיתי את ידי עליו
& extendam manum meam super eum
והשמדתיו מקרב עמי ישראל
& disperdam eum de medio populi mei Israel
ונשאו את עונם
& portabunt iniquitatem suam
כעון הדרש כעון הנביא יהיה
iuxta iniquitatem requirentis iuxta iniquitatem prophetæ erit
למען לא תתע עוד בית ישראל
ut non erret ultra domus Israel
מכל פשעיהם
ab omnibus iniquitatibus suis
ולא יטמאו עוד בפשעיהם
& non polluentur ultra in prævaricationibus
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם כי תחטא אלי ארץ למעול מעל
fili hominis si peccaverit mihi terra ut prævaricetur prævaricatione
ונטיתי את ידי עליה
& extendam manum meam super eam
ושברתי לה משען לחם
& conteram ei baculum panis
והשלחתי בה רעב
& immittam in eam famem
והכרתי ממנה אדם ובהמה
& interficiam ex ea homines & iumenta
ושמונה האנשים האלה בתוכה
& octo viri isti in medio eius
חי אני נאם אדני יהוה
vivo ego dicit Dominus Deus
אם בנים ואם בנות הם יצילו
si filios & si filias liberabunt
הם לבדם ינצלו והארץ תהיה לשמה
ipsi soli liberabuntur & terra erit in desolationem
ושלשת האנשים האלה בתוכה
& tres viri isti in medio eius
חי אני נאם אדני יהוה
vivo ego dicit Dominus Deus
אם בן ואם בת לא יצילו
si filium & si filiam non liberabunt
הם לבדם יצילו ואת הארץ תהיה לשמה
ipsi soli liberabunt & terra erit in desolationem
ואת ארבעת האנשים האלה בתוכה
& quatuor viri isti in medio eius
חי אני נאם אדני יהוה
vivo ego dicit Dominus Deus
אם בנים ואם בנות הם יצילו
si filios & si filias liberabunt
הם בנים ובנות יצילו
ipsi filios & filias liberabunt
הם יוצאים אליכם
ipsi egredientur ad vos
וראיתם את דרכם ואת מעלליהם
& videbitis viam eorum & adinventiones eorum
ונחמתם על הרעה
& consolabimini super malo
אשר הבאתי על ירושלם
quod induxi in Ierusalem
על כל אשר הבאתי עליה
super omnia quæ adduxi super eam
ונחמו אתכם כי תראו את דרכם ואת מעלליהם
& consolabuntur vos cum videritis viam eorum & adinventiones eorum
וידעתם כי לא חנם עשיתי אם כל אשר עשיתי בה
& scietis quia non frustra feci si omnia quæ feci in ea
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם מה מעץ הגפן
fili hominis quid de ligno vitis
מכל עץ הזמורה אשר היתה בעצי היער
ex omni ligno palmitis qui fuit in lignis saltus
הלקח עץ ממנו למלאכה
numquid tollitur lignum ex eo ad opus
אם יקחו ממנו יתד
si tollent ex eo paxillum
לתלות עליו כל כלי
ut pendeat super eum omne
הן בשלכה לאכלת אש
ecce in proiectione in devorationem ignis
האכלה אש את שני קצותיו
devoravit ignis duos fines eius
ותוכו נחרך
& medium eius exustum est
הלמלאכה יהיה עוד
numquid ad opus erit adhuc
הן בהיותו שלם לא יעשה עוד למלאכה
ecce cum esset integrum non fiebat adhuc ad opus
אף כי יעשה עוד למלאכה
quanto magis cum adhuc
אש אכלתהו ונחרך
ignis devoraverit illud & exustum fuerit
הלמלאכה יעשה עוד
numquid ad opus fiet adhuc
לכן כה אמר אדני יהוה
propterea hæc dicit Dominus Deus
כעץ הגפן בעצי היער
sicut lignum vitis inter ligna saltus
אשר נתתי אתו לאכלת אש
quod dedi igni ad devorandum
כן אתן את יושבי ירושלם
sic dabo habitatores Ierusalem
ונתתי את פני
& ponam faciem meam
באש יצאו
in igne egredientur
ואש תאכלם
& ignis devorabit eos
וידעתם כי אני יהוה
& scietis quia ego Dominus
בשומי את פני
cum posuero faciem meam
בארץ
in terra
ויהי דבר יהוה אלי לאמר
& factus est sermo Domini ad me dicendo
בן אדם הודע את ירושלם את תועבותיה
fili hominis notas fac Ierusalem abominationes eius
ואמרת
& dices
כה אמר אדני יהוה
hæc dicit Dominus Deus
לירושלם
Ierusalem
מולדתיך וממכרתיך
nativitas tua & venditio tua
מארץ כנען
de terra Chanaan
אביך האמרי
pater tuus Amorræus
ואמך חתית
& mater tua Cethæa
ואלה מולדתיך
& hæc nativitates tuæ
ביום הולדתך לא כרת שרך
in die nativitatis tuæ non præcisus est umbilicus tuus
ובמים לא רחצת
& in aqua non lotus es
למשעי
ad sanitatem
ובמלח לא המלחת
& sale non salita es
וחתול לא חתלת
& pannis involuta es
לא חסה עליך עין
non pepercit super te oculus
לעשות לך אחת מאלה
ut faceret tibi unum ex istis
לחמול עליך
ad misericordiam super te
ותבז בגלי
& abiecta es in agro
על פני השדה
super faciem terræ
ביום הולדתך נתעבת
in die nativitatis tuæ abominata
ואעבר עליך
& transivi per te
ואראך מתבוססת בדמיך
& vidi te conculcatam sanguine tuo
ואמר לך בדמיך חיי
& dixi tibi in sanguine tuo vivito
ואמר לך בדמיך חיי
& dixi tibi in sanguine tuo vivito
רבבה כצמח השדה נתתיך
multiplicata quasi germen agri dedi te
ותרבי ותגדלי
& crevisti & magnificata es
ותבואי בעדי עדיים
& venisti ad ornamenta ornamentorum
שדים נכונו
ubera fabricata sunt
ושערך צמח
& pilus tuus germinavit
ואת ערם ועריה
& nuda eras & confusione plena
ואעבר עליך
& transivi per te
ואראך
& vidi te
והנה עתך עת דדים
& ecce tempus tuum tempus amantium
ואפרש כנפי עליך
& expandi pallium meum super te
ואכסה ערותך
& operui ignominiam tuam
ואשבע לך
& iuravi tibi
ואבא בברית אתך
& ingressus sum pactum tecum
ותהי לי
& facta es mihi
וארחצך במים
& lavi te in aqua
ואשטף את דמיך מעליך
& abluebam sanguinem tuum ab
ואסכך בשמן
& unxi te oleo
ואלבישך רקמה
& vestivi te polymito
ואנעלך תחש
& calceavi te ianthinis
ואחבשך שש
& cinxi te bysso
וכסיתיך משי
& operui te serico
ואעדך עדי
& ornavi te ornamento
ונתתי צמידים על ידיך
& dedi armillas in manibus tuis
וחרוץ על גרונך
& torquem in collo tuo
ונתתי נזם על אפך
& dedi inaurem in naribus tuis
וקדלת אזניך
& circulos auribus tuis
ותפארת זר על ראשך
& decorem coronæ in capite tuo
ותעדי זהב וכסף
& ornata es auro & argento
ומלבושך שש ומשי ורקם
& vestimentum tuum byssus & sericum & polymitum
סלת ודבש ושמן אכלת
similam & mel & oleum comedisti
ותיפי עד למאד
& decora nimis
ותצלחי למלוכה
& processisti ad regnum
ויצא לגוים שמך ביפיך
& egressum est nomen tuum in gentibus propter pulchritudinem tuam
כי כליל היה על יפיך
quia perfecta erat in decore tuo
אשר שמתי עליך
quam posui super te
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
ותבטחי ביפיך
& confisa es in pulchritudine tua
ותזני על שמך
& fornicata es in nomine tuo
ותשפכי את תזנותיך
& effudisti fornicationes tuas
על כל עובר
super omnem transeuntem
ומלבושיך לקחת
& de vestimentis tuis sumens
ותעשי לך במות טלאים
fecisti tibi excelsa varia
ותזני עליהם
& fornicata es super ea
לא יבואו ולא יהיו
non venient & non erunt
כן לא יבוא
sic non veniet
ואת כלי תפארתי מזהבי וממכספי
& de vasis ornamenti mei de auro meo & de argento meo
אשר נתתי לך
quæ dedi tibi
ותעשי לך צלמי זכר
& fecisti tibi imagines masculinas
ותזני בהם
& fornicata es in eis
ואת רקמתך הלבושת אותם
& polymita tua vestisti ea
ושמני ולבונתי נתתי לפניהם
& oleum meum & thus meum dedisti ante
ולחמי אשר נתתי לך
& panem meum quem dedi tibi
סלת ושמן והדבש הבשתי אותם
similam & oleum & mel pavi eos
ותתי לפניהם לריח ניחח
& dedisti in odorem suavitatis
ויהי כן נאם אדני יהוה
& factum est dicit Dominus Deus
ותקחי את בניך ואת בנותיך
& tulisti filios tuos & filias tuas
אשר ילדת לי
quas genuisti mihi
ותזבחים להם לאכלה
& immolasti eis ad devorandum
המזנותך מעט
numquid parum de fornicationibus tuis
את הטבחי בנים
quod occidisti filios
ותתנים בהעביר אותם להם
& dedisti eos ut consecrarentur eis
ואת כל תועבותיך ותזנותיך
& in cunctis abominationibus tuis & fornicationibus tuis
לא זכרת את ימי נעוריך
non recordata es dierum adolescentiæ tuæ
בהיותך ערם ועריה
quando nuda eras & confusione plena
מתבוססת בדמיך היית
conculcata sanguine tuo eras
והיה אחרי כל רעתך
& factum est post omnem malitiam tuam
אוי אוי לך
væ væ tibi
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
ותבני לך גב
& ædificasti tibi fornicem
ותעשי לך רמה בכל רחוב
& fecisti tibi lupanar in omni platea
על ראש כל דרך
in capite omnis viæ
בנית את רמתך
ædificasti lupanar tuum
ותתעבי את יפיך
& abominata es pulchritudinem tuam
ותפשקי את רגלך
& divisisti pedes tuos
לכל עובר
omni transeunti
ותרבי את תזנותיך
& multiplicasti fornicationes tuas
ותזני את בני מצרים
& fornicata es cum filiis Ægypti
שכניך גדלי בשר
vicinis tuis magnis carnibus
ותרבי את תזנותיך
& multiplicasti fornicationes tuas
להכעיסני
ad irritandum me
והנה נטיתי ידי עליך
& ecce extendi manum meam super te
ואגרע חקך
& minui iustitias tuas
ואתנך בנפש שנאותיך
& tradidi te in animas odientium te
בנות פלשתים
filias Philisthiim
הנכלמות מדרכך הזמתך
quæ confunduntur de via tua scelerata
לא כזנות עשית עמהם
non sicut meretrix fecisti cum eis
כי מנאפת אשה תחת אישה
quia adulterans mulier super virum
תקח
accipit
ולכל הזנות נתנו אתנן
& omnibus meretricibus dant mercedem
ואתנן נתתי לך
& mercedem dedi tibi
ואתנן לא נתן לך
& mercedem non dabatur tibi
ותהי להפך
& facta es in contrarium
בזנותיך מנשים
in fornicationibus tuis a mulieribus
ואחריך לא תזנה
& post te non fornicabitur
ובתת אתנן ואתנן לא נתן לך
& cum dabatur merces & mercedem non dabatur tibi
ותהי להפך
& facta es in contrarium
על כן זונה שמעי דבר יהוה
propterea meretrix audi verbum Domini
כה אמר אדני יהוה
hæc dicit Dominus Deus
יען השפך נחשתך
eo quod effusum sit æs tuum
ותגל ערותך
& revelata sit ignominia tua
בזנותיך על מאהביך
in fornicationibus tuis super amatores tuos
ועל כל גלולי תועבותיך
& super omnia idola abominationum tuarum
ועל דם בניך אשר נתתה להם
& super sanguinem filiorum tuorum quos dedisti eis
הנה אנכי מקבץ את כל מאהביך
ecce ego congregabo omnes amatores tuos
אשר ערבת עליהם
quos dilexisti
ואת כל אשר שנאת
& omnes quos odisti
וקבצתי אותם עליך מסביב
& congregabo eos super te de circuitu
וגליתי את ערותך אליהם
& revelabo ignominiam tuam eis
וראו את כל ערותך
& videbunt omnem ignominiam tuam
ושפטתיך משפטי נאפות ושפכת דם
& iudicabo te iudicio adulterarum & effundentium sanguinem
ונתתיך דם חמה וקנאה
& dabo te sanguinem indignationis & zeli
ונתתי אתך ביד
& tradam te in manu
ונתצו גבך
& destruent fornicem tuum
והרסו רמתך
& demolientur lupanar tuum
ופשטו את בגדיך
& nudabunt vestimenta tua
ולקחו כלי תפארתך
& tollent vasa ornamenti tui
ועזבו אותך ערם ועריה
& derelinquent te nudam & confusione plenam
והעלו עליך קהל
& adducent super te turbam
ורגמו אבן
& lapidabunt
ודקרו אותך בחרבותם
& confodient te gladiis suis
ושרפו בתיך באש
& succendent domos tuas igne
ועשו בך שפטים
& facient in te iudicia
לעיני נשים רבות
in conspectu mulierum multarum
והשבתיך מזנות
& quiescere faciam te de fornicatione
וגם אתן לא תתני עוד
& mercedem non dabis ultra
והנחתי חמתי בך
& requiescere faciam indignationem meam in te
וסרה קנאתי ממך
& auferetur zelus meus a te
ושקטתי ולא אכעס עוד
& quiescam & non irascar ultra
יען לא זכרת את ימי נעוריך
eo quod non recordata sis dierum adolescentiæ tuæ
ותרגזי לי בכל אלה
& irritasti me in omnibus his
והנני גם אני את דרכך נתתי בראשך
& ecce ego viam tuam dedi in capite tuo
נאם אדני יהוה
dicit Dominus Deus
ולא עשית את המזמה הזאת על כל תועבותיך
& non fecisti cogitationem hanc super omnes abominationes tuas
הנה כל המשל עליך יאמר משל לאמר
ecce omnis parabolizans super te proponet parabolam dicens
כאמה בתה
sicut mater filia eius
כאמה בתה
sicut mater filia eius
את אמך חתית
matrem tuam Cethæam
ואחותך יושבת
& sororem tuam habitantem
שמאלה
ad sinistram
אחות גדולה
soror maior
שמרון
Samaria
ובנותיה
& filiæ eius
היושבת
habitans
מימינך
ad dextram
אחות קטנה
soror minor
ממך
a te
היושבת
habitans
סדם
Sodoma
ובנותיה
& filiæ eius
ולא בדרכיהן הלכת
& non in viis earum ambulasti
ולא כתועבותיהן עשית
& non secundum abominationes earum fecisti
כמעט כמעט
quasi modicum
קצרת מהם
parum abfuit
בכל דרכיך
in omnibus viis tuis
נחמת
consolata es
ממנה
ab ea
חי אני נאם אדני יהוה
vivo ego dicit Dominus Deus
אם עשתה סדם אחותך
si fecit Sodoma soror tua
היא ובנותיה
ipsa & filiæ eius
כאשר עשית
sicut fecisti
אתם ובנותיך
tu & filiæ tuæ
הנה זה היה עון סדם אחותך
ecce hoc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ
גאון שבעת לחם
superbia saturitas panis
ושלות השקט היה לה
& otium quietum erat ei
ולבנותיה
& filiabus eius
ויד עני ואביון לא החזיקה
& manum egeni & pauperis non confortavit
ותגבהנה
& elatæ sunt
ותעשינה תועבה לפני
& fecerunt abominationem coram me
ואראן כאשר סרתי
& vidi eas quando abstuli
ושמרון לא חטאה
& Samaria non peccavit
כחטאתיהם
sicut peccata eorum
עשית את תועבותיך
abominationes tuas fecisti
מהם
ex eis
ותצדקי את אחותיך
& iustificasti sorores tuas
בכל תועבותיך אשר עשית
in omnibus abominationibus tuis quas fecisti
נשאת כלמתך
portasti confusionem tuam
מפללותיך אשר עשית
pro peccatis tuis quæ fecisti
תועבתיהן
abominationibus earum
מהן
ex eis
ותצדקנה
& iustificatæ sunt
מהן
ex eis
גם

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibunt genua omnia & debilitabuntur manus Omnes
17 וְרָפֹה כָּל־יָדַיִם וְכָל־בִּרְכַּיִם תֵּלַכְנָה
ad & dormiendo eos operiet & facies fe cucurrerunt Et
18 שַׁקִּים וְחָגְרוּ שָׂק וְכִסְּתָה אוֹתָם פַּלָּצוּת וְעַל כָּל־
elatorum eorum capitibus omnibus in & , pudor faciet omnes
פָּנִים בּוּשָׁה וּבְכָל־רָאשֵׁיהֶם קָרְחָה׃
elongationi in eorum aurum & , proficient plateæ in suum Argentum
19 כַּסְפָּם בַּחוּצוֹת יְשַׁלֵּכוּ וְזָהָבָם לְנִדָּה
die in eos liberare valebit non eorum aurum & , eorum Argentum , eis
יִהְיֶה כַּסְפָּם וְזָהָבָם לֹא־יוּכַל לְהַצִּיל בְּיוֹם
non fua vifcera † & , farturabunt eos fuam animam: DOMINI † indignationi furoris
עֶבְרַת יְהוָה נַפְשָׁם לֹא יְשַׂבֵּעוּ וּמֵעֵיהֶם לֹא
eius ornamenti decor * Et . fuit eorū insolentiæ offendiculum: quos imposuit
20 יְמַלֵּאוּ כִּי מִכְשׁוֹל עֲוֹנָם הָיוּ׃ וְגַאֲוַת עֶדְיוֹ
fuorum fuas abominationū imagines & , eius posuit excellentiam in
שָׂמוּ לִגְאוֹן שִׂמּוּ וְצַלְמֵי תוֹעֲבֹתֵיהֶם שִׁקּוּצֵיהֶם
elongationem in ipfis illud dedit hoc propter: eo in fecerunt
עָשׂוּ בָהֶן עַל־כֵּן נְתַתִּיו לָהֶם לְנִדָּה׃
terræ impiis & , quapter dilm ad alter eorum manum in illud dabo Et
21 וְנָתַתִּי אֹתָהּ בְּיַד־הַזָּרִים לָבַז וְלִרְשַׁע־הָאָרֶץ
eis ad spoliū facies auertam Et . illud contaminabunt & , profanatio
שָׁלָל וְחִלְּלוּהָ׃ וְהַסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם
illud polluēt & , ffraudem: illud in interioribus & mea abscon- violabūt &
22 וְחִלְּלוּ אֶת־צְפוּנִי וּבָאוּ בָהּ פָּרִיצִים וְחִלְּלוּהָ׃
fanguinum iudicio est plena terra quoniam : eorum Fac
23 עֲשֵׂה הָרְתֹק כִּי הָאָרֶץ מָלְאָה מִשְׁפַּט דָּמִים
gentium pessimos adducam Et . eorū fuorum & plena ciuitas & abscondam
וְהַעִיר מָלְאָה חָמָס׃ וְהֵבֵאתִי רָעֵי גוֹיִם
fortium superbiam faciam ceffare & : eorum domos poffidebunt &
24 וְיָרְשׁוּ אֶת־בָּתֵּיהֶם וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן עֻזִּים
pacem quærent & : venit Propheta . eorum fanctuaria polluentur &
וְחֻלּוּ מִקְדְּשֵׁיהֶם׃ קְפֵדָה בָּא וּבִקְשׁוּ שָׁלוֹם
ad & tradituri & , venet contritionem super Contritio
25 וְאֵין׃ הַיָּה עַל־הַיָּה תָּבוֹא וְשִׁמְעָה אֶל־
facietur: profetæ & , ex vifione quærent & : eris auditus
שִׁמְעָתִי הַיָּה תָּבוֹא וְתוֹרָה מִכֹּהֵן וְעֵצָה מִזְּקֵנִים
fenioribus & consilium & , fenioribus principes & , iugeter Rex
26 יֹאבֵדוּ׃ הַמֶּלֶךְ יִתְאַבָּל וְהַנָּשִׂיא יִלְבַּשׁ
facium eorum vsq; : terrebuntur terræ popoli manus & , desolatione secum ad vsq
שְׁמָמָה וְיְדֵי עַם־הָאָרֶץ תִּבָּהַלְנָה מַעֲשֶׂה
.DOMINVS ego quod scitur & , eos iudicabo eorū iudicijs in & , ere
אֹתָם וּכְמִשְׁפָּטֵיהֶם אֶשְׁפְּטֵם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃

CAP. VIII. ח

ego , mensis * quinta in , sexto anno in fuit Et
1 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית בְּשִׁשָּׁה בַחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ אֲנִי
eccidit & , mea facies ad , sedebam * Iehudah seniores & , mea domo in sedens
יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי וְזִקְנֵי יְהוּדָה יוֹשְׁבִים לְפָנַי וַתִּפֹּל
Dei Domini manus ibi : me super
עָלַי שָׁם יַד אֲדֹנָי יְהוִה׃
aspectu ab , ignis aspectus tanquam fimilitudo ecce & , vidi Et
2 וָאֵרֶא וְהִנֵּה דְמוּת כְּמַרְאֵה אֵשׁ מִמַּרְאֵה־אֵשׁ
aspectus ea quā , supra & , eius lumbis ā & : ignis ā infra & , eius lumboru
וּלְמָטָּה אֵשׁ וּלְמַעְלָה כְּמַרְאֵה זֹהַר כְּעֵין
vnus ullus : misit Et
3 חַשְׁמַל׃ וַיִּשְׁלַח תַּבְנִית יָד וַיִּקָּחֵנִי בְּצִיצִת
terram inter spiritus me eleuauit & : eius capitis cincinno in me rulit &
רֹאשִׁי וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ בֵּין הָאָרֶץ
Dei visionibus in , Ierusalem in me adduxit & , exlet inter &
וּבֵין הַשָּׁמַיִם וַתָּבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַיְמָה בְּמַרְאוֹת אֱלֹהִים
ibi qua , aquilonem ad respiciens † , interioris * portæ offium ad
אֶל־פֶּתַח שַׁעַר הַפְּנִימִית הַפּוֹנָה צָפוֹנָה אֲשֶׁר־שָׁם
furiosum zelare zeli imago † habitatio
מוֹשַׁב מַכְמֵרֶת הַקִּנְאָה הַמְקַנֵּאת׃
quam visionem secundum : Iisrel Dei gloria † ibi ecce Et
4 וְהִנֵּה שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּמַרְאֶה אֲשֶׁר
tunc: Ieua , hominis Fili: me ad dixit Et . campo in vidi
רָאִיתִי בַּבִּקְעָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם שָׂא נָא
viam † meos oculos leuaui & : aquilonem ad viam † , tuos oculos
עֵינֶיךָ דֶּרֶךְ צָפוֹנָה וָאֶשָּׂא עֵינַי דֶּרֶךְ
zeli fimilitudo , altaris portam ad , aquilone ab ecce & , aquilone ad
צָפוֹנָה וְהִנֵּה מִצָּפוֹן לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ סֵמֶל הַקִּנְאָה
idolum hoc , tumoris hic
בַּבֹּוא׃ הַיָּה כְּבוֹדֵי

CAP. IX. ט

fcientes * iſti quid in videri nonne , hominis Fili: me ad dixit Et
6 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם הֲרָאִיתָ אֲשֶׁר זְקֵנֵי בֵּית־
fori ingi ad * , hic fuisse eſt Israel domus quas , magnas abominationes
יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים פֹּה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים
magnas abominationes videbis conuertens † adhuc & , meo fanctuario deſuper
מֵעַל מִקְדָּשִׁי וְעוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת׃
fotarum ecce & , vidi & : arrij oſtium ad me adduxit Et
7 וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־פֶּתַח הֶחָצֵר וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה חֹר אֶחָד
parietem in nunc Fode humanis : Fili , me ad dixit Et . parietem in
בַּקִּיר׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם חְתָר נָא בַקִּיר
ingredere : me ad dixit Et . vnum oſtium ecce & , parietē in fodi &
8 וָאֶחְתֹּר בַּקִּיר וְהִנֵּה פֶּתַח אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי בֹּא
hic fuisses iiſi quas , malas abominationes vide &
וּרְאֵה אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת הָרָעוֹת אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים פֹּה׃
, populis fimilitudo omnis ecce & , vidi & , fum ingreſſus Et
9 וָאָבוֹא וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה כָל־תַּבְנִית רֶמֶשׂ
Israel domus idola vniuerſa & , abominatio , animalia &
וּבְהֵמָה שִׁקֻּץ וְכָל־גִּלּוּלֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל מְחֻקָּה
eorum circuit parietē super
עַל־הַקִּיר סָבִיב סָבִיב׃ וְשִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי
, diuinum in fua ſuperſtitione vir , Saphan filius Iazaniahu & , Israel domus
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיַאֲזַנְיָהוּ בֶן־שָׁפָן עֹמֵד בְּתוֹכָם לִפְנֵיהֶם
fuffimenti nebula vapor & : fua manu in fua thuribulum en & , eius fuit ad
עֲמֵדִים וְאִישׁ מַקְטִירָתוֹ בְיָדוֹ וַעֲנַן הַקְּטֹרֶת
, hominis fili vidiſti Nonne : me ad dixit Et . aſcendens
עֹלֶה׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם אֲשֶׁר זִקְנֵי
domus ſuperſtitione tenebrarum in vir , vnſquisque in ſuimetipſo : Israel domus
בֵּית יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים בַּחֹשֶׁךְ אִישׁ בְּחַדְרֵי
DOMINVS derelinquit , nos videt: DOMINVS Non : dierum in
מַשְׂכִּיתוֹ כִּי אֹמְרִים אֵין יְהוָה רֹאֶה אֹתָנוּ עָזַב
abominationes videbis , conuertens † Adhuc : me ad dixit Et . terram
יְהוָה אֶת־הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עוֹד תָּשׁוּב תִּרְאֶה
, faciendi illi quas magnas
גְּדֹלוֹת אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים׃ וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־
ad quod , DOMINI domus portæ
פֶּתַח שַׁעַר בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר הַצָּפוֹנָה וְהִנֵּה שָׁם
Tammuz fletus feminæ
הַנָּשִׁים יֹשְׁבוֹת מְבַכּוֹת אֶת הַתַּמּוּז׃
videbis amentiſ * Adhuc : hominis fili vidiſti Nonne : me ad dixit Et
15 וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם עוֹד תָּשׁוּב
ad me adduxit Et . his ita magnas † abominationes
תִּרְאֶה תּוֹעֵבוֹת גְּדֹלוֹת מֵאֵלֶּה׃ וַיָּבֵא אֹתִי אֶל־
ecce & , aquilonem
פֶּתַח חֲצַר בֵּית יְהוָה הַפְּנִימִית וְהִנֵּה פֶתַח הֵיכַל יְהוָה
templi oſtio * , ecce & , interius DOMINI domus
בֵּין הָאוּלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ
, quinque & vigini circiter † altare inter & , veſtibulum
אֲחֹרֵיהֶם אֶל־הֵיכַל יְהוָה וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה
templum ad verſa poſteriora * , DOMINI templum ad verſa facies &
וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים קֵדְמָה לַשָּׁמֶשׁ׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי
ſolis ortum ad ſe conuertentes ipſi &
17 הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם הֲנָקַל לְבֵית יְהוּדָה מֵעֲשׂוֹתָם
Iehudah domui eſt leue Nunquid : hominis fili
אֶת־הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ פֹּה כִּי־מָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
, terram inter ſpiritus me eleuauit & : eius capitis cincinno in me rulit &
חָמָס וְיָשֻׁבוּ לְהַכְעִיסֵנִי וְהִנָּם שֹׁלְחִים אֶת־זְמוֹרָה אֶל־
, eius oculos parcet non , miſereri ego , eſt ita quoniam & , ſuper ſuper
אַפָּם׃ וְגַם־אֲנִי אֶעֱשֶׂה בְחֵמָה לֹא־תָחוֹס עֵינִי וְלֹא
, eos auribus in clamabunt & , miſerebor
אֶחְמֹל וְקָרְאוּ בְאָזְנַי קוֹל גָּדוֹל וְלֹא אֶשְׁמָע
eos׃
אֹתָם׃

CAP. X. י

Cherubim caput ſuper , expanſorum ad ecce & , vidi Et
1 וָאֵרֶא וְהִנֵּה אֶל־רָקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הַכְּרֻבִים
, eos ſuper apparuit , ſolij ſimilitudinis aſpectus † ſeluti ſapphiri lapis † tanquā
כְּאֶבֶן סַפִּיר כְּמַרְאֵה דְמוּת כִּסֵּא נִרְאָה עֲלֵיהֶם׃
, ingredere: dixit & , ignis indutum virum ad dixit Et
2 וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִישׁ לְבֻשׁ הַבַּדִּים וְאָמַר בֹּא אֶל־תּוֹךְ
inter * de ignis pronis tuas volas † imple & , Cherub ſubter ad tuam
לְגַלְגַּל אֶל־תַּחַת לַכְּרוּב וּמַלֵּא חָפְנֶיךָ גַּחֲלֵי־אֵשׁ מִבֵּינוֹת
, meas vestes ad eſt ingreſſus & : ciuitatem ſuper ſparge & , Cherubim
לַכְּרֻבִים וּזְרֹק עַל־הָעִיר וַיָּבֹא לְעֵינָי׃
, eum ibam intrando in † , domus dextera à Ramen † Cherubim Et
3 וְהַכְּרֻבִים עֹמְדִים מִיָּמִין לַבַּיִת בְּבֹאוֹ הָאִישׁ
DOMINI gloria ſe exaudit * Et . interius atrium impleuit nubes &
וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ וַיֵּרֶם כְּבוֹד יְהוָה
, exterius atrium ad vſque eſt audita † Cherubim alarum ſonus & Et
4 מֵעַל הַכְּרוּב עַל מִפְתַּן הַבַּיִת וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת הֶעָנָן וְהֶחָצֵר
DOMINI gloriæ ſplendore eſt repletum
מָלְאָה אֶת נֹגַהּ כְּבוֹד יְהוָה׃
, exterius atrium ad vſque eſt audita † Cherubim alarum ſonus & Et
5 וְקוֹל כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים נִשְׁמַע עַד הֶחָצֵר הַחִיצֹנָה
ipſe ſeruiendo in : ſuit Et . ipſe loquendo in Sedas * Dei vox tanquam
כְּקוֹל אֵל שַׁדַּי בְּדַבְּרוֹ׃ וַיְהִי כְּצַוֹּתוֹ אֶת
, de ignem Tolle : dicendo linteis indutus vir
הָאִישׁ לְבֻשׁ הַבַּדִּים לֵאמֹר קַח אֵשׁ מִבֵּינוֹת לַגַּלְגַּל מִבֵּינוֹת
totam intra ſtetit & , eſt ingreſſus & Cherubim
לַכְּרֻבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד אֵצֶל הָאוֹפָן׃
qui ignem ad , Cherubim inter de ſuā manū Cherub miſit Et
7 וַיִּשְׁלַח הַכְּרוּב אֶת יָדוֹ מִבֵּינוֹת לַכְּרֻבִים אֶל הָאֵשׁ אֲשֶׁר
, accepit & : linteis indutū virū in dixit & , ſubiit & , Cherubim inter
בֵּין הַכְּרוּבִים וַיִּשָּׂא וַיִּתֵּן אֶל חָפְנֵי לְבֵשׁ הַבַּדִּים וַיִּקָּח

ſimiſimulo ſtabat hominis manus * exemplar Cherubhim in apparuit Et . eſt egreſſus &
8 יֹצֵא׃ וַיֵּרָא לַכְּרוּבִים תַּחַת כַּנְפֵיהֶם תְּבִנַת יַד
Rota , Cherubim iuxta rotæ quatuor ecce & , vidi Et . eorum alas
אָדָם וְהֵמָּה וְהֵמָּה אֹפַנִּים אֵצֶל הַכְּרוּבִים אוֹפַן
aſpectus & , eius * Cherub iuxta vna * rota & , vnum Cherub iuxta * vna
9 אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד וְאוֹפַן אֶחָד אֵצֶל הַכְּרוּב אֶחָד וּמַרְאֵה
eorum aſpectus Et . Tarſis lapidis color tanquam * eorum
הָאוֹפַנִּים כְּעֵין אֶבֶן תַּרְשִׁישׁ׃ וּמַרְאֵיהֶם
rotæ medio in rota fuiſſe ſi ac , ipſis quatuor vna ſimilitudo
10 דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן
, eruerabant † non , Ambulabant ſuis quadratis † quatuor in eo eunde in
11 יִלְכוּ׃ בְּלֶכְתָּם אֶל־אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם יֵלְכוּ לֹא
nec , ibant ad poſt eapse † ſe vertebat quem * locum & ſed , ipſa eunde in
יִסַּבּוּ בְּלֶכְתָּם כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־פְּנֵה רֹאשׁוֹ אַחֲרָיו יֵלְכוּ לֹא
eorum dorſa & , eorum caro omnis Et . eo eunde in , circuibant
12 יִסַּבּוּ אַחֲרֵי לֶכְתָּם׃ וְכָל־בְּשָׂרָם וְגַבֵּהֶם
eorum † oculi * plena tota & , eorum alæ & , eorum manus &
וְיְדֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם וְהָאוֹפַנִּים מְלֵאִים עֵינַיִם סָבִיב
, rota ō , eſt clamatum ipſis Rotis . rotarum ipſarum quatuor
לְאַרְבַּעְתָּם אוֹפַנֵּיהֶם׃ לָאוֹפַנִּים לָהֶם קָרָא הַגַּלְגַּל
facies vnius † faciei: vnicuiq; facies quatuor & , meis auribus in
13 בְּאָזְנָי׃ וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָד פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי
quatuor & , leonis facies tertię & , hominis facies ſecundæ facies & , Cherub
הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשֵּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי
quod animal: plum . Cherubim ſe exaltarunt Et . aquilæ facies
14 פְּנֵי נָשֶׁר׃ וַיֵּרֹמּוּ הַכְּרוּבִים הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר
, Chebar fluuium in vidi . ambulabant , Cherubim eunde in Et
15 רָאִיתִי בִּנְהַר־כְּבָר׃ וַיֵּלְכוּ הַכְּרוּבִים וְהָלְכוּ
ſe attollebant ad? , ſuas alas . Cherubim eleuatis in * & , eos ſuper
אֶת־כַּנְפֵיהֶם לָעוּף וְלֹא־סָבוּ גַּלְגַּלֵּיהֶם אֵצְלָם
, aquilæ hoc Cherubim ſtabant & , eorum rotæ non , ambulantibus
16 וְהָאוֹפַנִּים עִמָּהֶם לֹא יָסֻרוּ׃ וַיַּעַמְדוּ כְּעָמְדָם
eos aquæ ſuper ecce etiam , rotæ manſuetudinem non , eorum deſuper
וְיִשְׂאוּ אֶת כַּנְפֵיהֶם לָרוּם
, eſt elevatus & : vt exaltarent ſe elevarūt & * , ſuas alas
מֵעַל הָאָרֶץ לֹא יִסֹּבּוּ גַּלְגַּלֵּיהֶם גַּם־הֵם מִצְּלָם
, ipſa ſtantis ſui
17 וְעָמְדוּ בְּעָמְדָם׃ וְרוּחַ אֱלֹהִים הָיְתָה בָּאוֹפַנִּים
limine deſuper DOMINI gloria eſt egreſſa Et . eſtans Animalis ſpiritus
18 וַיֵּצֵא כְּבוֹד יְהוָה מֵעַל מִפְתַּן הַבָּיִת
Dum ſtaret ipſi , Cherubim elevantium Et . Cherubim ſuper ſteret & adorauit
19 וַיַּעֲמֹד עַל־הַכְּרוּבִים׃ וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים אֶת־כַּנְפֵיהֶם
eorum alas Et . Cherubim quod cogouni &
וַיֵּרוֹמְמוּ מִן־הָאָרֶץ לְעֵינָי בְּצֵאתָם וְהָאוֹפַנִּים לְעֻמָּתָם
, ipſi * Cherubim ſuper ſteret & adorauit
וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר בֵּית יְהוָה הַקָּדִים וּכְבוֹד אֱלֹהֵי
DOMINI domus portæ ipſa † fleret & : eos iuxta ante &
יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה׃ הַיָּא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת
facies quatuor Quatuor . ipſi * Cherubim quod cogouni & Hoc
20 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּנְהַר כְּבָר וָאֵדַע כִּי כְרוּבִים הֵמָּה׃
21 אַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָד וְאַרְבָּעָה כַנְפַיִם לְאֶחָד
hominis manuum * ſimilitudo Et . vni alæ quatuor & , vni
וּתְמוּנַת יְדֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם׃ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם
eorum ſuper ſuperius me ſteterunt quos Et . eorum alis ſub
22 הֵמָּה הַפָּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־נְהַר־כְּבָר מַרְאֵיהֶם וְהֵמָּה
vnuſquiſq; ipſi eſſent & eorū aſpectus , Chebar fluuium iuxta vidi quos
אִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו הָלָכוּ׃
, ipſum faciorum conſpectus ad , ibant in

CAP. XI. יא

domus portam ad me introduxit & , ſpiritus me eleuauit Et
1 וַתִּשָּׂא אֹתִי רוּחַ וַתָּבֵא אֹתִי אֶל־שַׁעַר בֵּית
quæ reſpicit orientalem DOMINI
יְהוָה הַקַּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה קָדִימָה וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשָּׁעַר
eorum medio in vidi & , viri quinque & vigini
עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ וָאֵרֶא בְתוֹכָם אֶת־יַאַזַנְיָה בֶן
populi principes Benaiahu filium Pelatiahu & , Hazur
עַזּוּר וְאֶת־פְּלַטְיָהוּ בֶן־בְּנָיָהוּ שָׂרֵי הָעָם׃
, iniquitatis ogitatum † vir , ipſi qui cogitat
2 מְחַשְׁבֵי אָוֶן וְיֹעֲצֵי רָע בָּעִיר הַזֹּאת׃ הָאֹמְרִים
confultum
3 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים מַחְשִׁבִים אָוֶן
, ipſa vere in malum conſilium conſtituunt & , hominis Fili: me ad dixit Et
4 וְיֹעֲצִים עֲצַת רָע בְּזֹאת הָעִיר׃ הָאֹמְרִים לֹא
, ſunt ædificia , nec & , lebes † hæc: domos ædificet
קָרוֹב לִבְנוֹת בָּתִּים הִוא הַסִּיר וַאֲנַחְנוּ הַבָּשָׂר׃
, hominis fili vaticinare & , eos ſuper ſpiritus me ſuper cecidit Et
5 לָכֵן הִנָּבֵא עֲלֵיהֶם הִנָּבֵא בֶן־אָדָם׃ וַתִּפֹּל עָלַי רוּחַ
, Dominvs dixit Sic : Dic me ad dixit & , Dominvs
6 יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֱמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה כֵּן אֲמַרְתֶּם

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. IIII. ד

1 וְאַתָּה בֶּן אָדָם קַח לְךָ לְבֵנָה וְנָתַתָּה אֹתָהּ לְפָנֶיךָ וְחָקִיתָ עָלֶיהָ עִיר אֶת יְרוּשָׁלִָם׃
2 וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מָצוֹר וּבָנִיתָ עָלֶיהָ דָּיֵק וְשָׁפַכְתָּ עָלֶיהָ סֹלְלָה וְנָתַתָּה עָלֶיהָ מַחֲנוֹת וְשִׂים עָלֶיהָ כָּרִים סָבִיב׃
3 וְאַתָּה קַח לְךָ מַחֲבַת בַּרְזֶל וְנָתַתָּה אֹתָהּ קִיר בַּרְזֶל בֵּינְךָ וּבֵין הָעִיר וְהָכַנְתָּה אֶת פָּנֶיךָ אֵלֶיהָ וְהָיְתָה נְתוּנָה בְּמָצוֹר וְצַרְתָּ עָלֶיהָ אוֹת הִיא לְבֵית יִשְׂרָאֵל׃
4 וְאַתָּה שְׁכַב עַל צִדְּךָ הַשְּׂמֹאלִי וְשַׂמְתָּ אֶת עֲוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל עָלָיו מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָם׃
5 וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ אֶת שְׁנֵי עֲוֹנָם לְמִסְפַּר יָמִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ עֲוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
6 וְכִלִּיתָ אֶת אֵלֶּה וְשָׁכַבְתָּ שֵׁנִית עַל צִדֶּךָ הַיָּמִין וְנָשָׂאתָ אֶת עֲוֹן בֵּית יְהוּדָה אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה נְתַתִּיו לָךְ׃
7 וְאֶל צְבָא יְרוּשָׁלִַם תָּכִין פָּנֶיךָ וּזְרוֹעֲךָ חֲשׂוּפָה וְנִבֵּאתָ עָלֶיהָ׃
8 וְהִנֵּה נָתַתִּי עָלֶיךָ עֲבוֹתִים וְלֹא תֵהָפֵךְ מִצִּדְּךָ אֶל צִדֶּךָ עַד כַּלּוֹתְךָ יְמֵי מְצוֹרֶךָ׃
9 וְאַתָּה קַח לְךָ חִטִּין וּשְׂעֹרִים וּפוֹל וַעֲדָשִׁים וְנָתַתָּ אֹתָם בִּכְלִי אֶחָד וְעָשִׂיתָ אוֹתָם לְךָ לְלָחֶם מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עַל צִדְּךָ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים יוֹם תֹּאכְלֶנּוּ׃
10 וְאָכְלְךָ אֲשֶׁר תֹּאכֵל בְּמִשְׁקָל עֶשְׂרִים שֶׁקֶל לַיּוֹם מֵעֵת עֵת תֹּאכְלֶנּוּ׃
11 וּמַיִם בְּמִשּׁוּרָה תִּשְׁתֶּה שִׁשִּׁית הַהִין מֵעֵת עֵת תִּשְׁתֶּה׃
12 וְעֻגַת שְׂעֹרִים תֹּאכְלֶנָּה וּבְגֵלְלֵי צֵאָה תְּעֻגֶנָּה לְעֵינֵיהֶם׃
13 וַיֹּאמֶר יְהוָה כָּכָה יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לַחְמָם טָמֵא בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר אַדִּיחֵם שָׁם׃
14 וָאֹמַר אָהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה נַפְשִׁי לֹא מְטֻמָּאָה וּנְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא אָכַלְתִּי מִנְּעוּרַי וְעַד עָתָּה וְלֹא בָא בְּפִי בְּשַׂר פִּגּוּל׃
15 וַיֹּאמֶר אֵלַי רְאֵה נָתַתִּי לְךָ אֶת אֲפוּנֵי הַבָּקָר תַּחַת גֵּלְלֵי הָאָדָם וְעָשִׂיתָ אֶת לַחְמְךָ עֲלֵיהֶם׃
16 וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם הִנֵּה אֲנִי שֹׁבֵר מַטֵּה לֶחֶם בִּירוּשָׁלִַם וְאָכְלוּ לֶחֶם בְּמִשְׁקָל וּבִדְאָגָה וּמַיִם בְּמִשְׁמָר וּבְשָׁמָּה יִשְׁתּוּ׃
17 לְמַעַן יַחְסְרוּ לֶחֶם וָמָיִם וְנָשַׁמּוּ אִישׁ וְאָחִיו וְנָמַקּוּ בַּעֲוֹנָם׃

CAP. V. ה

1 וְאַתָּה בֶן אָדָם קַח לְךָ חֶרֶב חַדָּה תַּעַר הַתַּרְבֵּר קַח לְךָ וְהַעֲבֵר עַל רֹאשְׁךָ וְעַל זְקָנֶךָ וְלָקַחְתָּ לְךָ מֹאזְנֵי מִשְׁקָל וְחִלַּקְתָּם׃
2 שְׁלִשִׁית בָּאוּר תִּבְעַר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּמִלֹאת יְמֵי הַמָּצוֹר וְלָקַחְתָּ שְׁלִשִׁית וְצַרְתָּ בִּכְנָפֶךָ׃
3 וְלָקַחְתָּ מִשָּׁם מְעַט בְּמִסְפָּר וְצַרְתָּם בִּכְנָפֶיךָ׃
4 וְלָקַחְתָּ מֵהֶם עוֹד וְהִשְׁלַכְתָּ אוֹתָם אֶל תּוֹךְ הָאֵשׁ וְשָׂרַפְתָּ אֹתָם בָּאֵשׁ מִמֶּנָּה תֵּצֵא אֵשׁ אֶל כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
5 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה זֹאת יְרוּשָׁלִַם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת׃
6 וַתַּמְרֶה אֶת מִשְׁפָּטַי לְרִשְׁעָה מֵן הַגּוֹיִם וְאֶת חֻקּוֹתַי מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ כִּי מִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְחֻקּוֹתַי לֹא הָלְכוּ בָהֶם׃
7 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הֲמֹנְכֶם מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא בְחֻקֹּתַי הָלַכְתֶּם וְאֶת מִשְׁפָּטַי לֹא עֲשִׂיתֶם וְכִמְשְׁפְּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם לֹא עֲשִׂיתֶם׃
8 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֵלַיִךְ גַּם אָנִי וְעָשִׂיתִי בְתוֹכֵךְ מִשְׁפָּטִים לְעֵינֵי הַגּוֹיִם׃
9 וְעָשִׂיתִי בָךְ אֵת אֲשֶׁר לֹא עָשִׂיתִי וְאֵת אֲשֶׁר לֹא אֶעֱשֶׂה כָּמֹהוּ עוֹד עֵינֶיךָ לֹא תָחוֹנַנְנָה וְלֹא אֶחְמוֹל׃
10 לָכֵן אָבוֹת יֹאכְלוּ בָנִים בְּתוֹכֵךְ וּבָנִים יֹאכְלוּ אֲבוֹתָם וְעָשִׂיתִי בָךְ שְׁפָטִים וְזָרִיתִי כָל שְׁאֵרִיתֵךְ לְכָל רוּחַ׃
11 לָכֵן חַי אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה אִם לֹא יַעַן אֶת מִקְדָּשִׁי טִמֵּאת בְּכָל שִׁקּוּצַיִךְ וּבְכָל תּוֹעֲבֹתָיִךְ וְגַם אֲנִי אֶגְרַע וְלֹא תָחוֹס עֵינִי וְגַם אֲנִי לֹא אֶחְמוֹל׃
12 שְׁלִשִׁיתֵךְ בַּדֶּבֶר יִכָּלוּ וְרָעָב בְּתוֹכֵךְ וְשְׁלִשִׁיתֵךְ בַּחֶרֶב יִפְּלוּ סָבִיב לָךְ וְאֶת שְׁלִשִׁיתֵךְ אֲפִיץ לְכָל רוּחַ וְהָרִיקֹתִי אַחֲרֵיהֶם חָרֶב׃
13 וְכָלְתָה אַפִּי וְהִנַּחְתִּי חֲמָתִי בָהֶם וְנִחַמְתִּי וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי בְקִנְאָתִי בְּכַלּוֹתִי חֲמָתִי בָּהֶם׃
14 וְאֶתְּנֵךְ לְחָרְבָּה וְלִחְרָפָה בְּגוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ לְעֵינֵי כָל עוֹבֵר׃
15 וְהָיְתָה חֶרְפָּה וּתְבוּסָה מוּסָר וּשְׁמָמָה לַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיִךְ בְּעָשׂוֹתִי בָךְ שְׁפָטִים בְּאַף וּבְחֵמָה וְתוֹכְחֹת חֲמַת אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃
16 בְּהוֹשִׁלִי עֲלֵיהֶם חִצֵּי רָעָב הָרָעִים בָּהֶם אֲשֶׁר הָיָה לְמַשְׁחִית וְהוֹשַׁלְתִּי אֶת רָעָב עֲלֵיכֶם וְשִׁבַּרְתִּי לָכֶם מַטֵּה לָחֶם׃
17 וְשִׁלַּחְתִּי עֲלֵיכֶם רָעָב וְחַיָּה רָעָה וְשִׁכָּלֶךְ וְדֶבֶר וָדָם אָבִיא עָלַיִךְ וְחֶרֶב אָבִיא עָלַיִךְ אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי׃

CAP. VI. ו

1 וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 בֶּן אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ אֶל הָרֵי יִשְׂרָאֵל וְהִנָּבֵא
3 עָלֵיהֶם׃ וְאָמַרְתָּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּ דְבַר אֲדֹנָי יְהוִה כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֶהָרִים וְלַגְּבָעוֹת לָאֲפִיקִים וְלַגֵּאָיוֹת הִנְנִי אֲנִי אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיכֶם חָרֶב וְאַבַּדְתִּי בָּמוֹתֵיכֶם׃
4 וְנִשַּׁמּוּ מִזְבְּחוֹתֵיכֶם וְנִשְׁבְּרוּ חַמָּנֶיכֶם וְאַפִּיל חַלְלֵיכֶם לִפְנֵי גִלּוּלֵיכֶם׃
5 וְנָתַתִּי אֶת פִּגְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי גִלּוּלֵיהֶם וְזֵרִיתִי אֶת עַצְמוֹתֵיכֶם סָבִיב לְמִזְבְּחוֹתֵיכֶם׃
6 בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם הֶעָרִים תֶּחֱרַבְנָה וְהַבָּמוֹת תֵּאָשַׁמְנָה לְמַעַן יֵחָרְבוּ וְאָשְׁמוּ וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבְּתוּ גִלּוּלֵיכֶם וְנִגְדְּעוּ חַמָּנֶיכֶם וְנִמְחוּ מַעֲשֵׂיכֶם׃
7 וְנָפַל חָלָל בְּתוֹכְכֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃
8 וְהִשְׁאַרְתִּי בְּהִיוֹת לָכֶם פְּלִיטִי חֶרֶב בַּגּוֹיִם בְּהִזָּרוֹתֵיכֶם בָּאֲרָצוֹת׃
9 וְזָכְרוּ פְלִיטֵיכֶם אֹתִי בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ שָׁם אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי אֶת לִבָּם הַזּוֹנֶה אֲשֶׁר סָרָה מֵאַחֲרַי וְאֶת עֵינֵיהֶם הַזֹּנוֹת אַחֲרֵי גִלּוּלֵיהֶם וְנִקְּטוּ אֶל פְּנֵי אֲבוֹתָם הַהֹרְסִים עַל הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ לְכֹל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם׃
10 וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא חִנָּם דִּבַּרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת׃
11 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַךְ כַּפְּךָ וּרְקַע בְּרַגְלֶךָ וְאֱמֹר אֲהָהּ עַל כָּל תּוֹעֲבוֹת רָעוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר יִפֹּלוּ׃
12 הָרָחוֹק בַּדֶּבֶר יָמוּת וְהַקָּרוֹב בַּחֶרֶב יִפֹּל וְהַנִּשְׁאָר וְהַנָּצוֹר בָּרָעָב יָמוּת וְכִלֵּיתִי חֲמָתִי בָּהֶם׃
13 וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה בִּהְיוֹת חַלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ גִּלּוּלֵיהֶם סָבִיב לְמִזְבְּחוֹתֵיהֶם עַל כָּל גִּבְעָה גָּבְנוֹן כָּל רֹאשׁ הָרִים וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן וְתַחַת כָּל אֵלָה עָבֹת מְקוֹם אֲשֶׁר נָתְנוּ שָׁם רֵיחַ נִיחוֹחַ לְכָל גִּלּוּלֵיהֶם׃
14 וְנָטִיתִי אֶת יָדִי עֲלֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמִדְבָּרָה מִדִּבְלָתָה בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃

CAP. VII. ז

1 וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
2 וְאַתָּה בֶן אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לְאַדְמַת יִשְׂרָאֵל
3 קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ עַתָּה הַקֵּץ עָלַיִךְ וְשִׁלַּחְתִּי אַפִּי בָּךְ וְשָׁפַטְתִּיךְ כְּדַרְכָּיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ כָּל תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃
4 וְלֹא תָחוֹס עֵינִי עָלַיִךְ וְלֹא אֶחְמוֹל כִּי דְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶינָה וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃
5 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רָעָה אַחַת הִנֵּה בָּאָה׃
6 קֵץ בָּא הַקֵּץ הֵקִיץ עָלַיִךְ הִנֵּה בָּאָה׃
7 בָּא הַצָּפִיר עָלַיִךְ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ בָּא הָעֵת קָרוֹב הַיּוֹם הֹמָיָה וְלֹא הֵדָד עַל הָרִים׃
8 עַתָּה מְקֵרוֹב אֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עָלַיִךְ וְכִלִּיתִי אַפִּי בָּךְ וְשָׁפַטְתִּיךְ כְּדַרְכָּיִךְ וְנָתַתִּי עָלַיִךְ אֵת כָּל תּוֹעֲבֹתָיִךְ׃
9 וְלֹא תָחוֹס עֵינִי וְלֹא אֶחְמוֹל כִּדְרָכַיִךְ עָלַיִךְ אֶתֵּן וְתוֹעֲבוֹתַיִךְ בְּתוֹכֵךְ תִּהְיֶינָה וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה מַכֶּה׃
10 הִנֵּה הַיּוֹם הִנֵּה בָּאָה וְיָצָא הַבֹּקֶר פָּרְחָה הַמַּטֶּה גָּאֲתָה הַזָּדוֹן׃
11 חָמָס קָם לְמַטֵּה רֶשַׁע מֵהֶמְיָנָם וּמֵהֲמוֹנָם וְלֹא נָהִי וְלֹא נֶהְיָה בָהֶם׃
12 בָּא הָעֵת הִגִּיעַ הַיּוֹם הַקּוֹנֶה אַל יִשְׂמַח וְהַמּוֹכֵר אַל יִתְאַבָּל כִּי חָרוֹן עַל כָּל הֲמוֹנָהּ׃
13 כִּי הַמּוֹכֵר אֶל הַמִּמְכָּר לֹא יָשׁוּב וְעוֹד בְּחַיֵּיהֶם חַיָּתָם כִּי חָזוֹן אֶל כָּל הֲמוֹנָהּ לֹא יָשׁוּב וְאִישׁ בַּעֲוֹנוֹ חַיָּתוֹ לֹא יְחַזֵּקוּ׃
14 תָּקְעוּ בַחֲצוֹצְרָה וְהָכֵן הַכֹּל וְאֵין הֹלֵךְ לַמִּלְחָמָה כִּי חֲרוֹנִי עַל כָּל הֲמוֹנָהּ׃
15 הַחֶרֶב בַּחוּץ וְהַדֶּבֶר וְהָרָעָב בְּתוֹכָהּ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּחֶרֶב יָמוּת וַאֲשֶׁר בָּעִיר רָעָב וְדֶבֶר יֹאכְלוּהוּ׃
16 וְנִמְלְטוּ פְלֵיטֵיהֶם וְהָיוּ אֶל הָרִים כְּיוֹנֵי הַגֵּאָיוֹת כֻּלָּם הֹמִים אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר יחזקאל

LIBER IECHEZCHEL.

CAP. I. N

1 וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה
בחמשה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל
נהר כבר ונפתחו השמים וארא
נְהַר כְּבָר וַיִּפָּתְחוּ הַשָּׁמָיִם וָאֶרְאֶה
מראות אלהים: 2 בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִוא
השנה החמישית לגלות המלך יכין
הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יְכָנְיָן
3 הָיָה הָיָה דְבַר יְהוָה אֶל יְחִזְקֵאל בן בוזי הכהן
בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן
בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד
בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד
יהוה: 4 וָאֵרֶא והנה רוח מערה באה מן הצפון
יְהוָה וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן
ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו מסביב
עָנָן גָּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ מִסָּבִיב
וכתוכה כעין החשמל מתוך האש
וּכְתוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ
5 וּמתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן
וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבָּע חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן
דמות אדם להנה: 6 וארבעה פנים לאחת וארבע
דְּמוּת אָדָם לָהֵנָּה וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע
כנפים לאחת להם: 7 ורגליהם רגל ישרה
כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה
וכף רגלם ככף עגל ונצצים כעין נחשת
וְכַף רַגְלָם כְּכַף עֵגֶל וְנֹצְצִים כְּעֵין נְחֹשֶׁת
קלל: 8 וידי אדם מתחת כנפיהם על ארבעת רבעיהם
קָלָל וְיְדֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם
ופניהם וכנפיהם לארבעתם: 9 חברת אשה אל אחותה כנפיהם לא יסבו
וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעְתָּן
בלכתן איש אל עבר פניו ילכו
בְּלֶכְתָּן אִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ
10 ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל
וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל
הימין לארבעתם ופני שור מהשמאול לארבעתן ופני
הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאול לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי
נשר לארבעתן: 11 ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה
נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְמָעְלָה
לאיש שתים חברות איש ושתים מכסות את גויותיהנה:
לְאִישׁ שְׁתַּיִם חֲבֻרוֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֶת גְּוִיֹּתֵיהֶנָּה:
12 ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה
וְאִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה
הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן:
הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ לֹא יָסֹבּוּ בְּלֶכְתָּן:
13 ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות
וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחְלֵי אֵשׁ בֹּעֲרוֹת
כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה
כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנֹגַהּ
לאש ומן האש יוצא ברק:
לָאֵשׁ וּמִן הָאֵשׁ יוֹצֵא בָּרָק:
14 והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק
וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק
15 וארא והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת
וָאֵרֶא וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת
פניו: 16 מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש ודמות
פָּנָיו: מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ וּדְמוּת
אחד לארבעתן ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן
אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן וּמַרְאֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן
בתוך האופן: 17 על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו
בְּתוֹךְ הָאוֹפָן: עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלְכוּ
לא יסבו בלכתן: 18 וגבהן להם וגבה להם
לֹא יָסֹבּוּ בְּלֶכְתָּן: וְגַבְהֵיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם

ואופנים quatuor rotarum ipsarum ,ipsis quatuor rotis ,ipsis quatuor rotarum ,ipsis quatuor rotis ,ipsis quatuor rotis ,ipsis quatuor rotis

Universidad de Deusto
Biblioteca

defecerit nō quia cōsumpti sumus nō quòd, DOMINI Misericordiæ
22 חַסְדֵי יְהוָה כִּי לֹא־תָמְנוּ כִּי לֹא־כָלּוּ
eius fides multa, nouæ
23 חֲדָשִׁים לְבְקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ׃
eum expectabo propterea, mea autem dixit, DOMINVS meus Pars
24 חֶלְקִי יְהוָה אָמְרָה נַפְשִׁי עַל־כֵּן אוֹחִיל לוֹ׃
eum qui fecit, animæ
25 טוֹב יְהוָה לְקַוֵּהוּ לְנֶפֶשׁ תִּדְרְשֶׁנּוּ׃
DOMINI salute in silens * & expectet Bonum
26 טוֹב וְיָחִיל וְדוּמִם לִתְשׁוּעַת יְהוָה׃
sui patientia in iugum portauerit cùm, viro * Bonum
27 טוֹב לַגֶּבֶר כִּי־יָשָׂא עֹל בְּנְעוּרָיו׃
te super portauit quia, solitus * & solitarius Manebit
28 יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי נָטַל עָלָיו׃
percutienti Dabit, percussionis sit forte li, suum os puluere in Dele *
29 יִתֵּן בֶּעָפָר פִּיהוּ אוּלַי יֵשׁ תִּקְוָה׃
peculio in in elongabit non Quia, probro in faturabitur, maxillam
30 יִתֵּן לְמַכֵּהוּ יִשְׂבַּע בְּחֶרְפָּה׃
multitudine secundū miserebitur & *, afflexit manore li Quia, Dominus
31 כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי׃
32 כִּי אִם־הוֹגָה וְרִחַם כְּרֹב חֲסָדָיו׃
afflexit manore * & suo corde de affluxit non Nam, suarū misericordiarū
33 כִּי לֹא עִנָּה מִלִּבּוֹ וַיְגֵ֫ן בְּנֵי־אִישׁ׃
certæ vinctos omnes suis pedibus sub conterendam Ad, vin filios
34 לְדַכֵּא תַּחַת רַגְלָיו כֹּל אֲסִירֵי אָרֶץ׃
alutissimi faciem * cotam viri iudicium faciendam * declinare Ad
35 לְהַטּוֹת מִשְׁפַּט־גֶּבֶר נֶגֶד פְּנֵי עֶלְיוֹן׃
vidit non Dominus, suarum * in hominem peruertendum Ad
36 לְעַוֵּת אָדָם בְּרִיבוֹ אֲדֹנָי לֹא רָאָה׃
alicui, ore De præcepit non Dominus, suis Et, dixit de * Quis
37 מִי זֶה אָמַר וַתְּהִי אֲדֹנָי לֹא צִוָּה׃
homo si efficiatur * Cur, ibunum & * mala ejecterunt * non
38 לֹא מִפִּי עֶלְיוֹן תֵּצֵאר הָרָעוֹת וְהַטּוֹב׃
huo peccato super vir
39 לָמָּה יֹאמַר אָדָם חָי גֶּבֶר עַל־חֲטָאָיו׃
nostrum &, nostras vias Scrutemur
40 נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה וְנָשׁוּבָה עַד־יְהוָה׃
ad nostra corda Leuemus, DOMINVM ad reuertamur &
41 נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל־כַּפָּיִם אֶל־אֵל בַּשָּׁמָיִם׃
cælis in Deum
42 אֲנַחְנוּ פָשַׁעְנוּ וּמָרִינוּ אַתָּה לֹא סָלָחְתָּ׃
pepercisti, nos es persecutus & * fuisse in Opressisti *
43 סַכֹּתָה בָאַף וַתִּרְדְּפֵנוּ הָרַגְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃
estimem transmada à * se nube in Opressisti *
44 סַכֹּתָה בֶעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה׃
populorum iumenti in nos posuisti abiectionem & * Nausam *
45 סְחִי וּמָאוֹס תְּשִׂימֵנוּ בְּקֶרֶב הָעַמִּים׃
nostri immici omnes sui os nos super Patefecerunt *
46 פָּצוּ עָלֵינוּ פִּיהֶם כָּל־אוֹיְבֵינוּ׃
contimo & * vastatio * nobis fuit
47 פַּלְצוּת וָפַחַת הָיָה לָנוּ הַשֵּׁאת וְהַשָּׁבֶר׃
meus Oculus * deflurit, meæ populi filiæ contritione * super
48 פַּלְגֵי־מַיִם תֹּרַד עֵינִי עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי׃
Donec * intermissionem non ei
49 עֵינִי נִגְּרָה וְלֹא תִדְמֶה מֵאֵין הֲפוּגוֹת׃
meæ vitis filiarum omnium ex * meæ anime fuit rausa * meos Oculus
50 עַד־יַשְׁקִיף וְיִרְאֶה יְהוָה׃
51 עֵינִי עוֹלְלָה לְנַפְשִׁי מִכֹּל בְּנוֹת עִירִי׃
gratis mei animæ, suem veluti, me sunt vexati Venando
52 צוֹד צָדוּנִי כַּצִּפּוֹר אֹיְבַי חִנָּם׃
me as * lapidem proiecerunt & * meo vitæ lacu in Sursumque *
53 צָמְתוּ בַבּוֹר חַיִּי וַיִּדּוּ אֶבֶן בִּי׃
tum Ex cius, dixi * meum caput super aquæ Supra * aturauerunt *
54 צָפוּ מַיִם עַל־רֹאשִׁי אָמַרְתִּי נִגְזָרְתִּי׃
nostrū meum Vocem, inferorum sera * è Domine tuū nomē Inuocaui
55 קָרָאתִי שִׁמְךָ יְהוָה מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת׃
meum clamorem ad * meam respirationem ad * suam autem abscondas ne
56 קוֹלִי שָׁמָעְתָּ אַל־תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרִוָחָתִי לְשַׁוְעָתִי׃
timeas Ne, dixisti * te invocauit * die in Appropinquasti
57 קָרַבְתָּ בְיוֹם אֶקְרָאֶךָּ אָמַרְתָּ אַל־תִּירָא׃
meas vitæ redemisti, meæ animæ reas * Dominoe ei Rixam *
58 רַבְתָּ אֲדֹנָי רִיבֵי נַפְשִׁי גָּאַלְתָּ חַיָּי׃
meum iudicium iudica, meam peruertisti tam DOMINE Vidisti
59 רָאִיתָה יְהוָה עַוָּתָתִי שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי׃
meorum cogitationes omnes, eorum vlationem omnem Vidisti
60 רָאִיתָה כָל־נִקְמָתָם כָּל־מַחְשְׁבֹתָם לִי׃
me super cora cogitationes omnes, DOMINE corā opprobriū Audisti
61 שָׁמַעְתָּ חֶרְפָּתָם יְהוָה כָּל־מַחְשְׁבֹתָם עָלָי׃
die eos me super eorum meditationē & * me in surgentium Labia
62 שִׂפְתֵי קָמַי וְהֶגְיוֹנָם עָלַי כָּל־הַיּוֹם׃

quem, suū sermonē compleuit, *ell machinam * quæ DOMINVS Fecit
63 עֲשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמָם בִּצַּע אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר
fecit iustificari & * pepercit non &, destruxit * quorum diebus à præceperat
64 צִוָּה מִימֵי קֶדֶם הָרַס וְלֹא חָמָל וַיְשַׂמֵּח
eorum cor Clamauit, suarū hostium cornu exaltauit, inimici se super
65 עָלַיִךְ אוֹיֵב הֵרִים קֶרֶן צָרָיִךְ׃
tortorum vitæ fac defendere Sion filiæ Mure *, Dominum ad
66 צְעַק לִבָּם אֲדֹנָי חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל
tui oculi filiæ * aceat non, tibi * silentiū * des non, nullis & * inanibus * lachrymā
67 דִּמְעָה יוֹמָם וָלָיְלָה אַל־תִּתְּנִי לָךְ אַל־תְּדֹם בַּת־עֵינֵךְ׃
aquam sicut effunde * confessionis * super * in nocte in * prædra *, Surge
68 קוּמִי רֹנִי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם
anima * super * tuas * vulæ * eum ad lesa : Domini * faciem * coram * tuum cor
69 לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל־נֶפֶשׁ
plaz earum omnibū capite to * fame in * parentū * animi * deliquiū * tuorū parvulorū
70 עוֹלָלַיִךְ הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃
comedens * an † sic * consulti * quem † ad aspice & * DOMINE Vide
71 רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה אִם־תֹּאכַלְנָה
sanctuario in * occidetur * an * sacerdotem * parvulos * suum fructum mulieres
72 נָשִׁים פִּרְיָם עֹלְלֵי טִפָּחִים אִם־יֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ
puer plateis * terra in Iacuerunt * prophera & * sacerdos Domini
73 אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃ שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נָעַר
interfecisti * gladio in * occiderunt mei iuuenes &, meæ virgines * tenex &
74 וְזָקֵן בְּחוּרֹתַי וּבְחוּרַי נָפְלוּ בֶחָרֶב הָרַגְתָּ
peperciti non * ingulasti * tui furoris die in
75 בְּיוֹם אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃
non &, circuitu de meos timores * solemnitatis † diem † tanquam Vocasti
76 תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוֹרַי מִסָּבִיב וְלֹא
solemnis palma † quos : superstes & * cuasor DOMINI nostri * die in fuit
77 הָיָה בְיוֹם אַף יְהוָה פָּלִיט וְשָׂרִיד אֲשֶׁר טִפַּחְתִּי
ea consumpsit meus inimicus † suos &
78 וְרִבִּיתִי אוֹיְבִי כָלָם׃

CAP. III. ג

eius indignationis virga in afflictionem vidit † vir Ego
1 אֲנִי הַגֶּבֶר רָאָה עֳנִי בְּשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ׃
lucem † non &, * tenebrositatem * fecit me & * duxit Me
2 אוֹתִי נָהַג וַיֹּלַךְ חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר׃
die tota suam manum vertit, est conuersus me in † Profectò
3 אַךְ בִּי יָשֹׁב יַהֲפֹךְ יָדוֹ כָּל־הַיּוֹם׃
mea ossa confregit, * meam pellem & * meam carnē * vetustam * Vetustauit
4 בִּלָּה בְשָׂרִי וְעוֹרִי שִׁבַּר עַצְמוֹתָי׃
faigmine! & * felle circundedit & * me super † Aedificauit
5 בָּנָה עָלַי וַיַּקַּף רֹאשׁ וּתְלָאָה׃
ferali * mortuos veluti me fecit manere locis tenebrosis In
6 בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבָנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם׃
meū compedē fecit aggrauati regredias nos & * me pro fraxit Maerens
7 גָּדַר בַּעֲדִי וְלֹא אֵצֵא הִכְבִּיד נְחָשְׁתִּי׃
meam orationem obstruxit †, vociferabar & * clamauā quando Etiam
8 גַּם כִּי אֶזְעַק וְאֶשְׁוָע שָׂתַם הפלתי׃
perurrit meas semitas † lapide excito in meas vias Circumsepsit
9 גָּדַר דְּרָכַי גִּזִּית נְתִיבוֹתַי עִוָּה׃
ablconditis in leo † mihi ipse † insidians Velut †
10 דֹּב אוֹרֵב הוּא לִי אֲרִיֵה בְּמִסְתָּרִים׃
desolatam me posuit, * me minuim * concidit & * fecit dumtaxat * meas Vias
11 דְּרָכַי סוֹרֵר וַיְפַשְּׁחֵנִי שָׂמַנִי שוֹמֵם׃
fagitram ad * sagam * tanquam me statuit & * foum arcum * extendit
12 דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וַיַּצִּבֵנִי כַּמַּטָּרָא לַחֵץ׃
suæ phareræ * filios † meos tenes in fecit fagitti
13 הֵבִיא בְכִלְיוֹתָי בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ׃
die tota eorum cantcum, meo populo omni risus Fui
14 הָיִיתִי שְׂחֹק לְכָל־עַמִּי נְגִינָתָם כָּל־הַיּוֹם׃
ablyuinio me fecit inebriare, amaritudinibus in me fecit Saturari
15 הִשְׂבִּיעַנִי בְמָרוֹרִים הִרְוָנִי לַעֲנָה׃
pulueri in me * immersit *, meos dentes lapillo in fecit confringere Et
16 וַיַּגְרֵס בֶּחָצָץ שִׁנָּי הִכְפִּישַׁנִי בָּאֵפֶר׃
boni fum oblitus, mea anima pace à se elongauit Et
17 וַתִּזְנַח מִשָּׁלוֹם נַפְשִׁי שָׁכַחְתִּי טוֹבָה׃
DOMINO à mea spes &, mea duratio † Periit, dixi Et
18 וָאֹמַר אָבַד נִצְחִי וְתוֹחַלְתִּי מִיְּהוָה׃
fellis & * ablyuinij, mea rebellionis † & * mee afflictionis Recordare
19 זְכֹר עָנְיִי וּמְרוּדִי לַעֲנָה וָרֹאשׁ׃
mea anima me super in * meditatione † & * recondabitur Recordando
20 זָכוֹר תִּזְכּוֹר וְתָשׁוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי׃
expectabo idcirco, meum cor ad factam redire Hoc
21 זֹאת אָשִׁיב אֶל־לִבִּי עַל־כֵּן אוֹחִיל׃

filiolti diez fum corrupti, * oculos filiis appropio quasit insultas plateas per
1 מִלְּחַלְלֵינוּ קְצֵנוּ קָלְאוּ יָמֵינוּ
pupillis * in nolite persecutores turmæ Leui * nolite filius * erui quia
2 כִּי־בָא קִצֵּנוּ׃ קְרֵים הָיוּ רֹדְפֵינוּ מִנְּשָׁרֵי
nostro lupi lesi fuisti desertio in, nos lumt persecuti montes super * ea iormit
3 שָׁמַיִם עַל־הֶהָרִים דִּלְּקֻנוּ בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ׃
eorum * nostrum in est * super DOMINI * nolite * nostrum nasis Spiritus
4 רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ יְהוָה נִלְכַּד בְּשִׁחִיתוֹתָם
gentes inter viuemus nos * ombra in diximus cuius *
5 אֲשֶׁר אָמַרְנוּ בְצִלּוֹ נִחְיֶה בַגּוֹיִם׃
te super eram * Hus terra in kalmus † Idom filia lætare & * Gaude
6 שִׂישִׂי וְשִׂמְחִי בַּת אֱדוֹם יוֹשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ עוּץ גַּם עָלַיִךְ
Complexa eit
7 תַּעֲבָר־כּוֹס תִּשְׁכְּרִי וְתִתְעָרִי׃ תַּם עֲוֹנֵךְ
filia tuam iniquitatem visitauit te deportauit ea †, adder non, Sion filia
8 בַּת־צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ פָּקַד עֲוֹנֵךְ בַּת
tua peccata fuæ discooperuit, Edom
9 אֱדוֹם גִּלָּה עַל־חַטֹּאתָיִךְ׃

CAP. V. ה

mutuis opprobrio, vide & * ipice nobis furrit quid Domine Recordare
1 זְכֹר יְהוָה מֶה הָיָה לָנוּ הַבִּיטָה וּרְאֵה אֶת חֶרְפָּתֵנוּ׃
alienigenas ad nostra domus * certamen ei est verba nostra * Hereditas
2 נַחֲלָתֵנוּ נֶהְפְּכָה לְזָרִים בָּתֵּינוּ לְנֻכְרִים׃
nobis * pulsi nostra manus, patre absque * sumus Pupilli
3 יְתוֹמִים הָיִינוּ אֵין אָב אִמֹּתֵינוּ כְּאַלְמָנוֹת׃
vtroeunt precium * nostra ligna, * bibimus argenti * nostri Aquas *
4 מֵימֵינוּ בַכֶּסֶף שָׁתִינוּ עֵצֵינוּ בִּמְחִיר יִבֹאוּ׃
nos, laboramus * sumus pati * perfecutionem * nostra cerui * Super
5 עַל צַוָּארֵנוּ נִרְדָּפְנוּ יָגַעְנוּ לֹא הֻנַּח־לָנוּ׃
famem * ab Aegypto, manui * dedimus Aegypto
6 מִצְרַיִם נָתַנּוּ יָד אַשּׁוּר לִשְׂבֹּעַ לָחֶם׃
nobis * daturus * magnis
7 אֲבוֹתֵינוּ חָטְאוּ וְאֵינָם אֲנַחְנוּ עֲוֹנֹתֵיהֶם סָבָלְנוּ׃
eorum excusio Sapphu, * margenis pro corpus * mimeris, ladis pro cum damus *
8 עֲבָדִים מָשְׁלוּ בָנוּ פֹּרֵק אֵין מִיָּדָם׃
filiorū in sunt agnini non, eorum fatma nigredine præ est Obscurata
9 בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לַחְמֵנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר׃
digium * tanquam fuit, * mali eorum * a super * eorum pelis * a * glabellarum *
10 עוֹרֵנוּ כְּתַנּוּר נִכְמָרוּ מִפְּנֵי זַלְעֲפוֹת רָעָב׃
Tumentes illi quia * fame interfectis * pia gladia interfectis fuerunt Filiæ *
11 נָשִׁים בְּצִיּוֹן עִנּוּ בְּתוּלֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה׃
misericordium mulierum Manus, agrorum * fugibus *
12 שָׂרִים בְּיָדָם נִתְלוּ פְּנֵי זְקֵנִים לֹא נֶהְדָּרוּ׃
meæ virgines * Domine ei Rixam * meæ animæ reas * Dominoe ei Rixam *
13 בָּחוּרִים טָחֲנוּ וְנְעָרִים בָּעֵץ כָּשָׁלוּ׃
meum iudicium iudica, meam peruertisti tam DOMINE Vidisti
14 זְקֵנִים מִשַּׁעַר שָׁבְתוּ בַחוּרִים מִנְּגִינָתָם׃
meorum cogitationes omnes, eorum vlationem omnem Vidisti
15 שָׁבַת מְשׂוֹשׂ לִבֵּנוּ נֶהְפַּךְ לְאֵבֶל מְחֹלֵנוּ׃
me super cora cogitationes omnes, DOMINE corā opprobriū Audisti
16 נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטָאנוּ׃
die eos me super eorum meditationē & * me in surgentium Labia
17 עַל־זֹאת הָיָה דָוֵה לִבֵּנוּ עַל־אֵלֶּה חָשְׁכוּ
super cora * Sion in ignem
18 עֵינֵינוּ׃ עַל־הַר־צִיּוֹן שֶׁנְּשַׁם שׁוּעָלִים
sed filiæ, fermenendo fecerium in Dominus Tu * ea in sempiternum
19 הָלָכוּ בוֹ׃ אַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ
generationē & generatione in
20 לְדֹר וָדוֹר׃ לָמָּה לָנֶצַח תִּשְׁכָּחֵנוּ
Domine non Cunctis * filiorum langueadinum in non * dominoques
21 תַּאֲרִיכֵנוּ לְאֶרֶךְ יָמִים׃ הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה
22 חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃ כִּי אִם־מָאֹס מְאַסְתָּנוּ
facerdotum faciet * erat affligere * addet non, eos diuisit Domine Furor *
23 קָצַפְתָּ עָלֵינוּ עַד־מְאֹד׃
defecerunt nobis Adhæ * fumi mitteri non fenium, * filiorum * ea * ad
24 עוֹדְךָ הַכְלִיָּה לֹא חָנַנּוּ׃
25 לֹא נִשְׂאוּ פְנֵי זְקֵנִים חָנֵנוּ׃
nostros grestius fum Veruus
26 עֵינֵינוּ אֵל־עֶזְרָתֵנוּ הֶבֶל בְּצִפִּיָּתֵנוּ צָפִינוּ
* non † ignarum
27 אֶל־גּוֹי לֹא יוֹשִׁיעַ׃ צָדוּ צְעָדֵינוּ מִלֶּכֶת

Finis libri Lamentationum.

תם ספר קינות

Universidad de Deusto
Biblioteca

malogranata omnia: *omne* all *sex* & nonagintes malogranata fuerunt Et
23 מְיֻרְשָׁלַם וְשִׁשָּׁה וְתִשְׁעִים רִמּוֹן מִן־הַצַּד כָּל־הָרִמּוֹנִים מָאתָיִם
lauiorum magister rulit Et *endlesse* tertiaenium super centum
24 מֵאָה עַל־הַשְּׂכָכָה סָבִיב׃ וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־
tres & *secondum* sacerdote Sephaniah & *caput* iacet dore Seraiah
שְׂרָיָה כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָה כֹּהֵן הַמִּשְׁנֶה וְאֶת שְׁלֹשֶׁת
erat qui *unum* custodiæ tulit custuare de Et *limnus* cofodes
25 שֹׁמְרֵי הַסַּף׃ וּמִן־הָעִיר לָקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר הָיָה
bellatores, fatis videndus *ex* vitos septem & *scribi* vitos super præpolitus
פְּקִידֵי עַל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וְשִׁבְעָה אֲנָשִׁים מֵרֹאֵי פְנֵי
militiæ princi em scribam & *militare* in sunt inuenti qui *regis*
26 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר נִמְצְאוּ בָּעִיר וְאֶת סֹפֵר שַׂר הַצָּבָא
tes populo de vitos *seraginta* & *terræ* populum *eorum*
הַמְצַבֵּא אֶת עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ
magister Nebuzaradan eos tulit Et *ciuitatis* medio in *inuenit*
27 הַנִּמְצָאִים בְּתוֹךְ הָעִיר׃ וַיִּקַּח אוֹתָם נְבוּזַרְאֲדָן רַב־
Riblah in Babel regem ad *eos* fecit ire & *laniorum*
28 טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אוֹתָם אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה׃
de terra *Iudæ* fecit *eos* Nebuchadnesar *septimo* anno Is
29 זֶה הָעָם אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְרֶאצַּר בְּשִׁבְעַ
transferre fecit
30 יְהוּדִים שְׁלֹשׁ אֲלָפִים וְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
Nebuchadnesar decimo octauo anno Is
31 הַגְלָה׃ בְּשָׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לִנְבוּכַדְרֶאצַּר

Finis libri Ieremiæ.

תם ספר ירמיהו

ספר קינות
LIBER CINOTH, ID EST,
THRENORVM, QVI APVD HEBRAEOS ETIAM איכה, ID EST, QVOMODO, DICITVR: APVD LATINOS AVTEM, LAMENTATIONES IEREMIAE.

CAP. I. א

populo multa † *ciuitas sola* *solis* † Quomodo
1 אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר׀ רַבָּתִי עָם
gentibus in multa † : *vidua* veluti est facta
הָיְתָה כְּאַלְמָנָה רַבָּתִי בַגּוֹיִם
principem in *principi* † *tributaria*
שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת הָיְתָה לָמַס׃
eius lachrymæ & *nocte* in *plorabit* Plorando
2 בָּכוֹ תִבְכֶּה בַּלָּיְלָה וְדִמְעָתָהּ
omnes *eius* amatoribus omnibus ex cõsolator eis *eius* maxillis *super*
עַל לֶחְיָהּ אֵין לָהּ מְנַחֵם מִכָּל־אֹהֲבֶיהָ כָּל־
inimicos in ei fuerunt *eam in fest pramiscuit* *eius facta*
3 בָּגְדוּ בָהּ הָיוּ לָהּ לְאוֹיְבִים׃
seruitutis multis *indine* præ & *affectione* præ le trudah Transmigrauit
גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי וּמֵרֹב עֲבֹדָה הִוא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ כָּל־רֹדְפֶיהָ
eius persecutores omnes *requiem* nec *gentes* inter *habuerunt* ipsa *angustias ma*
4 הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים׃ דַּרְכֵי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת מִבְּלִי בָּאֵי
exercitus non & *legates* † Sion Viæ *angustiæ* inter est *apperiuntur* deriit quod *non* fiet
נְשַׁמּוֹת בְּוֹתֶיהָ סוֹגוֹת וְהִוא מַר־לָהּ שָׂרֶיהָ הָיוּ לְרֹאשׁ אֹיְבֶיהָ שָׁלְוּ כִּי־יְהוָה הוֹגָהּ עַל־רֹב
vestimenta *eius* *parnuli* *eius* præuaricationis
פִּשְׁעֶיהָ עוֹלָלֶיהָ הָלְכוּ שְׁבִי לִפְנֵי
afflictionem *fuerunt* : *eius* decor omnis Sion filia à est egressus Et
5 צָר׃ וַיֵּצֵא מִן בַּת־צִיּוֹן כָּל־הֲדָרָהּ הָיוּ
fortitudine absque abierunt & *gressum* ingressi sunt *eius* *cerui* veluti
שָׂרֶיהָ כְּאַיָּלִים לֹא מָצְאוּ מִרְעֶה וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי
regis *adulantes* & *sua afflictionis* dierũ Ierusalaim est Recordata, præcedentis
6 רוֹדֵף׃ וַתִּזְכֹּר יְרוּשָׁלַ͏ִם יְמֵי עָנְיָהּ
eius præsidentes in *quondã* *diebus* à fuerũ quę, *inuoni* desiderabilia omnia
וּמְרוּדֶיהָ כָּל־מַחֲמֻדֶיהָ אֲשֶׁר הָיוּ מִימֵי קֶדֶם בִּנְפֹל עַמָּהּ בְּיַד־צָר וְאֵין עֹזֵר לָהּ רָאוּהָ צָרִים מְשַׂחֲקִים עַל־
hostes eam viderunt : *eis auxiliator* non & *hostis* manu in
7 מִשְׁבַּתָּהּ׃ חֵטְא חָטְאָה יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל־כֵּן
progressu, Ierusalaim peccauit Peccatum
לְנִדָּה הָיָתָה כָּל־מְכַבְּדֶיהָ הִזִּילוּהָ כִּי־רָאוּ
eius *sabbatha* *eius* *nuditatem* videntes quia *eam vituperarunt* *eius* *gloriantes* omnes *fuit*
עֶרְוָתָהּ גַּם־הִיא נֶאֶנְחָה וַתָּשָׁב אָחוֹר׃ טֻמְאָתָהּ בְּשׁוּלֶיהָ לֹא זָכְרָה אַחֲרִיתָהּ וַתֵּרֶד
fœdata in *eius* *Immunditia* *retrorsum* est *cogitauit* & *suspirauit* ipsa
8 פְּלָאִים אֵין מְנַחֵם לָהּ רְאֵה יְהוָה אֶת־עָנְיִי
descendit & *fili* *mundissimi* est *recordata* non
כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב׃ יָדוֹ פָּרַשׂ צָר עַל כָּל־מַחֲמֻדֶיהָ כִּי רָאֲתָה גוֹיִם בָּאוּ מִקְדָּשָׁהּ אֲשֶׁר צִוִּיתָה לֹא־יָבֹאוּ
afflictionem *magnificauit* *quoniam* *meum* *afflictionem* DOMINVS vide
9 בַּקָּהָל לָךְ׃ כָּל־עַמָּהּ נֶאֱנָחִים מְבַקְּשִׁים לֶחֶם
eius *hostes* *fuerunt* *eius* *inimici*
נָתְנוּ מַחֲמוּדֵיהֶם בָּאֹכֶל לְהָשִׁיב נָפֶשׁ רְאֵה יְהוָה
DOMINVS *quia* *fuere* *seruii* † *eius* *inimici*
וְהַבִּיטָה כִּי הָיְתִי זוֹלָלָה׃ לוֹא אֲלֵיכֶם כָּל־עֹבְרֵי
spectatum *fuere* *et* *captiuitas* Et *abierũt* *eius* *pärnuli* *ante* *præuaricationis*
דֶּרֶךְ הַשִּׁיטוּ וּרְאוּ אִם־יֶשׁ מַכְאוֹב כְּמַכְאֹבִי אֲשֶׁר עוֹלַל
afflictionem *fuerunt* : *eius* decor omnis Sion filia à est egressus Et
לִי אֲשֶׁר הוֹגָה יְהוָה בְּיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ׃ מִמָּרוֹם שָׁלַח אֵשׁ
eius *fortitudine* absque abierunt & *gressum* ingressi sunt *eius* *cerui* veluti
10 בְּעַצְמוֹתַי וַיִּרְדֶּנָּה פָּרַשׂ רֶשֶׁת לְרַגְלָי הֲשִׁיבַנִי אָחוֹר נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל־הַיּוֹם
regis *adulantes* & *sua afflictionis* dierũ Ierusalaim est Recordata, præcedentis
דָּוָה׃ נִשְׂקַד עֹל־פְּשָׁעַי בְּיָדוֹ יִזְּרְגוּ עָלָה עַל־צַוָּארִי הִכְשִׁיל כֹּחִי נְתָנַנִי אֲדֹנָי
eius præsidentes in *quondã* *diebus* à fuerũ quę, *inuoni* desiderabilia omnia
11 בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם׃ סִלַּה כָּל־אַבִּירַי אֲדֹנָי
hostes eam viderunt : *eis auxiliator* non & *hostis* manu in
בְּקִרְבִּי קָרָא עָלַי מוֹעֵד לְשַׁבֵּר בַּחוּרָי גַּת דָּרַךְ אֲדֹנָי
progressu, Ierusalaim peccauit Peccatum
לִבְתוּלַת בַּת־יְהוּדָה׃ עַל־אֵלֶּה אֲנִי בוֹכִיָה עֵינִי עֵינִי
eius *sabbatha* *eius* *nuditatem* videntes quia *eam vituperarunt* *eius* *gloriantes* omnes *fuit*
12 יֹרְדָה מַיִם כִּי־רָחַק מִמֶּנִּי מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי
fœdata in *eius* *Immunditia* *retrorsum* est *cogitauit* & *suspirauit* ipsa
הָיוּ בָנַי שׁוֹמֵמִים כִּי גָבַר אוֹיֵב׃
descendit & *fili* *mundissimi* est *recordata* non
13 פָּרְשָׂה צִיּוֹן בְּיָדֶיהָ אֵין מְנַחֵם לָהּ צִוָּה יְהוָה
afflictionem *magnificauit* *quoniam* *meum* *afflictionem* DOMINVS vide
לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו הָיְתָה יְרוּשָׁלַ͏ִם לְנִדָּה בֵּינֵיהֶם׃
eius *hostes* *fuerunt* *eius* *inimici*
14 צַדִּיק הוּא יְהוָה כִּי־פִיהוּ מָרִיתִי שִׁמְעוּ־נָא כָל־
DOMINVS *quia* *fuere* *seruii* † *eius* *inimici*
הָעַמִּים וְרְאוּ מַכְאֹבִי לִבְתוּלַי וּבַחוּרָי הָלְכוּ
populi *omnes* *audite* *rebellani* *eius* *ori* *quia*, DOMINVS *iste* Iustus

filiarum Israel *cornu* omne *est* † *tra in* Cornu *lite* *eius* *principes* & *regnum*
שׁוֹר׃ סִתְּלָה בְּחֲרִי־אַף כָּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל
facie est *accelsus* & *inimici* *facientes* † *filiarum* *denigrans* *fecit* *retire*
16 אָחוֹר הֵשִׁיב יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר
in circuitu. *eorũ* *que* † *confumpsit* *flammas*, *ignis* veluti Iahacob in
בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה סָבִיב׃
hostis ranquã eius dexeræ *fecit* *inimicus* veluti *suã* arcũ † *erendit*
17 דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ כְּאוֹיֵב נִצַּב יְמִינוֹ כְּצָר
habentaculo *effudit* *Sion* filiæ *tentus* † in *iocuti* desiderabilia omnia occidit &
וַיַּהֲרֹג כֹּל מַחֲמַדֵּי־עַיִן בְּאֹהֶל בַּת־צִיּוֹן שָׁפַךְ
indignatio- *tionem* *illam* *ex* *ardentissimam* † *ignem* tanquam
18 חֲמָתוֹ כָּאֵשׁ׃ חָטְיָה׃
omnia *abscondit* * *Iesaci* *abscondit* * *inimicus* *veluti* Dominus Fuit
הָיָה אֲדֹנָי כְּאוֹיֵב בָּלַע יִשְׂרָאֵל בָּלַע כָּל־
perdidit 5 Iehudah filia in *multitudinem* & *eius* *munitiones* *corrupit* † , *eius* palatia
אַרְמְנוֹתֶיהָ שִׁחֵת מִבְצָרָיו וַתֶּרֶב בְּבַת־יְהוּדָה תַּאֲנִיָּה
luctum, & *luctum*. *corrupit* † *fanum* *regnis* *horum* *vt* *disperuit* ! Et *quendam* & *planctum* *
19 וְאֲנִיָּה׃ וַיַּחְמֵס כְּגַן שִׂכּוֹ שִׁחֵת
Iehudah & *filiæ* *affluentes* dierũ Ierusalaim est Recordata, præcedentis
מוֹעֲדוֹ בְּצִיּוֹן מוֹעֵד וְשַׁבָּת וַיִּנְאַץ בְּזַעַם אַפּוֹ מֶלֶךְ וְכֹהֵן׃
tabernaculi & *solemnitatis* *Sion* in DOMINVS fecit obliuiscl *sum* *restantia*
20 זָנַח אֲדֹנָי מִזְבְּחוֹ נֵאַר מִקְדָּשׁוֹ
tuburente eũ *gregationem* *fuam*
הִסְגִּיר בְּיַד־אוֹיֵב חוֹמֹת אַרְמְנוֹתֶיהָ קוֹל נָתְנוּ בְּבֵית
fuam *fanctuarium* corde é *protexit* *fum* altare Dominus Eloquuit
21 יְהוָה כְּיוֹם מוֹעֵד׃ חָשַׁב יְהוָה
Iesaci *filiæ* & *iuuenes* *terræ* in *iacuerunt* *uirgines* & *adolescentes* *mei*
לְהַשְׁחִית חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן נָטָה קָו לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ
fuam *manu* *fecit* *re* *dire* *non* *fuam* *exercuit* *Sion* filiæ *murum* *eorumque*
מִבַּלֵּעַ וַיַּאֲבֶל־חֵל וְחוֹמָה יַחְדָּו אֻמְלָלוּ׃
funt *infirmati* *pariter* *eorum* * , *extremitate* *desolauit* & *absorbendo* *ab*
22 טָבְעוּ בָאָרֶץ שְׁעָרֶיהָ אִבַּד וְשִׁבַּר בְּרִיחֶיהָ
eius *vectes* *confumit* & *perdidit* *eius* *porta* *terra* in *fant* Demerse
מַלְכָּהּ וְשָׂרֶיהָ בַגּוֹיִם אֵין תּוֹרָה גַּם נְבִיאֶיהָ לֹא־מָצְאוּ חָזוֹן מֵיְהוָה׃
eius *prophetæ* *mitere* *non* *lex* † *non* *gentibus* in *eius* *principes* & *eius* *rege*
23 יֵשְׁבוּ לָאָרֶץ יִדְּמוּ זִקְנֵי בַת־צִיּוֹן הֶעֱלוּ
DOMINO à *vilionem* *mittuerunt* *non*
עָפָר עַל־רֹאשָׁם חָגְרוּ שַׂקִּים הוֹרִידוּ לָאָרֶץ
fecerunt *afferendum* ; *Sion* filiæ *fenes* *commouerunt* ; *terra* in *Sederunt*
24 רָאשָׁן בְּתוּלֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃ כָּלוּ בַדְּמָעוֹת עֵינָי
terram in *depofuerunt* ; *facci* *fe* *accinxerunt* *filiam* *caput* *fuper* *pulverem*
חָמְרְמְרוּ מֵעַי שֻׁפַךְ לָאָרֶץ כְּב�959 עַל־שֶׁבֶר בַּת־עַמִּי
propter *la-* *chrymas* *mei* *omni* *lachrymæ* in † Defecerunt
25 בְּעֻטֵּף עוֹלֵל וְיוֹנֵק בִּרְחֹבוֹת קִרְיָה׃
Ierusalaim *fine* *fuum* *caput*
לְאִמֹּתָם יֹאמְרוּ אַיֵּה דָגָן וְיַיִן בְּהִתְעַטְּפָם כֶּחָלָל בִּרְחֹבוֹת עִיר בְּהִשְׁתַּפֵּךְ נַפְשָׁם אֶל־חֵיק
propter *matrem* *eorum* *ferunt* *ubi* *frumentum* & *vinum* *ubi* *effundunt* *aut-*
אִמֹּתָם׃ מָה־אַעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה־לָּךְ בַּת יְרוּשָׁלָ͏ִם מָה־אַעֲרֹךְ לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ
ma *Ierusalem* *filia* ô *tibi* *affimilabo* *quid* *tibi* *fortam* *teftificam* *Quid*
26 מִי יִרְפָּא לָךְ׃ נְבִיאַיִךְ חָזוּ לָךְ שָׁוְא וְתָפֶל וְלֹא גִלּוּ עַל־עֲוֹנֵךְ
tibi *æquabo* *quid* *tibi* *miseicordiam* *quit* *tua* *contrito*
לְהָשִׁיב שְׁבוּתֵךְ וַיֶּחֱזוּ לָךְ מַשָּׂאוֹת שָׁוְא וּמַדִּיחִים׃
fanat *hiquitatem* *super* *reuelauerunt* *non* & *tuã* *affluxion* &
27 סָפְקוּ עָלַיִךְ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ שָׁרְקוּ וְנָעוּ רֹאשָׁם
tibi *viderunt* & *tuam* *captiuitatem* *conuertunt* *non* *ad*
עַל בַּת־יְרוּשָׁלָ͏ִם הֲזֹאת הָעִיר שֶׁיֹּאמְרוּ כְלִילַת יֹפִי מָשׂוֹשׂ לְכָל־הָאָרֶץ׃
fuper *Ierusalaim* *filiam* *fuper* *fimis* *caput* *mouerunt* & *fibilauerunt*
28 פָּצוּ עָלַיִךְ פִּיהֶם כָּל־אוֹיְבָיִךְ שָׁרְקוּ וַיַּחֲרֹקוּ
dicere *aut* *quam* *ciuitas*
שֵׁן אָמְרוּ בִלַּעְנוּהָ אַךְ זֶה הַיּוֹם שֶׁקִּוִּינוּהוּ מָצָאנוּ רָאִינוּ׃
fimilem *tuum* *eorum* *os* *aperuerunt* *omnes* *fuper* *os* *te* *fuper* *Dilcrepuerunt*
fimilem *eorum* *aperuit* *fe* *effecerunt* *quem* *dies* ! *hanc* *quidem* ; *Adefecerunt* , *dixerunt* , *dentes*
29 עָשָׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמַם אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה מִימֵי קֶדֶם
fuum *eorum* *aperuit* *fe* *effecerunt* *quem* *dies* ! *hanc* *quidem* ; *Adefecerunt* , *dixerunt* , *dentes*
הָרַס וְלֹא חָמָל וַיְשַׂמֵּח עָלַיִךְ אוֹיֵב הֵרִים קֶרֶן צָרָיִךְ׃
fuum *eorum* *aperuit* *fe* *effecerunt* *quem* *dies* ! *hanc* *quidem* ; *Adefecerunt* , *dixerunt* , *dentes*
30 צָעַק לִבָּם אֶל־אֲדֹנָי חוֹמַת בַּת־צִיּוֹן הוֹרִידִי כַנַּחַל דִּמְעָה יוֹמָם וָלָיְלָה אַל־תִּתְּנִי פוּגָה לָךְ אַל־
fuper *Ierusalaim* *filiam* *fuper* *fimis* *caput* *mouerunt* & *fibilauerunt*
תִּדֹּם בַּת עֵינֵךְ׃ קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לְרֹאשׁ אַשְׁמֻרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי אֲדֹנָי שְׂאִי אֵלָיו כַּפַּיִךְ עַל־נֶפֶשׁ עוֹלָלַיִךְ הָעֲטוּפִים בְּרָעָב בְּרֹאשׁ כָּל־חוּצוֹת׃
dicere *aut* *quam* *ciuitas*
31 רְאֵה יְהוָה וְהַבִּיטָה לְמִי עוֹלַלְתָּ כֹּה הַאִם־תֹּאכַלְנָה נָשִׁים פִּרְיָם עֹלְלֵי טִפֻּחִים
fimilem *tuum* *eorum* *os* *aperuerunt* *omnes* *fuper* *os* *te* *fuper* *Dilcrepuerunt*
הֲיֵהָרֵג בְּמִקְדַּשׁ אֲדֹנָי כֹּהֵן וְנָבִיא׃ שָׁכְבוּ לָאָרֶץ חוּצוֹת נַעַר וְזָקֵן בְּתוּלֹתַי וּבַחוּרַי נָפְלוּ בַחָרֶב
fuper *Ierusalaim* *filiam* *fuper* *fimis* *caput* *mouerunt* & *fibilauerunt*
32 הָרַגְתָּ בְּיוֹם אַפֶּךָ טָבַחְתָּ לֹא חָמָלְתָּ׃ תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד מְגוֹרַי מִסָּבִיב וְלֹא־הָיָה
dicere *aut* *quam* *ciuitas*
בְּיוֹם אַף־יְהוָה פָּלִיט וְשָׂרִיד כַּאֲשֶׁר טִפַּחְתִּי וְרִבִּיתִי אֹיְבִי כִלָּם׃
fimilem *tuum* *eorum* *os* *aperuerunt* *omnes* *fuper* *os* *te* *fuper* *Dilcrepuerunt*
destruxit, *Iahacob* *tabernacula* *omnia* *pepercit* *non* & *Dominus* *Abscondit* *

fecis *profiteare*, *Sion* *filiam* *Dominus* *fuo* *æstu* *in* *obnubilauit* Quomodo
1 אֵיכָה יָעִיב בְּאַפּוֹ אֲדֹנָי אֶת־בַּת־צִיּוֹן הִשְׁלִיךְ
fuora *pedu* *ftabeili* *eft* *recordatus* *non* & *illæi* *decorem* *terram*, *cæiis* de
שָׁמַיִם אֶרֶץ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־זָכַר הֲדֹם־רַגְלָיו
illæi *fuit* *die* in
בְּיוֹם אַפּוֹ׃
destruxit, *Iahacob* *tabernacula* *omnia* *pepercit* *non* & *Dominus* *Abscondit* *
2 בָּלַע אֲדֹנָי לֹא חָמָל אֶת כָּל נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס
publice *terram* *fecit* *pertingere* *Iehudah* *filiæ* *munitiones* *fuo* *furore* in
בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצְרֵי בַת־יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלַּל

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

corum visitationis tempore in terrorem opus ipſi Vanitas ſunt
עֵרָה
† הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם
omnium plasmatus quia labor eorum * have ſimul Non perſtabunt * eſt.
יֹאבֵדוּ׃
† לֹא כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל
eius nomen exercituum DOMINVS ſius hæreditatis ſceptri & ipſi †
הוּא וְשֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
diſperſione † contrerus & † inſtrumenta, miſit in † Populus Malleus
† כְּפֵץ אַתָּה לִי כְּלֵי מִלְחָמָה וְנִפַּצְתִּי
te in conteram ſimgram † Et regna te in conteram & gentes te in †
† בְּךָ גּוֹיִם וְהִשְׁחַתִּי בְךָ מַמְלָכוֹת׃ וְנִפַּצְתִּי בְךָ
† per † diſper
equum equitem & † conteram & † te in † conteram & † equum
† סוּס וְרֹכְבוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ רֶכֶב וְרֹכְבוֹ׃
† per † conteram per
ſenem & † te in † conteram & † mulierem & † virum † te in † conteram ſimgram † Et
† וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִישׁ וְאִשָּׁה וְנִפַּצְתִּי בְךָ זָקֵן וָנָעַר
† per † conteram per
conteram Et † virginem & † juvenem † te in † conteram & † puerum &
† וְנִפַּצְתִּי בְךָ בָּחוּר וּבְתוּלָה׃ וְנִפַּצְתִּי
† per † conteram per
agricolam † te in ſimgram † conteram & † & † eius gregem & † paſtorem † te in †
† בְךָ רֹעֶה וְעֶדְרוֹ וְנִפַּצְתִּי בְךָ אִכָּר
† per † conteram per
magiſtratum † & † duces † te in † conteram & † ſeruit † te in † & † conteram per † principes.
וּצְמָדָו וְנִפַּצְתִּי בְךָ פַּחוֹת וְסָגָנִים׃
omne Chaldæm habitatoribus † conctis & † Babel ipſi † ad † eam Et
† וְשִׁלַּמְתִּי לְבָבֶל וּלְכָל יוֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים אֵת כָּל
DOMINVS † dixit, veſtra oculis in Sion in † reddam quod eorum malum
† רָעָתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ בְצִיּוֹן לְעֵינֵיכֶם נְאֻם יְהוָה׃
eorum † DOMINVS dixit, montes re ad ego Ecce
† הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר הַמַּשְׁחִית נְאֻם יְהוָה
re cunctorum & † exſurget meum manum † extendam & † eam † eorum
† הַמַּשְׁחִית אֶת כָּל הָאָרֶץ וְנָטִיתִי אֶת יָדִי עָלַיִךְ וְגַלַּלְתִּיךָ
† contra † per † ſuper
† מִן הַסְּלָעִים וְנָתַתִּיךָ לְהַר שְׂרֵפָה׃
fundamentis † lapidem & † angulo † lapidem re de † ſient non Et
† וְלֹא יִקְחוּ מִמְּךָ אֶבֶן לְפִנָּה וְאֶבֶן לְמוֹסָדוֹת
DOMINVS dixit, cum ſenis † deſolationes † ſed
† כִּי שִׁמְמוֹת עוֹלָם תִּהְיֶה נְאֻם יְהוָה׃
† per † contra † ſuper
conſurget † gentibus in buccina clang-ite terra in cenſum † Leuate
† שְׂאוּ נֵס בָּאָרֶץ תָּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגּוֹיִם קַדְּשׁוּ
† contra † ſuper † contra † ſuper † contra † ſuper
Minni, Ararat regno illam ſuper † promulgate, † gentes eam ſuper †
† עָלֶיהָ גּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ עָלֶיהָ מַמְלְכוֹת אֲרָרָט מִנִּי
† contra † congregate
eius duces, Madai regnes † gentes eam ſuper † Sanctificate † bonglobatores
† וְאַשְׁכְּנַז קִרְאוּ עָלֶיהָ סְפָר הָעֲלוּ סוּס כְּיֶלֶק
† contra † ſuper † contra † ſuper † contra † ſuper
eius † duces † regnes † gentes eius ſuper Sanctificate † bonglobatores
† קְדֹשׁוּ עָלֶיהָ גוֹיִם אֶת מַלְכֵי מָדַי אֶת פַּחוֹתֶיהָ
† contra † ſuper
eius poteſtates † eius cunctamque † eius † regnum † & † & † terram
† וְאֵת כָּל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃ וְאֶת כָּל
Babel ſuper † eſt † in † quia † idolebis & † eorum † contremiſcet Et
† וְרָעֲשָׁה אֶרֶץ וְחִיל כִּי קָמָה עַל בָּבֶל
† contra † ſuper
† מַחְשְׁבוֹת יְהוָה לָשׂוּם אֶת אֶרֶץ בָּבֶל לְשַׁמָּה
† per † contra † ſuper
† מִבְּלִי מוֹשֵׁב׃ גִּבּוֹרֵי בָבֶל חָדְלוּ לְהִלָּחֵם
† per † contra † ſuper
munieres in † factiunt, eorum formidine † defecit † munitionibus in † ſubſtrunt
† בְּמְצֻדוֹתֵיהֶם שָׁבְתָה גְבוּרָתָם הָיוּ לְנָשִׁים
† per † contra † ſuper
eius vectes † ſunt contriti, eius habitacula incendentur
† נִשְׁבְּרוּ בְרִיחֶיהָ׃ מִשְׁכְּנֹתֶיהָ נִשְׂרְפוּ בָּרִיחָיִךְ
† per † contra † ſuper
munieri occurſum in † nuncius & † curret curſorie occurſum in Curſor
† רָץ לִקְרַאת רָץ וְנֹגֵד וְנֹגֵד לִקְרַאת לְהַגִּיד
† per † contra † ſuper
ſue † eius ciuitas ſit capta quod † Babel regi † nuncientur ad
† לְמֶלֶךְ בָּבֶל כִּי נִלְכְּדָה עִירוֹ מִקְצֵה׃
† per † contra † ſuper
regni in † conſumuntur † arundines † & † ſunt † comprehenſa † vada Et
† וְהַמַּעְבָרוֹת נִתְפָּשׂוּ וְאֶת הָאֲגַמִּים שָׂרְפוּ בָאֵשׁ
† per † contra † ſuper
DOMINVS dixit ſic Quia † ſuccurrus terræ † bello † vir &
† כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת בַּת בָּבֶל כְּגֹרֶן עֵת
† per † contra † ſuper
eam ad ea † tempus area † Babel filia, † Illud Deus † ſuccurrit
† הִדְרִיכָה עוֹד מְעַט וְעָבְרָה עָלֶיהָ קְצִיר׃
† per † contra † ſuper
me Comedit ari † arcſſit † tempus venit & † paululum adhuc
† אֲכָלַנִי נְבוּכַדְרֶאצַּר מַע הַמְרִיצַנִי נְתָנַנִי
† per † contra † ſuper
me abſorbuit, ſoane † me † ſtatuit † Babel † res † eliminadnelus † me † emouit
† כְּלִי רִיק בְּלָעָנִי כַּתַּנִּין מִלֵּא כְרֵשׂוֹ מֵעֲדָנַי
† per † contra † ſuper
me † ſuſpulit & † Sion habitatrix dicat, Babel † ſuper, † mea caro & † mea Ren ea †
† חָמָסִי וּשְׁאֵרִי עַל בָּבֶל תֹּאמַר יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן וְדָמִי
† per † contra † ſuper
dixit ſic Propterea Jeruſalem, dicat, Chaldæm habitatoribus ad
† עַל כֵּן כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אָנֹכִי רָב אֶת רִיבֵךְ וְנָקַמְתִּי אֶת נְקָמָתֵךְ
† per † contra † ſuper
† וְהוּבַשְׁתִּי אֶת יַמָּהּ וְהוֹבַשְׁתִּי אֶת מְקוֹרָהּ׃

eius venom faciam meſtore & eius mare faciam ſiccare &
וְהַחֲרַבְתִּי אֶת יַמָּהּ וְהוֹבִישׁ אֶת מְקוֹרָהּ׃
† per † contra † ſuper
Chaldæm & habitat, † eius multitudo tumulos in Babel erit Et
† וְהָיְתָה בָּבֶל לְגַלִּים מָעוֹן תַּנִּים שַׁמָּה וְשַׁרְקָה
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ יַחְדָּו כַּכְּפִירִים יִשְׁאָגוּ נָעֲרוּ כְּגוּרֵי
† per † contra † ſuper
eius conſumia ponam eorum calore ſu
† אֲרָיוֹת׃ בְּחַמָּם אָשִׁית אֶת מִשְׁתֵּיהֶם
† per † contra † ſuper
ſuos † eorum dormiant & † exultent vt , eoſdem in ebriare &
† וְהִשְׁכְּרוּם לְמַעַן יַעְלְזוּ וְיָשְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם
† per † contra † ſuper
eoſdem Deſcendere
† אוֹרִידֵם׃
† per † contra † ſuper
hircis eum arietes tanquam , ſingulorum ad agnos velut
כְּכָרִים לְטִבּוּחַ כְּאֵילִים עִם שְׂעִירִים׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁךְ וַתִּתָּפֵשׂ תְּהִלַּת כָּל הָאָרֶץ
† per † contra † ſuper
gentibus in † Babel ſuper eſt in ſtili quomodo
† אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה בָּבֶל בַּגּוֹיִם׃
† per † contra † ſuper
eſt operta eius fluctuum conquaſſat † in mate Babel ſuper aſcendit
† עָלְתָה עַל בָּבֶל הַיָּם נִכְסְתָה בַּהֲמוֹן גַּלָּיו
† per † contra † ſuper
terra deſolationis & † ſimtuum † terra ſuper in eius ciuitates Eorum
† הָיוּ עָרֶיהָ לְשַׁמָּה אֶרֶץ צִיָּה וַעֲרָבָה אֶרֶץ
† per † contra † ſuper
hominis filius eo in † tranſibit nec eis unus † eo in habitabit non *
† לֹא יֵשֵׁב בָּהֵן כָּל אִישׁ וְלֹא יַעֲבֹר בְּהֶן בֶּן אָדָם
† per † contra † ſuper
eius Ore de eius deſolationis † eorum & , Babel in Bel ſuper vitulos Et
† וּפָקַדְתִּי עַל בֵּל בְּבָבֶל וְהוֹצֵאתִי אֶת בָּלְעוֹ מִפִּיו
† per † contra † ſuper
† וְלֹא יִנָּהֲרוּ אֵלָיו עוֹד גּוֹיִם גַּם חוֹמַת בָּבֶל נָפָלָה׃
† per † contra † ſuper
eius populus eius in medio de Egredimini
† צְאוּ מִתּוֹכָהּ עַמִּי וּמַלְּטוּ אִישׁ אֶת נַפְשׁוֹ
† per † contra † ſuper
eorum cum moſſet cor fol. ee Et
† מֵחֲרוֹן אַף יְהוָה׃ וּפֶן יֵרַךְ לְבַבְכֶם
† per † contra † ſuper
auditu † in terra & , auditus anno in venies Et terra in
† וְיָרֵאתֶם בַּשְּׁמוּעָה הַנִּשְׁמַעַת בָּאָרֶץ וּבָא בַּשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה
† per † contra † ſuper
dies ecce Propterea dominatores † , terra in rapacitas & , auditio anno in eam poſt &
† וְאַחֲרֵי בַּשָּׁנָה הַשְּׁמוּעָה וְחָמָס בָּאָרֶץ מֹשֵׁל עַל
† per † contra † ſuper
Sonientes † dies ecce Propterea abominatorem
† הַשָּׁלִיט׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים וּפָקַדְתִּי
† per † contra † ſuper
ſufficietur podore eius terra omnis & , Babel ſtupebit ſuper
† עַל פְּסִילֵי בָבֶל וְכָל אַרְצָהּ תֵּבוֹשׁ
† per † contra † ſuper
Babel ſuper dicent plenius † Et , eius medio in cadent eius interfecti
† וְכָל חֲלָלֶיהָ יִפְּלוּ בְּתוֹכָהּ׃ וְרַנְּנוּ
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† עַל שָׁמַיִם וְעַל כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם כִּי שָׁדֵד
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† מִצָּפוֹן בָּאָה לָהּ נְאֻם יְהוָה׃ גַּם בָּבֶל לִנְפֹּל
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† חַלְלֵי יִשְׂרָאֵל גַּם לְבָבֶל נָפְלוּ חַלְלֵי כָל הָאָרֶץ׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† שֶׁהֱרַגְתֶּם מִיַּד יְרוּשָׁלַם כּוֹסָהּ מִיַּד יְהוָה הַשְּׁתִיתֶם
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† אֶת הַגּוֹיִם אֶת קַבָּעוּ׃ חֲרָפָה כִּסְּתָה פָנֵינוּ
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† כִּי שָׁמְעָה כִּלָּמָה כִּי כִסּוּ קַלּוֹן פָּנֵינוּ כִּי בָאוּ
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† זָרִים עַל מִקְדְּשֵׁי בֵּית יְהוָה׃ לָכֵן הִנֵּה יָמִים
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† בָּאִים נְאֻם יְהוָה וּפָקַדְתִּי פְסִלֶיהָ וּבְכָל אַרְצָהּ יֵאָנַק חָלָל
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† כִּי תַעֲלֶה בָבֶל שָׁמַיִם וְכִי תְכַצֵּר מְרוֹם עֻזָּהּ
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† מֵאִתִּי יָבֹאוּ שׁדְדִים לָהּ נְאֻם יְהוָה׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† קוֹל זְעָקָה מִבָּבֶל וְשֶׁבֶר גָּדוֹל מֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† כִּי שֹׁדֵד יְהוָה אֶת בָּבֶל וְאִבֵּד מִמֶּנָּה קוֹל גָּדוֹל
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְהָמוֹנָם יִתֵּן גַּלֵּיהֶם נִתַּן קוֹלָם׃ כִּי בָא עָלֶיהָ עָלֶיהָ
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† עַל בָּבֶל שׁדֵד וְנִלְכְּדוּ גִּבּוֹרֶיהָ חַתָּה קַשְׁתָּם כִּי אֵל
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† גְּמוּלוֹת יְהוָה שָׁלֵם יְשַׁלֵּם׃

exercitus arrigerent & , regem poſt Chaſdim nimis ſunt perſeuni Et
וְנִצָּבוּ חֵיל כַּשְׂדִּים אַחֲרֵי מַחֲנֵהוּ וַיִּשְׁלַח אֶת־
† per † contra † ſuper
eo deſerpſi ſunt aſſerſi ſum vinus † omnis & , terrecho deſerris in Sidchiahu
צִדְקִיָּהוּ בְּקַרְכַּת יְרֵחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נָפְצוּ
† per † contra † ſuper
regem ad eum fecerunt aſcendere & , regem , comprehendunt Et
מֵעָלָיו׃ וַיִּתְפְּשׂוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ
† per † contra † ſuper
Judæa re eum eſt Ieruſalem & † Cham in terram in Riblam in Babel
בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃
† per † contra † ſuper
eriam & eius oculis in Sidchiahu filios Babel rex ingulauit Et
† וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ לְעֵינָיו וְגַם
† per † contra † ſuper
Riblah in ingulauit Iehoiakim primogenitus omnes
אֶת כָּל־שָׂרֵי יְהוּדָה שָׁחַט בְּרִבְלָתָה׃
† per † contra † ſuper
compedibus in eum vinxit & , ecrauit Sidchiahu oculos Et
† וְאֶת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בְנְחֻשְׁתַּיִם
† per † contra † ſuper
domo in eum duxit † & , Babel in Babel rex eum fecit adducere &
† וַיְבִאֻהוּ מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה וַיִּתְּנֵהוּ בֵּית
† per † contra † ſuper
eum non † diem ad ipſius perſuitionis †
† פְּקֻדָּתוֹ עַד יוֹם מוֹתוֹ׃
† per † contra † ſuper
mortui ſunt anno † ipſe , menſe decima in quinto menſe in Et
† וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת שֵׁבַע עֶשְׂרֵה
† per † contra † ſuper
Nebuchadnezzar venit Babel regis Nebuchadnezzar regis anno decimum
לְנְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן
† per † contra † ſuper
Ieruſalem in ſit Babel ego ſuus ad † Italus ianitorii princeps
רַב־טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ בָּבֶל יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
† per † contra † ſuper
omnes & , regis domum & DOMINI domum incendit Et
† וַיִּשְׂרֹף אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־בָּתֵּי
† per † contra † ſuper
, ignis in combuſtis ſunt magnates & , Ieruſalem domos
יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֵת כָּל־בֵּית גָּדוֹל שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְאֵת כָּל־חוֹמֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם סָבִיב נָתְצוּ כָּל־חֵיל
† per † contra † ſuper
Ieruſalem magiſtri eius † qui , Chaſdim
כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר אֶת־רַב טַבָּחִים׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְאֶת־יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֵת יֶתֶר
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† הֲמוֹן הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר רַב־טַבָּחִים לְכֹרְמִים
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְלְעֹבְדִים׃ וְאֶת־עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† לְבֵית יְהוָה וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת וְאֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† בְּבֵית יְהוָה שִׁבְּרוּ כַּשְׂדִּים וַיִּשְׂאוּ אֶת־כָּל־
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† נְחֻשְׁתָּם בָּבֶלָה׃ וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הָעִיִּים וְאֶת־
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† הַמְזַמְּרוֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֶת־הַמְנַקִּיוֹת וְאֶת־כָּל־כְּלֵי
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָהֶם לָקָחוּ׃ וְהַכַּפּוֹת
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְהַמַּחְתּוֹת אֲשֶׁר הִזָּה הַמְנַקִּיוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַסִּירוֹת וְהַמְנוֹרָה
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְהַכַּפּוֹת וְהַקְּשָׂוֹת אֲשֶׁר זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר כֶּסֶף כֶּסֶף
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† לָקַח רַב טַבָּחִים׃ הָעַמּוּדִים שְׁנַיִם הַיָּם הָאֶחָד
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְהַבָּקָר שְׁנֵים עָשָׂר נְחֹשֶׁת אֲשֶׁר תַּחַת הַמְּכֹנוֹת אֲשֶׁר
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה לֹא הָיָה מִשְׁקָל
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† לַנְּחֹשֶׁת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃ וְהַכַּפּוֹת
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְהַמַּחְתּוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַסִּירוֹת וְהַמְנוֹרָה וְהַכַּפּוֹת וְהַקְּשָׂוֹת
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† אֲשֶׁר־זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† שַׂר־הַטַּבָּחִים׃ שְׁנַיִם עַמּוּדִים אֶחָד הַיָּם
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְהַבָּקָר שְׁנֵים עָשָׂר נְחֹשֶׁת אֲשֶׁר תַּחַת הַמְּכֹנוֹת אֲשֶׁר
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה לֹא הָיָה מִשְׁקָל
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† לַנְּחֹשֶׁת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃ וְהַכַּפּוֹת
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וְהַמַּחְתּוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַסִּירוֹת וְהַמְנוֹרָה וְהַכַּפּוֹת וְהַקְּשָׂוֹת
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† אֲשֶׁר־זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† שַׂר־הַטַּבָּחִים׃ שְׁנַיִם עַמּוּדִים אֶחָד הַיָּם

CAP. LII. נב

Iehoiachin regnauit in † , Sidchiahu † anni vnius & viginti Filius
† בֶּן עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכוֹ
† per † contra † ſuper
eius matris nomen & , Ieruſalem in regnauit annis decim-vn &
וַיִּמְלֹךְ אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ
† per † contra † ſuper
malum Fecitque Libnah de Irmeiahu filia Chamutal
חֲמוּטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃
† per † contra † ſuper
Iehoiakim fecit quæ omnia iuxta DOMINVS oculis in
† וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה בְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָקִים׃
† per † contra † ſuper
, Iehudah & , Ieruſalemin ſua DOMINI † furore fuit Quia
† כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם וִיהוּדָה
† per † contra † ſuper
Sidchiahu reſtituuntque ipſa facietus deſuper ipſis non proiecerunt adhuc
עַד הִשְׁלִיכוֹ אוֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ
† per † contra † ſuper
Babel regem in
† בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיְהִי בְּשָׁנָה הַתְּשִׁעִית
† per † contra † ſuper
nono anno in fuit Et
† לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
† per † contra † ſuper
menſis decima in quinto menſis in
† בָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם
† per † contra † ſuper
ſeſit Nebuchad venit menſis decima in domino annis in
וַיָּצַר עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ דָיֵק סָבִיב׃ וַתָּבוֹא
† per † contra † ſuper
eius † eius omnia & , Babel in † eius † ſuper
הָעִיר בַּצָּר עַד עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃
† per † contra † ſuper
ad † eius locum ea DOMINA , dicens Et
† וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא הָיָה לֶחֶם לְעַם
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† הָאָרֶץ׃ וַתִּבָּקַע הָעִיר וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה יִבְרְחוּ
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† וַיֵּצְאוּ מִן־הָעִיר לַיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל־גַּן
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper
† הַמֶּלֶךְ וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃
† per † contra † ſuper
† per † contra † ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad † prophetam Irmeiahu ad DOMINI verbum fait Quod
† super
14 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֵל־
dicendum ad † Iehudah regis Sidchiiah regni principio in † Helam
† vt dicerent
עֵילָם בְּרֵאשִׁית מַלְכוּת צִדְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃
ateum confrigeo ego Ecce: exercituum DOMINVS dixit Sic
† confrigo
15 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנֵּנִי שֹׁבֵר אֶת־קֶשֶׁת
ad adducam Et eorum fortitudinis principium † Helam
† qui est
16 עֵילָם רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם׃ † וְהֵבֵאתִי אֶל־
eos fortem* &, colorum extremitatibus quatuor à ventos quatuor Helam
† ventilabo
עֵילָם אַרְבַּע רוּחוֹת מֵאַרְבַּע קְצוֹת הַשָּׁמַיִם וְזֵרִיתִים
illur venias non qui † gens eius non & illos ventos omnes in
† ad quam
לְכָל־הָרוּחוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא־יִהְיֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא שָׁם
venient pro
fugi † pauc-
fanum inimicorum facies ad † Helam confrendo Et † Helam expaſſi
† coram in-
17 נִדְחֵי עֵילָם׃ † וְהַחַתִּתִי אֶת־עֵילָם לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם
imicis eos,
malum eos super adducam & eorum animam quærentium furia ad †
† חֲמַת
וּלְפְנֵי מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהֵבֵאתִי עֲלֵיהֶם רָעָה אֶת־
† coram quæ-
gladium eos post mittam Et DOMINVS dixit meis ejſ † iram
rentibus
† Farcosti
18 חֲרוֹן אַפִּי נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הֶחָרֶב
† חָרְפָּה
Helam in meam ſolam ponam Et eos me conſumente ad † ſpes †
† donec con-
עַד כַּלּוֹתִי אוֹתָם׃ † וְשַׂמְתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם
† sumam
† כָּלָה שׁוּם
dixit, principes & regem iode perdam &
DOMINVS.
19 נְאֻם־יְהוָה׃
† שׂר
† שִׁבְרָה

CAP. L. J

† super
terram ad † Babel ad † DOMINVS eſt locutus quod Verbum
† & ſuper
† per manum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־בָּבֶל אֶל־אֶרֶץ
† נְבִיא
gentibus in Annunciate prophetæ Iremeiahu manu in † Chaſdim
† ſignum
2 כַּשְׂדִּים בְּיַד יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא׃ † הַגִּידוּ בַגּוֹיִם
dicite : celeris ne, facite audire, tentilum † leuate & facite audire &
† pudore af-
fecta
וְהַשְׁמִיעוּ וְשָׂאוּ נֵס הַשְׁמִיעוּ אַל תְּכַחֵדוּ אִמְרוּ
ſunt † aſſaſſi, Merodach eſt fractus, Bel eſt affectus pudore, Babel eſt Capta
† ſculptilia
נִלְכְּדָה בֵל חַת מְרֹדַךְ הֹבִישׁוּ נִלְכְּדָה בָּבֶל חַת גִּלּוּלֶיהָ הֹתִּית
† contra
3 עַצַּבְּתֶיהָ חִתּוּ גִּלּוּלֶיהָ׃ כִּי עָלְתָה עָלֶיהָ
eius ſuper ſolitudinem ſuper ipſa, aquilone ab gens
† qui habiter
4 גּוֹי מִצָּפוֹן הוּא יָשִׂים אֶת־אַרְצָהּ לְשַׁמָּה וְלֹא יִהְיֶה
abierunt, ſunt mori animal ad uſque & humane ab ea in habitans
† גָּרָה
יוֹשֵׁב בָּהּ מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃
venient, DOMINVS ait illo tempore in & illis diebus ſa
† בּוֹא
5 בַּיָּמִים הָהֵמָּה וּבָעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה † יָבֹאוּ
filiabus ſedendo & Ambulando ſimul Iehudah filij & ipſi Iſrael filij
† de via
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה וּבְנֵי־יְהוּדָה יַחְדָּו הָלוֹךְ יֵלֵכוּ
† לָזוּה
interrogabunt Sion quærent ſumm Deum DOMINVM &
† Domino
וּבַקֶּשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם יְבַקֵּשׁוּ׃ † צִיּוֹן יִשְׁאֲלוּ
fœdere DOMINVM ad † vox copulate &, venite zonii faciet huc eum †
† de via
דֶּרֶךְ הֵנָּה פְּנֵיהֶם רֹאוּ וְלִיּוֹנִי אֶל־יְהוָה בְּרִית
† Domino
6 עוֹלָם לֹא תִשָּׁכֵחַ׃ † צֹאן אֲבֵדוֹת הָיָה
fuerunt perdita† oues *
† temptum, quod * Ve
עַמִּי † הָיָה רֹעֵיהֶם הִתְעוּם הָרִים שׁוֹבְבֻם
ſui accubet us ſunt oblitæ, abierunt collem ad † numer de
† in † vigue
† עֶרֶשׂ לְגָיְא
dixerunt eorum hoſtes & eas comederunt eas ſummum † Omnes
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
7 כָּל־מֹצְאֵיהֶם אֲכָלוּם וְצָרֵיהֶם אָמְרוּ
† qui immo-
habitaculo DOMINO peccauerunt quòd eo pro † deliquimus Nou
† נָאָה
לֹא נֶאְשָׁם חַטֹּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ לַיהוָה נְוֵה
DOMINO eorum patrum expectatio & † ſubtilis
צֶדֶק וּמִקְוֵה אֲבוֹתֵיהֶם יְהוָה׃
† Recedite
aſſore & ægredimini Chaſdim terra de & † Babel medio de † exeat †
† אִמְרוּ
8 נֻדוּ מִתּוֹךְ בָּבֶל וְצֵאוּ מֵאֶרֶץ כַּשְׂדִּים וִהְיוּ
† ante gregē
† ſpectemi † ego ecce Quoniam † primi fuiſti ad † hinc tanquam
† ſuccito,
† עֻזִּים
9 כִּתְיָשִׁים לִפְנֵי צֹאן׃ כִּי הִנֵּה אֲנֹכִי † מֵעִיר
terra de magnatum gentium ceram † Babel † ſuper † ſuſcitans † aſcendere &
† facio in
† congrega-
tionem
גּוֹיִם גְּדוֹלִים מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְהַעֲלֵתִי עָלֶיהָ בָּבֶל
† præparabũ
fortis tanquam eius † ſagitta * : capietur inde † ad diſperſos † & ,aquilonis
† ſagitta
† חֵצִי
גִּבּוֹר † מַשְׁכִּיל לֹא יָשׁוּב רֵיקָם׃ † וְהָיְתָה כַשְׂדִּים
Chaſdim † erit Et , tentitur non † proficiens
10 לְשִׁלֵּל כָּל־שׁלְלֶיהָ יִשְׂבָּעוּ נְאֻם־יְהוָה׃
DOMINVS dixit, ſaturabuntur eam † diſtentes † omnes † ſpoliũ † in
† orbabuntur,
† vacua † vna
tmeam hæreditate † diripientes exultaſtis quoniam † ſpoliis † qui
† qui
† כִּי
† כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי תָעַלְזוּ שֹׁסֵי
† נַחֲלָתִי
11

CAP. L. Irmeiahu. CAP. L.

† exultaſtis & † gemuiſti † virtus ſicut † incrementum ſumptibus † quoniam
† super
כִּי הִפְשׁוּשׁ כְּעֶגְלַת דָּשָׁא וְהִצְהַלְתֶּם
† fortes † ſicut
12 כַּאֲבִירִים׃ † בּוֹשָׁה אִמְּכֶם † חָפְרָה מְאֹד חִפְרָה
† vt vertea
dolendo & , oſtium * deſertum † gentium nouiſſimum † ecce vertea gentium
† confringo
13 יוֹלַדְתְּכֶם הִנֵּה אַחֲרִית גּוֹיִם מִדְבָּר וְצִיָּה וְעֲרָבָה
† qui eſt
ipſa totaſolitudo erit & , habitatrices non DOMINI ira Propter
† בּוֹא
14 † מִקֶּצֶף יְהוָה לֹא תֵשֵׁב וְהָיְתָה שְׁמָמָה כֻּלָּהּ
† ventilabo
eius plagis vniuerſis ſuper ſibilabit &, ſimpebit Babel ſuper manſeris omnis
† ad quam
כָּל עֹבֵר עַל־בָּבֶל יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל־כָּל־מַכּוֹתֶיהָ
† venient pro
fugi † pauc-
eam ei † iacere, arcum tendente † omnes circuitu † Babel ſuper acitote Sitote †
† coram in-
15 כִּי חָטְאָה לַיהוָה תָּרִיעוּ עָלֶיהָ סָבִיב נָתְנָה יָדָהּ
micis eos,
† coram quæ-
† נָפְלוּ
fecit, fecit ſicut eam in † vlciſcamini
† Farcosti
16 נָפְלוּ יְסוֹדֹתֶיהָ נֶהֶרְסוּ חוֹמוֹתֶיהָ כִּי נְקַמַת יְהוָה הִוא
† חֶרְפָּה
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
† sumam
† עַד כַּלּוֹתִי אוֹכֵל † וְשִׁמְתִּי כִסְאִי בְּעֵילָם
† qui immo-
habitaculo DOMINO peccauerunt quòd eo pro † deliquimus Nou
† נָאָה
17 נְאֻם־יְהוָה׃
† שׂר
† שִׁבְרָה

CAP. LI. נא

† ſuſcito
† ſuper ſedentes in
† ſuper
† vt conſpiratio-
rum qui inha
bitant terram
Chaſdim,
† ventilatores
† aduerſos
† vt qui ent-
dendo tendit
† eum qui er-
rollit
† arrogantia
† ſicut Deus
† interficite
† vindictæ
† ſicut Deus
† interficite
† ad ultimum
† ſuper
† vt dicerent
† confringo
† qui eſt
† בּוֹא
† ventilabo
† ad quam
† venient pro
fugi † pauc-
† coram in-
micis eos,
† coram quæ-
† Farcosti
† חֶרְפָּה
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
† qui immo-
† נָאָה
† Recedite
† ante gregē
† ſuccito,
† facio in
† congrega-
tionem
† præparabũ
† ſagitta
† חֵצִי
† orbabuntur,
† vacua † vna
† spolia † qui
† כִּי
† כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי תָעַלְזוּ שֹׁסֵי
† נַחֲלָתִי
† super
† vt vertea
† confringo
† qui eſt
† בּוֹא
† ventilabo
† ad quam
† venient pro
fugi † pauc-
† coram in-
micis eos,
† coram quæ-
† Farcosti
† חֶרְפָּה
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
† qui immo-
† נָאָה
† Recedite
† ante gregē
† ſuccito,
† facio in
† congrega-
tionem
† præparabũ
† ſagitta
† חֵצִי
† orbabuntur,
† vacua † vna
† spolia † qui
† כִּי
† כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי תָעַלְזוּ שֹׁסֵי
† נַחֲלָתִי

ad † & , Babel ſuper ſoſtitum † ego Ecce: DOMINVS dixit Sic
† qua
† כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
1 † מֵקִים עַל־בָּבֶל וְאֶל־יוֹשְׁבֵי לֵב קָמִי
gentibus in clamor & : terra eſt commota, Babel eſt capta † vnoA.
† ad audiens
2 נָשְׂאָה׃
† שְׁאוֹן
† וְעַל־אֶרֶץ כַּשְׂדִּים וְעַל־כֻּלָּהּ פְּגָעִים
† ſuſcito
† ſuper ſoſtitum
† ego Ecce: DOMINVS dixit Sic
† כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי
1 † מֵעִיר עַל־בָּבֶל וְאֶל־יוֹשְׁבֵי לֵב קָמִי
mittam Et , contumpentem ventum, me in ſagentium ter , habitantes
† וְשָׁלַחְתִּי
2 זָרִים וְזֵרוּהָ וְיָבֹקְקוּ אֶת־אַרְצָהּ
† ventilatores
† aduerſos
eius terram euacuabunt & , eam ventilabunt & , ventilatores Babel in
† qui eſt
† עֹרֵר
† עָרֵל
† vt qui ent-
dendo tendit
† eum qui er-
rollit
† arrogantia
† ſicut Deus
† interficite
† ad ultimum
† ſuper
† vt dicerent
† confringo
† qui eſt
† בּוֹא
† ventilabo
† ad quam
† venient pro
fugi † pauc-
† coram in-
micis eos,
† coram quæ-
† Farcosti
† חֶרְפָּה
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
† qui immo-
† נָאָה
† Recedite
† ante gregē
† ſuccito,
† facio in
† congrega-
tionem
† præparabũ
† ſagitta
† חֵצִי
† orbabuntur,
† vacua † vna
† spolia † qui
† כִּי
† כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי תָעַלְזוּ שֹׁסֵי
† נַחֲלָתִי
† super
† vt vertea
† confringo
† qui eſt
† בּוֹא
† ventilabo
† ad quam
† venient pro
fugi † pauc-
† coram in-
micis eos,
† coram quæ-
† Farcosti
† חֶרְפָּה
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
† qui immo-
† נָאָה
† Recedite
† ante gregē
† ſuccito,
† facio in
† congrega-
tionem
† præparabũ
† ſagitta
† חֵצִי
† orbabuntur,
† vacua † vna
† spolia † qui
† כִּי
† כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי תָעַלְזוּ שֹׁסֵי
† נַחֲלָתִי

malis die in vndique ad eas † ſuper † erunt quoniam
† וְהָיוּ עָלֶיהָ מְסָבִיב בְּיוֹם רָעָה׃
3 כִּי־אֵין † לִשְׁלַח חוֹמָתֶהָ יִקְמוּ כִּיוֹם הַמּוֹעֵד
ſtia ſuia † in † ſtramenta † ad &, ſuis arcum tendentem tendat * Ad
† ſagitta
† אֶל־יוֹרֶה † דֹּרֵךְ דָּרְכּוֹ קַשְׁתּוֹ וְאֶל־יַעֲמֹד בִּסְרְיָנְיו
eius exercitui omnem cruditas deiice † , ei † immenibus ſuper parcatis ne &
† ſicut Deus
† interficite
† וְאַל־תַּחְמְלוּ אֶל־בַּחוּרֶיהָ הַחֲרִימוּ כָל־צְבָאָהּ׃
eos plateis in confodi & , Chaſdim terra in interfecti cadent Et
† et vidua eſt
4 † וְנָפְלוּ חֲלָלִים בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים וּמְדֻקָּרִים בְּחוּצוֹתֶיהָ׃
DOMINO ſuo Deo à Iehudah & , Iſrael vidua † nou Quoniam
† כִּי לֹא־אַלְמָן יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה מֵאֱלֹהָיו מֵיְהוָה
5 צְבָאוֹת כִּי אַרְצָם מָלְאָה אָשֵׁם מִקְּדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
Iſrael ſanctis à † delicto eſt repleta enim terra quia : exercituum
† נוּסוּ
† propter ea
quæ fecit cō-
tra ſanctum
† vouſpiritu,
† נוּם
† מִתּוֹךְ בָּבֶל וּמִלְּטוּ אִישׁ נַפְשׁוֹ אַל־
† zion eſt
† דָּמְכוּ עָוֹן
ille † ſuæ iniquitate † propter diſperdamini
† ne
† תִּכָּרְתוּ כִּי עֵת נְקָמָה הִוא
ad vltionem ipſi † retributionem, DOMINO
† Vt † vini
† תְּגֹמֹל
† teddet
6 לַיהוָה גְּמוּל הוּא מְשַׁלֵּם לָהּ׃
terram omnem inebriauit DOMINVS manu in Babel † ami * calix
† vini
† כּוֹס זָהָב בְּיַד־יְהוָה מְשַׁכֶּרֶת כָּל־הָאָרֶץ
† est
7 מִיָּינָהּ † עַל־כֵּן גּוֹיִם יִתְהֹלָלוּ׃ † פִּתְאֹם נָפְלָה וְתִשָּׁבֵר
gentes inſaniunt ideo , gentes, lubrietur eius vinum de
† שִׁבְרוּ
† וְהֵילִילוּ עָלֶיהָ קְחוּ צֳרִי לְמַכְאוֹבָהּ
volite : eam ſuper vulnus : eſt conuerſa & , Babel eccidio Subito
† לְמַכְאֹבָהּ
8 אוּלַי תֵּרָפֵא׃ † הֲרַפְנוּ אֶת־בָּבֶל וְלֹא נִרְפָּתָה
Babel Curauimus , fortè ſi , eius dolorem ad eſſem *
† vouſpiritu,
† נַעֲזֹבוּהָ וְנֵלֵךְ אִישׁ לְאַרְצוֹ
† mollearit
† כִּי נָגַע עַד־שָׁמַיִם וְנִשָּׂא עַד
ſum † terram in * eamus & , eam derelinquite : eſt coruta nou &
† perueniet
9 † הַעֲרָה יְהוָה אֶת־צִדְקֹתֵינוּ לְכוּ וְנִסַּפְרָה בְצִיּוֹן
ad vſque eſt cœlorum & , eius vindictam ad peruenit * quoniam
† tubet.
† נָגְהוּ
† מְלְאוּ הַחִצִּים הַדְלִיקוּ הַשְּׁלְטֵי גִבֹּרִים
10 † הֵנִיף יְהוָה אֶת־רוּחַ מַלְכֵי מָדַי כִּי עַל־בָּבֶל
Siton in narremus & , noſtra Dei DOMINI opus
† Tergite
† עֹרֵר
† נִקְמַת הֵיכָלוֹ׃ † הָרִימוּ נֵס עַל־חוֹמַת בָּבֶל
DOMINVS ſuſtinuit , ſcuta congregate , ſagittas Excitate †
† נִסְמָם
† הַגְבִּירוּ הָאֹרֵב הַעֲמִידוּ הַצֹּפִים הָכִינוּ
11 † אֶת־רֵיחַ לִבְּכֶם כִּי עַל־כָּל־מוֹשְׁבוֹתָהּ
eius ſuper ſolitudinem ſuper , Madai regum ſpiritum
† וְנֵלֵךְ אִישׁ לְאַרְצוֹ
† כִּי־נִגְּעָה עַד־שָׁמַיִם וְנִשָּׂא עַד־עֲבִי
† נִקְמָתָהּ הוּא נוֹקֵם
† eſt perdas
† עֹרֵר
† עָרֵל
† vt qui ent-
dendo tendit
† eum qui er-
rollit
† arrogantia
† ſicut Deus
† interficite
† ad ultimum
† ſuper
† vt dicerent
† confringo
† qui eſt
† בּוֹא
† ventilabo
† ad quam
† venient pro
fugi † pauc-
† coram in-
micis eos,
† coram quæ-
† Farcosti
† חֶרְפָּה
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
† qui immo-
† נָאָה
† Recedite
† ante gregē
† ſuccito,
† facio in
† congrega-
tionem
† præparabũ
† ſagitta
† חֵצִי
† orbabuntur,
† vacua † vna
† spolia † qui
† כִּי
† כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי תָעַלְזוּ שֹׁסֵי
† נַחֲלָתִי
† super
† vt vertea
† confringo
† qui eſt
† בּוֹא
† ventilabo
† ad quam
† venient pro
fugi † pauc-
† coram in-
micis eos,
† coram quæ-
† Farcosti
† חֶרְפָּה
† donec cou-
† כָּלָה שׁוּם
† qui immo-
† נָאָה
† Recedite
† ante gregē
† ſuccito,
† facio in
† congrega-
tionem
† præparabũ
† ſagitta
† חֵצִי
† orbabuntur,
† vacua † vna
† spolia † qui
† כִּי
† כִּי תִשְׂמְחוּ כִּי תָעַלְזוּ שֹׁסֵי
† נַחֲלָתִי

† להשחיתה
† super ſig-
num, trecte
† כִּי־חֹשֶׁבֶת יְהוָה עַל־בָּבֶל לְהָקִים אֶת־מַחְשְׁבוֹתוֹ
ſtatuit , conſilium ædem , ſtruxit Babel minas Ad †
† אֲשֶׁר חָשַׁב כִּי־נָקְמַת הֵיכָלוֹ הִוא
† ſuper ſig-
num, trecte
† כִּי חֹשֶׁבֶת יְהוָה עַל־בָּבֶל וְקַיֵּם מַחְשְׁבוֹתָיו
12 † עַל־יוֹשְׁבֵי בָבֶל׃ † שְׁנוּ נִסִּים לְבַתֵּר חִצִּים
DOMINVS eſt meditus etiam quoniam : habitatores Babel ſuper † facere preparate , noſtrodes
† שְׁנוּ
† מִלְאוּ הַשְּׁלְטִים מִשְׁפָּה הֵקִים הַצֹּפִים
† בֵּין
† כִּי־אֶל־עֹשֵׂה יְהוָה וְגַם כִּי־עָשָׂה
† super
† Qui habitat
† habitatores
† כִּי־בַת־בָּבֶל כְּעֵת גֹּרְנָהּ עוֹד מְעַט וּבָאָה עֵת
† כִּי־גְדוֹלָה עַד־שָׁמַיִם נִשָּׂא כִּי לֹא־יִכָּזֵב אֲדֹנָי
† כִּי־נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ כִּי מָלֵאתִיךָ
† אָדָם כַּיֶּלֶק וְעָנוּ עָלֶיךָ הֵרִיעַ׃
† כִּי־עֹשֶׂה חָרְבָּן עַל־אֶרֶץ עֹשֶׂה חָיִל
† כִּי־בָנָה יְהוָה אֶת־צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃
† כִּי־נִקְמַת יְהוָה נְקֹם נָקָם בְּהֵיכָל

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XLIX. מט

GG 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

regum
inqua
antiquus, pauper
Salud facio
Feliz
Feit qui exercitus.
sum: sed excedo
in sed
excidendo non excidendo &
NGRA

אֶל אֶגְיַפְטוֹס וְעַל פַּרְעֹה וְעַל סָמְכֵי פַרְעֹה וְעַל כָּל אֱלֹהֶיהָ׃
וְעַל מַלְכֶיהָ וְעַל פַּרְעֹה וְעַל הַבֹּטְחִים בּוֹ׃
וְנָתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וּבְיַד עֲבָדָיו וְאַחֲרֵי כֵן תִּשָּׁכֵן כִּימֵי קֶדֶם נְאֻם יְהוָה׃
וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשַׁאֲנַן וְאֵין מַחֲרִיד׃
וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה כִּי אִתְּךָ אֲנִי כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה וְיִסַּרְתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנַקֵּה לֹא אֲנַקֶּךָּ׃

CAP. XLVII. סז

propheram Irmeiahu ad DOMINVM verbum fuit Quod
dixit Sic Hezzah Pathoh percutetes antequam Philistim
PLSTM
FLSTYM
ascendant & irruent
ascendens
inundans,
frumentus,
Gentis prop
tr oscillus
tumorum
commentus
in communi
& multitudi
nem
tr debilitatus
Progens
antiquus,
pauper
Salud facio
Feliz
Feit qui exercitus.
ingressa
tr ad
tr ad
tr ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

filius Iochanan & ,exercituum principes omnes accesserunt Et
נגש
וינשׂו כל־שרי החילים ויוחנן בן־
paruo à populus omnes & ,Hoshaiahah filius Iezaniah & ,Chareach
קרח ויזניה בן־הושעיה וכל־העם מקטן
:propheram Irmeiahu ad dixerunt Et ,magnum ad vsque &
ועד־גדול׃ ויאמרו אל־ירמיהו הנביא
quæsumus nobis pro ora & ,suas facies ad * nostra deprecatio eius * Cadat
תפל־נא תחנתנו לפניך והתפלל בעדנו
quia :illo reliduo omni pro tuum Deum DOMINVM ad ,oratio
אל־יהוה אלהיך בעד כל־השארית הזאת כי־
,nos sidentes ? tui oculi sicut ,multo de paruo ? remansimus ? pauci ex
נשארנו מעט מהרבה כאשר עיניך ראות אתנו׃
qua * ,viam tuos Deus DOMINVS nobis annuncier Et
ראה׃ ויגד לנו יהוה אלהיך את־הדרך אשר־
faciamus quod verbum & ,ea in pergamus per quam
נלך־בה ואת־הדבר אשר נעשה׃
ego ecce ,Audiui :propheta Irmeiahu eos ad dixit Et
ואראכם אלהים ירמיהו הנביא שמעתי הנני
,eris & ,vestra verba secundo vestrum Deum DOMINVM ad ecce ego
מתפלל אל־יהוה אלהיכם כדבריכם והיה
:vobis indicabo ,vobis DOMINVS responderit quod verbum omne
כל־הדבר אשר־יענה יהוה אתכם אגיד לכם
ad ,diserunt ipsi Et ,verbum vobis à prohibebo non
לא־אמנע ממכם דבר׃ ותהי אמרו אל־
,fidelis * & ,veritatis ,sydus in * DOMINVS Sit ,Irmeiahu * inter non
ירמיהו יהי יהוה בנו לעד אמת ונאמן
tuus Deus DOMINVS te miserit quo ? ,verbum omne ioxta eius * in
אם־לא ככל־הדבר אשר ישלחך יהוה אלהיך
,nostram sue ,bonum sue ,faciamus sic ,nos ad * ad
אלינו כן נעשה׃ אם־טוב ואם־רע בקול
,audiemus ? ,eum ad te miserit ? nos quem * ,nostri Dei DOMINI
יהוה אלהינו אשר אנו שלחים אתך אליו נשמע
,nostri Dei DOMINI ,uoce in ,audiemus cum ? ,nobis sit bene ut * obedientes
למען אשר־ייטב לנו כי נשמע בקול יהוה אלהינו׃ ויהי מקץ עשרת ימים ויהי דבר־יהוה אל
ad & ,Chareach filium Iochanan ad Vocauitque ,Irmeiahu * exaus
ירמיהו׃ ויקרא אל־יוחנן בן־קרח ואל
,populum vniuersum ad & ,eo cum * qui exercituum principes omnes
כל־שרי החילים אשר אתו ולכל־העם
dixit Sic :eos ad dixit Et ,magnum ad vsque & ,paruo à
למקטן ועד־גדול׃ ויאמר אליהם כה־אמר
,eum ad me misisti quem * ,Israel Deus DOMINVS * ad
יהוה אלהי ישראל אשר שלחתם אתי אליו
,eius facies ad nostram deprecationem fatemur ? cadere ad ? vt
להפיל תחנתכם לפניו׃
,vos ædificabo & ,hac terra in manebitis manendo Si
אם־שוב תשבו בארץ הזאת ובניתי אתכם
me pœnitet quia ,euellam non & ,vos plantabo & ,destruam non &
ולא אהרס ונטעתי אתכם ולא אתוש כי נחמתי
,facietis à timebitis Ne ,vobis feci quod malum ad
אל־הרעה אשר עשיתי לכם׃ אל־תיראו מפני
,eo ab timeatis ne ,eum formidetis à timuerit ? vos coitus ? ,Babel regis
מלך בבל אשר אתם יראים מפניו אל־תיראו מלכו
,vos ,seruandum ad ego * vobiscum quia :DOMINVS dixit
נאם־יהוה כי־אתכם אני להושיע אתכם
,eius manu de vos liberandum ad * &
ולהציל אתכם מידו׃
,vestri miserebitur & ,misericordias vobis dabo Et
ונתן לכם רחמים ורחם אתכם
,vos dicunt ? si Et ,eorum locum in ? in vos facies redire * &
והשיב אתכם אל־אדמתכם׃ ואם־אתם
DOMINVS eos in ,eum ad * non ,hanc terra in habitabimus Nō
אומרים לא נשב בארץ הזאת לבלתי שמע בקול יהוה
Aegypti terram sed ,Nequaquam ,Dicendo ,vestri Dei
אלהיכם׃ לאמר לא כי ארץ מצרים
,auditurus non cum ,bellum videbimus non qua ? ,ingredieur
נבוא אשר לא־נראה מלחמה וקול שופר לא נשמע
habitabimus ibi & ,illuc mus non pane &
ולחם לא־נרעב ושם נשב׃
,Iehudah residuum DOMINI verbum audite ideirco nunc Et
ועתה לכן שמעו דבר־יהוה שארית יהודה
vos Si ,Israel Deus exercituum DOMINVS dixit sic
כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל אם

,ingredi ironmento & ,Aegyptum ingredietis ad vestras facies ponueritis ponendo
שום תשימון פניכם ולבא מצרים ותגורו
vos quo * ,gladius eius Et ,ibi peregrinandum ad
שם׃ והיתה החרב אשר־אתם יראים
,fames & ,Aegypti terra in vos comprehendet ,ibi * ea ab
ממנה שם תשיג אתכם בארץ מצרים ומרעב
,Aegypto vos pœ * adhærent ibi ,ea ab * currentes vos * quæ
אשר־אתם דבקים שם לגור ופרק כל־השרידים
,pollentur qui ,vim omnes eum Et ,mortemini ibi &
ושם תמתו׃ והיו כל־האנשים אשר־שמו
,ibi peregrinandum ad ,Aegyptum intrando ad suas facies
את־פניהם לבוא מצרים לגור שם ומתו
,superites eis erit non & ,pestis in & ,fame in ,gladio in
בחרב ברעב ובדבר ולא יהיה להם שריד ופליט
,eos super adducam ? ego quod ,mali ,faciebus ? à
מפני הרעה אשר אני מביא עליהם׃
Israel Deus exercituum DOMINVS dixit sic Nam
כי כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל
,ecce ,Iehudahan habitatores super mea ira & ,meus nasus est effusus
כאשר נתך אפי וחמתי על־יושבי ירושלם כן
,Aegyptum ,vos ingredi in ? eos super mea ira effundetur
תתך חמתי עליכם בבואכם מצרים והיתם
,eiulatum & ,maledictionem in & ,stuporem in & ,exemplum in
לאלה ולשמה ולקללה ולחרפה
,illum locum vltrà videbitis non &
ולא תראו עוד את־המקום הזה׃
Ne ,Iehudah residuum vos super DOMINVS elit Locutus
דבר יהוה עליכם שארית יהודה אל־
,vos in ,sua constituas quod ,sciatis scicndo .Aegyptum intrettis
תבאו מצרים ידוע תדעו כי־העדתי בכם היום׃
,missistis vos nam ,vestras animas in ? ecistis errare Quia *
כי התעיתם בנפשותיכם כי־אתם שלחתם אתי
ad ,nobis pro Ora :dicendo ,vestrum Deum DOMINVM ad
אל־יהוה אלהינו לאמר התפלל בעדנו אל־
DOMINVS dixerit quæ omnia iuxta & ,nostrum Deum DOMINVM
יהוה אלהינו וככל אשר יאמר יהוה
,faciemus & ,nobis annuncia sic ,nostre Deus
אלהינו כן הגד לנו ונעשינו׃ ונאגד לכם היום ולא שמעתם בקול
,vos ad me misit quibus * voluntis & ,vestri Dei
יהוה אלהיכם ולכל אשר שלחני אליכם׃
,gladio ac quod ,sciatis scicndo nunc Et
ועתה ידע תדעו כי בחרב ברעב ובדבר
,peregrinandum ad iuxtare voluisti * quem ? loco in ,motiemini
תמתו במקום אשר חפצתם לבוא לגור שם׃

CAP. XLIII. מג

,quod omnem ad loqui Irmeiahu consummasse ferendum fuit Et
ויהי ככלות ירמיהו לדבר אל־כל־העם
eum mittere quibus * ,eorum Dei DOMINI verba voluntas
את־כל־דברי יהוה אלהיהם אשר שלחו
verba omnia ,eos ad eorum Deus DOMINVS
יהוה אלהיהם אליהם את־כל־הדברים האלה׃
,Chareach filius Iochanan & ,Hoshaiahu filius Hezariah dixit Et
ויאמר עזריה בן־הושעיה ויוחנן בן־קרח
,Iehudahan ad discretes ,superbi ait omnes &
וכל־האנשים הזדים אמרים אל־ירמיהו
,nobis mitti non ,Iesuæ te
אמת־קדש לא שלחך יהוה אלהינו
,peregrinandum ad ,Aegyptum ingrediamur Non
לאמר לא תבואו מצרים לגור שם׃
,Chisdum maoum to eos Iudam
כי ברוך בן־נריה מסית אתך בנו
,Babel ? nos transferendum ad &
להתת אתנו ביד־הכשדים
,principes omnes & ,Chareach filius Iochanan eadem ? non Et
להמיתנו ולהגלות אתנו בבל׃
,populus vniuersus & * populus vniuersus & * eorum
ולא שמע יוחנן בן־קרח וכל־
Iehudah terra in
העם בקול יהוה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

quarto mense in Sidchiiahu anno vndecimo in
2 בַּעֲשִׂרִי עֶשְׂרֵה שָׁנָה לִצִדְקִיָּהוּ בַּחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי
civitate est *diffusa* mensis nona in confracta
בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ הֹבְקְעָה הָעִיר׃
porta in federunt & Babel regis principes omnes fuor ingressi Et
3 וַיָּשָׁבוּ כָּל שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל וַיֵּשְׁבוּ בְּשַׁעַר
,Saris-Rab ,Sasechim ,Nebu Sanghar ,Sarsec-Nerghal,media
הַתָּוֶךְ נֵרְגַּל שַׂרְאֶצֶר סַמְגַּר נְבוֹ שַׂרְסְכִים רַב סָרִים
,Babel regis principes *reliquum* omne & ,Mag-Rab ,Sarsec-Nerghal omnes reli-
נֵרְגַּל שַׂרְאֶצֶר רַב מָג וְכָל שְׁאָרִית שָׂרֵי מֶלֶךְ בָּבֶל׃ qui
omnes & ,Iehudah rex Sidchiiahu eos vidisset cum fuit Et
4 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָם צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְכָל
ciuitate de nocte sunt egressi & ,fugerunt *et* hii viri bellatores
אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן הָעִיר
via † est egressus & ,muros duos inter † portam per ,regis horti *eius* * per viam
דֶּרֶךְ גַּן הַמֶּלֶךְ בְּשַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתַיִם וַיֵּצֵא דֶּרֶךְ * quæ erat
† per viam
הָעֲרָבָה׃ וַיִּרְדְּפוּ חֵיל כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂגוּ † perfecutus
ed fecerũt *afcendere* & ,*et* tulerunt & ,Ierecho *campestribus* in Sidchiiahu eũ
אֶת צִדְקִיָּהוּ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּעֲלֻהוּ † deſerit
Chamath terra in * ,Riblah in Babel regem Nebuchadnefar ad
אֶל נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה בְּאֶרֶץ חֲמָת
Babel rex iugulauit Et ,iudicia eo cum eſt locutus & * quæ eſt
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ מִשְׁפָּטִים׃ † וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל
hoc omnes & ,eius oculis in Riblah in Sidchiiahu filios nobiles
6 אֶת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה לְעֵינָיו וְאֵת כָּל חֹרֵי
יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל׃
Babel rex iugulauit Iehudah
7 וְאֶת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בְּנְחֻשְׁתַּיִם
,compedibus in eum vinxit & ,*et* eum Sidchiiahu oculos Et
וַיְבִאֵהוּ בָּבֶלָה׃ † וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת בָּתֵּי
Ierusalem muros & ,*et* in Chaldæi fuccenderunt populi
8 הָעָם שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים בָּאֵשׁ וְאֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלִָם
,ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et ,*diuerunt* † qui *seman-*
נִתָּצוּ׃ † וְאֶת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר *serint*
9 וְאֵת הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עָלָיו וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים
,Babel † ianuorum magiſter Nebuzaradan tranſtulit * qui *remã-*
הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים בָּבֶלָה׃ *ſerant*
fecit remanere ,quicquam ex * non quibus *etiam* † pecus de Et
10 רַבְשָׁקֵה נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים לָעָם דַּלִּים מִכֹּל
eis dedit & ,Iehudah terra in ianuorum magiſter Nebuzaradan † *paupertum*,
אֲשֶׁר אֵין לָהֶם מְאוּמָה הִשְׁאִיר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וַיִּתֵּן לָהֶם † *erat*
כְּרָמִים וְיוֹגְבִים בַּיּוֹם הַהוּא׃
,Irmeiahu *ſuper* Babel rex relin- Nebuchiad præceperat Et
11 וְיִרְמְיָהוּ צִוָּה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַל יִרְמְיָהוּ
,dicendo ,ianuorum magiſtri Nebuzaradan manu *in* *per manum*
בְּיַד נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים לֵאמֹר׃
ei faciat ne & ,illum ſuper pone tuos oculos & ,illum Tolle
12 קַחְהוּ וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו וְאַל תַּעַשׂ לוֹ † לָקַח
,eo cum faetas ſic ,te ad loquetur quod *ſecundo* ,ſed ,*mali* quicquam עָשָׂה
דָּבָר כֵּן כַּאֲשֶׁר יְדַבֶּר אֵלֶיךָ כֵּן עֲשֵׂה עִמּוֹ׃ רָעָה
Nebuzarban & ,ianuorum magiſter Nebuzaradan Miſiuiac נתב הלקי
13 וַיִּשְׁלַח נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים וְנַבְשְׁזְבָן
regis magiſtri omnes & ,Magh-Rab ,Sarsec Nerghal & ,Saris-Rab רב סריסין
רַב סָרִים וְנֵרְגַּל שַׂרְאֶצֶר רַב מָג וְכָל רַבֵּי מֶלֶךְ רבב
,tio de Ieremiahu ruleruni & ,miſerunt Et ,Babel
בָּבֶל׃ † וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְחוּ אֶת יִרְמְיָהוּ מֵחֲצַר filio *
14 הַמַּטָּרָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ אֶל גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם בֶּן
,populi medio in *habitauit* † & ,domum ad *eum educendum* ad † ,Saphan et educeret
† habitare
שָׁפָן לְהוֹצִיאוֹ אֶל הַבָּיִת וַיֵּשֶׁב בְּתוֹךְ הָעָם׃ ויצא וישב
eiuſdem ipſum conſtituit, DOMINI verbum fuerat Ieremiahu ad Et † cum eſſet
15 וּלְיִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר יְהוָה בִּהְיוֹתוֹ כָלוּא
:dicendo ,cuſtodiæ ,atrio in היה
בְּחַצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר׃ † dic
Sic :dicendo ,Aethiopem Melech Hebed ad *dum* † & ,Vade
16 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ לְעֶבֶד מֶלֶךְ הַכּוּשִׁי לֵאמֹר כֹּה- addoco
,Iſrael Deus exercituum DOMINVS dixit ego Ecce ,Iſrael אמר
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא * ſuper
eruſe & ,bonum in non & ,malum in hanc ciuitatem ad * meã verba
דְבָרַי אֶת הָעִיר הַזֹּאת לָרָעָה וְלֹא לְטוֹבָה וְהָיוּ in conſpectu
illa die in tuæ *faciei* ad ,illa die in agros & ,vincas tuo
לְפָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא׃

,tradidit non & DOMINVS dixit ,illa die in te liberabo Et
17 וְהַצִּלְתִּיךָ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה וְלֹא תִנָּתֵן
,*eruam faciemo* 2 *tuum* * tu quorum * ,virorum manum in
בְּיַד הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אַתָּה יָגוֹר מִפְּנֵיהֶם׃ ,tibi erit & ,reades non gladio in & ,te *eruam* eruendo Sed
18 כִּי מַלֵּט אֲמַלֶּטְךָ וּבַחֶרֶב לֹא תִפֹּל לָךְ וְהָיְתָה לְךָ
DOMINVS ait ,*me in fiducia quia* ,*ſpolium* in tua anima
נַפְשְׁךָ לְשָׁלָל כִּי בָטַחְתָּ בִּי נְאֻם יְהוָה׃

CAP. XL. ס

,poſtquam, DOMINO *cum* à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי
quando ,ſolo reſpondit in ,Ramah de lanuorum magiſter Nebuzaradan eum dimiſit
שַׁלַּח אֹתוֹ נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים מִן הָרָמָה בְּקַחְתּוֹ
,*tranſmigrationis* omnis medio in ,*exercitu* in vinctus * ipſe & ,eum
אֹתוֹ וְהוּא אָסוּר בַּאֲזִקִּים בְּתוֹךְ כָּל גָּלוּת
,Babel in *tranſlatorum* ‡ ,Iehudah & ,Ieruſalem
יְרוּשָׁלַ‍ִם וִיהוּדָה הַמֻּגְלִים בָּבֶלָה׃
rum ad dixit & ,Irmeiahu ianuorum magiſter tulit Et
2 וַיִּקַּח רַב טַבָּחִים לִירְמְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
,*hoc malum* eſt locutus eum Deus DOMINVS ad
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דִּבֶּר אֶת הָרָעָה הַזֹּאת אֶל הַמָּקוֹם
,*quemadmodum* DOMINVS fecit & ,*adduxit* Et ,*illum*
3 הַזֶּה וַיָּבֵא ‡ וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּאֲשֶׁר
,*eius in malitiis* † non & ,DOMINO peccaſtis quia ,eſt locutus
דִּבֶּר כִּי חֲטָאתֶם לַיהוָה וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקֹלוֹ
,*ſed* ecce nunc Et ,*hoc* verbum *vobis fuit* &
וְהָיָה לָכֶם הַדָּבָר הַזֶּה׃ † וְעַתָּה הִנֵּה פִתַּחְתִּי
,*eius* oculis in *bonum* † Si *tuo manu ſuper* * quæ ,catenis à hodie
4 הַיּוֹם מִן הָאזִקִים אֲשֶׁר עַל יָדֶךָ אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ
,*meum* oculum ponam & ,*veni* Babel * mecum *venundum ad*
לָבוֹא אִתִּי בָּבֶלָה בֹּא וְאָשִׂים אֶת עֵינִי עָלֶיךָ
,Babel * mecum *venundum ad* † ,*tuis* oculis in *malum* † ü &
וְאִם רָע בְּעֵינֶיךָ לָבוֹא אִתִּי בָּבֶלָה חֲדַל רְאֵה
eſt & *bonum* ad ,*tuos faciei* ad * *terra* omnis
כָּל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ אֶל טוֹב וְאֶל הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ
,*terrore* & *trahit* eum ipſe † ad nunc Et ,vade ,*ibique eundum eſt*
לָלֶכֶת שָׁמָּה לֵךְ † וְעוֹדֶנּוּ לֹא יָשׁוּב
,*quem* ſaphan filij Ahicham filium Ghedaliahu ad
5 וְאֶל גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן אֲשֶׁר הִפְקִיד מֶלֶךְ
populi medio in eo cum habita & ,Iehudah ciuitatibus in Babel
בָּבֶל בְּעָרֵי יְהוּדָה וְשֶׁבְתּוֹ אִתּוֹ בְּתוֹךְ הָעָם
,*eſt* & dedit Et ,vade ,*eundum eſt* ,*tuis* oculis in *rectum* * omnem ad
אוֹ אֶל כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לָלֶכֶת לֵךְ וְוָסַן לוֹ רַב
,*cum* dimittit & ,*minus* & ,*eorum* † lanuorum
טַבָּחִים אֲרוּחָה וּמַשְׂאֵת וַיְשַׁלְּחֵהוּ׃
Miſpah in Ahicham filium Ghedaliahu ad Irmeiahu venit Et
6 וַיָּבֹא יִרְמְיָהוּ אֶל גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה
,*terra* in *reſidentium* † populi medio in eo cum habitauit &
וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ בְּתוֹךְ הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּאָרֶץ׃
qui ,*uniuerſa* * principes omnes audierunt Et
7 וַיִּשְׁמְעוּ כָל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֹת הֵמָּה
Ghedaliahu rex præfecit quod ,eorum viri &
וַאֲנָשֵׁיהֶם כִּי הִפְקִיד מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת גְּדַלְיָהוּ בֶּן
,*mulieres* & *terra* in † *commendaſſet quodque* ,*terra* in † Achicham
אֲחִיקָם בָּאָרֶץ וְכִי הִפְקִיד אֹתוֹ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים
,Babel † *tranſlati non qui* ſi & ,*rectore* *ſeruitore* & *gente* *
וְטַף וּמִדַּלֵּת הָאָרֶץ מֵאֲשֶׁר לֹא הָגְלוּ בָּבֶלָה׃
,Miſpah in ,Ghedaliahu ad *venerunt* Et
8 וַיָּבֹאוּ אֶל גְּדַלְיָהוּ הַמִּצְפָּתָה וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן
filij Ahicham *filium* * Ghedaliahu ad ,Miſpah in ,Ghedaliahu ad *venerunt* Et
נְתַנְיָהוּ וְיוֹחָנָן וְיונָתָן בְּנֵי קָרֵחַ וּשְׂרָיָה בֶן
,Netophathites Hephai filij & ,Taochometh
תַּנְחֻמֶת וּבְנֵי עֵיפַי הַנְּטֹפָתִי וְיַזַנְיָהוּ בֶן
,*eorum* viri & ,ipſi ,Mahachatti
הַמַּעֲכָתִי הֵמָּה וַאֲנָשֵׁיהֶם׃
filij Ahicham filius Ghedaliahu eis iurauit Et
9 וַיִּשָּׁבַע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם בֶּן
,*ſeruiendo* à *timeatis* Ne :dicendo ,*eorum* viris & ,Saphan
שָׁפָן וּלְאַנְשֵׁיהֶם לֵאמֹר אַל תִּירְאוּ מִלַּעֲבֹד אֶת
,*bene* & ,Babel regi * ſeruite & ,*terra* in habitate
כַּשְׂדִּים שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ אֶת מֶלֶךְ בָּבֶל וְיִיטַב לָכֶם׃

eius occuſi- *occurrere eos* fuit Et ,*ſeruo* & *timuit* vadis Miſpah de *eoſũ occurſum in*
ſet
לִקְרָאתָם מִן הַמִּצְפָּה הָלוֹךְ הָלַךְ וּבָכֹה וַיְהִי כְּפָגְשָׁם
,Abicam filium Ghedaliahu ad *Venere* eos ad dixit & ,*eos*
אֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֹּאוּ אֶל גְּדַלְיָהוּ בֶן אֲחִיקָם
eius vemiſ- *eos* ingulauit & ,*emittatis* medium ad *eo* cum *ſemen* fuit Et
ſent
7 וַיְהִי כְּבֹאָם אֶל תָּוֶךְ הָעִיר וַיִּשְׁחָטֵם
qui viri & ,*ipſi* ,*ciſternam* medio ad Nethaniah filius Ismahel
יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ אֶל תּוֹךְ הַבּוֹר הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
* *erant* *diuerſum* & ,*eos* inter filius reperti viri decem Et ,*eo* cum *
אִתּוֹ׃ † וַיֹּאמְרוּ אֲנָשִׁים מִנָּמְצְאִים בָּהֶם אֵלָיו
ingreſſi in ,*ſi* ,*eos* eſt *meſtum* mortuo filii quia ,*nos* occidas Ne :*ſmahel* ad
אַל תְּמִתֵנוּ כִּי יֶשׁ לָנוּ מַטְמֹנִים בַּשָּׂדֹת חִטִּים
,*eos* *eſſent* & ,*eſſauit* & *media* & ,*oleo* & ,*ordeum* & *frumentorũ*
וּשְׂעֹרִים וְשֶׁמֶן וּדְבָשׁ וַיֶּחְדַּל וְלֹא הֵמִית בְּתוֹכָם חֲמֵשֶׁת
in quam *eius* *ſeruitutis* *principes* *qui* *ciſternam* Et ,*eorum* filiorum *medio* in
אֲנָשִׁים׃ † וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל
propter ,*ſeruitutis* *quos* ,*eorum* *cadauera* *omnia* Ismahel
9 אֵת כָּל פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה בְּיַד
eſt regis Baaſa *ſeruitus* & * Ala *rex* *ſecit* *quam* *ipſa* ,Ghedaliahu
גְּדַלְיָהוּ הוּא אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אָסָא מִפְּנֵי בַּעְשָׁא
,*occiſe* Nethaniahu filium Ismahel *reſpexit* ipſum ,Ismael
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלֵא יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ חֲלָלִים
,*qui* ,*populi* *reliquum* omne Ismahel *duxit* *captiuum* Et
10 וַיִּשְׁבְּ יִשְׁמָעֵאל אֶת כָּל שְׁאֵרִית הָעָם אֲשֶׁר
* *eſt* *ſeruitus* * ,*populum* omnem & ,*regis* filia ,Miſpah in *
שָׁבְיָה מִן הַמִּצְפָּה אֵת בְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל הָעָם הַנִּשְׁאָרִים
ſeruitutis ,Ianuorum magiſter Nebuzaradan commendauerat quos ,Miſpah in
בַּמִּצְפָּה אֲשֶׁר הִפְקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב טַבָּחִים אֹתָם
filius Ismahel *eos* de in *captiuos* & ,Ahicam filium Ghedaliahu
וַיִּשְׁבֵּם יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ וַיֵּלֶךְ לַעֲבוֹר אֶל בְּנֵי עַמּוֹן׃
,Ammon filios ad *tranſeundum* ut abiit & ,Nethaniah
filius Ismahel & ,*eos* ,*captiuos* ,*omnem* *principes* *omnes* & ,Chareach filius Iochanan ad *erat* Et
11 וְיוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ וְכָל שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר
,*eius* *ſeruitutis* *principes* *omnes* & ,*regis* filius ,Miſpah in *
אִתּוֹ מִכֹּל הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ
Nethaniah filius Ismahel *fecerat* quod *malum* omne ,*eo* cum * qui
12 וַיִּקְחוּ אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ לְהִלָּחֵם
,*pugnatum* ut *eorum* manus *aſſumpſerunt* Et
עִם יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ וַיִּמְצָאוּ אֹתוֹ אֶל מַיִם רַבִּים
,Gibthonim * quæ ,*eos* ad *eum* humerorum & ,Nethaniah filius Ismahel cum
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ † וַיְהִי כִּרְאוֹת כָּל הָעָם
,*eius* *ſeruitutis* *principes* *omnes* & ,Chareach filius Iochanan
13 אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ וְאֶת כָּל שָׂרֵי הַחֲיָלִים
,*eius* *ſeruitutis* *principes* *omnes* & ,*populum* omnem & ,*ſuos* ad *conuerſi* Et
אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשְׂמְחוּ׃ † וְכָל הָעָם אֲשֶׁר שָׁבָה
,Chareach filium Iochanan *ſuos* ad *reuerſi* & ,Ismahel de *deuerant* *captiuum* quem
14 מִן מִצְפָּה שָׁבוּ וַיֵּלְכוּ אֶל יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ
,*ſeruitutis* *fuiſſet* & ,*barbam* *raſi* ,*viri* *echeginta* *Somarie* &
אֲשֶׁר שָׁבָה מִן הַמִּצְפָּה וַיִּגְלַח וַיִּשְׁבוּ וַיֵּלְכוּ
,*eorum* *manus* in ,*thus* & ,*munus* & ,*ſacrificium* ,*domum* *adducentes* ad
15 וְשִׁבְעִים אִישׁ מִשְּׁכֶם מִשִּׁלֹה וּמִשֹּׁמְרוֹן
,*ſeruitutis* *fuiſſet* & ,*barbam* *raſi* ,*viri* *echeginta* *Somarie* &
וּשְׁמֹנִים אִישׁ מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֻעֵי בְגָדִים
,*domum* *adducentes* ad *eorum* *manus* in ,*thus* & ,*munus* & ,*ſacrificium*
וּמִתְגֹּדְדִים וּמִנְחָה וּלְבוֹנָה בְּיָדָם לְהָבִיא בֵּית יְהוָה׃
Nethaniah filius Ismahel *eſt* *egreſſus* Et
16 וַיִּצְעַק יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָהוּ

Universidad de Deusto
Biblioteca

.animal & bomiuem ea ex facies cessare & ,hanc terram homines &
אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהִשְׁבִּית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה׃
:Iehudah regem Iehoiachim super DOMINVS dixit sic Propterea ad
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה עַל יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה
.proiectum erit eius cadauer & ,Dauid solio super sedens ei erit Non
לֹא יִהְיֶה לוֹ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דָוִד וּנְבִלָתוֹ תִּהְיֶה מֻשְׁלֶכֶת
.nocte in gelu ad & ,die in æstum ad
לַחֹרֶב בַּיּוֹם וְלַקֶּרַח בַּלָּיְלָה׃
.eius semen super & ,eius seruos super & ,eius
וּפָקַדְתִּי עָלָיו וְעַל זַרְעוֹ וְעַל עֲבָדָיו
.Ierusalem habitatores super & ,eos super adducam & ,eosdi iniquitatem
וְעַל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַםִ וְעַל אִישׁ יְהוּדָה אֶת כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם
.eos ad sum locutus quod ,malum omne Iehudah viros ad & in vitos
וְלֹא שָׁמֵעוּ׃
.alterum volumen tulit Irmeiahu Et ,audierunt non &
וַיִּקַּח יִרְמְיָהוּ מְגִלָּה אַחֶרֶת וַיִּתֵּן אֶל בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּהוּ הַסֹּפֵר
.eo super * scripsit & ,scribam Neriiahu filium * Baruch ad illud dedit & * filio
וַיִּכְתֹּב עָלֶיהָ מִן פִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׂרַף
verba ea super * eß addunto * aditue & ,igni in ,Iehudah rex * addita sunt
יְהוֹיָקִים כָּאֵשׁ
.(ita fieri) multis * similia.
וְנֹסַף עוֹד אֲלֵיהֶם דְּבָרִים רַבִּים׃ * רבב

CAP. XXXVII. לז

Chonïahu pro Iosiahu filius Sidchiiahu rex regnauit Et

וַיִּמְלֹךְ מֶלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ תַּחַת כָּנְיָהוּ
Babel rex Nebuchadrefsar constituit regem quem ,Ieho:achim filio
בֶּן יְהוֹיָקִים אֲשֶׁר הִמְלִיךְ נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
.Iehudah terra in ,eius ferui & ,ipse obedirent non Et
בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃ וְלֹא שָׁמַע הוּא וְעַבָדָיו וְעַם
Irmeiahu manu in * est locutus quæ ,DOMINI verba ad ,ferat * verbis
הָאָרֶץ אֶל דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יִרְמְיָהוּ
.filium Iehuchal Sidchiiahu rex misit Et ,prophetæ prophetam
הַנָּבִיא׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת יְהוּכַל בֶּן
Irmeiahu ad sacerdote Maasciiah filium Sephaniahu & Selemiah
שְׁלֶמְיָהוּ וְאֶת צְפַנְיָהוּ בֶן מַעֲשִׂיָּה הַכֹּהֵן אֶל יִרְמְיָהוּ
DOMINVM ad nobis pro quæso Ora ,dicendo ad ,prophetam ut dicerentis
הַנָּבִיא לֵאמֹר הִתְפַּלֶל נָא בְעַדֵנוּ אֶל יְהוָה
.medium in egrediens & ,venit Irmeiahu Et ,noßrum Deum
אֱלֹהֵינוּ׃ וְיִרְמְיָהוּ בָּא וְיֹצֵא בְּתוֹךְ
.carceris domum * eum dederat * non & ,populi
הָעָם וְלֹא נְתָנוּ אֹתוֹ בֵּית הַכְּלֶא׃
,Chaldæi audierũt & ,Aegypto de eß egressa * Pathoh nuntiata Et
וְחֵיל פַּרְעֹה יָצָא מִמִּצְרַיִם וַיִּשְׁמְעוּ הַכַּשְׂדִּים
.deßper * ascenderant & ,eorum auditum Ierusalim super constituto *
הַצָּרִים עַל יְרוּשָׁלַם אֶת שִׁמְעָם וַיַּעֲלוּ מֵעַל
.Ierusalim
יְרוּשָׁלָם׃
.dicendo ,propheram Irmeiahu ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְּבַר יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר׃
.ad dicetis Sic ,Israel Deus DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה תֹאמְרוּ אֶל
.ego ad misserum * me ad vos misserum * Iehudah regem * qui misit
מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם אֵלַי לִדְרֹשֵׁנִי הִנֵּה חֵיל
.Aegyptum * suam terrã in eß mansa * auxilium in vobis ecce * Pathoh * vt inquiratis
פַּרְעֹה הַיּצֵא לָכֶם לְעֶזְרָה שָׁב לְאַרְצוֹ מִצְרָיִם׃
.eam cuniacturi fapet bellabunt & ,Chaldæi redibunt Et * * exercitus
וְשָׁבוּ הַכַּשְׂדִּים וְנִלְחֲמוּ עַל הָעִיר הַזֹּאת * שוב
.igni in eam incendent & ,eam capient & * contra
וְלָכְדָהּ וּשְׂרָפוּהָ בָּאֵשׁ׃ * נגשׁ
:dicendo ,vestras animas decipiatis Ne :DOMINVS dixit Sic * ה
כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל תַּשִּׁיאוּ נַפְשֹׁתֵיכֶם לֵאמֹר * ולך
.Chaldæi nobis defper * ibunt Eundo ,ibunt non quia * הלך
הָלוֹךְ יֵלְכוּ מֵעָלֵינוּ הַכַּשְׂדִּים כִּי לֹא יֵלֵכוּ׃ * Quinimo si
.vniuersique ,transfixi viri eis in * remanerent & ,vobiscum per eßent * ex
כִּי אִם הַכִּיתֶם כָּל חֵיל כַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים * נכה
.igni in hanc ciuitatem incendent & ,confurgent ,loco remotis in * * eam ædificaturus
אִתְּכֶם וְנִשְׁאֲרוּ בָהֶם אֲנָשִׁים מְדֻקָּרִים אִישׁ * ex * ab
.Ierusalim defper * Chaldæi * eorum ascendisse in * fuit Et
בְּאָהֳלוֹ יָקוּמוּ וְשָׂרְפוּ אֶת הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ׃ * עלה
וַיְהִי * בְּהֵעָלוֹת חֵיל הַכַּשְׂדִּים מֵעַל יְרוּשָׁלַם

CAP. XXXVIII. Irmeiahu. CAP. XXXVIII. לח

.Ierusalim de Irmeiahu eß egressus Et .Pathoh ciuitatis fecisse ut *
וַיֵּצֵא יִרְמְיָהוּ מִירוּשָׁלַם * פתה
.populi medio in ,inde ,seipsum hereditandi ad * ,Binianain terram eundum ad *
לָלֶכֶת אַרְצָה בִּנְיָמִן לְהִתְנַחֵל * בנימן
.ibi & ,Binianain porta in ipse fuit Et
מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם׃ וַיְהִי הוּא שֹׁעֵר בִּנְיָמִן וְשָׁם
.Chananiah filij Selemiah filius ,Iriiah eius nomen & ,erat ibi
בִּכְעַל פְּקִדָה * וּשְׁמוֹ יִרִיָּה בֶן שְׁלֶמְיָה בֶן חֲנַנְיָה
.Chaldæi ad dicendo ,propheram Irmeiahu ad ,Chaldæi * tu
וְהִכָּשַׂד * אַתָּה נֹפֵל אֶל הַכַּשְׂדִּים׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ שֶׁקֶר אֵינֶנִּי נֹפֵל עַל הַכַּשְׂדִּים
.eß adiuuet & ,Irmeiahu ad Iriiah cõprehendit & ,eum ad audiuit non &
וְלֹא שָׁמַע אֵלָיו וַיִּתְפֹּשׂ יִרִיָּה בִּירְמְיָהוּ
.principes ad ,Ioratis Et .principes ,Iunt irati Et * ,Irmeiahu super
וַיָּבִאוּ אֶל הַשָּׂרִים׃ וְהַשָּׂרִים עַל יִרְמְיָהוּ
.Iehonathan domui ,Azariæ * domum eum ,dederũt * & ,eũ fecerut pet curere &
וַיַּכּוּ אֹתוֹ וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ בֵּית הָאָסוּר בֵּית יְהוֹנָתָן
.carceris domum in fecerunt ipsum nam ,scribæ
כִּי אֹתוֹ עָשׂוּ לְבֵית הַכֶּלֶא׃ כִּי בָא יִרְמְיָהוּ אֶל בֵּית הַבּוֹר וְאֶל הַחֲנִיָּות
.multis diebus Irmeiahu ibi mansit &
וַיֵּשֶׁב שָׁם יִרְמְיָהוּ יָמִים רַבִּים׃
.rex eum interrogauit & ,eum tulit & ,Sidchiiahu rex misit Et
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּקָּחֵהוּ וַיִּשְׁאָלֵהוּ הַמֶּלֶךְ
.dicendo ,populum omnem ad loquens Irmeiahu quæ verba
בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר יֵשׁ דָּבָר מֵאֵת יְהוָה וַיֹּאמֶר
.tradêris Babel regis manum in ,dixit Et :Eſt :Irmeiahu
יִרְמְיָהוּ יֵשׁ וַיֹּאמֶר בְּיַד מֶלֶךְ בָּבֶל תִּנָּתֵן׃
.ipse peccemi Quid :Sidchiiahu regem ad Irmeiahu dixit Et
וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ מָה חָטָאתִי לָךְ
.eß iecerit me ad * me dedisti * quia ,huic populo & ,tuis seruis &
וְלָעֲבָדֶיךָ וְלָעָם הַזֶּה כִּי נְתַתֶּם אוֹתִי אֶל בֵּית הַכֶּלֶא
.Non :dicendo ,vobis propheraui qui ,vestri propheræ * vbi Et
וְלֹא תָמוּתוּן׃ וְאַיֵּה נְבִיאֵיכֶם אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָכֶם לֵאמֹר לֹא
.(hanc terram *ſuper* & ,vos *ſuper* * Babel rex veniet
יָבוֹא מֶלֶךְ בָּבֶל עֲלֵיכֶם וְעַל הָאָרֶץ הַזֹּאת׃
.obsecro Cadar :rex mi domine obsecro audi nunc Et
וְעַתָּה שְׁמַע נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ תִּפֹּל נָא
.Iesaiam domum ! me facias redire ne & ,tuus seruus ad * mea deprecatio
תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ וְאַל תְּשִׁבֵנִי בֵּית יְהוֹנָתָן
.ibi moriar non & * scribæ
וְלֹא אָמוּת שָׁם׃
.Irmeiahu commendauerunt & ,Sidchiiahu rex præcepit Et
וַיְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ וַיִּפְקְדוּ אֶת יִרְמְיָהוּ
.patris tottam ei dare * & ,custodiæ atrio in * panis * ,Ioratis
בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה וְנָתוֹן לוֹ כִּכַּר לֶחֶם * לְיוֹם מִן
.eruntur de panes omnes consumantur ad * ciuitas *
הָאֲפֹת עַד כָּל הַלֶּחֶם מִן הָעִיר וַיֵּשֶׁב יִרְמְיָהוּ
.custodiæ atrio in
בְּחֲצַר הַמַּטָּרָה׃

CAP. XXXVIII. לח

filius Gedaliahu & ,Matthan filius Sephariah audiuit Et
וַיִּשְׁמַע שְׁפַטְיָה בֶן מַתָּן וּגְדַלְיָהוּ בֶן
Malchiah filius Pafchur & ,Selemiahu filius Iuchal & ,Paschur
פַּשְׁחוּר וְיוּכַל בֶּן שֶׁלֶמְיָהוּ וּפַשְׁחוּר בֶּן מַלְכִּיָּה
.populum omnem ad loquens Irmeiahu quæ verba
אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶל כָּל הָעָם לֵאמֹר׃
.eam cuniacturus in Mansi :DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת יָמוּת בַּחֶרֶב
.Chaldæi ad egrediens & ,fame in ,gladio in * peßeue in &
וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר וְהַיֹּצֵא אֶל הַכַּשְׂדִּים
.vitam & ,ſpolium in eius anima ei erit &
יִחְיֶה וְהָיְתָה לוֹ נַפְשׁוֹ לְשָׁלָל * וְחָי׃
.haec ciuitas tradetur Tradendo :DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה הִנָּתוֹן תִּנָּתֵן הָעִיר הַזֹּאת
.eam capiet & ,Babel regis ciuitas manum in
בְּיַד חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃
.Mortatur regem ad principes dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל הַמֶּלֶךְ יוּמַת נָא הָאִישׁ הַזֶּה
.ipse * ſuper nam ,ille * ſuper * mea ,tuus fuerit ad * mea deprecatio
כִּי עַל כֵּן הוּא מְרַפֶּא אֶת יְדֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה

CAP. XXXIX.

mense in ,Iehudah regis Sidchiiahu nono anno Ia
בַּשָּׁנָה הַתְּשִׁעִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
.cuius anno * omnis & ,Babel rex Nebuchadrefsar venit ,decimo
בָּא נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ כָּל וְכָל חֵילוֹ אֶל
.eam cum fuper obſidement & ,Ierusalim
יְרוּשָׁלַם וַיָּצֻרוּ עָלֶיהָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXXV.

dichus in ,DOMINO eum à Irmeiahu ad fuit quod Verbum
1 בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃
dicendo ,Iehudah regis Iosiahu filij Iehoiachim
2 יְהוֹנָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר׃ alloquere
eos introduces & ,eos aduocaui & ,Rechabitarū domū ad Vade
3 הָלוֹךְ אֶל־בֵּית הָרֵכָבִים וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם וְהֵבֵאתָ אוֹתָם
,visum eis propinabis & ,iebriosos † vinum ad ,DOMINI domū
בֵּית יְהוָה אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת וְהִשְׁקִיתָ אוֹתָם יָיִן׃
,Chabsseiahu filij Irmeiahu filium Iazzaniah alloquit Et
4 וָאֶקַּח אֶת יַאֲזַנְיָה בֶן יִרְמְיָהוּ בֶן חֲבַצִּנְיָה
domum vniuersam & ,eius filios omnes & ,eius fratres &
וְאֶת כָּל־בָּנָיו וְאֶת כָּל־בֵּית ,DOMINI domum † eos introduxi Et .Rechabitarum
הָרֵכָבִי׃ † וָאָבִא אֹתָם בֵּית יְהוָה
5 וָאָשִׂים לִבְנֵי בֵית הָרֵכָבִים אַגְנֵי יַיִן מְלֵאִים וְקְסָוָת
quod ,Dei viri Igdaliahu filij Chanan filiorum cubiculum est † in
* אֶל־לִשְׁכַּת בְּנֵי חָנָן בֶּן־יִגְדַּלְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
Maasseiahu cubiculum supra † quod ,principum cubiculum apud † erat
אֵצֶל לִשְׁכַּת הַשָּׂרִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לִלְשָׁכַת מַעֲשֵׂיָהוּ
Iomnis custodis Sallum filij
בֶּן־שַׁלֻּם שֹׁמֵר סַף׃
6 וַיָּשִׂימוּ לִפְנֵי בְנֵי בֵית הָרֵכָבִים גְּבִעִים מְלֵאִים יַיִן וְכוֹסוֹת
vinum libere ,eos ad dixi & ,eos & ,eruo
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁתוּ־יָיִן׃ כִּי
Rechab filius Ionadab quia ,vinum iubemini Non .illis dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ לֹא נִשְׁתֶּה־יַּיִן כִּי יוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב
,vos vinum libere Non .illis dixerunt Et .Rechab filius Ionadab
אָבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֵאמֹר לֹא תִשְׁתֶּה־יַּיִן אַתֶּם
,Ieobum in vique vestri filij &
וּבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃
vixtum & ,Crestis eum fermentem & ,ædificabitis quia domum Et
7 וּבַיִת לֹא תִבְנוּ וְזֶרַע לֹא תִזְרָעוּ וְכֶרֶם לֹא תִטָּעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם כִּי כָּל־יְמֵיכֶם תֵּשְׁבוּ בָּאֳהָלִים
quæ ,eius super non ut ,Dei vestri Ieobum vocem audiui & ,eius patris Rechab filij
8 וַנִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אָבִינוּ
,nostræ filiæ & ,nostri filij ,nostræ vxores ,nos
לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּנוּ לִבְלְתִּי שְׁתוֹת־יַּיִן כָּל־יָמֵינוּ
,nostra fuit non sementis & ,ager & ,vinea & ,nullus ,sessionis domos
אֲנַחְנוּ נָשֵׁינוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֹתֵינוּ׃ וּשְׂדֵה וְכֶרֶם לֹא יִהְיֶה לָנוּ
omnia iuxta ,eis & ,mihi & ,Rechabitis & ,eius filiis & ,Ieobum
9 בְּיָם לְכָל־אֲשֶׁר צִוָּנוּ וְיִרְדָּה וְשָׁתֹה לֹא יִהְיֶה לָנוּ
,mandatum eius & ,Ieremiæ & ,eius patris Rechab filij Ionadab
10 וַנֵּשֶׁב בָּאֳהָלִים וַנִּשְׁמַע וְנַעַשׂ כְּכֹל
,Venite .diximus & ,terram ad Babel rex Nebuchadnezar
אֲשֶׁר צִוָּנוּ יוֹנָדָב אָבִינוּ׃ וַיְהִי בַּעֲלוֹת
,Chaldæum exercitus & ,Syriæ exercitus & ,Ieruzalem ad
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶל־הָאָרֶץ וַנֹּאמַר בֹּאוּ וְנָבוֹאָה
,Ieruzalem habitatoribus & ,Iehudah viro dixit & ,Ieruzalem in manimus &
וּמִפְּנֵי חֵיל הַכַּשְׂדִּים וּמִפְּנֵי חֵיל אֲרָם
,Dominus verbum fuit Et .Ieruzalem in habitauimus &
וְנֵשֶׁב בִּירוּשָׁלִָם׃ † וַיְהִי דְבַר־יְהוָה
,eos erudiendos non & ,eos ad tam locutus
12 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃
,Ieremiahu dixit Rechabitarum domui Et .fuit
13 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־אִישׁ יְהוּדָה וְאֶל־יֹשְׁבֵי
quod eo vno ,Iisrel Deus exercituum Dominus
יְרוּשָׁלִָם הֲלוֹא תִקְחוּ מוּסָר לִשְׁמֹעַ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה׃
,Iehudah vos dices & ,Vade .dixit sic
14 הֻקַּם דִּבְרֵי יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־בָּנָיו לְבִלְתִּי שְׁתוֹת יָיִן וְלֹא שָׁתוּ עַד־הַיּוֹם
,Ieruzalem habitatoribus & ,Iehudah viro dixit & ,Vade .dixit sic
הַזֶּה כִּי שָׁמְעוּ אֶת־מִצְוַת אֲבִיהֶם וַאֲנִכִי דִבַּרְתִּי
,me ad audistis non & ,plusquendo & ,surgendo manè vos ad
אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי׃
,legendo manè ,prophetas meos fernos omnes vos ad Misique
15 וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת כָּל־עַבְדַּי הַנְּבִיאִים הַשְׁכֵּם
,eius ea à ,vnusquisque obsecro Conuertimini .dicendo ad ,mittendo &
וְשָׁלֹחַ לֵאמֹר שֻׁבוּ־נָא אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה
,Deus post ambulate ne & ,vestra studia facite bona &
וְהֵיטִיבוּ מַעֲלְלֵיכֶם וְאַל־תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
,eis seruiatis ad ,eos ad dati & ,eos & ,meo
לְעָבְדָם וְשַׁבְתֶּם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם
,me ad audistis non & ,Iehudah ad ,aduersum autem inclinastis non & ,vestris patribus &
וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת־אָזְנְכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי׃
,me ad audistis non Quia .eos ad dati & ,eos & ,meo
16 כִּי הֵקִימוּ בְנֵי יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֶת־מִצְוַת אֲבִיהֶם אֲשֶׁר צִוָּם
,Iisrel Deus exercituum Dominus dixit sic Ideirco .me ad
אֲבִיהֶם וְהָעָם הַזֶּה לֹא שָׁמְעוּ אֵלָי׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר
,Iehudah ad ,adhuc eo ego Ecce .Israel Deus
17 אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא עַל־יְהוּדָה וְעַל כָּל־יוֹשְׁבֵי
,Ieruzalem habitatores omnes ad & ,Iehudah ad ,aduersum ego Ecce .Israel Deus
יְרוּשָׁלִַם אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם כִּי דִבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁמָעוּ
,me ad audistis non & ,eis locutus quod ,malum omne
וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
,Rechabitis & ,Iehudah domui & ,Iehudah viro dixit & ,Moses
18 וְאֶל־בֵּית הָרֵכָבִים אָמַר יְהוֹנָדָב כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר
,Iisrel Deus exercituum Dominus dixit sic Quia .Ionadab
שְׁמַעְתֶּם אֶת־מִצְוַת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ
,eius præcepta quæ omnia iuxta fecistis & ,eius præcepta
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּכֶם׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־יִכָּרֵת
,Ionadab filio Rechabi domui ,Iehudah viro dixit & ,Vade .dicendo
19 מְצַוֵּתִיו וַתַּעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם׃
,Iehudah regis Iehoiachim quarto anno in fuit Et
1 וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
,Ieremiahu ad hoc verbum fuit ,Iehudah regis
יְהוָה לֵאמֹר׃
,dicendo ,Dominus

CAP. XXXVI.

Iosiahu filij Iehoiachim quarto anno in fuit Et
1 וַיְהִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לִיהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
,Ieremiahu ad hoc verbum fuit ,Iehudah regis
יְהוָה לֵאמֹר׃
,dicendo ,Dominus

omnia eo in ,libri volumen tibi Tolle .scribe
1 קַח־לְךָ מְגִלַּת־סֵפֶר וְכָתַבְתָּ אֵלֶיהָ אֵת כָּל־
,Iehudah ſupra & ,Israel ſupra .te ad ſum locutus quæ ,verba
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה
,Ieremiahu dictibus à .te ad ſum locutus * die à ,gentes omnes ſuper & ,Iisrael
וְעַל כָּל־הַגּוֹיִם מִיּוֹם דִּבַּרְתִּי אֵלֶיךָ מִימֵי יֹאשִׁיָהוּ
,Iehudah domus audiant forte ſi .hanc diem ad vſque &
וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ אוּלַי יִשְׁמְעוּ בֵּית יְהוּדָה
2 אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ
reuertantur vt ,eis facere cogitem ego quod malum omne
אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְסָלַחְתִּי לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם׃
,eorum peccato & ,eorum iniquitati eo propitius & ,mala ſua via à ſuo
3 וַיִּקְרָא יְרִמְיָהוּ אֶת־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה
,Baruch Ieremiahu ore ex Et .vocauit Nerijah filium Baruch Ieremiahu
וַיִּכְתֹּב בָּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
eſt locutus quæ ,DOMINI verba omnia Ieremiahu ore ex Baruch
אֵלָיו עַל־מְגִלַּת־סֵפֶר׃
,libri volumine ſuper eum ad
4 וַיְצַו יִרְמְיָהוּ אֶת־בָּרוּךְ לֵאמֹר אֲנִי עָצוּר לֹא
,Ieremiahu præcepit Et .Baruch
אוּכַל לָבוֹא בֵּית יְהוָה׃ וּבָאתָ אַתָּה
,meo ore ex ſeripſiſti quod ,volumine in ipſe † & ,Dominum domum ingredi poſſum † ego ,inquiens & .fuit
5 וְקָרָאתָ בַּמְּגִלָּה אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ מִפִּי אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה
auribus in etiam & ,ieiunij die in ,DOMINI domus † populi auribus in ,ea leges
בְּאָזְנֵי הָעָם בְּבֵית יְהוָה בְּיוֹם צוֹם וְגַם בְּאָזְנֵי
,ea leges ſuis ciuitatibus de ,omnibus Iehudah ciuium
כָל־יְהוּדָה הַבָּאִים מֵעָרֵיהֶם תִּקְרָאֵם׃
reuertantur & ,DOMINI ſummam coram ,eos forte ſi .eadem præcipio
6 אוּלַי תִּפֹּל תְּחִנָּתָם לִפְנֵי יְהוָה וְיָשׁוּבוּ
,ira & ,meus * magnus quia :mala ſua via à
אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה כִּי גָדוֹל הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר
,hanc populum ad ,DOMINVS eſt locutus
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־הָעָם הַזֶּה׃
ei præcipit quæ omnia iuxta Neriah filius Baruch fecit Et
7 וַיַּעַשׂ בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ
,domo * DOMINI verba libro in legendo ,prophetæ Ieremiahu ab
יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לִקְרֹא בַּסֵּפֶר דִּבְרֵי יְהוָה בֵּית
,Iehoiachim quinto anno in fuit Et .DOMINI
8 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִשִּׁית לִיהוֹיָקִים בֶּן־
,Iehudah regis
יֹאשִׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי קָרְאוּ צוֹם
populo vniuerſo & ,Ieruſalem in populo omni ,DOMINI ſanctæ ad in menſe
לִפְנֵי יְהוָה לְכָל־הָעָם בִּירוּשָׁלִַם וְכָל־
Baruch Legisdoc .Ieruſalem in Iehudah vrbibus de
הָעָם בְּעָרֵי יְהוּדָה בָּאוּ מֵעָרֵיהֶם לִירוּשָׁלִָם׃
,cubiculo in ,DOMINI domo * Ieruſalem veteris libro in
9 וַיִּקְרָא בָרוּךְ בְּיִרְמְיָהוּ בַּסֵּפֶר אֶת־דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בְּבֵית יְהוָה בְּלִשְׁכַּת
potius offi ſuperiori atrio in ,ſcribæ Saphan filij Ghemariahu
גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן הַסֹּפֵר בַּחֲצֵר הָעֶלְיוֹן פֶּתַח שַׁעַר
,populi omnis auribus in ,domus DOMINI
בֵּית יְהוָה בְּאָזְנֵי כָל־הָעָם׃
10 וַיִּקְרָא בָרוּךְ בַּסֵּפֶר אֶת־דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בְּבֵית יְהוָה בְּלִשְׁכַּת
omnia Saphan filij ,Ghemariahu filius Michaiahu auditui Et
גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן הַסֹּפֵר בֶּן־מִיכָיְהוּ בְּאָזְנֵי כָל־הָעָם׃
,libro de ,ea ,DOMINI verba ,ex
11 וַיִּשְׁמַע מִיכָיְהוּ בֶן־גְּמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן אֶת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה מִן־הַסֵּפֶר׃
domum † Descendique .libro in ,DOMINI
12 וַיֵּרֶד בֵּית־ principes omnes ibi ecce & ,ſcribæ cubiculum ſuper
הַמֶּלֶךְ לְבֵית הַסֹּפֵר וְהִנֵּה שָׁם כָּל־הַשָּׂרִים
Elisamas & ,Semaiahu filius Delaiahu & ,ſcriba Elisamah
יֹשְׁבִים אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר וּדְלָיָהוּ בֶן־שְׁמַעְיָהוּ וְאֶלְנָתָן
filius Sidechiahu & ,Saphan filius Ghemariahu & ,Hasubiel filius
בֶּן־עַכְבּוֹר וְגְמַרְיָהוּ בֶן־שָׁפָן וְצִדְקִיָּהוּ בֶן
,principes vniuerſi & ,Chananiahu
חֲנַנְיָהוּ וְכָל־הַשָּׂרִים׃
,audiuit quæ verba omnia Machaiahu eis ,adhuc Et
13 וַיַּגֶּד לָהֶם מִיכָיְהוּ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע
populi auribus in libro in Baruch legendo in ,legendi
בְּקְרֹא בָרוּךְ בַּסֵּפֶר בְּאָזְנֵי הָעָם׃
filium Iehudi ,Baruch ad principes omnes miserant Et
14 וַיִּשְׁלַח כָּל־הַשָּׂרִים אֶל־בָּרוּךְ אֶת־יְהוּדִי בֶן־ quo * Volumen ,derende ad ,Chuſi filij Selemiahu filij Nethaniahu
נְתַנְיָהוּ בֶן־שְׁלֶמְיָהוּ בֶן־כּוּשִׁי לֵאמֹר הַמְּגִלָּה אֲשֶׁר cuius & ,ab & ,tua manu in ſed ſume ,populi auribus in ea in legisti
קָרָאתָ בָּהּ בְּאָזְנֵי הָעָם קַח בְּיָדֶךָ וְלֵךְ וּבָא׃
,eos ad venis & ,tua manu in volumen Nerijah filius Baruch
15 וַיִּקַּח בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה אֶת־הַמְּגִלָּה בְּיָדוֹ וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם׃

,mutuis eorum in illud lege & ,nunc Fedæ eorum ad diretum Et
16 וַיֹּאמְרוּ אֶלָיו כֹּל נָא וְקְרָאתָה בְאָזְנֵינוּ וַיֹּאמֶר
,eorum auribus in Baruch legit & .eſt
וְיִקְרָא בְּרוּךְ בְּאָזְנֵיהֶם׃
,eius auribus in ,verba omnia eos audiri ſecundum * fuit Et
17 וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת כָּל־הַדְּבָרִים פָּחֲדוּ
,Dei * ,expauerunt ,* verbo omnia eos audiri ſecundum * fuit Et
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ אֶל בָּרוּךְ הַגֵּד נָגִיד
nobis nunc Nunciа ,dicendo ,interrogauerunt Baruch Et
לְמֶלֶךְ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
,eos ore ex hæc verba omnia ſcripſiſti quomodo
18 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בָּרוּךְ אֵלַי הוּא קָרָא אֵלַי בְּפִיו
mihi omnia ore ad legebat tuo ore Ex .Baruch eis dixit Et
וְאָנֹכִי כָּתַב עַל־הַסֵּפֶר בְּדִיו׃
,atramento in libro ſuper ſcribens ego & ,hæc verba
19 וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים אֶל־בָּרוּךְ לֵךְ הַסְתֵּר אַתָּה וְיִרְמְיָהוּ
,te abſconde ,Vade ,Baruch ad principes dixerunt Et
וְאִישׁ אַל־יֵדַע אֵיפֹה אַתֶּם׃
,vos vt ,eius ſcias non ne & ,Ieremiahu &
20 וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ חָצֵר וְאֶת־הַמְּגִלָּה בָּאוּ
nunciauerunt Et .ſcribæ Eliſamah cubiculo in commendauerunt
הַפְקֵדוּ בִלְשְׁכַת אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר וַיַּגִּידוּ
,hæc .verba omnia regis auribus in Et
בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים׃
vt caperet illud tulit & ,volumen ,eorundem ad Iehudi ,Baruch
21 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת יְהוּדִי לָקַחַת אֶת־הַמְּגִלָּה
in ipſo ,auribus in Iehudi ,illud legit & ,Baruch ad ,Elisamah cubiculo de
וַיִּקָּחֶהָ מִלִּשְׁכַת אֱלִישָׁמָע הַסֹּפֵר וַיִּקְרָאֶהָ יְהוּדִי בְּאָזְנֵי
,regem ſuper ſtantium ,principum omnium auribus in & ,regis
הַמֶּלֶךְ וְכֹל הַשָּׂרִים הָעֹמְדִים עַל־הַמֶּלֶךְ׃
,ſedebat in ,hyemali ,domo ,ſuum * rex Et
22 וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁעִי וְאֵשׁ
,vrnula coram eo ardebat ,ſcribæ eius ſuper ſtantium & ,Iehudi
מְבֻעֶרֶת לְפָנָיו׃ כַּאֲשֶׁר קָרָא יְהוּדִי
,eius ſuper ſtantium & ,ſcribæ ſuper ſtantium illiad ſcidit & ,quatuor & ,pugiunculi tres
23 שְׁלֹשׁ דַּלְתוֹת וּשְׁנֵי עֲמֻדִים יִקְרָעֶנָּה בְּתַעַר הַסֹּפֵר וְהִשְׁלֵךְ
,ſuper volumen ,eius ad ſcripſit ,quæ ,ignem in
אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאָח עַד־תֹּם כָּל־הַמְּגִלָּה עַל
,vrnulæ ,donec ,eos ad venit & ,eius manu in ſed ſume ,populi auribus in ea in legisti
תַּבְעֵרוּ אֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאָח׃ וְלֹא פָחֲדוּ וְלֹא קָרְעוּ
,eius in ſe ,eius veſtimenta
24 אֵת־בְּגָדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו הַשֹּׁמְעִים אֵת כָּל־
,Delaiahu & ,Elnathan etiam Et .ira verba
25 וְגַם אֶלְנָתָן וּדְלָיָהוּ וְגְמַרְיָהוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הִפְגִּעוּ
* depræcati ſunt ,volumen cremaſſe non ad ,regē apud iamne ſuum Ghemariahu &
בַּמְּגִלָּה וְלֹא שָׁמַע אֹתָם׃ וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־יְרַחְמְאֵל
* ne combureret ,Iehoiachimi rex præcepit Et .eos ad audiuit non &
בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־שְׂרָיָה בֶן־עַזְרִיאֵל וְאֶת־שְׁלֶמְיָהוּ בֶן־
,filio Selemiahu & ,Hazriel filio Seraiahu & ,Melech † filio
26 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־יְרַחְמְאֵל
Aggæ, * vt rollereut ,prophetam Ieremiahu & ,Iesthum Baruch ,tapmodum ad ,Hasubiel
עַבְדְּאֵל לְתַחְתֵּי אוֹתָם בָּרוּךְ הַסֹּפֵר וְאֶת־יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא וְלֹא
,DOMINVS eos abſcondit & .Vade
יְהוָה׃ † הִסְתִּירָם
† poſtquam combuſſerat rex ,Ieruſalem ad ,DOMINI verbum fuit Et
27 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ
eos ex ,Baruch ſcripſerat quæ verba & ,volumen regis
אֶת־הַמְּגִלָּה וְאֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּתַב בְּרוּךְ מִפִּי יִרְמְיָהוּ
,dicendo Ieremiahu
לֵאמֹר׃
in omnia eo ,ſupra ſcribe & ,alteram volumen tibi ſume ,Reuertere
28 קַח־לְךָ עוֹד מְגִלָּה אַחֶרֶת וּכְתֹב עָלֶיהָ אֵת כָּל־
,priori volumini ſupra erant quæ ,priora verba
הַדְּבָרִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַמְּגִלָּה הָרִאשׁוֹנָה
,Iehoiachim rex Iehudæ combuſſit quod
אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
,dixit Sic ,dices Iehudah regem Iehoiachimum ſupra Et
29 וְעַל־יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה תֹּאמַר כֹּה אָמַר
Quare .dicendo ,illud ſcribamus combuſſiſti Tu ,DOMINVS
יְהוָה אַתָּה שָׂרַפְתָּ אֶת־הַמְּגִלָּה הַזֹּאת לֵאמֹר מַדּוּעַ
,Iesthum & ,Ieruſalem & ,Iudæ ſedem ex ,Babel rex venturi Veriendo .dicendo ad ,Ieremiahu
כָּתַבְתָּ עָלֶיהָ לֵאמֹר בֹּא יָבוֹא מֶלֶךְ בָּבֶל וְהִשְׁחִית
בְּהֵמָה עָלֶיהָ לֵאמֹר בֹּא יָבוֹא מֶלֶךְ בָּבֶל וְהִשְׁחִית

Universidad de Deusto
Biblioteca

,Bahal ipſi eorum tecta ſuper adoleuerunt quorum * dom-os & *ſuper.
וְאֵת הַבָּתִּים אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל־גַּגּוֹתֵיהֶם לְכָל־צְבָא
,me iram ad concitandum ad † ,abenis diis hominũ Ifraeliticis & לַבָּעַל
וַיַּסְכּוּ נְסָכִים לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי׃
,ſuiorum profectò Iehudah filij & Iſrael filij ,ſuntne † Nam
כִּי־הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל ׀ וּבְנֵי יְהוּדָה אַךְ עֹשִׂים
profectò Iſrael filij quia :ſui puncti * meis oculis in malum
הָרַע בְּעֵינָי מִנְּעוּרֵיהֶם כִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אַךְ
.DOMINVS dixit ,ſuarum manuum opere in me irritantes *
הַכְעִיסֵנִי אִתִּי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה׃
hæc ciuitas mihi fuit mea ira ſuper † & ,quo mihi ſuper † Quia
כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי הָיְתָה לִּי הָעִיר הַזֹּאת
,hanc diem ad vſque & ,eam ædificauerunt qua die à
לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
,mihiam ornnem Propter .meæ furibus deſuper † eam ſuccendam ad *
לְהָסִיר מֵעַל פָּנָי׃ † עַל כָּל־רָעַת
,me irritandum ad † feciernt quam ,Iehudah filiorũ & ,Iſrael filiorũ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִיסֵנִי
,eorum prophetæ & ,corũ ſacerdotes ,eorum principes ,eorum reges ,ipſi
הֵמָּה מַלְכֵיהֶם שָׂרֵיהֶם כֹּהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם
.Ieruſalem habitatores & ,Iehudah ‹ne› & * viri
וְאִישׁ יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃
eos docendo † & ,faciles non & ,cernicem me ad † verterunt Et
וַיִּפְנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וְלַמֵּד אֶתְהֶם
,diſciplinam eapropter non ad audiendum ipſi non & ,docendo & ſurgendo mane
הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת ׀ מוּסָר׃
eſt inuocatum qua * abominationes polluerunt Et
וַיָּשִׂימוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא
excelſa ædificauerunt Et ,eam polluendam ad † ,ea propter meũ nomen
שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ † וַיִּבְנוּ אֶת־בָּמוֹת
,ſuos filios *faciendum tranſire* ad † ,Hinnom filij vallem * quæ ,Bahal
הַבַּעַל אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת־בְּנֵיהֶם
aſcendi nec ,eis præcepi non quod ,Molech ipſi ſuos filias &
וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה
,*facientium? ecce ad † ,hanc abominationem *faciendam ad † ,meum cor ſuper
עַל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן
Deus DOMINVS dixit propterea nunc Et .
אֶת־יְהוּדָה׃ וְעַתָּה לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה
,manu in .Dauid ‹dicentes› ,vos qua ,hanc ciuitatem ad .Iſrael
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים נְתוּנָה בְיַד
,peſte in & ,fame in & ,gladio in ,Babel regis
מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב וּבַדָּבֶר וּבְיַד
eos populi quæ † cernis voluerisſi de eos ſanguam ego † Ecce
הִנְנִי מְקַבְּצָם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים
eos ſciam redire & ,magna naſibis in † & ,meus noſ- * in .illos eiici *
שָׁם בְּאַפִּי וּבְחֲמָתִי וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וְהֵשִׁבֹתִים
.ſidere in † eos faciam habitare & ,illum locum ad *
אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹשַׁבְתִּים לָבֶטַח׃
.Deum in eis ero ego & ,populum mihi erunt Et
וְהָיוּ לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים׃ † וְנָתַתִּי
me timendum ad † ,eam viam & ,vnum cor eis dabo Et
לָהֶם לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד לְיִרְאָה אֹתִי
,cor poſt eorum filijs & ,eis bonum in * ,diebus omnibus
כָּל־הַיָּמִים לְטוֹב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם׃
reuertar non quia ,ſcala † pactum eis ſanciam † Et
וּכְרַתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לֹא־אָשׁוּב
dabo meum timorem & .eis me inſeſſurum ad ,cum *ſalutaribus? † & ,ergo
מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיבָ אֹתָם וְאֶת־יִרְאָתִי אֶתֵּן
,eorum corde in .me diſpere rendere non pro * ,eorum corde in
בְּלִבָּם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלָי׃
terra in eos plantabo & .eis benefaciendo eos ſuper gaudebo Et
וְשָׂמַחְתִּי עֲלֵיהֶם לְהֵטִיב אוֹתָם וּנְטַעְתִּים בָּאָרֶץ
,meo ſolido tota in & ,meo corde omni in ,veritate in hac
הַזֹּאת בֶּאֱמֶת בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי׃
populum in additus Sicut .DOMINVS dixit ſic Quia
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי עַל־הָעָם
,adducam * ego ſic ,hoc grande malum omne illum * adducens
הַזֶּה אֶת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אֲנִי מֵבִיא
.eos ſuper † loquor ,eos ſuper † bonum omne ego quod
עֲלֵיהֶם אֶת כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר עֲלֵיהֶם׃
illorum * vos qua † ,illa terra in ager poſſidebitur Et .de *
וְנִקְנָה הַשָּׂדֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים
,manu in eſt data ,animals & ,homine abſque deſerta illo
שְׁמָמָה הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה נִתְּנָה בְיַד
.Chaſdim
הַכַּשְׂדִּים׃

,ipſe Et ‹ſecundò› Irmeiahu ad DOMINI verbum fuit Et .ſtrue * & ,illeo in ſcribere * & ,emere argento in Agros
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ שֵׁנִית
,me ſic :dicendo ‹cuſtodiar ante in claſſus ipſe * adhuc
בִּהְיוֹתוֹ עָצוּר בְּחֲצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר׃
,me irritandum ad † ,illis ſuorum? DOMINVS ,eam faciens? DOMINVS
יְהוָה עֹשֶׂה יוֹצֵר אוֹתָהּ לְהָכִינָהּ
,eius nomen DOMINVS .reparandũ & ,me ad Ciuitas
יְהוָה שְׁמוֹ׃ † קְרָא אֵלַי ‹ואֶעֱנֶךָ›
,me cognoſcitis non ,munita * & grandia tibi annunciabo &
וְאַגִּידָה לְךָ גְּדֹלוֹת וּבְצוּרוֹת לֹא יְדַעְתֶּם
domus ſuper † Iſrael Deus DOMINVS dixit ſic Quia
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּתֵּי
,eorum ad domus Iehudah regum domos ſuper † & ,huius vrbis
הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־בָּתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה הַנְּתוּצִים אֶל הַסֹּלְלוֹת
,Chaſdæi cum dimicandum ad * ,munitos ,gladio * in &
וְאֶל־הַחָרֶב׃ † בָּאִים לְהִלָּחֵם אֶת־הַכַּשְׂדִּים
,eis implendum ad * ,eas percutiendas * ,eas percutiendis † ,eis
וּלְמַלְאָם אֶת־פִּגְרֵי הָאָדָם אֲשֶׁר־הִכֵּיתִי
,ſultate à meus furori abſcondi quod & ,meus ira in & ,meo aſpectu in
בְאַפִּי וּבַחֲמָתִי וַאֲשֶׁר הִסְתַּרְתִּי פָנַי מִכָּל־הָעִיר הַזֹּאת
,eorum malitiam omnem propter .ego Ecce ,faciens ſpectans * ego Ecce
עַל כָּל־רָעָתָם׃ † הִנֵּנִי
eis reuelabo & ,eos cumulo & ,cicatricium & ,emplaſtrum †
מַעֲלֶה לָהּ אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא וּרְפָאתִים וְגִלִּיתִי לָהֶם
,Iehudah captiuitatem .veritatis & pacis
שְׁלוֹם וֶאֱמֶת׃ וְהֵשִׁבֹתִי אֶת שְׁבוּת
,principio in ſicut .eos ædificabo & ,Iſrael captiuitatem &
יְהוּדָה וְאֶת שְׁבוּת יִשְׂרָאֵל וּבְנִיתִים
,quæ ,ſua iniquitate omni ab illos emundabo Et .
כְּבָרִאשֹׁנָה׃ וְטִהַרְתִּים מִכָּל־עֲוֹנָם אֲשֶׁר חָטְאוּ
,peccauerunt quibus ,eorum iniquitatibus omnibus peccam & ,mihi
לִי וְסָלַחְתִּי לְכָל־עֲוֹנֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ
,me contra ſunt præuaricati quibus &
בִּי וּלְכָל־פִּשְׁעֵיהֶם אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִי׃ † וְהָיְתָה לִּי
,gentibus cunctis ,gloriam in & ,laudem in ,gaudium
לְשֵׁם לְתְהִלָּה וּלְתִפְאָרֶת לְכֹל גּוֹיֵי
,eis faciam ego quod bonum omne audientes
הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ אֶת כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנִכִי עֹשֶׂה אוֹתָם וּפָחֲדוּ
,me quam pace omne ſuper & ,bono omne ſuper trement &
וְרָגְזוּ עַל כָּל־הַטּוּבָה וְעַל כָּל־הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
,ſedentur in adiutor Adhuc .DOMINVS dixit Sic ei faciens
עֹשֶׂה לָהּ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עוֹד יִשָּׁמַע בַּמָּקוֹם
,Deſertus .dicunt * vos quo * ,illa
הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים חָרֵב הוּא מֵאֵין אָדָם
,Iehudah ciuitibus in ,animali abſque &
וּמִבְּלִי בְהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת
,habitante abſque & ,homine abſque deſerta *
יְרוּשָׁלִַם הַנְּשַׁמּוֹת מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֵמָה׃
,gaudii vox ,lætitiæ vox & ,ſponſi vox
קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן
,ſermonem DOMINO Confitemini .decentium vox
קוֹל אֹמְרִים " הוֹדוּ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת
,eius miſericordia ſeculum in quoniam ,DOMINVS
כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ
,ſacrificium facere ,quis ,DOMINI domum * confeſſionẽ
מְבִיאִים תּוֹדָה בֵּית יְהוָה כִּי־אָשִׁיב
.DOMINVS dixit ,principio in ſicut .terræ
אֶת־שְׁבוּת הָאָרֶץ כְּבָרִאשׁוֹנָה אָמַר יְהוָה׃
,loco in eſt .Adhuc .DOMINVS dixit Sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה עוֹד יִהְיֶה בַּמָּקוֹם
,animali ad etiam & ,homine abſque ,deſerto illo
הַזֶּה הֶחָרֵב מֵאֵין אָדָם וְעַד־בְּהֵמָה
,paſtorum regnum * ,eius cunctibus
וּבְכָל־עָרָיו נְוֵה רֹעִים מַרְבִּצִים צֹאן׃

comprehendendo ſed ,eius manu de euades non tu Et
וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מִיָּדוֹ כִּי תָפֹשׂ
regis oculos tui oculi & ,traderis eius manu in & ,comprehendens †
תִּתָּפֵשׂ וּבְיָדוֹ תִּנָּתֵן וְעֵינֶיךָ אֶת־עֵינֵי מֶלֶךְ
,meum os ad ,eius os & ,ſidebunt Babel
מַמְשׁ וְאֶת־פִּיהוּ יִנָּשֵׁק וְאֶל־בָּבֶל תָּבוֹא׃
,Iehudah rex Sidchiahu DOMINI verbum audi Attamen
אַךְ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
,gladio te morieris Non ,te ad DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה עָלֶיךָ לֹא תָמוּת בַּחָרֶב׃
,fecundi eorum regum mortẽ patrum tuorũ ,morieris pace In
בְּשָׁלוֹם תָּמוּת וּכְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים
Dominũ ‹& ,te comburent ſic ,te ante fuerunt qui ,eorum
הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ לָךְ וְהוֹי אָדוֹן
.DOMINVS dixit ,ſtulti locutus ego ,verbum quia ,ite plangent
יִסְפְּדוּ לָךְ כִּי־דָבָר אֲנִי דִבַּרְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃
,regem Sidchiahu ad prophetæ Irmeiahu .eis locutus Et
וַיְדַבֵּר יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
,Ieruſalem in hæc verba voluerit Iehudah
יְהוּדָה אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלִָם׃
omnes ſuper † & ,Ieruſalem ſuper paganorum † Babel regis exercitus *
וְחֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל נִלְחָמִים עַל־יְרוּשָׁלִַם וְעַל כָּל־עָרֵי
,manu ad & ,Lachis ad ,remanentes ‹Iehudah ciuitatibus in * ,munitas ? vrbes
יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרוֹת אֶל־לָכִישׁ וְאֶל־עֲזֵקָה כִּי
,meditatus ? vrbes ,Iehudah ciuitatibus in * remanentesque illæ
הֵנָּה נִשְׁאָרוּ עָרֵי יְהוּדָה בְּכְרוּמִים׃
,DOMINO ad Irmeiahu ad fuit quod Verbum
הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
qui populo omni cum ,foedus Sidchiahu rege ,euidelit poſt †
אַחֲרֵי כְּרֹת הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְּרִית אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר
,libertatem ea * proclamando ,Ieruſalem in
בִּירוּשָׁלִַם לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר׃
,ſuam ancillam ‹eam & * ,ſuum ſeruum virum ‹unumquemque Ut
לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
,Hebræum & Hebræam ,Iehudæo in ne ſe ſeruandum ,non ad ,libertas
הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבֹד בָּהֶם עוֹד
,eos ‹non * ſuo ſtare ,principes omnes ,audierunt Et
אִישׁ אֶת־אָחִיו׃ וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־הַשָּׂרִים וְכָל־
,populus ,pactum in ‹ueneranda quo ,pactum qui ,omnes
הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ בַבְּרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת
,ſeruum ſuum ‹unumquemque ad * ,liberos ,ſuam ancillam ‹unumquemque ad *
עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת שִׁפְחָתוֹ חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבֹד עוֹד
,eos ‹non * ,ſuos ancillas & ,ſeruos reduxerunt & ,poſtea *
בָּהֶם וַיִּשְׁמְעוּ וַיְשַׁלֵּחוּ׃
,ſuam ancillam ‹eam & * ,ſuum ſeruum virum ‹unumquemque Ut
וַיָּשֻׁבוּ אַחֲרֵי כֵן וַיָּשִׁיבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ
,ancillas in & ,ſeruos in eos ſubiugauerunt & ,liberos dimiſerant
חָפְשִׁים וַיִּכְבְּשׁוּם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃
,Dominũ ad Irmeiahu ad DOMINI verbum fuit Et .
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת
,eos educi ‹qui Ego ,Iſrael Deus DOMINVS dixit Sic ‹dicendo
יְהוָה לֵאמֹר׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִכִי כָּרַתִּי
,me audiret ‹non & ,die in ,veſtris patribus eum ferdus
בְרִית אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם ׀ הוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
.Ei ‹dicendo ,ſeruorum domus de
מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר׃ † מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים שַׁלְּחוּ
,ſibi ſeruiret & ,ſibi ‹eundem † qui ,Hebræum ſuum fratrem ‹ſuo
אִישׁ אֶת־אָחִיו הָעִבְרִי אֲשֶׁר יִמָּכֵר לָךְ וְעָבַדְךָ
,audierunt non & ,me ‹ea & liberum eum dimittes & ,annis ſex
שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ וְלֹא שָׁמְעוּ
,ſuam autem ‹ea ‹ſed ,me ad ‹ueſtri aures
אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם׃ † וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם
,meos oculis in ,ſecundùm & ,hodie vos ‹eſſetis cẽſtrati Et
וַתַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ
,pactum confeci * & ,ſuo ſeruo ‹& liberatem ‹proclamabam ad *
וַתִּכְרְתוּ בְרִית לְפָנַי בַּבַּיִת אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו׃
,ſuam ancillam ‹eam & * ,ſuum ſeruum virum ‹unumquemque Ut
וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם וַתְּחַלְּלוּ אֶת־שְׁמִי וַתָּשִׁיבוּ אִישׁ אֶת
,ſeruos in & ,ancillas in ‹eos reduxeritis & ,liberos dimiſiſtis
שִׁפְחָתוֹ וְאִישׁ אֶת עַבְדָּתוֹ אֲשֶׁר שִׁלַּחְתֶּם חָפְשִׁים לְנַפְשָׁתָם
,ſuam animam in liberos
וְכִבַּשְׁתֶּם אוֹתָם לִהְיוֹת לָכֶם
,ancillas in & ,ſeruos in
לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Surgite: Ephraim mecum in civitates clamemus & dies est Quia
6 כִּי יֵשׁ יוֹם קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרַיִם קוּמוּ
nostrum Deum DOMINVM ad Sion ascendamus &
וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
exultate & lætitia Iahacob in Ouet DOMINVS dixit sic Nem-
7 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה וְצַהֲלוּ
DOMINE fac Salui dicete & laudate, fac te auditu-gemitum capite in
רֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלֵּלוּ וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְהוָה
addicem ego Ecce Israel reliquum suum populum
8 אֶת עַמְּךָ אֶת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ הִנְנִי מֵבִיא
terræ lateribus de eos congregabo & Aquilonis tema de eos
אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ
magnus coetus simul pariens & prægnante claudus & cæcus eos inter
בָּם עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וִילֹדַת יָחַד קָהָל גָּדוֹל
misericordiis cum & venient flentu Cum huc reuertentur
9 יָשׁוּבוּ הֵנָּה׃ בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים
via in aquarum torrentes ad eos faciam ambulare eos adducetur faciam
אוֹבִילֵם אֹולִיכֵם אֶל נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ
Ephraim & patrem in Israel ero quia ea in primogenitum est reela
לֹא יִכָּשְׁלוּ בָהּ כִּי הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאָב וְאֶפְרַיִם
gentes DOMINI verbum Audite ipse meus primogenitus
10 בְּכֹרִי הוּא׃ שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה גּוֹיִם
Israel Spargens dicite & longe & insulis in annunciate &
וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ מְזָרֶה יִשְׂרָאֵל
manu de eum redemit & Iahacob DOMINVS ieldemit Quoniam
יְקַבְּצֶנּוּ וְשָׁמְרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ׃
confluent & Sion excelso in exultant & & venient Et eo pra forma
11 כִּי פָדָה יְהוָה אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד
super & frumentum super DOMINI bonitatem ad
12 חָזָק מִמֶּנּוּ׃ וּבָאוּ וְרַנְּנוּ בְּמְרוֹם צִיּוֹן וְנָהֲרוּ
horrius quasi eorū anima eius & gregis & pecoris filios super & super oleū
אֶל טוּב יְהוָה עַל דָּגָן וְעַל תִּירוֹשׁ וְעַל
amplius adiendum ad addent non & irrigatus
יִצְהָר וְעַל בְּנֵי צֹאן וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן
13 רָוֶה וְלֹא יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד׃ אָז
simul senes & iuuenes & choro in virgo Iacebitur Tunc
תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחוּרִים וּזְקֵנִים יָחַד
eos lætificabo & eos consolabor & gaudium in eorū luctū conuertam &
וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים
pinguedine facerdotum animam inebriabo Et filiū meum à
14 מִיגוֹנָם׃ וְרִוִּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשֶׁן
DOMINVS dixit, saturabuntur ut mea bonitate meus populus &
וְעַמִּי אֶת טוּבִי יִשְׂבָּעוּ נְאֻם יְהוָה׃
fletus, querimonia, est audita* excelso in Vox: DOMINVS dixit Sic
15 כֹּה אָמַר יְהוָה קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי
super consolari renuit, filios super plorante Rachel, amaritudinum
בְּכִי תַמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל
Prohibe DOMINVS dixit Sic ipse? non quia, filii filia
16 בָּנֶיהָ כִּי אֵינֶנּוּ׃ כֹּה אָמַר יְהוָה מִנְעִי
merces est quia lachryma? à tuos oculos & fletu à tuam vocem
קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר
inimici terra de reuertentur & DOMINVS ait, tuo operi
לִפְעֻלָּתֵךְ נְאֻם יְהוָה וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב׃
filij reuertentur & DOMINVS ait, tua semini spes est Et
17 וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ נְאֻם יְהוָה וְשָׁבוּ בָנִים
pœnitentiæ Ephraim audiui Audiendo filium terminum ad
לִגְבוּלָם׃ שָׁמוֹעַ שָׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוֹדֵד
me sic conuerti ductio? non vinulus es? filius castigatus & me Castigasti
יִסַּרְתָּנִי וָאִוָּסֵר כְּעֹגֶל לֹא לָמ�originד תְּשׁוֹבְבֵנִי
meus Deus DOMINVS ita quia reconvertar &
וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי׃ כִּי אַחֲרֵי
18 iterum sepe percussi, mihi ego notum post & & me pœnituit, me tenuit
שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הוֹדַעְתִּי סָפַקְתִּי עַל יָרֵךְ
meum sentiens? per pœnitentiæ quoniam, erubui etiam & sum confusus
בֹּשְׁתִּי גַּם נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת נְעוּרָי׃
fœminæ meæ? adoue Ephraim mihi preciosus filius Nonne
19 הֵבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים
adhuc cum recordabor recordando, eo cum me loquendo sufficiens? ex quia
כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד
ait, eius miserebor miserendo, ei? mea viscera fonuntur Idcirco
עַל כֵּן הָמוּ מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם
pone, altos cumulos tibi pone, tumulo? tibi Statue, DOMINVS
20 יְהוָה׃ הָצִיבִי לָךְ צִיֻּנִים שִׂימִי לָךְ תַּמְרוּרִים שִׁיתִי
Israel virgo Reuertere, ambulatio? viam Statum? ad muros eos
לִבֵּךְ לְמִסְלָה דֶּרֶךְ הֵלָכְתִּי שׁוּבִי בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל

dicendo, eorum occulti in Baruch præcepit Et
21 וְאֶת אֹתוֹת בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר׃
Tolle Tibimet Israel Deus exercituum DOMINVS dixit Sic
22 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָקוֹחַ
& sonc emptionis librum illos libros
אֶת הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת
posui? vasi in eos dando? hunc apertum librum & signatum
הַחָתוּם אֵת סֵפֶר הַגְּלוּי הַזֶּה וְנָתַתָּם בִּכְלִי חָרֶשׂ
multis diebus stent vt
לְמַעַן יַעַמְדוּ יָמִים רַבִּים׃
Assur Israel Deus exercituum DOMINVS dixit sic Quia
23 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד
possidebitur ista terra in vinea & agri & domus mouse
מִקְנָה בַּיִת וּשְׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת
emptionis librum we desire post DOMINVM ad orauí Et
24 יִקְנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת
filio Deus Domine Aha dicendo, Nerijah filium Baruch ad
וָאֶתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת סֵפֶר הַמִּקְנָה
25 אֶל בָּרוּךְ בֶּן נֵרִיָּה לֵאמֹר׃ אָהָּה
tuas potentia in terram & dolor fecisti tu Ecce
אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּכֹחֲךָ
extenta sunt? & manualiter non extenta non brachio in & magna
וּבִזְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה לֹא יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל דָּבָר׃
26 הַגְּדוֹלָה׃ הַנִּשְׂגָּב לֹא יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל דָּבָר׃
Quia eis scribit & manualiter non extenta fac & magnus in
27 עֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים וּמְשַׁלֵּם עֲוֹן אָבוֹת אֶל
Deus, eos post eorum filiorum sinum in patrum
חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
ejus nomen exercituum DOMINVS portis
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
aperti tui oculi quia cogitationes multus & eorum Magnus
28 גָּדוֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְקוּחוֹת
hominum, viribus
עַל כָּל דַּרְכֵי בְנֵי אָדָם לָתֵת לְאִישׁ כִּדְרָכָיו
operum figna posuisti Qui Ecce
29 וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו׃ אֲשֶׁר שַׂמְתָּ אֹתוֹת וּמוֹפְתִים
filium in & hunc diem ad vsque, Aegypti terra in potentia &
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבְיִשְׂרָאֵל
hunc diem secundum nomen tibi fecisti & hominis in &
וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה׃
Aegypti terra è Israel rum populum educisti Et
30 וְהוֹצֵאתָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
exercito brachio in & subiecta manu & & portentis in & signis in
בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא
hunc terram eis dedisti Et
גָּדוֹל׃ וַתִּתֶּן לָהֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת
Iacte Bonitatem terram eis dedisti aut eorum patribus tuis quam
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב
mellis &
31 וּדְבָשׁ׃ וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא שָׁמְעוּ
voci suæ, præcepti quæ omnia ambulauerunt non tua lege in & eas non
בְּקוֹלֶךָ וּבְתוֹרָתְךָ לֹא הָלָכוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתָם
& & eorum
לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתַּקְרֵא אֹתָם אֵת כָּל הָרָעָה
ad eos cum eis fecisti ne & & eis
32 הַזֹּאת׃ הִנֵּה הַמִּסֹּלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ
Ecce hoc
וְהָעִיר נִתְּנָה בְיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
33 הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדֶּבֶר וּמַה דִּבַּרְתָּ הָיָה
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
וְהִנְּךָ רֹאֶה׃ וְאַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה אָמַרְתָּ אֵלַי
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
קְנֵה לְךָ הַכֶּסֶף בַּשָּׂדֶה וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
נִתָּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃ וַיְהִי דְבַר יְהוָה
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
34 אֶל יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָּל
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
בָּשָׂר הֲמִמֶּנִּי יִפָּלֵא כָּל דָּבָר׃ לָכֵן כֹּה
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
35 אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת הָעִיר הַזֹּאת
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
בְּיַד כַּשְׂדִּים וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
וְלָכְדָה׃ וּבָאוּ הַכַּשְׂדִּים הַנִּלָּחָמִים עַל הָעִיר
& & Israel filium omne in vrbe hæc & eam capiendum ad, munitiones
הַזֹּאת וְהִצִּיתוּ אֶת הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iugum : Israel Deus exercituum DOMINVS dixit sic Quia
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל
*ferreũ posui
*et seruiant
*bestias
*fœnum
*mittam
*à facie relinquã
*mœstietis,
†prævaricationem
*contra
*mos
*sunt
†literaturæ
quas
*Postquam
fœlicem egressus est
*regina,
*eunuchi,
*scur
*arrifices,
*inclusores
*vt reducam
*cogito
*mali, vt
*fœnum
fœlicem
*ad
fœlicem
*fœlicitatem
*regem
*populi omnem
*Dauid
*fratres
*hæc vrbe in habitatorem
*populi omnem
*transmigrationem
*Babel in
*Babel
*Babel
*Babel

Universidad de Deusto
Biblioteca

quos, prophetarum meorum servorum verbis *sive* audiendos ad
5 לִשְׁמֹעַ עַל דִּבְרֵי עֲבָדַי הַנְּבִאִים אֲשֶׁר
nou & ,mittendo & ,surgendo mane & ,vos ad *mittens*† ego mitto
אֲנִכִי שֹׁלֵחַ אֲלֵיכֶם וְהַשְׁכֵּם
& ,Siloh sicut ,illam domum dabo Et ,*ambabus* paruistis
6 שְׁמוֹעַ׃ וְנָתַתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כְּשִׁלֹה וְאֶת־
,terræ gentibus cunctis maledictionem in dabo hanc urbem
הָעִיר הַזֹּאת אֶתֵּן לְקְלָלָה לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃
populus omnis & ,prophetæ & ,sacerdotes audiverunt Et
7 וַיִּשְׁמְעוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם אֶת־
,DOMINI domo in hæc verba loquentem Irmeiahu
יִרְמְיָהוּ מְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּבֵית יְהוָה׃
quæ omnia loqut Irmeiahu *consummavit secundum* fuit Et *olim* consummasset
8 וַיְהִי כְּכַלּוֹת יִרְמְיָהוּ לְדַבֵּר אֵת כָּל־אֲשֶׁר
apprehenderunt & ,populum omnem ad *loqui* DOMINVS præceperat
צִוָּה יְהוָה לְדַבֵּר אֶל־כָּל־הָעָם וַיִּתְפְּשׂוּ
Moriendo ,dicendo ,populus omnis & ,prophetæ & ,Sacerdotes eum
אֹתוֹ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לֵאמֹר מוֹת
9 תָּמוּת׃ מַדּוּעַ נִבֵּאתָ בְשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר כְּשִׁלֹה
,*Habitatore non* a desolabitur ista urbs & ,illa domus erit Siloh Sicut
תִּהְיֶה הַבַּיִת הַזֶּה וְהָעִיר הַזֹּאת תֶּחֱרַב מֵיֹּשֵׁב
,DOMINI domo in Irmeiaha adnatus populus omnis et congregatus &
וַיִּקָּהֵל כָּל־הָעָם אֶל־יִרְמְיָהוּ בְּבֵית יְהוָה׃
ascendunt & ,hæc verba Iehudah principes audierunt Et
10 וַיִּשְׁמְעוּ שָׂרֵי יְהוּדָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּעֲלוּ
portæ ostio in sederunt & :DOMINI domum * regis domo de *in
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ בֵּיתָה יְהוָה וַיֵּשְׁבוּ בְּפֶתַח שַׁעַר־
prophetæ & ,sacerdotes dixerunt Et ,nouæ DOMINI
11 יְהוָה הֶחָדָשׁ׃ וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים
mortis iudicium ,dicendo ,populum omnem ad & ,principes ad *est
אֶל־הַשָּׂרִים וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר מִשְׁפַּט־מָוֶת
,audistis sicut illam contra prophetavit quia hunc viro
לָאִישׁ הַזֶּה כִּי נִבָּא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם
,principes omnes ad Irmeiahu ait Et ,vestris auribus in
12 בְּאָזְנֵיכֶם׃ וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֶל־כָּל־הַשָּׂרִים
me misit DOMINVS ,dicendo ,populum universum ad &
וְאֶל־כָּל־הָעָם לֵאמֹר יְהוָה שְׁלָחַנִי
hanc civitatem ad* & ,illam domum ad *prophetandum ad*
לְהִנָּבֵא אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֵת
,audistis quæ verba omnia
כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם׃
,*eadite* & ,vestra *studia** & ,vestras vias facite bonas nunc Et *opera
13 וְעַתָּה הֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם וְשִׁמְעוּ
*vocis
voicem ad DOMINVM pœnitebit & ,vestri Dei DOMINI *vox in
14 בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיִנָּחֶם יְהוָה אֶל־הָרָעָה
,vestra manu in *ego* est* ego Et ,vos adversum est locutus quod
אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֵיכֶם׃ וְאֵנִי הִנְנִי בְיֶדְכֶם
,vestris oculis in & ,*bonum sicut mihi facite
15 עֲשׂוּ־לִי כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֵיכֶם׃
quod me vos interficere si quia ,scitote sidendo Veruntamen
אַךְ יָדֹעַ תֵּדְעוּ כִּי אִם־מְמִתִים אַתֶּם אֹתִי כִּי־
,illam civitatem ad & ,vos super datus vos innocentem sanguine
דָם נָקִי אַתֶּם נֹתְנִים עֲלֵיכֶם וְעַל־הָעִיר הַזֹּאת
,vos ad DOMINVS me misit veritate in ante vestris habitatores ad &
וְאֶל־יֹשְׁבֶיהָ כִּי בֶאֱמֶת שְׁלָחַנִי יְהוָה עֲלֵיכֶם
,hæc verba omnia ,vestris auribus in loquendum ad
לְדַבֵּר בְּאָזְנֵיכֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
nomine in quia ,*mortis* iudicium huic viro * non ,prophetas
16 וַיֹּאמְרוּ הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־
,nos ad est locutus nobis Dei DOMINI
הַנְּבִיאִים אֵין לָאִישׁ הַזֶּה מִשְׁפַּט־מָוֶת כִּי בְשֵׁם
omnem ad dicerunt & ,terræ senioribus de viri Surrexerunque
17 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ׃ וַיָּקֻמוּ אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־
venerint *venturus sit & ,Micheas Michah ,dicendo ,populum
18 קְהַל הָעָם לֵאמֹר מִיכָיָהוּ הַמּוֹרַשְׁתִּי הָיָה נִבָּא
populum omnem ad dixit & ,Iehudah regis Chizchiahu diebus in
בִּימֵי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־עַם
,*fiant* Sion *exercituum* DOMINVS dixit Sic ,dicendo ,Iehudah
יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
*excelsa in† domus mons & ,*erit tumuli* Ierusalem & ,*arabitur
צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ וִירוּשָׁלַ͏ִם *עִיִּים תִּהְיֶה וְהַר הַבַּיִת לְבָמוֹת
*ylvæ
יְעָרִי׃

Iehudah rex Chizchiahu eâ interfecerunt interficiendo Nunquid
19 הֲהָמֵת הֲמֵתָהוּ חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
sum est precatus & ,DOMINVM timuit Nonne Iehudah omnis &
וְכָל־יְהוּדָה הֲלֹא יָרֵא אֶת־יְהוָה וַיְחַל אֶת־פְּנֵי
*erat locutus quod *malum* ad DOMINVM pœnituit & ,DOMINI
יְהוָה וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר
,*nostras animas* contra grande malum *facimus* nos & ? eos adversus
עֲלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים רָעָה גְּדוֹלָה עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ׃
illius Vriahu DOMINI nomine in *vaticinans* fuit vir etiam Et
20 וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא בְּשֵׁם יְהוָה אוּרִיָּהוּ
,*illam* civitatem adversus prophetavit & ,Iehazim Chiriath de Semahaiahu
בֶּן־שְׁמַעְיָהוּ מִקִּרְיַת יְעָרִים וַיִּנָּבֵא עַל־הָעִיר הַזֹּאת
,Irmeiahu verba omnia iuxta hanc terram adversus &
וְעַל־הָאָרֶץ הַזֹּאת כְּכָל דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ׃
omnes & ,eius potentes omnes & ,Iehoiachim rex audivit Et
21 וַיִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וְכָל־גִּבּוֹרָיו וְכָל־
audiunt & *eum* interficere rex quærebant & ,eius verba principes
הַשָּׂרִים אֶת־דְּבָרָיו וַיְבַקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ הֲמִיתוֹ וַיִּשְׁמַע
,Aegyptum est ingressus & ,fugitque ,timuit & ,Vriahu
אוּרִיָּהוּ *וַיִּירָא וַיִּבְרַח וַיָּבֹא מִצְרָיִם׃
Elnathan ,Aegyptum * viros Iehoiachim rex misit Et
22 וַיְשַׁלַּח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם אֶת־אֶלְנָתָן
,Aegyptum in eo cum viros & ,Hachbor filium
בֶּן־עַכְבּוֹר וַאֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־מִצְרָיִם׃
ad eum adduxerunt & ,Aegypto de Vriahu eduxerunt Et
23 וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אוּרִיָּהוּ מִמִּצְרַיִם וַיְבִיאֻהוּ
eum cædere prosecit & ,gladio in eum percussit & ,populi filiorum
הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים וַיַּכֵּהוּ בֶּחָרֶב וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־נִבְלָתוֹ
Bni Achucam manus *Veruntamen* ,populi filiorum * pulchra in
24 אֶל־קִבְרֵי בְנֵי הָעָם׃ אַךְ יַד אֲחִיקָם בֶּן־
,populi manu in eum *dandum non est* ad ,Irmeiahu cum *erat* Saphan
שָׁפָן הָיְתָה אֶת־יִרְמְיָהוּ לְבִלְתִּי תֵּת אֹתוֹ בְּיַד־הָעָם
eum interficiendum ad
לַהֲמִיתוֹ׃

CAP. XXVII. כז

regis Iosiahu filii Iehoiachim regni principio In
1 בְּרֵאשִׁית מַמְלֶכֶת יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
,Dicendo DOMINO à Irmeiah ad *illud* verbum fuit ,Iehudah
2 יְהוּדָה הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
,*Idem* regem ad ea mittes Et .*tuum* collum super ea *dabis* &
כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי עֲשֵׂה לְךָ מוֹסְרוֹת וּמֲטֹרוֹת
,Hammon filiorum regem ad & ,Moab regem ad &
וְשַׂמְתָּם עַל־צַוָּארֶךָ׃ וְשִׁלַּחְתָּם עַל־מֶלֶךְ
Idumæam *nemorum* paucorum manum per ,Sidon regem ad & ,Soi
צֹר וְאֶל־מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד מַלְאָכִים הַבָּאִים יְרוּשָׁלַ͏ִם
,ad ea præcipies Et .Iehudah regem Sedechiahu ad
אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ וְצִוִּיתָם אֶת־
,*illos* Deus exercituum DOMINVS dixit Sic ,*dixit* ,*sua* dominis
אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
,vestris *domino* ad dicetis Sic .Ego ,*fecit* terram
יִשְׂרָאֵל כֹּה־תֹאמְרוּ אֶל־אֲדֹנֵיכֶם׃ אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶת־הָאָרֶץ
,*animal* * & ,hominem
אֶת־הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ
,eam dedi & ,*extento meo brachio* in & ,magna
בְּכֹחִי הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעִי הַנְּטוּיָה וְנָתַתִּיהָ לַאֲשֶׁר יָשָׁר
,meis oculis in *erat* ,Babel regis Nebuchadnesar manu in *fuit*
5 בְּעֵינָי׃ וְעַתָּה אֲנִי נָתַתִּי אֶת כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה
,*ei servientibus* ad† ,ei dedi *ego* ,agri *bestiam*
אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ׃
,*filio* & ,*filius* ,& ,gentes omnes ei *servient* Et
6 וְעָבְדוּ אֹתוֹ כָּל־הַגּוֹיִם וְאֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בֶּן־
,*servient* & ,*ipsius erium* ,*eius* terræ *tempus* venit *donec*
בְּנוֹ עַד־בֹּא גַּם־עֵת אַרְצוֹ גַּם־הוּא וְעָבְדוּ בוֹ גּוֹיִם
,regum & ,*gens* erit Et .magni *reges* & ,*multæ*
7 רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים׃ וְהָיָה הַגּוֹי וּמַלְכוּת
,Babel regi Nebuchadnesar *ipsi* *servierint* non *quæ*
אֲשֶׁר לֹא־יִתֵּן אֶת־צַוָּארוֹ בְּעֹל מֶלֶךְ בָּבֶל וְאֶת־
,*illam* *gentem* *pestilentia* & ,*fame* in & ,*gladio* in & ,regem *super visitabo*
הַגּוֹי הַהוּא אֶפְקֹד עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב
DOMINVS ait ,*illam* *gentem* *super visitabo* *pestilentia* in & ,*fame* in &
וּבַדֶּבֶר נְאֻם־יְהוָה עַד־תֻּמִּי אֹתָם בְּיָדוֹ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

meum populum fecerunt errare & ea narrauerunt & ,DOMINVS
הָעָה יהוה וַיַּתְעוּ אֹתָ֣ם
nec ,eos missi non ego & ,ista locutus in & ,suis mendacijs in blandicijs suis,
בְּשִׁקְרֵיהֶ֔ם וְכַחֲזוּתָ֖ם וְאָנֹכִ֣י לֹ֣א שְׁלַחְתִּ֑ים וְלֹ֣א
dixit ,huic populo profuerunt non profuerunt & ,eis praecepi
אָ֤מָה יָ֙עַל֙ צִוִּ֔יתִים וְחֹ֥זִיל לֹ֣א יוֹעִ֑ילוּ לָעָ֥ם הַזֶּ֖ה נְאֻם
vel ,iste populus te interrogauerit cum * Et .DOMINVS * ii
יְהוָֽה׃ וְכִֽי־יִשְׁאָלְךָ֣ הָעָ֣ם הַזֶּ֗ה א֚וֹ
.DOMINVS dixit sic quia ,malitiam propter ,meis non * Quia
נָבִ֣יא א֔וֹ כֹּהֵ֖ן לֵאמֹ֣ר מַה־מַּשָּׂ֣א יְהוָ֑ה וְאָמַרְתָּ֣
.DOMINVS dicit ,vos derelinquam & ,eos ad ,Quid
אֲלֵיהֶ֗ם אֵ֚ת מַה־מַּשָּׂ֔א וְנָטַשְׁתִּ֥י אֶתְכֶ֖ם נְאֻם־יְהוָֽה׃
Omne * dixerit qui ,populus & ,sacerdos & ,propheta Et
וְהַנָּבִ֤יא וְהַכֹּהֵן֙ וְהָעָ֔ם אֲשֶׁ֥ר יֹאמַ֖ר מַשָּׂ֣א
.eius domum super & ,illum virū super visitabo & ,DOMINI
יְהוָ֑ה וּפָקַדְתִּ֤י עַל־הָאִישׁ֙ הַה֣וּא וְעַל־בֵּיתֽוֹ׃
ad vnusquisque & ,suum ,suum ad vnusquisque dicetis Sic
כֹּ֥ה תֹאמְר֖וּ אִ֣ישׁ אֶל־רֵעֵ֑הוּ וְאִ֣ישׁ אֶל־
est locutus quid & ,DOMINVS respondit Quid ,fratrem
אָחִ֔יו מַה־עָנָ֥ה יְהוָ֖ה וּמַה־דִּבֶּ֥ר יְהוָֽה׃ וּמַשָּׂ֥א
.eius * quia ;vltrā memorabitur non DOMINI eius ? Et ,DOMINVS ? prophetiā * memorabilitur
יְהוָ֖ה לֹ֣א תִזְכְּר֑וּ עֽוֹד וְהָיָ֤ה הַמַּשָּׂא֙ לְאִ֣ישׁ
Dei verba peruertistis & ,suum verbum vocauistis erit ? prophetia * vos
דְּבָר֔וֹ כִּ֥י אַתֶּ֖ם הֲפַכְתֶּ֣ם אֶת־דִּבְרֵ֣י אֱלֹהִ֔ים
ad dices Sic .nostri Dei exercituum DOMINI ,viventis
יְהוָ֥ה צְבָא֖וֹת אֱלֹהֵ֥ינוּ׃ כֹּ֥ה תֹאמַ֖ר אֶל־
est locutus quid & ,DOMINVS tibi respondit Quid ? propheta
הַנָּבִ֑יא מָ֥ה עָנָ֖ךְ יְהוָ֔ה וּמָה־דִּבֶּ֥ר יְהוָֽה׃
dixit sic Propretea ;dicetis DOMINI ,meus num Et ,DOMINVS propheta
יְהוָ֔ה וְאִם־מַשָּׂ֥א יֹאמַ֖ר יְהוָ֑ה לָכֵ֗ן כֹּ֤ה אָמַר֙
,DOMINI Onus ,illud verbum vos dicens Propter ,DOMINVS Quia dixistis
יְהוָ֔ה יַ֚עַן אֲמַרְכֶ֣ם אֶת־הַדָּבָ֔ר הַזֶּ֖ה מַשָּׂ֣א
.DOMINI meus * dicatis Non ;dicendo ,vos ad misi & * prophetiam
וְאֶשְׁלַ֤ח אֲלֵיכֶם֙ לֵאמֹ֔ר לֹ֥א תֹאמְר֖וּ מַשָּׂ֣א
defecam & ,obliuiscendo vestri obliuiscar & ego ecce Propterea euellam
יְהוָֽה׃ לָכֵן֙ הִנְנִ֣י נֹשֵׂ֔א וְנָשִׁיתִ֥י אֶתְכֶ֖ם וְנָטַשְׁתִּ֑י
vestris patribus & ,vobis dedi quam ciuitatem & ,vos
אֶתְכֶם֙ וְאֶת־הָעִ֣יר אֲשֶׁר־נָתַ֣תִּי לָכֶ֔ם וַאֲבֹתֵיכֶ֖ם
,eis quam opprobrium vos super dabo Et ,meo ante faciem defecit
מֵעַ֥ל פָּנָֽי׃ וְנָתַתִּ֤י עֲלֵיכֶם֙ חֶרְפַּ֣ת עוֹלָ֔ם
,tradetur oblitioni non quae ,suae ignominiam & ,sempiternum
וּכְלִמָּ֥ה עוֹלָ֖ם אֲשֶׁ֥ר לֹ֥א תִשָּׁכֵֽחְנָה׃ פ

CAP. XXIIII. כד

ficuum canistra duo ecce & ,DOMINVS me fecit Videre
הֶרְאַנִי֙ יְהוָ֔ה וְהִנֵּה֙ שְׁנֵ֣י דּוּדֵ֔י תְּאֵנִ֖ים
Nebuchadnesar nam ferre, post ,DOMINI templum ante patati posteaquā trāſ. migrare fecit
מׇעׇתָּקִ֣ים לִפְנֵ֔י הֵיכַ֖ל יְהוָ֑ה אַחֲרֵ֣י הגלות נְבוּכַדְרֶאצַּ֣ר
Iehudah regem Iehoiachim filium Iechonium Babel regem * ter * ter
מֶֽלֶךְ־בָּבֶל֮ אֶת־יְכָנְיָ֣הוּ בֶן־יְהוֹיָקִ֣ים מֶֽלֶךְ יְהוּדָה֒
,Ierusalem de incidisset & ,artifices & Iehudah principes &
וְאֶת־שָׂרֵ֣י יְהוּדָ֗ה וְאֶת־הֶחָרָשׁ֙ וְאֶת־הַמַּסְגֵּ֔ר מִירוּשָׁלִָ֖ם
,valde bonas ficus ? enim Canistrum .Babel ? eos abduxit &
וַיְבִאֵ֖ם בָּבֶֽל׃ וַיַּרְא֙ כַּדֵּ֣י תְאֵנִ֔ים מְטֻבּ֥וֹת מְאֹ֖ד
quae ,valde malas ficus ,unum * canistrum & * praecoquas ficus ficus
כִּתְאֵנֵ֣י הַבְּכֹרוֹת֒ וְהַדּ֣וּד אֶחָ֣ד תְּאֵנִ֗ים רָעוֹת֙ מְאֹ֔ד
me ad DOMINI dixit Et ,malitiam propter ,nimium non &
אֲשֶׁ֥ר לֹא־תֵאָכַ֖לְנָה רָעֽוֹת׃ וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֵלַ֑י
.malas ficus : ficus ; dixi Et ? Iremiahu videsne ? tu Quid
מָ֥ה אַתָּ֖ה רֹאֶ֣ה יִרְמְיָ֑הוּ וָאֹמַ֕ר תְּאֵנִ֖ים הַתְּאֵנִ֣ים הַטֹּבוֹת
,valde malas ,malas & ,valde bonas ficus
מְאֹ֣ד וְהָרָעוֹת֙ רָעוֹת֙ מְאֹ֔ד אֲשֶׁ֥ר לֹ֖א תֵאָכַ֥לְנָה
.malitiam propter ,me ad DOMINI verbum fuit Et
מֵרֹֽעָתָֽן׃ וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃
bonae ficus ,Israel Deus DOMINVS dixit Sic
כֹּ֣ה אָמַ֣ר יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל כַּתְּאֵנִ֤ים הַטֹּבוֹת֙
quam ,Iehudah transmigrationem faciam cognoscere sic ? hac
הָאֵ֔לֶּה כֵּ֥ן אַכִּ֖יר אֶת־גָּל֣וּת יְהוּדָ֑ה אֲשֶׁ֨ר
,bonam in Chaldaeorum terram * eius loco de emisi
שִׁלַּ֤חְתִּי מִן־הַמָּקוֹם֙ הַזֶּ֔ה אַרְצָ֥ה כַשְׂדִּ֖ים לְטוֹבָֽה׃
eos reducam & ,bonam in eos super meum oculum ponam Et
וְשַׁתִּ֤י עֵינִי֙ עֲלֵיהֶ֔ם לְטוֹבָ֑ה וַהֲשִׁבֹתִ֖ים
,eos planabo & ;destruam non & ,eos aedificabo & ,hanc terram in
עַל־הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֔את וּנְקַיְתִים֙ וְלֹ֣א אֶהֳרֹ֔ס וּנְטַעְתִּ֖ים
,euellam non & ,aedificabo non &

CAP. XXV. Irmeiahu. CAP. XXV. 55

vocem ,laetitiae vocem & ,gaudij vocem eis ex perdere faciam Et
קוֹל
וְהַכְחַדְתִּי֙ מֵהֶ֣ם קוֹל֙ שָׂשׂ֣וֹן וְקוֹל֙ שִׂמְחָ֔ה קוֹל
durerne lumen & ,molarum vocem ,sponsi vocem & ,sponsae
חָתָ֖ן וְקוֹל֙ כַּלָּ֣ה חֵרֶ֔שׁ וְאֹ֖ר נֵֽר׃
sernient & ,inuperem in ,solitudine in hanc terra veniuetis erit Et
וְהָיְתָ֤ה הָאָ֙רֶץ֙ הַזֹּ֣את לְחָרְבָּ֔ה לְשַׁמָּ֖ה וְעָבְד֣וּ
annis septuaginta Babel regi istae gentes
הַגּוֹיִ֥ם הָאֵ֖לֶּה אֶת־מֶ֥לֶךְ בָּבֶ֛ל שִׁבְעִ֥ים שָׁנָֽה׃
Babel regem super visitabo ,mum * septuaginta a implere secundo ens Et
וְהָיָ֗ה כְּמַלֹּ֤את שִׁבְעִים֙ שָׁנָ֔ה אֶפְקֹ֖ד עַל־מֶ֣לֶךְ בָּבֶ֑ל
eorum iniquitatem ,DOMINVS dixit ,ipsam gentem super &
וְעַל־הַגּ֤וֹי הַה֙וּא֙ נְאֻם־יְהוָ֔ה אֶת־ * עֲוֹנָ֖ם
,secula * solitudines in illam ponam & ,Chaldim terram super &
וְעַל־אֶ֣רֶץ כַּשְׂדִּ֔ים וְשַׂמְתִּ֥י אֹתָ֖הּ לְשִׁמְמ֥וֹת עוֹלָֽם׃
quae mea verba omnia ipsam terram super adducam Et
וְהֵבֵאתִי֙ עַל־הָאָ֣רֶץ הַהִ֔יא אֶת־כָּל־דְּבָרָ֖י אֲשֶׁר־
quod ,hoc libro in * scripsi † omne eam super * suum locutus
דִּבַּ֑רְתִּי עֲלֶ֣יהָ אֶת־כָּל־הַכָּת֔וּב בַּסֵּ֖פֶר הַזֶּ֥ה אֲשֶׁר־
,gentes omnes aduersum Irmeiahu prophetauit
נִבָּ֥א יִרְמְיָ֖הוּ עַל־כָּל־הַגּוֹיִֽם׃ כִּ֣י עֲבָד֔וּ
teddam & ,magnis regibus & ,manu gentibus ipsi * eriam eis in
גַּם־הֵ֣מָּה גּוֹיִ֣ם רַבִּ֔ים וּמְלָכִ֖ים גְּדוֹלִ֑ים וְשִׁלַּמְתִּ֣י
,eorum manuum opus iuxta & ,eorum opus secundum eis
לָהֶ֔ם כְּפָעֳלָ֖ם וּכְמַעֲשֵׂ֥ה יְדֵיהֶֽם׃
Same me ad misit Deus DOMINVS dixit sic Quia
כִּֽי־כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל אֵלַ֕י קַ֖ח
facies propinare & ,mea manu de huius furoris vini calicem
אֶת־כּ֣וֹס הַיַּ֤יִן הַחֵמָה֙ הַזֹּ֔את מִיָּדִ֔י
.eis ad te mittam * ego quas ? gentibus omnibus illum
וְהִשְׁקִיתָ֖ הֶ֣ם אֶל־הַגּוֹיִ֑ם אֲשֶׁ֥ר אֲנִ֛כִי שֹׁלֵ֥חַ אוֹתָ֖ךְ אֲלֵיהֶֽם׃
quem ,gladij facietis ? iniquitatem & ,summentur & ,bibent Et
וְשָׁת֣וּ וְהִתְגֹּעֲשׁ֔וּ וְהִתְהוֹלְל֖וּ מִפְּנֵ֣י הַחֶ֑רֶב אֲשֶׁ֥ר
,DOMINVS manu de calicem accepi Et ,eos inter mittam * ego
אֲנִ֥י שֹׁלֵ֖חַ בֵּינֵיהֶֽם׃ וָאֶקַּ֣ח אֶת־הַכּ֔וֹס מִיַּ֖ד
DOMINVS me misit quas * gentibus omnibus feci propinare &
יְהוָ֑ה וָאַשְׁקֶ֣ה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִ֗ם אֲשֶׁ֨ר שְׁלָחַ֤נִי
& ,Iehudah ciuitatibus & ,Ierusalem
יְהוָה֙ אֲלֵיהֶ֔ם אֶת־יְרוּשָׁלִַ֥ם וְאֶת־עָרֵ֖י יְהוּדָ֑ה
,solitudinem in eas tradam ad ,eius principibus & ,eius regibus
אֶת־מְלָכֶ֣יהָ וְאֶת־ * שָׂרֶ֔יהָ לָתֵ֥ת אוֹתָ֛ם חׇרְבָּ֖ה
,haec diem secundum maledictionem in & ,sibilum in ,inuperem in
שְׁמָמָ֣ה שִׁרְקָ֔ה וְלִקְלָלָ֑ה כַּיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃
,eius principibus & ,eius regibus & ,Aegypti regi * Pharaon
אֶת־פַּרְעֹ֤ה מֶֽלֶךְ־מִצְרַ֙יִם֙ וְאֶת־עֲבָדָ֔יו וְאֶת־שָׂרָ֖יו
,eius populo omni & * mistellante omnibus & Et
וְאֵת֥ כָּל־עַמּֽוֹ׃ וְאֵת֙ כָּל־הָ֣עֵרֶב֔ וְאֵת֙ כָּל־
,Philistim terrae regibus omnibus & ,Hus terra regibus omnibus
מַלְכֵ֣י אֶ֔רֶץ הָע֖וּץ וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י אֶ֔רֶץ פְּלִשְׁתִּ֑ים
& ,Hecrom & ,Hazzah & ,Ascalon & ,Gaza & ,Accaron & ,Asdod
וְאֶשְׁקְל֣וֹן וְיֶ֣תֶר עֶקְר֔וֹן וְשְׁאֵרִ֖ית אַשְׁדּֽוֹד׃
,Hammon filius & ,Moab & ,Edom
אֱד֥וֹם וּמוֹאָ֖ב וּבְנֵ֥י עַמּֽוֹן׃ וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י צֹ֔ר וְאֵת֙ כָּל־
& ,Sidon regibus omnibus & ,Sor regibus omnibus Et
מַלְכֵ֣י צִיד֔וֹן וּמַלְכֵ֖י הָאִ֣ים אֲשֶׁ֣ר מֵעֵ֣בֶר לַיָּֽם׃
,mare trans * qui ;insulae * regibus &
וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י דְּדָ֔ן וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י תֵימָ֔א
,Tema & ,Dedan
וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י בֻ֔ז וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֖י כָּל־עֲרֵ֣ב
,angulatorum ad * vastis regibus & ,Buz regibus omnibus & Et
וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י עֶ֔רֶב הַיֹּשְׁבִ֖ים בַּמִּדְבָּֽר׃
,deserto in habitantibus ,Orientium regibus omnibus &
וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י זִמְרִ֔י וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י עֵילָ֔ם
,Helam regibus omnibus & ,Zimri regibus omnibus &
וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י מָדָ֔י וְאֵת֙ כָּל־מַלְכֵ֣י צְפ֔וֹן
,Madai regibus omnibus
הַקְּרֹבִ֖ים וְהָרְחֹקִ֑ים אִ֚ישׁ אֶל־אָחִ֔יו וְאֵת֙ כָּל־מַמְלְכ֣וֹת
,regnis omnibus & ,eos inter mutuis * propinquos alterum ad qui
הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר עַל־פְּנֵ֖י הָאֲדָמָ֑ה וְהַמֶּ֥לֶךְ שֵׁשַׁ֖ךְ יִשְׁתֶּ֥ה
,terrae ,Babel regem Sesach rex & ,huius ,faciem super ,quae
אַחֲרֵיהֶֽם׃ פ כֹּ֣ה אָמַ֤ר יְהוָה֙ צְבָא֣וֹת אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל
DOMINVS dixit Me ;eos ad dices Et
שְׁת֥וּ וְשִׁכְר֖וּ וְקִיא֣וּ וְנִפְל֔וּ מִפְּנֵ֣י הַחֶ֔רֶב אֲשֶׁ֥ר אֲנִ֖כִי
,vomite & ,inebriamini & ,Bibite ,Israel Deus exercituum
שֹׁלֵ֥חַ בֵּינֵיכֶֽם׃ וְהָיָ֗ה כִּֽי־יְמָאֲנ֤וּ לָקַ֙חַת֙ הַכּ֔וֹס
,matres ego quem ,gladij faciem ? a retorquere non & ,eos inter
מִיָּדְךָ֖ לִשְׁתּ֑וֹת וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם כֹּ֥ה אָמַ֖ר
,vos ad dices Et ,DOMINVS
יְהוָ֣ה צְבָא֑וֹת שָׁת֥וֹ תִשְׁתּ֖וּ׃ כִּ֣י הִנֵּ֣ה בָעִ֣יר אֲשֶׁר־
Quia .bibetis ergo ,bibendo
נִקְרָ֤א שִׁמִּי֙ עָלֶ֔יהָ אֲנִ֖י מֵחֵ֣ל לָרָעָ֑ה וְאַתֶּ֥ם הַנָּקֵ֛ה
,malum incipio ? vos innocentes & ,super ,nomen
לֹ֥א תִנָּקֶ֖ה כִּ֣י חֶ֥רֶב אֲנִֽי־קוֹרֵ֛א עַל־כָּל־יֹשְׁבֵ֥י
,terris habitantes omnes super ,quae ego gladium eam ;innocui eris Non
הָאָ֖רֶץ נְאֻם־יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃ וְאַתָּ֣ה תִנָּבֵ֣א
.exercituum DOMINVS dixit ,terrae
אֲלֵהֶ֗ם אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וְאָמַרְתָּ֖
super ,haec verba omnia eos ad prophetabis tu Et
אֵלֵיהֶ֑ם יְהוָ֤ה מִמָּרוֹם֙ יִשְׁאָ֔ג וּמִמְּע֥וֹן קׇדְשׁ֖וֹ יִתֵּ֣ן קוֹלֽוֹ׃
habitaculo de & ,rugiet excelso de DOMINVS illos ad dices &
שָׁאֹ֥ג יִשְׁאַ֖ג עַל־נָוֵ֑הוּ
,suum habitaculum super rugiet Rugiendo ,suam vocem dabit ,sua habitatio
קוֹל֙ יִתֵּ֣ן כְּדֹרְכִ֔ים עָנָ֖ה אֶל־כָּל־יֹשְׁבֵ֥י הָאָֽרֶץ׃
concutietur omnibus ha-
בitatoribus
הֵיל֙ בּוֹדֵ֣ד יָבִ֔יא כִּ֥י רִ֖יב לַיהוָ֑ה בְּבָשָׂ֣ר כָּל־
iudicia est * quia ;terrae extremum ad vsque sonum Venit .DOMINO in
הָאָדָ֣ם הִרְשִׁיעַ֔ חַרְבָּ֖ה לָרְשָׁעִ֥ים נְאֻם־יְהוָֽה׃
,gladio eos tradet impios eum enim ipse habens controuersiam ,gentibus est
כֹּ֥ה אָמַ֖ר יְהוָ֣ה צְבָא֑וֹת הִנֵּ֣ה רָעָ֔ה יוֹצֵ֥את
exercituum DOMINVS dixit Sic .DOMINVS dixit
גּ֖וֹי אֶל־גּ֑וֹי וְסוּפָ֣ה גְדוֹלָ֔ה תָּעֹ֖ר מִיַּרְכְּתֵ֥י אָֽרֶץ׃
egredientur
וַחֲלָלֵ֤י יְהוָה֙ יִֽהְי֣וּ חֲלָלִ֔ים בַּיּ֥וֹם הַה֖וּא
,illa die in DOMINI * interfecti erunt Et .terrae extremum ab
מִקְצֵ֣ה אֶ֔רֶץ וְעַד־קְצֵ֥ה אֶ֖רֶץ לֹ֣א יִסָּפְד֑וּ וְלֹ֣א
nec ,gentium in gente à ,ejulatum non ,eos ad
יֵאָסְפ֥וּ וְלֹ֖א יִקָּבֵ֑רוּ לְדֹמֶ֥ן עַל־פְּנֵ֖י הָאֲדָמָ֥ה יִֽהְיֽוּ׃
,sepelientur non & ,colligentur ,eos ad ,lamentum ,terrae super ,stercus
הֵילִ֤ילוּ הָרֹעִים֙ וְיַזָּעָ֔קוּ וְהִתְפַּלְּשׁ֖וּ אֲדִירֵ֣י הַצֹּ֑אן כִּ֥י
,ingulandum ad ,velut dies ilant compleri quia ? pecoris
מְלְאוּ֙ יְמֵיכֶ֣ם לְטִבְחָ֔ה
,disperdi * vos etiam caderis & ,pecoris pastores
וּנְפַצְתִּ֖ים וְנָפַלְתֶּ֣ם כִּכְלִ֣י חֶמְדָּֽה׃
,pecoris pastores ab euulsio & ,pastorium a fuga peribit Et
וְאָבַ֤ד מָנוֹס֙ מֵהָרֹעִ֔ים וּפְלֵיטָ֖ה מֵאַדִּירֵ֥י הַצֹּֽאן׃
quia ;pecoris eminentes * vitatura & ,pastorum asylum Vox
קוֹל֙ צַעֲקַ֣ת הָרֹעִ֔ים וִֽילֶלֶת֙ אַדִּירֵ֣י הַצֹּ֔אן כִּֽי־
eorum pascuam * DOMINVS vastauit
שֹׁדֵ֥ד יְהוָ֖ה אֶת־מִרְעִיתָֽם׃

CAP. XXVI. כו

regis Iosiahu 6to Iehoiachim regni principio In
בְּרֵאשִׁ֣ית מַמְלְכ֗וּת יְהוֹיָקִ֛ים בֶּן־יֹאשִׁיָּ֥הוּ מֶֽלֶךְ
.Iehudah ad ,verbum fuit ,Iehudah
יְהוּדָה֙ הָיָ֣ה הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֔ה מֵאֵ֖ת יְהוָ֑ה לֵאמֹֽר׃
,DOMINI domus atrio in Sta ;DOMINVS dixit Sic
יְהוָ֣ה אָמַ֔ר עֲמֹ֖ד בַּחֲצַ֣ר בֵּית־יְהוָ֑ה
,Si inuenimini ad vsque ! Iehudah ciuitates omnes ad loquere ? & ,te quibus
וְדִבַּרְתָּ֣ עַל־כָּל־עָרֵ֣י יְהוּדָ֔ה הַבָּאִ֖ים
,legendum Al ,alia praecepi quae verba vniuersa ,DOMINI domo
לְהִשְׁתַּחֲוֹ֣ת בְּבֵית־יְהוָ֗ה אֵ֚ת כָּל־הַדְּבָרִ֣ים אֲשֶׁר־צִוִּיתִ֣יךָ לְדַבֵּ֣ר
,verbum diminuet ne ,eos ad ,commutandi & ,malos fient si
אֲלֵהֶ֔ם אַל־תִּגְרָ֖ע דָּבָֽר׃ אוּלַ֤י יִשְׁמְעוּ֙ וְיָשֻׁ֣בוּ
,malis ,ab ego quod ,malum ab me perueniat & ,mala sua via à vnusquisque
אִ֣ישׁ מִדַּרְכּ֣וֹ הָרָעָ֔ה וְנִחַמְתִּי֙ אֶל־הָרָעָ֔ה אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֖י
,malitiam propter ,eis facere cogitans
חֹשֵׁ֣ב לַעֲשׂ֣וֹת לָהֶ֔ם מִפְּנֵ֖י רֹ֥עַ מַעַלְלֵיהֶֽם׃
,eadem * non Si .DOMINVS dixit Sic ,eos ad dices Et
וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶ֔ם כֹּ֥ה אָמַ֖ר יְהוָ֑ה אִם־לֹ֣א תִשְׁמְעוּ֙
,vobis dedi quam ,legi in ambuletis ut si ,me ad
לָלֶ֣כֶת בְּתוֹרָתִ֔י אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי לִפְנֵיכֶֽם׃
ri dicerem

Universidad de Deusto
Biblioteca

vbe in *Rabbath* | mortis viam & | *citharam* | viam
את דרך | תחיים ואת דרך המות
fame & gladio in mortem | *hic* | *qui habitauerit*
רעב וחרב בדבר הזה | ישב בעיר
pestem in | *qui autem egressus fuerit & transfugerit*
הזאת וימת בחרב ברעב ובדבר | ויצא ונפל
fuæ animæ ei erit & vivet &, vos super exaltantes | *Chaldæis ad*
על הכשדים | הגרים עליכם | ושללו
malum in hanc ciuitatem in | *mitus facies* | *positi Et* | *spolium in*
לשלל: | כי שמתי פני | בעיר הזאת לרעה
dabitur Babel | *regis manum in* | *Dominvs ait* | *bonum in eos &*
תנתן בבל | ביד מלך כשדים | ושרפה באש:
Audite | *Iehudah regis domui Et* | *igni in eam combuetur &*
ולבית מלך יהודה | שמעו | דבר יהוה:
Dominvs dixit sic | *Dauid Domus* | *Dominvs verbum*
כה אמר יהוה | ביה דוד
oppressum | *manu de* | *iudicium* | *iustitiam in* | *Iudicate*
ועשקו | וזילו לבקר משפט | עושק גזול מיד
non &, sinceredarentur &, mea | *reconsiderantia* | *ignis ve egrediatur fortè ne*
חמתי | פן תצא כאש
habitatrix te ad ego | *Ecce* | *certum fluitiorum malitia facietur à extinguendi*
יושבת | הנני אליך | מכרת
cõfringes Quis | *dicentes* | *Dominvs ait* | *planitiis* | *petra vallis*
העמק צור | המישר נאם יהוה | האמרים מי יחת
visitabo Et | *nostra habitacula in ingredientes quis &* | *nos super*
עלינו ומי יבוא | במעונותינו | ופקדתי
Dominvs dixit | *vestrorum studiorum* | *fructum in ita vos super*
יהוה | כפרי מעלליכם | נאם
eius circuitus omnes remedet | *&, eius* | *sylua in ignem faciam succendere &*
והצתי | אש ביערה | ואכלה כל סביביה:

CAP. XXII. כב

Iehudah regis domum | *Descende* | *Dominvs dixit Sic*
נאם | רד | כה אמר יהוה | בית | מלך יהודה
verbum Audi | *dicens* | *Et* | *hoc verbum* | *ibi loquaris* | &
ושמת שם את הדבר הזה | ואמרת | שמע דבר
tui serui & | *tu* | *Dauid sollium super sedens* | *Iehudah rex, Dominvs*
יהוה | מלך יהודה הישב על כסא | דויד | אתה
dixit Sic | *has portas in ingredientes* | *tuus populus &*
ועבדיך | ועמך | הבאים בשערים האלה:
manu de iudicium facere & | *liberate & iustitiam & iudicium Facite* | *Dominvs*
כה אמר | עשו משפט וצדקה | והצילו גזול מיד
ne | *fraudetis* | *ne vidueam &, pupillum* | *peregrinum* | *& oppressio* | *optimentis*
עשק | יתום ואלמנה אל תנו | גור | יונה
afflo loco in effundatis ne innocentem & sanguinem & | *iustitiæ*
נקה | החמסו ודם | נקי אל תשפכו במקום הזה:
ingredientes & hoc seriam | *feceritis faciendo si Nam*
כי אם עשו תעשו את הדבר הזה | ובאו
eius solium super Dauid ipsi sedentes reges huius domus portas in
בשערי הבית הזה מלכים ישבים לדוד | על כסאו
eius populus &, eius serui &, ipse, equis in &, curru in equitantes
רוכבים ברכב | וסוסים הוא ועבדיו | ועמו
iuxtam me in | *hæc verba audieritis non si Et*
ואם לא תשמעו את הדברים האלה | בי | נשבעתי
hæc domus erit solitudinem in quia :DOMINVS *dixit*
נאם יהוה | כי לחרבה יהיה הבית הזה:
:*Iehudah regis domum super* DOMINVS *dixit Sic Quia*
כי כה אמר יהוה | על בית | מלך יהודה
Galaad | *te pulcro non si* :*Libanon caput mihi es* | *Ghilhad*
גלעד אתה לי ראש | הלבנון אם לא | אשימך | מדבר
habitabuntur | *te super sanctificabo Et* | *sunt habitatæ* | *non vrbes*
ערים לוא נושבה: | והקדשתי עליך משחיתים איש
facient cadere & ,ritum suorum elatorum | *succident &* | *eius instrumenta &*
וכליו | וכרתו מבחר ארזיך | והפילו
istam ciuitatem super | *multæ gentes transibunt Et* | *ignem super*
על האש: | ועברו גוים רבים | על העיר הזאת
Dominvs fecit quid Propter ilium super | *ad vnusquisque dicent &*
ואמרו איש אל רעהו | על מה עשה יהוה
quod | *dicent Et* | *huic gradi ciuitati sic*
ככה לעיר הגדולה הזאת | ואמרו | על אשר
se incurrunt & Dei DOMINI *pactum derelinquerint*
עזבו את ברית יהוה | אלהיהם | וישתחוו
mortui & deflectite Ne | *eis ferueruut &, alienis* | *Dis*
מתו אל תבכו | לו ואל תנדו | לו בכו בכי | לאלהים אחרים | ועבדום:
reuertetur non quis | *abeunti* | *fleuibi flete* | *ei commouemini* | *ne &*
כי לא ישוב עוד | ראת | ארץ מולדתו:
suæ nativitatis certum | *videbit* | *vltrà* | *nec*

ipsi vniuersi mihi fuerunt | *sua malitia à vnusquisque* | *conuertantur*
שבו איש | מדרכו הרע לי | כלם
habitatores | *dixit sic Propterea* | *Hamorah ve, eius habitatores &, Sedom* | *ve*
כסדם | וישביה כעמרה | לכן כה אמר
comedere fa- | *eius* | *ego Ecce* | *prophetas ad exercitum* DOMINVS
יהוה | צבאות על הנבאים | הנני מאכיל אותם
absynthium, & | *Ierusalem prophetis à nam* | *vapor aquæ eis potabo &, absynthio*
לענה | והשקתים מי ראש | כי מאת | נביאי ירושלם
terram omnem in profanauit | *est egressa*
יצאה חנפה | לכל הארץ:
iniquitas | *verba* | *Ne* : *exercitum* DOMINVS *dixit Sic*
כה אמר | יהוה צבאות אל תשמעו על דברי
qui prophe- | *vos illorum vaticinare facientes* | *vobis* | *prophetarum* | *prophetantium* | *prophetarum*
הנבאים | הנבאים לכם | מהבלים המה אתכם
tant | *faciunt* | *loquuntur* | *Dicunt* | *Dominvs* | *ore de non loquentur* | *sui cordis vilionem*
חזון | לבם ידברו | לא מפי יהוה:
vobis erit Pax : DOMINVS *eli Locutus sunt* | *peruersorum* | *dicendo*
אמור | למנאצי דבר | יהוה שלום יהיה לכם
vos super venies Non | *dixerunt sui cordis ipsi amine in ambulauti omes &*
וכל | הלך בשרירת | לבו אמרו לא תבוא עליכם
audiens & , vidit & , DOMINI | *secreto in flenit quis Etenim* | *malum*
רעה: | כי מי עמד בסוד | יהוה וירא | וישמע
audiuit &, eius verbo attendit quis Nam verbum
את דברו | מי הקשיב ודבר וישמע:
immittens | *vidit &* | *reuertetur &* | *furore* | *ab* | *ego* | *Ecce*
הנה סערת יהוה | חמה | יצאה וסערה מחוללת
cadet | *tutor* | *donec fa-* | *cient & donec* | *fiatuet.* | *eius* | *furoris* | *ira* | *Dominvs*
על ראש רשעים תחול: | לא ישוב אף יהוה
ciat & donec | *fiatuet.* | *eius furoris cogitationem & ipsum fiatuetum ad vsque & ipsum futurorum ad vsque &*
עד עשתו | ועד הקימו | מזמות לבו
facietis | *dies* | *in* | *postremis* | *eam in intelligentia* | *dierum nouissimo in*
באחרית הימים תתבוננו בה: | בינה:
fum locutus non | *eos* | *mittebam* | *non & prophetas* | *missi Non*
לא שלחתי את הנביאים והם רצו | לא דברתי
meum | *seruio in* | *fertilime & Et* | *prophetauerunt ipsi &* | *eos ad*
עמדי | ישמיעם דברי | ואם ישבו נא
ea | *facientes* | *eos* | *meum populum* | *mea verba* | *fecissent audite &*
את דברי | מרעתם ומרע | מעלליהם:
Deus | *Nunquid* | *ad* | *ego* | *prope-* | *Dominvs* | *oracvlum* | *ait*
הישמעו | נאם יהוה | האל מקרב אני | נאם יהוה
ego | *procul* | *Deus* | *Nunquid* | *ait* | *Dominvs* | *dixit* | *ego propinquo &*
ולא אלהי מרחק: | אם יסתר איש | במסתרים ואני לא אראנו
occultis in quisquam si ego videbo non ego &
נאם יהוה | הלוא את השמים | ואת הארץ אני מלא
Dominvs dixit | *prophetæ* | *dicunt qui Audite*
נאם יהוה: | שמעתי את אשר אמרו הנביאים
fomnium, Somniaui dixendo | *mendacium meo nomine in prophetantes*
הנבאים בשמי שקר לאמר חלמתי חלמתי:
prophetantium | *propterea in cor in eli mugeat* | *Vsquequo*
עד מתי היש | חלם הנבאים נבאי
fiat cordis dol tatum & | *mendacium*
תרמה | הנבאים את תרמת לבם:
mei nomine meum populum | *facientium oblitus ad Cogitauerunt*
המחשבים | לשכח את עמי | שמי
fiunt obliti | *sicut* | *ego* | *suis* | *vnusquisque* | *amicum*
בחלמותם אשר יספרו איש | לרעהו כאשר שכחו
eius | *ad* | *quo* | *& , fomnium mortes* | *fomnium & eius* | *quo* | *Propheta*
אבותם את שמי בבעל: | הנביא אשר אתו חלום
meum verbum loquatur | *is eum meum verbum*
יספר חלום | ואשר דברי | יספר דברי אמת
ad triticum, meum verbum | *ne Nonne* | *Dominvs dixit* | *meum vt*
מה לתבן | את נאם יהוה: | הלוא כה דברי
euanescat | *dispgat omnium malitiam velum* | *&* | *Dominvs dixit* | *ignis ranquam*
כאש | נאם יהוה | וכפטיש | יפוצץ
Dominvs ait | *prophetas ad ego* | *ecce Propterea*
סלע: | לכן הנני על הנביאים | נאם יהוה
qui furtim | *& ab* | *ego Ecce* | *suo* | *seruum & vnusquisque* | *eos verba fouentes*
הגנבים | מעם | הנני על הנביאים | נאם יהוה
eis | *linguam* | *sibi* | *& , fane linguam* | *Vsquequo* | *, Dominvs ait* | *prophetas*
הלקחים | לשונם | ונאמו: | הנני על נביאי
dicunt | *ait* | *Dominvs* | *mendacia* | *& ego Ecce*
נאם | חלמות שקר | נאם:

CAP. XXIII.

:*Dominvs verbum audi* , *terra* , *terra* , *Terra*
ארץ ארץ ארץ שמעי דבר | יהוה:
,populi eorum in | *istum virum* | *Scribite* :*Dominvs dixit sic* | *orietur*
כה אמר יהוה | כתבו את האיש הזה ערירי
prosperabitur non nam | *suis diebus in prosperabitur* | *non* | *virum* | *qui*
גבר | לא יצלח כימיו | כי לא יצלח | מזרעו איש ישב על כסא דויד | ומושל עוד
virtù dominans & , *Dauid solium super sedens vir eius semine de*
,Iehudah in
ביהודה:

CAP. XXIII. כג

,meæ pascuæ pecus | *dispergentibus ac perdentibus* | *pastoribus Væ*
הוי רועים מאבדים | ומפיצים את צאן מרעיתי
Deus | *Dominvs dixit sic Ideo* | *.Dominvs* | *dixit*
נאם יהוה: | לכן כה אמר | יהוה אלהי
dispersistis Vos | *meum populum pascentes* | *pastores ad* | *Illud qui pastores*
על הרועים הרעים את עמי | אתם הפצתם
ego Ecce | *eos visitastis non &* | *eos propulsis* | *atque* | *suum pecus*
את צאני | והדחתם ולא פקדתם אתם | הנני
.Dominvs dixit | *vestrorum studiorum* | *malitiam vos super vestris*
פקד עליכם את רע | מעלליכם נאם | יהוה:
,terras omnibus de mei pecoris | *residuum* | *congregabo ego Et*
ואני אקבץ את שארית | צאני מכל | הארצות
sua habitacula ad eos faciam redire & , hos eos | *quos* | *ex*
אשר הדחתי אתם שם | והשיבותי אתהן על נויהן
pastores eas super iuscitabo Et | *-multiplicabuntur & , crescendo &*
ופרו ורבו: | והקימתי עליהם רעים
deficient neq , *conterrebuntur* | *neque* | *vltra timebunt non &* | *eos pastores &*
ורעום | ולא ייראו עוד ולא | יחתו ולא יפקדו
.Dominvs dixit , *eminent* | *dies Ecce* | *Dominvs* | *ait*
נאם | יהוה: | הנה ימים באים | נאם יהוה
iustum germen Dauid ipsi iuscitabo & | *&, rex regnabit &*
והקימתי לדוד צמח צדיק | ומלך מלך והשכיל
erit saluus eius diebus In | *terra in iustitiam & iudicium facies &*
ועשה משפט וצדקה בארץ: | בימיו
quod , *eius nomen* | *hoc* & *fiducia in* | *habitabit Iisael &* , *Iehudah*
תושע | יהודה וישראל ישכן | לבטח וזה | שמו אשר
nostra iustitia | *Dominvs* | *eum vocabunt*
יקראו | יהוה: | צדקנו:
dicent non & , *Dominvs dixit* , *eminent* | *dies ecce* | *Ideo*
לכן הנה ימים באים | נאם יהוה | ולא יאמרו
terra è Iisael filios fecit ascendere qui , *Dominvs* | *viuit* | *Vnus*
חי יהוה אשר העלה את בני ישראל מארץ
fecit ascendere qui DOMINVS *eiuens Quamo-*
מצרים: | כי אם חי יהוה אשר העלה
omnibus de , *Aquilonis terra de Iisael domus semen & adduxit*
את זרע בית ישראל מארץ צפונה | וכל
,fua hunc | *in habitabunt &* | *illuc eos pepuli*
הארצות אשר הדחתים שם | וישבו על אדמתם
meus errorem | *mea iuxtapui* | *in meum cor est contentum prophetas Propter*
לנביאים נשבר לבי | בקרבי רחפו
eius peccatum fuit | *vir velueti &* , *ebrius vir tanquam fui* | *mea ossa omnia*
כל עצמותי היו כאיש | שכור וכגבר עברו
.Dominvs | *facies a* | *verborum facietur* | *&* , DOMINI | *facies a* , *eius*
יין | מפני יהוה | ומפני דברי | קדשו:
terra | *luxit* | *peruersi* | *faciebus &* | *quia* | *terra est repleta* | *adulterio Quia*
כי מנאפים מלאה הארץ | כי מפני אלה אבלה הארץ
eotu fortunedo & , *malos cord eorum* | *malus &* , *defecit hoc* | *semen &*
נאוו | מדברותם רעה | וגבורתם
iuxtam | *& , prophetæ* | *etiam* | *Quia* | *iuxtam* | *& , prophetæ* | *etiam* | *Quia*
לא כן: | כי גם נביא גם כהן | חנפו
.Dominvs ait , *eorum malum inuoui mea domo in etiam*
גם בביתי | מצאתי | רעתם נאם יהוה:
,caligine in iuxtaeum | *tanquam eis* | *eorum via* | *eis* | *Erunt*
לכן | תהיה דרכם להם כחלקלקות | באפלה
annum , *malum eos super seduram nam ora in corrupit & impietatem*
יהדפו | ויפלו בה כי אביא עליהם | רעה את
Someron prophetis in Et | *.Dominvs ait* , *eorum visitationis*
שומרון | נבאי תפלה: | נאם יהוה: | ובנביאי
meum populu fecerunt errare & , *Baal in prophetauerunt Aquilone*
עמי תעו | הנבאו בבעל | ויתעו את
,abdimur turpitudinem | *vidi Ierusalem prophetis in Et*
עמי ישראל: | ובנביאי ירושלם | ראיתי שערורה נאוף
non vt , *malorum manus confortauerunt &* , *meos dixit in* | *Israel*
והלך בשקר | וחזקו | ידי מרעים לבלתי

Universidad de Deusto
Biblioteca

diceudo, me ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃
domus vobis facere potero non ishe figulus sicut Nunquid
הַכְיֹּצֵר הַזֶּה לֹא־אוּכַל לַעֲשׂוֹת לָכֶם בֵּית
Ec figuli manu in * Istum sicut Ecce DOMINVS ait Israel * est
יִשְׂרָאֵל כַּיֹּצֵר הַזֶּה בְּיָדוֹ כֵּן אַתֶּם בֵּיתִי־
aduersus loquar Repente Israel domus mea manu in eius
אִם־אֶדַּבֵּר עָלֵיהוּ׃ פִּתְאֹם עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה
fiat tui mali* tempore in ,suos faciens ad offensi* sint Et
וְנָתַשְׁתִּי וְנָתַצְתִּי וְאִבַּדְתִּי׃ וְשָׁב הַגּוֹי
sum locutus quod eo malo à ipsa gens conuertetur Et
מֵרָעָתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו וְנִחַמְתִּי עַל־
ei facere cogitaui quod , malo super me pœnitebit & illud super
הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁבְתִּי לַעֲשׂוֹת לוֹ׃ וּפִתְאֹם
audiendum ad † ,gentem super * loquar repente Et
אֲדַבֵּר עַל־גּוֹי וְעַל־מַמְלָכָה לִבְנוֹת
audiendum non ad † ,mea oculis in malum facies Et ,plantandum ad
וְלִנְטוֹעַ׃ וְעָשָׂה הָרַע בְּעֵינַי לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ
benefaciendi ad † dixi quod ,bono super me pœnitebit & mea voce in
בְּקוֹלִי וְנִחַמְתִּי עַל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְהֵיטִיב
habitatores super † & ,Iehudah virum ad * quæso dic , nunc Et ei
אוֹתוֹ׃ וְעַתָּה אֱמָר־נָא אֶל־אִישׁ יְהוּדָה וְעַל־יוֹשְׁבֵי
* fingens † ego Ecce :DOMINVS dixit Sic ; dicendo ,Ierusalem
יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה אֹכֵי יוֹצֵר
nunc Reuertimini ,cogitationem vos super * ,malum vos super
עָלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֵׁב עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא
* ,vestris cœptis & ,vestras vias facite bonas & ,inuia sua via à vnusquisque
אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ דַרְכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם׃
nostras cogitationes post ,figulum* ait Desperatum ,dixerunt Et * sed
וַיֹּאמְרוּ נוֹאָשׁ כִּי אַחֲרֵי מַחְשְׁבוֹתֵינוּ
,faciemus moli sui cordis obstinationem * vnusquisque & ,ibimus * cogitationes
נֵלֵךְ וְאִישׁ שְׁרִרוּת לִבּוֹ הָרַע נַעֲשֶׂה׃
Quis ,gentibus in* nunc Interrogate :DOMINVS dixit sic Ideo * gentes
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁאֲלוּ־נָא בַגּוֹיִם מִי
,Israel virgo ,valde * fecit ,terribilem hanc Israel * similitudinem
שָׁמַע כָּאֵלֶּה שַׁעֲרוּרִיָּה עָשְׂתָה מְאֹד בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל׃
,deserens* Num ,Libanon niuem agri petra de scilicet Nunquid
הֲיִטּשׁ מִצּוּר שָׂדִי שֶׁלֶג לְבָנוֹן אִם־יֻנְתַּשׁ
,meus populus mei sunt obliti † Quia ,declinantes frigidæ aliena * aquæ
מַיִם זָרִים קָרִים נוֹזָלִים׃ כִּי שְׁכֵחַנִי
,semina * eorum vias in * eos fecerunt impingere & ,adolebunt eorum in *
עַמִּי לַשָּׁוְא יְקַטֵּרוּ וַיַּכְשְׁלוּם בְּדַרְכֵיהֶם שְׁבִילֵי
,calcatæ non vias feminas præambulandum Ad ,foras
עוֹלָם לָלֶכֶת נְתִיבֹת דֶּרֶךְ לֹא סְלוּלָה׃
Omnis ,seruit ,libilos stuporem in eorum terram ponendum Ad *
לָשׂוּם אַרְצָם לְשַׁמָּה וְשֹׁרְקַת עוֹלָם כָּל־
,sua capere in * mouebit & ,obstupescet ,eam intra * maneat
עוֹבֵר עָלֶיהָ יָשֹׁם וְיָנִיד בְּרֹאשׁוֹ׃
non & ,cerulcum ,inimici suis* eos dispergam Orientalis ventis Sicut
כְּרוּחַ קָדִים אָפִיצֵם לִפְנֵי אוֹיֵב עֹרֶף וְלֹא־
,Venite dixerunt Et ,eorum eorum* die in eis offendam faciem *
פָנִים אַרְאֵם בְּיוֹם אֵידָם׃ וַיֹּאמְרוּ לְכוּ
lex peribit non nam ,ingeniem & * cogitemus & Irmeiahu ,sapiet
וְנַחֲשְׁבָה עַל־יִרְמְיָהוּ מַחְשָׁבוֹת כִּי לֹא תֹאבַד תּוֹרָה
,Venite propheta à verbum & ,sapiente à consilium & ,sacerdote à
מִכֹּהֵן וְעֵצָה מֵחָכָם וְדָבָר מִנָּבִיא לְכוּ
,eius verba vniuersa ad attendamus ne & ,lingua in eum percutiamus ne &
וְנַכֶּנּוּ בַלָּשׁוֹן וְאַל־נַקְשִׁיבָה אֶל כָּל־דְּבָרָיו׃
,mecu litigantis vocem ad auch & ,me ad DOMINI Attende
הַקְשִׁיבָה יְהוָה אֵלַי וּשְׁמַע לְקוֹל רִיבִי׃
foueam foderunt quia malum bono pro reddimi * Numquid
הֲיְשֻׁלַּם תַּחַת טוֹבָה רָעָה כִּי־כָרוּ
eis super ingendum ad ,suæ saluæ ad me fiat * Recordare imex animæ
שׁוּחָה לְנַפְשִׁי זְכֹר עָמְדִי לְפָנֶיךָ לְדַבֵּר
,eis ab ruam vt * ,auertendum ad ,hominem * quod sinem
עֲלֵיהֶם לְהָשִׁיב אֶת־חֲמָתֶךָ מֵהֶם׃
super * eos fluere fac & ,furorem in eorum filios da Propteres
לָכֵן תֵּן אֶת־בָּנֵיהֶם לָרָעָב וְהַגִּירֵם עַל־
,vidue & ,orbitate eorum vxores fiat & ,gladii manus
יְדֵי חָרֶב וּתְהִנָּה נְשֵׁיהֶם שַׁכֻּלוֹת וְאַלְמָנוֹת
gladio percussi eorum mariros ; vxores occisi fiat eorum viri &
וַאֲנָשֵׁיהֶם יוּמְתֵי מָוֶת בְּחוּרֵיהֶם מֻכֵּי חֶרֶב
,adducet nam ,eorum domibus de clamor Audiatur ,puellis in
בְּקִרְבָּה׃ תִּשָּׁמַע זְעָקָה מִבָּתֵּיהֶם כִּי־תָבִיא
,me ,repiendum ad † foueam foderunt quia ,nepotes ignem * eos super
עָלֵיהֶם גְּדוּד פִּתְאֹם כִּי־כָרוּ שׁוּחָה לִלְכָּדֵנִי

CAP. XIX. יט

figuli * figuli ,lagenam eam† & ,Vade :† DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה הָלוֹךְ וְקָנִיתָ בְּקַבֵּק יוֹצֵר חֶרֶשׂ
,lacerationis fictilibus de & ,populi fictoribus de* &
וּמִזִּקְנֵי הָעָם וּמִזִּקְנֵי הַכֹּהֲנִים׃
,foueæ * ,ante ,ora qua† ,Hinnom filij vallem ad exire † Et
וְיָצָאתָ אֶל־גֵּיא בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר פֶּתַח שַׁעַר הַחַרְסִת
,te ad loquar quæ † ,verba ibi ,proclamabis* &
וְקָרָאתָ שָׁם אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲדַבֶּר אֵלֶיךָ׃
,Iehudah ,reges DOMINI verbum Audite :dicas † Et
וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה מַלְכֵי יְהוּדָה
Deus exercituum DOMINVS dixit Sic ;Ierusalem habitatores &
וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
,eum quod ,illam locum super malum adducere ego Ecce ;Israel
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר כָּל־
,me derelinquerunt quod Eo ,eius auribus tinnient ,illud audiente
שֹׁמְעָהּ תִּצַּלְנָה אָזְנָיו׃ יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבֻנִי
Deus * eo in * adalienarunt & ,illum locum alienauerunt & DOMINVS
וַיְנַכְּרוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְקַטְּרוּ־בוֹ לֵאלֹהִים
,eorum patres & ,ipsi ,me nouerunt non quos ,alienis
אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּם הֵמָּה וַאֲבוֹתֵיהֶם
innocentium sanguine illum locum repleuerunt & ,Iehudah
וּמַלְאוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה דַּם נְקִיִּם׃
,Baal excelsa ædificauerunt Et ,illum flues comburendo ad Baal excelsa
וּבָנוּ אֶת־בָּמוֹת הַבַּעַל לִשְׂרֹף אֶת־בָּנֵיהֶם
,me nouerunt non quod ,Baal igni ,præcepi non quod ,ipse
בָּאֵשׁ עֹלוֹת לַבַּעַל אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי וְלֹא דִבַּרְתִּי
meum cor super ascendit
עֹלָה עַל־לִבִּי׃
,DOMINVS dixit ,omnium* dies ecce Propterea
לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה
,Topheth amplius ipsi ,locabitur ,vocabitur
וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־הִנֹּם
,occisionis Vallis ,nimirum* Et .exercitus * Et
כִּי אִם־גֵּיא הַהֲרֵגָה׃ וּבָקֹתִי אֶת־עֲצַת
,gladio in eos facium cadere & ,sito loco in Ierusalem &
יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ‍ִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְהִפַּלְתִּים בֶּחָרֶב
,eorum animam † quæ ,eorum manu in & ,eorum inimicorum
לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְנָתַתִּי אֶת־
,eis cum fac tui mali* tempore in ,suos faciens ad offensi* sint Et
נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ
,Topheth sicut hanc ,ciuitatem ,domum ad &
וְשַׂמְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה כָּל־
,eorum filiorum carnem eos faciam comedere Et
עֹבֵר עָלֶיהָ יִשֹּׁם וְיִשְׁרֹק עַל כָּל־מַכּוֹתֶיהָ׃
,eorum vniuersis ad & ,suarum filiarum
וְהַאֲכַלְתִּים אֶת בְּשַׂר בְּנֵיהֶם
,carnem vnusquisque & ,inuicem
וְאִישׁ בְּשַׂר רֵעֵהוּ יֹאכֵלוּ בְּמָצוֹר
,eos ad dices * Et ,tecum ,eorum *
וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיקוּ לָהֶם אֹיְבֵיהֶם
,eorum animam
וּמְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם׃ וְשִׁבַּרְתָּ הַבַּקְבֻּק לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים
,illum populum conteram Sic ;exercituum DOMINVS
הַהֹלְכִים אִתָּךְ׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה
,Israel Deus exercituum DOMINVS dixit Sic ;eos ad Ieremias
יְהוָה צְבָאוֹת כָּכָה אֶשְׁבֹּר אֶת־הָעָם הַזֶּה וְאֶת־
,non quod ,figuli vas ,eorum * sicut ,illum ciuitatem
הָעִיר הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר יִשְׁבַּר אֶת־כְּלִי הַיּוֹצֵר אֲשֶׁר לֹא
,sepeliendum ad loco non * ,sepelientur Tophetæ in & ,vltra fieri
יוּכַל לְהֵרָפֵא עוֹד וּבְתֹפֶת יִקְבְּרוּ פִּנּוֹת אֵין מָקוֹם לִקְבֹּר׃
,illis ciuitatibus & ,DOMINVS ait ,huic loco facium Sic
כֹּה אֶעֱשֶׂה לַמָּקוֹם הַזֶּה נְאֻם־יְהוָה
Topheth sicut hanc ,ciuitatem ,domum ad &
וְלִיוֹשְׁבֶיהָ׃ וְנִתְּנָה אֶת־הָעִיר הַזֹּאת כְּתֹפֶת

me persequentes idcirco mouendo ,portis tanquis* meæ DOMINVS Et
וַיְהוָה אוֹתִי כִּגְבוֹר עָרִיץ עַל־כֵּן רֹדְפַי
,fortis,
* afficientur non quia ,vehementer ,suos effetti pudore ,præualebunt non & ,impingent
יִכָּשְׁלוּ וְלֹא יָכֹלוּ בֹּשׁ מְאֹד כִּי־לֹא * bosh
,traducur oblitioni non ,eruli * igoominia ,ætornæ prudentia*
הִשְׂכִּילוּ כְּלִמַּת עוֹלָם לֹא תִשָּׁכַח׃ * prosperabuntur,
,cor & ,zenes ,vidua † ,ossium probatio † ,exercituum DOMINI Et * perpetua
חֹשֵׁל צַדִּיק בֹּחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב ,eris illis quæ
,meam ,sinu † ,reuelasti ,is ad quia ,eis de tuam vltionem videam
אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ * גָּלִיתִי אֶת־ריבי׃ † qui probat
liberauit quia ,DOMINVM laudate ,DOMINO Cantate † qui videt
שִׁירוּ לַיהוָה הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כִּי הִצִּיל * nibi
,malorum manu de qui † animam ,Maledicta † pauperis
אֶת־נֶפֶשׁ אֶבְיוֹן מִיַּד מְרֵעִים׃ † in
,benedicta sit ne mea mater me peperit qua dies ,ea in sum natus
אָרוּר יוֹם אֲשֶׁר יֻלַּדְתִּי שָׁם אִמִּי אַל־תְּבֹרַךְ׃
,eum nunciauit qui vir Maledictus ,meo patri dicendo
אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר בִּשֵּׂר אֶת־אָבִי לֵאמֹר יֶלֶד
vir sit Et ,eum lætificauit lætificando * mali culus filius tibi
זָכָר יֻלַּד־לְךָ שַׂמֵּחַ שִׂמֵּחוּ׃ * qui
,eum pœnitum non & ,DOMINVS subuertit quas ciuitates sicut ,ille
וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא כֶּעָרִים אֲשֶׁר הָפַךְ יְהוָה וְלֹא נִחָם
,meridiano ,tempore in vociferationem & ,mane in clamorem audiat &
וְיִשְׁמַע זְעָקָה בַּבֹּקֶר וּתְרוּעָה בְּעֵת צָהֳרָיִם׃
Vt quid ipsa mea mater mihi fuisset & ,vulua à me intrinsecti non Quod
כִּי אֲשֶׁר לֹא־הֲמָתַנִי מֵרָחֶם וַתְּהִי־לִי אִמִּי
,perpetuus.
קִבְרִי וְרַחְמָהּ הֵרָה עֹלָם׃ ,fecit ,egressus vulua de ,ista quid Vt
laborem ,videndum ad ,ista ,fum egressus vulua de ista quid Vt
לָמָּה זֶּה מֵרֶחֶם יָצָאתִי לִרְאוֹת עָמָל
,meos pudore in defiderem & ,mœstitiam &
וְיָגוֹן וְיִכְלוּ בַבֹּשֶׁת יָמָי׃ dolorem,

CAP. XXI. כא

quando misit ,mecum in ,DOMINO à Ismeiahu ad fuit quod Verbum
הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בְּשִׁלַּח
& ,Malchiah filium Pashcur ,Sedechiahu ex eum ad
אֵלָיו הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶת־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה וְאֶת
,dicentem ad ,facere dorem Maasciah filium Sephaniah
צְפַנְיָה בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַכֹּהֵן לֵאמֹר׃ Interroga
ere Nebuchadnetsar quia :DOMINVM nobis pro nunc Inquire
דְּרֹשׁ־נָא בְעַדֵּנוּ אֶת־יְהוָה כִּי נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ pruiatur
,nobiscum DOMINVS faciat forte ut ,eos aduertum pruiatur Babel
בָּבֶל נִלָּחֶם עָלֵינוּ אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה אוֹתָנוּ 3
,nobis ,despe ædemdas & ,sua miranilia omnia secundum
כְּכָל־נִפְלְאֹתָיו וְיַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ׃
:Sidchiahu ad dicetis Sic :eos ad Ismeiahu dixit Et
וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ אֲלֵיהֶם כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־צִדְקִיָּהוּ׃ 4
,eorum ego Ecce ,Israel Deus DOMINVS dixit Sic conuerto in-
הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת־כְּלֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיֶדְכֶם flrumenta bellica
,pugnant * vos quibus ,vestra manibus in quæ ,foris vos
אֲשֶׁר אַתֶּם נִלָּחָמִים בָּהֶם אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל * sunt,
vos super ,congregabimus † ,Chaldæi & ,Babel regis eum ,in
וְאֶת־הַכַּשְׂדִּים הַצָּרִים עֲלֵיכֶם מִחוּץ לַחוֹמָה
,huius ciuitatis medium ad ,eis ,obsidet & ,murum extra
וְקִבַּצְתִּים אֶל־תּוֹךְ הָעִיר הַזֹּאת׃ 5
,forti brachio in & ,extenta manu in volutissum ego pugnabo Et
וְנִלְחַמְתִּי אֲנִי אֶתְכֶם בְּיָד נְטוּיָה וּבִזְרוֹעַ חֲזָקָה
,furore ,indignatio- & ,magna ira in & ,exasperatio* in & * ,in
בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל׃ 6 ne,
וְהִכֵּיתִי אֶת־ hominem,
,peste ,animal* & ,animem* & ,huius ciuitatis habitatores
יוֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת אֶת־הָאָדָם וְאֶת־הַבְּהֵמָה בְּדֶבֶר
,Dabo :DOMINI ciuem ,ex* post Et ,mortalitate magna
גָּדוֹל יָמֻתוּ׃ מות
& ,populum & ,eius ministros & ,Iehudah regem Sidchiahu
וְאַחֲרֵי־כֵן נְאֻם־יְהוָה אֶתֵּן אֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת־עֲבָדָיו וְאֶת־הָעָם 7
,fame à & ,gladio à ,pestis à & ,hac ,ciuitate in * ,nisi*
וְהַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר הַזֹּאת מִן־הַדֶּבֶר מִן־הַחֶרֶב וּמִן־הָרָעָב
,eorum inimicorum manu in & ,Babel regis Nebuchadnetsar manu in
בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וּבְיַד אֹיְבֵיהֶם
non ,gladio ac ,eos percutiet & ,eorum animam quærentium manu in &
וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וְהִכָּם לְפִי־חָרֶב לֹא־ עגה
,misereburque negque ,parcet nec ,eis super ignoliet
יָחוֹס עֲלֵיהֶם וְלֹא יַחְמֹל וְלֹא יְרַחֵם׃ 8
,DOMINVS dixit Sic ;ducies hunc & ,vitæ
וְאֶל־הָעָם הַזֶּה תֹּאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם

Universidad de Deusto
Biblioteca

quæ patribus eius dolore affecta est.
† occidit.
† exinanire
נָפַץ
† coram inimicis
אוֹיֵב
† dissecuit
† eius
† vili.
נֶשֶׁק
† morti, & vulneri maledicunt
† quod remanebit tempore eius
† tibi
† tanta sunt
† eius
† Opes tuas
כֹּחַ
† peccata quæ fecit ad
† iram
† iniuriæ
† quod fulminoo
לֶקַח
† quæ genuerat
† qui generat

† eli sui fuerunt Non
† fuerit
† fuerit
† fuerit

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia :vastatores venerunt deserto in loca edita omnia Super
עַל־כָּל־ שְׁפָיִם בַּמִּדְבָּר בָּאוּ שׁוֹדְדִים כִּי ׀ 12
extremum ad vsque & ,cerræ extremo ab *Iesaias* DOMINI gladius
חֶרֶב לַיהוָה אֹכְלָה מִקְצֶה אֶרֶץ וְעַד־ קָצֶה
frumenta Seminuerunt ,carni vniuersæ pax * non :terræ
תִּאֲרֶץ אֵין שָׁלוֹם לְכָל־ בָּשָׂר׃ זָרְעוּ חִטִּים 13
afflictionis pudore & :profecerunt non ,egloriauerūt, messuerūt spinas &
וְקֹצִים קָצָרוּ נָחֳלוּ לֹא יוֹעִלוּ וּבוֹשׁוּ
.DOMINI *ab* ,ira propter vestris præsentibus à
מִתְּבוּאֹתֵיכֶם מֵחֲרוֹן אַף־ יְהוָה׃
,pessimos meos vicinos omnes aduersum DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־ כָּל־ שְׁכֵנַי 14
:Israel meum populum feci hæreditare quam ,hæreditatem *in vengeance* qui tangunt
הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה אֲשֶׁר הִנְחַלְתִּי אֶת־ עַמִּי אֶת־ יִשְׂרָאֵל
euellam Iehudah domum &, *sua hæreditate* * eos *euellens* ego Ecce
הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל אַדְמָתָם וְאֶת־ בֵּית יְהוּדָה אֶתּוֹשׁ
,euertat ,eos *me euellere post* * erit Et ,eorum medio è postquam *&* vellere
מִתּוֹכָם׃ וְהָיָה אַחֲרֵי נָתְשִׁי אוֹתָם אָשׁוּב 15
,suam hæreditatem ad vnumquemque ,eos reducam & :eorū misereor &
וְרִחַמְתִּים וְהֲשִׁיבֹתִים אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ
didicerint discendo si ,erit Et ,suam terram ad vnumquemque &
וְאִישׁ לְאַרְצוֹ׃ וְהָיָה אִם־ לָמֹד יִלְמְדוּ 16
:DOMINVS *iurat* ,meo nomine in *iurandum* ad ,mei populi vias *vt iurent*
אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי חַי־ יְהוָה
ædificabuntur &, *Bahal in* iurare meum populum docuerint sicut
כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת־ עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל וְנִבְנוּ
euellam & ,audierint non si Et ,mei populi medio in
בְּתוֹךְ עַמִּי׃ וְאִם־ לֹא יִשְׁמְעוּ וְנָתַשְׁתִּי אֶת־ 17
.DOMINVS ait ,perdendo & euellendo illam gentem
הַגּוֹי הַהוּא נָתוֹשׁ וְאָבֹד נְאֻם־ יְהוָה׃

CAP. XIII. יג

cingulum tibi *eues* & ,Vade :me ad DOMINVS dixit Sic *eme*
כֹּה אָמַר יְהוָה אֵלַי הָלוֹךְ וְקָנִיתָ לְךָ אֵזוֹר 1
.illud *inferes* non aquam in & ,ruos lumbos super illud ponēs & *linteum*
וְשַׂמְתּוֹ עַל־ מָתְנֶיךָ וּבַמַּיִם לֹא תְבִיאֵהוּ׃
super posui & DOMINI verbum mixta cingulum emi Et
וָאֶקְנֶה אֶת־הָאֵזוֹר כִּדְבַר יְהוָה וָאָשֶׂם עַל־ 2
secundo me ad DOMINI verbum fuit Et ,meos lumbos
וְיְהִי דְבַר־ יְהוָה אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר׃ 3
super *quod ,emisti quod cingulum Tolle :dicendo
קַח אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר קָנִיתָ אֲשֶׁר עַל־ 4
ibi illud abscōde & ,Euphratem ad vade ,surge & :tuos lumbos
סְתָנֶיךָ וְקוּם לֵךְ פְּרָתָה וְטָמְנֵהוּ שָׁם
,Euphrate in illud abscondi & ,eum Et ,petræ foraminæ in
בְּנִקְיק הַסָּלַע׃ וָאֵלֵךְ וָאֶטְמְנֵהוּ בִּפְרָת 5
.mihi DOMINVS præceperat sicut
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אוֹתִי׃
:me ad DOMINVS dixit & ,multorum dierum fine a *fuit Et
וַיְהִי ׀ מִקֵּץ יָמִים רַבִּים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי 6
,tibi præcepi quod cingulum inde volle & ,Euphratem ad vade ,Surge
קוּם לֵךְ פְּרָתָה וְקַח מִשָּׁם אֶת־הָאֵזוֹר אֲשֶׁר אִוִּיתִיךָ
tuli & ,fodi & ,Euphratem ad *mi* † Et ,ibi illud *abscondendum ad*
לְטָמְנוֹ שָׁם׃ וָאֵלֵךְ פְּרָתָה וָאֶחְפֹּר וָאֶקַּח 7
corruptum *est* ecce & ,illi illud abscōderam *qui* loco de cingulum
אֶת־הָאֵזוֹר מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר טְמַנְתִּיו שָׁמָּה וְהִנֵּה נִשְׁחַת
,*cingulum profecisset* non ,cingulum nullius *fieret*
הָאֵזוֹר לֹא יִצְלַח לִכְלוּם׃
:dicendo ,me ad DOMINI verbum fuit Et
וַיְהִי דְבַר־ יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ 8
& ,Iehudah superbiam *corruptam* Sic :DOMINVS dixit Sic *putrefacere faciam*
כֹּה אָמַר יְהוָה כָּכָה אַשְׁחִית אֶת־גְּאוֹן יְהוּדָה וְאֶת־ 9
,pessimum illum Populum .multam Ierusalaim superbiam *putrefacere*
גְּאוֹן יְרוּשָׁלִַם הָרָב׃ הָעָם הַזֶּה ׀ הָרָע 10
,*sui cordis* pessimis *in ambulare* † ,mea verba audire *nouerunt* † *qui ambulat in duritie*
מְמָאֲנִים לִשְׁמֹעַ אֶת־דְּבָרָי הַהֹלְכִים בִּשְׁרִרוּת לִבָּם
& *ei seruiendum ad* * & ,eis *seruiendum ad* † ,alienos Deos post abierunt que *vt seruiant* *vt incurua-*
וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת *cent*
לָהֶם וְיִהְיוּ כָּאֵזוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר לֹא יִצְלַח לִכְלוּם׃ 11
,*cingulum adhaerebit* sic ,viri *lumbis ad* ,Sicut Nam *nullius est utilitatis.*
כִּי כַּאֲשֶׁר יִדְבַּק הָאֵזוֹר אֶל־ מָתְנֵי אִישׁ כֵּן הִדְבַּקְתִּי *adhaereret* † *lumbis* †
dixit ,Iehudah domum omnem & ,Israel domum omnem *me ad* * *mihi*
אֵלַי אֶת כָּל־ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל־ בֵּית יְהוּדָה נְאֻם

,*eius* ,*suum* ,*suam* ,nomen in & ,populū in mihi *existentium ad* : DOMINVS
יְהוָה ׀ לְהָיוֹת לִי לְעָם וְלִשֵׁם וּלְתִהִלָּה וּלְתִפְאָרֶת׃ 12
verbum eos ad dices Et ,audierunt non & ,gloriam in &
וְלֹא שָׁמָעוּ וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כָּזֹאת תְּדַבֵּר
,frumenta Seminuerunt .carni vniuersæ pax * non :terræ
אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־ נֵבֶל 13
vtre omnis *quod* ,*seruorum* ticedo Nunquid :te ad dicent Et ,vino
יִמָּלֵא יָיִן וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ הֲיָדוֹעַ לֹא נֵדַע כִּי כָל־ נֵבֶל
.DOMINVS dixit Sic :eos ad dicēs Et ,vino implebunt
יִמָּלֵא יָיִן׃ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה־ אָמַר יְהוָה 14
reges & ,*huius* terræ habitatores omnes *implens* ego Ecce
הִנְנִי מְמַלֵּא אֶת־כָּל־ יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶת הַמְּלָכִים
,*propterea* & ,sacerdotes & ,*eius* solio super *Dauidi sedentes*
הַיֹּשְׁבִים לְדָוִד עַל־ כִּסְאוֹ וְאֶת הַכֹּהֲנִים וְאֶת הַנְּבִיאִים
,*eius* habitatores Ierusalaim habitatores omnes &
וְאֵת כָּל־ יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם שִׁכָּרוֹן׃ 15
,*patres* filios & ,*suum fratrem ad* ,*eum* eos collidam Et
וְנִפַּצְתִּים אִישׁ אֶל־ אָחִיו וְהָאָבוֹת וְהַבָּנִים יָחַד
,*misereor* nec ,*eos saluem* neque parcam non : DOMINVS ait
נְאֻם־ יְהוָה ׀ לֹא־ אֶחְמוֹל וְלֹא־ אָחוּס וְלֹא אֲרַחֵם
,*eos exterminando* à ne :*eos* ne auscultare & ,audite
מִשַּׁחֲתָם׃ שִׁמְעוּ וְהַאֲזִינוּ אַל־ תִּגְבְּהוּ 16
,*eius* locutus DOMINVS *est* quia ,Deo vestro DOMINO Date
כִּי יְהוָה דִּבֶּר׃ תְּנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם 17
offendant antequam & ,*faciat* contenebrescere antequam ,gloriam
כָּבוֹד בְּטֶרֶם יַחְשִׁיךְ וּבְטֶרֶם יִתְּנוּ
,*eam* pones & ,*lucem* ad expectabitis & :*tenebrosi* mōtes super vestri pedes
רַגְלֵיכֶם עַל־ הָרֵי נָשֶׁף וְקִוִּיתֶם לְאוֹר וְשָׂמָהּ
,*hoc* audieritis non si Et ,caliginem *in* pone & ,mortis vmbrā *in*
לְצַלְמָוֶת יְשִׁיתָהּ לַעֲרָפֶל׃ וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּהָ 18
lachrymando & :superbiæ *facietur* à mea anima plorabit occultus in
בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי מִפְּנֵי גַּאֲוָה וְתִבְכֶּה
,*lachrymam* † meus oculus *descendet* * & ,lachrymabitur
תֹּרֵד עַיִן וְתַרֶד דִּמְעָה כִּי ׀ 19
& *regi* Die .DOMINI *grex* est *ductus* captiuus
נִשְׁבָּה עֵדֶר יְהוָה׃ אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה
,*sedete* ,vos Humiliare :*diadema* *vestræ principalitatis* † *descendit* quoniam
הִשָּׁפִלוּ שְׁבוּ כִּי יָרַד מִרְאֲשֹׁתֵיכֶם עֲטֶרֶת
.*vestræ* gloriæ
תִּפְאַרְתְּכֶם׃ עָרֵי הַנֶּגֶב סֻגְּרוּ וְאֵין פֹּתֵחַ 20
possessionis † *est* *translata* *ipsa* tota Iehudah *est* translata
הָגְלָה יְהוּדָה כֻּלָּהּ הָגֹלָה שָׁלוֹם׃
,*vestros* oculos Leuate ,videte & * *eorum* omnium ab :Aquilone *ibi*
שְׂאוּ עֵינֵיכֶם וּרְאוּ הַבָּאִים מִצָּפוֹן אַיֵּה 21
,*tuæ* gloriæ pecus *tibi est datus* grex .*vestræ* *tibi* Quid ,dices Quid
הָעֵדֶר נִתַּן לָךְ צֹאן תִּפְאַרְתֶּךָ׃ מַה־ תֹּאמְרִי ׀ 22
,*capta in duces* † re super *eos* *deuulti* * tu & re *super*
כִּי־ יִפְקְדוּ עָלַיִךְ וְאַתְּ לִמַּדְתְּ אֹתָם עָלַיִךְ אַלּוּפִים לְרֹאשׁ הֲלֹא
parturientem *mulierem* vt te *apprehendent* dolores
חֲבָלִים יְאֲחֻזוּךְ כְּמוֹ אִשָּׁה לֵדָה׃
,*hæc mihi* *euenerunt* Quare :*tuo* corde in dixeris *cum* Et
וְכִי תֹאמְרִי בְלִבָּךְ עַל מְרֻבּוֹת עֲוֹנֵךְ נִגְלוּ שׁוֹלַיִךְ 23
,*tuæ* *iniquitatis* multitudinem propter .*discooperta* *sunt* ,*tuæ* *iniquitatis*
נֶחְמְסוּ עֲקֵבָיִךְ׃ הֲיַהֲפֹךְ כושי עורו 24
,*malefacere* *dedi* *beneficere* *potestis* vos *etiam* *tuas* maculas *pardus* &
וְנמֵר חַבּוּרֹתָיו גַּם אַתֶּם תּוּכְלוּ לְהֵיטִיב לְמֻרָּעִי
vestrum ad ,*transeuntem* *ibi* *palam* *tanquam* eos *dispergere* *faciam* Et
הַרָע׃ וַאֲפִיצֵם כְּקַשׁ עוֹבֵר לְרוּחַ 25
,*deserti* .*fortuna* *mea* *portio* *tua* sors Hæc
מִדְבָּר׃ זֶה גּוֹרָלֵךְ מָנָת־ מִדֵּיךְ מֵאִתִּי נְאֻם
,*sui* *ignominia* .*tua* *fornicationis* *fœditas* ,*tui* *hinnitus* & ,*tua* Adulteria
יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַחַתְּ אוֹתִי וַתִּבְטְחִי בַּשֶּׁקֶר׃ 26
,*super* *tuæ* *fornicationis* *fœditas* ,*tui* *hinnitus* & ,*tua* Adulteria
וְגַם־ אֲנִי חָשַׂפְתִּי שׁוּלַיִךְ עַל פָּנָיִךְ וְיֵרָאֶה
confusione † *est* *transfigurata* *ipsa* tota Iehudah *est* transfigurata
קְלוֹנֵךְ׃
,*Aquilone* ab *omnium* * *videte* & ,*vestros* oculos Leuate
נַאֲפָיִךְ וְשִׁהֲלֵלְתֵךְ זִמַּת 27
,*Ierusalaim* *tibi* :*tuæ* abominationes *vidi* ,*ago* in colles
זְנוּתֵךְ גִּבְעוֹת בַּשָּׂדֶה רָאִיתִי שִׁקּוּצַיִךְ אוֹי לָךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם לֹא
adhuc quando ,*posthac* te *mundabis*
תִּטְהָרִי אַחֲרֵי מָתַי עֹד׃

CAP. XIIII. יד

verba *super* Irmeiahu ad DOMINI verbum fuit Quod
אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־ יְהוָה אֶל יִרְמְיָהוּ עַל דִּבְרֵי 1
,*sunt infirmatæ* † *eius* ponæ & ,Iehudah † Luit *prohibitionum*
הַבַּצֹּרֶת׃ אָבְלָה יְהוּדָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻמְלְלוּ
,*ascendit* Ierusalaim clamor & ,*terra* in *nigrore* †
קָדְרוּ לָאָרֶץ וְזַעֲקַת יְרוּשָׁלִַם עָלָתָה׃
misserunt quam ad *suos* *minores* *misserunt* *eorum* *adultur* † &
וַאֲדִירֵיהֶם שִׁלְּחוּ צְעִירֵיהֶם לַמָּיִם בָּאוּ 2
,*uerunt* † *suis* *vasa* † *sunt* *reuersi* :*aquas* *inuenerunt* non ,*fossas* ad
גַּבֵּי בֹרוֹת לֹא־ מָצְאוּ מַיִם שָׁבוּ כְלֵיהֶם רֵיקָם
Propter ,*suum* *caput* *operuerūt* & ,*cubuerūt* & ,*sunt* *affecti* *pudore*
בֹּשׁוּ וְהָכְלְמוּ וְחָפוּ רָאשָׁם׃ בַּעֲבוּר 3
sunt *affecti* *pudore* *terra* in *planta* *fiet* non *quia* :*terræ* *illius* &
אֲדָמָה חַתָּה כִּי לֹא הָיָה גֶשֶׁם בָּאָרֶץ בֹּשׁוּ
,*peperit* *agro* in *cerua* *ertam* Nam ,*suum* *caput* *operuerunt* *agricolæ* &
יוֹצְרִים חָפוּ רָאשָׁם׃ כִּי גַּם אַיֶּלֶת בַּשָּׂדֶה 4
Ioco *eius* *super* † *fœturam* *quoniam* *etiam* Et ,*herba* *erat* non *quia* ,*prolapsus* &
יָלְדָה וְעָזָב כִּי לֹא הָיָה דֶּשֶׁא׃ וּפְרָאִים עָמְדוּ עַל־ 5
,*suam* *fœturam* *ad* *eorum* *eos* *collidam* Et
שְׁפָיִם נָשְׁפוּ תַּנִּים כָּלוּ עֵינֵיהֶם כִּי־ אֵין
,*patres* filios & ,*fratrem* *suum* *ad* *eorum* *eos* *collidam* Et
נִפְּצָתִים אִישׁ אֶל־ אָחִיו וְהָאָבוֹת וְהַבָּנִים יָחַד
,*misereor* nec ,*eos* *saluem* neque parcam non : DOMINVS ait
נְאֻם־ יְהוָה ׀ לֹא־ אֶחְמוֹל וְלֹא־ אָחוּס וְלֹא אֲרַחֵם
,*eos* *exterminando* à ne :*eos* ne auscultare & ,audite
מִשַּׁחֲתָם׃ שִׁמְעוּ וְהַאֲזִינוּ אַל־ תִּגְבְּהוּ 6
,*eius* locutus DOMINVS *est* quia ,Deo vestro DOMINO Date
כִּי יְהוָה דִּבֶּר׃ הָבוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם 7
offendant antequam & ,*faciat* contenebrescere antequam ,gloriam
כָּבוֹד בְּטֶרֶם יַחְשִׁיךְ וּבְטֶרֶם יִתְּנוּ
,*eam* pones & ,*lucem* ad expectabitis & :*tenebrosi* mōtes super vestri pedes
רַגְלֵיכֶם עַל־ הָרֵי נָשֶׁף וְקִוִּיתֶם לְאוֹר וְשָׂמָהּ
,*hoc* audieritis non si Et ,caliginem *in* pone & ,mortis vmbrā *in*
לְצַלְמָוֶת יְשִׁיתָהּ לַעֲרָפֶל׃ וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּהָ 8
lachrymando & :superbiæ *facietur* à mea anima plorabit occultus in
בְּמִסְתָּרִים תִּבְכֶּה נַפְשִׁי מִפְּנֵי גַּאֲוָה וְתִבְכֶּה
,*lachrymam* † meus oculus *descendet* * & ,lachrymabitur
תֹּרֵד עַיִן וְתַרֶד דִּמְעָה כִּי ׀ 9
& *regi* Die .DOMINI *grex* est *ductus* captiuus
נִשְׁבָּה עֵדֶר יְהוָה׃ אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְלַגְּבִירָה
,*sedete* ,vos Humiliare :*diadema* *vestræ principalitatis* † *descendit* quoniam
הִשָּׁפִלוּ שְׁבוּ כִּי יָרַד מִרְאֲשֹׁתֵיכֶם עֲטֶרֶת
.*vestræ* gloriæ
תִּפְאַרְתְּכֶם׃ עָרֵי הַנֶּגֶב סֻגְּרוּ וְאֵין פֹּתֵחַ 10
possessionis † *est* *translata* *ipsa* tota Iehudah *est* translata
הָגְלָה יְהוּדָה כֻּלָּהּ הָגֹלָה שָׁלוֹם׃
,*Aquilone* ab *omnium* * *videte* & ,*vestros* oculos Leuate
שְׂאוּ עֵינֵיכֶם וּרְאוּ הַבָּאִים מִצָּפוֹן אַיֵּה 11
,*tuæ* gloriæ pecus *tibi est datus* grex .*vestræ* *tibi* Quid ,dices Quid
הָעֵדֶר נִתַּן לָךְ צֹאן תִּפְאַרְתֶּךָ׃ מַה־ תֹּאמַר ׀ 12
,*capta in duces* † re super *eos* *deuulti* * tu & re *super*
כִּי־ יִפְקְדוּ עָלֶיךָ וְאַתָּה לִמַּדְתָּ אֹתָם עָלֶיךָ אַלּוּפִים לְרֹאשׁ הֲלֹא
parturientem *mulierem* vt te *apprehendent* dolores
חֲבָלִים יְאֲחֻזוּךָ כְּמוֹ אִשָּׁה לֵדָה׃
,*hæc mihi* *euenerunt* Quare :*tuo* corde in dixeris *cum* Et
וְכִי תֹאמַר בְּלִבָּךְ עַל מְרֻבּוֹת עֲוֹנֶךָ נִגְלוּ שׁוֹלַיִךְ 13
,*tuæ* *iniquitatis* multitudinem propter .*discooperta* *sunt* ,*tuæ* *iniquitatis*
נֶחְמְסוּ עֲקֵבֶיךָ׃ הֲיַהֲפֹךְ כושי עורו 14
,*malefacere* *dedi* *beneficere* *potestis* vos *etiam* *tuas* maculas *pardus* &
וְנמֵר חַבּוּרֹתָיו גַּם אַתֶּם תּוּכְלוּ לְהֵיטִיב לְמֻרָּעִי
vestrum ad ,*transeuntem* *ibi* *palam* *tanquam* eos *dispergere* *faciam* Et
הַרָע׃ וַאֲפִיצֵם כְּקַשׁ עוֹבֵר לְרוּחַ 15
,*deserti* .*fortuna* *mea* *portio* *tua* sors Hæc
מִדְבָּר׃ זֶה גּוֹרָלֵךְ מָנָת־ מִדֶּיךָ מֵאִתִּי נְאֻם
,*sui* *ignominia* .*tua* *fornicationis* *fœditas* ,*tui* *hinnitus* & ,*tua* Adulteria
יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַחְתָּ אוֹתִי וַתִּבְטַח בַּשֶּׁקֶר׃ 16
,*super* *tuæ* *fornicationis* *fœditas* ,*tui* *hinnitus* & ,*tua* Adulteria
וְגַם־ אֲנִי חָשַׂפְתִּי שׁוּלַיִךְ עַל פָּנֶיךָ וְיֵרָאֶה
confusione † *est* *transfigurata* *ipsa* tota Iehudah *est* transfigurata
קְלוֹנֶךָ׃
,*Aquilone* ab *omnium* * *videte* & ,*vestros* oculos Leuate
נַאֲפֶיךָ וְשִׁהֲלֹנְתֶךָ זִמַּת 17
,*Ierusalaim* *tibi* :*tuæ* abominationes *vidi* ,*ago* in colles
זְנוּתְךָ גִּבְעוֹת בַּשָּׂדֶה רָאִיתִי שִׁקּוּצֶיךָ אוֹי לְךָ יְרוּשָׁלַ͏ִם לֹא
adhuc quando ,*posthac* te *mundabis*
תִּטְהָרִי אַחֲרֵי מָתַי עֹד׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. X. יוד

1 שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
2 כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל־תֵּחַתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה׃
3 כִּי חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא כִּי־עֵץ מִיַּעַר כָּרָתוֹ מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ בַּמַּעֲצָד׃
4 בְּכֶסֶף וּבְזָהָב הֱיִפֵּהוּ בְּמַסְמְרוֹת וּבְמַקָּבוֹת יְחַזְּקֻהוּ וְלֹא יָפִיק׃
5 כְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ נָשׂוֹא יִנָּשׂוּא כִּי לֹא יִצְעָדוּ אַל תִּירְאוּ מֵהֶם כִּי לֹא יָרֵעוּ וְגַם־
6 אֵין מִכֶּם אֵלָיו׃ מִכְּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה׃
7 מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יֵאָתָה כִּי בְכָל־חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל־מַלְכוּתָם מֵאֵין
8 כָּמוֹךָ׃ וּבְאַחַת וּבְעֵרֶת יִוָּסְרוּ מוּסַר הַבְלִים עֵץ הוּא׃
9 כָּסֻף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז מַעֲשֵׂה חָרָשׁ וְיְדֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
10 לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה חֲכָמִים כֻּלָּם׃ וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקְצֻפּוֹ
11 תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא־יָכִלוּ גּוֹיִם זַעְמוֹ׃ כֹּה תֹאמְרוּן לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא עָשׂוּ
12 יֹאבְדוּ מֵהָאָרֶץ וּמִתַּחַת לְשָׁמַיִם אֵלֶּה׃ עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ וּבִתְבוּנָתוֹ
13 נָטָה שָׁמָיִם׃ לְקוֹל תִּתּוֹ הָמוֹן מַיִם בַּשָּׁמָיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה
14 וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרוֹתָיו׃ נִבְעַר כָּל־אָדָם מִדָּעַת הֹבִישׁ כָּל־צוֹרֵף מִפֶּסֶל כִּי שֶׁקֶר נְסָכוֹ וְלֹא
15 רוּחַ בָּם׃ הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ לֹא־כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי־יוֹצֵר
16 הַכֹּל הוּא וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ אִסְפִּי מֵאָרֶץ כִּנְעָתֵךְ יוֹשֶׁבֶת בַּמָּצוֹר׃
17 כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי קוֹלֵעַ אֶת־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ בַּפָּעַם הַזֹּאת וְהַצֵּרוֹתִי לָהֶם לְמַעַן
18 יִמְצָאוּ׃ אוֹי־לִי עַל־שִׁבְרִי נַחְלָה מַכָּתִי נָאנָה וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ זֶה חֳלִי וְאֶשָּׂאֶנּוּ׃
19 אָהֳלִי שָׁדַד וְכָל־מֵיתָרַי נִתָּקוּ בָּנַי יְצָאֻנִי וְאֵינָם אֵין נֹטֶה עוֹד אָהֳלִי וִיריעוֹתַי׃
20 כִּי־נִבְעֲרוּ הָרֹעִים וְאֶת־יְהוָה לֹא דָרָשׁוּ עַל־כֵּן לֹא הִשְׂכִּילוּ וְכָל־מַרְעִיתָם נָפוֹצָה׃
21 קוֹל שְׁמוּעָה הִנֵּה בָאָה וְרַעַשׁ גָּדוֹל מֵאֶרֶץ צָפוֹן לָשׂוּם אֶת־עָרֵי יְהוּדָה מְעוֹן תַּנִּים׃
22 יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ לֹא לְאִישׁ הלך וְהָכִין אֶת־צַעֲדוֹ׃
23 יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל־בְּאַפְּךָ פֶּן־תַּמְעִטֵנִי׃
24 שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל־מִשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ כִּי אָכְלוּ
25 אֶת־יַעֲקֹב וַאֲכָלֻהוּ וַיְכַלֻּהוּ וְאֶת־נָוֵהוּ הַשַּׁמּוּ׃

CAP. XI. יא

1 הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה לֵאמֹר׃
2 שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וְדִבַּרְתֶּם אֶל־אִישׁ יְהוּדָה וְאֶל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃
3 וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית
4 הַזֹּאת׃ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִכּוּר הַבַּרְזֶל לֵאמֹר
5 שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם כְּכֹל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם וִהְיִיתֶם לִי לְעָם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם
6 לֵאלֹהִים׃ לְמַעַן הָקִים אֶת־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת חָלָב
7 וּדְבָשׁ כַּיּוֹם הַזֶּה וָאַעַן וָאֹמַר אָמֵן יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קְרָא אֶת כָּל הַדְּבָרִים
8 הָאֵלֶּה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם לֵאמֹר שִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃
9 כִּי הָעֵד הַעִדֹתִי בַּאֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַעֲלוֹתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הַשְׁכֵּם
10 וְהָעֵד לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְקוֹלִי׃ וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיֵּלְכוּ אִישׁ בִּשְׁרִרוּת לִבָּם
11 הָרָע וָאָבִיא עֲלֵיהֶם אֶת כָּל־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשׂוּ׃
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קֶשֶׁר נִמְצָא בְּאִישׁ יְהוּדָה וּבְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם׃ שָׁבוּ עַל־עֲוֹנֹת
13 אֲבוֹתָם הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר מָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת־דְּבָרָי וְהֵמָּה הָלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם
14 הֵפֵרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם׃ לָכֵן כֹּה אָמַר
15 יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא עֲלֵיהֶם רָעָה אֲשֶׁר לֹא יוּכְלוּ לָצֵאת מִמֶּנָּה וְזָעֲקוּ אֵלַי וְלֹא אֶשְׁמַע אֲלֵיהֶם׃
16 וְהָלְכוּ עָרֵי יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְזָעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הֵמָּה מְקַטְּרִים לָהֶם וְהוֹשֵׁעַ
17 לֹא יוֹשִׁיעַ לָהֶם בְּעֵת רָעָתָם׃ כִּי מִסְפַּר עָרֶיךָ הָיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה וּמִסְפַּר חֻצוֹת יְרוּשָׁלִַם
18 שַׂמְתֶּם מִזְבְּחוֹת לַבֹּשֶׁת מִזְבְּחוֹת לְקַטֵּר לַבָּעַל׃ וַיהוָה הוֹדִיעַנִי וָאֵדָעָה אָז הִרְאִיתָנִי מַעַלְלֵיהֶם׃
19 וַאֲנִי כְּכֶבֶשׂ אַלּוּף יוּבַל לִטְבוֹחַ וְלֹא יָדַעְתִּי עָלַי חָשְׁבוּ מַחֲשָׁבוֹת נַשְׁחִיתָה עֵץ
20 בְּלַחְמוֹ וְנִכְרְתֵהוּ מֵאֶרֶץ חַיִּים וְשִׁמּוֹ לֹא יִזָּכֵר עוֹד׃ וְיהוָה צְבָאוֹת שֹׁפֵט צֶדֶק בֹּחֵן
21 כְּלָיוֹת וָלֵב אֶרְאֶה נִקְמָתְךָ מֵהֶם כִּי אֵלֶיךָ גִּלִּיתִי אֶת־רִיבִי׃ לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה עַל־
22 אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת הַמְבַקְּשִׁים אֶת־נַפְשֶׁךָ לֵאמֹר לֹא תִנָּבֵא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא תָמוּת בְּיָדֵנוּ׃
23 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי פֹקֵד עֲלֵיהֶם הַבָּחוּר יָמוּתוּ בַחֶרֶב בְּנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם
24 יָמוּתוּ בָרָעָב׃ וּשְׁאֵרִית לֹא תִהְיֶה לָהֶם כִּי־אָבִיא רָעָה אֶל־אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת שְׁנַת פְּקֻדָּתָם׃

CAP. XII. יב

1 צַדִּיק אַתָּה יְהוָה כִּי אָרִיב אֵלֶיךָ אַךְ מִשְׁפָּטִים אֲדַבֶּר אִתָּךְ מַדּוּעַ דֶּרֶךְ רְשָׁעִים צָלְחָה
2 שָׁלְוָה כָּל־בֹּגְדֵי בָגֶד׃ נְטַעְתָּם גַּם־שָׁרְשׁוּ הָלְכוּ גַּם־עָשׂוּ פֶּרִי קָרוֹב אַתָּה בְּפִיהֶם וְרָחוֹק
3 מִכִּלְיוֹתֵיהֶם׃ וְאַתָּה יְהוָה יְדַעְתַּנִי תִּרְאֵנִי וּבָחַנְתָּ לִבִּי אִתָּךְ הָפְרְדֵם כַּצֹּאן לִטִבְחָה
4 וְהַקְדִּשֵׁם לְיוֹם הֲרֵגָה׃ עַד־מָתַי תֶּאְבַּל הָאָרֶץ וְעֵשֶׂב כָּל־הַשָּׂדֶה יִיבָשׁ מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ
5 סָפְתָה בְהֵמָה וָעוֹף כִּי אָמְרוּ לֹא יִרְאֶה אֶת־אַחֲרִיתֵנוּ׃ כִּי אֶת־רַגְלִים רַצְתָּה וַיְיגִעֻךָ וְאֵיךְ
6 תְּתַחֲרֶה אֶת־הַסּוּסִים וְכִי אֶרֶץ שָׁלוֹם אַתָּה בוֹטֵחַ וְאֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּגְאוֹן הַיַּרְדֵּן׃ כִּי גַם־
7 אַחֶיךָ וּבֵית אָבִיךָ גַּם־הֵמָּה בָּגְדוּ בָךְ גַּם־הֵמָּה קָרְאוּ אַחֲרֶיךָ מָלֵא הִמְלְאוּ לָךְ אַל־תַּאֲמֵן
8 בָּם כִּי־יְדַבְּרוּ אֵלֶיךָ טוֹבוֹת׃ עָזַבְתִּי אֶת־בֵּיתִי נָטַשְׁתִּי אֶת־נַחֲלָתִי נָתַתִּי אֶת־יְדִידַת נַפְשִׁי
9 בְּכַף אוֹיְבֶיהָ׃ הָיְתָה לִי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַּיָּעַר נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל־כֵּן שְׂנֵאתִיהָ׃
10 הֲיְתָה לִי נַחֲלָתִי צְבוֹעַ רָאָה עַיִט סָבִיב וְגַם־עֲלֵיהֶן עַיִט סָבִיב לְכוּ אִסְפוּ כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה
11 הָבִיאוּ לֶאֱכֹלָה׃ רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ כַּרְמִי בִּוְסוּ אֶת־חֶלְקָתִי נָתְנוּ אֶת־חֶלְקַת חֶמְדָּתִי
12 לְמִדְבַּר שְׁמָמָה׃ שָׂמוּהָ שְׁמָמָה אָבְלָה עָלַי שְׁמֵמָה נָשַׁם כָּל־הָאָרֶץ כִּי אֵין אִישׁ שָׂם עַל־לֵב׃
13 עַל כָּל־שְׁפָיִים בַּמִּדְבָּר בָּאוּ שׁדְדִים לְחֶרֶב יְהוָה אֹכֶלֶת מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ
14 אֵין שָׁלוֹם לְכָל־בָּשָׂר׃ זָרְעוּ חִטִּים וְקוֹצִים קָצָרוּ נְחֳלָה לֹא הִתְיַשָּׁרוּ מִתְבּוּאֹתֵיכֶם מֵחֲרוֹן
15 אַף יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה עַל כָּל־שְׁכֵנַי הָרָעִים הַנֹּגְעִים בַּנַּחֲלָה אֲשֶׁר הִנְחַלְתִּי אֶת־עַמִּי
16 אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנְנִי נֹתְשָׁם מֵעַל אַדְמָתָם וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אֶתּוֹשׁ מִתּוֹכָם׃ וְהָיָה אַחֲרֵי
17 נָתְשִׁי אֹתוֹ אָשׁוּב וְרִחַמְתִּים וְהֲשִׁבֹתִים אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ וְאִישׁ לְאַרְצוֹ׃ וְהָיָה אִם־לָמוֹד
יְלַמְּדוּ אֶת־דַּרְכֵי עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בִּשְׁמִי חַי־יְהוָה כַּאֲשֶׁר לִמְּדוּ אֶת־עַמִּי לְהִשָּׁבֵעַ בַּבָּעַל
וְנִבְנוּ בְּתוֹךְ עַמִּי׃ וְאִם־לֹא יִשְׁמָעוּ וְנָתַשְׁתִּי אֶת־הַגּוֹי הַהוּא נְתוֹשׁ וְאַבֵּד נְאֻם־יְהוָה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Israel mei populi multæ facilebo à ei fecerim quæ videre & propter ma-
וְרֹאוּ אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ בְּשִׁלֹה ׀ רָעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ luriam
dixit, hæc operta omnia vos facere propter nunc Et quis feciſtis
וְעַתָּה יַעַן עֲשׂוֹתְכֶם אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה נְאֻם ס רוֹעַ עָשָׂה
loquendo & ,ſurgendo mane vos ad ſum locutus & DOMINVS
יְהוָה וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר
reſpondiſtis non & ,vos vocaui & ,audiſtis non &
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וָאֶקְרָא אֶתְכֶם וְלֹא ׀ עֲנִיתֶם׃ עָנָה
ea ſuper meum nomen eſt invocatum qua* domui fatram Et luic in
וְעָשִׂיתִי לְבֵיתִי אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו
vobis dedi quem loco & ,ea in fidentes vos cui * fidris
אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים בּוֹ וְלַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם
,ſicuti feci ſicut ,veſtris patribus &
וְלַאֲבֹתֵיכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשִׁלֹה׃
omnes proiecit ſicut ,mei factibo ab ſuper vos proiiciam Et à facie mea
וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם מֵעַל פָּנַי כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי אֶת כָּל ׀ אֲחֵיכֶם
,Ephraim ſemen vniuerſum ,veſtros fratres
אֵת כָּל זֶרַע אֶפְרָיִם׃
aſſumas ne & ,iſto populo pro ores ne tu Et
וְאַתָּה אַל תִּתְפַּלֵּל בְּעַד הָעָם הַזֶּה וְאַל תִּשָּׂא ׀ בַּעֲדָם רִנָּה וּתְפִלָּה וְאַל תִּפְגַּע בִּי כִּי אֵינֶנִּי ס אֶשְׁמַע אֹתָךְ׃ laudem
qe* non quia me in interueias* ne & ,orationem & ,precatum* eis pro
facientes* iſti quid videas* tu Nonne te audiret exsudium
הֲלוֹא אֹתָם הֵם מַכְעִסִים אֶת פְּנֵי חוֹה נְאֻם ׀ וְלֹא אֶת פְּנֵיהֶם לְבָשֶׁת עֲצֻמוֹת videt
Ieruſalem plateis in & ,Iehudah ciuitatibus in
תַּעֲשֶׂה׃ עָשָׂה
ſuccendentes* pattes & ,ligna ,colligunt* Filij * colligunt
הַבָּנִים מְלַקְּטִים עֵצִים וְהָאָבוֹת מְבַעֲרִים ׀ אֵשׁ וְהַנָּשִׁים לָשׁוֹת בָּצֵק לַעֲשׂוֹת כַּוָּנִים לִמְלֶכֶת regina* placentas faciendas ad ,conſpectum fulgentes* mulieres & ,ignem ס בָּנָה
,me irritandum ad* alienis diis libamina libantur* & ,cæli
הַשָּׁמַיִם וְהֶסֵךְ נִסְּכוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי׃ ס לוּשׁ
ſeipſos non an DOMINVS dixit ,irritanto* ipſi me Nonne * ubere
הֹאתִי הֵם מַכְעִיסִים נְאֻם יְהוָה הֲלוֹא אֹתָם ׀ לְמַעַן בֹּשֶׁת פְּנֵיהֶם׃ Dominus dixit ſic Ideo ,eorum vultus pudorem ad * iniquitate, ſi-
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֲדֹנָי יְהוִה ׀ הִנֵּה אַפִּי וַחֲמָתִי נִתָּכֶת עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה עַל הָאָדָם וְעַל הַבְּהֵמָה וְעַל עֵץ הַשָּׂדֶה וְעַל פְּרִי הָאֲדָמָה וּבָעֲרָה וְלֹא תִכְבֶּה׃ ס cant ſtatue
,eſtingueretur non & ,ſuccenderetur & * humi* fructum, * hominem, animalia, arbores terræ
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹלוֹתֵיכֶם ׀ סְפוּ עַל זִבְחֵיכֶם וְאִכְלוּ בָשָׂר׃ ס Holocauſta veſtra
eis præcepi nec ,veſtris patribus cum ſum locutus non Quia
כִּי לֹא דִבַּרְתִּי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים ׀ בְּיוֹם הוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל דִּבְרֵי עוֹלָה ס וָזָבַח׃ ſuper verbum Quamne* victimæ &
aſſentiſtis* verbis ſuper ,Aegypti terra è eos me eduxi* die in
כִּי אִם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי לֵאמֹר ׀ שִׁמְעוּ בְקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם וְהָלַכְתֶּם בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֶתְכֶם ס לְמַעַן יִיטַב לָכֶם׃ ס Sed
,vobis præcipiam quam via omni in ambuletis* & : populum in
inclinauerunt nec audiuerunt* non Et ,vobis ſit bene vt
וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ ׀ אֶת אָזְנָם וַיֵּלְכוּ בְּמֹעֲצוֹת בִּשְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע וַיִּהְיוּ לְאָחוֹר וְלֹא לְפָנִים׃ ad vſque, Aegypti terra è veſtri patres ſunt egreſſi qua die A
לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד prophetas meos ſeruos omnes vos ad miſi & ,hanc diem
הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת כָּל עַבְדַּי הַנְּבִיאִים ׀ יוֹם הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלוֹא שָׁמְעוּ אֵלַי ס וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם ,me ad obaudierunt non Et ,mittendo & ſurgendo manè die
ſuam cervicem indurauerunt* ſuam aurem inclinauerunt non
וַיַּקְשׁוּ אֶת עָרְפָּם הֵרֵעוּ מֵאֲבוֹתָם׃ ס וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת כָּל ׀ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶיךָ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּךָ׃ non & ,eos ad vocabis & ,ne ad * obaudierint non & ,hæc verba ,illis reſpondebunt

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה ׀ הַיִפֹּל וְלֹא יָקוּם אִם יָשׁוּב וְלֹא יָשׁוּב׃ vitæ dicentur non & ,DOMINVS dixit ,cenimtes dies ecce Ideo
לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְלֹא יֵאָמֵר עוֹד ס הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן הִנֹּם כִּי אִם גֵּיא הַהֲרֵגָה ׀ וְקָבְרוּ בְתֹפֶת מֵאֵין מָקוֹם׃ inconfectionis Vallis ,ominum ,Hinnom filij Vallis & ,Topheth
populi ,ſedauerit Et ,loco abſque* Topheth in ſepelient &
וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם ס הַזֶּה לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃ ס
,ominum* non & ,terræ animantes* & ,cæli volatili* cibum in huius
Ieruſalem plateas de & ,Iehudah vrbibus de faciam ceſſare Et
וְהִשְׁבַּתִּי ׀ מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמֵחוּצוֹת יְרוּשָׁלִַם קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָּה תִּהְיֶה הָאָרֶץ׃ ס
,ſponſi vocem & ,ſponſi vocem ,lætitiæ vocem & ,gaudij vocem
terra erit deſolationem in

CAP. VIII. ח

Educetur ,DOMINVS ait illo tempore In
בָּעֵת הַהִיא נְאֻם יְהוָה ׀ יוֹצִיאוּ אֶת עַצְמוֹת ס מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת עַצְמוֹת שָׂרָיו וְאֶת עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם מִקִּבְרֵיהֶם׃ ossa & ,Iehudah regum ossa & ,principum eius ossa & ,ſacerdotum ossa & ,prophetarum ossa & ,habitatorum Ieruſalem ſepulchris de ſuis
וְשִׁטְחוּ לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ ׀ וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֲהֵבוּם וַאֲשֶׁר עֲבָרוּם וְאַשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וַאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וַאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבֵרוּ לְדֹמֶן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ׃ ס
,ſtellis ſolis ad & ,ſolem ad ea defendent Et
ambulauerunt quibus & ,ea ſeruierunt quibus & ,ea dilexerunt quæ ,cæli
וְנִבְחַר מָוֶת מֵחַיִּים ׀ לְכָל הַשְּׁאֵרִית הַנִּשְׁאָרִים מִן הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת׃ ס
,ſeruis ſuper ſterquiniuiſ in ſepelietur nec ,colligentur non
,loco ſuis* iſti* vniuerſi quia ,vita ab abiit* & ,populi
exercitum DOMINVS dixit ,eos propulſum quo
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה ׀ הַיִפֹּל וְלֹא יָקוּם אִם יָשׁוּב וְלֹא יָשׁוּב׃ ס
,vitæ dicentur non & ,DOMINVS dixit ,cenimtes dies ecce Ideo
populi ,reuertetur Et
לָמָּה שׁוּבָבָה הָעָם הַזֶּה יְרוּשָׁלִַם מְשׁוּבַת נֶצַח הֶחֱזִיקוּ בְּתַרְמִית מֵאֲנוּ לָשׁוּב׃ ס
,reuerti renuerunt ,dolum in Apprehenderunt
quia* : terram derelinquimus quia* : reboarerunt tumus affecti pudore
שָׁמַעְתִּי הַקְשַׁבְתִּי ׀ לֹא כֵן דִּבֵּרוּ אֵין אִישׁ נִחָם עַל רָעָתוֹ לֵאמֹר מֶה עָשִׂיתִי כֻּלָּה ס שָׁב בְּמֵרֻצוֹתָם כְּסוּס שׁוֹטֵף בַּמִּלְחָמָה׃ ס
,ſua malo ſuper
,ſuum curſum in meandat* equus tanquam ,ſuum curſum in
,curruat & ,ſua (ſtantia) tempora cognouit cælo in ciconia Etiam
גַּם חֲסִידָה בַּשָּׁמַיִם יָדְעָה מוֹעֲדֶיהָ וְתֹר וְסוּס וְעָגוּר שָׁמְרוּ אֶת עֵת בֹּאָנָה׃ populus & ,ſui adiutorus tempus cuſtodierunt hirundo & ,grus &

Sapientes ,dixiſti † Quomodo .DOMINI indicium nouimus non quomodo
לֹא יָדַעְתָּ אֶתְכֶם וַתִּגְעַל נַפְשִׁי מֵעֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה׃ ס אֵיכָה תֹּאמְרוּ חֲכָמִים אֲנָחְנוּ וְתוֹרַת יְהוָה אִתָּנוּ אָכֵן הִנֵּה לַשֶּׁקֶר עָשָׂה ,ecce Vere † nobiſcum ſi DOMINI lex & ,ſapientes
,ſunt confuſi† ,ſapientes ſunt affecti Pudore .ſtrilitæ ſcribæ ,ſi ſtylus
עֵט שֶׁקֶר סוֹפְרִים׃ חָבְשׁוּ חֲכָמִים ׀ חַתּוּ וְנִלְכָּדוּ הִנֵּה בִּדְבַר יְהוָה מָאָסוּ וְחָכְמַת מָה ,mendacium ſcribarum ipſe ſecit
quid ſapientia & ,reprobauerunt DOMINI verbo in eiect* ſunt capti &
לָהֶם׃ לָכֵן אֶתֵּן אֶת נְשֵׁיהֶם לַאֲחֵרִים שְׂדוֹתֵיהֶם לִירֻשִּׁים כִּי מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כֻּלּוֹ בֹצֵעַ בָּצַע ס וְנָבִיא וְכֹהֵן כֻּלּוֹ עֹשֶׂה שָׁקֶר׃ ס
,mendacium ſuiſque ipſe ſecit* ſacerdotem ad vſque & prophetas &
וַיִּרְפְּאוּ אֶת שֶׁבֶר בַּת עַמִּי עַל נְקֵלָה לֵאמֹר ס שָׁלוֹם שָׁלוֹם וְאֵין שָׁלוֹם׃ ס
,dicendo ,leue ſuper* mei populi filię contritionem curabant †
Etiam ſecerunt abominationem quoniam ,ſunt affecti pudore †
הֹבִישׁוּ כִּי תוֹעֵבָה עָשׂוּ גַּם ׀ בֹּוֹשׁ לֹא יֵבוֹשׁוּ וְהַכְלֵם לֹא יָדָעוּ לָכֵן ס יִפְּלוּ בַּנֹּפְלִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יִכָּשְׁלוּ אָמַר ,DOMINVS dixit ,eos cæſigam Caſſando †
יְהוָה׃ אָסֹף אֲסִיפֵם נְאֻם יְהוָה ס אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה וְהֶעָלֶה נָבֵל ,deficiet* ſolium & ,ficu in ficus, † nec ,vite in vua † non
ſolenes eos* quid Propter ,eo tranſibunt* & ,eos dedi &
וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם׃ עַל מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים ס הֵאָסְפוּ וְנָבוֹא אֶל עָרֵי הַמִּבְצָר וְנִדְּמָה שָׁם ,ibi ſilebimus * & ,ſimilimus † cuttatres in ingrediantur &
,vos Caſigat
כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הִדְמָנוּ וַיַּשְׁקֵנוּ מֵי רֹאשׁ כִּי חָטָאנוּ לַיהוָה׃ aquam nobis dedit potui &, nos fecit ſilere noſter Deus DOMINVS
DOMINO peccauimus nam † fellis &
קַוֵּה לְשָׁלוֹם וְאֵין טוֹב לְעֵת מַרְפֵּה וְהִנֵּה בְעָתָה׃ ס מִדָּן נִשָּׁמַע נַחֲרַת סוּסָיו מִקּוֹל מִצְהֲלוֹת אֲבִירָיו רָעֲשָׁה כָל הָאָרֶץ וַתָּבוֹאנָה וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ עִיר וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ ס
,terror ecce & ,medelæ tempus ad †bonum † non & ,pacem ad Expectare
,ſeruus ,eius equorum fremitus eſt auditus Dan A
,fremitus abſque* deſtertum veniet
כִּי הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּכֶם נְחָשִׁים צִפְעֹנִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם לָחַשׁ וְנִשְׁכוּ אֶתְכֶם נְאֻם יְהוָה׃ ס
,mei populi filiæ ſeruus † noctæ ac die
,derelinquam & ,viatorum diuerſatorium ſeſtina † in mihi dic Quis
מַכְאִיבָתִי עָלַי ׀ עָיְפָה לִבִּי בִּי׃ הִנֵּה קוֹל שַׁוְעַת בַּת עַמִּי מֵאֶרֶץ מֶרְחָקוֹת ס הַיְהוָה אֵין בְּצִיּוֹן אִם מַלְכָּהּ אֵין בָּהּ ,ſtatus ſuis ſeſquipedibus in me feecerunt Iſraël Quare
,ſuum ſtatuam ,ſum conturus mei populi filiæ contritionem Super
,me apprehendit ſi ſtylus
מַדּוּעַ כִּעֲסוּנִי בִּפְסִלֵיהֶם הַבְלֵי נֵכָר׃ עָבַר קָצִיר כָּלָה קָיִץ וַאֲנַחְנוּ לֹא נוֹשָׁעְנוּ ס עַל שֶׁבֶר בַּת עַמִּי הָשְׁבָּרְתִּי קָדָרְתִּי הַשַּׁמָּה אִם רְפָאָה אֵין בָּהּ כִּי מַדּוּעַ לֹא עָלְתָה אֲרֻכַת בַּת עַמִּי׃ ס
,ſum dimgr atus ,ſum contritus mei populi filiæ contritionem Super
num ,Ghilhad in ? non reſina? Nunquid
מִי יִתֵּן רֹאשִׁי מַיִם וְעֵינִי מְקוֹר דִּמְעָה וְאֵבְכֶּה יוֹמָם וָלַיְלָה אֵת חַלְלֵי בַּת עַמִּי׃ מִי יִתְּנֵנִי בְמְלוֹן אֹרְחִים וְאֶעֶזְבָה אֶת עַמִּי וְאֵלְכָה מֵאִתָּם כִּי כֻלָּם מְנָאֲפִים עֲצֶרֶת בֹּגְדִים׃ ס
,ſtabulum ſuum ſeruo & ,populum meum ,diebus legem ac ,die ſolenque
,ſuum ac eum ,ſuum linguam fecerunt mendaci † Et ,peruaricatores
וַיִּדְרְכוּ אֶת לְשׁוֹנָם קַשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לֶאֱמוּנָה גָּבְרוּ בָאָרֶץ כִּי מֵרָעָה אֶל רָעָה יָצָאוּ וְאֹתִי לֹא יָדָעוּ נְאֻם יְהוָה׃ ס
,ſuum egreſſi malum ad .DOMINVS dixit ,cognouerunt non me & ,ſuum
quia ,ſuadent ne ſtatres & omni ſuper & ,cauete ſuo ſocio & Vnuſquiſque
אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל כָּל אָח אַל תִּבְטָחוּ כִּי כָל אָח עָקוֹב יַעְקֹב וְכָל רֵעַ רָכִיל יְהַלֵּךְ׃ ס
,fraudulenter ,ſolatio † omnis & ,ſupplantabit ſupplantando frater omnis
,circumuenit & ,ſolacio ſeruat † ſuum ſocium in vnuſquiſque Et
וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יְהַתֵּלוּ וֶאֱמֶת לֹא יְדַבֵּרוּ לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַּבֶּר שָׁקֶר הַעֲוֵת נִלְאוּ׃ ס
,veritatem & ,ſolacio ſeruat † ſuum ſocium in vnuſquiſque Et .incedet
,laborauerunt ,loqui ſuam linguam docuerunt ,loquentur non
שִׁבְתְּךָ בְּתוֹךְ מִרְמָה בְּמִרְמָה מָאֲנוּ דַעַת נְאֻם יְהוָה׃ ס
,ſolatio eis ſuum vtcres & ,ſolatio eos probabo & ,eos recognam † ego Ecce : exercituum
,mei populi filia ſolebam à faciam ,omnium lingua exercita Sagitta
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי צָרְפָם וּבְחַנְתִּים כִּי אֵיךְ אֶעֱשֶׂה מִפְּנֵי בַּת עַמִּי׃ ס
,ſuum ſolatio ſuo ore in & ,eſt locutus dolum
חֵץ שׁוֹחֵט לְשׁוֹנָם מִרְמָה בְּפִיו שָׁלוֹם אֶת רֵעֵהוּ יְדַבֵּר וּבְקִרְבּוֹ יָשִׂים אָרְבּוֹ׃ ס
,ſui cordis ſollemnium * frater
,ſapientes ad & : exercitum DOMINVS dixit Sic
הַעַל אֵלֶּה לֹא אֶפְקֹד בָּם נְאֻם יְהוָה אִם בְּגוֹי אֲשֶׁר כָּזֹאת לֹא תִתְנַקֵּם נַפְשִׁי׃ ס
,mœrore eorum vicſcetur non ,hæc bon † quæ gentem in ,DOMINVS
,ſuper & ,lamentationem ad ,montes Super
עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וְנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה כִּי נִצְתוּ מִבְּלִי אִישׁ עֹבֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֵה ס מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלָכוּ׃ ס
,audierunt non & ,tranſiuit non & ,ſum incenſa eſt quoniam ,planctu deſerti
,abierunt ,tanquam ,non ,tranſiens vir non nec
וְנָתַתִּי אֶת יְרוּשָׁלִַם לְגַלִּים מְעוֹן תַּנִּים וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב׃ ס
,habitatores abſque* deſolationem dabo & ,Iehudah ciuitates &
,ſapientes eſt locutum quem & ,hoc intelliget & ,ſapiens vir † Quis
מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֶן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי יְהוָה וְיַגֵּד עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ נִצְּתָה כַמִּדְבָּר מִבְּלִי עֹבֵר׃ ס
,eſt cauſa ,terra perijt quid Super ,illud nuntiabit & ,ea ad DOMINI
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
וַיֹּאמֶר יְהוָה עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ׃ ס
,DOMINVS dixit Et : eorum patres ea† dereruntur
,audierunt non & ,ſuum ſuper ad † dedi quam ,meam legem ea ,derelinquere
וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם וְאַחֲרֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר לִמְּדוּם אֲבוֹתָם׃ ס
,ſui cordis ſollemnium & ,DOMINI
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מַאֲכִלֵם אֶת הָעָם הַזֶּה לַעֲנָה וְהִשְׁקִיתִים מֵי רֹאשׁ׃ ס
,ſeruis ſuper ſterquiniuiſ in ſepelietur nec ,colligentur non
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
וַהֲפִיצוֹתִים בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הֵמָּה וַאֲבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת הַחֶרֶב כַּלָּה אֹתָם׃ ס
,ſeruis ſuper ſterquiniuiſ in ſepelietur nec ,colligentur non
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִתְבּוֹנְנוּ וְקִרְאוּ לַמְקוֹנְנוֹת וְתָבוֹאנָה וְאֶל הַחֲכָמוֹת שִׁלְחוּ וְתָבוֹאנָה׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
וְתִמְהַרְנָה וְתָשֵׂאנָה עָלֵינוּ נֶהִי וְתֵרַדְנָה עֵינֵינוּ דִּמְעָה וְעַפְעַפֵּינוּ יִזְּלוּ מָיִם׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כִּי קוֹל נֶהִי נִשְׁמַע מִצִּיּוֹן אֵיךְ שֻׁדָּדְנוּ בֹשְׁנוּ מְאֹד כִּי עָזַבְנוּ אָרֶץ כִּי הִשְׁלִיכוּ מִשְׁכְּנֹתֵינוּ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כִּי שִׁמְעָה נָשִׁים דְּבַר יְהוָה וְתִקַּח אָזְנְכֶם דְּבַר פִּיו וְלַמֵּדְנָה בְנוֹתֵיכֶם נֶהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָה׃
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כִּי עָלָה מָוֶת בְּחַלֹּנֵינוּ בָּא בְאַרְמְנוֹתֵינוּ לְהַכְרִית עוֹלֵל מִחוּץ בַּחוּרִים מֵרְחֹבוֹת׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
דַּבֵּר כֹּה נְאֻם יְהוָה וְנָפְלָה נִבְלַת הָאָדָם כְּדֹמֶן עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וּכְעָמִיר מֵאַחֲרֵי הַקּוֹצֵר וְלֹא מְאַסֵּף׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כֹּה אָמַר יְהוָה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ אַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ כִּי בְאֵלֶּה חָפַצְתִּי נְאֻם יְהוָה׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וּפָקַדְתִּי עַל כָּל מוּל בְּעָרְלָה׃ מִצְרַיִם וְעַל יְהוּדָה וְעַל אֱדוֹם וְעַל בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל מוֹאָב וְעַל כָּל קְצוּצֵי פֵאָה הַיֹּשְׁבִים בַּמִּדְבָּר כִּי כָל הַגּוֹיִם עֲרֵלִים וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲרֵלֵי לֵב׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
שִׁמְעוּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל דֶּרֶךְ הַגּוֹיִם אַל תִּלְמָדוּ וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כִּי חֻקּוֹת הָעַמִּים הֶבֶל הוּא כִּי עֵץ מִיַּעַר כָּרָת מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ בַּמַּעֲצָד׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
בְּכֶסֶף וּבְזָהָב הִיטִיבוּ בְּמַסְמְרוֹת וּבְמַקָּבוֹת יְחַזְּקוּהוּ וְלֹא יִפּוֹךְ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כְּתֹמֶר מִקְשָׁה הֵמָּה וְלֹא יְדַבֵּרוּ נָשׂוֹא יִנָּשׂוּא כִּי לֹא יִצְעָדוּ לֹא תִירְאוּ מֵהֶם כִּי לֹא יָרֵעוּ וְגַם הֵטִיב אֵין עִמָּם׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
אֵין כָּמוֹךָ יְהוָה גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה׃ מִי לֹא יִירָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה כִּי בְכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם אֵין כָּמוֹךָ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
וּבְאַחַת יִבָּעֲרוּ וְיִכְּסְלוּ מוּסַר הֲבָלִים עֵץ הוּא׃ כָּסֶף מְרֻקָּע מִתַּרְשִׁישׁ יוּבָא וְזָהָב מֵאוּפָז מַעֲשֵׂה חָרָשׁ וְיְדֵי צוֹרֵף תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁם מַעֲשֵׂה חֲכָמִים כֻּלָּם׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
וַיהוָה אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקְּצָפָהּ תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וְלֹא יָכִלּוּ גּוֹיִם זַעְמוֹ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כֹּה תֹאמְרוּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא עָשׂוּ יֹאבְדוּ מִן הָאָרֶץ וּמִתַּחַת שָׁמַיִם אֵלֶּה׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
עֹשֵׂה אֶרֶץ בְּכֹחוֹ כּוֹנֵן תֵּבֵל בִּתְבוּנָתוֹ וּבִתְקוּנָתוֹ נָטָה שָׁמָיִם׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
לְקוֹל תִּתּוֹ הָמוֹן מַיִם בָּשָׁמַיִם וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאֹצְרוֹתָיו׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
נִבְעַר כָּל אָדָם מִדַּעַת הֹבִישׁ כָּל צוֹרֵף מִפֶּסֶל כִּי שֶׁקֶר נִסְּכוֹ וְלֹא רוּחַ בָּם׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ׃ ס לֹא כָאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי הוּא יוֹצֵר הַכֹּל וְיִשְׂרָאֵל שֵׁבֶט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
אֹסְפִי מִן הָאָרֶץ כִּנְעָתֵךְ יוֹשֶׁבֶת בַּמָּצוֹר׃ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי קוֹלֵעַ אֶת יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת בַּפָּעַם הַזֹּאת וַהֲצֵרוֹתִי לָהֶם לְמַעַן יִמְצָאוּ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
אוֹי לִי עַל שִׁבְרִי נַחְלָה מַכָּתִי עָלָה וַאֲנִי אָמַרְתִּי אַךְ זֶה חֳלִי וְאֶשָּׂאֶנּוּ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
אָהֳלִי שָׁדַד וְכָל מֵיתָרַי נִתָּקוּ בָּנַי יְצָאוּנִי וְאֵינָם אֵין נֹטֶה עוֹד אָהֳלִי וּמַקִּים יְרִיעוֹתָי׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
כִּי נִבְעֲרוּ הָרֹעִים וְאֶת יְהוָה לֹא דָרָשׁוּ עַל כֵּן לֹא הִשְׂכִּילוּ וְכָל מַרְעִיתָם נָפוֹצָה׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
קוֹל שְׁמוּעָה הִנֵּה בָאָה וְרַעַשׁ גָּדוֹל מֵאֶרֶץ צָפוֹן לָבוֹא לָשׂוּם אֶת עָרֵי יְהוּדָה שְׁמָמָה מְעוֹן תַּנִּים׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
יָדַעְתִּי יְהוָה לֹא לָאָדָם דַּרְכּוֹ לֹא לְאִישׁ הוֹלֵךְ וְהָכִין אֲשֻׁרָיו׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
יַסְּרֵנִי יְהוָה אַךְ בְּמִשְׁפָּט אַל בְּאַפְּךָ פֶּן תַּמְעִטֵנִי׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores
שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מִשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ כִּי אָכְלוּ אֶת יַעֲקֹב וַאֲכָלֻהוּ וַיְכַלֻּהוּ וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃ ס
,ſuper & ,ſuper ,habitatores

Universidad de Deusto
Biblioteca

eos percussisti *veritatem † ad * nonne oculi DOMINE
3 יְהוָה עֵינֶיךָ הֲלוֹא לָאֱמוּנָה הִכִּיתָה אֹתָם
† disciplinam accipere renuerunt, eos consumpsisti: doluerunt non &
וְלֹא־חָלוּ כִלִּיתָם מָאֲנוּ קַחַת מוּסָר
ego Et, decreti remuerunt pectora pro sua † facies robustiores
הֵכִינוּ פְנֵיהֶם מִסֶּלַע מָאֲנוּ לָשׁוּב׃
4 וַאֲנִי
viam nouerunt non quia: sunt facti stulti ipſi meum Veritatem *, dixi
אָמַרְתִּי אַךְ דַּלִּים הֵם נוֹאָלוּ כִּי לֹא יָדְעוּ דֶּרֶךְ
magnates ad mihi Ibo, sui Dei iudicium, DOMINI
5 יְהוָה מִשְׁפַּט אֱלֹהֵיהֶם׃ אֵלְכָה־לִּי אֶל־גְּדֹלִים
iudicium, DOMINI viam cognouerunt ipsi quippe eos alloquar &
וַאֲדַבְּרָה אוֹתָם כִּי הֵמָּה יָדְעוּ דֶּרֶךְ יְהוָה מִשְׁפַּט
vincula confregerunt, iugum confregerunt simul ipsi verumtamen. tui Dei
6 אֱלֹהֵיהֶם אַךְ הֵמָּה יַחְדָּו שָׁבְרוּ עֹל נִתְּקוּ מוֹסֵרוֹת׃
eos vastabit defuerunt lupus, ſylua de leo eos percuſſit Ideireo
עַל־כֵּן הִכָּם אֲרִי מִיַּעַר זְאֵב עֲרָבוֹת יְשָׁדְדֵם
† aperiens eis ex egressus † omnis, eorum ciuitates super vigilans * pardus
נָמֵר שֹׁקֵד עַל־עָרֵיהֶם כָּל־הַיּוֹצֵא מֵהֶנָּה יִשָּׂרֵף
eorum auersiones multiplicatæ sunt, suæ prauricationes se multiplicauerunt quia
כִּי רַבּוּ פִשְׁעֵיהֶם עָצְמוּ מְשׁוּבֹתֵיהֶם
me, me dereliquerunt tui filij, tibi parcam hoc ad Vti †
7 אֵי לְזֹאת אֶסְלַח־לָךְ בָּנַיִךְ עֲזָבוּנִי
commiserunt adulteria &, eos saturaui & Deum * non per iuraueröe &
וַיִּשָּׁבְעוּ בְלֹא אֱלֹהִים וָאַשְׂבִּעַ אוֹתָם וַיִּנְאָפוּ
† se congregabant meretricis domo † &
וּבֵית זוֹנָה יִתְגּוֹדָדוּ׃
vxorem ad vnuſquiſque, † & equi *
8 סוּסִים * מְיֻזָּנִים מַשְׁכִּים הָיוּ אִישׁ אֶל־אֵשֶׁת
dixit, vltrabo non his ſuper Nunquid, hiſce me debet tui ſuper †
רְעֵהוּ יִצְהָלוּ׃ הֶעָל־אֵלֶּה לוֹא־אֶפְקֹד־נְאֻם
† vleiſcetur non, hæc ſicut † quæ gente in an & DOMINVS
9 יְהוָה וְאִם בְּגוֹי אֲשֶׁר־כָּזֹה לֹא תִתְנַקֵּם
† ſalua ſalutis † & eius nutus in Afcendite, † mea anima
נַפְשִׁי׃ עֲלֵי בְשׁוּרוֹתֶיהָ וְשַׁחֲתוּ
10 אִישׁ
non quia, eius(meos) meas * auferte: faciatis ne conſummationē &
וְכַלָּה אַל־תַּעֲשׂוּ הָסִירוּ נְטִישׁוֹתֶיהָ כִּי לוֹא
me in ſunt præuaricati præuaricando Quia, ipſe † DOMINI
עֲלִי בָּגְדוּ בֵּית־יִשְׂרָאֵל וּבֵית יְהוּדָה נְאֻם
DOMINVS ait, Iehudah domus &, Iſrael domus
11 יְהוָה׃ כִּחֲשׁוּ בַּיהוָה וַיֹּאמְרוּ לוֹא הוּא וְלֹא־
videbimus non famem & gladium &, malum non ſuper veniet
תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה וְחֶרֶב וְרָעָב לוֹא נִרְאֶה׃
fiet Sic, eis in * & ventum in * prophetæ Et † fuerunt
12 וְהַנְּבִיאִים * יִהְיוּ לָרוּחַ וְהַדִּבֵּר אֵין בָּהֶם כֹּה יֵעָשֶׂה
† nihil erat
exercituum Deus DOMINVS dixit ſic Propterea, eis
13 לָהֶם׃ לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
tuo ore, in mea verba dans † ego ecce † hoc verbum eo loquit † Pro
יַעַן דַּבֶּרְכֶם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הִנְנִי נֹתֵן דְּבָרַי בְּפִיךָ
eos comedet † & ligna † hunc populum &, ignem in *
לְאֵשׁ וְהָעָם הַזֶּה עֲצִים וַאֲכָלָתַם׃
Iſrael domus longinquo de gentem vos ſuper adducam † ego Ecce
14 הִנְנִי † מֵבִיא עֲלֵיכֶם גּוֹי מֵרָחֹק בֵּית יִשְׂרָאֵל
† est
† quæ
† eius, † eius igno-
† Intelliges
† vis
† Antelliges
† vocatis eos
† Quomodo
† eos
† eos qui
† eſt Deus,
† in
† in multitudine eius quam exercitus.
† Vt
† saturati ſin gulo
† proximi
† eſt
† diſſipare,
† mœnia
† fuer.
† Negauerūt

Iehudah in hoc facite audire & Iahacob domo in hoc Annunciate
20 † הַגִּידוּ זֹאת בְּבֵית יַעֲקֹב וְהַשְׁמִיעוּהָ בִּיהוּדָה
oculi vt * non & * ſtulte populo hoc nunc Audite, dicendo
21 לֵאמֹר׃ שִׁמְעוּ־נָא זֹאת עַם סָכָל וְאֵין לֵב עֵינַיִם
audiunt † non & † eis aures † videbunt † non &, eis
לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ׃
non facietis * & timebitis non me Nunquid
22 הָאוֹתִי לֹא־תִירָאוּ נְאֻם יְהוָה אִם מִפָּנַי
† mari terminum arenam posui qui, dolebitis * non
† frustra † & commouebunt Et, illud præteribit non &
חָחֵלוּ אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם חֹק עוֹלָם
populo Et, illud transibunt non &, eius fluctus tumultuabuntur † &
וְלֹא יַעַבְרֻנֵהוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ וְלֹא יוּכָלוּ
23 וְיַעַבְרֻנֵהוּ׃
abierunt &, declinauerunt rebelle & contumax † cor fuit huic
וְלַלֵּב הָיָה סוֹרֵר וּמוֹרֶה סָרוּ וַיֵּלֵכוּ׃
DOMINVM nunc Meminimus †uo corde in dixerunt non Et
24 וְלוֹא אָמְרוּ בִלְבָבָם נִירָא נָא אֶת־יְהוָה
† sine reuerentia in seruitutem &, temporaneam & pluuiam † dantē nostrū Deum
אֱלֹהֵינוּ הַנֹּתֵן גֶּשֶׁם וּיוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בְּעִתּוֹ
nobis † custodiet messis † statutum † septimanas
שָׁבֻעֹת חֻקּוֹת קָצִיר יִשְׁמָר־לָנוּ׃
25 שְׁבֻעֹת
† vobis à bonum prohibuerunt vestra peccata &, hæc fecerunt decimæ
הַטּוּ אֲלֵה וַחֲטָאוֹתֵיכֶם מָנְעוּ הַטּוֹב מִכֶּם
impij meo populo in sunt inuenti Quia, † & congregabant mercenarii domo † &
26 כִּי נִמְצְאוּ בְעַמִּי רְשָׁעִים יָשׁוּר
sicut † & † & † &

Universidad de Deusto
Biblioteca

receperunt non recipiarentur, vestros filios percussi frustra in
disciplinam, non receperunt timorem: comedit gladius vestros
quasi leo vastator vestras prophetas vester gladius exterminans
generationem hanc, & viduas eius multiplicavi super terram.
3 Haec dicit DOMINVS: Ecce ego dabo lamentum in vobis, & deducet
oculus meus lacrymam, & fluet aqua: quia longe factus est a me
consolator, convertens animam meam: facti sunt filii mei perditi,
quoniam invaluit inimicus. 4 Sion expandit manus suas, non est
qui consoletur eam: mandavit DOMINVS adversus Iacob, in circuitu
eius sint hostes eius: facta est Ierusalem quasi polluta menstruis
inter eos. 5 Iustus es DOMINE, si disputem tecum, verumtamen
iustas loquar ad te: quare via impiorum prosperatur? bene
est omnibus qui prævaricantur & inique agunt? 6 Plantasti eos,
& radicem miserunt, proficiunt & fructum faciunt: prope es tu ore
eorum, & longe a renibus eorum. 7 Et tu DOMINE scis me, vidisti
me, & probasti cor meum tecum: congrega eos quasi gregem ad
victimam, & sanctifica eos in die occisionis. 8 Usquequo lugebit
terra, & herba omnis regionis siccabitur? propter malitiam habitantium
in ea consumptæ sunt bestiæ & volucres, quia dixerunt:
non videbit novissima nostra. 9 Si cum peditibus currens laborasti,
quomodo contendere poteris cum equis? & cum in terra pacis
tu securus es, quid facies in superbia Iordanis? 10 Etenim fratres
tui & domus patris tui, etiam ipsi pugnaverunt contra te, & ipsi
vociferati sunt post te plenis faucibus: ne credas eis cum locuti
fuerint tibi bona. 11 Odivi domum meam, dimisi hereditatem meam,
dedi dilectam animam meam in manu inimicorum eius.
12 Facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva, dedit contra me
vocem suam, propterea odivi eam. 13 Numquid avis discolor hereditas
mea mihi? numquid avis ad circuitum? venite congregamini
omnes bestiæ agri, properate ad devorandum. 14 Pastores multi
demolierunt vineam meam, conculcaverunt partem meam: dederunt
portionem desiderabilem meam in desertum solitudinis. 15 Posuerunt
eam in dissipationem, luxit super me: desolatione desolata est
omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde. 16 Super omnes
vastatores venerunt vastatores in omni semita: gladius enim DOMINI
devorabit a finibus terræ usque ad fines eius, non est pax omni
carni. 17 Seminastis triticum, & spinas messuistis: hereditate
possedistis, & non estis confusi a fructibus vestris propter iram
furoris DOMINI. 18 Haec dicit DOMINVS adversus omnes vicinos meos
malos, qui tangunt hereditatem quam possidere feci populum meum
Israel: ecce ego evellam eos de terra sua, & domum Iuda evellam
de medio eorum. 19 Et cum evulsero eos, revertar & miserebor
eorum, & reducam eos unumquemque ad hereditatem suam, & unumquemque
ad terram suam. 20 Et erit si diligenter didicerint vias
populi mei, ut jurent in nomine meo: vivit DOMINVS, sicut docuerunt
populum meum jurare per Baal, & ædificabuntur in medio populi
mei. 21 Si autem non audierint, evellam gentem illam evulsione
& perditione, ait DOMINVS.

CAP. III.

Haec dicit DOMINVS: Si dimittens vir uxorem suam, & recedens
a viro suo fuerit alterius, numquid revertetur ad eam ultra?
nonne polluta & contaminata terra illa? tu autem fornicata es
cum amatoribus multis, verumtamen revertere ad me, dicit DOMINVS.
2 Leva oculos tuos in directum, & vide ubi non prostrata sis:
in viis sedebas expectans eos quasi Arabs in deserto, & polluisti
terram in fornicationibus tuis & in malitia tua. 3 Propter quod
prohibiti sunt imbres, & serotinus non fuit: frons mulieris meretricis
facta est tibi, noluisti erubescere. 4 Nonne ex hoc vocabis me:
Pater meus dux virginitatis meæ tu es? 5 Numquid irascetur in
perpetuum, aut cogitabit in finem? ecce locuta es, & fecisti mala,
& prævaluisti. 6 Dixit autem DOMINVS ad me in diebus Iosiæ regis:
numquid vidisti quæ fecerit aversatrix Israel? abiit ipsa super
omnem montem excelsum, & sub omni ligno frondoso, & ibi fornicata
est. 7 Et dixi cum fecisset hæc omnia: revertere ad me, & non
est reversa: & vidit perfida soror eius Iuda. 8 Et vidi cum propter
omnia quæ mœchata est aversatrix Israel, dimisissem eam, & dedissem
illi libellum repudii, non timuit perfida soror eius Iuda, sed
abiit & ipsa fornicata est in corpore suo. 9 Et factum est a voce
fornicationis suæ polluit terram, & mœchata est cum lapide & ligno.
10 Et in omnibus his non reversa est ad me soror eius perfida Iuda
in toto corde suo, sed in mendacio, ait DOMINVS. 11 Et dixit DOMINVS
ad me: Iustificavit Israel aversatrix animam suam iustiorem
quam perfida soror eius Iuda. 12 Vade & clama sermones istos
contra aquilonem, & dices: Revertere aversatrix Israel, ait DOMINVS,
& non avertam faciem meam a vobis: quia misericors ego sum,
ait DOMINVS, & non irascar in perpetuum. 13 Verumtamen cognosce
iniquitatem tuam, quia in Deum tuum prævaricata es, & dispersisti
vias tuas alienigenis subter omne lignum frondosum, & vocem meam
non audisti, ait DOMINVS. 14 Convertimini filii revertentes, dicit
DOMINVS, quia ego vir dominabor vestri, & assumam vos unum de
tribu & duos de cognatione, & introducam vos in Sion. 15 Et dabo
vobis pastores secundum cor meum, & pascent vos scientia & doctrina.
16 Et erit cum multificati fueritis & creveritis in terra in diebus
illis, dicit DOMINVS, non dicent ultra: Arca fœderis Domini, nec
ascendet super cor, nec recordabuntur illius, nec visitabunt, nec
fiet amplius. 17 In tempore illo vocabunt Ierusalem solium Domini,
& congregabuntur ad eam omnes gentes in nomine DOMINI Ierusalem,
& non ambulabunt ultra post pravitatem cordis sui pessimi. 18 In
diebus illis ibit domus Iuda ad domum Israel, & venient pariter
de terra aquilonis in terram quam hereditate dedi patribus eorum.
19 Ego autem dixi: quomodo ponam te inter filios, & dabo tibi terram
desiderabilem, hereditatem gloriosam exercituum gentium? & dixi:
patrem vocabis me, & post me ingredi non cessabis. 20 Verumtamen
sicut contemnit mulier amatorem suum, sic contempsit me domus
Israel, dicit DOMINVS. 21 Vox in viis audita est, ploratus & ululatus
filiorum Israel: quia iniquam fecerunt viam suam, obliti sunt
Domini Dei sui. 22 Convertimini filii revertentes, & sanabo aversiones
vestras. Ecce nos venimus ad te: tu enim es DOMINVS Deus
noster. 23 Vere mendaciter agebatur a collibus, & a tumultibus
montium: vere in Domino Deo nostro salus Israel. 24 Confusio
comedit laborem patrum nostrorum a iuventute nostra, oves eorum
& armenta eorum, filios eorum & filias eorum. 25 Dormiemus in
confusione nostra, & operiet nos ignominia nostra: quia DOMINO
Deo nostro peccavimus nos & patres nostri a iuventute nostra usque
ad diem hanc: & non audivimus vocem DOMINI Dei nostri.

CAP. IIII.

Si revertere Israel, dicit DOMINVS, revertere ad me: si auferas
abominationes tuas a facie mea, non commoveberis. 2 Et
jurabis: vivit DOMINVS in veritate, & in iudicio, & in iustitia:
benedicentur in eo gentes, & in eo laudabuntur. 3 Quia haec dicit
DOMINVS viro Iudæ & Ierusalem: Novate vobis novale, & nolite
seminare super spinas. 4 Circumcidimini DOMINO, & auferte præputia
cordis vestri, viri Iuda & habitatores Ierusalem: ne forte egrediatur
quasi ignis indignatio mea, & exardescat, & non sit qui extinguat
a facie malitiæ cogitationum vestrarum. 5 Annuntiate in Iuda, &
in Ierusalem auditum facite, & dicite: canite tuba in terra: clamate
fortiter & dicite: congregamini & ingrediamur civitates munitas.
6 Levate signum in Sion, confortamini ne stetis: quia malum ego
adduco ab aquilone, & contritionem magnam. 7 Ascendit leo de cubili
suo, & vastator gentium ascendit: egressus est de loco suo ut ponat
terram tuam in solitudinem, civitates tuæ destructæ sine habitatore.
8 Super hoc accingite vos cilicio, lamentamini & ululate: quia non
est aversa ira furoris DOMINI a nobis. 9 Et erit in die illa, dicit
DOMINVS: peribit cor regis, & cor principum: & stupebunt sacerdotes,
& prophetæ obstupescent. 10 Et dixi: A, A, A, Domine Deus:
certe decipiendo decepisti populum hunc & Ierusalem, dicendo: pax
erit vobis, & pervenit gladius usque ad animam. 11 In tempore illo
dicetur populo huic & Ierusalem: spiritus vehemens in directum
non ad ventilandum neque ad purgandum, 12 spiritus plenior horum
veniet mihi: nunc & ego loquar iudicia cum eis. 13 Ecce quasi nubes
ascendet, & quasi tempestas quadrigæ eius: velociores aquilis equi
eius: væ nobis quoniam vastati sumus. 14 Lava a malitia cor tuum
Ierusalem, ut salva fias: usquequo morabuntur in te cogitationes
noxiæ? 15 Vox enim annuntiantis ex Dan, & auditum facientis
idolum ex monte Ephraim: 16 annuntiate gentibus ecce auditum
facite Ierusalem: custodes venient de terra longinqua, & dabunt
vocem suam contra civitates Iudæ. 17 Quasi custodes agri facti sunt
super eam in circuitu, quia me ad iracundiam provocavit, dicit
DOMINVS. 18 Via tua & cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi: hoc
malum tuum quia amarum, quia tetigit cor tuum. 19 Ventrem meum,
ventrem meum ego dolens, sensus cordis mei conturbati sunt in me:
non tacebo, quia vocem tubæ audivit anima mea, clangorem prœlii.
20 Contritio super contritionem vocata est, quia vastata est omnis
terra: subito vastatæ sunt tabernacula mea, in momento pelles
meæ. 21 Usquequo videbo fugientem, audiam vocem tubæ? 22 Quia
stulta populus meus me non cognovit: filii insipientes sunt, & sine
intellectu: sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere nescierunt.
23 Aspexi terram, & ecce vastitas & nihil: & ad cœlos, & non
erat lux in eis. 24 Vidi montes, & ecce tremebant: & omnes colles
movebantur. 25 Aspexi, & ecce nullus homo: & omne volatile cœli
recesserat. 26 Vidi, & ecce Carmelus desertus: & omnes urbes eius
destructæ a facie DOMINI, a facie furoris iræ eius. 27 Quia haec
dicit DOMINVS: Desolatione desolabitur omnis terra, sed consummationem
non faciam. 28 Super hoc lugebit terra, & mœrebunt sursum
tenebræ: eo quod locutus sim, cogitaverim, & non pœnitebit me,
nec avertar ab eo. 29 A voce equitis & sagittantis fugit omnis
civitas: ingressi sunt densa, & ascenderunt super petras: omnis
civitas derelicta est, & non habitabit in ea homo. 30 Tu autem
vastata quid facies? quia vestieris coccino, quia ornaberis mundo
auro, quia scindit in stibio oculos tuos: frustra ornata es, contemnent
te amatores tui, animam tuam quærent. 31 Vocem enim
quasi parturientis audivi, angustias quasi primiparæ: vocem filiæ
Sion ægrotantis, & expandentis manus suas: væ mihi quia defecit
anima mea interficientibus me.

CAP. V.

Circuite & videte nunc, & scitote, & quærite in latitudinibus
eius, si invenitis virum, si est faciens iudicium, quærens
fidem, & propitius ero ei. 2 Quod si & vivit dicent: attamen
falsum iurabunt. 3 Domine oculi tui respiciunt fidem: percussisti
eos, & non dolebunt: attrivisti eos, & renuerunt accipere disciplinam:
induraverunt facies suas supra petram, & noluerunt reverti.
4 Ego autem dixi: forsitan pauperes sunt, stulti sunt: non enim
noverunt viam DOMINI, iudicium Dei sui. 5 Vadam ergo ad optimates,
& loquar eis: ipsi enim cognoverunt viam DOMINI, iudicium
Dei sui. Et ecce hi simul fregerunt iugum, & diruperunt vincula.
6 Propter quod percussit eos leo de silva, lupus vespertinus vastavit
eos, pardus vigilans super civitates eorum: omnis qui egredietur
ex eis capietur, quia multiplicatæ sunt iniquitates eorum, confortatæ
sunt aversiones eorum. 7 Quomodo propitius tibi sit pro istis?
filii tui dereliquerunt me, & jurant in non deis: saturavi eos, & mœchati
sunt, & in domo meretricis luctabantur. 8 Equi amatores & emissarii
facti sunt: unusquisque ad uxorem proximi sui hinniebat.
9 Numquid non super istis visitabit anima mea? dicit DOMINVS: aut
super gente huiusmodi non ultionem sumet anima mea? 10 Ascendite
vineas eius & vastate, consummationem autem facite: auferte
propagines eius, quia non sunt DOMINI. 11 Quia prævaricatione
prævaricata est mihi domus Israel & domus Iuda, dicit DOMINVS.
12 Mendacium abnegaverunt DOMINVM, & dixerunt: non est ipse,
& non veniet super nos malum, gladium & famem non videbimus.
13 Prophetæ autem locuti sunt in ventum, & sermo non est in eis:
sic fiet illis. 14 Propterea haec dicit DOMINVS Deus exercituum:
Quia locuti estis verbum istud, ecce dabo verba mea in ore tuo in
ignem, & populum istum in ligna, & devorabit eos. 15 Ecce ego
adducam super vos gentem de longe domus Israel, dicit DOMINVS:
gens robusta est, gens antiqua est gens, cuius ignorabis linguam,
& non intelligis quid loquatur. 16 Pharetra eius quasi sepulchrum
patens est omnes fortes. 17 Et comedet messem tuam & panem tuum
devorabit filios tuos & filias tuas devorabit, gregem tuum & armenta
tua devorabit, vitem tuam & ficum tuam vastabit: & conterit civitates
tuas munitas, in quibus tu habes fiduciam, gladio. 18 Verumtamen
in diebus illis, dicit DOMINVS, non faciam vobiscum consummationem.
19 Et erit cum dixerint: quare fecit nobis DOMINVS Deus noster
haec omnia? dices ad eos: quomodo dereliquistis me, & servistis
deo alienigenæ in terra vestra, sic servietis alienis in terra non
vestra. 20 Annuntiate hoc in domo Iacob, & auditum facite in Iuda,
dicentes: 21 Audi populus stulte & insipiens, qui habet oculos &
non videt, aures & non audit. 22 Numquid me non timebitis? dicit
DOMINVS: a facie mea non dolebitis, qui posui arenam terminum
mari, præceptum sempiternum & non præteribit illud? & fluctus
eius dissipati sunt, & non prævalebunt: & sonabunt fluctus eius,
& non transgredientur illud? 23 Populo autem huic non est cor
istud: sed recessit & abiit. 24 Et non dixerunt in corde suo: timeamus
DOMINVM Deum nostrum, qui dat pluviam temporalem & serotinam
in tempore suo, plenitudines messis observantes nobis. 25 Iniquitates
vestræ declinaverunt hæc, & peccata vestra prohibuerunt
bona a vobis. 26 Quia inventi sunt in populo meo impii, insidiantes
quasi aucupes laqueum mortis, & decipulam hominum capientes.
27 Sicut cavea plena avibus, sic domus eorum plena dolo: ideo magnificati
sunt & ditati sunt. 28 Incrassati sunt & impinguati, & transgressi
sunt verba mea nequissima: causam non iudicaverunt causam
pupilli, & viam pauperum non iudicaverunt. 29 Numquid super
istis non visitabit anima mea? dicit DOMINVS: aut super gente huiusmodi
non ultionem sumet anima mea? 30 Stupor & mendacium
facta est in terra: 31 prophetæ prophetabant in mendacio, & sacerdotes
applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia:
quid fiet in novissimo eius?

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 עַל־צַל תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל־בְּרֵכַיִם תְּשֻׁעָשָׁעוּ׃ Ierusalim in & ,vos consolabor ego sic ,eum consolabitur[a] sua mater
14 אֵמוֹ הִנַּחֲמָנוּ בֵּן אֲנַחֲמְכֶם וּבִירוּשָׁלַ͏ִם תְּנֻחָמוּ׃ ,vestrum cor gaudebit & ,videbitis Et .consolationem accipietis
15 וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ לִבְּכֶם וְעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־ manus cognoscetur & ;germinabunt herba tanquam vitra ossa & .ergà servos suos, ‡traducetur ‡futurum * flamma
יְהוָה אֶת־עֲבָדָיו וְזָעַם אֹיְבָיו׃ .suis inimicis indignabitur[b] & ‡suis servis cum DOMINVS
16 כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי אֵשׁ׃ .ignis flammis[c] in suam increpationē & ,suum nasum[d] ira in reddendum ad
17 כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת־כָּל־ omnem suo gladio in & ,cœlestis iudicii[e] DOMINVS igne in Quia
18 בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה׃ se Sanctificantes .DOMINI vulnerati[f] erunt multi & ;carnem
19 הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל־הַגַּנּוֹת אַחַר כֹּהֵן אֶכְלֵי בְּשַׂר ,posti+ carnē comedētes ;medio in unam[g] post hortis ,in te purificantes[h] &
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו נְאֻם־יְהוָה׃ .DOMINVS dixit ,fœnum[i] simul ,mutem & ,abominationem &
20 וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ congregandum ad omnes[k] ,eorum cogitationes & ,eorum opera ego Et
21 אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי׃ ,meam gloriam videbunt & ,venient & ,linguas & ,gentes[l] omnes
22 וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם פְּלֵיטִים אֶל־הַגּוֹיִם gentes ad eos[m] † mittam & ,signum eis in ponam Et .
תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תּוּבָל וְיָוָן הָאִיִּים[n] insulas † ,Iauan & ,Tubal ,arcum trahentes ,Lud & ,Pul ,Tharsis

תם ספר ישעיהו׃
Finis libri Iesahiahu.

ספר ירמיהו
LIBER IRMEIAHV.

CAP. I. א

1 דִּבְרֵי יִרְמְיָהוּ בֶן־חִלְקִיָּהוּ מִן־הַכֹּהֲנִים Iacerdotib⁹ de Chilchiahu filij Irmeiahu Verba
אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן׃ .Beniamin terra in ,Hanathoth in[o] qui
2 אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו ,eum ad DOMINI verbum fuit Quod
בִּימֵי יֹאשִׁיָּהוּ בֶן־אָמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה בִּשְׁלֹשׁ ,Iehudah regis Amon filij Iosiahu diebus in
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלְכוֹ׃ ad vsque ,Iehudah regis Iosiahu filij Iehoiachim diebus in fuit Et
3 וַיְהִי בִּימֵי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עַד ,Iehudah regis Iosiahu filij Sidchiahu anni vndecim consummatis[p]
חֹדֶשׁ עֲשִׁירִי שְׁנַת עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְצִדְקִיָּהוּ בֶן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה quinto mense in Ierusalaim ‡ad ‡migrandum[q] ad vsque
גָּלוּת יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי׃ .dicendo ad me DOMINI verbum fuit Et
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ exires anteqnam & ,te noui ,vtero in te formatem Priusquam
5 בְּטֶרֶם אֲצוֹרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא te dedi ,gentibus prophetam ,te sanctificaui ,vulua de
מֵרֶחֶם הִקְדַּשְׁתִּיךָ נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ׃ quia ,loqui noui non ego Ecce .Deus Domine Aham dixi Et
6 וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה הִנֵּה לֹא־יָדַעְתִּי דַבֵּר כִּי ego[r] puer ,dicas Ne me ad DOMINVS dixit Et .ego[s] puer ‡sum, ‡fum.
נַעַר אָנֹכִי׃
7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל־תֹּאמַר נַעַר אָנֹכִי tibi præcipiam quæ vniuersa & ,tibi ,eo mittam[t] quò † omnia ad quia ‡a[u] eas
כִּי עַל־כָּל־אֲשֶׁר אֲשַׁלְּחֵךְ תֵּלֵךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר

videbunt non & ,meum audirium audierunt non quæ ,longinquos
הָרְחוֹקִים אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא רָאוּ אֶת־ ,eorum in meam gloriam annunciabunt & ;meam gloriam
כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃ .eorum in ‡meam gentibus cunctis de ‡vestros fratres omnes adducent Et
10 וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם מִנְחָה molis in & ,lectricis in & ,cum in & ,equis in DOMINO
לַיהוָה בְּסוּסִים וּבְרֶכֶב וּבְצַבִּים וּבְפְרָדִים ;Dominvs dixit ,Ierusalim monte ad ‡ulterius animalib⁹ in[u] &
עַל־הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַ͏ִם אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה ,domū[x] mundo vale in manus Iſael filij adducēt quēadmodū
בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית יְהוָה׃ .DOMINI ,Leuitas in[y] ,sacerdotes eis ex etiam Et
12 וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלֵוִיִּם נְאֻם יְהוָה׃ .DOMINVS dixit ,noui coeli ,sicut Quia
13 כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הֶחָדָשִׁים וְהָאָרֶץ ,se Sanctificantes .DOMINI ‡vulnerati[z] erunt multi & ;carnem
הֶחָדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשָׂה עֹמְדִים לְפָנַי נְאֻם־יְהוָה ,vestrum nomen & ,vestrum semen ſtabit ſic
כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם׃ ,sabbati tempore[a] de & ,eius mense in ‡mensis tempore à eiit Et
14 וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי־שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ ad[b] facies ad ‡incuruationem ad[c] caro omnis veniet ;eius sabbathum in
תָּבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי ,virtutum Dominus ;cadauera in videbunt & ,egredientur Et .DOMINVS dixit
אָמַר יְהוָה׃ ,eorū ignis & ,morietur non eorum vermis quia ;me in præuaricantium
15 וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם ,cami omni nausea † erunt & ,extinguetur non
לֹא תִכָּבֶה וְהָיוּ דֵרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר׃

fiunt מִכְּיוֹם הֵצֵא אֶתְכֶם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־ .Aegyptiorū ‡ab quod ‡ut ,Dij * non ipſi & ,Deos gens mutauit[d] Num
עֲבָדַי הַנְּבִיאִים יוֹם יוֹם וְהַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ׃ super eos[e] Omnipotens ,meos ‡seruos[f] omnes ad eos[g] ego ecce Quia
11 הַתְּשִׁיבֻנִי אֵיהוּם וְהַמַּתְכֹּת לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי־ ,meos ‡seruos in tuam gloriam mutauit
12 שָׁמוּ עַמִּי שִׁנָּם לְהֶבֶל וַיִּכָּשְׁלוּ בְּדַרְכָּם׃ .Dominvs ait ,vehementer deliquium ,horrore & ,hoc
13 הָקֵיחַ בְּכוּתִי בְּלוּא יְיֻחָל׃ .vestrum cor gaudebit & ,videbitis Et .consolationem accipietis
14 זֹאת שַׁעֲרִי חָרְבִי מְאֹד נְאֻם יְהוָה׃ .vestrum super ,ego ‡ſuper ‡ſuper & ,ſuper & ,ſuper & ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ejnecas plantabunt & habitabunt & plantos ædificabunt Et
22 וּבְנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ
rum habitabunt alios & ædificabunt Non eam habitabit alios & ædificabunt Non
פִּרְיָם׃ 23 לֹא יִבְנוּ וְאַחֵר יֵשֵׁב לֹא יִטָּעוּ וְאַחֵר יֹאכֵל
arum plantabunt alios & ædificabunt Non
כִּי כִימֵי הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וּמַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם יְבַלּוּ בְחִירַי
mei electi inveterabunt fœtu manus opus &
24 לֹא יָגְעוּ לָרִיק וְלֹא יֵלְדוּ לִבְהָלָה כִּי זֶרַע בְּרוּכֵי
laborabunt Non benedictorum semen quia verborum ad generationem Non
יְהוָה הֵמָּה וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם׃ 25 וְהָיָה טֶרֶם
benedictorum semen quia verborum ad generationem ecce , vaccum in
אֶקְרָא וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע
antequam erit Et ego exaudiam adhuc ipsis loquentibus & ego audiam
נָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יָשְׁחִיתוּ בְּכָל
serpenti erit pulvis panis ejus non malefacient non & non corrumpent
הַר קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה׃
montem sanctitatis meæ dixit DOMINVS
CAP. LXVI. סו
sabbatum erit a & mensibus suis Cæli DOMINVS dixit Sic
1 כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם
illæ vis & ambi ædificabitis quam domus illa vbi meorum pedum
רַגְלָי אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי׃
scabellum & ubi mea quietis locus
2 וְאֶת כָּל אֵלֶּה יָדִי עָשְׂתָה וַיִּהְיוּ נְאֻם יְהוָה
ad istorum hæc omnia Et DOMINVS dixit hæc omnia
כָּל אֵלֶּה נְאֻם יְהוָה וְאֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי
meum verbum fuper tremente & & spiritu contrito &
וּנְכֵה רוּחַ וְחָרֵד עַל דְּבָרִי׃ 3 שֹׁחֵט הַשּׁוֹר
& percussa spiritu & trepidante super verbum meum
מַכֵּה אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׂה עֹרֵף כֶּלֶב מַעֲלֵה מִנְחָה
elegantur hæc enim voluntati hominum & in abominationibus
דַּם חֲזִיר מַזְכִּיר לְבֹנָה מְבָרֵךְ אָוֶן גַּם הֵמָּה
eorum anima fuit eorum & in abominationibus & & sua via in
בָּחְרוּ בִדְרָכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵצָה׃
delicias eorum & & eorum abominationibus elegans ego Et eas
4 גַּם אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם וּמְגוּרֹתָם אָבִיא
& eligam & & eorum abominationibus elegans ego Et eas
לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמָעוּ
& eligam & & eorum abominationibus elegans ego Et eas
וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי בָּחָרוּ׃
& eligam & & eorum abominationibus elegans ego Et eas
5 שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אָמְרוּ
audiam ego & loquentibus ipsis adhuc exaudiam ego & clament
אֲחֵיכֶם שֹׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד יְהוָה
fratres vestri & odientes vos & ejicientes vos propter nomen meum honorificetur
וְנִרְאֶה בְשִׂמְחָתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ׃ 6 קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר
& videbimus in lætitia vestra & ipsi confundentur vox tumultus ex urbe
קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאֹיְבָיו׃
vox templi de vox DOMINI retribuentis præmium inimicis suis
7 בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלָדָה בְּטֶרֶם יָבוֹא חֶבְלָהּ וַתְּמַלֵּט
antequam parturiat parturiens Antequam dolores venerint & pariat
זָכָר׃ 8 מִי שָׁמַע כָּזֹאת מִי רָאָה כָאֵלֶּה הֲיוּחַל
masculum & ex & dolor venerit
אָרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם יִוָּלֵד גּוֹי פַּעַם אֶחָת כִּי חָלָה
terra in die una an parturiet gens semel quia dolore
גַּם יָלְדָה צִיּוֹן אֶת בָּנֶיהָ׃ 9 הַאֲנִי אַשְׁבִּיר וְלֹא
etiam parturiet Sion filios suos Ego qui facio parere non & frugem matrem ego? Num
אוֹלִיד אָמַר יְהוָה אִם אֲנִי הַמּוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אָמַר
ego qui generem dixit DOMINVS claudo ego Num
אֱלֹהָיִךְ׃ 10 שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ
Deus tuus dixit claudo & generem ego Num
שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ׃
lætamini cum ea lætitiam omnes qui lugetis eam
11 לְמַעַן תֵּינְקוּ וְשִׂבַּעְתֶּם מִשֹּׁד תַּנְחוּמֶיהָ לְמַעַן
ut lactemini & & ejus consolationis vos ab satiemini & lactetis ut
תָּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ׃ 12 כִּי כֹה אָמַר
& & ejus gloriæ fluminis & delectemini & & ejus in
יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֵלֶיהָ כַּנָּהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף
DOMINVS ecce ego declinans ad eam sicut fluvius pax & sicut torrens inundans
כְּבוֹד גּוֹיִם וְיֵנַקְתֶּם עַל צַד תִּנָּשֵׂאוּ וְעַל בִּרְכַּיִם
gloria gentium & & ex latere portabimini & & genibus
תְּשָׁעֲשָׁעוּ׃ 13 כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְנַחֲמֶנּוּ כֵּן אֲנֹכִי
delectabimini & & genibus
אֲנַחֶמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תְּנֻחָמוּ׃ 14 וּרְאִיתֶם וְשָׂשׂ
consolabor ego & & in Hierusalem consolabimini & & videbitis
לִבְּכֶם וַעֲצָמֵיכֶם כַּדֶּשֶׁא תִּפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד יְהוָה
cor vestrum & & ossa vestra sicut herba germinabunt & & cognoscetur manus DOMINI
אֶת עֲבָדָיו וְזָעַם אֶת אֹיְבָיו׃ 15 כִּי הִנֵּה יְהוָה
erga servos suos & & indignatio contra inimicos suos
בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ
igne veniet & & quasi turbo currus ejus ad reddendum in ira furorem suum
וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי אֵשׁ׃ 16 כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט
& & increpatio ejus in flammis ignis quia igne DOMINVS judicabitur
וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה׃
& & gladio suo omnem carnem & & multiplicati interfecti DOMINI
17 הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים אֶל הַגַּנּוֹת אַחַר
qui sanctificant se & & qui purificant se ad hortos post
אַחַת בְּתוֹךְ הָאֹכֵל בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר
unum in medio comedentes carnem porcinam & & abominationem & & murem
יַחְדָּו יִסָּפּוּ נְאֻם יְהוָה׃ 18 וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם
simul consumentur dicit DOMINVS & ego opera eorum
וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת
& & cogitationes eorum veniens ad congregandum omnes gentes & & linguas
וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי׃ 19 וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת
& & videbunt gloriam meam & & ponam in eis signum
וְשָׁלַחְתִּי מֵהֶם פְּלֵטִים אֶל הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל
& & mittam ex eis salvatos ad gentes Tharsis Phul
וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תֻּבַל וְיָוָן הָאִיִּים הָרְחֹקִים אֲשֶׁר
& & Lud trahentes arcum Thubal & & Iavan insulas longinquas quæ
לֹא שָׁמְעוּ אֶת שִׁמְעִי וְלֹא רָאוּ אֶת כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
non audierunt famam meam & & non viderunt gloriam meam & & annunciabunt
אֶת כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃ 20 וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם
gloriam meam in gentibus & & adducent omnes fratres vestros
מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַכַּרְכָּרוֹת
ex omnibus gentibus munus DOMINO in equis & & in curribus & & in lectis
וּבַפְּרָדִים וּבָרֲכָשִׁים עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר
& & in mulis & & in dromedariis super montem sanctitatis meæ Hierusalem dixit
יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה בִּכְלִי
DOMINVS sicut inferent filii Israel & & munus in vase
טָהוֹר בֵּית יְהוָה׃ 21 וְגַם מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים
purificato domum DOMINI & & etiam ex eis assumam in sacerdotes
לַלְוִיִּם אָמַר יְהוָה׃ 22 כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם
& & in Levitas dixit DOMINVS quia sicut cæli
הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים
novi & & terra nova quæ ego facio stantes
לְפָנַי נְאֻם יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם׃
coram me dicit DOMINVS sic stabit semen vestrum & & nomen vestrum
23 וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ
& & erit de mense in mense suo & & de sabbato in sabbatum suum
יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה׃
veniet omnis caro ut adoret coram me dixit DOMINVS
24 וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי
& & egredientur & & videbunt in cadaveribus virorum prævaricantium in me quia
תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן
vermis eorum non & & ignis eorum non & & erunt visioni
לְכָל בָּשָׂר׃
omni carni

carnem comedentes: primiflebunt monumentis & in & sepulchris in Memen
4 הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים וּבַנְּצוּרִים יָלִינוּ הָאֹכְלִים בְּשַׂר
Aziæ: Dicentes † eorum vasis prophanorum ius &
5 לִפְלֶצֶת הַמְרַקֵּחַ פִּגּוּלִים בִּכְלֵיהֶם׃ הָאֹמְרִים קְרַב
meo nefas in famus ifti te fanctificavi quia ne ut appropinquare ne
אַל תִּגַּשׁ כִּי קְדַשְׁתִּיךָ כִּי עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת
tacebo non imeos facies ad scriptum Ecce die una ardens ignis
כָּל הַיּוֹם׃ 6 הִנֵּה כְתוּבָה לְפָנַי לֹא אֶחְשֶׁה
eorum tuus in reddam & reddam eorum
כִּי אִם שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי עַל חֵיקָם׃
dixit, flami? vestrorum patrum iniquitates & vestras Iniquitates
7 עֲוֹנֵיכֶם וַעֲוֹנֹת אֲבוֹתֵיכֶם יַחְדָּו אָמַר
colles fuper & montes fuper? fumiverunt qui? DOMINVS
יְהוָה אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל הֶהָרִים וְעַל הַגְּבָעוֹת
eorum fuum in primum eorum opus & mensuram & me afferent pleben
חֵרְפוֹנָי וּמַדֹּתָם רִאשֹׁנָה עַל חֵיקָם׃ 8 כֹּה
borro in multum inventum eam Sicut DOMINVS dixit Sic
אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יִמָּצֵא הַתִּירוֹשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל
propter eas facium fic illo in benedictio quoniã, illud cenfpes? Ne dixit
וְאָמַר אַל תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי בְרָכָה בּוֹ כֵּן אֶעֱשֶׂה לְמַעַן
Iahiacob de deducam Et eorum conquendam non ad, meos fervos
עֲבָדָי לְבִלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל׃ 9 וְהוֹצֵאתִי מִיַּעֲקֹב
eam, pulchrum? & meos montes poffidebunt? Iehudah de & femen
זֶרַע וּמִיהוּדָה יוֹרֵשׁ הָרַי וּבְחִירָתִי
Sam † ejus Et ibi habitabunt mei fervi & mei electi
יִירְשׁוּהָ וְעֲבָדַי יִשְׁכְּנוּ שָׁמָּה׃ 10 וְהָיָה הַשָּׁרוֹן
in meo populo, nunc accubitum no? Hachor vallis & pecora? habitaculum in
לְנָוֵה צֹאן וְעֵמֶק עָכוֹר לְרֵבֶץ בָּקָר לְעַמִּי
ubi requiescent qui & meo requiescent qui
אֲשֶׁר דָּרָשׁוּנִי׃ 11 וְאַתֶּם עֹזְבֵי יְהוָה הַשְּׁכְחִים
Mei oblivisci & jerusalem Iovi petentes? mea fanctitatis montis
אֶת הַר קָדְשִׁי הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן וְהַמְמַלְאִים לַמְנִי
lugubrium vos omnes & gladio vos Numeri boque
מִמָּסָךְ׃ 12 וְאֶתְכֶם אֲמַנֶּה לַחָרֶב וְכֻלְּכֶם לַטֶּבַח
ejus libamen & & fum locutus ad? & vocavi & eo, ves inexcusabilis
תִּכְרָעוּ יַעַן קָרָאתִי וְלֹא עֲנִיתֶם דִּבַּרְתִּי וְלֹא
& & fum locutus ad? & vocavi & eo, ves inexcusabilis
שְׁמַעְתֶּם וַתַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי
mei ferui Ecce? Deus Dominus dixit fic Propterea
בָּחָרְתֶּם׃ 13 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה עֲבָדַי
ferietis vos & & mei ferui Ecce, ejulabitis vos &
יֹאכֵלוּ וְאַתֶּם תִּרְעָבוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם
& & mei ferui Ecce? ejulabitis vos &
תִּצְמָאוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׂמָחוּ וְאַתֶּם תֵּבֹשׁוּ׃
& & mei ferui Ecce? ejulabitis vos &
14 הִנֵּה עֲבָדַי יָרֹנּוּ מִטּוּב לֵב וְאַתֶּם תִּצְעֲקוּ מִכְּאֵב
dolore præ clamabitis vos & & cordis bono & & mœrore
לֵב וּמֵשֶׁבֶר רוּחַ תְּיַלֵּילוּ׃ 15 וְהִנִּחְתֶּם שִׁמְכֶם
viulabitis fpiritus contritione præ & & cordis
לִשְׁבוּעָה לִבְחִירַי וְהֵמִיתְךָ אֲדֹנָי יְהוִה וּלְעֲבָדָיו
ad juramentum electis meis & & interficiet te & & fuis dominus
יִקְרָא שֵׁם אַחֵר׃ 16 אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ
nomen alterum? in terra & & benedicet
יִתְבָּרַךְ בֶּאֱלֹהֵי אָמֵן כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת
& & in Deo Amen quia & & obliviones
הָרִאשֹׁנוֹת וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי׃ 17 כִּי הִנְנִי בוֹרֵא
& & ex oculis abfconditæ quia & & meis
שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא
non & & novam terram & & novos cælos creans? ego ecce
תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל לֵב׃
memorabuntur non & & priores & & fuper & & cor
18 כִּי אִם שִׂישׂוּ וְגִילוּ עֲדֵי עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא
& & exultabitis & & gaudete & & Quia
כִּי הִנְנִי בוֹרֵא אֶת יְרוּשָׁלַם גִּילָה וְעַמָּהּ
& & ego ecce Quia & & exultationem & & Hierusalem & & populum ejus
מָשׂוֹשׂ׃ 19 וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַם וְשַׂשְׂתִּי בְעַמִּי
& & exultabo in Hierusalem & & lætabor in populo meo
וְלֹא יִשָּׁמַע בָּהּ עוֹד קוֹל בְּכִי וְקוֹל זְעָקָה׃
& & non audietur in ea amplius vox fletus & & clamoris vox
20 לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד עוּל יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא יְמַלֵּא
non erit inde amplius infans dierum & & senex qui non implebit
אֶת יָמָיו כִּי הַנַּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְחוֹטֵא
dies suos quia puer centum annorum morietur & & peccator
בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקֻלָּל׃ 21 וּבָנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ
centum annorum maledicetur
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ פִּרְיָם׃ 22 לֹא יִבְנוּ
& & plantabunt vineas & & comedent fructum eorum Non
וְאַחֵר יוֹשֵׁב לֹא יִטָּעוּ וְאַחֵר יֹאכֵל כִּי כִימֵי
& & habitabit alius non & & plantabunt alius & & comedet quia sicut
הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וּמַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם יְבַלּוּ בְחִירַי׃
& & dies populi dies, ejus & & opus manuum eorum inveterabunt & & mei electi
23 לֹא יָגְעוּ לָרִיק וְלֹא יֵלְדוּ לִבְהָלָה כִּי זֶרַע בְּרוּכֵי
laborabunt Non & & benedictorum semen quia verborum ad generationem Non
יְהוָה הֵמָּה וְצֶאֱצָאֵיהֶם אִתָּם׃ 24 וְהָיָה טֶרֶם
& & benedictorum semen quia verborum ad generationem ecce, vaccum in
אֶקְרָא וַאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע
antequam erit Et ego exaudiam adhuc ipsis loquentibus & ego audiam
זְאֵב וְטָלֶה יִרְעוּ כְאֶחָד וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל
& & agnus & & pascentur & & leo & & bos & & comedet
וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יָשְׁחִיתוּ בְּכָל
& & serpenti & & erit pulvis panis ejus non & & malefacient non & & corrumpent
הַר קָדְשִׁי אָמַר יְהוָה׃
& & montem sanctitatis meæ dixit DOMINVS

ture gloriæ & ture fanctitatis habitaculo de vide & & coelis & Aspice
15 הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּבֹתָיו
& & DOMINVS in igne veniet & & quasi turbo currus ejus
לְהָשִׁיב בְּחֵמָה אַפּוֹ וְגַעֲרָתוֹ בְּלַהֲבֵי אֵשׁ׃
& & ad reddendum in ira furorem suum & & increpatio ejus in flammis ignis
16 כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחַרְבּוֹ אֶת כָּל בָּשָׂר
& & igne DOMINVS judicabitur & & gladio suo omnem carnem
וְרַבּוּ חַלְלֵי יְהוָה׃ 17 הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטַּהֲרִים
& & multiplicati interfecti DOMINI qui sanctificant se & & qui purificant se
אֶל הַגַּנּוֹת אַחַר אַחַת בְּתוֹךְ הָאֹכֵל בְּשַׂר הַחֲזִיר
ad hortos post unum in medio comedentes carnem porcinam
וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעַכְבָּר יַחְדָּו יִסָּפּוּ נְאֻם יְהוָה׃
& & abominationem & & murem simul consumentur dicit DOMINVS
18 וְאָנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ אֶת כָּל
& & ego opera eorum & & cogitationes eorum veniens ad congregandum omnes
הַגּוֹיִם וְהַלְּשֹׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדִי׃
& & linguas & & videbunt gloriam meam & & annunciabunt
19 וְשַׂמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשָׁלַחְתִּי מֵהֶם פְּלֵטִים אֶל הַגּוֹיִם
& & ponam in eis signum & & mittam ex eis salvatos ad gentes
תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלוּד מֹשְׁכֵי קֶשֶׁת תֻּבַל וְיָוָן הָאִיִּים
Tharsis Phul & & Lud trahentes arcum Thubal & & Iavan insulas
הָרְחֹקִים אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ אֶת שִׁמְעִי וְלֹא רָאוּ אֶת
longinquas quæ non audierunt famam meam & & non viderunt
כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם׃ 20 וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל
gloriam meam & & annunciabunt gloriam meam in gentibus & & adducent omnes
אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבָרֶכֶב
fratres vestros ex omnibus gentibus munus DOMINO in equis & & in curribus
וּבַכַּרְכָּרוֹת וּבַפְּרָדִים וּבָרֲכָשִׁים עַל הַר קָדְשִׁי
& & in lectis & & in mulis & & in dromedariis super montem sanctitatis
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
meæ Hierusalem dixit DOMINVS sicut inferent filii Israel &
הַמִּנְחָה בִּכְלִי טָהוֹר בֵּית יְהוָה׃ 21 וְגַם מֵהֶם
& & munus in vase purificato domum DOMINI & & etiam ex eis
אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לַלְוִיִּם אָמַר יְהוָה׃ 22 כִּי כַאֲשֶׁר
assumam in sacerdotes & & in Levitas dixit DOMINVS quia sicut
הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים
cæli novi & & terra nova quæ ego facio stantes
לְפָנַי נְאֻם יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם׃
coram me dicit DOMINVS sic stabit semen vestrum & & nomen vestrum
23 וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ
& & erit de mense in mense suo & & de sabbato in sabbatum suum
יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי אָמַר יְהוָה׃
veniet omnis caro ut adoret coram me dixit DOMINVS
24 וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי
& & egredientur & & videbunt in cadaveribus virorum prævaricantium in me quia
תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ דֵרָאוֹן
vermis eorum non & & ignis eorum non & & erunt visioni
לְכָל בָּשָׂר׃
omni carni

CAP. LXV. סה

mne qui salvatus nõ? qui filius numerus meorum quarenti nõ? is fum Quasi
1 נִדְרַשְׁתִּי לְלֹא שָׁאֲלוּ נִמְצֵאתִי לְלֹא בִקְשׁוּנִי
& & requisitus ab & & non interrogantibus me inventus & & non quærentibus
אָמַרְתִּי הִנֵּנִי הִנֵּנִי אֶל גּוֹי לֹא קֹרָא בִשְׁמִי׃
dixi ecce ego ecce ego ad gentem non vocatus nomine meo
2 פֵּרַשְׂתִּי יָדַי כָּל הַיּוֹם אֶל עַם סוֹרֵר הַהֹלְכִים
expandi manus meas tota die ad populum rebellem qui ambulant
הַדֶּרֶךְ לֹא טוֹב אַחַר מַחְשְׁבֹתֵיהֶם׃ 3 הָעָם הַמַּכְעִסִים
via non bona post cogitationes suas populum
עַל פָּנַי תָּמִיד זֹבְחִים בַּגַּנּוֹת וּמְקַטְּרִים עַל הַלְבֵנִים
ad faciem meam semper immolantes & & in hortis & & adolentes super lateres
לַשֵּׁדִים׃ 4 הַיֹּשְׁבִים בַּקְּבָרִים וּבַנְּצוּרִים יָלִינוּ הָאֹכְלִים בְּשַׂר
Aziæ: Dicentes † eorum vasis prophanorum ius &
5 לִפְלֶצֶת הַמְרַקֵּחַ פִּגּוּלִים בִּכְלֵיהֶם׃ הָאֹמְרִים קְרַב
meo nefas in famus ifti te fanctificavi quia ne ut appropinquare ne
אַל תִּגַּשׁ כִּי קְדַשְׁתִּיךָ כִּי עָשָׁן בְּאַפִּי אֵשׁ יֹקֶדֶת
tacebo non imeos facies ad scriptum Ecce die una ardens ignis
כָּל הַיּוֹם׃ 6 הִנֵּה כְתוּבָה לְפָנַי לֹא אֶחְשֶׁה
eorum tuus in reddam & reddam eorum
כִּי אִם שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי עַל חֵיקָם׃
dixit, flami? vestrorum patrum iniquitates & vestras Iniquitates
7 עֲוֹנֵיכֶם וַעֲוֹנֹת אֲבוֹתֵיכֶם יַחְדָּו אָמַר
colles fuper & montes fuper? fumiverunt qui? DOMINVS
יְהוָה אֲשֶׁר קִטְּרוּ עַל הֶהָרִים וְעַל הַגְּבָעוֹת
eorum fuum in primum eorum opus & mensuram & me afferent pleben
חֵרְפוֹנָי וּמַדֹּתָם רִאשֹׁנָה עַל חֵיקָם׃ 8 כֹּה
borro in multum inventum eam Sicut DOMINVS dixit Sic
אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר יִמָּצֵא הַתִּירוֹשׁ בָּאֶשְׁכּוֹל
propter eas facium fic illo in benedictio quoniã, illud cenfpes? Ne dixit
וְאָמַר אַל תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי בְרָכָה בּוֹ כֵּן אֶעֱשֶׂה לְמַעַן
Iahiacob de deducam Et eorum conquendam non ad, meos fervos
עֲבָדָי לְבִלְתִּי הַשְׁחִית הַכֹּל׃ 9 וְהוֹצֵאתִי מִיַּעֲקֹב
eam, pulchrum? & meos montes poffidebunt? Iehudah de & femen
זֶרַע וּמִיהוּדָה יוֹרֵשׁ הָרַי וּבְחִירָתִי
Sam † ejus Et ibi habitabunt mei fervi & mei electi
יִירְשׁוּהָ וְעֲבָדַי יִשְׁכְּנוּ שָׁמָּה׃ 10 וְהָיָה הַשָּׁרוֹן
in meo populo, nunc accubitum no? Hachor vallis & pecora? habitaculum in
לְנָוֵה צֹאן וְעֵמֶק עָכוֹר לְרֵבֶץ בָּקָר לְעַמִּי
ubi requiescent qui & meo requiescent qui
אֲשֶׁר דָּרָשׁוּנִי׃ 11 וְאַתֶּם עֹזְבֵי יְהוָה הַשְּׁכְחִים
Mei oblivisci & jerusalem Iovi petentes? mea fanctitatis montis
אֶת הַר קָדְשִׁי הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן וְהַמְמַלְאִים לַמְנִי
lugubrium vos omnes & gladio vos Numeri boque
מִמָּסָךְ׃ 12 וְאֶתְכֶם אֲמַנֶּה לַחָרֶב וְכֻלְּכֶם לַטֶּבַח
ejus libamen & & fum locutus ad? & vocavi & eo, ves inexcusabilis
תִּכְרָעוּ יַעַן קָרָאתִי וְלֹא עֲנִיתֶם דִּבַּרְתִּי וְלֹא
& & fum locutus ad? & vocavi & eo, ves inexcusabilis
שְׁמַעְתֶּם וַתַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבַאֲשֶׁר לֹא חָפַצְתִּי
mei ferui Ecce? Deus Dominus dixit fic Propterea
בָּחָרְתֶּם׃ 13 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה עֲבָדַי
ferietis vos & & mei ferui Ecce, ejulabitis vos &
יֹאכֵלוּ וְאַתֶּם תִּרְעָבוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׁתּוּ וְאַתֶּם
& & mei ferui Ecce? ejulabitis vos &
תִּצְמָאוּ הִנֵּה עֲבָדַי יִשְׂמָחוּ וְאַתֶּם תֵּבֹשׁוּ׃
& & mei ferui Ecce? ejulabitis vos &
14 הִנֵּה עֲבָדַי יָרֹנּוּ מִטּוּב לֵב וְאַתֶּם תִּצְעֲקוּ מִכְּאֵב
dolore præ clamabitis vos & & cordis bono & & mœrore
לֵב וּמֵשֶׁבֶר רוּחַ תְּיַלֵּילוּ׃ 15 וְהִנִּחְתֶּם שִׁמְכֶם
viulabitis fpiritus contritione præ & & cordis
לִשְׁבוּעָה לִבְחִירַי וְהֵמִיתְךָ אֲדֹנָי יְהוִה וּלְעֲבָדָיו
ad juramentum electis meis & & interficiet te & & fuis dominus
יִקְרָא שֵׁם אַחֵר׃ 16 אֲשֶׁר הַמִּתְבָּרֵךְ בָּאָרֶץ
nomen alterum? in terra & & benedicet
יִתְבָּרַךְ בֶּאֱלֹהֵי אָמֵן כִּי נִשְׁכְּחוּ הַצָּרוֹת
& & in Deo Amen quia & & obliviones
הָרִאשֹׁנוֹת וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי׃ 17 כִּי הִנְנִי בוֹרֵא
& & ex oculis abfconditæ quia & & meis
שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וָאָרֶץ חֲדָשָׁה וְלֹא
non & & novam terram & & novos cælos creans? ego ecce
תִזָּכַרְנָה הָרִאשֹׁנוֹת וְלֹא תַעֲלֶינָה עַל לֵב׃
memorabuntur non & & priores & & fuper & & cor
18 כִּי אִם שִׂישׂוּ וְגִילוּ עֲדֵי עַד אֲשֶׁר אֲנִי בוֹרֵא
& & exultabitis & & gaudete & & Quia
כִּי הִנְנִי בוֹרֵא אֶת יְרוּשָׁלַם גִּילָה וְעַמָּהּ
& & ego ecce Quia & & exultationem & & Hierusalem & & populum ejus
מָשׂוֹשׂ׃ 19 וְגַלְתִּי בִירוּשָׁלַם וְשַׂשְׂתִּי בְעַמִּי
& & exultabo in Hierusalem & & lætabor in populo meo
וְלֹא יִשָּׁמַע בָּהּ עוֹד קוֹל בְּכִי וְקוֹל זְעָקָה׃
& & non audietur in ea amplius vox fletus & & clamoris vox
20 לֹא יִהְיֶה מִשָּׁם עוֹד עוּל יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא יְמַלֵּא
non erit inde amplius infans dierum & & senex qui non implebit
אֶת יָמָיו כִּי הַנַּעַר בֶּן מֵאָה שָׁנָה יָמוּת וְחוֹטֵא
dies suos quia puer centum annorum morietur & & peccator
בֶּן מֵאָה שָׁנָה יְקֻלָּל׃ 21 וּבָנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ
centum annorum maledicetur
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ פִּרְיָם׃ 22 לֹא יִבְנוּ
& & plantabunt vineas & & comedent fructum eorum Non
וְאַחֵר יוֹשֵׁב לֹא יִטָּעוּ וְאַחֵר יֹאכֵל כִּי כִימֵי
& & habitabit alius non & & plantabunt alius & & comedet quia sicut
הָעֵץ יְמֵי עַמִּי וּמַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם יְבַלּוּ בְחִירַי׃
& & dies populi dies, ejus & & opus manuum eorum inveterabunt & & mei electi
23 לֹא יָגְעוּ לָרִיק וְלֹא יֵלְדוּ לִבְהָלָה כִּי זֶרַע בְּרוּכֵי
laborabunt Non & & benedictorum semen quia verborum ad gener

Universidad de Deusto
Biblioteca

eitò tua *melata & fluuius lumen aurora velut erumpet Tunc
samitas
8 †אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה
Ac vulgus DOMINI gloria: tua iustitia ire coram tibi & germinabit
הצמח וכבוד יהוה יאספך: 9 אָז תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי
ecce, ibere & clamabis: exaudiet DOMINVS & inuocabis Tunc
אִם־תָּסִיר מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שְׁלַח אֶצְבַּע וְדֹבַר
*vinum mit-
animam & , tuam animam famelico protuleris Si iniquitatem
tas
10 †אָוֶן: וְתָפֵק לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ
tum rem alie-
caligo & , tua lux *mediabitur in orietur & : tenebris ut
nam, neclo-
נַעֲנָה תְּשִׂבַּע חָרֵב כְּחָשֶׁךָ אוֹרֶךָ וַאֲפֵלָתְךָ
quaris
faciet saturari & , tenebræ sicut , meridies sicut
*obscuritas
11 †כַּצָּהֳרָיִם: וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ
horrus velut erit & , impinguabit tua ossa & , tuâ animâ liccitatibus in
גָּנֶן
13 בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ
ano æquat , mediano noon cuius , æquatum eius sicut & , infigunus
†deficiunt
רָוֶה וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו:
generationis fundamenta , seculi declivia , te à ædificabuni Et
12 †וּבָנָיו מִמְּךָ חָרְבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דֹר־
faciem reuerti , fractum & fepicos tibi vocabunt & , facies flate generationis & vocaberis
וָדֹר תְּקוֹמֵם וְקָרָא לְךָ גֹדֵר פֶּרֶץ מְשׁוֹבֵב
, suum sedem sabbatho à feceris reuire Si , habitandum ad fem itas
*pedes tuos, vt non facias
נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת: 13 אִם־תָּשִׁיב מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ
sabbathum vocaueris & : suas fuisti tam : die in suam voluntatem faciendo
*voluntates
tuas
עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת
*sanctio nes
faciendo à , ipsum glorificaueris & , gloriosum Dei & : sanctum , delicias
*vt nō facias
עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת
verbum iuuenis & , suam voluntatem inuenies ab , tuas vias
*neque inue-
דְּרָכֶיךָ מִמְצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר
excelsa super te faciam exaltare & , DOMINI ab delectaberis Tunc
*niatur vitio
14 †דָּבָר: אָז תִּתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל־
os quia , ini patris Iahacob hæreditatem te faciam comedere & : tertæ
*nostra vt eō loquantur faciā di voluntatem tuam
בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִּי
, ex locutum DOMINI
יְהוָה דִּבֵּר:

CAP. LIX. נט

se aggrauauit nec , *faciendo à DOMINI manus est abbreuiata non Ecce
vt non seruare posiit:
1 †הֲלֹא־קִצְרָה יַד־יְהוָה מֵהוֹשִׁיעַ וְלֹא כָבְדָה
*ישע
2 †אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ: כִּי אִם־עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים
*& vt non au-
dirat. Sed
*dimiserunt
facerunt abscondere vestra peccata & : vestrum Deum inter ad vos inter
*עָוֹן
בֵּינֵכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם וְחַטֹּאתֵיכֶם הִסְתִּירוּ
, sanguine in , iuis polluæ vestræ ora : Nam , *audendo à , vobis à , fecit
פָּנִים מִכֶּם מִשְּׁמוֹעַ: 3 כִּי כַפֵּיכֶם נְגֹאֲלוּ בַדָּם
vestra linguas , *fulsum fiunt locuta vestra labia : iniquitate in vestri digni &
וְאֶצְבְּעֹתֵיכֶם בָּעָוֹן שִׂפְתוֹתֵיכֶם דִּבְּרוּ שֶׁקֶר לְשׁוֹנְכֶם
, veritate in *ediciat in vos ea : vestras & , *inquitatem meditatur
4 †עַוְלָה תֶּהְגֶּה: אֵין קֹרֵא בְצֶדֶק וְאֵין נִשְׁפָּט בֶּאֱמוּנָה
, laborem , concipiendo , *eadem vloquendo & , *eminent super confidendo
בְּטוּחַ עַל־תֹּהוּ וְדֹבְרֵי שָׁוְא הָרָיוֹן עָמָל
arantur telas & , ruperunt , ingali Qua , iniquitatem patiendo &
5 †וְהוֹלִיד אָוֶן: בֵּיצֵי צִפְעוֹנִי בָּקָעוּ וְקוּרֵי עַכָּבִישׁ
, vipere 2 erumpet , *compellant & , mortiferi cerū ouis de Comedet , icerat
*חַבָּה תֶּחֱרָג וְיֹאכַל מִבֵּיצֵיהֶם יָמוּת וְהָרָקוּעַ תִּבָּקַע אֶפְעֶה
, suis operibus in tegentur nec , *vellem ie' erunt non eorum Telæ
6 †קוֹרֵיהֶם לֹא יִהְיוּ לִבֶגֶד וְלֹא יִתְכַּסּוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם
, eorum nolæ in tegent fopus & , iniquitatis opera eorum Opera
מַעֲשֵׂיהֶם מַעֲשֵׂי אָוֶן וּפֹעַל חָמָס בְּכַפֵּיהֶם:
, sanguinem ad *audendum & , fulsitudinem & , eorum *malum ad eorū Pedes
7 †רַגְלֵיהֶם לָרָע יָרוּצוּ וַיְמַהֲרוּ לִשְׁפֹּךְ דָּם
contritio & *astitia , iniquitas cogitationes eorū Cogitationes , innocentū
נְקִי מַחְשְׁבוֹתֵיהֶם מַחְשְׁבוֹת אָוֶן שֹׁד וְשֶׁבֶר
non & , cognouerunt non pacis Viam
8 †בְּמִסְלוֹתָם: דֶּרֶךְ שָׁלוֹם לֹא יָדָעוּ וְאֵין
Omnia , ex fiunt *obliqui eorum Semitæ , eorum *vias in iudicium
מִשְׁפָּט בְּמַעְגְּלוֹתָם נָתִיבוֹתֵימוֹ עִקְּשׁוּ לָהֶם כָּל
iudicium , se elongauit Propterea
9 †דֹּרֵךְ בָּהּ לֹא יָדַע שָׁלוֹם: עַל־כֵּן רָחַק מִשְׁפָּט
ecce & , Iuerem ad Expectauimus , *iustitia nos apprehendit non & , nobis à
מִמֶּנּוּ וְלֹא תַשִּׂיגֵנוּ צְדָקָה נְקַוֵּה לָאוֹר וְהִנֵּה
, ambulauimus *caligine in , splendores , *verebamur
scrutabor
חֹשֶׁךְ לְנֹגַהּ בַּאֲפֵלוֹת נְהַלֵּךְ:
, *oculis absque velut & , Parietem cæci sicut Palpauimus
10 †נְגַשָּׁשָׁה כָעִוְרִים קִיר וּכְאֵין עֵינַיִם

, crepusculo' vt meridie in impegimus , *crepalamus
נִכְשָׁלְנוּ בַּצָּהֳרַיִם כַּנֶּשֶׁף בַּאֲשִׁמְּנִים
gemendo columæ tanq' , nos omnes veli sicut Leoninum , mœrore sicut
11 †כְּמֵתִים: נָהֲמָה כְדֻבִּים כֻּלָּנוּ וְכַיּוֹנִים הָגֹה
, *lamentemur ad : nam & , iudicium ad expectauimus ingressus non
נֶהְגֶּה לַמִּשְׁפָּט וְאֵין לִישׁוּעָה נִרְחֲקָה
, eo eorum nostræ præuaricationes sunt multiplicatæ Quia . oculis à
12 †מִמֶּנּוּ: כִּי־רַבּוּ פְשָׁעֵינוּ נֶגְדֶּךָ
, *vestrum nostræ iniquitates quia eos contra , *testantia nostra peccata &
וְחַטֹּאתֵינוּ עָנְתָה בָּנוּ כִּי פְשָׁעֵינוּ
, an cognoimus *accusantes iniquitates &
13 †אִתָּנוּ וַעֲוֹנֹתֵינוּ יְדָעְנֵם: פָּשֹׁעַ וְכַחֵשׁ
, *eloquium loqui : nostro Deo *ab à retrocedere & , DOMINVM in
וְנָסוֹג מֵאַחֲרֵי אֱלֹהֵינוּ דַּבֵּר־
, *sedamus *vecha corde de , *meditati & concipere , *defectionem &
עֹשֶׁק וְסָרָה הָרֹה וְהָגוּ מִלֵּב דִּבְרֵי־
, ingredi longe & , iudicium retrorsum est auersum Et
14 †שָׁקֶר: וְנֶהְפַּךְ אָחוֹר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה מֵרָחֹק תַּעֲמֹד כִּי
, ingredi potuit non *etiam & : veritas plateis in impegit
כָשְׁלָה בָרְחוֹב אֱמֶת וְנֵכֹחַ לֹא תוּכָל לָבוֹא:
, *ædificata , *malo à recessit & , *fulsum , veritas sun Et
15 †וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדָּרֶת וְסָר מֵרָע מִשְׁתּוֹלֵל
, *iudicium : non quia , eius oculis in *fuit malum & , DOMINVS
וַיַּרְא יְהוָה וַיֵּרַע בְּעֵינָיו כִּי־אֵין מִשְׁפָּט:
, *mouebit non quod , *adspexit & , qui piam : non quod vidit Et
16 †וַיַּרְא כִּי־אֵין אִישׁ וַיִּתְמַהּ כִּי אֵין מַפְגִּיעַ
, eum *fulsum Ipsa eius *iustitia & , *ipsius brachium sibi fecit saluatum &
וַתּוֹשַׁע לוֹ זְרֹעוֹ וְצִדְקָתוֹ הִיא סְמָכָתְהוּ
, *ipse capescens saluatis galeam & , loricam sicut *iustitiam se indutt Et
17 †וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן וְכוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ
, *eidem retributionem *mutantibus suis inimicis remboionem
וַיִּלְבַּשׁ בִּגְדִי נָקָם לְתַלְבֹּשֶׁת וַיַּטְּ כַּמְעִיל קִנְאָה
, retributiones , *ipse Quasi , *suis hostibus suas redet
18 †כְּגֶמֻל: כְּעֵל גְּמוּלוֹת חֵמָה לְצָרָיו
, *reddet retributionem insulantibus
גְּמוּל לְאֹיְבָיו לָאִיִּים גְּמוֹל יְשַׁלֵּם:
, *eum ab & DOMINI nomen occidentis ab timebunt Et
19 †וְיָרְאוּ מִמַּעֲרָב אֶת שֵׁם יְהוָה וּמִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ אֶת
DOMINI , spiritus , hostis , fluuius velut , veherit cum , eius gloriam
כְּבוֹדוֹ כִּי־יָבֹא כְנָהָר צַר רוּחַ יְהוָה
redemtus ad & , *ædemptor Sion ad veniet Et , cum in verbis eligens
20 †נֹסֵסָה בּוֹ: וּבָא לְצִיּוֹן גֹּאֵל וְלְשָׁבֵי
DOMINVS dixit , Iahacob in *peccantibus
בְּפֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְהוָה: 21 וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי
, *ipse Et , DOMINVS dixit , tui semini : semini ore de &
אוֹתָם אָמַר יְהוָה רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי
, fecerunt , tua ore de recedent non , tuo ore in posui quæ
אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא־יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי
, DOMINVS dixit , tui semini : seminis ore de &
זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה מֵעַתָּה
, *eculum
עוֹלָם:

CAP. LX. ס

DOMINI gloria & : eum lumen venit quia , illuminare Surge
1 †קוּמִי אוֹרִי כִּי־בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְהוָה
, *eft orta te super
עָלַיִךְ זָרָח: 2 כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יְכַסֶּה־אֶרֶץ וַעֲרָפֶל
, tuper eius gloria & , DOMINVS orietur te super Et . populos
לְאֻמִּים וְעָלַיִךְ יִזְרַח יְהוָה וּכְבוֹדוֹ עָלַיִךְ יֵרָאֶה:
, *videbitur in regis & , tuo lumini in gentes ambulabunt Et
3 †וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ
, *contemplamini ad , *ædificatum & , eorum *malum ad eorū Pedes
זַרְחֵךְ: שְׂאִי־סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם
, *mirabile fama intra tua fune & , veniunt longe de tui filij ac ad venerūt
נִקְבְּצוּ בָאוּ לָךְ בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבֹאוּ
, *quando , *ipse eius dilatabitur & , *timebis & , videbis Tunc
4 †וּבְנוֹתַיִךְ עַל־צַד תֵּאָמַנָה: אָז תִּרְאִי וְנָהַרְתְּ
, *ipse operies camelorū Copia .
וְפָחַד וְרָחַב לְבָבֵךְ כִּי־יֵהָפֵךְ עָלַיִךְ הָמוֹן יָם
, *ipse Et , tua ad conuertentur
חֵיל גּוֹיִם יָבֹאוּ לָךְ: 5 שִׁפְעַת גְּמַלִּים תְּכַסֵּךְ
, *dilectione *& , tua in , Ephoth & , Madian dromedarij , te operiet camelorū Copia .
בִּכְרֵי מִדְיָן וְעֵיפָה כֻּלָּם מִשְּׁבָא יָבֹאוּ
, *annuntiabunt
זָהָב וּלְבוֹנָה יִשָּׂאוּ וְתְהִלֹּת יְהוָה יְבַשֵּׂרוּ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. LIIII. נד

רָנַן
Lauda
* quæ es ve
mulier quæ
* decanta lau-
de, & exulta
* quæ es ve
mulier quæ
* fust
* tabernacu-
lorum tuorũ,
* tentoriorũ

1 † non † hinni & ‡ gemoniam vociferā † pepertit non * sterilis Præcinite

† פִּצְחִי וְהָגִּי רְנָנָה לֹא חָלָה כִּי רַבִּים בְּנֵי שוֹמֵמָה מִבְּנֵי בְעוּלָה אָמַר
DOMINVS
יְהוָה׃

2 ruorum tabernaculorum † cortinas & ‡ mi rorum † locum Dilata

† הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ
tuos clauos & ‡ tuos funiculos prolonga: prohibeas ne ‡ extendant

5 נְטֶה׃ יָשֻׁי אַל תַּחְשֹׂכִי הַאֲרִיכִי מֵיתָרָיִךְ וִיתֵדֹתַיִךְ
hereditabis † gentes tuas semẽ & ‡ ciuitates † habitabis & ‡ desertas Quia ‡ cololida

Ad meridiẽ
eum, & aqui
lonem dilata
bis te:
† hereditate
accipiet
* facies
‡ imo
* adolescentię
tuæ
† tuę viduitatis

3 חֹזָקִי כִּי יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרֹצִי וְזַרְעֵךְ גּוֹיִם יִירָשׁ
non quia ‡ timeas Ne † inhabitante † faciens * defolatas ciuitates &

4 וְעָרִים נְשַׁמּוֹת יֵשִׁיבוּ׃ אַל תִּירְאִי כִּי לֹא תֵבוֹשִׁי
pudoris † quippe † : confunderis nec quia ‡ erubescens nec ‡ afficteris pudore

וְאַל תִּכָּלְמִי כִּי לֹא תַחְפִּירִי כִּי בֹשֶׁת
recordaberis non tuæ † viduitatis † opprobrij & ‡ obliuiscẽris tuæ * adolescentiæ

עֲלוּמַיִךְ תִּשְׁכָּחִי וְחֶרְפַּת אַלְמְנוּתַיִךְ לֹא תִזְכְּרִי עוֹד׃
Sebaoth DOMINVS tuus factor, cui † maritus Quia ‡ amplius

6 כִּי בְעָלַיִךְ עֹשָׂיִךְ יְהוָה צְבָאוֹת
tertæ omnis Deus, Israel sanctus tuus redemptor & : eius nomen

שְׁמוֹ וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ
spiritu afflictam & ‡ derelictam mulierẽ sicut Quia ‡ vocabitur

7 יִקָּרֵא׃ כִּי כְאִשָּׁה עֲזוּבָה וְעָצוּבַת רוּחַ
‡ sicut reprobatæ † quia ‡ adolescentiam † vxorem & : DOMINVS te vocauit

קְרָאָךְ יְהוָה וְאֵשֶׁת נְעוּרִים כִּי תִמָּאֵס
misericordiam in & ‡ te derelinqui paruo momẽto Iu ‡ ius Deus dixit

אָמַר אֱלֹהָיִךְ׃ 8 בְּרֶגַע קָטֹן עֲזַבְתִּיךְ וּבְרַחֲמִים
mea fœtæ * abiecondi tuæ mulieris lo ‡ te congregabo magnus

גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ׃ 9 בְּשֶׁצֶף קֶצֶף הִסְתַּרְתִּי פָנַי
dixit † tui ius misertus fœtus † misericordia in & ‡ te à momento † in

רֶגַע מִמֵּךְ וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ אָמַר
‡ tui mihi hoc Noachi aqua Quia ‡ DOMINVS tuus redẽptor

גֹּאָלֵךְ יְהוָה׃ כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר
iuraui ‡ sic : terram super vltra Noach aqua transeunda † iuraui

נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֲבֹר מֵי נֹחַ עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי
terribiles † montes Nam ‡ te in increpando ab & ‡ , te contra insecundo ab

לְקֹצֹף עָלַיִךְ וְלֹא אֶגְעַר בָּךְ׃ 10 כִּי הֶהָרִים יָמוּשׁוּ
fœtibus & ‡ recedet noli te à mea misericordia & ‡ mutabunt colles &

וְהַגְּבָעוֹת תְּמוּטֶינָה וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָסוּר וּבְרִית
DOMINVS tuus misereatur dixit, se mouebit non quæ pacis

שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְהוָה׃
accubare fœmo * ego ecce : lauis cõfidãtes non ‡ fultus turbine, Affidta

עֲנִיָּה
Paupercula,
tępidaque ob-
cuta, & con-
fitatione de-
fituta:
* colloco
tea margari-
tis
† corũcula-
lis
‡ fidelibus fi-
lijs. † erũt
* à Domino:
& multiplica
bit pacem

11 סֹעֲרָה לֹא נֻחָמָה הִנֵּה אֲנֹכִי מַרְבִּיץ
lapidibus ex roza portas & ‡ , tuas fenestellas ex rubinum † ponam Et

בְּפוּךְ אֲבָנָיִךְ וִיסַדְתִּיךְ בְּסַפִּירִים׃ 12 וְשַׁמְתִּי כַדְכֹד שִׁמְשֹׁתַיִךְ וּשְׁעָרַיִךְ לְאַבְנֵי
lapidibus ex suum terminum omnem & ‡ inclusa genuina †

אֶקְדָּח וְכָל גְּבוּלֵךְ לְאַבְנֵי חֵפֶץ׃
auorũ filiorum per mulier & : DOMINI † docti * tui filij vomeris Et

13 וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרֹב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ׃
timebis non quia, oppressione ab ce clonga : fundaberis iustitia In

14 בְּצְדָקָה תִּכּוֹנָנִי רָחֲקִי מֵעֹשֶׁק כִּי לֹא תִירָאִי
‡ tua ‡ appropinquabit non quia, contritione à & ‡

וּמֵחִתָּה כִּי לֹא תִקְרָב אֵלָיִךְ׃
tecum progrietur quisquis : me ex non progrietur progrimando Ea

15 הֵן גּוֹר יָגוּר אֶפֶס מֵאִתִּי מִי גָר אִתָּךְ
, cadet , te contra

עָלַיִךְ יִפּוֹל׃
proferentẽ & ‡ , possum † igne in sufflauerem fabrum creaui ego Ecce

16 הֵן אֲנֹכִי בָּרָאתִי חָרָשׁ נֹפֵחַ בְּאֵשׁ פָּחָם וּמוֹצִיא
‡ consumendum ad † fabricator † creaui ego & : fluam opus in vas

כְּלִי לְמַעֲשֵׂהוּ וַאֲנִי בָּרָאתִי מַשְׁחִית לְחַבֵּל׃
lingua ẽ omnem & , prosperabitur non te contra fictum * vas Omne

17 כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ לֹא יִצְלָח וְכָל לָשׁוֹן
seruorum hæreditas † hæc : condemnabis iudicio in tecum † surget †

תָּקוּם אִתָּךְ לַמִּשְׁפָּט תַּרְשִׁיעִי זֹאת נַחֲלַת עַבְדֵי
DOMINVS dixit † mecum à eorum iustitia & , DOMINI † est

יְהוָה וְצִדְקָתָם מֵאִתִּי נְאֻם יְהוָה׃ † sui

CAP. LV. נה

1 ‡ ipse ‡ argentum & ‡ eos ‡ , aquas ad ‡ sitiens ‡ omnis O

† הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמָּיִם וַאֲשֶׁר אֵין לוֹ כֶּסֶף לְכוּ
precio absque & argento absque emite, ‡ ite ‡ , comedite & , emite

שִׁבְרוּ וְאִכְלוּ וְלֵכוּ שִׁבְרוּ בְלוֹא כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר
‡ mine non in argentum ‡ appendetis * Quare , hac & , vinum

יָיִן וְחָלָב׃ 2 לָמָּה תִשְׁקְלוּ כֶסֶף בְּלוֹא לֶחֶם
comedite & , me ad audiendo audite ‡ satiauitatem ad non in † veitru laboré &

וִיגִיעֲכֶם בְּלֹא לְשָׂבְעָה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ
, vestra anima crassitudine in delectabitur & , bonum

טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם׃
† vestra anima viuet & , audite me ad venite & vestrã autẽ Inclinate

3 הַטּוּ אָזְנְכֶם ‡ וּלְכוּ אֵלַי שִׁמְעוּ ‡ וְתִחְיֶ נַפְשְׁכֶם
‡ habiles Dauid misericordias ‡ fœdus * pactum cobi excidam & ‡

וְאֶכְרְתָה לָכֶם בְּרִית עוֹלָם חַסְדֵי דָוִד הַנֶּאֱמָנִים׃
populis præcipientem & , dicem : eum dedi populis testem Ea

4 הֵן עֵד לְאֻמִּים נְתַתִּיו נָגִיד וּמְצַוֵּה לְאֻמִּים
‡ te cognouerunt non gens † & , vocabis ‡ non † gentem Ecce

5 הֵן גּוֹי לֹא תֵדַע תִּקְרָא וְגוֹי לֹא יְדָעוּנְךָ
‡ sanctum ad & , tuum Deum DOMINVM propter : curretur te ad

אֵלֶיךָ יָרוּצוּ לְמַעַן יְהוָה וְקְדוֹשׁ
‡ te admouis † quia , Israel

יִשְׂרָאֵל כִּי פֵאֲרֶךָ׃
‡ ipsum reiiciendo ista ea immocare : ipsum inuenti in † DOMINVM Quærite

6 דִּרְשׁוּ יְהוָה בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאוּהוּ בִּהְיוֹתוֹ
‡ impius & ‡ vir & , ‡ suam viam impius Derelinquat ‡ propinquum

קָרוֹב׃ 7 יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו
‡ sua misereatur & DOMINVM ad reuertatur & ‡ suas cogitationes

וְיָשֹׁב אֶל יְהוָה וִירַחֲמֵהוּ
, quem dum ad multiplicabit quouiam , nostrum Deum ad &

וְאֶל אֱלֹהֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֹחַ׃
, vestræ viæ tuæ , vestræ cogitationes meæ cogitationes non Nam

8 כִּי לֹא מַחְשְׁבֹתַי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם
‡ tuæ quam eæ ‡ sunt altiores † Quia DOMINVS dixit, meæ viæ

דְּרָכָי נְאֻם יְהוָה׃ 9 כִּי גְבֹהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ
meæ cogitationes & , vestræ viæ quam meæ viæ sunt altiores sic

כֵּן גָּבְהוּ דְרָכַי מִדַּרְכֵיכֶם
‡ ambientis quia-ime, numero non illuc & , cælis de mix &

וּמַחְשְׁבֹתַי מִמַּחְשְׁבֹתֵיכֶם׃ 10 כִּי אִם רָדָה
‡ tuos & ‡ eam ‡ germinare & , eam ‡ ut generare & , terram

הַגֶּשֶׁם וְהַשֶּׁלֶג מִן הַשָּׁמַיִם וְשָׁמָּה לֹא יָשׁוּב כִּי אִם הִרְוָה
‡ quo ‡ germinet & , eam ‡ ut generet & , terram

אֶת הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ
‡ quo ‡ vocabitur non quod, meum verbum erit Sic , comedentibus panem &, seruti

וְנָתַן זֶרַע לַזּוֹרֵעַ וְלֶחֶם לָאֹכֵל׃ 11 כֵּן יִהְיֶה דְבָרִי
‡ quia eos ‡ vacuum me ad reuertetur non, meo ore de

אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי לֹא יָשׁוּב אֵלַי רֵיקָם כִּי אִם עָשָׂה אֶת
illud mihi qui † poliperabitur & ‡ , voluit

אֲשֶׁר חָפַצְתִּי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּיהוּ׃
† vobis & montes ‡ deducemini pace in & , egredicmini

12 כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת
‡ ligna omnia & , præsentia † vobis cotam

יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ יָד׃
‡ ligna omnia & , arundinem ‡ pro , abies ascendet alba ‡ ius Pro

13 תַּחַת הָאֲזַרְזַר יַעֲלֶה בְּרוֹשׁ וְתַחַת הַסִּרְפַּד יַעֲלֶה הֲדַס
‡ ipsi ‡ non fœtus ‡ signum in , nomen in DOMINO erit &

וְהָיָה לַיהוָה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת׃

CAP. LVI. נו

1 ‡ ipsa ‡ fulsum ‡ facere &, iudicium Custodite. DOMINVS dixit Sic

† כֹּה אָמַר יְהוָה שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וְעֲשׂוּ צְדָקָה
‡ reuelabitur ad ‡ mea iustitia & ‡ , reuelandus ad ‡ mea filius ‡ propinqua

כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי
‡ illud ad ‡ apprehendere ‡ hominis filius &, hoc ‡ fecerit homine Beatus

2 לְהִגָּלוֹת׃ אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם
‡ ‡ full manum ‡ ad dolens ‡ & , illud ‡ ad ‡ , Sabbatha ‡ ad ‡ ulum

יַחֲזִיק בָּהּ שֹׁמֵר שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וְשֹׁמֵר יָדוֹ
malum ‡ omne

מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע׃ 3 וְאַל יֹאמַר בֶּן הַנֵּכָר
‡ DOMINVM ad ‡ me diuidet Diuidendo : dicenda , DOMINVM

הַנִּלְוָה אֶל יְהוָה לֵאמֹר הַבְדֵּל יַבְדִּילַנִי יְהוָה
‡ ad ‡ lignum in , nomen in DOMINO erit &

מֵעַל עַמּוֹ וְאַל יֹאמַר הַסָּרִיס הֵן אֲנִי עֵץ יָבֵשׁ׃
עַמּוֹ

CAP. LVII. נז

seruabum qui , eunuchis DOMINVS dixit sic Quia

4 † כִּי כֹה אָמַר יְהוָה לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת
‡ meum fœdus in ‡ apprehendentes † , volui ‡ quæ in ‡ gloriam & ‡ ego Ebrium

שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי וּמַחֲזִיקִים
meum nomẽ & , manibus meis in & , mea domo in ‡ eis dabo Et

בִּבְרִיתִי׃ 5 וְנָתַתִּי בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב
‡ suæ nomen ‡ habebit quã & , filijs quam

‡ meo quod ‡ ei dabo ‡ nomen ‡ habebit quã & , filijs quam

מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת׃
‡ , ei manifestandum ad † , DOMINO super copulates alienigenæ filios Et

6 וּבְנֵי הַנֵּכָר הַנִּלְוִים עַל יְהוָה לְשָׁרְתוֹ
omnem : ‡ eum in ‡ ei exhibendum ad † , DOMINI nomen ‡ meum ad &

וּלְאַהֲבָה אֶת שֵׁם יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לַעֲבָדִים כָּל
‡ meum fœdus ‡ in apprehendentes † & , illud ‡ adunde ad, fabarthum custe dientes

שֹׁמְרֵי שַׁבָּת מֵחַלְּלוֹ וּמַחֲזִיקִים בִּבְרִיתִי׃
domo in eos lætificabo & , mea ‡ sanctuario ‡ mentem ad eos addocet Et

7 וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית
‡ meum ‡ eis exhibendum ad † , DOMINI nomen ‡ meum ad &

תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל
‡ populis omnib ‡ vocabitur orationis domus mea domus quia : meo illuc

מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים׃
adhuc : illuc ‡ expulsi congregati DOMINVS ‡ Dominus Ait

8 נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה מְקַבֵּץ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד
‡ eius congregatos eam super congregabo

‡ agri ‡ ferę ‡ omnes †

אֲקַבֵּץ עָלָיו לִנְקְבָצָיו׃
‡ ipsa in ferę meum † , deuorandum ad ‡ eius

9 כֹּל חַיְתוּ שָׂדָי
ipsi animetis , nuscierunt ipsi omnes , cæci eius Speculatores

אֹכְלוּ לְכוּ כָל חַיְתוּ בְּיָעַר׃
dilygentes ‡ pertores ‡ quiete delirio † : latrare parentes non , muti canes

10 צֹפָיו עִוְרִים כֻּלָּם לֹא יָדְעוּ כֻּלָּם
‡ tui ‡ eorum ‡ acinus ‡ eorum ‡ canes Et , dormiunt

כְּלָבִים אִלְּמִים לֹא יוּכְלוּ לִנְבֹּחַ חוֹזִים שֹׁכְבִים אֹהֲבִי
‡ ad ipsi venturũ ‡ : intelligere nouerunt non † pastores ipsi &

נוּם׃ 11 וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה
‡ tui ‡ eorum ad ‡ ipsi venturũ ‡ : intelligere nouerunt non

וְהֵמָּה רֹעִים לֹא יָדְעוּ הֵבִין כֻּלָּם
‡ eius ‡ summa ‡ à ‡ suam expiditarem ad ‡ in ‡ , respectum

לְדַרְכָּם אִישׁ לְבַצְעוֹ מִקְצֵהוּ׃ 12 פְּנוּ
Venite

אֵיתִי אֶקְחָה יַיִן וְנִסְבְּאָה שֵׁכָר וְהָיָה מָחָר
eras diem hunc secundum erit & ‡ fecha ‡ postdimus ‡ & , vinum capiam

יוֹם גָּדוֹל יוֹתֵר מְאֹד׃
‡ valde abundantior magnus

CAP. LVII. נז

1 ‡ viri & ‡ cor super ponens ‡ quisquã ‡ oon &, perijt Iustus

† הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד
‡ iustus iudgitur malã faciebat ‡ quia , intelligente non in ‡ eadem

נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק׃
, eo corã mirabam ‡ iustus cum enim in requiescent , pace ‡ Ingrediente

2 יָבוֹא שָׁלוֹם יָנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הֹלֵךְ נְכֹחוֹ׃
‡ est fornicata ‡ , adulterij ‡ semen & ‡ augurantis ‡ filij huc appropinquate ‡ vos Et

3 וְאַתֶּם קִרְבוּ הֵנָּה בְּנֵי עוֹנֵנָה זֶרַע מְנָאֵף
‡ linguam ‡ prolongastis ‡ , os dilatastis ‡ quã cõtra, eius obliciati quo Super

וְתִזְנֶה׃ 4 עַל מִי תִתְעַנָּגוּ עַל מִי תַרְחִיבוּ פֶּה תָּאֲרִיכוּ לָשׁוֹן
Insultastis ‡ semen præuaricatium nãi & ‡ Nonne

הֲלֹא אַתֶּם יַלְדֵי פֶּשַׁע זֶרַע שָׁקֶר׃
‡ subter cornibus in ‡ mattam ‡ fundãs ‡ ligno omni sub

5 הַנֶּחָמִים בְּאֵלִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן שֹׁחֲטֵי הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים תַּחַת
‡ tua ‡ ora ops ‡ , ipsi tua pars ‡ accrenita ‡ lenibus ‡ in ‡ , petram

סְעִפֵי הַסְּלָעִים׃ 6 בַּחֲלָקֵי נַחַל חֶלְקְךָ הֵם הֵם גּוֹרָלֶךָ
his super Nunquid, mauu fœdili ‡ ffendere ‡ , ibamen effluuiũ ipsis

גַּם לָהֶם שָׁפַכְתָּ נֶסֶךְ הֶעֱלִיתָ מִנְחָה הַעַל אֵלֶּה
‡ ascendere ‡ , ipsis ‡ ‡ ‡

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. L. נ

1 כֹּה אָמַר יְהוָה אֵי זֶה סֵפֶר כְּרִיתוּת אִמְּכֶם אֲשֶׁר שִׁלַּחְתִּיהָ אוֹ מִי מִנּוֹשֵׁי אֲשֶׁר מָכַרְתִּי אֶתְכֶם לוֹ הֵן בַּעֲוֹנֹתֵיכֶם נִמְכַּרְתֶּם וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם׃

2 מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי אֵין עוֹנֶה הֲקָצוֹר קָצְרָה יָדִי מִפְּדוּת וְאִם אֵין בִּי כֹּחַ לְהַצִּיל הֵן בְּגַעֲרָתִי אַחֲרִיב יָם אָשִׂים נְהָרוֹת מִדְבָּר תִּבְאַשׁ דְּגָתָם מִאֵין מַיִם וְתָמֹת בַּצִּיָּה׃

3 אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קְדֵרוּת וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם׃

4 אֲדֹנָי יְהוִה נָתַן לִי לְשׁוֹן לְמוּדִים לָדַעַת לְעוֹת אֶת יָעֵף דָּבָר יָעִיר בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר יָעִיר לִי אָזֶן לִשְׁמֹעַ כַּלְּמוּדִים׃

5 אֲדֹנָי יְהוִה פָּתַח לִי אָזְנָיִם וְאָנֹכִי לֹא מָרִיתִי אָחוֹר לֹא נָסוֹגְתִּי׃

6 גֵּוִי נָתַתִּי לְמַכִּים וְלֶחָיַי לְמֹרְטִים פָּנַי לֹא הִסְתַּרְתִּי מִכְּלִמּוֹת וְרֹק׃

7 וַאדֹנָי יְהוִה יַעְזָר לִי עַל כֵּן לֹא נִכְלָמְתִּי עַל כֵּן שַׂמְתִּי פָנַי כַּחַלָּמִישׁ וָאֵדַע כִּי לֹא אֵבוֹשׁ׃

8 קָרוֹב מַצְדִּיקִי הִרִיב אִתִּי מִי בַעֲלָה אֶקְרְבָה יַחַד מִי מִשְׁפָּטִי יַגֶּשׁ אֵלָי׃

9 הֵן אֲדֹנָי יְהוִה יַעְזָר לִי מִי הוּא יַרְשִׁיעֵנִי הֵן כֻּלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ עָשׁ יֹאכְלֵם׃

10 מִי בָכֶם יָרֵא יְהוָה שֹׁמֵעַ בְּקוֹל עַבְדּוֹ אֲשֶׁר הָלַךְ חֲשֵׁכִים וְאֵין נֹגַהּ לוֹ יִבְטַח בְּשֵׁם יְהוָה וְיִשָּׁעֵן בֵּאלֹהָיו׃

11 הֵן כֻּלְּכֶם קֹדְחֵי אֵשׁ מְאַזְּרֵי זִקּוֹת לְכוּ בְּאוּר

CAP. LI. נא

1 שִׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מְבַקְשֵׁי יְהוָה הַבִּיטוּ אֶל צוּר חֻצַּבְתֶּם וְאֶל מַקֶּבֶת בּוֹר נֻקַּרְתֶּם׃

2 הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחוֹלֵלְכֶם כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וַאֲבָרְכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ׃

3 כִּי נִחַם יְהוָה צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן יְהוָה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה׃

4 הַקְשִׁיבוּ אֵלַי עַמִּי וּלְאֻמִּי אֵלַי הַאֲזִינוּ כִּי תוֹרָה מֵאִתִּי תֵּצֵא וּמִשְׁפָּטִי לְאוֹר עַמִּים אַרְגִּיעַ׃

5 קָרוֹב צִדְקִי יָצָא יִשְׁעִי וּזְרֹעַי עַמִּים יִשְׁפֹּטוּ אֵלַי אִיִּים יְקַוּוּ וְאֶל זְרוֹעִי יְיַחֵלוּ׃

6 שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל הָאָרֶץ מִתַּחַת כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ כְּמוֹ כֵן יְמוֹתוּן וִישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי לֹא תֵחָת׃

7 שִׁמְעוּ אֵלַי יוֹדְעֵי צֶדֶק עַם תּוֹרָתִי בִּלְבָבָם אַל תִּירְאוּ חֶרְפַּת אֱנוֹשׁ וּמִגִּדֻּפֹתָם אַל תֵּחָתּוּ׃

8 כִּי כַבֶּגֶד יֹאכְלֵם עָשׁ וְכַצֶּמֶר יֹאכְלֵם סָס וְצִדְקָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וִישׁוּעָתִי לְדֹר דֹּרִים׃

9 עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֹז זְרוֹעַ יְהוָה עוּרִי כִּימֵי קֶדֶם דֹּרוֹת עוֹלָמִים הֲלֹא אַתְּ הִיא הַמַּחֲצֶבֶת רָהַב מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין׃

10 הֲלֹא אַתְּ הִיא הַמַּחֲרֶבֶת יָם מֵי תְהוֹם רַבָּה הַשָּׂמָה מַעֲמַקֵּי יָם דֶּרֶךְ לַעֲבֹר גְּאוּלִים׃

11 וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ נָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה׃

12 אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֶמְכֶם מִי אַתְּ וַתִּירְאִי מֵאֱנוֹשׁ יָמוּת וּמִבֶּן אָדָם חָצִיר יִנָּתֵן׃

13 וַתִּשְׁכַּח יְהוָה עֹשֶׂךָ נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וַתִּפְחַד תָּמִיד כָּל הַיּוֹם מִפְּנֵי חֲמַת הַמֵּצִיק כַּאֲשֶׁר כּוֹנָן לְהַשְׁחִית וְאַיֵּה חֲמַת הַמֵּצִיק׃

14 מַהֵר צֹעֶה לְהִפָּתֵחַ וְלֹא יָמוּת לַשַּׁחַת וְלֹא יֶחְסַר לַחְמוֹ׃

15 וַאֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ רֹגַע הַיָּם וַיֶּהֱמוּ גַּלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃

16 וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה׃

17 הִתְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי קוּמִי יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר שָׁתִית מִיַּד יְהוָה אֶת כּוֹס חֲמָתוֹ אֶת קֻבַּעַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה שָׁתִית מָצִית׃

18 אֵין מְנַהֵל לָהּ מִכָּל בָּנִים יָלָדָה וְאֵין מַחֲזִיק בְּיָדָהּ מִכָּל בָּנִים גִּדָּלָה׃

19 שְׁתַּיִם הֵנָּה קָרָאתָיךְ מִי יָנוּד לָךְ הַשֹּׁד וְהַשֶּׁבֶר וְהָרָעָב וְהַחֶרֶב מִי אֲנַחֲמֵךְ׃

20 בָּנַיִךְ עִלְּפוּ שָׁכְבוּ בְרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת כְּתוֹאַ מִכְמֹר מְלֵאִים חֲמַת יְהוָה גַּעֲרַת אֱלֹהָיִךְ׃

21 לָכֵן שִׁמְעִי נָא זֹאת עֲנִיָּה וּשְׁכֻרַת וְלֹא מָיִן׃

22 כֹּה אָמַר אֲדֹנַיִךְ יְהוִה וֵאלֹהַיִךְ יָרִיב עַמּוֹ הִנֵּה לָקַחְתִּי מִיָּדֵךְ אֶת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה אֶת קֻבַּעַת כּוֹס חֲמָתִי לֹא תוֹסִיפִי לְשׂוֹשָׂהּ עוֹד׃

23 וְשַׂמְתִּיהָ בְיַד מוֹגַיִךְ אֲשֶׁר אָמְרוּ לְנַפְשֵׁךְ שְׁחִי וְנַעְבֹרָה וַתָּשִׂימִי כָאָרֶץ גְּוֵךְ וְכַחוּץ לָעֹבְרִים׃

CAP. LII. נב

1 עוּרִי עוּרִי לִבְשִׁי עֻזֵּךְ צִיּוֹן לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם עִיר הַקֹּדֶשׁ כִּי לֹא יוֹסִיף יָבוֹא בָךְ עוֹד עָרֵל וְטָמֵא׃

2 הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַ͏ִם פִּתְחִי מוֹסְרֵי צַוָּארֵךְ שְׁבִיָּה בַּת צִיּוֹן׃

3 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֲלוּ׃

4 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה מִצְרַיִם יָרַד עַמִּי בָתְּחִלָּה לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר לְעֹשֶׁק עִנָּמוֹ׃

5 וְעַתָּה מַה לִּי פֹה נְאֻם יְהוָה כִּי לֻקַּח עַמִּי חִנָּם מֹשְׁלָיו הֵילִילוּ נְאֻם יְהוָה וְתָמִיד כָּל הַיּוֹם שְׁמִי מְנֻאָץ׃

6 לָכֵן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לָכֵן בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אֲנִי הוּא הַמְדַבֵּר הִנֵּנִי׃

7 מַה נָּאוּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ׃

8 קוֹל צֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהוָה צִיּוֹן׃

9 פִּצְחוּ רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם כִּי נִחַם יְהוָה עַמּוֹ גָּאַל יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

10 חָשַׂף יְהוָה אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָל הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃

11 סוּרוּ סוּרוּ צְאוּ מִשָּׁם טָמֵא אַל תִּגְּעוּ צְאוּ מִתּוֹכָהּ הִבָּרוּ נֹשְׂאֵי כְלֵי יְהוָה׃

12 כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי הֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יְהוָה וּמְאַסִּפְכֶם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

13 הִנֵּה יַשְׂכִּיל עַבְדִּי יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ מְאֹד׃

14 כַּאֲשֶׁר שָׁמְמוּ עָלֶיךָ רַבִּים כֵּן מִשְׁחַת מֵאִישׁ מַרְאֵהוּ וְתֹארוֹ מִבְּנֵי אָדָם׃

15 כֵּן יַזֶּה גּוֹיִם רַבִּים עָלָיו מְלָכִים יִסְגְּרוּ פִיהֶם כִּי אֲשֶׁר לֹא סֻפַּר לָהֶם רָאוּ וַאֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ הִתְבּוֹנָנוּ׃

CAP. LIII. נג

1 מִי הֶאֱמִין לִשְׁמֻעָתֵנוּ וּזְרוֹעַ יְהוָה עַל מִי נִגְלָתָה׃

2 וַיַּעַל כְּיוֹנֵק לְפָנָיו וְכְשֹׁרֶשׁ מֵאֶרֶץ צִיָּה לֹא תֹאַר לוֹ וְלֹא הָדָר וְנִרְאֵהוּ וְלֹא מַרְאֶה וְנֶחְמְדֵהוּ׃

3 נִבְזֶה וְחָדֵל אִישִׁים אִישׁ מַכְאֹבוֹת וְיֹדֵעַ חֹלִי וּכְמַסְתֵּר פָּנִים מִמֶּנּוּ נִבְזֶה וְלֹא חָשַׁבְנֻהוּ׃

4 אָכֵן חֳלָיֵנוּ הוּא נָשָׂא וּמַכְאֹבֵינוּ סְבָלָם וַאֲנַחְנוּ חֲשַׁבְנֻהוּ נָגוּעַ מֻכֵּה אֱלֹהִים וּמְעֻנֶּה׃

5 וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנֹתֵינוּ מוּסַר שְׁלוֹמֵנוּ עָלָיו וּבַחֲבֻרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ׃

6 כֻּלָּנוּ כַצֹּאן תָּעִינוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָנִינוּ וַיהוָה הִפְגִּיעַ בּוֹ אֵת עֲוֹן כֻּלָּנוּ׃

7 נִגַּשׂ וְהוּא נַעֲנֶה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו כַּשֶּׂה לַטֶּבַח יוּבָל וְכָרָחֵל לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ נֶאֱלָמָה וְלֹא יִפְתַּח פִּיו׃

8 מֵעֹצֶר וּמִמִּשְׁפָּט לֻקָּח וְאֶת דּוֹרוֹ מִי יְשׂוֹחֵחַ כִּי נִגְזַר מֵאֶרֶץ חַיִּים מִפֶּשַׁע עַמִּי נֶגַע לָמוֹ׃

9 וַיִּתֵּן אֶת רְשָׁעִים קִבְרוֹ וְאֶת עָשִׁיר בְּמֹתָיו עַל לֹא חָמָס עָשָׂה וְלֹא מִרְמָה בְּפִיו׃

10 וַיהוָה חָפֵץ דַּכְּאוֹ הֶחֱלִי אִם תָּשִׂים אָשָׁם נַפְשׁוֹ יִרְאֶה זֶרַע יַאֲרִיךְ יָמִים וְחֵפֶץ יְהוָה בְּיָדוֹ יִצְלָח׃

11 מֵעֲמַל נַפְשׁוֹ יִרְאֶה יַשְׂבִּיעַ בְּדַעְתּוֹ יַצְדִּיק צַדִּיק עַבְדִּי לָרַבִּים וַעֲוֹנֹתָם הוּא יִסְבֹּל׃

12 לָכֵן אֲחַלֵּק לוֹ בָרַבִּים וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לָמוֹת נַפְשׁוֹ וְאֶת פֹּשְׁעִים נִמְנָה וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא וְלַפֹּשְׁעִים יַפְגִּיעַ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XLVI. מו

1 כָּרַע בֵּל קֹרַס נְבוֹ הָיוּ עֲצַבֵּיהֶם לַחַיָּה וְלַבְהֵמָה נְשָׂאֵתֵיכֶם עֲמוּסוֹת מַשָּׂא לַעֲיֵפָה׃
Curvatus est Bel, incurvatus est Nebo: facta sunt simulacra eorum bestiæ, & iumento: quæ portabatis, gravata sunt, onus lassis.

2 קָרְסוּ כָרְעוּ יַחְדָּו לֹא יָכְלוּ מָלָט לָהֶם וְנַפְשָׁם בַּשִּׁבִי תֵּלַכְנָה׃
Incurvati sunt, pariter incubuerunt: non potuerunt salvare onus, & ipsæ in captivitatem ibunt.

3 שִׁמְעוּ אֵלַי בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל שְׁאֵרִית בֵּית יִשְׂרָאֵל הַסְּמוּכִים מִנִּי בֶטֶן הַנְּשׂוּאִים מִנִּי רָחַם׃
Audite me domus Iacob, & omnes reliquiæ domus Israel, qui portati estis a me de utero, qui sublevati estis de vulva:

4 וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט׃
Usque ad senectutem ego ipse, & usque ad canitiem ego portabo: ego feci, & ego feram, & portabo, & salvabo.

5 לְמִי תְדַמְּיוּן וְתַשְׁוּ וְתַמְשִׁילוּ וְתַעֲרְכוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֶה׃
Cui assimilastis me, & adæquastis, & comparastis me, & assimilabimur?

6 הָרִיקוּ זָהָב מִכִּיס וְכֶסֶף בְּמֹאזְנַיִם יִשְׁקֹלוּ יַשְׂכִּרוּ צוֹרֵף וַיַּעֲשֵׂהוּ אֵל יִסְגֹּדוּ אַף יִשְׁתַּחֲווּ׃
Qui abiere gesunt thesaurum de sacculo, & argentum appenderunt calamo: conduxerunt aurificem, & fecit illum deum: procidunt, immo adorant.

7 יִשָּׂאֻהוּ עַל כָּתֵף יִסְבְּלֻהוּ וְהִנִּיחֻהוּ תַּחְתָּיו וַיַּעֲמֹד מִמְּקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ אַף יִצְעַק אֵלָיו וְלֹא יַעֲנֶה מִצָּרָתוֹ לֹא יוֹשִׁיעֶנּוּ׃
Portabunt eum humero, & deferent illum, & ponent eum in loco suo, & stabit, non movebitur de loco suo: & clamabit ad eum, & non respondebit, & de tribulatione sua non salvabit eum.

8 זִכְרוּ זֹאת וְהִתְאַשָּׁשׁוּ הָשִׁיבוּ פּוֹשְׁעִים עַל לֵב׃
Memores estote istius, & confundimini: revertimini, prævaricatores, ad cor.

9 זִכְרוּ רִאשֹׁנוֹת מֵעוֹלָם כִּי אֲנִי אֵל וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים וּמָאֵין כָּמוֹנִי׃
Memores estote priorum antiquorum, quia ego Deus, & non est amplius Deus, & nihil simile mei,

10 מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר לֹא נֶעֱשׂוּ לֵאמֹר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה׃
Annuncians ab initio quæ futura sunt, & antequam fiant, dicens: consilium meum stabit, & omnia quæcumque volui faciam:

11 קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתִי אַף דִּבַּרְתִּי אַף אֲבִיאֶנָּה יְצַרְתִּי אַף אֶעֱשֶׂנָּה׃
Vocans ab oriente avem, de terra longinqua virum consilii mei: quidquid locutus sum, hoc faciam adducam: cogitavi, & hoc faciam.

12 שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב הָרְחוֹקִים מִצְדָקָה׃
Audite me, fortes corde, qui longe estis a iustitia:

13 קָרַבְתִּי צִדְקִי לֹא תִרְחָק וִישׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי׃
Prope feci iustitiam meam, non elongabitur, & salus mea non tardabit: & dabo in Sion salutem, & in Israel gloriam meam.

CAP. XLVII. מז

1 רְדִי וְשִׁבִי עַל עָפָר בְּתוּלַת בַּת בָּבֶל שְׁבִי אַרְצָה אֵין כִּסֵּא בַּת כַּשְׂדִּים כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקָּרְאוּ לָךְ רַכָּה וַעֲנוּגָה׃
Descende, & sede in pulvere, virgo filia Babylon: sede in terra non est solium filiæ Chaldæorum: quia non amplius vocaberis mollis & delicata.

2 קְחִי רֵחַיִם וְטַחֲנִי קָמַח גַּלִּי צַמָּתֵךְ חֶשְׂפִּי שֹׁבֶל גַּלִּי שׁוֹק עִבְרִי נְהָרוֹת׃
Tolle molam, & mole farinam: denuda crinem tuum, discoopri femur, transi fluvios.

3 תִּגָּל עֶרְוָתֵךְ גַּם תֵּרָאֶה חֶרְפָּתֵךְ נָקָם אֶקָּח וְלֹא אֶפְגַּע אָדָם׃
Revelabitur turpitudo tua, & videbitur opprobrium tuum: ultionem capiam, & non occurram homini.

4 גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
Redemptor noster, Dominus exercituum nomen eius, Sanctus Israel.

5 שְׁבִי דֻמִּי בַחֹשֶׁךְ וּבְאִי בַּת כַּשְׂדִּים כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקָּרְאוּ לָךְ גְּבֶרֶת מַמְלָכוֹת׃
Sede tacens, & intra in tenebras filia Chaldæorum: quia non vocaberis amplius domina regnorum.

6 קָצַפְתִּי עַל עַמִּי חִלַּלְתִּי נַחֲלָתִי וָאֶתְּנֵם בְּיָדֵךְ לֹא שַׂמְתְּ לָהֶם רַחֲמִים עַל זָקֵן הִכְבַּדְתְּ עֻלֵּךְ מְאֹד׃
Iratus sum populo meo, contaminavi hæreditatem meam, & tradidi eos in manu tua: non posuisti eis misericordias, super senem aggravasti valde iugum tuum.

7 וַתֹּאמְרִי לְעוֹלָם אֶהְיֶה גְבֶרֶת עַד לֹא שַׂמְתְּ אֵלֶּה עַל לִבֵּךְ לֹא זָכַרְתְּ אַחֲרִיתָהּ׃
Et dixisti: in sempiternum ero domina: non posuisti hæc super cor tuum, nec recordata es novissimi finis.

8 וְעַתָּה שִׁמְעִי זֹאת עֲדִינָה הַיּוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח הָאֹמֶרֶת בְּלִבָּהּ אֲנִי וְאֶפְסִי עוֹד לֹא אֵשֵׁב אַלְמָנָה וְלֹא אֵדַע שִׁכּוֹל׃
Nunc audi hoc delicata, quæ habitas confidenter, quæ dicis in corde tuo: Ego sum, & non est absque me amplius: non sedebo vidua, & ignorabo sterilitatem.

9 וְתָבֹאנָה לָךְ שְׁתֵּי אֵלֶּה פֶּתַע בְּיוֹם אֶחָד שִׁכּוֹל וְאַלְמָנָה כְּתֻמָּם בָּאוּ עָלַיִךְ בְּרֹב חַבָּרַיִךְ בְּעֹצֶם כְּשָׁפַיִךְ אַדִּירוּ מְאֹד׃
Venient tibi duo hæc subito in die una, sterilitas & viduitas: universa venient super te propter multitudinem maleficiorum tuorum, propter potentiam incantatorum tuorum vehementer.

10 וַתִּבְטְחִי בְּרָעָתֵךְ אָמַרְתְּ אֵין רֹאָנִי חָכְמָתֵךְ וְדַעְתֵּךְ הִיא שִׁבְּתָה וַתֹּאמְרִי בְּלִבֵּךְ אֲנִי וְאֶפְסִי עוֹד׃
Et confisa es in malitia tua, dixisti: Non est qui videat me: sapientia tua & scientia hæc decepit te, & dixisti in corde tuo: Ego sum, & non est absque me amplius.

11 וּבָא עָלַיִךְ רָעָה לֹא תֵדְעִי שַׁחַר תִּפֹּל עָלַיִךְ וְלֹא תוּכְלִי כָּפְרָהּ וּתְבֹא עָלַיִךְ פִּתְאֹם שׁוֹאָה לֹא תֵדָעִי׃
Et veniet super te malum, & nescies ortum eius: & irruet super te calamitas, quam non poteris redimere: & veniet super te subito vastitas, quam nescis.

12 עִמְדִי נָא בַּחֲבָרַיִךְ וּבְרֹב כְּשָׁפַיִךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ מִנְּעוּרָיִךְ אוּלַי תוּכְלִי הוֹעִיל אוּלַי תַּעֲרוֹצִי׃
Sta nunc cum incantationibus tuis, & cum multitudine maleficiorum tuorum, in quibus laborasti a iuventute tua: si forte valeas prodesse, si forte possis fortior fieri.

13 נִלְאֵית בְּרֹב עֲצָתָיִךְ יַעַמְדוּ נָא וְיוֹשִׁיעֻךְ הַבְּרֵי שָׁמַיִם הַחֹזִים בַּכּוֹכָבִים מוֹדִעִים לַחֳדָשִׁים מֵאֲשֶׁר יָבֹאוּ עָלָיִךְ׃
Defecisti in multitudine consiliorum tuorum: stent nunc & salvent te augures cæli, qui contuebantur sidera, & supputabant mensibus, unde venturi sunt super te.

14 הִנֵּה הָיוּ כְקַשׁ שָׂרַפְתַּם אֵשׁ לֹא יַצִּילוּ אֶת נַפְשָׁם מִיַּד לֶהָבָה אֵין גַּחֶלֶת לְחֹם אוֹר לָשֶׁבֶת נֶגְדּוֹ׃
Ecce facti sunt quasi stipula, ignis combussit eos: non liberabunt animam suam de manu flammæ: non erit prunæ quæ calefaciat panem, nec lumen ad sedendum contra eum.

15 כֵּן הָיוּ לָךְ אֲשֶׁר יָגַעַתְּ סֹחֲרַיִךְ מִנְּעוּרַיִךְ אִישׁ לְעִבְרוֹ תָּעוּ אֵין לְךָ מוֹשִׁיעַ׃
Sic facti sunt tibi, in quibus laborasti, negotiatores tui ab adolescentia tua: unusquisque ad semitam suam erravit: non est qui salvet te.

CAP. XLVIII. מח

1 שִׁמְעוּ זֹאת בֵּית יַעֲקֹב הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל וּמִמֵּי יְהוּדָה יָצָאוּ הַנִּשְׁבָּעִים בְּשֵׁם יְהוָה וּבֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַזְכִּירוּ לֹא בֶאֱמֶת וְלֹא בִצְדָקָה׃
Audite hæc domus Iacob, quæ vocamini nomine Israel, & de aquis Iudæ existis: qui iuratis in nomine Domini, & in Deum Israel recolitis, non in veritate neque in iustitia.

2 כִּי מֵעִיר הַקֹּדֶשׁ נִקְרָאוּ וְעַל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִסָּמְכוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃
Quia de civitate sancta vocati sunt, & super Deum Israel firmati sunt: Dominus exercituum nomen eius.

3 הָרִאשֹׁנוֹת מֵאָז הִגַּדְתִּי וּמִפִּי יָצְאוּ וְאַשְׁמִיעֵם פִּתְאֹם עָשִׂיתִי וַתָּבֹאנָה׃
Quæ prima fuerunt, ex tunc prædixi: & ex ore meo egressa sunt, & audita feci: repente operatus sum, & venerunt.

4 מִתְאַשָּׂשְׁנוֹ מֵאָז הַנִּגָּהִי וּמִבֶּטֶן קֹרֵאתִי הַגִּדְתִּי בְּטֶרֶם יָבוֹא וְהַשְׁמַעְתִּיךָ פֶּן תֹּאמַר עֹצְבִי עָשָׂם וּפְסִלִי וְנִסְכִּי צִוָּם׃
Quia ego sciebam quod tu transgrederis prævaricatione, & vocatus es de utero: ex tunc annuntiavi tibi, priusquam ostenderentur, prædixi tibi: ne forte dicas: Idolum meum fecit hæc, & sculptile meum, & conflatile meum præcepit ea.

5 אֲנִי מִקֶּדֶם הַגֵּדְתִּי וּמִפִּי יָצָא וַאַשְׁמִיעֵם פִּתְאֹם עָשִׂיתִי וַתָּבֹאנָה׃
Ex tunc annuntiavi tibi, priusquam ostenderentur, prædixi tibi: ne forte dicas: Idolum meum fecit hæc, & sculptile meum, & conflatile meum præcepit ea.

6 מִשְּׁמוּעָה עַתָּה הִגַּדְתִּי וּנְצֻרוֹת וְלֹא יָדָעְתָּם׃
Ex tunc audisti, non cognoscas, & videas omnem hanc virtutem: & vos non confitemini?

7 עַתָּה נִבְרְאוּ וְלֹא מֵאָז וְלִפְנֵי יוֹם וְלֹא שְׁמַעְתָּם פֶּן תֹּאמַר הִנֵּה יְדַעְתִּים׃
Nunc creata sunt, & non ex tunc: & ante diem non audisti eas, ne dicas: Ecce sciebam eas.

8 גַּם לֹא שָׁמַעְתָּ גַּם לֹא יָדָעְתָּ גַּם מֵאָז לֹא פָתְחָה אָזְנֶךָ כִּי יָדַעְתִּי הַבְגוֹד תִּבְגֹּד וּפֹשֵׁעַ מִבֶּטֶן קָרָאתָ לָךְ׃
Non audisti, non cognovisti, nec ex tunc aperta fuit auris tua: sciebam enim prævaricando prævaricaberis, & prævaricatorem vocavi te ab utero.

9 לְמַעַן שְׁמִי אַאֲרִיךְ אַפִּי וּתְהִלָּתִי אֶחֱטָם לָךְ לְבִלְתִּי הַכְרִיתֶךָ׃
Propter nomen meum longanimis ero, & laude mea infrenabo te, ne disperdam te.

10 הִנֵּה צְרַפְתִּיךָ וְלֹא בְכֶסֶף בְּחַרְתִּיךָ בְּכוּר עֹנִי׃
Ecce excoxi te, sed non quasi argentum: elegi te in camino paupertatis.

11 לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּי אֵיךְ יֵחָל וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן׃
Propter me, propter me faciam: ut quid blasphemabitur? & gloriam meam alteri non dabo.

12 שְׁמַע אֵלַי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל מְקֹרָאִי אֲנִי הוּא אֲנִי רִאשׁוֹן אַף אֲנִי אַחֲרוֹן׃
Audi me Iacob, & Israel vocans me: ego ipse, ego primus, & ego novissimus.

13 אַף יָדִי יָסְדָה אֶרֶץ וִימִינִי טִפְּחָה שָׁמָיִם קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו׃
Manus quoque mea fundavit terram, & dextera mea mensa est cælos: ego vocabo eos, stabunt pariter.

14 הִקָּבְצוּ כֻלְּכֶם וּשְׁמָעוּ מִי בָהֶם הִגִּיד אֵלֶּה אֲהֵבוֹ יַעֲשֶׂה חֶפְצוֹ בְּבָבֶל וּזְרֹעוֹ כַּשְׂדִּים׃
Congregamini omnes vos, & audite: quis inter eos annuntiavit hæc? Dilectus Dominus faciet voluntatem suam in Babylone, & brachium eius in Chaldæis.

15 אֲנִי אֲנִי דִבַּרְתִּי אַף קְרָאתִיו הֲבִיאֹתִיו וְהִצְלִיחָה דַּרְכּוֹ׃
Ego locutus sum, & vocavi eum: adduxi eum, & prosperabitur via eius.

16 קִרְבוּ אֵלַי שִׁמְעוּ זֹאת לֹא מֵרֹאשׁ בַּסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי מֵעֵת הֱיוֹתָהּ שָׁם אֲנִי וְעַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה שְׁלָחָנִי וְרוּחוֹ׃
Accedite ad me, & audite hoc: non a principio in abscondito locutus sum: ex tempore antequam fieret, ibi eram: & nunc Dominus Deus misit me, & spiritus eius.

17 כֹּה אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֵךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְלַמֶּדְךָ לְהוֹעִיל מַדְרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ׃
Hæc dicit Dominus Redemptor tuus Sanctus Israel: Ego Dominus Deus tuus docens te utilia, gubernans te in via qua ambulare debes.

18 לוּ הִקְשַׁבְתָּ לְמִצְוֹתָי וַיְהִי כַנָּהָר שְׁלוֹמֶךָ וְצִדְקָתְךָ כְּגַלֵּי הַיָּם׃
Utinam attendisses mandatis meis, & factus fuisset sicut fluvius pax tua, & iustitia tua sicut fluctus maris:

19 וַיְהִי כֶחָל זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֵי מֵעֶיךָ כָּמֹהוּ לֹא יִכָּרֵת וְלֹא יִשָּׁמֵד שְׁמוֹ מִלְּפָנָי׃
& fuisset quasi arena semen tuum, & progenies ventris tui sicut fuit ei: non interiret, nec deleretur nomen eius a facie mea.

20 צְאוּ מִבָּבֶל בִּרְחוּ מִכַּשְׂדִּים בְּקוֹל רִנָּה הַגִּידוּ הַשְׁמִיעוּ זֹאת הוֹצִיאוּהָ עַד קְצֵה הָאָרֶץ אִמְרוּ גָּאַל יְהוָה עַבְדּוֹ יַעֲקֹב׃
Egredimini de Babylone, fugite a Chaldæis: in voce exultationis annuntiate, & audiatur hoc: emittite hoc usque ad extremum terræ: dicite: Redemit Dominus servum suum Iacob.

21 וְלֹא צָמְאוּ בַּחֳרָבוֹת הוֹלִיכָם מַיִם מִצּוּר הִזִּיל לָמוֹ וַיְבַקַּע צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם׃
Et non sitierunt in desertis, quæ eduxit illos: aquam de petra fudit eis, & dissecta est petra, & fluxerunt aquæ.

22 אֵין שָׁלוֹם אָמַר יְהוָה לָרְשָׁעִים׃
Non est pax impiis, dicit Dominus.

CAP. XLIX. מט

1 יְהוָה מִבֶּטֶן קָרָא לִי מִמְּעֵי אִמִּי הִזְכִּיר שְׁמִי׃
Dominus de utero vocavit me, de ventre matris meæ recordatus est nominis mei.

2 וַיָּשֶׂם פִּי כְּחֶרֶב חַדָּה בְּצֵל יָדוֹ חְבָאָנִי וַיְשִׂמֵנִי לְחֵץ שְׁנוּן הַצִּנָּנִי׃
Et posuit os meum quasi gladium acutum, sub umbra manus suæ protexit me: posuit me sicut sagittam electam, in pharetra sua abscondit me:

3 וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר׃
& dixit mihi: Servus meus es tu Israel, quia in te gloriabor.

4 וַאֲנִי אָמַרְתִּי לָרִיק יָגַעְתִּי לְתֹהוּ וְהֶבֶל כֹּחִי אָכֵן מִשְׁפָּטִי אֶת יְהוָה וּפָעֳלִי אֶת אֱלֹהָי׃
Et ego dixi: Frustra laboravi, sine causa & vanitate fortitudinem meam consumpsi: verumtamen iudicium meum penes Dominum, & opus meum apud Deum meum.

5 וְעַתָּה אָמַר יְהוָה יֹצְרִי מִבֶּטֶן לְעֶבֶד לוֹ לְשׁוֹבֵב יַעֲקֹב אֵלָיו וְיִשְׂרָאֵל לֹא יֵאָסֵף וְאֶכָּבֵד בְּעֵינֵי יְהוָה וֵאלֹהַי הָיָה עֻזִּי׃
Et nunc dicit Dominus formans me ex utero servum sibi, ut reducam Iacob ad eum, & Israel non congregetur: & glorificatus sum coram Domino, & Deus meus factus est fortitudo mea.

6 וַיֹּאמֶר נָקֵל מִהְיוֹתְךָ לִי עֶבֶד לְהָקִים אֶת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב וְנִצְרֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב וְנָתַתִּיךָ לְאוֹר גּוֹיִם לִהְיוֹת יְשׁוּעָתִי עַד קְצֵה הָאָרֶץ׃
Et dixit: Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Iacob, & fæces Israel convertendas: ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ.

7 כֹּה אָמַר גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל קְדוֹשׁוֹ לִבְזֵה נֶפֶשׁ לְמֻתָעֵב גּוֹי לְעֶבֶד מֹשְׁלִים מְלָכִים יִרְאוּ וְקָמוּ שָׂרִים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְמַעַן יְהוָה אֲשֶׁר נֶאְמָן בְּחַר בָּךְ׃
Hæc dicit Dominus Redemptor Israel, Sanctus eius, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, ad servum dominantium: Reges videbunt, & consurgent principes, & adorabunt propter Dominum, quia fidelis est, & Sanctum Israel, & elegit te.

8 כֹּה אָמַר יְהוָה בְּעֵת רָצוֹן עֲנִיתִיךָ וּבְיוֹם יְשׁוּעָה עֲזַרְתִּיךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְהָקִים אֶרֶץ לְהַנְחִיל נְחָלוֹת שֹׁמֵמוֹת׃
Hæc dicit Dominus: In tempore placito exaudivi te, & in die salutis adiuvi te: & servavi te, & dedi te in fœdus populi, ut suscites terram, & possidere facias hæreditates dissipatas:

9 לֵאמֹר לָאסוּרִים צְאוּ לַאֲשֶׁר בַּחֹשֶׁךְ הִגָּלוּ עַל דְּרָכִים יִרְעוּ וּבְכָל שְׁפָיִים מַרְעִיתָם׃
ut dicas vinctis: Egredimini, & his qui in tenebris sunt: revelamini. Super vias pascentur, & in omnibus collibus pascua eorum.

10 לֹא יִרְעָבוּ וְלֹא יִצְמָאוּ וְלֹא יַכֶּה שָׁרָב וְשֶׁמֶשׁ כִּי מְרַחֲמָם יַנְהֲגֵם וְעַל מַבּוּעֵי מַיִם יְנַהֲלֵם׃
Non esurient, neque sitient, nec percutiet eos æstus & sol: quia miserator eorum reget eos, & ad fontium aquarum ducet illos.

11 וְשַׂמְתִּי כָל הָרַי לְדָרֶךְ וּמְסִלֹּתַי יָרוּמוּן׃
Et ponam montes meos in viam, & semitæ meæ exaltabuntur.

12 הִנֵּה אֵלֶּה מֵרָחוֹק יָבוֹאוּ וְהִנֵּה אֵלֶּה מִצָּפוֹן וּמִיָּם וְאֵלֶּה מֵאֶרֶץ סִינִים׃
Ecce isti de longe venient, & ecce isti de aquilone & mari, & isti de terra australi.

13 רָנּוּ שָׁמַיִם וְגִילִי אֶרֶץ וּפִצְחוּ הָרִים רִנָּה כִּי נִחַם יְהוָה עַמּוֹ וַעֲנִיָּיו יְרַחֵם׃
Laudate cæli, & exultet terra, iucundamini montes laudem: quia consolatus est Dominus populum suum, & pauperum suorum miserebitur.

14 וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזָבַנִי יְהוָה וַאדֹנָי שְׁכֵחָנִי׃
Et dixit Sion: Dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei.

15 הֲתִשְׁכַּח אִשָּׁה עוּלָהּ מֵרַחֵם בֶּן בִּטְנָהּ גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ׃
Numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tui non obliviscar.

16 הֵן עַל כַּפַּיִם חֲקַקְתִּיךְ חוֹמֹתַיִךְ נֶגְדִּי תָמִיד׃
Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui coram me semper.

17 מִהֲרוּ בָנַיִךְ מְהָרְסַיִךְ וּמֹחֲרְבַיִךְ מִמֵּךְ יֵצֵאוּ׃
Festinant structores tui: destruentes te & dissipatores tui de te egredientur.

18 שְׂאִי סָבִיב עֵינַיִךְ וּרְאִי כֻּלָּם נִקְבְּצוּ בָאוּ לָךְ חַי אָנִי נְאֻם יְהוָה כִּי כֻלָּם כָּעֶדִי תִלְבָּשִׁי וְתִקְשְׁרִי כַּכַּלָּה׃
Leva in circuitu oculos tuos, & vide omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: vivo ego, dicit Dominus, quia omnibus istis velut ornamento vestieris, & circumligabuntur quasi sponsa tua.

19 כִּי חָרְבֹתַיִךְ וְשֹׁמְמֹתַיִךְ וְאֶרֶץ הֲרִסֻתֵךְ כִּי עַתָּה תֵּצְרִי מִיּוֹשֵׁב וְרָחֲקוּ מְבַלְּעָיִךְ׃
Quia deserta tua & inhabitabilia tua, & terra ruinæ tuæ: quia nunc angusta eris habitatione, & elongabuntur devorantes te.

20 עוֹד יֹאמְרוּ בְאָזְנָיִךְ בְּנֵי שִׁכֻּלַיִךְ צַר לִי מְקוֹם גְּשָׁה לִי לְשָׁבֶת׃
Adhuc dicent in auribus tuis filii sterilitatis tuæ: Angustus mihi est locus, fac spatium mihi ut habitem.

21 וְאָמַרְתְּ בִּלְבָבֵךְ מִי יָלַד לִי אֶת אֵלֶּה וַאֲנִי שַׁכּוּלָה וּגְלוּיָה וְאֵלֶּה מִי גִדֵּל הֵן אֲנִי נוֹתַרְתִּי לְבַדִּי אֵלֶּה אַיֵּה הֵמָּה׃
Et dices in corde tuo: Quis genuit mihi istos? ego sterilis & non pariens, transmigrata & captiva: & istos quis enutrivit? ego derelicta remanebam, & isti ubi erant?

22 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל גּוֹיִם יָדִי וְאֶל עַמִּים אָרִים נִסִּי וְהֵבִיאוּ בָנַיִךְ בְּחֹצֶן וּבְנֹתַיִךְ עַל כָּתֵף תִּנָּשֶׂאנָה׃
Hæc dicit Dominus Deus: Ecce levabo ad gentes manum meam, & ad populos exaltabo signum meum: & adducent filios tuos in ulnis, & filias tuas super humerum portabunt.

23 וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנָיִךְ וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִקוֹתָיִךְ אַפַּיִם אָרְצָה יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ וְעָפָר רַגְלַיִךְ יְלַחֵכוּ וְיָדַעַתְּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר לֹא יֵבֹשׁוּ קֹוָיַי׃
Et erunt reges nutricii tui, & principes eorum nutrices tuæ: vultu in terram demisso adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent: & scies quia ego Dominus, super quo non confundentur qui sustinent eum.

24 הֲיֻקַּח מִגִּבּוֹר מַלְקוֹחַ וְאִם שְׁבִי צַדִּיק יִמָּלֵט׃
Numquid tolletur a forti præda? aut quod captum fuerit a robusto, poterit liberari?

25 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה גַּם שְׁבִי גִבּוֹר יֻקָּח וּמַלְקוֹחַ עָרִיץ יִמָּלֵט וְאֶת רִיבֵךְ אָנֹכִי אָרִיב וְאֶת בָּנַיִךְ אֲנִי אוֹשִׁיעַ׃
Quia hæc dicit Dominus: Etiam quod captum fuerit a forti, auferetur: & quod præda violenti fuerit, liberabitur: & cum eo qui iudicium tecum habet, ego iudicium habebo, & filios tuos ego salvos faciam.

26 וְהַאֲכַלְתִּי אֶת מוֹנַיִךְ אֶת בְּשָׂרָם וְכָעָסִיס דָּמָם יִשְׁכָּרוּן וְיָדְעוּ כָל בָּשָׂר כִּי אֲנִי יְהוָה מוֹשִׁיעֵךְ וְגֹאָלֵךְ אֲבִיר יַעֲקֹב׃
Et cibabo eos qui te calumniati sunt, carnibus suis: & quasi musto sanguinis sui inebriabuntur: & scient omnis caro quia ego Dominus Salvator tuus, & Redemptor tuus, fortis Iacob.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XLIIII. מר

quis, populi colligantur & ,simul congregentur gentes Omnes
deus: nos facient audire priora & ,illud annuncient eos inter
בָּהֶם נַגֶּד יַחְדָּו וְיַאְמִיתוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת׃
vt ,elegi quem meus seruus & ,DOMINVS dixit ,mei testes Vos
עֵדַי נְאֻם־יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי לְמַעַן
me ante ,ipse ego quod ,intelligatis & ,mihi credatis & ,ilsatis
תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי
.erit non me post & ,Deus formatus ell non
לֹא נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה׃
.seruator me praeter ,aut & :DOMINVS ego Ego
אֲנֹכִי אֲנִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃
,alius vobis in non & ,fecit amidse & ,fernaui & ,indicaui ? Ego
אֲנִי הִגַּדְתִּי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין בָּכֶם זָר
Deus ego & ,DOMINVS dixit ,mei testes vos &
וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי־אֵל׃
,operabor : mens ? mea manu de non & ,ipse ego die a Eriam
גַּם מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעָל
vester redemptor DOMINVS dixit Sic
וּמִי יְשִׁיבֶנָּה׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאַלְכֶם
feci defcendere & ,Babel in ,mili ? vos Propter : Israelis ſanctus
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בְבֶלָה וְהוֹרַדְתִּי
.eorum omnia" nauibus in ? ,Chaldæi & ,ipſos vehementibus fugitiues
בָרִיחִים כֻּלָּם וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם׃
,veſter rex ,Israel creans : veſter ſanctus DOMINVS Ego
אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם׃
vehementibus aquis in & ,viam mari in dans * DOMINVS ita Nic sic
כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים
simul robur & ,viam mari, equum & curium Educens .femitam
נְתִיבָה׃ הַמּוֹצִיא רֶכֶב וְסוּס חֵיל וְעִזּוּז יַחְדָּו
.ſunt extincti linum ſicut ,ſunt extincti iexurgent non ,decumbent
שָׁכְבוּ בַל־יָקוּמוּ דָּעֲכוּ כְּפִשְׁתָּה כָּבוּ׃
,confidentia * ne antiqua & : priora memoriam in renocetis ne ?
אַל־תִּזְכְּרוּ רִאשֹׁנוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת אַל־תְּבִינוּ׃
illud cognoſceris nonne ,germinabit ? nunc ,nouum faciens ego Ecce
הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִּצְמַח הֲלוֹא תֵדָעוּהָ
,flumina ſolitudine in ,viam deſerto in ponam Etiam
אַף־אָשִׂים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישִׁימוֹן נְהָרוֹת׃
quia : chele ? filiæ & ,draconcs ,agri ſue * me Glorificabit
תְּכַבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת יַעֲנָה כִּי־
potum dandum ad ? ,ſolitudine in flumina ,aquas deſerto in dedi
נָתַתִּי בַמִּדְבָּר מַיִם נְהָרוֹת בִּישִׁימוֹן לְהַשְׁקוֹת׃
.meo electo ,meo populo
עַמִּי בְחִירִי׃
,narrabunt meam laudem : mihi formaui iſtum Populum
עַם־זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ׃
.Israel me in laborasti cuio : Iahacob innocasti me non Et
וְלֹא אֹתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יָגַעְתָּ בִי יִשְׂרָאֵל׃
noo tuis vsklimis & ,suorum ſuperſtitum pecus mihi addouiſti Non
לֹא־הֵבֵיאתָ לִי שֵׂה עֹלֹתֶיךָ וְזִבְחֶיךָ לֹא
te feci laborare nec , manne ? in te feci ſtruere non : me honorasti
כִבַּדְתָּנִי לֹא הֶעֱבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ
adipe & ,calamum argento ei mihi emiſti Non .thure in
בִּלְבוֹנָה׃ לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנֶה וְחֶלֶב
me feciſti ſtruere verum : me feciſti inebriare non tuarum victimarum
זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אַךְ הָעֲבַדְתַּנִי
.tuo iniquitatibus in ? me feciſti laborare ,tuo peccatis in
בְּחַטֹּאתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃
: me propter cuas præuaricationes delens ipſe ? ego ,Ego
אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי
.recordabor non tuorum peccatorum &
וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃
,te iuſtifices vt ,tu narra : ſimul .indicemur ? me fac Memoræ
הַזְכִּירֵנִי נִשָּׁפְטָה יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק׃
ſunt præuaricati tui interpretes & : peccauit primus tuus Pater
חָטָא אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ
.me in
בִי׃
,Iahacob anathema * in dabo & ,ſanctitatis principes profanabo Et
וַאֲחַלֵּל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתֵּן לַחֵרֶם יַעֲקֹב
.amicte ti Israel &
וְיִשְׂרָאֵל לִגְדוּפִים׃

ceſſi, teria ſe Apetiar .ſuſtinia ſtollent aduna & ,deſuper ceſi Sollare
הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וְשִׁחָקִים יִזְּלוּ צֶדֶק תִּפְתַּח הָאָרֶץ וְנִזְּל
quas heria DOMINVS ego ,ſimul ſacient germinent ,ſuſtitia & ,ſalus fractiones &
וְיִפְרֶא־יֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצְמִיחָה יַחַד אֲנִי יְהוָה בְּרָאתִיו׃
teſtis ſum- teſtæ ,ſuo plaſmatore cum contendent Væ .eum creani
בְּרָאתִיו׃ הוֹי רָב אֶת־יֹצְרוֹ חֶרֶשׂ אֶת־חַרְשֵׂי אֲדָמָה
teræ. ? facia? ? quid : ſuo figulo ſotum dicet Numquid .limi
הַאֹמֵר הַיֵּאָמֵר חָסֵר לִיצֹרוֹ מַה־תַּעֲשֶׂה וּפְעָלְךָ
quia ,mulieri & ignoranti quid ,patri dicent? Væ ? manus* non
אֵין יָדַיִם לוֹ׃ הוֹי אֹמֵר לְאָב מַה־תּוֹלִיד וְלָאִשָּׁה מַה
.ſacietis
icius plaſmatore & ,Iſrael ſanctus DOMINVS dixit Sic .parturis
תְחִילִין׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְיֹצְרוֹ
meacti mandi opus ſuper & ,meos filios ſuper ,me interrogate ventura*
הַאֹתוֹת שְׁאֻלוּנִי עַל־בָּנַי וְעַל־פֹּעַל יָדַי
.mihi præcepiſe
תְצַוֻּנִי׃ אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי
præcepto eoui exercitum omni & ,cælos recondiderunt meæ manus ego
אֲנִי יָדַי נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם צִוִּיתִי׃
ipſe ,dirigam eius viat omnes & ,ſuſtinia in eum ſuſcitauit Ego
נְטָה צֶדֶק בְּוֹרְשׁ וְכָל־אֹרְחֹתָיו אֲיַשֵּׁר הוּא
,precio in non ,dimittet meam captiuitate & ,meam ciuitatem ædificabit
יִבְנֶה עִירִי וְגָלוּתִי יְשַׁלַּח לֹא בִמְחִיר
,exercitum DOMINVS dixit ,munere in nec
וְלֹא בְשֹׁחַד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת׃
,Chus negotiatio & ,Ægypti Labor ,DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה יְגִיעַ מִצְרַיִם וְסַחַר־כּוּשׁ
? magnæ ? tranſibit, & tui erant,
וְסִבְאִים אַנְשֵׁי מִדָּה עָלַיִךְ יַעֲבֹרוּ וְלָךְ יִהְיוּ אֲחֲרֶיךָ
? poſt ,meæ ioli & ,tranſibunt ? te ſuper ? manibus vin ,Sebaim &
יַעֲבֹרוּ בְּזִקִים יַעֲבֹרוּ וְלָךְ יִשְׁתַּחֲווּ אֵלַיִךְ יִתְפַּלָּלוּ
.tranſibunt te ad ſi meæ ,tranſibunt ? te ſuper ? manibus* compedibus in ? ,ſimul
אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד אֶפֶס אֱלֹהִים׃
.Deum præter ,amplius? non & ,Deus ne in Tantum
אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ׃
.ſaluatus Iſrael Deus ,te abſcondens Deus tu Verè
בֹּשׁוּ וְגַם נִכְלְמוּ כֻלָּם יַחְדָּו הָלְכוּ
abierunt ſimul ,ipſi omnes ſunt puderati? eruam & ,ſunt affecti? pudore
כְּלִמָּה חָרָשֵׁי צִירִים׃
.terminum auferam ? pudore cum
בַּיהוָה נוֹשַׁע יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא
non ,ſeculorum ſalute DOMINO in eſt ſaluatus Iſrael
תֵבֹשׁוּ וְלֹא תִכָּלְמוּ עֲדֵי־עַד׃
,perpetuus ſeculis in vſque erubeſcetis atque, afficiemini pudore
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים
auratum? non ? ipſe ,eam faciens & ,terram formans
יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשֶׂהָ הוּא כוֹנְנָהּ לֹא־תֹהוּ
non & ,DOMINVS Ego ,eam formauit habitandam ad ,eam creauit
בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ אֲנִי יְהוָה וְאֵין
.amplius ?
עוֹד׃ לֹא בַסֵּתֶר דִּבַּרְתִּי בְּמְקוֹם אֶרֶץ
terræ loco in ,ſam tecutus abſcondito in Non .Ego
חֹשֶׁךְ לֹא אָמַרְתִּי לְזֶרַע יַעֲקֹב תֹּהוּ בְקַשׁוּנִי אֲנִי
,recta annuncians ,iuſtitiam loquens DOMINVS
יְהוָה דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד מִישָׁרִים׃
,gentium ſalnati? ſimul accedite ,venite & ,vos Congregati
הִקָּבְצוּ וְבֹאוּ הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלִיטֵי הַגּוֹיִם
manes ? & ,ſui ſculptilis lignum ,orabant* cognouerunt Non
לֹא יָדְעוּ הַנֹּשְׂאִים אֶת־עֵץ פִּסְלָם וּמִתְפַּלְלִים
.ſalutis ? non ? Deum ad
אֶל־אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ׃
Quis .ſimul iudicate conſilia inſuper ,facite arredete & ,Annuntiate
הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ אַף יִוָּעֲצוּ יַחְדָּו מִי
ego Nonne ,illud annuciauit non? ex ,prudens ? hoc fect audite
הִשְׁמִיעַ־זֹאת מִקֶּדֶם מְאָז הִנִּידָהּ הֲלוֹא אֲנִי
.tamen & ,ſuſtus Deus ,me præter Deus alius ? non & ,DOMINVS
יְהוָה וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדַי אֵל צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ
? ſalui eritis ? ,Conuerti- uerni .me ad Reſpice ? me præter ? non
אֵין זוּלָתִי׃ פְּנוּ אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ כָּל־אַפְסֵי אָרֶץ
.amplius ? non & ,Deus ego quia
כִּי אֲנִי־אֵל וְאֵין עוֹד׃ בִּי נִשְׁבָּעְתִּי
non & ,verbum ioſtia? meus ore de
יָצָא מִפִּי צֶדֶק דָּבָר וְלֹא יָשׁוּב כִּי לִי תִכְרַע כָּל־
,lingua omnis curabit ,genu omne curuabitur mihi quod ,teſtemur
בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־הַנִּשְׁבָּע בְּיהוָה אִם־יֵאָמֵר
ſuſtinuido & ,ioſtia ,deus? ? mihi ? DOMINO in Vique
צְדָקוֹת וְעֹז אֵלָיו יָבוֹא וּבֹשׁוּ כָּל־הַנֶּאֱבָרִים
.ſalui eritis ? ,Israel ſemen omne iuſtificabitur & ,deſuper
בְּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

quoi? ponere?
רָמָה
argenteus
ponet in eo.
Thetmarsus
qui est super
oblationes
quod
quod
יָצַק מַסֵּכָה וְחָרָשׁ פֶּסֶל כִּי צָרָה עָשָׂהוּ יוֹצְרוֹ לְהָרִיק אֱלִילִים׃
ואל־מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו׃
illud expander auro in aurifice & , faber conflatum Sculptile
הַפֶּסֶל נָסַךְ חָרָשׁ וְזָהָב בַּצֵּף יְרַקְּעֶנּוּ וְרַתְקוֹת כֶּסֶף צוֹרֵף׃
patretur pons? lignum oblatione Depauperatus . conflans argento? catenas &
הַמְסֻכָּן תְּרוּמָה עֵץ לֹא־יִבְקַע לְהָכִין לוֹ חָרָשׁ פֶּסֶל לֹא
non * sculptile præparandum ad , ei quarret sapientum artificem ; eliget
יִכְרֹת חָרָשׁ חָכָם יְבַקֶּשׁ־לוֹ לְהָכִין פֶּסֶל לֹא׃
est annunciatū nonne ? audietis nonne ? scietis Nonne , te mouebit
יָדַע יָשׁוּט׃ הֲלוֹא תֵדְעוּ הֲלוֹא תִשְׁמְעוּ הֲלוֹא מֵ חֻגֵּד
? rerum fundamenta intelligetis nonne : vobis expuz à principio
מֵרֹאשׁ לָכֶם הֲלוֹא הִתְבִּינוֹתֶם מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ׃
Qui sedet
? pharaam
fuor.
? qui extrēdit
? relam
? frabere acuū
* Qui ponit
principes
radicare facie
: locusue vt ? eius habitatores & , terræ gloium ? super Sedeni
הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֶיהָ כַּחֲגָבִים
habitandū ad tentorium ? licet eos expandit & , cælos tenue? velut extendens *
הַנּוֹטֶה כַדֹּק שָׁמַיִם וַיִּמְתָּחֵם כְּאֹהֶל לָשָׁבֶת׃
? cert inane velut terræ iudices cinhilum in gubernatores Deus *
הַנֹּתֵן רוֹזְנִים לְאַיִן שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כְּתֹהוּ עָשָׂהּ׃
? redeam non etiam , stant fati neque etiam , stant plantati non Etiam
אַף בַּל־נִזָּעוּ אַף בַּל־זֹרֵעוּ אַף בַּל־שֹׁרֶשׁ
turbo & ; aruerunt & , eos in flauit insuper & ; eorum truncum terra in
בָּאָרֶץ גִּזְעָם וְגַם נָשַׁף בָּהֶם וַיִּבָשׁוּ וְסַעָרָה
cos auferet stipulam velut
כְקַשׁ תִּשָּׂאֵם׃
? Sanctus dicet ? æquabor & , me assimilabit quem ad Et
וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קְדוֹשׁ׃
? qui educit
per nomen
vocat.
? cuiusque
, hanc creauerit quis videte & , vestros oculos excelsum in Leuate
שְׂאוּ־מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֵלֶּה
creauit nomen ius? ipsa omnia ad ? cœli exercitum numero in educit
הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא
? deficit non vis potentia fortis & , fortitudinis multitudine præ
? dicta
מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃
est Abscondita ? Israel loquutis & , Iahacob dixit quid Vt
? qui dicit
לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וְתֹדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתְּרָה
? transiuit metum Iudicium meo Deo à & , DOMINO à mea via
דַרְכִּי מֵיְהוָה וּמֵאלֹהַי מִשְׁפָּטִי עָבוֹר׃
DOMINVS ferali Deus iaudisti ou an , nosti Nonne
? æternus
הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם יְהוָה
? qui creat ter-
minos
? deficiet,
? sit
? qui dat
? fiam
? multiplicat
? cadendo
cadent.
? in
progrediētur
insuperabilem ? tota & , aquasum quarentes eum & , Israel
בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יִיעַף וְלֹא יִגָּע אֵין חֵקֶר
eius intelligentiæ
לִתְבוּנָתוֹ׃
? robur , vires tuō cui & ; fortitudine lassis Dat
נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה׃
? cecidi & ; laborabunt & , pueri Lassabuntur que
נְעָרִים יִיגְעוּ וְיִגָּעוּ וּבַחוּרִים כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ׃
als alcscdent , robur mutabuntur , DOMINO ? sperantes At
? cuius
? in
וְקוֵי יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃
? lassabuntur non & illos ; laborabunt non & current ; aquilæ sicut
progrediētur
עֹלֶה

CAP. XLI. מא

? accedant : fortitudiē innouent unisono & , insula me ad Tacere
? & arteadite
mihi insula-
tes, & populi
? gens
? & ? tur
? fuā pedem ad eam vocabit , astriam odiente ab fuisitauit Quis
? qui dat
? filum
? multiplicat
? eadendo
cadent.
? in
? in
? ab exordio
? dor
? insulares,
? obstupuerē t
? Vnusquisq;
? proximo suo
? auxiliabitur ;
? Confortare
הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים וּלְאֻמִּים יַחֲלִיפוּ כֹחַ יִגָּשׁוּ אָז יְדַבֵּרוּ יַחְדָּו לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה׃
accedamus iudicium ad pariter , loquantur tunc
מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדֶּה
paloseum eyt dabit , faciet dominari reges & , gentes eius ferm ad dabit
יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ׃
eius arcum ? propulsam ihipulam vt , eius gladium ?
יִרְדְּפֵם עֹבֵר שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא׃
Ego ? auperā , generationes vocans , fecit & , est operatus Quis
מִי־פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי יְהוָה
ipse ego nouissimis cum & , primus DOMINVS
רִאשׁוֹן וְאֶת־אַחֲרֹנִים אֲנִי־הוּא׃
ap pinquauerūt: sunt ausulta ? terræ extremarum terræ & insula Videte
רָאוּ אִיִּים וְיִירָאוּ קְצוֹת הָאָרֶץ יַחֲרִדוּ קָרְבוּ
, dicet suo fratri & ; auxiliabuntur suo fratri Vir
וְיֹאמָרוּ׃ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר
? venerunt & Confortare
חֲזָק׃
אֹמֵץ

CAP. XLII. מב

: mea anima voluit ? meus electus ea in ? inuitat , meus sernus Ecce
הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי
, Facier cetre gentibus Iudicium , eum super meum spiritum dedi
נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃
, fus vocem ploras ia facier audite negi ; eleuabit non & , clamabit Non
לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃
non : tabgens ? linum & , conteret non quassatum ? Calamum
קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבֹּר וּפִשְׁתָּה כֵּהָה לֹא
Iudicium educet veritatem ad ipsum cunigens
יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת תּוֹצִיא מִשְׁפָּט׃
: tudium non ia ponat donec , trangrem nec ; ca gabit Non
לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט
expectabunt ? sula ? eius legem ad &
וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ׃
, eos extendens & , celos creans DOMINVS Deus dixit Sic
כֹּה אָמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם
, eam super ? populo autem ? dans : eius gentiua & , terram expandens
רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ
te vocaui DOMINVS Ego , eam per ambulantibus spiritum &
וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ׃ אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ
te dabo & , te custodiam & ? tuam manum in apprehendam & , tibi in
בְצֶדֶק וְאֶחֱזִק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ
cecos oculos aperiendum Ad
לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת
, eos tenebris ? sedentes carceris domo è , vinctum claustra? è
לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אֲסִיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ
mean gloriam & ; meum nomen ? hoc : DOMINVS Ego
אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי
? sculptilibus meam laudem & ? dabo
לְאַחֵר אֶתֵּן לְפָסִילִים׃ וְתִהִלָּתִי
? antequam , indicet ? ego nona & ; reuerunt ecce Priora
הֶחָדָשׁוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃
? vos faciam audire ? nolueritis
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ
? terræ extremo ab eius laudemonum cant: eum DOMINO Cantate
יֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם׃
: Cedar ? habitabit enia * ? eius ciuitates & , desertum ? Leuabunt
יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו חַצֵּרִים תֵּשֵׁב קֵדָר
, clamabunt montium capita ? de , rupis habitatores sedent ?
יָרֹנּוּ יוֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יְצִוָּחוּ׃
, nunciabunt insulis in eius laudem & ; glorium DOMINO Ponent
יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃
? Dominus
יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר
, præualebit suos inimicos super , ceciam , roniferabitur : eciam
קִנְאָה יָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃
, violabo ? parturiēs quasi? me commeba , silebam olim ab ? Tacebam
הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אֶתְאַפָּק כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה
, colles & ? montes faciam Deolare , similiter absorbebo & , celebabo
אַחֲרִיב הָרִים וְגִבָעוֹת וְכָל־עֲשִׂבָם אוֹבִישׁ וְאָשִׂים נְהָרוֹת לָאִיִּים
, insulis in flumina ponam & ; forum siccare eorum notiam omnem &
וְאֲגַמִּים אוֹבִישׁ׃
? terræ siccabo Regna &
וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בְּנְתִיבוֹת לֹא־יָדְעוּ אַדְרִיכֵם
, iurem in eos ante tenebrosem ponam , eos calcare faciā , nouissimē non
אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לְאוֹר וְהָעִקֻּבִים לְמִישׁוֹר אֵלֶּה הַדְּבָרִים עָשִׂיתִים וְלֹא עֲזַבְתִּים׃
famos ? confulione contundentur , reuertium sunt Confesti
נָסֹגוּ אָחוֹר יֵבֹשׁוּ בֹּשֶׁת הַבֹּטְחִים
, nostri dij Vos , conflatili dixerut : sculptili in
בַּפֶּסֶל הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ׃
, videndum ad vehitis cæci & ; audite surdi O
הַחֵרְשִׁים שִׂמְעוּ וְהָעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת׃
meum angelum ficut ? surdos & ; meus ficuus mili cæcus ? Quis
מִי עִוֵּר כִּי־אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכַי
: DOMINI ficuus ficut cæcus &, perfectus ficut cæcus Quis ? ium miserus
אֲשַׁלַּח מִי עִוַּר כִּמְשֻׁלָּם וְעִוֵּר כְּעַבֶד יְהוָה׃
, audiet non ? & , autes aperiet : oblerualis ? non & , meha Vidisti
רֹאִיתָ רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוּחַ אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע׃
, legem magnificabit ? ilsam iuſtitiam propter voluit DOMINVS ?
יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה
? Dominū ia placuit ? roborabit. ? Magnaret ? in Ipsum ? : iustitiæ cæterum domibus in & , ipsa omnes fouemur in ip
וְיַאְדִּיר׃ וְהוּא עַם־בָּזוּז וְשָׁסוֹ פַּח כֻּלָּם לְחוּרִים וּבְבָתֵי כְלָאִים הֻחְבָּאוּ הָיוּ לָבַז
fierunt : latitantur cæterum domibus in & , ipsa omnes fouemur in ip
וְאֵין מַצִּיל מִשְׁסָה וְלִמְרוּסָה וְאֵין אֹמֵר הָשֵׁב׃
: Redde dicens ? non & , direptionem : eruta ? non & , ipsam in
מִי בָזֹאת יַאֲזִין יַקְשֵׁב וְיַאֲזֵן לְמוֹ לָאַחֲרוֹן׃
, pollerum in ea fuit & , amendet thos percipiet auribus vuris in Quis
? qui dicturus
? ea fuerit
מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים הֲלֹא יְהוָה זוּ חָטָאנוּ לוֹ וְלֹא אָבוּ בְדַרְכָיו
? præuaricatus Israel & ; Iahacob direptionem in dedit Quis
? peccauimus ei cui ? Ambulare
וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ׃ וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו חֲמַת אַפּוֹ וְעֹז מִלְחָמָה
? ei ? Effudit ? Ira
וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע וַתִּבְעַר בּוֹ
, eum ? populum Edeere
וְלֹא־יָשִׂים עַל־לֵב׃
? ? ?

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicendo, DOMINVS ad Chizchiahu rezauit: Et
15 וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃ *super
ista tu, Cherubim sedens, Israel Deus exercituum DOMINE
16 יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אַתָּה הוּא
fecisti tu: terræ regnorum omnium tu solus Deus
הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכָל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־
17 *נָטָה הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃ יְהוָה יְהוָה ׀ אָזְנְךָ
verba omnia audi & : vide &, tuos oculus DOMINE aperi, audi &
וּרְאֵה וּשְׁמַע אֶת כָּל־דִּבְרֵי
exiuuit Deo exprobrandum ad misit qui, Sancherib vt probrit af-
סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי׃ fecerat Deum
18 אָמְנָם יְהוָה הֶחֳרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־ viuentem:
omnes Assur reges vastauerunt, DOMINE, Vere
19 וְנָתַן אֶת־אֱלֹהֵיהֶם׃ אַרְצוֹת וְאֶת־אַרְצָם
eorum Deos, deuia Et, eorum terram &, terras tradidit
כִּי לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם quinimo ipsi dij non illam, ignis in erant
20 עֵץ וָאֶבֶן וַיְאַבְּדוּם׃ וְעַתָּה יְהוָה
regna omnia cognoscat vt eius manu de eos fac saluos nostre Deus
*יְהוֹשִׁיעֵנוּ נָא מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָל־מַמְלְכוֹת
tu solus DOMINE tu quod, terræ
הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה יְהוָה לְבַדֶּךָ׃
21 וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה pro
Sic sciendo, Chizchiahu ad Amos filius Ieshaiahu misit Et
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִפַּלְלְתָּ אֵלַי אֶל supplicasti
22 est locutus quod verbum: Hoc Assur rege Sancherib de est
הַנַּחֲרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר
Sion filia virgo te subsannauit, te Despexit, eu super DOMINVS
23 בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן לְךָ לָעֲגָה לָךְ כָּתְּלָה רֹאשׁ בַּת־ירושלם׃ Ierusalem filia, mouit caput te post
נוֹעַ אַחֲרַיִךְ רֹאשׁ בַּת־יְרוּשָׁלִָם׃ quem contra &, affecisti conuitia &, affecisti probris Quem
24 אֶת־מִי חָרַפְתָּ וְגִדָּפְתָּ וְעַל־מִי in
sanctum contra tuos oculus altitudinem leuasti &: vocem exaltasti
רוֹם נָשָׂאתָ קוֹל וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ אֶל־קְדוֹשׁ
Dominum affecisti probris tuorum ieruorum magnum Per, Israel
יִשְׂרָאֵל׃ בְּיַד חֲרָפְתָּ אֲדֹנָי
montium altitudinem afcendi ego mei curru multitudine In: drasti & eurrui mee-
25 וָאֹמַר בְּרֹב רִכְבִּי אֲנִי עָלִיתִי מָרוֹם רֶכֶס rum
eius altorum sterilitatem, eius cedrosti ferutum succidi &: Libanon latera רֶכֶב
יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן וַאֲכַרֹת קוֹמַת אַרְזָיו מִבְחַר בְּרוֹשָׁיו altitudinem & electas abietes
וָאָבוֹאָה מְרוֹם קִצּוֹ יַעַר כַּרְמְלוֹ׃ summitatis fodi
26 אֲנִי קָרָאתִי וְשַׁתִּיהִי מִקֶּדֶם וְאֶתְרֵם בְּכָפָה aquas bibi & excidi Ego montium
עַתָּה הֲבִיאוֹתִי וְתִהְיִי לְהַשִּׁית עָרֵי־מִבְצָר
tuos omnes audiui Nonne, iam longe à
27 נִצִּים גֹּדְרוֹת׃ וְיוֹשְׁבֵיהֶן קְצַר־יָד חַתּוּ וְנִבְשׁוּ munitionis ciuitas
יָבֵשׁ עֵשֶׂב שְׁדֵמוֹת קָדִים וְשִׁבְּלֶת גְּדָלָה וְקִמָּה לִפְנֵי
ante vredo &, rectorum herba, geminis ofus &, agri herba * Fuerunt
28 וְיָצָא יָשַׁב שִׁבְתְּךָ וְצֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ יָדָעְתִּי׃ segetem
noui tuum ingredi &, tuum egredi &, tuum sedere Et
29 כִּי־רִגְזְךָ אֵלַי וְשַׁאֲנַנְךָ עָלָה בְאָזְנָי וְשַׁמְתִּי חַחִי בְאַפֶּךָ וּמְתָגִי
ea in venisti quæ viam per te Deum redire &, tuis labia in
בְּשִׂפְתֶיךָ וְהֶשֵׁבְתִּיךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר־בָּאתָ בָּהּ׃
secundo anno in &, quæ sponte anno Comedes: signum tibi hoc Et
30 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת אָכוֹל הַשָּׁנָה סָפִיחַ וְשֵׁנִית שְׁנָה
vuces plantate &, metite &, seminate tertio anno in &: reliquiæ spuere nascetur
שָׁנִים וּבַשְּׁלִשִׁית זִרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים
earum fructum comedite &,
31 וְאִכְלוּ פִרְיָם׃ וְיָסְפָה פְלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ לְמָטָּה quæ
, decorum radicem, reliqua Iehudah domus: cæsso adhuc Et
וְעָשָׂה פֶּרִי לְמָעְלָה׃ fructum
32 כִּי מִירוּשָׁלַם תֵּצֵא שְׁאֵרִית וּפְלֵטָה מֵהַר צִיּוֹן hoc faciet exercitum DOMINI: Zelus

Sion monte de euasio &, reliquum egredietur Ierusalaim de Quia
קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹּאת׃
33 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֹא יָבוֹא אֶל in introibit Non: Assur regem ad DOMINVS dixit Ec Propterea
הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה tam præoccupabit non &, ingredietur hanc ciuitatem
מָגֵן וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ סֹלְלָה׃ aggerem eam iuxta effundet non &, clypeo
34 בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר־בָּא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא non hanc ciuitatem in &: reuertetur ea in venit qua via In
יָבוֹא נְאֻם־יְהוָה׃ ciuitatem, hanc
35 וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן meum seruum Dauid propter &, me propter, eam seruandam ad
דָּוִד עַבְדִּי׃ Assur reformantissimo in percussit &, DOMINI angelus est egressus Et
36 וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְהוָה וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף mane in mutua surrexere &: millia quinque & octoginta & centum
מֵתוּ כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים׃ mortua cadauera ipsa omnes ecce &
37 וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב בְּנִינְוֵה׃ Abiit &, est profectus Et
Nineueh in habitauit &, Assur rex Sancherib est reuertius &
38 וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר בָּנָיו Adramelech &, suii Deum Nisroch domo se incuruauit: eo fuit Et
הִכֻּהוּ בַּחֶרֶב וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אַרְצָה אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר
eo pro eius filius Chaddon-Esar regnauit &: Ararath
חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ terræ exiuerunt ipsi &, gladio in eum percusserunt eius filij Saeser &

uere &: moriendum ad Chizchiahu ægrotauit illis diebus In
1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבֹא
dixit Sic, eum ad dixitque, prophetæ Amos filius Ieshaiahu eum ad
אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר
uiues non &, tu mutuus quia, tuæ domui præcipe, DOMINVS
2 יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃
ad suam faciei Chizchiahu conuertit Et: patieretur
וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל
3 יְהוָה׃ DOMINVM. quanto memento DOMINE Obsecro, dixit Et
וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת
& perfecto cordeiti &, veritate in eum facies ad ambulauerim quod
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם וְהַטּוֹב
magno fiuit Chizchiahu fleuit &: fecerim tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃ dicendo, Ieshaiahu ad DOMINI verbum fuit Et
5 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה אָמַר יְהוָה audiui: tui patris Dauid
אֱלֹהֵי דָוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־
lacrymas tuas quindecim tuis diebus super addo: Ego ecce tuum lachrymam
דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי יוֹסִף עַל־יָמֶיךָ חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
6 וּמִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי hanc ciuitatem &, te etiam Assur regis vnis de Et
עַל־הָעִיר הַזֹּאת׃
7 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה signum tibi hoc Et
8 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר׃ est locutus quod hoc verbum DOMINVS
הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת־צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה
declinabit quæ graduum vmbram fecimi reuerti ego Ecce
בְּמַעֲלוֹת אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ לְאָחֳרֵנִית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת
& scruatilis &: gradibus decem retrorsum solem Achaz gradus per
וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה׃ descenderat quos gradus per gradibus decem sol
9 מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּחָלְתּוֹ וַיֶּחִי מֵחָלְיוֹ׃ regis Chizchiahu Scriptura
10 אֲנִי אָמַרְתִּי בִּדְמִי suæ ægritudine de
יָמַי אֵלְכָה בִּשְׁעָרֵי שְׁאוֹל פֻּקַּדְתִּי יֶתֶר שְׁנוֹתָי׃ mearum annorum reliquo sum priuatus: sepulchri portas ad

rex Baladan filius Baladan Merodach misit illo tempore In
1 בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרֹדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ
regrotasset quod audierat &: Chizchiahu ad munus &, literas Babel
בָּבֶל סְפָרִים וְמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ וַיִּשְׁמַע כִּי־חָלָה
eis offendit &, Chizchiahu eis super est lætatus Et, consulit &
2 וַיִּתְחַזַּק׃ aromata &, aurum &, argentum, sua pinacotheca domum
וַיַּרְאֵם חִזְקִיָּהוּ אֶת־כָּל־בֵּית נְכֹתוֹ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים
, suorum vasorum domum omnem & , optimum vngueti um &
וְאֶת־הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב וְאֶת כָּל־בֵּית כֵּלָיו
quod vnum fuit non: suis thesauris in est inuentum quod omne &
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא בְאוֹצְרֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר
, suis potestate omni in &, sua domo in Chizchiahu eis ostendit non
לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מַמְשַׁלְתּוֹ׃
3 וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר dixit & Chizchiahu regem ad propheta Ieshaiahu inuolans Et
אֵלָיו מָה־אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן בָּאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר
dixit & rex ad venerunt vnde &, illi viri dixerunt Quid: quod ad
חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל׃
Babel de me ad venerunt longinqua terra De, Chizchiahu
4 וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר dixit & Chizchiahu: tua domi in viderunt Quid, dixit Et
בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־ quæ: Omnia
non quod verbum Fuit: non viderunt mea domo in
הֶרְאִיתִים בְּאוֹצְרוֹתָי׃ meis thesaurisin eis ostendam
5 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה DOMINI verbum Audi: Chizchiahu ad Ieshaiahu dixit Et
6 צְבָאוֹת׃ exercituum
הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כָל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר
tuum domum omnem tollentur ecce, dies Ecce
תִּהַרְמִינ ad
הִלְקִיטוּ אֲבוֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא יִוָּתֵר דָּבָר
, Babel regis palatio in Eunuchi erunt &: tollent
7 וְיִקְחוּ מִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד לָקַחַת
DOMINI verbum Bonum, Ieshaiahu ad Chizchiahu dixit Et
וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל׃
8 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה
, meos diebus in veritas &, pax erit quia: dixit Et, eo locutus quod
אֲשֶׁר דִּבָּרְתָּ וַיֹּאמֶר כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי׃

veller Deus dicet: meum populum consolamini, Consolamini
1 נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמַר אֱלֹהֵיכֶם׃
ei completa quod, eam ad clamate &, Ierusalaim cor ad Loquimini
2 דַּבְּרוּ עַל־לֵב יְרוּשָׁלִַם וְקִרְאוּ אֵלֶיהָ כִּי מָלְאָה
manus de sustepit nam: eius iniquitas est facta placatilis quia, eius militia
צְבָאָהּ כִּי נִרְצָה עֲוֹנָהּ כִּי לָקְחָה מִיַּד
, fatis peccatis omnibus in duplicia DOMINI
יְהוָה כְּפָלַיִם בְּכָל־חַטֹּאתֶיהָ׃
Expurgate facite rectam: DOMINI viam Complanate, desterto in clamabis Vox
3 קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר פַּנּוּ דֶּרֶךְ יְהוָה יַשְּׁרוּ viam
בָּעֲרָבָה מְסִלָּה לֵאלֹהֵינוּ׃ nostri Dei: iterum feminam solitudine in
4 כָּל־גַּיְא יִנָּשֵׂא וְכָל־הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ altitudines
וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר וְהָרְכָסִים לְבִקְעָה׃ planitiem in, iuxta ea &, excelsum in ex &
5 וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהוָה וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו videbit
quod, patres ore omne videbunt &: DOMINI gloria & reuelabit Et
כִּי פִי יְהוָה דִּבֵּר׃ est locutum DOMINI os
6 קוֹל אֹמֵר קְרָא וְאָמַר מָה־אֶקְרָא ad
filius iungitum cui pietas omnis &: herba † caro omnis clamabo
כָּל־הַבָּשָׂר חָצִיר וְכָל־חַסְדּוֹ כְּצִיץ
DOMINI: Spiritus quia, flos cecidit †, herba Aruit
7 הַשָּׂדֶה׃ יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ כִּי רוּחַ יְהוָה
populus * herba vere: eum in sufflauit
נָשְׁבָה בּוֹ אָכֵן חָצִיר הָעָם׃
8 יָבֵשׁ חָצִיר נָבֵל צִיץ וּדְבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם׃ stet, Sion exalta: Euangelizantia tibi ascende excelsum montem Super
9 עַל הַר־גָּבֹהַּ עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן dominum
הָרִימִי בְכֹחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִַם eius brachium &, venit fortis ecce DAVID Dominus Ecce
הָרִימִי אַל תִּירָאִי אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם׃
10 הִנֵּה אֲדֹנָי יְהוִה בְּחָזָק יָבוֹא וּזְרֹעוֹ
eius brachium &, venit fortis ecce DAVID Dominus Ecce
מֹשֵׁלָה לוֹ הִנֵּה שְׂכָרוֹ אִתּוֹ וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו׃
11 כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ יִרְעֶה בִּזְרֹעוֹ יְקַבֵּץ טְלָאִים
, agnos vtero in & , pabit suis gregem pastor sicut
וּבְחֵיקוֹ יִשָּׂא עֲלוֹת יְנַהֵל׃ suo pugillo in est mensus Quis
12 מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ terram pulueri omnia mensura in clausit & , aquas
וְשָׁמַיִם בַּזָּרֶת תִּכֵּן וְכַל־שָׁלֶשׁ עָפָר הָאָרֶץ palmo in eglee &, aquas
בְּפֶךְ וְגִבְעוֹת בְּמֹאזְנָיִם׃ montes, fouea in appendit &
13 מִי תִכֵּן אֶת־רוּחַ יְהוָה וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֶנּוּ׃ Spiritum quis
14 אֵת מִי נוֹעָץ וַיְבִינֵהוּ וַיְלַמְּדֵהוּ בְּאֹרַח מִשְׁפָּט
, iudicii semitam in eum docuit &, scientia eum erudiuit &
וַיְלַמְּדֵהוּ דֵּעָה וְדֶרֶךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֶנּוּ׃
15 הֵן גּוֹיִם כְּמַר מִדְלִי וּכְשַׁחַק מֹאזְנַיִם נֶחְשָׁבוּ
, iumento Ecce
הֵן אִיִּים כַּדַּק יָטִל׃ Libanum Et
16 וְלְבָנוֹן אֵין דֵּי בְעֵר וְחַיְתוֹ אֵין דֵּי עוֹלָה
, ei sint reputata si iumenti & animalia grex: eo eorum
17 כָּל־הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדּוֹ כְּאֶפֶס וְתֹהוּ נֶחְשְׁבוּ לוֹ׃ quæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

יֵשַׁע יְהוָה מִלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃ נִשְׁחֲךָ חֲלֵכְיוֹ
כֹּל חִזְקוּן כֵּן חָרְנֵם כֹּל פְּרִשׁוּ גַּם אֵז תֵּלֵךְ
עֵר שְׁלֵוָ מְרֻכָּה פִּסְחִים בְּזוּז בֵּן׃ וּבוֹר וּאֹמַר
שָׁכֵן חֲלִיתִי הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ נְשֵׂא עָוֹן׃

CAP. XXXIIII. לד

קִרְבוּ גוֹיִם לִשְׁמֹעַ וּלְאֻמִּים הַקְשִׁיבוּ תִּשְׁמַע הָאָרֶץ
וּמְלֹאָהּ תֵּבֵל וְכָל־צֶאֱצָאֶיהָ׃ כִּי קֶצֶף לַיהוָה
עַל־כָּל־הַגּוֹיִם וְחֵמָה עַל־כָּל־צְבָאָם
הֶחֱרִימָם נָתַן לַטֶּבַח׃ וְחַלְלֵיהֶם וְשִׁלְכוּ
וּמִפִּגְרֵיהֶם תַּעֲלֶה בְאֹשָׁם וְנָמַסּוּ הֶהָרִים
מִדָּמָם׃ וְנָמַקּוּ כָּל־צְבָא הַשָּׁמָיִם וְנָגֹלּוּ
כַּסֵּפֶר הַשָּׁמָיִם וְכָל־צְבָאָם יִבּוֹל כִּנֹבֵל עָלֶה מִגֶּפֶן
וּמִתְאֵנָה גָּלֵם׃ כִּי־רָוְתָה בַשָּׁמַיִם חַרְבִּי
הִנֵּה עַל־אֱדוֹם תֵּרֵד וְעַל עַם חֶרְמִי לְמִשְׁפָּט׃
חֶרֶב לַיהוָה מָלְאָה דָם הִדְשְׁנָה מֵחֶלֶב
מִדַּם כָּרִים וְעַתּוּדִים מֵחֶלֶב כִּלְיוֹת אֵילִים כִּי זֶבַח
לַיהוָה בָּצְרָה וְטֶבַח גְּדוֹל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃ וְיָרְדוּ
רְאֵמִים עִמָּם וּפָרִים עִם אַבִּירִים וְרָוְתָה אַרְצָם
מִדָּם וְעֲפָרָם מֵחֶלֶב יִדְשָׁן׃ כִּי יוֹם נָקָם
לַיהוָה שְׁנַת שִׁלֻּמִים לָרִיב צִיּוֹן׃ וְנֶהְפְּכוּ
נְחָלֶיהָ לְזֶפֶת וַעֲפָרָהּ לְגָפְרִית וְהָיְתָה אַרְצָהּ לְזֶפֶת
מִדּוֹר וָדוֹר תֵּשֵׁב שְׁמָמָה לָנֶצַח נְצָחִים׃
בְּעֵרָה׃ לַיְלָה וְיוֹמָם לֹא תִכְבֶּה לְעוֹלָם יַעֲלֶה
עֲשָׁנָהּ קָדוֹר לְדוֹר תֶּחֱרַב לָנֶצַח נְצָחִים
אֵין עֹבֵר בָּהּ׃ וְיֵרְשׁוּהָ קָאַת וְקִפֹּד
וְיַנְשׁוֹף וְעֹרֵב יִשְׁכְּנוּ בָהּ וְנָטָה עָלֶיהָ קַו־תֹּהוּ
וְאַבְנֵי בֹהוּ׃ חֹרֶיהָ וְאֵין שָׁם מְלוּכָה יִקְרָאוּ
וְכָל־שָׂרֶיהָ יִהְיוּ אָפֶס׃ וְעָלְתָה אַרְמְנוֹתֶיהָ סִירִים
קִמּוֹשׁ וְחוֹחַ בְּמִבְצָרֶיהָ וְהָיְתָה נְוֵה תַנִּים
חֲצַר לִבְנוֹת יַעֲנָה׃ וּפָגְשׁוּ צִיִּים אֶת־אִיִּים וְשָׂעִיר
עַל־רֵעֵהוּ יִקְרָא אַךְ שָׁם הִרְגִּיעָה לִילִית
מָצְאָה לָּהּ מָנוֹחַ׃ שָׁמָּה קִנְּנָה קִפּוֹז וְהִטִּיל
וְכִנְּסָה בְצִלָּהּ אַךְ שָׁם נִקְבְּצוּ דַיּוֹת אִשָּׁה רֵעוּתָהּ׃
דִּרְשׁוּ מֵעַל סֵפֶר יְהוָה וּקְרוּ לֹא אֶחָת מֵאֵלֶּה
נֶעְדָּרָה לֹא פָקְדָה אִשָּׁה רֵעוּתָהּ כִּי פִי הוּא צִוָּה
וְרוּחוֹ הִיא קִבְּצָה׃ וְהוּא־הִפִּיל לָהֶן גּוֹרָל וְיָדוֹ
חִלְּקָה לָּהּ בְּקָו עַד־עוֹלָם יִירְשׁוּהָ לְדוֹר דּוֹר
יִשְׁכְּנוּ בָהּ׃

CAP. XXXV. לה

PSAL. XXXV.

שׂוּשׂ וְגֵל
מִדְבָּר וְצִיָּה וְתָגֵל עֲרָבָה וְתִפְרַח כַּחֲבַצֶּלֶת׃
פָּרֹחַ תִּפְרַח וְתָגֵל אַף גִּילַת
כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתַּן לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל וְשָׁרוֹן הֵמָּה
יִרְאוּ כְּבוֹד יְהוָה הֲדַר אֱלֹהֵינוּ׃
חַזְּקוּ יְדַיִם רָפוּת וּבִרְכַּיִם כֹּשְׁלוֹת אַמֵּצוּ
אִמְרוּ לִנִמְהֲרֵי־לֵב חִזְקוּ אַל תִּירָאוּ הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם
נָקָם יָבֹא גְּמוּל אֱלֹהִים הוּא יָבוֹא וְיוֹשִׁיעֲכֶם
אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה
כָּאַיָּל יְלַהֵּךְ פִּסֵּחַ וְתָרֹן לְשׁוֹן אִלֵּם כִּי
נִבְקְעוּ בַמִּדְבָּר מַיִם וְנַחֲלִים בָּעֲרָבָה
וְהָיָה הַשָּׁרָב לַאֲגַם וְצִמָּאוֹן לְמַבּוּעֵי מָיִם
בְּנָוֵה תַנִּים רִבְצָה חָצִיר לְקָנֶה וְגֹמָא
וְהָיְתָה שָׁם מְסִלָּה וְדֶרֶךְ וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקָּרֵא לָהּ
לֹא יַעֲבָרֶנּוּ טָמֵא וְהוּא לָמוֹ הֹלֵךְ דֶּרֶךְ וֶאֱוִלִים
לֹא יִהְיוּ׃
לֹא־יִהְיֶה שָׁם אֲרִיֵה וְחַיָּה רָע לֹא יַעֲלֶנָּה לֹא
תִמָּצֵא שָׁם וְהָלְכוּ גְּאוּלִים׃
וּפְדוּיֵי יְהוָה יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה
וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל־רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ
וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה׃

CAP. XXXVI. לו

וַיְהִי בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
וַיִּתְפְּשֵׂם׃
וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת רַבְשָׁקֵה מִלָּכִישׁ יְרוּשָׁלַ͏ִם
אֶל הִזְקִיָּהוּ בְּחַיִל כָּבֵד וַיַּעֲמֹד בְּתְעֲלַת
הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה בִּמְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃
וַיֵּצֵא אֵלָיו אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר
עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר׃
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ
כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר מָה הַבִּטָּחוֹן
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃ אָמַרְתָּ אַךְ־דְּבַר שְׂפָתַיִם עֵצָה
וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה עַתָּה בְּמִי בָטַחְתָּה כִּי מָרַדְתָּ בִּי׃
וְעַתָּה הִנֵּה בָטַחְתָּה לְךָ עַל מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ
הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ
וְנָקָבָהּ כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְכָל־הַבֹּטְחִים עָלָיו׃
וְכִי תֹאמַר אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּטָחְנוּ הֲלֹא הוּא אֲשֶׁר
הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר
לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם לִפְנֵי מִזְבֵּחַ זֶה תִּשְׁתַּחֲווּ׃
וְעַתָּה הִתְעָרֵב נָא אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר וְאֶתְּנָה
לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֵת לְךָ רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃
וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֵת פְּנֵי פַחַת אֶחָד עַבְדֵי אֲדֹנִי
הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם לָרֶכֶב וְלַפָּרָשִׁים׃
וְעַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עָלִיתִי עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהַשְׁחִיתוֹ
אֲשֶׁר אָמַר אֵלַי עֲלֵה אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃
וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח אֶל־רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר
נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ אֲרָמִית כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל־
תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה׃
וַיֹּאמֶר רַבְשָׁקֵה הַאֶל אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי
אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא אֶל־הָאֲנָשִׁים
הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחוֹמָה לֶאֱכֹל אֶת־חַרְיָם וְלִשְׁתּוֹת
אֶת־שֵׁינֵיהֶם עִמָּכֶם׃
וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל גָּדוֹל יְהוּדִית וַיֹּאמֶר
שִׁמְעוּ דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל־יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ כִּי לֹא
יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם׃ וְאַל־יַבְטַח אֶתְכֶם
חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַצֵּל יַצִּילֵנוּ יְהוָה
לֹא תִנָּתֵן הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
אַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי כֹה אָמַר מֶלֶךְ אַשּׁוּר
עֲשׂוּ אִתִּי בְרָכָה וְצֵאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ
מִגַּפְנוֹ וְאִישׁ מִתְּאֵנָתוֹ וְשִׁתּוּ אִישׁ מֵי
בֹרוֹ׃ עַד־בֹּאִי וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ
כְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ לֶחֶם וְכְרָמִים
אֶרֶץ זֵיתֹ־שֶׁמֶן וּדְבָשׁ וִחְיוּ וְלֹא תָמוּתוּ וְאַל־
תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי יְסִיתְכֶם לֵאמֹר יְהוָה
יַצִּילֵנוּ׃ הַצִּילוּ הַצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ אַרְצוֹ
מִיַּד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
אַיֵּה אֱלֹהֵי חֲמָת וְאַרְפָּד אַיֵּה אֱלֹהֵי סְפַרְוַיִם וְכִי
הִצִּילוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי׃ מִי בְכָל־אֱלֹהֵי
הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם
מִיָּדִי כִּי־יַצִּיל יְהוָה אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם מִיָּדִי׃
וַיַּחֲרִשׁוּ וְלֹא עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי מִצְוַת הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ׃

וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר
אֶל־חִזְקִיָּהוּ קְרֻעֵי בְגָדִים וַיַּגִּידוּ לוֹ אֶת־דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה׃

CAP. XXXVII. לז

וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיְקָרַע אֶת־בְּגָדָיו
וַיְכַס שָׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה׃
וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶלְיָקִים אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת וְאֶת־שֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְאֶת־זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מְכֻסִּים בְּשַׂקִּים אֶל־יְשַׁעְיָהוּ
בֶּן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ
יוֹם־צָרָה וְתוֹכֵחָה וּנְאָצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי־
בָאוּ בָנִים עַד־מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אֵין לְיוֹלֵדָה׃
אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה אֲשֶׁר
שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֲדֹנָיו לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי
וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְנָשָׂאתָ
תְפִלָּה בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצֵאָה׃
וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשָׁעְיָהוּ׃
וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֲלֵיהֶם כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־אֲדֹנֵיכֶם
כֹּה אָמַר יְהוָה אַל תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ
אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר אוֹתִי׃
הִנֵּנִי נֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב אֶל־
אַרְצוֹ וְהַפִּלְתִּיהוּ בַחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃
וַיָּשָׁב רַבְשָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר נִלְחָם עַל־לָכִישׁ
כִּי שָׁמַע עַל־תִּרְהָקָה מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר יָצָא
לְהִלָּחֶם אֶתָּךְ וַיִּשְׁמַע וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־חִזְקִיָּהוּ
לֵאמֹר׃ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
לֵאמֹר אַל־יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בוֹטֵחַ בּוֹ לֵאמֹר לֹא
תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר לְכָל־
הָאֲרָצוֹת לַהֲחֲרִימָם וְאַתָּה תִנָּצֵל׃ הַהַצִּילוּ אוֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שִׁחֲתוּ
אֹתָם אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר
בִּתֵּלַשָּׂר׃ אֵיפֹה מֶלֶךְ חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפָּד וּמֶלֶךְ עִיר
סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה׃
וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת־הַסְּפָרִים מִיַּד הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵם
וַיַּעַל בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׂהוּ חִזְקִיָּהוּ עָלָה
לִפְנֵי יְהוָה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

aspicietis Nō, aſpicietibus & videbitis Nō, videntibus diuerunt Qui
illuſiones videte blanda nobis loquimini recta nobis
לְנוּ נְכֹחוֹת דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מַהֲתָּעוֹת׃
aſpis faciebus à facie ceſſate ſtemma de decinate via de Recedite facie noſtra
סוּרוּ מִנֵּי דֶּרֶךְ הָשׁוּ מִנֵּי אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ
Iſrael Sanctus dixit ſic Propterea Iſrael Sanctum
אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
peruerſitate & extorſione in ſperatus & thot verſa in vos repoſitus Propter Pro eo quòd
יַעַן מְאָסְכֶם בְּדָבָר הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וְנָלָה
os ſuper & etha undas &
עָלָיו׃ וְהָיְתָה לָכֶם הָעֲוֹנָה הַזֹּאת כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעָה
requiſita eadem raptum & ſicut, hæc iniquitas vobis erit Propterea ædificium
בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה אֲשֶׁר פִּתְאֹם לְפֶתַע יְבוֹא שִׁבְרָתוֹ׃
ſine confractio & ventier macerum ad fulcit cuius : excelſo muro in ſigulorum ligneæ conſtitionem ſecundum eum conteret Et locus tu-
וְשִׁבְרָה כְּשֵׁבֶר נֹבֵל יוֹצְרִים
mens mox repete
testa eius fragmento in inuenietur non & parcet non conterendo de
קְחֹשׂ לֹא יֶחְמֹל וְלֹא־יִמָּצֵא בְּמַחְתַּהּ חֶרֶשׂ
foues de aquam hauriendum ad & incendio de ignem expiendum ad
לַחְתּוֹת אֵשׁ מִלּוֹעַ וְלַחְשׂוֹף מַיִם מִנְּקָבָה׃
quiete in Iſrael ſanctus Dominus DOMINVS dixit ſic Quia
כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּבָה
vestra fortitudo eris ſpe in & quieſcendo in eritis ſalus requie &
וְנַחַת תִּוָּשְׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְטַחָה תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם
fugiemus equum ſuper fed, Nequaquam : dixiſtis Sed noluiſtis Et
וְלֹא אֲבִיתֶם׃ וַתֹּאמְרוּ לֹא כִּי עַל־סוּס נָנוּס
eruet eques Ideo equitabimus leuem ſuper Et fugietis Ideo
יִקַּלּוּ עַל־כֵּן תִּנָּסוּן וְעַל־קַל נִרְכָּב עַל־כֵּן יָקֵלּוּ
facietis à, ymus increpationis facibus a ua Chalus vos perſequentes Miſſeratus
רֹדְפֵיכֶם׃ אֶלֶף אֶחָד מִפְּנַי נְעָרַת אֶחָד מִפְּנֵי
ymus à facie
ſuper malus ſicut remanseris douce fugietis quinque increpationis Iaſie
נְעָרַת חֲמִשָּׁה תָּנוּסוּ עַד אִם־נוֹתַרְתֶּם כַּתֹּרֶן עַל־
reliquami-
collem ſuper veſtilus & monnis capitis ni Et
גּוֹם׃ וְחָכָה יְהוָה לָכֵן לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם
reuertier ſignum ſpectat & vt miſereatur
כִּי אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל־חוֹכֵי לוֹ׃
veſtri miſeriſtandum ad, DOMINVS expallata propter eas Et
וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לְחָנַנְכֶם
Iudici Deus quia veſtri miſeriſtandum ad, ſe exaltabit propterea &
וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם כִּי־אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט
eum expectantes omnes beati, DOMINVS qui expectat
יְהוָה אַשְׁרֵי כָּל־חוֹכֵי לוֹ׃ כִּי עַם בְּצִיּוֹן יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִַם
non plorando : Ieruſalem in ſelebis Sion in populus Nam
בְּכֹה תִבְכֶּה חָנוֹן יָחְנֶךָּ לְקוֹל זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָה
auguſtiæ panem DOMINVS vobis dabit Et tibi reſpondebit
לָךְ עָנָה׃ וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צַר
tui oculi erunt & tui doctores vltra auulebit non at ſoppreſſionis aqui & elongabitur
וּמַיִם לָחַץ וְלֹא־יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ
tuo rego verbum audient cum aures Et tui doctores vi ſenies
רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ׃ וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ
ſuſtinuerit eum & ,ſicuerit eum ſi, ea in ambulate, via Hæc dicendo
לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ בוֹ כִּי תַאְשִׁינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃
& tui argenti ſculptilium operi eorum contaminabitis Et
וְטִמֵּאתֶם אֶת־צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ וְאֵת
egredere imundum ticut ea Diſperges tui auri eſtiatilis ſpoliamenta
אֶפֶוֹת מַסֵּכַת זְהָבֵךְ תִּזְרֵם כְּמוֹ דָוָה תֹּאמַר
ei dices feminarum quando tui femina plantum dabit Et
לּוֹ צֵא׃ וְנָתַן מְטַר זַרְעֲךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־
pacet ſpargas & ,ſtaſſes erit & ,humi fructus panis & : humum
הָאֲדָמָה וְלֶחֶם תְּבוּאַת הָאֲדָמָה וְהָיָה דָּשֵׁן וְשָׁמֵן יִרְעֶה
Intum paſcuum illa die in ,ea ag riſolitum
מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא כָּר נִרְחָב׃
purum enigma terram operantes pulli & boues Et
וְהָאֲלָפִים וְהָעָרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלִיל חָמִיץ
ventilabro in & pala in vēilarur quod ,comedent
יֵאָכֵלוּ אֲשֶׁר־זֹרֶה בָּרֹחַ וְבַמֹּרָג׃
collem ornatu ſuper & ,excellum montem omnem ſuper eſt Et
וְהָיָה עַל־כָּל־הַר נִבֹּהַ וְעַל כָּל־גִּבְעָה
ſuſtinuerit eum & ,ſicuerit eum ſi, eleuarum
נְשָׂאוֹת פְּלָגִים יְבָלֵי־מָיִם בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל
lux & ,ſolis lux ſicut lunæ lux erit Et currus
מִגְדָּלִים׃ וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים
die in : dicrum ſeptem lux ſicut ſeptemplicitet erit ſolis
בְּיוֹם

eius plagæ manifeſtationem & & ſui populi conſitionis DOMINVM diligere
חֲבֹשׁ יְהוָה אֶת־שֶׁבֶר עַמּוֹ וּמַחַץ מַכַּת
ardens ,longinquo de venit DOMINI nomen Ecce ſanauerit
נִבְעָה׃ יְרֻפָּא הִנֵּה שֵׁם־יְהוָה בָּא מִמֶּרְחָק בֹּעֵר
& lingua & ,ira ſunt repleta eius labia : oneris grauitas & ,eius noſtes
אַפּוֹ וְכֹבֶד מַשָּׂאָה מְלֵאוּ שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת׃
conſumens ignis tanquam ,inundatum torrens veluti eius ſpiritus Et
וְרוּחוֹ כְּנַחַל שׁוֹטֵף יַעֲרֶה עַד־צַוָּאר יֶחֱצֶה
ſanitatis cribro in dem egitandum ad ,dimidiabit collum ad vſque
לְנָפַת שָׁוְא׃ עֹרְרֵי יִהְיֶה לָהֶם נָתִיב כְּנָפָה עֹנָה
populorum maxilis in facietis errare frenum &
וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עַמִּים׃
lætitia & ſolennitatem ſanctificati nocte ſicut vobis erit Canticum
הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חַג
ad DOMINI montem in intrandum ad ,tibia cum ,eunte ſicut cordis
וְשִׂמְחַת לֵבָב כְּהוֹלֵךְ בְּחָלִיל לָבוֹא בְּהַר־יְהוָה אֶל
ſuę vocis magnificati DOMINVS faciet audire Et Iſrael fortis
צוּר יִשְׂרָאֵל׃ וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת הוֹד קוֹלוֹ
ſimultio ignis flamma & ,noſtris in offender fut brachij defectiones &
וְנַחַת זְרוֹעוֹ יֵרֶאֶה בְּזַעַף אַף וְלַהַב אֵשׁ אֹכְלָה
voces & Quia grandinis lapidę & rubinæ & diſperſione
נֶפֶץ וְזֶרֶם וְאֶבֶן בָּרָד׃ כִּי־מִקּוֹל
omnis me Et percutiet virga in Aſſur conterent DOMINI
יְהוָה יֻחַת אַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה׃ וְהָיְתָה
eſt ſuper DOMINVS facies requietcere quam fundata ſit virgæ tranſitus
מַעֲבַר מַטֵּה מוּסָדָה אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה עָלָיו
ea cum pugnabit epitomen beſtis in & : ceſtharis in & ,tympanis in
בְּתֻפִּים וּבְכִנֹּרוֹת וּבְקָרָבוֹת תְּנוּפָה נִלְחַם בָּהֶם׃
ſuper preparata regi ipſa etiam, Tophieth heri ab diſpoſita Quia
כִּי־עָרוּךְ מֵאֶתְמוֹל תָּפְתֶּה גַּם־הוּא לַמֶּלֶךְ הוּכָן
ſtatus malum ligna & ignis eius pyra dilarauit, fecit profundam
הֶעְמִיק הִרְחִיב מְדוּרָתוֹ אֵשׁ וַעֲצֵי הַרְבָּה נְשָׁמָה
ea in ardentis ſulphuris torrens ſicut DOMINI
יְהוָה כְּנַחַל גָּפְרִית בֹּעֲרָה בָהּ׃

לא CAP. XXXI.

egreſſi fuiſſet & ,auxilio pro Aegyptum? deſcendentibus Væ
הוֹי הַיֹּרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה וְעַל־סוּסִים
quia ,equitibus in & ,multus quia ,curru in ſperauerunt & ,equis
יִשָּׁעֵנוּ וַיִּבְטְחוּ עַל־רֶכֶב כִּי רַב וְעַל־פָּרָשִׁים כִּי
Iſrael Sanctum ad reſperexerunt non & ,valde ſunt præualidi
עָצְמוּ מְאֹד וְלֹא שָׁעוּ עַל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת
ſapiens ipſe etiam Et quæ ſierunt non DOMINVM
יְהוָה לֹא דָרָשׁוּ׃ וְגַם־הוּא חָכָם
ſeditionis domum contra ſurit & itemouit non ſua verba & ,malum
וַיָּבֵא רָעָה וְאֶת־דְּבָרָיו לֹא הֵסִיר וְקָם עַל־בֵּית מְרֵעִים
iniquitatem operantium auxilium contra &
וְעַל־עֶזְרַת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
ens & ,ſcato eorum equi & ,Deus non & ,homines Aegyptij Et
וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא־אֵל וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וְלֹא
ſpiritus & ,ſuam manum inclinabit DOMINVS Et
רוּחַ וַיהוָה יַטֶּה יָדוֹ וְכָשַׁל עוֹזֵר
deficient ipſi omnes ſimul & ,adiuuat cadet &
וְנִפַּל עֵזֶר וְיַחְדָּו כֻּלָּם יִכְלְיוּן׃
loco ,inquit Quemadmodum mea DOMINVS dixit ſic Nam
כִּי כֹה אָמַר־יְהוָה אֵלַי כַּאֲשֶׁר יֶהְגֶּה
ſuper & ,ſuę ſuperſtitionis ſuper & ,ſuum ſuper & ,ſuę ſuperſtitionis
הָאֲרִי וְהַכְּפִיר עַל־טַרְפּוֹ אֲשֶׁר יִקָּרֵא עָלָיו
ſeminabit quando ,ſui femina plantum dabit Et ſuper ,leonum catulus &
מְלֹא רֹעִים קוֹלָם לֹא יֵחָת וּלְהָמוֹנָם לֹא
omnes me Et
יַעֲנֶה כֵּן יֵרַד יְהוָה צְבָאוֹת לִצְבֹּא עַל־הַר צִיּוֹן
eius collem ſuper & ,Sion mouebit
וְעַל־גִּבְעָתָהּ׃ כְּצִפֳּרִים עָפוֹת כֵּן יָגֵן יְהוָה צְבָאוֹת
protegendo ,Ieruſalem ſuper exercituum DOMINVS protegit
עַל־יְרוּשָׁלִָם גָּנוֹן וְהַצֵּל פָּסֹחַ הַצִּיל וְהִמְלִיט
ſeruando & tranſiliendo ,liberando &
יַעֲבֹר׃ שׁוּבוּ לְאֲשֶׁר הֶעְמִיקוּ סָרָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
illa die in Quia ſuper ſuper
כִּי בַיּוֹם הַהוּא יִמְאֲסוּ אִישׁ אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וֵאלִילֵי
Iſrael filij deſectionem profundauerunt
זְהָבוֹ אֲשֶׁר עָשׂוּ לָכֶם יְדֵיכֶם חֵטְא׃
peccatum ſ veſtræ manus
וְנָפַל אַשּׁוּר בְּלֹא־אִישׁ וְחֶרֶב לֹא־אָדָם תְּאֻכְלֶנּוּ
cadet & ,gladio in & ,Aſſur ſuper
וְנָסָה מִפְּנֵי חָרֶב וּבַחוּרָיו לָמַס יִהְיוּ׃
ſolidi ſeruitus & ,ſui fugiens & ,ſcum conuerſi hominis non gladius & ,viri

transfibit ſtimore præ ſuam reputo Et eruut inducent in eius iumenta & ,ſtabiliet
וְכַחֲרִיו לְמַס יִהְיוּ׃ וְחָלְעוּ מִמְּגוּר יִעְבֹרוּ
ordens ,longinquo de venit DOMINI nomen Ecce ſanauerit
נִבְעָה׃ יְרֻפָּא הִנֵּה שֵׁם־יְהוָה בָּא מִמֶּרְחָק בֹּעֵר
& lingua & ,ira ſunt repleta eius labia : oneris grauitas & ,eius noſtes
אַפּוֹ וְכֹבֶד מַשָּׂאָה מְלֵאוּ שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת׃
conſumens ignis tanquam ,inundatum torrens veluti eius ſpiritus Et
וְרוּחוֹ כְּנַחַל שׁוֹטֵף יַעֲרֶה עַד־צַוָּאר יֶחֱצֶה
ſanitatis cribro in dem egitandum ad ,dimidiabit collum ad vſque
לְנָפַת שָׁוְא׃ עֹרְרֵי יִהְיֶה לָהֶם נָתִיב כְּנָפָה עֹנָה
populorum maxilis in facietis errare frenum &
וְרֶסֶן מַתְעֶה עַל לְחָיֵי עַמִּים׃
lætitia & ſolennitatem ſanctificati nocte ſicut vobis erit Canticum
הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֶּשׁ חַג
ad DOMINI montem in intrandum ad ,tibia cum ,eunte ſicut cordis
וְשִׂמְחַת לֵבָב כְּהוֹלֵךְ בְּחָלִיל לָבוֹא בְּהַר־יְהוָה אֶל
ſuę vocis magnificati DOMINVS faciet audire Et Iſrael fortis
צוּר יִשְׂרָאֵל׃ וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת הוֹד קוֹלוֹ
ſimultio ignis flamma & ,noſtris in offender fut brachij defectiones &
וְנַחַת זְרוֹעוֹ יֵרֶאֶה בְּזַעַף אַף וְלַהַב אֵשׁ אֹכְלָה
voces & Quia grandinis lapidę & rubinæ & diſperſione
נֶפֶץ וְזֶרֶם וְאֶבֶן בָּרָד׃ כִּי־מִקּוֹל
omnis me Et percutiet virga in Aſſur conterent DOMINI
יְהוָה יֻחַת אַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה׃ וְהָיְתָה
eſt ſuper DOMINVS facies requietcere quam fundata ſit virgæ tranſitus
מַעֲבַר מַטֵּה מוּסָדָה אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה עָלָיו
ea cum pugnabit epitomen beſtis in & : ceſtharis in & ,tympanis in
בְּתֻפִּים וּבְכִנֹּרוֹת וּבְקָרָבוֹת תְּנוּפָה נִלְחַם בָּהֶם׃
ſuper preparata regi ipſa etiam, Tophieth heri ab diſpoſita Quia
כִּי־עָרוּךְ מֵאֶתְמוֹל תָּפְתֶּה גַּם־הוּא לַמֶּלֶךְ הוּכָן
ſtatus malum ligna & ignis eius pyra dilarauit, fecit profundam
הֶעְמִיק הִרְחִיב מְדוּרָתוֹ אֵשׁ וַעֲצֵי הַרְבָּה נְשָׁמָה
ea in ardentis ſulphuris torrens ſicut DOMINI
יְהוָה כְּנַחַל גָּפְרִית בֹּעֲרָה בָהּ׃

לב CAP. XXXII.

præcernet iudicium ad principes & rex regnabit iuſtitiam ad Ecce
הֵן לְצֶדֶק יִמְלֹךְ מֶלֶךְ וְלִשָּׂרִים לְמִשְׁפָּט יָשֹׂרוּ׃
riui ſicut inundatione abſorpſit & ,eruit latibulo ſicut Et vir erit Et
וְהָיָה אִישׁ כְּמַחְבֵּא־רוּחַ וְסֵתֶר זֶרֶם כְּפַלְגֵי
ſitienti terra in grauis petræ umbra vt ſicceteritis aquarum
מַיִם בְּצִיָּון כְּצֵל סֶלַע כָּבֵד בְּאֶרֶץ עֲיֵפָה׃
audientium aures & videntium oculi ludeinoduaternon Et
וְלֹא תִשְׁעֶינָה עֵינֵי רֹאִים וְאָזְנֵי שֹׁמְעִים
linguæ & : ſcieutiam intelliget præcipitatorum cor Et
תְּקַשַּׁבְנָה׃ וְלֵבָב נְמַהֲרִים יָבִין לָדָעַת וְלָשׁוֹן
candida loqui feſtinabit balbornm
עִלְּגִים תְּמַהֵר לְדַבֵּר צָחוֹת׃ לֹא־יִקָּרֵא עוֹד לִנָבָל
diues dicetur non amplus & liberalis
נָדִיב וְלִכִילַי לֹא יֵאָמֵר שׁוֹעַ׃
iniquitatem facies eius eor & ,loquetur ſtultitiam ſtultus Nam
כִּי נָבָל נְבָלָה יְדַבֵּר וְלִבּוֹ יַעֲשֶׂה אָוֶן
eius cum DOMINVM contra ,loquendum ad & ,hypocrita ſcimulum ad
לַעֲשׂוֹת חֹנֶף וְלְדַבֵּר אֶל־יְהוָה תּוֹעָה
facias deficere ſitientis potum & ,cianetis animum eius meditari ad
לְהָרִיק נֶפֶשׁ רָעֵב וּמַשְׁקֵה צָמֵא יַחְסִיר׃
eorum pudam ad ,conſulunt conſilia ipſe : malis eius vaſa tenuis Et
וּכְלֵי כִלְיָו רָעִים הוּא וְזִמּוֹת יָעַץ לְחַבֵּל
indigno egenum alloquendum in & ,ſuſtinet eloquiis in ,ſcelleſtus
עֲנִיִּים בְּאִמְרֵי־שֶׁקֶר וּבְדַבֵּר אֶבְיוֹן מִשְׁפָּט׃
ſtabit liberalia propter ipſe & ,conſuluit liberalia liberalis Et
וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעַץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם׃
filiæ meæ vocem audite ,ſurgite tranquillæ Mulieres
נְשִׁים שַׁאֲנַנוֹת קֹמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלִי בָּנוֹת
meum eloquium percipite autibus confidentes
בֹּטְחוֹת הַאֲזֵנָה אִמְרָתִי׃
vindemia deſecit quia : cōſidentes ,vehementi anno ſuper Dies
יָמִים עַל־שָׁנָה תִּרְגַּזְנָה בֹּטְחוֹת כִּי כָלָה בָּצִיר
,confidentes metrimiſtæ ,tranquillæ Pauete veniet non collectio
אָסִף אֵין תְּבוֹא׃ חָרְדוּ שַׁאֲנַנוֹת רְגָזוּ בֹּטְחוֹת
vbera Super lumbos ſuper ,ſtringe & ,ſtrauda & ,ſe nudi
פְּשֵׁטוּ וְעָרוּ וְחִגְרוּ עַל־חֲלָצָיִם׃ עַל־שָׁדַיִם
fructiferantem ,vitem ſuper deſidery & agros ſuper ,plangentes
סֹפְדִים עַל־שְׂדֵי חֶמֶד עַל־גֶּפֶן פֹּרִיָה׃
ſuper quia aſcendet vepris ſpina mei populi humum Super
עַל אַדְמַת עַמִּי קוֹץ שָׁמִיר תַּעֲלֶה כִּי עַל
exaltantem ciuitatem ,gaudij domos omnes
כָּל־בָּתֵי מָשׂוֹשׂ קִרְיָה עֲלִיזָה׃ כִּי־אַרְמוֹן
pe fuit ſtrictum & ,alta loca ,eſt relicta vrbis turba
נִטְּשׁ הֲמוֹן עִיר עֹפֶל וּבַחַן הָיָה בָּעַד
gregum paſtuum ,ſonagrorum gaudium ,ſeculum in vſque
מְעָרוֹת עַד־עוֹלָם מְשׂוֹשׂ פְּרָאִים מִרְעֵה עֲדָרִים׃
ſe eſtertum erit & exceſſo de ſpiritus nos ſuper effundatur Donec
עַד־יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם וְתִהְיֶה מִדְבָּר
,tepurabitur ſyluam in Charmel & ,Charmel habitabit Et
לַכַּרְמֶל וְכַרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃ וְשָׁכַן
,ſolidi Charmel in iuſtitia & ,iudicium deſerto in
בַּמִּדְבָּר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בַּכַּרְמֶל יָשֵׁב׃
requieſcent iuſtitiæ cultus & ,ſus iuſtitiæ opus Et
וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט
habitacula ſui mieus populus habitabit Et ,ſeculum in vſque habitabit &
וּבֶטַח עַד־עוֹלָם׃ וְיָשַׁב עַמִּי בִּנְוֵה
,tranquilla & requietum in & ,futuriarum rabernaculis in &
שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחִים וּבְמְנוּחוֹת שַׁאֲנָנוֹת׃
ſe humiliabit loco humili in & ſylua defendendo in grandinabit Et
וּבָרַד בְּרֶדֶת הַיָּעַר וְכֹל מָקוֹם יִשְׁפָּלוּ
pedem mittentes æquas omnes ſuper ſemina vos Beati
אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל־כָּל־מַיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל
ſolidi & boues
הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

non Ecce sapientiae eam callidum die & nocte, ea super villiet sicut ea
4 גַּיְא שְׁמָנִים פְּגָרָה׃ 4 וְהָיָה צִיץ נִבְלַת תִּפְאֶרֶת
,ea in progredi bellum in ,fiorem ,cepere † mihi dati ,ad ,mihi
5 צְבִי עַל רֹאשׁ גֵּיא שְׁמָנִים לְהוֹלְמֵי מִשְׁבָּרָה׃
,iniquitatis ,fiorem dilue in appellabit Am ,patrem cum succendam
6 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת צְבִי
,Iahacob tedicabit Veniet † ,mihi fient pacem ,mihi
7 וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה לִשְׁאֵרִית עַמּוֹ׃ 5 וְלִרְוַח
,formatio qui ,Monti ,& ,& ,&

Universidad de Deusto
Biblioteca

gloriæ ſolium in cruce & ſtabili loco in clauum * illum figam Et
וְתִקַּעְתִּיו יָתֵד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְהָיָה לְכִסֵּא כָבוֹד
domus gloriæ omnis illum ſuper pendebunt Et . ſui patris domus ſuſpendetur
תָּלוּ לְבֵית אָבִיו ׀ וְתָלוּ עָלָיו כָּל כְּבוֹד בֵּית
crateratum vaſis à parui vaſa omnis : ferax & gemmina ſui patris filij & nepo-
אָבִיו הַצְּאֲצָאִים וְהַצְּפִיעוֹת כָּל כְּלֵי הַקָּטָן מִכְּלֵי הַאֲגַנּוֹת
dixit , illa die In . nabilium? inſtrumenta omnia ad vſque &
וְעַד כָּל כְּלֵי הַנְּבָלִים׃ ׀ בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם
loco in * firus † clauus removebitur ,excelſum DOMINVS
יְהוָה צְבָאוֹת תָּסוּר הַיָּתֵד הַתָּקוּעָה בְּמָקוֹם
illam ſuper : quod onus exciderus & cedet & , excidetur & : ſtabili
נֶאֱמָן וְנִגְרְעָה וְנָפְלָה וְנִכְרְתָה הַמַּשָּׂא אֲשֶׁר עָלֶיהָ
eſt locutus DOMINVS quia
כִּי יְהוָה דִּבֶּר׃

CAP. XXIII. כג

eſt facta vaſtatio quia , Tarſis naues Vlulate : Sor Oſee
הַמַּשָּׂא אֹד הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי שֻׁדַּד
. eis eſt reuelatum Cittiim terra de : emendo ab domo de
מִבַּיִת מִבּוֹא מֵאֶרֶץ כִּתִּיִּם נִגְלָה לָמוֹ׃
mare tranſiens † , Sidon tacentes † : inſulæ habitatores Sileæ
סַפֵּינוּ חֹרְשֵׁי צִידוֹן עֹבְרֵי יָם ׀ דִּמּוּ שֹׁבְכֵי אִי סֹחַר צִידוֹן עֹבֵר יָם
fluminis meſſa , Sichor ſemen multis aquis in Et . te repleuerunt
מַיִם׃ וּבְמַיִם רַבִּים זֶרַע שִׁחֹר קְצִיר יְאוֹר
. gentium negotiatio fuit & : eius pſeudocrus
תְּבוּאָתָהּ וַתְּהִי סְחַר גּוֹיִם׃
Non : dicendo maris fortitudo , mare dixit nam . Sidon Erubeſce
בּוֹשִׁי צִידוֹן כִּי אָמַר יָם מָעוֹז הַיָּם לֵאמֹר לֹא
virgines exaltaui , ebeles * enutriui non & , peperi non & , parturiui
חַלְתִּי וְלֹא יָלַדְתִּי וְלֹא גִדַּלְתִּי בְּחוּרִים רוֹמַמְתִּי בְּתוּלוֹת׃
. Sor audium ſe condu? ingrediuntur? Aegyptus tumor Sitot
כְּשָׁמוֹעַ שֵׁמֶץ לְמִצְרַיִם יָחִילוּ כִּשְׁמֹעַ צֹר׃
. inſulæ habitatores vlulate , Tarſis † in Tranſite
עִבְרִי תַרְשִׁישָׁה הֵילִילוּ יֹשְׁבֵי אִי׃
. eius antiquitas quando? diebus † Halaris : vehis † hæc Nunquid
הֲזֹאת לָכֶם עַלִּיזָה מִימֵי קֶדֶם קַדְמָתָהּ
conſulit Quis . peregrinandum ad longis ? : eius pedes eam ducent
יוֹבִלוּהָ רַגְלֶיהָ מֵרָחוֹק לָגוּר׃
. coronantem Sor ſuper hoc
מִי יָעַץ ׀ זֹאת עַל צֹר הַמַּעְטִירָה
principes eius negociatores cuius : terræ inclyti eius mercatores ſublimes
שָׂרֶיהָ כְּנַעֲנִים נִכְבְּדֵי אָרֶץ׃ ׀ יְהוָה צְבָאוֹת יָעָצָהּ
hoc conſulit exercitum DOMINVS : terræ inclyti eius mercatores ſublimes
לְחַלֵּל גְּאוֹן כָּל צְבִי לְהָקֵל כָּל נִכְבְּדֵי
non * , Tarſis filiam : tuum * tanquam ruam terram Tranſi . terræ
אָרֶץ׃ ׀ עִבְרִי אַרְצֵךְ כְּיאֹר בַּת תַּרְשִׁישׁ אֵין
. vltra cingulum
מָזַח עוֹד׃ יָדוֹ נָטָה עַל הַיָּם הִרְגִּיז
diſperdendum ad , negociatorem ad præcepit DOMINVS . regna
מַמְלָכוֹת יְהוָה צִוָּה אֶל כְּנַעַן לְשַׁמֵּד
. eius fortitudines
מָעֻזֶיהָ׃ ׀ וַיֹּאמֶר לֹא תוֹסִיפִי עוֹד לַעֲלֹז
ibi eſtiam , tranſi , ſurge Cittiim ? Sidon filia virgo oppreſſa
הַמְעֻשָּׁקָה בְּתוּלַת בַּת צִידוֹן קוּמִי עִבְרִי גַּם שָׁם
, fuit non populus ille , Chaldæi terra En . tibi erit requies non
לֹא יִנְוֶה לָךְ׃ ׀ הֵן אֶרֶץ כַּשְ�dִּים זֶה הָעָם לֹא הָיָה
. eius vrdes fe ſtabiuerūt , eius arces erexerunt illa ruinæ eam fundauit Aſſur
אַשּׁוּר יְסָדָהּ לְצִיִּים הֵקִימוּ בַחֵילָיו עוֹרְרוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ
. ruinam in eam ponit
וַיְשִׂמֶהָ לְמַפֵּלָה׃
. veſtra fortitudo eſt vaſtata quia : Tarſis * nauis Vlulate
עֱוּזִּי שׁוֹם
. Tarſi
הֵילִילוּ אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ כִּי שֻׁדַּד מִבָּתִּים
, annis ſeptuaginta Sor tradetur oblitum & , illa die in , erit Et
וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא ׀ וְנִשְׁכַּחַת צֹר שִׁבְעִים שָׁנָה
Sor ipſi erit annorum ſeptuaginta ſine A † . vnius regis dies ſicut
כִּימֵי מֶלֶךְ אֶחָד ׀ מִקְצֵה שִׁבְעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצֹר
. meretricis canticum veluti
כְּשִׁירַת הַזּוֹנָה׃ ׀ קְחִי כִנּוֹר סוֹבִּי עִיר
vt canticum oblitus , oblitus es tradita , obliuium meretrix
זוֹנָה נִשְׁכָּחָה הֵיטִיבִי נַגֵּן הַרְבִּי שִׁיר לְמַעַן
. ſeptuaginta ſine A † : erit Et . annorum
תִּזָּכֵר׃ ׀ וְהָיָה מִקֵּץ שִׁבְעִים שָׁנָה יִפְקֹד
cum fornicabitur & , ſuum queſtum ad reuertetur & , Sor DOMINVS
יְהוָה אֶת צֹר וְשָׁבָה לְאֶתְנַנָּהּ ׀ וְזָנְתָה אֶת
. ſuum facies † ſuper terræ regum vniuerſis
כָּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃

DOMINO ſanctitas , eius queſtus & , eius negociatio erit Et
וְהָיְתָה סְחָרָהּ ׀ וְאֶתְנַנָּהּ קֹדֶשׁ לַיהוָה
לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יֵחָמֵן כִּי לַיֹּשְׁבִים לִפְנֵי יְהוָה
operimentum in & , ſatuitatem ad comedendum ad : eius negociatio erit
יִהְיֶה סְחָרָהּ לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכֻסֶּה
. vetus
עָתִיק׃

CAP. XXIIII. כר

. terram euacuans DOMINVS Ecce
הִנֵּה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ וּבוֹלְקָהּ וְעִוָּה
populus ſicut erit Et . eius habitatores faciet diſpergere & , eius faciet
עַל פָּנֶיהָ וְהֵפִיץ יֹשְׁבֶיהָ׃ ׀ וְהָיָה כָעָם
. ancilla ſicut : eius dominus ſic , ſeruus ſicut : ſacerdos ſic
כַּכֹּהֵן כָּאדֹנָיו כְּשִׁפְחָה כִגְבִרְתָּהּ
. terræ , emens ſicut : vendens ſic , murmurans ſicut : creditor ſic
כַּקֹּנֶה כְּמוֹכֵר כַּמַּלְוֶה כְּלֹוֶה
. eis eſt locutus DOMINVS quia : diripietur
כַּאֲשֶׁר נִשָּׂא בוֹ׃ ׀ הָבוֹק תִּבּוֹק הָאָרֶץ וְהִבּוֹז
. hoc verbum eſt locutus DOMINVS quia : diripietur
תִּבּוֹז כִּי יְהוָה דִּבֶּר אֶת הַדָּבָר הַזֶּה׃
. infirmata : terra defluxit , Lacti
אָבְלָה נִבְלָה הָאָרֶץ אֻמְלְלָה נִבְלָה תֵּבֵל אֻמְלְלוּ
. terræ populi elatio
מְרוֹם עַם הָאָרֶץ׃ ׀ וְהָאָרֶץ חָנְפָה תַּחַת יְשָׁבֶיהָ
. mutauerunt , ſtatum mutauerunt , leges tunt tranſgreſſi quia
כִּי עָבְרוּ תוֹרֹת חָלְפוּ חֹק הֵפֵרוּ בְּרִית
. terram ſic defolat & : terram remedio † peruertum Ideo . ferali †
עוֹלָם׃ ׀ עַל כֵּן אָלָה אָכְלָה אֶרֶץ וַיֶּאְשְׁמוּ יֹשְׁבֶיהָ
. terræ habitatores ſunt combuſti Ideo , ea in
עַל כֵּן חָרוּ יֹשְׁבֵי אֶרֶץ וְנִשְׁאַר אֱנוֹשׁ מִזְעָר
. inſulæ habitatores vlulate , Tarſis † in Tranſite
אֳבַל תִּרְוֹשׁ אָמְלָה נָּפַל כָּל שִׂמְחֵי לֵב׃
. eius antiquitas quando? diebus † Halaris : vehis † hæc Nunquid
שָׁבַת מְשׂוֹשׂ תֻּפִּים
. terræ gaudium ſi grauit
שָׁבַת מְשׂוֹשׂ כִּנּוֹר׃
. vinum bibent non cantet In ? illam bibentibus ſicchar erit amara
מִשִּׁיר יִשְׁתּוּ יַיִן יֵמַר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו׃
. domus omnis eſt clauſa : inanitate ? ciuitas eſt Arritta
נִשְׁבְּרָה קִרְיַת תֹּהוּ סָגֹר כָּל בַּיִת מִבּוֹא׃
. terræ gaudium migrauit
צְוָחָה עַל הַיַּיִן בַּחוּצוֹת עָרְבָה כָּל שִׂמְחָה
. ſolitudo vrbe in Reuanſit
גָּלְתָה מְשׂוֹשׂ הָאָרֶץ׃ ׀ וְנִשְׁאַר בָּעִיר שַׁמָּה
. porta concretetur
וּשְׁאִיָּה יֻכַּת שָׁעַר׃ ׀ כִּי כֹה יִהְיֶה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ בְּתוֹךְ
. vindemia fuerit conſummata ſi racemi ſicut , oleæ excuſſio ſicut
הָעַמִּים כַּנְּקֹף זַיִת כְּעֹלֵלֹת אִם כִּלָּה בָּצִיר׃
. terra vniuerſa
בְּנָקֵף זֵית כְּעֹלֵלֹת אִם כִּלָּה בָּצִיר
. eis reſultabunt , ſuam vocem eleuabunt Hi
הֵמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יְרַנֵּנוּ בְּגַאֲוַת יְהוָה
. maria ſſrent vocem ? glorificate vallibus in Ideo
צַהֲלוּ מִיָּם׃ ׀ עַל כֵּן בָּאֵרִים כַּבְּדוּ
. Iſrael Dei DOMINI nomen maris inſulis in
אִיֵּי הַיָּם שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
. terræ alas Ab
מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרֹת שָׁמָעְנוּ צְבִי לַצַּדִּיק וַאֹמַר רָז
. mihi væ : mihi meum ſecretum , mihi
לִי רָזִי לִי אוֹי לִי בֹּגְדִים
. terræ habitator te ſuper , laqueus & , fouea & , Formido
בֹּגְדוּ בּוֹגְדִים׃ ׀ פַּחַד וָפַחַת וָפַח עָלַיִךְ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ
. fouearum in caſtri , formidinis voce à fugiens , erit Et
וְהָיָה הַנָּס מִקּוֹל הַפַּחַד יִפֹּל אֶל הַפַּחַת וְהָעֹלֶה
. ſuper in ſecreſio de caſtra fua quia : laqueo is capietur , foueæ medio de
מִתּוֹךְ הַפַּחַת יִלָּכֵד בְּפָח כִּי אֲרֻבֹּת מִמָּרוֹם נִפְתָּחוּ
. terræ fundamenta conſummicent &
וַיִּרְעֲשׁוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
. terra fe diſſipauit diſſipando , terra ſe confregit Confringendo
הָרוֹעַ תִּתְרֹעֲעָה הָאָרֶץ פּוֹר תִּתְפּוֹרְרָה הָאָרֶץ
. terra ſe mouebit Mouendo † . terra ſe euacuat euacuando
נוֹעַ תִּתְנוֹעֵעַ הָאָרֶץ כַּשִּׁכּוֹר וְנָדְדָה כַּמְּלוּנָה
. terra ſuper , eius grauis & : tegurium ſicut mercedis † &
וְהִתְנוּרָה כְּמִלּוֹנָה וְכָבַד עָלֶיהָ פִּשְׁעָהּ

Eſt cuius de-
ſiderium eſt
emunctum
tibi,
* in pace, in
pace:
tibi ſibi.
יֵצֶר סָמוּךְ תִּצֹּר שָׁלוֹם שָׁלוֹם כִּי בְךָ בָּטֻחָה׃
DOMINO ſub in quia ; perpetuum? in vſque DOMINO in Fidite
בִּטְחוּ בַיהוָה עֲדֵי עַד כִּי בְיָהּ יְהוִה
ciuitatem , eccelſi habitatores incurrabit Quia . ſeculorum petra
צוּר עוֹלָמִים׃ כִּי הִשַּׁח יֹשְׁבֵי מָרוֹם קִרְיָה
? eſt facet paſſingrue , terræ ad vſq; eam humiliabit : eam humiliabit ſublimem
נִשְׂגָּבָה יַשְׁפִּילָהּ יַשְׁפִּילָהּ עַד אָרֶץ יַגִּיעֶנָּה
. greſſus , affectus * pedes , pes eam Conculcabit . pulueremad vſque
עַד עָפָר׃ תִּרְמְסֶנָּה רֶגֶל רַגְלֵי עֲנִי פַּעֲמֵי
. liberabis iuſti aſtutum † , recte , teſtimonies * iuſto † Semita . eſt
* egenorum.
? eſt * eſſe
עָנָה׃ אֹרַח לַצַּדִּיק מֵישָׁרִים יָשָׁר מַעְגַּל צַדִּיק תְּפַלֵּס׃
, tuũ nomine ad ea expellauimus ? DOMINE tuorũ iudiciorũ via Etiam
אַף אֹרַח מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה לְךָ קִוִּינוּךָ לְשֵׁם
. te deſiderauit meo Animo
וּלְזִכְרְךָ תַּאֲוַת נָפֶשׁ אִוִּיתִיךָ׃ ׀ נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ
quando nam , te mane quæram mo? inanimo? in meo ſpiritu etiam , noctu in
בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ כִּי כַאֲשֶׁר
. orbis habitatores didicerum iuſtitiam , terra in? tua iudicia
מִשְׁפָּטֶיךָ לָאָרֶץ צֶדֶק לָמְדוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃
? impio fiat Gratia , teſtimonium ? terra in , iuſtitiam diſcet * non †
יֻחַן רָשָׁע בַּל לָמַד צֶדֶק בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת
. DOMINI ſublimitarem videbit non & , iaget iniquè
יְעַוֵּל וּבַל יִרְאֶה גַּאֲוַת יְהוָה׃
afflictitur pudore & , videbit : vidente ne , tua man? eſt excelſa DOMINE
יְהוָה רָמָה יָדְךָ בַּל יֶחֱזָיוּן יֶחֱזוּ וְיֵבֹשׁוּ
. eos comedet : tuos hoſtes ignis etiam , populi
קִנְאַת עָם אַף אֵשׁ צָרֶיךָ תֹּאכְלֵם׃
. noſtra opera omnia etiam quia : nobis pacem diſpones DOMINE
יְהוָה תִּשְׁפֹּת שָׁלוֹם לָנוּ כִּי גַם כָּל מַעֲשֵׂינוּ
. dominũ nobis fuit dominati noſtre Deus Domine , nobis ea operatus
פָּעַלְתָּה לָּנוּ׃ ׀ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדֹנִים
. tuum nomen memorabimus , te in? tantum . ea per?
זוּלָתֶךָ לְבַד נַזְכִּיר שְׁמֶךָ׃
? mortui qui
dormiunt
fiant nobis
visitaſti properando , reſurgent non , mortui † , viuent non Mortus
פְּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ׃
. eorum memoriam omnem periſtidiſti & , eos deleuiſti &
הַמֵּתִים בַּל יִחְיוּ רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ לָכֵן
Eloe gaſti , æ glorificaſti , genti addidiſti , DOMINE genti Addidiſti
פָּקַדְתָּ וַתַּשְׁמִידֵם וַתְּאַבֵּד כָּל זֵכֶר לָמוֹ׃
effuderunt te viſitauerũt anguſtia in DOMINE , terræ fines * omnes
וַתֹּסֶף לַגּוֹי יְהוָה יָסַפְתָּ לַגּוֹי נִכְבַּדְתָּ רִחַקְתָּ
? eſſugati
? eſſugas ad
? terminos
כָּל קַצְוֵי אָרֶץ׃ ׀ יְהוָה בַּצַּר פָּקָדוּךָ צָקֵן
. eis * tua correctio , ma? ſtatuimus *
לָחַשׁ מוּסָרֶךָ לָמוֹ׃ כְּמוֹ הָרָה תַּקְרִיב
? orationem
quando
? fuit
? tum oppo-
? pimuit pau-
? per , doles , cla-
? mat
תָּחִיל וְתִצְעַק חֹלָיִךְ יְהוָה הָיִינוּ כְּמֹךָ׃ חַלִּינוּ חַלִּינוּ
. Expergiſcimini , reſurgent meum cadauer? , tui mortui Viuent
כָּמַעֲנוּ רוּחַ יְשׁוּעוֹת בַּל נַעֲשֶׂה אָרֶץ וּבַל יִפְּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃
? facie tua
? patrum-
? que
יִחְיוּ מֵתֶיךָ נִבְלָתִי יְקוּמוּן הָקִיצוּ
. terra & , tuos eos ? eorum eos ? quia , pulueris habitatores deuite peremptã &
וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וְאֶרֶץ
? ſunt tu &
? tui
claude & , tua cubicula in ? ingredere , ſui populi Vade . proiicies manes ?
רְפָאִים תַּפִּיל׃ ׀ לֵךְ עַמִּי בֹא בַחֲדָרֶיךָ וְסְגֹר
? Haedare
? Hircus
? vſq; dum
? viſitauerit
? vt orationem
? quando
? ſuſtinuerit
? ſuis
? ad
? ſuos
? ſuos
? ſuos

Universidad de Deusto
Biblioteca

consideratio & ,Quiescam :me ad DOMINVS dixit &c Quia
4 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי אֶשְׁקוֹטָה וְאַבִּיטָה
æstu in tota nubes sicut ,lucem super nitidus calor sicut ,meo patiar loco in
בְּמְכוֹנִי כְּחֹם צַח עַל־אוֹר טַל כְּחֹם
sua acerbis & ,grandem consummatæ instar † ,messem ante Nam ,messis
קָצִיר׃ 5 כִּי לִפְנֵי קָצִיר כְּתֹם פֶּרַח וּבֹסֶר
& ,falcibus :in maturitate ,præcidat & † ,flos † erit maturescens
גֹּמֵל יִהְיֶה נֵצָה וְכָרַת הַזַּלָּזִים בְּמַזְמֵרוֹת וְאֶת־
volsos † simul Relinquentur ,amputa † ,auferat propagines
6 הַנְּטִישׁוֹת הֵסִיר חָזָה׃ וְיֵעָזְבוּ יַחְדָּו לְעֵיט
omnis & ,valeris * ea super æstivabit & ,terræ animali † & ,montium
הָרִים וְלַבְּהֵמַת הָאָרֶץ וְקַץ עָלָיו הָעַיִט וְכָל־
byemabit ea super terræ bestia
בְּהֵמַת הָאָרֶץ עָלָיו תָּחֹרֶף׃
populi exercituum DOMINO munus deferetur illo tempore In
7 בָּעֵת הַהִוא יוּבַל־שַׁי לַיהוָה צְבָאוֹת עַם
fuit † gente ,vltrà & ,ipsa ab * terribili populo à & ,dispulsi & tracti
מְמֻשָׁךְ וּמוֹרָט וּמֵעַם נוֹרָא הוּא וָהָלְאָה גּוֹי קַו־
locum ad ,non terram fluminis dispuerum cuius ,canalicatoris † & ,foris
קָו וּבוּסָה אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אַרְצוֹ אֶל־מְקוֹם
Sion montem ,exercituum DOMINI nominis
שֵׁם־יְהוָה צְבָאוֹת הַר־צִיּוֹן׃

CAP. XIX. יט

nubem super equitans DOMINVS Ecce ,Aegypti Onus
הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל־עָב קַל וּבָא מִצְרָיִם
Aegypti ,eius † ie mouebunt & ,Aegyptum ingredietur & ,Iesum
וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו וְלֵב מִצְרַיִם
eius,simini † in liquefies Aegypti cor & ,eius faciebam à
בְּקִרְבּוֹ יִמּוֹג׃ 2 וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחֲמוּ אִישׁ
vir pugnabunt & ,Aegypto cum Aegyptum confundam Et
בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעִיר מַמְלָכָה
,eius intima in Aegypti spiritus euacuabitur Et ,regnum in
בְּמַמְלָכָה׃ 3 וְנִבְקְתָה רוּחַ מִצְרַיִם בְּקִרְבּוֹ
,diuinos ad & ,vana ad quærent & ,deplebam * eius consilium &
וַעֲצָתוֹ אֲבַלַּע וְדָרְשׁוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֶל־הָאֹבוֹת
,frictos † ad & ,pythones ad &
וְאֶל־הָאֹבוֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים׃
fortis rex & ,dari * dominatum manu in Aegyptum ,conclusum * Et
4 וְסָגַרְתִּי אֶת־מִצְרַיִם בְּיַד אֲדֹנִים קָשֶׁה וּמֶלֶךְ עַז
,exercitum DOMINVS dominator dixit ,eos in † dominabitur
יִמְשׁל־בָּם נְאֻם הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת׃
,arefcet & ,exiliebitur fluuius & ,mari de aquæ ,deficiens † Et
5 וְנִשְׁתּוּ מַיִם מִיָּם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ
tui † flecabuntur & ,strenuabuntur ,flumina facient elongatæ Et
וְהַאֲזִנִיחוּ נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאֹרֵי
,excidentur ,arundines* & ,calamus ,immittam
קָנֶה וְסוּף קָמָלוּ׃ 7 עָרוֹת עַל־יְאוֹר
,ipsum† non & ,propulsabitur ,arefcet tui fementis omnis & ,tui ex † iuxta
עַל־פִּי יְאוֹר וְכֹל מִזְרַע יְאוֹר יִבַּשׁ נִדַּף
tuum iuxta † Graminetæ ,excidentur arundines* & ,calamus immittam
וְאָבַד אַיִן׃ 8 וְאָנוּ חֲרִיגִים וְאָבְלוּ כָּל־מַשְׁלִיכֵי בַיְאוֹר
,inframbuntur ,aquarum faciem in recte expandentes & ,hamum
חַכָּה וּפֹרְשֵׂי מִכְמֶרֶת עַל־פְּנֵי מַיִם אֻמְלָלוּ׃
texentes & ,pectinata lina operantes albicentur pudore Et
9 וְהֹשׁוּ עֹבְדֵי פִשְׁתִּים שְׂרִיקוֹת וְאֹרְגִים
clauiturum faciemes omnes ,cœtus eius texta erunt Et ,texta perfectas
חוֹרוּ׃ 10 וְהָיוּ שְׁתִיתֶיהָ מְדֻכְּאִים כָּל־עֹשֵׂי שֶׂכֶר
sapientes ,Sohan principes ,stulti Verumtamen ,anima* stagnorum
עֲשֻׁאֵי נָפֶשׁ׃ 11 אַךְ אֱוִלִים שָׂרֵי צֹעַן חָכְמֵי
ei* dicetis quomodo :infirmarum est consiliam ,Pathoh consiliarij
יֹעֲצֵי פַרְעֹה עֵצָה נִבְעָרָה אֵיךְ תֹּאמְרוּ אֶל־
sanctorum † regum filius * ego ,sapientum Filius :Pathoh
פַּרְעֹה בֶּן־חֲכָמִים אֲנִי בֶן־מַלְכֵי קֶדֶם׃
quid ,sient † & ,tibi nunc indicent † & ,tui sapientes nunc ,ipſi ! Vbi
12 אַיֵּם אֶפוֹא חֲכָמֶיךָ וְיַגִּידוּ נָא לָךְ וְיֵדְעוּ מַה־
sunt Infatuati .Aegyptum ſuper exercituum DOMINVS ,conſulauit *
יָּעַץ יְהוָה צְבָאוֹת עַל־מִצְרָיִם׃ 13 נוֹאֲלוּ
Aegyptij fecerunt errare & ,Noph principes sunt ,decepti ,Sohan principes
שָׂרֵי צֹעַן נִשְּׂאוּ שָׂרֵי נֹף וְתָעוּ אֶת־מִצְרַיִם
spiritum eius immisit † in miscuit DOMINVS .eius tribuum angulo † medio
פִּנַּת שִׁבְטֶיהָ׃ 14 יְהוָה מָסַךְ בְּקִרְבָּהּ רוּחַ
suo opere omni in Aegyptum fecerunt errare & ,pertæfactarum
עִוְּתִים וְתָעוּ אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ

,opus Aegypto erit non Et .suo vomito in ebrium ,errat ſecundum
כַּאֲשֶׁר יָתֹעַ שִׁכּוֹר בְּקִיאוֹ׃ 15 וְלֹא־יִהְיֶה לְמִצְרַיִם מַעֲשֶׂה
Iuncus & ramus ,cauda & caput ſecent quod
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וְאַגְמֹן׃
,ipsius & ,imulieres ſicut Aegyptus erit illa die In
16 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ מִצְרַיִם כַּנָּשִׁים וְחָרְדוּ וּפָחֲדוּ
agitans ,ipſe quam exercituum DOMINI manus ,agitationem faciebam * à
מִפְּנֵי תְּנוּפַת יַד־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר־הוּא מֵנִיף
,tremuerint † ab Aegypto Iehudah ,homo † erit Et ,eam ſuper
עָלָיו׃ 17 וְהָיְתָה אַדְמַת יְהוּדָה לְמִצְרַיִם לְחָגָא
conſili ,faciebam * à ,pauerit ſe in * illius fuerit recedentes qui omnis
כֹּל אֲשֶׁר יַזְכִּיר אֹתָהּ אֵלָיו יִפְחָד מִפְּנֵי
eum ſuper conſulens † ipſe quod exercituum DOMINI
יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר הוּא יועֵץ עָלָיו׃
,Aegypti terra in ciuitates quinque erunt illa die In
18 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ חָמֵשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
exercituum DOMINVM per iurantes & ,Chenahon labio loquentes
מְדַבְּרוֹת שְׂפַת כְּנַעַן וְנִשְׁבָּעוֹת לַיהוָה
,vni dicetur Heres * ciuitas
עִיר הַהֶרֶס יֵאָמֵר לְאַחַת׃
:Aegypti terræ medio in DOMINO altare erit illa die In
19 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרָיִם
,DOMINO eius terminum iuxta ,ſtatua &
וּמַצֵּבָה אֵצֶל־גְּבוּלָהּ לַיהוָה׃
terra in exercitum DOMINO teſtem in & ,ſignum in erit Et
20 וְהָיָה לְאוֹת וְלֵעֵד לַיהוָה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ
,ſupponentium faciem à DOMINVM ad clamabunt nam :Aegypti
מִצְרָיִם כִּי יִצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה מִפְּנֵי לֹחֲצִים
,eius liberabit & ,magnatem & ,feruatorem eis mittet &
וְיִשְׁלַח לָהֶם מוֹשִׁיעַ וְרָב וְהִצִּילָם׃
Aegypti cognoscetur & ,Aegypto * DOMINVS cognoſcitur Et
21 וְנוֹדַע יְהוָה לְמִצְרַיִם וְיָדְעוּ
,vouebunt & ,manus & ,ſacrificium facient & ,illa die in DOMINVM
מִצְרַיִם אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְעָבְדוּ זֶבַח
DOMINVS† percutiet Et .teddeant & ,DOMINO votum
וּמִנְחָה וְנָדְרוּ נֶדֶר לַיהוָה וְשִׁלֵּמוּ׃
,DOMINVM ad reuertentur & :ſanando & ,percutiendo Aegyptum
22 וְנָגַף יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא וְשָׁבוּ עַד־יְהוָה
Aegypto in ſtrata via erit illa die In .eos ſanabit &, eis eus exorabilis &
וְנֶעְתַּר לָהֶם וּרְפָאָם׃ 23 בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְסִלָּה מִמִּצְרַיִם
Aegyptum & ,Aegyptum in Aſſur introibit & ,Aſſur ad
אַשּׁוּרָה וּבָא אַשּׁוּר בְּמִצְרַיִם וּמִצְרַיִם בְּאַשּׁוּר
Aſſur ipſi Aegypti ſeruient &
וְעָבַד מִצְרַיִם אֶת־אַשּׁוּר׃ 24 בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל
,terræ inmiti in benedictio ,Aſſur & ,Aegypto tertius Iſrael
שְׁלִשִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאַשּׁוּר בְּרָכָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃
benedixit dicendo ,exercituum DOMINVS † benedixit Cui
25 אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְהוָה צְבָאוֹת לֵאמֹר בָּרוּךְ
mea hæreditas & ,Aſſur meæ manui opus & ,Aegypti meus populus
עַמִּי מִצְרַיִם וּמַעֲשֵׂה יָדַי אַשּׁוּר וְנַחֲלָתִי
,Iſrael
יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XX. כ

,Aſdod in Tarthan ,regredi * anno In
בִּשְׁנַת בֹּא תַרְתָּן אַשְׁדּוֹדָה בְּשָׁלַח
,eum capit & ,Aſdod cum pugnauit & ,Aſſur rex Sarghon
סַרְגּוֹן מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלָּחֶם בְּאַשְׁדּוֹד וַיִּלְכָּדָהּ׃
Iehabimum manum per DOMINVS eſt locutus illo tempore In
2 בָּעֵת הַהִוא דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד
,ſiccum ſalum † & ,Vade :dicendo ,Amos filij
יְשַׁעְיָהוּ בֶּן־אָמוֹץ לֵאמֹר לֵךְ וּפָתַחְתָּ הַשַּׂק
,eius lumbis deſuper † & ,ſuum calceamentum
מֵעַל מָתְנֶיךָ וְנַעֲלְךָ תַחֲלֹץ מֵעַל רַגְלֶךָ וַיַּעַשׂ כֵּן הָלַךְ עָרוֹם
ambulauit Quemadmodu :DOMINVS Dixitque .diſcalceatus &
וְיָחֵף׃ 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה כַּאֲשֶׁר
,ſignum annis tribus diſcalceatus & ,nudus Iſahiahu meus ſeruus
הָלַךְ עַבְדִּי יְשַׁעְיָהוּ עָרוֹם וְיָחֵף שָׁלֹשׁ שָׁנִים אוֹת
,Aethiopiam ſuper & ,Aegyptum ſuper portentiũ &
וּמוֹפֵת עַל־מִצְרַיִם וְעַל־כּוּשׁ׃ 4 כֵּן יִנְהַג מֶלֶךְ
Aegypto ,Aethiopicam tranſmigrationẽ & ,Aegypti captiuitatem Aſſur
אַשּׁוּר אֶת־שִׁבְיַ מִצְרַיִם וְאֶת־גָּלוּת כּוּשׁ
,ſenes & ,adoleſcentes nati ,diſcoperientes & ,diſcalceatos & nudum
נְעָרִים וְזִקֵנִים עֲרוֹם וְיָחֵף וְחַשּׂוּפֵי שֹׁת
,ſuo ſpectie Aethiopia ab ,confuſionẽ & ,confuſingentur Et
מִצְרָיִם׃ 5 וְחַתּוּ וּבֻשׁוּ מִכּוּשׁ מִבְטָחָם וּמִצְפָּרֶת
,ſua gloria Aegypto
מִצְרַיִם תִּפְאַרְתָּם׃

Omnes ,ſunt ligati ,eius ab † ,ſimul ,ſunt ſagittæ* eius ,pharetram .Cunctꝰ
כָּל־קְצִינַיִךְ נָדְדוּ יַחַד מִקֶּשֶׁת אֻסָּרוּ כָּל־
fugerunt ,longe à * ,pariter ſunt victi tui † inuenti †
הַנִּמְצָאִים בָּךְ יַחַד מֵרָחוֹק נָדָדוּ׃
feſtinem ne :fletu in me ,amarissime† me à ,deijcite † dum Propterea
4 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּכִּי אל־ תָּאִיצוּ
,mei popum ſuper † oſtentio ſuper me eſpoliati
לְנַחֲמֵנִי עַל־שֹׁד בַּת־עַמִּי׃
Domino perſecutus † & ,eos cœlestianoris & ,continuous dies Quia
5 כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוֹכָה לַאדֹנָי
clamus † & ,parietem requirunt † ,vilionis Valle in exercitum DOMINO*
יְהוִה צְבָאוֹת בְּגֵי חִזָּיוֹן מְקַרְקַר קֹר וְשׁוֹעַ
hominis cuius in phurretum inde * Helam Et .montem ad
אֶל־הָהָר׃ 6 וְעֵילָם נָשָׂא אַשְׁפָּת בְּרֶכֶב אָדָם
natum ,ſedens ,ſtellio † fuit Et .ſcripsum ,hendeuit † Chir & ,equitum*
פָּרָשִׁים וְקִיר עֵרָה נָכֶן׃ 7 וַיְהִי מִבְחַר עֲמָקַיִךְ
,patum vnius poſuerunt ,pounde † ,equites & ,eum † ſunt repletæ
מָלְאוּ רֶכֶב וְהַפָּרָשִׁים שׂוֹם שָׂמוּ הַשְּׁעָרָה׃
illa die in teſperanti & ,ſtehudah operimentum ,teſtẽ operies Et
8 וַיָּגַל אֶת־מָסַךְ יְהוּדָה וְהִבַּטְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא
Daud ciuitatis teſtium Et .ſyluæ ,domus armatum* ad
אֶל־נֶשֶׁק בֵּית הַיָּעַר׃ 9 וְאֶת־בְּקִיעֵי עִיר־דָּוִד
,ſuperioris piſcinæ aquas congregaſtis & ,ſunt multiplicatæ quia :videſtis
רְאִיתֶם כִּי רַבּוּ וַתִּקְבְּצוּ אֶת־מֵימֵי הַבְּרֵכָה הַתַּחְתּוֹנָה׃
domos deſtruaſtis & ,ſuum ædificia ſeruitatis domos Et
10 וּבָתֵּי יְרוּשָׁלַם סְפַרְתֶּם וַתִּתְּצוּ הַבָּתִּים
,muros duos inter feciſtis lacum Et ,muram muniendum ad
לְבַצֵּר הַחוֹמָה׃ 11 וּמִקְוֶה עָשִׂיתֶם בֵּין הַחֹמֹתַיִם
eius plasmatore & ,eius factore ad ſuſperaſtis nõ & ,veteris piſcinæ aquæ
לְמֵי הַבְּרֵכָה הַיְשָׁנָה וְלֹא הִבַּטְתֶּם אֶל־עֹשֶׂיהָ וְיֹצְרָהּ
,videſtis non longe de
מֵרָחוֹק לֹא רְאִיתֶם׃
,ſteti ad illa die in exercitum DOMINVS† Dominus vocabit Et
12 וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי
,faci ,cingulum ad & ,calatinum ad & ,planctum ad &
וְלִמְסְפֵּד וּלְקָרְחָה וְלַחֲגֹר שָׂק
,eius † ingulando & ,tuæ † occidendo ,Iarmia & ,gaudium * ecce Et
וְלִמְנֹס שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הָרֹג בָּקָר וְשָׁחֹט צֹאן
quia ,bibendo & comedendo :vinum bibendo & carnem comedendo
אֲכֹל בָּשָׂר וְשָׁתוֹת יַיִן אָכוֹל וְשָׁתוֹ כִּי
,morientes eras .Domini
מָחָר נָמוּת׃ 14 וְנִגְלָה בְּאָזְנֵי יְהוָה
,mortiamini donec ,vobis hæc iniquitas expiabitur ſi :exercitium
אִם־יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד־תְּמוּתוּן
Deus .ſit locutus ,DOMINVS exercituum
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת׃
Dominus dixit Sic .ad ingredere ,Vade :exercitium DOMINVS ,Dominus dixit Sic
15 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת לֵךְ בֹּא אֶל־
,domum ſuper * qui ,Sebnah ad ,iſtum thesaurarium
הַסֹּכֵן הַזֶּה עַל־שֹׁבְנָא אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת׃
,ſepulchrum hic tibi ex ædibus quia :hic ſuus & ,hic ſuus ,tibi Quid
16 מַה־לְּךָ פֹּה וּמִי־לְךָ פֹּה כִּי־חָצַבְתָּ לְךָ פֹּה קֶבֶר
,tibi tabernaculum petra in ſcalpens * ,ſuum ſepulchrum ædificabat ædibus *
חֹצְבוֹ מָרוֹם קִבְרוֹ חֹקְקִי בַסֶּלַע מִשְׁכָּן לוֹ׃
ut ancitas † & ,tuæ ,teſtamentum ut manſueras † DOMINVS Ecce
17 הִנֵּה יְהוָה מְטַלְטֶלְךָ טַלְטֵלָה גֶּבֶר וְעֹטֶךָ
,terram ad pilā ſicut ,conſulatum ex ,mutatur Caluendo *
עֹטֶה׃ 18 צָנוֹף יְצַנֶּפְךָ צְנָפָה כַּדּוּר אֶל־אֶרֶץ
,anxietate ,ignominia ,tuæ gloriæ ciuitas † ibi & ,moriturꝰ ibi ,waniber† ſtram
רַחְבַת יָדַיִם שָׁמָּה תָּמוּת וְשָׁמָּה מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדֵךְ
,tui Domini domus
קְלוֹן בֵּית אֲדֹנֶיךָ׃
,ac diues tuus ſtatu de & ,eus ſtatione de te expellam Et
19 וְהִדַּפְתִּיךָ מִמַּצָּבֶךָ וּמִמַּעֲמָדְךָ יֶהֶרְסֶךָּ׃
filium Helachim ,meum ſeruum vocabo & ,illa die in ero Et
20 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְקָרָאתִי לְעַבְדִּי לְאֶלְיָקִים בֶּן־
,eius ſedes & ,tua tunica eius indueam .Et .Chilchiahu
חִלְקִיָּהוּ׃ 21 וְהִלְבַּשְׁתִּיו כֻתָּנְתֶּךָ וְאַבְנֵטְךָ אֲחַזְּקֶנּוּ נָבֹט
parentꝰ in eſt & ,eius manu in dabo tuam poteſtatem & ,eum confortabo
אָחִיךָ וּמִמְשַׁלְתְּךָ אֶתֵּן בְּיָדוֹ וְהָיָה לְאָב
Iehudah domui & ,Ieruſalem habitatori
לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וּלְבֵית יְהוּדָה׃
,aperiet & ,eius humerum ſuper Dauid domus ,tuam ,dabo Et
22 וְנָתַתִּי מַפְתֵּחַ בֵּית דָּוִד עַל־שִׁכְמוֹ וּפָתַח
,eius qui ſimiliter ,aperiet & ,eius humerum ſuper Dauid domus ,tuam dabo Et
וְאֵין סֹגֵר וְסָגַר וְאֵין פּוֹתֵחַ׃

,noctet affectus ſit Ecce .illa die in huius inſulæ habitator dicet Et
6 וְאָמַר יוֹשֵׁב הָאִי בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה כֹה מְבַטְּנוּ
quomodo & ,Aſſur tegis ,faciebam* à ,eni ad† ,auxilio pro ,ibi collegimus quo
אֲשֶׁר נַסְנוּ שָׁם לְעֶזְרָה לְהִנָּצֵל מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֵיךְ
,ſuos euaderemus
נִמָּלֵט אֲנָחְנוּ׃

CAP. XXI. כא

,tranſeundum ad Meidab† in turbines Vt .maris deſerti Onus
1 מַשָּׂא מִדְבַּר־יָם כְּסוּפוֹת בַּנֶּגֶב לַחֲלוֹף
mihi eſt nunciata dura Viſio .formidabili terra de venit deſerto è
מִמִּדְבָּר בָּא מֵאֶרֶץ נוֹרָאָה׃ חָזוּת קָשָׁה הֻגַּד־לִי
obſide :Helam Aſcende ,vaſtator vaſtator * & ,præuaricator præuaricatur
הַבּוֹגֵד בּוֹגֵל וְהַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד עֲלִי עֵילָם צוּרִי
,remouerã † ab Aegypto Iehudah .humus * erit Et .eam ſuper
הֵסִגֹתִי כָּל־אַנְחָתָהּ הָשְׁבָּתִי׃ 3 עַל־כֵּן מָלְאוּ
,ſunt repleti Propterea .feci ceſſare eius gemitum omnem :Madai
חֲלָצַי חֶבְלִים חֲזָקוּנִי כְּחִלֻּת יוֹלֵדָה נַעֵיתִי
,parturientis ,tormenta ſicut ,me apprehenderunt ,tormina † ,dolore mei lumbi
מִשְּׁמֹעַ מִרְאֶה נִבְהַלְתִּי מֵרְאוֹת׃
,euidentia à † fui territus ,audiendo ab * tuæ Diſcipli
נָעֲוָתָה לִבִּי פַּלָּצוּת בִּעֲתָתְנִי נֶשֶׁף חֶשְׁקִי
poſuit mei ,amplexus ,expaſtulam † me terruit horror ,meum cor Et auert
שָׂמָה לִי׃ 4 הָעֵרְכוּ הַשֻּׁלְחָן צְפֹה הַצְפִּיָּה
,ſpeculam ſpeculando ,menſam Diſpouendo ,mentem* in mihi
לִי לְחָרְדָה׃ 5 עֶרְכוּ הַשֻּׁלְחָן צָפֹה הַצְפִּיָּה
,clypeum ungite ,principes ſurgite :bibendo & comedendo
אֲכוֹל שְׁתוֹ קוּמוּ הַשָּׂרִים מְשִׁחוּ מָגֵן׃
,ſpeculatorem ſtatue ,Vade :DOMINVS me ad dixit ſic Etenim
6 כִּי כֹה אָמַר אֵלַי אֲדֹנָי לֵךְ הָעֲמֵד הַמְצַפֶּה
,indicabit† ,videns † qui
אֲשֶׁר יִרְאֶה יַגִּיד׃ 7 וְרָאָה רֶכֶב צֶמֶד פָּרָשִׁים רֶכֶב
,attentione multa ,attentione attendit Et .camelꝰ curruum* ,aſini
חֲמוֹר רֶכֶב גָּמָל וְהִקְשִׁיב קֶשֶׁב רָב־קָשֶׁב׃
,iugiter ,ſtans † ego ,mi Domine ,ſpeculam ſuper † Leo clamauit Et
8 וַיִּקְרָא אֲרִיֵה עַל־מִצְפֶּה אֲדֹנָי אָנֹכִי עָמַד תָּמִיד
,nocibus turris ,ſtans † ego meam cuſtodiam ſuper & ,ſtatione
יוֹמָם וְעַל־מִשְׁמַרְתִּי אָנֹכִי נִצָּב כָּל־הַלֵּילוֹת׃
,reſpondit & ,equitum par viri currus cum hic ecce Et
9 וְהִנֵּה זֶה בָּא רֶכֶב אִישׁ צֶמֶד פָּרָשִׁים וַיַּעַן
contriuit eius deorum ſculptilia omnia & ,Babel cecidit Cecidit .dixit &
וַיֹּאמֶר נָפְלָה נָפְלָה בָּבֶל וְכָל־פְּסִילֵי אֱלֹהֶיהָ שִׁבַּר
DOMINO à auditui quæ ,mea ,area filius & mea Triturꝰ
לָאָרֶץ׃ 10 מְרוֹשַׁתִּי וּבֶן־גָּרְנִי אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה
,robus annuncierui ,Iſrael Deo exercituum
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִגַּדְתִּי לָכֶם׃
,nocte de quid Cuſtos :Sehir de ,clamauit * me ad :Domiah Onus
11 מַשָּׂא דוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה־
eriam & mane Venit :cuſtos Dixit .nocte de quid cuſtos
מִלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה־מִּלַּיְלָה׃ 12 אָמַר שָׁמַר אָתָא בֹקֶר וְגַם
,venite ,reuertimini ,quærite ,quæſiti * ſi nox
לַיְלָה אִם־תִּבְעָיוּן בְּעִיוּ שׁוּבוּ אֲתָיוּ׃
,ſemitæ † ,morabimini Harab in ſalen In :Harab in Onus †
13 מַשָּׂא בַּעְרָב בְּיַעַר בָּעֲרָב תָּלִינוּ אֳרְחוֹת
terræ habitatores ,aquæ venite ſitienti occurſum In .Dedanim
דְּדָנִים׃ 14 לִקְרַאת צָמֵא הֲתֵיתֵימִים יִשְׁבֵי אֶרֶץ
,oppetentes * præuenite eius pane cum Teimah Deportate
מֵיטָא בְלַחְמוֹ קַדְּמוּ נָדֹד׃
,expauſi † gladij ,faciebam † à ,aeagere ſunt† gladiatorꝰ ,faciebat * à Quoniam
15 כִּי מִפְּנֵי חֲרָבוֹת נָדָדוּ מִפְּנֵי חֶרֶב נְטוּשָׁה
,præ ſii granitatis ,faciebat † & ,extenſi arcus ,faciebat † & ,
מִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוּכָה וּמִפְּנֵי כֹּבֶד מִלְחָמָה׃
,anni ſicut ,anno adhuc † In .me ad DOMINVS dixit ſic Quia
16 כִּי כֹה אָמַר אֵלַי אֲדֹנָי עוֹד כִּשְׁנַת שָׂכִיר
,Chedar gloria omnis conſummetur & ,mercenarij
וְכָלְתָה כָּל־כְּבוֹד קֵדָר׃ 17 וּשְׁאֵרִית מִסַּפַּר
,ſagittarum Et .DOMINVS nam :imminuentur Chedar filiorum ,arcus numeri
גִּבֹּרֵי בְנֵי־קֵדָר יִמְעָטוּ כִּי יְהוָה
.eſt locutus ,Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל דִּבֵּר׃

CAP. XXII. כב

aſcendiſti quia ,tunc tibi Quid .viſionis valle Onus *
1 מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה־לָּךְ אַפּוֹא כִּי־עָלִית
,tranſiuerans † vbi ,plena Tumultuoſa ciuitas
כֻּלָּךְ גְּיוֹדוֹת׃ 2 הַשְּׁאוֹנָה מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה
,bello ,mortui neque ,gladio interfecti non tui Interfecti .tuus ciuium
עִיר עַלִּיזָה חֲלָלַיִךְ לֹא חַלְלֵי־חֶרֶב וְלֹא מֵתוּ מִלְחָמָה

Universidad de Deusto
Biblioteca

gloria
qua subiecti-
sti Deo
seculum,
ישׁב
habitabit
אהל
habitaculum
vestrum
pecudes. Sed
bestiæ agri
requiescent,
struthiones,
daemones
אות
cantabunt
vitulæ
habitacula-
rum,
populo eo
venias
כּלם
omnes
ערה
Derracta
inferos
sonitus
ירד
operit
פּחרה
prostratus
qui debili-
tabos
Ecclesiæ
יקד
altrix mea
עלת
Ierusalem,
sepulchri.
&
contempla-
bimur, di-
centes
eli
ראה
ille qui con-
cupiscebat

,Chaldæorum superbia gloria ,regnorum decorem Babel erit Et
Humorah & Sedom Dei subuersionem secundum
,generationē in vsque habitabitur nec ,progenies in habitabitur Non
non pastores & ,Harabs ibi tendet tentorium non & ,generationem &
replebuntur & ,Tsiim ibi accubabunt Et ibi faciunt accubare
pilosi & ,sibila filiæ ibi habitabunt & ,furuculus eorum domus
dracones & ,eius viduatæ ædibus in eius eius altorum Et
non eius dies & ,eius tempus ,venientium ad prope Et ,euulsetur palatia in
,protrahentur

CAP. XIIII.

,Israel in adhuc eliget & ,Iahacob DOMINVS miserebitur Nam
peregrinus se copulabit & ,ituam humum super eos requiescere faciet &
populi eos tollent Et ,Iahacob domo super adhærebit & ,eis super domui
super ,Israel domus eos hereditabunt & ,suum locum ad eos ad ducent & eruut possi-
ductores captiuos eius & ,seruos in ,DOMINI domo & dentes ex eis
die in eius Et ,seruo exaltare in & ,dominabuntur & ,eos captiuantes capient eos
à & ,suo tremore à & ,suo labore à tibi DOMINVS requiem dare
parabolam hanc & ,Et ,te in fuit Israëlum qua ,dura seruitute
,desiit æuellor ,cessauit Quomodo dicet & ,Babel regem contra illam dicetis
virgam ,impiorum baculum DOMINVS Contriuit lassitu pedis
,percussit furore ,percutiebat populos ,furore ira in populos Percutiens dominantia
,prohibuit non ,pulsum persecutionem ,genitibus furore in dominantem
,præsidium inhibuerunt ,terra omnis requieuit ,Quiescit
,seruiuit sunt ex ,Lebanon cedri ,te de sum lætatæ abierunt Etiam
,re propter ,commouit deorum Infernum ,bos ,ego faciebam ascendit non
,terræ hirtis ,omnes ,mare tibi faciebant ,tui aduentus occurrium in
gentium reges omnes suis solijs de fecit surgere
,nos sicut ex suimus ,tu Etiam ,te ad dicent & ,responsa dabunt
,frequens ,tua superbia inferorum ad est Deposita ,exaltabilatus nobis
,vermis te operuum & ,vermis ,terræ tui ,te subter ,suorum nabiorum
es ,ignis ,tu autem filii Lucifer ,esto de ,excelsi Quomodo
,tuo corde in ,dixisti tu Et ,gentes super debilitasti ,terram ad
,incum solium exaltabo Dei ,stellas supra ,ascendam Cælum
,Aquilonis latebrus in ,monte in ,lebeho &
,Altissimo ero ,similis ,nubis ,ascendam super Ascendam
,laceræ ad ,deputatus ad Veruntamen
,vir hic Num ,perpendent ,te ad ,te prospicient ,te ad ,te Videntes
,regum ,communis ,terram ,seruiciorum

CAP. XV.

,Moab Har est ,vastatus nocte in Quia ,Moab Onus
,Dibon & ,ædem in Ascendit ,fuccisus ,Moab Chir est ,vastatus nocte in
,vlulatus Moab Medeba super & ,Nebo super ,flentem ad excelsa
,ornatus eius plantis in ,vastata barba omnis ,calumtiā eius capitibus
,decisi in decisendes ,vlulabit ipsa tota eius plantis in & ,eius rectis in ,facta
,mœrore vox audietur labia ad vsq; ,Eleleh & Chesbon clamauit Et
,mœrore vox vsq; ad Iahaz audita ,clamauit Moab expedi ideo
,duę vsq; ferabit eius anima ,clamabunt Moab expedi ideo

CAP. XVI.

,Sela ad deserti petra de terra dominum Agnum Mittite
montem ad ,deserti petra de terra dominum Agnum Mittite
,mittite ,mosis sale corpus ,suis sicut est Et
Amon vadat Moab filiæ
tuam vmbram nocte quasi pone ,iudicium die ,constitum Affer
,violet te supra ,te expulsos abscondo ,absconde ,violabit
,fugientes ,a eis latrabulum sis Moab ,mei expulsi ,eius Habitent
,euacuatus ,sunt consumpti ,defecit ,expellor ,sui ,quia
Nimrim aquæ Nam ,latebuntur cauernibus ,in eius ,Choi
,ego non ,me ,& ,eius exaltauit & ,eius superbiæ eius & ,eius violatus Eglim
,iudicium quæsiuit & ,iudicauit ,Dauid tumulo ,in veritate in illud super
,superbum ,Moab superbiam ,Audiuimus
,gentium Damnati ,Hesbah vita ,debilitata ,Chesbon ,enim
,stramenta ,ruinæ ,& ,eius extollauit & ,eius superbia eius
,mœrore manducauit ,& ,expectauit eius ,mœrore ,& ,eius
,re ,Semah vitis ,Sabaz ,fleiu ,fo ,gloriabo ,fœcere
,super & ,eius ,ad ,super ,pausatum ,filiales & ,Chesbon mea lachrymæ
,cecidit ,cessauit ,eius ,mœrore
,corde ,eius ,non ,eius ,& ,Chesbon
,& ,eius ,& ,eius ,& ,Sion ,fundauit DOMINVS quòd
,eius populi ,efflicti ,confidens ,ea in &

CAP. XVI.

vtrum eius Sohat ad vsque ,vsq; ,passeri ,eius ,erit Moab ad meum Cor
,& ,eius ,& ,eius ,& ,eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. X. יוד

CAP. X.

CAP. XI. יא

CAP. XI.

CAP. XIII. יג

CAP. XII. יב

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 בִּימֵי אָחָז בֶּן־יוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָה רְצִין מֶלֶךְ־אֲרָם וּפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה עָלֶיהָ וְלֹא יָכֹל לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ׃

2 וַיֻּגַּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר נָחָה אֲרָם עַל־אֶפְרָיִם וַיָּנַע לְבָבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ כְּנוֹעַ עֲצֵי־יָעַר מִפְּנֵי רֽוּחַ׃

3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ צֵא־נָא לִקְרַאת אָחָז אַתָּה וּשְׁאָר יָשׁוּב בְּנֶךָ אֶל־קְצֵה תְּעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֶל־מְסִלַּת שְׂדֵה כוֹבֵס׃

4 וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִשָּׁמֶר וְהַשְׁקֵט אַל־תִּירָא וּלְבָבְךָ אַל־יֵרַךְ מִשְּׁנֵי זַנְבוֹת הָאֻדִּים הָעֲשֵׁנִים הָאֵלֶּה בְּחֳרִי אַף־רְצִין וַאֲרָם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ׃

5 יַעַן כִּי־יָעַץ עָלֶיךָ אֲרָם רָעָה אֶפְרַיִם וּבֶן־רְמַלְיָהוּ לֵאמֹר׃

6 נַעֲלֶה בִיהוּדָה וְנָקִיצֶנָּה וְנַבְקָעֶנָּה אֵלֵינוּ וְנַמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ אֶת־בֶּן־טַבְאָל׃

7 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא תָקוּם וְלֹא תִהְיֶה׃

8 כִּי רֹאשׁ אֲרָם דַּמֶּשֶׂק וְרֹאשׁ דַּמֶּשֶׂק רְצִין וּבְעוֹד שִׁשִּׁים וַחֲמֵשׁ שָׁנָה יֵחַת אֶפְרַיִם מֵעָם׃

9 וְרֹאשׁ אֶפְרַיִם שֹׁמְרוֹן וְרֹאשׁ שֹׁמְרוֹן בֶּן־רְמַלְיָהוּ אִם־לֹא תַאֲמִינוּ כִּי לֹא תֵאָמֵנוּ׃

10 וַיֹּסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֶל־אָחָז לֵאמֹר׃

11 שְׁאַל־לְךָ אוֹת מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַעְמֵק שְׁאָלָה אוֹ הַגְבֵּהַּ לָמָעְלָה׃

12 וַיֹּאמֶר אָחָז לֹא אֶשְׁאַל וְלֹא אֲנַסֶּה אֶת־יְהוָה׃

13 וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ־נָא בֵּית דָּוִד הַמְעַט מִכֶּם הַלְאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תַלְאוּ גַּם אֶת־אֱלֹהָי׃

14 לָכֵן יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לָכֶם אוֹת הִנֵּה הָעַלְמָה הָרָה וְיֹלֶדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ עִמָּנוּאֵל׃

15 חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכֵל לְדַעְתּוֹ מָאֹס בָּרָע וּבְחֹר בַּטּוֹב׃

16 כִּי בְטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר מָאֹס בָּרָע וּבְחֹר בַּטּוֹב תֵּעָזֵב הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה קָץ מִפְּנֵי שְׁנֵי מְלָכֶיהָ׃

17 יָבִיא יְהוָה עָלֶיךָ וְעַל־עַמְּךָ וְעַל־בֵּית אָבִיךָ יָמִים אֲשֶׁר לֹא־בָאוּ מִיּוֹם סוּר אֶפְרַיִם מֵעַל יְהוּדָה אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

18 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִשְׁרֹק יְהוָה לַזְּבוּב אֲשֶׁר בִּקְצֵה יְאוֹרֵי מִצְרָיִם וְלִדְבוֹרָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר׃

19 וּבָאוּ וְנָחוּ כֻלָּם בְּנַחֲלֵי הַבְּתָלִים וּבִנְקִיקֵי הַסְּלָעִים וְכֹל הַנַּעֲצוֹצִים וְכָל־הַנְּהָלוֹת׃

20 בַּיּוֹם הַהוּא יְגַלַּח אֲדֹנָי בְּתַעַר הַשְּׂכִירָה בְּעַבְרִי נָהָר בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת־הָרֹאשׁ וּשְׂעַר הָרַגְלַ͏ִם וְגַם אֶת־הַזָּקָן תִּסְפֶּה׃

21 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יְחַיֶּה אִישׁ עֶגְלַת הַבָּקָר וּשְׁתֵּי הַצֹּאן׃

22 וְהָיָה מֵרֹב עֲשׂוֹת חָלֶב יֹאכַל חֶמְאָה כִּי חֶמְאָה וּדְבַשׁ יֹאכַל כָּל־הַנּוֹתָר בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃

23 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם אֶלֶף גֶּפֶן בְּאֶלֶף כָּסֶף לַשָּׁמִיר וְלַשַּׁיִת תִּהְיֶה׃

24 בַּחִצִּים וּבְקֶשֶׁת יָבֹא שָׁמָּה כִּי שָׁמִיר וָשַׁיִת כָּל־הָאָרֶץ׃

25 וְכָל־הֶהָרִים אֲשֶׁר בְּמַעְדֵּר יֵעָדָרוּן לֹא תָבוֹא שָׁמָּה יִרְאַת שְׁמִיר וָשַׁיִת וְהָיוּ לְמִשְׁלַח שׁוֹר וּלְמִרְמַס שֶׂה׃

CAP. VIII.

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קַח־לְךָ גִּלָּיוֹן גָּדוֹל וּכְתֹב עָלָיו בְּחֶרֶט אֱנוֹשׁ לְמַהֵר שָׁלָל חָשׁ הִבְזִז׃

2 וְאָעִידָה לִי עֵדִים נֶאֱמָנִים אֶת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת זְכַרְיָהוּ בֶן־יְבֶרֶכְיָהוּ׃

3 וָאֶקְרַב אֶל־הַנְּבִיאָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קְרָא שְׁמוֹ מַהֵר שָׁלָל חָשׁ בַּז׃

4 כִּי בְטֶרֶם יֵדַע הַנַּעַר קְרֹא אָבִי וְאִמִּי אֶשָּׂא חֵיל דַּמֶּשֶׂק וְשָׁלַל שֹׁמְרוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

5 וַיֹּסֶף יְהוָה דַּבֵּר אֵלַי עוֹד לֵאמֹר׃

6 יַעַן כִּי מָאַס הָעָם הַזֶּה אֶת מֵי הַשִּׁלֹחַ הוֹלְכִים לְאָט וּמְשׂוֹשׂ אֶת־רְצִין וּבֶן־רְמַלְיָהוּ׃

7 לָכֵן הִנֵּה אֲדֹנָי מַעֲלֶה עֲלֵיהֶם אֶת־מֵי הַנָּהָר עֲצוּמִים וְרַבִּים אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֶת־כָּל־כְּבוֹדוֹ וְעָלָה עַל־כָּל־אֲפִיקָיו וְהָלַךְ עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו׃

8 וְעָבַר בִּיהוּדָה שָׁטַף וְעָבַר עַד־צַוָּאר יִהְיֶה וּמְלֹא פְרִשׂ קַו אַרְצֶךָ עִמָּנוּאֵל׃

9 רֹעוּ עַמִּים וְהֵחַתּוּ וְהַאֲזִינוּ כָּל־מַרְחַקֵּי אָרֶץ הָאַזְּרוּ וְהֵחַתּוּ הָאַזְּרוּ וְהֵחַתּוּ׃

10 עִצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל׃

11 כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי בְּחֻזְקַת הַיָּד וְיִסְּרַנִי מִלֶּכֶת בְּדֶרֶךְ הָעָם הַזֶּה לֵאמֹר׃

12 לֹא תֹאמְרוּן קֶשֶׁר לְכֹל אֲשֶׁר יֹאמַר הָעָם הַזֶּה קֶשֶׁר וְאֶת־מוֹרָאוֹ לֹא תִירְאוּ וְלֹא תַעֲרִיצוּ׃

13 אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת אֹתוֹ תַקְדִּישׁוּ וְהוּא מוֹרַאֲכֶם וְהוּא יַעַרְצֶכֶם׃

14 וְהָיָה לְמִקְדָּשׁ וּלְאֶבֶן נֶגֶף וּלְצוּר מִכְשׁוֹל לִשְׁנֵי בָתֵּי יִשְׂרָאֵל לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

15 וְכָשְׁלוּ בָם רַבִּים וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכָּדוּ׃

16 צוֹר הָעֵדוּת חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמֻּדָי׃

17 וְחִכִּיתִי לַיהוָה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִוֵּיתִי לוֹ׃

18 הִנֵּה אֲנֹכִי וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר נְתָנַנִי יְהוָה לְאֹתוֹת וּלְמוֹפְתִים בְּיִשְׂרָאֵל מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת שֹׁכֵן בְּהַר־צִיּוֹן׃

19 וְכִי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם דִּרְשׁוּ אֶל־הָאֹבוֹת וְאֶל־הַיִּדְּעֹנִים הַמְצַפְצְפִים וְהֹגִים הֲלֹא עַם אֶל־אֱלֹהָיו יִדְרֹשׁ בְּעַד הַחַיִּים אֶל־הַמֵּתִים׃

20 לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה אִם־לֹא יֹאמְרוּ כַדָּבָר

CAP. IX.

1 כִּי לֹא מוּעָף לָאֲשֶׁר מוֹצָק לָהּ בָּעֵת הָרִאשׁוֹן הֵקַל אַרְצָה זְבוּלֻן וְאַרְצָה נַפְתָּלִי וְהָאַחֲרוֹן הִכְבִּיד דֶּרֶךְ הַיָּם עֵבֶר הַיַּרְדֵּן גְּלִיל הַגּוֹיִם׃

2 הָעָם הַהֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ רָאוּ אוֹר גָּדוֹל יֹשְׁבֵי בְאֶרֶץ צַלְמָוֶת אוֹר נָגַהּ עֲלֵיהֶם׃

3 הִרְבִּיתָ הַגּוֹי לֹא הִגְדַּלְתָּ הַשִּׂמְחָה שִׂמְחוּ לְפָנֶיךָ כְּשִׂמְחַת בַּקָּצִיר כַּאֲשֶׁר יָגִילוּ בְּחַלְּקָם שָׁלָל׃

4 כִּי אֶת־עֹל סִבְלוֹ וּמַטֵּה שִׁכְמוֹ שֵׁבֶט נֹגְשׂוֹ הַחִתָּה כְיוֹם מִדְיָן׃

5 כִּי כָל־סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ וְשִׂלְמָה מְגוֹלָל בְּדָמִים וְהָיְתָה לִשְׂרֵפָה מַאֲכֶלֶת אֵשׁ׃

6 כִּי־יֶלֶד יָלַד־לָנוּ בֵּן נִתַּן־לָנוּ וַתְּהִי הַמִּשְׂרָה עַל־שִׁכְמוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי־עַד שַׂר־שָׁלוֹם׃

7 לְמַרְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל־כִּסֵּא דָוִד וְעַל־מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם קִנְאַת יְהוָה צְבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹּאת׃

8 דָּבָר שָׁלַח אֲדֹנָי בְּיַעֲקֹב וְנָפַל בְּיִשְׂרָאֵל׃

9 וְיָדְעוּ כָל־הָעָם אֶפְרַיִם וְיֹשֵׁב שֹׁמְרוֹן בְּגַאֲוָה וּבְגֹדֶל לֵבָב לֵאמֹר׃

10 לְבֵנִים נָפָלוּ וְגָזִית נִבְנֶה שִׁקְמִים גֻּדָּעוּ וַאֲרָזִים נְחַלִּיף׃

11 וַיְשַׂגֵּב יְהוָה אֶת־צָרֵי רְצִין עָלָיו וְאֹיְבָיו יְעוֹרֵר׃

12 אֲרָם מִקֶּדֶם וּפְלִשְׁתִּים מֵאָחוֹר וְיֹאכְלוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־פֶּה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

13 וְהָעָם לֹא שָׁב עַד־הַמַּכֵּהוּ וְאֶת־יְהוָה צְבָאוֹת לֹא דָרָשׁוּ׃

14 וַיַּכְרֵת יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל רֹאשׁ וְזָנָב כִּפָּה וְאַגְמוֹן יוֹם אֶחָד׃

15 זָקֵן וְנִשֵּׂא פָּנִים הוּא רֹאשׁ וְנָבִיא מֹרֶה שֶׁקֶר הוּא זָנָב׃

16 וְהָיוּ מַאֲשְׁרֵי הָעָם הַזֶּה מַתְעִים וּמְאֻשָּׁרָיו יְבֻלָּעוּ׃

17 עַל־כֵּן עַל־בַּחוּרָיו לֹא יִשְׂמַח וְאֶת־יְתוֹמָיו וְאֶת־אַלְמְנוֹתָיו לֹא יְרַחֵם כִּי כֻלּוֹ חָנֵף וּמְרַע וְכָל־פֶּה דֹּבֶר נְבָלָה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

18 כִּי־בָעֲרָה כָאֵשׁ רִשְׁעָה שָׁמִיר וָשַׁיִת תֹּאכֵל וַתְּלַהֵט בְּסִבְכֵי הַיָּעַר וַיִּתְאַבְּכוּ בִּתְאַבֻּךְ עָשָׁן׃

19 בְּעֶבְרַת יְהוָה צְבָאוֹת נָעְתָה הָאָרֶץ וַתְּהִי הָעָם כְּמַאֲכֹלֶת אֵשׁ אִישׁ עַל־אָחִיו לֹא יַחְמֹלוּ׃

20 וַיַּחְטֹף עַל־יָמִין וְרָעֵב וַיֹּאכַל עַל־שְׂמֹאל וְלֹא תִשְׂבָּעְנָה אִישׁ בְּשַׂר־זְרֹעוֹ יֹאכֵלוּ׃

21 מְנַשֶּׁה אֶת־אֶפְרַיִם וְאֶפְרַיִם אֶת־מְנַשֶּׁה יַחְדָּו הֵמָּה עַל־יְהוּדָה בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

CAP. X.

1 הוֹי חֹקְקֵי חֹק־אָוֶן וְכֹתְבִים עָמָל כָּתָבוּ׃

2 לְהַטּוֹת מִשְׁפָּט דַּלִּים וְלִגְזֹל מִשְׁפַּט עֲנִיֵּי עַמִּי לִהְיוֹת אַלְמָנוֹת שְׁלָלָם וְיָתוֹמִים יָבֹזּוּ׃

3 וּמַה־תַּעֲשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה וְלְשׁוֹאָה מֵרָחוֹק תָּבוֹא עַל־מִי תָנוּסוּ לְעֶזְרָה וְאָנָה תַּעַזְבוּ כְּבוֹדְכֶם׃

4 בִּלְתִּי כְּרֹעַ תַּחַת אֲסִירִים וְתַחַת הֲרוּגִים יִפֹּלוּ בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃

5 הוֹי אַשּׁוּר שֵׁבֶט אַפִּי וּמַטֶּה הִיא בְיָדָם זַעְמִי׃

6 אֶל־גּוֹי חָנֵף אֲשַׁלְּחֶנּוּ וְעַל־עַם עֶבְרָתִי אֲצַוֶּנּוּ לִשְׁלֹל שָׁלָל וְלָבֹז בַּז וְלָשׂוּם מִדְרָס לָצֶאת כְּטִיט חוּצוֹת׃

7 וְהוּא לֹא כֵן יַחְשֹׁב וְלִבּוֹ לֹא כֵן יְדַמֶּה כִּי לְהַשְׁמִיד בִּלֵּב וְלַהֲכְרִית גּוֹיִם לֹא מְעָטוֹת׃

8 כִּי יֹאמַר הֲלוֹא יַחְדָּו שָׂרָי מְלָכִים׃

9 הֲלוֹא כְּכַרְכְּמִישׁ כָּלְנוֹ אִם־לֹא כְאַרְפָּד חֲמָת אִם־לֹא כְדַמֶּשֶׂק שֹׁמְרוֹן׃

10 כַּאֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי לְמַמְלְכוֹת הָאֱלִילִים וּפְסִלֵיהֶם מִירוּשָׁלַ͏ִם וְשֹׁמְרוֹן׃

11 הֲלוֹא כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְשֹׁמְרוֹן וְלַעֲצַבֶּיהָ כֵּן אֶעֱשֶׂה לִירוּשָׁלַ͏ִם וְלִפְסִלֶיהָ׃

12 וְהָיָה כִּי־יִגְמֹר אֲדֹנָי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂהוּ בְּהַר־צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַ͏ִם אֶפְקֹד עַל־פְּרִי גֹדֶל לְבַב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְעַל תִּפְאֶרֶת רוֹם עֵינָיו׃

13 כִּי אָמַר בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי וּבְחָכְמָתִי כִּי נְבַנְתִּי וְאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים וְאֹצְרוֹתֵיהֶם שָׁסִיתִי וָאוֹרִיד כַּאַבִּיר יוֹשְׁבִים׃

14 וַתִּמְצָא כָעַל יָדִי חֵיל הָעַמִּים וְכַאֲסֹף בֵּיצִים עֲזוּבוֹת כָּל־הָאָרֶץ אֲנִי אָסָפְתִּי וְאֵין נֹדֵד כָּנָף וּפֹצֶה וּמְצַפְצֵף׃

15 הֲיִתְרַהֵם הַגַּרְזֶן עַל־הַחוֹצֵב בּוֹ אִם־יִתְגַּדַּל הַמַּשּׂוֹר עַל־הַמַּנִּיף בּוֹ כְּהָנִיף שֵׁבֶט אֶת־מֵרִימָיו כְּהָרִים מַטֶּה לֹא־עֵץ׃

16 לָכֵן יִשְׁלַח הָאָדוֹן יְהוִה צְבָאוֹת בְּמִשְׁמַנָּיו רָזוֹן וְתַחַת כְּבוֹדוֹ יֻקַּד יֻקֵּד כִּיקוֹד אֵשׁ׃

17 וְהָיָה אוֹר יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ וְקְדוֹשׁוֹ לְלֶהָבָה וּבָעֲרָה וְאָכְלָה שִׁיתָּו וּשְׁמִירֵהוּ בְּיוֹם אֶחָד׃

18 וְכָבוֹד יַעְרוֹ וְכַרְמְלוֹ מִנֶּפֶשׁ וְעַד־בָּשָׂר יְכַלֶּה וְהָיָה כְּמוֹג נֹסֵס׃

19 וְשְׁאֵרִית עֲצֵי יַעְרוֹ מִסְפָּר יִהְיוּ וְנַעַר יִכְתְּבֵם׃

20 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יוֹסִיף עוֹד שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וּפְלֵיטַת בֵּית יַעֲקֹב לְהִשָּׁעֵן עַל־מַכֵּהוּ וְנִשְׁעַן עַל־יְהוָה בֶּאֱמֶת׃

21 שְׁאָר יָשׁוּב שְׁאָר יַעֲקֹב אֶל־אֵל גִּבּוֹר׃

22 כִּי אִם־יִהְיֶה עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם שְׁאָר יָשׁוּב בּוֹ כָּלָה חָרוּץ שֹׁטֵף צְדָקָה׃

23 כִּי כָלָה וְנֶחֱרָצָה אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת עֹשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל־הָאָרֶץ׃

24 לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־תִּירָא עַמִּי יוֹשֵׁב צִיּוֹן מֵאַשּׁוּר בַּשֵּׁבֶט יַכֶּה וּמַטֵּהוּ יִשָּׂא עָלֶיךָ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם׃

25 וְעוֹד מְעַט מִזְעָר וְכָלָה זַעַם וְאַפִּי עַל־תֻּמָּתָם׃

26 וְעוֹרֵר עָלָיו יְהוָה צְבָאוֹת שׁוֹט כְּמַכַּת מִדְיָן בְּצוּר עוֹרֵב וּמַטֵּהוּ עַל־הַיָּם וְנִשָּׂאוֹ בְּדֶרֶךְ מִצְרָיִם׃

27 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יָסוּר סֻבָלוֹ מֵעַל שִׁכְמֶךָ וְעֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ וְנִשְׁחַת עֹל מִפְּנֵי שָׁמֶן׃

28 בָּא עַל־עַיָּת עָבַר בְּמִגְרוֹן לְמִכְמָס יַפְקִיד כֵּלָיו׃

29 עָבְרוּ מַעְבָּרָה גֶּבַע מָלוֹן לָנוּ הָרָמָה חָרְדָה גִּבְעַת שָׁאוּל בָּרָחָה׃

30 צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת־גַּלִּים הַקְשִׁיבִי לָיְשָׁה עֲנִיָּה עֲנָתוֹת׃

31 נָדְדָה מַדְמֵנָה יוֹשְׁבֵי הַגֵּבִים הֵעֹזּוּ׃

32 עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד יָנִיף יָדוֹ הַר בַּת־צִיּוֹן גִּבְעַת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

33 הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוִה צְבָאוֹת מְסָעֵף פֻּארָה בְּמַעֲרָצָה וְרָמֵי הַקּוֹמָה גְּדוּעִים וְהַגְּבֹהִים שְׁפָלוּ׃

34 וְנִקַּף סִבְכֵי הַיָּעַר בַּבַּרְזֶל וְהַלְּבָנוֹן בְּאַדִּיר יִפּוֹל׃

CAP. XI.

1 וְיָצָא חֹטֶר מִגֵּזַע יִשָׁי וְנֵצֶר מִשָּׁרָשָׁיו יִפְרֶה׃

2 וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה׃

3 וְהַרְחִיבוֹ בְּיִרְאַת יְהוָה וְלֹא־לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפֹּט וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנָיו יוֹכִיחַ׃

4 וְשָׁפַט בְּצֶדֶק דַּלִּים וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי אָרֶץ וְהִכָּה־אֶרֶץ בְּשֵׁבֶט פִּיו וּבְרוּחַ שְׂפָתָיו יָמִית רָשָׁע׃

5 וְהָיָה צֶדֶק אֵזוֹר מָתְנָיו וְהָאֱמוּנָה אֵזוֹר חֲלָצָיו׃

6 וְגָר זְאֵב עִם־כֶּבֶשׂ וְנָמֵר עִם־גְּדִי יִרְבָּץ וְעֵגֶל וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּהֶם׃

7 וּפָרָה וָדֹב תִּרְעֶינָה יַחַד יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן וְאַרְיֵה כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן׃

8 וְשִׁעַשַׁע יוֹנֵק עַל־חֻר פָּתִין וְעַל מְאוּרַת צִפְעוֹנִי גָּמוּל יָדוֹ הָדָה׃

9 לֹא־יָרֵעוּ וְלֹא־יַשְׁחִיתוּ בְּכָל־הַר קָדְשִׁי כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת־יְהוָה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים׃

10 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא שֹׁרֶשׁ יִשַׁי אֲשֶׁר עֹמֵד לְנֵס עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד׃

11 וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת־שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם׃

12 וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפוּצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃

13 וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם וְצֹרְרֵי יְהוּדָה יִכָּרֵתוּ אֶפְרַיִם לֹא יְקַנֵּא אֶת־יְהוּדָה וְיְהוּדָה לֹא יָצֹר אֶת־אֶפְרָיִם׃

14 וְעָפוּ בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת־בְּנֵי קֶדֶם אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹח יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם׃

15 וְהֶחֱרִים יְהוָה אֶת־לְשׁוֹן יָם מִצְרָיִם וְהֵנִיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר בְּעֵזִי רוּחוֹ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהַדְרִיךְ בַּנְּעָלִים׃

16 וְהָיְתָה מְסִלָּה לִשְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃

CAP. XII.

1 וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוָה כִּי אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי׃

2 הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃

3 וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃

4 וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ׃

5 זַמְּרוּ לַיהוָה כִּי גֵאוּת עָשָׂה זֹאת מוּדָעָה בְּכָל־הָאָרֶץ׃

6 צַהֲלִי וְרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XIII.

1 מַשָּׂא בָּבֶל אֲשֶׁר חָזָה יְשַׁעְיָהוּ בֶּן־אָמוֹץ׃

2 עַל־הַר נִשָּׂא נֵס הָרִימוּ־קוֹל לָהֶם הָנִיפוּ יָד וְיָבֹאוּ פִּתְחֵי נְדִיבִים׃

3 אֲנִי צִוִּיתִי לִקְדוּשָׁי גַּם קָרָאתִי גִבּוֹרַי לְאַפִּי עַלִּיזֵי גַאֲוָתִי׃

4 קוֹל הָמוֹן בֶּהָרִים דְּמוּת עַם רַב קוֹל שְׁאוֹן מַמְלְכוֹת גּוֹיִם נֶאֱסָפִים יְהוָה צְבָאוֹת פֹּקֵד צְבָא מִלְחָמָה׃

5 בָּאִים מֵאֶרֶץ מֶרְחָק מִקְצֵה הַשָּׁמָיִם יְהוָה וּכְלֵי זַעְמוֹ לְחַבֵּל כָּל־הָאָרֶץ׃

6 הֵילִילוּ כִּי קָרוֹב יוֹם יְהוָה כְּשֹׁד מִשַּׁדַּי יָבוֹא׃

7 עַל־כֵּן כָּל־יָדַיִם תִּרְפֶּינָה וְכָל־לְבַב אָדָם יִמָּס׃

8 וְנִבְהָלוּ צִרִים וְחֶבְלֵי לֵדָה יֹאחֵזוּן כַּיּוֹלֵדָה יִתְחוֹלָלוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ יִתְמָהּוּ פְּנֵי לְהָבִים פְּנֵיהֶם׃

9 הִנֵּה יוֹם־יְהוָה בָּא אַכְזָרִי וְעֶבְרָה וְחָרוֹן אַף לָשׂוּם הָאָרֶץ לְשַׁמָּה וְחַטָּאֶיהָ יַשְׁמִיד מִמֶּנָּה׃

10 כִּי כוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וּכְסִילֵיהֶם לֹא יָהֵלּוּ אוֹרָם חָשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְיָרֵחַ לֹא יַגִּיהַ אוֹרוֹ׃

11 וּפָקַדְתִּי עַל־תֵּבֵל רָעָה וְעַל־רְשָׁעִים עֲוֹנָם וְהִשְׁבַּתִּי גְּאוֹן זֵדִים וְגַאֲוַת עָרִיצִים אַשְׁפִּיל׃

12 אַקְדִּיר אֱנוֹשׁ מִפָּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר׃

13 עַל־כֵּן שָׁמַיִם אַרְגִּיז וְתִרְעַשׁ הָאָרֶץ מִמְּקוֹמָהּ בְּעֶבְרַת יְהוָה צְבָאוֹת וּבְיוֹם חֲרוֹן אַפּוֹ׃

14 וְהָיָה כִּצְבִי מְרֻדָּף וְכַצֹּאן אֲשֶׁר אֵין מְקַבֵּץ אִישׁ אֶל־עַמּוֹ יִפְנוּ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ יָנוּסוּ׃

15 כָּל־הַנִּמְצָא יִדָּקֵר וְכָל־הַנִּסְפֶּה יִפֹּל בַּחָרֶב׃

16 וְעֹלְלֵיהֶם יְרֻטְּשׁוּ לְעֵינֵיהֶם בָּתֵּיהֶם יִשַּׁסּוּ וְנָשֵׁיהֶם תִּשְׁכַּבְנָה׃

17 הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיר עֲלֵיהֶם אֶת־מָדָי הָאֹמְרִים כֶּסֶף לֹא יַחְפֹּצוּ וְזָהָב לֹא יַרְצוּ־בוֹ׃

18 וּקְשָׁתוֹת נְעָרִים תְּרַטַּשְׁנָה וְעַל־פְּרִי בֶטֶן לֹא יְרַחֵמוּ עַל־בָּנִים לֹא תָחוֹס עֵינָם׃

19 וְהָיְתָה בָבֶל צְבִי מַמְלְכוֹת תִּפְאֶרֶת גְּאוֹן כַּשְׂדִּים כְּמַהְפֵּכַת אֱלֹהִים אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה׃

20 לֹא תֵשֵׁב לָנֶצַח וְלֹא תִשְׁכֹּן עַד־דּוֹר וָדוֹר וְלֹא־יָהֵל שָׁם עֲרָבִי וְרֹעִים לֹא יַרְבִּיצוּ שָׁם׃

21 וְרָבְצוּ שָׁם צִיִּים וּמָלְאוּ בָתֵּיהֶם אֹחִים וְשָׁכְנוּ שָׁם בַּנוֹת יַעֲנָה וּשְׂעִירִים יְרַקְּדוּ שָׁם׃

22 וְעָנָה אִיִּים בְּאַלְמְנוֹתָיו וְתַנִּים בְּהֵיכְלֵי עֹנֶג וְקָרוֹב לָבוֹא עִתָּהּ וְיָמֶיהָ לֹא יִמָּשֵׁכוּ׃

CAP. XIV.

1 כִּי־יְרַחֵם יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחָם עַל־אַדְמָתָם וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל־בֵּית יַעֲקֹב׃

2 וְלָקְחוּ עַמִּים וְהֵבִיאוּם אֶל־מְקוֹמָם וְהִתְנַחֲלוּם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל־אַדְמַת יְהוָה לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְהָיוּ שׁוֹבֵיהֶם לְשׁוֹבָיו וְרָדוּ בְנֹגְשֵׂיהֶם׃

3 וְהָיָה בְּיוֹם הָנִיחַ יְהוָה לְךָ מֵעָצְבְּךָ וּמֵרִ

Universidad de Deusto
Biblioteca

gens Iesaiah non : falces in suas lanceas & ligones in suos gladios
חַרְבוֹתָם לְאִתִּים וְחַנִיתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת לֹא־יִשָּׂא גּוֹי
bellum vitæ dilectores non & , gladium gentem contra
אֶל־גּוֹי חָרֶב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה׃
.DOMINE famine in ambulemus & , adeste , Iahacob Domus
בֵּית יַעֲקֹב וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְהוָה׃ 5
Orientes ab fanes ephus quia , Iahacob domus , tuus populus dimisisti Quia
כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב כִּי מָלְאוּ מִקֶּדֶם׃ 6
Fuerunt fulfimentes alienorum nam in & , Philistim sicut augures &
וְעוֹנְנִים כַּפְלִשְׁתִּים וּבִילְדֵי נׇכְרִים יַשְׂפִּיקוּ׃
eius thesaurus finis * non & , auro & , argento eius terra est repleta Et
וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵין קֵצֶה לְאוֹצְרוֹתָיו
eius quadrigæ finis * non & , equis eius terra est repleta &
וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ סוּסִים וְאֵין קֵצֶה לְמַרְכְּבוֹתָיו׃
se incurvabunt * fuerit manus Opera , idolis eius terra est repleta Et
וַתִּמָּלֵא אַרְצוֹ אֱלִילִים לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲווּ 8
se humiliavit & , homo te incurvavit Et , eorum digiti fecerit quod ei
לַאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו׃ 9 וַיִּשַּׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל
ipsi ere in se abscede & , pertam in Ingredere , eis parces non * & , vir
אִישׁ וְאַל תִּשָּׂא לָהֶם׃ 10 בּוֹא בַצּוּר וְהִטָּמֵן בֶּעָפָר
eius excelsitate * decorem à & , DOMINI formidinis facies à
מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ׃
hominis altitudo se incurvabit & , humiliabit hominis eius me Oculi
עֵינֵי גַבְהוּת אָדָם שָׁפֵל וְשַׁח רוּם אֲנָשִׁים 11
DOMINI dies Nam , illa die in ipse solus DOMINVS elevabitur &
וְנִשְׂגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ 12 כִּי יוֹם לַיהוָה
elatum omnem super & , excelsum & superbum omne super exercitum
צְבָאוֹת עַל כָּל־גֵּאֶה וְרָם וְעַל כָּל־נִשָּׂא
elevatas & , humiliabit & , Lebanon cedros omnes super Et
וְשָׁפָל׃ 13 וְעַל כָּל־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן הָרִמִים וְהַנִּשָּׂאִים
excelsos montes omnes super Et . Basan querent omnes super &
וְעַל כָּל־אַלוֹנֵי הַבָּשָׁן׃ 14 וְעַל כָּל־הֶהָרִים הָרָמִים
elevatos colles omnes super &
וְעַל כָּל־הַגְּבָעוֹת הַנִּשָּׂאוֹת׃ 15 וְעַל כָּל־מִגְדָּל
munitum murum omnem super & excelsum
גָּבוֹהַּ וְעַל כָּל־חוֹמָה בְּצוּרָה׃
desiderii propfectum omnes super & , Tarsis naues omnes super Et
וְעַל כָּל־אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ וְעַל כָּל־שְׂכִיוֹת הַחֶמְדָּה׃ 16
hominis altitudo se humiliabit & , hominis elatio se incurvabit Et
וְשַׁח גַּבְהוּת הָאָדָם וְשָׁפַל רוּם אֲנָשִׁים
eius Et
וְנִשְׂגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃ 17 וְהָאֱלִילִים
, pertarum ipsi unum in introibunt Et . concidet penitus
כָּלִיל יַחֲלֹף׃ 18 וּבָאוּ בִּמְעָרוֹת צֻרִים
gloria à & , DOMINI : formidinis facies à , pulveris concutientis : in &
וּבִמְחִלּוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ
illa die In , cerâ frangendi ad ipsum fungendo in , eius altitudinis
בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ׃ 19 בַּיּוֹם הַהוּא
, fecerant quæ , sui argenti vana * & , humo proiecies
יַשְׁלִיךְ הָאָדָם אֶת אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאֶת אֱלִילֵי זְהָבוֹ אֲשֶׁר עָשׂוּ־
, suggestionibus & , fuerit fulimbem ad se incurvandum adfribi
לוֹ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לַחְפֹּר פְּרוֹת וְלָעֲטַלֵּפִים׃
facitius à * in fatori fingulo , & , petrarum fissuras in venientibus Ad
לָבוֹא בְּנִקְרוֹת הַצֻּרִים וּבִסְעִפֵי הַסְּלָעִים מִפְּנֵי
, fungendi ad ipsum fungendo in eius altitudinis dicentis & DOMINI formidinis
פַּחַד יְהוָה וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ
quo in nam iam nolo in finet , cuius hominem ab subin Desinite , terram
הָאָרֶץ׃ 21 חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי בְמֶה
ipsi reputatur
נֶחְשָׁב הוּא׃

CAP. III. ג

remotes * exercituum DOMINVS dominator ecce Nam
כִּי־הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוִה צְבָאוֹת מֵסִיר׃ 1
omne * , fulcimentum & fulcimentum Iehudah à & , Ierusalem à
מִירוּשָׁלַם וּמִיהוּדָה מַשְׁעֵן וּמַשְׁעֲנָה כָּל
virum & Forem , aquæ fulcimentum omne & , panis fulcimentum
מִשְׁעַן־לָחֶם וְכָל מִשְׁעַן מָיִם׃ 2 גִּבּוֹר וְאִישׁ
, fenem & drumum & , prophetam & , iudicem , & ,
מִלְחָמָה שׁוֹפֵט וְנָבִיא וְקֹסֵם וְזָקֵן
sapientem & , confiliarium & , fabrilem eloquium & , quinquagenta & , principem
שַׂר חֲמִשִּׁים וּנְשׂוּא פָנִים וְיוֹעֵץ וְחָכָם 3
parasti * & , eorû principes puteos dabo Et , eloquii peritum , ingeniosum
חֲרָשִׁים וּבַקִּין לָחַשׁ׃ 4 וְנָתַתִּי נְעָרִים שָׂרֵיהֶם
, eos in dominabuntur
וְיִמְשְׁלוּ בָם׃

captivus ductus est * & , Scientia nos * & , meus populus ingressi * Propterea
גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת וּכְבוֹדוֹ מֵתֵי
famis ærumnæ * dilatarunt Propterea , eius aruit eius turba * & , famis
רָעָב וַהֲמוֹנוֹ צָחֵה שָׁאוֹן׃ 13 לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל
, eius dein * descendet & , Ruinam * præter suum os aperuit & , suos animam
נַפְשָׁהּ וּפָעֲרָה פִיהָ לִבְלִי־חֹק וְיָרַד הֲדָרָהּ
, homo se turcurnabit Et
וַהֲמוֹנָהּ וְשַׁאֲנָהּ וְעָלַז בָּהּ׃ 14 וְשֻׁח אָדָם
, es in latus * & , eius ferpitur * & , eius ruina * &
וְשָׁפַל אֱנוֹשׁ וְעֵינֵי גַבֳּהוֹת תִּשְׁפָּלְנָה׃
, se humiliabunt & , vir se humiliabit &
וְנִשְׂגַּב יְהוָה צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ 15
, suum dedit * iuxta agni pascentur Et , . infantia in fanctificetur *
נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃ 16 וְרָעוּ כְבָשִׂים כִּדְבָרָם
iniquitates eis nobentibus * Væ , comedent peregrini medullatorum * deserta &
וְחָרְבוֹת פָּטִים יֹאכֵלוּ׃ 17 הוֹי מֹשְׁכֵי הָעָוֹן
, peccatum * plaustri funimus veluti & , mendacij funibus in
בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאתוֹ׃
evidentius ut , iuxta opus festinet sua * , acceleret , Dicentes
הָאֹמְרִים יְמַהֵר 18 יָחִישָׁה מַעֲשֵׂהוּ לְמַעַן נִרְאֶה
, eius sanctus propiet iu-
וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה עֲצַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְנֵדָעָה׃ dicium ,
, ecce us & , Israel Sancti consilium veniat & , appropinquet &
, imalum bonum & , bonum malum dicentibus Væ
הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים 19
, dulce ut amarum ponentes * , tenebrofum * lucem & , lucem tenebrofum *
חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לַחֹשֶׁךְ שָׂמִים מַר לְמָתוֹק
, amarum in dulce &
וּמָתוֹק לְמָר׃ 20 הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם
, prudentibus fuis fecisse *
וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבוֹנִים׃ 21 הוֹי גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת יָיִן
, eis ab amentibus * , iuturam iustitiam & , munera merces *
וְאַנְשֵׁי־חַיִל לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃ 22 מְצַדִּיקֵי רָשָׁע
, Scribas * miscendum ad ebrietate * hominibus &
בְּשֹׁחַד וְצִדְקַת צַדִּיקִים יָסִירוּ מִמֶּנּוּ׃
qui ponunt * revocebat
עֲקֹב שֹׁחַד וְצִדְקָתוֹ צְדִיקִים יָסִיר מִמֶּנּוּ׃ 23 לָכֵן
, timebat * , Iacob Sancti
כְּאֵכֶל קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וְחֵשֶׁשׁ לֶהָבָה
, Facie fus * ita qui fant
יִרְפָּה שָׁרְשָׁם כְּמָק יִהְיֶה וּפִרְחָם כְּאָבָק
, putrefacti
יַעֲלֶה כִּי מָאֲסוּ אֶת תּוֹרַת יְהוָה צְבָאוֹת
Dominus * eft iram Ideo , contempferunt Israel fancti
וְאִמְרַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נָאָצוּ׃ 25 עַל־כֵּן חָרָה אַף־יְהוָה
, eius furor * & , eius ferpitur * & , eius rutia * &
בְּעַמּוֹ וַיֵּט יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים
, homo se turcurnabit Et
וַתְּהִי נִבְלָתָם כְּסוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב
, es in latus * & , eius ferpitur * & , eius rutia * &
אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ 26 וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם מֵרָחוֹק וְשָׁרַק לוֹ
, venire Iesus cito ecce & , terræ extremo ab
מִקְצֵה הָאָרֶץ וְהִנֵּה מְהֵרָה קַל יָבוֹא׃ 27 אֵין עָיֵף וְאֵין
, fuerat * exercitum in medio
כּוֹשֵׁל בּוֹ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן וְלֹא נִפְתַּח אֵזוֹר
, eius lumborum
חֲלָצָיו וְלֹא נִפַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו׃ 28 אֲשֶׁר חִצָּיו שְׁנוּנִים וְכָל־קַשְׁתֹתָיו דְּרוּכוֹת פַּרְסוֹת
, eius calcamentorum corrigia rumperur nec , eius lumborum
, eius equorum , accutæ eius lagittæ Quia
סוּסָיו כְּצוֹר תֶּחְשֹׁבְנָה וְגַלְגַּלָּיו כְּסוּפָה׃
, eius equorum
, eius , sicut reputatæ pena * & , eius equorum
מִשְׁאָגָתוֹ כְּעֹר נֶהֱמוֹ וְנִגְהַל וְיִסְחַף
, eius , sicut
סָאֲנָה לוֹ כִּלְבִיא וְשׁאג כִּכְפִירִים וְיִנְהֹם וְיֹאחֹז
, ille die in eum super firmes Et , eius * non & , Iudaico * & , praedam
טֶרֶף וְיִפְלִיט וְאֵין מַצִּיל׃ 30 וְיִנְהֹם עָלָיו בְּיוֹם הַהוּא
, angustia , tenebrositas ecce & , terram in afpicies * & , mare fremitum instar
כִּנְהַמַת יָם וְנִבַּט לָאָרֶץ וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ צַר
, Gens fremitu
וָאוֹר חָשַׁךְ בְּעָרְפֶּיהָ׃ mare , tenebræ ,

CAP. VI. ו

* quo mo- Dominum vidi & , Huzziahu regi mei * anno In
בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֵרְאָה אֶת־אֲדֹנָי
tuus est rex .
, replebant eius fimbriæ & , elevatum & , ex eius solium super Sedentem
יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלְאִים
, palatium
אֶת־הַהֵיכָל׃

AA 2

, nostrum opprobrium auferr , nos super tuum nomen invocerur tuorum aufer
כֵּן יִקְרָא שִׁמְךָ עָלֵינוּ אָסֵף חֶרְפָּתֵנוּ׃
fructus & , gloria & decore in DOMINI germen erit illa die In
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה לִצְבִי וּלְכָבוֹד וּפְרִי 2
, Israel exulum * decore in & fublimitate in terræ
הָאָרֶץ לִגְאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת לִפְלֵיטַת יִשְׂרָאֵל׃
Sanctus , Ierusalem in reliquus & , Suus in relictus * erit Et
וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קָדוֹשׁ יֵאָמֵר 3
, Ierusalem in vita * in scriptus * omnis el dicetur
לוֹ כָּל־הַכָּתוּב לְחַיִּים בִּירוּשָׁלָם׃
, eius sanguines * & , Sion filiarum sordem * Dominus
אִם־רָחַץ אֲדֹנָי אֶת־צֹאַת בְּנוֹת־צִיּוֹן וְאֶת־דְּמֵי יְרוּשָׁלַם 4
, idoneis spiritu in & , iudicij spiritu in , eius remotis &
מִקִּרְבָּהּ בְּרוּחַ מִשְׁפָּט וּבְרוּחַ בָּעֵר׃
, Sion montis pasterum locum omnem super DOMINVS creabit Et
וּבָרָא יְהוָה עַל כָּל־מְכוֹן הַר־צִיּוֹן 5
ignis splendorem & , fumum & , diem per nubem eius constitutum * super &
וְעַל־מִקְרָאֶיהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנֹגַהּ אֵשׁ
, eius nimium * gloriam omnem super nam , nocte flamma
לְהָבָה לָיְלָה כִּי עַל־כָּל־כָּבוֹד חֻפָּה׃
, confidentiam in & , eius ad interdiu umbram in * erit tabernaculum Et
וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחֹרֶב וּלְמַחְסֶה 6
, pluuia à & , nimbo à , eius fumum in Et
וּלְמִסְתּוֹר מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר׃

CAP. V. ה

Vineæ , eius vineæ * , mei dilecti canticum mea dilecti , nunc Canrabo
אָשִׁירָה נָּא לִידִידִי שִׁירַת דּוֹדִי לְכַרְמוֹ כֶּרֶם 1
, eius elapidauit * & , eam fodit * Et , alio filio eum * in meo dilecto fuit
הָיָה לִידִידִי בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמֶן׃ 2 וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ
, eius medio in turrim ædificauit & , palatio palmes * eius plantauit &
וַיִּשְׁתֵּל שׂרֵק וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ
fecit & , vuas facere * expectauit & , ea in excidit turcular etiam & *
וְגַם־יֶקֶב חָצֵב בּוֹ וַיְקַו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ
, iudicate , Iehudah vir & , Ierusalem habitatores nunc Et
בְּאֻשִׁים׃ 3 וְעַתָּה יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ יְהוּדָה שִׁפְטוּ־
, meam vineam inter & me inter eius
נָא בֵּינִי וּבֵין כַּרְמִי׃ 4 מַה־לַּעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי וְלֹא עָשִׂיתִי בּוֹ מַדּוּעַ קִוֵּיתִי
expectani Cur ea in feci non & , meæ vineæ vltra facimdum * Quid
לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים׃ 5 וְעַתָּה אוֹדִיעָה־
, eius illius fepetum * ego quid vos nunc
נָּא אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר־אֲנִי עֹשֶׂה לְכַרְמִי הָסֵר מְשׂוּכָתוֹ
, conculcationi in erit & , eius macerâ ftangen , confegamini * ad eas &
וְהִיתָה לְבָעֵר פָּרֹץ גְּדֵרוֹ וְהָיְתָה לְמִרְמָס׃
ascendet & , feminæ * non & , putabitur non , fbaftiatum * eam pomis Et
וְאַשִׁיתֵהוּ בָּתָה לֹא יִזָּמֵר וְלֹא יֵעָדֵר וְעָלָה 6
, plurium eam super , plaudet & * middabo nubibus super & , pluuiæ
שָׁמִיר וָשָׁיִת וְעַל הֶעָבִים אֲצַוֶּה מֵהַמְטִיר עָלָיו מָטָר׃
vir & , Israel domus exercituum DOMINI vinea Nam
כִּי כֶרֶם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ 7
ecce & , iudicii ad * expectauit Et : eius deliciarum * plantatio Iehudah
יְהוּדָה נְטַע שַׁעֲשׁוּעָיו וַיְקַו לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּה
, clamor ecce & , iustitiam
מִשְׂפָּח לִצְדָקָה וְהִנֵּה צְעָקָה׃
, eorum in * agrum , domum in * domum faciemini perigere * Væ
הוֹי מַגִּיעֵי בַיִת בְּבַיִת שָׂדֶה בְּשָׂדֶה יַקְרִיבוּ 8
immoti in eos soli collocaremini & , loci desolati ad ipsum , faciem * appropinquant
עַד אֶפֶס מָקוֹם וְהוֹשַׁבְתֶּם לְבַדְּכֶם בְּקֶרֶב
, terræ
הָאָרֶץ׃ 9 בְּאָזְנָי יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא בָתִּים
domus non Si : exercituum DOMINVS meis auribus In
רַבִּים לְשַׁמָּה גְּדֹלִים וְטוֹבִים מֵאֵין יוֹשֵׁב׃
, habitatore absque bona * & , grandes , erunt desolationem in eorum
כִּי עֲשֶׂרֶת צִמְדֵי כֶרֶם יַעֲשׂוּ בַּת אֶחָת 10 וְזֶרַע חֹמֶר יַעֲשֶׂה אֵיפָה׃
, vnum iugum facient , vineæ iugera decem Nam , Cimor *
semenis & : vnum iugum facient
הוֹי מַשְׁכִּימֵי בַבֹּקֶר שֵׁכָר יִרְדֹּפוּ מְאַחֲרֵי בַּנֶּשֶׁף 11
, Ephah Deficit , mane in inseguntur * sequentur Sechar
יַיִן יַדְלִיקֵם׃ 12 וְהָיָה כִנּוֹר וָנֵבֶל תֹּף וְחָלִיל וָיַיִן
, eos in incendit , cithara & , tympanum , nebel &
מִשְׁתֵּיהֶם וְאֶת־פֹּעַל יְהוָה לֹא יַבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ׃
non DOMINI opus & : eorum convivijs * vinum & , cithara &
לָכֵן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָעַת וּכְבוֹדוֹ מֵתֵי רָעָב 13
, eius aruit eius turba * & , famis
וַהֲמוֹנוֹ צָחֵה צִמָּאון׃ 14 לָכֵן הִרְחִיבָה שְׁאוֹל נַפְשָׁהּ
, eius dein * descendet & , Ruinam * præter suum os aperuit & , suos animam
וּפָעֲרָה פִיהָ לִבְלִי־חֹק וְיָרַד הֲדָרָהּ וַהֲמוֹנָהּ
, homo se turcurnabit Et
וְשַׁאֲנָהּ וְעָלַז בָּהּ׃ 15 וְשֻׁח אָדָם
, es in latus * & , eius ferpitur * & , eius rutia * &
וְשָׁפַל אֱנוֹשׁ וְעֵינֵי גַבֳּהוֹת תִּשְׁפָּלְנָה׃
, se humiliabunt & , vir se humiliabit &
וְנִשְׂגַּב יְהוָה צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ 16
, suum dedit * iuxta agni pascentur Et , . infantia in fanctificetur *
נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה׃ 17 וְנִרְעוּ כְבָשִׂים כִּדְבָרָם
iniquitates eis nobentibus * Væ , comedent peregrini medullatorum * deserta &
וְחָרְבוֹת פָּטִים יֹאכֵלוּ׃ 18 הוֹי מֹשְׁכֵי עֲוֹן
, peccatum * plaustri funimus veluti & , mendacij funibus in
בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאה׃
evidentius ut , iuxta opus festinet sua * , acceleret , Dicentes
הָאֹמְרִים יְמַהֵר 19 יָחִישָׁה מַעֲשֵׂהוּ לְמַעַן נִרְאֶה
, eius sanctus propiet iu-
וְתִקְרַב וְתָבוֹאָה עֲצַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְנֵדָעָה׃ dicium ,
, ecce us & , Israel Sancti consilium veniat & , appropinquet &
, imalum bonum & , bonum malum dicentibus Væ
הוֹי הָאֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רָע שָׂמִים 20
, dulce ut amarum ponentes * , tenebrofum * lucem & , lucem tenebrofum *
חֹשֶׁךְ לְאוֹר וְאוֹר לַחֹשֶׁךְ שָׂמִים מַר לְמָתוֹק
, amarum in dulce &
וּמָתוֹק לְמָר׃ 21 הוֹי חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם
, prudentibus fuis fecisse *
וְנֶגֶד פְּנֵיהֶם נְבוֹנִים׃ 22 הוֹי גִּבּוֹרִים לִשְׁתּוֹת יָיִן
, eis ab amentibus * , iuturam iustitiam & , munera merces *
וְאַנְשֵׁי־חַיִל לִמְסֹךְ שֵׁכָר׃ 23 מְצַדִּיקֵי רָשָׁע
, Scribas * miscendum ad ebrietate * hominibus &
בְּשֹׁחַד וְצִדְקַת צַדִּיקִים יָסִירוּ מִמֶּנּוּ׃
qui ponunt * revocebat
לָכֵן כַּאֲכֹל קַשׁ לְשׁוֹן אֵשׁ וְחֵשֶׁשׁ לֶהָבָה
, Facie fus * ita qui fant
יִרְפָּה שָׁרְשָׁם כְּמָק יִהְיֶה וּפִרְחָם כְּאָבָק
, putrefacti
יַעֲלֶה כִּי מָאֲסוּ אֶת תּוֹרַת יְהוָה צְבָאוֹת
Dominum * eft iram Ideo , contempferunt Israel fancti
וְאִמְרַת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נָאָצוּ׃ 25 עַל־כֵּן חָרָה אַף־יְהוָה
, eius ferpitur * & , eius rutia * &
בְּעַמּוֹ וַיֵּט יָדוֹ עָלָיו וַיַּכֵּהוּ וַיִּרְגְּזוּ הֶהָרִים
, homo se turcurnabit Et
וַתְּהִי נִבְלָתָם כְּסוּחָה בְּקֶרֶב חוּצוֹת בְּכָל־זֹאת לֹא־שָׁב
, es in latus * & , eius ferpitur * & , eius rutia * &
אַפּוֹ וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה׃ 26 וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם מֵרָחוֹק וְשָׁרַק לוֹ
, venire Iesus cito ecce & , terræ extremo ab
מִקְצֵה הָאָרֶץ וְהִנֵּה מְהֵרָה קַל יָבוֹא׃ 27 אֵין עָיֵף וְאֵין
, fuerat * exercitum in medio
כּוֹשֵׁל בּוֹ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן וְלֹא נִפְתַּח אֵזוֹר
, eius lumborum
חֲלָצָיו וְלֹא נִפַּק שְׂרוֹךְ נְעָלָיו׃ 28 אֲשֶׁר חִצָּיו שְׁנוּנִים וְכָל־קַשְׁתֹתָיו דְּרוּכוֹת פַּרְסוֹת
, eius calcamentorum corrigia rumperur nec , eius lumborum
, eius equorum , accutæ eius lagittæ Quia
סוּסָיו כְּצוֹר תֶּחְשֹׁבְנָה וְגַלְגַּלָּיו כְּסוּפָה׃
, eius equorum
, eius , sicut reputatæ pena * & , eius equorum
מִשְׁאָגָתוֹ כְּעֹר נֶהֱמוֹ וְנִגְהַל וְיִסְחַף
, eius , sicut
סָאֲנָה לוֹ כִּלְבִיא וְשׁאג כִּכְפִירִים וְיִנְהֹם וְיֹאחֹז
, ille die in eum super firmes Et , eius * non & , Iudaico * & , praedam
טֶרֶף וְיִפְלִיט וְאֵין מַצִּיל׃ 30 וְיִנְהֹם עָלָיו בְּיוֹם הַהוּא
, angustia , tenebrositas ecce & , terram in afpicies * & , mare fremitum instar
כִּנְהַמַת יָם וְנִבַּט לָאָרֶץ וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ צַר
, Gens fremitu
וָאוֹר חָשַׁךְ בְּעָרְפֶּיהָ׃ mare , tenebræ ,

CAP. VI. ו

* quo mo- Dominum vidi & , Huzziahu regi mei * anno In
בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֵרְאָה אֶת־אֲדֹנָי
tuus est rex .
, replebant eius fimbriæ & , elevatum & , ex eius solium super Sedentem
יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלְאִים
, palatium
אֶת־הַהֵיכָל׃

, fuerint * fuum fcium * in vir & , virum in vir , populus fuit exactor Et
וְנֹגֵשׂ עַמִּי אִישׁ בְּאִישׁ וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ יִרְהָבוּ 5
apprehendet Quoniam , inclytum in contemptum * & , senem in puer
הַנַּעַר בַּזָּקֵן וְהַנִּקְלֶה בַּנִּכְבָּד׃ 6 כִּי יִתְפֹּשׂ
, tibi Vestimentum : * tui patris domus * fuum fratrem in vir
אִישׁ בְּאָחִיהוּ בֵּית אָבִיו שִׂמְלָה לְךָ קָצִין
, tua manu * sub hæc ruina & mobis eris
תִּהְיֶה לָּנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ׃
mea domo in & , eligam * & cto Non : dicendo * , illa die in Assumet *
יִשָּׂא בַיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר לֹא־אֶהְיֶה חֹבֵשׁ 7
populi gubernatorem * me conditurattis Ne , vestimentum nec , panis * non
וּבְבֵיתִי אֵין שַׂלְמָה וְאֵין לֶחֶם תְּשִׂימֻנִי קְצִין עָם׃
eorum lingua quia : concidit Iehudah & , Ierusalem ruit Quia
כִּי־כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַם וְיהוּדָה נָפָל כִּי לְשׁוֹנָם 8
eius gloriæ oculos irritandum ad DOMINVM contra eorum vmdicta * &
וּמַעַלְלֵיהֶם אֶל־יְהוָה לְמָרוֹת עֵינֵי כְבוֹדוֹ׃
quoniam , eorum animæ Væ . celarunt * non , nunciauerunt Sedom sicut
הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם וְחַטָּאתָם 9 כִּסְדֹם הִגִּידוּ
quid , bonus * eum iusto Dicite . malum fibi ipsis reddiderit
לֹא כָחֵדוּ אוֹי לְנַפְשָׁם כִּי גָמְלָה לָהֶם רָעָה׃
, comedent fuorum fludiorum * fructum
אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב כִּי פְרִי מַעַלְלֵיהֶם יֹאכֵלוּ׃ 10
, fiet eius manuum retributio nam : malum * impio Væ
אוֹי לָרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ׃ 11
, sunt dominatæ mulieres & , parvulus , eius exactores * mei Populi
עַמִּי נוֹגְשָׁיו מְעוֹלֵל וְנָשִׁים מָשְׁלוּ בּוֹ
, exeni fcmitarii viam & , errare faciunt , te beatificentes * mi Populi . rum in
עַמִּי מְאַשְּׁרֶיךָ מַתְעִים וְדֶרֶךְ אֹרְחוֹתֶיךָ בִּלָּעוּ׃ 12
, iudicandum ad fimul * & , DOMINVS stitgandum * ad Stant * , absorbuerunt *
לָדוֹן עַמִּים יְהוָה וְנִצָּב לָרִיב יְהוָה וְעֹמֵד
fui populi fenibus cum venter iudicium ad DOMINVS .
לָדִין עַמִּים׃ 13 יְהוָה בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא עִם זִקְנֵי עַמּוֹ
populos
וְשָׂרָיו וְאַתֶּם בִּעַרְתֶּם הַכֶּרֶם גְּזֵלַת הָעָנִי בְּבָתֵּיכֶם׃
, fuis principibus & , vos * fuis principibus & , vineam fuccendiftis * vos Et
מַה־לָּכֶם תְּדַכְּאוּ עַמִּי וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחָנוּ
, vestris domibus in
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת׃ 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה יַעַן כִּי גָבְהוּ
, eius filiæ fuperbiunt * DOMINVS Dominus dicit , molestus affidiorum *
בְּנוֹת־צִיּוֹן וַתֵּלַכְנָה נְטוּיַת גָּרוֹן וּמְשַׂקְּרוֹת עֵינַיִם הָלוֹךְ
terræ eius Dominus incidet , vertices & , Calua * Iunulas & , ornata * &
וְטָפוֹף תֵּלֵכְנָה וּבְרַגְלֵיהֶן תְּעַכַּסְנָה׃ 17 וְשִׂפַּח
, deneget earum pudendum * DOMINVS & , Sion filiarum vestice
אֲדֹנָי קָדְקֹד בְּנוֹת צִיּוֹן וַיהוָה פָּתְנָן יְעֶרֶה׃
, eius glorium Dominus facies recedere illa die In
בַּיּוֹם הַהוּא יָסִיר אֲדֹנָי אֶת־תִּפְאֶרֶת הָעֲכָסִים 18
, amulas & , Lunulas & , ornata * &
וְהַשְּׁבִיסִים וְהַשַּׂהֲרֹנִים׃ 19 הַנְּטִפוֹת וְהַשֵּׁרוֹת
, fimæ * & , periscelidas & , Tiaras * , velamina * &
וְהָרְעָלוֹת׃ 20 הַפְּאֵרִים וְהָעֲדָיוֹת וְהַקְּשָׁרִים וּבָתֵּי
, mitræ circulos & Annulos , instructos & , omni
הַנֶּפֶשׁ וְהַלְּחָשִׁים׃ 21 הַטַּבָּעוֹת וְנִזְמֵי הָאָף
, enumeras & , fepta * & , spiramenta * & , vestes Mantorias *
הַמַּחֲלָצוֹת וְהַמְּעִטָפוֹת וְהַמִּטְפָּחוֹת וְהַחֲרִיטִים׃
, fabula * & , calyptras * & , sindones & , Specula
הַגִּלְיֹנִים וְהַסְּדִינִים וְהַצְּנִיפוֹת וְהַרְדִידִים׃ 23
pro & , exeibo emgulo pro & , erit worm * aromate pro , erit Et
וְהָיָה תַחַת בֹּשֶׂם מַק יִהְיֶה וְתַחַת חֲגוֹרָה נִקְפָּה
duos cingulum fatos pectorali pro & , calutium calamitti * opus *
מַעֲשֶׂה מַקְשֶׂה קָרְחָה וְתַחַת פְּתִיגִל מַחֲגֶרֶת שָׂק
, pulchritudine pro quia *
כִּי־תַחַת יֹפִי׃ 24 מִתֵּיךְ כִּחְרֵךְ יִפֹּלוּ בַּמִּלְחָמָה וּגְבוּרָתֵךְ
, eius in mundi & , eius portæ lugebunt & , plangent Et , praelio in
וְאָנוּ וְאָבְלוּ פְּתָחֶיהָ וְנִקְּתָה לָאָרֶץ׃ 26
, fedebit
תֵּשֵׁב׃

CAP. IIII. ד

illa die in vnum eiuum in mulieres septem apprehendent Et
וְהֶחֱזִיקוּ שִׁבְעָה נָשִׁים בָּאִישׁ אֶחָד בַּיּוֹם הַהוּא 1
, indumenta noftris vestimentis & , comedemus noftri Panem : dicendo
לֵאמֹר לַחְמֵנוּ נֹאכֵל וּשְׂמָלֹתֵינוּ
נִלְבָּשׁ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר ישעיהו

LIBER IESAHIAHV.

א CAPVT I.

חזון ישעיהו בן־אמוץ אשר חזה על
יהודה וירושלם בימי עזיהו
יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה׃
שמעו שמים והאזיני ארץ
כי יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי והם
שש יג ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן׃
הוי גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים
בנים משחיתים עזבו את־יהוה נאצו את
קדוש ישראל זרו אחור׃
על־מה תוכו עוד תוסיפו סרה כל־ראש לחלי וכל־
לבב דוי׃
מכף־רגל ועד־ראש אין בו מתם
פצע וחבורה ומכה טריה לא־זרו ולא חבשו
ולא רככה בשמן׃
ארצכם שממה עריכם שרפות אש אדמתכם לנגדכם זרים אכלים אתה ושממה
כמהפכת זרים׃
ונותרה בת־ציון כסכה
כמלונה במקשה כעיר נצורה׃
לולי יהוה צבאות הותיר לנו שריד כמעט
כסדם היינו לעמרה דמינו׃
שמעו דבר־יהוה קציני סדם האזינו
תורת אלהינו עם עמרה׃
למה־לי רב־
זבחיכם יאמר יהוה שבעתי עלות
אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים
לא חפצתי׃
כי תבאו לראות פני
מי־בקש זאת מידכם רמס
חצרי׃
לא תוסיפו הביא מנחת שוא קטרת תועבה
הוא לי חדש ושבת קרא מקרא לא־אוכל און
ועצרה׃
חדשיכם ומועדיכם שנאה
היו עלי לטרח נלאיתי נשא׃
ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם
גם כי־תרבו תפלה אינני שמע ידיכם
דמים מלאו׃
רחצו הזכו הסירו רע
מנגד עיני חדלו הרע׃

CAP. II.

הדבר אשר חזה ישעיהו בן־אמוץ על־יהודה
וירושלם׃
והיה באחרית הימים נכון יהיה
הר בית־יהוה בראש ההרים ונשא מגבעות
ונהרו אליו כל־הגוים׃
והלכו עמים רבים ואמרו לכו
ונעלה אל־הר יהוה אל־בית אלהי יעקב
ויורנו מדרכיו
יהוה אל־ציון תצא תורה ודבר־יהוה מירושלם׃
ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. VIII. ח

1 מִי יִתְּנְךָ כְאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא יָבוּזוּ לִי׃
2 אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מִנֵּין רִמֹּנִי׃
3 שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וְיְמִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃
4 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃
5 מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלָתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יוֹלַדְתֶּךָ׃
6 שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה׃
7 מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הון בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוז יָבוּזוּ לוֹ׃
8 אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ׃
9 אִם חוֹמָה הִוא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם דֶּלֶת הִיא מְצוּרָה לוּחַ אָרֶז׃
10 אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כְּמִגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו כְּמוֹצְאַת שָׁלוֹם׃
11 כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃
12 כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ׃
13 הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי׃
14 בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

CAP. VII. י

1 שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כְּמַחֲלַת הַמַּחֲנָיִם׃
2 מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃
3 שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בְּשׁוֹשַׁנִּים׃
4 שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאֹמֵי צְבִיָּה׃
5 צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃
6 רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃
7 מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃
8 זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃
9 אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנֶּיהָ וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאַשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כְּתַפּוּחִים׃
10 וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים רוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃
11 אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃
12 לְכָה דוֹדִי נֵצְאָה הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃
13 נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ׃
14 הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃

Finis Cantic. Canticorum.

נשלם שיר השירים

סכום פסוקי דעזרא שש מאות ושמונים ושמונה וסימן תרפ"ה וחציו ובין עלית הפנר׃

סכום פסוקי מגלת אסתר מאה ששים ושמה וסימן קמ"ו וחציו והעין אסתר׃

סכום מספר פסוקי של איוב אלף ושבעים וס' אין וחציו אשר קמטו בלא עת וסרריו שמנה׃

מספר הפסוקי של תהלות אלפים וחמש מאות ושבעה ועשרים אלף כוך סימן וחציו ויפתהו בפיהם וסרריו ט' ומזמורים קן׃

סכום פסוקי דספר משלי תשע מאות וחמשה עשר וס' תתק טו וחציו לפני שבר גאון וסרריו שמונה׃

סך פסוקי דקהלת מאתים ועשרים ושנים וסימנו רבה וחציו טה שהיה בבר נקרא׃

סך פסוקי שיר השירים מאה ושבעה עשר וס' קז וחציו נרד וכרכם׃

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנריבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D.Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus scalpsit

Universidad de Deusto
Biblioteca

שיר השירים

CANTICVM CANTICORVM SELOMOH.

Selomoh ſiǫ quod canticorum Canticum

1 יר השירים אשר לשלמה׃
quia ſiui oris oſculis ea † me Oleiterur

2 ישקני מנשיקות פיהו כי־
odorem Adi vino pra tui amores boni *

3 טובים דדיך מיין׃
effuſum oleum† optimorū tuorū vnguentorū

4 לריח שמניך טובים שמן
te poſt me Trahe te dilexerunt adoleſcentulæ ideo † tuū nomen

משכני אחריך
exultabimus & exultabimus ſua penetralia † rex me introduxit † cubiculum

נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה
te dilexerunt rectitudines vino pra tuis amoris memoribus

בך נזכירה דדיך מישרים אהבוך׃
Cheder amoris † ſecuti ſerulalem filiæ, deſideriabiles & ego † Nigra

5 שחורה אני ונאוה בנות ירושלם כאהלי קדר
ſuſca ego † quod me reſpexerit Ne Salomoh coetimi ſicut

כירישות שלמה׃ אל־תראני שאני שחרחרת
me poſuerunt me in ſunt ſuccenſi † meæ matris filij Sol me † quia

6 שהשזפתני השמש בני אמי נחרו־בי † שמני
cuſtodiui non, mihi † quæ meam vineam vineorum cuſtodem

נטרת את־הכרמים כרמי שלי לא נטרתי׃
facias cubare eos , paſcas vbi , mea anima dilexit quē , mihi Nuncia

7 הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ
ſtatuorum tabernacula ſuper tuas capellas paſce & pecus * veſtigia in

בצהרים שלמה אהיה כעטיה על עדרי חבריך׃
mea amicæ † aſſimilaui Parboh curribus in meæ Equæ

8 אם־לא תדעי לך היפת בנשים צאי־לך
ſeruabimur & † rex me introduxit † cubiculum

בעקבי הצאן ורעי את־גדיתיך על משכנות הרעים׃
eius cubare eos

9 לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי׃
ſtrepitus in † cum coſium mureuin ie tus maxillæ ſunt Deute †

10 נאוו לחייך בחורים צוארך בחרוזים׃
ornati † pueelis cum tibi faciemus auri Monilia

11 תורי זהב נעשה־לך עם נקדות הכסף׃
ſuum odorem dedit mea nardus , Deo eius nardus † rex Vigoreo

12 עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו׃
ſcintillabitur mea vbera inter , mihi meos dilectus myrrha Fasciculus

13 צרור המור דודי לי בין שדי ילין׃
Hen ghedi vineis in , mihi meus dilectus Cophar † Botrus

14 אשכל הכפר דודי לי בכרמי עין גדי׃
columba † tui oculi , pulchra es ecce mea amica † pulchra tu Ecce

15 הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים׃
noſtra lectus eſtā , meadu ſeriam , mi dilecte † pulcher tu Ecce

16 הנך יפה דודי אף נעים אף ערשנו רעננה׃
domorum Tigna † noſtrarum ſuperiora , laqueo † noſtrarum

17 קרות בתינו ארזים רהיטנו ברותים׃

inter lilium Sicut conuallium lilium , Sarus † roſa Ego

1 אני חבצלת השרון שושנת העמקים׃
filiæ inter mea amica ſic , Gnaus

2 כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות׃
eius fructus & , fedi & , cōcupiui eius vmbra ſub inter mea dilecti ſic

3 כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו
meo palato dulce , me introduxit eius ex illam & , vini domum ad

4 מתוק לחכי הביאני אל־בית היין ודגלו
amor me ſuper : malis in me ordinate , lapsu in † me Fulcite

5 עלי אהבה׃ סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים
eius dextera & , mea cayite ſub eius Laua

6 כי־חולת אהבה אני׃ שמאלו תחת לראשי וימינו
me amplexabitur , me Adiuua † Iherusalem filiæ vos Adiuraui *

7 תחבקני׃ השבעתי אתכם בנות ירושלם באילות
amorem fecerit is euigilare ſi & , ſuſcitauerit ſi ; agri cerua in †

השדה וכאילות האילה אם־תעירו ואם־תעוררו את־האהבה
ſuper tranſiuna veuit ipſe Ecce , mei dilecti Vox , volauit donec

8 עד שתחפץ׃ קול דודי הנה־זה בא מדלג על־
ſaltare meos dilectus eſt Similis , colles ſuper ramum accurrens , montes

9 ההרים מקפץ על־הגבעות׃ דומה דודי לצבי
proſpiciens , noſtrum parietem poſt ſtans ille en † cancrorum hinnulo vel

או לעפר האילים הנה־זה עומד אחר כתלנו משגיח
dixit & , meus dilectus Reſpondit * cancellis è ſeſe prodens † feneſtris è

10 מן־החלונות מציץ מן־החרכים׃ ענה דודי ואמר
tibi abi † & , mea ſpecioſa , mea ioua † tibi Surge , mihi

11 לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי־לך׃ כי־הנה
ſunt ſoni Flores , tibi abiit , perrexiſti imber , tranſiit hyems

12 החורף עבר הגשם חלף הלך לו׃ הנצנים נראו בארץ
noſtra terra in eſt audita turturis vox & , ſpargit canum † tempus

עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו׃
odoret dederūt mmanue vinæ vites & , ſuos groſſus ſtamno † Ficus

13 התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח
mea Columba , tibi ais † & , mea formoſa , mea amica tibi ſurge

קומי לכי רעיתי יפתי ולכי־לך׃
eius ſcintillam mihi ostende : gradus adiconditio in petræ ſeruatis in

14 יונתי בחגוי הסלע במסתר המדרגה הראיני את־מראיך
tuum affectus & , dulcis tua vox quia tuam vocem nec audire fac

השמיעני את־קולך כי־קולך ערב וחזותך נאוה׃
vineas corrumpentes , paruas vulpes , vnipes nobis Prehendite

15 אחזו־לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים
ſolitus & , meus dilectus Reſpondit , tumultus vox & , dilectus mea

16 כרמינו סמדר׃ דודי לי ואני לו הרעה
ſuper ſi aperiam ſoror mea , mihi † aperi

בשושנים׃ עד שיפוח היום ונחו הצללים סב דמה־לך
.Bether† montes ſuper ceruorum hinnulo vel , capreæ ut dilecte

17 דודי לצבי או לעפר האילים על־הרי בתר׃

mea anima dilexit † quem quæſiui noctibus in meo cubili Super †

1 על־משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי
circuibo & , nunc Surgam , eum inueni non & , eum quæſiui

2 בקשתיו ולא מצאתיו׃ אקומה נא ואסובבה בעיר
ſuum quæſiui mea anima dilexit quem quoram , late ſeu in ꝙ , plateis in

בשווקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתיו
cuſtodes me fauerunt , eum inueni non & , circuitores in

3 ולא מצאתיו׃ מצאוני השמרים הסבבים בעיר
vindictam quæ paululum Tamen † ſuiditus mea anima dilexit † quem

4 את שאהבה נפשי ראיתם׃ כמעט שעברתי
me & , ei apprehendi mea anima dilexit † quem inueni ea vt ſi , eis ab

מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתיו ולא
matris dominum ad , eum introduxi donec , eā dimittam

ארפנו עד־שהביאתיו אל־בית אמי ואל־חדר הורתי׃
Ieruſalem filiæ vos Adiuraui mex gemiticis

5 השבעתי אתכם בנות ירושלם באילות או
amorem fecerit is euigilare ſi & , ſuſcitauerit ſi ; agri cerua in †

באילת השדה אם־תעירו ואם־תעוררו את־האהבה
dilexit columbam ſicut deſerto e , ſtudens † dixi Quæ , volauerit donec

עד שתחפץ׃ מי זאת עלה מן־המדבר כתימרות עשן
ſuffitus myrrha & , thure & , omnibus ex , ſuper ſurgens

מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל׃
eius Columnas . Lebanon ligni ex Selomoh rex , ſuum ſtrauit

6 הנה משהו שלשלמה ששים גברים סביב לה
ſuper ſi aperiam ſoror mea , mihi † aperi

7 מגבורי ישראל׃ כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה
malis in me ordinate , lapsu in † me Fulcite

8 איש חרבו על־ירכו מפחד בלילות׃ ארזי עשה
eius dextera & , mea cayite ſub eius Laua

9 לו המלך שלמה מעצי הלבנון׃ עמודיו עשה כסף רפידתו זהב
me amplexabitur , me Adiuua † Iherusalem filiæ vos Adiuraui *

10 מרכבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלם׃

baiſſatsm oſtii. † ſuam manum miſit meus Dilectus illos inquisubo quomodo

4 איכה אמתנם׃ דודי שלח ידו מן־
aperiendā ai ego Sumeri , ex ſuper tuualnauro di mea viſcera & , ſuauiter

5 החור ומעי המו עליו׃ קמתי אני לפתח
myrrham mei digiti & , myrrhā ſtillauerunt meæ manus & ; meo dilecto

לדודי וידי נטפו־מור ואצבעותי מור
, meo dilecto ego Aperui , ſeu manubus ſuper † tranſeuntem

6 עבר על־כפות המנעול׃ פתחתי אני לדודי
ipſum hoiſdie in , eſt egreſſa mea anima tranſierat , tranſierat meus dilectus &

7 והודי חמק נעבר נפשי יצאה בדברו
, mihi reſponsit non & , eum vocaui , eum inuenī non & , eum quæſiui

בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא
, ne percuſſerunt , mœrore in , circuitores me Inuenerunt

8 ענני׃ מצאוני השמרים הסבבים בעיר
eum cireum- eum cinxera- rem , murorum ſuſtodes me de ſuper , meum pallium tulerunt me vulnerauerunt

הכוני פצעוני נשאו את־רדידי שמרי החמות׃
quod † erat ſuper vAdiuro , meum dilectum inuenieritis ſi † Ieruſalem filiæ vos Adiuraui *

9 השבעתי אתכם בנות ירושלם אם־תמצאו את־דודי
, amore ego † quia rei ſodalitio † quid

מה־תגידו לו שחולת אהבה אני׃
tuus dilect † quid † valentia es † pulcherrima , filiæ pre tu † dilectus Quid †

10 מה־דודך מדוד היפה בנשים מה־דודך
, tot adiuraſti te qua , ſolelle pra

מדוד שככה השבעתנו׃ דודי צח ואדום
, milibus decem ex , reſplendet † candidus , & , rubicundus meus Dilectus

11 דגול מרבבה׃ ראשו כתם פז קוצותיו
ſuper † columbæ ſicut eius Oculi , cornus velauti nigri criſpi

12 תלתלים שחרות כערב׃ עיניו כיונים על
, plum adiuxta , ſper ſua rentes , Ideo ſuſ , lauantes , aquarum riuorum

אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על־מלאת׃
, aromatum , floræ † , aromatis ſules lineæ ſicut eius Mentlla

13 לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים
, labia , plenæ , eius , ſuſanna ſicut

שפתותיו שושנים נטפות מור עבר׃
manſuetorum myrrham diſtillantes , ſuæ

14 ידיו גלילי זהב מלאים בתרשיש מעיו עשת
, eius , ſuſanna ſicut , eius Manus

15 שנהב מעלפת ספירים׃ שוקיו עמודי שש מיסדים
, ſuper , ſuſanna ſicut , eius Crura

על־אדני פז מראהו כלבנון בחור כארזים׃
, meus dilectus ſtir , deſiderata ipſe totus & , dulcedoris eius Palatum

16 חכו ממתקים וכלו מחמדים זה דודי
tuus dilectus abiit Quo , Ieruſalem filiæ meus ſcias † ille &

17 וזה רעי בנות ירושלם׃ אנה הלך דודך
eum quotenus & , tuus dilectus ſpecie † quo , mulierum in † pulcherrima

הפיה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו
, mecum

עמך׃

aromatis fidcorum lineæ at , ſuum hortum ad deſcendit meus Dilectus

1 דודי ירד לגנו לערוגת הבשם
, mihi meus dilectus & , meo dilecto Ego

לרעות בגנים ולקט שושנים׃
, ſuis in paſcens , mihi meus dilectus & , meo dilecto Ego

2 אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים׃
Ieruſalem ſicut ſuaoris , Tirſah ſicut mea amica es † Pulchra

3 נאוה את רעיתי כתרצה יפה כירושלם
, quia , me reprime † tua oculos Auerte , conſtat vt terribilis

4 אימה כנדגלות׃ הסבי עיניך שנגדי שהם
de , ſi deſiderat , quæ , caperunt grex ſicut tuus pilus , me eſſunt reſidentes

הרהיבוני שערך כעדר העזים שגלשו מן־
. Ghilghad

5 הגלעד׃ שניך כעדר הרחלים שעלו מן־הרחצה
ſunt genuel- , ſi & , ſuum ſuper ſunt , ſuper † ſuum ſuper † punici mali fragmen ſicut

שכלם מתאימות ושכלה אין בהם׃
, eius ex † quorum vnusquisque ſola & , ſuum ſuper † punici mali fragmen ſicut

6 כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך
adinſeriorum latarum & , pellens † octoginta & , reginæ ipſe † Sexaginta

7 ששים המה מלכות ושמנים פילגשים ועלמות
ipſa † ea , mea perfecta , mea columba ipſa † Vna , immenſa † non

8 אין מספר׃ אחת היא יונתי תמתי אחת היא
ea diuersa beata & , filiæ eā † videruut illæ geminæ ſi , ſuum mundo , ſuum mirati

לאמה ברה היא ללידתה ראוה בנות ויאשרוה
, tam laudauerunt & , pellices † & , reginæ

מלכות ופילגשים ויהללוה׃

, diadmate in † Selomoh regem in Sion filiæ videte & , Egredimini

11 ציונה וראיתנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה
lætitiæ die in & , ſuæ deſponſationis die in eius mater eū coronauit qua

שעטרה־לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת
eius cordis

לבו׃

intta columbæ * tui oculi , pulchra es ecce , mea amica † pulchra tu Ecce

1 הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים מבעד
, Ghilhad mōte de ſe deſiluerunt quæ † capraru grex vt tuus capillus mea amica

לצמתך שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד׃
ipſa † omnes quæ , lauacro de aſcenderūt quæ , tonſarū † grex vt tui Dentes

2 שיניך כעדר הקצובות שעלו מן־הרחצה שכלם
, tua labia coccineum filum Sicut , es in † non ecba ꝙ , ſermoneui

מתאימות ושכלה אין בהם׃ כחוט השני שפתותיך
intra tuum rectum † , punici mali fragmen ſicut , deſcorem tuum eloquium &

3 ומדברך נאוה כפלח הרמון רקתך מבעד
, ſuum amoenum

לצמתך׃ כמגדל דויד צוארך בנוי
tormenta cella in * ædificata , tuum collum Dauid turris Sicut

לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים׃
, potentium ſcuta omnia † , ea , ſuper † ſuſpenſi clypei ipſi

4 שני שדיך כשני עפרים תאומי צבייה
, paſcentes † , capreæ gemelli , hinnuli duo ſicut tua vbera Duo

הרועים בשושנים׃ עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל־
, filiæ in ad mihi ibo , vmbræ fugiant & , dies aſpiret Donec

5 הר המור ואל־גבעת הלבונה׃ כלך יפה רעיתי
, mea amica † pulchra es Tota , thuris collem ad & , myrrhæ montē

6 ומום אין בך׃ אתי מלבנון כלה אתי מלבנון
Lebanon de meeū , ſponſa Lebanon de Mecum , te in mon mecum &

תשורי מראש אמנה מראש שנירוחרמון
, Chenneum & , Senir capite † de , Amanah capite † de de proſpectus , venies

מהרעות אריות מהרי נמרים׃ לבבתני אחותי כלה
, pel leum † montibus de , præſentem † habitationis

7 לבבתני באחד מעיניך באחד ענק אחד
mihi ſoror mea ſponſa , mihi † cor vulnerauiſti , ſoror mea ſponſa

8 בצוארניך׃ מה־יפו דדיך אחותי כלה מה־טבו
meos ſoror tui amores ſunt pulchri Quam , tua cruciabui de † quippe

דדיך מיין וריח שמניך מכל בשמים׃ נפת
, tua labia ſtillantes , fauum , lacte mellis ex vno in meū eue abſtuliſti ; ſponſa mea ſoror mea ſponſa

9 תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת
, tuorum vnguentorū odor & , tuæ ex , ſuauiter tuorum veſtimentorū odor & , eua lingua ſub †

לשונך וריח שלמתיך כריח לבנון׃
, ſignatum fons , abſtenſus † fons , ſponſa mea ſoror abſtenſus † Hortus

10 גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום׃
, deſtinatum paradiſus tua Pomegra- , punicorum malorum

11 שלחיך פרדס רמונים עם פרי מגדים
, cruces & , Nardus , cum , cypros

כפרים עם נרדים׃ נרד וכרכם קנה וקנמון
, aloes & , myrrha : eius ligno omnibus cum , cypri

12 עם כל־עצי לבונה מר ואהלות עם כל־ראשי
, ſuum ad & , mea matris dominum ad , eum introduxi donec , eā dimittam

13 בשמים׃ מעין גנים באר מים חיים ונזלים
, Lebanon de , ſuum ſuper , ſuper † ſuum ſuper † punici mali fragmen ſicut

14 מן־לבנון׃ עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני
, meum horum perfla , Auſter veni & , Aquilo Exiſtens †

15 יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל
, ſuorum delectamen , ſuorum

מגדיו׃

meam myrrham colleg , ſponſa mea ſoror meum hortum in Veni

1 באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי
meum vinū bibi , meo melle cum meum ſuauicomedi , meo aromato cū

עם־בשמי אכלתי יערי עם־דבשי שתיתי ייני
, dilecti † vos inebriate & , bibite , ſoris , comedite meos lacte cum

חלבי אכלו רעים שתו ושכרו דודים׃
Apoſt , pullitatis mea dilecti vox , ſonpi * meū cor & , dormiui † Ego

2 אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי
meum caput quia , mea perfecta , mea columba , mea amica , mea ſoror mihi

לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שרוסתי
, noctis guttis mei cincinni , ſore ea plenum

שנמלא־טל קוצותי רסיסי לילה׃
meos pedes laui illam inducam quomodo , meam tunica me Expoliaui

3 פשטתי את־כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את־רגלי

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dei iuramenti verbum *super & sub*ueniens regis os? Ego
admoneo teve
† obtemperes,
te pures à fa
cie ei* abire.
te mala,
Secundum
best poreslas,
Quia
cuilibet
i rem malã
volito
רַבָּה
desert
נָגַר
* Nullus est
qui potestã
tem habeat
et prohibeat
est. * est
habentem fi
lium. † potui
רָאָה
opus
qui post eos,
מוֹאָב
qui in Tam
balauenare,
† in * ecclum
est. † lenem
tia de opere
malo
† fit
† proſ
pat † Deus
dies † scie
מָאַרְ
† timent à fa
cie † eius
אָלָל
timet à fa
cie
† qui
bus vbi venit
ac ſi habuerit
נָגַע
† qui
bus vbi venit
ac ſi habuerit
† eſt
† eſt
vi comedat,
& bibat, & lae
tetur
† adhærebit
ibi de
† vice ſua
* Quando
† videret occa
ſionem quæ
† ille
† qui peccat
qui iurat,
† timet. Sed
Inter omnia
quæ fiunt
† ſit

† Ego
† regis os
† festinus ſis Ne
* abire ne ſtatim
† Ne
† facies volueris quod omne
quia * male verbi
† ſpiritum
† regis verbum
quia In
† cognoscet nõ
† quid res dicet
† Quis
cuilibet
† Secundum
† Quia
† cognoscet iudicii &
† tempus &
† omnia
† Quia
† Quia
† Qu

Universidad de Deusto
Biblioteca

bonum facere & lætari quin † vt eis in vnum † non quòd Noui † est melius † nisi † vita sua. † תּוֹב

וְלֹא־חָזִיתִי כִּי אֵין טוֹב כִּי אִם־לְשִׂמְחָה וְלַעֲשׂוֹת טוֹב
videat & bibat & comedat quòd homo omnis etiam Et sua in
בְּחַיָּיו׃ וְגַם כָּל־הָאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְרָאָה
omne quòd Noui ipsum * Dei donum suo labore omni in bono

טוֹב בְּכָל־עֲמָלוֹ מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃ † יָדַעְתִּי כִּי כָל־
addendum † non illud super fecit vt ens ipsum , Deus faciet quod
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף
eius faciem * à timeam vt fecit Deus & diminuendum non eo ab &
וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שיראו מִלְּפָנָיו׃
Deus & fiat tum fiat * quod & ipsum * tam fiat Quod

מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה וְהָאֱלֹהִים
(iudici) lamo † fiat sub vidi adhuc Et * eos ipsum requiret
יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף׃ † וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט
ego Dei & impietas ibi iustitiæ locum † & impietas ibi

שָׁמָּה הָרֶשַׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע׃ † אָמַרְתִּי אֲנִי
tempus quia Deus iudicabit impium & iustum , meo corde in
בִּלְבִּי אֶת־הַצַּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עֵת
ego Dei ibi opus omne super & * elementi * omni †
לְכָל־חֵפֶץ וְעַל כָּל־הַמַּעֲשֶׂה שָׁם׃ † אָמַרְתִּי אֲנִי
* Deus * ne præponendus ad Adam filiorum tempus Super † meo corde in
בִּלְבִּי עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם הָאֱלֹהִים
filiorum cocentus Quia ipsi ipsi animal ipsi quòd videndum ad &
וְלִרְאוֹת שֶׁהֵם בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם׃ † כִּי מִקְרֵה בְנֵי־
sic , illud mori † fiet * eis † vnus eorum & , animalis * eorum & , Adam *
הָאָדָם וּמִקְרֵה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן
, vnde animalis pro hominis psalmorum † & solum vnus spiritus & , ille mori †
מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל † וּמוֹתַר הָאָדָם עַל־הַבְּהֵמָה אֵין
sui vnus † eorum locum ad vidam Omne * , vacuitas * omnia quia
כִּי הַכֹּל הֶבֶל׃ † הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה
filiorum filiorum etiam † Quis , pulvisculum ad reuertere omne & * , pulvere ex
מִן־הֶעָפָר וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הֶעָפָר׃ † מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי
ipse dispositum † iumenti Spiritus & * filiorum ipse ascendens * hominum
הָאָדָם הָעֹלָה הִיא־לְמָעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא
lacteus quòd quam homo † non quòd vidi Et * terram subeat
לְמַטָּה לָאָרֶץ׃ † וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מִשֶּׂמֵחַ יִשְׂמַח
eum adducet quis quia : eius pars † illud quia ; fuit opendus in homo
הָאָדָם † בְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ
eum post eum quod illud in videndum ad
לִרְאוֹת בְּמֶה שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו׃

CAP. IIII. ד

flunt qui oppressi † omnes vidi & , ego † am conuersus Et † oppressiones quæ † lachrymæ † stat

וְשַׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶה אֶת כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים
, consolator eis * non & , oppressorum lachrymæ † ecce & , iuxta sub
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם
, consolator eis * non & , potestas * eos oppressorum manu de &
וּמִיַּד עוֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃ † וְשַׁבְחִי אֲנִי אֶת־הַמֵּתִים אֲשֶׁר
qui , vnus supra † , eum mortui iam qui mortuos ego laudaui : Et * mortuos
כְּבָר מֵתוּ מֵהֶחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָּה׃ † וְטוֹב שְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר
eis quæ ipsi ambobus pro homo † Et , eique huc viui ipsi *
לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרָע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת
sub fit quod , malum opus vidit non qui , fuit non
הַשָּׁמֶשׁ׃ † וְרָאִיתִי אֲנִי אֶת כָּל־עָמָל וְאֶת כָּל־כִּשְׁרוֹן הַמַּעֲשֶׂה
Spiritus patior † & , vanitas * hoc etiam fac fiam † eam * inuidia ipsa † , quod
כִּי הִיא קִנְאַת אִישׁ מֵרֵעֵהוּ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃
, fatuo carnem conuerti † & fiunt manus complexus * Psalmus
† הַכְּסִיל חֹבֵק אֶת־יָדָיו וְאֹכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ׃
, labore pugilatus † pleuitudo quàm , requies * vola plenitudo flens *
טוֹב מְלֹא כַף נָחַת מִמְּלֹא חָפְנַיִם עָמָל
sub eam terram vidi & , ego † am conuersus Et , spiritus passione † &
וּרְעוּת רוּחַ׃ † וְשַׁבְתִּי אֲנִי וְאֶרְאֶה הֶבֶל תַּחַת
, et † non fuere & , filius eo fam , fecunditas * non & , erunt Et
הַשָּׁמֶשׁ׃ † יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וְאָח אֵין לוֹ
, psalmus finis fuit * non eius ora * etiam eius laboris suum finis * non &
וְאֵין קֵץ לְכָל־עֲמָלוֹ גַּם־עֵינָיו לֹא תִשְׂבַּע עֹשֶׁר
etiam * bono à meum animam facies * deficere & , fatuum : ego cui &
וְלֹא אָמַר עֲבוּר מִי אֲנִי עָמֵל וּמְחַסֵּר אֶת־נַפְשִׁי מִטּוּבָה גַּם
quàm duo † Melliores , ipsum nihil non negotii * & , vacuitas * hoc
זֶה הֶבֶל וְעִנְיַן רָע הוּא׃ † טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן־
, eorum labor is Bona merces eis est quia : suus
הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם׃ כִּי אִם־
, eccidert cum vni illi væ & luum fratrem facies flent vnus ; eccidert
שֶׁיִּפְּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת־חֲבֵרוֹ וְאוֹלַי תַּאֲחֹל שֶׁיִּפּוֹל

† quòd vir † diligat † fatuorum canticum audiens † quàm sapientis correptionem

נַעֲרָה חָכָם מֵאִישׁ שֵׂיב כְּסִילִים׃
† stagnet † & † stulti stultæ , olla sub spinarum * , Deus Quia
† כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחוֹק הַכְּסִיל גַּם־
cor perdet & * sapientem faciet iniuste oppressio Quia , vanitas hoc
זֶה הָבֶל׃ † כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וְיאבֵד אֶת־לֵב
* Melior † est longanimis † est longanimis , melior : eius principii quàm , ens ; manifestum Melius
† סוֹף דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ רוּחַ מִגְּבַהּ־רוּחַ
quæ masculus ad tuo spiritu in fellines Ne , spirtus elatus quàm spiritus
† רוּחַ סַבְלָנ רוּחֲךָ אַל־תְּבַהֵל לִכְעֹס כִּי
† causæ , dies quòd , fuit * quid dicas Ne , requiescere stultorum sint in ira
* כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃ † אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים
* meliores † fuerunt priores † est
הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שְׁאֵלְתָּ עַל־
solem videntibus magus & sic narrare cum sapientia † Bona hoc
זֶה׃ † טוֹבָה חָכְמָה עִם־נַחֲלָה וְיֹתֶר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ
† requiescere homo : sed est fior est scientia Sapientiæ quia † habentes eam.
† כִּי בְצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת
quæ : Dei opus Vide , sunt parmus * vinificabit sapientia
† הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ׃ † רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי
† potest † contumacia
מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃ † בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה
, Deus fecit hoc contra hoc Etiam , vide male eis in & , bono in
בְּטוֹב וּבְיוֹם רָאָה גַּם אֶת־זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים
Omnia * quicquam cum poli homo inueniet non quod verbum super
עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו כְּלוּם׃ † אֶת הַכֹּל
est & , sua vultus in prius * vultus Et , ne vanitatis dictus in vidi
רָאִיתִי בִּימֵי הַבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע
dies * , fua malitia in * prolongans impius
מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ † אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־
ne & , multum iustus fis Ne , fua malitia in * prolongans impius
† תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשּׁוֹמֵם׃ † אַל־תַּרְשִׁע הַרְבֵּה וְאַל־
* desolaberis quod ve , abundantes sapiens fis
תִּהְיֶה סָכָל לָמָּה תָּמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ † טוֹב אֲשֶׁר
quòd * Bonum , huo tempore non in moriens quid ut , fuisses In
† תֶּחֱזֵק בָּזֶה וְגַם מִן־זֶה אַל־תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ כִּי יְרֵא
emuni quia † tenè manu facias quiescere ne hoc ab etiã & , hoc in appendebat
אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם׃ † הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה
, decem pro * , sapientia roborabit Sapientia hoc omnia ; egrediuntur Deum
שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ † כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
ipsa & , ciuitate in iustum fuerit non ; homo Quia , cloiuntur in iustum qui , patrimonio *
יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃ † גַּם לְכָל־דְּבָרִים אֲשֶׁר
, verbis omnibus Etiam , procet non & , bonu faciat qui
אַל־תִּתֵּן אֶל־לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ
, tuis maledicent tuã seruum audias non vt , eius cor in † ne , loquentur
מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ כִּי גַם־אַתָּה
maledicentibus in seruum de † & , quòd multi eos ne sunt ; multos
† קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל־זֶה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה
Procul magis quam eam * & , sapientia in tentaui hoc Omne , ame à eli elongata
וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ † רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק
quæ fuit quod , fuit * quid dicas Ne , sapientia in & , profundum profundo &
מִי יִמְצָאֶנּוּ׃ † סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר
, fuit quod & , fuisse ad ; meã cor & ego Circuiui , illud inuenire quis
וּלְבַקֵּשׁ חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן וְלָדַעַת רֶשַׁע כְּסָל
, stultitiæ impietatem , fondum ad & , sapientiæ , rationem & , & , & ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

bona quòd Gustauit / sua brachia roborauit & ſuos lumbos
* negotiatio eſt / מַחְנִיָּה / תָּאֲמַץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃ / טָעֲמָה כִּי־טוֹב / 18
* manus / apprehenderunt eius vola † & / vertibulum ad miſit ſuas Manus / 19
Maxima * pauperi: / ſuas manus & * aſſiſtum * ad extendit ſuam Volam † / יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַּכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ / תָּמְכוּ / colum
* crudele † familiæ / quia † nec à ſuæ domui / timebit Non / egenum ad / miſit † / פֶּלֶךְ׃ / כַּפָּהּ / פָּרְשָׂה לֶעָנִי / וְיָדֶיהָ / 20
* familiæ † eſt du- / plicium. Torques / שְׁלֻחָה / לְאֶבְיוֹן׃ / לֹא־תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי / כָל־בֵּיתָהּ / 21
facit / Tapete / † / מַרְבַדִּים עָשָׂתָה / שֵׁשׁ / וְאַרְגָּמָן / לִבוּשָׁהּ׃ / 22
poris in Nocti / eius indumentum purpura & / byſſus tibi / נוֹדַע בַּשְּׁעָרִים / בְּשִׁבְתּוֹ / עִם־זִקְנֵי־אָרֶץ׃ / בַּעְלָהּ / 23
* ferunt eius Sindones † / fecit Sindones † / סָדִין עָשְׂתָה / וּמָכָרָה / וַחֲגוֹר / נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃ / עֹז־וְהָדָר / 24
decet & Fortitudo / negotiatoreſ tradidit cingulum & vendidit & / לִבוּשָׁהּ / וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃ / 25
eius lingua / ſuper miſericordia † lex & / ſapientia in aperuit ſuum Os / פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת / חֶסֶד / עַל־לְשׁוֹנָהּ׃ / 26
* ædes † non pigritiæ panem & ſuæ domus vias Speculans † / צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ / וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃ / 27
* Mulierem fortem / vir / eius mariti † : eam beatificaverunt † & , eius filij Surrexerunt / קָמוּ / בָּנֶיהָ / וַיְאַשְּׁרוּהָ / בַּעְלָהּ / וַיְהַלְלָהּ׃ / 28
* diuitiis / aſcendiſti tu & * primum † fecerunt filiæ Multæ . eam laudauit & / רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ / חַיִל / וְאַתְּ עָלִית / עַל־כֻּלָּנָה׃ / 29
* Falſa eſt / vana / mulier: pulchritudo vanitas † & , gratia Falſum † / רְכוּתָה בְּנוֹת עָשׂוּ / חַיִל / וְאַתְּ עָלִית / עַל־כֻּלָּנָה׃ / 30
fructu de ei / Date / laudabitur ipſa , DOMINI timor † / שֶׁקֶר הַחֵן / וְהֶבֶל הַיֹּפִי / אִשָּׁה / יִרְאַת יְהוָה / הִיא תִתְהַלָּל׃ / תְּנוּ־לָהּ / מִפְּרִי / יָדֶיהָ / 31
eius opera portis in eam laudent & / ſuarum manuum / וִיהַלְלוּהָ בַּשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃ /

Finis libri Parabolarum.

תם ספר משלי

ספר קהלת

LIBER CHOHELETH,

QVI GRAECE APPELLATVR

ECCLESIASTES.

Ieruſalē in regis Dauid filij Choheleth, Verba / / דִּבְרֵי / קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ / 1
vanitas: Choheleth dixit, vanitatum Vanitas / הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל / 2
* eſt / vanitas † Quid / omnia vanitatis † / הַבָּלִים הַכֹּל הָבֶל׃ / מַה־יִּתְרוֹן / 3
* de † laborat / ſub Sole in quo, ſuo labore omni re † / לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ / שֶׁיַּעֲמֹל / תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ / 4
* vadit † venit / ſeculum in terra & , manet / generatio & , abiit / Generatio / dolor / וְדוֹר הֹלֵךְ / וְדוֹר / בָּא / וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם / בוא
* ſtat. / * occidet / ſummum locum ad & / ſol / impellitur † & , ſol / oritur Et / עֹמֶדֶת׃ / וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ / וְאֶל־מְקוֹמוֹ / 5
* tranſit / ſol / oritur. Vadit / ad meridiem, & circuit / * pergit / ad / aquilonem ad circuiens & , ad tum / ad Vadens / זוֹרֵחַ הוּא שָׁם׃ / הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן / 6
* circuit / * pergit / ſpiritus reuertitur ſuos circuitus ſuos † & , ſpiritus eadem * , circuit, circuit / סוֹבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ / וְעַל־סְבִיבֹתָיו / שָׁב / הָרוּחַ׃ / שוב
plenus ipſum non mare & , mare ad / reuertit † flumina Omnia / כָּל־הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל־הַיָּם / וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא / 7

eſt / eſt enim / tum quod ex ſe / ſtultum in ſtulto cum ſapientia memoria † non Quia / בִּי אֵין זִכָּרוֹן לֶחָכָם עִם־הַכְּסִיל לְעוֹלָם / 16
ſapiens / mortem quomodo & , ſic ſtultus mori consumit / dierum / הַכֹּל כְּבָר הָיָה בְּשִׁנְאַת / אֶת־הַחַיִּים כִּי־רַע / עָלַי / הַמַּעֲשֶׂה / שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ / 17
* vitam / † eſt mihi / ſpiritus paſſio * & , ſu mus omnia quia / ſole ſub fit quod opus / הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃ / 18
* ingenio / laboris / ſub laborem ego † quo , meum laborem omnem ego / eſt / Et / וְשָׂנֵאתִי אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת / 19
ſtans / quis Et / me poſt erit qui, hominibus ſi dominum quis / fide / יִהְיֶה / וּמִי יוֹדֵעַ / הַשַּׁמֶשׁ׃ / שֶׁאֲשִׁיר לְאָדָם / שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי / 20
* Teſt. / uero labore vtitur / & beſtia exſtentes † & / ſtultus vel fit futurus Sapiens / וְיוֹדֵעַ / הָאָדָם יִהְיֶה אוֹ כְסִיל / וְיִשְׁלֹט / בְּכָל־עֲמָלִי / 21
Tranſtra hoc etiam / ſole / ſub eſſem ſapiens quo & / laborauit quo / שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם זֶה הָבֶל׃ / 22
* vt ſaciamus / laborem omne ſuper / meum cor / ſecundum / deſperare ad / ea ſum verſus Et / לְהַסֵּב אֶת־לִבִּי / וְשִׁחַתִּי עַל־כָּל־הֶעָמָל / שֶׁעָמַלְתִּי / 23
eius / labor enim / homo eſt / Nam / ſole / ſub laborem quo / כִּי יֵשׁ אָדָם / שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן / וְלְאָדָם / שֶׁלֹּא עָמַל בּוֹ / חֶלְקוֹ / 24
laborauit cum qui / hominē / & / rectitudine in & , ſcientia in & , ſapientia in / יִתְּנֶנּוּ / גַּם־זֶה הֶבֶל / וְרָעָה רַבָּה׃ / 25
magnum malum & , vanitas † hoc etiam . Eum partem ei dabit qui in / כִּי מַה־הָּוֹה לָאָדָם / בְּכָל־עֲמָלוֹ / וּבְרַעְיוֹן לִבּוֹ / 26
* ſegritudine / cordis contritus † & / ſuo Labore vniuerſo in † hominis ſuiſſe quid Quia / שֶׁהוּא עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ / כִּי כָל־יָמָיו מַכְאֹבִים / וְכַעַס / 27
laborauit † eius dies omnes Quia / ſole / ſub / fecerunt quo / וְאוֹם / עִנְיָנוֹ גַּם בַּלַּיְלָה לֹא שָׁכַב לִבּוֹ / גַּם־זֶה הֶבֶל הוּא׃ / 28
* erecpiatio / * dormit / hoc etiam . eius cor iacet * non noſte in etiam , eius negotium / no & / אֵין טוֹב בָּאָדָם / שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה / וְהֶרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ טוֹב / בַּעֲמָלוֹ / גַּם־זֶה רָאִיתִי / 29
* ſed, ſed tu & / * comeſtor quod * bonum in bonum / Nam / ſtultus / vanitas / כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא׃ / מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ חוּץ / 30
Ego tum / deſit / eius facit ad / bonitas / qui homini Quia / מִמֶּנִּי׃ / כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה / 31
* ſecundum eſt * ut mihi / precarunt. & / ſapientiam & / בְּמַעֲשֶׂה וְשִׂמְחָה וְלִקְמוֹצֵף נָתַן עִנְיָן לָאֲסֹף / 32
* vanitas † nocentium / Dei / ſacies ad / hanc dandum ad congregabunt ad & / וְלִכְנוֹס / לְמִי שֶׁטּוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גַּם־זֶה הֶבֶל / 33
ſpiritus paſſio / & / וּרְעוּת רוּחַ׃ /

* ſub / * quod re / fortis / tempus & † ſecerit tantum tempus Omnibus / לַכֹּל / זְמָן / וְעֵת לְכָל־חֵפֶץ תַּחַת / 1
tempus / ſuſcitandi tempus & / ad cædi † tempus / עֵת / לָלֶדֶת / וְעֵת / לָמוּת / הַשָּׁמָיִם׃ / 2
* eſt / * occidi / tempus / plantandi / עֵת / לָטַעַת / וְעֵת / לַעֲקוֹר נָטוּעַ׃ / עֵת / לַהֲרוֹג / 3
Tempus / ædificandi / tempus & / ſtragem / tempus / tempus / ſanitatis / עֵת / לִפְרוֹץ / וְעֵת / לִבְנוֹת׃ / עֵת / לִבְכּוֹת / 4
Tempus / lamentandi, / & / ſaltandi / tempus & / ſtudi / וְעֵת / לִרְקוֹד׃ / עֵת / לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים / וְעֵת / כְּנוֹס אֲבָנִים / עֵת / 5
tempus / amplexandi & / à / ſe continendi tempus & / amplexandi / לַחֲבוֹק / וְעֵת / לִרְחֹק מֵחַבֵּק׃ / עֵת / לְבַקֵּשׁ / 6
* profiteri / ſi tempus & / auferendi / tempus / ſtudi / tempus & / ſeruandi / tempus / לְהַאֲבִיד / וְעֵת / לִשְׁמוֹר / עֵת / לְהַשְׁלִיךְ׃ / עֵת / לִקְרוֹעַ / 7
tempus / ſilendi / tempus & / loquendi / tempus / ſtudi / tempus & / odij / tempus / לַחֲשׁוֹת / וְעֵת / לְתְפֹּר / עֵת / לֶאֱהֹב / וְעֵת / לִשְׂנֹא / 8
* Quid / vtilitas / * de / labore / ſuo / homini / quæ / Vidi / לְדָבָר׃ / עֵת / מִלְחָמָה / וְעֵת / שָׁלוֹם׃ / מַה־יִּתְרוֹן / 9
* facit / qui / eius / ſpiritus paſſio & / * ſu mus omnia quia / ſole / ſub fit quod opus / הָעוֹשֶׂה / בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל בּוֹ׃ / רָאִיתִי / אֶת־הָעִנְיָן / 10
* negotiatio / * dedit / Deus / filijs / hominum / ſapiens / mortem quomodo & , ſic ſtultus mori consumit / dierum / אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם / לַעֲנוֹת בָּהֶם׃ / הַכֹּל / 11
* vitam / † eſt mihi / ſpiritus paſſio * & , ſu mus omnia quia / ſole / ſub fit quod opus / עָשָׂה יָפֶה בְּעִתּוֹ / גַּם אֶת־הָעֹלָם נָתַן בְּלִבָּם / מִבְּלִי / 12
* ingenio / laboris / ſub laborem ego † quo , meum laborem omnem ego / eſt / Et / אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם / אֶת־הַמַּעֲשֶׂה / אֲשֶׁר עָשָׂה / הָאֱלֹהִים / 13
ſtans / quis Et / me poſt erit qui, hominibus ſi dominum quis / fide / מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף׃ / יָדַעְתִּי כִּי / אֵין טוֹב בָּהֶם / כִּי אִם־לִשְׂמֹחַ / 14
* Teſt. / uero labore vtitur / & beſtia exſtentes † & / ſtultus vel fit futurus Sapiens / וְלַעֲשׂוֹת טוֹב / בְּחַיָּיו׃ / וְגַם כָּל־הָאָדָם / שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה / וְרָאָה טוֹב / 15
Tranſtra hoc etiam / ſole / ſub eſſem ſapiens quo & / laborauit quo / בְּכָל־עֲמָלוֹ / מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃ / יָדַעְתִּי כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה / 16
* vt ſaciamus / laborem omne ſuper / meum cor / ſecundum / deſperare ad / ea ſum verſus Et / הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם / עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף / וּמִמֶּנּוּ / 17
eius / labor enim / homo eſt / Nam / ſole / ſub laborem quo / אֵין לִגְרוֹעַ / וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו׃ / 18
laborauit cum qui / hominē / & / rectitudine in & , ſcientia in & , ſapientia in / שֶׁהָיָה כְּבָר / וְאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה / וְהָאֱלֹהִים / יְבַקֵּשׁ / 19
magnum malum & , vanitas † hoc etiam . Eum partem ei dabit qui in / אֶת־נִרְדָּף׃ / עוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ / מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט / 20
* ſegritudine / cordis contritus † & / ſuo Labore vniuerſo in † hominis ſuiſſe quid Quia / שָׁמָּה הָרֶשַׁע / וּמְקוֹם הַצֶּדֶק / שָׁמָּה הָרֶשַׁע׃ / אָמַרְתִּי / 21
laborauit † eius dies omnes Quia / ſole / ſub / fecerunt quo / בְּלִבִּי / אֶת־הַצַּדִּיק / וְאֶת־הָרָשָׁע / יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים / כִּי־עֵת לְכָל־חֵפֶץ / 22
* erecpiatio / * dormit / hoc etiam . eius cor iacet * non noſte in etiam , eius negotium / no & / שָׁם / וְעַל־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה / עַל־הָיוֹתוֹ / בְּלִבִּי / אָמַרְתִּי / 23
* ſed, ſed tu & / * comeſtor quod * bonum in bonum / Nam / ſtultus / vanitas / בְּנֵי הָאָדָם / עַל־דִּבְרַת הָאֱלֹהִים / לְבָרָם / וְלִרְאוֹת / 24
* ſecundum eſt * ut mihi / precarunt. & / ſapientiam & / כִּי־הֵמָּה בִּהֵמוֹת לָהֶם׃ / כִּי מִקְרֶה בְנֵי־הָאָדָם / וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה / 25
* vanitas † nocentium / Dei / ſacies ad / hanc dandum ad congregabunt ad & / וּמִקְרֶה אֶחָד לָהֶם / כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה / וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל / 26
ſpiritus paſſio / & / וּמוֹתֶרֶת הָאָדָם / מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל׃ / הַכֹּל / 27
* ſub / * quod re / fortis / tempus & † ſecerit tantum tempus Omnibus / הוֹלְכִים אֶל־מָקוֹם אֶחָד / הַכֹּל הָיָה מִן־הֶעָפָר / וְהַכֹּל / 28
tempus / ſuſcitandi tempus & / ad cædi † tempus / שָׁב / אֶל־הֶעָפָר׃ / וְרוּחַ / הָאָדָם הַעֹלָה הִוא / לְמָעְלָה / 29
* eſt / * occidi / tempus / plantandi / הַיֹּרֶדֶת הִוא / לְמַטָּה / לָאָרֶץ׃ / וְרָאִיתִי / שֵׁאֵין טוֹב / 30
Tempus / ædificandi / tempus & / ſtragem / tempus / tempus / ſanitatis / כִּי אִם־שִׂמְחָה / בְּמַעֲשָׂיו / כִּי־הוּא חֶלְקוֹ / כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ / 31
Tempus / lamentandi, / & / ſaltandi / tempus & / ſtudi / לִרְאוֹת / בְּמָה שֶׁיִּהְיֶה / אַחֲרָיו׃ / וְשַׁבְתִּי / אֲנִי / 32
tempus / amplexandi & / à / ſe continendi tempus & / amplexandi / וְאֶרְאֶה אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים / אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ / 33
* profiteri / ſi tempus & / auferendi / tempus / ſtudi / tempus & / ſeruandi / tempus / וְהִנֵּה דִמְעַת הָעֲשֻׁקִים / וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם / וּמִיַּד עוֹשְׁקֵיהֶם / 34
* Quid / vtilitas / * de / labore / ſuo / homini / quæ / Vidi / כֹּחַ / וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם׃ / וְשַׁבֵּחַ / אֲנִי / אֶת־הַמֵּתִים / 35
* facit / qui / eius / ſpiritus paſſio & / * ſu mus omnia quia / ſole / ſub fit quod opus / שֶׁכְּבָר מֵתוּ / מִן־הַחַיִּים / אֲשֶׁר הֵמָּה חַיִּים עֲדֶנָה׃ / 36
* negotiatio / * dedit / Deus / filijs / hominum / ſapiens / mortem quomodo & , ſic ſtultus mori consumit / dierum / וְטוֹב מִשְּׁנֵיהֶם / אֶת־אֲשֶׁר עֲדֶן / לֹא הָיָה / אֲשֶׁר לֹא־רָאָה / 37
* vitam / † eſt mihi / ſpiritus paſſio * & , ſu mus omnia quia / ſole / ſub fit quod opus / אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָרָע / אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ /

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXVII. כז

fis partus* quod filius aim quis: crastino die,si † ecclandes Ne
1 אַל־תְּהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֶּלֶד
non & ,extraneus: rium os non & ,alienus re Laudes ,dies
2 יוֹם׃ יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא פִיךָ נָכְרִי וְאַל
gnus † fluki ita & ,lapis ira ,ipsi dm & lapide Gravitas ,ma labia
3 שָׂפָתֶיךָ׃ כָּבֵד אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כִּבְדָּ
quis & mea* sandalia & ,ea calceamentis † Candelabra ,pes ambitus pra
4 מִשְּׁנֵיהֶם׃ אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אַף וּמִי
amor quam ,manifesta ,incerpatio ,lana ,insidia fallit ad † flabit
5 יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃ טוֹבָה תּוֹכֵחָת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה
oscula verba & ,diligentis vulnera * Fidelia ,abscondimus
6 מְסֻתָּרֶת׃ נֶאֱמָנִים פְּצָעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת
famelicus animæ & ,suum calcabit famata Anima ,habentis odio
7 שׂוֹנֵא׃ נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה חֹכֶס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה
fic duo nisi & ,agnus † aus Sicut ,dulce * amarum omne
8 מָר כָּל מָתוֹק׃ כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן
ceor fatigabit † tumentis & ,vagantium * Fidelia ,duo loco & ,agens † vir
9 אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃ שֶׁמֶן וְקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב
amicum & ,tuã Amicum ,animæ confilio & * tui amici dulcedo &
10 וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת נָפֶשׁ׃ רֵעֲךָ וְרֵעַ
die in ingrediare ne tui fratris domum & ,derelinquas ne tui patris
11 אָבִיךָ אַל תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל תָּבוֹא בְּיוֹם
,magis quis fratres quã ,propinquus vicinus ,bonus ,est ens*
12 אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃
respondebo & ,unum eo ineficies & ,mi fili Quoniã ſus
13 חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה
,malum edit ,Callidus ,retbum me afficienti proieris
14 חֹרְפִי דָבָר׃ עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר
,ei* vestimenta Tolle ,sunt confessari ,et dicere ut simplices ille abscondit † & puniti
15 פֶּתָאִים עָבְרוּ וְנֶעְנָשׁוּ׃ קַח בִּגְדוֹ
,eius pignus cape ex extraneo pro & ,ex extraneo * fidemisit quia
16 כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֻהוּ׃
maledicto ,mutuando † mane in grandi voce in suo fatis Benedicens
17 מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם קְלָלָה
mulier & ; imbre † die in affidius † illario ,et reparabitur † Qui benedicit amico
18 תֵּחָשֵׁב לוֹ׃ נֹדֵף רוּחַ וְשֶׁמֶן יְקָרִיא וְאִשָּׁה
reverem abscedit ,cum Absconderem ,ab aqua contentionis †
19 מְקוֹנֶנֶת׃ צָפְנִיָּה נָשִׁחוּ רוּחַ וְיָמִין
vir & ,ascere ferro ex Ferrum ,clamabit ,sin deserta ideam * &
20 יְקָרְאָה׃ נֶשְׁמַן יְמִינוֹ יִקְרָא׃ בְּרוֹל בְּבְרוֹל יַחַד וְאִישׁ
,eius fructum comedet ,ficum Servans † ,fui amici fiori † acaet
21 פְּנֵי רֵעֵהוּ׃ נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ
facies aqua † Sicut ,gloriabitur suum dominum ,ullerians † &
22 וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃ בְּמַיִם הַפָּנִים
,hominis hominis cor fic ; faciem * ,hominis † aqua
23 לְפָנִים כֵּלֵב לָאָדָם׃ שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן
,tantumdem non hominum oculi & ,tantumdem non
24 לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי אָדָם לֹא תִשְׂבַּעְנָה׃
,es laudantis an ,vir ex & ,laus † caminus & ,argens Conflatorium
25 מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לְזָהָב וְאִישׁ לְפִי מְהֻלָּלוֹ׃
,ens fiultitia eo ,desipit ,insolens non ,pistillo in
26 אִם תְּכַתֵּשׁ אֶת־הָאֱוִיל בְּמֹכֶתֶשׁ בְּתוֹךְ הֲרִיפוֹת
,gregem ad tuum cor pone † ; tui pecoris ,fuãs † agnorieas
27 בַּעֲלִי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֵד אוֹלָתוֹ׃ יָדֹעַ
,ens* ,ficum † & ,vultum
28 תֵּדַע פְּנֵי צֹאנֶךָ שִׁית לִבְּךָ לַעֲדָרִים׃
,generationi in † cocuma an & ,fecundo † ovium in tuus Quia
29 כִּי לֹא לְעוֹלָם חֹסֶן וְאִם־נֵזֶר לְדֹר
,germen apparet * & ,herba eſt Revelata † ,generationem &
30 וְדֹר׃ נִגְלָה חָצִיר וְנִרְאֵית דֶּשֶׁא
,unum-vellet ad Quis ,montium ,herbæ ſuas ,colligit † &
31 וְאֹסְפוֹ עִשְׂבוֹת הָרִים׃ כְּבָשִׂים לִלְבוּשֶׁךָ
,tui pasti † in ,caprarii lactis ſufficientia Et ,hirci † agri pretio &
32 וּמִחִיר שָׂדֶה שְׂעִירִים׃ וְיִהְיוּ חֲלֶב עִזִּים לַלַּחְמֶךָ
,tui puellis ,suæ & ; tuæ domus ,panis † in
33 לְלֶחֶם בֵּיתֶךָ וְחַיִּים לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃

CAP. XXVIII. כח

lemuel* velimi iusti & ,impius † ,perfugarem † non &, Fugarunt
1 נָסוּ וְאֵין רֹדֵף וְרָשָׁע כַּכְּפִיר יִבְטָח׃
,eius principes multi † ,ceteræ ,praseuentiam in † ſcio
2 בְּעֲבֹר אַרְצוֹ רַבִּים שָׂרֶיהָ וּבְאָדָם
,pauper Vir ,prolongabilis ſit ſcientæ ,intelligens homine in * &
3 מֵבִין כֵּן יַאֲרִיךְ׃ גֶּבֶר רָשׁ

,panis † non & ,eruditus † pluma † : pauperes oppimens * &
4 וְעֹשְׁקֵי דַלִּים מְטַר סֹחֵף וְאֵין לָחֶם׃
legem cuſtodientes & impium laudabunt legem. Derelinquentes
5 עֹזְבֵי תוֹרָה יְהַלְלוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה
,ducimum intelligent non malo Viri ,eo in miſeriam lorus †
6 יִתְגָּרוּ בָם׃ אַנְשֵׁי רַע לֹא יָבִינוּ מִשְׁפָּט
,pauper Bene * ,omnia intelligent D O M I N V M quærentes &
7 וּמְבַקְשֵׁי יְהוָה יָבִינוּ כֹל׃ טוֹב רָשׁ
,duces ipſe & ,vir ,petuerlus quãmſtus ,intelligetes in ambulans*
8 הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעֻקָּשׁ דְּרָכָיו וְנִבְעָר עִקֵּשׁ׃
,comedones ,pejora † & ,intelligens † filius Jegem Caſtabens †
9 נוֹצֵר תּוֹרָה בֵּן מֵבִין וְרֹעֶה זוֹלְלִים
,ſuum patrem affligit pudore ,ſuum
10 יַכְלִים אָבִיו׃ מַרְבֶּה הוֹן בְּנֶשֶׁךְ
,eius congregabit ,ſuniens miſereſtudium & ad augmento &
11 וּבְתַרְבִּית לְחוֹנֵן יִקְבְּצֶנּוּ׃
eius oratio etiam ; legem audiendo ab † ſuam autem Remouens †
12 מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם־תְּפִלָּתוֹ
,eius fouea in ,malam viam in † rectos faciens Errare * abominatio †
13 תּוֹעֵבָה׃ מַשְׂגֶּה יְשָׁרִים בְּדֶרֶךְ רָע בְּשַׁחְתּוֹ
,bonum & cupiens hæreditare integri & rectis † ipſe
14 חָכָם יִנְחָלוּ טוֹב׃ הָאָדָם מְפַחֵד תָּמִיד
,eum ſeruet ,ſalmat intelligens rerum * & ; duos vir ſuis oculis in
15 וּמַקְשֶׁה לִבּוֹ יִפֹּל בְּרָע׃ אֲרִי שׁוֹאֵג וְדֹב
,impius ſuper & ,in gloria multa ,ſalta exaltando tu
16 נֹסֵק מֹשֵׁל רָשָׁע עַל עַם דָּל׃ נָגִיד חֹסֵר לֵב
,homo inuelligabitur
17 וְרַב תְּעֻשֹׁקוֹת שׂוֹנֵא בֶּצַע יַאֲרִיכוּ׃
,ſuffocabit ,ſuffocatus ,ſuffocatio ,ſuffocatione ,ſuffocatione & ,ſuffocari & ,ſuffocatione & ,ſuffocatione & ,ſuffocatione

Universidad de Deusto
Biblioteca

כֶּסֶל בְּקֶרֶב כְּסִילִים וְנִבְּלַט בֶּן לֹא נֹאוָה׃
לְכַסֵּר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה וְנֹתֵן כָּבוֹד לִכְסִיל כְּצוֹרֵר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה׃
שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃
אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן תִּשְׁוֶה לּוֹ גַּם אָתָּה׃
עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃
מְקַצֵּץ רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דִּבְרֵי בְיַד כְּסִיל׃
מְשֹׁלִים בְּפִי כְסִילִים וְתִלִּים בְּפִי מְשַׁלִּים׃
כַּאֲבֶן כִּיכָר בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃
חוֹחַ עוֹלֶה בְיַד שִׁכּוֹר וּמְשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃
רַב מְחוֹלֵל כֹּל וְשֹׂכֵר פּוֹשְׁעִים וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃
ככלב שָׁב עַל־קִיאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃
רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוַת לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדֶּרֶךְ אַרְיֵה בֵּין הָרְחֹבוֹת׃
דֶּלֶת תִּסּוֹב עַל צִירָהּ וְעָצֵל עַל מִשְׁכָּבוֹ׃
טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גָּלָה אֶל פִּיהוּ׃
עָצֵל חָכָם מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃
מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי כֶלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל רִיב לֹא לוֹ׃
כְּמִתְלַהֵלָה חֵרֵשׁ זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃
כֵּן אִישׁ רִמָּה אֶת רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא מְשַׂחֵק אָנִי׃
בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃
פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לָאֵשׁ וְאִישׁ מְדוֹנִים לְחַרְחַר רִיב׃
דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵמָּה יֹרְדוּ חַדְרֵי בָטֶן׃
שְׂפָתַיִם דְּלֵקוֹת וְלֵב רָע כְּחֶרֶשׂ עֲלִיל סִיג עַל כְּסֶף׃
בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֶר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃
כִּי יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל תַּאֲמֵן כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃
תְּכֻסֶּה שִׂנְאָה בְמִרְמָה תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בַּקָּהָל׃
חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפּוֹל וְגוֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב׃
לְשׁוֹן שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶפֶה׃

כְּשֶׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא נָאוָה לִכְסִיל כָּבוֹד׃
כִּצְפּוֹר לָנוּד כִּדְרוֹר לָעוּף כֵּן קְלָלַת חִנָּם לֹא תָבֹא׃
שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים׃
אַל תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן תִּשְׁוֶה לּוֹ גַּם אָתָּה׃
עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו׃
מְקַצֵּץ רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דִּבְרֵי בְיַד כְּסִיל׃
מְשֹׁלִים בְּפִי כְסִילִים וְתִלִּים בְּפִי מְשַׁלִּים׃
כַּאֲבֶן כִּיכָר בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃
חוֹחַ עוֹלֶה בְיַד שִׁכּוֹר וּמְשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃
רַב מְחוֹלֵל כֹּל וְשֹׂכֵר פּוֹשְׁעִים וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃
ככלב שָׁב עַל־קִיאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃
רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוַת לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדֶּרֶךְ אַרְיֵה בֵּין הָרְחֹבוֹת׃
דֶּלֶת תִּסּוֹב עַל צִירָהּ וְעָצֵל עַל מִשְׁכָּבוֹ׃
טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גָּלָה אֶל פִּיהוּ׃
עָצֵל חָכָם מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃
מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי כֶלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל רִיב לֹא לוֹ׃
כְּמִתְלַהֵלָה חֵרֵשׁ זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃
כֵּן אִישׁ רִמָּה אֶת רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא מְשַׂחֵק אָנִי׃
בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק מָדוֹן׃
פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לָאֵשׁ וְאִישׁ מְדוֹנִים לְחַרְחַר רִיב׃
דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵמָּה יֹרְדוּ חַדְרֵי בָטֶן׃
שְׂפָתַיִם דְּלֵקוֹת וְלֵב רָע כְּחֶרֶשׂ עֲלִיל סִיג עַל כְּסֶף׃
בִּשְׂפָתָיו יִנָּכֶר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃
כִּי יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל תַּאֲמֵן כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ׃
תְּכֻסֶּה שִׂנְאָה בְמִרְמָה תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בַּקָּהָל׃
חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפּוֹל וְגוֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב׃
לְשׁוֹן שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶפֶה׃

וְהֵנָּה עָלָה כֻלּוֹ קִמְשֹׁנִים כָּסְתָה פָּנָיו
וְאֶבְנֵי גְדֵרָה נֶהֱרָסָה׃
חֲרָלִים וְעָרֵל אֲבָנֵינִי נֶהֱרָסָה׃
אִשָּׁה לִבְי רָאשִׁיתִי לַקֻּחְתִּי מוּסָר׃
שְׂנֹא אִישׁ מְתֻחַלֵּל בְּמַתֵּי שָׁקֶר׃
אַפִּים יִפְתֶּה קָצִין וְלָשׁוֹן רָכָּה תִּשְׁבֹּר גָּרֶם׃
דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן תִּשְׂבָּעֶנּוּ׃
הֲקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ׃
מַפִּיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ עֹנֶה בְרֵעֵהוּ עֵד שָׁקֶר׃
שֵׁן רָעָה וְרֶגֶל מְמֻעָדָה בֶּטַח בּוֹגֵד בְּיוֹם צָרָה׃
מַעֲדֶה בֶגֶד בְּיוֹם קָרָה חֹמֶץ עַל נָתֶר׃
שָׁר בְּשִׁירִים עַל לֵב רָע׃ אִם רָעֵב שׂנַאֲךָ
הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם׃
גַּחֲלִים אַתָּה חֹתֶה עַל רֹאשׁוֹ וַיהוָה יְשַׁלֶּם
רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל גֶּשֶׁם וּפָנִים נֶעְצָמוֹת
לָשׁוֹן סְתָרִים׃ טוֹב שֶׁבֶת עַל פִּנַּת גָּג
מֵרִיב אִשָּׁה וּבֵית חָבֵר׃ מַיִם קָרִים
עַל נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְשִׁמוּעָה טוֹבָה מֵאֶרֶץ מֶרְחָק׃

אַל תְּקַנֵּא בְאַנְשֵׁי רָעָה וְאַל תַּחְפֹּץ לִהְיוֹת
אִתָּם׃ כִּי שֹׁד יֶהְגֶּה לִבָּם וְעָמָל
בְּבַיִת בְּחָכְמָה יִבָּנֶה וּבִתְבוּנָה יִתְכּוֹנָן׃
וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים׃
גֶּבֶר חָכָם בְּעוֹז וְאִישׁ דַּעַת מְאַמֵּץ כֹּחַ׃
כִּי בְתַחְבֻּלוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ מִלְחָמָה
וְתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
רָאמוֹת לָאִוֶּל חָכְמוֹת בַּשַּׁעַר לֹא יִפְתַּח פִּיהוּ׃
מַחְשֶׁבֶת לְהָרֵעַ לוֹ בַּעַל זִמּוֹת יִקָּרֵא׃
זִמַּת אִוֶּלֶת חַטָּאת וְתוֹעֲבַת לָצוֹן אָדָם׃
הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צָרָ כֹּחֶךָ׃
חֲצֹל לְקָחִים לַהֹרֶג וְסָמוֹת לְהֻרְגִים אִם
תֹּאמַר הֵן לֹא יָדָעְנוּ זֶה׃ הֲלֹא תֹבֵן לִבוֹת
הוּא יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא
יָדַע וְהֵשִׁיב לָאָדָם כְּפָעֳלוֹ׃
אֲכֹל בְּנִי דְבַשׁ כִּי טוֹב וְנֹפֶת עַל חִכֶּךָ׃
כֵּן דַּעַת חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם מְצָאתָ אַיִת אַחֲרִית
וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃ אַל תֶּאֱרֹב רָשָׁע
לְנְוֵה צַדִּיק אַל תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃
כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וְקָם וְרָשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃
בְּנָפֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח וּבְכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל
לִבֶּךָ׃ פֶּן יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו
וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ׃
אַל תִּתְחַר בְּמְרֵעִים וְאַל תְּקַנֵּא בְּרִשְׁעִים׃
כִּי לֹא תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
יְרָא אֶת יְהוָה בְּנִי וְאֶת הַמֶּלֶךְ וְעִם שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרָב׃
כִּי פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יֵדָע׃
גַּם אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר פָּנִים בַּמִּשְׁפָּט לֹא
טוֹב׃ אֹמֵר לָרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים
יִזְעָמוּהוּ לְאֻמִּים׃ וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם
וְעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת טוֹב׃ שִׂפְתַיִם יִשַּׁק
מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃ מְלָאכְתְּךָ בַּחוּץ
וְהַכְשִׁירֶהָ בַּשָּׂדֶה לָךְ אַחַר וּבְנִיתָ בֵיתֶךָ׃
אַל תְּהִי עֵד חִנָּם בְּרֵעֶךָ וְתִפְתֶּה בִשְׂפָתֶיךָ׃
אַל תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִי כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ
אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃

עָבַרְתִּי עַל שְׂדֵה אִישׁ עָצֵל וְעַל כֶּרֶם אָדָם חֲסַר לֵב׃
וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ קִמְשֹׁנִים כָּסְתָה פָּנָיו
וְאֶבְנֵי גְדֵרָה נֶהֱרָסָה׃
וְרָאִיתִי אֲנִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי וְאֶקַּח מוּסָר׃
מְעַט שֵׁנָה מְעַט תְּנוּמָה מְעַט חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃
וּבָא כְהֹלֵךְ רֹאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

vito amicus ¶ quinis & diloralis facies¶ precabuntur Mulci
6 רַבִּים אֹמְרִים אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃
eius filii ¶ benefi. ilustus* (ius interpretatur in Ambulans) inuenerit quis
7 צַדִּיק הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃
diligentes ¶ iudicij solium super sidera ¶ Rex eum post
8 מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין מְזָרֶה כָּל רָע בְּעֵינָיו׃
intelligentium vestientes ¶ suam animam diligens¶ cor Posterens
9 מִי יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃
ipsius & Lapis ¶ imo peccato a sum mundus
10 אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם שְׁנֵיהֶם׃
ipsa ambo etiam ¶ DOMINI abominatio
11 גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר נָעַר אִם זַךְ וְאִם יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
Aior opus ¶ rectum vtrum & mundum vtrum puer cognoscetur
12 אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם שְׁנֵיהֶם׃
etiam fecit DOMINVS videntē oculum & audientem Aurem
13 אַל תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן תִּוָּרַשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע לָחֶם׃
ipsa ambo ¶ se lactabit tunc sis abun¶ & repletor
14 רַע רַע יֹאמַר קוֹנֶה וְאָזַל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃
multitudo & autem Et se lactabit tunc sis abun¶ & repletor
15 יֵשׁ זָהָב וְרֹב פְּנִינִים וְכְלִי יְקַר שְׂפָתֵי דָעַת׃
Tolle ¶ sciente labia¶ precieus tus vas ¶ & margaritum
16 קַח בִּגְדוֹ כִּי עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיּוֹת חַבְלֻהוּ׃
extraneis pro & ¶ extraneo¶ fideiubie quia ¶ eius vestimentum
17 עֹרֶב לָאִישׁ לֶחֶם שֶׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא פִיהוּ חָצָץ׃
spalium¶ panis vito est Sexuis ¶ lled tolle pignus ia
18 מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תָכִין וְעִם תַּחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃
Prudens¶ secretum Resolam¶ bellum fac inductius in ¶ &
19 גּוֹלֶה סוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וְלִפְתֵּה שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃
Raidi dicturis ¶ te miscebis non sua labia pellicinis¶ & adulator
20 מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בְּאִישׁוֹן חֹשֶׁךְ׃
negues ¶ to eius lucerna extinguetur ¶ suam matrem & ¶ suam patrem
21 נַחֲלָה מְבֹהֶלֶת בָּרִאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃
eius non¶ suum & ¶ principio in ¶ suum ¶ Hæreditas ¶ imeriotatio
22 אַל תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיוֹשִׁעֲךָ׃
expecta ¶ malum Reddam dicas Ne ¶ benedicere ¶ non
23 תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וְאֶבֶן וְכַף מִרְמָה לֹא טוֹב׃
lapis¶ DOMINI Abominatio ¶ te facies falsum & DOMINVM
24 מֵיְהוָה מְצְעֲדֵי גָבֶר וְאָדָם מַה יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
hominis¶ Lapsus ¶ ipsum viam intelliget quomodo homo & ¶ vir
25 מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
iniquitose vota post & ¶ sanctificatio deuorabit
26 מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּסֶב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
eos super facies rediit & ¶ sapiens rex ¶ impios Spargens ¶
27 נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן׃
regem custodiet veritas & Misericordia ¶ ventris penetrabit
28 חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ מֶלֶךְ וְסָעַד בְּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
benignum Gloria ¶ suum solum misericordia & roborabit ¶ & solium
29 תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
canicies decorum decor & ¶ eorum fortitudo
30 חַבּוּרֹת פֶּצַע מְרֵקוֹת בְּרָע וְנִגָּעִים חַדְרֵי בָטֶן׃
vulnera Lividora ¶ ventris interioribus plaga & ¶ malo in abstergit ¶

CAP. XXI. כא

1 פַּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ בְּיַד יְהוָה עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
¶ rectis viri via Omnis ¶ aquarum Pelagi¶ aliud inclinabit ¶ voluerit quod
2 כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
DOMINVS corda ponderans¶ & ¶ eius oculis in
3 עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
electum ¶ iudicium & ¶ iustitiam Facere ¶ DOMINO
4 רוּם עֵינַיִם וּרְחַב לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
¶ ¶ ¶

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֶלֶף בָּהּ שֶׁבֶר בְּרוּחַ׃
5 אֱוִיל יִנְאַץ מוּסַר אָבִיו וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יַעְרִם׃
6 בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבְתְבוּאַת רָשָׁע נֶעְכָּרֶת׃
7 שִׂפְתֵי חֲכָמִים יְזָרוּ דָעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא־כֵן׃
8 זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ׃
9 תּוֹעֲבַת יְהוָה דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב׃
10 מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא תּוֹכַחַת יָמוּת׃
11 שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי לִבּוֹת בְּנֵי־אָדָם׃
12 לֹא־יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ׃
13 לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים וּבְעִצְבַת־לֵב רוּחַ נְכֵאָה׃
14 לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת וּפִי כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת׃
15 כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד׃
16 טוֹב מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר רַב וּמְהוּמָה בּוֹ׃
17 טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה בּוֹ׃
18 אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב׃
19 דֶּרֶךְ עֲצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלוּלָה׃
20 בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וְכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ׃
21 אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לְחֹסֵר לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר־לָכֶת׃
22 הֲפֵר מַחְשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם׃
23 שִׂמְחָה לְאִישׁ מַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־טּוֹב׃
24 אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה׃
25 בֵּית גֵּאִים יִסַּח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה׃
26 תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע וְטְהוֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם׃
27 עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה׃
28 לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת׃
29 רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע׃
30 מְאוֹר עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם׃
31 אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין׃
32 פּוֹרֵעַ מוּסָר מוֹאֵס נַפְשׁוֹ וְשֹׁמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֶה לֵב׃
33 יִרְאַת יְהוָה מוּסַר חָכְמָה וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃

1 לְאָדָם מַעַרְכֵי־לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן׃
2 כָּל־דַּרְכֵי־אִישׁ זַכּוֹת בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה׃
3 גֹּל אֶל־יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
4 כֹּל פָּעַל יְהוָה לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם־רָשָׁע לְיוֹם רָעָה׃
5 תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־גְּבַהּ־לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה׃
6 בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע׃
7 בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי אִישׁ גַּם־אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ׃
8 טוֹב מְעַט בְּצֶדֶק מֵרֻבֵּי תְבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט׃
9 לֵב אָדָם יְחַשֵּׁב דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צְעָדָיו׃
10 קְסָמ֫ים עַל־שְׂפָתֵי מֶלֶךְ בְּמַשְׁפָּט לֹא יִמְעָל־פִּיו׃
11 פֶּלֶס וּמֹאזְנֵי מִשְׁפַּט לַיהוָה מַעֲשׂוֹהוּ כָּל־אַבְנֵי־כִיס׃
12 תּוֹעֲבַת מְלָכִים עֲשׂוֹת רֶשַׁע כִּי בְצֶדֶק יִכּוֹן כִּסֵּא׃
13 רְצוֹן מְלָכִים שִׂפְתֵי־צֶדֶק וְדֹבֵר יְשָׁרִים יֶאֱהָב׃
14 חֲמַת מֶלֶךְ מַלְאֲכֵי־מָוֶת וְאִישׁ חָכָם יְכַפְּרֶנָּה׃
15 בְּאוֹר פְּנֵי־מֶלֶךְ חַיִּים וּרְצוֹנוֹ כְּעַב מַלְקוֹשׁ׃
16 קְנֵה חָכְמָה מַה־טּוֹב מִפָּז וְקִנְיַן תְּבוּנָה נִבְחָר מִכָּסֶף׃
17 מְסִלַּת יְשָׁרִים סוּר מֵרָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ נֹצֵר דַּרְכּוֹ׃
18 לִפְנֵי־שֶׁבֶר גַּאֲוָן וְלִפְנֵי כְשָׁלוֹן גֹּבַהּ רוּחַ׃
19 טוֹב שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָיִים מֵחַלֵּק שָׁלָל אֶת־גֵּאִים׃
20 מַשְׂכִּיל עַל־דָּבָר יִמְצָא־טוֹב וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה אַשְׁרָיו׃
21 לְחָכַם־לֵב יִקָּרֵא נָבוֹן וּמְתוֹק שְׂפָתַיִם יוֹסִיף לֶקַח׃
22 מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל לִבְעָלָיו וּמוּסַר אִוִּלִים אִוֶּלֶת׃
23 לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יוֹסִיף לֶקַח׃
24 צוּף דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעָצֶם׃
25 יֶשׁ־דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃
26 נֶפֶשׁ עֹבֵד עָבְדָה לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ׃
27 אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרֵבָה׃
28 אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָן מַפְרִיד אַלּוּף׃
29 אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב׃
30 עֹצֵה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו מְבַצֵּעַ רָע׃

1 לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע׃
2 לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלוֹת לִבּוֹ׃
3 בְּבוֹא רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה׃
4 מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ חָכְמָה׃
5 מַקֵּר חָכְמָה לֹא־טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט׃
6 שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב וּפִיו לְמַהֻמּוֹת יִקְרָא׃
7 פִּי כְסִיל לְמַחְתָּה־לוֹ וְשִׂפְתוֹתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ׃
8 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יְרֵדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
9 גַּם מִתְרַפֶּה בִּמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא לְבַעַל מַשְׁחִית׃
10 מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃
11 הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּיתוֹ׃
12 לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃
13 מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִוא לּוֹ וְכְלִמָּה׃
14 רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה׃
15 לֵב נָבוֹן יִקְנֶה־דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֵּשׁ־דָּעַת׃
16 מַתַּן אָדָם יַרְחִיב־לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ׃
17 צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃
18 גּוֹרָלוֹת יַשְׁבִּית מָדוֹן וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד׃
19 אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־עֹז וּמִתְדְיָנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃
20 מִפְּרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו יִשְׂבָּע׃
21 חַיִּים וָמָוֶת בְּיַד־לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל פִּרְיָהּ׃
22 מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֵק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
23 תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃
24 אִישׁ רֵעִים לְהִתְרוֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח׃

CAP. XIX. יט

1 טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מְעַקֵּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל׃
2 גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם יֶחֱטָא׃
3 אִוֶּלֶת אָדָם תַּסְכֵּל דַּרְכּוֹ וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ׃
4 הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד׃
5 עֵד שָׁקֶר לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט׃
6 רַבִּים יְחַלּוּ פְּנֵי נָדִיב וְכָל־אִישׁ מַתָּנוֹת הוֹלֵךְ׃
7 כָּל־אַחֵי רָשׁ שְׂנֵאוּהוּ אַף כִּי מְרֵעָיו רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ רֹדֵף אֲמָרִים הֵמָּה לֹא־אֵינָם׃
8 קֹנֶה־לֵב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לְמֹצֵא טוֹב׃
9 עֵד שָׁקֶר לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד׃
10 לֹא־נָאוָה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי לְעֶבֶד מָשְׁלוֹ בְּשָׂרִים׃
11 שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבוֹר עַל־פָּשַׁע׃
12 נַהֲמַת כְּפִיר כְּנַהֲם אַרְיֵה וְכַטַּל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ׃
13 הַוַּת לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וְדֶלֶף טְרוֹדֵי אִשָּׁה׃
14 בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְהוָה אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת׃
15 עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה תִּרְעָב׃
16 שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה דְרָכָיו יָמוּת׃
17 לֹוֶה־דַל חֹנֵן יְהוָה וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
18 יַסֵּר בִּנְךָ כִּי יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא נָפֶשׁ׃
19 גְּדַל־חֵמָה נֹשֵׂא עֹנֶשׁ כִּי אִם־תַּצִּיל עוֹד תּוֹסִיף׃
20 שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ׃
21 רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וְעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם׃
22 תַּאֲוַת אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב׃
23 יִרְאַת יְהוָה לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֵד רָע׃
24 טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם אֶל־פִּיהוּ לֹא יְשִׁיבֶנָּה׃
25 לֵץ תַּכֶּה וּפְתִי יַעְרִים וְהוֹכַח לְנָבוֹן וְיָבִין דָּעַת׃
26 מְשַׁדֵּד אָבִיו מְנַדֵּחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר׃
27 חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגּוֹת מֵאִמְרֵי דָעַת׃
28 עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע אָוֶן׃
29 נָכֹנוּ לְלֵצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

נֶחֱלָה נָוָה
est
חֹתֶם יָדוֹ עַמִּים
*communicabunt
יְדַבֵּרוּ עֲתָקוֹת
*loquentur
*eloquentia permixtas
עֵת רָצוֹן
*tempus quod placitum est Deo
רָצָה
*placuit
יְרַשְׁעוּ רְשָׁעִים׃
*peruerti poterunt.

CAP. XI. יא

פְּלֶס מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבָת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ׃
*perfectum lapis *& DOMINI abominatio *dolus Bilances
cum & ignominia venit & *superbus Vent *cum voluntas
זוֹר בָּא קָלָלָה חָסֶם וְאִתּ חֲכְמָה צְנוּעִים׃
perueniunt & ecce ducet rectorū *Integrum † *Sapientia *modestis *
בְּצַע רָעוֹ יַפִּיק רָצוֹן וְאִישׁ מְזִמּוֹת יְרַשִּׁיעַ׃
*Qui *pessimi
רָשָׁע לֹא יִבָּחֵן אָדָם וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִמּוֹט׃
*componetur eō
בַּל יְמוֹט אִשָּׁה חַיִל עֹטֶרֶת בַּעְלָהּ וּרְקָבָה בְּעַצְמוֹתָיו׃
dudeum & † ossibus
מַחְשְׁבוֹת צַדִּיקִים מִשְׁפָּט תַּנְחוּמוֹת רְשָׁעִים מִרְמָה׃
*impiorum Verba *dolus *consilia
הַתְהֹלֵל רְשָׁעִים מְרַגֵּל וּפִי יְשָׁרִים יַצִּילֵם׃
*Habit *impiorum donus &
בְּפִי רְשָׁעִים אוֹרֵב דָּם וּפִי יְשָׁרִים יַחֲלִיצֵם׃
*contempsit in ore *puerilis &
בְּלִי מֹשֵׁכוֹת רְשָׁעִים וְצַדִּיק יָרוּץ וְיִמָּלֵט׃
*Habit *impiorum donus &
לְפִי שִׂכְלוֹ יְהֻלַּל־אִישׁ וְנִלְוֶה לֵב יִהְיֶה לָבוּז׃
*contempsit in ore *puerilis &
נִבְזֶה וְעַבְדּוֹ לוֹ מִתְהַלֵּךְ וְקֹשֵׁר לְאֵין לֶחֶם׃
*Habit *impiorum donus &
טוֹב נִקְלֶה וְעֹבֵד לוֹ מִמְתְהַלֵּל וְחֹסֵר לָחֶם׃
*contempsit in ore *puerilis &
יוֹדֵעַ צַדִּיק נֶפֶשׁ בְּהֵמָתוֹ וְרַחֲמֵי רְשָׁעִים אַכְזָרִי׃
*Habit *impiorum donus &
עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע לָחֶם וְהֹלֵךְ רֵקִים חֲסַר־לֵב׃
*Habit *impiorum donus &
חֶמֶד רָשָׁע מְצוֹד רָעִים וְשֹׁרֶשׁ צַדִּיקִים יִתֵּן׃
*Habit *impiorum donus &
בְּפֶשַׁע שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע וַיֵּצֵא מִצָּרָה צַדִּיק׃
*Habit *impiorum donus &
מִפְּרִי פִי־אִישׁ יִשְׂבַּע טוּב וְגֹמוּל יְדֵי אָדָם יָשִׁיב לוֹ׃
*Habit *impiorum donus &
דֶּרֶךְ אֱוִיל יָשָׁר בְּעֵינָיו וְשֹׁמֵעַ עֵצָה חָכָם׃
*Habit *impiorum donus &
אֱוִיל בַּיּוֹם יִוָּדַע כַּעְסוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוּם׃
*Habit *impiorum donus &
יָפִיחַ אֱמוּנָה יַגִּיד צֶדֶק וְעֵד שֶׁקֶר מִרְמָה׃
*Habit *impiorum donus &
יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרֶב וְלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא׃
*Habit *impiorum donus &
שִׂפְתֵי אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד וְעַד רֶגַע אַשְׁפִּיעַ לָשׁוֹן שָׁקֶר׃
*Habit *impiorum donus &
מִרְמָה בְלֵב חֹרְשֵׁי רָע וְיוֹעֲצֵי שָׁלוֹם שִׂמְחָה׃
*Habit *impiorum donus &
לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן וּמָלְאוּ רָע מְרֵעִים׃
*Habit *impiorum donus &
שִׂפְתֵי שֶׁקֶר תּוֹעֲבַת יְהוָה וְעֹשֵׂי אֱמוּנָתוֹ רְצוֹנוֹ׃
*Habit *impiorum donus &
אָדָם שֹׂרֵר בִּקְהָה וְעֵשׂ נָבוֹן יִכְסֶה דָּעַת׃
*Habit *impiorum donus &
יַד חָרוּצִים תִּמְשֹׁל וְרִמָּיָה תִּהְיֶה לָמַס׃
*Habit *impiorum donus &
דְּאָגָה בְלֵב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה׃
*Habit *impiorum donus &
יָתֵר לְרֵעֵהוּ חֹסֵר לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יְחַיְשֶׁנּוּ׃
*Habit *impiorum donus &
הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֵּה דָּבָר׃
*Habit *impiorum donus &
בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יֵפֹל עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
*Habit *impiorum donus &
בְּרֹב יוּסָּר עֶבֶד וְלֹא־יָבִין כִּי־יִתְעַנֶּה׃
*Habit *impiorum donus &
עֲרַב זָר וְשׂוֹנֵא הוֹקְעִים כּוֹסֵחַ׃
*Habit *impiorum donus &
אִשָּׁה חֵן תְּחַמֵּךְ כָּבוֹד וְקִרְיְצִים יִתְמְכוּ עֹשֶׁר׃
*Habit *impiorum donus &
גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃
*Habit *impiorum donus &
פֹּעֵל רָשָׁע עֹשֶׂה פְעֻלַּת שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שְׂכַר אֱמֶת׃
*Habit *impiorum donus &
כֵּן צְדָקָה לְתָמִים וּפֹרֵחַ רָשָׁע לְמוֹתוֹ׃
*Habit *impiorum donus &
תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי לֵב וְרֹצֵי תָמִים דַּרְכּוֹ׃
*Habit *impiorum donus &
יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃
*Habit *impiorum donus &
נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃
*Habit *impiorum donus &
תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב חֲמַת רְשָׁעִים אֶבְרָה׃
*Habit *impiorum donus &
יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסֶף עוֹד וְחֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
*Habit *impiorum donus &
אִישׁ בְּרָכוֹת תְּדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יֵרָוֶה׃
*Habit *impiorum donus &
מוֹנֵעַ בָּר יִקָּבֻהוּ לְאֻמִּים וּתְבֹרָכָה לְרֹאשׁ מֹשִׁיבִי׃
*Habit *impiorum donus &

Starrea doloſa eſt
*pondus perfectū
זוֹר בָּא קָלָלָה חָסֶם
humilibus eſt
*Perfectio
*contemptorum
perder
וְשֶׁבֶר בְּגֵאִים שְׁאֵרוֹ׃
*perfectū
*propter impietatē
ſuam
תֹּם יַנְחֵם
*propter prauitatē
חֵמָה לֹא־תוֹעִיל בְּיוֹם נְקָמָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃
*Cūm mortuus fuꝛ
ſit humo impius,
תִּקְוַת אוֹנִים אָבְדָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים אָבָדָה׃
*diminuti perībit,
צוֹר רָעָה פֹּדֶה צַדִּיק וְתָבוֹא אוֹנִים תַּחְתָּיו׃
*impius
*Amicum
*detēdens
בְּפִי חָנֵף יְשַׁחֵת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃
*Qui ambitur
*Cūm non fuerint
conſilia,
בְּטוּב צַדִּיקִים תָּגִיל עִיר וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה׃
*eſt qui prohibet
ſeipſum
בְּרָכַת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי רְשָׁעִים תֶּהֶרָס׃
*Cum fuerint
*Cum mortuus fuerit
impius perierit im-
pij, eſt exultatio.
לֵץ חֹסֵר לֵב יָבוּז לְרֵעֵהוּ וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃
*Qui ambitur
*Cūm non fuerint
conſilia,
הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֵּה דָּבָר׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יֵפֹל עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
בָּרָע יִמּוֹט צַדִּיק וְרֶשַׁע יָבִין תַּחְתָּיו׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
עֲרַב זָר וְשׂוֹנֵא הוֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
אִשָּׁה חֵן תְּחַמֵּךְ כָּבוֹד וְקִרְיְצִים יִתְמְכוּ עֹשֶׁר׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
פֹּעֵל רָשָׁע עֹשֶׂה פְעֻלַּת שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שְׂכַר אֱמֶת׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
כֵּן צְדָקָה לְתָמִים וּפֹרֵחַ רָשָׁע לְמוֹתוֹ׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי לֵב וְרֹצֵי תָמִים דַּרְכּוֹ׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב חֲמַת רְשָׁעִים אֶבְרָה׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסֶף עוֹד וְחֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
אִישׁ בְּרָכוֹת תְּדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יֵרָוֶה׃
*Cūm non fuerint
conſilia,
מוֹנֵעַ בָּר יִקָּבֻהוּ לְאֻמִּים וּתְבֹרָכָה לְרֹאשׁ מֹשִׁיבִי׃
*Cūm non fuerint
conſilia,

CAP. XIII. יג

בֵּן חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃
*audiuit & non delusor & : patris eruditionem * sapiens Filius
מִפְּרִי פִי־אִישׁ יֹאכַל טוּב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃
anima * & *Iesum comedet viri oris fructu De interpretationem
שֹׁמֵר פִּיו נֹצֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו מְחִתָּה־לּוֹ׃
*suā animam seruat * suum os Custodiens *iniurium * peruersicordiā
מִתְאַוָּה וְאֵין נַפְשׁוֹ וְנֶפֶשׁ חָרוּצִים תְּדֻשָּׁן׃
*sollicitus animam seruans * suum os Custodiens *iniurium * peruersicordiā
דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ וְיֵחָפִיר׃
*perpetrat impietas & * via & perfectum custodiet Iustitia
צְדָקָה תִּצֹּר תֹּם־דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת׃
*Iustitia & *se inquietat cum * non & , se ditant * Est peccatum
יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָבִּים׃
nou pauper & *citiū opulentia * viri animæ Redemptio
רָשׁ לֹא־יִשְׁמַע גְּעָרָה׃
lucerna & *iustificabit * iustorum Lux .increpationem audiuit
אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
cum & *item dabit *iustitia in * Verē .extinguetur impiorum
רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה׃
*sapientia .*iustificabit
הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד יַרְבֶּה׃
*multiplicabit manū de * Spes .ocietās * iustificatus
תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה נִהְיָה׃
*Spes * & *Cor .Contemptus .veniens desiderū visus * gaꝛ &
בֹּז לַדָּבָר יֵחָבֵל וְיָרֵא מִצְוָה הִוא תְשֻׁלָּם׃
*sempiternabitur ipſe * , præceptorum & *
חוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
*mortis laqueis à recedendum ad * , Lex Sapientis
שֵׂכֶל טוֹב יִתֵּן חֵן דֶּרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן׃
*stura *peruersorum * via & *gratiā dabit
כָּל־עָרוּם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת׃
*Desiderium *malo à recedere * stultorum abominatio & * animæ dulcedo
מַלְאָךְ רָשָׁע יִפֹּל בְּרָעָה וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא׃
*legatus & *malum in cadet impius Nuncius
רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד׃
*Pauperitas & *ignominia & , *Egestas *fanitas
תַּאֲוָה נִהְיָה תּוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָעָה הִתְאַוָּתָם׃
*Desiderium *abominatur , *glorificabitur , increpationem *stultorum &
חֹכְמִים תִּרְעֶה וְרֹעֵה כְסִילִים יֵרוֹעַ׃
*malo à recedere * stultorum abominatio & * animæ dulcedo
חַטָּאִים תְּרַדֵּף רָעָה וְאֶת־צַדִּיקִים יְשַׁלַּם־טוֹב׃
*stultorum *pudor * & : eris sapiens , sapientibus cum Ambulans
טוֹב יַנְחִיל בְּנֵי־בָנִים וְצָפוּן לְצַדִּיק חוֹן חוֹטֵא׃
*peccantis *facultas * iustus , cibus Multus .peccantis facultas
רַב־אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט׃
*iustum virgam Prohibens .*iudicio sine *conteritur
חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאֹהֲבוֹ שַׁחֲרוֹ מוּסָר׃
*correctionem si diligit * quasi *eum diligens & .
צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר׃
*impiorum ventes & *suæ animæ famurantem ad .
בְּתִבְנִית בַּיִת יְחֻכָּם וְרוּחַ נְבָלִים תְּסַלַּע׃
*sapientiam exaltabit Iustitia .*confundes †

CAP. XIIII. יד

חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֶרְסֶנּוּ׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
הוֹלֵךְ בְּיָשְׁרוֹ יְרֵא יְהוָה וּנְלוֹז דְּרָכָיו בָּזֵה׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בְּפִי אֱוִיל חֹטֶר לְגַאֲוָתוֹ וְשִׂפְתֵי חֲכָמִים תִּצֹּרֵם׃
*Cūm non fuerint *stultorum & : sapientum Labia .
אֲשֶׁר אֵין אֲלָפִים אֵבוּס בָּר וְרִבּוֹ תְבוּאוֹת בְּכֹחַ שׁוֹר׃
*Desiderium *malo à recedere * stultorum abominatio & * animæ dulcedo
עֵד אֱמוּנִים לֹא יְכַזֵּב וְיָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בַּקֵּשׁ לֵץ חָכְמָה וְאֵין וְדַעַת לִנְבוֹן נָקָל׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
לֵךְ מֵנֶגֶד לְאִישׁ כְּסִיל וְלֹא יָדַעְתָּ מִשְׂפְּתֵי דָעַת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
חָכְמַת עָרוּם הָבִין דַּרְכּוֹ וְאִוֶּלֶת כְּסִילִים מִרְמָה׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
כְּסִילִים יַלְעִיבוּן אָשָׁם וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
מָרַת נַפְשׁוֹ וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעָרַב זָר׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בֵּית רְשָׁעִים יֶחֱרָב וְאֹהֶל יְשָׁרִים יִפְרָח׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
גַּם בִּשְׂחֹק יִכְאַב־לֵב וְאַחֲרִית שִׂמְחָה תוּגָה׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
מִדְּרָכָיו יִשְׂבַּע סוֹג לֵב וְעָלָיו אִישׁ טוֹב׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
פֹּתִי יַאֲמִין לְכָל דָּבָר וְעָרוּם יָבִין לְשֻׁרוֹ׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
חָכָם יָרֵא וְסָר מֵרָע וּכְסִיל מִתְעַבֵּר וּבוֹטֵחַ׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
קְצַר־אַפַּיִם יַעֲשֶׂה אִוֶּלֶת וְאִישׁ מְזִמּוֹת יְשֻׂנָא׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
נָחֲלוּ פְתָיִים אִוֶּלֶת וְעֲרוּמִים יַכְתִּירוּ דָּעַת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
רָעִים לִפְנֵי טוֹבִים וְרְשָׁעִים עַל־שַׁעֲרֵי צַדִּיק׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
גַּם לְרֵעֵהוּ יִשְׂנָא רָשׁ וְאֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בָּז לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן לְעָנִיִּים אַשְׁרֵהוּ׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
הֲלוֹא יִתְעוּ חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי טוֹב׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בְּכָל עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר וּדְבַר שְׂפָתַיִם אַךְ לְמַחְסוֹר׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת כְּסִילִים אִוֶּלֶת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
מְפַלֵּט נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפִיחַ כְּזָבִים מִרְמָה׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־עֹז וְלִבָּנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בְּרֹב עָם הַדְרַת־מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רוֹזֵן׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
אֶרֶךְ אַפַּיִם רַב־תְּבוּנָה וְקַצַר־רוּחַ מֵרִים אִוֶּלֶת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
חַיֵּי בְשָׂרִים לֵב מַרְפֵּא וְרָקָב עֲצָמוֹת קִנְאָה׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
עֹשֵׁק דָּל חֵרֵף עֹשֵׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חוֹנֵן אֶבְיוֹן׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בְּרָעָתוֹ יֵדָחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְמוֹתוֹ צַדִּיק׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה וּבְקֶרֶב כְּסִילִים תִּוָּדָע׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
צְדָקָה תָּרוּם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
רְצוֹן מֶלֶךְ לְעֶבֶד מַשְׂכִּיל וְעֶבְרָתוֹ תִּהְיֶה מְבִישׁ׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .

CAP. XV. טו

מַעֲנֶה־רַךְ יָשִׁיב חֵמָה וְדָבָר עֹצֶב יַעֲלֶה־אָף׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
לְשׁוֹן חֲכָמִים תֵּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים יַבִּיעַ אִוֶּלֶת׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .
בְּכָל מָקוֹם עֵינֵי יְהוָה צֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים׃
*Dominum timens * , sua rectitudine in Ambulans .

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius autem abominatio † septem & DOMINVS odit illa * Ser
שֶׁשׁ הֵנָּה שִׂנְאָ֣ה יְהוָ֑ה ׀ וְשֶׁבַע תּוֹעֲב֖וֹת נַפְשׁ֣וֹ ׃ 16
fangus * eſſundentes manus & ſplacens * linguam ſublimes Oculos
עֵינַ֣יִם רָ֭מוֹת לְשׁ֣וֹן שָׁ֑קֶר וְיָדַ֥יִם שֹׁפְכ֖וֹת דָּ֣ם ׀ נָקִֽי׃ 17
feſtinantes pedes diligentes † cogitationes ſalutem * Cor ,innocentis
לֵ֭ב חֹרֵ֣שׁ מַחְשְׁב֣וֹת אָ֑וֶן רַגְלַ֥יִם מְ֝הִיר֗וֹת לָר֥וּץ לָרָֽע׃ 18
mittens & ſplacens mala * mendacia eſſatio *
יָפִ֣יחַ כְּזָבִ֣ים עֵ֣ד שָׁ֑קֶר וּ֝מְשַׁלֵּ֗חַ מָד֥וֹן בֵּאֲחִֽים׃ 19
matum ad contes
שָׁמֹ֤ר בְּנִי֙ מִצְוַ֣ת אָבִ֔יךָ וְאַל־תִּ֖טֹּשׁ תּוֹרַ֥ת אִמֶּֽךָ׃ 20
fratres inter dcinia
קָשְׁרֵ֣ם עַל־לִבְּךָ֣ תָּמִ֑יד עָנְדֵ֖ם עַל־גַּרְגְּרֹתֶֽיךָ׃ 21
natum ad cervices
בְּהִתְהַלֶּכְךָ֥ תַּנְחֶ֑ה בְּשָׁכְבְּךָ֥ תִשְׁמֹ֖ר עָלֶ֣יךָ וְהָקַ֣צְתָּ הִ֭יא תְּשִׂיחֶֽךָ׃ 22
mandata * lucerna * Quia te alloquentur ipſa * facies expergiſcar * te
וְנֵ֣ר מִ֭צְוָה וְתוֹרָ֣ה א֑וֹר וְדֶ֥רֶךְ חַיִּ֝֗ים תּוֹכַ֥חַת מוּסָֽר׃ 23
enim * eorū interpellationes autem * via & ilas * lex &
לִשְׁמָרְךָ֥ מֵאֵ֥שֶׁת רָ֑ע מֵ֝חֶלְקַ֗ת לְשׁ֣וֹן נָכְרִיָּֽה׃ 24
extraneæ linguæ ſuntur * à mala mulieres à te cuſtodiendum Ad
אַל־תַּחְמֹ֣ד יָ֭פְיָהּ בִּלְבָבֶ֑ךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ֥ בְּ֝עַפְעַפֶּֽיהָ׃ 25
te capiat non & ipſa corde in eius pulchritudine concupiſcas Ne
כִּ֤י בְעַד־אִ֥שָׁה זוֹנָ֗ה עַד־כִּכַּ֥ר לָ֑חֶם וְ֝אֵ֗שֶׁת אִ֣ישׁ נֶ֣פֶשׁ יְקָרָ֥ה תָצֽוּד׃ 26
ad vſque * metieretur meretrem propter Quia ,ſtim polychri ad
בְּעַמְקָתָֽיִךְ׃ 27
eveniſtine preciosum animam viri mulier & aparte autem *
הֲיַחְתֶּ֣ה אִ֭ישׁ אֵ֣שׁ בְּחֵיקוֹ֑ וּבְגָדָ֥יו לֹ֝֗א תִּכָּסֶֽינָה׃ 28
comburetur non eius vestes & eius ſinu in ignem vir accipiet Si quoque
אִם־יְהַלֵּ֣ךְ אִ֭ישׁ אֶ֣שׁ בְּחֻקָּ֑יו וְרַגְלָ֥יו לֹ֝֗א תִּכָּוֶֽינָה׃ 29
ſalvabitur * eius pedes & ignem ſuper vir ambulabit Si
כֵּ֤ן הַ֭בָּא אֶל־אֵ֣שֶׁת רֵעֵ֑הוּ לֹ֥א יִנָּקֶ֖ה כָּל־הַנֹּגֵ֣עַ בָּֽהּ׃ 30
ſuis amicæ ingredi ad ſi fuerit foratus cum fatem ſperneſt Non ,eam in
לֹ֣א יָבֻ֣זּוּ לַגַּנָּ֣ב כִּֽי־יִגְנֹ֣ב לְמַלֵּ֣א נַפְשׁ֣וֹ כִּ֣י רָעֵֽב׃ 31
ſubdolum non nimirum ſi peccabit redder inveniatur Et ,ſuriens cum
וְנִמְצָ֥א שִׁלֵּ֗ם שִׁבְעָ֫תַ֥יִם יְשַׁלֵּ֥ם אֶת־כָּל־הֽוֹן־בֵּיתֽוֹ׃ 32
verumtamen * ; corde deficit , adulteris Adulterus * dabit ſuæ domus
נֹאֵ֣ף אִשָּׁ֣ה חֲסַר־לֵ֑ב מַשְׁחִ֖ית נַפְשׁ֣וֹ הוּא֥ יַעֲשֶֽׂנָּה׃ 33
immundi ignominiā & Plagam ,illed ſuper ipſe * ſuam animam
נֶ֣גַע וְ֭קָלוֹן יִמְצָ֑א וְ֝חֶרְפָּת֗וֹ לֹ֣א תִמָּחֶ֑ה׃ 34
ira * zelus Quia ,delebitur nonetus oppobrium &
כִּֽי־קִנְאָ֣ה חֲמַ֣ת גָּ֑בֶר וְלֹֽא־יָחֹ֥ס בְּיֹ֖ם נָקָֽם׃ 35
propinquitatis * omnis ſuos * accipiet Non ,vindictæ die in parcet non &
לֹֽא־יִשָּׂ֣א פְּנֵ֣י כָל־כֹּ֑פֶר וְלֹ֥א תֹאבֶ֖ה כִּ֣י תַרְבֶּ֣ה שֹֽׁחַד׃
munus * multiplicaueris cum * volet non &

CAP. VII. ז

ſecum * his * mea præcepta & mecos ſermones cuſtodi , mi Fili ſecunde
בְּנִ֥י שְׁמֹ֣ר אֲמָרַ֑י וּ֝מִצְוֹתַ֗י תִּצְפֹּ֥ן אִתָּֽךְ׃ 1
propinquā
ſignaculum * tanquam meam legem & vivac & , mea præcepta Cuſtodi
שְׁמֹ֣ר מִצְוֹתַ֣י וֶחְיֵ֑ה וְ֝תוֹרָתִ֗י כְּאִישׁ֥וֹן עֵינֶֽךָ׃ 2
tui contia tabula ſuper * ea ſcribe * pitis digitis ſuper ſea Liga , moris oculoris
קְשָׁרֵ֣ם עַל־אֶצְבְּעֹתֶ֑יךָ כְּתָבֵ֖ם עַל־לֻ֣חַ לִבֶּֽךָ׃ 3
tuus * intelligentiam meam & , tu * mea Sorori ſapientiæ Die
אֱמֹ֣ר לַחָכְמָ֣ה אֲחֹ֣תִי אָ֑תְּ וּמֹדָ֥ע לַ֝בִּינָ֗ה תִּקְרָֽא׃ 4
huic * eius ſermones ; extranea mulieris mobere à te cuſtodiendum Ad
לִשְׁמָרְךָ֥ מֵאִשָּׁ֥ה זָ֑רָה מִנָּכְרִיָּ֥ה הֶ֝חֱלִיקָֽה׃ 5
proſpexi * meæ domus feneſtræ per Quia
כִּ֤י בְ֭חַלּוֹן בֵּיתִ֣י הִשְׁקָ֑פְתִּי בְּ֝אֶשְׁנָבִ֗י נִשְׁקָֽפְתִּי׃ 6
conſpexi * inſipientem filiis in * conſideravi ; ſimplicium in * vidi Et
וָ֭אֵרֶא בַּפְּתָאיִ֑ם אֶ֝בִ֗ינָה בִּבְנִ֥ים נַ֥עַר חָסַֽר־לֵֽב׃ 7
eius domus via & ; & eius angulum apud plateas in * Transiens cum , corde
עֹבֵ֣ר בְּשׁ֭וּק אֵ֣צֶל פִּנָּ֑הּ וְדֶ֖רֶךְ בֵּיתָ֣הּ יִצְעָֽד׃ 8
gradiebatur , incitis ingrediens in ſilet veſperis in , crepuſculo In
בַּנָּ֥שֶׁף בָּ֝עֶרֶב־י֗וֹם בְּאִישׁ֥וֹן לַ֥יְלָה וַאֲפֵלָֽה׃ 9
meridiem * ortus * eius occurſum in mulier ecce Et , caligine &
וְהִנֵּ֣ה אִשָּׁ֣ה לִקְרָא֑וֹ שִׁ֖ית זוֹנָ֣ה וְנִצַּ֣רֶת לֵֽב׃ 10
non ſua domo in ſilentium & , ipſa * tua animam
הִ֭יא סוֹאֶ֣רֶת וְהֹמִיָּ֑ה בְּ֝בֵיתָ֗הּ לֹא־שָׁ֥כְנוּ רַגְלֶֽיהָ׃ 11
omni iurna & ipſiceps in ſuis , pes in Vias * eius pedes habitabant
פַּ֥עַם בַּ֝חוּצ֗וֹת פַּ֣עַם בָּרְחֹב֑וֹת וְאֵ֖צֶל כָּל־פִּנָּ֣ה תֶאֱרֹֽב׃ 12
ſubſidebat , ſeruit eſt oſculatus & , eum in apprehendit Et
וְהֶחֱזִ֣יקָה בּ֭וֹ וְנָשְׁקָ֣ה לּ֑וֹ הֵעֵ֥זָה פָ֝נֶ֗יהָ וַתֹּ֣אמֶר לֽוֹ׃ 13
ſalutationes * mihi * immolare * me * Quoniam
זִבְחֵי־שְׁלָמִ֣ים עָלָ֑י הַ֝יּ֗וֹם שִׁלַּ֥מְתִּי נְדָרָֽי׃ 14
ſalutem * ex ſua opera auce
עַל־כֵּ֤ן יָצָ֣אתִי לִקְרָאתֶ֑ךָ לְ֝בַקֵּ֗שׁ פָּנֶ֥יךָ וָאֶמְצָאֶֽךָ׃ 15
te inveni & , eum faciem , mane quærendum ad *
לִשְׁחָ֣ר פְּ֭נֶיךָ וַאֲמַצְּצֶֽךָ׃ 16
Aſſyrio ſunt ſtrati * imaum lectum ſtratum Tapetibus *
מַרְבַּדִּ֥ים רָבַ֗דְתִּי עַרְשִׂ֫י֥ חֲטֻבוֹת֮ יְצוּעֵ֪י מִצְרָ֥֫יִם׃ 17
cinnamomo & , aloe , myrrha , meum cubile Perfudi *
נָפְתִּי֣ מִשְׁכָּבִ֣י כֹּ֣ר אֲהָלִ֣ים וְקִנָּמֽוֹן׃ 18
amoribus in collaremur imane uſque amoribus inebriemur , Veni *
לְכָ֣ה נִרְוֶ֣ה דֹ֭דִים עַד־הַבֹּ֑קֶר נִתְעַלְּסָ֖ה אֲהָבִֽים׃ 19
ſemper tempore ſuo in vir † non Quia , ſtratum ſuum domo in * via in abiit
כִּ֤י אֵ֣ין הָאִ֣ישׁ בְּבֵיתוֹ֮ הָלַ֪ךְ בְּדֶ֥֫רֶךְ מֵרָחֽוֹק׃ 20
veniet tempore ſuo in diem ad ; ſua manu in ſuit argenti Ligamen
צְר֣וֹר הַכֶּ֣סֶף לָקַ֣ח בְּיָד֑וֹ לְי֥וֹם הַ֝כֵּ֗א יָב֥וֹא בֵּיתֽוֹ׃ 21
ſuis colligationem ad compes ſicut & : venit lanceam * ad
אַל־מַכָּ֣ת נְ֭בָא לְכֶ֣סֶל אֵ֑יל׃ 22
ſed deliquorum ad aures ſollicet ſed , eius ſecut ſagitta leindat Donec
עַד־יִפְלַ֥ח חֵ֝֗ץ כְּבֵדוֹ֮ כְּמַהֵ֪ר צִפּ֥֫וֹר וְלֹ֣א יָדַ֣ע כִּֽי־בְנַ֣פְשׁ֣וֹ הֽוּא׃ 23
ſuam animam in * quod , ſcit
וְעַתָּ֣ה בָנִ֣ים שִׁמְעוּ־לִ֑י וְ֝אֶל־אִמְרֵ֗י פִּ֥י הַאֲזִֽינוּ׃ 24
meæ oris ad audite , mei eius ad ſonis attende & *
אַל־יִפְנ֣וּ לִ֭בָּךְ דְּרָכֶ֑יהָ אַל־תֵּ֖תַע בִּנְתִיבוֹתֶֽיהָ׃ 25
ſecum cor eius vias ad declinet Ne
כִּ֤י רַ֣בִּים חֲלָלִ֣ים הִפִּ֑ילָה וַ֝עֲצֻמִ֗ים כָּל־הֲרֻגֶֽיהָ׃ 26
ſecum ſunt ſtrati multi Nam , eius ſemitis in entes ne
אַל־תֶּ֣הִי דַ֭רְכֵּי שְׁא֑וֹל יֹרְדוֹת֮ חַדְרֵי־מָ֪וֶת׃ 27
mortis penetralia * ad
נְתִיבוֹתֶֽיהָ׃

CAP. VIII. ח

Eam vocem dabit intelligentia & ſclamabit * Sapientia Nonne
הֲלֹ֣א חָ֭כְמָה תִּקְרָ֑א וּתְבוּנָ֥ה תִּתֵּ֥ן קוֹלָֽהּ׃ 1
ſemitarū ſimitarum domus * viam ſupra excelſorum cupas * In
בְּרֹאשׁ־מְר֭וֹמִים עַל־דֶּ֣רֶךְ בֵּ֣ית נְתִיבוֹ֑ת נִצָּֽבָה׃ 2
portarum manū Ad , ſuam ciuitatem * cruitatis in ad
לְיַ֥ד שְׁעָרִ֗ים לִ֭פְנֵי מָבֹ֣א פִתְחֵ֑י לְפִ֖י קָרְ֣את תְּהִלָּֽה׃ 3
homines * filios ad mea voz & ſclamabo * viri vos Ad
אֲלֵיכֶ֣ם אֲנָשִׁ֣ים אֶקְרָ֑א וְקוֹלִ֖י אֶל־בְּנֵ֣י אָדָֽם׃ 4
corde intelligite ſtulti & , ſapientiam ſimplices Intelligite
הָבִ֣ינוּ פְתָאיִ֣ם עָרְמָ֑ה וּכְסִילִ֥ים הָבִ֖ינוּ לֵֽב׃ 5
ſublimia eorū loquorum aperiā & loquar eximia quoniā , Audite
שִׁמְע֣וּ כִ֭י־נְגִידִ֣ים אֲדַבֵּ֑ר וּמִפְתַּ֥ח שְׂ֝פָתַ֗י מֵישָׁרִֽים׃ 6
meorū labiorū abominatio & ; meū palatum loquetur veritatē Quia
כִּֽי־אֱמֶ֣ת יֶ֭הְגֶּה חִכִּ֑י וְתוֹעֲבַ֖ת שְׂפָתַ֣י רֶֽשַׁע׃ 7
ſermones eis in * non , meis eris eloquia omnia * iuſtitia In
בְּצֶ֣דֶק כָּל־אִמְרֵי־פִ֑י אֵ֥ין בָּ֝הֶ֗ם נִפְתָּ֥ל וְעִקֵּֽשׁ׃ 8
ſimplicem * recta ipſa Veniete , obliquum &
כֻּלָּ֣ם נְכֹחִ֣ים לַמֵּבִ֑ין וְ֝יְשָׁרִ֗ים לְמֹצְאֵ֥י דָֽעַת׃ 9
ſcientiam * ea vincit * Quia , ſtulta * pecuniam
קְח֣וּ מוּסָרִ֣י וְאַל־כָּ֑סֶף וְ֝דַ֗עַת מִנִּבְחָרִ֥ים חֵרוּֽת׃ 10
ſunt ſapientia Ego , eximia * meliora * Quia , ſtulta * aurū
כִּ֤י טוֹבָ֣ה חָכְמָ֣ה מִפְּנִינִ֑ים וְכָל־חֲ֝פָצִ֗ים לֹ֣א יִשְׁווּ־בָֽהּ׃ 11
habito ego , intelligentiam mea * & , cū * mea Sorore ſapientiæ Die
אֲנִ֤י חָכְמָ֣ה שָׁכַ֣נְתִּי עָרְמָ֑ה וְדַ֥עַת מְ֝זִמּ֗וֹת אֶמְצָֽא׃ 12
Timor * eo gitationem ſermoni & , Dominū ſcientiæ Timor
יִרְאַ֣ת יְ֭הוָה שִׂנְאַ֣ת רָ֑ע גַּ֤אֲוָה וְגֹ֣אֶה וְדֶ֣רֶךְ רָ֭ע וּפִ֣י תַהְפֻּכ֑וֹת שָׂנֵֽאתִי׃ 13
os & , malam viam & , ſuperbiā & , ſuperbi in malum
לִ֭י עֵצָ֣ה וְתוּשִׁיָּ֑ה אֲנִ֖י בִּינָ֣ה לִי־גְבוּרָֽה׃ 14
intelligentia ſum ego , meum conſilium Mihi , ſapientia
בִּ֭י מְלָכִ֣ים יִמְלֹ֑כוּ וְרוֹזְנִ֖ים יְחֹקְקֽוּ־צֶֽדֶק׃ 15
ſunt principes ea Mihi , regnabunt reges me In *
בִּ֭י שָׂרִ֣ים יָשֹׂ֑רוּ וּנְדִיבִ֖ים כָּל־שֹׁפְטֵי־צֶֽדֶק׃ 16
principatus ſit habeunt principes ea me In * , principes
אֲנִ֣י אֲהֵ֣בַי אֵ֑הֵב וּ֝מְשַׁחֲרַ֗י יִמְצָאֻֽנְנִי׃ 17
me diligentes Ego , diligam me diligentes & , amo me
עֹ֣שֶׁר וְכָב֣וֹד אִתִּ֑י הֹ֖ון עָת֣וֹק וּצְדָקָֽה׃ 18
iuſtitia & , eum ſpe me cū fructus Aurum
טוֹב֣ פִּרְיִ֣י מֵחָר֑וּץ וּתְבוּאָתִ֖י מִכֶּ֣סֶף נִבְחָֽר׃ 19

Vt vocet † qui diligunt
קְרֹ֣א לְעֹבְרֵ֑י דֶּ֥רֶךְ הַמְיַשְּׁרִ֖ים אָרְחֹתָֽם׃ 15
rei dixit & , corde ſanati * & , hæc declinet ſimplex * Qui quis
מִי־פֶ֣תִי יָ֭סַר הֵנָּ֣ה וְחָסֵ֑ר לֵ֥ב וְאָ֝מְרָה לּֽוֹ׃ 16
† in abſtendam
† futuræ dulciores
מַתְקוּ־מַ֭יִם גְּנֻ֣בִים וְלֶ֣חֶם סְתָרִ֑ים יִנְעָֽם׃ 17
ſunt
ſuccumbet ut magis
ſapit Etiam * autē
tui ſunt † & quod
ſtudes eſto ea.
וְלֹ֣א יָ֭דַע כִּי־רְפָאִ֣ים שָׁ֑ם בְּעֻמְקֵ֖י שְׁא֣וֹל קְרֻאֶֽיהָ׃ 18

CAP. X. י

Vir ſapiens Filius * Sapiens Filius . Salomoh Parabolæ
מִשְׁלֵ֣י שְׁלֹמֹ֑ה בֵּ֤ן חָ֭כָם יְשַׂמַּח־אָ֑ב וּבֶן־כְּסִ֖ילִים תּוּגַ֣ת אִמּֽוֹ׃ 1
theſauri * proderunt Non , ſuæ matris * mœſtitia * filius
לֹא־יוֹעִ֣ילוּ אֹ֭צְרוֹת רֶ֑שַׁע וּ֝צְדָקָ֗ה תַּצִּ֥יל מִמָּֽוֶת׃ 2
facies ſilentio Non , mortē à eruet iuſtitia ex * : ſapientia *
לֹֽא־יַרְעִ֣ב יְ֭הוָה נֶ֣פֶשׁ צַדִּ֑יק וְהַ֖וַּת רְשָׁעִ֣ים יְהֹדֵֽף׃ 3
expellet impiorum * penuriam * & iuſti animam DOMINVS
רָ֣אשׁ עָשָׂ֣ה כַף־רְמִיָּ֑ה וְיַ֥ד חָרוּצִ֖ים תַּעֲשִֽׁיר׃ 4
* diritas iuſticiorum * manus & , ſtili vela ſecum * Pauperem
הָעֹשֶׂ֣ה בַ֭קַּיִץ בֵּ֣ן מַשְׂכִּ֑יל נִרְדָּ֖ם בַּקָּצִ֣יר בֵּ֣ן מֵבִֽישׁ׃ 5
filius , meſſe in * ſtertens * intelligens filius , eſtate in Congregens
אֲ֭שֶׁר בְּקַ֣יִץ בֵּן־מַשְׂכִּ֑יל וְנִרְדָּ֖ם בְּקָצִ֣יר בֵּן־מֵבִֽישׁ׃ 6
impiorum os & † iuſti capot os * ſtertens Qui , confundens
מְבֹרָ֣כוֹת לְרֹ֣אשׁ צַדִּ֑יק וּפִ֖י רְשָׁעִ֣ים יְכַסֶּה־חָמָֽס׃ 7
romen & ſtertentiorum in † iuſti Memoria
זֵ֣כֶר צַדִּ֣יק לִבְרָכָ֑ה וְשֵׁ֖ם רְשָׁעִ֣ים יִרְקָֽב׃ 8
ſpecioſa ſuſcipiet corde Sapiens , putrefiet impiorum
חֲכַם־לֵ֭ב יִקַּ֣ח מִצְוֹ֑ת וֶ֝אֱוִ֗יל שְׂפָתַ֥יִם יִלָּבֵֽט׃ 9
ſimplicitate ſuæ labia pu , Qui ambulat perfectè , ambulat
הוֹלֵ֣ךְ בְּתֹ֭ם יֵלֵ֣ךְ בֶּ֑טַח וְעִקֵּ֖שׁ דְּרָכָ֣יו יִוָּדֵֽעַ׃ 10
ſcendet ſecuri ibit integritate in , ſecuri ſtatus eius
קֹרֵ֣ץ עַ֭יִן יִתֵּ֣ן עַצָּ֑בֶת וֶ֝אֱוִ֗יל שְׂפָתַ֥יִם יִלָּבֵֽט׃ 11
contererum . Qui annuit , dabit ſtatus & , oculo Annuens
מְקוֹר־חַ֭יִּים פִּ֣י צַדִּ֑יק וּפִ֖י רְשָׁעִ֣ים יְכַסֶּה־חָמָֽס׃ 12
os virorum * vena * impiorum os & † iuſti
שִׂנְאָ֣ה תְּעֹרֵ֣ר מְדָנִ֑ים וְעַ֖ל כָּל־פְּשָׁעִ֣ים תְּכַסֶּה־אַהֲבָֽה׃ 13
ſcelera fortiter mouet * diuitis Affectio * , odium
בִּשְׂפָתֵ֣י נָ֭בוֹן תִּמָּצֵ֣א חָכְמָ֑ה וְשֵׁ֖בֶט לְגַ֣ב חֲסַר־לֵֽב׃ 14
corpore * virga & ſapientia inuenietur intelligentis labiis In
חֲכָמִ֣ים יִצְפְּנ֣וּ דָ֑עַת וּפִ֖י כְּסִ֣יל מְחִתָּ֣ה קְרֹבָֽה׃ 15
cordis * ſtultus & * ſcientiam ſimulant , ſapientes
הוֹן־עָשִׁ֣יר קִרְיַ֣ת עֻזּ֑וֹ מְחִתַּ֖ת דַּלִּ֣ים רֵישָֽׁם׃ 16
ſuæ , ſuæ , ſuum Opus , ſuum egeſtas exhorrentes * contritio
פֹּעַ֣ל צַ֭דִּיק לְחַיִּ֑ים נְ֝תִ֗ין רִשְׁעַ֥ת לְחַטָּֽאת׃ 17
peccatum ad impii proventus , iuſti Opus
אֹרַ֣ח לְחַ֭יִּים שׁוֹמֵ֣ר מוּסָ֑ר וְ֝תֹעֶ֗ה מַרְחִ֣יב שְׂפָתַֽיִם׃ 18
ſcelus ſtatus in * & Semita , vitæ ad cuſtodiens
כּוֹסֶ֣ה שִׂנְאָ֣ה שִׂפְתֵי־שָׁ֑קֶר וּמוֹצִ֥א דִ֝בָּ֗ה ה֣וּא כְסִֽיל׃ 19
ſtatus , increpationem deſirens * & , odiſcet mendacium
בְּרֹ֣ב דְּ֭בָרִים לֹ֣א יֶחְדַּ֣ל פָּ֑שַׁע וְחוֹשֵׂ֖ךְ שְׂפָתָ֣יו מַשְׂכִּֽיל׃ 20
ſtatus , peccatum * ſermonum * ex Multa , ſtulti loqua
כֶּ֣סֶף נִבְחָ֣ר לְשׁ֣וֹן צַדִּ֑יק לֵ֖ב רְשָׁעִ֣ים כִּמְעָֽט׃ 21
electum argentum * , intelligens , ſua labia pachidens &
שִׂפְתֵ֣י צַ֭דִּיק יָדְע֣וּן רָצ֑וֹן וּפִ֖י רְשָׁעִ֣ים עִקְּֽשׁוּת׃ 22
ipſi Labia , perum os * impiorum * cor iuſti ſtagna
בְּ֭שֹׂחֶק לְכְסִ֣יל עֲשׂ֣וֹת זִמָּ֑ה וְאִ֥ישׁ תְּ֝בוּנָ֗ה חָכְמָ֥ה לֽוֹ׃ 23
mortiferæ cordis deſectū in ſtulti & , imultos patere
יְרֵ֣א רָ֭שָׁע ה֣וּא יְבוֹאֶ֑נּוּ וְתַאֲוַ֖ת צַדִּיקִ֣ים יִתֵּֽן׃ 24
dolorem eſtimet † non & , deſit ipſe * DOMINVS Benedictio
כַּ֭עֲבֹר סוּפָ֣ה וְאֵ֑ין רָ֝שָׁ֗ע עוֹדֶ֥נּוּ וְצַדִּ֥יק יְסוֹד־עוֹלָֽם׃ 25
ſecum , ſtatus eſt , habitet iuſtorum
כַּחֹ֣מֶץ לַ֭שִּׁנַּיִם וְכָעָ֣שָׁן לָ֑עֵינָ֥יִם כֵּ֝֗ן הֶעָצֵ֥ל לְשֹׁלְחָֽיו׃ 26
famuli ſicut & , dentibus acetum Sicut
יִרְאַ֣ת יְ֭הוָה תּוֹסִ֣יף יָמִ֑ים וּשְׁנ֖וֹת רְשָׁעִ֣ים תִּקְצֹֽרְנָה׃ 27
annos adiicet , DOMINI Timor
תּוֹחֶ֣לֶת צַ֭דִּיקִים שִׂמְחָ֑ה וְתִקְוַ֖ת רְשָׁעִ֣ים תֹּאבֵֽד׃ 28
deſtruentur impiorum ſpes & , ſtatus
מָעוֹז־לַ֭תֹּם תֶּ֣הִי דָ֑רֶךְ וּ֝מְחִתָּ֗ה לְפֹעֲלֵי־אָֽוֶן׃ 29
deſtruentur impiorum ſpes & , ſtatus
צַדִּ֣יק לְעוֹלָ֣ם בַּל־יִמּ֑וֹט וּ֝רְשָׁעִ֗ים לֹ֣א יִשְׁכְּנ֣וּ אָֽרֶץ׃ 30
habitabunt impiorum ſpes & , ſtatus
פִּי־צַ֭דִּיק יָנ֣וּב חָכְמָ֑ה וְלָשׁ֖וֹן תַּהְפֻּכ֣וֹת תִּכָּרֵֽת׃ 31
ſcientiam ſuam ſua & ſimpliciſſimi , tamdiu Malitiæ
שִׂפְתֵ֣י צַ֭דִּיק יֵדְע֣וּן רָצ֑וֹן וּפִ֖י רְשָׁעִ֣ים תַּהְפֻּכֽוֹת׃ 32
ſtatus , ſua labia ſcientiæ , iuſti
מֹאזְנֵ֣י מִ֭רְמָה תּוֹעֲבַ֣ת יְהוָ֑ה וְאֶ֖בֶן שְׁלֵמָ֣ה רְצוֹנֽוֹ׃ 33
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭א זָד֣וֹן וַיָּבֹ֣א קָלוֹן֮ וְאֶת־צְנוּעִים֮ חָכְמָֽה׃ 34
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
יְיַשְּׁרֵ֣ם תֹּ֭ם יְשָׁרִ֑ים וְ֝סַלְפ֗וּת בּוֹגְדִ֥ים יְשָׁדֵֽם׃ 35
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
לֹא־יוֹעִ֣יל הוֹן֮ בְּי֪וֹם עֶבְרָ֥֫ה וְצְדָקָ֥ה תַּצִּ֥יל מִמָּֽוֶת׃ 36
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
צִדְקַ֣ת תָּ֭מִים תַּיְשִׁ֣ר דַּרְכּ֑וֹ וּבְרִשְׁעָת֖וֹ יִפֹּ֣ל רָשָֽׁע׃ 37
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
צִדְקַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תַּצִּ֣ילֵם וּ֭בְהַוַּת בּוֹגְדִ֣ים יִלָּכֵֽדוּ׃ 38
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּמ֣וּת אָ֭דָם תֹּאבַ֣ד תִּקְוָ֑ה וְתוֹחֶ֥לֶת אוֹנִ֝֗ים אָבְדָֽה׃ 39
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
צַדִּ֣יק מִצָּרָ֣ה נֶחֱלָ֑ץ וַיָּבֹ֖א רָ֣שָׁע תַּחְתָּֽיו׃ 40
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּפֶ֣ה חָ֭נֵף יַשְׁחִ֣ית רֵעֵ֑הוּ וּבְדַ֥עַת צַדִּיקִ֖ים יֵחָלֵֽצוּ׃ 41
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 42
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 43
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 44
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 45
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 46
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 47
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 48
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 49
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 50
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 51
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 52
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 53
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 54
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 55
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 56
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 57
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 58
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 59
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 60
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 61
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 62
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּבַאֲבֹ֖ד רְשָׁעִ֣ים רִנָּֽה׃ 63
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בִּבְרָכַ֣ת יְשָׁרִ֣ים תָּר֑וּם וּ֝בְפִ֗י רְשָׁעִ֥ים תֶּהֶרָֽס׃ 64
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בָּ֭ז לְרֵעֵ֣הוּ חוֹטֵ֣א וּבְתוּנַ֣ת צַדִּיקִ֑ים פִּ֝֗יהוּ יַצִּֽיל׃ 65
ſtatera * DOMINVS , ſua ſtatera , ſua ſtatera
בְּט֣וּב צַ֭דִּיקִים תָּגִ֣יל קִרְיָ֑ה וּב

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. II. ב

1 בְּנִי אִם־תִּקַּח אִמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ׃
2 לְהַקְשִׁיב לַחָכְמָה אָזְנֶךָ תַּטֵּה לִבֶּךָ׃
3 כִּי אִם־לְבִינָה תִקְרָא לַתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלֶךָ׃
4 אִם־תְּבַקְשֶׁנָּה כַּכָּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה׃
5 אָז תָּבִין יִרְאַת יְהוָה וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא׃
6 כִּי יְהוָה יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה׃
7 וְצָפַן לישרים תּוּשִׁיָּה מָגֵן לְהֹלְכֵי תֹם׃
8 לְנִצֹּר אָרְחוֹת מִשְׁפָּט וְדֶרֶךְ חֲסִידָיו יִשְׁמֹר׃
9 אָז תָּבִין צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים כָּל־מַעְגָּל־טוֹב׃
10 כִּי־תָבוֹא חָכְמָה בְלִבֶּךָ וְדַעַת לְנַפְשְׁךָ תִּיטָב׃
11 מְזִמָּה תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ תְּבוּנָה תִּנְצְרֶכָּה׃
12 לְהַצִּילְךָ מִדֶּרֶךְ רָע מֵאִישׁ מְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת׃
13 הָעֹזְבִים אָרְחוֹת יֹשֶׁר לָלֶכֶת בִּדְרָכֵי חֹשֶׁךְ׃
14 הַשְּׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רָע יָגִילוּ בְּתַהְפֻּכוֹת רָע׃
15 אֲשֶׁר אָרְחֹתֵיהֶם עִקְּשִׁים וְנִלְוִים בְּמַעְגְּלוֹתָם׃
16 לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אִמְרֵיהָ הֶחֱלִיקָה׃
17 הָעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכָחָה׃
18 כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלוֹתֶיהָ׃
19 כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃
20 לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר׃
21 כִּי יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ׃
22 וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃

CAP. III. ג

1 בְּנִי תּוֹרָתִי אַל תִּשְׁכָּח וּמִצְוֹתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃
2 כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃
3 חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבוּךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃
4 וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃
5 בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן׃
6 בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃
7 אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע׃
8 רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃
9 כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃
10 וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃
11 מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃
12 כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה׃
13 אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃
14 כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃
15 יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ׃
16 אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃
17 דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃
18 עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃
19 יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃
20 בְּדַעְתּוֹ תְהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל׃
21 בְּנִי אַל־יַלָּזוּ אֵלֶּה נְצֹר תּוּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃
22 וְחַיּוּ נַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרוֹתֶיךָ׃
23 אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃
24 אִם־תִּשְׁכַּב לֹא תִפָּחֵד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃
25 אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם מִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבֹא׃
26 כִּי יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלֶּכֶד׃
27 אַל־תִּמְנַע טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת׃
28 אַל־תֹּאמַר לְרֵעֶךָ לֵךְ וְשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ אִתָּךְ׃
29 אַל־תַּחֲרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ׃
30 אַל־תָּרִב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גָמַל רָעָה לָךְ׃
31 אַל־תְּקַנֵּא בְאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃
32 כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נִלְוֵה וְאֶת־יְשָׁרִים סודו׃
33 מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃
34 אִם־לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן־חֵן׃
35 כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן׃

CAP. IIII. ד

1 שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃
2 כִּי־לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃
3 כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי׃
4 וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה׃
5 קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט מֵאִמְרֵי־פִי׃
6 אַל־תַּעְזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָ אֱהָבֶהָ וְתִצָּרֶךָּ׃
7 רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה בִינָה׃
8 סַלְסְלֶהָ וְתָרוֹמְמֶךָּ תְּכַבְּדֶךָּ כִּי תְחַבְּקֶנָּה׃
9 תִּתֶּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן עֲטֶרֶת תְּפָאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃
10 שְׁמַע בְּנִי וְקַח אִמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
11 בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הוֹרִיתִיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־צֶדֶק׃
12 בְּלֶכְתְּךָ תִצַּר צְעָדֶךָ וְכִי־תָרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל׃
13 הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תַּרְפֶּה נָצְרֶהָ כִּי־הִוא חַיֶּיךָ׃
14 בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תַּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ רָעִים׃
15 פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבֹר בּוֹ שְׁטֵה מֵעָלָיו וַעֲבֹר׃
16 כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא הֵרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־לֹא הִכְשִׁילוּ׃
17 כִּי לָחְמוּ לֶחֶם רִשְׁעָה וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ׃
18 וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד־נְכוֹן הַיּוֹם׃
19 דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כַּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ׃
20 בְּנִי לְדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לְאִמְרָתַי הַט אָזְנֶךָ׃
21 אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לִבֶּךָ׃
22 כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא׃
23 מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים׃
24 הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וְלִזּוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק מִמֶּךָּ׃
25 עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יְיַשְּׁרוּ נֶגְדֶּךָ׃
26 פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ׃
27 אַל־תֵּט יָמִין וְשְׂמֹאל הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע׃

CAP. V. ה

1 בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט אָזְנֶךָ׃
2 לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת וְשִׂפְתֶיךָ יִנְצְרוּ־דָעַת׃
3 כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחִלַּק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ׃
4 וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיפִיּוֹת׃
5 רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃
6 אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ

לֹא תֵדָע׃
7 וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי׃
8 הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַּרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ׃
9 פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנוֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי׃
10 פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בֵּית נָכְרִי׃
11 וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וְשִׁאֵרֶךָ׃
12 וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת הוֹכִיחַ לִבִּי׃
13 וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרָי וְלַמְלְמְדַי לֹא הִטֵּיתִי אָזְנִי׃
14 כִּמְעַט הָיִיתִי בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קְהַל וְעֵדָה׃
15 שְׁתֵה־מַיִם מִבֵּיתֶךָ וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ׃
16 יֻפְצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה פַּלְגֵי מַיִם בָּרְחֹבוֹת׃
17 יִהְיוּ לָךְ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ׃
18 יְבָרֵךְ מְקוֹרֶךָ וְשִׂמַּח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ׃
19 אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן דָּדֶיהָ יְרַוְּךָ בְכָל־עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃
20 וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי לְזָרָה וְתַחְבֹּק חֵיק נָכְרִיָּה׃
21 כִּי נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס׃
22 עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ אֶת־רָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ׃
23 הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה׃

CAP. VI. ו

1 בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ׃
2 נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ׃
3 עֲשֵׂה־זֹאת אֵפוֹא בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־רֵעֶיךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב בְּרֵעֶיךָ׃
4 אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ׃
5 הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ׃
6 לֵךְ אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃
7 אֲשֶׁר אֵין לָהּ קָצִין שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל׃
8 תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַּקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃
9 עַד־מָתַי עָצֵל תִּשְׁכָּב מָתַי מִתְּקוּמְךָ נְעוּרֶיךָ׃
10 מְעַט שְׁנוֹת מְעַט חֻנְּפוֹת מְעַט תְּקָרֵץ עֵינָיִם׃
11 וְתָבוֹא כִמְהַלֵּךְ מִסְכֵּנְתֶּךָ וְאֶבְיוֹנְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃
12 אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הוֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃
13 קֹרֵץ בְּעֵינָיו מוֹלֵל בְּרַגְלָיו מוֹרֶה בְאֶצְבְּעֹתָיו׃
14 תַּהְפֻּכוֹת בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מְדָנִים יְשַׁלֵּחַ׃
15 עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ רֶגַע יֵחָתֵת וְאֵין מַרְפֵּא׃
16 שִׁשָּׁה הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֲבוֹת נַפְשׁוֹ׃
17 עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שׁוֹפְכוֹת דָּם נָקִי׃
18 לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָע׃
19 יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד אֱמוּנִים וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃
20 נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
21 קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ׃
22 בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃
23 כִּי־נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר׃
24 לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת לְשׁוֹן נָכְרִיָּה׃
25 אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ׃
26 כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָצוּד׃
27 הֲיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה׃
28 אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־גַּחֲלִים וְרַגְלָיו לֹא תִכָּוֶינָה׃
29 כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ׃
30 לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב׃
31 וְנִמְצָא שִׁבְעָתַיִם יְשַׁלֵּם אֶת כֹּל־הוֹן בֵּיתוֹ יִתֵּן׃
32 נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה׃
33 נֶגַע וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה׃
34 כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא יָחוֹס בְּיוֹם נָקָם׃
35 לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה שֹׁחַד׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Magnus perpetuum & sæculum in tuum nomen laudabo & ‡ in
3 גָּדוֹל ‡ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
magnificentia noon eius magnitudinis & valde laudatus & DOMINVS laudabilis ‡ est
4 יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃
ruus fortitudines & eius opera celebrabit * generatio ei Generatio
5 דּוֹר ‡ לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ ‡ יַגִּידוּ׃ * narrabit, Jah dabit
tuorū mirabilium anda & eius magnificentia gloriæ Decorem anuntiabunt * potentiæ
6 הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ ‡ יֹאמְרוּ
dicent tuorum terribilium fortitudinem Et meditabor
7 נֶעֱזָ֫ז וְגֹדֶל ‡ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ ‡ זֵכֶר
multitudinis Memoriam eam narrabit tuam magnificentiæ &
8 רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ ‡ חַנּוּן
Gratiosus præsens eorum tuam iustitiam & exultabunt tuæ bonitatis
9 וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃ טוֹב
misericordia magnus & patiens longus DOMINVS miratior &
10 יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ
omnia super eius miserationes & omnipotens DOMINVS Bonus
11 כָּל־מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד
tua opera omnia DOMINE tibi Confitentur eius opera
12 מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ ‡ לְהוֹדִיעַ
dicent tui regni Gloriam tibi bonitatem tui pij & ‡ misericordes
13 לִבְנֵי הָאָדָם ‡ גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃
Vt faciant hominum
14 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר
gloriam & eius fortitudines
15 וָדֹר׃ ‡ סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף
Sustentat & erigit
16 לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן
in ‡ spem
17 לָהֶם אֶת־אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ ‡ פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ
Aperis & satiare facis * ad voluntatem
18 לְכָל־חַי רָצוֹן׃ צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד
eius omnibus in DOMINVS Iustus volentes * viuent omne
19 בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל
DOMINVS Propinquus suis operibus omnibus in misericors &
20 אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת׃ רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם
veritate in eum inuocantibus qui omnibus eum inuocantibus omnib⁹
21 יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו
audiet eorum clamorem & faciet & tutorum Voluntatem
22 וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃ ‡ תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר
perpetuū & sæculū in eū familiarū nomini eius omnis benedicet & omnibus
23 פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃
sancto ‡ in

PSALM. CXLVI. קמו

1 הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃
Laudate Dominum anima mea Laudā Iah-Hallelu
2 אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
me ‡ adhuc in ‡ meo Deo canam mea vita in DOMINVM Laudabo
3 אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה׃
Salus & non est, hominis filio in ‡ magnos in ‡ fiducia Ne
4 תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא
eius auxilio in ‡ Iehacob Deus cuius fiuctuum ‡ eius cogitationes peribūt
5 אָבַד עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ
duo Deo DOMINO spes eius ‡ ipsi
6 שִׂבְרוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהָיו׃ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת
terram & cælos Facies ‡ eius
7 הַיָּם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם׃
fecundum in veritatem cultodiat ‡ eis in quæ omnia & mare
8 עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים
iamelicos panem dat ‡ afflictis violentia iniquorum Facere ‡
9 יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה
DOMINVS, cæci aperiens ‡ DOMINVS vinctos solues DOMINVS
10 זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְהוָה
DOMINVS erigens ‡ inclinatos DOMINVS iustos diligens ‡ DOMINVS
11 שֹׁמֵר אֶת־גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים
aduenas custodit pupillum & viduam & ‡ pupillum, & uiuos ‡ afflictos ‡
12 יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן
Sion tuus Deus ‡ cui tuus Deus in DOMINVS Regnabit subuertet
13 לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃
Iah-Hallelu, generationē in & generationem in ‡ eius

PSALM. CXLVII. קמז

1 הַלְלוּיָהּ כִּי־טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים
Laudate quoniam ‡ nostro Deo cantate ‡ bonum quoniam Iah ‡ Laudate
2 נָאוָה תְּהִלָּה׃ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַ֫ם יְהוָה נִדְחֵי
ædificans Dominus Ierusalem ædificans Ædificans dispersiones
3 יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃
eorum ligans & dolores eorum, * & corde contritos Sanans ‡ congregabit in Israel
4 מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃
numerans ‡ numeris eis omnibus stellarum numerum Numerans ‡
5 גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃
non eius intelligentiæ: formidine multus & noster dominus Magnus
6 מְעוֹדֵד עֲנָיִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עָדֵי־אָרֶץ׃
ad vsque impios humilians ‡ DOMINVS manuetos Erigens ‡ numerus
7 עֲנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר׃
cithara in nostro Deo cantate celebrate in DOMINO in Confessione ‡ cantate
8 הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם לְמָטָר הַמֵּכִין הָרִים חָצִיר׃
qui operit cœlum in pluuiam terræ parans ‡ cui bus in cælos Operiens
9 נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ׃
herbam montes quem, eius ‡ filiis ‡ iumento panem iumento Dans ‡ herbam montes
10 לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ
clamauerint & ‡ equi fortitudine in Non ‡ velit
11 יִרְצֶה׃ רוֹצֶה יְהוָה אֶת־יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃
eis misericordia in ægrotantes ‡ eum timentes DOMINVS Volens ‡ velet
12 שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַ֫ם אֶת־יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן׃
suæ tuum Deum laudā DOMINVM Ierusalem Laudā
13 כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ׃
eius fores crebrauit ‡ tuorum portarum ‡ laudā ‡ tuos in tuum Deus ‡ eius ‡ eum
14 הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ׃
Habet quia eius fines ‡ pacem ad ‡ succedens ‡ tui ‡ gladiem Ponens
15 הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ׃
velocitet donec ‡ eius ‡ eis eloquium Mittens ‡ te facies ‡ tritici
16 הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר׃
Habet quia eius ‡ frigoris ‡ ad ‡ succedens ‡ tui ‡ glaciem Ponens
17 מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְּפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד׃
aquæ ‡ eius ‡ eius ‡ eius ‡ liquefaciet & ‡ tui ‡ verbū Mittet
18 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם׃
suæ ‡ & ‡ eius ‡ flabit ‡ eius liquefaciet & ‡ tui ‡ verbū Mittet
19 מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל׃
Iahcob ipsi suum verbum Annuncians ‡
20 לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל־יְדָעוּם
Israel ac cognoscent Non ‡ ita fecit Non ‡ ci proximo populo & ‡ eius ‡ eis
21 הַלְלוּיָהּ׃
Iah-Hallelu.

PSALMVS CXLVIII. קמח

1 הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ
Laudate Dominum de cælis Laudate Iah-Hallelu ‡
2 בַּמְּרוֹמִים׃ הַלְלוּהוּ כָּל־מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל־
excelsis in eius angeli omnes eum Laudate Laudate eius exercitus
3 צְבָאָו׃ הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל־כּוֹכְבֵי אוֹר׃
eius omnes ‡ Stellæ omnes eū laudate Luna & ‡ sol eum Laudate eius exercitus
4 הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם׃
cælum supra quæ aqua & ‡ cælorum cæli eum Laudate
5 יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃
Sint terræ & ‡ præcepit ipse quia ‡ DOMINI nomen Laudent
6 וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃
eius ordinem omnes & ‡ eos ‡ stare & ‡ in æternum & ‡ in ‡ præceptum ‡ & ‡ non ‡ transibit non & ‡ dedit statuit eis olim in perpetuū in ea fere ‡ stare Et
7 הַלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל־תְּהוֹמוֹת׃
eius seruientes omnes & ‡ eos ‡ terra de DOMINVM Laudate
8 אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
cedri omnes & ‡ eius ‡ ignem ‡ colles omnes & ‡ Montes
9 הֶהָרִים וְכָל־גְּבָעוֹת עֵץ פֶּרִי וְכָל־אֲרָזִים׃
Regis ‡ ferus ‡ aues & ‡ reptile iumentum omne & ‡ Bestia
10 מְלָכִים וְכָל־לְאֻמִּים שָׂרִים וְכֹל שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
terræ iudices omnes & ‡ principes ‡ populi omnes & ‡ terræ
11 בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים׃
Lædent ‡ immensus eum ‡ fines ‡ virgines etiam & ‡ Iuuenes
12 יְהַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ
eius magnificus ‡ solius eius nomē est exaltatū quia ‡ DOMINI nomen
13 עַל־אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל־
cœlum & ‡ terram super ‡ exaltauit Et ‡ eius ‡ filius ‡ eius ‡ ei
14 חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃
omnibus Iuus ‡ suo populo contra exaltauit Et ‡ cælum & ‡ terram super
Iah-Hallelu, ei propinquo populo ‡ filiis ‡ eius ‡ in

PSALMVS CXLIX. קמט

1 הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל
cetu ‡ in eius laus inouū cantica DOMINO Cantate Hallelu-Iah
2 חֲסִידִים׃ יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ
exultent Sitoo filij ‡ suo factore in Israel Lætetur
3 בְמַלְכָּם׃ יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ־לוֹ׃
suo rege in eius nomen Laudent cantent
4 כִּי־רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפַאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃
placentium ‡ eius ‡ populo in DOMINVS cōplacebit Quia ‡ saluet in mansuetos
5 יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל־מִשְׁכְּבוֹתָם׃
gloriabuntur ‡ gloria in misericordes Exultabunt
6 רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃
gentibus in vindictam faciendum Ad ‡ eorum manu ‡ in Acutum ‡
7 לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃
compedibus in eorū regibus alligandum Ad ‡ populis in increpationes
8 לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃
ferri compedibus ‡ in eorum nobiles ‡ & ‡ Honorificentiam

Finis libri Psalmorum.
תם ספר תהלים

ספר משלי

LIBER PROVERBIORVM.

QVEM HEBRAEI MISLE, ID EST, PARABOLAE, SIVE SIMILITVDINES, APPELLANT.

CAP. I. נ

1 מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
regis Dauid filij Salomonis Parabolæ
2 לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין אִמְרֵי בִינָה׃
sapientiam scientiam Ad ‡ Israel
3 לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵישָׁרִים׃
eloquia intelligendum ad ‡ eruditionem &
4 לָתֵת לִפְתָאיִם עָרְמָה לַנַּעַר דַּעַת וּמְזִמָּה׃
eruditionem suscipiendū ad ‡ intelligētiæ
5 יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה׃
rectitudines & ‡ iudicium & iustitiam intelligendum
6 לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם׃
consilium & ‡ scientiam puero scilicet ‡ astutiam insipientibus dandum Ad
7 יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים
verba ‡ formelum & ‡ parabolam intelligendum Ad
8 בָּזוּ׃ שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
eruditionē & ‡ sapientiam ‡ scientiæ ‡ principium DOMINI Timor
9 כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַחֲרוּזִים לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃
ne & ‡ tui patris eruditionem in ‡ fili Audi
10 בְּנִי אִם־יְפַתּוּךָ חַטָּאִים אַל תֵּלֵךְ׃
tuo capiti ipsi ‡ gratiæ ornatus ‡ Quia ‡
11 אִם־יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֱרְבָה לָדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם׃
sanguinis insidiemur ‡ abscondam Age ‡ ‡ si ‡ dixerint Si
12 נְבַלְּעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וְתַמִּים כְּיוֹרְדֵי בוֹר׃
eos Deglutiamus grauis innocentem ad ‡ eos abiciendum
13 כָּל־הוֹן יָקָר נִמְצָא נְמַלֵּא בָתֵּינוּ׃
nostras domos implebimus ‡ pretiosum precioſam ſubſtantiā Omnem
14 גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ׃
marſupium ‡ noſtrum medio in ‡ ſortē ſuā ‡ tuam Sortem ‡ fundes ‡
15 בְּנִי אַל־תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ עִם־תַּפֵּל רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם׃
ſatis cum via in ambules ne ‡ mi Fili ‡ noſtia omnibus eis eorum
16 כִּי רַגְלֵיהֶם לָרָע יָרוּצוּ וּמְמַהֲרוֹת לִשְׁפֹּךְ דָּם׃
malum ad eorum pedes Nam ‡ eorum ſimus ‡ à tuus pedem prohibe
17 כִּי חִנָּם מְזֹרָה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל־בַּעַל כָּנָף׃
frustra ‡ Quoniam ‡ ſanguinem effundendum ad ‡ ſollicitudo ‡ & ‡ eorum ‡
18 וְהֵמָּה לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם׃
eorū ſanguini ipſi Et ‡ ſuæ animæ ‡ ornnis equitis in rete expanſum
19 כֵּן אָרְחוֹת כָּל־בֹּצֵעַ בֶּצַע אֶת־נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח׃
auaro ‡ ſic ‡ ſuæ animæ ‡ animam ſuri rapacis omnium
20 חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ׃
Sapientia foris ‡ ſonitus ſuos
21 בְּרֹאשׁ הֲמוֹיוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר
ſtrepentium diligentis ſimplices Vsquequo dicet ſua eloquia
22 אֲמָרֶיהָ תֹּאמָר׃ עַד־מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ פֶתִי
ſermones habebit oblio ſtulti & ‡ ſtulti deſiderabunt derīſores &
23 לָצוֹן לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ דָּעַת׃
ſtultos ‡ ſcientiam odio habebunt ‡ ſtulti & ‡ ſtultitiæ deſiderabunt derīſores & ‡
24 תָּשֻׁבוּ לְתוֹכַחְתִּי הִנֵּה אַבִּיעָה לָכֶם רוּחִי
Conuertimini ad ‡ increpationem meam Ecce ‡ vobis effluat ‡ Ea ‡ meum increpationem ad Conuertimini ‡
25 אוֹדִיעָה דְבָרַי אֵלֵימוֹ׃ יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֲנוּ נָטִיתִי יָדִי
ſermones quod eis Pro ‡ vos nica verba faciam ſcire meum ſpiritū
26 וְאֵין מַקְשִׁיב׃ וַתִּפְרְעוּ כָל־עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא
auditor & ‡ meum manum extendi, renuiſtis &
27 אָבִיתֶם׃ גַּם־אֲנִי בְאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא
conſilium meum ‡ & ‡ increpationem meā omnē ſecuſtis ‡ noluiſtis
28 פַּחְדְּכֶם׃ אָז תִּקְרָאֵנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא
Hh 4

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius misericordia seculum in quoniam : ea ii Deo Confitemini
יְהוָה׃ הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

PSALM. CXXXVII. קלז

ne terra lande in : si animus etiam , sedimus ibi Babel flumina Super † Terra Diuus
recreabare. mur
בָּבֶל נְהָרוֹת עַל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
mo stras Solemne & &c , cantic verba * , quos organorum suis genus est in ipsis . Quia
צִיּוֹן׃ עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃
cantabimus Quemodo . Silum canteo de nobis cantare : linum
שִׁירֵי אֶת נָשִׁיר אֵיךְ לָנוּ מָשָׁר שָׁם שׁוֹבֵינוּ כִּי־ שָׁם
Si Salem gentis humano sepe] DOMINI canticum .
אֵם אֲדֹנָי׃ שִׁיר יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃
Adhaerebit mea dextera ; oblitescatur : Ierusalem qui sorte oblitus
תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם לֹא אַעֲלֶה
DOMINI Recordare , mea laetitia capite sum * Ierusalem
יְרוּשָׁלַ‍ִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃ זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם
discooperite , Discooperite : dicentes Ierusalem diei Edom filiorum
יְרוּשָׁלַ‍ִם הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃ בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה
lentissima ! vastitas Babel Filia , eam fundamentum ad reique Beatus
אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃
perum sit quos parvulos allidet & , apprehendet qui Beatusdes !
אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע׃

PSALM. CXXXVIII. קלח

Diab † coram : meo corde tuo in tibi Confitebor . Dauid Ipsi † angelis
לְדָוִד אוֹדְךָ בְכָל לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים
confitebor & ; tum sanctuario templo ad me incurvabo . tibi canam
אֲזַמְּרֶךָּ׃ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה
quoniam : tua veritate super & , tua misericordia super tuo nomini
אֶת שִׁמְךָ עַל חַסְדְּךָ וְעַל אֲמִתֶּךָ כִּי
die In . tuum eloquium , * tuum nomen omnia super magnificasti . & *
הִגְדַּלְתָּ עַל כָּל שִׁמְךָ אֲמָרְתֶךָ׃ בְּיוֹם
fortitudine mea anima † in me valuisti . † me exaudisti & , † invocavi . quia * ex
קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃
audierunt quia , terra reges omnes DOMINE tibi Confitentur . * animae mea
יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַלְכֵי אֶרֶץ כִּי שָׁמְעוּ
gloria (magna quoniat : DOMINI viis in cantent Et . eloquii * ell
אִמְרֵי פִיךָ׃ וְיָשִׁירוּ בִּדְרָכֵי יְהוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד
celsitate humilem & , DOMINUS excelsus Quoniam . DOMINI
יְהוָה׃ כִּי רָם יְהוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה
inimici ! in ambulavero Si . cognoscet longinquo a eloquii * ! & excelsus
וְגָבוֹהַּ מִמֶּרְחָק יֵדָע׃ אִם אֵלֵךְ בְּקֶרֶב
mea manu mittet meorū inimicorū ira tua fiet . me vivificabis angustiae eam
צָרָה תְחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח יָדֶךָ
DOMINE , me protegit DOMINUS . tua dextera me firmabit & * terribus
וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃ יְהוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהוָה
diuinitas ne tuarum manuum fecit : seculum in tua misericordia opus
חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אַל תֶּרֶף

PSALM. CXXXIX. קלט

cognouisti & , me inuestigasti DOMINE . coram * Dauid Ipsi Victori * pslaimi.
לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חְקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃ † ellenem
intellexisti : meum tu ego & , meum fecisti † cognouisti Tu
אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקִימִי בַּנְתָּה
mentis accubitum & , meam Semitam longe † meam cogitationem
לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃ אָרְחִי וְרִבְעִי
fermo * mus Quia . ellenelli mea tua omnibus † & veruntamen
זָרִיתָ וְכָל דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃ כִּי אֵין
pede & , Recto . ipsum totum nostrum DOMINE ecce , mea lingua in
מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃ אָחוֹר וָקֶדֶם
scientia Mirabile † , tuam velum * me super posuisti & , me formasti
צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃ פְּלִאָה דַּעַת
meo spiritum à ibo Quo . ei ? potero loco , ell excelsa une ita
מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא אוּכַל לָהּ׃ אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ
te ibi cubo ascendero Si , ifagitum tua faciem à quo & ,
וּמֵאֵנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃ אִם אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה
in ecce ipsum * fecero ifratum ? & no fe-
וְאַשְׁיְרָה שְׁאוֹל הִנָּךְ׃

Mah † nonissimo in habitauerto : amax † penuas assumpsero †
אֶשָּׂא כְנָפֵי־שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם׃
tua dextera me conebit & ime direct tua manus ibi Etiam
גַּם שָׁם יָדְךָ תַּנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃
me dices ! nox & me oculi tuus tenebra * Veruntamen ! dixero * Et
וָאֹמַר אַךְ חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי׃
dicesse ! dies sicut nox & , te à obscurabit non tenebrae non * Etiam
גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר
me texisti ! meos tenes pulsauit tu Quia . tua fecit , tenebras gloria †
כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָהּ׃ כִּי־אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי
terribilibus quod super ! ille Confiteor . mea matris utero in
בְּבֶטֶן אִמִּי׃ אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת
valde ! operibus mirabilibus tuum mirabiliter
נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃
terram in sui fabricatus quando , te à meis corpus fui occultum Non
לֹא־נִכְחַד עַצְמִי מִמְּךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּתֵתֶר
terre imis in sum compactus vatis *
רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃ גָּלְמִי
tuis formata dies fuerunt ! ipsa ornata non illico super ! & , tui oculi
רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים יֻצָּרוּ
cui cogitationes fuerunt precioste quam mihi Et . me in tuum ex &
וְלֹא אֶחָד בָּהֶם׃ וְלִי מַה יָּקְרוּ רֵעֶיךָ
rum capita ! multiplicabuntur quam Deus
אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃
ego adhuc si , expleti ! multiplicabuntur arena grae ! , eas Dinumerabo
אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֲקִיצוֹתִי וְעוֹדִי
recedite sanguinum ! vinos & impium . Deus occidens Si . Turcum
עִמָּךְ׃ אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רֶשַׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ
eum in assumpsisti rum ! vos à me discite * Quia !
מֶנִּי׃ אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לְמִזְמָה נָשׂוּא לַשָּׁוְא
sui hostes .
עָרֶיךָ׃ הֲלוֹא מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה אֶשְׂנָאֵם
illius odi Perfectione ! habuerat ea dico te in tefe rem in & *
וּבְתַקּוֹמְמֶיךָ אֶתְקוֹטָט׃ תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים
me circumduxisti Deus & , me Inuestiga . mihi furtum inimicis in *
לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃ חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי
mea cogitationes ! deo & , me proba
בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי׃ וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ עֹצֶב
furtum ! in me duc & , me in
בִּי וְנַחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם׃

PSALM. CXL. קמ

.Dauid ipsi cantor * Victori
לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ † 1
me custodi iniquorum ! viro à malo homine ab DOMINE me Eripe
חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי׃ 2
Sella ! cogitabunt quod super ! die . omni, cede in mala cogitauerunt Qui
אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת׃ 3
ipsius venenum ! serpentis sicut fuum linguam Acuerunt
שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת
! manibus à DOMINE me Custodi . Selah , eorum labiis
שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה׃ שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִיַּד רָשָׁע 5
meos impellere cogitauerunt qui : me ne callidis impiorum * viro à
מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לְהַדְחוֹת פְּעָמָי׃ 6
me extruderunt funibus & , mihi laqueum fuper-tri Abscondernt
טָמְנוּ גֵאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת
Selah , mihi posuerunt laqueos ! eliis manum ad
לְיַד מַעְגַּל מוֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה׃ 7
eorum DOMINE ruscalia ! ru † meus Deus DOMINO Dixi
אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אַתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה
! meum deprecationem
קוֹל תַּחֲנוּנָי׃ יְהוִה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי 8
DOMINE exaudi Ne . armature * die in meum caput spoudi
סַכֹּתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק׃ 9
eius malum cogitationem ! impii deuteria
מַאֲוַיֵּי רָשָׁע אַל תָּפֵק זְמָמוֹ אַל יָרוּמוּ סֶלָה׃ 10
circumdantium Caput ! me circumdixerunt ! labor † eorum
רֹאשׁ סְבִיבָיו עְמַל שְׂפָתָימוֹ יְכַסֵּמוֹ׃ 11
in ignem in ! eos super Declinabis ! eos ejecisti ! eos in fossam
יִמּוֹל עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ תַּפְּלֵמוֹ בְּמַהֲמֹרוֹת
! ferrum ne ! ignis in fumabiturit non linguae Vir . ! eos ne
בַּל יָקוּמוּ׃ אִישׁ לָשׁוֹן בַּל יִכּוֹן רָע צָרְתָּא אִישׁ חָמָס
impellentes ad ! ipsum ornabitur malos
יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפוֹת׃ 12

qui furtum à punctipio
תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה
te ad meas manus Expandi . mediabor dextera manuum opere in
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ
fiticus DOMINE me exaudi Velociter . Selah , tibi laus terra ficut mea anima
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל יְהוָה 7
† faciem tuã comparabor & ; me à tam ferme † abiicordas te oculus spiritus defecit
וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ דּוֹר לְדוֹר
me abiconde as * ad DOMINE mea inimicis ab me Etue . meum animam
יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ הֲדַר
tuum spiritus meus Deus ! tu qua , tuã voluntatem facere me Doce
כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ 10
DOMINE tuo nomini Propter . meum uno terram in me dicere bonus
וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃ 11
fecto afferri dere non ii : cui memoriam non ii , meo palatio mea lingua
זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ 12
† propter in-
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד׃ 13
† propter mi-
טוֹב יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃ 14
sericordiam tuã dilpendes
יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃ 15
† sum.
כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וְגִבֻּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ 16
נַפְשִׁי כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ

PSALM. CXLIIII. קמד

fortis meus qui docet
לְדָוִד בָּרוּךְ יְהוָה צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי
praelium,
לַחֲמָה אֶצְבְּעוֹתָי׃ חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי
meus arx & mea Misericordia
מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי
qui populum
הַדֹּבֵר עַמִּים תַּחְתָּי׃ יְהוָה מָה אָדָם
* qui expen-
dis † est
וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן אֱנוֹשׁ וַתַּחְשְׁבֵהוּ
hominem ? Homo
כָּמוֹ הֶבֶל יָמָיו כְּצֵל עֹבֵר יַטּוּ׃
tenuis regnarati & , hominis filius eum cogitauisti &
יְהוָה הַט שָׁמֶיךָ וְרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
inclina DOMINE , tranfiena tenbra ficut ! eius dies ! eft fimilis
בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם חָצֶיךָ וּתְהֻמֵּם׃
† fiant
שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים
* pzza ! alienigenarū
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃ אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא
† mendax.
וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃ אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ
* plalterio, in
Quidam
אָשִׁירָה לָךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר אֲזַמְּרָה לָּךְ׃
† qui redimis
הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לְמְלָכִים הַפּוֹתֵה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ
salutem
מֵחֶרֶב רָעָה׃ פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי נֵכָר
alienigenarū,
אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
* mendax.
אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם
nostra filiæ : tua adolescentia in grandescentes plantationes ficut nostri filii
בְּנוֹתֵינוּ כְּזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃
* palati). An-
guli nostri plani educa
מְזָנֵינוּ מָלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל זַן צֹאנֵנוּ מַאֲלָפוֹת
tes
אֲלָפִים מְשֻׁבָּלִים בְּחוּצוֹתֵינוּ׃ אַלּוּפֵינוּ
nostri plenis educa-
tes
מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין רִבָּה בִּרְחֹבוֹתֵינוּ׃
† omnis nostri Boues . nostris plateis in millia decem patientes
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה
Beatitus ! eius plateis in clamor nec : ejulatio aut , ruptio † non
אֱלֹהָיו׃
* eft. Beatus po-
pulus † eft

PSALM. CXLV. קמה

benedicam & ; rex meus Deus tu Exaltabo . Dauid ipsi Laus
תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה
* laudem
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ
cum benedicam die omni Et . perpetuum in & , seculum in tuo nomini
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃

.mendicorum iudicium : effatu iudicii DOMINE † faciet quod Noui
נְתִיבָתִי יְשָׁרָה יְהוָה דִּין † עֲנִי מִשְׁפַּט אֶבְיוֹנִים׃
recti : habitabimus tuo nomini confitebuntur iusti Veruntamen
אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים
eius faciem ora cui
אֶת פָּנֶיךָ׃

PSALM. CXLII. קמג

auscultа : me ad festina : te inuocasti † DOMINE . Dauid ipsi Cantus
מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה
fusiones tum † mea oratio Fiumetur . te ad me clamasti in meum vocem
קוֹלִי בְּקַשְׁתִּי׃ תָּכֵן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת
fecisti ! tua fuit ad
לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב׃
meorum fabricem tuus super ! cuffodi : mea ori cuftodiam DOMINE
שִׁיתָה יְהוָה שֹׁמְרָה לְפִי נִצְּרָה דֶלֶת
fusilis ! me lambet ut malum verbum ! ad meum cor inclinet Ne
לִשְׂפָתָי׃ אַל־תַּט לִבִּי לְדָבַר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת
me increpet & , misericordia iustus me malus Percutiat . eorum delicia in
בְּאִישִׁים פֹּעֲלֵי אָוֶן וּבַל אֶלְחַם בְּמַנְעַמֵּיהֶם׃
meã oratio & ; adhuc quoniam ! meum caput frangat ne ! eorum & olcum
יַכֵּנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל יָנִיעַ רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי
ambient & eorum iudices petre manu * in sint Deinde ! eorum malis in
בְּרָעוֹתֵיהֶם׃ נִשְׁמְטוּ בִיְדֵי סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ
! terra in ! findens & ! findens Sicut . fuerunt iucunda ! quoniam ! mea verba
אֲמָרַי כִּי נָעֵמוּ׃ כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ
DOMINE to ad Quia . sepulchri ore in nostra offa sunt diperta
נִפְזְרוּ עַצְמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל׃ כִּי אֵלֶיךָ יְהוִה
me ut Et . ne iustitiae in † , me exaudi me oriem in ! meis dispositionibus
אֲדֹנָי עֵינָי כִּי־חָסִיתִי אַל־תְּעַר נַפְשִׁי׃
meam animam effundas ne , speram te in , mei oculi Domine
שִׁמְרֵנִי מִיְּדֵי פַח יָקְשׁוּ לִי וּמִקֹּשׁוֹת פֹּעֲלֵי
tu & , meus spiritus me ; ego te ; simul ; impii eius rectacula in Cadent . iunguntur
אָוֶן׃ יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יָחַד אָנֹכִי עַד אֶעֱבֹר׃

PSALM. CXLII. קמב

.oratio ! pelimen in ipsum exultando in * Dauid ipsi Maschil †
מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַּמְּעָרָה תְּפִלָּה׃
DOMINVM ad mea Voce : clamabo DOMINVM ad mea Voce
קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה
meam angustiam ! meam meditationem eius facio ad Effundam
אֶתְחַנָּן׃ אָשִׂיחַ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד׃
tu & , meus spiritus me ; ego te ; inuocabo . animi in
בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי
laqueum abscondertunt : ambulabam qua via in meã semiram cognouisti
בְּאֹרַח זוּ אַהֲלֵךְ טָמְנוּ פַח לִי׃ הַבֵּט יָמִין וּרְאֵה
! me liberet ut malum ! me ne Custodi . meum animam quaeres † non me à respice
וְאֵין לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי׃
DOMINE ad Clamaui . meam animam quaeres † non me à respice
זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
viuentium terra in mea portio : mes spes ? es
הַקְשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ
me perlequentibus à me erue , valde sum attenuatus quiamei praeualuit
מִמֶּנִּי׃ הוֹצִיאָה מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי לְהֹדוֹת אֶת שְׁמֶךָ בִּי יַכְתִּירוּ צַדִּיקִים כִּי תִגְמֹל
meã animã claustra de Educ . me pro fuorum probestiores quimodo
עָלָי׃

PSALMVS CXLIII. קמג

auscultа , meam oratiouem audi DOMINE . Dauid ipsi Canticum
מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה
exaudi ne ! meum obsecrationem auribus
אֶל־אֱמוּנָתֶךָ עֲנֵנִי בְצִדְקָתֶךָ׃ וְאַל
tuis fac ad ne ! me ne ; non quia : tuo seruo cum iudicium in veniat
תָּבֹא בְמִשְׁפָּט אֶת עַבְדֶּךָ כִּי לֹא יִצְדַּק לְפָנֶיךָ
eum abit , meam animam inimicus eit perlecutus Quia
כָּל חָי׃ כִּי רָדַף אוֹיֵב נַפְשִׁי דִּכָּא
.seculi mortuos ficut , obscurus in me fecit habitare meã vitam eum
לָאָרֶץ הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם׃ וַתִּתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי
.meam eos deseruabitur mei medio in meos spiritus me ; ego te ; simul
יִשְׁתּוֹמֵם לִבִּי׃ בְּתוֹכִי

Universidad de Deusto
Biblioteca

.eorum deorum praedam ‡nos dedit nunquã, DOMINVS Benedictus ‡ia
1 בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃
.laqueus :irretimur ‡ laqueo de eruit auis ficut noſtra Anima ‡renatimur
7 נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח
.nomine in noſtrum Adiutorium .eruſimus nos & ,eſt courtrus
נִשְׁבָּר וְאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃ ‡ qui fecit
.terram & coelum ſanctus ‡ DOMINI
8 עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

PSALMVS CXXV. קכה

‡ Qui confi- ‡ erunt
Sion mons ſicut ‡ DOMINO in Confidunt ,graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן
‡ שור montes Ieruſalem .manebit ſeculum in ,cõmouebitur non
לֹא יִמּוֹט לָעוֹלָם יֵשֵׁב׃ ‡ qui ‡ Ied
.ſeculum in vlgs & ,nunc ex ſuã populum circuit ‡ DOMINVS & ,ipſi circuit ‡ יֵשֵׁב
2 יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃ in circuitu
.uiſtorum ſortem ſuper impietatis virga requieſcet non Quia ,ſuo
כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרָל הַצַּדִּיקִים ‡ in circuitu
Benefac .ſuas manus iniquitatem in ‡ iuſti mittant ne ut populi ſui ex
3 לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃ hoc tempore ‡ ne ‡ ad
.permanent ‡ Et ,ſuis cordibus in rectis & ,bonis DOMINE ‡ טוֹב
4 הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃ ‡ Destinap-
.operantibus cum DOMINVS eos faciet ambulare ,ſeu terminabitur ‡ tes autem
וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי ‡ in peruerſi-
.Iſrael ſuper ‡ pax :iniquitatem ‡ tates ſuas
5 שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃ ‡ autem erit

PSALM. CXXVI. קכו

‡ Quando ore dixit Do
Sion reuerſorum DOMINVS in conuertendo In ‡ ,graduum Canticum minus captiuitatem
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת צִיּוֹן noſtro linguæ & ,noſtris ore riſu eſt repletus Tunc ,ſomnientes veluti ſoim׳ ‡ שׁוב
הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃ אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ ‡ וּלְשׁוֹנֵנוּ ‡ laudes
Eccre .DOMINVS magnificauit ‡ diuerſi tunc ‡ præcones ‡ intergeren-
2 רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת tes ‡ לְרַנֵּן עָשָׂה
.ſuimus nobiſcum facere DOMINVS Magnificauit ,illis eum ‡ הִגְדִּיל עִם־אֵלֶּה׃
3 הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ ‡ חיה
.torrentes ſicut ,noſtram captiuitatem DOMINE fac Redire ,lætantes ‡ שבותנו
4 שִׁמְחִים׃ שׁוּבָה יְהוָה אֶת־שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים ‡ ſtis .Eundo ‡ meritur ‡ in
5 בַּנֶּגֶב׃ ‡ הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ ‡ ‡ הַלוֹךְ יֵלֵךְ
.portans ‡ præcinis in ‡ uentes uenientes ‡ ſemina noſtrum ‡ portans ſemen &
הָלוֹךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע ‡ בֹּא־יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא ‡ בוא
.noſtra manipulos ‡ cum laude
6 אֲלֻמֹּתָיו׃

PSALM. CXXVII. קכז

‡ ædificet non DOMINVS Si .Salomoh ipſi graduum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְהוָה ׀ לֹא־יִבְנֶה
.non DOMINVS Si ‡ in eo ædificauerit ,labor meus ‡ irrita ‡ domum ‡ Labo-
בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בֹנָיו בּוֹ אִם־יְהוָה לֹא ‡ rant in eaqui
.manu miſit ‡ vobis ‡ Fruſtra .cuſtos vigilauit ‡ fruſtra ,mutatẽ cuſtodiat ‡ ædificant eã
2 שָׁוְא שִׁקַּד שׁוֹמֵר׃ שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי ‡ בָּנָיו
.dabit ſic ‡ dulcorum panem cõmilibus ,ſedere cardantibus ,ſurgere ‡ vigilat ‡ ri-
קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן ‡ & ‡ uatoribus
.ſuis ‡ hæreditas Ecce ,ſomnum ſuo dilecto ‡ יִתֵּן יָשֵׁן׃
3 לִידִידוֹ שֵׁנָא׃ ‡ הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בָּנִים שָׂכָר ‡ פְּרִי
.uentris ,ſuorum filij ita ‡ poterntia manu in ‡ Sicut ‡ ventris ‡ חֶצֶן
4 כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃ ‡ Beatus eſt
.non ,ipſis eſt illum pharetram implenit qui eis Beatus dixit ‡ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מָלֵא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא׃
5 בוש .porta in inimicis cum fortiter locuti cum ; afficientur pudore ‡ יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

PSALMVS CXXVIII. קכח

.DOMINVM timentis ‡ omnis Beatus dixit ‡ ‡ graduum Canticum ‡ Beatus
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָל־יְרֵא יְהוָה ‡ qui timet
.comedes quia tuarum ualorum ‡ Laborem .eius uiis in ambulantis ‡ qui ambulat
הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃ יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל ‡ ‡ manuum
.fructificans uitis ficut ‡ tua Vxor ,tibi bonum & ,tua lectissimis ‡ beatus es tu, ‡ eris
אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃ אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה ‡ ‡ eris
2 בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב ‡ איש
.DOMINVM timet ‡ vir benedicetur ſic quia Ecce .tuæ mensæ ‡ in circuitu
לְשֻׁלְחָנֶךָ׃ הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גֶּבֶר יְרֵא יְהוָה ‡ qui timet
.Ieruſalem bona in uide & ,Sion ex DOMINVS tibi Benedicat ‡ videas bonũ
3 יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְטוּב יְרוּשָׁלִָם

.iniquitates ‡ peccatis ‡ tuis filiis filios .uide ‡ Et ‡ .mentum ſuum ‡ diebus omnibus
6 כָּל־יְמֵי ‡ חַיָּיִךְ ‡ וְרֹאֵה ‡ בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם ‡ יום חַיֶּיהָ
‡ Iſrael ſuper ‡ בְנֶיהָ
עַל יִשְׂרָאֵל׃

PSALM. CXXIX. קכט

.ab adoleſcen ‡ mode puerilis à me affecerunt auguſtiis Multum .graduum Canticum ‡ ab
‡ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי ‡ ‡ ‡

Universidad de Deusto
Biblioteca

vitam &, me fac intelligere: feculum in tuorum teſtimoniorū ſuſcita
144 צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה׃
tua ſtatuta: DOMINE me exaudi: corde toto in Clamaui
145 קָרָאתִי בְכָל־לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ אֶצֹּרָה׃
tua teſtimonia cuſtodiam & : me ſerua te Inuocaui
146 קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדְוֹתֶיךָ׃
expectaui tuam verbum ad : celamaui &, præpoſcidio in Prauenio
147 קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
tuo dicto † in meditandum ad : vigilias mei oculi Præuenierunt
148 קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת ׀ לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃
DOMINE tuam miſeri cordiam ſecundum: mea Voicem
149 קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי׃
ſequentes Appropinquauerunt : me viuifica tuum iudicium ſecundum
150 קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ׃
DOMINE tu Propinquus † : ſe eloquentiæ tua lege † : ſufficit † ſalutem
151 קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃
quia tuis teſtimonijs de uoui Antea : veritas † ea præcepta omnia &
152 קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃
ſum oblitus non cur legis quia : me erue &, meā afflictionē Vide
153 רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
me viuifica tuū eloquium propter : me redime &, meam ſum Lingua
154 רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃
quæ ſerunt non tus ſtarqta quia : ſalus impijs ab eſt Longe
155 רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃
me viuifica tua iudicia ſecundum : DOMINE multæ tuæ Miſericordiæ
156 רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי׃
non tuis teſtimonijs a : me hoſtes & , me perſequentes : Multi
157 רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי׃
quia ſum affectus tædio &, prauaricantes Vidi
158 רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ׃
: dilexi tua præcepta quia, Vide : cuſtodiernut non tuum eloquium
159 רְאֵה כִּי־פִקֻּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃
tui verbi Caput * : me viuifica tuā miſericordiā ſecundum DOMINE
160 רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
me viuifica tuū miſericordiā ſecundum DOMINE
161 שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי׃
: meum ſalutem inimici : ſecut : tuo eloquio ſuper ego Gaudeo
162 שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
dilexi tuam legem dum abominatus &, odiui Falſitatem
163 שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֲבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
tuæ iuſtitiæ iudicia ſuper ter laudaui die in Septies
164 שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
offenſio eis * non & tuam legem diligentes
165 שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃
tua teſtimonia mea ab ea Cuſtodiuit : feci tua præcepta & Domine
166 שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃
tua teſtimonia & tua præcepta Cuſtodiui : vehementer ea dilexi &
167 שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם אֲהֵבָה מְאֹד׃
: te coram † meæ viæ omnes quia : te Timeo &
168 שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃

: DOMINE tua facio ad : meus clamor Appropinquet
169 תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃
mea deprecatio Veniat : me fac intelligere tuam verbum ſecundum
170 תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
mea laus Eructabitur : me erue tuum eloquii ſecundū tua ſtatuta
171 תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
tuum eloquii mea lingua Reſpondebit * : tua ſtatuta me docuiſti ex
172 תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃
mihi auxiliū ſit ad tua mandata : iuſtitia tua mandata omnia quia
173 תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃
: DOMINE tuam ſalutem Deſiderauī : eleg : tua præcepta quia
174 תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
tua iudicia & : me laudabit &, mea anima Viuet
175 תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֻנִי׃
: me inquire quære, perua ego ſicut Erraui
176 תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

PSALM. CXX. קכ

: clamaui, mihi angustia in DOMINVM Ad : gradum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצַּר־לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃

tuæ iuſtitiæ iudicia ſuper ter laudaui ad : ſeptem tuum die &, Iurani
106 נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
tuā verbū ſecundū : me viuifica DOMINE : voluntariū Afflictus
107 נֶעֱנֵיתִי עַד־מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ׃
me doce tua iudicia & : DOMINE quæſo velis mei oris Voluntaria
108 נִדְבוֹת ׀ פִּי רְצֵה־נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
: ſum obliturus non tuæ legis & ſemper mea talaſin mea Anima
109 נַפְשִׁי ׀ בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
errauī non tua præcepta à & : mihi laqueum impij Dederunt
110 נָתְנוּ רְשָׁעִים ׀ פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא תָעִיתִי׃
mei cordis gaudium quia : ſecundū in tua teſtimonia accepi Hereditate
111 נָחַלְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־ששון לִבִּי הֵמָּה׃
: ipſa † ſecularium in tua ſtatuta faciendā ad meam cor Inclinaui
112 נָטִיתִי לִבִּי ׀ לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב׃
: ſalutem † ſilentij tuam legem & : habui odio Execrata
113 סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
: expectauī tuum verbū in : tu † meū ſecutum & , meū Latibulum
114 סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
me abſcis pudore ne & : virtuam &, tuū dictum ſecundum me Fuiſſe"
115 סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֹת אֱלֹהָי׃
: ſemper tuis ſtatutis in : ſalutatore & ſeruatore &, me Suſtenta" : mea ſpē
116 סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי׃
: ſumen dolore ſalute" : quia tuis ſtatutis à ernantes omnes Conculcaſti
117 סְעָדֵנִי וְאִוָּשְׁעָה וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד׃
: tuæ teſtimonia dilexi ideo : reiecit impios oēs ſecuſti ceſſare ſeorias †
118 סָלִית כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם׃
: valde veritatem & : tua teſtimonia iuſtitiam Præceptiſti
119 סִיגִים הִשְׁבַּתָּ כָל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי עֵדְוֹתֶיךָ׃
: timui cuis iudicij à : mea caro me pauit & Horruit
120 סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי׃
: ſuperbi me opprimant tuo eloquium in tua ſeruo Fidelis"
121 עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי׃
: tua iuſtitiæ eloquium ad & : tuam ſalutem ad defecerunt mei Oculi
122 עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃
me doce tua ſtatuta & : tuā miſericordia ſecundū tuo ſeruo cum Fac
123 עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ׃
: tua teſtimonia ſciam & : me intelligere Fac : ego : tuus Seruus
124 עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
: tuam legem diligamerunt : DOMINO faciendi Tempus
125 עַבְדְּךָ אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ׃
: dilexi ideo tua ſeruus & , amo præ tua præcepta dilexi Ideo
126 עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ׃
: ſuper me opprimant tuo eloquium in tua ſeruo Fidelis"
127 עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֹתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז׃
: ſuper omnem : direxi omnia, præcepta omnia Propterea
128 עַל־כֵּן כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל יִשַּׁרְתִּי כָּל־אֹרַח שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי׃
: tua teſtimonia cuſtodiuit ideo : tua teſtimonia Mirabilia : habui odio
129 פְּלָאוֹת עֵדְוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם נַפְשִׁי׃
: ſimplices eruditi : Iluminatio tuorum verborum Aperitio
130 פֵּתַח־דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים׃
: deficerunt tua præcepta ad quia : ſuſpiraui &, pauſa † meum Os
131 פִּי פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֹתֶיךָ יָאָבְתִּי׃
: tuū nomen diligentes erga : ſecundū : mei miſerere & me ad Aſpice
132 פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
: omnis ne in : imperium cor cuiuis ſuos & : tuo eloquio in firma meos Greſſus
133 פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל־תַּשְׁלֶט־בִּי כָל־אָוֶן׃
: tua præcepta cuſtodiā & : hominis oppreſſione ab me Redime : iuſtificabo
134 פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִּקּוּדֶיךָ׃
: tua ſtatuta me doce & : tuo ſeruo in lucere faciem Eoſn"
135 פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ׃
: ſemper tuis ſtatutis in : ſalutatore & ſeruatore &, me Suſtenta" : mea ſpē
136 פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ׃
: valde veritatem & : tua teſtimonia iuſtitiam Præceptiſti
137 צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃
: me hoſtes tuorū verborū ſunt obliti quia : meus zelus me Succidit
138 צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃
: dilexit tuus ſermus & , valde tuum dilexit Propterea
139 צְמָתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ׃
: ſum obliturus non tuorum † præceptorū : deſpectus & , ego † Parvulus
140 צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃
: meo oris meſſe præ : tua eloquia mea palato dulciora Quam
141 צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקּוּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
: veritas tua lex & : ſeculum in iuſtitia tua Iuſtitia
142 צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃
: mea ſemine lumen & : tuum verbum meo pedi Lucerna
143 צַר וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֹתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
: mea deſolationis tua præcepta : me inimicus angustia & Afflictio
144 צֶדֶק עֵדְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה׃
: tua ſtatuta me exaudi : corde toto in Clamaui
145 קָרָאתִי בְכָל־לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ אֶצֹּרָה׃
: tua teſtimonia cuſtodiam & : me ſerua te Inuocaui
146 קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדְוֹתֶיךָ׃
: expectaui tuam verbum ad : celamaui &, præpoſcidio in Prauenio
147 קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
: tuo dicto † in meditandum ad : vigilias mei oculi Præuenierunt
148 קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת ׀ לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃
DOMINE tuam miſeri cordiam ſecundum : me viuifica tuum eloquium
149 קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי׃
ſequentes Appropinquauerunt : me viuifica tuum iudicium ſecundum
150 קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ׃
: DOMINE tu Propinquus † : ſe eloquentiæ tua lege † : ſufficit † ſalutem
151 קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־מִצְוֹתֶיךָ אֱמֶת׃
quia tuis teſtimonijs de uoui Antea : veritas † ea præcepta omnia &
152 קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃
: ſum obliturus non cur legis quia : me erue &, meā afflictionē Vide
153 רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
me viuifica tuū eloquium propter : me redime &, meam ſum Lingua
154 רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃
: quæ ſerunt non tus ſtarqta quia : ſalus impijs ab eſt Longe
155 רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃
me viuifica tua iudicia ſecundum : DOMINE multæ tuæ Miſericordiæ
156 רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי׃
non tuis teſtimonijs a : me hoſtes & , me perſequentes : Multi
157 רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֹתֶיךָ לֹא נָטִיתִי׃
quia ſum affectus tædio &, prauaricantes Vidi
158 רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ לֹא שָׁמָרוּ׃
: dilexi tua præcepta quia, Vide : cuſtodiernut non tuum eloquium
159 רְאֵה כִּי־פִקֻּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃
tui verbi Caput * : me viuifica tuā miſericordiā ſecundum DOMINE
160 רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
me viuifica tuū miſericordiā ſecundum DOMINE
161 שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְךָ פָּחַד לִבִּי׃
: meum ſalutem inimici : ſecut : tuo eloquio ſuper ego Gaudeo
162 שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
dilexi tuam legem dum abominatus &, odiui Falſitatem
163 שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֲבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
tuæ iuſtitiæ iudicia ſuper ter laudaui die in Septies
164 שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
offenſio eis * non & tuam legem diligentes
165 שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃
tua teſtimonia mea ab ea Cuſtodiuit : feci tua præcepta & Domine
166 שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃
tua teſtimonia & tua præcepta Cuſtodiui : vehementer ea dilexi &
167 שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם אֲהֵבָה מְאֹד׃
: te coram † meæ viæ omnes quia : te Timeo &
168 שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃

: DOMINE tua facio ad : meus clamor Appropinquet
169 תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃
mea deprecatio Veniat : me fac intelligere tuam verbum ſecundum
170 תָּבוֹא תְחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
mea laus Eructabitur : me erue tuum eloquii ſecundū tua ſtatuta
171 תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
tuum eloquii mea lingua Reſpondebit * : tua ſtatuta me docuiſti ex
172 תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֹתֶיךָ צֶדֶק׃
mihi auxiliū ſit ad tua mandata : iuſtitia tua mandata omnia quia
173 תְּהִי יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃
: DOMINE tuam ſalutem Deſiderauī : eleg : tua præcepta quia
174 תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
tua iudicia & : me laudabit &, mea anima Viuet
175 תְּחִי נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֻנִי׃
: me inquire quære, perua ego ſicut Erraui
176 תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃

PSALM. CXX. קכ

: clamaui, mihi angustia in DOMINVM Ad : gradum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָה בַּצַּר־לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי׃

PSALM. CXXI. קכא

vnde : montes ad meā oculos Leuabo : gradum Canticum
1 שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי׃
cælum fecerat : DOMINO ex Auxilium : mea auxilia venier
2 עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
: te auſtulerat, † dormitabit neqs mei † ſuſ auxiliū ad ſuis Noli : tertan &
3 אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃
: Israel noſtrum, dormiet neque dormitabit non Ecce
4 הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃
: tuam dexteram manum ſuper : tua vmbra DOMINVS : tuus cuſtos
5 יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ׃
: me ille in : tuus & : te percutiet non : tibi Interdiu †
6 יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃
cuſtodiet DOMINVS : tuam animā cuſtodiet : malo omni ab te cuſtodiet
7 יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
: ceſſum tuum : introitum
8 יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

PSALM. CXXII. קכב

: eum * in : mihi dictibus ſum Lætatus : Dauid gradum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְאֹמְרִים לִי בֵּית : domum DOMINI
: tuis portis in noſtri pedes fuerunt Stantes
2 הָיוּ רַגְלֵינוּ הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלִָם׃
: ſimul : ſic eſt ſicut : tua : ciuitas ut, adificata † Ieruſalem : Ieruſalem
3 יְרוּשָׁלִַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו׃
: Israel teſtimonium : Iah : tribus : tribus aſcendentes illuc Qua
4 שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל
: DOMINI nomini confitendum ad
להודות לשם יהוה׃
: Ieruſalem pacem. Poſtulate : Diuiſa domui : ſeda † : iudicium ad
6 שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃
: ſit † pacis † ſeda vir † pacis : loquebatur tua &
7 יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃
: bellum : ad * ipſi : loquebar cum & , pax † Ego
8 לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃
: templum DOMINI : domum Propter : te in
9 לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

PSALMVS CXXIII. קכג

* qui habitas : ſilens † meus oculus : ſeruit : te Ad : gradum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם׃
: ſicuti dominus † manum ad ſeruorum oculi ſicut Ecce : cælis in
2 הִנֵּה כְעֵינֵי עַבָּדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה
: DOMINE noſtri Miſerere : noſtri miſereatur donec : noſtrum Deum
אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃ חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃
: ch ſatiata Multum : deſpectione ſumus ſatiati multū quia : noſtri miſereare
4 רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלְעִג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃
: ſuperborum deſpectione † : patientes † ſabbatizamus noſtra anima ſibi
: glorioſus &

PSALM. CXXIIII. קכד

: nobis * fuit qui DOMINVS : Niſi : Dauid ſpi gradum Canticum
1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃
: ſuperſit in nobis * fuit qui DOMINVS : Niſi : Israel nunc dicat
2 לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃
: eum noſtrum aduersus in * : nos deglutiſſent vtique Tunc : homines nos ſuper
3 אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם עָלֵינוּ׃
: ſuper tranſibit torrens † : nos mendacium * aqua Tunc : nos in
4 אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ׃
: aqua ſuper : noſtra anima † : ſuperbi aquæ tranſibit Torrens
5 אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

PSAL. CXV. קטו

	gloriam da tuo nomini: sed nobis non, DOMINE nobis: Non	
כזית	לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד	1
אמת	dicent. quid Vt tuam veritatem propter tuam misericordiam propter	
	עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ	2
	omnia: ceritis in nostrum Deus te ieorum Deus nunc Vbi gentes	
	הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל	3
	mannum opus autem & argentum eorum Dolore. facit volum quæ	
	אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי	4
	videbunt non & eis ocum loquetur non & eis Os hominum	
אדם	אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ	5
	adorabunt non & eis nare audient non & eis Aures	
	אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן	6
	non ambulabit no & manu pedes palpabunt non & guttur Klangt	
	יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא	7
משש	יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל	8
הוה	אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם	9
	וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם	10
	וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם	11
	וּמָגִנָּם הוּא: יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל	12
	יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה	13
	הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם	14
	עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה	15
	שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן	16
	לִבְנֵי אָדָם: לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָל יֹרְדֵי	17
	דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם	18
	הַלְלוּיָהּ:	

PSAL. CXVI. קטז

	mean deprecationem, meam vocem DOMINE exaudiet quoniã, Diderit	
	אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי:	1
	inuocabo mese diebus in & mihi suam autem inclinauit Quia	
	כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא לוֹ:	2
	angustia me inuenerut infemi angustiæ& mustis fuere me Circũdederunt	
	אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה	3
	quæsa inuocabo DOMINE nomine mi Ea nomiam mihi fac &	
	וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה	4
	cultus & DOMINVS Gratiosa meam animam eius DOMINE	
	יְהוָה מְלֵטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק	5
	sum attenuatus DOMINVS simplices Custodit, miseras nostet Deus &	
	וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה	6
	quia tuam requiê ad mea anima Reuertere lernabit me &	
	דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי	7
	imorte à mea animam eripuisti Quia ut sæpe terribuit DOMINVS	
	יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת	8
	impulsa? oh meum pedem lacrymæ à meum oculum	
	אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי:	9
	eueruntur reers in DOMINVS faciem ambulabo	
	אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:	10
	valde sum afflictus ego dixeram quid Credidi	
	הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד:	11
	tendas homo omnis mes fallaciam in & dixi Ego	
	אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב:	12
	me super cius retribuam quam? DOMINO reddam Quid	
	מָה אָשִׁיב לַיהוָה כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי:	13

propter mer-	meã cor dilatauerris cũ: cursum tuorũ mandatorũ Viam	
cedem.	מַרְחִיב תִּרְצוּתָי: אֹרַח מִצְוֹתֶיךָ כִּי אָרָצְתָּ לִבִּי:	32
	mereede cũ custodiã & tuorũ statutorũ viam DOMINE me Doce	
יראה	הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּהּ עֵקֶב:	33
חקק	custodiã eam in illa custodiã & tuã legem custodiã & me fac Intelligere	
נצר	הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תּוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל לֵב:	34
Incedere	volui ipsam in quia tuorũ mandatorũ feminã per me fac Calcare	
נתיב	הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֹתֶיךָ כִּי בוֹ חָפָצְתִּי:	35
avaritiam.	fac Transire cinapsemã ad eis & tua testimonia ad meã cor Inclina	
נטה	הַט לִבִּי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ וְאַל אֶל בָּצַע:	36
עין	Confirma me vanitica tuis vis in & tuã ad	
vt nõ videã	הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי:	37
vanitatem.	tuã & eloquiũ tuũ famulo tuo Statue	
ראה	הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ:	38
	tuã opprobriũ fac Transire, tuã iudicia ad quod: tua eloquiã tuo feruo	
קום	הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים:	39
	bona tua iudicia quia: timui quod	
תאב	הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקֻּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי:	40
	tuæ mãdata ad eos cupiui Ecce me vinifica tua in iustitia in	
בוא	וִיבֹאֻנִי חֲסָדֶךָ יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ:	41
opprobria af-	mihi misericordiæ tuæ Et eloquiũ fecidũ tua salus: DOMINE	
ficienti me,	וְאֶעֱנֶה חוֹרְפִי דָבָר כִּי בָטַחְתִּי בִדְבָרֶךָ:	42
ישע	verbũ meo oere de eripias ne Et tuo verbo in firmati quidẽ, verbũ	
Ipse mea eſt	וְאַל תַּצֵּל מִפִּי דְבַר אֱמֶת עַד מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטְךָ יִחָלְתִּי:	43
hæreditas	custodiam Et expectãti tua iudicia ad quia: valde vsque veritatis	
נצל	וְאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתְךָ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:	44
אמן	ambulabo Et perpetuũ & seculum in semper tuã legem	
היתה	וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי:	45
de	coram tuis testimoniis & loquar Et	
עוד	וַאֲדַבְּרָה בְעֵדְוֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ:	46
delectabor	quę tuã mandatis in delectabor Et afficiar pudore non & regibus	
שעע	וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי:	47
	dilexi quæ tuã præcepta ad manus palmas leuabo Et	
נשא	וְאֶשָּׂא כַפַּי אֶל מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי	48
כפף	tuæ mandata in meditabor &	
שוח	וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ:	
חקק	me feruũ expellam* quo in tuum suum ego verbi Memento	
	זְכֹר דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי:	49
Statuo cum	me vinificauit tuũ dictum? quitumea afflictione in mea cõsolatio Hæc	
* frenare	זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי:	50
teſt eloquiũ	declinaui non tua lege à: valde vigue me deriserunt superbi	
ענה	זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי:	51
זוד	sum cõsolatus & DOMINE seculo à tuorũ iudiciorũ sum Recordatus	
	זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנֶחָם:	52
propter im-	Camus tuã legem defecerunt impiis ab me renuit Tremor	
pios qui de-	זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תּוֹרָתֶךָ:	53
relinquunt	tuam Recordatus sum meam peregrinationẽ domo in tua statuta mihi fuerũt	
היה	זְמִרוֹת הָיוּ לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי:	54
Hoc bonum	tuis Fier tuã legẽ custodiui & DOMINE tui nominis nocte in	
זרה	זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ:	55
	custodiui tua præcepta quõd mihi	
	זֹאת הָיְתָה לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי:	56
vt cuſtodiã	tua verba cuſtodiam & mihi Portio	
verbum tuũ.	חֵלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ:	57
facierem tuam	tuã eloquiũ fecidũ mei miserere corde toto in tua faciem sum Deprecatus	
חלה	חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל לֵב חָנֵּנִי כְאִמְרָתֶךָ:	58
חנן	tua testimonia ad meos pedes conuerti & meas eias Cogitaui	
שוב	חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל עֵדְוֹתֶיךָ:	59
vt cuſtodiã	tua mãdata cuſtodiendum ad: tardaui non & Feſtinauti	
חוש	חַשְׁתִּי וְלֹא התמהמהתי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ:	60
Cornua	Cornua Ipsa altaria	
עוה	חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּתָנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי:	61
Media nocte	iustũ super ti tibi confitendum ad surgam nocte Mediande	
חצות	חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי	62
fim	cuſtodiendum fiet & ie timente qui omnibus ego Socius	
חבר	צִדְקֶךָ: חֲבֵר אֲנִי לְכָל אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי	63
ירא	terra ait plena, DOMINE tua Misericordia	
שמר	פִקֻּדֶיךָ: חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ	64
חסד	me doce tua ſtatuta	
חקק	חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי:	
	tuã verbum ſecundum, DOMINE tuo ſeruo cum feciſti Bonum	
עשה	טוֹב עָשִׂיתָ עִם עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶךָ:	65
Bonum ſer-	ceredidi tuis præceptis in quia: me doce ſcientiam & ſenſum Bonitatem	
monem	טוּב טַעַם וָדָעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי:	66
יטב	cuſtodiui me eloquia tuũ & mihi: ego humiliatus Priuſquam	
erabam:	טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי:	67
	me ſtatuta me doce ſtultitiæ & ego Bonus	
יסב	טוֹב אַתָּה וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ:	68

	inuocabo DOMINE nomine in & Iesaias Salutum Calicem	
נשא	כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא:	13
	eius populo omni nunc coram nedam DOMINO mea Vota	
	נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ:	14
	eius misericordiam mors DOMINI oculis in Pretiosa	
	יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו:	15
	filius tuus ferous ego, tuus ferous ego quia: DOMINE Obiecto	
	אָנָּה יְהוָה כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן	16
	ancillæ familiam facrificabo Tibi tuæ vinculia ſoluiſti: tuæ ancillæ	
	אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח	17
	inuocabo DOMINI nomine in & reddam DOMINO mea Vota	
	תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא: נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם	18
	DOMINI domus atrii In eius populo omni nunc coram	
	נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה	19
Laudate Do-	Iah-Halleu Ieruſalem. tui medio in	
minum.	בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלִַם הַלְלוּיָהּ:	

PSAL. CXVII. קיז

	omnes eum laudate gentes omnes DOMINVM Laudate	
	הַלְלוּ אֶת יְהוָה כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל	1
	veritas & eius misericordia nos ſuper eſt roborata Quoniam populi	
אמן	כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יְהוָה לְעוֹלָם	2
	Iah-Halleu ſeculum in DOMINI	
	הַלְלוּיָהּ:	

PSAL. CXVIII. קיח

	ſeculum in quoniam bonus quoniam DOMINO Confitemini	
יתה	הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם	1
	eius misericordia ſeculum in quoniam bonus nunc Dicat	
	חַסְדּוֹ: יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	2
	eius misericordia ſeculum in quoniam Aaron domus nunc Dicant	
	יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	3
	eius misericordia & eius in quoniã: DOMINVM timentes nunc Dicant	
	יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:	4
	Iah latitudine in me exaudiuit Iah inuocaui angultia De	
	מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ:	5
	homo mihi facias quid timebo non, mihi DOMINVS	
	יְהוָה לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם:	6
	me habebit odio in? videbo ego & meos auxiliatores inter mihi DOMINVS	
	יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי:	7
	hominẽ in ſperare quam: DOMINO in ſidere Melius	
	טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם:	8
	quoniam, DOMINI hominẽ in me circumdederunt gentes Omnes	
	כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֵם:	9
	hominẽ in me circumdederũt etiam, me Circumdederunt eas ſuccidam	
	סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֵם:	10
	eas ſuccidã quoniã, DOMINI nomine imſimuũ ignis ſicut ſunt extincte	
	סַבּוּנִי כִּדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילֵם:	11
	me adiuuit DOMINVS & eſt dum ad me impulſiti Impellendo	
	דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיהוָה עֲזָרָנִי:	12
	ſalutem in mihi fuit & Iah rana & mea Fortitudo	
	עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה:	13
	DOMINI dextera iuſtorum ieuunia ſui ſalutis & præcone Vox	
	קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְהוָה	14
	Domini dextera excelſa DOMINI Dextera ſtatutũdinem faciem	
	עֹשָׂה חָיִל: יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל:	15
	Iah opera narrabo & vtam ſed, moriar Non fortitudinem faciens	
	לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ:	16
	me tradidit non mortí & Iah me coercuit Coercendo	
	יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָהּ לַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי:	17
	Iah conſtituãtur, eas in ſuggrediar iuſtorum portas mihi Aperite	
	פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ:	18
	eam per intrabunt iuſti DOMINI porta Hæc	
	זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ:	19
	ſalutem in mihi fuiſti & me exaudiſti quoniam, tibi Confitebor	
	אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה:	20
	angulí caput in fuit a diſtrantes reprobauerunt Lapidem	
	אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה:	21
	noſtris oculis in mirabile ipſum? iſtud fuit DOMINO A	
	מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ:	22
	eam lætemur & exultemus: DOMINVS fecit ſtatim? Hæc	
	זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בּוֹ:	23

Universidad de Deusto
Biblioteca

habitationis eiuſitatẽ ad eundem ad rectũ eũ per eos fecit ambulare Et verterunt
וַיֵּלֵךְ
7 וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב׃
eius mirabilia & : eius miſericordiam † DOMINO † Confiteantur igitur propter
8 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
animam & : cupidam animam ſecit ſaturare Quia hominum filis vacuam:
9 כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־טוֹב׃
: manu ſuam & , ſuperſtitiũ Habitantes bono impleuit famelicã in tenebris,
10 יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל׃
: Dei eloquia mutauerunt Quia ferro & , affligẽtes vinctos inopia,
11 כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃
: eorum cor labore in humiliauit Et deſperarunt auxiliũ conſilio &
12 וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃
DOMINVM ad clamauerunt Et auxiliator non & , impegerunt
13 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃
.eos ſeruauit eorum conſtantiam de & angustia in
14 יוֹצִיאֵם מֹשֵׁךְ וְאַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃
eius mirabilia & : eius miſericordiam † DOMINO † Confiteantur
15 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
ſui vectes & , ereas portas confregit Quia abundũ filis
16 כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחוּשָׁה וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדָּע׃
: eorum præuaricationis viam propter Stulti ferreos con-
17 אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃
.fuerunt afflicti eorum iniquitates propter &
18 כָּל־אֹכֶל תְּתָעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד־שַׁעֲרֵי מָוֶת׃
mortis portas ad vſque peruenerunt & : eorum anima eſt abominata
19 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃
eruit & : eos ſeruauit & , ſuam verbum Miſit eos ſeruauit
20 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וִירָפְאֵם וַיְמַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃
† DOMINO † Confiteantur .eorum corruptionibus de perditionib⁹
21 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
.hominum filiis eius mirabilia & : eius miſericordiam
22 וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃
.præconio in eius opera narrent & , laudis ſacrificia ſacrificent Et
23 יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃
.multis aquis in opus facientes : nauibus in mare ad Deſcendentes
24 הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה׃
Aſcendentes : eius fluctus ſtrauit & : eorum in ſunt ſpes ſuã tus
25 וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו׃
& in perfecit malo in eorum anima : abyſſus † deſcendentes , eorum †
26 יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג׃
eorum ſapientia omnis & : ebrius ſicut ſe mouerunt & , ebre in lorum
27 יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
: eis † angustia in DOMINVM ad clamauerunt Et eſt abyſſus
28 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃
ſilentiũ in turbinem fecit Stare .eos eduxit eorum tranſtuentium de &
29 יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃
ſilarunt quoniam ſunt lætati Et .eorum fluctus ſilauerunt &
30 וַיִּשְׂמְחוּ כִי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם׃
Dominũ † Confiteantur .eorũ voluntatis portum ad eos duxit & terminum.
31 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
.hominum filiis eius mirabilia & : eius miſericordiam
32 וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃
.eũ laudent ſeniorũ cathedra in & † populi eccleſia in eũ exaltent Et
33 יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃
.ea in habitationẽ malitiam propter † ſalſuginem in † ſuũ Terram
34 אֶרֶץ פְּרִי לְמְלֵחָה מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ׃
eius in ſitientem & : aquarum fugium in deſertum Potuit
35 יָשֶׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי מָיִם׃
ciuitatẽ præparauerunt & , famelicos ibi frẽt habitare Et .aquarum deſertum † collocauit
36 וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃
: vineas plantauerunt & , agros ſeminauerunt Et habitationis
37 וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַתַּעֲשֶׂה פְּרִי תְבוּאָה׃
.ſuæ multiplicẽt & , eis benedixit & .ſemẽtum frumẽti fecerunt &
38 וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃
ſunt humiliati & , ſunt diminuti Et .minuit non eorum animal & : eis de
39 מִעֹצֶר רָעָה וְיוֹן וְתַעְתֻּעַ בֹּהוּ׃
.ærumnæ & , malarum rerũ & : afflictione & , mœroris
40 שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ׃
.ſolitudine in & non via in eos fecit errare & : magnates † ſuper deſpectionem Effundit
41 וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃
iniquitas omnis & : lætabuntur & , recti Videbunt familias
42 יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ׃
.ſuum os cõpreſſit .DOMINI miſericordias
43 מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה׃

PSAL. CVIII. קח

.Dauid ipſi cantus Canticum
שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃
1 נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה אַף־כְּבוֹדִי׃
.meam gloriam .cithara & .ſaltẽm Exurge .me ſuſcitabo .cithara & .ſaltẽm Exurge
2 עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃
.nationibus in tibi canam & : DOMINE populis in tibi Confitebor
3 אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃
ad vſque & : tua miſericordia cælos .deſuper magna Quia
4 כִּי־גָדוֹל עַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃
.nimoum ſuper & : Deus cælos ſuper Exaltare .tua veritas
5 רוֹמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃
.tui dilecti liberentur Vt .tua gloria terram
6 לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃
.eam inclinarem Deus .me exaudi & , tua dextera
7 אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
.meũ legiſlet : Iudas .meus legiſlet : Iudas
8 לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
Edom ſuper , meæ lotionis olla Moab .meus lauatio : Iudas
9 מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלֶיהָ הָרִיעִי עָלַי פְּלֶשֶׁת׃
.tuã ſuper : meum calceamentũ proiiciam .triumphabo
10 מִי יְנָחֲנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחָה אֹתִי עַד־אֱדוֹם׃
.ad vſque me educes quis † munitam † ciuitatem † me deduxit Quis
11 הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃
.aduerſus ab auxilium nobis Da .hominis ſalus & : vana
12 הָבָה־לָנוּ עֶזְרַת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
.nostros hoſtes conculcabit .Deo in & : faciemus Deo in
13 בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

PSAL. CVIX. קט

.iacent ne me laudis Deus .cantus Dauid ipſi Victori
לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃
1 כִּי פִי רֶשַׁע וּפִי־מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃
.ſuſtinerũt & , verbis Et .falſitatis lingua mecum
2 וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃
.mea dilectione pro & : graris me impugnauerũt &
3 תַּחַת אַהֲבָתִי יְשִׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה׃
.mea pro & : malum me aduerſum poſuerunt Et
4 וַיָּשִׁיתוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃
.mea dilectione pro : odio & : ego & .ſuã ſuper : impium eum ſuper Conſtitue
5 הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ׃
.peccatum in fit .eius oratio & : impius exeat .ipſum ſuã in Sa
6 בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃
.alter accipiat eius præfecturam : pauci eius dies Sint
7 יִהְיוּ יָמָיו מְעָטִים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃
.vidua eius uxor & : pupilli eius filij Sint
8 יִהְיוּ בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃
.ſuis habitationibus de quare & : poſtulẽt & , eius filij ſe moueãt mouẽdo Et
9 וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשִׁאֲלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃
.eius laboremi alieni diripiant & : eo * quæ omnia fecerat or illaqueet
10 יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָזְלוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃
.eius peccatum .miſereatur ei ſit Ne & : miſericordiã .meminerit ei ſit Ne
11 אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃
.ſecundum ad eius generationẽ in : deleatur alterq; .generationẽ in : deleatur alterq; Sit
12 יְהִי אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר תִּמַּח שְׁמָם׃

.ſui poſſi ſecũdum in eos memor : in miſeritus dedit Pedum
פְּרַע נָקָם לִירוָיָ יְיָ יְכֹר לָעֵנָו אַל־תִּשְׁכָּח׃
5 הָבָה עֵינֵי וְיָ וְיָ אַתָּה וְנִשְׂגַּבְתָּ לָעַד תָּמִיד׃
eis ſuadens ad , ſuo populo annuncians ut ſuorum operũ Fort : trubuens
6 נִבְחַל נוּמִים וְיָ וְיָ אַתָּה וְנִשְׂגַּבְתָּ לָעַד תָּמִיד׃
.iudicium & : ueritas eius mandata Opera .gentium hæreditatem
7 נִבְחַל נוּמִים וְיָ וְיָ אַתָּה וְנִשְׂגַּבְתָּ לָעַד תָּמִיד׃
.ſeculum in .perpetuũ in .ſo Faciũ .eius præcepta omnia : fidelia
8 נֶאֱמָנִים כָּל־פִּקּוּדֶיךָ נִבְחַל לָעַד לָעַד תָּמִיד׃
.tecbrudine & , cernacia .facta
9 עֲשׂוּיִם בָּאֱמֶת וְיָשֶׁר עָשִׂיתָ׃ פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ
.eius nomen & : tremẽdũ & ſanctum eſtum .pactum ſeculum in præcepit
10 קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃ תְּחִלַּת חָכְמָה יִרְאַת יְיָ שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־
.omnibus bonus intellectus .DOMINI timor ſapientiæ Principium
11 עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

PSAL. CXII. קיב

.Laudate Dominum .Beatus vir qui timet
הַלְלוּיָהּ אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְיָ בְּמִצְוֹתָיו חָפֵץ מְאֹד׃
1 גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ׃
.ſum : eius iuſtitia & : cum domo in ſplendor & : Virtus
2 הוֹן וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃
.perpetuum ſit .rectis lumen .miſericors & : miſericors & : Cerum
3 זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק׃
.iuſtus & miſericors &
4 טוֹב אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט׃
.malorũtue tẽdatur & .ſuſtinebit .in Quia .tenebris
5 כִּי לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק׃
.memoria in .auxilio tuo .ſecũdum .ſeculum in .ſeculum
6 מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטוּחַ בַּיְיָ׃
.iuſtus eſt .ſtrenue .ſeculum in .ſeculum .doãi & .ſeculum
7 סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה בְצָרָיו׃
.mundat : me .tenebris .filiorum
8 פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם לְכָבוֹד׃
.ſeculum in .perpetuũ in .ſeculum .& .in .ſeculum .& .in
9 רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃

PSAL. CXIII. קיג

.Laudate Dominum .nomen laudate .Ioh. Halleluia
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְיָ׃
1 יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
.ſecũdum in .DOMINI nomen .ſecũdum in .DOMINI nomen .ſic
2 מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃
.ſuper : DOMINVS .gentes omnes ſuper Excelſus
3 רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃
.ſe ſolidus .mollet Deus DOMINVS ſicut Quis .eius gloria .cœlos
4 מִי כַּיְיָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃ הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃
.ſternam & .ruſtra ſui ſolidum .ſe ſi Humiliat .habitandum ad
5 מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃
.ſui populi magnifice .eum .magnifice .eum .ſuſcitat .adire Ad
6 לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃
.Halleluiah .ſterentem .ſibi .matrem .ſuam .ſterilem .ſatos .ſuos
7 מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃

PSAL. CXIIII. קיד

.barbaro populo & Iahacob domo .Aegypto ex Iſrael .ſpectandi Iaſ
בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃
1 הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו׃
.eius dominus † Iſael eius ſanctificatus in Iudæa Fuit
2 הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃
.retrorſum vertit .fugit .vide Mare
3 הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
.ſicut .ſicut .ſaltauerunt Montes
4 מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃
.ſicut .ſicut .ſaltauerunt Colles .ouium .filij ſicut colles † .ouium .filij ſicut
5 הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
.conuerſio in .mutatio .ſtabilem .ſtabilem .ſtabilem .ſtabilem
6 מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃
.ſtabilem .ſtabilem .ſtabilem .ſtabilem .ſtabilem .ſtabilem
7 הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־מָיִם׃

PSAL. CXV. קטו

.Dauid ipſi Victori .Pſalmus Canticum
לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ׃
1 לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
2 וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
3 עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
4 פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
5 אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
6 יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא־יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
7 כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
8 יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
9 בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
10 יִרְאֵי יְיָ בִּטְחוּ בַיְיָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
11 יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
12 יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
13 יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
14 בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
15 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
16 לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָל־יֹרְדֵי דוּמָה׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper
17 וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃
.ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper .ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

PSAL. CV. קה

facite nota: eius nomen in nouente, D O M I N O Confitemini
1 הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ
eius filiis populis in opere
בָּעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃

Psalmi. CAP. CIIII. 78

agere. Salient montes super : eam operuisti, vestimento sicut abyssо
2 חֹפֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃
Qui amicis
3 הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃
4 עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט׃
5 יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃
6 תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם׃
7 מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃
8 יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם׃
9 גְּבוּל שַׂמְתָּ בַל יַעֲבֹרוּן בַּל יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ׃
10 הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃
11 יַשְׁקוּ כָל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם׃
12 עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכֹּנוּן מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ קוֹל׃
13 מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ׃
14 מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃
15 וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃
16 יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע׃
17 אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃
18 הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְּׁפַנִּים׃
19 עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ׃
20 תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וְיְהִי לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר׃
21 הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם׃
22 תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן׃
23 יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עַד עָרֶב׃
24 מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃
25 זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת׃
26 שָׁם אֳנִיּוֹת יִהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֲק בּוֹ׃
27 כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
28 תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃
29 תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃
30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וְתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃
31 יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃
32 הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
33 אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
34 יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃
35 יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ׃
Hallelujah ! D O M I N O

PSAL. CV. קה

facite nota: eius nomen in nouente, D O M I N O Confitemini
1 הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ
eius filiis populis in opere
בָּעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃

CAP. CV. Psalmi. 79

eius mirabilibus eniarrate in loquimini ei psallite, et Cantate
2 שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאֹתָיו׃
Date : et in gloriamini eius nominis : eius laudiate nomine in eius Laudate
3 הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃
4 דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃
eius miraculorum Memento
5 זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו׃
Iacob de filii eius terra: Abraham Semen eius otis iudiciorum &
6 זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
7 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
eius mirabilia
8 זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃
instrumento & Abrahám eius cuiilio Quod generationem ille ad
9 אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃
10 וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
11 לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃
12 בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ׃
13 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר׃
14 לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
15 אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּלְנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ׃
16 וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ כָּל מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר׃
17 שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף׃
18 עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל נַפְשׁוֹ בָּאָה׃
19 עַד עֵת בֹּא דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ׃
20 שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ׃
21 שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל קִנְיָנוֹ׃
22 לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם׃
23 וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם׃
24 וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד וַיְעַצְּמֵהוּ מִצָּרָיו׃
25 הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו׃
26 שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ׃
27 שָׂמוּ בָם דִּבְרֵי אֹתֹתָיו וּמוֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם׃
28 שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ׃
29 הָפַךְ אֶת מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם׃
30 שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם׃
31 אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל גְּבוּלָם׃
32 נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם׃
33 וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם׃
34 אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר׃
35 וַיֹּאכַל כָּל עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם׃

PSAL. CVI. קו

fecisti io quoniá bonus iquoniá, D O M I N O Cõfitemini. Iah Laudate
1 הַלְלוּ יָהּ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
euiigelium. D O M I N I fortitudines eloquetur Quis eius multa nulla
2 מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ׃
ouum in iustitia facitis iudicium colletium. Beati
3 אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל עֵת׃
me vitia tui populi voluntate in D O M I N I mei. Memento
4 זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ׃
5 לִרְאוֹת בְּטוּבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ
cum Peccauimus tua hereditate cum gloriabimur ad
לְהִתְהַלֵּל עִם נַחֲלָתֶךָ׃
Aegypto in nostri Patres . fecimus impia, fecimus prauia, nostris patribus
6 חָטָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
fluminis in tuis in deserto & zanio & argento cum eos educes Et
7 אֲבוֹתֵינוּ בְמִצְרַיִם לֹא הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא זָכְרוּ אֶת רֹב חֲסָדֶיךָ׃
eos super eum pauor euidetur, quia eis gratulabus Aegypti eius et Lenaeo
8 וַיַּמְרוּ עַל יָם בְּיַם סוּף׃
9 וַיּוֹשַׁע לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת גְּבוּרָתוֹ׃
fluminis in deserto & eos ferunt & Paue!
10 וַיִּגְעַר בְּיַם סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בִּתְהֹמוֹת כַּמִּדְבָּר׃
Abaturis eius manu de eos ferunt Et
11 וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃
inimici manu de eos redemit &
12 וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃
13 וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְּהִלָּתוֹ׃
14 מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃
15 וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ אֵל בִּישִׁימוֹן׃
16 וַיִּקְנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְהוָה׃
Abiram terram super operuit & Dathã deglutiuit & terra Aperuit
17 תִּפְתַּח אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל עֲדַת אֲבִירָם׃
impios combussit flamma eorum eos in igni exarsit Et
18 וַתִּבְעַר אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃
19 יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃
herbam comedens a bouis exemplar in suam gloriam mutauerunt Et
20 וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃
Aegypto in magna fatorum tui seruatoris Dei fines Obliti
21 שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃
Soph mari super terribilia : Cham terra in Mirabilia
22 נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל יַם סוּף׃
eius in ferrent eius electus Moses nisi, eos deleret ait, deinde Et,
23 וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ
terram ne in eos deleret Et
לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃
eius verbo credidernt non desiderii eius in
24 וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃

Dominum non in ea deuenit non illi et tenuit in murmuratione Et
25 וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃
26 וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃
terras in eos semen ad & gentibus in eorum semé facturis cadere ad Et
27 וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃
mortuorum sacrificiis comedentis & ipehor-Baal ipsi sunt admixti Et
28 וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃
pugna eis in erupit & illuis fratius in
29 וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ בָּהֶם מַגֵּפָה׃
eft infractus & Cinnachim dubitio fecerit autem quos fit, in ad & Et
30 וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃
generationem & generationem in in eternum ad et est reputatum Et
31 וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד עוֹלָם׃
fuit motum & Meribah ejus face' iuxt aueruut Et , fecilium in rogue
32 וַיַּקְצִיפוּ עַל מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃
Gentes & cetus fuerit exacerbauerunt Qui , eos propter Moysi ipsi
33 כִּי הִמְרוּ אֶת רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃
Dominum & illis quos, populos dispersit eum Noo , illis labia in
34 לֹא הִשְׁמִידוּ אֶת הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם׃
35 וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃
Sculptilibus ministrauerunt & eorum & eorum & Et
36 וַיַּעַבְדוּ אֶת עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃
Sanguine. & filios & filias sacrificauerunt & Et
37 וַיִּזְבְּחוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃
Sanctum fecerunt in quibus & terra Et
38 וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר זָבְחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן
Sanguine. & terra
וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃
39 וַיִּטַּמְּאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃
Sculptilibus
40 וַיִּחַר אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת נַחֲלָתוֹ׃
41 וַיִּתְּנֵם בְּיַד גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃
42 וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃
43 פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ בַּעֲצָתָם וַיָּמֹכוּ בַּעֲוֹנָם׃
suā iniquitatē propter iuxt humiliati & ipso cōsilio in exacerbauerunt
44 וַיַּרְא בְּצָרָם בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם׃
eorum clamorem ipsum audiuit in ? eos angustia in ? , eleit Et
45 וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו׃
Insultabat & cunctis eā peruenit & & , eos ergo eā recordatus Et
46 וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל שׁוֹבֵיהֶם׃
eorum fuerit ut misericordiam in eos dedit Et , eorum misericordiam
47 הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם
glorietur ad , eius sanctitatem nomini confitebimur & , gentibus de
לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃
à Israel Deus D O M I N V S Benedictus tua laude in
48 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ׃
Iah-Hallelu Amen : populus omnis dixit & ille seculo in & , seculo
Hallelujah ! D O M I N O

סוף ספר חמישי

PSAL. CVII. קז

Bonum in quoniam : bonus quoniam D O M I N O Confitemini
1 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
eius misericordia
2 יֹאמְרוּ גְאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד צָר׃
redempti Dicant , eius
3 וּמֵאֲרָצוֹת קִבָּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן וּמִיָּם׃
occidente & ab , quidone ab
4 תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דֶּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃
Ierusalem in deserto in Erant errant
5 רְעֵבִים גַּם צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃
, inuenerunt non habitaculum quarum
6 וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יַצִּילֵם׃
7 וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל עִיר מוֹשָׁב׃
D O M I N V S ad ciuitatem Et , fecit ipsos in eorum animo
8 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
9 כִּי הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא טוּב׃
eius ad confitebuntur non , eius
10 יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֹנִי וּבַרְזֶל׃
11 כִּי הִמְרוּ אִמְרֵי אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃
12 וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃
13 וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃
14 יוֹצִיאֵם מֹשֵׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃
15 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
16 כִּי שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחוּשָׁה וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדָּע׃
17 אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃
18 כָּל אֹכֶל תְּתָעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת׃
19 וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם׃
20 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפָּאֵם וַיְמַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם׃
21 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
22 וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃
23 יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים׃
24 הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאֹתָיו בִּמְצוֹלָה׃
25 וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתָּרֹם גַּלָּיו׃
26 יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִּתְמוֹגָג׃
27 יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע׃
28 וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְהוָה בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃
29 יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם׃
30 וַיִּשְׂמְחוּ כִי יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל מְחוֹז חֶפְצָם׃
31 יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
32 וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ׃
33 יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן׃
34 אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת יֹשְׁבֵי בָהּ׃
35 יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מָיִם׃
36 וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב׃
37 וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַתַּעֲשֶׂה פְּרִי תְבוּאָה׃
38 וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט׃
39 וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן׃
40 שֹׁפֵךְ בּוּז עַל נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ׃
41 וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת׃
42 יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ׃
43 מִי חָכָם וְיִשְׁמָר אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה׃

Gg 4

Universidad de Deusto
Biblioteca

PSAL. XCVII. עז

1 מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה
Psalmus. Canite
הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ
2 יְהוָה יָדַע יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ
3 זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל אַפְסֵי אָרֶץ
אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ
4 הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ
5 זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה
6 בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שofar הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְהוָה
7 יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ
8 נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ
9 לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים

PSAL. XCIX. צט

1 יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ
2 יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל כָּל הָעַמִּים
3 יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא
4 וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ
5 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא
6 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל יְהוָה
וְהוּא יַעֲנֵם
7 בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ
8 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עָנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל עֲלִילוֹתָם
9 רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

PSAL. C. ק

1 מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ
2 עִבְדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה
3 דְּעוּ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ
4 בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ
5 כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ

PSAL. CI. קא

1 לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְהוָה אֲזַמֵּרָה
2 אַשְׂכִּילָה בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלָי אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי
3 לֹא אָשִׁית לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר בְּלִיַּעַל עֹשֵׂה סָטִים שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי
4 לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא אֵדָע
5 מַלְשִׁנוֹ בַּסֵּתֶר רֵעֵהוּ אוֹתָהּ אַצְמִית גְּבַהּ עֵינַיִם וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל
6 עֵינַי בְּנֶאֱמְנֵי אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי

PSAL. CIII. קג

1 לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ
2 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה וְאַל תִּשְׁכְּחִי כָּל גְּמוּלָיו
3 הַסֹּלֵחַ לְכָל עֲוֹנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל תַּחֲלוּאָיְכִי
4 הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיֵּכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים
5 הַמְשַׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיִךְ
6 עֹשֶׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל עֲשׁוּקִים
7 יְהוָה דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו
8 רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חָסֶד
9 לֹא לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר
10 לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֹנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ
11 כִּי כְגֹבַהּ שָׁמַיִם עַל הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל יְרֵאָיו
12 כִּרְחַק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת פִּשְׁעֵינוּ
13 כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל יְרֵאָיו
14 כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוֹר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ
15 אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ
16 כִּי רוּחַ עָבְרָה בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ
17 וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו
וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים
18 לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וְלִזְכְּרֵי פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם
19 יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה
20 בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ
21 בָּרְכוּ יְהוָה כָּל צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ
22 בָּרְכוּ יְהוָה כָּל מַעֲשָׂיו בְּכָל מְקוֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה

PSAL. CIIII. קד

1 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ
2 עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה
3 הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ
4 עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵטֶת
5 יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד
6 תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם
7 מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן
8 יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם
9 גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל יַעֲבֹרוּן בַּל יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ
10 הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן
11 יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם
12 עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכֹּן מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ קוֹל
13 מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ
14 מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ
15 וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד
16 יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע
17 אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ
18 הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים
19 עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ
20 תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וְיְהִי לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר
21 הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם
22 תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן
23 יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עַד עָרְבּוֹ
24 מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ
25 זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת
26 שָׁם אֳנִיּוֹת יִהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֲקָ בּוֹ
27 כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ
28 תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב
29 תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן
30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרְאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה
31 יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו
32 הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ
33 אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי
34 יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה
35 יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ

PSAL. CII. קב

1 תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ
2 יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָּבוֹא
3 אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ
בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי
4 כִּי כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נָחָרוּ
5 הֻכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי
6 מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי
7 דָּמִיתִי לְקָאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חֳרָבוֹת
8 שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל גָּג
9 כָּל הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ
10 כִּי אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְנַסִּי בִּבְכִי מָסָכְתִּי
11 מִפְּנֵי זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי
12 יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ
13 וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר
14 אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד
15 כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ
16 וְיִרְאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ
17 כִּי בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ
18 פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם
19 תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלְלְיָהּ
20 כִּי הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל אֶרֶץ הִבִּיט
21 לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה
22 לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וְתִהְלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָם
23 בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת יְהוָה
24 עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי
25 אֹמַר אֵלִי אַל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ
26 לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם
27 הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ
28 וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתַּמּוּ
29 בְּנֵי עֲבָדֶיךָ יִשְׁכֹּנוּן וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן

Universidad de Deusto
Biblioteca

ponam
עָלָה
pone
eius thronum & : eius semen *superum* in ponam Et
נָאֲמָנָה לוֹ׃ וְשַׂמְתִּי זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ
: meam legem eius filij derelinquerint Si
saeculum dies sicut cæli,
עֵרֶת
יִטְּשׁוּ׃ אִם־יַעַזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי
propitiam meam iuxta Si
annullauerint nō meam iudicia in &
חֹק
וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃ אִם־חֻקַּי
virgam visitabo Et
custodierint non meos præcepta &
עָוֹן
וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃ וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט
eorum iniquitatem plagis in & : eorum præsumptionem
פֶּשַׁע
פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם׃
fidem † neque : eo cum *disiungam* non meam misericordiam At
auferam ab
faciam meis
discipulis
מִיר
וְחַסְדִּי לֹא אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֶּר
ego illum & : meum pactum profanabo Non
meæ veritati in
נֶאְצָא
בֶּאֱמוּנָתִי׃ לֹא־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא
: meæ sanctitati per iurami Semel
mutabo non meorum labiorum
שָׂפָתַי לֹא אָשְׁנֶה׃ אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי
eius thronus & : eius *saeculum* in eius Semen
meminit Dauidi Si
אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃ זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ
*in
*coelo
כְּשֶׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃ כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק
cum ea natus *reprobasti* & : eius *gentis* tu Ar
Selah ,fidelis †pretiosti
נֶאֱמָן סֶלָה׃
terra in prophetasti : tui *sermi* pactum Abrenegas
Christo
Abstersti
וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־
eius munitiones profudisti : eius macerias omnes *Regibus*
ei diadema Destruxisti
משיחֶךָ׃ נִאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ
fuit : eius transeuntes omnes eum Diripuerunt
contritionem ei
נִזְרוֹ׃ פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו
eius hostium dexteram Exaltasti
eius vicinis opprobrium
סְחָתָהּ׃ שָׂמוֹ כָל־עֹבְרֵי דָּרֶךְ הָיָה
eius inimicos omnes : lætificasti
חֲרָפָה לִשְׁכֵנָיו׃ הֲרִימוֹתָ יְמִין צוֹרְרָיו
præli o in eum *lætificasti* † non & : eius gladij aciem *obtudis* Etiam
auertisti
† iubilauisti
שׁוּב
אַף־תָּשִׁיב צוּרוֹ חַרְבּוֹ וְלֹא־הֲקִמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃
fecisti eadem terram in eius *solium* & : eius *purpuram* † fecisti Cessare
† mundities
Selah ,pudore eum *fecit* operuisti : eius *adolescentiæ* dies Abbreuiasti
adolescentiæ
עֲטֶרֶת
הִשְׁבַּתָּ מִטְהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מֵרָטְתָּ׃
*adolescentulum:
Selah ,pudore eum *fecit* operuisti : eius *adolescentiæ* dies Abbreuiasti
הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הִעְטִיתָ עָלָיו בּוּשָׁה סֶלָה׃
sicut exardescet : aversum in te abscondes DOMINE Vsquequo
ira
quid fum,
quid tempus
† fudita
עַד־מָתַי יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־
esse † quid re ceci quanta ego † Memento filia *exardescentis* ignis
אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃ זְכָר אֲנִי מַה־חָלֶד עַל־מָה שָׁוְא
videbit non & : viuet vir Quis : hominum filios omnes creasti
בְּרָאתָ כָל־בְּנֵי אָדָם׃ מִי־גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָוֶת
Selah ,inferi manu de fuam animam eruet inuentem
מָוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד שְׁאוֹל סֶלָה׃
† sunt
† antiquæ
quas
quod fero in
fua meo, op
probri, om-
nium fortis
populorum
† recedate
iaquam:
Danieli iuratis* : Domine *priscæ* eue mitericordiæ † Vbi
אֲדֹנָי חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲרֻנַי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד
meæque : tuorū fernotum opprobriū Domine Recordare tua veritate in
זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי
affecerint probris Quod* *populis multos omnes eos *fos in
בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים עַמִּים׃ אֲשֶׁר חֵרְפוּ
tui vestii † vestigia affecerint probris quod/ DOMINE tui inimici
אוֹיְבֶיךָ יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת מְשִׁיחֶךָ׃
Amen & , amen *fecula* in DOMINE Benedictus
נְאָצָא
בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃
†Chirilla
רַבָּנ

סֵפֶר רְבִיעִי

PSAL. XC. ץ

in habitaculum Domine .Dei viri Moſch ipſius Oratio
תְּפִלָּה
*מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן
,generatione in & ,generatione in omnis fuiſti
אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר׃
*דּוֹר
:orbem & ,terram formares & , nuncupabantur montes Priuſquam
בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
Deus † in ſæculum ad eſque ſæculo &
מִן־עוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃
conuertiſti ad , dum † & : contritionem ad uſque hominem Conuerte
Conuerſio
† dicit
תָּשֶׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ
,hominum filij
בְּנֵי אָדָם׃

PSAL. XCI. צא

commorabitur *Sedet* † umbra in : altiſſimi abſconditio in *Habitet*
יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃
eo in ſperabo meus Dominus mearum & , mea ſpes DOMINO Dicam
אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח־בּוֹ׃
*tenebrarum *peſte* a : venatoris laqueo à eo liberabit ipſe Quoniam
כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃
ſuum : ſperabis eius pennis ſub & , tibi obumbrabit *ſua* ala In
בְּאֶבְרָתוֹ יֶסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה
eius veritas *tamen* & ,eius a : nochis *pauor* † & timebis Non
צִנָּה וְסֹחֵרָה׃ אֲמִתּוֹ
לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃
per die volauerit
per die volauerit
מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יְהַלֵּךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃
,meridie
,ſed decidetq; a millia decem & ,mille tuo latere à *Cades* †
יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ
tamen & ,uerſorum & ,ſuper & : tua ſuper *ſortes* accidit Non
אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
,ſuper conſolare &: uiuquoq; DOMINE Conuertere
רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסִי
,tuis uir omnibus in te *abſconditum* ad : tibi mandabit
עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע
tuus ſeruus ſuper conſolare &: uiuquoq; DOMINE Conuertere
לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו
,tuis pes lapidem in *ne* , *temperabunt*
יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃
,tuus pes lapidem in *ne* , *temperabunt*
עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃
draconem & ,*leonculum* † conculcabis : calcabis *aſpidem* &
תִּדְרֹךְ עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃
,*eum exaltabo* : eum *eruam* & , *eſt angelorum* mi in Quoniam
כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־
ipſe eum *nouit* & , me *ſperauit* meum *nomen* cognouit
יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי
,eo *gloriſicabo* & , eum *eruam* anguſtia in *ego*
בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃
,*mea ſalus* in eum *videri faciam* & : eum *ſaturabo*
אָרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

PSAL. XCII. צב

.Sabbathi die in canticl. Cantus
מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃
altiſſime tuo nomini pſallere & : DOMINO confiteri † Bonum
טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
tuam *fidem* & : tuam miſericordiam mane in annuntiandum Ad
לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ
.cithara eō Hyghaiō ſuper *nebel* ſuper & ,decachordo Super *nebel* ſuper &
בַּלֵּילוֹת׃ עֲלֵי עָשׂור וַעֲלֵי נֵבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃
facta in : *eo opere* in DOMINE me lætificaſti Quia
כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי
multa tuæ ſi mentes
DOMINE tua opera ſunt magnificata Quàm
יָדֶיךָ אֶרַנֵּן׃ מָה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה
fapientia Vir
non *ſtupidus*
מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
impius ſtupidus In
illed intelliget non ſtultus & : cogitabit
אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־זֹאת׃
ut examinem ad : iniquitatis operatij omnes germinauerint &, herba ſicut
בְּפָרַח רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם
perpetuum in *vſque*
DOMINE ſæculum in excelſus tu Sed
עֲדֵי־עַד׃ וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה׃
peribunt tui inimici ecce Quoniam : DOMINE tui inimici ecce Quoniam
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ
iniquitatis operatij omnes *ſeparabūtur*
יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
monocerotis ſicut *exaltabo* † Et
וַתָּרֶם כִּרְאֵים
vtridi oleo in ſum *delibor* : meum cornu
קַרְנִי
בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃
me aduerſum cõſurgẽtibus in : *meis* *meis* in meus oculus reſpexit Et
וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי
ſuper : *meæ* aures audiunt *malignis*
בְּקָמַי בְּקָמִים שְׁמַעְנָה אָזְנָי׃
florebit palma vt Iuſtus
צַדִּיק כְּתָמָר יִפְרָח
:DOMINI domo in Pſalentes multiplicabitur Libanon in cedrus ſicut
כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃ שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה
eorum *florebunt* Dei *noſtri* in
בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃
adhuc *frudus* *vberes* *erunt* *virides* &
עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃
rectus quòd *annunciabunt* eum *in* *iniquitas* * non &
לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ׃

PSAL. XCIII. צג

,*fortitudine* DOMINVS induit ,induit *reſtituendi* *regnauit* DOMINVS
יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז
ornat * DE eius *firmauit* eſtiam : *ſe* *accinxit*
הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃
ex tu ſeculo à : *eius* ex tuum ſolium † Paratum
נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃
ſuas *vocauerunt* *fluminis* *eleuauerunt* : DOMINE *fluminia* Eleuauerunt
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
multarū aquarum *vocibus* Pre
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃ מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים
fuam *illiſionem* *fluminia* *eleuabunt*
DOMINVS excelſus in *potens* : *maris* *procellarum* *potentior*
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה׃
ſanctitas eſt *decora* *tuæ* *domui* , valde *ſunt* *fidelia* *tua* Teſtimonia
עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ
dierum *longitudinem* in DOMINVS
יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

PSAL. XCIIII. צד

ultis viſionum Deus ,DOMINE *vltionum* Deus
אֵל נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃
ſuperbis *ſuper* *tem* institutionem *redde* : *terram* *iudicatus* *to* *Elatus*
הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים׃
exultabunt impij quo-vſque DOMINE impij quo-vſque
עַד־מָתַי רְשָׁעִים יְהוָה עַד־מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃
iniquitatis * operarij omnes *ſe* *profecerunt* : *loquentur* *Effundent*
יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
affligent *tuam* *hereditatem* & : *contererit* DOMINE *tuum* Populum
עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃
occident *pupillos* & : *interficient* *peregrinum* & Viduam
אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וְיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃
.Iahacob Deus *intelliget* non & : Iah *videbit* non ,*dicentes* Et
וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
ſtultigeri quando *ſtirpe* & : populo in *ſtulti* *Intelligite*
בִּינוּ בֹעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃

.*ſufficiet* non oculum *ſarmans* an : audiet non autem *plantãs* Nõne
הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃
qui docet
Scientiam hominem *docens* ipſe *tarquet* homine gentes corripiens Nonne
יָסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃
cognoſcit *tantas* *ipſe* quoniam : *cogitationes* *ſuum* DOMINVS
יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃
Beatus *eſt* doceueris *tua* *lege* & : Iah ,non *eruditeris* quem eas Felicitater
אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ
Beatus vir
Dominie & *legem* tuam
Ve † pretites
ſume
Gentes Ioues
Cantus eſt
יָרֵעַ׃ לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃
fouea impio *fodiatur* donec : *mali* *diebus* à *et* *pallandi* * quietem Ad
ſuã hæreditatem & : *ſuũ* populum DOMINVS *derelinquet* non Quia
כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃
iudicium *reuerteretur* *inſtitutam* ad *vſque* Quia
.derelinquet non
כִּי עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃
cum mihi *comiurges* Quis : *corde* recti omnes illuũ poſt &
מִי יָקוּם לִי עִם
iniquitatis operatiũ *cum* mihi ſtabit quis ? *malignantibus*
מְרֵעִים מִי יִתְיַצֵּב לִי עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
auxilio *fuiſſet* *ſtantium* † habitaſſet *parum* *paulò* * : mihi *auxilium* DOMINVS Niſi
לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָּה
ſepulchrũ tua miſericordia : *tuus* pes eſt motus ,dicebam Si
mea anima
נַפְשִׁי׃ אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ
meam cogitationum multitudine In : me ſuſtentabat DOMINE
יְהוָה יִסְעָדֵנִי׃ בְּרֹב שַׂרְעַפַּי
lætificabunt : *meam* animam *delectarent* tuæ *conſolationes* : meo intimo in
בְּקִרְבִּי תַּחֲזִיקוּ תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעְשְׁעוּ נַפְשִׁי׃
ſuper *laborem* & : *firmauit* *mea* *ſuſtinuit* : DOMINVS *mihi* *refugium* Et
וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃
ſanguinem & : *iniſti* *auferum* contra *exurient* Tur *manus* *ſtantis* *
וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם
eos *auferet* : *eos* *ſuis* *malitia* in & , eorum *iniquitatem*
יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
.noſter Deus DOMINVS

PSAL. XCV. צה

Venite *laude* .noſtræ *ſalutis* *fortitudini* *iubilemus* : DOMINO *cãramus* *præconiũ*, *Adeſte*
לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃
ſciem *cantelis*
ei *iubilemus* *confeſſione* * in : *confeſſione* in *eius* *faciẽ* Præoccupemus
נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃
rex
omnes *ſuper* *magnus* *rex* & : DOMINVS *magnus* Deus Quoniam
כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל־
In *eſtimi*
Gentes Ioues
Cantus eſt
ſunt & : *terræ* *anguſtiæ* *gloriones* *eius* * manu in Quod
deos
אֱלֹהִים׃ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת
eius *manus* *fecerũt* & : *illud* *fecit* *ipſe* & , *maris* ei Quod
ei montes
הָרִים לוֹ׃ אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו
formauerũt
genuflectamus : *eos* *lamentemur* & *adoremus* Venite
יָצָרוּ׃ בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה
eorum *Domi*
ni ſachus
noſtro .† eſt
† vita ei* ob-
ſeruantia
in contrah-
Magnã * die ſi *erat* : *Meribã* * ſicut *veſtrum* *eos* *obdurarit* Ne
עֹשֵׂנוּ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם
Quod : *in* *tentatione* *me* *probauerunt* , *vtiq; patres* *me* *tentauerunt* Quo, *deſerto* in
מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃
in *latigati* *eum* : *habui* *offuſus* *animi* *Quadraginta*
meum *opus* *viderunt* *etiam*
אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה
ſunt
eogitationes : *non* *ipſi* & : *ipſe* *corde* *errantiũ* *populi* * *dixi* & , *generatione* in
בַּמִּדְבָּר׃ אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי
Propterea *ira* † *quod* *non*
גַּם־רָאוּ פָעֳלִי׃ אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם
meas *vias*
תֹּעֵי לֵבָב הֵמָּה וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃
meam *voluiem*
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־
בוא
מְנוּחָתִי׃

PSAL. XCVI. צו

omnis DOMINO *canite* : *nouum* *canticum* DOMINO Cantate
שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־
almitentes
euangelizate : *eius* *tantũ* *benedicite*, DOMINO Cantate
הָאָרֶץ׃ שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ
eius *ſaluarem* *diem* in *die* de
מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

tui terrores tui te territi sunt me Super . aldelitabo tuos terrores
me fuerunt ambientes die tota, aqua sicut me Circumdederunt me succenderunt
absconsa mea tenebræ faciem & amantem me & Elongasti .pariter
PSAL. LXXXIX. פט Exrachitæ Ethan ipsi Maschil
generatione & generationem in vsitabo fidelitatem DOMINI Misericordias
seculum dixi Quoniam enim ore in tuam veritatem faciam fore
vsitabo misericordias tuas in cælis & veritatem tuam in Vique
testamentum electis meis & juravi David servo meo Usque
generatione in & ædificabo & tuam semen stabilitam seculum in Vique
tuũ mirabile cœli confitebũtur & Selah ¸tuũ theonũ generatione &
fidelitatem tuam in cœtu sanctorum Quoniam ecclesia in tuam veritatem eiam DOMINE
similabitur DOMINO æquabitur ardue in quis Quoniã
terribilis DOMINO assimilabitur DOMINO æqualis ut ardue in quis Quoniã
multo sanctorum secreto in formidandus Deus
qui sunt in circuitibus Dominus ma veritas & Iah¸ fortis tu sicut quis exercituum Deus DOMINE
circuitib¸ tuis & tua fidelitas circa te in circuitu tuo Tu
Rahab vulneratum tanquam confregisti Tu .tui inimicos
habitaculum justitia & Justitia .tua dextera exaltetur ¸tua manus
faciem tuã. Bonos popu lus qui scit vocitus tui .tuos inimicos dissipasti rex fortitudinis brachio in
Tuã fuit. .ad fundasti tu eius plenitudinem & orbem ¸terra tu & etiam
Aquilonem Chermon & Tabor in nomine tuo exultabũt in fortitudine & ¸Aquilonem
meridiem fundasti tu eos .te creasti tu
roboretur fortitudine eum brachium Tibi .profundum¸ tuo nomine in
habitaculum paratus solio tuo Justitia & Justitia .tua dextera exaltetur ¸tua manus
faciem tuã. Bonos popu lus qui scit vocitus tui .tuos faciei præcedent veritas & misericordia tui foliij
ambulabunt nomen faciem lumine in DOMINE exhilarationem faciem
exaltabunt tuo nomine Io .de omni exultabunt tuo nomine Io
Israel es .de exaltabunt
exaltabis tua volumate in & in eius fortitudinis gloria Quoniam
Horn .tu exaltabis
Horn nostrum Et .tua fortitudo
Horn Iduetis sancto & noster clypeus DOMINO Quia .noster rex
Israel .tui sancti & ¸tuo misericordi vilione in es loquutus Tunc
Rex .dolter
Iuda .populo de electum exaltaui ¸juvenem super adiutorium posui
David .eum vnxi meæ sanctitatis oleo in ¸meam ferunm Dauid Inuent¸
Cum .eo robustabit meã brachii eiã te eum cint firma mea manus quin
ab .eum affliget eum iniquitatis filius & non in ¸inimicus exiget Non
Nego .eum habebunt odio & eius hostes, eius faciem & 2. ostendam¸ Et
Fortitudo .meo nomine in & ¸tuo cornu exaltabitur
Flumina .eius manum mari in ponam Et .meus pater, me Iam¸ cabis Ipse
Primogenitum .eius dextram flumen bus in &
Fortitudo .meus salutis rupes & ¸meus Deus
Gg

PSAL. LXXXVII. פח
meam animam ereisti & ¸me super magna tua misericordia Nam
me adiuvisti Sustenerunt superbi Deus .infestent fones ex
te coram te posuerunt non & ¸meã animam quæsierunt¸ mortalium vanæ &
mei misereare & ¸me ad Respice .veritate & ¸misericordia multa &
tuus ancillæ filium seruo & ¸tuo seruo tuam fortitudinem da
me habentes odio videant & ¸bonitate in signum mecum
me adiuvisti DOMINE tu quoniam .sustentasti pudore &
me es consolatus &
PSAL. LXXXVII. פז
sustitutæ¸ mõtibus in eius Fundamentum .cantici cantus Coraeh Filiis
Iahacob habitaculis suorum pre ¸Sion portas DOMINUS Diligens
Selah Dei ciuitas de eis dicta¸ Gloriosa
Palestina cœce ¸me scientibus Babel & ¸Rahab Ecce Memoriæ
Tyrus & Æthiopia cum ibi est natus iste: Archiopia cum Tyrus &
tua veritas ¸tua misericordia sepulchro in narratibitur Nunquid
Selah .tui mirabile ¸mortuitate in cognoscet Nunquid ¸pulmone in
tua iustitia & ¸tuũ mirabile ¸mortuitate in cognoscet Et .oblivionis ¸terram
mare in & ¸clamaui DOMINE te ad ego Et .obliuionis ¸terram
abscõdes ¸meã alam eloquãtis DOMINE quid Vt .re præmanere meã oratio
portaui adolescentia ab ¸mortuus¸ & ¸ego Afflictus .meã mea
Gg

Deus auscultа ¸meã orationem exaudi exercituum Deus DOMINE
fiant circulare pax & ¸iustitia sibi obuiauerunt veritas & Misericordia
Quia .tui vnxti fauni aspice & ¸Deus vide ¸mei Christi Chpeum Selah¸ Iahacob
douec in limine in esse elegi ¸emilie pre ¸tuis attuis in dies ¸tuus Quia
Deus tui & ¸tui Quia .impietatis tabernaculis in habitare pre ¸mei Dei
nos ¸DOMINUS dabit gloriam & ¸gratiam ¸Deus DOMINUS
exercituum DOMINE ¸interpretatus¸ ambulantibus bonum prohibebit
te in ¸sanantis hominis beatitudinis
PSALM. LXXXV. פה
mus terræ DOMINE Complacuisti ¸cautus Coraeh filiis Victori
Iacob captivitatem reduxisti ¸Iahacob captivitatem reduxisti ¸tui populi iniquitatem Sustulisti
tuam iram omnem Cõsopisti ¸Selah¸ tuũ peccatum omne operuisti
mosfre Gilonis Deus nos Cõuerte ¸me nostra ira ab ¸reduxisti
me & ¸mostre Gilonis Deus nos Cõuerte ¸me nostra ira ab ¸reduxisti
tuam & ¸tuam orationem DOMINE Auscultа
Domine & ¸mea ¸tribulatione & ¸meam orationem DOMINE Auscultа
Domine tu Quoniam .beatis ¸meã animã dominere ad qñ ¸tui seruo
me misereberis omnibus misericordia multus & ¸tuorum & ¸bonus
PSALM. LXXXVI. פו
mercandi ¸tuam autem DOMINE Inclina .Dauidi ipsi Oratio
Israel .tui seruo ¸tuam animam Custodi .ego egenus & ¸afflictus quoniam
Misereare .me ad ¸tuam Deus tu tui seruũ seruo ¸ego ¸misericors
Lætifica .die omni ¸tuã animã dominere ad qñ ¸tui seruo
Domine tu Quoniam .beatis ¸meã animã dominere ad qñ ¸tui seruo
Domine tu Quoniam .beatis ¸meã animã dominere ad qñ ¸tui seruo
Auscultа .meam orationem DOMINE & ¸mostre ¸tu

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dei ſuſtinuerunt nom & ,ſuam ſperm Deo in ponant Et | Vt ſuperam
שׂוּם 7 וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־אֵל
,eorum patres ſicut ſint non Et ,cuſtodiam ſint mandata &
עִירָה 8 וְסֹרְרִים וּמֹרִים וְלֹא יָכִינוּ לִבָּם וְלֹא נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ׃
,ſtium eos præparauit non & generatio , rebellis & ,diſcedunt generatio & quæ
בֵּין 9 דּוֹר סוֹרֵר וּמוֹרֶה דּוֹר לֹא הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא נֶאֱמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ׃
,ornati Ephraim filii ,eius ipſe ius Deo cum fuit fidelis nec
10 בְּנֵי אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמִי קֶשֶׁת הָפְכוּ בְּיוֹם קְרָב׃
,pactum cuſtodierunt Non ,conſtitue & die in ius vertuntur arcu iacientes | bellis.
11 לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ לָלֶכֶת׃
,eorum patres Coram ,ambulare noluerunt | tum lege in & ,De | neſciverunt
12 וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם׃
,eorum portibus Coram ,eius admirabilium ,ad
13 נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה צֹעַן׃
,admirabilia fecit ,Sohan agro & Aegypti terra in mirandum fecit
14 בָּקַע יָם וַיַּעֲבִרֵם וַיַּצֶּב מַיִם כְּמוֹ נֵד׃
,aeruum veluti aquas ferit ſtare & eos fecit tranſire &
15 וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל־הַלָּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ׃
,Ignis luminem nocte tota & ,interdiu nube in eos duxit Et | per diem
16 יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהוֹמוֹת רָבָּה׃
,manibus | tetragrammaton ut | dedit potum & ,deſerto in petras Scidit | eis in | magnis.
17 וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסֶּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם׃
,fluuios tanquam ſecit deſerendere & ,pers de fluuios educit Et
18 וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בִּצִּיָּה׃
,peccandi ſuo corde in Deum tentauerunt Et ,ſublimſne in excelſum
19 וַיְנַסּוּ אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאֹל אֹכֶל לְנַפְשָׁם׃
,ſuas animæ eſuum ,petierit Nũquid ,dixerunt ,Deum in & ſunt locuti Et
20 וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר׃
,fluxerunt & ,pertam perceſſit Et | deſerto in menſam diſponere ? Deus | parare ? Ecce
21 הֵן הִכָּה צוּר וַיָּזוּבוּ מַיִם וְנְחָלִים יִשְׁטָפוּ הֲגַם לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ׃
,idcire ,iuerit panem etiam Nunquid ,inundauerunt torrentes & ,aquæ
22 לָכֵן שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְׁקָה בְּיַעֲקֹב וְגַם־אַף עָלָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
,DOMINVS audiuit Ideo ,ſtus populo carnem paraſtit : num
23 כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בֵאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ בִּישׁוּעָתוֹ׃
,eius ſalute in & | egiis
24 וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׃
,deſit cæleſte eminens & ,contendentium ad Man eos ſuper ,pluit Et
25 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וְדְגַן שָׁמַיִם נָתַן לָמוֹ׃
,eis miſit ,ſuauitatem | vir comedit fortium Panem ,eis | cibum
26 לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם לָשָׂבְעָ׃
,induxit & ,caſia in Eurum fecit Proficiſci ,ſaturitatem ad
27 יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵּימָן׃
,ceraſum paluſtrem ſicut eos ſuper pluit Et .Auſtrum ſua fortitudine in
28 וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וְכַחוֹל יַמִּים עוֹף כָּנָף׃
,ſunt ſaturati & ,comederunt Et ,eius habi acula cuta ,eius ,oſſa ruminantium | eſtorum
29 וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו׃
,ſuis deſiderio à ſunt alienati Non ,eis attulit eorū deſiderio & ,valde
30 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבָא לָהֶם׃ לֹא זָרוּ
,eos in afcendit Deus ,ſuis Et ,eorum ore in eorum eſca adhuc | zur
31 עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃ וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָּהֶם
,incarnauit Iſael electos & ,eorum pingues in occidit &
וַיַּהֲרֹג בְּשַׁמְּנֵיהֶם וּבְחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃
,eius mitabilibus in credi derunt non & ,adhuc peccauerunt hoc omni In
32 בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּנִפְלְאוֹתָיו׃
,annos in & ,eorum dies vanitate in conſumpſit Et | feſtinanter,
33 וַיִּכַל בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃
,mors quærebat & ,retorquebat & ,eos occidebat si
34 אִם־הִרְגָם וְדָרְשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל׃
,Deum ,formando
35 וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם׃
,eſt eorum redemptor ,excelſus
36 וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ־לוֹ׃
,eis fili ſimulant | filiabili fili ei
37 וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃
,eius pacto in ſuerunt fideles | nec ,eo cum rectus erat non eorum cor Et | re-
ma ſilenter

,eram plantaſti & ,gentes expulſis | ; feciſti profici Aegypto ex Vitem
נָטַע 9 גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ׃
,terram impleuit & ,eius radices feciſti radicare & ,eius ſaties ad Expulſis |
פָּנָה 10 פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא אָרֶץ׃
,ſuis | cedis | eius rami & ,eius vmbra montes ſunt Operti
אֵל 11 כִּסּוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי אֵל׃
,eius tenuia | flumen ad & ,& mare ad vſque eius palmites Mittes |
12 תְּשַׁלַּח קְצִירָהּ עַד־יָם וְאֶל נָהָר יְנִקוֹתֶיהָ׃
,tranſeuntes ei vimen ex deuorarunt & ,ſeruit nuceribus ſtirpatis quid Vt
13 לָמָּה פָרַצְתָּ גְדֵרֹתֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל־עֹבְרֵי דָּרֶךְ׃
,eſt depaſta agreſtis ſera & ,eius de aper eam Conſumpſit | riam ?
יַעַר 14 יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדִי יִרְעֶנָּה׃
,uide & ,cerſis & ſerpice obiecto rouerteris exterminum Deus
15 אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה
,ſtus dextera plantauit quæ ,ſtianum Et | ſtium ſtirpis vitis &
וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃ 16 וְכֹנְנָה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינֶךָ
habitatio- ,eam ,quam | ſtium ſuper &
nem ,ſtem | roborasti : ſtium ſuper &
propter mere ,patronem ita
patronem ita- tuæ
17 וְעַל־בֵּן אֻמַּתָּה בָאֵשׁ כִּסּוּחָה מִגַּעֲרַת
tuæ ,eius decreuit rerum ſuper tua manus Sit | perpetuo tuorum faciem
פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃ 18 תְּהִי יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ
,ſuper | ſtem | ſtium ſuper
עַל־בֶּן אָדָם אִמַּצְתָּ לָךְ׃ 19 וְלֹא נָסוֹג מִמֶּךָּ
,Deus DOMINE ,immoabimus tua ſeruabis & ,& ,nos viuificabis
תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃ 20 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ
,eruabimur & ,tuam ficiem illumina nos conuerte conuertemur
אֵלֵינוּ הָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃ שוב אור

PSALM. LXXXI. פא

,Aſaph ipſi Hagithith ſuper Victori
לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃ 1
,Iahacob Deo iubilate noſter ſortitudini Deo Vociferate
הָרִנִּינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃ 2
,cum nocinditum citharam ,tympanum date & ,pſalmum Sumite
שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל׃ 3
,die in ſtamto compoſe in : tuba nouilunio in Clangite | Nebel
תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם
,Deo noſtrorum feſtorum | Iſraeli ſtianum Quia ,noſtræ ſolennitatis
חַגֵּנוּ׃ 4 כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפַּט לֵאלֹהֵי
,ipſam exceſſa in ,illud poſuit Ioſeph in Teſtimonium | Iahacob
יַעֲקֹב׃ 5 עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ
,Iahacob ,noſtræ ſolennitatis
עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃ 6
,manibus | tetragrammaton non labium ? : Aegypti terram ſuper
הֲסִירֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעְבֹרְנָה׃ סור
,tranſferam | eſtum ab onus ab eius manus ; eius humerum onere ab
7 בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֱנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם
,Iahacob ,Subduxi ,audiam | tonitruum non labium ? : Aegypti terram ſuper
אֲבָחֲנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃ 8 תְּעִידָה בְנִי וְאָעִידָה
,ſtionem erit Non ,mihi auferens li ,Iſrael ! te in factum teſtificari &
בָּךְ אִם־תִּשְׁמַע לִי׃ 9 לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר
Dominvs Ego ,exercuero Deo in inuenietur nec ,alienus Deus
וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃ 10 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,illud in plene & ,tui ex diuitias Aegypti terra à te ſecum ,eſſem tui Deus
הַמַּעֲלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃
,mihi auſcultat non ! Iſrael & meus voci meus populus parum non Et
11 וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי׃
,ſuis conſiliis in ,ſtus ! tui cordis pernicie ? in eum dimiſi Et
12 וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִרוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃
,ambulent ,meus populus Vtinam ,mihi auſcultaſſet
13 לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃
,eorum hoſtes ſupra & ,& ,thamiſtadem eorum inimicos paruo Quaſi
14 כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם
,eorum manum ſeruiſſem ,Dominvm odio Habentes ,eneam manum ſeruiſſem
אָשִׁיב יָדִי׃ 15 מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ לוֹ
,frumento ; adipe ex eum exhauſt Et ,deſertum in eorum tempus eſſet &
וַיְהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃ 16 וַיַּאֲכִלֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה
,de ſaxoſa & ,meſcentra de &
וּמִסָּעַר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃

PSALM. LXXXII. פב

,termini | in ſuis ; ſtus ex ſuos | Deus Aſaph ipſi Canta. *
מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב
,iudicabit diuinos ,noſtræ ſolennitatis
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃ 2 עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי
,Selah ,iudicio ſuſtinebitis | impiorum
רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ סֶלָה׃ 3 שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי
,ſtum & ,ſtum Iudicate
וְרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃ 4 פַּלְּטוּ דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים
,impiorum

,eruis | cauſis de eum tulit & ,ſuum ſeruum Dauid in elegit Et
וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאוֹת צֹאן׃ 70
,ſuis populum Iahacob in paſcendum ad ,eum adduxit ,ſtras
מֵאַחַר עָלוֹת הֲכִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ 71
,ſuis cordis ſimpliciter ſtrudum & ,eos pauit Et ,ſuam hereditatem Iſraelem & in
וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ׃ 72 וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ
,eos dutrix fuarum ſolertia | intelligentia & in
וּתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם׃

PSALM. LXXIX. עט

,Aſaph ipſi Canticum ,hæreditatem in gentes venerunt Deus
מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ 1
,ſtum & ,ſtum ſeruorum Effuderunt ,ſeruos ipſum ſeu ? tui ,templum
טִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְעִיִּים׃ 2
,carnem ,eorum volatili | eſcam tuorum ſeruorum ,eorum ? Deſerunt
נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם בְּשַׂר
,eorum Bestiarum Effuderunt ,ſeruos ipſum ſeu ? tui ,ſtum ,ſtum
חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אָרֶץ׃ 3 שָׁפְכוּ דָמָם
,ſpectum | ion & ; Ieruſalem circuitibus * aquam tanquam
כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֵין קוֹבֵר׃ 4 הָיִינוּ
,noſtris circumuicinis * deriſo & ,ſubſannatio noſtris victus ,ſtibus
חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וְקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃ 5
,ignis velut ardebit ,eternum ? in irafceris DOMINE Vſquequo
עַד מָתַי יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ
,non quæ ,gentes ad tuam iram Effunde
קִנְאָתֶךָ׃ 6 שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא
,inuocauerunt non ,eos tamen in quæ ,regna ſuper & ,& cognitionem
יְדָעוּכָ וְעַל־מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃
,deſoluerunt eius habitaculum & ,Iahacob comedit | Quia
7 כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נָוֵהוּ הַשַּׁמּוּ׃
,nos præcedant ,feſtina ; priorum iniquitatum | memineris Ne
8 אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמֻנוּ
,Deus noſter Adiuua ,valde famus attenuati quia | tuæ miſericordiæ
רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃ 9 עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי
,propitiare & ,nos error & tui nominis gloræ verbum ſuper ? noſtræ ſolennitatis
יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר
,gentes dicent quid Vt | tuum nomen propter noſtra peccata ſuper
עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ 10 לָמָּה יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם
,virtio noſtris oculis in ,gentibus in cognoſcatur ſeruorum Deus ? ubi
אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת
,eos ſuper ,ſtras ſeruorum ſanguinis
דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃ 11 תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֲנָקַת
,noſtra | ſitos reſidens ſer * tui brachij magnitudinem ,ſecundum
אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה׃
,eorum ſeruum ad ? ſeptuplũ noſtris vicinis reddе Et
12 וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם
,eos ? & ,tuus populus nos Et ,dominæ te probris affecerunt qui
אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃ 13 וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן
,generationem & ,generatione in ,ſeculum in nbi cõfitebimur tuæ gloriæ
מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר
,tuum laudem narrabimus
נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

PSALM. LXXX. פ

,cantus Aſaph ipſi ,teſtimonium Solamen ad * Victori
לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃ 1
,inſignes ? Ioſeph ,eius ? tanquam ouem ? auſcultа | Iſraël Paſtor
רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב
,Manaſſes & ,Beniamin & ,Ephraim ſuſcita Ad | ; Cherubim
הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃ 2 לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה
,nobis ſalutem ad ,tua ? & cruam fortitudinem
עוֹרְרָה אֶת־גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישָׁעָתָה לָנוּ׃
,ferasbimur & ,tuus ſatio | illustra & ,nos conuerte Deus
3 אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
,ſtui populi oratione tu ſanauiſti ? vſquequo ; exercitorum Deus
4 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בְּתְפִלַּת עַמֶּךָ׃
,eis feciſti propinare & ; lacrymæ panem eos feciſti Conſedere
5 הַאֲכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ
,noſtris vicinis ? tuorum ? eos Poſuiſti
בִּשְׁלִישׁ דְּמָעוֹת׃ 6 תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ
,exercitorum Deus ,ſibi ſubſannabunt inimici
וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ׃ 7 אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ
,ferasbimur & ,tuus ſatio | illustra & ,nos conuerte
וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

donec
רָבַב
יִהְיֶה
† Coram illo
† præsident
† habitatores
† deserti,
צִיָּה
† terram,
† maris,
אִי
† Seba Arabi-
cæ
† Æthiopiæ
מְנוּחָה
† pauperem
עָנִי
† pauperem,
cui
† est
† paupeti, &
inopi,
† pauperum
הוֹם
† luli
† iniquitate
† Seba Ara-
bicæ
מָגֵן
† pugilum
† fatus
† cō-
cutientis
פֶּן
† ne
† ante folem
propagabitur
נִין
† filius
& † quia fecit
† Venus, &
† eorum fol.
כָּלָה
† fed
† met pene
† fed
† vox
נְטָה
† defi-
ciens,
כִּי
† fint
† fili
† fimus
† communi-
† operabit le
ve tollat præ-
dam filii.
שׁוּחַ
† Egredi fum
† oculi
† cogitationes
† Diffolue-
runt, & locu-
ti fiunt mali-
ciose
† locuti funt.
שָׁקָה
† graditur
† calicis
יְסוֹד
† fundus
קָצָה
עֲלָיָה
† parem ha-
beres
† diuturnæ.
נָשָׂא
† innocentia
manus
נַקָּה
† lingua
mauc

† donec
† Coram illo
† præsident
† habitatores
† deserti,
† terram,
† maris,
† Seba Arabi-
cæ
† Æthiopiæ
† pauperem
† pauperum,
cui † est
† paupeti, &
inopi,
† pauperum
† iniquitate
† Seba Ara-
bicæ
† pugilum
† fatus
† cō-
cutientis
† ante folem
propagabitur
† filius
& † quia fecit
† Venus, &
† eorum fol.
† fed
† met pene
† fed
† vox
† defi-
ciens,
† fint
† fili
† fimus
† communi-
† operabit le
ve tollat præ-
dam filii.
† Egredi fum
† oculi
† cogitationes
† Diffolue-
runt, & locu-
ti fiunt mali-
ciose
† locuti funt.
† graditur
† calicis
† fundus
† innocentia
manus
† lingua
mauc

יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק וְרֹב שָׁלוֹם עַד בְּלִי יָרֵחַ׃ 7 ad vſque lunæ † ſi luna.
וְיֵרְדְּ מִיָּם עַד יָם וּמִנָּהָר עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ 8 eius inimici & † ſolem horum † ſe inuicem eius facies Ad † terræ † terminos
לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֹיְבָיו עָפָר יְלַחֵכוּ׃ 9 recedent mundi habitatores & † Thare Regis † dorgent † palmæ
מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יָשִׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא וְסְבָא אֶשְׁכָּר יַקְרִיבוּ׃ 10 omnes in ſe inuicem ſtabunt Et affectent hominum? Seba & † Schoa † reges
וְיִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעַבְדוּהוּ׃ 11 † terram † eius Quia ei † omnes gentes omnes † reges
כִּי יַצִּיל אֶבְיוֹן מְשַׁוַּע וְעָנִי וְאֵין עֹזֵר לוֹ׃ 12 & † ſi † & † ida mater
† ei auxiliator † non & † affectum
יָחֹס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן וְנַפְשׁוֹת אֶבְיוֹנִים יוֹשִׁיעַ׃ 13 eius pomoſus & † eorum animam † redimet † exterſione ab † & † dolo &
מִתּוֹךְ וּמֵחָמָס יִגְאַל נַפְשָׁם וְיִקַּר דָּמָם בְּעֵינָיו׃ 14 Schoa † auro deret dabit & † vinet Et † eius oculis in eorum ſanguis
וְיִחִי וְיִתֶּן לוֹ מִזְּהַב שְׁבָא וְיִתְפַּלֵּל בַּעֲדוֹ תָּמִיד כָּל הַיּוֹם יְבָרְכֶנְהוּ׃ 15 ei benedicet die † eius † ſemper eo pro orabit &
יְהִי פְּלַת בָּר בָּאָרֶץ בְּרֹאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כַּלְּבָנוֹן פִּרְיוֹ וְיָצִיצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃ 16 Ethandi ſicut † pellitque † terra in † terra in † humi † pomum Eius
יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ בוֹ כֹּל גּוֹיִם יְאַשְּׁרוּהוּ׃ 17 † terræ herba ſicut ciuitate & † florebunt & † eius fructus
eius nomen † benedictum † gentes omnes eo in benedicentur &
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ׃ 18 eius inimici & † ſolem horum † ſe inuicem eius facies Ad † terræ † terminos
mirabilia † ſolus † Iſrael Deus Deus DOMINVS Benedictus
וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן׃ 19 † terræ † terminos
gloriæ & † ſolem horum † ſe inuicem eius facies Ad
כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן יִשָׁי׃ 20 Iam filij Dauid orationes † ſunt † Conſummatæ

סֵפֶר שְׁלִישִׁי

PSALMVS LXXIII. עג

מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי לֵבָב׃ 1 mundis † Deus Iſraeli † bonus Profecto Aſaph ipſi Canticum
וַאֲנִי כִּמְעַט נָטוּ רַגְלָי אֲפַס כִּמְעַט שָׁפְכָה אֲשֻׁרָי׃ 2 † Et
כִּי קִנֵּאתִי בְּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֶרְאֶה׃ 3 eorum fortitudo † ſana & † cum morte in ingimeota † non Quia
כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם׃ 4 flagellabantur non hominibus cum & † ipſi † non hominis labore In
בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינָמוֹ וְעִם אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ׃ 5 eis impietas amentia † ſuperbia eos † ſtatim eorum † labor
לָכֵן יַעְנָקֵמוֹ גַאֲוָתָם יַעְטֹף שִׁית חָמָסלָמוֹ׃ 6 cordis † imaginemur † tranſiremus † eorum vidit † adipe præ Esau
יָצָא כַחֶלֶב עֵינָמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב׃ 7 loquemur † excello de † calumniam male in loquemur & † diſſimulo ſe † Et dixi
יָמִיקוּ וידברו בְּרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ׃ 8 terra in † ambulabit † eorum lingua & † ſuum eos † eos in Poſuerunt
שָׁתוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ׃ 9 experimentur † pleni † aqua & † huc eius populus reuertetur Ideo
לָכֵן יָשׁוּב עַמּוֹ הֲלֹם וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ׃ 10 † excello in ſenecta eſt & † Deus † ſunt quomodo † dicentur Et
וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְּעֶלְיוֹן׃ 11 † ſcabunt † apprehenderunt † ſeculi † templi † ibi Ecce
הִנֵּה אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ חָיִל׃ 12 mea † vale † mundicia † in laut & † mundi eos † mundi † ſi † vita Vere
אַךְ רִיק זִכִּיתִי לִבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי׃ 13 † mutatio † in † mea † terræ † & † alio † omni † flagellatus † ſui Et
וָאֶהְיֶה נָגוּעַ כָּל הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים׃ 14

PSALM. LXXIIII. ער

† ſtans † in † te † elongaſti Deus † quid Ve Aſaph ipſi † Eruditio †
לָמָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃ 1 † ſuſcipiet † ne † ſi † ſi † ſi

Universidad de Deusto
Biblioteca

gaudebunt & ,Dei facies exultabunt ,letabuntur isti Et
4 וְיָגִילוּ֥ לִפְנֵ֖י אֱלֹהִ֑ים וְיָשִׂ֖ישׂוּ שִׂמְחָֽה׃
equitantis exultate ,eius nomini cantate ,Deo Cantate
5 שִׁ֭ירוּ לֵֽאלֹהִ֑ים זַמְּרוּ־שֵׁ֗ם סֹ֣לּוּ לָרֹכֵ֣ב
in solitudine & ,eius nomen ! Ish in ,cœlos ,supremo in
6 בָּֽעֲרָב֥וֹת בְּיָ֗הּ שְׂ֣מוּ לְפָנָ֑יו׃
habitaculo in Deus ,viduarum iudex & ,pupillorum ! Pater
7 אֲבִ֣י יְתוֹמִ֣ים וְדַ֣יַּן אַלְמָנ֣וֹת אֱלֹהִ֣ים בִּמְעוֹן־
domo in vinctos habitare facit ,Deus ,sua sanctitate
8 קָדְשֽׁוֹ׃ אֱלֹהִ֥ים מוֹשִׁ֣יב יְחִידִ֣ים בָּ֑יְתָה מוֹצִ֥יא
habitaculum rebelles ,eruentium ! compedibus in vinctos educens
9 אֲסִירִ֥ים בַּכּוֹשָׁר֑וֹת אַ֥ךְ סוֹרְרִ֗ים שָׁכְנ֥וּ
in vestigium ! in pede facies ad te gradiendo in ! , Deus
10 צִיָּחָֽה׃ אֱלֹהִ֗ים בְּצֵאתְךָ֥ לִפְנֵ֑י עָ֝בַ֗רְתָּ בִּישִׁימ֥וֹן סֶֽלָה׃
diffusum eam etiam ,terram Selah ,filiis in
11 אֶ֤רֶץ רָ֭עָשָׁה אַ֣ף שָׁ֭מַיִם נָטְפ֑וּ מִפְּנֵ֥י אֱלֹהִ֗ים
Israel Dei ,Dei facies a ,Sinai hic Dei facies a
12 זֶ֣ה סִ֭ינַי מִפְּנֵ֥י אֱלֹהִ֗ים אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃
imbrem ,hereditatem tuam & ,confectam ! Et ,Deus
13 גֶּ֣שֶׁם נְדָב֣וֹת תָּנִ֣יף אֱלֹהִ֑ים נַ֝חֲלָ֗תְךָ֥ וְנִלְאָ֥ה
eam confirmasti ,tu ,confectum labore & ,
14 אַתָּ֣ה כוֹנַ֣נְתָּֽהּ׃ חַיָּתֶ֥ךָ יָ֝שְׁב֗וּ בָּ֣הּ תָּכַ֣נְתָּ
pauperi tuo habitare in parabis ! ea in habitaverunt eius Sanctus
15 בְטוּבְךָ֥ לֶעָנִ֑י אֱ֝לֹהִ֗ים׃ אָד֣וֹן יִתֵּ֣ן אֹ֭מֶר
dabunt ipse Israel Deus ,sua sanctuaria a ! Deus Terribilis
16 מְבַשְּׂרוֹת֮ צְבָ֪א רָ֫ב׃ מַלְכֵ֣י צְבָא֣וֹת יִדֹּ֣דוּן יִדֹּ֑דוּן
dabunt ! dimittebat domum
17 וְנֹוַ֖ת בַּ֣יִת חָלַ֣ק שָׁלָֽל׃ אִם־תִּשְׁכְּב֣וּן בֵּ֣ין
argento in tecta ! columbæ pennæ ! stipedes inter accubabunt ! Si
18 שְׁפָתָ֑יִם כַּנְפֵ֣י יוֹנָ֣ה נֶחְפָּ֣ה בַכֶּ֑סֶף וְ֝אֶבְרָתֶ֗יהָ
tegete Sedes dispergendo ea ! auro flavo in eius ala &
19 בִּירַקְרַ֥ק חָרְוֻֽרִים׃ בְּפָרֵ֣שׂ שַׁדַּ֣י מְ֭לָכִים
Balan mons ! Dei Mons ,Salmon in ne stabis tecum ! ea in
20 בְּצַלְמ֑וֹן וַתִּ֖הִי כְּהָרִ֣ים הַר־אֱלֹהִ֣ים הַר־בָּשָׁ֑ן
Balan mons ! gibbosi ! mons
21 הַרְרֵי־גַ֝ו הַר־בָּשָֽׁן׃ לָמָּ֤ה תְרַצְּד֣וּן הָרִ֣ים גַּבְנֻנִּ֑ים
Deus desideravit ! in eum ,gibbosi ! montes ,dignum ! quid Et
22 הָהָ֥ר חָ֝מַ֗ד אֱלֹהִ֥ים לְמוֹשָׁב֑וֹ אַ֤ף יְ֝הוָ֗ה יִשְׁכֹּ֥ן
Balan mons ! gibbosi ! mons
23 לָנֶ֥צַח׃ רֶ֭כֶב אֱלֹהַ֣ים רִבֹּתַ֑יִם אַלְפֵ֖י שִׁנְאָ֣ן
Salomon in ne stabis tecum ! ea in
24 אֲדֹנָ֥י בָּ֝הֶ֗ם סִינַ֥י בַּקֹּֽדֶשׁ׃ עָלִ֣יתָ לַמָּר֣וֹם שָׁבִ֣יתָ
habitaculo sua ad ! rebelles etiam & ,tumens ! in deus accepisti ,captivasti
25 שֶׁ֑בִי לָקַ֥חְתָּ מַתָּנ֥וֹת בָּ֝אָדָ֗ם וְאַ֣ף סוֹרְרִ֣ים לִשְׁכֹּ֣ן
nobis eam in requiem ,te ,Dominus benedictus ,Deum Lab
26 יָ֥הּ אֱלֹהִֽים׃ בָּר֣וּךְ אֲד֣וֹנָי ׀ יוֹם֮ יַעֲמָס־לָ֪נוּ
,tuleris ad Deus ! nobis Deus ,Selah ,salutem tuarum Deus
27 הָאֵ֣ל יְשׁוּעָתֵ֑נוּ סֶֽלָה׃ אֵ֥ל לָ֝נוּ֗ אֵ֣ל לְמוֹשָׁע֑וֹת
crimes & ,murrem ad Adstat ! DOMINO &
28 וְלַיהוִ֥ה אֲדֹנָ֗י לַמָּ֥וֶת תּוֹצָאֽוֹת׃
verticem ,suorum inimicorum caput transfiget Deus Verumtamen
29 אַךְ֮ אֱלֹהִ֪ים יְמַחַ֥ץ רֹ֫אשׁ֥ אֹיְבָ֑יו קָ֝דְקֹ֗ד
Rafael es ,Dominus Dixit ,suis delectis in ambulaveris cerinis
30 שֵׂעָ֥ר מִתְהַלֵּ֗ךְ בְּאַשְׁמָתָֽיו׃ אָמַ֣ר אֲדֹנָ֣י
,maris profundis de rediit ,faciam ,faciam redire
31 אָשִׁ֣יב אָשִׁ֣יב מִבָּשָׁ֑ן אָ֝שִׁ֗יבָה מִמְּצֻל֥וֹת יָֽם׃
tuorum canum lingua ,sanguine in suum rubeat ,ejus ! Ut
32 לְמַ֤עַן תֶּחְתַּ֣ת רַ֭גְלְךָ בְּדָ֣ם לְשׁ֣וֹן כַּלְבֶ֑יךָ
,itinera ,Deus tua itinera Videmus ,ipse es ! inimicis ex
33 מִ֝מֶּ֗נּוּ מִתְהַלְּכ֥וֹתֶיךָ אֱלֹהִ֑ים רָ֝א֗וּ הֲלִיכ֥וֹתַי
cantores Præcucurrerunt ,sanctitate in mei regis ,mei Dei
34 מַלְכִּ֥י בְקֹֽדֶשׁ׃ קָ֭דְמוּ שָׂרִ֣ים אַ֣חַר נֹגְנִ֑ים
,sympanizantium puellarum medio in ,adolescentes ! post
35 בְּת֖וֹךְ עֲלָמ֣וֹת תֻּפֹּפִֽים׃ בְּמַקְהֵל֣וֹת בָּרְכ֣וּ
,Israel vena ex ! Domino ,Deo benedicite ecclesias In
36 אֱלֹהִ֑ים אֲ֝דֹנָ֗י מִמְּקֹ֥ר יִשְׂרָאֵֽל׃ שָׁ֤ם בִּנְיָמִ֣ן
,eorum lapis ! ,Iehudah principes ,eis dominabis ,ejus ! Benjamin Ibi
37 רֹדֵ֑ם שָׂרֵ֖י יְהוּדָ֣ה רִגְמָתָ֣ם שָׂרֵ֣י זְבוּלֻ֔ן שָׂרֵ֖י
Naphtali principes ,Zebulun principes
38 נַפְתָּלִֽי׃ צַ֭ו אֱלֹהֶ֣יךָ עֻזֶּ֑ךָ עוּזָּ֥ה אֱ֝לֹהִ֗ים זֹ֣את
*hoc Deus fortifica ! ,tuæ fortitudini tuus Deus Præcepit
39 אֲשֶׁר־פָּעַ֥לְתָּ לָּֽנוּ׃ מֵֽהֵיכָלְךָ֥ עַל־יְרוּשָׁלִַ֑ם לְ֝ךָ
יְהוָ֥ה יוֹרְכ֥וּן מְלָכִֽים׃ תִּגְעַ֣ר חַיַּת־קָנֶ֑ה עֲדַ֤ת
אַבִּירִ֨ים ׀ בְּעֶגְלֵ֬י עַמִּ֗ים מִתְרַפֵּס֮ רְכֻסֵי־כָ֪סֶף
פִּזַּ֥ר עַמִּ֗ים מִלְחֲמ֥וֹת יַחְפְּצֽוּ׃ יֹ֭אבוּ חַשְׁמַנִּ֣ים
מִמִּצְרַ֑יִם כּ֥וּשׁ מִהֵ֖ר יָדָ֣יו לֵאלֹהִֽים׃ מַמְלְכ֣וֹת
הָ֭אָרֶץ שִׁ֣ירוּ לֵאלֹהִ֑ים זַמְּר֖וּ אֲדֹנָ֣י סֶֽלָה׃
לָרֹכֵ֣ב בִּשְׁמֵ֣י שְׁמֵ֣י קֶ֑דֶם הֵ֤ן יִתֵּ֣ן בְּקוֹל֮
עֹ֪ז תְּנ֫וּ לֵאלֹהִ֥ים עַל־יִשְׂרָאֵ֑ל גַּ֝אֲוָת֗וֹ וְעֻזּ֥וֹ
בַּשְּׁחָקִֽים׃ נ֭וֹרָא אֱלֹהִ֣ים מִמִּקְדָּשֶׁ֑יךָ אֵ֥ל יִשְׂרָאֵ֗ל הוּא֮
נֹתֵ֪ן עֹ֫ז וְתַעֲצֻמ֥וֹת לָעָ֗ם בָּר֥וּךְ אֱלֹהִֽים׃

PSALM. LXIX. סט

Davidipſi Soſiannim? ſuper Victori

1 לַמְנַצֵּ֥חַ עַל־שֹׁושַׁנִּ֗ים לְדָוִֽד׃
animam ad ejus atque aqua ingressi ſumus quoniam ,Deus ! me Serva
2 הֹושִׁיעֵ֣נִי אֱלֹהִ֣ים כִּֽי־בָ֭אוּ מַ֣יִם עַד־נָֽפֶשׁ׃
profunda in veni ,fluctus ! nos & ,profundi ,eum ! in fimi Demerſus
3 טָבַ֥עְתִּי בִֽיוֵן־מְצוּלָ֑ה וְאֵ֥ין מָ֝עֳמָ֗ד בָּ֣אתִי בְמַעֲמַקֵּי־
,me madens ,almen ! & ,aquarum
4 מָ֥יִם וְשִׁבְּלֶ֥ת שְׁטָפַ֗תְנִי׃ יָגַ֣עְתִּי בְקָרְאִ֣י נֶחַ֣ר
,me clamando ,in Laborani
5 גָּרֹ֑נִי כָּלוּ֥ עֵ֝ינַ֗י מְיַחֲלִ֥י לֵאלֹהָֽי׃ רַבּ֤וּ
,ejus capitis capillo præ & ſunt Plures ,mero Deo in ,furore ! meis oculi
6 מִשַּׂעְרוֹת֮ רֹ֪אשִׁ֫י שֹׂנְאַ֣י חִנָּ֣ם עָצְמ֣וּ מַצְמִיתַ֑י
,ſibi mei inimici me cum ,ſunt roborati ,gratis me habentes ,ideo
7 אֲשֶׁ֥ר לֹ֝א גָזַ֗לְתִּי אָ֣ז אָשִֽׁיב׃ אֱלֹהִ֗ים אַתָּ֣ה
,Deus nos te ,à mea delicta & meam fluitantiam
8 יָדַ֑עְתָּ לְ֝אִוַּלְתִּ֗י וְאַשְׁמ֥וֹתַי מִמְּךָ֥ לֹא־נִכְחָֽדוּ׃
Dominæ ,Domine te expellamus ne in ,afflictamur pudore Ne
9 אַל־יֵבֹ֣שׁוּ בְ֭ךָ קִוֶּ֣יךָ אֲדֹנָ֣י יְ֑הוִה צְבָא֥וֹת
,me quærentes ,me in ! erubescant ne exercituum
10 אַל־יִכָּלְמ֥וּ בִ֝ ֗י מְבַקְשֶׁ֥יךָ אֱלֹהֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃
,mea fama ! confuſio operuit opprobrium ſuſtinui ea ſuper Quoniam
11 כִּֽי־עָלֶ֥יךָ נָשָׂ֗אתִי חֶרְפָּ֥ה כִּסְּתָ֖ה כְלִמָּ֣ה פָּנָֽי׃
,mea matris filiis ramoſus & ,meis extraneus fui Alienus
12 מ֭וּר הָיִ֣יתִי לְאַחָ֑י וְזָ֝ר֗ לִבְנֵ֥י אִמִּֽי׃
,ejus expectationis & ! profluvi & ,mei comedit tui domus zelus Quoniam
13 כִּֽי־קִנְאַ֣ת בֵּיתְךָ֣ אֲכָלָ֑תְנִי וְחֶרְפ֖וֹת
,me ſuper ceciderunt
14 חוֹרְפֶ֣יךָ נָפְל֣וּ עָלָֽי׃ וָאֲכַ֣ס בַּצ֣וֹם נַפְשִׁ֑י וַתְּהִ֖י
,mihi oppositoria in fuit & ,mea anima ! ieiunio in ſleni Et
15 לְחֶרְפּ֣וֹת לִֽי׃ וָאֶתְנָ֣ה לְבוּשִׁ֣י שָׂ֑ק וָאֱהִ֖י לָהֶ֣ם
,eorum ſermo ! ſum & ,ſacco mea veſtimentum deſi ! Et
16 מָשָׁ֣ל׃ רָדְפ֣וּ שֹׁעֲרִ֣י יֹשְׁבֵ֣י שָׁ֑עַר וְנִגְּנ֖וֹת שֹׁתֵ֣י
,ſecharı bibentium ſimilis ! & ,portæ ſedentes me in Eloquentur
17 שֵׁכָֽר׃ וַאֲנִ֤י תְפִלָּתִ֨י ׀ לְךָ֣ יְ֭הוָה עֵ֣ת רָצ֑וֹן
,tempus ! Domine te ad mea oratione ego Et
18 אֱלֹהִ֗ים בְּרָב־חַ֭סְדֶּךָ עֲנֵ֣נִי בֶּאֱמֶ֣ת יִשְׁעֶֽךָ׃
,me exaudi tuæ miſericordiæ multitudine in ! Deus
19 הַצִּילֵ֣נִי מִטִּ֣יט וְאַל־אֶטְבָּ֑עָה אִנָּ֥צְלָה
,aquarum profundis è &
20 מִ֝שֹּׂנְאַ֗י וּמִמְּעֻמַּקֵּי־מָֽיִם׃ אַל־תִּשְׁטְפֵ֣נִי שִׁבְּלַ֣ת
,me inunda ! Ne
21 מַ֑יִם וְאַל־תִּבְלָעֵ֥נִי מְ֝צוּלָ֗ה וְאַל־תֶּאְטַר־
,ſuum os puteus me ſuper aquam ! neque
22 עָלַ֥י בְּאֵ֗רָה פִּֽיהָ׃

,tus miſereberis ! bona quoniam ,DOMINE me Exaudi
23 עֲנֵ֣נִי יְ֭הוָה כִּי־טוֹב֮ חַסְדֶּךָ֪ כְּ֫רֹ֥ב רַחֲמֶ֥יךָ
,me ad reſpice tuarum miſerationum multitudinem ſecundum
24 פְּנֵ֣ה אֵלָֽי׃ וְאַל־תַּסְתֵּ֣ר פָּנֶ֣יךָ מִנַּ֣עַר אֲנִ֑י כִּֽי־צַ֥ר
,feſtina ,mihi ! angoſtia quoniam ! too ſervo à ne ! Et
25 לִ֝ ֗י מַהֵ֣ר עֲנֵֽנִי׃ קָרְבָ֣ה אֶל־נַפְשִׁ֣י גְּאָלָ֑הּ
,me eruendo ,meam animam ad Appropinqua
26 לְמַ֖עַן אֹיְבָ֣י פְּדֵֽנִי׃ אַתָּ֣ה יָדַ֣עְתָּ חרפתי
,me eruditum ,tu ,meum probrum noſti Tu
27 וּבָשְׁתִּ֥י וְכִלְמָתִ֑י נֶ֝גְדְּךָ֗ כָּל־צוֹרְרָֽי׃
,me reſpice ! me terra ! & ,mea ! me contristi Probrum
28 חֶרְפָּ֤ה שָׁ֬בְרָה לִבִּ֗י וָאָנ֫וּשָׁ֥ה וָאֲקַוֶּ֑ה
,me ad expectasti & ,fui anxius ! & ,mea cor contristi Probrum
29 וָאֲיַ֥ן מְנַחֲמִ֗ים וְ֝לִמְנַחֲמִ֗ים לֹ֣א מָצָֽאתִי׃
,meam eicisti in dederunt Et ,inueni non & ,conſolantes & ! non &
30 וַיִּתְּנ֣וּ בְ֭רֹאשִׁי רֹ֑אשׁ וְלִצְמָאִ֥י יַ֝שְׁק֗וּנִי חֹֽמֶץ׃
,me ! meæ ſitis ad ! Et ,aceto me potabunt & ,capiti meo in ! Et
31 יְהִי־שֻׁלְחָנָ֣ם לִפְנֵיהֶ֣ם לְפָ֑ח וְלִשְׁלוֹמִ֥ים
,eorum mensa Fiat ! ſuis ſuper ,Deus ,ſuis formidolum Date
32 לְמוֹקֵֽשׁ׃ תֶּחְשַׁ֣כְנָה עֵינֵ֣יהֶ֣ם מֵרְא֑וֹת וּמָתְנָ֖ם
,facies nutare ſemper eorum lumbos & ,videndo ! & ,eorum
33 תָּמִ֣יד הַמְעֵֽד׃ שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶ֣ם זַעְמֶ֑ךָ וַחֲר֖וֹן
,eos comprehendat ira tua ! furor & ,ruam ira eos ſuper Effunde
34 אַפְּךָ֣ יַשִּׂיגֵֽם׃ תְּהִ֣י טִֽירָתָ֣ם נְשַׁמָּ֑ה בְּ֝אָהֳלֵיהֶ֗ם
,habitatio ! ſit eorum tentoria ! in deſolatum eorum palatium ſit
35 אַל־יְהִי־יוֹשֵֽׁב׃ כִּֽי־אֲשֶׁ֣ר רָדָ֣פוּ הִכִּ֑יתָ וְעַל־מַכְאוֹב֮
,eos percuſſiſti quem ! Quoniam
36 חֲלָלֶ֪יךָ ׀ יְסַפֵּ֫רוּ׃ תְּנָה־עָ֥וֹן עַל־עֲוֹנָ֑ם וְאַל־
,eorum iniquitatem ſuper iniquitatem Da ,tuæ iuſtitiam
37 יָבֹ֖אוּ בְּצִדְקָתֶֽךָ׃ יִמָּחֽוּ מִסֵּ֣פֶר חַיִּ֑ים וְעִם־
,tuorum iuſtorum & ,eorum nomina ! de deleantur non
38 צַדִּיקִ֖ים אַל־יִכָּתֵֽבוּ׃ וְעָנִ֣י אָ֭נֹכִי וְכוֹאֵ֑ב
,me cleuabis Deus ,tua ſalus
39 יְשׁוּעָתְךָ֥ אֱלֹהִ֗ים תְּשַׂגְּבֵֽנִי׃ אֲהַלְלָ֣ה שֵׁ֣ם
,confeſſione in eum magnificabo & ! Et
40 אֱלֹהִ֑ים בְּשִׁ֝ ֗יר וַאֲגַדְּלֶ֥נּוּ בְתוֹדָֽה׃ וְתִיטַ֣ב
,ſupercilium & ,vitulum ! Et
41 לַיהוָ֣ה מִשּׁ֣וֹר פָּ֑ר מַקְרִ֥ן מַ֝פְרִ֗יס׃ רָא֣וּ עֲנָוִ֣ים
,Videmini ,humiles
42 יִשְׂמָ֑חוּ דֹּרְשֵׁ֖י אֱלֹהִ֣ים וִיחִ֣י לְבַבְכֶֽם׃ כִּֽי־שֹׁמֵ֣עַ
,eorum cor viuet & ,Deum quærentes ,ejus ! Quoniam
43 אֶל־אֶבְיוֹנִ֣ים יְהוָ֑ה וְאֶת־אֲסִירָ֥יו לֹ֝א בָזָֽה׃
,eis in reperit omne & ,maris ! terra & ,cœli cum Laudent
44 יְהַלְלֻ֣הוּ שָׁמַ֣יִם וָאָ֑רֶץ יַ֝מִּ֗ים וְכָל־רֶ֣מֶשׂ בָּֽם׃
,Deum ! ſalvum faciet ! Et ,Sion ſervabit Deus Quoniam
45 כִּֽי־אֱלֹהִ֣ים יוֹשִׁ֣יעַ צִיּ֑וֹן וְיִבָּנ֖וּן עָרֵ֣י יְהוּדָ֣ה
,eam acciperé hæreditate & ,Iehudah ciuitates ædificabit &
46 וְיָשְׁב֣וּ שָׁ֑ם וִֽירֻשָּׁ֣הּ וְזֶ֣רַע עֲ֝בָדָ֗יו יִנְחָלֻ֑הָ
,ea in habitabunt eius nomen diligentes & ,eam ſemini
47 וְאֹהֲבֵ֥י שְׁמ֗וֹ יִשְׁכְּנ֥וּ בָֽהּ׃

PSALMVS LXX. ע

,recordandum ad Dauid ipſi Victori

1 לְהַזְכִּ֗יר לְדָוִ֥ד לְהַשְׁקִֽיר׃
,feſtina mei auxilium ad ! DOMINE me Eruendo ad Deus
2 אֱלֹהִ֗ים לְהַצִּילֵ֥נִי יְ֝הוָ֗ה לְעֶזְרָתִ֥י חוּשָׁ֥ה׃
,Confundantur ,meam animam quærentes erubescant & afficiantur Pudore
3 יֵבֹ֣שׁוּ וְיִכָּלְמ֣וּ יַחְדָּ֑ו מְבַקְשֵׁ֖י נַפְשִׁ֣י
,probro opprimantur ,meæ animæ ! adiutrici ! deſiderium ,afficiantur Pudore
4 יָסֹ֥גּוּ אָח֗וֹר וְיִכָּלְמ֥וּ חֲפֵצֵֽי־רָעָתִֽי׃ יָשׁ֣וּבוּ עַל־
,expectando ſemper ego Et
5 עֵ֭קֶב בָּשְׁתָּ֑ם הָ֝אֹמְרִ֗ים הֶאָ֥ח הֶאָֽח׃ יָשִׂ֤ישׂוּ
,meum malum quærentes ! pudore &
6 וְיִשְׂמְח֣וּ עָלֶ֣יךָ כָּל־מְבַקְשֶׁ֑יךָ וְיֹאמְר֤וּ תָמִ֨יד ׀
,tuum ! ſemper ! Et ,ſalutem tuum amantes omnes ! te in
7 יִגְדַּ֬ל יְ֝הוָ֗ה אֹהֲבֵ֥י תְשׁוּעָתֶֽךָ׃ וַאֲנִ֣י עָנִ֣י
,feſtina Deus ,indigus & ! afflictus ego Et
8 וְאֶבְיוֹן֮ אֲדֹנָ֪י יָ֫חִ֥ישׁ לִ֑י עֶזְרָתִ֥י וּ֝מְפַלְטִ֗י
,tuus adiutorium ! meus eruitor & ,meum eruditor
9 אָ֣תָּה יְהוָ֣ה אַל־תְּאַחֵֽר׃
,tardaveris ne DOMINE ! mea ſalus & ,meum

PSALM. LXXI. עא

,ſecundum ipſi ſalomonis Dauid

1 לִשְׁלֹמֹ֗ה אֱלֹהִ֤ים מִ֘שְׁפָּטֶ֤יךָ ׀ לַ֭מֶּלֶךְ תֵּ֑ן וְצִדְקָתְךָ֥
,filium tuis ad ! Deus ,iudicium tuum
2 לְבֶן־מֶ֝לֶךְ׃ יָדִ֣ין עַמְּךָ֣ בְצֶ֑דֶק וַעֲנִיֶּ֖יךָ
,populo tuo in ! iuſtitia & ,tuos afflictos
3 בְּמִשְׁפָּֽט׃ יִשְׂא֣וּ הָרִ֣ים שָׁל֣וֹם לָעָ֑ם וּגְבָע֥וֹת
,montes ! populo pacem montes Deferent
4 בִּצְדָקָֽה׃ יִשְׁפֹּ֣ט עֲנִיֵּ֣י עָ֑ם יוֹשִׁ֥יעַ לִבְנֵי־
,filios ! afflictos populi iudicabit ! Iudicabit
5 אֶ֝בְי֗וֹן וְיָדַכֵּ֥א עוֹשֵֽׁק׃ וְיִירָאֽוּךָ֮ עִם־שֶׁ֪מֶשׁ
,tecum ! Timebunt ,sole cum te
6 וְלִפְנֵ֥י יָ֝רֵ֗חַ דֹּ֣ר דֹּרִֽים׃ יֵרֵ֣ד כְּמָטָ֣ר עַל־גֵּ֣ז
,mea ! fidelium ! imbrem ferent ,cruibus ſuper pluuia ſicut Deſcendet
7 נִרְזִ֑ים כִּ֝ ֗רְבִיבִ֥ים זַרְזִ֥יף אָֽרֶץ׃
,me ſuper ! & ,ſicut ros ! terra
8 יִפְרַ֣ח בְּ֭יָמָיו צַדִּ֑יק וְרֹ֖ב שָׁל֣וֹם עַד־בְּלִ֣י
,me ſuper ! & ,ſicut ros ! terra
9 יָ֑רֵחַ וְיֵרֵ֖ד מִיָּ֣ם עַד־יָ֑ם וּמִנָּהָ֖ר עַד־אַפְסֵי־
,Deſcendet
10 אָֽרֶץ׃ לְפָנָ֣יו יִכְרְעוּ־צִ֑יִּים וְאֹיְבָ֖יו עָפָ֣ר
,Deſcendet
11 יְלַחֵֽכוּ׃ מַלְכֵ֣י תַרְשִׁ֣ישׁ וְאִיִּ֑ים מִנְחָ֥ה
,Deſcendet
12 יָ֝שִׁ֗יבוּ מַלְכֵ֣י שְׁבָ֣א וּסְבָ֑א אֶשְׁכָּ֥ר יַקְרִֽיבוּ׃
,Deſcendet
13 וְיִשְׁתַּחֲוּ֣וּ לוֹ֮ כָּל־מְלָכִ֪ים כָּל־גּוֹיִ֫ם
,Deſcendet
14 יַעַבְדֽוּהוּ׃ כִּֽי־יַצִּ֣יל אֶבְי֣וֹן מְשַׁוַּ֑ע וְעָנִ֖י
,Deſcendet
15 וְאֵ֣ין עֹזֵֽר׃ יָחֹ֣ס עַל־דַּ֭ל וְאֶבְי֑וֹן וְנַפְשׁ֖וֹת
,Deſcendet
16 אֶבְיוֹנִ֣ים יוֹשִֽׁיעַ׃ מִתּ֣וֹךְ וּמֵחָמָ֣ס יִגְאַ֑ל
,Deſcendet
17 וְיָקָ֖ר דָּמָ֣ם בְּעֵינָֽיו׃ וְיִחְיֶ֗ה וְיִתֶּן־לּ֣וֹ
,Deſcendet

Universidad de Deusto
Biblioteca

PSALM. LX. ס

Dauid ipsi Neghinoth † super Victori

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינֹת לְדָוִד׃

2 שְׁמַע אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃

3 מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בְּעָטְפַּ לִבִּי בְּצוּר

4 יָרוּם תַּנְחֵנִי׃ כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

5 אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים אֶחְסֶה בְּסֵתֶר

6 כְּנָפֶיךָ סֶלָה׃ כִּי־אַתָּה אֱלֹהַי שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי

7 נָתַתָּ יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃ יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר

8 וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד

9 וֶאֱמֶת מַן יְנַצְּרֵהוּ׃ כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ

10 לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃

PSALM. LXI. סא

Dauid ipsi Neghinoth † super Victori

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃

2 שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃

3 מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בְּעָטְפַּ לִבִּי בְּצוּר

4 יָרוּם תַּנְחֵנִי׃ כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

5 אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים אֶחְסֶה בְּסֵתֶר

6 כְּנָפֶיךָ סֶלָה׃ כִּי־אַתָּה אֱלֹהַי שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי

7 נָתַתָּ יְרֻשַּׁת יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃ יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר

8 וָדֹר׃ יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד

9 וֶאֱמֶת מַן יְנַצְּרֵהוּ׃ כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ

10 לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃

PSALM. LXII. סב

Dauid ipsi cantus Iedithun super † Victori

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוֹמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃

3 אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃

4 עַד־אָנָה תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרֻצָּחוּ כֻלְּכֶם

5 כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הֲדָחוּיָה׃ אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֻצוּ לְהַדִּיחַ וְיָצְאוּ

6 סֶלָה׃ מִלְּבָבָם יְבָרֵכוּ וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ סֶלָה׃

7 אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִי נַפְשִׁי כִּי מִמֶּנּוּ תִקְוָתִי׃

8 אַךְ־הוּא צוּרִי וְיִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃

9 עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וְכְבוֹדִי צ֣וּר עֻזִּי

10 מַחְסִי בֵּאלֹהִים׃ בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עָם שִׁפְכוּ

11 סֶלָה׃ אֲחִי־גַם בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם

12 לָעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃ אַל־תִּבְטְחוּ בָעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תְּהִי

13 הָבֶל לִבְטָחוּ בְּתַשֵּׂק וּבְגָזֵל אַל־תְּחִילוּ חָיִל

14 לִבְכֹּתָיו׃ אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים׃ כִּי־לְךָ אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְּשַׁלֵּם לְאִישׁ

PSALMVS LXIII. סג

Iehudah deserto in ipsum exultando in † Dauid ipsi Cantus

1 מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃

2 אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה־לְךָ נַפְשִׁי

3 כָּמַהּ לְךָ בְּשָׂרִי בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְגָיְעָה בְלִי־מָיִם׃

4 כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִיךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וְכְבוֹדֶךָ׃

5 כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּכָךְ׃

6 כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃

7 כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת יְהַלֵּל־פִּי׃

8 אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָּךְ׃

9 כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃

10 דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָמְכָה יְמִינֶךָ׃

11 וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת

12 הָאָרֶץ׃ יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃

13 וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דֹּבְרֵי־שָׁקֶר׃

PSALMVS LXIIII. סד

Dauid ipsi exatus Victori

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃

2 שְׁמַע אֱלֹהִים קוֹלִי בְּשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב

3 תִּצֹּר חַיָּי׃ תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

PSALM. LXV. סה

canticum Dauid ipsi cantus Victori

1 לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר׃

2 תְּהִלָּה לְךָ דוּמִיָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם־נֶדֶר׃

3 שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ׃

4 דִּבְרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מִמֶּנִּי פְשָׁעֵינוּ אַתָּה

5 תְכַפְּרֵם׃ אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ

6 נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃ נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי

7 יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל־קַצְוֵי אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים׃ מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃

8 מַשְׁקִיט שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וְהֹמִיַּת לְאֻמִּים׃

9 וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֹת מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי בֹקֶר

10 וְעֶרֶב תַּרְנִין׃ פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה

11 פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מַיִם תָּכִין דְּגָנָם

12 כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ׃ תַּלְמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת

13 בְּרִבִיּוֹת תְּמוֹגְגֶנָּה בְּצִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃

14 עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוּבֶךָ וּמַעְגָלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן

15 יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרָנָה׃

16 לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן וְעֲמָקִים יַעְטְפוּ־בָר יָרִיעוּ אַף־יָשִׁירוּ׃

PSALMVS LXVI. סו

canticum cantus Dauid ipsi Victori

1 לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים כָּל־הָאָרֶץ׃

2 זַמְּרוּ כְּבוֹד שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ׃

3 אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ יְכַחֲשׁוּ

4 אֹיְבֶיךָ לָךְ׃ כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲוֻה לְךָ וְיַמְרוּ לָךְ יְזַמְּרוּ שְׁמֶךָ

5 סֶלָה׃ לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא עֲלִילָה עַל־בְּנֵי

6 אָדָם׃ הָפַךְ יָם לַיַּבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ

7 בְרַגְלָם שָׁם נִשְׂמְחָה בּוֹ׃ מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תַּצְפֶּינָה

8 הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִימוּ לָמוֹ סֶלָה׃ בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל

9 תְּהִלָּתוֹ׃ הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַחַיִּים וְלֹא־נָתַן

10 לַמּוֹט רַגְלֵנוּ׃ כִּי בְחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ

11 כִּצְרוֹף־כָּסֶף׃ הֲבֵאתָנוּ בְמָצוֹד שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְּמָתְנֵינוּ׃

12 הֹרַכְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ בָאֵשׁ

13 וּבַמָּיִם וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה׃ אָבוֹא בֵיתְךָ בְעֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ נְדָרָי

14 אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתַי וְדִבֶּר־פִּי בְּצַר־לִי׃

15 עֹלוֹת מֵיתִים אַעֲלֶה לָךְ עִם קְטֹרֶת אֵילִים אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם עְתּוּדִים סֶלָה׃

16 לְכוּ שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה

17 לְנַפְשִׁי׃ אֵלָיו פִּי קָרָאתִי וְרוֹמֵם תַּחַת לְשׁוֹנִי׃

18 אֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי

19 בְּלִבָּבִי׃ אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי׃

20 בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ מֵאִתִּי׃

PSALM. LXVII. סז

cantici cantus Neghinoth in Victori

1 לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃

2 אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ

3 סֶלָה׃ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם

4 יְשׁוּעָתֶךָ׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃

5 יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר

6 וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃

7 אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃

8 יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי אָרֶץ׃

PSALM. LXVIII. סח

cantici cantus Dauid ipsi Victori

1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃

2 יָקוּם אֱלֹהִים יָפֻצוּ אוֹיְבָיו וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאָיו

3 מִפָּנָיו׃ כְּהִנְדַּף עָשָׁן תְּנַדֹּף כְּהִמֵּס דוֹנַג מִפְּנֵי אֵשׁ יֹאבְדוּ

4 רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃ וְצַדִּיקִים יִשְׂמָחוּ יַעְלְזוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים

5 וְיָשִׂישׂוּ בְּשִׂמְחָה׃ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת

6 בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים

7 בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃ אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים בַּכֹּשָׁרוֹת

8 אַךְ סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃ אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ

9 בִּישִׁימוֹן סֶלָה׃ אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים

10 זֶה סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים

11 נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ׃ חַיּוֹתֶךָ יָשְׁבוּ בָהּ תָּכִין בְּטוּבְךָ

12 לֶעָנִי אֱלֹהִים׃ אֲדֹנָי יִתֵּן אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צְבָא רָב׃

13 מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן וְנוֹת בַּיִת תְּחַלֵּק שָׁלָל׃

14 אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף

15 וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ׃ בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תְּשַׁלֵּג בְּצַלְמוֹן׃

16 הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן׃

17 לָמָּה תְרַצַּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד אֱלֹהִים לְמוֹשָׁבוֹ

18 אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃ רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲדֹנָי

19 בָּם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃ עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת

20 בָּאָדָם וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן יָהּ אֱלֹהִים׃ בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם

21 יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃ אֵל לָנוּ אֵל לְהוֹשָׁעוֹת וְלַיהוִה

22 אֲדֹנָי לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃ אַךְ אֱלֹהִים יְמָחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד

23 שְׂעַר מְהַלֵּךְ בְּאֲשָׁמָיו׃ אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב

24 מִמְּצֻלוֹת יָם׃ לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ מִן־אוֹיְבִים

25 מָנָה לוֹ׃ רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת אֵלִי מַלְכִּי בַּקֹּדֶשׁ׃

26 קִדְּמוּ שָׂרִים אַחַר נוֹגְנוֹת בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תֻּפֵּפוֹת׃

27 בְּמַקְהֲלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדֹנָי מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל׃

28 שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵמוֹ שָׂרֵי יְהוּדָה רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבוּלֻן שָׂרֵי

29 נַפְתָּלִי׃ צַוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ אֱלֹהִים זוּזָה זוּ פָעַלְתָּנוּ׃

30 מֵהֵיכָלְךָ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְךָ יוֹבִלוּ מְלָכִים שָׁי׃

31 גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים מִתְרַפֵּס רוֹכְסֵי כְסָפִים

32 פַּזֵּר עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃ יֵאתָיוּן חַשְׁמַנִּים מִמִּצְרַיִם כּוּשׁ

33 תָּרִיץ יָדָיו לֵאלֹהִים׃ מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ

34 אֲדֹנָי סֶלָה׃ לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ קוֹל עֹז׃

35 תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים׃

36 נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת

37 לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

PSALM. LIII. נג

Davidi ipsi Maschil ; Machalath super Victori
לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
corrupterunt : Deus * Non ; suo corde in stultum Dixit
אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ
bonum faciens * non ; iniquitatem fecerunt abominabilem &
וְהִתְעִיבוּ עָוֶל אֵין עֹשֵׂה טוֹב׃
videndum ad * hominum filios super prospexit cælis è Deus
אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת
Deum requirens ; intelligens si sit aut
הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃
eriam : bonum faciens * non ; simul omnes * putrefacti sunt ille Omnis *
כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם־
edoctus * iniquitatem operantes cognoscunt Nonne
הלא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי
invocaverunt non Deum : panem consumunt * meum populum
עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ׃
dispersit Deus quoniam timor fuit non * timore timuerunt Illi
שָׁם פָּחֲדוּ־פָחַד לֹא הָיָה פָחַד כִּי אֱלֹהִים פִּזַּר
eos pretuit Deus quoniam * confusi pudore ille ossibus *
עַצְמוֹת חֹנֶךָ הֲבִישֹׁתָה כִּי אֱלֹהִים מְאָסָם׃
exploratus è Deum tentavit in * Sion ex dabit Quis
מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׁבוּת
Israël lætabitur Jahacob exultabit Jisi populi
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

PSALM. LIIII. נד

Davidi ipsi Maschil , Neginoth * in Victori
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
Saul ad diverterat & , Ziphim
בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ׃
me judicabis * in fortitudine in & fac me salvo tuo nomine in Deus
אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ תְּדִינֵנִי׃
auris tende , audivit orationem meam Deus
אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי־פִי׃
quæsierunt similes * & , me super * insurrexerunt alieni Quoniam
כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי
Selah ad * Deum posuerunt non imram animam
לֹא שָׂמוּ אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה׃
meæ animæ fautfactores inter ? Dominus mihi auxiliator Deus Ecce
הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי׃
illos faciede tua veritate in meis inimicis malum Redcet
הָשִׁיב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם׃
Domine tuo nomini confitebor : tibi sacrificabo dominus Ea
בְּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה שִׁמְךָ יְהוָה
me eripuit angustia omni ex Quoniam
כִּי מִכֹּל צָרָה הִצִּילָנִי
meus oculus vidit meos inimici in &
וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי׃

PSALM. LV. נה

Davidi ipsi Maschil , in Victori
לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
te abscondas ne & , meam orationem Deus percipe Auribus
הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל־תִּתְעַלַּם
mea deprecatione à
מֵחֲלָתִי׃
mea meditatione in consumas * me exsuli & , mihi furenie
הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי
impii conflatione fremitu à ; inimici voce à
וָאֶהֱמָיָה׃ מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע
mihi adversi falsaverunt nefas in & , mendacium me super * furiose tibi quoniam
כִּי־יָמִיטוּ עָלַי אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי׃
me super consederit mortis terrores & , me intrarint in timiditas , mihi Cor
לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי׃
horror * me operuit & , me in timor tremor & , Timor
יִרְאָה וּרְעָדָה בָּי וַתְּכַסֵּנִי פַלָּצוּת׃
habuistis & , volabo ? columba sicut quis mihi dabit Quis illis de
וָאֹמַר מִי־יִתֶּן לִי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה וְאֶשְׁכֹּנָה׃
Selah , fecerunt in tumultu quæsitio * me abegelo ? Ecce
הִנֵּה אַרְחִיק נֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה׃
meum à certum ? venio à mihi confusum Accelerabo *
אָחִישָׁה מְפַלָּט לִי מִרוּחַ סָעָה וְסוּפָתָה׃

vidi quoniam ; eorum linguam dirime , Domine Diglosti *
רָאִיתִי חָמָס וְרִיב בָּעִיר׃
circumdederunt nocte ac Die , eiusterem in eius &
יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבוּהָ עַל־
eius interiora in labor * & , iniquitas & ; eius muros
חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל בְּקִרְבָּהּ׃
dolus & , fraus eius platea de recedeni non & ; eius termino in * fraudatores
וְלֹא־יָשׁוּ מִרְמָה רְחֹבָהּ׃
non , fraus ; & , me affecit ; probris inimicus non Quia
כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפָנִי וְאֶשָּׂא
eo ab me abstrahdam & ; magnificavit me super * me habens odio
מְשַׂנְאִי עָלַי הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃
mutus noster & , meus præceptor ; meæ compaginis * ficam homo tu Et
וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי
ambulabamus Dei domo in decreram ? simul Qui
אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלָּךְ
Sepra in *
בְּרָגֶשׁ׃
quia ; vivantes Sepulchrum * descendant , eis super mors Mallus
יָשִׁימוֹת עֲלֵימוֹ יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי
eorum nequitiæ in , eorum habitacula & in * mala
רָעוֹת בְּמְגוּרֵיהֶם בְּקִרְבָּם׃
me servabit DOMINUS & ; clamabo Deum ad Ego
אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי׃
exaudiet & ; mane , meridie & , mane & , Vespere
עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמָה וְיִשְׁמַע
me in ; inquietis * à meam animam pace in Redimet
בְּשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרֹב לִי
meum ; meum faciens multo in * quoniam
כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃
audiens , Selah , quondam ; eos humiliabit & , Deus Audiet
יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֵם וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר
Deum timuerunt non & ; eis mutationes * non
אֵין חִלּוּפוֹת לּוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃
eius pactum pollui , eius pacificos in suo manus ? Misit
שָׁלַח יָדָיו בְּשַׁלְּמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃
eius verba fuerunt molliti , eius cor dissimulans & , fel os butyri pra * Lenierunt
חָלְקוּ מֵחְמָאָה פִּיהוּ וּקְרָב לִבּוֹ רַכּוּ
DOMINUS in super Projice , jnum gladii ipsa & , eius pra *
מִשְּׁמָנִים דְּבָרָיו וְהֵמָּה פְתִחוֹת׃ הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה
sustinet ? Deum & , me affligit * non Quia
יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא־יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃
fugiam ? vir , fiducia eorum in eos faciet deficiêne Deus in Et
וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה
te in confodam ? ego & ; eos dies dimidiabunt non , dolo &
לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ׃

PSALM. LVI. נו

Michami Davidi ipsi , remotis * eum columbam super Victori
לַמְנַצֵּחַ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים לְדָוִד מִכְתָּם
Gath in Philistim eum tenuit in
בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת׃
de omni ; homo me absorbuit * quoniam , Deus mei Misereri
חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי־שָׁאֲפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־הַיּוֹם
die omni mei insulti * me Absorbuerunt *
שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם׃ שָׁאֲפוּ
me vpprimit * bellator
לָחֲמִים לְהַלְחֲצָנִי׃ רַבִּים לְחָמִים לִי מָרוֹם
exaltis ? mihi bellantes multi quoniam
כִּי אִירָא יוֹם אֶבְטַח־בָּךְ׃ אֲנִי
fidam te in ? ego timebo formidine *
בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרִי בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא
timebo non , fidi Deo in , eius verbum laudabo Deo In
מַה־יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃ כָּל הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ
Conservabunt * me super ? dies tota , mihum in eorum cogitationes omnes * me super
עָלַי כָּל־מַחְשְׁבוֹתָם לָרָעָה׃
meum animam expectaverunt te : abscondent ? mea vestigia ipsi & , me in * timent & , Timore
יָגוּרוּ הֵצְפִינוּ הֵמָּה עִקְּבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר קִוּוּ
defenderint fas populos non ? in eos ? cuallio iniquitatem Super
עַל־אָוֶן פַּלֵּט לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד
Deus
אֱלֹהִים׃ נָדִי סָפַרְתָּה אַתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי
? tuo illos in nonne tuo vire in
בְּנֹאדֶךָ הֲלֹא בְסִפְרָתֶךָ

hoc : clamabo ? die in , terrorsum mei inimici conuertentur Tunc
בְּיוֹם אֶקְרָא אֹיְבַי אָחוֹר יָשׁוּבוּ זֶה
eos ; laudabo Deo In
יָדַעְתִּי כִּי אֱלֹהִים לִי׃ בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר
argumento : laudabo DOMINO
בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר׃
mihi homo facit quid , timebo non , fidi Deo In
בֵּאלֹהִים בָּטָחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה אָדָם לִי׃
tui laudes reddam : tua vota Deus me Super
עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדוֹת לָךְ׃
meos pedes * nonne , morte à meam animam eripuisti Quoniam
כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מָוֶת הֲלוֹא רַגְלַי
vivorum in lumine in : Dei facies ad deambulandum ad
מִדֶּחִי לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃

PSALM. LVII. נז

facie à ipsum fugiendo in , Michtam ? David ipsi , disperdas Ne Victori
לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי
quoniam , mei miserere , Deus mei Misereri
שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃ חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי
donec : eiperabo tuarum alarum umbra in & , mea anima ? confugiet in
בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד
Deum ad altissimum Deum ad Clamabo
יַעֲבָר הַוּוֹת׃ אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל
probro * me servabit & , exlis è Mittet
גֹּמֵר עָלָי׃ יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף
me fugo * sunt congregati , meæ animæ sunt in dormi , ecce Quia
שֹׁאֲפָי סֶלָה יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃
hominum filios ? ardentes iaviis , leonum medio in & , mea Anima
נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים בְּנֵי־אָדָם
acuros gladius * eorum lingua & ; sagittæ & , lanceæ * eorum dentes
שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב
terram omnem super : Deus exlos super te Exalta
חַדָּה׃ רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־הָאָרֶץ
eius ventilabrum in dabit non , te circuivi * ipse &
כְּבוֹדֶךָ׃ רֶשֶׁת הֵכִינוּ לִפְעָמַי כָּפְפָה נַפְשִׁי
fodiunt ? Deum & , me affligit * probris inimicus non Quia
כָּרוּ לְפָנַי שִׁיחָה נָפְלוּ בְתוֹכָהּ סֶלָה׃
Selah , eius medium in ceciderunt ; foveam mea facie adversarium
נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים נָכוֹן לִבִּי אָשִׁירָה
cantabo : meum cor paratum , Deus meum cor Paratum
וַאֲזַמֵּרָה׃
dilucido exurgam , cithara & , nebel exurge , mea gloria Exurge
עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר׃
gentibus in te canam ? Domine populis in tibi Confitebor
אוֹדְךָ בָעַמִּים אֲדֹנָי אֲזַמֶּרְךָ בַלְאֻמִּים׃
æthera ? ad vsque & ; tua misericordia cælos ad vsque ? magna Quoniam
כִּי גָדוֹל עַד־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים
tua veritas
אֲמִתֶּךָ׃
eum gloriam super Exalta
רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־
הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃

PSALM. LVIII. נח

Michtam ? David ipsi , disperdas ne , Victori
לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם׃
iudicabitis ? filiorum ? loquemini iustitiam congregatio ? vere Num
הַאָמְנָם אֵלֶם צֶדֶק תְּדַבֵּרוּן מֵישָׁרִים תִּשְׁפְּטוּ
hominum filii
בְּנֵי אָדָם׃ אַף־בְּלֵב עוֹלוֹת תִּפְעָלוּן בָּאָרֶץ
libratis ? vestrarum manuum iniquitates
חֲמַס יְדֵיכֶם תְּפַלְּסוּן׃
loquentes , vtero ab erraverunt : vultus à impii Sunt Alienati
זָרוּ רְשָׁעִים מֵרָחֶם תָּעוּ מִבֶּטֶן דֹּבְרֵי
serpentis veneni similitudinem sicundum ? illis * Veneninm
כָזָב׃ חֲמַת־לָמוֹ כִּדְמוּת נָחָשׁ פֶּתֶן חֵרֵשׁ
suam autem ebraudi surdæ aspidis
תִּקְפֹּה אָזְנוֹ׃ אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע לְקוֹל לְחֲשִׁים חוֹבֵר חֲבָרִים
exaudiant ? incantis maleficarum eximii ad audiat * non Quæ
מְחֻכָּם׃
ipsorum ore in eorum dentes contere Deus
אֱלֹהִים חַרְסֹם־שִׁנֵּימוֹ בְּפִימוֹ

Saul misit & , Michamt Davidi ipsi , eumnecet ? ne , Victori
לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בְּשָׁלַח שָׁאוּל
exinvidia ? fac ? suas ingressus redeat ? ubi ipsi an bulabunt , aquæ
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃ הַצִּילֵנִי מֵאוֹיְבָי
me eripe * ab mi Deus
אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמָי הַשְׂגְּבֵנִי
me livus ? erigunt & , vitæ à impietate
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃
me super ? sunt congregati , meæ animæ sunt violatæ , ecce Quia
כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים
DOMINE meum peccatum non & , sine , meæ iniquitates ne * fortes
לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה׃
meo occurrunt in ro iuscita se parabunt & , cursus sine , mea
בְּלִי־עָוֹן יָרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי
vide &
וּרְאֵה׃ Deus , exercituum Deus DOMINE tu Et
וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
omnium miserearis ne ? gentes omnes vivtandum ad exigita , Iisael
יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־
Selah , iniquorum ? prævaricatorum
בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה׃
circumibunt & , canis sicut tumultuabuntur , repetam ad Convertentur
יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וְיָסֹבְבוּ
eorum labia in * gladij , suo ore in ? stavung * Ecce , cuntatem
עִיר׃ הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם
Deus , eos deridebit DOMINE tu Et , vestibus ? quia quoniam
כִּי־מִי שֹׁמֵעַ׃ וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק לָמוֹ
custodiam , te ad eius Fortitudinem , gentes omnes subsannabis
תְלַעֵג לְכָל גּוֹיִם׃ עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה
me protexisti mea misericordia Deus , mea elevatio Deus quoniam
כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃ אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ יְקַדְּמֵנִי
meos inimicos in me faciet videre Deus
אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָי׃
eos communi : meus populus obliviscetur forte ne , eos occidas Ne
אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ
Domine noster clypeus , eos dimitte * & , tua fortitudine in
חֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃
capiantur & , eorum labiorum verbum ? , eorum oris peccatum *
חַטַּאת פִּימוֹ דְּבַר שִׂפְתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ
superbiæ meæ ? de & , peccati de & , tua elevatione in *
בְגַאֲוָתָם וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ׃
Deus quia , finare & , ipsi non & , consume furore in Consume
בְּכִלָּה בְחֵמָה כְּלֵה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי אֱלֹהִים
Selah , terræ fines ad vsque , Iahacob in dominari ?
מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
circuibunt & , canis sicut tumultuabuntur , reipetam ad conuertentur Et
וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וִיסֹבְבוּ
fauces suas in ? gladij , suo ore in ? stavung * Ecce , cuntatem
עִיר׃ הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ
prædentur & , eram fortitudinem tuam ibo ego Et
וְילִינוּ׃ וְאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן
me in refugium & , mihi elevatio fuit quia , tuam misericordiam mane à
לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם
mihi angustiæ
צַר לִי׃ עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי אֱלֹהִים
mea misericordiæ Deus , mea elevatio
מִשְׂגַּבִּי חַסְדִּי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

eſt liqueſcẽs, ſha voce in ſ dedit : regnat ſunt mota, gentes Sonuerunt
ſvocem ſuã,
7 הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוֹג
Deus nobis eleuatio : nobiſcum exercituum DOMINVS, terra
8 אֶרֶץ׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי
quæ DOMINI opera videte, Iac Selah, Iahacob
9 יַעֲקֹב סֶלָה׃ לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר
terra in ſolimodmos, poſuit
שָׂם שֹׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃ *Facit
conteret arcum, terræ extremum ad vſque bella ceſſare Farmo
10 מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר
ignis, comburet plauſtra ihaſtam conciſdet &
וְקֵצֶץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃ חָנָה
gentibus in exaltabor, Deus ego quia, feicitate & Kemanie, Vacate Num
11 הִרְפּוּ וּדְעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם נָשָׂא
eleuatio nobiſcum exercituum DOMINVS terra in exaltabor
12 אָרוּם בָּאָרֶץ׃ יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב
Selah, Iahacob Deus noſter
לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

PSALM. XLVII. מז

,cantus Cotach filiis Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
voce in Deo iubilate †palma † plaudite populi Omnes *manus
2 כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ *כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל
magnus tre terribilis altiſſimus DOMINVS Quoniam, *ſuaviter, plaudite.
3 רִנָּה׃ כִּי־יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־
ſuauis & ,eos ſuber populos Ducet, terram omnem ſuper *nibus
4 כָּל־הָאָרֶץ׃ יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים
noſtram hæreditatem nobis Eliget, noſtros pedes ſubter
5 תַּחַת רַגְלֵינוּ׃ יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת
Selah, diterit quem Iahacob exellentiam, †gloriam
6 גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב סֶלָה׃
tuba voce in DOMINVS ſtabilio in Deus Aſcendit
7 עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר׃
cantate noſtro regi, cantate cantate Deo Cantate
8 זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמְּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמְּרוּ׃ †intelligibiliter.
,intelligens† canite, Deus terræ omnis ex Quoniam
9 כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃
throonum ſuper ſedit Deus gentes ſuper Deus Regnauit
10 מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־כִּסֵּא
populo ſunt aggregati populorum Magnifici, Aue ſanctitatis †Optimetis
11 קָדְשׁוֹ׃ נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם
vehementer, terræ ſcuta † Dei ipſius quoniam, Abraham Dei †ſui † protectionis
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אָרֶץ מְאֹד
eſt elevatus
12 נַעֲלָה׃

PSALM. XLVIII. מח

,Cotach filiis cantus Canticum
1 שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃ *שִׁיר
,ooſtri Dei cinitate in valde laudabilis &, DOMINVS Magnus
2 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ
,eius ſanctitatis mons
3 הַר־קָדְשׁוֹ׃ יְפֵה נוֹף מָשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי *termitus, Tad
laetus † Sion mons, terræ totiuerſæ gaudium, ſimum† Pulchre
4 צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃ אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃ *ædibus
magni regis ciuitas Aquilonis
5 כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃ *congregati ſunt
,patiter tranſierunt conuenerunt regis ecce Quoniam
6 הֵמָּה רָאוּ כֵן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נָחְפְּזוּ׃ *עֵר
ſuſtinuerunt, ſunt territi ſunt admirati ſic, viderunt Ipſi
7 רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃ *חוּל
,Thariſi † nauis contreres Orientali vento in *maris.
8 בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃
exercituũ DOMINVS ciuitate in vidimus ſic audiuimus Sicut
9 כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵן רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה צְבָאוֹת
Selah, ſeculum in vſque eam ſimauit * Deus ipſius Dei ciuitate in *fundauit
בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם סֶלָה׃
,tui templi in medio in ,tuam miſericordiam Deus Cogitauimus *medio
10 דָּמִינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ׃

inſtitia ,terram ſuos ſuper † tua laus ſic ,Deus tuum nomẽ Secundum
*ſuper ad
13 כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־אֶרֶץ צֶדֶק
ſtue exultent ,Sion mons Lætetur, tua dextera eſt plenus
14 מָלְאָה יְמִינֶךָ׃ תִּשְׂמַח הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת
tus iudicia propter Iehudah
יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ׃
,eius turres numerate ream circuite & ,Sion Circundate
15 סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ׃
,eius palatia roborate : eius antemurale ad veſtium eos Ponite
16 שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָהּ פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן
,poſtrema progenie in enarretis vt
תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן׃
ipſe : perpetuum & ,ſeculum noſter Deus Deus ille Quoniam
17 כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא
,mortem ſuper nos ducet
יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת׃

PSALM. XLIX. מט

,cantus Cotach filiis Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
habitatores omnes auſcultate : populi omnes hoc Audite
2 שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־יֹשְׁבֵי
,dives pariter : viri filij eriam ,homines filij Etiam
3 חָלֶד׃ גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עָשִׁיר
,othis
4 וְאֶבְיוֹן׃ פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי
,intelligentias ,meum autem parabolam ad Inclinabo
5 תְבוּנוֹת׃ אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח
,malis diebus in timebo quid Vt *ſuſigam & ,meum enigma dicturis in
6 בְכִנּוֹר חִידָתִי׃ לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע
,me circumdabit malitia calcaneorum iniquitas †
7 עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֹבְבֵנִי׃ הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם
,gloriabuntur ſua opulentia,multitudine ſui & ,ſua ſtabilitate ſuper Veterani
8 וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃ אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים
Deo, dabit nec ,ſui † redimet redimendo non Frater eſt
9 כָּפְרוֹ׃ וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם
,forum animæ redemptio eius preciola Et ,ſuam propitiationem
וְחָדַל לְעוֹלָם׃ *וְיִחִי עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה
,ſeculum in adhuc viuat Et *eius ,eternum in
10 הַשָּׁחַת׃ כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל
,ſuam ſapientes videbit Non † ,mutuum
וָבַעַר יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃
,eorum ſepulchra domus ,ecoſum in eorum domus eorum Intimus
11 קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם
,eorum fuerint nominibus ſuis vocauerũt ;generationẽ & generatione in
לָדוֹר וָדוֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת׃
,memoriæ ſint † allinquntur : †proteſtatis eorum honore in homo Et
12 וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין נִמְשַׁל כַּבְהֵמוֹת
,eorum poſteri & ,ipſis ſtultitia eorum via Hæc *ſunt miſſi
13 נִדְמוּ׃ זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם
,ſapientes inferni in ſeruit : Selah ,noſtri ipſorum ore in *
14 בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה׃ כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שִׁתּ
,tibi habitaculo ab ſepulchrum eorundem ad † ,domicilio abuntur & ,eos depaſcet mors
מָוֶת יִרְעֵם וְיִרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם
,eius figura & ,noſtri ſuper
לָלוּת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃
,eius : inferi manu † de meam animam redimet Deus Verumtamen
15 אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי
Selah, me ſuſceperit
יְהִי אַל־תִּירָא כִּי־יַעְשִׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה
gloria ſuus nabiperunt eius ,vir fuerit ditatus cum ,timueris Ne
16 כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃ כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא־
,eius domus ,eius gloria eum poſt deſcendet ,me ſuſcipiet ipſum mecum de ea ne Quoniam
17 יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃ כִּי נַפְשׁוֹ בְחַיָּיו יְבָרֵךְ
,tibi beneficeris ſi ,te laudabunt & ,meridies
18 יוֹדֶךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ׃ תָּבוֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו
,ſuum parrum progenitum in vſque Introibit
עַד־נֶצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר׃ אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין
,lumen videbunt non ,Homo in honore in ,intelligat non & ,tiuntibus non & ,honore in Homo
19 נִמְשַׁל כַּבְהֵמוֹת נִדְמוּ׃
,ſunt exiſti ,ſuorum ſimus ſunt, eſt aſſimilatus

PSALM. L. נ

,eſt locutus DOMINVS Deus fortis † ,Aſaph ipſi Cantus
1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְהוָה דִּבֶּר
,eius ingreſſum ad vſque Solis ortu ab terram adiacentib &
וַיִּקְרָא־אֶרֶץ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ׃
,effuſiti Deus decoris eius ex ſtate † Sion Ex
2 מִצִּיּוֹן מִכְלַל־יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃
,parabit eius filiabit non &, ſilebit non & ,noſter Deus Veniet
3 יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל־יֶחֱרַשׁ אֵשׁ לְפָנָיו תֹּאכֵל
,vehementer eſt excetera tempeſtas eius circuit &
וּסְבִיבָיו נִשְׁעֲרָה מְאֹד׃
,ſuũ populũ iudicandũ ad† terram ad & ,deſuper cælos ad Adnocabit
4 יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ לָדִין עַמּוֹ
,facrificium ſuper meum pactum ,fanctos † meos ,mihi Congregate
5 אֱסְפוּ־לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי בְרִיתִי עָלֵי זָבַח׃
,Selah ,eſt† iudex Deus ,quod eius iuſtitiam cæli ,nũciabunt
6 וְיַגִּידוּ שָׁמַיִם צִדְקוֹ כִּי אֱלֹהִים שֹׁפֵט הוּא סֶלָה׃
,me ne† facia tibi bitcam & ,eliſael ,loquar & ,mi populus Audi
7 שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה בָּךְ
,tego tuus Deus Deus
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃ לֹא עַל־זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ
,ſemper me coram tua ,eſt oblationes de
8 וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי תָמִיד׃
,bitcot tuis ſpris de ,iuuencum tua domo de ,arietum Non
9 לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָּר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים׃
,mille ,mountes in animalia ; ſiluæ beſtia omnis * mihi Quoniam
10 כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אֶלֶף׃
,me ,eſt agri fera & ,montium volatile omne Cognoui
11 יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי׃
,eius plenitudo & ,colis mihi quia ,tibi dicam non ,eſuriero Si
12 אִם־אֶרְעַב לֹא־אֹמַר לָךְ כִּי־לִי תֵבֵל וּמְלֹאָהּ׃
,hircorum ſanguinem & ,ſimum ? carnem comedam Numquid
13 הַאוכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים
,altiſſimo ,reddc & ,confeſſione † Deo Immola
14 אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃ זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם *לְעֶלְיוֹן
,me Inuocabis & ,te eruã ,anguſtiæ die in me inuoce Et
15 נְדָרֶיךָ׃ וְקָרָא־לִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלְּצֶךָּ וְתְכַבְּדָנְנִי
,meus glorificabis ad ,eſt Quod : Deus ,dixit in ſic Et
16 וּלְרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר חֻקָּי
,ſcio oris ,ſuper meum pactum ,ſuſtinuerat &
וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עָלֶיךָ׃
,me odiſti & ,diſciplinam odiſti tu Et
17 וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אָחֳרֶיךָ׃
,tua portio adulteris cum & ,eo cũ ,ſtiebatis & ,furem videbas ſi
18 אִם־רָאִיתָ גַּנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם־מְנָאֲפִים חֶלְקֶךָ׃
,dolum concinnabat tua lingua & ,malum in mendacium tuum Os
19 פִּיךָ שִׁלַּחְתָּ בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תִּצְמֹד מִרְמָה׃
,dabas tuæ matris filium in ,loquebaris cum fratrem in ,Sedebas
20 תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תִּדֹּם בֶּן־אִמְּךָ תִּתֵּן חֶרְפָּה׃
,eſſecndi ,tacui & ,feciſti Hæc
21 אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דָמִיתָ הֱיוֹת אֶהְיֶה כָמוֹךָ
,tuum oculis in ordinabo & ,te arguam † in ſicut
אוֹכִיחֲךָ וְאֶעַרְכָה לְעֵינֶיךָ׃
,non & ,aspiam forte oe ,Dei ſtimuli † hoc ,eam † Intelligite
22 בִּינוּ־נָא זֹאת שִׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין
,eſtiam ponendi & ,me honorificabit ,confeſſione Sacrificium
23 מַצִּיל׃ זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ
,Dei ſalutare in me ſtatuit & ,ambulauerit qui
אַרְאֶנּוּ בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים׃

PSAL. LI. נא

,Nathan eum ad ,ueniſſet Iut ,Dauidipſi cantus Victori
1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד
,ſebah-Bath ad iuerant quando ,ſuſcepit
2 בְּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע׃
,multitudinem ſecundũ tuam miſeriadiem ſecundũ Deus mei Miſerere
3 חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה
,meas peccatorũ dele tuam in miſeriationes
4 פְשָׁעָי׃ הֵיטֵב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃
,me laua Me ipſius† ,meas peccata & ,meam iniquitatem
5 כִּי־פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃
,ſemper ,me contra
6 לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן
,te inſtando in ſic ,te lapsendo in ſi ,tibi ſolũ ,Tibi
תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃
,mea mater me ,eſt ſtatim ,peccato in *& ,ſum formatus ,iniquitatem in *Ecce
7 הֵן־בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יְחָמַתְנִי אִמִּי׃
,ſapientiam ,abſtrſe * in & ,renibus in voluiſti veritatem Ecce
8 הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי׃
,me faciet ſiſſte ,mundabor & ,hyſſopo in me ,peccato à Puribcabis
9 תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃
,gaudium me facies Audire
10 תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃
,conſtruiſti ,offa exultabunt : latitiam &
11 הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל־עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃
,dele meas iniquitates omnes & ,oculis peccatis à tuis faciei Auerte de
12 לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ
,innouas rectum ſpiritum & ,Deus mihi crea mundum Cor
13 בְּקִרְבִּי׃ אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ
,me à proiicias Ne ,meorum* in
14 אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי׃ הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ
,me à ſuſcipiat ſpiritu & ,tuus ſanctus ſpiritus & ,tua faciem à me proiicias Ne
15 נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃ אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ
,me ſalues ,voluntarius
16 וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃ הַצִּילֵנִי מִדָּמִים
,ſanguinibus de me Erue
17 אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃
,cooperientius te ad peccatores &
18 אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃
,eorum ſuſtinam non linguas laudabit ; meæ ſalutis Deus ,Deus
19 כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃
,ſacrificium non ſi ,holocaustum ſi ,dabam ſic Quoniam
20 זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה
,ſpiritus non ,ſacrificium ſuper ,Dei Sacrificia
21 אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃ הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן
,Iſtius ſpiritus voluntarius in facilitate ,Deus † deſpicies non
תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק
,Ieruſalem muros ædificabis * Tunc ,Iuſtitiæ ſacrificia voles Tunc
22 עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ עַל־מִזְבַּחֲךָ פָּרִים׃

PSAL. LII.

,Idumæus † Doegh ,ueniſſet Iut ,Dauidipſi Maſchil † Victori
1 לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד בְּבוֹא דוֹאֵג הָאֲדֹמִי
,Achimelech domum in Dauid Venit ,eſt dicit & ,Saulis ſi ,mentiamur &
2 וַיַּגֶּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא דָוִד אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃
,me ueniat * Dei miſericordia ſperans ô malitia in gloriaris Quid
3 מַה־תִּתְהַלֵּל בָּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד אֵל כָּל־הַיּוֹם׃
,dolum ,tacitas ,acuta ,ſecuris ſicut tua lingua operata eſt
4 הוֹוֹת תַּחְשֹׁב תַּעַשׂ כְּתַעַר מְחֻלָּשׁ עֹשֵׂה רְמִיָּה׃
,iuſtitiam quam † mendacium ; bene ,ſi † malum Dilexiſti
5 אָהַבְתָּ רָע מִטּוֹב שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃
,dolora lingua demoratiouis verba omne ! Dilexiſti
6 אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי בַלַּע לְשׁוֹן מִרְמָה׃
,tabernaculo ſe te abſtulit & ,te euerti animæ * in te deſtruet Deus Etiam
7 גַּם־יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחֲתְךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל
,Selah ,mortuum terra è te euellabit &
וְשָׁרְשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃
,tide him eum ſuper & ,me elunt & ,iuſti ,videbunt Et
8 וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו יִשְׂחֲקוּ׃
,filio ſe † ſuam formidinem Deum ponit non ,ait Ecce
9 הֵן־הָאִישׁ לֹא־יָשִׂים אֱלֹהִים מָעֻזּוֹ וַיִּבְטַח
,ſua opulentia multitudine in eſt robo-atus ſua opulentia multitudine in *
10 בְּרֹב עָשְׁרוֹ יִתְעֹז בְּהַוָּתוֹ׃ וְאָנֹכִי כְּזֵית רַעֲנָן
,miſericordia in ſperauit ; Dei domo in manſi † ; olea ſicut ego Et
בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְּחֶסֶד אֱלֹהִים לְעוֹלָם
,ſæculum * Dei ,ſenum nomen expectabo & ,facietli quoniã ,ſeculum in vſque eum
11 וָעֶד׃ אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְאֶקַּוֶּה שִׁמְךָ
,tuus nomen ſanctificabo coram ,bonum quoniam
כִּי־טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus mirabilia meus Deus DOMINE in secula Maha
עֲשִׂיתָ יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ וְרִבֹּתֶיךָ אֵלֵינוּ
6 joqtar & annunciabo re apud vniuersum nos regis tuæ cogitationes &
וְאֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה עָצְמוּ מִסְּפָר׃
nolunti mum & Xantiscum mother pre tuæ
7 וְזֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִי עוֹלָה וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ׃
pollutalti mia peccato pro tu mihi & holocaustu mihi foderti vero
8 אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה בָאתִי בִּמְגִלַּת סֵפֶר כָּתוּב עָלָי׃
medio in tus tea & gestui mi Deus tuam voluntatem fatendam Ad
9 לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ
mea labia ecce in nihi cum to fulti ea Anunciaui iuncteri efficeroti
10 מֵעַי׃ בְּשׂוֹרֶת צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה שְׂפָתַי
mo tuam Iustitiam ſemidi ea DOMINE ſpobiliter non
לֹא אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה יָדַעְתָּ׃ צִדְקָתְךָ לֹא
11 כִּסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי
mallitie eorui tu tuam veri item & tuam auditi cordium nihil non
לֹא כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ לְקָהָל רָב׃
ma misericordia que à tuis miſeri cordiis ablondi ne DOMINE tu
12 אַתָּה יְהוָה לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ
me cuſtodia præterea tua veritas &
וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי׃
mouum non ad vſque mala me ſepe circumdederunt Quoniam
13 כִּי אָפְפוּ עָלַי רָעוֹת עַד אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי
ſunt fuiſſeuere videre potui non & in me inquietus me comprehenderiſti
עֲוֹנֹתַי וְלֹא יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ
me deficiuit animum cor & mei rapitis capillis pre
מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי וְלִבִּי עֲזָבָנִי׃
mei auxilii ad DOMINE me eruendum ad DOMINE Complace
14 רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי
mea in & quæreuntes pereat eum lefteris & afflictionem Pudore
חָישָׁה׃ יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי
mea auxilium meum eſto & ſalutis mea Deus DOMINE ne tardes
לִסְפּוֹתָהּ יָסֹגּוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֹשְׁבֵי רָעָתִי׃
Euge mihi auxere Et qui dicunt mihi euge euge (Deſolationem
15 יָשִׁמּוּ עַל עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח
te quærentes omnes te in letabuntur & Gaudebunt
שָׂמֵחַ יָגִילוּ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ כָּל מְבַקְשֶׁיךָ
tuum Iuſtitiam dilegentes & Dominus Magnificetur ſemper dicent
16 וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְשׁוּעָתֶךָ׃
ſalutis tua
וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחֲשָׁב לִי עֶזְרָתִי
cardiacia ne mi Deus tu & meus liberator &
וּמְפַלְטִי אַתָּה אֱלֹהַי אַל תְּאַחַר׃

PSALM. XLI. מא

Beatus vir qui intelligit ſuper pauperem
Psalmum ad iudicandum Beatus dauid
Dauid cantus Victori
17 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל
18 בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה׃ יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ יְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ
cum illum liberabit malis die in
DOMINVS
terra in beatificetur eum vinifices & eum cuſtodiat DOMINVS
וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אוֹיְבָיו׃
eius inimicorum animo ne eum tradas ne &
יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוִי כָּל מִשְׁכָּבוֹ
eius cubile omne ſuppum & lectum ſuper eum fulciet DOMINVS
הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי
eius infirmitate DOMINE dixi Ego eius infirmitatem verſabi
רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ׃ אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רָע
malum dicent mei inimici alibi peccaui quia mea animam tua
לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃ וְאִם בָּא
ſanitatem congregabit ſibi quia nomen peribit & mori cum quando mihi
לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבֹּץ אָוֶן לוֹ
ſimul loquetur ſibi foris egrediens mihi malum cogitabat me ſuper & me habemus odio
יֵצֵא לְחוּץ יְדַבֵּר׃ יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל
ſuper & addet non acrubui qui & ipſum in ſepulcri Vitæ
שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃ דְּבַר בְּלִיָּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם׃
meum pauſ comedere ut in ſidebam eſt eum gaudi eſt Etiam
19 גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי
ſalutaeum me ſuper magnificauit
הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃

eris malum & facimet ſuſcitate & mei miſerere Dominus tu Et
וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וְהָקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃ 11
ſubiellum quis quia me in complacuiſti quoniam cognoui hoc In
בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא יָרִיעַ
ſuſtinuiſti mea inimicus ego Et me ſuper meus inimicus
12 אֹיְבִי עָלָי׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ
ſeculum in tus ſorte ad me ſtatuiſti & me in
וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם׃
13 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד
ſeque & ſeculo à Iſrael Deus DOMINVS Benedictus
Amen & Amen ſeculum in
הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

ספר שני

PSALM. XLII. מב

mea anima ira aquarum decurſus ſuper ſuſcitatis cerua Quemadmodum
כַּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם כֵּן נַפְשִׁי 1
Deum ad Deum ad mea anima Sitiuit Deus te ad anhelabit
תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי
mea lachrymæ mihi Fuit Dei fontem videbor & veniã quando
מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה לִּי
2 דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֵּאמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
tuus Deus ubi die omni me ad dicunt mi poctæ ac die panis
אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעְבֹּר בַּסָּךְ
quoniam meam animam me ſuper effundam & memorabor Horum
אֶדַּדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה
3 הָמוֹן חוֹגֵג׃ מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי
voce in Dei domum ad vſque ad eã ea manibus conuertam in tranſibo
הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת
mea anima te deijcies Cur ſtipendium redit cœleſtibus & mutuo
פָּנָי׃ וֵאלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָח עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ
4 מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃ תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ
monte & Chermonum & Iaden terra de tui recordabor ideireo
כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃ יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ
5 וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃ אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר
meum ſuſtinuit ſuum DOMINVS præcipiet Interdiu
6 אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב׃ בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בֶּאֱמָרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃
ambulabo Vbi die Deus meus ad ipſis dicendo in mei laſſo tui me paſſus eſt mei
7 מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת
anima me ad ipſis dicendo in & me ſuper tui Deum expecta tuæ ſaluti
פָּנָי וֵאלֹהָי׃

PSALM. XLIII. מג

iudicium non gente de mecum Iudica
שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד 1
me Iudica Deus
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי׃ כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה
quia vt mea ſimgnaſti quia vt me ex fortitudinis Deus tu Quia
קֹדֵר אֵתְהַלֵּךְ בִּלַחַץ אוֹיֵב׃
2 שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי
me introduſerunt ea deceat ipſa & ipſum ea ſanctitatis nomeum ad
אֶל הַר קָדְשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ׃
mea tabernacula ad & tua ſanctitatis nomeum ad
וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל אֵל שִׂמְחַת
3 גִּילִי וְהוֹדֶךָ עַל כִּנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי׃
mea exultationis lætitiæ Deum ad Deus citharæ in tibi confitebor &
Deus Deus

ſpera me ſuper tumultuabris cur & mea anima te deijcies Cur
מָה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמָה תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי
mea Deus & meorum faciem ſaluatus ei eſt eſt hic adhuc quoniã Deum
לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי׃

PSALM. XLIIII. מד

auribus & Corach filiis Victori
לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל׃ 1
nobis narrauerunt noſtri patres, antiquitus noſtris auribus in Deus
אֱלֹהִים בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ לָנוּ
quondam diebus in eorum diebus in ea operatus opus
פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם׃
2 maleficitti eos plantaueras & expulſti gentes tua manu Tu
אַתָּה יָדְךָ גּוֹיִם הוֹרָשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם תָּרַע
certam poſſederũs ſuo gladio ea non Quia eos conſtituiſti & populos
לְאֻמִּים וַתְּשַׁלְּחֵם׃ כִּי לֹא בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ אֶרֶץ
tuum brachium & tus dextera ſed eos ſeruanie non eorum brachius &
וְזְרוֹעָם לֹא הוֹשִׁיעָה לָמוֹ כִּי יְמִינְךָ וְזְרוֹעֲךָ
meus rex ipſe Tu eos celeſtis quia paratus fuiſtemus & tus &
וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם׃ אַתָּה הוּא מַלְכִּי
noſtros hoſtes te Ia Iahacob ſaluates præcipe Deus
אֱלֹהִים צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב׃ בְּךָ צָרֵינוּ
nobis cornibus conculcabimus tuo nomine in nostri contra
נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ׃
me ſeruabit non meus gladius & ſperabo meo arcu in non Quia
כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֲבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי׃
3 quoniam meam animam me ſuper effundin & ſtrendam Horum
כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֹבַשְׁתָּ׃
tuo nomini & die omni laudabimus Deo In
בֵּאלֹהִים הִתְהַלָּלְנוּ כָל הַיּוֹם וְשִׁמְךָ
4 לְעוֹלָם נוֹדֶה סֶלָה׃ אַךְ זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ
noſtris exercitibus in egrediens non &
וְלֹא תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃ תָּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר
nos Dabis ſibiipſis diripuerunt nos habentes odio & à bulle ea
5 וַיִּמְשַׁסוּ לָמוֹ שֹׂנְאֵינוּ׃ נְתַתָּנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל
populis in capitis commotione ; gentibus in proueruii eos Posuit
וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ׃ תִּמְכֹּר עַמְּךָ בְּלֹא הוֹן
6 וְלֹא הִרְבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם׃ תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ
noſtris circuitibus ; derisione & ſubſannationẽ noſtris vicinis oppoſitis
לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃ תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים׃
populis in capitis commotione ; gentibus in proueruii eos Posuit
7 כָּל הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסְּתָנִי׃
meorum faciem ; pudor & me coram mea verecundia die Omni
מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם׃
8 כָּל זֹאת בָּאָתְנוּ וְלֹא שְׁכַחְנָךְ וְלֹא כִחַשְׁנוּ בִּבְרִיתֶךָ׃
ſalutis & oppreſſionis & ſordis ea deiecti
לֹא נָסוֹג אָחוֹר לִבֵּנוּ וַתַּט אֲשֻׁרֵינוּ מִנִּתִיבָתֶךָ׃
9 כִּי דִכִּיתָנוּ בִּמְקוֹם תַּנִּים וַתְּכַס עָלֵינוּ בְּצַלְמָוֶת׃
ſeruimus ; ſi noſtra anima & pulueremus ad eſt deprelſa Quia
אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ וַנִּפְרֹשׂ כַּפֵּינוּ לְאֵל נֵכָר׃
10 הֲלֹא אֱלֹהִים יַחְקֹר זֹאת כִּי הוּא יֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת לֵב׃
cordis abſtondita ſcrus ; ipſe quia ; hoc
כִּי עָלֶיךָ הָרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה׃
11 עוּרָה לָמָּה תִישַׁן אֲדֹנָי קִיצָה אַל תִּזְנַח לָנֶצַח׃
expergiſcere Domine dormies quid vt ; ne Sultra
לָמָּה פָנֶיךָ תַּסְתִּיר תִּשְׁכַּח עָנְיֵנוּ וְלַחֲצֵנוּ׃
12 כִּי שַׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃
obliuiſceris tabescendes tuas faciem quid Vt
קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃
proprer noſtra redime & gratis auxilium ; Surge
ſeruæ adhæſit ; noſtra anima pulueremus ad eſt deprelſa Quia
13 כִּי נִגְּפָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ דָּבְקָה לָאָרֶץ בִּטְנֵנוּ׃
noſtra ventris ſeruimus ad eſt deprelſa
קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃

PSALM. XLV. מה

filiis intellectus cantorum endauit Corach filiis Sosannim ; ſuper Victori
לַמְנַצֵּחַ עַל שֹׁשַׁנִּים לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר
ego dicto ; bonum verbum meum cor Eructauit ; amorum
יְדִידֹת׃ רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי
Pulchritudi velocis ſcribæ ſyluæ ; mea lingua regi mea opera
מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר׃
3 יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיךָ עַל כֵּן בֵּרַכְךָ
tibi benedixit propterea tuis labiis in grauia eſt diffuſa, hominum filiis pre
אֱלֹהִים לָעַד׃ חֲגֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר
4 הוֹדְךָ וְהַדָּרְךָ׃ וְהַדְרְךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וְעַנְוָה
ſpatium ſuper tuo gladio te Accingere ſecundum in Deus
צֶדֶק וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ׃ חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים
tuo decore & tua gloria
עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ׃
5 אֱלֹהִים כִּסְאֲךָ עוֹלָם וָעֶד שֵׁבֶט מִישׁוֹר שֵׁבֶט
tuus dominus ; ipſe quoniam ; tuum decoreni eſt eum principes Et
מַלְכוּתֶךָ׃ אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל כֵּן
6 מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֶרֶיךָ׃
pelalti ex ; tua veſtimenta omnia ; roſis ; aloe & myrrha
מֹר וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל בִּגְדֹתֶיךָ מִן הֵיכְלֵי
7 שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךָ׃ בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקָרוֹתֶיךָ נִצְּבָה שֵׁגָל לִימִינְךָ
tuum autem ſuchus & ; vide & filia Audi ſplor aui mulier in
שָׁמְעִי בִתִּי וְרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ׃
tui patris domus & ; tui populi obliuiſcere &
וְיִתְאַו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי הוּא אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ׃
8 וּבַת צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם׃
deprecabuntur tuum faciei ; munere in Sur ; filia Et ei ieiuniura &
כָּל כְּבוּדָּה בַת פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ׃
9 לִרְקָמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת אֲחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ׃
ſolemnium ex ; intrinſecus regis filia ; indyta Tota
virgines ; regi adducentur eorum in
תּוּבַלְנָה בְּשִׂמְחָה וְעָלְצָה תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃
10 תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים
ſuis ædibus ſuis ſed ſuis patribus Pro
בְּכָל הָאָרֶץ׃ אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל דֹּר וָדֹר
terra tuis principes in
11 עַל כֵּן עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעֹלָם וָעֶד׃
ſempiternum & ſeculum in ideo confitebuntur populi propterea
generatione & generatione omni in tuum nomen faciam Memorare

PSALM. XLVI. מו

canticum Halamoth ſuper ; Corach filiis Victori
לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח עַל עֲלָמוֹת שִׁיר׃
ingenti ſi angustiis in auxilium fortitudo & ſpes nobis Deus
אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא
meus ei ; & ætiam nouenda in ſimebimus non Propterea
מְאֹד׃ עַל כֵּן לֹא נִירָא בְּהָמִיר אָרֶץ וְבִמּוֹט
ſolle
ei ; tuas aquæ turbabuntur ; ſonabunt mentem eos in montes
הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃ יֶהֱמוּ יַחְמְרוּ מֵימָיו
Selah ; eius ſubmouentur ei montes contremiſcent
יִרְעֲשׁוּ הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ סֶלָה׃
habitacionũ ſuarum ſanctificauit Dei ciuitatem lætificabunt ; eius rami Fluminis
נְהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר אֱלֹהִים קֹדֶשׁ מִשְׁכְּנֵי
altiſſimi
עֶלְיוֹן׃ אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ
mane reſpiciet ei Deus
אֱלֹהִים לִפְנוֹת בֹּקֶר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

teimio in affligebam ,fatem mea vestis ipfes expectando in ᵗ ego Er
ᵗ segregatantib ipſis, vellitud tum habebā à facco, Iad
ᵗ Sicut pro amico, ſicut fratre meo ſpultarus hu miliabam
ᵗ aduerſum ᵗ cachinnati ſunt ᵗ Cum impiis ᵗ qui indulgent venti, ecunt; ᵗ contra ſeipſe ᵗ Cum impiis ᵗ qui indulgent venti, ecunt; ᵗ contra huiuſ les ᵗ fraudulēta ᵗ contra dicentes:

ᵗ segregatantib ipſis, vellitud tum habebā à facco, Iad
ᵗ Sicut pro amico, ſicut fratre meo ſpultarus hu miliabam
ᵗ aduerſum ᵗ cachinnati ſunt ᵗ Cum impiis ᵗ qui indulgent venti, ecunt; ᵗ contra ſeipſe ᵗ Cum impiis ᵗ qui indulgent venti, ecunt; ᵗ contra huiuſ les ᵗ fraudulēta ᵗ contra dicentes:

ᵗ qui volunt

ᵗ qui volunt

ᵗ Disperdam

ᵗ de me.

ᵗ ſuſ in medio ſuſ tante oculos ſui peccati tui magnitar bonti. Hunc ᵗ ve beneficerer.

ᵗ cogitat in ſtra ſecus 18 ſublitet. ſcalos.

ᵗ fortiſſimi,

PSALMVS XXXVI. לו

ᵗ peruerſationis Dictum Dauidi DOMINI ſeruo Victori

1 ᵗ לְמִנַּצֵּחַ לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד׃ ᵗ נְאֻם־פֶּשַׁע
ᵗ eius oculorum oppoſito ex ᵗ Dei pauor ᵗ non imei cordis meritis in ᵗ impio
2 לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים לְנֶגֶד עֵינָיו׃
ſuam inquitate ſuorum eius ad ſpſius oculis in ſe aſſiſtentia Quoniam
3 כִּי־חָלַק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא ᵗ עֲוֹנוֹ
intelligere deſiit dolut & iniquitas eius oris Verba
4 לִשְׁנֹא׃ ᵗ דִּבְרֵי־פִיו אָוֶן וּרְמִיָּה חָדַל לְהַשְׂכִּיל
ſuper ſe ſtatuit ᵗ ſius cubili ſuper cogitatio ᵗ Iniquitatem deſcriſcendum ad
5 לְהֵיטִיב׃ ᵗ אָוֶן יֶחְשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל
improbitat non malum ᵗ homini eum viam
6 דֶּרֶךְ לֹא־טוֹב רָע לֹא יִמְאָס׃
ardua ad uſque tua veritas ,tua miſericordia celis in DOMINE
7 יְהוָה בַּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים׃
hominē inculta abyſſus tua iudicia, Dñe montes ſicut tua Iuſtitia
8 צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם
tua miſericordias preciola Quam .DOMINE ſeruatis animal &
9 וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְהוָה׃ מָה־יָּקָר חַסְדְּךָ
ſperabunt cuarum alarum venbra in hominum filij & ᵗ Deus
10 אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן׃ ᵗ יֶרְוְיוּן
tuarum deliciarum torrente & ituæ domus pinguedines Inebriabuntur
11 מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַּשְׁקֵם׃
tuo lumine in tuā ᵗ vita ſi ſecum Quoniam .ea dabis potum
12 כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר׃ ᵗ מְשֹׁךְ
ſcientes ad tuam miſericordiam Trahe
13 חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
,corde rectos ad tuam iuſtitiam &

ᵗ me faciat mouere ne impiorū manus & ſuperbiæ pes me moueat Ne
11 ᵗ אַל־תְּנִדֵנִי רֶגֶל וְיַד רְשָׁעִים אַל־תְּנִדֵנִי׃
potuerunt non & ,ſunt expulſi ciniquitatis operatij ceciderunt Ibi
12 שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ
ſurgere
קוּם׃

PSALMVS XXXVII. לז

ᵗ facientes te ab malignis, facientes in zelaueris ne ᵗ malignet in ſuccenſeas ᵗ Ne Dauidi
1 ᵗ לְדָוִד׀ אַל־תִּתְחַר בַּמְרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא
ſuccenſeueris velociter herba tanquam Quoniam ,iniquitatem
2 בְּעֹשֵׂי עַוְלָה׃ כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ
fac & ,DOMINO in Spera .decident germinis olus ſicut &
3 וְכִירֶק דָּשֵׁא יִבּוֹלוּן׃ ᵗ בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה
veritatem pace & ,terram habita .bonum
טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה׃
ᵗ eſt cordis petitiones tibi dabit & ,DOMINO ſuper ie delecta Et
4 ᵗ וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה ᵗ וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ׃
ipſe &, eo ſuper ipera & ,ſtuam viam DOMINVM ſuper Deuolue
5 ᵗ גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא
ſtuam iuſtitiam & ,ſtuam iuſtitiam lumen ſicut educes Et .facies
6 יַעֲשֶׂה׃ וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ
meridiem ſicut
7 וּמִשְׁפָּטְךָ כַּצָּהֳרָיִם׃ ᵗ דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל־תִּתְחַר
,verſantes facientem virum in ,ſtam viam ſecundante in
8 ᵗ בְּמַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת׃ ᵗ חֲרֵה־אַף
malefaciendum ad verentamen ,faciens ſui ne ,recandeſcendum? reliquie &
9 וְעֶזֹב חֵמָה אַל־תִּתְחַר אַךְ ᵗ לְהָרַע׃
ſpſi DOMINVM exſpectantes & ,excidentur maligni Quoniam
10 כִּי־מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקֹוֵי יְהוָה הֵמָּה
impius" non & ,paululum adhuc Et .terram accipient hereditate
11 יִירְשׁוּ־אָרֶץ׃ וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע
ſpſe non & ,ſius locum ſuper ſtantes ᵗ &
12 וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ׃ ᵗ וַעֲנָוִים
multitudine ſuper Deloſtabunt & ,terrā capient hereditate inimices Et
13 יִירְשׁוּ־אֶרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב ᵗ שָׁלוֹם׃
cum ſuis freedom & ,ſtuſtum coma impius Machinatus ᵗ pacis
14 ᵗ זוֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו
ſuis dentibus .die ueniet quod vidit quis ei ridebit Dominus
15 שִׁנָּיו׃ ᵗ אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי רָאָה כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ
,ſtuum arcum ceterunt & ,impii ſalmorū ᵗ Gladium
16 ᵗ חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם ᵗ לְהַפִּיל
via rectos mutuandum ad ,ſtorum & ,affiſtum
17 עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבֹּחַ יִשְׁרֵי־דָרֶךְ׃
confringentur eorum arcus & ,ſtorum cor in ingredietur
18 חַרְבָּם בְּלִבָּם וְקַשְׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃
,ſtorum impiorum ,ſepis pra ᵗ iuſto pauloium Bonum
19 ᵗ טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק ᵗ מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים
iuſtus ſuſtentant & ,confringentur impiorum brachia Quia
20 כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים
eorū hereditas & ,ſpectatori dies DOMINVS Scit .DOMINVS
21 יְהוָה׃ יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם
,ſuis dentibus ,die ueniet quod vidit quis ei ridebit Dominus
22 לְעוֹלָם תִּהְיֶינָה׃ ᵗ לֹא־יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי
,ſtorum impiorum famis ,ſaturabuntur famis
23 רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃ כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה
,deficerunt ſtamo in ᵗ ,deficerunt ſegorum praciſtio" ſicut
24 כִּיקַר כָּרִים כָּלוּ בֶּעָשָׁן כָּלוּ׃ ᵗ לֹוֶה
,ſtum & ,miſericordi iuſtus & ,iuſtus ſuſtentat & ,impius accipiens? Mutuum
25 רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃
,eſtis ſtus ad ſtuſtitiam accipiens hereditate eius benedicti Quia
26 כִּי־מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ־אָרֶץ וּמְקֻלָּלָיו
hominē ſtuum ,dirigentur greſſus DOMINO A .excidentur
27 יִכָּרֵתוּ׃ ᵗ מֵיְיָ גְּבָרִים אֲשֻׁרוּ כּוֹנָן וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃
,ſtuos manū ,ſtuum? DOMINVS quia ,ſtuſtitiam non ,cecidetis Cum
28 ᵗ כִּי יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃
,ſtorum iuſtum vidi non & ,ſenui etiam ,fui Puer
29 נַעַר ᵗ הָיִיתִי גַם־זָקַנְתִּי וְלֹא־רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב
,panem quærens eius ſemen &
30 וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃ כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וְהֹלֶוֶה
,benedictione ſo eius ſemē & ,malo à Recede .benedictione ſo eius ſemē &
31 וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃ ᵗ סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב וּשְׁכֹן
,ſeculum in ,ſeculum
32 לְעוֹלָם׃ כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא־יַעֲזֹב
,ſuciſtantur impiorum ſemen & ſeculſodientur ſeculū in ſtuos miſericordes
33 אֵת־חֲסִידָיו לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃

ſtum teſt tuæ coram meos dolor & ,ſtparatus claudicationem ad ego Quoniam
18 ᵗ כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי
ᵗ amiſciabā ſtiuncbā pro- ,ſempes .meam iniquitatem Quoniam
19 תָּמִיד׃ כִּי־עֲוֹנִי ᵗ אַגִּיד אֶדְאַג ᵗ מֵחַטָּאתִי׃
,meo pro eo à ſunt multiplicati & ,ſunt robortati vmētes mei inimici Et
20 וְחַיִּים עָצְמוּ שֹׂנְאַי שֶׁקֶר וְרַבּוּ ᵗ מְשַׂנְאַי חִנָּם׃
bono pro malum reddentes Et .ſalso ᵗ me habentes odio
21 ᵗ וְרָעָה תַּחַת טוֹבָה יְשַׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְפִי־טוֹב׃ ᵗ שׁוֹנְאַי
,bonum me ſequi pro ᵗ ,mihi adſunt abnotus
22 יְשַׁטְנֵנִי תַּחַת רָדְפִי־טוֹב׃
,me à te elonges ne mi Deus ,DOMINE me derelinques Ne
23 ᵗ אַל־תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃
,meæ ſalus ᵗ Domine imeum auxilium ad Feſtina
24 ᵗ חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי׃

PSALM. XXXIX. לט

,Dauid canticum Iedithun ipſi Victori
1 ᵗ לַמְנַצֵּחַ לִידוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
cuſtodiam ,mea lingua ᵗ in peccando ᵗ meas vias Cuſtodiam :Dixi
2 ᵗ אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי ᵗ מֵחֲטוֹא בִּלְשׁוֹנִי
,me ,ſtra impius ᵗ allius in ᵗ ſpectantem ᵗ meo ori
3 אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי׃
,eſt rubatur meus dolor & ,choo à tacui ,ſilentio Obmutui
4 נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר׃
ſigoris exaſtit mea meditatione in ,meo otium ᵗ in meum cor Caluit
5 חָם־לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבַּרְתִּי
,meum fuerit DOMINE me ſcire Fac .mea lingua ex ſum locutus
6 בִּלְשׁוֹנִי׃ ᵗ הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי וּמִדַּת יָמַי מַה־הִוא
,ego eſt quanti me ,ſpſe quæ meorum dierum menſura &
7 אֵדְעָה מֶה־חָדֵל אָנִי׃ ᵗ הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּ יָמָי
nihil tamquam meum tempus & ,meos dies deſtiti polorum" Ecce
8 וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם
,Selah ,ſtans homo omnis vanitas veruntamen ,ſtuus deſiderium tinegſt vt
9 נִצָּב סֶלָה׃ אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ אַךְ־הֶבֶל יֶהֱמָיוּן
,ea reſtgens qui ſi neicies & ,recumulāt
10 יִצְבֹּר וְלֹא־יֵדַע מִי אֹסְפָם׃ ᵗ וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי אֲדֹנָי
,ipſe? te in mea expectatio ,Dominē expectans quid nunc Et
11 תֹּחַלְתִּי לְךָ הִיא׃ ᵗ מִכָּל־פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל־
,ſtus ſi opprobrium ,me erue meis præcancationibus omnibus Ex
12 תְּשִׂימֵנִי׃ נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ׃
,defeci ego tux manus ,ſuiſtæ ,à ſuam plagam me ,deſpſi Remoue
13 ᵗ הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי׃
ſecuti tiquieſcere & ,vtiti corrupiſti iniquitate ,ſpoſtaccepationibus In
14 בְּתוֹכָחוֹת עַל־עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ ᵗ וַתְּמֵס כָּעָשׁ חֲמוּדוֹ
,vel tam antequam ,roborator & ,me à Claude ,ſtus patres omnes vt
15 אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם סֶלָה׃ ᵗ שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי
,ſpſe non &
16 הַאֲזִינָה אֶל־דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ
,ſtus non &
17 תּוֹשָׁב כְּכָל־אֲבוֹתָי׃ ᵗ שְׁעֵה מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ
T ſtum.

PSALM. XL. מ

,canticum ,Dauid ipſi Victori
1 ᵗ לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃
ᵗ inclinauit ſe mihi, ,me ad declinauit" & :DOMINE te expectans Expectando
2 ᵗ קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע
,eorum ſuos à ,nostrus eſtorma & me fecit aſcendere Et .meum clamorem
3 שַׁוְעָתִי׃ ᵗ וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם
,meus gressus pauit ,meos pedes petram ſuper ſtatuit &
4 עַל־סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי׃ ᵗ וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ
,Deo ſtro ,videbūt .noſtro Deo laudem ,minum ,canticum meo ore in dedit? Et
5 תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ
.DOMINO in ſperabunt & ,timebunt &
6 בַּיהוָה׃ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ
,ſtus ſuper & ,ſtuam ſpē DOMINVM ponet qui vir Feracem
7 וְלֹא־פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב׃ ᵗ רַבּוֹת עָשִׂיתָ
,mendacium ſ declinantes & ,ſuperbos ad
8 אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ

,ea ſuper ſeculū in habitabunt & ,terram accipiēt hæreditate Iuſti
29 ᵗ צַדִּיקִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃
,duiſtrum loquetur eius iniqua & ,ſapientiam loquetur ſum Os
30 ᵗ פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃
,eius pſalm ,natebit ſnon eius corde in eius Dei Lex
31 תּוֹרַת אֱלֹהָיו בִּלְבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃
,cum ſotrmitere quærens & ,ſtuſtum impius Speculans"
32 ᵗ צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃
eū condemnabit nec eius manu in eum derelinquet nec DOMINVS
33 יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ
,eius viam cuſtodi & ,DOMINVM ad Expecta .eum iudicari in
34 בְּהִשָּׁפְטוֹ׃ ᵗ קַוֵּה אֶל־יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ
,videbis ,impios ſuccidi in ᵗ terram hæreditandum ad ,te exaltauit &
35 וְיָרִימְךָ לָרֶשֶׁת אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
,viridis laurus ſicut ,ſe diffundentem" & ,ſtantiſtum impium Vidi
36 ᵗ רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃
,imeum eſt meus & ,eum quærini & ,ipſe? non ecce &, tranſiuit Et
37 וָאֶעֱבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
,pax viro nouſſimum? quis ,ectum vide & ,integrum? Cuſtodi
38 שְׁמֹר ᵗ תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃
,eundum? impiorū nouſſimum & ,pariter delebuntur prætaurantes Et
39 ᵗ וּפְשָׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה׃
,tempore in eorum fortitudo ,DOMINO ᵗ iuſtorum ſalus Et
40 ᵗ וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְיָ מָעוּזָּם בְּעֵת
,angulitur eos eruet ,eos eruet & ,DOMINVS eos adiuuabit Et
41 צָרָה׃ וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים
,eo in ſpectauerunt quia ,eos ſeruabit & ,impios ab
42 וְיוֹשִׁיעֵם כִּי־חָסוּ בּוֹ׃

PSALMVS XXXVIII. לח

,commemorandum ad Dauid Canticum
1 ᵗ מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃
ne DOMINE
2 ᵗ יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃
,me corripias ſua exacandeſcentia in ,me arguas ſua ſeuentia
3 ᵗ כִּי חִצֶּיךָ נִחֲתוּ בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃
,me ſuper deſcendit & ,me in ſuas deſixit ſuæ ſagittæ Quoniam
4 מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין מְתֹם בְּעַצְמוֹתַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃
,ſtuus manet ſtam propter mea carne in integrum" Non
5 כִּי עֲוֹנוֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי כְּמַשָּׂא כָּבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃
,me ſtia fuerunt grauet" grauc onus ſicut ,meum caput pertranſierunt
6 ᵗ הִבְאִישׁוּ ᵗ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃
,ambolauī ,arcuua" die omni ,ſolde ſcpue" ſum deprſſus" ſum Contortus
7 נָעֵיתִי שָׁחֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם קֹדֵר הָלָכְתִּי׃
,mea carne in integra ,non & ,ſeda" fuerunt plena mea ilia Quoniam
8 כִּי כְסָלַי ᵗ מָלְאוּ נִקְלָה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃
palpitatione pra" rugit : ,ualde ,ſpue" ſum arcuus & ,ſum Deſolatus
9 נְפוֹגֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת
,mei cordis
10 לִבִּי׃ אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָּל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי
,abſconditum eſt non: tibi
11 מִמְּךָ לֹא־נִסְתָּרָה׃
lumen & :mea fortitudo me dereliquit ,circuiuit meum Cor
12 לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי כֹּחִי ᵗ וְאוֹר־
,mei ſpē & ,me Diligentes .meum ſi non ipſi eram ,meorū oculorum
13 עֵינַי גַּם־הֵם אֵין אִתִּי׃ ᵗ אֹהֲבַי וְרֵעַי
,ſtererunt longinquo à mei propinqui & ,ſtierunt mea plagæ ſtigione &
14 מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ וְקָרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃
quærentes & ,meam animam quærentes teteadebant laqueos Et
15 וַיְנַקְּשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי
,meditabantur die omni dolos & ,ipranitates ſuos locuta meum: Meſtum
16 הוֹוּ כָּל־הַיּוֹם מִרְמוֹת יֶהְגּוּ׃ ᵗ וַאֲנִי כְּחֵרֵשׁ
,aperiret" non ſi murus ſicut & ,audiebam non ſurdus ,ego ſicut Et
17 לֹא אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח־פִּיו׃ ᵗ וָאֱהִי
,eius ore in ſ non & ,audiret" non qui vir ſicut fui Et
18 כְּאִישׁ אֲשֶׁר לֹא שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו
,redargutiones
19 תּוֹכָחוֹת׃ כִּי־לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַּעֲנֶה
,ſuſtificationes eu exſpectani DOMINE te Quia
20 אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃ כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן־יִשְׂמְחוּ לִי בְּמוֹט
,me Deus Dominus ,me ſuper ſuper ſuper ſuper ſuper
21 רַגְלִי עָלַי הִגְדִּילוּ׃
,egerunt magnifice me ſuper ,me ſuper ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

benedicet DOMINVS populo suo in pace.

PSALM. XXX. ל

1 Psalmus. Cantici. In dedicatione domus. Ipsi David.

2 EXALTABO te DOMINE quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me.

3 DOMINE Deus meus clamavi ad te: et sanasti me.

4 DOMINE eduxisti ab inferno animam meam: salvasti me a descendentibus in lacum.

5 Psallite DOMINO sancti eius: et confitemini memoriæ sanctitatis eius.

6 Quoniam ira in indignatione eius: et vita in voluntate eius. Ad vesperum demorabitur fletus: et ad matutinum lætitia.

7 Ego autem dixi in abundantia mea: non movebor in æternum.

8 DOMINE in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem. Avertisti faciem tuam a me: et factus sum conturbatus.

9 Ad te DOMINE clamabo: et ad Deum meum deprecabor.

10 Quæ utilitas in sanguine meo: dum descendo in corruptionem? Numquid confitebitur tibi pulvis: aut annuntiabit veritatem tuam?

11 Audivit DOMINVS et misertus est mei: DOMINVS factus est adiutor meus.

12 Convertisti planctum meum in gaudium mihi: conscidisti saccum meum: et circumdedisti me lætitia.

13 Ut cantet tibi gloria mea et non compungar: DOMINE Deus meus in æternum confitebor tibi.

PSALM. XXXI. לא

1 In finem. Psalmus David. In excessu mentis.

2 IN TE DOMINE speravi non confundar in æternum: in iustitia tua libera me.

3 Inclina ad me aurem tuam: accelera ut eruas me.

4 Esto mihi in Deum protectorem: et in domum refugii ut salvum me facias.

5 Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu: et propter nomen tuum dirige me et enutries me.

6 Educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.

7 In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me DOMINE Deus veritatis.

8 Odisti observantes vanitates supervacue: ego autem in DOMINO speravi.

9 Exultabo et lætabor in misericordia tua: quia respexisti humilitatem meam.

10 Salvasti de necessitatibus animam meam: et non conclusisti me in manibus inimici.

11 Statuisti super petram pedes meos: et direxisti gressus meos.

12 Et immisit in os meum canticum novum: carmen Deo nostro.

13 Videbunt multi et timebunt: et sperabunt in DOMINO.

14 Beatus vir cuius est nomen DOMINI spes eius: et non respexit in vanitates et insanias falsas.

15 Multas fecisti tu DOMINE Deus meus mirabilia tua: et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.

16 Annuntiavi et locutus sum: multiplicati sunt super numerum.

17 Ab oriente et occidente: a septentrione et mari.

18 Memor fui DOMINI et delectabor: et concupiscet rex decorem tuum.

19 Quoniam ipse est DOMINVS Deus tuus et adorabunt eum filiæ Tyri cum muneribus.

20 Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis: adducentur regi virgines post eam.

21 Proximæ eius adducentur in lætitia et exultatione: adducentur in templum regis.

22 Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues eos principes super omnem terram.

23 Memores erunt nominis tui DOMINE in omni generatione et generationem: propterea populi confitebuntur tibi in æternum et in sæculum sæculi.

PSALM. XXXII. לב

1 Psalmus David. Exultate iusti in DOMINO: rectos decet collaudatio.

2 Confitemini DOMINO in cithara: in psalterio decem chordarum cantate illi.

3 Cantate ei canticum novum: bene psallite ei in vociferatione.

4 Quia rectum est verbum DOMINI: et omnia opera eius in fide.

5 Diligit misericordiam et iudicium: misericordia DOMINI plena est terra.

6 Verbo DOMINI cæli firmati sunt: et omnis virtus eorum spiritu oris eius.

7 Congregans sicut in utre aquas maris: ponens abyssos thesauris reconditis.

8 Timeat DOMINVM omnis terra: et ab eo moveantur omnes qui habitant orbem.

9 Quoniam ipse dixit et facta sunt: ipse mandavit et creata sunt.

10 DOMINVS dissipat consilia gentium: reprobat autem cogitationes populorum et reprobat principum.

11 Consilium autem DOMINI manet in æternum: cogitationes cordis eius in generatione et generationem.

12 Beata gens cuius est DOMINVS Deus eius: populus quem elegit in hereditatem sibi a domo habitationis suæ.

13 De cælo respexit DOMINVS: vidit omnes filios hominum.

14 De præparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram.

15 Qui finxit sigillatim corda eorum: qui intelligit omnia opera eorum.

16 Non salvatur rex per multam virtutem: et gigas non salvabitur in multitudine fortitudinis sua.

17 Fallax equus ad salutem: in abundantia autem virtutis suæ non salvabitur.

18 Ecce oculi DOMINI super timentes eum: et in eis qui sperant super misericordia eius.

19 Ut eruat a morte animas eorum: et alat eos in fame.

20 Anima nostra sustinet DOMINVM: quoniam adiutor noster et protector noster est.

21 In eo lætabitur cor nostrum: et in nomine sancto eius speravimus.

22 Fiat misericordia tua DOMINE super nos: quemadmodum speravimus in te.

PSALM. XXXIII. לג

1 Psalmus David. Quando immutavit vultum suum coram Abimelech: et dimisit eum et abiit.

2 BENEDICAM DOMINVM in omni tempore: semper laus eius in ore meo.

3 In DOMINO laudabitur anima mea: audiant mansueti et lætentur.

4 Magnificate DOMINVM mecum: et exaltemus nomen eius in idipsum.

5 Exquisivi DOMINVM et exaudivit me: et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.

6 Accedite ad eum et illuminamini: et facies vestræ non confundentur.

7 Iste pauper clamavit et DOMINVS exaudivit eum: et ex omnibus tribulationibus eius salvavit eum.

8 Immittet angelus DOMINI in circuitu timentium eum: et eripiet eos.

9 Gustate et videte quoniam suavis est DOMINVS: beatus vir qui sperat in eo.

10 Timete DOMINVM omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum.

11 Divites eguerunt et esurierunt: inquirentes autem DOMINVM non minuentur omni bono.

12 Venite filii audite me: timorem DOMINI docebo vos.

13 Quis est homo qui vult vitam: diligit videre dies bonos?

14 Prohibe linguam tuam a malo: et labia tua ne loquantur dolum.

15 Declina a malo et fac bonum: inquire pacem et persequere eam.

16 Oculi DOMINI super iustos: et aures eius in preces eorum.

17 Vultus autem DOMINI super facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum.

18 Clamaverunt iusti et DOMINVS exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum eripuit eos.

19 Iuxta est DOMINVS his qui tribulato sunt corde: et humiles spiritu salvabit.

20 Multæ tribulationes iustorum: et de his omnibus liberabit eos DOMINVS.

21 Custodit DOMINVS omnia ossa eorum: unum ex his non conteretur.

22 Mors peccatorum pessima: et qui oderunt iustum delinquent.

23 Redimet DOMINVS animas servorum suorum: et non delinquent omnes qui sperant in eo.

PSALM. XXXIV. לד

1 Psalmus David. Iudica DOMINE nocentes me: expugna impugnantes me.

2 Apprehende arma et scutum: et exurge in adiutorium mihi.

3 Effunde frameam et conclude adversus persequentes me: dic animæ meæ salus tua ego sum.

4 Confundantur et revereantur quærentes animam meam: convertantur retrorsum et erubescant cogitantes mihi mala.

5 Fiant sicut pulvis ante faciem venti: et angelus DOMINI arctans eos.

6 Fiat via illorum tenebræ et lubricum: et angelus DOMINI persequens eos.

7 Quoniam gratis absconderunt mihi interitum rete suum: supervacue exprobraverunt animæ meæ.

8 Veniat illi laqueus quem ignorat et captio quam abscondit apprehendat eum: in laqueum cadat in ipsum.

9 Anima autem mea exultabit in DOMINO: et delectabitur super salutari eius.

10 Omnia ossa mea dicent DOMINE quis similis tibi? Eripiens inopem de manu fortiori eo: egenum et pauperem a diripiente eum.

11 Surgentes testes iniqui: quæ ignorabam interrogabant me.

12 Retribuebant mihi mala pro bonis: sterilitatem animæ meæ.

13 Ego autem cum mihi molesti essent: induebar cilicio et humiliabam in ieiunio animam meam: et oratio mea in sinu meo convertetur.

14 Quasi proximum et quasi fratrem nostrum sic placebam: quasi lugens et contristatus sic humiliabar.

15 Et adversum me lætati sunt et congregati sunt: congregati sunt flagella et ego in facies.

16 Et ignoravi quid esset hoc: dilacerabant et non cessabant.

17 Ut quid DOMINE respicis: restitue animam meam a malignis: unicam meam a leonibus.

18 Confitebor tibi in ecclesia magna: in populo gravi laudabo te.

19 Non supergaudeant mihi qui inimici sunt mihi inique: qui odio habent me et nutu oculorum innuunt.

20 Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: et contra iracundiam terræ dolos cogitabant.

21 Et dilataverunt super me os suum: dixerunt euge euge viderunt oculi nostri.

22 Vidisti DOMINE ne sileas: DOMINE ne discedas a me.

23 Exsurge et intende iudicio meo: Deus meus et DOMINVS meus in causam meam.

24 Iudica me secundum iustitiam tuam DOMINE Deus meus: et non supergaudeant mihi.

25 Ne dicant in cordibus suis euge euge animæ nostræ: neque dicant devoravimus eum.

26 Erubescant et revereantur simul qui gaudent malis meis: induantur confusione et reverentia qui magnificantur super me.

27 Exultent et lætentur qui volunt iustitiam meam: et dicant semper magnificetur DOMINVS qui vult pacem servi sui.

28 Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam: tota die laudem tuam.

PSALM. XXXV. לה

1 In finem. Psalmus David servi DOMINI.

2 Dixit iniustus ut delinquat in semetipso: non est timor Dei ante oculos eius.

3 Quoniam dolose egit in conspectu eius: ut inveniatur iniquitas eius ad odium.

4 Verba oris eius iniquitas et dolus: noluit intellegere ut bene ageret.

5 Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astitit omni viæ non bonæ malitiam autem non odivit.

6 DOMINE in cælo misericordia tua: et veritas tua usque ad nubes.

7 Iustitia tua sicut montes Dei: iudicia tua abyssus multa.

8 Homines et iumenta salvabis DOMINE: quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus.

9 Filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt: inebriabuntur ab ubertate domus tuæ.

10 Et torrente voluptatis tuæ potabis eos: quoniam apud te est fons vitæ.

11 Et in lumine tuo videbimus lumen: prolonga misericordiam tuam scientibus te.

12 Et iustitiam tuam his qui recto sunt corde: non veniat mihi pes superbiæ.

13 Et manus peccatorum non moveat me: ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem.

14 Expulsi sunt nec potuerunt stare: quoniam DOMINVS suscepit me.

15 Spiritus sancti DOMINVS meus es tu: ne discedas a me.

16 Ecce quid ecce non videbo: quoniam DOMINVS meus es tu.

17 Ne derelinquas me DOMINE Deus meus: ne discedas a me.

18 Intende in adiutorium meum: DOMINE virtutis meæ.

19 Et dirige me in conspectu tuo: in viam pacis ut non offendam.

20 Libera me DOMINE ab homine malo: a viro iniquo eripe me.

21 Quoniam non est veritas in ore eius: cor eius vanum est.

22 Fel draconum vinum eorum: et venenum aspidum insanabile.

23 Custodi me DOMINE de manu peccatoris: et ab hominibus iniquis eripe me.

24 Qui cogitaverunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi.

25 Et funes extenderunt in laqueum pedibus meis: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.

26 Intende mihi et exaudi me: contristatus sum in exercitatione mea.

27 Et conturbatus sum a voce inimici: et a tribulatione peccatoris.

28 Quoniam declinaverunt in me iniquitates: et in ira molesti erant mihi.

29 Cor meum conturbatum est in me: et formido mortis cecidit super me.

30 Timor et tremor venerunt super me: et contexerunt me tenebræ.

31 Et dixi quis dabit mihi pennas sicut columbæ: et volabo et requiescam?

32 Ecce elongavi fugiens: et mansi in solitudine.

33 Exspectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate.

34 Præcipita DOMINE et divide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate.

35 Die ac nocte circumdabit eam super muros eius: et labor in medio eius et iniustitia.

36 Et non defecit de plateis eius usura et dolus: quoniam si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem utique.

37 Et si is qui oderat me contra me magna locutus fuisset: absconderem me forsitan a facie eius.

38 Tu autem homo unanimis: dux meus et notus meus.

39 Qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulavimus cum consentiente.

40 Veniat mors super illos et descendant in infernum viventes: quoniam nequitiæ in habitationibus eorum in medio eorum.

41 Ego autem ad DOMINVM clamavi: et DOMINVS salvabit me.

42 Vespere et mane et meridie narrabo et annuntiabo: et exaudiet vocem meam.

43 Redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi: quoniam in multis erant mecum.

44 Exaudiet Deus et humiliabit illos qui est ante sæcula: quoniam non est illis commutatio et non timuerunt Deum.

45 Extendit manum suam in retribuendo illis: et polluerunt testamentum eius.

46 Dispertiti sunt ab ira vultus eius: et appropinquavit cor eius.

47 Et accesserunt verba eius super oleum: et ipsa sunt iacula.

48 Iacta super DOMINVM curam tuam et ipse te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem iusto.

49 Propterea Deus deduces illos in puteum interitus: viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos.

50 Ego autem sperabo in te DOMINE: dixi tu es Deus meus.

51 In manibus tuis sortes meæ: libera me de manu inimicorum meorum et a persequentibus me.

52 Illustra faciem tuam super servum tuum: salvum me fac in misericordia tua.

53 DOMINE non confundar quoniam invocavi te: erubescant impii et deducantur in infernum.

54 Muta fiant labia dolosa: quæ loquuntur adversus iustum iniquitatem in superbia et abusione.

55 Quam magna multitudo dulcedinis tuæ DOMINE: quam abscondisti timentibus te.

56 Perfecisti eis qui sperant in te: in conspectu filiorum hominum.

57 Protges eos in abscondito faciei tuæ a conturbatione hominum: protges eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum.

58 Benedictus DOMINVS: quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munita.

59 Ego autem dixi in excessu meo: proiectus sum ante faciem oculorum tuorum.

60 Ideo exaudisti orationem deprecationis meæ: dum clamarem ad te.

61 Diligite DOMINVM omnes sancti eius: veritates requirit DOMINVS et retribuet abundanter facientibus superbiam.

62 Viriliter agite et confortetur cor vestrum: omnes qui speratis in DOMINO.

PSALM. XXXVI. לו

1 Psalmus David. Noli æmulari in malignantibus: neque zelaveris facientes iniquitatem.

2 Quoniam tamquam fenum velociter arescent: et quemadmodum olera herbarum cito decident.

3 Spera in DOMINO et fac bonitatem: et inhabita terram et pascere in divitiis eius.

4 Delectare in DOMINO et dabit tibi petitiones cordis tui: revela DOMINO viam tuam et spera in eo et ipse faciet.

5 Et educet tamquam lumen iustitiam tuam: et iudicium tuum tamquam meridianum.

6 Subditus esto DOMINO et ora eum: noli æmulari eum qui prosperatur in via sua viro facienti iniquitates.

7 Desine ab ira et relinque furorem: noli æmulari ut benefacias.

8 Quoniam malefacientes exterminabuntur: sustinentes autem DOMINVM ipsi hereditabunt terram.

9 Adhuc enim modicum et non erit peccator: et quæres locum eius et non invenies.

10 Mansuetos autem hereditabunt terram: et delectabuntur in multitudine pacis.

11 Observabit peccator iustum: et stridebit super eum dentibus suis.

12 DOMINVS autem irridebit eum: quoniam videt quod veniet dies eius.

13 Gladium evaginaverunt peccatores: intenderunt arcum suum.

14 Ut deiciant pauperem et egenum: ut trucident rectos corde.

15 Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum confringatur.

16 Melius est modicum iusto: super divitias peccatorum multas.

17 Quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos DOMINVS.

18 Novit DOMINVS dies immaculatorum: et hereditas eorum in æternum erit.

19 Non confundentur in tempore malo: et in diebus famis saturabuntur.

20 Quoniam peccatores peribunt: et inimici DOMINI statim ut honorificati et exaltati deficientes quasi fumo deficient.

21 Mutuabitur peccator et non solvet: iustus autem miserebitur et tribuet.

22 Quia benedicentes ei hereditabunt terram: maledicentes autem ei interibunt.

23 A DOMINO gressus hominis dirigentur: et viam eius volet.

24 Cum ceciderit non collidetur: quia DOMINVS supponit manum suam.

25 Puer fui etenim et senui: et non vidi iustum derelictum nec semen eius quærens panem.

26 Tota die misericordiatur et commodat: et semen illius in benedictione erit.

27 Declina a malo et fac bonum: et habita in sæculum sæculi.

28 Quoniam DOMINVS diligit iudicium: et non derelinquet sanctos suos.

29 In æternum conservabuntur: iniusti autem punientur et semen impiorum peribit.

30 Iusti hereditabunt terram: et habitabunt super eam in sæculum sæculi.

31 Os iusti meditabitur sapientiam: et lingua eius loquetur iudicium.

32 Lex Dei eius in corde ipsius: et non supplantabuntur gressus eius.

33 Observabit peccator iustum: et quærit mortificare eum.

34 DOMINVS autem non derelinquet eum in manibus eius: nec damnabit eum cum iudicabitur.

35 Sustine DOMINVM et custodi viam eius: et exaltabit te ut hereditate possideas terram: cum perierint peccatores videbis.

36 Vidi impium superexaltatum: et elevatum sicut cedros Libani.

37 Et transivi et ecce non erat: et quæsivi eum et non est inventus locus eius.

38 Custodi innocentiam et vide æquitatem: quoniam sunt reliquiæ homini pacifico.

39 Iniqui autem disperdentur simul: reliquiæ impiorum interibunt.

40 Salus autem iustorum a DOMINO: et protector eorum est in tempore tribulationis.

41 Et adiuvabit eos DOMINVS et liberabit eos: et eripiet eos a peccatoribus et salvos faciet eos quoniam speraverunt in eo.

PSALM. XXXVII. לז

1 Psalmus David in rememorationem. DOMINE ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me.

2 Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: et confirmasti super me manum tuam.

3 Et non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

4 Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: et sicut onus grave gravatæ sunt super me.

5 Putruerunt et corruptæ sunt cicatrices meæ: a facie insipientiæ meæ.

6 Miser factus sum et curvatus sum usque in finem: tota die contristatus ingrediebar.

7 Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: et non est sanitas in carne mea.

8 Afflictus sum et humiliatus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei.

9 DOMINE ante te omne desiderium meum: et gemitus meus a te non est absconditus.

10 Cor meum conturbatum est: dereliquit me virtus mea et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum.

11 Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt et steterunt: et qui iuxta me erant de longe steterunt.

12 Et vim faciebant qui quærebant animam meam: et qui inquirebant mala mihi locuti sunt vanitates et dolos tota die meditabantur.

13 Ego autem tamquam surdus non audiebam: et sicut mutus non aperiens os suum.

14 Et factus sum sicut homo non audiens: et non habens in ore suo increpationes.

15 Quoniam in te DOMINE speravi: tu exaudies me DOMINE Deus meus.

16 Quia dixi nequando supergaudeant inimici mei mihi: et dum commoventur pedes mei super me magna locuti sunt.

17 Quoniam ego in flagella paratus sum: et dolor meus in conspectu meo semper.

18 Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: et cogitabo pro peccato meo.

19 Inimici autem mei vivunt et confirmati sunt super me: et multiplicati sunt qui oderunt me inique.

20 Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.

21 Ne derelinquas me DOMINE Deus meus: ne discedas a me.

22 Intende in adiutorium meum: DOMINE virtutis meæ.

PSALM. XXXVIII. לח

1 In finem. Ipsi Idithun. Psalmus David. Dixi custodiam vias meas: ut non delinquam in lingua mea.

2 Posui ori meo custodiam: cum consisteret peccator adversum me.

3 Obmutui et humiliatus sum et silui a bonis: et dolor meus renovatus est.

4 Concaluit cor meum intra me: et in meditatione mea exardescet ignis.

5 Locutus sum in lingua mea: notum fac mihi DOMINE finem meum.

6 Et numerus dierum meorum quis est: ostende mihi quid desit mihi ex me.

7 Ecce mensurabiles posuisti dies meos: et substantia mea tamquam nihilum ante te.

8 Verumtamen universa vanitas omnis homo vivens.

9 Verumtamen in imagine pertransit homo: sed et frustra conturbatur.

10 Thesaurizat et ignorat cui congregabit ea: quid ergo exspectat ex me DOMINE?

11 Patientia mea ad te est: et in misericordia tua magna.

12 Et dirige me: et pone me iuxta te et cuiusvis manus pugnet contra me.

13 Et si inimici mei infirmati sunt et impotentes facti sunt: et corruerunt a facie tua.

14 Et si surrexerunt contra me testes iniqui: et mentita est iniquitas sibi.

15 Et si ceciderunt et mortificati sunt qui persequebantur animam meam: et intraverunt in inferiora terræ.

16 Et si tradita est in gladium: et in partes vulpium erit.

17 Et si ceciderunt et mortificati sunt qui persequebantur animam meam: et intraverunt in inferiora terræ.

18 Et si tradita est in gladium: et in partes vulpium erit.

19 Et si ceciderunt et mortificati sunt qui persequebantur animam meam: et intraverunt in inferiora terræ.

20 Et si tradita est in gladium: et in partes vulpium erit.

21 Et si ceciderunt et mortificati sunt qui persequebantur animam meam: et intraverunt in inferiora terræ.

22 Et si tradita est in gladium: et in partes vulpium erit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mieus Deus meæ matris ventre de pulua ex fum proiectus re Super
יב עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרֶחֶם מִבֶּטן אִמִּי אֵלִי אָתָּה׃
propinquus † angustia quoniam ,me à re elonges Ne ,ro † tes fest
יג אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי־צָרָה קְרוֹבָה כִּי־אֵין עוֹזֵר׃
auxiliator † meo quia ,est tenet
יד כְּפָרִים רַבִּים סְבָבוּנִי אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי׃
tituum os me super Panserunt † me circumdederunt erima Basan instar corona
טו פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג׃
se separauerunt & ,sum effusus aqua Sicut ,ugiens & ,capiens ieo † Aperuerunt
טז כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל־עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי׃
medio in se liquefecit ; cera sicut meum cor fuit ; mea ossa omnia
יז יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר־מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי׃
malignantium cœtus † canes me circumdederunt Quoniam ,cœgregatio
יח כִּי סְבָבוּנִי כְלָבִים עֲדַת מְרֵעִים כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי׃
omnia Numerabo ,meos pedes & ,meas manus ios quaſ ,me circumdederunt foderunt ma nus meas, & pedes meos.
יט אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי׃
mea vestimenta Diuident ,me in iuſpiciunt ,ſpiciunt ipſi meos oſſa
כ יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל׃
festina meum auxilium ad ,meos fortitudo ste elongez ne
כא וְאַתָּה יְהוָה אַל־תַּרְחִק אֱלִי עֻזִּי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
,meam vnicam cani manu è ,meam animam gladio à Erue
כב הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי׃
,mihi ſuſcindiſti voicorum cornibus à & ,leonis ore ab me Serua
כג הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי׃
,te laudabo ,meorum medio in ,meis fratribus tuum nomē Narrabo
כד אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ׃
Iabacob ſemen vniuerſum ,cum laudate DOMINVM Timentes
כה יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל׃
Iſrael ſemen omne eo ab timete & ,eum glorificate
כו כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא־הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ׃
neque ,afflicti miſeriandiſorem † eſt abominatus nec ,ſpreuit non Quia
כז מֵאִתְּךָ תְהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יְרֵאָיו׃
coram reddam mea vota ; multa coetus † in mea laus ex A
כח יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי לְבַבְכֶם לָעַד׃
ſeculum in veſtrum cor viuet ; eum quærentes DOMINVM laudabunt ,ſatiabuntur
כט יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אַפְסֵי אֶרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם׃
gentium familiæ vniuerſæ tuam faciem ad ſe inclinabunt & ; terræ
ל כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם׃
gentes in dominatur & ,regnum † DOMINI Quoniam
לא אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חָיָה׃
viuificabit nō ſuā animā & ,ipſi uerent deſcēdentes omnes ſe incurua būt
לב זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לָאדֹנָי לַדּוֹר׃
,generationem ia Domino narrabitur ei ſeruiet Semen
לג יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה׃
fecit quia ,genito populo ieius iuſtitiā nunciabunt & ,Venient

PSALM. XXIII. כג

,deficiam non ,me paſcit DOMINVS .Dauidi Canticum
א מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃
requietum ,aquas ſuper ; me accubare faciet getmoin tugurio ſu
ב בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃
ſuſtitiæ arbitra in ,me ducet ; conuertet meam Animam ,me ducet
ג נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃
,mortis vmbræ valle in ambulauero cum Etiam ,ſuum nomen propter
ד גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע כִּי־אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃
,ſuum ſolamen ,tua virga ; mecum tu quoniam ,malum timebo non

oleo in impinguaſti ; meos hoſtes cōtra menſam meā ſtruxiſti ad Dispoſuiſti
ה תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה׃
miſericordia & bonum Veruntamen ,eueberaui † meus calix ,meum expat
ו אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃
DOMINI domum in ,vitæ † meæ diebus omnibus me ſequentur ierum longitudinem in

PSALM. XXIIII. כד

orbis ſeius plenitudo & ,terra † DOMINI ,eamrum Dauidi
א לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
ſuper & ,eam fundauit ; maria ſuper ipſe Quia ,eo in habitantes &
ב כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃
quis & ,DOMINI montē in aſcendet Quis ,eam firmauit fluminibus
ג מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהוָה וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃
,ſeius fauſtitatis loco in ſtabit ; quis ,corde † puro & ,volue Mundus
ד נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃
,dolo in † iurauit nec ,meam animam vanum in accepit non
ה יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃
,ſuæ ſalutis Deo à iuſtitiam & ,DOMINO à benedictionē Accipiet
ו זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃
,Selah ,Iabacob tuæ faciei quærentis ieū quæ rentiū generatio † Hæc
ז שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
,gloriæ rex introibit & ,gloriæ rex introibis & ,ſeruli ſuos † portæ ,vos eleuate & ,veſtra capita portæ Eleuare
ח מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃
,gloriæ rex introibis & ,ſeruli ſuos † potens ,DOMINVS † potens ,DOMINVS gloriæ rex iſtes Quis
ט שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
rex † ipſe ,eſtote rium DOMINVS gloriæ rex iſte ipſe † Quis
י מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃
.Selah ,gloriæ

PSALMVS XXV. כה

,Iesubo meam animam DOMINE te Ad .Dauidi
א לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
mei inimici exultent ne ,ſatiatur pudore ne ,ſperaui te in meus Deus
ב אֱלֹהַי בְּךָ בָטָחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְזוּ אֹיְבַי לִי׃
pudore afficientur non ,te expectantes † omnes Etiam ,me in
ג גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃
me doce tuas ſemitas ,me ſcire fac Deus † tu quia ,me doce & ,tua veritate in † me ſuerie ins † Fac
ד דְּרָכֶיךָ יְהוָה הוֹדִיעֵנִי אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
,tuam miſericordiā Remiſcere ,die omni expectau te ,meæ ſalutis Deus
ה הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם׃
ipſa † ſeculo à quia ,tuarum miſericordiarum & ,DOMINE
ו זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃
,memineris ne meam præcauricationē & ,meas iuuentutis Peccatorum
ז חַטֹּאות נְעוּרַי וּפְשָׁעָי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהוָה׃
,DOMINE tua bonitatē propter ,to mei memento tuā miſericordiā ſcīm
ח טוֹב וְיָשָׁר יְהוָה עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃
,via in peccatores docebit ideo ,DOMINVS rectus & Bonus
ט יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃
,ſuam viam humiles docebit & ,iudicio in † mansuetos Dirigit
י כָּל־אָרְחוֹת יְהוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדֹתָיו׃
,eius teſtimonia & ,eius pactum ,DOMINI tuum nomen Propter ,eius teſtimonia & ,eius pactum
יא לְמַעַן שִׁמְךָ יְהוָה וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנִי כִּי רַב הוּא׃
,ipſa† multa quoniam ,meæ iniquitati parces & ,DOMINE Quia
יב מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃
,eligat ,eis in† eum docebit DOMINVM ,timentibus
יג נַפְשׁוֹ בְּטוּב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃
,terram hæreditate accipiet eius ſemen & ,mortalitas
יד סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם׃
,ſui manifeſtandum ad ſuum pactum & ,eum timentibus DOMINI
טו עֵינַי תָּמִיד אֶל־יְהוָה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃
,vinctus quia ,mei inſeruet & ,me ad † Respice

,me à tueras ne ,mea pecta clamabo DOMINE te Ad .Dauidi
א לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא צוּרִי אַל־תֶּחֱרַשׁ מִמֶּנִּי
in ſepulchrū. voce Aum ,locum (deſcendētibus eum aſſimilet & me à ſilens forte ne
ב פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר׃
,ſuam clama ,meas manus ad † me elauando & † me ad me clamando in † mearum deprecationum
ג שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃
cum & ,impiis cum me traheas Ne ,tuus ſanctuarii adytum ad ,tuas ſupplices
ד אַל־תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּבְרֵי שָׁלוֹם עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם׃
malum ſecundū & ,eorum opus ſecundum eis Da ,eorum corde in proximis
ה תֵּן לָהֶם כְּפָעֳלָם וְכִרְעַ מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם׃
,eis eorū retribuitōe ,DOMINVS impleta ad intelligent non eoō Quoniam ,eis eorū retribuitōe
ו כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלַּת יְהוָה וְאֶל מַעֲשֵׂה יָדָיו יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם׃
,eos ad ſicabit non & ,eos deſtruet † ieius manuum opus ad &
ז בָּרוּךְ יְהוָה כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי׃
,meum cor ſperauit ipſo in ,mea ſcuta & ,mea fortitudo DOMINVS
ח יְהוָה עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעְזָרְתִּי וַיַּעֲלֹז לִבִּי וּמִשִּׁירִי אוֹדֶנּוּ׃
,ei confitebor meo cantico & ,& meum cor exultauit & ,ſum adiutus &
ט יְהוָה עֹז לָמוֹ וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא׃
,ipſe † ſui oeth ; ſeiuratus fortitudo & ,ieis † fortitudo DOMINVS
י הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וְרָעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם׃
,ſeculum in eos tolle & ,eos ſtrenue ; populum tuum & benedic & ,eos paſce & ,tuæ hæreditati

PSALM. XXIX. כט

,DOMINO date ; arietum filios DOMINO Date .Dauidi Canticum
א מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
,nominis gloriam DOMINO Date ,fortitudinem & ,gloriam
ב הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃
,ſanctitatis decus † in DOMINO vos incuruate
ג קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל מַיִם רַבִּים׃
,multas aquas ſuper DOMINVS ſuper vox ; gloriæ Deus ,tonare fecit
ד קוֹל יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃
,gloria in † DOMINI vox ; potenter in DOMINI Vox
ה קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
DOMINVS confringet & ,cedros confringens DOMINI Vox
ו וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים׃
,vnicornium filium ſicut ,Sirion & ,Libanum ceu ſaltare eos faciet ; cedros Et
ז קוֹל יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃
,ignis flammas ſecedens DOMINI Vox
ח קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃
,ſolitudinem mouebit DOMINVS ; ſolitudo mouebit DOMINI Vox
ט קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃
,gloriam dicent ipſe cuncti ; eius templo in & ,ſylvas deſcrent & ,cerua faciet parturire DOMINVS Vox ; Cades ſeternum
י יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃
,ſeculum in rex DOMINVS ſedit & ,ſedet ſiluum in DOMINVS
יא יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃
,populum ſuum ſeruo & ,ſuum DOMINVS

,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo mea pedē ſtetit ne ego & ,me
ב גְּאָלֵנִי וְחָנֵּנִי׃
,meum cor & ,meos renes examina ; me tenta & ,DOMINE
ג בְּחָנֵנִי יְהוָה וְנַסֵּנִי צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי׃
,tuæ veritate in ambulabo & ,meis oculis coràm tua miſericordia Quoniam
ד כִּי חַסְדְּךָ לְנֶגֶד עֵינָי וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ׃
,introibo non ,tuorum † cum & ,mendacij † vitis cum ſedi Non
ה לֹא יָשַׁבְתִּי עִם־מְתֵי שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים לֹא אָבוֹא׃
,ſedebo non impius cum & malignantium ,eccleſiam Odiui
ו שָׂנֵאתִי קְהַל מְרֵעִים וְעִם רְשָׁעִים לֹא אֵשֵׁב׃
tuum altare circuibo & ,meas velut ,manibus † in Lauabo
ז אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ יְהוָה׃
,DOMINE ,ſonoræ voce te ſecundum audire Ad † & ,confeſſionis voce te
ח לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
,tuæ domus habitaculum dilexi DOMINE ,tuæ mirabilia omnia
ט יְהוָה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃
,tuæ gloriæ tabernaculū ſecum & ,me ,peccatoribus cum colligas ne Ne
י אַל־תֹּסֵף נַפְשִׁי עִם־חַטָּאִים וְחַיַּי עִם־אַנְשֵׁי דָמִים׃
,meæ vitæ ſanguinum † viris cum & ,meam animam
יא אֲשֶׁר בִּידֵיהֶם זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה שֹׁחַד׃
,manibus in Quorum ,nouum † plena eorum dextera & ,ſcelus † eorum manibus in Quorum
יב וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; ego autem
יג רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלוֹת אֲבָרֵךְ יְהוָה׃
,DOMINO benedicam eccleſiarum in ; rectitudine in ſtetit meus Pes
יד לְדָוִד יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְהוָה מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד׃
,meæ vitæ ,DOMINVS ,meum lumen & ,meus ſalus .Dauidi
טו בְּקָרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃
,ſum timebo quo à ,mea ſalus & ,meus lux DOMINVS .Dauidi
טז אִם־תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא־יִירָא לִבִּי אִם־תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ׃
,ſtabunt ego ne † in ,bellum me ſuper † ſurget ſi ; meum cor timebit non
יז אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה כָּל־יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה
,meæ vitæ ,DOMINI domo in ,me ſedere ,queram hanc † ,DOMINO à petij
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ׃
,templo eius in viſitandum ad & ,DOMINI
יח כִּי יִצְפְּנֵנִי בְסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
יט וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה׃
,DOMINO cantabo & ,celebrabo ,eius tabernaculo in ,iubilationis ſacrificia eius tentoria † in ſacrificabo & ,meis circumſtantes
כ שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,DOMINE Audi ,meam vocem
כא לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
כב אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל־תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל־תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
אֱלֹהֵי יִשְׁעִי׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
כג כִּי־אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
כד הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
כה אַל־תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי־שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
כו לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo
כז קַוֵּה אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה׃
,me exaudi & ,mei miſerere & ,me redime ; meam bulabo

Universidad de Deusto
Biblioteca

penuit † suos deulos : eos † circumdederunt nunc nodis Gaza †
22 אֲשֶׁר נָאְצוּנִי עֲזָתָה וַתְּכַסֵּנִי עֵינֵיהֶם׃ †
appetit † jecoris vt ejus Similitudo .terram in declinandum ad
23 לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃ † דְּמוּתוֹ כְּאוֹרְיוֹת וְכִסּוּף
.Domine Suffge abditis in manentis leuiculi vt & † rapeie
24 לִנְוֵה בְּאַרְצֶךָ׃ † תִּדְרְשׁוּ יְהוָה וְתַחֲזִיקוּ
impio ab meam animam erue : eum incurua ; eius fauis † peruersi
25 לְנֶפֶשׁ לְהָרִיעָתוֹ הַכְרִיעָהּ פָּלְטָה נַפְשִׁי מֵרָשָׁע
virtis à Domine tuo meum † virtis A † gladio †
26 חַרְבֶּךָ׃ † מִמְתִים יָדְךָ יְהוָה מִמְתֵי מִחֶלֶד
eorū ventrem implecis tuo obfcondito & : vita in eorum parte mortuos † de
27 מֵחֵלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם
suis paruulis simum reliquum reponent & : filij saturabuntur
28 יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלְלֵיהֶם׃
impiendo in † tarabor .meo facies † videbo iustitia in Ego
29 אֲנִי בְּצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְּהָקִיץ
.imagine tua † eum expet-gefactus fuerit imago tua.
תְּמוּנָתֶךָ׃

PSALM. XVIII. יח

Domino est locutus qui Dauid Domini ferno Victori
1 לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר לַיהוָה
eum Dominvs eripuit † die in huius cantici verba
2 אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אוֹתוֹ
.Saul manu de & .fuorum inimicorum omnium vola de manu
3 מִכַּף כָּל אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל׃
meæ formado Domine te Diligam dixit Et
4 וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי׃
meus Deus , meus rupes & , mea arx & , mea petra Dominvs
5 יְהוָה סַלְעִי וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי
.mea eloatio , meę salutis cornu & , meâ fcutum : eo in sperabo meis petra
6 צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי׃
.feruabor meis inimicis ab & , Dominvm inuocabo Laudatum
7 מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃
.me terrebit feiunium † torrentes & .mortis .fuos † me circumdederunt †
8 אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיָּעַל יבעתוני׃
.mortis laqui me præuenerunt me circumdederunt tubitui Fauio *
9 חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבְּבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת׃
.meum ad & , Dominvm inuocabo mihi : ingustus in
10 בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ
.rim facies ad † meus clamor & : meum clamorem fuo templo de audies et lauabo
11 אֶשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו
.terra , contremuit & , te mouit Et .fimus aures in incredibi
12 תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃ וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ
quoniam , fuit commota † & : fe mouerunt montium fundamenta & † mouentur fo-
13 וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי
eius ore ex ignis & , eius naſa † in fumus Aſcendit .ei fili fuere † eft iratus
14 חָרָה לוֹ׃ עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו
.eo ab fumi incenſi carbones , fuere † candium pfit
15 גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ וַיֵּט שָׁמַיִם
super equitauit Et .eius pedibus fub caligo & : defcendit &
16 וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב עַל
.eoruū † pennas fuper volauitque , volauit & : Cherub † conuersum,
17 כְּרוּב וַיָּעָף וַיֵּרָא עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃
.eius tegmen eius circumibus in , fuum latibulum obfcuratum Pone *
18 יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכֹּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם
.aduersus † nubibus † aquarum tenebrofitas † obfcuritas
19 עָבֵי שְׁחָקִים׃ מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ
.grando , transfierunt eius nubes eo coram fulgorem Propter
20 בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה
.Dominvs , celis in tonauit Et .ignis carbones &
21 וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃
.nabigbit eius † fulgores & , eos diſperſit eumtos & , tuas fagittas mifit Et
22 וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב
.fiue diſcooperta & , aquarū .eius † apparuerunt Et .eos emembrauit &
23 וַיָּהֻמֵּם׃ וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מָיִם וַיִּגָּלוּ
.flauum propter : Dominvm tuam interpatione propter .ebis fundamenta
24 מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה מִנִּשְׁמַת
.me extraher , me capies , aluvidine de Misit .ei qui † eruit .
25 רוּחַ אַפֶּךָ׃ יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי
.multis aquis de .
מִמַּיִם רַבִּים׃

quoniam , me habentibus odio ab & , forti meo inimico ab me Erues
18 מִשֹּׂנְאַי כִּי אַמְּצוּ מִמֶּנִּי׃ יְקַדְּמוּנִי בְּיוֹם
.me pre robuſtiores fuerunt
19 אֵידִי וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי׃ וַיּוֹצִיאֵנִי
.mihi fefellerunt in Dominvs fuit &
20 לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃ יִגְמְלֵנִי יְהוָה
.me in complacuit quoniam , me eruet
21 כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃ כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה
.meum manuum puritatem ſecundum , meam iuſtitiam ſecundum mihi
22 וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי
.mihi reddidit Deo & , Dominī vias cuſtodiui Quia .mihi rodder
23 וְחֻקָּתָיו לֹא אָסִיר מֶנִּי׃ וָאֱהִי תָמִים לוֹ
.me corā eius iudicia omnia Quoniam .meo Deo à egi impie
24 וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃ וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְצִדְקִי
.eo eam perfectus fui Et .me à amouebo † non eius ſtatuta &
25 כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃ עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד
.mea iniquitate ab me cuſtodiui & .mea iniquitate ab me cuſtodiui &
26 וְעִם גֶּבֶר תָּמִים תִּתַּמָּם׃ עִם נָבָר תִּתָּבָר
.Dominvs reddidit Et
27 וְעִם עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃ כִּי אַתָּה עַם עָנִי
.meum manuum puritatem ſecundum , meam iuſtitiam ſecundum mihi
28 תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת אַתָּה תַשְׁפִּיל׃
.Suis oculis coram
29 כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי׃
.cum † eius miſericors miſeri corde Cum
30 כִּי בְךָ אָרֶץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג שׁוּר׃
.eos exanduit non & .populum in Quoniam .de tribus peruerſum † peruerſo
31 הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן
.eo in ſperantibus omnium eſſet .meum tenebrofitatem illuminabit meus Deus , meam lucernam
32 הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃ כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי
.meorum transfiuum meo Deo in & , exercitum peccauit † eo in Quoniam
33 יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃ הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל
.meam viam perfectam dedit & , fortitudine me accinxit † Deus
34 וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי׃ מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל
.mea excelſa ſuper & , cervarum ſicut meos pedes Adaptauit
35 בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃ מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה
.me ſtare faciet .eo bellum ad meas manus Docuit †
36 קֶשֶׁת נְחוּשָׁה זְרוֹעֹתָי׃ וַתִּתֶּן לִי מָגֵן
.mea brachiis æreus arcus
37 יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תְּסָעָדֵנִי וְעַנְוְתְךָ תַּרְבֵּנִי׃
.me multiplicabit tux manſuetudo & .me fulciet tua dextera &
38 תַּרְחִיב צְעָדַי תַּחְתָּנִי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃
.mea cruta eorum , non & me lubrus meum greſſum Dilatabis
39 אֶרְדֹּף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם׃
.eos conſumam dum † eos tranſigere poterunt non & .eos Tranſigam
40 אֶמְחָצֵם וְלֹא יְכֹלוּ קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי׃
.me ſubtus .mihi ſubſilient † incumabis .bellum ad
41 וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי
.me ſubtus .mihi ſubſilient † incumabis .bellum ad
42 תַּחְתָּנִי׃ וְאוֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי
.eos exterdam .Dominvm fper .ſubtus † non & Clamabunt
43 אַצְמִיתֵם׃ יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל יְהוָה
.facies ſuper pulueremm vt eos comminuam † Et
44 וְלֹא עָנָם׃ וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל פְּנֵי
.eos euacuabo platearum lutum ſicut .vento
45 רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת אֲרִיקֵם׃ תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי
.populi capeut in me pones .populi capeotentiumibus à me Erues
46 עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹי עַם לֹא יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃
.mihi .fenſum † cognoui non † populus
47 לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יִבּוֹלוּ
.extremi Filij .mihi mentiuntur extremi filij mihi obtemperabunt
48 בְּנֵי נֵכָר וְיַחְרְגוּ מִסִּגְרוֹתֵיהֶם׃ חַי יְהוָה
.Dominvs Viuit .ſuis carcibus à expauefcent & .decident
49 וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃ הָאֵל
.mea petra † benedictus & .mea ſalutis Deus ſe exaltet &
50 נְתַנִּים נְקָמוֹת לִי וְיַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּנִי׃
.me exaltabis mihi .ſubſternebas .me eruam , meis inimicis ab meum Erues
51 וּמְפַלְטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי
gentibus in tibi confitebor Propterea .me eruues .rapina *
52 מֵאִישׁ חָמָס תַּצִּילֵנִי׃ עַל כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם
.ſalutes † Magnificans .cantabo † eoo nomini & Dominī
53 יְהוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃ מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת
.eius ſemini & , Dauid .ſuo .quiſ † miſericordiam facieus &
54 מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ
.ſeculum in vſque .ſemen in
עַד עוֹלָם׃

PSALM. XIX. יט

gloriam manantes † Cæli .Dauidi canticum Victori
1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ † מְסַפְּרִים כְּבוֹד
.a exaltabis * diei Dies .expanſo indicant eius manuū opus & .me
2 אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ׃ יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ
.ſcientiam iudicabit nocti .nox & .ſcientiam
3 אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת׃
.amici ſtultum eius capiti appones .bonitatis
4 אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃
.eorum vox ſe audita* non ſe .verba † non & .ſermo † Non
5 בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל
.eis in tabernaculum poſuit .Soli .eorum eloquia
6 מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם׃
.potens vt gaudebit ſuo thalamo eo de egreditens ſponſus tanquā ipſe Et
7 וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר
.viam .eum .eorum ad
8 לָרוּץ אֹרַח׃ מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ
.eius egreſſio .exitorno Ab
9 וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃
.teſtimonium .animam conuertens .perfecta Dominī Lex
10 תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ
.ſimplicem efficiens ſapientem .fidele Dominī
11 עֵדוּת יְהוָה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃
Domini præceptum ; cor lætificantia .recta Dominī Præcepta
12 פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְהוָה
.mundus Dominī Timor .oculos illuminans
13 בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה
.ſunt iuſtificata .veritas Dominī iudicia .ſæculum in permanens
14 עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת צָדְקוּ
.ſimul & .multo aurum pro & .auro pro † Deſiderabilia †
15 יַחְדָּו׃ הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים
.ſeruum .quoque & .tuus .me illuſtratur .tuus ſeruus Etiam
16 מִדְבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃ גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם
.multa merces ea cuſtodiendo in
17 בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃ שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת
.me munda .occultis ab .hineſtigos quis Errores
18 נַקֵּנִי׃ גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל יִמְשְׁלוּ בִי
.me in † dominentur ne .tuum ſeruum .prohibe .inſolentibus ab Etiam
19 אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃ יִהְיוּ
.multo † præuariatione à ero mundus & .ero perfectus tunc
20 לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ
.mei cordis meditatio & .mei oris eloquia voluntatem ad Erunt
21 יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי׃
.mi redemptor & .mea petra Dominē
לְמַנֵּצֵחַ

PSALM. XX. כ

die in Dominvs te Exaudiat .Dauid canticum Victori
1 מִזְמוֹר לְדָוִד׃ † יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם
.Iacob Dei nomen te eleuet .tempeſtate
2 צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
.te fulciat Sion de & .ſanctitate de .tuus † auxilium Mittat
3 יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃
.Selah .incinerem tuū .aſſentiſi & .tuorum munera Omnia Recordetur
4 יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶיךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה׃
.impleat .tuum conſilium omne & .ieunio cor ſeruadis tibi Det
5 יִתֶּן לְךָ כִּלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא׃
.eleuabimus vexillis noſtri Dei nomine in & , .tuas ſalutes in Omnibus *
6 נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל
.tuas petitiones omnes Dominvs impleat
7 יְמַלֵּא יְהוָה כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ׃ עַתָּה יָדַעְתִּי
.ſuum .ſalutem .Dominvs feeit .ſalutem quod .Nunc
כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְׁמֵי

.ſuæ dexteræ ſalus fortitudinibus in .ſuæ ſanctitatis cœlis de
קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֶשַׁע יְמִינוֹ׃
.nomen † Dominī .nos & , regnet in .ſi , contra in Hi
8 אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַּסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְשֵׁם יְהוָה
.cecleramur & .ſi inoculamur Hi .memorabimur noſtri Dei
9 אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר׃ הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ
.rex .ſeruā Dominē .nos & .exaudiet nos & .ſuā
10 וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד׃ יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ
.die in nos exaudiet .ſuā
יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

PSALMVS XXI. כא

tua fortitudine in Dominē .Dauid canticum Victori
1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ יְהוָה בְּעֻזְּךָ יִשְׂמַח מְאֹד
.vehementer exultabit quibus tua ſalute in & .rex lætabitur
2 וּבִישׁוּעָתְךָ מַה יָּגִיל׃ תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לוֹ
.eius labiorum ſimulationem & .ei dediſti eius cordis Deſiderium
3 וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל מָנַעְתָּ סֶלָה׃ כִּי תְקַדְּמֶנּוּ
.benedictionibus eum præuenies Quoniam .Selah .prohibuiſti non
4 בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ פָּז׃ חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ
.amici ſtultum eius capiti appones .bonitatis
5 נָתַתָּה לָהֶם אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד׃ גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ
.ſeculum .ſeli .eum ſuper adaquabis .te à .perſeuerauit &
6 בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּהַדֵּר עָלָיו׃ כִּי תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד
.ſuā .ſalutem .eum lætitia in .eum terrificabis
7 תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה אֶת פָּנֶיךָ׃ כִּי הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה
non altiſſimi miſericordia in & , Dominō in .ſpe Quoniam
8 וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל יִמּוֹט׃ תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל אוֹיְבֶיךָ
.inuenit .tua dextera .tuos inimicos omnes .tua dextera Inuenit
9 יְמִינְךָ תִּמְצָא שׂנְאֶיךָ׃ תְּשִׂימֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת
.ſe odio habentes
10 פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ וְתֹאכְלֵם אֵשׁ יֹאכְלֵמוֹ׃
.ignis .meas .perdes & .eius de .ſuo naſo in Dominvs .tuam .faciem
11 פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם׃
.quam .ſemen .terra & .perdes Fructum
12 כִּי נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל יוּכָלוּ׃
.perſeuerare tuis ſimilibus in .humitrum eos pones Quoniam .ſpoterunt
13 כִּי תְשִׁיתֵמוֹ שָׁכֶם בְּמֵתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן
.eorum .faciei .ſuper
14 עַל פְּנֵיהֶם׃ רוּמָה יְהוָה בְּעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה
.tuam fortitudinem in Dominē .te Exalta
גְּבוּרָתֶךָ׃

PSALMVS XXII. כב

.Dauid canticum .eorum .ceruam ſuper Victori
1 לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד׃
.meus Deus , meus Deus .me ſalutē à .ſignaque .vtne detelinquiſti quid vt .meus Deus , meus Deus
2 אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי
.me ſeruare .rugitus .verbis
3 דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי׃ אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה
.nobis .ſilentium .noſt & .nocte &
4 וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה לִי׃ וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב
.Iſrael laudes .habitans .ſanctus tu Et
5 תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל׃ בְּךָ בָטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ בָּטְחוּ
.eos eruiſti & .ſperauerunt .noſtri patres ſperauerunt te In
6 וַתְּפַלְּטֵמוֹ׃ אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא
.eos confuſi ſunt & .clamauerunt te Ad .ſum vt
7 בוֹשׁוּ׃ וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת
.populi contemptus & .hominum
8 אָדָם וּבְזוּי עָם׃ כָּל רֹאַי יַלְעִיגוּ לִי יַפְטִירוּ
.moueſunt .ſua .ſibi .eminens .mea ſubſannabunt .me videntes Omnes
9 בְּשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ׃ גֹּל אֶל יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ
.caput .me facrens eſtoliatur .vero .eo miſeas eſtoliatur .eo in .placuerit
10 יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ׃ כִּי אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן
.mea .matre vbera ſuper
מַבְטִיחִי עַל שְׁדֵי אִמִּי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

PSALM. X.

1 לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת
2 בַּצָּרָה׃ בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ
3 בְּמִזִּמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ׃ כִּי הִלֵּל רָשָׁע עַל
4 תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ יְהוָה׃
5 רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל
6 מְזִמֹּתָיו׃ יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת מָרוֹם
7 מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃
8 אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא
9 בְרָעָה׃ אָלָה פִיהוּ מָלֵא וּמִרְמוֹת וְתֹךְ
10 תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן׃ יֵשֵׁב בְּמַאְרַב
11 חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו
12 לְחֵלְכָה צָפֻנוּ׃ יֶאֱרֹב בַּמִּסְתֵּר כְּאַרְיֵה
13 בְּסֻכּוֹ יֶאֱרֹב לַחֲטֹף עָנִי לַחֲטֹף עָנִי
14 בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ׃ דָּכָא יָשַׁח וְנָפָל בְּעָצֻמָיו
15 חֵלְכָה׃ אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר
16 פָּנָיו בַּל רָאָה לָנֶצַח׃ קוּמָה יְהוָה אֵל
17 נְשָׂא יָדֶךָ אַל תִּשְׁכַּח עֲנִיִּים׃ עַל מָה
18 נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃
19 רָאִיתָה כִּי אַתָּה עָמָל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת
20 בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יֶעֱזָב חֵלֶק אַתָּה הָיִיתָ עֹזֵר
21 יָתוֹם׃ שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ
22 בַּל תִּמְצָא׃ יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ
23 גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃ תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה
24 תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃ לִשְׁפֹּט יָתוֹם
25 וְדַךְ לְבִלְתִּי יֹסִיף עוֹד לַעֲרִיץ אֱנוֹשׁ מִן
26 הָאָרֶץ׃

PSAL. XI. יא

1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
2 לְנַפְשִׁי נוּדִי הָרְכֶם צִפּוֹר׃ כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים
3 יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר לִירוֹת
4 בְּמוֹ אֹפֶל לְיִשְׁרֵי לֵב׃ כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסְנָה
5 צַדִּיק מָה פָּעָל׃ יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה
6 בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ
7 בְּנֵי אָדָם׃ יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב
8 חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃ יַמְטֵר עַל רְשָׁעִים פַּחִים
9 אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃
10 כִּי צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ
11 פָנִים׃

PSAL. XII. יב

1 לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד
2 הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי גָמַר חָסִיד כִּי פַסּוּ
3 אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם׃ שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת
4 רֵעֵהוּ שִׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
5 יַכְרֵת יְהוָה כָּל שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן
6 מְגַדֶּלֶת גְּדֹלוֹת׃

PSALM. X.

1 לָמָּה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת
2 בַּצָּרָה׃ בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ
3 בְּמִזִּמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ׃ כִּי הִלֵּל רָשָׁע עַל
4 תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרַךְ נִאֵץ יְהוָה׃
5 רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל
6 מְזִמֹּתָיו׃ יָחִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת מָרוֹם
7 מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃
8 אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא
9 בְרָעָה׃ אָלָה פִיהוּ מָלֵא וּמִרְמוֹת וְתֹךְ
10 תַּחַת לְשׁוֹנוֹ עָמָל וָאָוֶן׃ יֵשֵׁב בְּמַאְרַב
11 חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו
12 לְחֵלְכָה צָפֻנוּ׃ יֶאֱרֹב בַּמִּסְתֵּר כְּאַרְיֵה
13 בְּסֻכּוֹ יֶאֱרֹב לַחֲטֹף עָנִי לַחֲטֹף עָנִי
14 בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ׃ דָּכָא יָשַׁח וְנָפָל בְּעָצֻמָיו
15 חֵלְכָה׃ אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר
16 פָּנָיו בַּל רָאָה לָנֶצַח׃ קוּמָה יְהוָה אֵל
17 נְשָׂא יָדֶךָ אַל תִּשְׁכַּח עֲנִיִּים׃ עַל מָה
18 נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃
19 רָאִיתָה כִּי אַתָּה עָמָל וְכַעַס תַּבִּיט לָתֵת
20 בְּיָדֶךָ עָלֶיךָ יֶעֱזָב חֵלֶק אַתָּה הָיִיתָ עֹזֵר
21 יָתוֹם׃ שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וְרָע תִּדְרוֹשׁ רִשְׁעוֹ
22 בַּל תִּמְצָא׃ יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ
23 גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃ תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה
24 תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃ לִשְׁפֹּט יָתוֹם
25 וְדַךְ לְבִלְתִּי יֹסִיף עוֹד לַעֲרִיץ אֱנוֹשׁ מִן
26 הָאָרֶץ׃

PSAL. XI. יא

1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
2 לְנַפְשִׁי נוּדִי הָרְכֶם צִפּוֹר׃ כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים
3 יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל יֶתֶר לִירוֹת
4 בְּמוֹ אֹפֶל לְיִשְׁרֵי לֵב׃ כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסְנָה
5 צַדִּיק מָה פָּעָל׃ יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה
6 בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ
7 בְּנֵי אָדָם׃ יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב
8 חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃ יַמְטֵר עַל רְשָׁעִים פַּחִים
9 אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃
10 כִּי צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ
11 פָנִים׃

PSAL. XII. יב

1 לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד
2 הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי גָמַר חָסִיד כִּי פַסּוּ
3 אֱמוּנִים מִבְּנֵי אָדָם׃ שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת
4 רֵעֵהוּ שִׂפַת חֲלָקוֹת בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
5 יַכְרֵת יְהוָה כָּל שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן
6 מְגַדֶּלֶת גְּדֹלוֹת׃

PSALM. XVII.

1 תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה
2 רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃
3 מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה
4 מֵישָׁרִים׃ בָּחַנְתָּ לִבִּי פָקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי
5 בַּל תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי׃ לִפְעֻלּוֹת
6 אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת
7 פָּעָמַי בַּל נָמְעֲדוּ אֲשֻׁרֶיךָ׃ אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי
8 תַעֲנֵנִי אֵל הַטֵּה אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃
9 הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמִּתְקוֹמְמִים
10 בִּימִינֶךָ׃ שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן בְּצֵל
11 כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃ מִפְּנֵי רְשָׁעִים זָּדוּ שֹׁדְדֻי
12 אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי׃ חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ
13 פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגַאֲוָה׃ אַשֻּׁרֵינוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ
14 עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃ דִּמְיוֹ כְּמוֹ
15 טֶרֶף יִכְסֹף וּכְכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים׃
16 קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְטָה
17 נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ׃ מִמְתִים יָדֶךָ מִמְתִים
18 מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם
19 יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעֹלְלֵיהֶם׃
20 אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ
21 תְּמוּנָתֶךָ׃

PSALM. XVIII. יח

1 לַמְנַצֵּחַ לְעַבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר
2 לַיהוָה אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל
3 יְהוָה אֹתוֹ מִכַּף כָּל אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל׃
4 וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי׃ יְהוָה סַלְעִי
5 וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ
6 מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי׃ מְהֻלָּל אֶקְרָא
7 יְהוָה וּמִן אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי
8 מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיָּעַל יבעתוני [יְבַעֲתוּנִי]׃
9 חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבּוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת׃
10 בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ
11 וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו
12 תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃ וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ
13 וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי חָרָה
14 לוֹ׃ עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל
15 גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד
16 וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב
17 וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ
18 סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי
19 שְׁחָקִים׃ מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד
20 וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיַּרְעֶם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן
21 יִתֵּן קוֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיִּשְׁלַח חִצָּיו
22 וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃ וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי
23 מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה
24 מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּיךָ׃ יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי
25 יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃ יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז
26 וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ יְקַדְּמוּנִי בְּיוֹם
27 אֵידִי וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי׃ וַיּוֹצִיאֵנִי
28 לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃ יִגְמְלֵנִי
29 יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃ כִּי שָׁמַרְתִּי
30 דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כִּי כָל
31 מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקָּתָיו לֹא אָסִיר מִמֶּנִּי׃
32 וָאֱהִי תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃ וַיָּשֶׁב
33 יְהוָה לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃
34 עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
35 עִם נָבָר תִּתָּבָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל׃ כִּי אַתָּה
36 עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל׃
37 כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ
38 חָשְׁכִּי׃ כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג
39 שׁוּר׃ הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה
40 מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃ כִּי מִי אֱלוֹהַּ
41 מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃
42 הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל וַיִּתֵּר תָּמִים דַּרְכִּי׃
43 מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃
44 מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת נְחוּשָׁה
45 זְרוֹעֹתָי׃ וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ
46 תִּסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי׃ תַּרְחִיב צַעֲדִי
47 תַּחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃ אֶרְדְּפָה אוֹיְבַי
48 וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם׃ אֶמְחָצֵם
49 וְלֹא יוּכְלוּ קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי׃ וַתְּזָרֲנִי
50 חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּנִי׃
51 וְאוֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃
52 יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ אֶל יְהוָה וְלֹא עָנָם׃
53 וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל פְּנֵי רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת
54 אֲרִיקֵם׃ תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ
55 גּוֹיִם עַם לֹא יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃ לִשְׁמוֹעַ אֹזֶן
56 יִשְׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ לִי׃ בְּנֵי נֵכָר
57 יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם׃ חַי יְהוָה וּבָרוּךְ
58 צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃ הָאֵל נְתָנָה נְקָמוֹת
59 לִי וְיַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי׃ מְפַלְטִי מֵאוֹיְבָי
60 אַף מִן קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים
61 תַּצִּילֵנִי׃ עַל כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ
62 אֲזַמֵּרָה׃ מַגְדִּיל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד
63 לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם׃

PSALM. XIII.

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד עַד אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי
2 נֶצַח עַד אָנָה תַּסְתִּיר אֶת פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃
3 עַד אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי
4 יוֹמָם עַד אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי׃ הַבִּיטָה עֲנֵנִי
5 יְהוָה אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת׃
6 פֶּן יֹאמַר אוֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי
7 אֶמּוֹט׃ וַאֲנִי בְחַסְדְּךָ בָטָחְתִּי יָגֵל לִבִּי
8 בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי׃

PSALM. XIIII. יד

1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים
2 הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה טוֹב׃
3 יְהוָה מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לִרְאוֹת
4 הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת אֱלֹהִים׃ כֻּלּוֹ סָר יַחְדָּו
5 נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם אֶחָד׃ הֲלֹא
6 יָדְעוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
7 יְהוָה לֹא קָרָאוּ׃ שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד כִּי אֱלֹהִים
8 בְּדוֹר צַדִּיק׃ עֲצַת עָנִי תָּבִישׁוּ כִּי יְהוָה
9 מַחְסֵהוּ׃ מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל
10 בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב תִּשְׂמַח
11 יִשְׂרָאֵל׃

PSALM. XV. טו

1 מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי
2 יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ׃ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל
3 צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ׃ לֹא רָגַל עַל לְשֹׁנוֹ
4 לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל
5 קְרֹבוֹ׃ נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת יִרְאֵי יְהוָה
6 יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִר׃ כַּסְפּוֹ לֹא נָתַן
7 בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה אֵלֶּה
8 לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם׃

PSALM. XVI. ין

1 מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ׃
2 אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ׃
3 לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל
4 חֶפְצִי בָם׃ יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל
5 אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם
6 עַל שְׂפָתָי׃ יְהוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה
7 תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃ חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִימִים
8 אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי׃ אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה
9 אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃
10 שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל
11 אֶמּוֹט׃ לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף
12 בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃ כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי
13 לִשְׁאוֹל לֹא תִתֵּן חְסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃
14 תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ
15 נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

PSALM. XVII. יז

1 תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה יְהוָה צֶדֶק הַקְשִׁיבָה
2 רִנָּתִי הַאֲזִינָה תְפִלָּתִי בְּלֹא שִׂפְתֵי מִרְמָה׃
3 מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תֶּחֱזֶינָה
4 מֵישָׁרִים׃ בָּחַנְתָּ לִבִּי פָקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתַּנִי
5 בַּל תִּמְצָא זַמֹּתִי בַּל יַעֲבָר פִּי׃ לִפְעֻלּוֹת
6 אָדָם בִּדְבַר שְׂפָתֶיךָ אֲנִי שָׁמַרְתִּי אָרְחוֹת
7 פָּעָמַי בַּל נָמְעֲדוּ אֲשֻׁרֶיךָ׃ אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי
8 תַעֲנֵנִי אֵל הַטֵּה אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי׃
9 הַפְלֵה חֲסָדֶיךָ מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמִּתְקוֹמְמִים
10 בִּימִינֶךָ׃ שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן בְּצֵל
11 כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנִי׃ מִפְּנֵי רְשָׁעִים זָּדוּ שֹׁדְדֻי
12 אֹיְבַי בְּנֶפֶשׁ יַקִּיפוּ עָלָי׃ חֶלְבָּמוֹ סָגָרוּ
13 פִּימוֹ דִּבְּרוּ בְגַאֲוָה׃ אַשֻּׁרֵינוּ עַתָּה סְבָבוּנוּ
14 עֵינֵיהֶם יָשִׁיתוּ לִנְטוֹת בָּאָרֶץ׃ דִּמְיוֹ כְּמוֹ
15 טֶרֶף יִכְסֹף וּכְכְפִיר יֹשֵׁב בְּמִסְתָּרִים׃
16 קוּמָה יְהוָה קַדְּמָה פָנָיו הַכְרִיעֵהוּ פַּלְטָה
17 נַפְשִׁי מֵרָשָׁע חַרְבֶּךָ׃ מִמְתִים יָדֶךָ מִמְתִים
18 מֵחֶלֶד חֶלְקָם בַּחַיִּים וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם
19 יִשְׂבְּעוּ בָנִים וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעֹלְלֵיהֶם׃
20 אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ
21 תְּמוּנָתֶךָ׃

PSALM. XVIII. יח

1 לַמְנַצֵּחַ לְעַבֶד יְהוָה לְדָוִד אֲשֶׁר דִּבֶּר
2 לַיהוָה אֶת דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל
3 יְהוָה אֹתוֹ מִכַּף כָּל אֹיְבָיו וּמִיַּד שָׁאוּל׃
4 וַיֹּאמַר אֶרְחָמְךָ יְהוָה חִזְקִי׃ יְהוָה סַלְעִי
5 וּמְצוּדָתִי וּמְפַלְטִי אֵלִי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ
6 מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי׃ מְהֻלָּל אֶקְרָא
7 יְהוָה וּמִן אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃ אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי
8 מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיָּעַל יבעתוני [יְבַעֲתוּנִי]׃
9 חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבּוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת׃
10 בַּצַּר לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ
11 וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו
12 תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃ וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ
13 וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי חָרָה
14 לוֹ׃ עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל
15 גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד
16 וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב
17 וַיָּעָף וַיֵּדֶא עַל כַּנְפֵי רוּחַ׃ וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ
18 סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת מַיִם עָבֵי
19 שְׁחָקִים׃ מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד
20 וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיַּרְעֶם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן
21 יִתֵּן קוֹלוֹ בָּרָד וְגַחֲלֵי אֵשׁ׃ וַיִּשְׁלַח חִצָּיו
22 וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃ וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי
23 מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ יְהוָה
24 מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּיךָ׃ יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי
25 יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃ יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז
26 וּמִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃ יְקַדְּמוּנִי בְּיוֹם
27 אֵידִי וַיְהִי יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי׃ וַיּוֹצִיאֵנִי
28 לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃ יִגְמְלֵנִי
29 יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃ כִּי שָׁמַרְתִּי
30 דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ כִּי כָל
31 מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקָּתָיו לֹא אָסִיר מִמֶּנִּי׃
32 וָאֱהִי תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֹנִי׃ וַיָּשֶׁב
33 יְהוָה לִי כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃
34 עִם חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
35 עִם נָבָר תִּתָּבָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל׃ כִּי אַתָּה
36 עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת תַּשְׁפִּיל׃
37 כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ
38 חָשְׁכִּי׃ כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג
39 שׁוּר׃ הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה
40 מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃ כִּי מִי אֱלוֹהַּ
41 מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃
42 הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל וַיִּתֵּר תָּמִים דַּרְכִּי׃
43 מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃
44 מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת נְחוּשָׁה
45 זְרוֹעֹתָי׃ וַתִּתֶּן לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ
46 תִּסְעָדֵנִי וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי׃ תַּרְחִיב צַעֲדִי
47 תַּחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃ אֶרְדְּפָה אוֹיְבַי
48 וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד כַּלּוֹתָם׃ אֶ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר תהלים

LIBER TEHILLIM, ID EST LAVDVM:

QVI APVD NOS DICITVR LIBER PSALMORVM.

PSALMVS I. א

Beatus vir
cathedra
Sed
arbor planta-
ta secus
quæ
fructum suum dabit in
tempestate sua
folium ejus non defluet
& omnia quæcunque faciet prosperabuntur
impii non sic
sed tanquam pulvis quem projicit ventus
a facie terræ
propterea non consurgent impii in judicio
neque peccatores in concilio justorum
quoniam novit Dominus viam justorum
& iter impiorum peribit

PSAL. II. ב

congregabúntur
consiliabuntur
Christum
valde
furiosi
dicunt
vinculis eorum
habitans in cœlis irridebit eos
& Dominus subsannabit eos
tunc loquetur ad eos in ira sua
& in furore suo conturbabit eos
ego autem unctus sum rex ab eo
super Sion montem sanctum ejus
prædicans præceptum
Dominus dixit ad me filius meus es tu
ego hodie genui te
postula a me & dabo tibi gentes hæreditatem tuam
& possessionem tuam terminos terræ
reges eos in virga ferrea
& tanquam vas figuli confringes eos
& nunc reges intelligite
erudimini qui judicatis terram
servite Domino in timore
& exultate ei cum tremore
apprehendite disciplinam
ne quando irascatur Dominus & pereatis de via
cum exarserit in brevi ira ejus
beati omnes qui confidunt in eo

PSAL. III. ג

cum fugeret
a facie
valde
multi
dicunt
Deo
Selah

PSAL. IIII. ד

Cum clamarem
exaudivit me
In
tribulatione
me liberavit
viri
Filii
meam orationem
mendacium quæretis
& non diligetis
cognoscite
meam gloriam
Selah
irascimini
& nolite peccare
dicite in cordibus vestris
& in cubilibus vestris
Selah
sacrificia justitiæ
Sacrificate
Domino
multi
Quis
ostendet
nobis bona
signatum est
super nos lumen vultus tui Domine
dedisti lætitiam in corde meo
a tempore frumenti
& vini sui
multiplicati sunt
in pace
simul
dormiam
& requiescam
quoniam tu Domine
singulariter
in spe
constituisti me

PSAL. V. ה

Verba
auribus
percipe
intellige
clamoris
Rex
& Deus
meus
quoniam
ad te orabo
mane
Domine
mane
astabo tibi
& contemplabor
quoniam non Deus volens iniquitatem tu es
non habitabit juxta te malignus
neque permanebunt injusti ante oculos tuos
odisti omnes qui operantur iniquitatem
perdes
omnes
loquentes
mendacium
virum sanguinum
& dolosum abominabitur
Dominus
ego autem in multitudine misericordiæ tuæ
introibo in domum tuam
adorabo ad templum sanctum tuum
in timore tuo
Domine
deduc me in justitia tua
propter
inimicos meos
dirige coram me
viam meam in conspectu tuo
quoniam non est
in ore eorum veritas
cor eorum vanum est
sepulchrum patens est guttur eorum
linguis suis dolose agebant
judica illos Deus
decidant
a cogitationibus suis
secundum
impietates eorum
expelle eos
quoniam irritaverunt te Domine
& lætentur omnes
qui sperant in te
in æternum exultabunt
& habitabis in eis
& gloriabuntur in te omnes
qui diligunt nomen tuum
quoniam tu benedices justo
Domine
ut scuto
bonæ voluntatis
coronabis eum

PSAL. VI. ו

Psalmus
David
pro octava
Domine
ne in furore tuo arguas me
neque in ira tua corripias me
miserere mei Domine
quoniam infirmus sum
sana me Domine
quoniam conturbata sunt ossa mea
& anima mea turbata est valde
& tu Domine usquequo
revertere Domine
& eripe animam meam
salvum me fac propter misericordiam tuam
quoniam non est in morte qui memor sit tui
in inferno autem quis confitebitur tibi
laboravi in gemitu meo
lavabo per singulas noctes lectum meum
lacrymis meis stratum meum rigabo
turbatus est a furore oculus meus
inveteravi inter omnes inimicos meos
discedite a me omnes
qui operamini iniquitatem
quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei
exaudivit Dominus deprecationem meam
Dominus orationem meam suscepit
erubescant & conturbentur vehementer omnes inimici mei
convertantur & erubescant valde
velociter

PSAL. VII. ז

Psalmus
David
quem cantavit Domino
pro verbis
Chus filii
Jemini
Domine Deus meus in te speravi
salvum me fac ex omnibus persequentibus me & libera me
nequando rapiat ut leo animam meam
dum est qui redimat neque qui salvum faciat
Domine Deus meus si feci istud
si est iniquitas in manibus meis
si retribuebam retribuentibus mihi mala
decidam merito ab inimicis meis inanis
persequatur inimicus animam meam & comprehendat
& conculcet in terra vitam meam
& gloriam meam in pulverem deducat
exurge Domine in ira tua
& exaltare in finibus inimicorum meorum
& exurge Domine Deus meus in præcepto quod mandasti
& synagoga populorum circumdabit te
& propter hanc in altum regredere
Dominus judicat populos
judica me Domine secundum justitiam meam
& secundum innocentiam meam super me
consumetur nequitia peccatorum
& diriges justum
scrutans corda & renes Deus
justum adjutorium meum a Domino
qui salvos facit rectos corde
Deus judex justus
& fortis & patiens
numquid irascitur per singulos dies
nisi conversi fueritis gladium suum vibrabit
tetendit arcum suum & paravit illum
& in eo paravit vasa mortis
sagittas suas ardentibus effecit
ecce parturiit injustitiam
concepit dolorem & peperit iniquitatem
lacum aperuit & effodit eum
& incidit in foveam quam fecit
convertetur dolor ejus in verticem ejus
& iniquitas ejus super cerebrum ipsius descendet
confitebor Domino
secundum justitiam ejus
& psallam nomini Domini altissimi

PSAL. VIII. ח

Psalmus
cantici
pro torculariis
filii
David
Domine Dominus noster
quam admirabile est nomen tuum in universa terra
quoniam elevata est magnificentia tua
super cœlos
ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem
propter inimicos tuos
ut destruas inimicum & ultorem
quoniam videbo cœlos tuos
opera digitorum tuorum
lunam & stellas quæ tu fundasti
quid est homo
quod memor es ejus
aut filius hominis
quoniam visitas eum
minuisti eum paulo minus ab angelis
gloria & honore coronasti eum
& constituisti eum super opera manuum tuarum
omnia subjecisti sub pedibus ejus
oves & boves universas
insuper & pecora campi
volucres cœli & pisces maris
qui perambulant semitas maris
Domine Dominus noster
quam admirabile est nomen tuum in universa terra

PSAL. IX. ט

Psalmus
David
pro filio
Abimelech
confitebor tibi Domine in toto corde meo
narrabo omnia mirabilia tua
lætabor & exultabo in te
psallam nomini tuo Altissime
in convertendo inimicum meum retrorsum
infirmabuntur & peribunt a facie tua
quoniam fecisti judicium meum & causam meam
sedisti super thronum qui judicas justitiam
increpasti gentes & periit impius
nomen eorum delesti in æternum & in sæculum sæculi
inimici defecerunt frameæ in finem
& civitates earum destruxisti
periit memoria eorum cum sonitu
& Dominus in æternum permanet
paravit in judicio thronum suum
& ipse judicabit orbem terræ in æquitate
judicabit populos in justitia
& factus est Dominus refugium pauperi
adjutor in opportunitatibus in tribulatione
& sperent in te qui noverunt nomen tuum
quoniam non derelinquis quærentes te Domine
psallite Domino qui habitat in Sion
annuntiate inter gentes studia ejus
quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est
non est oblitus clamorem pauperum
miserere mei Domine
vide humilitatem meam de inimicis meis
qui exaltas me de portis mortis
ut annuntiem omnes laudationes tuas
in portis filiæ Sion
exultabo in salutari tuo
infixæ sunt gentes in interitu quem fecerunt
in laqueo isto quem absconderunt comprehensus est pes eorum
cognoscetur Dominus judicia faciens
in operibus manuum suarum comprehensus est peccator
convertantur peccatores in infernum
omnes gentes quæ obliviscuntur Deum
quoniam non in finem oblivio erit pauperis
patientia pauperum non peribit in finem
exurge Domine non prævalebit homo
judicentur gentes in conspectu tuo
constitue Domine legislatorem super eos
ut sciant gentes quoniam homines sunt
ut quid Domine recessisti longe
despicis in opportunitatibus in tribulatione
dum superbit impius incenditur pauper
comprehendantur in consiliis quibus cogitant
quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ
& iniquus benedicit
exacerbavit Dominum
secundum multitudinem iræ suæ non requiret
non est Deus in conspectu ejus
inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore
auferuntur judicia tua a facie ejus
omnium inimicorum suorum dominabitur
dixit enim in corde suo non movebor
a generatione in generationem sine malo
cujus maledictione os plenum est & amaritudine & dolo
sub lingua ejus labor & dolor
sedet in insidiis cum divitibus in occultis
ut interficiat innocentem
oculi ejus in pauperem respiciunt
insidiatur in abscondito quasi leo in spelunca sua
insidiatur ut rapiat pauperem
rapere pauperem dum attrahit eum
in laqueo suo humiliabit eum
incurvabitur & cadet cum dominatus fuerit pauperum
dixit enim in corde suo oblitus est Deus
avertit faciem suam ne videat in finem
exurge Domine Deus exaltetur manus tua
ne obliviscaris pauperum
propter quid irritavit impius Deum
dixit enim in corde suo non requiret
videbis quoniam tu labores & dolorem considerabis
ut tradas eos in manus tuas
tibi derelictus est pauper
orphano tu eris adjutor
contere brachium peccatoris & maligni
quæretur peccatum illius & non invenietur
Dominus regnabit in æternum & in sæculum sæculi
gentes peribitis de terra illius
desiderium pauperum exaudivit Dominus
præparationem cordis eorum audivit auris tua
judicare pupillo & humili
ut non apponat ultra magnificare se homo super terram

PSAL. X. י

Psalmus
David
in Domino confido
quomodo dicitis animæ meæ
transmigra in montem sicut passer
quoniam ecce peccatores intenderunt arcum
paraverunt sagittas suas in pharetra
ut sagittent in obscuro rectos corde
quæ perfecisti destruxerunt
justus autem quid fecit
Dominus in templo sancto suo
Dominus in cœlo sedes ejus
oculi ejus in pauperem respiciunt
palpebræ ejus interrogant filios hominum
Dominus interrogat justum & impium
qui autem diligit iniquitatem odit animam suam
pluet super peccatores laqueos
ignis & sulphur & spiritus procellarum pars calicis eorum
quoniam justus Dominus & justitias dilexit
æquitatem vidit vultus ejus

PSAL. XI. יא

Psalmus
David
salvum me fac Domine quoniam defecit sanctus
quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum
vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum
labia dolosa in corde & corde locuti sunt mala
disperdat Dominus universa labia dolosa
linguam magniloquam
qui dixerunt linguis nostris potentes sumus
labia nostra a nobis sunt quis noster dominus est
propter miseriam inopum & gemitum pauperum
nunc exurgam dicit Dominus
ponam in salutari fiducialiter agam in eo
eloquia Domini eloquia casta
argentum igne examinatum probatum terræ
purgatum septuplum
tu Domine servabis nos & custodies nos
a generatione hac in æternum
in circuitu impii ambulant
secundum altitudinem filiorum hominum
quousque Domine oblivisceris me in finem
quousque avertis faciem tuam a me
quousque ponam consilia in anima mea
dolorem in corde meo per diem
quousque exaltabitur inimicus meus super me
respice & exaudi me Domine Deus meus
illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte
nequando dicat inimicus meus prævalui adversus eum
qui tribulant me exultabunt si motus fuero
ego autem in misericordia tua speravi
exultabit cor meum in salutari tuo
cantabo Domino qui bona tribuit mihi
& psallam nomini Domini altissimi

PSAL. XII. יב

Psalmus
David
usquequo Domine oblivisceris me in finem
usquequo avertis faciem tuam a me
quamdiu ponam consilia in anima mea
dolorem in corde meo per diem
usquequo exaltabitur inimicus meus super me
respice & exaudi me Domine Deus meus
illumina oculos meos ne quando obdormiam in morte
nequando dicat inimicus meus prævalui adversus eum
qui tribulant me exultabunt si motus fuero
ego autem in misericordia tua speravi
exultabit cor meum in salutari tuo
cantabo Domino qui bona tribuit mihi
& psallam nomini Domini altissimi

PSAL. XIII. יג

Psalmus
David
dixit insipiens in corde suo non est Deus
corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studiis suis
non est qui faciat bonum non est usque ad unum
Dominus de cœlo prospexit super filios hominum
ut videat si est intelligens aut requirens Deum
omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt
non est qui faciat bonum non est usque ad unum
sepulchrum patens est guttur eorum
linguis suis dolose agebant
venenum aspidum sub labiis eorum
quorum os maledictione & amaritudine plenum est
velocis sunt pedes eorum ad effundendum sanguinem
contritio & infelicitas in viis eorum
& viam pacis non cognoverunt
non est timor Dei ante oculos eorum
nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem
qui devorant plebem meam ut escam panis
Dominum non invocaverunt
illic trepidaverunt timore ubi non erat timor
quoniam Deus in generatione justa est
consilium inopis confudistis quoniam Dominus spes ejus est
quis dabit ex Sion salutare Israel
cum avertit Dominus captivitatem plebis suæ
exultabit Jacob & lætabitur Israel

PSAL. XIV. יד

Psalmus
David
Domine quis habitabit in tabernaculo tuo
aut quis requiescet in monte sancto tuo
qui ingreditur sine macula & operatur justitiam
qui loquitur veritatem in corde suo
qui non egit dolum in lingua sua
nec fecit proximo suo malum
& opprobrium non accepit adversus proximos suos
ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus
timentes autem Dominum glorificat
qui jurat proximo suo & non decipit
qui pecuniam suam non dedit ad usuram
& munera super innocentem non accepit
qui facit hæc non movebitur in æternum

PSAL. XV. טו

Psalmus
David
conserva me Domine quoniam speravi in te
dixi Domino Deus meus es tu
quoniam bonorum meorum non eges
sanctis qui sunt in terra ejus
mirificavit omnes voluntates meas in eis
multiplicabuntur infirmitates eorum
postea festinaverunt
non congregabo conventicula eorum de sanguinibus
nec memor ero nominum eorum per labia mea
Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei
tu es qui restitues hæreditatem meam mihi
funes ceciderunt mihi in præclaris
etenim hæreditas mea præclara est mihi
benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum
providebam Dominum in conspectu meo semper
quoniam a dextris est mihi ne commovear
propterea lætatum est cor meum & exultavit lingua mea
insuper & caro mea requiescet in spe
quoniam non derelinquis animam meam in inferno
nec dabis sanctum tuum videre corruptionem
notas mihi fecisti vias vitæ
adimplebis me lætitia cum vultu tuo
delectationes in dextera tua usque in finem

PSAL. XVI. טז

Psalmus
David
exaudi Domine justitiam meam
intende deprecationem meam
auribus percipe orationem meam non in labiis dolosis
de vultu tuo judicium meum prodeat
oculi tui videant æquitates
probasti cor meum & visitasti nocte
igne me examinasti & non est inventa in me iniquitas
ut non loquatur os meum opera hominum
propter verba labiorum tuorum
ego custodivi vias duras
perfice gressus meos in semitis tuis
ut non moveantur vestigia mea
ego clamavi quoniam exaudisti me Deus
inclina aurem tuam mihi & exaudi verba mea
mirifica misericordias tuas
qui salvos facis sperantes in te
a resistentibus dexteræ tuæ custodi me
ut pupillam oculi sub umbra alarum tuarum protege me
a facie impiorum qui me afflixerunt
inimici animæ meæ circumdederunt me
adipem suum conclusérunt
os eorum locutum est superbiam
projicientes me nunc circumdederunt me
oculos suos statuerunt declinare in terram
suscepit me sicut leo parans & sicut catulus leonis habitans in secretis
exurge Domine præveni eum & supplanta eum
eripe animam meam ab impio
framea tua ab inimicis manus tuæ Domine
a paucis de terra divide eos in vita eorum
de absconditis tuis adimpletus est venter eorum
saturati sunt filiis & dimiserunt reliquias suas parvulis suis
ego autem in justitia apparebo conspectui tuo
satiabor cum manifestabitur gloria tua

PSAL. XVII. יז

Psalmus
David
servi Domini
qui locutus est Domino verba cantici hujus
in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum
& de manu Saul
& dixit
diligam te Domine fortitudo mea
Dominus firmamentum meum & refugium meum & liberator meus
Deus meus adjutor meus & sperabo in eo
protector meus & cornu salutis meæ & susceptor meus
laudans invocabo Dominum & ab inimicis meis salvus ero
circumdederunt me gemitus mortis
& torrentes Belial conturbaverunt me
funes inferni circumdederunt me
præoccupaverunt me laquei mortis
& in tribulatione mea invocabo Dominum
& ad Deum meum clamabo
& exaudiet de templo sancto suo vocem meam
& clamor meus in conspectu ejus introibit in aures ejus
commota est & contremuit terra
fundamenta montium conturbata sunt & commota sunt
quoniam iratus est eis
ascendit fumus de naribus ejus & ignis de ore ejus devorans
carbones succensi sunt ab eo
inclinavit cœlos & descendit & caligo sub pedibus ejus
& ascendit super cherubim & volavit
volavit super pennas ventorum
posuit tenebras latibulum suum in circuitu eius tabernaculum
tenebrosa aqua in nubibus aeris
præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt
grando & carbones ignis
& intonuit de cœlo Dominus & Altissimus dedit vocem suam
grando & carbones ignis
& misit sagittas suas & dissipavit eos
& fulgura multiplicavit & conturbavit eos
& apparuerunt effusiones aquarum & revelata sunt fundamenta orbis terræ
ab increpatione tua Domine
ab inspiratione spiritus furoris tui
misit de excelso & assumpsit me
& extraxit me de aquis multis
eripuit me de inimicis meis fortissimis
& ab his qui oderunt me
quoniam confortati sunt super me
prævenerunt me in die afflictionis meæ
& factus est Dominus protector meus
& eduxit me in latitudinem
salvum me fecit quoniam voluit me
& retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam
& secundum puritatem manuum mearum reddet mihi
quia custodivi vias Domini
& non impie egi a Deo meo
quoniam omnia judicia ejus in conspectu meo
& justitias ejus non amovebo a me
& ero perfectus cum eo
& custodiam me ab iniquitate mea
& restituet mihi Dominus secundum justitiam meam
& secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum suorum
cum sancto sanctus eris
& cum viro innocente innocens eris
& cum electo electus eris
& cum perverso perverteris
quoniam tu populum humilem salvum facies
& oculos superborum humiliabis
quoniam tu illuminas lucernam meam Domine
Deus meus illustrat tenebras meas
quoniam in te eripiam accinctum
& in Deo meo transgrediar murum
Deus meus impolluta via ejus
eloquium Domini igne examinatum
scutum est omnium sperantium in se
quoniam quis Deus præter Dominum
& quis fortis præter Deum nostrum
Deus qui accinxit me virtute
& complanavit perfectam viam meam
qui perficit pedes meos tanquam cervorum
& super excelsa mea constituens me
qui docet manus meas ad prælium
& posuisti arcum æreum brachia mea
& dedisti mihi protectionem salutis tuæ
& dextera tua sustentavit me
& disciplina tua correxit me in finem
& disciplina tua ipsa me docebit
dilatasti gressus meos subtus me
& non infirmati sunt talares mei
persequar inimicos meos & comprehendam illos
& non convertar donec deficiant
confringam illos & non poterunt stare
cadent subtus pedes meos
& accinxisti me virtute ad bellum
& supplantabis insurgentes in me
& inimicos meos dabis mihi dorsum
& odientes me disperdam
clamabunt & non erit qui salvos faciat
ad Dominum & non exaudiet eos
& comminuam eos ut pulverem ante faciem venti
& ut lutum platearum contritos eos
& extendam eos
eripies me de contradictionibus populi
constituens me in caput gentium
& populus quem non cognovi servivit mihi
in auditu auris obedivit mihi
filii alieni mentiti sunt mihi
& filii alieni inveterati sunt
& claudicaverunt a semitis suis
vivit Dominus & benedictus Deus meus
& exaltetur Deus salutis meæ
Deus qui dat vindictas mihi
& subjicit populos sub me
liberator meus de inimicis meis iracundis
& ab insurgentibus in me
& a viro iniquo eripies me
propterea confitebor tibi in gentibus Domine
& nomini tuo psallam
magnificans salutes regis ejus
& faciens misericordiam christo suo David
& semini ejus usque in sæculum

PSAL. XVIII. יח

Psalmus
David
cœli enarrant gloriam Dei
opera manuum ejus annuntiat firmamentum
dies diei eructat verbum
& nox nocti indicat scientiam
non sunt loquelæ neque sermones
quorum non audiantur voces eorum
in omnem terram exivit sonus eorum
& in fines orbis terræ verba eorum
in sole posuit tabernaculum suum
& ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo
exultavit ut gigas ad currendam viam
a summo cœlo egressio ejus
& occursus ejus usque ad summum eius
nec est qui se abscondat a calore ejus
lex Domini immaculata convertens animas
testimonium Domini fidele sapientiam præstans parvulis
justitiæ Domini rectæ lætificantes corda
præceptum Domini lucidum illuminans oculos
timor Domini sanctus permanens in sæculum sæculi
judicia Domini vera justificata in semetipsa
desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum multum
& dulciora super mel & favum
etenim servus tuus custodit ea
in custodiendis illis retributio multa
delicta quis intelligit
ab occultis meis munda me
& ab alienis parce servo tuo
si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero
& emundabor a delicto maximo
& erunt ut complacentes sint eloquia oris mei
& meditatio cordis mei in conspectu tuo semper
Domine adjutor meus & redemptor meus

PSAL. XIX. יט

Psalmus
David
exaudiat te Dominus in die tribulationis
protegat te nomen Dei Jacob
mittat tibi auxilium de sancto
& de Sion tueatur te
memor sit omnis sacrificii tui
& holocaustum tuum pingue fiat
tribuat tibi secundum cor tuum
& omne consilium tuum confirmet
lætabimur in salutari tuo
& in nomine Dei nostri magnificabimur
impleat Dominus omnes petitiones tuas
nunc cognovi quoniam salvum fecit Dominus christum suum
exaudiet illum de cœlo sancto suo
in potentatibus salus dextræ ejus
hi in curribus & hi in equis
nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimur
ipsi obligati sunt & ceciderunt
nos autem surreximus & erecti sumus
Domine salvum fac regem
& exaudi nos in die qua invocaverimus te

PSAL. XX. כ

Psalmus
David
Domine in virtute tua lætabitur rex
& super salutare tuum exultabit vehementer
desiderium cordis ejus tribuisti ei
& voluntate labiorum ejus non fraudasti eum
quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis
posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso
vitam petiit a te & tribuisti ei
longitudinem dierum in sæculum & in sæculum sæculi
magna gloria ejus in salutari tuo
gloriam & magnum decorem impones super eum
quoniam dabis eum in benedictionem in sæculum sæculi
lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo
quoniam rex sperat in Domino
& in misericordia Altissimi non commovebitur
inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis
dextera tua inveniat omnes qui te oderunt
pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui
Dominus in furore suo conturbabit eos
& devorabit eos ignis
fructum eorum de terra perdes
& semen eorum a filiis hominum
quoniam declinaverunt mala in te
cogitaverunt consilia quæ non potuerunt stabilire
quoniam ponet dorsum
in reliquiis tuis præparabis vultum eorum
exaltare Domine in virtute tua
cantabimus & psallemus potentiæ tuæ

PSAL. XXI. כא

Psalmus
David
Deus Deus meus respice in me
quare me dereliquisti
longe a salute mea verba delictorum meorum
Deus meus clamabo per diem & non exaudies
& nocte & non ad insipientiam mihi
tu autem in sancto habitas
laus Israel
in te speraverunt patres nostri
speraverunt & liberasti eos
ad te clamaverunt & salvi facti sunt
in te speraverunt & non sunt confusi
ego autem sum vermis & non homo
opprobrium hominum & abjectio plebis
omnes videntes me deriserunt me
locuti sunt labiis & moverunt caput
sperasti in Domino eripiat eum
salvum faciat eum quoniam vult eum
quoniam tu es qui extraxisti me de ventre
spes mea ab uberibus matris meæ
in te projectus sum ex utero
de ventre matris meæ Deus meus es tu
ne discesseris a me
quoniam tribulatio proxima est
quoniam non est qui adjuvet
circumdederunt me vituli multi
tauri pingues obsederunt me
aperuerunt super me os suum
sicut leo rapiens & rugiens
sicut aqua effusus sum
& dispersa sunt omnia ossa mea
factum est cor meum tanquam cera liquescens
in medio ventris mei
aruit tanquam testa virtus mea
& lingua mea adhæsit faucibus meis
& in pulvere mortis deduxisti me
quoniam circumdederunt me canes multi
concilium malignantium obsedit me
foderunt manus meas & pedes meos
dinumerare possum omnia ossa mea
ipsi autem considerant & inspiciunt me
diviserunt sibi vestimenta mea
& super vestem meam miserunt sortem
tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum a me
ad defensionem meam conspice
erue a framea Deus animam meam
& de manu canis unicam meam
salva me ex ore leonis
& a cornibus unicornium humilitatem meam
narrabo nomen tuum fratribus meis
in medio ecclesiæ laudabo te
qui timetis Dominum laudate eum
universum semen Jacob glorificate eum
timeat eum omne semen Israel
quoniam non sprevit neque despexit deprecationem pauperis
nec avertit faciem suam a me
& cum clamarem ad eum exaudivit me
apud te laus mea in ecclesia magna
vota mea reddam in conspectu timentium eum
edent pauperes & saturabuntur
& laudabunt Dominum qui requirunt eum
vivent corda eorum in sæculum sæculi
reminiscentur & convertentur ad Dominum
universi fines terræ
& adorabunt in conspectu ejus
universæ familiæ gentium
quoniam Domini est regnum
& ipse dominabitur gentium
manducaverunt & adoraverunt omnes pingues terræ
in conspectu ejus cadent
qui descendunt in terram
& animam suam ei non vivificavit
& semen meum servit ei
annuntiabitur Domino generatio
& annuntiabunt cœli justitiam ejus
populo qui nascetur quem fecit Dominus

PSAL. XXII. כב

Psalmus
David
Dominus regit me & nihil mihi deerit
in loco pascuæ ibi me collocavit
super aquam refectionis educavit me
animam meam convertit
deduxit me super semitas justitiæ
propter nomen suum
etenim si ambulavero in medio umbræ mortis
non timebo mala quoniam tu mecum es
virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt
parasti in conspectu meo mensam
adversus eos qui tribulant me
impinguasti in oleo caput meum
& calix meus inebrians quam præclarus est
& misericordia tua subsequetur me
omnibus diebus vitæ meæ
ut inhabitem in domo Domini
in longitudinem dierum

PSAL. XXIII. כג

Psalmus
David
Domini est terra & plenitudo ejus
orbis terrarum & universi qui habitant in eo
quoniam ipse super maria fundavit eum
& super flumina præparavit eum
quis ascendet in montem Domini
aut quis stabit in loco sancto ejus
innocens manibus & mundo corde
qui non accepit in vano animam suam
nec juravit in dolo proximo suo
hic accipiet benedictionem a Domino
& misericordiam a Deo salutari suo
hæc est generatio quærentium eum
quærentium faciem Dei Jacob
attollite portas principes vestras
& elevamini portæ æternales
& introibit rex gloriæ
quis est iste rex gloriæ
Dominus fortis & potens
Dominus potens in prælio
attollite portas principes vestras
& elevamini portæ æternales
& introibit rex gloriæ
quis est iste rex gloriæ
Dominus virtutum ipse est rex gloriæ

PSAL. XXIV. כד

Psalmus
David
ad te Domine levavi animam meam
Deus meus in te confido non erubescam
neque irrideant me inimici mei
etenim universi qui sustinent te non confundentur
confundantur omnes iniqua agentes supervacue
vias tuas Domine demonstra mihi
& semitas tuas edoce me
dirige me in veritate tua & doce me
quia tu es Deus salvator meus
& te sustinui tota die
reminiscere miserationum tuarum Domine
& misericordiarum tuarum quæ a sæculo sunt
delicta juventutis meæ & ignorantias meas ne memineris
secundum misericordiam tuam memento mei tu
propter bonitatem tuam Domine
dulcis & rectus Dominus propter hoc legem dabit delinquentibus in via
diriget mansuetos in judicio
docebit mites vias suas
universæ viæ Domini misericordia & veritas
requirentibus testamentum ejus & testimonia ejus
propter nomen tuum Domine
& propitiaberis peccato meo multo est enim
quis est homo qui timet Dominum
legem statuit ei in via quam elegit
anima ejus in bonis demorabitur
& semen ejus hæreditabit terram
firmamentum Domini timentibus eum
& testamentum ipsius ut manifestet illis
oculi mei semper ad Dominum
quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos
respice in me & miserere mei
quoniam unicus & pauper sum ego
tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt
de necessitatibus meis erue me
vide humilitatem meam & laborem meum
& dimitte universa delicta mea
respice inimicos meos quoniam multiplicati sunt
& odio iniquo oderunt me
custodi animam meam & erue me
non confundar quoniam speravi in te
innocentes & recti adhæserunt mihi
quoniam sustinui te
redime Deus Israel
ex omnibus tribulationibus suis

PSAL. XXV. כה

Psalmus
David
judica me Domine quoniam ego in innocentia mea ingressus sum
& in Domino confidens non infirmabor
proba me Domine & tenta me
ure renes meos & cor meum
quoniam misericordia tua ante oculos meos est
& complacui in veritate tua
non sedi cum concilio vanitatis
& cum iniquo gerente non introibo
odivi ecclesiam malignantium
& cum impiis non sedebo
lavabo inter innocentes manus meas
& circumdabo altare tuum Domine
ut audiam vocem laudis
& enarrem universa mirabilia tua
Domine dilexi decorem domus tuæ
& locum habitationis gloriæ tuæ
ne perdas cum impiis Deus animam meam
& cum viris sanguinum vitam meam
in quorum manibus iniquitates sunt
dextera eorum repleta est muneribus
ego autem in innocentia mea ingressus sum
redime me & miserere mei
pes meus stetit in directo
in ecclesiis benedicam te Domine

PSAL. XXVI. כו

Psalmus
David
Dominus illuminatio mea & salus mea quem timebo
Dominus protector vitæ meæ a quo trepidabo
dum appropiant super me nocentes
ut edant carnes meas
qui tribulant me inimici mei
ipsi infirmati sunt & ceciderunt
si consistant adversum me castra
non timebit cor meum
si exurgat adversum me prælium
in hoc ego sperabo
unam petii a Domino hanc requiram
ut inhabitem in domo Domini
omnibus diebus vitæ meæ
ut videam voluptatem Domini
& visitem templum ejus
quoniam abscondit me in tabernaculo suo
in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui
in petra exaltavit me
& nunc exaltavit caput meum super inimicos meos
circuivi & immolavi in tabernaculo ejus hostiam vociferationis
cantabo & psallam Domino
exaudi Domine vocem meam qua clamavi ad te
tibi dixit cor meum exquisivit te facies mea
faciem tuam Domine requiram
ne avertas faciem tuam a me
ne declines in ira a servo tuo
adjutor meus esto ne derelinquas me
ne despicias me Deus salutaris meus
quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me
Dominus autem assumpsit me
legem pone mihi Domine in via tua
& dirige me in semita recta
propter inimicos meos
ne tradideris me in animas tribulantium me
quoniam insurrexerunt in me testes iniqui
& mentita est iniquitas sibi
credo videre bona Domini in terra viventium
exspecta Dominum
viriliter agite & confortetur cor vestrum
& sustine Dominum

PSAL. XXVII. כז

Psalmus
David
ad te Domine clamabo
Deus meus ne sileas a me
ne quando taceas a me
& assimilabor descendentibus in lacum
exaudi Domine vocem deprecationis meæ
dum oro ad te
dum extollo manus meas
ad templum sanctum tuum
ne simul trahas me cum peccatoribus
& cum operantibus iniquitatem
qui loquuntur pacem cum proximo suo
mala autem in cordibus eorum
da illis secundum opera eorum
& secundum nequitiam adinventionum ipsorum
secundum opera manuum eorum tribue illis
redde retributionem eorum ipsis
quoniam non intellexerunt opera Domini
& in opera manuum ejus
destruet illos & non ædificabit eos
benedictus Dominus
quoniam exaudivit vocem deprecationis meæ
Dominus adjutor meus & protector meus
& in ipso confidit cor meum
& adjutus sum
& refloruit caro mea
& ex voluntate mea confitebor illi
Dominus fortitudo plebis suæ
& protector salvationum christi sui est
salvum fac populum tuum Domine
& benedic hæreditati tuæ
& rege eos
& extolle illos usque in æternum

PSAL. XXVIII. כח

Psalmus
David
afferte Domino filii Dei
afferte Domino filios arietum
afferte Domino gloriam & honorem
afferte Domino gloriam nomini ejus
adorate Dominum in atrio sancto ejus
vox Domini super aquas
Deus majestatis intonuit
Dominus super aquas multas
vox Domini in virtute
vox Domini in magnificentia
vox Domini confringentis cedros
& confringet Dominus cedros Libani
& comminuet eas tanquam vitulum Libani
& dilectus quemadmodum filius unicornium
vox Domini intercidentis flammam ignis
vox Domini concutientis desertum
& commovebit Dominus desertum Cades
vox Domini præparantis cervos
& revelabit condensa
& in templo ejus omnes dicent gloriam
Dominus diluvium inhabitare facit
& sedebit Dominus rex in æternum
Dominus virtutem populo suo dabit
Dominus benedicet populum suum in pace

PSAL. XXIX. כט

Psalmus
cantici
in dedicatione domus
David
exaltabo te Domine quoniam suscepisti me
& non delectasti inimicos meos super me
Domine Deus meus clamavi ad te
& sanasti me
Domine eduxisti ab inferno animam meam
salvasti me a descendentibus in lacum
psallite Domino sancti ejus
& confitemini memoriæ sanctitatis ejus
quoniam ira in indignatione ejus
& vita in voluntate ejus
ad vesperum demorabitur fletus
& ad matutinum lætitia
ego autem dixi in abundantia mea
non movebor in æternum
Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem
avertisti faciem tuam a me & factus sum conturbatus
ad te Domine clamabo
& ad Deum meum deprecabor
quæ utilitas in sanguine meo dum descendo in corruptionem
numquid confitebitur tibi pulvis
aut annuntiabit veritatem tuam
audivit Dominus & misertus est mei
Dominus factus est adjutor meus
convertisti planctum meum in gaudium mihi
conscidisti saccum meum & circumdedisti me lætitia
ut cantet tibi gloria mea & non compungar
Domine Deus meus in æternum confitebor tibi

PSAL. XXX. ל

Psalmus
David
in finem
pro extasi
in te Domine speravi non confundar in æternum
in justitia tua libera me
inclina ad me aurem tuam
accelera ut eruas me
esto mihi in Deum protectorem
& in domum refugii ut salvum me facias
quoniam firmamentum meum & refugium meum es tu
& propter nomen tuum deduces me & enutries me
educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi
quoniam tu es protector meus
in manus tuas commendo spiritum meum
redemisti me Domine Deus veritatis
odisti observantes vanitates supervacuas
ego autem in Domino speravi
exultabo & lætabor in misericordia tua
quia respexisti humilitatem meam
salvasti de necessitatibus animam meam
& non conclusisti me in manibus inimici
statuisti in loco spatioso pedes meos
miserere mei Domine quoniam tribulor
conturbatus est in ira oculus meus
anima mea & venter meus
quoniam defecit in dolore vita mea
& anni mei in gemitibus
infirmata est in paupertate virtus mea
& ossa mea conturbata sunt
a omnibus inimicis meis
& vicinis meis valde
& timor notis meis
qui videbant me foras fugerunt a me
oblivioni datus sum tanquam mortuus a corde
factus sum tanquam vas perditum
quoniam audivi vituperationem multorum commorantium in circuitu
in eo dum convenirent simul adversum me
accipere animam meam consiliati sunt
ego autem in te speravi Domine
dixi Deus meus es tu
in manibus tuis sortes meæ
eripe me de manu inimicorum meorum & a persequentibus me
illustra faciem tuam super servum tuum
salvum me fac in misericordia tua
Domine non confundar quoniam invocavi te
erubescant impii & deducantur in infernum
muta fiant labia dolosa
quæ loquuntur adversus justum iniquitatem
in superbia & abusione
quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine
quam abscondisti timentibus te
perfecisti sperantibus in te
in conspectu filiorum hominum
abscondes eos in abscondito faciei tuæ a conturbatione hominum
prot

Universidad de Deusto
Biblioteca

gladij faciebus ſit reuerterur nec, cõſtamabunt nõ & pauore Deridebit timebit, † facie
22 וְשִׁחַק לְפַחַד וְלֹא יָשׁוּב מִפְּנֵי־חָרֶב׃
ſmitte & , lancea lamina † pharetra ſtridebit cum Super tonabit † ferram
23 עָלָיו תִּרְנֶה אַשְׁפָּה לָהַב † חֲנִית וְכִידוֹן׃
buccina: cum quod crodes nõ & cruda ſtudiet ira &, impetu Cum ſit ſonitus
24 בְּרַעַשׁ וְרֹגֶז יִבְלַע־אֶרֶץ וְלֹא יַאֲמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָר׃
bellum odorabitur longe à & ,euge dicet buccina ſuffitientia Is lores buccinas
25 בְּדֵי שָׁפָר ׀ אָמַר בְּרַחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה
clamoteri & , principum ſtrepitum commotionem
26 רַעַם ׀ שָׂרִים וּתרוּעָה׃ שׂוֹר
ſunt alas extendet nisſe volabis nũ à medio genitã propter Nunquid accipiter
27 הֲמִבִינְךָ נֵץ יִפְרַשׂ כְּנָפָיו
quod & , aquila ecubabit tuum ad ad Ad auſtrum Nunquid † ſermo-nem
28 אִם־עַל־פִּיךָ יַגְבִּיהַּ נֶשֶׁר וְכִי
demũ ſuper morabitur & habitabit Petram ſuum tidum eleuabit In petra
29 סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלַן עַל־שֵׁן ׀ חוֹם קִנּוֹ צִיּוֹם קָנוֹ
montiuum & , petra † exploraute
30 מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל לְמַרְחוֹק׃ סֶלַע וּמְצוּדָה
ſanguinem abſorbebit: eius pulli Et , aſpiciẽt eius oculi
31 וְאֶפְרֹחָיו יְעַלְעוּ־דָם ׀ וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים שָׁם הוּא׃ נִבֵט עֵינָיו יְפִיחוּ
dixit & Iob DOMINVS reſpondit Et
32 וַיַּעַן יְהוָה ׀ אֶת־אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ עֵרָה
Deum Argueris tecum ſi tomarpotentre eum cõtendet nonquid † eſt † Diſputans cum Deo.
33 הֲרַב ׀ עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ רַב יָכַח
dixit & , DOMINO Iob reſpondit Et ei reſpondeat
34 יַעֲנֶנּוּ׃ וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃ קַלֹּתִי שׁוּם
poſui me? Manum tibi reſpõdebo quid, tum comẽptibilis Ecce
35 הִנֵּה ׀ קַלְתִּי מָה אֲשִׁיבְךָ יָדִי שִׂמְתִּי meo os ipſi ſecundo,
לְמוֹ־פִי׃ אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וְשְׁתַּיִם
addam non &
36 וְלֹא אוֹסִיף׃

CAP. XL. ם

dixit & , turbine de Iob DOMINVS reſpondit Et
1 וַיַּעַן יְהוָה ׀ אֶת־אִיּוֹב מִן־הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר׃
me facſe fere &, te interrogabo tecum libos vir lient nõ Accinge
2 אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חָלָצֶיךָ אֲשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃ מָתְנֶיךָ
ve , me facies in prium , meũ in ticium diſſipabis eũ Numquid † eſt
3 הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטִי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן
ipſe ſicut vacuũ & ,tibi Deo ſicut brachium & Et magnificeris nunquid † eſt
4 תִּצְדָּק׃ וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ וּבְקוֹל כָּמֹהוּ
,gloriã & ſublimitate & , ceſſi ſtgine nuere Qua † tonitru
5 תַּרְעִם׃ גְּאֵה־נָא גָּאוֹן וְנַגֵּבָה וְהוֹד
omnem vide & , uitaſſtias Diſperge , te ſedues decorem & ſidue † ſuroris
6 וְהָדָר תִּלְבָּשׁ׃ הַפֵּץ עֶבְרוֹת אַפֶּךָ וּרְאֵה כָל־
ſuperbum omnem Vide , eum humilis & , ſuperbum
7 גַּאֶה וְהַשְׁפִּילֵהוּ׃ רְאֵה כָל־גַּאֶה
ſe ſub impios contere & pro tue tue tritate in loco ipſorum.
8 הַכְנִיעֵהוּ וְהָדֹךְ רְשָׁעִים תַּחְתָּם׃ הָדָךְ
abſcondito in alliga eorũ facies ſimul pulueris in eos Aſſomidis
9 טְמָנָם כְּיַחַד פְּנֵיהֶם חֲבוֹשׁ בַּשָּׁתֵם׃
,eus dexteratẽ ſeruet quod , tibi confitebor ego , eremus Et
10 וְגַם־אֲנִי אוֹדְךָ כִּי תוֹשִׁיעֲךָ יְמִינֶךָ׃ יָדָה
hierdam , tecum fecit quem Behemoth nunc Ecce † ſecit
11 הִנֶּה־נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר
,eius lumbis in eius potentia nunc Ecce , comedet bos vſuti † eſt,
12 כַּבָּקָר יֹאכֵל׃ הִנֶּה־נָא כֹחוֹ בְמָתְנָיו וְאֹנוֹ כֹּחַ
,ſui eiuſdem Vide , eius ventris umbilico in eius fortitudo & * Velocitet mouebit quæ eſt
13 בִּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ׃ יַחְפֹּץ זְנָבוֹ כְּמוֹ־אָרֶז גִּידָיו
,mens cõſiſtãs eius ſeruabuntur nerui nodus ſicut veſtimentorũ emper-plexi ſunt.
14 יְשֹׂרָיו פַּחֲדֵי יִשְׂרֵאוּ׃ עַצְמֵי נְחֹשֶׁת גְּרָמָיו כְּמוֹ־
,ferrea virga ſicut eius oſſa † eius oſſa Membra
15 גִּבְעֹל אַפִּיקֵי נְחֹשֶׁת גַּרְמָיו כְּקַשׁ־כָּתַל׃ עַצְמָיו
,ſuũ gladium ſupplicatio ſed faciendo Dei tirarum principium Ipſe ſtructura ſunt ex inimici amici
16 הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי אֵל לְעֹשֵׂהוּ יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ׃ qui fecit † ei
17 כִּי־בוּל הָרִים יְשָׂאוּ־לוֹ וְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃ עָשָׂא
,ſimilis in ,ſecret arboribus umbriferis Sub , lude ſe dormiet in ſecreto
18 תַּחַת צִאֲלִים יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִצָּה׃ יְכַסּוּ צַלְלִים צִלָּם
,eius vimina ,ymbrifere arbores eũ Tegent , rete & , cõuoluẽ ſi-mos * ex ſint
19 סְבָךְ קָנֶה וְעָרָבֵי נָחַל׃ יַכְתְּרֻהוּ צַלְלִים צִלָּם
,torrentis filices eũ Circumdabũt

eorum
Iob meus ſeruus ſicut , eorum me ad eſtis locuti
7 דַּבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
Sophar , Suachites Baldad &, Thamanites Eliphaz abierunt Et
8 וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי
,DOMINVS eos ad eſt locutus ſicut feerunt &, Naamathites
faciem
ſuper
ſpiz
† ad
† cum orauit
ſtmicit, † ſuerant
† שָׂכַת
† בוּא
quit nooruant
† פְּנֵה
† ſuper runt,
† נוּד
† רוּעַ
† נִיחַ
peoudenti viam,
magis quàm
† חָיָה
* Diuina.
† יוֹם
* Caſſia † Cornibij
ina cornæ ſunt
† יָפָה
† חָיָה
וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה
,Iob ſeruus ſicut feerunt &, DOMINVS ſuſcepit &
וַיִּשָּׂא יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב׃
ipſum nihil ſed Iob conuertionem ſcit conuertit DOMINVS Et
וַיהוָה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ
Iob ipſe * quæ omnia DOMINVS auxit & : ſuis ſeum pro
בְּעַד רֵעֵהוּ וַיהוָה יָסַף אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאִיּוֹב
omnes & , eius ſtatres omnes eum ad vexarunt Et duplum in
לְמִשְׁנֶה׃ וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֶחָיו וְכָל־
eo cum conſederunt & , prius cum agnoſcens omnes & , eius ſorores
אַחְיוֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ
omne ſuper eis ſoni cõſolati & , ſtium conſeri & , eũ domo in pane
לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנִדוּ לוֹ וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל כָּל־
ei dederunt Et , eum ſuper DOMINVS adduxerat quod malum
הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבִיא יְהוָה עָלָיו וַיִּתְּנוּ לוֹ
,vnam autem mauri vnuſquiſq; & , eorum omnes vnuſquiſque
אִישׁ קְשִׂיטָה אַחַת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד׃
,eius principio pro Iob nouiſſimo benedixit DOMINVS Et
וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ
,cameloruin millia ter & , ferum millia decim quatuor ei fuerunt &
וַיְהִי לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים
,aliaq; mille & , boue iuga mille &
וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃
,filiæ tres &, filij ſeptem ei fuerunt Et
וַיְהִי־לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃
ſecundæ nomen & , Ieminmah † eius nomen vocauit Et
וַיִּקְרָא שֵׁם הָאַחַת † יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
,Iaphne-Cheren † terræ nomen & , Chetihah
קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃
Iob filiæ ſicut ſpecioſæ mulieres eſt inuenta non Et
וְלֹא נִמְצְאוּ נָשִׁים † יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב
inter his hæreditatem eorum pater eis dedit & : terra omnit in
בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ
eorum hoc poſt Iob vixit Et ,ſuorum fratrum
אֶחֵיהֶם׃ וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי זֹאת מְאַת
ſuoru filiorum filios & , ſuos filios vidit & annos quadraginta &
וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּרְאֶה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו
ſaturus & , ſenex Iob eſt mortuus Et , generationes quatuor
אַרְבָּעָה דֹרוֹת׃ וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וְשָׂבֵעַ
,dierum
יָמִים׃

Finis Libri Iob.

תם ספר איוב

CAP. XLII. סב

dixit & , DOMINO Iob reſpondit Et
1 וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר׃
,cogitatio tea ghibenitur non &, potes tumina quod Noui
2 יָדַעְתִּ כִּי־כֹל תּוֹכֵל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה
,mundũ au Idru ricidetur abſque conſilium aroſtare * inſe † Qui is
3 מִי זֶה מַעְלִים עֵצָה בְּלִי דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי
,dtiam non & , me pro mirabilis † intelligam non & † occulta iſtud
וְלֹא אֵבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְלֹא אֵדָע׃
,me ſcire fac & , te interrogabo : loquar ego & , mane Audi
4 שְׁמַע נָא וְאֲנִכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
,te vidit meus oculus nunc & : te auditu auris auditum Ad
5 לְשֵׁמַע אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ׃
,cinere & , pulvere ro, retipſi cam &, * reprobabo Idcirco
6 עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר׃
verba DOMINVS eſt locutus poſtquam Iob Et
7 וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים
,Thamanite Eliphaz ad DOMINVS dixit &, Ieb ad hæc
הָאֵלֶּה אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי
,eſtis locuti non quia , tuos ſeruos duos in &, te in ipſe eſt irati ſut furore
חָרָה אַפִּי בְךָ וְכִנֶגֶד שְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם
,me ad Iob meum ſeruum ſicut , eſtis me ad
אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
Iob meus ſeruus ſicut , eſtiſmum me ad Et
8 וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים
,arietes ſeptem & , vitulos ſeptem vobis ſumite nunc Et
וְלֵכוּ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה
,eius facies utique nam , eos ſuper orabit meus ſeruus Iob &, vobis pro pro vobis
בַּעֲדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי־אִם־פָּנָיו
non quia , ſibiſtimeas † vobiſcum faciendam ad ad
אֶשָּׂא לְבִלְתִּי * עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא
,ſuſtinebit
דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב׃
Iob meus ſeruus ſicut , eſtiſmum me ad Et
9 וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי
Sophar , Suachites Baldad &, Thamanites Eliphaz abierunt Et
וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה
,DOMINVS eos ad eſt locutus ſicut feerunt &, Naamathites
וַיִּשָּׂא יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב׃
ipſum nihil ſed Iob conuertionem ſcit conuertit DOMINVS Et
10 וַיהוָה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ
Iob ipſe * quæ omnia DOMINVS auxit & : ſuis ſeum pro
בְּעַד רֵעֵהוּ וַיהוָה נָשָׂא אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאִיּוֹב
omnes & , eius ſtatres omnes eum ad vexarunt Et duplum in
11 וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֶחָיו וְכָל־
eo cum conſederunt & , prius cum agnoſcens omnes & , eius ſorores
אַחְיוֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ
omne ſuper eis ſoni cõſolati & , ſtium conſeri & , eũ domo in pane
לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנִדוּ לוֹ וַיְנַחֲמוּ אֹתוֹ עַל כָּל־
ei dederunt Et , eum ſuper DOMINVS adduxerat quod malum
הָרָעָה אֲשֶׁר הֵבִיא יְהוָה עָלָיו וַיִּתְּנוּ לוֹ
,vnam autem mauri vnuſquiſq; & , eorum omnes vnuſquiſque
אִישׁ קְשִׂיטָה אַחַת וְאִישׁ נֶזֶם זָהָב אֶחָד׃
,eius principio pro Iob nouiſſimo benedixit DOMINVS Et
12 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ
,cameloruin millia ter & , ferum millia decim quatuor ei fuerunt &
וַיְהִי לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים
,aliaq; mille & , boue iuga mille &
וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת׃
,filiæ tres &, filij ſeptem ei fuerunt Et
13 וַיְהִי־לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃
ſecundæ nomen & , Ieminmah † eius nomen vocauit Et
14 וַיִּקְרָא שֵׁם הָאַחַת † יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
,Iaphne-Cheren † terræ nomen & , Chetihah
קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃
Iob filiæ ſicut ſpecioſæ mulieres eſt inuenta non Et
15 וְלֹא נִמְצְאוּ נָשִׁים † יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב
inter his hæreditatem eorum pater eis dedit & : terra omnit in
בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ
eorum hoc poſt Iob vixit Et ,ſuorum fratrum
אֶחֵיהֶם׃ וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי זֹאת מְאַת
ſuoru filiorum filios & , ſuos filios vidit & annos quadraginta &
16 וְאַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּרְאֶה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו
ſaturus & , ſenex Iob eſt mortuus Et , generationes quatuor
אַרְבָּעָה דֹרוֹת׃ וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וְשָׂבֵעַ
,dierum
17 יָמִים׃

CAP. XLI. נא

,ſtret. meus ſecius ad ipſe * quis & , eum ſuſcetet quid reuelabit Non
1 לֹא־אַכְזִיר כִּי וּמִי הוּא לְפָנַי יִתְיַצָּב׃
,mihi ; celo omni ſub ; perficiam & , me præcedit Quis
2 מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־ ,ipſum
,ſtertis tatuum verbum &, eius metles ſilebo Non
3 הַשָּׁמָיִם לִי׃ לֹא אַחֲרִישׁ בַּדָּיו וּדְבַר גְּבוּרוֹת
,eius indumentei facies de terris Quis , eius diſpoſitionis gratiam &
4 וְחִן עֶרְכּוֹ׃ מִי גָלָה פְּנֵי לְבוּשׁוֹ
quis eius faciei Portas ? veniet quis eius ſtus duplicatum eius
5 דַּלְתֵי פָנָיו מִי יְבוֹא׃
,ſtatmido? eius dentium , incutit ? ſpauit
בְּכֶפֶל לְחָמוֹ מִי יָבִוא׃ פַּחַד סְבִיבוֹתָיו שִׁנָּיו אֵימָה׃
,eſſa , ſpiſſa * clauſa , ſcutorum fortitudines Superbia
6 גֵּאוָה אַפִּיקֵי מָגִנִּים סָגוּר חוֹתָם אָחָד׃
,eas inter , ingrediatur * non vētus & , admoueatur oni in Vna
7 אֶחָד בְּאַחַד יִגָּשׁוּ וְרוּחַ לֹא־יָבוֹא בֵינֵיהֶם׃
,ſpatabuntur? non & , ſe ſeparet , adiuuabunt ſue ſtatre in Vir
8 אִישׁ־בְּאָחִיהוּ יִדְבָּקוּ יִתְלַכָּדוּ וְלֹא יִתְפָּרָדוּ׃
,autorx palpebra ſet eius oculi & , ſtus claudit eius Sternutationibus
9 עֲטִישׁוֹתָיו * תָּנַר־אוֹר וְעֵינָיו כְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃
,ſe eruent * ignis ſcintillæ , ibunt lampades eius ore de
10 מִפִּיו לַפִּידִים יְהַלֵּכוּ כִּידוֹדֵי־אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ׃
,abeuo & , fruſtis ; oſa ſicut , fumus egredietur eius naribus E.
11 מִנְּחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּיָרְ וְנַפְתּוּחַ וְאַגְמֹן
,egredietur eius ore de fulgur * & , faciet ardere prunas eius Anima
12 נַפְשׁוֹ נְחָלִים תִּלְהָט וְלֶהָב מִפִּיו יֵצֵא׃
,dolor ambulat eius ante & , fortitudo morabitur eius collo In
13 בְּצַוָּארוֹ † יָלִין עֹז וְלִפָּנָיו תָּרוּץ דְּאָבָה׃
,monobitur non , eo in quamis ? cohaeret eius carnis Emulenia
14 מִפְּלֵי בְשָׂרוֹ דָּבְקוּ † צוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט׃
,inferius metallicum durum ? & , lapis ſicut durum eius Cor
15 לִבּוֹ יָצוּק כְּפַר־אֶבֶן וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית׃
,ſe purgabunt cum tribus : fortes timebunt eius ſtimulos Ab
16 מִשְּׁחוּ יָגוּרוּ אֵלִים מִשְּׁבָרִים יִתְחַטָּאוּ׃
,* lotitia & , ſe profeſſionis ſtiancies , fodiſit non gladius * cum Armamenta
17 מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בַּל־תָּקוּם חֲנִית סִכָּה וְשִׁרְיָה׃
,pro lanã ? lignum inſuper paleam ut * Reputabit
18 יַחְשֹׁב לְתֶבֶן נְחוּשָׁה רָקָבוֹן עֵץ לְעֵץ׃
,ſoni veris ſtipulam in ? arma , ſtus ? eum fugabit Non
19 לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶן־קֶשֶׁת נִהְפְּכוּ לוֹ
,deridebunt & , ſcarapoda ſunt reputata ſtipula ſicut , funda lapides
כְּאַבְנֵי־קֶלַע׃ כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תוֹתָח וְיִשְׂחַק
,haſtæ vibrationem
לְקוֹל כִּידוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

coram eo,
,eius faciei ad iudicium fac eum videbis eum ,dixerit quòd Etiam
אַף כִּי־הֵאָסֵר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ יִזֶן לְפָנָיו׃ 14
non & ,eius nasus ,visitauit nihil figuta nunc Et .eum reprehendes & ,spes in eo,
הַחֲוֹלֵל לוֹ׃ 15 וְיִשָּׂחֵק כִּי־אֵין פֶּקַח צְאֵפוֹ וְלֹא
,suum os ,patefecerit vane Iiob Et .valde copia in cognouit
יָדַע הֶבֶל מְאֹד׃ 16 וְאִיוֹב חֲכָל יִפְצַר־פִּיהוּ
,profunder verbis ,sermones scientia absque ,multitudinem peccatorū suorū.
בִּבְלִי דָעַת מַלִּין יַכְבִּיר׃ 17
,aperuit ,multiplicauit.

CAP. XXXVI. לו

,paululum me ,circa Sta ;dixit & ,Elihu addidit Et Expecta
וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ 1 כַּתֵּר־לִי זְעֵיר
,sermones * Deo ;adhuc quia ,tibi indicabo & ,Sumain
וַאֲשָׁא ׀ אֲמָרִי לְאֵלוֹהַּ מִמֶּלְכִּי׃ 2 וְאֶחֱזֹק כִּי עוֹד לֶאֱלוֹהַּ מִלִּים ;
,iustitiam dabo meo operatori & ,longinquo à meam scientiam
אֶתֵּן פָּעֳלִי׃ 3 דֵּעִי לְחֻזְקִי וְלִפְעֻלָּתִי אֶתֵּן־צֶדֶק ;
,scientiis perfectus ,mei sermones mendacij non verè Nam ,sum * Deus
כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי תְּמִים דֵּעוֹת׃ 4 כִּי־אֵל בָּכִיר וְלֹא יִמְאָס בָּכֹחַ לֵב׃ 5
,cordis potentia fortè ,abiecit non & ,fortis Deus Ecce ,tecum * est
כֹּחַ
,pauperum
עֹשֶׁר׃ 6 לֹא יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃
,tribuet ,afflictorum iudicium & ,impium vtique iudicium Non
לֹא־יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לְכִסֵּא׃ 7
,exaltabuntur & ,perpetuum in eos collocabit &
וַיֹּשֶׁב
,afflictionis * in ,capessibus in * vincti & ,fuerint
& capti fuerint
לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃ 8 וְאִם־אֲסוּרִים בְּקֵיִדוֹת יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי עֹנִי׃
,quia eorum prævaricationes & ,eorum opus eis ,indicabit Et
וַיַּגֶּד לָהֶם פָּעֳלָם וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי׃ 9 וַיְגַל לְהֶם פְּעֻלָּם
,quòd ,dicet & ,correptionē ad ,autem ,exultabit Et ,prouidebit
יִתְגַּבָּרוּ׃ 10 וַיְגַל אָזְנָם לְכוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי
,iniquitate ab tenebrarum ,conuertantur Si
יָשׁוּבוּן מֵאָוֶן׃ 11 אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יִכְלוּ
,delectationibus in suos annos & ,domo in suos dies *parcentur ,fel,
יְמֵיהֶם בְּטוּב וּשְׁנוֹתָם בְּנְעִימִים׃ 12 בְּלָה
,ubique ,eliduntur & ,translibunt missile per ,audierint non si Et ,gladium,
וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בַּשֶּׁלַח יַעֲבְרוּ וְיִגְוְעוּ בְּבִלִּי־דָעַת׃ 13
,clamabunt non ,insuper ,corde hypocrita Et ,cognitione
וַחֲנֵפֵי־לֵב יָשִׂימוּ אָף לֹא יְשַׁוְּעוּ
,mori
,eorum anima ,adolescentia in Morietur ,eos alligauerit etiam
כִּי אָסַר׃ 14 יָמוּת בְּנֹעַר נַפְשָׁם
,fontem super &,
וְחַיָּתָם בִּקְדֵשִׁים׃ 15 יַחֲלֵץ עָנִי בְעָנְיוֹ
,ad ,pauperē à pauperiem
,eorum autem oppressio ,eo in resultabit &
וַיְגַל בְּלַחַץ אָזְנָם׃ 16 וְאַף הֲסִיתְךָ
,requies † & ,eo pro angustiam non latiodiacus ,angustiæ ore ab
מִפִּי־צָר רְחָב לֹא כֻוֵּץ תַּחְתֶּיהָ וְנַחַת
,simplicitatis impij ,iudicium Et ,pinguedine ,plena tuæ mensæ
שְׁלֵוָתֶךָ מָלְאָה רָשָׁע׃ 17 דִּין וּמִשְׁפָּט תִּתְמֹךְ׃
,tribuit ,fortè ne ,ira Quia ,sustentabunt iudicium & ,eautem
כִּי חֵמָה פֶּן יְסִיתְךָ בְּשֹׁפְרֹ כֹּפֶר׃ 18 דִּין יִמְשֹׁךְ יִתְמְכוּ
,is facies declinare ,non propitiationem ,multitudo & ,ipsiformis in te
רַב נְגֹהַ כְּשֵׁפֶר אַל־תַּט׃ 19 הֲיַעֲרֹךְ שׁוְעֲךָ בְּלִי־צֹק וְכָל
,formidines oēs ,nec ,aurum non ,tuum clamabit æthimabit Nunquid
מַעֲרְכֵי כֹחַ׃ 20 אַל־תַּעְתֵּק הַלַּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם׃
,se ,populus ,ascendendum ad ,noctē ambabis Ne ,potentiam
,elegisti hac ,super ,quia ,iniquitatem ad ,aspicies ne Cave
הִשָּׁמֶר אַל־תֵּפֶן אֶל־אָוֶן כִּי עַל־זֶה נִבְחַרְתָּ מֵעֹנִי׃ 21
,ipse ,eius ,quis ,sua ,potentia in ,excelsa ,Deus Ecce ,afflictione ,propter
הֵן־אֵל יִשְׂגֶּב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ
,docetus
מוֹרֶה׃ 22 מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר
,eius opus ,magnifices ,et Memento ,iniquitatem es operatus
פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃ 23 זְכֹר כִּי־תַשְׂגִּיא פָּעֳלוֹ
,homines ,sua ,uirorum ,quod
אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃ 24 כָּל־אָדָם חָזוּ בּוֹ
,homines ,eum ,Omnes ,Ecce ,Iouge a ,intuebitur homo
אֱנוֹשׁ יְבִיט מֵרָחוֹק׃ 25 הֵן־אֵל גָּדוֹל וְלֹא נֵדָע
,filius ,numeri ,non & ,eius annorū ,inquisitio
מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא חֵקֶר׃ 26 כִּי יִגְרַע נִטְפֵי־מָיִם
,nubes eū volverit ,ut ,merifilabunt ,aquarum ,vapore ad ,pluuiā ,stillabūt
יְזַקְּקוּ אֵדוֹ׃ 27 אֲשֶׁר יִזְּלוּ שְׁחָקִים
,eum ,imo ,affluerint
יִרְעֲפוּ עַל־אָדָם רָב׃ 28 אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־

,suum ,tentoria ,suū ,tamē ,ipse ,super extendit Ecce ,sui tabernaculi ,fremitus ,nubis
עָב פָּרָשָׂתוֹ בְּמַבְרְקָיו׃ 29 הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ
,populos ,iudicabit ipsas per Quia ,operuit maris radices &
וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם כִּסָּה׃ 30 כִּי־בָם יָדִין עַמִּים
,escam ad ,cibum dabit ,fecerit operans Super
יִתֵּן אֹכֶל לְכַכְּיָר׃ 31 עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה אוֹר
,eius amic* ,nunc super ? Annunciabit ,occurrente in ipsum super præcepit &
וַיְצַו עָלֶיהָ בְּמַפְגִּיעַ׃ 32 יַגִּיד עָלָיו רֵעֵהוּ
,ascendente ,super furens ,Accipitrem
מִקְנֶה אַף עַל־עוֹלָה׃

CAP. XXXVII. לז

,suo loco & ,tremuit ,& ,meū cor erpauescit hoc ,ab Etiam
גַּם־זֹאת יָחֲרַד לִבִּי וַיִּתַּר מִמְּקוֹמוֹ׃ 1
,eius ore ex ,eloquium & ,eius ,sonitū remote eū audiendo Audite
שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרֶגֶז קוֹלוֹ וְהֶגְיוֹ מִפִּיו
,egredietur ,super eius ,fuel & ,erit directio eorū omne Subter
יֵצֵא׃ 2 תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יְשָׁרוֹ וְאוֹרוֹ עַל־
,terræ ,in Tonabit ,super ,ingies ipsum Post ,terræ ,alas
כַּנְפוֹת הָאָרֶץ׃ 3 אַחֲרָיו יִשְׁאַג־קוֹל יַרְעֵם בְּקוֹל
,eius ,sonus fuerit ,audietur cum ,et narrabitur non Et ,fuæ ,eloquiis
גְּאוֹנוֹ וְלֹא יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ׃
,& ,magnalia facies ,mirabilia fua voce in Deus Tonabit
יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת וְלֹא
,plumbi imbri & ,terram ,festo ,dicet ,nisi Quia ,nescimus
נֵדָע׃ 5 כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא־אָרְצָה וְגֶשֶׁם מָטָר
,homines omnes ,suæ ,fit ,formidinis ,plumbi ,imbri &
וְגֶשֶׁם מִטְּרוֹת עֻזּוֹ׃ 6 בְּיַד כָּל־אָדָם
,ipsius opus ,homines omnes ,suendum ad ,obsignatis
יַחְתֹּם לְיֵדַע כָּל־אֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂהוּ׃
,habitabit sale habitaculis ,& de ,animalia ipsa in bestia ingredietur Et
וַתַּחְשׂךְ חַיָּה בְּמֹו־אֹרֶב וּבְמְעֹנוֹתֵיהֶם תֵּשֵׁבְנָה׃ 8
,fit ,gaudebit ,& ,turbo veniet ,pauendi De
מִן־הַחֶדֶר תָּבוֹא סוּפָה וּמִמְּזָרִים קָרָה׃ 9
,tanquam in aquarū latitudo & ,gelu ,dabit ,De ,flatu A
מִנִּשְׁמַת אֵל יִתֵּן קֶרַח וְרָחַב מַיִם יִכֹּוץ׃ 10
,fui luminis ,nube facies ,spargere ,nube ,dectegabit ,frumēti ? Etiam
אַף בְּרִי יַטְרִיחַ עָב יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ׃ 11
,ipsum ,eorum ,circa ,gubernatiōes ,ipsa Et
וְהוּא מְסִבּוֹת מַתְהֹפֵךְ בְּתַחְבֻּלוֹתָו לִפְעָלָם
,terram ,orbis ,faciet ,super ,circumcisum ,quæ ,omnia
כְּכָל־אֲשֶׁר יְצַוֵּם עַל־פְּנֵי תֵבֵל אַרְצָה׃
,miseri cordiam ad ,sue ,tuum ,eorum ad ,sue ,eorum ad Sive
אִם־לְשֵׁבֶט אִם לְאַרְצוֹ אִם לְחֶסֶד
,intelligite & ,ô ,Iob ,hoc Auscultra ,eam ? faciet ,intuemini
יִמָּצֵאהוּ׃ 13 הַאֲזִינָה זֹּאת אִיּוֹב עֲמֹד
,Dei ,mirabilia ,dicis super ,Deum ,parum ,is ,fuis Nunquid
וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל׃ 14 הֲתֵדַע בְּשׂוּם אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם
,eius nubis ,lucem ,inuliam ,& ,
וְהוֹרִיעַ אוֹר עֲנָנוֹ׃
,perfecti ,mirabilia ,nubis ,luminosa ,super ,sua ? Nunquid
הֲתֵדַע מִפְלְשֵׂי עָב מִפְלְאוֹת תְּמִים
,tentoria ,quibus ,sol ,calida ,est ,vestimenta ,quid ,frientis
דֵּעִים׃ 17 אֲשֶׁר בְּגָדֶיךָ חַמִּים בְּהַשְׁקִט אֶרֶץ
,ipsa ,eo cum Expandis ,meridie &
מִדָּרוֹם׃ 18 תָּרְקַע עִמּוֹ שְׁחָקִים חֲזָקִים כְּרְאִי
,fulmen
מוּצָק׃ 19 הוֹדִיעֵנוּ מַה־נֹּאמַר לוֹ לֹא נַעֲרֹךְ
,locutus ,ut fit ,quia ,ut ,ut ,ut

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad exultandum,
רוּץ הָךְ
כִּי־מִצְאוּ רָע׃ וְלֹא־נָתַתָּ לַחֲטֹאת
מָחִי
me exciſtimi & ,me habéris odio contitioue in ſum Iazarus Si
אִם־אֲשַׁמָּה בְּפִיךָ מְשַׁנְאַי וְהִתְעַרְתִּי
imeũ palarũ peccandũ ad dedi ueo Et ,malum cũ iniuriã quia
מִי־יִתֵּן שֹׁמְעָה לִי הֶן־תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי
meam ſententiam audiat ubo ,meã pariẽ ergo etiam Reſpondeo ,virtã
וְסֵפֶר כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃ הֲבִשְׂאֵתִי עַל־שִׁכְמִי
ſcintres me contrauit ,ſermonibus ſum plenus Quia ,ego etiam
אֶעֱטְרֶנּוּ כְּמוֹ־נָזִיד׃ כִּי־מִסְפַּר יָמַי הֲלוֹא־מְעָט
כִּי־אָמַרְתִּי לֹא אֲנַכֵּל לֹא
ſequutus noñ ,uiuum tanquam meus ueniet Ecce ,mei ueri
בִּטְנִי׃ הִנֵּה בִטְנִי כְיַיִן לֹא יִפָּתֵחַ
mihi nõ ſit ,ſuccus ,& Loquar ,diſcumpam uoũ uires ſicut
אֵאָבֵרָה וְיִרְוַח־לִי׃ אֶפְתְּחָה שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה
perſonam ſatiẽs acceptam nunc Non ,reſpondeno & ,me ſibita Aperiam
אַל־נָא אֶשָּׂא פְנֵי־אִישׁ וְאֵל־אָדָם לֹא אֲכַנֶּה׃
cognoſcam noñ ,ho dominũ ad & ,uiri
כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה עֹשֵׂנִי׃
meus Faciẽs me nõ ,ſuus Creãs
כִּמְעָט יִשָּׂאֵנִי עֹשֵׂנִי׃

CAP XXXIII. לג

Prouide ,auſcultes mea uerba oſa & ,mea eloquia Iob quæſo audi ergo Et
שְׁמַע־נָא אִיּוֹב לְמִלָּי וְכָל־דְּבָרַי הַאֲזִינָה׃ פְּתַל
ſpeciã ,loquitur ,men palato in mea lingua ,ei lucra ,meũ os aperui ecce Ecce
הִנֵּה־נָא פָּתַחְתִּי פִי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְּחִכִּי׃ תֹּךְ
ſiũt ,palatũ mea labia ſententiã & ,loca eloquiũ ſuũ in Reſtituãs
יְשָׁר לִבִּי אֲמָרַי וְדָעַת שְׂפָתַי בָּרוּר יִתְּ
omnipotentis ſpiracula & ,me fecit Dei ,Spiritus ,loquuntur
אֱלוֹהַּ׃ רוּחַ אֵל עָשָׂתָנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי
meæ ſerui ad ,Diſpone ,mihi reſpõde ,protecti Si ,me uiuificabit
תְּחַיֵּנִי׃ אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עָרְכָה לְפָנַי
ſtitue ,Deo cũ ad ſecundum ego Ecce ,conſule
הִתְיַצָּבָה׃ הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר
ex ,etiam noſ mea formidẽ Ecce ,ego etiam ſum ex ſe
קָרַצְתִּי גַּם־אָנִי׃ הִנֵּה אֵימָתִי לֹא תְבַעֶתְךָ
meis ſenitas ſuũres nullatẽ ,meos pedet ,ego in Vere
וְאוֹנִי עָלֶיךָ לֹא יִכְבָּד׃ אָךְ אָמַרְתָּ
באזני וקול מלין אשמע׃
ſibi ſuisq; in non te ,quæſumus ,nunciet me adoerſum occaſiones Ecce
בְּאָזְנַי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע׃ נְקִי אֲנִי בְּלִי
meas ſenitas ſuũres nullatẽ ,meos pedet ,ego in Vere
הִנֵּה תְלוּאוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ׃
magnificabitur ,quia tibi reſpondebo ,ſiuſtus non hoc Ecce
יָשִׂם בַּכֶּסַר רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי׃
ſecum uidit ,Ideo ,me ſibi fecit ,Deus ſupernus ,uerũ
הֵן־זֹאת לֹא־צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי־רַבָּה
Cur ,Ieoue pa; Deus
אֱלוֹהַּ מֵאֱנוֹשׁ׃ מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ
כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה׃
ſuũ ſibi ,uerba ſua omnia quod ,reſpondebit non
כִּי־בְאַחַת יְדַבֵּר־אֵל וּבַשְּׁנִיָּה לֹא יִשְׁוֶרֶת
ſuper ,ſermo ſtabilis ,uiſionis ,ſomnium ,Per
חֲזִיוֹן לָיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־
ſopitio ,hominẽ ,ſuper ,ſomnium ,Per
אֲנָשִׁים בִּתְנוּמוֹת עַל מִשְׁכָּב׃ אָז גָּלֶה
ſuũ uiro ſecreto in & ,hominum autem
אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמוּסָרָם יַחְתֹּם׃
ſuper ,ſtare & ſuper ,tuere ,hominem remouendo ,ſi
לְהָסִיר אָדָם מֵעֲשֵׂהוּ וּגְאֵדָה מִגֶּבֶר יְכַתֵּם׃
meo ſenſui ad ,Diſpone ,mihi reſpõde ,protecti Si ,me uiuificabit
יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִשָּׁחַת מִנִּי שַׁחַת וְחַיָּתוֹ בְּשֶׁלַח׃
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
וְתוֹכַח בְּמַכְאוֹב עַל מִשְׁכָּבוֹ וְרִב עֲצָמָיו
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
אֵיתָן׃ וַיִּזְקַר לְחֶמֶה נַפְשׁוֹ וְחַיָּתוֹ לַמְמִתִים׃
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
אִם־יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ׃ וַיְחֻנֵּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵהוּ
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
מֵרֶדֶת שָׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר׃ רָטְבָה בְשָׂרוֹ מִנֹּעַר
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו׃ יֶעְתַּר אֶל־אֱלוֹהַּ וַיִּרְצֵהוּ
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
וַיִּרְאֶה פָנָיו בִּתְרוּעָה וַיָּשֶׁב לָאֱנוֹשׁ צִדְקָתוֹ׃
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
יָשַׁר עַל־אֲנָשִׁים וְאָמַר חָטָאתִי וְעִוַּתִּי
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
וְכַנְּפָה לֹא שָׁוָה לִי׃ פָּדָה נַפְשִׁי מֵעֲבֹר בַּשָּׁחַת
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
וְחַיָּתִי בָּאוֹר תִּרְאֶה׃ הֵן כָּל־
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
אֵלֶּה יִפְעַל אֵל שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים עִם־גָּבֶר׃
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
לְהָשִׁיב נַפְשׁוֹ מִשָּׁחַת לְאוֹר בְּאוֹר
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
הַחַיִּים׃ הַקְשֵׁב אִיּוֹב שְׁמַע־לִי הַחֲרֵשׁ וַאֲנִכִי
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
אֲדַבֵּר׃ אִם־יֵשׁ מִלִּין הֲשִׁיבֵנִי דַּבֵּר כִּי־
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
חָפַצְתִּי צַדָּקֶךָ׃ אִם־אַיִן אַתָּה שְׁמַע־לִי חֲרַשׁ
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
וַאֲלַמְּדָךְ חָכְמָה׃

CAP. XXXIIII. לד

ſapientes Audite ,iſtis & ,Elihu reſpondit Et
וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ שִׁמְעוּ חֲכָמִים
ſermones autẽ Quia ,me auſcultate ſcientes & ,uiros ſermones
מִלָּי וְיֹדְעִים הַאֲזִינוּ לִי׃ כִּי־אֹזֶן מִלִּין
eligemus ,Iudicium ,conſcendam ad guſtabit ,palatum & ,probatio
תִּבְחָן וְחֵךְ יִטְעַם לְאָכֶל׃ מִשְׁפָּט נִבְחֲרָה
Iob dixit Quippe ,bonum ,quid nos inter ,ſcrutemur ,modo
לָּנוּ נֵדְעָה בֵינֵינוּ מַה־טּוֹב׃ כִּי־אָמַר אִיּוֹב
meo iudicio Ia ,meum iudicii frei remouere Deus & ,ſine Iudice
צָדַקְתִּי וְאֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי׃ עַל־מִשְׁפָּטִי
vir Quis ,præuaricatione abſque ,me Iuſta dolenter ,mentior
אֲכַזֵּב חִצִּי בְלִי־פָשַׁע׃ מִי־גֶבֶר כְּאִיּוֹב
ite ſacrum Et ,aquam vt, ſubſannatione bibetur ,Iob ſicut
יִשְׁתֶּה־לַּעַג כַּמָּיִם׃ וְאָרַח עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן
cum deambulandi ad & ,iniquitate operãtibus cum ſociatur ad
לְחַבְרָה עִם־אַנְשֵׁי־מָוֶת׃ וַיֹּאמַר לֹא־יִסְכָּן
ipſe ,placebit ,in ,vir profecto* Non dixit Quoniã ,impietatem hominũ
אֱנוֹשׁ בְּרָצוֹתוֹ עִם־אֱלוֹהַּ׃ אַנְשֵׁי־לֵב שִׁמְעוּ
Deo cum Abſit ,me audite cordis viri Ideo
לִי אַף רָשָׁע לֹא יִמְשָׁל־רִיב׃ לְכֵן אַנְשֵׁי לֵבָב שִׁמְעוּ לִי חָלִילָה
hominũ opus Quia ,impietate ab omnipotẽs & ,impietatis ab Deo &
לָאֵל מֵרֶשַׁע וְשַׁדַּי מֵעָוֶל׃ כִּי פֹעַל אָדָם
ei facit inuenire cui ,uiam iuxta & ,ei reddet
יְשַׁלֵּם לוֹ וְכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ׃
perueretur non omnipotẽs & facitet impiẽ non Deus vere Iuſtæque
אַף־אָמְנָם אֵל לֹא יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא יְעַוֵּת
poſuit quis & ,certam ,ita ſuũ ,ſuũ ,ſuper ,ſtare ,Qui ,iudicium
מִשְׁפָּט׃ מִי־פָקַד עָלָיו אָרְצָה וּמִי שָׂם
eius ſpiritum ,ſuũ eor ei ſuper poneret Si ,terram ille orbem
תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃ אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ
ſimul cato omnis Obiret ,ſe ad eius ſiatum &
וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף׃ יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יָחַד
ſeruetetur ,ſuũ ,ſuper ,ſtare ,hominẽ &
וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃ וְאִם־בִּינָה שְׁמָעָה
audi ,Intelligenna & Et ,meorum eloquiorum vocem auſcultate hoc
זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃
iuſtum eſt Et ,odiẽdo iudicium habens odio etiam Nunquid
הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יָחְבֹשׁ וְאַדִּיר צַדִּיק תַּרְשִׁיעַ׃
ſpiritu* ,regi ,dicendum Nunquid ,facies ,impio ,ne ,dicere
הַכְּמַאֲמַר לְמֶלֶךְ בְּלִיָּעַל אַדִּירִים רָשָׁע׃
facies accepit* non Qui ,principes ,ad impius
אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא פְנֵי שָׂרִים וְלֹא־הִכִּיר הָדַר
opus quia ,tenuis facies ad ,etiam eſt agnitus non & ,principum
דַּל כִּי מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃ רָגַע יָמוּתוּ
ſupra omnes eius ,mutabunt
וַחֲצוֹת לָיְלָה יִגְעֲשׁוּ עָם
commoebantur* ,nocte ,mediaque ,momento ,Subito ,moriẽtur Subito
וְיַעֲבֹרוּ וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃

vi, ſed Deuolitate, ,eius oculi Quia ,mam in non ſortem remouebũt & ,tribunat &
כִּי־עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃
ſunt* ,uider. ,uidetur* eius greſſus omnes & ,uiri uias ſuper*
אֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִתְחַבֵּא שָׁם פֹּעֲלֵי
operantes ibi latitandum ad* ,mortis uiuches nec ,obſcuritas Non
אָוֶן׃ כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד לַהֲלֹךְ
inueſtigatiõ non ,ſuper* Conteret ,iudicium in Deum ad
אֶל־אֵל בְּמִשְׁפָּט׃ יָרֹעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר
facies* cognoſcere Ideo ,eis pro alios facies* ſtare &
וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃ לָכֵן יַכִּיר
conteret* ,nos* ,comminuet* & ,eorum opera
מַעֲבְרֵיהֶם וְיַהֲפֹךְ לַיְלָה וְיִדָּכְאוּ׃
videntium loco in ,eos percuſſit ,impetus Pro
תַּחַת רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם רֹאִים׃
eius vias omnes & ,eum poſt a* receſſerunt eius* ab eo,
אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאֲחָרָיו וְכָל־דְּרָכָיו
terpeti* clamorem eum ſuper adduxerunt Ad ,intellexerunt non
לֹא הִשְׂכִּילוּ׃ לְהָבִיא עָלָיו צְעָקַת דָּל
facies* requietẽ ſe ipſe Et ,auditet affligẽtium ſuſtamentũ &
וְצַעֲקַת עֲנִיִּים יִשְׁמָע׃ וְהוּא יַשְׁקִט
ſuper Et ſed intuebitur quis & ,facies* abſcõdet Et ,tandiuabit* quis &
וְכִי יַרְשִׁיעַ וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ וְעַל־
,ſpatter hominem ſuper & ,gẽtem
גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃ מִמֶּלֶךְ אָדָם חָנֵף
populi* effrodet ab ,Quia ,hominem ſuper ,ſpatter hominem ſuper & ,gẽtem
מִמַּקְשֵׁי עָם׃ כִּי אֶל־אֵל הֶאָמֵר נָשָׂאתִי לֹא
iniquitatem Si ,me doce tu ,video* Praeter ,eorumpam*
אֶחְבֹּל׃ בִּלְעָדַי אַתָּה אֶחֱזֵנִי אַל־תַּרְנִי אִם־עָוֶל
,addam ne ,ſim operatus
פָּעַלְתִּי לֹא אֹסִיף׃
,eligat* ea quia ,*remiſſi quia ,eum inuitant te eam d Ne
הֲמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי־אַתָּה מָאַסְתָּ כִּי־אַתָּה תִּבְחַר
coruisti Vir ,loquere medi quod Et ,ego non &
וְלֹא אֲנִי וּמַה־נַּעֲנֶה בָךְ׃ אֲנָשִׁי לֵבָב
non Iob ,me audient ſapiens vir & imini dicatur
יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ לִי׃ אִיּוֹב לֹא־
intellectu cum Iuon eius verba & ,loquimur ſcientia cum
בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּיל׃
reſponſiones proyter ,ſeculũ in vſq; Iob proberur mi pater*
אֲבִי יְחֻבַּן אִיּוֹב עַד־נֶצַח עַל־תְּשֻׁבֹת
,præuaricatione & ſuo peccato ſuper adde Quia ,iniquitas virtos ad
בְּאַנְשֵׁי־אָוֶן׃ כִּי־קִיץ עַל־חַטָּאתוֹ פָּשַׁע
plaudit, & multi- ,Deum ad ſuos ſermones multiplicabit & ,plaudet non iuter
בֵּינֵינוּ יִסְפְּקֵהוּ וְהָבֵּהּ אֲמָרָיו לְאֵל׃
plicat

CAP. XXXV. לה

pturaſti hoc Nunquid ,dixti & ,Elihu reſpondit Et
וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃ הַזֹּאת חָשַׁבְתָּ
ſecundum* ,ſuſtice Quid ,dixti Vt*
לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל׃ כִּי־תֹאמַר מַה־
iſtum* Quia dixiſti. ,Deo pro mee iuſtitiæ* ,Dixiſti iudicio in*
אֶסָּכֵן לָךְ מֶה אוֹעִיל מֵחַטָּאתִי׃ אֲנִי
meo peccato de voluntatis accipiam quid ,tibi prodetur
אֲמָרִים אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ וְאֶת־רֵעֶיךָ עִמָּךְ׃
amicis ,ceruum Suſpice ,ceruum tuis ſcio & ,ſermones tibi reſpondebo
הַבֶּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ׃
,peccauerit Si ,te ſua ſunt noxia ,nimia inuerte & ,cedo &
אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעַל בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ מַה־
,tuo ſuper carmines fecerint omnipliciter Et ,ei ceu cohira operabere quid
תַּעֲשֶׂה לוֹ׃ אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן לוֹ אוֹ מַה
quid vel ea dabis quid ,ei adſpectum Si ,ſuo ſuſtinet
מִיָּדְךָ יִקָּח׃ לְאִישׁ כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וְלִבֶּן
,ſuum ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
אָדָם צִדְקָתֶךָ׃ מֵרֹב עֲשֻׁקִים יַזְעִיקוּ יְשַׁוְּעוּ
ſuũ ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi ,ſuper ,ſtare & ,ſuper ,ſtare ,hominem ,ſi
מִזְּרוֹעַ רַבִּים׃ לֹא אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי
,me facient Deus* ubi? ,dixit non Et ,multorum brachiũ propter*
נֹתֵן זְמִירוֹת בַּלָּיְלָה׃ מַלְּפָנוּ מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ
,nocte in cantica dant
וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ׃ שָׁם יִצְעֲקוּ וְלֹא
,propter superbiam ex eis, ,eſt ſapi dat
יַעֲנֶה מִגַּאֲוַת רָעִים׃ אָךְ שָׁוְא לֹא־יִשְׁמַע
,quia ſuperbiam ex eis, ,eſt ſapi dat
אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
illud inuerunt non omnipotens & ,Deus audiat non*
אַף כִּי תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנָּה

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nnoquid
עִם־אֶפֶס יָמִים קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ וְלְכָל־תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר אֶבֶן אֹפֶל וְצַלְמָוֶת׃
4 נָחַל פָּרַץ מֵעִם גָּר נִשְׁכָּחִים מִנִּי־רָגֶל דָּלוּ נָעוּ מֵאֱנוֹשׁ׃
5 אֶרֶץ מִמֶּנָּה תֵּצֵא לֶחֶם וְתַחְתֶּיהָ נֶהְפְּכָה כְּמוֹ־אֵשׁ׃
6 מְקוֹם סַפִּיר אֲבָנֶיהָ וְעַפְרָה זָהָב לוֹ׃
7 נָתִיב לֹא־יְדָעָהוּ עַיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אָיָה׃
8 לֹא הִדְרִיכוּהוּ בְנֵי־שָׁחַץ לֹא עָבַר עָלָיו שָׁחַל׃
9 בַּחַלָמִישׁ שָׁלַח יָדוֹ חָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ הָרִים׃
10 בְּשֻׂרוֹת יְאֹרִים בְּקָע וְכָל־יְקָר רָאֲתָה׃
11 מִבְּכִי נָהָרוֹת חָבַשׁ וְתַעֲלוּמָה תּוֹצֵא אוֹר׃
12 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
13 לֹא־יָדַע אֱנוֹשׁ עֶרְכָּהּ וְלֹא תִמָּצֵא בְּאֶרֶץ הַחַיִּים׃
14 תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִוא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי׃
15 לֹא־יֻתַּן סָגוּר תְּחִתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף מְחִירָהּ׃
16 לֹא תִסָּלֶה בִּכְתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר׃
17 לֹא־יַעַרְכֻנָהּ זָהָב וְזָכוּכִית וְתְמוּרָתָהּ כְּלִי־פָז׃
18 רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמְשֹׁךְ חָכְמָה מִפְנִינִים׃
19 לֹא־יַעַרְכֶנָּהּ פִּטְדַת כּוּשׁ בְּטְהוֹר לֹא תְסֻלֶּה׃
20 וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה׃
21 וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה׃
22 אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְאָזְנֵינוּ שְׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ׃
23 אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ׃
24 כִּי־הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ יִרְאֶה תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃
25 לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה׃
26 בְּעָשׂתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחִזִּין קוֹלוֹת׃
27 אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חְקָרָהּ׃
28 וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה׃

CAP. XXIX. כט

1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
2 מִי־יִתְּנֵנִי כִירְחֵי קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ׃
3 בְּהַלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֲלַךְ חֹשֶׁךְ׃
4 כַּאֲשֶׁר הָיֵיתִי בִּימֵי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלֵי אָהֳלִי׃
5 בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי׃
6 בִּרְחֹץ בְּחֶמְאָה אֲשֻׁרָי וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי שָׁמֶן׃
7 בְּצֵאתִי שַׁעַר עַל־קָרְתָּא בָּרְחוֹב אָכִין מוֹשָׁבִי׃
8 רָאוּנִי נְעָרִים וְיַחְבְּאוּ וְיְשִׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ׃
9 שָׂרִים עָצְרוּ בְמִלִּים וְכַף יָשִׂימוּ לְפִיהֶם׃
10 קוֹל נְגִידִים נֶחְבָּאוּ וּלְשׁוֹנָם לְחִכָּם דָּבְקָה׃
11 כִּי־אֹזֶן שָׁמְעָה וַתְּאַשְּׁרֵנִי וְעַיִן רָאֲתָה וַתְּעִידְנִי׃
12 כִּי־אֲמַלֵּט עָנִי מְשַׁוֵּעַ וְיָתוֹם וְלֹא־עֹזֵר לוֹ׃
13 בִּרְכַּת אֹבֵד עָלַי תָּבֹא וְלֵב אַלְמָנָה אַרְנֵן׃
14 לָבַשְׁתִּי צֶדֶק וַיִּלְבָּשֵׁנִי כִּמְעִיל וְצָנִיף מִשְׁפָּטִי׃
15 עֵינַיִם הָיִיתִי לְעִוֵּר וְרַגְלַיִם לְפִסֵּחַ׃
16 אָב אָנֹכִי לָאֶבְיוֹנִים וְרִב לֹא־יָדַעְתִּי אֶחְקֹרָה׃
17 וְאֲשַׁבְּרָה מְתַלְּעוֹת עַוָּל וּמִשִּׁנָּיו אַפְרִיק טָרֶף׃
18 וָאֹמַר עִם־קִנִּי אֶגְוָע וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים׃
19 שָׁרְשִׁי פָתוּחַ עַל־מָיִם וְטַל יָלִין בִּקְצִירִי׃
20 כְּבוֹדִי חָדָשׁ עִמָּדִי וְקַשְׁתִּי בְיָדִי תַּחֲלִיף׃
21 לִי שָׁמְעוּ וְיִחֵלּוּ וְיִדֹּמּוּ לְעִתִּי עֲצָתִי׃
22 אַחֲרֵי דְבָרִי לֹא יִשְׁנוּ וְתִזַּל עֲלֵימוֹ מֵלְתִּי׃
23 וְחִכּוּ לִי כַּמָּטָר וּפִיהֶם פָּעֲרוּ לְמַלְקוֹשׁ׃
24 אֶשְׂחַק אֲלֵיהֶם לֹא יַאֲמִינוּ וְאוֹר פָּנַי לֹא יַפִּילוּ׃
25 אֶבְחַר דַּרְכָּם וְאֵשֵׁב וְאֶשְׁכֹּן כְּמֶלֶךְ בַּגְּדוּד כַּאֲשֶׁר אֲבַלִּים יְנַחֵם׃

CAP. XXX. ל

1 וְעַתָּה שָׂחֲקוּ עָלַי צְעִירִים מִמֶּנִּי לְיָמִים אֲשֶׁר מָאַסְתִּי אֲבוֹתָם לָשִׁית עִם־כַּלְבֵי צֹאנִי׃
2 גַּם־כֹּחַ יְדֵיהֶם לָמָּה לִי עֲלֵימוֹ אָבַד כָּלַח׃
3 בְּחֶסֶר וְבַכָּפֶן גַּלְמוּד הָעֹרְקִים בָּצוּ עִיָּה וְשֹׁאמָמָה׃
4 הַקֹּטְפִים מַלּוּחַ עֲשָׂבִים וְרוֹתָם שָׁרָשׁ לַחְמָם׃
5 מִן־גַּו יְגֹרָשׁוּ יָרִיעוּ עֲלֵיהֶם כַּגַּנָּב׃
6 בְּעֶרֶץ נְחָלִים לָשְׁכֹּן חוֹרֵי עָפָר וְכֵפִים׃
7 בֵּין שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת חָרוּל יִסָּפָחוּ׃
8 בְּנֵי נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־שֵׁם נִכְאוּ מִן־הָאָרֶץ׃
9 וְעַתָּה נגינתם הָיִיתִי וָאֶהְיֶה לָהֶם לְמָלָה׃
10 תִּעֲבוּנִי רָחֲקוּ מִנִּי וּמִפָּנַי לֹא חָשְׂכוּ רֹק׃
11 כִּי־יִתְרִי פִתַּח וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ׃
12 עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ וַיְסֹלּוּ עָלַי אָרְחוֹת אֵידָם׃
13 נָתְסוּ נְתִיבָתִי לְהַוָּתִי יוֹעִילוּ לֹא עֹזֵר לָמוֹ׃
14 כְּפֶרֶץ רָחָב יְאִתָיו תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלָּלוּ׃
15 תְּהָפַּךְ עָלַי בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִיבָתִי וְכָעָב עָבְרָה יְשׁוּעָתִי׃
16 וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי יָאחֻזוּנִי יְמֵי עֹנִי׃
17 לַיְלָה עֲצָמַי נִקַּר מֵעָלָי וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן׃
18 בְּרֹב כֹּחִי יִתְחַפֵּשׂ לִבְגְדִי כְּפִי כְּתֹנְתִּי יַאַזְרֵנִי׃
19 הֹרָנִי לַחֹמֶר וָאֶתְמַשֵּׁל כָּעָפָר וָאֵפֶר׃
20 אֲשַׁוַּע אֵלֶיךָ וְלֹא תַעֲנֵנִי עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֵן בִּי׃
21 תֶּהְפַּךְ לְאַכְזָר לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תְּשִׂטְמֵנִי׃
22 תִּשָּׂאֵנִי אֶל־רוּחַ תַּרְכִּיבֵנִי וְתְמוֹגְגֵנִי תּוּשִׁיָּה׃
23 כִּי־יָדַעְתִּי מָוֶת וּבֵית מוֹעֵד לְכָל־חָי׃
24 אַךְ לֹא־בְעִי יִשְׁלַח יָד אִם־בְּפִידוֹ לְיֶשַׁע לָהֶם׃
25 אִם־לֹא בָּכִיתִי לְקֹשֵׁה יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי לָאֶבְיוֹן׃
26 כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא אֵלַי וְיַחֵל לְאוֹר וַיָּבֹא אֹפֶל׃
27 מֵעַי וְלֹא דָמּוּ קִדְּמוּנִי יְמֵי עֹנִי׃

CAP. XXXI. לא

1 בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־בְּתוּלָה׃
2 וּמָה חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים׃
3 הֲלֹא־אֵיד לְעַוֶּל וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
4 הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה דְרָכַי וְכָל־צְעָדַי יִסְפּוֹר׃
5 אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וְחָשׁ מִרְמָה רַגְלִי׃
6 יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי־צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי׃
7 אִם־תִּטֶּה אֲשֻׁרִי מִן־הַדֶּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי וּבְכַפַּי דָּבַק מאום׃
8 אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ׃
9 אִם־נִפְתָּה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעִי אָרָבְתִּי׃
10 תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִים׃
11 כִּי־זִמָּה הִוא וְהִיא עָוֹן פְּלִילִים׃
12 כִּי־אֵשׁ הִוא עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי תְּשָׁרֵשׁ׃
13 אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וְאַמְהָתִי בְּרִיבָם עִמָּדִי׃
14 וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה אֲשִׁיבֶנּוּ׃
15 הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֹשֵׂנִי עָשָׂהוּ וַיְכֹנְנֵנוּ בָּרֶחֶם אֶחָד׃
16 אִם־אֶמְנַע מֵחְפֵּץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה אֲכַלֶּה׃
17 וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה׃
18 כִּי מִנְּעוּרַי גְּדָלַנִי כְּאָב וּמִבֶּטֶן אַלְמָנָה אַנְחֶנָּה׃
19 אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי־לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת לָאֶבְיוֹן׃
20 אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חָלָצָיו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם׃
21 אִם־הֵנַפְתִּי עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה בַשַּׁעַר עֶזְרָתִי׃
22 כְּתֵפִי מִשִּׁכְמָהּ תִּפֹּל וְזְרוֹעִי מִקָּנָהּ תִּשָּׁבֵר׃
23 כִּי־פַחַד אֵלַי אֵיד אֱלוֹהַּ וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃
24 אִם־אָשִׂים זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי מִבְטַחִי׃
25 אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃
26 אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָקָר הָלֵךְ׃
27 וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
28 גַּם־הוּא עָוֹן פְּלִילִי כִּי כִחַשְׁתִּי לְאֵל מִמָּעַל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

noluimus.
4 יֹאמְרוּ לְאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ
per Numquid Deus nouit quid ,dixitti Et
5 מַה שַׁדַּי כִּי נַעַבְדֶנּוּ וּמָה נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע־בּוֹ
imperium consilium ;meæ deorum eorū mauo in ? non An
6 הֲזֹלָא בְּרָם מוֹכִיחֵךְ יִרָא מִפֹּחֶדְךָ יָכִיחֵךְ
venient ,exitiogauerui impiorum lucerna Quotus ,me à fuit longe
7 רִחֲקָה מֶנִּי כְּפֶשַׁע רְשָׁעִים וּמִשְׁפָּט וְצֶדֶק מִנִּי
palea sicut Erunt ,duo sua in patrimo dolores eorū eximi cui ,ipse
8 עֲלֵימוֹ אֵידָם חֲלָלִים יְחֻלַּק בְּאָפוֹ
committio ,diuiderē eis Deus in fumore
9 לְפֵנֵי־רוּחַ וְכַקַּשׁ גְּנֻבָתוּ סוּפָה׃ אֱלוֹהַּ יַצְפֹּן
eius oculi Videbunt .Scier & ,non ai ? reddet eius ulai eius Iustis
10 לְבָנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם עָלָיו וְיֵדָע׃ יִרְאוּ עֵינָיו
eius ruinam qua Nam ,habere Saddai ? fiuturo de & ,suam imperiorum
11 כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה׃ כִּי מַה־חֶפְצוֹ
,suæ domi eius membrum numerus Et ? se poſt ſua domo in
12 בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חָצָיו
,iudicabit excellus ipſe & ,ſidemiam dicebat Deus Numquid
13 הֲלֵאלוֹהַּ יְלַמֵּד דֵּעָה וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט׃
perfectionis ſuæ, ac ſi tollat totius
14 זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תָּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵו׃
,originibus ? eius oſſa medulla & duæ ſint plena eius Mallochæ
15 עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלֶב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּרֶה׃
,bone in ? cerebrum non & ,sanato animoso mortetur ille Et
16 וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא אָכַל בְּטוּבָה׃
,eos ſuos operuet vermis & ,siccabunt pulmones ? ſuper Patrer
17 יַחַד עַל־עָפָר תִּשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְכַסֶּה עֲלֵיכֶם׃
me ,alienſium ruinam ? & ,vestros cogitationes nouæ Ea
18 הֵן יָדַעְתִּי מְחִשְׁבֹתֵיכֶם וּמְזִמּוֹת עָלַי
vbi & ,liberale ? dominus ? ubi ,durete Non ,cogitatio ſuper
19 תַּחְמֹסוּ׃ כִּי־תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵּית־נָדִיב וְאֵיֵה
iuo erogatiuo non Nunquid ,impiorum habitaculum ? ubi ? cedū
20 אֹהֶל מִשְׁכְּנוֹת רְשָׁעִים׃ הֲלֹא שְׁאַלְתֶּם
exit ? die in Quia ,defunctorum ligna & ? ? manſuetus ?
21 לְעֹבְרֵי דָרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא תְנַכֵּרוּ׃ כִּי לְיוֹם אֵיד
,ouis ? ſuæ ? ſuper ? quæ ,diuitum vobis de ,iuſtis in mea ? noga
22 יֵחָשַׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ׃ מִי־יַגִּיד
ipſe Et ,reddet quis ? fecit ipſe Et ? eius viam ,ope ſuam ſuper ?
23 עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא עָשָׂה מִי יְשַׁלֶּם לוֹ׃ וְהוּא
,ſuper ? ſuæ ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
24 לְקִבְרוֹת יוּבָל וְעַל גָּדִישׁ יִשְׁקוֹד׃ מָתְקוּ לוֹ רִגְבֵי
,manet ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
25 נָחַל וְאַחֲרָיו כָּל אָדָם יִמְשָׁךְ וְלִפָּנָיו אֵין
me conſolabimini quomodo Et ,mea ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
26 מִסְפָּר׃ אֵיךְ וּמָה תְּנַחֲמוּנִי וְשֶׁקֶר תִּשְׁאֲרוּ
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
27 תְּשׁוּבוֹתֵיכֶם נִשְׁאָר מָעַל׃

CAP. XXII. כב

dixit & ,Temanites Eliphaz reſpondit Et

1 וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
,ſpes prudens ſe ſuper prudens ſed ? eis prudens Dei Numquid
2 הֲלְאֵל יִסְכָּן גֶּבֶר כִּי יִסְכָּן עָלָיו מַשְׂכִּיל׃
quod ,ſuum ? & ? iuſtificetis quod ,Saddai ? eſt ? uitas Numquid
3 הֶחָפֵץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם בָּצַע כִּי
,uiuet ne aut ? me ? cui tenuiſti ? ea Numquid ,mas eius perfectas
4 תְּתֹם דְּרָכֶיךָ׃ הִיְרֵאֲךָ יוֹכִיחֲךָ יָבִיא אִתְּךָ בַּמִּשְׁפָּט׃
,ſtatis ? non & ,mala ? tua malitia Nonne ,iuſtitiam ? in eam
5 הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין קֵץ לַעֲוֹנֹתֶיךָ׃
,gratis tuos frater ,pignus ne capiet Etenim ? ,me inquiſitio tua
6 כִּי־חָבַלְתָּ אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט׃
,ſuos ? ſpoliaſti nudatorum veſtes & ,ſuos ? ſpoliaſti nudatorum veſtes &
7 מַיִם עָיֵף לֹא הִשְׁקִיתָ וּמִרָעֵב לֶחֶם תִּמְנָע׃
,puteum prohibebis ? famelico à & ,propriæ laſſo aquam Non
8 וְהָאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וְנָשׂוּא פָנִים יָשַׁב בָּהּ׃
,ſuis ? & ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
9 אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רִיקָם וּזְרוֹעוֹת יְתוֹמִים יְדֻכָּא׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
10 עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַּחִים וַיְבַהֲלְךָ פַּחַד פִּתְאֹם׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
11 אוֹ חֹשֶׁךְ לֹא תִרְאֶה וְשִׁפְעַת מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃

ſolitudinem eſt calos ? ſolitudinem eſt calos ? ſolitudinem eſt calos ?
quia ,ſtellarum ? ſuper ? uide & ? ſolitudinem ſolitudinem ? in Deus Nōne
12 הֲלֹא אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמַיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים כִּי־
per Numquid ,Deus nouit quid ,ait ,dixitti Et ? ſuper ? ſuper ?
13 רָמּוּ׃ וַתֹּאמַר מַה יָּדַע אֵל הֲמֵעֵבֶה יִשְׁפֹּט׃
,eſt ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
14 עָבִים סֵתֶר לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
15 הַאֹרַח עוֹלָם אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אַנְשֵׁי־אָוֶן׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
16 אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא־עֵת נָהָר יִצָּק יְסוֹדָם׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
17 הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וּפֹעַל שַׁדַּי לֹא יַחְפֹּץ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
18 וְהוּא מָלֵא טוּבוֹת בָּתֵּימוֹ וְעֵצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
19 יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג לָמוֹ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
20 אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
21 הַסְכֶּן נָא עִמּוֹ וְשָׁלֵם בָּהֶם תָּבוֹא טוּבָתֶךָ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
22 קַח נָא מִפִּיו תּוֹרָה וְשִׂים אִמְרוֹתָיו בִּלְבָבֶךָ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
23 אִם־תָּשׁוּב שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק עַוְלָה מֵאָהֳלֶיךָ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
24 וְשִׁית עַל־עָפָר בָּצֶר וּבְצוּר נַחֲלֵי אוֹפִיר׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
25 וְיִהְיֶה שַׁדַּי בְּעֶזְרֶךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ׃
Deus ad eleuabis & ,delectabēris Saddai ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
26 כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנָּג וְתִשָּׂא אֶל־אֱלוֹהַּ
,reddes ? ? uota & ,ea exaudiet & ,eum ad Orabis ? ? ſuper ?
27 פָּנֶיךָ׃ תְּעַתֵּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
28 וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
29 יִשָּׁעַ׃ כִּי הִשְׁפִּילוּ וְתֹאמַר גַּאֲוָה וְשֹׁחַ
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
30 עֵינַיִם יוֹשִׁיעַ׃ יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
31 בְּבֹר כַּפֶּיךָ׃

CAP. XXIII. כג

mea hodie Etiam ? dixit & ,Iobrespondit Et

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ גַּם־הַיּוֹם מָרִי
,meum gemitum ſuper eſt aggranata mea manus ? meam eloquium
2 שִׂיחִי יָדִי כְּבָדָה עַל־אַנְחָתִי׃
,eius loco ad ? ſuper ventrem ,eū tentorem & ,ſciremi Scio Quis
3 מִי יִתֵּן יְדַעְתִּיו וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־תְּכוּנָתוֹ׃
,temperiem ? replerem meū os & ,iudicii ſua facies ad Diiponerem
4 אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֶמְלָא תּוֹכָחוֹת׃
,dicens quid ? intelligeré & ,mihi reſponderet ? eloquia Sciremi
5 אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי׃
,Non ? mecum differatio potentia multa in Numquid ,mihi
6 הַבְרֹב כֹּחוֹ יָרִיב בִּי לֹא אַךְ הוּא יָשֵׂם בִּי׃
,eo cum ,agens ? rectus Et ? me in ponet ipſe Verumtamen
7 שָׁם יִוָּכַח יָשָׁר עִמּוֹ וְנִמְלַטָה לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי׃
,me iudicantē à perpetuum in liberatus &
8 הֵן קֶדֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא אָבִין לוֹ׃
,eius intelligā non & ,ſum & ,ipſe ego &
9 שְׂמֹאל בְּעֲשׂוֹתוֹ וְלֹא אֶחֱזֶה יַעְטֹף יָמִין וְלֹא אֶרְאֶה׃
,videbo non & ,ſecretum ipſum ? videbo non &
10 כִּי יָדַע דָּרֶךְ עִמָּדִי בָּחָנַנִי כְּזָהָב אֵצֵא׃
,apprabēte eius gressibū ſe ,regredior autē ſicut ,me probauit ,me quia
11 בְּאַשֻּׁרוֹ אָחֲזָה רַגְלוֹ דַּרְכּוֹ שָׁמַרְתִּי וְלֹא אָטִיתִי׃
,delectabile non & ,ferrum eius Viam ,me pes
12 מִצְוַת שְׂפָתָיו לֹא מָמָשְׁתִּי צָפַנְתִּי אִמְרֵי־פִיהוּ
,eius uris eloquia abſcondi in eo ,ſtatera & ,ſolidum non &
13 מִחֻקִּי׃ וְהוּא בְאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה
,ſuccidet ut ſpiritu caput ,ſicut & ,claudētur oſſ ſicut ,ſuo ſolidum &
14 וְעָשָׂה׃ כִּי יַשְׁלֵם חֻקִּי וְכַאֲלֵה רַבּוֹת עִמּוֹ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
15 עַל־כֵּן מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאִיָּרְאוּ מִמֶּנּוּ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
16 וְאֵל הֵרַךְ לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃ כִּי־
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
17 לֹא נִצְמַתִּי מִפָּנַי חֹשֶׁךְ וְכִסָּה אֹפֶל

,deſideranti ? eius anima & ,ſuam mentē? quis & ,eius in ipſe Et
24 וְהוּא בְאַחַד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה
,eo cum multa hæ ſicut & ,meæ ? ſtatutum reddet ? Quia
25 כִּי יַשְׁלֵם חֻקִּי וְכַאֲלֵה רַבּוֹת עִמּוֹ׃ עַל־כֵּן
,videat non & ,ei abſcōſio ? nubes ? ſtudiosabit caligo eum
26 מִפָּנָיו אֶבָּהֵל אֶתְבּוֹנֵן וְאִיָּרְאוּ מִמֶּנּוּ׃ וְאֵל הֵרַךְ
,ſecuti ſimilem Nunquid ,ſpectandū eclarum ambitum? &
27 לִבִּי וְשַׁדַּי הִבְהִילָנִי׃ כִּי־ ,caligine operuit meā faciem? & ,obſtruxtus faciem? à ſum excitus nō
28 לֹא נִצְמַתִּי מִפָּנַי חֹשֶׁךְ וְכִסָּה אֹפֶל מִפָּנָי׃

CAP. XXIIII. כד

nō eſt ſcientes & ,tempora ſunt occultata non ſedis à Cur
1 מַדּוּעַ מִשַּׁדַּי לֹא־נִצְפְּנוּ עִתִּים וְיֹדְעָיו לֹא־
,rapuerunt gregem ,attingit Terminos ? eius dies videntur
2 יֶחֱזוּ יָמָיו׃ גְּבוּל יַשִּׂיגוּ עֵדֶר גָּזְלוּ
,bouē accipit ,pignus in ,uxorem pupillorum Asinum ,pauerunt &
3 וַיִּרְעוּ׃ חֲמוֹר יְתוֹמִים יִנְהָגוּ יַחְבְּלוּ שׁוֹר
,latuerunt pariter ,uia de ,egenū faciem Diuertere
4 אַלְמָנָה׃ אֲבִיוֹנִים מִדֶּרֶךְ יַחַד הִכְאוּ
,sunt egeni deſerto in ,omagni ? Ecce ,terræ humilia
5 עֲנִיֵּי־אָרֶץ׃ הֵן פְּרָאִים בַּמִּדְבָּר יֵצְאוּ
,panis ,o ſolitudo ,rapinam ad mane ſurgentes ,ſuis op' ad
6 בְּפָעֳלָם מְשַׁחֲרֵי לָטֶרֶף עֲרָבָה לוֹ לֶחֶם לַנְּעָרוֹת׃
,faciunt tardate ? impij vineā & ,clementi eius palmam agro In
7 בַּשָּׂדֶה בְּלִילִי יִקְצֹרוּ וְכֶרֶם רָשָׁע יְלַקֵּשׁוּ׃
,ſeruis ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
8 עֲרוֹם בְּלִי־לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת בַּקָּרָה׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
9 מִהָרֵי־עַד יִזֹּלוּ וְצוּר חָבְקוּ לְבַל־מָעוֹז׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
10 יָגוֹלוּ מִשַּׁד יְתוֹם וּבְעַד עָנִי יַחְבֹּלוּ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
11 עָרוֹם יִלְכוּ בְלִי לְבוּשׁ וְרָעֵבִים נָשְׂאוּ עֹמֶר׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
12 בֵּין שׁוּרוֹתָם יַעֲשׂוּ נְקִיִּים עָסְרוּ גִתּוֹת וְצָמֵאוּ׃
,ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ? ſuper ?
13 מֵעִיר מֵתִים יֶאֱנָקוּ וְנֶפֶשׁ חֲלָלִים תְּשַׁוֵּעַ וֵאלוֹהַּ
,humiois rebellēs inter fuerant Ipſi ,ipſius ? ſuper ?
14 לֹא־יָשִׂים תִּפְלָה׃ הֵמָּה הָיוּ בְמֹרְדֵי־אוֹר
,eius ſemitis in ſedebunt? nec ,eius uias cognouerunt non
15 לֹא־יָכִירוּ דְרָכָיו וְלֹא יָשֻׁבוּ בְנְתִיבֹתָיו׃
,egenum & ,pauperem interficiet ,homicida ? ſuper ? ſuper ?
16 לָאוֹר יָקוּם רוֹצֵחַ יִקְטֹל עָנִי וְאֶבְיוֹן
obtenuauit adulteri oculus Et ,fur tanquam eris nocte in &
17 כַּגַּנָּב יִהְיֶה׃ וְעֵין נַאֲפָיִם שָׁמְרָה
,facies abſconſam & ,oculus me aſpiciet Non ,dicendo ,crepuſculum
18 לֵאמֹר לֹא־תְשׁוּרֵנִי עַיִן וְסֵתֶר פָּנִים
,ſignauerunt ,dic ? ,domos tenebræ ? in Fodit ? ? ? ? ? ? ? ?
19 יָשִׂים׃ חָתַר בַּחֹשֶׁךְ בָּתִּים יוֹמָם חָתָמוּ־
,locem cognouerunt non ,ſibi ? ? ? ? ? ? ? ?
20 לָמוֹ לֹא יָדְעוּ אוֹר׃ כִּי יַחְדָּו בֹּקֶר לְכֻלָּם צַלְמָוֶת כִּי
,aguoscerit cūm ,mortis umbra ? eis ? mane pariter Quia
21 יַכִּיר בַּלְהוֹת צַלְמָוֶת׃ קַל הוּא עַל־פְּנֵי־מָיִם
,aquarum ſuper ,ipſe ? Leuis ? mortis umbræ ? tenebræ
22 חֶלְקָתָם בָּאָרֶץ לֹא־תִפְנֶה דֶּרֶךְ כְּרָמִים׃
,vineārum viam reſpiciet non ,terræ in eorum pars ? ? ? ? ? ? ? ?
23 יָגֵז גַּם־הֵם גְּזוּלִי מֵימוֹת שָׁלֵג שְׁאוֹל
,ſepulchrum ? multi aquas ,ſapiens ? calor etiam ? ? ? ? ? ? ? ?
24 חָטָאוּ׃ יִשְׁכָּחֵהוּ רֶחֶם מָתוֹק רִמָּה יְהִי־בוֹ
,ſuauis ? ? ? ? ? ? ?

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccatis adolescentiæ ¶ peccatum ¶ vertam ¶ requiret. Quando dulescebat ¶ abcondebat

רַע
¶ Parcebat illi, ¶ relinquebat ¶ prohibebat ne manifestaretur aliis ¶ quē coinmilis ¶ verteret in eum malum ¶ inversoribus ¶ sibilantem ¶ Venenum.

יָרַשׁ ¶ יָרֵאוּ
¶ Restituet ¶ floret,

שׁוּב
¶ in fidelitatem

confregit hommes, ¶ eos

כְּבָרָה
qui prosperatur eos qui egressi sunt de ¶ secundū desiderii ¶ quousquam ¶ erieet ¶ multiplicabuntur

שָׁלוֹם ¶ הוֹא
¶ Cum repletus fuerit ad ¶ eius qui laborauit venientes.

¶ Quum ¶ ei.

יָצַר ¶ בּוֹא
¶ Deus ¶ fuerit is te, gitudines malas

חֶרֶב
¶ armis ferreis ¶ filius ¶ arci. ¶ Jaculatori fugienti ¶ eius, ¶ ferri inflar fulguris ¶ exibit. fouge ¶ Quoniam tenebræ absconderunt ¶ drunabit

¶ peccatum ¶ vertam ¶ requiret. Quando dulescebat ¶ abcondebat

רַע
¶ Parcebat illi, ¶ relinquebat ¶ prohibebat ne manifestaretur aliis ¶ quē coinmilis ¶ vertetur in eum malam ¶ inversoribus ¶ sibilantem ¶ Venenum.

יָרַשׁ ¶ יָרֵאוּ
¶ Restituet ¶ floret,

שׁוּב
¶ in fidelitatem

confregit hommes, ¶ eos

כְּבָרָה
qui prosperatur eos qui egressi sunt de ¶ secundū desiderii ¶ quousquam ¶ erieet ¶ multiplicabuntur

שָׁלוֹם ¶ הוֹא
¶ Cum repletus fuerit ad ¶ eius qui laborauit venientes.

¶ Quum ¶ ei.

יָצַר ¶ בּוֹא
¶ Deus ¶ fuerit is te, gitudines malas

חֶרֶב
¶ armis ferreis ¶ filius ¶ arci. ¶ Jaculatori fugienti ¶ eius, ¶ ferri inflar fulgoris ¶ exibit. fouge ¶ Quoniam tenebræ absconderunt ¶ drunabit

¶ Parcebat illi, ¶ relinquebat ¶ prohibebat ne manifestaretur aliis ¶ quē coinmilis ¶ vertetur in eum malam ¶ inversoribus ¶ sibilantem ¶ Venenum.

יָרַשׁ ¶ יָרֵאוּ
¶ Restituet ¶ floret,

שׁוּב
¶ in fidelitatem

confregit hommes, ¶ eos

כְּבָרָה
qui prosperatur eos qui egressi sunt de ¶ secundū desiderii ¶ quousquam ¶ erieet ¶ multiplicabuntur

שָׁלוֹם ¶ הוֹא
¶ Cum repletus fuerit ad ¶ eius qui laborauit venientes.

¶ Quum ¶ ei.

יָצַר ¶ בּוֹא
¶ Deus ¶ fuerit is te, gitudines malas

חֶרֶב
¶ armis ferreis ¶ filius ¶ arci. ¶ Jaculatori fugienti ¶ eius, ¶ ferri inflar fulguris ¶ exibit. fouge ¶ Quoniam tenebræ absconderunt ¶ drunabit

¶ peccatis adolescentiæ ¶ peccatum ¶ vertam ¶ requiret. Quando dulescebat ¶ abcondebat

רַע
¶ Parcebat illi, ¶ relinquebat ¶ prohibebat ne manifestaretur aliis ¶ quē coinmilis ¶ vertetur in eum malam ¶ inversoribus ¶ sibilantem ¶ Venenum.

יָרַשׁ ¶ יָרֵאוּ
¶ Restituet ¶ floret,

שׁוּב
¶ in fidelitatem

confregit hommes, ¶ eos

כְּבָרָה
qui prosperatur eos qui egressi sunt de ¶ secundū desiderii ¶ quousquam ¶ erieet ¶ multiplicabuntur

שָׁלוֹם ¶ הוֹא
¶ Cum repletus fuerit ad ¶ eius qui laborauit venientes.

¶ Quum ¶ ei.

יָצַר ¶ בּוֹא
¶ Deus ¶ fuerit is te, gitudines malas

חֶרֶב
¶ armis ferreis ¶ filius ¶ arci. ¶ Jaculatori fugienti ¶ eius, ¶ ferri inflar fulgu

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XII. יב

ego † quod † Verè : dixit & ,Iob respondit Et † video † est
1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ 2 אָמְנָם כִּי אַתֶּם עַם־ and ait mihi Etiam ,Opprimatis mentiatur † vobiscum & populus populatus, † mortua est † est
3 וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה׃ 3 גַּם־לִי לֵב כָּמוֹכֶם לֹא־ hæc sicut † non quo cum Et ,cordis ad ego cadens non † vobis sicut † necinfectior vobis
4 כְּמוֹכֶם לֹא נָפַל אֲנִכִי וְעִם־מִי אֵין כָּזֹאת׃ illi respondis & ,Deum ad clamavit ,me † ,tuo facis † irrisio † Sicut vir qui est
5 שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ אֶהְיֶה קֹרֵא לֶאֱלוֹהַּ וַיַּעֲנֵהוּ cogitationi est contempta lampas † perfectus iustus † irrisio Clamat † qui propo-
6 לְאִישׁ צַדִּיק תְּמִים׃ 5 לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתֹּרוֹת rantur † est † Ve
7 שַׂאֲנַנִּים לְמוֹעֲדֵי רָגֶל׃ 6 יְשָׁלֵיו אֹהָלִים quod † me super transeat & ,ego loquar &, me de Tacere
8 וּבֹטְחִים לַמַּרְגִּיזֵי אֵל לַאֲשֶׁר הֵבִיא meis dentibus in meam carnem ,tollam † quid Propter
9 אֱלֹהַּ בְּיָדוֹ׃ 7 וְעַתָּה שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת ,me occidet Ecce ,mea sola in pectore † meam animam &
10 וְתֹרֶנָּךְ וְשִׂיחַ לָאָרֶץ וְתוֹרֶךָּ וִיסַפְּרוּ לְךָ׃ pisces tibi narrabunt & ,te docebit & ,terræ ,loquere † Vel
11 אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ וְתוֹרֶךָּ וִיסַפְּרוּ לְךָ׃ manus quod ,tu similes in nouit non Quis ,maris secundum omnia hæc † est
12 מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד omnis anima eius † manu in Cuius ,hoc Fecit DOMINVS
13 יְהוָה עָשְׂתָה זֹּאת׃ 10 אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־ eius ,carnis omnis spiritus & ,vitæ
14 חַי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ׃ ipsi gustabit cibum palatum & ,probabit ,sermones auris Nonne probati & palato
15 הֲלֹא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם לוֹ׃ intelligentia dierum longitudine † & ,sapientia † deceptio Ia
16 בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה׃ 13 עִמּוֹ intelligeatis & ,cognitio † ei † fortitudo & ,ipsi Cum
17 חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה וּתְבוּנָה׃ non & ,eius † quod claudet ædificabitur non & ,diruet Ecce
18 הֵן יֶהֱרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־אִישׁ וְלֹא ,eas emittet & ,arrelcent & ,aquis in detinebit Ecce ,Super cernet † ei. † prohibebit
19 יִפָּתֵחַ׃ 15 הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָּשׁוּ וְיְשַׁלְּחֵם aquas,
20 וְיַהַפְכוּ אָרֶץ׃ 16 עִמּוֹ עֹז ,Facientes errare & ,gerens eo † eius eſt † Ambu-
21 וְתוּשִׁיָּה לוֹ שֹׁגֵג וּמַשְׁגֶּה לוֹ׃ ,Solutum ,consiliarios furiosi Ie † lare facit † spoliatos
22 מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל׃ ligauit & ,foluit regum Vinculum ,insanabile † iudices & † insanire facit,
23 מוּסַר מְלָכִים פָּתַח וַיֶּאְסֹר חֲגוֹר coram ,sonia † in cingulum † Ambu-
24 בְּמָתְנֵיהֶם׃ 19 מוֹלִיךְ כֹּהֲנִים שׁוֹלָל וְאֵתָנִים lubuantes fortes & ,verutibus latinum Romanos † lare facit † principes
25 יְסַלֵּף׃ 20 סָלַיר שָׂפָה לַנֶּאֱמָנִים וּטְעֵם ,tollet ferunm dispositionem & † Remouet
26 זְקֵנִים יִקָּח׃ 21 שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים ,consilium † Et † Addit
27 וּמְזַיַּן אַפִּיקִים רָפָּה׃ 22 מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת debilitat. ,deliberanti † fortium fortissimorum & principes
28 מִמַּחֲשַׁךְ וְיֹצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת׃ 23 מַשְׂגִּיא ,de profunda † debilitat. Qui remedias
29 לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם יְשַׁטְּחֵם לַגּוֹיִם׃ 24 מְסִיר ,mortis umbram lucem ad educit & ,tenebras † tenebras
30 לֵב רָאשֵׁי עַם־אֶרֶץ וַיַּתְעֵם תֹּהוּ לֹא־ eos facit errare & ,terræ populi capitum ,cor Remouens † eas ducit & † Qui multiplicat † Qui remouet † ducum
31 דָרֶךְ׃ 25 יְמַשְׁשׁוּ חֹשֶׁךְ וְלֹא אוֹר וַיְתַעֵם luccm non & ,palpabunt ,via absque solitudine in † expandit locum
32 כַּשִּׁכּוֹר׃ tenebras,

CAP. XIII. יג

intellexit & ,mea aures audiuit meus oculus vidit omnia Ecce
1 הֵן כֹּל רָאֲתָה עֵינִי שָׁמְעָה אָזְנִי ,tibi † nocuit † inferior
2 וַהֲבִינָהּ׃ 2 כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַּם־אָנִי לֹא נֹפֵל scimus † & ,loquar Saddai † ad ego Atramen- † eius eſt † omni-
3 אָנֹכִי מִכֶּם׃ 3 אוּלָם אֲנִי אֶל־שַׁדַּי אֲדַבֵּר ,vobis † ego ,tecum ,Deum ad † potentia † disputare
4 וְהוֹכֵחַ אֶת־אֵל אֶחְפָּץ׃ 4 וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שֶׁקֶר vos ,omnes mihi † medici † vos † Vnus † eſt Deus,eſt,15.d
5 רֹפְאֵי אֱלִל כֻּלְּכֶם׃ 5 מִי־ adhærent in carne
6 יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן לָכֶם וְהָיָה לָכֶם sapientiam ad vobis ellet &
7 לְחָכְמָה׃ 6 שִׁמְעוּ־נָא הוֹכָחָתִי

iudicis † pro- loquemini Deo † Nunquid .attendite meorum labiorum labium † &
1 רִיב † pter Deum
2 וְרִבְוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ׃ 7 הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ dolum loquemini ei † & iniquitatem
3 עַוְלָה וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה׃ 8 הַפָּנָיו quid † vos non Nonne ,ilugeratis † Deo ,ea † accipietis
4 תִּשָּׂאוּן אִם־לָאֵל תָּרִיבוּן׃ 9 הֶטּוֹב ,eum in † illuderis ,hominem in ,deceptus † Au † vos inquiretet
5 כִּי יַחְקֹר אֶתְכֶם כִּי כְהָתֵל תַּהְתְּלוּ־בוֹ׃ 10 הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם־בַּסֵּתֶר accepteritis faciet † abscondito in ſi ,vos arguet Arguendo
6 פָּנִים תִּשָּׂאוּן׃ 11 הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תְּבַעֵת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם׃ vestra regent ,ini ,tegentibus ,sinem parabola † vestræ Memoriæ
7 זִכְרֹנֵיכֶם מְשָׁלֵי־אֵפֶר לְגַבֵּי חֹמֶר גְּבוֹבֵיכֶם׃ quid † me ſuper transeat & ,ego loquar &, me de Tacere
8 הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבְּרָה אֲנִי וְיַעֲבֹר עָלַי מַה׃ meis dentibus in meam carnem ,tollam † quid Propter
9 עַל־מָה אֶשָּׂא בְשָׂרִי בְּשִׁנָּי׃ ,me occidet Ecce ,mea sola in pectore † meam animam &
10 נַפְשִׁי אֶשִּׂים בְּכַפִּי׃ 15 הֵן יִקְטְלֵנִי לֹא arguam eius facie ad † meas eius ſermonamen †perabo
11 אְיָחֵל אַךְ דְּרָכַי אֶל־פָּנָיו אוֹכִיחַ׃ 16 גַּם־הוּא לִי לִישׁוּעָה כִּי לֹא לְפָנָיו חָנֵף ,iniquitatem ſententia † eius facies ad † non quia ,ſalutem in mihi † ipſe Etiam
12 יָבוֹא׃ 17 שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי ,sermonem audiendo Audite ,intrabit
13 וְאָזְנֵיכֶם מַסְגֵּרוֹתָם׃ 18 הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי dispoſui nunc Ecce ,veſtris auribus in meam ,indicationem † &
14 מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי־אֲנִי אֶצְדָּק׃ 19 מִי־הוּא יָרִיב ,ea ,tollat † ego quid, nonn ,iudicium
15 עִמָּדִי כִּי עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע׃ 20 אַךְ Veruntamen ,me ,ſupradicto ,ſi † ,securo † nunc quia ,meæcum
16 שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא me abſcondã non tua ſint ,ſint ,tuæ † meum ,tecum facias ne duo
17 אֶסָּתֵר׃ 21 כַּפְּךָ ,me terreat ne tuus terror & ,elonga me ,deſuper tuam Velum
18 הַרְחֵק מֵעָלָי וּבְאֵמָתְךָ אַל־תְּבַעֲתֵנִי׃ 22 קְרָא ,mihi reſponde & ,loquar vel reſpondebo ego &, vocA Et
19 וְאֶדַּבֵּרָה וְאַתָּה תְּשִׁיבֵנִי׃ 23 כַּמָּה ,ſpiritum quam Peccata ,iniquitates & ,peccata mihi † Quot
20 עֲוֹנוֹת וְחַטֹּאוֹת לִי עֲוֹנוֹתַי וְחַטָּאתַי ,me cognoſcere fac meum peccatum &
21 הוֹדִיעֵנִי׃ 24 לָמָּה ,itibi inimicum in merreatcris & ,ſalſandas tuas ſatum quid Vs
22 פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃ 25 לְעָלֶה ,ſiccum ſtipulam & ,confringes † propulſatum ſolum Nonne
23 נִדָּף תַּעֲרֹץ וְאֶת־קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃ 26 כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת ,meos pedes ,ceps in ,pone ſi † ,matrem ſuperiorem ,imponens †
24 וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֹנוֹת נְעוּרָי׃ 27 וְתָשֶׂם בַּסַּד ,ſuper imeas ſemitas omnes ,caſtudas † &
25 רַגְלָי וְתִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי עַל שָׁרְשֵׁי ,veſtimentum vt ,vetuſtatem ,putrefe † vt † ipſe &
26 רַגְלָי׃ imprimetur
27 תַּחְתֵּקָה׃ 28 וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה ,tines ,ſed comedit †
28 כַּבֶּגֶד אָכְלוּ עָשׁ׃

CAP. XIIII. יד

,terminos † naturus & ,dierum ,breui ,mulcre † natus Homo
1 אָדָם יְלִיד אִשָּׁה קְצַר־יָמִים וּשְׂבַע־רֹגֶז׃ non & ,vomere velut fugit & ,eſt ſarcellus & ,eſt egredius flos Sicut
2 כְּצִיץ יֵצֵא וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא ,adducres me & ,mos oculos aperuiſti hunc ſuper Etiam ,ſtabit
3 יַעֲמֹד׃ 3 אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָּבִיא Nam † ,mandando ex mundum dabit Quis ,tecum iudicium in
4 בְמִשְׁפָּט עִמָּךְ׃ 4 מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא eius menſium numerus ,eius dies † definiti Si ,eius
5 אֶחָד׃ 5 אִם־חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר חֳדָשָׁיו ,peccatibus uſ & ,ſcelis eius ſtatua ,tecum
6 אִתָּךְ חָקֵו עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר׃ 6 שְׁעֵה מִמֶּנּוּ ,ſuum diem mercenarius ſicut ,ſolis † & ,donec ,† definet &
7 וְיֵחְדָּל עַד־יִרְצֶה כַּשָּׂכִיר יוֹמוֹ׃ ,demoliretur † adhuc & ,fortit præcisa ſi ,ſpes ,ligno † eſt Quia
8 כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יְחֻתַּךְ עוֹד וְיָחֵלָף ,eius radix terra in ſenuerit ſi ,defunct non eius rurſumſurgit &
9 וְיֹנַקּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃ אִם־תִּזְקַן בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. VII.

temporeneasti dies licut & æternam super homini militia Nonne
1 הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עַל־אָרֶץ וּכְיָמֵי שְׂכִיר
mercenarius sicut & umbram ambiat seruus Sicut tetus dies
2 יָמָיו׃ כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־צֵל וּכְשָׂכִיר
transeunt & menses mihi accepi hæreditate sic ſtum ego expectaui
3 יְקַוֶּה פָּעֳלוֹ׃ כֵּן הִנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא
ſtum & ægrit Si mihi numerantur annos & noctes &
4 וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי׃ אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי
ſum lassitudo & ſurgam quando
5 מָתַי אָקוּם וּמִדַּד עָרֶב וְשָׂבַעְתִּי
comes & vsq; ero eſt Indura ,impuriciâ ad vſque nuzgatione
6 נְדָדִים עָדֵי נָשֶׁף׃ לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה
mei Deus ,ſe diſſoluit & ,ſe ſcidit mea cutis ,pulueri immundo &
7 וְגוּשׁ עָפָר עוֹרִי רָגַע וַיִּמְאָס׃ זְכֹר
Memento ,expleturus ſum & ,defecerit & ,tradito pro velocis ,fuerunt
8 כִּי־רוּחַ חַיָּי וְלֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב׃
domui ,adhuc & ,nec ,ſic ,ſuerint & ,nec ,oculus ,non ,reuertetur non ,mea oculi ,rémus quod
9 לֹא־תְשׁוּרֵנִי עַיִן רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי׃
,ſi & ,me in tui oculi ,me videtis oculus non ,me ,uidebit
10 כָּלָה עָנָן וַיֵּלֶךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה׃
amplius eũ cognoſcet nõ & ,ſua domũ ad uiũ reuertetur Non
11 לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא יַכִּירֶנּוּ עוֹד
angustia in loquar ,mœſti ex prohibebo non ego Etiam ,eius loces
12 מְקוֹמוֹ׃ גַּם־אֲנִי לֹא אֶחְשָׂךְ פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר
,mea autem in anxietu dine in conſolabitabor ,mei ſpiritus
13 רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי׃
,ſtudiodam me ſuper poen quòd ,ectus aut ,ego mare Numquid
14 הֲיָם אָנִי אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר׃
meo eloquio in ſe relaxſtum ,meus lectus me cõſolabitur ,diſcero Si
15 כִּי־אָמַרְתִּי תְנַחֵמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא בְשִׂיחִי
,me terrebis viſionibus & & ,ſomnio in ,me conteres Et ,meũ cubile
16 מִשְׂכָּבִי׃ וְחִתַּתְנִי בַּחֲלֹמוֹת וּמֵחֶזְיֹנוֹת תְּבַעֲתֵנִי
,mers oſſium pro ſmortem ,mea anima ſtrangulatio & elegit Et
17 וַתִּבְחַר מַחְנָק נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי׃
quia ,me à ceſſa ſtum victums ſæculi in non ſum ſtum
18 מָאַסְתִּי לֹא לְעֹלָם אֶחְיֶה חֲדַל מִמֶּנִּי כִּי־
quòd & ,eam magnifices quòd ,homo ,Quid ,mei dies ſvanitas
19 הֶבֶל יָמָי׃ מָה־אֱנוֹשׁ כִּי תְגַדְּלֶנּוּ וְכִי
,mutatio in ,me ſuper & ſui & ,me
20 תָשִׁית אֵלָיו לִבֶּךָ׃ וּפְקַדְתּוֹ לְבְקָרִים
,me & ,tarde & non Quouſque ,eum probabis momenta ad
21 לְרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ׃ כַּמָּה לֹא־תִשְׁעֶה מִמֶּנִּי לֹא
quid ,Peccaui ,meum ſalutem me abſtinere ad ſuper ,me dimitte
22 תַרְפֵּנִי עַד־בְּלָעִי רֻקִּי׃ חָטָאתִי מָה אֶפְעַל־
,tibi occurſum in me poſuiſti quid vt ,thomine cuſtos tibi operabor
23 לָךְ נֹצֵר הָאָדָם לָמָּה שַׂמְתַּנִי לְמִפְגָּע
quia ,me à ceſſa ſtum victums ſæculi in non ſum ſtum
24 בָּךְ וָאֶהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא׃ וּמָה לֹא־תִשָּׂא פִּשְׁעִי
,ecumulum puluere in nunc quia ,meã iniquitate facies tranſire &
25 וְתַעֲבִיר אֶת־עֲוֹנִי כִּי־עַתָּה לֶעָפָר אֶשְׁכָּב
,eum non & ,eum me quæres &
26 וְשִׁחַרְתָּנִי וְאֵינֶנִּי׃

CAP. VIII. ח

loquetis Vſquequo dixit & Suchites filij Iud reſpondit Et
1 וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר׃ עַד־אָן תְּמַלֵּל
Deus Numquid ,tui oris dicta voluẽs ſpiritus & ,hæc
2 אֵל וְרוּחַ יְעַוֵּת שַׁדַּי יְעַוֵּת צֶדֶק׃ הַאִם
ei filij Si ,iuſtitiam peruertet Sadai an ,peruertet
3 אֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם שַׁדַּי יְעַוֵּת צֶדֶק׃ אִם־
eũ ,ſi ,peccauerunt eorũ manus in ea reiecit & ,ei peccauerũt
4 בָּנֶיךָ חָטְאוּ לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד
,ſuerint ſi & ,Deus ei ſuiſſent manus
5 פִּשְׁעָם׃ אִם־אַתָּה אֵלֶיךָ תְשַׁחֵר וְאֶל־שַׁדַּי
,ſtes ſuper ſuſcitabit nunc quia ,tat rectus & ,mundus ſi
6 תְּתַחַנָּן׃ אִם־זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ
tuum pacificũ erit Et ,tua iuſtitiæ habitaculũ reddet pacificũ &
7 וְשִׁלַּם נְוֵה צִדְקֶךָ׃ וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ
,valde crecit tuũ nouiſſimum & ,parum
8 מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד׃ כִּי־שְׁאַל נָא
,eorum patrũ inueſtigationẽ ad in prioꝝ & ,ipſitiũ ſcrutinio ad
9 לְדֹר רִאשׁוֹן וְכוֹנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם׃

diuit & ,Naamanithes Sophar reſpondit Et
10 וַיַּעַן צֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר׃
ait & ,reſpondebitur non ,eſtimum multitudini Numquid
11 הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה וְאִם־אִישׁ
iuſtificabitur ,eorum &
12 שְׂפָתַיִם יִצְדָּק׃ חֶרְפֶּיךָ מַתִּים יַחֲרִישׁוּ
,ſtum ego expectabit & ,ſtultum ,ſtultus &
13 וְהַלַּעַג וְאֵין מַכְלִם׃ וְהַאֲמַר זַךְ לְקָחִי
,ſtus Deus ,ſtus ,ſtus & ,manibus &
14 וּבָרֵר הָיִיתִי בְעֵינֶיךָ׃ וְאוּלָם מִי־יִתֵּן אֱלוֹהַּ דַּבֵּר
,ſtum & ,ſtum ,ſtum ſtum ſtum
15 וְיִפְתַּח שְׂפָתָיו עִמָּךְ׃ וְיַגֶּד־לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה
Deus ,ſtat ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
16 כִּי־כִפְלַיִם לְתוּשִׁיָּה וְדַע כִּי־הַנְשֵׁא לְךָ אֱלוֹהַּ
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
17 מֵעֲוֹנֶךָ׃ הֲחֵקֶר אֱלוֹהַּ תִּמְצָא אִם־עַד־תַּכְלִית
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
18 שַׁדַּי תִּמְצָא׃ גָּבְהֵי שָׁמַיִם מַה־תַּעֲשֶׂה עֲמֻקָּה
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
19 מִשְּׁאוֹל מָה תֵּדָע׃ אֲרֻכָּה מִמִּדָּה אַרְצָהּ וּרְחָבָה
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
20 מִנִּי־יָם׃ אִם־יַחֲלִיף וְיַסְגִּיר וְיַקְהִיל וּמִי
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
21 יְשִׁיבֶנּוּ׃ כִּי־הוּא יָדַע מְתֵי־שָׁוְא וַיַּרְא־אָוֶן
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
22 וְלֹא יִתְבּוֹנָן׃ וְאִישׁ נָדִיב יַעֲשֶׂה נְדִיבוֹת וְעַל
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
23 צְדָקָה יָקוּם׃ אִם־יֵשׁ דַּעַת לָךְ יִפְרְשָׁה
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
24 וְחַלְּךָ כֵּן׃ אִם־אֵין בְּיָדְךָ הַרְחִיקֵהוּ
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
25 וְאַל־תַּשְׁכֵּן בְּאָהָלֶיךָ עַוְלָה׃ כִּי־אָז תִּשָּׂא פָנֶיךָ
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
26 מִמּוּם וְהָיִיתָ מוּצָק וְלֹא תִירָא׃ כִּי־אָז
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
27 תִּשְׁכַּח עָמָל כְּמַיִם עָבְרוּ תִּזְכֹּר׃ כַּצָּהֳרַיִם
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
28 יָקוּם חָלֶד תֵּהָיֶה כַּבֹּקֶר וְשָׁפְעָה׃ וּבָטַחְתָּ
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
29 כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ לָבֶטַח תָּנוּחַ׃ וְרָבַצְתָּ
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
30 וְאֵין מַחֲרִיד וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים׃ וְכָלוּ
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
31 עֵינֵי רְשָׁעִים וּמָנוֹס אָבַד מִנֶּהֶם
,ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum ſtum
32 וְתִקְוָתָם מַפַּח־נָפֶשׁ׃

ita quòd nomi Vere ,dixit & ,Iob reſpondit Et
1 עָנָה אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ אָכֵן יָדַעְתִּי כִּי־כֵן
volueris Si ,Deo cum homo ſe iuſtificabit quod &
2 וּמָה־יִּצְדַּק־אֱנוֹשׁ עִם־אֵל׃ אִם־יַחְפֹּץ לָרִיב
,mille ex vnum ei reſpondebit non eo cum contendere
3 עִמּוֹ לֹא יַעֲנֶנּוּ אַחַת מֵאֶלֶף׃ חֲכַם־לֵב וְאַמִּיץ
,ſum ad indurauit quis ,reſiſtere fortis & ,corde ſapiens
4 כֹּחַ מִי הִקְשָׁה אֵלָיו וַיִּשְׁלָם׃ הַמַּעְתִּיק
qui ,cognouerunt non & montes Tranſtulit ,habuit poteſtatem &
5 הָרִים וְלֹא יָדְעוּ אֲשֶׁר הָפַךְ בְּאַפּוֹ׃ הַמְרַגֵּז
,mutis ex cecidit ſuper
6 אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן׃
,ſuper ſe terram Tranſtulit ,ſum ſuſtinet eos ſubuertit
7 הָאֹמֵר לַחֶרֶס וְלֹא יִזְרָח וּבְעַד כּוֹכָבִים יַחְתֹּם׃
,ſignat & ,ſtellas ſuper &
8 נוֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדּוֹ וְדֹרֵךְ בְּמָתְנֵי יָם׃
,mis excelſa ſuper
9 עֹשֶׂה־עָשׁ כְּסִיל וְכִימָה וְחַדְרֵי תֵימָן׃
,ſuſti ,ſtellis & ,me ſuper tranſibit Ecce
10 עֹשֶׂה גְדֹלוֹת עַד־אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת
,videbis non & ,me ſuper tranſibit Ecce
11 עַד־אֵין מִסְפָּר׃ הֵן יַעֲבֹר עָלַי וְלֹא אֶרְאֶה
,eam intelligam non & ,præmittit &
12 וַיַּחֲלֹף וְלֹא־אָבִין לוֹ׃ הֵן יַחְתֹּף מִי יְשִׁיבֶנּוּ
,eam ad dicet quis ,eum facere reſtituere quis ,quæ Ea
13 מַה־תַּעֲשֶׂה׃ אֱלוֹהַּ לֹא־יָשִׁיב אַפּוֹ תַּחְתָּיו
eo ſub ,eum ſuſtem ſuſtent non Deus
14 שָׁחֲחוּ עוֹזְרֵי רָהַב׃ אַף כִּי־אֲנִי אֶעֱנֶנּוּ
,ſuperbi adiuuans ſit & ,ruditum peruertes
15 אֶבְחֲרָה דְבָרַי עִמּוֹ׃ אֲשֶׁר אִם־צָדַקְתִּי
,deprecabor me ſuſtinere ſuſtentet ait reſpondebo non
16 לֹא אֶעֱנֶה לְמִשְׁפָּטִי אֶתְחַנָּן׃ אִם־קָרָאתִי
,quod credam non mihi reſpondebit & ,inuocauero ſi
17 וַיַּעֲנֵנִי לֹא אַאֲמִין כִּי
,me ſuſcitet ,tutiuæ in Qui ,meam vocem auſcultauerit
18 יַקְשִׁיבֶנִי׃ אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְהִרְבָּה
,grauis mea vulnera multiplicabit &
19 פְצָעַי חִנָּם׃ לֹא־יִתְּנֵנִי מְשִׁבִּי רוּחִי כִּי
,amaritudinibus me Guarabit ſed ,meum ſpiritum
20 יַשְׂבִּיעֵנִי מְרֹרִים׃ אִם־לְכֹחַ הֵנָּה אֵמֶץ
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
21 וְאִם־לַמִּשְׁפָּט מִי יוֹעִידֵנִי׃ אִם־אֶתְמוֹל
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
22 אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי תָּם אָנִי וְלֹא אֵדַע
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
23 נַפְשִׁי אֶמְאַס בְּחַיָּי׃ אַחַת הִיא עַל־כֵּן
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
24 אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה׃ אִם־שׁוֹט
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
25 יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
26 אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד רָשָׁע פְּנֵי שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
27 אִם־לֹא אַיּוֹ הוּא מִי׃ וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
28 בָּרְחוּ לֹא רָאוּ טוֹבָה׃ חָלְפוּ עֳמָם
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
29 כְּאֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר עַל־אֹכֶל יָעוּף׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
30 אִם־אָמַרְתִּי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֱזְבָה פָנַי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
31 וְאַבְלִיגָה׃ כָּל־עִצְּבוֹנַי יָגֹרְתִּי כִּי לֹא
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
32 אַנְקְךָ לֹא תְנַקֶּנֶנִּי׃ אֲנִי אֶהְיֶה רָשָׁע
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
33 לָמָּה זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃ אִם־רָחַצְתִּי בְמֵי־שָׁלֶג
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
34 וְזַכֵּיתִי בְּבֹר כַּפָּי׃ אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
35 וְתִעָבוּנִי שִׂמְלֹתָי׃ כִּי לֹא אִישׁ כָּמֹנִי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
36 אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃ לֹא־יֵשׁ
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
37 בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֶׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
38 יָסַר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵימָתוֹ אַל־תְּבַעֲתֵנִי׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
39 אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־לֹא כֵן אָנֹכִי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
40 עִמָּדִי׃

quis ,iudicium ad ſi & ,ecce robuſtus ,potentiam ad Si
1 quis ,iudicium ad ſi & ,ecce robuſtus ,potentiam ad Si
2 אָקוּם מִי יָעִיד לִי וְאִם־אַשְׁפִּיט מִי
me condemnabit mea ex ,me iuſtificauero Si
3 יְרִישֶׁעֵנִי׃ וְיִוָּעֲדֵנִי אִם־אֶצְדָּק פִּי יַרְשִׁיעֵנִי
,me faciet ,peruerſum & ,os meum
4 וְאִם־תָּם אֶהְיֶה וְיַעְקְשֵׁנִי׃ תָּם אָנִי לֹא אֵדַע
,me faciet ,peruerſum & ,os meum
5 נַפְשִׁי אֶמְאַס חַיָּי׃ אַחַת הִיא עַל־כֵּן
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
6 אָמַרְתִּי תָּם וְרָשָׁע הוּא מְכַלֶּה׃ אִם־שׁוֹט
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
7 יָמִית פִּתְאֹם לְמַסַּת נְקִיִּם יִלְעָג׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
8 אֶרֶץ נִתְּנָה בְיַד רָשָׁע פְּנֵי שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
9 אִם־לֹא אַיּוֹ הוּא מִי׃ וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
10 בָּרְחוּ לֹא רָאוּ טוֹבָה׃ חָלְפוּ עֳמָם
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
11 כְּאֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר עַל־אֹכֶל יָעוּף׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
12 אִם־אָמַרְתִּי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֱזְבָה פָנַי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
13 וְאַבְלִיגָה׃ כָּל־עִצְּבוֹנַי יָגֹרְתִּי כִּי לֹא
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
14 אַנְקְךָ לֹא תְנַקֶּנֶנִּי׃ אֲנִי אֶהְיֶה רָשָׁע
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
15 לָמָּה זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃ אִם־רָחַצְתִּי בְמֵי־שָׁלֶג
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
16 וְזַכֵּיתִי בְּבֹר כַּפָּי׃ אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
17 וְתִעָבוּנִי שִׂמְלֹתָי׃ כִּי לֹא אִישׁ כָּמֹנִי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
18 אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃ לֹא־יֵשׁ
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
19 בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֶׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
20 יָסַר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵימָתוֹ אַל־תְּבַעֲתֵנִי׃
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
21 אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־לֹא כֵן אָנֹכִי
,ſtum ſuſtin eos ſubuertit
22 עִמָּדִי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ita manu in ipsũ Ecce :Satan ad DOMINVM Dixitq́ue
6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּו בְיָדֶךָ
facerem a Satan ei egregiũ Et ferus eius animam veruntamẽ
7 אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ שְׁמֹר׃ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי
eius pedis sola à mala inflammatione Iob percussit &DOMINI
יְהוָה וַיַּךְ אֶת־אִיּוֹב בִּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ
ea in se sculpendũ ad, rellam sibi talis Et eius vertice ad vsque &
8 עַד קָדְקֳדוֹ׃ וַיִּקַּח לוֹ חֶרֶשׂ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ
de adhuc ilia vxor ei dixit Et cineris medio in sedens Ipse &
וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הָאֵפֶר׃ 9 וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ
morte & Deo benedic ! tum perfectionem in manes
מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ בָּרֵךְ אֱלֹהִים וָמֻת׃
eiũ loqueris sanctum quam vnam Secundum eorum ad dixit Et
10 וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי גַּם
ille sapientiæ nõ malum & Deo à suscepimus bonum
אֶת הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת הָרָע לֹא נְקַבֵּל
suis labijs in Iob peccauit non hoc omni in
בְּכָל זֹאת לֹא חָטָא אִיּוֹב בִּשְׂפָתָיו׃
hoc malum omne Iob suũ tes audierunt Et
11 וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רֵעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל הָרָעָה הַזֹּאת
Themanites Eliphaz ,suo loco è ad ! venerunt & eis super venimus !
quod eucoeruat eis
בָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי
vniquisque
simul conuenerũt & ,Nahamathites Sophar & ,Suchites Bildad &
וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו
cum consolandum ad & ei condolendũ ad venendum ad
לָבוֹא לָנוּד לוֹ וּלְנַחֲמוֹ׃ 12 וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירוּהוּ
suũ palliũ sub celebrauit & lamentarunt & suam vocem leuauerunt &
וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלוֹ
cælum in suũ capitis super pulueres sparserunt &
וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה׃
hoc diebus septem & diebus septem terra in eo cum federunt Et
13 וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעָה לֵילוֹת
dolor eruciatus quòd videbant quia verbum eum ad loquens non & etat qui loquerat
וְאֵין־דָּבָר אֵלָיו נָבָר כִּי רָאוּ כִּי־גָדַל הַכְּאֵב
valde
מְאֹד׃

CAP. III. J

sius diei maledixit & ,suum os Iob aperuit hoc Post
1 אַחֲרֵי כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת יוֹמוֹ׃
tũ qux
2 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ 3 יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ
sic illa Dies ,vir est Conceptus ,dixit nox &
וְהַלַּיְלָה אָמַר הָרָה גָבֶר׃ 4 הַיּוֹם הַהוּא יְהִי
eam super oratio* nec ideſuper Deus illam requirat ne ,ab eminet
חֹשֶׁךְ אַל יִדְרְשֻׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְאַל־תּוֹפַע עָלָיו
illã super habitet mortis umbra & ,obſcuritas ,illã Polluant ne
נְהָרָה׃ 5 יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכֹּן עָלָיו
diei amet tenpestas illam cernentes imubes
עֲנָנָה יַבְעֲתוּהוּ כְּמְרִירֵי יוֹם׃
diẽm in aduentur ut ,caligo eam tollat illam Nocturna
6 לַיְלָה הַהוּא יִקָּחֵהוּ אֹפֶל אַל־יַחֵד בְּיְמֵי
venitat non mensium numerum in anni
שָׁנָה בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־יָבֹא׃
cantent ! veniat non sollitaria sit illa non Ecce
7 הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבוֹא רִנָּה
illa in ,filiarum* potati ! ,diei maledicentes eum Exorcizent !
בָּהּ׃ 8 יְקָבְבֻהוּ אֹרְרֵי יוֹם הָעֲתִידִים עֹרֵר
expectet eius crepusculi sterile Obtenebrentur ,suum luciũm
לִוְיָתָן׃ 9 תֶּחְשַׁכְנָה כוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו
aurorã palpebras in ut ,videat nec ,non & ,lucem ad
לְאוֹר וְאֵין וְאַל יִרְאֶה בְּעַפְעַפֵּי שָׁחַר׃
dolorem abſconde & ! ,mei oculi ſint ! ciuitatibꝰ non quòd !
10 כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל
ventre ex illius mortuus valeat Et non quia Vt ,meis oculis ab
מֵעֵינָי׃ 11 לָמָּה לֹא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן
exspirauit & ,sum* egressus
יָצָאתִי וְאֶגְוָע׃
ſiquerem quid? ,vbera cur & ,genua me præoccurrerunt Cur
12 מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָיִם וּמַה שְׁדָיִם כִּי אִינָק׃
tunc ,dormirem ; quieſcerem & ,iacerem ! mihi Essem
13 כִּי עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאַשְׁקֹט יָשַׁנְתִּי אָז׃
mihi ſſem requies

ſibi ſolitudinẽ adſciuerint ,terræ cõſulibus &,regibus Cum
14 עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אֶרֶץ הַבֹּנִים חָרְבוֹת לָמוֹ׃
ſuas domos implentibus ! eis autem ! principibus cum Vel
15 אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְכַסִּים בָּתֵּיהֶם
eſſem non ,abſconditus abortiuus ſicut Vel ,argento
16 כֶּסֶף׃ אוֹ כְנֶפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה
lucem videmus non ? paruuli ſicut
כְּעֹלָלִים לֹא־רָאוּ אוֹר׃
17 שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רָגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ׃
18 יַחַד אֲסִירִים שָׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נוֹגֵשׂ׃
ſuo domino à exanimatiq́ue ſeruus ,ejuſdem ibi magnus & Pacatus
19 קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו׃
ſuũmo amaris tamen & ,lacem laborum dedit quid Vt
20 לָמָּה יִתֶּן לְעָמֵל אוֹר וְחַיִּים לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
abſcõdita ſua ſecũ ejus ſcrutari & ,ipſe non & ,mortẽ ad Expectantibus
21 הַמְחַכִּים לַמָּוֶת וְאֵינֶנּוּ וַיַּחְפְּרֻהוּ מִכַּמֹּנִים׃
ſepulchrum inuenerint cum exultabunt gaudio ad Letantibus
22 הַשְּׂמֵחִים אֲלֵי גִיל יָשִׂישׂוּ כִּי יִמְצְאוּ קָבֶר׃
23 לַגֶּבֶר אֲשֶׁר דַּרְכּוֹ נֶסְתָּרָה וַיָּסֶךְ אֱלוֹהַּ בַּעֲדוֹ׃
ſunt effuſi & ,vernet meam ſuſpirium mei panis ſicut Quia
24 כִּי־לִפְנֵי לַחְמִי אַנְחָתִי תָבֹא וַיִּהְמוּ
mei rugitus aqua ſicut
כַּמַּיִם שַׁאֲגָתִי׃
ſum veritus ! quod & ,mihi cecidit & ,expaui ! quæ Quia
25 כִּי פָחַד פָּחַדְתִּי וַיֶּאֱתָיֵנִי וַאֲשֶׁר יָגֹרְתִי
non & ,quies ,atque ſui temporis ſit Non ,mihi venit
26 יָבֹא לִי׃ לֹא שָׁלַוְתִּי וְלֹא שָׁקַטְתִּי וְלֹא
tremor & venit & ,requieui
נָחָתִי יָבֹא רָגֶז׃

CAP. IIII. ד

dixit & ,Themanites Eliphaz reſpondit Et
1 וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
ſermones in colubre & laſſabitis ! ,te ad verbũ tentabimus Nunquid
2 הֲנִסָּה דָבָר אֵלֶיךָ תֵּלָאֶה וְעָצַר בְּמִלִּין
laſſas manus & imultos continuiſti Ecce ,poterit quis
3 מִי יוּכָל׃ 4 הִנֵּה יִסַּרְתָּ רַבִּים וְיָדַיִם רָפּוֹת
genus & qui ſermones erexerunt Labentes* roborabãt
5 תְּחַזֵּק׃ כּוֹשֵׁל יְקִימוּן מַלֶּיךָ וּבִרְכַּיִם
ſtultũ ægre & ,te ad venit nunc Quia roborauit* eſtomachũ*
6 כְּרֻעוֹת תְּאַמֵּץ׃ כִּי עַתָּה תָּבוֹא אֵלֶיךָ וַתֵּלָא
ea ſibi ſuus timor Nonne ,es territus & ,te ad ipſum peruigil
תִּגַּע עָלֶיךָ וְתִבָּהֵל׃ 7 הֲלֹא יִרְאָתְךָ כִּסְלָתֶךָ
ſtuarum viarum inceptus & ,tua expectatio
תִּקְוָתֶךָ וְתֹם דְּרָכֶיךָ׃
recti vbi & ,penit* innocens ille ? quis nam ! Recordare
8 זְכָר־נָא מִי הוֹא נָקִי אָבַד וְאֵיפֹה יְשָׁרִים
inequitatem atrocem vidi Quemadmodum ,fuerint ſuccidi
נִכְחָדוּ׃ 9 כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי חֹרְשֵׁי אָוֶן
illum* metrent ,laborem ſeminantes &
וְזֹרְעֵי עָמָל יְקַצְרֻהוּ׃
ſpiritu à & ,ſpiribus Dei monte ? A
10 מִנְּשִׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ וּמֵרוּחַ אַפּוֹ יִכְלוּ׃
ſunt cauſſi leonũ dentes & ,leonis vox & ,leonis Rugitus
11 שְׁאֲגַת אֲרִיֵה וְקוֹל שָׁחַל וְשִׁנֵּי כְפִירִים נִתָּעוּ׃
ſe ſeparabunt leonis filij & ,perdã abijt ! perijt major Leo
12 לִישׁ אָבַד מִבְּלִי־טָרָף וּבְנֵי לְבִיאָה יְפֻרָּדוּ׃
13 וְאֵלַי דָּבָר יֻגְנַב וַתִּקַּח אָזְנִי שִׁבֵּץ
calor in ,nocte viſionũ a ,cogitatio ! In ,eo de
מִמֶּנּוּ׃ 14 בְּשַׂעִפִּים מֵחִזְיוֹנוֹת לַיְלָה בִּנְפֹל
timor & ,mihi euenit ! Pauor ,hominẽs ſuper ſopitus
15 תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים׃ פַּחַד קָרָאַנִי וּרְעָדָה
meæ facies ſenũt ! ,ſpiritus Et ,fecit pauere meorũ oſſiũ multitudo &
16 וַיַּקְפִּיא עַצְמוֹתָי הָפְחִיד׃
meæ carnis rugas ſuſcitauit ,ſpiritũ
יַחֲלֹף הַסַּעֲרָה בְּשָׂרִי תִּסְמָר׃
meis oculis coram imagocinis aſpectũ agnoſcam* nõ & ,Statuit
17 תַּעֲמֹד וְלֹא־אַכִּיר מַרְאֵהוּ תְּמוּנָה לְנֶגֶד עֵינָי
Deũ ne homo Numquid ,audiam ! vocem & ſilens* murmur*
18 דְּמָמָה וְקוֹל אֶשְׁמָע׃ הֲאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ
rem mendaciũ ſuã facturo ,pũ as ſuã ſeruis ſibi non
יִצְדָּק אִם־מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר גָּבֶר׃

ſtud inueſtigauimus hoc Ecce ,ſuo tempore in eſtitiũ eorum
וְגֶרֶשׁ בְּקִרְבּוֹ׃ 6 הִנֵּה זֹאת חֲקַרְנוּהָ
tibi ſcirã ! tu & ,ſibi audi ipſum* ſic
כֵּן הִיא שִׁמְעֶנָּה וְאַתָּה דַּע־לָךְ׃

CAP. VI. ו

#ppendendo Vtnam adixit & ,Iob reſpondẽs Et
1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ 2 לוּ שָׁקוֹל
elevarẽs bilancibus in meam inſtarcamum* & ,mea ira appenderentur
יִשָּׁקֵל כַּעְשִׂי וְהַוַּתִּי בְּמאזְנַיִם יִשָּׂאוּ׃
ideo ,grauiſſimũ matium arena pra nunc Quia ,pariter
3 יַחַד נַשָּׂא׃ כִּי עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבַּד עַל־כֵּן
quatũ ,mecum Sedãt ,ſagittæ Quia ,ſunt abſorpta mea verba
דִּבָּרִי לָעוּ׃ 4 כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר
me conãdas inſtructa Deũ terrores ,meus ſpiritus ibidem ſunt* veneniũ
חֲמַתָם שֹׁתֶה רוּחִי בְּעוּתֵי אֱלוֹהַּ יַעַרְכוּנִי׃
boꝝ mugiet ne ? ,gramen ſuperne ! onager nõ* Numquid
5 הֵינְהַק פֶּרֶא עַל־דֶּשֶׁא אִם יִגְעֶה שׁוֹר
abſque* inſipidum comederit Numquid ,ſuum pabulum ſuper*
עַל־בֵּלִילוֹ׃ 6 הֲיֵאָכֵל חָסֵר־מְלַח וְאִם־יֶשׁ
#recelli ſalma* in ſapor eſt an* ille
טַעַם בְּרִיר חַלְמוּת׃
mea camis aegritudines ſicut ,illa ,mea anima rangere renuit*
7 מָאֲנָה לִנְגֹעַ נַפְשִׁי הֵמָּה מַדְוֵי לַחְמִי׃
Deus det meã expectationẽ & ,mea petitio venacꝰ det Quis
8 מִי־יִתֵּן תְּבוֹאָתִי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃
me ſuccidat & ,ſuã manu ſoluat ,me conterat & ,Deus velit &
9 וְיֹאֵל אֱלוֹהַּ וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי׃
genus ibi ,aperiãtur in emiſſiones* & ,mea cõſolatio adhuc erit Et
10 וְתִהְיֶה־עוֹד נֶחָמָתִי וְאָסוּרָה בְּחִילָה לֹא יַחְמֹל
or* ,mea fortitudo* Quæ ,Sanctũ eloquia abſcondi non quia
כִּי לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ׃ 11 מַה־כֹּחִי כִּי
meam enim poſogren or ,meos finis quis & ,ſpiritũ
אֹיִחִל וּמַה־קִּצִּי כִּי אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃
#carẽ mea caro aut* mea fortitudo lapidum fortitudo An*
12 הֲכֹחַ אֲבָנִים כֹּחִי אִם בְּשָׂרִי נְחוּשָׁה׃
me ſine à eſt capulis ,abſtinentia* & ,me in meo arcadiũ Nonne
13 הֲלֹא אֵין עֶזְרָתִי בִּי וְתוּשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי׃
14 לְמָס מֵרֵעֵהוּ חֶסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב׃
inſtitutiones eſt ne ,nunc Cõuertimini ,meminiſſe ſi ,veſtri facie
15 אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ נָחַל כְּאֲפִיק נְחָלִים יַעֲבֹרוּ׃
16 הַקֹּדְרִים מִנִּי קֶרַח עֲלֵימוֹ יֶחְתָּם שָׁלֶג׃
exſtinguãtur ex ,incubãdo ea* ,ex ciẽtur effluxerint ,tempore In
17 בְּעֵת יִזְרְמוּ נֶאֱמָתוּ בְּחַמּוֹ נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם׃
ſuo loco de ,nihilũ in aſſendẽt ,ſecũ vie ſemitæ Declinabunt
18 סְמַקְּמוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ
ſitiẽt ! ,mortẽ & ,Deo ſemitis ! ,tum perfectionem in ,meam
וְיֹאבֵדוּ׃ 19 הַבִּיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכוֹת שְׁבָא
#Reſpiciant ad ,Themã ſemitas Reſpexerunt*
וְיִבְטְחוּ־לָמוֹ׃ 20 הֹבִישׁוּ כִּי בָטָחוּ וַיָּבֹאוּ עַד־שָׁמָּה
#humanarum, ,Sabæorum expe- ctatæ aquas. ,ſperarunt ,ſuis ,ſiquidem
וַיַּחְפָּרוּ׃ 21 כִּי עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִרְאוּ חָת
nõ ,Deo à ,ſuſpectum* ,bonum
וַתִּיראוּ׃ 22 הֲכִי אָמַרְתִּי הָבוּ לִי וּמִכֹּחֲכֶם
ſibi ,ſuper ,ſuis ,ſubſtantijs ,me liberate Et ,me per donate veſtra ſeruabunt* & &
שַׁחֲדוּ בַּעֲדִי׃ 23 וְהַמְלְטוּנִי מִיַּד צָר
me ,ſcientiã ,mihi Docete ,ergo & ,me
וּמִכַּף עָרִיצִים תִּפְדוּנִי׃ 24 הוֹרוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ
eloquia ſint roborata Quam ,me intelligere facite errauit quod &
וְאֲשֶׁר שָׁגִיתִי הָבִינוּ לִי׃ 25 מָה נֶּעֱרְצוּ אִמְרֵי
ſi obiũ ex increpatio increpabit quid & ,inclinatio
יֹשֶׁר וּמַה־יָּכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם׃
eloquia ,veruũ ſit & ,corporatione* ,tentamento increpandi ad Noone
26 הַלְהוֹכֵחַ מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וְלִרְוּחַ אֲמָרִי
ſuper ſedeati
יָאְשׁ כִּי עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ וְתִכְרוּ עַל
ſuper & ,me in ſignatũ velimus nunc Et ,veſtrum ſolatium
רֵעֵכֶם׃ 28 וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְּנוּ בִי וְעַל
iniquitas ſit ne ,nunc Cõuertimini ,meminiſſe ſi ,veſtri facie
אַמֶּיכֶם אִם־אֲכַזֵּב׃ 29 שׁוּבוּ נָא אַל תְּהִי עָוְלָה
mea lingua in eſt Numquid ,ea ne mea bellua* ,ubi reuertimini &
שׁוּבוּ עוֹד צִדְקִי בָהּ׃ 30 הֲיֵשׁ בִּלְשׁוֹנִי
ſoſtenere intelligere non meum palatum an* ſiniquitas
עַוְלָה אִם־חִכִּי לֹא יָבִין הַוּוֹת׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

litteras missitque ibi verba Mordochai scripsit Et
10 וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁלַח סְפָרִים
Achasuerus regis provinciis omnibus in † qui Iehudæos omnes ad tenant
אֶל כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
longinqua * & propinqua stemoris.
הַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים׃
quartam diem facientes exhibendum ad † eis super Scauendo Tvt faterent
11 לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה
sum in ye vel decimumquintum diem & Adar mensis decimum Residuum per singulos annos
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֶת יוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־
ex in quotcunque quibus * dies Secundum. anno & anno
12 שָׁנָה וְשָׁנָה׃ כַּיָּמִים אֲשֶׁר נָחוּ בָהֶם
malitiæ † & ejus fuerant consentius qui inimicis ab Iehudæi & Gloriæ.
הַיְּהוּדִים מֵאוֹיְבֵיהֶם וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן
consilium dies eos facundos ad † diem in lætitia & lætantes in
לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹתָם אוֹתָם † יְמֵי מִשְׁתֶּה
convivii * dolorem & filio suo sin * patrum mittentes & Iarmin & Vocantes
וְשִׂמְחָה וְשִׁלּוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים׃
quod & facere experiunt quæ Iehudæi † Et Pauperibus.
13 וַיֹּאמֶר הַיְּהוּדִים אֵת אֲשֶׁר הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת אֲשֶׁר־
cos ad Mordochai scripsit † Et Interpretati sunt
כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם׃
omnium impellunt *, Agagites Hammedatha filius Haman Quoniam. Thesti.
14 כִּי הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר כָּל־ Zonata
proceri & * eos prædandos ad † Iehudæos super † cogitavit Iehudæorum
הַיְּהוּדִים חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּיל Vel pedester.
eos exterminium ad (*, eos vastationem ad (Chaldæi † ipsa) sur Cecidit (sic) ve
פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם׃ delerem.
Conversatus † epistolæ cum † dixit ipso faciet ad ipsum venando ne † Et Vti cecidit
15 וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר וַיֹּאמֶר ipsa ante eo-
seius caput super Iehudæos super † cogitavit quam mala eius cogitatio rum, vocata
מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְּהוּדִים עַל רֹאשׁוֹ lati ea;
Signo super eius filios & cum suspendant & Rotæ.
16 וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ׃ Par
mmen super † Potuit † illos dies vocaverunt Ideireo Thela, ejus, ejus
17 עַל כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פוּרִים עַל שֵׁם הַפּוּר forsan.
super viderunt quid & huius † epistolæ verbis omnibus super † ideo
רָאוּ נֹגַע עַל כֵּן עַל כָּל דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמַה־ Vel, vi
ens ad † contigit quid & huiusmodi thos, fui.
בָּכָה הִקְבִּיל עֲלֵיהֶם׃ Et non face-
18 וְקִבְּלוּ † הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם rent vt
suillendum ad † transgrediatur non ne * se super admodu * omnes super & * filii copula-
וְעַל כָּל הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לִהְיוֹת
rorū tēpus iuxta & rorū scripturā iuxta hos dies dous faciens rem
עֹשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם

Finis libri Esther.

תם ספר אסתר

Ægyptii ab. memoriæ † illi dies Et anus & anus anni † in
וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים † 28
בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה׃
familia & familia generatione & generatione omni in facti &
וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה
illi Purim † dies & : ciuitate & ciuitate & prouincia & prouincia
מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה
tantis * non eorum memoria & Iehudæorum medio & manifestum non
לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף
eorum semine 2
מִזַּרְעָם׃
Mordochai & Abichail filia regina Esther scripsit Et
29 וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַת־ † אֲבִיחַיִל וּמָרְדֳּכַי
hanc Purim † epistolam confirmandum ad † confirmatione omnē † Iehudæus
הַיְּהוּדִי אֶת כָּל תֹּקֶף † לְקַיֵּם אֶת אִגֶּרֶת הַפֻּרִים הַזֹּאת
ad Iehudæos omnes ad literas missit Et secundo
30 וְשֵׁנִית׃ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל כָּל הַיְּהוּדִים אֶל
verbis Achasuero regni prouincias centum & vigini & septem
שֵׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמְאָה מְדִינַת מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי
veritatis & pacis
שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃
quod secundū ſuos temporibus ad illos Purim † dies confirmandum Ad
31 לְקַיֵּם אֶת † יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם כַּאֲשֶׁר
quod secundū & regina Esther & Iehudæus Mordochai eis super statuit
קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר
Iehudæorum verbis, suum semen super & suam animam super statuerunt
eius filij ibant Et Ottenus filius omnibus pro magnus ille
32 קִיְּמוּ עַל נַפְשָׁם וְעַל זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת
Purim † verba firmauit Esther sermo Et sui clamoris &
וְזַעֲקָתָם׃ † וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים
libro in est scriptum & illorum
33 וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃
הָאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ

CAP. X.

insulas & terram super tributum Achasuerus rex posuit Et
1 וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ † מַס עַל־ הָאָרֶץ וְאִי
maris
יַמִּים׃
expeditionē & eius potestis & eius fortitudinis opus omne Et
2 וְכָל מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרָשַׁת
scripta ipsa nonne rex eu magnificauit qui, Mordochai magnitudinis
גְּדֻלַּת מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלֹא הֵם כְּתוּבִים
Matris & Madai regum dierum verborum illum super †
3 עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃
magnus & Achasuerus regi secundus Iehudæus Mordochai Quia †
כִּי † מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְגָדוֹל
bonum quærens fratrum multitudini acceptus & Iehudæis
לַיְּהוּדִים † וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב
suo semini omni pacem loquens & suo populo
לְעַמּוֹ וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל זַרְעוֹ׃

איוב
LIBER IIOB.

eius nomē Iob Hus terra in fuit Vir
1 אִישׁ הָיָה בְּאֶרֶץ עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ
rectus & perfectus ille vir erat &
וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָּם
malo à recedens & Deum timens &
וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר
filij septem ei fuit nati Et
2 מֵרָע׃ וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים
filiæ tres & pecoris † millia septem eius ter pecoris fuit Et
וְשָׁלֹשׁ בָּנוֹת׃ 3 וַיְהִי מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת אַלְפֵי־ צֹאן
quin- & iuga quingenta & camelorum millia tria &
וְשָׁלֹשֶׁת אַלְפֵי גְמַלִּים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד בָּקָר וַחֲמֵשׁ
vir etiam que valde multum familiarum & filium
מֵאוֹת אֲתוֹנוֹת וְעַבֻדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ
eius filij ibant Et Ottenus filius omnibus pro magnus ille
4 הַהוּא גָּדוֹל מִכָּל בְּנֵי קֶדֶם׃ וְהָלְכוּ בָנָיו
vocabantque mittebat & suo die sua domū conuiuia faciebāt &
וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ
eis cum sibimet ad & sorores ipsa
לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיוֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃
Iob mittebat & conuiuij dies circumiret cum fuit Et
5 וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב
assidjones sanctificabat & mane in mittebat & eos sanctificabat &
וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה עֹלוֹת
peccauerit Forsitan Iob dicebat nam ipsorū omnium numerum
מִסְפָּר כֻּלָּם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ
Iob faciebat sic suo corde in Deo benedixerint &, mei filij
בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים בִּלְבַבָּם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב
Dei filij venerunt & dies fuit Et
6 כָּל הַיָּמִים׃ וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים
eorū medii in Satan† etiam venit & IOMHVM super Iob ad
לְהִתְיַצֵּב עַל יְהוָה וַיָּבֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם׃
Satan respōdit & venisti Vnde : Satan ad DOMINVS Dixitque
7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן
perambulando à & ,ima in circumeundo A dixit & DOMINVS
אֶת יְהוָה וַיֹּאמֶר מִשּׁוֹט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ
posuitti Nunquid : Satan ad DOMINVS Dixitque
8 בָּהּ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ
viz , terra in ipse suum non quòd , Iob meū seruū super rursus est
לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ
rectus & , perfectus
תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
malo à recedēs & , Deum timens , rectus & perfectus
9 וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְהוָה וַיֹּאמֶר הֲחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים׃
Deum Iob timens gratis Nūquid : dixit & , DOMINO Satan
10 הֲלֹא אַתָּה שַׂכְתָּ בְעָדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד
circa & , eius domū circa & , eū circa sepem posuisti tu Nonne
כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ
benedixisti eius manuum opera laborum & ei quod omne
וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ׃ 11 וְאוּלָם שְׁלַח נָא יָדְךָ
terra in erupit eius ex pecudes &
וְגַע בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ אִם לֹא עַל פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃
si quod omne in tangē & tibi benedixerit non fortè
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ
esse egressus & eū manū mittas ne eum in cautus : tuus manus in
בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא
eius filij & , dies fuit Et , DOMINVS faciem coram Satan
הַשָּׂטָן מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ 13 וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו
primogeniti iui fratris domo in vinū bibēt & comedēt eorum filiæ &
וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃
nuncius fuerunt Boues dixit & Iob ad venit nuncius Et
14 וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ אֶל אִיּוֹב וַיֹּאמֶר הַבָּקָר הָיוּ חֹרְשׁוֹת
eorum manu super pascuntur & asinæ
וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל יְדֵיהֶם׃
percussitque pueros & , eos rapuit & , Saba eis dilapsi Et
15 וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת הַנְּעָרִים הִכּוּ

super Iterum die & , Dei filij venerunt & , dies fuit Et
1 וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל
stetim ad , eorū medium in Satan etiam venit & , DOMINVM
יְהוָה וַיָּבֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם לְהִתְיַצֵּב
Vide : Satan ad DOMINVS Dixitque , DOMINVM super
2 עַל יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן אֵי
dixit & , DOMINO Satan respondit & ? eamin vnde
מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְהוָה וַיֹּאמֶר
as ist perambulando & , ima in circumeundo A
מִשּׁוֹט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃
posuitti Nunquid : Satan ad DOMINVS Dixitque
3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ
viz , terra in ipse suum non quòd , Iob meum seruum ad
אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ
ipse adhuc & : malo à recedēs & , Deum timens , rectus & perfectus
תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעוֹדֶנּוּ
eum deglutiendi ad , eum in me instigasti & , sua perfectione in tenuit
מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי בּוֹ לְבַלְּעוֹ
gratis
חִנָּם׃
pelle pro Pellem dixit & , DOMINO Satan respondit Et
4 וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת יְהוָה וַיֹּאמֶר עוֹר בְּעַד עוֹר
suæ anima pro dabit vim † quia cuncta &
וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ׃
ad & eum in ad tange & , eā manū nunc mitte Verumtamen
5 אוּלָם שְׁלַח נָא יָדְךָ וְגַע עַל עַצְמוֹ וְעַל
tibi benedixerit non fortè , ei quod eius carnem
בְּשָׂרוֹ אִם לֹא אֶל פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

† quis, populi colligantur & ſimul congregentur populi ex gentes Omnes
9 נִקָּבְצוּ כָל־הָעַמִּים וְיֵאָסְפוּ לְאֻמִּים מִי
dent † nos facient audire † priora &, illud annuncient † eos inter
בָהֶם וְיַגִּידוּ זֹאת וְיַשְׁמִיעֻנוּ וְנִתְּנָה
† veritas dicant &, audiant & † , audent ipſi &, ſuos teſtes
עֵדִים וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת׃
vt, elegi quem meus ſeruus &, DOMINVS dixit, mei teſtes Vos
10 אַתֶּם עֵדַי נְאֻם יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְמַעַן
me † ante, ipſe ego quod, intelligatis & , mihi credatis &, ſciatis † ſum † quem
תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי
erit non me poſt &, Deus formatus eſt non
לֹא נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה׃
ſecutor eſt pectus † ego, DOMINVS dixit, mei teſtes vos &
11 אָנֹכִי אָנֹכִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃
, alios vobis in non &, feci auditre &, ſeruauri &, indicesi † ego
12 אֲנִכִי הִגַּדְתִּי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין בָּכֶם זָר
Deus ego &, DOMINVS dixit, mei teſtes vos &
וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם יְהוָה וַאֲנִי אֵל׃
, operabor : meus † mea manu de non &, ipſe ego Deus &
13 גַּם מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעָל
veſter redemptor DOMINVS dixit Sic
וּמִי יְשִׁיבֶנָּה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה גֹּאַלְכֶם
feci deſcendere &, Babel in † vos Propter Iſraelis ſanctus
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בָבֶלָה
, eorum matre † aquilous in †, Chaſdim &, ipſos vectores fugitivos
וְהוֹרַדְתִּי בְרִיחִים כֻּלָּם וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם׃
veſter rex, Iſrael creator: veſter ſanctus DOMINVS Ego
15 אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם׃
vehementibus aqua in & , viam mari in dans * DOMINVS dixit Sic
16 כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים
ſimul robur & virtutem †, equum & curruum Educens
נְתִיבָה׃ חֵיל וְסוּס יַחַד עָצָא יִשְׁכְּבוּ בַל־יָקוּמוּ דָּעֲכוּ כְּפִשְׁתָּה כָּבוּ׃
ſunt extincti linum ſicut, ſunt extincti exurgent non, detenti ſunt
17 זִכְרוּ רִאשֹׁנוֹת מֵעוֹלָם כִּי אֲנִי אֵל וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים
ſeſſionis * ex antiqua & ; priora memoriam in remoteris ne †
וְאֵין כָּמוֹנִי׃ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר לֹא נַעֲשׂוּ
quia : vbale † filia &, dracones , agri ſita * me Glorificabit
18 אֹמֵר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל־חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה׃ קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט
potum dandum ad †, ſolitudine in flumina , aquas deſerto in dedi
מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתִי אַף דִּבַּרְתִּי אַף הֲבִיאֹתִיהוּ
meo electo , meo populo
יְצַרְתִּיהוּ אַף עָשִׂיתִיהוּ׃ שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב
, narrabunt meam laudem : mihi formaui iſtum Populum
19 הָרְחוֹקִים מִצְדָּקָה׃ הִקְרַבְתִּי צִדְקָתִי לֹא תִרְחָק
Iſrael me in laborabiſti eum : Iahacob ignoraſti me non Et
וִישׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה
non tuis victimis & , tuarum eſſe ſuetum pecus mihi adduxiſti Non
לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי׃ לֹא־בֹחַרְתִּי לְךָ מִנְחָה וְזֶבַח לֹא
te feci laborare nec , meum † in te feci ſeruire non : me honoraſti
20 עֲרַבְתָּנִי לֹא קָנִיתָ לִּי בְכֶסֶף וְחֵלֶב זִבְחֶךָ לֹא
adipe & , * calamum argento es mihi emiſti Non , illum in
הִרְוִיתָנִי׃ רַק הַעֲבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי
: me propter tuas prauitationes delem ipſa † ego , Ego
21 בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃ אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי
, recordabor non tuorum peccatorum &
וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃ הַזְכִּירֵנִי נִשָּׁפְטָה יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק׃
, te iuſtifices vt , tu narra : ſimul eadamus ! , me fac Memorare
22 אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי׃ וַיְחַלְּלוּ שָׂרַי קֹדֶשׁ וָאֶתֵּן לַחֵרֶם יַעֲקֹב
ſunt praeuaricati tui interpretes & : peccauit primus tuus Pater
וְיִשְׂרָאֵל לַגְּדוּפִים׃
, me is
בִּי׃
, Iahacob maledicta * in dabo &, ſanctitatis principes profanabo Et
ad terram occidentem ipſum
ex, oriuntur, & ſimul congregentur gentes Omnes
1 קָהֲלוּ כֻלָּם וְיִתְקַבָּצוּ מִי בָהֶם יַגִּיד זֹאת וְאֶת־רִאשֹׁנוֹת יַשְׁמִיעֻנוּ יִתְּנוּ
dent † nos facient audire † priora &, illud annuncient † eos inter
עֵדָיו וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ אֱמֶת׃
vt, elegi quem meus ſeruus &, DOMINVS dixit, mei teſtes Vos
2 אַתֶּם עֵדַי נְאֻם יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְמַעַן
me † ante, ipſe ego quod, intelligatis & , mihi credatis &, ſciatis † ſum † quem
תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי
erit non me poſt &, Deus formatus eſt non
לֹא נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה׃
feci auditre &, ſeruauri &, indicesi † ego
3 אֲנִכִי אֲנִכִי יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ׃
, alios vobis in non &, feci auditre &, ſeruauri &, indicesi † ego
4 אֲנִי הִגַּדְתִּי וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין בָּכֶם זָר
Deus ego &, DOMINVS dixit, mei teſtes vos &
וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם יְהוָה וַאֲנִי אֵל׃
, operabor : meus † mea manu de non &, ipſe ego Deus &
5 גַּם מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעָל
veſter redemptor DOMINVS dixit Sic
וּמִי יְשִׁיבֶנָּה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה גֹּאַלְכֶם
feci deſcendere &, Babel in † vos Propter Iſraelis ſanctus
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בָבֶלָה
, eorum matre † aquilous in †, Chaſdim &, ipſos vectores fugitivos
וְהוֹרַדְתִּי בְרִיחִים כֻּלָּם וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם׃
veſter rex, Iſrael creator: veſter ſanctus DOMINVS Ego
6 אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מַלְכְּכֶם׃
vehementibus aqua in & , viam mari in dans * DOMINVS dixit Sic
7 כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים
ſimul robur & virtutem †, equum & curruum Educens
נְתִיבָה׃ חֵיל וְסוּס יַחַד עָצָא יִשְׁכְּבוּ בַל־יָקוּמוּ דָּעֲכוּ כְּפִשְׁתָּה כָּבוּ׃
ſunt extincti linum ſicut, ſunt extincti exurgent non, detenti ſunt
8 זִכְרוּ רִאשֹׁנוֹת מֵעוֹלָם כִּי אֲנִי אֵל וְאֵין עוֹד אֱלֹהִים
ſeſſionis * ex antiqua & ; priora memoriam in remoteris ne †
וְאֵין כָּמוֹנִי׃ מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר לֹא נַעֲשׂוּ
quia : vbale † filia &, dracones , agri ſita * me Glorificabit
9 אֹמֵר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל־חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה׃ קֹרֵא מִמִּזְרָח עַיִט
potum dandum ad †, ſolitudine in flumina , aquas deſerto in dedi
מֵאֶרֶץ מֶרְחָק אִישׁ עֲצָתִי אַף דִּבַּרְתִּי אַף הֲבִיאֹתִיהוּ
meo electo , meo populo
יְצַרְתִּיהוּ אַף עָשִׂיתִיהוּ׃ שִׁמְעוּ אֵלַי אַבִּירֵי לֵב
, narrabunt meam laudem : mihi formaui iſtum Populum
10 הָרְחוֹקִים מִצְדָּקָה׃ הִקְרַבְתִּי צִדְקָתִי לֹא תִרְחָק
Iſrael me in laborabiſti eum : Iahacob ignoraſti me non Et
וִישׁוּעָתִי לֹא תְאַחֵר וְנָתַתִּי בְצִיּוֹן תְּשׁוּעָה
non tuis victimis & , tuarum eſſe ſuetum pecus mihi adduxiſti Non
לְיִשְׂרָאֵל תִּפְאַרְתִּי׃ לֹא־בֹחַרְתִּי לְךָ מִנְחָה וְזֶבַח לֹא
te feci laborare nec , meum † in te feci ſeruire non : me honoraſti
11 עֲרַבְתָּנִי לֹא קָנִיתָ לִּי בְכֶסֶף וְחֵלֶב זִבְחֶךָ לֹא
adipe & , * calamum argento es mihi emiſti Non , illum in
הִרְוִיתָנִי׃ רַק הַעֲבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי
: me propter tuas prauitationes delem ipſa † ego , Ego
12 בַּעֲוֹנֹתֶיךָ׃ אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי
, recordabor non tuorum peccatorum &
וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר׃ הַזְכִּירֵנִי נִשָּׁפְטָה יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק׃
, te iuſtifices vt , tu narra : ſimul eadamus ! , me fac Memorare
13

Universidad de Deusto
Biblioteca

ei | ei ex finalitate | similitudinis quid & | Deum allimilabitis quem adi Et | ceui | penultia
דְּמוּת

וְאֶל־מִי תְחַכְּמִיוּן אֵל וּסְמֶה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ׃ 18
illud expander auro in aurifex &, faber conflauit Sculptile

הַפֶּסֶל נָסַךְ חָרָשׁ וְצוֹרֵף זָהָב יְרַקְּעֶנּוּ 19
putrefcat non | lignum oblationis Deputatorum | conflans argenti | catenas &

וְרַתְקוֹת כֶּסֶף צוֹרֵף׃ חַסְכָּן תְּרוּמָה עֵץ לֹא יִרְקָב 20
non | sculptile præparandum ad, ei queret | sapientem artificem : eliget

יְכִין חָרָשׁ אֶחָל לְהָכִין פֶּסֶל לֹא 21
est annunciatâ nonne | audietis nonne | ei cui is | Nonne | te mouebit

יִוָּדַע׃ נָגֹר יְסוֹד | הֲלוֹא תֵדְעוּ הֲלוֹא תַשְׁמִעוּ מֵרֹאשׁ | חֻגַּד 22
terræ fundamenta intelligetis nonne: vobis cæpit à principio

מִוֹסְדוֹת הָאָרֶץ׃ מֵרֹאשׁ לָכֶם הֲלוֹא הֲכִינוֹתֶם | מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ 23
locuftæ vt | eius habitatores &, terræ gholem † super Sedens

הַיֹּשֵׁב עַל־חוּג הָאָרֶץ וְיוֹשְׁבֶיהָ כַּחֲגָבִים 24
habitandi ad cæterum | elati eos expandit &, cælos tenuit velut extendens

הַנּוֹטֶה כַּדָּק שָׁמַיִם וַיִּמְתְּחֵם כָּאֹהֶל לָשָׁבֶת׃ 25
fecit inane velut terræ iudicis nihilum in gubernatores Deus

הַנֹּתֵן רוֹזְנִים לְאַיִן שֹׁפְטֵי אֶרֶץ כְּתֹהוּ עָשָׂה׃ 26
radicem non etiam, sunt sati neque etiam, sunt plantati non Etiam

אַךְ בַּל־נִזָּעוּ אַךְ בַּל־זֹרְעוּ אַךְ בַּל־שֹׁרֶשׁ 27
turbo &: arruerunt &, eos in flauit insuper &: eorum truncum terra in

בָּאָרֶץ גַּזְעָם וְגַם נָשַׁף בָּהֶם וַיִּבָשׁוּ וּסְעָרָה 28
eos auferet tilipalum velut

כַּקַּשׁ תִּשָּׂאֵם׃ 29
Sanctus dicet: æquabor &, me assimilabo quem ad Et | cui assimilabitis | dicit

וְאֶל־מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה וְאֹמָר קְדוֹשׁ׃ שְׂאוּ־מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֵלֶּה 40 1
hæc creauerit quis videte &, vestros oculos excelsum in Leuate

nomine in | ipsa omnis ad | eorū exercitum numero in educens

הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא 2
deficit non | vis potentia fortis &, sustinendis multitudine præ | eulatsque

מֵרֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃ 3
est Abscondita | Israel loqueris &, Iahacob dicis quid Vt

לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וְתֹדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתְּרָה 4
transibit meum in dicium meo Deo à &, DOMINO mea via

דַרְכִּי מִיהוָה וּמֵאלֹהַי מִשְׁפָּטִי יַעֲבוֹר׃ 5
DOMINVS sæculi Deus laudisti non | an, nonne Nonne

הֲלוֹא יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם | יְהוָה 6
inuestigatio | non | laborabit nec, fatigebitur | non, terræ exterminus eius

בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יִיעַף וְלֹא יִגַע אֵין חֵקֶר׃ 7
eius intelligentiæ

לְתִבוּנָתוֹ׃ 8
subiectabit | robur, vires | eo cui &: fortitudine | lassis Dabit

נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה יַרְבֶּה׃ 9
, seruus seruando | electi &: laborabunt &, pueri | Lassabuntur | iuuenes

וְנוֹעֲפוּ נְעָרִים וְיִגָּעוּ וּבָחוּרִים כָּשׁוֹל יִכָּשֵׁלוּ׃ 10
ala ascendent, | robur mutabunt, DOMINO | speranies Ac

וְקוֵי יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר 11
lassebuntur non & illuni: laborabunt non & current: aquilæ sicut

כַּנְשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגְעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃ 12

CAP. XLI. מא

, accedane: fortitudine innouent nationes & , insula me ad Tacete | & attendite
, accedane: fortitudinē innouent nationes & , insula me ad Tacete | & attendite

הַחֲרִישׁוּ אֵלַי הָאִיִּים וּלְאֻמִּים יַחֲלִיפוּ כֹחַ יִגָּשׁוּ 1
, accedamus iudicium ad pariter, loquantur: nunc | mihi insulæ- rent, & populi

אָז יְדַבֵּרוּ יַחְדָּו לְמִשְׁפָּט נִקְרָבָה׃ 2
, sui pedem ad eam vocabit, , ultimum oriente ab sui scitauit: Quis

מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ 3
pulueren vt dabit, facies dominati reges &, gentes eius ferit ad dabit | eos | in conspectū | in

יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יָרִד יִתֵּן כֶּעָפָר׃ 4
, eius arcum & propulsum stipulam vt, eius gladium | in projectam

חַרְבּוֹ כַּקַּשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ כְּקַשׁ נוֹדָף׃ 5
, ingrediretur non sua pedibus in semitā: pacet transibit, eos Perlequetur | in

יִרְדְּפֵם יַעֲבֹר שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא׃ 6
Ego | tuparā, generationes vocauit, fecit &, eit operatus Quis | ab exordio

מִי פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי 7
ipse ego nouissimis cum &, primus DOMINVS | dor

יְהוָה רִאשׁוֹן וְאֶת־אַחֲרוֹנִים אֲנִי־הוּא׃ 8
ap pinquauerūt: sint auoniā terræ extremæ: timuerūt & insulæ Viderūt | Insulares, tobitupuerū | Vnusquisq; | auxiliatus est | proximo suo

רָאוּ אִיִּים וַיִּירָאוּ קְצוֹת הָאָרֶץ יַחֲרִידוּ קָרְבוּ 9
, dicet suo fratri &: auxiliatores sui suis Vt | , venerunt &

וְיֹאמָרוּ׃ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ יַעְזֹרוּ וְלְאָחִיו יֹאמַר 10
Confortare

חֲזָק׃

quam Iquas | firmitas pes, nouerunt non | viam per cæcos faciam ambulare Et

וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת 16
te, audiuit | eos | in

אַדְרִיכֵם אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לְאוֹר שׁוּם
, eos derelinquā non & , eis feci verba Hæc | rectum in prauu &

וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישׁוֹר אֵלֶּה הַדְּבָרִים עָשִׂיתִים וְלֹא עֲזַבְתִּים׃
flamus | confusione confundentur, terrentium sunt Conuerti

נָסֹגוּ אָחוֹר וְיֵבֹשׁוּ בֹּשֶׁת הַבֹּטְחִים 17
nostri dij | Vos, conflauit diximus: | sculptili in

בַּפֶּסֶל הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ׃
, videndum ad reflexio, cæci & : audite | surdi O

חֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְהַעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת׃ 18
meum angelum ferui | surdos &: meum similis | cæcus &: Quis

רְאֹה מִי עִוַּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכִי 19
Domini seruus sicut cæcus &, perfectus sicut cæcus Quis | sum missurus

אֲשַׁלֵּחַ מִי עִוַּר כִּמְשֻׁלָּמִי וְעִוֵּר כְּעַבֶד יְהוָה׃ 20
, audiet non & , aures aperiet: obstruxit & non &, multa Videns

רֹאֹת רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוּחַ אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע׃ 21
, legem magnificabit | sum iustificam propter | iuuit Dominus

יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה 22
Magnus | dirreptus & , passus prædam populus: iste Et | abductus

וְיַאְדִּיר׃ וְהוּא עַם־בָּזוּז וְשָׁסוּי הָפַח 23
feruum: latitantes carcerum domibus in &, ipsos omnes | foramine in

בְּחוּרִים כֻּלָּם וּבְבָתֵּי כְלָאִים הֻחְבָּאוּ הָיוּ
Redde, dicite | non &, direptionem: | eorum † non &, rapinam in

לָבַז וְאֵין מַצִּיל מִשְׁסָּה וְאֵין אֹמֵר הָשֵׁב׃ 24
posterum in eum | &, attendet: hoc percipiet scribus vobis in Quis

מִי בָכֶם יַאֲזִין זֹאת יַקְשִׁיב וְיִשְׁמַע לְאָחוֹר׃ 25
, prædauimus Israel &, Iahacob diripientium in desit Quis

מִי־נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים 26
eius vias in nolluerunt Et | in peccatum in eu: DOMINVS Nonne

הֲלֹא יְהוָה זוּ חָטָאנוּ לוֹ וְלֹא־אָבוּ בִדְרָכָיו׃
, eius legem audiuerunt | non &, ambulare

וְלֹא שָׁמְעוּ בְתוֹרָתוֹ׃ הֹלֵךְ 27
, bella | fortitudine & , sui mali | ferorum | eius super effudit Et

וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו חֲמַת אַפּוֹ וְעֹז מִלְחָמָה
, terræ extremo ab eius laudem & : cognouit non &, circuiuit illum inflammauit &

וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע וַתִּבְעַר־בּוֹ׃
, eos super posuit | non &

וְלֹא־יָשִׂים עַל־לֵב׃

CAP. XLIII. מג

eum formator &, Iahacob eum creator DOMINVS dixit sic nunc Et

וְעַתָּה כֹּה אָמַר יְהוָה בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ 1
, eum mouuit qui, te creauit Ne : Israel

יִשְׂרָאֵל אַל־תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ קָרָאתִי בְשִׁמְךָ
, meus es | , ego | tecum, aquas per manifeste Cum | eu mis |

לִי־אָתָּה׃ כִּי־תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ אָנִי 2
non | eos operient | per ambulaueris eum: te irandabunt * non, flamma per &

וּבַנְּהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּךָ כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה
, te in | accedet non flamma &, adustus *

וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר־בָּךְ׃
, eius seruator Israel sanctus eius Deus DOMINVS ego Quia

כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעֶךָ 3
, te pro Sebā &, Chus, Aegyptum eam propitiationem dedi

נָתַתִּי כָפְרְךָ מִצְרַיִם כּוּשׁ וּסְבָא תַּחְתֶּיךָ׃
ego &, fuisti gloriosus, meis oculis in fuisti preciosus quo Ex

מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי 4
, tuus anima pro populos &, te pro hominem dabo &: te dilexi

אֲהַבְתִּיךָ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ לְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ׃
, eius semen ad tucam: Oriente ab ego | tecum quia timeas Ne

אַל־תִּירָא כִּי אִתְּךָ אָנִי מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ 5
, te congregabo Occidente ab &

וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָ׃
, meos filios Affer: prohibeas Ne, auftro &: Da, quibus Dicam

אֹמַר לַצָּפוֹן תְּנִי וְלַתֵּימָן אַל־תִּכְלָאִי הֲבִיאִי בָנַי 6
, terræ extremo ab meas filias &, longeque de

וּבְנֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ׃
, eum creaui meam gloriam ad &, meo nomine in | meos | Omnis

כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו 7
, eum fecit | eum, eum formauit | populum Edomi

יְצַרְתִּיו אַף־עֲשִׂיתִיו׃ הוֹצִיא עַם־עִוֵּר 8
, eis aures &, surdos & | sunt oculi * &

וְעֵינַיִם יֶשׁ וְחֵרְשִׁים וְאָזְנַיִם לָמוֹ׃

mei nomine in vocabit solis ortu ab ipsum | & , aquilone ab Sustinui

הַנִּבְּאתִי מִמָּקוֹם וַיֹּאתֶר מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ יִקְרָא בִשְׁמִי 25
Iutum concutiabit | gulus sicut &, Iutum | sicut magistratum modicos

וַיָּבֹא סְגָנִים כְּמוֹ־חֹמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר יָרְמָס־טִיט׃
, dicemus & , faciemus | & & : sciemus & , cognitā | Quis

מִי הִגִּיד מֵרֹאשׁ וְנֵדָעָה וּמִלְּפָנִים וְנֹאמַר 26
audiens | non etiam, audiat faciens | non etiam, audiens | non vere ibi mendax

אַךְ אֵין מַגִּיד אַף אֵין מַשְׁמִיעַ אַף אֵין־שֹׁמֵעַ אִמְרֵיכֶם׃
, eius terræ | sum missurus

רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּם הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם 27
Ierusalem ipsi &: ipsi ecce, ecce, Sion ad Primus

מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃ וָאֵרֶא וְאֵין אִישׁ וָאֶשְׁאַל 28
, ipsis ex &, quispiam * non &, videbo Et | dabo | euangelium

מִיָּעַץ וְיָשִׁיב דָּבָר׃ וְאֶשְׁאָלֵם וְיַעֲנוּ דָבָר 29
verbum respondebunt: & , eos interrogabo & | consiliator

הֵן כֻּלָּם אָוֶן מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ
, eorum conflatilia | inane & ventus : eorum opera nihil, imagines | ipsi omnes En

נְסֵכֵיהֶם׃

CAP. XLII. מב

, meus anima vehit †, meus electus ea in † inuitat, meus seruus Ecce

הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי 1
, facies exire gentibus iudicium, eum super meum spiritum dedi

נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא׃
, suā vocem | plorat in foriet audire neq; | eleuabit non &, clamabit Non

לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא־יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ׃ 2
non | eligens † | inum &, conteret non | quassatum † Calamum

קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבּוֹר וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא 3
, iudicium educet veritatem ad | ipsum | eligens

יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט׃
, iudicium vera in ponat | donec, frangetur | nec | caligabit Non

לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט 4
, expectabunt | insule † | eius legem ad &

וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ׃
, eos extendens & , cælos creauit DOMINVS Deus dixit Sic

כֹּה אָמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם 5
, eam super | populo meorum | daus : eius gentibus & | terræ expandens

רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ
, eam per ambulantibus | per eis &

וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ׃ אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ 6
, eos vocaui DOMINVS Ego | , tuā in

בְצֶדֶק וְאֹחֵק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתְּנְךָ
te dabo &, te custodiam & : eam manum in apprehendam &, tuam in

לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם׃ לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת 7
, oculos aperiendum Ad | , gentium | , populi fœdus in

לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אֲסִיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ׃
, tenebrosis in | , vinctum, clausos | , detinentes carceris domo è

אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי 8
, sculptilibus meam laudem & | dabo | eos aliis

לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לִפְסִילִים׃
, antequam, indicaui † ego noua & : venerunt ecce | Priora

רִאשֹׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד 9
, vos | faciam audire | palatium

בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם׃
, terræ extremo ab eius laudem nouum canticum DOMINO Cantate

שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ 10
, earum habitatores &, insulæ, eius plenitudo & , mare † deferendum

יֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם׃
: Chedar † habitabit aria * eius ciuitates &, deserium † Leuabunt

יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְחֲצֵרָיו תֵּשֵׁב קֵדָר 11
, clamabunt montium cepit † de , rupis habitatores

יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יָצִוָּחוּ׃
, nuncisabunt insulis in eius laudem & : gloriam DOMINO Ponent

יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ׃ 12
, suscitabit | bellum vir sicut, egredietur fortis sicut DOMINVS

יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר 13
, praualebit suos inimicos super, exclamabit | etiam, vociferabitur | eius

קִנְאָה יָרִיעַ אַף יָצִיחַ עַל־אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר׃
, solutis † parturiēs quasi: me continebā, silebam | me ab † Tacebam

הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אֶחֱרַשׁ אֶתְאַפָּק כְּיוֹלֵדָה 14
, collos & montes faciam Desolate | , similiter absorbebo &, absorbeo

אֲשַׁוֶּה וְאֶשְׁאַף יָחַד׃ אַחֲרִיב הָרִים וְגִבָעוֹת 15
, insulas in flumina ponam & : faciam siccare eorum herbam omnem &

כָּל־עֲשָׂבָם אוֹבִישׁ וְשַׂמְתִּי נְהָרוֹת לָאִיִּים
, eos siccabo Regnis &

וְאֲגַמִּים אוֹבִישׁ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicendo, DOMINVS ad Chizchiahu oranit Et
5 וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר׃
6 הֹלֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי יֹסֵף עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
7 וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי עַל־הָעִיר הַזֹּאת׃
8 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר׃
9 הִנֵּה אָנֹכִי מֵשִׁיב אֶת־צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אָחֳרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת וַתָּשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה׃

CAP. XXXVIII. לח

venit & : moriendum ad Chizchiahu egrotauit illis diebus In
1 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבֹא
dixit Sic, eum ad dixit hoc prophetæ Amos filius Iesahiahu eum ad
אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־
,mines non & ,tu mortua quia, tuæ domui præpone ,DOMINVS
אָמַר יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי־מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃
ad orauit & ,parietem ad sua faciem Chizchiahu conuertit Et
2 וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־
DOMINVM
3 יְהוָה׃ וַיֹּאמַר אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת
,quæsumo memento DOMINE Obsero ,dixit Et
אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם וְהַטּוֹב
בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיִּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃
4 וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יְשַׁעְיָהוּ לֵאמֹר׃
Deus DOMINVS dixit Sic, Chizchiahu ad dixit &, Vade
5 הָלוֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כֹּה אָמַר יְהוָה
vidi, tuam orationem audiui : eu pauis Dauid
אֱלֹהֵי דָּוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־
annos quindecim tuis diebus *super addam* ecce tam lacrymas eas
דִּמְעָתֶךָ הִנֵּה אֹסִף עַל־יָמֶיךָ חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
proceeques &, hanc ciuitatem &, te eruam Assur regis manu de Et
6 וּמִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת־הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי
hanc ciuitatem
עַל־הָעִיר הַזֹּאת׃
sit, fiduciam quod, DOMINO à signum tibi hoc Et
7 וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה כִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
est locutus quod hoc verbum DOMINVS
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר׃
deformitate, quæ gratiosum umbram fauore remouit ego Ecce
8 הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת־הַצֵּל אֲשֶׁר הָלַךְ בְּמַעֲלוֹת אָחָז
ei reuertitur &, gradibus decem retrorsum soleis Achaz gradus per
בַּשֶּׁמֶשׁ עֲשֶׂר מַעֲלוֹת אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת וַתָּשָׁב
decem erat quos gradibus per gradibus decem sol
הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר מַעֲלוֹת בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה׃
9 מִכְתָּב לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה אֲשֶׁר חָלָה
meorum dierum excisione Ia, dixi Ego *sua egritudine de*
וַיְחִי מֵחָלְיוֹ׃
10 אֲנִי אָמַרְתִּי בִּדְמִי
,mearum annorum tenebimus sum privatus : sepulchri portas ad
יָמַי אֵלְכָה בְּשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל פָּקַדְתִּי יֶתֶר
,deorsum ea ficerem, *ipsius* Iehudah domus *a* cuiusq; *afflictus* Et
11 שְׁנוֹתָי׃ אָמַרְתִּי לֹא־אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ
,Iehudah domus *a* cuiusq; *afflictus* Et
הַחַיִּים לֹא־אַבִּיט אָדָם עוֹד עִם־יוֹשְׁבֵי חָדֶל׃
,Iehudah domus *a* cuiusq; *afflictus* Et
12 דּוֹרִי נָסַע וְנֶעְתַּק מִנִּי כָּאֹהֶל רֹעָי קִפַּלְתִּי
,meum pastorum tentorium velut me a migrauit & *ædificationis*
כָּאֹרֵג חַיָּי מִדַּלָּה יְבַצְּעֵנִי מִיּוֹם עַד־לָיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃
,me consumes noctem ad usque die à : me conficies *attenuantem* ad
13 שִׁוִּיתִי עַד־בֹּקֶר כָּאֲרִי כֵּן יְשַׁבֵּר כָּל־עַצְמוֹתַי
sic, hirundo & grus Sicut ,me *confractis* noctem ad usque die à
מִיּוֹם עַד־לַיְלָה תַּשְׁלִימֵנִי׃
14 כְּסוּס עָגוּר כֵּן אֶצְפֹּוץ אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה
excessum ad *aui* oculi erant eleuati : columba ut *gemebam* *ego* *gemebam*
אֲפִיקָה עֵינַי לָרוּם אֲדֹנָי עָשְׁקָה לִּי עָרְבֵנִי׃
dixit & loquar Quid *mihi fecit* *mihi fecit* vim : DOMINE
15 מַה־אֲדַבֵּר וְאָמַר לִי וְהוּא עָשָׂה כָּל־שְׁנוֹתַי עַל־מֹר
amaritudine *super* ! meis annis omnibus Vegebo . *fecit ipse* &, mihi
נַפְשִׁי׃
16 אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל־בָּהֶן חַיֵּי
me *viuificabis* &, me *sanabis* &, mea spiritus
רוּחִי וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי׃
amaritudo *et amplexum* ea Et : *amaritudo*, mihi amaritudo pace in ! Ecce
17 הִנֵּה לְשָׁלוֹם מַר־לִי מָר וְאַתָּה חָשַׁקְתָּ
tuum tergum post proiecisti quia, *abolitionem* fouea à meam animam
נַפְשִׁי מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי הִשְׁלַכְתָּ אֲחֹרֶי גֵּוֶךָ׃
mea, tibi confitebitur *sepulchrum* non Quia
18 כִּי לֹא שְׁאוֹל תּוֹדֶךָ מָוֶת יְהַלְלֶךָּ לֹא־יְשַׂבְּרוּ
,tua veritate in *eis mortuos descendentes* ! sperabunt nec : te laudabit
יוֹרְדֵי בוֹר אֶל־אֲמִתֶּךָ׃
filia *fiet* : hodie ego sicut , tibi confitebitur ipse *vicarius* Vouens
19 חַי חַי הוּא יוֹדְךָ כָּמוֹנִי הַיּוֹם אָב לַבָּנִים
me *seruandum* ad ! DOMINVS
יוֹדִיעַ אֶל־אֲמִתֶּךָ׃
,tuam veritatem *ego* *facio notam* ,filiis *patri* ,tibi
20 יְהוָה לְהוֹשִׁיעֵנִי וְנַגִּינֹתַי כָּל־יְמֵי חַיֵּינוּ עַל בֵּית
domo in nostræ vitæ diebus omnibus *modulabimur* *mea modulationes* &
יְהוָה׃
DOMINI
21 וַיֹּאמֶר יִשְׁעָיָהוּ יִשְׂאוּ דְבֶלֶת תְּאֵנִים
,Chizchiahu dixit Et *coquant* & *inflammationem super* *eam* *emplastrum* *fiat*
וְיִרְפָּא עַל־הַשְּׁחִין וְיֶחִי׃
22 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מָה־אוֹת כִּי אֶעֱלֶה בֵּית
DOMINI domum ascendam quod, signum Quod
יְהוָה׃

CAP. XXXIX. לט

rex Baladan filius Baladan Merodach misit illo tempore In
1 בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרֹדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ
,ægrotasset quod audierat & : Chizchiahu ad munus & ,literas Babel
בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ וַיִּשְׁמַע כִּי־חָלָה
eis ostendit & ,Chizchiahu eis super est lætatus Et *commilitones* &
וַיֶּחֱזַק׃
aromata & ,aurum & ,argentum *sua pinacothecæ domum*
2 וַיִּשְׂמַח עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם
,quotquot *ipsius* *armamentarium* *sua* & *domum* *suorum* *vasorum* *domum* *omnem* & ,optimum *vngucentum* &
אֶת־בֵּית נְכֹתֹה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים
,suorum vasorum domum omnem & ,optimum vngucentum &
וְאֶת בֵּית כְּלֵי־שָׁמָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר
quod verbum fuit non ; fuis thesauris in est inuentum quod *tamen* &
לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
,fua potestate omni in & ,fua domo in Chizchiahu eis ostendit non
3 וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
dixit & : Chizchiahu regem ad prophetæ Iesahiahu introiuit Et
אֵלָיו מָה־אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן בָּאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר
viri dixerunt Quid *tam* ad ei
חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבָּבֶל׃
Babel de me ad venerunt longinqua terra De, Chizchiahu
4 וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
: Chizchiahu dixit & ; tua domo in viderunt Quid, dixit Et
אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־
quæ Omnia ! *eorum* *quæ*
non quod verbum ! fuit non : viderunt mea domo in
הִרְאִיתִים בְּאֹצְרוֹתָי׃
,meis thesauris in eis ostendi non
5 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה
DOMINI verbum Audi : Chizchiahu ad Iesahiahu dixit Et
אֵלֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ
,eas ostendam

Universidad de Deusto
Biblioteca

ישע
יְשַׁעְיָ֔הוּ
1 יְשַׁעְיָ֔הוּ הוֹשִׁ֥יעָה יְמִינְךָ֖ וְעָנֵֽנִי׃ 2 נְשׂוֹא֙ חֶלְכִּ֔י הוּא֙ וְשִׁיעֵ֔נוּ
est druida tunc iherifum Extendent non, filii malum rectè ejulatus non roborate po-
כל יְהוּקוּ כֵּן חֶרְפָּ֥ת בַּל־פָּרְשׁ֖וּ גַּ֥ם אַ֛תְּ תֵּלֵֽךְ׃
dicet non Et .prædam disiperunt Claudi .mali (fuit) prædo & spolia mul-
3 עַ֚ר שָׁלַ֣ל כִּרְכָ֔ה פְּסִחִ֖ים יָזֻ֑וּ בָּֽ׃ 4 וְנִכְל־יאסַ֣ף
inquirate remissio'ea in habitam populus ægrotant, habitatrot
שָׁכֵ֔ן חֵ֥לְיִ֖הִי הָעָ֑ם הַיָּשֵׁ֣ב בָּהּ֙ נִשָּׂ֔א עָֽוֹן׃
CAP. XXXIIII. לד
נִסַּ֖ךְ חֵלֶת
עֵדָ֔ה
terra Audiat .attendite populi & ,audiendum ad gentes Accedite
קִרְבוּ־גוֹיִ֖ם לִשְׁמֹ֑עַ וּלְאֻמִּ֖ים הַקְשִׁ֣יבוּ תִשְׁמַ֤ע הָאָ֙רֶץ֙
Domino † ira Quia ,eius germina omnia & ,orbis seius plenitudo & † est
וְנֹאָ֔א וּמְלֹאָ֖הּ תֵּבֵ֣ל וְכָל־צֶאֱצָאֶֽיהָ׃ 2 כִּֽי־קֶ֥צֶף לַיהוָ֖ה
eorum exercerum vniuersum super furor & ,gentes omnes super
עַל־כָּל־הַגּוֹיִ֑ם וְחֵמָ֖ה עַל־כָּל־צְבָאָ֔ם
proiecerat eorū interfecit Et .iugulationi eos dedit ,eos delere inermes interfecit
הֶחֱרִימָ֥ם נָתַ֖ן לַטָּֽבַח׃ 3 וְחַלְלֵיהֶ֣ם יִשְׁלָ֔כוּ
montes iliqueficent & ,eorum fætor ascender eorum cadaueribus † &
וּבְאִשָּׁ֖ם יַעֲל֣וּ הָרִ֑ים וְנָמַ֖קּוּ כָּל־צְבָ֥א הַשָּׁמָ֛יִם וְנָגְל֥וּ
† de
כַּסֵּ֖פֶר שָׁמָ֑יִם וְכָל־צְבָאָ֕ם יִבּ֥וֹל כִּנְבֹ֖ל עָלֶ֣ה מִגָּ֔פֶן
propter tan-
guinem
וְכִנְבֵלָ֖ה מִתְּאֵנָֽה׃ 5 כִּֽי־רָוְתָ֥ה בַשָּׁמַ֖יִם חַרְבִּ֑י
iniquerit ad mei sanguinem populum super & ,defecdet Edom super ecce
הִנֵּ֤ה עַל־אֱדוֹם֙ תֵּרַ֔ד וְעַ֖ל עַ֥ם חֶרְמִ֖י לְמִשְׁפָּֽט׃
adipe eo est increfacius ,sanguine est repletus DOMINI Gladius
6 חֶ֚רֶב לַיהוָ֣ה מָלְאָ֔ה דָּ֖שְׁנָה מֵחֶ֑לֶב
sacrificii quia ,arietum eorum adipe ex ,hircorum & ,agnorū sanguine è
מִדַּ֤ם כָּרִים֙ וְעַתּוּדִ֔ים מֵחֶ֖לֶב כְּלְיֹ֣ות אֵילִ֑ים כִּֽי־זֶ֥בַח
interfectio
לַיהוָ֖ה בָּבֹ֑צְרָה וְטִבְחָ֥ה גְדוֹלָ֖ה בְּאֶ֥רֶץ אֱדֽוֹם׃
eorum terra inebriabitur & ,tauris cum iuuenci & ,ea cum vnicornes
7 וְיָרְד֤וּ רְאֵמִים֙ עִמָּ֔ם וּפָרִ֖ים עִם־אַבִּירִ֑ים וְרָוְתָ֥ה
viticina dies Qua ,impinguabitur adipe ex eorū puluis & ,sanguine è
אַרְצָ֖ם מִדָּ֔ם וְעֲפָרָ֖ם מֵחֶ֥לֶב יִדְשֶֽׁן׃ 8 כִּֽי־יוֹם־נָקָ֥ם
indicendam
connecterur Et .Sion ream ad ,retributionē annus ,DOMINI
לַיהוָ֑ה שְׁנַ֥ת שִׁלֻּמִ֖ים לְרִ֥יב צִיּֽוֹן׃ 9 וְנֶהְפְּכ֤וּ
pro
רוב
picem in eius terra erit & ,ilsulphur in ei' puluis & ,picem in eius torrētes
נְחָלֶ֙יהָ֙ לְזֹ֔פֶת וַעֲפָרָ֖הּ לִגְפְרִ֣ית וְהָיְתָ֥ה אַרְצָ֖הּ לְזֹ֥פֶת
ascender ſeculum in ,extinguetur non die & Nocte .ardebitur
בְּעֵרָֽה׃ 10 לַ֚יְלָה וְיוֹמָ֔ם לֹ֥א תִכְבֶּ֖ה לְעוֹלָ֣ם תַּעֲלֶ֑ה
ſeculorum ſeculi in ,defolabitur generatiōs in generatione & ea' fumus
לְד֥וֹר דּ֛וֹר תֶּחֱרָ֥ב לָנֶ֖צַח לָעַ֥ד תֵּעָֽשֶׂה׃
ſeticius & ,pelicanus rana poſſidebunt Et .eam per tranſibūt quon
11 וְיָרְשׁ֤וּהָ֙ קָאַ֣ת וְקִפּ֔וֹד וְיַנְשׁ֥וֹף וְעֹרֵ֖ב יִשְׁכְּנ֣וּ בָ֑הּ וְנָטָ֤ה
† eris
קוֹ֙ תֹּ֣הוּ
וְיִשְׁרְשׁ֖וּהָ עָלֶ֥יהָ קַ֖ו בְּה֥וּ אַבְנֵי־בֹֽהוּ׃ 12 חֹרֶ֖יהָ וְצִ֣ירָ֑יהָ
vacuarum lapides & ,vocabunt regnum ibi non & ,eius Heroū
וְהָיְת֥וּ לְבָאנָ֖ה וּבְנ֥וֹת לְיַעֲנָֽה׃ 13 וְקָרְא֤וּ אַרְמְנוֹתֶ֙יהָ֙
ſpinæ vires palatia ſcandet Et .nihil erunt eius principes omnes &
לְמֹ֔לוּכָה וְכָל־שָׂרֶ֖יהָ יִהְי֥וּ אָפֶֽס׃ 14 וְקָרְא֤וּ אַרְמְנוֹתֶ֙יהָ֙ סִירִ֔ים
draconum habitaculum erit & ,eius aquilinibus tumbas in cardos & ,ortica
קִמּ֥וֹשׁ וְחוֹחַ֖ בְּמִבְצָרֶ֑יהָ וְהָיְתָ֤ה נָוֶה֙ תַּנִּ֔ים
ſocius & ,filiæ eam matris † occurrent Et .ulule filiabus ſertum
חֲצַ֥ר לִבְנ֖וֹת יַעֲנָֽה׃ 15 וְפָגְשׁ֤וּ צִיִּים֙ אֶת־אִיִּ֔ים וְשָׂעִ֖יר
ſtrix ad reſultabit ibi ,tentoriumen .clamabit ſuum ſocium ad
עַל־רֵעֵ֣הוּ יִקְרָ֑א אַךְ שָׁ֤ם הִרְגִּ֙יעָה֙ לִילִ֔ית
eas videt & ,Rus indiſcretè Ibi ,requiem ſibi inuenit &
וּמָצְאָ֥ה לָ֖הּ מָנֽוֹחַ׃ 16 שָׁ֣מָּה קִנְּנָ֤ה קוֹפּ֙וֹד֙ וְדָלַ֔ר
ſunt congregati ibi Verumtamē .eius vmbra in ſtrictis & ,ſoui ſtridet &
וְבָקְעָ֖ה וְדָגְרָ֣ה בְצִלָּ֑הּ אַ֚ךְ שָׁ֣מָּה נִקְבְּצ֔וּ דַּיָּא֖וֹת אִ֥ישׁ רֵעָֽהוּ׃
DOMINI libro deſpexi Requirite .ſuum ſocium † vultuſtili, vultures
17 דִּרְשׁ֣וּ מֵעַ֣ל סֵ֔פֶר וְקִרְא֖וּ אַ֣ל אַחַ֣ת מֵהֵ֑נָּה לֹ֥א נֶעְדְּרָ֖ה אִשָּׁ֥ה רֵעָתָ֛הּ
non ſus foetus' † numquidque ,defuit non eis ex eius † legite &
כִּֽי־פִ֥י הוּא֙ צִוָּ֔ה וְר֥וּחוֹ הִ֖יא קִבְּצָֽן׃
ea cōgregauit ipſe eius ſpiritus, † præcepit ipſum meū os quia deſſimus
18 וְהִ֣וא הִפִּ֤יל לָהֶן֙ גּוֹרָ֔ל וְיָד֖וֹ חִלְּקָ֣ה לָ֑הֶם
eis eam diuiſit eius manus Et .ſortem eis fecit eadere ipſe Et
עַד־עוֹלָ֥ם יִרְשׁ֖וּהָ לְד֣וֹר וָד֔וֹר
† eris
נֶ֣חֱלַ֔ל
קוֹ֙
generatione & ,generatione in eam poſſidebunt ſeculum in ſæculines in
יִשְׁכְּנ֥וּ בָֽהּ׃

PSAL. XXXV. לה

Lætabuntur † mulier florebit & ,folitudo exultabit & ,ſicut ut & ,deſertum eſt in Gaudebunt
שׂ֚וּשׂ מִדְבָּ֣ר וְצִיָּ֔ה וְתָגֵ֥ל עֲרָבָ֖ה וְחָבָֽצֶת׃ 1 שׂ֣וֹשׂ וְגִיל֙ רֹנָ֔ה
exultatione etiam exultabit & ,gremoualet Geminando .rosa velut
כַּלְּבוֹנָ֖ה פָּרֹ֣חַ וְגָ֑ל אַף־גִּילַ֥ת וְרָנָ֖ן כְּבֹ֣וד הַלְּבָנ֑וֹן נִתַּן־לָ֣הּ
ipſi : Saron & ,Charmel † decor , ei' eſt data Libanon gloria ſtrauit &
כְּבֹ֤וד הַכַּרְמֶל֙ וְשָׁרֹ֔ון הֵ֚מָּה יִרְא֣וּ כְב֣וֹד יְהוָ֔ה הֲדַ֖ר אֱלֹהֵֽינוּ׃
tudini Dei decorem , DOMINI gloriam videbunt
2 חַזְּק֣וּ יָדַ֔יִם רָפ֖וֹת וּבִרְכַּ֥יִם כֹּשְׁלֹ֖ות אַמֵּֽצוּ׃
roborate lalaxata genua & : remiſſas manus Confortate
3 אִמְר֣וּ לִנִמְהֲרֵי־לֵ֔ב חִזְק֖וּ אַל־תִּירָ֑אוּ הִנֵּ֤ה אֱלֹהֵיכֶם֙ נָקָ֣ם יָבֹ֔וא
veller Deus ecce : timentis ne ,Cōfortamini corde impetus Dulte
גְּמ֥וּל אֱלֹהִ֖ים הֽוּא־יָבֹ֥וא וְיֹשִׁיעֲכֶֽם׃ 4 אָ֣ז תִּפָּקַ֔חְנָה עֵינֵ֖י עִוְרִ֑ים וְאָזְנֵ֥י חֵרְשִׁ֖ים תִּפָּתַֽחְנָה׃
vos faciet ſaluos & ,veniet ipſe : Deus ſimulatio' veniet vltio
5 אָ֣ז יְדַלֵּ֤ג כָּאַיָּל֙ פִּסֵּ֔חַ וְתָרֹ֖ן לְשׁ֣וֹן אִלֵּ֑ם כִּֽי־
paralyſus ſimulorum aures & : cęcorum oculi aperientur Tunc
נִבְקְע֤וּ בַמִּדְבָּר֙ מַ֔יִם וְנְחָלִ֖ים בָּעֲרָבָֽה׃ 7 וְהָיָ֤ה הַשָּׁרָב֙ לַאֲגַ֔ם וְצִמָּא֖וֹן לְמֹבְעֵ֣י מָ֑יִם
ſolitudine in ſtuuius & ,aquæ defluxio in ſitis ſiccæ
aquarum ſtrauerigium in , ſitis & : ſtagnum in aridus locus erit Et
נְוֵ֤ה תַנִּים֙ רִבְצָ֔ה חָצִ֥יר לְקָנֶ֖ה וְגֹמָֽא׃
ſtrati ubi ,vocabulum laudatiuus via & , via & , ſtrata ſemita ibi erit Et
8 וְהָיְתָ֥ה שָׁ֛ם מְסִלָּ֖ה וְדֶ֣רֶךְ וְדֶ֑רֶךְ וְהַקֹּ֖דֶשׁ יִקָּרֵ֥א לָ֛הּ
iunco & , calamo etruum , eius accubitus dracoruū habitatio Quia
לֹֽא־יַעֲבָרֶ֥נּוּ טָמֵ֖א וְהוּא־לָמוֹ֙ הֹלֵ֣ךְ דֶּ֔רֶךְ וְאִוְלִ֖ים לֹ֥א יִתְעֽוּ׃
viam ambulans ſtipis hoc & , poſtuitus eum † tranſibit non
9 לֹֽא־יִהְיֶ֥ה שָׁ֛ם אֲרִ֖יה וְשֹׁ֣קֶץ חַיָּ֑ה לֹ֥א יִמָּצֵ֖א שָׁ֥ם וְהָלְכ֖וּ גְּאוּלִֽים׃
redempti † ambulabunt & : ibi inuenietur
10 וּפְדוּיֵ֥י יְהוָ֖ה יְשׁוּבֻ֑ן וּבָ֤אוּ צִיּוֹן֙ בְּרִנָּ֔ה וְשִׂמְחַ֥ת עוֹלָ֖ם עַל־רֹאשָׁ֑ם שָׂשׂ֤וֹן וְשִׂמְחָה֙ יַשִּׂ֔יגוּ וְנָ֥סוּ יָגֹ֖ון וַאֲנָחָֽה׃
genuitus & , eos in Fugiunt & .gemitus

CAP. XXXVI. לו

Aſcendit , Chizchiiahu regis anno decimo-quarto in fuit Et
וַיְהִ֣י בְּאַרְבַּ֣ע עֶשְׂרֵ֔ה שָׁנָ֖ה לַמֶּ֣לֶךְ חִזְקִיָּ֑הוּ עָלָ֞ה
mus eas Iehudah ciuitates omnes contra Aſſur rex Sancherib
סַנְחֵרִ֣יב מֶֽלֶךְ־אַשּׁ֗וּר עַל־כָּל־עָרֵי֙ יְהוּדָ֣ה הַבְּצֻר֔וֹת
eas cepit &
וַיִּתְפְּשֵֽׂם׃
Ieruſalem in: Lachis de Rabſchecheh Aſſur rex miſit Et
2 וַיִּשְׁלַ֨ח מֶֽלֶךְ־אַשּׁ֜וּר אֶת־רַבְשָׁקֵ֗ה מִלָּכִישׁ֙ יְרוּשָׁלַ֔͏ִם
ſuper † qui , Chilchiiahu filius Eliachim eius ad eſt egreſſus Et
אֶל־חִזְקִיָּ֖הוּ בְּחַ֣יל כָּבֵ֑ד וַיַּעֲמֹ֗ד בִּתְעָלַ֛ת הַבְּרֵכָ֥ה
ſuper † qui , Chilchiiahu filius Eliachim eius ad eſt egreſſus Et
הָֽעֶלְיוֹנָ֖ה בְּמְסִלַּ֥ת שְׂדֵ֖ה כּוֹבֵֽס׃
commeſſionis Aſaph filius Ioach & , ſcriba Sebnah & : domum
3 וַיֵּצֵ֣א אֲלֵיה֗וּ אֶלְיָקִ֛ים בֶּן־חִלְקִיָּ֥הוּ אֲשֶׁר־
ad nunc Dicite , Rabſchaceh eos ad dixit Et
עַל־הַבָּ֖יִת וְשֶׁבְנָ֣א הַסֹּפֵ֑ר וְיוֹאָ֖ח בֶּן־אָסָ֥ף הַמַּזְכִּֽיר׃
Chizchiiahu
4 וַיֹּ֨אמֶר אֲלֵיהֶ֜ם רַבְשָׁקֵ֗ה אִמְרוּ־נָ֤א אֶל־חִזְקִיָּ֙הוּ֙
hoc fiducia ? Quæ , Aſſur rex magnus rex dixit ſic
כֹּ֣ה אָמַ֣ר הַמֶּ֣לֶךְ הַגָּד֔וֹל מֶ֖לֶךְ אַשּׁ֑וּר מָ֚ה הַבִּטָּח֣וֹן הַזֶּ֔ה אֲשֶׁ֥ר אַתָּ֖ה בוֹטֵֽחַ׃
ſidiſti eui
5 אָמַ֕רְתִּי אַךְ־דְּבַר־שְׂפָתַ֖יִם עֵצָ֣ה וּגְבוּרָ֑ה לַמִּלְחָמָ֖ה
mei contra rebellaſti quia , fiducia qua ſuper ? nunc
עַתָּ֥ה בָ֛מִי בָּטַ֖חְתָּ כִּֽי־מָרַ֥דְתָּ בִֽי׃ 6 הִנֵּ֤ה בָטַ֙חְתָּ֙ לְךָ֣ עַל־מִשְׁעֶ֣נֶת הַקָּנֶ֣ה הָרָצ֔וּץ הַזֶּ֖ה עַל־מִצְרָ֑יִם
Aegypto ſuper tibi confidas ut ſtatuimento
אֲשֶׁ֤ר יִסָּמֵךְ־אִישׁ֙ עָלָ֔יו וּבָֽאָה֙ בְכַפּ֔וֹ וְנָקָ֖ב אֹתָ֑הּ כֵּ֚ן פַּרְעֹ֣ה מֶֽלֶךְ־מִצְרַ֔יִם לְכָל־הַבֹּטְחִ֖ים עָלָֽיו׃
ſuper ſuper † qui , Chilchiiahu filius Eliachim eius ad eſt egreſſus Et
7 וְכִ֤י תֹאמַר֙ אֵלַ֔י אֶל־יְהוָ֥ה אֱלֹהֵ֖ינוּ בָּטָ֑חְנוּ הֲלֹ֣א הֽוּא־אֲשֶׁ֣ר הֵסִ֣יר חִזְקִיָּ֗הוּ אֶת־בָּמֹתָ֛יו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָ֖יו
commeſſionis Aſaph filius Ioach & , ſcriba Sebnah & : domum
וַיֹּ֣אמֶר לִֽירוּשָׁלַ֗͏ִם וְלִפְנֵ֛י מִזְבֵּ֥חַ הַזֶּ֖ה תִּשְׁתַּחֲוֻֽיתֶם׃
8 וְעַתָּ֗ה הִתְעָרֵב־נָ֙א֙ אֶת־אֲדֹנִ֣י אַשּׁ֔וּר וְאֶתְּנָ֥ה לְךָ֖ אַלְפַּ֣יִם סוּסִ֑ים אִם־תּוּכַ֥ל לְךָ֛ לָתֵ֥ת לָהֶ֖ם רֹכְבִֽים׃
9 וְאֵ֣יךְ תָּשִׁ֗יב פְּנֵ֛י פַּחַ֥ת אֶחָ֖ד מֵעַבְדֵ֣י אֲדֹנִ֑י
equites & ,eorum † propter , Aegypto ſuper tibi confidas ut ſtatuimento
וַתִּבְטַ֤ח לְךָ֙ מִצְרַ֔יִם לְרֶ֖כֶב וּלְפָרָשִֽׁים׃
terram contra aſcendi DOMINO abſque nunquid nunc Et
10 וְעַתָּ֕ה הֲמִבַּלְעֲדֵ֥י יְהוָ֖ה עָלִ֣יתִי עַל־הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֑את לְהַשְׁחִיתָ֔הּ יְהוָ֥ה אֲמַר־אֵלַ֖י עֲלֵ֥ה אֶל־הָאָ֥רֶץ הַזֹּ֖את וְהַשְׁחֵֽת׃
aſcende : me ad dixit DOMINVS eam euuerpeciam ad , illam ex diſperdam
ad ſtatuimento
Loquere : Rabſchaceh ad Ioach & , Sebnah & , Eliachim dixit Et
11 וַיֹּ֨אמֶר אֶלְיָקִ֜ים וְשֶׁבְנָ֣א וְיוֹאָ֗ח אֶל־רַבְשָׁקֵה֙ דַּבֶּר־
ne & : nos audiemus quia , Syriace eum ſeruos
נָ֣א אֶל־עֲבָדֶ֔יךָ כִּ֥י שֹׁמְעִ֖ים אֲנַ֑חְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּ֨ר אֵלֵ֜ינוּ יְהוּדִ֗ית בְּאָזְנֵ֙י֙ הָעָ֣ם אֲשֶׁ֔ר עַל־הַחֹמָֽה׃
me miſit re ad & ,tuū dominum ad Nunquid : Rabſchaceh dixit Et
12 וַיֹּ֣אמֶר רַבְשָׁקֵ֗ה הַאֶל־אֲדֹנֶ֙יךָ֙ וְאֵלֶ֣יךָ שְׁלָחַ֔נִי
hoc ſidiuris ad nonne ? ita verba
אִם־לַיֹּשְׁבִ֖ים עַל־הַחֹמָ֑ה לֶאֱכֹ֤ל אֶת־חַרְיֹנָם֙ וְלִשְׁתּ֣וֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶ֔ם עִמָּכֶֽם׃
ſuum terram ſit geotium qui euertiunt nunquid eos ut
13 וַיַּעֲמֹ֣ד רַבְשָׁקֵ֔ה וַיִּקְרָ֥א בְקֹ֖ול גָּד֣וֹל בִּֽיהוּדִ֑ית וַיֹּ֣אמֶר
Aſſur regis magni
שִׁמְע֗וּ אֶת־דִּבְרֵי֙ הַמֶּ֣לֶךְ הַגָּד֔וֹל מֶ֖לֶךְ אַשּֽׁוּר׃
14 כֹּ֣ה אָמַ֣ר הַמֶּ֔לֶךְ אַל־יַשִּׁ֥יא לָכֶ֖ם חִזְקִיָּ֑הוּ כִּ֥י לֹ֖א יוּכַ֥ל לְהַצִּֽיל אֶתְכֶֽם׃
15 וְאַל־יַבְטַח֩ אֶתְכֶ֨ם חִזְקִיָּ֜הוּ אֶל־יְהוָ֗ה לֵאמֹר֙ הַצֵּ֣ל יַצִּלֵ֣נוּ יְהוָ֔ה לֹ֥א תִנָּתֵ֖ן הָעִ֣יר הַזֹּ֑את בְּיַד־מֶ֥לֶךְ אַשּֽׁוּר׃
16 אַל־תִּשְׁמְע֣וּ אֶל־חִזְקִיָּ֔הוּ כִּ֚י כֹּ֣ה אָמַ֣ר מֶֽלֶךְ־אַשּׁ֔וּר עֲשׂ֥וּ אִתִּ֖י בְּרָכָ֑ה וְצֵ֤אוּ אֵלַי֙ וְאִכְל֣וּ אִ֣ישׁ גַּפְנ֔וֹ וְאִ֥ישׁ תְּאֵנָת֖וֹ וְשִׁתּ֣וּ אִ֣ישׁ מֵֽי־בֹרֹ֑ו
iſtam ad vos tollam & , me ſeruate Vſque
עַד־אֲבֹ֣וא וְלָקַחְתִּ֣י אֶתְכֶ֔ם אֶל־אֶ֖רֶץ
vinearum & , panis terram , meſſi & , frumenti terram , veſtra terram ſuam
כְּאַרְצְכֶ֑ם אֶ֥רֶץ דָּגָ֛ן וְתִירֹ֖ושׁ אֶ֥רֶץ לֶ֖חֶם וְכְרָמִֽים׃
DOMINVS : dicendo , Chizchiiahu vos audite ſolite Ne
17 פֶּן־יְסִ֤ית אֶתְכֶם֙ חִזְקִיָּ֔הוּ לֵאמֹ֖ר יְהוָ֥ה
geotium qui euertunt nunquid eos erunt
יַצִּילֵֽנוּ׃ הַהִצִּ֣ילוּ אֱלֹהֵ֣י הַגּוֹיִ֗ם אִ֚ישׁ אֶת־אַרְצֹ֔ו
Aſſur regis manu de
מִיַּ֖ד מֶ֥לֶךְ אַשּֽׁוּר׃
Aphad &, Chamath Dei' vbi? , Arphad &, Chamath Dei' vbi?
18 אַיֵּ֣ה אֱלֹהֵ֣י חֲמָ֔ת וְאַרְפָּ֖ד אַיֵּ֣ה אֱלֹהֵ֣י סְפַרְוַ֑יִם הֲנָ֣ה עֵנָ֔ע וְאִוָּ֖ה
Deos omnes inter ? Quis , meæ manu de Samaria
הִצִּ֥ילוּ אֶת־שֹׁמְר֖וֹן מִיָּדִֽי׃ 19 מִ֣י בְכָל־אֱלֹהֵ֣י הָאֲרָצֹ֗ות הַמַּצִּ֤ילוּ אֶת־אַרְצָם֙ מִיָּדִ֔י
meæ manu de ſuam terram eruerit qui , ſuam terram
כִּֽי־יַצִּ֥יל יְהוָ֛ה אֶת־יְרוּשָׁלַ֖͏ִם מִיָּדִֽי׃
meæ manu de Ieruſalem eruet , DOMINVS eruet quia
20 וַיַּחֲרִ֖שׁוּ הָעָ֑ם וְלֹ֥א עָנ֛וּ אֹתֹ֥ו דָּבָ֖ר כִּֽי־מִצְוַ֣ת הַמֶּ֔לֶךְ לֵאמֹ֖ר לֹ֥א תַעֲנֻֽהוּ׃
regis præceperat quia : verbum ei reſponderunt non & : ſilentium
21 וַיָּבֹ֤אוּ אֶלְיָקִים֙ בֶּן־חִלְקִיָּ֔הוּ אֲשֶׁ֖ר עַל־הַבַּ֑יִת וְשֶׁבְנָ֣א הַסֹּפֵ֔ר וְיוֹאָ֖ח בֶּן־אָסָ֥ף הַמַּזְכִּ֛יר אֶל־חִזְקִיָּ֥הוּ קְרוּעֵי־בְגָדִ֖ים וַיַּגִּ֣דוּ לֹ֑ו אֵ֥ת דִּבְרֵ֖י רַבְשָׁקֵֽה׃
reſponderunt non quia : Chizchiiahu vos audite Ne
CAP. XXXVII. לז
ſcidit &, Chizchiiahu regem audita ſecundum fuit Et
וַיְהִ֗י כְּשְׁמֹ֤עַ הַמֶּ֙לֶךְ֙ חִזְקִיָּ֔הוּ וַיְקָרַ֖ע אֶת־בְּגָדָ֑יו
eum audiſſet ſua veſtimenta
וַיְכַ֣ס שָׂ֔ק וַיָּבֹ֖א בֵּ֥ית יְהוָֽה׃ 2 וַיִּשְׁלַ֞ח אֶת־אֶלְיָקִ֣ים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּ֗יִת וְאֶת־שֶׁבְנָ֙א֙ הַסֹּפֵ֔ר וְאֶת־זִקְנֵ֖י הַכֹּהֲנִ֑ים מְכֻסִּ֣ים שַׂקִּ֔ים אֶל־יְשַׁעְיָ֥הוּ הַנָּבִ֖יא בֶּן־אָמֹֽוץ׃
Iehaiahu ad , facris in operiti , iacerdotum ſeniores & , ſcribam
3 וַיֹּ֣אמְר֔וּ אֵלָ֖יו כֹּ֣ה אָמַ֣ר חִזְקִיָּ֗הוּ יֹ֣ום צָרָ֤ה וְתֹוכֵחָה֙ וּנְאָצָ֣ה הַיֹּ֔ום כִּֽי־
Chizchiiahu dixit &, eum ad dixerunt Et .prophetā Amos filium
בָ֥אוּ בָנִ֖ים עַד־מַשְׁבֵּ֑ר וְכֹ֖חַ אֵ֥ין לָלֶֽדֶת׃ 4 אוּלַ֣י יִשְׁמַע֩ יְהוָ֨ה אֱלֹהֶ֜יךָ אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֣י רַבְשָׁקֵ֗ה אֲשֶׁ֨ר שְׁלָח֤וֹ מֶֽלֶךְ־אַשּׁוּר֙ אֲדֹנָ֔יו לְחָרֵ֖ף אֱלֹהִ֣ים חָ֑י וְהֹכִ֣יחַ בַּדְּבָרִ֗ים אֲשֶׁ֤ר שָׁמַע֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ וְנָשָׂ֥אתָ תְפִלָּ֖ה בְּעַ֣ד הַשְּׁאֵרִ֑ית הַנִּמְצָֽאת׃
quod incuſa- ſunt ſermones pro orationem
5 וַיָּבֹ֖אוּ עַבְדֵ֥י הַמֶּ֥לֶךְ חִזְקִיָּֽהוּ׃ 6 וַיֹּ֨אמֶר אֲלֵהֶ֜ם יְשַׁעְיָ֗הוּ כֹּֽה־תֹאמְר֥וּן אֶל־אֲדֹנֵיכֶ֖ם כֹּ֣ה אָמַ֣ר יְהוָ֑ה אַל־תִּירָא֙ מִפְּנֵ֣י הַדְּבָרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר שָׁמַ֖עְתָּ אֲשֶׁר־גִּדְּפ֥וּנִי נַעֲרֵ֖י מֶ֥לֶךְ אַשּֽׁוּר׃
Iesahiahu ad , Chizchiiahu regis ſerui venerunt Et
Dominus ve- ſtrum : † ueſtrum dominum ad dicetis Sic , Iesahiahu eos ad dixit Et
facie
7 הִנֵּ֨ה אֲנִ֤י נֹתֵן֙ בֹּ֣ו רֽוּחַ֔ וְשָׁמַ֥ע שְׁמוּעָ֖ה וְשָׁ֣ב אֶל־
, audiſti quæ verborum ſeruos à timeas Ne , DOMINVS dixit Sic
אַרְצֹ֑ו וְהַפִּלְתִּ֥יו בַּחֶ֖רֶב בְּאַרְצֹֽו׃
Sebnah & , domum ſuper † qui , Eliachim miſit Et
8 וַיָּ֣שָׁב רַבְשָׁקֵ֗ה וַיִּמְצָא֙ אֶת־מֶ֣לֶךְ אַשּׁ֔וּר נִלְחָ֖ם עַל־לִבְנָ֑ה כִּ֥י שָׁמַ֖ע כִּ֥י נָסַ֥ע מִלָּכִֽישׁ׃
Iesahiahu ad , facris in operiti , iacerdotum ſeniores & , ſcribam
9 וַיִּשְׁמַ֣ע עַל־תִּרְהָקָ֣ה מֶֽלֶךְ־כּ֔וּשׁ לֵאמֹ֖ר יָצָ֣א לְהִלָּחֵ֣ם אִתָּ֑ךְ וַיִּשְׁמַ֗ע וַיִּשְׁלַ֤ח מַלְאָכִים֙ אֶל־חִזְקִיָּ֣הוּ לֵאמֹֽר׃
Chizchiiahu dixit &, eum ad dixerunt Et .propheta Amos filium
10 כֹּֽה־תֹאמְר֣וּן אֶל־חִזְקִיָּ֣הוּ מֶֽלֶךְ־יְהוּדָ֔ה לֵאמֹ֖ר אַל־יִשָּׂאֲךָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ אֲשֶׁ֥ר אַתָּ֖ה בוֹטֵ֣חַ בֹּ֑ו לֵאמֹ֗ר לֹֽא־תִנָּתֵ֛ן יְרוּשָׁלַ֖͏ִם בְּיַ֥ד מֶֽלֶךְ־אַשּֽׁוּר׃
Iehudah regem Chizchiiahu ad dicetis Sic : dicendo
11 הִנֵּ֣ה אַתָּ֗ה שָׁמַ֙עְתָּ֙ אֵ֣ת אֲשֶׁ֤ר עָשׂוּ֙ מַלְכֵ֣י אַשּׁ֔וּר לְכָל־הָאֲרָצֹ֖ות לְהַחֲרִימָ֑ם וְאַתָּ֖ה תִּנָּצֵֽל׃
omnibus Aſſur reges fecerunt quæ audiſti tu Ecce
12 הֲהִצִּ֣ילוּ אֱלֹהֵ֣י הַגּוֹיִ֗ם אֶת־אֲשֶׁ֨ר שִׁחֲת֤וּ אֹתָם֙ אֶת־גֹּזָ֣ן וְאֶת־חָרָ֔ן וְרֶ֖צֶף וּבְנֵ֣י עֵ֑דֶן אֲשֶׁ֖ר בִּתְלַשָּֽׂר׃
delendo
Telaſſar in ſuam terram , Haran & , Reſeph & , Eden filios & , Gozan & , Chamath rex Vbi
13 אֵ֣ה מֶֽלֶךְ־חֲמָ֗ת וּמֶ֙לֶךְ֙ אַרְפָּ֔ד וּמֶ֖לֶךְ עִ֣יר סְפַרְוַ֑יִם הֵנָ֖ע וְעִוָּֽה׃
Hiuah & , Heuah , Sepharuaim
סְפַרְוַ֔יִם הֵנַ֖ע וְעִוָּֽה׃
, nunciorum manu de literas Chizchiiahu tulit Et
14 וַיִּקַּ֣ח חִזְקִיָּ֗הוּ אֶת־הַסְּפָרִים֙ מִיַּד֙ הַמַּלְאָכִ֔ים וַיִּקְרָאֵ֑הוּ וַיַּ֣עַל חִזְקִיָּ֗הוּ הַבָּ֙יְתָה֙ וַיִּפְרְשֵׂ֣הוּ חִזְקִיָּ֔הוּ
ſcendit &, Chizchiiahu regis , DOMINI domum aſcendit & , illud legit &
לִפְנֵ֖י יְהוָֽה׃ 15 וַיִּתְפַּלֵּ֥ל חִזְקִיָּ֖הוּ אֶל־יְהוָ֑ה לֵאמֹֽר׃
eum ſuam ad Domi- no.

domum ſuper † qui , Chilchiiahu filium Eliachim eſt ingreſſus Et
וַיָּבֹ֖א אֶלְיָקִ֣ים בֶּן־חִלְקִיָּ֑הוּ אֲשֶׁ֥ר עַל־הַבָּ֖יִת
à commen- datio
Chizchiiahu ad ,conuenerunt ſimul Aſaph filius Ioach & , ſcriba Sebnah &
וְשֶׁבְנָ֣א הַסֹּפֵ֔ר וְיוֹאָ֖ח בֶּן־אָסָ֥ף הַמַּזְכִּֽיר׃
runciauerit .Rabſchaceh verba et , iuſſerunt & : veſtibus ſciſſis
קְרוּעֵ֣י בְגָדִ֔ים וַיַּגִּ֥דוּ לֹ֖ו אֶת־דִּבְרֵ֥י רַבְשָׁקֵֽה׃

CAP. XXXVII. לז

eum audiſſet ſua veſtimenta ſcidit &, Chizchiiahu regem audita ſecundum fuit Et
וַיְהִ֗י כְּשְׁמֹ֤עַ הַמֶּ֙לֶךְ֙ חִזְקִיָּ֔הוּ וַיְקָרַ֖ע אֶת־בְּגָדָ֑יו
וַיְכַ֣ס שָׂ֔ק וַיָּבֹ֖א בֵּ֥ית יְהוָֽה׃ 2 וַיִּשְׁלַ֞ח אֶת־אֶלְיָקִ֣ים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּ֗יִת וְאֶת־שֶׁבְנָ֙א֙ הַסֹּפֵ֔ר וְאֶת־זִקְנֵ֖י הַכֹּהֲנִ֑ים מְכֻסִּ֣ים שַׂקִּ֔ים אֶל־יְשַׁעְיָ֥הוּ הַנָּבִ֖יא בֶּן־אָמֹֽוץ׃
Iesahiahu ad , facris in operiti , iacerdotum ſeniores & , ſcribam
3 וַיֹּ֣אמְר֔וּ אֵלָ֖יו כֹּ֣ה אָמַ֣ר חִזְקִיָּ֗הוּ יֹ֣ום צָרָ֤ה וְתֹוכֵחָה֙ וּנְאָצָ֣ה הַיֹּ֔ום כִּֽי־
Chizchiiahu dixit &, eum ad dixerunt Et .prophetā Amos filium
בָ֥אוּ בָנִ֖ים עַד־מַשְׁבֵּ֑ר וְכֹ֖חַ אֵ֥ין לָלֶֽדֶת׃ 4 אוּלַ֣י יִשְׁמַע֩ יְהוָ֨ה אֱלֹהֶ֜יךָ אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֣י רַבְשָׁקֵ֗ה אֲשֶׁ֨ר

Universidad de Deusto
Biblioteca

aſpicietis Nō, aſpicientibus & videbitis Nō, videntibus dixeruntq; Qui
10 רֹאֵי חָזוֹת ׀ אֲשֶׁר אֲמְרוּ לָרֹאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחֹזִים לֹא תֶחֱזוּ
illuſiones videte , blanda nobis loquimini : recta nobis
לָנוּ נְכֹחוֹת דַּבְּרוּ־לָנוּ חֲזוּ מַהֲתֵלוֹת׃
noſtra faciem & facie ceſſare : ſemita de declinate , via de Recedite
11 נְסוּרוּ מִנֵּי דֶרֶךְ הַטּוּ מִנֵּי אֹרַח הַשְׁבִּיתוּ מִפָּנֵינוּ
Iſrael Sanctum dixit ſic Propterea , Iſrael Sanctum
אֶת־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃ 12 לָכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
peruerſitate & , extorſionem ſin ſperatiſti & , hoc verbo in vos reprobaſtis Propter
יַעַן מַאַסְכֶם בִּדְבַר הַזֶּה וַתִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק
Pto eo quòd (prouiſus ver
& ſupervenit vltra inuixi & , ea rapina con-
וְהַסְּלִעָה עָלָיו׃ gregatis,
13 לָכֵן יִהְיֶה לָכֶם הֶעָוֹן הַזֶּה כְּפֶרֶץ נֹפֵל נִבְעֶה
requiſita * , cadens ruptura ſicut , hæc iniquitas vobis erit Propterea
eius conſurgitis & veniet momentò ad ſubito (cuius : excello muro in
בְּחוֹמָה נִשְׂגָּבָה אֲשֶׁר פִּתְאֹם לְפֶתַע יָבוֹא שִׁבְרָהּ׃
ſigulorum lagenæ contritionem ſecundum eum conteret Et
14 וְשִׁבְרָהּ כְּשֶׁבֶר נֵבֶל יוֹצְרִים
teſta eius fragmento ita inuenietur non & : parcet non conterendo à de
כָּתוֹת אֵין יִמָּצֵא בְּחַרְסָהּ חֶרֶשׂ לַחְתּוֹת אֵשׁ מִיָּקוֹד וְלַחְשׁוֹף מַיִם מִגֶּבְא׃
foues de aquam hauriendum ad & , faccendio de ignem capiendum ad
15 כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּבָה
vellet fortitudo eſt , tpe in & , quieſcendo in eritis ſalui requie &
quiete,
וְנַחַת תִּוָּשְׁעוּן בְּהַשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה גְּבוּרַתְכֶם׃
fugiemus equum ſuper ſed , Nequaquam : diximus Sed
16 וְלֹא אָבִיתֶם׃ וַתֹּאמְרוּ לֹא כִּי עַל־סוּס נָנוּס
eum leues Ideo , equitabimus leuem ſuper Et , fugietis Ideo
עַל־כֵּן תָּנוּסוּן וְעַל־קַל נִרְכָּב עַל־כֵּן יָקֵלּוּ
fuerint & , à vnius inceptatione fecerint a vna Chiliæ , vos perſequentes Millenarius
רֹדְפֵיכֶם׃ 17 אֶלֶף מִפְּנֵי גְּעָרַת אֶחָד מִפְּנֵי
ſuperi mobis ſicut remanentes * donec , fugietis quinque inceptationis vnius à fugiet
גְּעָרַת חֲמִשָּׁה תָּנוּסוּ עַד אִם־נוֹתַרְתֶּם כַּתֹּרֶן עַל־
collem ſuper verſilium * reliuti & , montis caput
רֹאשׁ הָהָר וְכַנֵּס עַל־הַגְּבָעָה׃
vertice * Vſquam ſ expectat
18 וְלָכֵן יְחַכֶּה יְהוָה לַחֲנַנְכֶם וְלָכֵן יָרוּם לְרַחֶמְכֶם כִּי־אֱלֹהֵי מִשְׁפָּט
vt miſereatur & miſereatur ſui qui expectãt
judicij Deus quia : veſtri miſereſcendum ad , ie exaltabit propterea &
יְהוָה אַשְׁרֵי כָל־חוֹכֵי לוֹ׃
eum expectantes omnes beati , DOMINVS
19 כִּי עַם בְּצִיּוֹן יָשֵׁב בִּירוּשָׁלַם בָּכוֹ לֹא תִבְכֶּה
Thabi-tabit, & tabitatio-
non plorando : Ieruſalem in , habitabit Sion in populus Nam
חָנוֹן יָחְנְךָ לְקוֹל זַעֲקֶךָ כְּשָׁמְעָה עָנָתְךָ׃
ne audiens reſpondebit , tibi
20 וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צָר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא־יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ
tui oculi erunt & , tui doctores vltra auditor non at : oppreſſionis aquã & elongabitur
וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת־מוֹרֶיךָ׃ 21 וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ
doctorem tuum.
ſimilitudinis cum & , tui aures ea , ita ambulate , via Hæc dicendo
לֵאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ׃
& , tui argenti ſculptilium operimentum contaminabitis Et
22 וְטִמֵּאתֶם אֶת־צִפּוּי פְּסִילֵי כַסְפֶּךָ וְאֶת־
egredere : manuſtrum ſicut ea Diſperges , tui auri cõflatilis ſpolamenta
אֲפֻדַּת מַסֵּכַת זְהָבֶךָ תְּזָרֵם כְּמוֹ דָוָה צֵא׃
feminabis quando , tui feminis pluuium dabit Et , ei dices
לְמוֹשַׁב תִּזְרַע אֶת־זֶרַע הָאֲדָמָה וְלֶחֶם תְּבוּאַת הָאֲדָמָה וְהָיָה דָשֵׁן וְשָׂמֵן יִרְעֶה
paſcet , pinguis & , fructus panis & , humus * fructũ tuæ terræ ſeres, & pinguis, & vbertatem,
לָכֶם׃ 23 בַּיּוֹם הַהוּא יִרְעֶה שֵׂיךָ בְּנַחַל רָחָב
latum paſcuum illa die in eam repaſcentur
וְהָאֲלָפִים הָעֲרִים עֹבְדֵי הָאֲדָמָה בְּלִיל חָמִיץ
pecus tuum
יֻזָּרֶה׃ 24 וְאָכְלוּ אֲשֶׁר זָרָה בְּרֶחַת וְכִכְוָרָה
parum mixtum , terram operantes pulli & boues Et
collem omnem ſuper & , excelſum montem omnem ſuper erat Et
25 וְהָיָה עַל־כָּל־הַר גָּבֹהַּ וְעַל כָּל־גְּבָעָה
eſt vnitus * multiplicabitur ſi miſeretur
ſuccidentis in , mole ſuper ſuper , turres
נִשָּׂאוֹת פְּלָגִים וְיֹבְלֵי־מָיִם בְּיוֹם הֶרֶג רָב בִּנְפֹל
lux & , ſolis lux lucet lunæ lux erit Et
מִגְדָּלִים׃ 26 וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר
die in : dierum ſeptem lux ſicut ſeptemplicitur erit ſolis
הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים בְּיוֹם

CAP. XXXIII. לג

præſam pal-
ſus. ſunt præſentiali * eon & , præſentiali & , dicatur non tu & præſenti Væ
1 הוֹי שׁוֹדֵד וְאַתָּה לֹא שׁוּדָד וּבוֹגֵד וְלֹא בָגְדוּ
* ſpectanti, & ſpectanti te. Cum con ſummauerit
כְּכַלֹּתְךָ שׁוֹד תִּשּׁוֹד כְּנַלֹּתְךָ בָּגֹד יַבְגְּדוּ־בָךְ׃
templum ſecundum : deuaſtabis deuaſtans te conſummauit Seruabum . te in
noſtri miſerere DOMINE . te in præſentialitatem , præſentiali
2 יְהוָה חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינָה הְיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף־עִתַּנוּ
noſtra ſalus etiam , mane eorum in brachium eſto , expectauimus Te
populi ſunt vtgeti tatis * voce A . angustiæ tempore in
3 לְךָ׃ מִקּוֹל הָמוֹן נָדְדוּ עַמִּים מֵרוֹמְמוּתֶךָ נָפֹצוּ גוֹיִם
rebellium veſtra ſeabum * coll gerur Et , gentes ſunt diſperſi ne exaltatione ab
4 וְנֶאֱסַף שְׁלָלְכֶם אֶסֶף כְּאֶסֶף הֶחָסִיל שׂוֹחֵט עָלָיו׃
eum per incedens locuſtarum incuſſus ſicut : bruchi
5 נִשְׂגָּב כִּי שֹׁכֵן מָרוֹם מָלֵא צִיּוֹן מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
duibus & , iudicio Sion implenit : excello habitans * quoniã , DOMINVS
6 וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וְדַעַת יִרְאַת יְהוָה הִוא אוֹצָרוֹ׃
clamabum . Etiã * Ea . eius theſaurus * ipſe DOMINI Timor
7 הֵן אֲרִאֵלָם צָעֲקוּ חוּץ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן׃
vir frate ſunt Deſolatæ . plebem amarè poris nuncij ſtoris
8 נָשַׁמּוּ מְסִלּוֹת חָדַל עֹבֵר אֹרַח הֵפַר בְּרִית מָאַס עָרִים לֹא חָשַׁב אֱנוֹשׁ׃
non , ciuitates reprobauit , pactum mutauit : ſemitam tranſeas ceſſauit
9 אָבְלָה נָאֻמְלָה אֶרֶץ הָפַר בָּקָה וְהִכְלִים לְבָנוֹן הָיְתָה חֲשָׂךְ וַיִּבַּשׁ שָׁרוֹן
eſt affli ctus pudoris , terra eſt infirmata , Lacte * hominem reparauit
וַתִּנָּעֵר בָּשָׁן וְכַרְמֶל וְנָעֲרָה יְנַעֵר׃ 10 עַתָּה אָקוּם יֹאמַר יְהוָה עַתָּה אֲרוֹמָם
Baſan eſt excelſa & , ſterilitas ſicut , Saron ſuit eſt excelſus Libanon
עַתָּה אֶנָּשֵׂא׃ 11 הֲרִיתֶם קַשׁ יֶלֶד תֶּבֶן קְשׁוֹכֶם אֵשׁ רוּחֲכֶם אֹכְלָכֶם׃
Deſtructa eſt : deſolata eſt ſacta eſt pla nicies , Iubet
12 וְהָיוּ עַמִּים שִׂרְפוֹת שִׂיד קוֹצִים כַּסּוּחִים בָּאֵשׁ יִצָּתוּ׃
quiſquilias, * qui conſumet
13 שִׁמְעוּ רְחוֹקִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְדְעוּ קְרוֹבִים גְּבוּרָתִי׃
ſpectat & , ſpectate Sion in Formidauerunt , meam fortitudinem propinqui
14 פָּחֲדוּ בְצִיּוֹן חַטָּאִים אָחֲזָה רְעָדָה חֲנֵפִים מִי יָגוּר לָנוּ אֵשׁ אוֹכְלָה מִי
peccatores Sion in Formidauerunt , meam fortitudinem propinqui
15 יָגוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם׃ הֹלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר
habitabit Quis : ignibus deuorans * nobis ? habitabit Quis
מֵישָׁרִים מָאֵס בְּבֶצַע מַעֲשָׁקוֹת נֹעֵר כַּפָּיו מֵחֲמָךְ
ſecundã * & , ſuppreſſionis exactionis * ſpe manus ab munera , & loqui-
16 שְׁחַד מִשְׁמֹעַ דָּמִים וְעֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע׃ הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן מִצְדוֹת
tur ſuſcipiat munera qui obturat . ne audiat ſanguinem , qui
סַלְעֵי מִשְׂגָּב לַחְמוֹ נִתָּן מֵימָיו נֶאֱמָנִים׃ 17 מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה אֶרֶץ
terram videbunt . tui oculi videbunt ſua pulchritudine * in Regem
18 מֶרְחָקִים׃ תְּגֶה לִבְּךָ אַיֵּה סוֹפֵר אַיֵּה שֹׁקֵל אַיֵּה סֹפֵר אֶת־הַמִּגְדָּלִים׃
vbi ſcribit ? Vbi . tremoris meditabitur tuum Cor
19 אֶת־עַם עָמֹק שִׂפַת מִבִּין לֹעַז נִלְבָּבָה מִשְׁתַּגַּעַת לְשׁוֹן אֵין בִּינָה׃
intelligentia aliqua lingua . blæſam
20 חֲזֵה צִיּוֹן קִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ עֵינְךָ תִּרְאֶה יְרוּשָׁלַם נָוֶה שַׁאֲנָן אֹהֶל בַּל־יִצָּעֵן
habitationis Ieruſalem videbunt tui Oculi . noſtri ſolennitatis
Gutter & , tentorum * in eis paxilli * profici ſcentur nec , deprauati ſunt ſecundum
יָתְדוֹתָיו לָנֶצַח וְכָל־מֵיתָרָיו בַּל־יִנָּתֵקוּ׃ 21 כִּי אִם־שָׁם אַדִּיר יְהוָה לָנוּ
DOMINVS magnificus tibi . ſi quia . eis egredietur non ſunt funes
מְקוֹם נְהָרִים יְאֹרִים רְחַבֵּי יָדַיִם בַּל־תֵּלֵךְ בָּהּ אֳנִיַּת־שֵׁט וְצִי אַדִּיר לֹא יַעַבְרֶנָּהוּ׃
ſtatio * fluuiorum locus . nobis
22 כִּי יְהוָה שֹׁפְטֵנוּ יְהוָה מְחֹקְקֵנוּ יְהוָה מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ׃
noſter legiſlo DOMINVS . noſter iudex DOMINVS Nam
23 נָטְשׁוּ חִבָּלַיִךְ בַּל־יָכְנוּ כֵּן נְטוּ כַּלָּם יַחֲלִיקוּ שָׁלָל רַב חָלַק פִּסְחִים׃
BB 3

CAP. XXXII. לב

, ſtabit timore præ ſuam rapem * Et . erunt ciliorum in eius lumen & ciliorum
24 וְהַתְּמוּרָה יִהְיֶה כַּיּוֹצֵר כַּחֹמֶר מַעֲשֵׂהוּ לֹא יִהְיֶה־לּוֹ עָלַי יָדַיִם עָשָׂנִי׃
ſi ignis * cui , DOMINVS dixit , eius principes vexillo à paueant &
25 וְהָיוּ נְסִיכֶיהָ כָּאַיִן וְשָׂרֶיהָ כְּמוֹ אֶפֶס׃ הֵן בְּיוֹם יְהוָה צְבָקוֹת יִהְיֶה
Ieruſalem in ri ciliorum & , Sion in
26 בְּצִיּוֹן וְחֹגֵר לוֹ בִּירוּשָׁלָם׃

CAP. XXXII. לב

, præterunt iudicium ad principes & : rex regnabit * iuſtitiam ad Ecce
1 הֵן לְצֶדֶק יִמְלֹךְ מֶלֶךְ וְלִשָּׂרִים לְמִשְׁפָּט יָשֹׂרוּ׃
ciui ſicut : inundatione aſſimilabit & , venti * latibuli ſicut & : vir erit Et
2 וְהָיָה אִישׁ כְּמַחְבֵּא־רוּחַ וְסֵתֶר זֶרֶם כְּפַלְגֵי־מַיִם בְּצִיָּה כְּצֵל סֶלַע כָּבֵד בְּאֶרֶץ עֲיֵפָה׃
, ſiccuti terra in grauis petræ vmbra vt , ſitientem in aquarum
3 לֹא־תִשְׁעֶינָה עֵינֵי רֹאִים וְאָזְנֵי שֹׁמְעִים תְּקַשֵּׁבְנָה׃
audientium aures & , videntium oculi : hæſurnabuntur non Et
4 וְלֵב הַנְּמָהֲרִים יָבִין לָדָעַת וְלְשׁוֹן עִלְּגִים תְּמַהֵר לְדַבֵּר צָחוֹת׃
, conſilio loqui feſtinabit hæſitantium & , diues , diceturque non rouus * & : liberalis
5 לֹא־יִקָּרֵא עוֹד לְנָבָל וְכִילַי לֹא יֵאָמֵר שׁוּעַ׃
ciuis hæſitabit ſtultitiam ſtultus Nam
6 כִּי נָבָל נְבָלָה יְדַבֵּר וְלִבּוֹ יַעֲשֶׂה־אָוֶן לַעֲשׂוֹת חֹנֶף וּלְדַבֵּר אֶל־יְהוָה תּוֹעָה
, ſtultitiam ſtultus & , iniquitatem operabitur eius cor & loquetur ſtultitiam ſtultus Nam
לְהָרִיק נֶפֶשׁ רָעֵב וּמִשְׁקֵה צָמֵא יַחְסִיר׃
, ſtatuit & , vias ſtultis Et . eiuſtitiis animam ſuam inaniet
7 וְכְלָיו רָעִים הוּא זִמּוֹת יָעַץ לְחַבֵּל
, ſtatuit & , vias ſtultis Et . eiuſtitiis animam ſuam inaniet
עֲנִיִּים בְּאִמְרֵי שֶׁקֶר וּבְדַבֵּר אֶבְיוֹן מִשְׁפָּט׃
, ſtatuit liberalia propter ipſe & : conſuluit liberalia liberalis Et
8 וְנָדִיב נְדִיבוֹת יָעָץ וְהוּא עַל־נְדִיבוֹת יָקוּם׃
ſtatuit & , viuidemia defecit quia : teſtificentes , ſtudebimini anno ſuper Deo
9 נָשִׁים שַׁאֲנַנוֹת קוּמְנָה שְׁמַעְנָה קוֹלִי בָּנוֹת בֹּטְחוֹת הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי׃
, confidentes , contemnite , tranquille ? Paueite
10 יָמִים עַל־שָׁנָה תִּרְגַּזְנָה בְּטָחוֹת כִּי כָלָה בָצִיר אָסָף לֹא יָבוֹא׃
, confidentes contemnite , tranquille ? Paueite
11 חָרְדוּ שַׁאֲנַנוֹת רְגַזְנָה בְּטָחוֹת וְהַפְשִׁטוּ וְהָעֶרוּ וְחִגְרוּ עַל־חֲלָצָיִם׃
vbera Super . lumbos ſuper ſe cuigite & , ſe nuda & , ſe plangentes
12 סְפְדִים עַל־שַׁדַּי חֶמֶד עַל־גֶּפֶן פֹּרִיָה׃
, fructificantem vitem ſuper , deſiderio * agros ſuper plangentes
13 עַל־אַדְמַת עַמִּי קוֹץ שָׁמִיר תַּעֲלֶה כִּי עַל כָּל־בָּתֵי מָשׂוֹשׂ קִרְיָה עַלִּיזָה׃
ſuper quia : taſcendet vepris * ſpina mei populi humum Super
14 כִּי אַרְמוֹן נֶטֹּשׁ הֲמוֹן קָרְיָה עֹפֶל וּבַחַן הָיָה לִמְעָרוֹת עַד עוֹלָם מְשׂוֹשׂ פְּרָאִים עֲדָרִים׃
, exultantem ciuitatem ? , gaudij domus omnes
15 עַד יֵעָרֶה עָלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם וְתִהְיֶה מִדְבָּר כַּרְמֶל וְכַרְמֶל לַיַּעַר יֵחָשֵׁב׃
, ſuper ſuper , ſuper ſuper ſuper
16 וְשָׁכַן בַּמִּדְבָּר מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בַּכַּרְמֶל תִּשְׁכֹּן׃
, ſolitudine & , Charmelo in & , Charmelo in
17 וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה שָׁלוֹם וַעֲבֹדַת הַצְּדָקָה הַשְׁקֵט וּבֶטַח עַד־עוֹלָם׃
, reputabitur ſilua in
18 וְיָשַׁב עַמִּי בִּנְוֵה שָׁלוֹם וּבְמִשְׁכְּנוֹת מִבְטָחוֹת וּבְמְנוּחוֹת שַׁאֲנָנוֹת׃
, ſolitudine & , ſtabilium in , habitaculis in & , pace
19 וּבָרָד בְּרֶדֶת הַיָּעַר וּבְשִׁפְלָה תִּשְׁפַּל הָעִיר׃
, ſuper omnes ſuper ſemetis ſu- , Beati
20 אַשְׁרֵיכֶם זֹרְעֵי עַל־כָּל־מַיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהָחֲמוֹר׃
, pedem mittentes , aquas omnes ſuper ſemetis ſu- , Beati & , ſolici & Bouem
, ſtabilis feciem * & , ſtatuges & , ſtatuam & , ſtatuam * nos eorum voce & ? , pulcrum
, ſtatuam habitationis & , ſtatuam & , ſtatuam * nos eorum voce & ? , pulcrum
, ſtatuam habitationis & , ſtatuam & , ſtatuam * nos eorum voce & ? , pulcrum

Universidad de Deusto
Biblioteca

non Exaudiesfestivis eam cultibiam die & nocte, & eā super visites forte os
חֹסֶה ׀ וְיִפְקֹד עָלֶיהָ לַיְלָה יוֹמָם ׀ אָעִירֶנָּה׃ חָסְרָה אֵין
ea in progrediar bellum in ,forem ,super† mihi data quod ,mihi
בָּהּ לִי מִי יִתְּנֵנִי שָׁמִיר שַׁיִת בְּמִלְחָמָה אֶפְשְׁטָה בָּהּ
facias ,mea fortitudine in approbidat Aut ,pariter eam succendam
צְעָדֶיהָ יַחַד ׀ אֹו יַחֲזֵק בְּמָעוֹזִי וְיַעֲשֶׂה
Iahacob radicabit Veniat ,mihi faciat pacem mihi pacem
שָׁלוֹם לִי ׀ שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי ׀ הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב
,proventu† orbis fores† implebunt & :Israel germinabit & florebit
יִצֵּץ וּפָרַח יִשְׂרָאֵל וּמָלְאוּ פְנֵי־תֵבֵל תְּנוּבָה׃
occisione secundū eū† percussit eū percutientis plagā ictus Nūquid
הַכְּמַכַּת מַכָּהוּ הֻכָּהּ אִם ׀ כְּהֶרֶג
eam indicabis eam contrendo† in ,fas† lo lest occisus eius occisorū
הֲרֻגָיו הֹרָג ׀ בְּסַאסְאָה בְשַׁלְחָהּ ׀ תְּרִיבֶנָּה ׀
propitiabitur hoc in Idcirco ,sui duo† duro suo vento in ten-ouit
הָגָה רוּחוֹ בְּיוֹם קָדִים׃ לָכֵן בְּזֹאת ׀ יְכֻפַּר
,suum peccatum removet† fructus omnis† hoc & ,Iahacob iniquitas
עֲוֹן־יַעֲקֹב וְזֶה ׀ כָּל־פְּרִי ׀ הָסֵר חַטָּאתוֹ
non ,comminues† calces lapides sicut ,altaria lapides omnes ipsum punctio in†
בְּשׂוּמוֹ כָל־אַבְנֵי מִזְבֵּחַ כְּאַבְנֵי־גִר מְנֻפָּצוֹת לֹא
†solitaria manus ciuitas Nam ,Sede imaginū† & ,loci stabunt
יָקֻמוּ אֲשֵׁרִים וְחַמָּנִים׃ כִּי עִיר בְּצוּרָה בֹּדָד
,virtutis pascetur ibi ,de terum velari derelictum & dimittam habitaculū
נָוֶה מְשֻׁלָּח וְנֶעֱזָב כַּמִּדְבָּר שָׁם יִרְעֶה עֵגֶל
,eius mosses arescendo In† ,eius ramos comfumet & ,accubabit ibi &
וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִלָּה סְעִפֶיהָ ׀ בֵּיכֵל קְצִירִלָה
populus non quia ,eam inflammantes† venientes mulieres ,contrectur
תִּשְׁבֹּרְנָה נָשִׁים בָּאוּרֹת מְאִירֹת אוֹתָהּ כִּי לֹא עַם
eam formauit & ,eā† forme† eius miserebitur non Ideo ,ipse† intelligentiarū
בִּינוֹת הוּא עַל כֵּן לֹא יְרַחֲמֶנּוּ עֹשֵׂהוּ וְיֹצְרוֹ
Dominvs excutiet ,illa die in eris Et ,eius miserebitur non
לֹא יְחֻנֵּנוּ ׀ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יַחְבֹּט יְהוָה
colligemini vos & :Aegypti torrentem ad vsque fluuialem alueo ab
מִשִּׁבֹּלֶת הַנָּהָר עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ
rubis in ,dies in ,eris Et ,Israel filij vnum vnum ad
לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע
terram in ,Assur terra in ,profugi qui perditi
בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ
sanctitatis monte in Domino se incurabunt & :Aegypti
מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַר הַקֹּדֶשׁ
.Ierusalem in
בִּירוּשָׁלִָם׃

CAP. XXVIII. כח

decidenti flori & ,Ephraim ebriis ,superbiæ coronæ Væ
הוֹי עֲטֶרֶת גְּאוֹת שִׁכֹּרֵי אֶפְרַיִם וְצִיץ נֹבֵל
,quasi† pinguium vallis capui† super† quæ ,ioius gloriæ ornamenti†
צְבִי תִּפְאַרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ גֵּיא שְׁמָנִים חֻלְּמֵי
,grandinis instar† ecce ,Domino fortis & validus † Ecce ,vino
יָיִן ׀ הִנֵּה חָזָק וְאַמִּיץ לֵאדֹנָי כְּזֶרֶם בָּרָד
depositū† immundarum ætherarum† aquarum procella ot† excisionis turbo†
שֶׁטֶף קָטֶב כְּזֶרֶם מַיִם כַּבִּירִים שְׁטָפִים הִנִּיחַ
superbiæ corona ,calcabuntur pedibus In ,manu in† terram in
לָאָרֶץ בְּיָד ׀ בְּרַגְלַיִם תֵּרָמַסְנָה עֲטֶרֶת גְּאוֹת
,eius decoris ornamentum† decidens flos erit Et ,Ephraim ebriosorum†
שִׁכּוֹרֵי אֶפְרָיִם׃ וְהָיְתָה צִיצַת נֹבֵל ׀ צְבִי תִפְאַרְתּוֹ
,eam deglutiet ,fita vola in ipsam ,alba in† ipsum videns videtur† quam
אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ גֵּיא שְׁמָנִים כִּבְכוּרָה בְּטֶרֶם קַיִץ
,dicens eorum in† exercituum Dominvs erit illa die In
אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֹאֶה אוֹתָהּ בְּעוֹדָהּ ׀ בְּכַפּוֹ יִבְלָעֶנָּה׃
,fui populi reliquo ,gloriæ ,ridarum & ,
בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה צְבָאוֹת לַעֲטֶרֶת צְבִי
mercede tribus robur in & ,iudicium† super† sedenti ,iudicij ,fortium in†
וְלִצְפִירַת תִּפְאָרָה לִשְׁאָר עַמּוֹ׃
,errauerunt vino in† ipsi etiam Et ,portam ad ,prælium
וְלְרוּחַ מִשְׁפָּט לְיוֹשֵׁב עַל־הַמִּשְׁפָּט וְלִגְבוּרָה מְשִׁיבֵי
,sicbar in† & errauerunt prophetæ & sacerdos † errauerunt sicbar in† &
מִלְחָמָה שָׁעָרָה׃ וְגַם ׀ אֵלֶּה בַּיַּיִן שָׁגוּ
,visione in errauerunt ,sicbar in† errauerunt ,vino a ,four absorpti
וּבַשֵּׁכָר תָּעוּ כֹּהֵן וְנָבִיא שָׁגוּ בַשֵּׁכָר
,iudicio† impegerunt .prælium ad
נִבְלְעוּ מִן הַיַּיִן תָּעוּ מִן הַשֵּׁכָר שָׁגוּ בְּרָאֹה
פָּקוּ מְלִילָה׃

illum triturabit triturādo perpetuū in non quis ,cōminuetur Panis
לֶחֶם ׀ יִדָּק כִּי לֹא לָנֶצַח אָדוֹשׁ יְדוֹשֶׁנּוּ
,eum comminuet non eius dēbus & ,eius plaustri rotam cōteret &
הֲמָם גַּלְגַּל עֲגָלָתוֹ וּפָרָשָׁיו לֹא ׀ יְדַקֵּנּוּ׃
mitificauit :exiuit exercituum Dominvs a† hoc Etiam
גַּם־זֹאת ׀ מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת יָצְאָה הִפְלִיא
,consilium ,fortitudine magnificauit
עֵצָה הִגְדִּיל תּוּשִׁיָּה׃

CAP. XXIX. כט

super annum Addite .Dauid mansit† ciuitas Ariel Ariel Væ
הוֹי אֲרִיאֵל אֲרִיאֵל קִרְיַת חָנָה דָוִד ׀ סְפוּ שָׁנָה עַל־
,annum ,sacrificabunt eum† ,Ariel ,coangustauit Et
שָׁנָה חַגִּים יִנְקֹפוּ׃ וְהַצַּרְתִּי לַאֲרִיאֵל וְהָיְתָה
,lucius & ,Ariel sicut mihi
תַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה וְהָיְתָה ׀ לִי כַּאֲרִיאֵל׃
,emilluta te super contribo† & :te contra pila† castramerabor Et
וְחָנִיתִי כָדוּר עָלָיִךְ ׀ וַהֲקִימוֹתִי מְצֻרִים
terra de† te humiliabis Et ,munitiones te contra statuam &
עָלָיִךְ וְהִשְׁפַּלְתְּ מֵאֶרֶץ׃ וְשָׁפְלָה מֵאֶרֶץ
pythonis sicut† erit & :tuum eloquium erit humile puluere & ,
תְּדַבֵּרִי וּמֵעָפָר ׀ תְּשַׁח אִמְרָתֵךְ וְהָיָה כְּאוֹב
,garrier ,tuum eloquium pulueri & :
מֵאֶרֶץ קוֹלֵךְ וּמֵעָפָר ׀ אִמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף׃
gluma sicut & :tuorum alienarum verba tenuis puluis sicut erit Et
וְהָיָה כַּאֲבַק דַּק הֲמוֹן ׀ זָרָיִךְ וּכְמֹץ
,subito† momentum in† erit & ,formidabilium turbo† tenuibus
עֹבֵר הֲמוֹן עָרִיצִים וְהָיָה לְפֶתַע פִּתְאֹם׃
,tonitruo in visitabitur exercituum Dominvs eum &
מֵעִם יְהוָה צְבָאוֹת תִּפָּקֵד בְּרַעַם
ignis flamma & ,tempestate & ,turbine : magna voce & ,concutiose in &
וְרַעַשׁ וְקוֹל גָּדוֹל סוּפָה וְסוּפָה וְלַהַב אֵשׁ
,nocturnæ visionis somnium sicut erit Et ,
אֹכְלָה׃ וְהָיָה כַּחֲלוֹם ׀ חֲזוֹן לַיְלָה הֲמוֹן
,eam oppugnantes omnes & :Ariel contra militantium ,gentium omnium
כָּל־הַגּוֹיִם הַצֹּבְאִים עַל־אֲרִיאֵל וְכָל־צְבָאֶיהָ
,fumosabit† qui sicut erit Et ,eam afflictores angustiis & ,eius munitionē &
וּמְצֻדָתָהּ וּמְצִיקֶיהָ לָהּ׃ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יַחֲלֹם
,ecce & ,expergiscetur & ,bibens ,somniabit† quemadmodū &
הָרָעֵב וְהִנֵּה אוֹכֵל ׀ וְהֵקִיץ וְרֵיקָה נַפְשׁוֹ
,eius anima erit vacua & ,expergiscetur & ,comedens † ecce & ,sitiens
וְכַאֲשֶׁר יַחֲלֹם הַצָּמֵא וְהִנֵּה שׁוֹתֶה ׀ וְהֵקִיץ וְהִנֵּה
,gentium omnium turba † erit sic : eius anima & ,fallax
עָיֵף וְנַפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה כֵּן יִהְיֶה הֲמוֹן כָּל־הַגּוֹיִם
,Sion montem contra militantium
הַצֹּבְאִים עַל־הַר ׀ צִיּוֹן׃ הִתְמַהְמְהוּ וּתְמָהוּ
,admiramini & ,ethote Tardi
הִשְׁתַּעֲשְׁעוּ שִׁכְרִי וְלֹא יָיִן ׀ נָעוּ וְלֹא שֵׁכָר
,ebrietate & ,ipso nō & ,sunt moti ,vino Sethuuon & ,sunt moti
כִּי־נָסַךְ עֲלֵיכֶם יְהוָה ׀ רוּחַ תַּרְדֵּמָה וַיַּשְׁעֵם אֶת־
,operuit eidem ,vestra capita & ,prophetas
עֵינֵיכֶם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רַאשֵׁיכֶם הַחוֹזִים כִּסָּה׃
,ignari ,hire† verba sicut ,omnium visio vobis erit Et
וַתְּהִי לָכֶם חֲזוֹת הַכֹּל כִּדְבְרֵי ׀ הַסֵּפֶר הַחָתוּם
,ipsi ad ,ipsum ,dabunt ei ,ad ,dicendo ,librum ,tenenti
אֲשֶׁר יִתְּנוּ אוֹתוֹ אֶל־יוֹדֵעַ הַסֵּפֶר לֵאמֹר קְרָא־נָא זֶה
,ipse ignarus † quia ,ferens † non ,librum & ,ipse
וְאָמַר לֹא אֵדָע כִּי חָתוּם הוּא׃
nunc Lege :dicendo librum † scisuit non qui ,super ,librū dabitur Et
וְנִתַּן הַסֵּפֶר עַל אֲשֶׁר לֹא יָדַע סֵפֶר לֵאמֹר קְרָא־נָא זֶה
quod eo Pro ,Dominus dixit Et ,librum † noui non ,ipse & ,ipsum
וְאָמַר לֹא יָדַעְתִּי סֵפֶר׃ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי כִּי
,me honorauerūt fuit labris in & ,eo ore in ipse populus appropinquauit
נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו כִּבְּדוּנִי
,me † eorum timor fuit & :me a fecerūtque eius cor a
וְאוֹתִי הִרְחִיקוּ לִבָּם וַתְּהִי יִרְאָתָם אֹתִי מִצְוַת
,eis ,ipsi ,eorum ,doctrina
אֲנָשִׁים מְלֻמָּדָה׃ לָכֵן הִנֵּנִי יוֹסִף לְהַפְלִיא אֶת־
,eius sapientiā sapientia perdit & :mirabilium & ,mirabile
הָעָם הַזֶּה הַפְלֵא וָפֶלֶא וְאָבְדָה חָכְמַת
,se absconder eius intelligentium intelligentia
חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוֹנָיו תִּסְתַּתָּר׃
sunt & :consilium ,eis mandā ad Dominvs profundauerūt Væ
הוֹי הַמַּעְמִיקִים מֵיְהוָה לְסֵתֶר עֵצָה וְהָיָה

tenebris ,oculos & ,cognoscit quis & ,nos videt Quis ,dixerit &
בְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וְיֹאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יֹדְעֵנוּ׃
dicet Quasi ,reputabitur figuli iurum sicut & † vestra Subuertio
הַהַפְכְּכֶם אִם־כְּחֹמֶר הַיֹּצֵר יֵחָשֵׁב כִּי־יֹאמַר
Non ,suo figulori dicat† figmentum & ime fecit Nō ,suo factori opus
מַעֲשֶׂה לְעֹשֵׂהוּ לֹא עָשָׂנִי וְיֵצֶר אָמַר לְיֹצְרוֹ לֹא
Lebanon conuertetur & ,fosilium parum† adhuc Nonne ,intelligit
הָבִין׃ הֲלוֹא־עוֹד מְעַט מְזַעַר וְשָׁב לְבָנוֹן
audient Et ,reputabitur fylium in† Charmel & :Charmel in
לַכַּרְמֶל וְהַכַּרְמֶל לַיָּעַר יֵחָשֵׁב׃ וְשָׁמְעוּ
,terebrefrastæ† de & caligine de & ,sluri† verba ,surdi† illa die in
בַּיּוֹם הַהוּא הַחֵרְשִׁים דִּבְרֵי סֵפֶר וְעֵינֵי עִוְרִים
Dominoin mites addent Et ,videbunt caecorum oculi
תִּרְאֶינָה מֵאֲפֵלָה וּמֵחֹשֶׁךְ׃ וְיָסְפוּ עֲנָוִים בַּיהוָה
,exultabunt Israel Sancto in hominum mendici & ,ratiuitam
שִׂמְחָה וְאֶבְיוֹנֵי אָדָם בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יָגִילוּ׃
omnes ,succidentur & ,illusor defecerit & ,formidabilis ,defecerit Cum
כִּי־אָפֵס עָרִיץ וְכָלָה לָץ וְנִכְרְתוּ כָּל־שֹׁקְדֵי
,intrepanti & ,verbo in hominem facientes Peccare ,iniquitati inuigilantes
שִׁקְרִי אָוֶן׃ מַחֲטִיאֵי אָדָם בְּדָבָר וּלְמוֹכִיחַ
,illum inuenisse in forum† declinare & :tendere† laqueos porta in
בַּשַּׁעַר יְקֹשׁוּן וַיַּטּוּ בַתֹּהוּ צַדִּיק׃
tedemit qui ,Iahacob domum ad Dominvs illuit sic Idcirco
לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֶל־בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת־
eius facies tunc non & ,Iahacob afficietur pudore tunc Non ,Abraham
אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יָבוֹשׁ וְלֹא עַתָּה פָּנָיו
meorum manuum opus ,suos natos ipsum ,vidēs in Quia .allegiant
יֶחֱוָרוּ׃ כִּי בְרֹאוֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי
,sanctum ,sanctificabunt & meum nomen sanctificabunt ,eius meorum in
בְּקִרְבּוֹ יַקְדִּישׁוּ שֵׁמִי וְהִקְדִּישׁוּ אֶת־קְדוֹשׁ
,spiritu erantes† facient Et ,formidabilem † Israel Deum & ,Iahacob
יַעֲקֹב וְיִרְאֵיו יַעֲרִיצוּ׃ וְיָדְעוּ תֹעֵי רוּחַ
,doctrinam † diferent mentecaptes† & ,intelligentiam
בִּינָה וְרוֹגְנִים יִלְמְדוּ לֶקַח׃

CAP. XXX. ל

,sacerentur ad ,Dominvs dixit ,declinantibus filiis Væ
הוֹי בָּנִים סוֹרְרִים נְאֻם־יְהוָה לַעֲשׂוֹת
,regerent te ,gumentum ,ex spiritu† meo† & non & ,fusionem ,fundendum ad† & ime ex non & ,consilium
עֵצָה וְלֹא מִנִּי וְלִנְסֹךְ מַסֵּכָה וְלֹא רוּחִי
Ambulatis† :peccatum super peccatum addere qui
לְמַעַן סְפוֹת חֲטָאָה עַל־חֲטָאת׃ הַהֹלְכִים
,se inferendā ad† :interrogauerunt non meū os & ,Aegyptum ,defendendum ad
לָרֶדֶת מִצְרַיִם וּפִי לֹא שָׁאָלוּ לָעֹז
,Aegypti vmbra in ,munitus† & ,Pharaoh fortitudine in
בְּמָעוֹז פַּרְעֹה וְלַחְסוֹת בְּצֵל מִצְרָיִם׃
,ignominiam ad Aegypti
וְתִהְיֶה לָכֶם מָעוֹז פַּרְעֹה ׀ לְבֹשֶׁת וְלַחְסוֹת בְּצֵל
Chanes eius nunci & ,eius principes Sohan in ,furnum Nam
מִצְרַיִם לִכְלִמָּה׃ כִּי הָיוּ בְצֹעַן שָׂרָיו וּמַלְאָכָיו חָנֵס
,prodierunt non :populum super est affectus ,pudore Omnis ,attingent
יַגִּיעוּ׃ כֹּל הַבִּישׁ עַל־עָם לֹא יוֹעִילוּ
,eruam & ,pudorem ad sed ,profectionem ad nec ,auxilium ad nec ,eis
לְמוֹ לֹא לְעֵזֶר וְלֹא לְהוֹעִיל כִּי לְבֹשֶׁת וְגַם
,opprobrium ad ,augustior terra in ,meorū † animalium Onus
לְחֶרְפָּה׃ מַשָּׂא בְּהֵמוֹת נֶגֶב בְּאֶרֶץ צָרָה
,eis ex ,tygris & ,leo ,catellorum† & ,vipera ,ferocium ,iumentorum & :
וְנָשִׂיא לָבִיא וְלַיִשׁ מֵהֶם אֶפְעֶה וְשָׂרָף מְעוּפָף
,super & ,fluis ferebant† pullorum humerum super ferent
יִשְׂאוּ עַל־כֶּתֶף עֲיָרִים חֵילֵיהֶם וְעַל־כִּדְבָּשֶׁת
,prodierunt† non ,populo ,super ,suos thesauros camelorum
גְּמַלִּים אוֹצְרוֹתָם עַל עַם לֹא יוֹעִילוּ׃
,hanc ad vorsus Ideo ,auxiliabuntur manires & ,vane Aegypti Et
וּמִצְרַיִם הֶבֶל וְרִיק וְעָזְרוֹ לָכֵן קָרָאתִי לְזֹאת
,eis ,tabulis in ,dat scribe ,fogredere Nunc ,sedens ea Rahab †
רַהַב הֶם שָׁבֶת׃ עַתָּה בּוֹא כָתְבָה עַל־לוּחַ אִתָּם
,vique perpetuo in ,vsquāmo die in ,eā & :illud exara † libro in &
וְעַל־סֵפֶר חֻקָּהּ וְתִהְיֶה לְיוֹם אַחֲרוֹן לָעַד עַד
filij ,mendaces filij :ipse nebulones† populus Quia ,seculum in
עוֹלָם׃ כִּי עַם מְרִי הוּא בָּנִים כַּחֲשִׁים בָּנִים
,Dominvs legem audire nolucrunt†
לֹא־אָבוּ שְׁמֹעַ תּוֹרַת יְהוָה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP VI. ו

Arabæ Gheſem & Thubilah &, Sanballat ipſi eſſet audiré eum: quia
הגשם ובלעם ויתר
ויהי כאשר נשמע לסנבלט סנאותינו הלכנו
bonum & malum ædificatum quod, inimicorum reliquo &
בנה
ולויתי את החומה ולא
non fuerit hoc tempus ad vſque eum: interrupto eo in remanente
נותר בה פרץ גם עד העת ההוא ולשלום לא
me ad Gheſem & Sanballat miſit Et portis in ſtruerum
משברתי בשערים׃ וישלח סנבלט וגשם אלי
Ono campo in Cephirim in pariter conſentaneus &, ſe: alicuando
לאמר לכה ונועדה יחדו בכפרים בקעת אונו
malum mihi facere cogitantes ipſi Et
והמה חשבים לעשות לי רעה׃
ego grande Opus: dicendo, nuncios eos ad miſi Et
ואשלחה עליהם מלאכים לאמר מלאכה גדולה אני
quando opus ceſſabit quid ve, deſtendere potero non &, ſolum
עשה ולא אוכל לרדת למה תשבת המלאכה כאשר
verbis iuxta me ad miſerunt Et rem ad deſcendam & illud remittam
אדפה וירדתי אליכם׃ וישלחו אלי כדבר
hoc verbum iuxta eis reſpondi & : vicibus quatuor hoc
הזה ארבע פעמים ואשיב אותם כדבר הזה׃
quinta vice hoc verbum iuxta Sanballat me ad miſit Et
וישלח אלי סנבלט כדבר הזה פעם חמישית את
eius manu in apertum epiſtolam &, ſuum patrum
נערו ואגרת פתוחה בידו׃
tu / dicens Ghaſmu &, eſt audium gentibus In : ea in eſt Scripturam
כתוב בה בגוים נשמע וגשמו אמר אתה
tu &, murum ædificant tu idcirco, rebellare reginem ſolualeſ &
והיהודים חשבים למרוד על כן אתה בונה החומה ואתה
hæc verba ſecundum regem ito de exiſtimi
הוה להם למלך כדברים האלה׃
Ieruſalem in re ſuper prædicandi ad ſtatuerit prophetas vtiam Et
וגם נביאים העמדת לקרא עליך בירושלם
verba ſecundum regi audiente nunc Et: Iehudah in Rex dicendo
לאמר מלך ביהודה ועתה ישמע למלך כדברים
pariter ineamus conſilium &, eis nunc &, hæc
האלה נועדה יחדו׃ ואשלחה
hæc verba ſecundum eſt factum Non idcirco eum ad miſi Et
אליו לאמר לא כדברים האלה אשר אתה אומר
cordi manus Debilitrabitur: dicendo, eos ambæ illi omnes Nam
כי מבדה אתה בודה מלבך׃ כי עתה חזקה ידי׃
mea manus confortata nunc Et fies eum &, opere ab
על כן המלאכה ולא תעשה ועתה חזק את ידי׃
Mehetebel filii, Delaiah filij Semaiah domui tuæ ingreſſus ego Et
ואני באתי בית שמעיה בן דלית בן מהיטבאל
me clauſit ad Et domum ad Cras eamus: aît &, clauſus ipſe &
והוא עצור ואמר נועדה אל בית האלהים אל תוך
ædificia per occidam ſum ad ueniunt: quia templi fores eiandamus &, templi
ההיכל ונסגרו דלתות ההיכל כי באים להרגך
ad occidam ad ueniunt nocte &
ולילה באים להרגך׃
ingrediatur qui, ego vt quis Et / fugiat vt ſimilis ſit Num : dixi Et
ואמרה האיש כמוני יברח ומי כמוני אשר יבא
Ingredar Non : iuxta &, templum in
אל ההיכל ואני לא אבואה׃
propheriam ſed illum miſit Deus non ecce &, cognovi Et
וידעתי והנה לא אלהים שלחו כי הנבואה
mercede eum conduxit Sanballat &, Thobiam &, me ad eſt locutus
דבר עלי וטוביה וסנבלט שכרו׃
ſic facerem &, timerem vt, / ſic conſulatius mercede Propterea
למען שכול הוא למען אירא ואעשה כן
me adhærere probatis vt, malum nomen ad illis eſſet & ges. rem &
וחטאתי והיה להם לשם רע למען יחרפוני׃
eius opera ſecundum Sanballat &, Thobiah prius Deus Memento
זכרה אלהי לטוביה למעניליו
qui / prophetiſſam Noadiah etiam &, ipſa
וגם לנועדיה הנביאה ולשאר הנביאים אשר
me terrere ſerunt
היו מיראים אותי׃
quinquageſimo, Elul quinta & vigeſima in mutus eſt perfectus Et
ותשלם החומה בעשרים וחמשה לאלול לחמשים
diebus duobus &
ושנים יום׃

ה׳ CAP. V. ב

ſubſcribunt, noſtri agri & noſtræ uineæ pauſtant ad nos & ſubiecte noſtris ſubiti / ei Et
וכרמינו לנו ונתנו ושתינו
auditum eum, vehementer mihi fuit res Et, abeo: noſtræ vineæ &
וכרמינו לאחרים׃ ויחר לי מאד כאשר שמעתי
meum cor eſt conſilium Et illa verba &, eorum clamorem
את זעקתם ואת הדברים האלה׃ ויועץ לבי
Omo* eis dixi &, magnatibus & principibus eam fregeris & me ea
עלי ואריבה את החרים ואת הסגנים ואמרה להם משא
magnam conuenem* eos contra ad Et congregio eos ſui ſimul in multitudinem
איש באחיו אתם נושאים ואתן עליהם קהלה גדולה׃
Iehudæos noſtros fratres acquiſitum. Nos ait mihi Et
ואמרה להם אנחנו קנינו את אחינו היהודים
vendimus vos etiam & Iehudæi ſecundi gentibus omnibus
הנמכרים לגוים כדי בנו וגם אתם תמכרו את
eorum? immunitur non & ſimiliter Et inobis ſeu eſtis? &, veſtros fratres
אחיכם ונמכרו לנו ויחרישו ולא מצאו דבר׃
timuit in Nonne ſacienti* vox quod verbum bonum? Non dixi Et
ואמר לא טוב הדבר אשר אתם עשים הלוא ביראת
inuſtitiarum inimicorum gentium opprobria ea audientibus noſtri Dei
אלהינו תלכו מחרפת הגוים אויבינו׃
argentum eis in commodum*, mei pueri & mei fratres ego etiam Et
וגם אני אחי ונערי נשים בהם בכסף
quanto Reddite, ea quæſo Rogamus? ſum cum &
ונתן נשיבה נא את המשא הזה׃ השיבו נא
eorum domos &, eorū oliueta, eius vineas, eorum agros inde tempore* ei
להם כהיום שדותיהם כרמיהם וזיתיהם
exprobet* vos qui? olei &, vini, frumenti &, argenti centum* de
ובתיהם ומאת הכסף והתירוש והיצהר אשר אתם נשים
facientes Sic, quæſumus nō ei: ab &, Reddentes: dixerunt Et, eis in
עליהם׃ ויאמרו נשיב ומהם לא נבקש כן נעשה
fuit ea ut eos adiuuat &, facerdotes vocauit Et: ſuum? ea fiore
כאשר אתה אומר ויקרא את הכהנים ויאשבעם לעשות
excutiat Sic: dixi &, eccaſi meum Etiam, hoc verbum iuxta
כדבר הזה׃ וגם חצני נערתי ואמלא מכה ינער
illud verbum ſecundum domum omnem Deus
את האלהים את כל האיש אשר לא יקים את דברו הזה
dixerunt Et: vacuus & exſuffius ille ſic & ſuo labore de &, ſua domo de
מבתיהו וכיגיעו וכה יהיה נער ויאמרו
populus fecit & DOMINVM laudauerunt Et. Amen omnis omnis
כל הקהל אמן ויהללו את יהוה ויעש העם
illud verbum ſecundum
כדבר הזה׃
terra in eorum dux eſt, mihi præcipi quia die à Eliam
ומן היום אשר צוה אותי להיות פחתם
ſecundum & irrigationum annum ad vſque &, vigeſimo anno ab, Iehudah
בארץ יהודה משנת עשרים ועד שנת שלשים ושתים
mei fratres ego, ego? duodecim annis regis Artaxerxis
לארתחשסתא המלך שנים עשרה שנה אני ואחי
qui primi duces Et comedi non eamus panem
לחם הפחה לא אכלתי׃ והפחות הראשונים אשר
vino &, præ in eis ab acceperunt &, populum ſuper gravauerunt ea de anno
לפני הכבידו על העם ויקחו מהם בלחם ויין
tyrannidi eorum? eorum primi eriam, quas rogantes ſeclos argenti poſtea
אחר מאתם שקלים ארגעים גם נעריהם שלטו
Dei timore ſimilem à ita fecit non ego Et ne ideo ſuper
על העם ואני לא עשיתי כן מפני יראה אלהים׃
nam agrum & ædificauit huius muri opere in etiam Et
גם במלאכת החומה הזאת החזקתי ושדה לא
opus ad the congregati ami pueri omnes & eminum
קנינו וכל נערי קבוצים שם על המלאכה׃
semieres &, ciui quinquagintia & centum, magnates, & Iehudæi Et
והיהודים והסגנים מאה וחמשים איש וחבאים
meæ mensa in multis conuiuio ſque, gentibus è nos ad
אלינו מן הגוים אשר מבביתינו על שלחני׃
fiet pernicies, vnus hoc, unum dum in ſudem nos? quod Et
ואשר היה נעשה ליום אחד שור אחד ואאן שש
viuo omni in dies decem intra? & cuſtia
בדרות ועפרים נעשה לי ובין עשרה ימים בכל יין
quia quia? dui non? patrum hoc cum & multiplicandum ad
להרבות ועם זה לחם הפחה לא בקשתי כי
hoc populo ſupra ſeruitus erat grauis
כבדה העבדה על העם הזה׃
ſupra fici quæ omnes*, bonū in mihi Deus mei Memento
זכרה לי אלהי לטובה כל אשר עשיתי על
hoc populo
העם הזה׃

Eō cuius de-ſiderium eſt coniunctum tibi, / in pace, in pace: / ioi fidit.
.confium ut in* quia ;pacem ;gentē* cuſtodies ;fidis Figmentis
צור סמוך תצר שלום שלום כי בך בטח׃
DOMINO Iah in quia ;prepauent* in vſque DOMINO in Edite
בטחו ביהוה עדי עד כי ביה יהוה
cinitatem, excelſi habitatores incurabit Quia ſeculorum pena*
צור עולמים׃ כי השח ישבי מרום קריה
eā facies ;peringent* terrā ad vſq; eam humiliabit: eam humiliabit ſublimem
נשגבה ישפילנה ישפילה עד ארץ יגיעגה
greſſus ;ſſibili* pedes, pei eam Conculcabit ſuſtacrem ad vſque
עני רגלים רחפס דלי עני פעמי
egenorum, / ſecta, ô Deus
ישר׃ ארח לצדיק מישרים ישר מעגל צדיק תפלס
ſallem ſuſtimemus te, eō quòd *memoria / ei ſuoſtrar.
אף ארח משפטיך יהוה קויניך לשמך
te deſiderauī meo Animo animæ deſiderium* tui memoriam* &
ולזכרך נפש אויתיך׃ נפשי בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך כי כאשר
quando nam, te mane quæram mei intimi* in meo ſpiritu etiam, noctu in
משפטיך לארץ צדק למדו ישבי תבל׃
ciuis habitatores didicerunt iuſtitiam; terra in* tua iudicia
יחנן רשע בל למד צדק בארץ נכחות
DOMINE ſublimitatem videnti non & ager iniquè
יעול ובל יראה גאות יהוה׃
afficietur pudore &, videbis / ſvidrans ne, tua man* eſt excelſa DOMINE
יהוה רמה ידך בל יחזיון יחזו וייבשו
eos comedet / tuos hoſtes ignis etiam, populi / ſis*
קנאת עם אף אש צרירך תאכלם׃
noſtra opera omnia etiam quia nobis pacem ſtipendes DOMINE
יהוה תשפת שלום לנו כי גם כל מעשינו
domina nobis tum dominati noſter Deus DOMINE, nobis ei operatus
פעלת לנו׃ יהוה אלהינו בעלונו אדנים
ſubſque *ubi ſidim*, ideò
זולתך לבד נזכיר שמך׃
† murmi qui dormiant ſmut nobis
visitaſti properes aeſurgent non mors, / vivent non Mortui
מתים בל יחיו רפאים בל יקומו לכן פקדת
eorum memoriam om orum perdidiſti &, eos delendi &
ותשמידם ותאבד כל זכר למו׃ קום
Elongaſti .te glorificaſti, genti Addidiſti, DOMINE genti Addidiſti
* diſſipaſti †uſque ad *terminos
יהוה לגוי יספת לגוי נכבדת רחקת
effuderunt me vitauerūt; angultia in DOMINE terræ fines* omnes†
כל קצות ארץ׃ יהוה בצר פקדוך צקון
oppreſſi quaſi† præguans Sicut eis* tua correctio ;mutitationem.*
לחש מוסרך למו׃ כמו הרת תקריב
ea ſuimus & fuimus &c illius doloribus in clamabit, cruciatus periendum ad
ותחיל ונחבלי ילדה היינו כמעינו רוח עשינו
quando ſicut
בל נפל ישבי תבל׃ יחיו מתיך נבלתי יקומון
terra &, tum eos olerum ros* quia, quiuerit habitatores deus peremit* &
הקיצו ורננו שכני עפר כי טל אורות טלך וארץ
clauſe &, tua cruciatis in* ingredere, mi populi Vade, proficiet manes*
רפאים תפיל׃ לך עמי בא בחדריך וסגר
ſtaudate eccleſia facere,
דלתיך בעדך חכי כמעט רגע עד
vaſtauit ea*, ſuo loco de ejroliam? DOMINVS ecce Quia, ira tranſeat
יעבר זעם׃ כי הנה יהוה יצא ממקומו לפקד
ſuos ſanguines* terra eruelabit & eam ſupes terræ habitatoria iniquitatē
עון ישב הארץ עליו וגלתה הארץ את דמיה
ſuos interfectos ſupe vitra operiet non &
ולא תכסה עוד על הרגיה׃

CAP. XXVII. כז

gradi & , duro ſuo gladio in DOMINVS viſitabit illa die In
ביום ההוא יפקד יהוה בחרבו הקשה והגדולה
Leuiathan ſupe & , ſerpentem * ſerpentem Leuiathan ſupe , fortē &
והחזקה על לויתן נחש בריח ועל לויתן
mari in* qui eum occides &, monſtroſum ſerpentem
נחש עקלתון והרג את התנין אשר בים׃
ſi ſtrenuè, tibi vina* vinea illa die In
ביום ההוא כרם חמר ענו לה
* mam faciam rigare eā nemora ad ,eam cuſtodiam? DOMINVS Ego
אני יהוה נוצרה לרגעים אשקנה
† cuſtodio

visitabit illa die in eam Et .ſingent adiicient non & ,corpus & ei ſingit.
ונפלה ולא תוסיף קום׃ והיה ביום ההוא יפקד
humi reges ſuper & ,excelſo in excelſi exercitū ſuper DOMINVS terra
יהוה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה
claudentur & ,ſecum* in vinculi collectione colligentur Et
על האדמה׃ ואספו אספה אסיר על בור וסגרו
viſitabuntur dierum multitudine & / vilus ſum
על מסגר ומרב ימים יפקדו׃
regnauit quia : ſol afficietur pudore & ,luna erubeſcet Et
וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך
coram &, Ieruſalaim in & ,Sion monte in excirtuum DOMINVS
יהוה צבאות בהר ציון ובירושלם ונגד
,gloria ſuis ſenibus
זקניו כבוד׃

CAP. XXV. כה

mo nomini confitebor ,te exaltabo ,tu† meus Deus DOMINE
יהוה אלהי אתה ארוממך אודה שמך
ſimitas veritas ſonge à* conſilia , mirabile fecisti quonium
כי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן׃
tuminam in munitam vrbem ,tumulum in ciuitate de* populis Quia
כי שמת מעיר לגל קריה בתולת ארמון
,ter.ciuitatibus non ferulum* in ,ciuitate de* alienorum palatium
זרים מבלי יבנה לעולם לא יבנה׃
formidabilis† gentium ciuitas ;fortis populus te glorificabit Ideo
על כן יכבדוך עם עז קריית גוים ערצים
,te ſimulabunt formido ,eius* fortitudo fuiſti Quia
כי היית עז לדל עז לאביון
ſpiritus nam , aſtu ab vinbraculum ,inundatione ab ,procella in* ſupra ſtis
צל מזרם קר משרב כי רוח עריצים
ſonitum ,ſacietur* in aſtus Sicut ,paviet inundatio† ſicut ,formidabilium*
כזרם בציון שאון
formidabilium* propego ,nubis vmbra in aſtus* ;humiliabit alienorum
זרים תכניע חרב בצל ענן זמיר עריצים
populis omnibus exercitum DOMINVS facies Et ,humiliabit
ישפל׃ ועשה יהוה צבאות לכל העמים
,genites omnes ſuper ,hoc monte in ,pinguium ,ſacium* conuiuium
משתה שמנים משתה שמרים שמנים
,ſacium* conuiuium ,pinguium conuiuium ,hoc monte in
ממחים שמרים מזקקים׃
omnes ſuper operti operimenti facies hoc monte in ,ſudebit Et
ובלע בהר הזה פני הלוט הלוט על כל
,genites omnes ſuper obtectum velamen* & ,populos
העמים והמסכה הנסוכה על כל הגוים׃
Dominvs† dominus delebit & ,ſempiternum in mortem Abſorbet
בלע המות לנצח ומחה אדני יהוה
deſpexi* auferet ſus populi opprobrium & ,ſaciebus omnibus deſpexit* lachrymas
דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל
die in dicet Et .eſt locutus DOMINVS quia ,terra vniuerſa
כל הארץ כי יהוה דבר׃ ואמר ביום
Ille .nos ſeruabit & ,eum expectauimus : ille noſter Deus Ecce , illa
ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה
eius ſalute in ſeruabimur & ,exultabimus ,eū expectauimus DOMINVS
יהוה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו׃
conculcabitur & :illo monte in DOMINI manus requieſcet Quia
כי תנוח יד יהוה בהר הזה ונדוש
,ſuus in* paleam conculcari ve* , eo ſub Moab
מואב תחתיו כהדוש מתבן במי מדמנה׃
,extendent† quemadmodum ,eius medio in ſuas manus extendet Et
ופרש ידיו בקרבו כאשר יפרש
ſuarū manuū* inſidia* cum ei* altitudinē humiliabit & :natandi ad natans
השחה לשחות והשפיל גאותו עם ערבות ידיו׃
,ſuos interfectos ſupe vitra operiet non &
ובצר משגב חומיך השח השפיל
,poluerem ad vſque certam in facies peruenies
הגיע לארץ עד עפר׃

CAP. XXVI. כו

Vbi : Iehudah terra in illud canticum canetur illa die In
ביום ההוא ישיר השיר הזה בארץ יהודה עיר
,autemurale & ,muros† ponet ſalutem ,nobis ſoturus† ſit
עז לנו ישועה ישית חומות וחל׃
,veritates cuſtodias iuſta gens ingrediatur & ,portas Aperite
פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

desconis eius facies ad & portæ vallis portam per fum egredius Et ante fontem
וְאֵצֹאת בְּשַׁעַר הַגַּיְא לַיְלָה וְאֶל פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין
qui Iemithalum murus in conspectum fui & dereorum portam ad & & confule-
וְאֶל שַׁעַר הָאַשְׁפֹּת וָאֶהְיֶה שֹׁבֵר בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר
ad transiui Et igni in portæ eius pars & ignis ipsi
וְאֶל שַׁעַר הַמַּעְיָן וְאֶל בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין מָקוֹם לַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
murui in conspectum fui & nocte torrente per ad meridiem fui & , eo fili
וְאֶהְיֶה עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וְאֶהְיֶה שֹׁבֵר בְּחוֹמָה
redi & vallis portam per rem & fum transiui &
וְאָשׁוּב וְאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וְאָשׁוּב
sacerdotis & Iehudæis & facimus ego quid & ædificeu quo nostrum non
לֹא יְדָעוּ אֲנָה הֹלֵכְתִּי וּמַה אֲנִי עֹשֶׂה וְלִיהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים
ipsius facitores fus & magistratu & & & &
וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים וְלִיתֶר הָעֹשִׂים הַמְּלָאכָה עַד כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי
quia ea in nos quod malum ostendo Vos eos ad dixi Et
וָאֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בָהּ אֲשֶׁר
& discessus & Iuste igor in sunt incertæ ei portæ & ædificata Ierusalem
יְרוּשָׁלַם חֲרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ וְנִבְנָה
opprobrium eius simus non & Ierusalem murum
אֶת חוֹמַת יְרוּשָׁלַם וְלֹא נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה
me super bona ipsa quod me Dei manum eis mihi mi Et
וָאַגִּיד לָהֶם אֶת יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר הִוא טוֹבָה עָלָי
Surgamus dixerunt & omnis dixi quæ regis verbo etiam &
וְגַם דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אֲמַר לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם
bonum in fum manus confortatus & ædificemus &
וּנְבָנִינוּ וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לְטוֹבָה
Hammonites servus Thobiah & Chananites Sanballat audiuit Et
וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי
nos super despexerunt & non subsannauerunt & Herbites Gheimi &
וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיִּלְעֲגוּ לָנוּ וַיִּבְזוּ עָלֵינוּ
contra Numquid faciemus & vos quod hoc verbum Quid dixerunt &
וַיֹּאמְרוּ מַה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים הֲעַל
eos ad dixique verbum eis reddidi Et rebellatis vos regem
הַמֶּלֶךְ אַתֶּם מֹרְדִים וָאֶשְׁלַח אֲלֵהֶם דָּבָר וַיֹּאמֶר לָהֶם
Ieius ferui nos & nos faciet prosperare ipse cælorum Deus
אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו
memoria & ædificius & pars non vobis & ædificemus & Surgamus
נָקוּם וּנְבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן
Ierusalem in
בִּירוּשָׁלָם׃

CAP. III. ג

facerdotes eius fratres & magnus facerdos Eliasib surrexit Et
וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאַחָיו הַכֹּהֲנִים
ædificauerunt & pars consecrauit ipsi portam ædificauerunt & peccatum,
וַיִּבְנוּ אֶת שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ
turrim ad vsque eam consecrauit Meah turrim ad vsque & ædificauerunt
דְּלָתָיו וְעַד מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל
fuerat & Ieiecho vixit ædificauerunt eius mœnia fuerat Et Chassaiæ
חֲנַנְאֵל׃ וְעָלָיו בָּנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעָלָיו בָּנָה זַכּוּר
Iuxta filius Zaccheus ædificauit eius murum
יִמְרִי בְּנָה וְזַכּוּר בֶּן אִמְרִי׃
Ipſi Hasenaah filij ædificauerunt piscium portam Et
וְאֶת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה הֵמָּה
eius vectes & eius feras eius valuas ferauerut & eam consolauerunt
קֹרוֹתָיו וְיַעֲמִידוּ דַלְתֹתָיו וּבְרִיחָיו
Hashos filij Vriah filius Meremoth reseuauit portã muruin fuper Et
וְעַד יָדָם חָזְקִיָּה מְרֵמוֹת בֶּן אוּרִיָּה בֶּן הַקּוֹץ
Meshezabel filij Berechiah filius Meshullam reseuauit eorum murum fuper & iuxta locum
וְעַד יָדָם חָזְקִיָּה מְשֻׁלָּם בֶּן בֶּרֶכְיָה בֶּן מְשֵׁיזַבְאֵל
Baiana filius Sadoc reseuauit eorum murum fuper & iuxta locum
וְעַד יָדָם חָזְקִיָּה צָדוֹק בֶּן בַּעֲנָא׃
non eorum ædificauerunt & Tecohuitæ reseuauerunt eorum murum fuper Et iuxta locum
וְעַד יָדָם הַתְּקוֹעִים הַחֹרִים לֹא
portam Et fui dominus ferunt & in fuum collum adduxerunt maiores
הֵבִיאוּ צַוְּארֵיהֶם בְּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃ וְאֶת שַׁעַר
Befodeiah filius Meshullam & Pasiach filius Ioiadah reseuauerunt veterem iuxta locum
הַיְשָׁנָה חִזְּקוּ יוֹיָדָע בֶּן פַּסֵּחַ וּמְשֻׁלָּם בֶּן בְּסוֹדְיָה
eius vectes & & ferax & eius valuas fecerunt ferare & ea consolauerunt Ipſi
הֵמָּה קֹרוֹתָיו וְיַעֲמִידוּ דַלְתֹתָיו וּבְרִיחָיו וּמִגְעֹלָיו וּבְרִיחָיו
Iadon & Ghibbonites Malatbia reseuauit eorum murum fuper Et iuxta locum
וְעַד יָדָם חָזְקִיָּה מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן
ſtamen trans ducis ſedio, Meronothites Iesus Miſpah & Ghibbon viri, מֵרֹנֹתִי אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃

Chorhaiah filius Huzziel reseuauit eius murum fuper
עַל יָדָיו חֲנַנְיָה מִצֹּרְפֵי הָרֹקְחִים
& Hanaechchim filius Chananias reseuauit eorum murum fuper Et
וְעַל יָדוֹ חִזְקִיָּה בֶּן הַנְּחוּם וְעֵזְרָא
Iatum murum ad vsque ſemiſalam
בֶּן מְשֻׁלָּם עַל יָדוֹ בֶּן הַבַּרְקָי׃
Ierusalem regionis dimidij princeps Chue filius Rephaiah reseuauit
וְעַל יָדָם רְפָיָה בֶּן חוּר שַׂר פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָם׃
contra & Charamiph filius Iedaiah reseuauit eorum murum fuper Et
וְעַל יָדָם יְדָעְיָה בֶּן הֲרוּמָף וְנֶגֶד
Chathabeuitis filius Chattus reseuauit eius murum fuper Et ſtans domũ
בֵּיתוֹ וְעַל יָדוֹ חַטּוּשׁ בֶּן הַשְּׁבַנְיָה׃
Caſtalis & Charim filius Malchiiah reseuauit ſecundam Menſuram
מִגְדָּל שֵׁנִית הַחֹמָה מִלְכִּיָּה בֶּן חָרִם וְחַשּׁוּב
ſitnorum turnin & moab Pachath filios eius murum fuper Et
בֶּן פַּחַת מוֹאָב וְאֵת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים׃ וְעַל יָדוֹ
Ierusalem regionis dimidij princeps, Halloches filius Sallum reseuauit
חַלּוֹחֵשׁ שַׁלּוּם בֶּן הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָם
fabricatores & Chanun reseuauit vallis Portam eius filiæ & ipſe
הוּא וּבְנוֹתָיו׃ אֵת שַׁעַר הַגַּיְא חָנוּן וְיוֹשְׁבֵי
eius feras eius ferax ſtaturnin & eam ædificauerunt ipſi Zanoach
זָנוֹחַ הֵמָּה בְּנָהוּ וְיַעֲמִידוּ דַלְתֹתָיו מְנָעֻלָיו וּבְרִיחָיו
eorum portam ad vsque, murus in cubitos mille & ieius vectes &
וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הַשְּׁפוֹת׃
principis Rechab filius Malchiah reseuauit ſtercorum portam Et
וְאֶת שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת הַחֹרֵי מַלְכִּיָּה בֶּן רֵכָב שַׂר
eius feras eius valuas ſtaruit & el ædificauit ipſe Bacherem Beth regionis
פֶּלֶךְ בֵּית הַכֶּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ וְיַעֲמִיד דַּלְתֹתָיו מְנָעֻלָיו
Choi filius Sallum reseuauit eruit portam Et eius vectes &
וּבְרִיחָיו׃ וְאֵת שַׁעַר הָעַיִן הַחֹרֵי שַׁלֻּן בֶּן כָּל
eam texit & eam ædificauit Ipſe Miſpah regionis princeps chazeh
חֲזֵה שַׂר פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ וְסִכָּכוֹ
piſcinæ murum & eius vectes & eius feras eius valuas ſtaruit &
וְיַעֲמִיד דַּלְתֹתָיו מְנָעֻלָיו וּבְרִיחָיו וְאֵת חוֹמַת בְּרֵכַת
ciuitatis de defcendentes graduum vſque & regis hortum is Salach
הַשִּׁלֹחַ לְגַן הַמֶּלֶךְ וְעַד הַמַּעֲלוֹת הַיֹּרְדוֹת מֵעִיר
dimidij princeps Hazbuch filius Nechemiah reseuauit eum Post Dauid
דָּוִיד׃ אַחֲרָיו הִתְחַזֵּק נְחֶמְיָה בֶּן עַזְבּוּק שַׂר חֲצִי
peccatum ad vſque & Dauid ſepulchra contra vſque, fuit Beth regionis
פֶּלֶךְ בֵּית צוּר עַד נֶגֶד קִבְרֵי דָוִיד וְעַד הַבְּרֵכָה
Leuitæ reseuauerunt eum Post ſimilem domũ ad vſq; ad &, factam
הַמְעֻשָּׂה וְעַד בֵּית הַגִּבֹּרִים׃ אַחֲרָיו הִתְחַזְּקוּ הַלְוִיִּם
dimidiæ princeps Chalbiuh reseuauit eius manũ Super Bani fil Rechum
רְחוּם בֶּן בָּנִי עָלָיו חֲשַׁבְיָה שַׂר חֲצִי
eorum fratres reseuauerunt eum Post fos regione in Chebilah regionis
פֶּלֶךְ קְעִילָה לְפַלְגּוֹ׃ אַחֲרָיו הִתְחַזְּקוּ אֲחֵיהֶם
Chebilah regionis dimidiæ princeps Chenadad filius Banuai
בִּנּוּי בֶּן חֲנָדָד שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ קְעִילָה׃
Miſpah princeps Ieſuah filius Haze eius murum ſuper reseuauit Et
וַיִּשְׁחַק עַל יָדָיו עֵזֶר בֶּן יֵשׁוּעַ שַׂר הַמִּצְפָּה
contra Charamiph filius Malchiah reseuauit eorum murum ſuper Et
מִתְרֶס לְמִתְרֶס לִמְקוֹם לְנֹכַח עֲלִיַּת הַפִּנָּה
angulũ armaturã ad cacumine vſque & ſecundum menſuram
וְעַד פִּנַּת׃ בָּרוּךְ זַבַּי בֶּן זַבַּי מִתְחַזֵּק
Zabbai filius Baruch reseuauit ſecundam Post
אַחֲרָיו אֶת הַפִּנָּה מִן הַדֶּלֶת לִפְתֹחַ אֶלְיָשִׁיב
Ioiadã magni ſacerdotis filius Eliasib domũ ad vſq; ad &, factam
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃ אַחֲרָיו מְרֵמוֹת בֶּן אוּרִיָּה בֶּן הַקּוֹץ
Meremoth filij Vriah filius Meſullam reseuauit eius manũ Super Et
מִתְחַזֵּק שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב וְעַד
ſitnorum tumin & moab Pachath filios
בֵּית אֶלְיָשִׁיב כְּכַלֹּתָם׃ אַחֲרָיו הַכִּכָּרִים
Ierusalem regionis dimidij princeps Halloches filius Sallum reseuauit
בִּקְעַת הַמִּישׁוֹר מְרֵמוֹת בֶּן אוּרִיָּה בֶּן הַקּוֹץ
Meshezabel filij Berechiah filius Meſullam reseuauit eorum murum ſuper &
וְעַד יָדָם חָזְקִיָּה מְשֻׁלָּם בֶּן בֶּרֶכְיָה בֶּן מְשֵׁיזַבְאֵל
Baiana filius Sadoc reseuauit eorum murum ſuper &
וְעַד יָדָם חָזְקִיָּה צָדוֹק בֶּן בַּעֲנָא׃
non eorum ædificauerunt & Tecohuitæ reseuauerunt eorum murum ſuper Et
וְעַד יָדָם הַתְּקוֹעִים הַחֹרִים לֹא
portam Et fui dominus ferunt & in fuum collum adduxerunt maiores
הֵבִיאוּ צַוְּארֵיהֶם בְּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃ וְאֵת שַׁעַר
Befodeiah filius Meſullam & Paſeach filius Ioiadah reseuauerunt veterem
הַיְשָׁנָה חִזְּקוּ יוֹיָדָע בֶּן פַּסֵּחַ וּמְשֻׁלָּם בֶּן בְּסוֹדְיָה
eius vectes & & ferax & eius valuas fecerunt ferare & ea consolauerunt Ipſi
הֵמָּה קֹרוֹתָיו וְיַעֲמִידוּ דַלְתֹתָיו וּמִגְעֹלָיו וּבְרִיחָיו
Iadon & Ghibbonites Malatbia reseuauit eorum murum ſuper Et
וְעַד יָדָם חָזְקִיָּה מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן
ſtamen trans ducis ſedio, Meronothites Iesus Miſpah & Ghibbon viri,
הַמְּרֹנֹתִי אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃

aquarũ portam contra vſq; ædificauerunt eius murum ſuper
וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל עַד נֹכַח שַׁעַר הַמַּיִם
Tecohitæ reseuauerunt eum Post egredientem turrim &
וְלַמִּגְדָּל הַבֹּלֵט הֵיוֹצֵא׃ אַחֲרָיו הִתְחַזְּקוּ הַתְּקוֹעִים
muru ad vſq; & egredientis magnæ turris regione è ſecundum menſuram
מִנֶּגֶד הַמִּדָּה הַגְּדוֹלָה הַיּוֹצֵאת וְעַד חוֹמַת
vnuſquiſq; facerdotes reseuauerunt ſequentem portam Deluper
הָעֹפֶל׃ מֵעַל שַׁעַר הַסּוּסִים הַחֹזְקִים הַכֹּהֲנִים אִישׁ
contra Iemuel filius Sadoc reseuauit eum Post domum contra
לְנֶגֶד בֵּיתוֹ׃ אַחֲרָיו הִתְחַזֵּק צָדוֹק בֶּן אִמֵּר
Chathabeuitis filius Chattus reseuauit eius manum ſuper Et ſtans domũ
בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו הִתְחַזֵּק שְׁמַעְיָה בֶּן שְׁכַנְיָה שֹׁמֵר
Caſtalis & Charim filius Malchiah reseuauit ſecundam Menſuram
הַמִּזְרָח׃ אַחֲרֵי הַחֹזֵק חֲנַנְיָה בֶּן שֶׁלֶמְיָה וְחָנוֹן
ſitnorum tumin & moab Pachath filios eius murum ſuper Et
וְשִׁנִּי בֶּן צָלָף הַשִּׁשִּׁי אַחֵרִים הַחֹזֵק מְשֻׁלָּם
Ierusalem regionis dimidij princeps, Halloches filius Sallum reseuauit
נֶגֶד מִשְׁכָּנוֹ׃ אַחֲרָיו מַלְכִּיָּה בֶּן הָרִם עַד
fabricatores & Chanun reseuauit vallis Portam eius filiæ & ipſe
בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים נֶגֶד שַׁעַר
angulũ cornuculum ad vſq; & præcipui
הַמִּפְקָד וְעַד עֲלִיַּת הַפִּנָּה׃
turrifices reseuauerunt portæ portam ad angulũ cornuculum inter Et
וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לְשַׁעַר הַצֹּאן הַחֹזְקִים הָעֹרְגִים
& negotiatores
וְהָרֹכְלִים׃

CAP. IIII. ד

ædificauit & nos quod Sanballat audiuit cum fuit Et
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי אֲנַחְנוּ בּוֹנִים אֶת
Iehudæos & ſuper ſubſannauit & murũ eſt ruinæ & , murum
חוֹמָה וַיִּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיִּלְעַג עַל הַיְהוּדִים׃
Quid dixit & ſomcoio tamen & ſuum ſuum facies ad dixit Et
וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֶחָיו וְחֵיל שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מָה
ſacrificabunt vnũquid leis dimittet vnũquid ſuum? imbecillus ſolubilis
הַיְהוּדִים הָאֻמְלָלִים עֹשִׂים הֲיִתְעַזְּבוּ לָהֶם הֲיִזְבָּחוּ
lapides viuificabunt nunquid die in conſumtum ſitum ſumptui
הַיְכַלּוּ בְּיוֹם אֶת הַאֲבָנִים
ſunt combuſti ipſi & ædificata arenæ de
מִשְׁרְפוֹת הֶעָפָר וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת׃
ipſi quod Eliam dixit & eum apud Hammonites Tobiah Et
וְטוֹבִיָּה הָעַמּוֹנִי אֵצְלוֹ וַיֹּאמֶר גַּם אֲשֶׁר הֵם
eorum lapidem murum rumpet & vulpes afcenderit ſi & ædificatum
בֹּנִים אִם עָלָה שׁוּעָל וּפָרַץ חוֹמַת אַבְנֵיהֶם׃
conuerte & deſpectui ſuum quia conſter Deus Audi
שִׁמְעָה אֱלֹהֵינוּ כִּי הָיִינוּ בּוּזָה וְהָשֵׁב
terra in derriſionem in eos da & eorum caput in eorum opprobrium
חֶרְפָּתָם אֶל רֹאשָׁם וְתֵן לְבִזָּה בְּאֶרֶץ
ædificantes oppreſſus iniquitatem fuper operias ne Et
שִׁבְיָה׃ וְאַל תְּכַס עַל עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם
ædificantes oppreſſus irritauerunt quia delexatus ne non ſuper
מִלְּפָנֶיךָ כִּי הִכְעִיסוּ לִנֹכַח הַבּוֹנִים׃
ædificauimus & murum
וַנִּבֶן אֶת הַחוֹמָה וַתֵּקָשֵׁר כָּל הַחוֹמָה עַד
ad vſque, murus eorum eſt colligatus & murum
חֲצְיָהּ וַיְהִי לֵב לָעָם לַעֲשׂוֹת׃
facientibus ad populo eos fuit Et ſatis murum
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְהָעַרְבִים
Harabes & Tobiiah & Sanballat audiuit eius
וְהָעַמֹּנִים וְהָאַשְׁדּוֹדִים כִּי עָלְתָה אֲרוּכָה לְחוֹמוֹת
& Hammonites & Aſdodæi quia ſanitas reſtituit ei
יְרוּשָׁלַם כִּי הַפְּרָצוֹת הֵחֵלּוּ לְהִסָּתֵם וַיִּחַר
valde eis fuit ira & obſtruxit ceperunt reſtituere quod Ieruſalem
לָהֶם מְאֹד׃ וַיִּקְשְׁרוּ כֻלָּם יַחְדָּו לָבוֹא לְהִלָּחֵם
pugnandum ad venirentur ad & pariter ipſi omnes conſpiratæ
בִּירוּשָׁלַם וְלַעֲשׂוֹת לָהּ תְּקוּמָה׃
& facien dum ad &
וַנִּתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהֵינוּ וַנַּעֲמֵד מִשְׁמָר עֲלֵיהֶם
Ieiunium eſſe & eius interfectimus & nos ad orauimus Et
יוֹמָם וָלָיְלָה מִפְּנֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יְהוּדָה כָּשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל
mus in Ieiunium eſſe & eius interfectimus & nos ad orauimus Et
וְהֶעָפָר הָרַבָּה וְאֲנַחְנוּ לֹא נוּכַל לִבְנוֹת
ædificare poterimus non nos & , murum
חוֹמָה׃ וַיֹּאמְרוּ צָרֵינוּ לֹא יֵדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ עַד אֲשֶׁר נָבוֹא
ædificare poterimus non nos & , murum
בְּתוֹכָם וְנַהַרְגֵם וְנַשְׁבִּיתֵם אֶת מְלֶאכֶת׃
ædificare potuimus non nos & , murum
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּאוּ הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים אֵצְלָם וַיֹּאמְרוּ
dicerent & eos apud habitantes Iehudæi venillent cum fuit Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר נחמיה

LIBER SECVNDVS HEZRAE, QVI ET NECHEMIAH DICITVR.

CAP. I. א

1 דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶן חֲכַלְיָה וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ כִּסְלֵו שְׁנַת עֶשְׂרִים וְאָנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃

2 וַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד מֵאֶחָי הוּא וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה וָאֶשְׁאָלֵם עַל הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן הַשִּׁבְיָה וְגַם עַל יְרוּשָׁלִָם׃

3 וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ מִן הַשִּׁבְיָה שָׁם בַּמְּדִינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם מְבֻקַּעַת וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ׃

4 וַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וָאֵשְׁבָה וָאֶבְכֶּה וָאֶתְאַבְּלָה יָמִים וָאֲהִי צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃

5 וָאֹמַר אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וְלִשְׁמְרֵי מִצְוֹתָיו׃

6 תִּהְיֶנָּא אָזְנְךָ קַשֻּׁבָה וְעֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ לְתְפִלַּת עַבְדְּךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וְלֵילָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל חַטֹּאות בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וְאַנִי וּבֵית אָבִי חָטָאנוּ׃

7 חָבֹל חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא שָׁמַרְנוּ אֶת הַמִּצְוֹת וְאֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃

8 זְכָר נָא אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעֲלוּ וַהֲפֵצֹתִי אֶתְכֶם הָעַמִּימָה׃

9 וְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתָי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם וְהֵבֵאתִים אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן שְׁמִי שָׁם׃

10 וְהֵם עֲבָדֶיךָ וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה׃

11 אָנָּא אֲדֹנָי תִּהְיֶנָּא אָזְנְךָ קַשֻּׁבָה אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה נָא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם וְתֶן אֹתוֹ לְרַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וְאָנֹכִי הָיִיתִי מַשְׁקֵה

CAP. II. ב

1 וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַיַּיִן לְפָנָיו וָאֶשָּׂא אֶת הַיַּיִן וְאֶתְּנָה לַמֶּלֶךְ וְלֹא הָיִיתִי רָע לְפָנָיו׃

2 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מְדוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי אִם רֹעַ לֵב וָאִירָא מְאֹד׃

3 וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה פָּנִים אֲבַהֲלוּ אֲשֶׁר עִיר קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֲרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃

4 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל מָה זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ וָאֶתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃

5 וָאֹמֶר לַמֶּלֶךְ אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם יִיטַב עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל יְהוּדָה אֶל עִיר קִבְרוֹת אֲבֹתַי וְאֶבְנֶנָּה׃

6 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַפִּלֶגֶשׁ יֹשֶׁבֶת אֵצְלוֹ עַד מָתַי יִהְיֶה מַהֲלָכֶךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וְיִיטַב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה לוֹ זְמַן׃

7 וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְּרוֹת יִתֶּן לִי אֶל פַּחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר וְהֵם יְשַׁלְּחוּנִי עַד אֲשֶׁר אֶבוֹא אֶל יְהוּדָה׃

8 וְאִגֶּרֶת אֶל אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ יִתֶּן לִי עֵצִים לִקְרוֹת אֶת שַׁעֲרֵי הַבִּירָה אֲשֶׁר לַבָּיִת וְלַחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר אָבוֹא אֵלָיו יִתֵּן לִי הַמֶּלֶךְ כִּידַת אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃

9 וָאָבוֹא אֶל פַּחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתֵּנָה לָהֶם אֶת אִגְּרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי שָׂרֵי חַיִל וּפָרָשִׁים׃

10 וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְדֹלָה אֲשֶׁר בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

11 וָאָבוֹא יְרוּשָׁלַ‍ִם וָאֶהְיֶה שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

12 וָאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וַאֲנָשִׁים מְעַט עִמִּי וְלֹא הִגַּדְתִּי לְאָדָם אֵת אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהַי עַל לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלַ‍ִם וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אָנִי רֹכֵב עָלֶיהָ׃

Artaxhastæ vigesimo anno, Nisan mensis in fuis Et

1 ego & , regi dedi & , vinum accepi & : eius faciès ad vinum , regis eram solitus ostendere co- ram eo, vultus eius eft mitis, ægrotaui Eft

2 ego & non ea & , malæ me faciès Quare ? ex mihi dixit Et

3 valde multum timui Et , cordis malum eius hoc ? Non erit male non Cur , vivat familiæ in Rex : regis dixi Et

4 deleta ti, & constitutæ & Pro

5 ego & , si bonum ego fuper & , si gem ad dixi Et

6 & , regina & , fuper & si , regis dixi Et

7 & , flumen trans & , duces ad vene Et

8 & , Iehudah de mihi dedit Et , eius in lucis , regiffis quam & , domui & , cuiuis muro & , mihi dedit Et , eius in lucis , regiffis quam & , domui & , cuiuis muro & , me super homine mihi Dei Ora manum iuxta rex

9 & , flumen trans & , duces ad vene Et

10 & , Iehudah ad me miratus ve- , rem faciès ad eius ceruus

11 & , regis & , quod , pessulis custodum Aiaph ad epistolam Et

12 & , domui & , quæ , pelæti portas , contiguandum adiguus mihi dei

13 & , flumen ad , super & , eius in facie , regiffis quam & , domui & , cuiuis muro & , me super homine mihi Dei Ora manum iuxta rex

14 & , flumen trans & , duces ad vene Et

15 & , flumen trans & , duces ad vene Et

16 & , flumen trans & , duces ad vene Et

17 & , flumen trans & , duces ad vene Et

18 & , flumen trans & , duces ad vene Et

19 & , flumen trans & , duces ad vene Et

20 & , flumen trans & , duces ad vene Et

21 & , flumen trans & , duces ad vene Et

22 & , flumen trans & , duces ad vene Et

23 & , flumen trans & , duces ad vene Et

24 & , flumen trans & , duces ad vene Et

25 & , flumen trans & , duces ad vene Et

26 & , flumen trans & , duces ad vene Et

27 & , flumen trans & , duces ad vene Et

28 & , flumen trans & , duces ad vene Et

29 & , flumen trans & , duces ad vene Et

30 & , flumen trans & , duces ad vene Et

31 & , flumen trans & , duces ad vene Et

32 & , flumen trans & , duces ad vene Et

fuit Et , Chachaliah filij Nechemiah Verba

1 ego & , vigesimo anno Chisleu mense in , metropoli Susan in eram

2 ipse, meis fratribus & , e vnus, Chanani venit Et

3 qui , cuasione? Iehudæ , fugæ res regiæ & , Iehudah de mei & , Ierusalem , fugæ? & , captiuitate ex remanentibus Et

4 Qui captiuitate de remanentibus qui Reliqui mihi dixerunt Et , Ierusalem murus & , opprobrio in & , magno malo in prouincia in , igni in fint combustæ eius porta & , sedi & , hæc verba me audire vt : fuit Et

5 & , Dei facio ad eum , misereris fui Et

6 & , flumen ad eius & , Dei facio ad eum , misereris fui Et

7 & , flumen ad eius & , Dei facio ad eum , misereris fui Et

8 & , flumen ad eius & , Dei facio ad eum , misereris fui Et

9 & , flumen ad eius & , Dei facio ad eum , misereris fui Et

10 & , flumen ad eius & , Dei facio ad eum , misereris fui Et

11 & , flumen ad eius & , Dei facio ad eum , misereris fui Et

Leuitarum filiæ datum peluesipes adiuuarit & , Hezra fuiuere Et

1 ad vfq; , alienigenas exores duxerit qui viris omnibus in , confecerunt Et

2 , exercitum filijs de vt , iuuarunt Et

3 , primi mensis vnus diem

4 , Iudæ filij Iehudah filius de , alienigenas vxores , fecerunt habitare qui

5 , Chalchiah & , Iaue & , Elihezer & , Mahasfiah , eius fratrum &

6 , de iniquitem & , Ifrael vxores , eiurauit ad , fuã manũ deferunt Et

7 , Zesaffi de & , Chanani , Iuuene filius de Et , filio delicto , fuper peccatis

8 , Harzeias & , Iechiel & , Semahaias & , Eliah & , Mahasiah , Hasi filius de Et

9 , Nethaneel , Iehabet , Mahasiah , Eliohenai , Patrum filius de Et

10 , Coriah & , Simhi & , Iozabad , Iozabad , Leuuæ de Et , Eliezaro & , Iozabad

11 , Thuiæ & , Sallum , iuuentutibus de & , Eliasib , cancellus de Et , Vti &

12 , Malchiah & , Iezrem & , Ramiah , Parhos filius de Ifrael de Et , Vti &

13 , Beaiah & , Malchiah & , Eliozar & , Mitnæus & , Beaiah & , Malchiah & , Eliozar & , Mitnæus &

14 , Hasbi & , Iechiel & , Zecchariah , Matthanias , Helam filius de Et

15 , Eliah & , Ieremoth & , Zabad , Iehiel , Nebo filius De , Iosseph , Amaziah

16 , Benaiah , Iehiel & , Vzza , Mattenai , Iaasau , Bani , Binnui & , Bani Et , Ithafai & , Mathnai , Mathmaiah

17 , Hasabiah & , Nathan & , Selemiah Et , Sarai

18 , Semaiah , Solomanitu & , Hananel

19 , Zebinah , Zabad , Mathelithali , Iehiel , Nebo filius De , Iosseph , Amaziah

20 , Bentaiah , Ioel & , Iadaia

21 , filios potuerunt & , mulieres eis ex eli?c , alienigenas

22 , Nebo , Iaddai , Leuiticus , Sallum , Thelem , Ioel , Benaiah , Iehudah , Elioenai , Eliasib , Mattenai , Iaasau , Binnui , Semei , Nathanael , Iozabad , Zabad , Ielai , Phalaia , Hanan , Anaia , Hasabna , Maasia , Naria , Sephatia , Asrihel , Iosue , Adaia , Iasub , Sarai , Arnathi , Zabad , Hanani , Anani , Eliphalati , Manai , Hanan , Hanasi , Maasiah , Eliah , Semaiah , Vzziel , Hananias , Hanani , Hananias , Hasua , Hallohes , Pelatiah , Hanan , Anaias , Oseas , Hananias , Assub , Hallohesh , Pilha , Semei , Semaias , Amaria , Malluch , Harim , Baana , Malluch , Harim , Meremoth , Obadias , Helcias , Zacharias , Mesullam , Zabdai , Iathli , Mattathias , Zabad , Zebina , Iaddai , Ioel , Benaia , Bedeias , Cheluhi , Vanias , Meremoth , Eliasib , Mattenai , Mathnai , Iaasau , Binnui , Simei , Selemias , Nathan , Adaias , Macnadebai , Sasai , Sharai , Azareel , Selemiah , Samaria , Sellum , Amaria , Ioseph , Adaias , Baruch , Mesullam , Melchias , Remoth , Hananias , Hanani , Maasias , Melchias , Elionai , Maasias , Iehezrahel , Azazias , Hosee , Hananias , Hassub , Lohesh , Pilha , Sobec , Reum , Hasabna , Maasias , Ahia , Hanan , Anan , Malluch , Asub , Hasabias , Bani , Sarai , Israhiah , Iezrahiah , Matthenai , Mathnai , Ezri , Carelus , Hananeel , Asareel , Selemiah , Elnathan , Iarib , Nathanael , Iozabad , Iosue , Mamai , Ioiachin , Thamni , Ozni , Heber , Melchiel , Benaiah , Beraiah , Samaria , Malluch , Adaias , Vel & , Hanaam , Maadai , Ezri filius De , Simhi , Meosalleh , Eliadas , Eliphelehu , Mecnadebai , Iaasai , Bani , Bunni , Maadai , Amram , Vel , Benaias , Bedeias , Chelhi , Vanias , Meremoth , Eliasib , Mathenias , Mathnai , Iaasau , Binnui , Semei , Selemias , Nathanias

Universidad de Deusto
Biblioteca

, sul & j centum olei batos ad vsque & centum batos vini ad vsque &
ועד מאה בתים משח ועד מאה בתים חמר ומלח
dixerit, cui Dei decreto ex quod Omne
דולא כקב׃ כל־זי מן טעם אלה שכוא יתעבד
contra eum, ejus quidad eius : cui Dei domus diligenter
עלוהי לבית אלה שמיא ויי לקרם להוא קצף על־
quod sustinentes robis Et
מלכות מלכא ובנוהי׃ להלם׃ טהודעין די
eorum, Nethinijs, ianitoris, ministris, Leuitis & sacerdotibus, omnis
כל־מתניא וזרוא זכריא הדעיא ופלטי
minere porro nos fabrice restabis &, confer, templum huius Dei domus
בית אלה דנה מנורה בלו והלך לא שליט למרמא
quae, rei Dei sapientium secundum Hezra ru Et
עלהם׃ ואנת עזרא כחכמת אלהך די־
populo omni ne dicentes sint, qui, medium & indices constituas, qui magis in
בידך מני שפטין ודיינין די להוין ודאינין לכל עמא
manu nos qui Et sint Dei leges familias omnibus, flumen trans in qui
די עבר נהרה לכל־ידעי ודי לא ידע
qua legem facient exercebunt ad non quis omnes Et
תהודעין׃ הדודעין׃ facientes fere
פלחן להוא עבד דתא די
fallum confendum ad iudicium citro, regis qui legem & sui Dei
מלכך ודתא די מלכא אספרנא רונה להוא מתעבד
consulatus & aps mallū ad fiue, & eradicationē ad fiue, mortē ad fiue, eo de
מנה דן למות ען לשרשו הן לעקר נכסין ולאסורין
hoc fiunt dicit qui, noftrorū patrum Deus D O M I N V S Benedictus
לבית אלהיהון׃ ברוך יהוה אלהי אבותינו אשר נתן כזאת
Ierusalem in quae, D O M I N I domum decendum ad, regis cordein
בלב המלך לפאר את־בית יהוה אשר בירושלם׃
eius confitebantur, ego facies ad militeorū me inclinauit me super Et
ועלי חסד לפני המלך ושריו ולכל שרי המלך הגבורים ואני התחזקתי
sum confortatus ego Et principibus omnibus &
כיד יהוה אלהי עלי ואקבצה מישראל
Israel de congregaui &, me super mei D O M I N I manum secundū
ראשים לעלות עמי׃ principes ad ascendendum
CAP. VIII. ח
, eorum genealogiæ &, eorum patrum capita ibi Et
principes ad ascendentes
ואלה ראשי אבתיהם והיחשם העלים׃
Babel de regis Artaxhastæ regnante meum
עמי במלכות ארתחשסתא המלך מבבל׃
Dauid filiis de, Daniel Ithamar filiis de, Gherſam Phinehas filiis De
מבני פינחס גרשם מבני איתמר דניאל מבני דויד
eo cum & (Zecharias, Parhos filiis de, Zechariah filiis De Chatus
חטוש׃ מבני שכניה מבני פרעש זכריה ועמו
quinquaginta & centum masculorum genealogia
היחש לזכרים מאה וחמשים׃
ducenti eo cum &, Zerachiah ilium Eliehoenai, Moab Pachath filius De
מואב מבני פחת מואב אלהיועיני בן זרחיה ועמו מאתים
eo cum &, Iachaziel filius Zechariah filius De masculi
זכרים׃ מבני שכניה בן יחזיאל ועמו
Ionath & filius Hebed, Halia filius de Et masculi tri-centi
שלש מאות זכרים׃ ומבני עדין עבד בן יונתן
Helem filius de Et masculi quinquaginta eo cum &
ועמו חמשים זכרים׃ ומבני עילם masculi septuaginta eo cum & Et Athaliah filius Iesaiah
ישעיה בן עתליה ועמו שבעים זכרים׃
octoginta eo cum &, Michael filius Zebadiah, Sephatiah filius de Et
ומבני שפטיה זבדיה בן מיכאל ועמו שמנים
eo cum &, Iechiel filius Hobadiah Ioab filius De masculi
זכרים׃ מבני יואב עבדיה בן יחיאל ועמו
Saloneth filius de Et masculi decem octo & ducenti
מאתים שמונה עשר זכרים׃ ומבני שלומית
masculi trecentum & centum eo cum & Ioliphiah filius
בן יסניה ועמו מאה ושמים זכרים׃
octo & viginti ea cum & Bebai filius Zechariah, Bebai filius de Et
ומבני בבי זכריה בן בבי ועמו עשרים ושמנה
eo cum &, Chaſtan filius Iochanā, Hazgad filius de Et masculi
זכרים׃ ומבני עזגד יוחנן בן הקטן ועמו
masculi decem & centum
מאה עשרה זכרים׃
Eliphelet, eorum nomina hæc &, centum ilium Adonicam filius de Et
ומבני אדוניקם אחרנים ואלה שמותם אליפלט

vt declinatio-
nes
* clamum
† vt similiter-
nares † dare
* nostra,
ver dare lis-
quiero
† vt dare
ve exaltare
† Excere
* vt dare
foro in pesilla* nobis dandi ait & ,exaltionē nobis dandi qualis ait, nostro Deo
אלהינו לתשאיר לנו פליטה ולתת־לנו יתד במקום
nobis dandi ait & ,nostri Deum nostrum oculos illuminandi ait, ac lanificiorū
קדשו להאיר עינינו אלהינו ולתתנו
ait, serui Qua , nostra seruitute in modicum vitam
מחיה מעט בעבדתנו׃ כי־עבדים אנחנו
nos super in clinauit Et , nostri Deus eos derelinquit no nostra seruitute in &
ובלבתנו לא עזבנו אלהינו ויט־עלינו
exaltandum ad, vitam nobis dandum ad, Patres regum fauor ad misericordiam
חסד לפני מלכי פרס להת־לנו מחיה לרומם
nobis dandum ad &, eius solitudines fundandi Hanc & , nostri Dei domum
את־בית אלהינו ולהעמיד את חרבתיו ולתת־לנו
Ierusalem in & , Iehudah in sepem
גדר ביהודה ובירושלם׃
dereliquimus Quia hoc post nostri Deus dicentis quid nunc Et
ועתה מה־נאמר אלהינו אחרי זאת כי עזבנו
prop terram inuocati inuocati manū per præcepitis Quæ , tua præcepta
מצותיך׃ אשר צויתה ביד עבדיך הנביאים
ait, ingredimus, ut, et possi-
לאמר הארץ אשר אתם * באים * לרשתה ארץ נדה
dentis
quibus, eorum abominationibus ad, terrarum populorum eius mundi in
היא בנדת עמי הארצות בתועבותיהם אשר
ad, immundita in es ad ore ab eius replerunt
מלאוה מפה אל־פה בטומאתם׃
ne eorum filias & ,eorum filio dedis ne vestras filias nunc Et
ועתה לבניכם לא תתנו ובנתיהם אל־
in vita eorū bonis & ,eorum pacem quæritis ne & , nostri filii ,filiorum
תשאו לבניכם ולא תדרשו שלמם וטובתם עד
, terræ bonum comedatis & ,confirmetis ut , Deutum
עולם למען תחזקו ואכלתם את טוב הארץ
, Israelitas in vsque nostri filii hereditarium dimit-
והורשתם לבניכם עד עולם׃
, multa nostris operibus ad ea & ,eos super venisse, nostra poſt Et
ואחרי כל־הבא עלינו במעשינו הרעים
deorum, prohibuisti nostros Deus tu quia magna nostra delicta in &
ובאשמתנו הגדלה כי אתה אלהינו חשכת
, hoc Israelitarum exaltorum nobis dedisti & , nostris peccatis tuis pro
מעונינו ונתתה לנו פליטה כזאת׃
edita, dicendi affinitate ad &, tua præcepta infringi ita ad ebuerteremur Nūquid
הנשוב להפר מצותיך והתתחתן
nostris delectis in ea fieri ad ait, Ecce Israel filius feminarum exactio
בעמי התעבות האלה הלוא אתנו בנו עד־
, tu ad quia, Surge non & , ea ita ad, consumeremur
כלה לאין שארית ופליטה׃ פור עזרה
flumen ecclesiæ quoniam ea Iustus Israel Deus Dominus
יהוה אלהי ישראל צדיק אתה כי־נשארנו
, nostri delectum in ea fieri ad ait, Ecce Israel filius feminarum exactio
פליטה כהיום הזה הננו לפניך באשמתינו
, hoc supra non fieri ad ait & , Stare non & , consumamur non ad
כי אין לעמוד לפניך על־זאת׃ פ

CAP. X. יוד

, primi mensis duodecima in Ahaua flumine à flamus profecti Et
ויסעו מנהר אהוא בשנים עשר לחדש הראשון
eos eruit & , nos super fuit nostris Dei manus & , Ierusalem usque ad
ללכת אל־ירושלם ויד אלהינו היתה עלינו ויצלנו
Ierusalem Veniimus Et , via super insidiantibus & , inimicos manus de in
מכף אויב ואורב על־הדרך׃ ויבוא ירושלם
, tribus diebus ibi consedimus &
וישב שם ימים שלשה׃
domo in vasa & , aurum & , argenti est appendimus quatra die in Et
וביום הרביעי נשקל הכסף והזהב והכלים בבית
Eliezar eo cū & , sacerdotis Vrnah filij Meremoth manu super nostri per
אלהינו על־ידי מרמות בן־אוריה הכהן ועמו אלעזר
, Binnui filij Nohodeiah & , Ieshuah filij Iozabad eis cum & , Dimethus filius
בן־פינחס ועמהם יוזבד בן־ישוע ונועדיה בן־בנוי
omne est recipiunt & , omnium numero in , numero in
הלוים׃ הלוים
filij captiuitate de Vestientes , illo sempore in , paratus
בני הגולה הבאים מהתעדה׃ כל־אלה הכשבו כל־
, duo israelis Israel Deo offerebant holocausta & , mares ad Deus
הזבלה תקריבו עלות לאלהי ישראל פרים שנים
agnos , sex & nonaginta arietes , Israel omni super
עשר על כל־ישראל אילים תשעים ושלשה כבשים
, terra ponum consedant & , confirmentur ut , Deutum
שבעים ושבעה תישי חטאת שנים עשר הכל עלה
, Israelitas in vsque nostri filii hereditarium dimit-
לאלהים׃ ויתנו את־דתי המלך לאחשדרפני
tarapis regis leges dederunt Et
המלך ולפחות עבר מתאר ויכבדו את־העם ואת־בית
Deo
האלהים׃

CAP. IX. ט

Non dicendo principes me ad accesserunt, hæc confessionē fecisti Et
ויכלות אלה נגשו אלי השרים לאמר לא־
, terrarum populis à, Leuitæ & , sacerdotes & , Israel populus illius separatus
נבדלו העם ישראל והכהנים והלוים מעמי הארצות
, Iebusæi , Perizæi , Chetæi , Chananæi , eorum abominationes secundum
הכנעני החתי הפרזי היבוסי
, Emoræi & , Mitiræ Moabitæ , Aegyptiorum
המצרי האמרי המצרי והאמרי׃
fecerunt filiis & , sui eorum filiabus de sulerunt Quia
כי־נשאו מבנתיהם להם ולבניהם והתערבו
, regionum & , principum manus & , terræ tum , populis in fornicati sunt
זרע הקדש בעמי הארצות ויד השרים והסגנים
verbum ne audire frendens Et , prima illa prævaricatione in fuit
היתה במעל הזה ראשונה׃ וכשמעי את הדבר
, cum de dixisti & , meum pallium & , meum vestimenta Scidi
הזה קרעתי את־בגדי ואדרתי ואסרטה משער
cogregabantur me ad Et , dispersi sedi & , mea barba & , meum caput
ראשי ומזקני ואשבה משומם׃ ואלי יאספו
, tui iniquitatis & , tui delicti ob Deus mihi in exercitus omnis
כל־חרד בדברי אלהי ישראל על מעל הגולה
, sedens mane ad vsque dispersi fidei , Israel
ואנכי ישב משומם עד למנחת הערב׃
me frendibus inter & , mea afflictione de lacrymis respersio eram Et
ובמנחת הערב קמתי מתעניתי ובקרעי
, nos genua super me eruum & , meum pallium & , meum vestimentum
בגדי ומעילי ואכרעה על־ברכי
, manum Deum D O M I N V M ad meas palmas expandi &
ואפרשה כפי אל־יהוה אלהי׃ ואמרה
, te ad mea faciem ad Deus elevare , fas pudefacta & , confusa sum
אלהי בשתי ונכלמתי להרים אלהי פני אליך
nostris delictis & , capue supra fuit multiplicata , nostre iniquitates
כי־עונתינו רבו למעלה ראש ואשמתנו
, celos ad vsque pertulit
גדלה עד לשמים׃
, nostri ab , nostrorum patrū diebus à
מימי אבתינו אנחנו באשמה גדלה עד היום
, nostri reges , nos fum , tradi ti multis peccatis in & , hic
הזה ובעונתינו נתנו מלכינו כהני
, captiuitate in , gladium in , terrarum regum , eorum in
בגלות בחרב בשבי ובבזה
, hanc diem secundum , fusionem , pudoris ac &
ובכשת פנים כהיום הזה׃
Domino à deperditio fuit momento modico quasi nunc Et
ועתה כמעט־רגע היתה תחנה מאת יהוה

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tunc cessauit
† cessauit

faciẽt & Ierusalem in quæ Dei domus opus cessauit *in fauit In*
14 בַּאדִין בְּטֵלָה עֲבִידָה בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֵם וְהָוַת
Paras regis Darius regni secundum annum ad vsque *secundum sum*
בְּטֵלָה עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא פָּרָס׃

CAP. V. ה

prophetæ Hiddó filius Zecchariah &, prophetæ Chaggai prophetarum Et
1 וְנָבִא נְבִיאַיָּא חַגַּי נְבִיאָה וּזְכַרְיָה בַר עִדּוֹ נְבִיאַיָּא
Israel Dei nomine in, Ierusalem in &, Iehudæa in qui Iehudæos *super* qui erant
עַל יְהוּדָיֵא דִּי בִיהוּד וּבִירוּשְׁלֵם בְּשֵׁם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל
Sealthiel filius Zerubbabel filiæ eorum *inſtans* In *eos* super Tunc
עֲלֵיהוֹן׃ 2 בֵּאדַיִן קָמוּ זְרֻבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל
Ieſuah & filius Iozadak filius Ieſuah & *ædificauit* coepit & Iozadaki filius Ieſuah &
וְיֵשׁוּעַ בַּר יוֹצָדָק וְשָׁרִיו לִבְנָא בֵּית אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֵם
eis auxiliantes Dei ipſius prophetæ *eis* eum &
וְעִמְּהוֹן נְבִיאַיָּא דִּי אֱלָהָא מְסַעֲדִין לְהוֹן׃
flumen trans & dux Tarcenai eos ad venit tempore illo In *eorum qui*
3 בֵּה זִמְנָא אֲתָה עֲלֵיהוֹן חַנַי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָה *erant*
vonit poſitus Quis *eis* dixerunt ſic & *eos* ſecerunt & *Bozenai* Sethar &
וְשֵׁתַר כְּנַיָּזֵהוֹן וְכֵן אָמְרִין לְהוֹם מַן *ſoci* *ſi fecerunt*
ſtudent illos mutuo & *ædificari* hanc domum *Intra* *præceptum vt*
4 טַעֲם בֵּיתָא דְנָה לִבְנָא וְאִשְׁרְנָא דְנָה לְשַׁכְלְלָה׃ *ædificaretis, ſtudueritis* *tadhuc ſtant* *ædificauit*
qui virorum nomina *ipſi* Quæ *eis* diximus *patchus* Tunc
5 אֱדַיִן כְּנֵמָא אַסְרְנָא לְהֹם מַן שְׁמָהָת גַּבְרַיָּא דִּי *ædificare*
ſuper fuit eorum Dei oculus Et *ſuſpicatum* ædificium hoc
עֵינָא דֶּאלָהֲהוֹם הֲוָת עַל שָׁבְיָא לָא בַטִּלוּ מִנְּהוֹם׃
Darium ad placitum donec, eos ſecerunt ceſſare non & , Iehudæorũ ſenes
שְׁבִי יְהוּדָיֵא וְלָא בַטְלוּ הֵמּוֹ עַד טַעֲמָא לְדָרְיָוֶשׁ *hoc* *ſuper* *epiſtolam* *talem* *fuerunt* tunc & *prægnere*
6 יְהַךְ וְאֵתְיַן *יְתִיבִין נְשַׁתְוָנָא עַל דְּנָה׃ *eorum qui*
flumen trans & dux Tarcenai miſit quam, epiſtolæ Exemplar *erant*
פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַח תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר נַהֲרָה וְשֵׁתַר *ſoci*
ad, flumen trans in qui Apharſathæi, eius ſocietum & *hoc* & Sethar &
כְּנָיָזֵהִי וּכְנֻמָּהָא אַפַרְסְכָיֵא דִּי בְעֵבֶר נַהֲרָה עַל
hoc iuxta &, eum ad miſerunt Verbum *regem* Dariũm
7 דְּנָה שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי וּכְתָבָה
omnis pax regi Dariũm: eius medio in erat ſcriptum
פִּתְגָמָא שְׁלָם עֲלוֹהִי לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כֹּל׃
fie
8 פְּתִיגָם דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי לְדָרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כֹּל׃ *impoſito* & *ligna* *ponuntur* *ſtatuantur* *fundamenti*
ירעי לְהֵוֵא לְמַלְכָּא וְהוּא סְתִיבוּ בְּבֵית אֱלָהָא דִּי יְהוּד *ædificaretis*
לְבֵית אֱלָהָא רַבָּא וְהוּא סְתִיבוּ אֲבָנִין גְּלַל וְאָעֵא *ædificatur* & *ædificium* *ædificari* *ædificium* *ædificatio* *ædificium* *ædificatio* *ædificium* *ædificatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

quatuor & quinquaginta ducenti mille, alterius Helâ Filij, sex &
וְשִׁשָּׁה׃ 11 בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
Chasid, Lod Filij, vigiuti & trecenti Charim Filij,
12 בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃ 13 בְּנֵי לֹד חָדִיד
quinque & viginti septuageni Ono &
וְאוֹנוֹ שִׁבְעִים מָאתַיִם עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה׃
quinque & quadraginta trecenti, Jerecho Filij
14 בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
tigintaq; & sexcenti & milles tres, Senaah Filij
15 בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
sprecentq; nonageni, Iesuah domus Iedaiah filij, Sacerdotes
16 הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת שִׁבְעִים
duo & quinquaginta mille, Immer Filij
17 וּשְׁלֹשָׁה׃ 18 בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
septem & quadraginta ducenti mille, Pashur Filij
18 בְּנֵי פַשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃
filij Leuitæ decem septem & mille, Charim Filij
19 בְּנֵי חָרִם אֶלֶף וְשִׁבְעָה עָשָׂר׃ 20 בְּנֵי
quatuor & septuaginta Hodauiah filius Cadmiel & Iesuah de
הַלְוִיִּם בְּנֵי יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃
octo & vigiuti centum, Asaph filij, Cantores
21 הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
filij, Talmon filij, Acher filij, Sallum filij, Ianitorum filij
22 בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי שַׁלּוּם בְּנֵי אָטֵר בְּנֵי טַלְמֹן בְּנֵי
nouem & viginti centum omnes, Sobai filij, Chathaiah filij, Hacub
עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שׁוֹבַי כָּל מֵאָה שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה׃
Tabaoth filij, Chasupha filij, Siehah filij, Nethinim, Dauid
23 הַנְתִינִים בְּנֵי צִיחָא בְּנֵי חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת
Lebanah Filij, Padon filij, Sihaha filij, Chacos Filij
24 בְּנֵי קֵרֹס בְּנֵי סִיעָהָא בְּנֵי פָדוֹן׃ 25 בְּנֵי לְבָנָה
filij, Samlai filij, Chaghab filij, Haccuu filij, Chaghaboh filij
26 בְּנֵי חֲגָבָה בְּנֵי עַקּוּב׃ 27 בְּנֵי חָגָב בְּנֵי שַׁמְלַי בְּנֵי
Reaiah filij, Ghazhar filij, Ghiddai Filij, Chasan
28 חָנָן׃ 29 בְּנֵי גַּזָּל בְּנֵי נַחַר בְּנֵי רְאָיָה׃
Harris Filij, Ghasam filij, Nechoda filij, Resin Filij
30 בְּנֵי רְצִין בְּנֵי נְקוֹדָא בְּנֵי גַּזָּם׃ 31 בְּנֵי עֻזָּא
Nephusius filij, Mehunim filij, Ashih Filij, Bilai filij, Palaeah filij
32 בְּנֵי פָּסֵחַ בְּנֵי בֵילַי׃ 33 בְּנֵי אֲתָנָה בְּנֵי מְעוּנִים בְּנֵי נְפִישְׁסִים׃
נתינים
Chaschur filij, Chachupha filij, Bachbuch Filij
34 בְּנֵי חֲקוּפָא בְּנֵי חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃
Charis filij, Mechida filij, Baltath Filij
35 בְּנֵי בַצְלוּת בְּנֵי מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃
Tamach filij, Sisera filij, Barchos Filij
36 בְּנֵי בַרְקוֹס בְּנֵי סִיסְרָא בְּנֵי תָּמַח׃
Salomoh seruorum Filij, Chasipha filij, Nethach Filij
37 בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃ 38 בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה
Pereda filij, Sophereth filij, Sonnai filij
39 בְּנֵי סוֹטַי בְּנֵי סֹפֶרֶת בְּנֵי פְרוּדָא׃
Sephatiah Filij, Ghiddel filij, Darcon filij, Iathaith Filij
40 בְּנֵי יַעֲלָה בְּנֵי דַרְקוֹן בְּנֵי גִּדֵּל׃ 41 בְּנֵי
Ami filij, Hafsebum Pacherech filij, Chatail filij
42 שְׁפַטְיָה בְּנֵי חַטִּיל בְּנֵי פֹכֶרֶת הַצְּבָיִם בְּנֵי אָמִי׃
nonaginta trecenti Salomoh seruorum filij &, Nethinim Omnes
43 כָּל הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁבַע מֵאוֹת שִׁשִּׁים
Cherub, charfa Tel, mulaeh Tel de ascendentes hi Et duo &
וּשְׁנָיִם׃ 44 וְאֵלֶּה הָעוֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב
filij Tobiah filij, Delaiah Filij, Necoda filij, non indicarunt domũ patrum suæ & semen eorum, & quod ex Israel essent,
אַדָּן אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית אֲבוֹתָם וְזַרְעָם
אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃ 45 בְּנֵי דְלָיָה בְּנֵי טוֹבִיָּה בְּנֵי
duo & quinquaginta, sexcenti, Nethoda
נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
qui, Barzillai filij, Chos filij, Chabaiah filij, sacerdotum filius de Et
46 וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֲבָיָה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי אֲשֶׁר
super est vocatus & , vocem Ghileadita Barzillai filiabus de accepit
לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא עַל
quæsiti sunt non sic scripturam quæsierunt Hi , earum nomine genealogias,
שְׁמָם׃ 47 אֵלֶּה יְבַקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים
sacerdotio à fame abstinai & , seu semur non & inuenire sunt, elongati
וְלֹא נִמְצָאוּ וַיְגֹאֲלוּ מִן הַכְּהֻנָּה׃
sanctitate de coma hercei non ve , eos ad Tirsatha dixit Et
48 וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
perfectionis in & , thesaurorum in sacerdotum suæ ejus sanctificauit
הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וְלִתֻמִּים׃
millia duo † , millia decem quater , mus tanquam iuera Omnes
49 כָּל הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אֶלֶף׃ 50 חוץ
Solomoh seruorum & sexcenti quinquaginta & septem
וְשִׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים עַבְדֵיהֶם וְאִמְהֹתֵיהֶם

eorum ancillas & , eorum seruos Praeter , septuaginta trecenti
שֶׁלֶשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃ 51 וּמֵהֶם בְּנֵי עַכְּוִים
ex Et , septem & triginta trecenti milia septem ipsi
אַרְבַּעַת אֲלָפִים שֶׁלֶשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה הֵם
tepuerunt eorum & pal , ducenti cantatrices & , cantores
52 מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתָיִם׃ 53 סוּסִים שִׁבְעָה מֵאוֹת
quinque & quadraginta ducenti eorum muli , sex & trigintaquadraginta cameli eorum Et
שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פְּרִדִים מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה
Alios , quinque & triginta quadringenti eorum Cameli
54 גְּמַלִּים אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה׃ 55 וּמִן
septem & septuaginta millia , vigiuti & septingenti millia
רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּבוֹאָם בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם הִתְנַדְּבוּ
domum ad & sponte obtulerunt , Templi dum in
לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהָקִים אֹתוֹ עַל מְכוֹנוֹ׃
Leo stabilimenti? in eâ stare fecerunt suum ad , Dei
56 כְּכָחָם נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב
aurũ , opera thesaurum in dederunt suam partialiter Secundum
quinque mnas argenti & , mille & millia decem vestes drachmas
57 דַּרְכְּמוֹנִים שֵׁשֶׁת רִבְבוֹת אֶלֶף וְכֶסֶף מִנִּים
facerdotes habitauerunt Et , eorum sacerdotes tunicas & , milia
58 מֵאָה וּכְתֹנֶת כֹּהֲנִים מֵאָה׃ 59 וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים
Nethinimq; & , cantores & , cantores & , populo & de, Leuitæ &
וְהַלְוִיִּם וְיֹשֵׁב בְּלֵב הַמְשֹׁרְרִים וְהַשְּׁעָרִים וְהַנְּתִינִים
tota vrbibus in Israel omnis & , suis vrbibus in
בְּעָרֵיהֶם וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם׃

CAP. III. ג

Iesuæ , sanctificatus & , sanctimonia mensis septimi ad Et
1 וַיַּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים וַיֵּאָסְפוּ
Iesuah fortassis Et , Ierusalem in vrbes vir tanquam populus
2 הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל יְרוּשָׁלִָם׃ 3 וַיָּקָם יֵשׁוּעַ
Sealthiel filius Zerubabel &, sacerdotes eius fratres &, Iosuadach filius
בֶּן יוֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל בֶּן שַׁלְתִּיאֵל
altare reædificarent & , eius fratres & , Dei altare ædificauerunt & , perfectus
וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת מִזְבַּח אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת
Dei viri Mosis lege in scriptum sicut , holocaustum illud super
עָלָיו עֹלוֹת כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים׃
tempus ex quia , fuit Fabulamento & in altare firmauerunt Et
4 וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל מְכוֹנֹתָיו כִּי בָאֵימָה עֲלֵיהֶם
holocausta, Dominum & , sacrificiorum illud sup obtulerũt Et , terrani populi à
מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעֲל עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת
sollemnitatorum solemnitatem , vespere & , mane
לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃ 5 וַיַּעֲשׂוּ אֶת חַג הַסֻּכּוֹת
constituta finem secundum numero in die in die ejus mane & , Scripti sicut
כַּכָּתוּב וְעֹלַת יוֹם בְּיוֹמוֹ בְּמִסְפָּר
ex die in die , mane & , inde holocaustum ponens Et , ex die in die rem
6 כְּמִשְׁפָּט דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ 7 וְאַחֲרֵי כֵן עֹלַת הַתָּמִיד וְלֹחָדְשֵׁי
Dominum & , sanctificatus non & , templum Et , Dominum sanctificare
וְלִכְלֹ מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים וְלִכְלֹ
Dominum spontanei , sacrificium & , munus Et
נִדְבַת אִישׁ לַיהוָה׃ 8 מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ
templum Et . Dominum ædificandi fuere ex die
לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה לֹא
erat fundatum
יְסֻד׃ 9 וַיִּתְּנוּ כֶסֶף לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה
& , potum & , cibum & , artificibus & , cæmentis argentum dederunt Et
וְשֶׁמֶן לְצִדֹנִים וְלִצֹרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן הַלְּבָנוֹן
de cedrina ligna , allaturum ad , Sotim & , Sidonijs oleum &
אֶל יָם יָפוֹ כְּרֹשׁ כְּרֹשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עֲלֵיהֶם
Dei domum ad eorum adducatur secundum , anno in Et , Paras rege , Chores pro similiter extra , Iappo marc ad
10 בֵּית אֱלֹהִים׃ 11 וּבִשְׁנַת הַשֵּׁנִי לְבוֹאָם אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים
Israelitici , filius Zerubabel cœperũt , secundo mense in , Ierusalem in
לִירוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן שַׁלְתִּיאֵל
Leuitæ & , facere fratres eorum fuerunt residuum & , Iosuadach filius Iesuah &
וְיֵשׁוּעַ בֶּן יוֹצָדָק וְשֹׁאֵרִית אֶחָיהֶם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
Ierusalem captiuitate de tenuerunt omnes & , Leuitæ &
וְכֹל הַבָּאִים מִן הַשִּׁבְיָה יְרוּשָׁלִַם וַיַּעֲמִידוּ הַלְוִיִּם
domini opus , super vigintiq; filius à
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית
Dominũ .

residuum & , scriba Simsai & , eorum præfectus Rechum Tunc
אַיָּלִין וְרְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר
Archeuæus, Apharsæus, Tarpelæus, Apharsathchæus & , Dinæus , eius fratres &
כְּנוֹתָהוֹן דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא אַרְכְּוָיֵא וַאֲפַרְסָיֵא אַרְפַּכְשָׁדָיֵא
Helamites, Deuæus, Susanchæus, Dahiæus
כָּבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא דְּהוָיֵא עֵלָמָיֵא׃
Hebræi, Sa- , Elamitæ. , ioctan & , magnus Assaphar translatus quas nationes residuum Et
reliquæ gentes , glorioſus
גְּלָה יַקִּיר 10 וּשְׁאָר אֱנָשָׁא דִּי לָא סְפִירִין וְעַד עֵבֶר
tribus Samariæ, & reli- quæ gentes quæ non hominumque
נַהֲרָה וּכְעֶנַת׃ 11 דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי
Cheberæi & , fluvium trans vel , cui Scribi regem Artaxerxæ ad
עַל אַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא מַלְכָּא עַבְדָךְ אֱנָשׁ עֵבֶר נַהֲרָה וּכְעֶנַת׃
, te à ascenderunt qui Iehudæi quòd , regi exilium ad Notum
12 יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא דִּי סְלִקוּ מִן לְוָתָךְ
, peſſimum & , rebellem ciuitatem , Ierusalem in ædificant nos ad
עֲלִינָא ׀ אָתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא מָרְדָּא וּבְאִישְׁתָּא
, exstruxerãt fundamenta & , fabricantur muros & , ædificantes
בְּנַיִן וְשׁוּרַיָּא שַׁכְלִלוּ וְאֻשַּׁיָּא ׀ יְחִיטוּ׃
, Aſsi, Cebiæ Filia ciuitas , ex quod , regi confessum ad notum Nunc
13 כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי אִם קִרְיְתָא דְךָ תִּתְבְּנֵא
tributum & , dabunt ne filiis reddibili & , censum, vectigal fundabuntur muri &
וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלָן כְּנָוָתָה בְּלִי וְהֵלֶךְ לָא יִתְּנוּן וְאַפְּקַת
dationemq; afferent † regum
מַלְכִים תְּהַנֵּק׃
serpentidarum & , sinum salsa? palatii sale quod? vicissitudine omni* Nunc
14 כְּעַן מִלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת וְאִיהוּבְנָא לְמֶחֱזֵא
non sic animus & , ostiones hæ Super , videre nobis ciuium? non regis
מַלְכָּא לָא אַרְוַח לָנָא לְמִחְזֵא עַל דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא
tributarios & , regem ne , patrum monumentum † loco in perquirat Ve
15 לְמַלְכָּא׃ 16 דִּי יְבַקַּר בְּסִפְרָא דְּכַרְנָנֵא דִּי אֲבָהָיךְ וְתַשְׁכַּח
, occens & , rebellis ciuis illa vrbs quòd scies & , historiarum libro in
בְּסִפְרָא דְכַרְנָנָא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דְךָ קַרְיְתָא מָרְדָּא וּמְהַנְזְקָא
à suis medio in † Ecclesiæ derectionem & , peruersores & , regibus
מַלְכִין וּמְדִנָן וְאִשְׁתְּדוּר עֲבִדִין בְּגַוָּהּ מִן
, est destructa hæc ciuitas ex Super , Iecuti diebus
יוֹמָת עָלְמָא עַל דְּנָה קִרְיְתָא דְךָ אִתְחָרְבַת׃
, ædificatus , hæc ciuitas ex quod , regi ex Nunciauit
17 מְחַוִין אֲנַחְנָא לְמַלְכָּא דִּי כֵן בְּעוּתָךְ וְבַקַּר בְּסִפְרֵי
, flumen trans vel , Samaritanum que vrbes in ea fecit habitare &
דָּרְיָנֶךָ וְתַשְׁכַּח בְּסִפְרָא דְכַרְנָנָא וְיַדַּע דִּי קִרְיְתָא
ipsum ad misérunt quam epistolæ exemplar Hoc , Chebmerch &
הִוא מְהַנְזְקָא לְמַלְכִין וּמְדִינָן וְשׁוּרַיָּא עֲבִדִין בְּגַוָּהּ
, Chebereæi & , fluvium trans vel , cui Scribi regem Artaxerxæ ad
וְיַהוּדָיֵא מְרָדִין וְקָטְלִין עֲבִדִין בְּגַוָּהּ מִן יוֹמָת עָלְמָא
, te à ascenderunt qui Iehudæi quòd , regi exilium ad Notum
עַל דְּנָה חֻרְבַת קִרְיְתָא דְךָ׃ 18 כְּעַן הֹדַעְנָא
, peſſimum & , rebellem ciuitatem , Ierusalem in reædificant nos ad
לְמַלְכָּא דִּי אִם לָא יִתְבְּנֵא קִרְיְתָא דְךָ וְשׁוּרַיָּא
, exstruxerãt fundamenta & , fabricantur muros & , ædificantes
שַׁכְלִלוּ כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי אֲרַח לָךְ
tributum & , dabunt ne filiis reddibili & , censum, vectigal fundabuntur muri &
לָא יִהְוֵא לְמִנְטַר עֲבַר נַהֲרָה׃ 19 אֱדַיִן שְׁלַח מַלְכָּא
dationemq; afferent † regum
וְהֻשְׁכַּח בְּסִפְרָא דִּי דַכְרָנַיָּא בְּאִגַּרְתָּא הָדֵךְ
, Aſsi, Cebiæ Filia ciuitas , ex quod , regi confessum ad notum Nunc
20 וְהֻשְׁכַּח דִּי קִרְיְתָא דְךָ מִן יוֹמָת עָלְמָא עַל מַלְכִין
, flumen trans vel , Samaritanum que vrbes in ea fecit habitare &
הֲוָת וּמְרָדִין וְעִרְבִין הֲוָה בָּהּ׃ 21 וְתַקִּיפִין
ipsum ad misérunt quam epistolæ exemplar Hoc , Chebmerch &
עֲבִדוּ עַל יְרוּשְׁלֶם וְתֻקַּף לָהּ וְיִשְׁתַּצֵּא מִבַּלָּא
, Chebereæi & , fluvium trans vel , cui Scribi regem Artaxerxæ ad
22 דְּנָה׃ 23 כְּעַן הַבוּ פִקּוּדָא לְהָנֵא גֻּבְרַיָּא דְּנָה
, te à ascenderunt qui Iehudæi quòd , regi exilium ad Notum
לְמִבְטַל וְקִרְיְתָא דְךָ לָא תִתְבְּנֵא עַד מִנִּי
, peſſimum & , rebellem ciuitatem , Ierusalem in reædificant nos ad
23 עִדָּנָא׃ 24 בֵּאדַיִן בָּטַל עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָא דִּי
, exstruxerãt fundamenta & , fabricantur muros & , ædificantes
בִּירוּשְׁלֶם וְהָוָה בָטֵל עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת
tributum & , dabunt ne filiis reddibili & , censum, vectigal fundabuntur muri &
דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא פָּרָס׃
dationemq; afferent † regum

CAP. IIII. ד

, eius filij & , Chadmiel , eius fratres & eius filij, Iesuah Sectarius
1 וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן כִּי בְנֵי הַגּוֹלָה
Israel Deo Dominus templum ædificant
בֹּנִים הֵיכָל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
, eis dixerunt & , parum capita ad & , Zerubabel ad accesserunt Et
2 וַיִּגְּשׁוּ אֶל זְרֻבָּבֶל וְאֶל רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ לָהֶם
, nostro Deo eorum ædificare , sicut & , vobiscum Ædificabimus
נִבְנֶה עִמָּכֶם כֵּאלֹהֵיכֶם אֲנַחְנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ זֹבְחִים
, Assur regis Chaldæo-Esar diebus à immolamus , nos & , Iesuah & , Zerubabel sic dixit Et
מִימֵי אֵסַר חַדֹּן מֶלֶךְ אַשּׁוּר הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ
, eis dixerunt & , parum capita ad & , Zerubabel ad accesserunt Et
3 פֹּה׃ 4 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וְשְׁאָר רָאשֵׁי
, nostro Deo eorum ædificare , sicut & , vobiscum Ædificabimus
הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא לָכֶם וְלָנוּ יִבְנֶה בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ
, Israel Deo Dominus ædificabimus patribus
כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ אֲנַחְנוּ לְבַדֵּנוּ יִבְנֶה לַיהוָה
, Paras rex , Chores rex nobis præcepit quem admodum
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּנוּ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס׃
, contrahere & , Iehudah populi manus , desistentes terræ populus Fuit Et
5 וַיְהִי עַם הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם יְהוּדָה וּמְבַלְּהִים
, ædificandum ad , eos consilium ab auferendo eos contra , mercede conducentes Et
אֶתְהֶם לִבְנוֹת׃ 6 וְכֹרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים
, Paras regis Chores eos diebus omnibus contrà consilium infimum ad
לְהָפֵר עֲצָתָם כָּל יְמֵי כוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד
, Paras regis Darium regnante usque
מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס׃ 7 וּבִימֵי
, regem in Et , Achasuerus scripserunt
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ שִׂטְנָה
, Ierusalem & , Iehudah habitatores ellis accusationem
עַל יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ 8 וּבִימֵי
, Thabel, Mithredath pace in scripsit Artaxerxes diebus in Et
אַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא כָּתַב בִּשְׁלָם מִתְרְדָת טָבְאֵל
scripturæ & , Paras regem Artaxerxes ad , eius scientiam velsum &
וּשְׁאָר כְּנָוָתֵהּ עַל אַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא מַלְכָּא כְּתָבָא
, Aramæi interpretata & , Aramæi scripta epistolæ
דִּי אֲרָמִית מְתַרְגְּמָן וּמְתָקָנָא אֲרָמִית׃
epistolam scripserunt scriba Simsai & , rationis præfectus Rechum
9 רְחוּם בְּעֵל טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן
, Archeuæus, Apharsæus, Tarpelæus, Apharsathchæus & , Dinæus , eius fratres &
דִּינָיֵא אֲפַרְסַתְכָיֵא אַרְכְּוָיֵא בָּבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא
, Helamites, Deuæus, Susanchæus, Babylonij
דְּהָוָיֵא עֵלָמָיֵא׃
, Elamitæ. , ioctan & , magnus Assaphar translatus quas nationes residuum Et
10 וּשְׁאָר אֱנָשָׁא דִּי לָא סְפִירִין וְעַד עֵבֶר נַהֲרָה
, flumen trans residuum & , Samaritanum que vrbes in ea fecit habitare &
וְכֶעֶנַת׃ 11 דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי
ipsum ad misérunt quam epistolæ exemplar Hoc , Chebmerch &
עַל אַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא מַלְכָּא עַבְדָךְ אֱנָשׁ עֵבֶר נַהֲרָה
, Chebereæi & , fluvium trans vel , cui Scribi regem Artaxerxæ ad
וּכְעֶנַת׃ 12 יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא
, te à ascenderunt qui Iehudæi quòd , regi exilium ad Notum
דִּי סְלִקוּ מִן לְוָתָךְ עֲלִינָא אָתוֹ לִירוּשְׁלֶם
, peſſimum & , rebellem ciuitatem , Ierusalem in reædificant nos ad
קִרְיְתָא מָרְדָּא וּבִאישְׁתָּא בָּנַיִן וְשׁוּרַיָּא
, exstruxerãt fundamenta & , fabricantur muros & , ædificantes
שַׁכְלִלוּ וְאֻשַּׁיָּא יְחִיטוּ׃
, Aſsi, Cebiæ Filia ciuitas , ex quod , regi confessum ad notum Nunc
13 כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי אִם קִרְיְתָא דְךָ
tributum & , dabunt ne filiis reddibili & , censum, vectigal fundabuntur muri &
תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלָן מִנְדָּה בְלִי וְהֵלֶךְ לָא
dationemq; afferent † regum
יִתְּנוּן וְאַפְּקַת מַלְכִין תְּהַנֵּק׃
serpentidarum & , sinum salsa? palatii sale quod? vicissitudine omni* Nunc
14 כְּעַן מִלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת מַלְכָּא לָא
non sic animus & , ostiones hæ Super , videre nobis ciuium? non regis
שָׁפִיר לָנָא לְמֶחֱזֵא עַל דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא
tributarios & , regem ne , patrum monumentum † loco in perquirat Ve
15 לְמַלְכָּא׃ 16 דִּי יְבַקַּר בְּסִפְרָא דְכַרְנָנֵא דִּי אֲבָהָיךְ
, occens & , rebellis ciuis illa vrbs quòd scies & , historiarum libro in
וְתַשְׁכַּח בְּסִפְרָא דְכַרְנָנָא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא
à suis medio in † Ecclesiæ derectionem & , peruersores & , regibus
דָךְ קַרְיְתָא מָרְדָּא הִיא וְהַנְזְקַת מַלְכִין וּמְדִינָן
, est destructa hæc ciuitas ex Super , Iecuti diebus
וְיַהוּדָיֵא עֲבִדִין בְּגַוָּהּ מִן יוֹמָת עָלְמָא עַל
, Proportes
דְּנָה אִתְחָרְבַת קִרְיְתָא דְךָ׃ 17 פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל רְחוּם בְּעֵל
, Nonfiscum* , ædificatus , hæc ciuitas ex quod , regi ex Nunciauit
טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּיוֹתְבִין
, Samaria in habitantes , quos ceteros eorum & , scriba Simsai & , rationis præfectus Rechum Tunc
בְּשָׁמְרָיִן וְשָׁאָר עֵבֶר נַהֲרָה וּכְעֶנַת׃ 18 נְשִׁחְוָתָנָא
, me contam est litus expulsi? , non ad missus quam
דִּי שְׁלַחְתֶּן עֲלֵינָא מְפָרָשׁ קֳדָמָי קְרִי׃
quid , intuemur & , quæ iurmit & , fluvius est pars & me à Et
19 וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבְקָרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי
, rebellis & , fit fluvius* reges Adversum , ficulis diebus à illa ciuitas
קַרְיְתָא דְךָ מִן יוֹמָת עָלְמָא עַל מַלְכִין מִתְנַשְּׂאָה וּמָרְדָּן
, ea in fiebat , defectio & , Ecclesiæ
וְאֶשְׁתַּדּוּר מְהַתַּךְ בָּהּ׃
omnibus in dominantes & , Ierusalem* fuere , Eorum Iuxta , reges & , regi
20 וּמַלְכִין תַּקִּיפִין הֲוֹוֹ עַל יְרוּשְׁלֶם שַׁלִּיטִין בְּכֹל
, ait dabatur fuisse ? reddatur & , esse , tributi* & , flumen trans
עֵבֶר נַהֲרָה וּמִנְדָּה בְלוֹ וְהֵלֶךְ מִתְיְהִבְ לְהֹן׃
, vbi & , vbi , esse , esset fundatum ad , edictum ponitur Nunc
21 כְּעַן שִׂימוּ טְעֵם לְבַטָּלָא גֻּבְרַיָּא דְּנָה וְקִרְיְתָא
, regem ad donec , ædificetur non illa
דָךְ לָא תִתְבְּנֵא עַד מִנִּי מִנְּכוֹן׃ 22 וְהֵזֵהּ
corruptio cresens Cur , hoc , regis fiant ausum , ejus cura ? Et
לָא תִתְעַצְּלוּן עַל דְּנָה לְמָה יִסְגֵא נְזָקָא
, Proportes
לְחֵבֶל מַלְכִין׃
, admodum , regibus
23 אֱדַיִן כְּאֵן פִּתְגָם סִפְרָא דִּי אַרְתַּחְשַׁשְׁתְּא מַלְכָּא
, Nonfiscum* , quæ fi , tradiscatur fiat
עַל אַפֵּי רְחוּם וּשְׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן
, ædificatus , hæc ciuitas ex quod , regi ex Nunciauit
וְאָזְלוּ בְּבֵהִילוּ לִירוּשְׁלֶם עַל יְהוּדָיֵא וּבְטִלוּ
, Samaria in habitantes , quos ceteros eorum & , scriba Simsai & , rationis præfectus Rechum
בְּתַקֶּף חֵיל וְחֵילָא׃
, iubente & , exercitu in eos iecerunt celsitate & , Iehudæos
24 בֵּאדַיִן בָּטַל עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָא דִּי
, Ierusalem in , Iehudæi
בִּירוּשְׁלֶם וְהָוָה בָטֵל עַד שְׁנַת תַּרְתֵּין לְמַלְכוּת
, Paras regis Darij anno secundo in , Ierusalem in , Iehudæi templum
דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ספר עזרא

LIBER HEZRAE, QVI APVD NOS

DICITVR PRIMVS ESDRAE.

CAP. I. א

1 בשנת אחת לכורש מלך פרס
ote ex DOMINI verbum perfiendum ad
לכלות דבר יהוה מפי
DOMINVS fuscitauit ,Ieremiah
ירמיה העיר יהוה את
fecit transire & ,Paras regis Chores spiritum
רוח כורש מלך פרס ויעבר
:dicendo footum in* etiam & ,suum regnum omnes* vocem &
קול כל
מלכותו וגם־במכתב לאמר׃
mihi dedit terræ regius Omnia: Paras rex Chores dixit Sic
2 כה אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי
adificandum ad ,me jussit mandauit ipse Et ,cœli Deus DOMINVS
יהוה אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות
Iehudah in† quæ ,Ierusalaim in domum est
לו בית בירושלם אשר ביהודה׃
,eo cum eius Deus Sit ?eius populo voluerit de vobis in† Quis
3 מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו
domum ædificet & ,Iehudah in† quæ ,Ierusalaim in ædificet
ויעל לירושלם אשר ביהודה ויבן את־בית
Ierusalaim in* qui Deus † Ipse ,Israel Dei DOMINI
יהוה אלהי ישראל הוא האלהים אשר בירושלם׃
peregrinantibus quibus† ,locis omnibus ex reliquum fuerint Et
4 וכל־הנשאר מכל־ מקמקומה אשר הוא גר שם ינשאוהו אנשי מקמו בכסף וברכוש
fabellâria in & ,auro in & ,argento in sui loci vir eum sublevabunt in
ובבהמה עם הנדבה לבית האלהים אשר בירושלם׃
,sacerdotes & ,Beniamin & ,Iehudah patrum capita surrexerunt Et
5 ויקמו ראשי האבות ליהודה ובנימן והכהנים
ædificandum ad* ,eius spiritum Deus fuscitauit quos ,Leuitæ &
והלוים לכל העיר האלהים את־רוחו להעלות
.Ierusalaim in† quæ ,DOMINI domum
לבנות את־בית יהוה אשר בירושלם׃
,argenteis vasis in eorum manus in roborauerunt eorum circum omnes Et
6 וכל־סביביהם חזקו בידיהם בכלי־כסף
omne ,ipsi præter ,rebus pretiosis & ,iumentis fin & ,substantia in
בזהב ברכוש ובבהמה ומגדנות לבד על־כל
domus vasa promulit Chores rex &
7 והמלך כורש הוציא את־כלי בית־
ea dederat & ,Ierusalaim de Nebuchadnezar eduxerat quæ ,Dei
יהוה אשר הוציא נבוכדנצר מירושלם ויתם
manum ipse† Paras rex Chores ea eduxit Et ,domus Dei
בבית אלהיו׃
8 ויוציאם כורש מלך פרס על־יד
.Iehudah *duci Sesbassar ipsi ea numerauit & ,thesaurarii Mithredath
מתרדת הגזבר ויספרם לששבצר הנשיא ליהודה׃
argenti *duplata* ,triginta eorū ,*duplata* ,eorum numerus ipsi Et
9 וזאת מספרם אגרטלי זהב שלשים אגרטלי כסף
vigenti & nongenti colati
אלף מחלפים תשעה ועשרים׃
quadringenta *secunda* argentea supellectilis ,triginta eius Lagenæ
10 כיורי זהב שלשים כפורי כסף משנים ארבע מאות
mille alia
ושרת כלים אחרים אלף׃
,quadringenta &, millia quinque ,argenti & aurei vasa omnia
11 כל־כלי לזהב ולכסף חמשת אלפים וארבע מאות
Babel è capti animam seu asceendere cum ,Sesbassar ferri ascendebant Omnia
הכל העלה ששבצר עם העלות הגולה מבבל
לירושלם׃

CAP. II. ב

1 ואלה בני המדינה העלים משבי הגולה
sunt reuersi Et ,Babel in Babel rex Nebuchadnezar fecit transmigrare quos
אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל לבבל וישובו
reuertuntur Qui ,suas ciuitates in unusquisque ,Iehudah & ,Ierusalaim in
לירושלם ויהודה איש לעירו׃ אשר באו
,Bilsã ,Mordochai ,Rehelaiah ,Seraiah ,Nechemiah ,Iesuah ,Zerubbabel cū
2 עם זרבבל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשן
,Israel populi virorum numerus :Baanah ,Rochum ,Biguai ,Mispar
מספר אנשי עם ישראל׃
,duo & septuaginta centum ,millia duo Patrhos Filij
3 בני פרעש אלפים מאה שבעים ושנים׃
,duo & septuaginta trecenti ,Sepharuiah Filij
4 בני שפטיה שלש מאות שבעים ושנים׃
,septuagintæ & quinque septingenti ,Arach Filij
5 בני ארח שבע מאות חמשה ושבעים׃
octuagenti millia duo ,Iesab ,Ieshiah filiorum ,moab Pachat Filij
6 בני פחת מואב לבני ישוע יואב אלפים שמנה מאות
,quatuor & ,quinquaginta ,duecenti mille ,Hesi Filij ,duodecim &
שנים חמשים ומאתים אלף ארבעה׃
,quinque & quadraginta & nongenti ,Zattu Filij
7 בני עילם אלף מאתים חמשים וארבעה׃
,sexaginta & septuaginti ,Zaccai Filij
8 בני זתוא תשע מאות וארבעים וחמשה׃
,duo & quadraginta ,trecenti ,Bani Filij
9 בני זכי שבע מאות וששים׃
,ures & viginti ,trecenti ,Bebai Filij
10 בני בני ששים מאות ארבעים ושנים׃
,duo & viginti ,trecenti ,Hasgad Filij
11 בני בבי ששים מאות עשרים ושלשה׃
,ures & viginti ,ducenti ,Adonicam Filij
12 בני עזגד אלף מאתים עשרים ושנים׃
,sex & ,sexaginta ,trecenti ,Adonicam Filij
13 בני אדניקם שש מאות שלשים ושמנה׃
,sex & quinquaginta ,millia duo ,Biguai Filij
14 בני בגוי אלפים חמשים ושמנה׃
quatuor & quinquaginta quadringenti ,Hadin Filij
15 בני עדין ארבע מאות חמשים וארבעה׃
octo & nonaginta Chiz ,iskah pii Ather Filij
16 בני אטר ליחזקיה תשעים ושמנה׃
,ures & viginti trecenti ,Bezai Filij
17 בני בצי שלש מאות עשרים ושלשה׃
,duodecim & centum ,Iorah Filij
18 בני יורה מאה ושנים עשר׃
,ures & viginti ducenti ,Chasum Filij
19 בני חשם מאתים עשרים ושלשה׃
,quinque & nongenti ,Gibbar Filij
20 בני גבר תשעים וחמשה׃
,ures & viginti centum ,Bethlehem Filij
21 בני בית לחם מאה עשרים ושלשה׃
,sex & quinquaginta Netophati Viri
22 אנשי נטפה חמשים וששה׃
octo & viginti centum ,Manasseh Viri
23 אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה׃
,duo & quadraginta Hasmaueth Filij
24 בני עזמות ארבעים ושנים׃
,ures & quadraginta & septingenti ,Bremoth & ,Chephirah
25 בפירה ובאורת שבע מאות וארבעים ושלשה׃
,enus & viginti trecenti ,Gabaah & ,Kamah Filij
26 בני הרמה וגבע שש מאות עשרים ואחד׃
,duo & viginti centum Michmas Viri
27 אנשי מכמס מאה עשרים ושנים׃
,ures & viginti ducenti Hai & ,Bethel Viri
28 אנשי בית־אל והעי מאתים עשרים ושלשה׃
quinquaginta centi Magbis Filij ,duo & quinquaginta Nebo Filij
29 בני נבו חמשים ושנים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

gestorum
21 לְמִלֹּאות דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ עַד־רָצְתָה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתוֹתֶיהָ כָּל־יְמֵי שׁמֵמָה שָׁבָתָה לְמַלֹּאות שִׁבְעִים שָׁנָה׃

odsit dostee, Iremiahu ore in DOMINI verbum explendum Ad complendum ad ,cessant desolati diebus omnibus ,sua sabbatha terra annis septuaginta

primo
22 וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת דְּבַר־יְהוָה עָיר בְּפִי יִרְמְיָהוּ הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ כֹּרֶשׁ

verbum explendam ad ,Parat regis Chores eius anno in Et Chores ipse rum DOMINVS suscitauit, Iremiahu os per DOMINI

etiam & ,fuit regnum vniuersum per vocē fecit transire & ,Paras regis dicendo ,scripturam per

מֶלֶךְ פָּרַס וַיַּעֲבֵר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃

milhi dedit terræ regna Omnia : Paras rex Chores dixit Sic

23 כֹּה־אָמַר כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיָעַל׃

potuit mihi ei adificandū ad me super demandauit ipse & ,cælorum Deus DOMINVS eius populo omni de vobis in quis: Iehud ah in quæ ,Ierusalem in domū ascendat & ,eo cum sit ius Deus DOMINVS

corum ælesu occidit & ,Chasdæi regem eos contra fecit ascendere Et
17 וַיַּעַל עֲלֵיהֶם אֶת־מֶלֶךְ כַּשְׂדִּים וַיַּהֲרֹג בַּחוּרֵיהֶם

,virginē & ,ælesu super pepercit non & ,eorū sanctuarij domo in gladio in laurel,
בַּחֶרֶב בְּבֵית מִקְדָּשָׁם וְלֹא חָמַל עַל־בָּחוּר וּבְתוּלָה

.eius manum in tradidit Omnes .derrepto & ,ceni
זָקֵן וְיָשִׁישׁ הַכֹּל נָתַן בְּיָדוֹ׃

thesauros & ,parus & ,magna Dei domus vasa vniuersa Et
18 וְכֹל כְּלֵי בֵּית הָאֱלֹהִים הַגְּדֹלִים וְהַקְּטַנִּים וְאֹצְרוֹת

abduxit omnia ,eius principū & ,regis thesauros & ,DOMINI domus
בֵּית יְהוָה וְאֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו הַכֹּל הֵבִיא

.Babel in
בָּבֶל׃

murum destruxerunt que :Dei domum incenderunt Et
19 וַיִּשְׂרְפוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים וַיְנַתְּצוּ אֶת־חוֹמַת

vasa omnia & ,igne in combusserunt eius palatia omnia & ,Ierusalem
יְרוּשָׁלַם וְכָל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל־כְּלֵי

.corumpendi eius desiderium
מַחֲמַדֶּיהָ לְהַשְׁחִית׃

ei fuerunt Et .Babel in ,gladio à reliquum fecit transmigrare Et
20 וְאֶת־הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַחֶרֶב הֶגְלָה בָבֶלָה וַיִּהְיוּ־לוֹ

.Paras regnum regnare ad usque , seruos in eius filijs & donec regnis
לְעַבָדִים לְוֹ וְלִבְנָיו עַד מְלֹךְ מַלְכוּת פָּרָס׃

לְעָלֹת

תם ספר השני דברי הימים
Finis Libri secundi Paralipomenon.

סכום הפסוקים של ספר יהושע שש מאות וחמשים
ושמה וסימנו וחציו ומחשבון ער רמת גלעד וסדריו
ארבעה עשר׃

סכום פסוקים של ספר שפטים שש מאות ושמונה
עשר וסימנו חים וסדריו ר וחציו וירעצו וירצצו׃

סכום הפסוקים של ספר רות שמונים וחמשה וחציו
ותאמר רות המואביה׃

סכום הפסוקים של ספר שמואל אלף וחמש מאות
ושמה וסימנו אוד וסדריו לד וחציו ולמשה ענל
מרבך׃

סכום פסוקי דספר מלכים אלף וחמש מאות ושלשים
וארבעה וסימנו אהלר וסדריו לה וחציו ויקבץ
מלך ישראל את הנביאים׃

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנריבטוס אריאש טונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D.Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Saphan filio Achicham & Chilchiahu rex præcepit Et
20 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ וְאֶת אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן
Hafaiah & Ieroboc Saphan & Michah filio Habdon &
וְאֶת עַבְדֹּן בֶּן־מִיכָה וְאֶת שָׁפָן הַסּוֹפֵר וְאֶת עַשָׂיָה
DOMINVM quærite Ite dicendo ergo ego
21 עֶבֶד הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃ לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה
libri verbis super Iehudah in & Ifael in reliquos pro & me pro
בַּעֲדִי וּבְעַד הַנִּשְׁאָר בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר
qui & DOMINI furore magnus quia est repertus qui
אֲשֶׁר נִמְצָא כִּי גְדוֹלָה חֲמַת־יְהוָה אֲשֶׁר נִתְּכָה בָּנוּ
facient ad DOMINI verbis nostri patres custodierunt non quod ea
22 עַל אֲשֶׁר לֹא שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת
hoc libro in scriptum & omne juxta
כְּכֹל הַכָּתוּב עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה׃
prophetem Chuldah ad regis qui & Chilchiahu abiit Et
23 וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ וַאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה
vestium custodis, Chasiah filij Tichuath filij Salium uxorem
אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן תִּקְוָת בֶּן חַרְחַס שֹׁמֵר הַבְּגָדִים
hoc intra eum ad sunt locuti & Secunda in Ierusalem in habitans ipsa &
וְהִוא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַ͏ִם בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ כְּזֹאת׃
habitabat
Dicite Ifael Deus DOMINVS dixit Sic eis dixit Et
24 וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ
me ad vos misit qui viro
לָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי׃
Iosiam super malum addunt ego Ecce DOMINVS dixit Sic addito
25 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם
super propter execrationem omne: eius habitatores super & illum omnis malo
הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֵת כָּל־הָאָלוֹת הַכְּתוּבוֹת עַל
dicta quæ fieri malorum in
Iehudah rege fecit ad legerunt quem, libro
26 הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
alienis dijs fumigarunt & me ad irritandum quod ea Pro
27 תַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים
distillavit & ira mea manum operibus cunctis in me irritarent &
לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וְנִתַּךְ
extinguetur non & illo loco in meus furor
חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכָּבֶה׃
DOMINO in inquirendum ad vos mittentes Iehudah regem ad Et qui mittit
28 וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרֹשׁ בַּיהוָה
Dominum,
כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים
ea Dixit Et quia
tum cor est emollitum & Propter auditis quæ
29 רַךְ לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע מִלְּפָנַי בְּשָׁמְעֲךָ אֶת־אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
à facie Dei, eum audires
locum contra eum verba ut audiendo in & Dei faciebus a se humiliasti &
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו וַתִּכָּנַע לְפָנַי וַתִּקְרַע אֶת־
coram me,
gestibus & sese facies ad te humiliasti & eius habitatores contra & illum
בְּגָדֶיךָ וַתֵּבְךְ לְפָנָי גַּם אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם יְהוָה׃
DOMINVS dixit audivi ego etiã & tuas vestimenta & tua vellimeta
30 הִנֵּה אֶמְסֹף אֶל־אֲבוֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרוֹתֶיךָ
coram me
בְּשָׁלוֹם וְלֹא תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא
ea sepulchra ad te congregabis & cunctæ patres ad te colligens ego Ecce
sepulchrum
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו וַיָּשִׁיבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר׃
addimi ego quod malum omnes in tui oculi videbant eos & pacis in addunt
Iehudah Ieroboc congregamit & rex misit Et
31 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֶסְפוּ אֶת כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה
DOMINI domum † rex ascendit Et Ierusalem & in
וִירוּשָׁלָ͏ִם׃ 32 וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה
Leuitæ & Iacerdotes & Ierusalem habitatores & Iehudah viri omnes &
וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
eorum omnibus in legis & parvum ad vsq; & magnum à populus omnes &
וְכָל־הָעָם מִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם
DOMINI domo † repertu ; fœderis libri verba omnia qui reperitur
אֶת כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה׃
fecit ad † fœdus eundique, suo Iure super rex decus Et in loco
33 וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־עָמְדוֹ וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי
peccatis eorum Do-
meus, vt ambu-
tus est Iudæus
DOMINVM post ambulandi ad, DOMINI
יְהוָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹתָיו
fua anima tota & fuo corde toto in eius fanctis & eius testimonia &
וְעֵדְוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לֵבָב וּבְכָל־נַפְשׁוֹ
hoc filius in scripta & fœderis verba faciendi ad
לַעֲשׂוֹת אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה׃
fecerit & Iudamus & Ierusalem in reperiam omnem fecit stare Et
34 וַיַּעֲמֵד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בִּירוּשָׁלַ͏ִם וּבִנְיָמִן וַיַּעֲשׂוּ
Iuorum patrum Dei Dei pactum iuxta Ierusalem habitatores
יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם כִּבְרִית אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃

tertiis vnitentis de abominationes omnes Iosiahu removit Et
וּמִן־כָּל־הַתּוֹעֵבוֹת מִכָּל הָאֲרָצוֹת
Ifael in reperiam eiusmem fecit fecisse & Ifael filiorum & quæ
אֲשֶׁר נִמְצְאוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֶעֱבִיד כָּל־הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל
recefferunt non fuis diebus cunctis suo Deo DOMINO fecundum ad
לְעָבְדוֹ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם כָּל־יָמָיו לֹא סָרוּ
fecundum patrum Deum DOMINVM post à
מֵאַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃

CAP. XXXV. לה

immolauerût & DOMINO Pesach Ierusalem in Iosiahu fecit Et
וַיַּעַשׂ יֹאשִׁיָּהוּ בִּירוּשָׁלַ͏ִם פֶּסַח לַיהוָה
primi mensis decima quarta in Pesach
וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃
fecissimus ad eos confortarum & suis custodijs in facerdotes constituit Et
וַיַּעֲמֵד הַכֹּהֲנִים עַל מִשְׁמָרוֹתָם וַיְחַזְּקֵם לַעֲבוֹדַת
faciendum intelligenti Leuitis Dextifque DOMINI domus
בֵּית יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמַּבִינִים
fœderum Dauid DOMINO facta Ifael enumeratis
לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לַיהוָה תְּנוּ אֶת־אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ
non Ifael rex Dauid filius Salomoh ædificauit quam domo in
בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין
& vestro Deo DOMINO seruite nunc humero in onus vobis
לָכֶם מַשָּׂא עַתָּה עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת
Ifael eius populo
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ וְהָכִינוּ לְבֵית
Ifael regis Dauid fcripturæ in & vestrum diuisiones secundum vestrorum patrum
אֲבוֹתֵיכֶם כְּמַחְלְקוֹתֵיכֶם כִּכְתָבַת דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְכִכְתָבַת
eius filij Salomoh regis & scc
וּבְמִכְתַּב שְׁלֹמֹה בְּנוֹ׃
vestrorum fratrum patrum domus diuisionem & populi filiorum
וְעִמְדוּ בַקֹּדֶשׁ לְפֻלְגוֹת בֵּית הָאָבוֹת לַאֲחֵיכֶם
Leuitarum patris domus diuisionem & populi filiorum
בְּנֵי הָעָם וְחֵלֶק בֵּית אָב לַלְוִיִּם׃
vestros statues præparate & vos sanctificate & Pesach immolate Et
6 וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח וְהִתְקַדְּשׁוּ וְהָכִינוּ לַאֲחֵיכֶם
Moseh manum per DOMINI verbum iuxta fecundum ad
לַעֲשׂוֹת כִּדְבַר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃
capraruum filios & agnorum præ populi filijs Iosiahu emisit Et
7 וַיָּרֶם יֹאשִׁיָּהוּ לִבְנֵי הָעָם צֹאן כְּבָשִׂים וּבְנֵי־עִזִּים
bouum & millia triginta numerum ad, tepetit omni Pesachim? omnia
הַכֹּל לַפְּסָחִים לְכֹל הַנִּמְצָא לְמִסְפַּר שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּבָקָר
regis substantia de hæc millia tria
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אֵלֶּה מִרְכוּשׁ הַמֶּלֶךְ׃
Ieuitarum & principes Dei domus duces Iechiel & Zacharias & Chilchiahu
8 וְשָׂרָיו לִנְדָבָה לָעָם לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם הֵרִימוּ
facerdotibus Dei domus duces Iechiel & Zacharias & Chilchiahu
חִלְקִיָּהוּ וּזְכַרְיָהוּ וְיֶחִיאֵל נְגִידֵי בֵּית הָאֱלֹהִים לַכֹּהֲנִים
boues & facrificia & in his duo Pesachim fodierunt
חָמֵשׁ מֵאוֹת בָּקָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים צֹאן וְשֵׁשׁ מֵאוֹת בָּקָר׃
Chasabiahu & eius fratres Nethanel & Semaiahu & Chananiahu Et
9 וְכָנַנְיָהוּ וּשְׁמַעְיָהוּ וְנְתַנְאֵל אֲחָיו וְחַשַׁבְיָהוּ
Pesachim pro Leuitis eisdemque, Leuitarû principes Iozabad & Iehiel &
וְיעִיאֵל וְיוֹזָבָד שָׂרֵי הַלְוִיִּם הֵרִיצוּ לַלְוִיִּם לְפִסְחִים
quinquentos boues & millia quinque
חֲמֵשׁ מֵאוֹת אֲלָפִים וּבְקָר חָמֵשׁ מֵאוֹת׃
fue fuere fuper facerdotes eisdemque & ; fratribus eius præparatum Et
10 וַתִּכּוֹן הָעֲבוֹדָה וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים עַל־עָמְדָם
regis præceptum iuxta, fuis diuisionibus to Leuitæ &
וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקֹתָם כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃
toti fanguine de facerdotes affpersum & Pesach immolauerunt Et
11 וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח וַיִּזְרְקוּ הַכֹּהֲנִים מִיָּדָם
folauers Leuitæ &
וְהַלְוִיִּם מַפְשִׁיטִים׃
familiarum domum diuisiones ad ea Iouibus ad affersionem remouerunt Et
12 וַיָּסִירוּ הָעֹלָה לִתֵּת לְמִפְלְגוֹת לְבֵית אָבוֹת
Moseh libro in scripta ficut DOMINO offerendi ad, populi filijs
לִבְנֵי עַם לְהַקְרִיב לַיהוָה כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר מֹשֶׁה וְכֵן
fic Et. Moseh libro in scripta ficut Dominum offerendi ad, populi filijs
לַבָּקָר׃ 13 וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט וְאֶת־
bouem
בְּשָׁלוּ בְּסִירוֹת וּבְדוּדִים וּבְצַלָּחוֹת וַיָּרִיצוּ לְכָל־
populi filios
בְּנֵי הָעָם׃

CAP. XXXVI. לו

Iosiahu filium Iehoachaz terræ populus tulerunt Et
1 וַיִּקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
Ierusalaim in suo patre pro eu constituerunt regê &
וַיַּמְלִיכוּהוּ תַּחַת אָבִיו בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
eius regnauit tribus & ipsum regnâs in Iehoachaz' annorum vigenti & trium Ellius
2 בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וּשְׁלֹשֶׁת חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
Ierusalaim in regnauit mensibus
3 וַיְסִירֵהוּ מֶלֶךְ מִצְרַיִם בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיַּעֲנֹשׁ אֶת־הָאָרֶץ
eos demmanit terram mulauit & Ierusalaim in Aegypti rex eum amouit Et
rex regem constituit Et Auri talento & argenti talentis centum
מֵאָה כִכַּר כָּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃ 4 וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ
vertit Et Ierusalaim & Iehudah super eius fratre Eliachim Aegypti
מִצְרַיִם אֶת־אֶלְיָקִים אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם וַיַּסֵּב
Necho rulit eius fratrem Iehoachaz & Iehoiachim eius nomen
אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־יֹאחָז אָחִיו לָקַח נְכֹה
annorû ipsumque & viginti Ellius
בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה 5 יְהוֹיָקִים
Aegyptum in eum adduxit &
מָלַךְ בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃
est quando regnauit,
Ierusalaim in regnauit antris eodecim & ipsum regnâs in Iehoiachim
6 עָלָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּאַסְרֵהוּ
eum vinxit & Babel rex Nebuchadnetsar ascendit eum Contra
בַּנְחֻשְׁתַּיִם לְהוֹלִיכוֹ בָּבֶלָה׃
vt pergeret fa
cerent
Babel in Nebuchadnetsar adduxit DOMINI domus vasis ex Et
7 וּמִכְלֵי בֵית יְהוָה הֵבִיא נְבוּכַדְנֶאצַּר לְבָבֶל
Babel in suo templo in ea Iehoiachim verborum reliquus Et
& fecit quæ & abominationes &
וַיִּתְּנֵם בְּהֵיכָלוֹ בְּבָבֶל׃ 8 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים
scripta ipsa ecce, eo super inuentarû & fecit quæ & abominationes &
וְהַתּוֹעֵבֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנָּמְצָא עָלָיו הִנָּם כְּתוּבִים
eius filius Iehoiachin regnauit & Iehudah & Ifael regum libro in
עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יְכָנְיָה בְנוֹ
ipsum regnâs in Iehoiachin annorum? octo Ellius eo pro
תַּחְתָּיו׃ 9 בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנִים יְהוֹיָכִין בְּמָלְכוֹ
Vide cap. 24.
& decem quarti Regum.
וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַעֲשֶׂרֶת יָמִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם וַיַּעַשׂ
regnauit, fecit
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
DOMINI oculis in malum
10 וּתְבוֹא הַשָּׁנָה תְּשַׁלַּח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר וַיְבִאֵהוּ
eû fecit ad dicere & Nebuchadnetsar rex misit anni reuertente in Et
regem conflituit & DOMINI domus defiderio valis cum Ifael in
בָבֶלָה עִם כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית יְהוָה וַיַּמְלֵךְ אֶת
eius fratrem Sedechiahu
צִדְקִיָּהוּ אָחִיו עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ͏ִם׃
vendemin & ipsum regnâs in Sedechiahu annorû vnius & vigineti Fuius
11 בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה
Ierusalaim in regnauit annis
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃
se humiliauit nec ; fed Dei DOMINI ore ex ea loquente Ieremiahu facinus à
12 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו לֹא נִכְנַע
DOMINI ore ex prophetæ Ieremiahu facinus à
מִלִּפְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא פִּי יְהוָה׃
eum iuuare fecerat qui rebellauit Nebuchadnetsar regê contra eû Et
13 וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר סָרַר אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים
fuum cor roborauit & fuâ cernuicem indurauit & Deum per
ejurauerat Ellius Ifael Deum DOMINVM ad redeundo à
וַיְאַמֵּץ אֶת־עָרְפּוֹ וַיְאַמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ
propauicatione peruersus multiplicauitque, populi & ; facerdotum principes
מִשּׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 14 גַּם כָּל־
DOMINI domum polluerunt & gentis abominationes omnes intra
שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעָם הִרְבּוּ לִמְעֹל מָעַל
Dei DOMINI ædificauit quam Ierusalaim in sanctificauerat quam
בְּכֹל הַתּוֹעֵבוֹת הַגּוֹיִם וַיְטַמְּאוּ אֶת בֵּית יְהוָה
manu surgens do,
Dei DOMINVS misit Et
15 אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיהוָה אֱלֹהֵי
mittendo & manicando fuorû nuntiorû manum per eos ad eorum parcum
אֲבוֹתֵיהֶם שָׁלַח בְּיַד מַלְאָכָיו הַשְׁכֵּם וְשֹׁלֵחַ
fui misericordia fuper & fuo populi fuper reperit qa
כִּי חָמַל עַל עַמּוֹ וְעַל מְעוֹנוֹ׃ 16 וַיִּהְיוּ מַלְעִגִים
eius prophetis in Ierusalem' & eius verbis irrisores & Dei tantum in
בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים וּבוֹזִים דְּבָרָיו וּמִהְתַּעְתְּעִים בִּנְבִיאָיו
irasceretur & ; fuit quo
עַד עֲלוֹת חֲמַת יְהוָה בְעַמּוֹ עַד לְאֵין מַרְפֵּא׃ 17 וַיַּעַל

Universidad de Deusto
Biblioteca

הָעִלּוֹ עִמָּם זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעָזְרֵנוּ וְלִנְהֹל מִלְחֲמוֹתֵינוּ וַיִּסָּמְכוּ הָעָם עַל־דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

Iehizchiiahu Deus eruet non ſic ,mea manu è ſuum populũ eruerunt
Ichudaicè magna voce in clamaueruno Et ,mea manu è ſuũ populum

ט אַחֲרֵי־כֵן שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְעַבָדָיו עַל־יְרוּשָׁלַיִם וְהוּא עַל־הַלָּכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָיִם לֵאמֹר׃

† exit vt timerent, & terrerent eos, נרא
*contra

9 Poſt hæc miſit Sennacherib rex Aſſur ſeruos ſuos Ieruſalem, ipſe autem erat contra Lachis, & omnis potentia eius cum eo, ad Ezechiam regem Iuda, & ad omnem Iudam, qui erat in Ieruſalem, dicens:

י כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם בֹּטְחִים וְאַתֶּם יֹשְׁבִים בַּמָּצוֹר בִּירוּשָׁלָיִם׃

10 Hæc dicit Sennacherib rex Aſſur, In quo confidetis, & vos ſedetis in obſidione in Ieruſalem?

יא הֲלֹא חִזְקִיָּהוּ מַסִּית אֶתְכֶם לָתֵת לָכֶם לָמוּת בָּרָעָב וּבַצָּמָא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

11 Nonne Ezechias ſuadet vobis, vt tradat vos morti fame & ſiti, dicens: Dominus Deus noſter liberabit nos de manu regis Aſſur?

יב הֲלֹא הוּא חִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־בָּמוֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַיִם לִפְנֵי מִזְבֵּחַ אֶחָד תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תְּקַטֵּרוּ׃

12 Nonne iſte eſt Ezechias, qui abſtulit excelſa eius & altaria eius, & dixit Iudæ & Ieruſalem: Coram altari vno adorabitis, & in eo adolebitis?

יג הֲלֹא יְדַעְתֶּם מָה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתַי לְכָל־עַמֵּי הָאֲרָצוֹת הֲיָכוֹל יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי׃

13 Nonne ſcitis quæ fecerim ego & patres mei omnibus populis terræ? Numquid valuerunt dii gentium terrarum eripere terram ſuam de manu mea?

יד מִי בְכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי אֹתָם אֲשֶׁר יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃

14 Quis de cunctis diis gentium harum, quas interfecerunt patres mei, poterit ſalvare populum ſuum? Ergo & Deus veſter eruet vos de manu mea?

טו וְעַתָּה אַל־יַשִּׁא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאַל־יַסִּית אֶתְכֶם עַל־זֹאת וְאַל־תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי כָל־אֱלֹהֵי כָל־גּוֹי וּמַמְלָכָה לֹא־יָכְלוּ הַצִּיל עַמָּם מִיָּדִי וּמִיַּד אֲבוֹתָי אַף כִּי־אֱלֹהֵיכֶם לֹא יַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי׃

15 Nunc ergo ne decipiat vos Ezechias, neque ſuadeat vobis per hunc modum, neque credatis ei: quia omnis deus gentis & regni non potuit eruere populum ſuum de manu mea, & de manu patrum meorum: quanto magis Deus veſter non liberabit vos de manu mea?

טז וְעוֹד דִּבְּרוּ עֲבָדָיו עַל־יְהוָה אֱלֹהִים וְעַל־חִזְקִיָּהוּ עַבְדּוֹ׃

16 Adhuc quoque ſerui eius loquebantur contra Dominum Deum & contra Ezechiam ſeruum eius.

יז סֵפֶר גַּם־כָּתַב לְחָרֵף אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וּלְדַבֵּר עָלָיו לֵאמֹר כֵּאלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ עַמָּם מִיָּדִי כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי חִזְקִיָּהוּ אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי׃

17 Epiſtolam quoque ſcripſit, maledicens Domino Deo Iſrael, & loquens contra eum, dicens: Quomodo non liberauerunt dii gentium terrarum populum ſuum de manu mea, ſic non liberabit Deus Ezechiæ populum ſuum de manu mea.

יח וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל־גָּדוֹל אֶל־יְהוּדִית אֶל־עַם יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה לְיָרְאָם וְלִבְהָלָם לְמַעַן תִּלְכֹּד הָעִיר׃

18 Et clamabant voce magna Iudaice ad populum Ieruſalem, qui erat in muro, vt terrerent eos, & conturbarent, & caperetur ciuitas.

יט וַיְדַבְּרוּ עַל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלַיִם כְּעַל־אֱלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃

19 Et locuti ſunt de Deo Ieruſalem, ſicut de diis populorum terræ, qui opera ſunt manuum hominis.

כ וַיִּתְפַּלֵּל עַל־זֹאת חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְיִשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיִּזְעֲקוּ לַשָּׁמָיִם׃

20 Pro hac ergo re orauit Ezechias rex, & Iſaias filius Amoz propheta, & clamauerunt ad cælum.

כא וַיְשַׁלַּח יְהוָה מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד כָּל־גִּבּוֹר חַיִל וְנָגִיד וְשָׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב בְּבֹשֶׁת פָּנִים לְאַרְצוֹ וַיָּבֹא בֵּית אֱלֹהָיו וּמִיֶּצְאֵי מֵעָיו הִפִּלוּהוּ שָׁם בֶּחָרֶב׃

21 Et miſit Dominus angelum, qui interfecit omnem fortem bellatorem, & principem, & ducem in caſtris regis Aſſur: reuerſuſque eſt confuſus in terram ſuam. Et cum introiſſet domum dei ſui, de viſceribus egreſſi filii eius interemerunt eum gladio.

כב וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־חִזְקִיָּהוּ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם מִיַּד סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִיַּד כֹּל וַיְנַהֲלֵם מִסָּבִיב׃

22 Saluauit ergo Dominus Ezechiam & habitatores Ieruſalem de manu Sennacherib regis Aſſur, & de manu omnium: & habuit requiem per circuitum.

כג וְרַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה לַיהוָה לִירוּשָׁלַיִם וּמִגְדָּנוֹת לִיחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּנַּשָּׂא לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם מֵאַחֲרֵי כֵן׃

23 Et multi offerebant munera Domino in Ieruſalem, & ſanctificata Ezechiæ regi Iuda: & magnificatus eſt coram cunctis gentibus deinceps.

כד בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֵת נָתַן לוֹ׃

24 In diebus illis ægrotauit Ezechias vſque ad mortem, & orauit Dominum: qui exaudiuit eum, & dedit ei ſignum.

כה וְלֹא־כִגְמוֹל עָלָיו הִשִּׁיב כִּי גָבַהּ לִבּוֹ וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם׃

25 Et non iuxta beneficium, quod acceperat, reddidit illi: eleuatum eſt enim cor eius, & factus eſt furor ſuper eum, & ſuper Iudam & Ieruſalem.

כו וַיִּכָּנַע חִזְקִיָּהוּ בְּגַבְהּ לִבּוֹ הוּא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם וְלֹא־בָא עֲלֵיהֶם קֶצֶף יְהוָה בִּימֵי חִזְקִיָּהוּ׃

26 Sed humiliatus eſt poſtea Ezechias, eo quod eleuatum eſſet cor eius, & habitatores Ieruſalem: & non venit ſuper eos furor Domini in diebus Ezechiæ.

כז וַיְהִי לְחִזְקִיָּהוּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד רַב מְאֹד וְאוֹצָרוֹת עָשָׂה לוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְאֶבֶן יְקָרָה וְלִבְשָׂמִים וְלִמָּגִנִּים וְלִכְלִי חֶמְדָּה׃

27 Fuit autem Ezechiæ diuitiæ & gloria multa nimis, & thesauros fecit ſibi de argento & auro, & lapide pretioſo, & aromatibus, & clypeis, & omni vaſorum desiderabilium genere,

כח וּמִסְכְּנוֹת לִתְבוּאַת דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהָר וְאֻרוֹת לְכָל־בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וְעֲדָרִים לָאוֹרוֹת׃

28 horreaque frugum & vindemiarum, & olei, & horrea omnium animantium, & armenta per præſepia ordinata,

כט וְעָרִים עָשָׂה לוֹ וּמִקְנֵה צֹאן וּבָקָר לָרֹב כִּי נָתַן לוֹ אֱלֹהִים רְכוּשׁ רַב מְאֹד׃

29 & ciuitates, & pecudum & armentorum innumerabilem multitudinem: dederat enim ei Deus opes plurimas nimis.

ל וְהוּא יְחִזְקִיָּהוּ סָתַם אֶת־מוֹצָא מֵימֵי גִיחוֹן הָעֶלְיוֹן וַיִּשָּׁרֵם לְמַטָּה מַעְרָבָה לְעִיר דָּוִיד וַיַּצְלַח יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ׃

30 Ipſe Ezechias obſtruxit exitum aquarum Geon ſuperioris, & direxit eas deorſum contra occidentem ad ciuitatem Dauid. Et proſperabantur opera eius in cuncta.

לא אַךְ בְּדִבְרֵי הַמַּלְאָכִים שָׁלְחֵי שָׂרֵי בָבֶל אֲשֶׁר־שָׁלְחוּ אֵלָיו לִדְרוֹשׁ הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר־נִהְיָה בָּאָרֶץ וַיַּעַזְבֵהוּ אֱלֹהִים לְנַסֹּתוֹ לָדַעַת אֵת כָּל־אֲשֶׁר בִּלְבָבוֹ׃

31 Sed & in legatis principum Babylonis, qui miſerant ad eum, vt interrogarent de portento, quod factum fuerat in terra, dereliquit eum Deus, vt tentaret eum, & nota faceret omnia quæ erant in corde eius.

לב וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְחַסְדֵּיהוּ הִנֵּה כְתוּבִים בְּחִזְיוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא עַל סֵפֶר מַלְכֵי יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃

32 Reliqua autem ſermonum Ezechiæ, & miſericordiæ eius, ecce ſcripta ſunt in viſione Iſaiæ filii Amoz prophetæ, & in libro regum Iuda & Iſrael.

CAP. XXXIII.

לג

quinquagintaſex & ipſe regnauit in Menaſſeh annorũ duodecim Filius

בֶּן־חֲמִשִּׁים וְשָׁנָה מְנַשֶּׁה בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים

1 Duodecim annorum erat Manaſſes cum regnare cœpiſſet, & quinquaginta annis regnauit in Ieruſalem.

וְשָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָיִם׃

2 Et fecit malum coram Domino, iuxta abominationes gentium, quas interfecerat Dominus coram filiis Iſrael.

ב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם

3 Reuerſus eſt enim, & ædificauit excelſa, quæ diruerat Ezechias pater eius, & conſtituit Baalim, & fecit lucos, & adorauit omnem militiam cæli, & ſeruiuit eis.

אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

4 Et ædificauit altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus: In Ieruſalem erit nomen meum in æternum.

ג וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר נָתַץ

5 Et ædificauit altaria omni militiæ cæli in duobus atriis domus Domini.

חִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת לַבְּעָלִים וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרִים

6 Ipſe quoque conſecrauit filium ſuum in holocauſtum in valle filiorum Ennom: obſeruabat tempora, & augurabatur, & obſeruabat ſomnia, & diuinationes, & maleficos, & pythonicos, & hariolos: multa fecit malum coram Domino ad irritandum eum.

וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃

7 Et ſculptile, & conflatile fecit idolum, & adduxit in templum Domini, de quo dixerat Dominus ad Dauid & ad Salomonem filium eius: In domo hac, & in Ieruſalem, quam elegi ex cunctis tribubus Iſrael, ponam nomen meum in ſempiternum.

ד וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה בִּירוּשָׁלַיִם יִהְיֶה שְׁמִי לְעוֹלָם׃

8 Et non addam vltra, vt moueam pedem Iſrael de terra, quam dedi patribus eorum, ita tamen ſi obſeruauerint facere omnia quæ præcepi eis, & vniuerſam legem, & cæremonias, & iudicia per manum Moſi.

ה וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃

9 Fecit ergo Manaſſes, vt errare faceret Iudam & habitatores Ieruſalem, vt eſſent malis gentibus deteriores, quas interfecerat Dominus coram filiis Iſrael.

ו וְהוּא הֶעֱבִיר אֶת־בָּנָיו בָּאֵשׁ בְּגֵי בֶן־הִנֹּם וְעוֹנֵן וְנִחַשׁ

10 Locutuſque eſt Dominus ad Manaſſen, & ad populum eius: qui noluerunt audire.

וְכִשֵּׁף וְעָשָׂה אוֹב וְיִדְּעֹנִי הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע

11 Adduxit ergo Dominus ſuper eos principes exercitus regis Aſſyriorum: & ceperunt Manaſſen in hamis, & vinctum catenis duabus adduxerunt Babylonem.

בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃

12 Cumque tribularetur, deprecatus eſt Dominum Deum ſuum, & egit pœnitentiam nimis coram Deo patrum ſuorum.

ז וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הַסֵּמֶל אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית הָאֱלֹהִים

13 Et orauit ad eum: qui placatus eſt precibus eius, & exaudiuit deprecationem eius: reduxitque eum in Ieruſalem in regnum ſuum. Et cognouit Manaſſes quod Dominus ipſe eſſet Deus.

אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֶל־דָּוִיד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ

14 Poſt hæc ædificauit murum extrinſecus ciuitati Dauid ad occidentem in conualle, & introitum portæ per gradus, & circumduxit vſque ad Ophel, & exaltauit eum valde: & conſtituit principes exercitus in cunctis ciuitatibus munitis in Iuda.

בְּזֹאת הַבַּיִת וּבִירוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל

15 Et abſtulit deos alienos, & idolum de domo Domini, & omnia altaria quæ fabricatus fuerat in monte domus Domini & in Ieruſalem, & proiecit extra ciuitatem.

אָשִׂים אֶת־שְׁמִי לְעוֹלָם׃

16 Et reædificauit altare Domini, & immolauit ſuper eo victimas & hoſtias, & præcepit Iudæ vt ſeruiret Domino Deo Iſrael.

ח וְלֹא אוֹסִיף לְהָסִיר אֶת־רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֶעֱמַדְתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם

17 Verumtamen adhuc populus immolabat in excelſis, ſed Domino Deo ſuo tantum.

רַק אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִים

18 Reliqua autem ſermonum Manaſſe, & oratio eius ad Deum ſuum, & verba videntium, qui locuti ſunt in nomine Domini Dei Iſrael, ecce ſcripta ſunt in ſermonibus regum Iſrael.

כְּכֹל הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים בְּיַד־מֹשֶׁה׃

19 Et oratio eius, & quomodo exauditus eſt, & omne peccatum eius, & prævaricatio, & loca in quibus ædificauit excelſa, & conſtituit lucos & idola, antequam ageret pœnitentiam, ecce ſcripta ſunt in ſermonibus Hozai.

ט וַיַּתְעוּ מְנַשֶּׁה אֶת־יוֹשְׁבֵי יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם לְהָרַע מִן־הַגּוֹיִם

20 Et dormiuit Manaſſes cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in domo ſua: regnauitque Amon filius eius pro eo.

אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

21 Viginti & duorum annorum erat Amon cum regnare cœpiſſet, & duobus annis regnauit in Ieruſalem.

י וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מְנַשֶּׁה וְאֶל־עַמּוֹ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ׃

22 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis idolis, quæ fabricatus fuerat Manaſſes pater eius, immolauit Amon & ſeruiuit eis.

יא וַיָּבֵא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת־שָׂרֵי חֵיל מֶלֶךְ אַשּׁוּר

23 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מְנַשֶּׁה בַּחֹחִים וַיַּאַסְרֻהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם

24 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה׃

25 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

יב וּכְהַצֵּר לוֹ חִלָּה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיִּכָּנַע מְאֹד

26 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃

27 Viginti & duorum annorum erat Iohelim cum regnare cœpiſſet, & tribus annis regnauit in Ieruſalem.

יג וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ

28 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

וַיְשִׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַיִם לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃

29 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

יד וְאַחֲרֵי כֵן בָּנָה חוֹמָה חִיצוֹנָה לְעִיר דָּוִיד מַעֲרָבָה

30 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

גִּיחוֹן בַּנָּחַל וְלָבוֹא בְּשַׁעַר הַדָּגִים וְסָבַב לָעֹפֶל

31 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

וַיַּגְבִּיהֻהוּ מְאֹד וַיָּשֶׂם שָׂרֵי־חַיִל בְּכָל־הֶעָרִים

32 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה׃

33 Viginti & duorum annorum erat Iohelim cum regnare cœpiſſet, & tribus annis regnauit in Ieruſalem.

טו וַיָּסַר אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר וְאֶת

34 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

הַצֶּלֶם מִבֵּית יְהוָה וְכָל־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה

35 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

בְּהַר בֵּית יְהוָה וּבִירוּשָׁלָיִם וַיַּשְׁלֵךְ חוּצָה לָעִיר׃

36 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

טז וַיִּבֶן אֶת־מִזְבַּח יְהוָה וַיִּזְבַּח עָלָיו זִבְחֵי

37 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

שְׁלָמִים וְתוֹדָה וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לְעָבֹד אֶת־יְהוָה

38 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

39 Viginti & duorum annorum erat Iohelim cum regnare cœpiſſet, & tribus annis regnauit in Ieruſalem.

יז אֲבָל עוֹד הָעָם זֹבְחִים בַּבָּמוֹת

40 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

רַק לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

41 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

יח וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַשֶּׁה וְתְפִלָּתוֹ אֶל־אֱלֹהָיו

42 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

וְדִבְרֵי הַחוֹזִים הַמְדַבְּרִים אֵלָיו

43 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּם עַל־דִּבְרֵי מַלְכֵי

44 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

יִשְׂרָאֵל׃

45 Viginti & duorum annorum erat Iohelim cum regnare cœpiſſet, & tribus annis regnauit in Ieruſalem.

יט וּתְפִלַּת וַיֵּעָתֶר לוֹ וְכָל־חַטָּאתוֹ וּמַעְלוֹ

46 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

וְהַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בָּהֶם בָּמוֹת וְהָעֲשֵׁרִים

47 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

וְהַפְּסִלִים לִפְנֵי הִכָּנְעוֹ הִנָּם כְּתוּבִים עַל־דִּבְרֵי חוֹזָי׃

48 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

כ וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיְקַבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ

49 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

50 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

כא בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ

51 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלָיִם׃

52 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

כב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה

53 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

מְנַשֶּׁה אָבִיו כָּל־הַפְּסִלִים אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה

54 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

אָבִיו זָבַח לְכָל־הַפְּסִלִים וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃

55 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

כג וְלֹא־נִכְנַע מִלִּפְנֵי יְהוָה כְּהִכָּנַע מְנַשֶּׁה

56 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

אָבִיו כִּי־הוּא אָמוֹן הִרְבָּה אַשְׁמָה׃

57 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

כד וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו עַבְדָיו וַיְמִיתֻהוּ בְּבֵיתוֹ

58 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

כה וַיַּכּוּ עַם־הָאָרֶץ אֵת כָּל־הַמִּתְקַשְּׁרִים

59 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

עַל־הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ

60 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

61 Viginti & duorum annorum erat Iohelim cum regnare cœpiſſet, & tribus annis regnauit in Ieruſalem.

כו וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָמוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים

62 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

עַל־דִּבְרֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

63 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

כז וַיִּשְׁכַּב אָמוֹן עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּקִבְרָתוֹ

64 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

בְּגַן עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

65 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

כח בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנִים יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ

66 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָיִם׃

67 Viginti & duorum annorum erat Iohelim cum regnare cœpiſſet, & tribus annis regnauit in Ieruſalem.

כט וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ

68 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

דָּוִיד אָבִיו וְלֹא־סָר יָמִין וּשְׂמֹאוֹל׃

69 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

ל בִּשְׁמֹנֶה שָׁנִים לְמָלְכוֹ עוֹדֶנּוּ נַעַר הֵחֵל

70 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

לִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵי דָוִיד אָבִיו וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה הֵחֵל

71 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

לְטַהֵר אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם מִן־הַבָּמוֹת וְהָאֲשֵׁרִים

72 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

וְהַפְּסִלִים וְהַמַּסֵּכוֹת׃

73 Viginti & duorum annorum erat Iohelim cum regnare cœpiſſet, & tribus annis regnauit in Ieruſalem.

לא וַיְנַתְּצוּ לְפָנָיו אֶת מִזְבְּחוֹת הַבְּעָלִים וְהַחַמָּנִים

74 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

אֲשֶׁר עָלָיו וְהַגְּדֹלִים קִצָּץ וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים

75 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

וְהַמַּסֵּכוֹת שִׁבַּר וְהִדַּק וַיִּזְרֹק עַל־פְּנֵי הַקְּבָרִים הַזֹּבְחִים לָהֶם׃

76 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

לב וְעַצְמוֹת כֹּהֲנִים שָׂרַף עַל־מִזְבְּחֹתָם וַיְטַהֵר

77 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יְרוּשָׁלָיִם׃

78 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

לג וּבְעָרֵי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וְשִׁמְעוֹן וְעַד נַפְתָּלִי

79 Et fecit malum coram Domino, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Manaſſes pater eius, immolauit Iohelim & ſeruiuit eis.

בְּחַרְבֹתֵיהֶם סָבִיב׃

80 Et non humiliatus eſt coram Domino, ſicut humiliatus fuerat Manaſſes pater eius: ſed ipſe peccata ſua multiplicauit.

לד וַיְנַתֵּץ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת וְאֶת

81 Et inſidiæ factæ ſunt contra eum ſeruorum ſuorum, & interfecerunt eum in domo ſua.

הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים כִּתֵּת וְכָל־הַחַמָּנִים

82 Percuſſerunt autem omnes populi terræ eos, qui inſidiabantur regi Amon: & conſtituerunt populus terræ regem pro eo.

גִּדַּע בְּכָל־אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב לִירוּשָׁלָיִם׃

83 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Oza: & regnauit Iohelim filius eius pro eo.

לה וּבִשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלְכוֹ

84 Et fecit malum coram Domino, ſicut fec

Universidad de Deusto
Biblioteca

exterminio & regis manu de cunctis eam circumdantibus terræ nationibus
וַיֵּרְכּוּ 6 רָצִים בְּאִגְּרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו
Filii dicendo, regis præceptum iussit & Iehudah & Israel remuneratum in
בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְכִמְצִוַּת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר בְּנֵי
Iudæa, Abraham Dominvm ad reuertimini Israel
יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק
regum salutis vestra ad reuertetur Et Israel &
וְיִשְׂרָאֵל וְיָשָׁב אֶל־הַפְּלֵיטָה הַנִּשְׁאָרָה לָכֶם מִכַּף מַלְכֵי
qui, reliqui fratres sicut & vestri patres sicut fuit ne Et Assur
אַשּׁוּר׃ 7 וְאַל תִּהְיוּ כַּאֲבוֹתֵיכֶם וְכַאֲחֵיכֶם אֲשֶׁר
eos tradidit & sinarum parum Deum Dominvm in sunt per nutricati
מָעֲלוּ בַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּתֵּם
iniurtem ne Nunc vestræ" eos quemadmodū fugiens in
לְשַׁמָּה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים׃ 8 עַתָּה אַל תַּקְשׁוּ
venire & Dominvm o minum dare, vestro patres sicut, vestrum cernitis
עָרְפְּכֶם כַּאֲבוֹתֵיכֶם תְּנוּ־יָד לַיהוָה וּבֹאוּ
Dominvm seruire & seculum in sanctificauit quod, et" sanctificata ad
לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ לְעוֹלָם וְעִבְדוּ אֶת יְהוָה
ira remouebit ira" quia eius nos in vestri & aeternum &, vestro Deo
אֱלֹהֵיכֶם וְיָשֹׁב מִכֶּם חֲרוֹן אַפּוֹ׃ 9 כִּי בְשׁוּבְכֶם
fauus ad reuertentes in" vestri filij &, vestri fratres Dominvm ad
אֶל־יְהוָה אֲחֵיכֶם וּבְנֵיכֶם לְרַחֲמִים לִפְנֵי
misericors & gratiosus quia, hac ceteram ad reuertentium et & ira remouebit
שׁוּבֵיהֶם וְלָשׁוּב לָאָרֶץ הַזֹּאת כִּי־חַנּוּן רַחוּם
6 vobis a fiet" remouebit ira & , vestri Deus Dominvs
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא־יָסִיר פָּנִים מִכֶּם אִם־
ciuitate de transferent" eorum furore ira & , eum ad reuertis furoris
תָּשׁוּבוּ אֵלָיו׃ 10 וַיְהִי הָרָצִים עֹבְרִים מֵעִיר
furore" Et Zebulu ad vsq; & Menasseh & Ephraim terra per ambulauit in
בְּאֶרֶץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְעַד זְבֻלֻן וַיִּהְיוּ
viri Attalicos , ea in sed scommata & ea fuit derisum
מִשַּׂחֲקִים עֲלֵיהֶם וּמַלְעִגִים בָּם׃ 11 אַךְ אֲנָשִׁים
Ierusalem i uenerit & , se humiliauerint Zebuli de & Menasseh & Aser de
מֵאָשֵׁר וּמְנַשֶּׁה וּמִזְּבֻלֻן נִכְנְעוּ וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִָם׃
manus eos ei ductus est Dei manus fuit Iehudah in fuisset
גַּם בִּיהוּדָה הָיְתָה יַד הָאֱלֹהִים לָתֵת לָהֶם לֵב אֶחָד
Dominvs verbo" principum & , regis præceptum faciendum ad
לַעֲשׂוֹת 12 מִצְוַת הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים בִּדְבַר יְהוָה׃
sollemnitatem Iherusalē ad, multitudo populus Ierusalem in sunt congregati Et
13 וַיֵּאָסְפוּ יְרוּשָׁלִַם עַם־רַב לַעֲשׂוֹת אֶת־חַג
.vsque multitudinem all cor tus, fecunda mense in infrumentorum
הַמַּצּוֹת בְּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי קָהָל רַב מְאֹד׃
assur" & , Ierusalem in quæ altaria remouerunt & , suffumenia Et
14 וַיָּקוּמוּ וַיָּסִירוּ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם וְאֵת כָּל־
rum molauerunt Et . Chidron torrentē in proiecerūt & , frumentū suffossis supra
הַמְקַטְּרוֹת הֵסִירוּ וַיַּשְׁלִיכוּ לְנַחַל קִדְרוֹן׃ 15 וַיִּשְׁחֲטוּ
Leuitæ & , sacerdotes Et . secundi mensis decima quarta in Pascha
הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
dominum a confusi adueruntur & , se sanctificauerunt & , pudore afficti pudore
נִכְלָמוּ וַיִּתְקַדָּשׁוּ וַיָּבִיאוּ עֹלוֹת בֵּית
legem secundū, fuit scriptū secundū, sua statione super" Dominvs
יְהוָה׃ 16 וַיַּעַמְדוּ עַל־עָמְדָם כְּמִשְׁפָּטָם כְּתוֹרַת
manu de fungitem" sacerdotes , Dei viri Moseh
מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים הַכֹּהֲנִים זֹרְקִים אֶת־הַדָּם מִיַּד
.se sanctificauerunt non qui , eorum in multitudo" Nam , Leuitarum
הַלְוִיִּם׃ 17 כִּי רַבַּת בַּקָּהָל אֲשֶׁר לֹא־הִתְקַדֵּשׁ
sanctificata ad multa non enim" Pascha eius manda tuus quia" Leuitæ &
וְהַלְוִיִּם עַל־שְׁחִטַת הַפְּסָחִים לְכָל־לֹא־טָהוֹר לְהַקְדִּישׁ
, Ephraim & manasseh populi multitudo Quia
לַיהוָה׃ 18 כִּי קְהִלַּת הָעָם רַבַּת מִאֶפְרַיִם
comederūt Sed , se mundauerūt nō, Zebulū & , Issaschar , Manasseh &
וּמְנַשֶּׁה יִשָּׂשכָר וּזְבוּלֻן לֹא הִטַּהֲרוּ כִּי אָכְלוּ
eis super" Ieschizchiahu orauit Sed . scriptum sicut non ea in Pascha
אֶת הַפֶּסַח לֹא כַכָּתוּב כִּי הִתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ עֲלֵיהֶם
suum eos omnes , populo" explebit bonus Dominvs dicendo
לֵאמֹר יְהוָה הַטּוֹב יְכַפֵּר בָּעַד׃ 19 כָּל־לְבָבוֹ
Dominvm patrum Deum Dominvm , Deum quærentem ad patrum
הֵכִין לִדְרשׁ הָאֱלֹהִים יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו
ad Dominvs exaudiuit Et . Ieschizchiahu sanctitatis purificationis secundū ad eos
וְלֹא כְּטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ׃ 20 וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶל־
Israel filij Ecce tuæ ipse , populum Manasse & , Ieschizchiahu
יְחִזְקִיָּהוּ וַיִּרְפָּא אֶת־הָעָם׃ 21 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
septem infelmentorum Gillamitarum , Ierusalem in inuenti
הַנִּמְצְאִים בִּירוּשָׁלִַם אֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת
die in die" Dominvm laudantes" & magna lætitia cum diebus
יָמִים בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַיְהַלְלוּ לַיהוָה יוֹם יוֹם

Domino famulatu suo in sacerdotes & Leuitæ
הַלְוִיִּם וְהַמְּחֻלָּקִים לְכָל־עֻזִּי לִיהוָה׃ 22 וַיְדַבֵּר
ordinem & , Dominvm confitentes & , pacificorum victimas immolantes
סוֹב יְהוָה וַיֹּאכְלוּ אֶת־הַמּוֹעֵד שִׁבְעַת הַיָּמִים
Deo Dominvm se confitemini & , pacificorum victimas immolantes
מוֹדִים לַיהוָה וְהַלְלֵי אֱלֹהֵי
seruum, vt die fecerunt
אֲבוֹתֵיהֶם׃ 23 וַיִּוָּעֲצוּ כָּל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת שִׁבְעַת
.festum faciendum ad , omnis un nis inierunt consilium Et . Iuorum patrum
יָמִים אֲחֵרִים וַיַּעֲשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים שִׂמְחָה
.festum" mille , vocatum alterum fuit Iehudah rex Chizchiiahu Quia
24 כִּי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הֵרִים לַקָּהָל אֶלֶף פָּרִים
.multitudine in sacerdotes se sanctificauerunt & , millia decem oues &
וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן וְשָׂרִים הֵרִימוּ לַקָּהָל
Leuitæ & , sacerdotes & , Iehudah cœtus omnis quin lætati Et
פָּרִים אֲלָף וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן וַיִּתְקַדְּשׁוּ כֹהֲנִים רָבִּים
.Israel de aduenæ cœtus omnis & , Iehudah in habitantes & , Israel
25 וְכָל־הַקָּהָל בִּיהוּדָה וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַקָּהָל הַבָּאִים מִאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים הַבָּאִים מֵאֶרֶץ
Salomonis diebus à quis , Ierusalem in magna lætitia fuit Et
יִשְׂרָאֵל וְהַיּוֹשְׁבִים בִּיהוּדָה׃ 26 וַתְּהִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה בִּירוּשָׁלִָם כִּי מִימֵי שְׁלֹמֹה
.Ierusalem in hac fuit non , Israel regis , David filij
בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כָזֹאת בִּירוּשָׁלִָם׃
populo benedixerunt & , Leuitæ Sacerdotes surrexerunt Et
27 וַיָּקוּמוּ הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וַיְבָרְכוּ
habitaculum ad eorum oratio venit & , eorum vox in audium est &
אֶת־הָעָם וַיִּשָּׁמַע בְּקוֹלָם וַתָּבוֹא תְפִלָּתָם לִמְעוֹן
.cœlum ad eius sanctitatis
קָדְשׁוֹ לַשָּׁמָיִם׃

CAP. XXXI. לא

1 וּכְכָלוֹת כָּל־זֹאת יָצְאוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים
.finiuerit qui Israel omnis igitur , hoc rerum perfecto Et
בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיְשַׁבְּרוּ הַמַּצֵּבוֹת וַיְגַדְּעוּ הָאֲשֵׁרִים
.Iehudah totius de altaria & , excelsa suas demoliti &
וַיְנַתְּצוּ אֶת הַבָּמוֹת וְאֶת הַמִּזְבְּחוֹת מִכָּל־
.sunt & , Israelitæ , Ephraim in & , Beniamin in & , Menasseh & Ephraim in &
יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּבְאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה עַד לְכָלָה וַיָּשֻׁבוּ
.suas vrbes ad , suam possessionem ad vnusquisq; , Israel filij omnes
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לַאֲחֻזָּתוֹ לְעָרֵיהֶם׃
.Leuitarum & , sacerdotum diuisiones Iechizchiahu statuit Et
2 וַיַּעֲמֵד יְחִזְקִיָּהוּ אֶת מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים
Leuitæ & , sacerdotes , in seruire ad Ierusalem vrbem , suis diuisionibus
וְהַלְוִיִּם עַל מַחְלְקוֹתָם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ
.holocaustis & , confitendū ad & , ministrandū ad , pacificis & , holocaustis ad
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְכָל־הַמַּחֲנוֹת לְהֹדוֹת
.laudationem & , Dominvm castrorum portis in
וּלְשַׁבֵּחַ לְשָׁעֲרֵי מַחֲנוֹת יְהוָה׃ 3 וּמְנָת
.sabbatis in , sacrificia de regis pars Et . Dominvm castrorum portis in
הַמֶּלֶךְ מֵרְכוּשׁוֹ לָעוֹלוֹת לְעוֹלוֹת הַבֹּקֶר וְהָעֶרֶב
.Dominvm , lege in scriptum sicut , holocaustum & , mane & , holocaustis ad
וְלָעוֹלוֹת הַשַּׁבָּתוֹת וְהֶחֳדָשִׁים וְלַמֹּעֲדוֹת
.sacerdotes" populi & , Ierusalem habitatoribus populis dixit Et
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת יְהוָה׃ 4 וַיֹּאמֶר לָעָם לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם
.Leuitarū & , Dominvm lege in conforentur vt , Leuitarū &
לָתֵת מְנָת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן יֶחֶזְקוּ
.mala & , malitiā frumenti iactum" Israel filij multiplicauerunt , ros
בְּתוֹרַת יְהוָה׃ 5 כְּפֹרֶץ הִרְבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר
.omnium decimam & , agri , omnem decimam & , mele" &
וּדְבַשׁ וְכָל תְּבוּאַת שָׂדֶה וּמַעְשַׂר הַכֹּל לָרֹב
.adduxerunt , Iehudah & , Israel filij Et
הֵבִיאוּ׃ 6 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי
.sanctitatum decimā & , pecudū & , bouum decimam ipsi etiam , Iehudah
יְהוּדָה גַּם הֵם מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן וּמַעְשַׂר קֳדָשִׁים
.adduxerunt , suo Deo Dominvo sanctificatorum"
הַמְקֻדָּשִׁים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֵבִיאוּ וַיִּתְּנוּ
.acerui , congerere tritio mense In
עֲרֵמוֹת׃ 7 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הֵחֵלּוּ הָעֲרֵמוֹת
.conditum auerunt septimo mense in &
וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי יָסְדוּ׃

quod fecit bellum adi eius facies &, Sancherib venit quòd, Iechizchiahu vidit Et
אַחֲרֵי הָאֱמוּנָה הָאֵלֶּה בָּא סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּבֹא
.Ierusalaim contra , tuis principibus eum consilium usus Et
1 יְרוּשָׁלִַם וַיַּחַן עַל־יְהוּדָה וַיִּבְצְרֵם עַל יְרוּשָׁלִָם׃
vt obturarēt" , eius terram extra ? qui , fontium aquas obturandum ad , fluis potentibus &
2 וַיַּרְא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי־בָא סַנְחֵרִיב וְכִי־פָנָיו
.ceruit" eos , multus populus fuit congregati Et , eum adiuuerunt &
לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ 3 וַיִּוָּעַץ
.Assur regis uenturi & , Assur reges ueniet quid Vt
אֶת־שָׂרָיו וְגִבֹּרָיו לִסְתֹּם אֶת מֵימֵי הָעֲיָנֹת אֲשֶׁר מִחוּץ לָעִיר
.inundantem conuentem & , fontes omnes
וַיַּעְזְרֻהוּ׃ 4 וַיֵּאָסֵף עַם־רַב וַיִּסְתְּמוּ אֶת
.Assur regis eos a non erues inferet Deus Dominvs
כָּל־הַמַּעְיָנוֹת וְאֶת־הַנַּחַל הַשּׁוֹטֵף בְּתוֹךְ הָאָרֶץ לֵאמֹר
.Assur regis uenit & , multitudinem ad uos duxerit ad , uos terram
לָמָּה יָבוֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמָצְאוּ מַיִם רַבִּים׃
.Dominvs" populi omnibus mei patres &, ego fecit quid , expectatis Nonne
5 וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן כָּל־הַחוֹמָה הַפְרוּצָה וַיַּעַל
.Millo roborauit & , aluum murum fortificauit & , turres super
עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְלַחוּצָה הַחוֹמָה אַחֶרֶת וַיְחַזֵּק אֶת־הַמְּלוֹא
.clypeos & , multitudinem in urbis fecit & , Dauid urbem
עִיר דָּוִיד וַיַּעַשׂ שֶׁלַּח לָרֹב וּמָגִנִּים׃
.fe ad eos congregauit & , populum super bellorum principes dedit Et
6 וַיִּתֵּן שָׂרֵי מִלְחָמוֹת עַל הָעָם וַיְקַבְּצֵם אֵלָיו
.diximus" , eorum cor ad est locutus & , eorum portę plateam ad
אֶל רְחוֹב שַׁעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם לֵאמֹר׃
.fecisti confirmauit ne & , timentis ne , roborauit & Confortauius
7 חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל תִּירְאוּ וְאַל תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי
.facie , obtulerunt quia , eo cum ? quia , inuita ? uniuersa & , Assur regis
וּמִפְּנֵי כָל־הֲמוֹן אֲשֶׁר עִמּוֹ כִּי עִמָּנוּ
.Dominvs Iehudah & , eorum Israelitarū & , Assur regis
רַב מֵעִמּוֹ׃ 8 עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה
.populus sunt inuita ? Et , nostra bella pugnabit ad & , nos auxiliator , Deus
אֱלֹהֵינוּ לְעָזְרֵנוּ וְלְהַלְחֵם אֶת־מִלְחֲמֹתֵינוּ וַיִּסָּמְכוּ הָעָם
.Iehudah regis Iechizchiahu verba super
עַל־דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
.Ierusalem in sum seruos Assur rex Sancherib mittit hac Post
9 אַחֲרֵי זֹאת שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲבָדָיו יְרוּשָׁלִַם
.regis Iechizchiahu ad illis cum eius sus potestas nis &, Lachis contra ipse Et
וְהוּא עַל־לָכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ אֶל־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
.dicendo , Ierusalem in qui Iehudah nomen ad &, Iehudah
יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם לֵאמֹר׃
.confirmans" eos quid Sacer: Assur rex Sancherib mittit hac Sic
10 כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם בֹּטְחִים
.Iechizchiahu Nonne , Ierusalem in oblidione in fedentes &
וְיֹשְׁבִים בַּמָּצוֹר בִּירוּשָׁלִָם׃ 11 הֲלֹא יְחִזְקִיָּהוּ
.fedecit vt tradet , dicendo , fame in moriendū ad vos , Iechizchiahu
מֵסִית אֶתְכֶם לָתֵת לָכֶם לָמוּת בָּרָעָב וּבַצָּמָא לֵאמֹר
.Assur manus , eius altaria , eius excelsa remouit Iechizchiahu ipse Nonne
אֱלֹהֵינוּ יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
.Cœram alani vos adora- bitis ,
12 הֲלֹא הוּא יְחִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־בָּמוֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו
.eum altaria super Ad dicendo , Ierusalem & , Iehudah ipsi dixit &
וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר לִפְנֵי מִזְבֵּחַ אֶחָד
.fulleris illud super & , vos incensabitis
תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תְּקַטֵּרוּ׃
.cognoscitis" populis omnibus mei patres &, ego fecit quid , expectatis Nonne
13 הֲלֹא יְדַעְתֶּם מָה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתַי לְכָל עַמֵּי
.munquā po- tuerunt fuit
הָאֲרָצוֹת הֲיָכוֹל יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת לְהַצִּיל אֶת
.eruere terrarum gentium dij potuerunt ualuis ex terrarum
אַרְצָם מִיָּדִי׃ 14 מִי בְכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
.occiderunt suum populum eruere potuerit qui , mei patres exterminis hi uarię quas
אֲשֶׁר הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת־עַמּוֹ
.mea manu è vos eruere vester Deus possit vi, mea manu è
מִיָּדִי כִּי יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי׃
.perfundens , Chizchiiahu vos seducat ne nunc Et , נָצַל
15 וְעַתָּה אַל יְשִׁיאֵ אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאַל יְסִיתֶ
.potuit , si
כָּזֹאת וְאַל תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי לֹא יוּכַל כָּל אֱלֹהֵי כָּל־גּוֹי
.quorum ma- nibus Deus eo- ruit , meorum patrū manu eos, mea manu è fuit populis omnibus eruere regnum &
וּמַמְלָכָה לְהַצִּיל עַמּוֹ מִיָּדִי וּמִיַּד אֲבוֹתָי אַף כִּי
.sunt Iouati adhuc Et , mea manu è vos eruet non vester Deus
אֱלֹהֵיכֶם לֹא יַצִּילוּ אֶתְכֶם מִיָּדִי׃
.eius terrā Iechizchiahu contra & , Deum Dominvm contra eius seruū
16 וְעוֹד דִּבְּרוּ עַבְדָיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים וְעַל־
.Israel Deum Dominvm adflictionis probris Scripsit epistolas Et
עַבְדּוֹ יְחִזְקִיָּהוּ׃ 17 וְסֵפָרִים כָּתַב לְחָרֵף לַיהוָה
.non qui , terrarum Gentium dij Sicut : dicendo , eum contra dictão &
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלַאֲמֹר עָלָיו לֵאמֹר כֵּאלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא

liberauerunt populi suum de manu mea , ita & Dei eorum non liberabit
הִצִּילוּ עַם־יָדָם כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי יְחִזְקִיָּהוּ
Ieschizchiahu Deus
אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי׃ 18 וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל
.Iudæorum ad , Ierusalem in habitantes ad , Assur regis
בִּיהוּדִית אֶל־עַם יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה
.se ut , Ierusalem expugnarent ut , eos terrerent ut
לְיִרְאָתָם וּלְבַהֲלָתָם לְמַעַן תִּלְכֹּד אֶת־הָעִיר׃
.Deum Dominvm contra & , Ieschizchiahu contra & , Ierusalem contra
19 וַיְדַבְּרוּ עַל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלִַם כְּעַל־אֱלֹהֵי
.hominum manuum opera sunt quæ , terræ populorum Dei sicut
הָעַמִּים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ 20 וַיִּתְפַּלֵּל עַל־זֹאת
.Amos filius Esaias & , Ieschizchiahu rex Et
חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְיֶשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיִּזְעֲקוּ
.cœlum ad , Dominvm ad & , Ieschizchiahu orauit Sic
לַשָּׁמָיִם׃ 21 וַיְהוָה שָׁלַח מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד כָּל־
.Assur regis castris omnes , fortem & , magnum , Dominvs misit Et
גִּבּוֹר חַיִל וְנָגִיד וְשַׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב
.terram ad , confusione cum , eius ipse Et
בְּבֹשֶׁת פָּנִים לְאַרְצוֹ וַיָּבֹא בֵּית אֱלֹהָיו וְהַיֹּצְאֵי
.eius ipse Et , eius uisceribus de egressi
מִמֵּעָיו הִפִּלוּהוּ שָׁם בֶּחָרֶב׃ 22 וַיּוֹשַׁע יְהוָה
.Assur regis manu de , undique & , Ierusalem habitatores & , Iehudæ populum
אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ וְאֶת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם מִיַּד סַנְחֵרִיב
.Ieschizchiahu Sancherib
מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִיַּד כֹּל וַיְנַהֲלֵם מִסָּבִיב׃
.Iudæa regis Ieschizchiahu ad , Ierusalem in dona multa & , munera multa
23 וְרַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה לַיהוָה לִירוּשָׁלִַם וּמִגְדָּנוֹת
.Ieschizchiahu rex Et , ante deinceps
לִיחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּנַּשָּׂא לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם
.Dominvm ad orauit & , infirmatus est Ieschizchiahu Illis diebus
מֵאַחֲרֵי כֵן׃ 24 בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ
.Dominvs" ei locutus & , signum ei dedit & , eum exaudiuit Et
לָמוּת וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֵת נָתַן
.ei reddidit non retributionem sed , Ieschizchiahu in elatus est Sed
25 וְלֹא־כִגְמוּל הֵשִׁיב חִזְקִיָּהוּ כִּי־גָבַהּ לִבּוֹ
.Ierusalem & , Iehudæ ira fuit ideo , cor eius
וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃
.Ieschizchiahu Et
26 וַיִּכָּנַע חִזְקִיָּהוּ בְּגֹבַהּ לִבּוֹ הוּא וְיוֹשְׁבֵי
.Ieschizchiahu diebus non , Dominvs" ira & , eius cordis in humiliauit
יְרוּשָׁלִַם וְלֹא־בָאָה עֲלֵיהֶם קֶצֶף יְהוָה בִּימֵי
.Ieschizchiahu
חִזְקִיָּהוּ׃ 27 וַיְהִי לְחִזְקִיָּהוּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד רַב
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
מְאֹד וְאוֹצָרוֹת עָשָׂה לוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְאֶבֶן יְקָרָה
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
וְלִבְשָׂמִים וְלִמְגִנִּים וְלִכְלֵי כָל־חֶמְדָּה׃
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
28 וּמִסְכְּנוֹת לִתְבוּאַת דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר וְלִרְפָתוֹת
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
לְכָל־בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וְעֵדָרִים לָאֻרְוֹת׃
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
29 וְעָרִים עָשָׂה לוֹ וּמִקְנֵה צֹאן וּבָקָר לָרֹב כִּי
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
נָתַן־לוֹ אֱלֹהִים רְכוּשׁ רַב מְאֹד׃
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
30 וְהוּא יְחִזְקִיָּהוּ סָתַם אֶת־מוֹצָא מֵימֵי
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
הַגִּיחוֹן הָעֶלְיוֹן וַיְיַשְּׁרֵם לְמַטָּה מַעְרָבָה לְעִיר דָּוִיד
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
וַיַּצְלַח יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־מַעֲשֵׂהוּ׃
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
31 אַךְ בְּדִבְרֵי מַלְאֲכֵי שָׂרֵי בָבֶל הַשֹּׁלְחִים
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
אֵלָיו לִדְרשׁ עַל־הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר־נִפְלָא בָאָרֶץ
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
עָזַב אֹתוֹ הָאֱלֹהִים לְנַסֹּתוֹ לָדַעַת אֵת כָּל־אֲשֶׁר
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
בִּלְבָבוֹ׃ 32 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ וְחַסְדָּיו
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
הִנָּם כְּתוּבִים בְּחִזְיוֹן יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא בֶּן־אָמוֹץ
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
33 וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
בְּמַעֲלֵה קִבְרֵי בְנֵי דָוִיד וְכָל־יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
יְרוּשָׁלִַם עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna
תַּחְתָּיו׃
.Ieschizchiahu Et , multa & , magna

CAP. XXXII. לב

1 אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאֶמֶת בָּא סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ
.Sancherib venit , horum ueritatem & , uerba post
אַשּׁוּר וַיָּבֹא בִיהוּדָה וַיַּחַן עַל־הֶעָרִים הַבְּצוּרוֹת
.munitas ciuitates eōrū est castrametat &, Iehudah in ait ingressus
וַיֹּאמֶר לְבָקְעָם אֵלָיו׃
.se ad eas penetrandum ei , dixit
2 וַיַּרְא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי־בָא סַנְחֵרִיב וְכִי־פָנָיו
.Ieschizchiahu Et
לְהִלָּחֵם עַל־יְרוּשָׁלִָם׃
.Ieschizchiahu Et
3 וַיִּוָּעַץ אֶת־שָׂרָיו וְגִבֹּרָיו לִסְתֹּם אֶת־מֵימֵי
.Ieschizchiahu Et
הַמַּעְיָן אֲשֶׁר מִחוּץ לָעִיר וַיַּעְזְרֻהוּ׃
.Ieschizchiahu Et
4 וַיֵּאָסֵף עַם־רַב וַיִּסְתְּמוּ אֶת כָּל־הַמַּעְיָן
.Ieschizchiahu Et
וְאֶת־הַנַּחַל הַשֹּׁטֵף בְּתוֹךְ הָאָרֶץ לֵאמֹר לָמָּה יָבוֹא
.Ieschizchiahu Et
מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמָצְאוּ מַיִם הַרְבֵּה׃
.Ieschizchiahu Et
5 וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן כָּל־הַחוֹמָה הַפְרוּצָה וַיַּעַל
.Ieschizchiahu Et
עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְלַחוּצָה הַחוֹמָה אַחֶרֶת וַיְחַזֵּק אֶת־הַמְּלוֹא
.Ieschizchiahu Et
עִיר דָּוִיד וַיַּעַשׂ שֶׁלַּח לָרֹב וּמָגִנִּים׃
.Ieschizchiahu Et
6 וַיִּתֵּן שָׂרֵי מִלְחָמוֹת עַל הָעָם וַיְקַבְּצֵם אֵלָיו
.Ieschizchiahu Et
אֶל רְחוֹב שַׁעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם לֵאמֹר׃
.Ieschizchiahu Et
7 חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל תִּירְאוּ וְאַל תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי
.Ieschizchiahu Et
וּמִפְּנֵי כָל־הֲמוֹן אֲשֶׁר עִמּוֹ כִּי עִמָּנוּ
.Ieschizchiahu Et
רַב מֵעִמּוֹ׃ 8 עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה
.Ieschizchiahu Et
אֱלֹהֵינוּ לְעָזְרֵנוּ וְלְהַלְחֵם אֶת־מִלְחֲמֹתֵינוּ וַיִּסָּמְכוּ הָעָם
.Ieschizchiahu Et
עַל־דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
.Ieschizchiahu Et
9 אַחֲרֵי זֹאת שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲבָדָיו יְרוּשָׁלִַם
.Ieschizchiahu Et
וְהוּא עַל־לָכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ אֶל־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
.Ieschizchiahu Et
יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם לֵאמֹר׃
.Ieschizchiahu Et
10 כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם בֹּטְחִים
.Ieschizchiahu Et
וְיֹשְׁבִים בַּמָּצוֹר בִּירו

Universidad de Deusto
Biblioteca

plaga eis in percussit & eli tradituus Israel regis manu in eciam & Damasce eum
ירמשק גם בידי מלך ישראל נתן בו ויכה
eentium Iehudah in Ietsalahu filius Perach occidit Et magnos
גדולה׃ ויהרג פקח בן רמליהו ביהודה מאה
ipse destruxit in victoria filius omnes uno die in militia virginti & tobosthos, eth quod reliquit
ועשרים אלף ביום אחד כלם בני חיל בעזבם את
factorum patrum Deum DOMINVM
יהוה אלהי אבותם׃
regis filium Maaseiahu Ephraim porro Zichri occidit Et
והרג זכרי גבור אפרים את מעשיהו בן המלך
rege secundum Elchanah & domui ducem Hatrichaim & à rege.
ואת עזריקם נגיד הבירה ואת אלקנה משנה למלך׃
mulierū millia duecenta tum fratribus de Israel filij duxerunt captiuos Et
וישבו בני ישראל משחיהם מאתים אלף נשים
addoxerunt Et eis ab diripuerit malis filium eoam & filiarum & filiarum
ובנים ובנות וגם שלל רב בזזו מהם ויביאו
DOMINI prophera eius ibi Et Someron in fpolium
את השלל לשמרון׃ ושם היה נביא ליהוה
dixitque, Someron in vestris manum facies ad eli egressi & ex omne Hoded
עדד שמו ויצא לפני הצבא הבאי לשמרון ויאמר
Iehudah cōtra veltrorū patrum Dei DOMINI irascatus in Ecce ieis
להם הנה בחמת יהוה אלהי אבותיכם על יהודה
exlos ad vsque, eamus in os in occasidiis & vestro manum eos tradidit
ונתם בידכם ותהרגו בם בזעף עד לשמים
domum vel Ierusalem & Iehudah filios nunc Et fervos
הגיע׃ ועתה בני יהודה וירושלם אתם אמרים
vobiscum vos eosdem Nonne vobis ancillas in & fervos in subiicere
לכבש לעבדים ולשפחות לכם הלא רק אתם עמכם
vestro Dei DOMINI ordinis si
אשמות ליהוה אלהיכם׃
duxisse capitiua quam capriuitatem reducite & me audite nunc Et
ועתה שמעוני והשיבו השבות אשר שביתם
vos super & DOMINI ira quia vestros fratres de
מאחיכם כי חרון אף יהוה עליכם׃
filius Hazariahu, Ephraim filiorum capitibus de viri surrexerunt Et
ויקמו אנשים מראשי בני אפרים עזריהו בן
Sallum filius Iechiechiahu & Meselemoth filius Berechiahu, Ichoichanā
יהוחנן ברכיהו בן משלמות וחזקיהו בן שלם
militia è venientes contra, Chadlai filius Hamaia & pugna.
ועמשא בן חדלי על הבאים מן המצבא
delictum in quia, huc capriuitatem adducetis Nom eris diuerent Et
ואמרו להם לא תביאו את השביה הנה כי לאשמה
Centres Do-
peccata super & nostra peccata super addere dominū Vos nus super DOMINI
minum eſt
magnum eſt
imagnum eſt
יתרה עלינו אתם אמרים להוסיף על חטאתנו ועל
Iſraël super noſtris & nobis delictum malum nam noſtra delicta
אשמתנו כי רבה אשמה לנו וחרון אף על ישראל׃
principum facies ad, praedam & capriuitatem expedite reliqui Et
ויקבלו החלוץ את השביה ואת הבזה לפני השרים
suos nanciscatur qui vir furreatum Et eos cius eius ex
וכל הקהל׃ ויקמו האנשים אשר נקבו
de vestiebat eos vndos omnes & capriuitate & apprehenderūt & nomina p
בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערימיהם הלבישו מן
eos fecerūt comedere & eos fecerūt vestire & ſpoliū
השלל וילבשם ויעלים
omnem illius in eos duxerunt & eos vnxerunt & eos ferentes ribere &
וישקום וינהלם בחמרים לכל
enarū ſtatres apud palmarum eiuitate & Iericho eos adduxerūt & reuiquid
כושל ויביאום ויתנו עיר התמרים אצל אחיהם
Achaz rex miſit illo tempore In Samaron & filii reuerti &
וישובו שמרן׃ בעת ההיא שלח המלך אחז
venerunt Edomitæ adhuc Et filii auxiliandum ad, Aduc regis ad
על מלכי אשור לעזר לו׃ ועוד ארומים באו
capitiuitatem diuerunt capiuum & Iehudah de percuſſerunt &
ויכו ביהודה וישבו שבי׃
Iehudah meridiem & plantiei urbes per ſe diſtuderunt Peliſthæi Et
והפלשתים פשטו בערי השפלה ובנגב ליהודה
Socho & Ghaderoth & Atalon & ſemes Beth capierunt &
וילכדו את בית שמש ואת אילון ואת הגדרות ואת שוכו
& Ghimzo & eius filiæ & Timnah & eius filiæ & villas villas
ואת בנותיה ואת תמנע ואת בנותיה ואת גמזו ואת
habitauerūt & eius filiæ in Samaria & eius filiæ villas
בנותיה וישבו שם׃ כי הכניע יהוה את
Iehudah in ſuam fecit quia Iſraël regem Achaz propter Iehudah
יהודה בעבור אחז מלך ישראל כי הפריע ביהודה
DOMINVM in peccatorium peccatricibus & ſpeculū &
ומעל מעל ביהוה׃

CAP. XXIX.

vigiuti & annorum quinque & viginti filius regnauit Iechizchiahu
יחזקיהו מלך בן עשרים וחמש שנה ושלשים
Abiiah, eius matris nomen Et Ierusalaim in regnauit annis nouem &
ושמנה שנה מלך בירושלם ושם אמו אביה
Zechariahu filia
בת זכריהו׃ ויעש הישר בעיני יהוה
eius patre Dauid fecerat quæ omnia iuxta
ככל אשר עשה דויד אביו׃
sperait, primo mense in, rem reparādi primo anno in Ipſe
הוא בשנה הראשונה לחלקו בחדש הראשון פתח
eas roborauit & DOMINI domus valuas
את דלתות בית יהוה ויחזקם׃
plateam ad eos vsque & Leuitas atque, ſacerdotes Adduxitque
ויבא את הכהנים ואת הלוים ויאספם לרחוב
eos ſanctificaret Nisi Leuitæ me Audite eos ad Dominique eius orientalem
המזרח׃ ויאמר להם שמעוני הלוים עתה התקדשו
edueite & vestrorum patrum Dei DOMINI domum ſanctificate &
וקדשו את בית יהוה אלהי אבותיכם והוציאו
ſaui penitentiam Quia ſanctificate de immundiciam
את הנדה מן הקדש׃ כי מעלו
noſtri Deo DOMINI oculis in malum fecerunt & noſtri patres
אבתינו ועשו הרע בעיני יהוה אלהינו ויעזבהו
dederūt & DOMINI tabernaculo à ius facies verterūt & cū dereliquerūt &
ויסבו פניהם ממשכן יהוה ויתנו
eximentem & pomerey fores clauſerunt Etiam cervicem
עורף׃ גם סגרו דלתות האולם ויכבו את
ſuper DOMINI ira fuit Et ſuffierunt non ſuffimentum & & luteram
נרות ומקטרת לא הקטירו ועלה לא העלו
Iſraël Deo ſanctitate & ſuper
בקדש לאלהי ישראל׃ ויהי קצף יהוה על
& adduxerūt, filiorum in & ſuper in, cōtortemē in eos tradidit; Ierusalaim & Iehudah
יהודה וירושלם ויתנם לזועה לשמה ולשרקה
vestris oculis in oderis eas quemadmodum
כאשר אתם רואים בעיניכם׃
poſtea filiæ &, noſtri filij & gladio in noſtri vxores &
והנה נפלו אבותינו בחרב ובנינו ובנותינו
hoc ſuper captiuitatem in noſtra vxores &
ונשינו בשבי על זאת׃

fuit eum propheratum manum per percepturum DOMINI manum per quia
כי ביד יהוה המצוה ביד נביאיו׃
tubis cum ſacerdotes & Dauid waſtem Leuitæ Steterunt ſique
ויעמדו הלוים בכלי דויד והכהנים בחצצרות׃
altare ad aſcenſionem aſcendere ſacrificium ad, Chizchiahu dixit Et
ויאמר חזקיהו להעלות העלה להמזבח
tubæ & DOMINI canticum cepit holocaustis cepit cepere in Et
ובעת החל העולה החל שיר יהוה והחצצרות
Iſraël regis Dauid ad ſonuerunt quæ ſub
ועל ידי כלי דויד מלך ישראל׃
tubæ & cantoris cantieum & ſic incenſorum conſummatis omnis Et
וכל הקהל משתחוים והשיר משורר והחצצרות
cantore ſtrandum Et aſcenſionem complendum ad vſque omnes incenſorum
כל אלה עד כלות העלה׃ ובכלות
ſe incenſorum & eo cū finem omnes & rex perſtitit ſecum ſacere aſcendere
להעלות קדעו המלך וכל הנמצאים אתו וישתחוו׃
laudandum ad, Leuitis principes & rex Iechizchiahu dixit Et
ויאמר יחזקיהו המלך והשרים ללוים לחלל
ad vſque laudauerunt Et, videtis Aſaph & Dauid verbis in, DOMINVM
ליהוה בדברי דויד ואסף החזה ויקדו עד
Iechizchiahu reſpodit Et ſe incurnantes & cenſorum ſecerunt & Iertiam
וישתחוו׃ ויען יחזקיהו ויאמר עתה
adducite & accedite DOMINO vestrum manū implete Nunc dixit &
מלאתם ידכם ליהוה גשו והביאו
adoratuite, victimas cenſa & amulerunt Et DOMINI domū in confeſſiones & victimas
זבחים ותודות לבית יהוה ויביאו הקהל זבחים
& holocaulta corde voluntarios omnes & confeſſiones &
ותודות וכל נדיב לב עלות׃ ויהי מספר
numerus fuit Et
העלה אשר הביאו הקהל בקר שבעים אלים מאה
hæc omnia DOMINO ſolemnem in, decentos agnos
כבשים מאתים לעלה להיות כל אלה׃
milia tria pecudes & ſexcentos boues ſanctificationes Et
והתקדשים בקר שש מאות וצאן שלשת אלפים׃
expoliare parentant non & pauum in erat lacerdotes Verumtamen
רק הכהנים היו למעט ולא יכלו להפשיט את
ſanctificati, & holocauſti omnia
כל העלות ויחזקם אחיהם הלוים עד כלות
recti Leuitæ eum, ſacerdotes ſanctificatæ ſe donec & opus
המלאכה ועד יתקדשו הכהנים כי הלוים ישרי
ſacerdotibus præ ſe ſanctificandum ad, corde
לבב להתקדש מהכהנים׃
& populis cum multitudine in holocauſtum etiam Et
וגם עולות לרב בחלבי השלמים
& ſuum ſcilicet ſacerdotium ad libaminibus in &
ונסכים לעלה ויתכן עבודת בית
populus omnis & Iechizchiahu eſt lætatus Et DOMINI
יהוה׃ וישמח יחזקיהו וכל העם
ars filii ſubito in populo Deus præparaſſet quod ſuper
על התכין האלהים לעם כי בפתאום היה הדבר׃

CAP. XXX.

eriam & Iehudah & Iſraël omnem ad Iechizchiahu miſit Et
וישלח יחזקיהו על כל ישראל ויהודה גם
DOMINI domū ad venirent ut, Manaſſen & Ephraim ad ſcripſit epiſtolas
אגרות כתב על אפרים ומנשה לבוא לבית
Iſraël Deo DOMINO Peſach faciendum ad Ieruſalaim in
יהוה בירושלם לעשות פסח ליהוה אלהי ישראל׃
Ieruſalaim in eius omnis & eius principes & rex eſt conſiliarius Et
כי עשו המלך ושריו וכל הקהל בירושלם
potuerant non Nam ſecundo menſe in Peſach facendum ad
לעשות הפסח בחדש השני׃ כי לא יכלו
erant ſanctificati non ſacerdotes quia ipſo tempore in illud facere
לעשתו בעת ההיא כי הכהנים לא התקדשו
Ieruſalaim in populi eſſent non populus & ſufficienter & ad
למספר ועם לא נאספו לירושלם׃
eius omnes & regis oculis in verbum ſuit reſtans Et
ויישר הדבר בעיני המלך ובעיני כל הקהל׃
Iſraël universum in vocem ſecundo tranſire ad, verbum ſtatuerunt Et
ויעמידו דבר להעביר קול בכל ישראל
Dan vſq; & Iebah-Beer à
מבאר שבע ועד דן ללכת לעשות פסח ליהוה אלהי
eſſet ſecundo menſe in Ieruſalaim in Iſraël
ישראל בירושלם כי לא לרב עשו כפתוב׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

mortuorum Non (dicendo) DOMINVS præcepit quòd (Moses) filios in vbi
בְּסֵפֶר מֹשֶׁה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יָמֻתוּ
sua ſ ſed ſpartibus ſuis mortuorum non filij & filius pro pro
עָלִים עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא יָמֻתוּ עַל־אָבוֹת כִּי אִישׁ
Iehoiadah Amatſiah conſurgentes ſ. mouens ſe proprium
בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ׃ וַיִּקַּח אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוֹעַדָּה 5
mortuus ſtatuit in ei, Iehoiadah ſuum ſe ſuo
וַיַּעֲמִידֵהוּ לְבָתֵּי אָבֹתָיו לְעָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן
ſuper eos conſtituit & Amatſiahu & Iehudah & Beniamin & ſuper
וַיִּפְקְדֵם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלְמַעְלָה וַיִּמְצָאֵם
eos recenſuit & Iehoiadah ſuum ſe eos inuenitque
וְהִנֵּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף בָּחוּר יוֹצֵא צָבָא
eruntque Iſrael de mercede eſdem ſe & aliquam & hoſtium meum
אֹחֵז רֹמַח וְצִנָּה׃ וַיִּשְׂכֹּר מִשְׂרָאֵל מֵאָה 6
argentum talentum quoque in robore (ſcilicet) militia
אֶלֶף גִּבּוֹר חֵיל בְּמֵאָה כִכָּר כָּסֶף׃
venit ne Rex dicendo eum ad venit Dei vir Ex
וְאִישׁ אֱלֹהִים בָּא אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יָבוֹא 7
obſtat Iſrael cum DOMINVS ſuo quia Iſrael ſanctorum cum
עִמְּךָ הַמֶּלֶךְ אֲמַצְיָה כִּי אֵין יְהוָה עִם־יִשְׂרָאֵל כָּל
bellum ad robustæ fac ne ingredere Quoniam Ephraim filiis Alliquein,
בְּנֵי אֶפְרָיִם׃ כִּי אִם־אַתָּה תַּעֲשֶׂה חֹזֶק לַמִּלְחָמָה
Deus in fortitudo eſt nam (ſimul) ſum ad Deus te quoque ſuccurrere
וְיַכְשִׁלְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי הָאוֹיֵב כִּי יֶשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים
hominem ad Amatſiahu Dominus ſuccurrere & ad ſuccurrendi
לַעְזֹר וּלְהַכְשִׁיל׃ וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לָאִישׁ 9
agmini dedit quæ talentum centum Amatſiahu ait Dei vir dixit Iſrael
הָאֱלֹהִים וּמָה נַעֲשׂוּת לְמֵאַת הַכִּכָּר אֲשֶׁר נָתַתִּי לִגְדוּד
malorum ob (addi) ad DOMINVM Et (Deo vir dixit Et Iſrael
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים יֶשׁ לַיהוָה לָתֵת לְךָ הַרְבֵּה
te ad venerat quod agmen ei Amatſiahu eos ſeparatim Et . et ea
מִזֶּה׃ וַיַּבְדֵּל אֲמַצְיָהוּ לַגְּדוּד אֲשֶׁר בָּא אֵלָיו 10
valde eorum ea ſuſcepit iratus Et filium to eum ad eadem ad Ephraim de
מֵאֶפְרַיִם לָלֶכֶת לִמְקוֹמָם וַיִּחַר אַפָּם מְאֹד
ad ea in filium locum ad iam reuerti & Iehudah contra
בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ לִמְקוֹמָם בְּחֲרִי אָף׃
eſſent ad ſuum populum eorum & ad ſuos reuerterentur Amatſiahu Et
וַאֲמַצְיָהוּ הִתְחַזֵּק וַיִּנְהַג אֶת־עַמּוֹ 11 ſ. ſe
וַיֵּלֶךְ גֵּיא הַמֶּלַח וַיַּךְ אֶת־בְּנֵי שֵׂעִיר עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
& ſeſe fortitudine induit & ſuum populum duxit & Salinarum ad vallem
וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ בְנֵי יְהוּדָה וַיְבִיאוּם
& ſeſe ſpiritibus ſuos filij & filius ſuos pro
רֹאשׁ סֶלַע וַיַּשְׁלִכוּם מֵרֹאשׁ הַסֶּלַע וַיִּתְפָּקְעוּ כֻלָּם׃
ſuccurrit Amatſiahu & Seirim filios decem mille & ſeruauit eos
וְאַנְשֵׁי הַגְּדוּד אֲשֶׁר לֹא־נָתַן אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוּדָה 12
& ſeſe ſuccurrit & Amatſiahu & Iehudah & Seirim filios
וַיִּפְשְׁטוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה מִשֹּׁמְרוֹן וְעַד בֵּית חוֹרוֹן
& ſeſe ſuccurrit & Amatſiahu & Iehudah & Seirim filios
וַיַּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיָּבֹז בִּזָּה רַבָּה׃
& ſeſe ſuccurrit & Amatſiahu & Iehudah & Seirim filios
וְיֹהֵי אֲחֲרֵי בוֹא אֲמַצְיָהוּ מֵהַכּוֹתוֹ אֶת אֲדוֹמִים 14
deos in filij eos ſtauit & Seiri filiorum deos adduxit &
וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְנֵי שֵׂעִיר וַיַּעֲמִידֵם לוֹ לֵאלֹהִים
ſuſtinet eis & ſe incurrauit eosdem ſuos ſecum ad &
וְלִפְנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלָהֶם יְקַטֵּר׃
prophetæ eum ad miſit & Amatſiahu in DOMINVM ſuſcenſuit Ira Et
וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּאֲמַצְיָהוּ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו נָבִיא 15
non qui populo deos quibuſdam quid Vt eum ad dixit &
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה דָרַשְׁתָּ אֶת אֱלֹהֵי הָעָם אֲשֶׁר לֹא
regis conſiliarii Nunquid (ex Ioas & eum ad ipſum lapende in ſum) Et
הִצִּילוּ אֶת עַמָּם מִיָּדֶךָ׃
eum & prophetæ ceſſante ait te percutiri quid vt (ait Cella ne) deinnec
וַיְהִי בְּדַבְּרוֹ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלוֹא לְיוֹעֵץ 16
ſuum & hoc feciſti quia (ne conſiliarii ad Deus conſilium opus quod , ſi eum
מֶלֶךְ נְתַתִּיךָ חֲדַל לָמָּה תֻכֶּה וַיֶּחְדַּל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר
Iehudah ves Amatſiahu eſt conſiliarius Et . non ceſſare Amatſiahu
יָדַעְתִּי כִּי יָעַץ אֱלֹהִים לְהַשְׁחִיתֶךָ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת וְלֹא
ſibimet conſilium ad Amatſiahu ſuum Et
שָׁמַעְתָּ עֲצָתִי׃ אָז יוֹעַץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה 17
eſdemque Iſrael regem Iehu filij Iehoachaſ filium Ioas ad miſit &
וַיִּשְׁלַח אֶל יוֹאָשׁ בֶּן יְהוֹאָחָז בֶּן יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
Iehudah ſeſe ſuccurrit & Amatſiahu ſalue ſuis Et
לְכָה נִתְרָאֶה פָּנִים׃
Iehudah regis Amatſiahu ad Iſrael ex Ioas miſit Et
וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה 18

habitauit & ſua mente diem ad vſque leproſus rex Huzziiahu fuit Et
וַיֹּאמֶר יְהוֹיָדָע הַמֶּלֶךְ מֵעַתָּה עַד יוֹם מוֹתוֹ וַיֵּשֶׁב
Iotha Et . DOMINI domo eſſuerat excita quia leproſus ſeorſum domo
בֵּית הַחָפְשִׁית מְצֹרָע כִּי נִגְזַר מִבֵּית יְהוָה וְיוֹתָם
terræ populum tabitauit & , tegis domum ſuper ſeorſum filius
בְּנוֹ עַל בֵּית הַמֶּלֶךְ שֹׁפֵט אֶת עַם הָאָרֶץ׃
ſcripſit, nouiſſimorum & primorum , Huzziahu tenebrarum reſiduum? Et
וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֻזִּיָּהוּ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים כָּתַב 22
prophetæ Amos filius Iesaiahus
יְשַׁעְיָהוּ בֶן אָמוֹץ הַנָּבִיא׃
eum enim ſepelierunt Et ſuis patribus cum Huzziahu dormiuit Et
וַיִּשְׁכַּב עֻזִּיָּהוּ עִם אֲבֹתָיו וַיִּקָּבְרוּ אִתּוֹ 23
Leproſus (direxerunt nam regibus † qui ſepulcrum agro in ſuis patribus
אֶצֶל קִבְרוֹת הַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצֹרָע
eo pro eius filius Iotham regnauit Et ipſe
הוּא וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXVII. כז

ſedecim & ipſe regnauit in Iotha Iannotū quinque & vigini Filius
בֶּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יוֹתָם בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה
Sadoc filia Ieruſah , cuius matris nomen Et . Ieruſalaim in regnauit annis
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁה בַּת צָדוֹק׃
fecit quæ omnia ſexta DOMINI oculis in rectum fecit que
וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה בְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה 2
DOMINI templum in eſt ingreſſus nō ceruntamē .in patet Huzziahu
עֻזִּיָּהוּ אָבִיו רַק לֹא־בָא אֶל־הֵיכַל יְהוָה
portam ædificauit Ipſe .eamquoque populus adhuc &
וְעוֹד הָעָם מַשְׁחִיתִים׃ הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר 3
murum ad ædificauit Ioel abi muro in & , excelſum DOMINI domus
בֵּית יְהוָה הָעֶלְיוֹן וּבְחוֹמַת הָעֹפֶל בָּנָה לָרֹב׃
ædificauit Gibbus in & , Iehudah muros in ædificauit Vrbesque
וְעָרִים בָּנָה בְּהַר יְהוּדָה וּבְחֻרְשׁוֹת בָּנָה 4
arces & palatia
בִּירָנִיוֹת וּמִגְדָּלִים׃ וְהוּא נִלְחַם עִם מֶלֶךְ בְּנֵי
filiorum rege cum pugnauit ipſe Et . eos ſuper eſt roborauit & Hamō
עַמּוֹן וַיְחַזְּקֵם וַיִּתְּנוּ לוֹ בְנֵי עַמּוֹן בַּשָּׁנָה
anno in & Hammon filij ei dederunt Et . eos ſuper eſt roborauit & Hamō
הַהִיא מֵאָה כִכַּר כֶּסֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֹּרִים חִטִּים
anno in & Hammon filij ei tot dederunt Hoc .millia decem hordeum &
וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֹּרִים שְׂעֹרִים וְכָזֹאת יְשַׁלְּמוּ לוֹ בְּנֵי עַמּוֹן וְעָשָׂה
præparauit quia , Iotham eſt roborates Et . tertio & , ſecundo
יוֹתָם כִּי הֵכִין דְּרָכָיו לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃
ſui Dei DOMINI fecit ad ſuas vias
וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־מִלְחַמְתָּיו וּדְרָכָיו הִנָּם 7
ipſa ecce , eius vix & , eius bella omnia & , Iotham cetera reſiduum Et
כְּתֻבִים עַל סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃
Iehudah & , Iſrael regum libro in ſcripta
בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה 8
ſedecim & ipſum regnauit in erat annorum quinque & vigini Filius
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו
Ieruſalaim in regnauit annis
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
eo pro eius filius Achaz regnauit & Dauid ciuitate in eſt ſepelierūt &

CAP. XXVIII. כח

erat quando annis ſedecim & ipſum regnauit in Achaz annorum vigini Filius
בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
Dauid ſeue DOMINI oculis in rectū fecit non & Ieruſalaim in regnauit
מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְלֹא עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִיד
conſimilis eſtam & Iſrael regum ſili in ahāir Et
אָבִיו׃ וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם מַסֵּכוֹת 2
.eius pater .Bahalim ipſi fecit
עָשָׂה לַבְּעָלִים׃ וְהוּא הִקְטִיר בְּגֵיא בֶן הִנֹּם 3
expulit quas geminam abominationes iuxta ignē in ſuos filios cōbuſſit &
וַיְבַעֵר אֶת בָּנָיו כְּאֵשׁ כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ
ſuffimebat & , immolabat Et Iſrael filiorum faciem à DOMINVS
יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּזְבַּח וַיְקַטֵּר 4
frondoſo ligno omni ſub & , colles ſuper & , eroſilia in
בַּבָּמוֹת וְעַל הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃
Atum regis manu in eius Deus DOMINVS cum Tradidiſque
בְּנַתְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהָיו בְּיַד מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּכּוּהוּ
adduxerant & , prægnatum captiuū eum & , eā in percuſſitque &
וַיַּשְׁבּוּ מִכֶּנּוּ שְׁבִיָּה גְדוֹלָה וַיְבִיאוּ
p 3

Ghath murum inpit & , Peliſtim inſpognauit & eſt egreſſus Et
וַיִּגַּח גַּת וְחוֹמַת יַבְנֶה וְחוֹמַת אַשְׁדּוֹד וַיִּבֶן עָרִים
Aſdod in vrbes ædificauit & , Aſdod murum & , Iabneh murum &
מֵאַשְׁדּוֹד וּבְגַבֵּי פְלִשְׁתִּים וַיִּתֹּץ חוֹמֹת אַשְׁדּוֹד וּבְנֹת עָרִים בְּאַשְׁדּוֹד
contra & , Peliſtim contra Deus eum adiuuit Et . Peliſtim in &
וּבַפְּלִשְׁתִּים׃ וַיַּעְזְרֵהוּ הָאֱלֹהִים עַל־פְּלִשְׁתִּים וְעַל 7
Mehunim & Gurbaal in habitantes Hagarites
הָעַרְבִיִּים הַיֹּשְׁבִים בִּגּוּר־בַּעַל וְהַמְעוּנִים׃
ad vſque eius nomē ioiit & Huzziahu ipſi mun? Hāmonites dabant Et
וַיִּתְּנוּ הָעַמּוֹנִים מִנְחָה לְעֻזִּיָּהוּ וַיֵּלֶךְ שְׁמוֹ עַד־ 8
ſuſſimitenem in vſque fuit robuſtus quia , aegypti nouorum
לְבוֹא מִצְרַיִם כִּי לְמַעְלָה׃
, angoli portam ſuper Ieruſalaim in . turres Huzziahu ædificauit Et
וַיִּבֶן עֻזִּיָּהוּ מִגְדָּלִים בִּירוּשָׁלִַם עַל־שַׁעַר הַפִּנָּה 9
, ea roborauit & angulum ſuper & , vallis portam ſuper &
וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ וַיְחַזְּקֵם׃
acquiſitis quia , multas ciſternas exſtat & , deſerto in turres extruxit Et
וַיִּבֶן מִגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר וַיַּחְצֹב בֹּרוֹת רַבִּים כִּי מִקְנֶה 10
, moribus in vinitores & agricolæ , plantiis in & , humili loco &
רַב הָיָה לוֹ וּכְשְׁפֵלָה וּבְמִישׁוֹר אִכָּרִים וְכֹרְמִים בָּהָרִים
eas Iouanum diligens quia , Carmel in &
וּבַכַּרְמֶל כִּי אֹהֵב אַדְמָה הָיָה׃
exercitum ingredientiū belli faciemtiū exercitus Huzziahu ipſi fuit Et
וַיְהִי לְעֻזִּיָּהוּ חֵיל עֹשֵׂי מִלְחָמָה וְיֹצְאֵי צָבָא 11
Mahaſiahu & , ſcribæ Iehibel manum per eorum cenſus numeri ex
לְמִסְפָּר פְּקֻדָּתָם בְּיַד יְעִיאֵל הַסּוֹפֵר וּמַעֲשֵׂיָהוּ
, regis principibus de Chananiahu manū ad , præfecto
הַשּׁוֹטֵר עַל יַד חֲנַנְיָהוּ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ׃
militia duo , virum † fortium patrum capitum numerus Omnis
כָּל מִסְפַּר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִגְבוֹרֵי חֵיל אַלְפַּיִם 12
trecentorum militiæ exercitus eorum manū ad Et
וְשֶׁבַע מֵאוֹת׃ וְעַל יָדָם חֵיל עֲבָא שֶׁלֶשׁ מֵאוֹת 13
bellum facientium quingentorum & , militum ſeptem , & militum
אֶלֶף שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עֹשֵׂי מִלְחָמָה
inimicum contra regi auxiliandum ad , robuſtè fortitudine &
בְּכֹחַ חַיִל לַעְזֹר לַמֶּלֶךְ עַל־הָאוֹיֵב׃
, haſtas & , clypeos exercitui cuncto Huzziahu eis præparauit Et
וַיָּכֶן לָהֶם עֻזִּיָּהוּ לְכָל־הַצָּבָא מָגֵנִים וְרֹמְחִים 14
, fundarum lapides & , arcus & , loricas & , galeas &
וְכוֹבָעִים וְשִׁרְיָנוֹת וְקַשְׁתוֹת וְלַאַבְנֵי קָלָעִים׃
ædificandum ad , regnanti exegerat mā machinas Ieruſalaim in fecit &
וַיַּעַשׂ בִּירוּשָׁלִַם חֲשְׁבֹנוֹת מַחֲשֶׁבֶת חוֹשֵׁב 15
, grandibus lapidibus in C . ſagittis in ſtaciendū ad angulis in &
לִהְיוֹת עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְעַל־הַפִּנּוֹת לְיַרְאוֹת בַּחִצִּים וַאֲבָנִים גְּדוֹלוֹת
, ſe inuidit adimirificauit quia , prodeſt ad vſque eius nomen eſt egreſſum Et
וַיֵּצֵא שְׁמוֹ עַד־לַמֶּרְחָק כִּי הִפְלִיא לְהֵעָזֵר
ad , eius cor eſt eleuatum , ſe roborauit quia Et
עַד כִּי חָזְקָה׃ וּכְחָזְקָתוֹ גָּבְהָה לִבּוֹ עַד־ 16
eſt ingreſſus & eius Deū DOMINVM cōtra eſt prætaricatus & , ſacerdotū
לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל בַּיהוָה אֱלֹהָיו וַיָּבֹא אֶל־הֵיכַל
ſuffimendi altare ſuper ſuffendam ad , DOMINI templum in
יְהוָה לְהַקְטִיר עַל מִזְבַּח הַקְטֹרֶת׃
DOMINI ſacerdotes eo cū & , ſacerdos Hazariahu eum poſt eum Et
וַיָּבֹא אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ כְּמֹנִים 17
, eius filij
בְּנֵי־חָיִל׃
Huzziahu tibi Non ei dixerunt & , regem Huzziahu cōtra ſtetērunt &
וַיַּעַמְדוּ עַל־עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־לְךָ עֻזִּיָּהוּ 18
ſanctificantium Aharon filiorum facentorum ſed , DOMINI , ſuffimere
לְהַקְטִיר לַיהוָה כִּי לִמְקֻדָּשִׁים בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמְקֻדָּשִׁים
tibi & noo & , ea prætaricatus quia , ſanctuario de Egredere
לְהַקְטִיר יָצָא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי מָעַלְתָּ וְלֹא לְךָ
, Deo DOMINO
לְכָבוֹד מֵיְהוָה אֱלֹהִים׃
ipſum ſanctificatis in & . Et ſuffichi adfuiſſem ēt illius manu in & , Huzziahu
וַיִּזְעַף עֻזִּיָּהוּ וּכְלִי מִקְטֶרֶת לְהַקְטִיר בְּיָדוֹ וַיִּזְעַף
facentium ſacies ad eius fronte in eſt orta lepra & , ſacerdotum
עִם־הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי בֵּית יְהוָה מֵעִם מִזְבַּח
, ſuffimenti altare de , DOMINI templo
הַקְּטֹרֶת׃ וַיִּפֶן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן וְכָל־הַכֹּהֲנִים 20
ſacerdotes omnes & , eum ſacerdos Hazariahus eum ad reſpexit Et
וְהִנֵּה מְצֹרָע בְּמִצְחוֹ וַיַּרְאֻהוּ מִשָּׁם וְגַם־הוּא
ipſe eſtam Et . inde eū feſtinate fecerūt & , ipſa frōte in leproſus ſignū cum &
נִבְהַל לָצֵאת כִּי נָגְעָה נְגָעוֹ בְּיהוָה׃
, DOMINVS eum percuſſit quia , egredi ad feſtinabat
וַיְהִי עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצֹרָע עַד יוֹם מוֹתוֹ 21

Universidad de Deusto
Biblioteca

ecem perrexit & ambulauit eorũ cõsilio in Ersam
perditionem לְמַשְׁחִית לוֹ׃ 6 גַּם בְּעַצְתָּם הָלַךְ אֶת־
contra regem Chazael *supra*, bellum ad Israel rege Achab filiũ Iehoram
יְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְמִלְחָמָה עַל־ חֲזָאֵל מֶלֶךְ
Iosam Aramæi percusserunt Ex. Ghilhaad Ramoth in Atam
אֲרָם בְּרָמוֹת גִּלְעָד וַיַּכּוּ הָאֲרַמִּים אֶת־יוֹרָם׃
vt curare & sanare, de pugnare
eũ percusserũt quibus, *plaga* a qua, *Israhel* in *te curandũ ad* est reuertit Ex
7 וַיָּשָׁב לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל כִּי הַמַּכּוֹת אֲשֶׁר הֻכּוּ
filius Hazaraihu Et. Atam rege Chazael cum *ipso pugnãs* in Ramoth in
בְּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־
filium Iehoram *videndum* ad descendit Iehudah regis Iehoram
יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־ videre
erat Deo à Et *ipse agentem* quia, *Israhel* in Achab
אֲחַאְזְיָהוּ בִּיזְרְעֶאל כִּי חֹלֶה הוּא׃ 8 וַיְהִי מֵאֵת הָאֱלֹהִים בְּבוֹא
est egressus, *ipse venãdo* in Et. Iotam ad *venendũ* ad, Achaziahu *digressus*
יְהוֹרָם אֶת־אֲחַזְיָהוּ לָרֻצוֹא אֶל־יוֹרָם וּבְצֵאתוֹ
contra
הִכְחִית אֱלֹהִים אֶת־יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי אֲשֶׁר מָשַׁח יְהוָה
vt *videret* vt *conuersaffet*
אֹתוֹ לְהַכְרִית אֶת־בֵּית אַחְאָב׃ 9 וַיְהִי כְּהִשָּׁפְטוֹ אֶת־
fratrum filios &, Iehudah principes *iuuenit* &, Achab domo cum
אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מְשָׁרְתִים לַאֲחַזְיָהוּ וַיַּהַרְגֵם׃
illos interfecit &, Achaziahu ipsi ministrantes Achaziahu
10 וְאֲחַזְיָהוּ מְשַׁכֵּב בְּתֵבֶל וַיְבַקְשֻׁהוּ וַיִּתְפְּשֻׂהוּ
latuit ipse &, eũ cõprehenderũt &, Achaziahu quæsiuit Et
וְהוּא מִתְחַבֵּא בְּשֹׁמְרוֹן׃ וַיּוֹבִלֻהוּ אֶל־יֵהוּא וַיְמִתֻהוּ
Someron in
וַיִּקְבְּרֻהוּ כִּי אָמְרוּ בֶן־יְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר דָּרַשׁ אֶת־ est,
DOMINVM quæliuit qui *ipse* Iehosaphat filius, *dixerunt* nam
יְהוָה בְּכָל־לֵב וְלֹא־הָיָה לְבֵית אֲחַזְיָהוּ כֹּחַ
terat potẽtia
לְאַבֵּד׃ 11 וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי־ מות
ob tumẽdum
מֵת בְּנָהּ regium מקם
וַתָּקָם וַתְּדַבֵּר אֶת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה לְבֵית יְהוּדָה׃
Achaziahu filium Ioas regis filia Iehosabhath accepit Et מלך
12 וַתִּקַּח יְהוֹשַׁבְעַת בַּת הַמֶּלֶךְ אֶת יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ qui interfi-
eum *dedit* &, *inter fetum* ,regis filiorum media è eum est furata &
וַתִּגְנְבֵהוּ אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַמּוּמָתִים וַתִּתְּנֵהוּ cubiculo &
Iehosabhath eum abiecerãt &, lectorum *conlarium* in eius *tollatorem* &
וְאֶת־מֵינִקְתּוֹ בַּחֲדֶר הַמִּטּוֹת וַתַּסְתִּירֻהוּ יְהוֹשַׁבְעַת
nutricem
בַּת־הַמֶּלֶךְ יוֹרָם אֵשֶׁת יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן כִּי הִיא הָיְתָה אֲחוֹת
soror erat ipsa nã, sacerdotis Iehoiadah vxor, Ieboram regis filia
אֲחַזְיָהוּ לְהַעְלִימוֹ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הֻמָת׃ 12 וַיְהִי אִתָּם
ex eum fuit Et *eum interimẽdi* ne, Hathaliahu *facie* & Achaziahu facie
מִתְחַבֵּא בְּבֵית הָאֱלֹהִים שֵׁשׁ שָׁנִים וַעֲתַלְיָה מוֹלֶכֶת עַל־ regnabat
שָׁנָה
הָאָרֶץ׃

CAP. XXIII. כג

centuriones, principes *assumpsit* &, Iehoiadah *eſt cõfortat* *septimo* anno in Et
1 בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הִתְחַזֵּק יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי לְקַח
Iehochanan filium Iũael &, Ierocham filium Hazariahu, *centuriones*
יְהוֹחָנָן בֶּן־יְהוֹחָנָן וְאֶת־עֲזַרְיָה בֶן־עוֹבֵד וְאֶת־ שׂוּר
& Hadaiahu filium Maaseiahu &, Hobed filium Hazzichri &
מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־יְרֹחָם וְאֶת־אֶלִישָׁפָט בֶּן־זִכְרִי אֶת־ מַצָּב
Iehodah per *centurias* eis, *Iodere* in *locum* Zichri filium Elifaphat
2 וַיָּסֹבּוּ בִיהוּדָה וַיְקַבְּצוּ אֶת־ סבב
cepit & Iehodah *vbibus* *conctis de* Leuitas congregauerunt &
הַלְוִיִּם מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ principes
Ierusalem in *ventrum* &, Israel *patrum* familiarum
יְרוּשָׁלִָם׃ 3 וַיִּכְרֹת כָּל־הַקָּהָל בְּרִית בְּבֵית הָאֱלֹהִים עִם הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
dixisset, rege cum Dei domo in *fœdus* *omnis* *multa* Et perrexit
אֲלֵהֶם הִנֵּה בֶן־הַמֶּלֶךְ יִמְלֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עַל־ filius *super*, DOMINVS *eſt locũ* *fecit* regnabit *regis* filius Ecce *ecce* ad
בְּנֵי דָוִיד׃ 4 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ הַשְּׁלִישִׁית מִכֶּם בָּאֵי
Dauid qui *ventris*
עֹשֶׂה דָּוִד
diminum *inimicos*, Leuitæ & *facerdotes* *Sabbatho* ex
הַשַּׁבָּת לְמַשְׁמְרוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְשֹׁעֲרֵי הַסַּף׃ et
eſtis eum
fundamenti porta in *pars* tertia &, regis domo in *pars* *tertia* Et סף
וּבֵית הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׁלִישִׁית בְּשַׁעַר הַיְסוֹד׃ 5 וְכָל־ *populis* *omnis* & DOMINI domo in *pars* *tertia* Et
הָעָם עַל־חַצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃

erãt quando mortuus eſt. ciuitate in eum *ſepelierunt* Et *ipſum* *mulierũ* in *ſepulcrum* triginta &
וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּמוֹתוֹ׃ 16 וַיִּקְבְּרוּהוּ בָעִיר
Deo cum &, Iſrael in *bonum* *fecit* quia, *regibus* cum Dauid
עִם־אֱלֹהִים וְעִם־בֵּיתוֹ׃ 17 וְאַחֲרֵי מוֹת יְהוֹיָדָע בָּאוּ שָׂרֵי יְהוּדָה
posteaquã mor tuus eſt Iehudah principes *venerunt*, Iehoiadah *mori* *poſt* Et, *eius* domo &
שׁוּר obeẽperauit & eis. *eis* ad *rex* *audiuit* Tunc, *regi* ſe *inclinauerunt* &
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמֶּלֶךְ אָז שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם׃ 18 וַיַּעַזְבוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ
ſeruierũt &, *ſuorũ* patrum Dei DOMINI domum *deſeruerunt* Et
אֲשֵׁרִים וְאֶת־הָעֲצַבִּים וַיְהִי קֶצֶף עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם sculptilibus. Ierusalem & Iehudah cõtra *ira* fuit Et *delictũ* &, *locis*
בְּאֶשְׁמָתָם זֹאת׃ 19 וַיְשַׁלַּח בָּהֶם נְבִיאִים לְהָשִׁיבֵם
propter *delictum* *ad* vt connec-
אֶל־יְהוָה וַיָּעִידוּ בָם וְלֹא הַאֲזִינוּ׃ *eos remanſerit* *adſt*, *prophetas* *eos* in *miſit* Et
ſeruitus *peregrinum* non &, *eis* in *ſint* teſtificati & DOMINVM ad
עוֹר 20 וְרוּחַ אֱלֹהִים לָבְשָׁה אֶת־זְכַרְיָה בֶן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן
ſacerdotis Iehoiadah filiũ Zechariah *induit* Dei *ſpiritus* Et
וַיַּעֲמֹד מֵעַל לָעָם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר הָאֱלֹהִים לָמָּה quid Vt Deus *dixit* Sic *eis* *dixit* & *populum* *ſuper* ſtetit &
תַעַבְרוּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְלֹא תַצְלִיחוּ כִּי עֲזַבְתֶּם אֶת־ *proſperabimini* non Et DOMINI *mandata* *tranſgredimini* vos
יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם׃ 21 וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו וַיִּרְגְּמֻהוּ אֶבֶן
lapidibus, in-
בְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ בֶּחָצֵר בֵּית יְהוָה׃ 22 וְלֹא זָכַר יוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ *regis* *præcepto* in *lapide* eum *obtruerunt* & *ſui* adueſſus eos *inſurrexerũt* Et
חֶסֶד אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹיָדָע אָבִיו עִמּוֹ וַיַּהֲרֹג אֶת־ rex Ioas eſt *recordatum* non Et. DOMINI domus *atrio* in
בְּנוֹ וּבְמוֹתוֹ אָמַר יֵרֶא יְהוָה וְיִדְרֹשׁ׃ *regnum* *ſuper* *ſeruo* *eius* *filium* Et
23 וַיְהִי לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה עָלָה עָלָיו חֵיל אֲרָם
Aram *exercitus* *eum* *contra* *aſcendit* *anni* *reuolutione* in, *fuit* Et
וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם וַיַּשְׁחִיתוּ כָל־שָׂרֵי הָעָם *principes* *omnes* *corrumpendi* & Ierusalem & Iehudah in *venerant* &
מִקֶּרֶב הָעָם וְכָל־שְׁלָלָם שָׁלְחוּ לְמֶלֶךְ דַּמֶּשֶׂק׃ *omnia* *ſpolia*
24 כִּי בְמִסְפַּר אַנְשֵׁי־חַיִל בָּא אֲרַם וַיהוָה בְּיָדָם חַיִל
Damaſcũ *rex* ad *mittunt* *eorũ* *ſpolium* *eius* & *populũ* è *populi*
רַב מְאֹד בַּעֲזֹב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וּבִשְׁפְטֵי cum *paucis* *tribus* *venit*
יוֹאָשׁ עָשׂוּ׃ 25 וַיַּעַזְבוּהוּ בְּחֳלָיָיו רַבִּים וַיַּעֲשׂוּ עָלָיו
DOMINVS, *Aram* *exercitus* *virum* *hominum* *paucis* in *Quia*
קֶשֶׁר עֲבָדָיו בְּדְמֵי בְנֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיַּהַרְגֻהוּ עַל־ *ſacerdotis* Iehoiadah *filiorũ* *ſanguinibus* in *ſui* *ſtrui* eũ *contra* *ſe* *cõiurarunt*
מִטָּתוֹ וַיָּמֹת וַיִּקְבְּרֻהוּ בְעִיר דָּוִיד וְלֹא קָבְרוּהוּ בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃ *ſuis* *diuitiæ* in *eum* *ſepelierunt* non &, *David*
26 וְאֵלֶּה הַמִּתְקַשְׁרִים עָלָיו זָבָד בֶּן־שִׁמְעָת הָעַמֹּנִית *ſunt* *qui* *eum* *iurauerunt* *Hãmonites* *Simeath* filius *Zabad* *nam* *contra* *ſui* *religionem* ibi Et
וִיהוֹזָבָד בֶּן־שִׁמְרִית הַמֹּאֲבִיָּה׃ 27 בָּנָיו וְהַמַּשָּׂא & *mulierũde* *Moabites* *Simrith* filius Iehozabad &
עָלָיו וְיִסּוֹד בֵּית הָאֱלֹהִים הִנָּם כְּתוּבִים *ſcripta* *ipſa* *eſt* *ecce* : Dei *domus* *fundamentũ* & *eum* *ſuper* *eum* ſtetit
עַל־מִדְרַשׁ סֵפֶר הַמְּלָכִים וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָהוּ בְנוֹ *eius* *filius* Amaſiahu *regnauit* Et *regum* libri Midras ꝓ in
תַּחְתָּיו׃ *eo* *pro* *ſubſtituit* *filiũ*

CAP. XXV. כה

erat cum *viginti* Et Amaſiahu *regnauit* *annorum* quinq; & viginti Filius
1 בֶּן עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ וְעֶשְׂרִים
Iehohaddan *eius* *matris* nomẽ Er, Ierusalem in *regnauit* *annis* octoẽ &
וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדָּן *quinquaginta* DOMINI oculis in rectum Feciſque, Ierusalẽmi de
מִירוּשָׁלִָם׃ 2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק *regnum* *eſſet* *roboratum* cum *fuit* Et perfecto corde in non
לֹא בְלֵבָב שָׁלֵם׃ 3 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה *ſuum* *patrem* *regem* *percuſſores* *eius* *ſeruos* *occidit* & *ſic* *fecerat*
עָלָיו וַיַּהֲרֹג אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־אָבִיו׃ *ergo* in *ſcripsum* *ſicut* *quia* *interemit* non *eorum* *filios* Et
4 וְאֶת־בָּנָיו לֹא הֵמִית כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת

ingrediuntur *miniſtri* &, *facerdotes* niſi DOMINI domum *ingrediatur* ne Et
6 וְאֵל־יָבוֹא בֵּית יְהוָה כִּי אִם־הַכֹּהֲנִים וְהַמְשָׁרְתִים
fint *obtinent* *populus* *omnis* Et *ipſi* ſanctitas quia, *ingrediatur* ipſi, Leuitis †
לָלֶוִּם הֵמָּה יָבֹאוּ כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה וְכָל־הָעָם יִשְׁמְרוּ
vndique *teneant* Leuitæ *circumdent* Et DOMINI *cuſtodiam*
מִשְׁמֶרֶת יְהוָה׃ 7 וְהִקִּפוּ הַלְוִיִּם אֶת־מֶלֶךְ מִכְּלִי
ſeruent *eſtote* Et, *mortiatur*, *domũ* in *venit* & *ſua* *manu* in *ſua* *quiſq;* *vnuſquiſq;*.
אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ וְהַבָּא אֶל־הַבַּיִת יוּמָת וְהְיוּ
vestimenta & Leuitæ *ſecerunt* Et *illa* *ſeptimodo* *& ille* *intrãdo* in, *regis* cum
אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּבֹאוֹ וּבְצֵאתוֹ׃ 8 וַיַּעֲשׂוּ הַלְוִיִּם וְכָל־ *ſanctificati* *ſunto* *ſunto* in Et. Iotam ad *venientẽ* ad, Achaziahu *digreſſui*
יְהוּדָה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ
ſabbathũ ad *venientes* *ſuos* *vitos*.
אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת כִּי לֹא
diuiſiones *facerdos* Iehoiadah *ſpernens*
פָטַר יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־הַמַּחְלְקוֹת׃
lanceas *centuriones* *principibus* *facti* dos Iehoiadah dedit Et
9 וַיִּתֵּן יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לִשְׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־ נתן
domo † quæ, *Dauid* regis † quæ *peltas* & *clypeos* &
הַמָּגִנּוֹת וְאֶת־הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃ נגן
ſuum *miſſile* *uir* &, *populum* *omnem* *conſtituit* Et. Dei
10 וַיַּחֲלֵיטֵם אֶת־כָּל־הָעָם אִישׁ שִׁלְחוֹ
ſinibus *domus* *humerum* ad *vſq;* *dexteo* *domus* *humero* ab, *ſua* *manu* in
בְּיַד מִסְפַּח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־ *templi* *ſuper* *ſuper*, *domui* & *altari*
הַבָּיִת׃ 11 וַיֹּצִיאוּ אֶת־בֶּן־ *templum* *circuiſſent* *regem* *ſuper* *ſuper*, *domui* & *altari*
לְמִזְבַּח וְלִבְנֵי עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃ *ædificationis* regis Et *ornamentum* & *ſuſtentionis* cum *ſuper* *dedere* & *regis*
הַמֶּלֶךְ וַיִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִיכוּ
ſex Vnus; *dixerunt* atq; *eius* *filii* & Iehoiadah eũ *vnxerũt* & *eum*
אֹתוֹ וַיַּמְשְׁחֻהוּ וַיָּנִיעוּ יָדָיו וַיֹּאמֶר יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ *Iudauicium* &, *eum* *rectorum* *populi* *ſocium* Hathaliahu *audiuit* Et
12 וַתִּשְׁמַע עַתַלְיָהוּ אֶת־קוֹל הָעָם הָרָצִים וְהַמְהַלְלִים
DOMINI domum * *populum* *ad* *venit* & *regem*
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַתָּבוֹא אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה׃
introitu to *ſuam* *tabernaculum* *ſuper* *Horti* *rex* *ecce* &, *vidit* Et
13 וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־עַמּוּדוֹ בַּמָּבוֹא רָאָה
terræ *populus* *omnis* & *regem* *iuxta* *tubæ* &, *principes* &
וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצֹצְרוֹת עַל־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ
inſtrumentis *cum* *cantores* &, *rubri* *in* *clangens* *&*, *iuxta*
שָׂמֵחַ וְתֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת וְכָל־ *ſonitũ* *inſtrumentis* *cum* *cantores* &, *iuxta*
מְשֹׁרְרֵי הַשִּׁיר וּמְנַגְּנֵי בַּכֵּלִי הַשִּׁיר וַתִּקְרַע עֲתַלְיָהוּ
ſuas *veſtimenta* Hathaliahu *ſcidit* & *laudare* *ſcientes* &
וְתֹאמֶר קֶשֶׁר קֶשֶׁר׃ 14 וְהַפְקֹד הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת
ſacerdos Iehoiadah *facit* *eſpedi* Et. *coniuratio*, *Coniuratio*
פְּקוּדֵי הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם הוֹצִיאוּהָ מִבֵּית לַשְּׂדֵרוֹת
ad *Iudam* *Educite*: *eos* *ad* *dixit* &, *exercitus* *præfectis* *centuriarum* *præcipit*
וְהַמָּבִיא אַחֲרֶיהָ הָמִית בֶּחָרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן אַל־ *facerdos* *dixit* *quoniã* *gladio* in *moriatur*, *eũ* *poſt* *venit* &, *milites* *extra*
תָּמִיתוּהָ בְּבֵית יְהוָה׃ 15 וַיָּשִׂימוּ־לָהּ יָדַיִם וַתָּבוֹא
DOMINI domo *eũ* *interficiatis* Ne
דֶּרֶךְ מְבוֹא סוּס בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְמִתוּהָ שָׁם׃ 16 וַיִּכְרֹת
cum *intersecerunt* & *regis* Domus *equorum* *portæ* *introitum* ad *venit* &
יְהוֹיָדָע בְּרִית בֵּינוֹ וּבֵין כָּל־הָעָם וּבֵין הַמֶּלֶךְ
populũ *vniuerſum* *inter* &, *ſe* *inter* *fœdus* Iehoiadah *exilio* Et *ibi*
וְהָיָה לְעָם לִיהוָה׃ 17 וַיָּבֹאוּ כָל־הָעָם בֵּית
ſunt *qui* *omnes* *populus* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
מִבְטָחוֹ וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וְאֶת־ *Baal* *ſacerdotem* Mathan & *ſuper* *regere* *eius* *ſimulachra* &, *eius* *altaria*
כֹּמָרָיו שִׁבַּרוּ וְאֶת־מַתָּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי
in *Daniel* *eſt* *pauore* *quos*; *Leuitarum* *ſacerdotum* *manũ* per DOMINI
הַמִּזְבְּחוֹת׃ 18 וַיָּשֶׂם יְהוֹיָדָע פְּקֻדּוֹת בֵּית
domo *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
יְהוָה בְּיַד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר חִלַּק דָּוִיד עַל־
ſuper *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
בֵּית יְהוָה לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת יְהוָה כַּכָּתוּב
ſuper *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
בְּתוֹרַת מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁיר עַל יְדֵי דָוִיד׃
ſuper *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
19 וַיַּעֲמֵד שֹׁעֲרִים עַל־ *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
שַׁעֲרֵי בֵּית יְהוָה וְלֹא יָבוֹא טְמֵא לְכָל־
ſuper *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
דָּבָר׃ 20 וַיִּקַּח אֶת־ *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
הַמֹּאוֹת וְאֵת כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיּוֹרֶד
ſuper *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*
אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה וַיָּבֹאוּ בְּתוֹךְ שַׁעַר הָעֶלְיוֹן
ſuper *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ* *ſuper* *ſuper*, *domũ*

Universidad de Deusto
Biblioteca

habitatibus ? vestris fratribus ? de vos ſuperuenerit quæ ſit mors omnium Et
10 ? ecce ? ille ? qui ? venit ? contra ? nos ? ad ? eiicere ? nos ? de ? poſſeſſione ? tua ? quam ? dedisti ? nobis ? hereditario ? iure ? Deus ? noſter ? nonne ? tu ? iudicabis ? eos ? quia ? in ? nobis ? non ? eſt ? fortitudo ? contra ? multitudinem ? hanc ? quæ ? venit ? ad ? nos ? et ? nescimus ? quid ? agere ? debeamus ? ſed ? ad ? te ? habemus ? oculos ? nostros ? Et
13 ? omnis ? Iudæa ? ſtabat ? coram ? Domino ? et ? parvuli ? eius ? et ? uxores ? et ? filii ? illius ? Et
14 ? ſuper ? eum ? in ? medio ? multitudinis ? Iahaziel ? filius ? Zacharias ? filii ? Banaiæ ? filii ? Idiel ? filii ? Mathaniæ ? Levites ? de ? filiis ? Asaph ? ſuper ? quem ? fuit ? ſpiritus ? Domini ? in ? medio ? multitudinis ? Et
15 ? dixit ? Audite ? omnis ? Iudæa ? et ? habitatores ? Ieruſalem ? et ? tu ? rex ? Ioſaphat ? hæc ? dicit ? vobis ? Dominus ? Nolite ? timere ? neque ? paueatis ? a ? facie ? multitudinis ? huius ? innumerabilis ? quia ? non ? veſtra ? eſt ? pugna ? ſed ? Dei ? Et
16 ? cras ? deſcendite ? contra ? eos ? ecce ? enim ? aſcendent ? per ? clivum ? Siz ? et ? inuenietis ? eos ? in ? fine ? torrentis ? ante ? ſolitudinem ? Ieruel ? Et
17 ? non ? vobis ? erit ? neceſſe ? dimicare ? in ? hac ? re ? ſtate ? et ? videte ? ſalutem ? Domini ? ſuper ? vos ? o ? Iuda ? et ? Ieruſalem ? nolite ? timere ? neque ? paueatis ? cras ? egredimini ? contra ? eos ? et ? Dominus ? erit ? vobiſcum ? Et
18 ? Ioſaphat ? et ? omnis ? Iudæa ? et ? habitatores ? Ieruſalem ? corruerunt ? coram ? Domino ? et ? adorauerunt ? Dominum ? Et
19 ? Leuitæ ? de ? filiis ? Caath ? et ? de ? filiis ? Core ? laudare ? Dominum ? Deum ? Iſrael ? in ? uoce ? excelſa ? Et
20 ? Ioſaphat ? et ? omnis ? Iudæa ? et ? habitatores ? Ieruſalem ? ſurrexerunt ? de ? nocte ? egreſſique ? ſunt ? in ? deſertum ? Thecue ? Et
21 ? egreſſo ? eo ? ſtans ? Ioſaphat ? in ? medio ? eorum ? dixit ? Audite ? me ? Iuda ? et ? habitatores ? Ieruſalem ? credite ? in ? Domino ? Deo ? veſtro ? et ? firmabimini ? credite ? prophetis ? eius ? et ? proſperabimini ? Et
22 ? cum ? conſilio ? habito ? ſtatuit ? cantores ? Domini ? et ? laudantes ? in ? decore ? ſanctitudinis ? dum ? egrederetur ? exercitus ? et ? dicerent ? Confitemini ? Domino ? quoniam ? in ? ſæculum ? miſericordia ? eius ? Et
23 ? in ? tempore ? quo ? cœperunt ? in ? laudibus ? et ? in ? confeſſione ? dare ? benedictionem ? Domino ? conuertit ? Dominus ? inſidias ? filiorum ? Ammon ? et ? Moab ? et ? montis ? Seir ? qui ? uenerant ? contra ? Iudam ? et ? percuſſi ? ſunt ? Et
24 ? Iuda ? ad ? ſpeculam ? in ? deſerto ? et ? aſpexerunt ? in ? agmen ? et ? ecce ? cadauera ? proſtrata ? in ? terra ? et ? nullus ? euaſerat ? de ? eis ? Et
25 ? Ioſaphat ? et ? populus ? eius ? ad ? diripiendas ? ab ? eis ? ſpolia ? et ? inuenerunt ? in ? eis ? ſubſtantiam ? et ? ſupellectilem ? et ? uaſa ? pretioſa ? et ? auferentes ? ſibi ? plura ? quam ? portare ? poterant ? et ? ſpolia ? erant ? multa ? nimis ? Et
26 ? die ? quarto ? congregati ? ſunt ? in ? ualle ? Berachah ? uallem ? illius ? quia ? benedixerunt ? ibi ? Domino ? propterea ? uocatum ? eſt ? nomen ? loci ? illius ? ualles ? Berachah ? uſque ? in ? præſentem ? diem ? Et
27 ? reuerſus ? eſt ? omnis ? Iudæa ? et ? Ieruſalem ? et ? Ioſaphat ? in ? capite ? eius ? ut ? iret ? in ? Ieruſalem ? in ? lætitia ? quia ? dedit ? eis ? Dominus ? gaudium ? de ? inimicis ? ſuis ? Et
28 ? ingreſſi ? ſunt ? Ieruſalem ? in ? templum ? Domini ? in ? cymbalis ? et ? in ? pſalteriis ? et ? in ? tubis ? Et
29 ? pauor ? Dei ? factus ? eſt ? ſuper ? omnia ? regna ? terræ ? cum ? audiſſent ? quod ? pugnaſſet ? Dominus ? contra ? inimicos ? Iſrael ? Et
30 ? quieuit ? regnum ? Ioſaphat ? et ? requieuit ? Deus ? eius ? undique ? ab ? hoſtibus ? Et
31 ? regnauit ? ergo ? Ioſaphat ? filius ? Ioſaphat ? ſuper ? Iudam ? triginta ? quinque ? annis ? natus ? eſt ? cum ? regnare ? cœpiſſet ? et ? uixit ? in ? Ieruſalem ? uigintiquinque ? annis ? nomen ? matris ? eius ? Azuba ? filia ? Salai ? Et
32 ? ambulauit ? in ? uia ? patris ? ſui ? Aſa ? et ? non ? declinauit ? ab ? ea ? faciens ? quod ? placitum ? eſt ? coram ? Domino ? Et
33 ? excelſa ? non ? abſtulit ? adhuc ? enim ? populus ? non ? direxerat ? cor ? ſuum ? ad ? Deum ? patrum ? ſuorum ? Et
34 ? reliqua ? autem ? ſermonum ? Ioſaphat ? priorum ? et ? nouiſſimorum ? ecce ? ſcripta ? ſunt ? in ? libris ? Iehu ? filii ? Hanani ? quos ? intulit ? in ? librum ? regum ? Iſrael ? Et
35 ? poſt ? hæc ? rogauit ? Ioſaphat ? rex ? Iudæ ? Ochoziam ? regem ? Iſrael ? qui ? fecit ? impie ? in ? faciendo ? Et
36 ? fecit ? eum ? ut ? faceret ? naues ? ad ? eundum ? in ? Tharſis ? et ? fabricatæ ? ſunt ? naues ? in ? Aſiongaber ? Et
37 ? Eliezer ? filius ? Dodauahu ? de ? Mareſa ? prophetauit ? contra ? Ioſaphat ? dicens ? Quia ? habuiſti ? fœdus ? cum ? Ochozia ? diſſipauit ? Dominus ? opera ? tua ? et ? confractæ ? ſunt ? naues ? nec ? poterant ? ire ? in ? Tharſis ? Et

CAP. XXI. כא

1 ? dormiuit ? Ioſaphat ? cum ? patribus ? ſuis ? et ? ſepultus ? eſt ? cum ? eis ? in ? ciuitate ? Dauid ? et ? regnauit ? Ioram ? filius ? eius ? pro ? eo ? Et
2 ? fratres ? autem ? fuerunt ? ei ? filii ? Ioſaphat ? Azarias ? et ? Iahiel ? et ? Zacharias ? et ? Azarihu ? et ? Michael ? et ? Saphatias ? omnes ? hi ? filii ? Ioſaphat ? regis ? Iſrael ? Et
3 ? dedit ? eis ? pater ? eorum ? dona ? multa ? argenti ? et ? auri ? et ? pretioſa ? cum ? ciuitatibus ? munitis ? in ? Iuda ? regnum ? autem ? dedit ? Ioram ? quia ? primogenitus ? ipſe ? erat ? Et
4 ? confortatus ? eſt ? ſuper ? regnum ? patris ? ſui ? et ? interfecit ? omnes ? fratres ? ſuos ? gladio ? et ? quoſdam ? de ? principibus ? Iſrael ? Et
5 ? triginta ? duobus ? annis ? natus ? eſt ? cum ? regnare ? cœpiſſet ? et ? octo ? annis ? regnauit ? in ? Ieruſalem ? Et
6 ? ambulauit ? in ? uia ? regum ? Iſrael ? ſicut ? fecerunt ? domus ? Achab ? habuit ? enim ? uxorem ? filiam ? Achab ? et ? fecit ? malum ? in ? conſpectu ? Domini ? Et
7 ? perdere ? domum ? Dauid ? propter ? pactum ? quod ? pepigerat ? cum ? eo ? et ? quia ? promiſerat ? ut ? lucernam ? ei ? daret ? et ? filiis ? eius ? cunctis ? diebus ? Et
8 ? in ? diebus ? eius ? defecit ? Idumea ? ne ? eſſet ? ſub ? manu ? Iudæ ? et ? conſtituerunt ? ſuper ? ſe ? regem ? Et
9 ? egreſſus ? eſt ? Ioram ? cum ? principibus ? ſuis ? et ? omnibus ? curribus ? ſecum ? et ? ſurgens ? nocte ? percuſſit ? Idumæum ? qui ? circumdederat ? eum ? et ? principes ? curruum ? Et
10 ? defecit ? Idumea ? ne ? eſſet ? ſub ? manu ? Iudæ ? uſque ? in ? præſentem ? diem ? eodem ? tempore ? defecit ? et ? Lobna ? ne ? eſſet ? ſub ? manu ? eius ? quia ? dereliquerat ? Dominum ? Deum ? patrum ? ſuorum ? Et
11 ? fecerat ? fornices ? in ? montibus ? Iudæ ? et ? habitatores ? Ieruſalem ? fecit ? ipſe ? Etiam ? cum ? ad ? uenit ? Et
12 ? Ieruſalem ? habitatoribus ? et ? Iudæ ? habitatores ? Ieruſalem ? fornicati ? ſunt ? ſicut ? fornicata eſt ? domus ? Ieroboam ? et ? Iſrael ? familiam ? meliorem ? iugulaſtis ? qui ? erant ? tui ? patris ? domum ? tuos ? fratres ? eiuſmodi ? & ? Achab ? domus ? tuæ ? ſequuti ? eſtis ? ſed ? et ? filios ? tuos ? et ? uxores ? tuas ? in ? gladium ? dedistis ? Et
13 ? ecce ? percutiet ? Dominus ? plagam ? magnam ? populum ? tuum ? et ? filios ? tuos ? et ? uxores ? tuas ? et ? omnem ? ſubſtantiam ? tuam ? Et
14 ? tu ? infirmitate ? magna ? uiſceribus ? tuis ? per ? ſingulos ? dies ? donec ? uiſcera ? tua ? egerantur ? in ? infirmitatem ? Et
15 ? ſuscitauit ? Dominus ? contra ? Ioram ? ſpiritum ? Philiſthiim ? et ? Arabum ? qui ? confines ? ſunt ? Æthiopum ? Et
16 ? ſubuertiſſent ? eam ? et ? tulerunt ? omnem ? ſubſtantiam ? quæ ? inuenta ? eſt ? in ? domo ? regis ? filios ? quoque ? eius ? et ? uxores ? ita ? ut ? non ? remanſerit ? ei ? filius ? niſi ? Ioachaz ? qui ? minimus ? natu ? fuit ? omnium ? filiorum ? eius ? Et
17 ? poſt ? hæc ? percuſſit ? eum ? Dominus ? in ? uiſceribus ? eius ? inſanabilibus ? Et
18 ? diebus ? ex ? diebus ? ad ? tempus ? non ? ad ? infirmitatem ? ſuam ? ecce ? dies ? ad ? finem ? perducti ? ſunt ? ſicut ? dies ? mercenarii ? eius ? Et
19 ? in ? tempore ? quo ? egrediebatur ? et ? egrediebantur ? ſimul ? & ? ſic ? malis ? infirmitatibus ? in ? eſt ? mortuus ? & ? ei ? ſuæ ? infirmitate ? eius ? inteſtina ? fluxerunt ? Et
20 ? ſuorum ? patrum ? non ? fecerunt ? ei ? ſicut ? fecerant ? cæteri ? regum ? qui ? fuerunt ? ante ? eum ? Et
21 ? annorum ? quando ? regnare ? cœpit ? octo ? & ? ſeptem ? annis ? regnauit ? in ? Ieruſalem ? Et

CAP. XXII. כב

1 ? Ieruſalem ? habitatores ? regem ? conſtituerunt ? Et
2 ? quadraginta ? duobus ? annis ? natus ? eſt ? cum ? regnare ? cœpiſſet ? et ? regnauit ? in ? Ieruſalem ? tribus ? annis ? nomen ? matris ? eius ? Athalia ? filia ? Amri ? Et
3 ? ambulauit ? in ? uiis ? domus ? Achab ? mater ? enim ? eius ? fuit ? conſiliatrix ? impietatis ? Et
4 ? malum ? coram ? Domino ? ſicut ? domus ? Achab ? fuerunt ? enim ? ei ? conſiliatores ? poſtquam ? mortuus ? eſt ? pater ? ſuus ? in ? interitum ? Et
5 ? ambulauit ? in ? conſiliis ? eorum ? & ? perrexit ? cum ? Ioram ? filio ? Achab ? rege ? Iſrael ? ad ? prœlium ? contra ? Hazahel ? regem ? Syriæ ? in ? Ramoth ? Galaad ? Et
6 ? percuſſerunt ? Syri ? Ioram ? qui ? reuerſus ? eſt ? ut ? curaretur ? in ? Iezrahel ? uulneribus ? quæ ? inferebant ? ei ? in ? Rama ? quando ? pugnabat ? contra ? Hazahel ? regem ? Syriæ ? Et
7 ? Azarias ? autem ? filius ? Ochoziæ ? ad ? uiſitandum ? Ioram ? uenit ? in ? Iezrahel ? Et
8 ? Ochozias ? filius ? Ioram ? rex ? Iudæ ? Et
9 ? Ochoziæ ? et ? inuenerunt ? eum ? latentem ? in ? Samaria ? et ? adduxerunt ? eum ? ad ? Iehu ? et ? interfecerunt ? eum ? et ? ſepelierunt ? eum ? dixerunt ? enim ? filius ? eſt ? Ioſaphat ? qui ? quæſiuit ? Dominum ? in ? toto ? corde ? ſuo ? Et
10 ? Ochozias ? ut ? uidit ? mortuum ? matrem ? ſuam ? Athaliam ? ſurrexit ? et ? interfecit ? omne ? ſemen ? regium ? de ? domo ? Iuda ? Et
11 ? Ioſaphat ? filia ? regis ? Ioram ? uxor ? Iehoiadæ ? ſacerdotis ? quia ? ſoror ? Ochoziæ ? abſtulit ? Ioas ? filium ? Ochoziæ ? et ? furatus ? eſt ? eum ? de ? medio ? filiorum ? regis ? qui ? interficiebantur ? et ? nutrierunt ? eum ? cum ? nutrice ? ſua ? in ? cubiculo ? lectorum ? Et
12 ? ſex ? annis ? in ? templo ? Domini ? quæ ? regnante ? Athalia ? latuerunt ? Et

ex eis ſubiuncta ia ,terratum regna omnia ſuper Dei pauor fuit ſi
29 ? Iſrael ? iuuiuicis ? cum ? Dominus ? pugnaſſet ? contra ? inimicos ? eius ? Et
30 ? Iehoſaphat ? regnum ? eius ? quieuit ? habuitque ? requiem ? per ? circuitum ? Et
31 ? regnauit ? ergo ? Iehoſaphat ? filius ? Aſa ? triginta ? quinque ? annorum ? erat ? cum ? regnare ? cœpiſſet ? et ? uixit ? uigintiquinque ? annis ? in ? Ieruſalem ? nomen ? matris ? eius ? Azuba ? filia ? Salai ? Et
32 ? ambulauit ? in ? uia ? Aſa ? patris ? ſui ? non ? declinauit ab ea ? faciens ? quod ? placitum ? eſt ? coram ? Domino ? Et
33 ? excelſa ? non ? abſtulit ? adhuc ? enim ? populus ? non ? direxerat ? corda ? ſua ? ad ? Deum ? patrum ? ſuorum ? Et
34 ? reliqua ? autem ? ſermonum ? Iehoſaphat ? priorum ? et ? nouiſſimorum ? ecce ? ſcripta ? ſunt ? in ? libris ? Iehu ? filii ? Hanani ? quos ? intulit ? in ? librum ? regum ? Iſrael ? Et
35 ? poſt ? hæc ? rogauit ? Iehoſaphat ? rex ? Iudæ ? Ochoziam ? regem ? Iſrael ? qui ? impie ? fecit ? in ? faciendo ? Et
36 ? fecit ? eum ? ut ? faceret ? naues ? ad ? eundum ? in ? Tharſis ? fabricatæque ? ſunt ? naues ? in ? Aſiongaber ? Et
37 ? Eliezer ? filius ? Dodauahu ? de ? Mareſa ? prophetauit ? contra ? Iehoſaphat ? dicens ? Quia ? habuiſti ? fœdus ? cum ? Ochozia ? diſſipauit ? Dominus ? opera ? tua ? et ? confractæ ? ſunt ? naues ? nec ? poterant ? ire ? in ? Tharſis ? Et

CAP. XXI. כא

1 ? dormiuit ? Iehoſaphat ? cum ? patribus ? ſuis ? et ? ſepultus ? eſt ? cum ? eis ? in ? ciuitate ? Dauid ? et ? regnauit ? Ioram ? filius ? eius ? pro ? eo ? Et
2 ? fratres ? autem ? fuerunt ? ei ? filii ? Iehoſaphat ? Azarias ? et ? Iahiel ? et ? Zacharias ? et ? Azarihu ? et ? Michael ? et ? Saphatias ? omnes ? hi ? filii ? Iehoſaphat ? regis ? Iſrael ? Et
3 ? dedit ? eis ? pater ? eorum ? dona ? multa ? argenti ? et ? auri ? et ? pretioſa ? cum ? ciuitatibus ? munitis ? in ? Iuda ? regnum ? autem ? dedit ? Ioram ? quia ? primogenitus ? ipſe ? erat ? Et
4 ? confortatus ? eſt ? ſuper ? regnum ? patris ? ſui ? et ? interfecit ? omnes ? fratres ? ſuos ? gladio ? et ? quoſdam ? de ? principibus ? Iſrael ? Et
5 ? triginta ? duobus ? annis ? natus ? eſt ? cum ? regnare ? cœpiſſet ? et ? octo ? annis ? regnauit ? in ? Ieruſalem ? Et
6 ? ambulauit ? in ? uia ? regum ? Iſrael ? ſicut ? fecerunt ? domus ? Achab ? habuit ? enim ? uxorem ? filiam ? Achab ? et ? fecit ? malum ? in ? conſpectu ? Domini ? Et
7 ? perdere ? domum ? Dauid ? propter ? pactum ? quod ? pepigerat ? cum ? eo ? et ? quia ? promiſerat ? ut ? lucernam ? ei ? daret ? et ? filiis ? eius ? cunctis ? diebus ? Et
8 ? in ? diebus ? eius ? defecit ? Idumea ? ne ? eſſet ? ſub ? manu ? Iudæ ? et ? conſtituerunt ? ſuper ? ſe ? regem ? Et
9 ? egreſſus ? eſt ? Ioram ? cum ? principibus ? ſuis ? et ? omnibus ? curribus ? ſecum ? et ? ſurgens ? nocte ? percuſſit ? Idumæum ? qui ? circumdederat ? eum ? et ? principes ? curruum ? Et
10 ? defecit ? Idumea ? ne ? eſſet ? ſub ? manu ? Iudæ ? uſque ? in ? præſentem ? diem ? eodem ? tempore ? defecit ? et ? Lobna ? ne ? eſſet ? ſub ? manu ? eius ? quia ? dereliquerat ? Dominum ? Deum ? patrum ? ſuorum ? Et
11 ? fecerat ? fornices ? in ? montibus ? Iudæ ? et ? habitatores ? Ieruſalem ? fecit ? ipſe ? Etiam ? cum ? ad ? uenit ? Et
12 ? Ieruſalem ? habitatoribus ? et ? Iudæ ? habitatores ? Ieruſalem ? fornicati ? ſunt ? ſicut ? fornicata eſt ? domus ? Ieroboam ? et ? Iſrael ? familiam ? meliorem ? iugulaſtis ? qui ? erant ? tui ? patris ? domum ? tuos ? fratres ? eiuſmodi ? & ? Achab ? domus ? tuæ ? ſequuti ? eſtis ? ſed ? et ? filios ? tuos ? et ? uxores ? tuas ? in ? gladium ? dedistis ? Et
13 ? ecce ? percutiet ? Dominus ? plagam ? magnam ? populum ? tuum ? et ? filios ? tuos ? et ? uxores ? tuas ? et ? omnem ? ſubſtantiam ? tuam ? Et
14 ? tu ? infirmitate ? magna ? uiſceribus ? tuis ? per ? ſingulos ? dies ? donec ? uiſcera ? tua ? egerantur ? in ? infirmitatem ? Et
15 ? ſuscitauit ? Dominus ? contra ? Ioram ? ſpiritum ? Philiſthiim ? et ? Arabum ? qui ? confines ? ſunt ? Æthiopum ? Et
16 ? ſubuertiſſent ? eam ? et ? tulerunt ? omnem ? ſubſtantiam ? quæ ? inuenta ? eſt ? in ? domo ? regis ? filios ? quoque ? eius ? et ? uxores ? ita ? ut ? non ? remanſerit ? ei ? filius ? niſi ? Ioachaz ? qui ? minimus ? natu ? fuit ? omnium ? filiorum ? eius ? Et
17 ? poſt ? hæc ? percuſſit ? eum ? Dominus ? in ? uiſceribus ? eius ? inſanabilibus ? Et
18 ? diebus ? ex ? diebus ? ad ? tempus ? non ? ad ? infirmitatem ? ſuam ? ecce ? dies ? ad ? finem ? perducti ? ſunt ? ſicut ? dies ? mercenarii ? eius ? Et
19 ? in ? tempore ? quo ? egrediebatur ? et ? egrediebantur ? ſimul ? & ? ſic ? malis ? infirmitatibus ? in ? eſt ? mortuus ? & ? ei ? ſuæ ? infirmitate ? eius ? inteſtina ? fluxerunt ? Et
20 ? ſuorum ? patrum ? non ? fecerunt ? ei ? ſicut ? fecerant ? cæteri ? regum ? qui ? fuerunt ? ante ? eum ? Et
21 ? annorum ? quando ? regnare ? cœpit ? octo ? & ? ſeptem ? annis ? regnauit ? in ? Ieruſalem ? Et

CAP. XXII. כב

1 ? Ieruſalem ? habitatores ? regem ? conſtituerunt ? Et
2 ? quadraginta ? duobus ? annis ? natus ? eſt ? cum ? regnare ? cœpiſſet ? et ? regnauit ? in ? Ieruſalem ? tribus ? annis ? nomen ? matris ? eius ? Athalia ? filia ? Amri ? Et
3 ? ambulauit ? in ? uiis ? domus ? Achab ? mater ? enim ? eius ? fuit ? conſiliatrix ? impietatis ? Et
4 ? malum ? coram ? Domino ? ſicut ? domus ? Achab ? fuerunt ? enim ? ei ? conſiliatores ? poſtquam ? mortuus ? eſt ? pater ? ſuus ? in ? interitum ? Et
5 ? ambulauit ? in ? conſiliis ? eorum ? & ? perrexit ? cum ? Iehoram ? filio ? Achab ? rege ? Iſrael ? ad ? prœlium ? contra ? Hazahel ? regem ? Syriæ ? in ? Ramoth ? Galaad ? Et
6 ? percuſſerunt ? Syri ? Ioram ? qui ? reuerſus ? eſt ? ut ? curaretur ? in ? Iezrahel ? uulneribus ? quæ ? inferebant ? ei ? in ? Rama ? quando ? pugnabat ? contra ? Hazahel ? regem ? Syriæ ? Et
7 ? Azarias ? autem ? filius ? Ochoziæ ? ad ? uiſitandum ? Ioram ? uenit ? in ? Iezrahel ? Et
8 ? Ochozias ? filius ? Ioram ? rex ? Iudæ ? Et
9 ? Ochoziæ ? et ? inuenerunt ? eum ? latentem ? in ? Samaria ? et ? adduxerunt ? eum ? ad ? Iehu ? et ? interfecerunt ? eum ? et ? ſepelierunt ? eum ? dixerunt ? enim ? filius ? eſt ? Iehoſaphat ? qui ? quæſiuit ? Dominum ? in ? toto ? corde ? ſuo ? Et
10 ? Ochozias ? ut ? uidit ? mortuum ? matrem ? ſuam ? Athaliam ? ſurrexit ? et ? interfecit ? omne ? ſemen ? regium ? de ? domo ? Iuda ? Et
11 ? Iehoſaphat ? filia ? regis ? Ioram ? uxor ? Iehoiadæ ? ſacerdotis ? quia ? ſoror ? Ochoziæ ? abſtulit ? Ioas ? filium ? Ochoziæ ? et ? furatus ? eſt ? eum ? de ? medio ? filiorum ? regis ? qui ? interficiebantur ? et ? nutrierunt ? eum ? cum ? nutrice ? ſua ? in ? cubiculo ? lectorum ? Et
12 ? ſex ? annis ? in ? templo ? Domini ? quæ ? regnante ? Athalia ? latuerunt ? Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

multitudine in exercitu in fuerunt Lubim & Aethiopes Nonni
רַב׃ 8 חֲלָא הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל
cum currib⁹, DOMINO fuper te innixifti in fide, valde multiplicifti ad equitatis in & cum in
telis fluxit. לָרֶכֶב וְלַפָּרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשָּׁעֲנֶךָ עַל־יְהוָה
profecutus: eum oculi DOMINI Quia 9 tua manu in contradixti
שׁוּם נְתָנָם בְּיָדֶךָ׃ 9 כִּי יְהוָה עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת
vt roborent fe egifti iratus cū ergo perfecto fuerende cum fe roborandi ad certum iuratus per
qui fint ex- בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם־לֵבָבָם שָׁלֵם אֵלָיו נִכְסַלְתָּ
de quādoquidē bella erum erant ami a quia thore in
ex hoc tem- עַל־זֹאת כִּי מֵעָתָּה יֵשׁ עִמָּךְ מִלְחָמוֹת׃ 10 וַיִּכְעַס עָלָיו אָסָא
pore potuit ꝓ in propter eo cū ira in quia fubmiffione dom⁹ fuis dein & videntes & alteritas
exercuit, ꝓ fuit אֶל־הָרֹאֶה וַיִּקְצֹף עָלָיו בְּזַעַף עַל־זֹאת הָיָה הַמַּכְפֵּשׁ & hoc
oppreffit illo tempore in populo de Afa euafugit & hoc
quoddam זֹאת וַיְרֻצֵּץ אָסָא מִן־הָעָם בָּעֵת הַהִיא׃
fant fcripta ipfa ecce, nouiffima & puma Afa verba ecce Et
וְהִנֵּה דִבְרֵי אָסָא הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים 11
Afa agnitauit Et Ifrael & Iehudah regum libro in
עַל־סֵפֶר הַמְּלָכִים לִיהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃ 12 וַיַּחֲלֶא אָסָא
vertit cem fuit ſupra ad vſque fuis pedibus in fuis regni nono & ægritudo anno in
שָׁנָה שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע לְמָלְכוֹ בְּחֳלְיוֹ עַד־לְמַעְלָה
quia, DOMINVM quefiuit non fuis egrotudine in etiā Et. ægrotatio
חֳלִיוֹ וְגַם־בְּחָלְיוֹ לֹא דָרַשׁ אֶת־יְהוָה כִּי
eſt mortuus & fuis patribus cum Afa iacuit Et medicis in
קַרְפָּאִים׃ 13 וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו ꝓ וַיָּמָת
dormiuit ſua ſepulturæ in eā fepelierūt Et ſui regnate vnx ꝓ quadrageſimo anno in
בִּשְׁנַת אַרְבָּעִים וְאַחַת לְמָלְכוֹ׃ 14 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּקִבְרֵי
quem fecho in eū fecerūt accubere Et. Dauid ciuitate ſibi foderat quæ
אֲשֶׁר כָּרָה־לוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיַּשְׁכִּיבוּ בְמִשְׁכָּב אֲשֶׁר
pigmentorū in pigmentis, odoramentis compoſitis & aromatibus impleuerat
מָלְא בְשָׂמִים ꝓ וְזָנִים מְרֻקָּחִים בְּמִרְקַחַת
valde vſque magna combuſtione eum combuſtierūt & fecere
מַעֲשֵׂה וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה עַד־לִמְאֹד׃

CAP. XVII. ז

Ifrael contra inualuit & ,ro eto eius filius Iehoſaphat regnauit Et
וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 1
dedit & munitus Iehudah vrbibus cunctis in exercitū dedit Et
posuit ꝓ וַיִּתֵּן חַיִל בְּכָל־ עָרֵי יְהוּדָה מִבְצָרוֹת וַיָּשֶׂם
præſidia Afa ceperat quas, Ephraim vrbibus in & Iehudah terra in poſuit
נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֶפְרַיִם אֲשֶׁר לָכַד אָסָא
ambulauit quia Iehoſaphat eū DOMINVS fuit Et eius pater
אָבִיו׃ 2 וַיְהִי יְהוָה עִם־יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ
Ieruſalim quā fuit non & penuis fui patris Dauid vias in
בִּדְרָכֵי דָוִיד אָבִיו הָרִאשֹׁנִים וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים׃
poo & ambulauit ex ꝓ præceptis in & quęſiuit fui patris Dei ſed
אֱלֹהֵי אָבִיו וּבְמִצְוֹתָיו הָלָךְ וְלֹא ꝓ כְּמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל׃ 4
DOMINVS Confirmauitque Ifrael opus ſecundum
מִן יַכִּין יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ כָל־יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט 5
numera fiuerunt et ſi Iehuſaphat ipſi manu Iehudah omnis dederūt & eius manu in regnum
diuitiæ, ꝓ copioſæ. וַיְהִי־לוֹ עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב׃ 6 וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בִּדְרָכֵי
Iehudah de lucus & excelſa fecit removere adhuc & DOMINI
יְהוָה וְעוֹד הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיהוּדָה׃
Cha. I. Bea. fuos principes miſit ,ex vrbanis tertio anno in Et
וּבִשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֶן־חַיִל 7
diuitiis & Michaiahu & Nethanel & Zebadiah & Obadiah & in deſide ad, Michaihu &, Nethanel & Zechariah & Hobadiah &
לְהוֹעַדְיָהוּ וְלִזְכַרְיָהוּ וְלִנְתַנְאֵל וְלִמִיכָיְהוּ לְלַמֵּד בְּעָרֵי docerent vt ꝓ
יְהוּדָה׃ 8 וְעִמָּהֶם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְיָהוּ
Adoniahu & ,Iehoſaphat & Semiramoth & ,Hallel & ,Zebadiahu & Iehudah
וְזַבַדְיָהוּ וְעֲשָׂהאֵל וּשְׁמִירָמוֹת וִיהוֹנָתָן וַאֲדֹנִיָּהוּ
Iehoram & ,Eliſamah eis cū & : Leuitæ, Thobadoniahu & ,Tobiahu &
וְטוֹבִיָּהוּ וְטוֹבַאדֹנִיָּה הַלְוִיִּם וְעִמָּהֶם אֱלִישָׁמָע וִיהוֹרָם
legis, liber ſecum fuit Et. Iehudah in docuerunt Et Gaudeos
כֹּהֲנִים׃ 9 וַיְלַמְּדוּ בִיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר תּוֹרַת
populi in docebāt & Iehudah vrbes vniuerſas in circuiuit Et. DOMINI
יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְכָל־ עָרֵי יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ בָעָם׃
quæ terrarum regna omnia ſuper DOMINI pauor fuit Et
וַיְהִי פַּחַד יְהוָה עַל כָּל־ מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר 10
Iehoſaphat cum pugnauerunt non & ,Iehudah aduerſus
סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ עִם יְהוֹשָׁפָט׃
veſtigal argēti & ,munus Iehoſaphat ad addeuerunt ꝓ Philiſtiæ de Et
וּמִן־פְּלִשְׁתִּים ꝓ מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה וְכֶסֶף מַשָּׂא 11
addeuerant ꝓ ,milia ſeptem arietes ,milia ſeptem Hircōs Etiam
גַּם הָעַרְבִיִּים מְבִיאִים לוֹ צֹאן אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים

multitudine in exercitu in fuerunt Lubim & Aethiopes Nonni
רַב 8 חֲלָא הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל
cum currib⁹, DOMINO ſuper te innixifti in fide, valde multiplicifti ad equitatis in & cum in
telis fluxit. לָרֶכֶב וְלַפָּרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשָּׁעֲנֶךָ עַל־יְהוָה
profecutus: eum oculi DOMINI Quia 9 tua manu in contradixti
שׁוּם נְתָנָם בְּיָדֶךָ׃ 9 כִּי יְהוָה עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת
vt roborent ſe egiſti iratus cū ergo perfecto fuerende cum ſe roborandi ad certum iuratus per
qui ſint ex- בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם־לֵבָבָם שָׁלֵם אֵלָיו נִכְסַלְתָּ
de quādoquidē bella erum erant ami a quia thore in
Aſa eſt iratus Et. בָּזֹאת כִּי מֵעָתָּה יֵשׁ עִמָּךְ מִלְחָמוֹת׃
propter eo cū ira in quia ſubmiſſione dom⁹ ſuis dein & videntes & alteritas
אֶל־הָרֹאֶה וַיִּקְצֹף עָלָיו בְּזַעַף עַל־זֹאת הָיָה הַמַּכְפֵּשׁ & hoc
illo tempore in populo de Aſa euaſugit & hoc
זֹאת וַיְרֻצֵּץ אָסָא מִן־הָעָם בָּעֵת הַהִיא׃
ſunt ſcripta ipſa ecce, nouiſſima & puma Aſa verba ecce Et
וְהִנֵּה דִבְרֵי אָסָא הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים 11
Aſa agnitauit Et Iſrael & Iehudah regum libro in
עַל־סֵפֶר הַמְּלָכִים לִיהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃ 12 וַיַּחֲלֶא אָסָא
vertit cem fuit ſupra ad vſque ſuis pedibus in ſui regni nono & ægritudo anno in
שָׁנָה שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע לְמָלְכוֹ בְּחֳלְיוֹ עַד־לְמַעְלָה
quia ſuis, DOMINVM quefiuit non ſuis egrotudine in etiā Et. ægrotatio
חֳלִיוֹ וְגַם־בְּחָלְיוֹ לֹא דָרַשׁ אֶת־יְהוָה כִּי
eſt mortuus & ſuis patribus cum Aſa iacuit Et medicis in
קַרְפָּאִים׃ 13 וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו ꝓ וַיָּמָת
dormiuit ſua ſepulturæ in eā ſepelierūt Et ſui regnate vnx ꝓ quadrageſimo anno in
בִּשְׁנַת אַרְבָּעִים וְאַחַת לְמָלְכוֹ׃ 14 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּקִבְרֵי
quem ſecho in eū fecerūt accubere Et. Dauid ciuitate ſibi foderat quæ
אֲשֶׁר כָּרָה־לוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיַּשְׁכִּיבוּ בְמִשְׁכָּב אֲשֶׁר
pigmentorū in pigmentis, odoramentis compoſitis & aromatibus impleuerat
מָלְא בְשָׂמִים ꝓ וְזָנִים מְרֻקָּחִים בְּמִרְקַחַת
valde vſque magna combuſtione eum combuſtierūt & fecere
מַעֲשֵׂה וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה עַד־לִמְאֹד׃

CAP. XVII. ז

Iſrael contra inualuit & ,ro eto eius filius Iehoſaphat regnauit Et
וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 1
dedit & munitus Iehudah vrbibus cunctis in exercitū dedit Et
posuit ꝓ וַיִּתֵּן חַיִל בְּכָל־ עָרֵי יְהוּדָה מִבְצָרוֹת וַיָּשֶׂם
præſidia Aſa ceperat quas ,Ephraim vrbibus in & Iehudah terra in poſuit
נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֶפְרַיִם אֲשֶׁר לָכַד אָסָא
ambulauit quia Iehoſaphat eū DOMINVS fuit Et eius pater
אָבִיו׃ 2 וַיְהִי יְהוָה עִם־יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ
Ieruſalim quā fuit non & penuis fui patris Dauid vias in
בִּדְרָכֵי דָוִיד אָבִיו הָרִאשֹׁנִים וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים׃
poo & ambulauit ex ꝓ præceptis in & quęſiuit fui patris Dei ſed
אֱלֹהֵי אָבִיו וּבְמִצְוֹתָיו הָלָךְ וְלֹא ꝓ כְּמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל׃ 4
DOMINVS Confirmauitque Iſrael opus ſecundum
מִן יַכִּין יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ כָל־יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט 5
numera fiuerunt et ſi Iehuſaphat ipſi manu Iehudah omnis dederūt & eius manu in regnum
diuitiæ, ꝓ copioſæ. וַיְהִי־לוֹ עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב׃ 6 וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בִּדְרָכֵי
Iehudah de lucus & excelſa fecit removere adhuc & DOMINI
יְהוָה וְעוֹד הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיהוּדָה׃
Cha. I. Bea. fuos principes miſit ,ex vrbanis tertio anno in Et
וּבִשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֶן־חַיִל 7
diuitiis & Michaiahu & Nethanel & Zebadiah & Obadiah & in deſide ad, Michaihu &, Nethanel & Zechariah & Hobadiah &
לְעֹבַדְיָהוּ וּלְזְכַרְיָהוּ וּלְנְתַנְאֵל וּלְמִיכָיְהוּ לְלַמֵּד בְּעָרֵי docerent vt ꝓ
יְהוּדָה׃ 8 וְעִמָּהֶם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְיָהוּ
Adoniahu & ,Iehoſaphat & Semiramoth & ,Hallel & ,Zebadiahu & Iehudah
וְזַבַדְיָהוּ וַעֲשָׂהאֵל וּשְׁמִירָמוֹת וִיהוֹנָתָן וַאֲדֹנִיָּהוּ
Iehoram & ,Eliſamah eis cū & : Leuitæ, Thobadoniahu & ,Tobiahu &
וְטוֹבִיָּהוּ וְטוֹבַאדֹנִיָּה הַלְוִיִּם וְעִמָּהֶם אֱלִישָׁמָע וִיהוֹרָם
legis, liber ſecum fuit Et. Iehudah in docuerunt Et Gaudeos
כֹּהֲנִים׃ 9 וַיְלַמְּדוּ בִיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר תּוֹרַת
populi in docebāt & Iehudah vrbes vniuerſas in circuiuit Et. DOMINI
יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְכָל־ עָרֵי יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ בָעָם׃
quæ terrarum regna omnia ſuper DOMINI pauor fuit Et
וַיְהִי פַּחַד 10 יְהוָה עַל כָּל־ מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
Iehoſaphat cum pugnauerunt non & ,Iehudah aduerſus
סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ עִם יְהוֹשָׁפָט׃
veſtigal argēti & ,munus Iehoſaphat ad addeuerunt ꝓ Philiſtiæ de Et
וּמִן־פְּלִשְׁתִּים ꝓ מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה וְכֶסֶף מַשָּׂא 11
addeuerant ꝓ ,milia ſeptem arietes ,milia ſeptem Hircōs Etiam
גַּם הָעַרְבִיִּים מְבִיאִים לוֹ צֹאן אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים

CAP. XVIII. ח

ſe ſalius fuper et maliuolus ſe gloria & ,opulentia Iehoſaphat ipſi fuit Et
וַיְהִי לִיהוֹשָׁפָט עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב וַיִּתְחַתֵּן 1
Somerton in Achab ad annorum fine in Deſcendit ſue Achab
לְאַחְאָב׃ 2 וַיֵּרֶד ꝓ לְקֵץ שָׁנִים אֶל־אַחְאָב לְשֹׁמְרוֹן
eo cum qui populo &, multitudini in ꝓ boues & ,pra. Achab ei macta uit &
וַיִּזְבַּח־לוֹ אַחְאָב צֹאן וּבָקָר לָרֹב וְלָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ
Ghilhad Ramoth in aſcendere ei perſuaſitque
וַיְסִיתֵהוּ לַעֲלוֹת אֶל־רָמֹת גִּלְעָד׃ 3 וַיֹּאמֶר אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה
Iehudah regem Iehoſaphat ad Iſrael rex Achab Dixitque
הֲתֵלֵךְ אִתִּי לְרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר לוֹ כָּמוֹנִי כָּמוֹךָ וְכַעֲמִּי כַּעֲמֶּךָ
in fint, ego ſicut ei dixit Et Ghilhad Ramoth imeci perges Nūquid
עִמְּךָ בַּמִּלְחָמָה׃ 4 וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ־נָא כַיּוֹם
bello in ꝓ tecum & ,ineus populus, tuus populus ſicut &
וּבְעַמֶּךָ עַמִּי בְּמִלְחָמָה׃ 5 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ־נָא כַיּוֹם
hodie ex quæſo inquit Iſrael regem ad Iehoſaphat Dixitque
אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ 6 וַיֶּאֱסֹף מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִים
prophetas Iſrael rex congregauit Et. DOMINI verbum
אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם אֶחְדַּל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן
Ghilhad Ramoth in ſtruere ꝓ ſi eros ad dixit & ,eros quadringentos
manus in Deus tradet & ,Aſcende inquiunt Et treſſede an ,bellum ad
לְמַלְחֶמֶת אִם־אֶחְדַּל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵין מֶלֶךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד
DOMINI prophetæ hic Num Iehoſaphat Dixitque regis
מִמֶּלֶךְ׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאִין פֹּה נָבִיא לַיהוָה
ad Iſrael rex ait Et eo ab requiramus vt ,adhuc
עוֹד וְנִדְרְשָׁה מֵאֹתוֹ׃ 8 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־
eo ab DOMINVM requiramus ad vnus vir Adhuc : Iehoſaphat
יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ אֶחָד לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ
omnibus fed ,Beniam in me ſuper vaticinatus ipſe mus quia ,eum odi ego ꝓ
וְאֶנְכִי שְׂנֵאתִיהוּ כִּי אֵינֶנּוּ מִתְנַבֵּא עָלַי לְטוֹבָה כִּי כָל־
Dixitque Ieela filius Michaiehu ? Ipſe ,malum in ſuis diebus
יָמָיו לְרָעָה הוּא מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא וַיֹּאמֶר
Ge rex dixit Ne : Iehoſaphat
יְהוֹשָׁפָט אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃ 9 וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מַהֵר
Teſtimo : dixit & ,vnum eunuchum ad Iſrael rex Vocauitque
מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא׃ 10 וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה יֹשְׁבִים אִישׁ עַל־כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים
rex Iehoſaphat & ,Iſrael rex Et. Imlai filius Michaiehu
וְהֵם יֹשְׁבִים בְּגֹרֶן פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־ הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים
ſeſſione inſtati ,ſuum ſolium ſuper vtrufque ſedentes Iehudah
לִפְנֵיהֶם׃ 11 וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל וַיֹּאמֶר
illuſit & ,ferrea cornua Chenahanah filius Sidchiiahu ſibi fecit Et
כֹּה אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְנַגַּח אֶת־אֲרָם עַד־כַּלּוֹתָם׃
Ramoth Aſcende : dicendo ,ſic prophetantis & prophetæ omnes Et
וְכָל־ הַנְּבִיאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רָמֹת 12
regis manus in DOMINVS dabit & ,prophetæ & Ghilhad
גִּלְעָד וְהַצְלִיחַ וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
eſt locutus, Michaiehu vocandam ad pete xerat qui nuncius Et
וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר הָלַךְ לִקְרֹא לְמִיכָיְהוּ דִּבֶּר 13
ad bonum vno ore propheratum verba Ecce : dicendo eum ad
אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה דִבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה אֶחָד טוֹב אֶל־
bonum loquaris & ,eis ex vnum ſicut tuū verbum obſecro Ecce
הַמֶּלֶךְ וִיהִי־נָא דְבָרְךָ כְּאַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ טוֹב׃
dixerit quod quia DOMINVS viuit Michaiehu Dixitque
וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר
rex Dixitque ,regem ad venit Et ,loquat illud, vtcunq; Deus
אֵלַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ 14 וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִיכָיְהוּ
ait Et ,Michaiehu ad rex venit Et
הַנֵּלֶךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם
an ,bellum ad Ghilhad Ramoth in ibimus nūm Michaiehu eum ad
אֶחְדַּל וַיֹּאמֶר עֲלוּ וְהַצְלִיחוּ וְיִנָּתְנוּ בְּיֶדְכֶם׃
reſtra manus in tradētur & ,proſperabimini & Aſcendite : dixit Et Iehudah
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְּעָמִים אֲנִי מַשְׁבִּיעֶךָ
te adiuro, ego vices quot ad Vſque ,rex ,eum ad dixit Et
אִם־לֹא תְדַבֵּר אֵלַי רַק אֱמֶת בְּשֵׁם יְהוָה׃
Vidi ,rex Et Iehudah
וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־כָּל־ יִשְׂרָאֵל נְפוֹצִים עַל־הֶהָרִים 15
,montes ſuper diſperſos Iſrael vniuerſum
כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רוֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־אֲדֹנִים
,pace in ſuam domum in eos reuertatur illis Et
לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְשָׁלוֹם׃
,te ad dixit Nonne Iehoſaphat ad Iſrael rex Et
וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלֹא אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ 17
Ideo dixit Et ,malum in ꝓphetat, bonum me ſuper vaticinabitur non
לֹא־יִתְנַבֵּא אֵלַי טוֹב כִּי אִם־לָרָע׃ 18 וַיֹּאמֶר לָכֵן
pace in ſuam domum in eos reuertatur illis Et
שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־יְהוָה יוֹשֵׁב עַל־
,te ad dixit Nonne Iehoſaphat ad Iſrael rex Et
כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃
ſuper ſedentem DOMINVM Vidi ,DOMINI verbum audite
וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת־אַחְאָב וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת 19
,eius ſiniſtram & ,eius dextram iuxta ſtantes cælorum exercitum omnes &, ſic ſolutum
גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה אֹמֵר כָּכָה וְזֶה אֹמֵר כָּכָה׃
Achab decipiet Quis ,DOMINVS dixit Et
וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי 20
DOMINVS dixit Et ,eum decipiam Ego : ait & ,DOMINI
אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה בַּמָּה׃ 21 וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ־שֶׁקֶר
ore in ſolitarii ſpiritus in ero & ,Egrediar : dixit Et
בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל צֵא
,Egredere ,præualebis etiā & ,Decipies : dixit Et ,eius prophetarum omnium
וַעֲשֵׂה־כֵן׃ 22 וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי
,ſolitarius ſpiritum DOMINVS dedit ecce nunc Et
כָּל־נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃
malum te cōtra eſt locutus DOMINVS & ,iſtoru ſuorū prophetarum ore in
וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ עַל־הַלֶּחִי 23
Michaiehu percuſſit & ,Chenahanah filius Sidchiiahu accedēs Et
וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה עָבַר רוּחַ יְהוָה מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃
,me a ſpiritus tranſiuit vbi ,Quam : ait & ,magiſtri ſuper
וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא 24
die in videndū tu Ecce : Michaiehu Dixitque
אֲשֶׁר תָּבוֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵא׃
,te abſtondendum ad cubiculum per cubiculū ingrediēdi quo
וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קְחוּ אֶת־מִיכָיְהוּ וְהָשִׁיבֻהוּ 25
eum reducite & Michaiehu Tollite : Iſrael rex Dixitque
אֶל־אָמֹן שַׂר הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃
regis filium Ioas ad & ,ciuitatis principem Amon ad
וְאָמַרְתָּ שִׂימוּ אֶת־זֶה בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִילֻהוּ לֶחֶם 26
,carceris domo hunc Ponite : rex dixit Sic ,adiicietis &
לַחַץ וּמַיִם לָחַץ עַד־שׁוּבִי בְשָׁלוֹם׃
,pace in fuerit reuertēs ſi Michaiehu dixit Et ,affligite & ,ſuſtentate angue &
וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר 27
vanuerſi populi Audite : ait Et ,me per DOMINVS eſt locutus non
יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם׃
Ramoth in Iehudah rex Iehoſaphat & ,Iſrael rex aſcendit Et
וַיַּעַל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶל רָמֹת 28

CAP. XIX. ט

pace in ſuam domum ad Iehudah rex Iehoſaphat eſt reuerſus Et
וַיָּשָׁב יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶל־בֵּיתוֹ בְּשָׁלוֹם 1
Chanani filius Iehu eo ,ſcini, ad eſt egreſſus Et Ieruſalem in
יְרוּשָׁלִָם׃ 2 וַיֵּצֵא אֶל־פָּנָיו חֲנָנִי הַחוֹזֶה
auxiliandum impio Nunquid : Iehoſaphat regem ad dixit & ,videns
הַהֲנִצָּה לְרָשָׁע וְלִשְׂנְאֵי יְהוָה תֶּאֱהָב וְעַל־זֹאת
ſcientiæ a ſimul & ſapientiæ a ſuper hoc ad Et ,diligēs DOMINVM habentes odio & &
הָיְתָה עָלֶיךָ קֶצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ 3 אֲבָל דְּבָרִים טוֹבִים נִמְצְאוּ עִמָּךְ
,ex ꝓpter ira ſimul ira ſuper ,ſecum ſunt inuenta bona tamen* Sed
כִּי־בִעַרְתָּ הָאֲשֵׁרוֹת מִן־הָאָרֶץ וְהֵכַנְתָּ לְבָבְךָ לִדְרֹשׁ
,Deum
הָאֱלֹהִים׃
eſt egreſſus & ,eſt reuerſus & Ieruſalem in Iehoſaphat habitauit Et
וַיֵּשֶׁב יְהוֹשָׁפָט בִּירוּשָׁלִָם וַיָּשָׁב וַיֵּצֵא 4
ad eos reduxit & ,Ephraim montem ad vſq; Beer-ſeba à populo eum
בָּעָם מִבְּאֵר שָׁבַע עַד־הַר אֶפְרַיִם וַיְשִׁיבֵם אֶל־
,eorū in iudices Conſtituitque ,ſuorum patrum Deum DOMINVM
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ 5 וַיַּעֲמֵד שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ
,eruare & ,eruare in ,munitis Iehudah cunctis in vrbibus
בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת לְעִיר וְעִיר׃
quia ,faciendo vos quid Videte : iudicibus ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֶל־הַשֹּׁפְטִים רְאוּ מָה אַתֶּם עֹשִׂים כִּי 6
,iudicij vero in vobiſcum eſt DOMINO ſed ,iudicabitis hominī non
לֹא לְאָדָם תִּשְׁפְּטוּ כִּי לַיהוָה וְעִמָּכֶם בְּדִבַר מִשְׁפָּט׃
,eſtote & ,eſtfodine vos ſuper DOMINI pauor ſit nunc Et
וְעַתָּה יְהִי פַּחַד יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ 7
,faciem acceptio & ,iniquitas nullius Deo DOMINO cum ſon quia
כִּי אֵין עִם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַוְלָה וְשִׂא פָנִים
Iehoſaphat conſtituit Ieruſalem in etiam Et ,muneris acceptio &
וְקַחַת שֹׁחַד׃ 8 וְגַם בִּירוּשָׁלִַם הֶעֱמִיד יְהוֹשָׁפָט
,Ieruſalem ſuos ſacerdotibus & ,Leuitis de
מִן־הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל
,Ieruſalem ſuis reuerti & ,Iesse ad & ,DOMINI iudicium ad
לְמִשְׁפַּט יְהוָה וְלָרִיב וַיְשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם׃
DOMINI timore in agent Sic : dicendo eis ſuos praecepit Et
וַיְצַו עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַעֲשׂוּן בְּיִרְאַת יְהוָה 9
,perfecto corde in & ,fide in
בֶּאֱמֶת וּבְלֵבָב שָׁלֵם׃

CAP. XIX. ט

Mutabo me, ,ſi Matandi : Iehoſaphat ad Iſrael rex Dixitque .Ghilhad
וַיֹּאמֶר אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ 29
ingrediar rex ſe mutauit Et ,tuis veſtibꝰ te indue : tu & ,præſidium in & ,eundum &
וּבֹא בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ
,Iſrael
יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בַּמִּלְחָמָה׃ 30 וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה
communi ,ſerant ,bellum ,principibus Non : iubendo ,ſuis curruū principibus
אֶת־שָׂרֵי הָרִכֶב אֲשֶׁר־לוֹ לֵאמֹר לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־הַקָּטֹן
,tantum ,Iſrael rege cum ,pugnetis ,magnū cum
וְאֶת־הַגָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃
ipſi & ,Iehoſaphat cum ꝓ principes videre ſecundū ſunt Et
וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְה

Universidad de Deusto
Biblioteca

consumpendi adhuc &, DOMINVS eo ab eis auertè se humiliãdo in Et
12 quia humiliauit se coram eo. Et dixerunt filii Iuda: Vtinam bona ueniat super nos ira Dei. Et dixit Abiiah ad filios Ieroboam: Vos quoque
13 facite Iehudah in etiam Et. conditio optionem ad
14 et Ieroboam insidias parauerat ut in tergo eorum essent. Et cum respexissent filii Iuda, uidebant bellum ante faciem & retro: clamauerunt ad DOMINVM,
15 et sacerdotes tubis clangebant. Et uiri Iuda iubilauerunt: cumque iubilarent uiris Iuda, percussit Deus Ieroboam et omnem Israel coram Abiiah et Iuda.
16 Fugerunt filii Israel coram Iuda, et tradidit eos Deus in manu eorum.
17 Percusseruntque eos Abiiah et populus eius plaga ingenti, et ceciderunt interfecti de Israel quingenta milia uirorum robustissimorum.
18 Humiliatique sunt filii Israel in tempore illo, et confortati sunt filii Iuda, quia innixi sunt DOMINO Deo patrum suorum.
19 Persecutus est autem Abiiah Ieroboam, et cepit ab eo ciuitates, Bethel cum filiabus suis, et Iesanah cum filiabus suis, et Ephron cum filiabus suis.
20 Non ualuit ultra Ieroboam resistere manui Abiiah, sed percussit eum DOMINVS, et mortuus est.
21 Confortatus autem Abiiah duxit uxores quatuordecim, genuitque uiginti duos filios et totidem filias.
22 Reliqua autem sermonum Abiiah, et opera eius, et uerba illius scripta sunt diligenter in libro prophetæ Addo.

CAP. XIIII.

1 Dormiuit Abiiah cum patribus suis, et sepelierunt eum in ciuitate Dauid. Regnauit pro eo filius eius Asa. In diebus illius quieuit terra decem annis.
2 Fecit Asa quod bonum et placitum erat coram DOMINO Deo suo,
3 et abstulit altaria alienigenarum et excelsa, confregitque statuas et lucos succidit,
4 praecepitque Iudæ ut quærerent DOMINVM Deum patrum suorum, et facerent legem atque mandata.
5 Auferens quoque de cunctis urbibus Iudæ excelsa et templa, regnauit in pace.
6 Habuitque ciuitates munitas in Iuda, quia quietus erat, et non habebat cum quo bellum gereret, tempore illo, quia DOMINVS dederat requiem.
7 Dixit ergo Iudæ: Ædificemus ciuitates istas, et circumdemus muris et turribus, portis et uectibus, dum adhuc terra coram nobis est, quia quæsiuimus DOMINVM Deum nostrum, quæsiuimus, et requieuit nos undique. Ædificauerunt ergo et perfecerunt.
8 Fuit autem exercitus Asa, portans clypeos et hastas, de Iuda trecenta milia, et de Beniamin ducenta octoginta milia, portantium scuta et mittentium sagittas, fortissimorum uirorum.
9 Egressus est autem contra eos Zarah Aethiops cum exercitu decies centena milia, et trecentos currus, uenitque usque Maresa.
10 Egressusque est Asa contra eum, et instruxerunt aciem in ualle Sephathah iuxta Maresa.
11 Et inuocauit Asa DOMINVM Deum suum, et dixit: DOMINE, non est apud te ullum discrimen inter paucos et plurimos auxiliari: adiuua nos, DOMINE Deus noster, quia in te confidimus, et in nomine tuo uenimus contra multitudinem hanc. DOMINE, tu es Deus noster, non prævalebit contra te homo.
12 Percussit ergo DOMINVS Aethiopes coram Asa et coram Iuda, fugeruntque Aethiopes.
13 Persecutusque est eos Asa et populus qui cum eo erat usque Gerar, et ceciderunt Aethiopes, ut non remanserit ex eis quisquam, quia percussi sunt coram DOMINO et coram exercitu eius: ceperunt quoque spolia quam plurima.
14 Percusseruntque omnes urbes per circuitum Gerar, quia terror DOMINI inuaserat eas: et depopulati sunt cunctas ciuitates, quia multa erat in eis direptio.
15 Tentoria quoque possessorum ceperunt, et ouium innumerabilem multitudinem, camelosque plurimos, et reuersi sunt Hierusalem.

CAP. XV.

1 Spiritus autem Dei fuit super Hazariam filium Oded,
2 et egressus obuiam Asa dixit ei: Audite me, Asa, et omnis Iuda et Beniamin. DOMINVS uobiscum, dum fueritis cum eo: si quæsieritis eum, inuenietur a uobis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet et uos.
3 Dies autem multi præterierunt in Israel absque Deo uero, et absque sacerdote doctore, et absque lege.
4 Cumque reuersus fuisset ad angustias in tribulatione sua, quæsiuit DOMINVM Deum Israel, et inuenerunt eum.
5 In temporibus illis non erat pax egredienti et ingredienti, sed quasi in conflictatione magna uastabantur omnes habitatores terræ.
6 Consurgebat gens contra gentem, et ciuitas contra ciuitatem, quia DOMINVS conturbabat eos in omni tribulatione.
7 Confortamini ergo, et non dissolantur manus uestræ, habet enim opus fortitudo mercedem.
8 Quod cum audisset Asa uerba prophetiæ Oded, confortatus est, et abstulit idola de omni terra Iuda et Beniamin, et de ciuitatibus quas ceperat de monte Ephraim, et instauravit altare DOMINI quod erat ante porticum eius.
9 Congregauitque omnem Iudam et Beniamin, et aduenas quoque cum eis de Ephraim et Manasse et Simeon: multi enim transierant ad eum de Israel, uidentes quod DOMINVS Deus eius esset cum eo.
10 Congregati sunt ergo Hierusalem mense tertio anno regni Asa.
11 Immolauerunt autem DOMINO in die illo de præda quam adduxerant, boues septingentos et oues septingentas.
12 Ingressi sunt fœdus ut quærerent DOMINVM Deum patrum suorum in toto corde suo et in tota anima sua.
13 Omnis autem qui non quæsierit DOMINVM Deum Israel, interficiatur a paruo usque ad magnum, a uiro usque ad mulierem.
14 Iurauerunt ergo DOMINO uoce magna et iubilo, in tubis et buccinis.
15 Gauisi sunt omnes Iudæ super iuramento, quia in toto corde iurauerant, et in uoluntate tota quæsierant eum, et inuenerunt: et requieuit DOMINVS eis undique.
16 Maachah quoque matrem Asa regis amouit ne esset regina, eo quod fecisset lucum Priapo: et succidit nefandum simulacrum, comminuitque et combussit ad torrentem Cedron.
17 Excelsa autem de Israel non abstulit Asa, tamen cor eius perfectum fuit cunctis diebus eius.
18 Intulit quoque patri suo et ipse quæ sanctificauerat pater eius, argentum et aurum et uasa.
19 Bellum non fuit usque ad annum tricesimum quintum regni Asa.

CAP. XVI.

1 Anno autem trigesimo sexto regni Asa ascendit Baasa rex Israel ad Iudam, et ædificauit Ramah, ut non permitteret quemquam egredi aut ingredi ad Asa regem Iudæ.
2 Tulit ergo Asa argentum et aurum de thesauris domus DOMINI et domus regis, misitque ad Benadad regem Syriæ habitatorem Damasci, dicens:
3 Fœdus inter me et te, et inter patrem meum et patrem tuum: ecce misi tibi munera, argentum et aurum: uade, rumpe fœdus tuum cum Baasa rege Israel, ut recedat a me.
4 Audiens autem Benadad regem Asa, misit principes exercitus sui contra ciuitates Israel, et percusserunt Aion, et Dan, et Abelmaim, et omnes urbes munitiones Nephthali.
5 Quod cum audisset Baasa, cessauit ædificare Ramah, et opus eius dissipatum est.
6 Asa autem rex assumpsit omnem Iudam, et tulerunt lapides Ramah et ligna eius, quibus ædificauerat Baasa, et ædificauit ex eis Gabaa et Maspha.
7 In tempore illo uenit Hanani propheta ad Asa regem Iudæ, et dixit ei: Quia innixus es regi Syriæ, et non innixus es DOMINO Deo tuo, ideo effugit exercitus regis Syriæ de manu tua.
8 Nonne Aethiopes et Libyes habebant infinitum exercitum, equites et currus plurimos? sed quia innixus es DOMINO, tradidit eos in manu tua.
9 Oculi enim DOMINI contemplantur uniuersam terram, et præbent fortitudinem his qui perfecto sunt corde erga eum. Stulte egisti in hoc, et ideo a nunc bella habebis contra te.
10 Iratus autem Asa uidenti contra eum, posuit eum in domo carceris: nimio enim furore contra eum commotus est. Opprimebat quoque eodem tempore de populo multos, et maxime de principibus.
11 Ecce autem opera Asa prima et nouissima scripta sunt in libro regum Iuda et Israel.
12 Infirmatus est ergo Asa anno trigesimo nono regni sui pedibus, et ualde grauis factus est: sed et in infirmitate sua non quæsiuit DOMINVM, sed confisus est medicis.
13 Dormiuitque Asa cum patribus suis, et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui.
14 Sepelierunt autem eum in sepulchris suis, quæ fecerat sibi in ciuitate Dauid: et posuerunt eum in lectulo, qui repletus fuerat aromatibus et pigmentis compositis arte unguentaria: et cremauerunt eum cremio grandi nimis.

CAP. XVII.

1 Regnauit pro eo Iosaphat filius eius, et confortatus est contra Israel.
2 Et posuit exercitum in cunctis urbibus munitis Iudæ, et constituit præsidia in terra Iuda, et in ciuitatibus Ephraim, quas cepit Asa pater eius.
3 Fuitque DOMINVS cum Iosaphat, eo quod ambulauerit in uiis patris sui Dauid priorum, et non requisierit Baalim,
4 sed Deum patris sui, et in mandatis eius ambulauerit, et non secundum opera Israel.
5 Idcirco confirmauit DOMINVS regnum in manu eius, et dedit omnis Iuda munera Iosaphat, habuitque diuitias et gloriam plurimam.
6 Et sublimatum est cor eius in uiis DOMINI, insuper et excelsa et lucos auferre fecit de Iuda.
7 Anno autem tertio regni sui misit principes suos Benail et Obdiam et Zacharian et Nathanahel et Michaiam, ut docerent in ciuitatibus Iudæ.
8 Et cum eis Leuitas Semeiam et Nathaniam et Zabadiam et Asahel et Semiramoth et Ionathan et Adoniam et Tobiam et Tobadoniam Leuitas, et cum eis Elisama et Ioram sacerdotes.
9 Docuerunt ergo in Iuda, habentes librum legis DOMINI, et circuibant omnes urbes Iudæ, docebantque populum.
10 Et irruit pauor DOMINI super omnia regna terræ quæ erant in circuitu Iudæ, et non ausi sunt pugnare contra Iosaphat.
11 Philisthiim quoque afferebant Iosaphat munera, et tributum argenti: Arabes quoque adducebant ei greges arietum septingentos et septingentos hircos.
12 Crescebat ergo Iosaphat et proficiebat nimis, ædificauitque in Iuda castella et urbes munitissimas.
13 Et opera plurima habebat in urbibus Iudæ, uiros quoque bellatores et fortissimos in Hierusalem.
14 Et hic numerus eorum per domos familiarum suarum. De Iuda principes milium, Hadna princeps, et cum eo uiri fortissimi trecenta milia.
15 Post hunc Iohanan princeps, et cum eo ducenta octoginta milia.
16 Post hunc Amasias filius Zechri, qui uoluntarie obtulerat se DOMINO, et cum eo ducenta milia uirorum fortissimorum.
17 De Beniamin Eliada uir fortissimus, et cum eo armati arcu et clypeo ducenta milia.
18 Post hunc Iozabad, et cum eo centum octoginta milia armatorum in bellum.
19 Hi omnes ministrabant regi, exceptis his quos posuerat rex in urbibus munitis per totam Iudam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sexcenti ‹pondus› aurei sexta ducenta Salomoh rex fecit Et
auri ductilis
ductili
auri ductilis adhærebat
singulo.
scutum
super ‹fortitudine› pondus auri
trecenti
ducibus auro † clypeos trecentos Et
auri
clypeus
super ‹fortitudine›
Ablati
filius
Ahihud
Abihud
Ahihud
Ablati
filius
Ahihud
Abihud
Ablati
filius
Ahihud
Abihud
Ablati
filius
Ahihud
Ab

Universidad de Deusto
Biblioteca

habitaculo
deprecationis
בֵּיתִי
בְּלִי
עֵין
sancti
sacies
שוב
Cumq; cōsūmasset
ædificii
בְּלָה
eius simplicit
holocaustū,
עָשָׂה
גְּמַר
ingressu
collectam.
solēnitatis
immolatorū
coram Dominō.
habitare
T cum infin⁹ nonnu multi
cis
dū laudarent
clangerent
& silerent.
Ex eo
autem, quod
esset bonus dominus.
בְּנָה
Holocaustū,
כָּלִיל
vidimus,
עָשָׂה
גְּמַר
ingressu
regium,

,eius ē descendit ignis & ,orare Salomoh *simplex secundū Et
וּכְבוֹדוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יָרְדָה מִהַשָּׁמַיִם
domum replēsit Domini gloria & ædificium sanctū & ,altare
וַתְּאכַל הָעֹלָה וְהַזְּבָחִים וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת הַבָּיִת׃
,Domini domum in ingredi facere foras potuerunt non Et
וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לָבוֹא אֶל בֵּית יְהוָה
Domini domum Domini gloria replesset quia
כִּי מָלֵא כְּבוֹד יְהוָה אֶת בֵּית יְהוָה׃
Domini gloriæ & ,ignem descendisse in ,videntes Israel filii omnes Et
וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֹאִים בְּרֶדֶת הָאֵשׁ וּכְבוֹד יְהוָה
pauimentum super terram in ,faciebus & genua nixorum & ,dominum super
עַל הַבָּיִת וַיִּכְרְעוּ אַפַּיִם אַרְצָה עַל הָרִצְפָה
quoniam ,bonus quoniam ,Domino *confitendo & ,adorauerunt &
וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְיהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי
immolatore populus omnis & ,rex Et .eius misericordia seculum in
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ וְהַמֶּלֶךְ וְכָל הָעָם זֹבְחִים
Salomon rex immolauit & ,Domini *est ædificium ad victimam
זֶבַח לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּזְבַּח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אֶת
virginū & centum oues & ,millia duo & virginū bouum ,victimarum
זֶבַח הַבָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנֵים אֶלֶף וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים
populus vniuersus & ,rex Dei domum dedicauerūt & ,millia
אֶלֶף וַיַּחְנְכוּ אֶת בֵּית הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ וְכָל הָעָם׃
,templi vasorū? Leuitæ & ,*fusti lusi custodiis in sacerdotes Et
וְהַכֹּהֲנִים עַל מִשְׁמְרוֹתָם עֹמְדִים וְהַלְוִיִּם
quoniam ,Domino confitendū ad rex Dauid fecit quæ ,Domini
יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי
facerdotes Et .eorū manib⁹ per Dauid laudandū in ,eius misericordia seculum in
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ בְּהַלְלָם דָּוִיד בְּיָדָם
,Israel omnis & ,eos contra sacerdotes
וְהַכֹּהֲנִים מַחְצְרִים נֶגְדָּם וְכָל יִשְׂרָאֵל עֹמְדִים׃
damus feriēs ad quā ,arx medium Salomoh sanctificauit Et
וַיְקַדֵּשׁ שְׁלֹמֹה אֶת תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵּית
,pacificorum adipes & ,*holocaustū ibi fecit quoniam. Domini
יְהוָה כִּי עָשָׂה שָׁם הָעֹלוֹת וְאֵת חֲלְבֵי הַשְּׁלָמִים
sufficere potrat non ,Salomoh fecit quod ,æreum altare quia
כִּי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה לֹא יָכוֹל לְהָכִיל
,adipes & ,*mera & ,holocaustum
אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה וְאֶת הַחֲלָבִים׃
fuerim illo tempore in Solemnitatem Salomoh fecit Et
וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת הֶחָג בָּעֵת הַהִוא שִׁבְעַת
,*videlicet ab ,valde magnus cœtus ,eo cum Israel omnis & ,dierum
יָמִים וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מְאֹד מִלְּבוֹא
Ægypti torrentem ad vsque Chamath
חֲמָת עַד נַחַל מִצְרַיִם׃
situris dedicationem nam ,*mensis *solum octauo die in *secretum Et
וַיַּעֲשׂוּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כִּי חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ
diebus *septem solemnitatē & ,diebus septem festum
עָשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים וְהֶחָג שִׁבְעַת יָמִים׃
populum dimisit *septimi mensis tertia & ,vigesima die in Et
וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וּשְׁלִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הַשְׁבִיעִי שִׁלַּח אֶת הָעָם
*fecit quod bono super corde hæret & ,*fusus ,eius ætatis ad
לְאָהָלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה
,eius populo Israel & ,Salomoh & ,Dauid Dominus
יְהוָה לְדָוִיד וְלִשְׁלֹמֹה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
,*ea domum & ,Domini domum Salomoh Complenisque
וַיְכַל שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית יְהוָה וְאֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ

quod venit in faciem
בּוֹא
,Dominī domo in *facierdum ædificium quod Salomoh cor in *omnes omne &
וְאֵת כָּל הַבָּא עַל לֵב שְׁלֹמֹה לַעֲשׂוֹת בְּבֵית יְהוָה
,*fecit prosperē *sua domo in &
וּבְבֵיתוֹ הִצְלִיחַ׃
Audiuit ei sit & ,nocte in Salomoh ad Dominus apparuit Et
וַיֵּרָא יְהוָה אֶל שְׁלֹמֹה בַּלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁמַעְתִּי
,*sacrificij domum in *mihi illam locum in elegi & ,*suam orationem
אֶת תְּפִלָּתֶךָ וּבָחַרְתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה לִי לְבֵית זָבַח׃
*super *peccatum *eo & ,pluuia fuerit non & ,*celos *obstauero Et
הֵן אֶעְצֹר הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה כָּסֶר וְהֵן אֲצַוֶּה עַל
,meum populum in pestilentiam misero si & : terram *euerdendi ad *iussu
הָאָרֶץ לְאָכְלָהּ אוֹ אִם אֶשְׁלַח דֶּבֶר בְּעַמִּי׃
meam nomen est inuocatum quos *suus populus se humiliauerint Et
וְנִכְנְעוּ עַמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמִי
*suis via a & ,faciem *quærā & ,me *suis expulsauerit & ,*eo super
עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ וִידַקְשׁוּ פָנַי וְיָשֻׁבוּ מִדַּרְכֵיהֶם
,*sanabo & ,*eorum peccato parcā & ,*celo de exaudiam ego & ,malis
הָרָעִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע מִן הַשָּׁמַיִם וְאֶסְלַח לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא
meæ *autes & ,aperti erunt mei oculi Nunc ,eorum terram
אֶת אַרְצָם׃ עַתָּה עֵינַי יִהְיוּ פְתֻחוֹת וְאָזְנַי
,mihi loci orationem ad intentæ
מְקֻשָּׁבוֹת לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
,*ædificauī ad ,hanc domum Quia *efficiam & ,elegi *nunc Et
וְעַתָּה בָּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת בֵּית הַזֶּה לְהִיוֹת
,*eius in mei cor & ,mei oculi erunt Et .*eo in ,*vbi mei nomē
שְׁמִי שָׁם עַד עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל
ambulauerit *sicut ,*mea *sua & ,*tua *si Et .*eo
הַיָּמִים׃ וְאַתָּה אִם הֵלֵךְ לִפְנַי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר
,*tibi præcepi quæ ,omnia *terra *secundum ad & ,tuus pater Dauid
דָּוִיד אָבִיךָ וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ
,*custodieris *mea *iudicia & ,*mea *statuta &
וְחֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹר׃
Dauid *suis *queuis *modum ,tui regni *solium *firmabo Et
וַהֲקִמוֹתִי אֶת כִּסֵּא מַלְכוּתֶךָ כַּאֲשֶׁר
,Israel in *dominans *vir *tibi *sic *defuerit Non :dixi Eremiæ *ei & ,*ædificauit quem ,domui
כָּרַתִּי לְדָוִיד אָבִיךָ לֵאמֹר לֹא יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל׃
,*mea præcepta & ,*mea *statuta derelinquentis & ,*vos fueritis *autem si Et
וְאִם שׁוֹבוֹן תָּשׁוּבוּ אַתֶּם וְעָזַבְתֶּם חֻקַּי
,*dixi *seruientis & ,*adoueritis & ,*vestros *facies ad *dedi quæ
וּמִצְוֹתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְהָלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים
,*eis *vos incurbaueritis & ,*alienis
אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃
domum & ,*eis *dedi quam ,*mea *tuam *super *eos eiciam Et
וְנָתַשְׁתִּים מֵעַל אַדְמָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת הַבַּיִת
,*dabo & ,*meum *faciem *auferam & ,*meum *sanctificauī quā *istā
הַזֶּה אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לִשְׁמִי אַשְׁלִיךְ מִפָּנַי וְאֶתְּנֶנּוּ
*omnibus
לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל הָעַמִּים׃
,*eam *super *transeunti *omni *excelsa *fuit quæ *ista domus Et
וְהַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר הָיָה עֶלְיוֹן לְכָל עֹבֵר עָלָיו
,*dicet *ea in ,*dixit *sic Dominus *fecit *quo *in & ,*stupori
יֹאמַר לָמָּה עָשָׂה יְהוָה כָּזֹאת לָאָרֶץ הַזֹּאת וְלַבַּיִת
*huic domui &
הַזֶּה׃
Deum Dominum *derelinquerint *quod Eo : dicent Et
וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת יְהוָה
apprehenderint & ,Ægypti terra *ē *eos *eduxit *qui *eorum *patrum
אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיא אֶת אֲבוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִיקוּ
,*dixerint *eos *seruientes & ,*eis *se *intumuerint & ,*alienos *Deos *se
בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל כֵּן
hoc *malum *omne *eos *super *adduxit
הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת כָּל הָרָעָה הַזֹּאת׃

CAP. VIII. ח

Selomoh *ædificauit *quibus ,annorum *viginti *fuit Et
וַיְהִי מִקֵּץ עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה
,*eam domum & ,Domini domum
אֶת בֵּית יְהוָה וְאֶת בֵּיתוֹ׃
Selomoh *ædificauit ,Selomoni Churam *dedit quas *ciuitates Et
וְהֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן חוּרָם לִשְׁלֹמֹה בָּנָה שְׁלֹמֹה
,Israel filios ibi *fecit habitare & ,*eas
אוֹתָם׃ וַיֵּשֶׁב שָׁם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,*eam *super *ptolemaïdi & ,Sobah Charmath ,Selomoh abiit Et
וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה חֲמָת צוֹבָה וַיְחַזֵּק עָלֶיהָ׃

CAP. IX. ט

famam
נָסָה
cum exercitu
,terræ totius ad venit & ,Selomoh *audiuit ,audiuit Seba regina Et
וּמַלְכַּת שְׁבָא שָׁמְעָה אֶת שֵׁמַע שְׁלֹמֹה וַתָּבוֹא
camelis & ,valde graui *virtute in Ierusalaim in *enigmatis *in Selomoh
לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת בִּירוּשָׁלִַם בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד וּגְמַלִּים
lapides pre-ciosos:
ad venit & ,*pretiosum *lapide & ,multitudine in auru & ,aromata portātibus
נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב לָרֹב וְאַבְנֵי יְקָרָה וַתָּבוֹא אֶל
,suo corde *eum erat quicquid *eo ei est locuta & ,Selomoh
שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר עִמּוֹ אֵת כָּל אֲשֶׁר הָיָה עִם לִבָּהּ׃
quicquam
verbum latuit non & ,eius verba omnia Selomoh ei indicauit Et
וַיַּגֶּד לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל דְּבָרֶיהָ וְלֹא נֶעְלַם דָּבָר
,ei indicauerit non quod ,Selomoh à
מִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ׃
domum & ,Selomoh *sapientiam Seba regina vidit Et
וַתֵּרֶא מַלְכַּת שְׁבָא אֶת חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְהַבַּיִת
cibos
habitacula
habitationem & ,eius mensæ *cibum Et :ædificauerat quam
אֲשֶׁר בָּנָה׃ וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ וּמוֹשַׁב
functionem
,eius placentas & ,*eius vestimenta & ,eius ministrorū *ēdentiū & ,ei *seruorū
עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָיו וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וּמַשְׁקָיו
per quem
וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וְעֲלִיָּתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה
,*stimus ex in vltra erat non &
וְלֹא הָיְתָה עוֹד בָּהּ רוּחַ׃
Verum est
,mea terra in audiui quod verbum *Veritas regem ad Desiderāsse
אֱמֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּאַרְצִי
de rebus
erodebam non Et .*tua *sapientia *super & ,*tuis verbis *super
עַל דְּבָרַיִךְ וְעַל חָכְמָתֵךְ׃ וְלֹא הֶאֱמַנְתִּי
,mei oculi viderent & ,venirem donec ,eorum verbis
לִדְבָרִים עַד אֲשֶׁר בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה עֵינַי וְהִנֵּה לֹא
fama
,*super Addidisti .*tua *sapientiæ multitudinis dimidium mihi fuit indicatū
חֲצִי הַגֶּדֶל חָכְמָתֵךְ וְטוֹבָה עַל הַשְּׁמוּעָה
beati & ,tui viri Beati .audiui quam *audiuimus
אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי׃ אַשְׁרֵי אֲנָשַׁיִךְ וְאַשְׁרֵי
qui stant co-ram te
,tui *sapientiam *audiunt & ,semper *tua *faciei ad *stantis ,illi tui serui
עֲבָדַיִךְ אֵלֶּה הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד הַשֹּׁמְעִים אֶת חָכְמָתֶךָ׃
*eo voluit qui benedictus ,tuus Deus Dominus Sit
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר חָפֵץ בָּךְ
ut ponerer
*amauit in ,tuo Deo Dominum regem in tuum throni *super te *dandum ad
לְהוֹשִׁיבְךָ עַל כִּסְאוֹ לְמֶלֶךְ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּאֲהֲבַת
,eos *super te *dedit & ,*seculum in eum *stabilirēdum ad ,Israel *ego *tui in
אֱלֹהֶיךָ אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַעֲמִידָם לְעוֹלָם וַיִּתֶּן עָלֶיךָ
,*iustitiam & ,*iudicium faciendum ad regem in
לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
stomara &
,*tui talenta vigiuti & ,centum regi dedit Et
וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים
lapides pre-ciosos
,*illud *tanta *tam *sicut fuit non Et .*pretiosum *lapidem & ,*valde multitudine in
הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא הָיְתָה כַּבֹּשֶׂם הַהוּא
.Selomoh regi Seba regina dedit quod
אֲשֶׁר נָתְנָה מַלְכַּת שְׁבָא לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃
Algummim lapides pre-ciosos. † de Algummim ligna
domo in *lectorum *eradarum ligna? *tex fecit Et
וְגַם עֲצֵי חוּרָם וַעֲבְדֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ
,*pretiosum *lapidem & ,*eradarum ligna attulerunt , Ophir de
מֵאוֹפִיר הֵבִיאוּ עֲצֵי אַלְגֻּמִּים וְאֶבֶן יְקָרָה׃
tigna
psalteria
non Et .cantoribus *nabla & ,citharas & ,regia domo in & ,Domini
וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת עֲצֵי הָאַלְגֻּמִּים מְסִלּוֹת לְבֵית
,Iehudah terra in autē ipsa ligni visa sunt
יְהוּדָה וְלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וְנְבָלִים לַשָּׁרִים וְלֹא
פְּנֵה
,*eius voluntatē omnē Sebah regināe dedit Selomoh tex Et
נִרְאוּ כָתֻם לְפָנִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה׃
*il
,est reuersa Et .regem ad attulerat quod *præter ,postulauit quam
וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת שְׁבָא אֶת כָּל חֶפְצָהּ
בּוֹא
אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר הֵבִיאָה אֶל הַמֶּלֶךְ וַתֵּהָפֶךְ
,eius serui & ,ipsa suam terram in abiit &
וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ׃
*mutatum ,was *mos in Selomoh ad veniebat quod auri pondus erat Et
וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אַחַת
הָלַךְ
,auri talenta sex & ,*exagintra & ,*trecenta
שֵׁשׁ מְאוֹת וְשִׁשִּׁים כִּכָּרִי זָהָב׃
פְּאָה
mercatores, & negotiato-res
omnes & ,*adducentes *mutuantes & ,*peruiligenti *mos Præter
לְבַד מֵאַנְשֵׁי הָרְחִלִים וְהַסֹּחֲרִים מֵבִיאִים וְכָל
חוֹר
†duces
argentum & ,*auru adducentes ,terra *omni & ,Harab reges
מַלְכֵי עֲרַב וּפַחוֹת הָאָרֶץ מְבִיאִים זָהָב וְכֶסֶף
,Selomoni
לִשְׁלֹמֹה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

flores † ex quod erat perfectum. † ex mundo. ostia interiora ostia

eos perfectionis hoc auro † forcipes & lucernas & fiscos Et
† וּמִפְרָח וְהַנֵּרוֹת וּמַלְקָחַיִם זָהָב הוּא מִכְלוֹלֶת זָהָב׃ 11
† וּמִזְמְרוֹת וְהַמִּזְרְקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר 12
fores † & sanctiorum sanctitatis ipsi interiori eius fores domus ostium &
וּפִתְחֵי בֵיתָהּ לְדָבִיר לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְדַלְתֵי
auro † templo ipsi domus
פָּנָה † הַהֵיכָל לְזָהָב׃ 13

CAP. V. ה

domo in Salomoh fecit quod opus omne est perfectum Et
1 וַתֵּשָׁלֶם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְבֵית
& sui patris Dauid sanctificationes Salomoh intulit & DOMINI
יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָוִיד אָבִיו וְאֶת
domus thesauris in dedit vasa omnia & , aurum & , argentum posuit
הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־כָּל־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת בֵּית
seniores Salomoh congregauit Tunc
הָאֱלֹהִים׃ 2 אָז יִקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי
filius † patrum † principes , tribuum capita omnia & , Israel omnes prin-
cipes † principes familiarum
יִשְׂרָאֵל וְאֵת כָּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי
de ascendere ut facerent , Ierusalem in Israel
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלִַם לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית
Sion ipsa . Dauid scitate è DOMINI
יְהוָה מֵעִיר דָּוִיד הִוא צִיּוֹן׃ 3 וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּחַג
solemnitate in Israel viri omnes regem ad sunt congregati Et
עֲצֶרֶת הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃ 4 וַיָּבֹאוּ כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
sepsimi mensis ipse quae est
וַיִּשְׂאוּ הַלְוִיִּם אֶת־הָאָרֹן׃ 5 וַיַּעֲלוּ
arcam Leuitae sustulerunt & portauerunt
אֶת־הָאָרוֹן וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ
& , tentorium testimonii & , arcam tecerunt ascendere Et omnia
אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֵעֱלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃ 6 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל עֲדַת יִשְׂרָאֵל
Leuitae , Salomoh rex Et Leuitae , Israel coetus omnis &
הַנּוֹעָדִים עָלָיו לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר
numerabantur non & , immolabantur non pecudes & boues ,
לֹא יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃ 7 וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֶל
numerabantur prae multitudine
ad , Sanctiorum Sanctitatem ad , domus oraculum ad , suum locum
מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֶל
templi
Cherubim alas subter
תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃ 8 כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל־
expandebant arcem locum super alas extendunt Cherubim enim Et
מְקוֹם הָאָרֹן וַיָּסֹכּוּ הַכְּרוּבִים עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃
de vectium capita videbantur & , vectes elongauerunt Et
9 וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־
ibi fuit Et . foris fecus apparebant non & , arcam fuisse supra eos
הָאָרוֹן עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיְהִי שָׁם
hanc diem ad vsque
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ 10 אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים
Choreb in Mosen dedit quas , tabulae duae nisi arcam † Non
in quibus erat
אֲשֶׁר הִנִּיחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם
filii egredierentur
Aegypto ex
מִמִּצְרָיִם׃ 11 וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ כִּי כָל־הַכֹּהֲנִים
esse egressi essent † sint † erant distinctiones
sanctificauerunt enim & , sanctificare de sacerdotes reperiebantur si non
הַנִּמְצָאִים הִתְקַדָּשׁוּ אֵין לְשַׁמֵּר לְחִלְקוֹת׃
de de de
Heman & , Asaph & , Idithun ipsis omnibus † cantores Leuitae Et
12 וְהַלְוִיִּם מְשֹׁרְרִים לָהֶם לְאָסָף לְהֵימָן
de de de
by fos † sodani , eorum fratribus & , eorum filiis & , Idithun ipsi de † de † erant
לִידוּתוּן וְלִבְנֵיהֶם וְלַאֲחֵיהֶם מְלֻבָּשִׁים בּוּץ
altaris orientem ad stantes , cithara & , psalterio in & , cymbala in
בְּמְצִלְתַּיִם וּבִנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת עֹמְדִים מִזְרַח לְמִזְבֵּחַ
tubis in sacerdotes eis cum & , vigiari & , cantum ad accedentes
וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים לְמֵאָה וְעֶשְׂרִים מַחְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת
clangentes

secundum cultus ad , contendens & , incinentibus & vnus velut sint Et
† וַיְהִי כְאֶחָד לְהַמְצִיא לְהַשְׁמִיעַ 13
vocem eleuare in tuba , DOMINO confitendo & laudando , cum
קוֹל אֶחָד לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַיהוָה וּכְהָרִים קוֹל
, DOMINVM laudantibus † & , cantici vsibus & cymbalis in & , tubis cum
בַּחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם וּבְכָלֵי הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַיהוָה
est impleta domus & eius misericordia seculi in quoniam , bonus quoniam
כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת מָלֵא
DOMINI domus nube
עָנָן בֵּית יְהוָה׃ 14 וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן
nubis faciebus à ministrandi ad stare sacerdotes poterant non Et
כִּי מָלֵא כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃

CAP. VI. ו

ritu habita ratione in habitandum ad dixit DOMINVS : Salomoh ait Tunc
1 אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל׃
tum † sedium locum & , tibi habitaculum , domum ædificaui ego Et
2 וַאֲנִי בָּנִיתִי בֵית זְבֻל לָךְ וּמָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ
, secula †
עוֹלָמִים׃ 3 וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל
exclaia vniuersa † benedixit & , faciem tulit rex conuertit Et
stans Israel coetus omnis & , Israel
יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד׃ 4 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה
ait locutus qui , Israel Deus DOMINVS Benedictus : ait Et
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֶל־דָּוִיד אָבִי
dicendo , ore in meo patri Dauid suo ore in
וּבְיָדָיו מִלְּאָה לֵאמֹר׃ 5 מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־
ædificandã ad Israel tribubus cunctis è ciuitatem in elegi non , Aegypti
עַמִּי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל
populum meum ex Aegypto
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וְלֹא בָחַרְתִּי בְאִישׁ
virum in elegi non & , ibi meum nomen existendum ad , domum
נָגִיד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ 6 וָאֶבְחַר בִּירוּשָׁלִַם לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם
Israel meum populum super ducem existendum ad
וָאֶבְחַר בְּדָוִיד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
elegi & , ibi meum nomen existendum ad , Ierusalem in elegi Et
7 וַיְהִי עִם־לֵבָב דָּוִיד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
fuit quod * Pro meũ patrem Dauid ad DOMINVS dixit Et
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִיד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה
in quia , beneficisti , meo nomini domum ædificandam ad , tuo corde cum
עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה
tuo corde cum
עִם־לְבָבֶךָ׃ 9 רַק אַתָּה לֹא הַבָּנָה הַבַּיִת כִּי בִנְךָ הַיֹּצֵא
, tuis filiis de egredies qui filius sed , domũ ædificabis non tu Sed
מִמָּתְנֶיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
meo nomini domum ædificabit ipse
10 וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקוּם
, fuerat locutus quod verbum DOMINVS statuit Et
תַּחַת דָּוִיד אָבִי וָאֵשֶׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
thronum super , sedi & , meo patre Dauid pro surrexi & , DOMINVS
יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה
nomini domum ædificaui & , DOMINVS est locutus sicut
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ 11 וָאָשִׂים שָׁם אֶת־הָאָרוֹן אֲשֶׁר שָׁם בְּרִית יְהוָה
Israel Dei
Israel filiis cum euidenter
אֲשֶׁר כָּרַת עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
, Israel coetum omnem contra DOMINI altare fecit Et
12 וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל
medio in illum dedit & , ara conchae Salomoh fecit Quoniam
יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו׃ 13 כִּי עָשָׂה שְׁלֹמֹה כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וַיִּתֵּן אֹתוֹ

eos afflixeris cum , fuerint conuersi tuo peccato à
† מַחֲטַאתָם יְשׁוּבוּן כִּי תְעַנֵּם׃ 27 † de , tuorum seruorum peccato parces & , cælis exaudies tu Et
† וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְתִסְלַח לְחַטַּאת עַבְדֶיךָ
† per quam † bonam viam ad eos docebis nam , Israel tui populi &
וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶל־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָהּ
dedisti quam , tuam terram super pluuiam dabis & ea in ambulent
וְנָתַתָּה מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר נָתַתָּה
hæreditatem in tuo populo
לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃ 28 † רָעָב כִּי יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן
fuerit cum pestis , terra in fuerit cum Fames
obsederit eã eius inimicus ei dicitur aegrotã eam : fuerit cum lituchi & locusta , rubigo &
צוּר יְהִי־לוֹ אֹיְבָיו
intra portas
בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־נֶגַע וְכָל־מַחֲלָה׃
omni fuerit quæ , deprecationem omnem , orationem Omnem
29 כָּל־ † תְּפִלָּה כָל־ † תְּחִנָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְכָל־
quod si
fuas plagã vnusquisq; cognouerit ei , Israel tuo populo omni & , homini
הָאָדָם וּלְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּ אִישׁ נֶגַע
ista domum ad sua velas expanderit & , illuc dolore &
כַּפָּיו
habitaculo
וּמַכְאֹבוֹ וּפָרַשׂ אֶת־כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
, parces & , tua sublimi parata loco , cælis de exaudies tu Et
30 וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מְכוֹן
nosti nam , eius cor nosti qui , tuas eis omnes vias reddes & , vnicuique dabis &
שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ וְנָתַתָּה לְאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ כִּי
hominum filiorum cor nosti tu solus tu
אַתָּה לְבַדְּךָ יָדַעְתָּ אֶת־לֵבָב בְּנֵי הָאָדָם׃
vt ambulent quibus , diebus omnibus tuis vias in ambulando ad te timeant vt
31 לְמַעַן יִירָאוּךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכֶיךָ כָּל־
viuant
הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתֵינוּ׃
nostris patribus dedisti quam , terræ faciei super omnes ipsi
† הֵיטִיב
† est
32 גַּם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא
Israel tuo populo de † non qui , alienigenam ad etiam Et
וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ
magnum tuum nomen propter longinqua terra è venient & , ipse
הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָא
venerint & , extensum tuum brachium & , robustam tuam manũ &
וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
ista domo in orauerint &
33 אַתָּה תִשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ וְעָשִׂיתָ
habitaculo facies & , tuæ sessionis parata loco de cælis de exaudies tu Et
כְּכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל־
quod † fecerit omnes vt , alienigena te ad clamauerit quibus hominis secundũ
עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שִׁמְךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
tuus populus sicut , te timendum ad & , tuum nomen terræ populi
וְלָדַעַת כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
domum super est inuocatum tuum nomen quod , Israel &
34 כִּי־ † תֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבָיו
Si † in
tuus populus fuerit egressus Cum , aduersus hostes
בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תְּשַׁלְּחֵם תִּתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ
via quam per suos inimicos contra bellum ad
הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּחַרְתָּה וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי
ædificandi quam domus & , te elegisti quam , huius ciuitatis via † te ad
לִשְׁמֶךָ׃ 35 וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם אֶת־ † תְּפִלָּתָם
eorum orationem cælis de exaudies Et
וְאֶת־ † תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃
Si † & est
36 כִּי יֶחֱטְאוּ לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יֶחֱטָא
, iratus fueris ad eos tradideris & , eos contra fuerit peccauerint &
וְאָנַפְתָּ בָם וְנָתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשִׁבְּוּם שׁוֹבֵיהֶם
longinquam terram ad eos ducentes captiuos , eos duxerit captiuos &
אֶל־אֶרֶץ רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃
ad quam terra in loum eor ad reuerti fecerint Et
37 וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר
, proponunam vel
נִשְׁבּוּ שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שׁוֹבֵיהֶם לֵאמֹר
terram te ad orauerint & , fuerint conuersi & , illic fuerint ducti captiui
חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְרָשָׁעְנוּ׃
, egimus impie & , egimus iniqué , peccauimus sic dendo , te captiuitatis
38 וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ
terra in tua anima tota in & tuo corde toto in te ad fuerint conuersi Et
שִׁבְיָם אֲשֶׁר שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ
quam domus & , eis qui ducentes captiuos quã tuos captiuitatis
אַרְצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם וְהָעִיר אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ
† in
terræ suæ quam patribus dedisti quam , ciuitatis
בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuo conde cum hoc tuis quod Pro : Selomoh ad Deus dixit Et
2 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃
te habentib odio animo & gloriam & substantias, ipsi enim fratri tuo non
וְלֹא שָׁאַל לוֹ עֹשֶׁר נְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵת נֶפֶשׁ שֹׂנְאֶיךָ
scientiã & sapientiam tibi petiti & postulasti non multos dies vitam &
וְגַם יָמִים רַבִּים לֹא שָׁאָלְתָּ וַתִּשְׁאַל לְךָ חָכְמָה וּמַדָּע
illum super te fecit regnare quum ì meum populũ iudices eo vt Hiuper
אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט אֶת עַמִּי אֲשֶׁר הִמְלַכְתִּיךָ עָלָיו׃ ieſt dimiſit
gloriã & substantias & opulentiã & tibi data scientia & Sapientia
חָכְמָה וְמַדָּע נָתוּן לָךְ וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד׃ וְכָבוֹד
transiit † qui regnũ fic fuerit non vt tibi dabo
אֲשֶׁר לֹא הָיָה כֵּן לַמְלָכִים אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ
fuit fic erit non te poſt ſi
וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה כֵּן׃
facibus à Ieruſalaim †, Ghibhon in* quod excelſo : Selomoh venit Et
3 וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלַיִם כִּי שָׁם
Iſrael ſuper regnauit & †constituta manu
הָיָה עִמּוֹ סִתְרֵי יִשְׂרָאֵל
quadrin & mille ei fuit & ,ciuites & ,curs Selomoh congregauit Et
4 אֶלֶף וּמֵאָה אִישׁ׃ וַיִּקְבֹּץ שְׁלֹמֹה קָהָל עַל־יִשְׂרָאֵל
eruibus in eos collocauit & ioquites mille duodecim & ,curus gemi
מֵאוֹת רֶכֶב וְשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי
rex Præbuitque Ieruſalaim in rege eum & ,ſalvo curruum,
5 הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ
ceſtros & ,lapides ficut Ieruſalaim in aurum & argentum
אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב בִּירוּשָׁלַ͏ִם כָּאֲבָנִים וְאֶת־הָאֲרָזִים
multũ odore in plantis in † quæ ,ſycomoros ſicut dedit
נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃ ſicut
egreſſibus* & : Aegypto ex Selomoni* qui ,equorum eximum Et
6 וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרָיִם וּמִקְוֵה
tenebantur precio in accipiebant conſtituti † regiũ negotiatores
סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְוֵה יִקְחוּ בִּמְחִיר׃ ex Cheue
argenteis ſtatermis in quadrigã Aegypto pro ex educebãt & ,ſtatermis Et
7 וְיַעֲלֶה וְיוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף
Chetiim regibus† ,equitibus ſuis & ,curruum & quingentis in equũ &
וְסוּס בְּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה כֵּן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים
educebant eorum manu per ,Aram regibus &
וּמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִיאוּ׃

CAP. II. ב

domũ & Domini nomini domũ adificandã eſt Selomoh dixit Et
1 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃
vitorum millia ſeptuaginta Selomoh iumentorũ Et
2 וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף אִישׁ חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת עַל־יָדָם׃
eos ſuper ,ſtatim & ,more in cædẽtiũ virorũ millia octogintaq; ,Iudaitum portantium,
ad Selomoh mittit Et ,ſexcentos & millia tria ſtipatores
3 וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חוּרָם מֶלֶךְ צֹר לֵאמֹר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי וַתִּשְׁלַח־לוֹ אֲרָזִים לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ׃
ſeptingẽtis & millia quinq; ,ſeptingenta & millia ſeptuaginta eis ex Feciſtine
4 וְהִנֵּה אֲנִי בוֹנֶה בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת סַמִּים וְלַמַּעֲרֶכֶת תָּמִיד וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלְמוֹעֲדֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם עַל־יִשְׂרָאֵל׃
ſolemnitatibus & ,menſibus & ,Sabbatis , veſperæ & mane aromatis &
ſuper boues ſi eſtimatum in : noſtro Dei DOMINI
noſter Deus† magnus quippe ,templum adificans ego quam dignus Et
5 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל כִּי גָדוֹל אֱלֹהֵינוּ
adificandum ad perfectum obtinebat quis Et ,dix omnibus præ
6 מִכֹּל הָאֱלֹהִים׃ וּמִי יַעְצָר־כֹּחַ לִבְנוֹת
ego quis & ,eſt ſplendens nõ cœlorum cæli & ,cæli Nam : dumtaxat ei
לוֹ בַּיִת כִּי הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּהוּ וּמִי אֲנִי
eius facere ad ſufficerem ait quoniam † dominus ad ædificem vt
אֲשֶׁר אֶבְנֶנּוּ לוֹ כִּי אִם־לְהַקְטִיר לְפָנָיו׃
argẽto in & ,auro in facturũ ad ſapientẽ virum mihi mitte nunc Et
7 וְעַתָּה שְׁלַח לִי אִישׁ חָכָם לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבְכֶסֶף
aynes ſuccinũ & ,hyacinthũ & ,coccinũ & ,purpura in & ,ferro in& ,ære in & culare
וּבִנְחֹשֶׁת וּבַבַּרְזֶל וְתוֹלַעַת וְאַרְגָּמָן וּתְכֵלֶת וְיֹדֵעַ לְפַתֵּחַ
Ieruſalaim in & ,Iehudah in mecum † qui ſapientibus cum ,aynes cælaturas
פִּתּוּחִים עִם־הַחֲכָמִים אֲשֶׁר עִמִּי בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַ͏ִם
mecũ patre Dauid præparauit quos
אֲשֶׁר הֵכִין דָּוִיד אָבִי׃

Lebanõ de ligna & ,abiegna , cedrina ligna mihi mitte Et
8 וְשֶׁלַח לִי עֲצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים וְאַלְגֻּמִּים מִן־הַלְּבָנוֹן
Lebanõ ligna cædere ſcimus tui ſerui quod nouit ego nam
כִּי אֲנִי יָדְעְתִּי עֲבָדֶיךָ יוֹדְעִים לַחְרוֹת עֵצִי לְבָנוֹן
multitudine in ligna tibi parabũ ad Et ,tuis ſeruis eſt mei ſerui ecce Et
9 וְהִנֵּה עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ׃ וְלָהֵכִין לִי עֵצִים
mirabilis & magna ,adificare ego quam domus quia
לָרֹב כִּי הַבַּיִת אֲשֶׁר אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל וְנִפְלָא׃
percuſſorum triticũ dedi ligna ſcindentibus ceſoribus ecce Et
10 וְהִנֵּה לַחֹטְבִים לְכָרֵתֵי הָעֵצִים נָתַתִּי מֵאוֹת
vini & ,milia viginti coros hordeorũ & ,milia viginti coros tuis ſeruis
לַעֲבָדֶיךָ כֹּרֵי עֶשְׂרִים אֶלֶף וְשַׂעֲרִים כֹּרֵי עֶשְׂרִים אֶלֶף וּבַת
,milia viginti batos olei & ,milia viginti batos
עֶשְׂרִים אֶלֶף וְשֶׁמֶן כְּתִים עֶשְׂרִים אֶלֶף׃
Selomoh ad mittit & ,ſeruos in Sor rex Churam diuit Et
11 וַיֹּאמֶר חוּרָם מֶלֶךְ צֹר בִּכְתָב וַיְשַׁלַּח אֶל־שְׁלֹמֹה
regem eos ſuper ſo dedit , ſuo populũ cum IVDAM I amore in
בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־עַמּוֹ נְתָנְךָ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃
Iſrael Deũ DOMINVM Benedictus : Churam Ieruſalem qui
12 וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
ſinum regi Dauid dedit qui ,terram & ,cælos fecit
עָשָׂה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־אֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן
domum adificaret vt ,intelligentiam & ,inerlectũ ſcientem , ſapientẽ
חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּבִינָה אֲשֶׁר יִבְנֶה בַּיִת
ſuorum mihi nunc Et ,feminis domum & ,DOMINO
13 לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃ וְעַתָּה שָׁלַחְתִּי אִישׁ
inei patris Churam † : intelligentiã & ,ſcientem ſapientẽ
חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה לְחוּרָם אָבִי׃
eius Tyrius ſcientem , Sarã ex mus patre & ,Dan filiabus de mulieris filiorũ
14 בֶּן־אִשָּׁה מִן־בְּנוֹת דָּן וְאָבִיו אִישׁ צֹרִי יֹדֵעַ
lignis in & ,lapidibus in , ferro in , ære in , auro in facere
לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב בְּכֶסֶף בִּנְחֹשֶׁת בְּבַרְזֶל בְּאֲבָנִים וּבָעֵצִים
ad ſapientes quinq; ,ſcientia & ,coccino & ,byſſo in & ,purpura in
בְּאַרְגָּמָן בִּתְכֵלֶת וּבְבוּץ וּבְכָל־פִּתּוּחַ לְכָל־מַחֲשָׁבֶת
tuis ſapientibus cum ei dabitur quæ ,cogitationum omnis confi ,uulti ad &
וְלַחְשֹׁב עַל־מְחֻשֶּׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֵן לוֹ עִם־חֲכָמֶיךָ
tui patris Dauid mei domini& ſapientibus &
וְעִם־חַכְמֵי אֲדֹנִי דָוִיד אָבִיךָ׃
15 וְעַתָּה הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיָּיִן אֲשֶׁר אָמַר
ligna eadẽmus nos Et ,ſuis ſeruis oleumtur , meus dominus
אֲדֹנִי יִשְׁלַח לַעֲבָדָיו׃ וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים
16 מִן־הַלְּבָנוֹן כָּל־צֹרֶךְ וְנָבִיאָם לְךָ דֹּפְקָה עַל־יָם יָפוֹ
Ieruſalaim in ea facies deferẽdere tu & : Iapho oram ſuper
וְאַתָּה תַּעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלָ͏ִם׃
17 וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל־הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ
Dei domum adificandum ad , Selomoh eſt ſuadente qui Et
18 בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַמִּסְפָּר אֲשֶׁר סְפָרָם דָּוִיד אָבִיו
ſexcentos & millia tria , millia quinquaginta & ,centum ſunt inuenti &
וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ
octoginta & ,ducentum millia ſeptuaginta eis ex Feciſtine
מֵאוֹת׃ וַיַּעַשׂ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב
,populum operari faciendum ad
לְהַעֲבִיד אֶת־הָעָם׃

CAP. III. ג

Ieruſalaim in DOMINI domum adificare Selomoh cœpit Et
1 וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה בִּירוּשָׁלַ͏ִם
Moriah monte in , Dauid patri ſuo quã fuerat quando
בְּהַר הַמּוֹרִיָּה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיו אֲשֶׁר הֵכִין
Iebuſæi Ornã area in Dauid ſuo in
בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃
2 וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ
,ſecundo ia , ſecundo quarto anno in
הַשֵּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמָלְכוֹ׃
Dei domum adificandum ad , Selomoh eſt ſuadente qui Et
3 וְאֵלֶּה יָסַד שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים
ſexagintaq; cubitorum , prima menſura in , Ammonii ſeſquiulnã
אַמּוֹת בְּמִדָּה רִאשׁוֹנָה אַמּוֹת שִׁשִּׁים אֹרֶךְ
,latitudo & cubitorum viginti
אַמּוֹת עֶשְׂרִים׃

,domus latitudinis facies ſuper ſi ſeſquiulnã ſuadiuit ſeſtus ſuper quæ portices Et
4 וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה
intus ſecus eã texit & : viginti & centum altitudo & ,viginti cubitorum
אֹרֶךְ עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת מֵאָה וְעֶשְׂרִים וַיְצַפֵּהוּ
,mundo auro
מִבַּיִת זָהָב טָהוֹר׃
5 וְאֶת־הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֲצֵי בְרוֹשִׁים
,carenas & ,palmas eã ſuper fecit aſcẽdere & ,duro auro ad templũ &
וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טוֹב וַיַּעַל עָלָיו תְּמָרִים וְשַׁרְשָׁרוֹת׃
6 וַיְחַפֵּהוּ אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת וְהַזָּהָב זָהָב
,ſuper & ,auro ad pretioſo lapide domum
פַּרְוָיִם׃ וְהַבַּיִת הֶחְפִּיא זָהָב אֶת־הַבָּתִּים
auri & ,auri & ,glorium ad
וְהַסִּפִּים וְאֶת־קִירוֹתָיו וְאֶת־דְּלָתוֹתָיו זָהָב וַיִּכְתֹּב כְּרוּבִים
,eius parietes & ,limina , trabes , domum Termijſe
עַל־הַקִּירוֹת׃
7 וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית הַקֹּדֶשׁ הַקְּדָשִׁים אָרְכּוֹ
,penetrãlis in Cherubim ,operis & : auro eius ſuper & ,ſtrauit
עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה וְרָחְבּוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה
,Selomoh ad mittit & ,ſtruxerũ in Sor rex Churam diuit Et
וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב בְּכִשְׁוֵי׃ וְהַבַּיִת הֶחְפִּיא
per ſuspendit, Selomoh ad mittit & ,ſtruxerũ in Sor rex Churam diuit Et
8 לְבֵית הַקֹּדֶשׁ הַקְּדָשִׁים אֹרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת
,auro eos texerunt & ,pueros ,operis duos
עֶשְׂרִים אַמָּה וְרָחְבּוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה וַיְצַפֵּהוּ זָהָב
Ala : viginti cubitorum auro longitudo Cherubim altarium Et
9 טָהוֹר בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כִּכַּר׃ וּמִשְׁקַל הַמַּסְמְרוֹת
,viginti cubitorum auro longitudo Cherubim altarium Et
זָהָב חֲמִשִּׁים זָהָב׃ וַיְצַפֶּה אֶת־הָעֲלִיֹּת זָהָב׃
,domus parietem ad tangens , quinq; cubitorũ vnius Cherub ala Et
10 וּבְבֵית הַקֹּדֶשׁ הַקְּדָשִׁים עָשָׂה שְׁנֵי כְרֻבִים
,alterius Cherub ala adhærens quinque cubitorum altera ala &
מַעֲשֵׂה צְלָמִים וַיְצַפּוּ אֹתָם זָהָב׃ וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים
ipſi & : viginti cubitos † expanſæ ,ſtorum Cherubim Ala
אָרְכָּם עֶשְׂרִים אַמָּה וְכָנָף הָאֶחָת חָמֵשׁ אַמּוֹת
,domum ad eorum facies & ,ſuus pedis , ſuper ſtetum
מַגַּעַת אֶל־קְצֵה הַבָּיִת וְכָנָף הָאַחַת חָמֵשׁ אַמּוֹת
,byſſo & ,cocco & ,purpura & ,hyacintho † velum
דְּבֵקָה אֶל־כְּנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי׃ וְכַנְפֵי הַכְּרוּב
Cherubim illud ſuper fecit & ,ſtamen & ,ſtrauit
הַשֵּׁנִי חָמֵשׁ אַמּוֹת דְּבֵקָה אֶל־קְצֵה הַבָּיִת וְכָנָף
illi ſuper Cherubim׃
הָאַחַת חָמֵשׁ אַמּוֹת מַגַּעַת אֶל־כְּנַף הַכְּרוּב הָרִאשׁוֹן׃
,triginta cubitorum duas columnas domum ante fecit Et
15 וַיַּעַשׂ לִפְנֵי הַבַּיִת עַמּוּדִים שְׁנַיִם אַמּוֹת שְׁלֹשִׁים
,quinque cubitorum , eius capur ſuper quod , ſtemma & & ,ſtringulæ ſtringulæ
וְהַטַּל אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ אַמָּה חָמֵשׁ׃
,ſtatim & ,oraculo in catenas
וַיַּעַשׂ שַׁרְשָׁרוֹת כִּדְבִר׃ וַיִּתֵּן עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים
,ſtatim & ,centum malogranata ſuper
וַיַּעַשׂ מֵאָה רִמֹּנִים וַיִּתֵּן עַל־הַשַּׁרְשָׁרוֹת׃
,dextera à vnam , palatij faciẽ ſuper columnas
16 וַיָּקֶם אֶת־הָעַמֻּדִים עַל־פְּנֵי הַהֵיכָל אֶחָד מִימִין
Gaſiſtæ nomẽ & ,Iachin† dexteræ nomen Vocauitque ,ſiniſtra &
וְאֶחָד מִשְּׂמֹאל וַיִּקְרָא שֵׁם הַיְמִינִי יָכִין וְשֵׁם הַשְּׂמְאלִי
בֹּעַז׃

CAP. IIII. ד

viginti & ,duo ſeſquiulnã cubitorum viginti : æneum altare fecit Et
1 וַיַּעַשׂ מִזְבַּח נְחֹשֶׁת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים
,eius latitudo cubitorum decem & ,eius lamiendo cubitorum
אַמָּה רָחְבּוֹ וְעֶשֶׂר אַמּוֹת קוֹמָתוֹ׃
,ſuſtile mare & : Feciſtine
2 וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ אֶל־
,eius labio à eius in decem ,ſuſtile mare
שְׂפָתוֹ עָגֹל סָבִיב וְחֻמְשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָו
,circuitu ſtrumdatum eum ambi & ,lineæ & ,eius ſtatura cubitorum in quinque & ,circuitu
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֵב אֹתוֹ סָבִיב׃
,ſub ſtatuæ ſimilitudo eis ſtatuæ ſub & ,circuitu
3 וּתְמוּנַת בְּקָרִים תַּחְתָּיו סָבִיב סָבִיב עֲשָׂרָה בָּאַמָּה
illud circumdantium eorum ,eorum illius fabre boum ſimiles Et
הַיָּם סָבִיב לוֹ׃ וְהַבָּקָר שְׁנֵי טוּרִים מוּצָקָה בְּמִצֻקָתוֹ׃
boues * ordines duo eorum† mare
4 וַיַּעֲמֹד עַל־שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה
,ſtabat ſuſtinebant , tres , boues duo decim ſuper Stans
וּשְׁלֹשָׁה פָנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פָנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה
,aquilonem ad reſpicientes† tres , boues duo decim ſuper Stans
פָנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה וְכָל־
,meridiẽ ad reſpicientes† tres & , mare ad reſpicientes† tres &
אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה׃
,orientem ad reſpicientes & ,ſuper eos ſuper mare & , orientem ad reſpicientes
Vorro† erat floris calicis tabij opus ſicut eius labium & ,palmi † eius deſiſtas Et
5 וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס פֶּרַח
,ſimplẽbat* milia tria baros ,comprehendens : tibij
שׁוֹשַׁנָּה מַחֲזִיק בָּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים יָכִיל׃
quinque & ,dextera à quinque deũ & ,decem conchas ferat Et
6 וַיַּעַשׂ עֶשֶׂר כִּיֹּרוֹת וַיִּתֵּן חֲמִשָּׁה מִימִין
impellebant ,eius ,opus ,eis in lauandum ad ſiniſtra à
וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאל לְרָחְצָה בָּהֶם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה הָעוֹלָה יָרִיחוּ
,ea in ,ſacerdotibus ſe lauandum ad mare & ,eas in
בָּם וְהַיָּם לָרָחְצָה לַכֹּהֲנִים בּוֹ׃
,eorum normam ſecundum decem aurea candelabra fecit Et
7 וַיַּעַשׂ אֶת־מְנֹרוֹת הַזָּהָב עֶשֶׂר כְּמִשְׁפָּטָם
,ſiniſtra à quinque & ,templo in , dextra à quinque templo in ædie &
וַיִּתֵּן בְּהֵיכָל חָמֵשׁ מִימִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאל׃
,dextera à quinque ,templo in repoſuit & ,decem menſas fecit Et
8 וַיַּעַשׂ שֻׁלְחָנוֹת עֲשָׂרָה וַיָּנַח בְּהֵיכָל חֲמִשָּׁה מִימָּן
,centum aureas etiam ,eas fecit & ,ſimiliter à quinque &
וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאל וַיַּעַשׂ מִזְרְקֵי זָהָב מֵאָה׃
,ſuper & ,magnum , ſtatim atrium & , Gazophylum ædificauit Et
9 וַיַּעַשׂ חֲצַר הַכֹּהֲנִים וְהָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה וְדַלְתוֹת
,eas texit eorum ſeras & , ære ipſi
לָעֲזָרָה וְדַלְתוֹתֵיהֶם צִפָּה נְחֹשֶׁת׃
,meridiẽ ad regium & orientem ad dextero humero lab ſeſtui mare Et
10 וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַיְמָנִית קָדְמָה מִכֹּל נֹגַהּ׃
,pelues & ,ſcopas & ,lebetes Churam fecit Et
11 וַיַּעַשׂ חוּרָם אֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת
,ſcit quod , opus ſuum ſolẽniter fecere Churam cumpleuit &
וַיְכַל חוּרָם לַעֲשׂוֹת אֶת־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה
,Dei ædi ad ,Selomoh
לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּבֵית הָאֱלֹהִים׃
,columnarum capur ſuper coronas & , mas & , duas Columnas
12 עַמֻּדִים שְׁנַיִם וְתַגְרוֹלוֹת וְכֹתָרוֹת עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים
,eius duas , operimẽtum ad , duo , rectacula & ,duarum
שְׁתַּיִם וְשִׂבְכָה שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻלּוֹת
,columnarum capur ſuper ſunt quæ , coronarum ante
הַכֹּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃
,baſes ſuper fecit conchas & ,fecit baſes Et
13 וְאֵת הָאֲבָנוֹת עָשָׂה וְאֶת הַכִּיֹּרוֹת עָשָׂה עַל הָאֲבָנוֹת׃
illius fabri duodecim boues & ,unum Mare
14 אֵת הַיָּם אֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים עָשָׂר תַּחְתָּיו׃
,tridentes & ,ſcopas & ,lebetes Et
15 וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְלָגוֹת וְאֵת כָּל־
,domo in Selomoh regi eius parent Churam fecit eorum vaſa
כְּלֵיהֶם עָשָׂה חוּרָם אֲבִיו לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית
,ſuſtinẽtes ,ſtra ,ſtatuas ,ſtra ,ſtatuas ,ſtra ,ſtatuas

Universidad de Deusto
Biblioteca

regē Salomoh filiū manum dederunt
נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ׃
excellenter oculis in excelentia in Salomoh DOMINVS magnificauit Et
כא וַיְגַדֵּל יְהוָה אֶת־שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי
gloriam qualis fuit non ante regem decorem eum super dedit Et Israel omnis
כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר לֹא־הָיָה
Israel super eum more rege ante super
עַל־כָּל־מֶלֶךְ לְפָנָיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃
omni regi Israel universum super regnauit Iesse filius Dauid Et
כב וְדָוִיד בֶּן־יִשַׁי מָלַךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
anni quadraginta Israel superregnauit quibus dies Et
כג וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה
triginta regnauit Ierusalaim in & , annis septem regnauit Chebron In
בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים
senectute diebus satur & , bona canitie in est mortuus Et
כד וְשָׂבַע טוֹב וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
diuitiis, eo pro eius filius Salomoh regnauit; gloria & , opulentia
כה וּמַעֲשֵׂה עֻזִּיָּהוּ הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן הִנָּם כְּתוּבִים
verba in & , prophetæ Nathan orbis" in & , videntis Samuel verbis in
עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־דִּבְרֵי
eius fortunidine & , eius regno omni Cum videntis Gad
כו גָּד הַחוֹזֶה׃ עִם כָּל־מַלְכוּתוֹ וּגְבוּרָתוֹ
universis super & , Israel super & , eā super transierunt quæ eum porrum &
וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל כָּל־
terrarum regna
מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃

תם ספר דברי הימים א

Finis Libri 1. Paralipomenon.

ספר דברי הימים ב

LIBER DIBRE HAIAMIM.

QVI ET PARALIPOMENON, SECVNDVS;

QVANQVAM HEBRAEIS EST VNVS LIBER.

Chur filij Vri filius Beſaleel fecit quod arcum altare Et
וּבְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר
esse coram tabernaculo cornus & , Salomoh illud requisiuit & DOMINI tabernaculi facies ad ibi
עָשָׂה מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר
coram Domino, DOMINI facies ad arcum altare ad illuc Salomoh Ascendit hinc
שָׁם לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה וְהַקְּהָל׃
ferat in tabernaculo fiedie ris, Postula cei dixitque Deus Salomoni Deus
עֹלָה
ſ obſecrantiſſa ſ apparuit
ב וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִנְחַת הַנְּחֹשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה
mille ascendam, illud super obtruit & , cumame manus in quod
אֲשֶׁר לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת אָלֶף׃
Postula cei dixitque Salomoni Deus ſ ipſa nocte In
ז בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאַל
Tu Deo Salomoh Dixitque tibi dem quod
מָה אֶתֵּן לָךְ׃ וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר נָתַן
ſtabiliatur
עָשִׂיתָ עִם דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתַּנִי
tutum verbum ſi ratum, Deus DOMINE Nunc eo pro
ח תַּחְתָּיו׃ עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֵאָמֵן דְּבָרְךָ
manum, populum ſuper me feciſti regnare tu quia moto patre Dauid cum
עִם דָּוִיד אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב
ſcitu pulverem ſicut da ſcientiam & , ſapientiam Nunc
ט כַּעֲפַר הָאָרֶץ׃ עַתָּה חָכְמָה וּמַדָּע תֶּן־לִי וְיֵצֵא
Iudicabo quo quoniã ingredior & ſum populi facies ad egrediar vt , mihi
לִי וְאָבוֹאָה לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וַאֲבוֹאָה כִּי מִי יִשְׁפֹּט
magnum hunc tantū populum
אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל׃

Super Dauid filius Salomoh ſe roborauit Et
א יִתְחַזֵּק שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד עַל־
eo eſt eius Deus DOMINVS & , ſuo regno
מַלְכוּתוֹ וַיהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ
ſublime in eum magnificauit &
וַיְגַדְּלֵהוּ לְמָעְלָה׃
Israel vniuerſo Salomoh Dixitque
ב וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל־יִשְׂרָאֵל
omni populo & , ſudicibus & , centurionum
לְכָל־הָהֳמוֹן לְשֹׁפְטִים וּלְכָל נָשִׂיא לְכָל
principibus
רֹאשֵׁי הָאָבוֹת׃
Gibihõ in quod, excelſum in eo eſt omnis lomais &, Salomoh iturus Et
ג וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל הַקָּהָל עִמּוֹ לַבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן
famulus Moſeh fecit quod Dei omnium tentorium erat ibi
כִּי שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֶבֶד
deſerto in Dauid
יְהוָה בַּמִּדְבָּר׃
Chiriathiachazim de Dauid fecerat aſcendens Dei Arcam ſed
ד אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָוִיד מִקִּרְיַת יְעָרִים
Ieruſalaim in tabernaculũ ei extendit nam Dauid ipſe propterea
כִּי הֵכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה לוֹ אֹהֶל בִּירוּשָׁלִָם׃

peculiare mihi eſt , mei Dei domum ergo mea voluntate in adiuue Et
יא וְעַתָּה לִבִּי בֵּית אֱלֹהָי יֵשׁ לִי סְגֻלָּה
mea Dei domui deſti ; argentum & , aurum
זָהָב וָכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית אֱלֹהָי לְמַעְלָה
ſtructuari domui præparauī * omnibus ex
מִכֹּל הַכִּינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ׃
millia Septem & , Ophir auro de auri talenta millia Trix
יב שְׁלֹשָׁה אֲלָפִים כִּכְּרֵי זָהָב וְזֶהֶב מְזֻקָּק אוֹפִיר שִׁבְעַת אֲלָפִים
domorum parietes deſcindam ad purgari argenti talenta
כֶּסֶף לְטָהַ סְתוֹת קִירוֹת הַבָּתִּים׃
quæ omne ad & , argentum ad argenti ad & , aurū ad aurum Ad
יג וְזָהָב לָזָהָב וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְלִכֹּל מְלֶאכֶת
fabrilarum principes obtulerunt quot ſponte quiſquis & : artifici manum per
כְּלֵי חֲרָשִׁים וּבְיֵי מַחֲשָׁבֹת לְהַעֲשׂוֹת עִרָּ
DOMINO hodie
יד וְיִתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת׃ הַיּוֹם לַיהוָה
ministrum & , ſuarum primipes & , Iſrael tribuum principes &
וְשָׂרֵי מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאוֹת
regis operis principes in &
וְשָׂרֵי מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ׃
quibuſque talenta auri , Dei domus ſtruitur ad dederunt Et
טו וַיִּתְּנוּ לִמְלֶאכֶת בֵּית הָאֱלֹהִים זָהָב כִּכָּרִים מַטְבֵּעַ
mille decem talenta argenti & , mille decem ſodalitio & , mille
אֲלָפִים וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כִּכָּרִים וְכֶסֶף כִּכָּרִים אֶלֶף
mille octo & mille decem aris &
וּשְׁמֹנָה רִבּוֹ וּשְׁמֹנַת אֲלָפִים כִּכָּרִים וּנְחֹשֶׁת כִּכָּרִים וּבַרְזֶל כִּיכַּר אֶלֶף
thesaurum in deferunt , lapides ex eos vnusquisque Et talenta
טז כִּכָּרִים׃ וּמְצֻאָה אִתּוֹ כִּי אֲבָנִים נָתַן לְאוֹצַר
Ghebſamitæ lachrei manum ſuper DOMINI domus
בֵּית יְהוָה עַל יַד וְהֵיכָל הַגַּרְשֻׁנִּי׃
perfecit eorde in quæ ipſarum eſſent ſuper ſuper populus iuit locati Et
יז וַיַּעֲשׂוּ הָעָם עַל יַד וְהֵיכָל הַגַּרְשֻׁנִּי
ex Dauid emin & : DOMINO obtulerunt ſponte
כִּי הִתְנַדְּבוּ לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח
Dauid benedixit Et magna lætitia
יח שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃ וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְהוָה לְעֵינֵי
DOMINO in Dauid tu Benedictus , Dauid ait Et eruition omnis
כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
ſeculum in eſque & ſeculo à on Iſrael patris
יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם׃
victoria & , gloria & , potentia & , magnificentia DOMINE Tibi
יט לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד
regnum DOMINE tibi terram & , & eſt em * cuncta quia , dare &
כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה
ſuus ſuperans & , Iſrael , Abraham Deus DOMINE
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ
manuū in & , fortitudo & , virtus tua manu in Et omnia in dominaris tu &
וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ
omnia confirmare & , magnificare
לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃
tuæ gloriæ nomen laudantes * & , tibi eas confitentes
כ וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
promiſcuam oleiacearum quod , meus populus ſum & , ego quis Et enim
כא וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי נַעְצֹר כֹּחַ
tua manu de & , omnia re ſi nam hoc ſecundum offerendā ſponte ad
לְהִתְנַדֵּב כָּזֹאת כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ
aduenæ & , tui ſum ad ut peregrini Nam tibi dedimus
נָתַנּוּ לָךְ׃ כִּי גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ תּוֹשָׁבִים
expectationis & , terra ſuper noſtri dies umbra ſicut noſtri patres omnes
כְּכָל־אֲבוֹתֵינוּ כַּצֵּל יָמֵינוּ עַל הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוֶה׃
quæ abunde , tua manu de hæc copia omnis noſter Deus DOMINE
כב יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֹּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר
ædificandum domum nomini tuo ædificandum ad
הֵכִינוּ לְבִנוֹת לְךָ בַּיִת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ מִיָּדְךָ הוּא וְהַכֹּל
manu tua ſunt , tua ſuchmus nominī domum tuo ædificandum ad
כג שֶׁלָּךְ׃ וַיֹּאמֶר יְדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי אַתָּה בֹּחֵן לֵב וּמִישָׁרִים
Deo DOMINE tū , idem ſimul homo
תִּרְצֶה בִּי בְּיֹשֶׁר לִבִּי הִתְנַדַּבְתִּי כָל־אֵלֶּה
ſum & ſed gaudio eam vidi , fide ſunt reperti qui , tui populi nunc
בְּשִׂמְחָה עַתָּה עַמְּךָ הַנִּמְצָאִים פֹּה רָאִיתִי בְשִׂמְחָה לְהִתְנַדֵּב
ſecundum patris Iſrael &, Iſchac , Abraham Deus DOMINE
כד לָךְ׃ יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ
omnia & , cogitationum ſeruantes ad ſecularem in hoc cuſtodi
שִׁמְרָה זֹאת לְעוֹלָם לְבַב מַחְשְׁבוֹת לֵב
tui ad eorum cor para &
עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ׃

vnum meri filiū Salomoh cerarum omnē ad ire David dixit Et
כה וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל שְׁלֹמֹה בְנִי אֶחָד
Deo DOMINO ſit , ædes ſum Domus Dei.
בָּחוּר וְרַךְ וְהַמְּלָאכָה גְדוֹלָה כִּי לֹא
ſanctū hominī Deo , ſed ſum ſum
לְאָדָם הַבִּירָה כִּי לַיהוָה אֱלֹהִים׃
ſanctū ad , aurum mei Dei domui præparaui ego & ſolidaui omne in &
כו וַאֲנִי כָּל־כֹּחִי הֵכַנְתִּי לְבֵית אֱלֹהָי הַזָּהָב לַזָּהָב
, ligna & ferrum ad ferrum , ærad ærad , argentum ad argentum ad & , aurum ad
וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת לַנְּחֹשֶׁת וְהַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים
, lapides & , onychinos gemmas & , ſtibium & , lapides & , ſmaragdinos
לָעֵצִים אַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֻּאִים אַבְנֵי־פוּךְ וְכֹל
, multitudine in marmoreos lapides & , preciolos lapide ex
יָקָר וְאַבְנֵי שֵׁישׁ לָרֹב׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iedihael primogenitus Zechariahu, filij Meselemiahu de filijs Ebiasaph Ex
ולשלמיהו בנים זכריהו הבכור ידיעאל
Hetam quartus Iathanai, tertius Zebadiahu, secundus
השני זבדיהו השלישי יתניאל הרביעי
seximus Elioenai, septimus Iehochanan, octauus
הששי אלעיני השביעי
secundus Iehozabad, primogenitus Semahiah, filij Edom Hobed ipſi de
ומשמעיה בכוריו יהוזבד השני
quintus Nathanael & quartus Sacher & tertius Ioseh
יואח השלישי ושכר הרביעי יהואל החמישי
octauus Pelultehai, septimus Iſſachar, ſexatus Hammuel
עמיאל הששי יששכר השביעי פעלתי כי
filij fuit nanque filius Semahiah Ex Deus ei benedixit
ברכו אלהים׃ ולשמעיה בנו נולד בנים
qui ceteros fratres gubernabant, potentes enim fortitudinis erant enim
המשלים לבית אביהם כי גבורי חיל היה׃
filij Elihu & Semachiahu Ex fratres Elzebad Hobed & Ieremoth, Hozabad & Hanan, Semahiah filij
בני שמעיה עתני ורפאל ועובד אלזבד אחיו
Semachiahu & Elihu omnes filij fortitudinis
בני שמעיה ואליהו וסמכיהו׃
eorū fratres & eorum filij & ipſi sedebant Hobed filijs de vii Omnes
כל אלה מבני עובד אדם המה ובניהם ואחיהם
Hobed † duo & ſexaginta, fortiores ad fortitudinem in virtute ser viti fratres
איש חיל ששים ושנים לעובד אדם׃ בני
Elihu & Semachiahu filij fratres & filij Meselemiahu Ex de
אליהו ושמעיה בני משלמיהו
decem Iochi ſortiti filij fratres & filij Meselemiahu Ex de
ולשלמיהו בנים ואחים בני חיל שמונה עשר׃
non nam Simri filij Merari filius de Chosah ipſi Ex
וליחזה מן בני מררי בניו ראשי לא
ceps ne filius patrem ſuum ponit & primogenitus fuerat primi pum
היה כבור ושימהו אביהו לראש׃
quartus Zechariahu, tertius Tebeliahu, ſecundus Chilchiahu
שנית חלקיהו השלישי טבליהו הרביעי
omnes Dauid ordinauit & familiarum capita ſeptuagenta & mille ſexcenti
כל אלפים ושבע מאות ראשי האבות הפקדים דויד
Manaſſitarum tribum dimidium & Ghaditas & Aſſerinas ſuper res
המלך על הראובני והגדי ואחצי שבט המנשי
gendi ſerium & Dei verbum omne ad
לכל דבר האלהים ויבר המלך׃

CAP. XXVII. כז

ſuccessus ſuos, ſimul numerum ſecundum Iſrael filij Ex
ובני ישראל למספרם ראשי האבות
ministrantes eorum per ſectas & ſeruientem & nullum principatum
ושרי האלפים והמאות ושטריהם המשרתים את
in omni negotio & ſuperbiam, diuiſionem tem omnem ad regi
המלך לכל דבר חלקת המחלקות הבאה והיוצאת חדש בחדש
quatuor & vigiuti ena Diuiſio annis omnes per
לכל החדשי השנה למחלקת האחת עשרים ואלפים׃
primo menſe in prima diuiſione ſuper & Zabdiel filius Iaſobeham
באלף׃ על המחלקת הראשונה לחדש הראשון
quatuor & vigiuti eius diuiſionis ſuper & Zabdiel filius Iaſobeham
ושמעם בן זבדיאל ועל מחלקתו עשרים ואלפים׃
exercitumque principum omnium eorum Petri filius De millia
מן בני פרץ הראש לכל שרי הצבאה׃
Dodai ſecundi menſis ponitus ſuper Ex primo menſi in
באלף׃ ועל מחלקת החדש השני דודי
Ahohites & eius diuiſio & Achoahites
האחוחי ומחלקתו ומעלי האחוחי נגיד ועל מחלקתו
eius diuiſionis ſuper & vigiuti millia quatuor & centi
ארבעה ועשרים אלף׃
Beneiahu ſacerdotis Iehoiadah filius Beneiahu ſortis menſe
שר הצבא השלישי לחדש השלישי בניהו בן יהוידע הכהן ראש ועל
millia quatuor & vigiuti eius diuiſionis
מחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
eius genitalium & Ghebroni ipſi ſuper Iedihah Ghebroni ipſi
הוא גבורי השלשים ועל השלשים ומחלקתו
Hazaiah filius
יחזיהו בנו כי עודנו נער בשלשים׃
Chelub filius Hezri ſuper
ועל מחלקת שלישי בן חלוב
Ephraim filius Micha ſuper
ועל מחלקת הרביעי בן עקן
vinetis in quæ ſuper Ex Ramathites Simhi eiocus
הרמתי על הכרמים שמעי הזבדי
Siphmites Zabdi, eius collectus
על אוצרות היין זבדי
Baalcanan plenioie in quæ ſicomoreis & oliueta
על הזיתים והשקמים אשר בשפלה בעל חנן
Ioſias olei cellaria ſuper & Ghoderites
המדבי על אוצרות השמן ויואש׃
boues ſuper & Saronites Sitri Saron in paſcuis boues ſuper &
על הבקר הרעים בשרון שטרי השרוני ועל הבקר
Hadlai filius Saphat, vallium in
אשר בעמקים שפט בן ערלי׃

millia quatuor & vigiuti eius diuiſionis
מחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
Ephraim filiis de Pelonites Chcles, ſeptimo menſe in ſeptimo
לשביעי לחדש השביעי חלץ הפלוני מן בני אפרים
millia quatuor & vigiuti, eius diuiſionis in &
שר ומחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
in &; Zarchi; Chuſathites Sibbechai, octauo menſe in Octauo
לשמיני לחדש השמיני סבכי החשתי לזרחי ועל
millia quatuor & vigiuti eius diuiſionis
מחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
Benſamita Hannerhoites Abiezer, nono menſe in Nono
לתשיעי לחדש התשיעי אביעזר הענתותי לבניימיני
millia quatuor & vigiuti eius diuiſionis &
ועל מחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
in &, Zarchi; Netophathites Maharai, decimo menſe in Decimo
לעשירי לחדש העשירי מהרי הנטופתי לזרחי ועל
millia quatuor & vigiuti eius diuiſionis
מחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
de Pirhathonites Benaiah, menſe vndecimo in Vndecimo
לאחד עשר לעשתי עשר החדש בניהו הפרעתוני מן
millia quatuor & vigiuti eius diuiſionis in &, Ephraim filiis
בני אפרים ועל מחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
Netophathites Cheldai, menſe duodecimo in Duodecimo
לשנים עשר לשנים עשר החדש חלדי הנטופתי
millia quatuor & vigiuti eius diuiſionis & Hothonite
מלאי ועל מחלקתו עשרים וארבעה אלף׃
: Zichri filius Ebhezer dux Rubenis Iſrael tribus ſuper Ex
ושבטי ישראל לראובני נגיד אליעזר בן זכרי
Mahachah filius Sephatiahu Simeonis
למשמעוני שפטיהו בן מעכה׃
Sadoc Aaron † Chemuel filius Chalebhiah Leui
ללוי חשביה בן קמואל לאהרן צדוק׃
filius Hunoi Iſſachar † Dauid fratribus de Elihu Iehudah
ליהודה אליהו מאחי דויד ליששכר עמרי בן
Naphthali Ioſ. Hobadiahu filius Ismahaiahu Zebulun Ioſ
ליזבלן ישמעיהו בן עבדיהו לנפתלי
filius Hoſeah Ephraim Ioſ
ירימות בן עזריאל
Pedaiahu filius Ioel Menaſſes ruina Dimidia Hezekiahu
לבני אפרים הושע בן לבני מנשה גלעד יואל בן פדיהו׃
Iesiahu filius Iddo Ghiddiadah Menaſſites Dimidia
לחצי שבט מנשה יואל בן זכריהו לבנימן
Ieroeham filius Hazarel Dan Ioſ
אבנר בן ירחם לדן עזריאל בן
Iſrael tribuum principes
אלה שרי שבטי ישראל׃
annorum vigiuti filio à eorum numerum Dauid ſeruare
לא נשא דויד את מספרם למבן עשרים שנה
fidelium veluti Iſraël multiplicandum ad DOMINVM dixerat quia
ומטה לא אשר יהוה להרבות את ישראל ככוכבי
non & numerare cepit Seruiah filius Ioab
השמים׃ יואב בן צרויה החל למנות ולא
numerus aſcendit non & Iſraël ſuper hoc in ſuit & ira propterea
כלה ויהי בזאת קצף על ישראל ולא עלה חספר
Dauid regis diarum authoritas numeris in
במספר דברי המימים למלך דויד׃
Hadiel filius Harmoneth regis theſaurus ſuper Ex
על אוצרות המלך עזמות בן עדיאל
Iehoaathā turribus in & villis in & arcibus in agro in thesaurus ſuper &
ועל האוצרות בחלו בערים ובכפרים ובמגדלות יהונתן
colonis in agri opus facientes ſuper Ex
כן עזיהו ועל עשי המלאכה השדה לעבודת
Chelub filius Hesri ſuper
האדמה עזרי בן כלוב׃
vinetis in quæ ſuper Ex Ramathites Simhi eiocus
על הכרמים שמעי הרמתי על תנובת הכרמים
Siphmites Zabdi, eius collectus
לאוצרות היין זבדי
Baalcanan plenioie in quæ ſicomoreis & oliueta
על הזיתים והשקמים אשר בשפלה בעל חנן
Ioſias olei cellaria ſuper & Ghoderites
המדבי על אוצרות השמן יואש׃
boues ſuper & Saronites Sitri Saron in paſcuis boues ſuper &
על הבקר הרעים בשרון שטרי השרוני ועל הבקר
Hadlai filius Saphat, vallium in
אשר בעמקים שפט בן ערלי׃

CAP. XXVIII. כח

principes Iſrael principes omnes Dauid congregauit Ex
ויקהל דויד את כל שרי ישראל שרי
principes & regi miniſtrantium diuiſionum principes &, tribuum
השבטים ושרי המחלקות המשרתים את המלך ושרי
poſſeſſionis & ſubſtantiæ omnis principes & centurionum principes &, militum
האלפים ושרי המאות ושרי כל רכוש ומקנה
omnem ad &, potentibus & eunuchis cum eius filiorum & regis
למלך ולבניו עם הסריסים והגבורים ולכל
Ieruſalem in quæ ſedem
גבור חיל אל ירושלם׃
mei fratres me Audite: ait & fuos pedes ſuper ſtet Dauid ſurrexit Et
ויקם דויד המלך על רגליו ויאמר שמעוני אחי
In arcæ quietis domum ædificari meo corde eam Ego: meus popul & &
ועמי אני עם לבבי לבנות בית מנוחה לארון
præparauit & ſoabti Dei pedum ſcabello & DOMINI fœderis
ברית יהוה ולהדם רגלי אלהינו והכינותי
domum ædificabis Non: mihi dixit Deus Ex ædificandum ad
לבנות׃ ואלהים אמר לי לא תבנה בית
ex & ſanguinem effudiſti ſanguine & in bellorum vir quia nec nomini
לשמי כי איש מלחמות אתה ודמים שפכת׃
domo omni ex mea in Iſrael Deus DOMINVS elegit Ex
ויבחר יהוה אלהי ישראל בי מכל בית
vt eſſem rex Iehudah ad nam ſi eſſem in Iſrael ſuper regem in eſſe ſtabilem ad, mei patris
ויחי למלך על ישראל לעולם כי ביהודה
& de Ide meæ patris filiis in &, mei patris domum Iehudah domo ad &, dixit in elegit
בחר לנגיד ובבית יהודה בית אבי ובבני אבי
vt regnarem Iſrael vniuerſum ſuper ſolomon ad voluit me ex
לרצות למלוך על כל ישראל׃
(DOMINVS mihi dedit filios multos nam meis filiis omnibus ex Et
ומכל בני כי רבים בני נתן לי יהוה
vt ſederem regni throno ſuper ſolomon ad, meum filium Solomoh in elegit &
ויבחר בשלמה בני לשבת על כסא ממלכות יהוה
Iſrael ſuper DOMINI
על ישראל׃
, meam domum ædificabit ipſe, meus filius Solomoh: mihi Dixit que
ויאמר לי שלמה בנך הוא יבנה ביתי
patre in illi ero ego &, filiū in mihi eum in elegi quia mea atria &
וחצרותי כי בחרתיו בו לי לבן ואני אהיה לו לאב׃
ſtatu in obſtina fi, ſeculum in ſique eius regnum firmabo Et
ואחזקתי את מלכותו עד לעולם אם יחזק
hanc diem ſecundum mea iudicia & mea præcepta faciendo ſi ad
לעשות מצותי ומשפטי כיום הזה׃
autibus in &, DOMINI cornu Iſrael omnis oculis in nunc Et
ועתה לעיני כל ישראל קהל יהוה ובאזני
vt, vestri Dei DOMINI mandata cuncta quæque & cuſtodite oſtite Dei
אלהינו שמרו ודרשו את כל מצות יהוה אלהיכם למען
vos poſt veſtros filios ſactatis hereditare & pouā terram poſſidendā
תירשו את הארץ הטובה והנחלתם לבניכם אחריכם
ſeculum in vſque
עד עולם׃
ei ſtemi & tui patris Deum ſcito mi fili Salomoh tu Et
ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו
animo vo- luntatio. & cantate animum ima penetratum ſtrenuo animo
בלב שלם ובנפש חפצה כי כל לבבות דורש
cuncti quæ ſcrutatur Si ſcrutabitur ſi ſcrutabitur ſegregabitur in ſegregatus amat &, DOMINVS
יהוה וכל יצר מחשבות מבין אם תדרשנו
, eum deſeruieris ſi & , tibi inuenietur
ימצא לך ואם תעזבנו יזנחך לעד׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Salomoh constituit regem & filium suum & fecerunt Dauid Et
1 Chron. 28. 29. 1 Reg. 1. 2. 1 Reg. 2. 10. 1 Reg. 1. 39. 1 Reg. 1. 34. 1 Reg. 1. 45. 1 Reg. 1. 46. 1 Reg. 1. 47. 1 Reg. 1. 48. 1 Reg. 1. 49. 1 Reg. 1. 50. 1 Reg. 1. 51. 1 Reg. 2. 1. 1 Reg. 2. 2. 1 Reg. 2. 3. 1 Reg. 2. 4. 1 Reg. 2. 5. 1 Reg. 2. 6. 1 Reg. 2. 7. 1 Reg. 2. 8. 1 Reg. 2. 9. 1 Reg. 2. 10. 1 Reg. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipſi omnes rex mi domine non Nunquid . vicibus centum
מַאָה פְּעָמִים הֲלוֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם
ſunt fratres quare quid vt ſimus in reo dominus
לַאדֹנִי לְעֲבָדִים לָמָּה יְבַקֵּשׁ זֹאת אֲדֹנִי לָמָּה
.Iſraeli delictum ad erit
יִהְיֶה לְאַשְׁמָה לְיִשְׂרָאֵל׃
.Ioab eſt egreſſus Et .Ioab ſuper præualuit regis verbum Et
4 וּדְבַר הַמֶּלֶךְ חָזַק עַל־יוֹאָב וַיֵּצֵא יוֹאָב
.Ieruſalem venit & .Iſrael eniuerſum per ambulauit &
וַיִּתְהַלֶּךְ בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃
ſuis Ex .Dauid ad populi eoſq; numerum Ioab Dauidique
5 וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר פְּקֻדַּת הָעָם אֶל־דָּוִיד וַיְהִי
.Iſraeli omnis milia centum & .milia mille Iſraël omnis
כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲלָפִים אֲלָפִים וּמְאַת אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף
virorum milia ſeptuaginta & quadringenta Iehudah ex gladium
חֶרֶב וִיהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ
.numerati non Beniamin & Leui Et gladium educentium
6 שֹׁלֵף חָרֶב׃ וְלֵוִי וּבִנְיָמִן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם
.Ioab ipſi regis verbum fuit abominabile quia
כִּי נִתְעַב דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב׃
percuſſit & .hoc verbum ſuper Dei oculis in fuit malum Et
7 וַיֵּרַע בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיַּךְ אֶת־
.Iſraël .valde Ezechiæ .Deum ad Dauid Dixitque .Iſraël
יִשְׂרָאֵל׃ 8 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים חָטָאתִי מְאֹד
obſecro Fac tranſiit nunc & .thanc rem feci quia
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַתָּה הַעֲבֶר־נָא אֶת־
.valde ego iuſpexiſti quia .tui ſerui iniquitatem eo
עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃
.dicendo Dauid videnti mihi Ghad ad DOMINVS eſt locutus Et
9 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־גָּד חֹזֵה דָּוִיד לֵאמֹר׃
.DOMINVS dixit Ste .dicendo ,Dauid ad .ioſuæ & .Vade
10 לֵךְ וְדַבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
faciam .& ius ex vnum tibi elige :te ſuper .extendens ego Tres
שָׁלֹשׁ אֲנִי נֹטֶה עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת מֵהֶם וְאֶעֱשֶׂה
.dixit Sic ad .dixitque ,Dauid ad Ghad venit Et .tibi
אֹתָהּ לָךְ׃ 11 וַיָּבֹא גָד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר
.tribus .tribi Recipe :DOMINVS .annis tribus Si† .annos
יְהוָה קַח־לָךְ׃ 12 אִם־שָׁלוֹשׁ שָׁנִים רָעָב
.diebus tribus .ſuorũ hoſtiũ .facies tibi ſe deficiens menſibus tribus .ſi Et
וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה־פָנֶיךָ
gladium diebus tribus .ſi Et .apprehendentes te eorum inimicorum
וְחֶרֶב אוֹיְבֶיךָ וְאִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים חֶרֶב
.terram in peſtem & .DOMINI angelum & .terra in peſtem & .DOMINI
יְהוָה וְדֶבֶר בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית
.ipſi dicam ne .tibi
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־
.vethum me mittenti
שֹׁלְחִי דָּבָר׃
.quæſo Incidam .tale mihi† Angustia Ghad ad Dauid dixit Et
13 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד אֶפְּלָה־נָּא
.manus in & .vale eius miſerationes multæ quia ,DOMINI manum in
בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד
.peſtilentiam DOMINVS dedit Et .incidam ne .tibi
אָדָם אַל־אֶפֹּלָה׃ 14 וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר
.virorum milia ſeptuaginta Iſraël de .cecidit & .Iſraël in
בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃
.Ieruſalim in angelum Deus miſit Et
15 וַיִּשְׁלַח הָאֱלֹהִים מַלְאָךְ לִירוּשָׁלַ͏ִם לְהַשְׁחִיתָהּ
.malo ſuper eis dari† penitentiæ & .DOMINVS vidit .terræque ſeruatis & .
וּכְהַשְׁחִית רָאָה יְהוָה וַיִּנָּחֶם עַל־
.angelus Et .ad manũ tertiam iunctæ .Malum .terræ super angelo dixit Et
הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה הָרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ
.Iebuſæi Ornan areæm iuxta .ſtans DOMINI
יְהוָה עֹמֵד עִם גֹּרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃
.DOMINI angelum vidit & .ſuos oculos Dauid leuauit Et
16 וַיִּשָּׂא דָוִיד אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה
.euntem enſis tibus Sti .tibi Recipe :DOMINVS
עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה
.ſeniores & .Dauid cecidit Et .Ieruſalem contra extentum .eius manu in
בְיָדוֹ נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּפֹּל דָּוִיד וְהַזְּקֵנִים
.ſuas facies ſuper .facies in operti
מְכֻסִּים בְּשַׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם׃
.dixit ego Nonne .Deum ad Dauid dixit Et
17 וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלוֹא אֲנִי אָמַרְתִּי לִמְנוֹת
.malefecto & .peccaui ipſe ego Et .populo in
בָּעָם וַאֲנִי הוּא אֲשֶׁר חָטָאתִי וְהָרֵעוֹתִי
.ſuper .ſuper .ſuper .

Universidad de Deusto
Biblioteca

laudare
eorum mea
et ministra-
tros.
p singulos
dies.
יחזקן
eorum tabe-
naculo
Erat
es offerrent
holocaustis
Holocaustis
vesperi.
quod est
ירח
electorum,
nominati
eum
et audire
facerent,
בלה שור
vocatus est

CAP. XVII. יז

ad Dauid dixit &, sua domo in Dauid habitaret eum, fuit Et
1 ויהי כאשר ישב דויד בביתו ויאמר דויד אל
area &, cedrina domo in habitet ego Ecce propheram Nathan habito
נתן הנביא הנה אנכי יושב בבית הארזים וארון
Dauid ad Nathan dixit Et, continuo fub DOMINI fedenti
2 ברית יהוה תחת יריעות ויאמר נתן אל דויד
Arcæum Deus quia fac tuo corde in quod Omne fint fect.
כל אשר בלבבך עשה כי האלהים עמך׃
Nathan ad Dei verbum fuit &, ipfa nocte in fuit Et
3 ויהי בלילה ההוא ויהי דבר אלהים אל נתן
dixit Sic meum fernum Dauid ad dixi &, Vade dicendo die
לאמר׃ לך ואמרת אל דויד עבדו כה אמר
habitandum ad domum mihi ædificabis tu Non DOMINVS
4 יהוה לא אתה תבנה לי הבית לשבתי׃
Fed afcendere qua die ædimo in habitaui non Quia
5 כי לא ישבתי בבית מן היום אשר העליתי את
montem in mecum de fui Et ex hanc diem ad vfque Ifrael
ישראל עד היום הזה ואהיה מאהל אל אהל
Ifrael omni cum ambulaui quibus tabernaculo & de
ובמשכן׃ בכל אשר התהלכתי בכל ישראל
quibus Ifrael iudicem? vni fum locutus verbum nunquid
הדבר דברתי את אחד משפטי ישראל אשר
ædificatis non quid Vt dicendo ,meum populum pascendum ad præcepi
צויתי לרעות את עמי לאמר למה לא בניתם
meos ferui dices fic nunc Et ædificatis domum mihi
6 לי בית ארזים׃ ועתה כה תאמר לעבדי
& te mihi Ego exercituum DOMINVS dicit Sic Dauid
לדויד כה אמר יהוה צבאות אני לקחתיך מן
meum populum fuper ducem existendum ad ,pecus pofi de caula rugientis & pe-
הנוה מאחרי מצאן להיות נגיד על עמי
discordi &, eius quæ omnibus in terram fui Et Ifrael cadibus,
7 על ישראל׃ ואהיה עמך בכל vt eius dux
quæcunque ambulaui & fuisti tecum ego Et ad percussi
אשר הלכת ואכרית
nomen iuxta nomen tibi fieci & ,tuo facientes a nos inimicos omnes ffoste rus,
את כל אויביך מפניך ועשיתי לך שם
tecum in qui magnorum fiunt
כשם הגדולים אשר בארץ׃
habitabit & ,eò plantauit & ,Ifraeli meo populo locum posui Et
8 ושמתי מקום לעמי לישראל ונטעתיהו ושכן
iniquitatis filij addent non & ,vltra commouebitur non & ,fe sub in loco suo,
תחתיו ולא ירגז עוד ולא יוסיפו בני עולה
principio in quemadmodum ,cum annos vt afterant
כבראשונה׃ ולמן

Universidad de Deusto
Biblioteca

filiam mannum Huzzah misit & Chidon aromi ad vlq; veneruntEt
9 וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן כִּידֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶת־יָדוֹ
boum labefecerunt quia aream remouendum ad
10 לְהַאֲחִז אֶת־הָאָרֹן כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר׃
quod eō eam peruulfic & Huzzah in DOMINI nasse eli iratus Et
11 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּא וַיַּכֵּהוּ עַל הַשָּׁל
Dni facies ad dni eli mouentis & aream ad suum manum misit
12 עַל אֲשֶׁר יָדַע עַל הָאָרֹן וַיָּמָת שָׁם לִפְנֵי אֱלֹהִים׃
Huzzah in duabus DOMINI a diuitis quia Dauid filii in Et
13 וַיִּחַר לְדָוִיד כִּי פָּרֹץ יְהוָה פָּרֶץ בְּעֻזָּא
hunc diem ad vlq; Huzzah Peres ipsius locum vocauit & fregisti
14 וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרְצ עֻזָּא עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
Quomodo secundo illa die in Deum Dauid timuit Et
15 וַיִּירָא דָוִד אֶת־הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר אֵיךְ יָבֹא
fecit declinare non Et Dei arcam me ad introducam
16 אֵלַי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃ וְלֹא־הֵסִיר
ad eam fecit declinare sed Dauid emurarem ad & ad arcam Dauid
17 דָּוִד אֶת־הָאָרוֹן אֵלָיו אֶל־עִיר דָּוִיד וַיַּטֵּהוּ אֶל־
eos Dei arca manet Et Ghittæi edom-Hobed domi in
18 בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי׃ וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עִם־
beatificit Et manibus tibus eius domo in edom-Hobed domo
19 בֵּית עֹבֵד אֱדֹם בְּבֵיתוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ
& quæ omnibus & edom Hobed domui DOMINVS
20 יְהוָה אֶת־בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לוֹ׃

CAP. XIIII. יד

21 וְחִירָם מֶלֶךְ צֹר שָׁלַח מַלְאָכִים אֶל־דָּוִיד וַאֲרָזֵי
ligna & Dauid ad nuncios Sue rex Chiram misit Et
22 לְבָנִים וְחָרָשֵׁי קִיר וְחָרָשֵׁי עֵצִים לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת׃
domui ei ædificandi ad lignorū artifices & parietis artifices & ædeina
23 וַיֵּדַע דָּוִיד כִּי־הֲכִינוֹ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־
super regem DOMINVS eum confirmasse q. Dauid Cognouitque
24 יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשֵּׂאת לְמַעְלָה מַלְכוּתוֹ בְּעַבוּר עַמּוֹ
super populū propter eius regnum deinde effe eleuatum quod Israel
25 יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּקַּח דָּוִיד נָשִׁים בִּירוּשָׁלִַם וַיּוֹלֶד
gentis Et Ierusalem in vxores adhuc Dauid accepit Et Israel
26 דָּוִיד עוֹד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיִּלּוֹדִים אֲשֶׁר
filias & filios adhuc Dauid nomina ista Et
27 לוֹ בִּירוּשָׁלִַם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה׃
Iebhaar & Nathan & Sobab & Sammuah Ierusalem in ei fuerunt
28 וְיִבְחָר וַאֱלִישׁוּעַ וֶאֱלִפָּלֶט׃
Iaphiah & Nepheg & Neoghah Et
29 וְנֹגַהּ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ׃
Eliphelet & Beheliodah & Elifamah Et
30 וֶאֱלִישָׁמָע וּבְעַלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט׃
ommem super regem in Dauid effet vocē quod Philistim audierunt Et rex
31 וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי נִמְשַׁח דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־
audiunt Et Dauid ad unctum ad Philistim omnes ascenderūt Et Israel
32 יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִיד וַיִּשְׁמַע
venerunt Philistim Et & venerūt eos cū eo Philistæi & David contra eos
33 דָּוִיד וַיֵּצֵא לִפְנֵיהֶם׃ וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ
Deo ad Dauid ascendentes & Rephaim valle in suū diffusi &
34 וַיִּפָּשְׁטוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ וַיִּשְׁאַל דָּוִיד בֵּאלֹהִים
dixit Et aurea manu in eos trades & Philistim ad ascendā Num ascendo
35 לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה עַל־פְּלִשְׁתִּים וְתִתְּנֵם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר
ascendentem Et eas manu tu eos tradam & Ascende DOMINVS ei
36 לוֹ יְהוָה עֲלֵה וְאֶתְּנֵם בְּיָדֶךָ׃ וַיַּעֲלוּ
Rapuit Dauid dixit & Dauid ibi eos percussit Et perasim Baal in
37 בְּבַעַל פְּרָצִים וַיַּכֵּם דָּוִיד וַיֹּאמֶר דָּוִיד וַיִּפְרֹץ אֱלֹהִים
Idcirco aquas diuisionē secundū ait Dauid per in eos inimicos Deus
38 אֶת־אוֹיְבַי בְּיָדִי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן
Deus liquefecit aquæ perasim Baal ideo locum vocauerunt
39 קָרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים׃ וַיַּעַזְבוּ־
ignē in sua cumbelli & Dauid dixit Et illos deos ibi
40 שָׁם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם וַיְצַו דָּוִיד וַיִּשָּׂרְפוּ בָּאֵשׁ׃
esse in sunt diffusi & Philistim adhuc ascenderunt Et
41 וְעוֹד פְּלִשְׁתִּים עָלוּ וַיִּפְשְׁטוּ בָּעֵמֶק׃
Non Deus el dixit Et Deo in Dauid adhuc inuigilauit Et
42 וַיִּשְׁאַל עוֹד דָּוִיד בֵּאלֹהִים וַיֹּאמֶר לוֹ הָאֱלֹהִים לֹא
ascendas ex eos ad vertes & eius desuper circuda . eos post ascendes
43 תַּעֲלֶה סֹבֵב אַחֲרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל
expositus in gressus fonarum ex aduersa ortus Et eis . aduersus
44 הַבְּכָאִים׃ וְהָיָה כְּשָׁמְעֲךָ אֶת־קוֹל הַצְּעָדָה בְּרָאשֵׁי
Deus est egressus quia præsidium in egredieris tunc aduersus
45 הַבְּכָאִים אָז תֵּצֵא כִּי־אָז יָצָא הָאֱלֹהִים

Elisah & Hunni & Iechiel & Semiramoth & Hiziel & Zechariah Et
4 יְחִיאֵל וְשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְעַנִי וֶאֱלִיאָב
Halamoth super nabli in Benaliahu & Maaseiahu & philistæis
5 וּמַעֲשֵׂיָהוּ וּבְנָיָהוּ בִּנְבָלִים עַל־עֲלֻמוֹת׃
edom Hobed & Michneiahu & Eliphelehu & Machichiahu Et
6 וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם
Lenaisah Hasemiuoth super citharis in Hazaziahu & Iehiel &
7 וִיעִיאֵל בִּנְבָלִים וְנֵבֶל׃ וּבְנָיָהוּ בִּכְנֹרוֹת עַל הַשְּׁמִינִית לְנַצֵּחַ
exultatione in præsi exultatione in Leuitarum princeps Chenaniahu
8 בְּנַגֵּן שַׁר הַלְוִיִּם בְּמַשָּׂא כִּי סֹכֵל מַשָּׂא
iustores Elcanah & Berechiah Et iste intelligens quia
9 הוּא׃ וּבֶרֶכְיָה וְאֶלְקָנָה שֹׁעֲרִים
Hamasai & Nethaniel & Iehoshaphat & Sebaniahu Et
10 לָאָרֹן׃ וְשְׁבַנְיָהוּ וִיהוֹשָׁפָט וּנְתַנְאֵל וַעֲמָשַׂי
tabernantes sacerdotes Eliezer & Benaiahu & Zecharias &
11 וְזַכַרְיָהוּ וּבְנָיָהוּ וְאֱלִיעֶזֶר הַכֹּהֲנִים מְחַצְצְרִים
Iechiah & edom-Hobed & Dei arca tubis in
12 לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וְעֹבֵד אֱדֹם וִיחִיאֵל הַשְּׁעָרִים
arca ianitores
13 לָאָרֹן׃ וַיְהִי דָּוִיד אָז רֹאשׁ לְהוֹדוֹת רִאשׁוֹנָה
eunte principes & Israel ianitores & Dauid first Et
14 בְּיַד אָסָף וְאֶחָיו׃ וַיְהִי בְּנֵי־לֵוִי עֹבְדֵי אֱדֹם הֵמָּה
fratres & Asaph manu in
15 וְכָל־אֲשֶׁר־לָהֶם בְּמִסְפָּר שְׁמֹנִים וּשְׁמֹנָה׃
Hobed edom & omne quod eis numero
16 וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדוּתוּן וְחוֹסָה לְשֹׁעֲרִים׃
Et Idithun filius & edom-Hobed
17 וּמַתִּתְיָה בֶּן־שַׁלֻּם רֹאשׁ׃ וְאֵלִיפַלְהוּ בֶּן־
Et Salum filius & Mathithiah
18 וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל הַשּׁוֹעֲרִים׃
& edom-Hobed & Iehiel & Semiramoth & Ieiel
19 וְשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְאֶלִיאָב וְעַזַּזְיָהוּ וְיֵחִיאֵל
Mathithiah & Maaseiahu & Eliab & Hunni & Iechiel &
20 וּמַתִּתְיָהוּ וְאֵלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל
Ahzi & citharis in & Iehiel & Obededom & Michneiahu &
21 בְּנְבָלִים עַל־עֲלֻמוֹת׃ וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ
Eliphelehu & Mathithiah & Elifaphelehu &
22 וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל וַעֲזַזְיָהוּ בִּכְנֹרוֹת
Iehiel & Hobededom & Michneiahu & Eliphelehu &
23 לְנַצֵּחַ׃ וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת
Azzazel & citharis in & Iehiel & Hobededom & Michneiahu &
24 לִפְנֵי אֱלֹהִים וְעֹבֵד אֱדֹם וִיחִיאֵל הַשְּׁעָרִים
Eliphelehu & Mathithiah & Elifaphelehu &
25 לָאָרֹן׃ וַיְהִי דָּוִיד וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים הֹלְכִים
Hobed domo é DOMINI fœderis arcam fœderis arcam
26 לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מִן־בֵּית עֹבֵד
Deum adducendi in fuit Et Iecutia in
27 אֱדֹם בְּשִׂמְחָה׃ וַיְהִי בְּעֹזֹר הָאֱלֹהִים אֶת
edom
28 וְאֶת־שִׁבְעַת אֲלָפִים׃ וְדָוִיד מְכֻרְבָּל בְּמְעִיל
septem inuocabantur & DOMINI fœderis arcam
29 בַּד וְכָל־הַלְוִיִּם הַנֹּשְׂאִים אֶת־הָאָרוֹן וְהַמְשֹׁרְרִים
Ephod & Dauid super & cantores & Leuitæ omnes & byssinū
30 וְכֹנַנְיָהוּ שַׂר־הַמַּשָּׂא לַמְשֹׁרְרִים וְעַל־דָּוִיד אֲפוּד
cantores & arcam portantes Leuitæ omnes & byssinū
31 בַּד׃ וְכָל־יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
Saul filia Michal & Dauid ciuitatem ad vlq; veniente DOMINI
32 יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר וּבְחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתָּיִם
fœderis arca cithara & tubis in & buccinis sonitu in & iubilo in DOMINI
33 מַשְׁמִיעִים בְּנֵבֶל וְכִנֹּרוֹת׃ וַיְהִי אֲרוֹן בְּרִית־
Dei fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca
34 הָאֱלֹהִים וְעֹבֵד בֶּן־יְדוּתוּן וְחוֹסָה לְשֹׁעֲרִים׃
Dei fœderis arca fuit Et Idithun & Obededom & ianitores
35 וְאֵלֶּה שִׁירֵי לְהוֹדוֹת בְּיַד־אָסָף וְאֶחָיו׃
Et Asaph & fratres eius manu in confitendum ista
36 בְּהַלֵּל אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־
Deum Israel DOMINVM laudandum ad & ab
37 הָעוֹלָם׃ וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל
& ab
38 לַיהוָה׃ וַיַּנַּח שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
Dei fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca
39 לְאָסָף וְלַאֲחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי הָאָרוֹן תָּמִיד
Dei fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca
40 לְדָבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת־אֲחָיו
Dei fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca
41 הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה בַּבָּמָה אֲשֶׁר
Dei fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca
42 בְּגִבְעוֹן׃ לְהַעֲלוֹת עוֹלוֹת לַיהוָה עַל מִזְבַּח
Dei fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca
43 הָעוֹלָה תָּמִיד בַּבֹּקֶר וָעֶרֶב וְלִכְתּוֹב אֶת כָּל־
Dei fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca

CAP. XVI. טז

1 וַיָּבִיאוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ בְּתוֹךְ
medium in eam constituerunt & Dei arcam attulerunt Et
2 הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָּוִיד וַיַּקְרִיבוּ עֹלוֹת
fecisse ascendere ait Dauid complenit Et
3 לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃ וַיְכַל דָּוִיד מֵהַעֲלוֹת
DOMINI nomine in populo benedixit & pacifica & offerendum
4 הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה׃
regnauit DOMINVS gentibus in
5 וַיַּחֲלֹק לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
mulierem ad vsque & vito à Israel viro omni diuisit Et
6 לְאִישׁ כִּכַּר לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר וַאֲשִׁישָׁה׃
ministros Leuitis de DOMINI arcæ facere ait dulce Et
7 וַיָּשֶׂם לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה מִן־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתִים
Dominum laudandum ad & confitendum ad & recordandumque ad &
8 וּלְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
Deum Israel DOMINVM laudandum ad & confitendum ad & recordandumque ad &
9 אָסָף הָרֹאשׁ וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה
Zechariah eius secundus & ipse Asaph
10 בְּנָיָהוּ וִיעִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֶאֱלִיאָב
Benaiahu & Eliab & Mathithiah & Iechiel & Semiramoth & Ieiel
11 וּבְנָיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל בִּנְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת
Azzazel & citharis in & psalmis eas in Iehiel & Eliab & Benaiah &
12 וַאֲסָף בִּמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעַ׃ וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל הַכֹּהֲנִים
Obededom & Iehiel & cymbalis in & Asaph & tubis in
13 בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־
sacerdotes Benaiahu & Iahaziel & iugiter ante fœderis
14 הָאֱלֹהִים׃ בַּיּוֹם הַהוּא תְּחִלָּה לְהוֹדוֹת בְּיַד־
Dei arcam fœderis arca fuit Et cithara & psalmis in fœderis arca
15 אָסָף וְאֶחָיו׃ הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ
Et Asaph & fratres eius manu in confitendum ista
16 הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃ שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ
populis in nouerit eius . eius memoria
17 שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃ הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ
eius mirabilibus omnibus in mediamini ei psallite ei Cantate
18 יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ
DOMINVM quæremini cor Lætetur eius facilitate comme in Laudamini
19 פָנָיו תָּמִיד׃ זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה מֹפְתָיו
semper eius facies quærite eius fortitudinem & DOMINVM Quærite
20 וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ׃ זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
eius ore iudicia terra omnis in posset Deus DOMINVS Ipse
21 הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
generationibus stirpe propter eorum eius pacti fœderis in Recordamini
22 זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃
Ifhac ad iui iuramenti & Abraham cum eorum Quod
23 אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃
Israeli pactum & Israeli præceptum in Iahaceb ipsi illud fuisse Et
24 וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
eorum hæreditatis funiculum Chenaham terram dabo Tibi dicendo
25 לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃
ea in peregrinantes & paruo ipsorū numero eos cum eisdem in
26 בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעָט וְגָרִים בָּהּ׃
alteri populum ad regno de & genere ad gente de ab hinc uerit Et
27 וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃
regem eis super Tetigerit & eos oppressorem ad hominē permittit Non
28 לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
malignemini ne meis prophetis in & meos nolite in tangatis Ne
29 אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃
diem in die de euangelij aut terra omnis DOMINO Cantate
30 שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל־יוֹם
omnibus in eius gloriam gentibus in Narrate eius salutem
31 יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ בְּכָל־
laudabilis & DOMINVS magnus Quia eius mirabilia populis
32 הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃ כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל
deos omnes super ipse terribilis & valde
33 מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל כָּל־אֱלֹהִים׃
cœlos DOMINVS Et vana populorum dij omnes Nam
34 כִּי כָל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם
eius loco in lætitia & fœmitudo ico coram elegius & Deus fecit
35 עָשָׂה׃ הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ׃
DOMINO videte populorum familiæ DOMINO Tribuite
36 הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה
leuate eius nominis gloriam DOMINO Tribuite fœminarum & gloriā
37 כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ
sanctitatis decore in DOMINO vos incurrate & & munus
38 מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ
eo , nihil fimulate eram : terra omnis ante facie & Pauete
39 חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל
dicant & : terra exultet & , cæli Lætentur omne
40 תִּמּוֹט׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ
regnauit DOMINVS gentibus in
41 בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ׃
quod omne & agere exultet eius plenitudo & mare Tonet
42 יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ יַעֲלֹז הַשָּׂדֶה וְכָל אֲשֶׁר
quia DOMINI fuisse & fylue ligna præsentem Tunc eo in
43 בּוֹ׃ אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְהוָה כִּי
DOMINO Confitemini terram iudicare venit
44 בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ׃ הוֹדוּ לַיהוָה
eius misericordia fœculum in quoniam bonus quoniam
45 כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
omnem & eos congrega & nostra Iuua Deus nos Seruc diuine Et
46 וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ
gloriari ad præsentium nomine gratia agendum ad , gentibus de
47 מִן הַגּוֹיִם לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ
Israel Deus DOMINVS Benedictus . tua laude in
48 בִּתְהִלָּתֶךָ׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן
Amen , populus omnis dicat Et . fœculum in vltra & , fœculo
49 הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eliazar eum post Et
וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר
fuit Ille
בֶּן דּוֹדוֹ הָאֲחוֹחִי הוּא בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃
ibi erant congregati Philistiim &
עִם דָּוִד בְּפַס דַּמִּים וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ שָׁם
fugerant populus &
לַחֶלְקָה הַשְּׂדֶה מָלְאָה שְׂעֹרִים וְהָעָם נָס
& libertauerat
מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתוֹךְ הַחֶלְקָה וַיַּצִּילוּהָ
magna salute
וַיַּכּוּ אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיֹּשַׁע יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה׃
ad, pectam
וַיֵּרְדוּ שְׁלוּשָׁה מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים רֹאשׁ עַל־הַצּוּר
Philistiim
אֶל־דָּוִד אֶל מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים חֹנָה
Philistiim
בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ וְדָוִד אָז בַּמְּצוּדָה וְנֵצִיב פְּלִשְׁתִּים
mihi
אָז בְּבֵית לָחֶם׃ וַיִּתְאַו דָּוִד וַיֹּאמֶר מִי יַשְׁקֵנִי
irruerunt
מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בְּשָׁעַר׃ וַיִּבְקְעוּ
שָׁלְשָׁה בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבּוֹר בֵּית
Et
לֶחֶם אֲשֶׁר בְּשָׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה
Absit
לִשְׁתּוֹתָם וַיְנַסְּכֵם לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר חָלִילָה
illotum virorum sanguine Nunquid
לִי מֵאֱלֹהַי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם
non &
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם הֲבִיאוּם וְלֹא
potentes
אָבָה לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים׃
& ipse
וַאֲבִישַׁי אֲחִי־יוֹאָב הוּא רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשָׁה וְהוּא עוֹרֵר
tres inter nomen eius
אֶת חֲנִיתוֹ עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל וְלוֹ שֵׁם בַּשְּׁלוֹשָׁה׃
principem
מִן־הַשְּׁלוֹשָׁה בְּשֵׁנִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר
filij Ioiadahe filius Benaiah
וְעַד הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָא׃ וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע בֶּן
duos
אִישׁ־חַיִל רַב־פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל הוּא הִכָּה
Moabitem
אֵת שְׁנֵי
leonem
אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאֲרִי בְּתוֹךְ
Aegyptium virum
הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃ וְהוּא הִכָּה אֶת־אִישׁ הַמַּרְאֶה
& in Aegypti
מִצְרִי וְלַמִּצְרִי חֲנִית בְּיָדוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו בְּשִׁבְטוֹ וַיִּגְזֹל
manu &
אֶת־הַחֲנִית מִיַּד מִצְרַי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ׃ אֵלֶּה עָשָׂה בְּנָיָהוּ בֶּן
filius Benaiahu
יְהוֹיָדָע וְלוֹ שֵׁם בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים
eum prolati Et
הִנֵּה נִכְבָּד הוּא וְאֶל הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא בָא
fratrem
וַיְשִׂמֵהוּ דָוִד עַל מִשְׁמַעְתּוֹ׃ וְגִבּוֹרֵי הַחֲיָלִים עֲשָׂהאֵל אָחִי
Beth-lechem de
יוֹאָב אֶלְחָנָן בֶּן־דּוֹדוֹ מִבֵּית לָחֶם׃
Pelonites Chales, Harodites Sammoth
שַׁמּוֹת הָחֲרוֹדִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי׃
Hanothites Abiezer, Techoïtes Hirches filius Hira
עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתוֹתִי׃
Archites Husai, Chufathites Sibbechai
סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי עֵילַי הָאֲחוֹחִי׃
Netophathites Baharai filius Chelos, Netophathites Mahatai
מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי חֶלֶד בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטוֹפָתִי׃
Pirhatonites Benaiah, Benjamin filiorq; Ghibbarth de Ribai filius Ithai
אִיתַי בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן הָפִרְעָתוֹנִי׃
Harbarhites Abiel, Ghahas torrentibus de Ghuzai
הוּרַי מִנַּחֲלֵי נַעַשׁ אֲבִיאֵל הָעַרְבָתִי׃
Sahalbonites Eliacba, Bachamunites Hazmaueth
עַלְמֹנִי הַבַּחֲרוּמִי אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי׃

Harafites Saghe filius, Ionathan, Ghizonites Hafem Filij
בְּנֵי הָשֵׁם הַגִּזֹנִי יוֹנָתָן בֶּן־שָׂגֵה הָהֲרָרִי׃
Ve filius Eliphal, Hararites Sachar filius Aihiam
אֲחִיאָם בֶּן־שָׂכָר הַהֲרָרִי אֱלִיפָל בֶּן־אוּר׃
Peloonites Achiah, Mechetathites Chepher
חֵפֶר הַמֵּכֵרָתִי אֲחִיָּה הַפְּלוֹנִי׃
Ezbai filius Naharai, Charmelites Chetro
חֶצְרוֹ הַכַּרְמְלִי נַעֲרַי בֶּן־אֶזְבָּי׃
Geri filius Mibehar, Nathan frater Ioel
יוֹאֵל אֲחִי נָתָן מִבְחָר בֶּן־הַגְרִי׃
filij Ioab
בְּנֵי יוֹאָב סַבְחָר בֶּן־הַגְרִי׃
Ithraeus Ghareb, Ithraeus Hiith
אֶלֶף הָעִתְרִי נָחְרַי מִבְּרֹתִי נֹשֵׂא כְּלֵי יוֹאָב בֶּן
Achlai filius Zabad, Chitraeus Vriiah
עִירָא הַיִּתְרִי גָּרֵב הַיִּתְרִי׃ צְרוּיָה׃
Adinai filius Ozibal, Rubenitae ipsi
אֲדִינָא בֶן־שִׁיזָא רָאוּבֵנִי רֹאשׁ לָרְאוּבֵנִי וְעָלָיו
Mithnites Iosaphath &, Mahachah filius Chaian
שְׁלֹשִׁים׃ חָנָן בֶּן־מַעֲכָה וְיוֹשָׁפָט הַמִּתְנִי
Harothenites Chothan filij Iehiel &, Samah Hasterathites Huzziah
עֻזִּיָּא הָעַשְׁתְּרָתִי שָׁמְעָ וִיעִיאֵל בְּנֵי חוֹתָם הָעַרוֹעֵרִי
Tithrites eius frater Iocha &, Simri filius Iedihael
יְרִיאֵל בֶּן־שִׁמְרִי וְיוֹכָא אָחִיו הַתִּיזִי׃
Elioaham filij Iehosauiah &, Ienbai &, Machanites Eliel
אֶלִיאָב הַמָּחֲוִים וְיִדִּיעֲ וְיוֹשָׁוִיָּה בְּנֵי אֶלְנָעַם
Moabites Ithimah &
וְיִתְמָה הַמּוֹאָבִי׃
Mesobaiah Iahasiel &, Hobed &, Eliel
אֱלִיעֵל וְעוֹבֵד וְיַעֲשִׂיאֵל הַמְּצֹבָיָה׃

CAP. XII.

fecerbat & clausum adhuc Siclagh in Dauid ad venientes hi Et
וְאֵלֶּה הַבָּאִים אֶל דָּוִד לְצִיקְלַג עוֹד עָצוֹר מִפְּנֵי
belli auxiliatores potentes inter ipsi Et .Chis filij Saul
שָׁאוּל בֶּן קִישׁ וְהֵמָּה בַּגִּבֹּרִים עֹזְרֵי הַמִּלְחָמָה׃
fagitta in Et ,lapidibus in ,funditores & ,dextrantes arcu Armati
נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת מְיַמְּנִים וּמַשְׂמְאִלִים בָּאֲבָנִים וּבַחִצִּים
Binjamin de Saul fratribus de ,ates in
מִן־שָׁאוּל מֵאֲחֵי בִנְיָמִן׃
Ieziel &, Ghibbathites Semahah filij Ioas &, Achiezer Ezur
הָרֹאשׁ אֲחִיעֶזֶר וְיוֹאָשׁ בְּנֵי הַשְּׁמָעָה הַגִּבְעָתִי וְיִזִּיאֵל
Hanrothites Ieho &, Berachah &, Hazmaueth filij Phelet &
וּפֶלֶט בְּנֵי עַזְמָוֶת וּבְרָכָה וְיֵהוּא הָעֲנָתֹתִי׃
trigintra super & ,trigintra inter fortis Ghibbonites Ismahaiah Et
וְיִשְׁמַעְיָה הַגִּבְעוֹנִי גִּבּוֹר בִּשְׁלֹשִׁים וְעַל הַשְּׁלֹשִׁים
Ghederathites Iozabad &, Iochanan &, Iacharel &, Ieremiah &
וִירְמְיָה וְיַחֲזִיאֵל וְיוֹחָנָן וְיוֹזָכָד הַגְּדֵרָתִי׃
Bephathiahu &, Semariahu &, Dehaliah &, Ieilmoth &, Elhuzai
אֶלְעוּזַי וִירִימוֹת וּבְעַלְיָה וּשְׁמַרְיָהוּ וּשְׁפַטְיָהוּ
Iolabham &, Iohezer &, Hazarel &, Iasabia &, Elchanah, Charuphites
אֶלְקָנָה וְיִשִּׁיָהוּ וַעֲזַרְאֵל וְיוֹעֶזֶר וְיָשָׁבְעָם
Ghadoi de Ierocham filij Zebadiah &, Iohelah Et
הַקָּרְחִים׃ וְיוֵאלָה וּזְבַדְיָה בְּנֵי יְרֹחָם מִן גְּדוֹר
fortes, desiderio in munitione ad Dauid ad iunt dimisi Ghadi de Et
וּמִן גְּדֹרִי נִבְדְּלוּ אֶל דָּוִד לַמְצָד סְרֻכָה גִּבֹּרֵי
facies & ,elyreon & ,fortium defensores, bellum ad militiae viri ,uiros
הַחַיִל אַנְשֵׁי צָבָא לַמִּלְחָמָה עֶרְכֵי צִנָּה וְרֹמַח וּפְנֵי
Iesbaam ad montes super capta sicut & ceorum facies leonis
אֲרָיֵה פְנֵיהֶם וְכִצְבָאִים עַל הָהָרִים לְמַהֵר׃
tertius Eliab, secundus Hobodiah, rapax Hezer
עֵזֶר הָרֹאשׁ עֹבַדְיָה הַשֵּׁנִי אֱלִיאָב הַשְּׁלִשִׁי׃
quintus Ieremiah, quartus Mismannah
מַשְׁמַנָּה הַרְבִיעִי יִרְמְיָה הַחֲמִשִּׁי׃
septimus Eliel, sextus Hathai
עַתַּי הַשִּׁשִּׁי אֱלִיאֵל הַשְּׁבִעִי׃
nonus Elzabad, octauus Iochanan
יוֹחָנָן הַשְּׁמִינִי אֶלְזָבָד הַתְּשִׁיעִי׃
vndecimus Machbanai, decimus Ieremiah
יִרְמְיָה הָעֲשִׂירִי מַכְבַּנַּי הָאַחְמִי׃
minor contra ad* vnus ,exercitus capita, Ghad filius de Ifi
אֵלֶּה מִבְּנֵי־גָד רָאשֵׁי הַצָּבָא אֶחָד לְמֵאָה הַקָּטֹן
mille ad maior &
וְהַגָּדוֹל לְאֶלֶף׃
ipſe & ,primo mensis in Iarden transierunt qui ,ipſi Ifi
אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְהוּא

vna vice in ,ſcilicet ,trecentos contra quos vul-
עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל בְּפִיפִים אֹתָם׃ וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר
netauit
potentes tres inter Ipſe ,Achochinite Dodi filius
בֶּן־דּוֹדוֹ הָאֲחוֹחִי הוּא בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃
ibi erant congregati Philistiim & ,dammim- Pas in Dauid eum
עִם דָּוִד בְּפַס דַּמִּים וְהַפְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ שָׁם
fugerant populus & ,ſurdeis plena agri pars erat Et ,prolium ad
לַחֶלְקַת הַשָּׂדֶה מָלְאָה שְׂעֹרִים וְהָעָם נָס
& libertauerat & ,patris medio in ſecerunt Et :Philistiim faciebus a
מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתוֹךְ הַחֶלְקָה וַיַּצִּילוּהָ
magna ſalute DOMINVS ferauit & :Philistiim percuſſerunt &
וַיַּכּוּ אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיֹּשַׁע יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה׃
ad, pectam ad caput tres trigintra é tres deſcenderunt Et
וַיֵּרְדוּ שְׁלוּשָׁה מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים רֹאשׁ עַל־הַצּוּר
ad caſtrum trigintra é tres deſcenderunt Et :Hadullam ſpeluncam ad Dauid
אֶל־דָּוִד אֶל מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים חֹנָה
Philistiim praeſidium Et .arce in Rrune Dauid Et .Rephaim valle in &
בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ וְדָוִד אָז בַּמְּצוּדָה וְנֵצִיב פְּלִשְׁתִּים
mihi propinatis Quis! dixit & ,Dauid deſiderauit Et .Beth-lechem in ſtante
אָז בְּבֵית לָחֶם׃ וַיִּתְאַו דָּוִד וַיֹּאמֶר מִי יַשְׁקֵנִי
irruerunt Et .porta in quae ,Bech -lechem cisterna de aquas
מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בְּשָׁעַר׃ וַיִּבְקְעוּ
Beth cisterna è aquas hauſerunt & ,Philistiim caſtramentatum in tres
שְׁלֹשָׁה בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם מִבּוֹר בֵּית
per caſtra
volunt Et .Dauid ad attulerint & ,acceperint & ,porta in quae ,lechem
לֶחֶם אֲשֶׁר בְּשַׁעַר וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל דָּוִד וְלֹא אָבָה
Absit :dixit Et .DOMINO eas libauit ſed ,eas bibere Dauid
illotum virorum ſanguine Nunquid huc faciendo à ,meo Deo à mihi ne faciam
עֲשָׂה לִי מֵאֱלֹהַי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם
non & ,eas attulerunt ſuis animarum in? Quia ,eorū animabus in bibam cum diſcrimi-
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם הֲבִיאוּם וְלֹא
potentes tres fecerunt Haec ,eas bibere voluit ne ſine
אָבָה לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים׃
ſuſcitauit ipſe & ,trium caput erat ipſe Ioab frater Abiſi Et
וַאֲבִישַׁי אֲחִי־יוֹאָב הוּא רֹאשׁ הַשְּׁלוֹשָׁה וְהוּא עוֹרֵר
principem ſed ,tres inter nomen eius & ,tercentos contra ſuam lanceam
אֶת חֲנִיתוֹ עַל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל וְלוֹ שֵׁם בַּשְּׁלוֹשָׁה׃
quos vulne-
principem & ,eis fuit & ,gloriolus duos inter ,tribus Ex
מִן־הַשְּׁלוֹשָׁה בְּשֵׁנִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר
filij Ioiadahe filius Benaiah .peruenit non tres ad ,ipſe ,ſimplex ipſe ecce
וְעַד הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָא׃ וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע בֶּן
duos percuſſit ipſe .Cabſeel de operibus uali ,ſimuleſ viri
אִישׁ־חַיִל רַב־פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֶת שְׁנֵי
medio in leonem percuſſit & ,deſcendit ipſe Et .Moab leone
אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאֲרִי בְּתוֹךְ
Aegyptium virum percuſſit ipſe Et .niuis die in eſſerant
הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃ וְהוּא הִכָּה אֶת אִישׁ הַמַּרְאֶה
liceatur ſi ſicut locus Aegypti manu in Et .cubito in ſquoq; ,ſuſtinet virum
מִצְרִי וְלַמִּצְרִי חֲנִית בְּיָדוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו בְּשִׁבְטוֹ וַיִּגְזֹל
manu è ,tanquam rapuit & ,virgâ cū eum ad deſcendit Et .texentium
אֶת־חֲנִית מִיַּד מִצְרַי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ׃ אֵלֶּה עָשָׂה בְּנָיָהוּ בֶּן
filius Benaiahu fecit Haec .eius lancea in eum occidit & ,Aegypti
יְהוֹיָדָע וְלוֹ שֵׁם בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים
eum prolati Et .peruenit non tres ad Et .ipſe ,ſimplex ipſe ecce
הִנֵּה נִכְבָּד הוּא וְאֶל הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא בָא׃ וַיְשִׂמֵהוּ
fratrem Hafahel sortium potentes Et .ſuum auditum ad Dauid
דָוִד עַל מִשְׁמַעְתּוֹ׃ וְגִבּוֹרֵי הַחֲיָלִים עֲשָׂהאֵל אָחִי
Beth -lechem de Dodo filius Elchanan ,Ioab
יוֹאָב אֶלְחָנָן בֶּן־דּוֹדוֹ מִבֵּית לָחֶם׃
Pelonites Chales ,Harodites Sammoth
שַׁמּוֹת הָחֲרוֹדִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי׃
Hanothites Abiezer, Techoïtes Hirches filius Hira
עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתוֹתִי׃
Archites Husai ,Chufathites Sibbechai
סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי עֵילַי הָאֲחוֹחִי׃
Netophathites Baharai filius Chelos ,Netophathites Mahatai
מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי חֶלֶד בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטוֹפָתִי׃
Pirhatonites Benaiah ,Benjamin filiorq; Ghibbarth de Ribai filius Ithai
אִיתַי בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן הָפִרְעָתוֹנִי׃
Harbarhites Abiel ,Ghahas torrentibus de Ghuzai
הוּרַי מִנַּחֲלֵי נַעַשׁ אֲבִיאֵל הָעַרְבָתִי׃
Sahalbonites Eliacba ,Bachamunites Hazmaueth
עַלְמֹנִי הַבַּחֲרוּמִי אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי׃

hasta
וַחֲנִית׃ צָנָה
,ſcutes &
וְצִנָּה
millia ſeptem & triginta
שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה אָלֶף׃
praeparati ad
וְכֹן דִּבְרֵי מַלְכָּמָה עֶשְׂרִים וְקִטְנָה אֶלֶף
,ſexcenti &
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃
ad pugnam
quadraginta ,bellum diſponendum ad omnium egredientes Aer de Et
וְכָל־אֵלֶּה יוֹצְאֵי צָבָא עֶרֶךְ מִלְחָמָה אַרְבָּעִים
,Ghaditis &, Reubenitis de ,Linden tribus de Et ,millia
אֶלֶף׃ וּמִבְּנֵי לֵוִי בֶּן־הָאוּבְנִי וְרִשְׁוֹן
cum
,bali militia vaſit omnibus in Menaſſeh tribu dimidia &
וְחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה מְבֻכְּל בְּכָל־דְּבַר אֱלֹהִים
,bali viri ,ſit Gnaes .militia virium &, centum
מֵאָה וְשִׁשִּׁים אָלֶף׃ כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי מִלְחָמָה
bellatores
regē cōſtituēdi ad ,Chebro & renerūt plecto cordeiu ocies inſtructores
עֹרְכֵי מַעֲרָכָה בְּלֵבָב שָׁלֵם בָּאוּ חֶבְרוֹנָה לְהַמְלִיךְ
Iſrael reliquarum omnium tribus &
אֶת דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּל שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל
,erant, vt cō-
ſtituerēt regē
שֶׁאֵין
Iſrael
לִבָּם לְהַמְלִיךְ אֶת דָּוִד׃
Iubilēties & ,conuiuiorū tribus diebus Dauid cum ibi fuerunt Et
וַיִּהְיוּ שָׁם עִם דָּוִד יָמִים שְׁלוֹשָׁה אֹכְלִים וְשֹׁתִים
propinati enim Et .eorum fratres eis praeparauerāt quia
כִּי אֲחֵיהֶם הֵכִינוּ לָהֶם׃ וְגַם הַקְּרוֹבִים
afferentes
,Iſſachar &, Zabulon &, Naphthali de ,vſque eis
עֲלֵיהֶם עַד יִשָּׂשכָר וּזְבוּלֻן וְנַפְתָּלִי מְבִיאִים לֶחֶם
cum cum
,ſcenia vicum ,bubus in & ,multis in & ,camelis in & ,aſinis in
בַּחֲמֹרִים וּבַגְמַלִּים וּבְפְרָדִים וּבַבָּקָר לְמַאֲכָל קֶמַח
,multitudine in pros & ,bouis & ,oleū & ,vinū & ,paſſos-ruæ & ,palathas
דְּבֵלִים וְעִמְּקִים יַיִן וְשֶׁמֶן וּבָקָר וְצֹאן לְרֹב כִּי שִׂמְחָה
,Iſrael in tantra è quia
בְיִשְׂרָאֵל׃

CAP. XIII.

tribunis &
centurionibus
,omnem ad conuentum & ,millium principibus cum Dauid conſilium iniit Et
וַיִּוָּעַץ דָּוִד עִם שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת לְכָל
Et :Iſraël conuentus* omnem ad Dauid ait Et .dorum
נָגִיד׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לִכְלֵי קְהַל יִשְׂרָאֵל אִם
,bonum ,vobis ſuper ,noſtro Deo DOMINO &, ,placuerit
עֲלֵיכֶם טוֹב וּמִן־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִפְרְצָה
qui remanſerunt
נִשְׁלְחָה עַל־אֶחָינוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּכָל אַרְצוֹת יִשְׂרָאֵל
,ſummum ſuburbanorum vrbibus in Leuitas &, ,ſacerdotes* ea cum Et
וְעִמָּהֶם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם בְּעָרֵי מִגְרְשֵׁיהֶם
vnſtus Iſrael ,eram tibi ea Et .ad congregemur &
וְיִקָּבְצוּ אֵלֵינוּ׃ וְנָסֵבָּה אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵינוּ
Saul dicbus in ,eum requiſiuimus non quia ,eos ad
אֵלֵינוּ כִּי לֹא דְרַשְׁנֻהוּ בִּימֵי שָׁאוּל׃
verbum fuit teſtum quia .ſic faciendum eſt ,iuſtum ,omne dixerunt Et
עָשָׂה
Nobis
vt adducatur
כֵּן מִשְׁתַּחֲוִים מְעַט לְבוֹא חֲמַת לְבוֹא אֶת
.Chiriathiarim ex Dei arcam
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִקִּרְיַת יְעָרִים׃
Chiriath in Babalarhah Iſraël omnis & ,Dauid aſcendit Et
וַיַּעַל דָּוִד וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּעֲלָתָה אֶל קִרְיַת
arcam vnde ,faciendum aſcendere ad* ,Iehudah in* quae ,Ieharim
יְעָרִים אֲשֶׁר לִיהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
nomen eſt montem in quam ,Chiriathim Hedentis DOMINI Dei
הָאֱלֹהִים יְהוָה יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם
domus Aminadab plantiſſimus ſuper Deo arcam .quae ſuper
בֵּית אֲבִינָדָב וַיַּרְכִּיבוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עַל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה מִבֵּית
,Iſraël in ,lasciua & ,Huzzah & ,Aminadab
filiorum &
אֲבִינָדָב וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ נַהֲגִים בָּעֲגָלָה׃
omnis in Dei ,ſuis ad habens Iſraël omnis &, Dauid Et
וְדָוִד וְכָל־יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים בְּכָל־
,tympanis in & ,plectris in & ,cantricis in & ,fortitudine
עֹז וּבְשִׁירִים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים
,tubis in & ,cymbalis in &
וּבְמְצִלְתַּיִם וּבַחֲצֹצְרוֹת׃

,ſolitos & ,omnes fugauerunt & ,ſuas tipas omnes ſuper omnes
סְבִיבוֹת עַל כָּל־הָעֲמָקִים׃ וַיָּבִיאוּ אֶת כָּל־הָעֲצַבִּים
Iehudah & ,Binjamin filiis de veterum Et .occidentem ad & ,orientem ad
לְמַחֲנֵה לְעֵבֶר׃ וַיָּבֹאוּ מִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וִיהוּדָה
,reſpondit & ,ſenſi facti ad Dauid eſt egreſſus Et .Dauid ad
עַד לְמִצְוַד לְדָוִד׃ וַיֵּצֵא דָוִד לִפְגֵיהֶם וַיַּעַן
mihi ſit ,me innocēs ad ,me ad venitis pacem ad Si
וַיֹּאמֶר לָהֶם אִם לְשָׁלוֹם אַתֶּם בָּאִים אֵלַי לְעָזְרֵנִי וִיהִי לִי
abſque mee ,ſeparatis ,me decipiēdi ad ſi Sed ,iuriter cor
לְבָב לְיַחֵד וְאִם לְהַלְּמוֹתָנִי צָרָי בְּלֹא
,inceptes & ,noſtrorum patrum Deus videat, nicis vide pia inſpiratione
חָמָס בְּכַפָּי יֵרֶא וְיוֹכַח׃ וְהוּא אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
,Daniel Tui .ſtiterunt caput Hamatae tndem ſpiritus Et
וַיִּתֵּן לְבוּשָׁה אֶת עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁים לְךָ דָוִד
te iuuat quia ,tuo adheret* pax & ,tibi pax pax ,filij fili eorum &
וְעִמְּךָ בֶן־יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֹזְרְךָ
,ſpiritus & ,capita in eo dedit & ,Dauid vos ſuſtepit & ,tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבֵּל דָּוִד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד׃
Philistiim cum eum vencndo in ,Dauid ſuper ſunt delegit Menaſſeh de Et
וּמִמְּנַשֶּׁה נָפְלוּ עַל דָּוִד בְּבֹאוֹ עִם פְּלִשְׁתִּים
eum dimittent conſilio in quia eos ,ſunt* ſui & ,ipſum in Saul contra
לַמִּלְחָמָה עַל שָׁאוּל וְלֹא עֲזָרָם כִּי בְעֵצָה שִׁלְּחוּ
,Saul ſuum diuus ad eadem noſtris capitis* In* ,decendo ,Philistiim ſuper
סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר בְּרֹאשֵׁינוּ יִפֹּל אֶל אֲדֹנָיו שָׁאוּל׃
,Hadnab, Menaſſeh de eā ad ſunt delecti Siclagh ad ipſum eunte Et
בְּלֶכְתּוֹ אֶל צִיקְלַג נָפְלוּ עָלָיו מִמְּנַשֶּׁה עֶרְצַת
,Iilthrai &, Iozabad &, Michael &, Iedihael &, Iehudai &
וַיְתַד וִידִיעֵל וּמִיכָאֵל וְיוֹזָבָד וְיֵהוּדַי וְאֶלִיהוּא וְזִלְתַּי רָאשֵׁי
Menaſſeh in* qui
הָאֲלָפִים אֲשֶׁר לִמְנַשֶּׁה׃
fortes quia ,turmam cētra Dauid cum* ſunt auxiliati hi Et
וְהֵמָּה עָזְרוּ עִם דָּוִד עַל הַגְּדוּד כִּי גִבּוֹרֵי
tempus ad Quia ,exercitu in principes fuerunt & ,ei cum* manus*
כֹל הָיוּ וַיִּהְיוּ שָׂרִים בַּצָּבָא׃ כִּי לְעֵת
,magnum ,ſalutem ad ,vſq; ei auxiliabā ad Dauid ad venerunt ,quotidie Et
מָגֵן בָּא עַל דָּוִד לְיָדֵהוּ עַד לְמַחֲנֵה גָדוֹל
,ſcutum ſuper ,numen ſicut Et .Dei
כְּמַחֲנֵה אֱלֹהִים׃ וְזֶה מִסְפַּר רָאשֵׁי חֲמֻשִׁי
Saul regnum conuertam ad* ,Chelxon in Dauid ad venerunt ,quotidie Et
לְצָבָא בָּאוּ אֶל דָּוִד בְּחֶבְרוֹנָה לְהַסֵּב מַלְכוּת שָׁאוּל
.DOMINI os iuxta eum ad
אֵלָיו כְּפִי יְהוָה׃
,ſcutis & ,millia ſex ,haſtam & ,clypeū portantes Iehudah filij
בְּנֵי יְהוּדָה נֹשְׂאֵי צִנָּה וְרֹמַח שִׁשָּׁה אֲלָפִים וּשְׁמֹנֶה
,armati & ,millia ſeptem
מֵאוֹת חֲלוּצֵי צָבָא׃ לִבְנֵי שִׁמְעוֹן גִּבּוֹרֵי חַיִל
,ſexcenti & ,millia quatuor .bellum ad
אַרְבָּעָה אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת׃
,ſeptem & ,millia tria eo cum & ,Aharon ipſi duo Iehoiadah Et
וְיְהוֹיָדָע נָגִיד לְאַהֲרֹן וְעִמּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֶׁבַע מֵאוֹת
eius patris domus & ,robur fortis adoleſcens Sadoc Et
וְצָדוֹק נַעַר גִּבּוֹר חַיִל וּבֵית אָבִיו
,principes duo &
שָׂרִים עֶשְׂרִים׃ וּמִבְּנֵי בִנְיָמִן אֲחֵי
fratribus Binjamin filiis de Et
שָׁאוּל שִׁבְעֵת אֲלָפִים וְעַד הֵנָּה מִרְבִּיתָם שֹׁמְרִים
,Saul ,millia ſex
מִשְׁמֶרֶת בֵּית שָׁאוּל׃ וּמִבְּנֵי אֶפְרַיִם עֶשְׂרִים אֶלֶף
,ſuum domus adhuc
גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם׃
qui ,millia decem & octo Menaſſeh tribu dimidia ex Et
וּמַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה שְׁמֹנָה עָשָׂר אֶלֶף אֲשֶׁר
Dauid faciendum regnare ad conſilium ad* ,nominis per ſunt nominati
נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת לָבוֹא לְהַמְלִיךְ אֶת דָּוִד׃
,ſimilem aſtrum portibus in intelligentiā ſcientes Iſſachira filius de Et
וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לְעִתִּים לָדַעַת
,Israel ,agere quid ,tempus
מַה יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁיהֶם מָאתַיִם וְכָל־אֲחֵיהֶם
,ſecundi ,ſuorum fratres omnes Et .ducentos* ,principes eorum
עַל פִּיהֶם׃ וְזְבוּלֻן הָעֹמְדִים לִצְבָא יֹצְאֵי צָבָא
,bellicis inſtrumentis omnibus ad bellum ,aciē inſtruentes qui
עֹרְכֵי מִלְחָמָה בְּכָל־כְּלֵי מִלְחָמָה חֲמִשִּׁים אֲלָפִים
,ſed fraternum & ,cor ,de ſine
לֹא־לֵבָב׃ וְנַפְתָּלִי

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hachaliah & Sedecias filij Sedor filij Mesullam filij Chithchiah filij Hazarias Et
וְשִׁמְשַׁרַי וְשִׁחַרְיָה וְעַתַלְיָה׃ 26
Iereoham filij Zebed & Iliah & Iathelmiah Et
וְיַעֲרֶשְׁיָה וְאֵלִיָּה וְזִכְרִי בְּנֵי יְרֹחָם׃ 27
Isa Cujus filius generationes ad primus capita Isa
אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לְתוֹלְדֹתָם רָאשִׁים אֵלֶּה 28
ghibhon. Aui habitauerunt Ghibhon in Et Ierusalem in habitauerunt
גִּבְעוֹן יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם׃ 29
primogenitus eius filius Et Maluchah eius uxoris nomen &
וּבְגִבְעוֹן יָשַׁב אֲבִי גִבְעוֹן 30
Dei domus fecerit opere & Achio & Ciniboc Et Nadab & Baal & Chis & Sur & Hasabon
וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה׃ 31
regionis eius Et Semeli genuit Michloth Et Zecher &
וְנֵדֶר וְנָדָב וְגֹדֶר וְאָחְיוֹ 32
Aues transitus eius Ierusalem in habitauerunt fratrum suorum
וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת שִׁמְעָה וְאֵלֶּה נֶגֶד 33
Saul & Saul genuit Chis & Chis genuit Ner Et
אֲחֵיהֶם וְהֵמָּה בִּירוּשָׁלִַם עִם אֲחֵיהֶם׃
Ethbal & Abinadab & Melchisuah & Iehonathan genuit
וְנֵר הוֹלִיד אֶת קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת שָׁאוּל וְשָׁאוּל 34
Mithah genuit Meribbahal & Meribbahal Iehonathan filius Et
הוֹלִיד אֶת יְהוֹנָתָן וְאֶת מַלְכִּי שׁוּעַ וְאֶת אֲבִינָדָב וְאֶת אֶשְׁבָּעַל׃ 35
Achia & Tharesch & Melech & Thahon Michah filij Et
וּבֶן יְהוֹנָתָן מְרִיב בָּעַל וּמְרִיב בַּעַל הוֹלִיד אֶת מִיכָה׃ 36
Halemeth genuit Iehoaddah & Iehoaddah genuit Azmoth &
וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתָחְרֵעַ׃ 37
Moza genuit Zimri Et Zimri & Moranoth &
וְאָחָז הוֹלִיד אֶת יְהוֹעַדָּה וְיְהוֹעַדָּה הוֹלִיד אֶת עֲלֶמֶת
Elhasah eius filius Raphah Binha genuit Moza Et
וְעַזְמָוֶת וְאֶת זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד אֶת מוֹצָא׃ 38
Ipsa & Alij Et Asel ipsi Et
וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת בִּנְעָא וְרָפָה בְנוֹ
Seleazias & Ismahel & eius primogenitus Hazarheam eorum nomina
בְנוֹ אָצֶל בָּנָיו׃ 39
Aisel filij illi omnes Chanan & Hobadiah &
וּבְנֵי אָצֶל אֶלְעָם וּבֹכְרוּ וְיִשְׁמַעְאֵל וּשְׁעַרְיָה
Iehus eius primogenitus Vlam eius fratris Heleth filij Et
עֹבַדְיָה וְחָנָן כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי אָצֶל׃ 40
Iehus eius primogenitus Vlam eius fratris Heleth filij Et
וּבְנֵי עֵשֶׂק אָחִיו אוּלָם בְּכוֹרוֹ וְיוּשׁ
viri Viros filij fuerunt Et eorum Elpheleu & Icenudas
הַשֵּׁנִי וְאֶלִיפֶלֶט הַשְּׁלִישִׁי׃ 41
filiorum filios & filios multiplicabes & arcum amaruit robore fortes
גִּבּוֹרֵי חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
Bis tamin filius de ifi Omnes quinquagenta & centum
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן׃

CAP. IX. ט

libro super & fecerit ipsi ecce & fuit genealogiæ ea Iſrael omnis Et
וְכָל־יִשְׂרָאֵל הָתְיַחְשׁוּ וְהִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר 1
fua præuaricatione in Babel in illud reuelati Iebudah & Iſrael regnum
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הָגְלוּ בְּבָבֶל׃
Vrbs eius in tua poſſeſſione in & qui pfalmi habitauerunt Et
וְהַשְּׁבִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר בַּאֲחֻזָּתָם בָּעָרִים 2
Ierusalem in Et Nethinim & Leuitæ Sacerdotes Iſrael
יְרוּשָׁלַ͏ִם׃ וְיִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים׃
filius de & Beniamin filius de & Iudah filius de habitauerunt
יְשַׁב מִן־בְּנֵי יְהוּדָה וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וּמִן־בְּנֵי 3
filij Homri filij Hammuchel filius Hatthu Mesullam & Ephraim
אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה׃ יְהוּא בֶן־עָמִיהוּד בֶּן עָמְרִי בֶּן
Iebudah filij Peres filius de Daui filij Iudæ
אִמְרִי בֶן־בָּנִי מִבְּנֵי פֶּרֶץ בֶּן יְהוּדָה׃
eius filij & primogenitus Hasiadas Silonei de Et
וּמִן־הַשִּׁילֹנִי עֲשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו׃ 5
monaghtes & Zecreui eorū fratres & Iehuel Zeruch filius de Et
וּמִן־בְּנֵי זֶרַח יְעוּאֵל וְאַחֵיהֶם שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃ 6
filij Hodauiah filij Meſullam filius Sallu Beniamin filius de Et
וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא בֶן־מְשֻׁלָּם בֶּן הוֹדַוְיָה בֶּן־ 7
Michri filij Hozzi filij Elab & Ieroscham filij Thonelah Et Hathemah
מִכְרִי וְיִבְנְיָה בְּנֵי יְרֹחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן מִכְרִי׃ 8
Ismiah filij Rabuel filij Sephathiah filius Mathsillam &
וְיִבְנְיָה בֶן יִרְחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן יִתְרֵי׃
Iesu & filij Ael filij Et
וְיִשְׁעִיָּה בֶן מִכְרִי וְיִעוּאֵל בֶּן יְזַנְיָה׃ 9
Iehus eius primogenitus Vlam eius fratris Heleth filij Et
וּבְנֵי עֵשֶׂק אָחִיו אוּלָם בְּכוֹרוֹ וְיוּשׁ
viri Viros filij fuerunt Et eorum Elpheleu & Icenudas
חֲשֵׁנִי וֶאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִישִׁי׃ 10
filiorum filios & filios multiplicabes & arcum amaruit robore fortes
גִּבּוֹרֵי חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
Bis tamin filius de ifi Omnes quinquagenta & centum
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן׃

Iesu & filij Ael filij Et
וְיִשְׁעִיָּה בֶן מִכְרִי וְיִעוּאֵל בֶּן יְזַנְיָה׃ 9
Iehus eius primogenitus Vlam eius fratris Heleth filij Et
וּבְנֵי עֵשֶׂק אָחִיו אוּלָם בְּכוֹרוֹ וְיוּשׁ
viri Viros filij fuerunt Et eorum Elpheleu & Icenudas
חֲשֵׁנִי וֶאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִישִׁי׃ 10
filiorum filios & filios multiplicabes & arcum amaruit robore fortes
גִּבּוֹרֵי חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
Bis tamin filius de ifi Omnes quinquagenta & centum
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן׃

Mesullam filij Sadoc filij Meſullam filij Chithchiah filij Hazarias Et
וְעֵזְרִיה בֶן־חִלְקִיָּה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן צָדוֹק בֶּן מְרָיוֹת 11
Ierocheth filius Adiaah Et Dei domus duces Achitob filij
בֶּן אֲחִיטוּב נְגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים׃ 12
Ilcherah filij Hasiel filius Maharas & Malchiah filij Paschur filij
וַעֲדָיָה בֶן יְרֹחָם בֶּן פַּשְׁחוּר בֶּן מַלְכִּיָּה וּמַעְשַׂי בֶן־ 13
Immer filij Meſullemoth filij Meſullam filij
עֲדִיאֵל בֶּן יַחְזֵרָה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן מְשִׁלֵּמִית בֶּן אִמֵּר׃
Sephtin & caſtle fuerunt primus domum pro capita eorum fratres Et
וְאַחֵיהֶם רָאשִׁים לְבֵית אֲבֹתָם אֶלֶף וּשְׁבַע 14
Dei domus fecerit opere & Achio & Ciniboc Et Nadab & Baal & Chis & Sur & Hasabon
מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים גִּבּוֹרֵי חָיִל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים׃ 15
filij Hasiabiah filij Chasmo filius Semeiahuth Leuitis de Et
וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן חַשּׁוּב בֶּן עַזְרִיקָם בֶּן 16
Gebalai de super Bachbacchar Et Mattari filius de Chathebiah
חַשַּׁבְיָה וּבַקְבַּקַּר חֶרֶשׁ וְגָלָל
Asaph filij Zichri filij Michah filius Mathaniah &
וּמַתַּנְיָה בֶן מִיכָא בֶן זִכְרִי בֶן אָסָף׃
Berechiah & Iehuthia filij Galal filij Semeiahuth filius Hobadiah Et
וּבַרְכִיָּה בֶן אָסָא בֶן אֶלְקָנָה הַיּשֵׁב בְּחַצְרֵי נְטוֹפָתִי׃ 17
Netophathi villis in habitauit Elcanah filij Asa filius
וְעֹבַדְיָה בֶן שְׁמַעְיָה בֶּן גָּלָל בֶּן יְדוּתוּן וּבֶרֶכְיָה
Ianitores & Achimelech & Tolmon & Haccub & Sallum Ianitores Et
בֶן אָסָא בֶן אֶלְקָנָה הַיּשֵׁב בְּחַצְרֵי נְטוֹפָתִי׃ 18
eorū fratres & Achimelech & Tolmon & Haccub & Sallum Ianitores Et
וְשַׁלּוּם עַלְמֹן וְעַקּוּב וְטַלְמוֹן וַאֲחִימָן
ipſi, otiosorum ad regis porta in fuit vsque Et capus Sallum
שַׁלּוּם רֹאשׁ׃ 19
Leui filiorum tormus per ianitores
וְעַד הֵנָּה בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָה הֵמָּה
filij Chore filius Sallum Et Leui filiorum
הַשֹּׁעֲרִים לְמַחֲנוֹת בְּנֵי לֵוִי׃ 20
Corchitæ filij patris domū per eius fratres & Chorahitæ & Sallum filij Ebiaſaph
וְשַׁלּוּם בֶּן קֹרֵא בֶן אֶבְיָסָף בֶּן קֹרַח וְאַחָיו לְבֵית אָבִיו הַקָּרְחִים
eorum patres & ſtabat ouerat ianitores eorum custodes opus ſuper
עַל מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים לָאֹהֶל וַאֲבוֹתָם
ianitores custodes Dominum ouerat ſuper
עַל מַחֲנֵה יְהוָה שֹׁמְרֵי הַמָּבוֹא׃
ſeuer ad eos ſuper erat eius Eliasar filius Phinchas Et
וְעַל פְּתַחַן בֶּן אֶלְעָזָר הָיָה נָגִיד עֲלֵיהֶם לְפָנִים׃ 21
ollij tantum Meſſelemiah filius Zecharias ex cum Dominus
זְכַרְיָה בֶן מְשֶׁלֶמְיָה הָיָה שֹׁעֵר פֶּתַח 22
limitibus in tantum in electi ij Omnes omnium omnia
לִגְבוּל כָּל־הַבְּרוּרִים לִשְׁעָרִים בְּמִסְפַּר
fuerunt Et dandecim & duorui
מָאתַיִם וְאַחַד עָשָׂר׃
ſua fide in Videns Semuel & Daui fundauit
בְּחַצְרֵיהֶם הֵמָּה וְיִחוּסָם יְסוֹד דָּוִד וּשְׁמוּאֵל הָרֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם׃
domo in Dominus portis ſuper eorum filij & ipſi Et
וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל הַשְּׁעָרִים לְבֵית 23
domus & ad Dominus eam ſemel quatuor Aſt habitauerunt
יְהוָה לְבֵית הָאֹהֶל לְמִשְׁמָרוֹת׃ 24
Ianitores Dominum ad ſuper erant quatuor illi Et ſide in Nam
לְרוּחַ הַשְּׁעָרִים יְהוָה וְהָיוּ הַשֹּׁעֲרִים לִרְבָעָה
Dei domus ſtabant & ad Daui ſuper quas perambulant Et
כִּי בֶאֱמוּנָה הֵמָּה עֹמְדִים וְסָבִיב לְבֵית הָאֱלֹהִים׃ 25
domus ſtabant & ad & eius ſuper ipſi Et
הַמִּשְׁכָּרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים הֵמָּה נִשְׁכָּרִים עָלָיו כִּי־עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת
vaſa ſuperintendere & eius ſuper ipſi Et
וְהֵם עַל הַכְּפֹרֶת לִבְקֹר לַבֹּקֶר׃ 26
& ad mane ad & eius ſuper ipſi Et
וְהֵם עַל־כָּל
eius filij & primogenitus Hasiadas Silonei de Et
אֹמְרֵי בֶן הַלְוִיִּם מִבְּנֵי פֶּרֶץ בֶּן יְהוּדָה׃ כי ט
monaghtes & Zecreui eorū fratres & Iehuel Zeruch filius de Et
וּמִן־הַשִּׁילֹנִי עֲשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו׃ 5
filij Hodauiah filij Meſullam filius Sallu Beniamin filius de Et
וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא בֶן־מְשֻׁלָּם בֶּן הוֹדַוְיָה בֶּן־ 7
Michri filij Hozzi filij Elab & Ieroscham filij Thonelah Et Hathemah
מִכְרִי וְיִבְנְיָה בְּנֵי יְרֹחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן מִכְרִי׃ 8
Ismiah filij Rabuel filij Sephathiah filius Mathsillam &
וְיִבְנְיָה בֶן יִרְחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן מִכְרִי׃
Iesu & filij Ael filij Et
וְיִשְׁעִיָּה בֶן מִכְרִי וְיִעוּאֵל בֶּן יְזַנְיָה׃ 9
libro super & fecerit ipsi ecce & fuit genealogiæ ea Iſrael omnis Et
וְכָל־יִשְׂרָאֵל הָתְיַחְשׁוּ וְהִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר 1
fua præuaricatione in Babel in illud reuelati Iebudah & Iſrael regnum
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה הָגְלוּ בְּבָבֶל׃
Vrbs eius in tua poſſeſſione in & qui pfalmi habitauerunt Et
וְהַשְּׁבִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר בַּאֲחֻזָּתָם בָּעָרִים 2
Ierusalem in Et Nethinim & Leuitæ Sacerdotes Iſrael
יְרוּשָׁלַ͏ִם׃ וְיִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהַנְתִינִים׃
filius de & Beniamin filius de & Iudah filius de habitauerunt
יְשַׁב מִן־בְּנֵי יְהוּדָה וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וּמִן־בְּנֵי 3
filij Homri filij Hammuchel filius Hatthu Mesullam & Ephraim
אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה׃ יְהוּא בֶן־עָמִיהוּד בֶּן עָמְרִי בֶּן
Iebudah filij Peres filius de Daui filij Iudæ
אִמְרִי בֶן־בָּנִי מִבְּנֵי פֶּרֶץ בֶּן יְהוּדָה׃
eius filij & primogenitus Hasiadas Silonei de Et
וּמִן־הַשִּׁילֹנִי עֲשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו׃ 5
monaghtes & Zecreui eorū fratres & Iehuel Zeruch filius de Et
וּמִן־בְּנֵי זֶרַח יְעוּאֵל וְאַחֵיהֶם שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃ 6
filij Hodauiah filij Meſullam filius Sallu Beniamin filius de Et
וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא בֶן־מְשֻׁלָּם בֶּן הוֹדַוְיָה בֶּן־ 7
Michri filij Hozzi filij Elab & Ieroscham filij Thonelah Et Hathemah
מִכְרִי וְיִבְנְיָה בְּנֵי יְרֹחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן מִכְרִי׃ 8
Ismiah filij Rabuel filij Sephathiah filius Mathsillam &
וְיִבְנְיָה בֶן יִרְחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן מִכְרִי׃
Iesu & filij Ael filij Et
וְיִשְׁעִיָּה בֶן מִכְרִי וְיִעוּאֵל בֶּן יְזַנְיָה׃ 9
Iehus eius primogenitus Vlam eius fratris Heleth filij Et
וּבְנֵי עֵשֶׂק אָחִיו אוּלָם בְּכוֹרוֹ וְיוּשׁ
viri Viros filij fuerunt Et eorum Elpheleu & Icenudas
חֲשֵׁנִי וֶאֱלִיפֶלֶט הַשְּׁלִישִׁי׃ 10
filiorum filios & filios multiplicabes & arcum amaruit robore fortes
גִּבּוֹרֵי חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים
Bis tamin filius de ifi Omnes quinquagenta & centum
מֵאָה וַחֲמִשִּׁים כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי בִנְיָמִן׃

Mesullam filij Sadoc filij Meſullam filij Chithchiah filij Hazarias Et
וְעֵזְרִיה בֶן־חִלְקִיָּה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן צָדוֹק בֶּן מְרָיוֹת 11
Ierocheth filius Adiaah Et Dei domus duces Achitob filij
בֶּן אֲחִיטוּב נְגִיד בֵּית הָאֱלֹהִים׃ 12
Ilcherah filij Hasiel filius Maharas & Malchiah filij Paschur filij
וַעֲדָיָה בֶן יְרֹחָם בֶּן פַּשְׁחוּר בֶּן מַלְכִּיָּה וּמַעְשַׂי בֶן־ 13
Immer filij Meſullemoth filij Meſullam filij
עֲדִיאֵל בֶּן יַחְזֵרָה בֶּן מְשֻׁלָּם בֶּן מְשִׁלֵּמִית בֶּן אִמֵּר׃
Sephtin & caſtle fuerunt primus domum pro capita eorum fratres Et
וְאַחֵיהֶם רָאשִׁים לְבֵית אֲבֹתָם אֶלֶף וּשְׁבַע 14
Dei domus fecerit opere & Achio & Ciniboc Et Nadab & Baal & Chis & Sur & Hasabon
מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים גִּבּוֹרֵי חָיִל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים׃ 15
filij Hasiabiah filij Chasmo filius Semeiahuth Leuitis de Et
וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן חַשּׁוּב בֶּן עַזְרִיקָם בֶּן 16
Gebalai de super Bachbacchar Et Mattari filius de Chathebiah
חַשַּׁבְיָה וּבַקְבַּקַּר חֶרֶשׁ וְגָלָל
Asaph filij Zichri filij Michah filius Mathaniah &
וּמַתַּנְיָה בֶן מִיכָא בֶן זִכְרִי בֶן אָסָף׃
Berechiah & Iehuthia filij Galal filij Semeiahuth filius Hobadiah Et
וּבַרְכִיָּה בֶן אָסָא בֶן אֶלְקָנָה הַיּשֵׁב בְּחַצְרֵי נְטוֹפָתִי׃ 17
Netophathi villis in habitauit Elcanah filij Asa filius
וְעֹבַדְיָה בֶן שְׁמַעְיָה בֶּן גָּלָל בֶּן יְדוּתוּן וּבֶרֶכְיָה
Ianitores & Achimelech & Tolmon & Haccub & Sallum Ianitores Et
בֶן אָסָא בֶן אֶלְקָנָה הַיּשֵׁב בְּחַצְרֵי נְטוֹפָתִי׃ 18
eorū fratres & Achimelech & Tolmon & Haccub & Sallum Ianitores Et
וְשַׁלּוּם עַלְמֹן וְעַקּוּב וְטַלְמוֹן וַאֲחִימָן
ipſi, otiosorum ad regis porta in fuit vsque Et capus Sallum
שַׁלּוּם רֹאשׁ׃ 19
Leui filiorum tormus per ianitores
וְעַד הֵנָּה בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָה הֵמָּה
filij Chore filius Sallum Et Leui filiorum
הַשֹּׁעֲרִים לְמַחֲנוֹת בְּנֵי לֵוִי׃ 20
Corchitæ filij patris domū per eius fratres & Chorahitæ & Sallum filij Ebiaſaph
וְשַׁלּוּם בֶּן קֹרֵא בֶן אֶבְיָסָף בֶּן קֹרַח וְאַחָיו לְבֵית אָבִיו הַקָּרְחִים
eorum patres & ſtabat ouerat ianitores eorum custodes opus ſuper
עַל מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים לָאֹהֶל וַאֲבוֹתָם
ianitores custodes Dominum ouerat ſuper
עַל מַחֲנֵה יְהוָה שֹׁמְרֵי הַמָּבוֹא׃
ſeuer ad eos ſuper erat eius Eliasar filius Phinchas Et
וְעַל פְּתַחַן בֶּן אֶלְעָזָר הָיָה נָגִיד עֲלֵיהֶם לְפָנִים׃ 21
ollij tantum Meſſelemiah filius Zecharias ex cum Dominus
זְכַרְיָה בֶן מְשֶׁלֶמְיָה הָיָה שֹׁעֵר פֶּתַח 22
limitibus in tantum in electi ij Omnes omnium omnia
לִגְבוּל כָּל־הַבְּרוּרִים לִשְׁעָרִים בְּמִסְפַּר
fuerunt Et dandecim & duorui
מָאתַיִם וְאַחַד עָשָׂר׃
ſua fide in Videns Semuel & Daui fundauit
בְּחַצְרֵיהֶם הֵמָּה וְיִחוּסָם יְסוֹד דָּוִד וּשְׁמוּאֵל הָרֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם׃
domo in Dominus portis ſuper eorum filij & ipſi Et
וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל הַשְּׁעָרִים לְבֵית 23
domus & ad Dominus eam ſemel quatuor Aſt habitauerunt
יְהוָה לְבֵית הָאֹהֶל לְמִשְׁמָרוֹת׃ 24
Ianitores Dominum ad ſuper erant quatuor illi Et ſide in Nam
לְרוּחַ הַשְּׁעָרִים יְהוָה וְהָיוּ הַשֹּׁעֲרִים לִרְבָעָה
Dei domus ſtabant & ad Daui ſuper quas perambulant Et
כִּי בֶאֱמוּנָה הֵמָּה עֹמְדִים וְסָבִיב לְבֵית הָאֱלֹהִים׃ 25
domus ſtabant & ad & eius ſuper ipſi Et
הַמִּשְׁכָּרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים הֵמָּה נִשְׁכָּרִים עָלָיו כִּי־עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת
vaſa ſuperintendere & eius ſuper ipſi Et
וְהֵם עַל הַכְּפֹרֶת לִבְקֹר לַבֹּקֶר׃ 26
& ad mane ad & eius ſuper ipſi Et
וְהֵם עַל־כָּל
eius filij & primogenitus Hasiadas Silonei de Et
אֹמְרֵי בֶן הַלְוִיִּם מִבְּנֵי פֶּרֶץ בֶּן יְהוּדָה׃ כי ט
monaghtes & Zecreui eorū fratres & Iehuel Zeruch filius de Et
וּמִן־הַשִּׁילֹנִי עֲשָׂיָה הַבְּכוֹר וּבָנָיו׃ 5
filij Hodauiah filij Meſullam filius Sallu Beniamin filius de Et
וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן סַלּוּא בֶן־מְשֻׁלָּם בֶּן הוֹדַוְיָה בֶּן־ 7
Michri filij Hozzi filij Elab & Ieroscham filij Thonelah Et Hathemah
מִכְרִי וְיִבְנְיָה בְּנֵי יְרֹחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן מִכְרִי׃ 8
Ismiah filij Rabuel filij Sephathiah filius Mathsillam &
וְיִבְנְיָה בֶן יִרְחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶּן מִכְרִי׃
Iesu & filij Ael filij Et
וְיִשְׁעִיָּה בֶן מִכְרִי וְיִעוּאֵל בֶּן יְזַנְיָה׃ 9

armaeum, miſerunt & eius capuſt & eius capot tulerunt & eum ſpoliauerunt Et
נְשָׁאָ׃ 9
per circuitu, ſepulchrum
וַיִּפְשִׁיטוּהוּ וַיִּשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ
atque ſuis idolis nunciandum ad vndique Pelſtim terram in
בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־
& populo Dei domo eius ama poſuerunt Et
הָעָם׃ 10
ſim eius ſuſpenderunt
וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־
Dagbon domo affixerunt eius calamum
גֻּלְגָּלְתּוֹ תָּקָעוּ בֵּית דָּגוֹן׃
omnes viri fecerunt quæ omnia Ghilhad Iabes eius audierunt Et
וַיִּשְׁמְעוּ כָל־אִישׁ יָבֵשׁ גִּלְעָד אֵת כָּל־אֲשֶׁר
robuſtiſſimi tulerunt & ſimul vir omnis furtz eorum Et Saul ipſi Pelſtim
עָשׂוּ׃
quos, Iabes in ea attulerunt & eius filiorū corpora & Saul corpus
פְּלִשְׁתִּים לָשֵׂאת אֹתָם וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־
corpora immunetis & Iabes in quercum subter eorum ipſa ſepelierunt &
בָּנָיו וַיִּתְלוּ אֶת־גְּוִיָּתָם בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן וַיִּקְבְּרוּ
propter præ- uaricatiõē iram qua ſua præuaricatione in Saul eſt mortuus Et diebus ſeptem
אֹתָם תַּחַת הָאֵלָה בְּיָבֵשׁ וַיָּצוֹמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃
quod DOMINI celitus ſuper DOMINVM eſt præuaricatus
וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־ 13
quis interrogauit per pythonē Dominum.
מָעַל בַּיהוָה עַל דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר
quærendum ad pythonē in interrogandum ad etiam & ſeuſſodinit non
לֹא־שָׁמָר וְגַם לִשְׁאוֹל בְּאוֹב לִדְרוֹשׁ׃
conuerſit & eū interfecit & DOMINO a quo ſuit non Et
וְלֹא דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִתֵהוּ וַיַּסֵּב אֶת־ 14
filio filium Daui ad regnum
מַמְלֻכָתוֹ לְדָוִד בֶּן־יִשָׁי׃

CAP. XI. יא

: dicendo, Chebron in Dauid ad Iſrael omnis ſunt congregati Et
וַיִּקָּהֲלוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר 1
etiam, heri Etiam ſumus. tua caro & ſumus os Ecce
הִנֵּה עַצְמֵךְ וּבְשָׂרֵךְ אֲנָחְנוּ׃ 2
eſſe eſſem introducens & eius ſuper Saul eſtitendo in etiam quidn ſi ſternus
גַּם תְּמוֹל גַּם שִׁלְשׁוֹם גַּם בְּהִוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ אַתָּה הַמּוֹצִיא
ſi rex, educetos, & introduce- bis pecus Tu tibi tuus Deus DOMINVS Dixitque Iſrael
וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה תִּרְעֶה
populum ſuper dux eris tu & Iſrael meum populum
חֵיָה עַמִּי וְאַתָּה תִּהְיֶה נָגִיד עַל־ 3
Iſrael
עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
Chebron in regem ad Iſrael ſeniores omnes Venerunſque
וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה 4
percuſſit eū & eorū Dño. DOMINI ſum eſt Chebron in fœdus Dauid eis ecidit &
וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה
verbum iuxta Iſrael ſuper regem in Dauid Vnxeruntque
וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר 5
omnis & Dauid iuit Et Samuel manum per DOMINI
יְהוָה בְּיַד שְׁמוּאֵל׃
ierus habitatores Iebuſiei ibi & Iebus ipſi Ieruſalem in Iſrael
וַיֵּלֶךְ דָּוִיד וְכָל־ 6
hinc ingredieris Non: Dauid ad Iebus habitatores Dixeruntque
יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַ͏ִם הִיא יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
Dauid cinitas ipſa Sion munitionem Dauid cepit Et
וַיֹּאמְרוּ יוֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא תָבוֹא הֵנָּה 7
eſt ipſa Sion munitionem Dauid cepit Et
כִּי אִם־הֵסִירְךָ אֶת־הַסִּמָּא וְאֶת־הַפִּסֵּחַ
me pſode & ſuũ gladiũ Euagina ipſa vaſa frontem ad Saul Dixitque
לֵאמֹר לֹא יָבוֹא דָוִיד הֵנָּה׃
Scruab filius Ioab prima in aſcendit Et præpon in & caput in
וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִיד׃ 8
Dauid habitauit Et eapse in ipſis &
וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מַכֶּה יְבוּסִי רִאשׁוֹנָה יִהְיֶה
ſuper & prin- ceps
לְרֹאשׁ וְלַשָּׂר וַיַּעַל רִאשׁוֹנָה בֶּן־צְרוּיָה בֶּן־ 9
principi Ioab, ſuper
וַיְהִי לְרֹאשׁ׃
Dauid habitauit Et
וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמְּצֻדָה עַל־כֵּן קָרְאוּ־ 10
à circum ad & circo Ædificauitque
לָהּ עִיר דָּוִיד וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן־ 11
Dauid Cuntatem eam
הַמִּלּוֹא וְעַד הַסָּבִיב וַיְחַי יוֹאָב אֶת־שְׁאָר הָעִיר׃
eius reliquum vsque Ioab Et gyrum ad vſq; & Mile
וַיְהִי דָוִיד הֹלֵךְ וְגָדוֹל וַיְהוָה צְבָאוֹת עִמּוֹ׃ 12
erat
eo cum ſe roborans, Dauid qui fortium capud ipſi Et
וְא�ֵלֶּה רָאשֵׁי הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד הִתְחַזְּקוּ עִמּוֹ 13
verbum iuxta, cum regnum ſuum eius Iſrael omni cum eius regno in
בְּמַלְכוּתוֹ עִם כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיכוֹ כִּדְבַר
Iſrael ſuper DOMINI
יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃
filius Iaſobham: Dauid ipſi qui fortium numerus iſte Et
וְאֵלֶּה מִסְפַּר הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד יֹשְׁבִים בַּן־ 14
ſuum habuit ſuſtentauit Ipſe numerus ſuper Chachmoni
חַכְמוֹנִי רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁים הוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ

cubiculis in Leuitarum primum capita cantores illi Et
וְאֵלֶּה הַמְשֹׁרְרִים רָאשֵׁי אָבוֹת לַלְוִיִּם בַּלְּשָׁכֹת 33
opere in eos ſuper nocte & die quia Iobel
פְּטוּרִים כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה עֲלֵיהֶם בַּפְּעֻלָּתָם׃
capita ſuas generationes per Leuitis patrum capita Iſti
רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם לְתוֹלְדֹתָם רָאשִׁים 34
Abi habnauerunt Ghibhon in Et Ieruſalem in habitauerunt Iſi
אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם׃
Maſiachah eius vxoris nomen & Iehiel, Ghibeon
וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי 35
eius filius Et Abinadab & Iſui & Melchiſua Et
גִּבְעוֹן וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מַעֲכָה׃
Nadab & Ner & Baal & Chis & Sur & Habdon primogenitus
וּבְנוֹ יְעִיאֵל וְשֵׁם אֲחִי־ 36
Michloth & Zecharias & Achio & Chedor Et
הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל וְנֵר וְנָדָב׃
Mich

Universidad de Deusto
Biblioteca

Birramith patris Hupi. Malchiel & Chebet. Beriah filij Et
31 וּבְכֹרוֹ בִּרְזָיָה חֵבֶר וּפַלְכִּיאֵל הוּא אֲבִי בִּרְזָוִת׃
& Chetham & Sarnus & Iaphlet genuit Cherbet Et
32 וְחֶבֶר הוֹלִיד אֶת יָפְלֵט וְאֶת שֹׁמֵר וְאֶת חוֹתָם וְאֶת
Jimbal & Palach Japhlet filij Et eorum fororem Soha
33 שׁוּעָא אֲחוֹתָם׃ וּבְנֵי יָפְלֵט פָּסַךְ וּבִמְהָל
Rouhgah & Achi, Semer filij Et Japhlet filij filij Hafiuth &
34 וְאַשְׁוַת אֲרָא בְּנֵי יָפְלֵט׃ וּבְנֵי שֶׁמֶר אֲחִי רוֹהֲגָה
Sophach, eius fratris Helem filius Et Aran & Iechubbah
35 יְחֻבָּה וְאָרָם׃ וּבְנֵי הֵלֶם אֲחִיו צוֹפַח
Charnepher & Joach Sophath Filij Himal & Aches & Iamach &
36 וְיִמְנָע וְשֶׁלֶשׁ וְעָמָל׃ בְּנֵי צוֹפַח שׁוּעַ
Sammah & Mod & Beser Imrin & Bera & Sohai &
37 וְשִׁלְהִי וּבְנֵי וְיִמְרָה׃ בְּצֹר וְיָהוּ וְשׁוּעָא
Iephunneh, Iether filij Et Beera & Iehezra & Sillah &
38 וְשִׁלְשָׁה וְיִתְרָן וּבְאֵרָא׃ וּבְנֵי יֶתֶר יְפֻנֶּה
Bilha & Chamuel & Arach, Hulla filij Et Ether & Pispah &
39 וּפִסְפָּה וְאָרָא׃ וּבְנֵי עֻלָּא אֶרַח וְחִנִיאֵל וְרַפְיָא
Alech familiarum domus erant Alee filij filij Omnes
40 כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי אֶשֶׁר רָאשֵׁי בֵּית הָאָבוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל
militum ad pugnandum & galeatorum capita virorum fortes
גִּבּוֹרֵי חַיִל רָאשֵׁי הַנְּשִׂיאִים וְהִתְיַחֵשָׂם בְּכָל־
millia sex & viginti viri eorum numerus descio in
בְּסֵפֶר הַתּוֹלְדֹת אֲשֶׁר שִׁשָּׁה עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה אֲלָפִים׃

CAP. VIII. ח

Ashel filium primogenitorum Belah genuit Remaerim Et
1 וּבְנְיָמִן הוֹלִיד אֶת בֶּלַע בְּכֹרוֹ אַשְׁבֵּל
Raphah & quartum Nochah tertium Achrah & secundum
2 הַשֵּׁנִי וַאֲחָרָח הַשְּׁלִישִׁי׃ נֹחָה הָרְבִיעִי וְרָפָא
Gibra & Adder, Belan ipsi filij eorum Et quintum
3 הַחֲמִישִׁי׃ וַיִּהְיוּ בְּנֵי בֶלַע אַרְד וְגֵרָא
Achoach & Zeluman & Abiiuan Et Ahiud &
4 וַאֲבִיהוּד׃ וַאֲבִישׁוּעַ וְנַעֲמָן וְאָחוֹחִ
Ghuram & Sephuphan & Ghera Et
5 וְגֵרָא שְׁפוּפָן וְחוּרָם׃ habitantium familiarum capita ipsi filij Ehud filij Abiud Et
6 וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵהוּד אֵלֶּה רָאשֵׁי אָבוֹת לִישְׁבֵי
Achiuah & Naharan Et Maacharah eo transtulit & Gheba
7 גֶּבַע וַיְגלוּם אֶל־מָנַחַת׃ וַיַּעֲזֵן וַאֲחִיָּה
genuit & eos transtulit ipse Gheran & Hezzah
8 הֵגֵרָה׃ וְהוּא הוֹלִיד אֶת־שַׁחֲרַיִם בִּשְׂדֵה מוֹאָב אַחֲרֵי
ipsum eos mittens Moab agro in genuit Sacharaim Et
9 שַׁלְּחוֹ אֶת־חֻשִׁים וְאֶת־בַּעֲרָא נָשִׁים׃ וַיּוֹלֶד מִן־הוֹדֶשׁ אִשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב
Maichan & Mesa & Sisach & Iebab
10 וְאֶת־צִבְיָא וְאֶת־מֵשָׁא וְאֶת־מַלְכָּם׃ וְאֶת־יְעוּץ וְאֶת־שַׁכְיָה וְאֶת־מִרְמָה אֵלֶּה בָּנָיו רָאשֵׁי
Mumah & Sachiah & Ichus Et
11 הָאָבוֹת׃ וּמִן־חוּשִׁים הוֹלִיד אֶת־אֲבִיטוּב וְאֶת־
Elphaal & Heber & Hiphan Et
12 אֶלְפָּעַל׃ וּבְנֵי אֶלְפָּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וְשֶׁמֶד הוּא
Ono & Lod & eius filia & villas
13 בָּנָה אֶת־אוֹנוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנֹתֶיהָ׃ principes familiarum habitantium Aialon & Berithah Et
14 וּבְרִיעָה וְשֶׁמַע הֵמָּה רָאשֵׁי אָבוֹת לִישְׁבֵי אַיָּלוֹן
Sehak & Ieremoth & Zebadiah Et
15 וַיְגָרְשׁוּ אֶת־יוֹשְׁבֵי גַּת׃ וַאֲחְיוֹ שָׁשָׁק וְיָרֵמוֹת
Michael & Hadad & Zebadiah Et Ieremoth &
16 וּזְבַדְיָה וַעֲרָאד וְעֵדֶר׃ וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא בְּנֵי בְרִיעָה׃
Mesullam & Zebadiah Et Berithah filij Iocha & Iephah &
17 וְזְבַדְיָה וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וְחֶבֶר׃ וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיָה וְעֹבַדְיָה
Eliphalat filij Iehoah & Zelith & Ilmerai Et Chelmi & Chizzehi &
18 וְיָקִים וְזִכְרִי בְּנֵי אֶלְפָּעַל׃ וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה וְיוֹבָב בְּנֵי אֶלְפָּעַל׃
Heber & Ismerai & Iezelia & Iobab filij Elphaal Et
19 וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי׃ וְאֶלְעֵינַי וְצִלְּתַי וְאֶלִיאֵל
Zabdi & Zechri & Iachim Et
20 וַעֲדָיָה וּבְרָיָה וְשִׁמְרָת׃ וְשִׁמְעִי וְיִשְׁפָּן וְאֶלִיאֵל
Simhi filij Simarh & Benaiah & Hadadah Et
21 וַעֲדָיָה וּבְרָיָה וְשִׁמְרָת בְּנֵי שִׁמְעִי׃
Chanan & Zichri & Habdon Et Heber & Hebet & Iiphtan Et
22 וְיִשְׁפָּן וְעֵבֶר וְאֶלִיאֵל׃ וְעַבְדִּין וּפְנוּאֵל וּפְנֵי
Hanebothiah & Helam & Chimmeam Et
23 וְתַנְיָה וְאֶלְעָם וְאַנְתֹּתְיָה׃ וְיִפְדְּיָה וּפְנוּאֵל בְּנֵי שָׁשָׁק׃
Sahac filij Peniel & Iphiheiah Et
24 וְיִפְרְיָה וּבִנְיָמִן בְּנֵי שָׁשָׁק׃

Homri & Elischenai & Ebhezer & Iohas & Zemirah Bechor filij Et
8 וּבְנֵי בֶכֶר זְמִירָה וְיוֹעָשׁ וֶאֱלִיעֶזֶר וְאֶלְיוֹעֵינַי וְעָמְרִי
Bechor filij filij ceci Halfameth & Hanathoth & Alemath & Ieremoth
9 וְיֶרְמוֹת וַאֲבִיָּה וַעֲנָתוֹת וְעַלֶּמֶת כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי בֶכֶר׃
patum ipsum domus capitibus familiarum & gloriosi & ceci Et
10 וַיִּתְיַחֵשׂ לְיְדוּתוּן רֹאשׁ בֵּית אָבוֹתָם
Bilhan, Iechiliel filij Et Iacoeta & milita virgines robore fortes
11 וּבְנֵי יְדוּתוּן אֲלָפִים׃ וּבְנֵי יִרְעַשׂ בִּלְהָן
Zethan & Chenaanah & Elhud & Binianmi & Ieiuas, Bilhan filij &
12 וְזֵיתָן וְנַעֲרָן וְגֵרָא וְשַׁלֻּם אָחִיהוֹד וּבְנֵי בִלְהָן
principes Iedihael filij filij ipsi Omnes Achilechar & Thamir &
13 רָאשִׁים יְעוּשׁ וּבִנְיָמִן וְאֵהוּד וּכְנַעֲנָה וְזֵיתָן
egredientes docenti & milita septemdecim virtibus fortes
14 וְתַרְשִׁישׁ וַאֲחִישָׁחַר׃ כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְרִיעַאל לְרָאשֵׁי
bellare ad militum
15 הָאָבוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל שִׁבְעָה עָשָׂר אֲלָפִים וּמָאתָיִם יֹצְאֵי
Hir filij Chuppim & Sophim Et
16 צָבָא לַמִּלְחָמָה׃ וְשֻׁפִּם וְחֻפָּם בְּנֵי עִיר
Ghimi & Iachaliel, Naphtali Filij Chalim
17 חֻשִׁים בְּנֵי אַחֵר׃ בְּנֵי נַפְתָּלִי יַחְצִיאֵל וְגוּנִי
Bilhah filij Salium & Ieiter &
18 וְיֵצֶר וְשַׁלֻּם בְּנֵי בִלְהָה׃ Aramiiah eius concubinæ ipse peperit quem Hafliel Menaseh filij
19 בְּנֵי מְנַשֶּׁה אַשְׁרִיאֵל אֲשֶׁר יָלְדָה פִּילַגְשׁוֹ הָאֲרַמִּיָּה
eorum accepit Machir Et Ghilliad patrem Machir
20 יָלְדָה אֶת מָכִיר אֲבִי גִלְעָד׃ וּמָכִיר לָקַח אִשָּׁה
Ethezer & eius fratris nomen & Supham & Chupham ipse
21 לְחֻפִּים וְלְשׁוּפִים וְשֵׁם אֲחֹתוֹ מַעֲכָה וְשֵׁם
Machuchi eius fororis nomen & Supham & Chupham ipse
22 חֻשִׁים שֵׁלֶפְחָד וְלִשְׁלָפְחָד בָּנוֹת׃ Salphaad ipsi Fuerunt filiæ Selophehad
23 וַתֵּלֶד מַעֲכָה אֵשֶׁת מָכִיר בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ
eius nomen vocauit & filium Machir uxor Maacha peperit
24 פֶּרֶשׁ וְשֵׁם אָחִיו שֶׁרֶשׁ וּבְנָיו אוּלָם וָרָקֶם׃
Rezhem & Viam eius filij & Sires eius fratris nomen & Pesse
25 וּבְנֵי אוּלָם בְּדָן אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן
filij Machir filij Ghilhad filij filij Beelan Viam filij &
26 מְנַשֶּׁה׃ וְאֶחָיו מִמִּכְלֵת וְהִיא יָלְדָה אֶת־שְׁמִידָע
Ieiud peperit Molecheth eius soror Et Ahiesamech
27 וְאֶת־אֲחִיעֶזֶר וְאֶת־מֹלֵדֶת בַּת־חֲמוֹלֶכֶת׃ וּבְנֵי שְׁמִידָע
Machuah & Abiheser
28 אֲחִיאָם וְשֶׁכֶם וְלִקְחִי וַאֲנִיעָם׃ וּבְנֵי אֶפְרַיִם
Amham & Liechi & Seehem & Achian Semidah filij filij Et
29 שׁוּתֶלַח וּבֶכֶר וְתַחַת בְּנוֹ׃ וְתַחַת בְּנוֹ וְלַעְדָה בְּנוֹ
eius † Ghaen viri eius occiderit Et Elnod & Hezer & eius filius
30 וְתַחַת בְּנוֹ׃ וְזַבָד בְּנוֹ וְשׁוּתֶלַח בְּנוֹ וְעֶזֶר וְאֶלְעָד
Sutheleach & eius filius Tachath & ei filius Bered & Suthelach Ephraim filij &
31 וַהֲרָגָם אַנְשֵׁי־גַת הַנּוֹלָדִים בָּאָרֶץ כִּי יָרְדוּ
eorum acquisitores ejus domi ad descendentes qui
32 לְקַחַת אֶת־מִקְנֵיהֶם׃ וַיִּתְאַבֵּל אֶפְרַיִם אֲבִיהֶם יָמִים
vexerunt & multis diebus eorum pater Ephraim luxit Et
33 רַבִּים וַיָּבֹאוּ אֶחָיו לְנַחֲמוֹ׃ וַיָּבֹא אֶל־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר
concepit & suam uxore ad ei ingressus Et ad consolandum ei eius fratres
34 וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בְּרִיעָה כִּי בְרָעָה הָיְתָה
Berithcheon ædificauit Et Seerah eius filia Et
35 בְּבֵיתוֹ׃ וּבְנוֹת שְׁאֵרָה וַתִּבֶן אֶת־בֵּית חוֹרוֹן
Seerah Vzen & superiorem & inferiorem &
36 הַתַּחְתּוֹן וְאֶת־הָעֶלְיוֹן וְאֶת אֻזֶּן שְׁאֵרָה׃
ei filius Tachi & ei filius Telach & Releph & ei filius Ethadon
37 וְרֶפַח בְּנוֹ וְרֶשֶׁף וְתֶלַח בְּנוֹ וְתַחַן בְּנוֹ׃
Ethelam filius & Hammihiul, eius filius Labadon
38 לַעְדָן בְּנוֹ עַמִּיהוּד בְּנוֹ אֱלִישָׁמָע בְּנוֹ׃
eius filius Iehoiadah & eius posterii Et eius filii Iehoiachin
39 נוּן בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ׃ וְאֲחֻזָּתָם וּמוֹשְׁבוֹתָם
eorum habitatiões & eorum possessio Et eius filii Bashal
40 בֵּית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ וְלִמְזָרַח נַעֲרָן וְלַמַּעֲרָב גֶּזֶר וּבְנֹתֶיהָ
ei filia & Ghezer occidit ad & Nahat orientem ad & ei filia &
41 וְשֶׁכֶם וּבְנֹתֶיהָ עַד עַזָּה וּבְנֹתֶיהָ׃ וְעַל יְדֵי בְנֵי־
filiorum manus super Et eius filius & Hazah ad vsq; eius filia & Sichem &
42 מְנַשֶּׁה בֵּית שְׁאָן וּבְנֹתֶיהָ תַּעְנַךְ וּבְנֹתֶיהָ מְגִדּוֹ
Meghiddo eius filiæ & Tahanach eius filiæ & Beth-sean Manasse
43 וּבְנֹתֶיהָ דּוֹר וּבְנֹתֶיהָ תָּאֲנַךְ וּבְנֹתֶיהָ מְגִדּוֹ
filij, Ioseph filij habitauerunt his in eius filiæ & Dor
44 וּבְנֹתֶיהָ בְּאֵלֶּה יָשְׁבוּ בְּנֵי יוֹסֵף בֶּן
Berithah & Ami & Hisah & Imnah & Aser Filij
45 יִשְׂרָאֵל׃ בְּנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה
eorum fuere Serah & eius
46 וְשֶׁרַח אֲחוֹתָם׃

Ghoian, Menasseh tribus dimidiæ familia de Ghersom Filius
71 לִבְנֵי גֵרְשׁוֹם מִמִּשְׁפַּחַת חֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת גּוֹלָן
eius suburbana & Hasharoth & eius suburbana & Hasan in
72 בְּבָשָׁן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
eius suburbana & Chedes Iskachar tribu de Et
73 וּמִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר אֶת קֶדֶשׁ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת דָּבְרַת
eius suburbana & Ramoth Et eius suburbana & Dobrath
74 וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וְאֶת רָאמֹת וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
eius suburbana & Hanem &
75 וְאֶת עָנֵם וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ Aidon & eius suburbana & Maiali Aser tribu de Et
76 וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת מִשְׁאָל וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת עַבְדּוֹן
& eius suburbana & Chuchoch Et eius suburbana &
77 וְאֶת חֻקֹּק וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וְאֶת חֲלִי וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת
eius suburbana & Reehob
78 רְחֹב וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
ions suburbana & Gaal in Chodes Naphtali tribu de Et
79 וְאֶת חַמּוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת קִרְיָתָיִם וְאֶת
& Chiriathaim & eius suburbana & Chammon &
80 מִגְרְשֶׁיהָ׃ לִבְנֵי מְרָרִי הַנִּשְׁאָרִים מִמַּטֵּה זְבוּלֻן בַּלָּט
Zebulun tribu de reliqui Merari Filiis eius suburbana
81 וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת יָקְנְעָם וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת מַרְעָלָה
tribu de Iarden orientem ad Iericho Iardenem trans de Et
82 וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וּמִמַּטֵּה גָּד אֶת רָאמוֹת בַּגִּלְעָד וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
& Iahzah & eius suburbana & Cedemoth Et eius suburbana & Mephaath
83 וְאֶת מַחֲנַיִם וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וְאֶת חֶשְׁבּוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
eius suburbana & Ghilhad in Ramoth Ghad tribu de Et
84 וְאֶת יַעְזֵר וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת קֶדֶשׁ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
& Ghebron Et eius suburbana & Mathanaim &
85 וְאֶת מַחֲנַיִם וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ וְאֶת חֶשְׁבּוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
eius suburbana & Iahazer & eius suburbana
86 וְאֶת יַעְזֵר וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃

CAP. VII. I

Thamar, Simeon & Iasub, Puah & Tolah, Iflachar filij Et
1 וּלְבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלַע וּפוּאָה יָשׁוּב וְשִׁמְרוֹן אַרְבָּעָה
Zachariah & Ieziel & Reybaiam & Horzi Tolah filij Et
2 וּבְנֵי תוֹלַע עֻזִּי וּרְפָיָה וִיְרִיאֵל וְיַחְמַי
Tolah ipsi, numerus patris domûs per capus Samuel & Ibham &
3 וְיִבְשָׁם וְשִׁמְאֵל רָאשִׁים לְבֵית אֲבוֹתָם לְתוֹלָע
David duobus in eorum Numerus, fuit generationes per robore fortes
4 גִּבּוֹרֵי חַיִל לְתֹלְדוֹתָם מִתְיַחֲשָׂם בְּיָמֵי דָוִיד
Ieremi & multa duo & viginti
5 עֶשְׂרִים וּשְׁנֵים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ Hebdiah & Michael, Izrahiah filij Et Izrahchiah Huzzi filij Et
6 וּבְנֵי עֻזִּי יִזְרַחְיָה וּבְנֵי יִזְרַחְיָה מִיכָאֵל וְעֹבַדְיָה
ipsi omnes capita quinque Iliah, Ioel &
7 יוֹאֵל וְיִשִּׁיָה חֲמִשָּׁה רָאשִׁים כֻּלָּם׃
fuerunt & Iesiah Hanem & Ozi & Rehoboth & Alemeth & Iobsi & Iesimoth & Ahiah & Ioha & Eliel & Ismai & Ieremoth & Zabadias & Mamath & Hanan & Hothir & Mahazioth & Hemani & Iedithun & Hasabias & Matthanias & Vzzielis & Subuel & Mathanias & Hieremoth & Hananias & Hanani & Eliathah & Giddalti & Romamthiezer & Iesbacasa & Mallothi & Othir & Hasabias & Nathalias & Bazeleel & Iesimi & Asarel & Hasabias & Iermoth & Sabias & Sarai & Obdias & Ioathas & Zamri & Moses & Bani & Amram & Aaron & Maria & Samai & Ieiel & Ozias & Melchias & Amasai & Melchi & Edi & Abdi & Malluch & Hasabi & Amasai & Helcias & Amasias & Hamani & Helcana & Iehelelel & Azarias & Iehoram & Sophonias & Thahath & Assir & Helcana & Abiasaph & Assir & Thahath & Vriel & Ozias & Saul & Helcana & Amasai & Elcana & Ahimoth & Elcana & Sophai & Nahath & Eliab & Ieroham & Elcana & Samuel & Ibham & Eliab & Ieroham & Elcana & Thola & Ozi & Raphaim & Ozi & Thola & Phua & Asbel & Gad & Esron & Phares & Iuda & Thamar & Simeon & Iasub & Puah & Tolah & Iflachar filij Et
8 וּבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלַע וּפוּאָה יָשׁוּב וְשִׁמְרוֹן אַרְבָּעָה
Zachariah & Ieziel & Reybaiam & Horzi & Tolah filij Et
9 וּבְנֵי תוֹלַע עֻזִּי וּרְפָיָה וִיְרִיאֵל וְיַחְמַי
Tolah ipsi, numerus patris domûs per capus Samuel & Ibham &
10 וְיִבְשָׁם וְשִׁמְאֵל רָאשִׁים לְבֵית אֲבוֹתָם לְתוֹלָע
David duobus in eorum Numerus, fuit generationes per robore fortes
11 גִּבּוֹרֵי חַיִל לְתֹלְדוֹתָם מִתְיַחֲשָׂם בְּיָמֵי דָוִיד
Ieremi & multa duo & viginti
12 עֶשְׂרִים וּשְׁנֵים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ Hebdiah & Michael, Izrahiah filij Et Izrahchiah Huzzi filij Et
13 וּבְנֵי עֻזִּי יִזְרַחְיָה וּבְנֵי יִזְרַחְיָה מִיכָאֵל וְעֹבַדְיָה
ipsi omnes capita quinque Iliah, Ioel &
14 יוֹאֵל וְיִשִּׁיָה חֲמִשָּׁה רָאשִׁים כֻּלָּם׃
fuerunt & Iesiah Hanem & Ozi & Rehoboth & Alemeth & Iobsi & Iesimoth & Ahiah & Ioha & Eliel & Ismai & Ieremoth & Zabadias & Mamath & Hanan & Hothir & Mahazioth & Hemani & Iedithun & Hasabias & Matthanias & Vzzielis & Subuel & Mathanias & Hieremoth & Hananias & Hanani & Eliathah & Giddalti & Romamthiezer & Iesbacasa & Mallothi & Othir & Hasabias & Nathalias & Bazeleel & Iesimi & Asarel & Hasabias & Iermoth & Sabias & Sarai & Obdias & Ioathas & Zamri & Moses & Bani & Amram & Aaron & Maria & Samai & Ieiel & Ozias & Melchias & Amasai & Melchi & Edi & Abdi & Malluch & Hasabi & Amasai & Helcias & Amasias & Hamani & Helcana & Iehelelel & Azarias & Iehoram & Sophonias & Thahath & Assir & Helcana & Abiasaph & Assir & Thahath & Vriel & Ozias & Saul & Helcana & Amasai & Elcana & Ahimoth & Elcana & Sophai & Nahath & Eliab & Ieroham & Elcana & Samuel & Ibham & Eliab & Ieroham & Elcana & Thola & Ozi & Raphaim & Ozi & Thola & Phua & Asbel & Gad & Esron & Phares & Iuda & Thamar
15 וְאַרְבָּעָה׃

altare super & holocaustii altare super sacrum eius filij & Aaron Et sacrificabant
49 וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים עַל מִזְבַּח הָעֹלָה וְעַל מִזְבַּח
super ergi incensum ad & Sanctarum sanctum opus omne ad sanctificandi sanctis
50 לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים לְכַפֵּר עַל
Dei sicut Moses præceperat quæ omnia secundum Israel
51 יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד הָאֱלֹהִים׃ filius
Abishuah, eius filius Pinechas, ei filius Eleazar, Aaron filij filij Et
52 וְאֵלֶּה בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְעָזָר בְּנוֹ אֲבִישׁוּעַ
eius filius Zerachiah, eius filius Hozzi, eius filius Ianchi eius filius
53 בְּנוֹ׃ בֻּקִּי בְּנוֹ עֻזִּי בְּנוֹ זְרַחְיָה בְּנוֹ׃
eius filius Achitub, eius filius Amariah, eius filius Meraioth
54 מְרָיוֹת בְּנוֹ אֲמַרְיָה בְּנוֹ אֲחִיטוּב בְּנוֹ׃
eius filius Achimahas, eius filius Sadoc
55 צָדוֹק בְּנוֹ אֲחִימַעַץ בְּנוֹ׃ filiis eorum termino in eorum palatia per eorum habitaculis in ea Et
56 וְזֶה מוֹשְׁבוֹתָם לְחֵיתָם לִגְבוּלֵיהֶם לִבְנֵי
fors erat ipsis quia, Chebron in finibus Iuda pro Aaron
57 אַהֲרֹן לְמִשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי כִּי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל׃
eius suburbana & Iehudah terra in Chebron eis dederunt Et
58 וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
dederunt eorum villas & vrbis agrum Et eius circuitu in
59 סְבִיבֹתֶיהָ׃ וְאֶת שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת חֲצֵרֶיהָ נָתְנוּ
Iehudah vrbes dederunt Asanon filius Et Iephunneh filij Chaleb
60 לְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה׃ וְלִבְנֵי אַהֲרֹן אֶת עָרֵי יְהוּדָה
Iarchi & eius suburbana & Libnah & Chebron eius suburbana
61 וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת
eius suburbana & Ethermoah &
62 וְאֶת אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ eius suburbana & Debir eius suburbana &
63 וְאֶת חִילֶן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת דְּבִיר וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃
eius suburbana & Bethsames & eius suburbana & Hafan Et
64 וְאֶת עַיִן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃
Hallemeth & eius suburbana & Gheben Benianmin tribu de Et
65 וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן אֶת גִּבְעוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת עַלְמֹת
eorum vrbes Omnes & suburbana & Hanasibuth & eius suburbana &
66 וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת עֲנָתוֹת וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ כָּל עָרֵיהֶם
eorum familiæ ex vrbes tres decim
67 שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה עִיר בְּמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם׃ per familias
tribu dimidiæ de, tribu familia de reliqua Chohath filius Et
68 וּלְבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפַּחַת הַמַּטֶּה כְּמַחֲצִית מַטֵּה
& Iflachar tribu de eius familias per Ghersom filius Et
69 חֲצִי מְנַשֶּׁה בְּגוֹרָל עָרִים עָשֶׂר׃
tribu de & Asser & Naphtali tribu de & Aser
70 וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹם לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר וּמִמַּטֵּה
eius suburbana & Hanes Manasseh tribu dimidiæ ex Et
71 אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן שְׁלֹשׁ עָרִים׃
Reuben tribu de suis familias per Merari Filiis tredecim
72 שֵׁבֶט וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחוֹתָם שְׁלֹשׁ עָרִים׃
duodecim ciuitates Iortem in Zebulun tribu de &, Ghad tribu de de
73 וּמִמַּטֵּה גָּד וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן כִּגְרוֹל עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
eius suburbana & ciuitates Leuitis Israel filij dederunt Et
74 עָרֵיהֶם וְאֶת מִגְרְשֵׁיהֶן׃ וַיִּתְּנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם אֶת הֶעָרִים וְאֶת מִגְרְשֵׁיהֶם׃
Simhon historia tribu ex & Iehudah filiorum tribu ex pars is dederunt Et
75 וַיִּתְּנוּ בְגוֹרָל מִמַּטֵּה בְנֵי יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה בְנֵי שִׁמְעוֹן
ea vocabantur quas has vrbes Ismaelis filiorum tribu ex &
76 וּמִמַּטֵּה בְנֵי בִנְיָמִן אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אוֹתָם
vrbes tuerunt & Chebath filiorum familiæ de Et nomina per
77 בְּשֵׁמוֹת׃ וּמִמִּשְׁפְּחוֹת בְּנֵי קְהָת הָיוּ עָרֵי
Ephraim tribu de sui terminal
78 גְּבוּלָם מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם׃
eius suburbana & Sechem ismaelis vrbes eis dederunt Et
79 וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת עָרֵי הַמִּקְלָט אֶת שְׁכֶם וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
& Ghazer & Ephraim monte in
80 בְּהַר אֶפְרַיִם וְאֶת גֶּזֶר וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃
& Bethchoron & eius suburbana & Iocmeham Et
81 וְאֶת יָקְמְעָם וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת בֵּית חוֹרוֹן וְאֶת
Ghathrimmon & eius suburbana & Aialon Et eius suburbana
82 מִגְרְשֶׁיהָ׃ וְאֶת אַיָּלוֹן וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת גַּת רִמּוֹן
eius suburbana &
83 וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ׃ Manasse tribu dimidiæ ex Et
84 וּמִמַּחֲצִית מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת עָנֵר וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ
Chebath filiorum familiæ eius suburbana & Bilham &
85 וְאֶת בִּלְעָם וְאֶת מִגְרְשֶׁיהָ לִבְנֵי קְהָת qui reliqui
Iebuleam eius.
הַנִּשְׁאָרִים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

pater Lahadah & ,Lechah pater Her ,Iehudah filij Selah Filij
בְּנֵי שֵׁלָה בֶּן יְהוּדָה עֵר אֲבִי לֵכָה וְלַעְדָּה אֲבִי
Asbeah domo in byssi operis domus familiæ & ,Marefah
מָרֵאשָׁה וּמִשְׁפַּחַת בֵּית עַבְדָה הַקְּצִי לְבִית אַשְׁבֵּעַ׃
fuêre dominati qui ,Saraph & ,Ioas &, Chorezba viri & ,Iochim Et
וַיּוֹקִים וְאַנְשֵׁי כֹזֵבָא וְיוֹאָשׁ וְשָׂרָף אֲשֶׁר בָּעֲלוּ
antiqua verba & :Lechem Isaiæ ‡ & ,Moab in ‡ habitatores ‡ enarramus
לְמוֹאָב וְשָׁבֵי לֶחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים׃
rege cum ,macerie & ,plantatioui ibabitatores & ,figuli ‡ Iti ‡ sunt ‡ loci
הֵמָּה הַיּוֹצְרִים וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים וּגְדֵרָה עִם הַמֶּלֶךְ
ibi habitauerunt fuo opere in
לְאָכְלוֹ׃ בְּמַלַאכְתּוֹ יָשְׁבוּ שָׁם׃
,Saul ,Zerah ,Iarib ,Iamin & ,Nemuel ,Simhon Filij
בְּנֵי שִׁמְעוֹן נְמוּאֵל וְיָמִין יָרִיב זֶרַח שָׁאוּל׃
,eius filius Mifmah ,eius filius Mibfam ,eius filius Sallum
שַׁלֻּם בְּנוֹ מִבְשָׂם בְּנוֹ מִשְׁמָע בְּנוֹ׃
,et filius Simhi,eius filius Zacchur,et filius Chamuel,Mifmah filij Et
וּבְנֵי מִשְׁמָע חֲמוּאֵל בְּנוֹ זַכּוּר בְּנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ׃
Imon cum fratribus Et ,fex filiæ & ,fexdecim filij ‡ Simhi ipſi Et ‡ fuerunt
וּשִׁמְעִי בָּנִים שִׁשָּׁה עָשָׂר וּבָנוֹת שֵׁשׁ וּלְאַחִיו אֵין ‡ fuerunt
filios ad vſq; multiplicauerũt nõ fuam familiam omnem & ,multi filij
רַבִּים כְּבָנִים רַבִּים וְכֹל מִשְׁפְּחֹתָם לֹא הִרְבּוּ עוֹד בְּנֵי
,Chafarſuhal & ,Moladah & ,Beerſebah in habitauerunt Et ,Iehodah
יְהוּדָה׃ וַיֵּשְׁבוּ בִּבְאֵר שָׁבַע וּמוֹלָדָה וַחֲצַר שׁוּעָל׃
,Tolad in & ,Hefem in & ,Bilhah in Et
וּבִלְהָה וּבְעֶצֶם וְתוֹלָד׃
,Sichlagh in & ,Chormah in & ,Bethuel in Et
וּבְתוּאֵל וּבְחָרְמָה וּבְצִקְלָג׃
,Saharaim in & ,Berhbiri in & ,Chafarſuſim in & ,Berhmarchaboth in Et
וּבְבֵית מַרְכָּבוֹת וּבַחֲצַר סוּסִים וּבְבֵית בִּרְאִי וּשְׁעַרָיִם
Dauid regnare ‡ ſunt ,eorum ciuitates Hæ donec regna-
אֵלּוּ עָרֵיהֶם עַד מֶלֶךְ דָּוִיד׃ ‡ uit
,Hafim &, Tochen & ,Rimmon ,Hain & ,Hezam eorum villæ Et
וַחֲצֵרֵיהֶם עֵיטָם וְעֵין רִמּוֹן וְתוֹכֶן וְעַשָׁן
‡ qui ,earum ciuitli omnes Et ‡ erant in
חֲמֵשׁ עָרִים׃ ‡ וְכָל חֲצֵרֵיהֶם אֲשֶׁר quinque ciuitates
,eorum habitatio Hæc ,Bakal ad vſque iſtarum ciuitarum circuitibus
סְבִיבוֹת הָעָרִים הָאֵלֶּה עַד בַּעַל זֹאת מוֹשְׁבֹתָם
,ipſis eorum geneſologia &
וְהִתְיַחֲשָׁם לָהֶם׃
,Amaſiah filius Iofah & ,Iamlech & ,Meſobab Et
מְשׁוֹבָב וְיִמְלֵךְ וְיוֹשָׁה בֶן אֲמַצְיָה׃
,Haſiel filij Seraiah filij Iolbiah filius Ichu & ,Ioel Et
וְיוֹאֵל וְיֵהוּא בֶּן יוֹשִׁבְיָה בֶן שְׂרָיָה בֶן עֲשִׂיאֵל׃
,Hadiel & ,Hafiah & ,Ielochaiah & ,Iahacobah & ,Elioenai Et
וְאֶלְיוֹעֵנַי וְיַעֲקֹבָה וִישׁוֹחָיָה וַעֲשָׂיָה וַעֲדִיאֵל׃
,Ailon filij Siphni filius Ziza Et ,Bemiah & ,Iesimeel &
וְיְשִׂמְאֵל וּבְנָיָה׃ וְזִיזָא בֶן שִׁפְעִי בֶן אַלּוֹן
,Semahaiah filij Simri filij Iedaiah filij
בֶּן יְדָיָה בֶן שִׁמְרִי בֶן שְׁמַעְיָה׃
‡ ſunt qui ve- nunt per no mina princi- pes
domo & ,ſuis familiis in ,patres ,nominibus in ,veteres ‡ ſibi
אֵלֶּה ‡ הַנְּשִׂאִים בְּשֵׁמוֹת לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם וּבֵית
,multitudinem in ,ampliar ſuorum patrum
אָבוֹת
‡ multiplicari ſunt ‡ רבב et querentes paſcua ſuis pecoribus. ‡ boes, fœtulen,
אֲבִיהֶם׃ וַיִּרְבּוּ ‡ לָרוֹב׃
,querendum ad ,vallis orientem ad vſq; Ghedor introitu ad abierunt Et
וַיֵּלְכוּ לְמִבוֹא גְדֹר עַד לְמִזְרַח הַגַּיְא לְבַקֵּשׁ
,bonum & ,pingue paſcuum inuenerunt Et ſua pecoi paſcuum
מִרְעֶה לְצֹאנָם׃ וַיִּמְצְאוּ מִרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב
Cham de quia ,tranquillum & ,quietem & ,manibus ‡ latam terram &
וְהָאָרֶץ רְחָבַת יָדַיִם וְשֹׁקֶטֶת וְשַׁלְוָה כִּי מִן חָם
,ante ibi habitantes ‡ fuerunt
‡ פָּנָה הַיֹּשְׁבִים שָׁם ‡ לְפָנִים׃
Iechizchiahu diebus in nomina per ſcripti iſti venerunt Et
יוֹם וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה הַכְּתוּבִים בְּשֵׁמוֹת ‡ בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ
habitacula & ,eorum tentoria percuſſerunt & ,Iehudah regis ‡ tabernacula
מֶלֶךְ יְהוּדָה ‡ וַיַּכּוּ אָהֳלֵיהֶם ‡ וְאֶת הַמְעוֹנִים ‡ מִשְׁכָּנָם
habitauerat & ,hanc diē ad vſq; eos interfecerũt & ,ibi ſunt inuenta quæ
אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁמָּה וַיַּחֲרִימוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ
,ibi ‡ eorum pecoi paſcuum quoniam eis pro ‡ pra pecori- bus ſuis ‡ erat
תַּחְתָּם כִּי ‡ מִרְעֶה לְצֹאנָם שָׁם׃
viri ,Sehir montem in habitant Simhoni filius de ex ‡ Et
וַאֲנָשִׁים מִן בְּנֵי שִׁמְעוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּפְלַטְיָה וּנְעַרְיָה וְרְפָיָה וְעֻזִּיאֵל בְּנֵי
filij Huzaiel & ,Rephaiah & ,Nehariah & ,Felatiah & ‡ quingenti ‡ מֵאָה
יִשְׁעִי בְּרֹאשָׁם׃

,Simhi & ,Libni ,Gherſom filiorum nomina hæc Et
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁם לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃
,Hezriel & ,Chebron & ,Iahar & ,Hamram ,Chehath filij Et
וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃
per familias ſuas. ,ſunt patres ei Leui familiæ iſtæ & ,Muſi & ,Machin ,Merari Filij
בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת הַלֵּוִי לְאֲבוֹתָם׃
,eius filius Zimmah ,eius filius Libnah & ,et filius Libni, Gherſom Iuſi
לְגֵרְשׁוֹם לִבְנִי בְנוֹ יַחַת בְּנוֹ זִמָּה בְּנוֹ׃
,eius filius Ieochai ,eius filius Zerach ,et filius Hiddo ,et filius Ioach
יוֹאָח בְּנוֹ עִדּוֹ בְּנוֹ זֶרַח בְּנוֹ יְאָתְרַי בְּנוֹ׃
,eius filius Aſſir ,eius filius Corach, et filius Hammadab, Cheath Filij
בְּנֵי קְהָת עַמִּינָדָב בְּנוֹ קֹרַח בְּנוֹ אַסִּיר בְּנוֹ׃
,eius filius Aſſir & ,eius filius Ebiaſaph &, eius filius Elchanah
אֶלְקָנָה בְּנוֹ וְאֶבְיָסָף בְּנוֹ וְאַסִּיר בְּנוֹ׃
,eius filius Saul & ,et filius Hiuziah ,eius filius Uriel ,eius filius Tachath
תַּחַת בְּנוֹ אוּרִיאֵל בְּנוֹ עֻזִּיָּה בְּנוֹ וְשָׁאוּל בְּנוֹ׃
,Achimoth & ,Hamath ,Elchanah filij Et
וּבְנֵי אֶלְקָנָה עֲמָשַׂי וַאֲחִימוֹת׃
,eius filius Nachath & ,eius filius Zophai ,Elchanah filij ,Elchanah
צוֹפַי בְּנוֹ נַחַת בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְּנוֹ יוֹאֵל בְּנוֹ יְחַת בְּנוֹ
,eius filius Elchanah ,eius filius Ieroeham ,eius filius Elcab
אֶלִיאָב בְּנוֹ יְרֹחָם בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְּנוֹ׃
,Aſſiah & ,Valui pomogenitus ,Semuel filij Et
וּבְנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר וְשֵׁנִי וַאֲבִיָּה׃
,et filij ‡ Hozrah, et filij Simhi ,eius filius Libni ,Machali ,Merari filij
בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי לִבְנִי בְנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ עֻזָּה בְּנוֹ׃
,eius filius Hasiah ,eius filius Chasaiah ,eius filius Simhi
שִׁמְעָא בְּנוֹ חַגִּיָּה בְּנוֹ עֲשָׂיָה בְּנוֹ׃
‡ fuêre in loco ‡ שור Domini ,Iofuæ cantui eram ipſi Dauid ſtatuit quos ‡ illi Et
וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶעֱמִיד דָּוִיד עַל ‡ יְדֵי שִׁיר בֵּית יְהוָה מִנּוּחַ הָאָרוֹן׃
arcæ requie à
וַיְהִי מְשָׁרְתִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד בְּשִׁיר עַד
ministrorum erant coram Salomone ædificaſſet ſolus ad miniſtrandum ſuetus Et
Gerſom & ,Ieruſalem in Domus templum
בְּנוֹת שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעַמְדוּ
,ſunt ſecundi ,ſuper ,ſunt ordine ſuo iuxta
כְּמִשְׁפָּטָם עַל עֲבוֹדָתָם׃ ‡ הֵמָּה
,Dei domus
בֵּית הָאֱלֹהִים׃

,Hagenim eorum manu in ſunt traditique ,eis ſuper ſunt ſibi Et
וַיְהִי עֲלֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ בְיָדָם וַיֹּאחֲזוּ
fuit exoſus ſibi & ,bello in clamauerũt Deũ ad quia ,eis eſt ‡ qui reliquit & ‡ fuerant
כָּל שֹׂנְאֵיהֶם כִּי לֵאלֹהִים זָעֲקוּ בַּמִּלְחָמָה וַיֵּעָתֵר
,eorum poſſeſſiones equarum eorũ Et eo in ſpecrauit ſibi quia ,eis
לָהֶם כִּי בָטְחוּ בוֹ׃ וַיֵּשְׁבוּ מִקְנֵיהֶם
,millia quinquaginta & ducẽtas peruẽdit & ,millia quinque eorũ camelos
חֲמִשִּׁים אֶלֶף וּגְמַלִּים מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
,millia centum ,homines animam & ,millia duo aſinos &
וַחֲמֹרִים אַלְפַּיִם וְנֶפֶשׁ אָדָם מֵאָה אָלֶף׃
:bellum † Deo à quia :corruerant multi ‡ velocem
כִּי מְלֻאִים רַבִּים נָפְלוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים הַמִּלְחָמָה
,tranſmigrationem ad vſque eis pro habitauerunt &
הָיְתָה וַיֵּשְׁבוּ
ad vſq; Baſan à ,terra in habitauerũt Menaſſeh tribus dimidiæ filij Et
תַּחְתָּם עַד הַגָּלוּת׃ בְּנֵי חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יָשְׁבוּ בָּאָרֶץ מִבָּשָׁן עַד
,fuerant multiplicati ipſi ,Chermon montẽ & ,Senir & ,Chemai Baſan
בַּעַל חֶרְמוֹן וּשְׂנִיר וְהַר חֶרְמוֹן הֵמָּה רָבּוּ׃
Eliel & ,Iehi & ,Hephet & ,eorum parum domus capita ibi ſunt
וַיְהִי רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם וְעֵפֶר וְיִשְׁעִי וְאֲלִיאֵל
,robore fortes viri Iachdiel & ,Hodauiah & ,Ismeiah & ,Hamedi &
וְיִרְמְיָה וְהוֹדַוְיָה וְיַחְדִּיאֵל אַנְשֵׁי גִבּוֹרֵי חַיִל
,ſuorum patrum domui capita ,nomina ,viri
אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת רָאשִׁים לְבֵית אֲבוֹתָם׃
deos poſt ſunt fornicati & ,ſuos patrum Deum in ſunt prauaricati Et
וַיִּמְעֲלוּ בֵּאלֹהֵי אֲבוֹתָם וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי
,eorum faciebat à Deus fecit diſperſerat quos ,terræ populorum hoc
עַמֵּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֱלֹהִים מִפְּנֵיהֶם
& ,Aſſur regis Pul ſpiritum Thacelis Demaſchenum &
וַיָּעַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת רוּחַ פּוּל מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְאֶת רוּחַ
,Reubenitem ,eos tranſtulit & ,Aſſur regis Phinelet Tilgath ,Gilaadem
תִּלְגַּת פִּלְנֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיֹּלִיכֵם לִרְאוּבֵנִי
Chabor & ,Chalach eos addiuit Et ,Meſaffeh mihi ſumidit & ,Chadi
וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיַּנְחֵם לְחֶלַח וְחָבוֹר
,hanc diem ad vſq; ,Ghuzan fluuiũ & ,Hara &
וְהָרָא וְנְהַר גּוֹזָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. VI. ‡
,Merari & ,Chehath ,Gherſon ,Leui Filij
בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃ ‡ א
,Hezriel & ,Chebron & ,Iſhar ,Hamram ,Chehath filij Et
וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל׃
Nadab ,Aharon filij Et ,Miria & ,Moſen & ,Aharon ,Hamram filij Et
וּבְנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם וּבְנֵי אַהֲרֹן נָדָב
,Idamar & ,Eliazar ,Abihu &
וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃
,Abihuh genuit Fineches ‡ Phinees
פִּינְחָס ‡ פִּינְחָס הוֹלִיד אֶת אֲבִישׁוּעַ׃
,Huzai genuit Bucchi & ,Bucchi genuit Ozi &
וַאֲבִישׁוּעַ הוֹלִיד אֶת בֻּקִּי וּבֻקִּי הוֹלִיד אֶת עֻזִּי׃
,Meraioth genuit ,Zezachiah & ,Zerachiah genuit Hozzi &
וְעֻזִּי הוֹלִיד אֶת זְרַחְיָה וְזַרְחְיָה הוֹלִיד אֶת מְרָיוֹת׃
,Achitob genuit Amariah & ,Amariah genuit Meraioth &
מְרָיוֹת הוֹלִיד אֶת אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת אֲחִיטוּב׃
,Achimahas genuit Sadoch & ,Sadoch genuit Achitob &
וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת אֲחִימַעַץ׃
,Iochanan genuit Hazariah & ,Hazariah genuit Achimaas &
וַאֲחִימַעַץ הוֹלִיד אֶת עֲזַרְיָה וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת יוֹחָנָן׃
,eſt ſanctus ſacerdotio qui ipſe ,Hazariah genuit Iochanan &
וְיוֹחָנָן הוֹלִיד אֶת עֲזַרְיָה הוּא אֲשֶׁר
,Ieruſalaim in Salomonis ædificauit quam ,domum in
כִּהֵן בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִָם׃
,Achitub genuit Amariah & ,Amariah genuit ,Hazariah genuit &
וַיּוֹלֶד עֲזַרְיָה אֶת אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת אֲחִיטוּב׃
,Sallum genuit Sadoc & ; Sadoc genuit Achitob &
וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת שַׁלּוּם׃
,Hazariah genuit Chilchiiah & ,Chilchiiah genuit Sallum &
וְשַׁלּוּם הוֹלִיד אֶת חִלְקִיָּה וְחִלְקִיָּה הוֹלִיד אֶת עֲזַרְיָה׃
,Iehuſadach genuit Seraiah & ,Seraiah genuit Hazariah &
וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת שְׂרָיָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד אֶת יְהוֹצָדָק׃
Iehudah ‡ Dominus transmouit in ‡ illo Iehoſadac &
וַיְהוֹצָדָק הָלַךְ בְּהַגְלוֹת יְהוָה אֶת יְהוּדָה
,Nebuchadnezar manum per Ieruſalem &
וִירוּשָׁלִַם בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר׃
,Merari & ,Chehath ,Gherſom ,Leui filij
בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹם קְהָת וּמְרָרִי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dux .Mibsar dux ,Teman dux ,Chenaz Dux
15 אלוף קנז אלוף תימן אלוף מבצר׃
.Edom duces iiij .Hiram dux ,Magdiel
16 אלוף עירם אלה אלופי ארום׃

CAP. II. ב

.Israel filij .Iehodahs ,Leui ,Simbon ,Reuben ,Israel filij Iiij
1 אלה בני ישראל ראובן שמעון לוי ויהודה יששכר
.Aser &,Gad ,Naphtali ,Beniamin &,Ioseph ,Dan .Zebulon &
2 זבלון׃ דן יוסף ובנימן נפתלי גד ואשר׃
.Bathsbe et sunt nati tres ,Selah &,Onan &,Her ,Iehudah Filij
3 בני יהודה ער ואונן ושלה שלושה נולד להם מבת
oculis in malus Iehudah primogenitus Her fuit Et .Chenaanitide Suah
שוע הכנענית ויהי ער בכור יהודה רע בעיני
,Peres et peperit eius nurus Thamar Et .eum occidit & ,Dominus
4 יהוה ויסיחהו׃ ותכר תמר לו את פרץ
.quinque .Iehudah filij Omnes Zerah &
5 ואת זרח כל בני יהודה חמשה׃
.Zimri , Zerah filij Et .Chamul & ,Chesron , Pares Filij
6 בני פרץ חצרון וחמול׃ ובני זרח זמרי
.quinque ij omnes : Dasra & ,Chalchol & ,Hema & ,Ethan &
7 ואיתן וחימן וכלכל ודרע כלם חמשה׃
est praevaricatus qui , Israel turbator Hachar , Charmi filij Et
8 ובני כרמי עכר ישראל אשר מעל
.Hazarath ,Eshau filij Et .anathemate in
9 בחרם׃ ובני איתן עזריה׃
,Ram & ,Ierachmeel ,ei filij sunt nati qui Chesron filij Et
10 ובני חצרון אשר נולד לו את ירחמאל ואת רם
Haminadab & : Haminadab genuit Ram Et .Chesbai &
11 ואת כלובי׃ ורם הוליד את עמינדב ועמינדב
.Iehudah filiorum principem Nachson genuit
12 הוליד את נחשון נשיא בני יהודה׃
.Booz genuit Salma & ,Salma genuit Nachson Et
13 ונחשון הוליד את שלמא ושלמא הוליד את בעז
.Iesi genuit Hobed & ,Hobed genuit Booz Et
14 ובעז הוליד את עובד ועובד הוליד את ישי
Abinadab & ,Eliab suum primogenitū genuit Iesi Et
15 ואוזיו הוליד את בכרו ואביניבד
Raddai quartum Nethaneel ,tertium Simka & ,secundū
16 השלישי שמעא הרביעי רצי׃ נתנאל
,septimum Dauid ,sextum .Ofen .quintum
17 הששי אצם השביעי דויד משבעי׃
,Abisai , Seruiah filij Et .Abigbail & Seruiah ,eorum sorores Et
18 ואחיותיהם צרויה ואביגיל ובני צרויה אבשי
,tres Hazahel & ,Ioab & Iether † Hamasa pater Et .Hamasa genuit Abigbail Et † fuit
19 ועשהאל שלשה׃ ואביגיל ילדה את עמשא ואבי עמשא יתר
Hazubah genuit Chesron filius Chaleb Et .Desponsata
20 הישמעאלי׃ וכלב בן חצרון הוליד את עזובה
.Ardon & Sobab & ,Iesse ,eius filij iiij Et .Ieriath & ,uxorem
21 אשה ואת ירעות ואלה בניה ישר ושובב וארדון׃
peperit & ,Ephrath Chaleb filii accepit & .Hazubah eſt mortua Et
22 ותקח עזובה מקח לו כלב את אפרת ותלד
genuit Vri & : Vri genuit Chur Et .Chur ei
23 לו את חור׃ וחור הוליד את אורי ואורי הוליד את
filiam ad Chesron eſt ingressus postea Et .Bezaleel
24 בצלאל׃ ואחר בא חצרון אל בת
,numerum ex aginta filios ipſe & ,eis accepit ipſe & ,Ghilhad patris Machir erat
25 מכיר אבי גלעד אשר לקחה והוא בן שים שנים שנה
.Segub ei peperit &
26 ותלד לו את שגוב׃
tres & virgini ei fuerunt & .Iair genuit Segub Et
27 והנעב הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלוש
.Ghilhad terra in ciuitates
28 ערים בארץ הגלעד׃
.eis ab .Iair .ellas ,Aram & ,Ghesur accepit Et .Chamoth
29 חות ותקח גשור וארם את חות יאיר מאתם את
filij ibi .Omnes .ciuitates ex agima eius filius & ,Chenath vicibus
30 קנת ואת בנותיה ששים ערי כל אלה בני
Chaleb in Chesron uxor ipſi Et .Ghilhad patris Machir posteaquam
31 מכיר אבי גלעד׃ ואחר מות חצרון בכלב
patrem Afchsa ei peperit & Abiah Chesron uxor & ,Ephrata
32 אפרתה ואשת חצרון אבות ותלד לו את אשחור אבי
.Tecoah
33 תקוע׃

.tres Hazricam & ,Chizchiiah & ,Eliohenai ,Nchariah filius Et
23 ובן נעריה אליועיני וחזקיה ועזריקם שלשה׃
.Iochanā& ,Hacceub& ,Pelaiah& ,Elnsib& :Hodaieuahu Eliohenai filij Et
24 ובני אליועיני הודויהו ואליאשיב ופלויה ועקוב ויוחנן
.septem .Hanani & , Delaiah & ,Semei
25 ודליה ועזני שבעה׃

CAP. IIII. ד

.Sobal &,Chur &,Charmi &,Chesron, Peres ,Iehudah Filij
1 בני יהודה פרץ חצרון וכרמי וחור ושובל׃
genuit Iacharh & .Iacharh genuit , Subal filius Reaian Et
2 וראיה בן שובל הוליד את יחת ויחת הוליד
,Sorlanhi familiæ Ithæ .Lahad & ,Achumai
3 את אחומי ואת להד אלה משפחות הצרעתי׃
paternæ fuc- nomen & , Idbas & , Iima & , Iitzhei , Hezam patre hæc Et
cessio
4 ואלה אבי עיטם יזרעאל וישמא וידבש ושם
.Seleiphoni eorum sororis
5 אחותם הצלפוני׃
Chur filij Iiij . Chuſah pater Hezer & ,Ghedor pater Penuel Et
6 ופנואל אבי גדור ועזר אבי חושה אלה בני חור
.Bethlechem patris Ephratha primogeniti
7 בכור אפרתה אבי בית לחם׃
.Naharah & ,Chrish ,exores duæ fuerunt Tecoah patri Azchur Et
8 ולאשחור אבי תקוע היו שתי נשים חלאה ונערה
,Temni & ,Chepher & ,Achvzam , Naharah ei peperit Et
9 ותלד לו נערה את אחזם ואת חפר ואת תימני
.Naharah filij Iiij .Haschaftari &
10 ואת האשתחרי אלה בני נערה׃
.Ethnan & ,Jelobar , Sereth , Chrish filij Et
11 ובני חלאה צרת יצהר ואתנן׃
Acharchel Familiæ & :Hafolebeah & , Hanub genuit Chos Et
12 וקוץ הוליד את ענוב ואת התבצרה ומשפחות אחרחל
honorabilior eius matre Et .filij fratrib⁹ fua famoſabile Iababes fuit Et .Harum filij
13 בן הרם׃ ויעבץ קרא לאלהי ישראל לאמר אם
,dolore eum peperi Quia : dicendo , Iababes eius nome vocauit
14 ברך תברכני את גבולי והיתה ידך
benedicendo Si : dicendo , Israel Deum Iababes inuocauit Et
15 עמי ועשית מרעה לבלתי עצבני ויבא אלהים את אשר
.me dolore non pre , malo à? fecerit & , inocū
16 שאל׃ ובלוב אחי שוחה הוליד את מחיר הוא אבי
pater † Ipſe .Mechir genuit , Suchah fratres Chelub Et .peruit
17 אשתון׃ ואשתון הוליד את בית רפא ואת פסח
Eſthon .Rechab eni Iiij .Nachas vibit patrem Techimnah &
18 ואת תחנה אבי עיר נחש אלה אנשי רכה׃
,Chelhath, Hothmei filij & Seraiah & , Hothniel, Chenaz filij Et
19 ובני קנז עתניאל ושריה ובני עתניאל חתת
Ioab genuit Seraiah Et .Hophrah genuit Methonothai Et
20 ומעונתי הוליד את עפרה ושריה הוליד את יואב
.fecerunt artifices quia , artificum vallis patrem
21 אבי גיא חרשים כי היו׃ ובני שלה בן יהודה
filij & , Naham & Elah , Hiru , Iephunneh filij Chaleb filij Et
22 ער אבי לכה ובן אבי מרשה ובני בית חול
.Chenaz & , Elah
23 ויקים ואנשי כזיבא ויואש ושרף אשר בעבר
.Ialoo & ,Hephri & ,Mered &, Iether, Hezrah filius Et .Azarel &
24 למואב׃ ואלה אנשי קדמה׃ בני יהלאל זיף וזיפה תריא
,Eshemnah patrem Iduch & , Samma & , Miriam genuit &
25 ואשריאל׃ ובן עזרה יתר ופרד ועפר וילון
,Magnanoah patrem Xahaph peperit Et .Tirhanah
26 ותהר את קין ואת שמי ואת שכח אבי אשתמע
Hodiah , Chaleb filia & : Ghitha parentem & , Machbenah patrem
27 המעכתי׃ ואשתו היהדיה ילדה את ירד אבי גדור ואת
.Eſthemoa pater , Aram & , Ghesur accepit Et .Chanoth
28 חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני
.Mered accepit quam , Pathroly filiæ Bithiah
29 בתיה בת פרעה אשר לקח מרד׃
,Hagharmi , Chebilah patris Nacha fororis Hodiah vxoris filij Et
30 ובני אשת הודיה אחות נחם אבי קעילה הגרמי
.Hamabacharhi Eſthemoah &
31 ואשתמע המעכתי׃
,Ishi filij Et .Tilon &, Chanan filius Rinah & ,Amnō, Simon filij Et
32 ובני שימון אמנון ורנה בן חנן והתלון ובני ישעי
.Zocheth .Ben & ,Zocherh
33 זוחת בן זוחת׃

.Sumathæos &, Puthæus &, Ithræus, Chiriathicharim familiæ Et
53 המשפחות קרית יערים היתרי והפוטי והשמתי
.Eſthaulithæus &, Sorhatharus sunt egreſſi illis Ab .Miſraimus &
54 המשרעי מאלה יצאו והצרעתי והאשתאלי׃
,Ioab domus coronæ Nethophathi &, Bethlechem , Salma filij
55 בני שלמא בית לחם ונטופתי עטרות בית יואב
.Sorhi .Manaethi † domiciliarum &
56 וחצי המנחתי הצרעי׃
,Simhathim, Tirhathim, Iahabes inhabitantiū ſcribarum familiæ Et
57 משפחות סופרים ישבו יעבץ תרעתים שמעתים
.Rechab domus patris Chamath de venientes Chinim † Ibi .Sochathim
58 שוכתים הנה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב׃

CAP. III. ג

Primogenit⁹.Chebron io eſt natus qui , Dauid filij fuerunt .iſti Et
1 אלה היו בני דויד בחברון הבכור׃ נולד לו בחברון הבכור
.Carmelitidi⁹ Abigail ipſa , Daniel ſecundus : Iezrahelitide⁹ Achinoahi .Amnō
2 אמנון לאחינעם היזרעאלית שני דניאל לאביגיל הכרמלית׃
.Ghefur regis Talmai filiæ Mahachah filius Abſalom Tertius
3 השלישי לאבשלום בן מעכה בת תלמי מלך גשור
.Chaghirth filius Adonijah .Quartus
4 הרביעי אדניה בן חגית׃
Heglah de ,Ithream Sextus .Abital ipſa , Sephatiah Quintus
5 החמשי שפטיה לאבישל ששי יתרעם לעגלה
.filia vxore ibi regnauit Et .Chebron in ei ſunt nati Sex
6 אשתו׃ ששה נולד לו בחברון וימלך שם
regnauit annis tribus &, uigintia & :menſibus ſex & , annis ſeptem
7 שבע שנים וששה חדשים ושלשים ושלוש שנה מלך
.Ieruſalem in
8 בירושלם׃ ואלה נולדו לו בירושלים
filia Bathſuah ipſa quatuor Salomoh &, Nathan &, Sobab & Simha de
9 שמעא ושובב ונתן ושלמה ארבעה לבת שוע בת
.Elipheler & , Eliſamah &, Iochar &
10 עמיאל׃ ויכחר ואליפלט ונגה
.Iaphiah &, Neghegh &, Nophah Et
11 ונפג ויפיע׃
.douem , Elipheler &, Eliadah &, Eliſamah Et
12 אלישמע ואליעדע ואליפלט חמשה׃
.eorū ſororem Thamar & , concubinaru filios præter Dauid filij Omnes
13 כל בני דויד מלבד בני פילגשים ותמר אחותם׃
Iehoſa; hath, ei⁹ filius Aſa, eius filius Abiiah, Rechabā, ſolomoh filius Et
14 ובן שלמה רחבעם אביה בנו אסא בנו יהושפט
.eius filius Ioas , eius filius Achaziahu, eius filius Ioram
15 בנו׃ יורם בנו אחזיהו בנו יואש בנו׃
.eius filius Amaſiahu , eius filius Iotham, eius filius Hazariahus
16 אמציהו בנו עזריה בנו יותם בנו׃
.eius filius Manaſſeh, eius filius Chrechiliahu, eius filius Achaz
17 אחז בנו חזקיהו בנו מנשה בנו׃
.eius filius Iofiahu , eius filius Amon
18 אמון בנו יאשיהו בנו׃
tertius ,Iehoiachim ſecundus, Iochanan primogenitus, Iofiahu filij Et
19 ובני יאשיהו הבכור יוחנן השני יהויקים השלישי
.Sallum quartus , Sidchiahu
20 צדקיהו הרביעי שלום׃
.eius filius Sidchiiah , eius filius Iechoniah , Iechoiachim filij Et
21 ובני יהויקים יכניה בנו צדקיה בנו׃
.eius filius Sealthiel , Aſſir , Iechoniah filij Et
22 ובני יכניה אסר שאלתיאל בנו׃
.Nedabiah &, Hoſamah, Iechamiah, Senazar &, Pedaiahs, Malchira Et
23 ומלכירם ופדיה ושנאצר יקמיה הושע ונדביה׃
,Meſſillam Zerubbabel filius & : Simhi &, Zerubbabel, Pedaiah filij Et
24 ובני פדיה זרבבל ושמעי ובן זרבבל משלם
.eorum ſoror Selomith & , Chananiah &
25 וחנניה והשלמית אחותם׃
.quinq; chefed-Iuſab , Chaſadiah & Berechiah & Obel &, Chaſadiah Et
26 חשבדה ואהל וברכיה וחסדיה ישב חסד חמש׃
,Arnam filij , Repaiah filij : Iefaiua &, Pelatiah , Chanaanihi filius Et
27 ופלטיה ורפיה בני ארנן׃ עבדיה בן שכניה
.Scheceniah filij Et , Obadiah filius
28 בני שכניה׃ שמעיה בני חטוש יגאל בריעם
,Igbal &, Chatuus, Semahaiah filij Et .Semahaiah , Iechoniah filij Et
29 ובני שמעיה נעריה ובני נעריה אלינעי הזקיה
.ſex , Saphar &, Nehemiah &, Baruch &
30 ועזריקם הזקיה ששה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

דברי הימים

LIBER DIBRE HAIAMIM,

QVI GRÆCE DICITVR PARALIPOMENON;

LATINE, DERELICTORVM.

CAP. I. א

1 אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ׃ Adam, Seth, Enos.
2 קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יָרֶד׃ Cenan, Maalaleel, Iared.
3 חֲנוֹךְ מְתוּשֶׁלַח לֶמֶךְ׃ Henoch, Mathusale, Lamech.
4 נֹחַ שֵׁם חָם וָיָפֶת׃ Noe, Sem, Cham, & Iapheth.
5 בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתוּבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס׃ Filii Iapheth, Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan, & Thubal, & Mosoch, & Thiras.
6 וּבְנֵי גֹמֶר אַשְׁכְּנַז וְדִיפַת וְתוֹגַרְמָה׃ Filii autem Gomer, Aschenez, & Riphath, & Thogorma.
7 וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישָׁה כִּתִּים וְדֹדָנִים׃ Filii Iauan, Elisa, & Tharsis, Cetthim, & Dodanim.
8 בְּנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם פּוּט וּכְנָעַן׃ Filii Cham, Chus, & Mesraim, Phut, & Chanaan.
9 וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּא וְרַעְמָא וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָא שְׁבָא וּדְדָן׃ Filii autem Chus, Saba, & Hevila, & Sabatha, & Regma, & Sabathaca. Filii autem Regma, Saba, & Dadan.
10 וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרֹד הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ׃ Chus autem genuit Nemrod, qui coepit esse potens in terra.
11 וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לוּדִים וְאֶת־עֲנָמִים וְאֶת־לְהָבִים וְאֶת־נַפְתֻּחִים׃ Mesraim autem genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, & Nephthuim,
12 וְאֶת־פַּתְרֻסִים וְאֶת־כַּסְלֻחִים אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתֹרִים׃ & Phetrusim, & Chasluim, de quibus egressi sunt Philisthiim, & Caphthorim.
13 וּכְנַעַן יָלַד אֶת־צִידֹן בְּכֹרוֹ וְאֶת־חֵת׃ Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum, & Cheth,
14 וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי׃ & Iebuseum, & Amorreum, & Gergeseum,
15 וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי׃ & Heveum, & Archeum, & Sineum,
16 וְאֶת־הָאַרְוָדִי וְאֶת־הַצְּמָרִי וְאֶת־הַחֲמָתִי׃ & Aruadeum, & Samareum, & Amatheum.
17 בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד וַאֲרָם וְעוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וּמֶשֶׁךְ׃ Filii Sem, Elam, & Assur, & Arphaxad, & Lud, & Aram, & Hus, & Hul, & Gether, & Mosoch.
18 וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת־שָׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־עֵבֶר׃ Arphaxad autem genuit Sale, Sale autem genuit Heber.
19 וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן׃ Heber autem nati sunt duo filii: nomen uni Phaleg, quia in diebus eius divisa est terra: & nomen fratris eius Iectan.
20 וְיָקְטָן יָלַד אֶת־אַלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־יָרַח׃ Iectan autem genuit Elmodad, & Saleph, & Asarmoth, & Iare,
21 וְאֶת־הֲדוֹרָם וְאֶת־אוּזָל וְאֶת־דִּקְלָה׃ & Adoram, & Uzal, & Decla,
22 וְאֶת־עֵיבָל וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־שְׁבָא׃ & Ebal, & Abimael, & Saba,
23 וְאֶת־אוֹפִיר וְאֶת־חֲוִילָה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן׃ & Ophir, & Heula, & Iobab. Omnes isti filii Iectan.
24 שֵׁם אַרְפַּכְשַׁד שֶׁלַח׃ Sem, Arphaxad, Sale,
25 עֵבֶר פֶּלֶג רְעוּ׃ Heber, Phaleg, Ragau,
26 שְׂרוּג נָחוֹר תָּרַח׃ Serug, Nachor, Thare,
27 אַבְרָם הוּא אַבְרָהָם׃ Abram, ipse est Abraham.
28 בְּנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל׃ Filii Abraham, Isaac, & Ismael.
29 אֵלֶּה תֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם׃ Hæ generationes eorum. Primogenitus Ismael, Nabaioth, & Cedar, & Adbeel, & Mabsam,
30 מִשְׁמָע וְדוּמָה מַשָּׂא חֲדַד וְתֵימָא׃ Masma, & Duma, & Massa, Hadad, & Thema,
31 יְטוּר נָפִישׁ וְקֵדְמָה אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל׃ Iethur, & Naphis, & Cedma. Hi sunt filii Ismael.
32 וּבְנֵי קְטוּרָה פִּילֶגֶשׁ אַבְרָהָם יָלְדָה אֶת־זִמְרָן וְיָקְשָׁן וּמְדָן וּמִדְיָן וְיִשְׁבָּק וְשׁוּחַ וּבְנֵי יָקְשָׁן שְׁבָא וּדְדָן׃ Filii autem Cetthuræ concubinæ Abraham, quos genuit: Zamran, & Iecsan, & Madan, & Madian, & Iesbec, & Sue. Filii Iecsan, Saba, & Dadan.
33 וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנוֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה׃ Filii autem Madian, Epha, & Opher, & Henoch, & Abida, & Eldaa. Omnes isti filii Cetthuræ.
34 וַיֹּלֶד אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנֵי יִצְחָק עֵשָׂו וְיִשְׂרָאֵל׃ Genuit autem Abraham Isaac. Filii Isaac, Esau, & Israel.
35 בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז רְעוּאֵל וְיעוּשׁ וְיַעְלָם וְקֹרַח׃ Filii Esau, Eliphaz, & Rahuel, & Iehus, & Ihelom, & Core.
36 בְּנֵי אֱלִיפַז תֵּימָן וְאוֹמָר צְפִי וְגָעָתָם קְנַז וְתִמְנָע וַעֲמָלֵק׃ Filii Eliphaz, Theman, & Omar, & Sephi, & Gathan, & Cenez, & Thamna, & Amalech.
37 בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה׃ Filii Rahuel, Nahath, & Zare, & Samma, & Meza.
38 וּבְנֵי שֵׂעִיר לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה וְדִישׁוֹן וְאֶצֶר וְדִישָׁן׃ Filii autem Seir, Lotan, & Sobal, & Sebeon, & Ana, & Dison, & Eser, & Disan.
39 וּבְנֵי לוֹטָן חֹרִי וְהוֹמָם וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע׃ Filii Lotan, Hori, & Homam, & soror Lotan Thamna.
40 בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְיָן וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפִי וְאוֹנָם וּבְנֵי צִבְעוֹן אַיָּה וַעֲנָה׃ Filii Sobal, Golan, & Manahath, & Hebel, & Sephi, & Onam. Filii autem Sebeon, Aia, & Ana.
41 בְּנֵי עֲנָה דִישׁוֹן וּבְנֵי דִישׁוֹן חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן׃ Filii Ana, Dison. Filii autem Dison, Hamdan, & Eseban, & Ithran, & Charan.
42 בְּנֵי אֶצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן יַעֲקָן בְּנֵי דִישָׁן עוּץ׃ Filii Eser, Balaan, & Zavan, & Iacan. Filii Dison, Hus, & Aran.
43 וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּלַע בֶּן בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה׃ Hi autem reges qui regnarunt in terra Edom, antequam rex regnaret filiis Israel. Fuit Bale filius Beor, & nomen urbis eius Dinhaba.
44 וַיָּמָת בָּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן זֶרַח מִבָּצְרָה׃ Mortuus est autem Bale, & regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra.
45 וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חוּשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי׃ Mortuus est autem Iobab, & regnavit pro eo Husam de terra Themani.
46 וַיָּמָת חוּשָׁם וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית׃ Mortuus est autem Husam, & regnavit pro eo Adad filius Bedad, qui percussit Madian in regione Moab, & nomen urbis eius Gethaim.
47 וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׁמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה׃ Mortuus est autem Adad, & regnavit pro eo Semla de Masreca.
48 וַיָּמָת שַׁמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר׃ Mortuus est autem Semla, & regnavit pro eo Saul de Rohoboth fluminis.
49 וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר׃ Mortuus est autem Saul, & regnavit pro eo Balanan filius Achobor.
50 וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב׃ Mortuus est autem Balanan filius Achobor, & regnavit pro eo Adad, & nomen urbis eius Phai, & nomen uxoris eius Metabel filia Matred filiæ Mezahab.
51 וַיָּמָת הֲדַד וְהָיוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עַלְיָה אַלּוּף יְתֵת׃ Mortuus est autem Adad. Porro duces Edom fuerunt: dux Thamna, dux Alia, dux Iethet,
52 אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן׃ dux Oholibama, dux Ela, dux Phinon,
53 אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר׃ dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar,
54 אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם׃ dux Magdiel, dux Iram. Hi duces Edom.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius serui & ciuitatem *super* Babel rex Nebuchadnesar Venitque contra בוא
2 eam *super* circumdantes † Babel rex Nebuchadnesar Venitque
3 Iehudah rex Iehoiachin est egressus Ex eam *super* circumdantes † oblidebant צור נצב
4 principes & eius serui & ciuitatem *super* & ipse Babel regem ad
5 octauo anno in Babel rex eum iuscepit Ex eius eunuchis &
6 thesaurios omnes inde eduxit Et *anno regnandi* † quo regnat.
7 vineritia concidit & regis * domus thesauros & DOMINI domus regiæ
templo in Israel rex Selomoh fecerat quæ aurea vasa
transtulit & DOMINVS est locutus sicut DOMINI
8 fortes omnes & principes viuentium & Israelem omnem
9 incluforem & artificem omnem & *captiuorum* † millia decem *omnes* † viribus
terræ populi remanentes & præter remanfit non † in transmigrationem
10 & regis martem & Babel in Iehoiachin transtulit Et † pauperes
11 & regis martem & eius eunuchus & regis vxores † fortes
12 fecit ire terræ *annos* † & eius eunuchus & regis vxores
13 vitros omnes Et Babel in Ierusalem de captiuitatem † in
omnes, mille *inclusorem* & *artificem* † & millia septem *virtutis* † excercitus
14 & regis martem & Babel in Iehoiachin transtulit Et † artifices, & inclusores
captiuitatem * Babel rex eos adduxitque : bellum facientes fortes † in
Mathaniah Babel rex constituit regem Et Babel in
15 Sidchiiahu eius nomen vertit & eo pro eius patruum
16 *ipsum regnando in* † Sidchiiahu † anni vnius & viginti Filius † erat quando regnauit
17 eius matris nomen Et Ierusalem in regnauit annis vndecim &
malum fecit Et Libnitha de Ieremiahu filia Chamutal † erat אמתל
18 Iehoiachim fecerat quæ omnia iuxta, DOMINI oculis in
19 Iehudah in & Ierusalem in † erat DOMINI *nos super* † Quia † forme
20 Sidchiiahu *nolebant* * & *suæ faciem despexit* † eos *ipsum vultibus* † donec † contra
Babel regem in * † à facie sua: * defecit
* פָּנָה
† contra

CAP. XXV. כה

1 decimo mense in *eius regnauit* † nono anno in fuit Et † regni
2 omnis & ipse Babel rex Nebuchadnesar venit mensis decima in * הָיָה
exstruxerit & eam *super* † est castrametat & Ierusalem *super* † eius pedita † exercitus
3 obsidionē in ciuitas venit Et *undiquaque vallum* † eam *super* † contra
4 nostra In Sedchiahu regis annum vndecimum ad vsque * contra
populo panis erat non & ciuitate in fames prævaluit & mensis † turrim lignam per circuitum
5 nocte bell * vir omnes & ciuitas est erupta Et terræ † bellatores fugerunt
Chaldæi & *vrgebant* horti iuxta † qui, muros duos inter portæ via † per via * sive
6 *fugiendum* via *eius* † & *circumquaque* † ciuitatem *super* † iuxta † per circuitū erat,
compræhenderunt & regem post Chaldæi exercitus sunt persecuti Et fabricatum per
7 & regem † deprehenderunt & ascendere & regem comprehenderunt Et viam vallis. נגש
filios Ex † dispersus est ab
8 Iudicium eo est iuni locum & Riblah in Babel
9 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
10 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
11 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
12 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
13 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
14 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
15 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
16 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
17 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
18 & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui transfugerat † multitudinem
19 fecerat deduxit qui
20 Iamiorum magister adan: Nebuzar
21 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
22 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
23 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
24 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
25 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
26 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
27 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
28 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
29 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
30 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
31 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
32 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
33 fecerat deduxit qui
34 Iamiorum magister adan: Nebuzar
35 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
36 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
37 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
38 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
39 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
40 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
41 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
42 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
43 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
44 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
45 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
46 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
47 fecerat deduxit qui
48 Iamiorum magister adan: Nebuzar
49 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
50 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
51 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
52 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
53 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
54 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
55 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
56 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
57 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
58 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
59 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
60 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
61 fecerat deduxit qui
62 Iamiorum magister adan: Nebuzar
63 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
64 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
65 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
66 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
67 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
68 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
69 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
70 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
71 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
72 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
73 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
74 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
75 fecerat deduxit qui
76 Iamiorum magister adan: Nebuzar
77 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
78 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
79 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
80 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
81 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
82 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
83 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
84 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
85 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
86 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
87 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
88 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
89 fecerat deduxit qui
90 Iamiorum magister adan: Nebuzar
91 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
92 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
93 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
94 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
95 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
96 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
97 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
98 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
99 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
100 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
101 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
102 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
103 fecerat deduxit qui
104 Iamiorum magister adan: Nebuzar
105 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
106 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
107 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
108 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
109 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
110 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
111 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
112 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
113 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
114 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
115 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
116 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
117 fecerat deduxit qui
118 Iamiorum magister adan: Nebuzar
119 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
120 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
121 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
122 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
123 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
124 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
125 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
126 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
127 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
128 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
129 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
130 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
131 fecerat deduxit qui
132 Iamiorum magister adan: Nebuzar
133 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
134 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
135 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
136 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
137 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
138 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
139 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
140 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
141 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
142 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
143 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
144 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
145 fecerat deduxit qui
146 Iamiorum magister adan: Nebuzar
147 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
148 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
149 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
150 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
151 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
152 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
153 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
154 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
155 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
156 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
157 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
158 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
159 fecerat deduxit qui
160 Iamiorum magister adan: Nebuzar
161 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
162 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
163 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
164 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
165 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
166 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
167 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
168 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
169 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
170 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
171 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
172 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
173 fecerat deduxit qui
174 Iamiorum magister adan: Nebuzar
175 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
176 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
177 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
178 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
179 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
180 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
181 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
182 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
183 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
184 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
185 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
186 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
187 fecerat deduxit qui
188 Iamiorum magister adan: Nebuzar
189 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
190 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
191 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
192 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
193 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
194 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
195 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
196 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
197 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
198 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
199 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
200 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
201 fecerat deduxit qui
202 Iamiorum magister adan: Nebuzar
203 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
204 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
205 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
206 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
207 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
208 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
209 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
210 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
211 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
212 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
213 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
214 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
215 fecerat deduxit qui
216 Iamiorum magister adan: Nebuzar
217 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
218 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
219 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
220 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
221 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
222 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
223 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
224 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
225 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
226 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
227 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
228 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
229 fecerat deduxit qui
230 Iamiorum magister adan: Nebuzar
231 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
232 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
233 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
234 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
235 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
236 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
237 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
238 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
239 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
240 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
241 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
242 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
243 fecerat deduxit qui
244 Iamiorum magister adan: Nebuzar
245 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
246 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
247 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
248 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
249 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
250 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
251 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
252 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
253 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
254 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
255 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
256 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
257 fecerat deduxit qui
258 Iamiorum magister adan: Nebuzar
259 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
260 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
261 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
262 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
263 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
264 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
265 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
266 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
267 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
268 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
269 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
270 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
271 fecerat deduxit qui
272 Iamiorum magister adan: Nebuzar
273 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
274 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
275 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
276 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
277 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
278 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
279 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
280 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
281 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
282 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
283 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
284 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
285 fecerat deduxit qui
286 Iamiorum magister adan: Nebuzar
287 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
288 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
289 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
290 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
291 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
292 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
293 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
294 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
295 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
296 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
297 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
298 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
299 fecerat deduxit qui
300 Iamiorum magister adan: Nebuzar
301 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
302 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
303 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
304 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
305 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
306 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
307 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
308 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
309 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
310 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
311 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
312 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
313 fecerat deduxit qui
314 Iamiorum magister adan: Nebuzar
315 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
316 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
317 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
318 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
319 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
320 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
321 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
322 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
323 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
324 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
325 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
326 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
327 fecerat deduxit qui
328 Iamiorum magister adan: Nebuzar
329 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
330 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
331 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
332 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
333 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
334 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
335 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
336 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
337 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
338 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
339 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
340 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
341 fecerat deduxit qui
342 Iamiorum magister adan: Nebuzar
343 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
344 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
345 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
346 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
347 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
348 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
349 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
350 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
351 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
352 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
353 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
354 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
355 fecerat deduxit qui
356 Iamiorum magister adan: Nebuzar
357 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
358 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
359 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
360 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
361 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
362 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
363 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
364 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
365 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
366 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
367 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
368 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
369 fecerat deduxit qui
370 Iamiorum magister adan: Nebuzar
371 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
372 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
373 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
374 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
375 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
376 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
377 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
378 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
379 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
380 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
381 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
382 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
383 fecerat deduxit qui
384 Iamiorum magister adan: Nebuzar
385 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
386 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
387 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
388 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
389 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
390 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
391 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
392 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
393 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
394 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
395 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
396 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
397 fecerat deduxit qui
398 Iamiorum magister adan: Nebuzar
399 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
400 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
401 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
402 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
403 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
404 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
405 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
406 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
407 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
408 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
409 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
410 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
411 fecerat deduxit qui
412 Iamiorum magister adan: Nebuzar
413 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
414 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
415 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
416 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
417 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
418 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
419 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
420 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
421 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
422 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
423 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
424 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
425 fecerat deduxit qui
426 Iamiorum magister adan: Nebuzar
427 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
428 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
429 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
430 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
431 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
432 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
433 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
434 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
435 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
436 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
437 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
438 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
439 fecerat deduxit qui
440 Iamiorum magister adan: Nebuzar
441 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
442 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
443 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
444 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
445 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
446 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
447 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
448 Ierusalaim † Babel regis ignis Iamiorum magister
& *irritam* domum & DOMINI domum combussit Et
449 combussit magnam domum omnem & Ierusalaim domos omnes
450 omnis destruxerunt *extraneus magnus* Ierusalaim muros Et signi in † per circuitū deduxit
451 & Iamiorum magistro * qui Chaldæi exercit * vnet eum
452 cælestium † & ciuitate in *remanentium* † populi reliquum Et † qui remanserant † multitudinem
453 fecerat deduxit qui
454 Iamiorum magister adan: Nebuzar
455 & agricolas in & † vinitores in Iamiorum magister reliquit terræ *vinitores* † de Et
456 & DOMINI domo in quod, æreum mare & † eius in † vasa
457 & Babel in eorum æs † † terra in Riblah in eos interfecit & Riblah in Babel
458 & eius oculis in iugulauerunt Sidchiiahu
459 Babel † eum adduxerunt & compedibus in eum vinxit &
460 nouus annus * ipse mensis septima in quinto mense in Et
461 Nebuzaradan venit Babel regis Nebuchadnesar regis annus decimus
462 Ier

Universidad de Deusto
Biblioteca

requirendum ad vos mittentem, Iehudah tegmen ad Et
וְאֶל־כָּל־יְהוּדָה הַשְׁלַח אֹתָכֶם לִדְרֹשׁ אֶת־
Israel Deus DOMINVS dixit Sic eum ad dicetis sic, DOMINVM
יְהוָה בֹּה תֹאמְרוּ אֶלֹהֵי כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
eum cor est emolumen propterea, quamvis quæ verba
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ׃ יַעַן רַךְ לְבָבְךָ
sum locutus quæ audiendo in, DOMINI faciem eis humiliasti &
וַתִּכָּנַע מִפְּנֵי יְהוָה בְּשָׁמְעֲךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
eos habitatores super & eius locum super
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו לִהְיוֹת
eius vestimenta scindisti & maledictionem in & desolationem in
לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ
DOMINVS dixit audiui ego etiam & eum te fudi ad flentibi &
וַתִּבְכֶּה לְפָנָי וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃
ad colligam ego ecce & tuos patres ad te colligam
לָכֵן הִנְנִי אֹסִפְךָ עַל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־
malum omne & tu oculi videbunt non & pace in tua sepultura
קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה
tegi remulcemur Et hunc locum super inducam ego quod
אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיְשִׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
verbum
דָּבָר׃

CAP. XXIII. כג

seniores omnes eum ad se congregauerunt & rex misit Et
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֶסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי
Domini domum & rex Ascendit que Ierusalim & Iehudah
יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם׃ וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה
eo cum & Ierusalim habitatores omnes & Iehudah eis omnis &
וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְכֹל יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִתּוֹ
ad vique & populus à populus omnis & prophetæ & sacerdotes &
וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם לְמִקְטָן וְעַד
foederis libri verba omnia eorum auribus in Legis fuit magnum
גָּדוֹל וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית
quia inuentus
הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה׃
fuisse ad & Ieo ius occidit & columnam super rex stetit Et
וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי
eius præcepta custodiendi ad & DOMINVM post eum dare ad DOMINI
יְהוָה לָלֶכֶת אַחַר יְהוָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
anima tota in & corde toto in eius decreta & eius testimonia &
וְעֵדְוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לֵב וְכָל־נֶפֶשׁ
libro scripta quæ huius foederis verba statuendum ad
לְהָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר
foederis populus omnis stetit & hoc
הַזֶּה וַיַּעֲמֹד כָּל־הָעָם בַּבְּרִית׃ וַיְצַו
fecundis & lacertoribus & magno sacerdoti Chilchiahu
אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶת־כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה
omnia DOMINI templo de eiuscum ad altari custodibus & limbi vt eiucerunt
וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף לְהוֹצִיא מֵהֵיכַל יְהוָה אֶת־כָּל
militiæ vniuerse & Luco & Babal ipsi vasa
הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לְבַעַל וְלָאֲשֵׁרָה וּלְכֹל צְבָא
Cedron campi ibus in Ierusalim extra ea combussit & ecclesiam
הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם בִּשְׁדְמוֹת קִדְרוֹן
el Beth eorum pulueremvltit & & sacerdotes, & posuerant
וַיִּשָּׂא אֶת־עֲפָרָם בֵּית אֵל׃
Iehudah reges dederant & quos, sacrificulos fecit vetare Et
וְהִשְׁבִּית אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה
Ierusalim circumibus & & Iehudah vicibus in excelsis in sacrificabat & Tet sufficit in
וְלִקַּטֵּר בִּבָמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְבִּיב יְרוּשָׁלִַם
omni & sacrificio & Lunæ & Soli Baal sufficientes & & Toesfare fecit
וְאֶת־הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל בַּשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וְלַמַּזָּלוֹת וּלְכֹל
domos Lucum fecit ædificare Et & signis, & cæli,
בֵּית הָאֲשֵׁרָה׃ וַיָּבֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית
militiæ celum &
eum combussit & Cedron torrentem extra Domini valium
יְהוָה מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם אֶל־נַחַל קִדְרוֹן וַיִּשְׂרְפֵהוּ אֶת
eius pulueremprojecit & pulueremin communis eo Cedron valle in
בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיִּדֹּק לְעָפָר וַיִּשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרָהּ
domos Deus Et populi filiorum sepulcrum super
עַל־קִבְרֵי בְּנֵי הָעָם׃ וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי
scortum in & meretrices quibus & domo in qui, sodomorum
הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֲרָגוֹת
Luco ibi
בָּתִּים שָׁם לָאֲשֵׁרָה׃

oculis in malum Eccliesiæ .Libnah de Irmeiahu filia Chamutal
בְּנָה׃ וַיַּעַשׂ הָרֵע בְּעֵינֵי
eum ligauit Et .sui patres fecerant quæ omnia iuxta DOMINI
עֲשָׂה כֹּל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃
Ierusalim in regnabit & ,Chamath terra in Riblah in Nechoh Pathoh
וַיְהִי כֹּל פִּתְאֹם נָפְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת בְּדִלְתַ בִּירוּשָׁלִַם
auri talentum & argenti talenta centum terram super mulctiam dedit &
פַּרְעֹה נְכֹה בְּרִבְלָה וַיֶּאֱסֹר מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלִַם
Iosiahu filium Eliachim Nechoh Pathoh constituit regem Et
וַיִּתֵּן עֹנֶשׁ עַל־הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃
& :Iehoiachim eius nomen vertit & ,suo patre Iosiahu pro
וַיַּמְלֵךְ פַּרְעֹה נְכֹה אֶת־אֶלְיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
illa est mortuus & ,Aegyptum * venit & ,fuit Iehoachaz
תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת
fecit eliimare Verumtamen .Pathoh ipsi Iehoiachim dedit sum & argenti Et
יְהוֹאָחָז לָקַח וַיָּבֹא מִצְרַיִם וַיָּמָת שָׁם׃
* vr dicet & ad imperii †Ab vnoquo que
וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נָתַן יְהוֹיָקִים לְפַרְעֹה אַךְ הֶעֱרִיךְ
populo † auium & ,argentum exigebat sua æstimatione secundū
אֶת־הָאָרֶץ לָתֵת אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי פַרְעֹה אִישׁ
fa † er dare quinque & viginti filius .Nechoh Pathoh dauhm ad † ,terræ
כְּעֶרְכּוֹ נָגַשׂ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־זְהַב מֵאֶת עַם
quinque & viginti filius .Nechoh Pathoh dauhm ad † ,terræ
פִּי הָאָרֶץ לָתֵת לְפַרְעֹה נְכֹה׃ בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
* eras † quan- do regnauit, regnauit annis vndecim & ,ipsum regnabit in † Iehoiachim † annorum
שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
ve Pedaiah filia Zebudah * eius matris nomen & ,Ierusalim in
בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ זְבוּדָּה בַּת־פְּדָיָה מִן
quæ omnia iuxta, DOMINI oculis in malum Feceritque .Rumah
רוּמָה׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה בְּכֹל אֲשֶׁר
eius patres fecerunt
עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃

CAP. XXIIII. כד

ei fuit & Babel rex Nebuchadnesar ascendit eo tempore In
בְּיָמָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לוֹ
eum in ,rebellauit & ,ei seruierat tribus annis seruus Iehoiachim
יְהוֹיָקִים עֶבֶד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיָּשָׁב וַיִּמְרֹד בּוֹ׃
* per manum & ,Chaldæi * & ,Aram * & ,Moab * & ,Hammō filiorum * & ,eum in DOMINI misit Et
וַיְשַׁלַּח יְהוָה בּוֹ אֶת־גְּדוּדֵי כַשְׂדִּים וְאֶת־גְּדוּדֵי
eius matris & ,Hammō filiorum agmina † & ,Moab agmina † & ,Aram
אֲרָם וְאֶת־גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֶת־גְּדוּדֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיְשַׁלְּחֵם
vt dispergeret fuerat locutus quod ,DOMINI verbum iuxta ,ea ligandam ad ,Iehudah in
בִּיהוּדָה לְהַאֲבִידוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
prophetarum suorum seruorum manu in * .Veruntamen
בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃ אַךְ עַל־פִּי
peccata in ,sua facerem desiper remouendum ad ,Iehudah in * fuit DOMINI
הָיְתָה בִיהוּדָה לְהָסִיר מֵעַל פָּנָיו בְּחַטֹּאת
* hoc causa * vt remoueret Et & facie sua propter eos
מְנַשֶּׁה בְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וְגַם דַּם
fecit quæ omnia secundum ,Menasseh
innocentem sanguinem eiiam Et
נָקִי שָׁפַךְ וַיְמַלֵּא אֶת־יְרוּשָׁלִַם דָּם נָקִי
* cruce in- nocentis Ierusalim repleuit & ,effudit quem ,innocentem
אֲשֶׁר לֹא־אָבָה יְהוָה לִסְלֹחַ׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי
Iehoiachim verbum ipsiusque Et ,patrese DOMINVS nolunt &
יְהוֹיָקִים וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתֻבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
Residua sunt † sunt in verborum libro scripta ipsa nonne , fecit quæ omnia &
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וַיִּשְׁכַּב יְהוֹיָקִים עִם־
eum Iehoiachim Iaruit que * Dormiuit & Iehudah regum dierum
אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
ipsa nonne , fecit quæ omnis & Iosiahu eorum vsque illum
וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
Iehudah regum dierum verborum libro scripta
כְּתֻבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
regem * Aegypti rex Necho † Pathoh ascendit eius diebus In
בְּיָמָיו עָלָה פַרְעֹה נְכֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם עַל מֶלֶךְ
eius occursum in Iosiahu rex * abiit & ,Perath fluuium * ad
אַשּׁוּר עַל־נְהַר פְּרָת וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ לִקְרָאתוֹ
eum ipsum videre fecundum † Megiddō in eum occidit & ,
וַיְמִתֵהוּ בִּמְגִדּוֹ כִּרְאֹתוֹ אֹתוֹ׃
est adduxerunt & ,Megiddō è mortuum sui serui eum fecerunt equitare Et
וַיַּרְכִּבוּ עֲבָדָיו מֵת מִמְּגִדּוֹ וַיְבִיאוּהוּ
terræ populus Tallioque .suo sepulchro in eum sepelierunt & ,Ierusalim *
יְרוּשָׁלִַם וַיְקַבְּרוּהוּ בְּקִבְרוֹ וַיִּקַּח עַם־הָאָרֶץ
constituerunt regem & ,eum vnxerunt & ,Iosiahu filium Iehoachaz
אֶת־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ וַיַּמְלִיכוּ
suo patre pro eum
אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו׃
ipsum regnandi in † Iehoachaz † annorum rium & vigint Filius
בֶּן־עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ
eius matris nomen Et . Ierusalim in regnauit mensibus tribus &
וְשָׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ
malum Feciitque .Ierusalim de Elnathan filia Nechusta
נְחֻשְׁתָּא בַּת־אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלִָם׃ וַיַּעַשׂ הָרַע
eius patres fecerat quæ omnia iuxta, DOMINI oculis in
בְּעֵינֵי יְהוָה בְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֲבֹתָיו׃
Babel regis Nebuchadnesar serui ascenderunt illo tempore In
בָּעֵת הַהִוא עָלוּ עַבְדֵי נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל
eo ipso in ciuitas reuit & ,Ierusalim *
יְרוּשָׁלִַם וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dominioh Chizchiiahu Ieroiqve Iehudah regum dictum verborum libro
27 סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה
eo pro eius filius Menasseh regnauit & ſuis patribus cum
עִם אֲבֹתָיו וַיִּמָּלֵךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ נא

CAP. XXI. נא

Iectus regnauit Ieſum regnando in Menaſſeh annorum duodecim Filius
1 בֶּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְּמָלְכוֹ
nomen Ei Ieruſalaim in regnauit annis quinque & quinquaginta &
וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם
Chephſibah eius matris
אִמּוֹ חֶפְצִי בָהּ׃
abominationes iuxta DOMINI oculis in malum Feciſſque
2 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבֹת
Iſrael filiorum faciebo à DOMINO expulit quas gentium
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Chizchiiahu pedidcrat quas excelſa aedificauit & eſt Comanſuſque
3 וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבֵּד חִזְקִיָּהוּ
fecit Lucum fecit & Bahal ipſi altaria erexit & eius patet
אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת לַבָּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב
coelorum militiae omni ſe incuruauit & Iſrael rex Achab fecerat
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיָּעָבְדֵם׃
eis ſeruiuit &
Dominvs dixit quae Dominvm domo in aluaria extruxit Et
4 וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
meum nomen ponam Ieruſalaim In
בִּירוּשָׁלִַם אָשִׂים אֶת שְׁמִי׃
aruis duobus in coelorum militiae voluerſit aras extruxit Et
5 וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת
ignem per ſuum filium fecit tranſire Et Dominvs domus
בֵּית יְהוָה׃ וְהַעֲבִיר אֶת בְּנוֹ בָּאֵשׁ
ſortes & ſpythonem fecit & eſt augurium & tempora obſeruauit &
6 וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְעָשָׂה אוֹב וְיִדְּעֹנִים
diuinandum ad DOMINI oculis in malum faciendum ad multiplicauit
הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיס׃
qua domo in fecerat quod Luci ſculptile poſuit Et
7 וַיָּשֶׂם אֶת פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בַּבַּיִת
domo In eius filium Selomoh ad & Dauid ad DOMINVS dixerat
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֶל דָּוִד וְאֶל שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת
Iſrael tribubus cunctis de elegi quam Ieruſalaim in & haec
הַזֶּה וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
ſempiternum in meum nomen ponam
אָשִׂים אֶת שְׁמִי לְעוֹלָם׃
terra e Iſrael pedem faciendum moueri ad addam non Et
8 וְלֹא אוֹסִיף לְהָנִיד אֶת רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן הָאֲדָמָה
faciendum ad euſtudierint ſi ſuorum patribus dedi quam
אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם רַק אִם יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת
praecepit quam legem omnem iuxta & eis praecepi quae omnia iuxta
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִים וּלְכֹל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה
Moſes meus ſeruus eis
אֹתָם עַבְדִּי מֹשֶׁה׃
malum faciendum ad Menaſſeh eos feciſſe errare & audierunt non Et
9 וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּתְּעֵם מְנַשֶּׁה לַעֲשׂוֹת אֶת הָרַע
Iſrael filiorum faciebo à DOMINVS delerat quas gentibus prae
מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Prophetarum ſuorum ſeruorum manu in DOMINVS eſt Locutusque
10 וַיְדַבֵּר יְהוָה בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים
abominationes Iehudah rex Menaſſeh fecit quod eo Pro diluendo
לֵאמֹר׃ יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה
qui Emorrei fecerunt quae omnibus pro peius faciendo ipſius
הַתֹּעֵבוֹת הָרַע מִכֹּל אֲשֶׁר עָשׂוּ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
ipſius idolis in Iehudah etiam fecit peccare & eius ſeruo ad
לְפָנָיו וְהֶחֱטִיא גַּם אֶת יְהוּדָה בְּגִלּוּלָיו׃
ideo Ecce Iſrael Deus DOMINVS dixit ſic Idcirco
11 לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי
Iehudah & Ieruſalaim ſuper malum
מֵבִיא רָעָה עַל יְרוּשָׁלִַם וִיהוּדָה אֲשֶׁר כָּל שֹׁמְעָיו
eius aures ambae tinniant
תִּצַּלְנָה שְׁתֵּי אָזְנָיו׃
& Samariae lineam Ieruſalaim ſuper extendam Et
12 וְנָטִיתִי עַל יְרוּשָׁלִַם אֶת קַו שֹׁמְרוֹן וּמַשְׁקֹלֶת
quemadmodu Ieruſalaim delebo & Achab domus pondus
מְשֻׁקֶלֶת בֵּית אַחְאָב וּמָחִיתִי אֶת יְרוּשָׁלִַם כַּאֲשֶׁר

tulerunt Et ficuum maſſam Tollite Ieſaiahu Dixitque
7 לִתְמֹהַ וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ קְחוּ דְּבֶלֶת תְּאֵנִים וַיִּקְחוּ
eius & ulcus ſuper poſuerunt & ſanatum eſt.
וַיָּשִׂימוּ עַל הַשְּׁחִין וַיְחִי׃
quod ſignum Quod : Ieſaiahu ad Chizchiahu Dixitque
8 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשַׁעְיָהוּ מָה אוֹת כִּי
damum tertio die in ſui ſim aſcenſurus & me DOMINVS ſic ſanaturus
יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי בֵּית
DOMINI
יְהוָה׃
quod, DOMINO à ſignum tibi Hoc : Ieſaiahu Dixitque
9 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה לְךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה כִּי
verbum Iſai † eſt locutus quod, verbum DOMINVS ſic facturus
† Num vis
יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר הֲלֵךְ הַצֵּל
vadat
† gradibus decem reuertatur & † gradibus decem
עֶשֶׂר מַעֲלוֹת אִם יָשׁוּב עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃
gradibus decem declinare umbra eſt Leue : Chizchiahu Dixitque
10 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ נָקֵל לַצֵּל לִנְטוֹת עֶשֶׂר מַעֲלוֹת
gradibus decem retrorſum umbra reuertatur : ſed, Nimis
Nolo hoc.
לֹא כִי יָשׁוּב הַצֵּל אָחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃
reduxit & DOMINVM ad prophetes Ieſaiahu clamauit Et
11 וַיִּקְרָא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל יְהוָה וַיָּשֶׁב
Achaz gradibus in † deſcenderat quae, gradibus in † umbram
per gradus
אֶת הַצֵּל בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז
gradibus decem retrorſum
אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃
rex Baladan filius Baladan Berodach miſit illo tempore In
12 בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ
quod, audierat quoniam, Chizchiahu ad munera & † literas Babel † munera
בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל חִזְקִיָּהוּ כִּי שָׁמַע כִּי
Chizchiahu aegrotaſſe
חָלָה חִזְקִיָּהוּ׃
domum omnem eis oſtendit & Chizchiahu eos ſibi audiuit Et
13 וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְא אֶת כָּל בֵּית
& aromata & aurum & argentum, ſui deliciaſque
נְכֹתוֹ אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת
quod omne & ſuorum vaſorum domum & , optimum eius * † ſuorum
כְּלִי מֹרֶק וְאֶת כָּל בֵּית אֲשֶׁר יִמָּצֵא אוֹצְרוֹתָיו
eis oſtenderit non quod, verbum † fuit Non ſuis thesauris in eſt inuentum † quicquam
בְּכָל בֵּיתוֹ וּבְכָל מֶמְשַׁלְתּוֹ
diuitiae, Chizchiahu regem ad prophetes Ieſaiahu venit Et
14 וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
Ite ad venerunt vnde & , iſti viri dixerunt Quid : eum ad
אֵלָיו מָה אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן בָּאוּ אֵלֶיךָ
Babel de, venerunt longia qua terra De: Chizchiahu Dixitque
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבָּבֶל׃
Chizchiahu Dixitque ? tuis domo in viderunt Quid : ait Et
15 וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
quod, verbum † fuit tuos, viderunt, meis domo in † quae Omnia † ſunt † quicquam
אֵת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר
meis thesaurus in ex offenderim non
לֹא הֶרְאִיתִים בְּאוֹצָרוֹתָי׃
DOMINI verbum Audi : Chizchiahu ad Ieſaiahu dixit Et
16 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר יְהוָה׃
ſua domo in † quod nomine deferetur & , omnes † dies Ecce † venient fert
17 הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כָל אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ
Non Babel in ſunt domo haec quae & conditi ſunt
וַאֲשֶׁר צָבְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא
DOMINVS dixit, ambos † remanebit † quicquam
יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה׃
tollent, generabit quos, te de egredientur qui, tuis filiis de Es
18 וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּחוּ
Babel regis palatio in eunuchi erunt &
וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל׃
DOMINI verbum eſt Bonus Ieſaiahu ad Chizchiahu Dixitque
19 וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר יְהוָה
ſit futura veritas & pax ſi † Nonne : dixit Et. ea locutus quod
† bonus eſt eſt
אֲשֶׁר דִּבָּרְתָּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה
omnis &, Chizchiahu verbum ipſi dum Et † meis diebus in Reſidua erit
בְּיָמָי׃
& ſuorum omnium fortitudo
20 וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל גְּבוּרָתוֹ וְאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַבְּרֵכָה וְאֶת הַתְּעָלָה
aqueductum & , piſcinam fecit quod & , eius fortitudo
† ſunt in
וַיְבֵא אֶת הַמַּיִם הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל

ſuam faciem ſuper vertit & obſtruxit † ſcutellam † obſtergens
14 וְהִכֵּיתִי אֶת שְׁאֵרִית נַחֲלָתִי וְאֶתֵּנֵם
eos tradam & , mee hereditatis reſiduos deſeruiquam Et
בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וְהָיוּ לָבַז וְלִמְשִׁסָּה
malum feceruntque quod Eo ſuis inimicis omnibus
15 לְכֹל אֹיְבֵיהֶם׃ יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וַיִּהְיוּ
ſunt egreſſi qua die à me, irritantes fuerunt & , facta ira eius in
מַכְעִסִים אֹתִי מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ
etiam Et hanc diem ad vſque & Aegypto ex eorum patres
אֲבוֹתָם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
donec valde multum Menaſſeh effudit innocentem ſanguinem
16 וְגַם דָּם נָקִי שָׁפַךְ מְנַשֶּׁה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר
quo ſuum peccatum praeter , ut ad os Ieruſalaim impleret
מָלֵא אֶת יְרוּשָׁלִַם פֶּה לְבַד מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר
DOMINI oculis in malum faciendum ad Iehudah feceſ peccare
הֶחֱטִיא אֶת יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
eius peccatis & , feceſ quae vulneris & , Menaſſeh omnibus refertum Et
17 וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַשֶּׁה וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וְחַטָּאתוֹ
dierum verborum libro ſuos † ſcripta ipſa nonne, peccatum quod †
אֲשֶׁר חָטָא הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
ſuis patribus cum Menaſſeh Iecoiqve
לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם אֲבֹתָיו
Amon regnauit Horta hortoiu ſuae domus horto in eſt ſepultus &
18 וַיִּקָּבֵר בְּגַן בֵּיתוֹ בְּגַן עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן
eo pro eius filius
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
Ieſum regnando in Amon † annorum duorum & vigintí filius
19 בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּשְׁתֵּים שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ
eius matris nomen & Ieruſalaim in regnauit annis duobus &
וּשְׁתֵּים שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ
† reckam † Feciſque Boſcath de Hadaiah filia Iedidah
מְשֻׁלֶּמֶת בַּת חָרוּץ מִן יָטְבָּה׃
20 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה
ea ſe incurrauit & ſuus patre ſeruiuitque quibus idolis
אָבִיו וַיֵּלֶךְ בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ אָבִיו וַיַּעֲבֹד
ſuus patre ſeruiuit quae & DOMINI via in ambulauit
אֶת גִּלּוּלִים אֲשֶׁר עָבַד אֲבִיו וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם׃
21 וַיַּעֲזֹב אֶת יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו וְלֹא הָלַךְ
non & ſuorum patrum Deum DOMINVM deſeruit Et
בְּדֶרֶךְ יְהוָה׃ וַיַּעַשׂ אָמוֹן עַבְדֵי יְהוָה וְלֹא
DOMINI via in ambulauit Amon ſerui conſpiraueruntque &
22 הִתְכַּוֵּן
ſua domo in regem interfecerunt & , eum ſuper
23 וַיִּקְשְׁרוּ עַבְדֵי אָמוֹן וַיָּמִיתוּ אֶת הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ׃
regem ſuper conſpiraſſent omnes terrae populus percuſſit Et
24 וַיַּכּוּ עַם הָאָרֶץ אֶת כָּל הַקֹּשְׁרִים עַל הַמֶּלֶךְ אָמוֹן
eius filium Iodiahu terrae populus conſtituit regem & Amon
וַיַּמְלִיכוּ עַם הָאָרֶץ אֶת יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ
ipſa nonne, feciſt quae Amon eorum reſiduum Et
תַּחְתָּיו׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָמוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא הֵם
Iehudah regum dierum verborum libro ſuos † ſcripta ipſa nonne
25 כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
regnauitque Horta horto in ſuo ſepulchro in eum ſepelitur Et
26 וַיִּקָּבֶר אֹתוֹ בְקִבְרָתוֹ בְּגַן עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ
eo pro eius filius Iodiahu
יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XXII. כב

Ieſum regnando in Iodiahu † annorum octo Filius
1 בֶּן שְׁמֹנֶה שָׁנָה יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ
& triginta & eius matris nomen & Ieruſalaim in regnauit anno vno
וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ
† reckam † Feciſque Boſcath de Hadaiah filia Iedidah
יְדִידָה בַּת עַדָיָה מִבָּצְקַת׃
2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּכָל דֶּרֶךְ
non & ſuorum patrum Deum DOMINVM deſeruiquam Et
דָּוִיד אָבִיו וְלֹא סָר יָמִין
ſiniſtram & dexteram declinauit
וּשְׂמֹאול׃
Iex miſit Ioſiahu regis anno decimooctauo in ſuis Et
3 וַיְהִי בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ שָׁלַח הַמֶּלֶךְ
DOMINI domum & ſcribam Meſullam filij Aſaliahu filium Saphan
אֶת שָׁפָן בֶּן אֲצַלְיָהוּ בֶּן מְשֻׁלָּם הַסֹּפֵר בֵּית יְהוָה

magnum faceredorem Chizchiahu ad Aſcende ilicetendo
perflatur con- flate pecunia eius ſtata eſt † ad † timinus
פְּרִסְלֵאט כֶּסֶף הֻתַּךְ מִתֵּת אֲשֶׁר הֵבִיא אֶת כֶּסֶף הַקֳּדָשִׁים
collegerunt quod † DOMINI domum illatum argentum conſummos &
אֲשֶׁר אָסְפוּ שֹׁמְרֵי הַסַּף מֵאֵת הָעָם׃
populo à eius † cuſtodes
4 וְיִתְּנוּהוּ עַל יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמְפֻקָּדִים בְּבֵית
eam tradant & : DOMINI domo in praefectis opus
יְהוָה וְיִתְּנוּ אוֹתוֹ
roborandum ad DOMINI domo in † quod opus facientibus
5 לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עַל בֵּית יְהוָה לְחַזֵּק אֶת
ceruicarum & , aedificatoribus & Fabris domus ſuſtinendum †
בֶּדֶק הַבָּיִת׃ לְחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים וְלַגֹּדְרִים
roborandum ad, recidendi * lapides & , ligna emendum ad &
* accidus, quae
וְלִקְנוֹת עֵצִים וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת
darui quod, argentum eis eam ſuppleatur non Tantum
† nomen
קְנַת
faciant. domum
הַבָּיִת׃ רַק לֹא יֵחָשֵׁב אִתָּם הַכֶּסֶף הַנִּתָּן
faciendae ipſi fide in ſed, eorum manum ad
6 עַל יָדָם כִּי בֶאֱמוּנָה הֵם עֹשִׂים׃
legis Librum ſi reſtham Saphan ad magnus faceredos Chizchiahu
† ipſi
7 וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ הַגָּדוֹל אֶל שָׁפָן הַסֹּפֵר סֵפֶר
ad * libum Chizchiah dedit &. DOMINI domo in inuenit
מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּהוּ אֶת הַסֵּפֶר אֶל
illum legitque, Saphan
שָׁפָן וַיִּקְרָאֵהוּ׃
ſeruit & , regem ad ſcribe Saphan venit Et
8 וַיָּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב אֶת הַדָּבָר
eſt inuentu quod, argentum eni ſerui Conflauerunt : dixit & , rem
† manet
וַיֹּאמֶר עֲבָדֶיךָ צָרְרוּ אֶת הַכֶּסֶף הִנָּמְצָא
praefectis * opus facientium manui ad † illud dederunt & , domo in
בְּבֵית
DOMINI domo in
יְהוָה וַיִּתְּנֻהוּ עַל יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמְפֻקָּדִים
regi ſcribe Saphan Nuncianſque
בְּבֵית יְהוָה׃ וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסֹּפֵר לְהַמֶּלֶךְ
Saphan illum legitque ſacerdos Chizchiahu mihi dedit Librum : dicendo
לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפָן
regis * coram rege.
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
* eius audiſ- ſe ea legis libri verba regem audire ferundum † fuit Et
9 וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסֹּפֵר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר כָּל אֲשֶׁר
magna quia, humi meam libri verba ſuper Iehudah omni
† eſt
נָתְנוּ עֲבָדֶיךָ כָּסֶף בְּבֵיתֶךָ וּבְיַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
non quod, eis, mis in * eſt fiducia ipſa quae, DOMINI ira
† eonuna
הַמְפֻקָּדִים בְּבֵית יְהוָה יִתֵּכוּהוּ
omne luxta faciendo eſt, noſtri libri verba ſuper noſtri patres audierunt
* vt faciremus
10 וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסֹּפֵר לְהַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן
* quod eſt
חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן לִי וַיִּקְרָא בּוֹ שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
11 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה
vestimenta ſcidit & , regis libri verba poſtquam Et
וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו׃
Michaiah filio Hachbor & , Saphan filio Achiſchaam & , ſacerdoti
12 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וְאֶת אֲחִיקָם בֶּן שָׁפָן וְאֶת עַכְבּוֹר בֶּן מִיכָיָה
& Saphan filio Achiſchaam & , ſeruo Hadaiah & , ſeruo Saphan &
וְאֶת שָׁפָן הַסֹּפֵר וְאֶת עֲשָׂיָה עֶבֶד הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃
pro & , populo pro & , me pro DOMINVM inquirite , Ite
13 לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד הָעָם וּבְעַד
magna quia, humi meam libri verba ſuper Iehudah omni
כָּל יְהוּדָה עַל דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה כִּי גְדוֹלָה
non quod, eis, mis in * eſt fiducia ipſa quae, DOMINI ira
חֲמַת יְהוָה אֲשֶׁר הִיא נִצְּתָה בָּנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא
omne luxta faciendo eſt, noſtri libri verba ſuper noſtri patres audierunt
* vt faciremus
שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵינוּ עַל דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת כְּכָל
* quod eſt
הַכָּתוּב עָלֵינוּ׃
ſcriptum nobis ſuper
14 וַתֵּלֶךְ חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן תִּקְוָה
Saphan & , Hachbor & , Achicham & , ſacerdos Chilchiahu abiit Et
בֶּן חַרְחַס שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם
Tiuah filij Sallum vxorem , prophetiſſam Chuldah ad Hadaiah &
† habitabat
בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ׃
Ieruſalaim in Aduersa , veſtium cuſtodis Charchas filij
† Aduersa deſcripta
15 וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
dixit Sic , eos ad Dixitque
אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי׃
ſuper & , illum locum ad * malum adducere , ego Ecce : DOMINVS
* adducto * ſuper
16 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל
Iehudah rex legit quem illori verba omnia , eius habitatores
יֹשְׁבָיו אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קָרָא עַל סֵפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
alterius diis ſuffierunt & , me deſeruerunt quia eo Pro
17 תַּחַת אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים
* vt irritarent eſt ſuccenſio & , ſuarum manuum opere omni in me manet pro
לְמַעַן הַכְעִסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְתִבְעַר חֲמָתִי
* eum
וְלֹא תִכְבֶּה׃
18 וְאֶל מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרוֹשׁ אֶת יְהוָה
iungamur non & , illo loco in meus Fotus
כֹּה תֹאמְרוּן אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
* eius audiſ- ſe ea , legis libri verba regem audire ferundum † fuit Et
לְפֻתְנֵי הַמִּלִּין אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ׃
† quia
19 יַעַן רַךְ לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע מִלִּפְנֵי יְהוָה בְּשָׁמְעֲךָ
† quod eſt
אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל יֹשְׁבָיו
† eſt
לִהְיוֹת לְשַׁמָּה וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת בְּגָדֶיךָ וַתֵּבְךְּ
† coram
לְפָנָי וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם יְהוָה׃
† vt ſcriberetur
20 לָכֵן הִנְנִי אֹסִפְךָ אֶל אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל קִבְרֹתֶיךָ
† ſepulchra
בְּשָׁלוֹם וְלֹא תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי
† ſuis
מֵבִיא עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיָּשִׁבוּ אֶת הַדָּבָר לַמֶּלֶךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

confidimus nostro Deo DOMINO In me ad dixerunis ſi Et
וְכִי הַאֲמִרְתֶּן אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּטָחֲנוּ
Deo altaria & eon excelſa Chizchiiahu remouit cunus * his nonne
הֲלוֹא הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו
huic altare faciet Ad ſ Ieruſalem ad & ,Iehudah ad dixiſque
וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה
Ieruſalem in eos ſuccurabris
תִּשְׁתַּחֲווּ בִירוּשָׁלָ͏ִם׃
,Aſſur regi mea domino nunc * ſuſcipe nunc Et
וְעַתָּה הִתְעָרֵב נָא אֶת־אֲדֹנִי אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר
equitares nis dare poſſuerit ſi ,quos mihi duo tibi dabo &
וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֵת לְךָ רֹכְבִים
verſus ducis faciet * facies vertere quomodo Et ,eos ſuper
עֲלֵיהֶם׃ וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֶת פְּנֵי פַּחַת אֶחָד
Aegypto ſuper * nisi confidas ex * ,minimorum mei domini ſeruorum
עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם
ſequutes ea & ,mittam ea * propter eos
לְרֶכֶב וְלִפָרָשִׁים׃
,ſilium locum ſuper * aſcendi DOMINO abſque mus Nunc
הֶעָלִיתִי עַתָּה מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהַשְׁחִיתוֹ יְהוָה
terram ſuper * Aſcende me ad dixit DOMINVS ſilium diſperſionibus ad
אֶל־אֶרֶץ וְהַשְׁחֵת אֹתָהּ׃
,Chizchiiahu filius Eliachim Dixitque eos ſuccurrunt ex * hanc
וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ
tuos ſeruos ad eum * Loquere : Rabſacheh ad Ioach & Sebnah &
וְשֶׁבְנָא וְיוֹאָח אֶל־רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ
Iehudaicè nobiſcò loquatis ne & (eos audiente) ſiquidem) Aramaice ſ intelligimus
אֲרָמִית כִּי שֹׁמְעִים אֲנָחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר עִמָּנוּ יְהוּדִית
murum ſuper * qui populi auribus in ſeſt
בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה׃
te ad & ,eum dominum ad Num Rabſacheh eos ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה הֶאֶל־אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ
,Aſſur regis magni regis verbum Audite : dixit & , eſt locutus &
שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל־
,ſiuum ſtercus * edendum ad * murum ſuper ſolemn * vinos
הֲלֹא אֶל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחוֹמָה לָאֲכֹל אֶת־חַרְיֵהֶם
,robuſtum ſuæ urinæ aquam ſibendum ad & ,
וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם עִמָּכֶם׃
,Iehudaicè magna voce ex clamauit & , Rabſacheh Stetitque
וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל גָּדוֹל יְהוּדִית
,Aſſur regis magni regis verbum Audite : dixit & , eſt locutus &
וַיְדַבֵּר וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
potent non quia , Chizchiiahu vobis impoſcat Ne : rex dixit Sic
כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל * יַשִּׁיא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ כִּי־לֹא יוּכַל
,eius manu è vos eruere
לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃
,Aſſur regi * fiduciae nunc * ſuper DOMINO in Chizchiiahu eos faciat ſperare ne Et
וְאַל־יַבְטַח אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ עַל־יְהוָה לֵאמֹר
manum in hanc ciuitas tradetur nō & DOMINVS non ſeruet Iuſtendo
הַצֵּל יַצִּילֵנוּ יְהוָה וְלֹא תִנָּתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד
,Aſſur regis
מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
,Aſſur rex dixit ſic quia ,Chizchiiahu ad audiatis ne
אַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי כֹה אָמַר מֶלֶךְ אַשּׁוּר
eis * comedite & ,me ad egredimini & ,benedictionem mecum Facite
עֲשׂוּ אִתִּי בְרָכָה וְצֵאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ
,ſuæ ciſternæ aquas * bibite & ,ſuæ ficus ex & ,ſuæ vitis ex quisque
גַּפְנוֹ וְאִישׁ תְּאֵנָתוֹ וְשִׁתּוּ אִישׁ מֵי־בֹרוֹ׃
,veſtram terram ſicut ,terram ad vos tollam & ,me ſecum Vbique *
עַד־בֹּאִי וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם
olivas terram , vinearum & ,panis terram , multi & ,frumenti terram * Donec ve-
אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ לֶחֶם וְכְרָמִים אֶרֶץ זֵית
ad audiatis ne & innocentiæ ooo & , vinum & , mellis & ,frumenti olei
שֶׁמֶן וּדְבַשׁ וִחְיוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־
,nos ſeruet DOMINVS : dicendo ,ne mittauit eum Chizchiiahu vobis
חִזְקִיָּהוּ כִּי יַסִּית אֶתְכֶם לֵאמֹר יְהוָה יַצִּילֵנוּ
regis manu è ſuam terrā ex ? gentium Dij eruerunt eruendo Num
הֲהִצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ אֶת־אַרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ
deus * eius ? Arphad & , Chemath deus * Vbi ,Aſſur * eſt
אַשּׁוּר׃ אַיֵּה אֱלֹהֵי חֲמָת וְאַרְפָּד אַיֵּה אֱלֹהֵי
,ſuam manu è Sepharuaim * num
סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה כִּי הִצִּילוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי׃
ſuam terram eruerint qui ,terarum deos omnes inter Quis
מִי בְכֹל אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם
,ſuam manu è Ieruſalem DOMINVS eruet quod ſuam manu è ſuam
כִּי־יַצִּיל יְהוָה אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם מִיָּדִי׃

præceptū quia .verbum ei reſponderunt non & .populus ieruerunt Et
וְהֶחֱרִישׁוּ הָעָם וְלֹא־עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי מִצְוַת
,ei reſpondeatis Non dicendo ,ſum regis
הַמֶּלֶךְ הִיא לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ׃
Sobna & ,domū ſuper * qui ,Chizchiiahu filius Eliachim Veniſque
וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָא
,veſtimus ſciſſa Chizchiiahu ad ſ nunciarent ,Aſaph filius Ioach & ,ſcriba
הַסּוֹפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי בְגָדִים
,Rabſacheh verba ei nunciauerunt & *
וַיַּגִּדוּ לוֹ אֶת דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה׃

CAP. XIX. יט

,olim audiſtis ſi Fiat veſtimenta ſcidit & ,Chizchiiahu regem audiit ſecundum ,fuit Et
וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיְקָרַע אֶת־בְּגָדָיו
.DOMINI domum eſt ingreſſuſque ,ſacco operuit &
וַיְכַס שָׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה׃
Sebnam & ,domum ſuper * qui ,Eliachim miſit Et
וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶלְיָקִים אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא
ad ſagacis in operos ſacerdotum ſeniores & ,ſcribam
הַסּוֹפֵר וְאֶת זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מְכֻסִּים בְּשָׂקִים אֶל
,Amos filium prophetam Iſaiahum
יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא בֶּן־אָמוֹץ׃
,anguſtus Dies : Chizchiiahu dixit Sic : eum ad dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־צָרָה
ad ,ejus filij venerunt quia ,hæc dies blaſphemiæ & ,increpationis &
וְתוֹכֵחָה וְנִאָצָה הַיּוֹם הִוֹּה כִּי־בָאוּ בָנִים עַד־
,pariendi * non vis & ,terra reperiam
מַשְׁבֵּר וְכֹחַ אֵין לְלֵדָה׃
,Aſſur rex eus miſit quem , Rabſacheh verba omnia tua Deus
אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל־דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה
verbis ſe arguerit & ,viuentem Deum probris affecerunt ad ,ſuus dominus
אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֲדֹנָיו לְחָרֵף אֱלֹהִים חָי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים
,reſtatus pro orationem ſuam & ,ſuus Deus DOMINVS audiuit quæ
אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְנָשָׂאתָ תְפִלָּה בְּעַד הַשְּׁאֵרִית
manere *
הַנִּמְצָא׃
,Ieſaiahus ad Chizchiiahu regis ſerui Veneruntque
וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל יְשַׁעְיָהוּ׃
Sic : reſtum dominum ad dicetis Sic : Ieſaiahus illis Dixitque
וַיֹּאמֶר לָהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־אֲדֹנֵיכֶם כֹּה
,poſtiti quæ verborum ſacerdos à timuerit Ne : DOMINVS dixit
אָמַר יְהוָה אַל־תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ
,me Aſſur regis pueri aſſecerunt probris quibus
אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֹתִי׃
,reuerterere & ,auditum audies & ,ſpiritum eo in dem ego Ecce
הִנֵּנִי נֹתֵן בּוֹ וְרִוַח וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב
,ſua terra in gladio eo eum cadere faciam & ſuam terram in
לְאַרְצוֹ וְהַפַּלְתִּיו בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃
pugnaturum Aſſur regem inuenit & ,Rabſacheh eſt reuertus Et
וַיָּשָׁב רַבְשָׁקֵה וַיִּמְצָא אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר נִלְחָם
,Lachis de erat profectus quòd audierat nam ,Libnah ſuper
עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע מִלָּכִישׁ׃
eſt egreſſus Ecce : dicendo ,Chus * regis Tirhacah de Audiuitque
וַיִּשְׁמַע אֶל־תִּרְהָקָה מֶלֶךְ כּוּשׁ לֵאמֹר הִנֵּה יָצָא
,dicendo ,Chizchiiahu ad nuncios miſit & ,eſt reuertus & ,eccè ſuggeredo ad
לְהִלָּחֵם אֶתֶךְ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר
Ne : dicendo ,Iehudah regem Chizchiiahu ad dicetis Sic
כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר לֹא יַכֶּזְבְּךָ
maneat Non : dicendo * in confides * tu quo * eius deus te decipiat
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בֹטֵחַ בּוֹ לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן
,Aſſur regis manu in Ieruſalem
יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
triumphis Aſſur regis fecerunt quæ .audiſti tu Ecce
הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר לְכָל־
,liberaberis tu & , eas perdendo ,terris
הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם וְאַתָּה תִנָּצֵל
,me ſi parres deleuerunt quos ,gentium dij eos liberauerunt Num
הַאֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שִׁחֲתוּ אֹתָם אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר בְּתֶלַשָּׂר׃
,Sepharuaim ciuitas ea & ,Arphad ea & ,Chamath ea ,ipſi Vbi
אַיֵּה מֶלֶךְ חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לְעִיר סְפַרְוַיִם
,Hiuah & ,Henah
הֵנַע וְעִוָּה׃

* cadua, anno is & , ſeruiam * anno illo Comede : ſigorum ſibi hoc Et
וְהוּא לְךָ הָאוֹת אָכוֹל הַשָּׁנָה סָפִיחַ וּבַשָּׁנָה
germinara ,mettite & ,ſeminate tertio anno is & , ſponte germinatum ſecundo
הַשֵּׁנִית סָחִישׁ וּבַשָּׁנָה הַשְּׁלִשִׁית זִרְעוּ וְקִצְרוּ
,eatum fructum comedite & , vineas plantate &
וְנִטְעוּ כְרָמִים וְאִכְלוּ פִּרְיָם׃
,deorſum radicem * ,reſidua * Iehudah domus * euaſit Et
וְיָסְפָה פְלֵיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ לְמָטָּה
,ſurſum fructum faciet &
וְעָשָׂה פְרִי לְמָעְלָה׃
monte de euaſio & , reſidium egredietur Ieruſalem de Quia
כִּי מִירוּשָׁלַ͏ִם תֵּצֵא שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה מֵהַר
,hoc faciet * DOMINI Zelus : Sion
צִיּוֹן קִנְאַת יְהוָה תַּעֲשֶׂה זֹּאת׃
Non : Aſſur regem ad * DOMINVS dixit ſic Quamobrem
לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֹא
,non & ,ſagittam illuc iaciet non & , hoc vrbem ad ingredietur
יָבוֹא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ וְלֹא־
,eggerem eam ſuper * effunder non & , clypeo eam præoccupabit
יְקַדְּמֶנָּה מָגֵן וְלֹא יִשְׁפֹּךְ עָלֶיהָ סֹלְלָה׃
non hanc ſuntarem ad & ,reuerterius eam per venit qua ,vias In
בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בָהּ יָשׁוּב וְאֶל־הָעִיר הַזֹּאת לֹא
,DOMINVS dixit ,ingredietur
יָבוֹא נְאֻם־יְהוָה׃
,me propter, eam ſeruabam ad * hanc ciuitatem ad protegam Et
וְגַנּוֹתִי אֶל־הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי
illa * vocle & ,ſuum Dauid propter &
וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי׃
,eaſtris centū Aſſur caſtrorum ſex in pernoctiſſe & , DOMINI angelus egreſſus &
וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְהוָה
,mane & , manentium cadauera
וַיַּךְ בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ
ipſi omnes ecce & ,mane in ſurrexerunt Et , milia quinque & octoginta
בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פִּגְרִים מֵתִים׃
,ſuum Niniueh in habitauit & Aſſur rex Sancherib
וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב
,adorabat * in deum ſuum Sarezer & ,Adramelech & , ſui de * Noluch domo * ſe interemere †
בְּנִינְוֵה׃ וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר
,Aſſur terram * euaſerunt ipſi Et , gladio in eum percuſſerunt eius filij
הִכֻּהוּ בַחֶרֶב הֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרָט
,eo pro eius filius Eſſarhadon regnauit &
וַיִּמְלֹךְ אֵסַר חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XX. כ

,moriendum ad Chizchiiahu ægrotauit illis diebus In
בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת
,eum ad dixitque , propheta Amos filius Ieſaiahus eum ad venit Et
וַיָּבֹא אֵלָיו יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו
mortieris, nō & ,ne mortuus * quia ,me domui Præcipe : DOMINVS dixit Sic
כֹּה־אָמַר יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא
,vines ad eruere & , panetem ad ſeruſcio * vertit Et
תִחְיֶה׃ וַיַּהֲפֵךְ חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־
,quæſo memento : DOMINVS Oſtento , dicendo , DOMINVM
יְהוָה לֵאמֹר׃ אָנָּה יְהוָה זְכָר־נָא
,perfecto corde eo & , veritate in ſum ſeruo ut * ambulauerim quòd
אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵבָב שָׁלֵם
,magno fletu Chizchiiahu flenſ Et ,ſecerim ruis oculis in bonum & *
וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָּדוֹל׃
,verbum & , medium urbem ſuerat egreſſus non Ieſaiahus , fuit Et
וַיְהִי יְשַׁעְיָהוּ לֹא יָצָא הָעִיר הַתִּיכוֹנָה וּדְבַר־
ad die &, Reuertere ,dicendo , eum ad fuit DOMINI
יְהוָה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר׃ שׁוּב וְאָמַרְתָּ אֶל־
,populus diuersi Chizchiiahu Dauid Dei DOMINVS dixit Sic : mei populi ducem
חִזְקִיָּהוּ נְגִיד עַמִּי כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָּוִיד
,tuam lachrymam vidi , tuam orationem Audiui tui patris
אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי אֶת־דִּמְעָתֶךָ
,Dominī domum * aſcendes tertia die in me ſanum ecce
הִנֵּנִי רֹפְאֲךָ בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי תַּעֲלֶה בֵּית יְהוָה׃
,annos regis ceſſi & , annos quindecim tuis diebus ſuper addam Et
וְהֹסַפְתִּי עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמִכַּף מֶלֶךְ
,ciuitatem ſuper protegam & , illam ciuitatem * & , eo eruam Aſſur
אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֶת הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר
,meum ſeruum Dauid propter & , me propter , illam
הַזֹּאת לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִיד עַבְדִּי׃
,ſuam ſanitatis ſignum ſit Et , ficorum maſſam ſumite
וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ קְחוּ דֶבֶלֶת תְּאֵנִים
,ſuper * ſanetur & , vlcere ſuper ponite & ,Ieſaiahus dixit
וַיִּקְחוּ וַיָּשִׂימוּ עַל־הַשְּׁחִין וַיֶּחִי׃
,ſignum quod Et , DOMINVM ſuper ſanitatis ſignum quod Et
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ מָה אוֹת כִּי־
,me ad ſe ingreſſū ſit & , templum domum ſuper
יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי בֵּית יְהוָה׃
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה־לְּךָ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה כִּי־
,DOMINVS faciet ad , ſuper ſuper
יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר הֲנֵלֵךְ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
הַצֵּל עֶשֶׂר מַעֲלוֹת אִם־יָשׁוּב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת׃
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ נָקֵל לַנְּטוֹת הַצֵּל עֶשֶׂר מַעֲלוֹת
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
כִּי אִם־יָשׁוּב הַצֵּל אֲחֹרַנִּית שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת׃
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וַיִּקְרָא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׁב אֶת־הַצֵּל
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז אָחוֹר עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
בָּעֵת הַהִוא שָׁלַח מְרֹדַךְ בַּלְאֲדָן בֶּן־בַּלְאֲדָן
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
מֶלֶךְ בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי שָׁמַע
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ׃ וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וַיַּרְא אֶת־בֵּית נְכֹתֹה וְאֶת־הַבָּשֶׂם וְאֶת־הַשֶּׁמֶן הַטּוֹב
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וְאֶת־בֵּית כְּלֵי־נְשֶׁק וְאֶת כָּל־הַנִּמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
לֹא־הָיָה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ בְּבֵיתוֹ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ׃ וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן בָּאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר מָה־רָאוּ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתִי
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
רָאוּ לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאִיתִים בְּאוֹצְרוֹתָי׃
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע דְּבַר־
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
יְהוָה צְבָאוֹת׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כָל־
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
הַזֶּה בָּבֶלָה יוּבָא לֹא יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה׃
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּחוּ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל׃ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבָּרְתָּ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וַיֹּאמֶר כִּי יִהְיֶה שָׁלוֹם וֶאֱמֶת בְּיָמָי׃
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר עָשָׂה
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
אֶת־הַבְּרֵכָה וְאֶת־הַתְּעָלָה וְהֵבִיא אֶת־הַמַּיִם הָעִירָה
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
יְהוּדָה׃ וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
בְּמַעֲלֵה קִבְרֵי בְנֵי דָוִד וְכָל־יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
יְרוּשָׁלַ͏ִם עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ׃ וּמְנַשֶּׁה בְנוֹ מָלַךְ
,ſuper * ſuper & , ſex ſuper * ſuper & , ſuper ſuper
תַּחְתָּיו׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 וַיַּעַל מֶלֶךְ אַשּׁוּר בְּכָל־הָאָרֶץ וַיַּעַל שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר עָלֶיהָ שָׁלוֹשׁ שָׁנִים׃
6 בִּשְׁנַת הַתְּשִׁעִית לְהוֹשֵׁעַ לְבַר מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיִּלְכֹּד אֶת־שֹׁמְרוֹן וַיַּגֶל אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיֹּשֶׁב אוֹתָם בְּחַלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי׃
7 וַיְהִי כִּי־חָטְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּעֲלֶה אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
8 וַיֵּלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְחֻקֵּי מְלָכִים אֲשֶׁר עָשׂוּ׃
9 וַיַּחַפְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא־כֵן עַל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם בָּמוֹת בְּכָל־עָרֵיהֶם מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד עִיר בְּצוּר׃
10 וַיַּצֵּבוּ לָהֶם מַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה רָמָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃
11 וַיְקַטְּרוּ שָׁם בְּכָל־בָּמוֹת כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר הָגְלָה יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ דְּבָרִים רָעִים לְהַכְעִיס אֶת־יְהוָה׃
12 וַיַּעֲבְדוּ אֶת־הַגִּלּוּלִים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם לֹא תַעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
13 וַיָּעֶד יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל־נְבִיא כָּל־חוֹזֶה לֵאמֹר שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְשִׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וַאֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד עֲבָדַי הַנְּבִיאִים׃
14 וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם כְּעָרְפָּם אֲבוֹתָם אֲשֶׁר לֹא־הֶאֱמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
15 וַיִּמְאֲסוּ אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אֲבוֹתָם וְאֶת־עֵדוֹתָיו אֲשֶׁר הֵעִיד בָּהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם׃
16 וַיַּעַזְבוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה שְׁנֵים עֲגָלִים וַיַּעֲשׂ אֲשֵׁרָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבָּעַל׃
17 וְהַעֲבִרוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֲשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃
18 וַיִּתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל וַיְהִסִרֵם מֵעַל פָּנָיו לֹא נִשְׁאַר רַק שֵׁבֶט יְהוּדָה גַּם־הוּא׃
19 גַּם־יְהוּדָה לֹא שָׁמַר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ׃
20 וַיִּמְאַס יְהוָה בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל וַיְעַנֵּם וַיִּתְּנֵם בְּיַד שֹׁסִים עַד אֲשֶׁר הִשְׁלִיכָם מִפָּנָיו׃
21 כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד וַיַּמְלִיכוּ אֶת־יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וַיַּדַּח יָרָבְעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהֶחֱטִיאָם חֲטָאָה גְדֹלָה׃
22 וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־חַטֹּאת יָרָבְעָם אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא־סָרוּ מִמֶּנָּה׃
23 עַד אֲשֶׁר הֵסִיר יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים וַיִּגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַדְמָתוֹ אַשּׁוּרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
24 וַיָּבֵא מֶלֶךְ אַשּׁוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעַוָּא וּמֵחֲמָת וּסְפַרְוַיִם וַיֹּשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן תַּחַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְעָרֶיהָ׃
25 וַיְהִי בִּתְחִלַּת שִׁבְתָּם שָׁם לֹא יָרְאוּ אֶת־יְהוָה וַיְשַׁלַּח יְהוָה בָּהֶם אֶת־הָאֲרָיוֹת וַיְהִי הֹרְגִים בָּהֶם׃
26 וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הגלית וַתּוֹשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן לֹא יָדְעוּ אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ וַיְשַׁלַּח בָּהֶם אֶת־הָאֲרָיוֹת וְהִנֵּה מְמִתִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר אֵינָם יֹדְעִים אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃
27 וַיְצַו מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר הוֹלִיכוּ שָׁמָּה אֶחָד מִן־הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלִיתֶם מִשָּׁם וְיֵלְכוּ וְיֵשְׁבוּ שָׁם וְיוֹרֵם אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃
28 וַיָּבֹא אֶחָד מִן־הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הָגְלוּ מִשֹּׁמְרוֹן וַיֵּשֶׁב בְּבֵית־אֵל וַיְהִי מוֹרֶה אֹתָם אֵיךְ יִרְאוּ אֶת־יְהוָה׃
29 וַיְהִי עֹשִׂים גּוֹי גּוֹ אֱלֹהָיו וַיַּנִּיחוּ בְּבֵית הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשֹּׁמְרוֹנִים גּוֹי גּוֹ בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם יוֹשְׁבִים שָׁם׃
30 וְאַנְשֵׁי בָבֶל עָשׂוּ אֶת־סֻכּוֹת בְּנוֹת וְאַנְשֵׁי כּוּת עָשׂוּ אֶת־נֵרְגַל וְאַנְשֵׁי חֲמָת עָשׂוּ אֶת־אשימא׃
31 וְהַעִוִּים עָשׂוּ נִבְחַז וְאֶת־תַּרְתָּק וְהַסְפַרְוִים שֹׂרְפִים אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ לְאַדְרַמֶּלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ אֱלָהּ סְפַרְוָיִם׃
32 וַיְהִי יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצֵהֻם כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיְהִי עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית הַבָּמוֹת׃
33 אֶת־יְהוָה הָיוּ יְרֵאִים וְאֶת־אֱלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים כְּמִשְׁפַּט הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם׃
34 עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם עֹשִׂים כַּמִּשְׁפָּטִים הָרִאשֹׁנִים

5 ascendit & terram omnem in Assur rex ascendit Et
6 annis tribus capt eam fuper exercitum & obſedit
7 Samaria Assur rex cepit Hoſeah nono anno In
8 transtulit & Assur in Israel Assur rex fecit transmigrare Et
9 Madai eiuitates & Ghozan flumen Chabor in & Chalach in
10 fui Dei DOMINI fuper in & audientiam non quod Eo
11 ſicut Moſeh praecepit quae omnia ,eius pactum fanc transgreſſi &
12 fecerunt nec audierunt non & DOMINI
13 Sancherib aſcendit Chizchiahu regis anno duodecimoquarto in Et
14 ,eas cepit & ,munitas Iehudah ciuitates omnes fuper Assur rex
15 Lachis in Assur regem ad Iehudah rex Chizchiah Miſiſque
16 feram ,me fuper delicta quod ,me deſuper a recede ,Peccaui dicendo
17 tio- Iehudah regem Chizchiah ſuper Assur rex impoſuit &
18 auri talenta triginta & argenti talenta centa
19 ,DOMINI' domo reperta argentum omne Chizchiah Dedit que
20 regis domus thesauris in &
21 templi valuas Chizchiah aſcidit illo tempore In
22 Iehudah rex Chizchiahu obtexerat quae ,frementes & DOMINI
23 Assur regi ea dedit &
24 & ,Rab-ſaris & ,Tarthan Assur rex misit Et
25 grauii uimis in Chizchiahu regem ad Lachis de Rab-Sacheh
26 aſcenderunt & Ieruſalem in ueniunt & ,aſcenderunt & Ieruſalem in
27 filius Eliachim eos ad eſt egreſſus & regem ad uocauerunt Et
28 filius Ioach & ,ſcriba Sebnah & ,domum ſuper qui Chizchiahu
29 ,emmanuel Aſaph
30 Chizchiahu ad Dixit :Rab-Sacheh eos ad Dixit ſuper
31 fore fiducia ? Quae Assur rex magnus ita dicit Sic
32 Iabrocum verbum tumidus Dixiſti
33 ,eis filius eos
34 quia ,eis bitis quo ſuper ? nunc praelium ad fortitudo & ,conſilium
35 fine in fiſti rebellis
36 ,Dixerunt ei ſermonibus uerbis ne & populus
37 Hilcias filius Eliachim eos ad eſt egreſſus & regem ad uocauerunt Et
38 filius Ioach & ,ſcriba Sebnah & ,domum ſuper qui Chizchiahu

1 annus ipſe) ,Chizchiahu regis quarto anno in fuit Et
2 Salmanaſſe aſcendit (Iſrael regis Elah filij Hoſeah ſeptimus
3 ,eam ſuper exercitum & ,Someron ſuper Assur rex
4 Chizchiah ſexto anno in ,annorum trium fine a eam ceperunt Et
5 Someron eſt capta (Iſrael regis Hoſeah nonus anno ſipſe)
6 eduxere fecit eos Assur in Iſrael Assur rex fecit transmigrare Et
7 Madai ciuitates & ,Ghozan flumen Chabor in & ,Chalach in
8 ſui Dei DOMINI uoce in & audientiam non quod Eo
9 ſeruus Moſeh praecepit quae omnia ,eius pactum ſanc transgreſſi &
10 fecerunt nec ,audierunt non & DOMINI
11 Sancherib aſcendit Chizchiahu regis anno duodecimoquarto in Et
12 ,eas cepit & ,munitas Iehudah ciuitates omnes ſuper Assur rex
13 Lachis in Assur regem ad Iehudah rex Chizchiah Miſiſque
14 feram ,me ſuper delicta quod ,me deſuper a recede ,Peccaui dicendo
15 tio- Iehudah regem Chizchiah ſuper Assur rex impoſuit &
16 auri talenta triginta & argenti talenta centa
17 ,DOMINI' domo reperta argentum omne Chizchiah Dedit que
18 regis domus thesauris in &
19 templi valuas Chizchiah aſcidit illo tempore In
20 Iehudah rex Chizchiahu obtexerat quae ,frementes & DOMINI
21 Assur regi ea dedit &
22 & ,Rab-ſaris & ,Tarthan Assur rex misit Et
23 grauii uimis in Chizchiahu regem ad Lachis de Rab-Sacheh
24 aſcenderunt & Ieruſalem in ueniunt & ,aſcenderunt & Ieruſalem in
25 ,quae ,ſuperioris piſcinae aquaeductu in ſteterunt & ,ueneruntque &
26 filiorum agri ſtratae ad in
27 filius Eliachim eos ad eſt egreſſus & ,regem ad uocauerunt Et
28 filius Ioach & ,ſcriba Sebnah & ,domum ſuper qui Chizchiahu
29 ,emmanuel Aſaph
30 Chizchiahu ad Dixit :Rab-Sacheh eos ad Dixit ſuper
31 fore fiducia ? Quae Assur rex magnus ita dicit Sic
32 Iabrocum verbum tumidus Dixiſti
33 ,eis filius eos
34 quia ,eis bitis quo ſuper ? nunc praelium ad fortitudo & ,conſilium
35 fine in fiſti rebellis
36 ,Dixerunt ei ſermonibus uerbis ne & populus
37 Hilcias filius Eliachim eos ad eſt egreſſus & regem ad uocauerunt Et
38 filius Ioach & ,ſcriba Sebnah & ,domum ſuper qui Chizchiahu

CAP. XVIII. יח

1 Iſrael regis Elah filij Hoſeah tertio anno in fuit Et
2 Iehudah regis Achaz filius Chizchiahus regnauit
3 vigiari & ,ipſum regnando in erat annorum quinque & viginti filius
4 filia Abi eius matris nomen & Ieruſalem in regnauit annis ſexdecim &
5 omnia iuxta ,Domini oculis in rectum Feciſque
6 ſuccidit & ,ſtatuas contriuit & ,excelſa removit ipſe
7 ,eius pater Dauid fecit
8 ,Moſeh fecerat quem ,aeneum ſerpentem confregit & ,ſuccendit
9 ,eo fefferent Iſrael filij eum ,illos dies ad eſque quod
10 Nechuſtan eum vocauit &
11 ,Dixerunt ei ſuper
12 ,de ſuos fuit non eum poſt & ,ſperauit Iſrael Deo DOMINO
13 ,Iehudah regis Ezechias ſuper ,eius anno quarto & ,ſeptimo
14 ,eum faciens fuit quae ,Iſrael regis Elah filij Hoſeah
15 ,eis ex ,ſeruientes erant & ,icones eos in DOMINI miſit &
16 ,eis ad ſeruiebant quae Gentes ſicundo ,Assur regi Dimiſitque
17 ,Dixerunt ei ſuper
18 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
19 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
20 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
21 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
22 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
23 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
24 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
25 ,Dixerunt ei ſuper
26 ,Iehudah regis Achaz filius Chizchiahus regnauit
27 ,Iehudah regis Achaz filius Chizchiahus regnauit
28 ,Assur regis ad ,me miſerunt quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
29 ,Dixerunt ei ſuper
30 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
31 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
32 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
33 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
34 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
35 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
36 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
37 ,Dixerunt ei ſuper
38 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
39 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
40 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
41 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
42 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
43 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
44 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
45 ,Dixerunt ei ſuper
46 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
47 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
48 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
49 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
50 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
51 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
52 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
53 ,Dixerunt ei ſuper
54 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
55 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
56 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
57 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
58 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
59 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
60 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
61 ,Dixerunt ei ſuper
62 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
63 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
64 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
65 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
66 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
67 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
68 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
69 ,Dixerunt ei ſuper
70 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
71 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
72 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
73 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
74 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
75 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
76 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
77 ,Dixerunt ei ſuper
78 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
79 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
80 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
81 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
82 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
83 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
84 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
85 ,Dixerunt ei ſuper
86 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
87 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
88 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
89 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
90 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
91 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
92 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et
93 ,Dixerunt ei ſuper
94 Dei iudicium ,ego ,me ſcio ,Someron ciuitatibus in feciſti habitare &
95 ,eos ,mecum ipſe? ecce & ,icones eos in miſit & ,terrae
96 ,terrae Dei iudicium ,ſcientes ipſi non ? quod eo
97 ,eum illuc facere Iuſt ; dicendo ,Assur rex praecepit Et
98 ,illuc ,ſacerdotes ex ,unum & ,ſuis illis & ,ſimorem ſuerant DOMINUM
99 ,eos ,me docerat & ,terrae Dei iudicium eos docent &
100 ,Someron de fecerāt māſimigrare quos Gens ſuis illis e ,eum ueniri Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XV. טו

שָׁנָה
1 בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
Iſrael regis Iarobham anno ſeptimo & vigeſimo anno Ia-
מָלַךְ עֲזַרְיָה בֶּן אֲמַצְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
quinquagintæ & ieſus regnauit in eam Amaſiah filius Ioas regis Iudæ.

quando re-
gnauit,
2 בֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְחֻמְשִׁים
Ieccholiahu eius matris nomen & Ieruſalem in regnauit annis duobus &
וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכָלְיָהוּ
,DOMINI oculis in rectum ᵃ fecit Et ,Ieruſalem de ,quod eſt
מִירוּשָׁלִָם׃
3 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
,cius pater Amaſiahu fecerat quæ omnia iuxta
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אֲמַצְיָה אָבִיו׃
4 רַק הַבָּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים
diem ad vſque leproſus fuit & ,regem DOMINVS percuſſit Et
וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃
5 וַיִּגַּע יְהוָה אֶת הַמֶּלֶךְ וַיְהִי מְצֹרָע עַד יוֹם
ipſa nonne ,fecit quæ Azariahu reliqua & ,Hazaniahu ſepultus eſt &
מוֹת וַיֵּשֶׁב בְּבֵית הַחָפְשִׁית וְיוֹתָם בֶּן הַמֶּלֶךְ עַל
,terræ populum iudicans domum
הַבַּיִת שֹׁפֵט אֶת עַם הָאָרֶץ׃
6 וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֲזַרְיָהוּ וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא הֵם
Iehudah regum dierum verborum libro ſcripta
כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
cum eum ſepelierunt & ,ſuis patribus cum Hazariah Iarmigo
7 וַיִּשְׁכַּב עֲזַרְיָה עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם
eo pro eius filius Iotham regnauitque :Dauid ciuitate in ſuis patribus
אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
Iehudah regis Hazariahu anno octauo & ,Iotham regnauit anno In
8 בִּשְׁנַת שְׁמוֹנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה לְעֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
ſex Someron in Iſrael ſuper Zecchariahu filius Ieroboam regnauit
מָלַךְ זְכַרְיָהוּ בֶן יָרָבְעָם עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁשָּׁה
quidquid malum ,DOMINI oculis in malum Fecitque ,mentibus
חֳדָשִׁים׃ רוץ
9 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר
,Nebat filij Iarobham peccatis à declinauit non ,eius patres ſecerunt
עָשׂוּ אֲבֹתָיו לֹא סָר מֵחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן נְבָט
eum aduerſus conſurrauit Et ,Iſrael fecit peccare qui
אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל׃
10 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו שַׁלּוּם בֶּן יָבֵשׁ וַיַּכֵּהוּ קִבְלָם עַם וַיְמִיתֵהוּ
ipſa ecce ,Zecchariahu ſerboram ipſiſdem Et ,eo pro regnauitque &
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃
11 וְיֶתֶר דִּבְרֵי זְכַרְיָהוּ הִנָּם
Iſraël regum dierum verborum libro ſcripta
כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
12 הוּא דְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל יֵהוּא לֵאמֹר
,ita fuiſſique ,Iſraël ſuorum ſuper ſibi ſedebunt quatuor filij
בָּנִים לְךָ יֹשְׁבִים עַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל עַד רְבִיעִים
anni nono & trigeſimo anno in regnauit ,labes filius Sallum
וַיְהִי כֵן׃ יזע
13 שַׁלּוּם בֶּן יָבֵשׁ מָלַךְ בִּשְׁנַת תִּשְׁעִים וְתִשַׁע שָׁנָה
Someron in diem quo ſi regnauit & Iehudah regis Huzziah
לְעֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יֶרַח יָמִים בְּשֹׁמְרוֹן׃
Someron ᵃ ciuitate :Tirtah de Ghadi filius Menachem aſcendit Et
14 מְנַחֵם בֶּן גָּדִי מִתִּרְצָה וַיָּבֹא
,eum interemit & Someron in labes filium Sallum percuſſit &
שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת שַׁלּוּם בֶּן יָבֵשׁ בְּשֹׁמְרוֹן וַיְמִיתֵהוּ
,eo pro regnauitque
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃
ipſa ecce ,eſtiterunt qua ,eius legis & ,Sallum ſerboram ipſiſdem Et
15 וְיֶתֶר דִּבְרֵי שַׁלּוּם וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר הִנָּם
Iſrael regum dierum verborum libro ſcripta ſunt in
כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
,ea in ᵃ qui nomen & ,Tiphah Menachem percuſſit Tunc
16 אָז הִכָּה מְנַחֵם אֶת תִּפְסַח וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהּ
omnes ,percuſſit & ,pertenuit eos qua ,Tirtah ᵃ eius terminos &
וְאֶת גְּבוּלֶיהָ מִתִּרְצָה כִּי לֹא פָתְחוּ לוֹ וַכָּל אֶת כָּל
anno nono & trigeſimo anno In ,ſedile eius præpositus
הָרֹתוֹתֶיהָ בָּקָע׃ תרה
Iſraël ſuper Ghadi filius Menachem regnauit ,Iehudah regis Hazariah
17 בִּשְׁנַת תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע שָׁנָה
Someron in annis decem
לְעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ מְנַחֵם בֶּן גָּדִי עַל יִשְׂרָאֵל
עֶשֶׂר שָׁנִים בְּשֹׁמְרוֹן׃

CAP. XVI. טז

1 בִּשְׁנַת שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפֶקַח בֶּן רְמַלְיָהוּ מָלַךְ
regnauit ,Remaliahu filij Pecach anno decimoſeptimo anno In
יוֹתָם בֶּן עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
Iehudah regis Hazariah anno quinquageſimo anno Ia-
2 בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
annis ſedecim & ,ipſum regnauit in Achaz ᵃ nomen vigini filius
מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְלֹא עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
DOMINI oculis in rectum ᵃ fecit non & ,Ieruſalem in regnauit
אֱלֹהָיו כְּדָוִד אָבִיו׃
,eius pater Dauid ſicut ,eius in
3 וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת בְּנוֹ הֶעֱבִיר
,ſimul ſuum ᵃ ignem omoc ſubiret & ,Iſrael regum via in abiit Et
בָּאֵשׁ כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה
,excelſis in ſuffuit & immolauit Et ,Iſrael filiorum ſuorum ᵃ
אֹתָם מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
4 וַיִּזְבַּח וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל
,ſimul ſuum ᵃ lignum omoc ſubiret & ,ſacrificium ſuum ᵃ
עֵץ רַעֲנָן׃
Remaliahu filius Pecach & ,Aram rex Reſin aſcendit Tunc
5 אָז יַעֲלֶה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וּפֶקַח בֶּן רְמַלְיָהוּ
non & Achaz ſuper ᵃ conflauerunt ᵃ ,prælium in Ieruſalem ᵃ Iſraël rex
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה וַיָּצֻרוּ עַל אָחָז וְלֹא
expugnare potuerunt
יָכְלוּ לְהִלָּחֶם׃
Reſin reſtituit illo tempore In ᵃ
6 בָּעֵת הֵשִׁיב רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם אֶת אֵילַת לַאֲרָם
Iehudæos exſtirpauit & ,Aram ipſi Elath
וַיְנַשֵּׁל אֶת הַיְהוּדִים וַאֲרָמִים בָּאוּ אֵילַת וַיִּשְׁבוּ שָׁם עַד
ad vſque ibi habitauerunt & ,Elath in venerant Aramæi & ᵃ
הַיּוֹם הַזֶּה׃
7 וַיִּשְׁלַח אָחָז מַלְאָכִים אֶל
,rege ᵃ tunc filius & ,tunc Seruus ᵃ dicendo ,Aſſur regem peleſer- Tiglath
תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר עַבְדְּךָ וּבִנְךָ אֲנִי
,Iſraël regis ſolet & de me ſcias & ,Aram regis ſolet & de me ſcias &
וְהוֹשִׁיעֵנִי מִכַּף מֶלֶךְ אֲרָם וּמִכַּף מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
& ,argentum Achaz tulit Et ,me ſuper inſurgentium
הַקָּמִים עָלָי׃
8 וַיִּקַּח אָחָז אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת
,domus theſauris in & ,DOMINI ᵃ domo è inuentum ᵃ
הַזָּהָב הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ
,munus Aſſur regi
וַיִּשְׁלַח לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר שֹׁחַד׃
9 וַיִּשְׁמַע אֵלָיו מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּעַל מֶלֶךְ אַשּׁוּר אַל
in Aſſur rex aſcendit & ,Aſſur rex eum ad exaudiuit Et
דַּמֶּשֶׂק וַיִּלְכְּדָהּ וַיַּגְלֶהָ קִירָה וְאֶת רְצִין הֵמִית׃
Reſin & ,Chir in eam fecit tranſmigrare & ,eam cepit & ,Damaſcum
10 וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ אָחָז לִקְרַאת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר
:Dammeſec in quod altare viditque ,Damaſcum ᵃ Aſſur regis
מֶלֶךְ אַשּׁוּר דַּמֶּשֶׂק וַיַּרְא אֶת הַמִּזְבַּח אֲשֶׁר בְּדַמֶּשֶׂק
,altaris ſimilitudinem facere dotem Vriah ad Achaz
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶל אוּרִיָּה הַכֹּהֵן אֶת תְּמוּנַת הַמִּזְבֵּחַ
,eius opus omne ᵃ eſt ea exemplar &
וְאֶת תַּבְנִיתוֹ לְכָל מַעֲשֵׂהוּ׃

11 וַיִּבֶן אוּרִיָּה הַכֹּהֵן אֶת הַמִּזְבֵּחַ כְּכֹל אֲשֶׁר שָׁלַח
donec venit
rex
מִשְׁלַח מֶלֶךְ אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק כֵּן עָשָׂה אוּרִיָּה הַכֹּהֵן עַד בּוֹא
,ſacerdos Vriah Exſtruxitque ,Achaz rex præcepit quæ omnia iuxta ,facerdos Vriah fecit ſic ,Dammeſeco Achaz rex
הַמֶּלֶךְ אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק׃
,Dammeſco Achaz regreſſus
12 וַיַּרְא הַמֶּלֶךְ מִדַּמֶּשֶׂק וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ עַל הַמִּזְבֵּחַ
,altare rex vidit & ,Dammeſco è rex venit Et
וַיַּעַל עָלָיו׃
,illud ſuper fecit aſcendere & ,altare ſuper ᵃ rex aſcenſit &
13 וַיַּקְטֵר אֶת עֹלָתוֹ וְאֶת מִנְחָתוֹ וַיִּסֵּךְ אֶת
libauit & ,ſuum manu ᵃ & ,ſuum holocauſtum ſuffumit Et
נִסְכּוֹ וַיִּזְרֹק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ׃
,altare ſuper ei ᵃ qui ,pacificorum ſanguinē ſpargit & ,ſuū libamen
14 וְנְחֹשֶׁת הַמִּזְבַּח אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה
,DOMINI templum inter ad & ,altare fuit ad ᵃ domus facie ᵃ à
מֵאֵת פְּנֵי הַבַּיִת מִכֵּין הַמִּזְבֵּחַ וּמִכֵּין בֵּית יְהוָה
,aquilonem ad altaris ſumus ſuper ᵃ illud dedit &
וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוֹנָה׃
Super :dicendo ,ſacerdoti Vriah Achaz rex Præceptique
15 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶת אוּרִיָּה הַכֹּהֵן לֵאמֹר עַל
,vel pertinum manu ᵃ & ,matutinū holocauſtū ſuū maius altare
הַמִּזְבֵּחַ הַגָּדוֹל הַקְטֵר אֶת עֹלַת הַבֹּקֶר וְאֶת מִנְחַת הָעֶרֶב
populi vniuerſū holocauſtum & ,eius manu ᵃ & ,regis holocauſtum &
וְאֶת עֹלַת הַמֶּלֶךְ וְאֶת מִנְחָתוֹ וְאֶת עֹלַת כָּל עַם
ſanguinem omnem & ,eorum libamina & ,terræ
הָאָרֶץ וְנִסְכֵּיהֶם וְכָל דַּם
altare & ,ſparges illud ſuper victimæ ſanguinem vniuerſum & ,holocauſti
עֹלָה וְכָל דַּם זָבַח עָלָיו תְּזֹרֵק וְהַמִּזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת
,quarendum ad mihi erit ,ærarium
הַנְּחֹשֶׁת יִהְיֶה לִי לְבַקֵּר׃
,Achaz rex præcepit quæ omnia iuxta ,facerdos Vriah fecit Et
16 וַיַּעַשׂ אוּרִיָּה הַכֹּהֵן כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה הַמֶּלֶךְ אָחָז׃
,ſublimiorem & ,ſolidiorem ᵃ clauiculas Achaz rex abſcindit Et
17 וַיְקַצֵּץ הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶת הַמִּסְגְּרוֹת הַמְכֹנָה וַיָּסַר
bobus ſuſpenſi fecit ,deſcendere ᵃ mare & ,concham eis ſuſpenſo ᵃ
מֵעֲלֵיהֶם אֶת הַכִּיֹּר וְאֶת הַיָּם וַיּוֹרֶד מֵעַל הַבָּקָר
,lapideum pauimentorum ſuper ipſum dedit & :eo ſub ᵃ qui ,mare
אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶן וַיִּתֵּן אוֹתוֹ עַל מַרְצֶפֶת אֲבָנִים׃
& ,domo in eſtimquerant quod ſabbathi ſpectaculum ᵃ Et
18 וְאֶת מוּסַךְ הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר בָּנוּ בְּבַיִת וְאֶת
,ſacrificium ᵃ ,DOMINI domum fecit circuire exteriꝰ eorum regis ingreſſum
מְבוֹא הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה הָסַב בֵּית יְהוָה מִפְּנֵי
.Aſſur regi
מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
ſcripta ipſa nonne ,fecit quæ Achaz reliquum reſiduum Et ᵃ
19 וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָחָז אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים
Iehudah regum dierum verborum libro ſcripta ſunt in
עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
,ſuis patribus cum eſt ſepultus & ,ſuis patribus cum Achaz ſcripturus
20 וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם אֲבֹתָיו
,eo pro eius filius Chizchiahu regnauit & :Dauid ciuitate in
בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XVII. יז

Hoſeah regnauit ,Iehudah regis Achaz duodecimo anno In
1 בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לְאָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ הוֹשֵׁעַ
annis nouem Iſraël ſuper Someron in Elah filius
בֶּן אֵלָה בְּשֹׁמְרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל תֵּשַׁע שָׁנִים׃
reges ſicut non erat ,malum DOMINI oculis in malum Fecitque
2 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּמַלְכֵי
,eum ſuper ad ſuccurrit qui Iſraël
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו׃
,ei reddebatur :ferunt Hoſeah ei fuit & ,Aſſur in rex Salmanaſſer
3 עָלָיו עָלָה שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיְהִי לוֹ הוֹשֵׁעַ עָבֶד וְנָשַׂק לוֹ
,communionē Hoſeah in Aſſur rex ingreſſus Et ᵃ munus
שָׁלַח מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמְצָא מֶלֶךְ אַשּׁוּר בְּהוֹשֵׁעַ קֶשֶׁר
ſicut aſſimulauit non & ,Aegypti regem So ad nuncios miſit quod
אֲשֶׁר שָׁלַח מַלְאָכִים אֶל סוֹא מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְלֹא הֶעֱלָה
,Aſſur rex eum cinxit & ,ᵃ eas ex munus ſecundum ᵃ Aſſur regi munus
מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר כַּשָּׁנָה בְּשָׁנָה וַיַּעְצְרֵהוּ מֶלֶךְ אַשּׁוּר
,carceri domui in eum vinxit &
וַיַּאַסְרֵהוּ בֵּית כְּלָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְאֵת כָּל־הַכֶּסֶף וְאֶת כָּל־הַכֵּלִים
& argentum & ,aurum omne Tulitque
וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַזָּהָב
& ,aurum domus thesauris in &
בֵּית יְהוָה וְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת
.Someron in est ceruicibus & ,ambasiatores filios
בְּנֵי הַמַּעֲרֻבָה וַיָּשָׁב שֹׁמְרוֹנָה׃
,eius fortitudo & ,fecit quæ ,Ioboas verborum reliquum Et
וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָשׁ אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
scripta ipsa nonne ,Iehudah rege Amasiahu cũ pugnauit quomodo &
וַאֲשֶׁר נִלְחַם עִם־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הֲלֹא הֵם כְּתוּבִים
.Israel regum dierum verborum libro *supra
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
Someron in est sepultusque ,suis patribus cum Ioboas Iaruitque
וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
eo pro eius filius Iarobham regnauitque ,Israel regibus cum
עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
mortuus est *supra Iehudah rex Ioas filius Amasiahu vixit Et
וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת
annis quindecim ,Israel regis Ioboachaz filij † Ioboas
יְהוֹאָשׁ בֶּן יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
*supra † scripta ipsa nonne ,Amasiahu verborum reliquum Et
וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
.Iehudah regum dierum verborum libro
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
fugit & ,Ierusalim in ligatumque * eum *supra Ioasauerũt Et
וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיָּנָס
,ibi eum occiderunt & ,Lachis in eum post miserunt & ,Lachis in
לָכִישָׁה וַיְשַׁלְּחוּ אַחֲרָיו לָכִישָׁה וַיְמִיתֻהוּ שָׁם׃
eum Ierusalim in est sepultus & ,equis *supra eum tulerunt Et
וַיִּשָּׂאוּ אֹתוֹ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקָּבֵר בִּירוּשָׁלַ͏ִם עִם
populus vniuersus inleuant Et ,Dauid ciuitate in sua partibus
אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד׃ וַיִּקְחוּ כָל־עַם
,Hozariah Iehudah cõstituerũt regẽ & ,ramoru tredecim filius ipse &
יְהוּדָה אֶת עֲזַרְיָה הוּא בֶן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִכוּ
.Amasiahu suo patre pro eum
אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו אֲמַצְיָהוּ׃
*dormiuit Iarobs *postquã Iehodah ipſi eam reſtituit & ,Elath ædificauit Ipſe
הוּא בָּנָה אֶת־אֵילַת וַיְשִׁבָהּ לִיהוּדָה אַחֲרֵי שְׁכַב
,ſuis patribus cum rex
הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו׃
regis Ioas filij Amasiahu anno ,decimoquinto anno In
בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַאֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ
Someron in Israel regis Ioas filius Iarobham regnauit ,Iehudah
יְהוּדָה מָלַךְ יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
oculis in malum fecit Et annis ,vnũ & quadraginta
אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
,Nebat filij Iarobham peccatis omnibus ab declinauit non ,DOMINI
יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
,Israel fecit peccare qui ,ſeruum reſtituit ipſe
אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ הוּא הֵשִׁיב אֶת־גְּבוּל
,mare ad vſque Chamath introitum ab ,Israel †ſolicitudini,
יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־יָם הָעֲרָבָה כִּדְבַר
†per manum Ionah ſui ſeruo meo in† fuerat locutus quod ,Israel Dei DOMINI
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ יוֹנָה
erat .hachepher .Gath de qui ,prophetæ Amithai filij
בֶן־אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר׃
,valde murabilem Israel afflictionem Dominus vidit Quoniam
כִּי רָאָה יְהוָה אֶת־עֳנִי יִשְׂרָאֵל מָרָה מְאֹד
*erat Israelis auxilium neque ,derelictus non & ,clauſus * non &
וְאֶפֶס עָצוּר וְאֶפֶס עָזוּב וְאֵין עֵזֶר לְיִשְׂרָאֵל׃
*vt deleret Israel nomen ,dixitque * DOMINVS eſt locutus non Et
וְלֹא־דִבֶּר יְהוָה לִמְחוֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל
,Ioas filij Iarobham manu in eos ſeruauit & ,eorum ſub
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם וַיּוֹשִׁיעֵם בְּיַד יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ׃
,eius fortitudo & ,fecit quæ omnia & ,Iarobham verborum reliquum Et
וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם וְכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
Iehudah ipſi Chamath & ,Damascũ & ,reſtituit qua & ,pugnauit quo
אֲשֶׁר נִלְחָם וַאֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת־דַּמֶּשֶׂק וְאֶת־חֲמַת לִיהוּדָה
,ſuis patribus cum ,Israel regum ,verborum libro ſupra ipſa nonne ,Israel in
בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
Dormiuit(q) ,Israel regibus cum ,ſuis patribus cum Iarobham Iaruitque
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁכַּב יָרָבְעָם עִם־אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
eo pro eius filius Zecharias regnauitque
וַיִּמְלֹךְ זְכַרְיָה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

manu de ciuitates tulit & ,Iehoachaz filius Ieboas eſt recepit Et
וַיָּשָׁב וְיוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מִיַּד בֶּן־הֲדַד
ſui patris Iehoachaz manu de tulerat quas ,Chazael filij Ben-hadad
בֶּן חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז אָבִיו
ciuitates reddidit & ,Ioas eum percuſſit vicibus tribus ipſum in
בַּמִּלְחָמָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִכָּהוּ יוֹאָשׁ וַיָּשֶׁב אֶת־עָרֵי
.Israel
יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XIIII. י

regnauit ,Israel regis Ioachaz filij Ioas ſecundo anno In
בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ
.Iehudah regis Ioas filius Amasiahu
אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
viginti & ,ipſum regnauit in† etat annorum quinque & viginti Filius
בֶּן־חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
Iehoaddan eius matris nõmen & ,Ieruſalem in regnauit annis nouem &
וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדִּן
.DOMINI oculis in rectum † fecit Et ,Ieruſalem de
מִירוּשָׁלָ͏ִם׃ וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
Ioas fecit quæ omnia iuxta ,eius pater Dauid ſicut non ſed ,tamen
רַק לֹא כְּדָוִיד אָבִיו כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה יוֹאָשׁ
adhuc ,excelſa† non exceſſit Veruntamen ,fecit ,eius pater
אָבִיו עָשָׂה׃ רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד
,excelſis in ſacrificare & ,immolare† populus
הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃
percuſſit & ,eius manu in regnum eſſet roboratum cum Et
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ
,ſuum patrem ,ſeruos ,interfecerat ,illos ſenex
וַיַּךְ אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃
regis libro in ſcriptum ſicut ,occidit non percuſſorum filios Et
וְאֶת־בְּנֵי הַמַּכִּים לֹא הֵמִית כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת
patres morientur Non ,dicendo DOMINVS præcepit quo † ,Moſes
מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת
ob quod ,patribus *ſuper† morientur non filij & ,filius *ſuper
עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת כִּי אִם־אִישׁ
.morietur ſuo peccato in
בְּחֶטְאוֹ יָמוּת׃
,millia decem filius valle in Edom percuſſit Ipſe
הוּא הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵי הַמֶּלַח עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
ad vſque Iocthecl eius nomen vocauit & ,bello in Selah cepit &
וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־הַסֶּלַע בַּמִּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ יָקְתְאֵל עַד
.hanc nunciat Amasiah auſus Tunc
הַיּוֹם הַזֶּה׃ אָז שָׁלַח אֲמַצְיָהוּ מַלְאָכִים אֶל
,Iehoachaz filium Iehu filij Ioachaz filium Ioas regem ,dicendo ,Israel rex Ioas Miſitque
יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְכָה
,mus videamur ,faciebo † qui ,mihi ſuper ſpectemus ,Veni
נִתְרָאֶה פָּנִים׃ וַיִּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
Amasiah regem Israel ad ,Ioas Iehoachaz filius Ioas
אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן
miſit Libanon in ,dicendo ,Iehudah regem Amasiahu ad
שָׁלַח אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה
meo filio tuam filiam Da ,dicendo ,Libanon in † quæ ,cedrum ad
אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן
conſenſerunt & ,Libanon in † quæ agri beſtia tranſiuit & ,vxorem
וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ׃ הִכֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם לִבָּךְ
,eleuauit te ,Edom percuſſiſti Percutiendo
נִשְּׂאֶךָ כְּבֹד וְשֶׁב בְּבֵיתֶךָ וְלָמָּה תִתְגָּרֶה בְּרָעָה
.malum in te ,miſerabile quid vt & ,tua domo in ſede &
וְתִפֹּל אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ׃
.Israel rex Ieboas aſcendit & ,Amasiahu auditus non Et
וְלֹא שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ וַיַּעַל יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
,Iehudah rex Amasiahu & ,ipſe ,faciebant & ,videbantur & ,Beth in
וַיִּתְרָאוּ פָנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ
.Iehudah ipſi eſt exſul Et ,fuit eſt Iehudah
אֲשֶׁר לִיהוּדָה׃ וַיִּנָּגֵף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
,ſua tentoria in ſui Fugerunt & ,Israel
וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהֳלָיו׃
,Achazisahu filij Ieboas filium Iehudah regem Amasiahu Et
וְאֶת אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בֶּן יוֹאָשׁ בֶּן אֲחַזְיָהוּ
,Ieruſalim verſis & ,ſtimes Beth in Israel rex Ieboas
תָּפַשׂ יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שָׁמֶשׁ וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם
,anguli portam ad vſque ,Ephraim porta in Ieruſalem muru & ,ſuis
וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה
.cubitus quadringentos
אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה׃

,eius fortitudo & ,fecit quæ omnia & ,Iehoachaz ſcribarum reſtituam Et
וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָחָז וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
,Israel regum dierum verborum libro *supra ſcripta ipſa nonne
הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
,eis pro eius filius Ioas regnauitque ,Someron in
וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבְרוּ
Schomron in ,Israel regis Ioas anno ,septimo & vigeſimo anno In
בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יוֹאָשׁ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
regnauit ,Israel regis Ioachaz filij Ioas anno ,ſeptimo & vigeſimo anno In
בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע שָׁנָה לְיוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
Iehudah regis Ioas ,annis ſexdecim & ,Ieruſalem in regnauit ,Ieroboam
מָלַךְ יָרָבְעָם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
.DOMINI oculis in malum fecit Et ,annis
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאות
,Nebat filij Iarobham peccatis omnibus ab declinauit non
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
,Israel fecit peccare qui ,ſeruum reſtituit ipſe
וַיֶּחֱזַק יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם
,Amasiahu Iehudah regis Ioas filium Ioachaz filius Ioas
אֶת־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בֶּן־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ
,Israel rex Ioas aſcendit & ,Beth-ſames in Iehudah rex
בְּבֵית שֶׁמֶשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל יְרוּשָׁלַ͏ִם
,Ephraim porta a ſque & ,Ieruſalem muru & ,Ieruſalem in
וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה
.cubitus quadringentos
אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה׃
,Achazisahu filij Ioas filium Iehudah regem Amasiahu Et
וְאֶת אֲמַצְיָהוּ בֶן יוֹאָשׁ בֶּן אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
,Israel rex Ioas ſuis patribus cum ſepelitus & ,eſt mortuus &
מֵת אַחֲרֵי כֵן יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּקָּבֵר
,Ieruſalim in ſepulchris ,Iehudah regum ,verborum reliquum Et
בִּירוּשָׁלַ͏ִם עִם־מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן׃ וְיֶתֶר
,Israel regum dierum verborum libro *supra ſcripta ipſa nonne
דִּבְרֵי יוֹאָשׁ אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר נִלְחַם
,Iehudah regem Amasiahu cum pugnauit quo
עִם־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
.Israel regum dierum verborum libro
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
,ſuis patribus cum eum ſepelierunt & ,eſt mortuus & ,eum percuſſerunt
וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר אִתּוֹ
,eo pro eius filius Amasiahu regnauit & ,Dauid ciuitate in
בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָהוּ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XIII. ג

Achazisahu filij Ioas anno ,tertio & vigeſimo anno In
בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְיוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ
Someron in Israel regis Ioas filius Iehoachaz regnauit ,Iehudah regis
מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל
.annis ſeptendecim
בְּשֹׁמְרוֹן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
peccata poſt ambulauit & ,DOMINI oculis in malum fecit Et
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ אַחַר חַטֹּאת
,Nebat filij Iarobham ,declinauit non ,Israel fecit peccare qui
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא סָר
.eo ex ambulauit & ,Israel in DOMINI ægre eſt iratus Et
מִמֶּנּוּ׃ וַיִּחַר אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם
Chazael filij Ben-hadad manu in & ,Aram regis Chazael manu in
בְּיַד חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וּבְיַד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל
,Israel filij habitare ciuitatibus ,Aram manu ſub die quotidie & ,ſecum
כָּל־הַיָּמִים׃ וַיֶּחְלְ יְהוֹאָחָז אֶת־פְּנֵי יְהוָה
,DOMINVS eum ad exaudiuit & ,DOMINI cum ad ſe rogauit & ,Iehoachaz
וַיִּשְׁמַע אֵלָיו יְהוָה כִּי רָאָה אֶת־לַחַץ יִשְׂרָאֵל כִּי
,Israel filij habuerat ciuitatibus ,Aram manu ſub die quotidie & ,ſecum
לָחַץ אֹתָם מֶלֶךְ אֲרָם׃ וַיִּתֶּן יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
,auxiliatorem ſeruatorem ,dedit ideo ſatis inuenit ſe ſed ,Israel
מוֹשִׁיעַ וַיֵּצְאוּ מִתַּחַת יַד־אֲרָם וַיֵּשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
.habitauerunt ſicut ,tabernaculis
בְּאָהֳלֵיהֶם כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃
,Iarobham domus peccatis a recedere ſeruit non Veruntamen
אַךְ לֹא־סָרוּ מֵחַטֹּאת בֵּית יָרָבְעָם אֲשֶׁר הֶחֱטִיא
,Samaron in ſtetit ,Israel ſecit qui ,Nebat filius
אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּהֶם הָלָךְ וְגַם הָאֲשֵׁרָה עָמְדָה בְּשֹׁמְרוֹן׃
quinquaginta nec ,equites Iehoachaz ipſi dimiſit non Quippe
כִּי לֹא הִשְׁאִיר לִיהוֹאָחָז עָם כִּי אִם־חֲמִשִּׁים
,eſſet diſperierat quia ,peditum millia decem & ,currus decem & ,equites
פָּרָשִׁים וַעֲשָׂרָה רֶכֶב וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רַגְלִי כִּי אִבְּדָם
.interfecerant ea quippe Aram rex
מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַשֵׂם כֶּעָפָר לָדוּשׁ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ezrahel in Achab domu ipsius omnes Iehu Peroussitque
12 וְהוּא אֵת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְבֵית אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל
non donec eius sacerdotes & eius notos & eius magnates omnes &
וְכָל־גְּדוֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו וְכֹהֲנָיו עַד־בִּלְתִּי
Someron habuit & eius magnates & familiares & sacerdotes Et
13 לוֹ שָׂרִיד׃ וַיָּקָם וַיָּבֹא וַיֵּלֶךְ שֹׁמְרוֹנָה
superstitem ei reliquit non Et surrexit Et
הוּא בֵּית עֵקֶד הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ׃
Quidirir & ,Iehudah regis Achaziahu fratres inuenit Iehu Et
14 וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל־אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר מִי
filiorum pacem ad descendimus & ,nos Achaziahu fratres sumus & nos
אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנוּ וַנֵּרֶד לְשָׁלוֹם בְּנֵי
vitios eos Comprehendite Dixitque ,principis filiumq; & regis
הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי הַגְּבִירָה׃ וַיֹּאמֶר תְּפָשֻׂם חַיִּים
regnum domus eiusq; matrem & regnum
וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים וַיִּשְׁחָטֻם אֶל־בּוֹר בֵּית עֵקֶד
eis ex viuum reliquit non & ,vitos duos & quadraginta
אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אִישׁ וְלֹא הִשְׁאִיר אִישׁ מֵהֶם׃
sibi occurrum in Rechab filii Iehonadab inuenit & ,inde abiit Et
15 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת יְהוֹנָדָב בֶּן רֵכָב
quem simul dixit ,rectum tuum cor est Nunquid iterum ad me & ,me exosculet & Iehonadab
וּבֵרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־לְבָבְךָ יָשָׁר כַּאֲשֶׁר
eius manum da tibi & ,Ita Iehonadab dixitque ,tuo corde cum meo cor
לְבָבִי עִם־לְבָבֶךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֶשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ
eorum in Iehu eum recti afferentes & ,manum manum dedit &
16 וַיִּתֵּן יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־הַמֶּרְכָּבָה׃
fecit equitare & ,Dixitque mecum Iuc ascende & ,mecum dixit Et
וַיֹּאמֶר לְכָה אִתִּי וּרְאֵה בְּקִנְאָתִי לַיהוָה וַיַּרְכִּבוּ
omnes percussit & ,Someron uenit Et ,suo curru in eum
אֹתוֹ בְּרִכְבּוֹ׃ וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ כָּל־
verbum iuxta ,ipsum dispersit qui douec ,Someron in Achab qui reliqui
הַנִּשְׁאָרִים לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן עַד הִשְׁמִדּוֹ כִּדְבַר
Eliahu ad locutus locutus quod ,DOMINI
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּהוּ׃
17 וַיְקַבֵּץ יֵהוּא אֶת כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַחְאָב
multum ei fecit Iehu ,parum Bahal feminis
עָבַד אֶת־הַבַּעַל מְעַט יֵהוּא יַעַבְדֶנּוּ הַרְבֵּה׃
omnes & ,cius feruos omnes ,Bahal prophetas omnes nunc Et
18 וְעַתָּה כָּל־נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל־עֹבְדָיו וְכָל־
grande sacrificium quis ,defleiat ne uos † me ad uocate eius sacerdotes quispiam
כֹּהֲנָיו קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד כִּי־זֶבַח גָּדוֹל
sacrificat Iehu & ,uiuet non ,defecerit qui omnis Bahal offi mihi
לִי לְבַעַל כָּל אֲשֶׁר יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וַיהוּא עָשָׂה
Bahal frustra perderet ut ,alluit ait
בְעָקְבָּה לְמַעַן הַאֲבִיד אֶת־עֹבְדֵי הַבָּעַל׃
uocauerunt & Bahal templum Sanctificate Iehu Dixitque
19 וַיֹּאמֶר יֵהוּא קַדְּשׁוּ עֲצָרָה לַבָּעַל וַיִּקְרָאוּ׃
feruatos omnes uenerunt & ,Israel eunuchi in Iehu Misitque
20 וַיְשַׁלַּח יֵהוּא בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָּל־עֹבְדֵי
domum sunt ingressi & uenere non qui ,sin remanfit non &
הַבָּעַל וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־בָא וַיָּבֹאוּ בֵּית
& ,ut ad ait Bahal domus eft replera & ,Bahal
הַבָּעַל וַיִּמָּלֵא בֵית הַבַּעַל פֶּה לָפֶה׃
omnibus vestimentum Profer ,ualliatis ,ipsos & qui ex Dixitque
21 וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־הַמֶּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכָל
seruos eis pontifit & ,Bahal frumentho
עֹבְדֵי הַבָּעַל וַיּוֹצֵא לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ׃
Bahal domum Rechab filius Iehonadab & ,Iehu eft ingreffus Et
22 וַיָּבֹא יֵהוּא וִיהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב בֵּית הַבָּעַל
vobiscum ido ut forte ne uidere & ,Scrutamini ,Bahal feruulibus dixitque
וַיֹּאמֶר לְעֹבְדֵי הַבַּעַל חַפְּשׂוּ וּרְאוּ פֶּן־יֵשׁ פֹּה עִמָּכֶם
ido Bahal feruorum † uni ,DOMINI feruis de
מֵעַבְדֵי יְהוָה כִּי אִם־עֹבְדֵי הַבָּעַל לְבָדָם׃
positis Iehu & ,sacrificia facerdum eft fint ingreffi Et
23 וַיָּבֹאוּ לַעֲשׂוֹת זְבָחִים וְעֹלוֹת וַיהוּא הוֹשִׂם
de emiserit qui Vir ait & ,uiros octoginta foris filii
לוֹ בַחוּץ שְׁמֹנִים אִישׁ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֲשֶׁר יְמַלֵּט מִן־
pro † eius anima ,reflexit manus super adduxit ,ego quos hominibus
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־יְדֵיכֶם נַפְשׁוֹ תַּחַת
Iehu dixit & ,sacrificium facere ipsum complet sicut dum † fuit Et
24 נַפְשׁוֹ׃ וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לַעֲשׂוֹת הָעֹלָה וַיֹּאמֶר יֵהוּא
egredientur ne ut ,eos percutite ,Ingredientes ,mortis & ,sanctissimis
לָרָצִים וְלַשָּׁלִשִׁים בְּאוּ יֵצֵא

parti Tertia ,sanctitis quod eadem † Hoc idicendo,eis Percepitque
וְיַכֻּם לְפִי־חָרֶב וְיַשְׁלִכוּ הָרָצִים וְהַשָּׁלִשִׁים
Bahal domu emitatem ad vsque ineunt &
וַיֵּלְכוּ עַד־עִיר בֵּית הַבָּעַל׃
eam combuserunt & ,Bahal domus ftatuas eduxerunt Et
26 וַיּוֹצִאוּ אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית הַבָּעַל וַיִּשְׂרְפוּהָ׃
Bahal domum diruerunt & ,Bahal ftatuam diruerunt Et
27 וַיְנַתְּצוּ אֶת־מַצֵּבַת הַבָּעַל וַיְנַתְּצוּ אֶת־בֵּית הַבַּעַל
hodie vsque latrine in † eam posuerunt &
וַיָּשִׂימוּהוּ לְמְחֹרָאוֹת עַד הַיּוֹם׃
Israel de Bahal Iehu delenit Et
28 וַיַּשְׁמֵד יֵהוּא אֶת־הַבַּעַל מִיִּשְׂרָאֵל׃
fuis peccatis qui ,Nebat filij Iarobeam peccatis † Verumtamen
29 רַק חַטֹּאֹת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
ut ad † qui autem † vitalia ,ea poft † Iehu declinauit non ,Israel
יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יֵהוּא מֵאַחֲרֵיהֶם עִגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר
Iehu ad DOMINVS dixit Et ,Dan in qui & ,Bethel
30 בְּבֵית אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יֵהוּא
omnia iuxta ,meis oculis in rectum faciendum ad † beneficiffi quod eo Pro
יַעַן הֱטִיבֹתָ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי כְּכֹל
tibi fedebunt quartum † filij ,Achab domui feciffi ,meo corde in † quia
אֲשֶׁר בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחְאָב בְּנֵי רִבֹּעִים יֵשְׁבוּ לְךָ
Israel folium fuper
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃
Dei DOMINI lege in eundem ad † cuftodiuit non Iehu Et
31 וְיֵהוּא לֹא שָׁמַר לָלֶכֶת בְּתוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵי
qui Iarobeam peccatis ,deiecit † declinauit non illuo corde toto in Iſrael
יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לְבָבוֹ לֹא־סָר מֵעַל חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם אֲשֶׁר
copit illis diebus In ,Iſrael fecit peccata
הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ בַּיָּמִים הָהֵם הֵחֵל
eminuno omni in Chazael eos percuffit & ,Iſrael in excidere DOMINVS
יְהוָה לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם חֲזָאֵל בְּכָל־גְּבוּל
certam omnem Solis ortum † Iarden A ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל׃ מִן הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת כָּל־אֶרֶץ
que ,Hamber ab ,Menaſſites & ,Reubenites & ,Ghadites ,Ghiliad
הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר
Balan & ,Ghiliad & ,Arnon torrentem fuper
עַל־נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃
eius fontumde omnis & ,fecit quæ omnia & ,Iehu verborū reliquiæ Et
34 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־
Iſrael regum dierum verborum libro fuper † ſcripta ipſa nonne
גְּבוּרָתוֹ הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
Someron in eum ſepelierunt & ,ſuis patribus cum Iehu Iacuitque
35 וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְשֹׁמְרוֹן
eo pro eius filius Iehoachaz regnauit &
וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
octo & viginti † Iſrael ſuper Iehu regnauit quibus dies Et
36 וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה
Someron in anni
שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן׃

CAP. XI. יא

ſuus filius eſſet mortu† quòd vidit Athaziahu mater Hathaliah Et
וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ
regis † ſemen omne perdidit & ,interfecit &
וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֶת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה׃
Achaziahu ſoror ,Ioram regis filia Iehoſeboah tulit Et
2 וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת הַמֶּלֶךְ יוֹרָם אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ אֶת
regis filiorum medio è eum eſt furata & ,Achaziah filium Ioas
יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
dormitorium cubiculo in eius ſatellitem † & ,ipſum interfecerunt
הַמְּמוּתָתִים אֹתוֹ וְאֶת־מֵנִקְתּוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת
eſt interfectus non & ,Hathaliahu ,ſuis † eum occultauerunt &
וַיַּסְתִּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת׃
tamen ex abſcondimus DOMINI domo † ſecum Futuque
3 וַיְהִי אִתָּהּ בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים
temum ſuper regnau† Hathaliah &
וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃
principes † tulit & ,Iehoiadah miſit ſeptimo anno Et
4 וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי
decuriarum † & ad eos ingreſſurus & ,ducens ,centurionum
הַמֵּאוֹת לַכָּרִי וְהָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּיתָה
domo in eos fecit iuratos & ,fœdus eis cecidit † & ,DOMINI
יְהוָה וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּנֵית
regis filium eis oſtendit & ,DOMINI
יְהוָה וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

expandit & ,aperuit os introrsit & ,strangulauit fuit Et
15 וַיְהִי מְסַתֵּרַת וַיִּקַּח הַמַּכְבֵּד וַיִּכְבֹּל בַּמַּיִם וַיַּפְרֹשׂ
in ,pannum è pilos caprarū, tapetum,
לֶחֱלַת פָּנֶיו עַל פָּנָיו וַיָּמָת וַיִּמְלֹךְ חֲזָאֵל תַּחְתָּיו׃
Ifrael regis Achab filij Ioram quinto anno Et
16 וּבִשְׁנַת חָמֵשׁ לְיוֹרָם בֶּן אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
regis † Iehoſaphat filius ,Iehoram regnauit ,Iehudah regis Iehoſaphat & rex
וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹרָם בֶּן יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ
ipſo regnante in Ieraz annorum quinque & triginta Filius .Iehudah quando re-
17 יְהוּדָה׃ בֶּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ
gnauit,
via in † ambulauit Et .Ieruſalaim in regnauit annis octo & per viam
וּשְׁמֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
Achab filia ejus ,Achab domus fecerunt quem admodū ,Iſrael regum
עֲשָׂה כְּאֲשֶׁר עָשָׂה בֵּית אַחְאָב כִּי בַת אַחְאָב
.DOMINI oculis in malum fecit que ,ejus ei erat † uxor:
רָעָע הָיְתָה לוֹ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
Dauid propter Iehudah ,tamquam DOMINVS noluit Et † Sed
18 וְלֹא אָבָה יְהוָה לְהַשְׁחִית אֶת יְהוּדָה לְמַעַן דָּוִד
eius filiis , lucernam ei ,dandam ad ei dixerat quemadmodū ſuum ferrū vt dare
כַּאֲשֶׁר אָמַר לָתֵת לוֹ נִיר לְבָנָיו
quam ſub † à Edom eſt præcauerunt eius diebus In .diebus cunctis deſecit
19 עַבְדוֹ כָּל הַיָּמִים׃ בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד
poteſtate
regem ſe fuper fecerunt regnare & ,Iehudah omnes
יְהוּדָה וַיַּמְלִכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃
Ipſe ,fuit & :eo cum curtus eſſet & ,Schir in Ioram tranſiuit Et
20 וַיַּעֲבֹר יוֹרָם צְעִירָה וְכָל מֶרְכָּב עִמּוֹ וַיְהִי הוּא
princeps & ,cum ad circumdandus † Edom percuſſit & ,nocte ſurrexit qui circū-
קָם לָיְלָה וַיַּךְ אֶת אֱדוֹם הַסֹּבֵב אֵלָיו וְאֶת שָׂרֵי
.fua rennida in populus fugitiuus ,eſſent dederat
הָרֶכֶב וַיָּנָס הָעָם לְאָהָלָיו׃ וַיִּפָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת
tunc hanc diem ad vſque Iehudah mans ſub de † Edom defecit Et ,tabernacula
יַד יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִוא׃
ab poteſtate
illo tempore in Libnah defecit
ipſa nouæ ,fecit quæ omnia & ,Ioram verborum reliquum Et
21 וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹרָם וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא הֵם
.Iehudah regum dierum verborum libro ſuper † ſcripta † ſunt in
כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
ſuis patribus cum eſt ſepultus & ,ſuis patribus cum Ioram ſecumque Dormiuitq;
22 וַיִּשְׁכַּב יוֹרָם עִם אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם אֲבֹתָיו
.eo pro eius filius Achaziahu regnauit & ,Dauid ciuitate in
בְּעִיר דָּוִד מְלַךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃
regis Achab filij Ioram anno duodecimo anno In
23 בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן אַחְאָב מֶלֶךְ
.Iehudah regis Iehoram filius Achaziahu regnauit & ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אֲחַזְיָהוּ בֶן יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
ipſum regnante in† Achaziahu† annorum duorum & viginti Filius
24 בֶּן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְּמָלְכוֹ
,Hathaliahu eius matris nomen & ,Ieruſalaim in regnauit vno anno & ,erat
וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ
.Achab domus via in † ambulauit Et .Iſrael regis Homri filia per viam
בַּת עָמְרִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ בֵּית אַחְאָב
genere quia :Achab domus ſicut DOMINI oculis in malum fecit Et
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב כִּי חֲתַן
Achab filio Ioram cum abiit Et .ille † Achab domus erat
לְבֵית אַחְאָב הוּא׃ וַיֵּלֶךְ אֶת יוֹרָם בֶּן אַחְאָב
percuſſerat & Ghilhad Ramoth in Aram rege† Chazael cum† prælium in † contra
לַמִּלְחָמָה עִם חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיַּכּוּ
regem
.Ioram eſt vulnerauit Et .Ioram Aramæi
אֲרַמִּים אֶת יוֹרָם׃ וַיָּשָׁב יוֹרָם הַמֶּלֶךְ
Aramæi cum percuſſerant quibus plagis à Iezrahel in ſe recondere ad
לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים
filius Achaziahu & ,Aram rege† Chazael cum ipſum pugnando in† ,Ramah in
בָּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַאֲחַזְיָהוּ בֶן
Achab filium Ioram videndum ad† deſcendit Iehudah rex Iehoram
יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת יוֹרָם בֶּן אַחְאָב
ipſe ægrotauit quia ,Iezrahelis
בְּיִזְרְעֶאל כִּי חֹלֶה הוּא׃

CAP. IX. ט

,prophetarum filia è vnum vocauit prophetæ Eliſæi Et
1 וֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
huius olei lenticulam ,olle & ,ſuos lumbos Accinge :is dixitque
וַיֹּאמֶר לוֹ חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה
illuc venies Et .Ghilhad Ramoth in vade & ,tua manu in
בְּיָדֶךָ וְלֵךְ רָמַת גִּלְעָד׃ וּבָאתָ שָׁמָּה
2 וְרָאִיתָ שָׁם יֵהוּא בֶן יְהוֹשָׁפָט בֶּן נִמְשִׁי וּבָאתָ
,cubiculum in ,cubiculum eum introduces & ,ſuorum fratrū medio de
וְהַקְמֹתוֹ אֶת אֶחָיו מִתּוֹךְ וְהֵבֵאתָ אֹתוֹ חֶדֶר בַּחֶדֶר׃
:dices & ,eius caput ſuper fundes & ,oles lenticulam tolles Et
3 וְלָקַחְתָּ פַךְ הַשֶּׁמֶן וְיָצַקְתָּ עַל רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ
apertis & :Iſrael in† regem in te Vxit :DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה מָשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל יִשְׂרָאֵל וּפָתַחְתָּ
,expectabis non & ,fugies & oſtium
הַדֶּלֶת וְלֹא תֶחְכֶּה וְלֹא תֶחְכֶּה׃
.Ghilhad Ramoth† propheræ puer ,puer abiit Et
4 וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנָּבִיא רָמַת גִּלְעָד׃
,mihi † Verbū dixit & ,ſdentes† exercitus principes ecce & ,venit Et
5 וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחֵיל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי
dixit & mobis omnibus ex quem Ad :Iehu dixitque .principes ō re Ad
אֵלֶיךָ שָׂר וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל מִי מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר
,domum in eſt ingreſſus & ,Surrexitque .princeps ō re Ad
אֵלֶיךָ הַשָּׂר׃ וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבָּיְתָה
DOMINVS dixit Sic .ei dixitque ,eius caput ad † oleum fudit &
וַיִּצֹק הַשֶּׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יְהוָה
in† DOMINI populum ſuper regem in te Vxi † Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל עַם יְהוָה אֶל
,tui domini Achab domum percuties Et .Iſrael
יִשְׂרָאֵל׃ וְהִכִּיתָה אֶת בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ
,meorum ſeruorum & ,prophetarum meorum ſeruorum ſanguinem vlciſcar &
וְנִקַּמְתִּי דְמֵי עֲבָדַי הַנְּבִיאִים וְדִמֵי כָל
.Izebel manu de DOMINI ſeruorum
עַבְדֵי יְהוָה מִיַּד אִיזֶבֶל׃
mingeant† Achab ipſi† ſuccidam & ,Achab domus omnis peribit Et
8 וְאִבַּד כָּל בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין
.Iſrael in deſolatus & ,clauſum & ,patrimen ad
בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְנָתַתִּי אֶת
domum ſicut & ,Nebar filij Iarobham domum ſicut ,Achab domum
בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וְכִבְעֵית
.Achiiah filij Baaſa ſicut
9 בַּעְשָׁא בֶן אֲחִיָּה׃ וְאֶת אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
fugit & ,oſtium aperuit & ,ſepeliens† non & ,Izebel parte† in
בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַנַּעַר וַיִּבְרַח׃
ipſe Naboth rei dixitque ,ſui domini ſeruos ad eſt egreſſus Iehu Et
10 וְיֵהוּא יָצָא אֶל עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲשָׁלוֹם
.Iezrahelitæ Naboth
קָם רָכַב וְשִׁלַּח לִקְרָאתָם וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם׃
.cubiculum in ,cubiculum eum introduces & ,ſuorum fratrū medio de
מַהוּ אֹתִי וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר
:dices & ,eius caput ſuper fundes & ,oles lenticulam tolles Et
וְלָקַחְתָּ פַךְ הַשֶּׁמֶן וְיָצַקְתָּ עַל רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ
apertis & :Iſrael in† regem in te Vxi :DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה מָשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל יִשְׂרָאֵל וּפָתַחְתָּ
,expectabis non & ,fugies & oſtium
הַדֶּלֶת וְלֹא תֶחְכֶּה וְלֹא תֶחְכֶּה׃
.Ghilhad Ramoth† propheræ puer ,puer abiit Et
4 וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנָּבִיא רָמַת גִּלְעָד׃
,mihi † Verbū dixit & ,ſdentes† exercitus principes ecce & ,venit Et
5 וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחֵיל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי
dixit & mobis omnibus ex quem Ad :Iehu dixitque .principes ō re Ad
אֵלֶיךָ שָׂר וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל מִי מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר
,domum in eſt ingreſſus & ,Surrexitque .princeps ō re Ad
אֵלֶיךָ הַשָּׂר׃ וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבָּיְתָה
DOMINVS dixit Sic .ei dixitque ,eius caput ad † oleum fudit &
וַיִּצֹק הַשֶּׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יְהוָה
in† DOMINI populum ſuper regem in te Vxi † Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל עַם יְהוָה אֶל
,tui domini Achab domum percuties Et .Iſrael
יִשְׂרָאֵל׃ וְהִכִּיתָה אֶת בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ
,meorum ſeruorum & ,prophetarum meorum ſeruorum ſanguinem vlciſcar &
וְנִקַּמְתִּי דְמֵי עֲבָדַי הַנְּבִיאִים וְדִמֵי כָל
.Izebel manu de DOMINI ſeruorum
עַבְדֵי יְהוָה מִיַּד אִיזֶבֶל׃
mingeant† Achab ipſi† ſuccidam & ,Achab domus omnis peribit Et
8 וְאִבַּד כָּל בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין
.Iſrael in deſolatus & ,clauſum & ,patrimen ad
בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְנָתַתִּי אֶת
domum ſicut & ,Nebar filij Iarobham domum ſicut ,Achab domum
בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וְכִבְעֵית
.Achiiah filij Baaſa ſicut
9 בַּעְשָׁא בֶן אֲחִיָּה׃ וְאֶת אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
fugit & ,oſtium aperuit & ,ſepeliens† non & ,Izebel parte† in
בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַנַּעַר וַיִּבְרַח׃
ipſe Naboth rei dixitque ,ſui domini ſeruos ad eſt egreſſus Iehu Et
10 וְיֵהוּא יָצָא אֶל עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲשָׁלוֹם
.Iezrahelitæ Naboth
קָם רָכַב וְשִׁלַּח לִקְרָאתָם וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם׃
.cubiculum in ,cubiculum eum introduces & ,ſuorum fratrū medio de
מַהוּ אֹתִי וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר
:dices & ,eius caput ſuper fundes & ,oles lenticulam tolles Et
וְלָקַחְתָּ פַךְ הַשֶּׁמֶן וְיָצַקְתָּ עַל רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ
apertis & :Iſrael in† regem in te Vxi :DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה מָשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל יִשְׂרָאֵל וּפָתַחְתָּ
,expectabis non & ,fugies & oſtium
הַדֶּלֶת וְלֹא תֶחְכֶּה וְלֹא תֶחְכֶּה׃
.Ghilhad Ramoth† propheræ puer ,puer abiit Et
4 וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנָּבִיא רָמַת גִּלְעָד׃
,mihi † Verbū dixit & ,ſdentes† exercitus principes ecce & ,venit Et
5 וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחֵיל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי
dixit & mobis omnibus ex quem Ad :Iehu dixitque .principes ō re Ad
אֵלֶיךָ שָׂר וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל מִי מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר
,domum in eſt ingreſſus & ,Surrexitque .princeps ō re Ad
אֵלֶיךָ הַשָּׂר׃ וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבָּיְתָה
DOMINVS dixit Sic .ei dixitque ,eius caput ad † oleum fudit &
וַיִּצֹק הַשֶּׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יְהוָה
in† DOMINI populum ſuper regem in te Vxi † Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל עַם יְהוָה אֶל
,tui domini Achab domum percuties Et .Iſrael
יִשְׂרָאֵל׃ וְהִכִּיתָה אֶת בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ
,meorum ſeruorum & ,prophetarum meorum ſeruorum ſanguinem vlciſcar &
וְנִקַּמְתִּי דְמֵי עֲבָדַי הַנְּבִיאִים וְדִמֵי כָל
.Izebel manu de DOMINI ſeruorum
עַבְדֵי יְהוָה מִיַּד אִיזֶבֶל׃
mingeant† Achab ipſi† ſuccidam & ,Achab domus omnis peribit Et
8 וְאִבַּד כָּל בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין
.Iſrael in deſolatus & ,clauſum & ,patrimen ad
בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְנָתַתִּי אֶת
domum ſicut & ,Nebar filij Iarobham domum ſicut ,Achab domum
בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וְכִבְעֵית
.Achiiah filij Baaſa ſicut
9 בַּעְשָׁא בֶן אֲחִיָּה׃ וְאֶת אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
fugit & ,oſtium aperuit & ,ſepeliens† non & ,Izebel parte† in
בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַנַּעַר וַיִּבְרַח׃
ipſe Naboth rei dixitque ,ſui domini ſeruos ad eſt egreſſus Iehu Et
10 וְיֵהוּא יָצָא אֶל עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲשָׁלוֹם
.Iezrahelitæ Naboth
קָם רָכַב וְשִׁלַּח לִקְרָאתָם וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם׃

maledictam unxe Viſitate :dixit & ,bibit & ,comedit & ,venit Et
34 מְשִׁיחָה׃ וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיֹּאמֶר פִּקְדוּ נָא אֶת הָאֲרוּרָה
eſt.
.ipſa regis filia quia ,eam ſepelite & ,illam
בִּתָּה וְקִבְרוּהָ כִּי בַת מֶלֶךְ הִיא׃
† ut ſepelirent nihil ea in inuenerunt non & ,eam ſepelientibus adij abierunt Et
35 וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ וְלֹא מָצְאוּ בָהּ כִּי אִם
*palmas .manuum vola & ,pedes & ,ciluriam
פַּלְגַּלְתָּהּ וְרַגְלֶיהָ וְכַפּוֹת יָדֶיהָ׃
ſed† iſſum† DOMINI Verbum ſtruit & ,eſt nunciauerūt & ,ſunt reuerſi Et
36 וַיָּשׁוּבוּ וַיַּגִּידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דְּבַר יְהוָה הוּא
*ſuo per manum ,Iezrahelitæ
אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר בְּחֶלְקַת
Izebel carnem canes comedent Et .Iezrahel
יִזְרְעֶאל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת בְּשַׂר אִיזֶבֶל׃
parte † in agri ,ſicut † ſuper ſtercus ſicut ,Izebel cadauer erit Et
37 וְהָיְתָה נִבְלַת אִיזֶבֶל כְּדֹמֶן עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחֶלְקַת
*nemo dicat: .Izebel Hæc :dicatis non vt
יִזְרְעֶאל אֲשֶׁר לֹא יֹאמְרוּ זֹאת אִיזֶבֶל׃

CAP. X. י

ſfuerant Iehu ſcripſerſque .Someron in filij ſeptuaginta † Achab Et
1 וְלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יֵהוּא
ad & ,ſenſores Izrehel principes ad Someron miſit & ,literas
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל שָׂרֵי יִזְרְעֶאל הַזְּקֵנִים וְאֶל
epiſtolam tenet ſecundum nunc Et .Achab nutricios ,dicendo
אֹמְנִים אַחְאָב לֵאמֹר׃ וְעַתָּה כְּבֹא הַסֵּפֶר
,currus† vobiſcum & ,vettri domini filij * vobiſcum &) ,vos ad † haue
2 הַזֶּה אֲלֵיכֶם אֲשֶׁר עִמָּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם הָרֶכֶב
.armatura & ,munitia cuiuus & ,equi &
וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק׃
*videte me- horem, & qui placet
3 וְרְאִיתֶם הַטּוֹב וְיָשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתֶּם עַל
ſuper ponite† & ,vettri domini filius de ,vellem & ,bonum ,videbitis Et
כִּסֵּא אָבִיו וְהִלָּחַמְתֶּם עַל בֵּית אֲדֹנֵיכֶם׃
,vettri domini domo ſuper† pugnate & ,ſui patris ſolium
4 וַיִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא
*per- vehemen- tiſſimè,
.regis ſtabimus quomodo & ,ſtare fuiſſet ad† ſtetterunt
עָמְדוּ לְפָנָיו וְאֵיךְ נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ׃
,ſeniores & ,cinctarem ſuper qui & ,domum ſuper† qui ,erat Et
5 וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וַאֲשֶׁר עַל הָעִיר וְהַזְּקֵנִים
*quæ omnia & ,eſt ſui Scrui dicendo ,Iehu ad † miſerūt &
וַתְּאֹמְנִים אֶל יֵהוּא לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנָחְנוּ וְכֹל אֲשֶׁר
bonum † ſanum † regem confirmemus non † ſuperemus ,nos ad dixerūt
תֹּאמַר אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא נַמְלִיךְ אִישׁ הַטּוֹב
,ſecundum epiſtolam eos ad ſcripſit Et .fac tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה׃ וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר *שֵׁנִית
6 בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה׃
epiſtolam ſecundam ,eos ad ſcripſit Et .ſuum vitæ per meam vitam & ,eos vita * Si
לֵאמֹר אִם לִי אַתֶּם וְלִקְלִי אַתֶּם שִׁמְעוּ קְחוּ אֶת רָאשֵׁי
.Izrehel in eras tempe ſtranitur ad venite & ,vellri domini filiorū virorū
אַנְשֵׁי בְנֵי אֲדֹנֵיכֶם וּבֹאוּ אֵלַי בְּעֵת מָחָר יִזְרְעֶאלָה
*maioribus natu- rantibus, ,eos ſanctificabitis ſeptuaginta regnabit cum vir ſi ſeptuaginta regis filij &
וְרָאשֵׁי בְנֵי הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים אִישׁ אֹתָם גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים אוֹתָם׃
,regis filios tulerunt & ,eos ad epiſtolam venit ſecundum† ,fuit Et
7 וַיְהִי כְּבֹא הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
*ſingulatim Trophimus
וַיִּשְׁחֲטוּ שִׁבְעִים אִישׁ וַיָּשִׂימוּ אֶת רָאשֵׁיהֶם בַּדּוּדִים
.Izrehel in eum ad miſerunt & ,ſuos ſeptuaginta † Achab filios
וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו יִזְרְעֶאלָה׃
capita Attalerunt :dicendo ,ei indicarit & ,nuncius venit Et
8 וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד לוֹ לֵאמֹר הֵבִיאוּ רָאשֵׁי
ponite oſtium aurtus .dom ex Ponite :dixit & ,regis filiorum
פֶתַח הַשַּׁעַר כִּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ אוֹתָם שְׁנֵי צִבְרִים פֶּתַח הַשַּׁעַר
an & ,ſtrue & ,eſt egreſſus & ,mane in fuit Et .mane ad vſque
עַד הַבֹּקֶר׃ וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר
ſuper† continuit ego .me ,Ivas fuiſti .populum omnem ad
אֶל כָּל הָעָם צַדִּיקִים אַתֶּם הִנֵּה אֲנִי קָשַׁרְתִּי עַל
,hos omnes percuſſit quis & ,eam interfecit & ,miranus dominum
אֲדֹנִי וַאֲהַרְגֵהוּ וּמִי הִכָּה אֶת כָּל אֵלֶּה׃
,terram in DOMINI ſermone de cadebunt quod ,nunc Scitote
9 דְּעוּ עַתָּה כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר יְהוָה אַרְצָה
Achab domum ſuper† DOMINVS eſt locutus quem
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עַל בֵּית אַחְאָב וַיהוָה
.Eliahu filij ſermi manu in† eſt locutus quod ſcrit
עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ׃

dixit Sic :dixit & ,eius occiſum in equum equitans abiit Et
וַיֵּלֶךְ רֹכֵב וַיַּגֶּד לְיוֹרָם וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר
ad† gyra ,ipaci & tibi Quid :Iehu dixitque ,ipſe Nam † ei
הַמֶּלֶךְ הֲשָׁלוֹם יֵהוּא מַה לְךָ וְלִשְׁלוֹם סֹב אַחֲרַי
ad vſque nuncius Venit :dicendo ,ſpeculator nunciauit & ,mea poſtremo
וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא הַמַּלְאָךְ עַד
,reuertitur nec & ,eos
וְלֹא שָׁב׃
:ait & ,eos ad venit & ,ſecundum equum equitantem Miſit
וַיִּשְׁלַח רֹכֵב סוּס שֵׁנִי וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר
ipaci & tibi Quid :Iehu dixit & ,Pax * dixit & ,ſecundus
כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ הֲשָׁלוֹם יֵהוּא מַה לְךָ וְלִשְׁלוֹם סֹב אַחֲרָי
Venit :dicendo ,ſpeculator Nunciauitque .mea poſtremo & ,eos
וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד הַמַּלְאָךְ וְלֹא שָׁב׃
,Nimſi filij Iehu ductus† ſicut ductus* & ,reuertitur nec & ,eos ad venit &
וְהַמְנַהֵג כְּמִנְהַג יֵהוּא בֶן נִמְשִׁי כִּי כַּאֲשֶׁר יִנָּהֵג
Egauit & ,Liga :Iehoram Dixitque
בְּשִׁגָּעוֹן יִנְהָג׃ וַיֹּאמֶר יוֹרָם אֱסֹר
rex Achoziahu & ,Iſrael rex :Iehoram eſt egreſſus & ,eius currum
וַיֶּאְסֹר רִכְבּוֹ וַיֵּצֵא יוֹרָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ
,Iehu occurſum in ſunt egreſſi & ,ſuo contra in
יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא
.Izrehelitæ Naboth parte † in eum ,inuenerunt & ,eum
וַיִּמְצָאֻהוּ בְּחֶלְקַת נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי׃
,Iehu pax* Num :dixit & ,Iehu † Iehoram eſt egreſſus & ,ſuum vidit Et
וַיְהִי כִּרְאוֹת יוֹרָם אֶת יֵהוּא וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם יֵהוּא
ei† veneficia & ,tuæ matris Izebel fornicationes adhuc ,pax Quomodo & :
וַיֹּאמֶר מַה הַשָּׁלוֹם עַד זְנוּנֵי אִיזֶבֶל אִמֶּךָ וְכִשְׁפֶּיהָ
.Iezrahelitæ Naboth
הָרַבִּים׃ וַיַּסֵּב יוֹרָם יָדָיו וַיָּנָס
,fugit & ,ſuas manus Iehoram conuertit &
וַיֹּאמֶר אֶל אֲחַזְיָהוּ מִרְמָה אֲחַזְיָהוּ׃
.Achaziah Dolus :Achaziahu ad
וְיֵהוּא מָלֵא
intet Iehoram percuſſit & ,arcu in ſuam manum impleuit Iehu Et
יָדוֹ בְּקֶשֶׁת וַיַּךְ אֶת יְהוֹרָם בֵּין
,ſuo currui in ſe incuruauit & ,ei corde è ſagitta eſt egreſſa & ,eius brachia
זְרֹעֹתָיו וַיֵּצֵא הַחֵצִי מִלִּבּוֹ וַיִּכְרַע בְּרִכְבּוֹ׃
,patrem † in eum preſſit & ,tolle nunc Et .Domini ſuo dixit
וַיֹּאמֶר אֶל בִּדְקַר שְׁלִשָׁה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בְּחֶלְקַת
eius ſanguine de eſt aſperſus & ,eſt equitauit & ,ſui ſanguine
שְׂדֵה נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי זְכֹר אֲנִי וְאַתָּה אֶת רֹכְבִים
,Iezrahelitæ Naboth
אַחֲרֵי אַחְאָב אָבִיו וַיהוָה נָשָׂא עָלָיו אֶת
,Quis :dixit & ,patris Achab † ſecuatit Et
הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃ וַיִּשְׁלַח פָּנָיו אֶל הַחֲרוֹן וַיֹּאמֶר כִּי
,eunuchi tres † duo eum ad reſpexerunt & ,equis ,ſeruum
מְרוּצַת יֵהוּא בְּמִרְצַת בֶּן נִמְשִׁי כִּי מְשֻׁגָּע יִרְהָג׃
,eius ſanguine de eſt aſperſus & ,eſt equitauit & ,ſui ſanguine
וַיֹּאמֶר קִשְׁרוּ אֵלָיו שָׁלִישׁ וַיִּשְׁלַח מְרִיעִים
,eam contulerunt & ,equos ad & ,ſuis ad
וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה לְּךָ וְלִשְׁלוֹם
,Iehu dixit & ,Pax * dixit & ,ſecundus
סֹב אַחֲרָי וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא הַמַּלְאָךְ עַד
,Iehu occurſum in ſunt egreſſi & ,ſuo contra in
וְלֹא שָׁב וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ שֵׁנִי וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר
,reuertitur nec & ,eos ad venit & ,ſecundum equum equitantem Miſit
הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה לְךָ וְלִשְׁלוֹם סֹב אַחֲרָי
Venit :dicendo ,ſpeculator Nunciauitque .mea poſtremo & ,eos
וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד הַמַּלְאָךְ וְלֹא שָׁב
,Nimſi filij Iehu ductus† ſicut ductus* & ,reuertitur nec & ,eos ad venit &
וְהִנֵּה מְרוּצַת הַבַּיְתָה כִּמְרוּצַת יֵהוּא בֶן נִמְשִׁי כִּי
Egauit & ,Liga :Iehoram Dixitque
בְּשִׁגָּעוֹן יִנְהָג׃ וַיֹּאמֶר יוֹרָם אֱסֹר
rex Achoziahu & ,Iſrael rex :Iehoram eſt egreſſus & ,eius currum
וַיֶּאְסֹר רִכְבּוֹ וַיֵּצֵא יוֹרָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ
,Iehu occurſum in ſunt egreſſi & ,ſuo contra in
יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא
.Izrehelitæ Naboth parte † in eum ,inuenerunt & ,eum
וַיִּמְצָאֻהוּ בְּחֶלְקַת נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי׃
,Iehu pax* Num :dixit & ,Iehu † Iehoram eſt egreſſus & ,ſuum vidit Et
וַיְהִי כִּרְאוֹת יוֹרָם אֶת יֵהוּא וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם יֵהוּא
ei† veneficia & ,tuæ matris Izebel fornicationes adhuc ,pax Quomodo & :
וַיֹּאמֶר מַה הַשָּׁלוֹם עַד זְנוּנֵי אִיזֶבֶל אִמֶּך

Universidad de Deusto
Biblioteca

meum filium & , hodie eum comedamus & , tuum filium Da : me ad
אֵלַי אֶת בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ הַיּוֹם וְאֶת בְּנִי
manducandum & , meum filium cocimus Et
וְנֹאכַל מָחָר : וַתְּבַשֵּׁל אֶת בְּנִי וַנֹּאכְלֵהוּ
ait comedimus & , tuum filium da : altera die in eam ad dixique
וָאֹמַר אֵלֶיהָ בְּיוֹם הָאַחֵר תְּנִי אֶת בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ
. tuum filium abscondit &
filius suffixus
ex
וַתַּחְבֵּא אֶת בְּנָהּ :
scidit & , mulieris verba regem audire secundum , fuit Et
וַיְהִי כְשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דִּבְרֵי הָאִשָּׁה וַיִּקְרַע אֶת
ecce & , populus vidit & , murum super transeunte eo & : sua vestimenta
בְּגָדָיו וְהוּא עֹבֵר עַל הַחֹמָה וַיִּרְא הָעָם וְהִנֵּה
Sic : ait Et , intrinsecus eius carnem super faceus
שַׂק
הַשַּׂק עַל בְּשָׂרוֹ מִבָּיִת : וַיֹּאמֶר כֹּה יַעֲשֶׂה
Saphat filii Elisaah caput steterit si , addat sic & , Deus mihi
לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִף אִם יַעֲמֹד רֹאשׁ אֱלִישָׁע בֶּן שָׁפָט
. hodie eum super
עָלָיו הַיּוֹם :
Elisaah
secum seniores ‡ seniores & , sua domo in sedens ‡ Elisaah Et
וֶאֱלִישָׁע יֹשֵׁב בְּתוֹכוֹ וְהַזְּקֵנִים יֹשְׁבִים אִתּוֹ
, cum ad nuncius venire antequam , sui similem ‡ a virum ‡ misit que
וַיִּשְׁלַח אִישׁ מִלְּפָנָיו בְּטֶרֶם יָבֹא הַמַּלְאָךְ אֲלֶיו
homicidas filius miserit quod videritis Num : seniores ad dixit ipse &
הֲרָאִיתֶם כִּי שָׁלַח בֶּן הַמְרַצֵּחַ
claudite , murum intrare secundum ? videre imeum caput auferendum ad ? huius
וְאוּ אֶסְרוּ אֶל הַזְּקֵנִים רְאוּ הֲלוֹא קוֹל מְבִיא אֲדֹנָיו
? ne ‡ ostium in eum opprimens ? & , ostium
אַחֲרָיו לְהָסִיר אֶת רֹאשׁ הִנֵּה בָא הַמַּלְאָךְ מֵעִמּוֹ
Elisaah
eius domini pedum ‡ a nonne ? ostio in eum opprimens ? & , ostium
הַדֶּלֶת וְהִלְחַצְתֶּם אֹתוֹ בַּדֶּלֶת הֲלוֹא קוֹל רַגְלֵי אֲדֹנָיו
. fuit cum ecce & , eis cum loquente eo Adhuc , fuit post
defendens ? iam cum ecce & , eis cum loquente eo Adhuc
אַחֲרָיו : עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ יָרַד
expectabo quid ? Domino a malum hoc Ecce : ait & , cum ad
אֵלָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה זֹאת הָרָעָה מֵאֵת יְהוָה מָה אֲקַוֶּה
? quid Domini
לַיהוָה עוֹד :

CAP. VII. I

dixit & : Domini verbum Audite : Elisaah dixit Et
וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָה כֹּה אָמַר
sic : Dominus ‡ sicclo in similis fatum eras ‡ tempus Iustra : Dominus
יְהוָה כָּעֵת ׀ סָאתַ סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם שְׂעֹרִים
. Samaria porta in sicclo ‡ hordeum ?
בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן : וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ
, rex cuius
אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ נִשָּׁעַן עַל יַד אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
hoc verbum ecce nunquid , calis in cataractas faciens Dominus Et
הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה תָּבָר הַדָּבָר
. comedes non inde & , suis oculis in videns ita ? Ecce : dixit &
וְאָמַר הִנְּךָ רֹאֶה בְעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל :
. diem quinque ante ostium ? leprosi erant viri quatuor Et
וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ
? mortiamur donec hic manemus ? nos Quid dixere ecce & , se
אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד מָתֵנוּ
, sitiamus in ? fames & , famem ad Ingrediamur : dixerimus si
רָעָב וְנָמוּת אִם נֹאמַר נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר
. ibi & , nos ecce & , Aram castra mortemur ? ad ? ibi & , hic manseri mus si & , mortemur
וּמַתְנוּ שָׁם וְאִם יַשְׁבֵּנוּ פֹּה וָמָתְנוּ וְעַתָּה לְכוּ
& , vivamus si & , mortemur
וְנִפֹּלָה אֶל מַחֲנֵה אֲרָם אִם חַיֹּנוּ נִחְיֶה וְאִם
. mortemur & , nos mortificaverint
יְמִיתֻנוּ וָמָתְנוּ :
Aram castra mansionem ad venimdum ad , crepusculo in fugerunt Et
וַיָּקוּמוּ בַנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל מַחֲנֵה אֲרָם
, filii ? non ecce & , Aram castra mansionis ‡ extremo ad usque venerunt que
וַיָּבֹאוּ עַד קְצֵה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין שָׁם
hominem Aram castra mansionem ? ecce at audire ? Dominus Et
אִישׁ : וַאדֹנָי הִשְׁמִיעַ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל
, ad ? ei ‡ terrarum que magni exercitus fremitum , equi vocem & , currus ?
רֶכֶב וְקוֹל סוּס קוֹל חַיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל
regem Israel rex nos fore ? conducit mercede Ecce : suum fratrem
אָחִיו הִנֵּה שָׂכַר עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת מַלְכֵי
. nos fore venientes ad ? Aegyptiorum reges & , Chittæorum
הַחִתִּים וְאֶת מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ
sua tentoria reliquerunt & , crepusculo in fugerunt & , fugerexerunt Et
וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ בַנֶּשֶׁף וַיַּעַזְבוּ אֶת אָהֳלֵיהֶם
? sicut quid secundum , sua equos & , sua
וְאֶת סוּסֵיהֶם וְאֶת חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר הוּא
. est mortuus & , Samaria
כַּאֲשֶׁר :

CAP. VIII. ח

fecerat viuere cuius , mulierem ad est locutus Elisaah Et
וְאֶלִישָׁע דִּבֶּר אֶל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶת
Familia
? vbi porueris
peregrinari? qui ut ? & tu vade & , Surge : dicendo , suum filium
בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אַתְּ וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר
? super
terram ad? venit cum & , famem ad Dominus vocauit nam : peregrinaberis
תָּגוּרִי כִּי קָרָא יְהוָה לָרָעָב וְגַם בָּא אֶל הָאָרֶץ
. annis septem Sunt : que
שֶׁבַע שָׁנִים : וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר
? familia
terra in est peregrinata & , eius domus & , ipsa abiit & : Dei viri
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגָר בְּאֶרֶץ
. annis septem Philistiim
פְּלִשְׁתִּים שֶׁבַע שָׁנִים :
terra è mulier est reuersa & annorum septem' fine ‡ , fuit Et
וַיְהִי מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים ‡ וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאֶרֶץ
ad & , suam domum ad ? regem ad ? clamandum ad est egressa & , Philistim
פְּלִשְׁתִּים ‡ וַתֵּצֵא לְצְעֹק אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל בֵּיתָהּ וְאֶל
? pro domo
שׂוּב
? & pro
שְׂדֵהָ : agro suo
viri puerum Ghezazi ad ? regem ? rex Et
וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר אֶל גֵּחֲזִי נַעַר אִישׁ
? loquebatur
? obsecro
הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְּרָה נָּא לִי אֵת כָּל הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה
? fecit que magnalia omnia mihi suasi ? Narra : dicendo , Dei
quod
הָאֱלִישָׁע : וְהוּא מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר
? regi narrante eo , fuit Et . Elisaah
? eum filium vivificauerat cuius mulier ecce & , mortuum fecerat viuere
הֶחֱיָה אֶת הַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶת בְּנָהּ
? clamabat pro
? ea
צֹעֶקֶת אֶל הַמֶּלֶךְ עַל בֵּיתָהּ וְעַל שָׂדֶהָ וַתֹּאמֶר גֵּחֲזִי
? vivificauit quem , eius filius hic & , mulier hæc ecce : Ghezazi dixit
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה בְּנָהּ אֲשֶׁר הֶחֱיָה
? mi Domine
אֱלִישָׁע : וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתְּסַפֶּר לוֹ
? quæ omnia ? Restituit : dicendo ? unum eunuchum rex ei dedit que
? fructus
? quæ
וַיְזַמֶּן לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הָשֵׁב אֶת כָּל אֲשֶׁר
? hoc ? in
? agrorum hac
לָהּ וְאֵת כָּל תְּבוּאוֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָהּ אֶת הָאָרֶץ וְעַד
? rex ? ei Hasel-hadad & , Damascum ? Elisaah venit Et . annis
עָתָּה : וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן הֲדַד מֶלֶךְ
? Aram
אֲרָם חֹלֶה וַיֻּגַּד לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים
? huc ? que
עַד הֵנָּה :
? vade & , munus tua manu in Tolle : Chazael ad ? res ait Et
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל חֲזָאֵל קַח בְּיָדְךָ מִנְחָה וְלֵךְ
? dicendo , eo ab Dominum ? requines & ? Dei viri occurrium in
לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר
? eo ? occisus in Chazael abiit Et ? hac infirmitate de vinâ Nunquid
הַאֶחְיֶה חֳלִי זֶה : ? הָלוֹךְ חָזָאֵל לִקְרַאתוֹ
? quadrigatæ onus , Damascine bonâ omne & , sua manu in munus tulit &
? camelorum
וַיִּקַּח מִנְחָה בְיָדוֹ וְכָל טוּב דַּמֶּשֶׂק מַשָּׂא אַרְבָּעִים
? Ben-hadad tuus Filius : ait & , eius facies ad ? stetitque , venit & , camelorum
גָּמָל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר בִּנְךָ בֶן הֲדַד
? hac infirmitate de vinâ Nunquid : dicendo , te ad me misit Aram ? rex
מֶלֶךְ אֲרָם שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מַחֳלִי זֶה :
. vives Viuendo : ei die , Vade : Elisaah eum ad Dixerique
? vade
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵךְ אֱמֹר לוֹ חָיֹה תִחְיֶה
. mortietur moriendo quod , Dominus mihi ostendit ? me
? quia
וְהֹרַנִי יְהוָה כִּי מוֹת יָמוּת :
? fixum fixit ? Dei vir flexitque : pudefecit ad ? sua facies ?
? blusere ea-
? dam :
? bus ?
? ea ?
וַיָּשֶׂם אֶת פָּנָיו וַיָּשֶׂם עַד בּוֹשׁ ׀ וַיִּבְךְּ אִישׁ הָאֱלֹהִים :
noui Quia : ait & , ipsa ? meus dominus Quare : Chazael dixit Et
? cur ?
וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מַדּוּעַ אֲדֹנִי בֹכֶה וַיֹּאמֶר כִּי יָדַעְתִּי
? malitias eorum munitiones insuper , Israel filiis es facturus quod
אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל רָעוֹת מִבְצְרֵיהֶם תְּשַׁלֵּחַ
? allides eorum parvulos & , occides gladio in eorum iuuenes & , ignem in
? Quid : Chazael Dixitque . deorum ? eorum gravidantes &
בָּאֵשׁ וּבְחוּרֵיהֶם בַּחֶרֶב תַּהֲרֹג וְעֹלָלֵיהֶם תְּרַטֵּשׁ
? hoc
וְהָרִיּוֹתֵיהֶם תְּבַקֵּעַ : ? servus tuus canis nisi
? fecit ut , ait & : Elisaah dixerique
וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל כִּי מָה
? magnus
? fiet
? hoc
כִּי אִם עֲשֹׂה יַעֲשֶׂה עַבְדְּךָ הַכֶּלֶב הַזֶּה הַגָּדוֹל הִוא וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע
? Aram super regem ? eo Dominus mihi Ostendit
? in
? regnabit
הֹרַנִי יְהוָה אֹתְךָ עַל אֲרָם :
ei dixerique , suum dominum ad venit & , Elisaah ab ? abiit Et
? fuit
וַיֵּלֶךְ מֵאֵת אֱלִישָׁע וַיָּבֹא אֶל אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ
? vives Viuendo , mihi Dixit ait & : Elisaah tibi dixit Quid
מָה אָמַר לְךָ אֱלִישָׁע וַיֹּאמֶר אָמַר לִי חָיֹה תִחְיֶה :

ij leprosi venerunt Et , suum animum ad ? fugerunt & ? hoc
וַיִּקְחוּ מְצֹרָעִים הָאֵלֶּה : ? וַיָּבֹאוּ חֲמִשָּׁתָם אֵלֶּה
, unum tentorium ad venerunt & , sellam mansionem ? castrorum ad ? que
אֶחָד קְצֵה הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל אֹהֶל אֶחָד
, vestes & , aurum & , argentū inde tulerunt que , biberunt & , comederunt &
וַיֹּאכְלוּ ? וַיִּשְׁתּוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ
, aliud tentorium ad venerit & , sunt reuersi & : absconderunt & , abierunt &
וַיַּטְמִינוּ ? וַיָּשׁוּבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל אֹהֶל אַחֵר
? sin Dixerunque , absconderunt & , abierunt & , inde tulerunt &
וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמִינוּ : ? וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
boni nuncij dies hæc dies , facimus non ? recte Non : ad ? quemque
אֶל רֵעֵהוּ לֹא כֵן אֲנַחְנוּ ? עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם בְּשֹׂרָה
nos inuenies & , maturiùs luce ad vsq; differamus & , scelerum huius & , ipsi
הִוא וַאֲנַחְנוּ מְחַשִּׂכִים ? וְחִכִּינוּ עַד אוֹר הַבֹּקֶר וּמְצָאָנוּ
? regis domui ? nunciemus & , ingrediamur & , ipsi ? nunc
עָוֹן וְעַתָּה לְכוּ וְנָבֹאָה ? וְנַגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ :
nunciauerunt & , cuiuratis portarium ad clamauerunt & , reuertunt Et
וַיָּבֹאוּ ? וַיִּקְרְאוּ אֶל שֹׁעֵר הָעִיר וַיַּגִּידוּ
? ibi ? nos ecce & , Aram castra mansionem ? ad Venimus : dicendo eis
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ ? אֶל מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין שָׁם
? ingressi ? quam & , ingressi ? nisi , hominum vox & , nunc
אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם ? הַסּוּס אָסוּר וְהַחֲמוֹר אָסוּר
ipsa ? quod secundum tentoria & ,
וְאָהֳלִים כַּאֲשֶׁר הֵמָּה :
intrinsecus regis domo nunciauerunt & , portarium vocauit &
וַיִּקְרָא הַשֹּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה ?
? fecerat ut sicut , est mortis & , porta in populi est circulentur & , ipsum
וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשָּׁעַר וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
. eum ad regem descendens ia ? est iosnus qui , Dei
אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרִדְתּ הַמֶּלֶךְ אֵלָיו :
? fata Dus : dicendo , regem ad Dei virum ingressi cundum secundum
וַיְהִי כְּדַבֵּל אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סָאתַיִם
? Samaria porta in ? sicclo in ? sicclo in similis fatum & , sicclo in hordeum
שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל וְסָאתַ סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְהָיָה כָּעֵת ׀
. Dei virum ad ? mittatis ? reliquisti Et
מָחָר בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן : ? וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֵת אִישׁ
? eum ? sit ? & , Dei virum ad ? mittatis ? reliquisti Et
הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה
? hoc ? verbum ecce nunquid , calis in cataractas faciens ? Dominus Ecce
הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא
non inde & , suis oculis in videns ita ? Ecce : dixit & , videre & , ita
תֹאכֵל : ? וַיְהִי לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בְּשַׁעַר
populus eum conculcauerunt & : sic ei fuit Et
וַיָּמֹת :
. est mortuus & , Samaria

Universidad de Deusto
Biblioteca

currentem Naaman vidisset, Naamam post Ghechazi est locutus Et

וַיַּרְא נַיְחִי אַחֲרֵי נַעֲמָן וַיַּרְא הָאִשָּׁה נַעֲמָן 22
ipse? Numquid dixit &, eius occurrit in curru de ipso cessit & se post
נָפַל מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם׃
hoc non? Et Ecce dicendo, me misit mens dominus ? Pax dixit Et
וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם אֲדֹנִי שְׁלָחַנִי לֵאמֹר הִנֵּה עַתָּה זֶה 23
prophetarum filii de Ephraim monte de pueri duo me ad venerunt
מִן נִתְּנָה אֵלַי שְׁנֵי נְעָרִים מֵהַר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
vestimenta mutatoria duo & argenti talentum eis nunc ! da
תֶּן נָא לָהֶם כִּכַּר כֶּסֶף וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים׃ 24
Complacs, & duo talenta accipe, Vide, Naamam Dixisse
וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֵל קַח כִּפְלָיִם וַיִּפְצַר בּוֹ 25
mutatoria duo &, manserunt duobus in argenti talenta duo ligauit &
וַיִּצֹּר שְׁנֵי כִכָּרוֹת כֶּסֶף בִּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת וְשִׁתֵּי חֲלִפוֹת
eius fecit ad portauerunt & suos pueros duos ad dedit & vestimenta
בְּגָדִים וַיִּתֵּן אֶל שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו
commendauit & eorum manu de tulit & ipsum locum ad venit Et
כַּבָּא אֶל הָעֹפֶל וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּסְכֹּן 26
abierant & viros dimisit & domo in
בַּבַּיִת וַיְשַׁלַּח אֶת הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ׃
eum ad dixit eque suum dominum ad? rectus &, est ingressus ipse Et
וְהוּא בָא וַיַּעֲמֹד אֶל אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו 27
allue & huc eius seruus iuit Non dixit & Ghechazi Vnde Elisaah
אֱלִישָׁע מֵאַיִן גֵּחֲזִי וַיֹּאמֶר לֹא הָלַךְ עַבְדְּךָ אָנָה וָאָנָה׃
disperse ? in se sertit cum eius? eum ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הָפַךְ אִישׁ מֵעָלֶיךָ 28
accipendi ad &, peccunia accipere ad tempus? anitui occasium in suo curru
לָקַחַת אֶת הַכֶּסֶף וְלָקַחַת אֶת הַבְּגָדִים וְלָקַחַת זֵתִים וְכְרָמִים
tunicas & seruos & boues? & greges & vineas & oliueta &
וְצֹאן וּבָקָר וְעַבָדִים וּשְׁפָחוֹת׃
Calculum, & ut ita fiat
וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ לְעוֹלָם 29
ait Ecce & Naaman leprae
וַיֵּצֵא מִלְּפָנָיו מְצֹרָע כַּשָּׁלֶג׃
Quae ita fiat
Aramæi de-
ferendum.

CAP. VI. ו

loctus nunc Ecce Elisaah ad prophetarum filij dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֶל אֱלִישָׁע הִנֵּה נָא הַמָּקוֹם 1
Ecce & habitamus cora te
אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ׃
Faciamus &, venim ngoum eo? inde capiamus? & Jardeu ad eique nunc
נֵלְכָה נָּא עַד הַיַּרְדֵּן וְנִקְחָה מִשָּׁם אִישׁ קוֹרֶה אֶחָת וְנַעֲשֶׂה־ 2
Ite dixit & ubi habitandum ad? locum ibi nobis
לָנוּ שָׁם מָקוֹם לָשֶׁבֶת שָׁם וַיֹּאמֶר לְכוּ׃
veniam Ego dixit & mus seruis eum as & mus Vade ? remus
הָאַחַד הוֹאִיל נָא וְלֵךְ אֶת עֲבָדֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲנִי אֵלֵךְ׃ 3
ligna caedebant & Jardeu ad venerunt & eris eum abiit Et
וַיֵּלֶךְ אִתָּם וַיָּבֹאוּ הַיַּרְדֵּנָה וַיִּגְזְרוּ הָעֵצִים׃ 4
in eodem ferrum & trabem faciente cadere vno fuit Et
וַיְהִי הָאֶחָד מַפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת הַבַּרְזֶל נָפַל אֶל־ 5
ipsum? Ipsum & mi domine Ahab ! dixit & clamauit & aquam?
הַמָּיִם וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר אֲהָהּ אֲדֹנִי וְהוּא שָׁאוּל׃
locum eo offendit & recedis Vbi ! Dei vir Dixitque
וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים אָנָה נָפָל וַיַּרְאֵהוּ אֶת הַמָּקוֹם 6
ferrum fecit supernatare & illuc profecit & lignum praecidisque
וַיִּקְצָב־עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ שָׁמָּה וַיָּצֶף הַבַּרְזֶל׃
illud cultr & suam manum extendit & ait Lesa? dixit Et
וַיֹּאמֶר קַח־לָךְ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֵהוּ׃ 7
Tolle ! ait est constituere & Israel cum pugnas eat ? Aram ves Et
וּמֶלֶךְ אֲרָם הָיָה נִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּוָּעַץ אֶל־ 8
eos ex salio
עֲבָדָיו לֵאמֹר אֶל מָקוֹם פְּלֹנִי אֲלְמֹנִי תַּחֲנֹתִי׃
personis? Ipsum & mi domine Ahab ! dixit & clamauit & aquam?
וַיִּשְׁלַח אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֶל־ 9
Ne Oblivisa dicendo, Israel regem ad Dei vir misit Et
תַּעֲבֹר אֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי שָׁמָּה אֲרַם נַחֲתִים׃
Aramæi de-
ferendum.
וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ 10
vir ei dixerat quem locum ad Israel rex misit &
אִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִזְהִירֵהוּ וְנִשְׁמַר שָׁם לֹא אַחַת וְלֹא שְׁתָּיִם׃
secundo? negauit semel non ibi ne obseruatis & ,est monuerat & Dei
וַיִּסְעַר לֵב מֶלֶךְ אֲרָם עַל הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּקְרָא 11
& hoc verbi fuit ? Aram regis cor est commotum Et
אֶל עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלוֹא תַּגִּידוּ לִי מִי מִשֻּׁלְּנוּ
Israel regem ad
אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃

,sua vestimenta scidit &, epistolam Israel regem legere finem & fuit Et
וַיְהִי כִּקְרֹא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו 7
iste quia ? misericordiam ad & ? misericordiam ad , ego ? Deus Num sit &
וַיֹּאמֶר הֲאֱלֹהִים אֲנִי ? לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת כִּי־זֶה
nunc ! scitote enimuero ? sua lepra a virum ? in allegendum ad? me ad mittens
שֹׁלֵחַ אֵלַי לֶאֱסֹף אִישׁ מִצָּרַעְתּוֹ כִּי אַךְ דְּעוּ־נָא
mihi ipse ? occasionem quaeret ? quod videte &
וּרְאוּ כִּי מִתְאַנֶּה הוּא לִי׃
rex sciditsse quòd ,Dei virum Elisaah audito secundum ? sit Et
וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֱלִישָׁע אִישׁ הָאֱלֹהִים כִּי קָרַע מֶלֶךְ 8
sciditi quid Vt ! dicendo ,regem ad misit & ? sua vestimenta Israel
יִשְׂרָאֵל אֶת בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
Israel in propheta est quòd sciat & me ad nunc veniat ? sua vestimenta
לָמָּה קָרַעְתָּ בְגָדֶיךָ יָבֹא נָא אֵלַי וְיֵדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל׃
domus ostium & ? sua curru & ? sua equis ? in Naaman Venitque
וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרִכְבּוֹ וַיַּעֲמֹד פֶּתַח־בֵּית 9
,dicendo ,nuncium Elisaah eum ad Misitque
הַבָּתִּים׃
וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֱלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר 10
,tibi tua caro reuerteretur & ,Jarden in vicibus septem te lauare & ,Vade
הֲלוֹךְ וְרָחַצְתָּ שֶׁבַע פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וְיָשֹׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ
,mundabitur &
וְטָהֵרְתָּ׃
me apud Ecce ? dicebat & ,abibat & ,Naaman ira effertur &
וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָמַרְתִּי אֵלָי 11
sui Dei DOMINI nomine in inuocabit & ,stabit & ,egredietur Egredietur
יֵצֵא יָצוֹא וְעָמַד וְקָרָא בְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו
,leprosum manu & ,locum ad suam manum ejusdem? ,
וְהֵנִיף יָדוֹ אֶל הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמְצֹרָע׃
omnibus pro Damnedee ? fluuij Parpat & ,Abanah Nonne
הֲלֹא טוֹב אֲבָנָה וּפַרְפַּר נַהֲרוֹת דַּמֶּשֶׂק מִכֹּל 12
,se vertit & ,me mundabo & ,eis in me ? vabo non an
מֵימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא אֶרְחַץ בָּהֶם וְטָהֵרְתִּי וַיִּפֶן
,eum ad sunt locuti & ,eius serui accesserunt Et
וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה׃
וַיִּגְּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו 13
nonne ,te ad fuisset locutus vates magnum-verbum ? mi Pater dixerunt &
וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הַנָּבִיא דִּבֶּר אֵלֶיךָ הֲלוֹא
,tibi? mundus & ,te Lava ,te ad dixerit quia non ? & Hicuiffet
תַּעֲשֶׂה וְאַף כִּי אָמַר אֵלֶיךָ רְחַץ וְטָהֵר׃
verbum iussa ,vicibus septem Jarden tu te emundes & ,dicentia Et
וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כִּדְבַר 14
,est mundatus & ,parui pueri carlo sicut eius caro ell reuerta &
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כִּבְשַׂר נַעַר קָטֹן וַיִּטְהָר׃
,venit & ,eius turma ois & ipse ,Dei virum ad ell reuertus Et
וַיָּשָׁב אֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא 15
,ante ,eius ,se ,Dei virum ad ell reuertus & ,eius turma ois & ipse
וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים
benedictionem mea? tolle nunc & ? Israel in nisi
בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְּרָכָה
fieri eiuus DOMINVS Viuit ,dixit Et
מֵאֵת עַבְדֶּךָ׃
וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר עָמַדְתִּי 16
,remuit & ,expiendum ad eum in ? assistit ? & ,accepero ? ut
לְפָנָיו אִם־אֶקָּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לָקַחַת וַיְמָאֵן׃
patis onus tuo seruo nunc dabitur non Et ? Naaman Dixitque
וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יִתַּן נָא לְעַבְדְּךָ מַשָּׂא צֶמֶד 17
,mea? mularum ,eius seruus vltrà faciet non quia ? mea ? mularum
פְּרָדִים אַדְמָה כִּי לוֹא יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וָזֶבַח
DOMINO nisi ,alienis dijs
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה׃
,me? dominum intrando in? ,tuo seruo DOMINVS parcat hoc verbo in
לַדָּבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדֶּךָ בְּבוֹא אֲדֹנִי 18
,mea manu ? super fuerit inutrux ipse & ,tu ? se incurua & ? ait Dominus
בֵּית רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא ? נִשָּׁעֵן עַל־יָדִי
,Rimmon domo ,mea incurantur? in Rimmon domo
וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי בֵּית רִמֹּן בְּהִשְׁתַּחֲוֹתִי בֵּית רִמֹּן
hoc ? in ? in ruo seruo DOMINVS ,mea incurantur &
יִסְלַח־נָא יְהוָה לְעַבְדְּךָ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
,terræ militare quasi eo ab abiit & ,pace in Vade ait Dixitque
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ כִּבְרֹת אֶרֶץ 19
prohibuit Ecce ! Dei viri Elisaah puer Ghechazi dixit Et
וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי נַעַר אִישׁ הָאֱלֹהִים הִנֵּה חָשַׂךְ 20
eius manu de accipendis ab? hunc Aramæum Naaman misit dominus
אֲדֹנִי אֶת נַעֲמָן הָאֲרַמִּי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ אֵת
accepero & ,eum post cucurrero quia ? DOMINVS viuit ,tamen quia
אֲשֶׁר בָּא רָץ אַחֲרָיו וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ מִמֶּרְכָּבָתוֹ לִקְרָאתוֹ
aliquid eo ab

,ascendit Et .DOMINVM ad otiauitque ipse eum ? super ostium
וַיַּעַל הַדְּלָת בְּעַד שׁוֹכֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְהוָה׃ 34
oculos & ,eius os ? super suum os potuisque puerum ? super incubuit &
וַיִּשְׁכַּב עַל הַיֶּלֶד וַיָּשֶׂם פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו
,ed ? super ? ipse ? manus ? & ,eius volas ? super suas volas ? & ,eius oculos super
עַל עֵינָיו וְכַפָּיו עַל כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו
domo in ? deambulauit & ,est reuertus Et .insanus ? caro est calefacta &
וַיִּתְגָּהַר בַּשֵּׁנִית וְהִנֵּה הַיֶּלֶד
flemorunt Et ,ecce ? super ? & ,sternutauit ? & ,ascendit Et
עָטַשׁ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּפְקַח הַיֶּלֶד אֶת עֵינָיו׃ 35
Vocauitque ,suos oculos puer aperuit & ? vices septem ad ostij puer
וַיִּקְרָא גֵיחֲזִי אֶל אִמּוֹ וַיֹּאמֶר קְרָאִי אֶת הַשֻּׁנַמִּית הַזֹּאת וַיִּקְרָא
venitque ,ea vocauit & ,hanc Sunamitea ad Voca : dixit &, Ghechazi ad
אֵלֶיהָ וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל הַשֻּׁנַמִּית הַזֹּאת וַתִּקְרָא
,eius pedes ? super ? & ,venit Et ,suum filium Tolle : ait Et ,eo ad
אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בִנֵךְ׃ 37
,est egressa & ,suum filium rursusque iterum ? super & ? incumuit &
וַתָּבֹא וַתִּפֹּל אֶל רַגְלָיו וַתִּשָּׂא אֶת בְּנָהּ וַתֵּצֵא׃
prophetatu filij & ,terra in ? fames & ,Ghilgal in ell ingressus Elisaah Et
וְאֱלִישָׁע שָׁב הַגִּלְגָּלָה וְהָרָעָב בָּאָרֶץ וּבְנֵי הַנְּבִיאִים 38
coque & ,grandem ollam Dispone ,tuo puero Dixitq; ? eius fecit ad humeres
יְשְׁבִים לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ שִׁפֹּת הַסִּיר הַגְּדוֹלָה וּבַשֵּׁל
,prophetarum filiis pulmentum
נָזִיד לִבְנֵי הַנְּבִיאִים׃
,egredi ad vnus est egressus Et ,prophetarum filiis pulmentum
וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל הַשָּׂדֶה 39
colocynthides ea ex collegij, egressus vitem inuenit & ,eas colligendum ad
לְלַקֵּט וַיִּמְצָא גֶפֶן שָׂדֶה וַיְלַקֵּט מִמֶּנּוּ פַּקֻּעֹת
,suu Dei DOMINI nomine in inuocabit & ,stabit & ,egredietur Egredietur
אוֹר שָׂדֶה בִּגְדֹלוֹ וַיָּבֹא וַיְפַלַּח אֶל סִיר הַנָּזִיד
,pulmentu ollam in con cidit & ,venit & ,suu vestimentu plenum, egressus
כִּי לֹא יָדָעוּ׃
,cognouerant non eorum
וַיִּצְקוּ לָאֲנָשִׁים לֶאֱכוֹל 40
olla in Mors ! dixerunt ,clamauerunt illi & ,pulmEco de eis ? comedere ? ut
כְּאָכְלָם מִנְּזִיד וַתִּצְעָקוּ וַיֹּאמְרוּ מָוֶת בַּסִּיר
farina ? tollite Et ! dixit Et ,comedere potuerunt non & ! Dei vir
אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא יָכְלוּ לֶאֱכֹל׃
fiat non & ? comedam ? & ,populo Fundo ! dixit & ,ollam in proiecit Et
וַיֹּאמֶר וְקַחוּ קֶמַח 41
,viru ad deriuile & ,Salisah Baal de venit vir Et ,olla in malum verbum
וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַסִּיר וַיֹּאמֶר צֹק לָעָם וְיֹאכֵלוּ וְלֹא הָיָה
,est ingressus & ? ecce ? & ,Dixit Et ,Dei vir
דָבָר רָע בַּסִּיר׃ 42
,vnius ? fasci ? simum & ,hordeaceos panes vigintis primitiasti ? patres Dei
וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
,eius manibus dixit & ,comedent & ,populo Da : dixit & ? eius ? uua in
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בִּכּוּרִים עֶשְׂרִים לֶחֶם שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל
,est? fasci ad? dabo Quid ? comedens & ,populo Da : dixit & ? eorum ? eum ? eius ? ad hoc
בְּצִקְלֹנוֹ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ׃ 43
,Comedent? : DOMINVS dixit sic quoniã
וַיֹּאמֶר מְשָׁרְתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
,ipsa? & ,Comedent? : DOMINVS dixit sic quoniã
וְיֹאכֵלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָכוֹל וְהוֹתֵר׃ 44
DOMINI verbum iuxta ,eorum comedent ? & ,comedentes Et
וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם
וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר יְהוָה׃

CAP. V. ה

,fortis ad magnus vir erat Aram regis militiæ princeps Naaman Et
נַעֲמָן שַׂר צְבָא מֶלֶךְ אֲרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לִפְנֵי 1
Aram filiarum DOMINVS dedit ille in ? quia ,fortem acceptus & ,ſui domini
אֲדֹנָיו וְנָשֵׂא פָּנִים כִּי בוֹ נָתַן יְהוָה תְּשׁוּעָה לַאֲרָם
,genus fecerat ipsi? & ? Aras ? Et ,depositus ? cobore potens erat vir Et
וְהָאִישׁ הָיָה גִּבּוֹר חַיִל מְצֹרָע׃ 2
,eius ? & ? pace & ,pariuam puellam Israel terra ? duxerat captiuã & ? ad
וַאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבְּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קְטַנָּה וַתְּהִי
,propter ? ad ? & ? ad Dixitque ? Naamã
לִפְנֵי אֵשֶׁת נַעֲמָן׃ 3
וַתֹּאמֶר אֶל גְּבִרְתָּהּ אֲחַלֵי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנְּבִיא
,mulieram & ,venit Et ,sua lepra a eum ? egregius ? ne ,Sometò in ? qui
אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן אָז יַאַסְפֵ מְצֹרָעְתּוֹ׃ 4
terra ? & quæ ,puella ell locuta hoc ? est ? & hoc Sicut ? dicendo ,suo domino
וַיָּבֹא וַיַּגֶּד לַאדֹנָיו לֵאמֹר כְּזֹאת וְכְזֹאת דִּבְּרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ
,Israel ,ingredere ,Vade : Aram rex Dixitque
יִשְׂרָאֵל׃ 5
וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ אֲרָם לֵךְ בָּא וְאֶשְׁלְחָה סֵפֶר
,argenti talenta decem fua manu in tulit & ,abiit & ? Israel regem ad
אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֲשֶׂר כִּכְּרֹת כֶּסֶף
,vestimenta mutatoria decem & ,aureos millia sex &
וְשִׁשֶּׁת אֲלָפִים זָהָב וַעֲשָׂרָה חֲלִיפוֹת בְּגָדִים׃ 6
,ait & ,hanc ? ecce & ,Aureos ? & ,Israel regem ad
וַיָּבֵא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה
,eius ad ? mitti ecce ,seruus Naamam ? ad ? & ,me ? ut ad haec Scilicet
אֵלֶיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת נַעֲמָן עַבְדִּי וְאָסַפְתּוֹ מְצָרַעְתּוֹ׃

וַיֹּאמֶר וְרֵה לָעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי אָכֵן 14
vocauit Et ,eam Voca : ait Et ? fenex eius vir & ,ei ? non filium
בֵּן אֵין לָהּ וְאִישָׁהּ זָקֵן׃ וַיִּקְרָא לָהּ וַתַּעֲמֹד 15
,tempus secundum ,ad tempus ? anitum Ad : dixit Et .ostio in ? stetit & ,ea
פֶּתַח הַדָּלֶת׃ וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּ חֹבֶקֶת בֵּן וַתֹּאמֶר אַל־ 16
vir mi domine Ne : ait Et ,filium ampleaeris ? in pompa?
אֲדֹנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים אַל תְּכַזֵּב בְּשִׁפְחָתֶךָ׃
,suam ancillam in mentiaris oe ,Dei
וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אֲשֶׁר 17
ipsum tempus ? suum ad ,filium peperit & ,mulier concepit Et
דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע׃
,Elisaah eam ad fuerat locutus quod ,vitæ tempus ? suum
וַתִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל אָבִיו אֶל 18
,ad ,suum patrem ad ell egressus & ,dies ? fuit Et ,natus ? crescit puer
הַקֹּצְרִים׃ וַיֹּאמֶר אֶל אָבִיו רֹאשִׁי רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל 19
,meum caput ,meum Caput ? suum patrem ad dixit Et ,messores
נַעַר שָׂאֵהוּ אֶל אִמּוֹ׃ וַיִּשָּׂאֵהוּ וַיָּבֵא אֶל אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל בִּרְכֶּיהָ עַד
,est mortuus & ,meridiem
הַצָּהֳרַיִם וַיָּמֹת׃
,Dei viri lectum ? super eum fecit accumbere & ,ascendit Et
וַתַּעַל וַתַּשְׁכִּבֵהוּ עַל מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים 21
,suum virum ad Vocauitque ,ell egressa & ,eum super clausit & ? ostium
וַתִּסְגֹּר בְּעָדוֹ וַתֵּצֵא׃ וַתִּקְרָא אֶל אִישָׁהּ 22
,asinarum ? vnum & ,pueris ? vnum mihi obsecro Mitte : ait & ? asinam
וַתֹּאמֶר שִׁלְחָה נָּא לִי אֶחָד מִן הַנְּעָרִים וְאַחַת הָאֲתֹנוֹת
,reuertar & ,Dei virum ad vsque eamus &
וְאָרוּצָה עַד אִישׁ הָאֱלֹהִים וְאָשׁוּבָה׃
nec ,mensis ? non Hodie ? eum ad vadens ? ? Cur : dixit Et ? vallis ? sunt
וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ אַתְּ הֹלֶכֶת אֵלָיו הַיּוֹם לֹא חֹדֶשׁ וְלֹא 23
,ad dixitque ,asinam ferauit Et .Pax ,dixit & ,sabbatum
שַׁבָּת וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃ וַתַּחְבֹּשׁ הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר אֶל 24
,dicero nisi ,equitando me moueris oe ,vade & ,Duc ,suum puerum
נַעֲרָהּ נְהַג וָלֵךְ אַל תַּעְצָר לִי לִרְכֹּב כִּי אִם אָמַרְתִּי
,monuerit ad ? Dei virum ad venit & ,suit Et ,tibi ? in
אֵלָיִךְ׃ וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא אֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל הָר 25
,dixit & ,contra ? illam Dei ? eorum videre ? sit ne ,fuis Et : Carmel
הַכַּרְמֶל וַיְהִי כִּרְאוֹת אִישׁ הָאֱלֹהִים אֹתָהּ מִנֶּגֶד וַיֹּאמֶר
,illa Sunamitis Ecce : ? suum puerum Ghechazi ad
אֶל גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ הִנֵּה הַשֻּׁנַמִּית הָלְזוֹ׃
pax ? Num ? ei die & ,eius occurrum in obsecro curre Nunc
עַתָּה רֹץ נָא לִקְרָאתָהּ וְאֱמַר לָהּ הֲשָׁלוֹם 26
,Pax ? dixit & ? suis ? pax ? Num ? tuo viro pax ? Num ? tibi
לָךְ הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ הֲשָׁלוֹם לַיֶּלֶד וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃
appreheodit & ,montem ad ? Dei virum ad venit Et
וַתָּבֹא אֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל הָהָר 27
,vir Dixitque ,eam expellendam ad ? Ghechazi accessit Et ,eius pedes ? ut expellimus
וַתַּחֲזֵק בְּרַגְלָיו וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָהּ וַיֹּאמֶר אִישׁ
,est ingressus Et ,eius lectum super iacebas mortuus puer
הָאֱלֹהִים הַרְפֶּה לָהּ כִּי־נַפְשָׁהּ מָרָה־לָהּ וַיהוָה
,mihi indicauit non & ,mea ? eius
הֶעְלִים מִמֶּנִּי וְלֹא הִגִּיד לִי׃
,me ? dicas ne Ne ,dixi non Nunquid ? timeo domino ? filium ? errare facies
וַתֹּאמֶר הֲשָׂאִלְתִּי בֵן מֵאֵת אֲדֹנִי הֲלוֹא אָמַרְתִּי לֹא תַשְׁלֶה אֹתִי׃
,mea? ? tolle & ,suos lumbos Accinge ,Ghechazi ad Dixitque
וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי 29
,eum ? & ? si ? benedixeris ? non ,eum ? inueneris Si : vade & ,tua manu in
בְּיָדֶךָ וָלֵךְ כִּי תִמְצָא־אִישׁ לֹא תְבָרְכֶנּוּ וְכִי־
,fuam ? super mea ? fuisse ? pones & ? ei respondebis non ,te illi ? molestus ?
יְבָרֶכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל־פְּנֵי
fi ,tua anima viuit & ,Dea ita vos Visit : puer ? mater dixit Et ,puer
הַנָּעַר׃ וַתֹּאמֶר אֵם הַנַּעַר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשֶׁךָ אִם 30
,eam post iuit & ,surrexit ? & ? ut dimisito
אֶעֱזָבֶךָ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ׃ וְגֵחֲזִי עָבַר
,vox ? non & ,pueri ? fuit ? super ? suum ? & ? ad ? ut ? ? ?

Universidad de Deusto
Biblioteca

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיֵדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ
אֶת אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמַר גַּם אֲנִי יָדַעְתִּי הַחֲשׁוּ׃
DOMINVS quia hic obiturus sede Elisaeus Et dixerunt
וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע שֶׁב נָא פֹה כִּי יְהוָה
tua anima vivit & DOMINVS Vivit : dixit & Iericho in me misit
שְׁלָחַנִי יְרִיחוֹ וַיֹּאמֶר חַי יְהוָה וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם
Iericho ? veocetur & se diuertit il
אֶעֶזָבֶךָ וַיָּבֹאוּ יְרִיחוֹ׃
Elisaeus ad Iericho in ? qui ; prophetarum filij accesserunt Et
וַיִּגְּשׁוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ אֶל אֱלִישָׁע
expone ? DOMINVS hodie quod nolit Num ? eum ad diceretque
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת
filece , meus ego Elisaeus : ait & tuo capite desuper tua dominum
מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמַר גַּם אֲנִי יָדַעְתִּי הַחֲשׁוּ׃
memitit DOMINVS quia Iiicobscero Sede : Elisaeus si Dixitque
וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ שֶׁב נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלָחָנִי
fi , tua anima vivit & DOMINVS Vivit : ait & , Iardeu ad
הַיַּרְדֵּנָה וַיֹּאמֶר חַי יְהוָה וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם
ipsi ambo abierunt Et , te derelinquero
אֶעֶזָבֶךָ וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם׃
steterunteque abierunt prophetarum filiorum de viri quinquaginta
וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ וַיַּעַמְדוּ
Iardeu iuxta steterunt ipsi amboque è regione é
מֵנֶגֶד מֵרָחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל הַיַּרְדֵּן׃
percutiensque , mouisset , illum pallium Elisaeus Tulitque
וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת אַדַּרְתּוֹ וַיִּגְלֹם וַיַּךְ אֶת
ferit in ipsi ambo transiuitque & illinc & , huc se diuisserunt & , aquas
הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה שְׁנֵיהֶם בֶּחָרָבָה
Postulat Elisaeus ad dixit Eliahu & , eo manifie ferendum , quid ?
וַיְהִי כַּעֲבָרָם וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שְׁאַל
Elisaeus dixit & , rerum ? à tollar antequam , tibi faciam quid
מָה אֶעֱשֶׂה לָךְ בְּטֶרֶם אִלָּקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע
me ad ? tuo Spiritu in duorum si ? obsecro fit Et
וְיְהִי נָא פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי׃
te , à abiecram me videris fi ? assolende egisse Dani ; ait Et
וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיתָ לִשְׁאֹל אִם רְאֵה אִתְּךָ לֻקַּחְתִּי מֵאֵתֶךָ
ecce mou , non ii & sic tibi erit
כֵּן יְהִי לָךְ וְאִם אֵין לֹא יִהְיֶה׃
igneus currus ecce & Iaquendo & , unde euenius ? ipsis , fuit Et
וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב אֵשׁ
Elisaeus ascendit & , ipse deus eum ? dimittensque , igneus equi &
וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרִידוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ
celso is turbinem per
בַּסְעָרָה הַשָּׁמָיִם׃
cuntur , mi Pater , mi Pater : clamans ? ipse & , currus ? Elisaeus Et
וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי׀ אָבִי רֶכֶב
apprehendit & , amplius eum vidit non Et , eius equites & , Israel
יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֵק
scissiones duas in ea scidit & , sua vestimenta
בְּבָגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים׃
: eo desuper & ceciderat quod , Eliahu pallium elevauit Et
וַיִּשָּׂא אֶת אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו
Iarden Iehoram iuxta steric & , eft reuerfus & ripam
וַיָּשָׁב וַיַּעֲמֹד עַל שְׂפַת הַיַּרְדֵּן׃
pouffit & , ipfe defuper cruderat quod , Eliahu pallium Tulitque
וַיִּקַּח אֶת אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו
eft ? eliam Eliahu Deus DOMINVS ? Vbi : dixit & , aquas
וַיַּכֶּה אֶת הַמַּיִם וַיֹּאמַר אַיֵּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ אַף־
tranfiuit & : illinc & huc fua dimidiata & , aquas percutiit Et : ipfe
הוּא וַיַּךְ אֶת הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה וַיַּעֲבֹר
Iericho in ? qui prophetarum filij eum videruntu Et , Eliahu ? eratne
אֱלִישָׁע׃
Elisaeus fuper Eliahu ipsiusne Requierit : dixerunt atque , regione é
וַיִּרְאֻהוּ בְּנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ מִנֶּגֶד וַיֹּאמְרוּ
certeam fuper ea fe inuenturum ne & , eius occurfum in verearent &
נָחָה רוּחַ אֵלִיָּהוּ עַל אֱלִישָׁע וַיָּבֹאוּ לִקְרָאתוֹ
quinquagima viri ierunt cum ut ? obsecro fit Et , eum ad diserunt Et
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אָרְצָה׃
foret ne , tuum dominum quaerant & , tunc eum ? terra fil viri robuftis
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה נָא יֶשׁ אֶת עֲבָדֶיךָ חֲמִשִּׁים
montibus ? vnum in eum proiecerit & , Dominus ? spiritus eum tulerit
אַנְשִׁים בְּנֵי חַיִל יֵלְכוּ נָא וִיבַקְשׁוּ אֶת אֲדֹנֶיךָ פֶּן
initium Ne : dixit & , vallium ? eum in aut
אוּלַי נְשָׂאוֹ רוּחַ יְהוָה וַיַּשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הֶהָרִים
אוֹ בְּאַחַת הַגְּיָאוֹת וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלָחוּ

misserunt & . Mittite : dixit & . pudefieri ad vsque eum in instientem Et
וַיִּפְצְרוּ בוֹ עַד בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שִׁלְחוּ וַיִּשְׁלְחוּ
eii numerum non & , diebus tribus quaesierunteque , viros quinquaginta
חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיְבַקְשׁוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְלֹא מְצָאוּהוּ
: eos ad Dixitque , Iericho in habitans ? ipse & , eum ad sunt reuerti Et
וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בִּירִיחוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם ס֖וֹ
eatis Ne : eos ad dixi Nonne
הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם אַל תֵּלֵכוּ׃
habitatio ſum obsecro Ecce : Elisaeus ad ciuitatis viri dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא מוֹשַׁב
, male aque & : eadem ? meus dominus licet ? eum ciuitatis
הָעִיר טוֹב כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רֹאֶה וְהַמַּיִם רָעִים
phisam mihi Tollite : dixit Et , eadem ? terra &
וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת׃
eum ad attulerunt & . fal ibi ponite & , nouam
וַיֹּאמֶר קְחוּ־לִי צְלֹחִית חֲדָשָׁה וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו׃
, fal illinc proierit & , aquarum exitum ad eft egreffus Et
וַיֵּצֵא אֶל מוֹצָא הַמַּיִם וַיַּשְׁלֵךְ שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר
eius ueo , illas aquas Sanasi ; DOMINVS dixit Sic dixitque &
כֹּה אָמַר יְהוָה רָפֵאתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה לֹא־יִהְיֶה
orbatus & , mors vltra inde
מִשָּׁם עוֹד מָוֶת וּמְשַׁכֶּלֶת׃
Elisaeus verbum iuxta , hanc diem ad vsque aquae foot facuate Et
וַיֵּרָפּוּ הַמַּיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּדְבַר אֱלִישָׁע
ascendereque ipso & , est . Beth ? inde ascendit Et . Iuerat locutus quod
אֲשֶׁר דִּבֵּר׃
illudebant & , vrbe ex sunt egressi parui pueri & , viam per
וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית־אֵל וְהוּא עֹלֶה בַּדֶּרֶךְ וּנְעָרִים קְטַנִּים יָצְאוּ מִן־הָעִיר וַיְקַלְּסוּ
, ualue ascende , ualue Ascende ei dixerunt & , eum in
בּוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲלֵה קָרֵחַ עֲלֵה קָרֵחַ׃
reipexit Et
וַיִּפֶן
DOMINI nomine in eis maledixitque , eos vidit & , se poft
אַחֲרָיו וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְהוָה
eis ex lacerauerunt & , fylua e ex duo sunt egressi & , ursae
וַתֵּצֶאנָה שְׁתַּיִם דֻּבִּים מִן־הַיַּעַר וּבִקַּעְנָה מֵהֶם
montem in inde abiit Et , eum ? duos & , quadraginta
אַרְבָּעִים יְלָדִים׃
Someron ? eft reuertus inde & : Carmel
וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־הַר
הַכַּרְמֶל וּמִשָּׁם שָׁב שֹׁמְרוֹן׃

CAP. III. 2

Someron in Israel super regnauit Achab filius Iehoram Et
בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה יִמְלֹךְ
regnauitque , Iehosaphat regis Iehoſaphat decimo octauo anno in
אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
: DOMINI oculis in ? malum ? fecitque , annis duodecim
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
tem unus & , ſua mare ſicut & , ſuus pater ſicut non verumtamen
רַק לֹא כְּאָבִיו וְכְאִמּוֹ וַיָּסַר אֶת־
ſuus pater fecerat quam , Baal ſtatuam
מַצְּבַת הַבַּעַל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו׃
fecit peccare qui , Nebat filij Ieroboam peccatis in Verumtamen
רַק בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת
ex ab recella non iudicauit , Israel
יִשְׂרָאֵל דָּבַק לֹא סָר מִמֶּנָּה׃ וּמֵשַׁע מֶלֶךְ
agnos millia centum Israel regi reddebat & , pecuarius erat ? Moab
מוֹאָב הָיָה נֹקֵד וְהָשִׁיב לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מְאָה אֶלֶף כָּרִים
, Achab mori postdium ? fuit Et , lanigeri ? arietes millia centum &
וּמְאָה אֶלֶף אֵילִים צָמֶר׃ וַיְהִי כְּמוֹת אַחְאָב
Israel regem in Moab rex ad praesumsit &
וַיִּפְשַׁע מֶלֶךְ מוֹאָב בְּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
recensuit & , Someron de die ad Iehoram rex est egressus Et
וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם בַּיּוֹם הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן
regem Iehosaphat ad misit & , simul Et . Israel vniuersum
וַיִּפְקֹד
מוֹסְרִים ? nom , me is eſt praesumsum ? Moab Rex idcirco & , Iehudah
אֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֵּלֶךְ מִשְׁלַח אֶל יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ
populi ipsum ire ſic , ego Sicut . Atcfdi : dixit & ipsi ſum in Moab ad
יְהוּדָה לֵאמֹר מֶלֶךְ מוֹאָב פָּשַׁע בִּי הֲתֵלֵךְ אִתִּי
viam quam Per : dixit Et . tui equi ſic , mei equi ſicut , tuus populus Ge
אֶל מוֹאָב לַמִּלְחָמָה וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה כָּמֹנִי כָּמוֹךָ
Edom deserti Via ? idumi Et : falcon ? ipsius
כְּעַמְּךָ כְּסוּסַי כְּסוּסֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵי זֶה דֶּרֶךְ נַעֲלֶה וַיֹּאמֶר דֶּרֶךְ מִדְבַּר אֱדוֹם׃
via circumiuerunt & . Edom rex & , Iehudah rex &
וַיֵּלֶךְ יְהוֹרָם וּמֶלֶךְ יְהוּדָה וּמֶלֶךְ אֱדוֹם וַיָּסֹבּוּ דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים
ſeptem via circuiuerunt & . Edom rex & , Iehudah rex &
וְלֹא הָיָה מַיִם לַמַּחֲנֶה וְלַבְּהֵמָה אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם׃
, manens & , ſufficientia aqua erat non &

quod , Moab rex vidit Et . eam percuſſerunt & , fundibularij
וַיַּכּוּ אֹתָהּ׃ וַיַּרְא מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי־חָזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה
exagitauere vires ſeptingentos ſecum tulit & , bellum ſi à praeualeret
לָקַחַת אִתּוֹ שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ שֹׁלֵף
, pertenerunt non & , Edom regem ad praeoperadum ad , gladium
חֶרֶב לְהַבְקִיעַ אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם וְלֹא יָכֹלוּ׃
tulit ſuum erat regnaturus qui , primogenitum suo filium ceps ? Et
וַיִּקַּח אֶת־בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִמְלֹךְ
magnum ferum ? fuit Et . murum ſuper aſcenſum eum ferit aſcendere & , eo pro
תַּחְתָּיו וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה עַל הַחוֹמָה וַיְהִי־קֶצֶף גָּדוֹל
terram in ſunt reuerſi & , eo deſuper ſunt profecti & . Iſrael ſuper
עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסָּעוּ מֵעָלָיו וַיָּשֻׁבוּ לְאַרְצָם׃
obtulit illum holocauſtum ſua magna ab

CAP. IIII. ד

clamauit prophetarum filiorum exoribus de vna mulier Et
וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים צָעֲקָה
, noſti iu & , eſt mortuus meus vir tuus ſeruus : dicendo , Eliſaeum ad
אֶל אֱלִישָׁע לֵאמֹר עַבְדְּךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ
venit creditor Et . DOMINVM timens eras ? tuus ſeruus quod
כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה וְהַנֹּשֶׁה בָּא
ſeruus . in ſibi meos natos duos expetendum ad
לָקַחַת אֶת־שְׁנֵי יְלָדַי לוֹ לַעֲבָדִים׃
quid , mihi in fica tibi facturam Quid : Eliſaeus eum ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע מַה אֶעֱשֶׂה לָּךְ הַגִּידָה לִי מַה
, nisi , domo in tua ? rua ancillae ? Non , ait Et : domo in tibi eſt
יֶּשׁ לְךָ בַּבָּיִת כִּי אִם־לֹא יֶשׁ לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בַּבָּיִת כִּי אִם
vas ? ab vaſa tibi pete , Vade : dixit Et . olei leythum
אָסוּךְ שָׁמֶן׃ וַיֹּאמֶר לְכִי שְׁאָלִי־לָךְ כֵּלִים מִן־הַחוּץ
, paruiſſes ? nou vacua vaſa tuis vicinis omnibus ab
מֵאֵת כָּל־שְׁכֵנָיִךְ כֵּלִים רֵקִים אַל תְּמַעֵטִי׃
fundes & , cum filios ſuper & , reſuper oſtium claudes & , ingredieris Et
וּבָאת וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בַּעֲדֵךְ וּבְעַד בָּנַיִךְ וְיָצַקְתְּ
poſſeſſis facies plenum ? & , hanc vaſa omnia ſuper
עַל כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלֵא תַּסִּיעִי׃
Ipſi , ſuos filios ſuper & , ſe ſuper oſtium clauſit & , eo ab Iuitque
וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעְדָהּ וּבְעַד בָּנֶיהָ הֵם
, infundens ? ipſa & , eam ad admouentes ?
מַגִּשִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מֹיצֶקֶת׃
me ad Adeuna ? ſuum filium ad dixit & , vaſa ſuperet Et , ſinem
וַיְהִי כְּמָלְאוֹת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־בְּנָהּ הַגִּישָׁה אֵלַי
, oleum ſteitit & : vas vltra ? Non : eam ad Dixitque . vas adhuc
כֶּלִי עוֹד וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד כֶּלִי וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן׃
venit , Vade : ait & , Dei viro indicauit & , Veniſſet
וַתָּבֹא וַתַּגֶּד לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת־
, miſſum in vires ruis filijs cum tu & , mo creditori rodde & , oleum
הַשֶּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁיֵךְ וְאַתְּ וּבָנַיִךְ תִּחְיִי בַּנּוֹתָר׃
mulier ? ini & , Sunem ad Eliſaeus tranſibat & , dies fuit Et
וַיְהִי הַיּוֹם וְיַעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל שׁוּנֵם וְשָׁם אִשָּׁה
, ipſe tranſiret dum , fuit & , panem comedendi ad eum in ſecit vim & , magna
גְּדוֹלָה וַתַּחֲזֵק בּוֹ לֶאֱכָל־לֶחֶם וְהָיָה מִדֵּי עָבְרוֹ
, panem comedendum ad illuc declinabat
יָסוּר שָׁמָּה לֶאֱכָל לָחֶם׃
Dei vir quòd nom nunc Ecce : ſuum virum ad Dixitque .
וַתֹּאמֶר אֶל־אִישָׁהּ הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים
, ecce ſolum nunc Faciamus ingiuere nos ſuper tranſiens , ipſe ſanctus
הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד׃ נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִיַּת קִיר
ſellam & , parietem & , lectum ibi et pomamuſque , parium parietis
וְנָשִׂים לוֹ שָׁם מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה וְהָיָה
eum veniet
בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יָסוּר שָׁמָּה׃
, illuc declinabat , non ad ipſum comunde ini , erit Et . candelabrum &
וַתְּהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא אֵלֵינוּ וַיָּסַר שָׁמָּה׃
requieret & , remuneralit ad dies manit & , illuc venit & , dies Fuitque
וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּחֲזִי נַעֲרוֹ קְרָא לְזֹאת הַשּׁוּנַמִּית וַתִּקְרָא
Sunamitem Voca ſuum puerum Gehezzi ad Dixitque . ibi
לָהּ וַתַּעֲמֹד לְפָנָיו׃
, eam facies ad ? ſteriit & , eam vocauit & . hanc
וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱמָרֶא־נָּא אֵלַיִךְ כָּל־הַצָּרָה הַזֹּאת
ſollicita ? fuiſti ars ad , rejidaſti Ecce : eam ad nunc Dic : ei Dixitque
עָשִׂית לָנוּ מַה־לֵּעָשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לָךְ לְדַבֵּר
pro nobis ſollicitudinem vis vt facia ? ? aliquid ? ſupplicare omni
לַמֶּלֶךְ אוֹ לְשַׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשֶׁבֶת׃
habito mei populi medio In

Universidad de Deusto
Biblioteca

מלכים ב

LIBER SECVNDVS MELACHIM,

ID EST, REGVM, QVI APVD NOS

DICITVR QVARTVS REGVM.

CAP. I. א

1 mortuus est autem post Israel in Moab & prævaricatum
יִפְשַׁע מוֹאָב בְּיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מוֹת
1 per Achabiam cecidit Et Achab
אַחְאָב׃
2 Somerõ in † quod ,suũ cernaculũ in cœnaculo
וַיִּפֹּל אֲחַזְיָה בְּעַלִּיַּת
מְשַׁכְבּוֹ אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן
dixit & ,nuncios misitque ægrotauit &
וַיָּחַל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר
viuam si ,Heeron Deum zebub-Bahal is † inquirite ite
אֲלֵהֶם לְכוּ דִרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן אִם־אֶחְיֶה
Elisah ad est locutus DOMINI angelus Et
מֵחֳלִי זֶה׃ וּמַלְאַךְ יְהוָה דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּה
3 Someron regis nunciorum occurrum in ascende ,surge Thesbites
הַתִּשְׁבִּי קוּם עֲלֵה לִקְרַאת מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן
eosque eos ,Israel in Deum † non quasi An ,eos ad loquere &
וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם הֲמִבְּלִי אֵין אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הֹלְכִים
Hecron Deum zebub-Bahal in inquirendum ad
לִדְרֹשׁ
בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן׃
4 ibas ascendisti quem † lecto † DOMINVS dicit sic Idcirco Et
לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה הַמִּטָּה אֲשֶׁר עָלִיתָ שָׁם
Elisah abiit & ,moriens moriendo sed ,es de descendes non
לֹא תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי מוֹת תָּמוּת
וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּה׃
festis reuersi hos Quid eos ad Dixitque eum ad nuncij sunt reuersi Et
וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַה־זֶּה שֻׁבְתֶּם׃
5 dixitque,nostrum occurrit in ascendit Vir : eum ad Dixerunt
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ עָלָה לִקְרָאתֵנוּ
6 loquerimi & ,eos misit qui ,regem ad reuertimini ,ite eum ad
וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה הֲמִבְּלִי אֵין אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה
Idcirco ? Heeron Deum zebub-Bahal is * inquirendum ad
לִדְרֹשׁ
בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן לָכֵן
moriendo sed ,es descendes non ,ilae ascendisti quem ? lecto * Idcirco
הַמִּטָּה אֲשֶׁר עָלִיתָ שָׁם לֹא תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי מוֹת
תָּמוּת׃
7 ascendit qui ,viri iudicium Quid ? eos ad est Locutusque
וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מֶה מִשְׁפַּט הָאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה
? illos sermones vos ad est locutus & ? reditu occurrisse eo
לִקְרַאתְכֶם
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
sed ? Tishbites Elisah ait & ,fur vultu eo
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בַּעַל שֵׂעָר וְאֵזוֹר עוֹר
מָתְנָיו וַיֹּאמֶר אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי הוּא׃
8 .eius quinquaginta & ,quinquagenarij principem eum ad Misitque
וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר חֲמִשִּׁים
וַחֲמִשָּׁיו
est locutusque .montis sapiẽs sapiẽ fidem ? ecce & ,eum ad ascendit & ,ei
וַיַּעַל אֵלָיו וְהִנֵּה יֹשֵׁב עַל רֹאשׁ הָהָר וַיְדַבֵּר
Deo Vir : eum ad
אֵלָיו
Descende ,est locutus rex
אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ מְהֵרָה רְדָה׃
9 principem ad est locutusque Eliahu respondit Et ? quinquaginta
וַיַּעַן אֵלִיָּהוּ וַיְדַבֵּר אֶל־שַׂר
חֲמִשִּׁים
eum ad missitque ,est reuersus Et .eius quinquaginta &
וְאִם־אִישׁ אֱלֹהִים אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֹתְךָ
consumpsit & ,cœlo de ignis descendit ac Dei vir si ,eos quinquaginta &
וְאֶת־חֲמִשִּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל
eius quinquaginta & ,eum consumpsit &
אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו׃
10 ,terrium quinquagenarium principem misit & ,est reuersus Et
וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח שַׂר חֲמִשִּׁים שְׁלִשִׁים
quinquagenarius princeps venit & ,ascendit Et ,eius quinquaginta &
וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַל וְהִנֵּה שַׁר חֲמִשִּׁים שְׁלִשִׁים
contra est deprecatus & ,Eliahu super ? ira genua super se incurrauit & ,terrium
וַחֲמִשָּׁיו וַיִּכְרַע עַל־בִּרְכָּיו לְנֶגֶד אֵלִיָּהוּ וַיִּתְחַנֵּן
,mea anima quæso sit preciosa Dei Vir ecce ad est locutusque ,eum ad
אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים הִיקַר־נָא
,ruis oculis in quinquaginta horum eorum ferrorum anima & ,
נַפְשִׁי
וְנֶפֶשׁ עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה חֲמִשִּׁים בְּעֵינֶיךָ׃
exilo, † consumpsit ducis ,cœlo de ignis descendit Ecce
הִנֵּה יָרְדָה אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֵת שְׁנֵי
eorum quinquaginta & ,primos quinquagenarios principes
שָׂרֵי הַחֲמִשִּׁים הָרִאשֹׁנִים וְאֶת־חֲמִשֵּׁיהֶם
,uis oculis in mea anima sit preciosa nunc &
וְעַתָּה תִּיקַר נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ׃
ne ,ecce Descende ,Eliahu ad DOMINI angelus est Locutusque
וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ רֵד אִתּוֹ אַל־
regem ad eo cum descendisque ,formidi Et .eius faciem & timeas
תִּירָא
מִפָּנָיו וַיָּקָם וַיֵּרֶד אִתּוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר
quod eo Pro : DOMINVS dixit Sic ,eum ad est locutus Et
12 .Heeron Deum zebub-Bahal in † inquirendum ad nuncios misisti
אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר
An non ex Deus
שִׁלַּחְתָּ מַלְאָכִים לִדְרֹשׁ
בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן
? de * super fed ,es ab descendes non ,ilae ascendisti quem ? lecto * Idcirco
הַמִּבְּלִי אֵין אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ
בִּדְבָרוֹ
לָכֵן הַמִּטָּה אֲשֶׁר עָלִיתָ שָׁם לֹא תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי
* eras ,moriens moriendo
נָסוֹת תָּמוּת׃
Eliahu fuerat locutus quod ,DOMINI verbum iuxta est mortuus Et
13 Iehosaphat filij Iehoram secundo anno in ,eo pro Iehoram regnauit &
וַיָּמָת כַּדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלִיָּהוּ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם
verborum ipsorum ? Et ,filius ei fuerat non quia ,Iehudah regis
לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֵּן׃
? sunt in verborum libro supra ? scripta ipsa nonne ,fecit quæ Achaziah
14 ,Israel regum dierum
וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲחַזְיָהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים
למלכי ישראל׃

CAP. II. ב

1 eius ascende tempestatem per Eliahu DOMINVS faciendo ascendere in fuit Et
וַיְהִי בְּהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת־אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה
facereet
הַשָּׁמָיְמָה׃
Ghilgal de Eliahu & ,Elisahu abiit & ,cœlos in
וַיֵּלֶךְ
DOMINVS qui ,Ale obitcens Sede : Elisah ad Elisaha Dixitque
אֱלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן־הַגִּלְגָּל׃
Visit ,DOMINVS Vivo : Elisah Dixitque ,el-Beth ad eoque me misit
2 ,el-Beth descenderunt & ,te deseruisse si ,tua anima vivat &
וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־אֱלִישָׁע שֶׁב־נָא פֹּה כִּי יְהוָה
שְׁלָחַנִי עַד־בֵּית אֵל וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה
וְחֵי נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֶזָבֶךָ וַיֵּרְדוּ בֵּית אֵל׃
? erant Elisah ad ,el-Beth ? qui ,prophetarum filij sunt egressi Et
3 ,Elisah ad ,el-Beth
וַיֵּצְאוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בֵּית אֵל אֶל־אֱלִישָׁע וַיֹּאמֶר

cadat & ,ascendat ne ,Achab deciplet Quis : DOMINVS Dixitque
20 ,Ramoth Galaad in ,eo Et ,Israel rex Ghilbiad Ramoth-i
וַיְפַתֶּה אֹתוֹ יְהוָה כִּי יִפֹּל שָׁם אַחְאָב וַיַּעַל
est egressus Et .ite ea dicens ille & ,ficta Inc dixit Et ? Ghilbiad Ramoth-i
21 ,Dixitque .eũ decipiam Ego ? aut & ,DOMINI ? facies ad Quia ,ipse ? Israel
וַיֵּצֵא רָמֹת גִּלְעָד׃ וַתֹּאמֶר הַרְגֵּלָה וְהַאֲמַרְכֶּלָה
spiritus ero & ,Egrediar ? ait Et .eo Ita ,eum ad DOMINVS
וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ
22 ,regualebis eũ & ,Decipies dixit & .eius verum omnium mendacij mendacio
שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה גַּם תּוּכָל
mendacij spiritui DOMINVS dedit ecce nunc Et .hic fac & ,egredere
צֵא וַעֲשֵׂה כֵן׃ וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר
,mali te super est locus ? DOMINVS & ,ultoris mortis vani omnia-me in
בְּפִי כָּל־נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃
Michaiehu percussit & ,Ghenathanah filius Sidchiahu accessit Et
24 ,me & DOMINI spiritus manibus Vbinam ? abiit & ,maxillam ,super
וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ
in † Quando ,illa die in eadem Ecce : Michaiehu dixit Et .tre ad pendendum ad
עַל־הַלְּחִי וַיֹּאמֶר אֵי זֶה עָבַר רוּחַ יְהוָה מֵאִתִּי
vel loquere-tur videlicet de
לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנָּךְ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא
rex Dominum .te ad sondabile ad cubicula in cubiculo ingredietis qua
בּוא
אֲשֶׁר תָּבוֹא חָדֵר בְּחָדֵר לְהַחָבֵא׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ
,eiusque principi Amõ ad eũ fac redire & ,Michaeliu Tolle : Israel
שִׂים
יִשְׂרָאֵל קְחוּ אֶת־מִיכָיְהוּ וְהֲשִׁיבֻהוּ אֶל־אָמֹן שַׂר הָעִיר
Ponite ,rex dicit Sic : dices Et .regis filium Ioas ad &
וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ אִישׁ
,eosque ,angustiæ signũ & ,angustiæ panem cum hæc cõdicto & ,carcere domo hũc
זֶה בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכַלְתֶּם לֶחֶם לַחְץ וּמַיִם לָחַץ עַד
fuerit reuertar reuertendo si Michaeliu Dixitque .pace to me omne
בּוֹאִי בְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב
,omnes populi Audite ? ait & ,me in DOMINVS est locutus non ,pace in per
בְּשָׁלוֹם לֹא דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם
,Ghilbiad Ramoth-i Iehudah rex Iehosaphat & ,Israel rex ascendit Et in
28 ,ascendite ne ait & ,Maiath Iehosaphat ad ,Israel rex Dixitque ,Murabo me, Murabo me, & ingredior
וַיַּעַל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה רָמֹת גִּלְעָד׃
29 ,Israel rex se mutauit & ,suis vestibus induere in & ingredior
וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ וּבָא בַּמִּלְחָמָה
sibi ? qui ,eorum ? principibus præcepit Aram rex Et .bellum in ? eurmul ? erit
וְאַתָּה לְבָשְׁךָ בְּגָדֶיךָ וְיִתְחַפֵּשׂ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא
,magno cum & ,parvo cum pugnabitis Non : dicendo ,duobus & ,singulis vei
בַּמִּלְחָמָה׃ וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת שְׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר לוֹ
principes videre fecidum fuit Et .fulum Israel rege cum nisi eũm vidisset
שְׁלֹשִׁים וְשָׁנַיִם לֵאמֹר לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־קָטֹן וְאֶת־גָּדוֹל
,Israel rex Certè : dixerant ipsi & ,Iehosaphat currumus
כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי
,ipse ? Israel rex non quòd ,currus principes videre fecidum fuit Et
הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמְרוּ אַךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא
.Iehosaphat exclamauit & ,pugnandum ad eum fugo declinauerunt Et contra
סוֹר
וַיָּסֻרוּ עָלָיו לְהִלָּחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט׃
,ipse Israel rex † non quòd ,currus principes videre fecidum fuit Et cõm vidisset
33 ,fuit ille quòd & ,Israel rex non quòd ,currus principes videre fecidum fuit Et
וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי־לֹא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא
,fuã terrã ad vir † & ,fuã ciuitatẽ ad Vir † ideẽdo ,filius secundum fecidũ † Vnusquisq; rat † simi-quibus ea
וַיָּשֻׁבוּ מֵאַחֲרָיו׃ וְאִישׁ מָשַׁךְ בְּקַשְׁתּוֹ לְתֹם
Dixitque .Ioramum inter & coniũctionis inter Israel regem percussit & ? calitis
34 quia ,profectionisque & de me educ & ,tuam manum Verte : fuo aurigæ
וַיַּךְ אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַמִּשְׁיָן וַיֹּאמֶר
rex & ,ista die in prælium ascendit Et .ilium vulneraui ? Arãæos ? Rabat
לְרַכָּבוֹ הָפֵךְ יָדְךָ וְהוֹצִיאֵנִי מִן־הַמַּחֲנֶה כִּי
? sunt in verborum libro supra ? scripta ipsa nonne ,fecit quæ Achaziah
חָלִיתִי׃ וַתַּעֲלֶה הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהַמֶּלֶךְ
,Israel regum dierum
35 ,ciuitates per ? in finis ? in finis
הָיָה מְעֻמָּד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם וַיָּמָת
,calitis ? Rabat ? Aramæos
בָּעֶרֶב וַיִּצֹּק הַדָּם אֶל־תִּיךְ הָרָכֶב׃ וַיַּעֲבֹר
occubuit ? Vnusquisq; rat † simi-quibus ea
36 ,fuã terrã ad vir † & ,fuã ciuitatẽ ad Vir † ideẽdo ,filius secundum fecidũ
הַצָּבָא כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֶל־עִירוֹ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ׃

Finis primi libri Regum.

תם ספר מלכים א

Universidad de Deusto
Biblioteca

re à eadem † exercitū secundum exercitū tibi numerabis in Et †qui occidit
15 ואתה המנה לך חיל כחיל הנפל מאוכך
campestris in eis cum pugnabimus & ,equis simul equum & equos ficute
ויעש כן ויעבר ויחמשה אותם בראשו
ille fecit & eorum vocem ad audiuit Et ,eis præcalebimus nos ſi quos ficut
16 ויצאו בצהרים ובן הדד שתה סכות הוא ומלכים
afcēdit & Aram hadad-Ben recellit & ,anni tempore in fuit Et עשרה
שלשים איש עמו בסכות ויאמרו אליו לאמר
17 עלה עלו אנשים ויעלו לקראתם ויאמרו אליהם כה
sunt numerati Israel filij Et .Israel cum bellum ad ,Aphec in
אמר בן הדד אל נא תצאו ויאמר אם לשלום אתם
18 יצאו חיים ואם למלחמה יצאו חיים תפשום
ſilij ſunt caſtrametati & ,eorū occurſum ad† abierunt & ,pedalis edoctrinis & fuerunt om-
ויצאו אלה מן הנער שרי מדינות ואחריהם
19 החיל אשר יצא מן העיר
replenerunt Aramæi & ,cæteram deindeq; greges duo aliquā eos cōtra Israel nes † in
ויכו איש איש והארם ינסו וישראל רדף אחריהם
20 ויפלט בן הדד מלך ארם על סוס ופרשים
Israel regem ad alit & ,Dei vir accessit Et ,terram
ויצא מלך ישראל ויך את הסוסים והמרכבות
21 והכה מלך ארם מכה גדולה
montium Deus ,Aram direxit quòd eo Pro .DOMINVS dixit Sic tait & Aramæi
ויגש נביא אל מלך ישראל ויאמר אליו לך התחזק
ודע וראה את אשר תעשה כי לתשובת השנה
22 מלך ארם עלה עליך
multitudinem omnem dabo & ,ipſi † vallium Deus non & DOMINVS est
ועבדי מלך ארם אמרו אליו אלהי הרים אלהי
23 הם על כן חזקו ממנו ואולם נלחם אתם במישר
.DOMINVS ego quòd ſcieris & ,tua manu in hanc magnam ſum
הגדול הזה בידך וידעתם כי אני יהוה
24 וזאת עשה הסר המלכים איש מעל מקמו והושב
ſeptima die in ſuit Et .diebus ſeptem illos contra ſili tūs caſtrametari Et יום
פחות תחתם
25 ומנה לך חיל כחיל אשר נפל ממך סוס תחת סוס
centum Aram † Israel filij percuſſerūt & ,prælium ap,propinquarit & † de
ורכב תחת רכב ונלחמנו אתם במישר אולם
26 נלחם אתם ויאבן אל לתחנה בן הדד ויעל ארמה
Aphec in veſtibul fugerunt Et .vna die in pedibus millia
לבקש לנגף את ישראל ויאספו בני ישראל
27 ויפקדו ויצאו לקראתם ויחנו בני ישראל נגדם
vitorum millia ſeptem & ,viginti ſuper ,murus cecidit & ,ceteri autem
כשני חשפי עזים והארם מלא את הארץ
28 ויגש איש האלהים ויאמר אל מלך ישראל
cubiculū in cubiculo † cōtinuò in venit & ,fugit hadad-Ben Et .reſidentium qui remanſe-
כה אמר יהוה יען אשר אמרו ארם אלהי הרים
ולא אלהי עמקים הוא ונתתי את כל ההמון
rant † de
הגדול הזה בידך וידעתם כי אני יהוה
29 ויחנו אלה נכח אלה שבעת ימים ויהי ביום השביעי
reges quod audiuimus ,obſecro Ecce .ſui ſeruī eum ad Dixerūntque
ותגש המלחמה ויכו בני ישראל מארם מאה
30 אלף רגלי ביום אחד וינסו הנותרים אפקה אל
vitorum millia ſeptem & ,viginti ſuper ,murus cecidit & ,ceteri autem
העיר ותפל החומה על עשרים ושבעה אלף איש
cubiculū in cubiculo † cōtinuò in venit & ,fugit hadad-Ben Et .reſidentium qui remanſe-
ובן הדד נס ויבא אל העיר חדר בחדר
rant † de
31 ויאמרו אליו עבדיך הנה נא שמענו כי מלכי
reges quod audiuimus ,obſecro Ecce .ſui ſeruī eum ad Dixerūntque
בית ישראל כי מלכי חסד הם נשימה נא שקים
misericor-
des ſunt
ובחבלים בראשנו ונצא אל מלך ישראל
32 אולי יחיה את נפשך ויחגרו שקים בחלציהם
idixerunt atq; ,Israel regem ad egrediamur & ,noſtro capite in funes & ,noſtris lūbis in
ובחבלים בראשיהם ויבאו אל מלך ישראל ויאמרו
33 עבדך בן הדד אמר תחי נפשי נא ויאמר העודנו
ſuis lumbis in ſaccos accinxerūt Et ,tuā animam viuificabit forſitan
חי אחי הוא והאנשים ינחשו וימהרו
Venite :dixit & ,hadad Ben iquus Frater :dixerūt & ,eo ab num præſumſit & accelerauerūt
ויחלצו ממנו ויאמרו אחיך בן הדד ויאמר באו
super eum feci aſcendere & ,hadad Ben eum ad eſt ingreſſus Et .eū tollite
קחהו ויצא אליו בן הדד ויעלהו על
mens pater tuus quas Ciuitates ;eum ad Dixitque ,curruum
המרכבה ויאמר אליו הערים אשר לקח אבי
34 השיב לך ותשים לך חצות בדמשק כאשר שם
poſuit Eum ,Damaſcū in tibi pones plateas & ,reſtituā tuo patre
אבי בשמרון ואני בברית אשלחך וכרת לו ברית
וישלחהו
eum dimiſit & gis cum eo
35 ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל
.eū percuſſerit vir remitte & ,quæſo me Percute :DOMINI verbo in ſui ſocium proximum
רעהו בדבר יהוה הכני נא ויאבן האיש להכותו
36 ויאמר לו יען אשר לא שמעת בקול יהוה הנך
re ecce ,DOMINI voce in audiſti non quòd eo Pro ait Dixitque vocem
הלך מאתי והכך האריה ויהי מאתו וימצאהו
37 האריה ויכהו ויפגע איש אחר ויאמר
,vulnerando & ,percutiendo vir cum percuſſit Et .obſecro me Percute
הכני נא ויכהו האיש הכה והכה
38 וילך הנביא וישכר לקראת המלך בדרך ויתחפש באפר
ſoda † in se mutauit & ,viam ad regi ,ſibi ita & ,prophetā abiit Et ſteret in oc-
על עיניו
curſum regi
39 ויהי כעבר המלך ויזעק אל המלך ויאמר עבדך
iuxta
ad clamauit ipſe & ,tranſeunte rege ,ſuis Et ,ſuos oculos ſuper eum pleo
יצא בתוך המלחמה והנה איש סר ויבא אלי איש
ecce & ,præli) interme in eſt ingreſſus ſuus Seruus ait & ,pergens medium
ויאמר שמר האיש הזה אם הפקד יפקד ויהיתה
,ſilium virum Cuſtodi :dixit & ,eorum me ad adduxit & ,reuerſus vir
נפשך תחת נפשו או ככר כסף תשקול
40 והיה עבדך עשה הנה והנה ואינו
deſcendo de ſalentum vel ,ipſius anima pro tua anima erit & ,deſtinetur deſtinando ſi
ויאמר אליו מלך ישראל כן משפטך אתה
41 חרצת עצמך ירד ויגש האיש וימהר ויסר
ipſe & ,illuc & hac agente tuo ſeruo ,ſuis Et ,appendes argenti
את האפר מעל עיניו ויכר אתו מלך ישראל
42 ויאמר אליו כה אמר יהוה יען שלחך איש
.ipſe † prophetis de quòd Israel rex eum agnouit & ſoli
חרמתי מידך והיתה נפשך תחת נפשו ועמך
43 תחת עמו וילך מלך ישראל על ביתו
Someron in venit & ,ſuum & ſuebdidum
ויבא שמרונה
CAP. XXI. כא
Izreheliteæ Naboth erat vinea ,hæc enim poſt fuit Et
1 ויהי אחר הדברים האלה כרם היה לנבות היזרעאלי
.Someron regis Achab ædem apud ,Izrehel in † quæ
אשר ביזרעאל אצל היכל אחאב מלך שמרון
2 וידבר אחאב אל נבות לאמר תנה לי את כרמך
,tuam vineam mihi Da :dicendo ,Naboth ad Achab eſt locutus Et
יהיה לי לגן ירק כי הוא קרוב אצל ביתי
ואתנה לך תחתיו כרם טוב ממנו אם טוב בעיניך
3 כסף משקלו אתנה לך תחתיו ויאמר נבות אל אחאב
,ſuis oculis in ,bonum † Si .illa pro ,bonam † vineam ea pro tibi dabo &
חלילה לי מיהוה מתתי את נחלת
4 אבתי לך ויבא אחאב אל ביתו סר ונזעף על דבר
quod verbum ſuper ,ſuum & ,ſuidens ſuā domum in Achab Veniēſque
אשר דבר אליו נבות היזרעאלי ואמר לא אתן לך את
נחלת אבתי ויטע על משכבו ויסב את פניו ולא
5 אכל לחם ותבא אליו איזבל אשתו ותאמר אליו
Naboth ad ſum locutus Quia eam ad eſt locutus Et ,ipſam comedens
מדוע רוחך סרה על כן אינך אכל לחם
6 ויאמר אליה כי דברתי אל נבות היזרעאלי ואמר לו תנה לי את כרמך בכסף או אם
tibi dabo Non :dixit & ,eo pro vineam tibi dabo ,ea vehas †
חפץ אתה אתנה לך כרם תחתיו ויאמר לא אתן לך את
7 כרמי ותתעצב איזבל אשתו מאד ותשכב
facies nunc Tu eius vxor Iezbel eū ad Dixitque ,meam vineā
ותסב את פניה ולא אכל לחם
8 ותבכהו נפשו ויבא אליו איזבל אשתו ותאמר
,ipſa † prophetis de quòd Israel rex eum agnouit & ſoli
אליו כה אמר יהוה יען שלחתך את איש חרמתי
9 מידך והיתה נפשך תחת נפשו ועתה תמר
,testimonio † ſuum domum ſuper † Israel rex abiit Et .ipſius populo
ותכתב ספרים בשם אחאב ותחתם בחותמו ותשלח הספרים אל
10 הזקנים ואל החרים אשר בעירו הישבים את נבות
facie iedere & ,Ieremiam Prædicare :dicendo ,literis in ſcripſit Et
ותכתב בספרים לאמר קראו צום והושיבו
11 את נבות בראש העם והושיבו שנים אנשים
Benefacti † dicendo ,eum † teſtificētur & ,eum contra ,belial filios
בני בליעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת
12 אלהים ומלך והוציאהו ויסקלהו וימת וישלחו
moriatur & ,eum lapidate & ,eum educite Et .tegi & ,Deo
אל המלך ויעשו הזקנים והחרים אשר הישבים
13 בעירו כאשר שלחה אליהם איזבל כאשר
,populi capite in Naboth fecerunt ſedere & ,Ieremiam Prædicauerunt
כתוב בספרים אשר שלחה אליהם
14 קראו צום והושיבו את נבות בראש העם

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINI prophetа remansi Ego populum ad Eliahu Dixitque
וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־הָעָם אֲנִי נוֹתַרְתִּי נָבִיא לַיהוָה
viri quingenti & , quadringenti † Bahal prophetæ & ægressus
לְבַדִּי וּנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים אִישׁ׃
venum iuuencum sibi eligant & ,iuuenci duo nobis Deturque
וְיִתְּנוּ־לָנוּ שְׁנָיִם פָּרִים וְיִבְחֲרוּ לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד
ignem & ,ligna super dato & ,vnum † iuuencum ego & ,vestrum deorum nomine in inuocabitis Et
וְנִתְּחֵהוּ וְיָשִׂמוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יָשִׂימוּ
ego & ,vestrorum deorum nomine in inuocabitis Et ,supponam non
וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־הַפָּר הָאֶחָד וְנָתַתִּי עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ
Bonum :dixerunt & ,populus omnis Respondítque . Deus † ipse
לֹא אָשִׂים׃ וְקִרְאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי
vobis Eligite :Bahal prophetas ad Eliahu Dixitque .verbum
אֶקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲנֶה בָאֵשׁ
vos quia , inimis facite † & ,vnum iuuencum
הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב
ignem & ,ligna super dato & ,vnum † iuuencum facium † ego &
דָּבָר׃ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בְּחָרוּ לָכֶם
innocate & ,mali † vos quia , inimis facite † & ,vnum iuuencum
הַפָּר הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רִאשֹׁנָה כִּי אַתֶּם רַבִּים וְקִרְאוּ
ignem & ,vestrorum deorum nomine in inuocabitis Et
בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא תָשִׂימוּ׃ וַיִּקְחוּ
nomine in inuocauerunt & ,fecerunt & ,eis dederat quem iuuencum
אֶת־הַפָּר אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְּשֵׁם
& ,nos exaudi Bahal :dicendo ,meridiem ad vsq; & mane à Bahal
לְבַעַל מִהַבֹּקֶר וְעַד הַצָּהֳרַיִם לֵאמֹר הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאֵין
fecerat † quod altare super transiliebantque ,respondens † nec ,vox
קוֹל וְאֵין עֹנֶה וַיְפַסְּחוּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשׂוּ׃
Clamate :dicebat eis Eliahu & ,meridie in fuit Et
וַיְהִי בַּצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר קִרְאוּ
voce magna , ut audiretur quia & , ut inferatur quia & , meditetur quia , ipse Deus quia imagina voce in
בְקוֹל גָּדוֹל כִּי־אֱלֹהִים הוּא אִבְכִי שִׂיחַ וְכִי־שִׂיג לוֹ וְכִי־דֶרֶךְ
excitabitur & , ipse dormit forsitan ,ei
לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָץ׃ וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל
ad vsque † ,lancetis in & , gladio † in suum indorum † iuxta se incidebant &
וַיִּתְגֹּדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם בְּחַרְבוֹת וּבְרֹמָחִים עַד־
meridiem transiit secundum † fui Et .se super sanguinem effundebant
שְׁפָךְ דָּם עֲלֵיהֶם׃ וַיְהִי כְּעֹבֶר הַצָּהֳרַיִם
neque ,vox non & ,sacrificium ascendendum ad † vique prophetabant &
וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְאֵין קוֹל וְאֵין
populum omnem ad Eliahu Dixitque .attentio nec ,respondens
עֹנֶה וְאֵין קָשֵׁב׃ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְכָל־הָעָם
curauit & ,eum ad populus omnis accesserunt & , me ad Accedite
גְּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ כָּל־הָעָם אֵלָיו וַיְרַפֵּא אֶת
duodecim Eliahu Tulitque .altarium DOMINI altare
מִזְבַּח יְהוָה הֶהָרוּס׃ וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
fuit quem † ,Iahacob filiorum duodecim numerum iuxta , tapidem
אֲבָנִים כְּמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה
suum nomen erit : Israel : dicendo ,eum ad DOMINI verbum
דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ׃
Fecitque .DOMINI nomine in altare lapidibus † adificauit Et
וַיִּבֶן אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם יְהוָה וַיַּעַשׂ
altare circum † frumenti à fatorum duorum † seminibus † bina aquæ ductûs
תְּעָלָה כְּבֵית סָאתַיִם זָרַע לִמְבִיכַת
ponit & ,ligna ordinauit Et
פַּרְשֶׁגֶן׃ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיְנַתַּח אֶת־הַפָּר
fundite & ,aquis hydrias quatuor implete :dixit Et .ligna super
וַיִּתֵּן עַל־הָעֵצִים׃ וַיֹּאמֶר מַלְאוּ אַרְבָּעָה כַדִּים מַיִם וְיִצְקוּ
dixit & ,iterarunt & ,iterate :dixit Et .ligna super & ,holocaustû super
עַל־הָעֹלָה וְעַל־הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שְׁנוּ
cuû & ,altare circum aquæ ibant Et .fecerunt tertiò & ,facite Tertiò
וַיִּשְׁלֹשׁוּ׃ וַיֵּלְכוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וְגַם
,effunderet ut ,fuit Et .aquis impleuit aquæductum
אֶת־הַתְּעָלָה מָלֵא מָיִם׃ וַיְהִי בְּעֲלוֹת
Deus DOMINE : dixit & , prophetæ Eliahu accessit & , sacrificium
הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיֹּאמַר יְהוָה
Deus † eu quòd cognoscatur hodie , Israel & , Iichac , Abraham
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יִוָּדַע כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים
verba omnia feci tuo verbo in & , tuus seruus ego & , Israel in
בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲנִי עַבְדֶּךָ וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי אֶת כָּל־הַדְּבָרִים
quòd , hic populus fiât & , me exaudi , DOMINE me Exaudi . hunc cognoscat
הָאֵלֶּה׃ עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וְיֵדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי־
terrorem eorum cor conuerti tu & , Deus DOMINE tu
אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הֲסַבֹּתָ אֶת־לִבָּם אֲחֹרַנִּית׃
ligna & ,holocaustum cõsumpsit & , DOMINI ignis cecidit Et
וַתִּפֹּל אֵשׁ יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הָעֵצִים

† erant linxit ,quæ ducta in † quæ ,aquas & ,pulueres & ,lapides &
וְאֶת־הָאֲבָנִים וְאֶת־הֶעָפָר וְאֶת־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּתְּעָלָה לִחֵכָה׃
fecerunt & ,suus facies super ceciderunt & ,populus omnis Vidítque
וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ
Deus ipse † DOMINVS , Deus ipse † DOMINVS
יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃
Bahal propheras Apprehendite :eos ad Eliahu Dixitque
וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לָהֶם תִּפְשׂוּ אֶת־נְבִיאֵי הַבַּעַל אִישׁ אַל־
ad Eliahu eos fecit defedere Et ,eos apprehenderunt & , eis ex euadat
יִמָּלֵט מֵהֶם וַיִּתְפְּשֻׂם וַיֹּרֶד אֹתָם אֵלִיָּהוּ אֶל־
Achab ad Eliahu Dixitque . ibi eos iugulauit & , Chiſon torrentê
נַחַל קִישׁוֹן וַיִּשְׁחָט שָׁם׃ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְאַחְאָב
plurimæ † multum quia , bibe & , comede , Ascende
עֲלֵה אֱכֹל וּשְׁתֵה כִּי־קוֹל הֲמוֹן הַגָּשֶׁם׃ וַיַּעַל
Camuel ,cepit † in ascendit Eliahu Et .hilarandi ad ,ego † Achab
אַחְאָב לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְאֵלִיָּהוּ עָלָה אֶל־רֹאשׁ הַכַּרְמֶל
,sua genua intet ,suæ faciei potuit & , terrã in se prostrauit &
וַיִּגְהַר אַרְצָה וַיָּשֶׂם פָּנָיו בֵּין בִּרְכָּיו׃ וַיֹּאמֶר
,respexit & , ascendit & , maris ver † respice , nunc Ascende :suũ puerũ ad
אֶל־נַעֲרוֹ עֲלֵה־נָא הַבֵּט דֶּרֶךְ יָם וַיַּעַל
vicibus septem Reuertere : dixit & , quicquam ? Non : ait &
וַיַּבֵּט וַיֹּאמֶר אֵין מְאוּמָה וַיֹּאמֶר שֹׁב שֶׁבַע פְּעָמִים׃
ascendens : viri vola ſicut parua nubes Ecce :dixit & , ſuperna in fuit Et
וַיְהִי בַּשְּׁבִעִית וַיֹּאמֶר הִנֵּה עָב קְטַנָּה כְּכַף־אִישׁ עֹלָה
ne ,deſcendat & , † Liga : Achab ad dic , Ascende :dixit Et . mari è
סוּס וְיֵאוֹר עֲלֵה אֱסֹר אֶל־אַחְאָב וְלֶךְ וְאַל
eũ , illuc ſique & , huc ſique fuit Et . pluuia te cohibeat †
יַעְצָרְךָ הַגָּשֶׁם׃ וַיְהִי עַד־כֹּה וְעַד־כֹּה וְהַשָּׁמַיִם
Achab equitauit Et . magna pluuia fuit & , ventro & nubili † ſunt cœlumque terra
הִתְקַדְּרוּ עָבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחְאָב
accenſare & Iezabel in † fuit DOMINI manus Et . Izrahel in abiit &
וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֶאלָה׃ וְיַד יְהוָה הָיְתָה אֶל־אֵלִיָּהוּ וַיְחַגֵּר
Izrahel ne ad vſq; Achab , facies ad & , currebat & , lumbos
מָתְנָיו וַיָּרָץ לִפְנֵי אַחְאָב עַד־בֹּאֲכָה יִזְרְעֶאלָה׃
omnes &, Eliahu fecerat quæ omnia Iezabel Achab nunciauit Et
כָּל CAP. XIX. כ
וַיַּגֶּד אַחְאָב לְאִיזֶבֶל אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֵלִיָּהוּ וְאֵת כָּל־
Izrahel Mittitque .gladio in prophetas omnes occiderat quos
אֲשֶׁר הָרַג אֶת כָּל־הַנְּבִיאִים בֶּחָרֶב׃ וַתִּשְׁלַח אִיזֶבֶל
,addant hæc & , dij faciant Sic :dicendo ,Eliahu ad nuncium
מַלְאָךְ אֶל־אֵלִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן
illis ex vnius animam ſicut ,tuã animam poſuero ctas tempus ſecundum quia
כִּי כָעֵת מָחָר אָשִׂים אֶת־נַפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ אַחַד מֵהֶם׃
qua ,Iehab . Beer † venit & , ſuã animã ad abiit & , ſurrexit & , Vidítque
וַיַּרְא וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ עַל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֹא בְאֵר שֶׁבַע אֲשֶׁר
ſeruit in pertexit ipſe Et . ibi ſuum puerum dimiſit & ; Iehudah ipſi
לִיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת־נַעֲרוֹ שָׁם׃ וְהוּא הָלַךְ בַּמִּדְבָּר
ſint animæ perijſti & , meam genitã ſubrus ſedit & , venit & , duas itinere
דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת רֹתֶם אֶחָת וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ
ego † tuus ? quòquia , meã animã eqpet ! DOMINE nunc Mulet : dixit & , mei
לָמוּת וַיֹּאמֶר רַב עַתָּה יְהוָה קַח נַפְשִׁי כִּי לֹא טוֹב אָנֹכִי
Ecce Et . vnam genitã ſubrus dormiuit , accubuit Et . meis patribus pro
מֵאֲבֹתָי׃ וַיִּשְׁכַּב וַיִּישָׁן תַּחַת־רֹתֶם אֶחָת וְהִנֵּה
comede , Surge : ei dixit & , eũ in tetigit : ſurge ! hoc
זֶה מַלְאָךְ נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אְכוֹל׃ וַיַּבֶּט
,ſuprà & , comede & , iaquæ hydrium & , panem ſubcinericius
וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת רְצָפִים וְצַפַּחַת מָיִם וַיֹּאכַל
Dei . accubuit & , eũ tetigit & , Surrexit & , iterum Dominus
וַיִּשְׁתְּ וַיָּשָׁב וַיִּשְׁכָּב׃ וַיָּשָׁב מַלְאַךְ יְהוָה
via † te à multa † quia : comede , Surge : dixit & , eum in tetigit &
שֵׁנִית וַיִּגַּע בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם אְכָל כִּי רַב מִמְּךָ הַדָּרֶךְ׃
illius ciui fortitudine in abiit & , bibit & , comedit & , Surrexitque
וַיָּקָם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִלָה הַהִיא
Choreb Dei montẽ ad vſq; , noctis † quadragintа & , dieb † quadragintа
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה׃
Domini verbis ecce & , dixit prophetam & , ſpeluncam in illic eſt ingreſſus Et
וַיָּבֹא שָׁם אֶל־הַמְּעָרָה וַיָּלֶן שָׁם וְהִנֵּה דְבַר־יְהוָה
Eliahu ſic tibi Quid ei dixitque , eũ ad
אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְּךָ פֹּה אֵלִיָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר קַנֵּא קִנֵּאתִי
,Iſrael ſint tuã pactũ dereliquerunt quia , exercitum Deo DOMINO †
לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
remiſit & , gladio in occiderũt tuos prophetas & , deſtruxerunt tua altaria
אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב וְאִוָּתֵר
eam , meam animam quærunt & , ſolus ego
אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃

Iſrael rex vocauit Et .tollent & ,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
malũ quoniã , videre & obſecro Cognoſcite ait & , terra finitores omnes
לְכָל־זִקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי רָעָה
,meo argento' &, meis filiis' &, meis vxoribus' &, me ad initio quia , quærens' ille
זֹאת מְבַקֵּשׁ כִּי שָׁלַח אֵלַי לְנָשַׁי וְלִבְנַי וְלִכְסְפִּי
,finitores omnes eũ ad Diuerunt
וְלִזְהָבִי וְלֹא כִחַדְתִּי מִמֶּנּוּ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי
Bem mandãs Dixitque . acquieſces neque ,audias Nespopulus eis &
וְכָל־הָעָם אַל תִּשְׁמַע וְלֹא תֹאבֶה׃ וַיֹּאמֶר לְבֶן־הֲדַד
primus † in tuũ ferauũ ad miſiſti quibus' Ola :ait meo dñis Dicite :hadad
הַדַּר אִסְרִי לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ אֶל עַבְדְּךָ בָּרִאשֹׁנָה
ei remittit & , nũciauerũt & , hadad Ben miſit & , initio in
וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים וַיְשִׁבֻהוּ
,dii mihi faciant Sic :ait & , hadad-Ben eũ ad Miſitque
דָּבָר׃ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים
,eum
וְכֹה יוֹסִיפוּן אִם־יִשְׂפֹּק עֲפַר שֹׁמְרוֹן לִשְׁעָלִים לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר
Nec :loquimini ,dixit & , Iſrael ex reſpondit Et . meis pedibus in
בְּרַגְלָי׃ וַיַּעַן מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אַל־
,eum ſicut accinctus ſe laudet
יִתְהַלֵּל חֹגֵר כְּפֹרְחֵהוּ׃ וַיְהִי כְּשֹׁמְעוֹ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה
,ſuos ſeruos ad dixit & , ſe hadad-Ben inuenit & , tentoriis in
וְהוּא שֹׁתֶה הוּא וְהַמְּלָכִים בַּסֻּכּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו
accelle' vnus propheta' ecce Et . ciuitatem ſuper poſuerunt & ' Ponite
שִׂימוּ וַיָּשִׂימוּ עַל־הָעִיר׃ וְהִנֵּה נָבִיא אֶחָד נִגַּשׁ
vidiſti Nõne : DOMINVS dixit Sic : dixit & , Iſrael regem Achab ad
אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה הֲרָאִיתָ
tua manu in eam nadeti † ego Ecce . ihanc magnam istãm omnem
אֶת כָּל־הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה הִנְנִי נֹתְנוֹ בְיָדְךָ
,conſitutus , Vade : ei dixit & , Iſrael regem ad propheta accellit Et
וְיָדַעְתָּ כִּי אֲנִי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר אַחְאָב בְּמִי
rex , anni reuertente in quia , facius quod vide & , ſcito &
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר בְּנַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיֹּאמֶר מִי
,eum ad diuerunt Aram regis ſerui Et . te ,ſum ſternendi Aram
אָסַר הַמִּלְחָמָה וַיֹּאמֶר אָתָּה׃ וַיִּפְקֹד אֶת נַעֲרֵי
,nouos ſunt ceuerſi Et . mihi † quæ omnia & , ego , ipſi rex mi dominus
שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיִּהְיוּ מָאתַיִם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים וְאַחֲרֵיהֶם
,dicendo , te ad mitt Quia :dicendo , hadad-Ben dixit Sic : ſalutandũ eum
פָּקַד אֶת כָּל־הָעָם כֹּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֵּצְאוּ
,eis ait & , Iſrael ſeruos ad miſit & , imitio in
בְּצָהֳרָיִם וּבֶן הֲדַד שֹׁתֶה סֻכּוֹת הוּא וְהַמְּלָכִים
reges duo & triginta , reges & ipſe , tabernaculis in ebrius
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים מְלָכִים עֹזְרִים אֹתוֹ׃ וַיֵּצְאוּ נַעֲרֵי
,ſuos ſeruos ad dixit & , Iſrael rex eũ egreſſus Et . meis pedibus in
שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת בָּרִאשֹׁנָה וּבֶן הֲדַד שֹׁלֵחַ וַיַּגִּדוּ לוֹ
,nouos ſunt ceuerſi Et . mihi † quæ omnia & , ego , ipſi rex mi dominus
לֵאמֹר אֲנָשִׁים יָצְאוּ מִשֹּׁמְרוֹן׃ וַיֹּאמֶר אִם־לְשָׁלוֹם
,dicendo , te ad mitt Quia :dicendo , hadad-Ben dixit Sic : ſalutandũ eum
יָצָאוּ תִּפְשׂוּם חַיִּים וְאִם־לְמִלְחָמָה יָצָאוּ חַיִּים תִּפְשׂוּם׃
,eis ait & , Iſrael ſeruos ad miſit & , imitio in
וַיֵּצְאוּ מִן־הָעִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהַחַיִל
,ſuos ſeruos ad dixit & , Iſrael rex eũ egreſſus Et . meis pedibus in
אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם׃ וַיַּכּוּ אִישׁ אִישׁ וַיָּנֻסוּ
ſuper Aram rex hadad-Ben expaſit & , Iſrael eos eſt proſecutus & , Aram
וַיִּרְדְּפֵם יִשְׂרָאֵל וַיִּמָּלֵט בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם עַל־
,eques & , equo
סוּס וּפָרָשִׁים׃ וַיֵּצֵא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ
,videm eua ſerunt.
וַיַּךְ אֶת־הַסּוּסִים וְאֶת־הָרָכֶב וַיַּךְ מַכָּה גְדוֹלָה׃
,magna plaga Aram in percuſſit & , ſeruum
וַיִּגַּשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־הַסּוּסִים וְאֶת־הָרָכֶב וַיַּךְ
,conſitutus , Vade : ei dixit & , Iſrael regem ad propheta accellit Et
אֶת־אֲרָם מַכָּה גְדוֹלָה׃ וַיִּגַּשׁ הַנָּבִיא אֶל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
rex , anni reuertente in quia , facius quod vide & , ſcito &
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵךְ חֲזַק וְדַע וּרְאֵה אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כִּי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה מֶלֶךְ
,eum ad diuerunt Aram regis ſerui Et . te ,ſum ſternendi Aram
אֲרָם עֹלֶה עָלֶיךָ׃ וְעַבְדֵי מֶלֶךְ אֲרָם אָמְרוּ אֵלָיו
,nouos ſunt ceuerſi Et . mihi † quæ omnia & , ego , ipſi rex mi dominus
אֱלֹהֵי הָרִים אֱלֹהֵיהֶם עַל־כֵּן חָזְקוּ מִמֶּנּוּ וְאִם־נִלָּחֵם אֹתָם
,eis ex vnius animam ſicut ,tuã animam poſuero ctas tempus ſecundum quia
בַּמִּישׁוֹר אִם לֹא נַחֲזִק מֵהֶם׃ וְאֶת־הַדָּבָר הַזֶּה עֲשֵׂה
,ſpheſtis in te cum pugnem ' veruntamẽ &
סְגָנִים עַל־כַּנֶּךָ וְחִזְקוּ אֹתָם תַּחְתֵּיהֶם׃ וְאַתָּה מְנֵה־לְךָ
,ſuo loco è vnus * regẽs recedere Fac : hoc verbum Et
כַּצָּבָא כַּצָּבָא אֲשֶׁר נָפַל מִמְּךָ סוּס תַּחַת סוּס וְרֶכֶב תַּחַת רֶכֶב
,ſuũ quemq; ſibi ſtatuat
וְנִלָּחֲמָה אֹתָם בַּמִּישׁוֹר אִם לֹא נַחֲזִק מֵהֶם כִּי־שָׁמַע לְקוֹלָם
,ſuis vocibus & , eorũ in
וַיַּעַשׂ כֵּן׃ וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה וַיִּפְקֹד בֶּן־הֲדַד אֶת־
,Iſrael filij cuũ pactũ dereliquerũt quia , exercitum Deo
אֲרָם וַיַּעַל אֲפֵקָה לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
,ſolus ego remanſi & , gladio in occiderunt tuos prophetas & , deſtruxerunt
נִפְקְדוּ כָל־צְבָא וַיֵּלְכוּ לִקְרָאתָם וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
,eũ ad DOMINVS Dixitque . eam ſolemdam adi , mea animã , meã patrem &
נֶגְדָּם כִּשְׁנֵי חֲשִׂפֵי עִזִּים וַאֲרָם מִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ׃
,ſuo pallio in ſua facies inuoluit & , Eliahu ad
וַיִּגַּשׁ אִישׁ אֱלֹהִים וַיְדַבֵּר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה
,ſuo pallio in ſua facies inuoluit & , Eliahu ad
אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר אָמְרוּ אֲרָם כִּי אֱלֹהֵי הָרִים יְהוָה
,ſigũis cõmotionem poſt Et . DOMINVS cõmotione in ſed
וְלֹא אֱלֹהֵי עֲמָקִים הוּא וְנָתַתִּי אֶת כָּל־הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה
,tenuis , ſilentij vox ignem poſt & : DOMINVS ignis in non
בְּיָדֶךָ וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה׃ וַיִּחֲנוּ אֵלֶּה
,ſuo pallio in ſua facies inuoluit & , Eliahu ad
אֶל־אֵלֶּה שִׁבְעַת יָמִים וַיְהִי הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
,ſicandem ſi , Egredere : ait Et
וַיִּגְּשׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ מֵאֲרָם מֵאָה אֶלֶף רַגְלִי בְּיוֹם
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
אֶחָד׃ וַיָּנָס הַנּוֹתָר אֲפֵקָה הָעִיר וַיִּפֹּל הַחוֹמָה עַל
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ הַנּוֹתָר וּבֶן־הֲדַד בָּא וַיָּנָס
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
בָּעִיר חֶדֶר בְּחֶדֶר׃ וַעֲבָדָיו אָמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה נָא שָׁמַעְנוּ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
כִּי מַלְכֵי בֵּית־הַחֶסֶד מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשִׂימָה נָּא שַׂקִּים
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
בְּמָתְנֵינוּ וַחֲבָלִים בְּרָאשֵׁינוּ וְנֵצְאָה אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוּלַי
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
יְחַיֶּה אֶת־נַפְשֶׁךָ׃ וַיַּחְגְּרוּ שַׂקִּים בְּמָתְנֵיהֶם וַחֲבָלִים
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
בְּרָאשֵׁיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ עַבְדְּךָ בֶן־
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
הֲדַד אָמַר תְּחִי־נָא נַפְשִׁי וַיֹּאמֶר הַעוֹדֶנּוּ חַי אָחִי הוּא׃
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וְהָאֲנָשִׁים יְנַחֲשׁוּן וַיְמַהֲרוּ וַיִּלְקְטוּ מִמֶּנּוּ וַיֹּאמְרוּ אָחִיךָ בֶן־
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
הֲדַד וַיֹּאמֶר בֹּאוּ קְחוּ אֹתוֹ וַיֵּצֵא אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיַּעֲלֵהוּ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
אֶל־הַמֶּרְכָּבָה׃ וַיֹּאמֶר לוֹ הֶעָרִים אֲשֶׁר לָקַח אָבִי מֵאָבִיךָ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
אָשִׁיב וְחוּצוֹת תָּשִׂים לְךָ בְּדַמֶּשֶׂק כַּאֲשֶׁר שָׂם אָבִי בְּשֹׁמְרוֹן
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וַאֲנִי בִּבְרִית אֲשַׁלְּחֶךָ וַיִּכְרֹת לוֹ בְרִית וַיְשַׁלְּחֵהוּ׃
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמַר אֶל־רֵעֵהוּ בִּדְבַר־יְהוָה
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
הַכֵּנִי נָא וַיְמָאֵן הָאִישׁ לְהַכֹּתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יַעַן אֲשֶׁר
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה אַתָּה הוֹלֵךְ מֵעִמָּדִי וְהִכָּהוּ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
הָאֲרִי כִּי יִמְצָאֶךָּ׃ וַיֵּלֶךְ מֵעִמּוֹ וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וַיַּכֵּהוּ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וַיֵּלֶךְ אִישׁ אַחֵר וַיֹּאמֶר הַכֵּנִי נָא וַיַּךְ הָאִישׁ אֹתוֹ הַכּוֹת
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וַיִּפְגַּע בּוֹ׃ וַיֵּלֶךְ הַנָּבִיא וַיִּתְאַפַּר עַל־פָּנָיו בָּאֵפֶר וַיְשַׁנּוּ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
אֶת־פָּנָיו׃ וַיְהִי כַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ וַיִּזְעַק אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
עַבְדְּךָ יָצָא בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה אִישׁ סָר וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וַיֹּאמֶר שְׁמֹר אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה אִם־הִפָּקֹד יִפָּקֵד וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
תַּחַת נַפְשׁוֹ אוֹ כִכַּר כָּסֶף תִּשְׁקוֹל׃ וְהָיָה עַבְדְּךָ עֹשֶׂה הֵנָּה
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וְהֵנָּה וְאֵינֶנּוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כֵּן מִשְׁפָּטְךָ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
אַתָּה הוּא דָּנְתָ וַיְמַהֵר וַיָּסַר אֶת־הָאֵפֶר מֵעַל פָּנָיו וַיַּכִּר
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
אֹתוֹ מִן־הַנְּבִיאִים׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן שַׁלַּחְתָּ
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
אִישׁ חֵרְמִי מִיָּדֶךָ וְהָיָה חַיָּתְךָ תַּחַת חַיָּתוֹ וְעַמְּךָ תַּחַת עַמּוֹ׃
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עַל־בֵּיתוֹ וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹנָה׃
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
וַיָּבֹא נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֶת־כַּרְמוֹ אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל אֵצֶל
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
הֵיכַל שֹׁמְרוֹן׃ וַיְדַבֵּר אַחְאָב אֶל־נָבוֹת לֵאמֹר תְּנָה־לִּי אֶת־
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
כַּרְמְךָ וְיִהְיֶה־לִּי לְגַן־יָרָק כִּי הוּא קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי וְאֶתְּנָה
,ſuis manib' in ponẽt tuorũ oculorũ
לְךָ תַּחְתָּיו כֶּרֶם טוֹב מִמֶּנ

Universidad de Deusto
Biblioteca

dominus ſicut exiſtendum ad ſtatuí manuſt opere in eum intrando DOMINI et eſſet
יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָרָבְעָם
sexto & vigeſimo anno Ia eum peccaſſe quod eo pro & Ieroboam
וּבְנוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ בב בשלח ברעשא על־אשר הקטו אתו
Iſrael ſuper Baaſa filius Elah regnauit Iehudah regis Aſa anno
בתרצה שנתים וישב אחד עבדו
Zimri eius ſeruus eius ſuper commanit Et annos duobus Tirſah in aduerſus
עליו בתרצה שתה שכור בית
domo ſtabulo ſuo bibente Tirſah in ipſo Et eius patris medie palatium
הנכתן אשר על־הבית בתרצה׃ ט ויבא זמרי והכהו וימיתהו
ſui percuſſit & Zimri venit Et Tirſah in domū ſuper i qui Arlah
בשנת עשרים ושש לאסא מלך יהודה וימלך
Iehudah regis Aſa ſeptimo & vigeſimo anno is eius occidit & regnauit
תחתיו׃ י ויהי בבא זמרי כשבתו על־כסאו
ſuper eum ſedere iuncta eum regnauit in ſuis Et eo pro regnauit & ſedere
הכה את־כל־בית בעשא לא השאיר לו משתין
eius perdidit Et ad parietem & ſanguinem
וגאליו ורעהו׃ יא וישמד זמרי
amicos Zimri perdidit Et ſuos ſuorum & & parentes ac
את־כל־בית בעשא כדבר יהוה אשר
ſuper Baaſa domum omnem Zimri deleuit Et
דבר על־בעשא ביד יהוא הנביא׃ יב על כל־חטאות בעשא
Iehudah regis Aſa anno ſeptimo & vigeſimo anno is
ועל חטאות אלה בנו אשר חטאו
ſuis eorum & Iſrael Deum DOMINVM irritauit
ואשר החטיאו את־ישראל להכעיס את־יהוה
Baaſa filius Elah regnauit Iehudah regis Aſa anno
אלהי ישראל בהבליהם׃ יג יתר דברי אלה
Zimri eius ſeruus eius ſuper commanit Et
וכל־אשר עשה וגבורתו אשר עשה הלא הם כתובים
Tirſah in domū ſuper i qui Arlah
על־ספר דברי הימים למלכי ישראל׃ יד בשנת עשרים ושבע לאסא מלך יהודה
Iſrael regum diernm verborum libro ſuper
וימלך זמרי שבעת ימים בתרצה והעם חנים על־גבתון
Gibbethon & ſuis patribus cum Homri Leuitque
אשר לפלשתים׃ טו וישמע העם החנים לאמר
Somerron in eſt ſepultus & ſuis patribus cum Homri Leuitque
קשר זמרי וגם הכה את־המלך וימלכו
Iehudah regis Aſa anno & vigeſimo & ſeptimo
כל־ישראל את־עמרי שר־צבא על־ישראל ביום
Iſrael ſuper Homri filius Achab regnauit
ההוא במחנה׃ טז ויעלה עמרי וכל־ישראל עמו
Somerron in eſt ſepulcrum & ſuis patribus cum Homri Leuitque
מגבתון וימצרו על־תרצה׃ יז ויהי כראות זמרי כי נלכדה העיר ויבא אל־ארמון
eo pro eius filius Achab regnauit &
בית המלך וישרף עליו את־בית־המלך באש
Iehudah regis Aſa anno octauo & vigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
וימת׃ יח על־חטאתיו אשר חטא לעשות הרע בעיני
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab regnauitque Iehudah
יהוה ללכת בדרך ירבעם ובחטאתו אשר עשה
Ziuri perdidit Et Ziuri ſuper ſuorum & & peccatum ac
להחטיא את־ישראל׃ יט יתר דברי זמרי וקשרו
fuerat locutus quod DOMINI verbum iuxta Baaſa domum omnem
אשר־קשר בגדתו אשר בגד ויהי
ſuorum peccata omnia Ad prophetæ Iehu ſuus ad Baaſa ad ſuper per
בעשא ובחטאת אלה בנו אשר חטאו
ſuis eorum & Iſrael Deum DOMINVM irritauit
ואשר החטיאו את־ישראל להכעיס את־יהוה
Baaſa filius Elah regnauit Iehudah regis Aſa anno
אלהי ישראל בהבליהם׃ כ יתר דברי זמרי וקשרו אשר קשר הלא הם כתובים
Tirſah in domū ſuper i qui Arlah
על־ספר דברי הימים למלכי ישראל׃ כא אז יחלק העם ישראל לחצי
Iſrael regum diernm verborum libro ſuper
חצי העם היה הולך אחרי תבני בן־גינת להמליכו
Somerron in eſt ſepulcrum & ſuis patribus cum Homri Leuitque
ויחצי העם היה הולך אחרי עמרי׃ כב ויחזקו העם אשר אחרי עמרי את־העם
Iehudah regis Aſa anno octauo & vigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
אשר אחרי תבני בן־גינת וימת תבני ויתמלך
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab regnauitque Iehudah
עמרי׃ כג בשנת שלשים ואחת שנה לאסא מלך יהודה יתודה
Iehudah regis Aſa anno & trigeſimo anno Ia Homri
עמרי על־ישראל שתים עשרה שנה בתרצה ימלך שש שנים׃ כד ויקן את־הר שמרון
Somerron montis domini Semer nomine ſuper ædificauit quam ciuitatis
מאת כסף ויבן את־ההר ויקרא את־שם העיר אשר בנה
ſuis ſuorum & & Iſrael Deum DOMINVM irritauit
על־שם שמר אדני ההר שמרון׃ כה ויעש עמרי הרע בעיני יהוה וירע
Somerron montis domini Semer nomine ſuper ædificauit quam ciuitatis
מכל אשר לפניו׃ כו וילך בכל־דרך ירבעם בן־נבט
ſuis ſuorum & & Iſrael Deum DOMINVM irritauit
ובחטאתו אשר החטיא את־ישראל להכעיס את־יהוה
Somerron montis domini Semer nomine ſuper ædificauit quam ciuitatis
אלהי ישראל בהבליהם׃ כז יתר דברי עמרי אשר עשה וגבורתו אשר עשה הלא הם כתובים
Iſrael regum diernm verborum libro ſuper
על־ספר דברי הימים למלכי ישראל׃ כח וישכב עמרי עם־אבתיו ויקבר בשמרון
Somerron in eſt ſepulcrum & ſuis patribus cum Homri Leuitque
ויתחי אחאב בנו תחתיו׃ כט ואחאב בן־עמרי
eo pro eius filius Achab regnauit &
מלך על־ישראל בשנת שלשים ושתים שנה לאסא מלך יהודה
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab regnauitque Iehudah
ימלך אחאב בן־עמרי על־ישראל בשמרון
regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
עשרים ושתים שנה׃ ל ויעש אחאב בן־עמרי הרע
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
בעיני יהוה מכל אשר לפניו׃ לא ויהי הנבל
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
בעשא וחטאתו אלה בנו אשר חטאו
ſuis eorum & Iſrael Deum DOMINVM irritauit
ואשר החטיאו את־ישראל להכעיס את־יהוה
Baaſa filius Elah regnauit Iehudah regis Aſa anno
אלהי ישראל בהבליהם׃ לב ויתר דברי זמרי
Zimri eius ſeruus eius ſuper commanit Et
אשר עשה קשרו הלא הם כתובים על־ספר דברי
Tirſah in domū ſuper i qui Arlah
הימים למלכי ישראל׃ לג ויעמד אחאב לעשות הרע בעיני
Iſrael regum diernm verborum libro ſuper
יהוה לכל אשר עשו המלכים אשר לפניו׃ לד בימיו בנה חיאל בית־האלי
Somerron in eſt ſepulcrum & ſuis patribus cum Homri Leuitque
ביריחו באבירם בכרו יסדה ובשגיב צעירו הציב דלתיה כדבר
eo pro eius filius Achab regnauit &
יהוה אשר דבר ביהושע בן־נון׃ יז א ויאמר אליהו התשבי מתשבי גלעד אל־אחאב חי
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
יהוה אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם־יהיה
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
השנים האלה טל ומטר כי אם־לפי דברי׃
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
ב ויהי דבר־יהוה אליו לאמר׃ ג לך מזה והפנית לך קדמה ונסתרת בנחל
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
כרית אשר על־פני הירדן׃ ד והיה מהנחל תשתה
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
ואת העורבים צויתי לכלכלך שם׃ ה וילך וישש כדבר יהוה
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
וילך וישב בנחל כרית אשר על־פני הירדן׃ ו והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבקר
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
ולחם בשר בערב ומן־הנחל הוא שתה׃ ז ויהי מקץ ימים
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
וייבש הנחל כי לא היה גשם בארץ׃ ח ויהי דבר־יהוה אליו לאמר׃ ט קום לך צרפתה
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
אשר לצידון וישבת שם הנה צויתי
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
שם אשה אלמנה לכלכלך׃ י ויקם וילך צרפתה ויבא אל־פתח
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
העיר והנה־שם אשה אלמנה מקששת עצים ויקרא אליה ויאמר קחי־נא
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
לי מעט־מים בכלי ואשתה׃ יא ותלך לקחת
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
ותקרא־לה ויאמר קחי־נא־לי פת־לחם בידך׃ יב ותאמר חי־יהוה אלהיך אם־יש לי עגה
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
כי אם־מלא כף־קמח בכד ומעט שמן בצפחת והנני
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
מקששת שנים עצים ובאתי ועשיתיהו לי ולבני
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
ואכלנהו ומתנו׃ יג ויאמר אליה אליהו אל־
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
תיראי באי עשי כדברך אך עשי־לי משם
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
עגה קטנה בראשנה והוצאת לי ולבנך
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
תעשי באחרנה׃ יד כי כה־אמר יהוה אלהי ישראל כד הכלה לא תכלה
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
וצפחת השמן לא תחסר עד
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
יום תת־יהוה גשם על־פני האדמה׃ טו ותלך
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
ותעש כדבר אליהו ותאכל הוא והיא
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
וביתה ימים׃ טז כד הכלה לא כלתה וצפחת השמן לא חסרה
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
כדבר יהוה אשר דבר ביד אליהו׃ יז ויהי אחר הדברים האלה חלה
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
בן־האשה בעלת הבית ותהי מחלתו חזקה
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
מאד עד־אין־נשמה בו׃ יח ותאמר אל־אליהו מה־לי ולך איש האלהים
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
באת אלי להזכר עוני והמית את־בני׃ יט ויאמר אליה אליהו תני
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
את־בנך ויקחהו מחיקה ויעלהו העליה אשר הוא־שב שם
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
והשכבהו על־מטתו׃ כ ויקרא אל־יהוה ויאמר יהוה אלהי
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
הגם על־האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
להמית את־בנה׃ כא ויתמדד על־הילד שלש
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
פעמים ויקרא אל־יהוה ויאמר יהוה אלהי
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
תשב־נא נפש הילד הזה על־קרבו׃ כב וישמע
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
יהוה בקול אליהו ותשב נפש הילד על־קרבו
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
ותחי׃ כג ויקח אליהו את־הילד וירדהו מן־העליה
Iehudah regis Aſa anno octauo & trigeſimo anno is Iſrael ſuper regnauit
הביתה ויתנהו לאמו ויאמר אליהו ראי חי בנך׃
Somerron in Iſrael ſuper Homri filius Achab fecitque annis duobus & vigenti
כד ותאמר האשה אל־אליהו עתה זה ידעתי כי איש אלהים
ſui ſuis eorum & peccauerunt quæ eius filii Elah peccata & Baaſa
אתה ודבר יהוה בפיך אמת׃

CAP. XVIII. יח

Elisahu ad fuit DOMINI verbum & multi dies fuit Et
ויהי ימים רבים ודבר יהוה היה אל־אליהו
plurima dabo & Achab ad te oſtende Vade ſicciendo tertio
בשנה השלישית לאמר לך הראה אל־אחאב ואתנה מטר
Achab ad ſe oſtendendum ad Elisahu abiit Et
על־פני האדמה׃ ב וילך אליהו להראות אל־אחאב
Somerron in Samaria erat Hobadiahu & dominum ſuper
ושמרון היה רעב חזק בשמרון׃ ג ויקרא אחאב אל־עבדיהו
verbum ei
אשר על־הבית והנה עבדיהו ירא את־יהוה מאד׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibi ecce :Siloh ibi † & Iarobham vxor ea † quòd cognoſcant
וְדַעְיָ כִּי־אֵתִּי אִשְׁת יָרָבְעָם וְהָלְכָה שִׁלֹּה הִנֵּה שָׁם
.hunc populum ſuper regem eius ne ſuper eſt locutus ipſe prophetes Achiiah
אֲחִיָּה הַנָּבִיא הוּא־דִבֶּר עָלַי לִמְלֹךְ עַל־הָעָם הַזֶּה׃
legatum † & , panes decem tua manu in tolles Et
וְלָקַחְתָּ בְּיָדְךָ עֲשָׂרָה לֶחֶם וְנִקְּדִים וּבְקַקְּ
.puero nisi quid tibi nunciabit ipſe eum ad veniet & , melius
וְדַבֵּשׁ וּבֹאִי אֵלָיו הוּא יַגִּיד לָךְ מַה־יִּהְיֶה לַנָּעַר׃
veni & ;Siloh ibi & ,ſuntvxor & ,Iarobham vxor ſic fcen Et
וַתַּעַשׂ כֵּן אֵשֶׁת יָרָבְעָם ׳ וַתָּקָם ׳ וַתֵּלֶךְ שִׁלֹה ׳ וַתָּבֹא
confurgam † quia , videre poterat eum Achiahu & ;Achiah domum
בֵּית אֲחִיָּה וַאֲחִיָּהוּ לֹא יָכֹל כִּי־קָמוּ
.eius ramile prę- eius oculi
עֵינָיו ׳ מִשֵּׁיבוֹ׃
venit Iarobham vxor Ecce :Achiiahu ad dixit DOMINVS Et
וַיהוָה אָמַר אֶל־אֲחִיָּה הִנֵּה אֵשֶׁת יָרָבְעָם בָּאָה
lor ſoror, & lor ſuus ipſe æquanſi quia ,ſuo filio fuę ircum† à verbū quemdā ad
לִדְרֹשׁ דָּבָר מֵעִמָּךְ אֶל בְּנָהּ כִּי־חֹלֶה הוּא כֹּה וְכֹה
.altum ſe grat crebur ipſa & ,ipſum inuse cum † fuit & , eam ad loquerit
תְּדַבֶּר אֵלֶיהָ וְהָיָה כְּבֹאָהּ תִּתְאַרֵּח׃
.oſtia ad venientis eius pedū ſecent ; Achiahu audiat ſtrenā & ; fuit Et
וַיְהִי כְּשֶׁמַע אֲחִיָּהוּ אֶת־קוֹל רַגְלֶיהָ בָּאָה בַּפֶּתַח
ipſum ita pra aliam in lor eut ; Iarobham vxor ingredere ; dixit &
וַיֹּאמֶר בֹּאִי אֵשֶׁת יָרָבְעָם לָמָּה זֶּה אַתְּ מִתְנַכֶּרֶת
.Iarobham ad dic , Vade .durus tra ad ; midius ego &
וְאָנֹכִי שְׁלוּחָ אֵלַיִךְ קָשֶׁה׃ לְכִי אֱמֹרִי לְיָרָבְעָם
te exaltaui quòd eo Pro ;Iſrael Deus DOMINVS dixit Sic
כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר הֲרִימֹתִיךָ
Iſrael meum populum ſuper ducem te dedi & ; populi medio e
מִתּוֹךְ הָעָם וְאֶתְּנְךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
non & ;ibi illud dedi & , Dauid domo à regnum ſcidi Et
וָאֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מִבֵּית דָּוִד וְאֶתְּנָהּ לָךְ וְלֹא
qui & , mea præcepta cuſtodiuit qui , Dauid meus ſeruus fuiſti
הָיִית כְּעַבְדִּי דָוִד אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וַאֲשֶׁר
.me poſt ambulauit tantum ; faciendum ad † , fuit cunde tote in
הָלַךְ אַחֲרַי בְּכָל־לְבָבוֹ לַעֲשׂוֹת נָכֹן בְּעֵינָי
fuerunt qui omnibus præ faciendo malefeciſti Et ; meis oculis in
וַתֵּרַע לַעֲשׂוֹת כָּל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָי ׳ וַתֵּלֶךְ וַתַּעַשׂ
.conflictibus & , alienos deos tibi feciſti & , iuſiſti & , tuos ſuper ad
לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמַסֵּכוֹת
.eum in qui poſt proiecisti me & , me irritauisum ad
לְהַכְעִיסֵנִי וְאֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גַּוֶּךָ׃
exeldam & ,Iarobham domum eſt malum eſdurus † ego ecce Ideirco
לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־בֵּית יָרָבְעָם וְהַכְרֵתִי
.Iarobham domum in Iſrael Deus DOMINVS is ego bond verbū eo in
לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל
ad eſque ,ſcrum ſuriebro † ſcius , Iarobham domus poſteriores foccidis &
וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵּית יָרָבְעָם כַּאֲשֶׁר יִבְעַר הַגֶּלֶל עַד
.cauſes coincident cinitate in Iarobham ipſi Morientis , ipſum res immuni
הָמּוֹ ׃ הַמֵּת לְיָרָבְעָם בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
.eſt locutus DOMINVS quis ; czli ſolucres comedent , agro in mortuum ſi
וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם כִּי יְהוָה דִּבֵּר
,verbum tuo pedis ingredienda in † tuam domum in vade ſurge tu Et
וְאַתְּ קוּמִי לְכִי לְבֵיתֵךְ בְּבֹאַת רַגְלַיִךְ הָעִירָה
.eum ſepelient & , Iſrael omnis eum planxerunt & , eum ſepelierunt Et
וּמֵת הַיָּלֶד׃ וְקָבְרוּ לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל וְסָפְדוּ אֹתוֹ
.dictum eſt Iarobham inter & Rechabham
כִּי־זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל־קֶבֶר יַעַן נִמְצָא־
.Iarobham domum in Iſrael Deus DOMINVS is ego bond verbū eo in
בּוֹ דָּבָר טוֹב אֶל יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרָבְעָם׃
exeldet qui , Iſrael ſuper regem ſibi DOMINVS ſtatuet Et
וְהֵקִים יְהוָה לוֹ מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַכְרִית
.nunc eſtam ; quid & , dic illa Iarobham domum
אֶת־בֵּית יָרָבְעָם זֶה הַיּוֹם וּמָה גַּם־עַתָּה׃
.ſecundo monetum ſicut , Iſrael DOMINVS percutiet Et
וְנִכָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יָנוּד הַקָּנֶה
quam , illa bona terra deſiget † Iſrael euellet & , aquis in
בַּמָּיִם וְיִתֵּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
fuerunt quòd eo ,ſtumeu tranſ eos diſperget & ,eorum patribus dedit
נָתַן לַאֲבוֹתֵיהֶם וְזֵרֵם מֵעֵבֶר לַנָּהָר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ
.DOMINVM irritantes ſuos lucos
אֶת־אֲשֵׁרֵיהֶם מַכְעִיסִים אֶת־יְהוָה
,peccauit qui Iarobham peccata propter Iſrael tradet Et
וְיִתֵּן אֶת־יִשְׂרָאֵל בַּגְלַל חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם אֲשֶׁר חָטָא
.Iſrael fecit peccare qui &
וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XV. טו

.Nebat filij Iarobham regis decimo octauo anno in Et
בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
.Iehudah ſuper Abiam regnauit
מָלַךְ אֲבִיָּם עַל־יְהוּדָה׃
.fuiſt matris nomen & : Ieruſalem in regnauit annis Tribus
שָׁלֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם
.peccatis omnibus in ambulauit Et : Abiſalom filia Maachah
אִמּוֹ מַעֲכָה בַּת־אֲבִישָׁלוֹם׃
.fuit patris Dauid cor ſicut ſed Deo DOMINO
וַיֵּלֶךְ בְּכָל־חַטֹּאוֹת אָבִיו אֲשֶׁר עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא הָיָה לִבּוֹ שָׁלֵם עִם־
יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו׃

lucernam ei eius Deus DOMINVS dedit Dauid propter Quia
וְלַמַּעַן דָּוִד נָתַן יְהוָה אֱלֹהָיו לוֹ נִיר
.faciendum ſtare ad † & , eum puſi eius filium .ſuſcitandum ad , Ieruſalem in
לְהַעֲמִיד אֶת־בְּנוֹ אַחֲרָיו וּלְהַעֲמִיד אֶת
.DOMINI oculis in rectum † Dauid fecit Quia
יְרוּשָׁלִָם׃ יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
ſuæ vitæ diebus omnibus ei præcepit quæ omnibus ab declinauit ne &
וְלֹא־סָר מִכֹּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ כֹּל יְמֵי חַיָּיו
.Chitchiri Vtiah Je in tantum
רַק דִּבְרַת אוּרִיָּה הַחִתִּי׃
.Iſrael inter fuerat bellum Et .Rechabham inter
וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין רְחַבְעָם
.eius vitæ diebus omnibus Iarobham inter & ,
וְיָרָבְעָם כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃
verborum reſpiciam Et .eius vitæ diebus omnibus Iarobham inter & ,
וְיֶתֶר דִּבְרֵי
.Iſrael ſuper regum dierum verborum libro ſcripti ſcripta ipſa nonne , ecce
כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
.Rechabham inter & ,Abiam inter fuit bellum & ,Iehudah regum dierum
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין רְחַבְעָם
.Dauid ciuitate in eum ſepelierunt & , ſuis patribus cum Abiam autem &
וּבֵין יָרָבְעָם׃ וַיִּשְׁכַּב אֲבִיָּם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד
Iarobham vigeſimo octauo anno in Et .eo pro eius filius Aſa regnauit & , Iſrael
וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ וּבִשְׁנַת עֶשְׂרִים לְיָרָבְעָם
.Iehudah ſuper Aſa regnauit , Iſrael regis
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אָסָא עַל־יְהוּדָה׃ וְאַרְבָּעִים וְאַחַת
.Abiſalom filia Mahachah ei † matris nomē Et .Ieruſalē in regnauit annis
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה בַּת אֲבִישָׁלוֹם׃
eum fecerat auulam & ,DOMINI oculis in rectum † Aſa Feciſque
וַיַּעַשׂ אָסָא הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִד
.eius pater Dauid ſicut ,DOMINI oculis in rectū † Aſa Feciſque
אָבִיו׃ וַיְבַעֵר הַקְּדֵשִׁים מִן־הָאָרֶץ וַיָּסַר אֶת־כָּל־הַגִּלֻּלִים
idola remouerit abſtulit & ,terra de catamitas † fecerat tranſtes Et
אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ וְגַם אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ הֵסִיר
,eam amouit & ,ſuā matrē Mahachah etiam Et .ſint partes fecerāt quæ
מִגְבֶרֶת עָשָׂתָה לְאֲשֵׁרָה וַיְכָרֵת אָסָא אֶת־
Aſa ſuccidit & : Luco ſimulamentum † fecerat quæ
מִפְלֶצֶת וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃ וְהַבָּמוֹת לֹא
.Chidron torrente in combuſſit & , eius ſimulamentum
סָרוּ
.ſuis diebus olim DOMINO cum perfecti erat Aſa cor rursum
רַק לְבַב אָסָא הָיָה שָׁלֵם עִם־יְהוָה כָּל־יָמָיו׃
domus ſanctificationes & ,ſui patris ſanctificationes
וְהָבִיא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו וְקָדְשָׁיו בֵּית
inter erat bellum Et .vaſa & , aurum & , argentū , DOMINI
הִכְנִיס בֵּיתָה כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃ וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין
.eorum diebus omnibus , Iſrael regem Baaſa inter & Aſa inter
אָסָא וּבַעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃
.Rama ædificauit & , Iehudah ſuper † Iſrael Et
וּבַעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עָלָה עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־
.Aſa regi ne quis exiret ut
רָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
.Aſa tulit Et .Iehudah regi Aſa regredientē & , egredientē
וַיִּקַּח אָסָא אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנִּשְׁאָרִים
& ,DOMINI domus thesauris in reſidua † aurum & , argentū ſimul
בְּאוֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן
.ea miſitque ſuorum ſeruorum manu in ea dedit & , regis domus thesauris
אֹתָם בְּיַד־עֲבָדָיו וַיִּשְׁלָחֵם אָסָא מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־
Aram regem Chezion filij Tabrimmon filij Hadad Ben ad Aſa rex
בֶּן־הֲדַד בֶּן־טַבְרִמֹּן בֶּן־חֶזְיוֹן מֶלֶךְ אֲרָם הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר׃
inter , te inter & , me inter † Fœdus .dicendo , Damaſcū in habitantem
בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶיךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ שֹׁחַד כָּסֶף
,argentum munus tibi miſi ecce : tuū patrem inter & , meum patrē
וְזָהָב הָלֹךְ הָפֵר אֶת־בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה
.aſcendat & , Iſrael rege Baaſa cum tuum pactum irrita vade
מֵעָלָי׃ וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־
.miſit & , Aſa regem ad Hadad Ben audiuit Et
שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־עִיּוֹן
.Hiuon percuſſit & , Iſrael vrbes ſuper ſibi † qui , ceruarum
וְאֶת־דָּן וְאֶת־אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־כָּל־כִּנְרוֹת עַל
.Chinerotb vniuerſam & , mahachah-beth Abel & , Dan
כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל
.Naphthali terra omnis
מִבְּנוֹת אֶת־הָרָמָה וַיֶּשֶׁב אֶת־מְלַאכְתּוֹ בְּתִרְצָה׃
.Tirſah in manſit & , Ramah
וְהַמֶּלֶךְ אָסָא הִשְׁמִיעַ לְכָל־יְהוּדָה אֵין נָקִי
lapides eulerunt Et .exemptus † non , Iehudah omnem
וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי
eis in eximunt & , Bahaſa ædificauerat quæ , eius figura
הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת
.Miſpah & , Binjamim Gheban
גֶּבַע בִּנְיָמִן וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
.quod omne & , eius robur omne & , Aſa verborū omnium reſidem Et
וְיֶתֶר כָּל־דִּבְרֵי אָסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְכֹל אֲשֶׁר

ſint in libro ſuper † ſcripta hæc nonne , cernuit quas vbes & , fecit
עָשָׂה וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
ſuæ ſenectutis tempore in Taacon † Iehudah regnū dierum verborum
דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעֵת זִקְנָתוֹ
.ſuis pedibus egrotauit eius patruus cum Aſa Ieroboae
דָּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעֵת זִקְנָתוֹ
Dormitiſque ſuis patribus eum Aſa Ieroboae .ſuis pedibus egrotauit
חָלָה אֶת־רַגְלָיו׃ וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־
regnauit & ,Iehudah regis Aſa anno ſecundo in Iſrael ſuper
אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ
.eo pro eius filius Iehoſaphat
יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ וּנְדָב בֶּן־יָרָבְעָם מָלַךְ
ſuper regnauit & ,Iehudah regis Aſa anno ſecundo in Iſrael ſuper
עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל
.DOMINI oculis in malum Feciſque .duobus annis Iſrael
יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
fecit peccare quo † eius peccatis in & , ſui patris via in ambulauit &
וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת
Baaſa eius Iuxta .Gheb Philæthon ſuper conflixere Iſrael omnis &
יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה
.eo pro regnauit & , Iehudah regis Aſa tertio anno in
וְכָל־יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם עַל־גִּבְּתוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים וַיַּכֵּהוּ בַּעְשָׁא
eū regnaſſet, non Iarobham domū omnem percuſſit , Iſrael regnare ſecundo , fuit Et
בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃
.verbum iuxta , eum diſperderet donec , Iarobhā ipſi filiorum omne reliquit
וַיְהִי הָכָּתוֹ כָל־בֵּית יָרָבְעָם לֹא
omnem ani- Siloniæ Achiiah tui ſerui manu in fuerat locutus quod , DOMINI
מַאֲמָן כָּל־נְשָׁמָה לְיָרָבְעָם עַד־הִשְׁמִידוֹ כְּדִבַּר
per manum Propter .Iehudæ regis Aſa Ieroboae .ſuis patribus eum
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֲחִיָּה הַשִּׁלֹנִי׃
ſcent peccata qui & , peccauit qui , Iarobham peccata Super
עַל חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת
propter iri- , Iſrael Deum DOMINVM irritauit qua , eius irritatione in Iſrael
יִשְׂרָאֵל בְּכַעְסוֹ אֲשֶׁר הִכְעִיס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
reſidua ipſa nonne , fecit quæ omnia & , Nadab verborum reſidem Et
וְיֶתֶר דִּבְרֵי נָדָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא הֵם
.Iſrael regum dierum verborum
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
.eo pro eius filius Elah regnauit & , Tirſah in eſt ſepultus & , ſuis patribus
וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּתִרְצָה וַיִּמְלֹךְ אֵלָה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
ad † fuit Domini verbū prophetę Chanani filij Iehu manu in factum Et
וְגַם בְּיַד יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי הַנָּבִיא הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־
eorum in fecit quod malum omne ſuper & , eius domum ad & , Baaſæ
בַּעְשָׁא וְאֶל־בֵּיתוֹ וְעַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּעֵינֵי

Universidad de Deusto
Biblioteca

populo populo ferens factis hodie Si dicendo, eum ad sint locuti Et
וידבר
אליו לאמר אם היום היית עבד לעם הזה
verba eos ad facta locutus que, eis responderis & , eis fensiosusque
ועבדתם ותענים ודברת אליהם דברים
, dicebus omnibus servi tibi eunto & bona
טובים והיו לך עבדים כל הימים׃
consulite & sci consulverant quod , simorum consilium develiquit Et
ויעזב את עצת הזקנים אשר יעצהו
, cum facis ad statues qui , eo cum resfiosui grandes qui , suos
ויועץ את הילדים אשר גדלו אתו אשר העמדים לפניו׃
verbum respondeamus & , consilium sui Quid eos ad Dixique
ויאמר אליהם מה אתם נועצים ונשיב דבר
, ego de Alicua : dicendo, me ad iuni locuti qui , iuste populo
את העם הזה אשר דברו אלי לאמר הקל עול
, sum eum ad sint locuti Et nos super imus patet , sicis quod
אשר נתן אביך עלינו וידברו אליו הילדים
qui , iuste populo dicen Sic idicendo eo cum resfiosui grandes qui
אשר גדלו אתו לאמר כה תאמר לעם הזה אשר
tu & , iustum iugum aggravasti nos Patet , dicendo , te ad iuni locuti
דברו אליך לאמר אביך הכביד את עלנו ואתה
humbli pta , gesto sum Pauus ? eos ad loqueris fic , nobis desport alleuia
הקל מעלינו כה תדבר אליהם קטני עזרי מתני אבי׃
, iugum vos super imposuit onus meus patre sunt Et , mei patris gestatio est
ועתה אבי העמיס עליכם על
, flagellis ut vos corripuit ic eus patet : vestro ingo super addam ego & , grane
ואני יסף עול עליכם אבי יסר אתכם בשוטים
, scorpionibus ut vos corripiam ego & , die in Rechabham ad populus omnis & , Jarobham Venerique
ואני אייסר אתכם בעקרבים׃
ויבא ירבעם וכל העם אל רחבעם ביום
die in ue ad Reuertimini : dicendo , ora fuerat locutus fieri , tertio
השלישי כאשר דבר המלך לאמר שובו אלי ביום
, tertio & , diebus populo rex Respondisque , tertio Jduræ,
השלישי׃ וישן המלך את העם קשה ויעזב
eos ad est locutus Et , et consiliarii ant quod fimorum consilium
את עצת הזקנים אשר יעצהו׃ וידבר אליהם
, vestrum iugum aggravavit meus Patet : dicendo , jumentum consilio fedem
כעצת הילדים לאמר אבי הכביד את עלכם
ego & , flagellis ut vos corripuit me patet : vestro ingo super addam ego &
ואני אוסיף על עולכם אבי יסר אתכם בשוטים ואני
ad rex exaudiuit non quod , Israel omnis vidit Et , scorpionibus ut vos corripiam
אייסר אתכם בעקרבים׃ ולא שמע המלך אל
, sinum verbum fimoris pta ? , Domino non à canta fuit nam : populum
העם כי נסבה סבה מעם יהוה למען הקים את דברו
Jarobham ad Silonitæ Achiah mem in Dominus fuerat locutus quod
אשר דבר ביד אחיה השלני אל ירבעם
exaudiuit non quod , Israel omnis vidit Et , Nebat filium
בן נבט׃ וירא כל ישראל כי לא שמע
, dicendo , verbum rex ad populus reipondemet & mos ad ex
המלך אלהם וישבו העם את המלך דבר לאמר
ras tenuis ? ad ? Ifai filio in hæreditas ? eius & , David in pars oobis Quæ
מה לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי לאהליך
, das tentoria in Israel abiit & , David manu domum vide eiusq ; Israel tabernacula
ישראל עתה ראה ביתך דוד וילך ישראל לאהליו׃
, es super regnauit & , Iehudah vebibus in habitauit Israel fili Et super filios
ובני ישראל הישבים בערי יהודה ימלך עליהם
, Adoram Reckabham ex misit Et , Rechabham
רחבעם׃ וישלח המלך רחבעם את אדרם
, lapide cum es Israel omnis obruerunt & , tributum super ? qui lapidi exuerit
אשר על המס וירגמו בו כל ישראל בן אבן
, eorum in ofcendendum ad se roborauit Rechabham rex & est mortuus & , super
וימת המלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה
, domum in Israel fuit perturbati Et Ierosolymis fugiendum ad
לנוס ירושלם׃ ויפשעו ישראל בבית
Israel omnes exiit secundum ? fuit Et , hanc diem ad ? quæ David vi rogetur in
דוד עד היום הזה׃ ויהי כשמע כל ישראל
, omen ? ad cum vocaverat & , misserat & , Jarobham esse reuertit quod
כי שב ירבעם וישלחו ויקראו אתו אל העדה
domum post fuit non , Israel omnem super eum regem constituerunt & , congregatio
וימליכו אתו על כל ישראל לא היה אחרי בית
, sola Iehudah tribus nisi , David
דוד לבדו שבט יהודה לבדו׃
domum omnem congregauit & , Ierosalem Rechabham venit Et
ויבא רחבעם ירושלם ויקהל את כל בית
electi ? millia octoginta & centum Beniamin tribum & , Iehudah
יהודה ואת שבט בנימין מאה ושבעים אלף בחור

reducendum ad ? , Israel domo cum pugnandum ad ? , bellum faciendo
עשה מלחמה להלחם עם בית ישראל להשיב
, Salomonis filium Rechabham ad regnum
את הממלכה לרחבעם בן שלמה׃
, Dei virum Semahiah ad Dei verbum fuit Et
ויהי דבר האלהים אל שמעיה איש האלהים
, Iehudah regem , Salomonis filium Rechabham ad Dic , dicendo
לאמר׃ אמר אל רחבעם בן שלמה מלך יהודה
, populi reliquum & , Biniamin & , Iehudah domum omne ad &
ואל כל בית יהודה ובנימין ויתר העם לאמר׃
cum pugnacis ne & , ascendatis Non : Domini dicit Sic
כה אמר יהוה לא תעלו ולא תלחמון עם
, Domini verbum audiuerunt & , hoc verbum est factum me à
אחיכם בני ישראל שובו איש לביתו כי
, Domini verbum nostra eorum ad ? fuit reuersi & , Dei virum
מאתי נהיה הדבר הזה וישמעו את דבר יהוה
. Domini
וישובו ללכת כדבר יהוה׃
habitauit & , Ephraim monte in Sechem Iarobham ædificauit Et
ויבן ירבעם את שכם בהר אפרים וישב
. Penuel ædificauit & , inde est ingressus & , ea in
בה ויצא משם ויבן את פנואל׃
regnum reuertetur Nunc : tuo corde in Iarobham Dixique
ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה
, faciendum ad tibi populus ascenderit Si , Dauid domum ad
לבית דוד׃ אם יעלה העם הזה
, hoc populi cor reuertetur & , Ierusalem in Domini domo in sacrificia
לזבחים בבית יהוה בירושלם ושב לב העם הזה
, me interficiet & , Iehudah regem Rechabham ad sanem dominum ad
אל אדניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגני
. est confiliarius Et
ושבו אל רחבעם מלך יהודה׃
, vobis Maiora ? eos ad dixitque , aureos vitulos duos fecit & , ara
ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אלהם רב לכם
, reflexerit ascendere qui , Israel tui eis exer : Ierusalem ascendas pta
מעלות ירושלם הנה אלהיך ישראל אשר העלוך
, Bethel in unum posuit Et , Aegypti terra è
את מארץ מצרים׃ וישם את האחד בבית אל ואת
, Dan in dolo eauit
השני נתן בדן׃
, euellerent dominum fecit Et , Dan vique unus fecit ad ? populus
ויהי הדבר הזה לחטאת וילכו
. Bethel in
העם לפני האחד עד דן׃ ויעש את בית במות
, Leui filios de tanta non qui , populi extremis de fecerat ores &
ויעש כהנים מקצות העם אשר לא היו מבני לוי׃
, decimaquinta , octauo mense in solemnitate Iarobham fecit Et
ויעש ירבעם חג בחדש השמיני בחמשה עשר יום
, festivitate fecit & , sino corde de fanta diuersa quem , mensi in , altare mensis in
בחדש השמיני בחדש אשר בדא מלבד בעשי חג
, festivitatem est , altare super ascendit & , Israel filiis
לבני ישראל ויעל על המזבח להקטיר׃

CAP. XIIII. יד

Dominus verbo in Iehudah de venit Dei vir ecce Et
והנה איש האלהים בא מיהודה בדבר יהוה
, altare , Altare : dixit & , Dominus verbo in altare super clamauit Et
אל בית אל וירבעם עמד על המזבח להקטיר׃
, altare super ? Iarobham & , Bethel in
ויקרא על המזבח בדבר יהוה ואמר מזבח
, ossa humani fossabit , Dauid domus ad nascetur filius Ecce : Dominus dixit sic
מזבח יהוה הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו
, te super , sacerdotes
וזבח הכמרים המקטירים עליך
, die in dedit Et , te super comburetur homini ossa &
חבח עליך את כהני הבמות ועצמות אדם
. Ecce : Dominus ait ex locutus quod portentum ? hoc dabitur quo
ועצמות אדם ישרפו עליך׃ ויתן ביום ההוא
, illud super qui altare effunderut & , fcinderet altare
מופת לאמר זה המופת אשר דבר יהוה הנה
, mensam , solemnibus ipsis , Deo vir cadauer
המזבח נקרע ונשפך הדשן אשר עליו׃

clamauit Et , eum reduxerat qui propheram ad Dominus
ויקרא
ויאמר אל האיש אשר דבר אליו לאמר
dicit Sic idicendo , Iehudah de venerat qui Dei virum ad
כה אמר
אל איש האלהים אשר בא מיהודה לאמר כה אמר
feruasti non & , Domini os fulfti rebellis quod eo Pro Dominus
יהוה יען כי פיתה פי יהוה ולא שמרת
, eum Deus Dominus tibi præcepit quod præceptum
את המצוה אשר צוך יהוה אלהיך׃
quo * , loco in aquas* bibisti & , panem comedisti & , es reuertus Et
ותשב
ותאכל לחם ותשת מים במקום אשר
non * bibas neque , panem comedas Ne , te ad est locutus
דבר אליך תאכל לחם ואל תשת מים לא
, mortuum puerum sepulchrum in tuum cadauer mortuus
תבוא נבלתך אל קבר אבתיך׃
, eum silas pta ? & , panem eum comedet ? postquam , fuit Et
וידהו אחרי אכלו לחם ואחרי שתותו
, eum reduxerat quem prophetæ ipsi , asinum ei strauit &
וחבש לו את החמור לנביא אשר השיבו
eius cadauer fuit & ici occisus & , via in loco cum inuenit & , abiit Et
וילך ימצאהו אריה בדרך וימיתהו ותהי נבלתו
, iacebat stans ? lon & , cum iuxta stans ? asinus & , via in ? proiectum
מושלכת בדרך והחמור עמד אצלה והארי עמד אצל
, videbant & , transeuntes viri ecce Et , cadauer
הנבלה׃ והנה אנשים עברים וירא את
, leonem icans stantem leonem & , via in proiectum cadauer
הנבלה מושלכת בדרך והארי עמד אצל הנבלה
, es in manu sfiuos prophera qui ? , similiter ei iuxta locum & , reuertus &
ויבאו
ויאמרו בעיר אשר הנביא הזקן ישב בה׃
Vir idem & , ea de cum reduxerat qui prophera audiuit Et
וישמע הנביא אשר השיבו מן הדרך ואמר איש
, cum tradidit & Dominus eri , fuit rebellis qui , ipse Dei
האלהים הוא אשר מרה את פי יהוה ויתנהו
verbum iuxta eum occidit & , eum confregit & , leoni Dominus
יהוה לארי וישברהו וימיתהו
, eius filios ad est locutus Et , ei fuerat locutus quod Dominus
כדבר
יהוה אשר דבר אליו׃ ויאמר אל בניו
, mihi Sternite , asinum & , dicendo
לאמר חבשו לי את החמור ויחבשו׃
, asinum & , via in proiectum eius cadauer inuenit & , abiit Et
וילך וימצא את נבלתו מושלכת בדרך והמור
leo comedit non , cadauer iuxta stantes leonem & , eo
ועמדים עמדים אצל הנבלה לא אכל הארי בנבלה
, prophetæ vulit Et , asinum confregit neque , cadauer
ולא שבר את החמור׃ וישא הנביא
illud reduxit & , asinum super illud posuit & , Dei vir , cadauer
את נבלת איש האלהים ויניחהו על החמור
, cum lugendum & , plangeret , & sepelirent
ובא
העיר הזקן לספד ולקברו׃ ויניח את נבלתו
Hem ei ! tiger planxerunt & , eo sepulchro in eius cadauer posuit Et
בקברו ויספדו עליו הוי
, mi frater , posquam , eum lamentati sunt & , suis filios ad dixit & , ossa eius super sepelite pst ? Suis
אחי׃ ויהי אחרי קברו אתו ויאמר אל בניו
Cum mortis Dei vir quo * sepulchro in me sepelitote & * memineritis In dicendo
לאמר במותי וקברתם אתי בקבר אשר איש האלהים
, mea ossa , mortis eius ossa apud ? in sepelitur
קבור בו אצל עצמותיו אל תניחו את עצמתי
Dominus verbo in exclamauit quod verbum erit offendo Quia
כי היה יקום יקרא דבר יהוה
, quæ , excelsorum domos omnes super ? , Bethel in * good altare super
אשר
על המזבח אשר בבית אל ועל כל בתי הבמות אשר
eft mortuus non hoc verbum Post , Samariæ urbes omnes in
בערי שמרון׃ אחר הדבר הזה לא שב
populi extremis de fecit & , est reuertus ea ? , mala sua via à Iarobham
ירבעם מדרכו הרעה וישב ויעש מקצות העם
, sacerdotes , fuerant eum à , suam manum implebat , volens ? , excellorum
כהני
במות המתעו את ידו ויהי כהני
, Iarobham domus peccarum in hoc vetis in Fuit Et , excellorum
במות׃ ויהי הדבר הזה לחטאת בית ירבעם
, sepultura & , detestatum ad & , eversandum ad & , Israel
ולהכחיד להשמיד מעל פני האדמה׃

CAP. XIIII. יד

Iarobham filius Abiah ægrotavit illo tempore In
בעת ההוא חלה אביה בן ירבעם
eum & , te mora & , mittit , Siage ilod vatem ad Iarobham Dixique
ואמר ירבעם לאשתו קומי נא והתשתני ולא
, verbum fuit &

Universidad de Deusto
Biblioteca

multa aromata & ,auri talenta triginta & centum regi Dedisset
10 וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא בָא כַבֹּשֶׂם הָהוּא עוֹד
mutationibus in vitra illud anima sitat .terra non similia in lapidem & ,valde
11 לָרֹב׃ וְגַם אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר נָשְׂאָה זָהָב מֵאוֹפִיר עֵצֵי
ligna* Ophir ex deuehit ,Ophir ex aurum portabat quæ ,Chiram
12 אַלְגֻּמִּים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
,regis domus & ,DOMINI domus fulcrum almugim ligna*
13 אֶת עֲצֵי הָאַלְגֻּמִּים מְסִלֹּת לְבֵית יְהוָה וְלְבֵית הַמֶּלֶךְ
nec ,almugim ligna fecit ,simile non ecumoribus nobis & ,cubatas &
וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים לֹא בָא כֵן עֲצֵי אַלְגֻּמִּים וְלֹא
dedit Selomoh rex Et .hanc diem ad vidpse eft quam
14 נִרְאָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן
quæ *praeter ,pertulit quam suam voluntatem omnem Seba reginæ
לְמַלְכַּת שְׁבָא אֵת כָּל חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר
,suam rettam in altre & ,fe vertit & ,Selomoh regis munera ferendum ei dedit manu regia
15 נָתַן לָהּ כְּיַד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַתֵּפֶן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ
venerant quod auri pondus erat Et .mus servi & ipfa ,per amos
16 הִיא וְעֲבָדֶיהָ׃ וּמִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר בָּא
,auri talentorum fex & ſexaginta fexcentorum ,ton mna in* Selomoh ad
לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אַחַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכַּר זָהָב׃
17 מִלְּבַד אַנְשֵׁי הָרֹכְלִים וּמִסְחַר הַסֹּחֲרִים וְכֹל
,terræ duces & ,Arabiæ reges & ex
18 מַלְכֵי הָעֲרָב וּפַחוֹת הָאָרֶץ׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם
fex .mnas auro * ſcuta duzenta Selomoh rex fecit Et
19 צִנָּה זָהָב שִׁשׁ מָאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל הַצִּנָּה הָאֶחָת׃
,clypeum ſuper afcendere ſecit aum minas tres .mnæ auro * clypeos
וַיַּעַשׂ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שְׁלֹשׁ מָנִים זָהָב יַעֲלֶה עַל הַמָּגֵן
Libanenſis ſilua* domo* lex .ton dein & ,ſexcentinas
20 הָאֶחָד וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃
,reformari auro illud operum & ,grande dentis* ſolium rex fecit Et
21 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא שֵׁן גָּדוֹל וְרִצְּפוֹ
,ipſum poſt* a ſolio ,tenuibus .vper & ,ſolio* gradus Sex
22 זָהָב מְשֻׁלָּח לַכִּסֵּא שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְרֹאשׁ עֲגֹל לַכִּסֵּא מֵאֲחֹרָיו
ſtantes* leones duo & ,ſeſſionis lorum ad hinc & hinc manus & ,
וְיָדֹת מֶזֶה וּמֶזֶה אֶל מְקוֹם הַשֶּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת עֹמְדִים
ibi ſtantes .humerali* duodecim Et .manus* apud
23 אֵצֶל הַיָּדוֹת׃ וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת עֹמְדִים שָׁם
omnibus in ſe* fuit factum non inde & hinc gradus ſex ſuper
24 עַל שֵׁשׁ *הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא נַעֲשָׂה כֵּן לְכָל
,Selomoh regis propinarentur* vaſa omnia Et .regnis ipotus* ferant
25 מַמְלָכוֹת׃ וְכֹל כְּלֵי מִשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
,argentum boni :remiſit* auro* Libanon ſaltus domus vaſa omnia &, aurea *ex* mundo
וְכֹל כְּלֵי בֵית יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב סָגוֹר אֵין כֶּסֶף
,quicquam in Selomoh diebus in reputabatur nec *ferat
26 לֹא נֶחְשָׁב בִּימֵי שְׁלֹמֹה לְמְאוּמָה׃
ſemel :Chiram naui eum mari in* regi* Tarſis nauis Quia ferat
27 כִּי אֳנִי תַרְשִׁישׁ לַמֶּלֶךְ בַּיָּם עִם אֳנִי חִירָם אַחַת
,argentum & aurum portabat* Tharſis nauis veniebat annis tribus in & *portabant
לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים תָּבוֹא אֳנִי תַרְשִׁישׁ נֹשֵׂאת זָהָב וָכֶסֶף
tex eſt magnificatus Et .panos & ſimias & elephantium dentes *cophi* ſitiæ
28 שֶׂנְהַבִּים וְקופִים וְתֻכִּיִּים׃ וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ
,ſapientia in & ,opulentia* in ,terris regibus omnibus præ Selomoh
29 שְׁלֹמֹה מִכֹּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וּלְחָכְמָה׃
audiendum ad ,Selomoh ſuam quærentes terræ omne* a Et .ſitiæ
30 וְכָל הָאָרֶץ מְבַקְּשִׁים אֶת פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ
,ſuum corde in Deus dederat* quam ,ejus ſapientiam
31 אֶת חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים בִּלְבָּו׃ וְהֵמָּה מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב
,anne in anni tum* .mulos & ,equos aromata &, armenta* & ,veſtes &
שְׂלָמוֹת וְנֶשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים וּפְרָדִים דְּבַר שָׁנָה בְּשָׁנָתוֹ׃
quadrato & mille ei fuit* & ,equites & ,turmas Selomoh congregauit Et
32 וַיְאַסֹּף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי לוֹ אֶלֶף וּמָאתַיִם
ciuitatibus in eos poſuit & ,equites millia duodecim &, currus genti
33 רֶכֶב וּשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּחֵם
,ex dedit Et .Ieruſalem in rege cum & ,currus*
34 בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃ וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ
dedit cedros & ,lapides quoque Ieruſalem in argentum
אֶת הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן

multitudine in campeſtri in* quæ ,ſycomoros tanquam *terra
כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃
,uxorum & ,Aegypto ex* Selomoh ipſi qui equorum exitus Et
28 וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֵה
,pretio in terum* capiebant regis negotiatores
29 סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ יִקְחוּ מִקְוֶה בִּמְחִיר׃
fexcentis in* Aegyptiorum quadriga egrediebatur & ,ſicmodebat Et
30 וְעָלָה וְיָצָא מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
,equus & ,argenteis ophis omnibus* fic & ,centum & quinquaginta in*
31 כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל מַלְכֵי
,exercebant eorum *mnæ in* Aram ophiorum & ,Chittæorum
32 הַחִתִּים וּלְמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִאוּ׃

CAP. XI. יא

,& ,mulieres alienigenas multas adamauit Selomoh rex Et
1 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת
,Sidonias ,Edomitas ,Hammonitidas ,Moabitidas ,Parhoh filiam
2 בַּת פַּרְעֹה מוֹאֲבִיּוֹת עַמֳּנִיּוֹת אֲדֹמִיּוֹת צִדְנִיּוֹת
ad DOMINVS dixit quibus ;gentibus De ;Chetthæas
3 חִתִּיּוֹת׃ מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֶל
,vos ad ingredientur non ipſi & ,eos in ingredieminí Non :Iſrael filios
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא תָבֹאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא יָבֹאוּ בָכֶם
adhæſit ea in* ;eos deos poſt veſtrum cor facient declinare enim*
אַךְ אֶת לְבַבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם נָטָה דָבַק
,amando Selomoh ,ſepeus- primum† ;vxores ei fuí* Et
4 שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה׃ וַיְהִי לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שֶׁבַע
,eius cor ei* mulieres foccræ declinare & ,mecentæ principes* & ,princes*
מֵאוֹת וּפִילַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיַּטּוּ נָשָׁיו אֶת לִבּוֹ
inclinauerunt eius vxores ,Selomoh foeneſtuis tempore in fuit Et
5 וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ
eum perſoſtil eius cor erat non & ,alienos deos poſt eius cor
אֶת לְבָבוֹ אֲחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם
Selomoh fuit Et .fui patris Dauid cor ſicut ,tuo Deo DOMINO
6 יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִיד אָבִיו׃ וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה
abominationem Milchom poſt & ,Sidoniorum deum Hathoreth poſt
אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדֹנִים וְאַחֲרֵי מִלְכֹּם
,DOMINI oculis in malum Selomoh fecit Et .Hammonitarum
7 שִׁקֻּץ עַמֹּנִים׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
,eius pater Dauid ſicut DOMINVM poſt ; adimpleuit non &
8 וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה כְּדָוִיד אָבִיו׃
abominationi Chemos ipſi excellenti Selomoh ædificauit Tunc
9 אָז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בָּמָה לִכְמוֹשׁ
abominationi Moloch & ,Ieruſalem faciem ſuper* qui monte in Moab
שִׁקֻּץ מוֹאָב בָּהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלִָם וְלַמֹּלֶךְ
,alienigenis ſuis vxoribus omnibus fecit ſic Et .Hammon filiorū
10 שִׁקֻּץ בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְכֵן עָשָׂה לְכָל נָשָׁיו נָכְרִיּוֹת
,ſuis dijs immolantibus & ſuffimentibus
11 מְקַטְּרוֹת וּמְזַבְּחוֹת לֵאלֹהֵיהֶן׃
eum a eius cor declinaueras quia ,Selomoh ad DOMINVS dit iratus Et
12 וַיהוָה אָמַר אֶל שְׁלֹמֹה יַעַן כִּי נִמְצָא
,duabus vicibus eum ad ſcipſe Iſrael Deo DOMINO
13 לְבָבְךָ מִנִּי וְחֻקַּי צִוִּיתִי עָלֶיךָ פָּרֹעַ אֶפְרִיד
poſt in ma pro* ,hoc verbo ſuper eum ad præceperat Et
אֶת הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ׃
DOMINVS præcepit quod cuſtodiuit non & ,alienos deos
14 אַךְ בְּיָמֶיךָ לֹא אֶעֱשֶׂנָּה לְמַעַן דָּוִיד אָבִיךָ
,tuos in fiat quod? Pro ;Selomoh ad DOMINVS dixit Et
15 מִיַּד בִּנְךָ אֶקְרָעֶנָּה׃ וְאֶת הַשֵּׁבֶט לֹא אֶקְרַע כָּל
,ſcindam ſcindendo regnum ;tuo filio dabo eam tribum ;ſcindam non
16 הַמַּמְלָכָה אֶתֵּן לְבִנְךָ בַּעֲבוּר דָּוִיד עַבְדִּי וּבַעֲבוּר
,Ieruſalem quam ciuitatem propter & ,tuo filio dabo vnam tribum
17 יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי׃ וַיָּקָם יְהוָה שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה
,Iſrael Deus DOMINVS diuit ſic nam ;ſcilicet ſcindam
הֲדַד הָאֲדֹמִי מִזֶּרַע הַמֶּלֶךְ הוּא בֶּאֱדוֹם׃
,Edom in ipſis regio ſemine de ;Edomitarum Hadad Selomoh ipſi
18 וַיְהִי כִּהֱיוֹת דָּוִד אֶת אֲדוֹם בְּעֲלוֹת יוֹאָב שַׂר
,Edom in Dauid exſtendit in* fuit Et
הַצָּבָא לְקָבֹר אֶת הַחֲלָלִים וַיַּךְ כָּל זָכָר בֶּאֱדוֹם׃
,Edom in malentii omne percuſſiſſet & ,interfectos ſepeliendi ad militiæ

deo Hathoreth ſa inceperunt & ,ne deſeliquerunt quòd Eo
33 שָׂרָה׃ יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְעַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי
:Hammon filiorū deo Milchom & ,Moab deo Chemos ,Sidoniorum
צִדֹנִים לִכְמוֹשׁ אֱלֹהֵי מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם אֱלֹהֵי בְנֵי עַמּוֹן
*et facerent ,quod eſt
וְלֹא הָלְכוּ בִדְרָכַי לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי
עָשָׂה ,meis oculis in rectum ſeruandum ad* ,meis viis in ambulauerunt non &
34 וְלֹא חֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי כְּדָוִד אָבִיו׃ *חקק
noo Et .eius pater Dauid ſicut meaiudicia & ,mea decreta &
35 אַךְ לֹא אֶקַּח אֶת כָּל הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי נָשִׂיא *אֲשַׁתְּנוּ כֹּל
*tollam ,omnibus eum ponam *præterea* ſed ,eius manu de regnum omne *capiam*
*לָקַח שות
אֶתְּנֶנּוּ לְשֵׁבֶט אֶחָד לְמַעַן דָּוִיד עַבְדִּי כָּל
cuſtodiuit quia ,eum elegi quem ,meus ſeruus Dauid ,propter eius vitæ dieb*
36 יָמִים חַיָּיו לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי אֹתוֹ אֲשֶׁר שָׁמַר
שׁוּת ,mea præcepta & ,mea decreta & ,regum ex Et .mea decreta &
37 מִצְוֹתַי וְחֻקָּתִי׃ וְלָקַחְתִּי הַמְלוֹכָה מִיַּד
*tollam ,tribus decem tibi dabo & ,eius filij manu de regnum
*ex illo
38 בְּנוֹ וְנָתַתִּיהָ לְךָ אֶת עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים׃
*et ſit lucerna David *ducem ,ſpes ,tuam tribum dabo eius filio Et
39 וְלִבְנוֹ אֶתֵּן שֵׁבֶט אֶחָד לְמַעַן *הֱיוֹת נֵר לְדָוִיד
*coram me ,Ieruſalem in *meus famen ad ,diebus omnibus meo ſeruo
עַבְדִּי כָּל הַיָּמִים *לְפָנַי בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר
*et ponerem ,tibi meum nomen *ponendum ad ,mihi elegi
40 אֶבְחַר לִי לָשׂוּם שְׁמִי שָׁם׃ וְאַתָּה אֶקַּח
,Iſrael ſuper rex eris *que anima deſiderabit quæ ,eius ſe regnabis &
41 וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וְהָיִיתָ מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל׃
ambulaueris & ,tibi præcepero quæ omnia audieris ſi ,eris Et
42 וְהָיָה אִם תִּשְׁמַע אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ וְהָלַכְתָּ
*quod eſt *ne cuſtodias ,mea decreta *cuſtodiasque* & ,meis viis in rectum *feceris & ,meis oculis in
*וְעָשִׂיתָ
בִּדְרָכַי וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִשְׁמֹר חֻקַּי
ædificabo & ,recum ero & ,meus ſeru* Dauid ſicut ,mea præcepta &
וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד עַבְדִּי וְהָיִיתִי עִמָּךְ *וּבָנִיתִי
,Iſrael tibi dabo & ,Dauid ædificauit ſicut ,firmam domum tibi
לְךָ בֵּית נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בָּנִיתִי לְדָוִד וְנָתַתִּי לְךָ אֶת יִשְׂרָאֵל׃
*ædificata ,ne vexetur ante ,hoc propter Dauid ſemen affligam Et
43 וְאֶעֱנֶּה אֶת זֶרַע דָּוִד לְמַעַן אַךְ לֹא כָּל
,ſuccedere & ,Iarobham interficere Selomoh quæ fuit Et ,dierus
44 הַיָּמִים׃ וַיְבַקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהָמִית אֶת יָרָבְעָם וַיָּקָם
ſuiſque ,Argypti regem Sitach ad Aegyptum* fugit &, Iarobham
45 יָרָבְעָם וַיִּבְרַח מִצְרַיְמָה אֶל שִׁישַׁק מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיְהִי
*reliquæ ,eius ſapientia & ,ſcripta ipſa nonne ,eius ſe regnauit & ,Selomoh
*fluxi in
בְּמִצְרַיִם עַד מוֹת שְׁלֹמֹה׃ וְיֶתֶר דִּבְרֵי
46 שְׁלֹמֹה וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וְחָכְמָתוֹ הֲלוֹא הֵם כְּתוּבִים
Selomoh regnauit quibus dies Et .(Selomoh verboru libro* ſayo
47 עַל סֵפֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה׃ וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ
,anni quadraginta & ,Iſrael omnem ſuper Ieruſalem in
48 שְׁלֹמֹה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
dormiuit Dauid ſepultus & ,ſuis patrib cum Selomoh ierut* Et
49 וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִיד אָבִיו
,eo pro eius filius Rechabham regnauit & ,ſui patris
וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

CAP. XII. יב

,Iſrael omnis venerat Sechem quia ,Sechem Rechabham abiit Et
1 וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶם כִּי שְׁכֶם בָּא כָל יִשְׂרָאֵל
ut conſti- ,ſtituerent ,eum regem creandum ad* *filium Iarobham *audire ſermonem* ,ſuis Et
2 לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ וַיְהִי כְּשָׁמְעַ יָרָבְעָם בֶּן
*tuerent ,audiſſe *filius
Solomoh *facibus* & fugerat quia ,Aegypto in ſe adhuc* triple &) :Nebat
נְבָט וְהוּא עוֹדֶנּוּ בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר נָדַח מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה
*erat *Facie Miſeratuſque ,Aegypto in Iarobham habitauerat & ,regis
*וַיֵּשֶׁב *פָּנָיו *וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם׃ *וַיִּשְׁלְחוּ
3 הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם׃ *וַיִּשְׁלְחוּ
*congregato ſunt locum & :Iſrael omnis Iohannis & ,Iarobham venerat & (eo vocauerat &
*בוא
וַיִּקְרְאוּ לוֹ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ
,noſtrum iugum aggrauauit tuus Pater ,ultimo ,Rechabham ad
4 *אֶל רְחַבְעָם לֵאמֹר׃ אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת עֻלֵּנוּ
ſolui *ſiſque ad quod ,Iraui eſt* iugo de & ,ſtura tui patris ſeruitute de aliſ mia mancui eſt*
וְאַתָּה עַתָּה הָקֵל מֵעֲבֹדַת אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר
,illius* Ire eos ad Dixitque ,tuis ſeruentibus & ,tuis ſuper dedit*
נָתַן עָלֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃ *וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עוֹד
habitet ,populus alienus & ,me ad reuertimini & ,dies tres
5 יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלֵךְ הָעָם׃
ſtatuit ſuaſor *qui ,ſenſorum eum Rechabham vna eſt conſultatus Et
*וַיִּוָּעַץ
6 הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הָיוּ עֹמְדִים
Quomodo ;dicendo ,mutuate eo exiſtenda ;alienus patris* Selomoh *faciebus eum
*אֶת פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ
*verbum huic populo *reſpondeam* & conſulatores vos?
*טוב אַתֶּם נוֹעָצִים *לְהָשִׁיב אֶת הָעָם הַזֶּה דָּבָר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 וְגַם אֶל הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא
*de alienigenis
*Vrbanitatis
*Vrbanitatis
*Vrbanitat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aquilonē ad meridiem. tres chenōbi duodecim lapides Et
15 וְעַמּוּד עַל שְׁנֵי עֶשְׂרֵה בָּקָר שְׁלֹשָׁה פָנִים וּשְׁלֹשָׁה פָנִים
tres & ,meridiem ad respiciens tres & ,mare ad respiciens tres & duodecim per eos super mare & introrsum ad respiciens
16 וּשְׁלֹשָׁה פָנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פָנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם מִלְמָעְלָה
tenui labio & palmula eius deinceps Et .frontes eorum ad posteriora
17 אֲחוֹרֵיהֶם בַּיְתָה וְעֻבְיָו טֶפַח וּשְׂפָתוֹ
cōprehēdebat barorū millia duo: labij fertē & ,calicis labij opus secundum
18 כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשַׁן אֲלָפַיִם בַּת וְקִיל׃
fōgirado calicis in quatuor seu & decem fulcimenta & frati Et
19 וַיַּעַשׂ אֶת הַמְּכֹנוֹת עֶשֶׂר נְחֹשֶׁת אָרְבַּע בָּאַמָּה אֹרֶךְ
cubita in & trium & ,cubitalium cubitus quatuor & ,vnius fulcimenti
20 הַמְּכוֹנָה הָאֶחָת וְאַרְבַּע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְשָׁלֹשׁ בָּאַמָּה
,pleni & claudatur ,fulcimenti opus hoc Et .eius altitudo
21 קוֹמָתָהּ׃ וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּכוֹנוֹת מְסֻגָּרוֹת לָהֶם
quæ claudatur super Et .claudatur & inter claudatur & quæ
22 וּמְסֻגָּרֹת בֵּין הַשְּׁלַבִּים׃ וְעַל מְסֻגָּרוֹת אֲשֶׁר
claudatur & super & ,Cherubim & ,bos & ,leones vbicunque & inter
23 בֵּין הַשְּׁלַבִּים אֲרָיוֹת כְּרוּבִים וְעַל הַשְּׁלַבִּים
opere copulatiuos & ,leones desuper & desuper balis
24 כֵּן מַעֲשֶׂה וּמִטָּה לְאֲרָיוֹת וְלַבָּקָר׃ לְיוֹת מַעֲשֶׂה
,noi fulcimenta & ,ærea rota quæque Et .eremio
25 פּוֹרָךְ׃ וְאַרְבָּעָה אוֹפַנֵּי נְחֹשֶׁת לַמְכוֹנָה הָאֶחָת
cooperiebat desuper .ita? humeri eius angulis quatuor & ,mare tabulæ &
26 וְחִרֻרֵי נְחֹשֶׁת וְאַרְבָּעָה מַעֲמְסֹתֶיהָ לָהֶם מִתַּחַת לַכִּיֹּר
,copulationum vel nexūs ex fusi humeri
27 תַּכְתֹּפֶת יַעֲלֹת מֵעֵבֶר אִישׁ לְיוֹתֹ׃
rotundi eius os & ,cubito in fuperius & ,turnamento huius eius os Et
28 וְיוֹתוֹ סְפִיָּה לַכְּתֶרֶת וְלִמַּעְלָה בָּאַמָּה וּפֵיתוֹ עָגֹל
,ejusque eius os fuper eorum & cubiti dimidium & ,cubitus ,huius opere Et
29 מַעֲשֶׂה כֵּן אַמָּה וְחֵצִי הָאַמָּה וְגַם־עַל־פִּיתוֹ מִקְלָעֹת
,ornamēta non ,quidnam earum ,ansulæ &
30 וּמִכְתְּבֵיהֶם מְרֻבָּעוֹת לֹא עֲגֻלוֹת׃ וְאַרְבָּעָה
:bali in rotarum manus & ,claudatur cubitus ad & rotæ
31 הָאוֹפַנִּים לְמַחַת הָאַרְבַּע וְיָדוֹת הָאוֹפַנִּים בַּמְּכוֹנָה
,cubiti dimidium & ,cubitus ,vnius rotæ ,Rursus & ,ærea
32 וְקוֹמַת הָאוֹפַן הָאֶחָד אַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה׃
,earum manus ,centrum rotæ opus sicut ,rotarum opus Et
33 וּמַעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפַן הַמֶּרְכָּבָה יְדוֹתֵיהֶם
,fulcra earum ligamina & ,earum centri & ,earum radij &
34 וְגַבֵּיהֶם וְחִשֻּׁקֵיהֶם וְחִשְׁרֵיהֶם הַכֹּל מוּצָק׃
ex vultus fulcimenta angulus quatuor ad humeri quatuor Et
35 וְאַרְבַּע כְּתֵפוֹת אֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת הַמְּכוֹנָה מִמֶּנָּה
,cubiti dimidij ,fulcimenta capita † in Et .eius humeri † fuis
36 הַמְּכוֹנָה מְכֹנֹתֶיהָ וּבְרֹאשׁ מְכֹנָה חֲצִי אַמָּה
,eius manus fulcimenta ,quod fuper & ,fulcimentis ad ,fuillus
37 כִּידָהּ עֲגֻלָּה וְעַל רֹאשׁ הַמְּכוֹנָה וְגַבֶּיהָ
,eius manuum ,tabulis fuper ,eorum Et .ea ex eius claufuræ &
38 וּמִכְתְּבֵיהֶם מְרֻבָּעִים לֹא עֲגֻלִּים׃ וַיַּעַשׂ עַל
,eius manus fulcimenta ,quod fuper & ,fulcimentis ad ,fuillus
39 פִּי־מְכוֹנָה מְכוֹנָה עֲשֶׂר כִּיֹּרוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבַּע בָּאַמָּה
,eius manuum ,tabulis fuper ,eorum Et .ea ex eius claufuræ &
40 כִּיֹּר הָאֶחָת עַל מְכוֹנָה הָאֶחָת עַל מְכוֹנָה הַשֵּׁנִית
,ærea rota quæque Et .ærenio
41 וְעַל מְכוֹנָה הַשְּׁלִשִׁית׃ וְאֶת־הַכִּיֹּרוֹת עֲשֶׂר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
42 וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עֶשְׂרֵה וְאֶת־הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
43 שְׁנֵים עָשָׂר תַּחַת הַיָּם׃ וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְלָגוֹת וְאֵת כָּל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
44 הַכֵּלִים הָאֵלֶּה עָשָׂה חוּרָם אֲבִיו לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
45 יְהוָה נְחֹשֶׁת מָרֻטָּ׃ בְּכִכַּר הַיִּרְדֵּן יְצָקָם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
46 הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
47 וַיִּנַּח שְׁלֹמֹה אֶת כָּל־הַכֵּלִים מֵרֹב מְאֹד מְאֹד לֹא
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
48 נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
49 הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת הַשֻּׁלְחָן
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
50 וְעַל־הָלֶחֶם עָלָיו זָהָב׃ וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
51 חָמֵשׁ מִיזֶּה וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאל לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב מְזֻקָּק
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
52 וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת וְהַמְּלָקָחַיִם זָהָב׃ וְהַסִּפּוֹת
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
53 וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
54 וּפֹתוֹת לְדַלְתוֹת בֵּיתוֹ הַפְנִימִית לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְדַלְתֵי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
55 הַהֵיכָל זָהָב׃ וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
56 שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָוִיד אָבִיו
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
57 אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
58 בֵּית יְהוָה׃ אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
59 כָּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
60 הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִַם לְהַעֲלוֹת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
61 מֵעִיר דָּוִיד הִוא צִיּוֹן׃ וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
62 כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
63 וַיָּבֹאוּ כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָרֹן׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
64 וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
65 אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֵעֱלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם׃ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
66 וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנִּוָּעָדִים עָלָיו אִתּוֹ לִפְנֵי הָאָרוֹן זֹבְחִים צֹאן
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
67 וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
68 וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה אֶל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
69 מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
70 הַכְּרוּבִים׃ כִּי הַכְּרוּבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיִּסְכּוּ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
71 הַכְּרוּבִים עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
72 וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַתֵּרָאֶינָה רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
73 עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ חוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
74 הַזֶּה׃ אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
75 הִנִּיחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
76 בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיְהִי בְּצֵאת
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
77 הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא אֶת־בֵּית יְהוָה׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
78 וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
79 כִּי־מָלֵא כְבוֹד יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
80 אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
81 וְאָנֹכִי בָּנֹה בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
82 עוֹלָמִים׃ וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
83 יִשְׂרָאֵל וְכָל קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד׃ וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
84 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֶת דָּוִיד אָבִי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
85 וּבְיָדֹתָיו מִלֵּא לֵאמֹר׃ מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
86 עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא בָחַרְתִּי בְּעִיר מִכֹּל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
87 שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
88 וָאֶבְחַר בְּדָוִיד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
89 וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִיד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
90 יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִיד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
91 לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטִיבוֹתָ כִּי הָיָה עִם־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
92 לְבָבֶךָ׃ רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם־בִּנְךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
93 הַיֹּצֵא מִמָּתְנֶיךָ הוּא יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
94 וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקוּם תַּחַת דָּוִיד
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
95 אָבִי וָאֵשֶׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
96 הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
97 לָאָרוֹן אֲשֶׁר שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבוֹתֵינוּ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
98 בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיַּעֲמֹד שְׁלֹמֹה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
99 לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
100 הַשָּׁמָיִם׃ כִּי שְׁלֹמֹה עָשָׂה כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת־מְכֹנָתוֹ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
101 וַיַּעֲמִדֵהוּ בְּתוֹךְ הֶחָצֵר וַיַּעֲמֹד עָלָיו וַיִּכְרַע עַל־בִּרְכָּיו
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
102 נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
103 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
104 וְעַל־הָאָרֶץ מִן־הַשֹּׁמְרִים הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
105 הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃ אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
106 דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ אָבִיו וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
107 וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
108 שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
109 לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
110 רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
111 כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃ וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
112 יֶאֱמַן נָא דְבָרֶיךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
113 כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עִם־הָאָדָם עַל־הָאָרֶץ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
114 הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ אַף
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
115 כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
116 עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
117 הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
118 לִהְיוֹת עֵינְךָ פְתֻחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וְיוֹם אֶל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
119 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
120 אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ וְשָׁמַעְתָּ אֶל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
121 תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
122 הַזֶּה וְאַתָּה תִשְׁמַע אֶל־מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶת־הַשָּׁמַיִם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
123 וְשָׁמַעְתָּ וְסָלָחְתָּ׃ אִם־יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא בוֹ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
124 אָלָה לְאָלְתּוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
125 וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
126 לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְרֹאשׁוֹ וְלִהַצְדִּיק צַדִּיק
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
127 לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃ בְּהִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
128 כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
129 אֵלֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
130 לְחַטַּאת עַבְדֶּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֹתָם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
131 בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָהּ וְתֵן גֶּשֶׁם עַל־אַרְצְךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
132 אֲשֶׁר נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃ רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
133 כִּי־יִהְיֶה דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן אַרְבֶּה כִּי־יִהְיֶה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
134 חָסִיל כִּי־יָצַר לוֹ אֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־נֶגַע כָּל־מַחֲלָה׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
135 כָּל־תְּפִלָּה כָל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְכָל־הָאָדָם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
136 לְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן אִישׁ נֶגַע לְבָבוֹ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
137 וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
138 מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ וְנָתַתָּ לְאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
139 תֵּדַע אֶת־לִבּוֹ כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־לְבַב כָּל־בְּנֵי הָאָדָם׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
140 לְמַעַן יִירָאוּךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
141 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ׃ גַּם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
142 לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בַּעֲבוּר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
143 שִׁמְךָ׃ כִּי־יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
144 וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
145 וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
146 יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
147 שִׁמְךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
148 עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ כִּי־תֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
149 עַל־אוֹיְבָיו בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
150 דֶּרֶךְ הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בָהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
151 לִשְׁמֶךָ׃ וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
152 וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
153 יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָהֶם וְנָתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשִׁבְיוּם שׁוֹבֶה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
154 אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃ וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לְבָבָם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
155 בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
156 שֹׁבֵיהֶם לֵאמֹר חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְרָשָׁעְנוּ׃ וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
157 בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אֲשֶׁר שָׁבוּ אֹתָם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
158 וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
159 וְהָעִיר אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
160 וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
161 תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
162 וּלְכָל־פְּשָׁעֵיהֶם אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בָךְ וְנָתַתָּה רַחֲמִים לִפְנֵי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
163 שׁוֹבֵיהֶם וְרִחֲמוּם׃ כִּי עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
164 מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל׃ לִהְיוֹת עֵינֶיךָ פְתֻחוֹת אֶל־
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
165 תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַקְשִׁיב אֲלֵיהֶם
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
166 בְּכֹל קָרְאָם אֵלֶיךָ׃ כִּי אַתָּה הִבְדַּלְתָּם לְךָ לְנַחֲלָה מִכֹּל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
167 עַמֵּי הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ בְּהוֹצִיאֲךָ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
168 אֶת־אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֲדֹנָי יְהוִה׃ וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
169 לְהִתְפַּלֵּל אֶת כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת אֶל־יְהוָה
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
170 קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה מִכְּרֹעַ עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרֻשׂוֹת
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
171 הַשָּׁמָיִם׃ וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל קוֹל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
172 גָּדוֹל לֵאמֹר׃ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
173 כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
174 אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃ יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
175 כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ׃
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
176 לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
177 וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ׃ וְיִהְיוּ דְבָרַי
,ærea rotæ ,eius manibus ,eius fulcra
178 אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרֹבִים אֶל־יְהוָה
,ærea rotæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

abiegnis ligna & cedrina ligna Salomonis *Iaos* Chiram fab Ex.
וְיֹאחִירָם נָתַן לִשְׁלֹמֹה עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים
vigintí Chiram præcunti Salomoni Ex. *etiã voluntatẽ omnem*
כְּכָל־חֶפְצוֹ׃ וּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֶשְׂרִים
tenuisse ales coros vigintí & *etiam* domui *eius* in *cinnam*ᵒ coros millia
אֶלֶף כֹּר חִטִּים מַכֹּלֶת לְבֵיתוֹ וְעֶשְׂרִים כֹּר שֶׁמֶן כָּתִית
anno ex *anno* Chiram ipsi Salomoh dedit ſic
כֹּה יִתֵּן שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְּשָׁנָה׃
ut eſt locutus ſlevit Salomoh ſapientiam dedit DOMINUS
וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ
ipſi ambo fœdus *percuſſere* & Salomoh inter & Chiram fœdus pax fuit &
וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית׃ וַיָּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַס מִכָּל־יִשְׂרָאֵל
fuit & *illud* omni ex tributum Salomoh rex fecit ascendere Ex
וַיְהִי הַמַּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ׃
Libanon in ea⁹ mitti Ex. *virorum* millia triginta tributum
וַיִּשְׁלָחֵם לְבָנוֹנָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֳלִיפוֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְּבָנוֹן שְׁנָיִם
duobus *Libanon* in erant *mensẽ* *mensis in* millia decem
חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וְאֲדֹנִירָם עַל־הַמַּס׃
tributum ſuper *Adoniram* & *illa* domo in *mensibus*
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף נֹשְׂאִים לְבַד מִכֶּס
oſtoginta & *cum penſum* familia ſeptuaginta *Salomoh fuit* Ex
שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל וְחֹצְבִים בָּהָר שְׁמֹנִים אֶלֶף׃
ſtifſimum principibus à *Salom* millia
מִלְּבַד רָאשֵׁי נְצִבֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
mille & *centum* & *millia* cria *ſuper* ſui *Salomoh* ipſi
אֲשֶׁר מֹשְׁלִים בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה׃
ſuper in *ſuperſtant populum in dominante* ſi
וַיְהִי בְּנֹתֵן פַּרְעֹה בַּת־שְׁלֹמֹה אֶת־הַמִּלּוֹא וַיִּבֶן אֶת־יְרוּשָׁלִָם
lapides ,*grandes lapides* fecerunt *præciſi* & *ære præcepit* Ex
וְאֶת־בֵּית חֹרוֹן בְּנוֹ׃ וְאֶת־בַּעֲלַת וְאֶת־תַּדְמֹר בַּמִּדְבָּר
dolatos lapides ,*domum fundamentum ad precioſos*
בָּאָרֶץ׃ וְכָל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לִשְׁלֹמֹה וְעָרֵי הָרְכָב
,*Ghiblim* & ,*Chiram ædificantes* & ,*Salomoh ædificarunt* *Iolauerũt* Ex
וְעָרֵי הַפָּרָשִׁים וְכָל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלִַם
domum ædificandum ad ,*lapides* & ,*ligna* præparauerunt &
וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃

CAP. VI. I

ſexagẽſimo & ,*anno octogeſimo in* ,*fuit* Ex
וַיְהִי בְּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מְאוֹת שָׁנָה לְצֵאת
ſiplex, *Zif* *menſe in quarto anno in Aſyppi regis* ē *Iſrael filius*
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בְּחֹדֶשׁ זִו הוּא
domum ædificare & ,*Iſrael ſuper Salomoh regnare* ē ,*frumenti menſis*
הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ שְׁלֹמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת
DOMINO
לַיהוָה׃
ſexaginta ,*DOMINO Salomoh rex ædificauit* *quam domus* Ex
וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַיהוָה שִׁשִּׁים
cubitorum *reigntã* & ,*eius latitudo viginti* & ,*eius longitudo* *cubitorum*
אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה
viginti ,*domus ſimplẽ forũ ſuper* ,*vestibulum* Ex
קוֹמָתוֹ׃ וְהָאוּלָם עַל־פְּנֵי הֵיכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים
cubitos ē *decem* ,*domus latitudo ſecũ ſuper* ,*eius longitudo cubitorum*
אַמָּה אָרְכּוֹ לִפְנֵי רֹחַב הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה
domus ſecũ ſuper ,*eius latitudo*
רָחְבּוֹ׃ וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חַלּוֹנֵי שְׁקֻפִים אֲטֻמִים׃
ædificata *profectũm* *paſſita* *lapis* *eam* *ædificare* ē ,*domum* Ex
וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת יָצוּעַ סָבִיב אֶת
ſuum oppoſitũm *ſtetit* & *meatum* & *gyrum* *ſimul* *domus* *paruũm*
קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב לְהֵיכָל וְלִדְבִיר וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב׃
muris & ,*eius latitudo cubitus* ē *quinque* *inferioris* *Thalami*
הַיְצוּעַ הַתַּחְתֹּנָה חָמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכֹנָה
,*eius latitudo cubitus* ē *tertia* & ,*eius latitudo cubitus* ē *ſex*
שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ
ſuper *eius* *circum* *domui* *dedit* *tamiamnus* ē *quia*
כִּי מִגְרְעוֹת נָתַן לַבַּיִת סָבִיב לְבַלְתִּי הֹתֵר לְקִירֹת
domum *penire* in
הַבָּיִת׃
eſt *ædificata* ,*profectũm* *paſſita* *lapis* *eam* *ædificare* ē ,*domum* Ex
וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מָתְקָה נִבְנָה
fuit *audiũm* *non* *ferrum* *inſtrumentum* *omne* ,*malleus* & ,*ſecuris*
וְקַרְדֻּם וְכָל־כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע
בַּבָּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ׃

ædificauit *domus* *laterum* ad *media* *oppoſitũ* ē *Oſtium*
פֶּתַח הַצֶּלָע הַתִּיכֹנָה אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית
ſinus ad *ſit* *ſcapula* *eius* *dextera* *ſinistra* *ſcapula*
לָלֶכֶת מִיָּמִין לַתִּיכֹנָה וּמִן־הַתִּיכֹנָה וּבַשְּׁלִשִׁים׃
ſubſtantiũ *domum* *texit* & *ea perfecit* & *domum* *ædificauit* Et
וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ וַיִּסְפֹּן אֶת־הַבַּיִת בְּקָרוֹת אֲרָזִים׃
omni *ſuper* ē *thalamum* *ædificauit* Et
וַיִּבֶן אֶת־הַיָּצוּעַ עַל־כָּל־
lignis ea *domum* *apperſ* *ædificat* & ,*eius* *ſtamna* ē *cubitorum* *quinque* *domus*
הַבַּיִת חֲמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיֶּחְבַּר אֶת־הַבַּיִת בְּעֵצִים
ædificata *ſtetit* & *cedrinis* *ligna* *ſuper* & *cedrinis* *tabulis*
וַיְכַס אֶת־הַבַּיִת בְּקָרוֹת וְחֹפֶן׃
ædificata *ſtetit* & *cedrinis* *ligna* *ſuper* & *cedrinis* *tabulis*
וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת בְּקָרוֹת וְחֹפֶן׃
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

locum ad delerebant domus eius & cubile pedum & & hordeo Et
וְאֶת־בֵּיתוֹ לְבַלֹּתוֹ מִפְּנֵי רַגְלָיו וְשַׂעֹרָה וְתֶבֶן לַסּוּסִים וְהַכֶּרֶשׁ וְלַתֶּכֶן יְבִיאוּ אֶל־הַמָּקוֹם
28 ferens ad & paleas pro iumentis
בוא
in quo erat, unusquisque frequens fui.
אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם אִישׁ בְּמִשְׁפָּטוֹ׃
valde multam intelligentiā & Salomoni sapientiam Deus dedit Et
כט וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה רַבָּה מְאֹד וְרֹחַב לֵבָב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־
29 matris latium super & quæ arenam secundum, cordis latitudinem &
וְנָתַן בֵּין
est iuxta literam
שְׂפַת הַיָּם׃ לב וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל־בְּנֵי
filiorum omnium sapientia pra Salomoh sapientia fuit amplior Et
רַבָּב
Orientalium, & sapientior
קֶדֶם וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם׃ לג וַיְחַכֶּם מִכָּל־הָאָדָם אֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן כַּלְכֹּל
32 omne pra fuit sapiens Et .Aegyptiorū sapientia omni pra & ,Oriental
וְנִתְּנוּ
fuit pro circuitu.
וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחֹל וַיְהִי שְׁמוֹ בְכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב׃ לד וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל
est locus Et .omnibus pra & ,gentibus circum in eius nome fuit & ,Machol
וַיְהִי
fuerunt eau tem millia.
וְשִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאֶלֶף׃ לה וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וְעַד
ארז
ארז
ad & ,Libanon in quæ cedro à ligno super est ipsorum Et .ipsos
שׁוּר
tat oribus
הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר עַל־הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הָרֶמֶשׂ וְעַל־הַדָּגִים׃
est
segregatur de animalibus, volucribus, reptilibus,
לו וַיָּבֹאוּ מִכָּל־
בוא
omnibus ex venichant Et .piscibus super & ,reptili & super & ,volatili
הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ
,terræ regibus universis de Salomonis sapientiam audierunt qui
אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־חָכְמָתוֹ׃

CAP. V. ה

Hiram rex Tyri misit Salomoni seruos suos: audiuit enim quod unxissent eum in regem pro patre suo: fuit enim Hiram amator Dauid omni tempore. Et
וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר אֶת־עֲבָדָיו אֶל־שְׁלֹמֹה כִּי
quia
שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ תַּחַת אָבִיו כִּי אֹהֵב הָיָה
amauerat
חִירָם לְדָוִד כָּל־הַיָּמִים׃ ב וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־
Salomon & Misserat ,dicebas nuntios Dauid ipsum Chiram
חִירָם לֵאמֹר׃ ג אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי
quia ,mirum patrem Dauid noſti Tu .dicendo ,Chiram
לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו מִפְּנֵי
ædificare à ,Iui Dei DOMINI nomini domum ædificare potuit non
הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד תֵּת יְהוָה אֹתָם תַּחַת
ut dabo quem tunc ,filius ædificet ,meis patre Dauid ad DOMINVS
כַּפּוֹת רַגְלָי׃ ד וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהָי לִי
mihi meus Deus DOMINVS dedit requiem nunc Et .mus pedum
מִסָּבִיב אֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רָע׃ ה וְהִנְנִי
cogito
אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
בנה
re-pro dabo quem tunc ,filius ædificet ,meis patre Dauid ad DOMINVS
יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי לֵאמֹר בִּנְךָ אֲשֶׁר אֶתֵּן תַּחְתֶּיךָ
meo nouissimi dominus ad ,filiabit ipse ,tui loco tuum super
הוּא יִבְנֶה־הַבַּיִת לִשְׁמִי׃ ו וְעַתָּה צַו וְיִכְרְתוּ לִי
mei fecit & ,Libanum de cedros mihi præcidant ergo præcipe nunc Et
וְעֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ וְשִׂכַר עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לָךְ בְּכֹל
eodem ,cedros mihi ,seruos meos inter ,seruos tuos cum & ,mei ſerui &
אֲשֶׁר תֹּאמַר כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ אִישׁ יֹדֵעַ לִכְרֹת
ueris Chiram audiui ,seruabo" fuit Et .Sidonij ſecut ligna
עֵצִים כַּצִּדֹנִים׃ ז וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ חִירָם אֶת־דִּבְרֵי
qui ,hodie DOMINVS Benedictus dixit & ,audiit cum & ,Salomonis
שְׁלֹמֹה וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ הַיּוֹם יְהוָה
hunc ,multitudo populum super sapientem filium Dauidi dedit
נָתַן לְדָוִד בֵּן חָכָם עַל הָעָם הָרַב הַזֶּה׃ ח וַיִּשְׁלַח
qui Audiui ,ſalutando ,Salomoh ad Chiram misit Et
חִירָם אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר
,cedrinis lignis in me voluntate meam ſecisti ego ,me ad misiſti
שָׁלַחְתָּ אֵלַי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת כָּל־חֶפְצְךָ בְּעֵצֵי אֲרָזִים
,unare ad Libanum de deſiderio ſcamos mei Serui .abiegnis lignis in de
deponent
וּבְעֲצֵי בְרוֹשִׁים׃ ט עֲבָדַי יֹרְדוּ מִן־הַלְּבָנוֹן יָמָּה
me ad mittis quem locum ad vſque mari in ratibus eā ponam ego &
וַאֲנִי אֲשִׂימֵם דֹּבְרוֹת יָם עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁלַח אֵלָי
,deſide tantum ſolummodo ,cedros ,tu & ,rotis ,ea & ,diſſipata &
diſſolvam eā
וְנִפַּצְתִּים שָׁם וְאַתָּה תִּשָּׂא וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת־חֶפְצִי
,mihi domus paret
לָתֵת לֶחֶם בֵּיתִי׃ י וְחִירָם נָתַן לִשְׁלֹמֹה

Nathan filius Zabud & præfectos super Nathan filius Hazarioth Et
נָתָן בֶּן־זָבוּד כֹּהֵן רֵעֶה הַמֶּלֶךְ וְאֲחִישָׁר עַל־הַבָּיִת וַאֲדֹנִירָם
Adoniram & domum super Achisar Et
בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס וַיְהוּדָה בֶן־נָתָן
,regis ſocius ,Iehudah Et .tributum super Hadoa filius
סֹכֵן לְכָל־נִצְּבֵי אֲשֶׁר יָסְדוּ אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל
omnibus & ,dominum ſuper Adoſar Et .regem ſocius ,Ahisar
וַאֲחִישָׁר סֹכֵן עַל־הַבָּיִת וַאֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס׃
duodecim * Salomoh ipſi Et .tributum ſuper Hadoa filius
וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים עָשָׂר נִצָּבִים עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ
mensesque totum domum & ,regem alebant & ,Israel omnem ſuper præfecti
בַּשָּׁנָה עַל־אֶחָד מִן־הַנִּצָּבִים׃ ח וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם׃
altero quemque per & ,anno
בְּהַר
Ephraim monte in Chur Filius .eorum omnium hæc Et
ט בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקַץ וּבְשַׁעַלְבִּים וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילוֹן
Elon & Beth-ſemes & ,Sahalbim in & ,Macha in & ,Dechar Filius
בֵּית חָנָן׃ י בֶּן־חֶסֶד בָּאַרְבּוֹת לוֹ שׂכֹה וְכָל־אֶרֶץ חֵפֶר׃
Beth-hanan .Chefher terra omnis & ,Socoh & ,Arimboth in ei erat .Hefed Filius
יא בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפֶת דֹּאר לוֹ טָפַת בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃
,uxorem in ei erat .Saphath Dor ,ſima omne ,Abinadab Filius
יב בַּעֲנָא בֶן־אֲחִילוּד תַּעְנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־בֵּית שְׁאָן אֲשֶׁר אֵצֶל צָרְתָנָה
Achilud filius Bahanah .uxorem in ei erat .Salomonis filia
מִתַּחַת יִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד אָבֵל מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר
Iaur villa ſed ,Ghilhad Ramoth in Ghebet Filius
לְיָקְמְעָם׃ יג בֶּן־גֶּבֶר בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ חַוֹּת יָאִיר
Iocmaam .Machanaim in Hodo filius Achinadab
בְּגִלְעָד לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים
,urbes & ,magnæ ,Galaad in ei ſunt ,Iair Hauoth ,Galaad in ſunt
עָרִים גְּדֹלוֹת חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת׃ יד אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא מַחֲנָיְמָה׃
Machanaim in Hodo filius Achinadab
טו אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם הוּא לָקַח אֶת־בָּשְׂמַת בַּת־
Naphtali in Achimaaz
שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃ טז בַּעֲנָא בֶן־חוּשַׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃
filiam Bosmarh accepit ipſe etiam : Naphtali in Achimaaz
יז יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר׃
Iehoſaphat in Parnach filius Iehoſaphat
יח שִׁמְעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן׃
Beniamin in Elah filius Simhi
יט גֶּבֶר בֶּן־אוּרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
,Emoræi regis Sichon terra ,Ghilhad terra in Vri filius Gaber
וְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃
,terra in & qui vous præfectus & ,Basan regis Hogg & ,Heſebon regis
כ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־הַיָּם
,Iudæa Et .Iudæi & ,Israel ,innumeri & ,mare ad quæ arena ſicut multi
בָּרֹב אֹכְלִים וְשֹׁתִים וּשְׂמֵחִים׃ כא וּשְׁלֹמֹה
,Pelifthi terræ flumine a .regno Et .comedentes & ,potantes & ,lætantes
מֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנָּהָר אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
ſeruientes & ,manus ſacrorum accipiens .Aegypti terminum ad vſque
וְעַד־גְּבוּל מִצְרָיִם מַגְּשִׁים וַעֲבָדִים אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃
,uita ſui Salomonis omni ſunt ? erat Et .ſibi uita diebus omnibus Salomoni
כב וַיְהִי לֶחֶם שְׁלֹמֹה לְיוֹם
Decem .farinæ cori ſexaginta & ,ſimilæ cori triginta omne
אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֹלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַח׃
,cruce à ſalina ,pecudes centum & ,paſtæ boues viginti & ,pingues
כג עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִיאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִיִּים וּמֵאָה צֹאן לְבַד מֵאַיָּל
,cruce à ſalina ,pecudes centum & ,paſtæ boues viginti & ,pingues
וּצְבָאִים וְיַחְמוּר וּבְרֻתִּים אֲגוּסִים׃ כד כִּי הוּא
oſſium in ,Hazzah ad vſque & ,Tiphſah à ,ſemoris craſſitudine ,ſui in
רֹדֶה בְכָל־עֵבֶר הַנָּהָר מִתִּפְסַח וְעַד־עַזָּה בְּכָל
circuitu à ei erat .tranſfluit oſſium ex ei erat .pax & ,ſtatione omnibus
מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו סָבִיב׃
ſub & ,ſeta vite ſub vir .Idumæam ad Iſrael & Iehudah habitauit Et
כה וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת
,Salomonis diebus omnibus ,Sebah Beer vſque & ,Dan à ſeta ſua ſub
תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה׃
,erat cum adequorum equilia" millia quadraginta Salomoh ipſi fuit Et
כו וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים לַמַּרְכָּבוֹ
,ſui præfecti alebant Et .equorum millia
וּשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים׃ כז וְהַנִּצָּבִים הָאֵלֶּה
regis .memiam ad appropinquantem omnem & ,Salomoh regem
כִּלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֵת כָּל־הַקָּרֵב אֶל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ
,eum ſeptem ſuchus" non illuc mensa ſua" & ,Salomonis regis
אִישׁ חָדְשׁוֹ לֹא יַעְדִּרוּ דָּבָר׃

,Gharh in Ierusalem de Simhi iuisse quod ,Salomoh eſt nunciatum Et
לְבַד מֵכָם וּבֶן אֲשֶׁר כִּסַּוּ לֹא הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא
etiam .illi dedi poſtmodum non quod etiam Et .ſi non ſit ſuturus
יָקוּם כָּמוֹךָ׃ יג וְגַם אֲשֶׁר לֹא שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי לָךְ גַּם
,omnibus regis more ſo in ſimul fuerit non ut ,gloriam etiam ,opulēta
עֹשֶׁר גַּם כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כָּמוֹךָ אִישׁ כָּמְלָכִים כָּל־
,mea diebus ,ambulaueris ſi & .nullis reis in ambulauoris ſi Et .tuis diebus
יְמָיךְ׃ יד וְאִם־תֵּלֵךְ בִּדְרָכַי לִשְׁמֹר
חֻקַּי
,ſicut & ,meum præceptum & ,meas leges
וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי אֶת־יָמֶיךָ׃
Dauid .Et .patet .Dauid ambulauit ſicut ,mea præcepta &
טו וַיִּקַץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי אֲרוֹן
Dei & ,Iemsalem in venit Et .Salomoh euigilauit Et
בְּרִית אֲדֹנָי וַיַּעַל עֹלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו׃
,ſacrificia feciſſe & ,holocauſta obtulit & ,Domini ſoederis arcæ ante
טז אָז בָּאוּ שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו׃
,ſuis ſeruis omnibus & ,conuiuium ſecit & ,Salomoni uenerunt Tunc
יז וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת בִּי אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יֹשֶׁבֶת בְּבַיִת אֶחָד
,domo in eos ,ſimul habitamus ,mulier eſt quæ ,mulier & ego ,mi domine ait
וָאֵלֵד עִמָּהּ בַּבָּיִת׃ יח וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה
,domo in eos ,mulier etiam peperit & ,me partu tertia die in fuit Et .domo in
הַזֹּאת וַנִּהְיֶה אֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵין זָר אִתָּנוּ בַּבַּיִת זוּלָתִי שְׁנֵינוּ בַּבָּיִת׃
,quæ .mecum non .ipſarum nos .non ipſarum nos & .ibat
יט וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָיְלָה זֶה כִּי שָׁכְבָה עָלָיו׃
,mulier etiam peperit & ,me partu tertia die in fuit Et .domo in
כ וַתָּקָם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח בְּנִי מֵאֶצְלִי וְאַמְתְּךָ יְשֵׁנָה וַתְּשִׁכְּבֵהוּ בְּחֵיקָהּ וְאֶת־
,meo filio in ſeruiebat & ,mortuum filium ſibi & ,nocte media in ſurrexit Et .eram ſuper iacuit &
בְּנָהּ הַמֵּת תְּשִׁכֵּבְנָה בְּחֵיקִי׃ כא וָאָקָם בַּבֹּקֶר
,mane in ut ad ſurrexi Et .eius mortuum ecce & ,meum filium ſuper ſuum ſe ad
לְהֵינִיק אֶת־בְּנִי וְהִנֵּה מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן אֵלָיו כַּבֹּקֶר
,pepererat quem ,meus filius erat non ecce & ,lactandum
וְהִנֵּה לֹא בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי׃ כב וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
hæc & ,ſi mortuus tu" filius & ,meus ſi me" filius quia " Negauit quidem altera
הָאַחֶרֶת לֹא כִּי בְנִי הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת וַתֹּאמֶר לֹא כִּי בִנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הַחָי
loquebatur Et .illam & ,mortuus tuus filius fiat ,No .illa dicebat
אֲשֶׁר לְיָלֶדְתִּי וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ כג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה בְּנִי
,ſeruos ſuos ,mulier Dixitque .ſeruis ſuis
הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת וְאַתְּ אֹמֶרֶת לֹא כִּי בִנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הַחָי׃
,ſeruis ſuis ,mulier Dixitque .ſeruis ſuis
כד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קְחוּ לִי חָרֶב וַיָּבִיאוּ חֶרֶב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
,ſeruis ſuis ,mulier Dixitque .ſeruis ſuis
כה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי לִשְׁתָּיִם וְתִנוּ אֶת־הַחֲצִי לָזֹאת
,ſeruis ſuis ,mulier Dixitque .ſeruis ſuis
וְאֶת־הַחֲצִי לָזֹאת׃ כו וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר בְּנָהּ הַחַי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי נִכְמְרוּ
,ſuper ei & ,ſuo filio ſuper eius miſereatur
רַחֲמֶיהָ עַל בְּנָהּ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי תְּנוּ לָהּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי וְהָמֵת לֹא תָמִיתוּ
,diuiſite & ,ſeruis ſuis ,mulier & ,Date .illa & ,eum interficiatis ne interficiendo &
וְזֹאת אֹמֶרֶת גַּם־לִי גַּם־לָךְ לֹא יִהְיֶה תְּנוּ בַּחֲצוֹ׃ כז וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ לָהּ
,ſeruis ſuis ,mulier Dixitque .ſeruis ſuis
אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי וְהָמֵת לֹא תְמִיתֻהוּ הִוא אִמּוֹ׃ כח וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט
,iudicium quod ,ſecerunt omnes Israel & .matrem eius
אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת
,iudicium
מִשְׁפָּט׃

CAP. IIII. ד

Principes ipſi Et .Iſrael cum ſuper rex Salomoh rex fuit Et
וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים
,facer ſcriba ,Sadoc filius Hazariahus" qui .ſacerdotes Ethanius & ,Sadoc & ,ſacerdotes Achitob filius Ioiadahus filius
אֲשֶׁר לוֹ עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק הַכֹּהֵן׃ ג אֱלִיחָרֶף וַאֲחִיָּה בְּנֵי שִׁישָׁא סֹפְרִים יְהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר׃
,commentarius Achilud filius Ioſaphat ,ſcribæ Siſa
ד וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃
,ſacerdotes Ebiathar & ,Sadoc & ,exercitum ſuper Iehoiadah filius
ה וַעֲזַרְיָה בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים וְזָבוּד בֶּן־נָתָן כֹּהֵן רֵעֶה הַמֶּלֶךְ׃
,ſacerdos ,Zabud & ,Nathan filius Azarias & ,regis ſocius ,Nathan & ,ſuper Nathan filius
ו וַאֲחִישָׁר עַל־הַבָּיִת וַעֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס׃
,tributum ſuper Hadoa filius & ,domum ſuper Achisar Et
ז וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים עָשָׂר נִצָּבִים עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ
,mensesque totum domum & ,regem alebant & ,Israel omnem ſuper præfecti
חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה עַל־אֶחָד מִן־הַנִּצָּבִים׃ ח וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם׃
,anno ,altero quemque per & ,eorum omnium hæc Et .Ephraim monte in Chur Filius
ט בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקַץ וּבְשַׁעַלְבִּים וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילוֹן
Elon & Beth-ſemes & ,Sahalbim in & ,Macha in & ,Dechar Filius
בֵּית חָנָן׃ י בֶּן־חֶסֶד בָּאַרְבּוֹת לוֹ שׂכֹה וְכָל־אֶרֶץ חֵפֶר׃
Beth-hanan .Chefher terra omnis & ,Socoh & ,Arimboth in ei erat .Hefed Filius
יא בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפֶת דֹּאר לוֹ טָפַת בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃
,uxorem in ei erat .Saphath Dor ,ſima omne ,Abinadab Filius
יב בַּעֲנָא בֶן־אֲחִילוּד תַּעְנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־בֵּית שְׁאָן אֲשֶׁר אֵצֶל צָרְתָנָה
Achilud filius Bahanah .uxorem in ei erat .Salomonis filia
מִתַּחַת יִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד אָבֵל מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר
Iaur villa ſed ,Ghilhad Ramoth in Ghebet Filius
לְיָקְמְעָם׃ יג בֶּן־גֶּבֶר בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ חַוֹּת יָאִיר
Iocmaam .Machanaim in Hodo filius Achinadab
בְּגִלְעָד לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים
,urbes & ,magnæ ,Galaad in ei ſunt ,Iair Hauoth ,Galaad in ſunt
עָרִים גְּדֹלוֹת חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת׃ יד אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא מַחֲנָיְמָה׃
Machanaim in Hodo filius Achinadab
טו אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם הוּא לָקַח אֶת־בָּשְׂמַת בַּת־
Naphtali in Achimaaz
שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃ טז בַּעֲנָא בֶן־חוּשַׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃
filiam Bosmarh accepit ipſe etiam : Naphtali in Achimaaz
יז יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר׃
Iehoſaphat in Parnach filius Iehoſaphat
יח שִׁמְעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן׃
Beniamin in Elah filius Simhi
יט גֶּבֶר בֶּן־אוּרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
,Emoræi regis Sichon terra ,Ghilhad terra in Vri filius Gaber
וְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃
,terra in & qui vous præfectus & ,Basan regis Hogg & ,Heſebon regis
כ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־הַיָּם
,Iudæa Et .Iudæi & ,Israel ,innumeri & ,mare ad quæ arena ſicut multi
בָּרֹב אֹכְלִים וְשֹׁתִים וּשְׂמֵחִים׃ כא וּשְׁלֹמֹה
,Pelifthi terræ flumine a .regno Et .comedentes & ,potantes & ,lætantes
מֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנָּהָר אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
ſeruientes & ,manus ſacrorum accipiens .Aegypti terminum ad vſque
וְעַד־גְּבוּל מִצְרָיִם מַגְּשִׁים וַעֲבָדִים אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃
,uita ſui Salomonis omni ſunt ? erat Et .ſibi uita diebus omnibus Salomoni
כב וַיְהִי לֶחֶם שְׁלֹמֹה לְיוֹם
Decem .farinæ cori ſexaginta & ,ſimilæ cori triginta omne
אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֹלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַח׃
,cruce à ſalina ,pecudes centum & ,paſtæ boues viginti & ,pingues
כג עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִיאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִיִּים וּמֵאָה צֹאן לְבַד מֵאַיָּל
,cruce à ſalina ,pecudes centum & ,paſtæ boues viginti & ,pingues
וּצְבָאִים וְיַחְמוּר וּבְרֻתִּים אֲגוּסִים׃ כד כִּי הוּא
oſſium in ,Hazzah ad vſque & ,Tiphſah à ,ſemoris craſſitudine ,ſui in
רֹדֶה בְכָל־עֵבֶר הַנָּהָר מִתִּפְסַח וְעַד־עַזָּה בְּכָל
circuitu à ei erat .tranſfluit oſſium ex ei erat .pax & ,ſtatione omnibus
מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו סָבִיב׃
ſub & ,ſeta vite ſub vir .Idumæam ad Iſrael & Iehudah habitauit Et
כה וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת
,Salomonis diebus omnibus ,Sebah Beer vſque & ,Dan à ſeta ſua ſub
תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה׃
,erat cum adequorum equilia" millia quadraginta Salomoh ipſi fuit Et
כו וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים לַמַּרְכָּבוֹ
,ſui præfecti alebant Et .equorum millia
וּשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים׃ כז וְהַנִּצָּבִים הָאֵלֶּה
regis .memiam ad appropinquantem omnem & ,Salomoh regem
כִּלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֵת כָּל־הַקָּרֵב אֶל שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ
,eum ſeptem ſuchus" non illuc mensa ſua" & ,Salomonis regis
אִישׁ חָדְשׁוֹ לֹא יַעְדִּרוּ דָּבָר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

per manum
ferunt & Jehoiadah filij Benaiahu manu in Solomoh rex misit Et
In
Hanathoth ¶ terra sacerdotis Ebiathar ad est mortuus & ei in
ad obitum mortis ei
te interfectus non hac die in & vir quia tuos agros super vade
Dominus David patre meum, quia & mei pene David fecit ad DOMINE Adoni ¶ ream portasti quia
in
meus patre fuit afflictus quibus & omnibus in facti afflictus
ne esset locus impiorum ad DOMINO sacrificium offerens Ebiathar Solomoh circa Et
fama ad
Silloh in Heli domum super fuerat locutus quod DOMINI verbum
fugit
ad Ioab fugit Et declinaverat non Absalom post & Adoniah
tabernaculi
Ioab ad nuncium Et alteris eorum is apprehendit & DOMINI tentorium
tabernaculo est
apud & cece &, DOMINI tentorium ad Ioab fugitivo quod, Selomoh regi
Vade ¶ dicendo, Jehoiadah filio Benaiahu Solomoh Mittisque ¶ ait are
interfice tabernaculi
eum ad dixit, DOMINI tentorium ad Benaiahu manu Et, eti in eorum
terrait Et, mortua hic tod, Nequaquã sicut Et, Ego dere ¶ rex dixit Sic
principe Nre filium ¶ Abner ¶ nefcuit David in eius puter & gladio in
Jehudah militare principem Jerbeel ilium Hamafa &, Israel exercitui
eius femimus caput in & Ioab caput in eorum sanguinem reverterentur Et
throno & eius domui & eius femini & David Et, æternum in
filio eius throno & eius domui & eius femini & David Et, æternum in
filium Benaiahu ascendit Et DOMINUS ¶ & femilium in ejus pax
Selomoh ¶ & Jehoiadah
fere domo in eft Sepulchrique eum interfecit & eum in manu ¶ &
positus
super eo pro Jehoiadah filium Benaiahu rex dixit Et, defi ¶ eo in
Ebiathar pro ¶ rex dixit sacerdotem Sadoc & exterminium
quas egressus
Gihondo, Chedron torrentem transiveris & ¶ ejus die in, erit Et
Ita
Ita fecit, ¶ ait

ferunt & Jehoiadah filij Benaiahu manu in Selomoh rex misit Et
ad obitum mortis ei
te interfectus non hac die in & vir quia tuos agros super vade
Dominus David patre meum, quia & mei pene David fecit ad DOMINE Adoni ¶ ream portasti quia
in
meus patre fuit afflictus quibus & omnibus in facti afflictus
impiorum ad DOMINO sacrificium offerens Ebiathar Selomoh circa Et
fama ad
Silloh in Heli domum super fuerat locutus quod DOMINI verbum
fugit
ad Ioab fugit Et declinaverat non Absalom post & Adoniah
tabernaculi
Ioab ad nuncium Et alteris eorum is apprehendit & DOMINI tentorium
tabernaculo est
apud & cece &, DOMINI tentorium ad Ioab fugitivo quod, Selomoh regi
Vade ¶ dicendo, Jehoiadah filio Benaiahu Selomoh Mittisque ¶ ait are
interfice tabernaculi
eum ad dixit, DOMINI tentorium ad Benaiahu manu Et, eti in eorum
terrait Et, mortua hic tod, Nequaquã sicut Et, Ego dere ¶ rex dixit Sic
principe Nre filium ¶ Abner ¶ nefcuit David in eius puter & gladio in
Jehudah militare principem Jerbeel ilium Hamafa &, Israel exercitui
eius femimus caput in & Ioab caput in eorum sanguinem reverterentur Et
throno & eius domui & eius femini & David Et, æternum in
filio eius throno & eius domui & eius femini & David Et, æternum in
filium Benaiahu ascendit Et DOMINUS ¶ & femilium in ejus pax
Selomoh ¶ & Jehoiadah
fere domo in eft Sepulchrique eum interfecit & eum in manu ¶ &
positus
super eo pro Jehoiadah filium Benaiahu rex dixit Et, defi ¶ eo in
Ebiathar pro ¶ rex dixit sacerdotem Sadoc & exterminium
quas egressus
Gihondo, Chedron torrentem transiveris & ¶ ejus die in, erit Et
Ita
Ita fecit, ¶ ait

vestentes inter eum & misericordiã facies Ghilhadites Barzillai filios Et
Absalom faciem ¶ à me fugiendo is & me ad accesserunt ille quia
Semei filij Gheta filius Simhi ¶ te eum ecce Et
me ne ¶ die in rebenia ¶ maledi chioue mihi maledixit ipse & ¶ Bachurim de
iurare & Iardeu ad meum occurrum in descendit ipse & Machanaim ad
gladio in re faciam mori Si ¶ dicendo, DOMINO
nunc Et
facius quæ nolli & ¶a sapiens vir quia, eã dimittas impunitã ne
sepulchrum ¶ sanguine in ¶ eius canicium facies descendere & in
David ciuitate in eã sepultus & ejus parvulus eum David dormivit Et
David regnavit super quadraginta ¶ Israel super David regnavit quinto die Et
trigintia regnavit Ierusalem in & annis sexcem regnavit Chebron in
fui patris David sedium super sedit Selomoh Et
Chaghith filii Adoniiahu venit Et valide eius regnũ eã firmatum &
Domine ¶ Selomoh rex iurauit Et
Loquere ¶ ad dixit Et ¶ mea fatim ¶ facias auferre ne ¶ ¶ Bachurim de
facies auferre non nam regni Selomoh obsero Die ¶ dixit Et
exorem in Sunamiten Abisagh mihi det & eius fratri
regem ad te, quo loquar ego, Bene ¶ Bath Dixerique
super ei Sedendum ad Selomoh regem ad Ieroab Bath venit Et
sedit & ei fe incurvauit & eius occurrum in rex ingressus Et Adoniah
regni terra venerunt eriam Et regni sedium super
Deus Benedicatur dicedo, Dauid regi nullo dominio benedicendum ad
seu fatis pro eius sedium magnificet & tuo omnini pro Selomoh nomini
rex dixit hic eriam Et Ieclum super rex se iacentia auxit &
Israel Deus DOMINVS Benedictus
eadem mei oculi & meum thronum super
iuram ¶ & Adoniahu ¶ qui iurauit omnes
Ioab & Sarudes & Selomoh fuisse à tumens Adoniahu Et
Esce ¶ dicendo, Selomoh ad nuncium Et
Dominum in Selomoh regem timens Adoniahu
Selomoh rex mihi fuit ¶ mihi fuisse ¶ dixit Adoniahu
Selomoh fuisse ¶ à mea fatim ¶ facias auferre ne ¶ ¶ Bachurim de
Selomoh ¶ gladio in ¶ eius canicium facies descendere & in
Selomoh ¶ præceptum, mortuusque ad David dies appropinquaverunt Et

rex secum misit Et Selomoh fecit regnare David rex
filium Benaiahu & ¶ prophetam Nathan & ¶ Sacerdotem Sadoc
malum super eum fecerunt equitare & ¶ Pelethi & ¶ Cerethi & Jehoiadah
prophetæ Nathan & ¶ sacerdos Sadoc eum vexerunt Et regio
tumultuantur & ¶ antiquos inde ¶ sacerdotum & ¶ Gihthon in regem in
Selomoh fecit eriam Et audistis quam vos ¶ hac ¶ cantus
regni ¶ eius venerunt eriam Et regni solium super
Deus Benedicatur dicedo, Dauid regi nullo dominio benedicendum ad
seu fatis pro eius sedium magnificet & tuo omnini pro Selomoh nomini
rex dixit hic eriam Et Ieclum super rex se iacentia auxit &
Israel Deus DOMINVS Benedictus
eadem mei oculi & meum thronum super
iuram ¶ & Adoniahu ¶ qui iurauit omnes
Ioab & Sarudes & Selomoh fuisse à tumens Adoniahu Et
Esce ¶ dicendo, Selomoh ad nuncium Et
Dominum in Selomoh regem timens Adoniahu
Selomoh rex mihi fuit ¶ mihi fuisse ¶ dixit Adoniahu
Selomoh fuisse ¶ à mea fatim ¶ facias auferre ne ¶ ¶ Bachurim de
Selomoh ¶ gladio in ¶ eius canicium facies descendere & in

CAP. II. ב

Selomoh præceptique, mortuusque ad David dies appropinquaverunt Et
filio eius
Salomoni ¶ & ¶ terræ omnis via in eodem Ego
filij ¶ ascendo filio
Dominus ¶ & ¶ & Et
Moseh legis in scriptum sicut, sicut testimonia & eius iudicia &
eius præcepta & eius decreta & ¶ ¶ iudicandum ad ¶ eius viis in ambulandum ad ¶
Dominus ¶ & ¶ & Et
Moseh legis in scriptum sicut, sicut testimonia & eius iudicia &
eius præcepta & eius decreta & ¶ ¶ iudicandum ad ¶ eius viis in ambulandum ad ¶
ut Dominus ¶ & ¶ & Et
Moseh legis in scriptum sicut, sicut testimonia & eius iudicia &
eius præcepta & eius decreta & ¶ ¶ iudicandum ad ¶ eius viis in ambulandum ad ¶

Universidad de Deusto
Biblioteca

Finis secundi libri Semuelis.

תם ספר שמואל ב

מלכים א

LIBER PRIMVS MELACHIM,

ID EST, REGVM, QVI APVD NOS

DICITVR TERTIVS REGVM.

CAP. XXIIII.

CAP. XXIIII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 Virum imperatū
17 כלה
18 obiit, defecit
19 desinat vt sit
20 נתן
21 pro
22 עשה
23 היה
24 Adfuit
25 יד
26 עוף
27 Ore filii
28 יקח
29 Suspenderūt
30 vsta filii,
31 incensi sunt
32 נפל
33 Ceciderūt
34 פרח
35 Ephes. 6. 12.
36 impij
37 יום
38 Ephes. 6. 12.
39 הלך
40 Ephes. 6. 12.
41 Ephes. 6. 12.
42 Ephes. 6. 12.
43 Ephes. 6. 12.
44 Ephes. 6. 12.
45 Ephes. 6. 12.
46 Ephes. 6. 12.
47 Ephes. 6. 12.
48 Ephes. 6. 12.
49 Ephes. 6. 12.
50 Ephes. 6. 12.
51 Ephes. 6. 12.
52 Ephes. 6. 12.
53 Ephes. 6. 12.
54 Ephes. 6. 12.
55 Ephes. 6. 12.
56 Ephes. 6. 12.
57 Ephes. 6. 12.
58 Ephes. 6. 12.
59 Ephes. 6. 12.
60 Ephes. 6. 12.
61 Ephes. 6. 12.
62 Ephes. 6. 12.
63 Ephes. 6. 12.
64 Ephes. 6. 12.
65 Ephes. 6. 12.
66 Ephes. 6. 12.
67 Ephes. 6. 12.
68 Ephes. 6. 12.
69 Ephes. 6. 12.
70 Ephes. 6. 12.
71 Ephes. 6. 12.
72 Ephes. 6. 12.
73 Ephes. 6. 12.
74 Ephes. 6. 12.
75 Ephes. 6. 12.
76 Ephes. 6. 12.
77 Ephes. 6. 12.
78 Ephes. 6. 12.
79 Ephes. 6. 12.
80 Ephes. 6. 12.
81 Ephes. 6. 12.
82 Ephes. 6. 12.
83 Ephes. 6. 12.
84 Ephes. 6. 12.
85 Ephes. 6. 12.
86 Ephes. 6. 12.
87 Ephes. 6. 12.
88 Ephes. 6. 12.
89 Ephes. 6. 12.
90 Ephes. 6. 12.
91 Ephes. 6. 12.
92 Ephes. 6. 12.
93 Ephes. 6. 12.
94 Ephes. 6. 12.
95 Ephes. 6. 12.
96 Ephes. 6. 12.
97 Ephes. 6. 12.
98 Ephes. 6. 12.
99 Ephes. 6. 12.
100 Ephes. 6. 12.
101 Ephes. 6. 12.
102 Ephes. 6. 12.
103 Ephes. 6. 12.
104 Ephes. 6. 12.
105 Ephes. 6. 12.
106 Ephes. 6. 12.
107 Ephes. 6. 12.
108 Ephes. 6. 12.
109 Ephes. 6. 12.
110 Ephes. 6. 12.
111 Ephes. 6. 12.
112 Ephes. 6. 12.
113 Ephes. 6. 12.
114 Ephes. 6. 12.
115 Ephes. 6. 12.
116 Ephes. 6. 12.
117 Ephes. 6. 12.
118 Ephes. 6. 12.
119 Ephes. 6. 12.
120 Ephes. 6. 12.
121 Ephes. 6. 12.
122 Ephes. 6. 12.
123 Ephes. 6. 12.
124 Ephes. 6. 12.
125 Ephes. 6. 12.
126 Ephes. 6. 12.
127 Ephes. 6. 12.
128 Ephes. 6. 12.
129 Ephes. 6. 12.
130 Ephes. 6. 12.
131 Ephes. 6. 12.
132 Ephes. 6. 12.
133 Ephes. 6. 12.
134 Ephes. 6. 12.
135 Ephes. 6. 12.
136 Ephes. 6. 12.
137 Ephes. 6. 12.
138 Ephes. 6. 12.
139 Ephes. 6. 12.
140 Ephes. 6. 12.
141 Ephes. 6. 12.
142 Ephes. 6. 12.
143 Ephes. 6. 12.
144 Ephes. 6. 12.
145 Ephes. 6. 12.
146 Ephes. 6. 12.
147 Ephes. 6. 12.
148 Ephes. 6. 12.
149 Ephes. 6. 12.
150 Ephes. 6. 12.
151 Ephes. 6. 12.
152 Ephes. 6. 12.
153 Ephes. 6. 12.
154 Ephes. 6. 12.
155 Ephes. 6. 12.
156 Ephes. 6. 12.
157 Ephes. 6. 12.
158 Ephes. 6. 12.
159 Ephes. 6. 12.
160 Ephes. 6. 12.
161 Ephes. 6. 12.
162 Ephes. 6. 12.
163 Ephes. 6. 12.
164 Ephes. 6. 12.
165 Ephes. 6. 12.
166 Ephes. 6. 12.
167 Ephes. 6. 12.
168 Ephes. 6. 12.
169 Ephes. 6. 12.
170 Ephes. 6. 12.
171 Ephes. 6. 12.
172 Ephes. 6. 12.
173 Ephes. 6. 12.
174 Ephes. 6. 12.
175 Ephes. 6. 12.
176 Ephes. 6. 12.
177 Ephes. 6. 12.
178 Ephes. 6. 12.
179 Ephes. 6. 12.
180 Ephes. 6. 12.
181 Ephes. 6. 12.
182 Ephes. 6. 12.
183 Ephes. 6. 12.
184 Ephes. 6. 12.
185 Ephes. 6. 12.
186 Ephes. 6. 12.
187 Ephes. 6. 12.
188 Ephes. 6. 12.
189 Ephes. 6. 12.
190 Ephes. 6. 12.
191 Ephes. 6. 12.
192 Ephes. 6. 12.
193 Ephes. 6. 12.
194 Ephes. 6. 12.
195 Ephes. 6. 12.
196 Ephes. 6. 12.
197 Ephes. 6. 12.
198 Ephes. 6. 12.
199 Ephes. 6. 12.
200 Ephes. 6. 12.
201 Ephes. 6. 12.
202 Ephes. 6. 12.
203 Ephes. 6. 12.
204 Ephes. 6. 12.
205 Ephes. 6. 12.
206 Ephes. 6. 12.
207 Ephes. 6. 12.
208 Ephes. 6. 12.
209 Ephes. 6. 12.
210 Ephes. 6. 12.
211 Ephes. 6. 12.
212 Ephes. 6. 12.
213 Ephes. 6. 12.
214 Ephes. 6. 12.
215 Ephes. 6. 12.
216 Ephes. 6. 12.
217 Ephes. 6. 12.
218 Ephes. 6. 12.
219 Ephes. 6. 12.
220 Ephes. 6. 12.
221 Ephes. 6. 12.
222 Ephes. 6. 12.
223 Ephes. 6. 12.
224 Ephes. 6. 12.
225 Ephes. 6. 12.
226 Ephes. 6. 12.
227 Ephes. 6. 12.
228 Ephes. 6. 12.
229 Ephes. 6. 12.
230 Ephes. 6. 12.
231 Ephes. 6. 12.
232 Ephes. 6. 12.
233 Ephes. 6. 12.
234 Ephes. 6. 12.
235 Ephes. 6. 12.
236 Ephes. 6. 12.
237 Ephes. 6. 12.
238 Ephes. 6. 12.
239 Ephes. 6. 12.
240 Ephes. 6. 12.
241 Ephes. 6. 12.
242 Ephes. 6. 12.
243 Ephes. 6. 12.
244 Ephes. 6. 12.
245 Ephes. 6. 12.
246 Ephes. 6. 12.
247 Ephes. 6. 12.
248 Ephes. 6. 12.
249 Ephes. 6. 12.
250 Ephes. 6. 12.
251 Ephes. 6. 12.
252 Ephes. 6. 12.
253 Ephes. 6. 12.
254 Ephes. 6. 12.
255 Ephes. 6. 12.
256 Ephes. 6. 12.
257 Ephes. 6. 12.
258 Ephes. 6. 12.
259 Ephes. 6. 12.
260 Ephes. 6. 12.
261 Ephes. 6. 12.
262 Ephes. 6. 12.
263 Ephes. 6. 12.
264 Ephes. 6. 12.
265 Ephes. 6. 12.
266 Ephes. 6. 12.
267 Ephes. 6. 12.
268 Ephes. 6. 12.
269 Ephes. 6. 12.
270 Ephes. 6. 12.
271 Ephes. 6. 12.
272 Ephes. 6. 12.
273 Ephes. 6. 12.
274 Ephes. 6. 12.
275 Ephes. 6. 12.
276 Ephes. 6. 12.
277 Ephes. 6. 12.
278 Ephes. 6. 12.
279 Ephes. 6. 12.
280 Ephes. 6. 12.
281 Ephes. 6. 12.
282 Ephes. 6. 12.
283 Ephes. 6. 12.
284 Ephes. 6. 12.
285 Ephes. 6. 12.
286 Ephes. 6. 12.
287 Ephes. 6. 12.
288 Ephes. 6. 12.
289 Ephes. 6. 12.
290 Ephes. 6. 12.
291 Ephes. 6. 12.
292 Ephes. 6. 12.
293 Ephes. 6. 12.
294 Ephes. 6. 12.
295 Ephes. 6. 12.
296 Ephes. 6. 12.
297 Ephes. 6. 12.
298 Ephes. 6. 12.
299 Ephes. 6. 12.
300 Ephes. 6. 12.
301 Ephes. 6. 12.
302 Ephes. 6. 12.
303 Ephes. 6. 12.
304 Ephes. 6. 12.
305 Ephes. 6. 12.
306 Ephes. 6. 12.
307 Ephes. 6. 12.
308 Ephes. 6. 12.
309 Ephes. 6. 12.
310 Ephes. 6. 12.
311 Ephes. 6. 12.
312 Ephes. 6. 12.
313 Ephes. 6. 12.
314 Ephes. 6. 12.
315 Ephes. 6. 12.
316 Ephes. 6. 12.
317 Ephes. 6. 12.
318 Ephes. 6. 12.
319 Ephes. 6. 12.
320 Ephes. 6. 12.
321 Ephes. 6. 12.
322 Ephes. 6. 12.
323 Ephes. 6. 12.
324 Ephes. 6. 12.
325 Ephes. 6. 12.
326 Ephes. 6. 12.
327 Ephes. 6. 12.
328 Ephes. 6. 12.
329 Ephes. 6. 12.
330 Ephes. 6. 12.
331 Ephes. 6. 12.
332 Ephes. 6. 12.
333 Ephes. 6. 12.
334 Ephes. 6. 12.
335 Ephes. 6. 12.
336 Ephes. 6. 12.
337 Ephes. 6. 12.
338 Ephes. 6. 12.
339 Ephes. 6. 12.
340 Ephes. 6. 12.
341 Ephes. 6. 12.
342 Ephes. 6. 12.
343 Ephes. 6. 12.
344 Ephes. 6. 12.
345 Ephes. 6. 12.
346 Ephes. 6. 12.
347 Ephes. 6. 12.
348 Ephes. 6. 12.
349 Ephes. 6. 12.
350 Ephes. 6. 12.
351 Ephes. 6. 12.
352 Ephes. 6. 12.
353 Ephes. 6. 12.
354 Ephes. 6. 12.
355 Ephes. 6. 12.
356 Ephes. 6. 12.
357 Ephes. 6. 12.
358 Ephes. 6. 12.
359 Ephes. 6. 12.
360 Ephes. 6. 12.
361 Ephes. 6. 12.
362 Ephes. 6. 12.
363 Ephes. 6. 12.
364 Ephes. 6. 12.
365 Ephes. 6. 12.
366 Ephes. 6. 12.
367 Ephes. 6. 12.
368 Ephes. 6. 12.
369 Ephes. 6. 12.
370 Ephes. 6. 12.
371 Ephes. 6. 12.
372 Ephes. 6. 12.
373 Ephes. 6. 12.
374 Ephes. 6. 12.
375 Ephes. 6. 12.
376 Ephes. 6. 12.
377 Ephes. 6. 12.
378 Ephes. 6. 12.
379 Ephes. 6. 12.
380 Ephes. 6. 12.
381 Ephes. 6. 12.
382 Ephes. 6. 12.
383 Ephes. 6. 12.
384 Ephes. 6. 12.
385 Ephes. 6. 12.
386 Ephes. 6. 12.
387 Ephes. 6. 12.
388 Ephes. 6. 12.
389 Ephes. 6. 12.
390 Ephes. 6. 12.
391 Ephes. 6. 12.
392 Ephes. 6. 12.
393 Ephes. 6. 12.
394 Ephes. 6. 12.
395 Ephes. 6. 12.
396 Ephes. 6. 12.
397 Ephes. 6. 12.
398 Ephes. 6. 12.
399 Ephes. 6. 12.
400 Ephes. 6. 12.
401 Ephes. 6. 12.
402 Ephes. 6. 12.
403 Ephes. 6. 12.
404 Ephes. 6. 12.
405 Ephes. 6. 12.
406 Ephes. 6. 12.
407 Ephes. 6. 12.
408 Ephes. 6. 12.
409 Ephes. 6. 12.
410 Ephes. 6. 12.
411 Ephes. 6. 12.
412 Ephes. 6. 12.
413 Ephes. 6. 12.
414 Ephes. 6. 12.
415 Ephes. 6. 12.
416 Ephes. 6. 12.
417 Ephes. 6. 12.
418 Ephes. 6. 12.
419 Ephes. 6. 12.
420 Ephes. 6. 12.
421 Ephes. 6. 12.
422 Ephes. 6. 12.
423 Ephes. 6. 12.
424 Ephes. 6. 12.
425 Ephes. 6. 12.
426 Ephes. 6. 12.
427 Ephes. 6. 12.
428 Ephes. 6. 12.
429 Ephes. 6. 12.
430 Ephes. 6. 12.
431 Ephes. 6. 12.
432 Ephes. 6. 12.
433 Ephes. 6. 12.
434 Ephes. 6. 12.
435 Ephes. 6. 12.
436 Ephes. 6. 12.
437 Ephes. 6. 12.
438 Ephes. 6. 12.
439 Ephes. 6. 12.
440 Ephes. 6. 12.
441 Ephes. 6. 12.
442 Ephes. 6. 12.
443 Ephes. 6. 12.
444 Ephes. 6. 12.
445 Ephes. 6. 12.
446 Ephes. 6. 12.
447 Ephes. 6. 12.
448 Ephes. 6. 12.
449 Ephes. 6. 12.
450 Ephes. 6. 12.
451 Ephes. 6. 12.
452 Ephes. 6. 12.
453 Ephes. 6. 12.
454 Ephes. 6. 12.
455 Ephes. 6. 12.
456 Ephes. 6. 12.
457 Ephes. 6. 12.
458 Ephes. 6. 12.
459 Ephes. 6. 12.
460 Ephes. 6. 12.
461 Ephes. 6. 12.
462 Ephes. 6. 12.
463 Ephes. 6. 12.
464 Ephes. 6. 12.
465 Ephes. 6. 12.
466 Ephes. 6. 12.
467 Ephes. 6. 12.
468 Ephes. 6. 12.
469 Ephes. 6. 12.
470 Ephes. 6. 12.
471 Ephes. 6. 12.
472 Ephes. 6. 12.
473 Ephes. 6. 12.
474 Ephes. 6. 12.
475 Ephes. 6. 12.
476 Ephes. 6. 12.
477 Ephes. 6. 12.
478 Ephes. 6. 12.
479 Ephes. 6. 12.
480 Ephes. 6. 12.
481 Ephes. 6. 12.
482 Ephes. 6. 12.
483 Ephes. 6. 12.
484 Ephes. 6. 12.
485 Ephes. 6. 12.
486 Ephes. 6. 12.
487 Ephes. 6. 12.
488 Ephes. 6. 12.
489 Ephes. 6. 12.
490 Ephes. 6. 12.
491 Ephes. 6. 12.
492 Ephes. 6. 12.
493 Ephes. 6. 12.
494 Ephes. 6. 12.
495 Ephes. 6. 12.
496 Ephes. 6. 12.
497 Ephes. 6. 12.
498 Ephes. 6. 12.
499 Ephes. 6. 12.
500 Ephes. 6. 12.
501 Ephes. 6. 12.
502 Ephes. 6. 12.
503 Ephes. 6. 12.
504 Ephes. 6. 12.
505 Ephes. 6. 12.
506 Ephes. 6. 12.
507 Ephes. 6. 12.
508 Ephes. 6. 12.
509 Ephes. 6. 12.
510 Ephes. 6. 12.
511 Ephes. 6. 12.
512 Ephes. 6. 12.
513 Ephes. 6. 12.
514 Ephes. 6. 12.
515 Ephes. 6. 12.
516 Ephes. 6. 12.
517 Ephes. 6. 12.
518 Ephes. 6. 12.
519 Ephes. 6. 12.
520 Ephes. 6. 12.
521 Ephes. 6. 12.
522 Ephes. 6. 12.
523 Ephes. 6. 12.
524 Ephes. 6. 12.
525 Ephes. 6. 12.
526 Ephes. 6. 12.
527 Ephes. 6. 12.
528 Ephes. 6. 12.
529 Ephes. 6. 12.
530 Ephes. 6. 12.
531 Ephes. 6. 12.
532 Ephes. 6. 12.
533 Ephes. 6. 12.
534 Ephes. 6. 12.
535 Ephes. 6. 12.
536 Ephes. 6. 12.
537 Ephes. 6. 12.
538 Ephes. 6. 12.
539 Ephes. 6. 12.
540 Ephes. 6. 12.
541 Ephes. 6. 12.
542 Ephes. 6. 12.
543 Ephes. 6. 12.
544 Ephes. 6. 12.
545 Ephes. 6. 12.
546 Ephes. 6. 12.
547 Ephes. 6. 12.
548 Ephes. 6. 12.
549 Ephes. 6. 12.
550 Ephes. 6. 12.
551 Ephes. 6. 12.
552 Ephes. 6. 12.
553 Ephes. 6. 12.
554 Ephes. 6. 12.
555 Ephes. 6. 12.
556 Ephes. 6. 12.
557 Ephes. 6. 12.
558 Ephes. 6. 12.
559 Ephes. 6. 12.
560 Ephes. 6. 12.
561 Ephes. 6. 12.
562 Ephes. 6. 12.
563 Ephes. 6. 12.
564 Ephes. 6. 12.
565 Ephes. 6. 12.
566 Ephes. 6. 12.
567 Ephes. 6. 12.
568 Ephes. 6. 12.
569 Ephes. 6. 12.
570 Ephes. 6. 12.
571 Ephes. 6. 12.
572 Ephes. 6. 12.
573 Ephes. 6. 12.
574 Ephes. 6. 12.
575 Ephes. 6. 12.
576 Ephes. 6. 12.
577 Ephes. 6. 12.
578 Ephes. 6. 12.
579 Ephes. 6. 12.
580 Ephes. 6. 12.
581 Ephes. 6. 12.
582 Ephes. 6. 12.
583 Ephes. 6. 12.
584 Ephes. 6. 12.
585 Ephes. 6. 12.
586 Ephes. 6. 12.
587 Ephes. 6. 12.
588 Ephes. 6. 12.
589 Ephes. 6. 12.
590 Ephes. 6. 12.
591 Ephes. 6. 12.
592 Ephes. 6. 12.
593 Ephes. 6. 12.
594 Ephes. 6. 12.
595 Ephes. 6. 12.
596 Ephes. 6. 12.
597 Ephes. 6. 12.
598 Ephes. 6. 12.
599 Ephes. 6. 12.
600 Ephes. 6. 12.
601 Ephes. 6. 12.
602 Ephes. 6. 12.
603 Ephes. 6. 12.
604 Ephes. 6. 12.
605 Ephes. 6. 12.
606 Ephes. 6. 12.
607 Ephes. 6. 12.
608 Ephes. 6. 12.
609 Ephes. 6. 12.
610 Ephes. 6. 12.
611 Ephes. 6. 12.
612 Ephes. 6. 12.
613 Ephes. 6. 12.
614 Ephes. 6. 12.
615 Ephes. 6. 12.
616 Ephes. 6. 12.
617 Ephes. 6. 12.
618 Ephes. 6. 12.
619 Ephes. 6. 12.
620 Ephes. 6. 12.
621 Ephes. 6. 12.
622 Ephes. 6. 12.
623 Ephes. 6. 12.
624 Ephes. 6. 12.
625 Ephes. 6. 12.
626 Ephes. 6. 12.
627 Ephes. 6. 12.
628 Ephes. 6. 12.
629 Ephes. 6. 12.
630 Ephes. 6. 12.
631 Ephes. 6. 12.
632 Ephes. 6. 12.
633 Ephes. 6. 12.
634 Ephes. 6. 12.
635 Ephes. 6. 12.
636 Ephes. 6. 12.
637 Ephes. 6. 12.
638 Ephes. 6. 12.
639 Ephes. 6. 12.
640 Ephes. 6. 12.
641 Ephes. 6. 12.
642 Ephes. 6. 12.
643 Ephes. 6. 12.
644 Ephes. 6. 12.
645 Ephes. 6. 12.
646 Ephes. 6. 12.
647 Ephes. 6. 12.
648 Ephes. 6. 12.
649 Ephes. 6. 12.
650 Ephes. 6. 12.
651 Ephes. 6. 12.
652 Ephes. 6. 12.
653 Ephes. 6. 12.
654 Ephes. 6. 12.
655 Ephes. 6. 12.
656 Ephes. 6. 12.
657 Ephes. 6. 12.
658 Ephes. 6. 12.
659 Ephes. 6. 12.
660 Ephes. 6. 12.
661 Ephes. 6. 12.
662 Ephes. 6. 12.
663 Ephes. 6. 12.
664 Ephes. 6. 12.
665 Ephes. 6. 12.
666 Ephes. 6. 12.
667 Ephes. 6. 12.
668 Ephes. 6. 12.
669 Ephes. 6. 12.
670 Ephes. 6. 12.
671 Ephes. 6. 12.
672 Ephes. 6. 12.
673 Ephes. 6. 12.
674 Ephes. 6. 12.
675 Ephes. 6. 12.
676 Ephes. 6. 12.
677 Ephes. 6. 12.
678 Ephes. 6. 12.
679 Ephes. 6. 12.
680 Ephes. 6. 12.
681 Ephes. 6. 12.
682 Ephes. 6. 12.
683 Ephes. 6. 12.
684 Ephes. 6. 12.
685 Ephes. 6. 12.
686 Ephes. 6. 12.
687 Ephes. 6. 12.
688 Ephes. 6. 12.
689 Ephes. 6. 12.
690 Ephes. 6. 12.
691 Ephes. 6. 12.
692 Ephes. 6. 12.
693 Ephes. 6. 12.
694 Ephes. 6. 12.
695 Ephes. 6. 12.
696 Ephes. 6. 12.
697 Ephes. 6. 12.
698 Ephes. 6. 12.
699 Ephes. 6. 12.
700 Ephes. 6. 12.
701 Ephes. 6. 12.
702 Ephes. 6. 12.
703 Ephes. 6. 12.
704 Ephes. 6. 12.
705 Ephes. 6. 12.
706 Ephes. 6. 12.
707 Ephes. 6. 12.
708 Ephes. 6. 12.
709 Ephes. 6. 12.
710 Ephes. 6. 12.
711 Ephes. 6. 12.
712 Ephes. 6. 12.
713 Ephes. 6. 12.
714 Ephes. 6. 12.
715 Ephes. 6. 12.
716 Ephes. 6. 12.
717 Ephes. 6. 12.
718 Ephes. 6. 12.
719 Ephes. 6. 12.
720 Ephes. 6. 12.
721 Ephes. 6. 12.
722 Ephes. 6. 12.
723 Ephes. 6. 12.
724 Ephes. 6. 12.
725 Ephes. 6. 12.
726 Ephes. 6. 12.
727 Ephes. 6. 12.
728 Ephes. 6. 12.
729 Ephes. 6. 12.
730 Ephes. 6. 12.
731 Ephes. 6. 12.
732 Ephes. 6. 12.
733 Ephes. 6. 12.
734 Ephes. 6. 12.
735 Ephes. 6. 12.
736 Ephes. 6. 12.
737 Ephes. 6. 12.
738 Ephes. 6. 12.
739 Ephes. 6. 12.
740 Ephes. 6. 12.
741 Ephes. 6. 12.
742 Ephes. 6. 12.
743 Ephes. 6. 12.
744 Ephes. 6. 12.
745 Ephes. 6. 12.
746 Ephes. 6. 12.
747 Ephes. 6. 12.
748 Ephes. 6. 12.
749 Ephes. 6. 12.
750 Ephes. 6. 12.
751 Ephes. 6. 12.
752 Ephes. 6. 12.
753 Ephes. 6. 12.
754 Ephes. 6. 12.
755 Ephes. 6. 12.
756 Ephes. 6. 12.
757 Ephes. 6. 12.
758 Ephes. 6. 12.
759 Ephes. 6. 12.
760 Ephes. 6. 12.
761 Ephes. 6. 12.
762 Ephes. 6. 12.
763 Ephes. 6. 12.
764 Ephes. 6. 12.
765 Ephes. 6. 12.
766 Ephes. 6. 12.
767 Ephes. 6. 12.
768 Ephes. 6. 12.
769 Ephes. 6. 12.
770 Ephes. 6. 12.
771 Ephes. 6. 12.
772 Ephes. 6. 12.
773 Ephes. 6. 12.
774 Ephes. 6. 12.
775 Ephes. 6. 12.
776 Ephes. 6. 12.
777 Ephes. 6. 12.
778 Ephes. 6. 12.
779 Ephes. 6. 12.
780 Ephes. 6. 12.
781 Ephes. 6. 12.
782 Ephes. 6. 12.
783 Ephes. 6. 12.
784 Ephes. 6. 12.
785 Ephes. 6. 12.
786 Ephes. 6. 12.
787 Ephes. 6. 12.
788 Ephes. 6. 12.
789 Ephes. 6. 12.
790 Ephes. 6. 12.
791 Ephes. 6. 12.
792 Ephes. 6. 12.
793 Ephes. 6. 12.
794 Ephes. 6. 12.
795 Ephes. 6. 12.
796 Ephes. 6. 12.
797 Ephes. 6. 12.
798 Ephes. 6. 12.
799 Ephes. 6. 12.
800 Ephes. 6. 12.
801 Ephes. 6. 12.
802 Ephes. 6. 12.
803 Ephes. 6. 12.
804 Ephes. 6. 12.
805 Ephes. 6. 12.
806 Ephes. 6. 12.
807 Ephes. 6. 12.
808 Ephes. 6. 12.
809 Ephes. 6. 12.
810 Ephes. 6. 12.
811 Ephes. 6. 12.
812 Ephes. 6. 12.
813 Ephes. 6. 12.
814 Ephes. 6. 12.
815 Ephes. 6. 12.
816 Ephes. 6. 12.
817 Ephes. 6. 12.
818 Ephes. 6. 12.
819 Ephes. 6. 12.
820 Ephes. 6. 12.
821 Ephes. 6. 12.
822 Ephes. 6. 12.
823 Ephes. 6. 12.
824 Ephes. 6. 12.
825 Ephes. 6. 12.
826 Ephes. 6. 12.
827 Ephes. 6. 12.
828 Ephes. 6. 12.
829 Ephes. 6. 12.
830 Ephes. 6. 12.
831 Ephes. 6. 12.
832 Ephes. 6. 12.
833 Ephes. 6. 12.
834 Ephes. 6. 12.
835 Ephes. 6. 12.
836 Ephes. 6. 12.
837 Ephes. 6. 12.
838 Ephes. 6. 12.
839 Ephes. 6. 12.
840 Ephes. 6. 12.
841 Ephes. 6. 12.
842 Ephes. 6. 12.
843 Ephes. 6. 12.
844 Ephes. 6. 12.
845 Ephes. 6. 12.
846 Ephes. 6. 12.
847 Ephes. 6. 12.
848 Ephes. 6. 12.
849 Ephes. 6. 12.
850 Ephes. 6. 12.
851 Ephes. 6. 12.
852 Ephes. 6. 12.
853 Ephes. 6. 12.
854 Ephes. 6. 12.
855 Ephes. 6. 12.
856 Ephes. 6. 12.
857 Ephes. 6. 12.
858 Ephes. 6. 12.
859 Ephes. 6. 12.
860 Ephes. 6. 12.
861 Ephes. 6. 12.
862 Ephes. 6. 12.
863 Ephes. 6. 12.
864 Ephes. 6. 12.
865 Ephes. 6. 12.
866 Ephes. 6. 12.
867 Ephes. 6. 12.
868 Ephes. 6. 12.
869 Ephes. 6. 12.
870 Ephes. 6. 12.
871 Ephes. 6. 12.
872 Ephes. 6. 12.
873 Ephes. 6. 12.
874 Ephes. 6. 12.
875 Ephes. 6. 12.
876 Ephes. 6. 12.
877 Ephes. 6. 12.
878 Ephes. 6. 12.
879 Ephes. 6. 12.
880 Ephes. 6. 12.
881 Ephes. 6. 12.
882 Ephes. 6. 12.
883 Ephes. 6. 12.
884 Ephes. 6. 12.
885 Ephes. 6. 12.
886 Ephes. 6. 12.
887 Ephes. 6. 12.
888 Ephes. 6. 12.
889 Ephes. 6. 12.
890 Ephes. 6. 12.
891 Ephes. 6. 12.
892 Ephes. 6. 12.
893 Ephes. 6. 12.
894 Ephes. 6. 12.
895 Ephes. 6. 12.
896 Ephes. 6. 12.
897 Ephes. 6. 12.
898 Ephes. 6. 12.
899 Ephes. 6. 12.
900 Ephes. 6. 12.
901 Ephes. 6. 12.
902 Ephes. 6. 12.
903 Ephes. 6. 12.
904 Ephes. 6. 12.
905 Ephes. 6. 12.
906 Ephes. 6. 12.
907 Ephes. 6. 12.
908 Ephes. 6. 12.
909 Ephes. 6. 12.
910 Ephes. 6. 12.
911 Ephes. 6. 12.
912 Ephes. 6. 12.
913 Ephes. 6. 12.
914 Ephes. 6. 12.
915 Ephes. 6. 12.
916 Ephes. 6. 12.
917 Ephes. 6. 12.
918 Ephes. 6. 12.
919 Ephes. 6. 12.
920 Ephes. 6. 12.
921 Ephes. 6. 12.
922 Ephes. 6. 12.
923 Ephes. 6. 12.
924 Ephes. 6. 12.
925 Ephes. 6. 12.
926 Ephes. 6. 12.
927 Ephes. 6. 12.
928 Ephes. 6. 12.
929 Ephes. 6. 12.
930 Ephes. 6. 12.
931 Ephes. 6. 12.
932 Ephes. 6. 12.
933 Ephes. 6. 12.
934 Ephes. 6. 12.
935 Ephes. 6. 12.
936 Ephes. 6. 12.
937 Ephes. 6. 12.
938 Ephes. 6. 12.
939 Ephes. 6. 12.
940 Ephes. 6. 12.
941 Ephes. 6. 12.
942 Ephes. 6. 12.
943 Ephes. 6. 12.
944 Ephes. 6. 12.
945 Ephes. 6. 12.
946 Ephes. 6. 12.
947 Ephes. 6. 12.
948 Ephes. 6. 12.
949 Ephes. 6. 12.
950 Ephes. 6. 12.
951 Ephes. 6. 12.
952 Ephes. 6. 12.
953 Ephes. 6. 12.
954 Ephes. 6. 12.
955 Ephes. 6. 12.
956 Ephes. 6. 12.
957 Ephes. 6. 12.
958 Ephes. 6. 12.
959 Ephes. 6. 12.
960 Ephes. 6. 12.
961 Ephes. 6. 12.
962 Ephes. 6. 12.
963 Ephes. 6. 12.
964 Ephes. 6. 12.
965 Ephes. 6. 12.
966 Ephes. 6. 12.
967 Ephes. 6. 12.
968 Ephes. 6. 12.
969 Ephes. 6. 12.
970 Ephes. 6. 12.
971 Ephes. 6. 12.
972 Ephes. 6. 12.
973 Ephes. 6. 12.
974 Ephes. 6. 12.
975 Ephes. 6. 12.
976 Ephes. 6. 12.
977 Ephes. 6. 12.
978 Ephes. 6. 12.
979 Ephes. 6. 12.
980 Ephes. 6. 12.
981 Ephes. 6. 12.
982 Ephes. 6. 12.
983 Ephes. 6. 12.
984 Ephes. 6. 12.
985 Ephes. 6. 12.
986 Ephes. 6. 12.
987 Ephes. 6. 12.
988 Ephes. 6. 12.
989 Ephes. 6. 12.
990 Ephes. 6. 12.
991 Ephes. 6. 12.
992 Ephes. 6. 12.
993 Ephes. 6. 12.
994 Ephes. 6. 12.
995 Ephes. 6. 12.
996 Ephes. 6. 12.
997 Ephes. 6. 12.
998 Ephes. 6. 12.
999 Ephes. 6. 12.
1000 Ephes. 6. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

seruus exercitui principe eius ſi ,addat ſic &. ,Deus mihi faciat
עבור
עשה לי אלהים וכה יסיף אם לא־שר־צבא יהוה
.Ioab pro diebus omnibus vitæ facit ei
לפני כל־ימי חיתי יומי׃
coram me
,vitæ eius ,eſtiuit ,Iehudah viri omnis cor ,inclinauit Et
נטה
ויט את־לבב כל־איש־יהודה כאיש אחד
,tui ſeruus omnes & ,tu Reuertere regem ad miſerunt &
וישלחו את־המלך שוב אתה וכל־עבדיך׃
venit Iehudah & ,Iarden ad vſque venit & ,ires eſt occurſus Et
שוב
וישב המלך ובא
regem ,faciendum ,transire ad ,regis occurſum in eundem ad ,Ghilghal in vt pergeret
ירדן
הירדנה ללכת לקראת המלך לעבר את־המלך
,Iarden
את־הירדן׃
ferat
,Bachurim de ,qui ,ſemini filij Ghera filius Simhi ſubinauit Et
בחרי
ושמעי בן־גרא בן־הימיני אשר מבחרים
Dauid ,ueris occurſum in ,Iehudah ,ire cum deſcendit &
ירד
וירד עם־איש יהודה לקראת המלך דויד׃
*ceruit ,ſeruus
Saulis domus ,pars & ,Siba & ,Beniamite de eo cum ,ille mille Et
צבא
ואלף איש עמו סבכנין ועבדא נער בית שאול
,transeuntes ,progreſi & ,decum eius ſerui ,vigint) & ,eius filij quinde cim &
ועשרים עבדיו עברו את־
,Iordanem ad ,Sophia ,tranſiuit Et ,regis ,ante ,ſeruos ad ,ſuum
הירדן לפני המלך׃
ante regem, *ut tranſeuntes regium, & fa-
ciant quod
ועשרה
,filius Simhi Et ,eius oculis in ,beniamin ,ſuper ,dum &, ,regi ,dixerat
את־בית המלך ולעשות הטוב בעיניו ושמעי בן־
,Iardenem in ,ipſum ,reuertebatur ,regi ,ſtans et ,procidit Ghera
גרא נפל לפני המלך בעברו הירדן׃
,priuſquam* meos dominus mihi imputet Ne ,regem ad dixit Et
נער
ויאמר אל־המלך אל־יחשב לי אדני׃
,eſt egreſſus qua ,die in ,meus ſeruus ego ,quippe quod ,memineris ne &
עון
ואל־תזכר את אשר עוה עבדך ביום אשר־יצא
,Ioram ecce ad ,regem ,paenitens ad ,Ieruſalem ,de ,rex ,meus dominus
*et panxit
ecce ſuper
ארני המלך מירושלם לשום המלך אל־לבו׃
hodie ,veni ecce & ,ipſemet ego ,quia ,tum ſimeus ,monte Quia
בוא
כי ידע עבדך כי־אני חטאתי והנה
,meus dominus ,occurſum in ,deſcendendum ad ,Ioſephi domus ,primus
ראשון לכל־בית יוסף לרדת לקראת אדני
,dixit & ,Semiahi filius Abiſai reſpondit Et ,regem
ירד
המלך׃
,vellet ,miſeritaſ quas ,Simhi mouetur non hoc propter Num quid
הלא־על־זאת יחמה שמעי כי קלל את־משיח
,Seruiah filij votis & ,mihi Quid ,Dauid dixit Et ,(Dominvs
יהוה׃
ויאמר דויד מה־לי ולכם בני צרויה
,Iſrael in ,vir miſerunt hodie ? *aduerſarij ,hodie mihi ,eſtis quia ,Et
היום תהיו־לי היום ישמת איש בישראל
,Iſrael ſuper rex ego ,hodie quidni nonne Quia
היה מורע
כי הלוא ידעתי כי היום אני מלך על־ישראל׃
*ſum
,rex ei Iurauitque ,morientis Nou ,Simhi ad rex Dixitque
ויאמר המלך אל־שמעי לא תמות וישבע לו המלך׃
,mon & ,regis occurſum in deſcendit Saul filius Meribbosheth Et
ומפיבשת בן־שאול ירד לקראת המלך ולא־
,lauerat non ,ſues veſtes & ,ſum noluerat ,ſuerat non & ,ſuus pedes ,ſuum ? *aperuerat
עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת־בגדיו לא כבס
pace in ,venit qua diem ad vſque ,regem ,abiit ? die *
למן־היום ?ללכת המלך עד־היום אשר־בא בשלום׃
et dixit &, ,regis occurſum in ,Ieruſalem ,venit cum ,ſuit Et
המלך
ויהי כי־בא ירושלם לקראת המלך ויאמר לו
,Meribbosheth meorum ,ſenſit ,non qui Vt ,rex *remiſit
המלך למה לא־הלכת עמי מפיבשת׃
,dixit Quia ,me decepit ,meus ſeruus ,rex mi Domine ,Dixique
רמה
ויאמר אדני המלך עבדי רמני כי־אמר
,eo & ,eum ſuper equitabo & ,,aſinum ,mihi ſiſtemam ,cunus ſemoes
עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליו ואלך
*ſum ego
,meus ſeruus ? *deceſſit quia ,regem ad ,ſum ego
את־המלך כי פסח עבדך׃
accuſauit me
*apud
,meus dis Et ,regem meū dominum ad ? ,eum ſeruum ,in domum Et
ויוכל בעבדך אל־אדני המלך ואדני
,eius oculis in ,bonum ? *ſur &, ,Dei ,angelus ſicut ? rex
המלך כמלאך האלהים ועשה הטוב בעיניך׃
*Camilla ? *olomonoris
,mortis ,eius ,quia ,mei patris domus ? omnis fuit non Quia
*finiret comeſ-
sus
כי לא היתה כל־בית אבי כי אם־אנשי־מות
,meum ,ſeruabit ,ſuum ferunt ,pinſuper & ,regi meo domino
לאדני המלך ?ותשת את־עבדך באכלי שלחנך
Et ,regem
ad virū ,dimittam ad qui ? ,ſufficio eius quid ad ,ſum ego
מה־עוד לי צדקה ומה אוסף עוד אזעק אל־המלך׃

Tu ,Dixit ,mea verba vtrabloqueris quid Vt ,rex ei Dixitque
ויאמר לו המלך למה תדבר עוד דברך אמרתי אתה
.Ioab pro ,dixeram ,omnibus ,meis ,facit ,ad
ליואב כל־מיקים אתה יואב׃
,meus eſt ,eſtoti ,Iehudah viri ,omnis cor ,inclinauit Et
נטה
ויט את־לבב כל־איש־יהודה כאיש אחד
,tui ſeruo omnes & ,tu Reuertere regem ad miſerunt &
וישלחו אל־המלך שוב אתה וכל־עבדיך׃
venit Iehudah & ,Iarden ad vſque venit & ,ires eſt occurſus Et
שוב
ויבוא המלך הגלגלה ערפה יתחזק עמו
regem ,faciendum ,transire ad ,regis occurſum in eundem ad ,Ghilghal in vt pergeret
ירדן
הגלגלה ללכת לקראת המלך להעביר את־המלך
,Iarden
את־הירדן׃
ferat
,Bachurim de ,qui ,ſemini filij Ghera filius Simhi ſubinauit Et
בחרי
וימהר שמעי בן־גרא בן־הימיני אשר מבחרים
Dauid ,ueris occurſum in ,Iehudah ,ire cum deſcendit &
ירד
ואלף איש עמו מבנימן וגבא נער בית שאול
,traſeuntes ,progreſi & ,decum eius ſerui ,vigint) & ,eius filij quinde cim &
ועשרים עבדיו עברו
,meum ,ſeruabit ,ſuum ferunt & ,ſine ,ſeruos ad ,ſuum
את־הירדן לפני המלך׃
ante regem, *ut tranſeuntes regium, & fa-
ciant quod
ועשרה
,filius Simhi Et ,eius oculis in ,beniamin ,ſuper ,dum &, ,regi ,dixerat
את־בית המלך ולעשות הטוב בעיניו ושמעי בן־
,Iardenem in ,ipſum ,reuertebatur ,regi ,ſtans et ,procidit Ghera
גרא נפל לפני המלך בעברו הירדן׃
,periſſe eum ,meus dominus mihi imputet Ne ,regem ad dixit Et
יומת
ויאמר אל־המלך אל־יחשב לי אדני׃
,eſt egreſſus qua ,die in ,meus ſeruus ,rex ,quippe quod ,memineris ne &
עון
ואל־תזכר את אשר עוה עבדך ביום אשר־יצא
,Ioram ecce ad ,regem ,paenitens ad ,Ieruſalem ,de ,rex ,meus dominus
*et panxit
ecce ſuper
ארני המלך מירושלם לשום המלך אל־לבו׃
hodie ,veni ecce & ,ipſemet ego ,quia ,tum ſimeus ,monte Quia
בוא
כי ידע עבדך כי־אני חטאתי והנה
,meus dominus ,occurſum in ,deſcendendum ad ,Ioſephi domus ,primus
ראשון לכל־בית יוסף לרדת לקראת אדני
,dixit & ,Semiahi filius Abiſai reſpondit Et ,regem
ירד
המלך׃
,vellet ,miſeritaſ quas ,Simhi mouetur non hoc propter Num quid
הלא־על־זאת יחמה שמעי כי קלל את־משיח
,Seruiah filij votis & ,mihi Quid ,Dauid dixit Et ,(Dominvs
יהוה׃
ויאמר דויד מה־לי ולכם בני צרויה
,Iſrael in ,vir miſerunt hodie ? *aduerſarij ,hodie mihi ,eſtis quia ,Et
היום תהיו־לי היום ישמת איש ביישראל
,Iſrael ſuper rex ego ,hodie quidni nonne Quia
היה מורע
כי הלוא ידעתי כי היום אני מלך על־ישראל׃
*ſum
,rex ei Iurauitque ,morientis Nou ,Simhi ad rex Dixitque
ויאמר המלך אל־שמעי לא תמות וישבע לו המלך׃
,mon & ,regis occurſum in deſcendit Saul filius Meribbosheth Et
ומפיבשת בן־שאול ירד לקראת המלך ולא־
,lauerat non ,ſues veſtes & ,ſum noluerat ,ſuerat non & ,ſuus pedes ,ſuum ? *aperuerat
עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת־בגדיו לא כבס
pace in ,venit qua diem ad vſque ,regem ,abiit ? die *
למן־היום ?ללכת המלך עד־היום אשר־בא בשלום׃
et dixit &, ,regis occurſum in ,Ieruſalem ,venit cum ,ſuit Et
המלך
ויהי כי־בא ירושלם לקראת המלך ויאמר לו
,Meribbosheth meorum ,ſenſit ,non qui Vt ,rex *remiſit
המלך למה לא־הלכת עמי מפיבשת׃
,dixit Quia ,me decepit ,meus ſeruus ,rex mi Domine ,Dixique
רמה
ויאמר אדני המלך עבדי רמני כי־אמר
,eo & ,eum ſuper equitabo & ,,aſinum ,mihi ſiſtemam ,cunus ſemoes
עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליו ואלך
*ſum ego
,meus ſeruus ? *deceſſit quia ,regem ad ,ſum ego
את־המלך כי פסח עבדך׃
accuſauit me
*apud
,meus dis Et ,regem meū dominum ad ? ,eum ſeruum ,in domum Et
ויוכל בעבדך אל־אדני המלך ואדני
,eius oculis in ,bonum ? *ſur &, ,Dei ,angelus ſicut ? rex
המלך כמלאך האלהים ועשה הטוב בעיניך׃
*Camilla ? *olomonoris
,mortis ,eius ,quia ,mei patris domus ? omnis fuit non Quia
*finiret comeſ-
sus
כי לא היתה כל־בית אבי כי אם־אנשי־מות
,meum ,ſeruabit ,ſuum ferunt & ,pinſuper & ,regi meo domino
לאדני המלך ?ותשת את־עבדך באכלי שלחנך
Et ,regem
ad virū ,dimittam ad qui ? ,ſufficio eius quid ad ,ſum ego
מה־עוד לי צדקה ומה אוסף עוד אזעק אל־המלך׃

obſederunt ,mahachah- Beth Abelah in eum ſuper ,aggeribus & ,venetum Et
עור
ויבאו ויצרו עליו באבלה בית המעכה
omnis Et ,antemurali in ? *dixit & ,ciuitatem ad ,aggerem effudernnt &
וישפכו סללה אל־העיר ותעמד בחל
,murum ,faciebant ,ceteros ad ,corrumpere ? Ioab cum ? qui ,populus
העם אשר את־יואב משחיתים להפיל החומה׃
dicite audite, Audite :ciuitate de ſapiens mulier clamauit Et
†והקרא אשה חכמה מן־העיר שמעו שמעו אמרו
,te ad loquar & ,huc vſque Appropinquate :Ioab ad obſecro
נא אל־יואב קרב עד־הנה ואדברה אליך׃
,Ego ? dixit & ,Ioab ? in Num mulier dixit Et ,eam ad accelle Et
ויקרב אליה ותאמר האשה האתה יואב ויאמר אני
,ego Audiens ? dixit Et ,tuæ ancillæ verba Audi :ei dixit Et
אמה׃
olim ? Audio.
,obſecrado ,principio in ? loquebantur Loquendo ,dicendo Dixitque
ותאמר לאמר דבר ידברו בראשונה לאמר
,ſunt perfecta ſic & ,Abel in inuenti ſunt frumentum do
שאול ושאלו באבל וכן ?התמו׃
,cultores interſunt quoniam* ? ro ,Iſrael fidelium pacificarum ? Ego
התמים
אבלי שלמי אמוני ישראל אתה מבקש להמית עיר
(Dominvs ? haereditatem deglutiunt Quare ,Israel in matrem &
ומשראל לבלה תבלע נחלת יהוה׃
,ſit & ,deglutiam ,ſit mihi abſit Abſit :dixit & ,Ioab reſpondit Et
חלילה חלילה לי אם־אבלע ואם
,Ephraim monte de ,ait quia ,eorum ? ita Non ,eum pam
אשחית׃
,Dixit ,Dauid a ,ciuitatem deſpexo ,abiit & ,ſolum illum Tradite
לא־כן הדבר כי איש מהר אפרים
,Dauid in regem eſt ſuam manum leuauit ,eius nomen Bichri filius Seba
שבע בן־בכרי שמו נשא ידו במלך בדוד
ad mulier Dixitque ,ciuitate deſpexo abiit & ,ſolum illum Tradite
תנו אתו לבדו ואלכה מעל העיר ותאמר האשה אל־
,eum per te ad protectum ? eius caput Ecce :Ioab
יואב הנה ראשו משלך אליך בעד החומה׃
abſcidemus & ,ſua ſapientia in populum omnem ad mulier venit Et
ותבוא האשה אל כל־העם בחכמתה ויכרתו
,clamatis Et :Ioab ad proteterunt & ,Bichri filij Sebah caput
את־ראש שבע בן־בכרי וישלכו אל־יואב ויתקע
Ioab Et ,ſint reuertis ? ad vir ? vtre deſuper & ,ſunt diſperſi & ,buccina in
בשופר ויפצו מעל העיר איש לאהליו ויואב
,regem ad Ierusalem eſt reuerſus ? Ioab Et
שב ? *ויואב אל־
,Cerethi ſuper Iehoiadah filius Benaiah Et ,Iſrael exercitum omnem
ירושלם אל־המלך׃
Iehoſaphat & & ſtiburum ſuper Adoram Et ,Peletthi ſuper &
וכל־חיל ישראל היה לבניהו בן־יהוידע על־הכרי
,ſummorum* Achilud filius ,Iehoſaphat & ,ſcriba Seia Et ,ſacerdotes Ebiathar &
ועל־הפלתי׃
*a commen-
tatis
ואדורם על־המס ויהושפט בן־אחילוד המזכיר׃
,Dauidi ſacerdos erat Iairites Hira etiam Et
ועירא היתה כהן לדויד׃

CAP. XXI. כא

,annis tribus Dauid ,Iebus in ſames fuit Et ,poſt ,anno
ויהי רעב בימי דויד שלש שנים שנה אחרי
,dixit & ,DOMINI ſacies ? Dauid requisiuit Et ,annum
שנה וישאל דויד את־פני יהוה ויאמר
,ingeniorum quod ,ſuper ,ſanguinem domum ad ? & ,Saul Ad :DOMINVS
יהוה אל־שאול ואל־בית המים על־אשר המית
,dixit & ,Ghibhonitas ad rex vocauit Et ,Ghibhonitas
את־הגבעונים׃
,ſuum ,ſibi de ,non ,Ghibhonitæ Et ,eos ad ,ſtatuit ,Israel filiis
ויקרא המלך לגבעונים ויאמר
,Iebusæi ,Amorræi ,Israel filij de ,non ,Ghibhonitæ Et ,eos ad
אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה כי אם־יתר
,Saul quæſiuit & ,eis iuraueram ,Israel filij & ,Emorræorum
האמרי ובני ישראל נשבע להם ויבקש שאול
,Iehudah & ,Israel ,filios ipſum ſciendi in ? ,eos percutere
להכותם בקנאתו לבני ישראל ויהודה׃
,quo in & ,rebus faciam Quid :Ghibhonitas ad ,Dauid Dixitque
ויאמר דויד אל־הגבעונים מה אעשה לכם ובמה
,DOMINI hæreditatem ,benedicite ? ,Expiabo
אכפר וברכו את־נחלת יהוה׃
,Saul cum ſed & ,egressi ? nobis Non ,Ghibhonitæ ei Dixerunt ,Sique
ויאמרו לו הגבעונים אין־לי כסף וזהב עם שאול
,dixit Et ,Israel in ,interfecere ? quam ? nobis ? non & ,eius domo ? cum &
ועם־ביתו ואין לנו איש להמית בישראל ויאמר
,robis faciam ,dixerunt eos Quid
מה־אתם אמרים אעשה לכם׃

Bichri filius Sebah eius nomen & ,profecto fuit ? vir ,aderat ? ibi Et
ושם נקרא־שם בלועל ושמו שבע בן־בכרי
,Dauid in pars nobis eſt Ne ,dixit & ,buccina in clamat & ,ſimul vir
איש ימיני תקע בשופר ויאמר אין־לנו חלק בדוד
,Iſrael ſua ? ad ? Vir .Ilai filio in nobis hæreditas nequa
ולא־נחלה לנו בבן־ישי איש לאהליו ישראל׃
,Iarden ad ,Dauid ,paſſerimilem à ,Iſrael vir omnis abeunde Et
וישראל כל־איש ישראל מאחרי דוד אחרי שבע
Sebah poſt ,Dauid ,paſſerimilem à ,Iſrael vir omnis abeunde Et
בן־בכרי ואיש יהודה דבקו במלכם מן־הירדן
,Ieruſalem ad vſque & ,Iarden à ,ſuo rege in adhæſerunt ſchudah ? & ,Bichri filius
ועד־ירושלם׃
,Ieruſalem ad ,Dauid venit Et ,Ieruſalem ad ,ſuam domum in
ויבא דויד ירושלם אל־ביתו
,ſuas ? rex ,Et
ויקח המלך את־עשר נשים פלגשים אשר הניח
,eas pauit & ,cuſtodiæ domo ? eas ,dedit ? & ,domum ſuæ cuſtodiendas ad
לשמר הבית ויתנם בית משמרת ויכלכלם
,ſuæ mortis diem ad vſque viuſtæ ? fuerunt & ,eſt ingreſſus non eas ad &
ולימים לא־בא אליהן והיו־כמות אלמנת חיות׃
,Amasa ad rex Dixitque ,Iudæ ,viros ,mihi ,conuoca ,Amasa
ויאמר המלך לעמשא זעק־לי את־איש יהודה
,Cras ? ,ſtatuto ,ſtatuto ,ſtatuto ,ſtatuto ,ſtatuto
שלשת ימים ואתה פה תעמד עמו׃
,ſtat & ,ſtes ,ſtes ,ſtes

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XVII. יז

Sic
sacerdotes Ebiathar ad &, Sadoc ad Chuſi dixit Et
וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל צָדוֹק וְאֶל אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים כְּזֹאת
Iſrael ſenioribus &, Abſalom Achitophel conſuluit *hoc ſicut &* & *ſic*
וְכָזֹאת יָעַץ אֲחִיתֹפֶל אֶת אַבְשָׁלֹם וְאֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
ego conſului hoc ſicut & hoc ſicut & *ſic & ſic*
וְכִזְכֹּאת וְכִזְכֹּאת יָעַצְתִּי אָנִי׃
paruelles † Ne dicendo, Dauid *indicite &* *ſeſtinanter nuntiate nunc Et* *nunciare*
וְעַתָּה שִׁלְחוּ מְהֵרָה וְהַגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַל תָּלֶן
foret ne ſtraßbis tranſeundo eriam & † defecti tranſitum † *in nocte* *נגד לן*
הַלַּיְלָה בְּעַרְבוֹת הַמִּדְבָּר וְגַם עָבוֹר תַּעֲבֹר פֶּן
eo cum qui populo omni & † regi † *deglutiatur* *campeſtria* *בלע*
וּבְלַע לַמֶּלֶךְ וְלכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
ancilla abiit &, Roghel † fonte in ſtatim Achimahas & Ionathan Et *רגל*
וְיוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ עֹמְדִים בְּעֵין רֹגֵל וְהַלְּכָה הַשִּׁפְחָה
noti quia, Dauid regi indicarunt † & abierunt ipſi & † ea ſtatim † *& nunciauerunt* *נגד*
וְהִגִּידָה לָהֶם וְהֵם הָלְכוּ וְהִגִּידוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד כִּי לֹא
indicauit & pace eos vidit Et, verbum ingredi videri potuit *נגד*
יוּכְלוּ לְהֵרָאוֹת לָבוֹא הָעִירָה׃ וַיֵּרֶא אִישׁ נַעַר וַיַּגֶּד
dominum ad venerunt & feſtinanter ipſi amico abierunt Et, Abſalom *ראה*
לְאַבְשָׁלֹם וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם מְהֵרָה וַיָּבֹאוּ אֶל בֵּית
illuc deſcendertunt & ſuo atrio in puteo † & ſe illacuerunt in viti *בוא* *שנה*
אִישׁ בְּבָחוּרִים וְלוֹ בְאֵר בַּחֲצֵרוֹ וַיֵּרְדוּ שָׁם׃
putei ſatiet ſuper ayrimentum † *expandit &, mulier regi Et* *ירד*
וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ הַמָּסָךְ עַל פְּנֵי הַבְּאֵר
Acriuum eſt agnitum † non &, grana † *contulit eiuus ſuper diſſecuit & &* *לקח* *פרש*
וַתְּשַׂטַּח עָלָיו הָרְפּוֹת וְלֹא נוֹדַע דָּבָר׃
diuerunt & domum in mulierem ad Abſalom ſerui venerunt Et *בוא*
וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם אֶל הָאִשָּׁה הַבַּיְתָה וַיֹּאמְרוּ
Trauſierunt † mulier eis Dixitque Ionathan &, Achimahas † Vbi *רוץ* *עבר*
אַיֵּה אֲחִימַעַץ וִיהוֹנָתָן וַתֹּאמֶר לָהֶם הָאִשָּׁה עָבְרוּ
Ieruſalem in fluuii tranſeunt & inuenerunt non &, quæſierunt Et, equi & tranſ *עבר*
שֹׁכֶל הַמָּיִם וַיְבַקְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם׃
abierunt & puteo de aſcenderunt &, eos abeo poſt † fuit Et *שוב* *יכל*
וַיְהִי אַחֲרֵי לֶכְתָּם וְהֵמָּה עָלוּ מִן הַבְּאֵר וַיֵּלְכוּ
tranſiere & Surgite: Dauid ad dixerunt que, Dauid regi indicarunt † & & *הלך* *עלה*
וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמְרוּ אֶל דָּוִד קוּמוּ וְעִבְרוּ
Achithophel vos ſuper † conſuluit ſic quia, aquas feſtinanter *רחץ*
מְהֵרָה אֶת הַמָּיִם כִּי כָכָה יָעַץ עֲלֵיכֶם אֲחִיתֹפֶל׃
tranſierunt & eo cum † qui, populus omnis & Dauid ſurrexit Et *קום*
וַיָּקָם דָּוִד וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּעַבְרוּ
mox qui deſuit Non, vnum ad vſq; mutatum locum ad vſque, Iarden *עבר*
אֶת הַיַּרְדֵּן עַד אוֹר הַבֹּקֶר עַד אֶחָד לֹא נֶעְדָּר אֲשֶׁר לֹא
eſſet factum non quòd vidit Achitophel Et, Iardeu tranſiret *עבר*
עָבַר אֶת הַיַּרְדֵּן׃ וַאֲחִיתֹפֶל רָאָה כִּי לֹא נַעֲשְׂתָה
ſuã domum in abiit &, ſuorum ſtrauit & ſuũ conſilium *עשה*
עֲצָתוֹ וַיַּחֲבֹשׁ אֶת הַחֲמוֹר וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל בֵּיתוֹ
eſt mortuus & ſic ſtrangulauit & ſuam domum ad præcepit &, ſuã ciuitate in *קום* *עיר*
אֶל עִירוֹ וַיְצַו אֶל בֵּיתוֹ וַיִּחְנָק וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר
, ſui patris ſepulchro in eſt ſepultus & *קבר* *אבה*
וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר אָבִיו׃
Iudæa tranſijt Abſalom & Machanaim † in venit Dauid Et *מות* *אדם*
וְדָוִד בָּא מַחֲנָיְמָה וְאַבְשָׁלוֹם עָבַר אֶת הַיַּרְדֵּן
poſtea Hamaſam Et, eo cum Iſael ſui omne & † ipſe *שים*
הוּא וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ וְאֶת עֲמָשָׂא שָׂם
, viri filius † Hamaſa Et, exercitum ſuper Ioab pro Abſalom *אדם*
אֲבְשָׁלוֹם תַּחַת יוֹאָב עַל הַצָּבָא וַעֲמָשָׂא בֶן אִישׁ
filium Abigbal ad eſt ingreſſus qui † Iſraelita Ithra eius nomen & *בנה*
וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲשֶׁר בָּא אֶל אֲבִיגַיִל בַּת
Ioab marrem Zeruiah ſororem Nachas *נחש* *ארור* *אח* *יואב*
נָחָשׁ אֲחוֹת צְרוּיָה אֵם יוֹאָב׃
Ghilhad terra † Abſalom &, Iſrael eſt caſtrametatus Et *חנה*
וַיַּחַן יִשְׂרָאֵל וְאַבְשָׁלוֹם אֶרֶץ הַגִּלְעָד׃
Nachas filius Subi & Machanaim † in Dauid venit ſimul, ſimi Et *היה*
וַיְהִי כְבוֹא דָוִד מַחֲנָיְמָה וְשׁוֹבִי בֶן נָחָשׁ
debat – Lo de Hammiel filius Machir & Hammoo filiorum Rabbah de *רבה*
מֵרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וּמָכִיר בֶּן עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר
Rogelim de Ghilhadites Barzillai & *ספה*
וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי מֵרֹגְלִים׃ וַיָּבִיאוּ סְפוֹת וְכֵלִי יוֹצֵר
*, lentes & ſiſam † & ,tritum * & farinã & ,hordeũ & ſi,mera & ſi* *חטה* *שעורים*
וְחִטִּים וּשְׂעֹרִים וְקֶמַח וְקָלִי וּפוֹל וְעֲדָשִׁים וְקָלִי
ferentes accedere Ioan. regulumque & , ſtrue † & ,burytum & ,mel Et *דבש* *חמאה* *צאן*
וּדְבַשׁ וְחֶמְאָה וְצֹאן וּשְׁפוֹת בָּקָר וַיַּגִּשׁוּ
Populus : diuerunt quia . reliendum ad eo cum † qui populo & , Dauid *עם*
לְדָוִד וְלָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ לֶאֱכֹל כִּי אָמְרוּ הָעָם
, dicerent in † ſitiens & ,famelicus *רעב*
רָעֵב וְיָגֵעַ וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר׃

CAP. XVIII. יח

eos ſuper poſuit & ,ſecum † qui populum Dauid numerauit Et *פקד*
וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּשֶׂם עֲלֵיהֶם
, populum Dauid misit Et *שום*
שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת׃ וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת הָעָם
ſui ſub manu in partem tertiam & , Ioab manu in partem tertiam *שור* *מאה*
תַּחַת יַד יוֹאָב וְשִׁלְשִׁית בְּיַד אֲבִישַׁי בֶּן
Diuitque. Ghitteti Ithai manu in partem tertiam &, Ioab fratris Seruiah
צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אִתַּי הַגִּתִּי וַיֹּאמֶר
, robuſtum ego etiam egrediar Egrediendo : populum ad rex
הַמֶּלֶךְ אֶל הָעָם יָצֹא אֵצֵא גַם אָנִי עִמָּכֶם׃
, ſuggerimus fugiendo ſi quia ſegideberis Non : populus Dixitque
וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי אִם נוֹס נָנוּס
peuent no, noſtrũ mediecus mortua fuerit ſi & : cor nos ad † ponere non *יצא*
לֹא יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב וְאִם יָמוּת חֶצְיֵנוּ לֹא יָשִׂימוּ
, millia decem nos ſicut † nunc quia , cor nos ad *חצה*
אֵלֵינוּ לֵב כִּי עַתָּה כְּתֵנוּ עֲשָׂרֶת אֲלָפִים וְעַתָּה טוֹב כִּי
, auxiliandum ad eiuitate à nobis ſit *עזר*
תִּהְיֶה לָנוּ מֵעִיר לַעְזֹר׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
, potẽ maneam ad † rex ſterit Et, facium , vellris oculis in eſt bonũ Quod, *עין*
אֲשֶׁר בְּעֵינֵיכֶם אֶעֱשֶׂה וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ אֶל יַד הַשַּׁעַר
, millia ad & eunte ad egredieabatur populus omnis & *יצא*
וְכָל הָעָם יָצְאוּ לְמֵאוֹת וְלָאֲלָפִים׃
Leuiter dicẽto, Inhat & , Abiſai & , Ioab rex præcepit Et *נער*
וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת יוֹאָב וְאֶת אֲבִישַׁי וְאֶת אִתַּי לֵאמֹר לְאַט
rex † præcipiendo ſi, audiuerunt populus omnis & , Abſalom ad parcum ad mihi *נער*
לִי לְמַעַן אַבְשָׁלוֹם וְכָל הָעָם שֹׁמְעִים בְּצֵאת הַמֶּלֶךְ וְאֶתְכֶם
, Abſalom eodem ſuper † principibus omnibus *שום*
עַל כָּל הַשָּׂרִים עַל דְּבַר אַבְשָׁלוֹם׃ וַיֵּצֵא הָעָם
Ephraim ſylua in prælium fuit & , Iſrael occurſum in campum in *יצא*
הַשָּׂדֶה לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה בְּיַעַר אֶפְרָיִם
ibi fuit &, Dauid ſeruorum ſuorum ad Iſrael populus ibi fuit cæſi Et *נפל*
וַיִּנָּגְפוּ שָׁם עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וַתְּהִי שָׁם
, milium viginti illa die in magna plaga *מגפה*
הַמַּגֵּפָה גְדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים אָלֶף׃
ſeruabit & ſylua multiplicauit & terræ omnis ſuperfluxit ſuperiam populum *אכל*
וַתִּהְיֶה שָׁם הַמִּלְחָמָה עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וַיַּרֶב הַיַּעַר לֶאֱכֹל
illa die in gladius deuorauit quos ab eis populo in *אכל*
בָּעָם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא׃
equitem † Abſalom &, Dauid ſeruorum ſuorum ad Abſalom occurit Et *פגש*
וַיִּקָּרֶא אַבְשָׁלוֹם לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וְאַבְשָׁלוֹם רֹכֵב
, magnus quercus denſarum ſuperet multus eſt ingreſſus &, mulum ſuper *אלה*
עַל פֶּרֶד וְהַפֶּרֶד פָּנָה תַּחַת שׂוֹבֶךְ הָאֵלָה הַגְּדוֹלָה
terram inter &, ceſios inter eſt dirus † & ,queres in eius caput ſe cecidit & *חזק* *ראש*
וַיֶּחֱזַק רֹאשׁוֹ בָּאֵלָה וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ
vir vidit Et, tranſiuit, eo ſub † qui mulus & *עבר*
וְהַפֶּרֶד אֲשֶׁר תַּחְתָּיו עָבָר׃ וַיַּרְא אִישׁ אֶחָד
, queres in ſuſpenſum Abſalom vidit Ecce : dixit & , Ioab nuncauit & *נגד*
וַיַּגֶּד לְיוֹאָב וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי אֶת אַבְשָׁלוֹם תָּלוּי בָּאֵלָה׃
*eſt poſſibili non cui &, argenteos decem tibi dare *ne ſuper* * & : terrã in ibi* *נתן*
וַיֹּאמֶר יוֹאָב לְאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ וְהִנֵּה רָאִיתָ וּמַדּוּעַ לֹא הִכִּיתוֹ
, ſtatim ſiluer ſyclos † *ego ſi Et : Ioab ad vir Dixitque* *מות*
שָׁם אַרְצָה וְלִי הָיָה לָתֵת לְךָ עֲשָׂרָה כָסֶף וְחֲגֹרָה אֶחָת
meus vnus † ſuper ayrentum † ego ſi Et : Ioab ad vir Dixitque *שקל*
וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל יוֹאָב וְלֹא אֲנִי שֹׁקֵל עַל כַּפַּי
quia regis filium in meam manum mittrem non ſi argenteos mille *שלח*
אֶלֶף כֶּסֶף לֹא אֶשְׁלַח יָדִי אֶל בֶּן הַמֶּלֶךְ כִּי
dicendo, Irthai & , Abiſai & , mihi rex præcepit noſtris auribo in *צוה*
בְאָזְנֵינוּ צִוָּה הַמֶּלֶךְ אֹתְךָ וְאֶת אֲבִישַׁי וְאֶת אִתַּי לֵאמֹר
meam animam in tentiem Vel . Abſalom in puerum in quis Obſeruate *נער*
שִׁמְרוּ מִי בַנַּעַר בְּאַבְשָׁלוֹם׃ וְאֹרֶךְ עָשִׂיתִי בְנַפְשִׁי
, ego & ; rege & eſſes abſcendimus non verbum omnis & , mendacium *שקר*
שֶׁקֶר וְכָל דָּבָר לֹא יִכָּחֵד מִן הַמֶּלֶךְ וְאַתָּה
Non : Ioab Dixitque . aduerſo ex ſtares *נצב*
תִּתְיַצֵּב מִנֶּגֶד׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב לֹא כֵן אֹחִילָה לְפָנֶיךָ
*Abſalom corde in ex infixit & , ſua vola * in ſtrola † tres ſepit &* *חץ* *כף*
וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם
puni † decem circumſtetere † Et *עשר*
עוֹדֶנּוּ חַי בְּלֵב הָאֵלָה׃ וַיָּסֹבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים
, eum occiderunt & Abſalom percuſſerunt & , Ioab vaſa ſeruitor † *נשא*
נֹשְׂאֵי כְלֵי יוֹאָב וַיַּכּוּ אֶת אַבְשָׁלוֹם וַיְמִתֻהוּ׃
*pili ſuſpendit & * populum ad reuerſus & , buccina in Ioab clamãt Et* *שוב*
וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשֹּׁפָר וַיָּשָׁב הָעָם מִרָּדְפָ
, populum Ioab prohibuit quia , Iſrael *שוב*
יִשְׂרָאֵל כִּי חָשַׂךְ יוֹאָב אֶת הָעָם׃

ſhalamum ſic &, ſtenit &, potẽs remanebit ſuper a ſcandit &, eos eſt exercitabatur Et *עלה*
וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ וַיֵּבְךְּ עַל עֲלִיַּת הַשַּׁעַר וַיֹּאמַר כֹּה
dum ita, dicbat quæ ſ, Abſalom mi fili, mi fili, Abſalom mi Fili, iſſe verbis in dicebat *בכה*
אָמַר בְּלֶכְתּוֹ בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי אַבְשָׁלוֹם מִי יִתֵּן
mortuus eſſet mi filii, mi fili Abſalom, ne pro eſſe mi mori *מות*
מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃

CAP. XIX. יט

ſtes Abſalom ſuper luget & ſtes ecce, Ecce : Ioab eſt nunciatum Et *נגד*
וַיֻּגַּד לְיוֹאָב הִנֵּה הַמֶּלֶךְ בֹּכֶה וַיִּתְאַבֵּל עַל אַבְשָׁלוֹם׃
audiuit quia, populus omnis luctum in eſt die in ſalus fuit Et *שמע*
וַתְּהִי הַתְּשׁוּעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל לְכָל הָעָם כִּי שָׁמַע
, loo filio Ruſſet rex ſe Triſtatus ſalutatio, illa die in populus *יום*
הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר נֶעְצַב הָעָם עַל בְּנוֹ׃
triſtat ſuis ſe Iudæus quem admodũ, vrbem ingrediendo illo die in populus, ſe eſt fecerat Et *גנב*
וְהַנֶּגְנָב הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא בָּא הָעִיר בַּאֲשֶׁר
, quaſi eo in ſe, fugiendo in ſeruis, rem † populus ſe ſinarum *גנב*
יִתְנַגֵּב הָעָם הַנִּבְלָמִים בְּנוּסָם בַּמִּלְחָמָה׃
magna voce rex ejaculatis & ſuos ſatiet insolet rex Et *צעק*
וְהַמֶּלֶךְ לִאֲמֹן אֶת פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גָּדוֹל
, mi fili, mi fili Abſalom , Abſalom mi fili *בן*
בְּנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃ וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל הַבַּיִת
affeciſti Pudore illuſit &, domum in regem ad Ioab eſt ingreſſus Et *בוא*
אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֵבַשְׁתָּ הַיּוֹם אֶת פְּנֵי כָל עֲבָדֶיךָ
vitam ſeruorum omnium rationis hodie *פנה*
הַמְמַלְּטִים אֶת נַפְשְׁךָ הַיּוֹם וְאֶת נֶפֶשׁ בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ
concubinarũ *בוא*
וְנֶפֶשׁ נָשֶׁיךָ וְנֶפֶשׁ פִּלַגְשֶׁיךָ׃
Quod, re diligentes Diligendo *אהב*
לְאַהֲבָה אֶת שׂנְאֶיךָ וְלִשְׂנֹא אֶת אֹהֲבֶיךָ כִּי
odiũ tibi quia, rem; & principes tibi † non quia, hodie malleſti *שנא*
הִגַּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וַעֲבָדִים כִּי וָהַיּוֹם
, omnes & , Abſalom ſi quis, hodie *מות*
הַיּוֹם כִּי לֹא אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים
, ea cuius in ſuiſſet, Cum eoue quòd *ישר*
כִּי אָז יָשָׁר בְּעֵינֶיךָ׃
, eorum ſeruorum eos ſuper ingreſſe & , egreſſare, ſurge nunc Et *יצא*
וְעַתָּה קוּם צֵא וְדַבֵּר עַל לֵב עֲבָדֶיךָ
*per Dominũ *, ſi non, ſi ſtes egreſſus, ſuper ſi* *נשבע*
כִּי בַיהוָה נִשְׁבַּעְתִּי כִּי אֵינְךָ יוֹצֵא אִם לֹּן
, quod , eunte Dominũ o in quia *לון*
אִישׁ אִתְּךָ הַלַּיְלָה וְרָעָה לְךָ זֹאת מִכָּל הָרָעָה אֲשֶׁר בָּאָה
, vere quod , malo omni pro Sic ſuſtinebimus nos ſi , noſte rerum ne † *רעע*
עָלֶיךָ מִנְּעוּרֶיךָ עַד עָתָּה׃
ab ſe adoleſce ens mus ſique ab ſi ſuæ ſique *נעורים*
וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשָּׁעַר וְלכָל הָעָם הִגִּידוּ
, ſeors ad † populus omnis venit & , portæ in ſedit & rex, Surrexitque *ישב*
לֵאמֹר הִנֵּה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בַּשָּׁעַר וַיָּבֹא כָּל הָעָם לִפְנֵי
, dicendo , Iſrael tribubus omnibus in circuibat populus omnis ſum Et *נוס*
הַמֶּלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל נָסוּ אִישׁ לְאָהֳלָיו׃
, populus omnis verus & , portæ in ſedens † rex Et : dicendo *דין*
וַיְהִי כָל הָעָם נָדוֹן בְּכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
, ſuſtrotum manu eorum vnde & de nos eruit Rex *נצל*
הַמֶּלֶךְ הִצִּילָנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ וְהוּא מְלָטָנוּ
, Abſalom ſupra terra ne fugit nunc & , Philiſtiim vnde vile *מות*
מִכַּף פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה נָדַח מִן הָאָרֶץ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם׃
, populo in eſt mortuus , quas ſuper vnctimus quem , Abſalom Et *מות*
וְאַבְשָׁלוֹם אֲשֶׁר מָשַׁחְנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה
ſtaris locus & , ſuſtinebo *עמד*
וְעַתָּה לָמָּה אַתֶּם מַחֲרִישִׁים לְהָשִׁיב אֶת הַמֶּלֶךְ׃
, ſuper rex mittet ad & , Sadoc ad miſit Dauid rex Et *שלח*
וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁלַח אֶל צָדוֹק וְאֶל אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים
, eunte quid Vt dicendo , Iudæos Iudæis ſeniores ad Loquimini : dicendo *אמר*
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה תִהְיוּ
verbum ſignificat . Iſtam domum in regem ad reſtituendum ad eſtimi *שוב*
אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת הַמֶּלֶךְ אֶל בֵּיתוֹ וּדְבַר
, eius domum in regem ad venit Iſrael omnis *בוא*
כָּל יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל בֵּיתוֹ׃
, regem reſtituendum ad omniſſimi *שוב*
אַתֶּם אַחַי עַצְמִי וּבְשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה תִהְיוּ
ei Et , Iudæ tribus ad & , meus os Nam ſed , fratres ad ſi *אמר*
אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת הַמֶּלֶךְ׃
, Amaſa ad ſi , meum os Nam ſed , Hamaſa ad ſi *אמר*
וְלַעֲמָשָׂא תֹּאמְרוּ הֲלֹא עֶצֶם מִבְּשָׂרִי אַתָּה אֱמֹר

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicedo ,Aram in Ghefur in ut manumdi in su' ,ferens venit eorum Qui
וַיֵּשֶׁב כִּי נָרֵל נָעַר עַבְדְּךָ בְּשִׁבְתִּי בְגֵשׁוּר בְּאָרָם לֵאמֹר
seruum & ,Ierusalem in Domino a mercuriorum reducendo si
אִם יְשִׁיבֵנִי יְהוָה יְרוּשָׁלַם וְעָבַדְתִּי אֶת
,ſumtuare & pace in Vade mea ei Dixitque .Domino
יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר לוֹ הָלֹךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם
,Chebron in abiit & ,vespertum † Absalom missi Et
וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה׃ וַתִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְרַגְּלִים
,loquentes ea ,ex audire Cura † dicendo ,Iſrael tribus emissarios in
בְּכָל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת קוֹל הַשֹּׁפָר
.Chebron in Absalom Regnauit ,tibicine & ,*
וַאֲמַרְתֶּם מָלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃
,Ierusalem de viri ducenti fuerunt Absalom cum Et
וְאֶת אַבְשָׁלוֹם הָלְכוּ מְקֹרְאִים אִישׁ מִירוּשָׁלַם
,eorum nescit & ,& ,inuitati ,ſimplicitate ,ſuo perfectione ſua in
קְרוּאִים וְהֹלְכִים הֵם וְלֹא יָדְעוּ כָּל דָּבָר׃
Dauid conſiliarium Ghilonem Achitophel ad Absalom Absitque
וְאֶת אֲחִיתֹפֶל אֶת גִּילֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד
,vehola caligant ſitit & vis Omnes ipſum mortalis ut Ghiloni de ſua ciuitate de
מֵעִירוֹ מִגִּלֹה בְּזִבְחוֹ אֶת הַזְּבָחִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּץ
.Absalom cum ſe multiplicans & ,eadem populus &
וְרַב הָעָם הוֹלֵךְ וְרַב אֶת אַבְשָׁלוֹם׃
,Iſrael viri cor Fuit ,dicendo ,Dauid ad nuncium † venit Et
וַיָּבֹא הַמַּגִּיד אֶל דָּוִד לֵאמֹר הָיָה לֵב אִישׁ יִשְׂרָאֵל
† qui ,ſuis ſeruis omnibus Dauid Dixitque .Absalom poſt ,ferunt
אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל עֲבָדָיו אֲשֶׁר
ensibus nobis erit non quia ,fugiamus & ,Surgite .Ierusalem in ſecum
אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַם קוּמוּ וְנִבְרָחָה כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְלֵיטָה
,pes appropinquet & ,accelerent feriat ne ,ira Irruerat .Dauid Absalom ſuis
לְפְנֵי אַבְשָׁלוֹם מַהֵרוּ לָלֶכֶת פֶּן יְמַהֵר וְהִדִּיחָנוּ
,gladij ex ad ferramentum percutiat & ,malum non ſuper impellat &
נֶדֶף וְהִכָּה עָלֵינוּ אֶת הָרָעָה וְהִכּוּ הָעִיר לְפִי חָרֶב
elegerit quod omne Secundū regem ad regis ſerui Dixerunque
בָּחַר וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֶל הַמֶּלֶךְ בְּכֹל אֲשֶׁר יִבְחַר
.ſui ſerui ecce ,rex meus dominus
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה עֲבָדֶיךָ׃
reliquit & ,ſuis pedibus in ſuis domui omnui & ,rex ex egreſſus Et
וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל בֵּיתוֹ בְרַגְלָיו וַיַּעֲזֹב
,domum exhibendā ad ,pellices † mulieres decem rex
הַמֶּלֶךְ אֶת עֶשֶׂר נָשִׁים פִּלַגְשִׁים לִשְׁמֹר הַבָּיִת
,ſuis pedibus in populus omnis & ,rex ex egreſſus Et
וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל הָעָם בְּרַגְלָיו וַיַּעֲמְדוּ
,eius manu ſuper manſerunt & eius ſerui vniuerſi Et .eloquiorum domi *
בֵּית הַמֶּרְחָק׃ וְכָל עֲבָדָיו עֹבְרִים עַל יָדוֹ
ferentes Chiraei omnes & ,Pelethi omnes & ,Cherethi omnes &
וְכָל הַכְּרֵתִי וְכָל הַפְּלֵתִי וְכָל הַגִּתִּים שֵׁשׁ מֵאוֹת
,egit ſecum ſuper tranſeunte † Gath de ipſo pede in venientes qui ,viri
אִישׁ אֲשֶׁר בָּאוּ בְרַגְלָיו מִגַּת וַיַּעַבְרוּ עַל פְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
tu eſtum ita † quid Ve ,Chiraeum Ithai ad rex Dixitque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל אִתַּי הַגִּתִּי לָמָּה גַּם אַתָּה
,tranſeas ut & ,ea alibi migres quia ,iegre cum mane & ,reuertere mobiſcum
אִתָּנוּ שׁוּב וְשֵׁב עִם הַמֶּלֶךְ כִּי נָכְרִי אַתָּה וְגַם גָּלֹה
te facili monere hodie & ,ſtuū venire Heri .tuum locum ad te
אַתָּה לִמְקֹמֶךָ׃ תְּמוֹל בּוֹאֲךָ וְהַיּוֹם אֲנוֹעֲךָ
,reuertere ,redeas ego qui ſuper eadem † ego & ,tandem ad mobiſcum
עִמָּנוּ לָלֶכֶת וְאֵנִי הוֹלֵךְ עַל אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ שׁוּב
,ueritas & ,miſericordia tecum ,mei fratres reduc &
וְהָשֵׁב אֶת אֶחֶיךָ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
,uinat & ,Dominus Vigredixit & ,regi Iethai reſpondit Et
וַיַּעַן אִתַּי אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חַי יְהוָה וְחֵי
meus dominus ibi ,fuerit quo † hac in ,quiet, tranſire domio † meus
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם
,tuus etiam erit ibi quia ,uus ad ſi ,rex
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם לְמָוֶת אִם לְחַיִּים כִּי שָׁם יִהְיֶה עַבְדֶּךָ׃
,Ghiethai Ithai ad Dauid Dixitque .ſuū & ,mū ad ,Vade .Ithai ad Dauid Dixitque
וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל עַבְדָּיו אֲשֶׁר
terra omnis Et ,ſecum quę familię † omnes & ,eius uiri oſs & erat
אִתּוֹ וַיַּעֲבֹר אִתִּי כָּל הָעָבֵר וַיַּעֲבֹר אִתַּי
,tranſiret ,tranſibat ,tranſibat per ,terrorem
כָּל הָאֲנָשִׁים וְכָל הָאָרֶץ עֹבְרִים וְכָל הָעָם
,clamore magna & ,populus omnis & ,tranſeuntes rex & ,tranſiens
עֹבְרִים וְהַמֶּלֶךְ עֹבֵר בְּנַחַל קִדְרוֹן וְכָל הָעָם עֹבְרִים
ad uiæ ſines ſuper tranſeunte † populus omnis & ,Chedron torrente in
עַל פְּנֵי דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר׃ וְהִנֵּה גַם צָדוֹק וְכָל הַלְוִיִּם
,ſecum Leuitæ omnes & ,Sadoc etiam ecce Et .deſerti
נֹשְׂאִים אֶת אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים וַיַּצִּקוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
Dei arcam ſtauerunt & Dei foederis arcam portantes
עַד עָלוֹת כָּל הָעָם מִן הָעִיר׃

Mephiboſeth † quæ omnia † tibi Ecce :Sibah ad rex Dixitque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִיבָא הִנֵּה לְךָ כָּל אֲשֶׁר לְמְפִיבֹשֶׁת
mi domine tuis oculis in gratiam inueniã, me Incurruit :Sibah dixit &
וַיֹּאמֶר צִיבָא הִשְׁתַּחֲוֵיתִי אִמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי
inde ecce & ,Bachurim ad vſque Dauid rex venit Et
הַמֶּלֶךְ׃ וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד בַּחֻרִים וְהִנֵּה מִשָּׁם
Non :Absalom ait ſic Et .eius domui ſum & ,eam me ſecum reduxi &
אִישׁ יוֹצֵא מִשְׁפָּחַת בֵּית שָׁאוּל וּשְׁמוֹ שִׁמְעִי בֶן גֵּרָא
,Ghera filius Simhi eius nomen & ,Saul domus familia è ,egreditur
יוֹצֵא וְקֹלֵל יָצוֹא וְקָלֹל׃ וַיְקַלֵּל
,maledicens & ,egrediebatur ,egredi
בְּצַעְדוֹ וַיִּסְקֹל בָּאֲבָנִים׃
lapidibus in lapidabat Et
וְכָל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְכָל הָעָם וְכָל הַגִּבֹּרִים
omnes & ,populus omnis & ,Dauid regis ſeruos omnes &
עַל יְמִין וְעַל שְׂמֹאל לוֹ׃ וְכֹה אָמַר שִׁמְעִי
Simhi dicebat ſic Et .eius ſiniſtra & ,& ,eius dextera à ,potentes
בְּקַלְלוֹ כּוֹ כּוֹ אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל׃
,profecto ſine † vir & ,ſanguinum vir egredere ,Egredere
מִשְׁחֵת
quo Saul domus ſanguinem omnes † Dominvs ſuper † Reddidit
שַׁבְתָּ עָלָיו יְהוָה כָּל דְּמֵי בֵית שָׁאוּל אֲשֶׁר
Absalom manu in regnum Dominvs dedit quę as pro regnabit
מָלַכְתָּ תַּחְתָּיו וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת הַמְלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם
,ſanguinum vir quoniam ,tuo malo in tu † ecce Et .ſui filii
בְּנוֹ וְהִנֶּךָּ בְרָעָתֶךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אָתָּה׃
canis † quid Ve ,regem ad Seruiah filius Abiſai Dixitque
וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה אֶל הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל הַכֶּלֶב
,hic ,maledicat
הַמֵּת הַזֶּה אֶת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶעְבְּרָה נָּא
removeto & ,obſecro Tranſeam † regi meo domino
וְאָסִירָה אֶת רֹאשׁוֹ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה
,Seruiah filij vobis & mihi Quid :rex Dixitque .eius caput
כִּי כֹה וְכִי כֹה יְהוָה אָמַר לוֹ וְכִי יְהוָה אָמַר לוֹ
ſic feciſti Dominvs ſic ſi & ,Imalechites quis &
קַלֵּל אֶת דָּוִד וּמִי יֹאמַר מַדּוּעַ עָשִׂיתָ כֵּן׃
ad & ,Abiſai ad Dauid dixit Et .ſic
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אֲבִישַׁי וְאֶל כָּל עֲבָדָיו הִנֵּה בְנִי
,meus filius Ecce :ſeos ſeruos omnes
הַיֹּצֵא מִמְּעַי מְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשִׁי אַף כִּי עַתָּה בֶּן הַיְמִינִי
,Diminute † Hemini filius nunc quia etiam & ,meam animam quærit
הַנִּיחוּ לוֹ וִיקַלֵּל כִּי אָמַר לוֹ יְהוָה׃ אוּלַי יִרְאֶה
reſpiciet Forſitan .Dominvs ei dixit quia ,maledicat ſinite
יְהוָה בְּעֵינִי וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי טוֹבָה תַּחַת
,hac die cius maledictione
קִלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְאַנְשָׁיו בַּדָּרֶךְ
,uia in & ei uiri & Dauid ibat Et
וְשִׁמְעִי הֹלֵךְ בְּצַד הָהָר לְעֻמָּתוֹ הָלוֹךְ וְקַלֵּל
,maledicebat & ,eundo ,eius aduerſo ex ,montis cacumine ex
וְסֹקֵל בָּאֲבָנִים לְעֻמָּתוֹ וְעָפֹר בָּעָפָר׃
,puluere in pulueribat & ,eius regionē ,lapidibus in ſimulque
וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ עֲיֵפִים וַיִּנָּפֶשׁ שָׁם
Ibi refocillati & ,laſſi eo cum † qui ,populus omnis & ,rex venit Et
וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ
,Ierusalem in uenerunt Iſrael uir † populus omnis & ,Abſalom &
יְרוּשָׁלִַם וַאֲחִיתֹפֶל אִתּוֹ׃ וַיְהִי כְּבוֹא חוּשַׁי
Archites Chuſai uenit quando ,fuit Et
הָאַרְכִּי רֵעֵה דָוִד אֶל אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל אַבְשָׁלוֹם
Viuat :Abſalom ad Chuſai dixit & ,Abſalom ad Dauid amicus
יְחִי הַמֶּלֶךְ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל חוּשַׁי
,rex ,rex
זֶה חַסְדְּךָ אֶת רֵעֶךָ לָמָּה לֹא הָלַכְתָּ אֶת רֵעֶךָ׃
,Dominvs ait quem ,Non :Abſalom ad Chuſai Dixitque
וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל אַבְשָׁלוֹם לֹא כִּי אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה
,eo cum & ,cto non ,Iſrael
וְהָעָם הַזֶּה וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לוֹ אֶהְיֶה וְאִתּוֹ אֵשֵׁב׃
,manebo eo cum & ,cto non ,Iſrael
וְגַם אֵת מִי אֲנִי אֶעֱבֹד הֲלֹא לִפְנֵי בְנוֹ כַּאֲשֶׁר
Quęſadmodū ,ſuo filij facies ea ,nonne ,ſeruiturus ? ego cui ,ſeruabo &
עָבַדְתִּי לִפְנֵי אָבִיךָ כֵּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם
,tuo ſic ,ero ſic ,ero ſic ,tuo patri ſeruiui ſicut
אֶל אֲחִיתֹפֶל הָבוּ לָכֶם עֵצָה מַה נַּעֲשֶׂה׃
,ſui patris pręſens & ad Ingredere :Abſalom ad Achitophel Dixitque
וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל אַבְשָׁלוֹם בֹּא אֶל פִּלַגְשֵׁי אָבִיךָ
,uit quod ,Iſrael omnis audiet & ,domum cuſtodiendam ad dimiſit ſuam
אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבָּיִת וְשָׁמַע כָּל יִשְׂרָאֵל כִּי
,ſecum † qui omnium manus roborabuntur & ,tuum te ſpiritum
נִבְאַשְׁתָּ אֶת אָבִיךָ וְחָזְקוּ יְדֵי כָּל אֲשֶׁר אִתָּךְ׃
eſt ingreſſus & ,ſecum ſuper ,eorum ,Abſalom ipſi
וַיַּטּוּ לְאַבְשָׁלוֹם הָאֹהֶל עַל הַגָּג וַיָּבֹא

concubinas conſilium Et .Iſrael omnis oculis in ſui patris pręſens ad Abſalom
וַיֵּרָא אַבְשָׁלוֹם אֶל פִּלַגְשֵׁי אָבִיו לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל׃
* eras
וַיַּעַצַת אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָּמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר
* quiſpiam ,Dauidi etiam ,Achitophel conſilium omne † Sic .Dei uerbo in un *
יִשְׁאַל אִישׁ בִּדְבַר הָאֱלֹהִים כֵּן כָּל עֲצַת אֲחִיתֹפֶל גַּם
.Absalom ipſi
לְאַבְשָׁלוֹם׃

CAP. XVII. יז

duodecim nunc Eligam :Abſalom ad Achithophel dixit Et
וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל אַבְשָׁלוֹם אֶבְחֲרָה נָּא שְׁנֵים עָשָׂר
millia uiroru nocte Dauid poſt perſequar & ,conſurgam & ,eum mille
אֶלֶף אִישׁ וְאָקוּמָה וְאֶרְדְּפָה אַחֲרֵי דָוִד הַלָּיְלָה׃
eſt † debilis terrebo & ,manibus ſimilis & ,laborans iſte & ,eum ſuper ueniam Et
וּבָאתִי עָלָיו וְהוּא יָגֵעַ וּרְפֵה יָדַיִם וְהַחֲרַדְתִּי
,regem percutiam & ,eum † qui populus omnis fugies & ,eum
אֹתוֹ וְנָס כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְהִכֵּיתִי אֶת הַמֶּלֶךְ
,uerſa ſecundum ,te ad populum omnem reducam Et .eum ſolum ad
לְבַדּוֹ׃ וְאָשִׁיבָה כָל הָעָם אֵלֶיךָ כְּשׁוּב
omnis uir † quarta- .ſic ,eris populus omnis † quem ,eum omnem
הַכֹּל הָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה מְבַקֵּשׁ נֶפֶשׁ כָּל הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם׃
,ſeniorum omnium oculis in & ,Abſalom oculis in uerbum fuit rectum Et
וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלוֹם וּבְעֵינֵי כֹל זִקְנֵי
Chuſai ad etiam obſecro Voca :Abſalom Dixitque .Iſrael
יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם קְרָא נָא גַּם לְחוּשַׁי
,ipſe etiam ſuo ore in quid audiemus & ,Architam
הָאַרְכִּי וְנִשְׁמְעָה מַה בְּפִיו גַּם הוּא׃
,eum ad Abſalom dixit & ,Abſalom ad Chuſai uenit Et
וַיָּבֹא חוּשַׁי אֶל אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְשָׁלוֹם לֵאמֹר
facientes nunquid :Achitophel eſt locutus hoc uerbi Secūdum :dicendo
כְּדָבָר הַזֶּה דִּבֶּר אֲחִיתֹפֶל הֲנַעֲשֶׂה
ad Chuſai Dixitque .loquere tu † non an ,eius uerbum
אַתָּה אַחֲרָיו כִּי אִם אָיִן אַתָּה דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר חוּשַׁי
† eſt uice in Achithophel conſuluit quod ,conſilium bonum † Non :Abſalom
אֶל אַבְשָׁלוֹם לֹא טוֹבָה הָעֵצָה אֲשֶׁר יָעַץ אֲחִיתֹפֶל בַּפַּעַם
,& ,ſuum patrem ſolti Tu .Chuſai Dixitque .hac
הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אָתָּה׃ וַיֹּאמֶר חוּשַׁי
† ſunt, † ſunt, cerbarus uelut ſicut ,ipſe † animo amari & ,ipſi † fortes quod ,eius uiros
אַבְשָׁלוֹם אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת אָבִיךָ וְאֶת
populo cum pernoctabit non & ,hodie † uir † tuus pater & :ægro in
אֲנָשָׁיו כִּי גִבֹּרִים הֵמָּה וּמָרֵי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּדוֹב שַׁכּוּל
.ea ? helico- ſus,
בַּשָּׂדֶה וְאִישׁ מִלְחָמוֹת הוּא לֹא יָלִין אֶת הָעָם׃
,populum ipſum non ,hodie † uir ,tuus pater & ,ægro in
הִנֵּה עַתָּה הוּא נֶחְבָּא בְּאַחַת הַפַּחִתִים אוֹ בְאַחַד הַמְּקֹמוֹת
,ſe abſcondit, ,ſi fouea
וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יִפֹּל בָּהֶם בַּתְּחִלָּה וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ וְאָמַר
,ſe cede- rit ex ,principio in eis in cadere ſecundum erit & ,ritor & ,audientis audietis &
הָיְתָה מַכָּפֶלֶת בָּעָם אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִכָּה בְּנֵי הָעָם׃
Abſalom poſt † qui ,populo in plaga Fuit
וְגַם הוּא בֶּן חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב הָאֲרִיֵה הֶמֵס
eſt † eſt ,cornua filij & ,tuus pater † fortis quod ,Iſrael omnis ſcit quia .liquefiet
יִמֵּס כִּי יָדֹעַ כָּל יִשְׂרָאֵל כִּי גִבּוֹר אָבִיךָ וּבְנֵי חָיִל
,eo cum † congregetur congregando ,uelut Quemadmodū .ſuum te ſuper
עִמּוֹ׃ כִּי יַעֲצַתִי חֻיְּפָה וְאֶסֹּף עָלָיו
,quæ ,arena tanquam ,ſebah-Beer uſque & ,Dan à Iſrael omnis
כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל
facies ma ua dat in bellū. .conflicta in uentu ma facies & multitudine in mare
רֶכֶב הַיָּם לָרֹב וּפָנֶיךָ הֹלְכִים בְּקִרְבּוֹ׃
,ibi inuenietur ,quę ,eorum unum in eum ad ueniemus Et
וּבָאנוּ אֵלָיו בְּאַחַת הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם
,hominem † ſuper rot cadit quiſquamodū ,eum ſuper † caſtramet abimus & ,&
וְנָחַנוּ עָלָיו כַּאֲשֶׁר יִפֹּל הַטַּל עַל הָאֲדָמָה
,unus etiam ,ſecum † qui ,uiris omnibus in * & ,eo in remanebit non &
וְלֹא נִוָּתֵר בּוֹ וּבְכָל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ גַּם אֶחָד׃
ad Iſrael omnis portabunt & ,& collegerit ciuitatem in ſi Et
וְאִם אֶל עִיר יֶאֱסֹף וְהִשִּׁיאוּ כָל יִשְׂרָאֵל אֶל
† ſunt, uſque ,torrentem in † uſque eam trahemus & ,funes illam ciuitatem
הָעִיר הַהִוא חֲבָלִים וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ עַד הַנַּחַל עַד
.lapis. Abſalom Dixitque ,lapidē etiam ubi inuenerint non quo
אֲשֶׁר לֹא נִמְצָא שָׁם גַּם אֶחָד׃ וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם
Meliora eſt ter deſtinatus .Iſrael uir omnis & .consilium ea ,Architæ Chuſai conſilium Bonum
אֶל אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת חוּשַׁי מֵעֲצַת
.quod erat ut ſolo ſteret. Dominus .malum Abſalom ſuper Dominvs † indixerit pręceptum ad Achitophel
אֲחִיתֹפֶל וַיהוָה צִוָּה לְהָפֵר אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל
הַטּוֹבָה בַּעֲבוּר הָבִיא יְהוָה אֶל אַבְשָׁלוֹם אֶת הָרָעָה׃

,Elisathas aſcendit Et
וְאֶלְיָסָף עוֹד הֵם כֹּה דַּבְּרוּ אֶל הָעָם לֵאמֹר רְאוּ
,eum rate Reduc .Sadoc ad rex Dixitque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצָדוֹק הָשֵׁב אֶת אֲרוֹן
,eius reducet & ,Dominī oculis in gratiã inueneto ſi ,rebem in Dis
הָאֱלֹהִים הָעִיר אִם אֶמְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה וְהֵשִׁבַנִי
Non :eis ſic Et .eius domui & ,eam me ſecum redens &
וְרָאָנִי וְאֶת נָוֵהוּ׃ וְאִם כֹּה יֹאמַר לֹא
,ſuis oculis in ſi bonum quod ſiret mihi ſaciat ;ego ecce ,te in complacui
חָפַצְתִּי בָּךְ הִנֵּנִי עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו
reuertere ſua Videris Nonne ſacerdoti Sadoc ad rex Dixitque .
הִנֵּה אַתָּה הָרֹאֶה שׁוּב הָעִירָה בְשָׁלוֹם וַאֲחִימַעַץ
,Ithathar filius Ionathan & ,tuus filius Achimahas & ,pace in ciuitate in
בִּנְךָ וְיוֹנָתָן בֶּן אֶבְיָתָר שְׁנֵי בְנֵיכֶם אִתָּכֶם׃
,ego ,Videre .uobiſcum † uelri filij duo
רְאוּ אֲנִכִי מִתְמַהְמֵהַּ בְּעַרְבוֹת הַמִּדְבָּר עַד בּוֹא דָבָר מֵעִמָּכֶם לְהַגִּיד לִי׃
Ierusalem in Deo aram Ithathar & ,Sadoc reduxit Et
וַיָּשָׁב צָדוֹק וְאֶבְיָתָר אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְרוּשָׁלַם
,ibi manserunt & ,aſcendens ,obturatum aſcendo in & ,ſordido † Dauid Et
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם׃ וְדָוִד עָלָה בְמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עָלֹה
omnis & ,diſcalceatus eadem ipſe † & ,operturn ei caput & ,ſtens &
וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְהוּא הוֹלֵךְ יָחֵף וְכָל
,aſcendebãt aſcendebant & ,ſuū caput un † operuerunt ,ſecum † qui populus
הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ חָפוּ אִישׁ רֹאשׁוֹ וְעָלוּ עֹלֶה
,eligentibus * in Achitophel diſcendit ,ſolitarum & Dauid Et .ſtendo &
וּבָכֹה׃ וְדָוִד הִגִּיד לֵאמֹר אֲחִיתֹפֶל נִקְשָׁרִים
Achitophel conſilium eam † Infatua :Dauid dixerunt .Absalom cum
עִם אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד הַפֵּךְ נָא אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל
,ut ,ſapui ad vſque venit Dauid ,ſuus Et .Dominvs
יְהוָה׃ וַיְהִי דָוִד בָּא עַד הָרֹאשׁ אֲשֶׁר
Archites Chuſai eius occurſum in ecce & .Deo ibi ſe inclinantes
יִשְׁתַּחוּ שָׁם לֵאלֹהִים וְהִנֵּה לִקְרָאתוֹ חוּשַׁי הָאַרְכִּי
.Dauid ei Dixitque .ſuum caput ſuper lamas * & ſua tunica ſciſſa
קָרוּעַ כֻּתָּנְתּוֹ וַאֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד
,eum tu in ut Et .eius ut ne ſupra oris & ,mecum tranſieris Si
אִם עָבַרְתָּ אִתִּי וְהָיִתָ עָלַי לְמַשָּׂא׃ וְאִם הָעִירָה
,rex ,me ſeruus Seruum :Absalom ad dixerit & ,reuertaris
תָשׁוּב וְאָמַרְתָּ לְאַבְשָׁלוֹם עַבְדְּךָ אֲנִי הַמֶּלֶךְ אֶהְיֶה עֶבֶר
mihi ſeruiens & ,eius ſeruus ego ut ,nunc & ,tunc ea ego & ,tui patris
אָבִיךָ וְאֲנִי כַּאֲשֶׁר עַבַדְתִּי לְאָבִיךָ וְהֵפַרְתָּ לִי
Elisathas & ,Sadoc ibi † tecum non an Et .Achitophel conſilium
אֶת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל׃ הֲלוֹא עִמָּךְ שָׁם צָדוֹק וְאֶבְיָתָר
,regis domo de audiens ,quod ,uerbum omne , erit & ,facerdotes
הַכֹּהֲנִים וְהָיָה כָל הַדָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמַע מִבֵּית הַמֶּלֶךְ
.facerdotibus Ebiathar & ,Sadoc indicabis
תַּגִּיד לְצָדוֹק וְלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים׃
Ionathã & ,Sadoc ipſi Achimahas ,eorū filij duo ea cū ibi Ecce
הִנֵּה שָׁם עִמָּם שְׁנֵי בְנֵיהֶם אֲחִימַעַץ לְצָדוֹק וִיהוֹנָתָן
quid .uerbum omne ,nec ad eorum manu in † mittetis & ,Ebiathar ipſi
לְאֶבְיָתָר בְּנֵיהֶם אֲלֵי כָּל דָּבָר אֲשֶׁר
Absalom & ,ſenatum in Dauid amicus Chuſai uenit Et .audieritis
תִּשְׁמְעוּ׃ וַיֵּלֶךְ חוּשַׁי רֵעַ דָּוִד הָעִירָה וְאַבְשָׁלוֹם
.Ierusalem eſt ingreſſus
יָבוֹא יְרוּשָׁלִַם׃

CAP. XVI. יו

Mephiboſeth pure Sibah ecce & ,aſpice † de paululū tranſierat Dauid Et
וְדָוִד עָבַר מְעַט מֵהָרֹאשׁ וְהִנֵּה צִיבָא נַעַר מְפִיבֹשֶׁת
,ducens bos ſuper & ,ſtus eum alimentum ingens † & , eius occurrit in
לִקְרָאתוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים חֲבֻשִׁים וַעֲלֵיהֶם מָאתַיִם
,uini uies & ,fruſtra aſtus ,centum & ,centum & , panes
לֶחֶם וּמְאַה צִמּוּקִים וּמְאַה קַיִץ וְנֵבֶל יָיִן׃
,Sibæ dixitque tibi hæc Quid :Sibæ ad rex Dixitque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל צִיבָא מַה זֹּאת לָךְ וַיֹּאמֶר צִיבָא
,ſuis ſeruandum ad ,Absalo & ,quies ad regis domus † Asini
הַחֲמֹרִים לְבֵית הַמֶּלֶךְ לִרְכֹּב וְהַלֶּחֶם וְהַקַּיִץ לֶאֱכֹל
,deſerto in ſafe libandum ad † , uinum & ,panes
הַנְּעָרִים וְהַיַּיִן לִשְׁתּוֹת הַשְּׁתֹה בַּמִּדְבָּר׃
regem ad Sibæ dixit & ,rue domui ſuæ † ubi Et .rex Dixitque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְאַיֵּה בֶן אֲדֹנֶיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ
,domus mihi reſtituet ? Hodie : dixit quia ,Ierusalem in manet ? Ecce
הִנֵּה יֹשֵׁב אֶת בְּירוּשָׁלַם כִּי אָמַר הַיּוֹם יָשִׁיבוּ לִי בֵּית
.patris regnum Iſrael
אָבִי אֶת מַמְלְכוּת יִשְׂרָאֵל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

magnus? quid valde magnus odit Amnon eam haurire odio Et
dixit ei: Surge, vade magnus odio odium
Vehemens era
Ne dixit ei
Dimittas eam
Ne dimittas eam
Ne dimittas eam
Ne

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bath- ibe ‡ Nonne ‡dixit & malieri ille remisit & ad eum, & Dauid Misitque
2 שֶׁבַע בַּת אֱלִיעָם אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי ׃ 3 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ וַתָּבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת
Dauid misit Et Chimæi Vriah uxor Eliam filia Sebah
se sanctificabat ipsa & ea cum cubuit & ad eā ille ingressus & ad ipsū & legauit
מִטֻּמְאָתָהּ וַתָּשָׁב לְבֵיתָהּ ׃ 4 וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֶּד לְדָוִד וַתֹּאמֶר הָרָתִי ׃
mulier concepit Et suam domū in ille reuertit & ipsa rursus & ad eū nūciauit & ait mulier
5 וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל יוֹאָב שְׁלַח אֵלַי אֶת אוּרִיָּה הַחִתִּי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת אוּרִיָּה אֶל דָּוִד ׃
Dauid misit Et Chimæum Vriah uxor ad Mitte Ioab ad
6 וַיָּבֹא אוּרִיָּה אֵלָיו וַיִּשְׁאַל דָּוִד לִשְׁלוֹם יוֹאָב וְלִשְׁלוֹם הָעָם וְלִשְׁלוֹם הַמִּלְחָמָה ׃
Ioab uersus & Chimæum Vriah me ad Mitte Ioab ad
7 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וְרָחַץ רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מַשְׂאֵת
Dauid interrogauit & ceum ad Vriah uenit Et ad Vriah
8 הַמֶּלֶךְ ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד בֵּיתְךָ וְשִׁטְפָה רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מַשְׂאַת
omnibus eius regis domus ostium ad Vriah lauit Et
9 הַמֶּלֶךְ ׃ וַיִּשְׁכַּב אוּרִיָּה פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת כָּל עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְלֹא יָרַד אֶל בֵּיתוֹ ׃
10 וַיַּגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר לֹא יָרַד אוּרִיָּה אֶל בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אוּרִיָּה הֲלוֹא מִדֶּרֶךְ אַתָּה בָּא לָמָּה לֹא
Dauid Dixitque ad Vriah Nonne de uia de Nonne Vriah ad
11 יָרַדְתָּ אֶל בֵּיתֶךָ ׃ וַיֹּאמֶר אוּרִיָּה אֶל דָּוִד הָאָרוֹן וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יֹשְׁבִים בַּסֻּכוֹת וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי
Israel & Arca Dauid ad Vriah Dixitque uxorem domum
אֲדֹנִי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים וַאֲנִי אָבוֹא אֶל בֵּיתִי לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁכַּב עִם אִשְׁתִּי חַי נַפְשְׁךָ וְחֵי
Dauid Dixitque hoc uerbum faciam ſit, tua anima
12 נַפְשֶׁךָ אִם אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה שֵׁב בָּזֶה גַּם הַיּוֹם וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָ וַיֵּשֶׁב
mansit & , te dimittam cras & , hodie etiam hic se
אוּרִיָּה בִּירוּשָׁלַ‍ִם בַּיּוֹם הַהוּא וּמִמָּחֳרָת ׃ 13 וַיִּקְרָא לוֹ דָּוִד וַיֹּאכַל לְפָנָיו וַיֶּשְׁכְּרֵהוּ
in & , eius domini cum filiis rabidis in ciuitate ad , egressus in & , ille die in Ierusalem Vriah
וַיֵּצֵא בָּעֶרֶב לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכָּבוֹ עִם עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְאֶל בֵּיתוֹ לֹא יָרָד ׃
14 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל יוֹאָב וַיִּשְׁלַח בְּיַד אוּרִיָּה ׃ 15 וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר לֵאמֹר
Dauid Dixitque hoc uerbum faciam ſit, tua anima
הָבוּ אֶת אוּרִיָּה אֶל מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הֶחָזָקָה וְשׁוּבוּ מֵאַחֲרָיו וְנִכָּה וָמֵת ׃
16 וַיְהִי בְּשָׁמְרוֹ אֶת הָעִיר וַיִּתֵּן אֶת אוּרִיָּה אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי אַנְשֵׁי חַיִל שָׁם ׃
17 וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר וַיִּלָּחֲמוּ אֶת יוֹאָב וַיִּפֹּל מִן הָעָם מֵעַבְדֵי דָוִד וַיָּמָת גַּם אוּרִיָּה הַחִתִּי ׃
Chimæus Vriah etiam & mortuus & , Dauid seruis de , populo de cecidit & Ioab cum pugnauerunt &
18 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיַּגֶּד לְדָוִד אֶת כָּל דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה ׃ 19 וַיְצַו אֶת הַמַּלְאָךְ לֵאמֹר כְּכַלֹּתְךָ אֶת כָּל דִּבְרֵי
Ioab Misitque
הַמִּלְחָמָה לְדַבֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ ׃ וְהָיָה אִם תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ וְאָמַר אֵלֶיךָ לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל הָעִיר
Quare tibi dixerit & regis furor & ascendent ſi Et
לְהִלָּחֵם הֲלוֹא יְדַעְתֶּם אֶת אֲשֶׁר יוֹרוּ מֵעַל הַחוֹמָה ׃
20 מִי הִכָּה אֶת אֲבִימֶלֶךְ בֶּן יְרֻבֶּשֶׁת הֲלוֹא אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח רֶכֶב מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמָת בְּתֵבֵץ
Thebez in & , super muro de iecit mulier quam Abimelech percussit Quis
לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל הַחוֹמָה וְאָמַרְתָּ גַּם עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת ׃
Vriah seruus & , tibi dixeris & , murum ſuper peruenisti quare
21 וַיִּכְתֹּב אֶל דָּוִד כָּל דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה ׃ 22 וַיְצַו הַמַּלְאָךְ לֵאמֹר כְּכַלֹּתְךָ כָּל דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה לְדַבֵּר
Dauid ad Misit Et
23 אֶל הַמֶּלֶךְ ׃ וְאִם תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ וְאָמַר אֵלֶיךָ לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל הָעִיר לְהִלָּחֵם הֲלוֹא יְדַעְתֶּם
אֶת אֲשֶׁר יוֹרוּ מֵעַל הַחוֹמָה ׃ 24 מִי הִכָּה אֶת אֲבִימֶלֶךְ בֶּן יְרֻבֶּשֶׁת הֲלוֹא אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח
Thebez in & , super muro de iecit mulier quam Abimelech percussit Quis
רֶכֶב מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמָת בְּתֵבֵץ לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל הַחוֹמָה וְאָמַרְתָּ גַּם עַבְדְּךָ אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת ׃
Vriah seruus & , tibi dixeris & , murum ſuper peruenisti quare
25 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַמַּלְאָךְ כֹּה תֹאמַר אֶל יוֹאָב אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה כִּי כַזֹּה וְכַזֹּה תֹּאכַל
ſuum eum focus eu & , ſed deſinet & , uidem ad tuum bellum robora gladius
הַחֶרֶב הַחֲלֵק מִלְחַמְתְּךָ אֶל הָעִיר וְהָרְסָהּ וְחַזְּקֵהוּ וְאִתָּנוּ
Israel & Iudam & , tibi adiuuet & , eum confortes & , urbem ad ſuum bellum robora gladius
26 דִּבְרֵי הַדָּבָר הַזֶּה ׃ וַתִּשְׁמַע אֵשֶׁת אוּרִיָּה כִּי מֵת אוּרִיָּה אִישָׁהּ וַתִּסְפֹּד עַל בַּעְלָהּ ׃
Dauid mortuus & , Dauid uoce & , Vriah uxor audiuit Et
27 וַתַּעֲבֹר הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיַּאַסְפָהּ אֶל בֵּיתוֹ וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן וַיֵּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר עָשָׂה
ille fecerat quod uerbum Et , ille & , ſuum domum in eam collegit & , Dauid misit & , luctus Transiuitque
DOMINVS oculis in Dauid fecit quod uerbum Et malum
הָרָע הַזֹּעֵר אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינֵי יְהוָה ׃

CAP. XII.

יב

1 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת נָתָן אֶל דָּוִד וַיָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הָיוּ בְּעִיר אַחַת עָשִׁיר
ad & , Dauid ad Nathan DOMINVS misit Et
2 וְאֶחָד רָאשׁ ׃ לָעָשִׁיר הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה ׃ 3 וְלָרָשׁ אֵין כִּי אִם כִּבְשַׂת אַחַת
pauper & , diuiti
קְטַנָּה אֲשֶׁר קָנָה וַיְחַיֶּהָ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעִם בָּנָיו יַחְדָּו מִפִּתּוֹ תֹּאכַל וּמִכֹּסוֹ תִשְׁתֶּה וּבְחֵיקוֹ תִשְׁכָּב
filiis eius cum & , comedebat eius de & , poculo eius de bibebat eius uiscerib in & , dormiebat
וַתְּהִי לוֹ כְּבַת ׃ 4 וַיָּבֹא הֵלֶךְ לָאִישׁ הֶעָשִׁיר וַיַּחְמֹל לָקַחַת מִצֹּאנוֹ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לָאֹרֵחַ
uenit Et filia sicut illi erat hoc & , mansuebat eius manu de comedit &
הַבָּא אֵלָיו וַיִּקַּח אֶת כִּבְשַׂת הָאִישׁ הָרָשׁ וַיַּעֲשֶׂהָ לָאִישׁ הַבָּא אֵלָיו ׃
5 וַיִּחַר אַף דָּוִד בָּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל נָתָן חַי יְהוָה כִּי בֶן מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹּאת ׃
quod mouebat grauiter & tellurem aguam Et hoc
6 וְאֵת הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבָּעָתַיִם עֵקֶב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא חָמָל ׃
propterea non quia super & , hoc uerbum fecit
7 וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל דָּוִד אַתָּה הָאִישׁ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל
Israel super regē te uxi Ego Israel Deus
8 וְאָנֹכִי הִצַּלְתִּיךָ מִיַּד שָׁאוּל ׃ וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ
Saul manu de te eui & , domini tui domum tibi Dedique
וְאֶת נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחֵיקֶךָ וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְהוּדָה וְאִם מְעָט וְאוֹסִפָה לְךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה ׃
Iudam & Israel domum tibi tradidi & , tuo sinu in tui domini uxores &
9 לָמָּה בָזִיתָ אֶת דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָיו אֶת אוּרִיָּה הַחִתִּי הִכִּיתָ בַחֶרֶב וְאֶת אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ
Chimæum Vriah percussisti gladio in & , occidisti ipsum & , uxorem in tibi acceptisti
לְךָ לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן ׃
Ammon filiorum & , gladio eum occidisti & , tibi uxorem in tui domus de gladius recedet non nunc Et
10 וְעַתָּה לֹא תָסוּר הֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד עוֹלָם כִּי בָזִיתָנִי וַתִּקַּח אֶת אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי לִהְיוֹת לְךָ לְאִשָּׁה ׃
Chimæi Vriah uxorem sepisti & , me contempsisti quod & , mouebit
11 כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ וְלָקַחְתִּי אֶת נָשֶׁיךָ לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרֵעֶךָ וְשָׁכַב עִם
cum & , ſuis oculis in uxores tuas eripiam & , tuo domo de
נָשֶׁיךָ לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַזֹּאת ׃ 12 כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בַסָּתֶר וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל
Sole oculis in & , hoc uerbum faciam ego & , abſcondito in Quia
יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ ׃
Israel & Sole coram & , Dauid dixit Et
13 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל נָתָן חָטָאתִי לַיהוָה וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל דָּוִד גַּם יְהוָה הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת ׃
Dauid ad Nathan dixitque DOMINO Peccaui Natham ad
14 אֶפֶס כִּי נִאֵּץ נִאַצְתָּ אֶת אֹיְבֵי יְהוָה גַּם הַבֵּן הַיִּלּוֹד לָךְ מוֹת יָמוּת ׃
quem natum DOMINVS percussit & , filius etiam tibi Sed
15 וַיֵּלֶךְ נָתָן אֶל בֵּיתוֹ וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת הַיֶּלֶד אֲשֶׁר
Dauid quæſiuit Et , dolori uehit & , Dauidi Vriah uxor
16 יָלְדָה אֵשֶׁת אוּרִיָּה לְדָוִד וַיַּחֲלֶהוּ ׃ וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת
puerum & , ieiunauit & , Dauid ieiunauit & , puero pro Deum
הָאֱלֹהִים בְּעַד הַנָּעַר וַיְצוֹם דָּוִד צוֹם וַיָּבֹא וַיָּלֶן וְנָתַן
terram ſuper eu & , ille & , Dauid ingressus & , ieiunium
17 שָׁכַב אַרְצָה ׃ וַיָּקוּמוּ זִקְנֵי בֵיתוֹ עָלָיו לְהָקִים אֹתוֹ מֵעַל הָאָרֶץ וְלֹא אָבָה וְלֹא אָכַל אִתָּם לָחֶם ׃
18 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיָּמָת הַיֶּלֶד וַיִּרְאוּ עַבְדֵי דָוִד לְהַגִּיד לוֹ כִּי מֵת הַיֶּלֶד כִּי אָמְרוּ הִנֵּה בְּעוֹד
adhuc in & , uiuebat
הַיֶּלֶד חַי דִּבַּרְנוּ אֵלָיו וְלֹא שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ וְאֵיךְ נֹאמַר אֵלָיו מֵת הַיֶּלֶד וְעָשָׂה רָעָה ׃
19 וַיַּרְא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו מִתְלַחֲשִׁים וַיָּבֶן דָּוִד כִּי מֵת הַיֶּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל עֲבָדָיו הֲמֵת הַיֶּלֶד וַיֹּאמְרוּ
Dauid mortuus & , Dauid uoce & , Vriah uxor audiuit Et
20 מֵת ׃ וַיָּקָם דָּוִד מֵהָאָרֶץ וַיִּרְחַץ וַיָּסָךְ וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ
ſuas uestes mutauit & , ſe uxit & , ſe lauit & , terra & , Dauid Surrexit
וַיִּשְׁאַל וַיָּשִׂימוּ לֶחֶם לְפָנָיו וַיֹּאכַל ׃
21 וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו מָה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ בָּכָה עַל הַיֶּלֶד בְּעוֹדוֹ חַי צַמְתָּ וַתִּבְךְּ וְכַאֲשֶׁר
mortuus quidē & , uiuebat in dixit Et
22 מֵת הַיֶּלֶד קַמְתָּ וַתֹּאכַל לָחֶם ׃ וַיֹּאמֶר בְּעוֹד הַיֶּלֶד חַי צַמְתִּי וָאֶבְכֶּה כִּי אָמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ יְחָנֵנִי
me miſereatur & , uiuebat in ieiunaui ego Quis quia dixi & , ego
23 יְהוָה וְחָיָה הַיָּלֶד ׃ וְעַתָּה לָמָּה זֶּה אֲנִי צָם הַאוּכַל לְהָשִׁיבוֹ עוֹד אֲנִי הֹלֵךְ אֵלָיו וְהוּא לֹא יָשׁוּב
reuocare eum ualeo & , adhuc ego ille ad & , ieiunem ego cur Et
אֵלָי ׃
me & , ille ad reuertetur non ipse & , eum ad
24 וַיְנַחֵם דָּוִד אֶת בַּת שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה
Salomoh eius nomen uocauit & , filium peperit & , eo cum dormiuit & , ad ingressus & , filii uxore Bath-ſebah Dauid eſt conſolatus Et
וַיהוָה אָהֵב אֹתוֹ ׃
dilexit & , Dauid ad Nathan DOMINVS misit Et
25 וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יְדִידְיָה בַּעֲבוּר יְהוָה ׃
Iedidiah uocauit & , DOMINI propter Iedidiah & , eius uocem
26 וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּלְכֹּד אֶת עִיר הַמְּלוּכָה ׃ 27 וַיִּשְׁלַח יוֹאָב מַלְאָכִים אֶל דָּוִד וַיֹּאמֶר
Dauidi nuncios & , Ioab Misitque
נִלְחַמְתִּי עַל רַבָּה גַּם לָכַדְתִּי אֶת עִיר הַמָּיִם ׃
aquarum urbem cepi & , Rabbath ad Dimicaui
28 וְעַתָּה אֱסֹף יֶתֶר הָעָם וְחָנֵה עַל הָעִיר וְלָכַדְתָּהּ פֶּן אֶלְכֹּד אֲנִי אֶת הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ ׃
eam super meum nomen uocetur & , ciuitatem ego capiam
ne & , ciuitate capta & , ciuitatem ego & , populū reliquum
אֶלְכֹּד אֲנִי אֶת הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ ׃

* ejus gregaut
1 וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן לְאַבְשָׁלוֹם בֶּן דָּוִד אֲחוֹת יָפָה
* ejus formosa
וּשְׁמָהּ תָּמָר וַיֶּאֱהָבֶהָ אַמְנוֹן בֶּן דָּוִד ׃
2 וַיֵּצֶר לְאַמְנוֹן לְהִתְחוֹלֵל עַל תָּמָר אֲחֹתוֹ כִּי בְתוּלָה הִוא
* ejus virgo
וַיִּפָּלֵא בְעֵינֵי אַמְנוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְאוּמָה ׃
3 וּלְאַמְנוֹן רֵעַ וּשְׁמוֹ יוֹנָדָב בֶּן שִׁמְעָה אֲחִי דָוִד וְיוֹנָדָב
* ejus homo & * ejus
אִישׁ חָכָם מְאֹד ׃ 4 וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה בֶּן הַמֶּלֶךְ כָּה
* adamo, fidelium sapientior te fuisse
רָזֶה מִבֹּקֶר בַּבֹּקֶר הֲלוֹא תַּגִּיד לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אַמְנוֹן
* ejus soror Thamar
5 אֶת תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלוֹם אָחִי אֲנִי אֹהֵב ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹנָדָב שְׁכַב עַל מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְחוֹלָל
Thamar eius & Veniat , eum ad dixit & , te uidendū ad eius pater uenit &
וּבָא אָבִיךָ לִרְאוֹתֶךָ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו תָּבֹא נָא תָמָר
meis oculis in faciat & , panem me faciat comedere & , mea soror
אֲחֹתִי וְתַכְלְכֵנִי לֶחֶם וְעָשְׂתָה לְעֵינַי הַבִּרְיָה וְאֶרְאֶה
eius manu de comedā & , uideam quod propter
6 וְאֹכַל מִיָּדָהּ ׃ וַיִּשְׁכַּב אַמְנוֹן וַיִּתְחָל וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹתוֹ
ad Amnon dixitque eū uidendū ad rex uenit & , ægris ſe ſimulat &
וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל הַמֶּלֶךְ תָּבֹא נָא תָמָר אֲחֹתִי וּתְכַלְכֵּל
* ejus oculis in
לְעֵינַי שְׁתֵּי לְבִבוֹת וְאֶרְאֶה מִיָּדָהּ ׃ 7 וַתִּשְׁלַח דָּוִד אֶל
* ejus soror
תָּמָר הַבַּיְתָה לֵאמֹר לְכִי נָא בֵּית אַמְנוֹן אָחִיךְ וַעֲשִׂי לוֹ
* ejus domum & * ejus
8 דָּבָר ׃ וַתֵּלֶךְ תָּמָר בֵּית אַמְנוֹן אָחִיהָ וְהוּא שֹׁכֵב
* ejus in lagena & * ejus
וַתִּקַּח אֶת הַבָּצֵק וַתָּלָשׁ וַתַּעַשׂ לְעֵינָיו וַתְּבַשֵּׁל אֶת הַלְּבִבוֹת
* ejus in lagena fecit & * ejus
9 וַתִּקַּח אֶת הַמַּחְבַּת וַתֶּצֶק לְפָנָיו וַיְמָאֵן לֶאֱכוֹל וַיֹּאמֶר
* ejus foras
אַמְנוֹן הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָי וַיֵּצְאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָיו ׃
Amnon & Dixit Thamar ad Amnon Dixitque
10 וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל תָּמָר הָבִיאִי הַבַּדָּר וְאֶאֱכְלָה מִיָּדֵךְ
eius in Thamar reposuit & , eius manu de comedā & , eius in
וַתִּקַּח תָּמָר אֶת הַלְּבִבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂתָה וַתָּבֵא לְאַמְנוֹן אָחִיהָ
Amnon ad attulit & , fecerat
11 הַבָּדָרָה ׃ וַתַּגֶּשׁ אֵלָיו לְהַאֲכִיל וַיֹּאחֶז בָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ
* ejus soror
בֹּאִי שִׁכְבִי עִמִּי אֲחוֹתִי ׃ 12 וַתֹּאמֶר לוֹ אַל אָחִי אַל תְּעַנֵּנִי
hanc ſtultitiam facias ne , Israel in hoc fas non quia
כִּי לֹא יֵעָשֶׂה כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל אַל תַּעֲשֶׂה אֶת נְבָלָה הַזֹּאת
uenus tolli eius in & , ignominiam peccatum me & , factam quo ego Et
13 וְאֵנָה אֲנִי אוֹלִיךְ אֶת חֶרְפָּתִי וְאַתָּה תִּהְיֶה כְּאַחַד הַנְּבָלִים
me phibebit nō quis neque ad uos loquere nunc & , Israel in ſtultorum
בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה דַּבֶּר נָא אֶל הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי
ea pa fuerim & , eius uocem audire noluit Et
14 מִמֶּךָּ ׃ וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ וַיִּתְחַזֵּק מִמֶּנָּה וַיְעַנֶּהָ
eam ſupposuit & eam afflixit &
וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ ׃

g 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipſe & ,parẽ in illi ero Ego .ſeculum in vſque eius regni
וְסִלְחָתִי עַד־עוֹלָם׃ ס 14 אֲנִי אֶהְיֶה לוֹ לְאָב וְהוּא
,vtorum virga in eum arguam & ,ſi peccauit operãs in qui ,filii in mihi erit gratia
יִהְיֶה לִּי לְבֵן אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים
recedet non mea miſericordia Et .hominũ filiorum taſtibus ,in de plagis
וּבִנְגָעֵי בְנֵי אָדָם׃ 15 וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר
feci recedere quemadmodum ,Saul eum à feci recedere quemadmodum eo ab
מֵעִמּוֹ כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי
in vſque tuum regnum & ,tua domus filiis* Et .ſeo ſeruiens ,in ſacie tua.
מִלְּפָנֶיךָ׃ 16 וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־
,ſeculum in vſque firmus erit tuus thronus tua ſacies ad* ,ſeculum *coram tui
עוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּסְאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד עוֹלָם׃
,hanc riſionem eum ſecundũ & ,hoc verbo omnia ſecundum
כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכָל 17 תַּחֲזוֹן הַזֶּה
,Dauid rex* ingreſſus Et .Dauid ad Nathan eſt locutus ſic
וַיְדַבֵּר נָתָן אֶל־דָּוִד׃ 18 וַיָּבֹא דָּוִד הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב
,quie & ,Deus Domine* ego Quis ait & ,DOMINI ſerie ad ſedit & ,Cor& Domi-
לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה וּמִי
adhuc fuit patrem Et .hue vſque me adduxiſti quia ,hoc Domine
בֵיתִי כִּי הֲבִיאֹתָנִי עַד־הֵנָּה׃ 19 וַתְּקַטֹּן עוֹד
tui ſeruo domum ad* etiam ea locutus & ,Deus Domine tu* ea ſic in hoc *ſuper
זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה וַתְּדַבֵּר גַּם אֶל־בֵּית עַבְדְּךָ
,Deus Domine humine* ita ſi ,loquitur in Adam
לְמֵרָחוֹק וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם יְהוִה׃ *יֵרְאֶה
noſti tu & ,ſic ad loquendum ad* vita Dauid addet quid Et .*ex loquatur
וּמָה־יוֹסִיף דָּוִד עוֹד לְדַבֵּר אֵלֶיךָ וְאַתָּה 20
tui ex ſe,in & ,tuum verbum Propter .Deus Domine tui ſeruum
אֶת־עַבְדְּךָ אֲדֹנָי יְהוִה׃ 21 בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ וּכְלִבְּךָ
,tuum ſeruum ,ſeciſtum ſine ad* ,hanc magnitudinem omnem te ,in *et fare fa-
עָשִׂיתָ אֶת כָּל־הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת־עַבְדֶּךָ׃ *עֲשֵׂה
nos & ,te ſic eſt ſanctũ quia ,Deus DOMINE es magnificatus Ideo .ſecit
עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ יְהוָה אֱלֹהִים כִּי־אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין 22
,nullius auribus in audiuimus quæ omnia ſecundum ,te præter Deus *propter quã
אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בְּאָזְנֵינוּ׃ 23 וּמִי כְּעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ *iure Deus, ve
,ſecundum ad* ,ſuũ ſibi populum ſecundum ad* ,populũ ei ſibi redemendum ad ,ab ritatem
אֱלֹהִים לִפְדּוֹת־לוֹ לְעָם וְלָשׂוּם לוֹ שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת *facere.
quem ,tui populi ſecundum a ,tuæ ſeriæ terribilia & ,magnalia tui eum vobis
לָכֶם הַגְּדֹלָה וְנוֹרָאוֹת לְאַרְצֶךָ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר 24 *עָשָׂה
tibi ſumiſti Et .eius Deũ ei ,gentibus ,Aegyptũ ex tibi redemiſti
פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וֵאלֹהָיו׃ 25 וַתְּכֹנֵן לְךָ *בֵּן
,Deus tu & ,ſeculum in vſque populũ in tibi ,Iſrael ſuum populũ
עַמְּךָ לְךָ לְעָם עַד־עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה
verbum ,Deus DOMINE tuos Et .Deus in eis fuiſti Deus.
הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים׃ 26 וְעַתָּה *יְהוָה אֱלֹהִים הַדָּבָר *ſtatue
,ſeculum in vſque eius regni
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ וְעַל־בֵּיתוֹ הָקֵם עַד־ *מקום
magnificetur Et .es locutus quod ſecundum ſue & ,eternum
עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ 27 וְיִגְדַּל
Deus exercituum DOMINVS ait ſecundo ,ſeculum in vſque tuũ nomẽ
שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהִים
,tua facies ad ſerua* erit Dauid tui ſerui domus & ,Iſrael ſuper habilitata con-
עַל־יִשְׂרָאֵל וּבֵית עַבְדְּךָ דָּוִד יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ׃ firmata
כִּי־אַתָּה יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גָּלִיתָ אֶת־ 28
mouiſti Iſrael Deus exercituum DOMINE tu Quia
אֹזֶן עַבְדְּךָ לֵאמֹר בַּיִת אֶבְנֶה־לָּךְ עַל־כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ
,hanc ,orationem te ad* ,tuum cor
אֶת־לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ אֶת־הַתְּפִלָּה הַזֹּאת׃ 29 עַתָּה
,Deus Domine nunc Et .tu ipſe tu ,Deus Domine nunc Et
יְהוָה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ
hoc .bonum tuum ſeruum ad ex locutus & ,veritas
אֱמֶת וַתְּדַבֵּר אֶל־עַבְדְּךָ אֶת־הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃ 30 וְעַתָּה
,ſeculum in ruiſti domus & ,tui ſerui domui benedici & ,velis* nunc Et *incipe
הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם *יְאֵל
tua benedictione ex & ,es locutus Deus Domine tu quia ,tuo ſeruo ad *ſit
לְפָנֶיךָ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי יְהוִה דִּבַּרְתָּ וּמִבִּרְכָתְךָ
,ſeculum in tui ſerui domus benedicatur
יְבֹרַךְ בֵּית עַבְדְּךָ לְעוֹלָם׃

CAP. VIII. ח

*humilitauit *וַיַּךְ דָּוִד אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד 1
,eos deprellit & ,Philiſtim Dauid percuſſit & ,proſtrauit fuit Et
אֶת־מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ 2 וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב
,Philiſtim manu de Metheg* Dauid cepit* & *Frenũ ſignat.
וַיָּמָד אֹתָם בַּחֶבֶל מַפִּיל אַרְצָה וַיָּמָד שְׁנֵי חֲבָלִים

,terram ad eos ſterni faciendo funiculo in eos eſt meſus &, Moab percuſſit Et
לְהָמִית וּמָלֵא הַחֶבֶל לְהַחֲיוֹת וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד
,monumentum ad ſuncticos duos eſt menſus & *ſuam ſtatuam* &
לְעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה׃ 3 וַיַּךְ דָּוִד אֶת־הֲדַדְעֶזֶר
,munus portantes ſeruos in* Dauid ipſi Moab ſui† & ,ſtituebantur ad
לְהָשִׁיב יָדוֹ בִּנְהָרוֹ בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה׃
,Sobah regem Rechob filium Hadadhezer Dauid percuſſit Et
וַיִּלְכֹּד דָּוִד מֵאָתָם אֶלֶף וְשִׁבְעִים 4
,Parath flumine ad ſuam manum extendendam ad ipſum eundo in†
אֶלֶף פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִד אֶת כָּל הָרֶכֶב
vigenti & ,equites ſeptingentos & mille ipſi†ex Dauid cepit Et
וַיְהַלֵּךְ דָּוִד מֵהֶם מֵאָה רָכֶב׃ 5 וַתָּבֹא אֲרָם
,tum ſeruant & ,currit omnẽ Dauid tuberauit & *ipſum eius† militia
דַּרְמֶשֶׂק לְעֶזֶר מֶלֶךְ צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִד בַּאֲרָם
,ſuccurendũ ad Damaſcẽo Aram venit Et .currus centum ex ex
מֵאָתָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף׃ 6 וַיָּשֶׂם דָּוִד נְצִיבִים בַּאֲרָם
,Damaſcẽo Aram in ,praſidies Dauid poſuit Et .virorum milia
דַּרְמֶשֶׂק וַיְהִי אֲרָם לְדָוִד לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה
,Damaſcẽo Aram in praſidies Dauid poſuit Et .virorum milia
וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃
,ſeruorum ,Dauid ipſe & ,DOMINVS ſeruauit & ,munus portantes ſeruos in* Dauidi Aram *ſuos &
וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ עַל־עַבְדֵי 7
,Ieruſalem in eos adduxit & ,Hadadhezer ſeruos ad* erant quæ ,aurei
הֲדַדְעֶזֶר וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלִָם׃ 8 וּמִבֶּטַח וּמִבֵּרֹתַי עָרֵי
,tex regis Hadadhezer ciuitatibus Berothai de & ,Betheach de Et
הֲדַדְעֶזֶר לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד נְחֹשֶׁת הַרְבֵּה מְאֹד
,valde multum æs Dauid ,Chamath rex Toi audiuit Et
וַיִּשְׁמַע תֹּעִי מֶלֶךְ חֲמָת׃ 9 כִּי הִכָּה דָוִד אֶת כָּל־חֵיל
,Hadadhezer* omnem Dauid percuſſit quod ,ornatũ
הֲדַדְעֶזֶר׃ 10 וַיִּשְׁלַח תֹּעִי אֶת־יוֹרָם בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ
,Hadarezer in* pugnaſſet quod ,ſuæ ei *benedicendum ad & ,ſuorum ad
דָּוִד לִשְׁאֹל לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר נִלְחַם
,Hadadhezer ſuis Thoi bellorum ſuis* quia ,ſibi percuſſiſſet &
וַיַּךְ דָּוִד כִּי אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעִי הָיָה הֲדַדְעֶזֶר וּבְיָדוֹ
,aurea vaſa & ,aurea vaſa & ,argentea vaſa erant
כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת׃ 11 גַּם אֹתָם
,argento cum DOMINO Dauid rex ſanctificauit ea Etiam
הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה עִם הַכֶּסֶף
,ſubegerat quas ,gentibus omnibus de ſanctificauerat quæ ,auro &
וְהַזָּהָב אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר כָּבָשׁ׃
,Philiſtiæ de & ,Hammon filiis de & ,Moab de & ,Aram De
מֵאֲרָם וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים 12
,Sobah regis Rechob filij Hadadhezer filio de & ,Hamelec de &
וּמֵעֲמָלֵק וּמִשְׁלַל הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה׃
,Aram* cedendo & *ipſum reuertendo in* ,nomen† Dauid fecit Et
וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם בְּשׁוּבוֹ מַכֹּתוֹ אֶת־אֲרָם 13
,illis octodecim ,Salis valle in
בְּגֵיא מֶלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף׃ 14 וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם
Edom in poſuit Et .Dauid fecit Et
נְצִיבִים בְּכָל־אֱדוֹם שָׂם נְצִבִים וַיְהִי כָל־אֲרוֹם עֲבָדִים
,ſeruus Edom omnis fuit* &: præſides poſuit Edom omni in præſides
לְדָוִד וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃
,ſeruauit & :Dauid omnẽ ſuper Dauid Regnantique
וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָּוִד עֹשֶׂה מִשְׁפָּט
,ſeruorum ſuper Seruiah filius Ioab Et .ſuo populo omni iuſtitiam &
וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃ 16 וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא
,exercitui ſuper* Achilud filius Iehoſaphath &
וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃ 17 וְצָדוֹק בֶּן־
,Seruiah & ,Sacerdotes Ebiathar filius Achimelech & ,Achitob
אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר כֹּהֲנִים וּשְׂרָיָה סוֹפֵר׃
filij & ,Haphelethi & ,Iehoiadah filius Benaiahu Et
וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי
,erant ſacerdotes* Dauid
דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ׃

CAP. IX. ט

,Saul domui† remanſerit qui adhuc eſt Num :Dauid dixit Et
וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲכִי־יֶשׁ־עוֹד אִישׁ אֲשֶׁר נוֹתַר לְבֵית שָׁאוּל
,Ionathan propter miſericordiam eo cum faciam ego†
וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן׃ 2 וְלִבֵּית
,Dauid ad eum vocarunt & :Sibah eius nomen & ,ſeruus† Saul
שָׁאוּל עֶבֶד וּשְׁמוֹ צִיבָא וַיִּקְרְאוּ־לוֹ אֶל־דָּוִד
,Iſrael de & ,Hammou filius de & ,Moab de & ,Aram De
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ הַאַתָּה צִיבָא וַיֹּאמֶר עַבְדֶּךָ׃
,Machir domo e eum cepit* & ,Dauid rex Miniſque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְזֶה אֵין־עוֹד בֵּית שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה
,Lodebar in* ,Ammiel filij Machir domus ipſe* Ecce .eregeret ad Saba domus &
עִמּוֹ חֶסֶד אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ עוֹד
,Iſrael ſuorũ ad ſeruus ipſe & ,Sibah rex ait Et .Hammiel filij Machir
בֵּן לִיהוֹנָתָן נְכֵה רַגְלָיִם׃ 4 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ אַיֵּה
,Dauid ad ſunt ecce ,dixit & ,Mephiboſeth Dauid
הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה בְּבֵית מָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל
,tuus ſeruus Ecce* :dixit & ,Mephiboſeth Dauid
בְּלֹא דְבָר׃ 5 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיִּקָּחֵהוּ מִבֵּית מָכִיר
,Lodebar de Hammielis filij
בֶּן־עַמִּיאֵל מִלֹּא דְבָר׃ 6 וַיָּבֹא מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן
,Ioathan filius Mephiboſeth venit Et .Lodebar de Hammielis filij
בֶּן־שָׁאוּל אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר דָּוִד
,Dauid ad ſeruat ille & ,ſuper eruidit* & ,Mephiboſeth Dauid
מְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר הִנֵּה עַבְדֶּךָ׃ 7 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד
,tuus ſeruus Ecce* :dixit & ,Mephiboſeth Dauid
אַל־תִּירָא כִּי־עָשֹׂה אֶעֱשֶׂה עִמְּךָ חֶסֶד בַּעֲבוּר
,Ionathan propter miſericordiã
יְהוֹנָתָן אָבִיךָ וַהֲשִׁבֹתִי לְךָ אֶת כָּל־שְׂדֵה שָׁאוּל
,eo pro eius filium Chaanee
אָבִיךָ וְאַתָּה תֹּאכַל לַחְמִי עַל־שֻׁלְחָנִי תָּמִיד׃
,miſericordiã mecũ ei* pater fecit quemadmodũ ,Nachas filius Chaanee
וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר מִי עַבְדֶּךָ כִּי פָנִיתָ אֶל־הַכֶּלֶב 8
,Iuo patre ſuo fuerũ ſeruorũ *ea in* ,Ieruſalem conſolandum ad Dauid tenuit &
הַמֵּת אֲשֶׁר כָּמֹנִי׃ 9 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא
,Hammon filium ei ſeruit Dauid ſimul ,Seruiah & ,Dauid filius Sarue & ,Ioab
נַעַר שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר הָיָה לְשָׁאוּל וּלְכָל־
,principes Diſcretũque ,Hammon
בֵּיתוֹ נָתַתִּי לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ׃ 10 וְעָבַד לוֹ אַתָּה וּבָנֶיךָ
,ſuũ patrẽ Dauid *ſuum Num :ſuũ dominũ Chaanã ad Hammon filiũ & ,Dauid
וַעֲבָדֶיךָ וְהֵבֵאתָ וְהָיָה לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ לֶחֶם וְאָכַל וְלִמְפִיבֹשֶׁת
,ſuorum ad & ,ſuos ſeruos & ,Ioab Dauid
בֶּן־אֲדֹנֶיךָ יִהְיֶה תָמִיד לֶחֶם וְאֹכֵל בְּנוֹ וּבָנִים
,Ieruſalem in manſit Dauid & ,Maleboth filio* ,ſuũ filio & ,ſuũ
וְלִמְפִיבֹשֶׁת בֶּן יְרוּשָׁלִָם כִּי עַל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ הָיָה תָמִיד
,ſuo ſalus ,ab ipſo* Dauid ſuccurrit & ,noſtra ,tempus ad ſuis Et
וְהוּא נִכְסָח שְׁתֵּי רַגְלָיו׃ 11 וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־
,Iazarenorum moliretur vtrũ & ,eos domus ordinem ſuper deambulabat &
הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדּוֹ כֵּן
,valde ſuperbus eſt quod Hadarezer ſerui regis omnes viderunt Et
יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וּמְפִיבֹשֶׁת אָכַל עַל־שֻׁלְחָנִי כְּאַחַד מִבְּנֵי
,Aram* a & *ſuũ ſimul ad Hadarezer eorum principes Sobach & ,Chalmi† venerunt &
הַמֶּלֶךְ׃ 12 וּלְמִפִיבֹשֶׁת בֵּן קָטֹן וּשְׁמוֹ מִיכָא וְכֹל
,Mephiboſeth Et .Micha eius nomen & ,patruus filius* Mephiboſeth &
מוֹשַׁב בֵּית־צִיבָא עֲבָדִים לִמְפִיבֹשֶׁת׃ 13 וּמְפִיבֹשֶׁת
,ſemedies ipſe* ſemper regis menſam ſuper quia ,Ieruſalem in manet Mephiboſeth
יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִַם כִּי עַל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ הָיָה תָמִיד הוּא וְאֹכֵל
,ſuis pedibus duobus claudicabat ipſe &
וְהוּא פִסֵּחַ שְׁתֵּי רַגְלָיו׃

CAP. X. י

,regnauit & :Hammon filius† rex eſt mortuus & *hæreditas fuit Et
וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ
,eo pro eius filius Chaanee
חָנוּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ 2 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶעֱשֶׂה חֶסֶד עִם־
,miſericordiã mecũ ei* pater fecit quemadmodũ ,Nachas filius Chaanee
חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי וַיִּשְׁלַח
,Iuo patre ſuo fuerũ ſeruorũ *ea in* ,Ieruſalem conſolandum ad Dauid tenuit &
דָּוִד לְנַחֲמוֹ בְּיַד עֲבָדָיו אֶל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד
,Hammon filium ei ſeruit Dauid ſimul ,Seruiah & ,Dauid filius Sarue & ,Ioab
אַרְצָה בְּנֵי עַמּוֹן׃ 3 וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי
,principes Diſcretũque ,Hammon
בְנֵי עַמּוֹן אֶל־חָנוּן אֲדֹנֵיהֶם הֲמְכַבֵּד דָּוִד אֶת־אֲבִיךָ
,ſuũ patrẽ Dauid *ſuum Num :ſuũ dominũ Chaanã ad Hammon filiũ &
כִּי־שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלוֹא בַעֲבוּר חֲקֹר אֶת־
,munificum propter* nonne ?conſolatores te ad miſit quia ,eum
הָעִיר וּלְרַגְּלָהּ וּלְהָפְכָהּ בָּא דָוִד אֶת־עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃
,Dauid miſit ,eam euertendam ad& ,eam perdite prouidendam ad& ,ſuos ad
וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיְגַלַּח אֶת־חֲצִי זְקַן
,tex ad ſuos ſeruos Chaanã Et
רֵאשָׁם וַיְגַזַּר אֶת־מַדֵּיהֶם בַּחֲצִי עַד־מִשְׁפְּתֵיהֶם
,ſuos domũ ,Ieruſalem in manere* Dauid
וַיְשַׁלְּחֵם׃ 5 וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ
,ſuos ſalua ab ipſo* Dauid ſuccurrit & ,noſtra ,tempus ad
הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד־
,ſeruorũ ſuorũ ad ſeruus ipſe & ,Dauid* ſuorũ ad
וְצִמְחָה וְשַׁבְתֶּם׃ 6 וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי
,Hammon filij ſunt ,videbant & ,confuſi
נִבְאֲשׁוּ בְדָוִד וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־עַמּוֹן וַיִּשְׂכְּרוּ אֶת־
,Iazarenorum mercede & ,Hammõ filij miſerũt & :Dauid in *fœtuerunt
אֲרַם בֵּית רְחוֹב וְאֶת־אֲרַם צוֹבָא עֶשְׂרִים אֶלֶף רַגְלִי
,Sobah Aram & ,Beth-rechob Aram
וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף אִישׁ וְאִישׁ־טוֹב שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף
,Istob & ,Recbob & ,Sobali Aram* & ,portæ oſtium ad ,bellum
אִישׁ׃ 7 וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיִּשְׁלַח אֶת־יוֹאָב וְאֶת כָּל־
,ſeruorum exercitũ
הַצְּבָא הַגִּבּוֹרִים׃ 8 וַיֵּצְאוּ בְנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ
,Iſrael cum ſeruum pace & ,Aram
מִלְחָמָה פֶּתַח הַשָּׁעַר וַאֲרַם צוֹבָא וְרְחוֹב וְאִישׁ־טוֹב
,ſe aſſi effet quod Ioab vidit Et .agro in ſeorſum Mahachah &
לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃ 9 וַיַּרְא יוֹאָב כִּי הָיְתָה אֵלָיו
,electis omnibus ex eligit & ,aciem à ,ſuis contra belli facies
פְּנֵי הַמִּלְחָמָה מִפָּנִים וּמֵאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי
,Aram eruciſſimi in ſe ordinauit & ,Iſrael in
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת אֲרָם׃ 10 וְאֶת יֶתֶר הָעָם
,militum ceteram in ſe diſpoſuit & ,ſui fratris Abiſai manu in tradidit
נָתַן בְּיַד אֲבִישַׁי אָחִיו וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת בְּנֵי
,Hammon
עַמּוֹן׃ 11 וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק אֲרָם מִמֶּנִּי וְהָיִיתָה לִּי
,me pro Aram fuerit ſiſi :Dixitque
לִתְשׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֱזְקוּ מִמְּךָ וְהוֹשַׁעְתִּי לָךְ׃
,ſalutem tibi ad hoc & ,pro te fortem fuerit Hammon filij ſi & ,ſalutis in
12 חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי
,ſuũ ſimul ad ,Dauid ſeruum
אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו׃ 13 וַיִּגַּשׁ
,ſuis omnibus bonum facial DOMINVS & :noſtri Dei
יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה בַּאֲרָם וַיָּנֻסוּ
,Iſrael ſuorũ ad ſeruus ipſe & ,Dauid* ſuorũ ad
מִלְּפָנָיו׃ 14 וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי נָס אֲרָם וַיָּנֻסוּ
,Hammon filius de & ,Iſrael ſuorũ ad ſeruus ipſe & ,Dauid* ſuorũ ad
גַּם־הֵם מִפְּנֵי אֲבִישַׁי וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִָם וַיָּשָׁב יוֹאָב
,Ieruſalem in manſit Dauid & ,noſtra ,tempus ad ſuis Et
מֵעַל בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃ 15 וַיַּרְא אֲרָם
,ſuos ſalua ab ipſo* Dauid ſuccurrit & ,noſtra ,tempus ad
כִּי נִגַּף לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאָסְפוּ יַחַד׃ 16 וַיִּשְׁלַח
,Iſrael cum ſeruum pace & ,Iſrael
הֲדַדְעֶזֶר וַיּוֹצֵא אֶת־אֲרַם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַנָּהָר
,Aram de Aram ſe orthoſtatarum & :Chalmi† ad emiſit & ,Iazarenorum
וַיָּבֹאוּ חֵילָם וְשוֹבַךְ שַׂר צְבָא הֲדַדְעֶזֶר לִפְנֵיהֶם׃
,Hadarezer in* pugnaſſet quod ,ſuæ ei *benedicendum ad & ,ſuorum ad
17 וַיֻּגַּד לְדָוִד וַיֶּאֱסֹף אֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת־
,Iordanem & ,Dauid eſt congregauit & ,Iſrael ſuum omnem ſimul
יַרְדֵּן וַיָּבֹא חֵילָמָה וַיַּעַרְכוּ אֲרָם לִקְרַאת דָּוִד
,Aram* ,Dauid ad eum vocarunt & :Sibah eius nomen & ,ſeruus† Saul
וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃ 18 וַיָּנֻסוּ אֲרָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,Iſrael de & ,Hammon filius de & ,Moab de & ,Aram De
וַיַּהֲרֹג דָּוִד מֵאֲרָם שִׁבְעִים אֶלֶף בָּקָר וְאַרְבָּעִים אֶלֶף
,Philiſtiæ de & ,Hammon filius de & ,Moab de & ,Aram De
פָּרָשִׁים וְשוֹבַךְ שַׂר צְבָאוֹ הִכָּה וַיָּמָת שָׁם׃
,Sobah regis Rechob filij Hadadhezer filio de & ,Hamelec de &
19 וַיִּרְאוּ כָּל־הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר כִּי נִגַּף לִפְנֵי
,Iſrael cum ſeruum pace & ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁלְמוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּעַבְדוּם וַיִּרְאוּ אֲרָם
,Aram* a & *ſuũ ſimul ad Hadarezer eorum principes Sobach & ,Chalmi† venerunt &
לְהוֹשִׁיעַ עוֹד אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃

CAP. XI. יא

,tempore quo egrediuntur reges ,וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמַּלְאָכִים וַיִּשְׁלַח 1
,ſuos & ,Ioab Dauid miſit & ,ſuum exercitum in fuit Et
אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ
,Ieruſalem in manſit Dauid & ,Hammon filios
אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּצֻרוּ עַל־רַבָּה וְדָוִד יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם
,ſuo ſalua ab ipſo* Dauid ſuccurrit & ,noſtra ,tempus ad
וְיוֹאָב הִכָּה אֶת־רַבָּה וַיְנַתְּצֶהָ׃ 2 וַיֹּאמֶר דָּוִד
,Iazarenorum moliretur vtrũ & ,eos domus ordinem ſuper deambulabat &
לָקַח אֶת־עֲטֶרֶת מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וַיִּמְצָא שִׁקַּל
,valde ſuperbus eſt quod Hadarezer ſerui regis omnes viderunt Et
זָהָב כִּכָּרוֹ וְאֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי עַל־רֹאשׁ דָּוִד וְשָׁלָל
,Aram* a & *ſuũ ſimul ad Hadarezer eorum principes Sobach & ,Chalmi† venerunt &
הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד׃ 3 וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר בָּהּ
,Ieruſalem in manſit Dauid & ,noſtra ,tempus ad ſuis Et
הוֹצִיא וַיָּשֶׂם בָּהֶם בַּמְּגֵרוֹת וּבְמוֹרְגוֹת הַבַּרְזֶל וּבְגַרְזִנֵי
,Iazarenorum moliretur vtrũ & ,eos domus ordinem ſuper deambulabat &
הַבַּרְזֶל וְהַעֲבִירָם בְּמַלְבֵּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל־עָרֵי
,valde ſuperbus eſt quod Hadarezer ſerui regis omnes viderunt Et
בְנֵי עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִד וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלִָם׃
,Aram* a & *ſuũ ſimul ad Hadarezer eorum principes Sobach & ,Chalmi† venerunt &
4 וַיְהִי אַחֲרֵי הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמֶר
,Ieruſalem in manſit Dauid & ,noſtra ,tempus ad ſuis Et
דָּוִד לְיוֹאָב וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְאֶת כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ
,Iazarenorum moliretur vtrũ & ,eos domus ordinem ſuper deambulabat &
אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּצֻרוּ עַל־רַבָּה וְדָוִד יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם
,ſuo ſalua ab ipſo* Dauid ſuccurrit & ,noſtra ,tempus ad
וְיוֹאָב הִכָּה אֶת־רַבָּה וַיֶּהֶרְסֶהָ׃ 5 וַיֹּאמֶר דָּוִד
,valde ſuperbus eſt quod Hadarezer ſerui regis omnes viderunt Et
לָקַח אֶת־עֲטֶרֶת מַלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וַיִּמְצָא שִׁקַּל
,Aram*

Universidad de Deusto
Biblioteca

venerũt & Bahanah & Rechab Beerothitæ Rimmon filij abierunt Et
1 וַיֹּלְכוּ כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹנָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ׃
cũm ineleſſerent dies, *dormiebat f cubiculo ſuo reſidendo, *ſedebat in throno, *ſtabulo ſuo, *ſtabulum, *ſtabulorum, *ſtabulis ſuis, *ſtabulo, *ſtabulum, *ſtabulo ſuo, *ſtabulum, *ſtabulo ſuo, *ſtabulum, *ſtabulo ſu

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciuitā & ueritatē & misericordiā uobiscū Dominus. Faciam autem
6 וְעַתָּה יַעַשׂ יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד וֶאֱמֶת וְגַם
hanc rem. Fecistis quia hoc homum uobiscum facium ego
אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה אֶתְכֶם הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַדָּבָר הַזֶּה׃
quia cōtulit filius eius eboue & ueftitæ manus confortentur nunc Et
7 וְעַתָּה תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם וִהְיוּ לִבְנֵי חַיִל כִּי
Iehudah domus † uxerunt me eiam & † Saul ueltis omnis eſt mortuus
מֵת שָׁאוּל אֲדֹנֵיכֶם וְשֵׁאוּל גַּם אֹתוֹ בֵּית יְהוּדָה
mittit princeps. Ner filius Abner Et eos super regem in
לְמֶלֶךְ עֲלֵיהֶם׃ 8 וְאַבְנֵר בֶּן נֵר שַׂר צָבָא
eſt focii tranſire & Saul filium Iſboleth egit qui ipſi quo
אֲשֶׁר לְשָׁאוּל לָקַח אֶת אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל וַיַּעֲבִרֵהוּ
Aſſiri in & Gualtad in eum fecit regnare Et caſtra
מַחֲנָיִם׃ 9 וַיַּמְלִכֵהוּ אֶל הַגִּלְעָד וְאֶל הָאֲשׁוּרִי
Iſrael ſuper & Beniamin ſuper & Ephraim ſuper & Iezrehel in &
וְאֶל יִזְרְעֶאל וְעַל אֶפְרַיִם וְעַל בִּנְיָמִן וְעַל יִשְׂרָאֵל
Saul filius Iſboleth annorum quadraginta Filius
כֻּלּה׃ 10 בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל
Iehudah domū † regnauit annis duobus & Iſrael ſup ipſum regnauit in
בְּמָלְכוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בֵּית יְהוּדָה
ſunt quibus dierum numerus fuit Et Dauid poſt ſummā
אַחֲרֵי דָוִד׃ 11 וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה
ſex & anni ſeptem Iehudah domum ſuper Dauid in ſea Dauid
דָּוִד מֶלֶךְ בְּחֶבְרוֹן עַל בֵּית יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה
Iſboſeth ferui & Ner filius Abner eſt egreſſus Et menſes
חֳדָשִׁים׃ 12 וַיֵּצֵא אַבְנֵר בֶּן נֵר וְעַבְדֵי אִישׁ בֹּשֶׁת
ferui & Seruiah filius Ioab Et Ghibbon in caſtris de Saul filij
בֶּן שָׁאוּל מַחֲנָיְמָה גִּבְעֹנָה׃ 13 וְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה וַעֲבָדֵי
quarter Ghibbon piſcinam ſuper eis occurrerunt & Iunt egreſſi Dauid
דָוִד יָצְאוּ וַיִּפְגְּשׁוּ עַל בְּרֵכַת גִּבְעוֹן וַיֵּשְׁבוּ
inde piſcinam ſuper illi & hinc piſcinam ſuper ij manſerunt &
אֵלֶּה עַל הַבְּרֵכָה טוֹבָה וְזֶה עַל הַבְּרֵכָה מִזֶּה׃
ludant & Iunt nunc Iurgam Ioab ad Abner Dixitque
14 וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל יוֹאָב יְקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וִישַׂחֲקוּ
trauiſerit & furtereris Et Surgant Ioab dixitque ueſtiæ ad
לְפָנֵינוּ וַיֹּאמֶר יוֹאָב יְקוּמוּ׃ 15 וַיָּקוּמוּ וַיַּעַבְרוּ
duo & Saul filio Iſboſeth & Beniamin & duodecim numero in
בְמִסְפָּר שְׁנֵים עָשָׂר לְבִנְיָמִן וּלְאִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל וּשְׁנֵים
ſui ſunt caput in tuo apprehenderunt Et Dauid ferum ex decim
עָשָׂר מֵעַבְדֵי דָוִד׃ 16 וַיֶּחֱזְקוּ אִישׁ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ
locum vocant & pariter ceciderunt & ſui ſinij latus in ſuus gladius &
וְחָלְבוּ כְּאֵד רֵעֵהוּ וַיִּפְּלוּ יַחְדָּו וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם
ptacium fuit Et Ghibbon in qui Hallurim Chelcath ipſum
הַהוּא חֶלְקַת הַצֻּרִים אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃ 17 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה
Iſrael viri & Abner eſt cæſus & illa die in valde ſeptus ſuerunt
קָשָׁה עַד מְאֹד בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּנָּגֶף אַבְנֵר וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל
Seruiah filij tres ibi erant Et Dauid ſeruorum ſuos ad coram ſeruis
לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד׃ 18 וַיִּהְיוּ שְׁלֹשָׁה בְנֵי צְרוּיָה
eius ſicut fuis pedibus in ſeris & Hazael & Abiſai & Ioab
שָׁם יוֹאָב וַאֲבִישַׁי וַעֲשָׂהאֵל וְעֲשָׂהאֵל קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד
poſt Hazael eſt perſecutus Et egio in qui ſuperuenit
הָאַיָּלוֹת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה׃ 19 וַיִּרְדֹּף עֲשָׂהאֵל אַחֲרֵי
poſtremum de ſiniſtra ſupra & dextrā ſupra eundo declinauit non & Abner
אַבְנֵר וְלֹא נָסַר בְּלֶכְתּוֹ עַל הַיָּמִין וְעַל הַשְּׂמֹאל מֵאַחֲרֵי
hac re Nam aut & poſt Abner reſpexit Et Abner
אַבְנֵר׃ 20 וַיִּפֶן אַבְנֵר אֲחָרָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה זֶה
ibi Declinā Abner illi Dixitque Ego † dixit & Hazael
עֲשָׂהאֵל וַיֹּאמֶר אֲנִי׃ 21 וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר נְטֵה לְךָ
eum tibi apprehende & quam ſiniſtram ſupra tui quam dextrā ſupra
עַל יְמִינְךָ אוֹ עַל שְׂמֹאלְךָ וְהַאֲחֹז לְךָ אֶחָד
declinare Hazael noluit & eius ueſtem meiorem † tibi cape & quarta &
מֵהַנְּעָרִים וְקַח לְךָ אֶת חֲלִיצָתוֹ וְלֹא אָבָה עֲשָׂהאֵל לָסוּר
tergo recede mecū † ſi perſeue-
מֵאַחֲרָיו׃ 22 וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר לְאָמְרוֹ אֶל עֲשָׂהאֵל
quamodo & iterū in te percutiam quod ut mea poſtmodum † Ioab Reuerte
סוּר לְךָ מֵאַחֲרָי לָמָּה אַכֶּכָּה אַרְצָה וְאֵיךְ
tuum fratrem Ioab ad eius ſuper ſenatio
אֶשָּׂא פָנַי אֶל יוֹאָב אָחִיךָ׃ 23 וַיְמָאֵן לָסוּר
lancea † Abner eum percuſſit & recedere renuit Et
וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרִית הַחֲנִית אֶל הַחֲנִית וַיֵּצֵא
eſt mortuus & ibi cecidit & ipſi † poſtremus † Ioab lancea eſt egreſſa & quatenus ad
הָרֹמַח מֵאַחֲרָיו וַיִּפֹּל שָׁם וַיָּמָת תַּחְתָּיו וַיְהִי כָּל
Hazael ibi cecidit qui † eum omnis ſtet & † ſi ſatis
הַבָּא אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָפַל שָׁם עֲשָׂהאֵל
ſubſiſtebat & ſtetit mortuus & ſubſiſtebat
וַיַּעֲמֹדוּ׃

incohabit. ceſſit ingreſſus † Sol & † Abner poſt Abiſai &, Ioab ſunt perſecuti Et
Fœderatio, fœderatione, fœdus contra fa cietur per viam
פָּנָה
1 וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה אֹרֶכֶת בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית
domum inter & Saul domum inter longum bellum fuit Et
דָּוִד וְדָוִד הָלוֹךְ וְחָזֹק וּבֵית שָׁאוּל הֹלְכִים וְדַלִּים׃
Amnō eius primogenitus fuit & Chebron in filij Dauid ſunt nati Et
2 וַיִּוָּלְדוּ לְדָוִד בָּנִים בְּחֶבְרוֹן וַיְהִי בְכֹרוֹ אַמְנוֹן
Abighail † Chilab eius fecundus Et Iezrehelitide Achinoam †
לַאֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית׃ וּמִשְׁנֵהוּ כִלְאָב לַאֲבִיגָיִל
filia Mahachah filius, Abſalom tertius & Chamaeinte Nabal uxor
אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי וְהַשְּׁלִישִׁי אַבְשָׁלוֹם בֶּן מַעֲכָה בַּת
† Chaggith filij † Adonijah quartus Et Ghebſur regio Talmai
תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר׃ 4 וְהָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה בֶּן חַגִּית
Iezrahi filius, Sephathiah quintus &
וְהַחֲמִשִׁי שְׁפַטְיָה בֶן אֲבִיטָל׃ 5 וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם
Chebron in Dauidi ſunt nati illi † Dauid uxori Hegliah ipſi
לְעֶגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד אֵלֶּה יָלְדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׃
domum inter & Saul domum inter bellum ruiſtatis in fuit Et
6 וַיְהִי בְּהְיוֹת הַמִּלְחָמָה בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית
Saul domo in † ſe fortificans nos † Abner &, Dauid
דָּוִד וְאַבְנֵר הָיָה מְחַזֵּק בְּבֵית שָׁאוּל׃
ad † dixitque Aiah filia, Rifpah erat nomen & pellex Saul Et
7 וְלְשָׁאוּל פִּלֶגֶשׁ וּשְׁמָהּ רִצְפָּה בַּת אַיָּה וַיֹּאמֶר אֶל
eſt iratus Et Iſboſeth patrem ad ex ingreſſus Quare Abner
אַבְנֵר לָמָּה בָּאתָה אֶל פִּלֶגֶשׁ אָבִי׃
exuis capitū Nunquid dixit & Iſboſeth uerba ſupra uidit Abner
8 וַיִּחַר לְאַבְנֵר מְאֹד עַל דִּבְרֵי אִישׁ בֹּשֶׁת וַיֹּאמֶר הֲלֹכֶב
Saul domo cum miſericordiam faciam hodie Iudæ quod † ego
אָנֹכִי אֲשֶׁר לִיהוּדָה הַיּוֹם עֹשֶׂה חֶסֶד עִם בֵּית שָׁאוּל
manus in ſe fortificauit † non & ſeruis ſuum ad & eius ſtatis ad tui patris
אָבִיךָ אֶל אֶחָיו וְאֶל רֵעָיו וְלֹא הִצַּיתִיךָ בְיַד
hodie mulieris iniquitatem me ſuper uiſitaſti & Dauid
אִשָּׁה וַתִּפְקֹד עָלַי עֲוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם׃
ſicut quia ei addat ſic & Abner Deus faciat Sic
9 כֹּה יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר וְכֹה יוֹסִיף לוֹ כִּי כַּאֲשֶׁר
ei faciam ſic quoniam Dauid DOMINVS iurauit
נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד כֵּן אֶעֱשֶׂה לּוֹ׃

ad Ioab eum fecit diuertere & Chebron † Abner eſt reuertiſus Et
in
נְקִיָּה
10 לְהַעֲבִיר מַמְלָכָה מִבֵּית שָׁאוּל וְלַהֲקִים אֶת כִּסֵּא דָוִד
ut loqueretur
עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל יְהוּדָה מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע׃
ceſſa quinta † illi eū peruaſiſſe & quinto ſui eo eū Iugumdum ad portæ mediū
דָּלוֹ יוֹם
11 וְלֹא יָכֹל עוֹד לְהָשִׁיב אֶת אַבְנֵר דָּבָר
propter ſanguinem
נָקָם
auſtus Et filij fratris Haſaei ſanguine in eſt mortuus &
בַּעֲבוּר אֲשֶׁר הִכְלִים אֹתוֹ בְּדַם עֲשָׂהאֵל אָחִיו׃
ſanguine
דָּם
12 וַיִּשְׁלַח
Cadum
חוֹל
DOMINO cum à meis regnū & ego Innocens dixit &, poſtea Dauid
אַבְנֵר מַלְאָכִים אֶל דָּוִד תַּחְתָּיו לֵאמֹר
ſuper Maneant † Ner filij Abner ſanguinem à ieculum in uſque
לְמִי אֶרֶץ לֵאמֹר כְּרָתָה בְרִיתְךָ אִתִּי וְהִנֵּה יָדִי עִמָּךְ
Ioab domo de † eſtdamur nt & ieius patris domum omnis ad &, Ioab caput
וְלְהָשִׁיב אֵלָיו אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל׃ 13 וַיֹּאמֶר טוֹב אֲנִי
ſit & ſedens & gladio in cadens &, ſcipione ab apprehēdens &, ſproles &, fuſo
אִכְרֹת אִתָּךְ בְּרִית אַךְ דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתָּךְ
ſacerdos
כֹּהֵן
לֵאמֹר לֹא תִרְאֶה אֶת פָּנַי כִּי אִם לִפְנֵי הֲבִיאֲךָ אֶת
mea faties videndum ad ne uenire in
מִיכַל בַּת שָׁאוּל בְּבֹאֲךָ לִרְאוֹת אֶת פָּנָי׃
dicendo Saul filium Iſboſeth ad legatos Dauid miſit Et
14 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל לֵאמֹר
ſtatis ad uenerunt & Ghibbon eram in
הָבָה אֶת אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל אֲשֶׁר אֵרַשְׂתִּי לִי בְּמֵאָה עָרְלוֹת
ſtatis ad uenerunt & Ghibbon eram in
פְּלִשְׁתִּים׃ 15 וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת וַיִּקָּחֶהָ מֵעִם אִישׁ
Laiis filio Palthiel
eundo, eius uir ſecum abiit Et
16 וַיֵּלֶךְ אִתָּהּ אִישָׁהּ הָלוֹךְ וּבָכֹה אַחֲרֶיהָ עַד בַּחוּרִים
ſecum uere, Vade: Abner eū ad dixitque. Rachamim ad reſpexit poſt & ſtabat
וַתָּשָׁב אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל בַּחוּרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְנֵר לֵךְ שׁוּב
Iſrael ſenioribus cum fuit Abner verbum Et
וַיָּשָׁב׃ 17 וּדְבַר אַבְנֵר הָיָה עִם זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
David quæreres fuiſtis mulieſterius eſtamus
לֵאמֹר גַּם שִׁלְשׁוֹם מִתְמוֹל אַתֶּם מְבַקְשִׁים אֶת דָּוִד
ad dixit DOMINVS quia facite nunc Et
לִהְיוֹת מֶלֶךְ עֲלֵיכֶם׃ 18 וְעַתָּה עֲשׂוּ כִּי יְהוָה אָמַר אֶל
Iſrael meū populū ſeru ſuum Dauid manu de ſalutem eorum de
דָּוִד לֵאמֹר בְּיַד עַבְדִּי דָוִד הוֹשִׁיעַ אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
eorum inimicorum omnium manu de & Philiſthiim manu de
כַּף פְּלִשְׁתִּים וּמִכַּף כָּל אֹיְבֵיהֶם׃
etiam abiitque Beniamin auribus in Abner etiam eſt locutus Et
19 וַיְדַבֵּר גַּם אַבְנֵר בְּאָזְנֵי בִנְיָמִן וַיֵּלֶךְ גַּם
bonum quod omne Chebron in Dauid auribus in loquutus eſt Abner
אַבְנֵר לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי דָוִד בְּחֶבְרוֹן אֵת כָּל אֲשֶׁר טוֹב
Beniamin domus omnis oculis in & Iſrael omnis in
בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָל בֵּית בִּנְיָמִן׃
venit Et
20 וַיָּבֹא
Dauid fecit & viri uiginti eo cum &, Chebron in Dauid ad Abner
אַבְנֵר אֶל דָּוִד חֶבְרוֹנָה וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד
conuiuium Iectum qui
לְאַבְנֵר וְלָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ מִשְׁתֶּה׃ 21 וַיֹּאמֶר אַבְנֵר
Abner Dixitque
regem meum dominum ad congregabo & ipſo &
אֶל דָּוִד אָקוּמָה וְאֵלְכָה וְאֲקַבְּצָה אֶל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
quod omni in regnabis & ſocius tecum ſeruiam & † Iſrael
אֵת כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ אִתְּךָ בְּרִית וְתִמְלֹךְ בְּכֹל אֲשֶׁר
te adducere faciet ad quicumque mea faties
תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וַיְשַׁלַּח דָּוִד אֶת אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃
ſecum malorum filium & ægritudine ex tenui Ioab &, Dauid ferui ecce Et
22 וְהִנֵּה עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב בָּא מֵהַגְּדוּד וְשָׁלָל רַב עִמּוֹ
eū dimiſerat quia, Chebron in Dauid cum ipſe non Abner & ſalutem
וְאַבְנֵר אֵינֶנּוּ עִם דָּוִד בְּחֶבְרוֹן כִּי שִׁלְּחוֹ
ſecum qui exercitus omnis & Ioab Et
בְּשָׁלוֹם׃ 23 וְיוֹאָב וְכָל הַצָּבָא אֲשֶׁר אִתּוֹ
ad Ner filius Abner Venit dicendo Ioab nuntiauerunt & pace in
בָּאוּ וַיַּגִּדוּ לְיוֹאָב לֵאמֹר בָּא אַבְנֵר בֶּן נֵר אֶל
ad Ioab uenit Et pace in abiit & eum dimiſit & ſuper
הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁלְּחֵהוּ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃
Iſrael filio Ioab ad uenit Et
24 וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל
(hoc) quid act ite ad Abner uenit ecce ſi eciſti Quid
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ הִנֵּה בָּא אַבְנֵר אֵלֶיךָ לָמָּה זֶּה
ſilium Abner Noſti ſecundo abiit & ſecundo
שִׁלַּחְתָּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ הָלוֹךְ יָדַעְתָּ אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר
& ſtum eum dimiſiſtis quamobrem ad & † uenit te deſtruendum ad
כִּי לְפַתֹּתְךָ בָּא וְלָדַעַת אֶת מוֹצָאֲךָ וְאֶת
ſtum eum dimiſiſtis quamobrem ad & † uenit te deſtruendum ad & eius ſtatis
מְבוֹאֶךָ וְלָדַעַת אֵת כָּל אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃
ſicut tu quod omne Ioab &, Dauid ſecum à
25 וַיֵּצֵא יוֹאָב מֵעִם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר
Abner poſt † legatos miſit & Dauid cum à Ioab eſt egreſſus Et
וַיָּשִׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר סִעִירָה וְדָוִד לֹא יָדָע׃
reuocabat Dauid & Sirath ceſterna à eum reuocarunt &
26 וַיָּשָׁב אַבְנֵר חֶבְרוֹנָה וַיַּטֵּהוּ יוֹאָב בְּתוֹךְ הַשַּׁעַר

ſunt mortui & Chebron in Abner eſſet mortuus quod, Saul filius audiuit Et
לְדַבֵּר אִתּוֹ בַּשָּׁלוֹם וַיַּכֵּהוּ שָׁם בַּחֹמֶשׁ וַיָּמָת בְּדַם עֲשָׂהאֵל׃
principes uir duo Et Ioab eſtimet ſecum ut Abner
27 וַיִּשְׁמַע אִישׁ בֹּשֶׁת כִּי מֵת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּרְפּוּ
ſunt eruti Iſrael omnis & ſcius manus
יָדָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל נִבְהָלוּ׃ 28 וְשָׁנֵי אֲנָשִׁים שָׂרֵי
Rechab ferui & nomē & Bahanah eius nomen, Saul filio erant agmenum
גְדוּדִים הָיוּ בֶן שָׁאוּל שֵׁם הָאֶחָד בַּעֲנָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִי רֵכָב
reputabant Beeroth eius quia Beniamin filius de Beerothitæ Rimmō filij
בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי מִבְּנֵי בִנְיָמִן כִּי גַם בְּאֵרוֹת תֵּחָשֵׁב
ibi ſurrexit & Ghittaim in Beerothitæ Fugerunt quæ
29 עַל בִּנְיָמִן׃ וּבְאֵרוֹתִי הָיוּ בָּרְחוּ גִתָּיְמָה וַיִּהְיוּ שָׁם
Beniamin ſuper
גָּרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
filius † Saul filio Ionathan Et hanc diem ad uſque peregrini
30 וְיוֹנָתָן בֶּן שָׁאוּל
Saul audiens nouem ei erant annorum quinque filius & pedibus paraplegicus
נֶכֶה שְׁנֵי רַגְלַיִם בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים הָיָה בְּבֹא שְׁמֻעַת שָׁאוּל
ipſum ſollicitudo eſt fuit & ferens & ſit & ait nutrix eū miſit ſuccurrere de Iezrahel &
וְיוֹנָתָן מִיזְרְעֶאל וַתִּשָּׂאֵהוּ אֹמַנְתּוֹ וַתָּנָס וַיְהִי בְּחָפְזָהּ
Mephiboſeth eius nomen & eſt effectus claudus & ceciditque & fugere
לָנוּס וַיִּפֹּל וַתִּפָּסַח וּשְׁמוֹ מְפִיבֹשֶׁת׃
ſunt mortui & Chebron in Abner eſſet mortuus quod, Saul filius audiuit Et
31 וַיֵּלְכוּ בְנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי רֵכָב וּבַעֲנָה
principes uir duo Et
שָׁנָה שׁוּר
32 וַיָּבִיאוּ אֶת רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת אֶל דָּוִד חֶבְרוֹנָה
ſunt eruti Iſrael omnis & ſcius manus
וַיֹּאמְרוּ אֶל הַמֶּלֶךְ הִנֵּה רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל אֹיְבֶךָ
Rechab ferui & nomē & Bahanah eius nomen, Saul filio erant agmenum
אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת נַפְשֶׁךָ וַיִּתֵּן יְהוָה לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נְקָמוֹת
reputabant Beeroth eius quia Beniamin filius de Beerothitæ Rimmō filij
הַיּוֹם הַזֶּה מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעוֹ׃ 33 וַיַּעַן דָּוִד אֶת רֵכָב
ibi ſurrexit & Ghittaim in Beerothitæ Fugerunt quæ
וְאֶת בַּעֲנָה אָחִיו בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
Beniamin ſuper
חַי יְהוָה אֲשֶׁר פָּדָה אֶת נַפְשִׁי מִכָּל צָרָה׃
filius † Saul filio Ionathan Et hanc diem ad uſque peregrini
34 כִּי הַמַּגִּיד לִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה מֵת שָׁאוּל וְהוּא כִּבְשֹׂרָתִי
Saul audiens nouem ei erant annorum quinque filius & pedibus paraplegicus
בְּעֵינָיו וָאֶתְּנָה לוֹ אֲחִיזַת בְּשׂוֹרָה׃ 35 אַף כִּי
ipſum ſollicitudo eſt fuit & ferens & ſit & ait nutrix eū miſit ſuccurrere de Iezrahel &
רְשָׁעִים הָרְגוּ אִישׁ צַדִּיק בְּבֵיתוֹ עַל מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה
Mephiboſeth eius nomen & eſt effectus claudus & ceciditque & fugere
הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ אֶת דָּמוֹ מִיֶּדְכֶם וְהַעְדַּמְתִּי אֶתְכֶם
Iſrael omnis & Hebron in Dauid ad uenerunt Et
מִן הָאָרֶץ׃ 36 וַיְצַו דָּוִד אֶת הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגוּם
ſuper Maneant † Ner filij Abner ſanguinem à ieculum in uſque
וַיְקַצְּצוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם וַיִּתְלוּ עַל הַבְּרֵכָה
Ioab domo de † eſtdamur nt & ieius patris domum omnis ad & Ioab caput
חֶבְרוֹן וְאֶת רֹאשׁ אִישׁ בֹּשֶׁת לָקְחוּ וַיִּקְבְּרוּ בְקֶבֶר אַבְנֵר
ſit & ſedens & gladio in cadens & ſcipione ab apprehēdens & ſproles & ſuo
בְּחֶבְרוֹן׃ 37 וְכָל הָעָם וְכָל יִשְׂרָאֵל הֵבִינוּ בַיּוֹם הַהוּא
ſacerdos
כֹּהֵן
כִּי לֹא הָיָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת אַבְנֵר בֶּן נֵר׃
Iſrael omnis & Hebron in Dauid ad uenerunt Et
38 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל עֲבָדָיו הֲלוֹא יְדַעְתֶּם כִּי שַׂר
ſuper Maneant † Ner filij Abner ſanguinem à ieculum in uſque
וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃ 39 וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ
Ioab domo de † eſtdamur nt & ieius patris domum omnis ad & Ioab caput
וּמְשׁוּחַ מֶלֶךְ וְהָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁים מִמֶּנִּי יְשַׁלֵּם
ſit & ſedens & gladio in cadens & ſcipione ab apprehēdens & ſproles & ſuo
יְהוָה לְעֹשֶׂה הָרָעָה כְּרָעָתוֹ׃
ſacerdos
כֹּהֵן

Universidad de Deusto
Biblioteca

שמואל ב

LIBER SECVNDVS SEMVELIS,

QVI DICITVR SECVNDVS REGVM.

CAP. I. א

1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת שָׁאוּל וְדָוִד שָׁב מֵהַכּוֹת אֶת־עֲמָלֵק וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּצִקְלָג יָמִים שְׁנָיִם׃
2 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וְהִנֵּה אִישׁ בָּא מִן־הַמַּחֲנֶה מֵעִם שָׁאוּל וּבְגָדָיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־רֹאשׁוֹ וַיְהִי כְּבֹאוֹ אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
3 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מִזֶּה תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל נַמְלָטְתִּי׃
4 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד מַה־הָיָה הַדָּבָר הַגֶּד־נָא לִי וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר נָס הָעָם מִן־הַמִּלְחָמָה וְגַם רַבַּ֣ים מִן־הָעָם נָפְלוּ וַיָּמֻתוּ גַּם שָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּנוֹ מֵתוּ גַּם׃
5 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵיכָכָה יָדַעְתָּ כִּי־מֵת שָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּנוֹ׃
6 וַיֹּאמֶר הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ נִקְרֹא נִקְרֵיתִי בְהַר הַגִּלְבֹּעַ וְהִנֵּה שָׁאוּל נִשָּׁעֵן עַל־חֲנִיתוֹ וְהִנֵּה הָרֶכֶב וְהַפָּרָשִׁים דָּבְקוּ בּוֹ׃
7 וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵנִי וָאֶקְרָא אֵלָיו וָאֹמַר הִנֵּנִי׃
8 וַיֹּאמֶר לִי מִי־אָתָּה וָאֹמַר אֵלָיו עֲמָלֵקִי אָנֹכִי׃
9 וַיֹּאמֶר אֵלַי עֲמָד־נָא עָלַי וְהָמְתֵנִי כִּי אֲחָזַנִי הַשָּׁבָץ כִּי כָל־עוֹד נַפְשִׁי בִּי׃
10 וָאֶעֱמֹד עָלָיו וָאֲמִתֵהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא יִחְיֶה אַחֲרֵי נָפְלוֹ וָאֶקַּח הַנֵּזֶר אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ וְהָאֶצְעָדָה אֲשֶׁר עַל־זְרֹעוֹ וָאָבִיאֵם אֶל־אֲדֹנִי הֵנָּה׃
11 וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָיו וַיְקָרָעֵם וְגַם כָּל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ׃
12 וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצוֹמוּ עַד־הָעָרֶב עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל־עַם יְהוָה וְעַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בַחָרֶב׃
13 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵי מִזֶּה אַתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר עֲמָלֵקִי אָנֹכִי׃
14 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד אֵיךְ לֹא יָרֵאתָ לִשְׁלֹחַ יָדְךָ לְהַשְׁחִית אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃
15 וַיִּקְרָא דָוִד לְאַחַד מִן־הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר גַּשׁ פְּגַע־בּוֹ וַיַּכֵּהוּ וַיָּמֹת׃
16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד דָּמְךָ עַל־רֹאשֶׁךָ כִּי־פִיךָ עָנָה בְךָ לֵאמֹר אֲנִי מֵתִי אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃
17 וַיְקֹנֵן דָּוִד אֶת־הַקִּינָה הַזֹּאת עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ׃
18 וְאָמַר לְלַמֵּד בְּנֵי־יְהוּדָה קָשֶׁת הִנֵּה כְתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר׃
19 הַצְבִי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל אֵיךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים׃
20 אַל־תַּגִּידוּ בְּגַת אַל־תְּבַשְּׂרוּ בְּחוּצוֹת אַשְׁקְלוֹן פֶּן־תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים פֶּן־תַּעֲלֹזְנָה בְּנוֹת הָעֲרֵלִים׃
21 הָרֵי גִלְבֹּעַ אַל־טַל וְאַל־מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי תְרוּמֹת כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל בְּלִי־מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן׃
22 מִדַּם חֲלָלִים מֵחֶלֶב גִּבֹּרִים קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׁוֹג אָחוֹר וְחֶרֶב שָׁאוּל לֹא תָשׁוּב רֵיקָם׃
23 שָׁאוּל וְיוֹנָתָן הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ עַל־נְשָׁרִים קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ׃
24 בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל־שָׁאוּל בְּכֶינָה הַמַּלְבִּשְׁכֶם שָׁנִי עִם־עֲדָנִים הַמַּעֲלֶה עֲדִי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן׃
25 אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים בְּתוֹךְ הַמִּלְחָמָה יְהוֹנָתָן עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל׃
26 צַר־לִי עָלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן נָעַמְתָּ לִּי מְאֹד נִפְלְאַתְךָ אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים׃
27 אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֹּאבְדוּ כְּלֵי מִלְחָמָה׃

CAP. II. ב

1 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְאַחַד עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו עֲלֵה הַאֶעֱלֶה אָנָה וַיֹּאמֶר חֶבְרוֹנָה׃
2 וַיַּעַל שָׁמָּה דָּוִד וְגַם שְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי׃
3 וְאֶת־אֲנָשָׁיו אֲשֶׁר עִמּוֹ הֶעֱלָה דָוִד אִישׁ וּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֵי חֶבְרוֹן׃
4 וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיִּמְשְׁחוּ שָׁם אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל־בֵּית יְהוּדָה וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר קָבְרוּ אֶת־שָׁאוּל׃
5 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הַחֶסֶד הַזֶּה עִם־אֲדֹנֵיכֶם עִם שָׁאוּל וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ׃

Ghilboah monte in vulnerati ceciderunt & ,Philistim furibus à
6 בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃ וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ׃
Persequentesque eius filios & ,Saul Philistim sunt persecuti Et
7 וַיִּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת שָׁאוּל וְאֵת בָּנָיו׃ וַיַּכּוּ
filios Malchisuah & ,Abinadab & ,Ionathan Philistim
8 פְלִשְׁתִּים אֶת יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ בְּנֵי
eum invenerunt & ,Saul in præsidium est aggressurus Et ,Saul
9 שָׁאוּל׃ וַיִּתְכַּבֵּד הַמִּלְחָמָה אֶל שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ
sagittarius à valde eum vulnerarunt & ,arcu in ,viri sagittarii
10 הַמּוֹרִים אֲנָשִׁים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים׃
me perfode & ,tuis gladium Euagina ,me vasa ,forsit Saul Dixitque
11 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשֵׂא כֶלָיו שְׁלֹף חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי
fiant ,illusores & ,me perfodant & ,illi præsertim veniant forsit & ,illo in
12 פֶּן יָבֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וְדָקְרֻנִי וְהִתְעַלְּלוּ
Saul cepit Et ,valde timebat quia ,sum vasa ,forsan nolum & ,me in
13 בִּי כִּי נִבְעַת נַפְשׁוֹ כִּי עֹדֶנִּי כָּל־הַחַיִּים עָלָי׃ וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל
eum super cecidit & ,gladium
14 אֶת־הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃ וַיַּרְא נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ׃
etiam occidit & ,Saul esset mortuus quia ,eius vasa ferens Vultitque
15 וַיַּרְא אִישׁ כְּלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ׃
eo cum est mortuus & ,suum gladium super ipse
16 הוּא עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ׃ וַיָּמֻתוּ
die in eius viri omnes ecium ,eius vasa ferens & ,eius filij tres & ,Saul
17 שְׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו גַּם כָּל־אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם
transitu in * qui ,Israel viri viderunt Et .pariter illa
18 הַהוּא יַחְדָּו׃ וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
quod & ,Israel viri fugissent quod ,Iarden transitu in * qui & ,vallis
19 הָעֵמֶק וַאֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי־מֵתוּ
fugerunt & ,ciuitates reliquerunt & ,eius filij & ,Saul essent mortui
20 שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ אֶת־הֶעָרִים וַיָּנֻסוּ
crastino à fuit Et .eis in habitarunt & ,Philistim Venerunt que
21 וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶן׃ וַיְהִי מִמָּחֳרָת
monte in ,eadem eius filios tres & ,Saul
22 וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת
Ghilboah monte in ,eadem eius filios tres & ,Saul
23 שָׁאוּל וְאֶת שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ׃
miserunt & ,eius vasa spoliauerunt & ,eius caput abscinderunt Et
24 וַיִּכְרְתוּ אֶת רֹאשׁוֹ וַיַּפְשִׁטוּ אֶת כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ
annunciandum ad undique Philistim terram in
25 בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר בֵּית עַצַּבֵּיהֶם
Hasta eius ,demo * eius vasa ,posuerunt Et ,populo eius &
26 וְהָעָם׃ וַיָּשִׂימוּ אֶת כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת
.Beth sin muro in ,sitarunt eius corpus &
27 וְאֶת־גְּוִיָּתוֹ תָּקְעוּ בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן׃ וַיִּשְׁמְעוּ
Saul ipsa Philistim fecerunt quæ ,Ghilhad Iabes habitatores eum ad
28 אֵלָיו יוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד אֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃
nocte tota ambulauerunt & ,eorum viri omnis fortissimus Et
29 וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָּל הַלָּיְלָה
.Beth- muro de eius filiorum corpora & ,Saul corpus rapuerunt &
30 וַיִּקְחוּ אֶת־גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גִּוְיַת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית
.ibi ea combusserunt & ,Iabes in venerunt & ,san
31 שָׁן וַיָּבֹאוּ יָבֵשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם׃ וַיִּקְחוּ אֶת־עַצְמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשָׁה
.diebus septem ieiunauerunt &
32 וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃

CAP. XXXI. לא

Israel viri fugerunt Et ,Israel in *pugnatum* Philistim Et pugnabit eā
1 וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל

Finis Libri Samuelis I.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quis oculis in gratiam iuuenti quæso Si : Achis ad David dixit Et
5 וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־דָּוִד יָדֹעַ תֵּדַע אַתָּה֙ אֶת־אֲשֶׁ֣ר יַעֲשֶׂ֔ה עַבְדֶּ֑ךָ וַיֹּ֨אמֶר דָּוִ֜ד לָכֵ֗ן אֲשִׂ֤ים אֶת־רֹאשִׁי֙ לָךְ֙ כָּל־הַיָּמִֽים׃
quid vt Et , ibi manebo & , egri vultum eius in locum mihi detur
תְּנ֨וּ־לִ֜י מָק֣וֹם בְּאַחַ֣ת עָרֵ֣י הַשָּׂדֶ֔ה וְאֵשְׁבָ֖ה שָׁ֑ם וְלָמָּה֩
dedit Et : tecum regni : cuitate (ut mos fuerat mos) ei
יֵשֵׁ֨ב עַבְדְּךָ֥ בָעִיר הַמַּמְלָכָ֖ה עִמָּֽךְ׃ 6 וַיִּתֶּן־
regnum Siclagh fuit Ideo , Siclagh illa die in Achis ei
לוֹ אָכִישׁ בַּיּ֣וֹם הַה֔וּא אֶת־צִקְלַ֖ג לְכֵ֣ן הָיְתָ֤ה צִקְלַג֙ לִסְלָבִ֔י
, dictum numerus fuit Et , hanc diem ad vsque Iehudah
יְהוּדָ֖ה עַ֥ד הַיּ֖וֹם הַזֶּֽה׃ 7 וַיְהִ֗י מִסְפַּ֤ר הַיָּמִים֙
mensis quatuor & , dies , Philistim ages in Dauid manfit quibus
אֲשֶׁר־יָשַׁ֣ב דָּוִ֔ד בִּשְׂדֵ֖ה פְּלִשְׁתִּ֑ים אַרְבָּעָ֥ה חֳדָשִׁ֖ים וְאַרְבָּעָ֥ת יָמִֽים׃
, Ghesurtum ad se deflectunt & , eius viri & , Dauid ascendit Et
8 וְדָוִ֣ד וַֽאֲנָשָׁ֗יו עָל֙וּ וַיִּפְשְׁט֣וּ אֶל־ * הַגְּשׁוּרִ֔י
, quæ terram habitatores ipsi quia , Hamalechitam & , Ghirzeum &
וְאֶל־הַגִּרְזִי֙ וְאֶל־הָֽעֲמָלֵקִ֔י כִּ֣י הֵ֔ם הַיֹּשְׁבִ֥ים הָאָ֖רֶץ אֲשֶׁ֣ר
Aegypti terram ad vsque & , Sur te ingredienti , habito à
מִן־עוֹלָ֥ם בֹּֽאֲכָ֖ה שׁ֥וּר וְעַד־אֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃ 9 וַיַּ֤ךְ
, mulierem & virum confixerat non & , pecudem Dauid percussit Et
דָּוִד֙ אֶת־כָּל־הָאָ֔רֶץ וְלֹֽא־יְחַיֶּ֥ה אִ֖ישׁ וְאִשָּׁ֑ה וְלָקַ֤ח צֹאן֙ וּבָקָ֣ר וַחֲמֹרִ֔ים וְגְמַלִּ֖ים וּלְבָשִׁ֑ים
, Hinc redit & , Achis ad venit & , Dauid abiit Et
וְשָׁ֥ב וַיָּבֹ֖א אֶל־אָכִֽישׁ׃ 10 וַיֹּ֣אמֶר אָכִ֔ישׁ אֶל־מִ֥י פְשַׁטְתֶּ֖ם הַיּ֑וֹם
Iehrachmeelis meridiem faciem & , Iehudah meridiem Sqeri , David dixit Et
וַיֹּ֣אמֶר דָּוִ֔ד עַל־נֶ֖גֶב יְהוּדָ֑ה וְעַל־נֶ֖גֶב הַיְרַחְמְאֵלִ֥י
, Cheni meridiem ad & , Dauid
וְאֶל־נֶ֖גֶב הַקֵּינִֽי׃ 11 וְאִ֤ישׁ וְאִשָּׁה֙ לֹֽא־יְחַיֶּ֣ה
, nos super ? nunciant forte Ne : dicendo , Gath † addendum ait , Dauid
דָּוִ֔ד לְהָבִ֥יא גַּ֖ת לֵאמֹ֑ר פֶּן־יָגִ֣ידוּ עָלֵ֔ינוּ
quibus diebus omnibus eius ordinem * fic & , Dauid fecit Sic : dicendo
לֵאמֹ֗ר כֹּ֚ה עָשָׂ֣ה דָוִ֔ד וְכֵ֥ן מִשְׁפָּט֖וֹ כָּל־הַיָּמִ֑ים אֲשֶׁ֥ר
, dicendo , Dauid in Achis credidit Et , Philistim ages in manfit
יָשַׁ֖ב בִּשְׂדֵ֥ה פְלִשְׁתִּֽים׃ 12 וְֽהֶאֱמִ֤ן אָכִישׁ֙ בְּדָוִ֔ד לֵאמֹ֑ר
, Israel in fua populo in fuame fecit fuisse Fauore
בְּאַשׁ֣ר הִבְאִ֤ישׁ אֶת־עַמּוֹ֙ בְּיִשְׂרָאֵ֔ל וְהָיָ֥ה לִ֖י לְעֶ֥בֶד
ferule
עוֹלָֽם׃

CAP. XXVIII. כח

Philistim congregauerant & , illis diebus in fuit Et
1 וַיְהִ֣י ׀ בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֗ם וַיְקַבְּצ֤וּ פְלִשְׁתִּים֙ אֶת־
ad Achis Dominum , Israel in pugnandi ad exercitum in fua caftra
מַחֲנֵיהֶ֔ם לִצְבָ֖א לְהִלָּחֵ֣ם בְּיִשְׂרָאֵ֑ל וַיֹּ֨אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל־
, fu , exftantissimus in ejusdem meum quod fcies Sciendo : Dauid
דָּוִ֔ד יָדֹ֥עַ תֵּדַ֖ע כִּ֣י אִתִּ֔י תֵּצֵ֥א בְמַחֲנִ֖י אַתָּ֥ה וַאֲנָשֶֽׁיךָ׃
Profecto : Dauid ad Achis Dixitque , tuus feruus facies quæ
2 וַיֹּ֣אמֶר דָּוִ֔ד לָכֵ֕ן אַתָּ֥ה תֵדַ֖ע אֵ֣ת אֲשֶׁ֣ר יַעֲשֶׂ֣ה עַבְדֶּ֑ךָ
, dicebus mirabilis te ponam mero capitis cuftodem
וַיֹּ֣אמֶר אָכִישׁ֮ לְדָוִד֒ לָכֵ֗ן אָשִׂ֤ימְךָ֙ שֹׁמֵ֣ר רֹאשִׁ֔י כָּל־הַיָּמִֽים׃
, Israel omnis ei planxerant & , erat mortuus Semuel Et
3 וּשְׁמוּאֵ֣ל מֵ֔ת וַיִּסְפְּדוּ־ל֖וֹ כָּל־יִשְׂרָאֵ֑ל
, eiusque Saul Et , fua vbe in & , Ramah in eum fepelierunt &
וַיִּקְבְּרֻ֥הוּ בָרָמָ֖ה וּבְעִירֹ֑ו וְשָׁא֣וּל הֵסִ֔יר
funt conagregati Et , terra de fibula & , pythones magos
הָאֹבֹ֥ת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִ֖ים מִן־הָאָֽרֶץ׃ 4 וַיִּקָּבְצ֣וּ
congregante & : Sunem in fint caftrametati & , venerunt & , Philistim
פְלִשְׁתִּ֗ים וַיָּבֹ֛אוּ וַיַּחֲנ֥וּ בְשׁוּנֵ֖ם וַיִּקָּבֵ֥ץ
, Ghilboah in fint caftrametati & , Israel omnem Saul
שָׁא֖וּל אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּחֲנ֖וּ בַּגִּלְבֹּֽעַ׃
expauit & , timuit & , Philistim caftrametantium Saul vidit Et
5 וַיַּ֣רְא שָׁא֔וּל אֶת־מַחֲנֵ֖ה פְּלִשְׁתִּ֑ים וַיִּֽרָא֙
, ei refpondit non & , Dominus in Sani interrogauit Et , valde eius cor
וַיֶּחֱרַ֣ד לִבּ֔וֹ מְאֹ֖ד וַיִּשְׁאַ֣ל שָׁא֗וּל בַּֽיהוָה֙ וְלֹא־עָנָ֥הוּ
, propheta in etiam , Somniis in etiam , DOMINVS
יְהוָ֛ה גַּם־בַּחֲלֹמ֖וֹת גַּם־בָּאוּרִ֥ים גַּם־בַּנְּבִיאִֽם׃
, pythonis dominam inuilitatem mihi Quærite : fuis feruis Saul dixit Et
6 וַיֹּ֣אמֶר שָׁא֗וּל לְעַבָּדָ֛יו בַּקְשׁ֥וּ לִ֖י אֵ֣שֶׁת בַּעֲלַת־אֹ֑וב
Ecce : eum ad eius ferui Dixerunque , eo in inquiram & , eam ad illo &
וְאֵלְכָ֥ה אֵלֶ֖יהָ וְאֶדְרְשָׁ֣ה בָ֑הּ וַיֹּֽאמְרוּ֙ עֲבָדָ֣יו אֵלָ֔יו הִנֵּ֥ה
Saul habens fe mutauit Et . Mem. dor in pythonis domina mulier
אֵ֖שֶׁת בַּעֲלַת־אֹ֥וב בְּעֵין־דֹּֽר׃ 8 וַיְחַפֵּ֣שׂ
eo cum viri duo & , ipse alult & , alias veftimentis fe indutis &
שָׁא֗וּל וַיִּלְבַּ֤שׁ בְּגָדִים֙ אֲחֵרִ֔ים וַיֵּ֣לֶךְ הוּא֙ וּשְׁנֵ֣י אֲנָשִׁ֔ים עִמּ֑וֹ

duxerant captiuas Et , igne in eam combusserant & , Siclagh
שָׁבְי֔וּ וַיִּשְׂרְפ֥וּ אֹתָ֖הּ בָּאֵֽשׁ׃ 2 וַיִּשְׁבּ֞וּ
erant interfecerunt non , magnâ ad vsque & parua & , ea in , quæ , mulieres
אֶת־כָּל־הַנָּשִׁ֣ים אֲשֶׁר־בָּהּ֮ מִקָּטֹן֒ וְעַד־גָּד֔וֹל לֹ֥א הֵמִ֖יתוּ
quenquã, fed , Dauid venit Et , illam viam in abierunt & , duxerunt & , eam
וַיִּנְהֲג֖וּ וַיֵּלְכ֣וּ לְדַרְכָּ֑ם׃ 3 וַיָּבֹ֤א דָוִד֙
erat , eorum vxores & , igne in combusta erant & , eius terram ad eius viri &
וַאֲנָשָׁ֣יו אֶל־הָעִ֔יר וְהִנֵּ֥ה שְׂרוּפָ֖ה בָּאֵ֑שׁ וְנְשֵׁיהֶ֤ם
, Dauid leuauit Et , erant ducti captiui coram filiæ & , eorum filij &
וּבְנֵיהֶ֙ם וּבְנֹתֵיהֶ֔ם נִשְׁבֵּ֖ו 4 וַיִּשָּׂ֤א
erant , eis in non donec , fleuerunt & , illam vocem eo cum ? qui populus &
דָּוִד֙ וְהָעָ֣ם אֲשֶׁר־אִתּ֔וֹ אֶת־קוֹלָ֖ם
vires , facerant ducta & captiuæ Dauid vxores duæ Et , fiendum ad vis
בְּכִ֑י עַד־אֵ֥ין בָּהֶ֖ם כֹּ֥חַ לִבְכּֽוֹת׃ 5 וּשְׁתֵּ֤י נְשֵׁי֙
, Chaimelitæ Nabal vxor Abigail & , Iezrahelita Achinoham
דָּוִ֔ד נִשְׁבּ֖וּ אֲחִינֹ֣עַם הַיִּזְרְעֵלִ֑ת וַאֲבִיגַ֣יִל אֵ֔שֶׁת נָבָ֖ל הַכַּרְמְלִֽי׃
angustiæ affectus eſt quòd lapidare
6 וַתֵּ֣צֶר לְדָוִ֔ד כִּ֣י אָמְר֔וּ הָעָ֖ם לִסְקְלֹ֑ו
, eum lapidandum ad populus dixerunt quia , valde Dauid fuit angustia Et
כִּֽי־מָ֣רָה נֶ֤פֶשׁ כָּל־הָעָם֙ אִ֣ישׁ עַל־בָּנָ֔יו
, filiis filiis super , populi omnis anima esset affecta amaritudine quòd
וְעַל־בְּנֹתָ֑יו וַיִּתְחַזֵּ֥ק דָּוִ֖ד בַּיהוָ֥ה אֱלֹהָֽיו׃
, fuo Deo DOMINO in Dauid se roborauit Et , suis filiabus super &
7 וַיֹּ֣אמֶר דָּוִ֔ד אֶל־אֶבְיָתָ֥ר הַכֹּהֵ֖ן בֶּן־אֲחִימֶ֑לֶךְ הַגִּישָׁה־נָּ֥א
Applica accedere Ea : Achimelech filii Ebiathar ad Dauid dixit Et
אֵלַ֖י אֶת־הָאֵפֹ֑ד וַיַּגֶּשׁ֙ אֶבְיָתָ֣ר אֶת־הָאֵפֹ֔ד אֶל־דָּוִֽד׃
applicuit Dauid ad ephod Ebiathar accedere fecit Et . ephod mihi quæso
8 וַיִּשְׁאַ֤ל דָּוִד֙ בַּֽיהוָ֔ה לֵאמֹ֕ר הַאֶרְדֹּ֖ף אַחֲרֵ֣י
post perſequar ? dicendo , DOMINO in Dauid interrogauit Et
הַגְּד֑וּד הַאַשִּׂיגֵ֖ם וַיֹּ֥אמֶר לֹ֖ו רְדֹ֑ף כִּ֥י הַשֵּׂ֥ג תַּשִּׂ֖יג וְהַצֵּ֥ל תַּצִּֽיל׃
quia , Perſequere : ei dixit Et : ipſum attingam Num ? illud eum
9 וַיֵּ֣לֶךְ דָּוִ֔ד הוּא֙ וְשֵׁ֣שׁ מֵא֔וֹת אִ֖ישׁ אֲשֶׁ֣ר עִמּ֑וֹ וַיָּבֹ֗אוּ עַד־נַ֙חַל
Daud abiit Et , eruce eruendo & , comprehendes comprehendendo
הַבְּשֹׁ֔ר וְהַנִּשְׁאָרִ֖ים עָמָֽדוּ׃ 10 וַיִּרְדֹּ֤ף דָּוִד֙
torrentem ad vsque remanere & : reliqui ? qui viri fexcenti & , ipſe
הוּא֙ וְאַרְבַּ֣ע מֵא֔וֹת וּמָאתַ֥יִם אִ֖ישׁ עָמְד֑וּ אֲשֶׁ֨ר לֹֽא־עָבְר֤וּ נַֽחַל
reliqui , ipſe Dauid eſt perfecturus Et , ſubſtituerunt reſidui & , Beſor
בְּשֹׁ֔ר וַיַּנִּ֖יחוּ אֶת־הַנּוֹתָרִֽים׃ 11 וַיִּמְצְא֤וּ
fuerant lafſi qui viri ducenti ſubſtituerunt & : viri quadringenti &
אִישׁ־מִצְרִי֙ בַּשָּׂדֶ֔ה וַיִּקְח֥וּ אֹת֖וֹ אֶל־דָּוִ֑ד וַיִּתְּנ֤וּ לֹו֙ לֶ֣חֶם וַיֹּאכַ֔ל
, comedit & , panem ei dederunt & , Dauid ad eum ceperunt & , agro in
וַיַּשְׁקֻ֖הוּ מָֽיִם׃ 12 וַיִּתְּנ֣וּ לֹ֔ו פֶּ֖לַח דְּבֵלָ֑ה וּשְׁנֵ֣י
dum & , carice fragmen ei dederunt Et , aquas ei propinauerunt &
צִמֻּקִ֗ים וַיֹּ֙אכַל֙ וַתָּ֣שָׁב ר֔וּחוֹ אֵלָ֖יו כִּ֣י לֹא־אָכַ֑ל
, ocCibum tribus & , diebus tribus aquas biberat nec , panem
לֶ֚חֶם לֹ֣א אָכַ֔ל וּמַ֖יִם לֹ֥א שָׁתָ֑ה שְׁלֹ֥שֶׁת יָמִ֖ים וּשְׁלֹ֥שָׁה לֵילֹֽות׃
puer Dixitque in vide & , tu ? Cuius : Dauid ei Dixitque
13 וַיֹּ֣אמֶר לֹ֣ו דָוִ֔ד לְמִי־אַתָּ֖ה וְאֵיזֶ֣ה אַתָּ֑ה וַיֹּאמֶר֙ נַ֣עַר
, me domini me deriſquit & , Hamalechitæ viri ſeruus ? Ego : Aegypti
מִצְרִ֔י אֲנֹכִ֖י עֶ֣בֶד לְאִ֣ישׁ עֲמָלֵקִ֑י וַיַּעַזְבֵ֨נִי֙ אֲדֹנִ֔י
* ſunt dicet
כִּ֥י חָלִ֖יתִי הַיֹּ֥ום שְׁלֹשָֽׁה׃
† infirmus ad præſens , ad
Iehudah ? quod ſupra & , Cherethi meridiem , caſtramur ? Nos
14 אֲנַ֣חְנוּ פָשַׁ֗טְנוּ נֶ֚גֶב הַכְּרֵתִי֙ וְעַל־אֲשֶׁ֣ר לִיהוּדָ֔ה
, igni ea combuſſimus Siclagh & ; Chaleb meridiem ad &
וְעַל־נֶ֖גֶב כָּלֵ֑ב וְאֶת־צִקְלַ֖ג שָׂרַ֥פְנוּ בָאֵֽשׁ׃
exercitui illi ? illud agnus ad me faciam deſcendere & , mei domini mannm in
15 וַיֹּ֤אמֶר אֵלָיו֙ דָּוִ֔ד הֲתֹורִדֵ֖נִי אֶל־הַגְּדוּד֣ הַזֶּ֑ה
per Deum ? quod non nec tradas
וַיֹּ֗אמֶר הִשָּׁבְעָ֤ה לִּי֙ בֵּֽאלֹהִ֔ים אִם־תְּמִיתֵ֖נִי וְאִם־תַּסְגִּרֵ֣נִי
exercitui illi , diffidi erunt in fuperficie
בְּיַד־אֲדֹנִ֔י וְאֹורִדֵ֖ךְ אֶל־הַגְּדוּד֣ הַזֶּֽה׃
, terra omnis facies fupra veſtis ? ecce & . eum fecit deſcendere Et
16 וַיֹּרִדֵ֑הוּ וְהִנֵּ֤ה נְטוּשִׁים֙ עַל־פְּנֵ֣י כָל־הָאָ֔רֶץ
quid , mensa ſenia omni ad ? tripudiantes & , bibentes & , comedentes
אֹכְלִ֥ים וְשֹׁתִ֖ים וְחֹגְגִ֑ים בְּכָל־הַשָּׁלָ֥ל הַגָּדֹ֛ול אֲשֶׁ֥ר
proprie : eum ? ſpoliaque vltaſſent
לָקְח֖וּ מֵאֶ֣רֶץ פְּלִשְׁתִּ֑ים וּמֵאֶ֖רֶץ יְהוּדָֽה׃
, terra & Philiſtinorum , Iehudah & , Philiſtim terra & , ceperant
17 וַתַּכֵּ֣ם דָּוִ֔ד מֵהַנֶּ֖שֶׁף וְעַ֣ד הָעֶ֑רֶב וְלִמָּחֳרָתָ֔ם
qui , puer ei ? quidnam eis ex quatuor non & , quingentis eis ex equitat
וְלֹא־נִמְלַ֤ט מֵהֶם֙ אִ֣ישׁ כִּ֣י אִם־אַרְבַּ֣ע מֵא֔וֹת אִ֖ישׁ נַ֣עַר אֲשֶׁר־
, fugerunt & , camelos ſuper equitauerunt
רָכְב֥וּ עַל־הַגְּמַלִּ֖ים וַיָּנֻֽסוּ׃

CAP. XXIX. כט

, Aphec in ſua caſtra omnia Philiſtim congregauerant Et
1 וַיְקַבְּצ֤וּ פְלִשְׁתִּים֙ אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶ֔ם אֲפֵ֖קָה
, Israelein ? qui fonte in caſtrametatus Israel &
וְיִשְׂרְאֵ֕ל חֹנִ֖ים בָּעַ֥יִן אֲשֶׁ֖ר בְּיִזְרְעֶֽאל׃ 2 וְסַרְנֵ֣י
eius viri & , Dauid Et , milena ad & , centena ad tranſeunte
פְלִשְׁתִּ֗ים עֹבְרִים֙ לְמֵא֣וֹת וְלַאֲלָפִ֔ים וְדָוִ֥ד וַֽאֲנָשָׁ֖יו
principes Diexitque , Achis cum nouiſſimo in tranſeunte
עֹבְרִ֣ים בְּאַחֲרַנִּ֑ית עִם־אָכִֽישׁ׃ 3 וַיֹּאמְר֣וּ שָׂרֵי֮
principes ad Achis Dixitque ? iſti Hebræi ? Quid : Philiſtim
פְּלִשְׁתִּים֒ מַה־הָֽעִבְרִ֣ים הָאֵ֗לֶּה וַיֹּ֤אמֶר אָכִישׁ֙ אֶל־שָׂרֵ֣י
qui Iſrael regis Saul ſeruus Dauid ? iſte Nonne : Philiſtim
פְלִשְׁתִּ֔ים הֲלֹוא־זֶ֣ה דָּוִ֗ד עֶבֶד֙ שָׁא֣וּל מֶֽלֶךְ־יִשְׂרָאֵ֔ל אֲשֶׁ֥ר
quoquam eo in inuenti non & , annis iam vel , diebus iam mecum fuit
הָיָ֥ה עִמָּדִ֖י זֶ֣ה יָמִ֣ים אֹו־זֶ֣ה שָׁנִ֑ים וְלֹא־מָצָ֥אתִי בֹ֛ו מְאֹומָ֖ה
, hanc diem ad vsque me ad te ingredi die à malum re in inuenti non quia
מִיֹּ֥ום נָפְלֹ֖ו עַד־הַיֹּ֥ום הַזֶּֽה׃
principes ei dixerunteque , Philiſtim principes eum ſuper ſuper
4 וַיִּקְצְפ֤וּ עָלָיו֙ שָׂרֵ֣י פְלִשְׁתִּ֔ים וַיֹּאמְר֥וּ לֹ֛ו שָׂרֵ֥י
quo * , ſium locum ad reuertatur & , virum redire Et : Philiſtim
פְלִשְׁתִּ֖ים הָשֵׁב֙ אֶת־הָאִ֔ישׁ וְיָשֹׁב֙ אֶל־מְקֹומֹ֔ו אֲשֶׁר
non & , prælium in nobiſcum deſcendat non & , ille cum conſtituit
הִפְקַדְתֹּ֖ו שָׁ֑ם וְלֹא־יֵרֵ֤ד עִמָּ֙נוּ֙ בַּמִּלְחָמָ֔ה וְלֹא־
ad hic acceptatione quo in & : prælio in ſatanam in nobis
יִהְיֶה־לָּ֥נוּ לְשָׂטָ֖ן בַּמִּלְחָמָ֑ה וּבְמָ֣ה יִתְרָצֶ֔ה זֶ֖ה אֶל־
horum virorum capitibus in nouum ſibum
אֲדֹנָ֑יו הֲלֹוא֙ בְּרָאשֵׁ֣י הָאֲנָשִׁ֔ים הָהֵֽם׃
Percuſſit dicendo , choris in ei concinebant eos Dauid hic Nonne
5 הֲלֹא־זֶ֣ה דָוִ֔ד אֲשֶׁ֥ר יַעֲנ֛וּ לֹ֥ו בְמַחֲלֹ֖ת לֵאמֹ֑ר הִכָּ֤ה
Achis clamauit Et † quo millia decem in Dauid & , ſaul mille in Saul
שָׁא֙וּל בַּאֲלָפָ֔יו וְדָוִ֖ד בְּרִבְבֹתָֽו׃ 6 וַיִּקְרָ֤א אָכִישׁ֙
bonus & , ea rectus quia , DOMINVS Viuit : eam ad dixit & , Dauid
לְדָוִ֔ד וַיֹּ֣אמֶר אֵלָ֔יו חַי־יְהוָ֖ה כִּֽי־יָשָׁ֣ר אַתָּ֑ה וְטֹ֤וב
exſtramentarium in mecum te veniendo & , te egrediendo † , exercitu in
בְּעֵינַי֙ צֵאתְךָ֣ וּבוֹאֲךָ֔ אִתִּ֖י בַּֽמַּחֲנֶ֑ה כִּ֣י לֹא־מָצָ֤אתִי בְךָ֙
diem ad vsque me ad te ingredi die à malum re in inuenti non quia
רָעָ֔ה מִיֹּ֥ום בֹּֽאֲךָ֖ אֵלַ֑י עַד־הַיֹּ֖ום הַזֶּ֔ה וּבְעֵינֵ֥י הַסְּרָנִ֖ים לֹא־טֹֽוב׃
, exercitui nunc Et , te bonus non ſatanquam oculis in eis thare
7 וְעַתָּ֣ה שׁ֔וּב וְלֵ֖ךְ בְּשָׁלֹ֑ום וְלֹ֥א תַעֲשֶׂ֖ה רָ֣ע בְּעֵינֵ֔י
, Philiſtim principum oculis in malum facies non & , pace in vade &
סַרְנֵ֥י פְלִשְׁתִּֽים׃ 8 וַיֹּ֣אמֶר דָּוִ֔ד אֶל־אָכִ֖ישׁ כִּ֣י מַה־עָשִׂ֑יתִי וּמַה־
† ſuum Achis cum Dauid Dixitque
מָּצָ֣אתָ֔ עַבְדְּךָ֖ מִיֹּ֣ום הֱיֹותִ֣י לְפָנֶ֔יךָ עַד־הַיֹּ֥ום הַזֶּ֖ה כִּֽי־לֹ֣א
, hanc diem ad vsque tua facies ad fui quod , die à tuo ſeruo in
אָב֗וֹא וְנִלְחַמְתִּי֙ בְּאֹיְבֵ֣י אֲדֹנִ֔י הַמֶּ֖לֶךְ׃
regis mei domini inimicos in pugnem & : veniam non &
9 וַיַּ֣עַן אָכִישׁ֮ וַיֹּאמֶר֒ אֲדַ֣עְתִּי֮ כִּי֩ טֹ֨וב אַתָּ֜ה בְּעֵינַ֗י
ea bonus quòd Nouit : Dauid ad dixitque , Achis reſpondit Et
כְּמַלְאַ֤ךְ אֱלֹהִים֙ אַ֣ךְ שָׂרֵ֣י פְלִשְׁתִּ֔ים אָמְר֖וּ
, Dei angelus ſicut mea oculis in
לֹ֣א יַעֲלֶ֑ה בַּמִּלְחָמָֽה׃ 10 וְעַתָּ֣ה הַשְׁכֵּ֗ם בֹּ֚קֶר
, mane in manuia nunc Et , praelium in nobiſcum aſcendat Non
וְעַבְדֵ֣י אֲדֹנֶ֔יךָ אֲשֶׁר־בָּ֥אוּ אִתָּ֖ךְ וְהַשְׁכַּמְתֶּ֣ם בֹּ֑קֶר
, tecum venerunt qui , tui domini ſerui &
וְאֹ֥ור לָכֶ֖ם וְלֵֽכוּ׃ 11 וַיַּשְׁכֵּם֩ דָּוִ֨ד הוּא֜ וַֽאֲנָשָׁ֗יו
, mane in manuia & ; tecum venerunt qui , tui dominii ſerui &
לָלֶ֣כֶת בַּבֹּ֔קֶר לְשׁ֖וּב אֶל־אֶ֣רֶץ פְּלִשְׁתִּ֑ים וּפְלִשְׁתִּ֖ים עָל֥וּ
afcenderunt Philiſtim Et . Philiſtim terram ad reuertendum ad , mane in & , ipſe Dauid manicauit Et
יִזְרְעֶֽאלָה׃
, Iezrahelam

CAP. XXX. ל

, tertia die in Siclagh † eius viri & Dauid ventenda in fuit Et , †
1 וַיְהִ֣י כַבֹּ֔א דָּוִ֥ד וַֽאֲנָשָׁ֖יו צִקְלַ֑ג בַּיֹּ֣ום הַשְּׁלִשִׁ֗י
percuſſerant & . Siclagh ad & , meridiem ad ſe deflexerant Hamalechitæ &
וְעֲמָלֵק֙ פָּשְׁט֣וּ אֶל־נֶ֔גֶב וְאֶל־צִקְלַ֖ג

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

nuciauerũt & ,Philistiim *post à* Saul est reuersus quando *fuit* Et
2 ¶ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּגִּדוּ
,ghedi-Fleo deserto in * Dauid Ecce *dicentes* ei
לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי׃
,Israel omni ex electi viri * millia tria Saul Tulerat
3 וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־יִשְׂרָאֵל
percutiam *facies* † super eos viros & ,Dauid
וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וְאַנְשָׁיו עַל־פְּנֵי צוּרֵי
fugit percute * cautos ad venit Et
4 הַיְעֵלִים׃ וַיָּבֹא אֶל־גְּדֵרוֹת הַצֹּאן עַל־
sum pedes tegendum † ad Saul est ingressus & *spelunca ubi* est
הַדֶּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל *לְהָסֵךְ* אֶת רַגְלָיו
manentes † *spelunca* lateribus in eius viri & Dauid
וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּיַרְכְּתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים׃
DOMINVS dixit quam dies Ecce : eum ad Dauid viri Dicentque
5 וַיָּקֻמוּ אַנְשֵׁי דָוִד וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
ei facies & *tua* manu in *tuum* inimicum
אֵלֶיךָ הִנֵּה אֲנֹכִי נֹתֵן אֶת־אֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ וְעָשִׂיתָ לּוֹ
abscidit & ,Dauid surrexit & ,tuis oculis in *eis tuum* quemadmodum
כַּאֲשֶׁר יִטַב בְּעֵינֶיךָ וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת־
,*secare in* † Saul * quod *pallii* illius
כְּנַף הַמְעִיל אֲשֶׁר לְשָׁאוּל בַּלָּט׃
abscidisse quòd propterea ,eum Dauid cor percussit *deinde* & post Eis
6 וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן הִכָּה לֵב דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַת
mihi Absit : *tuis* viris Dicitque *Saul ipsi* * *quæ* *dixit*
7 אֶת־כְּנַף שָׁאוּל׃ וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו חָלִילָה לִי
mihi † meo domino hoc *verbum* *faciam*
מֵיְהוָה אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לַאדֹנִי
DOMINI *unctus* † quis *sit* in meam manum *mittendam* ad
לִשְׁלֹחַ יָדִי בּוֹ כִּי־מְשִׁיחַ יְהוָה
eos dedit * *eos* & ,*viros* in * *Dauid sedet* Et
8 הֽוּא׃ וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת־אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים וְלֹא נָתַן
viros in * *tuis* & ,*spelunca* de *surrexit* Saul Et
לָהֶם לָקוּם אֶל־שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מִן־הַמְּעָרָה וַיֵּלַךְ
clamauit & ,*spelunca* de *est* *egressus* & ,*pollhac* & ,Dauid *surrexit* Et
9 בַּדָּרֶךְ׃ וְגַם דָּוִד קָם אַחֲרָיו וַיֵּצֵא מִן־הַמְּעָרָה וַיִּקְרָא
se post Saul *respexit* Et *ecce mi Domine* ,*descende* Saul
אַחֲרֵי שָׁאוּל לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיַּבֵּט שָׁאוּל אַחֲרָיו
se securum † & ,*terram in suum* † Dauid *inclinauit*
וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אָרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
,*audiri* * quid Vt : Saul ad Dauid Dixitque
10 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשָׁאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי אָדָם
hæc die Ecce *suum malum quæsunt* Dauid Ecce *dicentes*
הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה׃ נָתַן יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה
mea manu in *hodie* DOMINVS *te* tradiderit quòd
בְּיָדְךָ בַּמְּעָרָה וַיֹּאמְרוּ הֲרָגֵנִי וַתָּחָס עֵינִי עָלֶיךָ
Non : dixi & *te super peperci* † & *te occidendum ad* * dixit Et
וָאֹמַר לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי בַּאדֹנִי כִּי־מְשִׁיחַ יְהוָה הֽוּא׃
ipse † DOMINI *conflus* † *quia* ,*meum* dominum in *mea* manum
וְרְאֵה אָבִי גַּם רְאֵה אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ בְּיָדִי כִּי
vide & ,Scito ,*te* interfeci non & ,*tui pallii* *olim*
בְּכָרְתִּי אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ וְלֹא הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה
tu Et ,*tibi* *peccaui* non & *spraueritacerbo* & ,*malum mea* *manus* in *Tibi* *non*
כִּי אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפֶשַׁע וְלֹא חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה
DOMINVS *Iudicet* *eam experiendo* * *mea* *manus* *sit* *Et*
צֹדֶה אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃ יִשְׁפֹּט יְהוָה
mea manus & ,*te* de DOMINVS *me* *vindicauerit* & ,*te* *vt* *& de*
בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְנָקְמַנִי יְהוָה מִמֶּךָּ וְיָדִי
impiis Ab : *antiqui* * *proverbio* dicit Quemadmodum
לֹא תִהְיֶה בָּךְ׃ כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל הַקַּדְמֹנִי יֵצֵא
quem Post *te* in *sit* non *mea* manus & *impietas* *egrediatur*
רֶשַׁע וְיָדִי לֹא תִהְיֶה בָּךְ׃ אַחֲרֵי מִי
,*fugit* *tu* *est* *quem* post ,*mortuum* canem post *hyperfugum* in † *quem* post
יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה רֹדֵף אַחֲרֵי כֶּלֶב מֵת
iudicet & ,*iudicem* in DOMINVS *sit* Et
אַחֲרֵי פַּרְעֹשׁ אֶחָד׃ וְהָיָה יְהוָה וְשָׁפַט
,*tua* manu de *me* iudicet & ,*mea* *lis* *disseruat* & ,*videat* & ,*vindicet* & *me* *de* *eruendo*
15 לָרִיב רִיבִי וְיִרְאֶה וְיָרֶב אֶת־רִיבִי וְשָׁפְטֵנִי מִיָּדֶךָ
verba loqui Dauid *consummasset* *finit* & Et
כִּדְבָרוֹת׃ וַיְהִי דָוִד לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
Iesuum & ,Dauid ad *filii* *haec tua vox* † Num : Saul dixit & *Et*
16 אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד וַיִּשָּׂא
Iesu : Dauid ad Dixitque *in* *Iesum* *Dauid* *Saul* *Et* *vocem* *suam* *leuauit* & *Et*
שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃ וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד צַדִּיק אַתָּה

sunt egressi & ,*vir* ferocenti *firmè* eius viri & ,Dauid *surrexit* Et
13 ¶ וַיָּקָם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּצְאוּ מִקְעִילָה
,*est* nunciatũ Sauli Et ,*ambulauerunt* quo *in* *ambulauerunt* & ,Chehilah è
וַיִּתְהַלְּכוּ בַּאֲשֶׁר יִתְהַלֵּכוּ וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל לְהִמָּלֵט
,*exire* *cessauit* & ,Chehilah è Dauid *euasisse* *quod*
מִקְעִילָה וַיֶּחְדַּל לָצֵאת׃ וְדָוִד יָשַׁב
mons in manlibique ,*mansionibus* in *deserto* in Dauid *mansit* Et
14 בַּמִּדְבָּר בַּמְּצָדוֹת וַיֵּשֶׁב בְּהַר בַּמִּדְבַּר זִיף וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל־הַיָּמִים וְלֹא נְתָנוֹ
ei *tradidit* non & ,*illebus* *omnibus* Saul *eum* *quæsiuit* & ,*Ziph* *deserto* in
אֱלֹהִים בְּיָדוֹ׃ וַיַּרְא דָּוִד כִּי־יָצָא שָׁאוּל
,*Sylua* in *Ziph* *deserto* in * *Dauid* & ,*suam* *animam* *quærendum* ad
לְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְדָוִד בְּמִדְבַּר זִיף בְּחֹרָשָׁה׃
sy *suam* in Dauid ad *iuit* & ,Saul *filius* Iehonathan *surrexit* Et
15 וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ אֶל־דָּוִד חָרְשָׁה
,Deo in *eius* manum *confortauit* &
וַיְחַזֵּק אֶת־יָדוֹ בֵּאלֹהִים׃
Saul manus *te* *inuenier* non *quia* ,*timeas* Ne *eum* ad Dixitque
16 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַל־תִּירָא כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד שָׁאוּל
,*ferendus* *te* in *eris* *ego* & ,*Israel* *super* *regnabis* *tu* & ,*mei* *patris*
אָבִי וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי אֶהְיֶה לְךָ לְמִשְׁנֶה
,*tua* *sumi* *meus* *pater* Saul *etiam* &
וְגַם־שָׁאוּל אָבִי יֹדָע כֵּן׃ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית
Dauid manser & DOMINVS *fecerit* *ut* *fœdus* *ipsi* *ambo* *ceciderunt* Et
לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב דָּוִד
,*suam* *domum* in *abiit* Iehonathan Et : *eius* in
17 בְּחֹרֶשָׁה וִיהוֹנָתָן הָלַךְ לְבֵיתוֹ׃
Dauid Nõne *dicendi* , Ghibhah in Saul ad Ziphæi *ascendentes* Et
18 ¶ וַיַּעֲלוּ זִפִּים אֶל שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא
,*que* ,Chachilah *colle* in , *sylua* in *mansionibus* in *nobiscũ* *se absondit*
דָוִד מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ בִּמְצֻדוֹת בַּחֹרְשָׁה בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר
eius *animæ* *desiderium* *eunoe* *ad* *mihi* Et *iesumon* *deum* *a*
מִיָּמִין הַיְשִׁימוֹן׃ וְעַתָּה כְּכֹל־ אַוַּת נַפְשְׁךָ
regis *manu* in *eum* *euadere* *non* & ,*defende* *de* *ecdendendo* *rex*
19 הַיְשִׁימוֹן׃ וְעַתָּה כְּכֹל־ אַוַּת נַפְשְׁךָ
,*Iesumon* † *deorsum* ad ,*Dauid* *descendere* *ut* *Et*
תַּחַת לָרֶדֶת רֵד וְלִי תִּסְגִּירוֹ בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
me sup *reprimitis* *quia* ,DOMINO † *vos* *Benedicti* : Saul Dixitque
20 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה כִּי חֲמַלְתֶּם עָלָי׃
quo * *eius* *locum* *videre* & ,*sinistre* & ,*gaditus* *parare* ,*quatis* Et
21 לְכוּ נָא הָכִינוּ עוֹד וּרְאוּ אֶת מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר יִרְאֶנּוּ שָׁם
,*ego* *cauide* *callendo* ,*me* ad dixit *quia* ,*ibi* *eum* *viderit* *quis* , *eius* *pes*
כִּי אָמַר אֵלַי עָרוֹם יֵעָרֵם וְהָיִיתִי נִצָּב עַל־הַמָּקוֹם
dissimulet *quibus* *latibulis* *assultum* *se* *furore* & ,*videre* Et *ipse*
אֲשֶׁר יִסָּתֵר שָׁם וְרָאִיתִי עָלָיו׃ וּרְאוּ וְדַעוּ כָּל־הַמַּחֲבָאִים אֲשֶׁר יִסָּתֵר־
Cauidæus DOMINVS *dixit* &) Saul *manu* in *meos* *viros* *Tradent*
שָׁם וְשׁוּבוּ אֵלַי נָכוֹן וְהָלַכְתִּי אִתְּכֶם וְהָיָה אִם־יֶשְׁנוֹ
אֲנָשִׁי בְּכָל־הָאֶלֶף יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְהוָה יִסָּגְרוּ

malum tibi rettibui ego & ,*bonum* mihi rettribuisti tu quia *me pra*
סְמֵי רָעָה בְּתַלְתֵּנִי הַשּׁוֹבֵה וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה׃
ibutum *mercum* *fecisti* quod ,*hodie* *indicastis* *tu* Et
19 וְאַתְּ הָגַּדְתְּ הַיּוֹם אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אִתִּי טוֹבָה אֵת
,*me* *occidisti* non & ,*suam* *manum* in DOMINVS *me* *reuelasti* quia
אֲשֶׁר סִגְּרַנִי יְהוָה בְּיָדֶךָ וְלֹא הֲרַגְתָּנִי׃ וְכִי יִמְצָא אִישׁ אֶת אֹיְבוֹ
via in *eum* *mittet* & ,*suum* *inimicum* *quispiam* *inueniat* *cum* Et
וְשִׁלְּחוֹ בְּדֶרֶךְ
,*hac* die pro *bonum* *tibi* *reponder* DOMINVS & ? *bona*
טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לִי׃ וְעַתָּה הִנֵּה יָדַעְתִּי יָדוֹעַ תִּמְלֹךְ
mihi *fecisti* ,*regnando* *quòd* ,*cognouit* *ecce* *nunc* Et
וְהָקִים בְּיָדְךָ מַמְלֶכֶת יִשְׂרָאֵל׃ וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִי בַּיהוָה
Israel ,*tua* *regnum* *manu* in *stabit* &
אִם־תַּכְרִית אֶת־זַרְעִי אַחֲרָי וְאִם־תַּשְׁמִיד
Saul ipsi Dauid *iurauit* Et : *mei* *patris* *domo* de *meum* *nomen*
22 אֶת־שְׁמִי מִבֵּית אָבִי׃ וַיִּשָּׁבַע דָּוִד לְשָׁאוּל
sapra † *ascenderit* *eius* *viri* &, Dauid & *suam* *domum* in Saul *abiit* &
וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל אֶל־בֵּיתוֹ וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עָלוּ עַל־ *manitionem* *ſi*
הַמְּצוּדָה׃

CAP. XXV. כה

planxerit & ,*Israel* *omnis* *sunt* *congregati* & ,*Semuel* *est* *mortuus* Et
1 ¶ וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל וַיִּסְפְּדוּ־ סוף
,*Dauid* *fuerat* Et ,*Ramah* in *sua* *domo* in *eum* *sepeliuerant* & ,*eum*
לוֹ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד
Faran *defertum* in *descendit* &
2 וַיֵּרֶד אֶל־מִדְבַּר פָּארָן׃ וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ
erat *oues* *mille* & ,*millia* *tria* *pros* *ei* & *erabile* *magnus* *vir* † & ,*Charmel* in
בַּכַּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְאֶלֶף
dū *tondetur* *pecudes* *suas* ,*Charmel* in *suum* *prius* *tondendi* *in* * *erat* & ,*caprar*
עִזִּים וַיְהִי נְבָלוֹ אֶת־צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל׃
erat † *Abigail* † *eius* *vxoris* *nomen* & ,*Nabal* *viri* *nomen* Et
3 וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִגַיִל וְהָאִשָּׁה
erat *sapiti* ,*admodum* *illa* * *malus* & ,*durus* † *vir* & *forma* *pulchra* & ,*intellectu* *bona*
טוֹבַת שֵׂכֶל וְיִפַת תֹּאַר וְהָאִישׁ קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים וְהוּא
Calebæa *ipſi* & ,*ferens* *Dauidem* *tendere* † *quod* ,*deserto* in Dauid *audiuit* Et
4 כָּלִבִּי׃ וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי גֹזֵז
peccata *sua* . *dixitque* *pueros* *decem* Dauid *misit* Et *suum* *pecus* † Nabal
5 וַיִּשְׁלַח דָּוִד עֲשֶׂרֶת נְעָרִים וַיֹּאמֶר
ite *salutate* *Nabal* & ,*Nabal* *ad* *venite* † & ,*Charmel* in *Ascendite* *pueris* Dauid
לְכוּ עֲלוּ הַכַּרְמֶלָה וּבָאתֶם אֶל־נָבָל וּשְׁאַלְתֶּם־
ipsum & ,*meo* *nomine* in *ei* † *dicite* *sic* *dicens* Et
6 לוֹ לִשְׁלוֹם׃ וְאָמַרְתֶּם כֹּה לְחַי *pacifica* *ipsa* *vita* *sit* & *tibi* *quod* *omne* & ,*pax* † *tua* *domus* & ,*pax* *vo* &
וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם׃
qui ,*pastores* *nunc* *tibi* † *nondenere* *quòd* ,*audiui* *nunc* Et
7 וְעַתָּה שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים לְךָ עָמָּה הָרֹעִים אֲשֶׁר
ego *ignominia* *fuerit* *ne* *cos* *tetrarunt* & *affecimus* *nos* † *nolaſcum* *fuerunt* , *tibi*
לֹא הֵיִינוּ עִמָּנוּ לֹא הֻכְלְמָנוּם וְלֹא נִפְקַד
quid † *fuerit* *desuit*
מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל׃
puer † *Interrogate* *ipsum* & ,*nuntiabunt* & ,*tuos* *pueros* *Interroga*
8 שְׁאַל אֶת־נְעָרֶיךָ וְיַגִּדוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ הַנְּעָרִים
in *oculos* *da* ,*nostros* *bona* *die* *super* *quia* ,*tuis* *oculis* in *gratiam*
עֵינֶיךָ כִּי עַל־יוֹם טוֹב בָּאנוּ תְּנָה־נָא אֵת
Dauid *tuus* *filio* & ,*tuis* *seruis* *tua* *manus* *inuenerit* *quod*
אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲבָדֶיךָ וְלִבְנְךָ לְדָוִד׃
omnia *iuxta* *Nabal* ad *sint* *locuti* & , Dauid *pueri* *venerunt* Et
9 וַיָּבֹאוּ נַעֲרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל־נָבָל כְּכָל־
respondi Et *quiuerunt* & ,Dauid *nomine* in *hæc* *verba*
10 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם דָּוִד וַיָּנוּחוּ׃ וַיַּעַן
est *Hodie* ? *Iſai* *filius* *quis* & ,*Dauid* ? *Quis* *dixit* & ,*Dauid* *seruis* *Nabal*
נָבָל אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיֹּאמֶר מִי דָוִד וּמִי בֶן יִשַׁי הַיּוֹם
qui *diuidunt* *seruos* ? *suos* *se* *diuidere* *seruî* *sunt* *multiplicati*
רַבִּים עֲבָדִים הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי
quam ,*meam* *victimam* & ,*meas* *aquas* † & ,*meum* *panem* *capiam* † Et
11 וְלָקַחְתִּי אֶת־לַחְמִי וְאֶת מֵימַי וְאֶת טִבְחִי אֲשֶׁר
occidi *vide* ,*cognoui* *non* *quos* ,*viris* *dabo* & ,*meis* *tondentibus* *mihi* ?
טָבַחְתִּי לְגֹזְזַי וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־אֵדַע אֵי מִזֶּה
fieri *dixit* *tenerit* & *suam* *viam* ad Dauid *puer* *sint* *reuersi* *Et* *ipſi* *
12 הֵמָּה׃ וַיָּשֻׁבוּ נַעֲרֵי דָוִד לְדַרְכָּם וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּדוּ לוֹ כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ נגד
Hæc *verba* *omnia* *secundum* *ei* *annunciauerunt* & ,*reuerunt* &
וַיְדַבֵּר

Universidad de Deusto
Biblioteca

dixerat & ziuus parce me vt liberem vitam meam Si
sternia † vesperum
אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה דָוִד אֹמֵר עִמָּדִי מָחָר חֹדֶשׁ
6 מָחָר הוּא וְנוֹדַעְתָּ לְמָה נִפְקַד מֵאֲבִיךָ׃ אִם־פָּקֹד יִפְקְדֵנִי אָבִיךָ וְאָמַרְתָּ
suam emitat Bethlehem? rursendo ad Dauid me à posillum Posthuldo
נִשְׁאַל נִשְׁאַל מִמֶּנִּי דָּוִד לָרוּץ בֵּית לַחְמָה עִירוֹ
diuerit sic Si familiæ tori tibi * dierum festiuorum quia
7 כִּי־זֶבַח הַיָּמִים שָׁם לְכָל־מִשְׁפָּחָה׃ אִם־כֹּה יֹאמַר
ed consummata quòd ſcito, ei fuerit ira nascendo is &, mo ſemo † pax, Bene
טוֹב שָׁלוֹם לְעַבְדֶּךָ וְאִם חָרֹה יֶחֱרֶה לוֹ דַּע כִּי־כְלֵתָה
quia, me o ſeruo ſuo matercordiam feciet Et eo cum a malitia
8 הָרָעָה מֵעִמּוֹ׃ וְעָשִׂיתָ חֶסֶד עַל־עַבְדֶּךָ כִּי
meum eſt Is Et, recum tuum ſeruum addatiſti DOMINI ſedus in
בְרִית יְהוָה הֲבֵאתָ אֹתִי עַבְדֶּךָ עִמָּךְ וְאִם־יֶשׁ
me introduces hic quid vt, tuus patre ad vſq; & .tu me interfice, iniquitas
9 בִּי עָוֹן הֲמִיתֵנִי אַתָּה וְעַד־אָבִיךָ לָמָּה זֶּה תְבִיאֵנִי׃
cognouero cognoſcendo ſi quo tibi Abbt Ionathan Dauidque
וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן חָלִילָה לָךְ כִּי אִם־יָדֹעַ
non & ,te ſuper commodum ad meo parte cum a malitia ſit conſummata quòd
יָדַעְתִּי כִּי כָלְתָה הָרָעָה מֵעִמּוֹ אֲבִי לָבוֹא עָלֶיךָ וְלֹא
Quia ,Ionathan ad Dauid Dixitque tibi announcem illud
אַגִּיד לָךְ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוֹנָתָן מִי
duri mus patre tibi reſponderit quid* vel, Ionathe reuuntea ubi
10 יַגִּיד לִי אוֹ מֶה־יַעֲנְךָ אָבִיךָ קָשׁוֹת׃
ſue egreſſi Et agrum † ſuper ſuum ſuper egreſſi Et agrum † ipſi ambo
וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד לֵךְ וְנֵצְאָה הַשָּׂדֶה וַיֵּצְאוּ
DOMINE Dauid ad Ionathan dixit Et agrum † ipſi ambo
11 שְׁנֵיהֶם הַשָּׂדֶה׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד יְהוָה
ſenſus † eras rẽpus iuxta men patre inueſti gauero quòd, Iſrael Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־אֶחְקֹר אֶת־אָבִי כָּעֵת מָחָר הַשְּׁלִשִׁית
tamen autem reuelauit & ,te ad miſero tunc non & ,Dauid in bonũ ecce &
וְהִנֵּה טוֹב אֶל־דָּוִד וְלֹא אָז אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ וְגִלִּיתִי אׇזְנְךָ׃
meũ patre ad eũ humanus quia ,addat ſic & ,Ionathan DOMINVS faciat Sic
כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִיהוֹנָתָן וְכֹה יֹסִיף כִּי־יִיטַב אֶל־אָבִי
12 רָעָה עָלֶיךָ וְגִלִּיתִי אׇזְנְךָ וְשִׁלַּחְתִּיךָ וְהָלַכְתָּ לְשָׁלוֹם
pace in iſtis & ,te dimittam & ,tua auris reuelabo & ,te ſuper malum
וְיְהִי יְהוָה עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אָבִי׃ וְלֹא
13 אַתָּה תִּהְיֶה עָלַי וְגַם לֹא אֶת־חַסְדְּךָ מֵעִמָּדִי
ſit addatur
עַד־עוֹלָם וְלֹא כַּהֲכָרֵת יְהוָה אֶת־אֹיְבֵי דָוִד
aperiam
14 אִישׁ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וְהִכָּרֵת יְהוֹנָתָן עִם־
Dixerat vt tuam adhuc
.Dauid inimicorum manu de DOMINVS Requirat ,Dauid domo
בֵּית דָּוִד וּבִקֵּשׁ יְהוָה מִיַּד אֹיְבֵי דָוִד׃
ipſum non diligendo in Dauid ipſi inuendum ad Ionathan addidit Et
15 וַיּוֹסֶף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת־דָּוִד בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ
,Ionathan ei dixit Et eum diligebat quæ animæ dilectionem ſquia
כִּי אַהֲבַת נַפְשׁוֹ אֲהֵבוֹ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן
16 מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפְקַדְתָּ כִּי יִפָּקֵד מוֹשָׁבֶךָ׃
ſtabit quia ,ſeſſionis tui ſedes & ,mouſio Cras
וְשִׁלַּשְׁתָּ תֵּרֵד מְאֹד וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם
die in ,te abſcondes quo † ,locum ad ventes & ,valde deſcendes
17 הַמַּעֲשֶׂה וְשֵׁבְתָּ אֵצֶל הָאֶבֶן הָאֵזֶל׃ וַאֲנִי שִׁלַּשְׁתִּי חִצִּים
ſagittas tres ego Et ,riuorum lapide apud manebis & ,operies
הַצִּדָּה לְיָדוֹ וְשִׁלַּחְתִּי אֶת־הַנַּעַר לֵךְ מְצָא אֶת־הַחִצִּים
puerum mittam ecce Et ,ſuper ad mihi † mittendo ,talium in ad
18 אִם־אָמֹר אֹמַר לַנַּעַר הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ וָהֵנָּה וְקָחֵם וָבֹא
ſagittas .Esto: puero dixero dicendo Si ,Ionathæ inuoci, Vade †
כִּי־שָׁלוֹם לָךְ וְאֵין דָּבָר חַי יְהוָה׃
verbum Et DOMINVS redimiſit quia tecum ,viues & ,te à
19 וְאִם־כֹּה אֹמַר לָעֶלֶם הִנֵּה הַחִצִּים
מִמְּךָ וָהֵנָּה קָחֶנּוּ וָבֹא כִּי שָׁלוֹם לָךְ וְאֵין דָּבָר חַי
ſagittæ .Ecce: adeſt rem dixero ſi Et DOMINVS
20 יְהוָה׃ וְאַתָּה כֹּה אָמַר לָעֶלֶם הִנֵּה הַחִצִּים
verbum Et DOMINVS redimiſit quia tecum ,viues & ,te à
מִמְּךָ וָהֵנָּה קָחֶנּוּ וָבֹא כִּי שָׁלוֹם לָךְ וְכֹל דָּבָר חַי
,te inter & ,me inter DOMINVS ecce ,tu & ego ſumus locum quod
21 אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֲנִי וָאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ
,meus ſuis & ,agno in Dauid ſe abſcondit Et ,ſecundum in vſque
עַד־עוֹלָם׃ וַיִּסָּתֵר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ
rex Seditque ,ſecundum ad panem iuxta ecce ſedis &
22 וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־הַלֶּחֶם לֶאֱכֹל׃
,Ionathan ſurrexit & ,patrem ſedem ad ſuper ſedit Et ,ſecum in vir
עַל־מוֹשְׁבוֹ כְּפַעַם בְּפַעַם אֶל־מוֹשַׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן
Dauid locus ,ſiquem eſt & ,Saul latere ex Abner ſedit quæ
וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מִצַּד שָׁאוּל וַיִּפָּקֵד מְקוֹם דָּוִד׃

angustiis ad
Et tus † erant
cui vir omnis & ,ægrotantes vir omnis eum ad ſunt congregati Et
2 וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל־אִישׁ מָצוֹק וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר
principem in ei ſuper fuit quæ ,animo amarus vir omnis & ,creditor ei
לוֹ נֹשֶׁא וְכָל־אִישׁ מַר־נָפֶשׁ וַיְהִי עֲלֵיהֶם לְשָׂר
inde Dauid abiit Et .viri quadringenti fermè eo cum fuerunt &
3 וַיִּהְיוּ עִמּוֹ כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ׃ וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם
in Iecelam meus, pater quo in Egrediatur .Moab regem ad dixisque .Moab Miſpeh
מִצְפֵּה מוֹאָב וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב יֵצֵא־נָא אָבִי
Deus mihi faciat quid ſciam donec ,robis eum † mea mater &
4 וְאִמִּי אִתָּכֶם עַד אֲשֶׁר אֵדַע מַה־יַּעֲשֶׂה לִּי אֱלֹהִים׃
omnibus eo cum manſerunt & ,Moab Regi facibus eum eos dum Et
וַיְנַחֵם אֶת־פְּנֵי מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּשְׁכֹּן עִמּוֹ כֹּל
ad prophetæ God Dixitque .manuque in Dauid ipſe diebus
5 יְמֵי הֱיוֹת דָּוִד בַּמְּצוּדָה׃ וַיֹּאמֶר גָּד הַנָּבִיא אֶל־
Iehudah tenam tibi ingredimini & ,vade .manentem in maneas Ne .Dauid
דָּוִד לֹא תֵשֵׁב בַּמְּצוּדָה לֵךְ וּבָא אֶרֶץ יְהוּדָה
quòd Saul audiuit Et .Chareth ſiluam venit & ,Dauid abiit Et
6 וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיָּבֹא יַעַר חָרֶת׃ וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל כִּי־
ſub Ghibbah in manere Saul & ,eo cum * qui ,viri & ,Dauid ſecerunt
נוֹדַע דָּוִד וַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְשָׁאוּל יֹשֵׁב בְּגִבְעָה תַּחַת
Ramah in arbore ,ſerui omnes & ,eius manu in eius lancea & ,Ramah in arbore
הָאֲשֵׁרָה בָּרָמָה וַחֲנִיתוֹ בְיָדוֹ וְכָל־עֲבָדָיו נִצָּבִים
quæ eo Audite .eum ſuper ſtantibus * filii ſeruis Saul Dixitque .eo ſuper
7 עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַעֲבָדָיו הַנִּצָּבִים עָלָיו שִׁמְעוּ־נָא
omnes vos
בְנֵי יְמִינִי גַּם לְכֻלָּכֶם יִתֵּן בֶּן־יִשַׁי שָׂדוֹת וּכְרָמִים לְכֻלְּכֶם
tribunos * & ,centuriones & ,cohortibus his
8 יִתֵּן כֻּלְּכֶם שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת׃ כִּי כֻלְּכֶם קְשַׁרְתֶּם
Iſai filio eum mea ſibi excidendæ in † meam autem reuelauit † non & ,me ſuper †
עָלַי וְאֵין גֹּלֵה אׇזְנִי בִּכְרֹת בְּנִי עִם בֶּן־יִשַׁי
ſuſcitauit quia ,meam autem reuelauit & ,me ſuper vobis ex egredi † non &
וְאֵין חֹלֶה מִכֶּם עָלַי וְגֹלֵה אׇזְנִי כִּי הֵקִים
9 בְּנִי עֲבָדִי אֹרֵב בַּמַּאְרָב כַּיּוֹם הַזֶּה׃
Saul ſeruos ſuper conſtituta ipſe ex * Edomæus Doeg ſeruorum meus filius
וַיַּעַן דֹּאֵג הָאֲדֹמִי אֲשֶׁר נִצָּב עַל־עַבְדֵי שָׁאוּל
filium Achimelech ad Nob in veniendum Iſai filium Vide :dixit &
10 וַיֹּאמַר רָאִיתִי אֶת־בֶּן־יִשַׁי בָּא נֹבָה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ בֶּן
,& ei dedit eſcam & ,DOMINVM in ei interrogauit Et .Achitub
אֲחִיטוּב׃ וַיִּשְׁאַל־לוֹ בַּיהוָה וְצֵדָה נָתַן לוֹ וְחֶרֶב
vocandum ad rex miſit Et .ei dedit Peutzei Gholiath gladium
11 פְּלִשְׁתִּי נָתַן לוֹ׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא
,eius patris domum omnem & ,ſacerdotem Achitub filium Achimelech
אֶת־אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב הַכֹּהֵן וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו
regem ad ipſi omnes venerunt & :Nobin * qui ,ſacerdotes
הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּנֹב וַיָּבֹאוּ כֻלָּם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
mi die ego Ecce :dixit & .Achitub fili nunc Audi .Saul dixit Et
12 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל שְׁמַע־נָא בֶן אֲחִיטוּב וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי
,Iſai filius & ,te me ſuper ellus ingati quid Vt :Saul eum ad Dixitque
13 אֲדֹנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל לָמָּה קְשַׁרְתֶּם עָלַי אַתָּה וּבֶן־יִשַׁי
conſurgendum ad ,Deo in ei interrogando & ,gladium & panem ei * te dando in
בְּתִתְּךָ לוֹ לֶחֶם וְחֶרֶב וְשָׁאוֹל לוֹ בֵּאלֹהִים לָקוּם
,hanc diem ſecundum inſidiantem in * me in Achimelech reſpondit Et
14 בַּאֲרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה׃ וַיַּעַן אֲחִימֶלֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ
אֲלֵיהֶם לֵאמֹר וּמִי כְזֹה בְּכָל־עֲבָדֶיךָ נֶאֱמָן וְחָתָן
genere & ,fidelis Dauid ſicut ſeruis omnibus in quis Et : ait & , regi
אֶל־הַמֶּלֶךְ וְנִכְבָּד בְּבֵיתֶךָ׃ הַיּוֹם הַחִלֹּתִי לִשְׁאָל לוֹ בֵּאלֹהִים חָלִילָה לִי אַל־יָשֵׂם
ruta domo in glorioſus & ,tuum audiatum ad ſecedens & , regis
15 הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ וּבְכֹל בֵּית אָבִי כִּי לֹא־יָדַע עַבְדְּךָ
imponat Ne .mihi Abiit * Deo in ei interrogare corpi hodie Num
מְאוּמָה מִכָּל־הַדָּבָר הַזֶּה קָטֹן וְגָדוֹל׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
16 מוֹת תָּמוּת אֲחִימֶלֶךְ אַתָּה וְכָל־בֵּית אָבִיךָ׃
,Connectimini eum ſuper Hamelus conſortibus rex Dixitque
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָרָצִים הַנִּצָּבִים עָלָיו סֹבּוּ
,Dauid cum ſeruis manus etiam qua .DOMINI ſacerdotes interficite &
וְהָמִיתוּ כִּי גַם־יָדָם עִם־דָּוִד וְכִי יָדְעוּ כִּי בֹרֵחַ הוּא וְלֹא
meam autem reuelauit non & ,ipſe fugiens quòd cognouerunt quia &
גִלָּה אׇזְנִי וְלֹא־אָבוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לִשְׁלֹחַ יָד בְּכֹהֲנֵי
facerdotes in inuadam ad ſuam manum mittere regis ſerui noluerunt &
17 יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְדוֵג סֹב אַתָּה וּפְגַע
אַתְּמוֹל׃ וַיִּסֹּב דּוֵג הָאֲדֹמִי הוּא וַיִּפְגַּע הוּא בַּכֹּהֲנִים
ima in domum in ingredientes
וַיָּמֶת בַּיּוֹם

CAP. XXII. נב

18 וַיַּךְ בְּנֹב עִיר הַכֹּהֲנִים לְפִי־חָרֶב מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
andierunt Et. Hadullam ſpelunca in ,ſe ,Dauid abiit Et
מֵעוֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק וְשׁוֹר וַחֲמוֹר וְשֶׂה לְפִי־חָרֶב׃
1 וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם וַיִּמָּלֵט אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וַיִּשְׁמְעוּ
aliæ eum ad deſcenderunt & ,eius patris domus omnis & ,eius fratres
אֶחָיו וְכָל־בֵּית אָבִיו וַיֵּרְדוּ אֵלָיו שָׁמָּה׃

contremuit Et .ſacerdotẽ Achimelech ad Nob in Dauid venit Et
וַיָּבֹא דָוִד נֹבָה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן וַיֶּחֱרַד
1 אֲחִימֶלֶךְ לִקְרַאת דָּוִד וַיֹּאמֶר לוֹ מְדוּעַ אַתָּה לְבַדֶּךָ
,ſolus tu Quare : ei dixitque ,Dauid occurſum in * .Achimelech
facerdotem Achimelech ad Dauid Dixitque .trecum * tuus ait &
וְאִישׁ אֵין עִמָּךְ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן
2 כְּצַוַּנִי אִישׁ וַיֹּאמֶר אֵלַי אִישׁ אַל־יֵדַע מְאוּמָה
quicquam neſciat Vir , me ad dixitque ,rem hanc mihi præcepit Et
דָּבָר אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁלֵחַ אֹתְךָ וַאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ וְאֶת־הַנְּעָרִים
pueros Et ,tibi præcepi quod * & ,te mittens ego quod
3 הוֹדַעְתִּי אֶל־מָקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי׃ וְעַתָּה מָה יֶשׁ תַּחַת
ſub eſt quid nunc Et .ignoti abſoni locum ad ſe diſtulit
יָדְךָ חֲמֵשֶׁת לֶחֶם תְּנָה בְיָדִי אוֹ הִנָּמְצָא׃
.mea manu in da panes quinque tua mea
4 וַיַּעַן הַכֹּהֵן אֶת־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵין לֶחֶם חֹל אֶל־
ad prophanus panis † Non : dixit & ,Dauid * facerdos reſpondit Et
תַּחַת יָדִי כִּי אִם־לֶחֶם קֹדֶשׁ יֵשׁ אִם־נִשְׁמְרוּ הַנְּעָרִים אַךְ
Quinimo .ei dixit & ,facerdoti Dauid reſpondit Et
5 מֵאִשָּׁה׃ וַיַּעַן דָּוִד אֶת־הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר לוֹ כִּי אִם־
fuerũt & ,me tertiũda in ,mulieribus tertius heri ſicut nobis * eſt prohibita mulier
נֶעְצְרוּ מִנּוּ כְּתֶמֶל שִׁלְשֹׁם בְּצֵאתִי וַיִּהְיוּ
,ſuum ſalutum faciebat deſcendere & ,ponitur ſuus ſanctificatus
כְלֵי הַנְּעָרִים קֹדֶשׁ וְהוּא חֹל אַף כִּי הַיּוֹם
6 יַקְדַּשׁ בִּכְלִי׃ וַיִּתֵּן לוֹ הַכֹּהֵן קֹדֶשׁ כִּי לֹא
nam quia , ſanctificatus panis non quia ,me ad
אִם־לֶחֶם הַפָּנִים הַמֻּסָּרִים מִלִּפְנֵי יְהוָה
DOMINI faciebat a temori † ,facierum panis niſi
לָשׂוּם לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הֻלְּקָחוֹ׃ וְשֵׁם אִישׁ מֵעַבְדֵי שָׁאוּל
7 בַּיּוֹם הַהוּא נֶעְצָר לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁמוֹ דֹּאֵג
Doeg eius nomen & ,DOMINI faciebat ,illa
David Dixitque .Saul ipſi † qui ,paſtorem potentiſſimus, Edomæus
הָאֲדֹמִי אַבִּיר הָרֹעִים אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד
8 אֶל־אֲחִימֶלֶךְ וְאֵין תַּחַת יָדְךָ פֹּה חֲנִית אוֹ־חֶרֶב גַּם
quia ,mea manu in ,eſt * non mea noſa eriam & ,meum gladium etiam
כִּי־כְלִי לֹא לָקַחְתִּי בְיָדִי כִּי־
Goliath Gladius † facerdos dixit Et .Iuſtitiam
דְבַר־הַמֶּלֶךְ נִחְוַץ׃ וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן חֶרֶב גָּלְיַת
9 הַפְּלִשְׁתִּי אֲשֶׁר הִכִּיתָ בְּעֵמֶק הָאֵלָה הִנֵּה הִיא
,ueſte in inuolutus ipſe ecce ,querceus valle in percuſſiſti quem Philiſtæi
זְרוּעָה בַּשְּׂמָלָה אַחֲרֶיהָ אִם־אַתָּה תִּקָּחֶהָ קַח־לָךְ כִּי
hoc nobis præter alius * nõ quia ,tibi ſepone ipſum ſi Ephod tibi
אֵין אַחֶרֶת זוּלָתָהּ אֵלַי וַיֹּאמֶר דָּוִד אֵין כָּמוֹהָ תְּנָהּ־לִי׃
10 וַיָּקָם דָּוִד וַיִּבְרַח בַּיּוֹם הַהוּא מִפְּנֵי שָׁאוּל וַיָּבֹא אֶל־אָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת׃
,Gath regem Achis ad venit Et .Saul fugiebat ille die in fugit & ,Dauid
11 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי אָכִישׁ הֲלוֹא זֶה דָּוִד מֶלֶךְ הָאָרֶץ
ſeruorum rex Dauid * iſte Nonne ,eum ad Achis ſerui Dixerunt
הֲלוֹא לָזֶה יָשִׁירוּ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו
ſuo militum in † Saul Percuſſit :dicendo , ,choris in reſpondebant hoc militi
וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו׃ וַיָּשֶׂם דָּוִד אֶת־הַדְּבָרִים
verba Dauid poſuit Et .ſuum militem decem in Dauid &
12 הָאֵלֶּה עַל־לִבּוֹ וַיִּירָא מְאֹד מִפְּנֵי אָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת׃
,Gath regis Achis ſecundus à valde timuit & ,ſuo corde in
13 וַיְשַׁנּוֹת אֶת־טַעְמוֹ בְּעֵינֵיהֶם וַיִּתְהֹלֵל
בְּיָדָם עָלֵיהֶם וַיִּנְקֹר עַל־דַּלְתוֹת הַשָּׁעַר וַיִּזֹּרְקוּ רִירוֹ
in ſuam ſalutum faciebat deſcendere & ,ponitur ſuus ſanctificatus
עַל־זְקָנוֹ׃ וַיֹּאמֶר אָכִישׁ לַעֲבָדָיו הִנֵּה אַתֶּם רֹאִים
,videbitis Ecce :ſuos ſeruos ad Achis Dixitque .ſuum habitum
14 אִישׁ מִתְהֹלֵל וְלָמָּה תָּבִיאוּ אֹתוֹ אֵלָי׃
,me ad eum adduxiſtis quid vt ,inſanientem
15 הֲחֹסֵר מְשֻׁגָּעִים אָנִי כִּי הֲבֵאתֶם אֶת־זֶה לְהִשְׁתַּגֵּעַ
,inſanis Indigus .me ad eum adduxiſtis quid vt ,inſanientem
עָלַי הַבָּא זֶה אֶל־בֵּיתִי׃
Num ? me ſuper inſaniendum ad hunc
adducitis quia
בֵּיתִי׃ אֶל־בֵּיתוֹ ,meum in ingrediendum
domum in

Universidad de Deusto
Biblioteca

occursum in appropinquarent & *ibat* & Philistæus furgeret cum fuit Et venirent,
קוּם׃ וַיְהִי כְּקוּמוֹ וַיֵּלֶךְ הַפְּלִשְׁתִּי לִקְרַאת
Philistæi occursum in *obuium* in cucurrit & ,Dauid festinauit & ,Dauid aciem
דָּוִד וַיָּרָץ דָּוִד מַהֵר הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי׃
lapidem inde *repit* & *vas* ,ad filiam mamam Dauid mihi fit ille
אֶבֶן מִכֵּלְיוֹ וַיַּקַּע וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־מִצְחוֹ וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן
lapis eſt infixus & *ictus fuerat ad* Philiſtæum *procidit* & ,*pronus* fundis & in fronte
בְּמִצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אַרְצָה׃ וַיָּרָץ דָּוִד הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּעֲמֹד עָלָיו וַיִּקַּח אֶת־חַרְבּוֹ
ictum in *ſua ſunt ſuper recidit* & ,*eius* manu *in* ſuam *ſuper* ,*recidit* & ,*eius* manu *in* ſuam *ſuper* ,*recidit* & *ſuam* ſuper *ſuam* ſuper *ſuam* ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XVI. י

leges — lex
Vīquequo — Samuel ad DOMINVM dixit Et
1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל עַד מָתַי אַתָּה מִתְאַבֵּל
cum eo DOMINVS & forma virum & eo
וְאָנֹכִי מְאַסְתִּיהוּ מִמְּלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל מַלֵּא קַרְנְךָ
eius filiis in regi Ecclesiam Ilai ad te mittam ille &
וְשָׁלְחָה כִּי אֶשְׁלָחֲךָ אֶל יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִנִּי כִּי רָאִיתִי בְּבָנָיו
audier & videbo Quomodo Samuel Dixitque regem mihi
לִי מֶלֶךְ׃ 2 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיכָה אֵלֵךְ וְשָׁמַע
capio Iesse Virtutem DOMINVS Dixitque me interficiet & Saul
שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֶגְלָה בָקָר תִּקַּח
vocabo Et regni DOMINO immolandi Ad dicesque tua manu in
בְּיָדֶךָ וְאָמַרְתָּ לִזְבֹּחַ לַיהוָה בָּאתִי׃ 3 וְקָרָאתָ
mihi vngesque ista facturus quid te facturum seire ego & vellem in Ilai ad
לְיִשַׁי בַּזֶּבַח וַאֲנֹכִי אוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וּמָשַׁחְתָּ לִי
quod Samuel Iecit ego & ego dixero quem
אֶת אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃ 4 וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֵת אֲשֶׁר
sentores terrorem ego & Beth-lechem & venit & DOMINVS eſt locutus
דִּבֶּר וַיָּבֹא בֵּיתָה לָחֶם וַיֶּחֶרְדוּ זִקְנֵי
dixit Et manus ingressus Pau- dixit & eius oreturum in tuitatis
הָעִיר לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר שָׁלֹם בּוֹאֶךָ׃ 5 וַיֹּאמֶר
mecum venite & vos sanctificate & venit DOMINO immolandū ad Pos
שָׁלוֹם לִזְבֹּחַ לַיהוָה בָּאתִי הִתְקַדְּשׁוּ וּבָאתֶם אִתִּי
victimam ad eos venam & eius filios & Ilai sanctificatis & vestros in
בַּזֶּבַח וַיְקַדֵּשׁ אֶת יִשַׁי וְאֶת בָּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לַזָּבַח
coram Cene diuit & Eliab vidit & ipse venerit in fuit Et
6 וַיְהִי בְבוֹאָם וַיַּרְא אֶת אֱלִיאָב וַיֹּאמֶר אַךְ נֶגֶד
Samuel ad DOMINVS dixit Et eius oculos DOMINO
יְהוָה מְשִׁיחוֹ׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל
est reprobauit quia ei & ſtaturæ altitudini ad & ei aſpectū ad respicias Ne
אַל תַּבֵּט אֶל מַרְאֵהוּ וְאֶל גְּבַהּ קוֹמָתוֹ כִּי מְאַסְתִּיהוּ
eius ad videris homo eum tamen videris quod non quia
כִּי לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם לָעֵינַיִם
ea ad videbit DOMINVS &
וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב׃
Samuel facies ad eum transire fecit & Abinadab ad Ilai vocauit Et
8 וַיִּקְרָא יִשַׁי אֶל אֲבִינָדָב וַיַּעֲבִרֵהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל
Ilai fecit transire Et DOMINVS eligit non hoc ne Eliamidis &
וַיֹּאמֶר גַּם בָּזֶה לֹא בָחַר יְהוָה׃ 9 וַיַּעֲבֵר יִשַׁי
fecit transire Et DOMINVS elegit non hos in Eliamidis & Sammah
שַׁמָּה וַיֹּאמֶר גַּם זֶה לֹא בָחַר יְהוָה׃ 10 וַיַּעֲבֵר
Non Ilai ad Samuel dixitque Samuel facies ad suos filios septem Ilai
יִשַׁי שִׁבְעָה בָנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל יִשַׁי לֹא
Ilai ad Samuel Dixitque alios DOMINVS elegit
בָחַר יְהוָה בְּאֵלֶּה׃ 11 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל יִשַׁי
finiti pueri ecce & minor remanſit Adhuc dixit & iuuenis insuper Sustine
הַתַּמּוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שָׁאַר הַקָּטֹן וְהִנֵּה רֹעֶה
non quia eum aspe & Mitte Ilai ad Samuel dixit & ad eum te
בַּצֹּאן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל יִשַׁי שִׁלְחָה וְקָחֵנוּ כִּי לֹא
eum fecit venire & Misimus huc eum venire vsque ne discumbemus
נָסֹב עַד בֹּאוֹ פֹּה׃ 12 וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאֵהוּ
dixit Et vitis lenus & oculis pulcher ſimul rubeus & ipse &
וְהוּא אַרְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי וַיֹּאמֶר
ipse his qua eum vnge Surge DOMINVS
יְהוָה קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי זֶה הוּא׃
inimico in eum vnxit & ades coram Samuel Capiens
13 וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב
ipſa diet Dauid ad DOMINI ſpiritus pugnauit & ſuauis ſtarrum
אֶחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ יְהוָה אֶל דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא
Ramoth in abiit & Samuel ſurrexitque ſupra & deinceps
וָמָעְלָה וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרָמָתָה׃
ſpiritus eum terruit & Saul eius a terribi DOMINI ſpiritus Et
14 וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעִם שָׁאוּל וּבִעֲתָתְהוּ רוּחַ
eum ad Saul ſerui diuertit Et DOMINO a malus
רָעָה מֵאֵת יְהוָה׃ 15 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי שָׁאוּל אֵלָיו
eius Dicit te rudem malus Dei ſpiritus nunc Ecce
הִנֵּה נָא רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה מְבַעֶתֶךָ׃ 16 יֹאמַר נָא
malediti ſcientem virum quærent eum facio ad tui ſerui noſter dominus
אֲדֹנֵינוּ עַבְדֶיךָ לְפָנֶיךָ יְבַקְשׁוּ אִישׁ יֵדַע נַגֵּן
ſua manu in pſalles & malus Dei ſpiritus te ſuper exiſtit & eris & manu in
בְּכִנּוֹר וְהָיָה בְּהֵיוֹת עָלֶיךָ רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה וְנִגֵּן בְּיָדוֹ
mihi eſſe Prouidete ſuos ſeruos ad Saul dixit Et ibi erit bene &
וְטוֹב לָךְ׃ 17 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל עֲבָדָיו רְאוּ נָא לִי
me ad adducas & mediocri ſcientem bene virum
אִישׁ מֵיטִיב לְנַגֵּן וְהֵבֵאתֶם אֹתוֹ אֵלָי׃

CAP. XVII. י

Iesi ipſi filium vidi Ecce dixit & venit & reſpondit Et
18 וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמַר הִנֵּה רָאִיתִי בֶן לְיִשַׁי
proſule & dixi virū & eſſe poteſti & modulari ſcientē Beth-lachemite
בֵּית הַלַּחְמִי יֹדֵעַ נָגֵן וְגִבּוֹר חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה וְנָבוֹן
eo cum DOMINVS & forma virum & vir
דָּבָר וְאִישׁ תֹּאַר וַיהוָה עִמּוֹ׃
ait ad legatos Saul Miſitque
19 וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל יִשַׁי וַיֹּאמֶר שִׁלְחָה אֵלַי
ad mum Ilai Ceteraque pauor in qui tuum filium David
אֶת דָּוִד בִּנְךָ אֲשֶׁר בַּצֹּאן׃ 20 וַיִּקַּח יִשַׁי חֲמוֹר
ſui filij Dauid manu in miſit & vnū capratum hœdū & vini eum & panū
לֶחֶם וְנֹאד יַיִן וְגְדִי עִזִּים אַחַד וַיִּשְׁלַח בְּיַד דָּוִד בְּנוֹ
eum facto ad theria & Saul ad Dauid Venitque Saul ad
אֶל שָׁאוּל׃ 21 וַיָּבֹא דָוִד אֶל שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו
miſit Et eaſa ſtatim et fuit & valde eum ſi ſcuit &
וַיֶּאֱהָבֵהוּ מְאֹד וַיְהִי לוֹ נֹשֵׂא כֵלִים׃ 22 וַיִּשְׁלַח
grauis Iumite quia, meus factus ad Dauid ait Stet dicendo Iſai ad Saul
שָׁאוּל אֶל יִשַׁי לֵאמֹר יַעֲמָד נָא דָוִד לְפָנַי כִּי מָצָא חֵן
Saul in Dei ſpiritum exſtendit & ſuus diuit &
בְּעֵינָי׃ 23 וְהָיָה בִּהְיוֹת רוּחַ אֱלֹהִים אֶל שָׁאוּל
Saul ſpiritu iuſtus erat & ſua manu Laudabatur & citharā Dauid capiebat &
וְלָקַח דָּוִד אֶת הַכִּנּוֹר וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְרָוַח לְשָׁאוּל
malus ſpiritus eo de aput tece debatque ei erat bene &
וְטוֹב לוֹ וְסָרָה מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה׃

CAP. XVII. י

ſunt cōgregati & præliū ad ſua caſtra Philiſtim congregauerunt Et
1 וַיֶּאֶסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה וַיֵּאָסְפוּ
Hazzecah ires & Socheth ſue ſunt caſtra metati & Ieh-dabbim,
שׂוֹכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ בֵּין שׂוֹכֹה וּבֵין עֲזֵקָה
ſunt congregati Iſrael vir & Saul Et
בְּאֶפֶס דַּמִּים׃ 2 וְשָׁאוּל וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נֶאֶסְפוּ
occurſum in bellum ordinauerunt & Elah valle in ſunt caſtra metati & &
וַיַּחֲנוּ בְּעֶמֶק הָאֵלָה וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת
Philiſtim Et
פְּלִשְׁתִּים׃ 3 וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה
Philiſtæus ires & Iſraël ad ſtantes Philiſtæi
וְיִשְׂרָאֵל עֹמְדִים אֶל הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם׃
Goliath Philiſtim caſtris de meredies vir eſt egreſſus Et
4 וַיֵּצֵא אִישׁ הַבֵּנַיִם מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים גָּלְיָת
palmi & cubitorum ſex eius altitudo Gath de, eius nomen
שְׁמוֹ מִגַּת גִּבֹּרוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וָזָרֶת׃
ſquamarum loricæ & eius caput ſuper æreus galea Et
5 וְכוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ
Æreis ſecierum millium quinque loricæ pondus &
וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים שְׁקָלִים נְחֹשֶׁת׃
humeros inter æreus clypeus & eſt pedib ſuper eius ſpiculæ Et
6 וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כְּתֵפָיו׃
ſemina & fraxinum lizarentium eaquam eius lanceæ haſtile Et
7 וְחֹתֶן חֲנִיתוֹ כְּמְנוֹר אֹרְגִים וְלַהֲבַת
vaſtus ſecutum ſexcentorum & eius lanceæ
חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה הָלַךְ
Iſrael adeunt ad clamauit & ſtetit Et ne faciet ad
לְפָנָיו׃ 8 וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל
ego nouos peruſum mihi ſecum ad ego dixit &
וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הֲלוֹא אָנֹכִי
deſcendas & virum vobis eligite Iſrael ferat vos & Philiſtæus
פְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עַבְדִים לְשָׁאוּל בְּרוּ לָכֶם אִישׁ וְיֵרֶד
me ad me peuſſerit & meci pugnare quicum Si
אֵלָי׃ 9 אִם יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכָּנִי
nobis ſeruietis & ſeruo in
וְהָיִינוּ לָכֶם לַעֲבָדִים וְאִם אֲנִי אוּכַל לוֹ וְהִכִּיתִיו וְהֱיִתֶם לָנוּ
die Iſrael mihi exprobraui Ego Philiſtæus dixit Et
לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ׃
10 וַיֹּאמֶר הַפְלִשְׁתִּי אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם
partem pugnemus & virum mihi date hac
הַזֶּה תְּנוּ לִי אִישׁ וְנִלָּחֲמָה יָחַד׃
hac Philiſtæi verba Iſrael omnia & Saul audiuit Et
11 וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל יִשְׂרָאֵל אֶת דִּבְרֵי הַפְלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה
Ephrathæus viri filius Dauid Et valde timuerunt & ſunt eſſemuli &
וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ מְאֹד׃ 12 וְדָוִד בֶּן אִישׁ אֶפְרָתִי
mihi eſſe Promdete ſuos ſeruos ad Saul dixit Et ibi erit bene &
הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וּשְׁמוֹ יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים וְהָאִישׁ
homines inter ventens ſenex Saul dicebat in
בִּימֵי שָׁאוּל זָקֵן בָּא בָאֲנָשִׁים׃

Saul fuerat ad inducerunt & Dauid eſt locutus quæ verba ſunt audita Et
נתנו נָתַן
tuli
13 וַיִּשְׁמְעוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִכְּר דָּוִד וַיִּגְדְּלוּ לְפְנֵי שָׁאוּל
hominis eor concidat Ne Saul ad Dauid Dixitque enim ego &
וְלֶקַח נֶפֶשׁ
propter
וַיֵּלֶךְ אֶל הֵמָּה שָׁאוּל אַל יִפֹּל לֵב אָדָם׃
ſto Philiſtæo eum pugnabit & ibit tuus Seruus eum ſuper
14 וְדָוִד הָלַךְ וְגִלְכֹּם עִם הַפְלִשְׁתִּי הוּא
Philiſtæum ad ire poteris Non Dauid ad Saul Dixitque
עֹלֶה עִבְדְּךָ וְגִלְכֹּם׃ 15 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל דָּוִד לֵךְ
ſum puritia à ſeſe vir ſpie & ſui puer quia eo cū pugnandum ad iſtu
וְיֵלֶךְ לְהִלָּחֵם עִמּוֹ כִּי נַעַר אַתָּה וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעֻרָיו׃
ſpectare in ſuo patri tu ſeruus erat Paſtor Saul ad Dauid dixit Et
16 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שָׁאוּל רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו בְּצֹאן
gregē de ſignum tulit & vrſus & leo venitque &
וּבָא הָאֲרִי וְאֶת הַדֹּב וְנָשָׂא שֶׂה מֵהָעֲדָרוֹ׃
eius ore ex eruebam & eum percutiebam & eum poſt egrediebar Et
17 וְיָצָאתִי אַחֲרָיו וְהִכִּתִיו וְהִצַּלְתִּי כִּפְיוֹ
eum percutiebā & eius barbam in apprehēdebā & me ſuper cōſurgebat Et
וְהִכִּתִיו וַיָּקָם עָלַי וְאֶחֱזֶקְהוּ בִּזְקָנוֹ
percuſſit vſſum eius leonem Etiam
וְהִמִּתִיו׃ 18 גַּם אֶת הָאֲרִי גַּם הַדֹּב הָכָה
eum mori facieban &
עַבְדֶּךָ וְהָיְתָה הַפְלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כְּאַחַד מֵהֶם כִּי חֵרַף
ſeruus eum quia Philiſtæus eris Et tuus ſeruus
מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃
incircumciſus acies Dei vi-uentis.
19 וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי וּמִיַּד
manu de & leonis manu de me eruit qui DOMINVS Dauid dixit Et
הַדֹּב הוּא יַצִּלֵנִי מִיַּד הַפְלִשְׁתִּי הַזֶּה וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
Dauid ad Saul Dixitque huius Philiſtæi manu de me eruet ipſe verſi
וַיֵּלֶךְ
Dauid Saul iodure Et
אֶל דָּוִד לֵךְ וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ׃ 20 וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת דָּוִד
tecum ſit DOMINVS &, Vade
וְנָתַן
poſuit
וְיִהְיֶה עִמָּךְ׃ 21 וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת דָּוִד
Ionica eum induit & eius caput ſuper æreum galeam dedit & ſuis veſtibus
מַדָּיו וַיִּתֵּן קוֹבַע נְחֹשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן׃
quia ire voluit & ſuas veſtes deſuper ſuū gladium Dauid accinxit Et
22 וַיַּחְגֹּר חַרְבּוֹ עַל מַדָּיו וַיָּחֶל לָלֶכֶת כִּי לֹא
ire poſſet Non Saul ad Dauid Dixitque nas experim non
וַיֵּלֶךְ
poſſum
נִסָּה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שָׁאוּל לֹא אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה כִּי
feceram peti-entium & cum
לֹא נִסִּיתִי וַיָּסַר דָּוִד מֵעֲלֵיהֶם׃
ſe deſpexi Dauid ea removit Et, ſeri periculum non quia, illis in
נָסַה סוּר
Tulitque
23 בָּאֲרֹה כִּי לֹא נִסִּיתִי וַיִּסְּרוּם דָּוִד מֵעָלָיו׃
lapides ſenes quinque ſibi elegit & ſua manu in ſuū baculū Cepitque
נָקַח בָּחַר
paſtoralibuſque
24 וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְיָדוֹ וַיִּבְחַר לוֹ חֲמִשָּׁה חַלְּקֵי אֲבָנִים
pera in & ſibi & quod paſtorum vaſe in eos poſuit & torrente de
מִן הַנַּחַל וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר לוֹ וּכְלִקּוּט
Philiſtæum ad accelſit & ſua manu in ſua funda &
שׂוֹם
נָגַשׁ
24 וְקַלְּעוֹ בְיָדוֹ וַיִּגַּשׁ אֶל הַפְלִשְׁתִּי׃
vit & Dauid ad egrediebatur & eius Philiſtæus ibat Et
הָלַךְ
Dauid
25 וְהַפְלִשְׁתִּי הָלוֹךְ וְקָרֵב וְהָאִישׁ נֹשֵׂא
vidit & Philiſtæus aſpexit Et
נָבַט
ſum
26 וַיַּבֵּט הַפְלִשְׁתִּי וַיַּרְא אֶת דָּוִד וַיְנַאֲצֵהוּ כִּי הָיָה נַעַר
aſpectu pulcher ſimul rubicundus & puer erat quia eum deſpexit &
וְאַדְמוֹנִי
ſum
וְיִפֵּה מַרְאֶה׃ 27 וַיֹּאמֶר הַפְלִשְׁתִּי אֶל דָּוִד הֲכֶלֶב אָנֹכִי כִּי אַתָּה בָּא
ſeruus es quia ego canis Nunquid Dauid ad Philiſtæus Dixitque
אֵלַי בְּמַקְלוֹת וַיְקַלֵּל הַפְלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בֵּאלֹהָיו׃
ſua dis in Dauid Philiſtæus maledixit Et ibaculis in me ad
28 וַיֹּאמֶר הַפְלִשְׁתִּי אֶל דָּוִד לְכָה אֵלַי וְאֶתְּנָה אֶת בְּשָׂרְךָ
tuum carnem dabo & me ad Veni Dauid ad Philiſtæus Dixitque
וְלֵךְ
volatilibus
לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִבְהֵמַת הַשָּׂדֶה׃
carn, animalibus agreſtibus.
29 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַפְלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית
venit & cum
וּבְכִידוֹן וַאֲנִכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
venio
מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּה׃
aciemum
30 הַיּוֹם הַזֶּה יַסְגִּרְךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּתִיךָ וַהֲסִרֹתִי
tradet
אֶת רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים
te peruciam & mea manu in DOMINVS et meſtabit hac Die
נְבֵלַת
à tendance
הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ וְיָדְעוּ כָּל הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ
caſtrorum
volatilibus
cæli & beſtiis
nouus habi
tatores ſerue,
חַיָּה
congregatio
31 אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל׃ וְיֵדְעוּ כָּל הַקָּהָל הַזֹּאת כִּי לֹא
eſt facit
בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה
tradet
וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדֵנוּ׃

Saul poſt abierunt, maiores Iſai filij tres Abierantque
וְשָׁלֹשׁ בְּנֵי יִשַׁי הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׁאוּל
13 bellum in ſuorum qui eius filiorum trium nomina & bellum ad
לַמִּלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו הַהֹלְכִים הַבְּכוֹר
Sammah tertius & Abinadab eius ſecundus & primogenitus Eliab
אֱלִיאָב וְהַמִּשְׁנֶה אֲבִינָדָב וְהַשְּׁלִשִׁי שַׁמָּה׃
Saul poſt abierunt maiores tres & minor ipſe Dauid Et
14 וְדָוִד הוּא הַקָּטֹן וְשֹׁלְשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׁאוּל׃
pecus paſcendum ad Saul deſuper reuertens & vadens Dauid Et
15 וְדָוִד הָלוֹךְ וְשָׁב מֵעַל שָׁאוּל לִרְעוֹת אֶת צֹאן
Bethlehem & ſui pecus
אָבִיו בֵּית לָחֶם׃
Dauid ad Iſai Dixitque diebus quadraginta ſteuit & ſe
16 וַיִּגַּשׁ הַפְלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם
& mane ſurgendo Philiſtæus accedit Et
וְהִתְיַצֵּב אַרְבָּעִים יוֹם׃ 17 וַיֹּאמֶר יִשַׁי אֶל דָּוִד
decem & huius tribi ephahi tuis fratribus nunc Capo ſimum Bleum
בְּנוֹ קַח נָא לְאַחֶיךָ אֵיפַת הַקָּלִי הַזֶּה וַעֲשָׂרָה
& bene parce
הַלֶּחֶם
tuos fratres ad caſtra in defer commeda & &
הָאֵלֶּה וְרוּץ הַמַּחֲנֶה לְאַחֶיךָ׃
& inde Principem ad defer ea illas laſtas formaſtas decem
18 וְאֶת עֲשֶׂרֶת חַרְצֵי הַחֵלֶב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשַׂר הָאֶלֶף וְאֶת
capies eorum pignus &
אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם וְאֶת עֲרֻבָּתָם תִּקָּח׃
vtinentium Domum milites allecit prabitis
19 וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלָה נִלְחָמִים עִם
pugnantes Elah valle in Iſrael vir omnis & ipſi & Saul Et
פְּלִשְׁתִּים׃
Philiſtæi
20 וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד בַּבֹּקֶר וַיַּשְׁ
& ſollicitantem ſuper eum
אֶת צֹאן עַל שֹׁמֵר וַיִּשָּׂא וַיֵּלֶךְ כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ
pra cepit quem ad modū dauid, abiit & ſuarum ſi
יִשָׁי וַיָּבֹא הַמַּעְגָּלָה וְהַחַיִל הַיֹּצֵא אֶל הַמַּעֲרָכָה וְהֵרִעוּ
ſuctus vociferati & acies ad ad forent egreſſus exercit & & vallū ad venit & ſuū
בַּמִּלְחָמָה
occurſum in bellum Philiſtæi & Iſrael ordinauerant Et
21 וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לִקְרַאת
manu ſuam & ſe deſuper vaſa Dauid derelinquit Et
אִישׁ עַל כֵּלָיו מֵעַל דָּוִד וַיָּרָץ וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל לְאֶחָיו
ſua fratribus ſuis & ſuis, venit & ueſtionem in cucurrit &
לְשָׁלוֹם׃ 22 וְהוּא מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה הָאִישׁ הַבֵּנַיִם
eos cum loquente ipſo Et
עֹלֶה מִמַּעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים גָּלְיָת שְׁמוֹ הַגִּתִּי
Goliath Philiſtæus caſtris de meredies vir eſt egreſſus Et
וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד׃
ſolitum ſex eius altitudo Gath de, eius nomen
23 וְהוּא מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה אִישׁ הַבֵּנַיִם עֹלֶה גָּלְיָת
Philiſtæi caſtris de meredies vir eſt egreſſus
שְׁמוֹ הַפְלִשְׁתִּי מִמַּעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים
Dauid audiuit Et, haec verba iuxta loquebatur &
הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד׃
24 וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּרְאֹתָם אֶת הָאִישׁ וַיָּנֻסוּ
eſt & Iſrael vir omnis & videndis in Iſrael
מִפָּנָיו וַיִּרְאוּ מְאֹד׃
Quid dicendo, ſecum ſtantes viros ad Dauid Dixitque
25 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ לֵאמֹר הֲ
opprobriū remouerit & hunc Philiſtæum percuſſerit qui
תָּסִיר חֶרְפָּה
exprobrauit quia, hic paganicus Philiſtæus quis quodam Iſrael
מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי מִי הַפְלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כִּי חֵרַף
verbū ſecundū populus ei Dixitque reſurrectio Dominus
מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃
ſect Sic dicendo, Deus
26 וַיֹּאמֶר לוֹ הָעָם כַּדָּבָר
eum percuſſerit qui, rito
הַזֶּה לֵאמֹר כָּה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר
virum ad eo loquendo in maior eius frater Eliab audiuit Et
27 וַיִּשְׁמַע אֵלִיאָב אָחִיו הַגָּדוֹל בְּדַבְּרוֹ אֶל הָאֲנָשִׁים
ſuper & deſcendiſti hoc quid Vt dixit & Dauid in Eliab pugnare ad ait
28 וַיִּחַר אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה יָרַדְתָּ וְעַל
tuā ſuperbiam noui Ego ideſcendo in ſtarem pecudis paucas cum
מִי נָטַשְׁתָּ מְעַט הַצֹּאן הָאֵלֶּה בַּמִּדְבָּר אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת
deſcendiſti, praelium videndum ad, quia, cordis malitiam &
זְדֹנְךָ וְאֵת רֹעַ לְבָבֶךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יָרָדְתָּ׃
Dauid Dixitque
29 וַיֹּאמֶר דָּוִד מֶה עָשִׂיתִי עַתָּה הֲלוֹא דָבָר הוּא׃
verbum ſecundum dixit &
30 וַיִּסֹּב מֵאֵצְלוֹ אֶל אַחֵר וַיֹּאמֶר כַּדָּבָר
alterum cum
הָרִאשׁוֹן׃ וַיָּשִׁיבוּ הָעָם דָּבָר כַּדָּבָר הָרִאשׁוֹן׃
primum verbum retro, verbum populus ei reſpondit &

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XII. יב

audiui Ecce :Israel vniuersum ad Samuel dixit Et

1 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה
vos super feci regnare & ,mihi dixistis quæ omnibus in vestra voce vestrûm

שָׁמַעְתִּי לְקֹלְכֶם לְכֹל אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לִי וָאַמְלִךְ עֲלֵיכֶם
,vestras fatus ad audiuimus rex ecce nunc Et regem graditus co-

מֶלֶךְ׃ 2 וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵיכֶם
ram vobis: filiis

וְאָנִי זָקַנְתִּי וְשַׂבְתִּי וּבָנַי הִנָּם אִתְּכֶם וַאֲנִי הִתְהַלַּכְתִּי
ego Ecce ,hanc dum ad vsque mea adolescentia ab vestra fuero ad affirmo: testi-

לִפְנֵיכֶם מִנְּעוּרַי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃ 3 הִנֵּנִי
cum bouem + ,eius Vestis coram & ,DOMINO coram me in respondete Christus verò

עֲנוּ בִי נֶגֶד יְהוָה וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ אֶת־שׁוֹר מִי
quem ,oppressum quem & ,acceperim cuius asinum & ,cuiusquam

לָקַחְתִּי וְחֲמוֹר מִי לָקַחְתִּי וְאֶת־מִי עָשַׁקְתִּי אֶת־מִי
occultauerim & ,praguerunt cuiusquam manu de & ,contriuerim intuleritne,

רַצּוֹתִי וּמִיָּד מִי לָקַחְתִּי כֹפֶר וְאֶעְלִים
,non oppressis Nos ,dixerunt Et ,vobis restituā & ,eo in meos oculos tum pretium,

עֵינַי בּוֹ וְאָשִׁיב לָכֶם׃ 4 וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשַׁקְתָּנוּ
quippiam ,mihi manu de repulit neque ,nos contriuisti nec nobis, ab vim intulisti

וְלֹא רַצּוֹתָנוּ וְלֹא לָקַחְתָּ מִיַּד אִישׁ מְאוּמָה׃
eius Vestis testis & ,vos in DOMINVS Testis eos ad Dixitque

5 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֵד יְהוָה בָּכֶם וְעֵד מְשִׁיחוֹ
Testis itaque & ,quippiā mea manu in inuenerint non quod ,hac die adiuratus Christus

הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מְצָאתֶם בְּיָדִי מְאוּמָה וַיֹּאמְרוּ עֵד׃
fuit qui ,DOMINVS populum ad Samuel Dixitque

6 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־
terra de vestros patres fecit adiecerit qui & ,Aaron & ,Moüth magnificauit

מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַאֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
vobiscum diuidicet ea- ,fuit nunc Et Aegypti

מִצְרָיִם׃ 7 וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ וְאִשָּׁפְטָה אִתְּכֶם
,vestitus ferit quas ,DOMINI iudicium offuit rem DOMINI fatus ad coram Do-

לִפְנֵי יְהוָה אֵת כָּל־צִדְקוֹת יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּכֶם
mino de

וְאֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃ 8 כַּאֲשֶׁר בָּא יַעֲקֹב מִצְרַיִם
Dominvs mittitque ,DOMINVM ad vestri patres clamauerunt ea-

וַיִּצְעֲקוּ אֲבֹתֵיכֶם אֶל־יְהוָה וַיְשַׁלַּח יְהוָה
,Aegypto ex vestros patres ,eduxerunt & ,Aaron & ,Moüth

אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם
DOMINI fuit oblii Et illo loco in eos fecerunt habitare &

וַיֹּשְׁבוּ אֹתָם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃ 9 וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה
,Chaſor militiæ principis Sisaræ manu in eos tradidit & ,DOMINVM

אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא שַׂר־צְבָא חָצוֹר
ac in pugnauerunt & ,Moab regis manu in & ,Philistæi manu in & cum eis.

וּבְיַד פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֲמוּ בָם׃
quia ,Peccauimus dixerunt ac ,DOMINVM ad Clamauerunt que

10 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ חָטָאנוּ כִּי
& ,Behalim seruientimus & ,DOMINVM dereliquimus

עָזַבְנוּ אֶת־יְהוָה וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־
,nostrorum inimicorum manu de nos libera nunc & ,Hasstaroth

הָעַשְׁתָּרוֹת וְעַתָּה הַצִּילֵנוּ מִיַּד אֹיְבֵינוּ
& ,Bedan & ,Jerubbaal DOMINVS Misitque alii seruemus &

וְנַעַבְדֶךָּ׃ 11 וַיְשַׁלַּח יְהוָה אֶת־יְרֻבַּעַל וְאֶת־בְּדָן וְאֶת־
,vestrûm à vestrorū inimicorū manu de vos eruit que ,Samuel & vndique,

יִפְתָּח וְאֶת־שְׁמוּאֵל וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב
Hamanno filiorū rex Nachas quòd videtis Et ,cōsidere habitatis &

וַתֵּשְׁבוּ בֶטַח׃ 12 וַתִּרְאוּ כִּי נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן
,vos super venit contra

בָּא עֲלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לִי לֹא כִּי־מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ
rex ecce nunc Et ,vestrûm rex vestrûm Deus DOMINVS &

וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַלְכְּכֶם׃ 13 וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ
vos super DOMINVS habet ecce & ,petistis quem ,elegistis quem populus

אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם אֲשֶׁר שְׁאַלְתֶּם וַיהוָה נָתַן עֲלֵיכֶם
,et ieiunetis & ,DOMINVM timueritis Si

מֶלֶךְ׃ 14 אִם־יְרֵאתֶם אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ
,DOMINI os obedieritis neque & ,eius vocem audieritis atque

וְשָׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תַמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה
post ,vos super regnabit qui ,rex vtam & ,vos vtam non & ambulabitis

וְהָיִתֶם גַּם אַתֶּם וְגַם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר מָלַךְ עֲלֵיכֶם אַחַר
,vestra Dei DOMINVM tum

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ 15 וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה
vocem sed exsiperā-

וּמְרִיתֶם אֶת־פִּי יְהוָה וְהָיְתָה יַד־יְהוָה בָּכֶם
,vos in DOMINI manus erit & ,DOMINI os inuenietis &

וּבַאֲבֹתֵיכֶם׃ 16 גַּם־עַתָּה הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר
,vestros patres in & ,videte & ,state nunc Etiam

CAP. XIII. יג

super regnauit annis duobus & ,ipsum regnando in ,Saul† anni filius †

1 בֶּן־שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ וּשְׁתֵּי שָׁנִים מָלַךְ עַל־
Israel ex millia tria Saul sibi elegit Et ,Israel

יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיִּבְחַר־לוֹ שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל
,Bethel monte in & ,Michmas in millia duo Saul cum fuerunt &

וַיִּהְיוּ עִם־שָׁאוּל אַלְפַּיִם בְּמִכְמָשׂ וּבְהַר בֵּית־אֵל
populi reliquum & ,Beniamin Ghibbah in Ionathan cum fuerunt mille &

וְאֶלֶף הָיוּ עִם־יְהוֹנָתָן בְּגִבְעַת בִּנְיָמִן וְיֶתֶר הָעָם
,fratrem Ionathan percussit Et ,sua tentoria in vnum ,dimisit

שִׁלַּח אִישׁ לְאָהֳלָיו׃ 3 וַיַּךְ יְהוֹנָתָן אֶת־
,clarum Saul & ,Philistiim audierunt & ,Ghebah in qui ,Philistæi

פֶּגֶר פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים וְשָׁאוּל תָּקַע
Hebræi ,Audiant idcirco ,terra omni in tuba in

בַּשּׁוֹפָר בְּכָל־הָאָרֶץ לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ הָעִבְרִים׃
Israel omnis Et ,Philistæi audierunt & ,Saul percussit idcirco ,audierunt Israel omnis Et

4 וְכָל־יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל אֶת־נְצִיב
,fatus enim & ,Philistiim in Israel fatus etiam & ,Philistæi

פְּלִשְׁתִּים וְגַם נִבְאַשׁ יִשְׂרָאֵל בְּפְלִשְׁתִּים וַיִּצָּעֲקוּ
Philistæi Et ,Ghilgahal in Saul post populus

הָעָם אַחֲרֵי שָׁאוּל הַגִּלְגָּל׃ 5 וְהַפְּלִשְׁתִּים
,rursus multa triginta ,Israel cum pugnandum ad simul edicti

נֶאֶסְפוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רֶכֶב
,fuit ita ,fuit ut quæ arena sicut populus & ,quinque millia ex &

וְשִׁשָּׁה אֲלָפִים פָּרָשִׁים וְעָם כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת
,Michmas in fuit castramentati & ,ascenderunt & ,insultandine in mane

הַיָּם לָרֹב וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְמִכְמָשׂ קִדְמַת בֵּית־אָוֶן׃
,Beth aueo orientem ad

6 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי צַר
,sperantes in populus se abscōderunt & ,populus esset coarctatus quia ,sibi

לוֹ כִּי נָגַשׂ הָעָם וַיִּתְחַבְּאוּ הָעָם בַּמְּעָרוֹת
,cisternis in & ,tumbis in & ,petris in & ,montiuenibus in &

וּבַחֹרִים וּבַסְּלָעִים וּבְצֹרִחִים וּבַבֹּרוֹת׃

CAP. XIIII. יד

armigerum ,fuum: Vetit, præfectum ligni est itans

suum loci illum, ,illa manibus a quæ Philistiim ,Iuonatan ad transeamus & ,Ita :sua vasa

כְּלֵה נַעַר׃ 2 בְּלִיָּהוּ לָכָה וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר מֵעֵבֶר הַזֶּה׃
Ghibbah extremo in ,fedens Saul Et ,indicauit non suo patri &

וְלַאֲבִיו לֹא הִגִּיד׃ 3 וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב בִּקְצֵה הַגִּבְעָה
exercitu ferme ,fecit qui populus & ,Migron in quod malogranato sub

תַּחַת הָרִמּוֹן אֲשֶׁר בְּמִגְרוֹן וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
,Phinees& filij ,Ichabod fratris Achimb filius Achijas Et ,viri

אִישׁ׃ 4 וַאֲחִיָּה בֶן־אֲחִטוּב אֲחִי אִי כָּבוֹד בֶּן־פִּינְחָס
non populus & ;Ephod portans Silo in DOMINI facerdos ,Heli filij

בֶּן־עֵלִי כֹּהֵן יְהוָה בְּשִׁלֹה נֹשֵׂא אֵפוֹד וְהָעָם לֹא
quærebat quem ,transiens inter Et ,Ionathan abisse quòd scirebat

יָדַע כִּי הָלַךְ יוֹנָתָן׃ 5 וּבֵין הַמַּעְבְּרוֹת אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ
transitu à petræ dens & ,Philistiim ,statuum super ,transire Ionathan

יוֹנָתָן לַעֲבֹר עַל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים שֵׁן הַסֶּלַע מִזֶּה
nomen & ,Boles † unus nomen & inde transitu à petræ dens & ,inde

שֵׁנִי וְשֵׁן הַסֶּלַע מִזֶּה שֵׁנִי וְשֵׁם הָאֶחָד בּוֹצֵץ וְשֵׁם
contra aquilone ab Stativ unius Dentis .Seneh † unius

הַשֵּׁנִי סֶנֶה׃ 6 הַשֵּׁן הָאֶחָד מָצוּק מִפְּאוֹן מִזֶּה
,Gheba contra meridie à unus & ,Micmmas

וְהַשֵּׁנִי וְהָאֶחָד מִנֶּגֶב גָּבַע׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
transeamus & ,Ita ,sua vasa ferentem puerum ad Ionathan Dixitque

אֶל־הַנַּעַר נֹשֵׂא כֵלָיו לְכָה וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב הָאֵלֶּה
,ille tuus cor secundum eo ecce ,tibi

לָךְ הִנֵּנִי עִמְּךָ כִּלְבָבֶךָ׃ 8 וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן הִנֵּה
,viros ad transeamus nos Ecce :Ionathas Dixitque

אֲנַחְנוּ עֹבְרִים אֶל־הָאֲנָשִׁים וְנִגְלִינוּ אֲלֵיהֶם׃
mos ad dixerint ita Si ,eos ad nos manifestabimus &

9 אִם־כֹּה יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ עִמְדוּ עַד־נַגִּיעַ אֲלֵיכֶם
ascendamus nō & ,nos fubter ftemus & ,vos ad nos attingere vsque Silete &

וְעָמַדְנוּ תַּחְתֵּינוּ וְלֹא נַעֲלֶה אֲלֵיהֶם׃ 10 וְאִם־כֹּה
,ascēdamus & ,nos ad Ascendite :ille enim sic si Et ,eos ad

יֹאמְרוּ עֲלוּ אֵלֵינוּ וְעָלִינוּ כִּי־נָתַן אֹתָם יְהוָה
,signum nobis hoc & ;nostra manu in DOMINVS eos dedit quia

בְּיָדֵנוּ וְזֶה־לָּנוּ הָאוֹת׃ 11 וַיִּגָּלוּ שְׁנֵיהֶם
,Israel manu in DOMINVS

אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ פְלִשְׁתִּים הִנֵּה עִבְרִים
dixerunt quia ,Israel terra tota in inuenebantur non Et

יֹצְאִים מִן־הַחֹרִים אֲשֶׁר הִתְחַבְּאוּ־שָׁם׃ 12 וַיַּעֲנוּ
,Philistiim ad Ionathan & ,Ghebah in qui ,Philistæi

אַנְשֵׁי הַמַּצָּב אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
,Ascendite ,Ionathan ad armigerum eius

עֲלוּ אֵלֵינוּ וְנוֹדִעָה לָכֶם דָּבָר וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
,Ionathan ferit ad occidentē & ,eius post ,eius vasa ferens &

אֶל־נֹשֵׂא כֵלָיו עֲלֵה אַחֲרָי כִּי־נָתַן יְהוָה
,prima plaga fuit Et ,eum post interfitio eius vasa ferentis &

בְּיַד־יִשְׂרָאֵל׃ 13 וַיַּעַל יְהוֹנָתָן עַל־יָדָיו וְעַל־
,manibus ambabus quasi ,virtutē vigiori fere ,eius vasa ferens & ,Ionathan percussit qua

רַגְלָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו מְמוּתָה אַחֲרָיו׃ 14 וְהָיְתָה
,agro in ,dimidium iugeris in paene fuit Et

הַמַּכָּה הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר הִכָּה יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו אִישׁ כְּחֲצִי
,ignis ,ignis fulis

מַעֲנֵה צֶמֶד שָׂדֶה׃ 15 וַתְּהִי חֲרָדָה בַּמַּחֲנֶה בַּשָּׂדֶה
,populus omnis in & ,exercitus & ,castramentis in & ,agro in

וְכָל־הָעָם הַמַּצָּב וְהַמַּשְׁחִית הֵמָּה גַּם־הֵמָּה וַתִּרְגַּז
,Dei trepidationis ,in fuit & ,terra

הָאָרֶץ וַתְּהִי לְחִתַּת אֱלֹהִים׃ 16 וַיִּרְאוּ
,ecce & ,Beniamin Ghibbah in Saul ,speculatores respexerunt Et

צֹפֵי שָׁאוּל בְּגִבְעַת בִּנְיָמִן וְהִנֵּה הָהָמוֹן נָמוֹג
Saul Dixitque ,quæ fabatur & ,abibat & ,dissoluebatur tumultus

וְהָלוֹךְ הָלוֹךְ׃ 17 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
,videte & ,nunc Visitate ,secum † qui populum ad

לָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ פִּקְדוּ נָא וּרְאוּ מִי הָלַךְ מֵעָלֵינוּ
,eius vasa ferens & ,Ionathan † non ecce & ,sustinuerunt &

וְהִנֵּה אֵין יְהוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XI. יא

Iabes *fuper* eſt exſtatametatus &, Hammonites Nachas aſcendit Et
עֲלָה נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי וַיָּחֶן עַל־יָבֵישׁ
Percute no- bis cum
וַיֹּאמְרוּ כָּל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ אֶל־נָחָשׁ כְּרֹת־לָנוּ בְרִית
Hammonites Nachas eos ad Dixitque .tibi feruiemus &
וְנַעַבְדֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי
idemque oculum omnem vobis effodiendo in vobis *eccidam* hoc in
בְּזֹאת אֶכְרֹת לָכֶם בְּנַקּוֹר לָכֶם כָּל־עַיִן יָמִין
Iſraei omni *ſuper* opprobrium iſtud ponamque
וְשַׂמְתִּיהָ חֶרְפָּה עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
dies ſeptem nobis Remitte :Iabes ſenores eum ad Dixerunteque
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זְקֵנֵי יָבִישׁ חֲתֹךְ לָנוּ שִׁבְעַת יָמִים
ſaluum non ſi & ;Iſraei terminum omnem in nuncios mittemus &
וְנִשְׁלְחָה מַלְאָכִים בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין מוֹשִׁיעַ
Ghilhad in *legui* Venerunteque .te ad egrediemur & ,nos
אֹתָנוּ וְיָצָאנוּ אֵלֶיךָ׃ וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים גִּבְעַת
omnis leuauerunt & ;populi auribus in verba ſunt locuti & ,Saul
שָׁאוּל וַיְדַבְּרוּ הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ כָל־
eruens Saul ecce Et .fleuerunt & ,ſuum vocem populus
הָעָם אֶת־קוֹלָם ׀ וַיִּבְכּוּ׃ וְהִנֵּה שָׁאוּל בָּא
quia ,populo e Quid :Saul dixit & ,agro ex boues poſt
אַחֲרֵי הַבָּקָר מִן־הַשָּׂדֶה וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מַה־לָּעָם כִּי
.Iabes virorum verba ei nuntauerunt & *ſeſuus*
יִבְכּוּ וַיְסַפְּרוּ־לוֹ אֵת דִּבְרֵי אַנְשֵׁי יָבִישׁ׃
ipſum audiendo in Saul ſuper Dei ſpiritus *proſiuuit* Et
וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים עַל־שָׁאוּל בְּשָׁמְעוֹ אֶת־
valde eius *ſenſu* eſt iratus & ,haec verba
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּחַר אַפּוֹ מְאֹד׃
Tulitque par boum, in ruſtra con
וַיִּקַּח צֶמֶד בָּקָר וַיְנַתְּחֵהוּ וַיְשַׁלַּח בְּכָל־גְּבוּל
diſu per manuum *ſuncioruum*, exiitque
ישְׂרָאֵל בְּיַד הַמַּלְאָכִים כֵּאמֹר אֲשֶׁר לֹא־יֵצֵא אַחֲרֵי
bobus
שָׁאוּל וְאַחֲרֵי שְׁמוּאֵל כֹּה יֵעָשֶׂה לִבְקָרוֹ וַיִּפֹּל פַּחַד
ſecundus ſuit *terroris* Iſraei filii fuerunt & ,Bezech in eos *veſtitum* Et
יְהוָה עַל־הָעָם וַיֵּצְאוּ כְּאִישׁ אֶחָד׃
virtutis Diximuſque .millia triginta tribuſque ſeptuaginta *vir* &
וַיִּפְקְדֵם בְּבֶזֶק וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
.millia ſeptingenta & ,millia
אֶלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אָלֶף׃ וַיֹּאמְרוּ
Cras :Ghilhad Iabes *viro* ulceris Sic ;*venturum* legem
לַמַּלְאָכִים הַבָּאִים כֹּה תֹאמְרוּן לְאִישׁ גִּלְעָד מָחָר
ſalus vobis erit .*pugni* venerunt & .*Saulem meaſſendo* in ,Iabes
תִּהְיֶה לָכֶם תְּשׁוּעָה בְּחֹם הַשֶּׁמֶשׁ וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים
.*ſunt* lectumque :Iabes eius nuncauerunt &
וַיַּגִּידוּ לְאַנְשֵׁי יָבִישׁ וַיִּשְׂמָחוּ׃
facietis & ,eos ad exhibuitque Manet :Iabes viri dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי יָבִישׁ מָחָר נֵצֵא אֲלֵיכֶם ׀ וַעֲשִׂיתֶם
.*veſtris* omnia in *Iesum* omne iuxta nobis
לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם׃ וַיְהִי מִמָּחֳרָת
tria ſunt populum Saul diſpoſuit &
וַיָּשֶׂם שָׁאוּל אֶת־הָעָם שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיָּבֹאוּ בְתוֹךְ
matutinum in *vigilia* media in ſunt ingreſſi & ,*castra* tria
הַמַּחֲנֶה בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר ׀ וַיַּכּוּ אֶת־עַמּוֹן עַד־חֹם
ſuccidi qui .*venerantur* non & ,*ſunt* diſperſi & *veſtri* ,fuit & ,*illum*
הַיּוֹם וַיְהִי הַנִּשְׁאָרִים ׀ וַיָּפֻצוּ וְלֹא נִשְׁאֲרוּ בָהֶם
Quia :Samuel ad populus Dixitque .*pauci* duo
שְׁנַיִם יָחַד׃ וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל מִי
.*nos* facturos *mori* & ,*vnus* dare *nos* ſuper *regnabit* Saul ,*dicens*
הָאֹמֵר שָׁאוּל לֹא־יִמְלֹךְ עָלֵינוּ ׀ תְּנוּ הָאֲנָשִׁים וְנָמִיתֵם
hodie quia *hac* die in *eſt* *matierue* Non :Saul Dixitque
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לֹא־יוּמַת אִישׁ בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי הַיּוֹם
.Iſrael in *ſalutem* DOMINVS fecit
עָשָׂה יְהוָה תְּשׁוּעָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
.Ghilghal in *eamus* & ,Venite .populum ad Samuel Dixitque
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם לְכוּ וְנֵלְכָה הַגִּלְגָּל
.*regnum* ibi *innouemus* &
וְנְחַדֵּשׁ שָׁם הַמְלוּכָה׃
.Saul ibi *fecerit* regnare & ,Ghilghal in populus omnis abiernut Et
וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם הַגִּלְגָּל וַיַּמְלִכוּ שָׁם אֶת־שָׁאוּל
coram Domino *pacificas* victimas ibi ſacrificauerunt & ,Ghilghal in DOMINI *facies* ad
לִפְנֵי יְהוָה וַיִּזְבְּחוּ שָׁם זְבָחִים שְׁלָמִים
.Saule *oſſa* Iſrael viri omnes & ,Saul ibi eſt lætat' & :DOMINI *facies* ad
וַיִּשְׂמַח שָׁם שָׁאוּל וְכָל אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד מְאֹד׃

ea' occurſum in *pphetarū ſuos* ecce & ;collem ad illuc Venerunteque
וְהִנֵּה חֶבֶל נְבִיאִים לִקְרָאתוֹ וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים
.*coram* nacdio in *propheturis* & ,Dei *ſpiritus* eum *ſuper* *prophetauit* & *arripuit*
וַיִּתְנַבֵּא בְתוֹכָם׃ וַיְהִי כָּל־יוֹדְעוֹ מִאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם ׀ וַיִּרְאוּ
ecce & ,*videruntque* & ,*nudiuſtertiusi* heri ab eum *ſcimi* omnes fuit Et
וְהִנֵּה עִם־נְבִיאִים נִבָּא וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
Quid :*ſuum* *ſcium* ad *vir* populus dixitque .*prophetabat* *propheten* cum
מַה־זֶּה הָיָה לִבֶן־קִישׁ הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים׃
ipſumne in Saul eriam num ;Chis filio *fuit* hoc
וַיַּעַן אִישׁ מִשָּׁם וַיֹּאמֶר וּמִי אֲבִיהֶם עַל־כֵּן
propterea ;*ſuorum* patre quis Et :dixit & ,inde *vir* reſponſo Et
הָיָה לְמָשָׁל הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים׃
conſummauit Et .*propheras* inter Saul etiam Ne ?*parabolam* in fuit
וַיְכַל לְהִתְנַבֵּא וַיָּבֹא הַבָּמָה׃
Saul *parruus* dixit Et .Ramah in *venit* & ,*propheteuit*
וַיֹּאמֶר דּוֹד שָׁאוּל וְלִנְעָרוֹ אָנָה הֲלַכְתֶּם וַיֹּאמֶר
quærendum Ad :dixit & .*fabiſſis* Quo :*eius* *patrum* ad & ,*eius* ad
לְבַקֵּשׁ הָאֲתֹנוֹת וַנַּרְא כִּי אֵינָם וַנָּבוֹאָה אֶל־שְׁמוּאֵל׃
.Samuel ad *venimus* & ,*Anon* quod *aſinarum* *aſinas*
וַיֹּאמֶר דּוֹד שָׁאוּל הֹגֵד נָא לִי מַה־אָמַר לָכֶם
vobis dixit quid ,*mihi* *nunc* Indico .Saul *patruus* dixit Et
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הִגֵּיד הִגִּיד לָנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת
.Samuel *indicauit* Indicando *ſuum* *patruum* ad Saul Dixitque
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דּוֹדוֹ הַגֶּד הִגִּיד
indicauit non *tegni* verbum & ,*aſinas* *eſſeue* *inuentas* quod ,*patruo*
לוֹ כִּי נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת וְאֶת־דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא־הִגִּיד
Samuel *accinit* Et .Samuel *dixerat* *quod* de
אֲשֶׁר אָמַר שְׁמוּאֵל׃ וַיִּצְעַק שְׁמוּאֵל אֶת־
.Mifpah in DOMINVM ad *populum* *filios* ad Dixitque .*populum* ad
הָעָם אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה׃
Ecce *aſcendere* Ego .Iſrael Deus DOMINVS dixit Sic
וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי
manu de &, Aegyptiorū manu de *vos* liberaui & ,Aegypto ex Iſraei
אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וָאַצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד
.*vos* *oppreſſorum* omnibus
כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הַלֹּחֲצִים אֶתְכֶם׃
ſalutem *ipſe* qui ,*veſtrum* Deum *abiecitis* hodie *vos* Et
וְאַתֶּם הַיּוֹם מְאַסְתֶּם אֶת־אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוּא מוֹשִׁיעַ
Quis *eſt* diuitiisque ,*veſtris* angustiis & ,*veſtris* malis *omnibus* ac *eſt*
לָכֶם מִכָּל־רָעוֹתֵיכֶם וְצָרוֹתֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לוֹ כִּי
DOMINI *facies* ad *ſtate* *nunc* & ,*mos* *ſuper* *ponite*
כִי מֶלֶךְ תָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ לִפְנֵי יְהוָה
.*veſtra* *millia* ad & ,*veſtra* *tribus* ad
לְשִׁבְטֵיכֶם וּלְאַלְפֵיכֶם׃ וַיַּקְרֵב שְׁמוּאֵל
.Iſraei *tribus* *omnis*
אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכֵד שֵׁבֶט בִּנְיָמִן׃
.Beniamin tribus *eſt* *capta* & ,Iſraei filii *fuerunt* & ,Bezech in eos *veſtitum* Et
וַיַּקְרֵב אֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָיו וַתִּלָּכֵד מִשְׁפַּחַת
familia *eſt* *capta* & ,*ſuas* familias ad Beniamin *tribum* *applicuit* &
הַמַּטְרִי לְגֶבֶר וַיִּלָּכֵד שָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וַיְבַקְשֻׁהוּ
non & ,*eum* *quæſieruntque* :Chis filius Saul *eſt* *capta* &
וְלֹא נִמְצָא׃ וַיִּשְׁאֲלוּ עוֹד בַּיהוָה הֲבָא עוֹד
adhuc *eſſet* *vērutus* an ,DOMINO *is* adhuc *interrogauerunt* Et
הֵנָּה הָאִישׁ נֶחְבָּא אֶל־הַכֵּלִים׃ וַיָּרֻצוּ וַיִּקָּחוּ
.*vasa* ad *latet* *ipſe* Ecce :DOMINVS dixit &
מִשָּׁם וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הָעָם וַיִּתְנַשֵּׂא מִכָּל־הָעָם
.*Populi* medio in *ſtetit* & ,; inde eum *reperuntque* ,*accurrerunt* Et
מִשִּׁכְמוֹ וָמָעְלָה׃ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־הָעָם
Dixitque .*ſupra* & ,*ſuo* *humero* ab ,*populo* *omni* *plus* *fuit* & ,*illum*
הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ יְהוָה כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל־
.DOMINVS *eſt* *elegerit* *quem* ,*videritis* Num :*populum* ad Samuel
הָעָם וַיָּרִיעוּ כָל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ
populum ad Samuel eſt *locutus* Et .*populus* *omnis* *eſt* *exclamauit* &
יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ וַיְדַבֵּר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אֶת־
.*regnum* ibi *innouemus* & ,*Saul* *diuerſa* *quod* de
מִשְׁפַּט הַמְּלוּכָה וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר וַיָּנַח לִפְנֵי יְהוָה
ſuam *domum* in *eum* ,*populum* *omnes* Samuel *dimiſit* &
וַיְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל אֶת כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
eo cum *ierunt* & ,Ghibhah in *ſuam* *domum* in *fuit* Saul etiam &
וְגַם שָׁאוּל הָלַךְ לְבֵיתוֹ גִּבְעָתָה וַיֵּלְכוּ עִמּוֹ
filij Et .*eorum* *cor* in Deus *tetigerat* & ,*quorum* ,*potentes*
הַחֵיל אֲשֶׁר נָגַע אֱלֹהִים בְּלִבָּם׃ וּבְנֵי
non & ,*eum* *deſpexerūt* & *iſte* *nos* *ſaluabit* ,Quid :*dicentes* *quidam*
בְלִיַּעַל אָמְרוּ מָה יֹשִׁיעֵנוּ זֶה וַיִּבְזֻהוּ וְלֹא
.*fundus* *veluti* *fuit* & ,*mane* & *ſilentium* *facit*
הֵבִיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ׃

Samuel Dixitque .*viri* triginta *ferme* *ipſi* & ,*innatorum*
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְהָמָה כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ׃
ſic ad dixit *quam* ,*tibi* dedi *quam* ,*diſtribuiturum* Da :*corpus*
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הַטַּבָּח תֵּן אֶת־הַמְּנָה אֲשֶׁר נָתַתִּי אֵלֶיךָ
carnium *mittam* *leuauit* Et .*tecum* *eam* *pone*
שִׂים אִמְּךָ עָלָיו׃ וַיִּרֶם הַטַּבָּח אֶת־הַשּׁוֹק
.*ipſiusmet* Ecce :dixit & ,Saul *facies* ad *poſuit* & ,*eum* *ſuper* ,*quod* ad
וְהָעֲלְיָה וַיָּשֶׂם לִפְנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנִּשְׁאָר
Populi ,dicēdo ,*tibi* *ſeruatū* *eſt* *non* *tempꝰ* in quia ,*eunoede* *tuas* *fauores* ad *pone*
שִׂים לְפָנֶיךָ אֲכֹל כִּי לְמוֹעֵד שָׁמוּר לְךָ לֵאמֹר הָעָם
.*illa* die in Samuel cum Saul *comedendique* ,*carni*
קָרָאתִי וַיֹּאכַל שָׁאוּל עִם־שְׁמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא׃
.*veſtram* *ſuper* Saul eum eſt *locutus* & ,*cinnaceē* Samuh de Deſcendeſque
וַיֵּרְדוּ מִן־הַבָּמָה הָעִיר וַיְדַבֵּר עִם־שָׁאוּל עַל־הַגָּג
Samuel *vocauit* & ,*autoram* *aſcendere* *inta* ,*fuit* & ,*mansionem* Et
וַיִּשְׁכָּבוּ וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל
.Saul *ſurrexit* & ,*te* *dimittam* & ,Surge :*dicendo* ,*teſtum* ad Saul ad
אֶל־שָׁאוּל הָגֵל לְאֹמַר קוּמָה וַאֲשַׁלְּחֲךָ וַיָּקָם שָׁאוּל
.*foras* Samuel & ,*ipſe* ,*ipſeque* *ambo* *ſunt* *egreſſi* &
וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הוּא וּשְׁמוּאֵל הַחוּצָה
ad dixit. Samuel & ,*verbis* *exterminum* in *deiceodentibus* *Ipſis*
הֵמָּה יוֹרְדִים ׀ בִּקְצֵה הָעִיר וּשְׁמוּאֵל אָמַר אֶל־
.*ſibi* *ſua* *ita* in & ,*ſtatimque* *ſuſtinuit* & ,*noſtrum* *ſenet* ad *tranſeat* ,*puero* Dic ,Saul
שָׁאוּל אֱמֹר לַנַּעַר וְיַעֲבֹר וְיַעֲבֹר וְאַתָּה עֲמֹד כָּמוֹ־יוֹם
.Dei *verbum* te *faciam* audire &
וְאַשְׁמִיעֲךָ אֶת־דְּבַר אֱלֹהִים׃

CAP. X. יוד

Tulit autem *ſcias* *caput* *ſuper* *effudit* & ,*eſet* *leuiculam* Samuel *vnxit* Et
פַּךְ הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־רֹאשׁוֹ
ſuper DOMINVS te *vnxit* quia Nonne :dixit ac ,*eum* *oſculatus* &
וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיֹּאמֶר הֲלֹא כִּי־מְשָׁחֲךָ יְהוָה עַל־
.*eius* *ſuum* in *hereditatem*
נַחֲלָתוֹ לְנָגִיד׃ כִּי־תֵלֵךְ הַיּוֹם מֵעִמָּדִי
Binarum *terminis* in, & *achet* *ſepulchro* *eum* *harariues* *duos* *inuenies* &
וּמָצָאתָ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִם־קְבוּרַת רָחֵל בִּגְבוּל בִּנְיָמִן
ſepulchrum *ſuum* ,*ſtatis* *ſunt* *Iuxta* ,*re* ad *mutas* *quas* ,*ſecundū* *ſepulchrum*
בְּצֶלְצַח וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת אֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְבַקֵּשׁ
veſtris & ,*eos* *quæſitum* *abiit* *pater* *tuus* ,*filius* *tuus* ,*Beniel* ? Deum
וְהִנֵּה נָטַשׁ אֲבִיךָ אֶת־דִּבְרֵי הָאֲתֹנוֹת וְדֹאֵג לָכֶם לֵאמֹר מָה
tres *portans* *vnus* ,*hœdos* *tres* *portans* *vnus* ,*panes* *tortas* *tres*
אֶעֱשֶׂה לִבְנִי׃ וְחָלַפְתָּ מִשָּׁם וָהָלְאָה וּבָאתָ עַד־אֵלוֹן תָּבוֹר וּמְצָאוּךָ שָׁם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עֹלִים אֶל
ſuum *vinum* *vtrem* *portans* *vnus* & ,*panis* *tortas* *tres*
הָאֱלֹהִים בֵּית־אֵל אֶחָד נֹשֵׂא שְׁלֹשָׁה גְּדָיִים וְאֶחָד נֹשֵׂא
ſibi *dabunt* & ,*pace* *te* *ipſi* *ſuſcipient* Et
שְׁלֹשֶׁת כִּכְּרֵי לָחֶם וְאֶחָד נֹשֵׂא נֵבֶל יָיִן׃
accipies & ,*panes* *duos* *tibi* *dabunt* & ,*pace* *te* *ipſi* *ſuſcipient* Et
וְשָׁאֲלוּ לְךָ לְשָׁלוֹם וְנָתְנוּ לְךָ שְׁתֵּי לֶחֶם וְלָקַחְתָּ
eos ,Dei *collem* ? *venies* Poſtea ,*eorum* *manu* de
מִיָּדָם׃ אַחַר כֵּן תָּבוֹא גִּבְעַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
ſeruiet & ,*vrbem* *illuc* *ſe* *impedi* *ſeruitio* ,*erit* & ,Philiſtim *præſidium* *ibi*
שָׁם נְצִיבֵי פְלִשְׁתִּים ׀ וְהָיָה כְבֹאֲךָ שָׁם הָעִיר וּפְגַעְתָּ
.*ſuum* *ſeruum* *ad* & ,Ramah de *deſcendentium* *propheturum* *chorū*
חֶבֶל נְבִאִים יְרְדִים מִהַבָּמָה וְלִפְנֵיהֶם נֵבֶל
.*propheturos* *ipſi* & ,*citahara* & ,*tibia* & ,*tympanum* &
וְתֹף וְחָלִיל וְכִנּוֹר וְהֵמָּה מִתְנַבְּאִים׃
eis cum *prophetabis* & ,DOMINI *ipſorum* *ea* *ſtupra* *profundet* Et
וְצָלְחָה עָלֶיךָ רוּחַ יְהוָה וְהִתְנַבֵּיתָ עִמָּם
ſignis *venerunt* *vim* ,*erit* Et .*alterum* *virum* *in* *conuertus* &
וְנֶהְפַּכְתָּ לְאִישׁ אַחֵר׃ וְהָיָה כִּי־תָבֹאנָה הָאֹתוֹת
.*ſuccurre* *tibi* *quod* ,*tibi* *fac* ,*tibi* *illa*
הָאֵלֶּה לָךְ עֲשֵׂה לְךָ כִּי עִמָּנוּ אֱלֹהִים׃
ſuum *ſeruum* *ſeruum* *ſuum* *ſeruum* *ſuum*
וְיָרַדְתָּ ׀ לְפָנַי הַגִּלְגָּל וְהִנֵּה אָנֹכִי יָרֵד אֵלֶיךָ
ſignum ,*ſacrificia* *ſacrificandis* ad ,*ſeruabis* *aſcendet* *ſeruandus* ad
לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לִזְבֹּחַ זִבְחֵי שְׁלָמִים שִׁבְעַת יָמִים
quæ *ibi* *magiſtatus* & ,*te* ad *me* *venire* *vſque* *expectabis* *dictum*
תָּחוֹל עַד־בּוֹאִי אֵלֶיךָ וְהוֹדַעְתִּי לְךָ אֵת אֲשֶׁר
eſſe à *ſtatuam* ad *ſuum* *himnetū* *mittat* in *ſuit* Et .*Facias*
תַּעֲשֶׂה׃ וְהָיָה כְהַפְנֹתוֹ שִׁכְמוֹ לָלֶכֶת מֵעִם
ſigna *omnia* *venirunt* & *caſtrū* *eor* .*Deus* ei *vertit* & ,*Samuel*
שְׁמוּאֵל וַיַּהֲפֹךְ לוֹ אֱלֹהִים לֵב אַחֵר וַיָּבֹאוּ כָל־
.*illa* *die* in *hæc*
הָאֹתוֹת הָהוּא׃

quam *noſtram* viam *nobis* *indicet* *forte* *ſi* ,*illuc* *eamus* *nunc* *igitur* *ſper*
נֵלְכָה אֲשֶׁר־זֶה הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר נֵלֵךְ׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא בְעִיר הַזֹּאת
ſimus & ,*noſtra* *cura* *de* *abit* ,*panis* *quia* ,*vero* *afferamus* *ad* *viro*
וְהַרְבֵּה נְעָרָה לָאִישׁ כִּי הַיּוֹם בָּא אֶל־מְקוֹמֵנוּ
adiecit Et .*inuibilem* *quia* ,Dei *viro* *afferamus* *ad* *ſeruo*
וַיֹּסֶף הַנַּעַר לַעֲנוֹת אֶת־שָׁאוּל עוֹד וַיֹּאמֶר הִנֵּה
mea *manu* in *inuenitur* Ecce :*dixit* & ,Saul *vtſandum* *ad* *pars* & *ſeruandus*
מְצֹא בְיָדִי רֶבַע שֶׁקֶל כֶּסֶף וְנָתַתִּי לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִגִּיד לָנוּ אֶת־
nobis *indicetur* & ,Dei *viro* *dabo* & ,*argenteus* *ſecli* *quartus* *quotus* *pars*
דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר הָלַכְנוּ עָלֶיהָ׃ לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר הָאִישׁ
vir *dicebat* *ſic* ,*Iſraei* in *Antea* .*noſtram* *viam* *Cuius*
בְּלֶכְתּוֹ לִדְרוֹשׁ אֱלֹהִים לְכוּ וְנֵלְכָה עַד־הָרֹאֶה כִּי
quia :*Videntē* *ad* *vſq* *eamus* & ,Venite :*Deum* *inquirendū* *ad* *ſe* *eūtes* *quando* *huc*
לְפָנִים הַנָּבִיא יִקָּרֵא לְפָנִים הָרֹאֶה׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
Saul *Dixitque* .*Videns* *autem* *vocabatur* ,*hodie* *Prophera* *olim*
לְנַעֲרוֹ טוֹב דָּבָר לֵכָה נֵלֵכָה וַיֵּלְכוּ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר
ſtatuerat *eſſet* *ipſum* *ad* *eſt* *dei* *urbs* *Ipſa* .Dei *viri* *ad* *eſt* *cluum*
שָׁם אִישׁ הָאֱלֹהִים׃ הֵמָּה עֹלִים בְּמַעֲלֵה הָעִיר
eis *dixerat* & ,*aquas* *haurientes* *ad* *egredientes* *puellas* *inuenerunt* *ipſi* & ,*aquam*
וַיִּמְצְאוּ נְעָרוֹת יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מַיִם וַיֹּאמְרוּ לָהֶן
adcurrit & ,*eis* *reſpondentes* Ec *Videntē* *hic* *eſt* *Num* *ble*
הֲיֶשׁ כֹּה הָרֹאֶה׃ וַתַּעֲנֶינָה אוֹתָם וַתֹּאמַרְנָה
quia ,*cuntaſe* *in* *sent* *hodie* *quia* ,*nunc* *eſtbia* *mos* *facit* *ad* *ecce* ,*Eo* *ante* *ea*
יֶשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מַהֵר עַתָּה כִּי הַיּוֹם בָּא לָעִיר כִּי
,*vehere* *mos* *inuer* *Cras* .*Ramah* *in* *populo* ? *hodie* *Iacrificium*
זֶבַח הַיּוֹם לָעָם בַּבָּמָה׃ כְּבֹאֲכֶם הָעִיר
non *quia* ,*re* *cenabit* *ad* *Ramah* *in* *aſcendat* *antequam* ,*cum* *inuenietis* *ſic* *Ingredi*
כִּי מְצָאתֶן אֹתוֹ בְּטֶרֶם יַעֲלֶה הַבָּמָתָה לֶאֱכֹל כִּי לֹא
poſtea ,*ſacrificio* *Sanctificet* *ipſe* *quia* ,*eum* *vocet* *ipſum* *populus* *comedat* *do* *nec* *venit*
יֹאכַל הָעָם עַד־בֹּאוֹ כִּי הוּא יְבָרֵךְ הַזֶּבַח אַחֲרֵי כֵן
eum *inuenietis* *die* *ſtra* *eum* *quia* ,*aduentum* *ſuum* *ante* *hi* *qui* *ſunt*
יֹאכְלוּ הַקְּרֻאִים וְעַתָּה עֲלוּ כִּי אֹתוֹ כָּזֶה תִּמְצְאוּן כָּעֵת
ecce & ,*conuiuaris* *e* *edit* *ingredientesque* *ipſis* *ceremoniam* *dicemus* *ne* *hos* *bora*,
וַיַּעֲלוּ הַנְּעָרוֹת הָעִירָה ׀ הֵמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְהִנֵּה שְׁמוּאֵל יֹצֵא לִקְרָאתָם
Ramah *in* *aſcendentium* *ad* *eorum* *occurſum* *in* *egreſſus* *Samuel* *per*
וְשָׁאוּל עָלָה לִפְנֵי הַבָּמָה׃ וַיהוָה גָּלָה אֹזֶן שְׁמוּאֵל יוֹם אֶחָד לִפְנֵי
ſe *ad* *mittam* *cras* *tempꝰ* *Secundū* .*Dei* *dicendo* ,*Saul* *aurem* *reuelauit* Et .*Samuel* *ad* *ſeruet* *Hoc* *tempore*
בּוֹא שָׁאוּל לֵאמֹר׃ כָּעֵת ׀ מָחָר אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ
ſuum *ſuper* *vnxit* & ,*eum* *oſculatus* & ,*eum* *vidit* *cum* *ſtatim* *Et*
אִישׁ מֵאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּמְשַׁחְתּוֹ לְנָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל
meū *populum* *reſpexi* *quia* ,? *Philiſtim* *manu* de *meū* *populū* *facies* *ſalua* &
וְהוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי מִיַּד פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת־עָנְיִי
,*Saul* *reſpexit* *Samuel* Et .*me* ad *eius* *clamor* *venit* *quia*
כִּי בָאָה צַעֲקָתוֹ אֵלָי׃ וּשְׁמוּאֵל רָאָה אֶת־שָׁאוּל
iſte ,*ecce* *dixit* *quem* *vir* Ecce .*ait* *ſeruabis* DOMINVS & *allocutus* *eſt* *eum*
וַיהוָה עָנָהוּ הִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה
medio in *Samuel* ad *Saul* *acceſſit* Et .*meum* *populum* in *rulebit* *dūbitare* *po-*
יַעְצֹר בְּעַמִּי׃ וַיִּגַּשׁ שָׁאוּל אֶת־שְׁמוּאֵל בְּתוֹךְ
Videntē *dimus* ,*hic* *ubi* ,*mihi* *esse* ,*Iudica* :*dixit* & ,*portæ* *pulo* *meo*
הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָּא לִי אֵי זֶה בֵּית הָרֹאֶה׃
ascende :*Videns* ? *Ego* *iſtare* & ,*Saul* ad *Samuel* *reſpondit* Et *quæro* *eſt*
וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָרֹאֶה עֲלֵה
te *ſimecum* & ; *hodie* *mecum* *comedens* & ,*Ramah* *in* *mea* *facies* *ad* *ante* *me*
לְפָנַי הַבָּמָה וַאֲכַלְתֶּם עִמִּי הַיּוֹם וְשִׁלַּחְתִּיךָ
ſuum *ſuum* *ſuum* *ſuum* *ſuum* *ſuum*
בַּבֹּקֶר וְכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבֶךָ אַגִּיד לָךְ׃
ponas ne ,*diem* *tertia* *die* *tibi* *pertranſibus* *aſinarum* Et *pro* *hodie*
וְלָאֲתֹנֹת אֲבִדֹתֶיךָ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים אַל־תָּשֶׂם
mente ! *Iſrael* *deſiderabile* *omne* *eſt* & ,*domi* *tuos* *eos* *quia* ,*omne* *eor*
אֶת־לִבֶּךָ לָהֶם כִּי נִמְצְאוּ וְלִמִי כָל־מַחְמַד יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא
ibrat & ,*Saul* *reſpondit* Et .*tua* *patris* *domui* *omni* & ,*tibi*
לְךָ וּלְכֹל בֵּית אָבִיךָ׃ וַיַּעַן שָׁאוּל וַיֹּאמֶר
mea *familia* & ,*Iſraei* *tribubus* *minoribus* *de* *ego* Immo ! *filiæ* *Nonne*
הֲלוֹא בֶן־יְמִינִי אָנֹכִי מִקְטַנֵּי שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי
me *ad* *ea* *locu'* *quid* *vt* & ,*Beniamin* *tribus* *familiis* *oēnes* *pa* *minor* *minor*
הַצְּעִרָה מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת שִׁבְטֵי בִנְיָמִן וְלָמָּה דִבַּרְתָּ אֵלַי
& ,*Saul* *ipſum* ,*Samuel* *aſſumpſit* Et .*hoc* *verum* *nonnium*
כַּדָּבָר הַזֶּה׃ וּשְׁמוּאֵל לָקַח אֶת־שָׁאוּל וְאֶת
expiet *in* *locum* *eis* ,*dedit* & ,*adhibebat* *in* *eos* *introduxit* & ,*ei* *puerū* & *conuiuium*
נַעֲרוֹ וַיְבִיאֵם לִשְׁכָּתָה וַיִּתֵּן לָהֶם מָקוֹם בְּרֹאשׁ

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. VI. 1

ferentibus septem Philistinorum anni fuit Et
1 וַיְהִי אֲרוֹן יְהוָה בִּשְׂדֵה פְּלִשְׁתִּים שִׁבְעַת חֳדָשִׁים׃
Quid faciendo dimittes ad & Cæsarem ad Philistiæ Vectigalis quique
2 וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים לַכֹּהֲנִים וְלַקְּסָמִים לֵאמֹר מַה־
eam dimittamus quo in *eo fore facies* DOMINI arcæ faciemus his,
נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן יְהוָה הוֹדִיעֻנוּ בַּמֶּה נְשַׁלְּחֶנּוּ
Dei arcam nuntiate Si dixerint Et illum locum in dimittam
לִמְקוֹמוֹ׃
3 וַיֹּאמְרוּ אִם־מְשַׁלְּחִים אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
ei rediturus restituendo (sed) earum eam dimittatis ne Illæd.
יִשְׂרָאֵל אַל־תְּשַׁלְּחוּ אֹתוֹ רֵיקָם כִּי־הָשֵׁב תָּשִׁיבוּ לוֹ
eius quia excellent non on, vobis aut nervi & auribus mi nunc, adparuum
אָז תֵּרָפְאוּ וְנוֹדַע לָכֶם לָמָּה לֹא־תָסוּר יָדוֹ
tei reditumus quod exhauriam Quæ dixerint Et vobis à
מִכֶּם׃
4 וַיֹּאמְרוּ מָה הָאָשָׁם אֲשֶׁר נָשִׁיב לוֹ
quinque & aurea insignia quinque, Philistinorum ærearum
וַיֹּאמְרוּ מִסְפַּר סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים חֲמִשָּׁה עֳפָלֵי זָהָב וַחֲמִשָּׁה
vestris satrapis & illis omnibus *vna* plaga quia anrei mures
עַכְבְּרֵי זָהָב כִּי־מַגֵּפָה אַחַת לְכֻלָּם וְלִסְרַנֵיכֶם׃
vestrum imagines & *mustilas vestras* imagines Facietisque
5 וַעֲשִׂיתֶם צַלְמֵי עָפְלֵיכֶם וְצַלְמֵי עַכְבְּרֵיכֶם
fore ei gloriam Israel Deo dumtaxat (tertiam remque
הַמַּשְׁחִיתִם אֶת־הָאָרֶץ וְנָתַתֶּם לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּבוֹד אוּלַי
vestra terra *depopet* &, vestris duo *depopet* &, vestris *depopet sed* mus fore fossi
יָקֵל אֶת־יָדוֹ מֵעֲלֵיכֶם וּמֵעַל אֱלֹהֵיכֶם וּמֵעַל אַרְצְכֶם׃
aggravavit uni quemadmodum vestrum cor *gravabit* quid vi Et
6 וְלָמָּה תְכַבְּדוּ אֶת־לְבַבְכֶם כַּאֲשֶׁר כִּבְּדוּ
cor in ejus quam do nostræ Ipsum eos Pulsati & Ægyptii
מִצְרַיִם וּפַרְעֹה אֶת־לִבָּם הֲלוֹא כַאֲשֶׁר הִתְעַלֵּל בָּהֶם
plaustrum facite & *capio* anne Et ibi anne & *& eos* vitulos
וַיְשַׁלְּחֻם וַיֵּלֵכוּ׃
7 וְעַתָּה קְחוּ וְעֲשׂוּ עֲגָלָה
quæ *super* ascendit non quæ Ipsarum vaccas duas & *vnum* nondum
חֲדָשָׁה אַחַת וּשְׁתֵּי פָרוֹת עֹלוֹת אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עֲלֵיהֶם
earum filios reliate & *plaustrum* vaccas *ligatis* & *ingum*
עֹל וְאִסַּרְתֶּם אֶת־הַפָּרוֹת בָּעֲגָלָה וְהֲשִׁיבֹתֶם בְּנֵיהֶן
DOMINI arcam *capies* Et *dimittas* ea post &
מֵאַחֲרֵיהֶם הַבַּיְתָה׃
8 וּלְקַחְתֶּם אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
tetulerunt quæ aurea vasa & *plaustro* in eam datum &
וְנָתַתֶּם אֹתוֹ אֶל־הָעֲגָלָה וְאֵת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם
vobis ad *reddatis* quæ *aurea vasa* & *plaustro* in eam datum &
לוֹ אָשָׁם תָּשִׂימוּ בָּאַרְגָּז מִצִּדּוֹ וְשִׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ׃
ipsa (Bethsemes *ascendit* sui continuo viam & *ejicies* Et
9 וּרְאִיתֶם אִם־דֶּרֶךְ גְּבוּלוֹ יַעֲלֶה בֵּית שֶׁמֶשׁ הוּא
quod *scies* & *non fi* & hoc grande malum nobis fecit
עָשָׂה לָנוּ אֶת־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְאִם־לֹא נֵדְעָה כִּי
nobis fuit *ejus* accidens *non* in *vestigia* eius *ejiciet* quæ in
לֹא יָדוֹ נָגְעָה בָּנוּ מִקְרֶה הוּא הָיָה לָנוּ׃
Jactantes vaccæ duæ *reporent* & dis vni Fecerunt*que*
10 וַיַּעֲשׂוּ הָאֲנָשִׁים כֵּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת עֲלוֹת
domo in claudentur earum filios & *plaustro* in eas *ligaturum* &
וַיַּאַסְרוּם בָּעֲגָלָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלְאוּ בַּיְתָה׃
ipsa & *capsam* & *plaustro* in DOMINI arcam Posuerunt*que*
11 וַיָּשִׂמוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־הָעֲגָלָה וְאֶת־הָאַרְגַּז וְאֵת
aurum & *aureos mures*
עַכְבְּרֵי הַזָּהָב וְאֶת צַלְמֵי טְחֹרֵיהֶם׃
12 וְהַפָּרוֹת יָשַׁרְנָה דֶּרֶךְ עַל־דֶּרֶךְ בֵּית שֶׁמֶשׁ בְּמְסִלָּה
finibus & *dextra* declinaverunt non & *mugiendo* & *vnda iarum* vna
אַחַת הָלְכוּ הָלוֹךְ וְגָעוֹ וְלֹא־סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאוֹל
Bethsemes terminos ad *vsque* eas post *matre* Philistinorum *tarapa* &
וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד־גְּבוּל בֵּית שָׁמֶשׁ׃
limitem & *valle* in *mansum* *restitit mensura* Bethsemes Et
13 וּבֵית שֶׁמֶשׁ קֹצְרִים קְצִיר חִטִּים בָּעֵמֶק וַיִּשְׂאוּ אֶת־
videndo fuit *lætari* & *vidissent* *suos* oculos
עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרוֹן וַיִּשְׂמְחוּ לִרְאוֹת׃
fieri & Bethsemites Iehoshuah agrum in *venit* *plaustrum* Et
14 וְהָעֲגָלָה בָּאָה אֶל־שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית הַשִּׁמְשִׁי וַתַּעֲמֹד
& *plaustri* ligna *fecerunt* & *imagines lapis* * ibi &
שָׁם וְשָׁם אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְבַקְּעוּ אֶת־עֲצֵי הָעֲגָלָה וְאֶת־
DOMINO *ejusdem vaccas* *offerebant*
הַפָּרוֹת הֶעֱלוּ עֹלָה לַיהוָה׃
capsam & DOMINI *arcam* *vasa* *aurea* Leuitæ Et
15 וְהַלְוִיִּם הוֹרִידוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־הָאַרְגַּז
magno lapide in *posuerunt* & *aurea vasa* *ea in* *qua* *fecisse* *quæ*
אֲשֶׁר אִתּוֹ אֲשֶׁר בּוֹ כְּלֵי זְהַב וַיִּשְׂמוּ אֶל־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה

Semuel. CAP. VII. I. Samuelis.

abscederit Iehovæ & *ejus* *ferrum* *offendet* Bethsemes viri &
וַאֲנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ הִכָּה בָעָם
Philistinorum *tarapa* quinque Et DOMINO *ipsa* dicam
חֲמִשִּׁים אִישׁ וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם כִּי־הִכָּה יְהוָה בָּעָם מַכָּה
illa die in Hesrim* fuit reuerti & *videntur*
16 וַיָּשֻׁבוּ פְלִשְׁתִּים אֲרוֹן יְהוָה׃
tabernacula Philistiæ reddiderunt quos *amici* aut * ibi Et
17 וְאֵלֶּה טְחֹרֵי זָהָב אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ פְלִשְׁתִּים אָשָׁם
Gath ad *vnus* Ascalonem ad *vnus* Hazzah ad *vnus* Asdod ad : DOMINO
לַיהוָה לְאַשְׁדּוֹד אֶחָד לְעַזָּה אֶחָד לְאַשְׁקְלוֹן אֶחָד לְגַת
omnium numerum * *vnus* Heron ad *vnus*
אֶחָד לְעֶקְרוֹן אֶחָד׃
18 וְעַכְבְּרֵי הַזָּהָב מִסְפַּר כָּל־
ad vrbi & *nominando* vrbe ad *satrapis* quinque Philistinorum *ærearum*
עָרֵי פְלִשְׁתִּים לַחֲמֵשֶׁת הַסַּרְנִים מֵעִיר מִבְצָר וְעַד
eum fuisse *posuerunt* *quem* *magnum* Abel ad *vsq.* & *muro* absque villa
כְּפַר הַפְּרָזִי וְעַד אֶבֶל הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ עָלֶיהָ אֶת
Bethshemitæ Iehoshuah agro in hanc diem ad *vsque* DOMINI * arcam
אֲרוֹן יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה בִּשְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית הַשִּׁמְשִׁי׃
DOMINI arcæ in *ædeuit* * ejus Bethsemes viris in percussit Et
19 וַיַּךְ בְּאַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בַּאֲרוֹן יְהוָה
virorum multa *quinquaginta* *viros* septuagintaà *populo* in percussit &
וַיַּךְ בָּעָם שִׁבְעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁ
plaga *populum* in DOMINVS percussit quia *populus* lugeremusque
וַיִּתְאַבֵּל הָעָם כִּי־הִכָּה יְהוָה בָּעָם מַכָּה
patrem Quis : Bethsemes viri Deinnaque
גְּדוֹלָה׃
20 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי בֵית שֶׁמֶשׁ מִי יוּכַל
dimittet quem ad & *illum* *fanctis* Dei DOMINI *facies* ad *stare*
לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה וְאֶל־מִי יַעֲלֶה
habitantes ad *ligans* Mizpatumque *montes* *despexit*
מֵעָלֵינוּ׃
21 וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים אֶל־יוֹשְׁבֵי
(Dei) ad *ascendat* Philistiæ Reduxerunt *dicendo* , Chiriathiarium
קִרְיַת יְעָרִים לֵאמֹר הֵשִׁבוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
vos ad eam facite *ascendere* *deiecendite*
רְדוּ הַעֲלוּ אִתְּכֶם׃

CAP. VII. I

arcam *fecerunt* ascendere & Chiriathiarium viri venerunt Et
1 וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן
& Gibbah in * Abinadab domum in eam *maluerunt* & DOMINI
יְהוָה וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל־בֵּית אֲבִינָדָב בַּגִּבְעָה וְאֶת
DOMINI *arcam* *sanctificandam* ad *sanctificarent* eius filii Eleazar
אֶלְעָזָר בְּנוֹ קִדְּשׁוּ לִשְׁמֹר אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃
sunt Philistiæi & Chiriathiarium in *arcam* *mansit* die à *fuit* Et
2 וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים וַיִּרְבּוּ
post Israel domus omnis *fuit lamentati* & *cum* viginti Fecerunt & *dies*
הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיִּנָּהוּ כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי
Israel domum vniuersam ad Samuel dixit Et : DOMINVM
יְהוָה׃
3 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
Dominum ad *vestrum* corde *vestro* in Si : dicendo
לֵאמֹר אִם־בְּכָל־לְבַבְכֶם אַתֶּם שָׁבִים אֶל־יְהוָה
præparate & *Ashtharoth* & *vestro* *multo* de *alienigenæ* *dicet* *remouete*
הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִתּוֹכְכֶם וְהָעַשְׁתָּרוֹת וְהָכִינוּ
vos *liberabit* & *, tibi* ea *inuite* & , DOMINVM ad *vestrum* *cor*
לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה וְעִבְדֻהוּ לְבַדּוֹ וְיַצֵּל אֶתְכֶם
Israel *filij* *primogenitum* Et : Philistinorum *manu* de
מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
4 וַיָּסִירוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
fuit DOMINO *seruierunt* & *Astaroth* & *Behalim*
הַבְּעָלִים וְאֶת הָעַשְׁתָּרוֹת וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה לְבַדּוֹ׃
Mizpah in *Israel* *congregari* Et : SAMVEL *dixit* Et
5 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קַבְּצוּ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה
Mizpah in *filios* congregati Et : DOMINVM ad *vobis* *pro* *orabo* &
וְאֶתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם אֶל־יְהוָה׃
fuit die in *Israelitæ* & *, quæ* *hauserunt* &
6 וַיִּקָּבְצוּ הַמִּצְפָּתָה
Mizpah in *Israel* *filios* effusi congregati
וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּסְּכוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוֹמוּ בַיּוֹם
Samuel Iudicauit*que* DOMINO Peccauimus *ibi* dixerunt*que* , die
הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁם חָטָאנוּ לַיהוָה וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת
quod , Philistæi audierunt Et *Mizpah* in *Israel* *filios*
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְפָּה׃
7 וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי
Philistæi *fuerunt* *ascendere* & *, me* *fecerunt* *quæ* *omnibus* in *populi* *me* *fecerunt* *quæ* *omnibus* in *populi* *me* *fecerunt* *quæ* *omnibus* in *populi* *

Universidad de Deusto
Biblioteca

dixit Sic enim ad dixitque ,Heli ad Dei vir venit Et dixit
12 וַיָּבֹא אִישׁ אֱלֹהִים אֶל עֵלִי וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר
,rui patris domus ad me manifestiam manifestando Nome ,DOMINVS domui
יְהוָה הֲנִגְלֹה נִגְלֵיתִי אֶל בֵּית אָבִיךָ
!Pharaoh domo in Aegypto in me existendo in tribu esse
13 בִּהְיוֹתָם מְצֻמָּרִים לְבֵית פַּרְעֹה׃
,foederotem in mihi Israel tribubus omnibus ex eam ,legendo Et
14 וּבְחַר אֹתוֹ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לְכֹהֵן
,pertandem ad ,thymiama sacrificium ad ,meam altare super ,sacerdere sacerdi ad
לַעֲלוֹת עַל מִזְבְּחִי לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לָשֵׂאת
,ignitum omnes rui patris domui dedi & ,meos facies ad ,pectoris humerale
אֵפוֹד לְפָנָי וְאֶתְּנָה לְבֵית אָבִיךָ אֵת כָּל אִשֵּׁי
,mum mum in & ,mea sacrificium in ,tabernaculo ,Cui Israel filiorum
15 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ לָמָּה תִבְעֲטוּ בִּזְבָחִי
vos impingendo ad ,me pro cuius filius honoratis & ,habitaculo praecepi quod
וּבְמִנְחָתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי מָעוֹן וְכִבַּדְתָּ אֶת בָּנֶיךָ מִכֶּנִּי לְהַבְרִיאֲכֶם
,tenet populi Israel mumus omnis inde ,de
מֵרֵאשִׁית כָּל מִנְחַת יִשְׂרָאֵל לְעַמִּי׃
,dixi Dicendo ,Israel ,Deus DOMINVS dixit Idcirco
16 לָכֵן נְאֻם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר אָמַרְתִּי
,tecuhil in eique meae facies ad ambulabunt ,rui patris domus & ,tua Domui
בֵּיתְךָ וּבֵית אָבִיךָ יִתְהַלְּכוּ לְפָנַי עַד עוֹלָם
,honorabo ,me honorates qui ,mihi Absit ,DOMINVS dicit nunc &
וְעַתָּה נְאֻם יְהוָה חָלִלָה לִי כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד
,seminum dies Ecce ,pendentes vili ,me contemnentes & contemptui-
17 וּבֹזַי יֵקָלּוּ׃ הִנֵּה יָמִים בָּאִים
,excidendo ob ,tua patris-domus brachium & ,manu brachium peccedi & ,ri erunt,
וְגָדַעְתִּי אֶת זְרֹעֲךָ וְאֶת זְרֹעַ בֵּית אָבִיךָ ׀ מִהְיוֹת
,cunctis in habitaculo ingressantem ,contemptatoris Et ,tua domo in ,fortis ,debilis senis in hasta-
18 זָקֵן בְּבֵיתֶךָ׃ וְהִבַּטְתָּ צַר מָעוֹן בְּכָל
,omnibus tua domo in fuisse erit non & ,Israel ipsi bonetacies quibus ,ab
אֲשֶׁר יֵיטִיב אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתְךָ כָּל־
,mea sicut non ,tibi excidam non eorum Et ,diebus
19 הַיָּמִים׃ וְאִישׁ לֹא אַכְרִית לְךָ מֵעִם מִזְבְּחִי
,ormis & ,eum oculos ,consumendo ad afflictam
לְכַלּוֹת אֶת עֵינֶיךָ וְלַאֲדִיב אֶת נַפְשֶׁךָ וְכָל־
,tigium tibi hoc Et ,tua contentur vae domus multitudo innumera.
20 מִרְבִית בֵּיתְךָ יְמוּתוּ אֲנָשִׁים׃ וְזֶה לְךָ הָאוֹת
,una die in ; Pinechas & ,Chophni ad ,tuos filios duos ad venient quod
אֲשֶׁר יָבֹא אֶל שְׁנֵי בָנֶיךָ אֶל חָפְנִי וּפִינְחָס בְּיוֹם אֶחָד
,ildelem facerdotem mihi fungebat Et ,ipsi ambo moriuntur
21 יָמוּתוּ שְׁנֵיהֶם׃ וְהַקִמֹתִי לִי כֹּהֵן נֶאֱמָן
,duumus ei aedificabo & facies ,puro animo in & ,meo erubi in qui sacerdoti
כְּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה וְבָנִיתִי לוֹ בַּיִת
,dirbus omnibus ,me Christi facies ad ambulabit & ,fidelem
22 נֶאֱמָן וְהִתְחַלַּךְ לִפְנֵי מְשִׁיחִי כָּל־הַיָּמִים׃
,ei & incrementum ad veniet ,tua domo in ,ejusmo mumis ,erit Et
23 וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר בְּבֵיתֶךָ יָבוֹא ׀ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ
,mum ad mee me Iunge ,dicet & ipsum ,tota & ,argenti mumis
לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר לָחֶם וְאָמַר סְפָחֵנִי נָא אֶל אַחַת
,panis buccellum ,comedendum ad ,facerdotium
24 הַכְּהֻנּוֹת לֶאֱכֹל פַּת לָחֶם׃

CAP. III. ג

,ferens & ,Heli facies ad DOMINO amillum Samuel puer Et
1 וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת יְהוָה לִפְנֵי עֵלִי וּדְבַר
,aperta visio non illis diebus in pretiosus erat DOMINI
יְהוָה הָיָה יָקָר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חָזוֹן נִפְרָץ׃
,meoperdit ei oculi & ,tuo loco in ,cubans Heli & ,illa die in ,fuit Et
2 וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וְעֵלִי שֹׁכֵב בִּמְקוֹמוֹ וְעֵינָיו הֵחֵלּוּ
,antequam Dei lucerna Et ,videre poterat non ,caligare
3 כֵּהוֹת לֹא יוּכַל לִרְאוֹת׃ וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם
,arca ubi qua DOMINI triplo in ,cubans Samuel & ,extinguereatur
יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שֹׁכֵב בְּהֵיכַל יְהוָה אֲשֶׁר שָׁם אֲרוֹן
,ego Ecce ,dixit & ,Samuel ad DOMINVS Vocatusque Dei
4 אֱלֹהִים׃ וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי
,dixit Et ,me vocasti quia ,ego Ecce dixit & ,Heli ad cucurrit Et
5 וַיָּרָץ אֶל עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר
,subito & ,abiit & ,voca ,reuertere ,mi fili
לֹא קָרָאתִי שׁוּב שְׁכָב וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁכָּב׃
,Samuel surrexit & ,Samuel adhuc vocem DOMINVS Additidque
6 וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא עוֹד שְׁמוּאֵל וַיָּקָם שְׁמוּאֵל
,vocasti Non dixit & ,mihi vocasti quia ,ego Ecce dixit & ,Heli ad abiit &
וַיֵּלֶךְ אֶל עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא קְרָאתִי
,nulla ,reuertere ,mi fili
בְּנִי שׁוּב שְׁכָב׃

famam quòd ,suus socer esset mortuus & ,Dei arcam *ejectam ad *auditorum
הַשְׁמוּעָה אֶל הַנֶּלְחָם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְחָרַד חֹתֵן
eam super erant verba quia ,properis & ,se incurvantis & ,suus vir &
וְאִשְׁתּוֹ וְכַלָּתוֹ כִּי נֶחְפְּכוּ עָלֶיהָ
flamen sunt locutus & ,eius augustiae tempore quo morieturus quae flabant
7 וַתֵּלֶד כִּי נֶהְפְּכוּ עָלֶיהָ וַתֵּלֶד כִּי נֶהְפְּכוּ עָלֶיהָ
,tum tempus circa Et ,eius
8 וַתֵּלֶד׃ וּכְעֵת מוֹתָהּ וַתְּדַבֵּרְנָה הַנִּצָּבוֹת
,polluit neque ,prodit non & ,peperisti filium quia ,timeat Ne eam super
עָלֶיהָ אַל תִּירָאִי כִּי בֵן יָלַדְתְּ וְלֹא עָנְתָה וְלֹא שָׁתָה
gloria Trasmigrauit dicendo ,Ichabo* ,puerum vocauit Et ,suum cor
9 לֵבָב׃ וַתִּקְרָא לַנַּעַר אִי כָבוֹד לֵאמֹר גָּלָה כְּבוֹד
,suum vino & ,suum socerum ad & ,Dei arcam *ejectam ad ,Israel ex
מִיִּשְׂרָאֵל אֶל חֲלַקַּת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאֶל חֹתְנָהּ וְאִשְׁתּוֹ׃
arca est capta quia ,Israel ex gloria Tras*migrauit dicit Et
10 וְהָאָרֹן נִלְקָח כִּי נִלְקַח אֲרוֹן הָאֱלֹהִים׃ ס
,Dei

CAP. V. ה

tulerunt ,lapide à ex *adduxerunt & ,Dei arcam *ejecerunt Philistiim Et
11 וַיִּקְחוּ פְלִשְׁתִּים אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיְבִיאֻהוּ מֵאֶבֶן
arcam Philistiim Germanique ,Asdod in adiutorij
12 הָעֶזֶר אַשְׁדּוֹדָה׃ וַיִּקְחוּ פְלִשְׁתִּים אֶת אֲרוֹן
apud eam ,Staruerunt & ,Daghon domum* eam introduxerunt & ,Dei
הָאֱלֹהִים וַיְבִאוּ אֹתוֹ בֵּית דָּגוֹן וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ אֵצֶל
,Daghon ecce & ,craftino à Asdodij manicauere Et ,Daghon
13 דָּגוֹן׃ וַיַּשְׁכִּימוּ אַשְׁדּוֹדִים מִמָּחֳרָת וְהִנֵּה דָגוֹן
,Daghon *ejecerat & ,DOMINI arca facies ad terram in *suas facies ad ,cadens
נֹפֵל לְפָנָיו אַרְצָה לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה וַיִּקְחוּ אֶת דָּגוֹן
,craftino à mane in manicauere Et ,suum locum in eum rettituerant &
14 וַיְשִׁבוּ אֹתוֹ לִמְקוֹמוֹ׃ וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר מִמָּחֳרָת
,DOMINI arca facies ad terram in *suas facies in cadens Daghon ecce &
וְהִנֵּה דָגוֹן נֹפֵל לְפָנָיו אַרְצָה לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה
tantum ,manus ad ,abscisae eius manus sola ,duae & ,Daghon caput &
וְרֹאשׁ דָּגוֹן וּשְׁתֵּי יָדָיו כְּרֻתוֹת אֶל מִפְתַּן רַק
facet ,doces calcabat non Ideo ,eius super remanserat Daghon
דָּגוֹן נִשְׁאַר עָלָיו׃ עַל כֵּן לֹא יִדְרְכוּ כֹהֲנֵי
Daghon limen super Daghoo domum ingredientes omnes & ,Daghon
דָגוֹן וְכֹל הַבָּאִים בֵּית דָּגוֹן עַל מִפְתַּן דָּגוֹן
,hanc diem ad vsque ,Asdod in
15 בְּאַשְׁדּוֹד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַתִּכְבַּד יַד יְהוָה
,eos percussit & ,eos fecit desolare & ,Asdodios in
אֶל הָאַשְׁדּוֹדִים וַיְשֹׁמֵם וַיַּךְ אֹתָם בָּעֳפָלִים אֶת
,tic quod ,Asdod viri viderunt Et ,eius terminos omnes & ,Asdod
16 אַשְׁדּוֹד וְאֶת גְּבוּלֶיהָ׃ וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי אַשְׁדּוֹד כֵּן
est data quia ,nobilium Israel Dei arca manere Non ,diuerte &
וַיֹּאמְרוּ לֹא יֵשֵׁב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי קָשְׁתָה
,Misericordiae ,nostrum deum Daghon *pro & ,non *pro eius manus
17 יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן אֱלֹהֵינוּ׃ וַיִּשְׁלְחוּ
,Quid ,diuerunt & ,& ad Philistinorum tatrapas omnes ,collectunt &
וַיְאַסְפוּ אֶת כָּל סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ מַה
Dei arca ,manent Gath* ,diuerunt & ,Israel Dei arcae faciemus
נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַּת יִסֹּב
,posthuam, fuit Et ,Israel Dei arcam circunduxerunt & ,Israel
18 אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּסֹבּוּ אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
magna cõfusione *mansit in DOMINI manus fuit & ,eam circunduxerunt
מַגֵּפָה גְּדוֹלָה מְאֹד בָּעִיר מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל וַיְנַגְּפֵהוּ
,Hemorrois Dei arcam miserunt Et ,alii lui ea
19 בַּטֳּחֹרִים׃ וַיִּשְׁלְחוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן
,Hemorrois exclamauerit & ,Hemorrois Dei arcam venire ex ,fuit &
וַיְהִי כְּבוֹא אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיִּזְעֲקוּ הָעֶקְרֹנִים
,me interficeret me ad Israel Dei arcam me ad Circiduxerunt dicendo
לֵאמֹר הֵסַבּוּ אֵלַי אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהָמִיתֵנִי
tatrapas omnes congregauerunt & ,Misereturque ,meum populi &
20 וְאֶת עַמִּי׃ וַיִּשְׁלְחוּ וַיְאַסְפוּ אֶת כָּל סַרְנֵי
,Israel ex arcam Dominice ; dixerunt que ,Philistinorum
פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ שַׁלְּחוּ אֶת אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב
contritio erat quia ,meum populi & ,me interficeret non & ,fuit loco in
לִמְקוֹמוֹ וְלֹא יָמִית אֹתִי וְאֶת עַמִּי כִּי הָיְתָה מְהוּמַת
,hic Dei manus valde erat grauis ,eliminare omni in mortis
21 מָוֶת בְּכָל הָעִיר כְּבָדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם׃
,ascendit & ,eius in sunt peristi, fuit & ,mortui non qui vsq; Et
22 וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא מֵתוּ הֻכּוּ בָּעֳפָלִים וַתַּעַל
,calos & ,vsque clamor
שַׁוְעַת הָעִיר הַשָּׁמָיְמָה׃

,DOMINI foederis arcam Silob è nos ad acciperemus ,Philistiim
1 פְּלִשְׁתִּים נִקָּחָה מִשִּׁלֹה אֵלֵינוּ מִשִּׁלֹה אֵת אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה
,meftrorum inimicorum nobis è nos seruet*que ,nostrum interue in vrnam &
וְתָבֹא בְקִרְבֵּנוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ׃
foederis arcam inde rulerunt & ,Silob in populum miles Et
2 וַתֵּשֶׁב הָעָם שִׁלֹה וַיְשִׂימוּ שָׁם אֶת אֲרוֹן בְּרִית־
Heli filij duo ibi †& : Cherubim *infidens evertimum DOMINI
יְהוָה וַיַּעֲמֹד שָׁם הַכְּרֻבִים וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־
,Pinechas & ,Chophni Dominj foederis arca ,venere vi
עֵלִי אֶת חָפְנִי וְאֶת פִּינְחָס בְּמוֹת שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי
,*ejectamentationem in DOMINI foederis arca *mare vi ,fuit Et
3 אֵת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים חָפְנִי וּפִינְחָס׃ וַיִּרְדֵי
,tuus ferens *ndens quia ,Loquere ,Samuel
הָעָם כַּמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לָמָּה נְגָפָנוּ
vox* Quæ : dixit & ,clamoris vocem Philistiim
יְהוָה הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֵלֵינוּ מִשִּׁלֹה
,cognouerit Et ;Hebræorũ *ejectamentationem in huius magnae *mentis
4 אֶת אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְיָבֹא בְקִרְבֵּנוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ
,nundiusfertius heri hoc fere fuit non quia ,Timuerunt*que ,*ejectamentationem ad venisset DOMINI arca quod
מִכַּף אֹיְבֵינוּ׃ וַיִּשְׁלַח הָעָם שִׁלֹה וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם
illustrium deorum manu è nos eruit quis ,nobis Væ
אֶת אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים וַיְהִי
5 שָׁם עִמּוֹ אֶת שְׁנֵי בְנֵי עֵלִי אֶת חָפְנִי וְאֶת פִּינְחָס׃
plaga omni in Aegyptum *percutientes Dij
6 וַיְהִי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָאֱרִיכוּ
,Hebræis ,*ejectamentationem ad ,Israel de arca Et
7 בְּמַחֲנֵה וַיִּרְאוּ פְלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בָּא אֱלֹהִים
,Dei arca ,fuit Et
8 אֶל הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אוֹי לָנוּ כִּי לֹא הָיְתָה כָזֹאת
,Philistiim omnis ,Israel de arca Et
9 אֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם׃ אוֹי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים
,Dei arca ,Israel de arca Et
10 הָאַדִּירִים הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת
,Chophni ,Israel omnis cognouit Et
11 מִצְרַיִם כָּל מַכָּה בַּמִּדְבָּר׃ הִתְחַזְּקוּ וִהְיוּ לַאֲנָשִׁים
,Heli ad nuntiauit & ,venit & ,fugit ,Israel
12 פְּלִשְׁתִּים וְלֹא תַעַבְדוּ לָעִבְרִים כַּאֲשֶׁר עָבְדוּ לָכֶם
,Israelitae omnes ,Dei arca ,fuit Et
13 וְהִלָּחַמְתֶּם וְנַפַּלְתֶּם׃ וַיִּלָּחֲמוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּנָּגֵף
,Heli sedebat ,Israel de arca Et
14 אִישׁ לְאָהֳלָיו וַתְּהִי הַמַּכָּה גְּדוֹלָה
,Israel omnis ,Dei arca ,fuit Et
15 מְאֹד וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רָגְלִי׃
,Chophni ,Israel omnis cognouit Et
16 וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָחָה וּשְׁנֵי בְנֵי עֵלִי מֵתוּ חָפְנִי
,Dei arca ,fuit Et
17 וּפִינְחָס׃ וַיָּרָץ אִישׁ בִּנְיָמִן מִן הַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא
,Heli ad nuntiauit & ,Israel omnis cognouit Et
18 שִׁלֹה בַּיּוֹם הַהוּא וּבְגָדָיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל רֹאשׁוֹ׃
,Israel omnis cognouit Et
19 וְהוּא בָּא וְהִנֵּה עֵלִי יוֹשֵׁב עַל הַכִּסֵּא יָדוּךְ מִצְפֶּה
,Israel de arca Et
20 כִּי הָיָה לִבּוֹ חָרֵד עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא
,Israel omnis cognouit Et
21 לְהַגִּיד בָּעִיר וַתִּזְעַק כָּל הָעִיר׃ וַתִּשְׁמַע עֵלִי
,Israel de arca Et
22 אֵת קוֹל הַצְּעָקָה וַיֹּאמֶר מַה קוֹל הֲמוֹן הַזֶּה וְהָאִישׁ
,Israel omnis cognouit Et
מִהֵר וַיָּבֹא וַיַּגֶּד לְעֵלִי׃ וְעֵלִי בֶּן־תִּשְׁעִים
,Israel omnis cognouit Et
וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה וְעֵינָיו קָמָה וְלֹא יוּכַל לִרְאוֹת׃
,Israel omnis cognouit Et
וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל עֵלִי אָנֹכִי הַנָּס מִן הַמַּעֲרָכָה
,nunciauit & ,fugit ,ego Ecce ,Israel ad vir Dixitque
וַאֲנִי מִן הַמַּעֲרָכָה נַסְתִּי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מָה הָיָה שָׁם
,Israel omnis cognouit Et
בְּנִי׃ וַיַּעַן הַמְבַשֵּׂר וַיֹּאמֶר נָס יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים
,Israel omnis cognouit Et
וְגַם מַגֵּפָה גְדוֹלָה הָיְתָה בָעָם וְגַם שְׁנֵי בָנֶיךָ מֵתוּ
,Israel de arca Et
חָפְנִי וּפִינְחָס וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָחָה׃ וַיְהִי כְּהַזְכִּירוֹ
,portae mouum *per terrorisim throno *desipere cecidit & ,Israel
אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אָחֹרַנִּית בְּעַד יַד הַשָּׁעַר
ipse & ,*gnauis & ,vir *Senex quia ,est mortua* & ,*ut cadis ex est cinnitudo &
וַתִּשָּׁבֵר מִפְרַקְתּוֹ וַיָּמֹת כִּי זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא
annis quadraginta ,Israel
שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
,Israel de arca Et
וְכַלָּתוֹ אֵשֶׁת פִּינְחָס הָרָה לָלֶדֶת וַתִּשְׁמַע אֶת
,andiuit & ,*ululatum ad praegnans Pinechas vxor eius supra Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad mulierem Dixeruntque ... filium peperit & concepcum
וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל־ נָעֳמִי וְהַלֶּד בֵּן ¹⁴
וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־יִשַׁי אֲבִי דָוִד׃
Chefron genuit Perez : Perez generationes ... ista Et
וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת־ חֶצְרוֹן ¹⁸
Hamminadab genuit Ram & Ram genuit Chefron Et
וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־ רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת־ עַמִּינָדָב ¹⁹
genuit Nachfon & Nachfon genuit Hamminadab Et
וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־ נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־ ²⁰
genuit Boaz & Boaz genuit Salmon Et ... Salmah
וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת־ בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־ ²¹
Daud genuit Ifai & Ifai genuit Hobed ... Hobed
וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־ יִשַׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת־ דָּוִד ²²

Finis Libri Ruth.

שמואל א

LIBER SAMVEL;

QVI DICITVR PRIMVS REGVM.

CAP. I. א

Sophim Ramathaim de mons vir fuit ... Elcanah
וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־ הָרָמָתַיִם צוֹפִים ¹
filii Elcanah eius nomē &, Ephraim mōte de
מֵהַר אֶפְרָיִם וּשְׁמוֹ אֶלְקָנָה בֶּן־
filij Tochu filij ... Eliabu filij, Ieroham
יְרֹחָם בֶּן־ אֱלִיהוּא בֶּן־ תֹּחוּ בֶן־
uxores duæ ... ei Et ... Ephratæi Suph
צוּף אֶפְרָתִי׃ ²
Peninnah ipfi fuit Et ... Peninnah fœmelæ nomen & ,Channah erāt nomen
וְלוֹ הָיוּ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִנָּה וַיְהִי לִפְנִנָּה
ipfe vir afcendebat Et ... nati + non Channah & ,nati
יְלָדִים וְלַחַנָּה אֵין יְלָדִים׃ ³
Dominō in molandū & ,fe incuruandū ad ,hoc in ,diebus à fuis cinitate à
וְעָלָה הָאִישׁ הַזֶּה מֵעִירוֹ מִיָּמִים יָמִימָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת וְלִזְבֹּחַ לַיהוָה
facerdotes Pinechas & Chophni ,Heli filij duo fuit & ,Silob in exercitui
צְבָאוֹת בְּשִׁלוֹ וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי עֵלִי חָפְנִי וּפִנְחָס כֹּהֲנִים
dedifque : Elcanah immolauit & ,dies fuit Et ... Dominō
לַיהוָה׃ ⁴ וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וְנָתַן
diftributionē eius fillabas & ,eius filijs omnibus & ,fuæ vxori Peninnah
לִפְנִנָּה אִשְׁתּוֹ וְלָל בָּנֶיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מָנוֹת׃
Channah quoniam ,fuæmen vxam diftributionē dedit Channah ipfi Et
וּלְחַנָּה יִתֵּן מָנָה אַפַּיִם כִּי אֶת־ חַנָּה ⁵
eam irritabat Et ... eius vulnam concluferat Dominvs & ,diligebat
אָהֵב וַיהוָה סָגַר רַחְמָהּ׃ ⁶ וְכִעַסַּתָּהּ
Dominvs concluferat quia ,eam facere fœmere ne ... ita etiam eius ,æmulatrix
גַּם־ צָרָתָהּ בַּעֲבוּר הַרְעִמָהּ כִּי־ סָגַר ⁷
ei afcendente ab ,eam in anno facietur ita Et ... eius vulnam ,fuper
יְהוָה בְּרַחְמָהּ כֵּן תַּכְעִסֶנָּה וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל׃
ædificabat quia ,eam irritabat ita Et ... comedebat non & ,flebat & ,eam irritabat fic ,Dominvs domum in
בְּבֵיתָהּ ⁸ וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ חַנָּה לָמָּה תִבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי
nō quid vt & ,flebis quid vt ,Channah ,fuus vir Elcanah ei Dixitque
וְלָמָּה יֵרַע לִבֵּךְ הֲלֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה
poft & ,Silob in comedere poft Channah Surrexitque ,fuus
בָּנִים׃ ⁹ וַתָּקָם חַנָּה אַחֲרֵי אָכְלָה בְשִׁלוֹ וְאַחֲרֵי

exiit & ... ei ... ad ... ascendebat ... ei ... ad ... ascendebat
וַיַּעַל בְּיָמָיו׃ ²¹ וַיִּפְקֹד יְהוָה אֶת־ חַנָּה וַתַּהַר
Dominvs ... Channah concepit & ,dierum ... ei ... in ... filios
וַתֵּלֶד עוֹד שְׁלֹשָׁה בָנִים וּשְׁתֵּי בָנוֹת וַיִּגְדַּל הַנַּעַר
peperit & ,filium ... ei ... in ... filias
שְׁמוּאֵל עִם־ יְהוָה׃ ²² וְאֶלְקָנָה וְכָל־ בֵּיתוֹ עָלוּ
Dominvs ... Elcanah ... eius domus ... ei ... in ... ascendebant
לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֶת־ זֶבַח הַיָּמִים וְאֶת־ נִדְרוֹ׃
Dominvs ... Elcanah ... eius domus ... ei ... in ... ascendebant
וְחַנָּה לֹא עָלָתָה כִּי אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַד־ יִגָּמֵל ²³
Hannah ... ascendit non ... ei ... in ... ascendebat
הַנַּעַר וַהֲבִיאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת־ פְּנֵי יְהוָה וְיָשַׁב שָׁם
Dominvs ... Elcanah ... eius domus ... ei ... in ... ascendebant
עַד־ עוֹלָם׃ ²⁴ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶלְקָנָה אִישָׁהּ עֲשֵׂה
Dixitque ... Elcanah ... eius vir ... ei ... ad
מַה־ טּוֹב בְּעֵינֶיךָ שְׁבִי עַד־ הֲגָמָלֵךְ אֹתוֹ וְיָקֵם יְהוָה אֶת־ דְּבָרוֹ
eum ablactaret donec ,fuum filium lactaret & ,mulier Manebitque
וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה וַתֵּינֶק אֶת־ בְּנָהּ עַד־ גְּמָלָהּ אֹתוֹ׃
tribus iuuencis in eum ablactauit quum ,fecum eum fecit Alcedeoque
וַתַּעֲלֵהוּ עִמָּהּ כַּאֲשֶׁר גְּמָלַתּוּ וּבְפָרִים שְׁלֹשָׁה ²⁵
Dominī domū ... eū addoxit & ,vnū vite & ,farinæ
וְאֵיפָה אַחַת קֶמַח וְנֵבֶל יַיִן וַתְּבִאֵהוּ בֵּית־ יְהוָה
addoxerūt & ,iuuencum iugulauerunt Et ... puer ... & ,Silob
שִׁלֹה וְהַנַּעַר נָעַר׃ ²⁶ וַיִּשְׁחֲטוּ אֶת־ הַפָּר וַיָּבִאוּ
uisit ,mi domine ,me In ,dixit Et ... Heli ad ,puerum
אֶת־ הַנַּעַר אֶל־ עֵלִי׃ ²⁷ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי חֵי
orandum ad ,hac in ,tecum ,ftans ... mulier ! ego ,mi domine tua anima
נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצָּבָה עִמָּכָה בָּזֶה לְהִתְפַּלֵּל
dedit & ,orauī ,hunc ,puerum Ad ... Dominvs
אֶל־ יְהוָה׃ ²⁸ אֶל־ הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי וַיִּתֵּן
eo eum à petij quam ,meam petitionem mihi Dominvs
יְהוָה לִי אֶת־ שְׁאֵלָתִי אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי מֵעִמּוֹ׃
quibus diebus omnibus Dominō ... eum ,fui ,petre ego ... etiam &
גַּם אֲנִי הִשְׁאִלְתִּיהוּ לַיהוָה כָּל־ הַיָּמִים אֲשֶׁר
Dominō ibi fe incurauit & Dominō commodatum ... hic
הָיָה הוּא שָׁאוּל לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם לַיהוָה׃

CAP. II. ב

Dominō in meum cor Exultauit : dixit & ,Channah orauit Et
וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמֶר עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה ¹
super meum os eſt dilatatum : Dominō in meum cornu eſt exaltatum
רָם קַרְנִי בַּיהוָה רָחַב־ פִּי עַל־
ſua ſalutē in ſum lætata ,quia ,meos inimicos
אוֹיְבָי כִּי שָׂמַחְתִּי בִישׁוּעָתֶךָ׃
ſanctus non & ,te præter ſanctus non quia ,Dominvs ſicut ſanctus Non
אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי־ אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין ²
ſtrum ſoquantis ,multiplicētis Ne ... ex
צוּר כֵּאלֹהֵינוּ׃ ³ אַל־ תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְבֹהָה גְבֹהָה
ſunt confracti fortes ... Arcus ... operta ſunt diuitiæ &
יֵצֵא עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָה
ifte locauerunt pane in Satiati ... ſterilis ... & ,ſeptem ,pepetit ... filios
וְלוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת׃ ⁴ קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים
robore ſunt accincti ... infirmorum & ... ſuperbiæ ... ſuper
וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ חָיִל׃ ⁵ שְׂבֵעִים בְּלֶחֶם נִשְׂכָּרוּ
facit deſcendere : viuificat & ,mortificat Dominvs ... ſuper
וְרְעֵבִים חָדֵלוּ עַד־ עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים
ditat & ,facit pauperem Dominvs ... Facit aſcendere & ,deducit
אֻמְלָלָה׃ ⁶ יְהוָה מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל
exaltat ... ſuper ... exaltat ... ſuper
וַיָּעַל׃ ⁷ יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף
ſeruum ſuſcitat & ,pulueres è ... ſuſcitat
מְרוֹמֵם׃ ⁸ מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים
ſolium & ,ingenuū ... cum ſuccundum ſuper ad ,egenum ... è ... elenatis ... ſtercore
לְהוֹשִׁיב עִם־ נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם כִּי
poſuit & ,terræ ſtatuæ Dominō ... quia ... ſui patris
לַיהוָה מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל׃
impij & ,ſeruabit ſuorum piorum Pedes ... in ... ſilentio ... ſuper
רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ
vir roborabitur fortitudine in non quia ,conteribētur aduerſarij Dominī
כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר־ אִישׁ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

רות
LIBER RVTH.

CAP. I. א

1 יְהִי בִימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב
בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ
2 וּשְׁנֵי בָנָיו׃ וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ
וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחְלוֹן
וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ
שְׂדֵי מוֹאָב וַיִּהְיוּ שָׁם׃ 3 וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר
4 הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ׃ וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם
הָאַחַת עָרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כָּעֲשֶׂר שָׁנִים׃
5 וַיָּמוּתוּ גַם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשָּׁאֵר
הָאִשָּׁה מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ׃ 6 וַתָּקָם הִיא וְכַלֹּתֶיהָ
וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה מוֹאָב כִּי פָקַד
יְהוָה אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם׃ 7 וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַדֶּרֶךְ לָשׁוּב
אֶל אֶרֶץ יְהוּדָה׃ 8 וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לְכְנָה
שֹּׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ יַעַשׂ יְהוָה עִמָּכֶם
חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם הַמֵּתִים וְעִמָּדִי׃ 9 יִתֵּן יְהוָה
לָכֶם וּתְמֶצֶאנָה מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁהּ וַתִּשַּׁק לָהֶן
וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה׃ 10 וַתֹּאמַרְנָה לָהּ כִּי אִתָּךְ נָשׁוּב
11 לְעַמֵּךְ׃ וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי
הַעוֹד לִי בָנִים בְּמֵעָי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים׃
12 שֹׁבְנָה בְנֹתַי לֵכְנָה כִּי זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ כִּי אָמַרְתִּי יֶשׁ לִי
תִקְוָה גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ וְגַם יָלַדְתִּי בָנִים׃
13 הֲלָהֵן תְּשַׂבֵּרְנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדָּלוּ הֲלָהֵן תֵּעָגֵנָה לְבִלְתִּי
הֱיוֹת לְאִישׁ כִּי מַר לִי מְאֹד מִכֶּם כִּי יְ֝הוָה יָצְאָה בִּי יַד
14 יְהוָה׃ וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ׃
15 וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרֵי
16 יְבִמְתֵּךְ׃ וַתֹּאמֶר רוּת אַל תִּפְגְּעִי בִּי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב
מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין
עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי׃ 17 בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם
אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יֹסִיף כִּי הַמָּוֶת
18 יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ׃ וַתֵּרֶא כִּי מִתְאַמֶּצֶת הִוא לָלֶכֶת אִתָּהּ
19 וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ׃ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בֹּאָנָה בֵּית לָחֶם
וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן
וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי׃ 20 וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל תִּקְרֶאנָה
לִי נָעֳמִי קְרֶאנָה לִי מָרָא כִּי הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד׃
21 אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה תִקְרֶאנָה
לִי וַיהוָה עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע לִי׃ 22 וַתָּשָׁב נָעֳמִי
וְרוּת הַמֹּאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם
בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים׃

CAP. II. ב

1 וּלְנָעֳמִי מֹדָע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת
2 אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז׃ וַתֹּאמֶר רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֶל נָעֳמִי אֵלְכָה נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְּטָה
בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי
3 בִתִּי׃ וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר
חֶלְקָהּ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ׃
4 וְהִנֵּה בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקֹּצְרִים יְהוָה
עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה׃
5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל הַקֹּצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הָזֹאת׃
6 וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב עַל הַקֹּצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִוא
7 הַשָּׁבָה עִם נָעֳמִי מִשְּׂדֵי מוֹאָב׃ וַתֹּאמֶר אֲלַקֳּטָה נָּא וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים
וַתָּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת מְעָט׃
8 וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר
וְגַם לֹא תַעַבְרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם נַעֲרֹתָי׃
9 עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ
וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים׃
10 וַתִּפֹּל עַל פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ תֵּן בְּעֵינֶיךָ
לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה׃ 11 וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ
הֻגֹּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר עָשִׂית אֶת חָמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אִישֵׁךְ
וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ וְאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל עַם אֲשֶׁר לֹא יָדַעַתְּ תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃
12 יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו׃

אַמְתֶּךָ וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתֶךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה׃
10 וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן
מִן הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים
11 אִם דַּל וְאִם עָשִׁיר׃ וְעַתָּה בִּתִּי אַל תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה לָךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל שַׁעַר עַמִּי
12 כִּי אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ׃ וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם גֹּאֵל אָנֹכִי וְגַם יֶשׁ
13 גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי׃ לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאָלְתִּיךְ אָנֹכִי
חַי יְהוָה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר׃ 14 וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָיו
עַד הַבֹּקֶר וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל יִוָּדַע כִּי בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן׃
15 וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר עָלַיִךְ וְאֶחֳזִי בָהּ
וַתְּאחֶז כָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַתָּבֹא הָעִיר׃
16 וַתָּבוֹא אֶל חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד לָהּ אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לָהּ הָאִישׁ׃
17 וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אֵלַי אַל תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל חֲמוֹתֵךְ׃
18 וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃

CAP. IIII. ד

1 וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה פֹּה פְּלֹנִי
2 אַלְמֹנִי וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב׃ וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ פֹה וַיֵּשֵׁבוּ׃
3 וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב׃
4 וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם תִּגְאַל גְּאַל
וְאִם לֹא יִגְאַל הַגִּידָה לִּי וְאֵדָעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃
5 וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֶשֶׁת הַמֵּת קָנִיתִי
6 לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ׃ וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי גְּאַל לְךָ אַתָּה
7 אֶת גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא אוּכַל לִגְאוֹל׃ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאֻלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה
לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת תְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
8 וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃
9 וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל הָעָם עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלֶךְ
וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃ 10 וְגַם אֶת רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי
לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחֲלָתוֹ וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם׃
11 וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים נִהְיֶה תִּתֵּן אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ
כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה חַיִל בְּאֶפְרָתָה וְקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם׃
12 וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר יָלְדָה תָמָר לִיהוּדָה מִן הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לְךָ מִן הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃
13 וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת רוּת וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן׃
14 וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל נָעֳמִי בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל׃
15 וְהָיָה לְךָ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל אֶת שֵׂיבָתֵךְ כִּי כַלָּתֵךְ אֲשֶׁר אֲהֵבַתְךְ יְלָדַתְהוּ אֲשֶׁר הִיא טוֹבָה לָךְ מִשִּׁבְעָה בָּנִים׃
16 וַתִּקַּח נָעֳמִי אֶת הַיֶּלֶד וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי לוֹ לְאֹמֶנֶת׃
17 וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֻלַּד בֵּן לְנָעֳמִי וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי יִשַׁי אֲבִי דָוִד׃
18 וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת חֶצְרוֹן׃ 19 וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת עַמִּינָדָב׃
20 וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת שַׂלְמָה׃ 21 וְשַׂלְמָה הוֹלִיד אֶת בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת עוֹבֵד׃
22 וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת יִשָׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

mille quadringenti. Beniamin præter hos septem septingenti Israel sili Et
ויתיצבו כל העם כאיש אחד מדן ועד באר שבע וארץ הגלעד אל יהוה במצפה׃ 1
populus omnis quasi vir unus a Dan usque Bersabee cum terra Galaad ad Dominum in Maspha Et
ויתיצבו פנות כל העם כל שבטי ישראל בקהל עם האלהים ארבע מאות אלף איש רגלי שלף חרב׃ 2
stabilierunt se anguli omnis populi omnes tribus Israel in ecclesia populi Dei quadringenta millia virorum peditum educentium gladium Et
וישמעו בני בנימן כי עלו בני ישראל המצפה ויאמרו בני ישראל דברו איך היתה הרעה הזאת׃ 3
audierunt autem filii Beniamin quod ascendissent filii Israel in Maspha dixeruntque filii Israel loquimini quomodo malum istud factum est Et
ויען הלוי האיש האשה הרצחה ויאמר אל גבעה אשר לבנימן באתי אני ופלגשי ללון׃ 4
respondens Levites vir mulieris interfectæ ait ad Gabaa quæ est in Beniamin veni ego et concubina mea ut manerem Et
ויקמו עלי בעלי הגבעה את הבית עלי לילה אתי דמו חשבו להרגני ואת פלגשי ענו ותמת׃ 5
surrexerunt contra me principes Gabaa et circumdederunt domum per noctem volentes me occidere et uxorem meam violaverunt ita ut mortua sit Et
ואחזק בפלגשי ואנתחה אתה וארשלח בכל שדה נחלת ישראל כי עשו זמה ונבלה בישראל׃ 6
tenui concubinam meam et dissecui eam misique in omnes regiones possessionis filiorum Israel quia fecerunt scelus et stultitiam in Israel Et
הנה כלכם בני ישראל תנו לכם דבר ועצה הלום׃ 7
ecce omnes vos filii Israel date sententiam et consilium hic Et
ויקם כל העם כאיש אחד לאמר לא נלך איש לאהלו ואיש לביתו לא נסור׃ 8
surrexit omnis populus quasi vir unus dicens non ibimus quisquam in tabernaculum suum nec recedet quisquam in domum suam Et
ועתה זה הדבר אשר נעשה לגבעה נעלה עליה בגורל׃ 9
nunc autem hoc faciemus Gabaa ascendemus contra eam per sortem Et
ולקחנו עשרה אנשים מכל מאה לכל שבטי ישראל ומאה מאלף ואלף מרבבה לשאת העם לתת לגבע בנימן כל הנבלה אשר עשו בישראל׃ 10
tollemus decem viros de centum per cuncta tribus Israel et centum de mille et mille de decem millibus ut accipiant cibaria populus qui veniens percutiat Gabaa Beniamin pro omni scelere quod operata est in Israel Et
ויאספו אל העיר כל איש ישראל חברים כאיש אחד׃ 11
congregatus est ergo omnis vir Israel ad civitatem quasi unus homo sociatus Et
ויתנו שבטי ישראל אנשים בכל משפחות בנימן לאמר מה הרעה הזאת אשר נעשתה בתוכם׃ 12
miserunt autem tribus Israel viros per cognationes Beniamin dicentes quale est malum hoc quod factum est in medio vestri Et
ועתה תנו את האנשים בני בליעל אשר בגבעה ונמיתם ונבער רע מישראל ולא אבו בני בנימן לשמוע לקול אחיהם בני ישראל׃ 13
nunc igitur date viros filios Belial qui habitant in Gabaa ut occidamus eos et auferamus malum de Israel et noluerunt filii Beniamin audire vocem fratrum suorum filiorum Israel Et
ויאספו בני בנימן מן הערים הגבעתה לצאת למלחמה עם בני ישראל׃ 14
congregati sunt autem filii Beniamin de civitatibus ad Gabaa ut egrederentur ad bellum contra filios Israel Et
ויתפקדו בני בנימן ביום ההוא מן הערים עשרים וששה אלף איש שלף חרב מלבד יושבי גבעון התפקדו שבע מאות איש בחור׃ 15
recensiti sunt filii Beniamin in die illa de civitatibus viginti sex millia virorum educentium gladium absque habitatoribus Gabaa qui recensiti sunt septingenti viri electi Et
מכל העם האלה היו שבע מאות איש בחור אטר יד ימינו כל זה קלע באבן אל שערה ולא יחטא׃ 16
ex omni populo isto septingenti viri electi qui sinistra manu utebantur quasi dextra omnes hi mittebant lapidem funda ad pilum capillum et non aberrabant Et
ואיש ישראל התפקדו לבד מבנימן ארבע מאות אלף איש כל זה אנשי חרב כל זה איש מלחמה׃ 17
porro de Israel recensiti sunt absque Beniamin quadringenta millia virorum educentium gladium omnes isti erant bellatores Et
ויקמו ויעלו בית אל וישאלו באלהים ויאמרו בני ישראל מי יעלה לנו בתחלה למלחמה עם בני בנימן ויאמר יהוה יהודה בתחלה׃ 18
surgentes ascenderunt domum Dei et consulebant oraculum dicebantque filii Israel quis ex nobis principium faciet ad pugnandum contra filios Beniamin dixitque Dominus Iudam in principio Et
ויקומו בני ישראל בבקר ויחנו על הגבעה׃ 19
igitur surgentes filii Israel mane castrametati sunt contra Gabaa Et
ויצאו אנשי ישראל למלחמה עם בנימן וישרכו אנשי ישראל מלחמה אל הגבעה׃ 20
egressi sunt viri Israel ad pugnandum contra Beniamin et instruxerunt aciem ad expugnandam Gabaa Et
ויצאו בני בנימן מן הגבעה וישחיתו בישראל ביום ההוא שנים ועשרים אלף איש ארצה׃ 21
egressi filii Beniamin de Gabaa ceciderunt in Israel die illa viginti duo millia virorum Et
ויתחזק העם איש ישראל ויספו לערך המלחמה אשר ערכו שם ביום הראשון׃ 22
rursum populus Israel confortatus est et instruxit aciem prælio sicut die primo Et
ויעלו בני ישראל ויבכו לפני יהוה עד ערב וישאלו ביהוה לאמר האוסיף לגשת לקרב עם בני בנימן אחי ויאמר יהוה עלו אליו׃ 23
ascenderunt autem filii Israel et flebant coram Domino usque ad vesperam consulebantque Dominum dicentes num addere debemus ut pugnemus contra filios Beniamin fratres nostros et dixit Dominus ascendite ad eum Et
ויקרבו בני ישראל אל בני בנימן ביום השני׃ 24
accesserunt ergo filii Israel contra filios Beniamin die secunda Et
ויצא בנימן לקראתם מן הגבעה ביום השני וישחיתו עוד בבני ישראל שמנה עשר אלף איש ארצה כל אלה שלפי חרב׃ 25
egressi sunt filii Beniamin de Gabaa die secunda et ceciderunt de filiis Israel rursum octodecim millia virorum qui omnes gladium evaginabant Et
ויעלו כל בני ישראל וכל העם ויבאו בית אל ויבכו וישבו שם לפני יהוה ויצמו ביום ההוא עד הערב ויעלו עולות ושלמים לפני יהוה׃ 26
ascendentes igitur omnes filii Israel et universus populus venerunt in domum Dei et flebant sedentes coram Domino et ieiunaverunt die illo usque ad vesperam obtulerunt holocausta et victimas pacifica coram Domino Et
וישאלו בני ישראל ביהוה ויאשר בית אל שם בימים ההם פנחס בן אלעזר בן אהרן עמד לפניו בימים ההם לאמר האוסיף עוד לצאת למלחמה עם בני בנימן אחי אם אחדל ויאמר יהוה עלו כי מחר אתנו בידך׃ 27
consulebant Dominum nam arca fœderis Dei in diebus illis et Phinees filius Eleazari filii Aaron stabat coram eo in diebus illis dicentes num adhuc egredi debemus ad bellum contra filios Beniamin fratres nostros an quiescere debemus respondit Dominus ascendite cras enim dabo eos in manu tua Et
וישם ישראל ארבים אל גבע סביב׃ 29
posuit ergo Israel insidias contra Gabaa per circuitum Et
ויעלו בני ישראל אל בני בנימן ביום השלישי ויערכו אל גבע כפעם בפעם׃ 30
ascenderunt filii Israel contra filios Beniamin die tertia et instruxerunt aciem ad Gabaa sicut ante fecerant Et
ויצאו בני בנימן לקראת העם נתקו מן העיר ויחלו להכות מהעם חללים כפעם בפעם בשדות בסלות אשר אחת עלה בית אל ואחת גבעתה בשדה כשלשים איש בישראל׃ 31
egressi filii Beniamin contra populum et avulsi sunt a civitate cœperuntque percutere et occidere de populo quasi antea per campos et per semitas quarum una ascendit Bethel altera Gabaa in agro quasi triginta viros de Israel Et
ויאמרו בני בנימן נגפים הם לפנינו כבראשנה ובני ישראל אמרו ננוסה ונתקנתו מן העיר אל
dixerunt ergo filii Beniamin corruunt coram nobis sicut prius filii autem Israel dixerunt fugiamus et avellamus eos

CAP. XXI. כא

dabit non nobis ex Vir. dicendo, Mispah in iuramit Israel vir Et
ויבא העם בית אל וישבו שם עד הערב לפני׃ 2
populus igitur venit Dei et sedit ibi usque ad vesperam coram Deo
magno flemu flenerunt & fusam vocem lamentationis emiserunt Et
ויאמרו למה יהוה אלהי ישראל היתה זאת בישראל להפקד היום משבט אחד׃ 3
dixeruntque quare Domine Deus Israel factum est hoc in Israel hodie deficiat una de Israel tribus
ibi ædificauerunt &, populus musicauerunt &, crastino e fuit E
ויהי ממחרת וישכימו העם ויבנו שם מזבח ויעלו עלות ושלמים׃ 4
pacifica & aſcenſiones illi offerunt Et
ויאמרו בני ישראל מי אשר לא עלה בקהל שבטי ישראל אל יהוה כי שבועה גדולה היתה למי אשר לא יעלה אל יהוה המצפה לאמר מות יומת׃ 5
dixerunt autem filii Israel quis est qui non ascenderit de tribubus Israel ad Dominum in ecclesiam Maspha Morte enim morietur dicendo, Mispah in Dominum ad aſcendit non qui
ad aſcendit non qui, Israel tribus de una quia Aiebant Et
ויתחמלו בני ישראל על בנימן אחיהם ויאמרו נכרת היום שבט אחד מישראל׃ 6
misertus est autem Beniamin filii Israel fratrum suorum et dixerunt abscisa est hodie una tribus de Israel Et
מה נעשה לשארים להם לנשים ואנחנו נשבענו ביהוה לבלתי תת להם מבנותינו לנשים׃ 7
quid faciemus reliquis ut habeant uxores iuravimus enim per Dominum ne demus eis de filiabus nostris uxores
ויאמרו מי אחד משבטי ישראל אשר לא עלה אל יהוה המצפה והנה לא בא איש אל מחנה מיבש גלעד אל הקהל׃ 8
dixerunt ergo quis est unus de tribubus Israel qui non ascenderit ad Dominum in Maspha Et ecce non venerat vir de Iabes Galaad ad castra in concionem
ecce & populus est uiſitatus Et
ויתפקד העם והנה אין שם איש מיושבי יבש גלעד׃ 9
recensitus est ergo populus et ecce non erat ibi quisquam de habitatoribus Galaad
Ghibhah Iabes habitatoribus de quiſquam
וישלחו שם העדה שנים עשר אלף איש מבני החיל ויצוו אתם לאמר לכו והכיתם את יושבי יבש גלעד לפי חרב הנשים והטף׃ 10
filiis de virorum multum duodecim eorum illuc Misertusque
Iabes habitatoribus percuſsoris & Ite: dicendo, eis præcepistis & mulieres
habent & mulieres &, gladii ai ad Ghibhah
ודבר אשר תעשו כל זכר וכל אשה תחרימו׃ 11
mulierem omnem & masculum Omnem: facietis quod ſolum
interficietis, masculi concubitu in virum
quadringentas Ghibhah Iabes habitatoribus de inuenerunt Et
ותמצאו מיושבי יבש גלעד ארבע מאות נערה בתולה אשר לא ידעה איש למשכב זכר ויביאו
adduxerunt & : masculi concubitu in virum
אותם אל המחנה שלה אשר בארץ כנען׃
Chenahan terra in quæ, Siloh † caſtramentum ad

Obſque viri. foro loco è ſurrexerunt Iſrael vir omnis Et
איש ישראל ממקומו וכל איש ישראל מקו במקומו
foro loco è educunt Iſrael iuſtitiam & Thamar-Bahal in diſpoſuerunt &
ויערכו בבעל תמר וארבי ישראל מגיחים ממקומם
Ghebah grammineis è
ממערת גבע׃
omni de ebibi viri millia decem Ghibhah ad vigiues è venerunt Et
ויבאו מנגד לגבעה עשרת אלפים איש בחור מכל
quod, neſciebant illi & eſt aggrauatum præſtium &, Iſrael
וישראל והקרבה קשה והם לא ידעו כי
malum eos ſuper ſtringetur
נגעה עליהם הרעה׃
cæperunt & , Iſrael facies ad Beniamin Dominvs Percuſſitque
ויגף יהוה את בנימן לפני ישראל וישחיתו
millia quinque & viginti, illa die in Beniamin in Iſrael filij
בני ישראל בבנימן ביום ההוא עשרים וחמשה אלף
gladium euaginans illi omnes ſyreorum centum &
איש כל אלה שלף חרב׃
vir dederunt Et , percuſſerentus quòd, Beniamin filij viderunt Et
וירא בנימן כי נגפו
victi & cecis- fortes in e- ſugitiuum viri
ויתנו איש
poſtea ſi quem ſuſtinuerunt ad ferzerunt quia, Beniamin ipſi locum Iſrael
ישראל למקום לבנימן כי בטחו אל האורב אשר שמו
ad ſuſtinuerunt & feſtinauerunt ad diſtus Et
על הגבעה׃ Ghibhah ſuper
והאורב החישו ויפשטו אל
gladij ei ad expirare eum præcipit & , inſidiatus & patuerunt &, Ghibhah
הגבעה וימשך האורב וך את כל העיר לפי חרב׃
ad ſuſtinuerunt & ſurrexerunt cum Iſrael viro erat conſtitutum tempus Et
והמועד היה לאיש ישראל עם הארב להעלותם
ciuitate è fumi elatorum eos faciendi aſcendere ad
משאת העשן מן העיר׃
percutere cœpit Beniamin & præſtium in Iſrael vir ſe vertit Et
ויהפך איש ישראל במלחמה ובנימן החל להכות
Poſtea †: dixerunt Quia, vitos trigintà fere Iſrael eos in vulnerare
חללים באיש ישראל כשלשים איש כי אמרו אך
primo prælio † ſicut noſtros ſunt ab ipſi: eſt percuſſus percutiendo
נגוף נגף הוא לפנינו במלחמה הראשנה׃
reſpexit Et : fumi columna †, ciuitate è aſcendere cœpit combuſtio Et
והמשא החלה לעלות מן העיר עמוד עשן
cœtum ad ciuitatis eos ſuper ſtringetis aſcendebat ecce &, ſe potè Beniamin
בנימן אחריו והנה עלה כליל העיר השמימה׃
quòd vidit quia, Beniamin vir ſeſtinauit et : de venit Iſrael vir Et
וישוב ישראל בקהל ויכהל איש בנימן כי ראה כי
malum ſe ſuper ſtringetes
נגעה עליו הרעה׃
bellum & , deſerei viam ad Iſrael viri ſuper ad Reſpexerunt quæ
ויפנו לפני איש ישראל אל דרך המדבר והמלחמה
eius medio in eum ceruentes ciuitatibus de qui & rei cæſi ſolitos
תדביקהו ואשר מהערים משחיתים אותו בתוכו׃
ſequens, cum fecerunt perſequi, Beniamin Circumdederunt
כחרו את בנימן הרדיפהו
. Solis ortu ab Ghibhah contra vſque, eũ fecerunt concidere
מנוחה
illi omnes : vir mille octoderim Beniamin de ceciderunt Et
הדריכהו עד נכח הגבעה ממזרח שמש׃
omnes viri
ויפלו מבנימן שמנה עשר אלף איש את כל אלה
ſimmon, ad deſertum ad fugerunt & , ſe verterunt Et
אנשי חיל׃
ad ſequuti & vitorum millia quinque, alii ſemitis in eos iacentes cæſerunt &
ויפנו וינסו המדברה אל סלע הרמון
vitorum millia duo eo ex perſecuerunt &, Ghibhom ad vſque eum poſt
ויעללהו בכסילות חמשת אלפים איש וידבקו
eis mille quinque & viginti Beniamin de cadentes omnes fuit Et
אחריו עד גדעם ויכו ממנו אלפים איש׃
omnes virtutis fortes omnes : illa die in gladium educti
ויהיו כל הנפלים מבנימן עשרים וחמשה אלף איש
ſimmon, petram ad deſertum in fugerunt & , ſunt conuerſi &
שלף חרב ביום ההוא את כל אלה אנשי חיל׃
ſecuerit, Rimmon petram ad deſertum in fugerunt & , ſunt conuerſi &
ויפנו וינסו המדברה אל סלע הרמון ששה מאות
menſibus quatuor Rimmon petræ in manſerunt & : viri
איש וישבו בסלע רמון ארבעה חדשים׃
eos perſecuſſerunt & , Beniamin filios ad ſunt reſecti Iſrael vir Et
ואיש ישראל שבו אל בני בנימן ויכום
comes ad vſque, tumorem ad vſque perſeſtionem ciuitate de gladij ei ad
לפי חרב מעיר מהם עד בחמה עד כל
ignem in miſerunt maneas † vrbes omnes etiam : maneas
המצאם גם כל הערים מנאו שלחו באש׃

congregacio qui Beniamin filios ad ſui: locuti & , eorum omnis Misereruntque
ויתנחמו
eos ei pace. eſt reuertius Et , ei vocauerunt & : Rimmon petra in
שוב
ויקראו אל בני בנימן וידברו אלהם שלום׃
violauerunt quas vxores eis dederunt & , illo tẽpore in Beniamin
ויעבר בעת ההוא ויתנו להם משם ותמצאו להם ככה׃
filias
בנות יבש גלעד ולא מצאו להם כן׃
ſufficerunt
ויתנחמו העם אל בנימן כי עשה יהוה פרץ בשבטי ישראל׃
fracturam Dominvs fecit quia , Beniamin penitùit populum Et
ויאמר הזקנים מה נעשה לנותרים להם נשים כי נשמדה מבנימן אשה׃
faciemus Quid : eorum reliquos Dicerunteque , Iſrael tribubus in
mulier Beniamin de eſt delecta quia † vxoribus
ויאמרו ירושת פליטה לבנימן ולא יכרת שבט
Ogos eſt ve- tribus deleatur non & , Beniamin euaſum hæreditas † : dixerunt Et
מישראל׃
uxores eis dare poſſimus non nos Et , Iſrael de
ואנחנו לא נוכל לתת להם נשים
qui delexit Maledictus : dicendo , Iſrael filij iurauerunt quia noſtris filiabus de
כי נשבענו בני ישראל לאמר ארור נתן
Dominvm populum Ecce : dixerunt Et , Beniamin ipſi vxorem
אשה לבנימן׃
ſolemnitas
ויאמרו הנה חג יהוה
annualis , Siloh ortu † ab , Bethel ipſi aquilone ab † qui , eſt in diem : Siloh in
בשלו מימים ושלכה אשר מצפונה לבית אל מזרחה השמש
quæ aſcendit Lebonam ipſi meridie & & , Sechem ad Bethel è : dicendo , eis viam ad
למסלה העלה מבית אל שכמה ומנגב ללבונה׃
, vineis in inſidiamini & , Ite : dicendo , Beniamin filijs præceperunt Et
ויען את בני בנימן לאמר לכו וארבתם בכרמים׃
agendas rhenas ad Siloh filiæ faetitæ egreſſæ ſi ecce & , ſolemnia Et
וראיתם והנה אם יצאו בנות שילו לחול
ſuã vxore vnuſquiſq; , vobis tquãs & , vineis ex exilia & , choris in
במחלות ויצאתם מן הכרמים וחטפתם לכם איש אשתו
Beniamin terram † sine & , Siloh filiabus de
מבנות שילו והלכתם ארץ בנימן׃
iurgandum ad , earum fratres vel , earum patres venerint cum , erit Et
והיה כי יבאו אבותם או אחיהם לריב
acceptimus non quia , eorũ noſtri Miſereminì : eos ad dicemus & , nos ad
אליו ואמרנו אליהם חנגו אותם כי לא לקחנו
tempus iuxta , eis deditiis vos nõ quia ; bello in ſuã mulierẽ vnuſquiſq;
איש אשתו במלחמה כי לא אתם נתתם להם בעת
, delinquatis
תאשמו׃
ſuum numerum ¤ vxores tulerunt que ; Beniamin filij ita Feceruntque
ויעשו כן בני בנימן וישאו נשים למספרם
filiabus
נשא
ſuã hereditate ad ſunt reuerſi & , abierũt & : rapuerũt quas ex eorũ chorus de
מן המחללות אשר גזלו וילכו וישבו אל נחלתם
, eis in habitauerunt & , vrbes & dilecuerunt &
ויבנו את הערים וישבו בהם׃
ſuã tribũ ad vnuſquiſq; , illo tempore in Iſrael filij inde abierunt Et
ויתהלכו משם בני ישראל בעת ההיא איש לשבטו
ſuam hereditatem ad vnuſquiſq; inde ſunt egreſſi & : ſuã familiam ad &
וילכו משם איש לנחלתו׃
rechum † vnuſquiſque Iſrael in rex † non illis diebus In
בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר
, faciebat ſuis oculis in
בעיניו יעשה׃

נשלם ספר שופטים

Finis Libri Iudicum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ceream explorá-dium ad eum viri quinque ꝛſpondentes Et
dominus in eſt quod noſtis Num i tuos fratres ad alterum ſive , Lais
ſcrore nunc Et ſcalptile & , ſculptile & , Theraphin & ſuperhumerale iſtis
domum ad venerunt ſque , illoc declinauerunt Et , facietis quid
puero in ꝛſpondentes & , Michah domum * Leuitæ adoleſcentis
oſtium * ſtantes , ſui tori , vaſi accincti viri ſexcenti Et
exeunt viri quinque aſcenderunt Et , Dan ſitis de * qui , portæ
ſuperhumerale & , ſculptile , ꝛſpondent illuc ſunt ingreſſi , terrã exploranda ad
portæ oſtium * ſtant ſacerdotis Et , conſtatile & Theraphim * &
ſexcenti viri accincti viri ſexcenti &
ſuperhumerale , ſculptile accedentes & , Michah domum ſunt ingreſſi iſti Et
Quid ? ſacerdos eos ad Dominæ , conſtatile & Theraphim * &
thuam manum ponæ , Tacete ſi Dextramque , ſuſtinere os
ciuibus ſecum Manſioque , puellæ pater eius ſocer eum in apotheoſin Et
ſacerdotem in & , patrum in nobis eſto & , nobiſcum in & , tuum es ſuper
ſacerdotem te eſſe aut , uxor viri domus ſacerdotem te eſſe melius Num
Tu ſacerdos in familia & , tribus
Teraphim & , Ephod ꝛſpringe , ſacerdotes eor ſum ſanum Et
populi in eſt ingreſſus & , ſculptile &
acquiſitionem & , pulem , poſtquam ſque ſalutem & ſe ꝛſcruum Et
Michah domo & eant longe Ipſi , ſunt ſatis ad præſepia &
ſunt mum , Michah dixe cum * qui , dombus in * qui viri &
Dan filius ad ſe clamauerunt Et , Dan filius ſunt ꝛſcruus &
Dan filius ad clamauerunt Et , Dan filius ſunt ꝛſcruus &
nobiſcum tuam vocem facius audire Ne , Dan filij eius ad Diuerſum ſque
tuam animam recolligas & , animo amari viri , vite in ſtrenue fiunt &
viſitis & iſtam viam in Dan ſic abieruni Et , tuæ domus animam &
eo eſt Et , Ieruſalaim ipſa , Iebus eſſe , cum venit & , amplt & , ſuperaxi ded
qui , ſacerdocem & , Michah fecerat quod acceperam ipſi Et
ꝛſidebatem & , quieſcente populo , ſupra Lais , ſupra venerantque , is fuerat
eſt , ſque ad uſque , ſque ſuperſtitem & , ſque ſuperſtitem & , ſque ſuperſtitem &
ſunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius brachijs *fuge* * qui funes fuerunt Et. DOMINVS Spiritus eius super
עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַתִּהְיֶינָה הָעֲרָבוֹת אֲשֶׁר עַל־זְרוֹעֹתָיו
dissipati eius vinculis funes dissoluti & pigri in fugæ cœpistis quæ tuæ manus
כַּפִּשְׁתִּים אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בָאֵשׁ וַיִּמַּסּוּ אֲסוּרָיו מֵעָלָיו
fuam manu mittisque absentis afini maxillã Innenitque eius manibus
וַיָּנָס׃ וַיִּמְצָא לְחִי חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ
Simson Dixitque vnos mille ea in percussit & eam arrepta
וַיִּקָּחֶהָ וַיַּךְ בָּהּ אֶלֶף אִישׁ׃ וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן
viros mille percussit afini maxilla in hoc acervos acervi afini maxilla in
כְּלֵחִי הַחֲמוֹר חֲמוֹר חֲמֹרָתַיִם בִּלְחִי הַחֲמוֹר הִכֵּיתִי אֶלֶף אִישׁ׃
sua manu e maxillam proiecit & Iosqui eam cognominare ista fuit Et
וַיְהִי ׀ כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וַיַּשְׁלֵךְ הַלְּחִי מִיָּדוֹ
valde sitiuit Et Iechi Ramath ipsum locum vocauit &
וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא רָמַת לְחִי׃ וַיִּצְמָא מְאֹד
sui sitim mane in dedisti Tu ait & DOMINVM ad clamauit &
וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אַתָּה נָתַתָּ בְיַד עַבְדְּךָ אֶת
manu in eadem & sitim moriar nunc & hanc magnam salutem
הַתְּשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוּת בָּצָמָא וְאֶפֹּלָה בְיַד
maxilla in quod mortuum Deus rupit Et
הָעֲרֵלִים׃ וַיִּבְקַע אֱלֹהִים אֶת־הַמַּכְתֵּשׁ אֲשֶׁר בַּלְּחִי
vinc & ,eius spiritus est reuertit & ,bibit & ,ejus eo ex fuit excitæ &
וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וַיִּשְׁתְּ וַיָּשָׁב רוּחוֹ וַיֶּחִי
hanc diem ad vsq; balechi aiter hæcvore-Hen est nomẽ vocauit ideireo
עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ עֵין הַקּוֹרֵא אֲשֶׁר בִּלְחִי הִיא עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃
annis viginti Philistinorum diebus in Israel Iudicauitque
וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי פְלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה׃

CAP. XVI. ו

meretricem mulierem ibi vidisque, Hazzah in Simson *suis* Et
מְצַרְתִּיהֶם וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן עַזָּתָה וַיַּרְא שָׁם אִשָּׁה זוֹנָה
hac Simson Venit: *diuersa* Hazzius eam ad est ingressus &
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃ וַיֻּגַּד לַעַזָּתִים לֵאמֹר בָּא שִׁמְשׁוֹן הֵנָּה
mortis sic simulatio Et vrbis porta I nocte tota ea fut Iudæi & circũdederunt &
וַיָּסֹבּוּ וַיֶּאֶרְבוּ לוֹ כָּל־הַלַּיְלָה בְּשַׁעַר הָעִיר וַיִּתְחַרְּשׁוּ
eum o cademus & maneamus lucem ad Vsque dicendo nocte tota
כָּל־הַלַּיְלָה לֵאמֹר עַד אוֹר הַבֹּקֶר וַהֲרַגְנֻהוּ׃
multis diebus in fumexit & noctis dimidia ad vsq; Simson *cubare* Et
וַיִּשְׁכַּב שִׁמְשׁוֹן עַד־חֲצִי הַלַּיְלָה וַיָּקָם בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
eos *tenuit* & portes duos & & verbi portæ fores in apprehendit &
וַיֹּאחֶז בְּדַלְתוֹת שַׁעַר הָעִיר וְשׁתֵי הַמְּזוּזֹת
expe ! *ad eas fecit & ſedere & ,* eaos humeros super posuitque ,recte eum
וַיִּסָּעֵם עִם־הַבְּרִיחַ וַיָּשֶׂם עַל־כְּתֵפָיו וַיַּעֲלֵם אֶל־רֹאשׁ
dilexit & ,poſt hac fuit Et . Chebron *fuxta ſuper* * qui mons ea
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי חֶבְרוֹן׃ וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיֶּאֱהַב
Delilah eius nomen & Sorec torrente in mulierem
אִשָּׁה בְּנַחַל שׂוֹרֵק וּשְׁמָהּ דְּלִילָה׃
Deiecit ei dixerunt que, Philistinorum *tetrapa* eam ad ascenderunt Et
וַתַּעַל אֵלֶיהָ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לָהּ פַּתִּי
rei prauitatem *eius* que in & , magna eius fortitudo quo in vide & , mam
אַהֲבָתֵךְ וּרְאִי בַּמֶּה כֹחוֹ גָדוֹל וּבַמֶּה נוּכַל לוֹ
centũ & ,mille ut ibi dabimus nos & eũ *affligendo* ad , eum ligabimusq;
וְאֶסְּרֶנְתּוֹ לְעַנֹּתוֹ וְלָךְ אִישׁ אֶלֶף וּמְאַת
quasi o Iudica Simson ad Delilah Dixitque *argenteos*
כֶּסֶף׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן הַגִּידָה נָּא לִי
fre *affligendum* ad ligem quo in & , magna eius fortitudo * quo in mihi * est
בַּמֶּה כֹחֲךָ גָדוֹל וּבַמֶּה תֵּאָסֵר לְעַנֹּתֶךָ׃
humida *viminibus* feptem in me ligaueris Si Simson eam ad Dixitque
אֵלֶיהָ אִם־יַאַסְרֻנִי בְּשִׁבְעָה יְתָרִים לֵחִים
bona vnus ficut ero & , ero debilis & , fiet *inde* non quæ
אֲשֶׁר לֹא חֹרָבוּ וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃
humida viminea feptem Philistinorum *tetrapa* eam ad fecerunt afferuntque Et
וַתַּעֲלֶה־לּוֹ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים שִׁבְעָה יְתָרִים לֵחִים
ei *infidens* *inſidiantes* Et , illis in eum ligauit & *seruare* non quæ
אֲשֶׁר לֹא חָרָבוּ וַתֶּאְסְרֵהוּ בָהֶם׃ וְהָאֹרֵב שֹׁכֵב
topis Et . Simſon te ſuper Philiſtim *eum* ad dixitque *cubiculo* in
חֲדָרִים וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיְנַתֵּק אֶת־
ignem ipſum *adorsus* in ſtupea filum ſuspicor quemadmodum *cauea* virgas
הַמֵּתָרִים כְּנֹתֶק פְּתִיל הַנְּעֹרֶת כִּי־יָרִיחַ הָאֵשׁ
:Simſon ad Deilah Dixitque *eius* fortitudo eſt ignis quo &
לֹא נוֹדַע כֹּחוֹ׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן
quoue indica Nunc *mendacia* me ad es loqueriſq; *me* in deluſiſti Ecce
הִנֵּה הֵתַלְתָּ בִי וַתְּדַבֶּר אֵלַי כְּזָבִים עַתָּה הַגִּידָה נָּא
me ligauerint ligando Si eam ad Dixitque *ligem* quo in , mihi
לִי בַּמֶּה תֵּאָסֵר׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־אָסוֹר יַאַסְרוּנִי
,ero debilis & , iopus in es eſt factum non quibus *nouis* ſimilem in
בְּעֲבֹתִים חֲדָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־נַעֲשָׂה בָהֶם מְלָאכָה וְחָלִיתִי

adoleſcens vnus tanquã ei *pon* fuit Et viro eum manere Leuita voluit Et
וַיְהִי־שָׁם אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת יְהוּדָה
consecratur sibi fuit & , Leuita manum Michah *implesti* Et *ſuis* filiis de
וְהוּא לֵוִי וַיָּגָר שָׁם׃ וַיִּלֶךְ הָאִישׁ מֵהָעִיר מִבֵּית לֶחֶם
profecerdotes Michah Dixitque Michah domo in fuit & , *sacerdotem* in adoleſcens
יְהוּדָה לָגוּר אֲשֶׁר־יִמְצָא־מָקוֹם וַיָּבֹא הַר־אֶפְרַיִם עַד־בֵּית
est Leuita mihi *fuit* quis a mihi DOMINVS benefacier quod cognoui Nunc
מִיכָה לַעֲשׂוֹת דַּרְכּוֹ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה אֵי מִזֶּה תָּבוֹא
profecerdore. *ſacerdotem* in
עַתָּה וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִיכָה שְׁבָה עִמָּדִי וֶהְיֵה לִי לְאָב
לְכֹהֵן׃

CAP. XVIII. יח

& *eras* tribus illis diebus in & : Iſraelis in rex * non illis diebus In
בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל וּבַיָּמִים הָהֵם שֵׁבֶט
quæreba hæreditas. sibi ceciderat non quia , habitandi ad hæreditatem ſibi *quærens* Danitica
הַדָּנִי מְבַקֵּשׁ לוֹ נַחֲלָה לָשָׁבֶת כִּי לֹא נָפְלָה לוֹ
hæreditate in Iſrael tribunus medio in ipſum diem ad vſque
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוֹרָלוֹ׃
ſuis ſtimbus de vitos quinque fex familia de Dan filij Miſerunt que
וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־דָן מִמִּשְׁפַּחְתָּם חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים מִקְצוֹתָם
fortes terram *pellow* explorãdi ad, Eſthaol de &, Sorhah de , virum ſuum viros
אֲנָשִׁים בְּנֵי חַיִל מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל לָרֶגֶל אֶת־הָאָרֶץ
consideret terram *explorare* , Ite eos ad dixerunt que eum inuestigãdum ad &
וְלַחְקָרָהּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם לְכוּ חִקְרוּ אֶת־הָאָרֶץ
& in *mſtrumentum* ibi *pernoctauit* & Michah domum ad vſque Ephraim monte & venerunt Et
בּוֹא׳ לוּן בָּא הַר־אֶפְרַיִם עַד־בֵּית מִיכָה וַיָּלִינוּ שָׁם׃
Ipſis existẽtibus apud domum adoleſcentis vocem agnouerunt ipſi & Michah *dom* eum Ipſi
הֵמָּה עִם־בֵּית מִיכָה וַהֵמָּה הִכִּירוּ אֶת־קוֹל הַנַּעַר
hoc te adducit Quis ei dixerunt que , illuc declinauerunt & , Leuitæ
הַלֵּוִי וַיָּסֻרוּ שָׁם וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִי הֱבִיאֲךָ הֲלֹם
hic fa (is) hic habes!
נֶכֶר פֹּה אַתָּה עֹשֶׂה וּמַה־לְּךָ פֹּה׃
Talia & talia :Michah mihi fecit *hoc ſimi* & *hoc* Sic at : eos ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם כֹּה וְכֹה עָשָׂה לִי מִיכָה
profecerdote. *ſacerdotem* in ei fui & , me conduxit mercede &
Conſule ob- וַיִּשְׂכָּרֵנִי וָאֱהִי לוֹ לְכֹהֵן׃ וַיֹּאמְרוּ לוֹ
feoro Deum, net quæ ! , *eius noſtra proſperabitur an ſciemus* & , Deo in *vnus* Pete
vt ſciamus an ſecundet שְׁאַל־נָא בָאלֹהִים וְנֵדְעָה הֲתַצְלִיחַ דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר
viam noſtra *pace* in Ite ſacerdos eis Dixitque *ea ſuper ambulantes*
הֹלְכִים עָלֶיהָ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הַכֹּהֵן לְכוּ לְשָׁלוֹם
per quã am- *ea in ambulatio qua* , veſtra via * DOMINVM Ante
per quam am bulabitis. נֹכַח יְהוָה דַּרְכְּכֶם אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָהּ׃
videntur & , Laie in venerunt & , viri quinque abierunt Et
וַיֵּלְכוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים וַיָּבֹאוּ לָיְשָׁה וַיִּרְאוּ אֶת־
erat Sidoniũ *habitãtes* *ſiducia* , *ſilentium* eius *immo* * in qui populum
habitantes confidenter העָם אֲשֶׁר־בְּקִרְבָּהּ יוֹשְׁבֶת לָבֶטַח כְּמִשְׁפַּט צִדֹנִים
confuetudine *poſſidens* terra in *verbum* *ſalutationis* non & ,confidentem & quieſcentem
eos in aliquo non poſſiden- שַׁקֶט וּבֹטֵחַ וְאֵין מַכְלִים דָּבָר בָּאָרֶץ יוֹרֵשׁ
tem regnum, homine cum eis * non *verbum* & , Sidonijs à ipſi *longoque & inuentus*
& diſtantem commercũ עֶצֶר וְרְחוֹקִים הֵמָּה מִצִּדֹנִים וְדָבָר אֵין לְהֶם עִם אָדָם׃
dixerunque : Eſthaol & , Sorhah in ſuos fratres ad venerunt Et
* erat וַיָּבֹאוּ אֶל־אֲחֵיהֶם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאֹל וַיֹּאמְרוּ
? vos Quid ,eorum fratres eis
לָהֶם אֲחֵיהֶם מָה אַתֶּם׃
Surgite ad , terram vidimus quia *eos ſuper* aſcendamus & Surge : dixerunt Et
estis וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנַעֲלֶה עֲלֵיהֶם כִּי רָאִינוּ אֶת־הָאָרֶץ
,eundum ad pigri ſitis Ne ignorentes vos & ,valde bona ecce &
& ingredia- וְהִנֵּה טוֹבָה מְאֹד וְאַתֶּם מַחְשִׁים אַל־תֵּעָצְלוּ לָלֶכֶת
mini *ver* *eundum* Sexadum terram poſſidendum ad *venieſtum* ad
Quando in- לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ׃ כְּבֹאֲכֶם
tidetis, cum *dede* quia , *manibus* lata *terra* & , confidentem populum ad *inimicitis*
locũ eſt, inde- אֶל־עַם בֹּטֵחַ וְהָאָרֶץ רַחַבַת יָדַיִם כִּי נְתָנָהּ
finiti eſt, in quo nõ eſt אֱלֹהִים בְּיֶדְכֶם מָקוֹם אֲשֶׁר אֵין שָׁם מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר
* eſt *Sorhah* de, Danita familiade inde ſunt profecti Et , terra in * quæ
instrumentis bellicis. אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃ וַיִּסְעוּ מִשָּׁם מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי מִצָּרְעָה
,bis noſi accincti viri ſexcenti , Eſthaol de &
וּמֵאֶשְׁתָּאֹל שֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ חֲגוּר כְּלֵי מִלְחָמָה׃ * פָּאָה כְלַח
,Iehudah in Chiriathiehearim in ſunt caſtramerati & , aſcenderunt Et
עֲלָה חֲנָה בִּקְרִיַת יְעָרִים בִּיהוּדָה וַיִּחֲנוּ
caſtremuere qui caſtra
מִקְרִיַת יְעָרִים וַיִּקְרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵה דָן עַד הַיּוֹם
? est
הַזֶּה הִנֵּה חֲנֶה אַחֲרֵי קִרְיַת יְעָרִים׃ וַיַּעַבְרוּ מִשָּׁם
? in
הַר־אֶפְרַיִם וַיָּבֹאוּ עַד־בֵּית מִיכָה׃
.Michah domum ad vſque reuerſuntque Ephraim monteſ

eos ſuper ſimatur domus quæ ,columnas me palpare ſic & , me
אֹתָם וַתִּשָּׁשֵׁנִי אֶת הָעַמּוּדִים אֲשֶׁר הַבַּיִת נָכוֹן עֲלֵיהֶם
imuſtrum & vinorum erat plena domus Et , eis ſuper nomine &
וּמְשׁוּשׁ וְיַיִן הָיָה מְלֵא הַבַּיִת וַיִּקְרְאוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ
millia tria erexitet ſectum ſuper & : Philiſtim ſatrapæ omnes illi &
27 שִׁמְשׁוֹן וַתְּהִי מַלְא הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים כָּל סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְעַל־הַגָּג כִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
.Simſon *ludente in eadem* imuſtrum & vinorum
אִישׁ וְאִשָּׁה הָרֹאִים בְּשַׂחֲק שִׁמְשׁוֹן׃
DOMINE Domine ait & DOMINVM ad Simſon Clamauitque Deus
וַיִּקְרָא שִׁמְשׁוֹן אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אֲדֹנָי יְהוִה
28 זָכְרֵנִי נָא וְחַזְּקֵנִי נָא אַךְ הַפַּעַם הַזֶּה הָאֱלֹהִים
:Philiſtinis de meis oculis duobus de *vnius* vltionẽ ex ſim ſemel
וְאִנָּקְמָה נְקַם אַחַת מִשְׁתֵּי עֵינַי מִפְּלִשְׁתִּים׃
domus quæ *medii* columnas duas Simſon *innitensq;* Et ?
29 וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן אֶת־שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתָּוֶךְ אֲשֶׁר הַבַּיִת
,eius dextera in *irma* * , eis *ſuper* eſt *innixus* & , *ea ſuper* eius *firma*
נָכוֹן עֲלֵיהֶם וַיִּסָּמֶךְ עֲלֵיהֶם בִּיָמִינוֹ
mea anima Moriatur : Simſon Dixitque
וּבִשְׂמֹאלוֹ׃ וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תָּמֹת נַפְשִׁי
30 עִם־פְּלִשְׁתִּים וַיֵּט בְּכֹחַ וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל־הַסְּרָנִים
,ſatrapas ſuper domus eccidítque ,*eidem* in ſe inclinauit & , Philiſtæos eum
וְעַל כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בּוֹ וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר הֵמִית
ſecit mori quos , mortui Fuerunque ea in * qui populum omne ſuper &
בְּמוֹתוֹ רַבִּים מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּיו׃
ſua vita in * ſecit mori quos quàm multi ,*ſuo* mortuo in
וַיֵּרְדוּ כָּל־אֶחָיו וְכָל בֵּית אָבִיו וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ
,eũ reuerunt & ,eius patris domus omnis & ,eius fratres deſcenderunt &
31 וַיַּעֲלוּ וַיִּקְבְּרֻהוּ בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל בְּקֶבֶר
ſepulchro in ,Eſthaol inter & Sorhah inter eum ſepeliertq; & aſcenderunt &
מָנוֹחַ אֲבִיו וְהוּא שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים שָׁנָה׃
annis viginti Iſrael iudicauit ipſe Et .ſui patris Manuoah
CAP. XVII. יז
.Michaiehu eius nomen & , Ephraim monte de vir fuit Et
וַיְהִי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ מִיכָיְהוּ׃
1 וַיֹּאמֶר אֶל־אִמּוֹ אֶלֶף וּמְאַת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לֻקַּח לָךְ וְאָתָּה
,illud accepi ego, mecũ argenti ſi ecce, meis auris" in dixiſti quod & , eã
אָלָה וְגַם אָמַרְתְּ בְּאָזְנָי הִנֵּה הַכֶּסֶף אִתִּי אֲנִי לְקַחְתִּיו
DOMINO * ini ſit Benedictus :eius mater dixitque ,ſuæ matri argenteos centum & mille reddidit Et
וַתֹּאמֶר אִמּוֹ בָּרוּךְ בְּנִי לַיהוָה׃
:eius mater Dixitque ,ſuæ matri argenteos centum & mille reddidit Et
2 וַיָּשֶׁב אֶת־אֶלֶף וּמְאַת הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וַתֹּאמֶר אִמּוֹ
meo filio mea manu de DOMINO argentum ſanctificaui ego ,*ſuo* filio mea manu de DOMINO argentum ſanctificauit
הִתְקַדֵּשְׁתִּי אֶת־הַכֶּסֶף לַיהוָה מִיָּדִי לִבְנִי
,tibi illud reſtituam nunc & , conflatile & ſculptile *ſimulacrum* fieret & , Sanctificabo
לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וְעַתָּה אֲשִׁיבֶנּוּ לָךְ׃
,argentum ducentos eius mater *reſtituit* ſuæ matri argentum reddidit &
וַיָּשֶׁב אֶת הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וַתִּקַּח אִמּוֹ 3 מָאתַיִם כֶּסֶף
domo in fuit & , conflatile & ſculptile *illud* fecit & , argentario illud dedit & ,ea
וַתִּתְּנֵם לַצּוֹרֵף וַיַּעֲשֵׂהוּ פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וַיִּהְיוּ בְּבֵית
Michaiehu domum ſi, Michaiehu *dorum* domus in & , Michaiehu *eſt* Et
מִיכָיְהוּ׃ וְהָאִישׁ מִיכָה לוֹ אֱלֹהִים 4 וַיַּעַשׂ
ei fuit & , *ſuus* filijs de *vnius* manuum *implesti* & , Theraphim & *ſcrobemorum*
אֶת־בְּנוֹ וַיְהִי־לוֹ לְכֹהֵן׃ בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל
,Iſrael in rex * non illis diebus In .ſacerdotẽ ſibi fecit & , ſuus filius
וְאִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃
Iehudah Bethlechem de puer fuit Et
5 וַיְהִי־נַעַר מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת יְהוּדָה
,ibi peregrinabatur ipſe & ,Leuita ipſe & ,Iehudah familia de
וְהוּא לֵוִי וְהוּא גָר שָׁם׃
peregrinandi ad, Iehudah Bethlechem de ciuitate de
6 וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ מֵהָעִיר מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר
,Michaiehu domũ ad vſque Ephraim monteſ Veniitque ,manendi cauſa
בַּאֲשֶׁר יִמְצָא וַיָּבֹא הַר־אֶפְרַיִם עַד־בֵּית מִיכָיְהוּ
eius fecit *ſuum* Vnde : Michah ei Dixitque
לַעֲשׂוֹתוֹ דַּרְכּוֹ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה מֵאַיִן תָּבוֹא
7 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי לֵוִי מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וְאָנֹכִי
,vadere ego & ,Iehudah Bethlechem de * Ego : Leuita eſt ad Dixitque
הוֹלֵךְ לָגוּר בַּאֲשֶׁר אֶמְצָא׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִיכָה
,Mane : Michah ei Dixitque ,inuenero vbicunque peregrinandi ad
שְׁבָה עִמָּדִי וֶהְיֵה לִי לְאָב וְלִכֹהֵן וְאֶתְּנָה לְךָ
decem tibi dabo ego & : *ſacerdotem* in & *patrem* in mihi eſto & , mecũ
עֲשָׂרָה כְסָפִים לַיָּמִים וְחֻלְצוֹת בְּגָדִים וּלְחֶמֶךְ
Leuita imi & ,ſtum victum & ,veſtimẽtorum ordinem & ,*dies* in argenteos
וְלִשְׁתִּי וְלִבְעָלִי וַיֵּלֶךְ הַלֵּוִי׃ 10 וַיֹּאבֶן
Dixitque ,eius manum in *apprehendentem* puerum ad Simſon Dixitque
וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל־הַנַּעַר הַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ
Due * בְּנֵיתַי

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuit Ex Ephraim ipſū Iardon nomine Ghilliad erpit Et
וַיֵּלֶךְ גִּלְעָד אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְאֶפְרָיִם וַיְהִי
Ghilliad vni ex illis dicebant & Transibo Ephraim euſque dicitur quod
כִּי יֹאמְרוּ פְלִיטֵי אֶפְרַיִם אֶעְבְרָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי גִלְעָד
Die ex Ephraimitis Non dicebat Et ita Ephraimitas Non
הֲאֶפְרָתִי אַתָּה וְאִם־לֹא אֹמֵר לֹא׃
ſic loqui dagger non & Sibboleth dicebat & Scibboleth nunc
כִּכֹּן וְאָמַר נָא שִׁבֳּלֶת וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר כֵּן
ſcindit & Iarden noſtro ad eum ingulabant & ſic approbebat obſtare &
וְיֹאחֲזוּ אֹתוֹ וְשָׁחֲטוּהוּ אֶת מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן וַיִּפֹּל
multis duo & quadraginta Ephraim de illo tempore in
בָּעֵת הַהִוא מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אָלֶף׃
eſt mortuus & Iannis fex Iſrael Iphtach iudicauit Et
וַיִּשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ שָׁנִים וַיָּמָת
Ghilliad ciuitatibus in eſt ſepultus ac Ghilliadites Iphtach
יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקָּבֵר בְּעָרָיו גִּלְעָד׃
Bethlehemite de Ibſan Iſraei cum poſt iudicauit Et
וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִבֵּית לָחֶם׃
fotas milit filias triginta & ibi triginta ei fuit Et
וַיְהִי לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת שִׁלַּח הַחוּצָה
iudicauitque fotis de luis filiis adiatit filias triginta &
וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הֵבִיא לִבְנָיו מִן הַחוּץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת
eſt ſepultus & Ibſan eſt mortuus Et annis ipſum Iſrael
יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים׃ וַיָּמָת אִבְצָן וַיִּקָּבֵר
Elon Iſrael eum poſt iudicauit Et Bethlehemite in
בְּבֵית לָחֶם׃ וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן
annis decem Iſrael iudicauitque Zebulonites
הַזְּבוּלֹנִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים׃
rexit in Aialon in eſt ſepultus & Zebulonites Elon eſt mortuus Et
וַיָּמָת אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּאַיָּלוֹן
filius Hadon Iſrael cum poſt iudicauit Et Zebulon
בְּאֶרֶץ זְבוּלֻן׃ וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹן בֶּן
filij quadraginta ei fuit Et Pirhathonites Hillel fuerunt
הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי׃ וַיְהִי לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים
pullos ſeptuaginta ſuper equitantes filiorum filij triginta &
וּשְׁלֹשִׁים בְּנֵי בָנִים רֹכְבִים עַל שִׁבְעִים עֲיָרִים
annis octo Iſrael iudicauitque
וַיִּשְׁפֹּט אֶת יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים׃
Pirhathōite eſt ſepult⁹ ac Pirhathonites Hillel filius Hadon eſt mortu⁹ Et
וַיָּמָת עַבְדּוֹן בֶּן הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּפִרְעָתוֹן
Hamalechiterum montis in Ephraim terra in
בְּאֶרֶץ אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֲמָלֵקִי׃

CAP. XIII. יג

DOMINI orſus in malum faciendum ad Iſrael filij addiderunt Et
וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
annis quadraginta Philiſthinorum manus in DOMINVS eos diſtulit
וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
eius nomine & Dimnari familia de Sorath de unus vir fuit Et
וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי וּשְׁמוֹ
peperit non & ſterilis eius vxor & Manoach
מָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה׃
Ecce eam ad dixit & mulierem ad DOMINI angelus eſt conſpectus Et
וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה
filium paries & concipies & pepereris non & ſterilis in nunc
נָא אַתְּ עֲקָרָה וְלֹא יָלַדְתְּ וְהָרִית וְיָלַדְתְּ בֵּן׃
ne & ſicchar & vinum bibas ne & unne colludere nunc Et
וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־
patres & progenuit in ecce Quia immundum omne comedas
תֹּאכְלִי כָּל־טָמֵא׃ כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ
Dei Nazaræus⁹ quia immundum omne comedas ne vinumque & filium
בֵּן וּמוֹרָה לֹא תַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים
ſuper ne tonſura incipiet ipſe & vtero ab puer eſt
יִהְיֶה הַנַּעַר מִן הַבָּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל
ſuo viro dixit & mulier venit Et Philiſthinorum manu de
מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ וַתָּבֹא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ
aſpectus tanquam eius aſpectus & me ad venit Dei Vir dicendo
לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה
mihi indicauit non & quidē nominē ſuum non interrogaui non & eius
מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא שְׁאִלְתִּיהוּ אֵי מִזֶּה
nunc & illium patres & progenies in Ecce mihi dixit Et
הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא הִגִּיד לִי׃
me nunc & illium patres & progenies in Ecce mihi dixit Et
וַיֹּאמֶר לִי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְעַתָּה אַל־
Nazaræus⁹ quia immundum omne comedas ne & ſicchar & vinū bibas
תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כָּל־טָמֵא כִּי־נְזִיר

Obſecro
אֱלֹהִים תִּהְיֶה הַנַּעַר מִן הַבֶּטֶן עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃
vir ſimi domine ne Ia cit & DOMINVM ad Manoach orauit Et
וַיֶּחַל מָנוֹחַ וַיֹּאמַר בִּי אֲדֹנָי וְאִישׁ
iterum nos docet & non ad adhuc quatio venias mittit quem Dei
יָרָא
ſcorum nostrum fodictus terræ
אֱלֹהִים אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ יָבוֹא־נָא עוֹד אֵלֵינוּ
Deus audiuit Et aute puero faciamus quid
וְיוֹרֵנוּ
ipſa & mulierem ad adhuc Dei angelus venit & Manoach eam in
מַה־נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הִיּוּלָד׃ וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים
agro ſo ſedens vxorem eius Manoach & ea cum non eius vir Manoach & ſedebat
בְּקוֹל מָנוֹחַ וַיָּבֹא מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא
ea cum non eius vir Manoach & agro in ſedens
יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה וּמָנוֹחַ אִישָׁהּ אֵין עִמָּהּ׃
eſt mortuus & annis fex Iſrael Iphtach iudicauit Et
וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה וַתָּרָץ וַתַּגֶּד לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו
Ghilliad ciuitatibus in eſt ſepultus ac Ghilliadites Iphtach
הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם אֵלָי׃
Bethlehemite de Ibſan Iſraei cum poſt iudicauit Et
וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל הָאִישׁ
fotas milit filias triginta & ibi triginta ei fuit Et
וַיֹּאמֶר לוֹ הַאַתָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶל הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר
iudicauitque fotis de luis filiis adiatit filias triginta &
אָנִי׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה יָבֹא דְבָרֶיךָ מַה־
eſt ſepultus & Ibſan eſt mortuus Et annis ipſum Iſrael
יִּהְיֶה מִשְׁפַּט הַנָּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ׃
Elon Iſrael eum poſt iudicauit Et Bethlehemite in
וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ מִכֹּל אֲשֶׁר
annis decem Iſrael iudicauitque Zebulonites
אָמַרְתִּי אֶל הָאִשָּׁה תִּשָּׁמֵר׃ מִכֹּל אֲשֶׁר יָצְאָה
rexit in Aialon in eſt ſepultus & Zebulonites Elon eſt mortuus Et
מִגֶּפֶן יַיִן לֹא תֹאכַל וְיַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ וְכָל־טֻמְאָה
filius Hadon Iſrael cum poſt iudicauit Et Zebulon
אַל תֹּאכַל כֹּל אֲשֶׁר צִוִּיתִיהָ תִּשְׁמֹר׃
filij quadraginta ei fuit Et Pirhathonites Hillel fuerunt
וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל מַלְאַךְ יְהוָה נִעְצְרָה נָּא אֹתָךְ
pullos ſeptuaginta ſuper equitantes filiorum filij triginta &
וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים׃
annis octo Iſrael iudicauitque
וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ כִּי־תַעְצְרֵנִי לֹא
Pirhathōite eſt ſepult⁹ ac Pirhathonites Hillel filius Hadon eſt mortu⁹ Et
אֹכַל בְּלַחְמֶךָ וְאִם־תַּעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה תַּעֲלֶנָּה
Hamalechiterum montis in Ephraim terra in
כִּי לֹא יָדַע מָנוֹחַ כִּי מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃
CAP. XIII. יג
quod Vt DOMINI angelus ei Dixitque
וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל מַלְאַךְ יְהוָה כִּי־בָא דְבָרֶיךָ
te glorificemus
וְכִבַּדְנָךְ׃ וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֵלָיו לָמָּה
interrogas de
זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶלְאִי׃ וַיִּקַּח מָנוֹחַ
occultum
DOMINO pertas ſuper ſecit admirabile & nouus & expauens hordeum
אֶת־גְּדִי הָעִזִּים וְאֶת הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל הַצּוּר לַיהוָה
videnti eius vxor & Manoach & admirabilem ad fecit miraculum &
וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים׃
aſcendit & eaſum in altare deſuper flamma aſcendit ea ſunt Et
וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעַל
Ardoreo eius vxor & Manoach & altaris flamma in DOMINI angelus
מַלְאַךְ יְהוָה בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים
angelus adhuc addidit non Et terram in ſua faciem ſuper ardentem &
וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם אָרְצָה׃ וְלֹא יָסַף עוֹד מַלְאַךְ
Manoach cognouit Tūc eius vxorem ad & Manoach ad apparuit DOMINI
יְהוָה לְהֵרָאֹה אֶל־מָנוֹחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אָז יָדַע מָנוֹחַ
ipſe DOMINI angelus quod
כִּי מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃ וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ
Dixitque vitiamus Deum quia motiemur Mortendo dixit vxor &
אֶל־אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ׃
falſepollet non nos occidere DOMINVS voluiſſet Si ſuaviter ei
וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ לוּ חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתֵנוּ לֹא לָקַח
hæc omnia nobis oſtendiſſet nec mouet & aſſenſionem noſtra manu de
מִיָּדֵנוּ עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הֶרְאָנוּ אֶת כָּל־אֵלֶּה
mulier peperit Et ipſa ſon nos feciſſet audire non tempus Deus &
וְכָעֵת לֹא הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
et benedixit & puer magnus ipſa & Simſon eius nomen vocauit & filium
בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ
ipſum mouere in eū ſpiritus cœpit que DOMINVS ſpiritus Cœpitque Dominus
יְהוָה׃ וַתָּחֶל רוּחַ יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה
Eſthaol inter & Sorhah inter Dan
דָּן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל׃

ſui populi filiis amigma indicauit Et eum contrabat quia
כִּי הֶחָזִיקוּהוּ וְחָגַד הַחִידָה לִבְנֵי עַמּוֹ׃
occumberet ingrederemus antequam ſeptima die in ciuitate viri ei Dixerunque
וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּטֶרֶם יָבֹא
duleus fortius eris Dixitque ilcoue pra fene quid & melle pra dulce Quid
הַחַרְסָה מַה־מָּתוֹק מִדְּבַשׁ וּמַה־עַז מֵאֲרִי וַיֹּאמֶר לָהֶם
meum amigma inuenieſtis non ea virtula in araſſetis Niſi
לוּלֹא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי לֹא מְצָאתֶם חִידָתִי׃
venit Aſchelon in deſcendit & DOMINI ſpiritus cum ſuper proſiuit eis Et
וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַיֵּרֶד אַשְׁקְלוֹן
dedit & eorum omnes vestes cepit & viros triginta eis ex percuſſit &
וַיַּךְ מֵהֶם שְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּקַּח אֶת חֲלִיצוֹתָם וַיִּתֵּן
domū aſcendit & eius noſtri eſt iratus & ænigmata indicentibus mutatorias
הַחֲלִיפוֹת לַמְגִידֵי הַחִידָה וַיִּחַר אַפּוֹ וַיַּעַל בֵּיתָה
ei fuerat ſeruo qui ſuo ſodali Simſon vxor ſunt Et ſui patris
חָרָה׃ וְאִשְׁתֹּה נִתְּנָה לְרֵעֵהוּ אֲשֶׁר רֵעַ לוֹ׃
ſe ſocietatem feceras
CAP. XV. טו
עָלָה
poſt dies aliquot
Simſon viſitauit & ſtiticeum meſſis diebus in dielm á fuit Et
וַיְהִי מִיָּמִים בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּפְקֹד שִׁמְשׁוֹן אֶת
meam vxorem ad Ingrediar Dixitque capratum hcedo cum iuſa vxorem
אִשְׁתּוֹ בִּגְדִי עִזִּים וַיֹּאמֶר אָבֹאָה אֶל אִשְׁתִּי
eius pater Dixitque intrandum ad eius pater eum dedit vō & eubeuiſi in
בַּחֲדָרֶה וְלֹא־נָתַן אָבִיהָ לָבוֹא׃ וַיֹּאמֶר אָבִיהָ
non An tuo ſodali eam dedi & eam odines odiendo quod Dixi ideendo
אָמֹר שָׂנֹא שָׂנֵאתָהּ וָאֶתְּנֶנָּה לְמֵרֵעֶךָ הֲלֹא
illa pro tibi nunc Sit illa pra bona minor eius ſutor Et
הֲלֹא אֲחֹתָהּ הַקְּטַנָּה טוֹבָה מִמֶּנָּה תִּהְיֶה נָּא לְךָ תַּחְתֶּיהָ׃
ei feci ſic mihi fecerunt Quēadmodū
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׁמְשׁוֹן נְקִיתִי הַפַּעַם מִפְּלִשְׁתִּים כִּי אֶעֱשֶׂה
Philiſtinos in te dimittam ad nec Dixitque
עִמָּהֶם רָעָה׃ וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן וַיִּלְכֹּד שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
ſtrauerunt & eius vxorem cepit & Simſon iuit Et
שֻׁעָלִים וַיִּקַּח לְפִדִּים וַיַּהֲפֹךְ זָנָב אֶל זָנָב וַיָּשֶׂם
ſingulos ad caudas duos inter vnam
פָּנֶה אֶחָד בֵּין שְׁנֵי הַזָּנָבוֹת בַּתָּוֶךְ׃ וַיַּצֵּת בַּלַּפִּידִים
ſegetem ad ſtipi & accruo ab ſuccendit & Philiſtinorū ſegetes in miſit &
וַיְשַׁלַּח בְּקֶמַח פְּלִשְׁתִּים וַיַּצַּת גָּדִישׁ וְעַד־קָמָה
vineas & oleas eiusmodi ad vlq; &
וְאַף כֶּרֶם זַיִת׃ וַיֹּאמְרוּ פְלִשְׁתִּים מִי עָשָׂה זֹאת
cum dedit & eius vxorem cepit quis Timni gener Simſon id feciſſe dixerūt Et
וַיֹּאמְרוּ שִׁמְשׁוֹן חֹתַן הַתִּמְנִי כִּי לָקַח אֶת אִשְׁתּוֹ וַיִּתְּנָהּ
eius patrem & eam eduſſerunt & Philiſtæi aſcenderūt Et eius ſodali
לְמֵרֵעֵהוּ וַיַּעַל פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ וְאֶת אָבִיהָ
Quamuis hoc ſicut ſatius Si Simſon eis Dixitque igni in
בָּאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן אִם־תַּעֲשׂוּן כָּזֹאת כִּי אִם
ſuper cœpta eos percuſſit Et ceſſado poſtea &, vobis ne me vindicaſi
אַחַת נָקַמְתִּי וְאַחַר אֶחְדָּל׃ וַיַּךְ אוֹתָם שׁוֹק עַל
Hetam petræ cacumine in manſit & deſcendit Et magna plaga eos
יָרֵךְ מַכָּה גְדוֹלָה וַיֵּרֶד וַיֵּשֶׁב בְּסֶעִף סֶלַע עֵיטָם׃
ſe extenderūt & Iehudah in ſunt caſtra metati & Philiſtim aſcenderūt Et
וַיַּעֲלוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּחֲנוּ בִּיהוּדָה וַיִּנָּטְשׁוּ
monſuper aſcendiſtis quid Vt Iehudah ex Dixerunque maxilla in
בְלֶחְיָ׃ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְהוּדָה לָמָּה עֲלִיתֶם עָלֵינוּ
vtiſt aduerſus Vt ligneum vt facturus
וַיֹּאמְרוּ לֶאְסֹר אֶת שִׁמְשׁוֹן עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ כַּאֲשֶׁר
quēadmodū ei faciendum ad aſcendimus Simſon ligandum Ad dixerūt Et
עָשָׂה לָנוּ׃ וַיֵּרְדוּ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ מִיְּהוּדָה
Iehudah de vizorū milia tria deſcenderunt Et nobis fecit
עֲשָׂה לָנוּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֶחְיָ
quod noſtri Nonne Simſon ad Dixerunque Hetam petræ ſummitate ad
אַל־סֶלַע עֵיטָם וַיֹּאמְרוּ לְשִׁמְשׁוֹן הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי
eius Dixitque nobis feciſti hoc quid Et Philiſtim nos in dominantes
מֹשְׁלִים בָּנוּ פְלִשְׁתִּים וּמַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ וַיֹּאמֶר לָהֶם
eis feci ſic mihi fecerunt Quēadmodū
כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי כֵּן עָשִׂיתִי לָהֶם׃
vi dominus Dixitq; Philiſtinorū manu in te dimittam ad deſcendimus te ligandū Ad ei
וַיֹּאמְרוּ
נָתַן
contingatis
אֵלָיו לֶאֱסֹרְךָ יָרַדְנוּ וְלָתֵת בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר
vos me ne ærumnæ ſorte ne mihi iurate Simſon eis
לָהֶם שִׁמְשׁוֹן הִשָּׁבְעוּ לִי פֶּן תִּפְגְּעוּ בִּי אַתֶּם׃
ſed trademurque te dabimus & te ligabimus ligandū quia Non dicendo ei dixerunt Et
וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא כִּי אָסֹר נַאֲסָרְךָ וְנִתַּנְךָ
duobus in eū ligauerunt Et te occidemus non occidēdo & eorū manu in
בְּיָדָם וְהָמֵת לֹא נְמִיתֶךָ וַיַּאַסְרוּהוּ בִּשְׁנֵי
ſed Ipſe petra de eū ſecerunt alue ibat & monit ſunibus
עֲבֹתִים חֲדָשִׁים וַיַּעֲלֻהוּ מִן־הַסֶּלַע׃ וְהוּא
Lechi ſuperi epit & eius occurſum in aurum Philiſtim & maxillam ad vſque venit
בָּא עַד־לֶחְיָ וּפְלִשְׁתִּים הֵרִיעוּ לִקְרָאתוֹ וַתִּצְלַח
vincerat ſit Lechi venit

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְיָשְׁב֣וּ אִ֔ישׁ לְעִירֹ֖ו וְאִ֣ישׁ לְבֵיתֹ֑ו וַיִּשְׁפֹּ֥ט אֶת־יִשְׂרָאֵ֖ל שְׁלֹשִׁ֥ים שָׁנָֽה׃

CAP. X.

וַיָּ֣קָם אַחֲרֵ֣י אֲבִימֶ֔לֶךְ תּוֹלָ֥ע בֶּן־פּוּאָ֖ה בֶּן־דֹּ֣דֹ אִ֣ישׁ יִשָּׂשכָ֑ר וְה֖וּא יֹשֵׁ֥ב בְּשָׁמִֽיר׃ בְּהַ֥ר אֶפְרָֽיִם׃

וַיִּשְׁפֹּ֥ט אֶת־יִשְׂרָאֵ֖ל עֶשְׂרִ֣ים וּשְׁלֹ֣שׁ שָׁנָ֑ה וַיָּ֖מָת וַיִּקָּבֵ֥ר בְּשָׁמִֽיר׃

וַיָּ֣קָם אַחֲרָ֗יו יָאִ֙יר֙ הַגִּלְעָדִ֔י וַיִּשְׁפֹּ֥ט אֶת־יִשְׂרָאֵ֖ל עֶשְׂרִ֥ים וּשְׁתֵּ֥י שָׁנִֽים׃

וַיְהִי־לֹ֣ו שְׁלֹשִׁ֣ים בָּנִ֗ים רֹכְבִים֙ עַל־שְׁלֹשִׁ֣ים עֲיָרִ֔ים וְלָהֶ֣ם שְׁלֹשִׁ֣ים חַוֹּ֔ת יִקְרְא֖וּ לָהֶ֑ם עַד־הַיֹּ֣ום הַזֶּ֔ה אֲשֶׁ֥ר בְּאֶֽרֶץ־הַגִּלְעָ֖ד הֵֽמָּה׃

וַיָּמָ֣ת יָאִ֔יר וַיִּקָּבֵ֖ר בְּקָמֹֽון׃

וּבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל עָשׂ֤וּ הָרַע֙ בְּעֵינֵ֣י יְהוָ֔ה וַיַּעַבְד֖וּ אֶת־הַבְּעָלִ֑ים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרֹ֗ות וְאֶת־אֱלֹהֵי֙ אֲרָ֣ם וְאֶת־אֱלֹהֵ֣י צִיְדֹ֔ון וְאֶת־אֱלֹהֵ֖י מֹואָ֑ב וְאֶת־אֱלֹהֵ֥י בְנֵֽי־עַמֹּ֖ון וְאֶת־אֱלֹהֵ֥י פְלִשְׁתִּ֛ים וַיַּעַזְב֥וּ אֶת־יְהוָ֖ה וְלֹ֥א עָבָֽדוּ־לֹֽו׃

וַיִּֽחַר־אַ֣ף יְהוָ֔ה בְּיִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּמְכְּרֵ֣ם בְּיַד־פְּלִשְׁתִּ֔ים וְגַ֖ם בְּיַ֥ד בְּנֵֽי־עַמֹּֽון׃

וַיָּרֹ֣עוּ וַיָּרֻ֗עוּ אֶת־בְּנֵ֤י יִשְׂרָאֵל֙ בַּשָּׁנָ֣ה הַהִ֔יא שְׁמֹנֶ֥ה עֶשְׂרֵ֖ה שָׁנָ֑ה אֶת־כָּל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל אֲשֶׁ֤ר בְּעֵבֶר֙ הַיַּרְדֵּ֔ן בְּאֶ֥רֶץ הָאֱמֹרִ֖י אֲשֶׁ֥ר בַּגִּלְעָֽד׃

וַיַּעַבְר֣וּ בְנֵֽי־עַמֹּ֗ון אֶת־הַיַּרְדֵּן֙ לְהִלָּחֵ֣ם גַּם־בִּֽיהוּדָ֔ה וּבְבֵ֥ית בִּנְיָמִ֖ן וּבְבֵ֣ית אֶפְרָ֑יִם וַתֵּ֥צֶר לְיִשְׂרָאֵ֖ל מְאֹֽד׃

וַיִּזְעֲק֣וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֮ אֶל־יְהוָה֒ לֵאמֹ֗ר חָטָ֤אנוּ לָךְ֙ וְכִ֣י עָזַ֣בְנוּ אֶת־אֱלֹהֵ֔ינוּ וַנַּ֖עַבֹד אֶת־הַבְּעָלִֽים׃

וַיֹּ֨אמֶר יְהוָ֜ה אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל הֲלֹ֣א מִמִּצְרַ֤יִם֙ וּמִן־הָאֱמֹרִ֔י מִבְּנֵ֥י עַמֹּ֖ון וּמִפְּלִשְׁתִּֽים׃

וְצִדֹנִ֣י וְעֲמָלֵ֣ק וּמָעֹ֔ון לָחֲצ֥וּ אֶתְכֶ֖ם וַתִּזְעֲק֣וּ אֵלַ֑י וָאֹושִׁ֥יעָה לָכֶ֖ם מִיָּדָֽם׃

וְאַתֶּ֣ם עֲזַבְתֶּ֔ונִי וַתַּעַבְד֖וּ אֱלֹהִ֣ים אֲחֵרִ֑ים לָכֵ֛ן לֹ֥א אֹוסִ֖יף לְהֹושִׁ֥יעַ אֶתְכֶֽם׃

לְכ֣וּ וְזַעֲק֗וּ אֶל־הָאֱלֹהִים֙ אֲשֶׁ֣ר בְּחַרְתֶּ֣ם בָּהֶ֔ם הֵ֥מָּה יֹושִׁ֖יעוּ לָכֶ֑ם בְּעֵ֖ת צָרַתְכֶֽם׃

וַיֹּאמְר֣וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֮ אֶל־יְהוָה֒ חָטָ֔אנוּ עֲשֵׂ֥ה אַתָּ֛ה לָ֖נוּ כְּכָל־הַטֹּ֣וב בְּעֵינֶ֑יךָ אַ֥ךְ הַצִּילֵ֖נוּ נָ֥א הַיֹּ֥ום הַזֶּֽה׃

וַיָּסִ֣ירוּ אֶת־אֱלֹהֵ֤י הַנֵּכָר֙ מִקִּרְבָּ֔ם וַיַּעַבְד֖וּ אֶת־יְהוָ֑ה וַתִּקְצַ֖ר נַפְשֹׁ֥ו בַּעֲמַ֥ל יִשְׂרָאֵֽל׃

וַיִּצָּעֲק֣וּ בְנֵֽי־עַמֹּ֗ון וַיַּחֲנ֙וּ֙ בַּגִּלְעָ֔ד וַיֶּאֶסְפ֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֖ל וַיַּחֲנ֣וּ בַמִּצְפָּֽה׃

וַיֹּאמְר֣וּ הָעָ֣ם שָׂרֵ֣י גִלְעָ֗ד אִ֣ישׁ אֶל־רֵעֵ֡הוּ֩ מִי֩ הָאִ֨ישׁ אֲשֶׁ֜ר יָחֵ֗ל לְהִלָּחֵם֙ בִּבְנֵ֣י עַמֹּ֔ון יִהְיֶ֥ה לְרֹ֖אשׁ לְכָל־יֹשְׁבֵ֥י גִלְעָֽד׃

CAP. XI.

וְיִפְתָּ֣ח הַגִּלְעָדִ֗י הָיָ֤ה גִבֹּור֙ חַ֔יִל וְה֥וּא בֶּן־אִשָּׁ֖ה זֹונָ֑ה וַיֹּ֣ולֶד גִּלְעָ֔ד אֶת־יִפְתָּֽח׃

וַתֵּ֣לֶד אֵֽשֶׁת־גִּלְעָ֗ד לֹו֙ בָּנִ֔ים וַיִּגְדְּל֥וּ בְנֵֽי־הָאִשָּׁ֖ה וַיְגָרְשׁ֣וּ אֶת־יִפְתָּ֑ח וַיֹּ֣אמְרוּ לֹ֗ו לֹ֤א תִנְחַל֙ בְּבֵ֣ית אָבִ֔ינוּ כִּ֥י בֶן־אִשָּׁ֖ה אַחֶ֥רֶת אָֽתָּה׃

וַיִּבְרַ֣ח יִפְתָּ֔ח מִפְּנֵ֖י אֶחָ֑יו וַיֵּ֣שֶׁב בְּאֶֽרֶץ־טֹ֔וב וַיִּתְלַקְּט֥וּ אֶל־יִפְתָּ֖ח אֲנָשִׁ֣ים רֵקִ֑ים וַיֵּצְא֖וּ עִמֹּֽו׃

וַיְהִי֙ מִיָּמִ֔ים וּבְנֵ֥י עַמֹּ֖ון נִלְחֲמ֥וּ בְיִשְׂרָאֵֽל׃

וַיְהִ֗י כַּאֲשֶׁ֤ר נִלְחֲמוּ֙ בְּנֵ֣י עַמֹּ֔ון וַיֵּלְכ֣וּ זִקְנֵ֣י גִלְעָ֔ד לָקַ֖חַת אֶת־יִפְתָּ֑ח מֵאֶ֖רֶץ טֹֽוב׃

וַיֹּ֣אמְרוּ֮ לְיִפְתָּח֒ לְכָ֣ה וְהְיֵה־לָ֔נוּ קָצִ֖ין וְנִלָּחֲמָ֥ה בִּבְנֵ֖י עַמֹּֽון׃

וַיֹּ֣אמֶר יִפְתָּ֔ח אֶל־זִקְנֵ֖י גִּלְעָ֑ד הֲלֹ֣א אַתֶּ֤ם שְׂנֵאתֶם֙ אֹתִ֔י וַתְּגָרְשׁ֖וּנִי מִבֵּ֣ית אָבִ֑י וְלָמָ֥ה בָאתֶ֛ם אֵלַ֖י כַּאֲשֶׁ֥ר צַר־לָכֶ֖ם עַתָּֽה׃

וַיֹּ֣אמְרוּ זִקְנֵ֣י גִלְעָ֔ד אֶל־יִפְתָּ֖ח לָכֵ֣ן שַׁ֣בְנוּ עַתָּ֑ה וְהָלַכְתָּ֙ עִמָּ֔נוּ וְנִלָּחַמְתָּ֖ בִּבְנֵ֣י עַמֹּ֑ון וְהָיִ֥יתָ לָ֛נוּ לְרֹ֖אשׁ לְכֹ֥ל יֹשְׁבֵ֖י גִּלְעָֽד׃

וַיֹּ֣אמֶר יִפְתָּ֔ח אֶל־זִקְנֵ֖י גִּלְעָ֑ד אִם־מְשִׁיבִ֨ים אַתֶּ֜ם אֹתִ֤י לְהִלָּחֵם֙ בִּבְנֵ֣י עַמֹּ֔ון וְנָתַ֥ן יְהוָ֖ה אֹתָ֣ם לְפָנָ֑י אֲנִ֥י אֶהְיֶ֖ה לָכֶ֥ם לְרֹֽאשׁ׃

וַיֹּ֣אמְרוּ זִקְנֵ֣י גִלְעָ֔ד אֶל־יִפְתָּ֖ח יְהוָ֣ה יִהְיֶ֥ה שֹׁמֵ֛עַ בֵּינֵ֖ינוּ אִם־לֹ֥א כִדְבָרְךָ֖ כֵּ֥ן נַעֲשֶֽׂה׃

וַיֵּ֤לֶךְ יִפְתָּח֙ עִם־זִקְנֵ֣י גִלְעָ֔ד וַיָּשִׂ֥ימוּ הָעָ֛ם אֹתֹ֥ו לָהֶ֖ם לְרֹ֣אשׁ וְלִקָּצִ֑ין וַיְדַבֵּ֣ר יִפְתָּ֔ח אֶת־כָּל־דְּבָרָ֖יו לִפְנֵ֥י יְהוָ֖ה בַּמִּצְפָּֽה׃

וַיִּשְׁלַ֣ח יִפְתָּ֔ח מַלְאָכִ֖ים אֶל־מֶ֣לֶךְ בְּנֵֽי־עַמֹּ֑ון לֵאמֹ֗ר מַה־לִּ֤י וָלָךְ֙ כִּֽי־בָ֣אתָ אֵלַ֔י לְהִלָּחֵ֖ם בְּאַרְצִֽי׃

וַיֹּ֣אמֶר מֶ֣לֶךְ בְּנֵֽי־עַמֹּ֗ון אֶל־מַלְאֲכֵ֣י יִפְתָּ֔ח כִּ֣י לָקַ֤ח יִשְׂרָאֵל֙ אֶת־אַרְצִ֔י בַּעֲלֹתֹ֖ו מִמִּצְרַ֑יִם מֵאַרְנֹ֣ן וְעַד־הַיַּבֹּ֗ק וְעַד־הַיַּרְדֵּן֙ וְעַתָּ֣ה הֲשִׁיבָ֔ה אֹתָ֖ן בְּשָׁל�ֹֽום׃

וַיֹּ֣סֶף עֹ֔וד יִפְתָּ֖ח וַיִּשְׁלַ֣ח מַלְאָכִ֑ים אֶל־מֶ֖לֶךְ בְּנֵ֥י עַמֹּֽון׃

וַיֹּ֣אמֶר לֹ֗ו כֹּ֚ה אָמַ֣ר יִפְתָּ֔ח לֹ֥א לָקַ֛ח יִשְׂרָאֵ֥ל אֶת־אֶ֖רֶץ מֹואָ֑ב וְאֶת־אֶ֖רֶץ בְּנֵ֥י עַמֹּֽון׃

כִּ֣י בַעֲלֹתָ֣ם מִמִּצְרַ֗יִם וַיֵּ֤לֶךְ יִשְׂרָאֵל֙ בַּמִּדְבָּ֔ר עַ֖ד יַ֥ם סּ֑וף וַיָּבֹ֖א קָדֵֽשָׁה׃

וַיִּשְׁלַ֣ח יִשְׂרָאֵ֗ל מַלְאָכִים֙ אֶל־מֶ֣לֶךְ אֱדֹ֔ום לֵאמֹ֗ר אֶֽעְבְּרָה־נָּ֙א֙ בְּאַרְצֶ֔ךָ וְלֹ֥א שָׁמַ֖ע מֶ֣לֶךְ אֱדֹ֑ום וְגַ֣ם אֶל־מֶ֣לֶךְ מֹואָ֔ב שָׁלָ֖ח וְלֹ֣א אָבָ֑ה וַיֵּ֥שֶׁב יִשְׂרָאֵ֖ל בְּקָדֵֽשׁ׃

וַיֵּ֣לֶךְ בַּמִּדְבָּ֗ר וַיָּ֙סָב֙ אֶת־אֶ֣רֶץ אֱדֹ֔ום וְאֶת־אֶ֖רֶץ מֹואָ֑ב וַיָּבֹ֗א מִמִּזְרַח֙ שֶׁ֣מֶשׁ לְאֶ֣רֶץ מֹואָ֔ב וַיַּחֲנ֖וּ בְּעֵ֣בֶר אַרְנֹ֑ן וְלֹא־בָ֥אוּ בִגְבֻ֖ול מֹואָ֥ב כִּֽי־אַרְנֹ֖ן גְּבֻ֥ול מֹואָֽב׃

וַיִּשְׁלַ֣ח יִשְׂרָאֵ֗ל מַלְאָכִים֙ אֶל־סִיחֹ֣ן מֶֽלֶךְ־הָאֱמֹרִ֔י מֶ֖לֶךְ חֶשְׁבֹּ֑ון וַיֹּ֨אמֶר֙ לֹ֣ו יִשְׂרָאֵ֔ל נַֽעַבְרָה־נָּ֙א֙ בְּאַרְצְךָ֔ עַד־מְקֹומִ֖י

וְלֹא־הֶאֱמִ֤ין סִיחֹן֙ אֶת־יִשְׂרָאֵ֔ל עָבַ֖ר בִּגְבֻלֹ֑ו וַיֶּאֱסֹ֨ף סִיחֹ֜ן אֶת־כָּל־עַמֹּ֗ו וַיַּחֲנ֙וּ֙ בְּיָהְצָ֔ה וַיִּלָּחֶם֙ עִם־יִשְׂרָאֵֽל׃

וַיִּתֵּ֨ן יְהוָ֧ה אֱלֹהֵֽי־יִשְׂרָאֵ֛ל אֶת־סִיחֹ֥ן וְאֶת־כָּל־עַמֹּ֖ו בְּיַד־יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּכּ֣וּם וַיִּירַ֣שׁ יִשְׂרָאֵ֗ל אֵ֚ת כָּל־אֶ֣רֶץ הָאֱמֹרִ֔י יֹשֵׁ֖ב הָאָֽרֶץ׃

וַיִּירְשׁ֗וּ אֵ֚ת כָּל־גְּבֻ֣ול הָאֱמֹרִ֔י מֵאַרְנֹ֖ן וְעַד־הַיַּבֹּ֑ק וּמִן־הַמִּדְבָּ֖ר וְעַד־הַיַּרְדֵּֽן׃

וְעַתָּ֗ה יְהוָ֤ה אֱלֹהֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל הֹורִ֖ישׁ אֶת־הָאֱמֹרִ֑י מִפְּנֵ֥י עַמֹּ֖ו יִשְׂרָאֵ֔ל וְאַתָּ֖ה תִּירָשֶֽׁנּוּ׃

הֲלֹ֣א אֵ֠ת אֲשֶׁ֨ר יֹורִישְׁךָ֤ כְּמֹשׁ֙ אֱלֹהֶ֔יךָ אֹתֹ֖ו תִּירָ֑שׁ וְאֵ֣ת כָּל־אֲשֶׁ֨ר הֹורִ֤ישׁ יְהוָה֙ אֱלֹהֵ֣ינוּ מִפָּנֵ֔ינוּ אֹתֹ֖ו נִירָֽשׁ׃

וְעַתָּ֗ה הֲטֹ֤וב טֹוב֙ אַתָּ֣ה מִבָּלָ֣ק בֶּן־צִפֹּ֔ור מֶ֖לֶךְ מֹואָ֑ב הֲרֹ֤ב רָב֙ נִלְחַ֣ם בְּיִשְׂרָאֵ֔ל אִם־נָלֹ֥חֶם נִלְחַ֖ם בָּֽם׃

בְּשֶׁ֣בֶת יִשְׂרָאֵ֗ל בְּחֶשְׁבֹּון֙ וּבִבְנֹותֶ֔יהָ וּבְעַרְעֹ֖ור וּבִבְנֹותֶ֑יהָ וּבְכָל־הֶ֣עָרִ֔ים אֲשֶׁ֥ר עַל־יְדֵ֖י אַרְנֹ֑ן שְׁלֹ֣שׁ מֵאֹ֔ות שָׁנָ֖ה וּמַדֻּ֑עַ לֹ֥א הִצַּלְתֶּ֖ם בָּעֵ֥ת הַהִֽיא׃

וְאָנֹכִ֖י לֹא־חָטָ֣אתִי לָ֑ךְ וְאַתָּ֣ה עֹשֶׂ֤ה אִתִּי֙ רָעָ֣ה לְהִלָּחֶ֔ם יְהוָ֥ה הַשֹּׁפֵ֖ט הַיֹּ֑ום יִשְׁפֹּ֗ט בֵּ֚ין בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וּבֵ֖ין בְּנֵ֥י עַמֹּֽון׃

וְלֹ֣א שָׁמַ֔ע מֶ֖לֶךְ בְּנֵ֣י עַמֹּ֑ון אֶל־דִּבְרֵ֥י יִפְתָּ֖ח אֲשֶׁ֥ר שָׁלַֽח־אֵלָֽיו׃

וַתְּהִ֣י עַל־יִפְתָּ֔ח רוּחַ֙ יְהוָ֔ה וַיַּעֲבֹ֖ר אֶת־הַגִּלְעָ֣ד וּמְנַשֶּׁ֑ה וַיַּעֲבֹ֗ר אֶת־מִצְפֵּ֤ה גִלְעָד֙ וּמִמִּצְפַּ֣ת גִּלְעָ֔ד עָבַ֖ר אֶל־בְּנֵ֥י עַמֹּֽון׃

וַיִּדֹּ֤ר יִפְתָּח֙ נֶ֣דֶר לַיהוָ֔ה וַיֹּ֕אמֶר אִם־נָתֹ֥ן תִּתֵּ֛ן אֶת־בְּנֵ֥י עַמֹּ֖ון בְּיָדִֽי׃

וְהָיָ֗ה הַיֹּוצֵא֙ אֲשֶׁ֣ר יֵצֵ֣א מִדַּלְתֵ֣י בֵיתִ֔י לִקְרָאתִ֖י בְּשֻׁבִ֣י בְשָׁלֹ֑ום מִבְּנֵ֣י עַמֹּ֔ון וְהָיָ֥ה לַיהוָ֖ה וְהַעֲלִיתִ֥הוּ עֹולָֽה׃

וַיַּעֲבֹ֣ר יִפְתָּ֗ח אֶל־בְּנֵ֤י עַמֹּון֙ לְהִלָּחֶ֣ם בָּ֔ם וַיִּתְּנֵ֖ם יְהוָ֥ה בְּיָדֹֽו׃

וַיַּכֵּ֣ם מֵעֲרֹעֵ֗ר וְעַד־בֹּואֲךָ֙ מִנִּ֔ית עֶשְׂרִ֥ים עִ֖יר וְעַד־אָבֵ֣ל כְּרָמִ֑ים מַכָּ֤ה גְדֹולָה֙ מְאֹ֔ד וַיִּכָּנְע֥וּ בְנֵֽי־עַמֹּ֖ון מִפְּנֵ֣י בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵֽל׃

וַיָּבֹ֣א יִפְתָּ֗ח הַמִּצְפָּה֙ אֶל־בֵּיתֹ֔ו וְהִנֵּה־בִתֹּ֥ו יֹצֵ֖את לִקְרָאתֹ֑ו בְּתֻפִּ֣ים וּבִמְחֹלֹ֔ות וְהִ֣יא יְחִידָ֔ה אֵ֥ין לֹ֛ו מִמֶּ֥נּוּ בֵ֖ן אֹ֥ו בַּֽת׃

וַיְהִ֕י כִּרְאֹתֹ֖ו אֹתָ֑הּ וַיִּקְרַ֣ע אֶת־בְּגָדָ֗יו וַיֹּ֙אמֶר֙ אֲהָהּ֙ בִּתִּ֔י הַכְרֵ֥עַ הִכְרַעְתִּ֖נִי וְאַתְּ֣ הָיִ֔יתְ בְּעֹכְרָ֑י

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciuitatis viros interfecit & idimit Penuel iumiin Et
17 וְאֵת מִגְדַּל פְּנוּאֵל נָתַץ וַיַּהֲרֹג אֶת אַנְשֵׁי הָעִירוּ
quos viri Vii :Salmunnah ad & ,Zebach ad Dixitque
18 וַיֹּאמֶר אֶל זֶבַח וְאֶל צַלְמֻנָּע אֵיכָה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
formā secundā veus ipsi fcue in Sour ;direxerunt Et :Thabor in interfecistis
הָרַגְתֶּם בְּתָבוֹר וַיֹּאמְרוּ כָּמוֹךָ כָּהֵמָּה אֶחָד כְּתֹאַר
Vinte ipſi meæ matrie filij ,mei fratres :ait Et .Fergus filiorum
19 בְּנֵי הַמֶּלֶךְ : וַיֹּאמֶר אֲחֵי בָנַי אִמִּי הֵם חַי
,vus occiderum non ,eos fecifiens vinere vtinam .Dominvs
יְהוָה לוּ הֶחֱיִתֶם אוֹתָם לֹא הָרַגְתִּי אֶהְכֶם :
eſtirit non Et .eos interfice .Iosue filio primogenito Iether Dixitque
20 וַיֹּאמֶר לְיֶתֶר בְּכוֹרוֹ קוּם הָרֹג אוֹתָם וְלֹא שָׁלַף
,puer ipſe adhuc quia ,timebat quia ,fuum gladium puer erat
הַנַּעַר חַרְבּוֹ כִּי יָרֵא כִּי עֹדֶנּוּ נָעַר :
quia ,nos in manu & ,tis Surge :Salmunnah & ,Zebach Dixitque occide
21 וַיֹּאמֶר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתָּה וּפְגַע בָּנוּ כִּי
& ,Zebach interfecit & ,Ghidhon Sancrifque .eius fortitudo vir fuit
כְאִישׁ גְּבוּרָתוֹ וַיָּקָם גִּדְעוֹן וַיַּהֲרֹג אֶת זֶבַח וְאֶת
,eorum camelorum collis in* quæ ,lunulas .ornatus : Salmunnah
22 צַלְמֻנָּע וַיִּקַּח אֶת הַשַּׂהֲרֹנִים אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם :
eriam .us in Dominæ ;Ghidhon ad Iisael ait Dixerunque
23 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל גִּדְעוֹן מְשָׁל בָּנוּ גַּם
manu de nos ſaluaſti quia ;tui filij filius etiam ,tus filius etiam ,tu
אַתָּה גַּם בִּנְךָ גַּם בֶּן בִּנֶךָ כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד
ego dominabor Non : Ghidhon eos ad dixit Et .Midian
24 מִדְיָן : וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן לֹא אֶמְשֹׁל אֲנִי
dominabitur Dominvs ;vos in meus filius dominabitur nec ;vos in
בָּכֶם וְלֹא יִמְשֹׁל בְּנִי בָּכֶם יְהוָה יִמְשֹׁל
vobis a Poſtulabo :Ghidhon eos ad Dixitque vobis.
25 בָּכֶם : וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן אֶשְׁאֲלָה מִכֶּם
,piecerit & ,vestimentum expenderunt & ,dabimus Dauidoitderunt Et vnuſquiſque ſpoliorū ſuo-
שְׁאֵלָה וְתְנוּ לִי אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ כִּי נִזְמֵי זָהָב
rum. ,ipſi Ismaelitæ quia ,eis *
לָהֶם כִּי יִשְׁמְעֵאלִים הֵם :
26 וַיֹּאמְרוּ נָתוֹן נִתֵּן וַיִּפְרֹשׂ אֶת הַשִּׂמְלָה וַיַּשְׁלִיכוּ
,manuum pondus fuus Et .fua ,fuis inquam eis ibi auferatur,
שָׁמָּה אִישׁ נֶזֶם שְׁלָלוֹ : וַיְהִי מִשְׁקַל נִזְמֵי
præter laudatas, ,pia ſolam ,auecrum ſeptuagenturnus & ,mille ,poſtulauerat quæ ,eni
27 הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׁאָל אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת זָהָב לְבַד מִן
montis, ,veſtes purpu-
הַשַּׂהֲרֹנִים וְהַנְּטִיפוֹת וּבִגְדֵי הָאַרְגָּמָן שֶׁעַל מְלָכֵי
erat, ,eorum camelorum collis in* quæ ,ornatus pro ,ſolam & ,Midian
מִדְיָן וּלְבַד מִן הָעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי גְמַלֵּיהֶם :
ſua ciuitate in illud ,ſuum & ,Ephud Ghidhon ,ibi fecit Et ea ex
28 וַיַּעַשׂ אֹתוֹ גִדְעוֹן לְאֵפוֹד וַיַּצֵּג אֹתוֹ בְעִירוֹ
ſuitque ,ibi cum poſt Iisael omnis ſuus fornicati & ,Hophrah in posuit
עָפְרָה וַיִּזֶן כָּל יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שָׁם וַיְהִי
,ſuperum in eius domui & ,Ghidhon
לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתוֹ לְמוֹקֵשׁ :
ad diderunt non & ,Iisael ,ſuum facim ei Midian eſt humiliatus Et
29 וַיִּכָּנַע מִדְיָן לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ
,diebus in annis quadraginta terra quieuitque :ſuum capiti eleuare
עוֹד לָשֵׂאת רֹאשָׁם וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי
ſui domo in manſit & ,Ioas filius Ierubbahal abiit Et .Ghidhon
30 גִדְעוֹן : וַיֵּלֶךְ יְרֻבַּעַל בֶּן יוֹאָשׁ וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתוֹ
quia ;eius ſemur ejusdem filij ſeptuaginta fuerunt Ghidhon ipſi Et qui egreſſi
31 וַיְהִי לְגִדְעוֹן הֵיוּ שִׁבְעִים בָּנִים יֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי
,ei fuerunt multæ vxores
נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ :
concubina
,filium ipſa eriam ei peperit ,Sechem in* quæ ,eius pedes Et
32 וּפִלַגְשׁוֹ אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם יָלְדָה לוֹ גַּם הִוא בֶּן
Ghidhon eſt mortuus Et .Abimelech eius nomen poſuit &
וַיָּמָת גִּדְעוֹן
33 בֶּן זָקֵן וְטוֹבָה בְּקֶבֶר יוֹאָשׁ אָבִיו
eſſet mortuus quamdiebus ,fuis Et .Hezri patris Hophrah in eius
בְּעָפְרַת אֲבִי הָעֶזְרִי : וַיְהִי כַּאֲשֶׁר מֵת
:Behalim poſt ſunt fornicati & ,Iisael filij fuit reuerſi & ,Ghidhon
34 גִּדְעוֹן וַיָּשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים
,deum in Baalberith ſibi poſuerunt & pro deo,
וַיָּשִׂימוּ לָהֶם בַּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים :
,ſui Dei DOMINI Iisael filij iunt recordati non Et
35 וְלֹא זָכְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
,circuitu ,illorum inimicorum omnium manu de eos eruerat qui erat, ſin
הַמַּצִּיל אוֹתָם מִיַּד כָּל אוֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב :

omne ſuum ,Ghidhō Ierubbahal domo cū miſericordiā fecerunt Nec
36 וְלֹא עָשׂוּ חֶסֶד עִם בֵּית יְרֻבַּעַל גִּדְעוֹן כְּכָל
,Iisael cum fecerat quod bonum
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה עִם יִשְׂרָאֵל :

CAP. IX. ט

Profecit autē ſiue matris fratres ad Sechem in Ierubbahal filius Abimelech ivit Et
1 וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ בֶּן יְרֻבַּעַל שְׁכֶמָה אֶל אֲחֵי אִמּוֹ
,ſuæ matris patris domus familiam omnem ad & ,eos ad eſt locutusque
וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וְאֶל כָּל מִשְׁפַּחַת בֵּית אֲבִי אִמּוֹ
dominum omnium auribus in* eius Loquimini :dicendo
2 לֵאמֹר : דַּבְּרוּ נָא בְּאָזְנֵי כָּל בַּעֲלֵי
omnes viri ſeptuaginta .eos in dominari an vobis bonum Quid :Sechem
שְׁכֶם מַה טּוֹב לָכֶם הֲמֹשֵׁל בָּכֶם שִׁבְעִים אִישׁ כָּל
quod ,ierubbahalis & ,ſeptuaginta viri .eos in dominari an ,Ierubbahal filij
בְּנֵי יְרֻבַּעַל אִם מֹשֵׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד וּזְכַרְתֶּם כִּי
,eos veſtes caro & ,veſtrum os
עַצְמְכֶם וּבְשַׂרְכֶם אָנִי :
dominum omnium auribus in* ea ſuper eius matris fratres ſunt locuti Et
3 וַיְדַבְּרוּ אֲחֵי אִמּוֹ עָלָיו בְּאָזְנֵי כָּל בַּעֲלֵי
poſt eorum cor ſe inclinauit & ,ifta verba omnia Sechemi
שְׁכֶם אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לִבָּם אַחֲרֵי
ei dederunt Et .ipſi noſter Fuit :direxerunt quia ,Abimelech
4 אֲבִימֶלֶךְ כִּי אָמְרוּ אֲחִינוּ הוּא : וַיִּתְּנוּ לוֹ
eis in conduxit mercede & ,Iliahalleuith domo ſuæ argenteos ſeptuaginta
שִׁבְעִים כֶּסֶף מִבֵּית בַּעַל בְּרִית וַיִּשְׂכֹּר בָּהֶם
,eum poſt iuerunt & ,leues & ,vacuos viros Abimelech
אֲבִימֶלֶךְ אֲנָשִׁים רֵקִים וּפֹחָזִים וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו :
,filios fratres interfecit & ,Hophrah in ſui patris domum * venit Et
5 וַיָּבֹא בֵית אָבִיו בְּעָפְרָה וַיַּהַרְגוּ אֶת אֶחָיו
,ſeptuaginta ſuper .eius lapidem ſuper .vnum ,Ierubbahal filios
בְּנֵי יְרֻבַּעַל שִׁבְעִים אִישׁ עַל אֶבֶן אֶחָת
,eabſcondit quia ,parum Ierubbahal filius Iotham
וַיִּוָּתֵר יוֹתָם בֶּן יְרֻבַּעַל הַקָּטֹן כִּי נֶחְבָּא :
,Millo domus omnis & ,Sechem domus omnes ſunt congregati Et
6 וַיֵּאָסְפוּ כָּל בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְכָל בֵּית מִלּוֹא
,ſua plantare eum regem in Abimelech fecerunt regnare & ,iuerunt &
וַיֵּלְכוּ וַיַּמְלִיכוּ אֶת אֲבִימֶלֶךְ לְמֶלֶךְ עִם אֵלֹן מַצַּב
ſteiit & ,eam & ,Iotham ipſi nunciauerunt Et .Sechem in* quæ
7 אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם : וַיַּגִּידוּ לְיוֹתָם וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲמֹד
dixit & ,eſclamauitque ,ſuam vocem leuauit & ;Gherizim in montis cacumen in
בְּרֹאשׁ הַר גְּרִזִים וַיִּשָּׂא קֹלוֹ וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר
,Deus vos ad audiat & ,Sechem domini me ad Audite :eis
לָהֶם שִׁמְעוּ אֵלַי בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְיִשְׁמַע אֲלֵיכֶם אֱלֹהִים :
diceret quemadmodū & ,regem ſe ſuper vngendum ad ,ligna mernit Eundo
8 הָלוֹךְ הָלְכוּ הָעֵצִים לִמְשֹׁחַ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמְרוּ
,olivæ eis Dixitque ,nos ſuper Regna :olivæ
לַזַּיִת מְלוֹכָה עָלֵינוּ :
,decoro humaſtatis me in qua ,meam pinguedinem faciem eſſe Nunquid
9 וַיֹּאמֶר לָהֶם הַחָדַלְתִּי אֶת דִּשְׁנִי אֲשֶׁר בִּי יְכַבְּדוּ אֱלֹהִים
,ligna ſuper promouendum ad ,vadam & ,homines &
וַאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל הָעֵצִים :
,nos ſuper regna ,tu Vade :ficum ad ligna Dixeruntque
10 וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לְתְאֵנָה לְכִי אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ :
,meum dulcedinem ſacere eſſe Num :vitis ea dixit Et
11 וַתֹּאמֶר לָהֶם הַתְאֵנָה הֲחָדַלְתִּי אֶת מְתוֹקִי
,ligna ſuper promouendi vadam & ,optimum meum fructum &
וְאֶת תְּנוּבָתִי הַטּוֹבָה וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל הָעֵצִים :
,nos ſuper regna ,tu Vade :eiceam ad ligna Dixeruntque
12 וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַגֶּפֶן לְכִי אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ :
,meum mufcum ſacere eſſe Num :vitis ea dixit Et
13 וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן הֶחְדַּלְתִּי אֶת תִּירוֹשִׁי
,ligna ſuper promouendi vino & ,hominesque deum lætificans
הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל
,nos ſuper regna ,tu Vade :eiceam ad ligna omnia dixerunt Et
14 וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעֵצִים אֶל הַחֹשֶׁךְ
,tu ſuper regnum in me ingredere
15 אַתְּ מְלָכִי עָלֵינוּ :
,ſua veritate in ſi :ligna ad eadem dixit Et
וַיֹּאמֶר הָאֲשֶׁד אֶל הָעֵצִים אִם בָּאֱמֶת אַתֶּם
,mea vmbra in confidat ,eoque ,nos ſuper regnum in me ingredere
מְשִׁחִים אֹתִי לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם בֹּאוּ חֲסוּ בְצִלִּי
,ſed Dei DOMINI Iisael filij iunt recordati non Et
16 וְאִם אֵין תֵּצֵא אֵשׁ מִן הָאֲשֶׁד וְאֹכַל אֶת אַרְזֵי
,ſuper ,eadem de ignis egrediatur ,non ſi &
הַלְּבָנוֹן :

feciſtis regoare & ,feciſtis perfectione in & ,veritate in ſi nunc Et
17 וְעַתָּה אִם בֶּאֱמֶת וּבְתֹם עֲשִׂיתֶם וַתַּמְלִיכוּ
,ei domo cū & ,Ierubbahal cum feciſtis bonum ſi & ,Abimelech
אֶת אֲבִימֶלֶךְ וְאִם טוֹבָה עֲשִׂיתֶם עִם יְרֻבַּעַל וְעִם בֵּיתוֹ
pugnauit Quia ,ei feciſtis eius manuum retributione merita &
וְאִם כִּגְמוּל
,ſuæ matris patris domus familiam omnem ad & ,eos ad eſt locutusque
18 יָדָיו עֲשִׂיתֶם לוֹ : אֲשֶׁר נִלְחַם
,ſuam matrem pro animam proiecit & ,vobis ſuper nunc pugnauit
אֲבִי עֲלֵיכֶם וַיַּשְׁלֵךְ אֶת נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וַתַּצֵּלוּ
,Madian manu e
אֶתְכֶם מִיַּד מִדְיָן :
lapide ſuper viros ſeptuaginta .eius filios interfecitis & ,hodie eum pariter
19 וְאַתֶּם קָמְתֶם עַל בֵּית אָבִי הַיּוֹם וַתַּהַרְגוּ בָנָיו
,Sechem domini ſuper eius anelle filiū Abimelech feciſtis regnare & ,vobis
שִׁבְעִים אִישׁ עַל אֶבֶן אֶחָת וַתַּמְלִיכוּ אֶת אֲבִימֶלֶךְ
,ipſe veſtre fratre eius
בֶּן אֲמָתוֹ עַל בַּעֲלֵי שְׁכֶם כִּי אֲחִיכֶם הוּא :
feciſtis perfectione in & ,veritate in ſi Et
20 וְאִם בֶּאֱמֶת וּבְתֹם עֲשִׂיתֶם
,Abimelech in laetemini ,hac die eius domo cum & ,Ierubbahalis eum
שִׂמְחוּ בְאֲבִימֶלֶךְ וְיִשְׂמַח גַּם הוּא בָּכֶם
,vobis in ipſe etiam laetetur & ,ignis egrediatur ,non ſi Et
21 וְתֵצֵא אֵשׁ מִבֵּין בַּעֲלֵי שְׁכֶם וּמִבֵּית מִלּוֹא וְתֹאכַל אֶת
,comedat & ,Abimelech ab & ,Millo domo de & ,Sechem domini a ignis egrediatur &
בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאֶת בֵּית מִלּוֹא וְתֹאכַל אֵשׁ מִבַּעֲלֵי שְׁכֶם
:Sechem & ,Millo domum & ,Sechem domini a ignis egrediatur &
וּמִבֵּית מִלּוֹא וְתֹאכַל אֶת אֲבִימֶלֶךְ :
manſit & ,fugit & ,Iotham fugit Et
22 וַיִּבְרַח יוֹתָם וַיָּנָס וַיֵּלֶךְ בְּאֵרָה וַיֵּשֶׁב
,eo in pugnæ & ,Abimelech
23 שָׁם מִפְּנֵי אֲבִימֶלֶךְ אָחִיו : וַיִּשַׁר אֱלֹהִים רוּחַ
,fui fratris Abimelech fauore & in
רָעָה בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּבְגְּדוּ בַּעֲלֵי שְׁכֶם
,Iisael
24 בַּאֲבִימֶלֶךְ : לָבוֹא חֲמַס שִׁבְעִים בְּנֵי יְרֻבַּעַל
,annis trium
וְדָמָם לָשׂוּם עַל אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם אֲשֶׁר
malum ſimtum Deus Miſitque
הָרַג אוֹתָם וְעַל בַּעֲלֵי שְׁכֶם אֲשֶׁר חִזְּקוּ אֶת יָדָיו
,Ierubbahal filiorum ſeptuaginta inturia tormentum Ad
25 לַהֲרֹג אֶת אֲחֵיהֶם : וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם
,Sechem domini ſunt præuaricati & ,Sechem domini mter & ,Abimelech in ut ſuum
בְּרָאשֵׁי הָהָרִים וַיִּגְזְלוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר יַעֲבָר
,Ghahal venit Et .Abimelech ipſi eſt nunciatum & ,eo in
בַּדֶּרֶךְ עֲלֵיהֶם וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ :
,eo in ſperauerunt que ,Sechem in manſerūt & ,eius fratres & ,Hebed filius
26 וַיָּבֹא גָּעַל בֶּן עֶבֶד וַאֲחָיו וַיַּעַבְרוּ בִּשְׁכֶם
,Sechem, ſuum
וַיִּבְטְחוּ בּוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם :
,vindemiauerunt & ,agrum in ſunt egreſſi Et
27 וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֶה וַיִּבְצְרוּ אֶת
,domum ſunt ingreſſi & ,laudes fecerunt & ,calcauerunt &
כַּרְמֵיהֶם וַיִּדְרֹכוּ וַיַּעֲשׂוּ הִלּוּלִים וַיָּבֹאוּ בֵּית
,Abimelech maledixerunt & ,bibernnt & ,comederunt & ,ſuum vinum
אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיְקַלְלוּ אֶת אֲבִימֶלֶךְ :
,Sechem quæ & ,Abimelech Quis :Hebed filius Ghahal dixit Et
28 וַיֹּאמֶר גָּעַל בֶּן עֶבֶד מִי אֲבִימֶלֶךְ וּמִי שְׁכֶם
,eius præpoſitus Zebul & ,Ierolbahal filius Nonne Ieſſebaneus quid
כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא בֶן יְרֻבַּעַל וּזְבֻל פְּקִידוֹ
,nos ei ſeruiemus cur & ;Sechem patris Chamor, eius abiit
עִבְדוּ אֶת אַנְשֵׁי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם וּמַדּוּעַ נַעַבְדֶנּוּ אֲנָחְנוּ :
,remouebo & ,mea manu in illum populum dabo quis Et
29 וּמִי יִתֵּן אֶת הָעָם הַזֶּה בְיָדִי וְאָסִירָה אֶת
,egredere & ,tuum exercitum Auge :Abimelech ſi dixit Et ;Abimelech ad
אֲבִימֶלֶךְ וְאָמַר לַאֲבִימֶלֶךְ הַרְבֶּה צְבָאֲךָ וְצֵאָה :
:Hebed filij Ghahal verba ciuitatis princeps Zebul mudauit Et
30 וַיִּשְׁמַע זְבֻל שַׂר הָעִיר אֶת דִּבְרֵי גָּעַל בֶּן עֶבֶד
Abimelech ad legatos miſit Et :
31 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל אֲבִימֶלֶךְ
,venerunt eius fratres & ,Hebed filius Ghahal Ecce dicendo
תְּרֻמָּה לֵאמֹר הִנֵּה גָּעַל בֶּן עֶבֶד וַאֲחָיו בָּאִים
,ea ſuper ciuitatem ,aggrediantur ipſi ecce & ,Sechem de
שְׁכֶמָה וְהִנָּם צָרִים אֶת הָעִיר עָלֶיךָ :
,inſidiate & ,tecum ſi qui populus & ,nocte ſurge nunc Et
32 וְעַתָּה קוּם לַיְלָה אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר אִתָּךְ וְאֶרְבּ
,manicatis ,ſolum pris circa manē in ,eris Et
בַּשָּׂדֶה : וְהָיָה בַּבֹּקֶר כְּזֹרַח הַשֶּׁמֶשׁ תַּשְׁכִּים
,ſecum & qui populus & ,ipſe ros & ,ciuitatem ſuper
וּפָשַׁטְתָּ עַל הָעִיר וְהִנֵּה הוּא וְהָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cape DOMINVS dixit & ipsO nocteIn fuit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה קַח
Tolle
sensuum fuerat tecendum iumentum & two pairi qui bouis iumentum
אֶת־פַּר מִשְׁאָר אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וּפַר הַשֵּׁנִי שֶׁבַע שָׁנִים
iuuenci
iucum & two patri quod Bahal altare distruendes
וְהָרַסְתָּ אֶת־מִזְבַּח הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וְאֶת־הָאֲשֵׁרָה
destrues illud ſuper quo
אֲשֶׁר עָלָיו תִּכְרֹת׃
ſuccidas
fortemilius super two Deo DOMINO altare aedificabis Et
וּבָנִיתָ מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל רֹאשׁ
ædificabis altare
הַמָּעוֹז הַזֶּה בְּמַעֲרָכָה וְלָקַחְתָּ אֶת־הַפַּר הַשֵּׁנִי וְהַעֲלִיתָ
facies aſcendere & ſecundum ordinem eius & ſacrificabis eum
עֹלָה בְּעֵצֵי הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר תִּכְרֹת׃
holocauſtum ligna in holocauſtum
faciet & ſuis ſeruis de eius decem Ghidhon Cepit
וַיַּעַשׂ גִּדְעוֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְהוָה וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
familiam
die in facere & ſuis patris timens timebat
יָרֵא אֶת־בֵּית אָבִיו וְאֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר מֵעֲשׂוֹת יוֹמָם
ecce & mane in ciuitate viri manifeſtatum Et
וְהִנֵּה בַבֹּקֶר וְהִנֵּה נִתַּץ הַבַּעַל וְגַם אֲשֵׁרָה
& ſuccidit
כָּרוּת אֲשֶׁר עָלָיו׃
& ſuccisum
& ſuccidit
וַיִּשְׁחֲטוּ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה
& erat ſuccisus illud ſuper quo Bahal altare erat diſtructo
נִתַּץ מִזְבַּח הַבַּעַל וְאֶת־הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָלָיו כָּרוּתָה וְאֶת
ædificatum altare ſuper ſecundum ordinem
הַפַּר הַשֵּׁנִי הָעֲלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ הַבָּנוּי׃
obtulerat
quisquis
quis
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה׃
& ſuis Ioas filium Ghidhon dixerunt & inueſtigarent & quiſierunt &
וַיִּדְרְשׁוּ וַיְבַקְשׁוּ וַיֹּאמְרוּ גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ עָשָׂה
Ioas ad eiuitatis viri Dixerunque hoc verbum
וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־יוֹאָשׁ הוֹצִיא
Bahal altare diruit quia immolauit & iuxta illum Ioas
אֶת־בִּנְךָ וְיָמֹת כִּי נִתַּץ אֶת־מִזְבַּח הַבַּעַל וְכִי כָרַת הָאֲשֵׁרָה
ſuccidas illud ſuper & qui
אֲשֶׁר עָלָיו׃
ſuccidit altare
ſeruientibus
וַיֹּאמֶר יוֹאָשׁ לְכָל־אֲשֶׁר עָמְדוּ עָלָיו הַאַתֶּם
ſuper eo
ſtantibus
ſeruis
ſuis
ſuper eo
ſtantibus
ſeruis
ſuis
ſuper eo
ſtantibus
ſeruis
ſuis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abinoam filius Barae afferendisse quòd ,Sisera ipsi omnes fuerunt Et
[h] נְגִי fin congregauit feruos ferant
[h] מִיָּת ad Deborah Dixitque ,Chiron torrentem ad genium
[h] הַנְּחִיל fiere est in qua tra- didit
[h] עוף Veni, [h] צאי quarta.
[h] סוח ante eos
[h] נקב occiderat ciuus coram filia
[h] הלך contra
[h] סוף Dum vicissi- tur dum sponte & offert po- pulus

Ahinoam filius Barae afferendisse quòd ,Sisera ipsi omnes fuerunt Et
[h] נְגִי fin congregauit feruos ferant
[h] מִיָּת ad Deborah Dixitque ,Chiron torrentem ad genium
[h] הַנְּחִיל fiere est in qua tra- didit
[h] עוף Veni, [h] צאי quarta.
[h] סוח ante eos
[h] נקב occiderat ciuus coram filia
[h] הלך contra
[h] סוף Dum vicissi- tur dum sponte & offert po- pulus

CAP. V. ה

Illa die in Abinoham filius Barae & ,Deborah cecinit Et
[h] שׁוּר populo ferocium in vltionem obsidionis Is
[h] בְּפָרַע ,Domino benedicite ,Israel in principes auditus percipite ,reges Audite
[h] שָׁמְעוּ Deo ,Domino psallam ,canam ego
[h] אָנֹכִי אָשִׁירָה אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

יְהוָה בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה גַּם־שָׁמַיִם נָטְפוּ גַּם עָבִים נָטְפוּ מָיִם׃
aquæ stillauerunt nubes etiã ,stillauerunt cæli etiã ,est ,tremuit terra ,Edom
הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה זֶה סִינַי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
,Israel Dei DOMINI ,Sinai ille DOMINI facies a fluxerunt Montes
בִּימֵי שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת בִּימֵי יָעֵל חָדְלוּ אֳרְחוֹת וְהֹלְכֵי נְתִיבוֹת יַלְכוּ אׇרְחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת׃
,tortuosas semitas perambulantes ,semitæ perambulantes & ,Deborah ,Anath filii Samgharæ diebus In
חָדְלוּ פְרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדָלוּ עַד שֻׁקַּמְתִּי דְבוֹרָה שׇׁקַמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃
,Israel in matre ,intrerei donec ,surrexi ,Israel in matre ,intrerei donec
יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אָז לֶחֶם שְׁעָרִים מָגֵן אִם־יֵרָאֶה וְרֹמַח בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל׃
,Israel in millibus quadraginta in ,lancea & ,conflictione
לִבִּי לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם בָּרְכוּ יְהוָה׃
,DOMINO
רֹכְבֵי אֲתֹנוֹת צְחֹרוֹת יֹשְׁבֵי עַל־מְדִין וְהֹלְכֵי עַל־דֶּרֶךְ שִׂיחוּ׃
,meditamini ,via ,super ,asinas Equitantes ,candidas ,asinas ,Madiã ,super ,sedentes ,candidas asinas Equitantes
מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מִשְׁאָבִים שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת יְהוָה צִדְקַת פְּרָזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם־יְהוָה׃
,DOMINI populus ,Israel in ville ,infantiæ ,DOMINI infantias ,Israel in ,ville ,infantiæ ,DOMINI infantias
עוּרִי עוּרִי דְּבוֹרָה עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי שִׁיר קוּם בָּרָק וְשׇׁבְךָ בן־אֲבִינֹעַם׃
,Abinoham filii tuam ,capiuitatem captiua & ,Barac ,Exurge ,exurge ,Deborah ,exurge ,Exurge
אָז יָרַד שָׂרִיד לְאַדִּירִים עַם יְהוָה יָרַד־לִי בַּגִּבּוֹרִים׃
,fortibus in ,mihi ,descendit ,fortibus in ,mihi ,descendit
מִנִּי אֶפְרַיִם שׇׁרְשָׁם בַּעֲמָלֵק אַחֲרֶיךָ בִנְיָמִן בְּעַמֶּיךָ מָחֹקְקִים וּמִזְבֻּלוֹן מׇשְׁכִים בְּשֵׁבֶט סֹפֵר׃
,Benjamin te post ,Amalech in eorum radix Ephraim De ,Zebulon ,scribæ virga in ,trahentes ,scribæ virga in ,trahentes
וְשָׂרֵי בִישָׂשכָר עִם דְּבוֹרָה וְיִשָּׂשכָר כֵּן בָּרָק בְּעֵמֶק שׇׁלַח בְּרַגְלָיו בְּפַלְגוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חִקְרֵי לֵב׃
,magna ,Reuben diuisionibus in ,suis pedibus in est missus vallem in ,magna ,Reuben diuisionibus in ,suis pedibus in est missus vallem in
לָמָּה יָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם לִשְׁמֹעַ שְׁרִקוֹת עֲדָרִים לִפְלַגוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חִקְרֵי לֵב׃
,cordis ,tentationes magna ,Reuben diuisionibus in egregium ,cordis ,tentationes magna ,Reuben diuisionibus in egregium
גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן וְדָן לָמָּה יָגוּר אָשֵׁר יָשַׁב לְחוֹף יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכֹּן׃
,habitabit eius ,fretibus super & ,maritimis portus ad Galis ,Aser
זְבֻלוֹן עַם חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת וְנַפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה׃
,agri ,altitudines super ,Nephthali & ,agri ,altitudines super ,Nephthali &
בָּאוּ מַלְכִים נִלְחָמוּ אָז נִלְחֲמוּ מַלְכֵי כְנַעַן בְּתַעְנַךְ עַל־מֵי מְגִדּוֹ בֶּצַע כֶּסֶף לֹא לָקָחוּ׃
,Megliddo aquas ,super ,Tahanach in ,Megliddo aquas ,super ,Tahanach in
מִן שָׁמַיִם נִלְחֲמוּ הַכּוֹכָבִים מִסִּלֳּתָם נִלְחֲמוּ עִם־סִיסְרָא׃
,Sisera cum pugnauerunt ,stellæ ,Sisera cum pugnauerunt ,stellæ
נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם נַחַל קְדוּמִים נַחַל קִישׁוֹן תִּדְרְכִי עֻזִּי׃
,mea anima ,conculcabit ,Chison torrens ,Chedumim* ,mea anima ,conculcabit ,Chison torrens ,Chedumim*

,feminorum domo è ,vos eduxi & ,Aegypto ex ,vos
[h] נְצָא à facie vestra,
[h] habitatis
[h] obtẽperastis voci meæ,
[h] erat
[h] excutiebat vt fugeret
[h] fugerent
[h] Obtero
[h] sunt
[h] tradidisque manu
[h] manu
[h] שְׁעִי Obtero
[h] patris meus pauper est
[h] locum qui erat accessit.
[h] נְגַשׁ Tolle
[h] לְקַח in petra illa, [h] carnium
[h] effudit
[h] flammam ignis ascendit & ,carnes & ,vrgitque ,eius manu in quæ
[h] קְצֵה qui erat
[h] עֶלֶה ascendit impiæ recessit effetti
[h] רָאָה facie ad fa- ciem.
[h] בְּנָה illud † Dæmo- nes facit, est

אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאוֹצִיא אֶתְכֶם מִבֵּית עֲבָדִים׃
,vos opprimebãt omnibꝰ manu de & ,Aegyptiorũ manu de vos erui Ex
וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־לֹחֲצֵיכֶם וָאֲגָרֵשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם וָאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־אַרְצָם׃
,eorum terram vobis dedique ,vestros a eos expuli &
וָאֹמַר לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִירְאוּ אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים בְּאַרְצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי׃
timeatis non ,vester Deus DOMINVS Ego ,vobis dixi Ac
וַיָּבֹא מַלְאַךְ יְהוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּעָפְרָה אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים בַּגַּת לְהָנִיס מִפְּנֵי מִדְיָן׃
,torculari in frumenta excutiens ,eius filius Ghidhon & : Hezri ,fugiendum ad ,torculari in frumenta excutiens ,eius filius Ghidhon & : Hezri
וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל׃
,cum ad Dixitque ,cum ,patre ,tecum DOMINVS ,cum ad
וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן בִּי אֲדֹנָי וְיֵשׁ יְהוָה עִמָּנוּ וְלָמָּה מְצָאַתְנוּ כָּל־נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר סִפְּרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ יְהוָה׃
noos narrauerunt quæ ,eius mirabilia omnia ? vbi & ,hoc totum ,Dominvs nos fecit ascendere Aegypto de Nonne : dicendo ,nostri patres
וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדְיָן הֲלֹא שְׁלַחְתִּיךָ׃
hac tua fortitudine in Vade ait & ,DOMINVS eum ad respexit Et
וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדֹנָי בְּמֶה אוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אֶלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי הַצָּעִיר בְּבֵית אָבִי׃
,mei patris domo in minimus ego & ,Menaßeh in tenuis mea chilias Ecce
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְהִכִּיתָ אֶת־מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד׃
percutiesque ,vecum ero Quia ,DOMINVS eum ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְעָשִׂיתָ לִי אוֹת שְׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי אַל־נָא תָּמִישׁ מִזֶּה עַד־בּוֹאִי אֵלֶיךָ וְהוֹצֵאתִי מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד־שׁוּבֶךָ׃
quæso ,donec ,vemã facti ficium comã te, ,donec reuer- tatis.
וַיָּבֵא גְדִי עִזִּים וְהַמַּצּוֹת מִבָּשָׂר יָשִׂים עַל־הַסֶּלַע הַזֶּה וְאֶת־הַמָּרָק שְׁפֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃
,fac ,fac ,fac
וַיִּשְׁלַח מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־קְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּגַּע בַּבָּשָׂר וּבַמַּצּוֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וּמַלְאַךְ יְהוָה הָלַךְ מֵעֵינָיו׃
,eius oculis ab ,eius DOMINI
וַיַּרְא גִּדְעוֹן כִּי מַלְאַךְ יְהוָה הוּא וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֲהָהּ אֲדֹנָי יְהוִה כִּי עַל־כֵּן רָאִיתִי מַלְאַךְ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים׃
,Ghidhon dixit & ,ipse DOMINI ,angelus quod ,Ghidhon vidit Et
וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל־תִּירָא לֹא תָמוּת׃
,mortieris non ,timeas ,mortieris non ,timeas
וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקְרָא לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עֹדֶנּוּ עֹפְרַת הָאֲבִיעֶזְרִי׃
,Hezri patris Hophtanis in ,ibi adhuc ,Hezri patris Hophtanis in ,ibi adhuc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Chenahanæi inhabitare in Afer habitauit Et
בְּכְנַעֲנִי בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא הוֹרִישׁוּ
expulit non Naphthali
בְּנֵי נַפְתָּלִי אֶת יוֹשְׁבֵי בֵּית עֲנָת וְאֶת יוֹשְׁבֵי בֵּית שֶׁמֶשׁ
habitauit sed Bethhanath habitatores &
וַיֵּשֶׁב בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְיוֹשְׁבֵי בֵּית עֲנָת וְיוֹשְׁבֵי בֵּית שָׁמֶשׁ
Bethsames habitatores & terræ habitatorum Chenahanæi inmixti
וַיְהִי לָהֶם לָמַס
Emaum oppressuit & tributarii
וַתִּלָּחֲצֵם הָאֱמֹרִי
Amorræi
בְּנֵי דָן הָהָרָה כִּי לֹא נְתָנוּ לָרֶדֶת בָּעֵמֶק
Aialon in Cheres monte in habitare Emorræus Capsijque
וַיּוֹאֶל הָאֱמֹרִי לָשֶׁבֶת בְּהַר חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן
inmixti in fuerunt & Iosephi domus manus eft aggrauata & Sabraibum in &
וַתִּכְבַּד יַד בֵּית יוֹסֵף
scorpionum afcensu ab Emoræi terminus Et
וּגְבוּל הָאֱמֹרִי מַעֲלֵה עַקְרַבִּים מֵהַסֶּלַע וָמָעְלָה

CAP. II. ב

Bochim ad Ghilgal de DOMINI angelus afcendit Et
וַיַּעַל מַלְאַךְ יְהוָה מִן הַגִּלְגָּל אֶל הַבֹּכִים
in vos introduxi & Aegypto ex vos feci Afferdere dixit &
וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל
faciam irritum Non dixi & veftris pactibus inirui quam &, terram
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וָאֹמַר לֹא אָפֵר
eorum non vos Et
בְּרִיתִי אִתְּכֶם לְעוֹלָם וְאַתֶּם לֹא תִכְרְתוּ
non & idiotarum eorum altaria thumi terra habitatoribus pactum
בְּרִית לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם תִּתֹּצּוּן וְלֹא
dixi etiam Et ifcelfis hoc cur mea voces audiftis obedientiæ
שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי מַה זֹּאת עֲשִׂיתֶם וְגַם אָמַרְתִּי
Iacrymas in vobis erunt fed veftros faciebus à eos expellam Noh facie vellet
לֹא אֲגָרֵשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְצִדִּים
laqueum in vobis erunt eorum dij & cum loqui
וֵאלֹהֵיהֶם יִהְיוּ לָכֶם לְמוֹקֵשׁ
Iſrael filios omnes ad hæc verba DOMINI angelus
וַיְהִי כְּדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Vocueruntque ſeruerunt & ſuam vocē populus eiulauerunt &
וַיִּשְׂאוּ הָעָם אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ
Domino ibi immolauerunt & Bochim ipſius loci nomen
וַיִּקְרְאוּ שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֹּכִים וַיִּזְבְּחוּ שָׁם לַיהוָה
eis Iſrael filij abierunt & populum Iehoſuah dimiſit Et
וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת הָעָם וַיֵּלְכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
Seruierunque terram poſſidendam ad ſuam hæreditatem ad
וַיַּעַבְדוּ לַיהוָה כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים
fenatorum diebus omnibus & Iehoſuah diebus obiit DOMINO populo
אֲשֶׁר הָאֲרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר רָאוּ אֵת כָּל מַעֲשֵׂה
eſt mortuus Et Iſraël fecit quod magnum DOMINI
יְהוָה הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל
annorum decem & centum vir, DOMINI ſeruus, Nun filius Iehoſuah
וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן מֵאָה וַעֶשֶׂר שָׁנִים
mo & in, Heres Thamnath in eo hæreditatis terminus in eo ſepelierunt Et
וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת חֶרֶס בְּהַר
generatio omnis etiam Et Gheber mortis noſtros in, Ephraim
אֶפְרָיִם מִצְּפוֹן לְהַר גָּעַשׁ
eos poſt alia generatio ſurrexitque ſuos patres ad ſuos collecti ille
וְגַם כָּל הַדּוֹר הַהוּא נֶאֶסְפוּ אֶל אֲבוֹתָיו וַיָּקָם דּוֹר אַחֵר אַחֲרֵיהֶם
ſcirit quod ſuftulit etiam & DOMINUM nouerunt non qui
אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֶת יְהוָה וְגַם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה
oculis in malum Iſrael filij Fecerunque
וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָרַע בְּעֵינֵי
DOMINVM detefiquum Et Behalim ſeruierunt & DOMINVM
יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת הַבְּעָלִים
ſuorum & Aegypti terræ eos educentem patrum Deum qui abierunt
וַיַּעַזְבוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם הַמּוֹצִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּלְכוּ
eorum circum qui populorum dijs & ſiccos deos poſt
אֲחֵרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
Derelinquentes & DOMINVM irritarunt & eas ſuorum ſeruiunt &
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּכְעִיסוּ אֶת יְהוָה
eſt iratus Et Aſtaroth & Baal ſeruierunt & DOMINVM furor eius
וַיַּעַזְבוּ אֶת יְהוָה וַיַּעַבְדוּ לַבַּעַל וְלָעַשְׁתָּרוֹת
diripuerint & diſtribuendi manu in eos dedit & Iſrael in DOMINI eius

vendiderunt potentiæ non & circuitu à eorū inimicorum manu in eos vendidit & eos
אוֹתָם וּמִכֹּל סְבִיבָיו אוֹיְבֵיהֶם וְלֹא יָכְלוּ
ſtare virtus non ſecum Ia ſeruire inimicorum faciendi ſtare vires
עוֹד לַעֲמֹד לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם
DOMINVS eſt locutus ſicuti malum in eos in erat DOMINI manus
בְּכֹל אֲשֶׁר יָצְאוּ יַד יְהוָה הָיְתָה בָּהֶם לָרָעָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
ſolus ſui angelitis & eis DOMINVS iurauit ſicut &
וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם וַיִּצַּר לָהֶם מְאֹד
manu & eos ſeruaturorum & Iudices DOMINVS ſuſcitauit Et
וַיָּקֶם יְהוָה שֹׁפְטִים וַיּוֹשִׁיעוּם מִיַּד
quæ audierunt non ſuos iudices ad etiam Et
וְגַם אֶל שֹׁפְטֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ כִּי
eos fornicarium
זָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם סָרוּ מַהֵר
DOMINI præcepta audierunt ad eorū partes ambulauerunt ea vis de
מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם לִשְׁמֹעַ מִצְוֹת יְהוָה
Iudices eis DOMINVS ſuſcitauit eius Et fecerunt non
וַיָּקֵם יְהוָה לָהֶם שֹׁפְטִים וַיְהִי יְהוָה עִם הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעָם מִיַּד אֹיְבֵיהֶם
eorum contra à DOMINVS miſereabatur quia iudicis diebus omnibus
כֹּל יְמֵי הַשֹּׁפֵט כִּי יִנָּחֵם יְהוָה מִנַּאֲקָתָם
dolcem mouendo in eius Et
מִפְּנֵי לֹחֲצֵיהֶם וְרֹעֲרֵיהֶם
eorū tantiſtemus & eis ipſis eorum in peccatis
וְהָיָה בְּמוֹת הַשֹּׁפֵט יָשֻׁבוּ וְהִשְׁחִיתוּ מִכֹּל אֲבוֹתָם
ſuum patibus pro ambulandi & peruertebant
לָלֶכֶת אֲחֵרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וְלִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם לֹא הִפִּילוּ
faciebant cadere non eis ſe incuruando & eis ſeruiendo ipſorum
מִמַּעַלְלֵיהֶם וּמִדַּרְכָּם הַקָּשָׁה
ipſa via de & illis ſchibus de
מִפְּעֲלִילֵיהֶם וּמִדַּרְכָּם הַקָּשָׁה
ſuſcitabat DOMINVS ira Et
וַיִּחַר אַף
ſuos gens illis ſunt transgreſſi quod eo Pro dixit & Iſrael in DOMINI
יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יַעַן אֲשֶׁר עָבְרוּ הַגּוֹי הַזֶּה אֶת
imee voci obedierunt nō & eorum patribus præceperunt eorum pactū
בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתָם וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹלִי
eorum faciebat & eorum expellendum ad addam non ego Etiam
גַּם אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ אִישׁ מִפְּנֵיהֶם
eſt mortuus & Iehoſuah dimiſit quas gentibus de
מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָזַב יְהוֹשֻׁעַ
DOMINI viam ipſi oſtendimus nam Iſrael eis in
לְמַעַן נַסּוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל הֲשֹׁמְרִים הֵם אֶת דֶּרֶךְ יְהוָה
an eorum patres ſeruauerunt ſicut eis in ambulandum ad
לָלֶכֶת בָּהּ כַּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם לֹא
eas expellendum non ad & illas gentes DOMINVS dimiſit Et
וַיָּנַח יְהוָה אֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לְבִלְתִּי הוֹרִישָׁם
Iehoſuah manu in eas dedit non & ſeiuit
מְהֵרָה וְלֹא נְתָנָם בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ

CAP. III. ג

ea in remanſum ad, DOMINVS dimiſit quas gentes ipſe Et
וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִנִּיחַ יְהוָה לְנַסּוֹת בָּם אֶת
Chenahan præliа omnia noluerant non qui omnes Iſrael
כָּל אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֶת כָּל מִלְחֲמוֹת כְּנָעַן
ſcirent Iſrael filiorum generationes ſolæ præ Tantum
רַק לְמַעַן דַּעַת דֹּרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְלַמְּדָם
Quinque ea cognouerant non antea qui tantum præliа
חֲמִשָּׁה רַק אֲשֶׁר לְפָנִים לֹא יְדָעוּם
Chananæum & Sidonium & Chenahanæi omnem & Philiſtim Tartæos
סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְכָל הַכְּנַעֲנִי וְהָעִיזִּי וְהַחִוִּי
ingredientium ad vſque Chermon Baal montis à Libanon montem habitantes
יֹשֵׁב הַר הַלְּבָנוֹן מֵהַר בַּעַל חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא
Chamath eis remanſum ad Et eorum
שֵׁב הֵיר הַחֲמָת בְּיָדָם לְנַסּוֹת
Chamath
חֲמָת וַיְהִי לְנַסּוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל לָדַעַת
eorum mandata præcepit quæ DOMINI præcepta audirent etiam
הֲיִשְׁמְעוּ אֶת מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתָם
Moſis manu in
בְּיַד מֹשֶׁה וַיִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי
Amorræi Perizzei & Emorræi & Chittæi
הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי
eorum filias ſibi dederunt ſuas filias & eorum ſibi eorum filias
וַיִּקְחוּ אֶת בְּנוֹתֵיהֶם לָהֶם לְנָשִׁים וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם נָתְנוּ לִבְנֵיהֶם
eorum filis ſeruierunque
וַיַּעַבְדוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם
ſui Dei DOMINI ſunt obliti que DOMINI eorum in malum
וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
Iaach & Behalim ſeruierunt &
וַיַּעַבְדוּ אֶת הַבְּעָלִים וְאֶת הָאֲשֵׁרוֹת

occiderat ea tardare ad viſus eruſit Ehud Et
וַיָּמָת אֵהוּד וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
ſui tardarent Schnaith in eruſit & Adderam eruuntque ipſi &
וְשַׁמְגַּר בֶּן עֲנָת וַיַּךְ אֶת פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ בְּמַלְמַד הַבָּקָר
Ephraim monte in tuba in clamat & ea ingredientis in ſunt Et
וַיְהִי בְּבוֹאוֹ וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפָר בְּהַר אֶפְרָיִם
ſuum furies ad ipſe & monte de Iſrael filij eo cum deſcendebantque
וַיֵּרְדוּ עִמּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָהָר וְהוּא לִפְנֵיהֶם
DOMINVS dedit quia me per Sequimini eos ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רִדְפוּ אַחֲרַי כִּי נָתַן יְהוָה אֶת
eſſent & eis poſt deſcendebant Et veſtra manu in Moab veſtros inimicos
אֹיְבֵיכֶם אֶת מוֹאָב בְּיֶדְכֶם וַיֵּרְדוּ אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ
tranſire vetuit dederunt non & Moab ipſi Iordem tranſire
אֶת מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְמוֹאָב וְלֹא נָתְנוּ אִישׁ לַעֲבֹר
vitorum millia decem circiter illo tempore in Moab Peremptorumque
וַיַּכּוּ אֶת מוֹאָב בָּעֵת הַהִוא כַּעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ
eis euaſit non & cunctos virtus omnem & pinguem omnem
כָּל שָׁמֵן וְכָל אַיִשׁ חַיִל וְלֹא נִמְלַט אִישׁ
Iſrael manu ſub illa die in Moab eſt humiliatus Et
וַתִּכָּנַע מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל
ſunt ipſum poſt Et annis octoginta terra quieuit &
וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ שְׁמֹנִים שָׁנָה
vitos ſexcentos Peliſtim percuſſit & Hanath filius Samghar
וְאַחֲרָיו הָיָה שַׁמְגַּר בֶּן עֲנָת וַיַּךְ אֶת פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ
Iſrael ipſe etiam ſeruauit & iboris ſtercoreus in
בְּמַלְמַד הַבָּקָר וַיּוֹשַׁע גַּם הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל

CAP. IIII. ד

DOMINI oculis in malum ſecundum ad Iſrael filij addiderūt Et
וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
Iabin manu in DOMINVS eos vendidit Et eras mortuus Ehud &
וַיִּמְכְּרֵם יְהוָה בְּיַד יָבִין
Sitſera eius exercit principes & Chaſor in regnauit qui Chenahan regis
סִיסְרָא וְצָבָא וְהוּא יוֹשֵׁב בְּחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם
Iſrael filij clamauerunt Et gentium Charoſeth in habitans ipſe &
מֶלֶךְ כְּנַעַן אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחָצוֹר וְשַׂר צְבָאוֹ סִיסְרָא
ferociet eranc oppreſſit ipſe & ei ſimi currus nongenti quia, DOMINVM ad
וְהוּא יוֹשֵׁב בְּחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
fortiter Deborah Et annos viginti feminaque in Iſrael filios
אֶל יְהוָה כִּי תִשַּׁע מֵאוֹת רֶכֶב לוֹ וְהוּא לָחַץ
iudicabat ipſa Lappidoth vxor prophetiſſa mulier
וְדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֵשֶׁת לַפִּידוֹת הִיא שָׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל
Deborah palma ſub ſedens ipſa Et illo tempore in
בָּעֵת הַהִיא וְהִוא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת תֹּמֶר דְּבוֹרָה
eam Ramah inter & Ephraim monte in Bethel inter & ad filios Iehuda &
בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית אֵל בְּהַר אֶפְרָיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ
filiorum Barac vocauit & Miſimque iudicium ad Iſrael filij
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרָק בֶּן
Dominus præcepit Nōne eō ad dixitque, Naphthali Cheden de Abinoēā
אֲבִינֹעַם מִקֶּדֶשׁ נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא צִוָּה
deorum ſecum capas &, Thabor mouit in mecū & Vade Iſrael Deus
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵךְ וּמָשַׁכְתָּ בְהַר תָּבוֹר וְלָקַחְתָּ עִמְּךָ עֲשֶׂרֶת
Zebulun filios e & Naphthali filios de ſurrexitque millia
אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבוּלֻן
principem Siſeram Chiſon torrentem ad ie ad traham Et
וּמָשַׁכְתִּי אֵלֶיךָ אֶל נַחַל קִישׁוֹן אֶת סִיסְרָא שַׂר
illi manu in eā dabo & eius multitudine & eius currum & Iabin exercit
צְבָא יָבִין וְאֶת רִכְבּוֹ וְאֶת הֲמוֹנוֹ וְנָתַתִּיהוּ בְיָדֶךָ
non ſi & ibo & mecum ierit ſi Barac eam ad Dixitque
וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרָק אִם הֹלֵכִי עִמִּי וְהָלַכְתְּ וְאִם לֹא
eorum ibo Eundo Iſrael Et mecum non
הֵלַכְתְּ עִמִּי לֹא אֵלֵךְ
ſemitam tu quia, ita ſuper tuus ſeror eſt non veruntamen
וַתֹּאמֶר הָלֹךְ אֵלֵךְ עִמָּךְ אֶפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִּפְאַרְתְּךָ עַל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ
Deborah ſurrexitque Siſeram DOMINVS vendit mulieris manu in quia
כִּי בְיַד אִשָּׁה יִמְכֹּר יְהוָה אֶת סִיסְרָא וַתָּקָם דְּבוֹרָה
Zebulon Barac conclamauit Et Cheden in Barac eius ſui Et
וַתֵּלֶךְ עִם בָּרָק קֶדְשָׁה
ſeorum millibus decem ſuus poſtibus ac aſcendit & Cheden in Naphthali &
וַיַּעַל בָּרָק זְבוּלֻן וְנַפְתָּלִי קֶדְשָׁה וַיַּעַל בְּרַגְלָיו עֲשֶׂרֶת אַלְפֵי אִישׁ
ſe ſeparauit Chenæus Heber Et Deborah eo cum aſcendit que
וְאֶת נַפְתָּלִי וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרַד
ad vſque ſuos eius tentorium & Moſeth ſoceri Chobab filius de Chēn &
עַד אֵלוֹן בְּצַעֲנַיִם אֲשֶׁר אֵת קֶדֶשׁ
Cheden eius & quæ, Iohannim in querentia
וַיַּגִּידוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָּרָק בֶּן אֲבִינֹעַם הַר תָּבוֹר

Universidad de Deusto
Biblioteca

שופטים

LIBER IVDICVM;

HEBRAICE SOPHTIM.

CAP. I. א

1 Et factum est post mortem Iosue, interrogaverunt filii Israel Dominum, dicentes: Quis ascendet nobis principium ad Chenahanæum, ut pugnet contra eum?

2 Dixitque Dominus: Iudas ascendet; ecce tradidi terram in manu eius.

3 Dixit autem Iudas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, et pugnemus contra Chenahanæum, et vadam quoque ipse tecum in sortem tuam. Abiit ergo cum eo Simeon.

4 Ascendit igitur Iudas, et tradidit Dominus Chenahanæum et Pherezæum in manu eorum, percusseruntque ex eis in Bezec decem millia virorum.

5 Inveneruntque Adonibezec in Bezec, et pugnaverunt contra eum, et percusserunt Chenahanæum et Pherezæum.

6 Fugit autem Adonibezec, quem cum persecuti fuissent, comprehenderunt eum, et abscisis extremis manuum ac pedum partibus,

7 dixit: Septuaginta regum truncis manibus ac pedibus abscisis colligebant cibum sub mensa mea. Sicut ergo feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxerunt autem eum in Ierusalem, et mortuus est ibi.

8 Pugnantes autem filii Iudæ contra Ierusalem, ceperunt eam, et percusserunt in ore gladii, urbem quoque succenderunt igni.

9 Post hæc descenderunt ut pugnarent contra Chenahanæum habitatorem montis et meridiei, et campestrium regionum.

10 Perrexitque Iudas contra Chenahanæum habitantem in Hebron (nomen autem Hebron antea vocabatur Cariatharbe), et percussit Sesai et Achiman et Tholmai.

11 Et inde ascendens contra habitatores Dabir (nomen autem Dabir antea vocabatur Cariathsepher),

12 ait: Qui percusserit Cariathsepher et ceperit eam, dabo ei filiam meam Achsam uxorem.

13 Cepit autem eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor natu, et dedit ei filiam suam Achsam uxorem.

14 Quæ cum ad eum duceretur, persuasit ei ut peteret a patre suo agrum. Illa autem clamavit de asino. Cui cum dixisset Caleb: Quid habes?

15 respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi, da et aquarum irriguum. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius et irriguum inferius.

16 Filii autem Cinæi cognati Moysi ascenderunt de civitate Palmarum cum filiis Iudæ in desertum, quod habitatur ad meridiem Arad, et abierunt, et habitaverunt cum populo.

17 Perrexit autem Iudas cum Simeone fratre suo, et percusserunt habitatores Sephath, et interfecerunt eam: et vocatum est nomen civitatis Horma.

18 Cepit quoque Iudas Gazam cum finibus suis, et Ascalonem et Accaron cum terminis suis.

19 Fuitque Dominus cum Iuda, et possedit montem: quia habitatores campestrium regionum non poterant expellere eos, eo quod haberent plaustra ferrea.

20 Dederunt autem Hebron Caleb, sicut dixerat Moyses: qui delevit inde tres filios Enacim.

21 Filii autem Iebusæi habitatores Ierusalem non interfecerunt filii Beniamin: habitavitque Iebusæus cum filiis Beniamin in Ierusalem usque in præsentem diem.

22 Ascendit autem et domus Ioseph in Bethel, et Dominus fuit cum eis.

23 Et cum explorarent domum Bethel (Luz autem vocabatur civitas prius),

24 viderunt egredientem virum de civitate, et dixerunt ei: Ostende nobis introitum civitatis, et faciemus tecum misericordiam.

25 Qui cum ostendisset eis introitum civitatis, percusserunt urbem in ore gladii, virum autem illum cum tota cognatione dimiserunt.

26 Qui abiens in terram Hettæorum ædificavit civitatem, et vocavit nomen eius Luz, quod usque in præsentem diem dicitur.

27 Manasses quoque non interfecit habitatores Bethsan et filias eius, nec Thanach et filias eius, nec habitatores Dor et filias eius, nec habitatores Ibleam et filias eius, nec habitatores Mageddo et filias eius, sed habitare cœpit Chananæus in terra illa.

28 Cumque Israel factus esset fortior, fecit tributarios Chananæos, nec tamen penitus eos delevit.

29 Ephraim quoque non interfecit Chananæum habitatorem Gazer, sed habitare fecit Chananæum in medio eorum.

30 Zabulon non occidit habitatores Cetron et habitatores Naalol, habitavitque Chananæus in medio eius, et factus est tributarius.

31 Aser non delevit habitatores Accho et habitatores Sidon, Achlab quoque et Achzib et Helba et Aphec et Rohob.

32 Habitavitque Aser in medio Chananæi habitatoris terræ, non occidit eos.

33 Nephthali habitatores Bethsames et habitatores Bethanath, habitavitque in medio Chananæi habitatoris terræ, habitatores tamen Bethsames et Bethanath tributarii facti sunt.

34 Premebat autem Amorræus filios Dan in montana, nec dabat eis locum ut descenderent in campestria.

35 Cœpitque habitare in monte Heres, in Aialon et in Salebim. Et aggravata est manus domus Ioseph, et facti sunt tributarii.

36 Fines autem Amorræi a Maale Acrabim, de Petra et superiora.

CAP. II.

1 Ascendit autem angelus Domini de Galgalis ad locum flentium, et ait: Eduxi vos de Ægypto, et introduxi in terram pro qua iuravi patribus vestris, et dixi: Non irritum faciam pactum meum vobiscum in æternum,

2 si et vos non feceritis pactum cum habitatoribus terræ huius, sed subverteritis aras eorum. Quod cum non audieritis,

3 ego quoque dixi: Non eiciam eos a facie vestra, sed erunt vobis in latera, et dii eorum erunt vobis in ruinam.

4 Postquam locutus est angelus Domini verba hæc ad omnes filios Israel, levavit populus vocem suam, et flevit.

5 Vocatumque est nomen loci illius Flentium, et immolaverunt ibi victimas Domino.

6 Dimisit autem Iosue populum, et abierunt filii Israel singuli in possessiones suas, ut obtinerent terram.

7 Servivitque populus Domino cunctis diebus Iosue, et omnibus senibus qui longo tempore vixerunt post eum, et noverant universa opera Domini quæ fecerat in Israel.

8 Mortuus est autem Iosue filius Nun famulus Domini centum decem annorum,

9 et sepelierunt eum in finibus possessionis suæ in Thamnathsare in monte Ephraim ad aquilonem montis Gaas.

10 Omnis quoque generatio illa congregata est ad patres suos, et surrexit alia generatio post eos, quæ nescivit Dominum, et opera quæ fecerat in Israel.

11 Feceruntque filii Israel malum coram Domino, et servierunt Baalim,

12 et dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxerat eos de terra Ægypti, secutique sunt deos gentium earum, et adoraverunt eos, et irritaverunt Dominum.

13 Dimisso enim eo, servierunt Baal et Astaroth.

14 Iratusque Dominus contra Israel tradidit eos in manu vastatorum, et diripuerunt eos, et vendidit eos in manu inimicorum per circuitum, nec valebant ultra resistere hostibus suis.

15 Quocumque egrediebantur, manus Domini erat super eos in malum, sicut locutus est, et iuravit illis, et afflictus nimis est.

16 Suscitavit autem Dominus iudices, qui liberarent eos de manu vastantium,

17 nec tamen illos audierunt, sed fornicati sunt cum diis alienis, et adoraverunt eos, cito declinantes de via per quam ambulaverant patres eorum, et audientes mandata Domini: non fecerunt sic.

18 Cumque suscitasset eis iudices, Dominus erat cum iudice, et liberabat eos de manu inimicorum suorum cunctis diebus iudicis: misertus enim est gemitus eorum a facie affligentium et prementium eos.

19 Mortuo autem iudice, reversi sunt, et corruperunt se super patres suos, ambulantes post deos alienos, et servientes eis, et adorantes illos: non cessaverunt a studiis suis, et a via pessima.

20 Iratus est furor Domini contra Israel, et ait: Quia transgressi sunt gentes hæc pactum meum quod præcepi patribus eorum, et non audierunt vocem meam,

21 ego quoque non delebo omnes gentes quas dimisit Iosue, et reliquit cum morietur,

22 ut in eis tentem Israel, utrum custodiant viam Domini, et ambulent in ea, an non.

23 Dimisit ergo Dominus gentes has, et non eas statim delevit, nec tradidit eas in manu Iosue.

CAP. III.

1 Hæ sunt autem gentes quas dimisit Dominus, ut in eis tentaret Israel omnes qui non noverant bella Chanaan,

2 tantummodo ut scirent posteri filiorum Israel, et docerentur pugnare contra inimicos, qui prius ignorabant.

3 Quinque principes Philistinorum, et omnis Chananæus, et Sidonius, et Hevæus habitans in monte Libano, a monte Baalhermon usque ad introitum Emath.

4 Et dimisit eos ut tentaret Israel, utrum audirent mandata Domini, quæ præcepit patribus eorum per manum Moysi.

5 Filii autem Israel habitaverunt in medio Chananæi, Hethæi et Amorræi, Pherezæi et Hevæi et Iebusæi,

6 et duxerunt uxores de filiabus eorum, dederuntque filias suas filiis eorum, et servierunt diis eorum.

7 Feceruntque filii Israel malum coram Domino, et obliti sunt Domini Dei sui, et servierunt Baalim et lucis.

8 Iratus est furor Domini contra Israel, et tradidit eos in manu Chusarsathaim regis Mesopotamiæ, et servierunt ei octo annis.

9 Clamaverunt autem ad Dominum, qui suscitavit eis salvatorem, et liberavit eos Othoniel filius Cenez frater Caleb minor natu.

10 Et factus est in eo spiritus Domini, et iudicavit Israel, egressusque est ad bellum, et tradidit Dominus in manu eius Chusarsathaim regem Mesopotamiæ, et invaluit manus eius contra Chusarsathaim.

11 Et requievit terra quadraginta annis. Mortuus est autem Othoniel filius Cenez.

12 Addiderunt autem filii Israel facere malum coram Domino, et confortavit Dominus contra eos Eglon regem Moabitarum, eo quod fecissent malum coram Domino.

13 Qui congregavit ad se filios Ammon et Amalech, et abiit, percussitque Israel, et possedit urbem palmarum.

14 Et servierunt filii Israel Eglon regi Moabitarum octodecim annis.

15 Clamaverunt autem ad Dominum, qui suscitavit eis salvatorem Aod filium Gera Iemini, virum ambidextrum. Misitque filii Israel per manum eius munera Eglon regi Moabitarum.

16 Fecit autem sibi Aod gladium ancipitem, habentem palmum et dimidium, et accinxit eum sub veste super femur dextrum.

17 Et obtulit munera Eglon regi Moabitarum. Porro Eglon vir pinguissimus nimis erat.

18 Cumque finem dedisset offerendi munera, dimisit populum qui munera portaverat,

19 ipse autem reversus a sculptilibus quæ erant in Galgalis, dixit: Sermonem secretum habeo ad te, rex. Qui imperavit silentium. Et egressi sunt omnes qui astabant ei.

20 Aod autem ingressus ad eum, sedebat in cœnaculo solarii quod sibi soli ad habitandum præparaverat. Dixitque ei: Habeo verbum Dei ad te. Qui statim surrexit de throno.

21 Porrexit autem Aod sinistram manum suam, et tulit gladium de femore dextro, et vulneravit eum in ventre,

22 ita ut et capulus cum ferro intraret, et clauderetur pinguedine carnis, quia non eduxit gladium de ventre, sed stercora egessit.

23 Aod autem egressus per ostium, clausit fores cœnaculi, et obseravit.

24 Qui cum abisset, venerunt servi, et viderunt fores cœnaculi clausas, et dixerunt: Forsitan dormit in latrina.

25 Cumque diu exspectassent, et nullus aperiret ostium cœnaculi, tulerunt clavem, et aperuerunt, et invenerunt dominum suum mortuum in terra.

26 Aod autem fugit, et transiit sculptilia, et salvatus abiit in Seira.

27 Cumque ingressus esset, cecinit tuba in monte Ephraim, et descenderunt cum eo filii Israel de montibus, et ipse antecedebat eos.

28 Dixitque ad eos: Sequimini me, quia tradidit Dominus inimicos vestros Moabitas in manu vestra. Descenderunt ergo post eum, et occupaverunt vada Iordanis contra Moab, et non dimiserunt quemquam transire.

29 Percusseruntque in tempore illo de Moab quasi decem millia virorum, omnes robustos et fortes, et qui fugere vellet, non invenit.

30 Humiliatus est ergo Moab in die illa sub manu Israel, et requievit terra octoginta annis.

31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philisthiim sexcentos viros in vomere boum, et ipse liberavit Israel.

CAP. IV.

1 Addiderunt autem filii Israel facere malum coram Domino, mortuo Aod.

2 Et tradidit eos Dominus in manu Iabin regis Chananæi, qui regnavit in Asor, et princeps militiæ eius erat Sisara habitans in Haroseth gentium.

3 Et clamaverunt filii Israel ad Dominum: nongentos enim habebat curribus ferratis, et per viginti annos vehementer affligebat filios Israel.

4 Erat autem Debbora prophetissa uxor Lapidoth, quæ iudicabat populum Israel in tempore illo.

5 Et habitabat sub palma, quæ nunc usque nominatur Debbora, inter Ramatha et Bethel in monte Ephraim. Ascendebantque ad eam filii Israel ut iudicium acciperent.

6 Misit autem et vocavit Barac filium Abinoem de Cedes Nephthali, et ait ei: Præcepit Dominus Deus Israel: Vade, et duc in montem Thabor decem millia virorum de filiis Nephthali et de filiis Zabulon.

7 Ego autem adducam ad te ad torrentem Cison Sisaram principem militiæ Iabin, et quadrigas eius, et multitudinem, et tradam eum in manu tua.

8 Dixitque ei Barac: Si venis mecum, vadam; si autem non venis mecum, non vadam.

9 Qui ait: Vadam tecum, sed non tibi tribuetur victoria in via per quam tu ingrederis, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit ergo Debbora, et abiit cum Barac in Cedes.

10 Qui cum vocasset Zabulon et Nephthali, ascendit cum decem millibus virorum, ascendit autem et Debbora cum eo.

11 Heber autem Cinæus recesserat a Cinæis, qui fuerant de stirpe Hobab cognati Moysi, et fixerat tabernaculum suum usque ad vallem Sennim, quæ est iuxta Cedes.

12 Nuntiatum est autem Sisaræ quod ascendisset Barac filius Abinoem in montem Thabor.

13 Et congregavit omnes quadrigas suas nongentos curribus ferratis, et universum populum qui erat cum eo, de Haroseth gentium usque ad torrentem Cison.

14 Dixitque Debbora ad Barac: Surge, hæc enim est dies in qua tradidit Dominus Sisaram in manu tua. Dux tuus egredietur ante te. Descendit ergo Barac de monte Thabor, et decem millia virorum cum eo.

15 Dominus autem perterruit Sisaram, et omnes quadrigas eius, et universum exercitum in ore gladii coram Barac. Qui cum descendisset de curru, et fugeret pedibus,

16 persecutus est Barac quadrigas et exercitum usque Haroseth gentium, et cecidit omnis multitudo Sisaræ in ore gladii, ne unus quidem remansit.

17 Sisara autem fugit pedibus ad tabernaculum Iahel uxoris Haber Cinæi. Pax enim erat inter Iabin regem Asor et domum Haber Cinæi.

18 Egressa autem Iahel in occursum Sisaræ, dixit ei: Ingredere, domine mi, ingredere ad me, ne timeas. Qui ingressus tabernaculum eius, operuit eum pallio.

19 Dixitque ad eum: Da mihi, quæso, paululum aquæ, quia aruerunt fauces meæ. Qui aperiens utrem lactis, dedit ei potum, et operuit eum.

20 Dixitque ad eum: Sta ante ostium tabernaculi, et si quis venerit, et interrogaverit te, dicens: Numquid hic est aliquis? respondebis: Non est.

21 Iahel autem uxor Haber tulit clavum tabernaculi, et sumpsit malleum in manu sua, et ingressa est ad eum leniter, et posuit clavum super tempora eius, et infixit in terram, ille autem dormiens et consopitus defecit et mortuus est.

22 Ecce autem Barac persequebatur Sisaram, egressa est Iahel in occursum eius, et ait ei: Ingredere, ostendam tibi virum quem quæris. Qui ingressus ad eam, vidit Sisaram mortuum, et clavum in templo eius.

23 Humiliavit ergo Deus in die illa Iabin regem Chananæi coram filiis Israel.

24 Et crevit manus filiorum Israel super Iabin regem Chananæi, donec deleretur rex Iabin.

CAP. V.

1 Cecinit autem Debbora et Barac filius Abinoem in die illa, dicentes:

2 Quia nudaverunt capillos in Israel, et sponte obtulerunt se in populo, benedicite Domino.

3 Audite reges, et auribus percipite principes: ego Domino placebo, ego cantabo Domino Deo Israel.

4 Domine, cum egredereris de Seir, et transires de regione Edom, terra mota est, cœlum et nubes distillaverunt aquas.

5 Montes ruerunt a facie Domini, et Sinai a facie Domini Dei Israel.

6 In diebus Samgar filii Anath, in diebus Iahel cessaverunt semitæ, et qui ambulabant per viam, declinaverunt per tramites.

7 Cessavit fortitudo in Israel, et requievit, donec surgeret Debbora, donec surgeret mater in Israel.

8 Elegit Dominus bella nova, et ipse portas hostium subvertit. Nonne scutum videbatur et hasta in quadraginta millibus Israel?

9 Cor meum dilectum est principibus Israel, qui sponte obtulerunt se in populo, benedicite Domino.

10 Qui ascenditis super asinas fulgentes, sedentes in tribunalibus, et ambulantes in via, narrate,

11 vocem dicentium inter sagittarios in transitu aquarum. Ibi laudabunt iustitias Domini, iustitias fortitudinis eius in Israel. Tunc descendit ad portas populus Domini.

12 Surge, surge, Debbora, surge, surge, loquere canticum. Surge Barac, et cape captivos tuos, fili Abinoem.

13 Tunc reliquiæ populi dominabuntur fortium, Dominus dominabitur mihi in fortibus.

14 Ex Ephraim radix eorum contra Amalech, post te Beniamin in populis tuis. De Machir descendit principes, et de Zabulon ducentes in virga principatum.

15 Principes quoque Issachar cum Debbora, et Issachar imitator Barac, immissus est in pedibus eius in convallem. In divisionibus Ruben magni decreti cordium.

16 Quare habitasti inter duos terminos, ut audires sibilos gregum? In divisionibus Ruben magnæ cogitationes cordium.

17 Galaad trans Iordanem requievit, et Dan quare commorabatur in navibus? Aser habitavit in litore maris, et in portubus suis requievit.

18 Zabulon populus qui exposuit animam suam ad mortem, et Nephthali super excelsa agri.

19 Venerunt reges, et pugnaverunt, tunc pugnaverunt reges Chanaan in Thanach juxta aquas Mageddo, et prædam pecuniæ non tulerunt.

20 De cœlo dimicatum est contra eos, stellæ manentes in ordine et cursu suo adversus Sisaram pugnaverunt.

21 Torrens Cison rapuit eos, torrens antiquus torrens Cison. Calca, anima mea, fortitudinem.

22 Tunc ungulæ equorum ceciderunt, fugam arripuerunt fortes eius.

23 Maledicite terræ Meroz, dixit angelus Domini, maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt in adiutorium Domini, in adiutorium Domini in fortibus.

24 Benedicta inter mulieres Iahel uxor Haber Cinæi, benedicta in tabernaculo sua.

25 Aquam petenti lac dedit, et butyrum in phiala principum obtulit.

26 Sinistram manum suam ad clavum misit, et dexteram ad fabrorum malleos, et percussit Sisaram, confodit caput eius, perforavit et transfixit tempora eius.

27 Inter pedes eius incurvatus est, cecidit, dormivit. Inter pedes eius incurvatus est, cecidit. Ubi incurvatus est, ibi corruit vastatus.

28 Per fenestram prospiciebat, et ululabat mater Sisaræ per cancellos, quare tardavit adventus quadrigæ eius? Quare moratus est gressus pedum curruum eius?

29 Sapientes ancillæ eius responderunt ei, imo ipsa respondit sermonibus suis sibi:

30 Forsitan nunc dividunt prædam, et partiuntur pulchram mulierculam vel duas. Prædæ vestes diversorum colorum Sisaræ, prædæ vestes picturatæ, vestes picturatæ ex utraque parte, in collo spoliorum.

31 Sic pereant omnes inimici tui, Domine, qui autem diligunt eum, sicut oritur sol in fortitudine sua. Et requievit terra quadraginta annis.

CAP. VI.

1 Fecerunt autem filii Israel malum coram Domino, et tradidit eos Dominus in manu Madian septem annis.

2 Et invaluit manus eius contra Israel, fecerunt sibi filii Israel a facie Madian cavernas in montibus, et speluncas, et munitiones.

3 Cumque sevisset Israel, ascendebat Madian et Amalech, et filii Orient, et ascendebant contra eum,

4 et castrametabantur contra eos, et vastabant germina terræ usque ad introitum Gaza, et non dimittebant in Israel ullam substantiam ovium, et boum, et asinorum.

5 Ascendebant enim cum armentis et tentoriis suis, et veniebant quasi locustarum multitudo, et homines et camelorum innumerabilis numerus, et ingrediebantur terram ut vastarent eam.

6 Et humiliatus est Israel nimis a facie Madian, et clamaverunt filii Israel ad Dominum.

7 Cumque clamassent pro afflictione sua ad Dominum,

8 misit Dominus virum prophetam ad filios Israel, qui dixit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Ego eduxi vos de Ægypto, et produxi de domo servitutis,

9 et liberavi de manu Ægyptiorum, et de manu omnium qui affligebant vos, et ejeci eos a facie vestra, et dedi vobis terram eorum,

10 et dixi: Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorræorum in quorum terra habitatis. Et non audistis vocem meam.

11 Venit autem angelus Domini, et sedit sub terebintho quæ erat in Ephra, quæ fuit Ioas patris familias de stirpe Hezri. Gedeon autem filius eius excutiebat triticum in torculari, ut fugeret Madian.

12 Et apparuit ei angelus Domini, et dixit ei: Dominus tecum, virorum fortissime.

13 Dixitque ei Gedeon: Obsecro, domine mi, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc omnia? Ubi sunt mirabilia eius quæ narraverunt patres nostri, dicentes: De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autem dereliquit nos Dominus, et tradidit nos in manu Madian.

14 Respexit autem ad eum Dominus, et dixit: Vade in hac fortitudine tua, et liberabis Israel de manu Madian. Ecce misi te.

15 Qui dixit ei: Obsecro, domine mi, in quo salvabo Israel? Ecce familia mea infima est in Manasse, et ego minimus in domo patris mei.

16 Dixit autem ei Dominus: Ego ero tecum, percutiesque Madian quasi virum unum.

17 Qui ait: Si inveni gratiam coram te, fac mihi signum quod tu loqueris mecum.

18 Ne recedas hinc, quæso, donec revertar ad te, et offeram munera quæ præsentem tibi. Qui ait: Ego manebo donec revertaris.

19 Ingressus ergo Gedeon coxit hædum, et de farinæ modio azyma panes, carnes autem posuit in canistro, et jus carnium in ollula, et protulit ad eum subtus terebinthum, et obtulit.

20 Dixitque ad eum angelus Dei: Tolle carnes et azyma, et pone super petram hanc, et jus carnium effunde. Quod cum fecisset,

21 extendit angelus Domini extremum baculum quem tenebat in manu, et tetigit carnes et azyma, ascendit ignis de petra, et consumpsit carnes et azyma. Angelus autem Domini evanuit ab oculis eius.

22 Videns autem Gedeon quod angelus Domini esset, dixit: Heu me, Domine Deus, quia vidi angelum Domini facie ad faciem.

23 Dixitque ei Dominus: Pax tibi, ne timeas, non morieris.

24 Ædificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, et vocavit nomen eius Pax Domini usque in præsentem diem. Adhuc habitat in Ephra, quæ fuit Ioas patris familias de stirpe Hezri.

25 Factum est autem in nocte illa, dixit Dominus ad eum: Tolle vitulum patris tui, et vitulum alterum septennem, et destrue aram Baal quæ est patris tui, et lucum qui circa eam est succide.

26 Et ædifica altare Domino Deo tuo in vertice petræ hujus, in ordine, tollensque vitulum alterum, offeres holocaustum in ligno lucorum quos succideris.

27 Tulit ergo Gedeon decem viros de servis suis, et fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autem domum patris sui, et homines civitatis, ne aperte hoc faceret, nocte operatus est.

28 Cumque surrexissent mane homines civitatis, apparuit ara Baal destructa, et lucus qui erat circa eam succisus, et vitulus alter impositus super altare quod ædificatum fuerat.

29 Dixerunt ergo ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque diligenter inquirerent, et scrutarentur, dixerunt: Gedeon filius Ioas fecit hoc.

30 Dixerunt ergo homines civitatis ad Ioas: Educ filium tuum, ut moriatur, quia destruxit aram Baal, et succidit lucum qui erat circa eam.

31 Qui respondit omnibus qui adstabant: Numquid vos pugnabitis pro Baal, aut vos salvabitis eum? Quicumque pugnaverit pro eo, antequam sol occidat, interficietur. Si deus est, ipse ulciscatur injuriam suam, qui destruxit aram eius.

32 Vocatus est ergo in die illa Hieroboal, dicens: Vindicet in eum Baal, quia destruxit aram eius.

33 Omnes autem Madian et Amalech, et filii Orient congregati sunt pariter, et transeuntes Iordanem castrametati sunt in valle Iezrahel.

34 Spiritus autem Domini indutus est Gedeon, qui cum cecinisset tuba, convocata est domus Abiezer post eum.

35 Et misit nuntios in universum Manasse, qui et ipse secutus est eum. Misitque nuntios in Aser, et in Zabulon, et in Nephthali, qui ascenderunt in occursum eius.

36 Dixit autem Gedeon ad Deum: Si salvum facis per manum meam Israel, sicut locutus es,

37 ecce ego ponam vellus lanæ in area, si ros in vellere solo fuerit, et in universa terra siccitas, sciam quod salvum facias per manum meam Israel, sicut locutus es.

38 Factum est ita. Et cum mane surrexisset, et premeret vellus, expressit rorem, et implevit phialam aquæ.

39 Dixit rursum Gedeon ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me, si adhuc semel tentavero vellus. Obsecro, ut tantum in vellere siccitas fiat, et in universa terra ros.

40 Fecit Deus nocte illa, et siccitas fuit in vellere solo, et ros in universa terra.

CAP. VII.

1 Igitur Hieroboal, qui et Gedeon, mane consurgens, et omnis populus qui erat cum eo, castrametati sunt juxta fontem Harad. Castra autem Madian erant ex parte aquilonis a monte Phasga in campestribus.

2 Dixit autem Dominus ad Gedeon: Nimis populus qui tecum est mihi videtur ad hoc ut tradam Madian in manu eius, ne forte glorietur Israel contra me, et dicat: Meis viribus liberatus sum.

3 Clama ergo in aures populi, et dic: Qui timidus et formidolosus est, revertatur et abscedat de monte Galaad. Reversi sunt ergo de populo viginti duo millia, et remanserunt decem millia.

4 Dixit autem Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est, duc eos ad aquas, et ibi probabo eos tibi. De quo ego dixero tibi: Hic vadat tecum, vadat tecum. De omni autem quem dixero tibi: Non vadat tecum, non vadat.

5 Eduxit ergo populum ad aquas, et dixit Dominus ad Gedeon: Omnis qui lingua lambet aquam de flumine, sicut lambere solet canis, separabis eum seorsum. Similiter et omnis qui curvaverit genu ad bibendum.

6 Fuit ergo numerus eorum qui lambebant aquam manu ad os suum trecenti viri, omnis autem populus curvavit genu ad bibendum aquam.

7 Dixit autem Dominus ad Gedeon: In trecentis hominibus qui lambendo hauserunt aquam salvos faciam vos, et tradam Madian in manu tua. Omnis autem populus vadat unusquisque ad locum suum.

8 Tulerunt ergo cibaria populi, et tubas, et omnes viros Israel dimisit unumquemque in tabernaculum suum, trecentis autem viris retentis, castra Madian erant subter in valle.

9 Dixit autem Dominus ad Gedeon: Surge, descende in castra, quia tradidi ea in manu tua.

10 Si autem times descendere, descende tu et Phara puer tuus ad castra,

11 et audies quid loquantur. Et postea confortabuntur manus tuæ, et audacior ad castra descendes. Descendit ergo ipse et Phara puer eius ad partem castrorum ubi erant armati.

12 Madian autem et Amalech, et omnes filii Orient jacebant in valle sicut locustarum multitudo, et camelorum innumerabilis numerus, quasi arena quæ est in littore maris in multitudine.

13 Cumque venisset Gedeon, narrabat somnium proximo suo, et dicebat: Somnium vidi, et ecce subvertebat se panis hordeaceus per castra Madian, et veniens usque ad tentorium percussit illud, et cecidit, et subvertit ex latere, et jacuit tentorium.

14 Cui respondens proximus ejus, dixit: Non est hoc aliud nisi gladius Gedeon filii Ioas viri Israelitæ, tradidit Deus in manu eius Madian et universum exercitum.

15 Cumque audisset Gedeon narrationem somnii, et interpretationem eius, adoravit, et reversus in castra Israel, dixit: Surgite, tradidit Dominus in manu vestra castra Madian.

16 Divisitque trecentos viros in tres partes, deditque tubas in manu cunctis, et lagenas vacuas, lampadas quoque in medio lagenarum.

17 Et præcepit eis, dicens: Quod me videritis facere, hoc facite. Ecce ego ingrediar ex latere castrorum, et quod me videritis facere, hoc facite.

18 Cum cecinero tuba ego et omnes qui mecum sunt, et vos canite tubis ex omni parte castrorum, et dicite: Pro Domino et pro Gedeone.

19 Ingressus est ergo Gedeon et centum viri qui cum eo erant, ex latere castrorum in principio vigiliæ mediæ, cum jam suscitati fuissent custodes, et cecinissent tubis, et collisissent lagenas quas tenebant in manibus suis.

20 Tres quoque partes tubis canentes, et confringentes lagenas, tenuerunt sinistra manu lampades, et dextra tubas quibus canerent, et clamaverunt: Gladius Domini et Gedeonis.

21 Stetit unusquisque in loco suo per circuitum castrorum, et conturbata est omnis castrorum multitudo, et ululans fugit.

22 Cecinerunt autem trecenti tubis, et convertit Dominus gladium unius contra proximum suum, et contra omnem exercitum. Fugit ergo exercitus usque Baalsetta in Zarera, et usque ad terminum Abelmaula Mahalath.

23 Et clamavit vir Israel de tribu Nephthali, et de tribu Aser, et de universa tribu Manasse, et persecuti sunt Madian.

24 Misit autem Gedeon nuntios per omnem montem Ephraim, dicens: Descendite in occursum Madian, et occupate ante eos aquas usque Bethbara et Iordanem. Et clamavit omnis vir Ephraim, et occupaverunt aquas usque Bethbara et Iordanem.

25 Et duos principes Madian, Oreb et Zeb, interfecerunt, Oreb in petra Oreb, Zeb autem in torculari Zeb. Persecuti sunt autem Madian, et caput Oreb et Zeb detulerunt ad Gedeon trans Iordanem.

CAP. VIII.

1 Dixerunt autem ei viri Ephraim: Quare hoc fecisti nobiscum, ut non vocares nos, cum pugnares contra Madian? Et increpabant eum vehementer.

2 Qui ait ad eos: Quid feci nunc sicut vos? Numquid non melior est racemus Ephraim vindemia Abiezer?

3 In manu vestra tradidit Deus duces Madian, Oreb et Zeb, quid potui facere sicut vos? Quando dixerunt hæc, mitigatus est spiritus eorum contra eum, et quievit ira eius.

4 Venit autem Gedeon ad Iordanem, et transivit ipse et trecenti viri qui cum eo erant, fatigati et famelici.

5 Dixitque ad viros Soccoth: Date panes populo qui me sequitur, fatigatus est enim, ut persequar Zebee et Salmana reges Madian.

6 Responderunt principes Soccoth: Numquid manus tuæ jam captæ sunt Zebee et Salmana, ut petamus panes ab exercitu tuo?

7 Dixit autem Gedeon: Ergo cum tradiderit Dominus Zebee et Salmana in manu mea, conteram carnes vestras tribulis deserti et vepribus.

8 Ascendit autem inde in Phanuel, et locutus est ad eos similiter. Responderunt autem ei viri Phanuel sicut responderant viri Soccoth.

9 Dixit ergo et ipse viris Phanuel: Revertar in pace, destruam turrim hanc.

10 Zebee autem et Salmana erant in Carcor, et cum eis castra eorum quasi quindecim millia virorum, omnis reliquiæ exercitus orientalium populorum. Cadebant autem centum viginti millia virorum educentium gladium.

11 Ascendit ergo Gedeon per viam habitantium in tentoriis ad orientalem plagam Nobe et Iegbaa, et percussit castra, securi enim erant hostes.

12 Fugerunt autem Zebee et Salmana, quos persecutus est, et comprehendit duos reges Madian, Zebee et Salmana, et omnia castra perterruit.

13 Reversus autem Gedeon de bello per ascensum Heres,

14 comprehendit puerum de viris Soccoth, et interrogavit eum principes Soccoth et senes, qui erant septuaginta septem viri.

15 Qui descripsit ei principes Soccoth et senes, et dixit: Ecce Zebee et Salmana, super quos exprobrastis mihi, dicentes: Numquid manus tuæ jam captæ sunt Zebee et Salmana, ut petamus panes ab exercitu tuo lasso?

16 Tulit ergo senes civitatis, et tribulos deserti et vepres, et triturans eos comminuit viros Soccoth.

17 Turrim quoque Phanuel destruxit, et interfecit viros civitatis.

18 Dixit autem ad Zebee et Salmana: Quales fuerunt viri quos occidistis in Thabor? Qui responderunt: Sicut tu es, tales fuerunt, unus quasi filius regis.

19 Qui ait: Fratres mei filii matris meæ fuerunt, vivit Dominus, si servassetis eos, non vos occiderem.

20 Dixitque Iether primogenito suo: Surge, interfice eos. Qui non eduxit gladium, timuit enim, quia puer adhuc esset.

21 Dixerunt autem Zebee et Salmana: Tu ipse irruens interfice nos, quia juxta est homo ad virilem ætatem. Surrexit ergo Gedeon, et interfecit Zebee et Salmana, et tulit lunulas quæ pendebant de collis camelorum eorum.

22 Dixerunt autem viri Israel ad Gedeon: Dominare nostri tu, et filius tuus, et filius filii tui, quia liberasti nos de manu Madian.

23 Qui respondit eis: Non dominabor vestri ego, nec filius meus dominabitur vestri, Dominus dominabitur vestri.

24 Rursum dixit eis: Petitionem unam postulo a vobis, date mihi inaures de præda vestra. Habebant enim inaures aureas viri Ismaelitæ.

25 Qui responderunt: Libenter dabimus. Et expandentes pallium, projecerunt in eo unusquisque inaures de præda sua.

26 Et pondus inaurium quas petierat, mille septingenti sicli auri, absque lunulis et torquibus, et vestibus purpureis regum Madian, et absque monilibus quæ pendebant de collis camelorum eorum.

27 Fecit autem ex eis Gedeon ephod, et posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatusque est omnis Israel in eo loco, et factus est Gedeoni et domui eius in ruinam.

28 Humiliatus est ergo Madian coram filiis Israel, et non addidit ultra ut levaret caput, sed requievit terra quadraginta annis in diebus Gedeon.

29 Abiit autem Hieroboal filius Ioas, et habitavit in domo sua.

30 Habuit autem Gedeon septuaginta filios qui egressi sunt de femore eius, eo quod uxores multas haberet.

31 Concubina quoque eius quæ erat in Sichimis, peperit ei filium, quem vocavit nomen eius Abimelech.

32 Mortuus est autem Gedeon filius Ioas in senectute bona, et sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra, quæ fuit familiæ Hezri.

33 Factum est autem mortuo Gedeon, reversi sunt filii Israel, et fornicati sunt post Baalim, et constituerunt sibi Baalberith in deum,

34 et non recordati sunt Domini Dei sui, qui eruerat eos de manibus omnium inimicorum suorum per circuitum.

35 Nec fecerunt misericordiam cum domo Hieroboal Gedeon, juxta omnia bona quæ fecerat Israeli.

CAP. IX.

1 Abiit autem Abimelech filius Hieroboal in Sichimis ad fratres matris suæ, et locutus est ad eos, et ad omnem familiam domus patris matris suæ, dicens:

2 Loquimini, quæso, in auribus omnium virorum Sichimitarum: Quid vobis melius est, ut dominentur vestri omnes filii Hieroboal, an ut unus dominetur vestri? Memores estote quod os vestrum et caro vestra sum.

3 Locuti sunt ergo fratres matris eius pro eo in auribus omnium virorum Sichimitarum omnia verba hæc, et inclinavit cor eorum ut sequerentur Abimelech, dicentes: Frater noster est.

4 Dederunt autem ei septuaginta argenteos de templo Baalberith, et conduxit per eos Abimelech viros inopes et vagos, qui secuti sunt eum.

5 Et venit in domum patris sui in Ephra, et occidit fratres suos filios Hieroboal septuaginta viros super lapidem unum. Remansit autem Ioathan filius minimus, quia absconditus est.

6 Congregati sunt autem omnes viri Sichimit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Chenahan terra in quæ, Iarden, confinia ad venerunt Et
וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
Menasseh tribus dimidia & ,Ghad filij & ,Reuben filij ædificauerunt &
וַיִּבְנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וְחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
altare ad magnum ,Iarden super ,altare ibi
שָׁם מִזְבֵּחַ עַל־הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לְמַרְאֶה׃
filij ædificauerunt Ecce : dicere Israel filij audierunt Et
וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה בָנָה בְנֵי
altare Menasseh virga dimidia & ,Ghad filij & ,Reuben tribus
רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וְחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֶל
Israel filiorum ad ,Iarden confinia ad ,Chenahan terræ regione in
מוּל אֶרֶץ כְּנָעַן בְּגְלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֶל עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
filiorum ex omnis cœtus Israel filij audierunt Et
וַיִּשָּׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה־בָנוּ בְנֵי
Israel filij ad ,Reuben filios ad ,Ghad filios ad ,Menasseh filios ad ,Iarden ad ,Silo ad
רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וְחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֶל
altare
מוּל אֶרֶץ כְּנָעַן בְּגְלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֶל עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Israel filij ascenderunt Et
וַיַּעֲלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
Ghad filios ad & ,Reuben filios ad ,Israel filij miserunt Et
וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי גָד
Phinechas ,Gulhad terram ad ,Menasseh virgam dimidiam ad &
וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶת־פִּינְחָס
præsulem ,eo cum ,pulam decem Et ,Iacerdotis Eleazar filium
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן׃ וַעֲשָׂרָה נְשִׂיאִים עִמּוֹ נָשִׂיא
Israel ex familiis suis omnibus ,patris domum ad vnum præsulem ,vnum
נָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אָב לְכָל־מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל
Israel millibus in ipsi suorum patrum domus capus sit &
וְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם הֵמָּה לַאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃
dimidiam ad & ,Ghad filios ad & ,Reuben filios ad ,Menasseh tribum
וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּנֵי רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי גָד וְאֶל־חֲצִי
ædificandi ,eis cum sunt locuti & ,Ghilhad terram ad ,Menasseh tribum
שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ אִתָּם לֵאמֹר׃
illis præcurrit ,Quæ : DOMINI cœtus omnis dixerunt Sic
כֹּה אָמְרוּ כָּל־עֲדַת יְהוָה מָה הַמַּעַל הַזֶּה
post à * hodie reuertendum ad ,Israel Deum in ipsi rebellari quam
אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי
hodie vos reuertendum ad ,altare vobis vos ædificando in ,DOMINVM in
יְהוָה בִּבְנוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ לִמְרָדְכֶם הַיּוֹם
qua ,Peluri peruersitas * nobis parum An ,DOMINVM in
בַּיהוָה׃ הֲמְעַט לָנוּ אֶת־עֲוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר
cœtui in plaga fuit & ,hanc diem ad vsque ea ab mundati sumus non
לֹא הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם וַיְהִי הַנֶּגֶף בַּעֲדַת
DOMINVM post à * hodie reuertimini vos Et ,DOMINI
יְהוָה׃ וְאַתֶּם הָשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה
rerum in eas & DOMINVM in hodie rebellatis vos , vos &
וְהָיָה אִתָּם תִּקְצְפוּ מָחָר עַל כָּל־
terræ est immunda si quidem Et ,ea transfert Israel cœtum
עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף׃ וְאַךְ אִם־טְמֵאָה אֶרֶץ
DOMINI possessionis terram ad vobis translate , vestræ possessionis
אֲחֻזַּתְכֶם עִבְרוּ לָכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּת
nostri medio in apprehendistis & DOMINI tabernaculi ibi habitans quæ
אֲשֶׁר שָׁכַן־שָׁם מִשְׁכַּן יְהוָה וְהֵאָחֲזוּ
eos adstruendo in ,sibi relictis ne nobis * rebellemini ne DOMINVM in &
בְּתוֹכֵנוּ בְּאֵל יְהוָה אַל תִּמְרְדוּ וְאוֹתָנוּ אַל תַּמְרְדוּ בִּבְנוֹתְכֶם
nostri Dei DOMINI altare præter altare vobis
לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבַּלְעֲדֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
anathemate in præuaricatione eſt præuaricata Zerah filij * Hachá Nêne
הֲלוֹא עָכָן בֶּן־זֶרַח מָעַל מַעַל
non vnus vir ipse & ,ira fuit Israel cœtum omnem ,super &
בְּחֵרֶם וְעַל כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה קֶצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא
,Ghad filij & ,Reuben filij respondentes Et ,ea præuaricata in obiit
גָוַע בְּעֲוֹנוֹ׃ וַיַּעֲנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד
Israel millium capita ad sint locutique ,Menasseh semi dimidia &
וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל
DOMINVS Deorum Deus! ,DOMINVS Deorum Deus!
יְהוָה אֵל אֱלֹהִים יְהוָה אֵל אֱלֹהִים
si & ,rebellionis si ,cognoscet ipse Israel &
יְהוָה הוּא יֵדָע וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע אִם־בְּמֶרֶד וְאִם
(hac die nos seruet ne) DOMINVM in præuaricatione si
(בְּמַעַל בַּיהוָה אַל־תּוֹשִׁיעֵנוּ הַיּוֹם הַזֶּה׃
DOMINVM post à * reuertendum ad ,altare nobis ædificandum Ad
לִבְנוֹת לָנוּ מִזְבֵּחַ לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְהוָה
si & ,nouum si & ,offerendum holocaustum ad & si & ,sacrificandum ad
וְאִם־לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וּמִנְחָה וְאִם
sequatur ipse DOMINVS ,pacificorum sacrificia illud super sacrificandum ad
לְהַעֲלוֹת עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים יְהוָה הוּא יְבַקֵּשׁ
ædificando hoc ,fecimus ea ab ,filiorum ea non si Et
עָלֵינוּ׃ וְאִם־לֹא מִדָּאגָה מִדָּבָר עָשִׂינוּ אֶת־זֹאת לֵאמֹר

similes qui eranı
כּוּא
futura
בִּנְיָה
tribus
ultra terrarii in confinibus in transitu
conuertentur
יָשׁוּב
vt abscederet contra
עֲלֹת
tribum
principes principum
per ex tribubus
quique eranı
נָשִׂיא
tribus principes
i. Patris cognatus, propter vel filiorū egini, propter pecuniarum & Vt ædificarent. mus
et auertarenı
ne cum ædificationis vt rebelletis ea inquinate
tra terræ
טָמֵא
tra contra
tra ædificent
contra
tamū propter iniquitatem
tribus principes
tribum
timore huius rei

,robis Quid ;dicendo ,nostris filius vestri filij dicent Cras
מָחָר יֹאמְרוּ בָנֵיכֶם לְבָנֵינוּ לֵאמֹר מַה־לָּכֶם
Israel Deo DOMINO &
וְלַיהוָה
filij vos inter & ,nos inter DOMINVS dedit terminum Et
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וּגְבוּל נָתַן יְהוָה וּבֵינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם בְּנֵי
DOMINO in pars vobis* non ;Iarden Ghad filij & ,Reuben
:רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד אֶת הַיַּרְדֵּן אֵין לָכֶם חֵלֶק בַּיהוָה
DOMINVM mandatum nos ad, nostros filios vestri filij faciant cessare &
וְהִשְׁבִּיתוּ בְנֵיכֶם אֶת־בָּנֵינוּ לְבִלְתִּי יְרֹא אֶת יְהוָה׃
non ,altare ædificando ,nobis nunc Faciamus ;diximus Et
וַנֹּאמֶר נַעֲשֶׂה־נָּא לָנוּ לִבְנוֹת אֶת הַמִּזְבֵּחַ לֹא
,sacrificio * nec ,holocausto
לְעֹלָה וְלֹא לְזָבַח׃ כִּי עֵד הוּא בֵּינֵינוּ
fœderatorem semen ad ,nos post ,vestros generationes inter & ,vos inter &
וּבֵינֵיכֶם וּבֵין דֹּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת
,nostris sacrificiis in & ,nostris holocaustis in ,eius sacris ad DOMINI
יְהוָה לְפָנָיו בְּעֹלוֹתֵינוּ וּבְזִבְחֵינוּ
Non ;nobis filiis eras vestri filij dicant non & ;nostris pacificis in &
וּבִשְׁלָמֵינוּ וְלֹא־יֹאמְרוּ בָנֵיכֶם מָחָר לִבְנֵינוּ אֵין
DOMINO in pars vobis
לָכֶם חֵלֶק בַּיהוָה׃
eras nostras gustationes ad &, nos ad direxint eius, cœli Exercituum Et
וְאָמַרְנוּ וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ וְאֶל־ דּוֹרֹתֵינוּ מָחָר
fecerunt quod DOMINI altaris exemplar Videte :dicemus &
וַנֹּאמְרוּ רְאוּ אֶת־תַּבְנִית מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר־עָשׂוּ
,nos inter ipsum* testis quod ,sacrificii nec ,holocausti non nostri patres
אֲבוֹתֵינוּ לֹא לְעֹלָה וְלֹא לְזָבַח כִּי־עֵד הוּא בֵּינֵינוּ
vos inter &
וּבֵינֵיכֶם׃ חָלִילָה לָנוּ מִפֶּנּוּ לִמְרֹד
ædificando DOMINVM post à * hodie reuertendum ad & ,DOMINVM in
בַּיהוָה וְלָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה לִבְנוֹת
nostri Dei DOMINI altare præter ,sacrificio & ,manus ,sacrificii
מִזְבֵּחַ לְעֹלָה לְמִנְחָה וּלְזָבַח מִלְבַד מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
,tabernaculi ibi habitans qui ,eius tabernaculi facio ad quod
אֲשֶׁר לִפְנֵי מִשְׁכָּנוֹ׃ וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן
,Israel millium capita & ,cœtus ,pulati &
וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה וְרָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת־
:Menasseh filij & ,Ghad filij & ,Reuben filij fuit locuti quæ verba
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה
eorum oculis in fuit bonum &
וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם׃ וַיֹּאמֶר פִּינְחָס
Eliazar filius Phinechas Dixitque
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־בְּנֵי רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי גָד וְאֶל־
,Ghad filios ad & ,Reuben filios ad ,Menasseh filios ad ,Israel filios ad Chenahan terram ad ,Ghilead terra de ,Ghad filius
בְּנֵי מְנַשֶּׁה הַיּוֹם הַזֶּה יָדַעְנוּ כִּי בְתוֹכֵנוּ יְהוָה
,nostri medio DOMINI ,verbum ea ,reuelemur &
אֲשֶׁר לֹא־מְעַלְתֶּם מַעַל זֶה בַּיהוָה אָז הִצַּלְתֶּם
,Israel filios ,oculis in ea ,DOMINI manu de
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד יְהוָה׃ וַיָּשָׁב פִּינְחָס
& ,pulati & ,sacerdotis Eliazar filius
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהַנְּשִׂיאִים מֵאֵת בְּנֵי־רְאוּבֵן וּמֵאֵת
,Israel filios ad Chenahan terram ad Ghilead ,terra de ,Ghad filius
בְּנֵי־גָד מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,verbum ea ,retulerunt &
וַיְשִׁיבוּ אוֹתָם דָּבָר׃
bene ,fierunt & ,Israel filiorum oculis in ,verbum ea bonum Et
וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבָרְכוּ
,eorum ad vos fuga ,ascendendum ad ,dixerunt nos & ,Israel filij Deo
אֶלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא
Ghad filij & ,Reuben filij qui ,terram
לְשַׁחֵת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד
,ea in habitantes
יֹשְׁבִים בָּהּ׃ וַיִּקְרְאוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד
,Deus * DOMINVS quod ,nos inter ipsum testis quia ,altare
לַמִּזְבֵּחַ כִּי־עֵד הוּא בֵּינֹתֵינוּ כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים

CAP. XXIII. כג

DOMINVS dederit postquam ,multis diebus à fuit Et
וַיְהִי יָמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵנִיחַ יְהוָה
,eius ,Israel omnem Iehosuah Vocauitque ,Israel
לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא
,eius iudices & ,eius capita & ,Israel seniores ad dies in
בַּיָּמִים׃ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־יִשְׂרָאֵל לְזִקְנֵיהֶם וּלְרָאשֵׁיהֶם
,eius præfectos ad & ,Dei facies ad reuerentiamque
וּלְשֹׁפְטֵיהֶם וּלְשֹׁטְרֵיהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי
DOMINVS dixit Sic ;populum omnem ad Iehosuah Dixitque
זָקַנְתִּי בָּאתִי בַּיָּמִים׃ וְאַתֶּם רְאִיתֶם כָּל
,fecerit à vestri patres habitauerunt ,fœminæ nouissa in Israel Deus
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְכָל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
,alienis diis seruierunque ;Nachor pater & ,Abrahã pater Terach
מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלָּחֵם
,fluuium nouissa à ,Abraham vestrum patrem tuli Et
לָכֶם׃ רְאֵה הִפַּלְתִּי לָכֶם אֶת־הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים
,eius terræ vsui tribuendam & ,Chenahã terrã oem in eum feci ambulare &
הָאֵלֶּה לְנַחֲלָה לִשְׁבְטֵיכֶם מִן־הַיַּרְדֵּן וְכָל־הַגּוֹיִם
,Iacob Ischac ipsi dedi Et ,Ischac et dedi &
אֲשֶׁר הִכְרַתִּי וְהַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃
Esau ,Seir montem Ischac ipsi dedi &
וְאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו וְאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׂעִיר
Aegyptum deiecerunt eius filij & Iahacnob eum
לָרֶשֶׁת אֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם׃
Aegyptum percussi & ,Aharon & ,Moseh Misique
וָאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וָאֶגֹּף אֶת־מִצְרַיִם
,vos eduxi postea & ,eius instare in feci quemadmodũ
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְקִרְבּוֹ וְאַחַר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם׃
mare ad venistis & ,Aegypto ex vestros patres eduxi Et
וָאוֹצִיא אֶת־אֲבֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּה
,equitibus tu & ,eum in vestros patres post Aegyptij sunt persecuti &
וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים
,Supb mare ad clamauerunt Et ,DOMINVM ad
סוּף׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׂם
eum super adduxit & ,Aegyptios inter & ,vos inter caliginem
מַאֲפֵל בֵּינֵיכֶם וּבֵין הַמִּצְרִים וַיָּבֵא עָלָיו אֶת
fecit quæ vestri oculi viderunt & ,eum operuit & ,mare
הַיָּם וַיְכַסֵּם וַתִּרְאֶינָה עֵינֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
multis diebus ,desertis in habitastis & ;Aegypto in
בְּמִצְרָיִם וַתֵּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר יָמִים רַבִּים׃
manstis in habitantis Emoræi terram ad vos adduxi Et
וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר
,Iordane ad & ,Heseb ipsi dedi & ,Heseb ipsi dedi Et
הַיַּרְדֵּן וַיִּלָּחֲמוּ אִתָּכֶם וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם
,Aegyptum deiecerunt eius filij & Iahacnob eum
וַתִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצָם וָאַשְׁמִידֵם מִפְּנֵיכֶם׃
,Aaron & ,Moseh Misique
וַיָּקָם בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל
,Beor filium Balaã filiorum ex Moab rex ,Sippor filius Balac surrexit Et
וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר לְקַלֵּל
,vocauit & ,Israel ad ,Beor filium Balaam ad ,vocauit & ,Israel ad
אֶתְכֶם׃ וְלֹא אָבִיתִי לְשְׁמֹעַ לְבִלְעָם וַיְבָרֵךְ בָּרוֹךְ
,eius manu è ,eos ,vobis
אֶתְכֶם וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃
,Iericho ad ,vestris & ,Iarden ,transfistis Et
וַתַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל־יְרֵחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ
,Chenahanæus & ,Perizæus & ,Emoræus ,Iericho domini vos in
בָּכֶם בַּעֲלֵי יְרֵחוֹ הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי
,Iebuæus & ,Chimæus ,Ghirghazæus & ,Chiuæus &
וְהַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וָאֶתֵּן
,eos in ,vestra manu in ,eos ,vestra soles ad missi Et
אוֹתָם בְּיֶדְכֶם׃ וָאֶשְׁלַח לִפְנֵיכֶם אֶת־הַצִּרְעָה
,eos expulit & ,vestros reges duos ,vestris facibus à
וַתְּגָרֶשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא
,tuo arcu in neque ,tuo gladio in ,terram vobis Dedique
בַּחַרְבְּךָ וְלֹא בְקַשְׁתֶּךָ׃ וָאֶתֵּן לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
,vineas eis in habitastis & ,ædificatis non quas ,vrbes &
יָגַעְתָּ בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא בְנִיתֶם וַתֵּשְׁבוּ בָהֶם
,comedistis ,plantastis non quæ ,oliueta &
וַיִּטְּעוּ אֶתֶם אֲשֶׁר לֹא נְטַעְתֶּם אַתֶּם אֹכְלִים׃

,allenis diis seruieritis & ,ambulaueritis & ,vobis præcepit quod
אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם וַתֲלַכְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
futur contra ,vos in DOMINI nostra ,fuisse ut ,vos incusauerunt &
וַתִּשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם וְתִהְיֶה אַף־יְהוָה בָּכֶם
,vobis dedit quam ,optima terra ,desiuge cito peribitis &
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם׃

CAP. XXIIII. כד

Congregauit ,Sechem in Israel tribus omnes Iehosuah ædegit Et
וַיֶּאֱסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁכֶמָה
duces ,eius iudices ad & ,eius capita ad & ,Israel seniores ad vocauitque
וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו
eorum Deo. ,Dei facies ad reuerentiamque ,eius præfectos ad &
וּלְשֹׁטְרָיו וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃
DOMINVS dixit Sic ;populum omnem ad Iehosuah Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה אָמַר יְהוָה
Trans flumẽ ,fecuto à vestri patres habitauerunt ,fœminæ nouissa in Israel Deus
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם
,alienis diis seruieruntque ;Nachor pater & ,Abrahã pater Terach
תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
,fluuium nouissa à ,Abraham vestrum patrem tuli Et
וָאֶקַּח אֶת־אֲבִיכֶם אֶת־אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר
,eius semẽ soli tripliciter & ,Chenahã terrã oem in eum feci ambulare &
וָאוֹלֶךְ אוֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ כְּנָעַן וָאַרְבֶּה אֶת־זַרְעוֹ
,Iacob Ischac ipsi dedi Et ,Ischac et dedi &
וָאֶתֵּן לוֹ אֶת־יִצְחָק׃ וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב
Esau ,Seir montem Ischac ipsi dedi & ,Heseu &
וְאֶת עֵשָׂו וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת
,Aegyptum deiecerunt eius filij & Iahacnob eum
אֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם׃
,Aegyptum percussi & ,Aharon & ,Moseh Misique
וָאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וָאֶגֹּף אֶת־מִצְרַיִם
,vos eduxi postea & ,eius instare in feci quemadmodũ
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְקִרְבּוֹ וְאַחַר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם׃
mare ad venistis & ,Aegypto ex vestros patres eduxi Et
וָאוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּה
,equitibus tu & ,eum in vestros patres post Aegyptij sunt persecuti &
וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים
,Supb mare ad clamauerunt Et ,DOMINVM ad
סוּף׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׂם
eum super adduxit & ,Aegyptios inter & ,vos inter caliginem
מַאֲפֵל בֵּינֵיכֶם וּבֵין הַמִּצְרִים וַיָּבֵא עָלָיו אֶת
fecit quæ vestri oculi viderunt & ,eum operuit & ,mare
הַיָּם וַיְכַסֵּהוּ וַתִּרְאֶינָה עֵינֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
multis diebus ,desertis in habitastis & ;Aegypto in
בְּמִצְרָיִם וַתֵּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר יָמִים רַבִּים׃
manstis in habitantis Emoræi terram ad vos adduxi Et
וַתָּבִיאוּ אֶל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר
,Iordane ad & ,Heseb ipsi dedi & ,Heseb ipsi dedi Et
הַיַּרְדֵּן וַיִּלָּחֲמוּ אֶל־אֲבֹתֵיכֶם וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיַד
,Aegyptum deiecerunt eius filij & Iahacnob eum
וַתִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצָם וָאַשְׁמִידֵם מִפְּנֵיכֶם׃
,Aaron & ,Moseh Misique
וַיָּקָם בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל
,Beor filium Balaã filiorum ex Moab rex ,Sippor filius Balac surrexit Et
וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר לְקַלֵּל
,vocauit & ,Israel ad ,Beor filium Balaam ad ,vocauit & ,Israel ad
אֶתְכֶם׃ וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁמֹעַ לְבִלְעָם וַיְבָרֵךְ בָּרוֹךְ
,eius manu è ,eos ,vobis
אֶתְכֶם וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃
,Iericho ad ,vestris & ,Iarden ,transfistis Et
וַתַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל־יְרֵחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ
,Chenahanæus & ,Perizæus & ,Emoræus ,Iericho domini vos in
בָּכֶם בַּעֲלֵי יְרֵחוֹ הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי
,Iebuæus & ,Chimæus ,Ghirghazæus & ,Chiuæus &
וְהַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וָאֶתֵּן
,eos in ,vestra manu in ,eos ,vestra soles ad missi Et
אוֹתָם בְּיֶדְכֶם׃ וָאֶשְׁלַח לִפְנֵיכֶם אֶת־הַצִּרְעָה
,eos expulit & ,vestros reges duos ,vestris facibus à
וַתְּגָרֶשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא
,tuo arcu in neque ,tuo gladio in ,terram vobis Dedique
בַּחַרְבְּךָ וְלֹא בְקַשְׁתֶּךָ׃ וָאֶתֵּן לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא
,vineas eis in habitastis & ,ædificatis non quas ,vrbes &
יְגַעְתֶּם בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא בְנִיתֶם וַתֵּשְׁבוּ בָהֶם
,comedistis ,plantastis non quæ ,oliueta &
וַיִּטְּעוּ אֶתֶם אֲשֶׁר לֹא נְטַעְתֶּם אַתֶּם אֹכְלִים׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

pugnauerũt &, Dan filij asfẽderũt eis ab Dan filiorũ termin⁹ exiuit Et

47 וַיֵּצֵא גְּבוּל בְּנֵי־דָ֣ן מֵהֶ֔ם ׀ וַיַּֽעֲל֣וּ בְנֵי־דָ֗ן וַיִּלָּחֲמ֤וּ
hostilis terræ &, gladij ei ad eam pcufferunt &, eam cepernnt⁹, Lesem eum
עִם־לֶ֙שֶׁם֙ וַיִּלְכְּד֣וּ אֹתָ֔הּ וַיַּכּ֥וּ אֹתָ֖הּ לְפִי־חָ֑רֶב וַיִּרְשׁ֣וּ
Dan nomẽ fecerũt, Dan Lesem in habitauerũt & eam
אֹתָ֔הּ וַיֵּשְׁב֥וּ בָ֖הּ וַיִּקְרְא֣וּ לְלֶ֔שֶׁם דָּ֕ן כְּשֵׁ֖ם
suas familias ad Dan filiorũ exemplum hæreditas Hæc *fuit portio*
אֲבִיהֶֽם׃ 48 אֵ֚לֶּה מִשְׁפְּח֣וֹת בְּנֵי־דָ֔ן לְמִשְׁפְּחֹתָ֑ם
hæreditas compleuerunt Et *earum aruis & istæ ciuitates*
עָרֵיהֶ֣ם הַאֵ֔לֶּה וְחַצְרֵיהֶ֖ם ׃ 49 וַיְכַלּ֗וּ לִנְחֹ֛ל אֶת־
hæreditatem Israel filij dederunt hæc : suos terminos ad terram *pcr*
גְּב֥וּל הָאָ֖רֶץ לִגְבוּלֹתֶ֑יהָ וַיִּתְּנ֤וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵל֙ נַֽחֲלָ֔ה
fuit medio in Nun filio Iehosuah
לִיהוֹשֻׁ֥עַ בִּן־נ֖וּן בְּתוֹכָֽם ׃
postulauit quam vrbem ei dederunt DOMINI ex Sapi *iussu sermo-*
50 עַל־פִּ֣י יְהוָ֔ה נָתְנ֥וּ לוֹ֙ אֶת־הָעִ֣יר אֲשֶׁר־שָׁאַ֔ל *nem*
ciuitatem ad illicunt & Ephraim monte in Serach Thimnath
אֶת־תִּמְנַ֣ת סֶ֔רַח בְּהַ֖ר אֶפְרָ֑יִם וַיִּבֶן֙ אֶת־הָעִ֔יר
Eliazar fecerũt hæreditare quas hæreditates Illæ *ea in habitauit &* *finit*
וַיֵּ֖שֶׁב בָּ֑הּ ׃ 51 אֵ֚לֶּה הַנַּחֲלֹ֔ת אֲשֶׁר־נָחֲל֣וּ אֶלְעָזָ֔ר
principes
filiorum exemplum patrum capita &, Nun filius Iehosuah &, Geerdon *tribuum*
וְיהוֹשֻׁ֥עַ בִּן־נ֖וּן וְרָאשֵׁ֣י הָאָב֑וֹת לְמַטּ֣וֹת בְּנֵֽי־
remanent insuri ad filij Israel *Dominus* *Sichem* *per sortem*
יִשְׂרָאֵ֗ל בְּגוֹרָ֛ל בְּשִׁלֹ֥ה לִפְנֵֽי־יְהוָ֖ה פֶּ֣תַח אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד
eorum Dño *tabernaculi ecclesiæ,* *diuidere*
וַיְכַלּ֖וּ מֵחָלַ֥ק אֶת־הָאָֽרֶץ ׃

CAP. XX. כ

felicendo, Iehosuah ad DOMINVS est locutus Et

1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוֹשֻׁ֖עַ אֶל־יְהוָ֥ה לֵאמֹֽר ׃
ciuitatem vobis Date: dicẽdo, Israel filios ad Loquere *refugij,*
2 דַּבֵּ֣ר אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל לֵאמֹ֕ר תְּנ֥וּ לָכֶ֖ם אֶת־עָרֵ֣י הַמִּקְלָ֑ט
illuc fugiendum Ad *Moseh manu in vos ad tum locutus quas* *per manũ*
אֲשֶׁ֣ר דִּבַּ֤רְתִּי אֲלֵיכֶם֙ בְּיַד־מֹשֶׁ֔ה ׃ 3 לָנ֥וּס שָׁ֖מָּה
vobis erunt que ignorantia in *animã peremptus hominẽ* *per errorem*
רֹצֵ֣חַ מַכֵּ֣ה נֶ֔פֶשׁ בִּשְׁגָגָ֖ה בִּבְלִ֣י דָ֑עַת וְהָי֤וּ לָכֶם֙
suaui ad fugiet Et *sanguinis* *redemptor à retaliatione in* *absque*
לְמִקְלָ֔ט מִגֹּאֵ֖ל הַדָּֽם ׃ 4 וְנָ֣ס אֶל־אַחַ֗ת
loquetur ac, ciuitatis portæ ostium & habitabit, illis ciuitatibus ex *propinquo*
מֵהֶ֤עָרִים הָאֵל֙ וְעָמַ֣ד פֶּ֣תַח שַׁ֣עַר הָעִ֔יר וְדִבֶּ֥ר
eum recolligent & sua verba ipsius vrbis seniorum auribus in *ad*
בְּאָזְנֵ֖י זִקְנֵ֣י הָעִ֣יר הַהִ֑יא אֶת־דְּבָרָ֗יו וְאָסְפ֤וּ אֹתוֹ֙
eis cum habitabit & locum ei dabunt que ; in ad vrbem in
הָעִ֣ירָה אֲלֵיהֶ֔ם וְנָתְנ֥וּ לוֹ֙ מָק֔וֹם וְיָשַׁ֖ב עִמָּֽם ׃
concidere non &, eum post sanguinis redemptor fuerit insecutus eum Et *propinquus*
5 וְכִֽי־יִרְדֹּ֤ף גֹּאֵל֙ הַדָּ֔ם אַחֲרָ֔יו וְלֹא־יַסְגִּ֥רוּ
fusum proximum percussit scientia non in quia ; sanguinis manu in homicidam *tradent*
אֶת־הָרֹצֵ֖חַ בְּיָד֑וֹ כִּ֣י בִבְלִי־דַ֗עַת הִכָּ֤ה אֶת־רֵעֵהוּ֙
odio habuerat *ei* *ab*
וְלֹא־שֹׂנֵ֥א הוּא֙ לוֹ֙ מִתְּמ֣וֹל שִׁלְשֹׁ֔ם ׃
eum facies ad ipsa vsque in habitabit Et *ille* *donec steterit*
6 וְיָשַׁב֙ בָּעִ֣יר הַהִ֔יא עַ֚ד עָמְד֣וֹ לִפְנֵ֣י הָעֵדָ֔ה
illis diebus in ejus qui *magnum sacerdotem mori vsque, iudicium ad* *donec mortẽ*
לַמִּשְׁפָּ֑ט עַד־מ֣וֹת הַכֹּהֵ֣ן הַגָּד֔וֹל אֲשֶׁ֥ר יִהְיֶ֖ה בַּיָּמִ֣ים הָהֵ֑ם
fusum domũ ad & fusum ciuitatẽ ad venier &, homicida reuertetur tunc *magnus,*
אָ֣ז יָשׁ֗וּב הָרֹצֵ֛חַ וּבָ֥א אֶל־עִירוֹ֙ וְאֶל־בֵּיתוֹ֙
inde fugiat qua ciuitatem ad *vocẽ fugi-*
אֶל־הָעִ֔יר אֲשֶׁ֥ר נָ֖ס מִשָּֽׁם ׃ 7 וַיַּקְדִּ֨ישׁוּ֙ אֶת־קֶ֣דֶשׁ בַּגָּלִ֔יל בְּהַ֖ר נַפְתָּלִ֑י וְאֶת־שְׁכֶ֕ם
Sechem & Naphthali monte in Galil in Cedes *sanctificauerunt* Et *ret.*
בְּהַ֣ר אֶפְרָ֔יִם וְאֶת־קִרְיַ֥ת אַרְבַּ֖ע הִ֣יא חֶבְרֽוֹן
monte in (Cheron † ipſa) Chittarbah & Ephraim monte in *† ett*
בְּהַ֥ר יְהוּדָֽה ׃ 8 וּמֵעֵ֥בֶר לְיַרְדֵּ֖ן יְרִיחֹ֑ו מִזְרָ֗חָה נָתְנ֤וּ אֶת־
deserunt oriemem ad Iericho Iadeo trans de Et *Iehudah* *de tribu*
בֶּ֙צֶר֙ בַּמִּדְבָּ֔ר בַּמִּישֹׁ֖ר מִמַּטֵּ֣ה רְאוּבֵ֑ן וְאֶת־רָמֹ֥ת בַּגִּלְעָ֖ד
Ghilhad in Ramoth & Reuben extensione de planitie in deserto in Beser *tribu*
מִמַּטֵּ֣ה גָ֔ד וְאֶת־גּ֥וֹלָן בַּבָּשָׁ֖ן מִמַּטֵּ֥ה מְנַשֶּֽׁה ׃
Meoa sseth extensiue de Batan in Gholan & Ghad extensione de *ciuitatis refugio-*
9 אֵ֚לֶּה הָי֣וּ עָרֵ֔י מִקְנֶ֖ה לְכָל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וְלַגֵּ֣ר
rum, *per*
הַתּוֹשָׁ֣ב בְּתוֹכָ֔ם לָנ֥וּס שָׁ֖מָּה כָּל־מַכֵּ֣ה נֶ֑פֶשׁ בִּבְלִי־דַ֔עַת
peregrino & Israel filijs omnibus communibus *ciuitates fuerũt Hæ*
וְלֹ֤א יָמוּת֙ בְּיַ֣ד גֹּאֵ֣ל הַדָּ֔ם עַ֖ד עָמְד֥וֹ לִפְנֵ֖י הָעֵדָֽה ׃
animam percutiens omnis illuc fugiendum ad, eorum medio in peregrinans *qui peregrina-*
vestri fratribus cum *tur & fugiat*
10 וַיִּֽהְי֣וּ לִבְנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן מִמִּשְׁפַּ֖חַת הַקְהָתִ֑י כִּֽי־לָהֶ֣ם הָיָ֔ה הַגּוֹרָ֖ל רִאשֹׁנָֽה ׃
prima fors eis *ejus* *per transitum* *propinqui* *donec steterit*
11 וַיִּתְּנ֤וּ לָהֶם֙ אֶת־קִרְיַ֣ת אַרְבַּ֔ע אֲבִ֥י הָעֲנָ֖ק הִ֣יא
ipsa) Hanoch patris Arbah Chittarbah *eis Dederunt Eſue* *ipſa* *ciuitate in habitabit Et* *vitæ*
חֶבְרֹ֑ון בְּהַ֥ר יְהוּדָ֖ה וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֥יהָ סְבִיבֹתֶֽיהָ ׃
Iephunnẽ filio Caleb dederut, eius ante & ciuitatis agrum Et
12 וְאֶת־שְׂדֵ֤ה הָעִיר֙ וְאֶת־חֲצֵרֶ֔יהָ נָתְנ֥וּ לְכָלֵ֖ב בֶּן־יְפֻנֶּֽה
dederunt sacerdotes Aharon filijs Et *eius possessionem in*
13 וְלִבְנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן הֵֽכֹהֵ֔ן נָתְנ֕וּ אֶת־עִ֖יר מִקְלַ֣ט הָרֹצֵ֑חַ
Libnah &, eius suburbana & Chebron homicidæ vrnalium ciuitatẽ *sanctificauerunt &*
אֶת־לִבְנָ֣ה וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ וְאֶת־יַתִּ֖יר וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־אֶשְׁתְּמֹ֖עַ וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Iathir Et *eius suburbana &* *Sechem &, Naphthali monte in Galil in Cedes* *sanctificauerunt Et*
14 וְאֶת־חֹ֖לֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־דְּבִ֖יר וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Esthemoa *eius suburbana & Choion Et*
15 וְאֶת־עַ֥יִן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־יֻטָּ֑ה וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Debir & eius suburbana & Holon Et
16 וְאֶת־בֵּ֥ית שֶׁ֖מֶשׁ וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־גִּבְעוֹן֙ וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ
eius suburbana & Hain Et
וְאֶת־עֲנָתֹ֖ת וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־עַלְמֹ֖ן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ
eius suburbana & Iutah & eius suburbana & Hain Et
17 וְאֶת־גִּבְעוֹן֙ וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ וְאֶת־יֻטָּ֑ה וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Iutah & eius suburbana & Hain Et
18 וְאֶת־עֲנָתֹ֖ת וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־עַלְמֹ֖ן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ
eius suburbana & Berthsemes
שְׁלֹשָׁ֥ה עָרִֽים ׃
tribus tribubus
19 כָּל־עָרֵ֥י בְנֵֽי־אַהֲרֹ֖ן הַכֹּהֲנִ֑ים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵ֥ה עָרִ֖ים
Ghebiah, eius suburbana & Ghibhon, Beniamin extensiue de Et
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶֽן ׃ 20 וְלִמִשְׁפְּחֹ֥ת בְּנֵי־קְהָ֖ת הַלְוִיִּ֑ם
eius suburbana & Hasadhon
וַיְהִ֗י עָרֵי֙ גּוֹרָלָ֔ם מִמַּטֵּ֖ה אֶפְרָֽיִם ׃
eius suburbana & Halmon
21 וַיִּתְּנ֤וּ לָהֶם֙ אֶת־עִ֣יר מִקְלַ֣ט הָרֹצֵ֔חַ אֶת־שְׁכֶ֖ם וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ
quatuor ciuitates, eius suburbana &
בְּהַ֣ר אֶפְרָ֔יִם וְאֶת־גֶּ֖זֶר וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ ׃
Ephraim monte in Sechem & Thimnath
22 וְאֶת־קִבְצַ֖יִם וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־בֵּ֥ית חֹרֹ֖ן וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana & Bethchoron
23 וְאֶת־חֶרְמֵ֖שׁ וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־אַיָּל֖וֹן וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
quatuor ciuitates, eius suburbana & Eltheche
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
Dan extensiue de Et
24 וְאֶת־יִתְנָ֖ה וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־גַּתְרִמּ֖וֹן וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Ataleon Et *eius suburbana & Gathrimmon*
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana & Tahnach Menasseh extensiue de
25 וְאֶת־תַּעְנַ֖ךְ וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־יִבְלְעָ֖ם וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
dimidiæ de Et *eius suburbana & Ghabelimmon &*
עָרִ֥ים שְׁתַּֽיִם ׃
duæ ciuitates, eius suburbana &
26 כָּל־עָרִ֥ים עֶשֶׂ֖ר וּמִגְרְשֵׁיהֶ֑ן לְמִשְׁפְּחֹ֥ת בְּנֵי־קְהָ֖ת הַנִּשְׁאָרִֽים ׃
filiorum familijs earum suburbana &, decem ciuitates Omnes *reliquis* *Chohath filijs Et*
27 וְלִבְנֵ֣י גֵרְשֹׁ֔ן מִמִּשְׁפַּ֖חַת הַלֵּוִ֑י מִמַּחֲצִ֣ית מַטֵּ֔ה מְנַשֶּׁ֖ה
familijs de Gherson filijs Et *tribui dimidiæ de &, Dan tribu de &, Ephraim extensiue familijs de*
עָרֵ֥י מִקְלָ֖ט הָרֹצֵ֑חַ אֶת־בְּשַׁ֣ן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ וְאֶת־בְּעֶשְׁתְּרָ֖ה וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ
Manasseh extensiue de &, Iſſachar extensiue familijs de Ghersonitarum filiorum
וְאֶת־קֶ֖דֶשׁ וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־דָּבְרַ֖ת וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Dabrath *eius suburbana &, Iarmuth*
28 וְאֶת־רָמֹ֖ת וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־עֵ֥ין גַּנִּ֖ים וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Ramoth, homicidæ vrnalium ciuitatem *Ghad tribu de Et*
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana &
29 וְאֶת־יַרְמ֖וּת וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־עֵ֥ין גַּנִּ֖ים וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Mifal *Aſer extensiue de &*
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
30 וְאֶת־מִשְׁעָ֖ל וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־עַבְדּ֖וֹן וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Abdon *eius suburbana &*
31 וְאֶת־חֶלְקָ֖ת וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־רְחֹ֖ב וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
quatuor ciuitates, eius suburbana & Rehob
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana &
32 וְאֶת־חַמּ֣וֹת דֹּ֔אר וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־קַרְתָּ֑ן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֣יהָ
Hammoth Dor & eius suburbana & Carthan & eius suburbana &
שְׁלֹשָׁ֥ה עָרִֽים ׃
tribus ciuitates
33 כָּל־עָרֵ֣י הַגֵּרְשֻׁנִּ֔י לְמִשְׁפְּחֹתָ֑ם שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵ֥ה עָרִ֖ים
familijs earum suburbana &, decem ciuitates Omnes *Ghersonitarum filiorum*
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶֽן ׃ 34 וּלְמִשְׁפְּחֹ֥ת בְּנֵי־מְרָרִ֖י הַלְוִיִּ֑ם
familijs de Merari filiorum *reliquis*
מִמַּטֵּ֣ה זְבוּלֻ֔ן אֶת־יָקְנְעָ֖ם וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־קַרְתָּ֖ה וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
tribu de Et *eius suburbana & Iecnaam & eius suburbana & Carthah &*
35 וְאֶת־דִּמְנָ֖ה וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־נַהֲלָ֖ל וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Dimnah *eius suburbana & Nahalal*
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana &
36 וְאֶת־בֶּ֥צֶר וְאֶת־מִגְרְשָׁ֖הּ וְאֶת־יָהַ֑צָה וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Bosor & eius suburbana & Iahasah &
37 וְאֶת־קְדֵמֹ֖ת וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־מֵפָ֖עַת וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Bosor & eius suburbana & Iahasah &
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana &
38 וְאֶת־רָמֹ֥ת בַּגִּלְעָ֖ד וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־מַחֲנַ֖יִם וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
Ramoth Galaad & eius suburbana & Machanaim & eius suburbana &
39 וְאֶת־חֶשְׁבּ֖וֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־יַעְזֵ֖ר וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Iahzer *eius suburbana & Chesbon*
כָּל־עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana &
40 כָּל־אֵ֣לֶּה עָרֵ֔י לִבְנֵ֖י מְרָרִ֑י לְמִשְׁפְּחֹתָ֑ם הַנִּשְׁאָרִ֖ים
familijs earum *residuis* *filiorũ Merari ciuitates Omnes*
מִמִּשְׁפְּחֹ֣ת הַלֵּוִ֔י וַיְהִ֖י גּוֹרָלָ֑ם עָרִ֖ים שְׁתֵּ֥ים עֶשְׂרֵֽה ׃
duodecim ciuitates eorum sors fuit &, Leuitarum familijs de
41 כָּל־עָרֵ֥י הַלְוִיִּ֖ם בְּתוֹךְ֙ אֲחֻזַּ֣ת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵ֔ל עָרִ֖ים
ciuitates Omnes *Israel filiorũ* *possessionis* *medio in Leuitarũ ciuitates*
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶֽן ׃ 42 הֱי֣וּ הֶעָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה
suburbana & eorũ *Erunt* *Fuerunt*
אִ֥ישׁ עִ֖יר וּמִגְרְשָׁ֑הּ כֵּ֚ן לְכָל־הֶעָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה
ciuitates, & suburbana eius sic, ciuitatibus eius ex aequalitas & omnibus *ciuitas* *ipsa*
43 וַיִּתֵּ֤ן יְהוָה֙ לְיִשְׂרָאֵ֔ל אֶת־כָּל־הָאָ֖רֶץ
terram omnem Israel ipsi DOMINVS dedit Et *ipsa*
אֲשֶׁ֣ר נִשְׁבַּ֣ע לָתֵ֔ת לַאֲבֹתָ֑ם וַיִּֽירָשׁ֣וּ אֹתָ֔הּ וַיֵּשְׁב֖וּ בָּֽהּ ׃
ea in habitauerunt & ea possederũt & recepta patribus dare iurauit quam
44 וַיָּנַ֨ח יְהוָ֤ה לָהֶם֙ מִסָּבִ֔יב כְּכֹ֖ל אֲשֶׁר־נִשְׁבַּ֣ע
iurauit *quæ ciuitates circuitu à eis DOMINVS requieta dedit Et*
לַאֲבֹתָ֑ם וְלֹא־עָמַ֣ד אִ֤ישׁ מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם֙ בְּפָנֵיהֶ֔ם
omnibus ex eorum fano in vir stetit non & eorum patribus
אֶת־כָּל־אֹיְבֵיהֶם֙ נָתַ֣ן יְהוָ֔ה בְּיָדָֽם ׃
eorum manu in DOMINVS dedit eorum inimicos omnes *eorũ inimicis*
45 לֹֽא־נָפַ֣ל דָּבָ֗ר מִכֹּל֙ הַדָּבָ֣ר הַטּ֔וֹב אֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר
est locus quod bono verbo omni ex verbum cecidit Non
בֵּ֣ית יִשְׂרָאֵ֑ל הַכֹּ֖ל בָּֽא ׃
venit omne Israel domum ad DOMINVS

CAP. XXII. כא

principes *Sacerdotem Eliazar ad Leuitarum patrum capita accesserunt Et*
per manum *vt daretur* *pro*
1 וַיִּגַּ֣שׁ רָאשֵׁ֣י אֲבוֹת֮ הַלְוִיִּם֒ אֶל־אֶלְעָזָ֣ר הַכֹּהֵ֗ן
filiorũ extensiuum patrum capita ad &, Nun filium Iehosuah ad &
וְאֶל־יְהוֹשֻׁ֤עַ בִּן־נוּן֙ וְאֶל־רָאשֵׁ֣י אֲבוֹת֔ הַמַּטּ֖וֹת לִבְנֵ֣י
Chenah& terra in Siloh in eos ad sunt Locutique *Israel*
יִשְׂרָאֵ֑ל ׃ 2 וַיְדַבֵּ֨ר אֲלֵיהֶ֜ם בְּשִׁלֹ֣ה בְּאֶ֣רֶץ כְּנַ֗עַן
nobis dandum ad Moseh manu in præcepit DOMINVS dicendo
לֵאמֹ֔ר יְהוָ֗ה צִוָּ֛ה בְּיַד־מֹשֶׁ֥ה לָתֵ֛ת לָ֖נוּ עָרִ֑ים
filij Dederũtque nostris animabus ; earũ suburbana & habitandi ad
לָשֶׁ֣בֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶ֔ן לִבְהֶמְתֵּֽנוּ ׃ 3 וַיִּתְּנ֣וּ בְנֵי־
vrbes, DOMINI ex ad sua hæreditate de Leuitis Israel
יִשְׂרָאֵ֗ל לַלְוִיִּם֙ מִנַּֽחֲלָתָ֔ם כְּפִ֖י יְהוָ֑ה אֶת־הֶעָרִ֥ים
familias ad fors suis Et *earum suburbana & ipsas*
הָאֵ֖לֶּה וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶֽן ׃ 4 וַיֵּצֵ֤א הַגּוֹרָל֙ לְמִשְׁפְּחֹ֣ת
exemplum de Leuitis de Ioerdotis Aharon filijs fuit quæ, Chohathitarũ
הַקְּהָתִ֔י וַיְהִ֣י לִבְנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן הַכֹּהֵ֔ן מִן־הַלְוִיִּ֖ם מִמַּטֵּ֣ה
ciuitates fuere in Beniamin tribu de &, Simhon extensiue de &, Iehudah
יְהוּדָ֥ה וּמִמַּטֵּ֣ה שִׁמְעֹ֑ן וּמִמַּטֵּ֥ה בִנְיָמִ֖ן בְּגוֹרָ֥ל עָרִֽים
vrbes, Chohath filijs Et *tredecim*
שְׁלֹ֥שׁ עֶשְׂרֵֽה ׃ 5 וְלִבְנֵ֣י קְהָ֔ת הַנּוֹתָרִ֖ים
tribu dimidia de &, Dan tribu de &, Ephraim extensiue familijs de
מִמִּשְׁפַּ֣חַת מַטֵּ֣ה אֶפְרַ֔יִם וּמִמַּטֵּ֥ה דָ֖ן וּמֵחֲצִ֣י
decem ciuitates fuere in Menasseh
מַטֵּ֣ה מְנַשֶּׁ֑ה בְּגוֹרָ֥ל עָרִ֖ים עֶ֥שֶׂר ׃
extensiue de &, Iſſachar extensiue familijs de Ghersonitarum filiorũ
6 וּלְבְנֵ֣י גֵרְשׁ֔וֹן מִמִּשְׁפְּחֹ֖ת מַטֵּ֣ה יִשָּׂשכָ֑ר וּמִמַּטֵּ֥ה
Basan in Menasseh tribu dimidia de &, Naphthali extensiue de &, Aser
אָשֵׁ֣ר וּמִמַּטֵּ֣ה נַפְתָּלִ֔י וּמֵחֲצִ֥י מַטֵּ֖ה מְנַשֶּׁ֣ה בַבָּשָׁ֑ן
tribu de *tribu*
בִּשְׁלֹשָׁ֥ה עָרִֽים ׃
duodecim ciuitates fuere in
7 לִבְנֵ֣י מְרָרִ֔י לְמִשְׁפְּחֹתָ֑ם מִמַּטֵּ֣ה רְאוּבֵ֗ן וּמִמַּטֵּ֤ה גָד֙
Ghad tribu de &, Reuben extensiue de filias familias ad Merari Filijs
וּמִמַּטֵּ֣ה זְבוּלֻ֔ן עָרִ֖ים שְׁתֵּ֥ים עֶשְׂרֵֽה ׃
duodecim ciuitates, Zebulun extensiue de &
8 וַיִּתְּנ֣וּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵ֗ל לַלְוִיִּם֙ אֶת־הֶעָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה וְאֶת־
Simhon filiorũ extensiue de &, Iehudah filiorũ extensiue de dederũt Et
מִגְרְשֵׁיהֶ֑ן כַּאֲשֶׁ֥ר נָתְנ֖וּ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל בְּגוֹרָ֖ל בְּנַֽחֲלָתָֽם ׃
nomine in eo *vocãt* *quas* *has ciuitates*
9 וַיִּתְּנ֗וּ מִמַּטֵּ֛ה בְּנֵ֥י יְהוּדָ֖ה וּמִמַּטֵּ֣ה בְנֵֽי־שִׁמְעוֹן֒ אֵ֚ת
ejus filiorũ de & Iehudah filiorũ extensiue de dederũt Et
הֶעָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה אֲשֶׁ֥ר יִקְרְא֖וּ לָהֶ֑ם בְּשֵׁ֖ם
nomine in eo *vocãt* *quas* *has ciuitates*
10 וַיִּֽהְי֣וּ לִבְנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן מִמִּשְׁפַּ֖חַת הַקְהָתִ֑י כִּֽי־לָהֶ֣ם הָיָ֔ה
prima fors eis *erat* *eis*
הַגּוֹרָ֖ל רִאשֹׁנָֽה ׃
ipsa) Hanoch patris Arbah Chittarbah *eis Dederunt Eſue*
11 וַיִּתְּנ֤וּ לָהֶם֙ אֶת־קִרְיַ֣ת אַרְבַּ֔ע אֲבִ֥י הָעֲנָ֖ק הִ֣יא
eius ciuitatem eius suburbana & Iehudah monte in (Chebron
חֶבְרֹ֑ון בְּהַ֥ר יְהוּדָ֖ה וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֥יהָ סְבִיבֹתֶֽיהָ ׃
Iephunnẽ filio Caleb dederut, eius ante & ciuitatis agrum Et
12 וְאֶת־שְׂדֵ֤ה הָעִיר֙ וְאֶת־חֲצֵרֶ֔יהָ נָתְנ֥וּ לְכָלֵ֖ב בֶּן־יְפֻנֶּֽה
dederunt sacerdotes Aharon filijs Et *eius possessionem in*
13 וְלִבְנֵ֣י אַהֲרֹ֔ן הֵֽכֹהֵ֔ן נָתְנ֕וּ אֶת־עִ֖יר מִקְלַ֣ט הָרֹצֵ֑חַ
Libnah &, eius suburbana & Chebron homicidæ vrnalium ciuitatẽ *sanctificauerunt &*
אֶת־לִבְנָ֣ה וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ וְאֶת־יַתִּ֖יר וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־אֶשְׁתְּמֹ֖עַ וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Iathir Et *eius suburbana &*
14 וְאֶת־חֹ֖לֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־דְּבִ֖יר וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Esthemoa *eius suburbana & Choion Et*
15 וְאֶת־חָ֖לָן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־דְּבִ֖יר וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Debir & eius suburbana & Holon Et
16 וְאֶת־עַ֥יִן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֖יהָ וְאֶת־יֻטָּ֑ה וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Hain Et
וְאֶת־בֵּ֥ית שֶׁ֖מֶשׁ וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־גִּבְעוֹן֙ וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ
eius suburbana & Iutah & eius suburbana & Hain Et
17 וְאֶת־גִּבְעוֹן֙ וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ וְאֶת־יֻטָּ֑ה וְאֶת־מִגְרְשֶֽׁיהָ ׃
eius suburbana & Iutah & eius suburbana & Hain Et
18 וְאֶת־עֲנָתֹ֖ת וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֑יהָ וְאֶת־עַלְמֹ֖ן וְאֶת־מִגְרְשֶׁ֔יהָ
eius suburbana & Berthsemes
שְׁלֹשָׁ֥ה עָרִֽים ׃
tribus tribubus
19 כָּל־עָרֵ֥י בְנֵֽי־אַהֲרֹ֖ן הַכֹּהֲנִ֑ים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵ֥ה עָרִ֖ים
Ghebiah, eius suburbana & Ghibhon, Beniamin extensiue de Et
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶֽן ׃ 20 וְלִמִשְׁפְּחֹ֥ת בְּנֵי־קְהָ֖ת הַלְוִיִּ֑ם
eius suburbana & Hasadhon
וַיְהִ֗י עָרֵי֙ גּוֹרָלָ֔ם מִמַּטֵּ֖ה אֶפְרָֽיִם ׃
eius suburbana & Halmon
21 וַיִּתְּנ֤וּ לָהֶם֙ אֶת־עִ֣יר מִקְלַ֣ט הָרֹצֵ֔חַ אֶת־שְׁכֶ֖ם וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ
quatuor ciuitates, eius suburbana &
בְּהַ֣ר אֶפְרָ֔יִם וְאֶת־גֶּ֖זֶר וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ ׃
Ephraim monte in Sechem & Thimnath
22 וְאֶת־קִבְצַ֖יִם וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־בֵּ֥ית חֹרֹ֖ן וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ ׃
quatuor ciuitates, eius suburbana & Bethchoron
23 וְאֶת־חֶרְמֵ֖שׁ וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־אַיָּל֖וֹן וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
quatuor ciuitates, eius suburbana & Eltheche
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
Dan extensiue de Et
24 וְאֶת־יִתְנָ֖ה וְאֶת־מִגְרְשָׁ֑הּ וְאֶת־גַּתְרִמּ֖וֹן וְאֶת־מִגְרְשָֽׁהּ
eius suburbana & Ataleon Et *eius suburbana & Gathrimmon*
עָרִ֥ים אַרְבַּֽע ׃
*quatuor ciuitates,

Universidad de Deusto
Biblioteca

funtque Menaſſeh ipſi aquilonem ad & ,Ephraim ipſi meridiē ad
וְנִגְּבָה לָאֶפְרַיִם וְעֹנָה לִמְנַשֶּׁה וְיָהִי
Iſſachar in & ,aquilone ab eorum finibus & ,eius terminus initio
תֹּם גְּבוּלוֹ וּבְאָשֵׁר מִצָּפוֹן וְיִשָּׂשכָר
Aſer in & ,Iſſachar in Menaſſeh ipſi Fuitque orientem ab
מִמִּזְרָח׃ 10 וַיְהִי לְמִנְשֶׁה יִשָּׂשכָר וְאָשֵׁר
habitatores & ,eius filia & ,Ibleam & ,eius filia & ,Bethſean
יוֹשְׁבֵי וּבְנוֹתֶיהָ וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת
habitatores & ,eius filia & ,Megiddo habitatores & ,eius filia & ,Thaanach
יוֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת יוֹשְׁבֵי תַּעְנָךְ וּבְנוֹתֶיהָ
Dor habitatores & ,eius filia & ,Endor habitatores & ,eius filia & ,Taanach
דֹּאר וּבְנוֹתֶיהָ וְיוֹשְׁבֵי עֵין דֹּאר וּבְנוֹתֶיהָ וְיוֹשְׁבֵי
tertia tria eius filia & ,Megiddo habitatores & ,eius filia & ,Thaanach
הַשְּׁלִשָׁה תַּעְנָךְ וּבְנוֹתֶיהָ יוֹשְׁבֵי בִּלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ יוֹשְׁבֵי
ipſa vrbes cuiuſque habitatores & ,eius filia & ,Dor habitatores & ,eius filia & ,Endor habitatores & ,eius filia & ,Ibleam habitatores & ,eius filia & ,Bethſean habitatores & ,eius filia & ,Iezraël habitatores & ,eius filia & ,Dothaim habitatores & ,eius filia & ,Gath habitatores & ,eius filia & ,Megiddo habitatores & ,eius filia & ,Taanach habitatores & ,eius filia & ,Megiddo habitatores & ,eius filia & ,Thaanach
נָפֶת׃ 11 וַיְהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה בְּאָשֵׁר וּבְיִשָּׂשכָר
Iſſachar in & ,Aſer in Menaſſeh ipſi fuit
לְמִנְשֶׁה׃ 12 וְלֹא יָכְלוּ בְנֵי מְנַשֶּׁה לְהוֹרִישׁ אֶת הֶעָרִים הָאֵלֶּה
ipſa terra in habitare Chenaanæum ut voluit & ,
וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃
Chenaanæum dolorem ex ferrei filij affixit roborati cum fuit Et
13 וַיְהִי כִּי חָזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֶת הַכְּנַעֲנִי
enim expulerunt non expellendo & ,tributum in
לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ׃ 14 וַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף אֶת יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ נָתַתָּ
Dominum Dominus mihi benedixerit hactenus quia
ה׳ בָּרַכְנִי עַד הֵנָּה׃ 15 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם עַם רַב אַתָּה עֲלֵה לְךָ הַיְעָרָה
tibi ait ille & ,Rephaim & ,Perezzi terra in ibi ades &
וּבֵרַאתָ לְךָ שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים כִּי־אָץ לְךָ
Nun ,Ioſephi filij Dixerunque ,Ephraim mons
הַר־אֶפְרָיִם׃ 16 וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לֹא־יִמָּצֵא
terra in habitare Chenaanæum imul in & ferrei currus & montis nobis
לָנוּ הָהָר וְרֶכֶב בַּרְזֶל לַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ
Iezrahel vallis in qui & ,eius filia & ,Bethſean in qui & ,eſſent
הָעֵמֶק לַאֲשֶׁר בֵּית שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל׃
Menaſſeh ad & ,Ephraim ad ,Ioſeph demum ad Iehoſuah Dixitque
17 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל בֵּית יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה
tibi erit non multa magnaque fortitudo & ,es multi Populus ,Iterumdo
לֵאמֹר עַם רַב אַתָּה וְכֹחַ גָּדוֹל לָךְ לֹא יִהְיֶה לָךְ
ipſi ſitus quia ,tibi erit mons Quin
גּוֹרָל אֶחָד׃ 18 כִּי הַר יִהְיֶה לָךְ כִּי־יַעַר הוּא
Chenaanæum expelles quia ,eius extirpa tibi eris & ,ſum eligo &
וּבֵרַאתָהוּ וְהָיוּ לְךָ מֹצָאָיו כִּי־חָזָק אֶת־הַכְּנַעֲנִי
ipſe ſorte quia ,eſt ferrei ,carrus quia quamquam illum inter
כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ כִּי חָזָק הוּא׃

CAP. XVIII. יח

ſocietis habitare & ,Siloh Iſrael filiorum coetus omnis ſimul congregati Et
1 וַיִּקָּהֲלוּ כָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁלֹּה וַיָּשִׁכּוּ
ſtetit ſorte ea & ,ſibi tributa terra & ,ſuorum trium
שָׁם אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וַתִּכָּבֵשׁ נִכְבָּשָׁה לִפְנֵיהֶם׃
ſuam hereditate diuiſerat non ex Iſrael filiis in cenſebantur Et
2 וַיִּוָּתְרוּ בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא חָלְקוּ אֶת נַחֲלָתָם
ſibi ad Iehoſuah Dixitque ,tribus tepram
שִׁבְעָה שִׁבְטִים׃ 3 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל בְּנֵי
poſſidendam ad ,ingrediendum ad ,eſſis eo quo Vſque ,Iſrael
יִשְׂרָאֵל עַד אָנָה אַתֶּם מִתְרַפִּים לָבוֹא לָרֶשֶׁת
hereditatem patrum Deus Dominus vobis dedit quam ,terram
אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃
,ex tribus & ,viros tres vobis Date
4 הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים לְשֵׁבֶט וְאֶשְׁלְחֵם
& eas ,deſcribendumque ,terram ambulentque &
וְיָקוּמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְיִכְתְּבוּהָ אֹתָהּ לְפִי
,me ad reuertant & ,eorum hereditati
נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי׃ 5 וְחִלְּקוּהָ לִשְׁבַע חֲלָקוֹת יְהוּדָה יַעֲמֹד
Iudah ſpartes Septem in eas ,permanet Et
עָלָיו מִגְבָּלוֹ מִנֶּגֶב וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ עַל־גְּבוּלָם מִצָּפוֹן׃
6 וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֲלָקוֹת וְהֵבֵאתֶם
,ſortem ſuam ſingulæ ,ſeptem in terram deſcribetis vos Et
הֵנָּה אֵלַי וְהַשְׁלַכְתִּי לָכֶם גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
Leui autem ,Dei Dominus ſit ſicut ,ſortem ea quamquam
7 כִּי אֵין חֵלֶק לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי כְהֻנַּת
tribus dimidia & ,Ruben & ,Ghad & ,ſacerdotium quia
יְהוָה נַחֲלָתוֹ וְגָד וּרְאוּבֵן וְחֲצִי שֵׁבֶט
ſortem ,orientem ad Iarden ,ripam ſuam hereditatis acceperūt Manaſſeh
הַמְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה אֲשֶׁר
Dominus ſeruus Moſes eis dedit
נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה׃
Iehoſuah præcepitque abierunt atque ,iſti Sorteremurque
8 וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
ambulate & ,ite ,dicendo ,eorum deſcribendam ad eorum
הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת הָאָרֶץ לֵאמֹר ״ לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ
volum ,tacitum hic & mee ad reuertimini & ,eam deſcribite & ,eos in
בָּאָרֶץ וְכִתְבוּ אֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלַי וּפֹה אַשְׁלִיךְ לָכֶם
,Siloh in Dominus ſortes abiecerunt
גּוֹרָל לִפְנֵי יְהוָה בְּשִׁלֹה׃ 9 וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים
partes ,ipſarum in ,vrbes ad eam deſcripſerunt atque ,terra in reuerterunt &
וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ לְעָרִים לְשִׁבְעָה חֲלָקִים
,Siloh caſtrametantium ad Iehoſuah ad reuertunt & ,libro ſeque
עַל־סֵפֶר וַיָּבֹאוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה׃
Dominus ſortes Iehoſuah eis ,ecce Et
10 וַיַּשְׁלֵךְ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה
Iſrael filiis ,terram Iehoſuah ibi diuiſoque
וַיְחַלֵּק שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת הָאָרֶץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
,eorum partes ſecundum ,eorum familias Et ,tribum
לִמְחִלְקֹתָם׃ 11 וַיַּעַל גּוֹרָל ״ מַטֵּה בְנֵי־
Iudah & ,Ioſeph filios inter & ,eius familias ad ,Beniamin
בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין בְּנֵי
,tribuum eis Fuitque ,ſortis terminus exiuit & ,eius familias ad filiorum
יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף׃ 12 וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל
tribuum ad ,terminus aſcendit & ,Iarden ab ,aquilonem angulum ad
מִצָּפוֹן מִן־הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף
eius exitus ſuccumbitque ,mare ad monte in aſcendit & ,aquilone ab Iericho
יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר וְהָיָה הִתְאַחֲרוּ
terminus inde tranſiuit & ,Bethauen deſertum ad
מִדְבַּרְתָּה בֵּית אָוֶן׃ 13 וְעָבַר מִשָּׁם הַגְּבוּל
deſcendit & (Bethel ipſa) ,meridiem ad Luz ,tumorem ad Inde
לוּזָה אֶל־כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה הִיא בֵּית אֵל וְיָרַד
Bethoron ipſi meridie à ſit qui ,montem ſuper ,Ataz Hatroth ,terminus
הַגְּבוּל עֲטָרוֹת אֹרַךְ עַל־הַר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית חוֹרֹן
,tumorem ad circumit & ,angulum ad ,terminus eſt deſignat Et ,inferiori
תַּחְתֹּן׃ 14 וְנָסַב הַגְּבוּל וְנָקַב לְפֵאָה־יָם
meridiem ad Bethchoron ſeiei ſupra † qui monte à meridiem ad
נֶגְבָּה מִן־הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בֵית חורן נֶגְבָּה
,Iehatim Chiriath ,ripa ,Baal Chiriath ad eius extrema fuerunque
וְהָיְתָה תֹּצְאֹתָיו אֶל קִרְיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים
,mutis angulus ,hoc ,Iehudah filiorum vrbes
עִיר בְּנֵי יְהוּדָה זֹאת פְּאַת יָם׃
eius & ,Iehatim Chiriath extremus ab meridiem ad angulus Et
15 וּפְאַת נֶגְבָּה מִקְצֵה קִרְיַת יְעָרִים וְיָצָא
,Nephtoach aquarum fontem ad exiit & ,mare ad terminus
הַגְּבוּל מִיָּם וְיָצָא אֶל מְעַיַן מֵי נפתוח׃
vallis ,ſitus ſuper † qui ,montis extremum ad ceruicem deſcendit Et
16 וְיָרַד הַגְּבוּל אֶל קְצֵה הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
vallis deſcendit & ,aquilonē ad Raphaim† valle in † quæ ,Benehinnom
גֵּי בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר בְּעֵמֶק רְפָאִים צָפוֹנָה וְיָרַד גֵּי
,Hiemgei deſcendit & ,meridiem ad Iebuzæi homorum ad Hinnom
הִנֹּם אֶל כֶּתֶף הַיְבוּסִי נֶגְבָּה וְיָרַד עֵין רֹגֶל׃
ad exiuit & ,Hemſemen ceruicem & ,aquilonē ab eſt deſignata Et
17 וְיִנָּצֵא מִצָּפוֹן וְיֵצֵא עֵין שָׁמֶשׁ וְיָצָא אֶל־
filij Bohan Eben† deſcendit & ,Aſſumnim aſcensum contra qui ,Chelilhoth
גְּלִילוֹת אֲשֶׁר נֹכַח מַעֲלֵה אֲדֻמִּים וְיָרַד אֶבֶן בֹּהַן בֶּן־
,Ruben ipſi ſitus ,eorum partes ſecundum ,eorum familias ad filiorum tribuum
רְאוּבֵן׃ 18 וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף מוּל הָעֲרָבָה צָפוֹנָה
,Harabah in deſcendit & ,Harabah in aduersum
וְיָרַד הָעֲרָבָה׃ 19 וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל כֶּתֶף
termini exitus ſuccumbit & ,aquilonem ad Bethchoglab
בֵּית חָגְלָה צָפוֹנָה וְהָיָה תּוֹצְאוֹת הַגְּבוּל אֶל־
,meridie ad Iarden extremum ad ,aquilonem ad ,ſalis maris linguam
לְשׁוֹן יָם הַמֶּלַח צְפוֹנָה אֶל קְצֵה הַיַּרְדֵּן נֶגְבָּה
eum terminabitur Iarden Et ,meridie terminus †
זֶה גְּבוּל נֶגֶב׃ 20 וְהַיַּרְדֵּן יִגְבֹּל אֹתוֹ
,ſeptentrionem ad Beniamin filiorum hæreditas illa ,eorum familias ad
לְפֵאַת קֵדְמָה אֵת בְּנֵי בִנְיָמִן לְגִבְלֹתָם
familias ad circuitus quippe
סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

,ſuas familias ad Beniamin filiorum extremus ciuitates Fertunque
וַיְהִי הַיּוֹצְאִים לְמַטֵּה בְנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם
,Iericho ,Chelis vallis & ,Bethoeglah & ,Iesimoth
וַיֵּצֵא גְבוּלָם יְרִיחוֹ וְעַד הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל
,Bethtarabah Et
בֵּית הָעֲרָבָה הָהָרָה וְעָלָה הַגְּבוּל בֵּית חָגְלָה
,Bethel & ,Semaraim & ,Bethel & ,Hai & ,Abim & ,Aduminim
וְיָצָא גְבוּל מִצָּפוֹן לִבְתֵל וְיָצָא גְבוּל לוּזָה
,Hophrah & ,Parah & ,Haumini Et
וְעָבַר עַל־כֶּתֶף אַרְכִּי עֲטָרוֹת׃ 21 וְיָרַד הַגְּבוּל
,Chephar & ,Gabah & ,Hophni & ,Hamonai villa Et
וְהַעַיִם וְהַפִּרְעָתָה׃ 22 וְהַגְּבוּל עָפְרָה
,eorum ville & ,Beeroth & ,Ramah & ,Gibeon
בֵּית חָרוֹן וּבֵית חוֹרוֹן וְהַגִּבְעוֹן וְהָעֲיָן וְהַגִּבְעָתָה
,Mosah & ,Chephirah & ,Mifpeh Et
וְהַקְּרִיָּתָה עָרִים שְׁלֹשָׁה עָשָׂר וְחַצְרֵיהֶן׃
,Tarelah & ,Irpeel & ,Rechem Et
23 זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים
,eorum ville & ,eorum omnes ciuitates Et
וְחַצְרֵיהֶן׃ 24 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַחֲמִישִׁי לְמַטֵּה
,Chelzaith ,Zorum terminus Fuitque ,ſuas familias ad Aler filiorum
בְנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 25 וַיְהִי גְּבוּלָם חֶלְקָת
,Achſaph & ,Beten & ,Chali & ,Misal & ,Hamhad & ,Alamelech Et
וְחָלִי וּבֶטֶן וְאַכְשָׁף׃ 26 וְאַלַמֶּלֶךְ וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל
,Libnath Sichor in & ,mare ad ,Charmel in eorum &
וּפָגַע בְּכַרְמֶל הַיָּמָּה וְשִׁיחוֹר לִבְנָת׃
vallem in & ,Zebulū ipſi eſt ,Beth Dagon Sedit ,eius ceuerterat Et
27 וְשָׁב מִזְרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ בֵּיתָה דָגוֹן וּפָגַע בִּזְבוּלֹן וּבְגֵי
,Chabul ad exibit & ,Nehiel & ,Berhemech aquilonem ad Iphthachel
יִפְתַּח־אֵל צְפוֹנָה בֵּית הָעֵמֶק וְעִיתָאֵל וְיֵצֵא אֶל כָּבוּל
ad viq; ,Canah & ,Chammon & ,Rechob & ,Hebron Et ,ſiniſtra à
מִשְׂמֹאל׃ 28 וְעֶבְרֹן וְרְחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד
,meridiem ad terminus recesserunt Et ,Sidon
צִידוֹן רַבָּה׃ 29 וְשָׁב הַגְּבוּל הָרָמָתָה וְעַד
eius exitus ceruicque ,Choſah terminus ceuerterunt & ,Sor munitæ ciuitatis
עִיר מִבְצַר צֹר וְשָׁב הַגְּבוּל חֹסָה וְיִהְיוּ תֹּצְאֹתָיו
,Rechob & ,Aphec & ,Hummah Et ,Achzib ad funiculo à mare ad
הַיָּמָּה מֵחֶבֶל אַכְזִיבָה׃ 30 וְעוּמָּה וַאֲפֵק וְרְחֹב
,eorum omnes & ,duæ & viginti ciuitates
עָרִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן׃ 31 זֹאת נַחֲלַת
,ſuas familias ad Aſer filiorum extremus ,ſitus ciuitates
מַטֵּה בְנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן׃
Naphtali filius ,ſexta ſors exiuit Naphthali Filijs
32 לִבְנֵי נַפְתָּלִי יָצָא הַגּוֹרָל הַשִּׁשִּׁי לִבְנֵי נַפְתָּלִי
Elon ab ,Cheleph à eorum terminus fuit Et ,ſuas familias ad
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 33 וַיְהִי גְבוּלָם מֵחֶלֶף מֵאֲלוֹן
,Laccum ad vſque Iabneel & ,Nechebipſius Adami & ,Sahannim in
בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד־לַקּוּם
,Iarden † eius exitus fuit & ,
וְהָיוּ תֹּצְאֹתָיו הַיַּרְדֵּנָה׃
Inde egrediuntur & ,Thabor Aznoth† ,mare ad terminus teuertitur Et
34 וְשָׁב הַגְּבוּל יָמָּה אֲזְנוֹת תָּבוֹר וְיָצָא מִשָּׁם
,eorum à ſeptentrionem Aſer in & ,meridie à Zebulun in ,ſeptentrionem & ,Chuchoch
חֻקֹּקָה וּפָגַע בִּזְבוּלֻן מִנֶּגֶב וּבְאָשֵׁר פָּגַע מִיָּם
,Solis ortum † Iarden ad Iehudah in &
וְיהוּדָה הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃
,Chimmerith & ,Raccath ,Chammoth & ,Ser Siddim ,mumine ciuitates Et
35 וְעָרֵי מִבְצָר הָעִיִּם צֶר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנָּרֶת׃
,Chaſor & ,Ramah & ,Adamah Et
36 וְהָאֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר׃
,Henechafor & ,Edrehi & ,Chedes Et
37 וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר׃
,Bethfames & ,Bethhanath & ,Chenereth ,Migdalel & ,Iron Et
38 וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל אֵל חֹרֶם וּבֵית עֲנָת וּבֵית שָׁמֶשׁ
,eorum ania & ,mare ad ciuitates
עָרִים תֵּשַׁע עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ 39 זֹאת נַחֲלַת
,ſuas familias ad Naphthali filiorum
מַטֵּה בְנֵי־נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃
Tribui pro ,ſeptima ſors exiit ,ſuas familias ad Dan filiorum Extremus
40 לְמַטֵּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיֵּצֵא גְּבוּל נַחֲלָתָם
,Horiemes & ,Ithiaol & ,Seribah ,eorum hæreditatis terminus fuit Et
צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר שֶׁמֶשׁ׃
Iilabi & ,Aialon & ,Sabalabiten Et
41 וְעַלְעֵבָה וְיִתְלָה וְאֵילוֹן׃
,Hechron & ,Thimnatab & ,Elon Et
42 וְשַׁעַלַבִּין וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה׃
,Bahalath & ,Gibbethon & ,Ithacheh Et
43 וְאֵילוֹן וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן׃
,Gathrimmon & ,Bnebarach & ,Iehud &
44 וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת׃
,Iapho contra terminus eius ,Raccon & ,Mechiarchon Et
45 וְיְהוּד וּבְנֵי־בְרַק וְגַת רִמּוֹן׃
,Iapho contra terminus eius ,Raccon & ,Mechiarchon Et
46 וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהַתַּקּוֹ עִם־הַגְּבוּל מוּל יָפוֹ׃

b 2

,Anacharath & ,Sion & ,Chaphtaſim Et
47 וַתֵּצֵא גְבוּל בְּנֵי־דָן מֵהֶם וַיַּעֲלוּ בְנֵי־דָן וַיִּלָּחֲמוּ
,Ecdes & ,Chilion & ,Rabbith Et
48 וַיִּתְּרוּ בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּקְרְאוּ
,Bethpaſſes & ,Henechaddah & ,Hengannim & ,Remmith Et
לְדָן כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם׃ 49 וַיְכַלּוּ לְנַחֲל אֶת־
,ſuas familias ad Iudæ filiorum extremus
הָאָרֶץ לִגְבוּלֹתֶיהָ וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה
,Iarden † eius exitus fuit & ,ſua ſors ,ſuis finibus ,ſuas familias ad Iudæ filiorum extremus
לִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּתוֹכָם׃ 50 עַל־פִּי יְהוָה
,Thabhot Aznoth & ,mare ad terminus teuertitur Et
נָתְנוּ לוֹ אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר שָׁאָל אֶת־תִּמְנַת סֶרַח
,Ephraim ipſi ſitus ,ſuas familias ad Ioſephi filiorum extremus
בְּהַר אֶפְרָיִם וַיִּבֶן אֶת־הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃
,Iericho ,Chelis vallis & ,Bethoeglah & ,Iesimoth
51 אֵלֶּה הַנַּחֲלוֹת אֲשֶׁר נָחֲלוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וִיהוֹשֻׁעַ
,Bethtarabah Et
בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמַטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוֹרָל
,Bethel & ,Semaraim & ,Bethel & ,Hai & ,Abim & ,Aduminim
בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיְכַלּוּ
,Hophrah & ,Parah & ,Haumini Et
מִן־הָאָרֶץ׃
,Chephar & ,Gabah & ,Hophni & ,Hamonai villa Et
,eorum ville & ,Beeroth & ,Ramah & ,Gibeon
,Mosah & ,Chephirah & ,Mifpeh Et
,Tarelah & ,Irpeel & ,Rechem Et
,Chiriath ,Ghibhath ,Ierusalem ipſa ,Iebuzi & ,Eleph ,Sela Et
,partes ipſarum in ,vrbes ad eam deſcripſerunt atque ,terra in reuerterunt &
,Siloh caſtrametantium ad Iehoſuah ad reuertunt & ,libro ſeque
,Siloh in Dominus ſortes abiecerunt
,Iarden † eius exitus fuit & ,
,Inde egrediuntur & ,Thabor Aznoth† ,mare ad terminus teuertitur Et
,Solis ortum † Iarden ad Iehudah in &
,Chimmerith & ,Raccath ,Chammoth & ,Ser Siddim ,mumine ciuitates Et
,Chaſor & ,Ramah & ,Adamah Et
,Henechaſor & ,Edrehi & ,Chedes Et
,Bethſames & ,Bethhanath & ,Chenereth ,Migdalel & ,Iron Et
,eorum ania & ,mare ad ciuitates
,ſuas familias ad Naphthali filiorum
,Iericho ,Chelis vallis & ,Bethoeglah & ,Iesimoth
,Bethtarabah Et
,Bethel & ,Semaraim & ,Bethel & ,Hai & ,Abim & ,Aduminim
,Hophrah & ,Parah & ,Haumini Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

ambulauit quibus ,Mosch ad hoc verbum DOMINVS est locutus
דַּבֶּר יְהוָה אֶת־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי אֶל־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־הָלַךְ
quinque filios hodie ego ecce anno & ,defecit in Iudæi per desertum
יְשָׁרְאֵל בְּמִדְבַּר וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן־חֲמֵשׁ
quemadmodū fortis hodie ego Adhuc annorum octoginta & sunt
וּשְׁמֹנִים שָׁנָה׃ עוֹדֶנִּי הַיּוֹם חָזָק כְּאֲשֶׁר
mea fortitudo ? hic ,tunc mea fortitudo Sicut .Mosch me mittēte die in qua misit
כֹּחִ בַּיּוֹם שְׁלַח אֹתִי מֹשֶׁה כְּכֹחִי אָז וְכֹחִי
ingrediendum & ,exeundum ad & ,præliandi ad ,nunc
יָצֵא׳ וּבוֹא עַתָּה לַמִּלְחָמָה ׃ וְלָצֵאת וְלָבוֹא
DOMINVS est locutus quem ,illum montem mihi da ,nunc Et
׃ נְתָן׳ וְעַתָּה תְּנָה־לִּי אֶת־הָהָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
Hanaclam quia ,illa die in impleti sunt
בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אַתָּה שָׁמַעְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־עֲנָקִים
eorum * DOMINVS fore ſi immunis ,magnæ vrbes & ,ibi sic
שָׁם וְעָרִים גְּדֹלוֹת בְּצֻרוֹת אוּלַי יְהוָה אִתִּי
DOMINVS est locutus quemadmodum ,eos expulero & נָשׂ
וְהוֹרַשְׁתִּים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה ׃
filio Caleb ipſi Chebron dedit ,ſic Iehoſuah ei benedixit Et
וַיְבָרְכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּתֵּן אֶת־חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־
Caleb ipſi Chebron fuit Idcirco ,hereditatem in Iephunneh
יְפֻנֶּה לְנַחֲלָה׃ עַל־כֵּן הָיְתָה חֶבְרוֹן לְכָלֵב
quod * pro ſtans diem ad vſque ,hæreditarem in Chenizzo Iephunnēh filio
כֶּן־יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי לַנַּחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי־מִלֵּא אַחֲרֵי
ſtirpi Deum DOMINVM poſt * complenit
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל ׃ וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל
magnus homo Aſbah Chiriath ,ſenis ad Chebron nomen Et autem fuit
בָּעֲנָקִים הוּא וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה׃

CAP. XV. טו

eorum familiæ ad Iehudah filiorum extenſus ſors fuit Et tribui per
1 וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם
.Auſtri extremo ab ,meridiem ad Sin deſerti Edom terminum ad Austrum
אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם מִדְבַּר־צִן נֶגְבָּה מִקְצֵה תֵימָן׃
à ,ſalis maris extremo ab meridies terminus eis Fuit que
2 וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יָם מִלַּשׁוֹן הַמַּלַּח מִן־ limite qui ſe-
meridie à ſe ad egrediuntur Et ,meridiem ad ,ſpectante lingua ſi locum qui
3 הַלָּשׁוֹן הַפֹּנָה נֶגְבָּה׃ וְיָצָא אֶל־מַעֲלֵה est
Cades in meridie à aſcendet & ,Sin in tranſibit & ,ſcorpionum aſcēſum ad
עַקְרַבִּים וְעָבַר צִנָּה וְעָלָה מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ
ſtrauit & ,Adar in aſcendet & ,Chesſron tranſibit & ,Barneah * in
בַּרְנֵעַ וְעָבַר חֶצְרוֹן וְעָלָה אַדָּרָה וְנָסַב
torrente ad egredietur & ,Azmon in tranſibit Et .Carcaleah in
קַרְקָעָה׃ וְעָבַר עַצְמוֹנָה וְיָצָא occidentarem
vrbis eſt ille mare ad termini egreſſus erunt & ,Aegypti מִצְרַיִם
4 נַחַל הַמִּצְרַיִם וְהָיוּ תֹצְאוֹת הַגְּבוּל יָם זֶה יִהְיֶה לָכֶם
ad vſque ſilii mare orientem ad terminus Et .meridiei terminus ad meridiē.
5 וּגְבוּל קֶדְמָה יָם הַמֶּלַח עַד
extremo ab maris lingua à ,aquilonē aquili terminus & ,Iarden extremū aquilonarit
קְצֵה הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִלְּשׁוֹן הַיָּם מִקְצֵה
tranſibit & ,Bethchoglah in terminus Aſcendetque ,Iarden
הַיַּרְדֵּן׃ וְעָלָה הַגְּבוּל בֵּית חָגְלָה וְעָבַר
6 filij Bohan lapidem * terminus aſcendet & ,Ikarabah aquilone ab * ad
מִצְפוֹן לְבֵית הָעֲרָבָה וְעָלָה הַגְּבוּל אֶבֶן בֹּהַן בֶּן־
.Rubēn ,Machoc vallē & Debiria terminus Aſcendetque ,Machoc valle à Debiria terminus Aſcendetque
רְאוּבֵן׃ וְעָלָה הַגְּבוּל דְּבִרָה מֵעֵמֶק עָכוֹר
aſcenſum contra * quæ ,Ghilgal ad reſpicitens aquilonē ad & * eſt
7 וְצָפוֹנָה פֹּנֶה אֶל־הַגִּלְגָּל אֲשֶׁר נֹכַח מַעֲלֵה
Hem. Paguos ad terminus tranſibit & ,torrenti meridi à * quæ ,Adummim ſtro * ab Au
אֻמִּים אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לַנָּחַל וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל מֵי עֵין
.Heuroge ad eius exitus erunt & ,ſemes ,Iaboen fullonū.
שָׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו אֶל עֵין רֹגֵל׃
Iebuzæi homorum ad Hinom filij vallem ? terminus aſcendet Et ſud
8 וְעָלָה הַגְּבוּל גֵּי בֶן־הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי iuxta latus
montis oppi ad terminus aſcendetque ,Ieruſalem * ipſa ,meridie à eſt
מִנֶּגֶב הִוא יְרוּשָׁלִָם וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל רֹאשׁ הָהָר
ſallit extremo in ? quæ ,more ad Hinom vallis faciei ſupra qui eſt in ſcipe-
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי הִנֹּם יָמָּה אֲשֶׁר בִּקְצֵה עֵמֶק dum ad oc-
רְפָאִים צָפוֹנָה׃ וְיָחַל מֵרֹאשׁ הָהָר cidentem eſt
montis oppi à terminus deſignabitur Et ,Aquilonē ad Rephaim versus
אֶל מְעַיְנוֹת מֵי נֶפְתּוֹחַ וְיָצָא אֶל־עָרֵי הַר־עֶפְרוֹן
Hephimo montis vrbes ad egrediuntur & ,Nephtoah aquarum fontem ad aquæ
וְיָחַל הַגְּבוּל בְּעָלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים׃ וְסָבַב
Chiriathiearim quæ Baalah ipſi terminus deſignabitur & * eſt

occidentem prætiſibit &: Seir montem ad mare ad Bahalah à terminus Circuibit Et
וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל־הַר שֵׂעִיר וְעָבַר
descender & ,Cheſalon ipſa ,quidone ab Ieharim montis lumbum ad
אֶל־כֶּתֶף הַר־יְעָרִים מִצָּפוֹנָה הִיא כְּסָלוֹן וְיָרַד
.Timnah in tranſibit & ,Bethſemes in
תִּמְנָתָה וְעָבַר בֵּית שָׁמֶשׁ וְעָבַר תִּמְנָתָה׃ וְיָצָא הַגְּבוּל
latus Sichron ad terminus deſignabitur & ,quidone ad Hechron lumbus ad
צִד־עֶקְרוֹן צָפוֹנָה וְנָסַב הַגְּבוּל שִׁכְרוֹנָה
exitus eius ,montique ,Iabeel * egredietur & ,Bahalah monte * pertranſibit &
וְעָבַר הַר־בַּעֲלָה וְיָצָא יָבְנְאֵל וְהָיוּ * תֹצְאוֹת
,terminus & ,imagonum mare ad mare terminus Et .mare ad ,termini
הַגְּבוּל יָמָּה׃ וּגְבוּל יָם הַמֶּרְחָל וּגְבוּל
per circuibit per
.Iehudah filiorum medio in partem dedit Iephunneh filio Caleb que
לִבְנֵי יְהוּדָה סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
iuxta sermo- filios ,Hanachi patris Arbah Chiriath ,Iehoſuah ad DOMINI ex ad
nem, quæ ipſe, filias familias ad circumpagus Ichudah filiorum terminus illo
13 וְלִכְלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ בְּנֵי־יְהוּדָה
eſt
אֶל־פִּי יְהוָה לִיהוֹשֻׁעַ אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי הָעֲנָק הִוא
filios tres Caleb inde Expulitque .Chebron
חֶבְרוֹן׃ וַיָּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת־שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי
14 .Hasach anus Talmai & ,Achimas & ,Seſai ,Hanach
עֲנָק יְלִידֵי הָעֲנָק אֲחִימַן וְאֶת־שֵׁשַׁי וְאֶת־תַּלְמַי יַלְדֵי הָעֲנָק׃
ſunt progeni. antea fuit,
15 וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל־יֹשְׁבֵי דְּבִר וְשֵׁם דְּבִר לְפָנִים ſedes ad Debir nomē & ,Debir habitatores ad inde Aſcendit que
קִרְיַת סֵפֶר׃ וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־
percuſſerit Qui ,Caleb Dixitque ,Chirathſepher
16 קִרְיַת סֵפֶר וְלָכְדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה
.eorum in meā filiā Hachſah ei dabo & ,eā ceperit & ,Chiriathſepher
קִרְיַת סֵפֶר׃ וַתֹּאמֶר לוֹ כָּלֵב כַּה־לָךְ
ei dedixque : Caleb fratris Chenaz filius Hathniel eam cepit Et
17 וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אָחִי כָלֵב וַיִּתֶּן־לוֹ
ipſa commēda in ſuis Et .eorum in ſuam filiam ,Iachſah
אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה׃ וַתְּהִי בְּבוֹאָהּ
18 .alino deſerpe ſcalpsit & * agrum ſuo patre à petulans ad eum ingressa &
וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל מֵאֵת אָבִיהָ שָׂדֶה וַתֵּצֶן מֵעַל הַחֲמוֹר
mihi Da dixit Et ,tibi ? Quid ,Caleb ei dixitque
וַיֹּאמֶר לָהּ כָּלֵב מַה־לָּךְ׃ וַתֹּאמֶר תְּנָה־לִּי
translatione mihi dato & mihi dediſti meridiem terram quia ,benedictionem
19 בְּרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִּי גֻּלֹת
.ſuperiores translationes & ,ſuperiores translationes ei dedit & ,aquarum
מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ אֶת גֻּלֹת עִלִּיּוֹת וְאֶת גֻּלֹת תַּחְתִּיּוֹת׃
fontes fontes
.ſuas familias ad Iehudah filiorum extenſus hæreditæ * Illa tribus per
20 זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ נָתַן
terminū ad Iehudah filiorum extenſus ab vrbes fuerunt Et
21 וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה אֶל־גְּבוּל
.Iaghur & ,Hodes & ,Chabſeel ,meridie in Edom
אֱדוֹם בְּנֶגְבָּה קַבְצְאֵל וְעָדֶר וְיָגוּר׃
.Hadiadah & ,Dimonah & ,Chinah Et
22 וְקִינָה וְדִימוֹנָה וְעַרְעָרָה׃
.Iehnan & ,Chaſor & ,Chades Et
23 וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן׃
.Behaloth & ,Telem & ,Ziph
24 זִיף וְטֶלֶם וּבְעָלוֹת׃
.Chaſor ipſa Chesron ,Cheriioth & ,Chadathah Chaſor Et
25 וְחָצוֹר חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר׃
.Moladah & ,Semah & ,Amam
26 אָמָם וְשֶׁמַע וּמוֹלָדָה׃
.Bethphaleth & ,Chesmon & ,Ghadadah ,Chaſar Et
27 וְחַצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט׃
.Beziothiah & ,Beerſabah & ,Chalaſelhhai Et
28 וְחַצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שָׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה׃
.Hasem & ,Himi & ,Bohalah
29 בַּעֲלָה וְיִים וְעֶצֶם׃
.Chormah & ,Chesil & ,Elchoſad Et
30 וְאֶלְתּוֹלַד וְכְסִיל וְחָרְמָה׃
.Sanſannah & ,Madmannah & ,Sidag Et
31 וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה׃
vrbes eſt :Rimmon & ,Hain & ,Silchim & ,Lebaoth Et .eſt
32 לְבָאוֹת וְשִׁלְחִים וְעַיִן וְרִמּוֹן כָּל־עָרִים עֶשְׂרִים
.arum ville & ,eſtern &
וְשֶׁבַע וְחַצֵרֵיהֶן׃
.Aſhah & ,Sorhah & ,Elthalol ,plaiciæ Et
33 אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה׃
.Henaim & ,Tapuah ,Heughaonim & ,Zanoach ,Et
34 בְּשִׁפְלָה אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה׃
.Hazechah & ,Sochoh ,Adullam & ,Iarmuth
35 זָנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ וְעֵינָם׃
.Afiah & ,Sochoh & ,Azecah
36 יַרְמוּת וְעַדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה׃

vrbes ,Ghederothaim & ,Ghederah & ,Hadichaim & ,Saharaim Et
37 וְשַׂחֲרַיִם וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרֹתַיִם עָרִים
.arum ville & ,ouarum duarū
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה וְחַצֵרֵיהֶן׃
.Ghad Magdal & ,Chadaſcah & Senaan
38 צְנָן וְחַדָּשָׁה וּמִגְדַּל גָּד׃
.Ioctheel & ,Mizpeh & ,Dilhan Et
39 דִּלְעָן וְהַמִּצְפֵּה וְיָקְתְאֵל׃
.Hegion & ,Bathcaath &
40 לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן׃
.Chithlis & ,Lachamani & ,Chabbon Et
41 וְכַבּוֹן וְלַחְמָס וְכִתְלִישׁ׃
ciuitates ,Macchedah & ,Nahamah & ,Bethdagbon & ,Gheder eodē Et
42 וּגְדֵרָה בֵּית דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה עָרִים
.arum ville & ,eodem
שִׁשְׁ עֶשְׂרֵה וְחַצֵרֵיהֶן׃
.Hafan & ,Hether & ,Libnah
43 לִבְנָה וְעֶתֶר וְעָשָׁן׃
.Nesib & ,Aſbah & ,Iphthiahel Et
44 וְיִפְתָּח וְאַשְׁנָה וְנְצִיב׃
.arum ville & ,nouem ciuitates ,Mateſah & ,Achzib & ,Cheilah Et
45 קְעִילָה וְאַכְזִיב וּמָרֵאשָׁה עָרִים תֵּשַׁע וְחַצֵרֵיהֶן׃
.eius ville & ,eius filia & ,Hechron
46 עֶקְרוֹן וּבְנֹתֶיהָ וְחַצֵרֶיהָ׃
.extū villæ & ,Afdod maxima ſupra * quæ oēs ,mare ad & ,Hecaron Ab
47 מֵעֶקְרוֹן וָהָלְאָה כֹּל אֲשֶׁר עַל־יַד אַשְׁדּוֹד וְחַצֵרֵיהֶן׃
.eius ville & ,eius filiæ ,Hazzah ,eius ville & ,eius filia ,Afdod
48 אַשְׁדּוֹד בְּנוֹתֶיהָ וְחַצֵרֶיהָ עַזָּה בְּנוֹתֶיהָ וְחַצֵרֶיהָ
.terminum & ,iumenti mare &, Aegypti torrentem ad vſque
עַד־נַחַל מִצְרַיִם וְהַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל׃
.Sochoh & ,Iathir & ,Samir ,montē in Et
49 וְשָׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה׃
.Debir ipſa ,Sannah Chiriath & ,Damnah Et
50 וְדָנָה וְקִרְיַת סַנָּה הִיא דְּבִר׃
.Hanim & ,Eithemoh & ,Hanab Et
51 וְעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה וַעֲנִים׃
.extū villæ & ,nouem ciuitates ,Ghilloh & ,Cholon & ,Gosen Et
52 וְחֹלוֹן גִּלֹה עָרִים אַחַת עֶשְׂרֵה וְחַצֵרֵיהֶן׃
.Eſtan & ,Dumah & ,Hanim
53 אֲנָב וְדוּמָה וְאֶשְׁעָן׃
.Apecah & ,Bethtappuah & ,Janum Et
54 וְיָנוּם וּבֵית תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה׃
ciuitates ,Sibot & ,Chebron ipſa ,Chiriatharbah & ,Chumtah Et
55 וְחֻמְטָה וְקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן וְצִעוֹר עָרִים
.arum ville & ,decem
תֵּשַׁע וְחַצֵרֵיהֶן׃
.Iuttah & ,Ziph & ,Carmel ,Mahon
56 יָטִּה וְזִיף וְיָקְדְעָם׃
.Zanoach & ,Iocdeham & ,Iezreel Et
57 וְזָנוֹחַ וְקַיִן גִּבְעָה וְתִמְנָה עָרִים עֶשֶׂר וְחַצֵרֵיהֶן׃
.arum ville & ,decem ciuitates ,Timnah & ,Gabbaah ,Cain
58 חֲלְחוּל בֵּית צוּר וְגְדוֹר׃
.Ghedor & ,Bethſur ,Chalchul
59 וּמַעֲרָת וּבֵית עֲנוֹת וְאֶלְתְּקֹן שִׁשׁ עָרִים וְחַצֵרֵיהֶן׃
.eārū villæ & ,ſex ciuitates ,Eltheccon & ,Bethhanoth & ,Mahareth Et
60 קִרְיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים וְהָרַבָּה שְׁתֵּים עָרִים וְחַצֵרֵיהֶן׃
.diuæ ciuitates ,Rabbah & ,Chiriathiearim ipſa ,Baal Chiriath
61 בַּמִּדְבָּר בֵּית הָעֲרָבָה מִדִּין וְסֶכָכָה׃
.Nibſan & ,Secacah & ,Middin ,deſerto In
62 וְנִבְשָׁן וְעִיר הַמֶּלַח וְעֵין גֶּדִי עָרִים שֵׁשׁ וְחַצֵרֵיהֶן׃
.eius ville & ,ſex ciuitates ,Hengheddi & ,ſalis ciuitas & ,Naibſan
63 וְאֶת־הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם לֹא
filiis eius Iebuſæus habitatores & ,eos expellere Iehudah filij
יָכְלוּ בְנֵי־יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת־בְּנֵי
hanc diem ad vſque Ieruſalem in Iebuſæus
יְהוּדָה בִּירוּשָׁלִַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

CAP. XVI. טז

Iericho aquas ad Iericho ſarden à Ioſeph filiis ſors eſt egreſſa Et
1 וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ
.Bethel montem in Iericho à aſcendens deſertum ,montem ad
הַמִּדְבָּר עֹלֶה מִירִיחוֹ בְּרָקַע בֵּית אֵל׃
.Luz in Bethel à exeuntibus Et
2 וְיָצָא מִבֵּית אֵל לוּזָה וְעָבַר אֶל־גְּבוּל
.Archithorum
terminum ad tranſibit & ,Luz in Bethel à exeuntibus Et
3 הָאַרְכִּי עָטָרוֹת׃ וְיָרַד יָפְלֵטִי אֶל־גְּבוּל
.Ghazer ad vſque & ,inferiorem Bethchoron terminum ad ſque Iaphlet
בֵּית חֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן וְעַד גָּזֶר וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו
.mare ad eius exitus
הַיָּמָּה׃ וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם׃

.Ephraim & ,Menaſſeh Ioſeph filij acceperunt hæreditate Et
4 וַיִּנְחַלוּ בְנֵי־יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם׃
terminus fuit & ,ſuas familias ad Ephraim filiorum terminus fuit Et
5 וַיְהִי גְּבוּל בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל
.Bethchoron ad vſque ,Adar Hathroth * oriemem ad eorum hæreditaria
נַחֲלָתָם מִזְרְחָה עַטְרוֹת אַדָּר עַד בֵּית חֹרוֹן
,aquilone ab Michmethath ad mare ad termin* exibit Et ,ſuperiorem
6 הָעֶלְיוֹן׃ וַיֵּצֵא הַגְּבוּל יָמָּה מִכְמְתָת הַמְּכֻתָּרֶת מִצָּפוֹן
orientē ab ipſum tranſibit & ,Siloh Taanath oriētē ad termin* circumit &
וְנָסַב הַגְּבוּל מִזְרְחָה תַּעְנַת שִׁלֹה וְעָבַר אֹתוֹ מִמִּזְרָח
.Janoach ad ,Naharath & ,Harathoth Janoach à deſcender Et
7 יָנוֹחָה׃ וְיָרַד מִיָּנוֹחָה עֲטָרוֹת וְנַעֲרָתָה
terminus ibi Tappuach A .Ianiem egrediētur & ,Ierichio in occurrit &
וְנָגַע בִּירִיחוֹ וְיָצָא הַיַּרְדֵּן׃ מִתַּפּוּחָה יָלַךְ הַגְּבוּל
* ad arundinis, * eſt tribus per
הַנַּחֲלָה׃ הָאֵלֶּה נַחַל קָנָה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו הַתָּפָה זֹאת נַחֲלַת
.ſuas familias ad Ephraim filiorum extenſus ,Hæc .mare ad eius exitus erunt & ,torrente torrentem mare ad
8 מַטֵּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ וַתִּהְיֶינָה
Menaſſeh filiorū hæreditaria medio in Ephraim filius ſeparatæ
הֶעָרִים הַמֻּבְדָּלוֹת לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי־
.eārum ville & ,vbes omnes
9 מְנַשֶּׁה כָּל־הֶעָרִים וְחַצֵרֵיהֶן׃ וְלֹא הוֹרִישׁוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי
.ſuas familias ad Ephraim filiorum extenſus
הַיּוֹשֵׁב בַּגֶּזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב אֶפְרַיִם עַד
.ſeruiens nihilum in ſuis & ,hanc diem
הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי׃ לְמַס עֹבֵד׃

CAP. XVII. יז

,Ioſeph primogenit* ipſe quia ,Menaſſeh extenſus ſors fuit Et tribui ſuæ
1 וַיְהִי גוֹרָל לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה כִּי הוּא בְּכוֹר יוֹסֵף
vir fuit ipſe quia ,Ghilhad patri Menaſſeh primogenito Machir
לְמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי הַגִּלְעָד כִּי הוּא הָיָה אִישׁ
filius Eutrique .Bafan & ,Ghilhad ei fuit & .Iaīr
מִלְחָמָה וַיְהִי לוֹ גִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃ וַיְהִי לִבְנֵי
reliquis per * eſt cetera
2 מְנַשֶּׁה הַנִּשְׁאָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי חֵלֶק
.Semidah filiis & ,Chepher filiis & ,Sechem filiis & ,Aſriel filiis &
וְלִבְנֵי אַשְׁרִיאֵל וְלִבְנֵי שֶׁכֶם וְלִבְנֵי חֵפֶר וְלִבְנֵי שְׁמִידָע
.ſuas familias ad mares Ioſepa filij Menaſſeh filij* ibi
אֵלֶּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶן יוֹסֵף הַזְּכָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
filij ,Machir filij ,Ghilhad filij ,Chepher filio Selophehad Et
3 וּלְצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן
.nomina * ilia & ,filiæ quinque ,filij ipſi fuerunt non ,Menaſſeh
מְנַשֶּׁה לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
.Tirſah & ,Milchah ,Choglah ,Noha & ,Machalah ,eius filiarum
4 בְּנֹתָיו מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה׃
Iebuſæi ſenis ad & ,facerdotis Eliazar ſenis ad eccleſierunt Et in conſpectu
5 וַתִּקְרַבְנָה לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ
præcepit DOMINVS ideirnio ,Helmanam ſenis ad & ,Nun filij in conſpectu principum,
בִּן־נוּן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים לֵאמֹר יְהוָה צִוָּה אֶת vt daret
.dedit & ,mediocri fratrum medio in hæreditatem nobis ,eodem ad ,Moſch
מֹשֶׁה לָתֶת לָנוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵינוּ וַיִּתֶּן iuxta ſermo-
.arum patrū fratrum medio in ,hæreditatem DOMINVS ad eis nem
לָהֶם אֶל־פִּי יְהוָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶן׃ hæreditates
.Ghilhad terram præter ,decem Menaſſeh ſuiſque cecidērunt Et
5 וַיִּפְּלוּ חַבְלֵי מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד מֵאֶרֶץ גִּלְעָד וְהַבָּשָׁן
terræ trans
.filiæ Quoniam ,Iaudeo tranſiit à * quæ ,Bafan &
6 אֲשֶׁר עֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃ כִּי בְנוֹת fortiræ fuit
Ghilhad terra & ,eius filiarū medio in hæreditatem hæreditatē Menaſſeh
מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד reliquis.
terminus fuit Et ,reliquis Menaſſeh filiis fuit
לִשְׁאָר בְּנֵי מְנַשֶּׁה הָיְתָה׃ וַיְהִי גְּבוּל ſuit cetera
7 מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר מִכְמְתָת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי שְׁכֶם וְהַלָּךְ
.ſui & ,Sechem ſenis ſuper * quæ ,Hamichmerhath Aſſir ab Menaſſeh
מְנַשֶּׁה מִן־הַיָּמִין אֶל־יֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ׃ Hemappuah habitatores ad dexteram ad terminus
הַגְּבוּל אֶל־הַיָּמִין אֶל־יֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ׃
terminum ad * Tappuah & ,Tappuah vrbs fuit Menaſſeh Ipſi
8 לְמְנַשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ הַתַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ אֶל־גְּבוּל * ad
.Ephraim filiis Menaſſeh
9 מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃ וְיָרַד הַגְּבוּל נַחַל * arundinis &
medio in Ephraim * ille Ciuitates ,torrentem ad meridie ad ,eius
קָנָה נֶגְבָּה לַנַּחַל עָרִים אֵלֶּה לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ * eius
.mare ad eius exitus ,torrenti ipſi aquilone ab Menaſſeh terminus & ,Menaſſeh ciuitatū
עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה מִצָּפוֹן לַנַּחַל וַיְהִי
הַצְּאֵצָיו הַיָּמָּה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quemadmodũ *filiationem* omnẽ reliquerũt non *eos* *Ipſi diſſipatos* perdiderunt
23 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לֹא הִשְׁאִירוּ כָל־נְשָׁמָה׃ animam
Ipſi Moſeh præcepit ſic, ſuo ſeruo Moſeh DOMINVS præcepit
וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן עָשָׂה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ כֵּן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ
quæ omnibus ex verbum remouit non Iehoſuah fecit ſic &, Iehoſuah
לֹא־הֵסִיר דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ס מר ° tulit
Iehoſuah *cepit* Et Moſeh ipſi DOMINVS præcepit
וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הָהָר וְאֶת־כָּל־הַנֶּגֶב וְאֵת כָּל־אֶרֶץ לקח montanam,
terram omnem & *meridiem* omnem & *montis* illam terram omnem nuttraleni,
הַגֹּשֶׁן וְאֵת־הַשְּׁפֵלָה וְאֶת־הָעֲרָבָה וְאֵת הַר יִשְׂרָאֵל campeſtria,
Seir in *aſcendente* Lem monte A & ſinus planicirem & Ghoſen
וְשְׁפֵלָתֵהּ׃ מִן־הַהַר הֶחָלָק הָעֹלֶה שֵׂעִיר qui aſcendit
& *Chermon* monte ſub *Lebanon* campo in Gad Baal vũq; &
וְעַד־בָּעַל גָּד בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן תַּחַת הַר חֶרְמוֹן וְאֶת־ *eos* fecit mori & *eos* percuſſit &, cepit eorum reges omnes
כָּל־מַלְכֵיהֶם לָכַד וַיַּכֵּם וַיְמִיתֵם׃ נכה ° מות ° regibus omnibus cum Iehoſuah fecit multis Diebus
יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הַמְּלָכִים 18
quæ ciuitas fuit Non *bellum* ipſis *bella*
הָאֵלֶּה מִלְחָמָה׃ לֹא הָיְתָה עִיר אֲשֶׁר 19
habitatores *Chiuæum* præter Iſrael *filios* ad fœcerit pacem cum filiis
הִשְׁלִימָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּלְתִּי הַחִוִּי יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן Chiuæos,
DOMINO *eam* à Quia præter in *eperunt* omnes
אֵת הַכֹּל לָקְחוּ בַּמִּלְחָמָה׃ כִּי־מֵאֵת יְהוָה 20
Iſrael cum *bella* *occurſum* in eorũ cor *relaxandum* ad *fuit* vt *induratos*
הָיְתָה לְחַזֵּק אֶת־לִבָּם לִקְרַאת הַמִּלְחָמָה אֶת־יִשְׂרָאֵל vt *quorum* *miſericordia* eis *exiſtendum* *mis* ad *eos* occiderẽt vt *vt non eſſet*
לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי °הֱיוֹת לָהֶם תְּחִנָּה כִּי לְמַעַן ēd
Moſeh DOMINVS præcepit ſicut *eos* diſperderet °הֵיתָ׃ סְ
הַשְׁמִידָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ Hanashim
tenuatos excidit & *Illo* tempore in Iehoſuah venit Et
וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיַּכְרֵת אֶת־הָעֲנָקִים 21
monte omni de & *Hanab* de *Debir* de *Chebron* de *monte* de
מִן־הָהָר מִן־חֶבְרוֹן מִן־דְּבִר מִן־עֲנָב וּמִכֹּל הַר
eos interfecit eorum vrbibus cum Iſrael monte omni de &, Iehudah
יְהוּדָה וּמִכָּל הַר יִשְׂרָאֵל עִם־עָרֵיהֶם הֶחֱרִים יְהוָה׃ remanſerunt
Iſrael filiorum terra in *reſpuit* *remanſit* Non Iehoſuah
יְהוֹשֻׁעַ׃ לֹא נוֹתַר עֲנָקִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ס יהר
remanſerunt Aſdod in & *Gath* in *Hazah* in tantum
רַק בְּעַזָּה בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד נִשְׁאָרוּ׃
quæ omnia ruina terram omnem Iehoſuah *accepit* Et
וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ לקח 23
hereditate in Iehoſuah eam dedit & *Moſeh* ad DOMINVS eſt locutus
כְּדֹבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל
terra & *eorum* *tribubus* *eorũ* *partitiones* ſecundum Iſrael ipſi *partes*
לְחֶלְקֹתָם לְשִׁבְטֵיהֶם וְהָאָרֶץ per *tribus*
שָׁקְטָה מִלְּחָמָה׃ *bello* à *quieuit*

CAP. XII. יב

Iſrael *filij* *peruenſſent* quos *terræ* *reges* hi Et
וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 1 °נכה *plani*
torrente à *Solis* ortum ad Iaſdem *montes* in comun terram poſſederãt &
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצָם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ מִנַּחַל *maior*
Orientem ad planiciem omnem &, *Chermon* montem ad vſque *Arnon* *orientalem,*
אַרְנֹן עַד־הַר חֶרְמוֹן וְכָל־הָעֲרָבָה מִזְרָחָה׃
Aroher ab *dominauit* *Chesbon* in *habitãte* *Emoræi* regem *Sichon*
סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֵׁל מֵעֲרֹעֵר 2 *qui* *dominatur*
dimidium & *torrentis* medii & *Arnon* torrente *Iabboc* *super* *iuxta* *ciuitas*
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת נַחַל אַרְנֹן וְחֵצִי הַגִּלְעָד וְעַד נַחַל °יַבֹּק *maior*
Hammon filiorum terminum, torrentem Iabboc ad vſque & *Ghilhad*
גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃ וְהָעֲרָבָה עַד־יָם כִּנְרוֹת מִזְרָחָה וְעַד 3
mare ad vſque & *orientem* ad *Chinneroth* mare ad vſq; planiciem &
יָם הָעֲרָבָה יָם הַמֶּלַח מִזְרָחָה דֶּרֶךְ בֵּית הַיְשִׁמֹת וּמִתֵּימָן
ſubter auſtro ab & *ſolitudinem* *domo* ea orientẽ ad *falis* *mare* *ſolitudo* *deſerti,*
תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה׃ וּגְבוּל מֶלֶךְ בָּשָׁן מִיתֵר 4 *per vbi* *Iſchi-*
reſiduo à *Balan* regis *Hogh* terminum Et *teolim* eſt *aſſumes* *moarum*
אַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה׃ וּגְבוּל מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מֵיתֵר 5 *Pisgah,*
monte in *eminuerũt* &c *Edrehi* in & *Hasteroth* in *habitauit* *Rephaim* *qui habitabat*
חֶרְמוֹן וּבְכָל־הַבָּשָׁן עַד גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי *dominabatur*
וְהַמַּעֲכָתִי וְחֲצִי הַגִּלְעָד גְּבוּל סִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן׃
Chesbon regis *Sichon* terminum *Ghilghad* dimidium & *Mahachati* &

eam dedit &, *eos* percuſſerit Iſrael *filij* &, DOMINI *ſeruus* Moſeh
אֹתָהּ׃ מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִכּוּם וַיִּתֵּן 6 °נתן
dimidiũ & *Ghadites* &, *Reubenitis* poſſeſſionẽ DOMINI *ſeruus* Moſeh
מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה יְרֻשָּׁה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי
quos *terræ* *reges* ° iſti Et *Menaſſeh* *tribui*
שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי׃ וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר 7
Baalgad à *mare* ad Iaſden *montẽ* in Iſrael *filij* &, Iehoſuah percuſſit
הִכָּה יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה מִבַּעַל גָּד
Schir in *aſcendentem* *leorem* *montẽ* ad vſque & *Lebanon* *campo* in
בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן וְעַד הָהָר הֶחָלָק הָעֹלֶה שֵׂעִירָה
ſuas *partitiones* ſecundũ poſſeſſionẽ° Iſrael *tribubus* Iehoſuah eam *dedit* &
וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם׃ 8
deſerto in & *aſſyriorum* in &, *campeſtri* in &, *planicie* in &, *montẽ* in
בַּהָר וּבַשְּׁפֵלָה וּבָעֲרָבָה וּבָאֲשְׁדוֹת וּבַמִּדְבָּר
Chiuæus, *Perizæus*, *Cenahanæus* &, *Emoræus*, *Chittæus* *meridie* in &
וּבַנֶּגֶב הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי
Iebuſæus &
וְהַיְבוּסִי׃
vnus *Bethel* *iuxta* *es* *qui* *Hai* Rex *vnus* Iericho Rex
אֶחָד׃ °את מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶחָד מֶלֶךְ הָעַי אֲשֶׁר מִצַּד בֵּית אֵל אֶחָד׃ 9
vnus Chebron Rex *vnus* Ieruſalem Rex
מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶחָד מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶחָד׃ 10
vnus Lachis Rex *vnus* Iarmuth Rex
מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶחָד מֶלֶךְ לָכִישׁ אֶחָד׃ 11
vnus Ghefer Rex *vnus* Heglon Rex
מֶלֶךְ עֶגְלוֹן אֶחָד מֶלֶךְ גֶּזֶר אֶחָד׃ 12
vnus Ghader Rex *vnus* Debir Rex
מֶלֶךְ דְּבִר אֶחָד מֶלֶךְ גֶּדֶר אֶחָד׃ 13
vnus Hatad Rex *vnus* Chormah Rex
מֶלֶךְ חָרְמָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲרָד אֶחָד׃ 14
vnus Hadullam Rex *vnus* Libnah Rex
מֶלֶךְ לִבְנָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲדֻלָּם אֶחָד׃ 15
vnus Bethel Rex *vnus* Machedah Rex
מֶלֶךְ מַקֵּדָה אֶחָד מֶלֶךְ בֵּית אֵל אֶחָד׃ 16
vnus Chepher Rex *vnus* Tapuah Rex
מֶלֶךְ חֵפֶר אֶחָד מֶלֶךְ תַּפּוּחַ אֶחָד׃ 17
vnus Laſſaron Rex *vnus* Aphec Rex
מֶלֶךְ לַשָּׁרוֹן אֶחָד מֶלֶךְ אֲפֵק אֶחָד׃ 18
vnus Chaſor Rex *vnus* Madon Rex
מֶלֶךְ חָצוֹר אֶחָד מֶלֶךְ מָדוֹן אֶחָד׃ 19
vnus Achſaph Rex *vnus* Meroon Simron Rex
מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן מְרוֹן אֶחָד מֶלֶךְ אַכְשָׁף אֶחָד׃ 20
vnus Meghiddo Rex *vnus* Thanaach Rex
מֶלֶךְ תַּעְנָךְ אֶחָד מֶלֶךְ מְגִדּוֹ אֶחָד׃ 21
vnus Chatmelo Iocheham Rex *vnus* Chedes Rex
מֶלֶךְ קֶדֶשׁ אֶחָד מֶלֶךְ יָקְנְעָם לַכַּרְמֶל אֶחָד׃ 22
vnus Ghilgal ad *gentium* Rex *vnus* Dor naſal ipſi Dor Rex
מֶלֶךְ גִּלְגַּל לגוים אֶחָד מֶלֶךְ נָפַת דּוֹר לִנְפַת דּוֹר אֶחָד׃ 23
vnus Thirſa Rex *vnus* Thiſah Rex
מֶלֶךְ תִּרְצָה אֶחָד כָּל־מְלָכִים שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד׃ 24

CAP. XIII. יג

ætas ad DOMINVS dixit & *ſilex* in venit *Senuit* Iehoſuah Et
וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו 1 °בוא
valde multa eſt reliqua terra & *dies* in *veniſti* *ſenuiſti* Tu
אַתָּה זָקַנְתָּה בָּאתָ בַּיָּמִים וְהָאָרֶץ נִשְׁאֶרֶת הַרְבֵּה מְאֹד
regnus *anno* *reliqua* † terra † Ilta *eam* poſſidendum ad
לְרִשְׁתָּהּ׃ זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאֶרֶת כָּל־גְּלִילוֹת 2 °ירש
qui Nape A *Ghefuri* omnia & *Philiſthæorũ*
הַפְּלִשְׁתִּים וְכָל הַגְּשׁוּרִי׃ מִן־הַשִּׁיחוֹר אֲשֶׁר 3
Chanahanæi *Chanahanæi* *Cenahanæus* *Aquilonis* & *Hebron* terminũ ad vſque & *Aegyptu* *ſuper* *ſuper*
עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן צָפוֹנָה לַכְּנַעֲנִי *facien*
נֶחְשָׁב חֲמִשָּׁה סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי
Aſſidodæus & *Hazarhæus*, *Philiſthinorum* *ſatrapæ* *quinque* *regnabãtes*
הָאַשְׁקְלֹנִי הַגִּתִּי וְהָעֶקְרֹנִי וְהָעַוִּים׃
Hauuæi & *Harcronæus* & *Ghitæus* *Aſcheloneus*
מִתֵּימָן כָּל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וּמְעָרָה אֲשֶׁר לִצִידֹנִים 4 °מערה
Sidonijs ° *quæ* *ſpelunca* & *Chenahanæi* terra omnis auſtro Ab
terra Et *Emorei* terminum ad vſque *Aphec* ad vſque
עַד־אֲפֵקָה עַד גְּבוּל הָאֱמֹרִי׃ וְהָאָרֶץ 5
ſalis *ottam* ad *Libanon* *montẽ* & *Ghibli*
הַגִּבְלִי וְכָל הַלְּבָנוֹן מִזְרָח הַשֶּׁמֶשׁ מִבַּעַל גָּד תַּחַת
domo *legis* *diuitis* *Chamath* *terminũ* ad vſque *Chermon* *monte*
הַר חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת׃ כָּל־יֹשְׁבֵי הַהָר מִן־לְבָנוֹן עַד מִשְׂרְפוֹת 6
Misrephoth *aquarum* *combuſtionis* ad vſque Libano à *montis* habitatores Omnes

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum feriis eſt in Gaza: & Iehoſuah à reſidentia Et
24 וַיְהִי כְּהַגִּישָׁם אֶת־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה אֵלָיו וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
eius Israel Moſeh quos Deus DOMINVS praecepit quod omne
25 אֶל־קְצִינֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הָלְכוּ קְרְבוּ שִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיכֶם עַל צַוְּארֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה
omnes ad principes virorum bellorum ite accedite ponite pedes ſuos ſuper
26 וַיִּקְרְבוּ וַיָּשִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיהֶם עַל צַוְּארֵיהֶם
27 וַיְהִי כְּעֵת בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי כְּעֵת בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי כְּעֵת בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ
28 וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִוא לְפִי־חָרֶב וְאֶת־מַלְכָּהּ הֶחֱרִים אֹתָם וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ
quae animam ornem & gladij ei ad eam percuſſit & ipſa die in eo
לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ׃
Iericho regi fecit quemadmodu
29 וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלִּבְנָה וַיִּלָּחֶם עַל־לִבְנָה׃
Libnah cum pugnauit & Libnah de eo cum Iſrael omnis &
30 וַיִּתְּנֶהָ יְהוָה גַּם־אוֹתָהּ גַּם־מַלְכָּהּ בְּיַד־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ
quae animam ornem & gladij ei ad eam percuſſit & ipſa & eius regem & Iſrael manu in eam
לֹא הִשְׁאִיר בָּהּ שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ׃
Iericho regi fecit quemadmodu
31 וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלִּבְנָה לָכִישָׁה וַיַּחַן עָלֶיהָ וַיִּלָּחֶם בָּהּ׃
Lachis in Libnah de eo cum Iſrael omnis & Iehoſuah tranſiuit
32 וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־לָכִישׁ בְּיַד־יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכְּדָהּ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיַּכֵּהוּ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ
quae animam ornem & gladij ei ad eam percuſſit & ipſa die ſecundo & Lachis Iſrael manu in DOMINVS dedit Et
אֲשֶׁר־בָּהּ כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְלִבְנָה׃
Libnah ipſi fecit quae omnia
33 אָז עָלָה הֹרָם מֶלֶךְ גֶּזֶר לְעֻזֹר אֶת־לָכִישׁ וַיַּךְ אֹתוֹ יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־עַמּוֹ עַד בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד׃
auxiliandum ad Ghezer rex Horam: aſcendit Tunc
34 וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלָּכִישׁ עֶגְלֹנָה וַיַּחֲנוּ עָלֶיהָ וַיִּלָּחֲמוּ בָּהּ׃
Lachis Heglon in Lachis de eo cum Iſrael omnis & Iehoſuah tranſiuit & eam ſuper pugnauerunt & eam ſuper
35 וַיִּלְכְּדוּ אֹתָהּ בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּכּוּ אוֹתָהּ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ הֶחֱרִים בַּיּוֹם הַהוּא
quae animam ornem & gladij ei ad eam percuſſerunt & ipſa die illa
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְלָכִישׁ׃
Lachis ipſi fecit
36 וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מֵעֶגְלוֹן חֶבְרוֹנָה וַיִּלָּחֲמוּ עָלֶיהָ׃
Heglon in Hebron de eo cum Iſrael omnis & Iehoſuah tranſiuit & eam ſuper pugnauerunt &
37 וַיִּלְכְּדוּהָ וַיַּכּוּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ וְאֵת כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ
& eius urbes omnes & eius regem & gladij ei ad eam percuſſerunt & ipſa quae animam ornem & ea in
הִשְׁאִיר שָׂרִיד כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְעֶגְלוֹן וַיַּחֲרֵם אוֹתָהּ וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ׃
ſuperſtite reliquit non ea in quae animam ornem & interfecit & Heglon ipſi fecit
38 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ דְּבִרָה וַיִּלָּחֶם עָלֶיהָ׃
eius urbes omnes & eius regem & eam Capuchino
39 וַיִּלְכְּדָהּ וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ וַיַּכּוּם לְפִי־חָרֶב וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ
ea in quae animam omnem interfecerunt & gladij ei ad eos percuſſerunt &
לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֶבְרוֹן כֵּן עָשָׂה לִדְבִרָה וּלְמַלְכָּהּ
ſuperſtite reliquit non ſicut fecit quemadmodu eius regi & Libnah ipſi fecit quemadmodu
וְכַאֲשֶׁר עָשָׂה לְלִבְנָה וּלְמַלְכָּהּ׃
& ſicut fecit
40 וַיַּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־אֶרֶץ הָהָר וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה וְאֶת־הָאֲשְׁדֹּת וְאֶת־כָּל־מַלְכֵיהֶם
ſuperſtitem reliquit non eorum reges eos & & ſuperſtitem reliquit non eorum reges eos &
לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
Iſrael Deus DOMINVS praecepit quemadmodu
41 וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעַד־עַזָּה וְאֵת כָּל־אֶרֶץ גֹּשֶׁן וְעַד־גִּבְעוֹן׃
Gadis in Caſſiopen & Gaza vſq; & Barnea Cades à Iehoſuah eos percuſſit Et
42 וְאֵת כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־אַרְצָם לָכַד יְהוֹשֻׁעַ בְּפַעַם אַחַת כִּי יְהוָה
DOMINVS quia vna vice Iehoſuah cepit eorum terram & illos
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל׃
Iſrael pugnauit Iſrael Deus
43 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּלָה׃
Ghilgal in caſtramentationem ad eo cum Iſrael omnis &

CAP. XI.

1 וַיְהִי כְּשָׁמְעַ יָבִין מֶלֶךְ חָצוֹר וַיִּשְׁלַח אֶל־יוֹבָב
Achſaph regem ad & Simeon regem ad & Madon regi
מֶלֶךְ מָדוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ אַכְשָׁף׃
2 וְאֶל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצָּפוֹן בָּהָר וּבָעֲרָבָה נֶגֶב
& Dor naphthor in & planitie in & Chinneroth
כִּנְרוֹת וּבַשְּׁפֵלָה וּבְנָפוֹת דֹּר יָם׃
3 הַכְּנַעֲנִי מִמִּזְרָח וְיָם וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי
Iebuſæ & Chiuæ & Emoræ & & orientem ab Chenaanæus
וְהַיְבוּסִי בָּהָר וְהַחִוִּי תַּחַת חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה׃
Miſpah terra in Chermon ſub Chiuæus & & montе in Iebuſæ &
4 וַיֵּצְאוּ הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם עִמָּם עַם־רָב
multus populus eis cum eorum caſtra omnia & ipſi iunt egreſſi Et
כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם לָרֹב וְסוּס וְרֶכֶב
equum & & multitudine in maris labium ſuper quæ arena tãquam
רַב מְאֹד׃
5 וַיִּוָּעֲדוּ כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיָּבֹאוּ
Iſrael eum pugnandum ad, Meron aquas ad pariter ſunt caſtramentati &
וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו אֶל־מֵי מְרוֹם לְהִלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל׃
eorum ſuccubo à timeas Ne Iehoſuah ad DOMINVS dixit Et
6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם
occiſos illos omnes dies ego hoc tempus cruciet eos quia
כִּי מָחָר בָּעֵת הַזֹּאת אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־כֻּלָּם חֲלָלִים
eorum currus & ſuffocabis eorum equos Iſrael facies ad
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־סוּסֵיהֶם תְּעַקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם
bell populus eis & Ieruſalem venit Et igni in combures
תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃
7 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה
eos in ſuperuenit & & ſuperuenit eorum equos DOMINVS ei
עֲלֵיהֶם עַל־פִּי מְרוֹם הֵמָּה וַיִּפֹּל בָּהֶם׃
Meſum aquas ſuper eos ſuper eo cum
8 וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם
Iſrael manu in DOMINVS eos dedit Et
וַיִּרְדְּפוּם עַד־צִידוֹן רַבָּה וְעַד מִשְׂרְפוֹת מָיִם
aquarii ſanctiſſimæ vſque & magnam Sidon ad vſque eos ſunt proſecuti &
וּבִקְעַת מִצְפֶּה מִזְרָחָה וַיַּכּוּם עַד בִּלְתִּי הִשְׁאִיר
reliqui non donec eos percuſſit & orientem ad Miſpah campũ ad vſq; &
לָהֶם שָׂרִיד וְלֹא־שָׂרִיד׃
ſuperſtitem eis
9 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר
eorum currus & ſuffocauerunt eorum equos DOMINVS ei
לוֹ יְהוָה אֶת־סוּסֵיהֶם עָקַר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם
ipſo tempore in Iehoſuah eſt reuerſus Et igni in combuſtit
שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
10 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִוא
Chaſor quia gladio in percuſſit eius regem & Chaſor cepit &
וַיִּלְכֹּד אֶת־חָצוֹר וְאֶת־מַלְכָּהּ הָרַג בְּחָרֶב כִּי־חָצוֹר
ſtorum regnorum omnium caput ipſa fuerat ad
לְפָנִים הִיא רֹאשׁ כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה׃
gladij ei ad, ea in quae animam omnem percuſſerunt Et
11 וַיַּכּוּ אֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּהּ לְפִי־חָרֶב
igni in combuſtit Chaſor & omnes eas remanſit non interfecerunt
הַחֲרֵם לֹא נוֹתַר כָּל־נְשָׁמָה וְאֶת־חָצוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
eorum regem omnes & Chaſor regum vrbes omnes Et
12 וְאֶת כָּל־עָרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת כָּל־מַלְכֵיהֶם
quemadmodu, eos interficiendo gladij ei ad eos percuſſit &, Iehoſuah cepit
לָכַד יְהוֹשֻׁעַ וַיַּכֵּם לְפִי־חָרֶב אֹתָם הֶחֱרִים כַּאֲשֶׁר
Domini ſeruus Moſeh præcepit
צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה׃
13 רַק כָּל־הֶעָרִים הָעֹמְדוֹת עַל־תִּלָּם לֹא
Iehoſuah combuſſit ſolam Chaſor præter Iſrael ad cõbuſtit
שָׂרַף יִשְׂרָאֵל זוּלָתִי אֶת־חָצוֹר לְבַדָּהּ שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ׃
ſitis ſunt perdaui animal & ſtarum cinitarum ſolum eoue Et
14 וְכָל־שְׁלַל הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה בָּזְזוּ לָהֶם
ſ ſpes gladij ei ad percuſſerunt hominem omnem tantum Iſrael filij
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל רַק אֶת־כָּל־הָאָדָם הִכּוּ לְפִי־חָרֶב עַד

CAP. XI.

eum audiſſet Iobab ad miſit & Chaſor rex Ithin audite ergo, fuit Et
1 וַיְהִי כְּשָׁמְעַ יָבִין מֶלֶךְ חָצוֹר וַיִּשְׁלַח אֶל־יוֹבָב
Achſaph regem ad & Simeon regem ad & Madon regi
מֶלֶךְ מָדוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ אַכְשָׁף׃
2 וְאֶל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצָּפוֹן בָּהָר וּבָעֲרָבָה נֶגֶב
& Dor naphthor in & planitie in & Chinneroth
כִּנְרוֹת וּבַשְּׁפֵלָה וּבְנָפוֹת דֹּר יָם׃
3 הַכְּנַעֲנִי מִמִּזְרָח וְיָם וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי
Iebuſæ & Chiuæ & Emoræ & & orientem ab Chenaanæus
וְהַיְבוּסִי בָּהָר וְהַחִוִּי תַּחַת חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה׃
Miſpah terra in Chermon ſub Chiuæus & & montе in Iebuſæ &
4 וַיֵּצְאוּ הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם עִמָּם עַם־רָב
multus populus eis cum eorum caſtra omnia & ipſi iunt egreſſi Et
כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם לָרֹב וְסוּס וְרֶכֶב
equum & & multitudine in maris labium ſuper quæ arena tãquam
רַב מְאֹד׃
5 וַיִּוָּעֲדוּ כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיָּבֹאוּ
Iſrael eum pugnandum ad, Meron aquas ad pariter ſunt caſtramentati &
וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו אֶל־מֵי מְרוֹם לְהִלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל׃
eorum ſuccubo à timeas Ne Iehoſuah ad DOMINVS dixit Et
6 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם
occiſos illos omnes dies ego hoc tempus cruciet eos quia
כִּי מָחָר בָּעֵת הַזֹּאת אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־כֻּלָּם חֲלָלִים
eorum currus & ſuffocabis eorum equos Iſrael facies ad
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־סוּסֵיהֶם תְּעַקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם
bell populus eis & Ieruſalem venit Et igni in combures
תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃
7 וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה
eos in ſuperuenit & & ſuperuenit eorum equos DOMINVS ei
עֲלֵיהֶם עַל־פִּי מְרוֹם הֵמָּה וַיִּפֹּל בָּהֶם׃
Meſum aquas ſuper eos ſuper eo cum
8 וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם
Iſrael manu in DOMINVS eos dedit Et
וַיִּרְדְּפוּם עַד־צִידוֹן רַבָּה וְעַד מִשְׂרְפוֹת מָיִם
aquarii ſanctiſſimæ vſque & magnam Sidon ad vſque eos ſunt proſecuti &
וּבִקְעַת מִצְפֶּה מִזְרָחָה וַיַּכּוּם עַד בִּלְתִּי הִשְׁאִיר
reliqui non donec eos percuſſit & orientem ad Miſpah campũ ad vſq; &
לָהֶם שָׂרִיד וְלֹא־שָׂרִיד׃
ſuperſtitem eis
9 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר
eorum currus & ſuffocauerunt eorum equos DOMINVS ei
לוֹ יְהוָה אֶת־סוּסֵיהֶם עָקַר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם
ipſo tempore in Iehoſuah eſt reuerſus Et igni in combuſtit
שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
10 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִוא
Chaſor quia gladio in percuſſit eius regem & Chaſor cepit &
וַיִּלְכֹּד אֶת־חָצוֹר וְאֶת־מַלְכָּהּ הָרַג בְּחָרֶב כִּי־חָצוֹר
ſtorum regnorum omnium caput ipſa fuerat ad
לְפָנִים הִיא רֹאשׁ כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה׃
gladij ei ad, ea in quae animam omnem percuſſerunt Et
11 וַיַּכּוּ אֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּהּ לְפִי־חָרֶב
igni in combuſtit Chaſor & omnes eas remanſit non interfecerunt
הַחֲרֵם לֹא נוֹתַר כָּל־נְשָׁמָה וְאֶת־חָצוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
eorum regem omnes & Chaſor regum vrbes omnes Et
12 וְאֶת כָּל־עָרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת כָּל־מַלְכֵיהֶם
quemadmodu, eos interficiendo gladij ei ad eos percuſſit &, Iehoſuah cepit
לָכַד יְהוֹשֻׁעַ וַיַּכֵּם לְפִי־חָרֶב אֹתָם הֶחֱרִים כַּאֲשֶׁר
Domini ſeruus Moſeh præcepit
צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה׃
13 רַק כָּל־הֶעָרִים הָעֹמְדוֹת עַל־תִּלָּם לֹא
Iehoſuah combuſſit ſolam Chaſor præter Iſrael ad cõbuſtit
שָׂרַף יִשְׂרָאֵל זוּלָתִי אֶת־חָצוֹר לְבַדָּהּ שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ׃
ſitis ſunt perdaui animal & ſtarum cinitarum ſolum eoue Et
14 וְכָל־שְׁלַל הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְהַבְּהֵמָה בָּזְזוּ לָהֶם
ſ ſpes gladij ei ad percuſſerunt hominem omnem tantum Iſrael filij
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל רַק אֶת־כָּל־הָאָדָם הִכּוּ לְפִי־חָרֶב עַד

Universidad de Deusto
Biblioteca

eo sub argentum & mei interiori medio in terra in abscondita tabernaculi
ecce & ,tenuimus? ad eum terræ & ,regem Iehosuah nutis Et
ea regionem Et ea sub argentum & ,eius interiori sub fabricandi
טמנים בארץ בתוך ואהלי והכסף החתיה׃
וישלח יהושע מלאכים וילכו האלה והנה
טמונה באהלו והכסף תחתיה׃
Iisrael filius omnes ad & Iehosuah ad ea adduxerunt & ,manu medio de tabernaculi
Hachan Iehosuah rulit Et DOMINI facies ad ea statuerunt & coram Dño.
ויבא יהושע את כל בני ישראל
ויעקם לפני יהוה׃
eius lapidem & ,pallium & argentum & Zerach filium virgâ aurea
כן זרח ואת הכסף ואת האדרת ואת לשון הזהב
ואת בניו ואת בנתיו ואת שורו ואת חמרו
omnis & ei quæ omnia & ,eius interiora & ,eius pecus & pecora
ואת אהלו ואת כל אשר לו וכל
ישראל עמו ויעלו אתם עמק עכור׃
DOMINVS ait Tuber hoc urbanis Quid Iehosuah dixit Et Cur
ויאמר יהושע מה עכרתנו יעכרך יהוה
eos combussérunt & ,ipsâ Iisrael omnis eum ,abscessit Et hanc diem in
ביום הזה וירגמו אתו כל ישראל אבן
eo super ,erexérunt Et lapidibus in eos lapidauerunt & ,igni in
ויקימו עליו
Israh DOMINVS ait Et hanc diem ad vsque magnâ lapidû acervum
גל אבנים גדול עד היום הזה וישב יהוה מחרון
,cottabium Vallem ,illius loci nomen vocauit loco ,fui nafi Hachol,
אפו על כן קרא שם המקום ההוא עמק עכור
hanc diem ad vsque
עד היום הזה׃

CAP. VIII. ח

,confortare ne & ,timeas Ne Iehosuah ad DOMINVS dixit Et torrente.
תחת
ויאמר יהוה אל יהושע אל תירא ואל תחת
קח עמך את כל עם המלחמה וקום עלה העי
ראה נתתי בידך את מלך העי ואת עמו ואת
eius urbem & Haifanos Et eius terram & eius ciuitatem
עירו ואת ארצו׃ ועשית לעי ולמלכה
eius animal & ,eius filium Taunius eius regi & Iericho fecisti quêadmodû
כאשר עשית ליריחו ולמלכה רק שללה ובהמתה
,eius tergo à ciuitati insidiantem ibi Pone, vobis prædabimini
בזז תבוי לכם שים לך ארב לעיר מאחריה׃
Hai in ascendunt & ,ibat populus omnis & Iehosuah surrexit Et
ויקם יהושע וכל עם המלחמה לעלות העי
eius milit & ,eiectis fortes viros mille triginta Iehosuah elegit Et
וישלח יהושע שלשים אלף איש גבורי החיל וישלחם
vt Videte ,dicendo ,eis præcepit Et nocte
לילה׃ ויצו אתם לאמר ראו אתם
vobis ab vos elongetis ne ,ciuitatis tergo à ciuitati insidiantes insidiamini
ארבים לעיר מאחרי העיר אל תרחיקו מן העיר
,prædæ vos omnes vnus & ,valde sed efforæ
מאד והייתם כלכם נכנים׃
erit Et ,vrbem ad accedemus protinùs qui populus omnis & ,ego Et
ואני וכל העם אשר אתי נקרב אל העיר והיה
eorum fugient & ,primùm in sicuti nostri occursum in exierit cum
כי יצאו לקראתנו כאשר בראשנה ונסנו לפניהם׃
Quia ,vrbe ab eos ,nos post egredientes Et
ואיש אחרינו עד יחתיקנו אותם מן העיר כי
,nos ad ,aduersus ad fugientes & ,ipsis in vt ,nostri ciuitatem ad fugiemus dicet
יאמרו נסים לפנינו כאשר בראשנה ונסנו לפניהם׃
,eminentem & ,insidiis ex surgetis vos Et
ואתם תקומו מהאורב והורשתם את העיר
,vestra manu in vrbem Deus DOMINVS eam dabit Et
ונתנה יהוה אלהיכם בידכם׃
eam tum succendetis ,ciuitatem vos comprehendet cum erit Et
והיה בתפשכם את העיר תצית את העיר
,vobis præcepi ,Videte ,faciemis DOMINI verbû iuxta, ipsi in
באש כדבר יהוה תעשו ראו צויתי אתכם׃
intra manserunt & ,insidias ad iacuit & ,Iehosuah eos emisit Et
וישלחם יהושע וילכו אל המארב וישבו בין
nocte in Iehosuah pernoctauit Et Hai inter & ,Bethel
בית אל ובין העי מים לעי ,ובלן יהושע בלילה
populi medio in illa
ההוא בתוך העם׃

ferentibe oblicum
,fecit nunc Et ,venimus longinqua terra E Iisael virum ad &
ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה כרתו
Chiuæum ad Iisael vir Dixerûque ,fœdus nobis
medio nri habetis, præcinxit vestû
לנו ברית׃ ויאמרו איש ישראל אל החוי
,fœdus nisi excludam quomodo & ,Iesum tu ,mentiuisti in Forte
אולי בקרבנו אתה ישב ואיך אכרות לך ברית׃
eos ad dixit Et ,nos tui Seruis : Iehosuah ad Dixeruntque
samus.
ויאמרו אל יהושע עבדיך אנחנו ויאמר אלהם
,ecuitis vade & ,eis Qui : Iehosuah
effis, מי אתם ומאין תבאו׃
eis
,tui ferri venérunt valde longinqua terra E ,nos ad dixerunt Et
kamam eius
quæ omnia & ,eius auditi auditionis Quia ,tui Dei DOMINI nomine in
לשם יהוה אלהיך כי שמענו שמעו ואת כל אשר
duobus fecit quæ omnia Et Aegypto in fecit
עשה במצרים׃ ואת כל אשר עשה לשני
Cheßon regi Sichon : Iordanis trans fui & qui ,Emoræi regibus
מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחן מלך חשבון
Hasharoth in ,qui ,Basan regi Og &
ולעוג מלך הבשן אשר בעשתרת׃
dicitis eis ,nostræ terræ habitatores oës & ,nostri seniores nos ad Dixerûnt
ויאמרו אלינו זקנינו וכל ישבי ארצנו לאמר
dicens ; ac cerû occultum in ite & ,cibû ad viatricem[f] vestra manu in Capite
קחו בידכם צידה לדרך ולכו לקראתם ואמרתם
,Iordanis nobis excitur ? nunc & ,eis ? vestri Seruî : eos ad
אליהם עבדיכם אנחנו ועתה כרתו לנו ברית׃
die in nostris domibus de cum expimus vasis calidum[a], nostri panis Hic
זה לחמינו חם התענדנו אתו מבתינו ביום
,panis fuit & ficcus ecce nunc & ,vos ad omnibus ad eas præcluditis
צאתנו ללכת אליכם ועתה הנה יבש והיה נקדים׃
ecce & ,mouit ,implecunius quos ,vini vtres ich Et
fœdæ, ואלה נאדות היין אשר מלאנו חדשים והנה
,vestræ nostra calceamina & ,nostra vestimenta ista & ,iuuenis fuisti
propter ma. nuum iter, שחקו ושמלתינו ונעלינו בלו
& ,cerû ? tales ? de vini acceperunt Et ,nobis via multitudine præ
מרב הדרך מאד׃ ויקחו האנשים מפיהם ואת פי
,pacem Iehosuah eis ? fecit Et ,interrogauerunt non DOMINI
עשות חיה לא שאלו׃ ויעש להם יהושע שלום
,vestri ? prælati eis iuramento & nos vitificandû ad fœdus[a] eis ? percussit &
ויכרת להם ברית להחיותם וישבעו להם נשיאי העדה׃
,fecerunt quæ postquam dierum trium fine à ,fuit Et
ויהי מקצה שלשת ימים אחרי כרתו להם
,fœdus eis ? fecerant & ,prælati ? eis fuis locuti
ברית וישמעו כי קרבים הם אליו ובקרבו הם ישבים׃
die in eorum ciuitates ad venerunt & ,Iisael filij sunt profecti Et
ויסעו בני ישראל ויבאו אל עריהם ביום
,Beeroth & ,Chephirah & ,Chiblhon & eorum ciuitates & ,tertio
השלישי ועריהם גבעון וכפירה ובאירות
*principes fy- nagoge per Dñm Deum murmurauerût ois fœa gœa contra principes.
וקריתיערים׃ ולא הכום בני ישראל כי
,Iisael DOMINO in ,murmurauerunt præterea & eis iuratorum
נשבעו להם נשיאי העדה אלהי ישראל
,prælati fuper omnem nunc mansuerunt? Et
וילונו כל העדה על הנשיאים׃
Nos : eorum ? omnem ad ,prælati ? omnes Deremurmurãt
לין
*principes fy- nagoge, p Dñm Dei possumus
ויאמרו כל הנשיאים אל כל העדה אנחנו
,nostrum ? non nunc & ,Iisael Dñs DOMINO is? eis iuramimus
נשבענו להם ביהוה אלהי ישראל ועתה לא נוכל
,eos faciendo videre & ,eis faciemus Hoc ,eos in contingere
לגעת בהם׃ זאת נעשה להם והחיה אותם
iuramus quod ,iuramentum fuper inadefiftis & non fuper* erit non &
ולא תהיה עלינו קצף על השבועה אשר נשבענו
fuit ? & Viuant ? prælati ? eos ad dixerunt Et ,eis
להם׃ ויאמרו אליהם הנשיאים ויחיו ויהיו
quem admodum ,ligna ? omni eorum hauritores & ,ligna fenderes
חטבי עצים ושאבי מים לכל העדה כאשר
*principes, principes. ,Iehosuah eos vocauit Et eis fuis locuti
דברו להם הנשיאים׃ ויקרא להם יהושע
,dicendo ,eos ad est locutus & ,nos decipistis quid Ad ? Vt
וידבר אליהם לאמר למה רמיתם אתנו לאמר רחקה
,Iisael nos in sum & ,valde vobis à ,est Longinqui
*fumus medio nostri habitatis, ממכם אנחנו ואתם בקרבנו תשבים׃
*ædificauerunt ? ædificauerunt & ,eorum vobis ex ciuitates non & ,eos ? maledicti nunc Et
ועתה ארורים אתם ולא יכרת מכם עבד וחטבי
,mei Dei domui agues hauritores & ,ligna
עצים ושאבי מים לבית אלהי׃

,fibi fiunt prædati eius ciuitatis Iesbum & ,eius ad Tumius
כי המה שכנינו ועתה בקרבכם ישבתם ומי
Iehosuah præcepit quod DOMINI nomine in per
ישראל הכנו אתכם ועתה הנכם ארורים ולא
,Iisael tumulum eam posuit & ,Hai Iehosuah fuccendit Et
ימוש מכם עבד וכרת עצים ושאבי מים לבית
suspendit Rex regem Et hanc diem ad vsq; eos deuouit
אלהי׃ ויענו את יהושע ויאמרו כי הגד
,Iehosuah præcepit ,fibi ingreßi terræ Et ,vestra vitas ad
הגד לעבדיך את אשר צוה יהוה את משה
ostium ad illuq; proiecerunt & ,ligno de eius cadauer fumi abscondit
עבדו נתן לכם את כל הארץ והשמיד את כל
vsque grandem lapidum aceruum illud fuper ftatuerût & ,hanc diem
יושבי הארץ מפניכם ונירא מאד על נפשתינו
DOMINO altare Iehosuah ædificauit Tunc
מפניכם ועתה הנה אנחנו בידך כטוב וכישר
,Hebal monte in Iisael Deo
לעשות לנו עשה׃ כן ויעש להם וויצל
Iisael filius DOMINI seruus Moseh præcepit Quemadmodû
אותם מיד בני ישראל ולא הרגום׃ ויעמד
,altare Moseh legis libro in fcripsit transcribit
lapidem יהושע ביום ההוא ויתנם חטבי עצים
,Iisael filiorum facies ad & Iehosuah ,illos in fcripsit & ,lapidibus
ושאבי מים לעדה ולמזבח יהוה עד היום
,Iericho & ,Hai qui omnes & ,Gabaon habitatores
הזה אל המקום אשר יבחר׃ וישבו בגבעון
Iisael ,eius & ,Iehosuah ,vtro ad
ועמם פה אחד
Iericho ipfi Iehosuah fecerat quod audierunt ,Gibeonitæ habitatores &
וישמעו גבעון את אשר עשה יהושע ליריחו
abierunt & ,aduersus in ipfi ettam fecerunt Et
ולעי׃ וישלחו גם המה בערמה וילכו
vini vtres & ,fuis afinis veteres fecerût cepisse? & ,dixerûnt & ,Gilgal
ויעשו כי הלכו אל המלך בגלגל ויאמרו אליו
,colligatos & ,fuis pedibus in ,mendacijs & ,veteres ,vestes
ולכל איש ישראל בלית ושלמות בלית
,punctati rei ,fuerûnt eorum vinis ? fiffi & ,fuis
ושלמות הללו׃ ויאמרו אליו מארץ רחוקה
,eis ad dixerunt & ,Gilgal ,castrametantibus ad Iehosuah ad ,venerunt
באנו עתה ועתה כרתו לנו ברית׃ ויאמר אליהם
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
יהושע מי אתם ומאין תבאו׃ ויאמרו אליו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
עבדיך באו מארץ רחוקה למאד בשם יהוה
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
אלהיך כי שמענו שמעו ואת כל אשר
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
עשה במצרים׃ ואת כל אשר עשה לשני
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחן מלך חשבון
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ולעוג מלך הבשן אשר בעשתרת׃ ויאמרו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
אלינו זקנינו וכל ישבי ארצנו לאמר
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
קחו בידכם צידה לדרך ולכו לקראתם ואמרתם
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
אליהם עבדיכם אנחנו ועתה כרתו לנו ברית׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
זה לחמינו חם התענדנו אתו מבתינו ביום
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
צאתנו ללכת אליכם ועתה הנה יבש והיה נקדים׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ואלה נאדות היין אשר מלאנו חדשים והנה
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
הרבקעו ושמלתינו ונעלינו בלו מרב
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
הדרך מאד׃ ויקחו האנשים מפיהם ואת פי
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
יהוה לא שאלו׃ ויעש להם יהושע שלום
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויכרת להם ברית להחיותם וישבעו להם נשיאי העדה׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויהי מקצה שלשת ימים אחרי כרתו להם
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ברית וישמעו כי קרבים הם אליו ובקרבו הם ישבים׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויסעו בני ישראל ויבאו אל עריהם ביום
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
השלישי ועריהם גבעון וכפירה ובאירות
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
וקריתיערים׃ ולא הכום בני ישראל כי
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
נשבעו להם נשיאי העדה ביהוה אלהי ישראל
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
וילונו כל העדה על הנשיאים׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויאמרו כל הנשיאים אל כל העדה אנחנו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
נשבענו להם ביהוה אלהי ישראל ועתה לא נוכל
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
לגעת בהם׃ זאת נעשה להם והחיה אותם
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ולא תהיה עלינו קצף על השבועה אשר נשבענו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
להם׃ ויאמרו אליהם הנשיאים ויחיו ויהיו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
חטבי עצים ושאבי מים לכל העדה כאשר
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
דברו להם הנשיאים׃ ויקרא להם יהושע
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
וידבר אליהם לאמר למה רמיתם אתנו לאמר רחקה
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ממכם אנחנו ואתם בקרבנו תשבים׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ועתה ארורים אתם ולא יכרת מכם עבד וחטבי
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
עצים ושאבי מים לבית אלהי׃

CAP. IX. ט

,Iordan ostra in? qui reges omnes ,audiere simul Et
ויהי כשמעם כל המלכים אשר בעבר הירדן
regione ? magal maris ponta omni in & ,planitie in & ,montibus in
בהר ובשפלה ובכל חוף הים הגדול אל מול
Chiuæus ,Perizæus ,Chenathæus ,Emoræus & ,Chittæi ,Iebuſæus
הלבנון החתי האמרי הכנעני הפרזי החוי
cum pugnandum ad pariter sunt congregati Et
והיבוסי ויקבצו יחדו להלחם עם
,vno ad Iisael cum &
יהושע ועם ישראל פה אחד׃
Iericho ipfi Iehosuah fecerat quod audierunt ,Gibeonitæ habitatores &
וישבי גבעון שמעו את אשר עשה יהושע ליריחו
abierunt & ,aduersus in ipfi ettam fecerunt Et
ולעי׃ ויעשו גם המה בערמה וילכו
vini vtres & ,fuis afinis veteres fecerût cepisse? & ,dixerûnt & ,Gilgal
ויצטירו ויקחו שקים בלים לחמוריהם ואודות יין
,colligatos & ,fuis pedibus in ,mendacijs & ,veteres ,vestes
בלים ומבקעים ושלמים׃
,punctati rei ,fuerûnt eorum vinis ? fiffi & ,fuis
ונעלים בלות ושלמות בלית
,Iordanis ostra in? qui reges omnes ,audiere simul Et
ושמלותם עליהם וכל לחם צידם היה נקדים
regione ? magal maris ponta omni in & ,planitie in & ,montibus in
ונקדים׃ ויבאו אל יהושע אל המחנה הגלגל ויאמרו אליו
,Iisael ad dixerunt & ,Gilgal ,castrametantibus ad Iehosuah ad ,venerunt
ואל איש ישראל מארץ רחוקה באנו ועתה כרתו
,Iisael virum ad & ,fœdus nobis
לנו ברית׃ ויאמרו איש ישראל אל החוי
,fœdus nisi excludam quomodo & ,Iesum tu ,mentiuisti in Forte
אולי בקרבנו אתה ישב ואיך אכרות לך ברית׃
eos ad dixit Et ,nos tui Seruis : Iehosuah ad Dixeruntque
ויאמרו אל יהושע עבדיך אנחנו ויאמר אלהם
,ecuitis vade & ,eis Qui : Iehosuah
מי אתם ומאין תבאו׃
,tui ferri venérunt valde longinqua terra E ,nos ad dixerunt Et
ויאמרו אליו מארץ רחוקה מאד באו עבדיך
quæ omnia & ,eius auditi auditionis Quia ,tui Dei DOMINI nomine in
לשם יהוה אלהיך כי שמענו שמעו ואת כל אשר
duobus fecit quæ omnia Et Aegypto in fecit
עשה במצרים׃ ואת כל אשר עשה לשני
Cheßon regi Sichon : Iordanis trans fui & qui ,Emoræi regibus
מלכי האמרי אשר בעבר הירדן לסיחן מלך חשבון
Hasharoth in ,qui ,Basan regi Og &
ולעוג מלך הבשן אשר בעשתרת׃
dicitis eis ,nostræ terræ habitatores oës & ,nostri seniores nos ad Dixerûnt
ויאמרו אלינו זקנינו וכל ישבי ארצנו לאמר
dicens ; ac cerû occultum in ite & ,cibû ad viatricem[f] vestra manu in Capite
קחו בידכם צידה לדרך ולכו לקראתם ואמרתם
,Iordanis nobis excitur ? nunc & ,eis ? vestri Seruî : eos ad
אליהם עבדיכם אנחנו ועתה כרתו לנו ברית׃
die in nostris domibus de cum expimus vasis calidum[a], nostri panis Hic
זה לחמינו חם התענדנו אתו מבתינו ביום
,panis fuit & ficcus ecce nunc & ,vos ad omnibus ad eas præcluditis
צאתנו ללכת אליכם ועתה הנה יבש והיה נקדים׃
,mouit ,implecunius quos ,vini vtres ich Et
ואלה נאדות היין אשר מלאנו חדשים והנה
,vestræ nostra calceamina & ,nostra vestimenta ista & ,iuuenis fuisti
propter ma. nuum iter, הרבקעו ושמלתינו ונעלינו בלו
& ,cerû ? tales ? de vini acceperunt Et ,nobis via multitudine præ
מרב הדרך מאד׃ ויקחו האנשים מפיהם ואת פי
,pacem Iehosuah eis ? fecit Et ,interrogauerunt non DOMINI
יהוה לא שאלו׃ ויעש להם יהושע שלום
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויכרת להם ברית להחיותם וישבעו להם נשיאי העדה׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויהי מקצה שלשת ימים אחרי כרתו להם
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ברית וישמעו כי קרבים הם אליו ובקרבו הם ישבים׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויסעו בני ישראל ויבאו אל עריהם ביום
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
השלישי ועריהם גבעון וכפירה ובאירות
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
וקריתיערים׃ ולא הכום בני ישראל כי
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
נשבעו להם נשיאי העדה ביהוה אלהי ישראל
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
וילונו כל העדה על הנשיאים׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ויאמרו כל הנשיאים אל כל העדה אנחנו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
נשבענו להם ביהוה אלהי ישראל ועתה לא נוכל
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
לגעת בהם׃ זאת נעשה להם והחיה אותם
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ולא תהיה עלינו קצף על השבועה אשר נשבענו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
להם׃ ויאמרו אליהם הנשיאים ויחיו ויהיו
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
חטבי עצים ושאבי מים לכל העדה כאשר
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
דברו להם הנשיאים׃ ויקרא להם יהושע
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
וידבר אליהם לאמר למה רמיתם אתנו לאמר רחקה
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ממכם אנחנו ואתם בקרבנו תשבים׃
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
ועתה ארורים אתם ולא יכרת מכם עבד וחטבי
,Iisael filij ad & ,Iehosuah ad ,Gilgal ,castrametantibus ad
עצים ושאבי מים לבית אלהי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

melle & lacte fluentium terrâ nobis dandam ad quam patribus DOMINVS vt daret
נֹתֵן זוֹב וְחָלָב לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃
quia Iehosuah circumcidit eos : et ipsi fecerũt ſtare eos ſtatu ſuo Et
וַיָּמָל יְהוֹשֻׁעַ אֶת־בְּנֵיהֶם כִּי עֲרֵלִים הָיוּ כִּי לֹא־מָלוּ אֹתָם בַּדָּרֶךְ׃
fuit Et : via in eos circumciderant non nam ſanari præſentiã
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תַּמּוּ כָל־הַגּוֹי לְהִמּוֹל וַיֵּשְׁבוּ תַחְתָּם
ſe ſolitæ manſuram & : circumcidi gens omnis ſint conſummati quando
בַּמַּחֲנֶה עַד חֲיוֹתָם׃
if ehoſuah ad DOMINVS Dixitque eos viuere ad eſſe conſummationis in
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גַּלּוֹתִי אֶת־חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעֲלֵיכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם
nomen vocauit & : ſyluis deſpexi Aegypti opprobrium eſtudio Hodie
הַמָּקוֹם הַהוּא גִּלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
die decima quarta in Transſumẽt feceruntq; & Gilgal in Iſrael nũc
וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם
anni præterui ſtantis ſic comedendis & Iericho capellitis in expleti in mẽſis in menſe
לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃
huius die corpus in aſſum & infermentata Triſtitiæ craſſino ſi autẽ
וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח מַצּוֹת וְקָלוּי בָּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃
terræ frumento de eo ſtando in craſtino a Man cruditate Et
וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בַּאֲכָלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ
prouentu de eo comederunt & Man Iſrael filiis vltrà fuit non & diſſinit
וְלֹא־הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת
ipſo anno in Chanaan in terra
אֶרֶץ כְּנַעַן בַּשָּׁנָה הַהִוא׃
vidit & ſuos oculos leuauit & Iericho in Iehoſuah euẽtũ & ſtatim Et
וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא
manũ in ſua gladius & ſtans contra eũ & vir ecce &
וְהִנֵּה אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבוֹ שְׁלוּפָה בְיָדוֹ
ſtantis ſuæ ambulationis ea in tuã ho ſtri an & an ad Iehoſuah eum &
וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אַתָּה אִם־
exercitũ & veni Nũc DOMINI exercit̃ princeps ego quia Nec dixit &
לְצָרֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שַׂר־צְבָא יְהוָה עַתָּה בָּאתִי וַיִּפֹּל
ei dixit & ſe inuenerunt & ſtetam in ſuas ſuis ad Iehoſuah
יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ
princeps dixit Et ſtatum ferũ ad loquẽs mea DOMINVS Quid
מָה אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֶל־עַבְדּוֹ׃ וַיֹּאמֶר שַׂר־
ſuo pede deſpon̄ ſuũ calceamentũ Solue Iehoſuah ad DOMINVS exercitus
צְבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שַׁל נַעֲלְךָ מֵעַל רַגְלֶךָ
ſtetit & ipſe familiãs ea ſuper ſtans in quo locus quia
כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא וַיַּעַשׂ
ſtatum faciebat & ſtatũ & ſtadium Iericho Et Sic Iehoſuah
יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃ וַיְרִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְנֵי
ingrediens neque egredient̃ Noo Iſrael filius
יִשְׂרָאֵל אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא׃

CAP. VI.

tua manu in dedi Vide : Iehoſuah ad DOMINVS Dixitq; ius
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ
circuibitis Et exercitus potentes eius tegmen & Iericho
אֶת־יְרִיחוֹ וְאֶת־מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל׃ וְסַבֹּתֶם אֶת
tota vna circuitum gyrando ſedi vni omnes cinctum bellatores
הָעִיר כָּל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הָקֵיף אֶת־הָעִיר פַּעַם אַחַת
tollent facerdotes ſeptem & diebus ſex facies ſic
כֹּה תַּעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים׃ וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ
ſeptima die in Et ara ſeptem ſeptem & tubæ ſeptem ſeptimo arcam.
שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיֹּבְלִים לִפְנֵי הָאָרֹן וּבַיּוֹם הַשְׁבִיעִי
tubis in clangent facerdotes & ſeptimo ſeptẽ cinctum circuibitis
תָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃
vocem cornu in ſonabit & cornu in pariter audiet cum Et
וְהָיָה בִּמְשֹׁךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּקֹל הַשּׁוֹפָר כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל
ipſo ſtetit populus omnis vociferabunt tubæ & ſonitũ muri
הַשֹּׁפָר יָרִיעוּ כָל־הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְנָפְלָה
ſtatim vos populus aſcendent & ſe ſub muratis muros
חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ וְעָלוּ הָעָם אִישׁ נֶגְדּוֹ׃
vocat dixit & ſacerdotes ad Nun filius Iehoſuah clamauit Et
וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן אֶל־הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
ſeptem tollãs ſacerdotes ſeptem & ſacerdotis arcam Tollite
שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה
DOMINI arcæ ſtatim ad antecẽ tubas tenentes
שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃
exercitui & ſtatuatis populum ad Dixitque
וְאֶל־הָעָם אָמַר עִבְרוּ וְסֹבּוּ אֶת־הָעִיר וְחֲלוּצֵי
DOMINI arcã ſacerdotes
הַמִּלְחָמָה יַעַבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃
tubas ſeptem tollentes ſacerdotes ſeptem Et
וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת
ſtando eorũ DOMINI arcã ſeptem ad antecẽ
הַיֹּבְלִים לִפְנֵי יְהוָה הָלְכוּ הָלוֹךְ
tubas in clangebant & ſtatum faciũt ea vadens DOMINI ſtudiũ arcæ & tubis in clangentes &
וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַאֲרוֹן בְּרִית יְהוָה הָלַךְ
ſtatũ ante Ga- ſacerdotes faciũt ad ieũt expeditus Et
אַחֲרֵיהֶם׃ וְחֹלְצֵי מִלְחָמָה הָלְכוּ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים
ſuccedẽtia arcam poſt eos poſt
תֹּקְעִים בַּשּׁוֹפָרוֹת וְהַמְאַסֵּף הָלֹךְ אַחֲרֵי הָאָרֹן
tubis in clangendo & eundo
הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃
neque clamabitis Non : dicẽdo Iehoſuah præcepit populo Et
וְאֶת־הָעָם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תָרִיעוּ וְלֹא
תַשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם וְלֹא יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר
manifeſtabitis & Clamate ſon ad me dicere dirmi ad vſque
עַד יוֹם אָמְרִי אֲלֵיכֶם הָרִיעוּ וּתְרִיעֻם׃
grtando ciuitatem DOMINI arcã circuit Et
וַיָּקָף
femel: caſtra
אֲרוֹן יְהוָה אֶת־הָעִיר הַקֵּף פַּעַם אֶחָת וַיָּבֹאוּ
pernoctãt & caſtramentatione ad venerunt & ona vice
הַמַּחֲנֶה וַיָּלִינוּ בַּמַּחֲנֶה׃ וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר
manẽ Iehoſuah matutinus Et caſtramentatus in
וַיִּסְּעוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃
DOMINI arcam ſacerdotes
וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת
tubas ſeptem tollentes ſacerdotes ſeptem Et
הַיֹּבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הָלוֹךְ וְתָקְעוּ
ingrediebãtur DOMINI thęſaurum iDOMINO illud
בַּשּׁוֹפָרוֹת וְהַחֹלְצִים הָלְכִים לִפְנֵיהֶם וְהַמְאַסֵּף
clangendo & eundo DOMINI arcam poſt eũtes
הָלַךְ אַחֲרֵי אֲרוֹן יְהוָה הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ
dies in circuitum circuitu ens Et tubis in
בַּשּׁוֹפָרוֹת׃ וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
ſtatim ſic Et ciuitatem ad ſecundi & eius vice ſecundo
פַּעַם אַחַת וַיָּשֻׁבוּ הַמַּחֲנֶה כֹּה יַעֲשׂוּ
die in Taotim ſeptem ſex diebus ſeptem
שֵׁשֶׁת יָמִים׃ וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
ciuitatem & eorum aſcendẽtes intra manicorum & ſic
וַיַּשְׁכִּמוּ כַּעֲלוֹת הַשָּׁחַר וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר
die in Taotim viabus ſeptem hac indiuiſi ſecuũ
כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע פְּעָמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁבַע
tenuiſſe hanc
סְבֹבוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים׃
viabus in facerdotes clangentiũ ſeptima vice fuit Et
וַיְהִי בַּפַּעַם הַשְּׁבִיעִית תָּקְעוּ הַכֹּהֲנִים בַּשּׁוֹפָרוֹת
vobis DOMINVS dedit quia Clamate populum ad Iehoſuah Dixitque
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הָרִיעוּ כִּי נָתַן יְהוָה לָכֶם
ciuitatem exit Et ciuitatem
אֶת־הָעִיר׃ וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם
anathema ciuitas ea ingrem & Iericho
הִוא לַיהוָה אוֹצַר יְהוָה וְכָל־אֲשֶׁר
ingredientes quæ ingredient̃ & ſtatum ſtatũ
בְּתוֹכָהּ׃ רַק הָעָם וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְהִי כְּשָׁמְעַ
ſuũ ſuũ ſuũ ſuũ
הָעָם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיָּרִיעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה
populus clamauit & tubæ vocem populus
וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחְתֶּיהָ וְעָלוּ הָעָם הָעִירָה אִישׁ
vtrũq; ciuitatem in populus aſcendit & ſic ſub muros ceciderũt &
נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃

ſocietũ trallite quiſ ad DOMINVS Dãe Ahab Iehoſuah Dixitq; ne
וַיִּמְעֲלוּ מַעַל בַּחֵרֶם וַעֲכָן בֶּן־כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי בֶן־זֶרַח
Zerach filij Zabdi filij Charmi filius Hachan Et
לְמַטֵּה יְהוּדָה לָקַח מִן־הַחֵרֶם וַיִּחַר־אַף יְהוָה
Iſraeli filios in DOMINI naſus eſt iratus & anathemate ab Iudæ
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי מִן־הָאֲנָשִׁים הַמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ וַיַּעַל
eam Quæ Hai in Iericho de viros Iehoſuah miſit Et
יְהוֹשֻׁעַ אֲנָשִׁים מִיְּרֵחוֹ הָעַיָּה אֲשֶׁר מִבֵּית אָוֶן
ſtatum ad Bethel ſitum Aven
קֶדְמַת בֵּית־אֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר עֲלוּ
ſtatum explorate & ſtatum explorauerũt & dicẽtes ad dixitq; ſic
וְרַגְּלוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיַּעֲלוּ הָאֲנָשִׁים וַיְרַגְּלוּ אֶת
aſcenderunt & viri explorauerũt ciuitatẽ Et
הָעַי׃ וַיָּשֻׁבוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא
ſtatum ad reuerſi Et Iehoſuah ad ſiſtunt
יַעֲלוּ כָּל־הָעָם כְּשְׁתַּיִם אוֹ כְשָׁלֹשֶׁת
ſtatu circiter vel viraũ millia duo Circater populũ omnis aſcendat Non
אַלְפִים אִישׁ וְהַכּוּ אֶת־הָעַי אַל־תַּגַּע
facias laborare ne Hai percutiãt & aſcendãtes ſtrorum
שָׁם אֶת־כָּל־הָעָם כִּי מְעַט הֵמָּה׃ וַיַּעֲלוּ שָׁם מִן־הָעָם כְּשְׁלֹשֶׁת
ipſi parum quia populum omnem
אַלְפִים אִישׁ וַיִּנָּגְפוּ אַנְשֵׁי הָעַי אֶת־הַעֲצָ
ſtrorũ millia tria ferè illuc populo è aſcendentes Et
מִפְּנֵיהֶם׃ וַיַּכּוּ אַנְשֵׁי הָעַי מִן־הָעָם כְּשִׁשָּׁה
viri eis ex percuſſerunt Et Hai virorum ſtatim ad fugerũt &
וּשְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּרְדְּפוּ אֹתָם מִפְּנֵי הַשַּׁעַר
pœna faciẽs ad eos ſunt ſtecuti & virtus ſex &
וַיַּכּוּם בַּשִּׁבְרִים וַיַּכּוּ אֹתָם בַּמּוֹרָד
triginta ſtrorũ Hai
וַיִּמַּס לֵבָב הָעָם וַיְהִי כְּמָיִם׃ וַיִּקַּע יְהוֹשֻׁעַ בִּגְדֵיהֶם
cor eſt liquefactũ & deiectũ eſt eos percuſſerunt & Iehoſuah veſtimẽta
וַיִּפֹּל לְפָנָיו אַרְצָה עַל־פְּנֵי אֲרוֹן יְהוָה עַד־
ſua veſtimẽta Iehoſuah ſcidit Et
הָעֶרֶב הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עָפָר עַל־רָאשָׁם׃

CAP. VII.

anathemate in præuaricatione Iſraet filij ſunt præuaricati Et
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָעֲלוּ מַעַל בַּחֵרֶם
milũ Zerach filij Zabdi filij Charmi filius Hachan Et ſit &
וַיִּקַּח עָכָן בֶּן־כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי בֶן־זֶרַח לְמַטֵּה
Iſraeli filios in DOMINI naſus eſt iratus & anathemate ab Iudæ
יְהוּדָה מִן־הַחֵרֶם וַיִּחַר אַף יְהוָה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
eam quæ Hai in Iericho de viros Iehoſuah miſit Et
וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֲנָשִׁים מִיְּרֵחוֹ הָעַי אֲשֶׁר מִבֵּית
ſtatum ad Bethel ſitum Aven
אָוֶן קֶדְמַת בֵּית־אֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר עֲלוּ
ſtatum explorate & ſtatum explorauerũt & dicẽtes ad dixitq; ſic
וְרַגְּלוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיַּעֲלוּ הָאֲנָשִׁים וַיְרַגְּלוּ אֶת
aſcenderunt & viri explorauerũt ciuitatẽ Et
הָעַי׃ וַיָּשֻׁבוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא
ſtatum ad reuerſi Et Iehoſuah ad ſiſtunt
יַעַל כָּל־הָעָם כְּשְׁתַּיִם אוֹ כְשָׁלֹשֶׁת
ſtatu circiter vel viraũ millia duo Circater populũ omnis aſcendat Non
אַלְפִים אִישׁ וְהַכּוּ אֶת־הָעַי אַל־תַּגַּע
facias laborare ne Hai percutiãt & aſcendãtes ſtrorum
שָׁם אֶת־כָּל־הָעָם כִּי מְעַט הֵמָּה׃ וַיַּעֲלוּ שָׁם מִן־הָעָם כְּשְׁלֹשֶׁת
ipſi parum quia populum omnem
אַלְפִים אִישׁ וַיִּנָּגְפוּ אַנְשֵׁי הָעַי אֶת־הַעֲצָ
ſtrorũ millia tria ferè illuc populo è aſcendentes Et
מִפְּנֵיהֶם׃ וַיַּכּוּ אַנְשֵׁי הָעַי מִן־הָעָם כְּשִׁשָּׁה
viri eis ex percuſſerunt Et Hai virorum ſtatim ad fugerũt &
וּשְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּרְדְּפוּ אֹתָם מִפְּנֵי הַשַּׁעַר
pœna faciẽs ad eos ſunt ſtecuti & virtus ſex &
וַיַּכּוּם בַּשִּׁבְרִים וַיַּכּוּ אֹתָם בַּמּוֹרָד
triginta ſtrorũ Hai
וַיִּמַּס לֵבָב הָעָם וַיְהִי כְּמָיִם׃ וַיִּקַּע יְהוֹשֻׁעַ בִּגְדֵיהֶם
cor eſt liquefactũ & deiectũ eſt eos percuſſerunt & ſtatum veſtimẽta
וַיִּפֹּל לְפָנָיו אַרְצָה עַל־פְּנֵי אֲרוֹן יְהוָה עַד־
ſua veſtimẽta Iehoſuah ſcidit Et
הָעֶרֶב הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עָפָר עַל־רָאשָׁם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

vos & : eram portantes Leuitas sacerdotes & , vestri Dei DOMINI
יהוה אלהיכם והכהנים
3 יִשְׂאִים אֹתוֹ נֹשְׂאִים אֶתְכֶם וְאַתֶּם
longinqua Veruntamen illam post ibitis & , vestro loco de qua scemini
4 תִּסְעוּ מִמְּקוֹמְכֶם וַהֲלַכְתֶּם אֲחֹרָיו׃ אַךְ רָחוֹק
ex ppinquitis Ne mesura in cubiti millia duo fere eā inter & vos inter esto
יהיה ביניכם ובינו כאלפים
quoniā ea in embolvit qua vium cognoscetis qua vt, eam ad
אמה לא תקרבו
5 אֵלָיו לְמַעַן אֲשֶׁר תֵּדְעוּ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָהּ כִּי
mundissimus : heri ab ea in transitu non
לא עברתם בדרך תתמול שלשם׃
6 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל הָעָם הִתְקַדָּשׁוּ כִּי מָחָר יַעֲשֶׂה
Iehosuah Exercitui : mirabilia vestri medio in DOMINVS
יהוה בקרבכם נפלאות׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ
7 יְהוֹשֻׁעַ Tollite : dicendo , sacerdotes ad
אל הכהנים לאמר שאו את ארון הברית ועברו לפני
populi : faciet ad ambulaturus & , foederis arcam sustinent & , populi
העם וישאו את ארון הברית וילכו לפני העם׃
incipiam hac Die : Iehosuah ad DOMINVS dixit Et
8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל
quemadmodū quia , sciant qui , Israel omnes oculis in te magnificare
9 גַּדֶּלְךָ בְּעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי כַאֲשֶׁר
: tecum ero , Moseh cum fui
הָיִיתִי עִם משֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ׃
foederis arcam portantibus sacerdotibus præcipies : ait Et
10 וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית
: habitis Iarden in , Iarden aquarum fluē ad eliqua vos ingredi Cura : dicēdo
לאמר כבאכם עד קצה מי הירדן בירדן תעמדו׃
huc Accedite : filios ad Iehosuah dixit Et
11 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּשׁוּ הֵנָּה
vestri Dei DOMINI verba audite &
12 וְשִׁמְעוּ אֶת דִּבְרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
vestro meāme in viarum De' quod, cognoscetis hoc Iehosuah ait Et
13 וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם
Chanaæum & , Chananæum vestro fugiēdo & : expellendo
וְהוֹרֵשׁ יוֹרִישׁ מִפְּנֵיכֶם אֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת הַחִתִּי
Iebusæum & , Emoræu & , Ghirgaseum & , Perizeum & , Chiuæu &
וְאֶת הַחִוִּי וְאֶת הַפְּרִזִּי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַיְבוּסִי׃
vestrum fugiēs ad manūm , terræ vniuersæ dominus foederis arca Ecce
14 הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ עֹבֵר לִפְנֵיכֶם
tieri : duodecim vobis : capite nunc Et : Iarden in
15 בַּיַּרְדֵּן׃ וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ
tribus : vnus virum , vnum virum , Israel tribubus de
מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לַשָּׁבֶט׃
arcam portantium sacerdotum pedum : vola : quiescēt cum , erit Et
16 וְהָיָה כְּנוּחַ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן
: repletus Iarden & , iaquarū extimo in , effient intimeti arcam portātium
יְהוָה אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ מֵי הַיַּרְדֵּן מֵימֵי הַמַּוְרִיד מִלְמָעְלָה
: messis diebus omnibus sua ripas omnes , fuit
יַעַמְדוּ נֵד אֶחָד׃ 17 וַיְהִי בְּנָסְעַ הָעָם מֵאָהֳלֵיהֶם לְעָבֹר אֶת
populū fuisse ad foederis arcam portantes sacerdotes & , Iarden
הַיַּרְדֵּן וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עֹמְדִים לִפְנֵי הָעָם׃
sacerdotum pedes & , Iardeu ad vsque arcam portantes omne circa Et
18 וְכֹהֲנֵי נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עַד הֵרָמָן עַל רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים
repletus Iarden & , iaquarū extimo in effient intimeti arcam portātium
נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן נִכְבָּדִים בְּקָצֵה הַמַּיִם וְהַיַּרְדֵּן מָלֵא
: messis diebus omnibus sua ripas omnes fuisse
עַל כָּל גְּדוֹתָיו כָּל יְמֵי קְצִיר׃
: Iericho arcemo flectemus , desiperi descendentes aquæ decerunt Et
19 וַיְהִי בֶּעָלוֹת הָעָם מִן הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
Iericho ex Iardene : ascendebant populus
20 הָרִאשׁוֹן וַיַּחֲנוּ הָעָם בַּגִּלְגָּל מִקְצֵה יְרֵחוֹ׃
: Iericho contra transfluerunt populus & , sunt Et
21 וְהַנְּחִלִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָסְעוּ מִן הַיַּרְדֵּן הֵקִים
Iehosuah : dicendo , Israel filios ad loquutus
22 יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל׃ וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
: Iardene arido Israel transiuit sicca Et : dicendo , vestros filios
23 אֲבוֹתָם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה׃ וְהוֹדַעְתֶּם
Iardenis aquas vester Deus DOMINVS fecit siccari Quod
אֶת בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בִּיבָּשָׁה עָבַר יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃
Iarden aquas vester Deus DOMINVS fecit siccari Quod
24 אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת מֵי הַיַּרְדֵּן
vester Deus DOMINVS fecit quemadmodum , eos transire vsque , vestris faciēs à
מִפְּנֵיכֶם עַד עָבְרֵכֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
aut transire vsque , vestris faciem à fecit siccari quod , Supb mari in
לַיָּם סוּף אֲשֶׁר הוֹבִישׁ מִפָּנֵינוּ עַד עָבְרֵנוּ׃
quoniam , DOMINI manum terræ populus omnes scientiam Ad
25 לְמַעַן דַּעַת כֹּל עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת יַד יְהוָה כִּי
: vestri Deus DOMINVM timeatis vt , vos ut fortis
חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יְרָאתֶם אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל הַיָּמִים׃

spiciens vitrā fenestrā non & , nostrū cor est liquefactū & , audiuit Et
כְּשָׁמְעֵנוּ וַיִּמַּס וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ
Deus , ipse vester Deus DOMINVS quia , celitus fundus & , sublimis
בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים
iurate nunc Et , iuramēto testiam super & , iusiurā cum in
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת׃ 12 וְעַתָּה הִשָּׁבְעוּ
facietis , misericordiā exhibitis fecit quia , Do MINO ad mihi quoq;
נָא לִי בַּיהוָה כִּי עָשִׂיתִי עִמָּכֶם חָסֶד וַעֲשִׂיתֶם
mihi dabitis & , misericordiā mei patris domo cum vos etiam
גַּם אַתֶּם עִם בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנִתַּתֶּם לִי
, mea matrem & , meum patrē vinificabitis & , vertitis si figuram
אֹת אוֹת אֱמֶת׃ 13 וְהַחֲיִתֶם אֶת אָבִי וְאֶת אִמִּי
eruatis & : vos quæ omnia & , meas sorores & , meos fratres & , meos
וְאֶת אַחַי וְאֶת אַחְיוֹתַי וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם
viros ei Dixeruntque , mortē à nostras animas
אֶת נַפְשֹׁתֵינוּ מִמָּוֶת׃ 14 וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים
hoc nostrus verbum iuramento non si , morieculi ad vobis & nostra Anima
נַפְשֵׁנוּ תַּחְתֵּיכֶם לָמוּת אִם לֹא תַגִּידוּ אֶת דְּבָרֵנוּ זֶה
misericordia & eu faciem' ex , terrā nobis Do MINVS dauit in , erit &
וְהָיָה כְּתֵת יְהוָה לָנוּ אֶת הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד
ex' dom' quia finestrā per funē in eos fenit defcidere Et , vestrum &
וֶאֱמֶת׃ 15 וַתּוֹרִדֵם בְּחֶבֶל בְּעַד הַחַלּוֹן כִּי בֵיתָהּ
: eis Dixitque , ipsa muro in & , muri pariete in habitabat
בְּקִיר הַחוֹמָה וּבַחוֹמָה הִיא יוֹשֶׁבֶת׃ 16 וַתֹּאמֶר לָהֶם
ibi affendentibus & insequentes eos in occultate latitā ne , te montem Ad
הָהָרָה לְכוּ פֶּן יִפְגְּעוּ בָכֶם הָרֹדְפִים וְנַחְבֵּתֶם שָׁמָּה
, veltri vos ad' diebus tribus postea & insequentes vestri vsque' diebus tribus
שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוּב הָרֹדְפִים וְאַחַר תֵּלְכוּ לְדַרְכְּכֶם׃
, hoc ne iuramento à me' Innoxi : vos , eo ad' Dixeruntque
17 וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נְקִיִם אֲנַחְנוּ מִשְּׁבוּעָתֵךְ הֶזֹּה
, eo iam in ingredientibus nobis Ecce , nos fecisti iurare quo
18 אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָאִים בָּאָרֶץ
quod , fenestrā in ligabis hanc coccinei tili funiculū
אֶת תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תְּקַשְּׁרִי בַּחַלּוֹן אֲשֶׁר
, nos fratres & , nam matrem & , omnem patrem & , vt in nos fenisti defidere
הוֹרַדְתָּנוּ בּוֹ וְאֶת אָבִיךְ וְאֶת אִמֵּךְ וְאֶת אַחַיִךְ
domum in te ad adiges eos patris domum omnem & te
וְאֶת כָּל בֵּית אָבִיךְ תַּאַסְפִי אֵלַיִךְ הַבָּיְתָה׃
, foras tuae domus ostia ex fuera egredius qui omnis , erit Et
19 וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר יֵצֵא מִדַּלְתֵי בֵיתֵךְ הַחוּצָה
eccum fuerit qui omnis & , sanguis eius , nos & , eius caput in eius sanguis
דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ וַאֲנַחְנוּ נְקִיִם כָּל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתָּךְ
, illum in fuerit manus si , nostrum caput in illius sanguis , domo in
בַּיִת וְדָמוֹ בְרֹאשֵׁנוּ אִם יָד תִּהְיֶה בּוֹ׃
innocentes erimus & , huc nostrum verbum iuramento à Et ei
20 וְאִם תַּגִּידִי אֶת דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיִינוּ נְקִיִם
, non fecifti iurare quo , iuramento à
מִשְּׁבוּעָתֵךְ אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ 21 וַתֹּאמֶר כְּדִבְרֵיכֶם
: abierunt & , sic ita vestra verba Secundū , ait Et
כֵּן הוּא וַתְּשַׁלְּחֵם וַיֵּלֵכוּ וַתִּקְשֹׁר אֶת תִּקְוַת הַשָּׁנִי בַּחַלּוֹן׃
22 וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הָהָרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שָׁבוּ הָרֹדְפִים
, inuenerunt non & , eos ami in infecutores quæsierūt & per omnem
וַיְבַקְּשׁוּ הָרֹדְפִים בְּכָל הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצָאוּ׃
viam ,
23 וַיָּשֻׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיֵּרְדוּ מֵהָהָר וַיַּעֲבֹרוּ וַיָּבֹאוּ
, eis Dixitque , ipsi nunc in & , nostri perierē in hostes abeo
אֶל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וַיְסַפְּרוּ לוֹ אֵת כָּל מִצְאָתָם אוֹתָם׃
eōm nostris manib' in DOMINVS dedit Quia Iehosuah ad dixerunt Et Vt qui tra-
24 וַיֹּאמְרוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ כִּי נָתַן יְהוָה בְּיָדֵנוּ אֶת כָּל
, nostra afflictio ab terræ habitatores nos fuisse diffidio eram & , terram à facie nostra
מִפְּנֵינוּ וְגַם נָמֹגוּ כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ׃

CAP. III. ג

veneruntq; & , Sittim è sunt profecti & , mane in Iehosuah surrexit Et : fuerunt
1 וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּסַּע מֵהַשִּׁטִּים וַיָּבֹאוּ
filii pernoctauerunt & , Israel filij omnes & , Ique , Iarden ad vsq;
עַד הַיַּרְדֵּן הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּלִינוּ שָׁם
, diem vnum fua , fuit Et , transfluxit antequam post illum
2 שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים
, statim tentorum inuius in præfecti transierunt & per medium
3 וַיַּעַבְרוּ הַשֹּׁטְרִים בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה׃
foederis arcam , eos videre Cum : dicendo populo præceperunt Et
4 וַיְצַוּוּ אֶת הָעָם לֵאמֹר כִּרְאֹתְכֶם אֵת אֲרוֹן

Universidad de Deusto
Biblioteca

יהושע

LIBER IEHOSVAH.

CAP. I.

1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה וַיֹּאמֶר
minister, Nun filius, Iehosuah ad DOMINVS
יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מְשָׁרֵת
est mortuus meus seruus Moseh: dicendo, Moseh
2 מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת
hunc Iarden transi, surge mine Et
וְעַתָּה קוּם עֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
eis dans ego quam terram ad hic populum omnem
אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִכִי נֹתֵן לָהֶם
Israel filijs
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
eo in vestri pedis vola calcauerit quo locum Omnem
3 כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ
deserto A
לָכֶם נְתַתִּיו כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה׃
Moseh ad sum loquutus quēadmodū
4 מִן־הַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה וְעַד־הַנָּהָר הַגָּדוֹל
terra omnis, Perath flumē magnum flumen ad vsq; & illa
נְהַר־פְּרָת כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים וְעַד־הַיָּם הַגָּדוֹל
vester termin⁹ erit, solis ingressu magnū mare ad eīque & Cetheorum
מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם׃
Quēadmodū nunc vitæ dieb⁹ omnib⁹ tam facie ad tibi stabit Non
5 לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר
te derelinquam neque, te laxabo Non, tecum ero, Moseh sicut Et
הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא אֶעֶזְבֶךָּ׃
hunc populum facies hæreditare tu quia, te robora & te Cōforta
6 חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תַנְחִיל אֶת־הָעָם הַזֶּה
eis dandum ad, eorum patribus iurauī quam
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם׃
oēm sedm formida ad, insultandū ad valde te robora & te cōforta Et
7 רַק חֲזַק וֶאֱמָץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
dextram aut ea ab declines Ne, me⁹ seru⁹, Moseh tibi præcepit quē legem
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי אַל־תָּסַר מִמֶּנּוּ יָמִין
sinistra quæ omnib⁹ in intelligas ut
וּשְׂמֹאל לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
eo in meditaberis ꝙ, tuo ore ab huius legis liber recedat Non
8 לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ
eo in⁹ scripti⁹ omne sedm faciendū ad tuū statim
יוֹמָם וָלָיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב בּוֹ
intelliges tunc & tuus viæ secundū dirigas tunc &
כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת־דַּרְכֶּךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל׃
timeris nec formides ne, te robora & te Cōforta tibi præcepi Nonne
9 הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תַּעֲרֹץ וְאַל־תֵּחַת
tuæ quæ omnib⁹ in tuus Deus DOMINVS
כִּי עִמְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
dicendo popul⁹ præfectis Iehosuah præcepit Et
10 וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שֹׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר׃
Transite
11 עִבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ אֶת־הָעָם לֵאמֹר
vos dicēdo nobis adhuc in quia, victuaria vobis Parate
הָכִינוּ לָכֶם צֵדָה כִּי שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים
terram possidendā ad veniendum ad, hunc Iarden
אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ
eam possidendā ad vobis dat⁹ vester Deus DOMINVS
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ׃
ait Menassah trivei dimidiæ & Gha'dites & Reubenites Et
12 וְלָרֵאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אָמַר
vobis præcepit quod verbi Mosen
יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
dicendo Iehosuah
13 זָכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם
testimoniū dat⁹ vester Deus DOMINVS dicendo, DOMINVS locutus Moseh
מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנִּיחַ
vestra familiæ vestræ Vxores hanc terram
לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת׃
14 נְשֵׁיכֶם טַפְּכֶם וּמִקְנֵכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר
transitum in⁹ Moseh vobis dedit quam, terra in trans Iordanē vestra
הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ חֲמֻשִׁים לִפְנֵי אֲחֵיכֶם כֹּל גִּבּוֹרֵי
pugnatores omnes fortitudinis ad instructi & fratres vestri ante
הַחַיִל וַעֲזַרְתֶּם אוֹתָם׃
15 עַד אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַם־הֵם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
quam terram ipsi eriam possidēt & quietē dent vobis fratres vestros
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם וִירִשְׁתֶּם אִישׁ מוֹרַשְׁתּוֹ
dit ,vestræ possessionis terrā ad reuertemini &, vobis dā vester Deus DOMINVS
שׁוב׳ יְהוָה אֲלֵהֵיכֶם נָתַן לָהֶם וְשַׁבְתֶּם לְאֶרֶץ יְרֻשַׁתְכֶם
DOMINI seruus Moseh vobis dedit quam, eam possidebitis &
וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה
trans Solis ortum ad, Iarden transita in
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃
16 וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־
ad ,obtemperabimus nos, miseris quæ omnia ad & faciemus
עִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנוּ נֵלֵךְ׃
pergemus. ut ad audiemus sic, Moseh ad audiebam⁹ quibus omnia Iusta
17 כְּכֹל אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ
obediemus ipsi cum fuit quemadmodū, eccū tuus Deus DOMINVS sit tantūm
רַק יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־
obediemus tibi Quicunque Moseh
18 מֹשֶׁה׃ כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יַמְרֶה אֶת־פִּיךָ וְלֹא
tantūm ꝙ moriatur, ꝙ præceperis quæ omnibus in tua verbū audiēdi
יִשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר תְּצַוֶּנּוּ יוּמָת רַק
te robora &, te cōforta
חֲזַק וֶאֱמָץ׃

CAP. II.

viros duos Sittim ē Nun filius Iehosuah misit Et
1 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מִן־הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים
exploratores dicēdo, Iericho &, terram videte, Ite dicendo silentio exploratores
מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ
cauponæ, Rachab eius nomen &, meretrīcis mulieris domū fuit ingressi &, iuerūt Et
וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית־אִשָּׁה זוֹנָה וּשְׁמָהּ רָחָב
dormierunt dicendo Iericho regi fuit dictum Et abi, cubuerunt &
2 וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה׃ וַיֵּאָמֵר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר
explorandi missi Israel filijs ē nocte huc venerunt viri Ecce
הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְפֹּר
abiecto, Rachab ad Iericho rex misit Et terram
אֶת־הָאָרֶץ׃ וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחָב
qui ingressi sunt domū ad venientes viros Educ
לֵאמֹר הוֹצִיאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַיִךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ
explorandi missi venerunt terram omnem perlustrandum ad quia
לַחְפֹּר כִּי לְכָל־הָאָרֶץ בָּאוּ׃
eos, ait & abscondit & iam absconditi & mulier tepi Et
3 וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנָם וַתֹּאמֶר
Profectā sed vidē cognouī non ꝙ, viri me ad venerunt, Rectē
כֵּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאַיִן הֵמָּה׃
dū portæ clau direntur in se- nocte tis quia, eos poſt exeūntibus viri & clauserunt in claudendum ad porta fuit Et, eos
וַיְהִי הַשַּׁעַר לִסְגֹּר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא
4 יָדַעְתִּי אָנָה הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים רִדְפוּ מַהֵר אַחֲרֵיהֶם כִּי
eos abiēdis & ,rectā in eos secu abiēdere ipsa Et eos assequemini
תַשִּׂיגוּם׃ וְהִיא הֶעֱלַתַם הַגַּגָּה וַתִּטְמְנֵם
ordinatū ligni lino in ,rectum super ei
בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ הָעֲרֻכוֹת לָהּ עַל־הַגָּג׃
ad vsque Iarden illacte eos pōs sunt secuti viri Et
5 וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ הַיַּרְדֵּן עַל
fuit ingressi quēadmodum pōs clauserunt portamque transitus
הַמַּעְבָרוֹת וְהַשַּׁעַר נָעֲלוּ אַחֲרֵי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ
ipsi & ,intus antequam ipsi Et eos pōs insequentes
הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם׃ וְהֵמָּה טֶרֶם יִשְׁכָּבוּן וְהִיא
vitos ad ait Et ,rectum super eos super ascendit
עָלְתָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגָּג׃ וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים
6 יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ וְכִי נָפְלָה
terra habitatores omnes sunt lapsi quia & ,nos super vester terror
אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נָמֹגוּ כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
Dominus fecerit sicuti quōd audiuimus Quia ,vestra fuerūt à
מִפְּנֵיכֶם׃ כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־
7 מֵי יַם־סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר
Sichon Iarden trans ita ut qui ,Emorēi regibus duobus fecistis
עֲשִׂיתֶם לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן
ex ut interemistis quos ,Og &
וּלְעוֹג אֲשֶׁר הֶחֱרַמְתֶּם אוֹתָם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

dispergã eos per angulos
פְּאָה
leam
עֲצֵר
רוֹם
sunt † est
nouissimum sonum.
דִּין
נוּם
† fuerunt † est
† sunt
venenum
absconditũ est
Mea est
quo
malis euentus † felliteare
quæ sunt
חֹדֶשׁ
non esse ciuis sum
Deus in quo
confidebant
bibebant
הָיוּ
sum † sunt
Viuo
בְּנֵא חַיָּה
acuto ut iem
hostibus
† reddam,
שׁוּב צוֹר
denotabile
propter sanguinem † ultionem
Laudare
נָקָם
hostibus ceteræ suæ potestatis.
finiuit
כָּלָה
† Israel
שׁוֹם יִשְׂרָאֵל
† vt
† vt custodiã, vt faciant
† ad
† ut
† ad
† ut
† ad
† ut

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnis facies & DOMINVS tuus in obedies & reuertetis tu Et vocí
8 וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹל וְעָשִׂיתָ אֶת־כָּל
hodie tibi præcipio ego quæ, eius præcepta præcipio
מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃
super omni in tuis Deus DOMINVS vt fœcundet incies &
9 וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל abundare
tuę humi & fructu in & ,cui alatis fructu in & ,sui vētri fructu in ,tuę manus
מַעֲשֵׂה יָדֶךָ בְּפִרְיבִטְנְךָ וּבְפִרְי בְהֶמְתְּךָ וּבְפִרְי אַדְמָתְךָ
,bonum in te super ,gaudebunt eū DOMINVS inuertetur quia ,boni in
לְטוֹבָה כִּי יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ לְטוֹב
,tuos patres super est gaudius quemadmodum
כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ עַל אֲבֹתֶיךָ׃
10 כִּי תִשְׁמַע
scripta eius statuta & ,eius præcepta custodiendum ad ,tui Dei DOMINI voce in vocí
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַמְּכְתוּבָה
tuum Deum DOMINVM ad lucris reuertitus eum ,huius legis libro in
בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּה כִּי תָשׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,tuo corde toto in & ,tua anima mea in &
בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃
11 כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלֵאת præcipio
discendo ad ipsum cælo in Non ,illud longinquum neque ,te à illud occultum est
הִוא מִמְּךָ וְלֹא רְחֹקָה הִוא׃
12 הִוא בַּשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר
,illud nos facies audire & ,nobis illud capiet &, cœli in nobis ,ait dicas, quis
מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ
trāsmare trahit Quis ,ascendam ad ,illud nam ,maris a Neque illud facies nos &
וְנַעֲשֶׂנָּה׃ 13 וְלֹא־מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא לֵאמֹר מִי יַעֲבָר
,illud nos facies audire & ,nobis illud accipiet &, maris trans ad nobis
לָנוּ אֶל־עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהּ לָנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ
,tuo ore in ,valde verbum te ad propinquum Quia illud facies nos & trans mare,
וְנַעֲשֶׂנָּה׃ 14 כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ
hodie tuo facies ad lædi . Vide ,illud faciendum ad, tuo cordo in & Sed
וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ׃ 15 רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם
malum & ,mortem & ,bonum & ,vitam
אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־הַמָּוֶת וְאֶת־הָרָע׃
præcipio vt diligas
DOMINVM amantem ad ,hodie tibi præcipio ego Quia
16 אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
,eiVsdem & ,eius præcepta ,cæremoniam & ,eius ad vt ambulodas
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו
tu DE DOMINVS tibi benedicet & ,multiplicabitur & ,viuesq; & ,eiVs iudicia & vt ambulē
וּמִשְׁפָּטָיו וְחָיִיתָ וְרָבִיתָ וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,eam possidendam ad illuc ingressus in quam terra in ad quam in-
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ gredieris vt
possideas
17 וְאִם־יִפְנֶה לְבָבְךָ וְלֹא תִשְׁמָע וְנִדַּחְתָּ
,te propulsaueris & ,uidueris non & ,tuum cor fe auerteris si Et
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם׃ alienis,
,eis seruieris & ,eos Dijs te incuruaueris & colueris eos
18 הִגַּדְתִּי לָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן לֹא תַאֲרִיכֻן
prolongabitis? non, proinde? peccando quia ,hodie vobis Annuncians? ibi ? pereūtes prolongabis
יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבוֹא שָׁמָּה
,eam possidendam ad illuc Iordē & ,eos ,carlos hodie vos in sum Consistens eum possidendā ad terram ad
לְרִשְׁתָּהּ׃ 19 הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־ ingredieris vt
,malecictione & ,benedictione ,eum faciendi dedi monē & ,vitæ ,tuam vos
הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה
,diluculum Ad ,tuum semen & ,tu viuas vt ,quia in ,eligas & * eligę ergo
וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ׃
,es in adiurandum ad & ,eius cor in audiendā ad ,tuus Deum DOMINVM
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה־בוֹ
,tuum super mansendum ad ,nioti dierū fœcundo & ,tua vita ipse quia
כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל־הָאֲדָמָה
,Iahacum & ,Isahac ,Abraham ,tuis patribus DOMINVS iurauit quam ? super
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב
eis dandum ad terram,
לָתֵת לָהֶם׃

CAP. XXXI.

omnem ad illa verba eſt locutus & ,Moſes ipſe Et perrexit
1 וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־
annorum viginti & centum Filius ,eos ad dixit Et ,illuc Vir
2 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה Israel׳
dies DOMINVS dicit ingredi & egredi ampius ,eos non ,hodie ego fuum
אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא אוּכַל עוֹד לָצֵאת וְלָבוֹא וַיהוָה אָמַר
,illum Iardes transibis Noo ,me ad
אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃
3 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא יַשְׁמִיד transfiuncte
disperdet ipſe tuus ante faciet ad manifeſtē ipſe tuus Deus DOMINVS te

Exhortationes. CAP. XXXI. Deuteronomium. CAP. XXXII. 145

nauſeam* ipſa Iehoſuah ,eas poſſidebis & ,tuis faciebus à illas gentes
אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וְיָרַשְׁתָּם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר
DOMINVS eſt locutus quemadmodum ,tuus Iuſus ad
לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
Og׳ & ,Sichon ſecit quemadmodum ,eis DOMINVS facier Et
4 וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחֹן וּלְעוֹג
quam diſperdidit ,eos ,conum terræ & ,Emoræorū regibus
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם׃
,eis faciens & ,ſuffines ſatiis ad DOMINVS eas dabit Et
5 וְנָתַתָּם יְהוָה לִפְנֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם
vobis præcepi quod ,præcepti omne ſecundū
כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃
quoniam ,terræ ſuffitibus à ſumamini neque ,timeatis ne vos roboramini &
6 חִזְקוּ וֶאֱמָצוּ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי
,te deſeruiet nec, te faxetis nō ,eos vadens ipſe tuus Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ׃
omnis israelis in eum ad dixit & ,Iehoſuah ad Moſes vocauit Et
7 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעֵינֵי כָל־
ad ipſis populo eum ingredientis tu quia te roborā & ,te confortare Iſrael
יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־
eis & ,eis dandum ad eorū patribus DOMINVS iurauit quam ? terram
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתָם לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה
,illos eam facies hæreditare ipſe DOMINVS Et
תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם׃ 8 וַיהוָה הוּא הַהֹלֵךְ
,timeas Ne te deſeruiet neque ,te diſſoluet noſtreq; erit ipſe ,tuus facier ad
לְפָנֶיךָ הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא תִירָא
eam dedit & ,iſtam legem Moſes ſcripſit Et ,conſternare neque
וְלֹא תֵחָת׃ 9 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ
,illud nos facies audire & ,nobis illud accipiet &, manu ſuſtinet ad & nobis
אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנֹּשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְאֶל־
,tuo ore in ,valde verbum te ad propinquum Quia illud facies nos & trans mare,
כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 10 וַיְצַו מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר
,Iſrael ſeniores omnes ,diſcendo, eis Moſes præcepit Et
מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג
,tui ex remiſſionis anni ſtatuto tempore in ,anniuſum feſtem fine ad
הַסֻּכּוֹת׃ 11 בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי
,coram vt ,Iſrael omnis ,tabernaculorum
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה
,eam publicandam ad illuc legem ,electurus eligere quem loco in ,tui Dei DOMINI
הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם׃
eorum auribus in Iſrael omni coram iſtam
12 הַקְהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף
,ſemina & ,mulieres & ,uiros ,populum congregauc Fac
וְגִרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ
timeant & ,diſcant vt & ,audiant vt ,tuis portis in & qui ,tuā peregrinā &
אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
,tuum Deum DOMINVM timere, diſcant & ,audiant
הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃ 13 וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ
omnibus ,veſtrum Deum DOMINVM
וְלָמְדוּ יִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־
timere diſcant & ,audiant ,eorum filij Et ,huius legis verba
הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים
eam poſſidendam ad illuc Iordē ,eos qui ,uos quibus ,dierū
אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
Eccę ,tui dies appropinquauerūt Et ,Moſes ad DOMINVS dixit Et
14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֵן קָרְבוּ
,et præcipiā & ,tua mors ,tibi ſunt & ,Iehoſuah vocā ,eum adhuc
יְמֵי מוֹתֶיךָ לְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְּבוּ בְאֹהֶל מוֹעֵד
,eum mandā & ,eum in ſtabunt & ,tabernaculi oſtium ſuper nubis columna in
וַאֲצַוֶּנּוּ וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וַיִּתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל
ſtarit & ,nubis columna in ,eum in DOMINVS eſt conſpectus Et
מוֹעֵד׃ 15 וַיֵּרָא יְהוָה בָּאֹהֶל בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֹד
,tabernaculi oſtium ſuper nubis columna
עַמּוּד הֶעָנָן עַל־פֶּתַח הָאֹהֶל׃
eum admonēs tu Ecce : Moſes ad DOMINVS dixit Et
16 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם־
,alienigenas deos poſt fornicabuntur & ,ite populus ſurget & ,tuis patribus
אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֵכַר
,eis inuis & ,me deſeruent & ,eos in ,me ſi ,ſatuas ipſe quem terræ
הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָא שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ וַעֲזָבֻנִי וְהֵפֵר
,eum in meum ,ea ſi ,ſtatuetur Et eo cum mihi quod meū pactum
אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ׃ 17 וְחָרָה
,eis ab mea faciet abſcondam & ,eos derelinquam & ,ipſa die in
אַפִּי בוֹ בַיּוֹם הַהוּא וַעֲזַבְתִּים וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה
,diu ni deuo & ,anguſtia & ,multa mala cum inuenient & ,proinde ad
לֶאֱכֹל וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא רוּץ צור

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ioseuilla *possidebis, *tuæ humi fructum & *pecoris tui Oues
42 כָּל־עֵ֥ץ וּפְרִ֖י אַדְמָתְךָ֥ יְיַרֵ֖שׁ הַשָּׂלְצַֽל׃
tu &, *superne *superne: ascendet *tibi *ascendet *tua *amoris in *ea Peregrinus
43 הַ֠גֵּר אֲשֶׁר־בְּקִרְבֶּ֨ךָ֜ יַעֲלֶ֤ה עָלֶ֙יךָ֙ מַ֣עְלָה מַ֔עְלָה וְאַתָּ֖ה
non tu &, *tibi *mirandum *ipse *inferet *inferne *descendet
44 יֵרֵ֣ד מַ֔טָּה מַ֖טָּה׃ הֽוּא־יַלְוְךָ֥ וְלֹא־אַתָּ֖ה
*ad *mutuabis *ipse *tibi *caput *in *erit *ipse *ad *mutuabis
הִלְוֵ֑הוּ הוּא֙ יִהְיֶ֣ה לְרֹ֔אשׁ וְאַתָּ֖ה תִּהְיֶ֥ה לְזָנָֽב׃
te apprehendet & te *ipsa *cui *ipse maledictiones ea *in tuq *venient Et
45 וּבָ֣אוּ עָלֶ֗יךָ כָּל־הַקְּלָלוֹת֮ הָאֵ֒לֶּה֒ וּרְדָפ֣וּךָ֔ וְהִשִּׂיגֽוּךָ֖
*adhærebunt ad *me Dei DOMINI *eorum *obedientiæ non quia *te *disperdi *donec
עַד־הִשָּׁמְדֶ֑ךָ כִּ֣י לֹ֤א שָׁמַ֙עְתָּ֙ בְּק֣וֹל יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ לִשְׁמֹ֛ר
*tibi præcepit quæ *eius *fiantur & *eius præcepta
46 מִצְוֹתָ֥יו וְחֻקָּתָ֖יו אֲשֶׁ֥ר צִוָּֽךְ׃ וְהָי֤וּ בְךָ֙ לְא֣וֹת וּלְמוֹפֵ֔ת
*fecerium in *ejus *ea *semine in &, *portenta *in &, *signa *in *te *in *erunt Et
וּבְזַרְעֲךָ֖ עַד־עוֹלָֽם׃ תַּ֗חַת אֲשֶׁ֤ר לֹֽא־עָבַ֙דְתָּ֙ אֶת־יְיָ֣
*fecium in *ejus *in *semine in &, *portenta *in &, *signa *in *te *in *erunt Et
47 אֱלֹהֶ֔יךָ בְּשִׂמְחָ֥ה וּבְט֖וּב לֵבָ֑ב מֵרֹ֖ב כֹּֽל׃
*ad *quæ *servies *ei *in *fames *in & *sitim *in & *nuditate *in & *ira *in *te *inimicos
48 וְעָבַדְתָּ֣ אֶת־אֹיְבְךָ֗ אֲשֶׁ֨ר יְשַׁלְּחֶ֤נּוּ יְיָ֙ בָּ֔ךְ בְּרָעָ֖ב
*ad *quæ *servies *ei *in *fames *in & *sitim *in & *nuditate *in & *ira *in *te *inimicos
וּבְצָמָ֣א וּבְעֵרֹ֑ם וּבְחֹ֣סֶר כֹּ֔ל וְנָתַ֥ן עֹ֙ל
*te *eos *dispersit *ad *usque *suum collum *super *ferri
בַּרְזֶ֣ל עַל־צַוָּ֔אר עַ֥ד הִשְׁמִיד֖וֹ אֹתָֽךְ׃
*terræ extremo ab *longinquo à *gentē *te *super DOMINVS *dispersit
49 יִשָּׂ֨א יְיָ֤ עָלֶ֙יךָ֙ גּ֣וֹי מֵרָח֔וֹק מִקְצֵ֖ה הָאָ֑רֶץ
*eius linguam *audies non *eius *gentem *aquilā *velut *audiendo *volat
כַּאֲשֶׁ֥ר יִדְאֶ֖ה הַנָּ֑שֶׁר גּ֕וֹי אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־תִשְׁמַ֖ע לְשֹׁנֽוֹ׃
*pares & *semen *ad *fatuæ *elementa non quæ *faciem *ferrum *Gentem
50 גּ֣וֹי עַז־פָּנִ֔ים אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־יִשָּׂ֖א פָּנִ֣ים לְזָקֵ֑ן וְנַ֥עַר
*tuæ *humi *fructum & *tui *animalis *fructū *comedes Et
51 לֹ֣א יָחֹ֔ן וְאָכַ֣ל פְּרִ֣י בְהֶמְתְּךָ֔ וּפְרִ֖י אַדְמָתְךָ֑
*eum *vitelli & *mollis *frumentū *tibi *relinquet nō quæ : *te *disperdi *donec
עַד־הִשָּׁמְדֶ֑ךָ אֲשֶׁ֨ר לֹֽא־יַשְׁאִ֤יר לְךָ֙ דָּגָ֣ן תִּיר֔וֹשׁ וְיִצְהָ֔ר
*te *eos *disperdat
52 וְאָכַל֙ פְּרִ֣י בִטְנְךָ֔ בְּשַׂ֥ר בָּנֶ֖יךָ וּבְנֹתֶ֑יךָ
*coarctatione in &, *obsidione in *tuos *Deus DOMINVS *tibi *dedit *quos
אֲשֶׁ֨ר נָתַ֤ן לְךָ֙ יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ בְּמָצ֖וֹר וּבְמָצ֑וֹק
*tuos *inimicos *te *coarctabit *qua
אֲשֶׁ֥ר יָצִ֖יק לְךָ֥ אֹיְבֶֽךָ׃
*fiduciam *in *eius *urbe *malignabit, *valde *delitios *ære *tenes *Vir
53 הָאִישׁ֩ הָרַ֨ךְ בְּךָ֜ וְהַֽעֲנֻ֣ג מְאֹ֗ד תָּרַ֤ע עֵינוֹ֙ בְּאָחִ֔יו
*remanserit *quod *fœtorum *filiorum *reliquum in &, *tui *suos *vxori *in &
וּבְאֵ֖שֶׁת חֵיקֹ֑ו וּבְיֶ֣תֶר בָּנָ֔יו אֲשֶׁ֥ר יוֹתִֽיר׃
*comedet *quos *fœtorum *filiorum *carne de *ex *ea *quod *dando A
54 מִתֵּ֣ת ׀ לְאַחַ֣ד מֵהֶ֗ם מִבְּשַׂ֤ר בָּנָיו֙ אֲשֶׁ֣ר יֹאכֵ֔ל
qua *coarctatione in &, *obsidione in *eius *tibi *remanebit *non *quod *ex *pro
כִּ֣י לֹא־נוֹתַ֥ר ל֛וֹ בְּכָל־מָצ֖וֹר וּבְכָל־מָצ֑וֹק
*tuis *portis *omnibus in *tuis *inimicos *te *coarctabit
55 אֲשֶׁ֨ר יָצִ֤יק לְךָ֙ אֹיִבְךָ֔ בְּכָל־שְׁעָרֶ֖יךָ׃
*fili *pedis *eidem *tenuavit *non quæ *delicatæ & *te in *Tenera
הָרַכָּ֤ה בְךָ֙ וְהַֽעֲנֻגָּ֣ה אֲשֶׁר־לֹ֣א נִסְּתָ֣ה כַף־רַגְלָ֗הּ
*eius *oculus *malignabit, *malefaciendi *pice & *detestandi *pice *terræ *super *fœturæ
56 לָשׂ֣וּם עַל־הָאָ֗רֶץ מִהִתְעַנֵּ֤ג וּמֵרֹב֙ עִנּ֔וּג
*filiam *in & *tui *suus *virum in *ea
תָּרַ֤ע עֵינָהּ֙ בְּאִ֣ישׁ חֵיקָ֔הּ וּבְבִתָּ֖הּ וּבְבִנָּֽהּ׃
*suos *filios in & *eius *pedes *inter *in *exorietur *suum *peccatum in Et
57 וּבְשִׁלְיָתָ֣הּ֮ הַיּוֹצֵ֣את בֵּינֶ֣יהָ וּבְבָנֶ֔יהָ
*obliditone in, *obsidione in *omnibus *delicatis *in & *omnibus *quæ *pariet *quæ
אֲשֶׁ֤ר תֵּלֵד֙ כִּ֣י תֹאכְלֵ֔ם כָּל־מֶ֖חְסֹר כַּסְּתֵ֑ר
*tuis *pene in *tuis *inimicos *te *coarctabit *qua, *coarctatione in &
בְּמָצ֣וֹר וּבְמָצ֔וֹק אֲשֶׁ֥ר יָצִ֛יק לְךָ֖ אֹיִבְךָ֥ בִּשְׁעָרֶֽיךָ׃
*ibi *præcepit *quæ *eius *fiantur & *eius *ea *præcepta *tibi *præcepit
58 אִם־לֹ֣א תִשְׁמֹ֗ר לַעֲשׂוֹת֙ אֶת־כָּל־דִּבְרֵ֣י הַתּוֹרָ֣ה הָאֹ֔את
*tuis *portis *omnibus in *tuis *inimicos *te *coarctabit
הַכְּתוּבִ֣ים בַּסֵּ֔פֶר הַזֶּ֔ה לְיִרְאָ֗ה אֶת־הַשֵּׁ֤ם הַנִּכְבָּד֙ וְהַנּוֹרָ֔א
*fili *pedis *eidem *tenuavit *non quæ *delicatæ & *te in *Tenera
59 אֵ֖ת יְיָ֣ אֱלֹהֶֽיךָ׃ וְהִפְלָ֤א יְיָ֙ אֶת־מַכֹּתְךָ֔ וְאֶת־מַכּ֖וֹת זַרְעֶ֑ךָ
*eius *oculus *malignabit, *malefaciendi *pice & *detestandi *pice *terræ *super *fœturæ
מַכּ֤וֹת גְּדֹלוֹת֙ וְנֶאֱמָנ֔וֹת וְחֳלָיִ֥ים רָעִ֖ים וְנֶאֱמָנִֽים׃
*filiam *in & *tui *suus *virum in *ea
60 וְהֵשִׁ֣יב בְּךָ֔ אֵ֖ת כָּל־מַדְוֵ֣ה מִצְרַ֑יִם אֲשֶׁ֥ר יָגֹ֖רְתָּ מִפְּנֵיהֶ֑ם
*suos *filios in & *eius *pedes *inter *in *exorietur *suum *peccatum in Et
וְדָבְק֖וּ בָּֽךְ׃ גַּם־כָּל־חֳלִ֥י וְכָל־מַכָּ֖ה אֲשֶׁ֣ר לֹֽא־כָת֑וּב
*obliditone in, *obsidione in *omnibus *delicatis *in & *omnibus *quæ *pariet *quæ
61 יַעְלֵ֥ם יְיָ֛ עָלֶ֖יךָ עַ֥ד הִשָּׁמְדֶֽךָ׃ וְנִשְׁאַרְתֶּ֣ם מְתֵ֣י מְעָ֔ט
*tuis *portis *omnibus in *tuis *inimicos *te *coarctabit
תַּ֣חַת אֲשֶׁר־הְי֔וּ כְּכוֹכְבֵ֥י הַשָּׁמַ֖יִם לָרֹ֑ב כִּ֣י לֹ֤א שָׁמַ֙עְתָּ֙
*fili *pedis *eidem *tenuavit *non quæ *delicatæ & *te in *Tenera
62 בְּק֣וֹל יְיָ֣ אֱלֹהֶֽיךָ׃ וְהָיָ֣ה כַאֲשֶׁ֣ר שָׂ֤שׂ יְיָ֙ עֲלֵיכֶ֔ם
*eius *oculus *malignabit, *malefaciendi *pice & *detestandi *pice *terræ *super *fœturæ
לְהֵיטִ֥יב אֶתְכֶ֖ם וּלְהַרְבּ֣וֹת אֶתְכֶ֑ם כֵּ֣ן יָשִׂ֤ישׂ
*filiam *in & *tui *suus *virum in *ea
יְיָ֙ עֲלֵיכֶ֔ם לְהַאֲבִ֥יד אֶתְכֶ֖ם וּלְהַשְׁמִ֣יד אֶתְכֶ֑ם
*suos *filios in & *eius *pedes *inter *in *exorietur *suum *peccatum in Et
וְנִסַּחְתֶּ֗ם מֵעַל֙ הָאֲדָמָ֔ה אֲשֶׁ֥ר אַתָּ֛ה בָּ֥א שָׁ֖מָּה
*obliditone in, *obsidione in *omnibus *delicatis *in & *omnibus *quæ *pariet *quæ
63 לְרִשְׁתָּ֑הּ׃ וְהֵפִ֨יץ יְיָ֤ אֹתְךָ֙ בְּכָל־הָ֣עַמִּ֔ים מִקְצֵ֥ה הָאָ֖רֶץ
*tuis *portis *omnibus in *tuis *inimicos *te *coarctabit
וְעַד־קְצֵ֣ה הָאָ֑רֶץ וְעָבַדְתָּ֣ שָּׁ֔ם אֱלֹהִ֣ים אֲחֵרִ֔ים
*fili *pedis *eidem *tenuavit *non quæ *delicatæ & *te in *Tenera
64 אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־יָדַ֖עְתָּ אַתָּ֣ה וַאֲבֹתֶ֑יךָ עֵ֥ץ וָאָֽבֶן׃
*eius *oculus *malignabit, *malefaciendi *pice & *detestandi *pice *terræ *super *fœturæ
וּבַגּוֹיִם֙ הָהֵ֣ם לֹ֣א תַרְגִּ֔יעַ וְלֹא־יִהְיֶ֥ה מָנ֖וֹחַ לְכַ֣ף רַגְלֶ֑ךָ
*filiam *in & *tui *suus *virum in *ea
וְנָתַ֨ן יְיָ֤ לְךָ֙ שָׁ֣ם לֵ֣ב רִגְזָ֔ן וְכִלְי֥וֹן עֵינַ֖יִם
*suos *filios in & *eius *pedes *inter *in *exorietur *suum *peccatum in Et
65 וְדַאֲב֥וֹן נָֽפֶשׁ׃ וְהָי֤וּ חַיֶּ֙יךָ֙ תְּלֻאִ֣ים לְנֶגְדֶּ֔ךָ
*obliditone in, *obsidione in *omnibus *delicatis *in & *omnibus *quæ *pariet *quæ
וּפָחַדְתָּ֣ לַיְלָה֮ וְיוֹמָם֒ וְלֹ֥א תַאֲמִ֖ין בְּחַיֶּֽיךָ׃
*tuis *portis *omnibus in *tuis *inimicos *te *coarctabit
66 בַּבֹּ֣קֶר תֹּאמַ֔ר מִֽי־יִתֵּ֥ן עֶרֶב֙ וּבָעֶ֣רֶב תֹּאמַ֔ר מִֽי־יִתֵּ֥ן
*fili *pedis *eidem *tenuavit *non quæ *delicatæ & *te in *Tenera
בֹּ֑קֶר מִפַּ֣חַד לְבָבְךָ֗ אֲשֶׁ֤ר תַּפְחָד֙ וּמֵרְאֹ֣ת עֵינֶ֔יךָ אֲשֶׁ֥ר תִּרְאֶֽה׃
*eius *oculus *malignabit, *malefaciendi *pice & *detestandi *pice *terræ *super *fœturæ
67 וְהֵשִׁ֨יבְךָ֤ יְיָ֙ מִצְרַ֔יִם בָּאֳנִיּ֔וֹת בַּדֶּ֕רֶךְ אֲשֶׁ֥ר אָמַ֖רְתִּי
*filiam *in & *tui *suus *virum in *ea
לְךָ֣ לֹא־תֹסִ֣יף ע֑וֹד לִרְאֹתָ֔הּ וְהִתְמַכַּרְתֶּ֣ם שָׁ֔ם לְאֹיְבֶ֖יךָ
*suos *filios in & *eius *pedes *inter *in *exorietur *suum *peccatum in Et
לַעֲבָדִ֣ים וְלִשְׁפָחֹ֑ות וְאֵ֖ין קֹנֶֽה׃
*obliditone in, *obsidione in *omnibus *delicatis *in & *omnibus *quæ *pariet *quæ
*tuis *portis *omnibus in *tuis *inimicos *te *coarctabit

CAP. XXIX. כט

*fiunt
DOMINVS præcipit quod, *pacti verbi Ita
1 אֵ֚לֶּה דִּבְרֵ֣י הַבְּרִ֔ית אֲשֶׁ֨ר צִוָּ֜ה יְיָ֣ אֶת־
*pactum præter, *Moab terra in *fitaci *filiis cum *ordinabat ad *Moſes
מֹשֶׁ֗ה לִכְרֹת֙ אֶת־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל בְּאֶ֖רֶץ מוֹאָ֑ב מִלְּבַ֣ד הַבְּרִ֔ית
*Choreb in *eis cum *ordini quod
2 אֲשֶׁ֥ר כָּרַ֖ת אִתָּ֥ם בְּחֹרֵֽב׃ וַיִּקְרָ֣א מֹשֶׁ֔ה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵ֖ל
*Vos *eos ad dixit & *fitaci *omnem ad *Moſen *vocauit Et
וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵהֶ֗ם אַתֶּ֤ם רְאִיתֶם֙ אֵ֣ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר עָשָׂ֔ה יְיָ֖
*terra in *vestris *oculis in DOMINVS *fecit *quæ *omnia *vidistis
לְעֵינֵיכֶ֑ם בְּאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם לְפַרְעֹ֖ה וּלְכָל־עֲבָדָ֥יו וּלְכָל־אַרְצֽוֹ׃
*Pathoſ, *Aegypti *eius *terræ *omni, *cum *firmis *omnibus &, *Pathoſ, *Aegypti
3 הַמַּסֹּ֣ת הַגְּדֹלֹ֔ת אֲשֶׁ֥ר רָא֖וּ עֵינֶ֑יךָ הָאֹתֹ֥ת וְהַמֹּפְתִ֖ים
*ipſa *magnas
הַגְּדֹלִֽים׃ וְלֹא־נָתַ֨ן יְיָ֤ לָכֶם֙ לֵ֣ב לָדַ֔עַת וְעֵינַ֖יִם לִרְא֑וֹת
*videndum ad *oculos & *scidum ad, *cor *vobis DOMINVS *dedit *non Et
4 וְאָזְנַ֖יִם לִשְׁמֹ֥עַ עַד־הַיּ֥וֹם הַזֶּֽה׃ וָאוֹלִ֥יךְ אֶתְכֶ֛ם אַרְבָּעִ֥ים
*tuum *Deum DOMINVM *illum
שָׁנָ֖ה בַּמִּדְבָּ֑ר לֹא־בָל֤וּ שַׂלְמֹתֵיכֶם֙ מֵעֲלֵיכֶ֔ם וְנַעֲלְךָ֖
*tui, *tui *seminis *primitiones &, *mar *pertitiones DOMINVS *mittendi Et
5 לֹ֥א בָלְתָ֖ה מֵעַ֥ל רַגְלֶֽךָ׃ לֶ֣חֶם לֹֽא־אֲכַלְתֶּ֗ם וְיַ֤יִן וְשֵׁכָר֙ לֹ֣א
*pedem *desuper *veterauit *non *eum *calceamentū &
שְׁתִיתֶ֔ם לְמַ֣עַן תֵּדְע֔וּ כִּ֥י אֲנִ֖י יְיָ֥ אֱלֹהֵיכֶֽם׃
*tuum *Deus DOMINVS *ego
6 וַתָּבֹ֣אוּ עַד־הַמָּקֹ֣ום הַזֶּ֔ה וַיֵּצֵ֣א סִיחֹ֣ן מֶֽלֶךְ־חֶשְׁבֹּ֔ון
*Chesbon *rex Sichon *et *egressus &, *illum *locum *ad *venistis Et
וְעֹ֖וג מֶ֣לֶךְ הַבָּשָׁ֑ן לִקְרָאתֵ֔נוּ לַמִּלְחָמָ֖ה וַנַּכֵּֽם׃
*hæreditatem in *eam *delorum &, *eorum *terram
7 וַנִּקַּ֣ח אֶת־אַרְצָ֔ם וַנִּתְּנָ֖הּ לְנַחֲלָ֑ה
*Menaſſitæ *tribui *dimidiū &, *Ghaditis &, *Rubenitis
לָרֵאוּבֵנִ֥י וְלַגָּדִ֖י וְלַחֲצִ֥י שֵׁ֖בֶט הַמְנַשִּֽׁי׃
*ea *facietis &, *istius *pacti *verba
8 וְשָׁמַרְתֶּ֗ם אֶת־דִּבְרֵ֤י הַבְּרִית֙ הַזֹּ֣את וַעֲשִׂיתֶ֔ם אֹתָ֖ם לְמַ֥עַן
*eis *facietis & *istius *pacti *verba
תַּשְׂכִּילוּ֙ אֵ֣ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר תַּעֲשֽׂוּן׃ אַתֶּ֣ם נִצָּבִ֣ים הַיּ֔וֹם כֻּלְּכֶ֖ם
*eis *facturi quæ *omnia *intellegetis
9 לִפְנֵ֣י יְיָ֣ אֱלֹהֵיכֶ֑ם רָאשֵׁיכֶם֙ שִׁבְטֵיכֶ֔ם זִקְנֵיכֶ֖ם וְשֹׁטְרֵיכֶ֑ם
*Domini *facies *ad, *vos *omnes *hodie *stantes *Vos
כֹּ֖ל אִ֥ישׁ יִשְׂרָאֵֽל׃ טַפְּכֶ֣ם נְשֵׁיכֶ֔ם וְגֵרְךָ֖ אֲשֶׁ֣ר בְּקֶ֣רֶב
*vos *defendo & *vos *pardendo, *vos *super DOMINVS
10 מַחֲנֶ֑יךָ מֵחֹטֵ֥ב עֵצֶ֖יךָ עַד־שֹׁאֵ֥ב מֵימֶֽיךָ׃
*extermina- *tui *ingredientis *in *quam *tuum *defuerint *destruentis &
לְעָבְרְךָ֗ בִּבְרִית֙ יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ וּבְאָלָתֹ֖ו אֲשֶׁ֣ר יְיָ֣ אֱלֹהֶ֑יךָ כֹּרֵ֥ת
*eum *pactionem in
11 עִמְּךָ֖ הַיֹּֽום׃ לְמַ֣עַן הָקִ֣ים אֹֽתְךָ֣ הַיֹּ֔ום לֹ֥ו לְעָ֖ם וְה֣וּא יִהְיֶה־
*tibi *sit *ipſe & *populum in *sibi *hodie *te *fiaturi
לְךָ֣ לֵֽאלֹהִ֑ים כַּאֲשֶׁ֨ר דִּבֶּ֤ר לָךְ֙ וְכַאֲשֶׁ֣ר נִשְׁבַּ֔ע
*iurauit *quemadmodum & *tibi *est *locutus *quemadmodum *Deum &
לַאֲבֹתֶ֖יךָ לְאַבְרָהָ֥ם לְיִצְחָ֖ק וּלְיַעֲקֹֽב׃
*Iſhac & *Abrahā *Iacob &
12 וְלֹ֣א אִתְּכֶ֔ם לְבַדְּכֶ֖ם אָנֹכִ֣י כֹרֵ֑ת אֶת־הַבְּרִ֥ית הַזֹּ֖את וְאֶת־
*excidens *ego *tuus *Deus DOMINVS *quod, *eius *instrumentū &
הָאָלָ֥ה הַזֹּֽאת׃ כִּ֣י אֶת־אֲשֶׁ֣ר יֶשְׁנֶ֗נּוּ עִמָּ֛נוּ עֹמֵ֥ד הַיֹּ֖ום
*hodie *stans *nobiſcum *hic *ipſe *est *qui *eo *cum &, *tui *Deus DOMINVS
13 לִפְנֵ֣י יְיָ֣ אֱלֹהֵ֑ינוּ וְאֶת־אֲשֶׁ֥ר אֵינֶ֖נּוּ פֹּ֥ה עִמָּ֖נוּ הַיֹּֽום׃
*Domini *facies *ad, *hodie *nobiſcum *hic *ipſe *est *qui *eo *cum &, *tui *Deus DOMINVS
14 כִּ֣י אַתֶּ֤ם יְדַעְתֶּם֙ אֵ֣ת אֲשֶׁר־יָשַׁ֣בְנוּ בְאֶ֣רֶץ מִצְרַ֔יִם וְאֵ֖ת
*Aegypti *terra in *habitauimus *quod
אֲשֶׁ֣ר עָבַ֑רְנוּ בְּקֶ֖רֶב גֹּויִ֥ם אֲשֶׁ֖ר עֲבַרְתֶּֽם׃
*transiſtis *quas *gentium *interius *in *transiuimus
15 וַתִּרְאוּ֙ אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶ֔ם וְאֶת־גִּלֻּלֵיהֶ֕ם עֵ֥ץ
*eis *cum † *quæ, *aurum & *argentum, *lapidē &
וָאֶ֖בֶן כֶּ֣סֶף וְזָהָ֑ב אֲשֶׁ֥ר עִמָּהֶֽם׃
16 פֶּן־יֵ֣שׁ בָּכֶ֗ם אִ֤ישׁ אֹו־אִשָּׁה֙ אֹו־מִשְׁפָּחָ֣ה אֹו־שֵׁ֔בֶט אֲשֶׁ֨ר
*virga *vel, *familia *vel, *mulier *vel, *vir *vobis in *fit *forte ne
לְבָב֥וֹ פֹנֶ֛ה הַיֹּ֖ום מֵעִ֣ם יְיָ֣ אֱלֹהֵ֑ינוּ לָלֶ֣כֶת לַעֲבֹ֔ד אֶת־
*eundum ad, *nostro *Deo DOMINO *cum à *hodie *auertens *cum *sit *cor
אֱלֹהֵ֣י הַגֹּויִ֣ם הָהֵ֔ם פֶּן־יֵ֣שׁ בָּכֶ֔ם שֹׁ֖רֶשׁ פֹּרֶ֥ה
*fructificans *radix *vobis in *sit *forte ne, *harum *gentium *dij
17 רֹ֖אשׁ וְלַעֲנָֽה׃ וְהָיָ֣ה בְשָׁמְעֹ֗ו אֶת־דִּבְרֵ֤י הָאָלָה֙ הַזֹּ֣את
*execrationis *verba *ipſe *audiendo in *erit Et
וְהִתְבָּרַ֤ךְ בִּלְבָבֹו֙ לֵאמֹ֔ר שָׁל֥וֹם יִהְיֶה־לִּ֖י כִּֽי
*cum, *mihi *erit *Pax : dicendo, *suo *corde in *sibi *benedicendo & *Deum
בִשְׁרִרוּת֙ לִבִּ֣י אֵלֵ֔ךְ לְמַ֥עַן סְפֹות֙ הָרְוָיָ֔ה אֶת־הַצְּמֵאָֽה׃
*suo *fumabit *tunc *quia, *ei *parcet DOMINVS *non
18 לֹא־יֹאבֶ֣ה יְיָ֣ סְלַח־לֹ֔ו כִּ֣י אָ֣ז יֶעְשַׁ֣ן אַף־יְיָ֣
*exercatio *omnis *eo in *accubabit & *ipſum *virum *in *ea *ſcitus &, *Deum
וְקִנְאָתֹ֖ו בָּאִ֣ישׁ הַה֑וּא וְרָבְצָ֥ה בֹ֛ו כָּל־הָאָלָ֖ה
*sub de *eius *nomen DOMINVS *delebit & *ipſo *labore in *fitaci &
הַכְּתוּבָ֣ה בַּסֵּ֣פֶר הַזֶּ֔ה וְהִבְדִּ֥יל יְיָ֖ אֹתֹ֑ו לְרָעָ֕ה מִכֹּ֖ל
*libro in *ſcripti *pacti *execrationes *omnes *ſecundum & *eum *Dominus *ſeparauit &
19 שִׁבְטֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל כְּכֹ֖ל אָלֹ֣ת הַבְּרִ֑ית הַכְּתוּבָ֥ה בְּסֵ֖פֶר
*libro in *ſcripti *pacti *execrationes *omnes *ſecundum & *Iſrael *tribus
הַזֶּֽה׃ וְאָמַ֤ר הַדֹּור֙ הָאַחֲרֹ֔ון בְּנֵיכֶ֖ם אֲשֶׁ֣ר יָקֻ֑ומוּ
*ſurgent *qui *vestri *filij, *posteriar *generatio *dicet Et
וְהַנֵּכָ֗ר אֲשֶׁ֤ר יָבֹא֙ מֵאֶ֣רֶץ רָחֹ֔וק וְרָא֕וּ אֶת־מַכֹּ֥ות הָאָ֖רֶץ
*longinqua *terra è *venient *qui, *alienigena & : *vos *post à *ſurgent
20 הַהִ֑וא וְאֶת־תַּחֲלֻאֶ֖יהָ אֲשֶׁ֥ר חִלָּ֖הּ יְיָ֥
*combuſtionis *ſale &, *Sulphure *eius DOMINVS *fecit *egrotare
גָּפְרִית֙ וּמֶ֣לַח שְׂרֵפָ֔ה לֹ֥א תִזָּרַ֖ע וְלֹ֣א תַצְמִ֑חַ וְלֹא־
*Oh ſulphur, & ſalem
21 תַעֲלֶ֥ה בָ֛הּ כָּל־עֵ֖שֶׂב כְּמַהְפֵּכַ֣ת סְדֹ֣ם וַעֲמֹרָ֔ה אַדְמָ֥ה וּצְבֹיִ֖ם
*Seborim & *Admah, *Hamorah & *Sodom *ſubuerſionem *ſecundum, *herba
אֲשֶׁ֥ר הָפַ֛ךְ יְיָ֖ בְּאַפֹּ֥ו וּבַחֲמָתֹֽו׃ וְאָמְר֣וּ כָל־הַגֹּויִ֗ם עַל־מָ֤ה
*ſuo *furore in & *ira *ſua DOMINVS *ſubuertit *quas
עָשָׂ֙ה יְיָ֣ כָּ֣כָה לָאָ֔רֶץ מָ֚ה חֳרִ֣י הָאַ֔ף הַגָּדֹ֖ול הַזֶּֽה׃
*ſic DOMINVS *fecit *quid *Super : *gentes *omnes *dicent Et
22 וְאָמְר֕וּ עַל֗ אֲשֶׁ֤ר עָזְב֙וּ אֶת־בְּרִ֣ית יְיָ֣ אֱלֹהֵ֣י אֲבֹתָ֔ם
*Super *dicent Et † *huius *magni *noſ *ira *Quæ *huic *terræ
אֲשֶׁ֥ר כָּרַ֖ת עִמָּ֑ם בְּהֹוצִיאֹ֥ו אֹתָ֛ם מֵאֶ֥רֶץ מִצְרָֽיִם׃
*quod, *fœderum *patrum *Dei DOMINI *pactum *dereliquerunt *quod
23 וַיֵּלְכ֗וּ וַיַּעַבְד֤וּ אֱלֹהִים֙ אֲחֵרִ֔ים וַיִּשְׁתַּחֲו֖וּ לָהֶ֑ם
*Aegypti *terra è *eos *ipſum *adorendum *in *eis *eum *excedit
אֱלֹהִ֣ים אֲשֶׁר֩ לֹ֨א יְדָע֜ם וְלֹ֣א חָלַ֣ק לָהֶ֗ם׃
*eis *eum *excedit *quos *dijs *ignotis *eum *adorarunt & *eum *ſuum *alienorum *in
24 וַיִּחַ֥ר אַף־יְיָ֛ בָּאָ֥רֶץ הַהִ֖וא לְהָבִ֣יא עָלֶ֑יהָ אֵ֚ת כָּל־
*terra *ira *eius *ſuper *ardeſcendi *ad, *ipſam *terram in DOMINI *noſ *eſt *iratus Et
הַקְּלָלָ֔ה הַכְּתוּבָ֖ה בַּסֵּ֥פֶר הַזֶּֽה׃ וַיִּתְּשֵׁ֣ם יְיָ֔ מֵעַ֖ל
*hoc *libro in *ſcripram *maledictionem *omnem
25 אַדְמָתָ֑ם בְּאַ֣ף וּבְחֵמָ֔ה וּבְקֶ֥צֶף גָּד֖וֹל וַיַּשְׁלִכֵ֥ם
*ſeruore in & *furore in *eorū *huna *deſuper DOMINVS *eos *extirpauit Et
26 אֶל־אֶ֣רֶץ אַחֶ֔רֶת כַּיֹּ֖ום הַזֶּֽה׃ הַנִּסְתָּרֹת֙ לַיְיָ֣ אֱלֹהֵ֔ינוּ
*diem *ſecundum, *altam *terram in *eos *ſecit *proijiceret & *magna *ira *in &
וְהַנִּגְלֹ֖ת לָ֑נוּ וְלִבְנֵ֣ינוּ עַד־עֹולָ֔ם לַעֲשֹׂ֖ות אֶת־כָּל־
*Quæ † *ſunt *nobis, *reuelata & *noſtro *Deo DOMINO † *aliſcendita †
דִּבְרֵ֥י הַתֹּורָ֖ה הַזֹּֽאת׃ וְהָיָ֗ה כִּֽי־יָבֹ֤אוּ עָלֶ֙יךָ֙ כָּל־
*legis *verba *omnia *faciendum *ad, *ſecuim in *viſque, *noſtris *filijs &
27 הַדְּבָרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה הַבְּרָכָ֖ה וְהַקְּלָלָ֑ה אֲשֶׁ֥ר נָתַ֖תִּי לִפְנֵיכֶ֑ם
*benedictio, *hæc *verba *omnia *te *ſuper *venerint *eum *eis Et
וַהֲשֵׁבֹתָ֙ אֶל־לְבָבְךָ֔ בְּכָל־הַגֹּויִ֔ם אֲשֶׁ֨ר הִדִּיחֲךָ֥ יְיָ֖
*eorum *cor *ad *te *reduxeris &, *tuas *facies *ad *dedi *quam, *maledictio &
28 אֱלֹהֶ֑יךָ וְשַׁבְתָּ֣ עַד־יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ וְשָׁמַעְתָּ֥ בְקֹלֹ֖ו
*tuum *cor *ad *te *reduxeris &, *tuas *facies *ad *dedi *quam, *maledictio &
כְּכֹ֥ל אֲשֶׁר־אָנֹכִ֛י מְצַוְּךָ֥ הַיֹּ֖ום אַתָּ֣ה וּבָנֶ֑יךָ
*ſic *tuis *Deus DOMINVS *te *fecit *dispergere *ea † *populis
בְּכָל־לְבָבְךָ֖ וּבְכָל־נַפְשֶֽׁךָ׃ וְשָׁ֣ב יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ
*re congregauit *tunc, *eorum *extremis in *tuis *expulſus *fuerit
29 אֶת־שְׁבוּתְךָ֖ וְרִחֲמֶ֑ךָ וְשָׁ֗ב וְקִבֶּצְךָ֙ מִכָּל־
*te *accipiet *inde &, *tuus *Deus DOMINVS
הָעַמִּ֔ים אֲשֶׁ֨ר הֱפִיצְךָ֥ יְיָ֖ אֱלֹהֶ֥יךָ שָׁ֖מָּה׃
*tui *patres *poſſederunt *quam, *terram *ad *tuus *Deus DOMINVS
30 אִם־יִהְיֶ֣ה נִדַּחֲךָ֔ בִּקְצֵ֥ה הַשָּׁמַ֖יִם מִשָּׁ֑ם יְקַבֶּצְךָ֙
*te *facies *venire Et
יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ וּמִשָּׁ֖ם יִקָּחֶֽךָ׃ וְהֵבִיאֲךָ֙ יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ
*tui *patres *poſſederunt *quam, *terram *ad *tuus *Deus DOMINVS
31 אֶל־הָאָ֖רֶץ אֲשֶׁ֣ר יָרְשׁ֣וּ אֲבֹתֶ֑יךָ וְיָרַשְׁתָּ֙ אֹתָ֔הּ
*eam *poſſidendam *ad
וְהֵיטִבְךָ֖ וְהַרְבְּךָ֥ מֵאֲבֹתֶֽיךָ׃ וּמָ֣ל יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ אֶת־
*patres & *te, *figet † *tui *oculi *videntur *quæ, *magnas *Tentationes
32 לְבָבְךָ֖ וְאֶת־לְבַ֣ב זַרְעֶ֑ךָ לְאַהֲבָ֨ה אֶת־יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ
*tuum *Deum DOMINVM *diligendū *ad, *tui *ſeminis
בְּכָל־לְבָבְךָ֖ וּבְכָל־נַפְשֶׁ֑ךָ לְמַ֖עַן חַיֶּֽיךָ׃
*eum *vitam *tuam.
33 וְנָתַ֣ן יְיָ֣ אֱלֹהֶ֔יךָ אֵ֖ת כָּל־הָאָלֹ֣ת הָאֵ֑לֶּה עַל־
*maledictio- *ſuper *iſtas *execrationes *omnes *tuus *Deus DOMINVS *dabit Et
אֹיְבֶ֙יךָ֙ וְעַל־שֹׂנְאֶ֔יךָ אֲשֶׁ֥ר רְדָפ֖וּךָ׃
*te *ſint *perſecuti *qui, *te *habentes *odio *ſuper &, *tuos *inimicos
34 וְאַתָּ֣ה תָשׁ֔וּב וְשָׁמַעְתָ

Universidad de Deusto
Biblioteca

omne sedm̃ viduæ & pupillo peregrino & Leuitæ illã dedi eriam &
וְגַם נָתַתִּי לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה כְּכֹל
tuis præceptis de tuã transgressiõe nõ mihi præcepisti quod tuũ præceptum
מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ
abstuli neque ea ex meâ tristitia in cruciẽ Non fum obtectus neque
לֹא שָׁכַחְתִּי׃ לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ
voce in Audiri mortuo ea ex dedi neque immundo in ea ex
בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְקוֹל
mihi præcepisti quæ omnia secundum feci imei Dei DOMINI
יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃
benedic & ,celis è tuæ Sanctitatis habitaculo de Respice
הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת
quẽadmodũ iuobis dedisti quam ,terræ & ,Iſrael tuo populo
עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר
melle & ,lacte fluentu terræ ,nostris patribus iurasti
נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃
tibi præcipit tuus Deus DOMINVS hac Die
הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת
ea faciẽs & ,iudicia & ,iſta ſtatuta
אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם
conſtituit DOMINVM .tua anima tota in & ,tuo corde toto in
בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ׃ אֶת יְהוָה הֶאֱמַרְתָּ
ẽſtituẽdi aũt &, eius viis in ambulandũ aũt &, Deum tu tibi exiſtimãs ad ,hodie
הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר
,eius voce in au ſiendum aũt &, eius iudicia &, eius præcepta &, eius ſtatuta
חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ׃
,precept; popuũ in ei ẽſtituendum aũt, hodie te ẽxaltauit DOMINVS Et
וַיהוָה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה
,eius præcepta omnia cuſtodiendum aũt & ,tibi eſt iocutus quẽadmodum
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתָיו׃
laudem ad ,fect. quas ,gentes omnes ſuper excellãm re ponãtem ad Et
וְלִתִּתְךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לְתִהִלָּה
DOMINO facilem populum te exiſtendum aũt &, decorem in &, nomen in &
וּלְשֵׁם וּלְתִפְאָרֶת וְלִהְיוֹתְךָ עַם קָדוֹשׁ לַיהוָה
,eſt locutus quẽadmodum ,tuo Deo
אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר׃

CAP. XXVII. כז

Cuſtodi ;dicendo ,populo Iſrael ſeniores &, Moſēs præcepit Et
וַיְצַו מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָעָם לֵאמֹר שָׁמֹר
hodie vobis præcipio ego quod ,præceptum omne
אֶת כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃
quam terrã ad ,Iarden tranſitum qua die in ,eris Et
וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
,magnos lapides tibi ſtatues & ;tibi dabit tuus Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וַהֲקֵמֹתָ לְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת
verba omnia eis ſuperſcribes Et .calce in eos liues &
וְשַׂדְתָּ אֹתָם בַּשִּׂיד׃ וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֵת כָּל דִּבְרֵי
terrã in ingrediaris quod ,propter ;is tranſeundo in ,illius legis
הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעָבְרֶךָ לְמַעַן אֲשֶׁר תָּבֹא אֶל הָאָרֶץ
,melle & lacte fluentem terrã ,tibi dabit tuus Deus DOMINVS quam
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ
,tibi ruorum patrum Deus DOMINVS ſoll locutus quemadmodum
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ׃
,ſtos lapides erigeris ,Iardeo tuo tranſeundo in ,erit Et
וְהָיָה בְּעָבְרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן תָּקִימוּ אֶת הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה
eos liuies & ;Hebal monte in hodie vobis præcipio ego quos
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל וְשַׂדְתָּ אוֹתָם
,tuo Deo DOMINO altare ibi ædificabis Et .calce in
בַּשִּׂיד׃ וּבָנִיתָ שָׁם מִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
.ferrum eos ſuper apicibus ſum lapidum altare
מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא תָנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל׃
gui Deo DOMINI altare ædificabis perfectis Lapidibus
אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,tuo Deo DOMINO aſſumptis ſuper ſacrificabis & ,offeres
וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
ſacrificabis ad Ieroboã & ;tibi comedes & ,pacifica ſacrificabis Et
וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שָׁם וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי
omnia lapidibus ſuper ſcribes Et .tui DE DOMINI
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ וְכָתַבְתָּ עַל הָאֲבָנִים אֵת כָּל
,hoc declarando ,iſtius legis verba diligenter
דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בֵּאוֹר׃ וַיְדַבֵּר
,Iſrael omnem ad Leuitæ ſacerdotes & ,Moſēs ait locutus Et
מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל
populum in es factus hac die ,Iſrael audi & ;Auſcultа ;dicendo
לֵאמֹר הַקְשֵׁב וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם

obedies voci ,tui Dei DOMINI voce in audiẽs Et ,tuo Deo DOMINO
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
fac præcipio ,hodie tibi præcipiens ego quæ ,eius ſtatuta & ,eius præcepta ſacies &
לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו וְאֶת חֻקָּיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃
חֻקָּיו
P
idicendo ,ipſa die in populo Moſēs præcepit Et
וְהָיוּ מְשֶׁה אֶת הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר׃
,Gherizim montem ſuper populo benedicendum ad ſtabunt Iſti
אֵלֶּה יַעַמְדוּ לְבָרֵךְ אֶת הָעָם עַל הַר גְּרִזִים
quando tran ,Iſſachar & ,Iehudah & ,Leui & ,Simhon ,Iarden ſeũntes in
בְּעָבְרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר
ſiliis ,Beniamin & ,Ioſeph &
וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃
,Reuben ;Hebal monte in maledictionẽ ſuper ſtabunt iſti Et
וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ עַל הַקְלָלָה בְּהַר עֵיבָל רְאוּבֵן
,Naphtali & ,Dan ,Zebulun & ,Aſer & ,Ghad
גָּד וְאָשֵׁר וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי׃
elevabiunt ,Iſael virum omnem ad dicent & ,Leuitæ reſpondebunt Et
וְעָנוּ הַלְוִיִּם וְאָמְרוּ אֶל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל
ſculpetile fecerit qui vir Maledictus .excelſa voce
קוֹל רָם׃ אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל
,artificis manuum opus ,DOMINI abominationem ,conflatile &
תּוֹעֲבַת יְהוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ
,Amen ,dicent & ,populus omnis reſpõdebũt Et .abſcõdito in poſuerit &
וְשָׂם בַּמִּסְתָּר וְעָנוּ כָל הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן׃
omnis dicet Et .ſuã matrẽ & ,ſuum patrem vilipendens Maledictus
אָרוּר מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאָמַר כָּל
.Amen ,populus
הָעָם אָמֵן׃
,populus omnis dicet Et ,ſui prozimi termiuũ tranſferens Maledictus
אָרוּר מַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ וְאָמַר כָּל הָעָם
dicet Et ,via in cæcum facies mare Maledictus .Amen
אָמֵן׃ אָרוּר מַשְׁגֶּה עִוֵּר בַּדָּרֶךְ וְאָמַר
,Amen ,populus omnis iudicium ſeruet deſtituẽ Maledictus
כָּל הָעָם אָמֵן׃ אָרוּר מַטֶּה מִשְׁפַּט
.Amen ,populus omnis dicet Et ,viduæ & ,pupilli ,peregrini
גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן׃
alem ;dilcooperuerit cum ,ſui patris vxore Maledictus
אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֵשֶׁת אָבִיו כִּי גִלָּה כְּנַף
.Amen ,populus omnis dicet Et ,ſui patris
אָבִיו וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן׃
,populus omnis dicet Et ,iumenta ſi omni cum ,concũbet Maledictus
אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל הָעָם
.Amen ,populus omnis dicet Et ,ſuæ ſororis filia vel
אָמֵן׃ אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו
,Amen ,populus omnis dicet Et ,ſuæ matris filia vel
אוֹ בַת אִמּוֹ וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן׃
,populus omnis dicet Et ,ſuã ſoceru cum ,concũbens Maledictus
אָרוּר שֹׁכֵב עִם חֹתַנְתּוֹ וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן׃
,populus omnis dicet Et ,abſcõdito in ſui ſocium percutiens Maledictus
אָרוּר מַכֵּה רֵעֵהוּ בַּסָּתֶר וְאָמַר כָּל הָעָם
.Amen
אָמֵן׃
,ſanguinem ,animã percutiendã ad munus accipiens Maledictus .Amen
אָרוּר לָקַח שֹׁחַד לְהַכּוֹת נֶפֶשׁ דָּם
.Amen ,populus omnis dicet Et ,innocentẽ
נָקִי וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן׃
omnia dicet Et .ea faciendim ad iſtius legis verba ſtatuerit
יָקִים אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל־
.Amen ,populus
הָעָם אָמֵן׃

CAP. XXVIII. כח

,obſeruandi aũt ,tui Dei DOMINI voce inobedieris obedidio ſi ,erit Et
וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר
,te ẽxaltet & ,hodie tibi præcipio ego quæ ,eius præcepta omnia facieudo
לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וְנָתַנְךָ
,terræ gentes omnes ſuper excelſum reuus Dꝰ Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃
te ſuper ſubuedieris eãs ;te apprehendẽt & ,iſtæ benedictiones oẽs te ſuper
וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהִשִּׂיגֻךָ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל
,agro in ,tu benedicẽ & ,ciuitate in ,tu benedictus ,tui Dei DOMINI
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃
,tui ſtirpis fructus & ,tuæ humi fructus & ,tui armenti fructus in ,tu benedictus
בָּרוּךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ
,tui gregis & ,tuorũ boũ
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ
,benedictus & ,ingrediẽdo in ,ue benedictus & ,tui horrei
אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃
,Benedictus

† ſunt ,eredi, quæ, terra & ,as ,tuum caput ſupra † qui tui cæli erunt Et
וְהָיוּ שָׁמֶיךָ אֲשֶׁר עַל רֹאשְׁךָ נְחֹשֶׁת וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר
† eſt ,ferreꝰ. ,ferrum ,te ſubter †
תַּחְתֶּיךָ בַּרְזֶל׃
,pluuiam & ,terram minuit ,tuæ terræ pluuiã DOMINVS Dabit
יִתֵּן יְהוָה אֶת מְטַר אַרְצְךָ אָבָק וְעָפָר
,ſe ,ſi ſuſcipiẽs ad ,ſque ,te ſuper deſcendet cælis è
מִן הַשָּׁמַיִם יֵרֵד עָלֶיךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ׃
,vnam viam In ,tuorum inimicorũ facies ad cæſum DOMINVS te Dabit
יִתֶּנְךָ יְהוָה נָגָף לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד
,eris & ,ſim facies ad fugies viã ſeptem in & ,eum ad egredieris
תֵּצֵא אֵלָיו וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים תָּנוּס לְפָנָיו וְהָיִיתָ
,terræ regnis omnibus commotionem in
לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ׃
,cælorum volucri omni eſcam in tuum cadauer eris Et
וְהָיְתָה נִבְלָתְךָ לְמַאֲכָל לְכָל עוֹף הַשָּׁמַיִם
,exterrens† non & ,terræ animali & ,
† eris
וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃
,ſcabie &,uti hæmorrhoidibus & ,Aegypti vlcere in DOMINVS te Percutiet
יַכְּךָ יְהוָה בִּשְׁחִין מִצְרַיִם וּבָעֳפָלִים וּבַגָּרָב
,curari poſſis non que ,prurigine &
וּבֶחָרֶס אֲשֶׁר לֹא תוּכַל לְהֵרָפֵא׃
,cordis ſtupore inde, cæcitate in &, amentia in DOMINVS te Percutiet
יַכְּךָ יְהוָה בְּשִׁגָּעוֹן וּבְעִוָּרוֹן וּבְתִמְהוֹן לֵבָב׃
,cæcus palparet quemadmodum ,luce ſaplici in palpans eris Et
וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר
oppreſſus veruntamen eris & ;tuas viæ ſecundabis non & ;caligine in
בָּאֲפֵלָה וְלֹא תַצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ עָשׁוּק
,ſeruator† non & ,diebus ,omnibus direptus &
† eris
וְגָזוּל כָּל הַיָּמִים וְאֵין מוֹשִׁיעַ׃
,ædificabis Domum ,tam ſuccubã tecũ altius vir &, deſponſabis Vxorem
אִשָּׁה תְּאָרֵשׂ וְאִישׁ אַחֵר יִשְׁכָּבֶנָּה בַּיִת תִּבְנֶה
,eam prophanabis non &, plantabis Vineam, ea in habitabis non &
וְלֹא תֵשֵׁב בּוֹ כֶּרֶם תִּטַּע וְלֹא תְחַלְּלֶנּוּ׃
,uis ocullis in ,mactatur tuus Bos
שׁוֹרְךָ טָבוּחַ לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֲמֹרְךָ
,tuis inimicis date tuæ Peeudes ,tibi reſtituetur nõ & ,tuo ſeruitio à ,raptum
גָּזוּל מִלְּפָנֶיךָ וְלֹא יָשׁוּב לָךְ צֹאנְךָ נְתֻנוֹת לְאֹיְבֶיךָ
,te ſeruator ,tibi non & ,tuæ filiæ &
וְאֵין לְךָ מוֹשִׁיעַ׃
,uideres tui oculi & ,alteri populo date tuæ filiæ & ,tui Filij
בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ נְתֻנִים לְעַם אַחֵר וְעֵינֶיךָ רֹאוֹת
,tua manus Deum ad non & ,die omni eos ad deficientes &
וְכָלוֹת אֲלֵיהֶם כָּל הַיּוֹם וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ׃
quem ,populus comedet tuum laborẽ omnẽ &, tua humi Fructum
פְּרִי אַדְמָתְךָ וְכָל יְגִיעֲךָ יֹאכַל עַם אֲשֶׁר
,diebus omnibus ,ſuſtans & oppreſſus tantum eris & ,nouiſti non
לֹא יָדַעְתָּ וְהָיִיתָ רַק עָשׁוּק וְרָצוּץ כָּל הַיָּמִים׃
,uidebis quam tantum ,uarum inſanus ,ris & ,inſanam eris Et
וְהָיִיתָ מְשֻׁגָּע מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃
,eoxas ſuper & ,genua ſuper malo vlcere in DOMINVS te Percutiet
יַכְּךָ יְהוָה בִּשְׁחִין רָע עַל הַבִּרְכַּיִם וְעַל הַשֹּׁקַיִם
,uum ſcrtiecm ad reſque & tui pedis vola à ,emari poterit non quod
אֲשֶׁר לֹא תוּכַל לְהֵרָפֵא מִכַּף רַגְלְךָ וְעַד קָדְקֳדֶךָ׃
ſtatues quem ,tuum regem & ,te DOMINVS facies Ambulare
כְּפֶךָ
,eoles
יוֹלֵךְ יְהוָה אֹתְךָ וְאֶת מַלְכְּךָ אֲשֶׁר תָּקִים
deos alienos ,lignum, lapidem, ſuperem fabulam
עָלֶיךָ אֶל גּוֹי אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ וְעָבַדְתָּ
,lapidi & ligno ,alienis Dijs ibi
שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וָאָבֶן׃
,populis omnibus in ,diſſitum in & ,parabolã in ,deſolatum Pin eris Et
וְהָיִיתָ לְשַׁמָּה לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכֹל הָעַמִּים
,duc DOMINVS te ducet ad quos
אֲשֶׁר יְנַהֲגֵךְ יְהוָה שָׁמָּה׃
illud ,conſumet quia ;colliges paru & ,agrum ad educes multum Semen
זֶרַע רַב תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה וּמְעַט תֶּאֱסֹף כִּי יַחְסְלֶנּוּ
perdet ,bibes non vinum & ,coſes & ,plantabis Vineas .locuſta
הָאַרְבֶּה׃ כְּרָמִים תִּטַּע וְעָבָדְתָּ יַיִן לֹא תִשְׁתֶּה
,vermis illud ,comedet quia ,colliges neque
וְלֹא תֶאֱגֹר כִּי תֹאכְלֶנּוּ תֹּלַעַת׃
,quiante vuges nam oleo & ,tuo termino omni in tibi erunt Oliuæ
זֵיתִים יִהְיוּ לְךָ בְּכֹל גְּבוּלֶךָ וְשֶׁמֶן לֹא תָסוּךְ כִּי
† eunt ,tua oliua euelletur
יִשַּׁל זֵיתֶךָ׃ בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא יִהְיוּ
,capiuitatem in ibunt quia tibi
לָךְ כִּי יֵלְכוּ בַּשֶּׁבִי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

regnabit, לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃ — suas domo è eam dimittet & ,eius manu in dabit & ,scindi libellum ei

virgin, וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר׃ — alteri uxor erit & ,sui & ,eius domo è egredietur Et

hater, וְשָׂנֵא הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן — dabit & ,scindi libellum ei odio & ,alterum vir

בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן — eam dimittet & ,eius manu è ,scindi libellum ei fuerit mortuum si vel ,sui domo è eam dimittet & ,ei

אֲשֶׁר לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃ לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן — ,priori ei uxorem in filii eam acceperat qui ,uxorem in filii eam acceperat qui

אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה — ,uxorem in filii eam remittendi ad ,eam dimittendi qui

אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה כִּי תוֹעֵבָה הוּא לִפְנֵי יְהוָה׃ — ,Domini fuerit ad ,ipsa? abominatio quia ,est polluta quam post

וְלֹא תַחֲטִיא אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ — tibi dare tuus Deus Dominus quam ,terram ,facies peccare? non & — egredienti non ,eorum vxor eis accepit Cum

נַחֲלָה׃ כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא — ,hæreditate tibi

בַּצָּבָא וְלֹא יַעֲבָר עָלָיו לְכָל דָּבָר נָקִי יִהְיֶה — accepit quam suam vxorem ,recens ducit & ,vxor autem sua domo in

לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח׃ — ipse ,eorum quia ,cælibem si ,dari nolui pignus accipere Non

לֹא יַחֲבֹל רֵחַיִם וְרֶכֶב כִּי נֶפֶשׁ הוּא — fuis fratribus è animâ furans vir fuerit repertus Cum ,pignore pro accipit

חֹבֵל׃ כִּי יִמָּצֵא אִישׁ גֹּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו — fur morietur & ,eâ vtilidem & ,eo in furti ,vitio absq; & ,Israel filius è

מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֶּר בּוֹ וּמְכָרוֹ וּמֵת הַגַּנָּב — ,eius interiore ex ,mutuum auferes & ,ipsi

הַהוּא וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ — ,eo modo tui

הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת לִשְׁמֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל — ,ea pro accepi quemadmodum ,Leuitæ sacerdotes vox docebunt quæ

אֲשֶׁר יוֹרוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר — ,facturum & custodiens ,Domini fecit quæ Memento

צִוִּיתִים תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת׃ זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה — ,Ægypto ex ,eo modo in ,via in ,Miriam ipsi tuus Deus

אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃ כִּי תַשֶּׁה — ,aliquid mutuum tuo proximo in mutuaueris Cum

בְּרֵעֲךָ מַשַּׁאת מְאוּמָה לֹא תָבֹא אֶל בֵּיתוֹ לַעֲבט — ,habis pignus ei ,eius pignus pignorandum ad ,eius domũ in ingredieris

עֲבֹטוֹ׃ בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בּוֹ — ,Foras pignus te ad educet ,eo mutuaris? tu cui vir &

יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הָעֲבוֹט הַחוּצָה׃ וְאִם אִישׁ עָנִי הוּא — ,eius pignus ei reddes Reddendo ,pignus

לֹא תִשְׁכַּב בַּעֲבֹטוֹ׃ הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הַעֲבוֹט כְּבוֹא — ,facies ei iustitia erit tibi & mihi beneficet & ,suo vestimẽto in cubabit &

הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרְכֶךָּ וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי — ,Domini ad ,ipsi? abominatio quia est pollues quam post

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל — ,tua terra in qui ,tua terra in qui ,tua peregrini? deuerit ,suis fratribus? de ejectum? &

בֶּגֶד אַלְמָנָה׃ וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ — ,eius pignus pignorandum ad ,eius domũ in ingredieris

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם עַל כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת — ,hoc verbum

אֶת הַדָּבָר הַזֶּה׃ כִּי תְקַצֹּר קְצִירְךָ בְשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר — manipuli fueris oblitus & ,tuo agro in messem messueris Cum

בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה תִּהְיֶה — ,vidua & ,pupillo ,peregrino ieiũ ,Leuitæ dabis & ,decimæ anno

CAP. XXIIII. כד

non fi ,erit & ,sit fuerit meritus & ,eorum sit accepit Cùm

כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא — ,feriores & ; ueris nuditatem? ea in quamvis qua ,ea? occulti in grauã imminent

תִּמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב — ,nimis vſura ,tibi vſura ,pecuniæ vſura ,tuo fratri ,generalis Non

טוב	simus vſura ,tibi vſura ,pecuniæ vſura ,tuo fratri ,generalis Non
	יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּם׃ שְׁנֵיהֶם
בוא	,Israel filius è ,Domini ad ,domum? eius introduces Non ,meretricis ,mercedem?
	תָּבִיא אֶת אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר
	abominatio quia ,voto omni ? tui Dei Domini ,domum? eius
	כֶּלֶב בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֵדֶר כִּי תוֹעֲבַת
	,ipsa amba etiam? tui Dei Domini
נגה	יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם׃
	simus vſura ,tibi vſura ,pecuniæ vſura ,tuo fratri ,generalis Non
	לֹא תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ נֶשֶׁךְ כֶּסֶף נֶשֶׁךְ אֹכֶל נֶשֶׁךְ כָּל־
	non tuo fratri & ,fœneratibi Exitanco ,Fœnerabitur quid nebi
	דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ׃ לַנָּכְרִי תַּשִּׁיךְ לְאָחִיךָ לֹא
	,Domini Deus ei benedicat ut ,fœneratio ,tibi
	תַשִּׁיךְ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח
	,eam possidendam ad ,tuæ ingrediens tu quam? ,terram super tua manus
נשך	יָדְךָ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
ad qui in-	
gredieris, ת	
possidere	
כי	כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ
	,Domini Deus ei ,votum voueris Cùm
	כִּי דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה
	,peccatum re in ea non ,vouere differeris non? Et
	בְּךָ חֵטְא׃ וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֵטְא׃
	vomiti quem ,meditam ,facies & ,cultodies meum labiorum? ,profectum
	מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ
	,tuo ore in es locutus quod ,Deo tuo Domino
	לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ׃
	vitas ,eundo? & ,tui foci? vineam in fueris ingressus Cùm?
	כִּי תָבֹא כֶרֶם רֵעֶךָ וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים
	,tuo non tuo vase in & ,tuam animam secundum
	כְּנַפְשֶׁךָ שָׂבְעֶךָ וְאֶל כֵּלְיְךָ לֹא תִתֵּן׃
	,fructus degustes & ,tui fœ? tegerem in ,fuerit is ingressus Cùm
	כִּי תָבֹא בְּקִמַּת רֵעֶךָ וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת
	,tuo fratri ,gestum super agrotas? non falcem & ,tuus manu in
קום	בְּיָדֶךָ וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף עַל קְמַת רֵעֶךָ׃
	,eris ,Israel filius è ,proximi
	CAP. XXIIII. כה
	non fi ,erit & ,sit fuerit meritus & ,eorum sit accepit Cùm
	כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא
	,feriores & ; ueris nuditatem? ea in quamvis qua ,ea? occulti in grauã imminent
ערה	תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב

	,tuæ manus opere omni in tuus Deus Dominus ,tibi benedixit ut
	לְסֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃
	,peregrino ,re poll tenuem tuæ? non ,suam ebit? ex cuiscris Cùm
	כִּי תַשֶּׁה בְּרֵעֲךָ מַשַּׁאת מְאוּמָה לֹא תָבֹא אֶל
	,eris vidua & ,pupillo ,Peregrino ,re poll remouebi
	בֵּיתוֹ לַעֲבט עֲבֹטוֹ׃ בְּחֻצוֹת תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר
	,hoc ,tuam domũ in ,Ægypti terra in fuisti ,seruus quia ,memento &
	אַתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת הָעֲבוֹט הַחוּצָה׃
	,faciendum ad ,tibi præcipio
	וְאִם אִישׁ עָנִי הוּא לֹא תִשְׁכַּב בַּעֲבֹטוֹ׃

CAP. XXV. כה

	,iudicium ad accesserint & ,homines inter lis fuerit Cùm
	כִּי תִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנִגְּשׁוּ אֶל הַמִּשְׁפָּט
	,impium ,nocentem impietatis & ,iustum iustificabunt & ,eos iudicabit &
	וְשָׁפְטוּם וְהִצְדִּיקוּ אֶת הַצַּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת הָרָשָׁע׃
	,iudex eum faciet prosternere & ,impius eadẽ filium
	וְהָיָה אִם בֶּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט
	,numero in eius impietatis sufficientia ſecũ ,eas facies ad tui fœris vt ,eius &
	וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּרִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר׃
	,Quadrupedes ,iumenta ,boues ,oues pertenet eum cædendo addat? forte ne ,addet non
	אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן יֹסִיף לְהַכֹּתוֹ
	,malum peruersum? ,fœdum ,fœtum
	עַל אֵלֶּה עַל אֵלֶּה וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ׃
	,tua ruinam in ,eum obtuentibus Non
	לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ׃
	filius & ,eis ex vnus fuerit mortuus & ,patriter fratres inuicem? Cùm
	כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין
	,eius lene lexitanco viro foris mortui vxor ,eius ,eius
	לַמֵּת לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ
	,eam assumẽs & ,vxorem in tibi eam capiet & ,eius ,ipsi ,fœderis
	יָבֹא עָלֶיהָ וְלָקְחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ׃
	,sui fratris in mine ,ipsa? ilabit ,pariet quem primogenitũ
	וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו
	,Israel ex eius nomen delebitur non & ,mortui
	הַמֵּת לֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל׃
	,ascendet & ,suam ,eum accipere vir? volueris non si &
	וְאִם לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ לָקַחַת אֶת יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה
	,eum ad eius ,fratris accedet Et ,eam accipere volui Non ,dicet & ,ſeniores
	יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעְרָה אֶל הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה מֵאֵן יְבִמִי
	,nec ,Israel in eius nomen vocabitur Et ,sui fratris domum
	לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יַבְּמִי׃
	,calceamentum ,ibidem ,Dominum
	וְקָרְאוּ לוֹ זִקְנֵי עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו וְעָמַד
	,eum ad loquentur & ,eius ciuitatis ſenatores ed vocabunt Et
	וְאָמַר לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ׃ וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ
	,eum accipere volui Non ,dicet & ,ſeniores ad ,eius ,fratris accedet Et
	אֵלָיו לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ
	,ipsa? ,pede ,eius ,calceamenti ſolium & ,eius ,ipsi
	וְיָרְקָה בְּפָנָיו וְעָנְתָה וְאָמְרָה כָּכָה יֵעָשֶׂה
	,Sic ,dicet & ,ipsius in ,eius ,ipsi ,ſpuet &
	לָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו׃
	,fratris domum ædificauerit
	וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל׃
	,calceamentum ,ibidem ,Domini
	כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו אִישׁ וְאָחִיו וְקָרְבָה
	accesserit & ,eis? frater & ,vir ,pariter homines fuerint Cùm
	אֵשֶׁת הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת אִישָׁהּ מִיַּד מַכֵּהוּ
	,eum percutientis manu è ,suum virum ,eruendum ad ,vna vxor
	וְשָׁלְחָה יָדָהּ וְהֶחֱזִיקָה בְּמֵבָשָׁיו׃
	,abscindes Et ,tenius verendo in apprehenderit & ,ſua manu ,mittens &
	וְקָצַתָּה כַּפָּהּ לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ׃
	,tuo locule in tibi erit Non ,tuus oculus parcet non illius ,manum
	לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ אֶבֶן וָאָבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃
	,tua domo in tibi erit Non ,minor & ,maior ,ephahi &
	לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה׃
	,iuſtitia & ,perfectus Lapis ,maior ,ephahi &
	אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ לְמַעַן יַאֲרִיכוּ
	,tibi erit iuſtitia & ,perfectus Modius ,tibi
	יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃
	prolongent vt ,eius ,ipsi ,ſuper quam ,Dominus Deus ,tuus quam
	כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה כֹּל
	,iniquitatem faciens omnis ,haec ,facientis tui Dei Dominꝰ abominatio quia
	עֹשֵׂה עָוֶל׃

	,tuæ diebus omnibus ,eorum bonum & ,eorum pacem quæres Non
טוב	כָּל־יָמֶיךָ׃ וְכִי יָגוּר אָחִיךָ עִמָּךְ וּמָכַר לְךָ
	,ipse tuus frater quia ,Ædomæum abominaberis Non ,ſeculum in eſt.
	לְעוֹלָם׃ לֹא תְתָעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא
	,eius terra in fuiſti peregrinus quia ,Ægyptiũ abominaberis Non
גור	לֹא תְתָעֵב מִצְרִי כִּי־גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ׃
ingredientur	
ילד	,fili ingredientur ,tertia generatione eis nascentur qui ,Filij
	בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דור שְׁלִשִׁי יָבֹא לָהֶם
	,eius inimicos ,ſuper ,caſtramentis ,tuis? egreſſa Si ,Domini ecclesiam in
	בִּקְהַל יְהוָה׃ כִּי תֵצֵא מַחֲנֶה עַל אֹיְבֶיךָ
	qui ,vir te in fuerit Si ,mala ,vbi ,omni ab ,obſeruabis &
	וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע׃ כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר
fieri male.	
רעע	,caſtramentis ,extra ad egredietur & ,mundus fuerit non
	לֹא יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרֵה לָיְלָה וְיָצָא
ob accidens caſtra,	,ingredietur non ,eorum vxor vt accepit Cùm ,harreditarem
	אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ וְהָיָה לִפְנוֹת
	,meum ad ,ingredi ſimul & ,raptus in ſe laudabit ,ceſtamen
	עֶרֶב יִרְחַץ בַּמַּיִם וּכְבֹא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל תּוֹךְ
	egredietur & ,caſtramentis ,extra ab tibi erit ,manus? Et ,caſtramentum
	הַמַּחֲנֶה׃ וְיָד תִּהְיֶה לְךָ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְיָצָאתָ
	,ea ſolendo ad ,erit Et ,tui ,ceſtum ſuper tibi erit paxillus Et ,extra illuc
	שָׁמָּה חוּץ׃ וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל־אֲזְנֶךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ
	,tuum excrementum ,operies & ,tecuerecris & ,eo in fodies & ,extra
זין שוב	חוּצָה וְחָפַרְתָּ בָּהּ וְשַׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת־צֹאָתֶךָ׃
egreſſi ma.	
כסה	כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב
	,tua caſtra ad ,tui ,eius caſtris tuis inimicos ,dandum ad & ,te eruendo ad
	מַחֲנֶיךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ
	,te poſt ,auertatur & ,ſanctũ ,militare? te in videri non & ,ſanctũ
	קָדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ׃
	,eum à te ad ,te eruant? qui ,eius dominum ad ,ſeruum ,eum tibi? Non
	לֹא תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו אֲשֶׁר יִנָּצֵל אֵלֶיךָ מֵעִם
	elegerit quem ,loco in ,eum iniuriam in? maebit Tuum ,tuo domino
	אֲדֹנָיו׃ עִמְּךָ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
	,ei inferes vim non ei ,eum in ,eorum portarum vna in?
עיר ישב	בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּטוֹב לוֹ לֹא תוֹנֶנּוּ׃
feraſtes	
domino	,eundo & erit neque ,illicabus ſi ,proſtituta eris Non
כשף עוד	לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה קָדֵשׁ
	,precium & ,meretricis ,domum introduces Non ,Israel filius è
	מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר
	,eius ingredieris non tui Dei Domini ,domum? eius
	כֶּלֶב בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת
	abominatio quia ,voto omni ? tui Dei Domini ,domum? eius
	יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם׃
	simus vſura ,tibi vſura ,pecuniæ vſura ,tuo fratri ,generalis Non
	לֹא תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ נֶשֶׁךְ כֶּסֶף נֶשֶׁךְ כָּל־דָּבָר
	non tuo fratri & ,fœneratibi Exitanco ,Fœnerabitur quid nebi
	אֲשֶׁר יִשָּׁךְ׃ לַנָּכְרִי תַּשִּׁיךְ וְלְאָחִיךָ לֹא תַשִּׁיךְ
	,Domini Deus ei benedicat ut ,fœneratio ,tibi
	לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח
	,eam possidendam ad ,tuæ ingrediens tu quam? ,terram super tua manus
נשך	יָדְךָ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
ad qui in-	
gredieris, ת	
possidere	
נדר	כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ
	,Domini Deus ei ,votum voueris Cùm
	כִּי דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ וְהָיָה
	,peccatum re in ea non ,vouere differeris non? Et
	בְּךָ חֵטְא׃ וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֵטְא׃
	vomiti quem ,meditam ,facies & ,cultodies meum labiorum? ,profectum
	מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ
	,tuo ore in es locutus quod ,Deo tuo Domino
	לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ׃
	vitas ,eundo? & ,tui foci? vineam in fueris ingressus Cùm?
	כִּי תָבֹא כֶרֶם רֵעֶךָ וְאָכַלְתָּ עֲנָבִים
	,tuo non tuo vase in & ,tuam animam secundum
	כְּנַפְשֶׁךָ שָׂבְעֶךָ וְאֶל כֵּלְיְךָ לֹא תִתֵּן׃
	,fructus degustes & ,tui fœ? tegerem in ,fuerit is ingressus Cùm
	כִּי תָבֹא בְּקִמַּת רֵעֶךָ וְקָטַפְתָּ מְלִילֹת
	,tuo fratri ,gestum super agrotas? non falcem & ,tuus manu in
קום	בְּיָדֶךָ וְחֶרְמֵשׁ לֹא תָנִיף עַל קְמַת רֵעֶךָ׃
	,eris ,Israel filius è ,proximi
	CAP. XXIIII. כה
	non fi ,erit & ,sit fuerit meritus & ,eorum sit accepit Cùm
	כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא
	,feriores & ; ueris nuditatem? ea in quamvis qua ,ea? occulti in grauã imminent
ערה	תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב

Universidad de Deusto
Biblioteca

timidus vt † Quis dicere &, populũ ad loqui pertæsi ædificãt Et
וְיִסְפּוּ הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וְאָמְרוּ מִי־הָאִישׁ הַיָּרֵא
cor liquefiat non & ,suã domũ ad reuertatur & ,Vadat fœdæ te veuer &
וְרַךְ הַלְּבָבוֹ יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּס אֶת־לְבַב
loqui perfecti *confummatæ ,ætis Et ,ium eos fiant ,ium fratrũ
אֶחָיו כְּלִבָּבוֹ׃ וְהָיָה כְּכַלּוֹת הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר
.populi capite in exercitium principes *ordinabũ & ,populum ad
אֶל־הָעָם וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃
clamauerit & ,cũ *super populũm ad ,emittentes ad appropinquauerit Cum
כִּי־תִקְרַב אֶל־עִיר לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ וְקָרָאתָ
aperuerit & ,loui vti populariter pacem si ,eæ Et .pacem eam ad
אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם׃ וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם תַּעֲנְךָ וּפָתְחָה
,tibi remittes & ,tributo ei tibi erũt ,si in tributus populus omnis ,eris & ,ei in
לְךָ וְהָיָה כָּל־הָעָם הַנִּמְצָא בָּהּ יִהְיְלְךָ לָמַס וַעֲבָדְוּךָ׃
.*tributum ,pro tibi eris & ,eæ cum pacem fecerit non si Et
וְאִם לֹא תַשְׁלִים עִמָּךְ וְעָשְׂתָה עִמְּךָ מִלְחָמָה וְצַרְתָּ
pugnabis & ,tua manu in tuus Deus DOMINVS eam dabit Et .eam *super
עָלֶיהָ׃ וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְהִכִּיתָ
,*gladio ad eius masculũ omnem ,mulieres Tamen
אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי־חָרֶב׃ רַק הַנָּשִׁים וְהַטָּף
prædaberis eius *ſuũm ,eius & ,vbi in ,ant quod omne & *quæcunque &
וְהַבְּהֵמָה וְכֹל אֲשֶׁר־יִהְיֶה בָּעִיר כָּל־שְׁלָלָהּ תָּבֹז
DOMINVS *dederit quæ ,tuorum inimicorum *ſuũm *comedes & ,tibi
לְךָ וְאָכַלְתָּ אֶת־שְׁלַל *אֹיְבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
longinquis *vrbibus omnibus facies Sic ,tibi non Deus
אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל־הֶעָרִים הָרְחֹקוֹת
.ipſæ illarum gentium ritũ cuius de non quæ ,vide te ,a ſũm.
מִמְּךָ מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הֵנָּה׃
vrbs Deus DOMINVS *quas ,illarum populorũ ritũ cuius de Tantũ
רַק מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
Quia .*ſpiritum* omnem vinũ cabit non ,hæreditatem ,tibi dat
נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לֹא תְחַיֶּה כָּל־נְשָׁמָה׃ כִּי־
,Pentæũ & ,Chenæ næum ,Emoræi & ,Chananæi ,eas pedes prædeudo
הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי
,tuos Deus DOMINVS tibi præcepit quemadmodũ ,Iebuæi & ,Chananæi
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ Vt
omnes secundum facere vos doceant non *quod Propter
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יְלַמְּדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כְּכֹל
DOMINVS peccetis & ,ſuus dijs ſeruerunt quas ,eorũ abominationes
הוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְחֲטָאתֶם לַיהוָה
multis diebus *vastatum *vastabunt Cùm .vrbẽ Deo Si obſederis
אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים
impellẽdo ,eius lignum *arborem† non ,eã *ſupendio *es†, eam *super pugnando
לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא־תַשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ לִנְרֹחַ
quia* ,ſuccedes non *ſed† & ,comedes ibi ex quia ,ſecurim illud *super†
עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרָת כִּי
*vastãtorem ea cum *faciem a *vrbem† ad ,vagi ,ligneũ ,homo
הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר׃
,ipſum tibi ligneũ non quia *expugnes *quod ligneum Tantùm
רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא־עֵץ מַאֲכָל הוּא
ipſa* quæ ,cinũ arẽ *super malũ ædificabis & ,*succides & ,*arebis ille†
תַּשְׁחִית וְכָרָתָּ וּבָנִיתָ מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר הִוא
.ei dominẽris donec *portam eccum *faciens
עֹשָׂה עִמְּךָ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּהּ׃

CAP. XXI. כא

vnus Deus DOMINVS *quam ,humi *in occiſus fuerit repertus Cùm Si
כִּי־יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ *certa
,eis *poſſideas ut ,tibi dat ,eius terra ,fuerit ſecus ne ,ingro ſit *eius† ,eã *poſſidendã ut† ,tibi dus dat
נֹתֵן לְךָ לָרֶשֶׁת נֹפֵל בַּשָּׂדֶה לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ׃
,ſenes tui & ,tua iudices & ,tui ſenores egredientur Et .*ſenũ *ætas
וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ וּמָדְדוּ אֶל הֶעָרִים
.*ſenũ circumibus *quæ ,ſenũ ad *proximæ ciuitatẽ *eius Et
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ הֶחָלָל׃ וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הֶחָלָל
,*ſenũ eius ,quæ† ,ſenũ ipſius ciuitatis femores capient & *vrbẽ
וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלָה בָקָר אֲשֶׁר לֹא עָבַד
ſenũres faciũt de cerdote Et .*aqua in ſi† ,ſtatis non quæ ,ſecus
בָּהּ אֲשֶׁר לֹא־מָשְׁכָה בְעֹל׃ וְהוֹרִדוּ זִקְנֵי
,*ſenũ non quæ ,*ſorsum ſuccutiunt ad ,vitulam ipſius ciuitatis
הָעִיר הַהִוא אֶת־הָעֶגְלָה אֶל־נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא יֵעָבֵד
.valle in *vtrũque ibi certè ,ſuberes & ,*ſemen*que ea
בּוֹ וְלֹא יִזָּרֵעַ וְעָרְפוּ שָׁם אֶת־הָעֶגְלָה בַּנָּחַל׃
DOMINVS *elegit *ipſe*n* ,quos ,Leui filij ,ſacerdotes accedent Et
וְנִגְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כִּי בָם בָּחַר יְהוָה
:DOMINI nomine in benedicendũ ad & ,ſibi miniſtrãdam ad ,tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה

litera ſecundi ſenſionis omnes Et ;plagę omnis & ,ſit omnis erit eorum ei ſuper &
וְעַל־פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל־רִיב וְכָל־נָגַע׃ וְכִלּוּ זְקֵנֵי
quæ propin- ſeus occi- ſo, ſuper ſuas maiant ,laudabunt ,*reſpon ad *propinqui ipſius ciuitatis
הָעִיר הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל הֶחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל
additũr his ſenores ceſ- uicem *faciem a *vrbem† ad ,valle in *extenuatum *vitulam
הָעֶגְלָה הַעֲרוּפָה בַּנָּחַל׃ וְעָנוּ וְאָמְרוּ יָדֵינוּ לֹא
,Ecpla .viderant non noſtri oculi & ,ſtum ſanguinem effuderunt
שָׁפְכָה אֶת־הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ׃ כַּפֵּר
,ſanguinem des ne & ,DOMINE redemiſti quem ,Iſrael *tui populo*
לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר *פָּדִיתָ יְהוָה וְאַל־תִּתֵּן דָּם
.*ſanguĩ eis *expiabitur* & ,Iſrael tui populi *innocẽtem in innocentem
נָקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְנִכַּפֵּר לָהֶם הַדָּם׃
,*fores qua ,tua *eximitur eo *innocentẽ ſanguinem auferes tu Et
וְאַתָּה תְּבַעֵר הַדָּם הַנָּקִי מִקִּרְבֶּךָ כִּי הַיָּשָׁר
.*ſeſtum ad ,tuis agetis egreſſus Cùm .DOMINI oculis in *ſeſtum
בְּעֵינֵי יְהוָה׃ כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל
,tua manu in tuus Deus DOMINVS *eam† dederit & ,tuos inimicos
אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ
,eius captiuitatem *captiuorũ† &
וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ׃ וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת
.vxorem in ,tibi *eqeus† & ,ea in *te dominẽris† & ,*forma pulchram
יְפַת תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָּהּ וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה׃
,*ſuum caput radet & ,*tuæ domũ ,medium in eã introducet Et
וַהֲבֵאתָהּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְּחָה אֶת רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה
,*de *ſuo† ſupẽ captiuitatis veſtimentum *remouebit* & ,ſuos ongues
אֶת צִפָּרְנֶיהָ׃ וְהֵסִירָה אֶת שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ מֵעָלֶיהָ
,eam *ſuam patrem *ſleet & ,*ua ad ingredietis poſtea & ,*dierum
וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ וּבָכְתָה אֶת־אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יָרֵחַ
,tibi eris & ,ſeus maritus eius & ,eã ad ingredietis poſtea & ,dierum
יָמִים וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ
,*ſuę animę ea dimittes & ,ea in cõplacuerit non ſi ,eris Et .vxorem in
לְאִשָּׁה׃ וְהָיָה אִם לֹא חָפַצְתָּ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ
quod *pro ,eã ſecundũ *ſuã *ſponte ,ea in cõplacuerit non ſi ,eris Et
וּמָכֹר לֹא תִמְכְּרֶנָּה בַּכָּסֶף לֹא תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת
vxoẽ duæ viro ſunt cùm Si .*ſeruitutẽ *ſeruã
עֲנִיָּתָהּ׃ כִּי־תִהְיֶיןָ לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת
,*ſuę animę ea dimittes & ,ea in cõplacuerit non ſi ,eris Et .vxorem in
וְשִׂנוּאָה וְיָלְדוּ־לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה
,*ſuę animę ea dimittes & ,ea in cõplacuerit non ſi ,eris Et .vxorem in
וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לִשְׂנוּאָה׃ וְהָיָה בְּיוֹם הַנְחִילוֹ
primogenitus *primogenitæ *primogenitũ* *ſuorũ ,portetit non *ſit ea quæ ,ſuos ſibi
אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר
primogenitũ* exoſſe *ſibi facies *ſuper† dilectũ filium
אֶת בֶּן־הָאֲהוּבָה עַל פְּנֵי בֶן הַשִּׂנוּאָה הַבְּכֹר׃
,*ſi & *dandũ† ,agnoſcet exoſſe filium primogenitum Quia
כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשִּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֵת לוֹ פִּי
primũ* ipſe quia ,ei factũ inoentum quod omni in *datum
שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית
.primogenitũræ ius *ei† ,eius fortitudinis
אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה׃
obediens *ſit* non ,rebellis & ,declinãs filius ,vno fuerit Cùm
כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ
*matri & ,eum cõprehenerint & ,ſue matris *voci & ,ſui patris *vocẽ in
בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע
obtemperet & ,eius mater & ,eius pater *eum in *opprobrium Et .*eis ad
אֲלֵיהֶם׃ וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ
dicent Et .ciuitatis ſuæ portam ad & ,eius ciuitatis ſeniores ad eum
אֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ׃
ipſe non ,rebellis & ,declinãs ille noſter Filius .eius ciuitatis ſeniores ad
וְאָמְרוּ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ
hominẽs omnes eum *virum* Et .*potatus & ,*exurat ,nabe uec in obedies
שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא׃ וּרְגָמֻהוּ כָּל־אַנְשֵׁי
,ois & *ſua *ſenũs ex nauli auferes & *morieris & ,lapidibus in eius *ciuitatis
עִירוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ וְכָל־
.ciuitatẽ *ſuã ,audiẽtes & ,timẽtes Iſrael
יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ׃
,Fuerit ſtuprũ &, mortis iudicij peccatũ vinc in fuerit cum Et
וְכִי־יִהְיֶה בְּאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט מָוֶת וְהוּמָת
eius cadauer pernoctabit Non .ligno *ſuper eum ſuſpendẽris &
וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל עֵץ׃ לֹא תָלִין נִבְלָתוֹ
,quia ,ipſã die in eum *pecties ſepeliendo quia* ,ligno *ſuper
עַל הָעֵץ כִּי קָבֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־קִלְלַת
DOMINVS quã ,tuam hæreũ cõtaminabis non & ,*ſuſpendẽs Dei
אֱלֹהִים תָּלוּי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־אַדְמָתְךָ אֲשֶׁר יְהוָה
.hæreditatem *tibi Deus eum Dens
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃

in puella. ,ſui patris domũ oſtium ad puellam educent Et ;puella
לְנַעֲרָ׃ וְהוֹצִיאוּ אֵת הַנַּעֲרָ אֶל פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ
quia ,monetur & ,lapidibus in eius ciuitatis homines eam lapidabunt &
וְסָקְלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וְמֵתָה כִּי
prauitatem *ſuã auferes & ,*ſui patris domũ* fornicando ,Iſrael in *ſuliuum* fecit
עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ
.tuo *meretrix ex malum
הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
,marito maritata mulierẽ cum *mœchẽs vir fuerit reperrus Cùm Si coitus
כִּי יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם אִשָּׁה בְּעֻלַת בַּעַל
,mulierẽ cum *mœchatus vir ;ipſi ambo etiam morientur &
וּמֵתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם הָאִשָּׁה
.Iſrael ex malum auferes & ;mulier &
וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל׃
eam repererit & ,viro deſponſata virgo puella fuerit Cùm Si
כִּי יִהְיֶה נַעֲרָ בְּתוּלָה מְאֹרָשָׂה לְאִישׁ וּמְצָאָהּ
ipſo*ambo educetis Et ;ea cum *cubuerit & ,ciuitate in vir
אִישׁ בָּעִיר וְשָׁכַב עִמָּהּ׃ וְהוֹצֵאתֶם אֶת־שְׁנֵיהֶם
,lapidibus in eos lapidabitis & ,eius ciuitatis portam ad
אֶל שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וְסְקַלְתֶּם אֹתָם בָּאֲבָנִים
.eo *cruciatum clamauit non quòd *vrbem *ſuper ,Puellam & ,*morieentur &
וָמֵתוּ אֶת הַנַּעֲרָ עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צָעֲקָה בָּעִיר
,*ſui proximi vxorem humiliauit quòd *vrbem *ſuper ,virum &
וְאֶת הָאִישׁ עַל דְּבַר אֲשֶׁר עִנָּה אֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ
.*ſuorũmeus ex malum auferes &
וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
,deſponſatam puellam vir reperierit agro in ſi Et
כִּי יִמְצָא אִישׁ אֶת־הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה בַּשָּׂדֶה
qui vir morietur & ,ea cum coierit & ,vir eam *in apprehẽderit &
וְהֶחֱזִיק בָּהּ הָאִישׁ וְשָׁכַב עִמָּהּ וּמֵת הָאִישׁ אֲשֶׁר
non .*uirum* facies non puellæ Et .*ipſe*ruam ea cum *cubuit
שָׁכַב עִמָּהּ לְבַדּוֹ׃ וְלַנַּעֲרָ לֹא תַעֲשֶׂה דָבָר אֵין
,*ſuper vir *inſurgens* quemodòmodum nam ,mortis peccatum puellæ *
לַנַּעֲרָ חֵטְא מָוֶת כִּי כַּאֲשֶׁר יָקוּם אִישׁ עַל
,*ſibi *eum* coeritis & ,*anima ſuam ,ſuam
רֵעֵהוּ וְרָצָחוֹ נֶפֶשׁ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה׃
non & ,deſponſata puella clamauit ,eam reperit agro in Quia
כִּי בַשָּׂדֶה מָצָא הַנַּעֲרָ הַמְאֹרָשָׂה וַתִּצְעַק
quæ virginem puellam vir repererit Cùm .ei ſeruatur †
וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ׃ כִּי־יִמְצָא אִישׁ נַעֲרָ בְּתוּלָה אֲשֶׁר
,*facturus inuenit & ,ea cum *cubuerit & ,eã apprehẽderit & ,eſt deſponſata non
לֹא־אֹרָשָׂה וְתָפַשׂ בָּהּ וְשָׁכַב עִמָּהּ וְנִמְצָאוּ׃
,*ergẽtem quinquaginta puellæ patri ea cum coitus vir dabit Et
וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף
eã diminuere poterit non ,eã *expreſſa quòd eõ *per ,vxorem ea ei &
וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא־יוּכַל שַׁלְּחָהּ
,ſui patris vxorem *in capiet Non ,ſuis diebus omnibus
כָּל־יָמָיו׃ לֹא־יִקַּח אִישׁ אֶת־אֵשֶׁת אָבִיו
.ſui patris *lẽm diſcooperiet neque
וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו׃

CAP. XXIII. כג

,*ſectionis† abſciſſione & ,†amtritione ſexus ingredietur Non ;vertit†
לֹא־יָבֹא פְצוּעַ דַּכָּא וְכָרוּת שָׁפְכָה לֹא יָבֹא
.DOMINI eccleſiam in
בִּקְהַל יְהוָה׃
generatiũne Etiam .DOMINI *eccleſiam in ſpurius ingredietur Non
לֹא־יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְהוָה גַּם דּוֹר
.DOMINI eccleſiam in ſũ ingredietur non ,decima
עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְהוָה׃
Etiã .DOMINI eccleſia in Moabites & ,Hammonites ingredietur Non
לֹא־יָבֹא עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל יְהוָה גַּם
in vſq; DOMINI eccleſia in ſũ ingredietur non decima generatione
דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא־יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְהוָה עַד
,*one ita* ,vos *præmeruntur non quòd cibo *ſuper ,ſeculum
עוֹלָם׃ עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם
*quamdiu e- *aqua merẽde conducta qua & ,Aegypto ex vn *egredienti in* ,via in *aqua in &
וּבַמַּיִם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאֲשֶׁר שָׂכַר
,*ſuorum ducem Atur* Pethor de Beleor filium Balaam te *ſuper†
עָלֶיךָ אֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר מִפְּתוֹר אֲרַם נַהֲרַיִם
ad .audius tuus Deus DOMINVS *voluit non Et .tibi *maledictum* ad
לְקַלְלֶךָּ׃ וְלֹא אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל
,*benedictione in *maledictione* *iberunt Deus DOMINVS *obſeruit & ,Balaam
בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה
.tuus Deus DOMINVS te *dedit quia
כִּי אֲהֵבְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

præcepi non quod ,ceteroru militiæ omni vel ,hunc vel ,filii &
וּשְׁפֹטִ֣ים וְשֹׁטְרִ֗ים תִּתֶּן־לְךָ֙ בְּכָל־שְׁעָרֶ֙יךָ֙ אֲשֶׁ֣ר יְהוָ֧ה אֱלֹהֶ֛יךָ נֹתֵ֥ן לְךָ֖ לִשְׁבָטֶ֑יךָ וְשָׁפְט֥וּ אֶת־הָעָ֖ם מִשְׁפַּ֥ט צֶֽדֶק׃
לֹא־תַטֶּ֥ה מִשְׁפָּ֖ט לֹא־תַכִּ֣יר פָּנִ֑ים וְלֹ֤א תִקַּח־שֹׁ֙חַד֙ כִּ֣י הַשֹּׁ֔חַד יְעַוֵּ֥ר עֵינֵ֖י חֲכָמִ֑ים וְיסַלֵּ֖ף דִּבְרֵ֥י צַדִּיקִֽם׃
צֶ֥דֶק צֶ֛דֶק תִּרְדֹּ֖ף לְמַ֣עַן תִּחְיֶ֔ה וְיָרַשְׁתָּ֙ אֶת־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ נֹתֵ֥ן לָֽךְ׃
לֹא־תִטַּ֥ע לְךָ֛ אֲשֵׁרָ֖ה כָּל־עֵ֑ץ אֵ֚צֶל מִזְבַּ֣ח יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ אֲשֶׁ֥ר תַּעֲשֶׂה־לְּךָ֖ מַצֵּבָֽה׃
וְלֹֽא־תָקִ֥ים לָ֖ךְ אֲשֶׁ֣ר שָׂנֵ֑א יְהוָ֖ה אֱלֹהֶֽיךָ׃
לֹֽא־תִזְבַּ֞ח לַיהוָ֣ה אֱלֹהֶ֗יךָ שׁ֚וֹר וָשֶׂ֔ה אֲשֶׁר־יִהְיֶ֥ה בּ֖וֹ מ֣וּם כֹּ֣ל דָּבָ֑ר כִּ֥י תוֹעֲבַ֥ת יְהוָ֖ה אֱלֹהֶ֥יךָ הֽוּא׃
כִּֽי־יִמָּצֵ֣א בְקִרְבְּךָ֗ בְּאַחַ֤ד שְׁעָרֶ֙יךָ֙ אֲשֶׁ֣ר יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ נֹתֵ֥ן לָ֖ךְ אִ֣ישׁ אוֹ־אִשָּׁ֑ה אֲשֶׁ֤ר יַעֲשֶׂה֙ אֶת־הָרַ֣ע בְּעֵינֵ֣י יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ לַעֲבֹ֖ר בְּרִיתֽוֹ׃
וַיֵּלֶךְ֙ וַיַּעֲבֹ֣ד אֱלֹהִ֔ים וַיִּשְׁתַּחוּ־לָהֶ֖ם וְלַשֶּׁ֣מֶשׁ א֣וֹ לַיָּרֵ֑חַ וְלכָל־צְבָ֥א הַשָּׁמַ֖יִם אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־צִוִּֽיתִי׃
וְהֻגַּ֣ד לְךָ֔ וְשָׁמַעְתָּ֖ וְדָרַשְׁתָּ֣ הֵיטֵ֑ב וְהִנֵּ֣ה אֱמֶ֗ת נָכ֚וֹן הַדָּבָ֔ר נֶעֶשְׂתָ֥ה הַתּוֹעֵבָ֖ה הַזֹּ֥את בְּיִשְׂרָאֵֽל׃
וְהוֹצֵאתָ֞ אֶת־הָאִ֣ישׁ הַה֗וּא אוֹ֤ אֶת־הָאִשָּׁה֙ הַהִ֣וא אֲשֶׁ֣ר עָשׂ֣וּ אֶת־הַדָּבָ֣ר הָרָ֣ע הַזֶּ֔ה אֶל־שְׁעָרֶ֖יךָ אֶת־הָאִ֣ישׁ אוֹ־אֶת־הָאִשָּׁ֑ה וּסְקַלְתָּ֥ם בָּאֲבָנִ֖ים וָמֵֽתוּ׃
עַל־פִּ֣י שְׁנַ֤יִם עֵדִים֙ אוֹ־שְׁלֹשָׁ֣ה עֵדִ֔ים יוּמַ֖ת הַמֵּ֑ת לֹ֥א יוּמַ֛ת עַל־פִּ֥י עֵ֖ד אֶחָֽד׃
יַ֣ד הָעֵדִ֗ים תִּֽהְיֶה־בּוֹ֙ בָּרִאשׁוֹנָ֣ה לַהֲמִיתוֹ֔ וְיַ֥ד כָּל־הָעָ֖ם בָּאַחֲרֹנָ֑ה וּבִעַרְתָּ֥ הָרָ֖ע מִקִּרְבֶּֽךָ׃
כִּֽי־יִפָּלֵ֨א מִמְּךָ֤ דָּבָר֙ לַמִּשְׁפָּ֔ט בֵּ֥ין דָּ֖ם לְדָ֑ם בֵּ֣ין דִּ֔ין לְדִ֔ין וּבֵ֥ין נֶ֖גַע לָנֶ֑גַע דִּבְרֵ֥י רִיבֹ֛ת בִּשְׁעָרֶ֖יךָ וְקַמְתָּ֣ וְעָלִ֔יתָ אֶל־הַמָּק֕וֹם אֲשֶׁ֥ר יִבְחַ֖ר יְהוָ֥ה אֱלֹהֶֽיךָ׃
וּבָאתָ֗ אֶל־הַכֹּהֲנִים֙ הַלְוִיִּ֔ם וְאֶל־הַשֹּׁפֵ֖ט אֲשֶׁ֣ר יִהְיֶ֣ה בַּיָּמִ֑ים וְדָרַשְׁתָּ֙ וְהִגִּ֣ידוּ לְךָ֔ אֵ֖ת דְּבַ֥ר הַמִּשְׁפָּֽט׃
וְעָשִׂ֗יתָ עַל־פִּי֙ הַדָּבָ֔ר אֲשֶׁ֥ר יַגִּ֖ידוּ לְךָ֑ מִן־הַמָּק֣וֹם הַה֔וּא אֲשֶׁ֥ר יִבְחַ֖ר יְהוָ֥ה וְשָׁמַרְתָּ֖ לַעֲשׂ֥וֹת כְּכֹ֖ל אֲשֶׁ֥ר יוֹר֖וּךָ׃
עַל־פִּ֣י הַתּוֹרָ֗ה אֲשֶׁ֤ר יוֹרוּךָ֙ וְעַל־הַמִּשְׁפָּ֔ט אֲשֶׁ֥ר יֹאמְר֖וּ לְךָ֑ תַּעֲשֶׂ֗ה לֹ֤א תָסוּר֙ מִן־הַדָּבָ֔ר אֲשֶׁ֥ר יַגִּ֖ידוּ לְךָ֑ יָמִ֥ין וּשְׂמֹֽאל׃
וְהָאִ֗ישׁ אֲשֶׁ֤ר יַעֲשֶׂה֙ בְּזָד֔וֹן לְבִלְתִּ֥י שְׁמֹ֖עַ אֶל־הַכֹּהֵ֣ן הָעֹמֵ֣ד לְשָׁרֵ֣ת שָׁ֔ם אֶת־יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ א֣וֹ אֶל־הַשֹּׁפֵ֑ט וּמֵ֣ת הָאִ֣ישׁ הַה֗וּא וּבִעַרְתָּ֥ הָרָ֖ע מִיִּשְׂרָאֵֽל׃
וְכָל־הָעָ֖ם יִשְׁמְע֣וּ וְיִרָ֑אוּ וְלֹ֥א יְזִדּ֖וּן עֽוֹד׃
כִּֽי־תָבֹ֞א אֶל־הָאָ֣רֶץ אֲשֶׁר־יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֗יךָ נֹתֵ֤ן לָךְ֙ וִֽירִשְׁתָּ֣הּ וְיָשַׁבְתָּ֣ בָּ֔הּ וְאָמַרְתָּ֙ אָשִׂ֣ימָה עָלַ֔י מֶ֖לֶךְ כְּכָל־הַגּוֹיִ֖ם אֲשֶׁ֥ר סְבִיבֹתָֽי׃
שׂ֣וֹם תָּשִׂ֤ים עָלֶ֙יךָ֙ מֶ֔לֶךְ אֲשֶׁ֥ר יִבְחַ֖ר יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֑יךָ מִקֶּ֣רֶב אַחֶ֔יךָ תָּשִׂ֥ים עָלֶ֖יךָ מֶ֑לֶךְ לֹ֥א תוּכַ֛ל לָתֵ֥ת עָלֶ֖יךָ אִ֥ישׁ נָכְרִ֖י אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־אָחִ֖יךָ הֽוּא׃
רַ֣ק לֹֽא־יַרְבֶּה־לּ֗וֹ סוּס֙ וְלֹֽא־יָשִׁ֣יב אֶת־הָעָ֣ם מִצְרַ֔יְמָה לְמַ֥עַן הַרְבּ֖וֹת סוּס וַיהוָ֣ה אָמַ֤ר לָכֶם֙ לֹ֣א תֹסִפ֣וּן לָשׁ֔וּב בַּדֶּ֖רֶךְ הַזֶּ֑ה עֽוֹד׃
וְלֹֽא־יַרְבֶּה־לּ֣וֹ נָשִׁ֔ים וְלֹ֥א יָס֖וּר לְבָב֑וֹ וְכֶ֣סֶף וְזָהָ֗ב לֹ֥א יַרְבֶּה־לּ֖וֹ מְאֹֽד׃
וְהָיָ֗ה כְּשִׁבְתּוֹ֙ עַל־כִּסֵּ֣א מַמְלַכְתּ֔וֹ וְכָתַ֥ב לוֹ֙ אֶת־מִשְׁנֵ֣ה הַתּוֹרָ֣ה הַזֹּ֔את עַל־סֵ֖פֶר מִלִּפְנֵ֥י הַכֹּהֲנִ֖ים הַלְוִיִּֽם׃
וְהָיְתָ֣ה עִמּ֔וֹ וְקָרָ֥א בּ֖וֹ כָּל־יְמֵ֣י חַיָּ֑יו

,pars Leui tribui omni , Leuitis sacerdotibus erit Non
לְמַ֣עַן יִלְמַ֗ד לְיִרְאָה֙ אֶת־יְהוָ֣ה אֱלֹהָ֔יו לִשְׁמֹ֕ר אֶת־
Ex fœtendum ad ,ista ,tantus & ,illius legis verba omnia
כָּל־דִּבְרֵ֥י הַתּוֹרָ֖ה הַזֹּ֣את וְאֶת־הַחֻקִּ֣ים הָאֵ֑לֶּה לַעֲשׂתָֽם׃
Vt non ele-
à declinet non pro & ,suis fratribus & ,eius cor ,eleuari non Pro-
לְבִלְתִּ֤י רוּם־לְבָבוֹ֙ מֵאֲחָ֣יו וּלְבִלְתִּ֥י סוּר־מִן־
fluum regnum super dies prolonget ut ,filiisque & ,domui ,præcepto
הַמִּצְוָ֖ה יָמִ֣ין וּשְׂמֹ֑אול לְמַ֣עַן יַאֲרִ֤יךְ יָמִים֙ עַל־מַמְלַכְתּ֔וֹ הֽוּא־וּבָנָ֖יו בְּקֶ֥רֶב יִשְׂרָאֵֽל׃
Israel Iuramne in eius filij & ,ipse

CAP. XVIII. יח

,pars Leui tribui omni , Leuitis sacerdotibus erit Non
לֹֽא־יִהְיֶ֨ה לַכֹּהֲנִ֜ים הַלְוִיִּ֗ם כָּל־שֵׁ֙בֶט֙ לֵוִ֔י חֵ֖לֶק
Oblationes
וְנַחֲלָ֣ה עִם־יִשְׂרָאֵ֑ל אִשֵּׁ֤י יְהוָה֙ וְנַחֲלָת֔וֹ יֹאכֵֽלוּ׃
medio
Dominvs ,fauni fructu nutrire in ei ,erit non hæreditas Et
וְנַחֲלָה֙ לֹא־יִהְיֶה־לּ֣וֹ בְקֶ֔רֶב אַחָ֖יו יְהוָ֣ה
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
הֽוּא נַחֲלָת֑וֹ כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבֶּר־לֽוֹ׃
Stomachum. Primitias
sacrificantibus à ,populo à ,sacerdotum iudicium erit hoc Et
וְזֶ֣ה יִהְיֶ֤ה מִשְׁפַּט־הַכֹּהֲנִים֙ מֵאֵ֣ת הָעָ֔ם מֵאֵ֖ת זֹבְחֵ֣י
,brachium sacerdoti dabet & ,parui pecus hoc ,boumi fiue ,sacrificium
הַזֶּ֑בַח אִם־שׁ֣וֹר אִם־שֶׂ֔ה וְנָתַ֥ן לַכֹּהֵ֖ן הַזְּרֹ֥עַ
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &
קֵ֖בַ vel
וְהַלְחָיַ֣יִם וְהַקֵּבָ֑ה׃ רֵאשִׁ֣ית דְּגָנְךָ֣ תִירֹשְׁךָ֣
ipsa in Quia ,ei dabis ,ei præcepit ,eum fore primitiæ & ,tui vinum olei &
וְיִצְהָרֶ֔ךָ וְרֵאשִׁ֥ית גֵּ֖ז צֹאנְךָ֥ תִּתֶּן־לֽוֹ׃ כִּי־בוֹ
primitias
ministrādi ad ,stando ad ,suis retinuit ,eligit e ex De Dominvs elegere
בָחַ֤ר יְהוָה֙ אֱלֹהֶ֔יךָ מִכָּל־שְׁבָטֶ֔יךָ לַעֲמֹ֥ד לְשָׁרֵ֖ת
,dicimus amminist ,eius filij & ,ipse ,Domini nomine in
בְּשֵׁ֣ם יְהוָ֔ה הוּא֙ וּבָנָ֔יו כָּל־הַיָּמִֽים׃
Sacrifica
quo ,Israel omni ex ,eorum patrum in ,una Leuita venerit cum Et
וְכִֽי־יָבֹ֤א הַלֵּוִי֙ מֵאַחַ֣ד שְׁעָרֶ֔יךָ מִכָּל־יִשְׂרָאֵ֖ל אֲשֶׁ֣ר
,fiat ,una ,ministrabit & ,Dominvs elegerit quem ,locum
הוּא־גָ֑ר שָׁ֖ם וּבָ֥א בְכָל־אַוַּ֖ת נַפְשׁ֑וֹ אֶל־הַמָּק֕וֹם אֲשֶׁ֥ר יִבְחָֽר׃
Leuitæ fui fratres eius ex ,fui Dei
וְשֵׁרֵ֗ת בְּשֵׁם֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהָ֔יו כְּכָל־אֲחָ֥יו הַלְוִיִּ֖ם
,Dominvs ,fauent ut ibi ,stantes
הָעֹמְדִ֥ים שָׁ֖ם לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃
,paribus super ea ven ditionis pretio præter ,comedes parte vt Patrum
חֵ֣לֶק כְּחֵ֔לֶק יֹאכֵ֖לוּ לְבַ֣ד מִמְכְּרֵ֥י אֲבֹתָֽיו׃
Ne magus,
לֹא־יִמָּצֵ֨א בְךָ֜ מַעֲבִ֣יר בְּנ֗וֹ וּמַקְסֵ֙ם֙ מְקוֹסֵ֔ם
,auguriū & ,maleficus
וְחֹבֵ֖ר חָ֑בֶר׃ וְשֹׁאֵ֣ל אוֹב֩ וְיִדְּעֹנִ֨י וְדֹרֵ֥שׁ אֶל־הַמֵּתִֽים׃
,mortuis & ,quæstus & ,fiduciā & ,pythonem interrogans &
כִּ֣י תוֹעֲבַ֤ת יְהוָה֙ כָּל־עֹשֵׂ֣ה אֵ֔לֶּה וּבִגְלַ֣ל הַתּוֹעֵבֹ֔ת
propter & hæc facies ,omnis Dominī abominatio Quia
הָאֵ֥לֶּה יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ מוֹרִ֣ישׁ אוֹתָ֑ם מִפָּנֶֽיךָ׃
eis ,ejus tuus Deus Dominvs ille abominationes
תָּמִ֖ים תִּֽהְיֶ֥ה עִם־יְהוָ֥ה אֱלֹהֶֽיךָ׃
,tuo Deo Domino cum eris Consummatus ,tua facietis à
כִּ֣י הַגּוֹיִ֣ם הָאֵ֔לֶּה אֲשֶׁ֥ר אַתָּ֖ה יוֹרִ֣ישׁ אוֹתָ֑ם
,ea ,ejus ,ipse gentes Quia ,ex expulsu is quas
אֶל־מְעוֹנְנִ֥ים וְאֶל־קֹסְמִ֖ים יִשְׁמָ֣עוּ וְאַתָּ֗ה לֹא־כֵ֙ן נָתַ֙ן לְךָ֣ יְהוָ֣ה
tuus Deus
אֱלֹהֶֽיךָ׃
tibi faciet ,Ergo sicut tuis fratribus è tuo interiori ex Propheta tuus
נָבִ֨יא מִקִּרְבְּךָ֜ מֵאַחֶ֗יךָ כָּמ֙וֹנִי֙ יָקִ֣ים לְךָ֔
,audietis eum ad ,cunctis Deus Dominvs
יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֑יךָ אֵלָ֣יו תִּשְׁמָעֽוּן׃
tuo Deo Domino cum à postulasti quæ omnia Secundum
כְּכֹ֣ל אֲשֶׁר־שָׁאַלְתָּ֣ מֵעִ֣ם יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֗יךָ
vocem audiendam ad ,addam Non ,dicebā ,eorum die in ,Choreb in
בְּחֹרֵ֣ב בְּי֣וֹם הַקָּהָ֔ל לֵאמֹ֕ר לֹֽא אֹסִ֥ף לִשְׁמֹ֛עַ אֶת־קוֹל
ipse & ,ultra magnum ignem ,videbo non ,illum
יְהוָ֥ה אֱלֹהָ֖י וְאֶת־הָאֵ֣שׁ הַגְּדוֹלָ֣ה הַזֹּ֔את לֹ֥א אֶרְאֶ֖ה עֽוֹד
,Dei Dominī ,moriar non & ,amplius
וְלֹ֥א אָמֽוּת׃

,sunt locuti quæ ,fecere Bona ,me ad Dominvs dixit Et
וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֵלָ֑י הֵיטִ֖יבוּ אֲשֶׁ֥ר דִּבֵּֽרוּ׃
,Ex fœtendum ad ,ista ,tantus & ,illius legis verba omnia
נָבִ֨יא אָקִ֤ים לָהֶם֙ מִקֶּ֣רֶב אֲחֵיהֶ֔ם כָּמ֖וֹךָ וְנָתַתִּ֥י
dabo & ,tru sicut eorū fratrum ,meorum de eis ,suscitabo Prophetam
דְּבָרַ֛י בְּפִ֖יו וְדִבֶּ֣ר אֲלֵהֶ֑ם אֵ֚ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר אֲצַוֶּ֔נּוּ
,præcepero ego que omnia eos ad loquetur & ,eius ore in mea verba
וְהָיָ֗ה הָאִישׁ֙ אֲשֶׁ֣ר לֹֽא־יִשְׁמַ֣ע אֶל־דְּבָרַ֔י אֲשֶׁ֥ר יְדַבֵּ֖ר
,ei præcepero ego quod ,meo nomine in verbum loquetur quis & ,ego
בִּשְׁמִ֑י אָנֹכִ֖י אֶדְרֹ֥שׁ מֵעִמּֽוֹ׃
,ei ,ipse ,Israel ex requiram ego ,eo cum à requiram ego ,meo nomine in
אַ֚ךְ הַנָּבִ֔יא אֲשֶׁ֥ר יָזִ֛יד לְדַבֵּ֥ר דָּבָ֖ר בִּשְׁמִ֑י
,prophetes Veruntamen ,eo cum à requiram ego ,meo nomine in
אֲשֶׁ֨ר לֹֽא־צִוִּיתִ֜יו לְדַבֵּ֗ר וַאֲשֶׁ֤ר יְדַבֵּר֙ בְּשֵׁ֣ם אֱלֹהִ֣ים אֲחֵרִ֔ים
,ei præcepi nō quod ,meo nomine in verbum loquetur qui & ,egerit superbiē ex
וּמֵ֥ת הַנָּבִ֖יא הַה֑וּא׃ וְכִ֤י תֹאמַר֙ בְּלִבֶּ֔ךָ אֵיכָ֣ה נֵדַ֔ע
,ei præcepit ,ego quod ,meo nomine in ,verbum loquetur qui & ,ille ,mortietur
אֶת־הַדָּבָ֖ר אֲשֶׁ֣ר לֹא־דִבְּר֑וֹ יְהוָֽה׃
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
אֲשֶׁ֤ר יְדַבֵּר֙ הַנָּבִ֣יא בְּשֵׁ֣ם יְהוָ֔ה וְלֹ֥א יִהְיֶ֖ה הַדָּבָ֑ר
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &
וְלֹ֣א יָקֹ֔ם הַדָּבָ֕ר אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־דִבְּר֖וֹ יְהוָ֑ה
,ei dabis ,ei præcepit ,eum fore primitiæ & ,tui vinum olei &
בְּזָד֤וֹן דִּבְּרוֹ֙ הַנָּבִ֣יא הַה֔וּא לֹ֥א תָג֖וּר מִמֶּֽנּוּ׃
primitias
ministrādi ad ,stando ad ,suis retinuit ,eligit e ex De Dominvs elegere
וְכִ֤י תֹאמַר֙ בְּלִבֶּ֔ךָ אֵיכָ֣ה נֵדַ֔ע אֶת־הַדָּבָ֖ר
,dicimus amminist ,eius filij & ,ipse ,Domini nomine in
אֲשֶׁ֣ר לֹא־דִבְּר֑וֹ יְהוָֽה׃
,fauni fructu nutrire in ei ,erit non hæreditas Et
אֲשֶׁ֤ר יְדַבֵּר֙ הַנָּבִ֣יא בְּשֵׁ֣ם יְהוָ֔ה וְלֹ֥א יִהְיֶ֖ה הַדָּבָ֑ר
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
וְלֹ֣א יָקֹ֔ם הַדָּבָ֕ר אֲשֶׁ֥ר לֹֽא־דִבְּר֖וֹ יְהוָ֑ה
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &
בְּזָד֤וֹן דִּבְּרוֹ֙ הַנָּבִ֣יא הַה֔וּא לֹ֥א תָג֖וּר מִמֶּֽנּוּ׃
,ei dabis ,ei præcepit ,eum fore primitiæ & ,tui vinum olei &
כִּֽי־יַכְרִ֣ית יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֗יךָ אֶת־הַגּוֹיִם֙ אֲשֶׁ֣ר יְהוָ֣ה
primitias
ministrādi ad ,stando ad ,suis retinuit ,eligit e ex De Dominvs elegere
אֱלֹהֶ֣יךָ נֹתֵ֣ן אֶת־אַרְצָ֔ם וְיָרַשְׁתָּ֖ אֹתָ֑ם וְיָשַׁבְתָּ֖
,dicimus amminist ,eius filij & ,ipse ,Domini nomine in
בְּעָרֵ֥יהֶם וּבְבָתֵּיהֶֽם׃
,fauni fructu nutrire in ei ,erit non hæreditas Et
שָׁל֣וֹשׁ עָרִ֔ים תַּבְדִּ֥יל לְךָ֖ בְּת֥וֹךְ אַרְצְךָ֑ אֲשֶׁ֥ר
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
יְהוָ֥ה אֱלֹהֶ֖יךָ נֹתֵ֥ן לְךָ֖ לְרִשְׁתָּֽהּ׃
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &
תָּכִ֣ין לְךָ֣ הַדָּ֔רֶךְ וְשִׁלַּשְׁתָּ֖ אֶת־גְּב֣וּל
,ei dabis ,ei præcepit ,eum fore primitiæ & ,tui vinum olei &
primitias
ministrādi ad ,stando ad ,suis retinuit ,eligit e ex De Dominvs elegere
אַרְצְךָ֑ אֲשֶׁ֤ר יַנְחִֽילְךָ֙ יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֔יךָ וְהָיָ֖ה
,dicimus amminist ,eius filij & ,ipse ,Domini nomine in
לָנ֥וּס שָׁ֖מָּה כָּל־רֹצֵֽחַ׃
,fauni fructu nutrire in ei ,erit non hæreditas Et
וְזֶ֣ה דְּבַר־הָרֹצֵ֗חַ אֲשֶׁ֤ר יָנוּס֙ שָׁ֣מָּה וְחָיָ֔ה
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
אֲשֶׁ֥ר יַכֶּ֛ה אֶת־רֵעֵ֖הוּ בִּבְלִ֣י דַ֑עַת
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &
וְה֣וּא לֹא־שֹׂנֵ֣א לוֹ֮ מִתְּמ֣וֹל שִׁלְשֹׁם׃
,ei dabis ,ei præcepit ,eum fore primitiæ & ,tui vinum olei &
וְאָשַׁ֗ל אֶל־אַחַ֤ת מִן־הָעָרִים֙ הָאֵ֔לֶּה וָחָֽי׃
primitias
ministrādi ad ,stando ad ,suis retinuit ,eligit e ex De Dominvs elegere
פֶּן־יִרְדֹּ֤ף גֹּאֵל֙ הַדָּ֔ם אַחַ֖ר הָרֹצֵ֑חַ כִּֽי־יֵחַ֣ם לְבָב֔וֹ
,dicimus amminist ,eius filij & ,ipse ,Domini nomine in
וְהִשִּׂגוֹ֙ כִּֽי־אֹרַ֣ךְ הַדֶּ֔רֶךְ וְהִכָּ֥הוּ נֶ֖פֶשׁ וְלֹא־מִשְׁפַּ֣ט מָ֑וֶת
,fauni fructu nutrire in ei ,erit non hæreditas Et
כִּ֥י לֹא־שׂנֵ֖א ה֥וּא לוֹ֙ מִתְּמ֣וֹל שִׁלְשֹֽׁם׃
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
עַל־כֵּ֣ן אָנֹכִ֤י מְצַוְּךָ֙ לֵאמֹ֔ר שָׁל֥וֹשׁ עָרִ֖ים תַּבְדִּ֥יל לָֽךְ׃
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &
כִּֽי־יַרְחִ֣יב יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֗יךָ אֶת־גְּבֻלְךָ֙ כַּאֲשֶׁ֣ר נִשְׁבַּ֔ע
,ei dabis ,ei præcepit ,eum fore primitiæ & ,tui vinum olei &
primitias
ministrādi ad ,stando ad ,suis retinuit ,eligit e ex De Dominvs elegere
לַאֲבֹתֶ֑יךָ וְנָתַ֣ן לְךָ֔ אֶת־כָּל־הָאָ֖רֶץ אֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר
,dicimus amminist ,eius filij & ,ipse ,Domini nomine in
לָתֵ֥ת לַאֲבֹתֶֽיךָ׃
,fauni fructu nutrire in ei ,erit non hæreditas Et
כִּֽי־תִשְׁמֹ֣ר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָ֣ה הַזֹּ֗את לַעֲשֹׂתָ֛הּ
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
אֲשֶׁ֥ר אָנֹכִ֖י מְצַוְּךָ֣ הַיּ֑וֹם לְאַהֲבָ֞ה אֶת־יְהוָ֣ה אֱלֹהֶ֗יךָ
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &
וְלָלֶ֥כֶת בִּדְרָכָ֖יו כָּל־הַיָּמִ֑ים וְיָסַפְתָּ֥ לְךָ֛ עוֹד
,ei dabis ,ei præcepit ,eum fore primitiæ & ,tui vinum olei &
primitias
ministrādi ad ,stando ad ,suis retinuit ,eligit e ex De Dominvs elegere
שָׁל֥וֹשׁ עָרִ֖ים בְּלַ֥ד שְׁלֹ֣שׁ הָעָרִ֑ים׃
,dicimus amminist ,eius filij & ,ipse ,Domini nomine in
וְלֹֽא־יִשָּׁפֵ֤ךְ דָּם־נָקִי֙ בְּקֶ֣רֶב אַרְצְךָ֔ אֲשֶׁ֥ר יְהוָ֥ה
,fauni fructu nutrire in ei ,erit non hæreditas Et
אֱלֹהֶ֖יךָ נֹתֵ֣ן לְךָ֑ נַחֲלָ֔ה וְהָיָ֥ה עָלֶ֖יךָ דָּמִֽים׃
,ei est locutus quemadmodum ,cibi hæreditas ipse
,tui mustiq ,tui frumenti Initium ,vernaculum & ,mustilas &

si ,quispiam ,ei fuerit insidiatus & ,fratrem ,proximum habens odio ,vel fuerit ,eius Et
כִּֽי־יִהְיֶ֤ה אִישׁ֙ שׂנֵ֣א לְרֵעֵ֔הוּ וְאָרַ֥ב לוֹ֙
contra
fugerit & ,fuerit mortuus & ,animæ eius ,percusserit & ,eū super surrexerit &
וְקָם־עָלָ֖יו וְהִכָּ֣הוּ נֶ֑פֶשׁ וָמֵ֔ת וְנָ֖ס אֶל־אַחַ֥ת
,illius ciuitatis ex ores mittet Et ,illarum ciuitatum vnam ad
captēe & ,illius ciuitatis ex ores mittet Et ,illarum ciuitatum vnam ad
קוּם עֹנֶת
מֵהָעָרִ֥ים הָאֵֽל׃ וְשָׁלְח֥וּ זִקְנֵ֖י עִירוֹ֙ וְלָקְח֣וּ
,è ciuitatis
אֹתוֹ֮ מִשָּׁם֒ וְנָתְנ֣וּ אֹת֗וֹ בְּיַד֙ גֹּאֵ֣ל הַדָּ֔ם וָמֵֽת׃
,moriatur & ,sanguinis vindex ,manu in eum dabunt & ,inde eum
ifris: propinqui
לֹֽא־תָח֥וֹס עֵינְךָ֖ עָלָ֑יו וּבִעַרְתָּ֥ דַם־הַנָּקִ֖י
innocentē sanguinem auferes & ,ne ,super ,eius oculus parcet Non
מִיִּשְׂרָאֵ֛ל וְט֥וֹב לָ֖ךְ׃
,cui ,fecerit ,eramnum transferes Non ,ubi bene erit & ,Israel ex
לֹ֣א תַסִּ֔יג גְּב֖וּל רֵעֶ֑ךָ אֲשֶׁ֤ר גָּבְל֙וּ רִאשֹׁנִ֔ים
,terra in hæreditate ,quam ,tua hæreditate in ,prius ,terminorum quem
בְּנַחֲלָתְךָ֗ אֲשֶׁ֤ר תִּנְחַל֙ בָּאָ֣רֶץ
,fuget Non ,eam possidēdam ad ,tibi ,dare ,tuus Deus Dominvs quam
אֲשֶׁ֨ר יְהוָ֧ה אֱלֹהֶ֛יךָ נֹתֵ֥ן לְךָ֖ לָרִשְׁתָּֽהּ׃
,peccauerit quod ,testium ,duorum ore ,super ,testium ,vnius Sed
לֹא־יָק֣וּם עֵ֔ד בְּאִ֖ישׁ לְכָל־עָוֹ֣ן וּלְכָל־חֵטְא֑
,iniquitate
כָּל־עָוֹן֙ אֲשֶׁ֣ר יֶחֱטָ֔א עַל־פִּ֥י שְׁנֵ֖י עֵדִ֑ים אוֹ֚ עַל־פִּ֣י שְׁלֹשָׁ֣ה
,peccatū omne in ,peccato omni in & ,præsentium ,omni in virū in vnus testis
עֵדִ֔ים יָק֖וּם דָּבָֽר׃
,verbum stabit testium
כִּֽי־יָק֣וּם עֵד־חָמָ֔ס בְּאִ֖ישׁ
,ei ,insurgat ,iniquus testis ,fuerit cum Si
לְהַעֲנ֥וֹת בּ֖וֹ סָרָֽה׃
,ad testificandum contra
וְעָמְד֣וּ שְׁנֵֽי־הָאֲנָשִׁ֗ים אֲשֶׁ֤ר
,eum verbum ,peccatum
qui ,iudicem & ,sacerdotum facies ad ,Dominī ,stabunt ambo quibus
לָהֶ֣ם הָרִ֔יב לִפְנֵ֖י יְהוָ֑ה לִפְנֵ֣י הַכֹּהֲנִ֗ים וְהַשֹּׁפְטִ֛ים אֲשֶׁ֥ר
ecce & ,tunc ,iudices inquirent Et ,ipsis diebus in erunt
יִהְי֥וּ בַיָּמִ֖ים הָהֵֽם׃ וְדָרְשׁ֣וּ הַשֹּׁפְטִ֔ים הֵיטֵ֖ב
,ei facient Et ,iudicū fratrem in ,vñquā ,mendacij ,testis ,falsus si ,testis
וְהִנֵּ֣ה עֵד־שֶׁ֤קֶר הוּא֙ הָעָ֔ד שִׁקֶּ֖ר עָנָ֑ה בְּאָחִֽיו׃
,tuo ,mouere ex ,malū auferes & ,suo fratri facere ,postquā ,quemadmodū
וַעֲשִׂיתֶ֣ם לוֹ֮ כַּאֲשֶׁ֣ר זָמַ֣ם לַעֲשׂ֣וֹת לְאָחִיו֒ וּבִעַרְתָּ֥
,dilīgenter ,ſi
הָרָ֖ע מִקִּרְבֶּֽךָ׃ וְהַנִּשְׁאָרִ֗ים יִשְׁמְע֛וּ וְיִרָ֖אוּ
,mediū tui ex
וְלֹֽא־יֹסִ֣פוּ עוֹד֮ לַעֲשׂ֣וֹת כַּדָּבָ֣ר הָרָ֣ע הַזֶּה֒
,audient ,ceteri & ,timebunt & ,amplius ,malum ,verbum secundum
בְּקִרְבֶּֽךָ׃ וְלֹֽא־תָח֥וֹס עֵינֶ֖ךָ
,tuo in mediū
עַ֣יִן בְּעַ֑יִן יָ֥ד בְּיָ֖ד רֶ֣גֶל בְּרָֽגֶל׃
,oculo pro oculum ,anima ,ita ,animam ,tuus oculus parcet non Et
שֵׁ֥ן בְּשֵׁ֖ן יָ֣ד בְּיָ֑ד רֶ֖גֶל בְּרָגֶֽל׃
,pede pro pedem ,manu pro manum ,dente pro dentem

CAP. XX. כ

,quam videris & ,tuos inimicos super bellum ad ,fueris egressus Cùm
כִּֽי־תֵצֵא֙ לַמִּלְחָמָ֔ה עַל־אֹיְבֶ֑ךָ וְרָאִ֤יתָ סוּס֙
contra
Dominvs ,quia ,eis ab timeres ne ,te pro ,malum ,populum ,currus & ,equos
וְרֶ֣כֶב עָ֔ם רַ֥ב מִמְּךָ֖ לֹ֣א תִירָ֑א מֵהֶ֔ם כִּֽי־יְהוָ֥ה
,Aegypti terra de te ,faciens ascendere ,secum tuus Deus
אֱלֹהֶ֖יךָ עִמָּ֑ךְ הַמַּעֲלֶ֥ךָ מֵאֶ֖רֶץ מִצְרָֽיִם׃
,loquetur & ,fieri eo ,bellum ad vas ,appropinquare ,cum Et
וְהָיָ֕ה כְּקָרַבְכֶ֖ם אֶל־הַמִּלְחָמָ֑ה וְנִגַּ֣שׁ הַכֹּהֵ֔ן וְדִבֶּ֖ר
,populum ad ,dicet Et ,Audi ,eos ad ,dicet Et ,propinqui cum ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XVI. ט

DOMINVS te redemit & Aegypti terra in fuisti seruus & memento quòd

[1] שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה
tuus Deus DOMINVS te eduxit. Abib & celebrabis phase Deo

אֱלֹהֶיךָ כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
tuo DOMINO sacrificabis Et

מִמִּצְרַיִם לָיְלָה׃ [2] וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
tuum Deo DOMINO sacrificabis Et

צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשַׁכֵּן
sacrificabis phase Deo tuo, ſcilt intra pus tuas, ſcilt

שְׁמוֹ שָׁם׃ [3] לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים
nomen ſuum ibi. non comedes ſuper eum fermentatum ſeptem

תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ
diebus comedes ſuper eum azyma panem afflictionis quia feſtinus egreſſus es

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ
de terra Aegypti ut memineris diei egreſſionis tuæ

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ [4] וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ
de terra Aegypti cunctis diebus vitæ tuæ. Non

שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא יָלִין מִן
fermentum in omnibus finibus tuis ſeptem diebus neque remanebit de

הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
carne quam immolabis veſpere primo die

לָבֹקֶר׃ [5] לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד
mane. Non poteris immolare phaſe in uno

שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ [6] כִּי אִם
portarum tuarum quas Deus DOMINVS dabit tibi. ſed

אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן
ad locum quem elegerit DOMINVS Deus tuus ut habitare faciat

שְׁמוֹ בּוֹ תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבוֹא
nomen ſuum in eo immolabis phaſe veſpere ad occaſum

הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם׃ [7] וּבִשַּׁלְתָּ
ſolis tempore egreſſionis tuæ de Aegypto. Et coques

וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
& comedes in loco quem elegerit DOMINVS Deus tuus

וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאָהָלֶיךָ׃ [8] שֵׁשֶׁת יָמִים
& mane reuertens ibis in tabernacula tua. Sex

תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת
diebus comedes azyma & die ſeptimo collecta

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה׃ [9] שִׁבְעָה
DOMINO Deo tuo non facies opus. Septem

שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל
hebdomadas numerabis tibi ex quo cœperit falx ad ſegetem incumbere Ab

לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת׃ [10] וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת
numerare ſeptem hebdomadas Et facies feſtum hebdomadarum

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן
DOMINO Deo tuo ſecundùm menſuram voluntariæ manus tuæ quam dabis

כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ [11] וְשָׂמַחְתָּ
ſecundùm ut benedixerit tibi DOMINVS Deus tuus. Et epulaberis

לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ
coram DOMINO Deo tuo tu & filius tuus & filia tua & ſeruus tuus

וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְהַגֵּר
& ancilla tua & Leuites qui intra portas tuas & aduena

וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ בַּמָּקוֹם
& pupillus & vidua qui verſantur in medio tui in loco

אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃
quem elegerit DOMINVS Deus tuus vt habitare faciat nomen ſuum ibi.

[12] וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְמִצְרָיִם וְשָׁמַרְתָּ
Et memento quòd ſeruieris in Aegypto & cuſtodies

וְעָשִׂיתָ אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה׃ [13] חַג הַסֻּכֹּת
& facies iuſtificationes has. Feſtum tabernaculorum

תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ
facies tibi ſeptem diebus cùm collegeris de area

וּמִיִּקְבֶךָ׃ [14] וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ
& de torculari tuo. Et epulaberis in feſtiuitate tua tu

וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם
& filius tuus & filia tua & ſeruus tuus & ancilla tua & Leuites

וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ [15] שִׁבְעַת יָמִים
& aduena & pupillus & vidua qui ſunt intra portas tuas. ſeptem diebus

תָּחֹג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
ſolemnitatem celebrabis DOMINO Deo tuo in loco quem elegerit DOMINVS

כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל תְּבוּאָתְךָ
cùm benedixerit tibi Deus tuus DOMINVS in cunctis frugibus tuis,

וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ׃
& in cunctis operibus manuum tuarum & eris vere lætus.

[16] שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ
Ter in anno apparebit omne maſculinum tuum

אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר
coram DOMINO Deo tuo, ſolemnitate

בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת
azymorum & hebdomadarum & tabernaculorum

וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְהוָה רֵיקָם׃ [17] אִישׁ כְּמַתְּנַת
& non apparebit coram DOMINO vacuus. vnuſquiſque iuxta

יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃
benedictionem DOMINI Dei tui quam dedit tibi.

CAP. XVII. יז

[1] לֹא תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה
parum pecus & bouem tuo DOMINO ſacrificabis Non

אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוּם כָּל דָּבָר רָע כִּי תוֹעֲבַת
habebit maculam quamcunque vitii. abominatio enim

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃ [2] כִּי יִמָּצֵא בְקִרְבְּךָ
DOMINI Dei tui eſt quicunque fecerit ſcelus

בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ
in vna portarum tuarum quas DOMINVS Deus tuus dabit tibi

אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת הָרַע בְּעֵינֵי
vir aut mulier qui faciat malum in conſpectu

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲבָר בְּרִיתוֹ׃ [3] וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד
DOMINI Dei tui & tranſgrediatur pactum eius

אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם וְלַשֶּׁמֶשׁ
& vadat & ſeruiat deis alienis & adoret eos & ſolem

וְלַיָּרֵחַ וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי׃
& lunam & omnem militiam cæli quod non præcepi.

[4] וְהֻגַּד לְךָ וְשָׁמָעְתָּ וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה
Et cùm nunciatum fuerit tibi & audieris & diligenter inquiſieris & inuenta

אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת
fuerit veritas res certa quòd facta ſit abominatio hæc

בְּיִשְׂרָאֵל׃ [5] וְהוֹצֵאתָ אֶת הָאִישׁ הַהוּא אוֹ
in Iſraël. Educes virum illum aut

אֶת הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הַדָּבָר הָרָע
mulierem illam quæ rem malam

הַזֶּה אֶל שְׁעָרֶיךָ אֶת הָאִישׁ אוֹ אֶת הָאִשָּׁה
hanc ad portas tuas virum aut mulierem

וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ׃ [6] עַל פִּי שְׁנַיִם
& lapidibus obruent & morientur. Ad os duorum

עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת לֹא יוּמַת
teſtium aut trium morietur qui occiſus eſt. non occidetur

עַל פִּי עֵד אֶחָד בּוֹ׃ [7] יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה
ad os vnius teſtis in eo. manus teſtium erit

בּוֹ בָרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל הָעָם בָּאַחֲרֹנָה
in eo primùm vt interficiant eum & manus omnis populi poſtea

וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃ [8] כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ
& auferes malum de medio tui. Si difficile

דָּבָר לַמִּשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין
iudicium fuerit inter ſanguinem & ſanguinem inter cauſam & cauſam

וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעָרֶיךָ
inter lepram & lepram verba contentionis & iudicii in portis tuis

וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
ſurgesque & aſcendes ad locum quem elegerit

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃ [9] וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים
DOMINVS Deus tuus in eo. & venies ad ſacerdotes

הַלְוִיִּם וְאֶל הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים
Leuiticos & ad iudicem qui fuerit in diebus

הָהֵם וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט׃
illis & quæſieris & indicabunt tibi veritatem iudicii.

[10] וְעָשִׂיתָ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ
Et facies ad os ſermonis quod nunciauerint tibi

מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה וְשָׁמַרְתָּ
de loco illo quem elegerit DOMINVS & cuſtodies

לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרוּךָ׃ [11] עַל פִּי הַתּוֹרָה
facere cuncta quæ docuerint te. ad os legis

אֲשֶׁר יוֹרוּךָ וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יֹאמְרוּ לְךָ
quam docuerint te & ad iudicium quod dixerint tibi

תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ
facies. non declinabis a ſermone quem nunciauerint tibi

יָמִין וּשְׂמֹאל׃ [12] וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן
dextram & ſiniſtram. Et homo qui fecerit ſuperbe

וְלֹא יִשְׁמַע אֶל הַכֹּהֵן עֹמֵד לְשָׁרֵת שָׁם אֶת
& noluerit audire ſacerdotem ex præcepto ibi miniſtrare

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ
DOMINI Dei tui aut iudicis morietur homo

הַהוּא וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל׃ [13] וְכָל הָעָם
ille & auferes malum de Iſraël. Et omnis populus

יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּן וְלֹא יְזִדוּן עוֹד׃ [14] כִּי תָבֹא
audiet & timebit & non ſuperbiet vltra. Cùm

אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ
ingreſſus fueris terram quam DOMINVS Deus tuus dabit tibi

וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אָשִׂימָה
& possederis eam habitaueris que in ea & dixeris

עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָי׃
ſuper me regem ſicut habent omnes gentes quæ circa me ſunt.

[15] שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
Eum quem elegerit DOMINVS

אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקֶּרֶב אָחִיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ
Deus tuus in eo de numero fratrum tuorum ſtatues regem

לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא
non poteris dare ſuper te virum alienigenam qui non

אָחִיךָ הוּא׃ [16] רַק לֹא יַרְבֶּה לּוֹ סוּסִים
frater tuus eſt. Tantùm non habeat ſibi equos

וְלֹא יָשִׁיב אֶת הָעָם מִצְרַיְמָה לְמַעַן הַרְבּוֹת
& non reducat populum in Aegyptum vt augeat

סוּס וַיהוָה אָמַר לָכֶם לֹא תֹסִפוּן לָשׁוּב
equitatum. præſertim cùm DOMINVS dixerit vobis. non addetis vltra

בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד׃ [17] וְלֹא יַרְבֶּה לּוֹ נָשִׁים
reuerti per viam hanc amplius. Nec habeat

וְלֹא יָסוּר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַרְבֶּה לּוֹ
vxores quæ auertant animum eius. argenti & auri non

מְאֹד׃ [18] וְהָיָה כְּשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ
nimium. Cumque ſederit in ſolio regni

וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר
ſui deſcribet ſibi deuteronomium legis huius in volumine

מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃ [19] וְהָיְתָה עִמּוֹ
a ſacerdotibus Leuiticis. Et habebit ſecum

וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה
& leget in eo cunctis diebus vitæ ſuæ vt diſcat timere

אֶת יְהוָה אֱלֹהָיו לִשְׁמֹר אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
DOMINVM Deum ſuum & cuſtodire verba legis

הַזֹּאת וְאֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשׂתָם׃ [20] לְבִלְתִּי
& ceremonias has ad faciendum eas. Ne

רוּם לְבָבוֹ מֵאֶחָיו וּלְבִלְתִּי סוּר מִן הַמִּצְוָה
eleuetur cor eius contra fratres ſuos & ne declinet a præcepto

יָמִין וּשְׂמֹאל לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ
dextram & ſiniſtram. vt longo tempore regnet

הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל׃
ipſe & filii eius in medio Iſraël.

CAP. XV. טו

[1] מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה׃
remiſſionem facies, annorum ſeptem ſine Ac

[2] וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ
ſua manus iuſtè dominum ſuum remittere. remiſſionis verbum hoc Et

אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת
& ſuum ſeruum adhuc non proximo & immunem. Quòd

אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה׃ [3] אֶת הַנָּכְרִי
DOMINVS remiſſionem vocauit quia ſuus fratrem

תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶךָ
tibi benedicet benedictionis quia. ſpem in re

[4] אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן כִּי בָרֵךְ
Attamen non erit apud te egenus & quomodò

יְבָרֶכְךָ יְהוָה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
benedicet tibi DOMINVS quam terra in DOMINVS

לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ׃ [5] רַק אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע
tibi benedicit tua De DOMINVS Quia hodie tibi præcipio

בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל
quod. illud præceptum omne faciendum ad cuſtodiendum ad

הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃
ſermonem. Dei

[6] כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַךְ לְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ
tui benedixit tibi De DOMINVS Quia hodie tibi præcipio ego

וְעָבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט
non in & multis gentibus mutuabis Et. tibi ex locuples quemadmodò

וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ׃
dominabuntur nō in te & multis gentes in dominaberis & immuni cuncta

[7] כִּי יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד
Si fuerit apud te egenus de fratribus tuis in vno

שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ
roborabis ſoon. tibi dam tuus Deus DOMINVS quam terra in

לֹא תְאַמֵּץ אֶת לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ
ego tuo frustra & coam manum claudes ego. tui cor

מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן׃ [8] כִּי פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ
ei mutuabis immundo & ei inam manum aperies aperiendo Quia

לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר
fœnore ei. illi Oſtenam ? ei defectum quid. cius deſuit tui ſuffirmis

לוֹ׃ [9] הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר עִם לְבָבְךָ
animus Appropinquauit. attendo. Ne ſit verbum cum corde

בְּלִיַּעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת
tuum cor malignitatis non & ei dabis Dando

הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא
remiſſionis. peccatum in te

תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל יְהוָה וְהָיָה
DOMINVS tibi benedicet hoc verbum propter quod ex ea re dabis in

בְךָ חֵטְא׃ [10] נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ
tuum cor malignitatem non & ei dabis Dando

בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְהוָה
peccatum in te

אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ׃
Dei tui in omnibus operibus tuis & in cunctis quæ

[11] כִּי לֹא יֶחְדַּל אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל כֵּן
Non deerit egenus de medio terræ. ideo

אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ
ego præcipio tibi dicens Aperiendo aperies manum

לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ׃
tuam fratri tuo egeno & pauperi tuo in terra tua.

[12] כִּי יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה
Si vendatur tibi frater tuus Hebræus vel Hebræa

וַעֲבָדֶךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת
& ſeruierit tibi ſex annis. anno autem

תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ׃ [13] וְכִי תְשַׁלְּחֶנּוּ
ſeptimo dimittes eum liberum a te. Cumque dimiſeris eum

חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם׃
liberum a te non dimittes eum vacuum.

[14] הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ וּמִגָּרְנְךָ
Ornabis munere de ouibus & de area

וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן
& de torculari tuo quibus benedixerit tibi DOMINVS Deus tuus dabis

לוֹ׃ [15] וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
ei. Et memento quòd ſeruieris in terra Aegypti

וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ
& redemerit te DOMINVS Deus tuus. ideo ego præcipio

אֶת הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם׃ [16] וְהָיָה כִּי יֹאמַר
tibi verbum hoc hodie. Cumque dixerit

אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת בֵּיתֶךָ
tibi non egrediar a te. quia diligit te & domum tuam

כִּי טוֹב לוֹ עִמָּךְ׃ [17] וְלָקַחְתָּ אֶת הַמַּרְצֵעַ
quia bonum est ei apud te. Tolles subulam

וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם
& perforabis auriculam eius & ostium & erit tibi ſeruus ſæculi

וְאַף לְאָמָתְךָ תַּעֲשֶׂה כֵּן׃ [18] לֹא יִקְשֶׁה בְעֵינֶיךָ
etiam. Ancillæ quoque facies ſimiliter. non durum videatur

בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר
tibi cùm dimiſeris eum liberum a te. duplex quippe

שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְהוָה
mercenarij merces ſuæ ſeruierit tibi ſex annis & benedixerit

אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃ [19] כָּל הַבְּכוֹר
Deus tuus in cunctis quæ feceris. quæ omnib⁹ in tuis Deus DOMINVS tibi benedixerit de

הַזָּכָר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ תַּקְדִּישׁ
primogenito in ſeruies? Non. tuo Deo DOMINO ſanctificabis

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ
primogenito in ſeruies? Non. tuo Deo DOMINO ſanctificabis ſeruiles

וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃ [20] לִפְנֵי יְהוָה
Non. tuo Deo DOMINO ſanctificabis quam. ante

אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
DOMINVS elegerit quem loco in

יִבְחַר יְהוָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ׃ [21] וְכִי יִהְיֶה בוֹ
comedes eum annis annis. tu & domus tua. Cumque fuerit in

מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ
eo macula claudus aut cæcus vitium malum non immolabis

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ [22] בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא
DOMINO Deo tuo. in portis tuis comedes eum immundus

וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃
& mundus pariter ſicut capream & ſicut cervum.

[23] רַק אֶת דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ
Tantùm ſanguinem eius non comedes ſuper terram effundes

כַּמָּיִם׃
ſicut aquam.

CAP. XVI. טז

[1] שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה
Obſerua mēſem Abib & facies phaſe

אֱלֹהֶיךָ כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְהוָה
Deo tuo. quia in mēſe Abib eduxit te

אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה׃ [2] וְזָבַחְתָּ פֶּסַח
DOMINVS Deus tuus de Aegypto nocte. Et immolabis phaſe

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וָבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
Deo tuo de ouibus & bobus in loco quem elegerit

יְהוָה לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃ [3] לֹא תֹאכַל עָלָיו
DOMINVS vt habitare faciat nomen ſuum ibi. non comedes ſuper eum

חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם
fermentatum ſeptem diebus comedes ſuper eum azyma panem

עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
afflictionis quia feſtinus egreſſus es de terra Aegypti

לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
vt memineris diei egreſſionis tuæ de terra Aegypti

כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ [4] וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר
cunctis diebus vitæ tuæ. Non videbitur tibi fermentum

בְּכָל גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא יָלִין מִן
in omnibus finibus tuis ſeptem diebus neque remanebit de

הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
carne quam immolabis veſpere primo die

לָבֹקֶר׃ [5] לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח בְּאַחַד
mane. Non poteris immolare phaſe in vno

שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ [6] כִּי אִם
portarum tuarum quas Deus DOMINVS dabit tibi. ſed

אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן
ad locum quem elegerit DOMINVS Deus tuus vt habitare faciat

שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבוֹא
nomen ſuum ibi immolabis phaſe veſpere ad occaſum

הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם׃ [7] וּבִשַּׁלְתָּ
ſolis tempore egreſſionis tuæ de Aegypto. Et coques

וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
& comedes in loco quem elegerit DOMINVS Deus tuus

וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאָהָלֶיךָ׃ [8] שֵׁשֶׁת יָמִים
& mane reuertens ibis in tabernacula tua. Sex

תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת
diebus comedes azyma & die ſeptimo collecta

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה׃ [9] שִׁבְעָה
DOMINO Deo tuo non facies opus. Septem

שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר לָךְ מֵהָחֵל חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל
hebdomadas numerabis tibi ex quo cœperit falx ad ſegetem incumbere Ab

לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת׃ [10] וְעָשִׂיתָ חַג שָׁבֻעוֹת
numerare ſeptem hebdomadas Et facies feſtum hebdomadarum

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן
DOMINO Deo tuo ſecundùm menſuram voluntariæ manus tuæ quam dabis

כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ [11] וְשָׂמַחְתָּ
ſecundùm ut benedixerit tibi DOMINVS Deus tuus. Et epulaberis

לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ
coram DOMINO Deo tuo tu & filius tuus & filia tua & ſeruus tuus

וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְהַגֵּר
& ancilla tua & Leuites qui intra portas tuas & aduena

וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ בַּמָּקוֹם
& pupillus & vidua qui verſantur in medio tui in loco

אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃
quem elegerit DOMINVS Deus tuus vt habitare faciat nomen ſuum ibi.

[12] וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְמִצְרָיִם וְשָׁמַרְתָּ
Et memento quòd ſeruieris in Aegypto & cuſtodies

וְעָשִׂיתָ אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה׃ [13] חַג הַסֻּכֹּת
& facies iuſtificationes has. Feſtum tabernaculorum

תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ
facies tibi ſeptem diebus cùm collegeris de area

וּמִיִּקְבֶךָ׃ [14] וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ
& de torculari tuo. Et epulaberis in feſtiuitate tua tu

וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם
& filius tuus & filia tua & ſeruus tuus & ancilla tua & Leuites

וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ [15] שִׁבְעַת יָמִים
& aduena & pupillus & vidua qui ſunt intra portas tuas. ſeptem diebus

תָּחֹג לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
ſolemnitatem celebrabis DOMINO Deo tuo in loco quem elegerit

יְהוָה כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל תְּבוּאָתְךָ
DOMINVS cùm benedixerit tibi Deus tuus DOMINVS in cunctis frugibus tuis,

וּבְכֹל מַעֲש

Universidad de Deusto
Biblioteca

somnium somnians vel ,ipse propheta Et ,adhærebitis *es in &
וְהִנֵּה הַחֹלֹם הַהוּא אוֹ חוֹלֵם הַחֲלוֹם
sermonē de- clinate facié- tem contra
5 יוֹצִיא כִּי דִבֶּר סָרָה עַל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
,vestrū DEVS DOMINVS ,ego *auerſum eſt locutus quia ,mortietur ,illud
מוֹצִיא
*qui eduxit
Jerusalem domo de te *eliminet* & ,Aegypti terra de vos *educentē*
מִבֵּית עֲבָדִים
*qui tedemit
DOMINVS tibi præcepit quam via de te *propellendum ad*
לְהַדִּיחֲךָ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה
*vt propel- leres
tui medio é malū *exterminabis* & *ea in ambulandum ad* tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃
*vt ambula- res per eam
6 כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ בֶּן אִמֶּךָ אוֹ בִנְךָ אוֹ
†lauferes
vel ,tuus filius vel ,tuæ matris filius ,tuus frater te *ſeduxerit* Cum
†incitauerit
*ſcit
בִתֶּךָ אוֹ אֵשֶׁת חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ
,tua filia ſicut† qui ,tuus amicus vel ,tui ſimus uxor vel ,tua filia
נַכָּה
*clam
*colamus
noſtri non quos ,*alia dii ſeruiamus* & ,Eamus :dicendo *occulte in*
בַּסֵּתֶר לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ
,vestris circuitibus † qui ,populorum dis De tui patres & ,tu
אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ׃ 7 מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם
*qui ſunt
ad vſque & ,terræ extremo ab ,te à longinqui vel ,*ut* propinqui†
הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הָרְחֹקִים מִמְּךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד
†tibi,
obedies ei, neque *eum ad* auēs neq; ,ei acquiſces Non :terræ extremum
קְצֵה הָאָרֶץ׃ 8 לֹא תֹאבֶה לוֹ וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו וְלֹא
,*eum ſuper* opetires neque ,*ſpectes* neque ,*eum ſuper* tuus oculꝰ parcet
תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו וְלֹא תַחְמֹל וְלֹא תְכַסֶּה עָלָיו
Sed †prius, vt mori facias poſtea.
9 כִּי הָרֹג תַּהַרְגֶנּוּ יָדְךָ תִּהְיֶה בּוֹ בָרִאשׁוֹנָה
primus in eo in erit tua manus ,*eum* occides occidendo Quia
poſtrema in populi omnis manus & ,*eum interficiendum ad*
†מוֹת
וְיַד כָּל הָעָם בָּאַחֲרֹנָה׃
te expellere, quæ fuit qui ,mortetur & ,lapidibus in eum lapidabis Et
10 וּסְקַלְתּוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ
*qui eduxit
domo de ,Aegypti terra de te *educens* ,uo Deo DOMINVM *deſuper*
נָצָא
מֵעַל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
addēt non & ,iumentum & ,audiens Israel omnis Et ,ſeruorum
עֲבָדִים׃ 11 וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּן וְלֹא יוֹסִפוּ
*vt malam
,tui medio in *illud malum* ,*eorum* ſecundum *faciendum ad*
לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ׃
Si
tuus Deus DOMINVS quam ,*tuarū* vrbium *vna* in audieris Cum
12 כִּי תִשְׁמַע בְּאַחַת עָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
*dat
ſitij homines ſunt Egreſſi
*vt habites
נֹתֵן לְךָ לָשֶׁבֶת שָׁם לֵאמֹר׃ 13 יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי
,dicendo ,*ſue* vrbis habitatores impulerunt & ,*eas intrare de* ,Belial †
impietatis, & modio tot, eolam deos alienos,
בְלִיָּעַל מִקִּרְבֶּךָ וַיַּדִּיחוּ אֶת יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר
*vt habites
,noſtis non quos ,*alios dii ſeruamus* & ,Eamus
נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם׃
diligenter.
14 וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן
*vt ſit, rectū
percuties Percutiendo ,tui medio in ſita abominatio eſt facta ,verbum
נֶעֱשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבֶּךָ׃ 15 הַכֵּה תַכֶּה
*vt acie
& ,eam perdendo ,gladij *in ad* illius ciuitatis habitatores
אֶת יֹשְׁבֵי הָעִיר הַהִוא לְפִי חָרֶב הַחֲרֵם אֹתָהּ וְאֶת
*ſunt,
gladij *in* eſt eius animal & ,*ea* in quæ omnia
כָּל אֲשֶׁר בָּהּ וְאֶת בְּהֶמְתָּהּ לְפִי חָרֶב׃
cōbures & ,eius placeæ medium ad congregabis eius ſpolia omne Et
16 וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ
ignī †erit, ,tuus Deo DOMINO *ex* totū eius ſpolia omne & ,ciuitatem *igne in*
בָאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
perpetuus amplius ædificabitur non †ſenſū tumulus erit &
וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד׃
manni tuæ vt ,anathemate de quicquam *tua manu in* adhærebit non Et
17 וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן
*ſaturis
,miſericordias tibi *det* & ,*tui noſ* ira ab DOMINVS auertatur
יָשׁוּב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים
*vt habites
,*tui* patribus *tuis* quemadmodū ,*te* multiplicet & ,*tui* miſereatur &
וְרִחֲמְךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ׃
*obedientis vo
ci
præcipio
*vt facias
custodiendo *tuus* Deus DOMINVS *reſtatim* ,*tibi* præcipio ego quæ ,eius præcepta omnia
רַבָּה
כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת
צִוֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר
*tui Dei DOMINI oculis in
בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

CAP. XIIII. יד

*eſtis
neque ,*vos* incideris *non* †veſtri Dei DOMINI *vos* Filij
1 בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא־
*ſuper
.mortuum ad *veſtros* oculos *inter* calui*tium* *ponetis
תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת׃
*שׂוּם כּוּת

elegerit quem locus te à fuerit longinquus Cùm :*eum* comedes
כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
*vt habites
,*tui* Deus DOMINVS quem ,*tuarū* vrbium *vna* in audieris Cùm
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם אֶת שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ
quemadmodū ,tibi DOMINVS dederit *quæ* ,*tua* pecora de & ,*tua* boue de
מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לְךָ כַּאֲשֶׁר
,*tuæ* animæ *auiditate* *omni in* ,*tuæ portis in* comedes & ,ſicut præcepi
צִוִּיתִךָ וּבְאַוַּת נַפְשְׁךָ בְּכָל שַׁעֲרֶיךָ תֹּאכַל
,ceruus & ,capreа *comedentur* *quemadmodum* Verumtamen
אַךְ כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת הַצְּבִי וְאֶת הָאַיָּל
.eam comedet pariter ,mundus & ,Immundus :*eam* comedes de
תֹּאכְלֶנּוּ הַשָּׁמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכֵלֶנּוּ׃
ſed† ſanguis quia ,*ſanguinem* *comedendū non ad* ,te robora Tantùm
רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא
.carne cum animam comedes non & ,animalis
הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר׃
.aquæ ſicut eum effundes terram ſuper :*eum* comedes Non
24 לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃
,cùm ,te poſt tuis filiis & ,tibi ſit bene vt ,*eum* comedes Non
לֹא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וְלִבְנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי
quæ ,*tua* ſanctificata *tantùm* †DOMINI oculis in rectum ſi feceris
תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ 26 רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר
elegerit quem locum ad veries & ,*tua* vota & ,*tua* vouē &
יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
super ,*ſanguinem* & carnem ,*tuus* *aſcendens* facies Et .DOMINVS
יְהוָה׃ 27 וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל
ſuper effūderetur *tuorū* ſacrificiorū ſanguis & ,*tui* Dei DOMINI
מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל
.comedes carnem & ,*tui* Dei DOMINI
מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל׃
ego quæ ,ita verba omnia ,*audies* & ,Colloris
28 שָׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
,*tui* ſit bene & ,*tibi* ſit bene vt ,tibi præcipio
מְצַוֶּךָּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וְלִבְנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד עוֹלָם
.*tui* Dei DOMINI oculis in rectum & ,bonum feceris cùm
כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
ex ,qui gentes tuus Deus DOMINVS ,*eas* perdet cùm
29 כִּי יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּה
,*eas* poſſederis & ,*tua* facietis *à* ,*eas poſſidendi ad* ,tibi dat
בָּא שָׁמָּה לָרֶשֶׁת אוֹתָם מִפָּנֶיךָ וְיָרַשְׁתָּ אוֹתָם
,dicendo ,*tua* vrbis habitatores *tibi* ,*eas* poſſederis & ,*tui* dat
וְיָשַׁבְתָּ בְּאַרְצָם׃ 30 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם
.dicendo ,*eorum* deos *quæras* forte ne ,*tui* *offendatis* forte ne
אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם מִפָּנֶיךָ וּפֶן תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם
.*tua* anima *tota* in & ,*veſtro* corde *toto* in ,*veſtri* Deum DOMINVM
לֵאמֹר אֵיכָה יַעַבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת אֱלֹהֵיהֶם
,*veſtra* anima tota in & ,*veſtro* corde toto in ,*veſtri* Deum DOMINVM
וְאֶעֱשֶׂה כֵּן גַּם אָנִי׃ 31 לֹא תַעֲשֶׂה כֵּן לַיהוָה
,timebitis ipſum & ,ambulabitis veſtri Deum DOMINVM
אֱלֹהֵיכֶם כִּי כָל תּוֹעֲבַת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂנֵא עָשׂוּ
,*ſeruietis* eis & ,*audietis* eius *voce* in & ,*custodietis* eius *præcepta* ,*tui* ſit bene
לֵאלֹהֵיהֶם כִּי גַם אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ
,*tuis* diis *igne* in combuſſerunt *eas* & ,*tuis* filios
בָּאֵשׁ לֵאלֹהֵיהֶם׃
custodietis illud ,*vobis* *præcipiens* ego quod *verbum* Omne
32 אֵת כָּל הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם אֹתוֹ תִשְׁמְרוּ
,eo ex diminues neque ,illud *ſuper* addes Non
לַעֲשׂוֹת לֹא תֹסֵף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ׃

CAP. XIII. יג

,*ſomnium* ſomnians vel ,prophetæ *tui* medio in ſurrexerit Cùm
1 כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חוֹלֵם חֲלוֹם
,portentū & ,ſignū venerit Et :portentum vel ſignum *ei* dederit &
וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת׃ 2 וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת
quos ,alienos deos poſt Eamus :dicendo *ea* ,*ei* ad ſeruiamus
אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר
,illius prophetæ *verba* *ad* *audiet* Non *eos* ſeruiamus & ,*eos* noſtis non
לֹא יְדַעְתָּם וְנָעָבְדֵם׃ 3 לֹא תִשְׁמַע אֶל דִּבְרֵי הַנָּבִיא הַהוּא
DOMINVS *tentat* quia :illud *ſomniator* *ſomniorum* ille
אוֹ אֶל חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה יְהוָה
DOMINVM *diligentes* *vos* *ſint* an *ſcitum* eſt ,vos
אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים אֶת יְהוָה
,*veſtra* anima tota in & ,*veſtro* corde toto in ,*veſtri* Deum DOMINVM
אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם׃
,timebitis ipſum & ,ambulabitis veſtri Deum DOMINVM
4 אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ
,*ſeruietis* eis & ,*audietis* eius *voce* in & ,*cuſtodietis* eius *præcepta*
וְאֶת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ

vt habitet ipſe
ſed *holocauſta* veſtra,
afferetis
*holocauſta
oblationes
עֹלֹתֵיכֶם
boum ve- ſtrorum, Ieiunium veharum. ſeorum Dño veſtro, *vs remoues* in quib⁹ mit tens manus veſtras *vs*
עָשֶׂר
,*veſtras* *primogenita* & ,*veſtras* decimas & ,*veſtra* ſacrificia &
6 וְהֵבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם
,*veſtras* manus *ſeruantes* & ,*veſtras* decimas & ,*veſtra* ſacrificia &
וּמַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֶת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם
,*veſtri* *pacta* ,& ,*veſtri* boūs primogenita & ,*veſtri* ſpōtanea & ,*veſtra* vota &
וְנִדְבֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם׃
lætabimini & ,*veſtri* Deo DOMINI *facies* ,*eſtis* comedetis Et
7 וַאֲכַלְתֶּם שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם
,tibi benedixerit quibus* ,*veſtræ* domus & ,*vos* ,*veſtra* manus *miſſione omni in*
בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ
quæ omnia *cecloſtum* facietis Non .tuus Deus DOMINVS
עָשָׂה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ 8 לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר
,tuus oculꝰ in rectum *bonum* ,*hodie* hīc *faciemus* nos
אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃
,*veſtri* *poſſeſſionē* & ,*requiem* ad ,hæreditatem ad & ,*requiem* ad ,hucuſque veniſtis non Quia
9 כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה
,Iardeo tranſilitis Et .tibi dans tuus Deus DOMINVS quam
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ 10 וַעֲבַרְתֶּם אֶת הַיַּרְדֵּן
hæreditare facit *veſter* Deus DOMINVS quam ,*terra* in habitabitis &
וִישַׁבְתֶּם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנְחִיל
,circuitu & ,*veſtris* inimicis *omnibus* ab *vobis* dabit requiem &
אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב
DOMINVS elegerit quem loco in ,*ei* comedes ita Ut .DOMINVS
וִישַׁבְתֶּם בֶּטַח׃ 11 וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
,*tua* ancilla & ,*tuus* famulus & ,*tua* filia & ,*tuus* filius & ,*tu* ,*eo* in *tuus* Deus
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ לְשַׁכֵּן אֶת שְׁמוֹ שָׁם תָּבִיאוּ
,*veſtra* ſacrificia & ,*veſtras* *aſcenſiones* & ,vobis *præcipimus* ego quæ omnia
אֵת כָּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם
,*veſtrorū* *votorū* electionē *cūm* & ,*veſtræ* *manū* *oblationem* & ,*veſtras* decimas
מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְתִרוּמַת יֶדְכֶם וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם
DOMINO coram *lætabimini* Et .DOMINO *vouiſtis* quæ
אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה׃ 12 וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
,*veſtræ* *ancillæ* & ,*veſtri* *ſerui* & ,*veſtræ* filiæ & ,*veſtri* filij & ,*vos* ,*veſtri* Deus
אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וַעֲבָדֵיכֶם וְשִׁפְחֹתֵיכֶם
*veſt inter pos vobiſcū veſtros
,*veſtri* *leuites* & ,*veſtri* *domi* & ,*vos* ,*veſtra* *portæ* qui .*Leuites* &
וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אִתָּכֶם׃
,loco omni in *tuis* *aſcenſiones* *offendere* *facies* ne ,tibi Obſerua
13 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם
,videbis quem
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ 14 כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
*offeres holo- cauſta tua.
facies tibi & ,*tuas* *aſcenſiones* *offendes* *facies* illic ,tuarum tribuum vna in
יְהוָה בְּאַחַד שִׁבְטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה
*præcipio
deſiderio omni in Tantummodo .tibi præcipio ego quæ ,omnia
כְּכֹל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ׃ 15 רַק בְּכָל אַוַּת
*Sed
benedictionem ſecundum *tuæ* *animæ* *immundos* ,*tuis* *portis* *omnibus* in tibi dederit quam ,*tui* Dei DOMINI
נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר בְּכָל שַׁעֲרֶיךָ כְּבִרְכַּת
*incre omnes
portæ *tuæ*
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר
,*aquas* ſicut illum effundetis terram ſuper :comedetis
יֹאכְלֶנּוּ כַּצְּבִי וְכָאַיָּל׃ 16 רַק הַדָּם לֹא
*ſcit
terra portæ *tuæ*
תֹאכֵלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃
,*tui* *meſſis* & ,*tui* *frumenti* decimam *tui* *pomi* in comedere *potestas* Non
17 לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ
,*tua* vota omnia & ,*tua* *primitiæ* & ,*tui* *boūm* primogenita & ,*tui* *ouium* olei &
וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכֹל נְדָרֶיךָ
facies ,*tuæ* manus *oblationē* & ,*tua* *ſponſiones* & ,*voueris* quæ
אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ תֹּאכֵל׃
,*veſtri* Deo coram *lætabimini* Et .DOMINVS elegerit quem loco in ,*ei* comedes *tui* Deo *tuo*
18 כִּי אִם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאֲמָתֶךָ
,*tua* ancilla & ,*tuus* famulus & ,*tua* filia & ,*tuus* filius & ,*tu* ,*eo* in *tuus* Deus
וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
,*veſtri* Deo coram *lætaberis* & ,*tui* portis in qui ,Leuita &
אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ׃ 19 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן
,*tibi* *derelinquas* forte ne ,tibi Obſerua .tuarum *omnium* *miſſione* *omni* in
תַּעֲזֹב אֶת הַלֵּוִי כָּל יָמֶיךָ עַל אַדְמָתֶךָ׃
,*tuum* *terminum* *tuus* Deus DOMINVS *ſecuturis* dilatauit Cùm
20 כִּי יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר
quomodum ,*tibi* Obſerua .*tuæ* *animæ* *deſiderio* *omni* in Tantummodo
דִּבֶּר לָךְ וְאָמַרְתָּ אֹכְלָה בָּשָׂר כִּי תְאַוֶּה נַפְשְׁךָ
,*tuæ* *animæ* *deſiderio* *omni* in ,*carnem* comedere *tua* *anima* *concupiſcit*
לֶאֱכֹל בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תֹּאכַל בָּשָׂר׃
*ſecundū *tui* *ani- mæ* deſiderium.
תְּאַוֶּה
21 כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר

CAP. XII. יב

,*terra* in *ſaturum* ad *cuſtodieris* quæ ,*iudicia* & ,*ſtatuta* †*ſita*
†*ſint*
*vt facias
1 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ
*vt poſſidras
eam *poſſidendam* ad ,tibi tuarum patrum Deus DOMINVS *vt* ,*dederit* quam
אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ לְרִשְׁתָּהּ
vniuersis †
humani ſuper ,*tui* ,vos quibus ,*dierum* omnium
כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל הָאֲדָמָה׃
in ſeruorum quibus ,*loca* omnia *perdetis* Perdendo
2 אַבֵּד תְּאַבְּדוּן אֶת כָּל הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ שָׁם
*in
,*tui* *montes* ſuper ,*tuis* diis ,*eas* *poſſidetis* vos quæ ,gentes
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם עַל הֶהָרִים
,*vitioſi* *arbore* *omni* ſub & ,*colles* ſuper & ,*excelſos*
הָרָמִים וְעַל הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן׃
,*earum* ſtatuas *confringetis* & ,*earum* *aras* *euertes* Et .dimeris
3 וְנִתַּצְתֶּם אֶת מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת מַצֵּבֹתָם
,*eorū*deris *earum* *decoꝛi* ſtatuētis & ,*igne* in *comburetis* *earum* lucos & ,igni,
*אֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן
.ipſis loris & *earum* nomen perdetis &
וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא׃
.*veſtro* Deo DOMINO *ſic* facietis Non
4 לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
veſtræ Deus DOMINVS *elegerit* quem ,*locum* ad Quoniam
5 כִּי אִם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuis parribus DOMINVS iurauit quod[a] verbum
ut confirmas
[a] super quo
ולמען הקים את הדבר אשר נשבע יהוה לאבתיך
tua ratum sit quod fecit Et Iahacob &. Ishac &. Abraham
קום
[a] fetus
לאברהם ליצחק ולישקב׃ {6} דעו כי לא בצדקתך
[a] propter iustitiam tuam
eis possidet ait illam bonam terram tibi dat
יהוה אלהיך נתן לך את הארץ הטובה הזאת לרשתה
[a] pro filiolum
כי עם קשה ערף אתה׃ {7} זכר אל תשכח את
die a deserto in usum Deum DOMINVM iratfi fecifti quod
אשר הקצפת את יהוה אלהיך במדבר למן היום
illum locum ad vsque Argyril terra e es egreffus qua donec in-
אשר יצאתם מארץ מצרים עד באכם עד המקום הזה
fecifti iratfi Choreb in Et DOMINO eos fuitis rebelles
מרה
ממרים היתם עם יהוה׃ {8} ובחרב הקצפתם
vos dirigendum ad[a] vos ad DOMINVS ef exasperat &, DOMINVM
היה
את יהוה ויתאנף יהוה בכם להשמיד אתכם׃
tabulas, lapidum[a] tabulas expandam ad[a], monteem in mea ad[a] lapidum[a]
{9} בעלתי ההרה לקחת את לחות האבנים לוחת
[a] quando
ascendi
ברית אשר כרת יהוה עמכם ואשב בהר
eos aquas & comedi non panem noctes quadraginta &, dies quadraginta
[a] ex accepi
ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא
lapidea[a] tabulas duas me ad DOMINVS dextr Et bibi
שתיתי׃ {10} ויתן יהוה אלי את שני לחות האבנים
quas verbis omnia fecundi ea fuerat & Dei digito in fcripsit
כתבים באצבע אלהים ועליהם ככל הדברים אשר
die in ipsis verbis de monte in vobiscum DOMINVS eft locutus
דבר יהוה עמכם בהר מתוך האש ביום
nocfus quadragima & dierum quadragima fine a fum Et
הקהל׃ {11} ויהי מקץ ארבעים יום וארבעים לילה
[a] pacti tabulas lapideas tabulas duas me ad DOMINVS dedit
לוח
ויתן יהוה אלי את שני לוחת האבנים לוחת הברית׃
qua ihine esto defcende Surge me ad DOMINVS dixit Et
ירד
{12} ויאמר יהוה אלי קום רד מהר כי שחת
de eris recefferunt: Argypto ex eduxifti quem, tuus populus corrupit
[a] ripfum
סור
עמך אשר הוצאת ממצרים סרו מהר מן
[a] veftalle fibi fecerunt ista praecepit quam via
דרך
עשה להם מסכה׃ {13} ויאמר יהוה אלי לאמר ראיתי
ifhuni populum Vidi dicendo me ad DOMINVS edixit Et
את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא׃ {14} הרף ממני
eos dispersi & me a Remitte [a] ipfa vitae in eorum me ad eft. Dimitte
ואשמידם ואמחה את שמם מתחת השמים ואעשה אותך לגוי
gentem in te faciam & calis sub de eorum nomen delebo & me,
עצום ורב ממנו׃ {15} ואפן וארד מן ההר וההר
mens & more de dilcendi & me vetti Et [a] malorem
בער באש ושני לוחת הברית על שתי ידי׃
fecerant ipsi vestro Deo DOMINO peccatum ecce & vidi Et
{16} וארא והנה חטאתם ליהוה אלהיכם עשיתם
praecepit quam via de cito recefferatis [a] conflatum vitulum vobis
לכם עגל מסכה סרתם מהר מן הדרך אשר צוה
eos proiecit & tabulas duas in apprehendi Et vobis DOMINVS
יהוה אתכם׃ {17} ואתפש בשני הלחת ואשלכם
me profitear Et vestris oculis in eas coniecj & [a] meis manib[a] duab[a] disipa &
מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם׃ {18} ואתנפל
quadragima & diebus quadragima prima ficut DOMINI fecit ad coram Deo.
לפני יהוה כראשנה ארבעים יום וארבעים
omne fecit panem non aquam & comedi non pace in noctibus propter
לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי על כל־
me DOMINVS malum facendo, peccatis quod vestris peccatum
חטאתכם אשר חטאתם לעשות הרע בעיני יהוה
[a] propter fa-
eorum quo calum & ad facerdos ef tuum Quia cum irritando
להכעיסו׃ {19} כי יגרתי מפני האף והחמה אשר קצף
[a] trans-qua
DOMINVS eratabat & vos defendendum ad, vos fuper DOMINVS
iram ira
יהוה עליכם להשמיד אתכם וישמע יהוה
of exterminabat Aharon in Et ipfa vice in eorum me ad
[a] contra
אלי גם בפעם ההיא׃ {20} ובאהרן התאנף
[a] vt difpe-
Aharon pro etiam oratj & eum defendendum ad, valde DOMINVS
rare
יהוה מאד להשמידו ואתפלל גם בעד אהרן
fecerattis quod vestrum peccatum Et בחרא
בעת ההיא׃ {21} ואת חטאתכם אשר עשיתם את
become mo & do illum eorum & ipse in illum combusti & accepi vitulum igni,
העגל לקחתי ואשרף אתו באש ואכת אתו טחון היטב
torrente in eius pulacrum projeci & ipsluere in eius communitus donec
עד אשר דק לעפר ואשלך את עפרו אל הנחל
[a] pulvis

Præcepta & iudicia. CAP. X. Deuteronomium.

Chibroth ta &, Mafah [a] ta &, Tabheralı ta Et ,monte [a] defcendens
היורד מן ההר׃ {22} ובתבערה בהקצף יהוה
DOMINVM fastis iratus[a] Harrasah
[a] vbi
במסה׃ {23} ובשלח יהוה אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו
poffidete & Aſcendite dicendo, Barnea Cades de vos DOMINVS
את הארץ אשר נתתי לכם ועברתם את פי יהוה
DOMINI os exasperastis & vobis dedi quam terram
אלהיכם ולא האמנתם לו ולא שמעתם בקלו׃
eius voce ne credidiftis non & vestri Dei
[a] vos
{24} ממרים הייתם עם יהוה מיום דעתי אתכם׃ {25} ואתנפל
die a DOMINO eos fuiftis Rebelles
[a] coll
& diebus quadraginta DOMINI fuper me profiratus Et
לפני יהוה את ארבעים היום ואת
DOMINVS dixerat quia me proftratus quibus, noctibus quadraginta
ארבעים הלילה אשר התנפלתי כאשר יהוה
Deum se illud & DOMINVM ad otium Et vos difperdendum ad
[a] quod
השחית אתכם׃ {26} ואתפלל אל יהוה ואמר ארני
redemisti quam, tua hereditate & tuus populus eorum ne DOMINE
יהוה אל תשחת עמך ונחלתך אשר פדית
[a] vanda manu in Aegypto ex eduxisti quam, tua magnificentia in
בגדלך אשר הוצאת ממצרים ביד חזקה׃
tripecias ne, Ishacob &, Ishac Abraham eorum feruos Memento
{27} זכר לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב אל תפן
[a] ne
אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו׃
eius peccatu ad &, eius nopertate ad &, huius populi durities ad
[a] vide nos eduxisti qua [a] terra[a] dicant forte Ne
פן יאמרו הארץ אשר הוצאתנו משם מבלי יכלת
eis eft locutus quam, terram in eos introducere DOMINVS
יהוה להביאם אל הארץ אשר דבר להם
deferto in eos furore in suis ad, eos eduxit, eius odio hereds ab &
ומשנאתו אותם הוציאם להמיתם במדבר׃
tuus populus[a] ipsi Et eius
{28} והם עמך ונחלתך אשר הוצאת בכחך
[a] fortitudine
הגדל׃ {29} יהוה אל תשחת עמך ונחלתך אשר פדית
extento tuo brachio in & magna
[a] magnis
יא
CAP. X. eius Et
{1} בעת ההוא אמר יהוה אלי פסל לך שני
duas tibi Dols: me ad DOMINVS dixit illo tempore In
[a] fac
לוחת אבנים כראשנים ועלה אלי ההרה ועשית לך
tibi facies & montem in me ad ascende & ,priores ficut lapideas tabulas
[a] ligneam
ארון עץ׃ {2} ואכתב על הלחת את הדברים אשר היו
[a] lignis
fuerunt quae verba tabulis fupra fcribam Et
[a] de
על הלחת הראשנים אשר שברת ושמתם בארון
[a] ligni arcam
acca in eas pones & ,fregiſti quas ,priorum tabulas fupra
{3} ואעש ארון עצי שטים ואפסל שני לוחת אבנים
[a] vt
nica manu in[a] tabulas duas & ,monte in afcendi & ,priores ficut
כראשנים ואעל ההרה ושני הלחת בידי׃
deceat ,primum ſcripturā arcea ,tabulas ſupra ſcripſit Et
{4} ויכתב על הלחת ככתב הראשון את עשרת
medio de monte in vos ad DOMINVS eft locutus quae ,verba
הדברים אשר דבר יהוה אליכם בהר מתוך
me ad DOMINVS eas dedit & ,monte de defcendi & ,me vetti Et
[a] congrega-
האש ביום הקהל ויתנם יהוה אלי׃
tionis,
[a] ibi
{5} ואפן וארד מן ההר ואשם את הלחת בארון
DOMINVS mihi praecepit qui admodum ,ibi fuerunt & feceram quam
[a] Sem
אשר עשיתי ויהיו שם כאשר צוני
Moſeraih in Iahachan filiorum Beeroth de fant profecti Inde
יהוה׃ {6} ובני ישראל נסעו מבארת בני־יעקן מוסרה
Eliazar facerdotio eft fundi & ,ibi eſt ſepultus & ,Aharon eſt mortuus ibi
[a] tot
שם מת אהרן ויקבר שם ויכהן אלעזר
בנו תחתיו׃
eo pro eius filius
{7} משם נסעו הגדגדה ומן הגדגדה יטבתה
Iothath in Ghadghodath de & ,Ghadghodath in fant profecti Inde
[a] in
ארץ נחלי מים׃ {8} בעת ההוא הבדיל יהוה את שבט הלוי
Izei tribum DOMINVS fecit ſeparare illo tempore In
[a] vt portarent
לשאת את ארון ברית יהוה לעמד לפני יהוה
& ,ferri ad Iordan ad, DOMINI pacti arcam portandum ad
[a] Sarum eius
לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה׃
Iuniz dirm ad vſque eius nomine in benedicendū ad &, ei miniſtrandū ad
{9} על כן לא היה ללוי חלק ונחלה עם אחיו
DOMINVS eſt locutus quēadmodū ,eius hæreditas & ,pars Leui ipſi fuit non ſdeireo
יהוה הוא נחלתו כאשר דבר יהוה
,priores dies ſecundum ,monte in ſteti ego Et
אלהיך לו׃ {10} ואנכי עמדתי בהר כימים הראשנים
DOMINVS exaudiuit & noctes quadraginta & ,dies quadraginta
ארבעים יום וארבעים לילה וישמע יהוה
,te eorumpere DOMINVS voluit non ipſa vice in etiam me ad
אלי גם בפעם ההוא לא אבה יהוה השחיתך׃
faties ad proficiſcendo vade ,Surge inquit DOMINVS dixit Et
{11} ויאמר יהוה אלי קום לך למסע לפני
iurauī quam[a] ,terram poſſidebunt & ,ingrediemini & ,eos
[a] ea
העם ויבאו וירשו את הארץ אשר נשבעתי
[a] eis
לאבתם לתת להם׃
,ſecum à patres tuus Deus DOMINVS quid ,Iſrael nunc Et
{12} ועתה ישראל מה יהוה אלהיך שאל מעמך
omnes in eundum ad ,tuum Deo DOMINO
כי אם ליראה את יהוה אלהיך ללכת בכל־
[a] ſecundum ad & ,eum diligendum ad & ,eius
res Deo DOMINO
דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את יהוה אלהיך
praecepta obſeruandum Ad tua anima tota in & ,tuo corde toto in
בכל לבבך ובכל נפשך׃ {13} לשמר את מצות
[a] bonum in[a] ,hodie tibi praecipimus ego quae ,eius ſtatuta &
יהוה ואת חקיו אשר אנכי מצוך היום לטוב
,celi tui Dei DOMINI Ecce
לך׃ {14} הן ליהוה אלהיך השמים ושמי השמים
eius ſuper omnia & ,terra
הארץ וכל אשר בה׃ {15} רק באבתיך חשק
,eos poſt eorum ſemina[a] elegit & ,eos dilexerunt DOMINVS
יהוה לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם
hanc diem ſecundum populis omnibus ex vos
בכם מכל העמים כיום הזה׃
ne veſtram ceruicē & ,veſtri cordis præputium
{16} ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא
Deus ipſe veſtri Deus DOMINVS Quia
תקשו עוד׃ {17} כי יהוה אלהיכם הוא אלהי
,terribilis & potens ,magnus Deus ,dominorum dominus & Deus
האלהים ואדני האדנים האל הגדל הגבר
iudicium Faciens ,munus accipit[a] neque ,ſacies
[a] ſuis
והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד׃
,Aegypti terra in fuiſtis peregrini quia ,peregrinum diligere &
{18} עשה משפט יתום ואלמנה ואהב גר לתת לו לחם ושלמה׃
,veſtimētū & ,panem ei dando ,peregrinū diligentis &, eius
{19} ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים׃
,timebis tuum Deum DOMINVM ei ,ſeruies ei ,timebis
את יהוה אלהיך תירא אתו תעבד ובו תדבק
,iuratabis eius nomine in & ,eius
ובשמו תשבע׃ {20} הוא תהלתך והוא אלהיך
quae ,illa terribilia & ,magna
אשר עשה אתך את הגדלה ואת הנוראת האלה אשר
tui patres deſcenderunt animabus ſeptuaginta In
ראו עיניך׃ {21} בשבעים נפש ירדו אבתיך
ſtellas facit eius tuus Deus DOMINVS ſe poſtea nunc & Aegyptum in
מצרימה ועתה שמך יהוה אלהיך ככוכבי
multitudinem in exiſtimabāt
השמים לרב׃

ium ſeſque vos poſt ea ingreſſuros in eorum Eaziez ſuper Suph maris aquas
את־ים סוף על־פניהם ברדפם אחריכם
feeit quae Et ,hanc diem ad vſque DOMINVS eos perdidit &
{5} ויאבדם יהוה עד היום הזה׃ {6} ואשר עשה
,iſtum locum ad vſque vos omne ,eorum eſcas ,deſerto in vobis
donec ven-
לכם במדבר עד באכם עד המקום הזה׃
tretis
{6} ואשר עשה לדתן ולאבירם בני אליאב בן־ראובן
Reuben filij Eliab filius Abiram & ,Dathan ſeeit quae Et
tabernacula
אשר פצתה הארץ את־פיה ותבלעם ואת בתיהם
[a] erat
eorum pedibus in [a] quae ſubſtantiam omnem & ,eorum tentoria &
קום
ואת אהליהם ואת כל־היקום אשר ברגליהם
[a] in medio
omne ſidente[a] veſtri oculi Quia[a] Iſrael omnis ,eorum in[a]
[a] Equidem
videſtis
בקרב כל־ישראל׃ {7} כי עיניכם הרואת את כל־
,eorum domos & ,eos deglutiit & ,ſuum os terra aperuit quia
[a] videnti Et
פעל יהוה הגדל אשר עשה׃ {8} ושמרתם את כל־
,ſeeiſti quod ,magnum DOMINI opus
[a] Cuſtodite
המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו
,eorum pedibus in [a] quae ſubſtantiam omnem & ,eorum tentoria &
[a] praecipio vo
ובאתם אשר אתם עברים
,ſeeiſti quod ,magnum DOMINI opus
[a] ad quā vos
את־הארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה׃
tranſitis, vt
{9} ולמען תאריכן ימים על האדמה
poſſideatis
,ſuum ſuper dies [a] prolongetis & ,vt Et ,eum poſſidendum ad ,illuc
[a] eloquare
לתת להם ולזרעם זבת חלב ודבש׃
facietis
{10} כי הארץ אשר אתה בא־שמה לרשתה לא
,vobis dans DOMINVS quam ,bona terra ,deſuper
[a] ex qua
כארץ מצרים הוא אשר יצאתם משם אשר תזרע
[a] in
,olerit hortum vt ,tuo pede in ,migalis & ,tuum ſemen
את־זרעך והשקית ברגלך כגן הירק׃
terra eam poſſidendam ad illuc ingreſſus tu quam terra At
{11} והארץ אשר אתה עברים שמה לרשתה ארץ
,aquas bibes ,celorum pluuiam ad [a] eſtum & ,montiū
הרים ובקעת למטר השמים תשתה מים׃
oculi ſemper ,eam quaerit tuus Deus DOMINVS quam Terra
{12} ארץ אשר־יהוה אלהיך דרש
,anni vſtimū ad vſq; & anni principio à ,ea in tui Dei DOMINI
[a] obtemperando obedientia praeceptis meis, praeceptio
יהוה אלהיך בה תמיד עיני יהוה אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה׃
ego quae ,mea praecepta ad audieritis audieritis[a] ſi ,eris Et
{13} והיה אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי
,veſtrum Deum DOMINVM diligendum ad ,hodie vobis praecipiens
[a] vt diligenti colatis eum,
מצוה אתכם היום לאהבה את־יהוה אלהיכם
,veſtra anima tota in & ,veſtro corde toto in ſeruiatis ut &
ולעבדו בכל־לבבכם ובכל־נפשכם׃
,ſterotinā & ,tempotaneā ,ſuo tēpote in veſtræ terræ pluuiā dabo Et
{14} ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה ומלקוש
[a] pro
,ſarmentaberis & ,comedes & ,oleū oninū tuū ,ago in hortum dabo Et
vinum
ואספת דגנך ותירשך ויצהרך׃
[a] Camere
{15} ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת׃
[a] declinet
,recedentis & ,veſtrum cor ſeruate[a] fiatne ne, vobis Obſeruamini
סור
{16} השמרו לכם פן־יפתה לבבכם ,וסרתם
[a] colatis deos
,eis vos ſeruientes & ,eorum diis ſeruatis &
alienos,
ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם׃
[a] non &, eius
,vos in DOMINVS ira ſuccendat &, vos in DOMINVS furore tuforat Et
[a] claudat
{17} וחרה אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא
cœlo pereatis & ,ſuam pulchritudinem det non ,ſuum & ,pluuia ſit
terra
יהיה מטר והאדמה לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה
fructū ſuū,
,vobis dans DOMINVS quam ,bona terra ,deſuper
[a] de
מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם׃
ponite [a] in
{18} ושמתם את־דברי אלה על־לבבכם ועל־
ſuo[a] & ,veſtro corde ſuper ,illa mea verba ponite Et
שום
נפשכם וקשרתם אתם לאות על־ידכם והיו
ligate in
,veſtros filios ea docebitis Et ,veſtros oculos inter frontalia in
[a] docere
לטוטפת בין עיניכם׃ {19} ולמדתם אתם את־בניכם
[a] vbi loquātur
,eis in te ambulans in[a] & ,tuo domo in te ſedendo in ,eis in loquendum ad
de eis, quan-
לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
do ſedebis
[a] nudo ambulabis per viam, & quā-
ובשכבך ובקומך׃ {20} וכתבתם על־מזוזות ביתך
do accubues, & quando
,veſtrum filiorū dies & ,veſtri dies multiplicentur vt Et ,tuis portis in &
ſurges, in
למען ירבו ימיכם וימי בניכם
[a] terrā ſuper
,dandum ad[a] ,veſtris patribus DOMINVS iurauit quam ,ſuper
[a] vt dare

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

terram in ruis Deus DOMINVS te introduxerit cum eris Et
10 וְהָיָה כִּי־יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ
tribi dederit ad, Iahacob & Ifchac, Abraham tuis patribus iurauit quã
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָךְ
ædificaſti non quas bonas &, magnas vrbes
עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבֹת אֲשֶׁר לֹא בָנִיתָ׃
cifternas & ſimpleuſti non quas, bono omni plenas domos Et
11 וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל־טוּב אֲשֶׁר לֹא מָלָאתָ וּבֹרוֹת
plantaſti non quæ oliueta &, vineas excidiſti non quas, excidis
חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא חָצַבְתָּ כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא נָטָעְתָּ
oblitus eris ne, tibi Obſeruare
וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃
12 הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה
ſeruorum domo de Aegypti terra de te eduxit qui, DOMINI
הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃
eius nomine in & , timebis tuũ Deum DOMINVM
13 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ
dis & alios deos poſt ambulabitis Non , iurabis
תִּשָּׁבֵעַ׃
14 לֹא תֵלְכוּן אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי
zelotes Deus Quia , veſtri circuitus qui populorum
הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם׃
DOMINI noſtri ira ſtatur ſortè ne , eos intuens in tuis Deus DOMINVS
15 כִּי אֵל קַנָּא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ פֶּן־יֶחֱרֶה אַף־יְהוָה
medio tui eſt furor
אֱלֹהֶיךָ בָּךְ וְהִשְׁמִידְךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
quemadmodum , veſtris Deum DOMINVM tentabitis Non
16 לֹא תְנַסּוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר
præcepta custodiatis Cuſtodiendo , tentatione in tentaſtis Maſſa loco tentationis
נִסִּיתֶם בְּמַסָּה׃
17 שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעֵדֹתָיו
, tibi præcepit quæ eius ſtatuta & , eius teſtimonia & , veſtri Dei DOMINI
וְחֻקָּיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃
18 וְהַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְמַעַן יִיטַב לָךְ
DOMINVS iurauit quam , bonam terram hæredium & ingrediaris &
וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
, tuis facibus à tuos inimicos omnes propulſandum Ad
לַאֲבֹתֶיךָ׃ לְהַדֹּף אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ
DOMINVS eſt locutus quemadmodum
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
, teſtimonia & Quæ : dicendo , eas tuus filius te interrogauerit Cùm
19 כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֵדֹת
tybis noſtre Deus DOMINVS præcepit quæ , iudicia & , ſtatuta &
וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם׃
nos eduxit & Aegypto in Pathoſ fuimus ſerui : tuo filio dices Et
20 וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ
DOMINVS dedit Et , forti manu in Aegypto ex DOMINVS
יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה׃
, teſtimonia & Quæ : dicendo , eas tuus filius te interrogauerit Cùm
21 וַיִּתֵּן יְהוָה אֹתֹת וּמֹפְתִים גְּדֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
omnem in & , Pathoſ in Aegypto in mala & , magna portenta & , ſigna
בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ׃
, inde eduxit nos Et , noſtris oculis in eius domum
22 וְאֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן
iurauit quam * terram nobis dandam ad nos introduceret
הָבִיא אֹתָנוּ לָתֵת לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
omnia faciendum ad , DOMINVS nobis præcepit Et , noſtris pauſis*
לַאֲבֹתֵינוּ׃ וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
bonum in, noſtri Deum DOMINVM timendum ad , ſita ſtatura
הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב
omne , ſeruandum tecis eris Non , populis omnibus præ eris Benedictus
לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
quemadmodum , noſtri Dei DOMINI faciet ad illud præceptum
23 וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
obſeruabimus
הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר
, nobis præcepit noſtro,
צִוָּנוּ׃

CAP. VII. ז

1 כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
quam * , terram in tuus Deus DOMINVS te introduxerit Cùm
בּוֹא
multas gentes euellerit & , eam hæreditandam ad , tibi ingredieris tu
אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָשַׁל גּוֹיִם רַבִּים
, Perizæi & , Gbenabanæi & , Emorræi & , Gbirgaſæi & , Chitræi, eas faciet à
מִפָּנֶיךָ הַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי
, te ya eſtas & , multas gentes ſeptem , Iebuſæum & , Chiuæi &
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי שִׁבְעָה גוֹיִם רַבִּים וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ׃

quomodo , ne pro* illæ gentes Maſſa tuo corde in dicentis Cauе
17 כִּי תֹאמַר בִּלְבָבֶךָ רַבִּים הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אֵיכָכָה
recorderis Recordãdo , eis ab timeas Ne
אוֹכַל לְהוֹרִישָׁם׃
, eas expellere poteri
לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי זָכוֹר תִּזְכֹּר
18 אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפַרְעֹה וּלְכָל־מִצְרָיִם׃
Aegyptiis omnib⁹ & , Pathoſ tuus Deus DOMINVS fecit quæ
, ſignorum & , tui oculi viderunt quas magnarum Tentationum
הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וְהָאֹתֹת
te fecit educere quo , extenti brachij & , validæ manus & , peſtilentes &
וְהַמֹּפְתִים וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהַזְּרוֹעַ הַנְּטוּיָה אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ
omnibus tuus Deus DOMINVS faciet Sic , tuus Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־
crabronem etiam Et , eram faciebam à timores
הָעַמִּים אֲשֶׁר אַתָּה יָרֵא מִפְּנֵיהֶם׃ וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה
, ſilitis , prouidum ad eſquæ , eos in tuus Deus DOMINVS
יְשַׁלַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֹבַד הַנִּשְׁאָרִים
DOMINVS quia , coru faciebas à fugam , ne , eos faciebas è elcendebas
וְהַנִּסְתָּרִים מִפָּנֶיךָ׃ לֹא תַעֲרֹץ מִפְּנֵיהֶם כִּי יְהוָה
, terribilis & , magnus Deus , tuo inter tuus Deus
אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא׃
, eas faciebas* & , iſtas gentes tuus Deus DOMINVS tradet Et
21 וְנָשַׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפָּנֶיךָ
multiplicetur forte ne , eito eas conſumere poteris Non , paulatim paulatim
מְעָט מְעָט לֹא תוּכַל כַּלֹּתָם מַהֵר פֶּן־תִּרְבֶּה
tuus Deus DOMINVS eas dabit Et
עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה׃ וְנָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
, agri bestiæ tuæ
22 לְפָנֶיךָ וְהָמָם מְהוּמָה גְדֹלָה עַד הִשָּׁמְדָם׃
, eas disperdi ad eſquæ , magna contritione eas cõuertet &
וְנָתַן מַלְכֵיהֶם בְּיָדֶךָ וְהַאֲבַדְתָּ אֶת־שְׁמָם
ſub de earum nomen perdes & , tua manu in earu regis eius &
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד
, eas feceris ne , te perdendum ad eſq; , tuus ſiſtere Non
הַשְׁמִדְךָ אֹתָם׃ פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא
, argentũ & cõcupiſces Nõ , igne in combures eatum deoru Sculptilia
תַחְמֹד כֶּסֶף וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָּךְ פֶּן־תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי
quia , illo in te illaquees forte ne , tibi capias & , eis ſuper
תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃ וְלֹא־תָבִיא תוֹעֵבָה
abominatione introduces nõ Et , iſtud tui Deus DOMINI abominatio
אֶל־בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ
, illud deteſtaberis Deteſtãdo , illud ficus anathema tu vt , tuã domum in &
וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי־חֵרֶם הוּא׃
, illud anathema quia illud abominabitur abominãdo & , tu vt
חֵרֶם הִוא

CAP. VIII. ח

1 כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן
quod , præcepio Omne
possideatis & , ingrediamini & , multiplicemini & , viuatis vt , ſolumdem ad
לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־
, veſtros patribus DOMINVS iurauit quam , terram Ingrediens
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם׃
DOMINVS te fecit ambulare qua viæ omnis recordaberis Et
2 וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה
, te tentãdo ad , te affligendum ad , deſerto in annis quadraginta iã tibi
אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עַנֹּתְךָ
an , eius præcepta cuſtodires vtrum , tuo corde in que
לְנַסֹּתְךָ לָדַעַת אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו אִם־
quod , man te fecit comedere & , te fecit ſiſtere & , te affligere Et
לֹא׃ וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר
quod te faceret cognoſcere vt , tui patres cognouerunt nec , cognoſcebas ne
לֹא יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי
, ſolo pane homo viuet non quia , te faceret
עַל־כָּל־מוֹצָא פִי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם׃ שִׂמְלָתְךָ לֹא
, annis quadraginta iam , tumuit non tuus pes & , peſtilentia
בָלְתָה מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
, ſuum filium vir eadem quemadmodũ quod , eas corripit
וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַאֲשֶׁר יִיַּסֵּר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ
, te corripit tuus Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָּ׃ וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת
, eum timendum ad & , eius viis in ambulabitis ad , tui Dei DOMINI
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ׃
terram , bonam terram in te introducit tuus Deus DOMINVS
כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ
, aquæ torrentes , vallis in egredientis vorago & , fontium
נַחֲלֵי מָיִם עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר׃

frumenti, terram malogranati & , ficus & , vitis & , hordei & , mitis Terram
8 אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ
, in comedes pauperrate in* non quã Terram , mellis & , olei oliuæ
זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ׃
aliquo ſiunt, , terram eius lapides cuius terram , in tui carebis nec , panem
אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ
, terram eius lapides cuius terram , in tui carebis nec , panem
לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל
, ſaturaberis & , comedes Et , es excides eius mõtibus de &
וּמֵהֲרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחוֹשָׁת׃ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ
, tibi dedit quam bonam terram ſuper , tuo Deo DOMINO
10 אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃
, cuſtodiendũ nõ ad , tui Dei DOMINI obliuiſcaris forte ne , tibi Obſeruare
הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְבִלְתִּי שְׁמֹר
, hodie tibi præcipio ego quæ , eius ſtatuta & , eius iudicia & , eius præcepta
מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם׃
, habites & , ædifices bonas * domos & , ſtatueris & , comedas forte Ne
11 פֶּן־תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טוֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ׃
multiplicetur auru & , argentũ & , multiplicẽtur tua ouis & , tua bo Et
12 וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ יִרְבְּיֻן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה
oblitus eris & , tui cor eleuetur Et , multiplicetur , tibi quod omne & , tibi
לָךְ וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ יִרְבֶּה׃ וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ
, ſeruorum domo è , Aegypti terra è te eduxerit* , tui Dei DOMINI
13 אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃
, ſcorpiõis & , adurẽtis ſerpẽtes , ſtrabilibꝰ & , magna deſerto in* te te Eduxerit
14 הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְתִנּוֹרָא נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב
, ſilicis petra è aquas tibi educens* ? aquæ * non quo* , loci ſitientiſq; &
וְצִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין מָיִם הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ׃
cauſa* , tui patres nouerunt non quod , deſerto in mãna te Cibauit
15 הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן
, tuo nouiſſimo in tibi bene ſaciendum ad , te tentãdo cauſa* & , te affligendo
עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתְךָ לְהֵיטִבְךָ בְּאַחֲרִיתֶךָ׃
mihi fecit meæ manus fortitudo* & , mea Potẽtia , tuo corde in dices Et
16 וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי
ipſe iuſta , tui Dei DOMINI reiurabaris Et , iſtam ſortiatꝰ
אֶת־הַחַיִל הַזֶּה׃ וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא
, ſuum pactum ſtatuendum ad , tuorum in facturum ad , potentiã tibi dauit
17 הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ
, hanc diem ſecundum tuis patribus iurauit quod
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
, tui Dei DOMINI fueris obitus obliuiſcendo ſi , cers Et
18 וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
te incurueueris & , ſeruieris & , alienos Deos poſt ambulaueris &
וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
, peribitis pereundo quòd , hodie vos in teſtificaror ſuis ceis
לָהֶם הֵעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃
, peribitis ſic , noſtris fuerius* à perdit DOMINVS quas gentes Sicut
כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד מִפְּנֵיכֶם כֵּן תֹּאבֵדוּן
, veſtri Dei DOMINI vare in audiuiſ* non quòd eo
עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

CAP. IX. ט

1 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת־הַיַּרְדֵּן
, ingrediendum ad? , Iaſden bodie tranſiuꝰ? Tu : Iſrael Audi
לָבֹא
2 גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצוּמִים מִמְּךָ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרוֹת
mentati & , magnas vrbes , te pra eſtis firmas* & , magnas gẽtes poſſidendũ ad
בַּשָּׁמָיִם׃ עַם־גָּדוֹל וָרָם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר
, eſtis ſti Quis , audiſti tu & , noſti tu Hanach filiorum ſcies ne? ſtatuit Quis
אַתָּה יָדַעְתָּה וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְּנֵי עֲנָק׃
manſeruꝰ ipſe , tuus Deus DOMINVS quòd hodie ſcies* Et
3 וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הָעֹבֵר
eos humiliabit ipſe & , eos diſperdet ipſe : tranſibit ignis quia ſcies ad
לְפָנֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא יַשְׁמִידֵם וְהוּא יַכְנִיעֵם
, eos expelles & , eos perdes & , tuo corde in dicas Ne , tibi DOMINVS
לְפָנֶיךָ וְהוֹרַשְׁתָּם וְהַאֲבַדְתָּם מַהֵר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
DOMINVS expellẽdis in* , tuo corde in dicas Ne , tibi DOMINVS
יְהוָה לָךְ׃ אַל־תֹּאמַר בִּלְבָבֶךָ בְּהַדְּפָ יְהוָה
4 אֹתָם מִלְּפָנֶיךָ לֵאמֹר בְּצִדְקָתִי הֱבִיאַנִי
, iſtiam iuſtitiam tuam mea ſit introduxiſti me ne , dicendo , tuo corde in
יְהוָה לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם
gentium impietate tuã & iſtam terram poſſidendam ad , DOMINVS
הָאֵל יְהוָה מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ׃ לֹא בְצִדְקָתְךָ
, te expellit * propter iuſtitiã tuam , rectitudinẽ & * impietate tua
וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצָם כִּי
quia * eatum terram poſſidendũ ad , tuam tu vel cordis rectitudine in &
בְּרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ
, te expellit * propter iuſtitiã tuam , rectitudinẽ & * impietate tua
וּלְמַעַן הָקִים אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
5 לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ וְיָדַעְתָּ
, ſcies ergo , Iacob & , Iſaac , Abraham tuis patribus iurauit quod
כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־הָאָרֶץ
, tibi dat tuus Deus DOMINVS non , tua iuſtitia & , tua rectitudine
הַטֹּבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף אָתָּה׃
, es durꝰ ceruicis populus quia , eam hæreditandam ad , tibi
6 זְכֹר אַל־תִּשְׁכַּח אֵת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ אֶת־יְהוָה
DOMINVS ad ſolem ira , eius ad ſolem ira tuus Deus DOMINVS
אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יְצָאתֶם מֵאֶרֶץ
, Aegypto è , egreſſi eſtis quo die à , deſerto in
מִצְרַיִם עַד־בֹּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם הַזֶּה מַמְרִים הֱיִיתֶם
, eſtis rebelles , loco huc ad , eſtis ingreſſi quo donec
עִם־יְהוָה׃ וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה וַיִּתְאַנַּף
, ira ſolem ad , eius ad ſolem ira & , DOMINVM Horeb in & , DOMINO
יְהוָה בָּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃ בַּעֲלֹתִי הָהָרָה
, montem in & , vale in egredientibꝰ ego quo , tempore
לָקַחְתִּי לוּחוֹת אַבְנֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה
, DOMINVS pepigit quod , fœderis tabulas , lapideas tabulas accepi
עִמָּכֶם וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה
, noctes & , dies quadraginta & , montem in & , ego manſi
לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי׃ וַיִּתֵּן יְהוָה
, bibi non & , comedi non , tuli non
אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לוּחוֹת הָאֲבָנִים כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע
, digito , lapideas tabulas duas mihi
אֱלֹהִים וְעֲלֵיהֶם כְּכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
, DOMINVS locutus eſt quæ , omnia ſuper & , Dei ſcriptas
עִמָּכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל׃
, conuentus die , igne de & , monte in , tecum
וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה
, noctes & , dies quadraginta & , peractis
נָתַן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לוּחוֹת הָאֲבָנִים לוּחוֹת
, tabulas , lapideas tabulas duas mihi
הַבְּרִית׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם רֵד מַהֵר מִזֶּה
, hinc , propere deſcende ſurge , mihi
כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרָיִם סָרוּ
, Aegypto è , eduxiſti quem , populus tuus corrupit quia , DOMINVS
מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה׃
, ſibi , conflatilem , feciſt , eis præcepi quam , viã de , propere
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה
, populum hunc , dicendo , mihi DOMINVS
וְהִנֵּה עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא׃ הַנִּיחָה לִּי וְאַשְׁמִידֵם
, eos deleam ut , me ſine , durꝰ ceruicis populus & , ecce
וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם וְאֶעֱשֶׂה אֹתְךָ
, te facia & , eorum ſub de , nomen eorum delebo & , tuo
לְגוֹי עָצוּם וָרָב מִמֶּנּוּ׃
, eo quã , multitudine & , robuſtiorem

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINVS pacti obliuiscamini forte ne,volois Obliuiscimini Cantio
[1] הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן תִּשְׁכְּחוּ אֶת בְּרִית יְהוָה
similitudinē,similitudē volois faciatis & ,eorū eorūm quoq; ,ri fili Dei proregio
[2] אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּכֶם וְעָשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל "תְּמוּנַת כָּל
DOMINVS Etenim .tuus Deus DOMINVS tibi præcipit quē eorum
[3] אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: כִּי יְהוָה
,eclatur Deus ,ipse eorum ignis ,rum Deus
[4] אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא אֵל קַנָּא:
terra in *insereuntibus & ,filiorum filius & ,filios genuistis, Cum
[5] כִּי "תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים "וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ
feceritis & ,eorū similitudinē ,fecipisue feceritis & ,vos corruptritis &
[6] וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל "תְּמוּנַת כֹּל תַּכְנִית
rum imitando vestri Dei DOMINVS cmilis mali
[7] אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ:
petendo quia ,terram & ,Cælos hodie vos in fieri Contestari
[8] הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כִּי אָבֹד
Tarden transmutē, vos quæ ,terra deleri cito peribitis
[9] תֹּאבְדוּן מַהֵר מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן
diperdēdo quia ,ēs super dies prolongabitis Non ,eam hereditatis ad ista
[10] שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא תַאֲרִיכֻן יָמִים עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד
populos in vos DOMINVS diperget Et
[11] תִּשָּׁמֵדוּן: וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם בָּעַמִּים
vos DOMINVS darcet qua gentium in ouerā ,ubi? remanentis &
[12] וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם
,homine mutuum operi ,dixi ini fementis Et
[13] שָׁמָּה: וַעֲבַדְתֶּם שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם
nequæ ,simulacri nequæ ,audiant nequæ ,videbunt non quæ ,lapidi & ,ligno
[14] עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא
,tuum Deum DOMINVM inde quæretis Et ,abstinentia odoraturos
[15] וְיָשִׁיתֶם מִשָּׁם אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,tua anima tota in &, tuo corde toto in ei quæsieris cum ,inuenies & ibi augustia In
[16] וּמְצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ:
,eius vocē audies &, tuum Deum DOMINVM ad reuertēris & ,illorum
[17] בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית
,eius vocem audies &, tuum Deus DOMINVS ut præcepit quē eorum
[18] הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ:
ignis ,eum Deus
[19] כִּי אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא
,eclatur Deus ,ipse eorum ignis ,rum Deus
[20] יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:
terra in *insereuntibus & ,filiorum filius & ,filios genuistis, Cum
[21] כִּי "תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים "וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ
feceritis & ,eorū similitudinē ,fecipisue feceritis & ,vos corruptritis &
[22] וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל "תְּמוּנַת כֹּל תַּכְנִית
rum imitando vestri Dei DOMINVS cmilis mali
[23] אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ:
petendo quia ,terram & ,Cælos hodie vos in fieri Contestari
[24] הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כִּי אָבֹד
Tarden transmutē, vos quæ ,terra deleri cito peribitis
[25] תֹּאבְדוּן מַהֵר מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן
diperdēdo quia ,ēs super dies prolongabitis Non ,eam hereditatis ad ista
[26] שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא תַאֲרִיכֻן יָמִים עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד
populos in vos DOMINVS diperget Et
[27] תִּשָּׁמֵדוּן: וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם בָּעַמִּים
vos DOMINVS darcet qua gentium in ouerā ,ubi? remanentis &
[28] וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם
,homine mutuum operi ,dixi ini fementis Et
[29] שָׁמָּה: וַעֲבַדְתֶּם שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם
nequæ ,simulacri nequæ ,audiant nequæ ,videbunt non quæ ,lapidi & ,ligno
[30] עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא
,tuum Deum DOMINVM inde quæretis Et ,abstinentia odoraturos
[31] וְיָשִׁיתֶם מִשָּׁם אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,tua anima tota in &, tuo corde toto in ei quæsieris cum ,inuenies & ibi augustia In
[32] וּמְצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ:
,eius vocē audies &, tuum Deum DOMINVM ad reuertēris & ,illorum
[33] בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית
,eius vocem audies &, tuum Deus DOMINVS ut præcepit quē eorum
[34] הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ:
ignis ,eum Deus
[35] כִּי אֵל רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא
,eclatur Deus ,ipse eorum ignis ,rum Deus
[36] יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁכַּח אֶת בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:
terra in *insereuntibus & ,filiorum filius & ,filios genuistis, Cum
[37] כִּי "תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים "וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ
feceritis & ,eorū similitudinē ,fecipisue feceritis & ,vos corruptritis &
[38] וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל "תְּמוּנַת כֹּל תַּכְנִית
rum imitando vestri Dei DOMINVS cmilis mali
[39] אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ:
petendo quia ,terram & ,Cælos hodie vos in fieri Contestari
[40] הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כִּי אָבֹד
Tarden transmutē, vos quæ ,terra deleri cito peribitis
[41] תֹּאבְדוּן מַהֵר מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן
diperdēdo quia ,ēs super dies prolongabitis Non ,eam hereditatis ad ista
[42] שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא תַאֲרִיכֻן יָמִים עָלֶיהָ כִּי הִשָּׁמֵד
populos in vos DOMINVS diperget Et
[43] תִּשָּׁמֵדוּן: וְהֵפִיץ יְהוָה אֶתְכֶם בָּעַמִּים
vos DOMINVS darcet qua gentium in ouerā ,ubi? remanentis &
[44] וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם
,homine mutuum operi ,dixi ini fementis Et
[45] שָׁמָּה: וַעֲבַדְתֶּם שָׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם
nequæ ,simulacri nequæ ,audiant nequæ ,videbunt non quæ ,lapidi & ,ligno
[46] עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא
,tuum Deum DOMINVM inde quæretis Et ,abstinentia odoraturos
[47] וְיָשִׁיתֶם מִשָּׁם אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
,tua anima tota in &, tuo corde toto in ei quæsieris cum ,inuenies & ibi augustia In
[48] וּמְצָאתָ כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ:
,eius vocē audies &, tuum Deum DOMINVM ad reuertēris & ,illorum
[49] בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית

magnus ignis nos *comedet quoniam ,moriemur quid ad nunc Et
[25] נוֹסָפִים לָמָּה נָמוּת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה
nostri Dei DOMINI vocem audiendō ad ,nec addentes Si ,ille
[26] הַזֹּאת אִם יֹסְפִים אֲנַחְנוּ לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
vocem audiuit qui ,caro omnis quæ Nam ,moriemur & ,amplius
[27] עוֹד וָמָתְנוּ: כִּי מִי כָל בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל
,eum audiendō ignis ,nos ex quis
[28] אֱלֹהִים "חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כָּמֹנוּ וַיֶּחִי
DOMINVS est dicturus quæ omnia ,audi & ,tu Accede
[29] קְרַב אַתָּה וְשְׁמַע אֵת כָּל אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה
DOMINVS loquetur quæ omnia nos ad loquetis tu & ,noster Deus
[30] אֱלֹהֵינוּ וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה
,faciemus &, audiemus &, te ad noster Deus
[31] אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעָשִׂינוּ:
ves loquendum inter ,vestrorū verborū voce DOMINVS audiuit Et
[32] וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת קוֹל דִּבְרֵיכֶם בְּדַבֶּרְכֶם
populi verborum vocem Audiui me ad DOMINVS dixit & me ad
[33] אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שָׁמַעְתִּי אֶת קוֹל דִּבְרֵי הָעָם
,sunt locuti quę omnia *abbidirum Bona ,& ad sunt locuti quæ ,huius
[34] הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ הֵיטִיבוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ:
,vestrorum cordium ad ,eis hoc eorum cor *eis & ,det Quis
[35] מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר
eorum filius &, eis fit bene vt ,diebus omnib? mea præcepta omnia
[36] אֶת כָּל מִצְוֹתַי כָּל הַיָּמִים לְמַעַן יִיטַב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם
,vestra *tentoria ad vobis Reuertimini eis die, Vade ,tecolum in
[37] לְעֹלָם: לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם
,præceptum omne ,te ad loquæ &, me apud ita hic ex Et
[38] וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד עִמָּדִי וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ אֵת כָּל הַמִּצְוָה
quam terra in facient & ,eos docebis quæ ,indicia & ,statuta &
[39] וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תְּלַמְּדֵם וְעָשׂוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
,eam *possidendam ad ,eis dans ego
[40] אֲנִכִי נֹתֵן לָהֶם לְרִשְׁתָּהּ: וְשָׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת כַּאֲשֶׁר
DOMINVS præcepit quemadmodum ,*facturi& ad ,vobis& Et
[41] צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לֹא תָסוּרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל:
,*subsistendum ad ,vos declinetis Nō ,vobis vester Deus
[42] בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם תֵּלֵכוּן
,vobis vester Deus DOMINVS præcepit quam ,vos in
[43] לְמַעַן "תִּחְיוּן וְטוֹב לָכֶם וְהַאֲרַכְתֶּם יָמִים בָּאָרֶץ
terra in dies prolongetis & ,vobis bonū & ,vnuatis vt ,ambulabitis
[44] תִּירָשׁוּן: וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
præcepit quæ ,iudicia & ,statuta ,præceptum hæc Et
[45] לִמֵּד יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ
,*facturi sum & ,*docturi sum declinetis Nō ,vobis vester Deus
[46] אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: לְמַעַן "תִּירָא אֶת
,eius præcepta &, ea ,statuta omnia ,*subsistendum ad ,tui Deum DOMINVM
[47] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת כָּל "חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו
,tuę vitę dies" omnis" tui ,tui filius & ,tu" fili" &tu, tibi *præcipio ego quæ
[48] אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבֶן בִּנְךָ כָּל יְמֵי "חַיֶּיךָ
,*facturum ad ,*subsistes & ,*timet ,eadem Et ,tui dies prolongētur vt &
[49] וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ: וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת
est locum quemadmodum ,valde multiplicemini quo & ,tibi sit bene quo
[50] אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וַאֲשֶׁר תִּרְבֻּן מְאֹד כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
melle & ,lacte fluente terra ? tibi ruorū patrum Deus DOMINVS
[51] יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:
,vnus DOMINVS noster Deus DOMINVS ,Israel Audi
[52] שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
terra in & ,tua corde toto in tuū Deū DOMINVM diliges Et
[53] וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל
,tua vel *omnaria toca in &, tua anima
[54] נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
,*super, hodie tibi *præcipiens ego quæ ,ista verba erunt Et
[55] מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם
,*te *subsidia in & ,*ea *accumbendo in & ,*ea in *te meditabis in &, tua domo in
[56] בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ:
,tuos oculos inter frōtalia *erit& ,tuæ manu *super ,ea ligabis Et
[57] וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
,tuis portis in & ,tuæ dom? postibus *super ea scribes Et
[58] וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

CAP. VI. ו

hæc sunt præ- præcepit quæ ,iudicia & ,statuta ,præceptum hæc Et
cepta
[1] וְזֹאת הַמִּצְוָה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
vt docerem quam ,terra in *faciendum ad ,vos discendum ad ,vester Deus DOMINVS
[2] יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְלַמֵּד אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
vt faciatis transitus vt ,*ea *possidendam ad ,tuę ,*transeuntes vos
[3] אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: לְמַעַן "תִּירָא אֶת
,eius præcepta &, ea ,statuta omnia ,*subsistendum ad ,tui Deum DOMINVM
[4] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת כָּל "חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו
,tuę vitę dies" omnis" tui ,tui filius & ,tu" fili" &tu, tibi *præcipio ego quæ
[5] אֲנֹכִי מְצַוֶּךָּ "חַיֶּיךָ וּלְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ:
,*facturum ad ,*subsistes & ,*timet ,eadem Et ,tui dies prolongētur vt &
[6] וְשָׁמַעְתָּ יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ
est locum quemadmodum ,valde multiplicemini quo & ,tibi sit bene quo
[7] וַאֲשֶׁר תִּרְבּוּן מְאֹד כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ
melle & ,lacte fluente terra ? tibi ruorū patrum Deus DOMINVS
[8] לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:
,vnus DOMINVS noster Deus DOMINVS ,Israel Audi
[9] שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
terra in & ,tua corde toto in tuū Deū DOMINVM diliges Et
[10] וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל
,tua vel *omnaria toca in &, tua anima
[11] נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
,*super, hodie tibi *præcipiens ego quæ ,ista verba erunt Et
[12] מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם
,*te *subsidia in & ,*ea *accumbendo in & ,*ea in *te meditabis in &, tua domo in
[13] בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ:
,tuos oculos inter frōtalia *erit& ,tuæ manu *super ,ea ligabis Et
[14] וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ:
,tuis portis in & ,tuæ dom? postibus *super ea scribes Et
[15] וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

terra è te educat qui ,tuus Deus DOMINVS Ego
[16] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ "הוֹצִאֲךָ "מֵאֶרֶץ
,seruorum domo è ,Ægypto
[17] מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים
,*utasi facies *super alij Dij tibi ne Non
[18] אֲחֵרִים עַל פָּנָי: לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל כָּל
cælis in quæ ,*figuri ,ensue ,dolamenue tibi facies Non
[19] תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת
,terram desorber aquis in quæ & ,desuper terra in quæ &
[20] וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם
DOMINVS ego quia ,*eis *seruies neque ,eis te menturabis Non
[21] וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא
super & ,filios super patrum iniquitate visitans, zelotes Deus ,tuus Deus
[22] פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים וְעַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים
,me *habentibus odio & quartos super & ,tertios
[23] לְשֹׂנְאָי: וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי
misericordiam faciens Et ,me *habentibus odio quartos super & ,tertios
[24] מִצְוֹתָי: לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא
,*utasi *facies *super alij Dij tibi ne Non
[25] כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא:
,*sabbatha dicens Honora
[26] שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ
quemadmodum tuum matrem & ,tuum patrem
[27] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל
vt & ,tui dies prolongentur vt ,tui Deus DOMINVS ubi præcepit Idcirco
[28] מְלַאכְתֶּךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
,*sabbatha dicens ,tuus Deus DOMINVS ubi præcepit Idcirco
[29] לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ
,tui ancilla & ,tui seruus requiescat vt ,*tua *opera in &
[30] וַאֲמָתֶךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל בְּהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ
,tua ancilla & ,tu seruus requiescat vt ,*tua *opera in &
[31] אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כָּמוֹךָ:
,Ægypto terra in ,fuisti seruus quod *memento Et
[32] וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ
,*sabbatha dicens ,tuus Deus DOMINVS ubi præcepit Idcirco
[33] יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה עַל
,*sabbatha dicens
[34] כֵּן צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת יוֹם הַשַּׁבָּת:
quemadmodum tuum matrem & ,tuum patrem
[35] כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ כַּאֲשֶׁר
vt & ,tui dies prolongentur vt ,tui Deus DOMINVS ubi præcepit
[36] צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב
,*sabbatha dicens ,tuus Deus DOMINVS ubi præcepit Idcirco
[37] לְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:
,furabetis Nec
[38] לֹא תִגְנֹב: וְלֹא תִנְאָפוּ: וְלֹא תַעֲנֶה
,*adulterabis Neque
[39] בְרֵעֲךָ עֵד שָׁוְא:
,tui *socij ,exorem *coocciptare Nolito
[40] וְלֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ
,eius arunllā & ,eius seruū &, eū ,agrū ,tui *socij domum *cupito Nec
[41] וְלֹא תִתְאַוֶּה בֵּית רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ וַעֲבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ
,tuo *socio ? quæ omnia &, eius ,asinum &, eius
[42] וְחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:
omnem ad DOMINVS est locutus Verba
[43] אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל כָּל
magna voce, caliginis &, nubis ,ignis medio è montē in ,vestrum cœtum
[44] קְהַלְכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל קוֹל גָּדוֹל
,me ad eas dedit & ,lapidum tabulis duabus *super ea scripsit & ,adiicit & nihil
[45] וְלֹא יָסָף וַיִּכְתְּבֵם עַל שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים וַיִּתְּנֵם אֵלָי:
montis & ,*obscuritatis medio è vocem
[46] וַיְהִי כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהָהָר
,vestrarum tribuum *capita omnia me ad accedistis & ,ignem flagrare
[47] בֹּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם
Dominvs nos fecit videre Ecce dixistis Et ,tuo conde
[48] וְזִקְנֵיכֶם: וַתֹּאמְרוּ הֵן הֶרְאָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת
eius vo cem & ,suam magnitudinem & ,suam gloriam
[49] כְּבֹדוֹ וְאֶת גָּדְלוֹ וְאֶת קֹלוֹ
Deus ,loquentem quòd ,vidimus ista Die ,ignis medio è ,*audiendi
[50] שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה רָאִינוּ כִּי יְדַבֵּר אֱלֹהִים
,vnis & ,hominē Deus
[51] אֶת הָאָדָם וָחָי:

Universidad de Deusto
Biblioteca

quibus inuo cauernus
tiunt
do corum vo bis
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קָרְאֵנוּ אֵלָיו׃
iusta iudicia, & statuta
וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם
8 thodie vobis ad dam ego quam, ista lex omnis sicut
יֵרֵא
8 Sed caue
corum
fac
יוֹם חָיָה
dicendo ut
Ia
eotam Dño Deo tuo
8 quòdo dixit
8 vt timeant
viuunt
ardebat
8 medium & cæcabræ
verborum vocem: ignis medio è vos ad DOMINVS est locutus Et
vos audiebatis,
8 vos videbatis
8 faciendam ad
8 Lapidem
9 vt decretum
9 vt faceretis
9 ad quã tam sitis, vt possideatis
9 cauete
9 qua
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹת אֹתָם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
omnem vidistis non quia, vestris animabus valde ofservatissime Et
וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־
medio è Choreb in vos ad DOMINVS est locutus? die in imaginem
תְּמוּנָה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ
sculpcile vobis facietis &, corrumpamini forte Ne
effigiem
similitudinis
8 Similitudinem
8 Similitudinem
8 est
Similitudinem
8 volat
8 est
sub terra.
פֶּן־תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל
firmitate aut, masculi formam similitudine omnis imaginem
תְּמוּנַת כֹּל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה׃
suis omnis formam, terra in quod animalis omnis Formam?
תַּבְנִית כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תַּבְנִית כָּל־צִפּוֹר
cælis in volatil quæ, alatæ
כָּנָף אֲשֶׁר תָּעוּף בַּשָּׁמָיִם׃
qui pisces omnis formam, bem in repentia omnis Formam
תַּבְנִית כָּל־רֶמֶשׂ בָּאֲדָמָה תַּבְנִית כָּל־דָּגָה אֲשֶׁר
terram de, sitas aquis in
בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃
solem videas &, cælos ad nos omnes cæteras terræ ne Et
וּפֶן־תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה וְרָאִיתָ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ
impellatis &, cæterum militiam omnem, stellas &, lunam &
וְאֶת־הַיָּרֵחַ וְאֶת־הַכּוֹכָבִים כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנִדַּחְתָּ
tum Deus DOMINVS est panibus quas, eis te inomnes &
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם וְעָבַדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
, eis omnibus ibi populis omnibus eo
אֹתָם לְכֹל הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃
, seu fornace è vos eduxit &, DOMINVS cepit vos Et
וְאֶתְכֶם לָקַח יְהוָה וַיּוֹצִא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבַּרְזֶל
, ista die seu hæreditatis populii in es inheritum ad, Ægypto ex
מִמִּצְרַיִם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃
sus ad † iurauit & † vobis verba, supra me in est iratus DOMINVS Et
contra
propter vos,
† quod non
transierem
neque ingredier
בּוֹא
8 dat In
monter
transire
(Iarden
transiens ego non, ista terra in mortem, ego Nam
מוּת
transitis,
possidebitis
וַיהוָה הִתְאַנַּף בִּי עַל דִּבְרֵיכֶם וַיִּשָּׁבַע לְבִלְתִּי
quam, bonam terram ad inrisionis non ad &, Iarden me trans'ruatis
עָבְרִי אֶת־הַיַּרְדֵּן וְלִבְלְתִּי בֹּא אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
, hæreditatem vobis dat, vinus Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃
(Iarden transiens ego non, ista terra in mortem, ego Nam
כִּי אָנֹכִי מֵת בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן
, iftam bonam terram hæreditatem &, transiturus vos &
וְאַתֶּם עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃

, vestros ad DOMINVS fecit quæ omnia
, iudicia &, statuta
, eam hæreditandam ad, illas manifestate
עֵינֶיךָ הָרֹאוֹת אֶת־הַדְּבָרִים הַגְּדֹלִים הָאֵלֶּה׃
oculi tui videntes tui, dicendo, ipso tempore in proprii Iehoshuah Et
וְלֹא־יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם
regibus duobus vester Deus DOMINVS fecit quæ omnia
לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ׃ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
to qui regnis omnibus DOMINVS fecit, ita
אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בֶּאֱמֹר יְהוָה אֵלַי הַקְהֵל־לִי אֶת־הָעָם
, vester Deus DOMINVS quia eos timeretis Ne
וְאַשְׁמִיעֵם אֶת־דְּבָרַי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל־
vobis, populus
הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה וְאֶת־בָּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן׃
dicendo, ipso tempore in DOMINVM ad gratum eorum Et
וַתִּקְרְבוּן וַתַּעַמְדוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד
, caligo &, nubes ofcuritas, caliorum est
לֵב הַשָּׁמָיִם חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל׃
verborum vocem: ignis medio è vos ad DOMINVS est locutus Et
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים
, vocem præter videntes vos non imaginem &, audientes vos
אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל׃
, faciendam ad vobis præcepit quod fuit pactum vobis nunciauit &
† וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת
, lapidum † tabulis duabus super ea scripsit & verba decem
עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֵם עַל שְׁנֵי לֻחוֹת אֲבָנִים׃
vos decretum ad, ipso tempore in DOMINVS præcepit mihi Et
וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה בָּעֵת הַהִוא לְלַמֵּד אֶתְכֶם
vos quam, terra in ea vos faciendum est, iudicia &, statuta
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂתְכֶם אֹתָם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
eam hæreditandam ad, illas manifestate
עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
omnem vidistis non quia, vestris animabus valde ofservatissime Et
וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־
medio è Choreb in vos ad DOMINVS est locutus? die in imaginem
תְּמוּנָה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ
sculpcile vobis facietis &, corrumpamini forte Ne
effigiem
similitudinis
8 Similitudinem
8 Similitudinem
8 est
Similitudinem
8 volat
8 est
sub terra.
פֶּן־תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל
firmitate aut, masculi formam similitudine omnis imaginem
תְּמוּנַת כֹּל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה׃
suis omnis formam, terra in quod animalis omnis Formam?
תַּבְנִית כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תַּבְנִית כָּל־צִפּוֹר
cælis in volatil quæ, alatæ
כָּנָף אֲשֶׁר תָּעוּף בַּשָּׁמָיִם׃
qui pisces omnis formam, bem in repentia omnis Formam
תַּבְנִית כָּל־רֶמֶשׂ בָּאֲדָמָה תַּבְנִית כָּל־דָּגָה אֲשֶׁר
terram de, sitas aquis in
בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃
solem videas &, cælos ad nos omnes cæteras terræ ne Et
וּפֶן־תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה וְרָאִיתָ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ
impellatis &, cæterum militiam omnem, stellas &, lunam &
וְאֶת־הַיָּרֵחַ וְאֶת־הַכּוֹכָבִים כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנִדַּחְתָּ
tum Deus DOMINVS est panibus quas, eis te inomnes &
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם וְעָבַדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
, eis omnibus ibi populis omnibus eo
אֹתָם לְכֹל הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃
, seu fornace è vos eduxit &, DOMINVS cepit vos Et
וְאֶתְכֶם לָקַח יְהוָה וַיּוֹצִא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבַּרְזֶל
, ista die seu hæreditatis populii in es inheritum ad, Ægypto ex
מִמִּצְרַיִם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃
sus ad † iurauit & † vobis verba, supra me in est iratus DOMINVS Et
contra
propter vos,
† quod non
transierem
neque ingredier
בּוֹא
8 dat In
monter
transire
(Iarden
transiens ego non, ista terra in mortem, ego Nam
מוּת
transitis,
possidebitis
וַיהוָה הִתְאַנַּף בִּי עַל דִּבְרֵיכֶם וַיִּשָּׁבַע לְבִלְתִּי
quam, bonam terram ad inrisionis non ad &, Iarden me trans'ruatis
עָבְרִי אֶת־הַיַּרְדֵּן וְלִבְלְתִּי בֹּא אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
, hæreditatem vobis dat, vinus Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃
(Iarden transiens ego non, ista terra in mortem, ego Nam
כִּי אָנֹכִי מֵת בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן
, iftam bonam terram hæreditandam &, transiturus vos &
וְאַתֶּם עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃

, vide: Arnon torrentem transite &, profiscimini, Surgite
קוּמוּ סְעוּ וְעִבְרוּ אֶת־נַחַל אַרְנֹן רְאֵה
, eius terram &, Emoræum Chesbon regē Sichon ma manu in dedi
נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הָאֱמֹרִי וְאֶת־אַרְצוֹ
, bella eum in ofsone et, hæredita inicipe
הָחֵל רָשׁ וְהִתְגָּר בּוֹ מִלְחָמָה׃
super tuum timorem &, tuum pauorem dare incipiam ista Die
הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל תֵּת פַּחְדְּךָ וְיִרְאָתְךָ עַל־
, tuum audituri audient qui, celia omnibus fob populorum facies
פְּנֵי הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן שִׁמְעֲךָ
, desero è bgeant? mili Et, tua facie à dolebunt gyrannis &
וְרָגְזוּ וְחָלוּ מִפָּנֶיךָ׃ וְאֶשְׁלַח מַלְאָכִים מִמִּדְבַּר
: dicendo, pcis verbis Chesbon regum Sichon ad Chedemoth
קְדֵמוֹת אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן דִּבְרֵי שָׁלוֹם לֵאמֹר׃
, dexteră ad sectabor non ibo in, tua in, tua terram in? Transibo
אֶעְבְּרָה בְאַרְצְךָ בַּדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵךְ לֹא אָסוּר יָמִין
aquas &: comedā &, mini fuaget argento in Cibum
וּשְׂמֹאוֹל׃ אֹכֶל בַּכֶּסֶף תְּשַׁבְּרֵנִי וְאָכַלְתִּי וּמַיִם
, mea pedibus in transibo tantum: ibam & , mihi dabis argento in
בַּכֶּסֶף תִּתֶּן־לִי וְשָׁתִיתִי רַק אֶעְבְּרָה בְרַגְלָי׃
, Moabitæ &, Sehir in habitantes, Esau illi; mihi fecerunt Quemadmodū
כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי בְנֵי עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר וְהַמּוֹאָבִים
quam, terram ad Iarden transiem quo vsque, Hat in habitantes
הַיֹּשְׁבִים בָּעָר עַד אֲשֶׁר־אֵעֹבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
, nobis dat noster Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ׃
quia, vs in nos facere nostros Chesbon rex Sichon voluit non Et
וְלֹא אָבָה סִיחֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַעֲבִרֵנוּ בּוֹ כִּי
roborauit &, eius spiritum tuus Deus DOMINVS fecit indurate
הִקְשָׁה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־רוּחוֹ וְאִמֵּץ אֶת
, hanc diem fecundum tua manu in eum dandi vasa, eius cor
לְבָבוֹ לְמַעַן תִּתּוֹ בְיָדְךָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
tuus facies ad date incepi, Vide: me ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רְאֵה הַחִלֹּתִי תֵּת לְפָנֶיךָ אֶת
, eius terram hæreditandam ad, hæreditas incipe, eius terram &, Sichon
סִיחוֹן וְאֶת־אַרְצוֹ הָחֵל רָשׁ לָרֶשֶׁת אֶת־אַרְצוֹ׃
eius populus omnis &, ipse nostrū occurrum in Sichon est egressus Et
וַיֵּצֵא סִיחוֹן לִקְרָאתֵנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ
nostes Deus DOMINVS eum dedit Et
לַמִּלְחָמָה יְהָצָה׃ וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
, eius populum omnem &, eius filios &, eum percussimus &, nos ante
לְפָנֵינוּ וַנַּךְ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֵת כָּל־עַמּוֹ
, anathematizauimus & ipso tempore in eius vrbes omnes capimus Et
וַנִּלְכֹּד אֶת כָּל־עָרָיו בָּעֵת הַהִוא וַנַּחֲרֵם
, superstitē reliquimus nō parnulos & mulieres & vitos, vrbem omnem
אֶת כָּל עִיר מְתִם וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף לֹא הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד׃
, cepimus quas vrbium Iabon & nobis simus preda! manu! Tantum
רַק הַבְהֵמָה בָּזַזְנוּ לָנוּ וּשְׁלַל הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכָדְנוּ׃
quæ ciuitatem & Arnon torrentis Iebim fupra quæ, Hatorher Ab
מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר
, mobis à se euaserunt quę, quitas fuit non, Gilhad ad vsq; & torrē in*
בַּנַּחַל וְעַד הַגִּלְעָד לֹא הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ
, nostrū fecit ad noster Deus DOMINVS dedit omnes
אֵת הַכֹּל נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ׃
, omnem: accessiti non Hammon filiorū terram ad Tanaa
רַק אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן לֹא קָרַבְתָּ כָּל־
DOMINVS præcepit quæ omnia &, montis ciuitates & Iabbok terrentis
נַחַל יַבֹּק וְעָרֵי הָהָר וְכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
montanæ
אֱלֹהֵינוּ׃

CAP. III.

ex Og ab egressus &, Basan vie ascendimus &, obsessimus Et
וַנֵּפֶן וַנַּעַל דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ
, Edrei in bellum ad eius populus omnis &, ipse, nostrū occurrum? Basan
הַבָּשָׁן לִקְרָאתֵנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃
tua manu in quis, eum timeas Ne me ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ
ei facies &, eius terram & eius populū omnem &, eum date
נָתַתִּי עָשׂה וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לוֹ
, Cherish in habitant qui, Emoræorū regi Sichon fecisti quemadmodum
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן
regem Og etiam nostra manu in noster De DOMINVS dedit Et
וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ גַּם אֶת־עוֹג מֶלֶךְ
sibi reliquerit nos vt adeo, eis percussimus & ei populū omnem &, Basan
הַבָּשָׁן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וַנַּכֵּהוּ עַד בִּלְתִּי הִשְׁאִיר לוֹ

Universidad de Deusto
Biblioteca

provocetis eos,
plantæ in
emeris aquâ emeris
ingressum
fuit
carnifil aliquo qui habita, bant
per viam oppugnes
præcede eos ad pellum, in
Terribilis
Hæres expellentur
perdiderunt
Hæres loco ipsorũ,
Hæres
Terribilis.
Transmittes
Confinantes
eos
facie exjecerit
loco ipsorũ,
quibus habitabũt
Hæres
Hæres
Hæres
Hæres
Hæres
donec transiũ
remus
fluvium
donec consumerentur
bellatorum
medio castrorum,
contra
perdendum
è medio castrorũ, donec consumerẽt bellatores, ut morerentur
è medio
transis
quando
obtulisti
eius
loci
Hæres
Transmittes
eos
possessores.
Hæres
facie
exjecerit
loco ipsorũ,
quibus habitabũt
Hæres
Hæres
Hæres
Hæres
Hæres

Universidad de Deusto
Biblioteca

egredietur ... ad ... ut sit ... finis ... vobis ... ad ... ut sit ... finis ... vobis ... ad ... ut sit ... finis ... vobis

Universidad de Deusto
Biblioteca

.Rissah in sunt castrametati & ,Libnah è sunt profecti Et 21
וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה וַיַּחֲנוּ בְּרִסָּה׃
.Chetelaih in sunt castrametati & ,Rissah è sunt profecti Et 22
וַיִּסְעוּ מֵרִסָּה וַיַּחֲנוּ בִּקְהֵלָתָה׃
.Sepher monte in sunt castrametati & ,Chetelaih è sunt profecti Et 23
וַיִּסְעוּ מִקְּהֵלָתָה וַיַּחֲנוּ בְּהַר שָׁפֶר׃
.Charadah in sunt castrametati & ,Sepher monte è sunt profecti Et 24
וַיִּסְעוּ מֵהַר שָׁפֶר וַיַּחֲנוּ בַּחֲרָדָה׃
.Macheloth in sunt castrametati & ,Charadah è sunt profecti Et 25
וַיִּסְעוּ מֵחֲרָדָה וַיַּחֲנוּ בִּמַּקְהֵלֹת׃
.Tachath in sunt castrametati & ,Macheloth è sunt profecti Et 26
וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת וַיַּחֲנוּ בְּתָחַת׃
.Tarach in sunt castrametati & ,Tachath è sunt profecti Et 27
וַיִּסְעוּ מִתָּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתָרַח׃
.Mithcah in sunt castrametati & ,Tarach è sunt profecti Et 28
וַיִּסְעוּ מִתָּרַח וַיַּחֲנוּ בְּמִתְקָה׃
.Chasmonah in sunt castrametati &, Mithcah è sunt profecti Et 29
וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה וַיַּחֲנוּ בְּחַשְׁמֹנָה׃
.Moseroth in sunt castrametati & , Chasmonah è sunt profecti Et 30
וַיִּסְעוּ מֵחַשְׁמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמֹסֵרוֹת׃
.Iaachan Bene in sunt castrametati & ,Moseroth è sunt profecti Et 31
וַיִּסְעוּ מִמֹּסֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בִּבְנֵי יַעֲקָן׃
.Ghidghad Chor in sunt castrametati & ,Beneiaachā è sunt profecti Et 32
וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקָן וַיַּחֲנוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד׃
.Iothbathah in sunt castrametati & ,Ghidghad Chor è sunt profecti Et 33
וַיִּסְעוּ מֵחֹר הַגִּדְגָּד וַיַּחֲנוּ בְּיָטְבָתָה׃
.Habrouah in sunt castrametati & ,Iothbatha ex sunt profecti Et 34
וַיִּסְעוּ מִיָּטְבָתָה וַיַּחֲנוּ בְּעַבְרֹנָה׃
.Hesiongiabe in sunt castrametati & ,Habrouah ex sunt profecti Et 35
וַיִּסְעוּ מֵעַבְרֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּעֶצְיֹן גָּבֶר׃
quod est ישה ,Sin deserto in sunt castrametati &, Hesiongiabe ex sunt profecti Et
.Hor in sunt castrametati & ,Cades è sunt profecti Et 36
וַיִּסְעוּ מֵעֶצְיֹן גָּבֶר וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר צִן הִוא קָדֵשׁ׃ Cades
.Edom terræ extremo in ,monte 37
וַיַּחֲנוּ בְּקָדֵשׁ׃ הָהָר בְּקְצֵה אֶרֶץ אֱדוֹם׃
Intra sermonem ,DOMINVS *super* montem Hor ad faciendos Aharon ascendit Et 38
עלה quo egressi sunt filii
וַיַּעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֶל הֹר הָהָר עַל פִּי יְהוָה
terra è Israel *filius egressionis* quadragesimo anno in ,tisi est mortuus &
וַיָּמָת שָׁם בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
filius Aharon Et ,mensis vna in quinto mense in ,Aegypti 39
מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִשִׁי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ׃
.monte Hor in *ipsum mutandis is* ,annorum centum & ,viginti & ,trib
וְאַהֲרֹן בֶּן שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמְאַת שָׁנָה בְּמֹתוֹ בְּהֹר הָהָר׃
quihabitabat ישב ,metidie in *habitans ipse* & Hacad rex Chenahanæus audiuit Et
וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד וְהוּא יוֹשֵׁב בַּנֶּגֶב 40
quando venerunt filii בוא בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבוֹא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
.Salmonah in sunt castrametati & ,monte Hor de sunt profecti Et 41
וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמֹנָה׃
.Punon in sunt castrametati & , Salmonah è sunt profecti Et 42
וַיִּסְעוּ מִצַּלְמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּפוּנֹן׃
.Oboth in sunt castrametati & ,Punon è sunt profecti Et 43
וַיִּסְעוּ מִפּוּנֹן וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת׃
hahabarim Hijei in sunt castrametati & ,Oboth ex sunt profecti Et
וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת וַיַּחֲנוּ בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים בְּגְבוּל מוֹאָב׃
עיה ramalia,
sunt castrametati & ,Hijm ex sunt profecti Et ,Moab termino in 44
.Dibon in sunt castrametati & ,Ghad Dibon è sunt profecti Et ,Ghad Dibon in 45
וַיִּסְעוּ מִעִיִּים וַיַּחֲנוּ בְּדִיבֹן גָּד׃
.Diblathaimah Halmon ex sunt profecti Et ,Diblathaimah Halmon in 46
וַיִּסְעוּ מִדִּיבֹן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה׃
ante פנה .Nebo *facies* ad Habarim montibus in sunt castrametati & 47
וַיִּסְעוּ מֵעַלְמֹן דִּבְלָתָיְמָה וַיַּחֲנוּ בְּהָרֵי הָעֲבָרִים לִפְנֵי נְבוֹ׃
iuxta *Beth* à Iarden *super* sunt castrametati Et ,Iericho Iardeu *super* Moab ,campestribus in sunt castrametati & ,Habarim montibus è sunt profecti Et 48
וַיִּסְעוּ מֵהָרֵי הָעֲבָרִים וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבֹת
.Moab campestribus in, Sittim Abel ad vsq; iesimoth ,Iordanis & 49
מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃ וַיַּחֲנוּ עַל הַיַּרְדֵּן מִבֵּית
iuxta *super*, Moab campestribus in Moseh ad DOMINVS est locutus Et 50
הַיְשִׁמֹת עַד אָבֵל הַשִּׁטִּים בְּעַרְבֹת מוֹאָב׃
.dicendo ,Iericho Iarden ,Israel filios ad Loquere ,dicens & 51
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל
.Chenahan terram ad Iarden *transitis* vos Cum : eos ad 52
יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן׃
transferitis

.Machir filij *iuxta* Et .ædificauerunt quas vrbium nomina 1
בְּנֵי מָכִיר׃
.*expulit* & ,eam ceperunt & ,Ghilhad in Manasseh filij *expulsio* 2
גֵּרַשׁ גִּלְעָדָה וַיִּלְכְּדָהּ׃ וַיּוֹרֶשׁ אֶת הָאֱמֹרִי
filio Machir Ghilhad Moseh dedit Et ,ea in 3
אֲשֶׁר בָּהּ׃ וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת גִּלְעָד לְמָכִיר בֶּן
suis Menasseh filius Iair Et ,ea in habitauit & ,Menasseh filius 4
מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃ וְיָאִיר בֶּן מְנַשֶּׁה הָלַךְ
.Iair Chauoth eas vocauit & ,eorum villas 5
וַיִּקְרָא אֶת חַוֹּתֵיהֶם וַיִּקְרָא אֹתָן חַוֹּת יָאִיר׃
ei vocauit & ,eius *filius* & Chenath ,cepit & ,*suo nomine in Nobach* Et 6
וַיֵּלֶךְ נֹבַח וַיִּלְכֹּד אֶת קְנָת וְאֶת בְּנֹתֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ
suo nomine in Nobach ,Chenath
נֹבַח בִּשְׁמוֹ׃

CAP. XXXIII.

לג

terra è sunt egressi qui ,Israel filiorum profectiones *Hæ* 1
אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ
.Aharon & ,Mosehmens *in ſuis exercitus ad Aegypti* 2
מִצְרַיִם לְצִבְאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת
ſuos eorum profectiones ad eorum exitus ,Moseh *ſcripſit*
מוֹצָאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל
.eorum exitus ad ,eorum profectiones *ſiſtit* Et DOMINVS
פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצָאֵיהֶם׃
die decima quintain primo meuse in Rahameſes è ſunt profecti Et 3
וַיִּסְעוּ מֵרַעְמְסֵס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם
manu in Israel filij ſunt egreſſi Peſach craſtino *poſtridie* ,primi *menſis* 4
בָּרִאשׁוֹן מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יָצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיָד
ſeruientes Aegyptij Et ,Aegyptiorum omnium ,cunctis in *exercitu ſuo* ,Moſe
רָמָה לְעֵינֵי כָל מִצְרָיִם׃ וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים
,primogenitum omnem ,eis in DOMINVS percuſſerat *quos* ,ſepeliebant
אֵת כָּל בְּכוֹרָם אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה בָּהֶם כָּל בְּכוֹר
iudicia DOMINVS fecit eorum & in ,omnem
וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים׃
.Succoth ſunt caſtrametati & Rahameſes è Israel filij ſunt profecti Et 5
וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס וַיַּחֲנוּ בְּסֻכֹּת׃
extremo in quæ ,Etha in ſunt caſtrametati & ,Succoth de ſunt profecti Et 6
וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת וַיַּחֲנוּ בְּאֵתָם אֲשֶׁר בִּקְצֵה
.Migdol *aſpectus* ad ſunt caſtrametati & ,Baalſephron *facies* de ſunt profecti Et 7
הַמִּדְבָּר׃ וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיָּשָׁב עַל פִּי הַחִירֹת
.deſertum in maris *medio* in tranſierunt & ,Achiroth *facies* de ſunt profecti Et
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי בַעַל צְפֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדֹּל׃
.Elim in venerunt & ,Marah de ſunt profecti Et 8
וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ הַיָּם הַמִּדְבָּרָה
ſunt caſtrametati & ,Etham *deſerto* in dierum trium *viã ambulauerunt* & ,Mare in
דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַּר אֵתָם וַיַּחֲנוּ
.Elim in ,venerunt & ,Marah de ſunt profecti Et 9
בְּמָרָה׃ וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה
,palmæ *ſeptuaginta* & ,aquarum *oculi* duodecim ,erant & 10
וּבְאֵילִם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מָיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים
.ibi ſunt caſtrametati & ,Elim ex ſunt profecti Et
וַיַּחֲנוּ שָׁם׃
.Suph mare *ſuper* ſunt caſtrametati & ,Elim ex ſunt profecti Et 10
וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיַּחֲנוּ עַל יַם סוּף׃
.Sin deſerto in ſunt caſtrametati & ,Suph mari è ſunt profecti Et 11
וַיִּסְעוּ מִיַּם סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִין׃
.Dophcah in ſunt caſtrametati & ,Sin deſerto è ſunt profecti Et 12
וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִין וַיַּחֲנוּ בְּדָפְקָה׃
.Alus in ſunt caſtrametati & ,Dophcah è ſunt profecti Et 13
וַיִּסְעוּ מִדָּפְקָה וַיַּחֲנוּ בְּאָלוּשׁ׃
non Et .Rephidim in ſunt caſtrametati & ,Alus ex ſunt profecti Et 14
וַיִּסְעוּ מֵאָלוּשׁ וַיַּחֲנוּ בִּרְפִידִים וְלֹא
.bibendum ad ,populo aqua ibi erat
הָיָה שָׁם מַיִם לָעָם לִשְׁתּוֹת׃
.Sinai deſerto in ſunt caſtrametati & ,Rephidim è ſunt profecti Et 15
וַיִּסְעוּ מִרְפִידִים וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינָי׃
.Hatthaauah Chibroth i*n* für caſtrametati & ,Sinai deſerto è ſunt profecti Et 16
וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינָי וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֹת הַתַּאֲוָה׃
.Chaſeroth i*n* ſunt caſtrametati & Hatthaauah Chibroth è ſunt profecti Et 17
וַיִּסְעוּ מִקִּבְרֹת הַתַּאֲוָה וַיַּחֲנוּ בְּחֲצֵרוֹת׃
.Rithmah in ſunt caſtrametati & ,Chaſeroth è ſunt profecti Et 18
וַיִּסְעוּ מֵחֲצֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה׃
.Peres Rimmon in ſunt caſtrametati & Rithmah è ſunt profecti Et 19
וַיִּסְעוּ מֵרִתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרִמֹּן פָּרֶץ׃
.Libnah in ſunt caſtrametati & ,Peres Rimmo è ſunt profecti Et 20
וַיִּסְעוּ מֵרִמֹּן פָּרֶץ וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה׃

.Israel *filij* hæreditare *ofpes* ,noſtras domos ad reuertemur Non
לֹא נָשׁוּב אֶל בָּתֵּינוּ עַד הִתְנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 18
mecum & *eis* ex ingrediatur *accipiemus* nõ Quia ,*suam* hæreditatem *vltra*
אִישׁ נַחֲלָתוֹ׃ כִּי לֹא נִנְחַל אִתָּם מֵעֵבֶר 19
.Iarden *mecum* & *eis* ad noſtra hæreditas *erunt* quia *vltra* & ,Iarden
לַיִּרְדֵּן וָהָלְאָה כִּי בָאָה נַחֲלָתֵנוּ אֵלֵינוּ מִעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
verbum *ſecerunt* Si : Moſes ete ad dixit Et ,*orientem* ad
מִזְרָחָה׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם תַּעֲשׂוּן אֶת הַדָּבָר 20
.bellum ad DOMINVS *coram* ad ,vos accingentes si ,hoc
הַזֶּה אִם תֵּחָלְצוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה׃
.DOMINVS *facies* ad Iarden ,acciectus omnis vobis *tranſierit* Et 21
וְעָבַר לָכֶם כָּל חָלוּץ אֶת הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי יְהוָה עַד
ſua facultas à finis luminosi *eius expellens* 22
הוֹרִישׁוֹ אֶת אֹיְבָיו מִפָּנָיו׃
.*eris* & *reuertemini* poſtliuc *DOMINVS* ,*terra* & ,DOMINVS *coram* innocentes 23
וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וִהְיִיתֶם
vobis *hæc terra erit* & ,Israel *in* Si ,DOMINO innocentes
נְקִיִּם מִיְּהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם 24
ecce ,*ta fecerittis nos* ſi Et ,DOMINVS *ſuis* ad poſſeſſionem *in*
לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יְהוָה׃ וְאִם לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה 25
.*vos* *mouiet* quod *veſtrum* peccatũ ,ecce & ,DOMINO peccatis
חֲטָאתֶם לַיהוָה וּדְעוּ חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם
coſpergamus ,*macerius* & ,*noſtra pro* ciuitates *vobis* Ac ,*ſicut*
בְּנוּ לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וּגְדֵרֹת לְצֹנַאכֶם 26
filij & ,Ghad *filij* *Item* Et ,*ſarmis* *vitio* ore ex ,*ouibus* & ,*noſtris*
וְעָשִׂיתֶם הַיֹּצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ׃ וּבְנֵי גָד וּבְנֵי 27
noſtros ,*ſicut* *Paruuli* ,*noſtri* *vxores* ,*noſtra* ,*precipit*
רְאוּבֵן אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי
omnia & ,*noſtra* *ſuperſtitio* ,*noſtrum* *vxores* ,*noſtri* *Paruuli* ,*precipit*
מְצַוֶּה אֶת עֲבָדָיו׃ נָשֵׁינוּ טַפֵּנוּ וְכָל 28
.Ghilhad *vinibus* In ,*eius* *erunt* *noſtra* *animalia*
בְּהֶמְתֵּנוּ יִהְיוּ שָׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד׃
.DOMINVS *facies* ad *eorum* *accedit* *omnis* *tranſibunt* *tui* *ſecus* Et 29
וַעֲבָדֶיךָ יַעַבְרוּ כָל חָלוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה
ſequens *meum* DOMINVS *quemadmodum* ,*bellum* ad
לַמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דֹבֵר׃
filio Iehoſuah & Eleazaro filio Aaron ,Moſen *eis* *præcepit* Et 30
וְצִוָּה מֹשֶׁה אֹתָם אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן
Israel *filij* *exemplum* *patrum* *capitibus* &, Nun
נוּן וְאֶת רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Reuben *filij* & Ghad *filij* *tranſierint* Si : eos ad Moſes dixit Et 31
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם יַעַבְרוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן
eius *ſuper* *tranſibunt* *omnes* ,*vobiſcum* 32
אִתְּכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן כָּל חָלוּץ לַמִּלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה
poſſeſſionem *in* Ghilhad
וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת אֶרֶץ
veſtrum *accio* *ſi* *tranſieritis* *non* *ſi* Et ,*poſſeſſionem* *in* Ghilead
גִּלְעָד לַאֲחֻזָּה׃ וְאִם לֹא יַעַבְרוּ חֲלוּצִים אִתְּכֶם 33
filij *reſpondentes* Et : Chenahan *terra* *in* *veſtri* *medio* *in* *poſſidebit* &
וְנֹאחֲזוּ בְתֹכְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ וַיַּעַנוּ בְנֵי 34
ad DOMINVS *eſt* *locutus* Quæ ,*dicendo* ,Reuben *filij* &, Ghad
גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל
ſeruis *noſtris* ad *accio* *ſi* *tranſibimus* *Nos* ,*facturus* *ſit* ,*uno* *ſermo*
עֲבָדֶיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ נַחְנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים לִפְנֵי 35
noſtra & *noſtræ* *hæreditatis* *poſſeſſio* *erubeſcet* & ,Chenahan *terra* *in* DOMINI
יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאִתָּנוּ אֲחֻזַּת נַחֲלָתֵנוּ מֵעֵבֶר
,Reuben *filiis* & ,Ghad *filiis* Moſeh *eis* dedit Et ,Iarden
לַיַּרְדֵּן׃ וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לִבְנֵי גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן 36
regis Sehon *regnum* Ioſeph *filij* ,Manaſſeh *tribui* *dimidiæ* &
וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף אֶת מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ
,*filis* *tribus* ! *terram* ,Bathan regis Hogh *regnum* &, Emorei
הָאֱמֹרִי וְאֶת מַמְלְכוּת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאָרֶץ לְעָרֶיהָ
filij *ædificauerunt* Et .*circuitus* *terræ* *urbes*, *terminis* *eius*
בִּגְבֻלֹת עָרֵי הָאָרֶץ סָבִיב׃ וַיִּבְנוּ בְּנֵי 37
.Hamee & ,Hacharoth & ,Dibon Ghad
גָד אֶת דִּיבֹן וְאֶת עַטָרֹת וְאֶת עֲרֹעֵר׃
.Iogbbehah & ,Iahezer & ,Sophan ,Hasimoth Et 38
וְאֶת עַטְרֹת שׁוֹפָן וְאֶת יַעְזֵר וְיָגְבְּהָה׃
communia *urbes* ,Haas *domus* & Nimah *domus* Et 39
וְאֶת בֵּית נִמְרָה וְאֶת בֵּית הָרָן עָרֵי מִבְצָר
,Chebon *ædificauerunt* Reuben *filij* Et ,*ouibus* & *ſuis* 40
וְגִדְרֹת צֹאן׃ וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ אֶת חֶשְׁבּוֹן
,Nebo Et .Chiriathaim & Elhaleh & ,Baal
וְאֶת אֶלְעָלֵא וְאֶת קִרְיָתָיִם׃ וְאֶת בַּעַל מְעוֹן
nominibus *is* *vocauerũt* & *Iisman* & *ſuum* *urbis* Mehon Baal
בַּעַל מְעוֹן מוּתָּרוֹת שֵׁם וְאֶת שִׂבְמָה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמוֹת
כְּנַעַן׃

.exhale *furie* ,Ghad filiæ & ,Reuben filiis *eæ* *multa* *acquiſitio* Et
וּמִקְנֶה רַב הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי גָד עָצוּם מְאֹד 1
locus *ecce* & ,Ghilhad *terram* & ,Iahazer *terram* *viderant* &
וַיִּרְאוּ אֶת אֶרֶץ יַעְזֵר וְאֶת אֶרֶץ גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם
diuerant & ,Reuben *filij* & ,Ghad *filij* *veſerunt* Et *acquiſitionis* *locus*
מָקוֹם מִקְנֶה׃ וַיָּבֹאוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ 2
.*dicendo* ,*eum* *pulerat* ad & ,*ſacerdotem* Eliazar ad & ,Moſen ad
אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל נְשִׂיאֵי הָעֵדָה לֵאמֹר׃
Elhaleh & ,Chebo & ,Nimrah & ,Iahazer & Dibo & ,Hatharoth 3
עֲטָרוֹת וְדִיבֹן וְיַעְזֵר וְנִמְרָה וְחֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה
DOMINVS *peculiæ* quam ,Terra ,Behon & ,Nebo & ,Seoh &
וּשְׂבָם וּבֵיאֹן וְנֵבוֹ׃ הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה 4
.*acquiſitionis* *terra* Israel *eam* *feriit* ad
לִפְנֵי עֲדַת יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִקְנֶה הִוא וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֶה׃
derue ,tuis *oculis* in *gratiam* *inuentimus* Si : *diuersis* Et 5
וַיֹּאמְרוּ אִם מָצָאנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתֶּן אֶת
nos *facias* *tranſitus* ne : *poſſeſſionem* *in* *tuis* *ſeruis* *hæc* *terra*
הָאָרֶץ הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ לַאֲחֻזָּה אַל תַּעֲבִרֵנוּ אֶת
Reuben *filios* ad & ,Ghad *filios* ad Moſeh dixit Et ,*Iaſden*
הַיַּרְדֵּן׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִבְנֵי גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן 6
ſolitum *vos* & ,bellum ad *ingredientur* *veſtri* *fratres* *Nũ*
הַאֲחֵיכֶם יָבֹאוּ לַמִּלְחָמָה וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹּה׃
ad *manſionẽ* & ,*fungens* quid ad Et
וְלָמָּה תְנִיאוּן אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעֲבֹר אֶל 7
,*veſtri* *patres* *fecerunt* Sic ,DOMINVS *eis* dedit quam *terram*
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם יְהוָה׃ כֹּה עָשׂוּ אֲבוֹתֵיכֶם 8
Aegypto *ex* *ſpeculatos* *homines* *viderint* Si : *dicendo* Et
בְּשָׁלְחִי אֹתָם מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לִרְאוֹת אֶת הָאָרֶץ׃
iurant *quam* *homo* ,*ſupra* & ,*annorum* *vigini* *filio* a 9
וַיַּעֲלוּ עַד נַחַל אֶשְׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֶת הָאָרֶץ וַיְנִיאוּ
eis *dedit* *quam* ,*terram* ad *conandi* *ora* ad ,Israel *filiorum* *cor*
אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי בֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם
furore & *ille* die in DOMINVS *ira* ſic *tunc* Et ,DOMINVS
יְהוָה׃ וַיִּחַר אַף יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשְׁבַּע 10
Aegypto *ex* *aſcendentes* *homines* *videntur* Si : *dicendo* Et
לֵאמֹר׃ אִם יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֹלִים מִמִּצְרַיִם 11
iurant *quam* *homo* ,*ſupra* & ,*annorum* *vigini* *filio* a
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
me *poſt* *complenerũt* *non* *quia* :Iahazeb & ,Iſaac ,Abraham
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב כִּי לֹא מִלְאוּ אַחֲרָי׃
,Nun *filium* Iehoſuah & ,Cenezei Iephunneh *filio* Caleb Præter 12
כִּי אִם כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן
noſtra eſt *iratus* Et .DOMINVS *poſt* *complenerum* *quia* 13
כִּי מִלְאוּ אַחֲרֵי יְהוָה׃ וַיִּחַר אַף
vſque ,*annis* *quadraginta* *deſerto* in *eos* *fecit* *vagari* & ,Israel in DOMINVS
יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנִעֵם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד
DOMINVS *coram* in *malum* *fecerat* *qui* *omnis* *conſumi* Si 14
תֹּם כָּל הַדּוֹר הָעֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
hominum *multiplicatio* *veſtra* *patribus* *pro* *ſurrexiſtis* *ecce* Et
וְהִנֵּה קַמְתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תַּרְבּוּת אַנְשִׁים 15
.Israel in *hominũ* *aũ* *iram* *ſuper* *adhuc* *addere* *ad* ,*peccatorũ*
חַטָּאִים לְהוֹסִיף עוֹד עַל חֲרוֹן אַף יְהוָה אֶל יִשְׂרָאֵל׃
eum *hominibus* *ad* *addimus* *adhuc* & *eius* *poſteritati* *a* *fuerunt* *auerſi* *cũ*
כִּי תְשׁוּבוּן מֵאַחֲרָיו וְיָסַף עוֹד לְהַנִּיחָו 16
huic *populum* *omnem* *reliquiis* & *deſerto* in
כְּמִדְבָּר וְשִׁחַתֶּם לְכָל הָעָם הַזֶּה׃
noſtra *mquibibus* *ædificabimus* *prime* *Mandiculas* *ſit* Si ,*eis* *ad* *accedimus* Et 17
וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְּדֵרֹת צֹאן נִבְנֶה
ſedes *pulſi* ! *vbes* & ,*hic* *ſedeat* ad *properantes* *reliquimus* *nos* Et
לְמִקְנֵינוּ וְעָרִים לְטַפֵּנוּ׃ וַאֲנַחְנוּ נְחֻשִׁים לִפְנֵי 18
eorum *locum* ad *eos* *introducamus* & ,*ſpes* ,Israel *filiorum*
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אֲבִיאֵם אֶל מְקוֹמָם
terra *habitantium* *furoribus* *à* *munimur* *vrbibus* ! *in noſtra* *patet* *fiducia* &
וְיָשַׁב טַפֵּנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

agnos al & ,arietes a ,iuuĕcos ad ,corũ libamina & ,eorum manus Et
27 וְנִסְכֵּיהֶם וּנְקֵבִים לְפָרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים
praeter ,vnum ,præter ¶ libramen Et ,mãdrum ¶ iuxta ,eorum numero in
28 בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט׃ וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר
sexta die in Et ,eius libamen & ,eius manus & ,ingens afcensionis
29 עֲלֵיכֶם וְנִסְכּוֹ מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃
quinque ,anni filius agnos ,duos arietes ,octo iuuencos
30 פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה
,mascos ad ,eorum libamina & ,eorum manus Et ,integros decim
31 עָשָׂר תְּמִימִם׃ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
32 לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט׃ וּשְׂעִיר
,eius libamina & ,eius manus ,ingens afcensionis ¶ præter ,vnum ¶ pecti
33 חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃
agnos ,duos arietes ,feptem nouenos ¶ptimus die in Et
34 וּבַיּוֹם הַשִּׁבִיעִי פָּרִים שְׁבָעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים
,corũ libamina & ,corũ manus Et ,integros quatuordecim ,eius filius
35 בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם׃ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
,eius manus ,ingens afcensionis ¶ præter ,vnum ¶ pecti hircum Et
36 לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט׃
¶ libramen & ,eius
37 וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃
seruituris ¶ollitionem Omnes ¶ obis erit ¶ermis octaua die Et
38 כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ
odoris ignitum ,afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos
39 אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
,nouem filiũ ¶ agnos ,vnum arietem ,vnum iuuencũ ¶ DOMINO ¶ queras
40 שִׁבְעָה תְמִימִם׃ מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּר
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
41 לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט׃ וּשְׂעִיר
,eius libamina & ,eius manus ¶ præter ,vnum ¶ pecti
42 חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃
¶ libramen & ,eius
43 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
octaua ,ingentium afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos
44 לֹא תַעֲשׂוּ׃ וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ
,nouem filiũ ¶ agnos ,vnum arietem ,vnum iuuencũ ¶ DOMINO ¶ queras
45 נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
46 שִׁבְעָה תְמִימִם׃ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּר
,eius libamina & ,eius manus ¶ præter ,vnum ¶ pecti
47 לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט׃ וּשְׂעִיר
¶ libramen & ,eius
48 חַטָּאת אֶחָד מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃
seruituris ¶ollitionem Omnes ¶ obis erit ¶ermis octaua die Et
49 כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ
odoris ignitum ,afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos
50 לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנִּדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם
,nouem filiũ ¶ agnos ,vnum arietem ,vnum iuuencũ ¶ DOMINO ¶ queras
51 לְעֹלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵּיכֶם
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
52 וּלְשַׁלְמֵיכֶם׃

CAP. XXX. ל

,eius libamina & ,eius manus ¶ præter ,vnum ¶ pecti
1 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה
¶ libramen & ,eius
2 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת
seruituris ¶ollitionem Omnes ¶ obis erit ¶ermis octaua die Et
3 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃
odoris ignitum ,afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos
4 אִישׁ כִּי־יִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אוֹ־הִשָּׁבַע שְׁבֻעָה
,nouem filiũ ¶ agnos ,vnum arietem ,vnum iuuencũ ¶ DOMINO ¶ queras
5 לֶאְסֹר אִסָּר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל כְּכָל־
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
6 הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה׃ וְאִשָּׁה כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה
,eius libamina & ,eius manus ¶ præter ,vnum ¶ pecti
7 וְאָסְרָה אִסָּר בְּבֵית אָבִיהָ בִּנְעֻרֶיהָ׃ וְשָׁמַע
¶ libramen & ,eius
8 אָבִיהָ אֶת־נִדְרָהּ וַאֲסָרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
seruituris ¶ollitionem Omnes ¶ obis erit ¶ermis octaua die Et
9 וְהֶחֱרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָּל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אֵסָר
odoris ignitum ,afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos
10 אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ וְאִם־הָפֵר יָפֵר אָבִיהָ
,nouem filiũ ¶ agnos ,vnum arietem ,vnum iuuencũ ¶ DOMINO ¶ queras
11 אֹתָם מִיּוֹם שָׁמְעוֹ כֹּל נְדָרֶיהָ וֶאֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
12 עַל־נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אָבִיהָ הֵפֵר אֹתָם וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃
,eius libamina & ,eius manus ¶ præter ,vnum ¶ pecti
13 וְאִם־הָפֵר יָפִר אֹתָם אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ כָּל־מוֹצָא
¶ libramen & ,eius
14 שְׂפָתָיו לִנְדָרֶיהָ וּלְאֵסַר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הֲפֵרָם
seruituris ¶ollitionem Omnes ¶ obis erit ¶ermis octaua die Et
15 וְאִישָׁהּ הֵפֵר אֹתָם׃ וְכָל־נֶדֶר וְכָל־שְׁבֻעַת אִסָּר
odoris ignitum ,afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos
16 לְעַנּוֹת נָפֶשׁ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ׃ וְאִם־
,nouem filiũ ¶ agnos ,vnum arietem ,vnum iuuencũ ¶ DOMINO ¶ queras
17 הָחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל־יוֹם וְהֵקִים אֶת־כָּל־
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
18 נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אֲסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי־
,eius libamina & ,eius manus ¶ præter ,vnum ¶ pecti
19 הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ׃ וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם אַחֲרֵי
¶ libramen & ,eius
20 שָׁמְעוֹ וְנָשָׂא אֶת־עֲוֹנָהּ׃ אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר
seruituris ¶ollitionem Omnes ¶ obis erit ¶ermis octaua die Et
21 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ
odoris ignitum ,afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos
22 בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ׃
,nouem filiũ ¶ agnos ,vnum arietem ,vnum iuuencũ ¶ DOMINO ¶ queras
hircum Et ,adiunctã ¶ xta ,eorum manus in ¶ agnos ad & ,arietes ad
,eius libamina & ,eius manus ¶ præter ,vnum ¶ pecti
¶ libramen & ,eius
seruituris ¶ollitionem Omnes ¶ obis erit ¶ermis octaua die Et
odoris ignitum ,afcenſionem facietis ¶ppropinquans Et ,facietis nos

Universidad de Deusto
Biblioteca

quinque, quifquam eis ex fuis fuperfter non Et. deſerto in motiemur
וְיִהְיוּ בִּמְדְבָּר וְלֹא־שָׁם מֵתוּ אִישׁ כְּיָאם־
. Nau filius Iehoſuah &, Iephunnch filium Caleb
כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן ׃

CAP. XXVII. כז

,Ghilhad filij, Chepher filij, Selophchad filiæ appropinquauerunt Et
וַתִּקְרַבְנָה בְנוֹת צְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד 1
hæc &: Ioſeph filij Menaſſeh familiæ; Menaſſeh filij ,Maekir filij de
בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה
,Milcah &, Choglah &, Nohah ,Machlah ,eius filiarum nomina
שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה נֹעָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה
ſacerdotis Elhazar facies ad* &, Moſeh facies ad* tecerunt Et . Thirſah &* coram
וְתִרְצָה׃ וַתַּעֲמֹדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן 2 *facerdote,
dicendo ,conuenue mnes* foſtium ,ſtetue omnes* & ,ſolatorum facies ad & coram pin-
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם וְכָל־הָעֵדָה פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לֵאמֹר׃ cipibus,
medio in fuis non iple & ,deſerto in eſt mortuus noſter Pater omni congregatione
אָבִינוּ מֵת בְּתוֹךְ 3 ad *tabernaculi
ſuo peccato I quia :Corach cetus* in DOMINVM ſuper conuenientium cetus * eccleſiæ.
וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעָדִים עַל־יְהוָה כִּי בְחֶטְאוֹ יעד *
diminuetur quid Ad ! congregationis*
מֵת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ ׃ 4 *congregatione
Da filius eſt non quia ,eius familiæ medio de noſtri patris nomen ei, factum non filij & ,eſt morſuus לָמָּה יִגָּרַע
שֵׁם אָבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן תְּנָה
. noſtri patris fratrum medio in poſſeſſionem* nobis
לָנוּ אֲחֻזָּה בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ ׃ 5 *קרן
.DOMINI facies ad eorum iudicium Moſen fecit accedere Et *hæreditas
וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה ׃ coram Dño,
dicendo ,Moſen ad DOMINVS dixit Et
לֵאמֹר׃ 6 *loquuntur ,
apprehenſionem* eis dabis Dando ,loquentes Selophchad filiæ Rectum poſſeſſionem*
כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם אֲחֻזַּת 7
hæreditatem facies tranſibit & ,eorum patris fratrii medio in hæreditatis
נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶם וְהַעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת
,dicendo ,loqueris Iſrael filios ad Et ,eas ad eorum patris
אֲבִיהֶן לָהֶן׃ 8 *fuerit
facietis tranſibit & ,ei ſuos filius & ,fuerit mortuus eum Vir אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת־ *futurè
dabitis & ,filia ei* non & Et .eius filiam ad eius hæreditatem* futuræ
בִּתּוֹ לְנַחֲלָתוֹ ׃ 9 *בִּנָּה
dabitis & ,fratres ei* non & Et .eius fratribus eius hæreditatem* facietis
וְאִם־אֵין לוֹ בַּת וּנְתַתֶּם 10 *facietis
אֶת־נַחֲלָתוֹ לַאֲחָיו ׃ 11 *וְאִם־אֵין לוֹ אַחִים וּנְתַתֶּם
fratres* non & Et .eius patris fratribus eius hæreditatem* facietis
אֶת־נַחֲלָתוֹ לַאֲחֵי אָבִיו ׃ 12 *וְאִם־אֵין אַחִים
,eum ad propinqua* ,eius ceni eius hæreditatem dabitis & ,eius patris propinquo
לְאָבִיו וְנָתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו qui eſt pro-
ſtaturum in Iſael filius eſt & eam hæreditabis & ;eius familia de hæreditam accipiet
וְיָרַשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל* לְחֻקַּת 13 *חֻקָּה
.Moſen DOMINVS præcepit quemadmodum ,iudicij משְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ *manſionem
Habarim montem in Aſcende :Moſen ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל־הַר הָעֲבָרִים 14
,Iſael filius dedi quam terram vide & illum
הַזֶּה וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
,ea etiam ,cuos populus ad congrega & ,eum videbis Et congregaberis
וְרָאִיתָה אֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־עַמֶּיךָ גַּם־אָתָּה 15
Quemadmodum ,tuus frater Aharon eſt collectus quemadmodum congregatus
כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אַהֲרֹן אָחִיךָ 16 *congregamini
me fruſtra ,a diſcedere ad eos* ingio I ,Sis deſerto I meo oni fruſtra rebelles congrega-
מֵרִיבֹתֶם אֲנִי בְּמִדְבַּר־צִן בְּמְרִיבַת הָעֵדָה לְהַקְדִּישֵׁנִי tionis, ve
. Sin deſerti Cades iungi aqua* illæ eorii oculis in aquis in *facereris
מַיִם לְעֵינֵיהֶם הֵם מֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן׃ *קָדֵשׁ
,dicendo ,Dominvs ad Moſen eſt locutus Et *ſunt
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר׃ 17
vinum ,cunis omnis ſpiritum Deus DOMINVS Vſque Præficiat
יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ 18
ingrediatur qui & ,eorum facias ad* egrediatur Qui ,eorum ſuper congrega-
עַל־הָעֵדָה׃ אֲשֶׁר יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹא 19 tionem.
non & eos introducat qui & ,eos educat qui & ,eorum conſpectu ad ante eos,
לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא כְּצֹאן
,paſtor ut* non eſt ,proficiat ,Dominvs eius ſit congregatio
תִּהְיֶה עֲדַת יְהוָה אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֹעֶה׃ *peculio,
Iehoſuah ubi Cape :Moſen ad DOMINVS dixit Et quibus eſt
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ 20 *לָקַח
,eum ſuper tuã manum fulciet & ,ea in ſtatue eas* eorum, Nun filium * in quo eſt
בִּן־נוּן אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו ׃ ſpiritus
eorum

omnis facies ad & ,ſacerdotis* Elhazar facies ad eum facient ſtare Et
וְהֶעֱמִדְתִּי אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל־ 19
tuo ſplendore & dabis* Et ,eorum oculis in ei præcipies & ;eorum
הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם ׃ 20 *וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ
.Iſael filiorum eorum* omnis audiant ut ,eum ſuper
עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ׃ *עֵדָה
indocio in ei parte* & ,ſtatue facient* Elhazar facies ad Et
וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׁאַל לוֹ בְּמִשְׁפַּט 21
eius ei ſuper* & ,egredientur eius ex Super .DOMINO coram Vrim†
הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־פִּיו יֵצְאוּ וְעַל־פִּיו
,eorum* omnis & ,eo cum Iſael filij omnes & ,ipſe ,ingredientur eorum
יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ וְכָל־הָעֵדָה ׃
accepit Et .ei DOMINVS præcepit quemadmodum ,Moſen fecit Et
וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח 22
omni coram & ,ſacerdote Eliazar coram eum fecit ſtare & ,Ieſuam
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי כָל־ 23
quemadmodu ,ei præcepit & ,ei ſuper ſuas manus fulciuit* Et .eius*
הָעֵדָה׃ וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיְצַוֵּהוּ כַּאֲשֶׁר
.Moſen manu in* DOMINVS eſt locutus
דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה ׃

CAP. XXVIII. כח

,dicendo ,Moſen ad DOMINVS eſt locutus Et
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 1
,meam Appropinquationem* eos ad dices & ,Iſael filius Præcipe
צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־ 2
,cuſtodietis meæ quietis odorem meum ignitionem* ,meum panem
קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ
Hæc eos ad dices Et .ſuo ſtatuto tempore in mihi facienda appropinquatione ad*
לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ ׃ 3 *וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה
,eum ſuper* Agnos ,DOMINO facimus appropinquatio* quam ,ignis
הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
,ſecundum* agnum & ,mane mane in* facies vnum Agnum
תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד ׃ 4 *אֶת־הַכֶּבֶשׂ
,manet* ,diurnum & ,mane mane in* facies vnum Agnum
אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי
,ſimilæ Ephah* decimam Et ,duas veſperas inter facies
תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם ׃ 5 *עִשָּׂרוֹן סֹלֶת
.Him quartam* ,contuſo oleo in ,conſuſa* mane in
מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין ׃ 6 *רְבִיעִת
,quietis odore in ,Sinai monte in ,facta* ingni Aſſumpti*
עֹלַת תָּמִיד הָעֲשִׂיָה בְּהַר סִינַי רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה 7
.DOMINO ,ſuum* libamen & ,ſuum* quartam eius libamen Et .DOMINO
לַיהוָה ׃ וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד 8
,ſecluſa* libamen fac libare ſanctuare in
בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה ׃ 9 *וְאֵת הַכֶּבֶשׂ
,eius libamen & ,eius manus* ,ingni Aſſumpti* & ,ſuum* quartam
הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וְכִנְסְכּוֹ
.DOMINO quietis odoris ,ſuum* libamen & ,ſuum* facies
תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה ׃ 10 *וּבְיוֹם
duas & ,integros anni filios* agnos ,duos ſabbatho die in Et
הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי
,eius libamen & ,oleo cum conſuſa* mane* ſimilæ ,decimas
עֶשְׂרֹנֵי סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן וְנִסְכּוֹ ׃ 11 *עִשָּׂרוֹן
,eius ſabbatho in ſabbatis Aſſumpti* & ,ingni Aſſumpti* ſuper ,eius ſabbatho in ſabbatis Aſſumpti*
עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ ׃ 12 *שַׁבָּתוֹ
Aſſumptis* facietis menſibus capitibus in Et
וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה
agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
לַיהוָה׃ פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים 13
,ſimile decimas tres Et ,integros ſeptem anni filios*
בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם ׃ 14 *וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
.decimas duas & ,vnum iuuencum ad* oleo in ,conſuſa* mane* ſimilæ*
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
,eius libamen & ,oleo cum conſuſa* mane* ſimilæ*
מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לָאַיִל הָאֶחָד ׃ 15 *וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן
.decimam decimam Et
סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד ׃ 16 *וְשִׂעִירִם
agnum ad* oleo in ,conſuſa* mane* ſimilæ* ,decimam decimam Et
וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם פֶּסַח לַיהוָה ׃ 17
meſis die quintadecima in Et .DOMINO* Pelach ,meſis die
וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג שִׁבְעֹת יָמִים ׃ 18
die In .eius* infermentata dicebus Septem ,azymorum
מַצּוֹת יֵאָכֵל ׃ 19 *בַּיּוֹם
facietis non ſeruitutis ſanctitatis conuocatio ,vobis erit ,ſeptimus
מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ ׃ 20
inuencos ,DOMINO ignitionem facietis appropinquatio*
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים 21
,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis
בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה
,integros ,ſeptem & ,eius libamen & ,eius manus*
תִּהְיֶינָה לָכֶם תְּמִימִם ׃ 22 *וּמִנְחָתָם
.vobis erunt
וְנִסְכֵּיהֶם ׃ 23 *עֲשִׂירִית לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים
.decimas tres ,oleo in conſuſa* ſimilam eorum manus* Et
תַּעֲשׂוּ אֵת־אֵלֶּה לְבַד מֵעֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת 24
,ſeptem ,integros ,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ כָּל־יוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם ׃ 25
,ſeptem ,integros ,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה עַל עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה
,ſeptem ,integros ,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
וְנִסְכּוֹ ׃ 26 *וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה
,vobis erit ſanctitatis conuocatio ,veſtris hebdomadis in DOMINO
לַיהוָה בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
,facietis non ſeruitutis ſanctitatis conuocatio ,vobis erit ſeptimus
כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ ׃ 27 *וְהִקְרַבְתֶּם
,integros ,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם
,eius libamen & ,eius manus* ,ingni Aſſumpti* & ,ſuum* quartam
אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה ׃ 28 *וּמִנְחָתָם
,oleo cum conſuſa* mane* ſimilæ ,decimas tres
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד
,eius libamen & ,ingni Aſſumpti* ſuper ,eius ſabbatho in ſabbatis Aſſumpti*
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד ׃ 29 *עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ
,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים ׃ 30 *שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד
,integros ,ſeptem ,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם ׃ 31 *מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
,eorum libamina & ,vobis erunt
תַּעֲשׂוּ תְמִימִם יִהְיוּ־לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם ׃

CAP. XXIX. כט

,ſeptimo menſis in Et
וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה 1
.vobis erit ,ſimplus* dies ,facietis no ſeruitutis ſanctitatis* Dies ſolis
לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם׃
,integros ,ſeptem ,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filium inuencii ,DOMINO quietis odoré in ,ſacrificium* facietis
וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר בֶּן־בָּקָר 2
,eius libamen & ,eius manus* ,ingni Aſſumpti* & ,ſuum* quartam
אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם ׃
,ſimile decimas tres Et ,integros ,ſeptem ,anni filios* agnos ,vnum arietem & ,duos bouis filios inuencos ,DOMINO
וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים 3
,agnum ad* oleo in ,conſuſa* mane* ſimilæ* ,decimam decimam Et
לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל ׃ 4 *וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד
,ſuum* libamen & ,ſuum* quartam eius libamen Et .DOMINO
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים ׃ 5 *וְשָׂעִיר עִזִּים אֶחָד
,eius libamen & ,eius manus* ,ingni Aſſumpti* & ,ſuum* quartam
לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם ׃ 6 *מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וְעֹלַת הַתָּמִיד
,eorum libamina & ,eius manus* & ,ingni Aſſumpti* & ,ſuum* quartam
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם
.DOMINO quietis odoré ,ignis* ,ſacrificium* ſuum
לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה ׃

erit ſanctitatis conuocatio ,huius ſeptimi menſis decimus in Et
וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה 7
non ſeruitutem Omnem .veſtras animas affligetis & ,vobis
לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא
quietis odoré DOMINO eſt ſacrificium facietis appropinquatio* Et .facietis
תַעֲשׂוּ ׃ 8 *וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ
,anni filios* agnos ,vnum arietem ,vnum bouis filium iuuencum
פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה
,vobis erunt integri ſeptem
שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם ׃ 9
decimas tres ,oleo in conſuſa* ſimilam eorum manus* Et
וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
,vnum arietem ad decimas duas ,iuuencum
לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל אֶחָד 10
,agnis ſeptem ,vnum* agnum ad* decimam Decimam
עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים ׃
,expiationis* ,peccatum* praeter ,peccatorum vnum ,caprarum Hircum
שְׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפֻּרִים 11
,eorum* libamina & ,eius manu* & ,iugem aſſenſionem &
וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם ׃
ſanctitatis conuocatio ,ſeptimi menſis die decimaquinta in Et
וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ 12
,facietis non ſeruitutis ſanctitatis* Omnem .vobis erit
יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם
,facietis appropinquatione* Et .diebus ſeptem DOMINO tripudium
חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים ׃ 13 *וְהִקְרַבְתֶּם
boues filios inuencos ,DOMINO quietis odoré ,ignis* ,ſacrificium
עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר
,quatuordecim anni filios agnos ,duos arietes ,tredecim
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנֵים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר
,oleo in conſuſa* ſimilam eorum manus* Et .erunt integri
כְּבָשִׂים שְׁלֹשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ ׃ 14 *וּמִנְחָתָם
,iuuencis tredecim ,vnum iuuencum ad decimas tres
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַפָּר לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים
,arietibus duobus ,vnum* arietem ad decimas duas
שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד לִשְׁנֵי הָאֵילִם ׃ 15 *וְעִשָּׂרוֹן
,agnis quatuordecim ,vnum* agnum ad* decimam decimam Et
עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים׃ 16 *וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד
,eius libamen & ,eius manus* ,ingni Aſſumpti* & ,ſuum* quartam eius libamen Et .DOMINO
חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ ׃
,duodecim bouis filios inuencos ſecunda die in Et
וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר אֵילִם 17
,integros quatuordecim anni filios agnos ,duos
שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם ׃
,agnos ad & ,arietes ad ,iuuencos ad* ſimi libamina & ,eorū manus Et
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵלִם וְלַכְּבָשִׂים 18
,ſecundum numerum ſuum* ,vnum ,caprarum hircum Et .eius libamina & ,eius manus* & ,iugem aſſenſionem* praeter
בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט ׃ 19 *וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת
,eorum libamina & ,eius manus* & ,iugem aſſenſionem* praeter
מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם ׃
,duos arietes ,vndecim iuuencos terria die in Et
וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם 20
,integros quatuordecim anni filios agnos
כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם ׃
,agnos ad & ,arietes ad ,iuuencos ad ſimi libamina & ,eorum manus Et
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵלִם וְלַכְּבָשִׂים 21
,ſecundum numerum* ,vnum ,peccati hircum Et .ſolitum iuxta ,eorum manus in
בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט ׃ 22 *וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד
.eius libamen & ,eius manus* & ,iugem aſſenſionem*
עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ ׃
agnos ,duos arietes ,decem iuuencos quarta die in Et
וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים 23
,integros quatuordecim anni filios
בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם ׃
,arietes ad ,iuuencos ad eorum libamina & ,eorum manus Et
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵלִם וְלַכְּבָשִׂים 24
,vnum capraum hircum Et .ſolitum iuxta ,eorum numero ad* agnos ad* &
בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט ׃ 25 *וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד
.eius libamen & ,eius manus* ,iugem aſſenſionem* praeter ,peccatorum
חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ ׃
agnos ,duos arietes ,nouem iuuencos quinta die in Et
וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים 26
,integros quatuordecim anni filios
בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְיִרְשָׁה שְׁעִיר אֹיְבָיו וְיִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה חָיִל׃
et hæreditate Seir inimici sui Israël & ipse possessio facies

יח וְיֵרֶד מִיַּעֲקֹב וְהִאֲבִיד שָׂרִיד מֵעִיר׃
18 Principium idixit & de Iacob dominabitur & perdet reliquias de ciuitate

יט וַיַּרְא אֶת עֲמָלֵק וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר רֵאשִׁית
19 Amalech & assumpta parabola ait: Principium

גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד׃
gentium Amalech & nouissimum eius vsque ad perditionem

כ וַיַּרְא אֶת הַקֵּינִי וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ
20 Cinæum & assumpta parabola ait: Fortis habitatio tua

וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ׃
& in petra pone nidum tuum

כא כִּי אִם יִהְיֶה לְבָעַר קַיִן עַד מָה אַשּׁוּר תִּשְׁבְּךָ׃
21 Quia si fuerit in desolationem Cain usquequo habitabit Assur

כב כִּי אִם יְהִיֶה אֵלֶּה יָצוּר מִשְּׁמוֹ וְעִנּוּ אֲשׁוּר וְעִנּוּ עֵבֶר
22 Quia si fuerit ex eo vastabitur Assur & afflixerit Heber

גַּם הוּא עֲדֵי אֹבֵד׃
& ipse usque ad perditionem

כג וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אוֹי מִי יִחְיֶה מִשָּׂמוֹ אֵל׃
23 & assumpta parabola ait: Væ quis viuet quando ponet hæc Deus?

כד וְצִים מִיַּד כִּתִּים וְעִנּוּ אֲשׁוּר וְעִנּוּ עֵבֶר
24 & naues de regione Italiæ & afflixerunt Assur & afflixerunt Heber

גַּם הוּא עֲדֵי אֹבֵד׃
& ipse usque ad perditionem

כה וַיָּקָם בִּלְעָם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב
25 Surrexit Balaam & reuersus

מְקֹמוֹ וְגַם בָּלָק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ׃
de loco suo & Balac abiit viam suam

CAP. XXV.

כה

א וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת
1 Habitauit autem Israël in Setim & cœpit populus fornicari cum filiabus

מוֹאָב׃
Moab

ב וַתִּקְרֶאןָ לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם
2 Quæ vocauerunt populum ad victimas deorum suorum & comedit populus

וַיִּשְׁתַּחוּ לֵאלֹהֵיהֶן׃
& adorauit deos eorum

ג וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר וַיִּחַר אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
3 Et initiatus est Israël Beelphegor & iratus est furor Domini contra Israël

ד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח אֶת כָּל רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם
4 Dixitque Dominus ad Mosen: Tolle cunctos principes populi & suspende eos

לַיהוָה נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ וְיָשֹׁב חֲרוֹן אַף יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל׃
contra Solem coram Domino & auertatur ira furoris Domini ab Israël

ה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אִישׁ אַנָשָׁיו
5 Dixitque Moses ad iudices Israël: Occidat unusquisque

הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר׃
homines suos qui adhæserunt Beelphegor

ו וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב אֶל אֶחָיו אֶת
6 Et ecce unus de filiis Israël ingressus adduxit ad fratres suos

הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Madianitidem in conspectu Moysi & omnis turbæ filiorum Israël

וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
& illi flentes ostium tabernaculi fœderis

ז וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ
7 Quod cum vidisset Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis surrexit de medio

הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ׃
cœtus & arrepto lanceæ ictu

ח וַיָּבֹא אַחַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַקֻּבָּה וַיִּדְקֹר אֶת שְׁנֵיהֶם
8 Secutus virum Israël penetrauit simul ambos

אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאִשָּׁה אֶל קִבְרָתָהּ וַתֵּעָצַר
virum Israël & mulierem in secreto

הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
& cessauit plaga a filiis Israël

ט וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃
9 Fuerunt autem qui mortui sunt in plaga viginti & quatuor millia

י וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
10 Locutus est Dominus ad Mosen dicens:

יא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת
11 Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis auertit

חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי
furorem meum a filiis Israël æmulatus æmulationem

בְּתוֹכָם וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי׃
meam in medio eorum & non consumpsi filios Israël in æmulatione mea

יב לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם׃
12 Quam ob rem dic: Ecce do ei fœdus pacis meum

יג וְהָיְתָה לּוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם
13 Et erit ipse & semen eius post eum pactum sacerdotii perpetui

תַּחַת אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
pro eo quod æmulatus sit pro Deo suo & deprecatus fuerit

יד וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה אֶת הַמִּדְיָנִית
14 Nomen autem viri Israël qui percussus est cum Madianitide

זִמְרִי בֶן סָלוּא נְשִׂיא בֵּית אָב לַשִּׁמְעֹנִי׃
Zamri filii Salu principis cognationis Simeonitarum

טו וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֻּכָּת הַמִּדְיָנִית כָּזְבִּי בַּת צוּר
15 Mulier autem Madianitis quæ occisa est Cozbi filia Sur

רֹאשׁ אֻמּוֹת בֵּית אָב בְּמִדְיָן הוּא׃
principis cognationis & familiæ Madian ipse est

טז וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
16 Locutus est Dominus ad Mosen dicens:

יז צָרוֹר אֶת הַמִּדְיָנִים וְהִכִּיתֶם אוֹתָם׃
17 Hostes vestros Madianitas & percutite eos

יח כִּי צֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נָכְלוּ
18 Quia & ipsi aduersantur vobis fraudibus suis quibus

לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כָּזְבִּי בַת נְשִׂיא מִדְיָן
deceperunt super Phegor & filiam principis Madian

אֲחוֹתָם הַמֻּכָּה בְּיוֹם הַמַּגֵּפָה עַל דְּבַר פְּעוֹר׃
sororem suam quæ occisa est in die plagæ propter Phegor

CAP. XXVI.

כו

א וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל
1 Factum est autem post plagam dixit Dominus ad Mosen & ad

אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר׃
Eleazarum filium Aaron sacerdotem dicens:

ב שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים
2 Tollite summam universæ congregationis filiorum Israël a viginti

שָׁנָה וָמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כֹּל יֹצֵא
annis & supra per familias suas omnes egredientes

צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל׃
ad bellum in Israël

ג וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
3 Locutusque est Moses & Eleazarus sacerdos

אוֹתָם בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר׃
eos in campestribus Moab super Iordanem contra Iericho dicens:

ד מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה
4 A viginti annis & supra sicut præcepit Dominus Mosi

וּלְבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
& filiis Israël qui egressi sunt de terra Ægypti

ה רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוֹךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי
5 Ruben primogenitus Israël filii Ruben Henoch familia Henochi

לְפַלּוּא מִשְׁפַּחַת הַפַּלּוּאִי׃
Phallu familia Phalluitarum

ו לְחֶצְרוֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרוֹנִי לְכַרְמִי מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי׃
6 Hesron familia Hesronitarum Charmi familia Charmitarum

ז אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הָרְאוּבֵנִי וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
7 Hæ familiæ Rubenitarum & fuerunt numerati eorum tria

וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
& quadraginta millia septingenti & triginta

ח וּבְנֵי פַלּוּא אֱלִיאָב׃
8 Filii Phallu Eliab

ט וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וַאֲבִירָם הוּא דָתָן וַאֲבִירָם
9 Filii Eliab Nemuel Dathan & Abiram ipse est Dathan & Abiram

קְרוּאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הִצּוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן בַּעֲדַת
qui vocati sunt in synagoga qui insurrexerunt contra Mosen & Aaron in turba

קֹרַח בְּהַצֹּתָם עַל יְהוָה׃
Core quando contra Dominum

י וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם
10 Aperiensque terra os suum deglutiuit eos

וְאֶת קֹרַח בְּמוֹת הָעֵדָה בַּאֲכֹל הָאֵשׁ אֵת חֲמִשִּׁים
& Core cum congregatione quando deuorauit ignis ducentos & quinquaginta

וּמָאתַיִם אִישׁ וַיִּהְיוּ לְנֵס׃
viros & facti sunt in signum

יא וּבְנֵי קֹרַח לֹא מֵתוּ׃
11 Filii autem Core non mortui sunt

יב בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם לִנְמוּאֵל מִשְׁפַּחַת הַנְּמוּאֵלִי
12 Filii Simeon per familias suas Nemuel familia Nemuelitarum

לְיָמִין מִשְׁפַּחַת הַיָּמִינִי לְיָכִין מִשְׁפַּחַת הַיָּכִינִי׃
Iamin familia Iaminitarum Iachin familia Iachinitarum

יג לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת הַשָּׁאוּלִי׃
13 Zare familia Zarhitarum Saul familia Sauliticarum

יד אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת שִׁמְעוֹנִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף
14 Hæ familiæ Simeonitarum viginti & duo millia

וּמָאתָיִם׃
& ducenti

טו בְּנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם לְצְפוֹן מִשְׁפַּחַת הַצְּפוֹנִי
15 Filii Gad per familias suas Sephon familia Sephonitarum

לְחַגִּי מִשְׁפַּחַת הַחַגִּי לְשׁוּנִי מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּנִי׃
Haggi familia Haggitarum Suni familia Sunitarum

טז לְאֶזְנִי מִשְׁפַּחַת הָאֶזְנִי לְעֵרִי מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי׃
16 Ezoni familia Ezonitarum Heri familia Heritarum

יז לְאֲרוֹד מִשְׁפַּחַת הָאֲרוֹדִי לְאָרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאָרְאֵלִי׃
17 Arod familia Aroditarum Areli familia Arelitarum

יח אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גָד לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים
18 Hæ familiæ filiorum Gad numerati eorum quadraginta

אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
millia & quingenti

יט בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן
19 Filii Iuda Her & Onan mortuus est Her & Onan

בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃
in terra Chanaan

כ וַיִּהְיוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשֵׁלָה מִשְׁפַּחַת הַשֵּׁלָנִי
20 Fuerunt autem filii Iuda per familias suas Sela familia Selanitarum

לְפֶרֶץ מִשְׁפַּחַת הַפַּרְצִי לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי׃
Phares familia Pharesitarum Zare familia Zarhitarum

כא וַיִּהְיוּ בְּנֵי פֶרֶץ לְחֶצְרוֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרוֹנִי לְחָמוּל
21 Filii autem Phares Hesron familia Hesronitarum Hamul

מִשְׁפַּחַת הַחֲמוּלִי׃
familia Hamulitarum

כב אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשָּׁה וְשִׁבְעִים
22 Hæ familiæ Iudæ numerati eorum sexaginta & septem

אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
millia & quingenti

כג בְּנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם תּוֹלָע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי
23 Filii Issachar per familias suas Thola familia Tholaitarum

לְפוּוָה מִשְׁפַּחַת הַפֻּנִּי׃
Phua familia Phuitarum

כד לְיָשׁוּב מִשְׁפַּחַת הַיָּשׁוּבִי לְשִׁמְרוֹן מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרֹנִי׃
24 Iasub familia Iasubitarum Semron familia Semronitarum

כה אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יִשָּׂשכָר לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה
25 Hæ familiæ Issachar numerati eorum sexaginta & quatuor

אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃
millia & trecenti

כו בְּנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְסָרֶד מִשְׁפַּחַת הַסַּרְדִי
26 Filii Zabulon per familias suas Sared familia Sarditarum

לְאֵלוֹן מִשְׁפַּחַת הָאֵלֹנִי לְיַחְלְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלְאֵלִי׃
Elon familia Elonitarum Iahleel familia Iahleelitarum

כז אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַזְּבוּלֹנִי לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשִּׁים אֶלֶף
27 Hæ familiæ Zabulonitarum numerati eorum sexaginta millia

וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
& quingenti

כח בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם מְנַשֶּׁה
28 Filii Ioseph per familias suas Manasse

וְאֶפְרָיִם׃
& Ephraim

כט בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמָכִיר מִשְׁפַּחַת הַמָּכִירִי וּמָכִיר הוֹלִיד
29 Filii Manasse Machir familia Machiritarum & Machir genuit

אֶת גִּלְעָד לְגִלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי׃
Galaad Galaad familia Galaaditarum

ל אֵלֶּה בְנֵי גִלְעָד אִיעֶזֶר מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי חֶלֶק
30 Hi sunt filii Galaad Iezer familia Iezeritarum Helec

מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי׃
familia Helcitarum

לא וְאַשְׂרִיאֵל מִשְׁפַּחַת הָאַשְׂרִיאֵלִי וְשֶׁכֶם מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי׃
31 Asriel familia Asrielitarum & Sichem familia Sichemitarum

לב וְשֶׁמִידָע מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִידָעִי וְחֵפֶר מִשְׁפַּחַת הַחֵפְרִי׃
32 Semida familia Semidaitarum Hepher familia Hepheritarum

לג וּצְלָפְחָד בֶּן חֵפֶר לֹא הָיוּ לוֹ בָנִים כִּי אִם בָּנוֹת וְשֵׁם
33 Salphaad autem filius Hepher non habuit filios sed filias & nomina

בְּנוֹת צְלָפְחָד מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה׃
filiarum Salphaad Maala & Noa & Hegla & Melcha & Thersa

לד אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְחָמֵשׁ
34 Hæ familiæ Manasse & numerati eorum quinquaginta & duo

מֵאוֹת׃
millia & trecenti

לה אֵלֶּה בְנֵי אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשׁוּתֶלַח מִשְׁפַּחַת
35 Hi sunt filii Ephraim per familias suas Suthalaad familia

הַשּׁוּתַלְחִי לְבֶכֶר מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי לְתַחַן מִשְׁפַּחַת
Suthalahitarum familia Thalaad familia Thahanitarum familia

הַתַּחֲנִי׃
Thahanitarum

לו וְאֵלֶּה בְנֵי שׁוּתֶלַח לְעֶרָן מִשְׁפַּחַת הָעֶרָנִי׃
36 Et hi filii Suthalaad Heran familia Heranitarum

לז אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי אֶפְרַיִם לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם
37 Hæ familiæ filiorum Ephraim numerati eorum duo

וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
& triginta millia & quingenti hi filii Ioseph per familias suas

לח בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֶלַע מִשְׁפַּחַת הַבַּלְעִי
38 Filii Beniamin per familias suas Bale familia Balaitarum

לְאַשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁבֵּלִי לַאֲחִירָם מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי׃
Asbel familia Asbelitarum Ahiram familia Ahiramitarum

לט לְשֻׁפְהָם מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁפְהָמִי לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת
39 Sephupham familia Sephuphamitarum Hupham familia

הַחוּפָמִי׃
Huphamitarum

מ וַיִּהְיוּ בְנֵי בֶלַע אַרְד וְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הָאַרְדִי לְנַעֲמָן
40 Fuerunt autem filii Bale Ared & Noeman familia Araditarum Noeman

מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי׃
familia Noemitarum

מא אֵלֶּה בְנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה
41 Hi filii Beniamin per familias suas & numerati eorum quinquaginta

וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃
& quadraginta millia & sexcenti

מב אֵלֶּה בְנֵי דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשׁוּחָם מִשְׁפַּחַת
42 Hi filii Dan per familias suas Suham familia

הַשֻּׁחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת דָּן לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
Suhamitarum hæ familiæ Dan per familias suas

מג כֹּל מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁחָמִי לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים
43 Omnes familiæ Suhamitarum numerati eorum quadraginta

אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
millia & quadringenti

מד בְּנֵי אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָתִי
44 Filii Aser per familias suas Iemna familia Iemnaitarum

לְיִשְׁוִי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי לִבְרִיעָה מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי׃
Iesui familia Iesuitarum Beria familia Beritarum

מה לִבְנֵי בְרִיעָה לְחֶבֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי לְמַלְכִּיאֵל
45 Filiis Beria Heber familia Heberitarum Melchiel

מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי׃
familia Melchielitarum

מו וְשֵׁם בַּת אָשֵׁר שָׂרַח׃
46 Nomen autem filiæ Aser Sara

מז אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי אָשֵׁר לִפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה
47 Hæ familiæ filiorum Aser numerati eorum quinquaginta

וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
millia & quadringenti

מח בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְיַחְצְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי
48 Filii Nephthali per familias suas Iesiel familia Iesielitarum

לְגוּנִי מִשְׁפַּחַת הַגּוּנִי׃
Guni familia Gunitarum

מט לְיֵצֶר מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי לְשִׁלֵּם מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלֵּמִי׃
49 Iesar familia Iesaritarum Sellem familia Sellemitarum

נ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם וּפְקֻדֵיהֶם
50 Hæ familiæ Nephthali per familias suas & numerati eorum

חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
quinquaginta & quadringenti

נא אֵלֶּה פְקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְאֶלֶף
51 Hi numerati filiorum Israël sexcenta millia & mille

שְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
septingenti & triginta

נב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
52 Locutus est Dominus ad Mosen dicens:

נג לְאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת׃
53 His dividetur terra in possessionem iuxta numerum nominum

נד לָרַב תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמְעַט תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ
54 Plures plus dabitur hereditatis eius pauciores minus

אֶת פְּקֻדָיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ׃
eius hæreditatem dabitur eius numeratis

נה אַךְ בְּגוֹרָל יֵחָלֵק אֶת הָאָרֶץ לְשִׁמוֹת מַטּוֹת אֲבֹתָם
55 Verumtamen sorte dividetur terra & accipient hæreditatem suorum patrum

יִנְחָלוּ׃
& possidebunt

נו עַל פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב לִמְעָט׃
56 Secundum sortem dividetur hæreditas eius inter plures & pauciores

נז וְאֵלֶּה פְקוּדֵי הַלֵּוִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְגֵרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת
57 Hi numerati Leuitarum per familias suas Gerson familia

הַגֵּרְשֻׁנִּי לִקְהָת מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי לִמְרָרִי מִשְׁפַּחַת
Gersonitarum Caath familia Caathitarum Merari

הַמְרָרִי׃
familia Meraritarum

נח אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת לֵוִי מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי מִשְׁפַּחַת
58 Hæ familiæ Leuitarum familia Lobnitarum familia

הַחֶבְרֹנִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי מִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי
Hebronitarum familia Moolitarum familia

מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי וְקְהָת הוֹלִיד אֶת עַמְרָם׃
Musitarum familia Chorahitarum familia & Caath genuit Amram

נט וְשֵׁם אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכֶבֶד בַּת לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה
59 Nomen autem uxoris Amram Iochabed filia Leui quæ peperit

אֹתָהּ לְלֵוִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּלֶד לְעַמְרָם אֶת אַהֲרֹן וְאֶת
eam Leui in Ægypto & genuit Amram Aaron & Moysen

מֹשֶׁה וְאֶת מִרְיָם אֲחֹתָם׃
& Mariam sororem eorum

ס וַיִּוָּלֵד לְאַהֲרֹן אֶת נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃
60 Natique sunt Aaron Nadab & Abiu & Eleazarus & Ithamar

סא וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה לִפְנֵי יְהוָה׃
61 Mortuus est autem Nadab & Abiu cum offerrent ignem alienum coram Domino

סב וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף כָּל זָכָר
62 Fuerunt autem numerati eorum tria & viginti millia omnis masculus

מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה כִּי לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
a mense & supra quia non sunt numerati in medio filiorum Israël

כִּי לֹא נִתַּן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
quia non est data eis hæreditas in medio filiorum Israël

סג אֵלֶּה פְקוּדֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת בְּנֵי
63 Hi numerati Mosi & Eleazari sacerdotis qui numerauerunt filios

יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃
Israël in campestribus Moab super Iordanem contra Iericho

סד וּבְאֵלֶּה לֹא הָיָה אִישׁ מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן
64 Et in his non erat ullus ex numeratione Mosi & Aaron sacerdotis

אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַּר סִינָי׃
qui numerauerunt filios Israël in deserto Sinai

סה כִּי אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת
65 Dixerat enim Dominus eis: Morte

יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא נוֹתַר מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה
morientur in deserto & non remansit ex eis vir nisi Caleb filius Iephone

וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן׃
& Iosue filius Nun

Universidad de Deusto
Biblioteca

possim forte ſi *eum mihi occurrat* ſtet nunc mœrens eadem
אוּלַי יִקָּרֶה יְהוָה לִקְרָאתִי וְאֹמַר אֵלָיו אוֹכַל
Ne Bilham ad Deus dixit Et *eum expedam* & *eo cum pugnare*
לְהִלָּחֵם בּוֹ וְנִרְשְׁתִּיו׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם לֹא
ipſe benedictus quia *populum* *exercitum non* rex cum pergas
תֵּלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תָאֹר אֶת־הָעָם כִּי בָרוּךְ הוּא׃
Ire :Balac principes ad dixit & *maneret in* Bilham ſurrexit Et
וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרֵי בָלָק לְכוּ
vobiſcū eundem ad *me dare* DOMINVS tenuit quia *re*ſiſtam remam ad
אֶל־אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן יְהוָה לָתֵת לְהִתְהַלֵּךְ עִמָּכֶם׃
Reuiat :dixerat & :Balac ad reuertit & ,Moab principes ſurrexerunt Et
וַיָּקוּמוּ שָׂרֵי מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל־בָּלָק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן
nobiſcum *te* Bilham
בִּלְעָם הָלֵךְ עִמָּנוּ׃
lamnas & ,*muſcos* principes *mittens* ,Balac adhuc adiuſit Et
וַיֹּסֶף עוֹד בָּלָק שְׁלֹחַ שָׂרִים רַבִּים וּנְכַבָּדִים
dixit .Sic ei direxerunt & ,Bilham ad *venimus* Et
מֵאֵלֶּה׃ וַיָּבֹאוּ אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר
me ad *venendi* a ,*ne* prohibeas *quaſo* Ne :Sippor filius Balac
בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר אַל־נָא תִמָּנַע מֵהֲלֹךְ אֵלָי׃
ea ad directa *quæ omnia* & ,*valde te honorabo honorando* Quia
כִּי־כָבֹד אֲכַבְּדְךָ מְאֹד וְכֹל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַי
homo populus mihi eſſe obſecro *ab* Et .*faciam* veni
אֶעֱשֶׂה וְלֵכָה נָּא קָבָה־לִּי אֶת־הָעָם הַזֶּה׃
mihi dederit Ait :Balac *ſenes* ad? dixit & ,Bilham reſpondit Et
וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדֵי בָלָק אִם־יִתֶּן־לִי
tranſgredi *ſenes* *non* ,*auro* & ,*argento* *ſua domus plenissima* dat? Balac
בָּלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי
magnum *vel parum* *ſermonem ad* ,*mei* Dei ORACVLVM
יְהוָה אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה׃
quid *ſciam* & ,*iuuite vos etiam hac nocte* ,*quæſo* *ſedete* *omne* Et
וְעַתָּה שְׁבוּ נָא בָזֶה גַּם־אַתֶּם הַלָּיְלָה וְאֵדְעָה מַה
Bilham ad Deus *venit* Et .*mecum loqui* DOMINVS *addat*
יֹסֵף יְהוָה דָּבָר עִמִּי׃ וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם
vade ,*ſurge* ,*vtri venerunt* ,*te ad tecumdem* ad? *ſi* *rei* *diſti* & ,*nocte*
לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הַאֲנָשִׁים קוּם־לֵךְ
faciet illud ,*te ad loquar* *quod verbum* *tamen* Et .*eis* *com*
אִתָּם וְאַךְ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַּעֲשֶׂה׃
iuit & *mecum* *aſinam* *ſtruxit* & *mattutino* *ait* Bilham *ſuper* Et
וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־אֲתֹנוֹ וַיֵּלֶךְ
.Moab *principibus* *eum*
עִם־שָׂרֵי מוֹאָב׃
angelus *ſtetit* & ,*ipſe* *ambulans* *quod* Dei *natus* Eſt *iratus* Et
וַיִּחַר־אַף אֱלֹהִים כִּי הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצַּב מַלְאַךְ
ſuum *aſinam* *ſuper* *eo* *ſpectans* *ipſe* & ,*illi* *aduerſarium* *in* ,*via* in DOMINI
יְהוָה בַּדֶּרֶךְ לְשָׂטָן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל־אֲתֹנוֹ
DOMINI *angelum* *ſtetit* & ,*ipſe* *ambulans* *quod* *aſina* vidit Et .*ſecum* *ſuos* *puros* *duos* & ,*eum*
וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃ וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה
aſina *declinauit* & ,*eius* *manu* *in* *nudum* *eius* *gladium* & ,*via* *in* *ſtantem*
נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַתֵּט הָאָתוֹן
aſinam Bilham *percuſſit* & ,*agro* *in* *ibat* & ,*via* & ,*de*
מִן־הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ בַּשָּׂדֶה וַיַּךְ בִּלְעָם אֶת־הָאָתוֹן
DOMINI *Angelus* *ſtetit* Et .*viam* *tam* *ſeruabam* *declinauit* *ad*
לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃ וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְהוָה
aſina vidit Et .*inde* *ſepes* & ,*hinc* *ſepes* ,*vinearum* *ſemita* *in* *ſe* *faceret*
בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים גָּדֵר מִזֶּה וְגֶדֶר מִזֶּה׃ וַתֵּרֶא
compreſſit & ,*parietem* *ad* *ſe* *coartauit* & ,DOMINI *angelum*
אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה וַתִּלָּחֵץ אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחַץ אֶת־
.*eam* *percutere* *addidit* & ,*parietem* *ad* Bilham *pedem*
רֶגֶל בִּלְעָם אֶל־הַקִּיר וַתֹּסֶף לְהַכֹּתָהּ׃
,*angulo* *loco* *in* ,*ſtetit* & ,*manſit* DOMINI *angelus* *addidit* Et
וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ יְהוָה עֲבֹר וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צַר
vidit Et .*ſiniſtram* & ,*dextram* *declinando* *ad* *via* *non* quo *erat* *ad*
אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לָנְטוֹת יָמִין וְשְׂמֹאוֹל׃ וַתֵּרֶא
eſt *iratus* Et .Bilham *ſub* *cubauit* & ,DOMINI *angelum* *aſina*
הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם וַיִּחַר־
.*baculo* *in* *aſinam* *percuſſit* & ,Bilham *noſtr* *furor*
אַף בִּלְעָם וַיַּךְ אֶת־הָאָתוֹן בְּמַקֵּל׃
Quid :Bilham *ad* *dixit* & *aſinæ* *os* DOMINVS *aperuit* Et
וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מֶה
dixit Et .*pedibus* *tribus* *iam* *me* *percuſſiſti* *quia* ,*tibi* *feci* *vitiſque*
עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃ וַיֹּאמֶר
,*mea* *manu* *in* *gladi* *eſſet* *Vtinã* .*me* *in* *mucro* *ſeruſſi* *Quia* :*aſina* *ad* Bilham *illuſiſti* *mihi*
בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי לוּ יֶשׁ־חֶרֶב בְּיָדִי
Nonne :Bilham *ad* *aſina* *dixit* Et .*te* *occidiſſem* *nunc* *quia*
כִּי עַתָּה הֲרַגְתִּיךָ׃ וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן אֶל־בִּלְעָם הֲלוֹא

ſum *hanc* *diem* *ad* *vſq;* *te* *eraſtin* *ab* *me* *ſuper* *equitaſti* Quæ *mea* *aſina* *ego*
אָנֹכִי אֲתֹנְךָ אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי מֵעֹדְךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה
à *tempore* *præcedenti* *tuo*
הַהַסְכֵּן הַסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ כָּה וַיֹּאמֶר לֹא׃
Non :Bilham *ait* *tibi* *facere* *conſueui* *conſuefcendo* Num
aſinam *aperuit* DOMINVS *oculos* Et .*Bilham* *oculos* *aperuit* Et
וַיְגַל יְהוָה אֶת־עֵינֵי בִלְעָם וַיִּרְא אֶת־מַלְאַךְ
ſtantem DOMINI *angelum* *manu* *in* *diſtrictum* *eius* *gladium* & ,*via* *in*
יְהוָה נִצָּב בַּדֶּרֶךְ וְחַרְבּוֹ שְׁלֻפָה בְּיָדוֹ וַיִּקֹּד
ſuum *ſenio* *ad* *ſe* *inclinauit* & *ſe* *inclinauit* & *ſe*
וַיִּשְׁתַּחוּ לְאַפָּיו׃ וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֵלָיו
tribus *iam* *tuam* *aſinam* *percuſſiſti* *quid* *Sapo* ,DOMINI *angelus*
עַל־מָה הִכִּיתָ אֶת־אֲתֹנְךָ זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים
ego *exiui* *aduerſarium* *in* *ſum* *egreſſus* *ego* *Ecce* *ſedebam*
הִנֵּה אָנֹכִי יָצָאתִי לְשָׂטָן כִּי־יָרַט הַדֶּרֶךְ
tribus *iam* *tuæ* *aſinæ* *declinauit* & ,*alius* *me* *vidit* Et .*me* *contra*
לְנֶגְדִּי׃ וְרָאַתְנִי הָאָתוֹן רָאֲתָה לְפָנַי זֶה שָׁלֹשׁ
occidiſſem *te* *etiam* *nunc* *quia* ,*mea* *ſuperbia* *declinaſſet* *Nili* .*pedum*
פְּעָמִים אוּלַי נָטְתָה מִפָּנַי כִּי עַתָּה גַּם־אֹתְךָ הָרַגְתִּי
DOMINI *angelum* *ad* Bilham dixit Et .*viuificaſſem* *ipſam* & ,*me* *contra*
וְאוֹתָהּ הֶחֱיֵיתִי׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־מַלְאַךְ
via *in* *mei* *occurſum* *in* *ſtas* *tu* *quod* ,*ſcebam* *non* *quia* ,*Peccaui*
חָטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נִצָּב לְקָרָאתִי בַּדֶּרֶךְ
.*mihi* *reuertat* ,*tuis* *oculis* *in* *malum* *eſt* *ſi* *nunc* Et
וְעַתָּה אִם־רַע בְּעֵינֶיךָ אֶשְׁוּבָה לִי׃
eum *Vade* :Bilham *ad* DOMINI *angelus* *dixit* Et
וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־בִּלְעָם לֵךְ עִם־
loquêris *illud* ,*te ad* *loquar* *quod* *verbum* *tantum* Et .*viros*
הָאֲנָשִׁים וְאֶפֶס אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ אֹתוֹ תְדַבֵּר
quia ,Balac *audiuit* Et .*balac* *principibus* *cum* Bilham *abiit* Et
אֶת־בָּלָק וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־שָׂרֵי בָלָק׃
Moab *cluſarum* *in* *eius* *occurſum* *in* *eſt* *egreſſus* & ,Bilham *nouo*
וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי בִלְעָם בָּא וַיֵּצֵא לִקְרָאתוֹ אֶל־עִיר
terminũ *extremo* *in* *quæ* ,*Arnon* *terminũ* *ſuper* *quæ*
נָא בָלָק אֶל־בִּלְעָם הֲלֹא שָׁלֹחַ שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ
te *ad* *miſi* *mirmido* Nonne :Bilham *ad* Balac *dixit* Et
לִקְרֹא לָךְ לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ אֵלַי הַאָמְנָם לֹא אוּכַל
te *ad* *ſecundum* *ad* *ſi* *vtri* *ſi* ,*dixiſti* & ,*nocte*
כַּבְּדֶךָּ׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק הִנֵּה בָאתִי אֵלֶיךָ
te *honorare*
עַתָּה הֲיוֹכֹל אוכל דַּבֵּר מְאוּמָה הַדָּבָר אֲשֶׁר יָשִׂם
Balac *eum* Bilham *ſus* Et .*loquar* *illud* ,*meo* *ore* *in* Deus
אֱלֹהִים בְּפִי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם־
Hoſtiri *cruentem* *ſunt* *ingredi* & .*Balac* *machatus* Et .*ſecum* *ad* *ſe*
בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֻצוֹת׃ וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וָצֹאן
principes *ad* & ,Bilham *ad* *miſit* & .*eo* *cum* *qui*
וַיִּשְׁלַח לְבִלְעָם וְלַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
eũ *fecit* *ait* *ſe* *offerre* & ,*Bilha* *ipſum* Balac *accepit* & ,*mactatus* *eſt* *ſus* Et
וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם וַיַּעֲלֵהוּ
populi *extremum* *inde* *videt* & .Bahal *Kamoth*
בָּמוֹת בָּעַל וַיַּרְא מִשָּׁם קְצֵה הָעָם׃

CAP. XXIII. כג

altaria *ſeptem* *hæc* *in* *mihi* Aedifica :Balac *ad* Bilham dixit Et
וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק בְּנֵה־לִי בָזֶה שִׁבְעָה
aries *ſeptem* & ,*iuuencos* *ſeptem* *hæc* *in* *mihi* *para* &
מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה
altari *in* *aries* & ,*iuuencum* Bilham *ſuper* & ,Balac
אֵילִים׃ וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר בִּלְעָם
ſibi *maledicentes* & ,*maledictio* *ſibi* *ait* Balac *noſtr* *eſt* *iratus* Et .*ſuper* *ſedentes*
וַיַּעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃
benedicendõ *ad* DOMINI *oculos* *in* *bonum* *quòd* ,Bilham *vidit* Et
וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת־
tanquàm *ſemel* & ,*ſecundò* *tertiò* *non* & ,*ſicut* *alias* *ſicut* *non* & ,Ifraeli
יִשְׂרָאֵל וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים
ſuos *oculos* Bilham *eleuauit* Et .*ſuas* *facies* *delectum* *ad* *poſtea* &
וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת־עֵינָיו
ſpiritus *eum* *ſuper* *fuit* & *ſuas* *tribus* *ad* *habitantem* Ifrael vidit &
וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ
ſplus *filius* Bilham Dixit :ait & ,*ſuam* *parabolã* *rurſus* Et .Dei
אֱלֹהִים׃ וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ
eloquia *audiens* Dixit .*oculo* *reclauſus* vir dixit & ,Behor
בְּעֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן׃ נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי
oculus *diſcoopertus* & ,*cadens* ,*videndæ* *ſibi* *ſufficientes* *viſiones* *qui* : Dei
אֵל אֲשֶׁר מֶחֱזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃
Iſrael *tua* *habitacula* ,Iahacob *tua* *tentoria* *ſunt* *bona* Quàm
מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃
pulchra *habitacula* *fuerta*
כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כְּגַנֹּת עֲלֵי נָהָר כַּאֲהָלִים
aquas *ſuper* *cedri* *ſicut* DOMINVS *plantauit*
נָטַע יְהוָה כַּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם׃
exaltabitur & *mollitis* *aquis* *in* *eius* *ſemẽ* & ,*eius* *ſtirpis* *è* *aqua* Fluet
יִזַּל מַיִם וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים וְיָרֹם
eam *educauit* Deus ,*eius* *regnum* *elenabitur* & *ieius* *rex* ,*Agag* *quã*
מֵאַגַג מַלְכּוֹ וְתִנַּשֵּׂא מַלְכֻתּוֹ׃ אֵל מוֹצִיאוֹ
rei *angelliarum* *ſagittes* *Comedet* .*eis* *vnicornis* *indefatigabilis* *hicut* :Aegypto *ex*
מִמִּצְרַיִם כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ יֹאכַל גּוֹיִם צָרָיו
accubuit ,*ſe* *Incurrauit* .*item* *ſagittis* *ſuis* *ſuppetit* & ,*exoſſabit* *eorum* *oſſa* &
וְעַצְמוֹתֵיהֶם יְגָרֵם וְחִצָּיו יְמָחֵץ׃ כָּרַע שָׁכַב
benedicẽtes *ſibi* *benedicetes* *ſeu* *faxerit* *ait* .*maledicẽtes* *ſibi* *maledicentes* &
כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ מְבָרְכֶיךָ בָרוּךְ
Bilham *in?* Balac *noſtr* *eſt* *iratus* Et .*maledicẽtes* *ſibi* *maledicentes* &
וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר׃ וַיִּחַר־אַף בָּלָק אֶל־בִּלְעָם
ſuas *volas* *tribus* *tam* *benedicẽdo* *maledicẽdo* *ſimiliter* ecce & ,*te* *vocati* *meis* *inimicis*
וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם
te *honorabo* *Honorando* :Dixit .*tuum* *locum* *ad* *tibi* *fuge* *nunc* Et
לָקֹב אֹיְבַי קְרָאתִיךָ וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֶךְ זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃
percuſſiſti *ma* *aus*
וְעַתָּה בְּרַח־לְךָ אֶל־מְקוֹמֶךָ אָמַרְתִּי כַּבֵּד אֲכַבֶּדְךָ
priuatur *ad* Bilham dixit Et .*gloria* DOMINVS *te* *prohibuit* *ecce* &
וְהִנֵּה מְנָעֲךָ יְהוָה מִכָּבוֹד׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־
ſum *locutus* ,*me* *ad* *miſiſti* *quos* ,*tuos* *legatos* *ad* *etiam* Nonne :Balac
בָּלָק הֲלֹא גַּם אֶל־מַלְאָכֶיךָ אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ אֵלַי דִּבַּרְתִּי
auro & ,*argento* *ſua* *domus* *plenissima* Balac *mihi* *dederit* Si :dicendo
לֵאמֹר׃ אִם־יִתֶּן לִי בָּלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב
malum *vel* *bonum* *ſermonem* *ad* ,DOMINI *transfredi* *potero* *non*
לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי יְהוָה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה
loquar *illud* ,DOMINVS *loquentis* *quod* *meo* *corde* *è*
מִלִּבִּי אֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃
quod ,*tibi* *conſultam* ,*Ite* *meum* *populũ* *ad* *vadens* *ego* *ecce* *nunc* Et
וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי לְכָה אִיעָצְךָ אֲשֶׁר
nouiſſimis *in* *eo* *populo* *iſte* *populus* *eſt* *faſturus*
יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃
ait & ,Behor *ipſi* *filius* Bilham Dixit :ait & ,*ſuam* *parabolã* *rurſus* Et .*ſus*
וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְּעֹר וּנְאֻם
foens & ,Dei *eloquia* *audiens* Dixit .*oculo* *reclauſus* vir
הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן׃ נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל וְיוֹדֵעַ
ſapere *ſi* *ſe* *ſapientia* *ſi* *habens* *oculis* .*oculo* *diſcooperto* & ,*cadens* ,*videndæ* *ſibi* *ſufficientes* *viſiones* *qui*
דַּעַת עֶלְיוֹן מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃
ſtella *Inceſſit* .*prope* *non* & ,*eſt* *numerus* *immo* *non* & ,*eam* Videbo
אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ כּוֹכָב
Moab *regnabit* *ſurget* & ,*Iſraele* *ex* *virga* *ſurget* & ,*Iahacob* *ex*
מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב
eius & ,*poſſeſſa* *Edom* *erit* Et .*Seth* *filios* *omnes* *deſtruet* &
וְקַרְקַר כָּל־בְּנֵי־שֵׁת׃ וְהָיָה אֱדוֹם יְרֻשָּׁה וְהָיָה
ſuper *reſſicies* *Behor* *caput* Bilham *Balac* *ceſit* Et .*inde*
מִשָּׁם׃ וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בִּלְעָם רֹאשׁ הַפְּעוֹר הַמְשַׁקֵּף עַל־
ſeptem *hic* *mihi* *Aedifica* :Balac *ad* Bilham dixit Et .*ſacrificium* *facies*
פְּנֵי הַיְשִׁימֹן׃ וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק בְּנֵה־לִי
ſeptem & ,*iuuencos* *ſeptem* *hoc* *in* *mihi* *fac* *præparare* & ,*ſatuaria* *ſeptem*
בָזֶה שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֶה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה
.Bilham *dixit* *quemadmodum* ,Balac *fecit* Et .*aretes*
אֵילִם׃ וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר בִּלְעָם
altari *in* *aries* & *iuuencum* *fecit* *ſuper* *ſedentes* &
וַיַּעַל פָּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ׃

CAP. XXIIII. כד

benedicendõ *ad* DOMINI *oculos* *in* *bonum* *quòd* ,Bilham *vidit* Et
וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת־
tanquàm *ſemel* & ,*ſecundò* *tertiò* *non* & ,*ſicut* *alias* *ſicut* *non* & ,Ifraeli
יִשְׂרָאֵל וְלֹא הָלַךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לִקְרַאת נְחָשִׁים
ſuos *oculos* Bilham *eleuauit* Et .*ſuas* *facies* *delectum* *ad* *poſtea* &
וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת־עֵינָיו
ſpiritus *eum* *ſuper* *fuit* & *ſuas* *tribus* *ad* *habitantem* Ifrael vidit &
וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לִשְׁבָטָיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ
ſplus *filius* Bilham Dixit :ait & ,*ſuam* *parabolã* *rurſus* Et .Dei
אֱלֹהִים׃ וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ
eloquia *audiens* Dixit .*oculo* *reclauſus* vir dixit & ,Behor
בְּעֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן׃ נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי
ſcibo & *eum* *aſcenſorũ* *ſuper* Sea .Balac *ad* Bilham dixit Et
אֵל וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה נֹפֵל
populus En .*Deus* *eſt* *operatus* Quid :Iſraele & ,Iahacob *in* *augurium* *non*
וּגְלוּי עֵינָיִם׃ מַה־טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ
Iſrael *in* *diuinatio* *non* & ,Iahacob *in* *augurium* *non*
יִשְׂרָאֵל׃ כִּנְחָלִים נִטָּיוּ כִּגְנַת עֲלֵי נָהָר כַּאֲהָלִים
populus En .*Deus* *eſt* *operatus* Quid :Iſraele & ,Iahacob *in* *augurium* *non*
נָטַע יְהוָה כַּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם׃ יִזַּל מַיִם
cubabit Non .*ſe* *eleuabit* *nunc* *leo* *ſicut* & ,*iurget* *nunc* *ſicut*
וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ וְתִנַּשֵּׂא
dixit Et .*bibenti* *occiſorum* *ſanguinem* & ,*prædã* *deuorãti* *leo* *ſicut* & ,*cubãti*
מַלְכֻתּוֹ׃ אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ
benedicẽdo *etiã*, *ei* *maledicas* *non* *maledicẽdo* *Etiam* :Bilham *ad* Balac
יֹאכַל גּוֹיִם צָרָיו וְעַצְמוֹתֵיהֶם יְגָרֵם וְחִצָּיו
Nonne :Balac *ad* *dixit* & ,Bilham *respondit* Et .*quidem* *ſic* *ſi* *ſi*
יְמָחֵץ׃ כָּרַע שָׁכַב כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ
illud, DOMINVS *loquetur* *quod* *Omne* ,*dicendo* *ac* *ad*
מְבָרְכֶיךָ בָרוּךְ וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר׃ וַיִּחַר־אַף בָּלָק
Balac *dixit* Et .*Balac* *ad* *Remittere* :*dixit* & ,*Bilham* *ora* *in* *ſuum* *ſpiritum* *poſuit* Et
אֶל־בִּלְעָם וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם
te *rogaui* *ad* ,*obſecro* Ira? Bilham
לָקֹב אֹיְבַי קְרָאתִיךָ וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֶךְ זֶה שָׁלֹשׁ
loquêris *ſic* & ,Balac *ad*
פְּעָמִים׃ וְעַתָּה בְּרַח־לְךָ אֶל־מְקוֹמֶךָ אָמַרְתִּי
אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

asperſa eſt non ſeparationis aqua, pollutio DOMINI ſanctuarium
נָגַר eſt. 1 perpetuum, חֻקַּת
את מְקֹדֵשׁ יְהוָה טָמֵא מֵי נִדָּה לֹא זֹרָק
,ſtrauit ſtatorum in eis erit Et .iſte immundus ,enim ſuper
עָלָיו טָמֵא הוּא׃ 21 וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם
tangens & ſua veſtimenta lauabit ,ſeparationis aquam ſpargens Et
וּמַזֵּה מֵי הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֹּגֵעַ
.veſperam ad uſque erit immundus ,ſeparationis aquas in
בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד הָעָרֶב׃ 22 וְכֹל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַשָּׁמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
.veſperam ad uſque erit immunda ,tangens quæ tetigerit
הַנֹּגַעַת תִּטְמָא עַד הָעָרֶב׃ ipſum,

CAP. XX. כ

congregatio in manſit ישֶׁב
meniſe in ,ſin deſerto eius omnis ,Iſrael filij venerunt Et 1
וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מִדְבַּר צִן בַּחֹדֶשׁ
,Miriam ibi eſt mortua Et .Cades in populus ,ſedit & ,primo
הָרִאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם
congregationi, יַעַר ſunt congregati & ,eius aqua erat non Et .ibi eſt ſepulta &
וַתִּקָּבֵר שָׁם׃ 2 וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה וַיִּקָּהֲלוּ
,Moſen cum populus eſt iurgatus Et .Aharon ſupra & ,Moſen ſupra
עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן׃ 3 וַיָּרֶב הָעָם עִם מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ
contra רוב
coram noſtri fratres expirdit in obtinifſemus vtinã Et :dicendo ,dixerit &
לֵאמֹר וְלוּ גָוַעְנוּ בְגוֹעַ אַחֵינוּ לִפְנֵי quando o-
in DOMINI congregatione? venire feciſtis quid ad Et .DOMINO vt brauit
יְהוָה׃ 4 וְלָמָּה הֲבֵאתֶם אֶת קְהַל יְהוָה אֶל
quid ad Et .noſtra iumenta & ,nos ,ibi mortuãmur ad iſtud deſertum vt mortiamur
מִדְבָּר הַזֶּה לָמוּת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירֵנוּ׃ 5 וְלָמָּה
malum locum ad non deducendum ad Aegypto ex nos feciſtis aſcendere vt venire fa-
הֶעֱלִיתֻנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָבִיא אֹתָנוּ אֶל הַמָּקוֹם הָרָע ceteris עֵלָה
eſt nõ aqua & ,malogranati & ,uitis & ,ficus & ,ſemẽ is loco non ,iſtum
הַזֶּה לֹא מְקוֹם זֶרַע וּתְאֵנָה וְגֶפֶן וְרִמּוֹן וּמַיִם אֵין
ad cõgregationis faciem ,Aharõ & ,Moſen venit Et .bibendum ad faciem שִׁחָה
DOMINI gloria eſt oſtenſa & ,ſunt fuerunt ,ſuę eruciatus & ,comeſum (eum) tabernaculi
לִשְׁתּוֹת׃ 6 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקָּהָל אֶל פֶּתַח ecclęſiæ,
,dicendo ,Moſen ad DOMINVS eſt locutus Et .ait & ,ſuper
אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא כְּבוֹד יְהוָה
Aharon & ,ſua ,eorum fac congregate & ,virgam Accipe .eis׃ 7 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
אֲלֵיהֶם׃ 8 קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ לָקַח
,ſtatuę ſuper ſua ſit ſuper ſua ſit ſuper ſua ſit

Universidad de Deusto
Biblioteca

cœtumque tentorij fœdus ad Aharon & Moſeh venit Et DOMINI coram tabernaculo ecclesiæ.
DOMINVS ; 36 locutusque est DOMINVS ad Moſen dicens ; 37 Loquere ad Eleazar filium Aaron ſacerdotis ut tollat
thuribula de incendio, & ignem circumferat longius, quia ſanctificata ſunt 38 thuribula peccatorum horum in animabus ſuis, & faciant ex eis
lamina ductilia, quibus operiatur altare, in monumentum filiorum Iſrael, ut videant hæc alienigenæ, & non accedat ultra ſemen
Aaron, quod non eſt ſacerdotis, ut offerat incenſum coram DOMINO, & non ſit ſicut Core & congregatio eius, locutus eſt enim DOMINVS
per manum Moſi, ut faceret ei hæc omnia. 39 Obtulit ergo Eleazar ſacerdos thuribula ænea, quæ obtulerant hi qui combuſti fuerant,
& fecit ex eis laminas, quibus operiretur altare, 40 in memoriam filiis Iſrael, ut non accedat alienigena, qui non eſt de ſemine Aaron,
ut ponat incenſum coram DOMINO, & non ſit ſicut Core & congregatio eius, ſicut locutus eſt DOMINVS per manum Moſi. 41 Murmuravit
autem omnis multitudo filiorum Iſrael contra Moſen & Aaron poſtridie, & dixit ad eos ; Vos interfeciſtis populum DOMINI. 42 Cumque
congregatio ſeditioſa contra eos fuſtes & Aaron ad tabernaculum fœderis, repente operuit eum nubes, & apparuit gloria DOMINI.
43 Venerunt autem Moſes & Aaron ante faciem tabernaculi fœderis, 44 dixitque DOMINVS ad Moſen ; 45 Recedite de medio cœtus iſtius,
& quaſi momento conſumam eos. Cumque ſe in faciem proiecissent, 46 dixit Moſes ad Aaron ; Tolle thuribulum, & mittens ignem de altari
pone ſuper eum incenſum, & vade cito ad congregationem, & roga pro eis, quia egreſſus eſt furor a DOMINO, & cœpit plaga. 47 Tulit
Aaron ſicut præceperat Moſes, & cucurrit ad mediam multitudinem, quæ iam ardebat incendio, & ſtetit inter mortuos & viuos, & cœſſauit
plaga. 48 Fuerunt autem qui mortui ſunt in plaga quatuordecim milia ſeptingenti, abſque his qui mortui ſunt in ſeditione Core.
49 Reuerſus eſt ergo Aaron ad Moſen ad oſtium tabernaculi fœderis, ceſſauit enim plaga.

CAP. XVII.

1 Dixit autem DOMINVS ad Moſen dicens ; 2 Loquere filiis Iſrael, & tolle ab eis virgas per ſingulas familias, duodecim
virgas, & ſcribes nomen uniuſcuiuſque ſuper virgam ſuam, 3 nomenque Leui ſcribes in virga Aaron, quia una virga erit pro capite
familiarum ſingularum. 4 Reponesque eas in tabernaculo fœderis coram teſtimonio, ubi loquar tibi. 5 Virga autem viri quem elegero
florebit, & requieſcere faciam murmur filiorum Iſrael, quo murmurant contra vos. 6 Locutus eſt ergo Moſes ad filios Iſrael, & dederunt
ei omnes principes ſingulas virgas per familias, duodecim virgas, exceptis virgis filiorum Aaron, quæ fuit virga Aaron inter virgas
illorum. 7 Poſuitque eas Moſes coram DOMINO in tabernaculo teſtimonij. 8 Cumque ingreſſus eſſet poſtridie tabernaculum teſtimonij,
reperit germinaſſe virgam Aaron in domo Leui, & ortum fructum germinaſſe, & folia expanſa florem fecerat & amygdala maturuerant.
9 Tulitque Moſes omnes virgas coram DOMINO ad omnes filios Iſrael, & viderunt, & ſumpſerunt unuſquiſque virgam ſuam. 10 Dixitque
DOMINVS ad Moſen ; Refer virgam Aaron in teſtimonium teſtificationis, & ſervetur ibi ſignum filiis rebellionis, & auferatur
murmur eorum a me, ne moriantur. 11 Fecit ergo Moſes ſicut præceperat ei DOMINVS. 12 Dixerunt autem filij Iſrael ad Moſen ; Ecce
contriti ſumus, perimus, omnes interimus. 13 Quicunque appropinquauerit tabernaculo DOMINI, morietur. Numquid omnes penitus nos
interimus?

CAP. XVIII.

1 Dixitque DOMINVS ad Aaron ; Tu & filij tui, & tota domus patris tui tecum portabitis iniquitatem ſanctuarij : tu & filij tui
tantummodo portabitis iniquitatem ſacerdotij veſtri. 2 Fratres quoque tribus patris tui aſſume tecum, ut ſociati & miniſtrent tibi,
tu & filij tui coram tabernaculo teſtimonij. 3 Et cuſtodient quæ præcepta ſunt tibi, & univerſa opera tabernaculi : tantum ad vaſa
ſanctuarij & altaris ne accedant, ne & vos & illi pereatis. 4 Sociati tibi cuſtodient tabernaculum fœderis in cunctis miniſterijs
eius, & alienigena non miſcebitur vobiſcum. 5 Vos ergo cuſtodite ſanctuarium & altare, ut non veniat ultra indignatio ſuper filios
Iſrael. 6 Ego ecce aſſumpſi fratres veſtros Leuitas de medio filiorum Iſrael, & quaſi munera data DOMINO, ut ſervient in officijs
tabernaculi fœderis. 7 Tu autem & filij tui cuſtodite ſacerdotium veſtrum in omnibus quæ ad altare pertinent, & quæ intra velum ſunt,
& miniſtrabitis. Sacerdotium enim veſtrum dedi vobis in miniſterium ; alienigena autem qui acceſſerit, morietur.
8 Locutuſque eſt DOMINVS ad Aaron ; Ecce & ego dedi tibi cuſtodiam primitiarum mearum, & omnium ſanctificatorum filiorum Iſrael,
tibi dedi ea, & filijs tuis in partem ſempiternam. 9 Hæc erunt tua de ſanctificatis ſanctificatorum, quæ non conſumit ignis ex omnibus
oblationibus eorum, & univerſis ſacrificijs, & pro peccato, & pro delicto, quæ reddent mihi, ſanctificata tibi erunt & filijs tuis.
10 In loco ſanctificato comedes illa, maſculus quilibet comedet ex eis, ſanctificata erunt tibi. 11 Hæc quoque tua erunt, primitiæ
munerum tuorum, & omnes ſanctificationes filiorum Iſrael, tibi dedi, & filijs tuis & filiabus tecum, legitimum ſempiternum. Omnis
mundus in domo tua comedet ex eis. 12 Optima olei, & optima vini & frumenti, primitias eorum quæ offerunt DOMINO, tibi dedi.
13 Primogenita omnium quæ in terra eorum nascuntur, & deferuntur DOMINO, tua erunt, omnis mundus in domo tua comedet ex eis.
14 Omne quod apud Iſrael voto conſecratum fuerit, tuum erit. 15 Quicquid aperit vulvam in cunctis animantibus quæ offeruntur
DOMINO, ex hominibus & pecoribus, tua erunt, ſed primogenita hominum redimes, & primogenita animalium immundorum redimi
facies. 16 Redimentur autem a bimatu, ſecundum æſtimationem tuam, pro ſiclo argenti, qui habet viginti obolos. 17 Primogenita
autem bubulæ, aut ouis, aut capræ non redimes, ſanctificata ſunt, ſanguinem eorum fundes ſuper altare, & adipem offeres in
incenſum in oblationem ſuauiſſimi odoris DOMINO. 18 Et carnes earum erunt tuæ, ſicut pectuſculum elevationis & armus dexter tui
& tibi cedent. 19 Omnes primitias ſanctificationum quas offerent filij Iſrael DOMINO, tibi dedi, & filijs tuis & filiabus tecum,
legitimum ſempiternum. Fœdus ſalis eſt coram DOMINO tibi & ſemini tuo tecum. 20 Dixitque DOMINVS ad Aaron ; In terra eorum
non poſſidebis quicquam, & pars non erit tibi in medio eorum. Ego pars & hereditas tua in medio filiorum Iſrael. 21 Filijs autem
Leui dedi omnes decimas Iſrael in poſſeſſionem pro miniſterijs quibus deſeruiunt mihi in tabernaculo fœderis. 22 Ne accedant ergo
filij Iſrael ultra tabernaculum fœderis, ne portent peccatum & moriantur. 23 Sed ſolus Leuita miniſtret, & ipſe portet iniquitates
eorum, legitimum ſempiternum in generationibus veſtris, quod inter filios Iſrael poſſeſſionem non habebunt. 24 Decimas enim filiorum
Iſrael quas offerunt DOMINO in ſanctificationibus, dedi Leuitis in poſſeſſionem. Propterea dixi eis, quod inter filios Iſrael
poſſeſſionem non habebunt. 25 Locutuſque eſt DOMINVS ad Moſen dicens ; 26 Loquere Leuitis & dices ad eos ; Quia acceperitis a filijs
Iſrael decimas quas dedi vobis a eis in poſſeſſionem veſtram, elevabitis ex eis oblationem DOMINO, decimam de decimis. 27 Et
reputabitur vobis oblatio veſtra quaſi frumentum de area, & quaſi plenitudo de torculari. 28 Sic offerte & vos oblationem DOMINO
ex omnibus decimis quas accepiſtis a filijs Iſrael, & date oblationem DOMINI Aaron ſacerdoti. 29 De cunctis donis veſtris offerte
omnem oblationem DOMINI, ex omni optimo & ſanctificato ex eis. 30 Dixitque eis ; Cum optima eorum obtuleritis, reputabuntur
Leuitis quaſi primitiæ areæ & torcularis. 31 Et comedetis eam in omni loco vos & domus veſtra, quia merces eſt pro miniſterio
veſtro & tabernaculi fœderis. 32 Nec portabitis propter eam peccatum, cum optima eius obtuleritis, nec profanabitis ſanctificata filiorum
Iſrael, ne moriamini.

CAP. XIX.

1 Locutuſque eſt DOMINVS ad Moſen & Aaron dicens ; 2 Hoc eſt iuſtificationis legitimum quod præcepit DOMINVS dicendo ; Loquere
filijs Iſrael, & adducant ad te vaccam rufam, immaculatam, in qua non ſit macula, & ſuper quam non fuerit poſitum iugum.
3 Quam tradetis Eleazar ſacerdoti, & educetur extra caſtra, & immolabitur coram eo. 4 Tollens ſacerdos Eleazar ſanguinem de
ſanguine eius, contra faciem tabernaculi fœderis aſperget ſeptem vicibus. 5 Et cremabit vaccam coram eo, pellem eius & carnem &
ſanguinem cum ſtercore. 6 Mittetque ſacerdos lignum cedrinum & hyſſopum & coccum bis tinctum, in medium rogum quo vacca
comburitur. 7 Et lauabit veſtimenta ſua ſacerdos, & corpus ſuum aqua, & ingredietur caſtra, eritque ſacerdos immundus uſque ad
veſperum. 8 Qui combuſſerit eam lauabit veſtimenta ſua aqua, & corpus ſuum aqua, & immundus erit uſque ad veſperum. 9 Vir autem
mundus colliget cinerem vaccæ, & ponet extra caſtra in loco mundo, ut ſit congregationi filiorum Iſrael in cuſtodiam ad luſtrationis
aquam, quia pro peccato eſt. 10 Qui colligit cinerem vaccæ lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit uſque ad veſperum. Erit
autem hoc filijs Iſrael & aduenis qui habitant apud eos, legitimum ſempiternum. 11 Qui tetigerit cadauer hominis mortui, & non
lauerit ſe die tertio & ſeptimo, non mundabitur. 12 Sed die tertio & ſeptimo lauabitur aqua, & ſic mundus erit. Si die tertio non
lauerit ſe, die ſeptimo non mundabitur. 13 Omnis qui tetigerit cadauer hominis mortui, & non lauerit ſe, polluit tabernaculum
DOMINI, & interficietur anima illa de Iſrael, quia aqua luſtrationis non eſt aſperſus, immundus erit, & manet immunditia eius ſuper
eum. 14 Hæc eſt lex hominis qui mortuus fuerit in tabernaculo ; omnes qui ingrediuntur tabernaculum, & omnia quæ in eo ſunt,
immundi ſeptem diebus erunt. 15 Et omne vas quod non habet operculum, & ligaturam ſuper ſe, immundum erit. 16 Si quis tetigerit
in agro gladio occiſum, aut cadauer hominis, aut oſſa humana, aut ſepulchrum, immundus erit ſeptem diebus. 17 Tollentque de cinere
combuſtionis hoſtiæ pro peccato, & mittent aquam ſuper eum in vaſe. 18 Et homo mundus tinget hyſſopum in aqua, & aſperget
tabernaculum & omnia vaſa, & animas quæ ibi ſunt, & eum qui tetigerit oſſa & occiſum & cadauer & ſepulchrum. 19 Aſperget autem
mundus ſuper immundum die tertio & ſeptimo, & lauabit eum die ſeptimo. Ipſe autem lotis veſtibus & lauacro aqua, veſperi
mundus erit. 20 Homo qui polluetur & non lauerit ſe, delebitur anima illa de medio cœtus, quia ſanctificationem Domini
contaminauit, & aqua aſperſionis non eſt aſperſus, immundus eſt. 21 Erit ergo vobis lex æterna. Qui aſperſerit aquam lustralem,
lauabit veſtimenta ſua. Et qui tetigerit aquam aſperſionis, immundus erit uſque ad veſperum. 22 Omne quod tetigerit immundus,
immundum erit, & anima quæ tetigerit eum, immunda erit uſque ad veſperum.

ſin qua ſit ſuper quam non fuit
ad eam educet & ; facerdoti Eliazar eam dabitis Et
Eliazar capiet Et ; eum ante eam macſabit & ; raſtramentarium extra
faciem tabernaculi ecclesiæ, ſparget & ; ſuo digito in eius ſanguine de ſacerdos
comburet Et ; virulus ſeptem eius ſanguine de ; eius ſanguinem & ; eius carnem & ; eius peſſem ; eius oculis in ; eius
hyſſopi & ; cedri ligneum facerdos capiet Et ; comburet eius ſimo ; ingredies omnis ; in tuctis mortui ; cum Homo ; lex ; Hæc
ingredies omnis ; in tuctis mortui ; cum Homo ; lex ; Hæc
ſeparamus aqua quia ; Iſrael ex dia ; anima excidetur & ; pollut
die in & ; tertia die in ; eo in le purificabit Ipſe ; dieſus ſeptem
die in & ; tertia die in ; eo in le purificabit Ipſe ; dieſus ſeptem
hominis ; mundus in ; mortuum tangent Omnis ; erit mūdus non ; ſeptima
Dominī tabernaculum ; fuerit purificatus non & ; fuerit mortuus qui
ſeparamus aqua quia ; Iſrael ex dia ; anima excidetur & ; pollut
eo in eius ; immunditia a ; huc ; erit ; immundus ; eū ; ſuper eſt aſperſa non
ingredies omnis ; in tuctis mortui ; cum Homo ; lex ; Hæc
dieſus ſeptem erit immūdus ; tentorio in ; quod omne & ; ſtramentum ex
Aaron Dominī elevationem ; ex ea dabitis & ; elevationem omnem ; elevabitis veſtris dor in ; cumibus Et
Aaron Dominī elevationem ; ex ea dabitis & ; elevationem omnem ; elevabitis veſtris dor in ; cumibus Et
Leuitis reputabitur & ; eo ex eius pinguedinem ; eius ſanctificatum ex ; eius pinguedinem ; eius ſanctificatum ex
illum comedetis Et ; torculatis ; proventus ſicut & ; area ; proventus ſicut
pro vobis ; ipſe ; merces quia ; veſtra domus & ; vice ; loco ; mercis
peccatū illo ſuper portabitis non Et ; ſanctificationes ſanctificatorum
Iſrael filiorū ſanctificationes Et ; eo ex eius pinguedinem ; eius ſanctificatum ex
morietur ; non & ; Iſrael filiorū ſanctificationes Et ; eo ex eius pinguedinem ; eius ſanctificatum ex

CAP. XIX.

: dicendo, Aharon ad & ; Moſeh ad Dominvs eſt locutus Et
: dicendo, Dominvs præcepit quod ; legis ; ſtatutum ; filios
: dicendo, Dominvs præcepit quod ; legis ; ſtatutum ; filios
ſtatuti & ; fœdus

Universidad de Deusto
Biblioteca

locutionem ad filios Israel & dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram habitationum vestrarum quam ego dabo vobis,

2 et feceritis oblationem Domino holocaustum aut victimam vel votum insigne vel spontaneum sive de solemnitatibus vestris, ut faciatis suavissimum odorem Domino de armento et de grege,

3 offeret qui offert oblationem suam Domino sacrificium de simila decimam partem hin olei quarta parte mensurae conspersum

4 et vini quarta parte mensurae in holocaustum vel victimam singulis agnis

5 et libamen quarta parte mensurae vini: similiter facies in holocausto vel victima arietum

6 duplicabis libamen duabus decimis similae conspersae tertia parte hin olei

7 et vini tertia parte mensurae offeres in odorem suavissimum Domino.

8 Cum feceris de armento holocaustum aut victimam votum insigne vel pacifica Domino,

9 offeres super armentum sacrificium de simila decimam partem hin olei dimidia parte mensurae conspersum

10 et vini dimidia parte mensurae offeres libamen in odorem suavissimum Domino.

11 Sic fiet per singulos boves et arietes et per singulos agnos vel hedos

12 secundum numerum quem feceritis per unumquemque sic facietis.

13 Omnis indigena faciet haec eodem ordine et ritu

14 si quis peregrinus habitaverit vobiscum vel si quis fuerit inter vos per successiones offerens oblationem suavissimi odoris Domino sicut vos facietis ita faciet et ille.

15 Una lex una caerimonia erit vobis et peregrino qui habitat vobiscum.

16 Dixit Dominus ad Moysen

17 et locutus est ad eum: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram ad quam habitandam introibitis

18 et comederitis de frugibus eius offerte primitias Domino

19 de primo conspersorio vestro panem offerte primitias quemadmodum de area

20 primitias farinae vestrae offerte Domino per successiones vestras.

21 Si per ignorantiam praetermiseritis et non feceritis omnia quae locutus est Dominus ad Moysen

22 quae praecepit vobis per manum eius ex die qua coepit mandare et deinceps per successiones vestras

23 si quid absque scientia populi fuerit factum

24 offerent universi filii Israel vitulum de armento holocaustum in odorem suavissimum Domino cum libamine suo et hostia pro peccato

25 et rogabunt pro eis sacerdotes et dimittetur eis quia ignorantia est et pro ignorantia sua offerent coram Domino victimam pro peccato suo

26 et dimittetur universae multitudini filiorum Israel et advenae qui habitant in medio eorum quia omnis populus peccavit per ignorantiam

27 Anima una quae peccaverit per ignorantiam offeret capram anniculam pro peccato

28 et rogabit sacerdos pro anima quae peccavit per ignorantiam et postquam oblatus fuerit coram Domino et placatus ei

29 dimittetur ei peccatum. Una lex erit omnium animarum quae per ignorantiam peccaverint sive indigena sive peregrinus

30 Anima quae per superbiam quidquam operata fuerit de cunctis quae prohibita sunt sive civis sive peregrinus Domini blasphemat quae de populo suo interibit

31 quia sermonem Domini contemnens et praecepta eius irritum fecit delebitur penitus anima illius et iniquitas eius manebit super eum.

32 Cum essent filii Israel in deserto invenerunt hominem colligentem ligna die sabbati

33 et adduxerunt eum qui invenerat ligna ad Moysen et Aaron et ad omnem coetum filiorum Israel

34 et posuerunt eum in custodia quia nondum apertum fuerat quid fieri deberet ei.

35 Dixit autem Dominus ad Moysen: Morte morietur vir iste lapidibus obruet eum omnis multitudo extra castra

36 eduxit igitur omnis coetus hominem extra castra et lapidibus obruerunt eum sicut praeceperat Dominus Moysi.

37 Locutus est Dominus ad Moysen

38 et ait: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Faciant sibi fimbrias per angulos vestimentorum suorum per successiones suas et ponant in fimbriis angulorum hyacinthinum

39 ut videntes illud recordentur cuncta mandata Domini et faciant ea et non discurrant oculis suis post cogitationes et libidines suas

40 ut memores mandatorum meorum faciant ea et sint sancti Deo suo.

41 Ego Dominus Deus vester qui eduxi vos de terra Aegypti ut essem vobis Deus ego Dominus Deus vester.

CAP. XVI.

1 Core filius Isaar filii Caath filii Levi et Dathan et Abiron filii Eliab et On filius Phaleth filii Ruben

2 tulerunt homines et steterunt coram Moyse ducentique et quinquaginta viri de filiis Israel principes synagogae vocati et nominati concilii viri famosi

3 congregatique adversum Moysen et Aaron dixerunt: Nimis est vobis quia omnis multitudo sanctorum est et in omnibus eis Dominus et inter populum Domini vos extollitis?

4 Quod cum audisset Moyses cecidit pronus in terram

5 et locutus ad Core et ad omnem coetum eius dixit: Mane scit Dominus qui sit eius et sanctificet sibi et offerat ei quem elegerit

6 hoc facite: Tollite vobis turibula Core et omnis congregatio eius

7 et ponite ignem et imponite incensum coram Domino cras: et erit vir quem elegerit Dominus ipse sanctus sit: nimis est vobis filii Levi.

8 Dixit rursum Moyses ad Core: Audite filii Levi

9 numquid parum vobis videtur quod Deus Israel separaverit vos ex omni multitudine populi et junxerit sibi ut appropinquetis altaribus et faciatis opera tabernaculi Domini et stetis coram turba et ministretis ei?

10 Et ideo te et omnes fratres tuos filios Levi qui tecum sunt introduxit Dominus et vultis etiam sacerdotium capere?

11 Propterea tu et omnis congregatio tua consurgite contra Dominum Aaron autem quid est quod murmuratis contra eum?

12 Misit quoque Moyses ad vocandum Dathan et Abiron filios Eliab qui dixerunt: Non ascendemus

13 sufficit enim quod parvum inter delicias educere voluisti nos de terra fluente lacte et melle ut interficeres in solitudine nisi forte et principem te nostri imperii facere conaris.

14 Non introduxisti nos in terram fluentem lacte et melle nec dedisti nobis possessiones agrorum et vineas: numquid oculos eruere hominum voluisti? non ascendemus.

15 Iratus Moyses nimis dixit ad Dominum: Ne respicias sacrificium eorum: unius asini non tulli ab eis nec quemquam eorum adflixi.

16 Dixitque ad Core: Tu et omnis congregatio tua estote coram Domino ipse et illi et Aaron cras:

17 tollat autem vir virgam suam et imponat incensum coram Domino in conspectu ducentorum et quinquaginta virorum principum synagogae: Aaron quoque tollat virgam suam.

18 Cumque tulisset unusquisque virgam suam et imposuisset incensum stetit Moyses cum Aaron

19 et locutus est ad Core: Si vos facietis quod ego volo

20 et ait ad filios Israel: Tollite singuli virgas vestras per familias vestras et scribite nomina virorum in singulis virgis

21 et virga Levi nomen habebit unius principis familiae: et dabitis virgam unam per principem familiarum vestrarum

22 et ponetis eas in tabernaculo testimonii coram arca ubi ego loquar vobis

23 virga autem viri quem elegero florebit: et quiescere faciam murmur filiorum Israel quo murmurant contra vos.

24 Locutus est Moyses ad filios Israel et dederunt ei omnes principes singuli virgas per familias suas duodecim virgas: inter quas erat virga Aaron

25 et posuit eas in tabernaculo testimonii coram Domino.

26 Cumque ingressus esset Moyses die altera tabernaculum testimonii vidit germinasse virgam Aaron in domo Levi et natam esse gemmam et folia expandisse et nuces

27 tollens omnes virgas protulit ad cunctos filios Israel qui videntes

28 unusquisque virgam suam receperunt praeter virgam Aaron quae in gemmam fuerat erupta.

29 Dixitque Dominus ad Moysen: Offer virgam Aaron in tabernaculo testimonii ut servetur ibi in signum filiis rebellionis et auferatur murmur eorum a me ne moriantur.

30 Fecit Moyses sicut praeceperat Dominus.

31 Dixerunt ad eum filii Israel: Ecce consumpti sumus et pene deleti

32 omnis qui accedit tabernaculum Domini morietur: numquid omnes interibimus?

CAP. XVII.

1 Dixit Dominus ad Moysen

2 et ait: Loquere filiis Israel et tolle ab eis singulas virgas per familias cunctorum principum et scribes nomina singulorum

3 in virgis Levi nomen Aaron scribes unius virga erit per familias

4 et ponetis eas in tabernaculo testimonii coram arca ubi ego loquar vobis

5 virga autem viri quem elegero florebit: et quiescere faciam murmur filiorum Israel quo murmurant contra vos.

6 Locutus est Moyses ad filios Israel et dederunt ei omnes principes singuli virgas per familias suas duodecim virgas: inter quas erat virga Aaron

7 et posuit eas in tabernaculo testimonii coram Domino.

8 Cumque ingressus esset Moyses die altera tabernaculum testimonii vidit germinasse virgam Aaron in domo Levi et natam esse gemmam et folia expandisse et nuces

9 tollens omnes virgas protulit ad cunctos filios Israel qui videntes

10 unusquisque virgam suam receperunt praeter virgam Aaron quae in gemmam fuerat erupta.

11 Dixitque Dominus ad Moysen: Offer virgam Aaron in tabernaculo testimonii ut servetur ibi in signum filiis rebellionis et auferatur murmur eorum a me ne moriantur.

12 Fecit Moyses sicut praeceperat Dominus.

13 Dixerunt ad eum filii Israel: Ecce consumpti sumus et pene deleti

14 omnis qui accedit tabernaculum Domini morietur: numquid omnes interibimus?

1 Dixit autem Moyses ad Dominum: Ne respicias sacrificium eorum: unius asini non tulli ab eis nec quemquam eorum adflixi.

2 Dixitque ad Core: Tu et omnis congregatio tua estote coram Domino ipse et illi et Aaron cras:

3 tollat autem vir virgam suam et imponat incensum coram Domino in conspectu ducentorum et quinquaginta virorum principum synagogae: Aaron quoque tollat virgam suam.

4 Cumque tulisset unusquisque virgam suam et imposuisset incensum stetit Moyses cum Aaron

5 et locutus est ad Core: Si vos facietis quod ego volo

6 et ait ad filios Israel: Tollite singuli virgas vestras per familias vestras et scribite nomina virorum in singulis virgis

7 et virga Levi nomen habebit unius principis familiae: et dabitis virgam unam per principem familiarum vestrarum

8 et ponetis eas in tabernaculo testimonii coram arca ubi ego loquar vobis

9 virga autem viri quem elegero florebit: et quiescere faciam murmur filiorum Israel quo murmurant contra vos.

10 Locutus est Moyses ad filios Israel et dederunt ei omnes principes singuli virgas per familias suas duodecim virgas: inter quas erat virga Aaron

11 et posuit eas in tabernaculo testimonii coram Domino.

12 Cumque ingressus esset Moyses die altera tabernaculum testimonii vidit germinasse virgam Aaron in domo Levi et natam esse gemmam et folia expandisse et nuces

13 tollens omnes virgas protulit ad cunctos filios Israel qui videntes

14 unusquisque virgam suam receperunt praeter virgam Aaron quae in gemmam fuerat erupta.

15 Dixitque Dominus ad Moysen: Offer virgam Aaron in tabernaculo testimonii ut servetur ibi in signum filiis rebellionis et auferatur murmur eorum a me ne moriantur.

16 Fecit Moyses sicut praeceperat Dominus.

17 Dixerunt ad eum filii Israel: Ecce consumpti sumus et pene deleti

18 omnis qui accedit tabernaculum Domini morietur: numquid omnes interibimus?

CAP. XVIII.

1 Dixit Dominus ad Moysen

2 et ait: Loquere filiis Israel et tolle ab eis singulas virgas per familias cunctorum principum et scribes nomina singulorum

3 in virgis Levi nomen Aaron scribes unius virga erit per familias

4 et ponetis eas in tabernaculo testimonii coram arca ubi ego loquar vobis

5 virga autem viri quem elegero florebit: et quiescere faciam murmur filiorum Israel quo murmurant contra vos.

6 Locutus est Moyses ad filios Israel et dederunt ei omnes principes singuli virgas per familias suas duodecim virgas: inter quas erat virga Aaron

7 et posuit eas in tabernaculo testimonii coram Domino.

8 Cumque ingressus esset Moyses die altera tabernaculum testimonii vidit germinasse virgam Aaron in domo Levi et natam esse gemmam et folia expandisse et nuces

9 tollens omnes virgas protulit ad cunctos filios Israel qui videntes

10 unusquisque virgam suam receperunt praeter virgam Aaron quae in gemmam fuerat erupta.

11 Dixitque Dominus ad Moysen: Offer virgam Aaron in tabernaculo testimonii ut servetur ibi in signum filiis rebellionis et auferatur murmur eorum a me ne moriantur.

12 Fecit Moyses sicut praeceperat Dominus.

13 Dixerunt ad eum filii Israel: Ecce consumpti sumus et pene deleti

14 omnis qui accedit tabernaculum Domini morietur: numquid omnes interibimus?

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vopsi filius Nachbi, Naphtali Extemplum — De tribu
למטה נפתלי נחבי בן ופסי׃
Machi filius Gheuel, Gad Extemplum — De tribu
למטה גד גאואל בן מכי׃
explorandum ad Moseh misit — quos virorum nomina — Ita — fuit
אלה שמות האנשים אשר שלח משה לתור
Iehosuah, Nun filius Hoseah Moseh appellauit Et — terram — filium
את הארץ ויקרא משה להושע בן נון יהושע׃
dixit & : Chenahã terram — explorandum ad Moseh eos misit Et
וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען ויאמר
ascenderis & : meridie in hac Ascendite : eos ad — per meridiem ad
אלהם עלו זה בנגב ועליתם את ההר׃
, eos super habitantē populum & , ipsa quid terram videbitis Et — quis sit, qui habitatio
וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם הישב עליה׃
multum an , ipsa paucus num , debilis an ipse robustus ad — verū fortis sit, rerum
החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב׃
mala an , ipsa bona eum ea in habitent ipse — qua terra quid Et — qualis sit
ומה הארץ אשר הוא ישב בה המובה הוא אם רעה
an , castris in eum , ea in habitat ipse quibus vrbes quid & — to qua ipse habitat sit
ומה הערים אשר הוא ישב בהנה במחנים אם
fit eum , macra an , ipsa pinguis eum , terra quid Et — quales
במבצרים׃ ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש — in quib habitat ipse
בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ — habitat virtū fit
explorauerunt & accederemini Et — ver uarium primitiarum dies : dies & — virum
והימים ימי בכורי ענבים׃ — arbor
Chamath ingrediēdo Rechob ad vsq; Sin deserto a terr im — פרה
Sesai Achimão : ibi Et . Chebron ad vsque eos in & , meridie in ascenderūt Et — erant primitiarum
את הארץ מדבר צן עד רחב לבא חמת׃ — חור
ante Et ædificata annis septem Chebron Et : Hanach nati Talmai & — per meridiē
ועלו בנגב ויבא עד חברון ושם אחימן ששי — venerunt
וחלמי ילידי הענק והברון שבע שנים נבנתה לפני — etas
exciderunt & , huic terrarum ad vsque venerunt Et — Aegypti Soan
צוען מצרים׃ ויבאו עד נחל אשכל ויכרתו — בוא
, pomica ibi illum pertransierunt , vnum vuarum botrum & , farimodi inde — כנה
משם זמורה ואשכול ענבים אחד — vallem Et rol
בשנים ומן הרמנים ומן התאנים׃ — ramum
, botri , convsa super , botri Vallem vocauit ipse Loca — נשא
למקום ההוא קרא נחל אשכול על ארות האשכול אשר — Locū ipsum Nachol Et
Israel filij inde abscederunt quem — col propter botrum
כרתו משם בני ישראל׃
Alerum quadraginta fine a , terram explorando ab sunt reuersi Et — in
ויהיו מתור הארץ מקץ ארבעים יום׃ — שוב
eorum omnem ad & , Aharon ad & , Moseh ad reuerūt & , aberunt Et — קצץ
ויעדו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת — יעד
, eorum eis consertorum & : Cades in Paran deserum in Israel filiorum — ועדה
בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישיבו אתם דבר — rem
, terra fructum eos vsitte facturi & , oxtut omni & — עדה
ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ׃ — ostenderunt
, not miscibi quam terram ad Venimus : dixerunt & , ei iuramentum Et — אל
ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו — ad
, eius fructus hic & , ipsa melle & lacte fluens eriam & — eti
וגם זבת חלב ודבש הוא וזה — פרי׃
munita vrbes & : terra in habitant , populus fortis quia Excepto — אפס
אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצרות — Nisi quod
gloria Et . Israel filijs omnis ad — eis vidimus Hanach nam etiam & — valde in aggue — liberos
גדלה מאד וגם ילדי הענק ראינו שם׃
Emorçus &, Iebusæus &, Chitæus & , amalec terra in habitant Hamaleth — habitat
עמלק יושב בארץ הנגב והחתי והיבוסי והאמרי — meridiana i
, Iarden manā fuem & , mare fuem habitant Chenahanæus &, mōte in habitāt — habitat ista ripam
יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן׃ — iuxta
Ascendendo : drait & , Moseh ad populum Caleb tacere fecit Et — contra
ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה — ascendamus
, ei præualebimus præualendo quia , eam hereditemus &, ascendamus — נעלה
נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה׃ — ירש
potremus Non : dixerunt eo cum afcē lerunt qui viri Et — עלה
והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל — עלה
, nobis ips esse robustior quia populum ad ascendere — חזק
לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו׃ — יכל
ad eam exploraueruni quam , terræ iuf amis in eum fluentes Et — נסר
ויוציאו דבת הארץ אשר תרו אתה — תור
, eam explorandum ad ea in transeundo qua Terra : dicendo Israel filius — עבר
אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה — דבה
quem populus omnis & , ipsa suos habitatrices eos dum — per quam
ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר — transeuntes eis

, mensurarum † viri , eius medio in vidimus — מדה
ראינו בתוכה אנשי מדות׃
Gigantes de Hanac filios — posteri confrenentes — vidimus ibi Et — ילד
ושם ראינו את הנפלים בני ענק מן — ענק
Gigantibus — eramus sic &, locustæ sicut nostris oculis in fuimus & — intueretur nobis
הנפלים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו — נפל
eorum oculis in — עין
בעיניהם׃

CAP. XIIIII. יד

, fleuerunt & , fluxi vocem — dederunt &, eorum omnis eleuauit Et — נשא
ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו — נתן
ipsa nocte in populus — בכה
העם בלילה ההוא׃
, Israel filij omnes Aharon super &, Moseh super murmurauerunt Et — לון
וילנו על משה ועל אהרן כל בני ישראל ויאמר כל — עדה
terra in eſſemus mortui Vtinam : eorum omnis eot ad diuerunt & — מות
העדה להם מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו — מות
eſſemus mortui vtinam , hoc deserto in vel : Aegypti — מות
מתנו׃ ולמה יהוה מביא אתנו אל הארץ הזאת — בוא
, hanc terram ad nos facit venire DOMINVS quid ad Et — בוא
ut , caderemus — ולמה יהוה מביא אתנו אל הארץ הזאת — נפל
eſſent , nonne : prædam in eum nostri paruuli & nostræ vxores , gladio in cadāt ad — טף
לטף ונשינו לבז הלוא טוב לנו שוב מצרימה׃ — בז
vnusquisque dixerunt Et — Aegyptum in reuertamur & , eapit Deus : ilium fratrem ad — איש
ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה׃ — ראש
, Aegyptum in reuertamur & , eapit Deus : ilium fratrem ad — שוב
Pontum du — eum , proiecerit ſe — eorum coetus congregationis — אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה׃ — ראש
suum facies ad , suas facies super Aharon & Moseh cecidit Et — נפל
ויפל משה ואהרן על פניהם לפני כל — נפל
Israel filiorum eum coetus — קהל
קהל עדת בני ישראל׃
exploratoribus de Iephunneh filius Chaleb &, Nun filius Iehosuah Et — נון
ויהושע בן נון וכלב בן יפנה מן התרים הוד — תור
, ea vestimenta fcidentes , terram — בגד
את הארץ קרעו בגדיהם׃
, qua Terra : dicendo , Israel filiorum eorum omnem ad exterre Et — יצא
ויאמרו אל כל עדת בני ישראל הארץ אשר — עבר
, valde valle terra bona eam explorandum ad ea in eum transiuimus — טוב
עברנו בה לתור אתה טובה הארץ מאד מאד׃ — טוב
terram ad nos facit venire & DOMINVS nobis in si׃ — חפץ
אם חפץ בנו יהוה והביא אתנו אל הארץ — בוא
, melle & lacte fluens — ipsa quæ terram , nobis eam dabit & , hanc — זבת
הזאת ונתנה לנו ארץ אשר הוא זבת חלב ודבש׃ — זבת
ne vos & , rebellies fieis ne DOMINVM in Veruntamen — אך
אך ביהוה אל תמרדו ואתם אל תיראו את — ירא
eorum malum & receſſit , ipſi noſter præsidium iterræ populum timueris — סור
עם הארץ כי לחמנו הם סר צלם מעליהם ויהוה אתנו אל תיראם׃ — יהוה
gloria Et , Israel filijs omnis ad DOMINVS dixit Et — כבוד
ויאמר כל העדה לרגום אתם באבנים וכבוד — יהוה
, Israel filij eum , ad ostendit testimonio in eſſe DOMINI — ראה
יהוה נראה באהל מועד אל כל בני ישראל׃ — ראה
populus me ſperneni quo Vſque : Moseh ad DOMINVS dixit Et — נאץ
יהוה עד אנה ינאצני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האתות אשר עשיתי — נאץ
quæ , signis omnibus in me in credent non quo vſque & , ille — אות
factaru & , eum expellam & , peste in eum Percutiam — נכה
באכו בקרבו׃ אכנו בדבר ואורשנו ואעשה — ירש
ex pia Moseh & , magnam gentem in te — גדול
אתך לגוי גדול ועצום ממנו׃
quod , Aegyptij audiēt Et . DOMINVM ad Moseh dixit Et — שמע
ויאמר משה אל יהוה ושמעו מצרים כי — עלה
, eius inmisit & illum populum tua virtute in fecisti ascendere — עלה
העליתה בכחך את העם הזה מקרבו׃
ne quod audierunt & : huius terræ habitatoribus ad dicent Et — שמע
ואמרו אל יושב האדץ הזאת שמעו כי — יהוה
, ea in oculis in oculi quod , illius populi interiece in DOMINE — בעין
אתה יהוה בעין בעין הנראה אתה יהוה ועננך עמד עליהם ואתה הלך — עמד
in nubis columna in & , eos super illum eius nubes &, DOMINE — ענן
nocte ignis columna in & , die׃ — יומם
לפניהם יומם ובעמוד אש ללילה׃

vtrionem — -metam fraſtrationem — cognoſcentis &, annis quadraginta — נוא
ארבעים שנה וידעתם את תנאתי׃
cōgregatio- — omni fecero hoc non Si ſum locutus DOMINVS Ego — עדה
ni malæ huic — ibi &, conſumentur iſto deserto in, me ſuper cōmuitiabuntur iſti male — ככלה
que conue- — אני יהוה דברתי אם לא זאת אעשה לכל — כלה
nerāt aduer- — sum — explorandum ad Moseh misit quos viri Et — motientur
העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר הזה ימצו שם — מות
aduerſus — cōgregatio- — educendo — eorum omnem eū ſuper fecerūt murmurare & ſunt reuerſi &, terrā — terram
ויתנו את האנשים אשר שלח משה לתור — ולינו
, ei virri ſunt mortui Et — terram ſuper malā famā — שוב
והאנשים מוציאי דבת הארץ רעה במגפה לפני יהוה׃ — מות
DOMINI furiis ad percuſſione in , malam terræ famam — דבה
ex vixerunt , Iephunneh , filius Chaleb &, Non filius Iehoſuah Et — חיה
ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן — חיה
qui perrexe- — terram — explorandum ad eunibus ipſis viris — הלך
האנשים ההם ההולכים לתור את הארץ׃
Iſrael filios omnes ad iſta verba Moseh eſt locutus Et — בני ישראל
ויבבר משה את הדברים האלה אל כל בני ישראל — עם
ſurrexerunt — aduenderūt &, manerūt in mani cuerūt Et — valde populus luxerunt &
manè — עלה
וישכמו בבקר ויעלו — שכם
, eſtimonem , ſuper facies Hin quartum libamen in vini Et — נסך
quem — ad aſcendemus & , nos Ecce : dicēdo mōtis — עלה
אל ראש ההר לאמר הננו ונעלינו אל המקום אשר — הנה
Vr quid trā- — hoc — eum Ad , Moseh dixit Et — peccauimus quia DOMINVS dixit — חטא
gredimini — ſtemonem — אמר יהוה כי חטאנו׃ — יהוה
, proſperabitur non hoc & DOMINI — tranſgredientes — vos
אתם עברים את פי יהוה והוא לא תצלח׃ — צלח
ne & : veſtro mentiri in DOMINVM non quia , aſcendatis Ne — est
medio veſtri, — אל תעלו כי אין יהוה בקרבכם ולא — עלה
eorum ſalmi — Chenahanæ & , Hamalechita Quia — conſtati inimici facies ad pcutiamini
תנגפו לפני איביכם׃ כי העמלקי והכנעני — נכה
poſt & eſtis reuerſi : dicteo quia gladio in caderis & , tuffim facies ad ibi — שוב
שם לפניכם ונפלתם בחרב כי על כן שבתם מאחרי — נפל
, vobiſcum DOMINVS erit non & , DOMINVM — שוב
יהוה ולא יהיה יהוה עמכם׃ — היה
eonnati ſunt — fœderis arca Et . montis — eapus — ad aſcendendum ad ſuit angustati Et — עפל
ascendere in — castramet atima insertus de recelleruit non Moseh &, DOMINI — נסר
vertiem — é medio ca- — ſtrorum
יהוה ומשה לא משו מקרב המחנה׃ — משש
, eos peuſſerūt & ipſi mōte i habitās Chenahanę & Hamalechita deſcēdit Et — נכה
ויורד העמלקי והכנעני הישב בהר ההוא ויכום — ירד
Chormah ad vſque eos cōtriuerunt & — נכה
ויכתום עד החרמה׃

CAP. XV. טו

: dicendo , Moseh ad DOMINVS eſt locutus Et — דבר
וידבר יהוה אל משה לאמר׃
ad fueritis ingreſſi Cum : eos ad dices & , Iſrael filios ad Loquere — בוא
דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי תבאו אל — ארץ
, vobis dans ego quas , veſtrarum habitationum terram — מושב
ארצכם אשר אני נתן לכם׃
, ſacrificium vel , aſſenſionem , DOMINO ignitionem fecerītis Et — אשה
ועשיתם אשה ליהוה עלה או זבח — עלה
veſtris ſtatuis tempotibus † in vel dearum vel , vetum miniſtrandum ad — נדר
veſtris voſtam † omnes &, veſtra cadauera cadent — פגר
qui , ſupra & , annorum vigenti filio à veſtrum trumenti ad — בן
לפלא נדר או בנדבה או במועדיכם — מנחה
, pecus de vel boue de DOMINO quietis odorem facieudum ad — ריח
לעשות ריח ניחוח ליהוה מן הבקר או מן הצאן׃ — ניחוח
DOMINO , ſuam appropinquatimen facies appropinquante facies appropinquare Et — קרב
והקריב המקריב קרבנו ליהוה — מנחה
, olei Hin quarto cum permixta † decimam ſimilæ , manus † — עשרון
מנחה סלת עשרון בלול ברבעית ההין שמן׃ — בלל
, eſtimonem , ſuper facies Hin quartum libamen in † vini Et — נסך
vel — offeres offe- — rens oblatio- — nem ſuam — oblationem — p partem — p libamine — † holocauſtū — ſuper — pro — ariete — ſacrificium — permixtum — m
ויין לנסך רבועית ההין תעשה על העלה או — עלה
לזבח לכבש האחד׃ — זבח
, confuſam , decimarum duarum ſimilæ manus facies eriteum in Vel — עשרון
או לאיל תעשה מנחה סלת ׀׀ שני עשרנים בלולה — בלל
Hin tertium † libamen in vini Et . Hin tertium , oleo cum — שלישית
בשמן שלשית ההין׃ יין לנסך שלשית תקריב — נסך
, DOMINO quietis odorem † facies appropinquare — שנה
שנה ריח ניחח ליהוה׃
miniſtrandum ad, ſacrificium vel , aſſenſionem bouis filium feceris cum Et — בן
וכי תעשה בן בקר עלה או זבח לפלא — נדר
, DOMINO pacifica vel , vorum — נדב
נדר או שלמים ליהוה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

filius Selumiel † Simhon filiorum extensionis exercitum super Et
filius Eliasaph Gihad filiorum extensionis exercitum super Et
finchuarium portantes Chebathitæ sunt profectu Et
aris ornamentum ad ostium, tabernaculum
fecerunt stare & rent ipsi.
* filios exercitus ad Ephraim filiorū castrametationis vexillum est profectu Et
Hammihud filius Eliſamah * erat exercitus super &
Pedaſur filius Ghallei Menaſſeh filiorū extensionis exercitū super Et
Ghidhoni filius Abidā, Beniamin filiorū extensionis exercitū super Et
omnia colligari, Dan filiorum castrametationis vexillum est profectu Et
Hamiſaddai filius Achihezer † ex exercitū super Et: filios exercit ad castra
Hochra filius Paghiel † After filiorū extensionis exercitum super Et
Heman filius Achirah †, Naphtali filiorū extensionis exercitum super Et
ſunt profecti & filios exercit ad Israel filiorum profectiones † Hæ
Moſen oculis in &, vehementer DOMINI nasus est ira: Et ira eius † offuit ad
malefecisti quid Ad: DOMINVM ad Moſen dixit Et
ſpondum ad ſunt oculis in grauā imueni nō quid ad Et meo ſeruo
ſuper halus populi omne tuus
ego num: hunc populum omnem concepi ego Num
ſeptuaginta mihi Colige: Moſen ad DOMINVS dixit Et
Israel ſeniores & ipſe, castrametationem ad Moſen ſe cum eo ſtare
populi omnē dei quis Et mihi tu
Israel ſenioribus & ipſe, castrametationem ad Moſen ſe cum eo ſtare
populū ad eſt locus * &, Moſen
DOMINVS dixit quod, prophetari Domum
DOMINVS dixit quod, prophetarent Domum
DOMINVS ſuper eos ſpiritum
DOMINVS dixit quod, prophetarent Domum
DOMINVS ſuper eos ſpiritum
DOMINVS nubes Et
requiem eis explorandū ad
castrametatione de eas profectūra in, die in
DOMINE Surge: Moſen dicebat & arca profecturā in erat Et
Israel
ISRAEL.

CAP. XI. יא

DOMINI auribus in fuit malum, iniuſt conquestus ut populus fuit Et
ignis eis in exuſit &, eius naſus eſt ira mea &, DOMINVS audiuit &
castrametationis extremitate in cometis &, DOMINI
DOMINVM, ad Moſen oranit &, Moſeh ad populus clamauit Et
ipſius loci nomen vocauit Et
ignis eſt adoptatus &
DOMINI ignis eis in exuſit quis, Inuadium
conceupiſce uiſ conceupiſcentia, eius mentē in quæ promiſcua colle ſtio Et
tibi benefaciemus &, nobiſcum DOMINVS ſi venerit
aris &: dicerum triam via DOMINI mouite e fiunt profecti Et
, dicerum triam via eos ante profuſiſſent DOMINI: fuderis
eos ſuper DOMINI nubes Et
requiem eis explorandū ad
castrametatione de eas profectūra in, die in
DOMINE Surge: Moſen dicebat & arca profecturā in erat Et
Iuis faciebus à te habentes odio fugiant & ,tui inimici diſperguntur &
millium milia decem? DOMINE Reuertere: diem tuæ quieſcendo in Et
Israel

CAP. XII. יב

DOMINVS eſt locutus Moſeh in Aaron &, Miriam eſt locutus Et
acceperat Aethiopiſſam vxorem quia iccperat quam Aethiopiſſam
DOMINVS eſt locutus Moſeh in certe tantūm Numquid: dixerunt
Moſen ad DOMINVS dixit Et
Israel ſeniores & ipſe, castrametationem ad Moſen ſe cum eo ſtare
populū ad eſt locus * &, Moſen
DOMINVS dixit quod, prophetarent Domum
DOMINVS ſuper eos ſpiritum
DOMINVS dixit quod, prophetarent Domum
DOMINVS ſuper eos ſpiritum
DOMINVS nubes Et
requiem eis explorandū ad
castrametatione de eas profectūra in, die in
DOMINE Surge: Moſen dicebat & arca profecturā in erat Et
Iuis faciebus à te habentes odio fugiant & ,tui inimici diſperguntur &
millium milia decem? DOMINE Reuertere: diem tuæ quieſcendo in Et
Israel

ad &, Aharon ad &, Moſeh ad ſtatim DOMINVS dixit Et
ſunt egreſſi Et, tentorium tentorium ad vostres Egreſſimini: Miriam
ostium ſtetit &, nubis colonna in DOMINVS deſcendit Et
ipſi ambo ſunt egreſſi &, Miriam &, Aharō vocauit &, tentorio
DOMINVS, veſter propheta ſuerit Si mea verba vtic Audite: dixit Et
eo in loquar ſommo in, ſam meum, rum ad viſione in
ipſe fidelis mea domo omni in, Moſeh meus ſeruus ſit Non
idcirco &, magnanimus in non & viſione † &, eis in loquar os ad Ore
Moſen in meū ſeruū in loqui timuiſtis non cur Et, cum ſolabitis DOMINI
abuit &, eos ad DOMINI naſus eſt iratus Et
nix ſicut leprosa † Miriam: ecce &, tantum deſpari? recciſit nubes Et
leprosa † ecce &, Miriam ad Aharon reſpexit &
ponas nunc de, mi DOMINE ne la: Moſeh ad Aharon dixit Et
peccauimus quia &, egimus ſtulitē quia peccatum nos ſuper
matrice de ipſo recondi in † qui: mortuus ſicut lit unus Ne
ad Moſeh clamauit Et, eius carnis dimidiū cōſumitur &, ſuę matris
eam nunc ſana, quaſo Deus: dicēdo, DOMINVM
ſpuiſſet ſpuēdo eius pater † Et: Moſeh ad DOMINVS dixit Et
diebus ſeptem Excludatur: diebus ſeptē erubuiſſet nonne, eius facies in
extra castra, congregabitur, extra castra donec cōgre garetur

CAP. XIII. יג

deſerto in ſunt caſtrametari &, Chaſeroth è populus ſunt, profecti poſtea Et
dicendo, Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
ego quam, Chenahan terrā exploretne & viros tibi Mitte
ſuorum patrum extenſioni, unus cuius eorum Virum, Israel filiis dans
deſerto è Moſeh eos miſit Et, ea in pariorum omnium, mittens
principē qui eſt inter eos-iuxta fermonem principes erant. † ſunt
Singulos vi-ros de tribu
Singulos vi-ros de tribu
Singulos vi-ros de tribu

Universidad de Deusto
Biblioteca

facio in quadringenti & ; millia duo, vasorum argentum Omne ; vnius secundum
הָאֶחָד כָּל־כֶּסֶף הַכֵּלִים אַלְפַּיִם וְאַרְבַּע מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל
sextarius plena duodecim amu Cochlearia fanctitatis
הַקֹּדֶשׁ׃ 86 כַּפּוֹת זְהַב שְׁנֵים־עָשָׂר מְלֵאוֹת קְטֹרֶת
cochlearium auri Omne, fanctitatis ſicla in cochlear decem decem cochlearia
עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּל־זְהַב הַכַּפּוֹת
centum & viginti secundum pondus
עֶשְׂרִים וּמְאָה׃
arietes ; iuuenci duodecim aſcenſionem in bouis Omnis holocauſti
87 כָּל־הַבָּקָר לָעֹלָה שְׁנֵים עָשָׂר פָּרִים אֵילִם
hirci & ,eorū munus & ,duodecim anni ſilij agni ,duodecim amiculi
עִזִּים עָשָׂר כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שְׁנֵים עָשָׂר וּמִנְחָתָם וּשְׂעִירֵי
,peccatum in duodecim caprarum pro peccato.
עִזִּים שְׁנֵים עָשָׂר לְחַטָּאת׃
ſemenci quatuor & ,viginti pacificorum ſacrificij) boues omnes Et
88 וְכֹל בְּקַר זֶבַח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה פָרִים
,ſexaginta anni ſilij agni ,ſexaginta duos hirci ,ſexaginta arietes amiculi
אֵילִם שִׁשִּׁים עַתּוּדִים שִׁשִּׁים כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁשִּׁים
,cum vngi poſt altaris dedicatio! Hæc ſunt
זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הִמָּשַׁח אֹתוֹ׃
ſecum loquendum ad ,cum ſtet teſtimonij ad Moſen ingrediendo in Et
89 וּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר
ſuper quod ,propitiatorio ſuper ſe ad vocis ſonum audiebat & ecclesiæ,
אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־
,cum ad loquebatur & Cherubim duorum ex teſtimonij arcam
אֲרֹן הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו׃ loquentis

CAP. VIII. ח

:dicendo ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
,lucernas ut ſeſtimeã aſcendere Is ,eum ad dices & ,Aharon ad Loquere
2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת־הַנֵּרוֹת
,lucernæ ſeptem lucebunt ,candelabri faciem regent
אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת׃
aſcendere fecit candelabri faciem regens ; Aharon ſic fecit Et
3 וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל־מוּל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הֶעֱלָה
Moſen ,
נֵרֹתֶיהָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
ad vſque ,eius ſeruo ad vſque auro ductile ; candelabri opus ; hoc Et
4 וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד־יְרֵכָהּ עַד
DOMINVS fecit videre quem ,aſpectum Secundū .opſum ductile eius ſtoſe ſit eſt
פִּרְחָהּ מִקְשָׁה הוּא כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יְהוָה
,candelabrum fecit ſic ,Moſen. auorum pedes eius.
אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת־הַמְּנוֹרָה׃ ipſum.
:dicendo Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
,eos purificabis & ,Leuitas Cape
6 קַח אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטִהַרְתָּ אֹתָם׃ לָקַח לְיָת
agnas eos ſuper Sparge ,eos purificandum ad eis facies fic Et
7 וְכֹה תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרָם חַטָּאת עֲלֵיהֶם הַזֵּה
lanicet & ,ſuum carnem omnem ſuper nouacula faciens ſtatuere & ; pro ei
מֵי חַטָּאת וְהֶעֱבִירוּ תַעַר עַל כָּל־בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ
,ſe purificabunt & ,ſua veſtimenta
בִּגְדֵיהֶם וְהִטֶּהָרוּ׃
,oleo cum confuſio ſimilatum, ſuum manum &, ſuum filij iuuenci capiens Et oblationem
8 וְלָקְחוּ פַּר בֶּן־בָּקָר וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן פָּרָה
,peccatum in capies bouis filium ſecundum inuenum & alterum
וּפַר שֵׁנִי בֶּן־בָּקָר תִּקַּח לְחַטָּאת׃ pro peccato.
facies aſſpergendo & ,ſuum ſtuli iuuenci capies Et coram taber
9 וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ naculo eccle
Leuitas facies appropinquare & ,Iſrael fil orum cœtum omne ſiæ.
אֶת כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם
,Leuitas ſuper ſuas manus Iſrael filij ſuſtinent & ,DOMINI coram
10 לִפְנֵי יְהוָה וְסָמְכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם׃ coram Do
DOMINI confeſſio ad elevationē Leuitas Aharon faciet elevare Et mino,
11 וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת־הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה contingent
DOMINI ſeruatum ſeruiendum ad erunt & ,Iſrael filiis à coram Do
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה׃ mino
fac Et ,iuuencorum caput ſuper ſuas manus ſeſtimo Leuitæ Et faciendum
12 וְהַלְוִיִּם יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וְעָשֵׂה opus
expiandū ad ,DOMINO aſſenſionem vnum & ,peccatum vnum contingens
אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה לַיהוָה לְכַפֵּר pro peccato,
ſacies ad & ,Aharon ſuper ad Leuitas facies ſtare Et .Leuitas ſuper alterum bo
עַל־הַלְוִיִּם׃ וְהַעֲמַדְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי locaustum
DOMINO ejusdem eos facies ejusdē & ; eius filiorum coram
13 בָּנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה לַיהוָה׃ coram filiis
elevare

mensquando ſuper eadem prolegenda in , diebus vel , menſe vel , duobus diebus Vel
mori trabe bat nubes
22 אוֹ יוֹמַיִם אוֹ חֹדֶשׁ אוֹ יָמִים בְּהַאֲרִיךְ הֶעָנָן עַל־
ve manebat , Iſrael filij caſtrametabantur , illud ſuper mandatum ad , tabernaculum
הַמִּשְׁכָּן לִשְׁכֹּן עָלָיו יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
quādo diſce debat, .proficiſcebantur eā ſuſtulit in & ; proficiſcebantur non &
וְלֹא יִסָּעוּ וּבְהֵעָלֹתוֹ יִסָּעוּ׃
Iuxta ſermo DOMINI os ſuper & , caſtrametabantur DOMINI os Super
nem 23 עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ
Iuxta ſermo DOMINI os ſuper ſeruabant DOMINI cuſtodiam : proficiſcebantur .
nem עֹל מִשְׁמֶרֶת יְהוָה שָׁמְרוּ עַל־פִּי יְהוָה
per manum Moſen , mum in
בְּיַד־מֹשֶׁה׃

CAP. X. יוד

:dicendo ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
argenteas ductiles ,eos facies ductile ,argenti tubas duas tibi Fac
2 עֲשֵׂה לְךָ שְׁתֵּי חֲצֹצְרוֹת כֶּסֶף מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם
proficiſci fa ciendū caſtra ,caſtrorum profectionem ad & , cœtus conuocationem ad uis cruſt &
וְהָיוּ לְךָ לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנוֹת׃
eadem , omnium ad cœtus omnis te ad couenient & , eis in clangent Et
3 וְתָקְעוּ בָהֶן וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ כָּל־הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל
principes, du ces ,ſonitū te ad conuenient & , clanxerint vna in ſi Et ,conuentus
4 מוֹעֵד׃ וְאִם בְּאַחַת יִתְקָעוּ וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ הַנְּשִׂיאִים
tantantara, proficiſcentur & , ſeptimum clangentis Et .Iſrael milium capita
רֹאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְתָקַעְתֶּם תְּרוּעָה וְנָסְעוּ
tantantara, .orientem ad caſtramentantium caſtra
5 הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים קֵדְמָה׃
caſtra proficiſcentur & , ſecundō ouiſeruiunt & clangentis Et
6 וְתָקַעְתֶּם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת
ſuis profectionibus in clangent ſeruiunt meridiem ad caſtramentantium
הַחֹנִים תֵּימָנָה תְּרוּעָה יִתְקְעוּ לְמַסְּעֵיהֶם׃
quadro cōere tantantara, bis in clangent ſuccedēte ad , caſtrorum
7 וּבְהִקָּהֵל אֶת־הַקָּהָל תִּתְקְעוּ וְלֹא תָרִיעוּ׃ gue facienda
vobis erunt & : tubis in clangent ſacerdotes Aharon filij Et .
8 וּבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּחֲצֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם
perpetuum ,veſtras generationes in ſecula ſtatutum in
לְחֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃
coortus hoſte obſidentem, 9 וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל־הַצַּר
coram Do mino Deo veſtro, ,veſtris inimicis ab eſtis ſalui & , veſtri Deo DOMINI
הַצֹּרֵר אֶתְכֶם וַהֲרֵעֹתֶם בַּחֲצֹצְרוֹת וְנִזְכַּרְתֶּם לִפְנֵי
ישע 10 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם׃
ſolemnitati bus capitibus in & , veſtris ſtatuis ſignibus in & , veſtrum lætitiæ die in Et
holocauſtis עלה 11 וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי
coram Deo veſtro ſuper &, veſtris aſſenſionum ſuper , tubis in clangetis &, veſtrorum menſium
חָדְשֵׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עלתיכם וְעַל
ſacrificiorum memoriam in vobis erunt & veſtrorum pacificorum ſacrificiis
זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי
Deus veſter DOMINVS ego : veſtri Deo .
אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
menſis, diſ ceſſit ,menſe in vigeſima in , ſecundo menſe in ſecundo anno in fuit Et
12 וַיְהִי בְּשָׁנָה הַשֵּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּעֶשְׂרִים בַּחֹדֶשׁ
,eſtimonij tabernaculo deſuper nubes ſuſtulit ſe
הֶעָנָן נַעֲלָה מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת׃
Sinai deſerto è ſuas proficiſcebantur Iſrael filij tunc profecti Et
13 וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמַסָּעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינָי
prima in ſunt profecti Et .Paran deſerto in nubes manſit & ſuper
וַיִּשְׁכֹּן הֶעָנָן בְּמִדְבַּר פָּארָן׃
14 וַיִּסְעוּ רִאשֹׁנָה עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ ,tantantara ea in Iehudah filiorū
primum per Moſen ſeius exercitum ſuper Et .ſuos exercit ad prima in Iehudah filiorū
erat ,Iſſachar filiorum exercitum ſuper Et .Haminnadab filius בְּנֵי־יְהוּדָה בְּרִאשֹׁנָה לְצִבְאֹתָם וְעַל צְבָאוֹ נַחְשׁוֹן
eribus 15 וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל
erat ,Zebulon filiorum exercitum ſuper Et .Suhar filius Nethaneel
בֶּן־צוּעָר׃ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי
erat ,Gerſſon filij Eliab, Zebulon depoſitum 16 זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן
eſt tabernaculum portantes Merari filij & , Gerſſon filij ſunt profecti &
וְנָסְעוּ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן׃
ruſtrorum pre Tor
super Et .ſuos exercitus ad Reubeni caſtramentantium vexillum eſt profecti Et
17 וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן לְצִבְאֹתָם וְעַל־
Seleſur filius Elliſur ſeius exercitū
צְבָאוֹ אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃

DOMINVS præcepit quę ea Israel . Sinai deſerto in veſperas dum mane
כֵּן הַמַּעֲשִׂים בְּמִדְבַּר סִינָי אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
Iſrael filij fecerunt ſic Moſeh .
אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
non & , hominis animam ad immundi erant qui homines Et
6 וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא
facies ad apptopinquauerunt & ipſa die in manſum fecere
יָכְלוּ לַעֲשֹׂת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי
ipſa die in Aharon ipſoque ad & Moſeh .
מֹשֶׁה לִפְנֵי אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃
atnimam ad ; immundi Nos , eum ad ipſi homines dixerunt Et
7 וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ
ſacrificium appropinquare non ad , ſeminemur quod Ad .hominis
אָדָם לָמָּה נִגָּרַע לְבִלְתִּי הַקְרִיב אֶת־
DOMINI appropinquauerit
קָרְבַּן יְהוָה בְּמֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
Iſrael filiorū medio in ſuo ſtatuto ſepore in DOMINI .
8 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מַה־יְצַוֶּה יְהוָה
Moſen eos ad dixit Et , DOMINVS præcipiat quid audiam &, State : Moſeh
9 לָכֶם׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
:dicendo Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
10 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא
immundus fuerit cum ex Vir ; dicendo , Iſrael filios ad Loquere
לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדַרְכָּה רְחֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה
facies & , veſtris generationibus vel , vobis ſit ſingulis quia in vel , veſtra
פֶּסַח לַיהוָה׃ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין
intra die decima quarta in , ſecundo mente in
הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל־מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃
,illud facient Peſach ſtatutum omne ſecundum
11 כְּכָל חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃
cessauerit & , fuerit non via in & , mundus ipſe qui Et
12 לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ בּוֹ
,illud facient Peſach ſtatutum omne ſecundum
כְּכָל חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃
cessauerit & , fuerit non via in & , mundus ipſe qui Et
13 וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל
quia , ſuus populis è ipſa anima excidetur & , manſum
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ כִּי
ſuum precepit . ſuo ſtatuto ſepore i ſuis accidet non DOMINI offerendum
קָרְבַּן יְהוָה לֹא הִקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ
,eis ſuum peccatum ſuſtinebit ille die in
הָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא׃
,ſuum ſtatutum ſepore i ſuis accidet non DOMINI offerendum
14 וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת
Peſach ſtatutum ſecundū .DOMINO Peſach ſacrificet & peregrinus
פַּסְחוֹ וְכְמִשְׁפָּטוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם
,peregrino& , vobis erit vnum Statutum .facies ſic eius ritum ſecundū &
וְלַגֵּר וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃
operuit , tabernaculū ſuper nubes ſuſtulit ſe die in Et
15 וּבְיוֹם הָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן כִּסָּה הֶעָנָן אֶת־הַמִּשְׁכָּן
,mane vſque ignis aſpectus & , illud ſuper nubes ſuſtulit ſe die in Et
לְאֹהֶל הָעֵדֻת וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן כְּמַרְאֵה־אֵשׁ עַד־בֹּקֶר׃
nocte ignis aſpectus & , illud ſuper Nubes .tempore ad
16 כֵּן יִהְיֶה תָּמִיד הֶעָנָן יְכַסֶּנּוּ וּמַרְאֵה אֵשׁ לָיְלָה׃
,ſuſtulebat ſe nubes cum ſic Et .ſuum ſuper ſuſtulit ſe
17 וְעַל־פִּי הַעֲלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ
,caſtrametabantur ibi , nubes ubi manebat quo loco in & , Iſrael filij
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן שָׁם הֶעָנָן שָׁם יַחֲנוּ
Iſrael filij proficiſcebantur DOMINI ex Sane .
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ עַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
,caſtrametabantur , tabernaculum ſuper nubes cum Omnis
18 וְעַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הֶעָנָן
,prolongauit ſe nubes cum Et .caſtrametabantur
עַל־הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃ וּבְהַאֲרִיךְ הֶעָנָן
Iſrael filij cuſtodiebant & , multis diebus tabernaculum ſuper
19 עַל־הַמִּשְׁכָּן יָמִים רַבִּים וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
,proficiſcebantur non & , DOMINI cuſtodiam
מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא יִסָּעוּ׃
,manſum faciebant ad , Iſrael filij ſic etiam Et .
20 וְיֵשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן יָמִים מִסְפָּר עַל־הַמִּשְׁכָּן
,proficiſcebantur DOMINI ex & , eius ad
עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ׃
,ſuper , tabernaculum ſuper numeri dicbus nubes
21 וְיֵשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר וְנַעֲלָה הֶעָנָן
nubes ſuſtulebant &, mane vſque veſpera à nubes ſuſtulebat & , manebat
וְנָסָעוּ אוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה וְנַעֲלָה הֶעָנָן וְנָסָעוּ׃
,nubes ſuſtulebant &, nocte & , die vel proficiſcebantur &, manebat
22 אוֹ יוֹמַיִם אוֹ חֹדֶשׁ אוֹ יָמִים בְּהַאֲרִיךְ הֶעָנָן

Universidad de Deusto
Biblioteca

Domino fuam *appropinquationē* vouerit qui Nazarei lex† Hæc
dicendo, Moſeh ad DOMINVM eſt locutus Et
vir & mulier, vouerint vt Nazaræus legem *ſuper* faciant ſic, vouerit
ſui Nazaræatus legem *ſuper* faciant ſic, vouerit
filius benedicatis Sic dicendo: ſeris filios ad & Aharon ad Loquere
ite cuſtodiat & DOMINVS tibi Benedicat
eis dicendo, Iſrael
tui miſereatur & DOMINVS faciat Lucere
pacem tibi ponat & re ad *ſuos faciens* DOMINVS Eleuet
eis benedicam ego & Iſrael filios *ſuper* meū nomen ponent Et

CAP. VII. †

vaxit & tabernaculū erigere Moſeh *complere* die Ia fuit Et
omnia & altare & eius vaſa omnia & illud ſanctificauit & illud
eos ſanctificauit & eos vnxit & ſeius vaſa
ipſi *ſuorū* peccatum donum coram Iſrael *prolati ſecundū appropinquatiōe* fit
ſuorum principes duodecim capitis Iſrael *prolati ſecundū appropinquatiōe* fit
plaustra ſex DOMINI *ſuos ad illum appropinquationē* adducentes Et
bouem & *prolate* duobus *ſuper* plaustra, boues duodecim & *ſuper* imēti
tabernaculi ſuos ad ea *ſecundū ordinē* & vni
dicendo, Moſeh ad DOMINVS dixit Et
remunerationi ſuorum opus faciendum ad eum & *ele rum* à Capo
ſua ſeruitij *ſi iuxta* eius, Leuitis ea dabis Et
ad ea dedit & *locum* & plaustra Moſeh accepit Et
dedit boues quatuor & plaustra Duo
Leuitas
boues,
Gherſon filios
ſecundum opus eorum,
Merari filiis dedit boues octo & plaustra quatuor Et
Aaron filij Ithamar manu *in ordinem ſeruitij ſi iuxta* manum
humero in, eos ſuper ſanctitatis *ſeruitā* quia: dedit nō Chehath filiis Et
dixit altaris *dedicationem* *prolati ſecundū ordinē* Et *ſecundū*
principes duodecim offerentes Et
dedicationis *ad ſuā appropinquationē* *facti appropinquare* diem in *ſuum* *prolatus*
primā die in *ſuum appropinquare* *ſuū* Et
Iehudah nūbi è Hamminadab filius Nachſon ſuum *appropinquauerat*
eius pondus centum & triginta, vna *argenti* ſcutella eius oblatio Et
iplæ ambæ *ſanctitatis ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta *argenti* vna phiala
manus in oleo eum *confuſa* ſimila plenæ
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.

Ceremoniæ. CAP. VII. Numeri.

peccatum in vnus caprarum Hircus
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Nachſon *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
filius Nathaneel *ferit appropinquatis* ſecunda die In Hamminadab
Iſſachar *prolatus* Suhar
princeps
obtulit oblationem argenteam
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Nathanel *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Eliab, Zebulun *filius prolatus* tertia die In Suhar
princeps filiorum Iſſachar
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Eliſur *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
filius Selumiel, Smiuon *filius prolatus* quinta die In Sedeur
princeps filiorum Simeon
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Cheſio filij Eliab *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Eliſur filius Reuben *filius prolatus* quarta die In Sedeur
princeps filiorum Ruben
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Eliſaph *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Eliab, Zebulun *filius prolatus* tertia die In Suhar
princeps filiorum Zabulon
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ammiud *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Samuel filius *prolatus* ſexta die In Ammiud
princeps filiorum Ephraim
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Gamaliel *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Gamaliel filius *prolatus* ſeptima die In Pedahſur
princeps filiorum Manaſſe
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Abidan *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Abidan filius *prolatus* decima die In Gheddeoni
princeps filiorum Beniamin
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Achiezer *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Ammiſaddai filius *prolatus* vndecima die In Hamminadab
princeps filiorum Dan
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ochran *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Ochran filius Pagbiel, Aſer *filius prolatus*, die vndecima die In
princeps filiorum Aſer
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Aſchirah *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Hochran filius Pagbiel, Aſer *filius prolatus*, die vndecima die In
princeps filiorum Aſer
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ahiezer *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Ammiſaddai filius *prolatus* vndecima die In Gheddeoni
princeps filiorum Dan
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ahiran *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Enan filius *prolatus* duodecima die In Hochra
princeps filiorum Nephthali
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Phegiel *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Phegiel filius *prolatus* ſexta die In Ochran
princeps filiorum Gad
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Enan *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Ahira filius *prolatus* duodecima die In Hochra
princeps filiorum Nephthali
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.

Ceremoniæ. CAP. VII. Numeri.

peccatum in vnus caprarum Hircus
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Elihu *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Elihu filius *prolatus* ſeptima die In Gheddeoni
princeps filiorum Manaſſe
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ammiud *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Samuel filius *prolatus* octaua die In Ammiud
princeps filiorum Simeon
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Iſrael *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Iſrael *prolatus* nona die In Ammiud
princeps filiorum Gad
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Elizaphan *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Elizaphan filius *prolatus* decima die In Huzihel
princeps filiorum Leui
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Elizur *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Elizur filius *prolatus* vndecima die In Sedeur
princeps filiorum Ruben
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Elihoenai *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Elihoenai filius *prolatus* duodecima die In Hochra
princeps filiorum Nephthali
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Gamaliel *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Gamaliel filius *prolatus* ſeptima die In Pedahſur
princeps filiorum Manaſſe
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Abidan, Giniamin *filius prolatus* octaua die In Gheddeoni
princeps filiorum Beniamin
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ahiezer *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Ammiſaddai filius *prolatus* vndecima die In Gheddeoni
princeps filiorum Dan
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ochran *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Ochran filius Pagbiel, Aſer *filius prolatus*, die vndecima die In
princeps filiorum Aſer
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Aſchirah *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Aſchirah filius *prolatus* à *ipſum* vnus, ſicut altaris dedicatio Hæc
cochlearia duodecim argenti phialæ duodecim argenti ſcutella
duodecim aurea
ſuffitum, ſeptuaginta & argenti vna ſcutella centum & triginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Paghiel *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Paghiel filius *prolatus* duodecima die In Ochra
princeps filiorum Aſer
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Achiezer *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Ammiſaddai filius *prolatus* vndecima die In Gheddeoni
princeps filiorum Dan
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.
hirci *duces*, quinque arietes, duo boues pacificorum ſacrificium in Et
filij Ahiran *appropinquatis* Hæc quinque *anni* *filij* agni, quinque
Enan filius *prolatus* duodecima die In Hochra
princeps filiorum Nephthali
Oblatio *fuit*
argentea
ſcutellum ſeptuagintæ, *argenti* vna phiala
ſecundum ſiclum ſanctuarij, vtrumque impletum oleo cum *confuſa* ſimilis plenæ
ipſius ambæ ſanctitatis *ſecti* in ſeclorum ſeptuaginta
ſiclum, aurorum decem vnum Cochleare
plenum
ſuffitu
vnus agnus, vnus aries, bouis filius vnus Iuuencus
ſui anni filius
peccatum in vnus caprarum Hircus
aſcenſionem in
holocauſtū,
pro peccato.

Universidad de Deusto
Biblioteca

annorũ quinquaginta filiũ ad vsq; & supra &, annorũ triginta filio A
numerabilis pugnã, vt ciant opus tabernaculi ecclesiæ. vel
50 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד עֲבֹדַת אֹהֶל
tenorio in *omni seruitio omne ad, cœtũ oneris custodia: hæc Et* *seruitui*
בוא
51 מוֹעֵד: וְאֵת מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם לְכֹל עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל
in omni ope te eorum, ecclesiæ: Tabulæ
יהו
52 מוֹעֵד קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וְאַדְנָיו:
cœtũ tunes &, cœtũ claui, cœtũ bases &, vndiquaque arij columnæ Et
יהו
53 וְעַמּוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם וְיִתְדֹתָם כֹּל כְּלֵי עֲבֹדָתָם וּלְכֹל
operis per nomina numerabilis
יהו
54 הָעֲבֹדָה אֶת כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם: זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁנִי
Hoc opus ãn opere tabernaculo ecclesiæ per manum
מעד
55 לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא: בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּפְקֻדֵיהֶם
נשא
56 נְשֹׂא אֶת כְּלֵי מִשְׁכַּן מ מֹשֵׂם:
filiis in cœtum seruitio omni. Merari filiorũ familiarũ seruitum Hoc
opus ãn opere tabernaculo ecclesiæ per manum
57 זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְכֹל עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל
Eleazarũ Aharon filij filiarum manu in cœtum
מעד
58 מוֹעֵד בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן:
Chelatchi filios *cum profati & Aharon &, Moſech ordinati Et*
נשא
59 וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה אֶת בְּנֵי הַקְּהָתִי
filiorũ patrum domum ad &, suas familias ad
60 לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים
quinquaginta filiam ad vsq; & supra &, annorũ triginta filio A
61 שָׁנָה כֹּל הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
cœtũ oneris ecclesiæ, cœtũ numerati per
62 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם אַלְפַּיִם שְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
familias & quinquagenta & septingenti mille duo
63 אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן כֹּל הָעֹבֵד בְּאֹהֶל
Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
64 מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה:
familias ad, Gerſon filiorum viſitati Et *Moſech manu in*
65 פְּקוּדֵי בְנֵי גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
ſuorum patrum domum ad &, ſuas familias ad
66 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא לַצָּבָא
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
67 לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם
cœtũ oneris tenorio in cœtum ad, cœtũ numerati per
68 אַלְפַּיִם וְשֶׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן אֲשֶׁר
familias ad, Gerſon filiorũ familiarũ viſitati Et
69 פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה: פְּקוּדֵי בְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
70 לְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא
familias ad, Merari filiorum familiarũ viſitati Et *Moſech manu in*
71 לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם
Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
72 שְׁנֵים עָשָׂר אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי
familias ad, Merari filiorum familiarũ viſitati Et
73 לְכֹל עֲבֹדָתָם וּלְכָל מַשָּׂאָם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן:
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
74 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה כֵּן פָּקְדוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה
familias ad, Leuitæ
75 אֶת בְּנֵי הַקְּהָתִי: לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
76 בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
77 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁנַיִם וְחָמִשִּׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת:
familias & quinquaginta & septingenti mille duo
78 אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן כֹּל הָעֹבֵד בְּאֹהֶל
Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
79 מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה:
familias ad, Gerſon filiorum viſitati Et *Moſech manu in*
80 פְּקוּדֵי בְנֵי גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
ſuorum patrum domum ad &, ſuas familias ad
81 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא לַצָּבָא
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
82 לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
83 אַלְפַּיִם וְשֶׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן אֲשֶׁר
familias & quinquaginta & septingenti mille duo
84 פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה: פְּקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
85 לְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא
familias ad, Merari filiorum familiarũ viſitati Et
86 לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
87 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתַיִם: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי
familias ad, Merari filiorum familiarũ viſitati Et
88 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה: כָּל הַפְּקוּדִים
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
89 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתָם
familias ad, Leuitæ
90 וּלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
91 כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
92 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
familias & quinquaginta & ſexcenti & millia duo ſuorum patrum
93 אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן כֹּל הָעֹבֵד בְּאֹהֶל
Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
94 מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה:
familias ad, Gerſon filiorum viſitati Et *Moſech manu in*
95 פְּקוּדֵי בְנֵי גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
ſuorum patrum domum ad &, ſuas familias ad
96 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא לַצָּבָא
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
97 לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
98 אַלְפַּיִם וְשֶׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן אֲשֶׁר
familias & quinquaginta & septingenti mille duo ſuorum patrum
99 פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה: פְּקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
100 לְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל הַבָּא
familias ad, Merari filiorum familiarũ viſitati Et
101 לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
102 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתַיִם: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי
familias ad, Merari filiorum familiarũ viſitati Et
103 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה: כָּל הַפְּקוּדִים
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
104 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתָם
familias ad, Leuitæ
105 וּלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
106 כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ כָּל פְּקוּדֵיהֶם
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
107 שְׁמֹנַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן
octoginta & quinquies & millia octo ſuorum patrum
108 כָּל עֹבֵד עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה:
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
109 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד
familias ad, Leuitæ
110 בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
111 בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שִׁשָּׁה אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
112 אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי כָּל עֹבֵד עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד
familias & quinquaginta & ſexcenti & millia duo ſuorum patrum
113 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה: כָּל הַפְּקוּדִים
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
114 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתָם
familias ad, Leuitæ
115 וּלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
116 כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
117 וַיִּהְיוּ כָּל פְּקוּדֵיהֶם שְׁנַיִם וְחָמִשִּׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
familias & quinquaginta & ſexcenti & millia duo ſuorum patrum
118 אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן כָּל עֹבֵד עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד
octoginta & quinquies & millia octo ſuorum patrum
119 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה: כָּל הַפְּקוּדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
120 וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתָם וּלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
familias ad, Leuitæ
121 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
122 עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שִׁשָּׁה אֲלָפִים
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
123 וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן כָּל עֹבֵד
octoginta & quinquies & millia octo ſuorum patrum
124 בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה: כָּל הַפְּקוּדִים
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
125 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתָם
familias ad, Leuitæ
126 וּלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
127 כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
128 וַיִּהְיוּ כָּל פְּקוּדֵיהֶם שְׁנַיִם וְחָמִשִּׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
familias & quinquaginta & ſexcenti & millia duo ſuorum patrum
129 אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן כָּל עֹבֵד עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד
octoginta & quinquies & millia octo ſuorum patrum
130 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה: כָּל הַפְּקוּדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
131 וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתָם וּלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
familias ad, Leuitæ
132 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
133 עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ כָּל פְּקוּדֵיהֶם
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
134 שְׁמֹנַת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשֹׁן
octoginta & quinquies & millia octo ſuorum patrum
135 כָּל עֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה:
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
136 וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד
familias ad, Leuitæ
137 בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא
quinquaginta filiũ ad vſq; & ſupra &, annorũ triginta filio A
138 בְּאֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ כָּל פְּקוּדֵיהֶם אַרְבָּעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת
cœtũ oneris ſeruitium & ſeruitij cœtũ numerati per
139 וַחֲמִשִּׁים: אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
quadringenti & ſeptingenti & millia quatuor
140 עַל פִּי יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה: כָּל הַזָּכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה בִּפְקֻדֵיהֶם
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
141 שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח אֶת הַלְוִיִּם לִי אֲנִי
familias ad, Leuitæ
142 יְהוָה תַּחַת כָּל בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל
duo & viginti millia
143 בְּכוֹר בִּבְהֵמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
144 כָּל הַבְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּהְיוּ כָּל הַבְּכֹרוֹת זָכָר בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת
familias ad, Leuitæ
145 מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה בִּפְקוּדֵיהֶם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף שְׁנָה וְשִׁבְעִים
duo & viginti millia
146 וּמָאתַיִם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח אֶת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
147 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
148 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
149 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
150 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
151 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
152 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
153 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
154 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
155 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
156 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
157 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
158 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
159 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
160 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
161 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
162 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
163 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
164 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
165 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
166 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
167 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
168 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
169 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
170 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
171 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
172 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
173 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
174 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
175 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
176 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
177 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
178 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
179 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
180 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
181 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
182 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
183 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
184 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
185 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
186 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
familias ad, Leuitæ
187 הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת גַּאֻלֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם
duo & viginti millia
188 עַל פְּדוּיֵהֶם מֵאֵת הַבְּכֹרוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת הַכֶּסֶף תִּקַּח אֶת
Moſech manu in Domini ex ſuper Aharon &, Moſech viſitati quos, cœtũ oneris tenorio in
189 בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּ

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINVS præcepit quæ omnia iuxta ,Israël filij fecerunt Et
34 עֲשָׂה וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
sunt profecti sic & ,sua vexilla ad sunt castrametati sic ,Moseh per
אֶת מֹשֶׁה כֵּן חָנוּ לְדִגְלֵיהֶם וְכֵן נָסָעוּ
,suorum patrum domium *supra* suas familias ad vnusquisque per
אִישׁ לְמִשְׁפְּחֹתָיו עַל בֵּית אֲבֹתָיו׃

CAP. III.

DOMINVS est locutus† die in ,Moseh & ,Aharon genetariones* ipse Et
1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה
:Aharon filiorum nomina† hæc Et .Sinai monte in Moseh cum
2 אֶת מֹשֶׁה בְּהַר סִינָי׃ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־אַהֲרֹן
nomina* filia ,Itamar & ,Eliazar ,Abiihu & ,Nadab Primogenitus
הַבְּכֹר נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃
eorum maximum *implenit* quorum ,*sacerdotium* Aharon filiorum qui vncti
3 אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים הַמְּשִׁיחִים אֲשֶׁר מִלֵּא יָדָם
sunt, *consecrauit* vt *sacerdotio fungerentur.*
DOMINVS *facies ad* extrauit ignem *eo faciendo accedere in* coră Dño,
לְכַהֵן׃ 4 וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי יְהוָה
quando ob-
בְּהַקְרִבָם אֵשׁ זָרָה לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַּר סִינָי
seruerunt
וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וְיִכְהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל
,Moseh ad DOMINVS est locutus Et *sui patris* Aharon *facies*
פְּנֵי אַהֲרֹן אֲבִיהֶם׃ 5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה
coram *parre suo.*
facies ad eam Facies flare & ,Leui *exemptionem* appropinquare Fac dicendo
6 לֵאמֹר׃ הַקְרֵב אֶת מַטֵּה לֵוִי וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי
,eius custodiam custodient Et ei ministrabũt & *,sacerdotio* Aharon
אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְשֵׁרְתוּ אֹתוֹ׃ 7 וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ
coram
seruitute seruiendũ ad *,tabernaculi* eius custodiam & *,ecclesiæ,*
וְאֶת מִשְׁמֶרֶת כָּל עֲדַת לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת
custodiam & *,tectum* tectorii vasa omnia custodient Et .tabernaculi
הַמִּשְׁכָּן׃ 8 וְשָׁמְרוּ אֶת כָּל כְּלֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת מִשְׁמֶרֶת
ecclesiæ,
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן׃
ei *ipſi* dati ,dati *,eius* filijs & ,Aharon Leuitas dabis Et
9 וְנָתַתָּה אֶת הַלְוִיִּם לְאַהֲרֹן וְלִבְנָיו נְתוּנִם נְתוּנִם הֵמָּה לוֹ
visitatio filios & ,Aharon Et .Israël filius à
10 מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְאֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו תִּפְקֹד
,morietur *,propinquabit* ,extraneus Et .fuũ *sacerdotio* custodiet &
וְשָׁמְרוּ אֶת כְּהֻנָּתָם וְהַזָּר הַקָּרֵב
dicendo ,Moseh ad DOMINVS est locutus Et
יוּמָת׃ 11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
pro ,Israël filiorum medio é Leuitas accepi ecce ego Et
12 וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת
mihi erunt & ,Israël filius à *vulua aperiens* primogenito omni *quod aperit*
כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי
omne *me pertinet* dic ei ,primogenitũ omne *mihi* Quia .Leuitæ *meum fuit*
13 הַלְוִיִּם׃ כִּי לִי כָל בְּכוֹר בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל
primogenitũ omne mihi *,sanctificauí* ,Aegypti terra in primogenitum *quas percussi*
בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי לִי כָל בְּכוֹר
.DOMINVS Ego .erunt *mihi* ,animal ad *vsũ* homine Ab ,Israël in *mea*
בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה לִי יִהְיוּ אֲנִי יְהוָה׃
dicendo ,Sinai deserto in Moseh ad DOMINVS est locutus Et
14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי לֵאמֹר׃
,suas familias ad* ,suorũ patrum *domum* ad Leui filios *Visita*
15 פְּקֹד אֶת בְּנֵי לֵוִי לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם
,eos *visitabis* ,supra & ,mensis filio à masculum Omnem *Numera per domos*
כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה תִּפְקְדֵם׃
per
erat iussus quẽadmodũ ,DOMINVS *super* Moseh eos *visitauit* Et *numeranit*
16 עַל פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה׃ וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה׃
,Merari & ,Chehath & ,Gherson *,suis nominibus* in Leui filij iiij filiorum Et *iuxta ser-*
17 וַיִּהְיוּ אֵלֶּה בְּנֵי לֵוִי בִּשְׁמֹתָם גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת וּמְרָרִי׃
monem
,Simihi & ,Libni ,suas familias ad Gherſũn filiorũ nomina hæc Et *per nosa sua.*
18 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנִי וְשִׁמְעִי׃
,Cherbron ,Vsiar & ,Hamram ,suas familias ad Chehath filij Et
19 וּבְנֵי קְהָת לְמִשְׁפְּחֹתָם עַמְרָם וְיִצְהָר חֶבְרֹן
filia ,Misi & ,Machli ,suas familias ad Merari filij Et .Hurziel &
וְעֻזִּיאֵל׃ 20 וּבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה
familia Gherſõ ipſi ,suorũm patrum domium ad Leui familiæ Et
הֵם מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי לְבֵית אֲבֹתָם׃
,Gherſuni familiæ *ipſa* filia ,Simihi familia & ,Libni
21 לְגֵרְשֹׁן מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי
supra & ,*mensis* filio à masculi omnis *numerus* in *eorum visitatis* Et
22 לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ פְּקֻדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה פְּקֻדֵיהֶם׃
numerati
quinq; *gentes* ex ,Gherſuni familiæ *ipſa* filia ,Simihi familia & ,Libni
23 שִׁבְעָה אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי אַחֲרֵי מִשְׁכַּן יַחֲנוּ
,Gherſuni familiæ *ipſa* filia ,Simihi familia & ,Libni
24 מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי אַחֲרֵי מִשְׁכַּן יַחֲנוּ
,Gherſuni familiæ *ipſa* filia ,Simihi familia & ,Libni
25 יָמָּה׃ וְנָשִׂיא בֵּית אָב לַגֵּרְשֻׁנִּי אֶלְיָסָף בֶּן לָאֵל׃
,Gherſuni patris domus *princeps* Et .Moseh ad DOMINVS est locutus Et
26 וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן בְּאֹהֶל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל
,tectorii & ,tabernaculi *eiusdem* tectorij in Gherſon filiorum *custodia* Et
27 וּמִכְסֵהוּ וּמָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְקַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֶת מָסַךְ
ostij tegumentũ & ,*ostium* tectorii ,tabernaculi *eiusdem* tectorij
פֶּתַח הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וּמֵיתָרֵיהֶם
,*eius* funes & ,*eorum* ciuis & ,*atrium* ,*tectum* ,*ostium* ,*eius* vela
28 לְכָל עֲבֹדָתוֹ׃ וְאֶת כָּל הָעֲבֹדָה לִבְנֵי גֵרְשֹׁן לְכָל עֲבֹדָתָם וּלְכָל
,*eorum* funes & ,*eorum* ciuis & ,*eius* vela omnia *seruitutem* omnem
29 מִשָּׂאָם וְשִׁמַרְתֶּם לָהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל מִשָּׂאָם׃
,Aharon & ,Moseh *obseruabũt* ipsos Leuitarum *obſeruatio* Omnes
30 זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְכָל עֲבֹדָתָם וּלְכָל
,*eorum* onus omne ad *,suũ* ministrabũt quibus *,eius* vasa & ,sanctuarii custodiam custodientes *præfecti*
31 מִשָּׂאָם וְשִׁמַרְתֶּם אֶת כָּל מִשָּׂאָם׃ וְאֵת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי
De
filiis
מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה בְּרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו וְכָל כֵּלָיו וְכָל
,*eius* fœminum omne & ,*eius* vasa & ,*eius* vectes & ,*eius* columnæ & ,*eius* bases
32 עֲבֹדָתוֹ׃ וְעַמֻּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם
,*eorum* funes & ,*eorum* ciuis & ,*eius* vela omnia *seruitutem* omnem
33 לְכָל כֵּלֵיהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּלְפִקֻּדֵי תִּפְקְדוּ אֶת כְּלֵי מִשָּׂאָם וְאֵת כָּל
,Aharon & ,Moseh *obseruabũt* ipsos Leuitarum *obſeruatio* Omnes
34 עֲבֹדָתָם׃ עַל פִּי יְהוָה תִּהְיֶה כָּל עֲבֹדַת בְּנֵי הַמְּרָרִי לְכָל
,*eorum* onus omne ad *,suũ* ministrabũt quibus *,eius* vasa & ,sanctuarii custodiam custodientes *præfecti*
35 מִשָּׂאָם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקַדְתֶּם אֶת שֵׁמוֹת כְּלֵי מִשָּׂאָם׃
De
filiis
וּפְקֻדֵי מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי לְכָל עֲבֹדָתָם וּלְכָל מִשָּׂאָם
,*eius* fœminum omne & ,*eius* vasa & ,*eius* vectes & ,*eius* columnæ & ,*eius* bases
36 וְעַמֻּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם
,*eorum* funes & ,*eorum* ciuis & ,*eius* vela omnia *seruitutem* omnem
37 לְכָל כֵּלֵיהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם׃ וְעַמֻּדֵי חֲצַר סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם
,*eorum* funes & ,*eorum* ciuis & ,*eius* vela omnia *seruitutem* omnem
38 וִיתֵדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם׃ וְהַחֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן
,Aharon & ,Moseh orientem ad *,tectorii* tectum *facies* ad *,anterius* ad
קֶדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד מִזְרָחָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
filiorum custodiam ad ,sanctuarii custodiam custodientes *eius* filij &
וּבָנָיו שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי
,morietur *,propinquans* ,extraneus & ,Israël
יִשְׂרָאֵל וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃
sine ,Aharon & ,Moseh *obſeruatis* ipsos Leuitarum *obſeruatio* Omnes
39 כָּל פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל פִּי יְהוָה
,*suas familias ad* ,*suorũ* patrum *domum* ad Leui filios *Visita*
40 לְמִשְׁפְּחֹתָם כָּל זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה פְּקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם
,*eos visitabis* ,*supra* & ,*mensis* filio à masculum Omnem
וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃ 41 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה
per
erat iussus quẽadmodũ ,DOMINVS *super* Moseh eos *visitauit* Et *numeranit*
פְּקֹד כָּל בְּכוֹר זָכָר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם
iuxta ser-
42 עַל פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה׃ וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
monem
אֹתוֹ אֶת כָּל בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
per nosa sua.
43 וַיִּהְיוּ כָל בְּכוֹר זָכָר בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה לִפְקוּדֵיהֶם
quinquies *centeni* & *,millia* septem *,eorum visitatis* *numerati*
שִׁבְעָה עָשָׂר אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃

eis in *,ministrabunt* quibus *,ministerij* vasa omnia *capiens* Et
וְלָקְחוּ אֶת כָּל כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָם
ponẽt in pan
12 וְנָתַן פָּחַשׁ
ponent *temerunt* *cinctem* alta
בְּקֹדֶשׁ וְנָתְנוּ אֶל בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אוֹתָם בְּמִכְסֵה
ras, pannum
,pertiçam ,*super* ,*dabunt* & ,*taxi* pellis *purpure* *,vestem* illud *super* expãdet & ,*altera* *extremitates* Et
13 עוֹר תָּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל הַמּוֹט׃
to quibus mi
sillant,
וְשִׁנְּוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו בֶּגֶד אַרְגָּמָן׃
,Illud super *,ministrabunt* *quibus* ,*eius* vasa omnia illud *super* dabunt Et
14 וְנָתְנוּ עָלָיו אֶת כָּל כֵּלָיו אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ עָלָיו
ארלה
,omnia *,fuscinulã* & ,*scopas* & ,*ardentes* *,receptacula* *eis* in
בָּהֶם אֶת הַמִּחְתָּה אֶת הַמִּזְלָגוֹת וְאֶת הַיָּעִים וְאֶת הַמִּזְרָקוֹת כֹּל
arulas, fulci-
כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תָּחַשׁ וְשִׂמוּ בַדָּיו׃
nulat,
,eis vectes ponẽt & ,taxi pellis *operimẽtũ* illud *super* expãdet Et .*altaris* vasa
crateras,
15 וְכִלָּה אַהֲרֹן וּבָנָיו לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ
consumma-
buunt
operiantur *quãdo* profi-
cientur
ceſtra,
vt portent,
i Ita ſunt
opera
i eſt
operis eius.
Chehath filij *venient* postea & *,ad transitionẽ profectionis in* ,*sanctuarii* vasa
בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי קְהָת
eam *,Illa* *,morientur* & ,*sanctuarium* *ei* tangent non & ,*postquam ad*
לָשֵׂאת וְלֹא יִגְּעוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וּמֵתוּ אֵלֶּה מַשָּׂא
,tentoria feminæ in Chehath filiorũ
בְּנֵי קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
tabernaculo *ecclesiæ.*
16 וּפְקֻדַּת אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמֶן הַמָּאוֹר
i *iunctio* *i eſt* *oblatio* *iugis,*
,luminaris oleum ,sacerdotis Aharon filij Eliazar *,sacerdotũ* Et
וְקֹטֶרֶת הַסַּמִּים וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן מִשְׁחַת הַמִּשְׁכָּן וְכָל
,eius vasis in & ,sanctuarie ia, eo *,ius* quæ omniũ & ,*tabernaculi* omnis
אֲשֶׁר בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבִכְלָיו׃
,dicendo ,Aharon ad & ,Moseh ad DOMINVS est locutus Et
17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר׃
tribum
,tentorum medio é Chehath familiã *super* excidaris Ne
18 אַל תַּכְרִיתוּ אֶת שֵׁבֶט מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם׃
quando ap,p
pinguabitur
i ad
eis opponendũ le motiẽtur nõ & ,*viuent* & ,*eis* farite hoc Et
viuãt
19 וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחְיוּ וְלֹא יָמֻתוּ בְּגָשְׁתָּם אֶת
,eos ponent & ,*eius* filij & Aharon, ſanctuarii ſanctitatẽ *i*
קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אַהֲרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ
singulos
opus
super
,suum onus ad & ,*sui fœminam* *super* tunĩ
אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ וְאֶל מַשָּׂאוֹ׃
vt videant,
quando ope-
rient
,morientur & ,*sanctitatem* *,eis* *here iuxta,* *,videndũ* ad *ingrediẽtur* nõ Et
20 וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כִּבְלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ׃
Capa ſummã
per
dicendo ,Moseh ad DOMINVS est locutus Et
21 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
,suorũ patrum domũ ad *ipſos* eũs ,Gerſon filiorũ *super* Tolle
22 נְשֹׂא אֶת רֹאשׁ כְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם
per
numerabis
ad pugnãdũ
pugnã, *vi fa-*
Cient opus in
tabernaculo
eccleſiæ.
filiorũ ad ,*usque* ,*supra* & ,*annorũ* *triginta* filio A *,eius* familias *ad*
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ 23 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אֹתָם כָּל הַבָּא
,militandum ad ingrediẽtem omnem *,eos* *viſitatio* amorum quinquagintã
,annum *,tentorio* in *,fœminum ad* ,militiam
צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
opus
ad portã dũ
ecclesiæ,
i eſt
operis
ecclesiæ,
continuã
i eſt
operis eius.
24 זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא׃
,*eius* optimẽtũ & ,*eius* tentoriũ & ,*tabernaculi* curtinas portabunt Et
25 וְנָשְׂאוּ אֶת יְרִיעֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד מִכְסֵהוּ
,ostij & ,*ad* tegumentũ & ,*desuper* illud *super* ,*quod* ,*taxi* *operimentũ* &
וּמִכְסֵה הַתָּחַשׁ אֲשֶׁר עָלָיו מִלְמָעְלָה וְאֵת מָסַךְ פֶּתַח
,ostij tegumentũ & ,*atrij* *fundus* Et *,eius* *tentoriũ* *i*
אֹהֶל מוֹעֵד׃ 26 וְאֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֵת מָסַךְ פֶּתַח שַׁעַר
operis
eius.
& ,*undiquaque* *altare* ,*super* & ,*tabernaculum* ,*super* ,*quod* ,*atrij*
הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת
,eius *,eorum* *funes* & *,eorum* *vasa* *omnia* &, *eorum* *fines*
מֵיתָרֵיהֶם וְאֵת כָּל כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר
facient & ,*eis* *fiet*
יֵעָשֶׂה לָהֶם וְעָבָדוּ׃
Intra ſermo-
nem
opus
in omni o-
pere
i in omni o-
pere
deponetis a-
pud eos
opus
tabernaculo
eccleſiæ,
per nomen
per
per
numerabis.
filiorum *,fœminum* *omne* *eſt* *eius* filiorum & ,Aharon *ex* *Super*
עַל פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה כָּל עֲבֹדַת בְּנֵי
,eius *,eorum* *omne* ad & ,*eorum* *onus* *omne* ad ,Gerſoni
קְהָתִי לְכָל מַשָּׂאָם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקַדְתֶּם
,eorum onus omne *,eius* *custodia* in *eis* *fiet*
עֲלֵהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל מַשָּׂאָם׃
,eorum *nomine* *in* *eis* *fiet* Hoc
28 זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי בְּאֹהֶל מוֹעֵד
,sacerdotis Aharon filij Ithamar *manu* *in* *eorum* *custodia* &
וּמִשְׁמַרְתָּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃
,eis *,visitatio* *,suorũ* patrum domũ ad *,suas* familias ad *,Merari* Filio
29 בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם תִּפְקָד אֹתָם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

LIBER NVMERI,

HEBRAICE וידבר,

ID EST, ET LOCVTVS EST.

CAP. I.

Moſes ad DOMINVM eſt locutus

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

Et locutus eſt Dominus ad Moſen

בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם

in deſerto Sinai in tabernaculo fœderis, primo menſis ſecundi, anno ſecundo egreſſionis

מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃

de terra Ægypti, dicendo:

2 שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם

Tollite ſummam omnis congregationis filiorum Iſrael per familias ſuas,

לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגְּלֹתָם׃

per domos patrum ſuorum, per numerum nominum, cunctum maſculinum per capita eorum.

3 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל

A vigeſimo anno & ſuperius, omnes egredientes ad militiam in Iſrael:

תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאֹתָם אַתָּה וְאַהֲרֹן׃

recenſebitis eos per turmas ſuas, tu & Aaron.

4 וְאִתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמַטֵּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית אֲבֹתָיו הוּא׃

Et erunt vobiſcum viri, per tribum unum, vir princeps familiæ ſuæ ipſe.

5 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעַמְדוּ אִתְּכֶם לָרְאוּבֵן

Et hæc nomina virorum, qui aſſiſtent vobis: de Ruben

אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃

Elizur filius Sedeur.

6 לְשִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃

De Simeon Salamiel filius Surisaddai.

7 לִיהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃

De Iuda Naaſſon filius Aminadab.

8 לְיִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃

De Iſſachar Nathanahel filius Suar.

9 לִזְבֻלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃

De Zabulon Eliab filius Helon.

10 לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד לִמְנַשֶּׁה

De filiis Ioſeph, de Ephraim Eliſama filius Ammiud, de Manaſſe

גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר׃

Gamaliel filius Phadaſur.

11 לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃

De Beniamin Abidan filius Gedeoni.

12 לְדָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃

De Dan Ahiezer filius Ammiſaddai.

13 לְאָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃

De Aſer Phegiel filius Ochran.

14 לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל׃

De Gad Eliaſaph filius Duel.

15 לְנַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃

De Nephthali Ahira filius Enan.

16 אֵלֶּה קְרוּאֵי הָעֵדָה נְשִׂיאֵי מַטּוֹת

Hi ſunt vocati cœtus principes

אֲבֹתָם רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה׃

tribuum patrum ſuorum, capita millium Iſrael ipſi ſunt.

17 וַיִּקַּח מֹשֶׁה

Aſſumpſit Moſes

וְאַהֲרֹן אֶת־הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹת׃

& Aaron viros iſtos, qui nominibus

18 וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי

& omnem cœtum congregarunt menſe ſecundo

וַיִּתְיַלְּדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר

& ſupputati ſunt per familias ſuas, per domos patrum ſuorum, per numerum

שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְגֻלְגְּלֹתָם׃

nominum, a vigeſimo anno & ſuperius per capita eorum.

19 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַּר

Sicut præceperat Dominus Moſi, recenſuit eos in deſerto

סִינָי׃

Sinai.

20 וַיִּהְיוּ בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם

Et fuerunt filii Ruben primogeniti Iſrael, generationes eorum

לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם

per familias ſuas, per domos patrum ſuorum, per numerum nominum, per capita

כָּל־זָכָר לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא

cunctum maſculinum a vigeſimo anno & ſuperius omnes egredientes

צָבָא׃

ad militiam.

21 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים

Recenſiti ex eis de tribu Ruben quadraginta

אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

& ſex millia, & quingenti.

22 לִבְנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם

De filiis Simeon generationes eorum per familias ſuas, per domos patrum ſuorum

פְּקֻדָיו בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל־זָכָר

recenſiti ex eis, per numerum nominum, per capita cunctum maſculinum

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צָבָא׃

a vigeſimo anno & ſuperius omnes egredientes ad militiam.

23 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן

Recenſiti ex eis de tribu Simeon

תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃

quinquaginta & nouem millia, & trecenti.

24 לִבְנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם

De filiis Gad generationes eorum per familias ſuas, per domos patrum ſuorum

בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא

per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnes egredientes

צָבָא׃

ad militiam.

25 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה גָד חֲמִשָּׁה

Recenſiti ex eis de tribu Gad quinquaginta

וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃

& quatuor millia, & ſexcenti & quinquaginta.

26 לִבְנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

De filiis Iuda generationes eorum per familias ſuas, per domos

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

27 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יְהוּדָה שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה

Recenſiti ex eis de tribu Iuda ſeptuaginta & quatuor

אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃

millia, & ſexcenti.

28 לִבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

De filiis Iſſachar generationes eorum per familias ſuas, per domos

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

29 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר

Recenſiti ex eis de tribu Iſſachar

חֲמִשָּׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

quinquaginta & quatuor millia, & quadringenti.

30 לִבְנֵי זְבוּלֻן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

De filiis Zabulon generationes eorum per familias ſuas, per domos

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

31 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה זְבוּלֻן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים

Recenſiti ex eis de tribu Zabulon ſeptuaginta

אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

& quatuor millia, & quadringenti.

32 לִבְנֵי יוֹסֵף לִבְנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם

De filiis Ioſeph, de filiis Ephraim generationes eorum per familias ſuas,

לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

per domos patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno

וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צָבָא׃

& ſuperius omnis egrediens ad militiam.

33 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה אֶפְרָיִם

Recenſiti ex eis de tribu Ephraim

אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

quadraginta & quinque millia, & quingenti.

34 לִבְנֵי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

De filiis Manaſſe generationes eorum per familias ſuas, per domos

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

35 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה

Recenſiti ex eis de tribu Manaſſe

שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמָאתָיִם׃

duo & triginta millia, & ducenti.

36 לִבְנֵי בִנְיָמִן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

De filiis Beniamin generationes eorum per familias ſuas, per domos

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

37 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה בִנְיָמִן

Recenſiti ex eis de tribu Beniamin

חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

quinquaginta & quinque millia, & quadringenti.

38 לִבְנֵי דָן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם

De filiis Dan generationes eorum per familias ſuas, per domos patrum ſuorum

בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

39 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה דָן

Recenſiti ex eis de tribu Dan

שִׁבְעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת׃

ſexaginta & ſeptem millia, & ſeptingenti.

40 לִבְנֵי אָשֵׁר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

De filiis Aſer generationes eorum per familias ſuas, per domos

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

41 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה אָשֵׁר אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְחָמֵשׁ מֵאוֹת׃

Recenſiti ex eis de tribu Aſer quadraginta & vnus millia, & quingenti.

42 בְּנֵי נַפְתָּלִי לְתוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית

De filiis Naphthali generationes eorum per familias ſuas, per domos

אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל

patrum ſuorum per numerum nominum a vigeſimo anno & ſuperius omnis

יֹצֵא צָבָא׃

egrediens ad militiam.

43 פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה

Recenſiti ex eis de tribu Naphthali tria

וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

& quinquaginta millia, & quadringenti.

44 אֵלֶּה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי

Hi ſunt recenſiti, quos recenſuit Moſes & Aaron & principes

יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ אִישׁ אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָיו הָיוּ׃

Iſrael duodecim viri: vnus quidque

45 וַיִּהְיוּ כָּל־פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם

fuerunt cuncti recenſiti filiorum Iſrael per domos patrum ſuorum

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל׃

a vigeſimo anno & ſuperius omnes egredientes ad militiam in Iſrael.

46 וַיִּהְיוּ כָּל־הַפְּקֻדִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים

Fuerunt ergo cuncti recenſiti ſexcenta millia, & tria millia

וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃

& quingenti & quinquaginta.

47 וְהַלְוִיִּם לְמַטֵּה אֲבֹתָם

Leuitæ autem per tribum patrum ſuorum

לֹא הִתְפָּקְדוּ בְתוֹכָם׃

non recenſiti ſunt in medio eorum.

48 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

Et locutus eſt Dominus ad Moſen, dicendo:

49 אַךְ אֶת־מַטֵּה לֵוִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת־רֹאשָׁם לֹא

Verumtamen tribum Leui non recenſebis, nec

תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

eſſes in numero filiorum Iſrael.

50 וְאַתָּה הַפְקֵד אֶת־

Sed tu conſtitue

הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְעַל־כָּל־כֵּלָיו וְעַל

Leuitas ſuper tabernaculum teſtimonij

כָּל־אֲשֶׁר לוֹ הֵמָּה יִשְׂאוּ אֶת־מִשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהֵמָּה

& ſuper omnia vaſa eius: ipſi portabunt

יְשָׁרְתֻהוּ וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃

tabernaculum & cuncta ſupellectilia eius, & ipſi miniſtrabunt ei, circa

51 וּבִנְסֹעַ

tabernaculum autem

הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְהָקִים

cum proficiſcendum fuerit, deponent Leuitæ

הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃

& cum caſtrametandum, erigent Leuitæ: alienus autem qui

52 וְחָנוּ

appropinquauerit,

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־

morietur. Filij autem Iſrael

דִּגְלוֹ לְצִבְאֹתָם׃

caſtrametabuntur vnuſquiſque

53 וְהַלְוִיִּם יַחֲנוּ סָבִיב

in ſua caſtra, & ſub ſuis vexillis per turmas ſuas.

לְמִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְלֹא יִהְיֶה קֶצֶף עַל־

Leuitæ autem circa tabernaculum teſtimonij,

עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת

ne ſit indignatio ſuper

מִשְׁכַּן הָעֵדֻת׃

cœtum filiorum Iſrael: cuſtodiantque

54 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל

Leuitæ obſeruationes

אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ׃

tabernaculi teſtimonij. Fecerunt filij Iſrael

omnia quæ mandauerat Dominus Moſi: ſic fecerunt.

CAP. II.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃

Et locutus eſt Dominus ad Moſen & Aaron, dicendo:

2 אִישׁ עַל־דִּגְלוֹ בְּאֹתֹת לְבֵית אֲבֹתָם יַחֲנוּ

Vir ſub vexillo ſuo in ſignis per domos patrum ſuorum caſtrametabuntur

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל מוֹעֵד יַחֲנוּ׃

filij Iſrael contra circuitum tabernaculi fœderis caſtrametabuntur.

3 וְהַחֹנִים קֵדְמָה מִזְרָחָה דֶּגֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה

Qui caſtrametabuntur ad orientem, vexillum caſtrorum Iuda

לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי יְהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב׃

per turmas ſuas, princeps filiorum Iuda Naaſſon filius Aminadab.

4 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃

quatuor & ſeptuaginta millia, & ſexcenti.

5 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה יִשָּׂשכָר וְנָשִׂיא לִבְנֵי יִשָּׂשכָר

Qui caſtrametabuntur ſuper eum, tribus Iſſachar, & princeps filiorum Iſſachar

נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃

Nathanahel filius Suar.

6 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

חֲמִשָּׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

quinquaginta & quatuor millia, & quadringenti.

7 מַטֵּה זְבוּלֻן וְנָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃

Tribus Zabulon, & princeps filiorum Zabulon Eliab filius Helon.

8 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

ſeptuaginta & quatuor millia, & quadringenti.

9 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מֵאָה וּשְׁמֹנִים אֶלֶף

Omnes recenſiti caſtrorum Iuda centum & octoginta millia

וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לְפִי צִבְאֹתָם רִאשֹׁנָה יִסָּעוּ׃

& ſex millia, & ſexcenti per turmas ſuas primi proficiſcentur.

10 דֶּגֶל מַחֲנֵה רְאוּבֵן תֵּימָנָה לְצִבְאֹתָם

Vexillum caſtrorum Ruben ad meridiem per turmas ſuas

וְנָשִׂיא לִבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃

& princeps filiorum Ruben Elizur filius Sedeur.

11 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

ſex & quadraginta millia, & quingenti.

12 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה שִׁמְעוֹן וְנָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן

Qui caſtrametabuntur ſuper eum, tribus Simeon, & princeps filiorum Simeon

שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי׃

Salamiel filius Surisaddai.

13 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃

quinquaginta & nouem millia, & trecenti.

14 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה גָד וְנָשִׂיא לִבְנֵי גָד אֶלְיָסָף בֶּן־רְעוּאֵל׃

Qui caſtrametabuntur ſuper eum, tribus Gad, & princeps filiorum Gad Eliaſaph filius Duel.

15 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃

quinquaginta & quinque millia, & ſexcenti & quinquaginta.

16 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן מֵאָה וְאֶחָד

Omnes recenſiti caſtrorum Ruben centum & vnus

וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים לְפִי צִבְאֹתָם

& quinquaginta millia, & quadringenti & quinquaginta per turmas ſuas

שֵׁנִית יִסָּעוּ׃

ſecundi proficiſcentur.

17 וְנָסַע אֹהֶל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ

Et proficiſcetur tabernaculum fœderis caſtra Leuitarum in medio

הַמַּחֲנֹת כַּאֲשֶׁר יַחֲנוּ כֵּן יִסָּעוּ אִישׁ עַל־יָדוֹ

caſtrorum, ſicut caſtrametabuntur, ſic proficiſcentur vnuſquiſque

לִדְגָלֵיהֶם׃

in ordine ſuo, per vexilla ſua.

18 דֶּגֶל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם יָמָּה לְצִבְאֹתָם

Vexillum caſtrorum Ephraim ad occidentem per turmas ſuas

וְנָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד׃

& princeps filiorum Ephraim Eliſama filius Ammiud.

19 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

quadraginta & quinque millia, & quingenti.

20 וְעִמּוֹ מַטֵּה מְנַשֶּׁה וְנָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה

Et iuxta eum tribus Manaſſe, & princeps filiorum Manaſſe

גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר׃

Gamaliel filius Phadaſur.

21 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמָאתָיִם׃

duo & triginta millia, & ducenti.

22 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה בִנְיָמִן וְנָשִׂיא לִבְנֵי

Qui caſtrametabuntur ſuper eum, tribus Beniamin, & princeps filiorum

בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃

Beniamin Abidan filius Gedeoni.

23 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

quinquaginta & quinque millia, & quadringenti.

24 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם מֵאָה וּשְׁמֹנָה

Omnes recenſiti caſtrorum Ephraim centum & octo

אֶלֶף וּשְׁמֹנַת מֵאוֹת לְפִי צִבְאֹתָם וְשִׁלִּשִׁים

millia, & octingenti per turmas ſuas tertij

יִסָּעוּ׃

proficiſcentur.

25 דֶּגֶל מַחֲנֵה דָן צָפֹנָה לְצִבְאֹתָם

Vexillum caſtrorum Dan ad aquilonem per turmas ſuas

וְנָשִׂיא לִבְנֵי דָן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃

& princeps filiorum Dan Ahiezer filius Ammiſaddai.

26 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

שִׁבְעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת׃

ſexaginta & ſeptem millia, & ſeptingenti.

27 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה אָשֵׁר וְנָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר

Qui caſtrametabuntur ſuper eum, tribus Aſer, & princeps filiorum Aſer

פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃

Phegiel filius Ochran.

28 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃

vnus & quadraginta millia, & quingenti.

29 וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה נַפְתָּלִי וְנָשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי

Qui caſtrametabuntur ſuper eum, tribus Naphthali, & princeps filiorum Naphthali

אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃

Ahira filius Enan.

30 וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם

Et exercitus eius recenſiti ex eis

שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃

tria & quinquaginta millia, & quadringenti.

31 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה דָן מְאַת אֶלֶף וַחֲמִשֶּׁת

Omnes recenſiti caſtrorum Dan centum millia & quinque

אֲלָפִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לַאֲחַרֹנָה

millia, & ſeptingenti & ſexcenti nouiſſimi

יִסָּעוּ לְדִגְלֵיהֶם׃

proficiſcentur per vexilla ſua.

32 אֵלֶּה פְקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־

Hi ſunt recenſiti filiorum Iſrael per domos patrum ſuorum: omnes

פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֹת לְצִבְאֹתָם שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת

recenſiti caſtrorum per turmas ſuas ſexcenta millia

אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃

& tria millia, & quingenti & quinquaginta.

33 וְהַלְוִיִּם לֹא הִתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר

Leuitæ autem non recenſiti ſunt in medio filiorum Iſrael, ſicut

צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

præceperat Dominus Moſi.

34 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל

Fecerunt ergo filij Iſrael omnia

אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן חָנוּ לְדִגְלֵיהֶם

quæ mandauerat Dominus Moſi: ſic caſtrametati ſunt per vexilla ſua,

וְכֵן נָסָעוּ אִישׁ לְמִשְׁפְּחֹתָיו עַל־בֵּית אֲבֹתָיו׃

& ſic proficiſcentur vnuſquiſque per familias ſuas, per domos patrum ſuorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

אָוֶן ואת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃ 4 וְנָתַתִּי גִּשְׁמֵיכֶם
iniquitas fructui dabis Et tua facietis & seruabuntis mea præcepta &
בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ׃ 5 פרה
& fructum suum, appraehendet
temporibus suis dabit agri arbor & fructum suum reponet in
וְהִשִּׂיג לָכֶם דַּיִשׁ אֶת בָּצִיר וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת זָרַע
apud vos
messibus vestris triturabitis & vindemiam tritura vestra apprehendet
וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח בְּאַרְצְכֶם׃ 6 וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ וְשָׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד
& comedetis panem vestrum in saturitatem & habitabitis in terra vestra confidenter Et dabo pacem in
וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם׃ 7 וּרְדַפְתֶּם אֶת אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לָחָרֶב׃
terra & requiescetis & non erit qui exterreat Et auferam bestias malas de terra gladius quoque non
8 וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָה
transibit per terram vestram Et persequemini inimicos vestros & cadent coram vobis
וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לְפָנֶיכֶם לָחָרֶב׃ 9 וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָה
gladio Et persequentur vos de vestris quinque ex centum & centum quinque vestrum ex decem millibus
וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לְפָנֶיכֶם לָחָרֶב׃ 10 וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם
inimici vestri coram vobis gladio Et respiciam vos & faciam vos crescere
וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם׃ 11 וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן נוֹשָׁן
& multiplicabo vos & firmabo pactum meum vobiscum Et comedetis
וְיָשָׁן מִפְּנֵי חָדָשׁ תּוֹצִיאוּ׃ 12 וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי
vetustissima veteribus & vetustate nouis proiicietis Et ponam
בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃ 13 וְהִתְהַלַּכְתִּי
tabernaculum meum in medio vestri & non abominabitur anima mea vos Et ambulabo
בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם׃
in medio vestri & ero vester Deus & vos eritis mihi in populum
14 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
Ego DOMINVS Deus vester qui eduxi vos de terra
מִצְרַיִם מִהְיוֹת לָהֶם עֲבָדִים וָאֶשְׁבֹּר מֹטֹת עֻלְּכֶם
Aegypti ne seruiretis eis & confregi catenas iugi vestri
וָאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת׃ 15 וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא
& duxi vos erectos Quod si non audieritis me neque
תַּעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה׃ 16 וְאִם בְּחֻקֹּתַי
facietis omnia mandata haec
תִּמְאָסוּ וְאִם אֶת מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי
& si iudicia mea fastidierit anima vestra ita ut
עֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָי לְהַפְרְכֶם אֶת בְּרִיתִי׃
non faciatis omnia praecepta mea & irritum feceritis
17 אַף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹּאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בֶּהָלָה אֶת הַשַּׁחֶפֶת
foedus meum ego quoque hoc faciam vobis & visitabo super vos pauorem & tabem
וְאֶת הַקַּדַּחַת מְכַלֵּות עֵינַיִם וּמְדִיבַת נָפֶשׁ וּזְרַעְתֶּם
& ardorem qui tabescere oculos & affligere animam faciat & frustra
זַרְעֲכֶם לָרִיק וְאֹכְלוּהוּ אֹיְבֵיכֶם׃ 18 וְנָתַתִּי פָּנַי
semen vestrum seretis quod comedent inimici vestri
בָּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדוּ בָכֶם שֹׂנְאֵיכֶם
& corruetis coram inimicis vestris & subiicientur vobis qui oderunt
וְנַסְתֶּם וְאֵין רֹדֵף אֲלֵיכֶם׃ 19 וְשָׁבַרְתִּי אֶת גְּאוֹן
vos & fugietis nullo persequente vos Et conteram
עֻזְּכֶם וְנָתַתִּי אֶת שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְאֶת אַרְצְכֶם כַּנְּחֹשֶׁת׃
superbiam fortitudinis vestrae & dabo caelum vestrum sicut ferrum & terram vestram quasi aes
20 וְכָלָה לָרִיק כֹּחֲכֶם וְלֹא תִתֵּן אַרְצְכֶם אֶת יְבוּלָהּ וְעֵץ
Et consumetur frustra fortitudo vestra non dabit terra vestra germen suum & lignum
הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן אֶת פִּרְיוֹ׃ 21 וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי
terrae non dabit fructum suum Si ambulaueritis contra me
וְלֹא תֹאבוּ לִשְׁמֹעַ לִי וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה שֶׁבַע
& nolueritis audire me adiiciam super vos plagam septies
כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃ 22 וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכֵּלָה
tantam quantum peccata vestra merentur Et immittam in vos bestias
אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם
agri & interficient vos & iumenta vestra & redigent
וְנָשַׁמּוּ דַּרְכֵיכֶם׃ 23 וְאִם בְּאֵלֶּה לֹא תִוָּסְרוּ לִי
in paucitatem & desolabuntur viae vestrae Et si
וְהַלַכְתֶּם עִמִּי קֶרִי׃ 24 וְהָלַכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם
non intellexeritis per haec me & ambulaueritis contra me
בְּקֶרִי וְהִכֵּיתִי אַף אֲנִי אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם׃
Ego quoque ambulabo contra vos in furore & percutiam vos septies propter
25 וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקָם בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם
peccata vestra Et inducam super vos gladium vindicem foedus meum
אֶל עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דֶבֶר בְּתוֹכְכֶם וְנִתַּתֶּם
& congregabimini in ciuitates vestras & immittam pestilentiam in medio vestri
בְּיַד אוֹיֵב׃ 26 בְּשִׁבְתִּי לָכֶם מַטֵּה לָחֶם וְאָפוּ עֲשֶׂר
& trademini
נָשִׁים לַחְמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהֵשִׁיבוּ לַחְמְכֶם בְּמִשְׁקָל
in manu hostili Et postquam confregero vobis baculum panis & decem
וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ׃ 27 וְאִם בְּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי
mulieres panem vestrum in clibano vno & reddent vobis pondere panem vestrum
וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי קֶרִי׃ 28 וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם בְּקֶרִי
& comedetis & non saturabimini Quod si nec sic audieritis me & ambulaueritis contra me
וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם׃
Ego quoque ambulabo contra vos furore & castigabo vos septies propter
29 וַאֲכַלְתֶּם בְּשַׂר בְּנֵיכֶם וּבְשַׂר בְּנֹתֵיכֶם
peccata vestra & comedetis carnem filiorum vestrorum
תֹּאכֵלוּ׃ 30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת בָּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת
& carnem filiarum vestrarum comedetis Et
חַמָּנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת פִּגְרֵיכֶם עַל פִּגְרֵי
disperdam excelsa vestra & confringam fana vestra & ponam cadauera
גִלּוּלֵיכֶם וְגָעָלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃ 31 וְנָתַתִּי אֶת עָרֵיכֶם
idolorum vestrorum & abominabitur anima mea vos
חָרְבָּה וְהַשְׁמֹתִי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּרֵיחַ
Et dabo ciuitates vestras in solitudinem & desolabo templa vestra & non capiam
נִיחֹחֲכֶם׃ 32 וְהַשְׁמֹתִי אֲנִי אֶת הָאָרֶץ וְנָשְׁמּוּ עָלֶיהָ
odorem suauitatis vestrae Et ipse desolabo terram
אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ׃ 33 וְאֶתְכֶם אָזָרֶה בַגּוֹיִם וְהֵרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חָרֶב
& stupebunt super ea inimici vestri habitatores eius Et vos dispergam in gentes & euaginabo
וְהָיְתָה אַרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרְבָה׃
gladium post vestigia vestra & erit terra vestra deserta & ciuitates
34 אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת שַׁבְּתֹתֶיהָ כָּל יְמֵי
vestrae in solitudine Tunc placebunt terrae sabbata sua cunctis
הִשֹּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אָז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ
diebus desolationis suae vestrae quietis dum eritis in terra inimicorum vestrorum tunc requiescet terra
וְרָצְתָה אֶת שַׁבְּתֹתֶיהָ׃ 35 כָּל יְמֵי הָשְׁמָמָהּ תִּשְׁבָּת
& placebunt ei sabbata sua cunctis diebus desolationis eius requiescet
אֵת אֲשֶׁר לֹא שָׁבְתָה בְּשַׁבְּתֹתֵיכֶם בְּשִׁבְתְּכֶם עָלֶיהָ׃
quae non requieuerunt in sabbatis vestris quando habitabatis in ea
36 וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם וְהֵבֵאתִי מְרַכָּה בִּלְבָבָם בְּאַרְצוֹת אֹיְבֵיהֶם
Et qui residui fuerint de vobis inducam pauorem in cordibus eorum in terris inimicorum
וְרָדַף אֹתָם קוֹל עָלֶה נִדָּף וְנָסוּ כִּנְסוֹת מִפְּנֵי חָרֶב
& persequetur eos sonitus fugientis & quasi fugam fugiens & cadent
וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֵף׃ 37 וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאָחִיו כְּמִפְּנֵי חָרֶב
nullo persequente Et corruent
וְאֵין רֹדֵף וְלֹא תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃
vir super fratrem suum quasi fugientes gladium nec persequente quoquam
38 וַאֲבַדְתֶּם בַּגּוֹיִם וַאֲכָלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם׃
non habebitis fiduciam stare contra inimicos vestros Et peribitis in
39 וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם יִמַּקּוּ בַּעֲוֹנָם בְּאַרְצוֹת אֹיְבֵיכֶם וְאַף
nationibus & comedet vos terra inimicorum vestrorum Et
בַּעֲוֹנוֹת אֲבֹתָם אִתָּם יִמָּקּוּ׃ 40 וְהִתְוַדּוּ אֶת עֲוֹנָם וְאֶת
qui residui fuerint de vobis tabescent in iniquitatibus suis in terris inimicorum vestrorum & insuper
עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעֲלָם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בִּי וְאַף אֲשֶׁר
& in iniquitatibus patrum suorum & in praeuaricationibus quas fecerunt contra me
הָלְכוּ עִמִּי קֶרִי׃ 41 וְאַף אֲנִי אֵלֵךְ עִמָּם בְּקֶרִי וְהֵבֵאתִי
insuper & ipse ambulabo contra eos & inducam
אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ אָז יִכָּנַע לְבָבָם הֶעָרֵל
eos in terram inimicorum suorum aut tunc humiliabitur cor incircumcisum
וְאָז יִרְצוּ אֶת עֲוֹנָם׃ 42 וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף
& tunc placabunt iniquitatem suam & recordabor foederis mei Iacob
אַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ
& insuper & Isaac & insuper & Abrahae memor pacti
אֶזְכֹּר׃ 43 וְהָאָרֶץ תֵּעָזֵב מֵהֶם וְתִרְצֶה אֶת שַׁבְּתֹתֶיהָ
eram & Ecclesiastae memor pacti
בְּהִשֹּׁמְמָה מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת עֲוֹנָם יַעַן וּבְיַעַן
eram & relinquetur terra Et
בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְאֶת חֻקֹּתַי גָּעָלָה נַפְשָׁם׃
placebit ei sabbata sua cum desolata fuerit ab eis ipsi autem placabunt
44 וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא
iniquitatem suam eo quod & eo quod iudicia mea reprobauerint & leges meas
גְעַלְתִּים וְלֹא מְאַסְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי
abominata fuerit anima eorum Et tamen
אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
etiam hoc cum essent in terra inimicorum suorum non abominatus eos neque
45 וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ
reprobauerim ut consumam eos & irritum faciam foedus meum
מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה׃
cum eis Ego DOMINVS Deus eorum
46 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
Memor ero eis pacti quod pepigi cum maioribus eorum quos eduxi de terra
בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד מֹשֶׁה׃
Aegypti in conspectu gentium vt essem eis Deus Ego
DOMINVS
Haec sunt iudicia & mandata & leges quas dedit DOMINVS inter se & inter filios Israel in monte Sinai per manum Mosi

CAP. XXVII. כז

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר
Locutusque est DOMINVS ad Mosen dicendo Loquere
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא
filiis Israel & dices ad eos Homo cum
נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשׁוֹת לַיהוָה׃ 3 וְהָיָה עֶרְכְּךָ
fecerit votum & spoponderit animas DOMINO
הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה
masculus a filio viginti annorum vsque ad annum sexagesimum
וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃
erit & appretiatio tua quinquaginta siclorum argenti ad pondus sanctuarii
4 וְאִם נְקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכְּךָ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל׃
Quod si femina fuerit erit & appretiatio tua triginta siclorum
5 וְאִם מִבֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה
Si a quinque autem annis vsque ad annum vicesimum erit
עֶרְכְּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים׃
appretiatio tua in masculo viginti siclorum & in femina decem siclorum
6 וְאִם מִבֶּן חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכְּךָ
Si a mense autem vno vsque ad annum quintum erit
הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים וְלַנְּקֵבָה עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים׃
appretiatio tua in masculo quinque siclorum & in femina decem siclorum
7 וְאִם מִבֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה וָמָעְלָה אִם זָכָר וְהָיָה
Si a sexagesimo autem anno & vltra si masculus fuerit erit
עֶרְכְּךָ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה שְׁקָלִים׃
appretiatio tua quindecim siclorum & in femina decem siclorum
8 וְאִם מָךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְעָרַךְ
Si pauper fuerit nec habuerit quod iuxta aestimationem tuam
אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרֹךְ
dari debeat stabit coram sacerdote & aestimabit eum
אֹתוֹ הַכֹּהֵן׃ 9 וְאִם בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ
sacerdos iuxta facultatem eius qui vouit
מִמֶּנָּה לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה קֹדֶשׁ׃
Si de animantibus quae offerri possunt DOMINO aliquid fuerit
10 לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ רַע בְּטוֹב
sanctificatum non mutabit illud nec commutabit bonum pro malo aut malum pro bono
וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ
Quod si mutauerit & animal pro animali erit & ipsum & quod datum fuerit pro eo
יִהְיֶה קֹדֶשׁ׃ 11 וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא
sanctificatum
יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה
Si animal immundum fuerit de quo non offertur DOMINO hostia
לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃ 12 וְהִתְעָרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע
stabit coram sacerdote & aestimabit eum
כַּאֲשֶׁר תָּעֲרִיךְ אַתָּה הַכֹּהֵן אֹתָהּ כֵּן יִהְיֶה׃
sacerdos sicut tu sacerdos aestimaueris
13 וְאִם גָּאֹל יִגְאָלֶנָּה וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ עָלֶיךָ׃
Si redimere voluerit redimet quintam partem
14 וְאִישׁ כִּי יַקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְעָרַךְ
Si quis sanctificauerit domum suam vt sit sanctificata DOMINO
אֹתוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ
aestimabit eam sacerdos inter bonum & malum sicut
הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם׃ 15 וְאִם הַמַּקְדִּישׁ גָּאֹל יִגְאַל
aestimauerit sacerdos ita stabit
אֶת בֵּיתוֹ וְיָסַף חֲמִשִׁית כֶּסֶף עֶרְכְּךָ עָלָיו וְהָיָה
Si redimere voluerit domum suam quintam partem argenti quinti
לוֹ׃ 16 וְאִם מִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה
aestimationis tuae addes & erit
עֶרְכְּךָ לְפִי זָרְעוֹ זֶרַע חֹמֶר שְׂעֹרִים בַּחֲמִשִּׁים
illius possessio sanctificauerit homo DOMINO iuxta mensuram seminis
שֶׁקֶל כָּסֶף׃ 17 אִם מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֶרְכֶּךָ
Si statim a primo anno iubilaei sanctificauerit agrum
יָקוּם׃ 18 וְאִם אַחַר הַיֹּבֵל יַקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וְחִשַּׁב לוֹ
iuxta aestimationem tuam stabit
הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרוֹת עַד שְׁנַת
Quod si post iubilaeum sanctificauerit agrum computabit ei sacerdos
הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ׃ 19 וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אֶת
argenti iuxta numerum annorum qui residui sunt usque ad annum iubilaei & minuetur
הַשָּׂדֶה הַמַּקְדִּישׁ אֹתוֹ וְיָסַף חֲמִשִׁית כֶּסֶף עֶרְכְּךָ
de aestimatione tua Quod si redimere voluerit ager
עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃ 20 וְאִם לֹא יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה
quem sanctificauit addet quintam partem argenti aestimationis tuae & confirmabitur
וְאִם מָכֹר יִמְכֹּר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא
ei Quod si non redimere voluerit agrum venundederit & alteri viro
יִגָּאֵל עוֹד׃ 21 וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַיֹּבֵל קֹדֶשׁ
non licebit amplius redimi sed ager erit Et
לַיהוָה כִּשְׂדֵה חֵרֶם לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ׃
cum exierit tempore iubilaei sanctificatus DOMINO quasi ager qui anathemate consecratur sacerdoti anathematis ager erit possessio eius
22 וְאִם אֶת שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ
Quod si agrum quem emit non qui sue emptionis agrum
קָנָה לַיהוָה׃ 23 וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מְכֻסַּת
sed qui sue possessionis agro de quo
הָעֶרְכְּךָ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנָתַן אֶת הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא
quem ad agrum reuertetur Iobel anno Iu- DOMINO sanctificauerit
קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ 24 בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לַאֲשֶׁר
bilaei ipsa die in suam ordinationem dabitur Iobel anno ad vsq; eum cuius emptionis
קָנָהוּ מֵאֵתּוֹ אֲשֶׁר לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ׃ 25 וְכָל
quem ad agrum reuertetur Iobel, anno Iu- DOMINO sanctificatus
עֶרְכְּךָ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל׃
bilaei, ad eū cuius est terre possessio ipse quem ad, ea ab eum emit
26 אַךְ בְּכוֹר אֲשֶׁר יִבְכַּר לַיהוָה בִּבְהֵמָה
Sechel enim obolorum Viginti, sanctuarii sechel in erit
לֹא יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם שׁוֹר אִם שֶׂה לַיהוָה הוּא׃
animatis in DOMINO primitiuitas quod primogenitum Verumtamen
27 וְאִם בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ
nemo sanctificabit illud siue bos siue aillud viz sanctificabit non
עָלָיו וְאִם לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ׃ 28 אַךְ כָּל
quinta parte addita redimetur si Et
חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרִם אִישׁ לַיהוָה מִכֹּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם
anathema quicquid consecrauerit homo DOMINO ex omnibus quae
וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל
possidet tam de hominibus quam de animantibus & agris possessionis suae non
חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה׃ 29 כָּל חֵרֶם
redimetur omne anathema sanctum sanctorum est DOMINO
לֹא יִגָּאֵל מוֹת יוּמָת׃ 30 וְכָל מַעְשַׂר הָאָרֶץ
non redimetur morte morietur
מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה׃
Omnis decimatio terrae de terra semine de terra decima omnis Et
31 וְאִם גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעְשְׂרוֹ חֲמִשִׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו׃
Si redimere voluerit homo ex decimis suis addet quintam partem
32 וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת
Omnis decimatio armenti & gregis quicquid transierit
הַשֵּׁבֶט עֲשִׂרוֹנִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ 33 לֹא יְבַקֵּר
sub virga decima quod
בֵּין טוֹב לְרָע וְלֹא יְמַרֵהוּ וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה
non requiretur inter bonum & malum nec commutabit illud quod si mutauerit
בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל׃
animal pro animali erit & ipsum & quod datum fuerit pro eo sanctificatum non
34 אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה אֶל
redimetur
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינָי׃
Haec sunt mandata quae praecepit DOMINVS Mosi ad filios Israel in monte Sinai

נשלם ספר ויקרא

Finis libri Leuitici.

Universidad de Deusto
Biblioteca

39 אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם
dicitur septem DOMINI tripudium tripudiabitis ierge prouentum
40 אֶת תְּבוּאַת הָאָרֶץ וְחַגֹּתֶם אֶת חַג יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים
capietis Et festum octauum die in & festum primo die in vobis ramos
41 וְלָקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים
palmarum cumulatos decoris ligni fructum primo die in vobis ramos
42 וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
DOMINO tripudiabitis dies septem festum celebrabitis Et
43 אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חַג הוּא חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
Israel filios & fecit habitare tegumentis in quia, vestros generationibus in
44 בַּחֳדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ חַג בַּסֻּכֹּת יֵשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים
mense Ita vestris generationibus in festo Tabernaculorum celebrabitis
45 כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם
Israel filios ad locutus Et festum celebrabitis ipsam ea
46 כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ
Moisi ad DOMINVS ego Aegypti terra e eos cum eductione
47 מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְהוָה
DOMINVS ego Aegypti terra e eos cum eductione
48 אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כד

CAP. XXIIII.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
2 צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר
3 לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד: מִחוּץ לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן
4 מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
5 עַל הַמְנֹרָה הַטְהֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד:
6 וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלֹּת
7 שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחַלָּה הָאֶחָת: וְשַׂמְתָּ אֹתָם שְׁתַּיִם
8 מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:
9 וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרָכֹת לְבֹנָה זַכָּה וְהָיְתָה לַלֶּחֶם לְאַזְכָּרָה
10 אִשֶּׁה לַיהוָה: בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה
11 תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו
12 וַאֲכָלֻהוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי
13 יְהוָה חֻקַּת עוֹלָם: וַיֵּצֵא בֶּן אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא בֶּן אִישׁ
14 מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן הָאִשָּׁה
15 הַיִּשְׂרְאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי: וַיִּקֹּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית
16 אֶת הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית
17 בַּת דִּבְרִי לְמַטֵּה דָן: וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ בְּמִשְׁמָר לְפָרֹשׁ לָהֶם עַל פִּי
18 יְהוָה: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
19 וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יֵעָשֶׂה לוֹ
20 שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בָּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:
21 וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה וּמַכֵּה אָדָם יוּמָת:
22 מִשְׁפַּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כַּגֵּר כָּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי
23 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
24 וַיּוֹצִיאוּ אֶת הַמְקַלֵּל אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וּרְגַמְתֻּ
אֹתוֹ אֶבֶן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת מֹשֶׁה:

CAP. XXV. כה

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר
2 דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי
תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ
3 שַׁבָּת לַיהוָה: שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים
4 תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת
שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה שָׂדְךָ לֹא תִזְרָע וְכַרְמְךָ
5 לֹא תִזְמֹר: אֶת סְפִיחַ קְצִירֲךָ לֹא תִקְצוֹר וְאֶת עִנְּבֵי נְזִירֶךָ לֹא
תִבְצֹר שְׁנַת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ: וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם
6 לְאָכְלָה לְךָ וְלַעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ וְלִשְׂכִירְךָ וּלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים
7 עִמָּךְ: וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָל תְּבוּאָתָהּ
8 לֶאֱכֹל: וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים
שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים תֵּשַׁע
9 וְאַרְבָּעִים שָׁנָה: וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אַרְצְכֶם:
10 וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקָרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל
יוֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ
11 אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ: יוֹבֵל הִוא שְׁנַת
12 הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרָעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת סְפִיחֶיהָ
13 וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת נְזִרֶיהָ: כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן
14 הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ
15 אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ: וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד

viuet & tuus Deo à timebis & interrem eris & vtus ea & ea accipias Ne
לָקַח מֵאֵת עֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ אַל תּוֹנוּ אִישׁ
inuicem in & vtus ad ea dabis nō tuis Argentum secum tuus fratet
16 אֶת אָחִיו: בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר הַיֹּבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ
fuit cum qui, vester Deus DOMINVS Ego tuum emum dabis non
17 בְּמִסְפַּר שְׁנֵי תְבוּאֹת הוּא מֹכֵר לָךְ: לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תַּרְבֶּה
18 מִקְנָתוֹ וּלְמַעֵט הַשָּׁנִים תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא
19 מֹכֵר לָךְ: וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי
20 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַעֲשִׂיתֶם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ
21 וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וִישַׁבְתֶּם עַל הָאָרֶץ לָבֶטַח: וְנָתְנָה הָאָרֶץ
22 פִּרְיָהּ וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח עָלֶיהָ: וְכִי תֹאמְרוּ
מַה נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסֹף אֶת
23 תְּבוּאָתֵנוּ: וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת
24 אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וְזָרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת
וַאֲכַלְתֶּם מִן הַתְּבוּאָה יָשָׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁעִת עַד בּוֹא
25 תְּבוּאָתָהּ תֹּאכַל יָשָׁן: וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִתֻת כִּי לִי הָאָרֶץ כִּי
26 גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי: וּבְכֹל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ
27 לָאָרֶץ: כִּי יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו
28 וְגָאַל אֶת מִמְכַּר אָחִיו: וְאִישׁ כִּי אֵין לוֹ גֹּאֵל וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ
וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ וְחִשַּׁב אֶת שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהֵשִׁיב אֶת
29 הָעֹדֵף לָאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר לוֹ וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ: וְאִם לֹא מָצְאָה יָדוֹ
דֵּי הָשִׁיב לוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל
וְיָצָא בַּיֹּבֵל וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ: וְאִישׁ כִּי יִמְכֹּר בֵּית מוֹשַׁב עִיר
וְהָיְתָה גְאֻלָּתוֹ עַד תֹּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:
31 וְאִם לֹא נִגְאַל עַד מְלֹאת לוֹ שָׁנָה תְּמֵימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר לֹא
חוֹמָה לוֹ בַּצֻּר לִצְמִתֻת לַקֹּנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיֹּבֵל:
32 וּבָתֵּי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם חוֹמָה סָבִיב עַל שְׂדֵה אֲחֻזַּת
33 אָרֶץ גְּאֻלָּה תִּהְיֶה לָהֶם וּבַיֹּבֵל יֵצֵאוּ: וַאֲשֶׁר לַלְוִיִּם גְּאֻלַּת
בָּתֵּי עִיר אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאִם יִמְכֹּר מִגְרַשׁ
עָרֵי אֲחֻזָּתָם כִּי גְאֻלַּת עוֹלָם הִוא לָהֶם: וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ
וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשָׁב וָחַי עִמָּךְ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnes super Ex
ſcindet non suus vestes & ,iudabit non ſuis caput
12 ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם ׃ ועל כל־
non ſuis matre in & ,ſuo patre In ,ingredietur non mortui animas Super
מת לא יבא נפשת במתו לאביו ולאמו לא
ſanctuariis pollunt neque ,egredietur nō ſanctuario de Et ,ſe coinquinabit
יטמא ומן־המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש
.DOMINVS Ego ,eu ſuper ſui Dei unctionis oleū rerum quia ,ſui Dei diadema
אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יהוה ׃
,propriam& &c ,Viduam ,accipies eum coniungendo in mulierē ipſe Et
13 ואלמנה וגרושה וחללה זונה את־אלה לא יקח כי אם־בתולה
virginem quminimo ,accipiet non iſtis intercericem ,prophanam & virginitate
14 מעמיו אשה בתולים יקח ׃ ולא יחלל זרעו
ſuum ſemen prophanabit non Et .mulierem accipiet ſuis populis & coramiudabit
בעמיו כי אני יהוה מקדשו ׃ וידבר
est locutus Et .eum ſanctificans DOMINVS ego quia ſuis populis
15 יהוה אל־משה לאמר ׃ דבר אל־אהרן לאמר
.dicendo Aharon ad Loquere .dicendo Moſeh ad DOMINVS
16 איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא
non ,murmura eo in foeritˢ eni ,ſuis generationibus in tuis ſemine de Vir
יקרב להקריב לחם אלהיו ׃ כי כל־איש אשר־בו
ex in eni ,ſit omnis Quia .ſui Dei panem ſuorum ad accedet offerendum
17 מום לא יקרב איש עור או פסח או חרם או
vel ,pulsum luminis vel ,claudus vel ,cecus Vir accedet non ,macula
18 שרוע ׃ או איש אשר־יהיה בו שבר רגל או שבר יד ׃
vel ,manus fractio vel ,pedis fractio ex in facies cui vir Vel ,erassum mōſtruoſus
19 גבן או דק או תבלל בעינו או גרב או
vel ,ſcabies vel ,ſuo oculo in albugine vel ,ſumen vel ,gibboſus Vel ,lippus
20 יבלת או מרוח אשך ׃ כל־איש אשר־בו מום
,macula ex in cui vir Omnis ,teſticulo eunuchus vel ,perpetua ſcabies ex macula
21 לא יקרב איש מזרע אהרן הכהן יקרב להקריב
ſpiritibus ſuis in ſuper quasi ad accedet nō ,ſacerdotis Aharon ſemine & vel
את־אשי יהוה מום בו לא יקרב לחם אלהיו ׃
ſacrificia appropinquare ad accedet non ſui Dei panem ,ex in macula
22 מלחם אלהיו מקדשים ומן־הקדשים יאכל
.comedet ſanctificatis & de ,ſanctificatum ſanctificatis de ,ſui Dei Panem
23 רק אל־הפרכת לא יבא ואל־המזבח לא יגש
accedet non altare ad & ,ingredi erit non velum ad Verumtamen
כי מום בו ולא יחלל את מקדשי כי אני יהוה
DOMINVS ego quia ,mea ſanctuaria polluet nō & ,eo in macula quia
24 מקדשם ׃ וידבר משה אל־אהרן ואל־בניו ואל
ad & ,eius filios ad &c ,Aharon ad Moſeh eſt locutus Et ,eos ſanctificās et
כל־בני ישראל ׃
Iſrael filios omnes

CAP. XXII. כב

1 ; dicendo Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
2 וידבר יהוה אל־משה לאמר ׃ דבר אל־אהרן
filiorū ſanctitatibus à ſeparētur & ,eā filios ad & ,Aharon ad Loquere
ואל־בניו וינזרו מקדשי בני ישראל אשר־הם מקדשים
,ſanctificantis ipſe que ,mea ſanctitatis nomen polluant oñ & ,Iſrael in his quæ
לי ואני יהוה ׃ אמר אלהם לדרתיכם כל־איש
quas ſanctificationes ad veſtro feminæ omni ex accedētis qui vir omnis
אשר יקרב מכל־זרעכם אל־הקדשים אשר
,ea ſuper eeus immūdicia & ,DOMINO Iſrael filij ſanctificauerint vt
יקדישו בני ישראל ליהוה וטמאתו עליו
,DOMINVS Ego .meis faciebus à ipſa anima excideturˢ &
ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני יהוה ׃
,manus vel ,pes ſuper ipſe & Aharon ſemine è ex Ve
4 איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב
omne e tangens Et .ſe mundet quo vsque comedet non ſanctitatibus ex
בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנוגע בכל־
,ſemina vel anima immundū effuſio
טמאת נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע ׃
ex ſit immundus quo reptile omne in tetigerit qui vir Vel
5 או איש אשר יגע בכל־שרץ אשר יטמא לו
,eius immunditiam ormem ad ,vt ſit immundus quo ,hominem vel
או באדם אשר יטמא לו לכל טמאתו ׃
non & ,veſpera ad vſq; erit immūdus & ,illud in tetigerit quæ Anima
6 נפש אשר תגע בו ושמאה עד־הערב ולא
aquis in ſuam carnem lauabit ſanctificationibus de comedet
יאכל מן־הקדשים כי אם־רחץ בשרו במים ׃
ſanctificationibus de comedet ,ſolis ingrediens Et
7 וכבא השמש וטהר ואחר יאכל מן־הקדשים

holocauſtū odoris ignisᵏ, eorū libamina & ,eorū munus & ,DOMINO eſtᵐ ſimſo erunt
יהיו עלה ליהוה מנחתם ונסכיהם אשה ריח
,ſacrarum in* ventus ,capratum hircum facietis Et .DOMINO quietis
8 ניחח ליהוה ׃ ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת
.peccato & ,cloauibi Ex .pacificorum ſacrificium in anni ſilius† agnus duos &
ושני כבשים בני שנה תמימם יהיו לעלה ׃
DOMINI facies ad* elevationem primitiarum panes ſuper† eos .facerdos
9 והכהן את־אתם על־לחם התנופה לפני יהוה
,facerdoti DOMINO erunt Sanctitas agnus duobus ſuper
על־שני כבשים קדש יהיו ליהוה לכהן ׃
vobis erit ſanctitatis Conuocatio .Iuiim diei corpus in vocabitis* Et
10 והקרבתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם
eiuudē diem hunc.
כל־מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל־
Omne op ſeruile
11 מושבתיכם ׃ וספרתם לכם ממחרת השבת
,conſtis in ſeruili* Statutum .facietis non ſeruitia ſanctificum Omnem*
מיום הביאכם את־עמר התנופה שבע שבתות
messem eas mecum in* Et .veſtris generationibus in veſtris habitaculis
12 תמימת תהיינה ׃ עד ממחרת השבת השביעית
perpetuum erit
תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה
13 ליהוה ׃ מושבתיכם תביאו לחם תנופה שתים
,ſeptima die in & ,ceſſatio ſeptima die in
שני עשרנים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים
14 ליהוה ׃ ולחם ולקלי וכרמל לא תאכלו עד־עצם
,ſicut panibus
היום הזה עד הביאכם את־קרבן אלהיכם חקת עולם
,veſtris habitaculis in veſtris generationibus in
15 לדרתיכם בכל מושבתיכם ׃ וספרתם לכם
Septem .facietis ſanctificationis conuocatio primo die in
ממחרת השבת מיום הביאכם את־עמר התנופה
16 שבע שבתות תמימת תהיינה ׃ עד ממחרת
Septem .eleuationis Homer eas adhuc* die à ,ſeptimi ſabbati
השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם
17 מנחה חדשה ׃ ממושבתיכם תביאו לחם תנופה
Duo .eleuationis panē adducetis veſtris habitaculis Et
שתים שני עשרנים סלת תהיינה חמץ תאפינה
18 בכורים ליהוה ׃ והקרבתם על־הלחם שבעת כבשים
agnos ſeptem .panis ſuper ſacietis appropinquare Et
תמימם בני שנה ופר בן־בקר אחד ואילם שנים
,duo arietes & ,vnus bouis filius inuenes Et
יהיו עלה ליהוה ומנחתם ונסכיהם אשה ריח
,ſacrificium & ,munus eorū libamina & ,DOMINO oblatio
19 ניחח ליהוה ׃ ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת
.peccato & ,cloauibi Ex .pacificorum ſacrificium in anni ſilius† agnus duos &
ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים ׃ והניף
20 הכהן אתם על לחם הבכרים תנופה לפני יהוה
,facerdoti DOMINO erunt Sanctitas agnus duobus ſuper
על־שני כבשים קדש יהיו ליהוה לכהן ׃
vobis erit ſanctitatis Conuocatio .Iuiim diei corpus in vocabitis* Et
21 וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם
eiuudē diem hunc.
כל־מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל־
Omne op ſeruile
מושבתיכם לדרתיכם ׃ וכקצרכם את־קציר
† perpetuum erit
22 ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך
messem eas mecum in* Et .veſtris generationibus in veſtris habitaculis
לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה אלהיכם ׃
.dicendo ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et .veſtri Deus
23 וידבר יהוה אל־משה לאמר ׃ דבר אל־בני
mensis vius in ſeptimo menſe In ,dicendo ,Iſrael filios ad Loquere
ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש
24 יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש ׃
,ſanctitatis conuocatio ,veneficiorum* memoriale ,ſequies vobis erit
כל־מלאכת עבדה לא תעשו והקרבתם אשה
25 ליהוה ׃ וידבר יהוה אל־משה לאמר ׃ אך
.dicendo ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et .DOMINO
בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא
,ipſe expiationum dies huius ſeptimi menſis decimo in Verumtamen
מקרא קדש יהיה לכם ועניתם את־נפשתיכם
,veſtras animas affligetis & ,vobis erit ſanctitatis Conuocatio
והקרבתם אשה ליהוה ׃ וכל־מלאכה לא תעשו
vos ſuper expiandum ad ,ipſe expiationis dies quia ,Iuiim diei corpore in†
בעצם היום הזה כי יום כפרים הוא לכפר עליכם
,ſuum Deo veſtro ,DOMINI facies ad* ,ſuper Dei DOMINI ſacies ad
לפני יהוה אלהיכם ׃ כי כל־הנפש אשר לא
,iuis populis è excidetur & ,iſtius diei corpore in fuerit afflicta
תעצב בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה ׃
omne opus eodemmet die iſto, ,Iſtius diei corpore in ſanctitatem omnem faceretis quæ anima omnis Et
† è medio* Omne op* ſuorum populi in exibit qui plain animam faciam perdere &
וכל־מלאכה לא תעשו חקת עולם לדרתיכם
* perpetuum ſuis generationibus in veſtris habitaculis
בכל מושבתיכם ׃ שבת שבתון היא לכם
eſt
ועניתם את־נפשתיכם בתשעה לחדש בערב
† in
מערב עד־ערב תשבתו שבתכם ׃ וידבר
tabernaculorum erit
יהוה אל־משה לאמר ׃ אך בחמשה עשר יום לחדש
,dicendo ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et .veſtrum ſabbathū
השביעי הזה חג הסכות שבעת ימים ליהוה ׃
DOMINO diebus ſeptem .ingrediemini* tabernaculorum ſolemnitas ,huius ſeptimi
ביום הראשון מקרא קדש כל־מלאכת עבדה לא
,ſacrificia appropinquare* diebus Septem .facietis .DOMINO ignitionem
תעשו ׃ שבעת ימים תקריבו אשה ליהוה
offeretis & :vobis erit ſanctitatis conuocatio octauo die in
ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם
facietis non ſeruitia ſuſtinere Omnē ipſa Reteritis .DOMINO ignitionē
אשה ליהוה עצרת הוא כל־מלאכת עבדה לא תעשו׃
Conuocationes ex vocabitis quæ* .DOMINI conuentus Iſti
אלת מועדי יהוה אשר־תקראו אתם מקראי
,manus & ,ſacrificia* .DOMINO ignitionem ſacrificium accedetis ad ,ſanctitatis
קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה
,ſua ſacris diei verbum ſuper ,libamina & ,ſacrificium
זבח ונסכים דבר־יום ביומו ׃ מלבד שבתת
præter & ,veſtra vota olā præter & ,veſtra dona præter & ,DOMINI
יהוה ומלבד מתנתיכם ומלבד כל־נדריכם ומלבד
,DOMINO dabitis* quæ veſtra ſpontanea omnia
כל־נדבתיכם אשר תתנו ליהוה ׃
tributis

Universidad de Deusto
Biblioteca

mulier Et .eo in te polluendū ad ,cuti eōcubitū dabis non animali omni in Et
.hos Confusio .et accumbent dum ad ,animalis facies ad ftabit non
se polluerunt his omnibus in Quia .his omnibus in polluamini Ne
,terra se polluit Et .vestris faciebus à euomit ego quas ,gentes
,suos habitatores terra euomuit & ,eam super ei' iniquitate visitaui &
faceris non & ,mea iudicia & ,mea statuta vos custodietis Et
peregrinus peregrinus & ,indigena ,ftis abominationibus omnibus ex
homines fecerunt illas abominationes omnes Quia .vestri medio in
terra euomat non Et .terra se polluit & .vos ante qui terræ
quæ ,gentem euomuit quemadmodum ,eam vos contaminando in ,vos
abominationib' similibus ex fecerit qui omnis Quia .vos ante
,sui populi interiori ex facientes animæ exidenetur & ,ftis
,abominationū ftatutis à faciendum nō ad ,meam custodiā custodietis Et
DOMINVS Ego .eis in vos polluatis ne qui ,vestras faciet ad fiunt facta quæ
.vester Deus

CAP. XIX. יט

dicendo Mosēh ad DOMINVS est locutus Et
Sanctī .eos ad dices & ,Israel filiorum eorum oēm ad Loquere
suā matrem Vir .vester Deus DOMINVS ego ,sanctus quia ,eritis
DOMINVS ego .seruabitis meas ceremonias & .itineris tui pattem &
non fusionis deos & ,inutiles ad ,reficiam Ne .vester Deus
sacrificaueritis eum Et
.sibi placabilē .vestrum voluntati ad ,DOMINO pacificorum sacrificium
,die ad vigi. residuā Et .crastino die ,comedetur vos sanctificauit' die Et
die in sacrificii comestum comedēdo si Et ,comburetur igne in ,tertium
sanctificauit' ,illud contemnens Et .acceptabitur non ,illud .tertio
anima excidetur & .populus DOMINI sanctuarium quia ,portabit
non ,vestræ terræ messem .vos metendo in Et
colliges non tue messis ,spicilegia & .metēdo tui agri angulum ,ofcissionibus
,effutiet .colliges non tue vineæ granum & .extremitas non tuæ vineæ Et
.vester Deus DOMINVS Ego .eis relinquet peregrino &
.proximū in quisq. ,fraudabitis non & .negabitis nō & .furabimini Nō
,falsari .et ipsi am in meo nomine in .iurabitis non Et
.vester Deus DOMINVS Ego .mi Dei
.mane vigilate terram .mercenarij opus pernoctabit Non
.tuo Deo à timebis sed .coram cęco
,non .iudicio in iniquitatem facietis Non .DOMINVS Ego
,proximi iudicabis iustitia in .magni faties deambabis' neq. .timebis faciem

vt polluas te
cum
ante animal,
vt coeas cum
ea. Turpitudo est.
בלל
קוא
חקק
עשׂה
גור
קוא
פנה
medio
vt nō faciatis
חקק
ante vos,
פנה
sum
Vnusquisq;
היה
sabbatha
mea
ירא
verearis vos
Idola,
fusiles
פנה
secundū beneplacitum
רצה
qua sanctificauerit
in
יחד
prophanum etic.
placebit.
Qui verò comederit illud, pœnam iniquitatis
suæ
עון
Cum aureos
mrsfluentis
fiuios
ספיח remanentes
פאה
vineæ tuæ
nō colliges
racemos
baccas
pauperi
mentiemini
ענה
mendacium,
neq; pollues
vim inferes
proximo tuo,
רעה
apud te
לון
coram cęco
suscipies fa-
ciē pauperis,
honorabis
faciem

à medio
tui patris sororis & ,tuę matris sororis nuditatē Et .sui populi interiori ex
propinquam .portabunt ,suam ,eum ,ftatum & ,nuditatē sui ,eandem quia ,dilectoperies non
pœnā int-
quitatis tuæ
עון
vxore fo-
ris patris sui
חוד
orbari
fœditas est.
ערה
orbati
נדה
custodietis Et .erunt ,filios ,alios ,sui & ,tuę ,sui fratris Nuditatē
נגה
contaminabit ea in ,viro fuit non quæ ,eam ad propinqua?
קרוב
el,
חלל
non sui barbæ angulum & ,suo capite in caluitiū decaluabūt Non
שׂיח
ofcisio
פאה
oblationes
iguitas
אשׁ
retum essā
offerunt,
idro
sanctū.
לקח
est ,eā
offert.
חלל
contaminet,
נגה
maior

,inciſionem incident non ,sua carne in & ,radent
.DOMINI ignitum quia ,sui Dei nomen polluent nō & ,suo Deo
Mulierem .sanctitas' erunt & ,facient .sepropinquare ipsi' ,sui Dei .panem
non suo viro à repudiatam mulierem & ,capiet non prophanā & ,meretricē
.populis à vos fecit ę separare qui ,vester Deus
.eos in sanctus ego quia ,sibi .eis sanctificabitis Et Deo ipse sanctus quia ,sacrificent
.vester Deus DOMINVS ego .sanctificans vos
.vos sanctificans DOMINVS
.combureturq; igne in ,patrem ipsa filiam patrem & ,fornicari
.eius caput super est effusum cui' ,sui fratris' pro magnus sacerdos Et
.vestes indumentum ad ,sua in manū implesit & ,unctionis oleum

filios sacerdotes ad Die .Mosēh ad DOMINVS dixit Et
Super .suis populus in se cōtaminabit nō animam In .eos ad dices & ,Aharon
Sed super
,sibi ,super
à super
.suo patre in & ,sua matre in ,eam ad propinquo ,sua carne in Q.nnmo
.virgine sua sorore in Et .suo fratre in & ,sua filia in & ,suo filio in &
.contaminabitur ea in ,viro fuit non quæ ,eam ad propinqua?
quæ est
el,
.se polluendum ad sui populus in dominos se contaminabit Non
non sui barbæ angulum & ,suo capite in caluitiū decaluabūt Non
.erunt Sancti
.DOMINI ignitum quia ,sui Dei nomen polluent nō & ,suo Deo
Mulierem .sanctitas' erunt & ,facient .sepropinquare ipsi' ,sui Dei .panem
non suo viro à repudiatam mulierem & ,capiet non prophanā & ,meretricē
.populis à vos fecit ę separare qui ,vester Deus
.eos sanctus ego quia ,sibi .eis sanctificabitis Et Deo ipse sanctus quia ,sacrificent
.vester Deus DOMINVS ego .sanctificans vos
.vos sanctificans DOMINVS
.combureturq; igne in ,patrem ipsa filiam patrem & ,fornicari
.eius caput super est effusum cui' ,sui fratris' pro magnus sacerdos Et
.vestes indumentum ad ,sua in manū implesit & ,unctionis oleum
sanguis
אתם דמיהם בם׃

CAP. XXI. נא

filios sacerdotes ad Die .Mosēh ad DOMINVS dixit Et
Super .suis populus in se cōtaminabit nō animam In .eos ad dices & ,Aharon
Sed super
,sibi ,super
à super
.suo patre in & ,sua matre in ,eam ad propinquo ,sua carne in Q.nnmo
.virgine sua sorore in Et .suo fratre in & ,sua filia in & ,suo filio in &
.contaminabitur ea in ,viro fuit non quæ ,eam ad propinqua?
quæ est
el,
.se polluendum ad sui populus in dominos se contaminabit Non
non sui barbæ angulum & ,suo capite in caluitiū decaluabūt Non
.erunt Sancti
.DOMINI ignitum quia ,sui Dei nomen polluent nō & ,suo Deo
Mulierem .sanctitas' erunt & ,facient .sepropinquare ipsi' ,sui Dei .panem
non suo viro à repudiatam mulierem & ,capiet non prophanā & ,meretricē
.populis à vos fecit ę separare qui ,vester Deus
.eos sanctus ego quia ,sibi .eis sanctificabitis Et Deo ipse sanctus quia ,sacrificent
.vester Deus DOMINVS ego .sanctificans vos
.vos sanctificans DOMINVS
.combureturq; igne in ,patrem ipsa filiam patrem & ,fornicari
.eius caput super est effusum cui' ,sui fratris' pro magnus sacerdos Et
.vestes indumentum ad ,sua in manū implesit & ,unctionis oleum
שמן משחתו ומלא את ידו׃ ולבשׁ את הבגדים את

dicendo Mosēh ad DOMINVS est locutus Et
de & ,Israel filiis de .eis Vir .dices ,Israel filios ad Et
Molech ipsi suo semine de dederit qui ,Israel in ,peregrinus peregrinus
,lapide in eum lapident terræ Populus .morietur morte suo
interiori ex' eum faciā succedere & ,ipsum vitiū in mea faciet .dabo' ego &
abscōdendo si Et .mee ,sanctuarii nomen polluendum ad & ,meū ,sanctificatū
ipsā .dabo in ,illo vtro à suos oculos terræ populus abscōdentes
eorū Sanguines .ipsi ambo morietur morte suo ,sui patris vxore cum
.eos in eorum Sanguines .morietur morte suo ,sui ,sui fœminæ cum
fecerunt abominatione mulieris cōcubitibus masculo cum
.eos in eorum Sanguines .morietur morte suo ,sui ,sui fœminæ cum
.eos in eorum Sanguines .fecerunt Cōcubitibus ,sui masculo cum
.eos in eorum Sanguines .morietur morte suo ,sui ,sui fœminæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

octauo die in Et ,mundabitur postea &
וְלָקַח c
שְׁנֵי
הוֹר d
ecclesiæ.
וְעָשָׂה
יַעַר f
pro peccato
laterũ ho-
locaustũm.
וְכִפֶּר
filios separabitis Et
פָּנָה g
גֹּרָל h
וְהִקְרִיב
מוּם i
propter im-
mundities
וְשִׁלַּח
מִחֲנֹת k
וְכִפֶּר
וְנָתַן
עֵז m
וְהִקְרִיב
וְעָשָׂה
וְכִפֶּר
וְהִשְׁאִיר
וְכִפֶּר
וְנָתַן
וְכִפֶּר
וְיָצָא
וְכִפֶּר
וְנָתַן
וְכִפֶּר
וְהִשְׁאִיר

Universidad de Deusto
Biblioteca

vase in vnum passerem mactabit &, Gcerdos præcipiet Et
5 כְּלִי׃ וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־
& , eam capiet vnum Passerem
6 הַחַיִּים׃ יקח vivas aquas super ista
שלח
tinget &, hyssopum &, vermiculi coccum & , cedri lignum cedrinum
7 וְאֶת־הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאַרְזוְאֶת־שְׁנִי תּוֹלַעַת וְאֶת־אֵזוֹב וְטָבַל אוֹתָם
vincetes aquas super mactati passeris sanguine in vnum passerem &
8 וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחֻטָה עַל־הַמַּיִם הַחַיִּים׃
, eū mundabit &: vicibus septem lepra à mundandum super asperget Et mundandū
9 וְהִזָּה עַל־הַמִּטַּהֵר מִן־הַצָּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ
mundandus Et agri facies super vnum passerem dimittet & mundandus
10 וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה עַל־ פְּנֵי הַשָּׂדֶה׃ וְכִבֶּס הַמִּטַּהֵר
, se purificabit &, aquis ſe lauabit &, ſuū pilū oēm rader & , ſua veſtimēta
אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר
ſuū tabernaculū extra ab habitatiõe &, expiamentū ad ingredietur poſtea & caſtra
וְאַחַר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ
ſuū pilū omnem radet ſeptimo die in erit Et diebus ſeptem
11 שִׁבְעַת יָמִים׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ
omnẽ & ſuoto oculoru eximitio & ſuam barbam & ſuum caput ſupercilia
12 גַּבֹּתוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זְקַנּוֹ וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־
, aquis in ſua carnem lauabit & ſua veſtimẽta lauabit &: rader ſuū pilū immaculatos
שְׂעָרוֹ יְגַלַּח וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם
integros agnos duos capiet octauo die in Et de purificabit & ſanctificabit &
13 וְטָהֵר׃ וְהֵבִיא הַשְּׁמִינִי כְּבָשִׂים שְׁנֵי תְמִימִים וְכִבְשָׂה
familiæ decimas ſexta & , mixtum ſui anni ſiliam ? vnam agnam & maculatam,
בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
, oleū vnum log & , oleo cum confuſum manu ſi mundantem ? veram: mundans facerdos ſtatuet Et ſextantium
14 מִנְחָה בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן וְלוֹג אֶחָד שָׁמֶן׃
, ea & ſe mundantem ? veram: mundans facerdos ſtatuet Et ſextantium
15 וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֶת־הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם
facerdos capiet Et , remouebit tabernaculi oſtium? DOMINI facies ad? coram Dño
16 לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־ ad
לִפְנֵי יְהוָה׃ ecclesiæ.
הַלֹּג מִן־הַשָּׁמֶן וְהִזָּה הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֶת־
oleū ſextantium & , delibuit agnum Gcerdos capiet Et
17 אֶצְבָּעוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה׃
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־
, ſe mundandus auris cartilagine ſuper dextræ
18 תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית
ſiniſtram faterdotis volã ſuper facerdos fundet oleo de Et
19 עַל־דַּם הָאָשָׁם׃ וְהִזָּה הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר
, ſe purificãdo, ſuũ delictũ, ſuã oblationẽ pro delictõ
עַל־כַּפּוֹ עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן
, ſe purificabit &, aquis ſe lauabit & ſuũ pilũ oẽm rader & , ſua veſtimẽta
20 לִפְנֵי יְהוָה׃ וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הַחַטָּאת וְכִפֶּר
ſuũ tabernaculi extra ab habitatiõe &, expiamentũ ad ingredietur poſtea & caſtra
עַל־הַמִּטַּהֵר מִטֻּמְאָתוֹ וְאַחַר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה׃
ſuũ pilũ omnem radet ſeptimo die in erit Et diebus ſeptem
21 וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ
omnẽ & ſuoto oculoru eximitio & ſuam barbam & ſuum caput ſupercilia
וְכִפֶּר עָלָיו וְטָהֵר׃ וְאִם־דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ
, aquis in ſua carnem lauabit & ſua veſtimẽta lauabit &: rader ſuũ pilũ immaculatos
מַשֶּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אָשָׁם לִתְנוּפָה לְכַפֵּר
integros agnos duos capiet octauo die in Et de purificabit & ſanctificabit &
עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בַּשָּׁמֶן וְלוֹג שָׁמֶן׃
familiæ decimas ſexta & , mixtum ſui anni ſiliam ? vnam agnam & maculatam,
22 וּשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ
, oleū vnum log & , oleo cum confuſum manu ſi mundantem ? veram: mundans facerdos ſtatuet Et ſextantium
23 וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה׃ וְהֵבִיא אֹתָם
, ea & ſe mundantem ? veram: mundans facerdos ſtatuet Et ſextantium
בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטָהֳרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח
facerdos capiet Et , remouebit tabernaculi oſtium? DOMINI facies ad? coram Dño
24 אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ
ecclesiæ. ad
הָאָשָׁם וְאֶת־לוֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם הַכֹּהֵן
, eius manus offerẽtis cuius, lepræ: tollus in eū ? Ita
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃ וְשָׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאָשָׁם
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן עַל־תְּנוּךְ
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃ וְלָקַח הַכֹּהֵן מִן־
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
26 הַשֶּׁמֶן וְיָצַק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית׃
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
27 וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
כַּפּוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה׃
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
28 וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן יָדוֹ
ſuper & , dexteræ eius manus pollicem ſuper & , dexteræ ſe mundantis auris
הַיְמָנִית וְעַל־בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם
delicti ſanguinis loco ſuper, dexteri eius pedis pollicem
דַּם הָאָשָׁם׃ וְיִתְרַת הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף
ſuper delicti facerdotis volã ſuper ? quod oleo de reſiduum Et
29 הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר לְכַפֵּר עָלָיו
DOMINI facies ad? eum ſuper expiando ad, ſe mundãdi caput
לִפְנֵי יְהוָה׃ columbæ filius de vel, turturibus de vnum facies Et
30 וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־ הַתֹּרִים אוֹ מִן־
, eius manus attigerit Quod ziturmanet attigit quibus ex
31 בְּנֵי הַיּוֹנָה אֵת אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ׃ אֵת אֲשֶׁר־
explabitos & , delictum ? vnum
הָאֶחָד חַטָּאת וְאֵת הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה
DOMINI facies ad ſe mundandi ſuper facerdos
וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל־הַמִּטַּהֵר לִפְנֵי יְהוָה׃
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
32 זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נֶגַע צָרָעַת אֲשֶׁר לֹא־תַשִּׂיג יָדוֹ
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
בְּטָהֳרָתוֹ׃ ס
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
33 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
34 כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
לַאֲחֻזָּתְכֶם וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
35 אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם׃ וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבָּיִת וְהִגִּיד
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
לַכֹּהֵן לֵאמֹר כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבָּיִת׃
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
36 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּפִנּוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטֶרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
בַּבָּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
37 הַבָּיִת׃ וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
בְּקִירֹת הַבַּיִת שְׂקַעֻרֹרֹת יְרַקְרַקֹּת אוֹ אֲדַמְדַּמֹּת
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
38 וּמַרְאֵיהֶן שָׁפֵל מִן־הַקִּיר׃ וְיָצָא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
אֶל־פֶּתַח הַבָּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
39 יָמִים׃ וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
וְהִנֵּה פָשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת׃
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
40 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְחִלְּצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֵן
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
הַנֶּגַע וְהִשְׁלִכוּ אֹתָן אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
41 מָקוֹם טָמֵא׃ וְאֶת־הַבַּיִת יַקְצִעַ מִבַּיִת סָבִיב
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
וְשָׁפְכוּ אֶת־הֶעָפָר אֲשֶׁר הִקְצוּ אֶל־מִחוּץ לָעִיר
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
42 אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃ וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וְהֵבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפָר
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
אַחֵר יָקַח וְטָח אֶת־הַבָּיִת׃
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
43 וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֲרֵי חִלַּץ אֶת־
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הָרֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
44 הָטְחַ אֶת־הַבָּיִת׃ וּבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
פָּשָׂה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
בַּבַּיִת טָמֵא הוּא׃
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
45 וְנָתַץ אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֵצָיו וְאֵת כָּל־עֲפַר הַבָּיִת וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
לָעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא׃
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
46 וְהַבָּא אֶל־הַבַּיִת כָּל־ יָמֵי הִסְגִּיר אֹתוֹ יִטְמָא עַד־
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
47 הָעָרֶב׃ וְהַשֹּׁכֵב בַּבַּיִת יְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאֹכֵל בַּבַּיִת
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
יְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו׃
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
48 וְאִם־בֹּא יָבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְלֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטַּח אֶת־הַבַּיִת וְטִהַר הַכֹּהֵן
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנָּגַע׃
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
49 וְלָקַח לְחַטֵּא אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפֳּרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזוֹב׃
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
50 וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי חֶרֶשׂ עַל־מַיִם חַיִּים׃
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
51 וְלָקַח אֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־הָאֵזוֹב וְאֶת־שְׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחֻטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים׃
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
52 וְחִטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפּוֹר וּבַמַּיִם הַחַיִּים
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז וּבָאֵזוֹב וּבִשְׁנִי
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
53 הַתּוֹלַעַת׃ וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
וְכִפֶּר עַל־הַבַּיִת וְטָהֵר׃ ס
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
54 זֹאת הַתּוֹרָה לְכֹל נֶגַע הַצָּרַעַת וְלַנָּתֶק׃
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
55 וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת׃
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
56 וּלְשְׂאֵת וְלִסְפַחַת וְלַבֶּהָרֶת׃
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?
57 לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהֹר זֹאת תּוֹרַת הַצָּרָעַת׃
, ſe mundandis auris cartilagine ſuper dextræ
, dexteri eius pedis pollicem ſuper & , dexteræ eius manus
ſiniſtram facerdotis volã ſuper fundet & , oleo de Et
, ſuper quod oleo de dexteru ſuo digito in facerdos ſpargẽtque
DOMINI facies ad ſanguinẽ ?

Universidad de Deusto
Biblioteca

reptili omni in vestras animas
43 אַל־תְּשַׁקְּצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ
ego Quia ...ea in eis immundi & ...eis in vos polluetis reptiles: reptante nec coinqui-
44 הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם׃ כִּי
quia ...sancti estis & ...vos sanctificabitis & ...vestet Deus DOMINVS
45 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי
...sanctus sum. ...reptili omni in vestras animas polluetis nos et. ...ego sanctus sum.
46 קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ
quod reptat vos facietis abscendere DOMINVS ego Quia ...terram super
47 עַל־הָאָרֶץ׃ כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה
quia ...sancti estis & Deum in vobis ...resurgendum ad, Aegypti terra & vt sim
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי
...aming omnis &, volueris & ...animalis lex † Hæc ...ego sanctus sum.
46 קָדוֹשׁ אָנִי׃ זֹאת ׀ תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכֹל נֶפֶשׁ
...terram super reptante animæ omni in & ...aquis in prolifetis, viuentis
47 הָרֹמֶשֶׂת בַּמָּיִם וּלְכֹל נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ׃
...viuentes inter & ...immunda inter discernendis ad & bestiam
לְהַבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵאָה וּבֵין הַטָּהֹר וּבֵין הַחַיָּה
...consideret non quæ ...animam inter & ...comedit ...quæ bestiam
48 הַנֵּאֲכָלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל׃

CAP. XII. ב

...dicendo Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
...feminis ...ris ...eris ...cum Mulier: dicendo, Iſraël filiis ad Loquere
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי
...separatiõis dies Seruidi, diebus ſepte eris immũdis & ...mulieris peperetis &
תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת
...circumcidetur octauo die in Et ...eris immunda, fui menſtrui
3 יוֹם נִדָּתָהּ יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃ וְיוֹם
...manebit, diebus tribus & ...diebus triginta Et ...eius preputi caro
4 הַשְּׁלִשִׁים וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב
...ſanctuarium ad & ...ranget, non ſanctimã omnẽ in, purificatiõis ſanguinolẽ
בִּדְמֵי טָהֳרָהּ בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ
...fœminam ſi Et ...eius purificationis dies ...complendum ad ...ſeptem, vehet non donec com-
5 לֹא תָבוֹא עַד־מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ׃ וְאִם־נְקֵבָה
...ſexaginta & ...diæ ſeparationis & ...ſexta duab ...heidomadis ...eris immũda ea, peperierit
תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים
...purificationis ...ſanguinolẽ ſuæ manebit diebus ſex &, diebus in ſanguine
6 יוֹם וְשִׁשֶּׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דָּמֶי טָהֳרָהּ׃
...agnum adducet ...filiæ vel, filio ſui purificationis dies ...complendi in Et
וּבִמְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ
...ad ...pectoris ad ...tum ...um vel columbæ filiũ & ...ſeruientem in ſui ...filiæ &
7 בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹ תֹר לְחַטָּאת אֶל־
...ſacerdotem ad ...tumorum ...tabernaculi oſtium
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן׃

CAP. XIII. ג

...dicendo ,Aharon ad & ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃
vel ,inharuerit vel ,tumor eius carnis ...ente in fuerit eius Homo
2 אָדָם כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ ׀ שְׂאֵת אֹ־ ...ad adducetur & ...lepræ tactum in ſeſe carnis ...cure in ...ſacerdos
סַפַּחַת אוֹ בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע
...facerdotibus eius filius e ...vnum ad vel ,ſacerdotẽ Aharõ
3 צָרָעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים׃
...verſus fuerit tacta in pũ Et ...carnis cute in tactum ...facerdos videbit Et
4 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע הָפַךְ
...ipſe lepræ ...tactus ,eius carnis cute ...pra profundio plagæ aſpectus &, ...allum
לָבָן וּמַרְאֵה הַנֶּגַע עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא
...lanam in ...ſacerdos videbit Et ...eius plaga ...ſe ...ſacerdos ...cure in ...tactum
וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמֵּא אֹתוֹ׃ וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
5 הִוא בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ וְעָמֹק אֵין מַרְאֶהָ מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרָהּ
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
לֹא־הָפַךְ לָבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
6 יָמִים׃ וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִנֵּה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
7 הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
בַּיּוֹם הַשְּׁבִעִי שֵׁנִית וְהִנֵּה כָהָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׂה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הַנֶּגַע בָּעוֹר וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן מִסַּפַּחַת הִוא
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
8 וְכִבַּס בְּגָדָיו וְטָהֵר׃ וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הַסַּפַּחַת בָּעוֹר אַחֲרֵי הֵרָאֹתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטָהֳרָתוֹ
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
9 נִרְאָה שֵׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָּשְׂתָה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הַסַּפַּחַת בָּעוֹר וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן צָרַעַת הִוא׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
10 נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם ׀ וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה ׀ שְׂאֵת לְבָנָה בָּעוֹר וְהִוא הָפְכָה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
11 שֵׂעָר לָבָן וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי בְּשִׂאֵת׃ צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמֵּא הַכֹּהֵן לֹא יַסְגִּירֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
12 וְאִם־פָּרֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בָּעוֹר וְכִסְּתָה הַצָּרַעַת
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מַרְאֵה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
13 עֵינֵי הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְּתָה הַצָּרַעַת אֶת־
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטִהַר אֶת־הַנֶּגַע כֻּלּוֹ הָפַךְ לָבָן טָהוֹר הוּא׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
14 וְיוֹם הֵרָאוֹת בּוֹ חָי יִטְמָא׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
15 וְנִתַּן לְלֶבֶן וְנִבְּא אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
טָמֵא הוּא צָרַעַת הִוא׃ אוֹ כִי־יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
16 וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
17 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ הַנֶּגַע לְלָבָן וְטִהַר
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
18 וּבְכִי־יִהְיֶה בּוֹ בְעֹרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
19 וְהָיָה בִּמְקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בַהֶרֶת לְבָנָה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
וְנִרְאֵת אֶל־הַכֹּהֵן׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
20 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מַרְאֶהָ שָׁפֵל מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרָהּ
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הָפַךְ לָבָן וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע צָרַעַת הִוא בַּשְּׁחִין
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
21 פָּרָחָה׃ וְאִם־יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בָּהּ שֵׂעָר לָבָן
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
וְהִיא שְׁפָלָה מִן־הָעוֹר וְהִוא כֵּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
22 שִׁבְעַת יָמִים׃ וְאִם־פָּשֹׂה תִפְשֶׂה בָּעוֹר וְטִמֵּא הַכֹּהֵן
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
23 אֹתוֹ נֶגַע הוּא׃ וְאִם־תַּחְתֶּיהָ תַּעֲמֹד הַבַּהֶרֶת לֹא
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
פָּשְׂתָה צָרֶבֶת הַשְּׁחִין הִוא וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
24 אוֹ בָשָׂר כִּי יִהְיֶה בְעֹרוֹ מִכְוַת־אֵשׁ וְהָיָה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הַמִּחְיָה הַמִּכְוֶה בַּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדֶּמֶת אוֹ לְבָנָה׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
25 וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפַּךְ שֵׂעָר לָבָן בַּבַּהֶרֶת
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
וּמַרְאֶה עָמֹק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הִוא בַּמִּכְוָה פָּרָחָה
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et
הַצָּרַעַת וְטִמֵּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע צָרַעַת הוּא׃
...ſe ...ſacerdos ...cure in ...albus tumor ...ecce &, ...facerdos videbit Et

† fuerit profundior † eſt † germinans † immundã dicet eam † eſt.

...ipſe immundus, erit immundus; eo in tactus quibus diebus Omnibus
46 כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא
...ea in fuerit cum reſidet Et ...eius habitatio extra mentium ...extra, habitabit ſol'
47 בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ׃ וְהַבֶּגֶד כִּי יִהְיֶה בּוֹ
...diebus ſui in Vel ...immũdã ...veſte in, ...lepræ ...veſte in
נֶגַע צָרָעַת בְּבֶגֶד צֶמֶר אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים׃ אוֹ בְשְׁתִי
...pelle ...ipſius * ...ueni in vel, pelle in vel, ...lana & ...linu ...interexto in * vel
48 אוֹ בְעֵרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלַצֶּמֶר אוֹ בְעוֹר אוֹ בְכָל־מְלֶאכֶת עוֹר׃
...pelle in vel, veſte in ...malum rufa vel, viridis ...valde tactus fuerit Et
49 וְהָיָה הַנֶּגַע יְרַקְרַק אוֹ אֲדַמְדָּם בַּבֶּגֶד אוֹ בָעוֹר
...lepræ ...tactus ...pelle ...veſte ...omne vel ...interexta in vel, ...ſtilli ...ſilo in vel
50 אוֹ בַשְּׁתִי אוֹ בָעֵרֶב אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר נֶגַע צָרַעַת
...ſtillum * ...facerdos Videbit ...ſtteerdori conſpicietur & ...ipſe
הוּא וְהֶרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע
...ſtillum * ...facerdos Videbit ...ſtteerdori conſpicietur & ...ipſe
51 וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים׃
...diebus ſeptem plagam faciet recludere & ...ſabbata
וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִעִי כִּי־פָשָׂה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד
...veſte in plaga ſe diffuderit cùm *, ſeptimo die in tactum videbit Et
52 אוֹ בַשְּׁתִי אוֹ בָעֵרֶב בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה עוֹר לִמְלָאכָה
...pelle * ſit quod omni in, pelle in vel, ...interexta in * vel, ...ſtilli ſilo in † vel
כִּי־נֶגַע מַאֲכֶלֶת הַנֶּגַע הוּא טָמֵא הוּא׃
...ipſe immundus ...tactus *; ...comedent † lepra ...conſpicuum ad *
53 וְשָׂרַף אֶת־הַבֶּגֶד אֶת־הַשְּׁתִי אוֹ אֶת־הָעֵרֶב בַּצֶּמֶר
...lana in ...interexta in † vel, ...ſtilli ſilum † vel, veſtem Comburetque
אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֵת כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי
...quia ...tactus * eo in ſuerit quo ...pelle ...ue ...omne vel, ...linu in * vel
54 נֶגַע מַאֲכֶלֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃
...comburetur igne in, ...ipſa pungens † lepra
וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְכִבְּסוּ אֵת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוֹ
...ſecundo diebus ſeptem
55 שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית׃
...venit non ecce &, ...ſtillus eſt lanæ * poſtquam ſacerdos videbit Et
וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרֵי הֻכַּבֵּס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הָפַךְ
...ipſe immundus, ſe diffudit non ...tactus ſi, ...tuum acalum ...tactus
56 הַנֶּגַע אֶת־עֵינוֹ וְהַנֶּגַע לֹא פָשָׂה הוּא בָּאֵשׁ
...eius ...tactionẽ in vel, fluo calutio in ipſe Foſſio ...es combures
תִּשְׂרְפֶנּוּ פְּחֶתֶת הִוא בְּקָרְחָתּוֹ אוֹ בִגְבַחְתּוֹ׃
...ſile eſt lanæ * poſt-quam, ...tactus regnum ecce &, ...facerdos videbit ſi Et
57 וְאִם־רָאֹה יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כָּהָה הַנֶּגַע אַחֲרֵי
...ſtillus in vel, ...ſtillus ſilo in vel, veſte in ampli * fuerit cõſpecta ſi Et
הֻכַּבֵּס וּפָרַם אֹתוֹ מִן־הַבֶּגֶד אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשְּׁתִי אוֹ מִן־הָעֵרֶב׃
...ea in quo ...eam cum ...tures ...igne in ...ipſa ...gemmaſcens ...ſtillæ vaſe omni in
58 וְאִם־תֵּרָאֶה עוֹד בַּבֶּגֶד אוֹ בַשְּׁתִי אוֹ בָעֵרֶב אוֹ בְכָל־כְּלִי עוֹר
...pelle ...ue ...omne vel, ...interexta in * vel, ...ſtillo ſilo in vel, veſtem Et
פֹּרַחַת הִוא בָּאֵשׁ תִּשָּׂרְפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנָּגַע׃
...tactus
59 וְהַבֶּגֶד אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָל־כְּלִי הָעוֹר
...ſtillum ...ſtteerdori conſpicietur & ...ipſe
אֲשֶׁר תְּכַבֶּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכֻבַּס שֵׁנִית וְטָהֵר׃
...ſtillus ſilo vel, ...lanum vel, ...lana vellus † lepræ ...tactus † lex Hæc
60 זֹאת תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת בֶּגֶד הַצֶּמֶר אוֹ הַפִּשְׁתִּים אוֹ הַשְּׁתִי אוֹ הָעֵרֶב
...ſtillus ſilo vel, ...lanum vel, ...lana vellus † lepræ ...tactus † lex Hæc
אוֹ כָל־כְּלִי עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ׃

CAP. XIIII. יד

...dicendo ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
adducetur & ...ſuæ mundationis die in leprioſi lex erit Iſta
2 זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ וְהוּבָא
...facerdotem ad
3 אֶל־הַכֹּהֵן׃ וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן
...ſacerdotẽ ad lepræ ...tactus eſt ſanatus
4 וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת מִן־הַצָּרוּעַ׃
...vivos paſſeres duos ſi ...purificãs accipiet & ...ſacerdos præcipiet Et
וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטַּהֵר שְׁתֵּי־צִפֳּרִים חַיּוֹת
...hyſſopum & ...vermiculi coccũ &, cedrinũ ligni &, mũdos
5 טְהֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

tionum: tabernaculi facies ad Moſen præcepit quæ tulerunt Et
5 וַיִּקְח֣וּ אֵת אֲשֶׁר־צִוָּ֣ה מֹשֶׁ֔ה אֶל־פְּנֵ֖י אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד
.DOMINI facies ad accesserunt & coram omnis congregatio quæ stetit
יַ֥עַר וַיִּקְרְב֣וּ כָל־הָעֵדָ֖ה וַיַּעֲמְד֥וּ לִפְנֵ֖י יְהוָֽה׃
facietis DOMINVS præcepit quod verbū Hoc: Moſen dixit Et
6 וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֔ה זֶ֚ה הַדָּבָ֔ר אֲשֶׁ֥ר יְהוָ֖ה תְּעַשׂ֑וּ
.Aharon ad Moſen dixit Et .DOMINI gloria eis ad vos conſpicietur et
7 וַיֹּ֤אמֶר מֹשֶׁה֙ אֶל־אַהֲרֹ֔ן קְרַ֥ב אֶל־הַמִּזְבֵּ֖חַ וַעֲשֵׂ֣ה אֶת־חַטָּאתְךָ֣ וְאֶת־עֹלָתֶ֗ךָ וְכַפֵּ֥ר בַּעַדְךָ֖ וּבְעַ֣ד הָעָ֑ם וַעֲשֵׂ֣ה אֶת־קָרְבַּ֣ן הָעָ֔ם וְכַפֵּ֥ר בַּעֲדָ֖ם כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָֽה׃
8 וַיִּקְרַ֣ב אַהֲרֹ֗ן אֶל־הַמִּזְבֵּח֮ וַיִּשְׁחַט֒ אֶת־עֵ֣גֶל הַחַטָּ֔את אֲשֶׁ֖ר לְנַפְשֽׁוֹ׃
9 וַיַּקְרִ֣בוּ בְנֵי־אַהֲרֹ֗ן אֶת־הַדָּם֙ אֵלָ֔יו וַיִּטְבֹּ֥ל אֶצְבָּע֖וֹ בַּדָּ֑ם וַיִּתֵּ֗ן עַל־קַרְנ֤וֹת הַמִּזְבֵּחַ֙ וְאֶת־הַדָּ֣ם יָצַ֔ק אֶל־יְס֖וֹד הַמִּזְבֵּֽחַ׃
10 וְאֶת־הַחֵ֣לֶב וְהַכְּלָיֹ֗ת וְיֹתֶ֙רֶת֙ הַכָּבֵ֔ד מִן־הַכָּבֵ֖ד הִקְטִ֣יר הַמִּזְבֵּ֑חָה כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָ֥ה אֶת־מֹשֶֽׁה׃
11 וְאֶת־הַבָּשָׂ֥ר וְאֶת־עֹר֖וֹ שָׂרַ֥ף בָּאֵ֖שׁ מִח֥וּץ לַמַּחֲנֶֽה׃
12 וַיִּשְׁחַ֖ט אֶת־הָעֹלָ֑ה וַיַּמְצִ֣אוּ בְנֵי־אַהֲרֹ֗ן אֶת־הַדָּם֙ אֵלָ֔יו וַיִּזְרְקֵ֖הוּ עַל־הַמִּזְבֵּ֥חַ סָבִֽיב׃
13 וְאֶת־הָעֹלָ֖ה הִמְצִ֣יאוּ אֵלָ֑יו לִנְתָחֶ֖יהָ וְאֶת־הָרֹֽאשׁ׃
14 וַיְרַ֥ח אֶת־הַקֶּ֖רֶב וְאֶת־הַכְּרָעָ֑יִם וַיִּקְטֵ֥ר עַל־הָעֹלָ֖ה הַמִּזְבֵּֽחָה׃
15 וַיַּקְרֵב֙ אֶת־קָרְבַּ֣ן הָעָ֔ם וַיִּקַּ֣ח שְׂעִ֔יר אֲשֶׁ֥ר לָעָ֖ם וַיִּשְׁחָטֵ֑הוּ וַיְחַטְּאֵ֖הוּ כָּרִאשֹׁנָֽה׃
16 וַיַּקְרֵב֙ אֶת־הָעֹלָ֔ה וַיַּעַשׂ֖הָ כַּמִּשְׁפָּֽט׃
17 וַיַּקְרֵב֙ אֶת־הַמִּנְחָ֔ה וַיְמַלֵּ֥א כַפּ֖וֹ מִמֶּ֑נָּה וַיַּקְטֵ֣ר עַל־הַמִּזְבֵּ֔חַ מִלְּבַ֖ד עֹלַ֥ת הַבֹּֽקֶר׃
18 וַיִּשְׁחַ֤ט אֶת־הַשּׁוֹר֙ וְאֶת־הָאַ֔יִל זֶ֖בַח הַשְּׁלָמִ֑ים אֲשֶׁ֥ר לָעָ֖ם וַיִּמְצְא֣וּ בְנֵי־אַהֲרֹ֗ן אֶת־הַדָּם֙ אֵלָ֔יו וַיִּזְרְקֵ֖הוּ עַל־הַמִּזְבֵּ֥חַ סָבִֽיב׃
19 וְאֶת־הַחֲלָבִ֞ים מִן־הַשּׁ֣וֹר וּמִן־הָאַ֗יִל הָאַלְיָה֙ וְהַמְכַסֶּ֔ה וְהַקְּלָיֹ֖ת וְיֹתֶ֥רֶת עַל־הַכָּבֵֽד׃
20 וַיָּשִׂ֣מוּ אֶת־הַחֲלָבִ֔ים עַל־הֶחָזֹ֖ת וַיַּקְטֵ֥ר הַחֲלָבִ֖ים הַמִּזְבֵּֽחָה׃
21 וְאֶת־הֶחָזֹ֣ת וְאֵת֩ שׁ֨וֹק הַיָּמִ֜ין הֵנִ֧יף אַהֲרֹ֛ן תְּנוּפָ֖ה לִפְנֵ֣י יְהוָ֑ה כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה מֹשֶֽׁה׃
22 וַיִּשָּׂ֤א אַהֲרֹן֙ אֶת־יָדָ֣יו אֶל־הָעָ֔ם וַיְבָרְכֵ֑ם וַיֵּ֗רֶד מֵעֲשׂ֛וֹת הַחַטָּ֥את וְהָעֹלָ֖ה וְהַשְּׁלָמִֽים׃
23 וַיָּבֹ֨א מֹשֶׁ֤ה וְאַהֲרֹן֙ אֶל־אֹ֣הֶל מוֹעֵ֔ד וַיֵּצְא֖וּ וַיְבָרְכ֣וּ אֶת־הָעָ֑ם וַיֵּרָ֥א כְבוֹד־יְהוָ֖ה אֶל־כָּל־הָעָֽם׃
24 וַתֵּצֵ֤א אֵשׁ֙ מִלִּפְנֵ֣י יְהוָ֔ה וַתֹּ֣אכַל עַל־הַמִּזְבֵּ֔חַ אֶת־הָעֹלָ֖ה וְאֶת־הַחֲלָבִ֑ים וַיַּרְא֙ כָּל־הָעָ֔ם וַיָּרֹנּ֖וּ וַיִּפְּלוּ֙ עַל־פְּנֵיהֶֽם׃

CAP. X. יוד

10 וּבֵ֣ין הַקֹּ֔דֶשׁ וּבֵ֖ין הַחֹ֑ל וּבֵ֣ין הַטָּמֵ֔א וּבֵ֖ין הַטָּהֽוֹר׃
11 וּלְהוֹרֹ֔ת אֶת־בְּנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל אֵ֚ת כָּל־הַחֻקִּ֔ים אֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֛ר יְהוָ֖ה אֲלֵהֶ֥ם בְּיַד־מֹשֶֽׁה׃
12 וַיְדַבֵּ֣ר מֹשֶׁ֔ה אֶל־אַהֲרֹ֔ן וְאֶל־אֶלְעָזָ֥ר וְאֶל־אִיתָמָ֖ר בָּנָ֑יו הַנּוֹתָרִ֗ים קְח֤וּ אֶת־הַמִּנְחָה֙ הַנּוֹתֶ֣רֶת מֵאִשֵּׁ֣י יְהוָ֔ה וְאִכְל֥וּהָ מַצּ֖וֹת אֵ֣צֶל הַמִּזְבֵּ֑חַ כִּ֥י קֹ֖דֶשׁ קָדָשִׁ֥ים הִֽוא׃
13 וַאֲכַלְתֶּ֣ם אֹתָ֗הּ בְּמָקוֹם֙ קָד֔וֹשׁ כִּ֣י חָקְךָ֔ וְחֹק־בָּנֶ֖יךָ הִ֣וא מֵאִשֵּׁ֣י יְהוָ֑ה כִּ֥י כֵ֖ן צֻוִּֽיתִי׃
14 וְאֶת־חֲזֵ֥ה הַתְּנוּפָ֖ה וְשׁ֣וֹק הַתְּרוּמָ֑ה תֹּאכְל֗וּ בְּמָקוֹם֙ טָה֔וֹר אַתָּ֥ה וּבָנֶ֖יךָ וּבִתֶּ֣ךָ אִתָּ֑ךְ כִּֽי־חָקְךָ֣ וְחֹק־בָּנֶ֔יךָ נִתָּנִ֖ים מִזִּבְחֵ֥י שַׁלְמֵ֖י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃
15 שׁ֤וֹק הַתְּרוּמָה֙ וְחֲזֵ֣ה הַתְּנוּפָ֔ה עַל־אִשֵּׁ֥י הַחֲלָבִ֖ים יָבִ֑יאוּ לְהָנִ֤יף תְּנוּפָה֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה וְהָיָ֥ה לְךָ֖ וּלְבָנֶ֥יךָ אִתָּ֑ךְ לְחָ֥ק עוֹלָ֖ם כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְהוָֽה׃
16 וְאֵת֙ שְׂעִ֣יר הַחַטָּ֔את דָּרֹ֥שׁ דָּרַ֖שׁ מֹשֶׁ֑ה וְהִנֵּ֣ה שָׂרַ֔ף וַיִּקְצֹ֥ף עַל־אֶלְעָזָ֖ר וְעַל־אִיתָמָ֣ר בְּנֵֽי־אַהֲרֹ֔ן הַנּֽוֹתָרִ֖ים לֵאמֹֽר׃
17 מַדּ֣וּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּ֣ם אֶת־הַחַטָּ֔את בִּמְק֖וֹם הַקֹּ֣דֶשׁ כִּֽי־קֹ֤דֶשׁ קָדָשִׁים֙ הִ֔וא וְאֹתָ֣הּ נָתַ֔ן לָכֶ֖ם לָשֵׂ֣את אֶת־עֲוֹ֣ן הָעֵדָ֑ה לְכַפֵּ֥ר עֲלֵהֶ֖ם לִפְנֵ֥י יְהוָֽה׃
18 הֵ֣ן לֹא־הוּבָ֗א אֶת־דָּמָ֛הּ אֶל־הַקֹּ֖דֶשׁ פְּנִימָ֑ה

.præcepi quēadmodū, ſanctificare in illum comedens comedēs
אָכֹל֙ תֹּאכְל֣וּ אֹת֔וֹ בַּקֹּ֖דֶשׁ כַּאֲשֶׁ֣ר צִוִּ֑יתִי
obtulerunt hodie Et .Moſeh ad Aharon eſt locutus Et
19 וַיְדַבֵּ֣ר אַהֲרֹ֔ן אֶל־מֹשֶׁ֔ה הֵן֩ הַיּ֨וֹם הִקְרִ֜יבוּ אֶת־
.eorū quæ DOMINI facies ad eorū ſacrificium & eius ſuum
חַטָּאתָ֗ם וְאֶת־עֹלָתָם֙ לִפְנֵ֣י יְהוָ֔ה וַתִּקְרֶ֥אנָה אֹתִ֖י כָּאֵ֑לֶּה וְאָכַ֤לְתִּי חַטָּאת֙ הַיּ֣וֹם
.DOMINI oculis in eis bonū eſt, hodie peccatum comedam? & hæc locut
הֲטוֹבָ֖ה בְּעֵינֵ֥י יְהוָֽה׃
.DOMINI oculis in fuit bonū & .Moſeh audiuit Et
20 וַיִּשְׁמַ֥ע מֹשֶׁ֖ה וַיִּיטַ֥ב בְּעֵינָֽיו׃

CAP. XI. א

.eos ad dicendo, Aharon ad & Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֣ה וְאֶֽל־אַהֲרֹ֑ן לֵאמֹ֖ר אֲלֵהֶֽם׃
.comedetis quam ciuem Hæc: dicendo, Iſraël filios ad Loquimini
2 דַּבְּר֣וּ אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל לֵאמֹר֙ זֹ֣את הַחַיָּ֔ה אֲשֶׁ֥ר תֹּאכְל֖וּ
.vngulā ungulis eram Omne .terram ſuper quod animal omnis de
מִכָּל־הַבְּהֵמָ֖ה אֲשֶׁ֥ר עַל־הָאָֽרֶץ׃
quis, Cameius .vngulam ungulis eram & ruminationem
3 כָּל־מַפְרֶסֶת֙ פַּרְסָ֔ה וְשֹׁסַ֥עַת שֶׁ֖סַע פְּרָסֹ֑ת מַעֲלַ֥ת גֵּרָ֖ה בַּבְּהֵמָ֑ה אֹתָ֖הּ תֹּאכֵֽלוּ׃
animali in ruminationē facietis aſcendere, vngulam ſiſſuram diuidit &
4 אַ֚ךְ אֶת־זֶ֣ה לֹ֣א תֹאכְל֔וּ מִֽמַּעֲלֵ֥י הַגֵּרָ֖ה וּמִמַּפְרִסֵ֣י הַפַּרְסָ֑ה אֶת־הַגָּמָ֤ל כִּֽי־מַעֲלֵ֣ה גֵרָה֮ הוּא֒ וּפַרְסָה֙ אֵינֶ֣נּוּ מַפְרִ֔יס טָמֵ֥א הוּא֙ לָכֶֽם׃
aſcēdēte faciētibus de comedetis nō hoc Verūtamē
5 וְאֶת־הַשָּׁפָ֗ן כִּֽי־מַעֲלֵ֤ה גֵרָה֙ הִ֔וא וּפַרְסָ֖ה לֹ֣א יַפְרִ֑יס טָמֵ֥א הוּא֙ לָכֶֽם׃
.vobis ipſe immundus .diuidit non vngulam & ipſe ruminationē facies aſcendere quia , cuniculus Et
6 וְאֶת־הָאַרְנֶ֗בֶת כִּֽי־מַעֲלַ֤ת גֵּרָה֙ הִ֔וא וּפַרְסָ֖ה לֹ֣א הִפְרִ֑יסָה טְמֵאָ֥ה הִ֖וא לָכֶֽם׃
vngulā & ipſe ruminationē facies aſcēdere quia , lepus Et
7 וְאֶת־הַחֲזִיר֮ כִּֽי־מַפְרִיס֣ פַּרְסָה֒ הוּא֙ וְשֹׁסַ֣ע שֶׁ֔סַע פַּרְסָ֖ה וְה֣וּא גַרָּ֑ה וְאֶת־זֶ֥ה לֹֽא־יֹאכֵ֖לוּ
ruminationē ipſe &, vngulæ ſiſſuram facies & ipſe vngulam diuidit
comedetis nō eorum carne De .vobis ipſe immundus .ruminabit
מִבְּשָׂרָ֔ם וּבְנִבְלָתָ֖ם לֹ֣א תִגָּ֑עוּ טְמֵאִ֥ים הֵ֖ם לָכֶֽם׃
8 מִכֹּל֙ חַיְתָ֣ם תֹּאכְל֔וּ אֶת־זֶ֖ה לֹ֣א תֹאכֵֽלוּ׃
.vobis ipſa Immunda .tangetis non eorum cadauer & comedetis ex
9 אֶת־זֶ֥ה תֹּאכְל֖וּ מִכָּל־אֲשֶׁ֣ר בַּמָּ֑יִם כֹּ֣ל אֲשֶׁר־לוֹ֩ סְנַפִּ֨יר וְקַשְׂקֶ֜שֶׁת בַּמַּ֣יִם בַּיַּמִּ֗ים וּבַנְּחָלִ֛ים אֹתָ֖ם תֹּאכֵֽלוּ׃
.comedetis ea ,fluminibus in & ,mari& in ,aquis in ſquama & pinnula ei non
10 וְכֹל֙ אֲשֶׁ֣ר אֵין־ל֔וֹ סְנַפִּ֖יר וְקַשְׂקֶ֑שֶׁת בַּיַּמִּ֣ים וּבַנְּחָלִ֗ים מִכֹּל֙ שֶׁ֣רֶץ הַמַּ֔יִם וּמִכֹּ֖ל נֶ֣פֶשׁ הַחַיָּ֑ה אֲשֶׁ֥ר בַּמָּ֖יִם שֶׁ֥קֶץ הֵ֖ם לָכֶֽם׃
torrētib& in ,mati& in ſquama & pinnula ei non cui ,vniuerſa
abominatio, aquis in & quæ viuētem anima of de & aquarum reptilibus de
11 וְשֶׁ֥קֶץ יִהְי֖וּ לָכֶ֑ם מִבְּשָׂרָם֙ לֹ֣א תֹאכֵ֔לוּ וְאֶת־נִבְלָתָ֖ם תְּשַׁקֵּֽצוּ׃
.vobis ſint .comedetis nō eorum carne De .vobis erunt immunda &
12 כֹּ֚ל אֲשֶׁ֣ר אֵין־ל֔וֹ סְנַפִּ֖יר וְקַשְׂקֶ֑שֶׁת בַּמָּ֔יִם שֶׁ֥קֶץ הוּא֙ לָכֶֽם׃
.abominationi eorum cadauer & .tangetis non cui Omne
13 וְאֶת־אֵ֨לֶּה֙ תְּשַׁקְּצ֣וּ מִן־הָע֔וֹף לֹ֥א יֵאָכְל֖וּ שֶׁ֣קֶץ הֵ֑ם אֶת־הַנֶּ֣שֶׁר וְאֶת־הַפֶּ֔רֶס וְאֶת־הָעָזְנִיָּֽה׃
.aquilā & gryphus & .ipſa abominatio, comedēt non eis & volatilibus de
14 וְאֶת־הָרָאָ֖ה וְאֶת־הָאַיָּ֣ה לְמִינָֽהּ׃
& ,vilule ſuæ filia Et .ſua ſpecie in corui omnis
15 אֵ֥ת כָּל־עֹרֵ֖ב לְמִינֽוֹ׃
.ſua ſpecie in allaui & .ſtrutiōcamelo & ,ſua ſpecie in
16 וְאֶת־בַּת־הַיַּעֲנָ֖ה וְאֶת־הַתַּחְמָ֑ס וְאֶת־הַשָּׁ֖חַף וְאֶת־הַנֵּ֥ץ לְמִינֵֽהוּ׃
& ,falco& Et .ſua ſpecie in accipitrē & ,ſua ſpecie in
17 וְאֶת־הַכּ֥וס וְאֶת־הַשָּׁלָ֖ךְ וְאֶת־הַיַּנְשׁ֑וף
.cauiāle & .ciconiā Et
18 וְאֶת־הַתִּנְשֶׁ֥מֶת וְאֶת־הַקָּאָ֖ת וְאֶת־הָרָחָֽם׃
& ,ſua ſpecie in ſtrutiōcamelo & .onocrotalū Et
19 וְאֶת־הַחֲסִידָ֗ה הָֽאֲנָפָה֙ לְמִינָ֔הּ וְאֶת־הַדּוכִיפַ֖ת וְאֶת־הָעֲטַלֵּֽף׃
ambulās volucris reptile Omne .vespertilio & .upupā &
20 כָּל־שֶׁ֥רֶץ הָע֖וֹף הוֹלֵ֣ךְ עַל־אַרְבַּ֑ע שֶׁ֥קֶץ הוּא֙ לָכֶֽם׃
.vobis illud abominatio, ea comedetis hoc Verūtamen
21 אַ֚ךְ אֶת־זֶ֣ה תֹּאכְל֔וּ מִכָּל־שֶׁ֥רֶץ הָע֖וֹף הוֹלֵ֣ךְ עַל־אַרְבַּ֑ע אֲשֶׁ֨ר לוֹ֙ כְּרָעַ֣יִם מִמַּ֔עַל לְנַתֵּ֖ר בָּהֵ֥ן עַל־הָאָֽרֶץ׃
arracum & ſua ſpecie in Locuſtam .comedetis eis ex Ita
22 אֵ֥ת אֶֽלֶּה֙ מֵהֶ֣ם תֹּאכְל֔וּ אֶת־הָאַרְבֶּ֥ה לְמִינ֖וֹ וְאֶת־הַסָּלְעָ֑ם

G

Universidad de Deusto
Biblioteca

†assum, ...ifuit populus è ipſa anima excidetur & ipſum ſuper
...ſuper ...ſi in inundabitur & ...tergetur eo†, fuerit baſilica eius† vas in
...ſanctificatum Sanctitas, illud comedet ſacerdotes inter maſculos Omnis
...tabernaculi ad eius ſanguinem ad deuocetur quod peccatorum vnus† Et ...ipſe
...combuetur igne In ...comedetur non ſanctitate in expiatio ad ...remiſſio

CAP. VII. †

...ipſum ſanctificatum Sanctitas ...debiti lex† iſta Et

1 †וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא
& ...deſtitum† macta bunt ...oſſerunt* macta bunt quo loco In
2 בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת הָעֹלָה יִשָּׁחֲטוּ אֶת הָאָשָׁם וְאֶת
eius adipem totum Et ...circuitu in altare ſuper ſparget eius ſanguinē
3 דָּמוֹ יִזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְאֶת כָּל חֶלְבּוֹ
...inteſtinum operientem adipem & ...caudam* eo ex faciet appropinquare†
4 יַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת הָאַלְיָה וְאֶת הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב׃
ſuper & qui, eis ſuper† qui adipem & ...teues duos Et
5 וְאֵת ׀ שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל
...Item remouebit ...renibus ſuper* ...hepate ſuper* ſibtam & illis
הַכְּסָלִים וְאֶת הַיֹּתֶרֶת עַל הַכָּבֵד עַל הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה׃
Eruillem† DOMINO ...oblationem† altari in facerdos ea faciet ſuffiet Et
6 וְהִקְטִירוֹ אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לַיהוָה אָשָׁם
ſancto loco In illud comedet ſacerdotes inter maſculus Omnis illud
הוּא׃ כָּל זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ
...ſſa† ſanctitatum Sanctitas ...comedetur
7 פֶּחָטָאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה אֶחָת לָהֶם הָאֹמֵר
Lex ...debitum ſic ſpectata huius
כִּפְּרוֹ בוֹ יִהְיֶה׃
...eis ...ea in expiatio qui Sacerdos† eis* vna
8 וְכֹהֵן הַמַּקְרִיב אֶת עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה
...oſſerunt* pelis ...viri oſſerunt* facient appropinquare† ſacerdos Et
אֲשֶׁר הִקְרִיב לְכֹהֵן לוֹ יִהְיֶה׃
quod munus omne Et ...erit ...ſacerdoti fecit accedere quam
9 וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל נַעֲשָׂה בְמַרְחֶשֶׁת וְעַל מַחֲבַת לַכֹּהֵן
facerdoti craticula ſuper† & ſartagine † facta omne & ...cibano in coquentur
הַמַּקְרִיבוֹ אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה׃
...mixtum munus omne Et ...erit ipſi ...ipſum offerentis
10 וְכָל מִנְחָה בְלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְחָרֵבָה לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו׃
...ſuum ſtarum ſecundum vno ...erit Aharon filius omnis† ...uidum & oleo in
11 וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יַקְרִיב לַיהוָה׃
DOMINO ſacerdotio ſungēdū ad eos ...ſuper appropinquare† quod pacificorum ſacrificij lex† hiſce Et
12 עַל תּוֹדָה וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה חַלֹּת מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי
...ſuper ſacrificio* ſuper* ...confeſſionis* ſacrificij* caro Et ...erit ipſi pacificorum ſanguinem
מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן׃
...ſua oblationem ſarin appropinquare† ſermētati panis placet eis Sup ...oleo in
13 עַל חַלֹּת לֶחֶם חָמֵץ יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ
vnum eo ex ſacio appropinquare† Et ...fuerit pacificorū confeſſione† ſacrificio ſuper*
עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו׃ וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד
...patrgeni Sacerdoti ...DOMINO oblationē appropinquatione† comi ex
14 מִכָּל קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הֹרֵק אֶת
...ſuſtantium ...eius ſarinam ſuper* ſuper* ſuper* ſuper* ſuper*
דַּם הַשְּׁלָמָיו לוֹ יִהְיֶה׃ וּבְשַׂר זֶבַח תּוֹדָתוֹ
vſque eo ex dimittet Non ...comedet* oblationis die in ...eius pacificorū
15 שְׁלָמָיו בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד
die in ...eius appropinquatione† ſacrificium deuotū† vel votum ſi Et ...mane
16 בֹּקֶר׃ וְאִם נֶדֶר אוֹ נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ
eo ex reſiduum & ...craſtino 2* & ...comedetur ſuū ſacrificiū ...ſui faciet prop†
בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת זִבְחוֹ יֵאָכֵל וּמִמָּחֳרָת
...cohibuntur igne in ...tertia die in ...ſacrificij carne de reſiduū Et ...comedet
17 וְהַנּוֹתָר מִבְּשַׂר הַזֶּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃
...ſuerit pacificorū ſacrificij carne de fuerit comeſta comedendo ſi Et
18 וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל בְּשַׂר זִבַח שְׁלָמָיו
...illi reputabitur nō ...illud facti appropinquare† acceptū eis nō ...tertia die in
בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיבוֹ לֹא יַחְשֹׁב לוֹ
...portabit ſuam in ſplanchnis† eo ex comedens anima & ...erit Execrabile
פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא׃
igne in ...comedetur nō ...immundū quine in tergent quæ caro Et
19 וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ
quæ anima Et ...carnem comedet mundus omnis carne & ...cōburetur
יִשָּׂרֵף וְהַטָּהֹר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר׃ וְהַנֶּפֶשׁ כִּי תֹאכַל
ex† immūdita & ...Domino† quod pacificorū ſacrificio de carne eius edetis
20 מִבָּשָׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ

...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
24 אֲשֶׁר בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן הַדָּם עַל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filios ...fecit appropinquare† ſuper
הַכֹּהֵן הַיְמָנִית׃ וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי אַהֲרֹן הֵקְרִיב
...dexteri ...eius pedis †pollicem ſuper & ...admouit
25 וַיִּתֵּן בֹּהֶן יַד הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדָם
...dexteri ...eius pedis †pollicem ſuper & ...admouit
וְעַל בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת הַדָּם עַל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
26 הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְאֶת הַחֵלֶב וְאֶת הָאַלְיָה וְאֵת כָּל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
27 וְאֶת חֶלְבְּהֶן וְאֵת שׁוֹק הַיְמִינָה׃
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
28 וְאֵת כִּכַּר הַלֶּחֶם אַחַת וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיָּשֶׂם
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
עַל הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינָה׃ וַיָּשֶׂם אֶת הַכֹּל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
29 עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיָּנֶף אֹתָם תְּנוּפָה
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הֶחָזֶה וַיְנִיפֵהוּ תְנוּפָה
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
לִפְנֵי יְהוָה מִאֵיל הַמִּלֻּאִים לְמֹשֶׁה לְמָנָה׃
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
30 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן הַדָּם אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
וַיַּז עַל אַהֲרֹן עַל בְּגָדָיו וְעַל בָּנָיו עַל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ וְקִדַּשׁ אֶת אַהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
31 וְאֶת בְּנֵי בָנָיו אִתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו בַּשְּׁלוּ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
אֶת הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֹּאכְלֻהוּ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
וְאֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסַל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי לֵאמֹר
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ׃ וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
32 בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃ וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
33 אֶת יֶדְכֶם׃ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
לַעֲשֹׂת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וְשָׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
34 יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי כֵן צִוִּיתִי׃ וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
מֹשֶׁה׃

CAP. IX. ט

1 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו
...eius filiis ad & ...Aharon ad† Moſeth †ſemanas octauā die in fiut Et
וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר אֶל אַהֲרֹן קַח לְךָ עֵגֶל בֶּן
filium vitulum tibi Cape ...Aharon ad dixit Et ...Iſrael ſeniores ad &
2 בָּקָר לְחַטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב
facies ad fac oppropinquare & ...integros oſſerui ſuimet† in arietē & ...pecoratum in bouis
3 לִפְנֵי יְהוָה׃ וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר עִזִּים
...Capite† dicedo ...loquetis Iſrael filios ad Et ...DOMINI
4 לְחַטָּאת וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה׃ וְשׁוֹר
...bouem Et ...oſſerui ſuimet in integros ...anni filios agnum & ...vitulū & ...pecoratum
וְאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבֹּחַ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
מְלוּלָה בַשָּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם׃

...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
23 וַיִּתֵּן עַל תְּנוּךְ אֹזֶן אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדוֹ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃ וַיַּקְרֵב אֶת בְּנֵי
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
24 אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן הַדָּם עַל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
הַכֹּהֵן הַיְמָנִית׃ וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי אַהֲרֹן הֵקְרִיב
...dexteri ...eius pedis †pollicem ſuper & ...admouit
25 וַיִּתֵּן בֹּהֶן יַד הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדָם
...dexteri ...eius pedis †pollicem ſuper & ...admouit
וְעַל בֹּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת הַדָּם עַל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
26 הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְאֶת הַחֵלֶב וְאֶת הָאַלְיָה וְאֵת כָּל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב וְאֵת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
27 וְאֶת חֶלְבְּהֶן וְאֵת שׁוֹק הַיְמִינָה׃
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
28 וְאֵת כִּכַּר הַלֶּחֶם אַחַת וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיָּשֶׂם
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
עַל הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינָה׃ וַיָּשֶׂם אֶת הַכֹּל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
29 עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיָּנֶף אֹתָם תְּנוּפָה
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הֶחָזֶה וַיְנִיפֵהוּ תְנוּפָה
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
לִפְנֵי יְהוָה מִאֵיל הַמִּלֻּאִים לְמֹשֶׁה לְמָנָה׃
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
30 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן הַדָּם אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
וַיַּז עַל אַהֲרֹן עַל בְּגָדָיו וְעַל בָּנָיו עַל
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ וְקִדַּשׁ אֶת אַהֲרֹן אֶת בְּגָדָיו
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
31 וְאֶת בְּנֵי בָנָיו אִתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו בַּשְּׁלוּ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
אֶת הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֹּאכְלֻהוּ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
וְאֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסַל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי לֵאמֹר
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ׃ וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
32 בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃ וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יְמַלֵּא
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
33 אֶת יֶדְכֶם׃ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
לַעֲשֹׂת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וְשָׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
34 יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי כֵן צִוִּיתִי׃ וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
אֵת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
מֹשֶׁה׃

CAP. VIII. ח

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
...dicendo ...Moſeth ad DOMINVS ſit locutus Et
2 קַח אֶת אַהֲרֹן
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ וְאֶת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת פַּר
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
הַחַטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סַל הַמַּצּוֹת׃
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
3 וְאֶת כָּל הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper
4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקָּהֶל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח
...ſuper ſanguine de Moſeth ...deſtis & ...Aharon filiorū ...ſuper appropinquare† ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINI facies ad aromatum fuffimenti altaris cornus fuper fanguine
הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת חַסְמִים לִפְנֵי יְהוָה
ad eft undes iuuenci fanguine& totum & ,ceruicem tabernaculo in quod
אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל
,commentus tabernaculi oftium qua afcenfionis altaris fundamentum
יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
adipem ,eo ex lenabit peccati inuenci adipem totum Et
8 וְאֶת כָּל חֶלֶב פַּר הַחַטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת הַחֵלֶב
,inteftinum fuper qui adipem totum & ,inteftinum operiemur
הַמְכַסֶּה עַל הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב
fuper ? qui ,eis fuper ? qui ,adipem & ,renes duos Et
9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל
,eum remouebit renibus fuper lepare fuper fibram & ilia eum
הַכְּסָלִים וְאֶת הַיֹּתֶרֶת עַל הַכָּבֵד עַל הַכְּלָיוֹת יְסִירֶנָּה
ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū tollitur
10 כַּאֲשֶׁר יוּרַם שׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם
totum & iuuenci peliem Et
11 וְאֵת עוֹר הַפָּר וְאֵת כָּל
,ipfius inteftino & ,eius cruribus fuper & ,eius capite fuper ,eius carnem cum
בְּשָׂרוֹ עַל רֹאשׁוֹ וְעַל כְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ
eft,immundum extra ad iuuencum totum faciet exire Et ,ipfius fimo & caftra
12 וְהוֹצִיא אֶת כָּל פַּר הַחַטָּאת אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
lignis fuper eum cōburet & ,cineris effufionē ad mundum locum ad locum effu-
וּפָרַשׁ
congregatio omnis fi Et ,cumburetur cineris effufionē fuper ,igne io
13 וְאִם כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל
,deliquerit & ,fient non quæ ,DOMINI præceptis oibus ex vnū faciet & fuæ ficdula.
וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁמוּ
,facis appropinquare & ,ea fuper peccauerit quo? peccatum fuerit fcitū Et
14 וְנוֹדְעָה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ
facies ad eum adducent & ,peccatum ad boum filij iuuencum congregatio pro peccato,
15 וְסָמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת יְדֵיהֶם עַל
,DOMINI facies ad iuuenci inaclabit & ,DOMINI facies ad iuuenci caput
רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה
tabernaculum ad iuuenci fanguine de vnctus facerdos afferet Et
16 וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּמוֹ
,feptem afperget & ,fanguine de fuo digitis tacendos ftinget Et ,coniurabit
17 מִטָּעֹה
,dabit fanguine de Et ,vefti facietq eum DOMINI facies ad vicibus
18 וְנָתַן הַדָּם יִתֵּן
,tabernaculo in quod DOMINI facies ad ,quod altaris cornua fuper
עֲשׂוֹת לִפְנֵי יְהוָה אֵת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת
,ipfa Peccatum ,DOMINI facies ad afcenfio matchit quo
אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל
,ea ab ioties eius adipem totum Et ,commentus tabernaculi oftium ad
יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
,quod eft ad pro peccato
19 וְאֶת כָּל חֶלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
20 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה לָזֶה וְכִפֶּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
21 וְהוֹצִיא אֶת הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ
,ipfa congregatio peccatum ,primum inuenicum cōburetur quemadmodum
כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטַּאת הַקָּהָל הוּא
DOMINI præceptis omnibus ex vnū fecerit &, peccauerit Prælatus Quod?
22 אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל
,deliquerit & ,ignorantia in ſuæ
מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם
23 אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ
,ipfa peccauit quod ,fuæ delictum ,adducetur &
וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר
,integrum maſculum capitarium hircum ,fuam appropinquationi adducet &
24 תָּמִים
,loco in eam maſtabit & ,hirci caput fuper fuum manū ,ſolum Et
וְהִכְרִיב אֶת חַטָּאת וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בִּמְקוֹם
,ipfa Peccatum ,DOMINI facies ad afcenfio maſtabit quo
אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הוּא
cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et
25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת
,altaris fundamentū ad effunder ſanguinem totum & ,ſacrificij adipem ficut
מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר
,eo ab ioties eius adipem totum Et ,commentus tabernaculi oftiū ad
26 וְאֶת כָּל חֶלְבּוֹ יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים
,altare ſuper facies fuffiire & ,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
27 וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ
,deliquerit & ,fient non quæ DOMINI præceptis ex vnum
אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם
adducet & ,peccauit quod iuæ peccatum ei fuerit notificatum Vel
28 אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה עַל חַטָּאתוֹ
maſtabit & ,peccauit? caput ſuper ſuā manum faciet Et ,peccauit quod
29 אֲשֶׁר חָטָא
,ſacrificij loco in ,peccatum
30 וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט
eius ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in
אֶת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם הָעֹלָה
,ea? ſanguine eorum & ,afcenfionis altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in
31 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
,altaris fundamentum ad effunder
וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ
,eo ab ioties eius adipem totum Et ,commentus tabernaculi oftiū ad
32 וְאֶת כָּל חֶלְבָּהּ יָסִיר
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
כַּאֲשֶׁר יוּסַר חֵלֶב מִזֶּבַח זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
33 וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
34 וְאִם כֶּשֶׂב יָבִיא קָרְבָּנוֹ לְחַטָּאת נְקֵבָה תְּמִימָה יְבִיאֶנָּה
,ſacrificij loco in ,peccatum
35 וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה
,altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת
,altaris fundamentū ad effunder eius ſanguinē totū & ,afcenfionis altaris
מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח
,quæ admodū ,remouebit eius adipem totum Et
וְאֶת כָּל חֶלְבָּהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוּסַר חֵלֶב הַכֶּשֶׂב
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי יְהוָה וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עָלָיו
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
35 עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ

CAP. V. ה

1 וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם לוֹא
,ſcit vel ,vidit vel ,teſtis eſt & ,adiurationē vocē audierit & ,peccauerit cūm anima Et
יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ
ferat& eadquæ in vel ,immūdā rem omnē in tetigerit quæ anima Vel
2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר טָמֵא אוֹ בְנִבְלַת חַיָּה
,immūdi reptilis cadauer in vel ,immūdi animalis cadauer in vel immūdæ
טְמֵאָה אוֹ בְנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בִנְבֶלֶת שֶׁרֶץ טָמֵא
,delinquit & ,immundus ipſe? & ,ea ab ſuera ,aſſumendum?
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשֵׁם
,eius immūditiā omnē ad hominis immunditia in tetigerit cūm Vel
3 אוֹ כִי יִגַּע בְּטֻמְאַת אָדָם לְכֹל טֻמְאָתוֹ
,delinquit & ſcinit ipſe? & ,eius fuerit abſtinendum & ,ea in immundus fit quæ?
אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם
,vel malefactorum ad debet in profectulum eſt? iuramento eūm anima Vel
4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בְּשְׂפָתַיִם לְהָרַע אוֹ
,ſuera abſtinendum? & ,iuramento in homin̄ ,ferent eū & ad beneficiendū ad
לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבוּעָה
,illius ex vno in deliquit & ,ſcinit ipſe? & ,ea ab
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה
,ipſa peccauit quod? fuerit confeſſa & ,ipſius ex vnoin deliquent
5 וְהָיָה כִּי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ
,quod ,ſuo peccato ſuæ DOMINI ſuam delictum? adducet &,
6 וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר
,peccatum ad peccatum hircum vel ,agnam peccatū? è ſuæ
חָטָא נְקֵבָה מִן הַצֹּאן כִּבְשָׂה אוֹ שְׂעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת
,eius man? atq; eam ab ioties eius adipem totum Et
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
7 וְכִי לֹא תַגִּיעַ יָדוֹ דֵּי שֶׂה וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
8 וְהֵבִיא אֹתָם אֶל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֵת אֲשֶׁר לַחַטָּאת
,ſacrificij loco in ,peccatum
ראשונה וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל
,diuidet non & ,eius ceruicis vnguē? ipſius caput ſuper quæ? ſuper
9 וְהִזָּה מִדַּם הַחַטָּאת עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר
,ipſe Peccatum? altaris fundamentum ad expiuerent ,ſanguine de aſperget Et
בַּדָּם יִמָּצֵה אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא
,eius ſuper expiabit & ,ſinditiam? iuxta aſcenſionem? facies frontale? Et
10 וְאֶת הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו
,ei dimitteretur & ,peccauit quod ipſius peccato Alterius
הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ וְאִם לֹא
,ſuera abſtinendum? & ,iuramento in homin̄ ,ferent eū & ad beneficiendū ad
11 יַגִּיעַ יָדוֹ אֶל אֲשֶׁר יַבִּיא קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה
,illius ex vno in deliquit & ,ſcinit ipſe? & ,ea ab
סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
12 כִּי חַטָּאת הוּא וְהֵבִיא אֹתָהּ אֶל הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה
,ſacrificij loco in ,peccatum
מְלֹא קֻמְצוֹ אֶת אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי יְהוָה
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
חַטָּאת הוּא
,altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
13 וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא מֵאַחַת מֵאֵלֶּה
,altaris fundamentū ad effunder ſanguinē totū & ,afcenfionis altaris
וְנִסְלַח לוֹ וְהָיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה
,quæ admodū ,remouebit eius adipem totum Et
14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
15 נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
מִקָּדְשֵׁי יְהוָה וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שִׁקְלִים בְּשֶׁקֶל
,ſacrificij loco in ,peccatum
הַקֹּדֶשׁ לָאָשָׁם
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
16 וְאֶת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת חֲמִשִׁתָיו יֹסֵף עָלָיו
,altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
וְנָתַן לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאָשָׁם
,altaris fundamentū ad effunder ſanguinē totū & ,afcenfionis altaris
וְנִסְלַח לוֹ
,quæ admodū ,remouebit eius adipem totum Et
17 וְאִם נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְעָשְׂתָה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְלֹא יָדָע וְאָשַׁם וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
18 וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
אֶל הַכֹּהֵן וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עָלָיו עַל שְׁגִיאָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגָג
,ſacrificij loco in ,peccatum
וְהוּא לֹא יָדָע וְנִסְלַח לוֹ
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
19 אָשָׁם הוּא אָשֹׁם אָשַׁם לַיהוָה
,altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
20 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
,altaris fundamentū ad effunder ſanguinē totū & ,afcenfionis altaris
21 נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וּמָעֲלָה מַעַל בַּיהוָה וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ
,quæ admodū ,remouebit eius adipem totum Et
בְּפִקָּדוֹן אוֹ בִתְשׂוּמֶת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת עֲמִיתוֹ
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
22 אוֹ מָצָא אֲבֵדָה וְכִחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר עַל אַחַת כָּל
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטֹא בָּהֶנָּה וְהָיָה כִּי יֶחֱטָא
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
וְאָשֵׁם וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק
,ſacrificij loco in ,peccatum
אֲשֶׁר עָשָׁק אוֹ אֶת הַפִּקָּדוֹן אֲשֶׁר הָפְקַד אִתּוֹ אוֹ אֶת
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
23 הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא
,altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
24 אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יִשָּׁבַע עָלָיו לַשָּׁקֶר וְשִׁלַּם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ
,altaris fundamentū ad effunder ſanguinē totū & ,afcenfionis altaris
וַחֲמִשִׁתָיו יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתֵּן בְּיוֹם אַשְׁמָתוֹ
,quæ admodū ,remouebit eius adipem totum Et
25 וְאֶת אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
אֶל הַכֹּהֵן וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
עַל אַחַת מִכָּל אֲשָׁמָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה בָּהּ
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
,ſacrificij loco in ,peccatum
27 נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם
,altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
28 אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ
,altaris fundamentū ad effunder ſanguinē totū & ,afcenfionis altaris
שְׂעִירַת עִזִּים נְקֵבָה תְּמִימָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
,quæ admodū ,remouebit eius adipem totum Et
29 וְסָמַךְ אֶת יַד עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֶת הַחַטָּאת
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
31 וְהֵסִיר אֶת כָּל חֶלְבָּהּ כַּאֲשֶׁר הוּסַר חֵלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים
,ſacrificij loco in ,peccatum
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֶּר עָלָיו
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ
,altaris cornua fuper delit? & ,fua digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
32 וְאִם כֶּשֶׂב יָבִיא קָרְבָּנוֹ לְחַטָּאת נְקֵבָה תְּמִימָה יְבִיאֶנָּה
,altaris fundamentū ad effunder ſanguinē totū & ,afcenfionis altaris
33 וְסָמַךְ אֶת יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת
,quæ admodū ,remouebit eius adipem totum Et
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה
,ea facies fuffiire & ,pacificorū facrificij bous a leuabitur Quemadmodū
34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת
,dimitteretur & ,facerdos eos fuper expiabit & ,ei faciet ſic ,peccati
מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח
,ſuo peccato fuper feminam integram capraeum hircum ſuā appropinquationē
35 וְאֶת כָּל חֶלְבָּהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוּסַר חֵלֶב כֶּשֶׂב הַזֶּבַח
,ſacrificij loco in ,peccatum
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם עַל אִשֵּׁי יְהוָה וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עָלָיו
,ſuo digito in peccati ſanguine de facerdos accipiet Et ,afcenfionis
עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא מֵאַחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ

,dimittet & ,DOMINI facies ad ,facerdos illū ſuper expiabit Et ,ſacerdotē ad
וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח
,eo in delinquendo faciet quæ ,omnibus ex vnū ſuper &
לוֹ עַל אַחַת מִכָּל לְאַשְׁמָה בָּהּ׃
,dicendo Moſen ad DOMINVS eſt locutus Et
7 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
,aſcenſionis flex ? Hæc ,dicendo ,eius filiis & Aharon Præcipe
8 צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה
,eſt ,manue ſigne nocte tota altare ſuper vſtione? ſuper Aſcenſio ,ipſa
הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ
,iudumenta? ſacerdotis? induet Et ,eo in eſt accenſus altaris ignis Et
9 הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ׃ וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל
,cinerem leuabit & ſuā carnem ſuper? induet ,lini feminalia? & ,lini
בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה
,feminalibus apud illum ponet & ,altare ſuper afcenſionem ignis quod?
עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל
,faciet exire? & ,alias veſtes induet & ,ſuas veſtes exuet Et ,altare
10 הַמִּזְבֵּחַ׃ וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא
,mundum locum ad caſtramentationem? extra ad cinerem
אֶת הַדֶּשֶׁן אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל מָקוֹם טָהוֹר׃
,eſt locus? Et ,comedetur Nō ,erit turum? facer dotis
11 וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעֵר
,accēdet Et ,extinguetur nō ,eo in ,ara ſuper altari ſuper ignis Et
עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ
,illud ſuper ordinabit & ,ſtatutio in ,matutino in? ligna facerdos eo ſuper
12 הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים׃ אֵשׁ תָּמִיד
,ſuper ignis ,pacificorum adipes illud ſuper facies fuffiire & ,afcenſionis?
תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה׃ וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה
,altaris facies ad DOMINI facies ad Aharon filius illud offerri
13 הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃
,eius oleo de & ,muneris ſimila de ſuo pugillo in eo ab leuabit Et
וְהֵרִים מִמֶּנָּה בְּקֻמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשַּׁמְנָהּ
odorem altari in facies fuffiire & ,munus ſuper ,quod ,thus totum &
14 וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה רֵיחַ
,comedetur ex ex reſiduum Et ,DOMINO ipſius memoriali? quietis
15 נִיחֹחַ אַזְכָּרָתָהּ לַיהוָה׃ וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ
,altare in ſancto loco in ,comedent? Infermentata ,eius filij & Aharon
אַהֲרֹן וּבָנָיו מַצָּה תֵּאָכֵל בְּמָקוֹם קָדֹשׁ בְּחֲצַר
,coram Pane? fermentatū coquetur Non ,illud? comedēt ,tentorium tabernaculi
16 אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ׃ לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם
,peccatum? ſicut ,ipſa? ſanctitatum Sanctitas ,eius ex tergerent qui Omnis
נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשַּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת
Starcitum ,ea comedet Aharon filiis in? maſculus Omnis ,deliſum? ſicut &
17 וְכָאָשָׁם׃ כָּל זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חֹק
qui Omnis ,DOMINI ignientibus? de veſtris generationib? in ſeculi
עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר יִגַּע בָּהֶם
,dicendo Moſen ad DOMINVS eſt locutus Et ,ſanctificabit ,eo in ,ſit tetigerit
18 יִקְדָּשׁ׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ זֹאת
,DOMINO offerent quam eius filiorū & Aharon appropinquatio Hæc?
19 קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיהוָה
,eius Dimidiū ,ſuge manū? ſimilæ Ephah Deimum ,eius vngi? die in
בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֶשְׂרֹנָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מַחֲצִיתָהּ
,fiet oleo in ſartagine Super? ,veſpera in eius dimidiū & ,manuin in?
20 בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעָרֶב׃ עַל מַחֲבַת בַּשֶּׁמֶן תֵּעָשֶׂה
odorem ,ſuū accēdere ſuceſſuum munera ceſſimus? eam adducet ſricham
מְרֻבֶּכֶת תָּבִיאֶנָּה פִּתִּים מִנְחַת חֲלִיתֵי רֵיחַ
,facies eius filiū ē eo ſub? vocius ſacerdos Et .DOMINO querit
21 נִיחֹחַ לַיהוָה׃ וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחְתָּיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂנָּה
manus omne Et ,ſolleetur tota ,DOMINO ſeculi ſuarum ,eam
חֻקַּת עוֹלָם לַיהוָה תֻּקְטָר׃ וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן
,eſt locus? Et ,comedetur Nō ,erit turum? facer dotis
22 כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל
Iſta ,dicendo ,ei? filius ad & ,Aharon ad Loquere ,dicendo ,Moſen
23 מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת
,peccatum? maſtabitur ,aſcenſio? ſuū maſtabitur quo loco in ,peccati? lex?
תּוֹרַת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּ

Universidad de Deusto
Biblioteca

quǽdamodũ ,DOMINO coram panis ordinatione eã ſuper ordinauit Et
23 וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֶרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר
eandelabrum poſuit Et .Moſeh DOMINVS præcepit poni fecit
24 צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ׃ וַיָּשֶׂם אֶת־הַמְּנוֹרָה
,meridiem in tabernaculi *frõte ſuperiorẽ* ex aduerſo tabernaculo in
25 בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן נֶגְבָּה׃
præcepit quemadmodũ ,DOMINO coram lucernas *fecit* eſſendere Et
26 וַיַּעַל הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
tabernaculo in auri altare poſuit Et Moſeh DOMINVS aureum
27 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיָּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל
ſuffimentum illo ſuper fecit ſuffire Et
28 מוֹעֵד לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת׃ וַיְקַטֵּר עָלָיו קְטֹרֶת
.Moſeh DOMINVS præcepit quemadmodũ ,aromatum
29 סַמִּים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
holocauſti altare Et tabernaculi *oſtij tegumentum* poſuit Et
30 וַיָּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה פֶּתַח מִשְׁכַּן
illo ſuper *fecit aſſendere & ,crematio* tentorij tabernaculi oſtium ad poſuit
31 אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה עָלָיו
DOMINVS præcepit quemadmodum *manui* &,holocauſtum
32 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיִּרְחַץ
inter & *couentus* tabernaculi inter concham poſuit Et Moſeh
33 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃
lauandum ad aquas ibi *dedit* & ,altare
34 בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקָרְבָתָם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כַּאֲשֶׁר
quǽdamodũ ,le lauabãt ,altare ad *eas approximãs in* & *cruentus* tabernaculũ
35 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב
,meridiem in tabernaculi *fronte ſuperiorẽ* contra *ãbitum* tabernaculo in
36 לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר וַיְכַל
tentorium dedit & ,altare & tabernaculi *oſtium* ,aſpera *tegumentum*
37 מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלָאכָה׃ וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד
,*tentorium* tabernaculum nubes operuit Et opus Moſeh
38 וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ וּמֹשֶׁה לֹא־יָכֹל
Moſeh potuit nõ Et tabernaculum implemit DOMINI gloria &
39 לָבוֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן וּכְבוֹד
deſuper nubes *eſſendo* in Et tabernaculum *repleuit* DOMINI
40 יְהוָה מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ וּבְהֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל
,ſuis profectionibus cunctis in Iſrael filij profectũ *erabantur* tabernaculo
41 הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מַסְּעֵיהֶם׃
eum ſabbatũ die ad *vſq;* ,ſacrificẽ*bãtur* nõ & ,nubes *aſſendẽte* non Et
42 וְאִם־לֹא יֵעָלֶה הֶעָנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד יוֹם הֵעָלוֹתוֹ׃
nocte *aut* ignis & die tabernaculũ ſuper DOMINI nubes Quia
43 כִּי עֲנַן יְהוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ תִּהְיֶה לַיְלָה
,coru profectionibus cunctis in Iſrael domus omnis oculis in ,eo in

Quando ingrediebãtur

ad *eas ingrediẽdo* Ia

,ſuos pedes & ſuas manus ,eius filij & Aharon

בְּבֹאָם אֶל־
ecclesiæ,
*quando ap-
propinquabant*
בוא
בְּנֵי
tentorium
ecclesiæ
אֹהֶל
tabernaculi
& altaris ,&
poſtes ad
portam
מוֹעֵד
אֲשֶׁר
ſuper
עַל־
ſuper
הַמִּזְבֵּחַ
altaris
סָבִיב
in circuitu
חָצֵר
tentorium
& velum
tabernaculi
& altaris
מָסַךְ
ſuper
ad portam
שַׁעַר
tabernaculi
& altaris
ad portam
ſuper
ad portam
נתן
dedit
& poſuit
ſuper
ad portam
altaris
& tabernaculi
ad portam
altaris
& tabernaculi
ad portam
altaris
*& tabernaculi

Universidad de Deusto
Biblioteca

ecclesiæ tabernaculi ostium *erexerat* quæ *exstructum*
הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ ¹ מִזְבַּח
cœuenientium
ad
יָעַד
plagam
ex
ventis,
vel cortinæ,
פְּאָה יָמָּן
ex
cubitorum,
ex
fila ex gemmis ex
cubitorum
ex
plagam occidentalem, retioria
cubitorum
fila ex gemmis ex
plagam
cubitorum,
ex
fila ex gemmis ex
plagam
cubitorum,
ex
fila ex gemmis ex
tentoria
cubitorum
fila ex gemmis ex
tentoria
cubitorum
Omnia ten
toria lex
celsitudi ex
fila ex gemmis ex
recta fuerunt
אָפָּה
aulæum
phrygionis
ex
סָבִיב
cubitorum
ex
altitudo
contra ten
toria
eorū
אַמָּה
ex
recta sunt
fila ex gemmis ex
tabernaculi,
& atrij in cir
cuitu eraut
ex æreo.
Illi sunt nu
meri rerum
numerata
ad tuſſum
Moſen, in
miniſterium
עִזְרָת
ē tribu
plumarius
& phygio,
עָשָׂה
ē tribu
oblationis
talentorum
ē fecioru,
מָאָה
ex
ſecundum
ſan
ctuarij,
numeratorū
ē Semiſſis
חֲצִי
ad numera
tos, à vin
cuio
fuerunt
נְחֹשֶׁת
pro
ex
נְתָק
oblationis
נוּף

ecclesiæ tabernaculi ostium *erexerat* quæ *exstructum*
הַשַּׁעַר אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ ¹ מִזְבַּח
atrij. *Boreã* ad *aquilonis angulum* ad ortum
הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ עָשָׂה אֶת
æreum fecit Et
9 וְאֶת כִּיּוֹר הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת
æreum cum basi & *columnarum vacui* ære ¹ viginti earum bases &
הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ ¹ וַיַּעַשׂ
argẽto earum cinctura & *columnarum vacui*, *decem* earū bases & *decem*
10 אֶת הֶחָצֵר לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה קַלְעֵי הֶחָצֵר
æreum bases & *columnarum* ¹ *cinctura* & *columnarum vacui* ære ¹ viginti earum bases &
שֵׁשׁ מָשְׁזָר מֵאָה בָּאַמָּה׃ ¹ עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם
argẽto earum cinctura & *columnarum* ¹ *cinctura* ære ¹ viginti earum bases &
11 עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת מָאָה בְּאַמָּה עַמּוּדֵי הֶחָצֵר
argẽto earum cinctura & *columnarum vacui* ære ¹ viginti earum bases &
וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וַוֵ הָעַמּוּדִים וְחִשְׁקֵיהֶם כָּסֶף׃
cubitorum quinquagenta *funda* *mare æreum* *æreum* ad Et
12 וְלִפְאַת יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמּוּדֵיהֶם
argẽto earum cinctura & *columnarum vacui*, *decem* earū bases & *decem*
עֲשָׂרָה וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה וַוֵ הָעַמּוּדִים וְחִשְׁקֵיהֶם כָּסֶף׃
cubitorum quinquagenta *Oriũm ad Occidẽs angulum* ad Et
13 וּלְפִאַת קָדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה׃
tres earum *columnæ* *fimbrium* ad *cubitorum quindecim* *funda* ad
14 קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה אֶל הַכָּתֵף עַמּוּדֵיהֶם שָׁלֹשָׁה
porta ad *unde* & *hinc* *fecũdum humeri* ad Et *tres* earum bases &
וְאַדְנֵיהֶם שָׁלֹשָׁה׃ ¹ וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית מִזֶּה וָזֶה לִשְׁעַר
tres earum *columnæ* *cubitorum quindecim* *funda* ad atrij
15 הֶחָצֵר קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַמּוּדֵיהֶם שָׁלֹשָׁה
porta ad *unde* & *hinc* *fecũdum humeri* ad Et *tres* earum bases &
וְאַדְנֵיהֶם שָׁלֹשָׁה׃ ¹ כָּל קְלָעֵי הֶחָצֵר סָבִיב שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃
earũ cuſtodes & *columnarum vacui* ære *columnæ* bases Et
16 וְאַדְנֵיהֶם לָעַמּוּדִים נְחֹשֶׁת וַוֵ הָעַמּוּדִים וְחִשְׁקֵיהֶם כֶּסֶף
omnes *argẽto* *eiusdẽ* ipſe & *argẽto* earũ capita *teſtum* & *argẽto*
כָּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם כֶּסֶף וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף כָּל
hyacintho *ſecundũ* *opere* atrij porta *tertium* Et atrij *columnæ*
17 עַמּוּדֵי הֶחָצֵר׃ ¹ וְהַמָּסָךְ שַׁעַר הֶחָצֵר מַעֲשֵׂה רֹקֵם תְּכֵלֶת
cubitũ *viginti* Et *retorta byſſo* & *cocci vermiculo* & *purpura* &
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר וְעֶשְׂרִים אַמָּה
fundũm ſegmẽ ¹ *cubitorum quinque latitudine in ſtamẽ* & *fingimdo*
אֹרֶךְ וְקוֹמָה בְּרֹחַב חָמֵשׁ * אַמּוֹת לְעֻמַּת קְלָעֵי
ære * *quatuor* earum bases & *quatuor* earum *columnæ* Et atrij
18 הֶחָצֵר׃ ¹ וְעַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת
argẽto earum cinctura & *earum capita recta* Et *argẽto* earũ vncini
וָוֵיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וְחִשְׁקֵיהֶם כָּסֶף׃
earũ circum *atrio* & *tabernaculi* claui omnes Et
19 וְכָל יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְהֶחָצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת׃
fuit vaſtitatem *quia* *teſtimonij* *tabernaculi* *tabernaculi* *teſtana* *ſita*
20 אֵלֶּה פְקוּדֵי ¹ הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד
Aharon filij Ithamar manu in *Leuitarum* *ſenſionem* *Moſis* ex *ſuper*
עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אַהֲרֹן
ſcribarum *ſacerdotis* Vri filius Beſaleel Et
הַכֹּהֵן׃ ¹ וּבְצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה
eo cum Et *Moſen* DOMINVS *præcepit* quæ *omnia* fecit
22 וְאֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃ ¹ וְעִמּוֹ אָהֳלִיאָב
artifex *Dan* *tribu* Achiſamach filius Aholiab
בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת
Omne *byſſo* & *cocci vermiculo* in & *purpura* in & *hyacinthio* in
23 וּבָאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ׃ ¹ כָּל
aurum fuit & *ſanctitatis opere* *omnis* in *opus* ad *factum* *aurum*
הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְלָאכָה בְּכָל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי זְהַב
fecit *virginti* & *ſeptingentorũ* & *talenta* *ſiclum* *ſecundũ* *ſiclum* *ſanctuarij* *auri* *auri*
24 הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וְשֶׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים
tabernaculi *ſuper* *motionis* *oblatio* *fuit* *omnis* *opus* ad *in*
שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ ¹ וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מֵאָה כִּכַּר וְאֶלֶף
ſiclum *ſiclum* *ſanctuarij* *argenti* Et *ſenſionem* *tabernaculi* *ſuper* *ſiclum*
וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃
ſanctitatis *ſecto in* *fecit* *ſeptuagenta* & *quinque* & *ſeptingenti* &
25 בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכֹל הָעֹבֵר
millium *ſeptuagenta* *ſupra* & *amentum* *virginti* *filij* *ſeptingenti* *ſuper*
עַל הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף
talenta *centum* *fuit* Et *quinquagenta* & *quingentos* & *millibus* *tribus* & *fuerunt*
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ ¹ וַיְהִי מֵאַת כִּכַּר
ſeptingenti & *millium* *ſeptuagenta* & *centum* *talenta* *ſuper* *fuit* Et
לִצְקֹת אֶת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מֵאָה
fundendum *ad* *argenti* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
הַכֶּסֶף ¹ לְצֶקֶת אֶת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מֵאָה
ſepti & *mille* Et *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
אֲדָנִים לַמֵּאָה הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן׃ ¹ וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע
talentũ *talentũ* *talentorũ* *talentũ* *talentũ* *talentũ* *talentũ*
מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה
ſeptuagenta & *quinque* & *ſeptingenti* *fecit* *columnis* *uncinos* *fecit* *ſeptuagenta* & *quinque* & *ſeptingenti*
רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק אֹתָם׃ ¹ וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים
oblationis *ſeptuagenta* *ſeptingenti* *ſeptuagenta* *ſeptingenti* *ſeptuagenta* *ſeptingenti*
כִּכָּר וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ ¹ וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת אַדְנֵי
talenta & *millia* & *quadringenti* *fecit* *in* *ſuper* *ſuper* *ſuper*

DOMINVS *præcepit* quæ *omnia* *iuxta* *facerdotio* *fungẽdũ* *ad* *tuis* *filiorũ*
opus. *finitum* *omne* *Iſrael* *filij* *fecerunt* *ſic* *Moſen*
כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה ¹ כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הָעֲבֹדָה׃
quẽadmodũ *illud* *fecerunt* *ecce* & *opus* *omne* *Moſeh* *vidit* Et
43 וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר
Moſen *eis* *benedixit* & *fecerunt* *ſic* DOMINVS *præcepit*
צִוָּה יְהוָה כֵּן עָשׂוּ וַיְבָרֶךְ אוֹתָם מֹשֶׁה׃

CAP. XL. מ

menſis *die* *In* *dicendo* *Moſeh* *ad* DOMINVS *eſt* *locutus* Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ ¹ בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ
tabernaculũ *ecclieſiæ* *tabernaculum* *eriges* *menſis* *vnũ* & *primi*
2 הָרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תָּקִים אֶת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד׃
arcam *ſuper* *teges* & *teſtimonij* *arcam* *ibi* *pones* Et
3 וְשַׂמְתָּ שָׁם אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת ¹ וּסְכֹתָ עַל הָאָרֹן אֶת
eius *ordinatione* *ordinabis* & *mensam* *introduces* Et *velum*
4 הַפָּרֹכֶת׃ ¹ וְהֵבֵאתָ אֶת הַשֻּׁלְחָן וְעָרַכְתָּ אֶת עֶרְכּוֹ
eius *inſertas* *facies* *ſuſtendes* & *candelabrum* *introduces* &
וְהֵבֵאתָ אֶת הַמְּנֹרָה ¹ וְהַעֲלֵיתָ אֶת נֵרֹתֶיהָ׃
ceſſimonij *arcã* & *eram* *ſuffumentũ* *ad* *aureum* *altare* *dabis* Et
5 וְנָתַתָּה אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב לִקְטֹרֶת לִפְנֵי אֲרוֹן הָעֵדֻת
altare *dabis* Et *tabernaculo* *alijs* *tegumentum* *ponet* &
6 וְשַׂמְתָּ אֶת מָסַךְ הַפֶּתַח לְמִשְׁכַּן ¹ וְנָתַתָּה אֶת מִזְבַּח
dabis Et *cõtra* *ſtabunt* *tabernaculi* *oſtio* *coſtam* *holocauſti*
7 הָעֹלָה לִפְנֵי פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד׃ ¹ וְנָתַתָּ אֶת
aquas *ibi* *dabis* & *altare* *inter* & *tabernaculi* *inter* *conchã*
הַכִּיֹּר בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁם מָיִם׃
atrij *portæ* *tegumentum* *dabis* & *circum* *atrium* *ponet* Et
8 וְשַׂמְתָּ אֶת הֶחָצֵר סָבִיב וְנָתַתָּ אֶת מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר׃
omnia & *tabernaculum* *vnges* & *vnctionis* *oleum* *accipies* Et
9 וְלָקַחְתָּ אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָשַׁחְתָּ אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל
ſanctitas *erit* & *eius* *vaſa* *omnia* & *illud* *ſanctificabis* & *eo* *in* *quæ*
אֲשֶׁר בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְהָיָה קֹדֶשׁ׃
ſanctificabis & *eius* *vaſa* *omnia* & *holocauſti* *altare* *vnges* Et
10 וּמָשַׁחְתָּ אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ
vnges Et *ſanctificium* *ſanctitas* *altare* *erit* & *altare*
11 אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃ ¹ וּמָשַׁחְתָּ אֶת
facies *appropinquare* Et *illam* *ſanctificabis* & *eius* *balnm* & *conchã*
12 הַכִּיֹּר וְאֶת כַּנּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ׃ ¹ וְהִקְרַבְתָּ אֶת
eos *lauabis* & *vnxerũ* *tabernaculi* *oſtium* ad *eius* *filios* & *Aharon*
אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרָחַצְתָּ אֹתָם
vnges & *ſanctitatis* *veſtes* *Aharon* *facies* *indueres* Et *aquis* in
13 בַּמָּיִם׃ ¹ וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אַהֲרֹן אֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ וּמָשַׁחְתָּ
eius *filios* Et *mihi* *fungetur* *facerdotio* & *eũ* *ſanctificabis* & *eum*
אֹתוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְכִהֵן לִי׃ ¹ וְאֶת בָּנָיו תַּקְרִב
eos *vnges* Et *tunicis* *eos* *facies* *indueres* & *facies* *aptopinquare*
14 וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם כֻּתֳּנֹת׃ ¹ וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר
eris & *mihi* *facerdotio* *fungẽtur* & *eos* *patrem* *vnxiſti* *quẽadmodũ*
15 מָשַׁחְתָּ אֶת אֲבִיהֶם וְכִהֲנוּ לִי וְהָיְתָה
eos *generationes* *in* *ſeculi* *facerdotium* *in* *eorũ* *vnctionem* *erit* *eruiternum* *ad*
לָהֶם מָשְׁחָתָם לְכְהֻנַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃
ſic *vt* DOMINVS *præcepit* quæ *omnia* *iuxta* *Moſeh* *fecit* Et
16 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה׃
menſi *eos* *in* *ſecundo* *anno* *in* *primo* *menſe* *in* *fuit* Et *fecit*
17 וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
dedit & *tabernaculũ* *Moſeh* *fecit* *erigi* Et *tabernaculũ* *eſt* *erectum*
הוּקַם הַמִּשְׁכָּן׃ ¹ וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת
erexit & *eius* *vaſa* *dedit* & *eius* *tabulas* *fecit* *ponere* & *eius* *baſes*
אַדְנָיו וַיָּשֶׂם אֶת קְרָשָׁיו וְנָתַן אֶת בְּרִיחָיו וַיָּקֶם
poſuit & *tabernaculũ* *ſuper* *tentorium* *extendit* Et *eius* *columnas*
18 אֶת עַמֻּדָיו׃ ¹ וַיִּפְרֹשׂ אֶת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם
ſuper *teſtimonium* *arcam* *intulit* & *ſuper* *arcam* *operimentum*
אֶת מִכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
ſuper *teſtimonium* *arcã* *intulit* & *ſuper* *arcam* *operimentum*
19 יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃ ¹ וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת הָעֵדָה אֶל הָאָרֹן
ſuper *propitiatorium* *dedit* & *arcã* *ſuper* *vectes* *poſuit* &
20 וַיָּשֶׂם אֶת הַבַּדִּים עַל הָאָרֹן וַיִּתֵּן אֶת הַכַּפֹּרֶת עַל הָאָרֹן
ſuper *propitiatorium* *dedit* & *arcã* *ſuper* *vectes* *poſuit* &
21 מִלְמָעְלָה׃ ¹ וַיָּבֵא אֶת הָאָרֹן אֶל הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֶת
tabernaculũ *in* *arcam* *introduxit* Et *diſpoſ*
פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וַיָּסֶךְ עַל אֲרוֹן עֵדֻת כַּאֲשֶׁר צִוָּה
velum *extra* *ſquillonem* *ad* *tabernaculi* *latus* *ſuper* *teſtimonij* *arcã* *extra*
22 יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃ ¹ וַיִּתֵּן אֶת הַשֻּׁלְחָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד
ecclesiæ *ad* *tabernaculi* *ſemur* *ſuper* *tentorium* *ſquillonem* *ad* *tabernaculi* *ſemur* *ſuper* *tentorium*
עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן צָפֹנָה מִחוּץ לַפָּרֹכֶת׃

dorum in *ſuper* *humeralis* *Lros* ad ¹ quæ *eius* *labium* *ſuper* *pectorale*
הַחֹשֶׁן עַל שְׁפָתוֹ אֲשֶׁר עַל עֵבֶר הָאֵפֹד בְּיָהּ
ſigenſis ² *duabus* *ſuper* *eos* *dedunt* & *auri* *anulos* *duos* *fecerunt* Et
24 וַיַּעֲשׂוּ עַל שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת וַיִּתְּנוּ עַל שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת
ei ¹ *conſunctionẽ* *contra* *eius* *facimum* *regionẽ* *ora* *ab* *ſuper* *humeralis*
25 אֵת שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת׃ ¹ וַיִּתֵּן אֶת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת
ipſius *anulis* *ab* *pectorale* *leuamus* ² Et *ſuper* *humeralis* *anulos* *ad*
הַזָּהָב עַל שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת עַל קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ ¹ וַיִּתֵּן
ſuper *exiſtendum* *eſt* *hyacinthi* *filo* *in* *ſuper* *humeralis* *anulis*
26 אֵת שְׁתֵּי קְצוֹת הָעֲבֹתֹת עַל שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת וַיִּתֵּן
quẽadmodũ *ſuſpunerali* *de* *ſuper* *pectorale* *anulorum* *ad* & *ſuper* *humeralis*
27 עַל שְׁתֵּי כִתְפוֹת הָאֵפֹד מִמּוּל פָּנָיו׃ ¹ וַיַּעֲשׂוּ אֶת שְׁתֵּי
ſuſpunerali *pallium* *fecit* Et *Moſeh* DOMINVS *præcepit*
28 טַבְּעוֹת זָהָב וַיָּשֶׂם אֶת הַטַּבָּעוֹת עַל שְׁתֵּי קְצוֹת הַחֹשֶׁן
arcam *ſuper* *teges* & *teſtimonij* *arcam* *ibi* *pones* Et
29 עַל שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל עֵבֶר הָאֵפֹד בָּיְתָה׃ ¹ וְאֶת הַחֹשֶׁן
os *ſicut* *eius* *medio* *in* *pallij* *os* Et *hyacinthi* *funi* *tecta* *ſtramis* *operies*
30 יַחְבְּרוּ אֶת טַבָּעֹתָיו אֶל טַבָּעֹת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת
fimbrias *ſuper* *fecerunt* Et *eiusdem* *eius* *ori* *lamina* *gemmis* *opere*
31 לִהְיוֹת עַל חֵשֶׁב הָאֵפוֹד וְלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפֹד כַּאֲשֶׁר
retorta *cocci* *vermiculo* & *purpura* & *hyacintho* & *auri* *lagana* *extendentur* Et *retorta* *byſſo* & *cocci*
צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃ ¹ וַיַּעַשׂ אֶת מְעִיל הָאֵפֹד
fila *ibito* & *auri* *lagana* *extendentur* Et *retorta* *byſſo* & *cocci*
32 מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּלִיל תְּכֵלֶת׃ ¹ וּפִי הַמְּעִיל בְּרוֹכוֹ בְּפִי
fimbrias *ſuper* *fecerunt* Et *eiusdem* *eius* *ori* *lamina* *gemmis* *opere*
33 תַּחְרָא לְפִיו סָבִיב לֹא יִקָּרֵעַ׃ ¹ וְעָשׂוּ עַל שׁוּלֵי
retorta *cocci* *vermiculo* & *purpura* & *hyacintho* & *auri* *lagana* *extendentur* Et *retorta* *byſſo* & *cocci*
הַמְּעִיל רִמֹּנִים תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי עַל שׁוּלָיו
fila *ibito* & *auri* *lagana* *extendentur* Et *retorta* *byſſo* & *cocci*
34 סָבִיב׃ ¹ וּפַעֲמֹן זָהָב טָהוֹר וַיִּתֵּן אֶת הַפַּעֲמֹנִים בְּתוֹךְ
malogranatorũ *arcebo* *in* *circum* *pallij* *fimbrias* *ſuper* *malogranatorũ* *&* *tintinnabulum*
35 הָרִמֹּנִים׃ ¹ עַל שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים
ſuper *malogranatum* & *tintinnabulum* *malogranatũ* & *Tintinnabulum*
36 וְלֹן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן עַל
DOMINVS *præcepit* *quẽadmodũ* *miniſtrandũ* *ad* *circum* *pallij* *fimbrias*
37 שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב לְשָׁרֵת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
Aharon *texentis* *opere* *byſſo* *tunicas* *fecerunt* Et *Moſeh*
38 וַיַּעֲשׂוּ אֶת כָּתְנֹת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אָרֶג לְאַהֲרֹן
eius *vaſa* *omnia* & *altare* *in* *ſuper* *cidarim* Et *mitram*
39 וְאֶת מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת פַּארֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ
retorta *byſſo* & *lini* *ſubligacula*
40 וְאֶת מִכְנְסֵי בַד שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ ¹ וְאֶת הָאַבְנֵט שֵׁשׁ
eius *baſes* & *eius* *columnas* & *atrij* *velum* & *eius* *funes*
41 מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֹקֵם כַּאֲשֶׁר
ſuper *operimẽti* *velum* & *tentorium* *Moſeh* *ad* *tabernaculum* *arcã* *in* *ſuper*
42 צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃ ¹ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל
eius *vaſa* *omnia* & *tentorium* *Moſeh* *ad* *tabernaculum* *arcã* *in* *ſuper*
43 הָעֲבֹדָה׃ ¹ וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר
eius *baſes* & *eius* *columnas* & *eius* *vaſa* *eius* *labium* *ſuper* *pectorale*
צִוָּה יְהוָה כֵּן עָשׂוּ וַיְבָרֶךְ אוֹתָם מֹשֶׁה׃

CAP. XXXIX. לט

veſtes *fecerunt* *cocci* *vermiculo* & *purpura* & *hyacintho* ex Et
1 וּמִן הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְהַתּוֹלַעַת ¹ הָשְׁנִי עָשׂוּ בִגְדֵי
ſanctitatis *veſtes* *fecerunt* & *ſanctitatis* *in* *miniſterendũ* *ad* *in* *miniſterij*
שְׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ
ſacrum *Moſeh* DOMINVS *præcepit* *quemadmodũ* *Aharon* *quæ*
2 אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃ ¹ וַיַּעַשׂ
vermiculo & *purpura* & *hyacintho* *auro* *ſuper* *humeralē* *fecit* Et
אֶת הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ
fila *ibito* & *auri* *lagana* *extendentur* Et *retorta* *byſſo* & *cocci*
3 מָשְׁזָר׃ ¹ וַיְרַקְּעוּ אֶת פַּחֵי הַזָּהָב וַיִּצֹּץ פְּתִילִם
medio *in* & *purpuræ* *medio* *in* & *hyacinthi* *medio* *in* *faciendum* *ad*
לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן וּבְתוֹךְ
phrygionis *opere* *byſſi* *medio* *in* & *cocci* *vermiculi*
4 הַתּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃
Sagum *texentis* *opere* *ſuper* *terminationis* *eiusmas* *pectorale* *ſuper*
חֹשֶׁן עֲשׂוּ לַחֹשֶׁן שַׁרְשֹׁתָיו גַּבְלֵת מַעֲשֶׂה עָבֹת
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
5 זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃
duorum & *auri* *anulos* *duos* & *auro* *oriſantas* *duas* *fecerunt* Et
6 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצוֹת זָהָב וְשְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
7 אֶת שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת עַל שְׁתֵּי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ ¹ וַיִּתֵּן
pectorale *extremitatibus* *duas* *ſuper* *ſuper* *funes* *duorum* *extremitates* *duas* Et
אֶת שְׁתֵּי קְצוֹת הַשְּׁרָשֹׁת עַל שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת עַל
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
8 כִּתְפוֹת הָאֵפֹד לְזִכָּרֹן אֲבָנִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
9 אֶת מֹשֶׁה׃ ¹ וַיַּעַשׂ אֶת הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
אֵפוֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
10 רָבוּעַ הָיָה כָּפוּל עָשׂוּ אֶת הַחֹשֶׁן ¹ זֶרֶת אַרְכּוֹ
duplicatum *eius* *latitudo* *palmus* & *eius* *longitudo* *Palmus*
וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כָּפוּל׃ ¹ וַיְמַלְאוּ בוֹ אַרְבָּעָה טוּר אֶבֶן טוּר פִּטְדָה
ſmaragdi *Rubini* *Ordo* *lapidis* *ordines* *quatuor* *eo* *in* *replenerunt* Et
11 נֹפֶךְ וְסַפִּיר׃ ¹ וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ
Carbunculus *ſtreddus* *ordo* Et *eius* *cado* *Chryſolithus* &
12 וְסַפִּיר וְיָהֲלֹם׃ ¹ וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם
Acharis *Ligurius* *terrius* *ordo* Et *Adamas* & *Sapphirus*
13 שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃ ¹ וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם וְיָשְׁפֵה מְמֻלָּאִים
eirundum *Iaſpis* & *Onyx* *Thaſſis* *quartus* *ordo* Et *chrocolithus* &
14 זָהָב בְּמִלּוּאֹתָם׃ ¹ וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמֹת בְּנֵי
filiorũ *nominibus* *ſuper* *Lapides* Et *fuit* *plenitudinibus* *in* *eas* *ordinatus*
15 יִשְׂרָאֵל הָיוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי
Iſrael *filiorũ* *nominibus* *ſuper* *duodecim* *ſui* *ordinatus*
16 חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ לִשְׁנֵי עָשָׂר שֵׁבֶט׃ ¹ וַיַּעֲשׂוּ
Iſrael *filiorũ* *nominibus* *ſuper* *duodecim* *ſui* *ordinatus*
17 עַל הַחֹשֶׁן שַׁרְשֹׁת גַּבְלֵת מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper*
18 וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצוֹת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ
ſuper *ſuper* *ſuper* *ſuper* *ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

„Sictim ligna ex eam ſit inuentum quo omnia Et. DOMINI elevatione cum quo ſit: venta ſint
תְּרוּמָה יְהוָה וְכֹל אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ עֲצֵי שִׁטִּים

corde ſapiẽs mulier Omniſque .addiuerunt ſimile ſunctionem nimem ad omne opus
לֵב לְכָל־אִשָּׁה חַכְמַת־לֵב עָשׂוּ אֵת־כָּל־מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ הַכֹּהֵן׃ ס

& ,hyacinthum ,netum arruleum & ,nouerunt fuis manibus in mulieres omnes Et .byſſum & ,cocci vermiculum ,purpuram
וַיַּעֲשׂוּ כָּל־חֲכַם־לֵב בְּיַרְיְעוֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר

neuerunt ſapientia in .eas eanum cet exiuit quas eleua-
תְּאֹרֵג נָתָן אֹתָהּ חֲכַמַת־לֵב עֲשׂוֹת אֹתָם׃ ס

plenitudinum lapides & ,onychis lapides .arruleum Pſalmi Et .uerunt cor
אֲשֶׁר נָשְׂא לִבָּן אֹתָהּ וַיַּעֲשׂוּ הַמְּלָאכָה אֵת כָּל־הַיְרִיעֹת׃ ס

luminaris ſolcum & ,aroma Et .pectorali & ſuperhumerali
וַתַּעַשׂ אֶת־הַיְרִיעֹת עֶשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה אַמָּה אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאֶחָת

mulier & ,ſit Omnis .aromatum ſuffimentu & ,vnctionis oleo &
וְרֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לִשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃

opus omne ad afferendũ ad .eas ipſorum cor fecerat ſpõtaneos quos
וַיְחַבֵּר אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת חִבַּר לְבָד׃

filij arruleũ .Moſeh manu in facienda ad .DOMINVS præcepit quod vt faceret pet
וַיַּעַשׂ לֻלְאֹת תְּכֵלֶת עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִקְצָה בַּמַּחְבָּרֶת כֵּן עָשָׂה בְּשְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה

manum
בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית׃ חֲמִשִּׁים לֻלְאֹת עָשָׂה בַּיְרִיעָה אֲשֶׁר

Iſrael filios ad Moſeh dixit Et .DOMINVS deuotionem ! Iſraei
בְּמַחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּילֹת הַלֻּלְאֹת אִחָה אֶל־אֲחֹתָהּ׃

Chur filij ,Vri filium Beſaleł ,nomine in DOMINVS vocauit ,Videte
וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וַיְחַבֵּר אֶת־הַיְרִיעֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ בַּקְּרָסִים

Iehudah tribu .Sapientia in Dei ſpiritus eum repleuit Et
וַיִּקַּח אֶת־הַיְרִיעֹת הַקְּרָסִים וַתְּחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל וַיְהִי אֶחָד׃

eogitandũ ad Et .opere omni in & ,ſcientia in & ,intelligentia in
וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת עָשָׂה אֹתָם׃

.eas fecit .opere omni in & ,ſcientia in & ,intelligentia in
אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב הַיְרִיעָה הָאַחַת אַרְבַּע בָּאַמָּה

omni in faciendũ ad ,digni .artificijs in & ,ſcõpledi ad .lapidũ artificis in Et
וַתְּשֵׁבַע הַיְרִיעָה הָאַחַת מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃

ipſum ipſius corde in dedit doccedum ad Et .cogitationis opere
וַיְחַבֵּר אֶת־חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לָבָד׃

ſapientia eos Repleuit .Dan nãsi Achiſamach filiũ Aholiab & ,hic
וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים לֻלְאֹת עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת

hyacintho & ,purpura & ,arruleũ & ,nouerunt fuis manibus in faciendũ ad ,cordis
וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים לֻלְאֹת בַּיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּלֹת הַלֻּלְאֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃

omnem facitẽs ,ſcientia & ,byſſo in & ,coccũ vermiculo in ,purpura in & .cogitationes cogitantes & ,ſunctionem
וַיַּעַשׂ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וַיָּבֵא אֶת־הַקְּרָסִים אֶל־הַלֻּלְאֹת וַיְחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל וַתֵּהִי אֶחָד׃

עֲשֹׂה מְלָאכָה וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבֹת׃

CAP. XXXVI. לו

quibus ,corde ſapiens vir omnis & ,Aholiab & ,Beſaleł fecit Et
וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכֹל אִישׁ חַכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה וּתְבוּנָה בָּהֵמָּה

faciẽdũ ad ,ſciendũ ad .ſcijs in intelligentiã & ſapientiã DOMINVS dedit
לָדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃

.DOMINVS præcepit quibus omnibus ,ſunctitatis ſeruitij ſunctionem omnem ad
וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל בְּצַלְאֵל וְאֶל אָהֳלִיאָב וְאֶל כָּל־אִישׁ חֲכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה בְּלִבָּם

virum omne ad & ,Aholiab ad & ,Beſaleł ad .Moſeh .dauuit Et
כֹּל אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֶל־הַמְּלָאכָה לַעֲשֹׂתָהּ׃

quam .elevationem omnem .Moſeh facie à tulerunt Et .ſtatim !
וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֵת כָּל־הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר

faciendũ ad ,ſunctitatis ſeruitij ſunctionem ad .Iſraeli filij attulerant
הֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשֹׂת

.matutino in matutino in deuotionem ad huc eum ad attulerunt ipſi & .ſtatim !
אֹתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נְדָבָה בַּבֹּקֶר׃

.ſunctitatis ſunctionem omnem ! facientes ,ſapientes enimres venerunt Et
וַיָּבֹאוּ כָל־הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת כָּל־מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ

ad deuenne Et .ſacientes ipſi .eam ſua ſunctionem à vir ex
אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים׃

.ſeruitij) ſufficientia pset offerendo populus Multiplicare ? dicendo Moſeh
וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַרְבִּים הָעָם לְהָבִיא

.ſtatim ! faciendum ad DOMINVS præcepit quam ſunctionem ad
מִדֵּי הָעֲבֹדָה לַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ׃

Vir .dicendo ,ſuſtrantemue in voce fecerũt ceſſare & ,Moſeh præcepit Et
וַיְצַו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ

eſt ,prohibi Et .ſunctitatis .deuotionis ad ſunctionem ! vltra factum ne .mulier &
וְאִשָּׁה אַל־יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא

.eorum ſufficientia .eat .ſunctio ! Et .deficiebãt ab populus
הָעָם מֵהָבִיא׃ וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל־

† erant ,menſam ſuper † quæ vaſa fecit Et .menſam
אֵת הַשֻּׁלְחָן׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר עַל־הַשֻּׁלְחָן אֶת־

medios calamos & ,eius cyathos & ,eius cochlearia & ,eius ſcutellas
קְעָרֹתָיו וְאֶת־כַּפֹּתָיו וְאֶת־מְנַקִּיֹתָיו וְאֶת־הַקְּשׂוֹת

candelabrum fecit Et .mundo auro .ex in libabatur quibus
כַּפֶּךָ זָהָב טָהוֹר׃ וַיַּעַשׂ אֶת־מְנֹרַת הַזָּהָב טָהוֹר

.eius calami & ,ex Haſtile .candelabrum fecit .ductile ,puro auro †
מִקְשָׁה עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ

ex .fuerunt ipſo ex ,eius flores & ,eius poma ,eius calices
גְּבִעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה הָיוּ׃ וְשִׁשָּׁה קָנִים

.vno ipſius latere ex candelabri calami Tres .eius lateribus è egredientes
יֹצְאִים מִיְּרֵכֶיהָ שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד

.ſecundo eius latere ex candelabri calami tres & .ſcyphi Tres
וְשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי׃ שְׁלֹשָׁה גְבִעִים

.ſphæræ tres & ,flos & pomum ,vno calamo in amygdalati
מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וּפָרַח וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים

calamis ſex ſic ,flos & ,pomum ,vno calamo in amygdalati
מְשֻׁקָּדִים בְּקָנֶה אֶחָד כַּפְתֹּר וּפָרַח כֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים

.candelabro è egredientibus .candelabro & ,ſcyphi quatuor candelabro in Et
הַיֹּצְאִים מִן הַמְּנֹרָה׃ וּבִמְנֹרָה אַרְבָּעָה גְבִעִים

.eius flores & ,eius poma ,amygdalati
מְשֻׁקָּדִים כַּפְתֹּרֶיהָ וּפִרְחֵיהָ׃ שְׁנֵי כַּפְתֹּרִים מִתַּחַת

duobus ſub .pomum & ,ipſo ex calamis duobus ſub ſphærula & ,ipſo ex
לִשְׁתֵּי הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי

.ipſo ex egredientibus calamis ſex ipſo ex calamis
הַקָּנִים מִמֶּנָּה שִׁשָּׁה הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִמֶּנָּה׃

Sphærulæ .ductile .ſed Totum .fuerũt ipſo ex ,eorũ calami & ,eorum Pomа
כַּפְתֹּרֵיהֶם וּקְנֹתָם מִמֶּנָּה הָיוּ כֻּלּוֹ מִקְשָׁה

.ferat .eius forcipes & ,ſeptem eius lucernas fecit Et .puro auro † vnum
אֶחָת זָהָב טָהוֹר׃ וַיַּעַשׂ אֶת־נֵרֹתָיו שִׁבְעָה וּמַלְקָחָיו

.ipſum fecit puri .auri Talento .puro auro ſuas ex ex
וְאֶת־מַחְתֹּתָיו זָהָב טָהוֹר׃ כִּכַּר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ

.Sittim ligna † ſuſtinenti aliare fecit Et .eius vaſa omnia &
וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ׃ וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים

cubiti duo & .quadrata .eius latitudo cubitus & ,ex longitudo cubitus
אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְאַמָּתַיִם קוֹמָתוֹ

.auro .eos texit & ,Sittim lignis † vectes fecit Et .eis in illud
מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו׃ וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב סָגוֹר וְאֶת־כָּל־

.aream circum auro coronam ei fecit & .mũdo auro eam texit Et
קִירֹתָיו וְאֶת־קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃

.ſuper ei coronã .ſubtus ei fecit .auri anulos duos Et .circum auri
וְשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב עָשָׂה לוֹ מִתַּחַת לְזֵרוֹ עַל

.portandũ ad .vectibus .domus in .eius lateribus duobus ſuper eius .oſtia .duabus
שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו עַל שְׁנֵי צִדָּיו לְבָתִּים לְשֵׂאת

.auro .eos texit & ,Sittim lignis † vectes fecit Et .eis in illud
אֹתוֹ בָּהֶם׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃

.aream ! ſuſtinendam ad .portandũ ad .altaris .ipſa ad Et
וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בְּטַבָּעֹת עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ

.ſtatim .auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et .illud
לָשֵׂאת בָּהֶם אֹתוֹ׃ נָבוּב לֻחֹת עָשָׂה אֹתוֹ

.ſuſtinendũ ad .altaris .ipſa ad .ſtatim .auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et .illud
וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים בְּטַבָּעֹת עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ

.portandũ ad .vectibus .domus .eius ſuper portandũ ad .altaris .ipſa ad Et
לָשֵׂאת בָּהֶם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ לְבַדִּים לְשֵׂאת אֹתוֹ׃

.menſam portandũ ad .vectibus .domus .eius ſuper portandũ ad .altaris .ipſa ad Et
וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת׃ וַיִּתֵּן אֶת־בַּדֵּי

CAP. XXXVIII. לח

cubitorum Quinq .Sittim lignis † holocauſti altare fecit Et
וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת

.ſpectabat .eius latitudo cubitorum quinque & .ipſius longitudo
אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְשָׁלֹשׁ

.eius angulis quatuor ſuper eius cornua fecit Et .eius flores .cubitorum
אַמּוֹת קוֹמָתוֹ׃ וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו

.omnia fecit Et .arte illud texit & .eius cornua erant ipſo ex
מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו וַיְצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־

.ſuſtinendũ .altaris vaſa .ſcopas & ,lebetes ,altaris vaſa .ſacrificia petun &
כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הַסִּיר וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָק אֶת־

.arca .ſecundum .eius vaſa omnia ,receptacula & ,vncinos
כָּל־כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ לְמִכְבַּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת

.infra .altaris ambitum ſubter .eius .vrna † opere cribrum altari
כַּרְכֻּבּוֹ מִלְּמַטָּה עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ׃ וַיִּצֹק אַרְבַּע טַבָּעֹת

.extremitatibus quatuor in aonios quatuor fudit Et .eius medium ad vſq
לְאַרְבַּע קְצוֹת הָרֶשֶׁת נְחֹשֶׁת בָּתִּים לְבַדִּים׃ וַיַּעַשׂ

.lignis † vectes fecit Et .vectibus .domus .eius .eius .ſtatuas &
אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת׃ וַיָּבֵא

.ſuſtinendũ .altaris .ipſa ad .portandũ ad .vectibus .domus .eius ſuper .ſtatuit
אֶת־הַבַּדִּים בְּטַבָּעֹת עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ לָשֵׂאת בָּהֶם

.ſtatim .auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et .illud
אֹתוֹ נָבוּב לֻחֹת עָשָׂה אֹתוֹ׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַכִּיֹּר נְחֹשֶׁת

.ſpectabat .eius baſim & .eorũ .concham fecit Et .illud
וְאֶת־כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת

basis ſedecim ,argenteæ earum baſes & ,tabulæ .octo ſuerunt Et
וְיֹתֵד הֶחָצֵר סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם נְחֹשֶׁת שִׁשִּׁים אַדְנִים לְמֵךְ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת

.vectes fecit Et .eius .tabulis † vnius .eius tabulæ ſub baſes .duæ baſis .duæ
הַקְּרָשִׁים וּבַדֵּיהֶם כֶּסֶף וְשִׁשִּׁים אֲדָנִים לְמֵךְ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת

.vnius tabernaculi .tabulis † quinque .Sittim ligno fecit Et
וְעַמֻּדָיו שְׁלֹשִׁים וַאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים נְחֹשֶׁת וָוֵיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף

.ſecunda .tabernaculi .eſſe † tabulis .vectes quinque Et
וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים

.mare .ad lateribus in tabernaculi tabulis † vectes
לְקֶרֶשׁ הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאַחֹרִת

.ſecit Et .tabulis .vectes quinque Et
וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי

.ad extremo ab .tabulatorum .medio in penetrandum ad .medium vectem
יַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה׃ וְהַבָּרִיחַ הַתִּיכֹן בַּחֲצִי הַקְּרָשִׁים מִבָּרַח אֶל־

.auro .eos texit & .tabulas
בָּרִיחַ מִקָּצֶה אֶל־קָצֶה יָמָּה׃ וְאֶת־הַקְּרָשִׁים צִפָּה זָהָב

.auro .anulos Et .tabulis .vectes .eſſent .ſtatuit ad .auro .eos texit & .tabulas
וְאֶת־טַבְּעֹתָם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים לִבְרִחִם וְצִפָּה אֶת־הַבְּרִחִם זָהָב׃

.velum fecit Et .auro .vectes .texit &
וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר

.Sittim columnas quatuor .eis fecit Et .Cherubim † illud .ſtatuit
וְתַחַשׁ וַיַּעַשׂ אֹתָהּ כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃ וְלָהּ עַמּוּדֵי שִׁטִּים

.argenti bases quatuor .eis fudit Et .auro .capitella .eius ex .eius
אַרְבָּעָה וַיְצַף זְהָבָם וָוֵיהֶם זָהָב וַיִּצֹק לָהֶם אַרְבָּעָה אַדְנֵי כָּסֶף׃

.ſuperne alas .extendentes Cherubim erant Et .eius .ſtatuit .cubitorum
וַיַּעַשׂ פָּרֹכֶת לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ

.ſpectabat .eius latitudo cubitorum quinque & .ipſius longitudo
מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ וְעַמֻּדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָוֵיהֶם זָהָב וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם

.eius angulis quatuor ſuper eius cornua fecit Et .eius .ſtatua .cubitorum
וַחֲשֻׁקֵיהֶם זָהָב וְאַדְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה נְחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ אֶת־קֶרֶשׁ

.omnia fecit Et .arte illud texit & .eius cornua erant ipſo ex
הַמִּשְׁכָּן וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב וַיַּעַשׂ אֶת־בַּדָּיו זָהָב וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב׃

.ſuſtinendũ .altaris vaſa .ſcopas & ,lebetes ,altaris vaſa .ſacrificia petun &
וַיַּעַשׂ אֶת־הַכִּיֹּר נְחֹשֶׁת וְאֶת־כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת

.arca .ſecundum .eius vaſa omnia ,receptacula & ,vncinos
הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הֶחָצֵר

.infra .altaris ambitum ſubter .eius .vrna † opere cribrum altari
לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה קְלָעִים הֶחָצֵר שֵׁשׁ מָשְׁזָר מֵאָה בָאַמָּה׃

.extremitatibus quatuor in aonios quatuor fudit Et .eius medium ad vſq
עַמֻּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם

.lignis † vectes fecit Et .vectibus .domus .eius .eius .ſtatuas &
כֶּסֶף׃ וְלִפְאַת צָפוֹן בָּאֹרֶךְ מֵאָה עַמֻּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים

.ſuſtinendũ .altaris .ipſa ad .portandũ ad .vectibus .domus .eius ſuper .ſtatuit
נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף׃ וְלִפְאַת יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים

.ſtatim .auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et .illud
בָּאַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה וָוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם

.portandũ ad .vectibus .domus .eius ſuper portandũ ad .altaris .ipſa ad Et
כֶּסֶף׃ וְלִפְאַת הַקֶּדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים בָּאַמָּה׃

.menſam portandũ ad .vectibus .domus .eius ſuper portandũ ad .altaris .ipſa ad Et
וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת׃ וַיִּתֵּן אֶת־בַּדֵּי

portandũ ad .auro .eos texit & .Sittim lignis † vectes fecit Et
הַמַּשָּׂא עַל־הַקְּרָשִׁים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃

duorum cubitorum .Sictim lignis † arcam Beſaleł fecit Et
וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת־הָאָרֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ

.cubiti & .ſeu longitudo dimidij & .cubitis & .eius latitudo
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קוֹמָתוֹ׃ וַיְצַפֵהוּ זָהָב טָהוֹר

.auri anulos quatuor illi fudit Et .circum aum coronam ei fecit & .mũdo auro eam texit Et
מִבַּיִת וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת

.ſuper ei coronã .ſubtus ei fecit .auri anulos duos Et .circum auri
זָהָב עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הָאֶחָת וּשְׁתֵּי

.portandũ ad .vectibus .domus in .eius lateribus duobus ſuper eius .oſtia .duabus
טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית׃ וַיַּעַשׂ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב׃

.auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et .illud
וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בְּצַלְעוֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן׃ וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת

.aream .portandũ ad .ſtatuit .cubitorum Duorum .auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et .illud
זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃ וַיַּעַשׂ

.extremitatibus duab à eos fecit .duabus .cubitus .dimidij & .cubitus .ex longitudo
שְׁנַיִם כְּרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה עֲשָׂם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃

.ſuper .propitiatorio .ab .inde .extremo ab .vnum .Cherub
כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּרֶת עָשָׂה

.duabus à Cherubim .ſecit .propitiatorio .à .inde .extremo ab
אֶת־הַכְּרֻבִים מִשְּׁנֵי קְצוֹתָיו׃ וַיִּהְיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי

.ſuperne alas .extendentes Cherubim erant Et .eius .ſtatuit .cubitorum
כְנָפַיִם לְמָעְלָה סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אֲחִיו

.ſed fuis ad .vir .eorum facies & .propitiatorio .ſuper fuis alis in
אֶל־הַכַּפֹּרֶת הָיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים

.ligni .menſam fecit Et .Cherubim facies erant propitiatorio
אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קוֹמָתוֹ׃ וַיְצַפֵהוּ זָהָב

.cubiti & .ſeu longitudo dimidij & .cubitis & .eius latitudo
טָהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֶפַח סָבִיב

.auri coronã ei fecit & .mũdo auro eam texit Et .circum ipſum .circum ei fecit Et
וַיַּעַשׂ זֵר זָהָב לִמְסִגַּרְתּוֹ סָבִיב׃ וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב

.auri anulos quatuor ei fudit Et .circum aum coronam ei fecit & .mũdo auro eam texit Et
וַיִּתֵּן הַטַּבָּעֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו׃

.mensam portandum ad .vectibus .domus .anuli .auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et .illud
לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת הָיוּ הַטַּבָּעֹת בָּתִּים לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃

portandũ ad .auro .eos texit & .Sittim ligna † vectes fecit Et
וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב לָשֵׂאת

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXXV. לה

dixit & Israel filiorū synagogā omnem Moseh fecit congregare Et
יַעַר׃ ¹ וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
† sunt ea faciendā ad DOMINVS præcepit quæ verba† Hæc : eos ad
אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת אֹתָם׃
opus. vobis erit septima die iu & familie fiet diebus Sex
² שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם
sabbathum sanctionem eo in facient Omnis DOMINO cessationis quies sanctitas
† qui faciendi opus קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָה כָּל הָעֹשֶׂה בּוֹ
c die in, vestris habitaculis omnibus in ignem accendetis Non . mortetur
d dicendo, Israel filiorum synagogā omnē ad Moseh dixit Et יוּמָת׃ ³ לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם
† sabbathi. cessationis† הַשַּׁבָּת׃ ⁴ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
e vobis oblationem ולשון Accipite dicendo, DOMINVS præcepit quod verbū Hoc
† est eius quantitatis* eam afferet, cui est pertinens† Omnis DOMINO eiusmodi
זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר׃ ⁵ קְחוּ מֵאִתְּכֶם
תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ אֶת תְּרוּמַת
† cuius spontaneā oblationem cor, purpuram & hyacinthū Et ששׁ & argentū & æramū, DOMINI
יְהוָה זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת׃ ⁶ וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
† capturam pilos, subtilitatas aretum pelles Et , aspasi & ,byssum & ,cocci vermiculū &
וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים׃ ⁷ וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים
† pro aromata & luminari oleum Et , sitim ligna &, spinarum pelles &
וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וַעֲצֵי שִׁטִּים׃ ⁸ וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר וּבְשָׂמִים
† pro onychinus, lapides & ,unychæ† lapides Et , aromatum suffimento &, unctionis oleo
לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים׃ ⁹ וְאַבְנֵי
† I pro lapides & ,pectorali & ,superhumerali splenitudinē vobis in curule sapiens unus† Et , sacerdotali
שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן׃ ¹⁰ וְכָל חֲכַם לֵב בָּכֶם
Tabernaculū DOMINVS præcepit quæ omnia facient &, vesti
יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃ ¹¹ אֶת הַמִּשְׁכָּן
† circules, eius tabulas & ,eius vectibus , eius columnas & ,eius vectes
אֶת אָהֳלוֹ וְאֶת מִכְסֵהוּ אֶת קְרָסָיו וְאֶת קְרָשָׁיו אֶת
& ,Aream & ,eius bases & ,eius columnas ,eius vectes
בְּרִיחוֹ אֶת עַמֻּדָיו וְאֶת אַדְנֵיהֶן׃ ¹² וְאֶת הָאָרֹן וְאֶת
† propitiatorium † tectorij, Mensam ,regimina* velum & ,operculum* eius vectes
בַּדָּיו אֶת הַכַּפֹּרֶת וְאֶת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ׃ ¹³ אֶת הַשֻּׁלְחָן
† candelabrū Et , facierum panem & ,eius vasa omnia & ,eius vectes &
וְאֶת בַּדָּיו וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְאֶת הַמְּנֹרָה לְמָאוֹר ¹⁴ וְאֶת מְנֹרַת
luminaris oleum & ,eius lucernas & ,eius vasa & ,luminaris
הַמָּאוֹר וְאֶת כֵּלֶיהָ וְאֶת נֵרֹתֶיהָ וְאֶת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר וְאֶת
& ,vectionis oleum & ,eius vectes & ,fumumenti altare Et
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת בַּדָּיו וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת
tabernaculi ostio † ostij regmen & ,aromatis fumigationem
קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת מָסַךְ הַפֶּתַח לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן׃
ei† quod ein eribum & ,holocausti Altare
אֲשֶׁר לוֹ אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לוֹ אֶת־
Cornua Fundas , eius basin & ,concham ,eius vasa omnia & ,eius vectes
בַּדָּיו וְאֶת כָּל כֵּלָיו אֶת הַכִּיֹּר וְאֶת כַּנּוֹ׃ ¹⁷ אֶת קַלְעֵי
† atrij portæ regmen & ,eius bases & ,eius columnas ,atrij
בַּדָּיו וְאֶת כָּל כֵּלָיו אֶת הַכִּיֹּר וְאֶת כַּנּוֹ׃ ¹⁸ אֶת קַלְעֵי
† aulæum
הֶחָצֵר אֶת עַמֻּדָיו וְאֶת אַדְנֵיהֶן וְאֶת מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר
eorum funiculos & ,atrij paxillos & ,tabernaculi Paxillos
† ad ea אֶת יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת יִתְדֹת הֶחָצֵר וְאֶת מֵיתְרֵיהֶם׃
sanctitatis vestes ,sanctitate in ministrādū ad ministerij Vestes
† ut אֶת בִּגְדֵי הַשְּׁרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ
facerdotio fungendū ad eius filiorum vestes & ,facerdoti Aharon
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן׃
facie Moseh fecerūt à Israel filiorum cœtus omnis sunt egressi Et
† ut עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה׃ ²⁰ וַיֵּצְאוּ כָּל
eleuauit omnis & ,finum cor eum excitit quem vir omnis venerunt Et
† ut בוא ²¹ וַיָּבֹאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשָׂא לִבּוֹ וְכֹל
oblationem attulerunt eum eius spiritus fecit spontaneum quem
אֲשֶׁר נְדָבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת
opus ,eius fanctum ,omne ad & ,testimonij tabernaculi fanctissimi ad DOMINI
† ecclesiæ, † opus † cum יְהוָה לִמְלֶאכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל עֲבֹדָתוֹ
omnis ,mulieribus ,super viri venerunt Et ,Unctionis vestes ad &
dextrale, וְלִבְגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃ ²² וְהָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים כֹּל
,fibulæ ,annuli & ,sigillum ,insurrem & ,fabulam attulerunt corde spontaneus
† elegantiæ ele נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חַח וְנֶזֶם וְטַבַּעַת וְכוּמָז
gantiæ Dominō aurī ,ajutatorium ejusmō† qui vir omnis Et ,auri vas omne
כָּל כְּלִי זָהָב וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה׃ ²³ וְכָל
† cum quo vermiculi* & ,purpura & ,hyacinthi* ex eum* eſt insuſcus quo* vir omnis Et
אִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
,eorum pelles & ,subticatæ aliarum pelles & ,aspa & ,byssus & ,cocci
שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים עוֹר
addixerunt ,eris & ,argenti elevationē eleuans Omnis . adduxerunt†
† ea כָּל מֵרִים תְּרוּמַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת הֵבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת יְהוָה׃ ²⁴

F

CAP. XXXVI. Exodus. CAP. XXXVIII. Nouæ tabulæ.

eius sacrificio de comedas & ,te ad ,limen & ,eorum diis sacrificare &
וְזָבַח לֵאלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ׃
post eius filia fornicentur & ,tuis filiis eius filiabus de accipias Et
²⁶ וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו אַחֲרֵי
,earum deos post tuos filios faciant fornicari & ,eorum
אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃
infermentatorū Solennitatem .tibi facies non ,fusum
²⁷ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה כְּתָב לְךָ אֶת הַדְּבָרִים
tibi præcepi quæ ,infermentata comedes diebus Septem ,tabulas
²⁸ וַיְהִי שָׁם עִם יְהוָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל
egressus primitiuorum messe in quia ,Abib† mentis reuertetur in
וּמַיִם לֹא שָׁתָה וַיִּכְתֹּב עַל הַלֻּחֹת אֶת דִּבְרֵי הַבְּרִית עֲשֶׂרֶת
tabulæ duæ & ,Sinai mōte è Moseh ,descendente in fuit Et
הַדְּבָרִים׃ ²⁹ וַיְהִי בְּרֶדֶת מֹשֶׁה מֵהַר סִינַי וּשְׁנֵי לֻחֹת
cognouit nō Moseh & ,mōte è ex ,deferebat in ,Moseh
הָעֵדֻת בְּיַד מֹשֶׁה בְּרִדְתּוֹ מִן הָהָר וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי
vidit Et ,eo cum ipsum loquendo in ,sunt cornuta ,eius facies
קָרַן עוֹר פָּנָיו בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ׃ ³⁰ וַיַּרְא אַהֲרֹן
rei† facienda cutis prominebat ecce & ,Moseh
וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה קָרַן עוֹר פָּנָיו
sunt reuersi & ,Moseh eos ad clamauit† Et ,eum ad accedere ab† Timuerunt
וַיִּרְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו׃ ³¹ וַיִּקְרָא אֲלֵהֶם מֹשֶׁה וַיָּשֻׁבוּ
Moseh eis locutus & ,synagoga in Principes† omnes & ,Aharon eius
אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂאִים בָּעֵדָה וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה
eis præcepit & ,Israel filij eos approquinquerunt postea Et
אֲלֵהֶם׃ ³² וְאַחֲרֵי כֵן נִגְּשׁוּ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְצַו אֹתָם
,Sinai monte in secum DOMINVS est locutus quæ omnia
אֵת כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אִתּוֹ בְּהַר סִינָי׃
velamen ,suæ faciei† super dedit† &, eis cum loquēdū ad finiuit† Moseh
³³ וַיְכַל מֹשֶׁה מִדַּבֵּר אִתָּם וַיִּתֵּן עַל פָּנָיו מַסְוֶה׃
remouebat ,eo cum loquendū ad DOMINVM ante Moseh ueniebat &
³⁴ וּבְבֹא מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לְדַבֵּר אִתּוֹ יָסִיר
Israel filios ad est locutus & ,est egressus Et ,eo cum ipsum loquendo
אֶת הַמַּסְוֶה עַד צֵאתוֹ וְיָצָא וְדִבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
quòd Moseh faciei† Israel filij videbant & ,Moseh
אֵת אֲשֶׁר יְצֻוֶּה׃ ³⁵ וְרָאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵי מֹשֶׁה כִּי
super velamen Moseh reducebat & ,Moseh faciem† super
קָרַן עוֹר פְּנֵי מֹשֶׁה וְהֵשִׁיב מֹשֶׁה אֶת הַמַּסְוֶה עַל־
,eo cum loquendū ad

†faciē meā, non quia ,meas facies† videre poteris Non dixit Et .miserebor cui
אֲשֶׁר אָרְחֵם׃ ²⁰ וַיֹּאמֶר לֹא† תוּכַל לִרְאֹת אֶת פָּנָי כִּי לֹא
locus Ecce: DOMINVS dixit Et .viuet & ,homo me videbit
יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי׃ ²¹ וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה מָקוֹם
*ostantiscrie gloria mea, ,meam gloriam ut ,cum fo in† ,ecce Et ,petram figura ,fialis & ,mecum
עִמָּדִי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצּוּר׃ ²² וְהָיָה בְּעֲבֹר כְּבֹדִי
,me transire ad ,ufq; ,te fuper meam ,colā pānā† & ,petræ foraminis in te ponā &
וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד עָבְרִי׃
mea faciem† & ,mea poſteriora† videbis & ,meam volam remouebo Et
²³ וַהֲסִרֹתִי אֶת כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי
†videbantur non
לֹא יֵרָאוּ׃

CAP. XXXIIII. לד

lapidē† tabulas duas tibi Dola: Moseh ad DOMINVS dixit Et
כְּפַף׃ ¹ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה פְּסָל לְךָ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים
,super fuerunt quæ ,verba tabulas ,super ſcribam & ,priores ſicut
כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
accēdes & ,mane paratus cito Et . fregiſti quas ,priores tabulas
הָיוּ עַל לֻחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ׃ ² וֶהְיֵה נָכֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ
verūtem .montis cacumē ſuper tibi mihi ſtabis & ,Sinai montem in maturino in
בַבֹּקֶר אֶל הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל רֹאשׁ הָהָר׃
loco in videtur ne vir etiam & ,tecum aſcendet non vir Et
³ וְאִישׁ לֹא יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם אִישׁ אַל יֵרָא בְּכָל
,montis ,hinus ſuper ,pāſcent ne ,bos & ,oues etiam ,monte
הָהָר גַּם הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל יִרְעוּ אֶל מוּל הָהָר הַהוּא׃
Moſeh manū† Et .priores ſicut ,lapideas tabulas duas dolauit Et
⁴ וַיִּפְסֹל שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה
,præcepit ,quem ,adnodum ,Sinai montem in ,mane & ,mane ,ſurgēs in
וַיַּעַל אֶל הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ
,lapideas tabulas duas ſua manu in accepit & .ei DOMINVS
שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים׃ ⁵ וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא
,nomen ante eum, clamauit Et .eius faciei ſuper DOMINVS tranſiuit Et .DOMINI nomine in
בְּשֵׁם יְהוָה׃ ⁶ וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא
,miſericors & ,mitis ,longæ ,grauiſſimi & ,miſericors† Deus ,DOMINVS ,DOMINVS
יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם
,clemens, tuæ ,ſalutibus miſericordia Seruans .veritate & ,miſericordia multus &
וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ ⁷ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים
,quadrātes ſuper & ,tertias ſuper & ,tertios
נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת
,gratia Si : dixit Et .ſpecula & ,terram in
עַל בָּנִים וְעַל בְּנֵי בָנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים׃
,per mediū populus quia ,patres iniquitatē† domūs mittit vsq; ,domine tuus ſit
⁸ וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ ⁹ וַיֹּאמֶר אִם נָא מָצָאתִי
,ſanctitas ſit ,domine ,nos habitet in & ,nos ſuſcipe & ,peccatū & ,iniquitatē ferens
חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֵלֶךְ נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם
,quattro peccato & ,noſtrae iniquitatis parces & ,hæc .tenere dimm
קְשֵׁה עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ
omni coram ,ſeruus ſerium ego Ecce .dixit Et .nos hæreditabis &
וּנְחַלְתָּנוּ׃ ¹⁰ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל
,terra omni in ſunt creata non quæ ,mirabilia faciam ,tuis populo
עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת אֲשֶׁר לֹא נִבְרְאוּ בְּכָל הָאָרֶץ
,in ,omnis populus omnis videtis & ,gētibus omnis† in &
וּבְכָל הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל הָעָם אֲשֶׁר אַתָּה בְּקִרְבּוֹ
,tecum in ſalum† ego quod .ipſe formidabilia quia ,DOMINI opus
אֶת מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ׃
,ego Ecce .Scelus illi præcipiens† ego quod tibi Serua
¹¹ שְׁמָר לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הִנְנִי גֹרֵשׁ
,Perizæū & ,Chittæum & ,Chenaānæum & ,Emoræum tua facie à
מִפָּנֶיךָ אֶת הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי
fœdus ferias fome ne ,tibi Offiaum .Iebuſæum & ,Chiuæum &
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ ¹² הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תִּכְרֹת בְּרִית
,ſeparatim in ſit forte ne ,eam ,ſuper ingredieris tu ,eam ,terram habitauit
לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ
commū ſtatuas & ,ſimptio eorum abiens Quæcun .eas inuitus† in
בְּקִרְבֶּךָ׃ ¹³ כִּי אֶת מִזְבְּחֹתָם תִּתֹּצוּן וְאֶת מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן
,ſuccideris eius lucos & ,confringetis
וַאֲשֵׁרָיו תְּכָרֵתוּן׃ ¹⁴ כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי יְהוָה
,ipſi zelotes Deus ,eius nomen zelotes DOMINVS Nā .alteri Deo
קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא׃ ¹⁵ פֶּן תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ
,eorum deos poſt fornicentur & ,terræ habitatū ,fœdus ferias fome Ne

CAP. XXXIII. לג

,eum dabo tuo Semini : dicēdo ,Iahacob & Iſchac ,Abraham iurami
נְשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתְּנֶנָּה
,Emoræum ,Chenaānæum eiectam & ,angelum te ante mittam Et
² וְשָׁלַחְתִּי לְפָנֶיךָ מַלְאָךְ וְגֵרַשְׁתִּי אֶת הַכְּנַעֲנִי
fluentē terram Ad .Iebuſæum & ,Chittæū, Perizæum &, Chiuæū &
† medium tui, הָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ ³ אֶל אֶרֶץ זָבַת
,tecum ,populus Nam .mel & ,lacte
† duræ cervicis. חָלָב וּדְבָשׁ כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְקִרְבְּךָ כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף
malum verbum populus audiuit Et .via in te cōſumā forte ne .tu
אַתָּה פֶּן אֲכַלֶּךָ בַּדָּרֶךְ׃ ⁴ וַיִּשְׁמַע הָעָם אֶת הַדָּבָר הָרָע
,ſe ſuper ſuū ornamentū vnuſquiſq; poſuerunt non & ,iuxerunt & ,hoc
† ornamentis suis הַזֶּה וַיִּתְאַבָּלוּ וְלֹא שָׁתוּ אִישׁ עֶדְיוֹ עָלָיו׃
Vos ,Iſrael filios ad Dic : Moſeh ad DOMINVS dixit Et
⁵ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם
,te cōſumā & ,tuus inter† in aſcendā vno Momēto .cernice durus populus
† facium quid ſciam & ,te de ſuper rium ornatū deſcendere fac nūc Et
עַם קְשֵׁה עֹרֶף רֶגַע אֶחָד אֶעֱלֶה בְקִרְבְּךָ וְכִלִּיתִיךָ
,Choreb monte à †tua ornamenta* Iſrael filij dutcerunt Et .tibi
וְעַתָּה הוֹרֵד עֶדְיְךָ מֵעָלֶיךָ וְאֵדְעָה מֶה אֶעֱשֶׂה
,monitis expet ſuper tibi mihi ſtabis & ,Sinai montem in maturino in
לָךְ׃ ⁶ וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב׃
,eſſet tamentum† extra filii exeundū & ,tabernaculum ,accipiēt† Moſeh Et
⁷ וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
,quatrui† oīs erat & .mohed Ohel† illud vocauit Et .eaſtramentis† ,ſi languēs†
הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה וְקָרָא לוֹ אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל מְבַקֵּשׁ
,caſtramentatione extra ,quod, cernēs tabernaculi ad exibat ,DOMINVM
יְהוָה יֵצֵא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃
populus omnis ſurgebant ,tabernaculum ad Moſeh exire vt† ,erat Et
⁸ וְהָיָה כְּצֵאת מֹשֶׁה אֶל הָאֹהֶל יָקוּמוּ כָל הָעָם
,Moſeh poſt aſpiciebant & ,ſui tabernaculi .oſtia† vnuſquiſque ſtabant &
וְנִצְּבוּ אִישׁ פֶּתַח אָהֳלוֹ וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה
,tabernaculū eum ingrediū donec ,tabernaculi eum ingrediū† Et .Moſeh
עַד בֹּאוֹ הָאֹהֱלָה׃ ⁹ וְהָיָה כְּבֹא מֹשֶׁה הָאֹהֱלָה
eum loquebatur & ,tabernaculi oſtio ſtabat & ,nubis columna deſcendebat
יֵרֵד עַמּוּד הֶעָנָן וְעָמַד פֶּתַח הָאֹהֶל וְדִבֶּר עִם
,illic† ſtantem nubis columnam populus omnis videbat Et .Moſeh
מֹשֶׁה׃ ¹⁰ וְרָאָה כָל הָעָם אֶת עַמּוּד הֶעָנָן עֹמֵד פֶּתַח
vnuſquiſque ie meurabat & ,populus omnis ſurgebat & ,tabernaculi
הָאֹהֶל וְקָם כָּל הָעָם וְהִשְׁתַּחֲוּ אִישׁ
,ſuū† Moſeh ad DOMINVS eloquebatur Et .ſui tabernaculi oſtio
† ad ostium פֶּתַח אָהֳלוֹ׃ ¹¹ וְדִבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה פָּנִים
ad reuerebatur & ,ſuum amicū ad vir ſoquetur quemadmodū ,faciē
אֶל פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ יָשׁוּב
,recedebat non puer Nun filius ,Iehoſuah eius miniſter & ,tabernaculi
† ad ostium אֶל הַמַּחֲנֶה וּמְשָׁרְתוֹ יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא
tu .Vide : DOMINVM ad Moſeh dixit Et .tabernaculi medio de
† castra מִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל׃ ¹² וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה רְאֵה
,me feciſti ſcire non eu &, hunc populum fac Aſcendere ,me ad dixisti
אַתָּה אֹמֵר אֵלַי הַעַל אֶת הָעָם הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי
etiam & ,nomine in te Noui ,dixiſti tu & ,mecū es miſſurus quem
אֵת אֲשֶׁר תִּשְׁלַח עִמָּדִי וְאַתָּה אָמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ בְשֵׁם וְגַם
gratiam inueni quæſo ſi nunc Et ,meis oculis in gratiam inueniſti
מָצָאתָ חֵן בְּעֵינָי׃ ¹³ וְעַתָּה אִם נָא מָצָאתִי חֵן
inuenium vt ,te ſciam & ,tuam viam nunc me fac ſcire ,tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דַּרְכֶּךָ וְאֵדָעֲךָ לְמַעַן אֶמְצָא
,hanc gens ,tuus populus quia ,vide & ,tuis oculis in gratiam
† est חֵן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה׃
dixit Et .te faciam requieſcere & ,tuum non Faciēs dixit Et
¹⁴ וַיֹּאמֶר פָּנַי יֵלֵכוּ וְהֵנַחְתִּי לָךְ׃ ¹⁵ וַיֹּאמֶר
,hinc nos facias afcedere ne ,cuius ,tua faciēs non ſi† eum ad
† Facies mea ibit, פָּנֶיךָ נוֹסָע אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה׃
ego tuis oculis in gratiam inueni quòd ,hic cognoſcerur quo in Et
* Nisi facies tua ambulaverit, אֲנִי וְעַמְּךָ אִם לֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלֵינוּ
,ſemmus diuin Et .inobſeruni ,te cundo in† noune ,tuus populus &
† ut עַמְּךָ וַאֲנִי וְעַמֶּךָ מִכֹּל הָעָמִים אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
,terræ facies ſuper † qui ,populo omni ab tuus populus &
† cum ambulaveris עַמֶּךָ ¹⁷ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה גַּם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
quod ,hoc verbum Etiam :Moſeh ad DOMINVS dixit Et
† est פָּלָה׃ דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם
,moſe in te nouī & ,meis oculis ſ gratiā inueniſti quia ,faciam , eſ locutus
¹⁸ וַיֹּאמֶר הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ׃ ¹⁹ וַיֹּאמֶר אֲנִי
,tuam gloriam ,quæſo me videre Fac : dixit Et
† faciē tuum, faciē meum super mentū bonū omne faciam transire
nomine in innocabo & ,tuus faciēs ſuper mentū bonū omne faciam transire
miserebor & ,eā ,quam ,patiam† ,te coram DOMINI
† cui misereor, אֲשֶׁר אָחֹן אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם׃ ²⁰ וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לְרְאֹת

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINVS dixit Et ,suis populus è succidetur & exstanctū super eo ex
וַיֹּאמֶר יְהוָה׃ 14 מִכֶּנּוּ עַל־כֵּן וְנִכְרְתָה נַפְשׁוֹ׃ 15
אֶל משֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים
aequalis pondus fussimentum ipsum facies Et ,ext pure in tantum ,mundu rhus &
וְלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃ 16 וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת
aromatici mixtu ente, & sanctum, ponies tabernaculo in testimonio coram eo ex dabit & ,communuendo eo ex
רֹקַח מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ 17 וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק
eris sanctitatum Sanctitas ,ibi sibi conuenium quo ,communi
וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל
vobis facietis non ,eius pondere in facies quod fussimentū Et ,vobis
מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה
לָכֶם׃ 18 וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמַתְכֻּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם
ipsum facies fecerit qui Vir ,DOMINO tibi erit sanctitas
קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַיהוָה׃ 19 אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ
suis populus è excidetur & ,eis odorandum ad
לְהָרִיחַ בָּהּ וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃

CAP. XXXI. לא

vocauit ,Vide dicendo Moseh ad DOMINVS est locutus Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 1 רְאֵה קָרָאתִי
per nomen & de tribu Iehudah tribus Chur filij Vri filium Beseleel nomine in
בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ 2
intelligentia in & ,sapientia in Dei spiritu eum replenij Et
וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה
opere, cogitationes cogitandum Ad ,opificis omni in & ,scientia in &
וּבְדָעַת וּבְכָל־מְלָאכָה׃ 3 לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת
auro in & ,argento in & ,ere in & lapidis sculpturarum in Et
לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת׃ 4 וּבַחֲרֶשֶׁת אֶבֶן
opificis, omni in faciendū ad ,figuri sculpturarum in & ,implendū ad
לְמַלֹּאת וּבַחֲרֶשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה׃ 5
tribui Achisamach filium Aholiab ,iecum dedi ecce ego Et
וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֶת אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה
omnia, facient & ,Sapientium dedi corde ,sapientis omnis corde in & ,Dan
דָּן וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־לֵב נָתַתִּי חָכְמָה וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל
testimonij ,arcam & ,propitiat quæ ,illa præcepi quæ
אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ׃ 6 אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת הָאָרֹן לָעֵדֻת
Et ,tabernaculi vasa omnia & ,ea super ,quod propitiatorium &
וְאֶת הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֵת כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל׃ 7
eius vasa omnia & ,mundū candelabrum & ,eius vasa & ,mensam
וְאֶת הַמַּעֲרֶכֶת הַשֻּׁלְחָן וְאֶת כֹּל־כֵּלָיו וְאֶת הַמְּנֹרָה
holocausti altare Et ,suffimenti altare & ,eius vasa omnia & ,altare
הַטְּהוֹרָה וְאֶת כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ 8
ministeria, & ,mollies vestes Et ,eius basim & ,concham &
וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל־כֵּלָיו וְאֶת הַכִּיֹּר וְאֶת כַּנּוֹ׃ 9
sanctitatis vestes & ,sacerdoti Aharon
וְאֶת בִּגְדֵי הַשָּׁרֵד וְאֶת בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן
ola Ixaca ,sanctitati aromatum fussimentum & ,unctionis oleum Et
וְאֶת בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן׃ 10 וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת
dicendo Moseh ad DOMINVS dixit Et ,facient ,tibi præcepi quæ
קְטֹרֶת הַסַּמִּים לַקֹּדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ יַעֲשׂוּ׃ 11
Verumtamen dicendo ,Israel filius ad loquere tu Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 12 וְאַתָּה דַּבֵּר
vos inter & ,me inter ,signum Quia ,sabbathoris mos ,sabbatum
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי
sanctificabit DOMINVS qui quia ,fidelem est ,vestris generationibus in
אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה
vobis, ipse sanctitas quia ,fecimus custodietis Et
מְקַדִּשְׁכֶם׃ 13 וְשָׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם
eis occidetur & ,opus eo in faciens omnis quia ,morietur moriendo
מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הָעֹשֶׂה בָהּ מְלָאכָה
illud Vsque ,vobis ipsa sanctitas quia ,fuimus custodietis
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ׃ 14 שֵׁשֶׁת יָמִים
diebus Sex ,sacri populorū mutieri ab ipsa anima
יֵעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ
facietur Opus .DOMINO sanctitas ,cessationis quies septimo die in &
לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת׃ 15
Israel filij custodiat Et ,morietur moriendo ,ea fussimis die in
וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת
sempiternū fœdus generationibus in eius fœminis & ,ei fœdus statutum
לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ 16 בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא
sanctitatis vestes & ,sanctificabis & ,vnges eius filios
לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת
& ,Aharon Et ,sanctificabitur ,ei in stringes Omne ,sanctuario
הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃ 17 וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה
mihi sacerdotio fungendum ad ,eos sanctificabis & ,vnges eius filios
כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ בְּהַר סִינָי שְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת לֻחֹת
sanctitatis vestionis Oleum ,dicendo ,loqueris Israel filius inter & Et
אֲבָנִים כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים׃ 18 וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
nou hominis carnem Super ,vestris generationibus in mihi hoc erit
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא
sanctitas ,loci Sanctitas .illud fient Cæsitis non ex ,edaci in ab ,vngetur
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ 19
posuerit qui & ,Illud fient pigmentarius qui ,vir ,vobis erit
וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִוא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ
eo quod

precati sanguine De ,anno in semel eius eo roua sup Aharon expiabit Et oblationis
וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל־קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדַּם חַטַּאת pro peccato
הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֶּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם
expiationū ergo ,vestris generationibus in illud super expiabit anno in semel expiationum
קֹדֶשׁ־קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה׃ 11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל est
ad DOMINVS est locutus Et .DOMINO illud sanctitatum Sanctitas
מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 12 כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Israel filiorum caput leuabis Cum ,dicendo ,Moseh
לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה
DOMINO sint animę expiationis quisque dabunt & ,eorum visitatos ad fecidum nu-
בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם׃ 13
Hoc ,eos visitando in ,plaga eis in erit non & ,eos visitando in merum
זֶה יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל
elevatio fecti Dimidium ,fectus obolorum Viginti ,sanctitatis ad numeros
הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה
amorum viginti filio à visitatos supra transiens Omnis ,dabitur
לַיהוָה׃ 14 כֹּל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
DOMINO ad numeros
וָמָעְלָה יִתֵּן תְּרוּמַת יְהוָה׃ 15 הֶעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה
DOMINO oblationem dando ,fieli dimidio de diminuet nō rotus & pauper
וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט מִמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה
expiationū ergo eum ,vestris animabus supra expiandum ad animas ve-
לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃ 16 וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים
,conuenit & tabernaculi opere supra illud dabis & ,Israel filius à pro
מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד
ecclesiæ, supra expiandū ad DOMINO coram memorij ad ,Israel filius eius &
וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עַל־
,dicendo Moseh ad DOMINVS est locutus Et ,vestris animabus animas ve-
נַפְשֹׁתֵיכֶם׃ 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 18 וְעָשִׂיתָ
dabit & ,lauando ad ,eius eius ballus & ,eis concham facies Et aneam,
כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ
,aquas ibi dabis & ,altare inter & ,tabernaculi inter illā ponies
בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃ 19
,suos pedes & ,suas manus ex ea eis filij & Aharon lauabunt Et
וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם׃ 20
,morientes & ,aquis se lauabūt ,tabernaculū ad eis ingrediendo in Quando in-
בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ gredientur
quinto ,sufficiendum ad mundū candelabrum & ,altare ad eis approquando in vel
אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה
,mortietur non & ,suos pedes & ,suas manus lauabunt Et .DOMINO
לַיהוָה׃ 21 וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ
,eorū generationibus in eius fœmini & ,ei fœdus statutum eis erit Et
וְהָיְתָה לָהֶם חָק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃ 22
,dicendo ,Moseh ad DOMINVS est locutus Et
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 23 וְאַתָּה קַח־לְךָ
,aromatis Chiemion & ,quingentos libentes ,myrrhe ,capue ,aromata tibi
בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקִנְמָן־בֶּשֶׂם
quinquagintta ,aromatis ,calami & ,illorentes & quinquagintta ipsius dimidiū
מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וּקְנֵה־בֶשֶׂם חֲמִשִּׁים
olei & ,sanctitatis ,fecium ,quingentos casiæ Et .ducentos &
וּמָאתָיִם׃ 24 וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן
,liui oliuæ ammaritici, & ,myrrhe
זַיִת הִין׃ 25 וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ וְרֹקַח
,etiā sanctitatis vnctionis Oleum ,pigmentarij opere ,pigmento
מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה׃
,tefimonij arcam & ,sinaorum tabernaculū eo in vngres Et
וּמָשַׁחְתָּ בּוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת׃ 26
,ipsius vasa & ,candelabrum & ,ipsius vasa ola & ,mensam Et
וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמְּנֹרָה וְאֶת־כֵּלֶיהָ
,ipsi vasa ola & ,holocausti altare Et ,suffimenti altare &
וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ 27 וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל־כֵּלָיו
sanctitas erunt & ,ea sanctificabis Et ,eius basim & ,concham &
וְאֶת הַכִּיֹּר וְאֶת כַּנּוֹ׃ 28 וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ
,& Aharon Et ,sanctificabitur ,ei in stringes Omne ,sanctuario
קָדָשִׁים כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ׃ 29 וְאֶת אַהֲרֹן וְאֶת
mihi sacerdotio fungendum ad ,eos sanctificabis & ,vnges eius filios
בָּנָיו תִּמְשֹׁחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם לְכַהֵן לִי׃ 30 וְאֶל בְּנֵי
sanctitatis vnctionis Oleum ,dicendo ,loqueris Israel filius inter & Et
יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה
nou hominis carnem Super ,vestris generationibus in mihi hoc erit
לִי לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 31 עַל־בְּשַׂר אָדָם לֹא יִסָּךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ
sanctitas ,loci Sanctitas .illud fient Cæsitis non ex ,edaci in ab ,vngetur
לֹא תַעֲשׂוּ כָּמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם׃
posuerit qui & ,Illud fient pigmentarius qui ,vir ,vobis erit
אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ וְהִכְרַתָּ

vociferantis, ad dixit & ,suis vociferatione in populi vocem Iehoshuah audiuit Et
וַיִּשְׁמַע יְהוֹשֻׁעַ אֶת־קוֹל הָעָם בְּרֵעֹה וַיֹּאמֶר אֶל־ רוּעַ עֲנָה
clamauit eius .Non dixit Et ,vociferationis in ,in praeij Vox :Moseh
משֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בַּמַּחֲנֶה׃ 18 וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עַנּוֹת
,audiens ego eius eo ,vocem ,debilitatis illa mihi eius eo ne & ,fortitudinem
גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עַנּוֹת חֳלִי שָׁרָה קוֹל עַנּוֹת אֲנֹכִי שֹׁמֵעַ׃
vidit & ,exultant eius ad appropinquauit quando fuit Et
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב וַיַּרְא אֶת־ 19
,suis manib & protexit & ,Moseh furor excandum & ,chorea & ,vitulū
הָעֵגֶל וּמְחֹלֹת וַיִּחַר־אַף משֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדָיו אֶת
quem vitulum cepit Et ,monte sub eos confregit & ,tabulas
הַלֻּחֹת וַיְשַׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר׃ 20 וַיִּקַּח אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר
sparsit & ,comminuit quo ,ignem in combussit & ,molauit
עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ וַיִּטְחַן עַד אֲשֶׁר־דָּק וַיִּזֹר עַל־פְּנֵי
,ei fuit quid ,nimium non ,Aegypti terra è nos fecit ei dicentes quę
הַמַּיִם וַיַּשְׁקְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 21 וַיֹּאמֶר משֶׁה
Moseh dixit Et ,Israel filios ,aduersus & ,aquarū facies super
אֶל־אַהֲרֹן מֶה עָשָׂה לְךָ הָעָם הַזֶּה כִּי־הֵבֵאתָ עָלָיו
eum super induxisti quia ,ille populus tibi fecit Quid :Aharon ad
חֲטָאָה גְדֹלָה׃ 22 וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אַל־יִחַר אַף אֲדֹנִי
,mei dominus ,ira excandescat Ne :Aharon dixit Et ,grande peccatū
אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־הָעָם כִּי בְרָע הוּא׃ 23 וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה
Fac mihi dixerūt Et ,ipse Malo in quod ,populum nosti Tu
לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי־זֶה משֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר
,ei fuit quid nouimus non ,Aegypti terra è nos fecit ei dicentes quę
הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ׃ 24 וָאֹמַר
illud fecit & ,mihi dederūt & ,Aharon ,aurum Cui :eis dixi Et
לָהֶם לְמִי זָהָב הִתְפָּרָקוּ וַיִּתְּנוּ לִי וָאַשְׁלִכֵהוּ
populum Moseh vidit Et ,ille vitulus eū egressus & ,ignem in
בָּאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה׃ 25 וַיַּרְא משֶׁה אֶת הָעָם
,eis spectatū in ,suis amis ad Aharō eū dicendo ,irritat eū ,ipse ,undat quod
כִּי פָרֻעַ הוּא כִּי־פְרָעֹה אַהֲרֹן לְשִׁמָּצָה בְּקָמֵיהֶם׃
Ad :Domino Quis :dixit & ,castramentis ,porta in Moseh stetit Et
וַיַּעֲמֹד משֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לַיהוָה אֵלָי 26
,illi Sic :eis dixit Et .Leui filij omnes eum ad sunt congregati Et
וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל־בְּנֵי לֵוִי׃ 27 וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר
,suis femur ,ligi suū gladiū vnusquisq; ponite :Israel Deus DOMINVS
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שִׂימוּ אִישׁ־חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ
occidite Et ,castrorum, in porta ad porta de reuertimini & ,Transite
עִבְרוּ וָשׁוּבוּ מִשַּׁעַר לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה וְהִרְגוּ
vnusquisque & ,suum fratem vnusquisque & ,suum frattem quisque
אִישׁ אֶת־אָחִיו וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת
,cæsus, est Et .Moseh verbū secundū Leui filij fecerunt Et ,suū propinquū
קָרֹבוֹ׃ 28 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־לֵוִי כִּדְבַר משֶׁה וַיִּפֹּל מִן־ tumicum occiderunt
הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ׃ 29 וַיֹּאמֶר משֶׁה
Moseh dixit Et .eis illa tita ferme illa die in populo
מַלְאוּ יֶדְכֶם הַיּוֹם לַיהוָה כִּי אִישׁ בִּבְנוֹ
,suū filiū in ,vir Quia .DOMINO hodie vestrā manum implete
וּבְאָחִיו וְלָתֵת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה׃ 30 וַיְהִי
,grauie peccatum peccastis Vos :populum ad Moseh arxit & ,crastino de
מִמָּחֳרָת וַיֹּאמֶר משֶׁה אֶל הָעָם אַתֶּם חֲטָאתֶם חֲטָאָה גְדֹלָה
,vestro peccato pro ea, ideo forte ti .DOMINVM ad ascendam nunc Et
וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֶל־יְהוָה אוּלַי אֲכַפְּרָה בְּעַד חַטַּאתְכֶם׃
peccauit ,Obsecro :dixit & ,DOMINVM ad Moseh est locutus Et
וַיָּשָׁב משֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אָנָּא חָטָא 31
,suū deos sibi fecerūt & ,grāde peccatum iste populus
הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה גְדֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב׃ 32
,suo libro de nunc me dele ,non si & ,eorū peccatum auferes si
וְעַתָּה אִם־תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם־אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ
peccauit qui Quo :Moseh ad DOMINVS dixit Et .scripsisti quem
אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ׃ 33 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל משֶׁה מִי אֲשֶׁר חָטָא
,populum duc ,eade nunc Et .meo libro è eum delebo ,mihi
לִי אֶמְחֶנּוּ מִסִּפְרִי׃ 34 וְעַתָּה לֵךְ נְחֵה אֶת הָעָם אֶל
,me ipsius die in Et .te ante ibit me angelus Ecce .tibi sum locutus quod
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ וְבְיוֹם
DOMINVS peccatis Et .eorum peccatum eos super visitabo &
פָּקְדִי וּפָקַדְתִּי עֲלֵהֶם חַטָּאתָם׃ 35 וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת
Aharon fecit quem ,virulum fecerunt quod super populū
הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשָׂה אַהֲרֹן׃

CAP. XXXIII. לג

,tu hinc ascende ,Vade :Moseh ad DOMINVS est locutus Et
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־משֶׁה לֵךְ עֲלֵה מִזֶּה אַתָּה 1
quam terram ad Aegypti terra è fecisti ascendere quem populus &
וְהָעָם אֲשֶׁר הָעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָלָה

lapidis tabulas ,testimonij tabulas duas ,Sinai monte in eorum super
וְעַל־לוּחֹת תִּכְתֹּב עַל־ 2 לוּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ׃
digitus lo digitus
הַלֻּחֹת בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים׃

CAP. XXXII. לב

,monte è descendendum ad Moseh tardauit quod populus vidit Et
וַיַּרְא הָעָם כִּי־בֹשֵׁשׁ משֶׁה לָרֶדֶת מִן־הָהָר 1
,Surge eum ad direxerūt & ,Aharon ,super ,populus eū congregatus &
וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם
,viro Moseh huic quia ,nos ante eant qui Deos nobis
עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ כִּי־זֶה משֶׁה הָאִישׁ
,ei fuit quid nouimus non ,Aegypti terra è nos fecit ei dicentes quę
אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ׃
auribus in quæ ,eum inaures Separate :Aharon eis ad dixit Et
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַהֲרֹן פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם 2
,me ad adducite & ,vestrarū filiarū & ,vestrorū filiorū ,vestrarū coniugū
אֲשֶׁר בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְהָבִיאוּ אֵלָי׃
,suis auribus in ? quæ ,eum inaures populus omnis eleuauit Et
וַיִּתְפָּרְקוּ כָל־הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם 3
formauit & ,eorum manu è cepit Et .Aharon ad adduxerunt &
וַיָּבִיאוּ אֶל אַהֲרֹן׃ 4 וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיָּצַר
tui dij ? Ibi :dixerunt & ,fusorā ? vitulum illud fecit & ,illis in
אֹתוֹ בְּחֶרֶט וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ
,Aharon vidit Et .Aegypti terra è te ecerrit ai cēgere qui
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ 5 וַיַּרְא אַהֲרֹן
Solemnitas :dixit & ,Aharō clamauit & ,eius fusile ad altare ædificauit &
וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמַר חַג
holocausta faceret ,ascēderet & ,craftino de manifestū Et .eius DOMINO
לַיהוָה מָחָר׃ 6 וְהַשְׁכִּימוּ מִמָּחֳרָת וַיַּעֲלוּ עֹלֹת
,bibendum ad & ,edendum ad populus tedit Et .pacifica ferentia ,consistentia &
וַיַּגִּשׁוּ שְׁלָמִים וַיֵּשֶׁב הָעָם לֶאֱכֹל וְשָׁתוּ
Vade :Moseh ad DOMINVS est locutus Et .stabulare ,ludendū &
וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק׃ 7 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל משֶׁה לֵךְ
terra è fecisti ascendere quem ,tuus populus ,corrupit quia ,descende
רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
,Aegypti terra è fecisti ascendere qui ,tui ,Israel ,tui ,eū ,tui
סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ 8
,ei immolauerūt & ,ei se incurnauerūt & ,fusile ,sibi ,vitulum ,sibi
לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ
,Aegypti terra è ,tecerrit ascendere qui ,Israel ,tui ,eū ,tui
אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
,Moseh ad DOMINVS dixit Et .Vidi
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל משֶׁה רָאִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה 9
,ecce & ,hunc populum Vidi ,Moseh ad DOMINVS dixit Et
עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא׃ 10 וְעַתָּה הַנִּיחָה לִי וְיִחַר־
,excandescet & ,me dimitte nunc Et .ista cerui illa ,populus
אַפִּי בָהֶם וַאֲכַלֵּם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל׃
,magnam gentem in te factam & ,eos consumā & ,eos in mea ira
וַיְחַל משֶׁה אֶת פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לָמָּה 11
quid Ad :dixit & ,sui Dei DOMINI ,faciem
יְהוָה יֶחֱרֶה אַפְּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ
,eis ,populis tuis ,excandescet ,DOMINE quid Ad
מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה׃ 12 לָמָּה
,eos occidendum ad ,eos fecit exire malitiæ In ,dicendo ,Aegypti terra è
יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם לַהֲרֹג אֹתָם
Reuertere .terræ superficie de eos cōsummendum ad & ,montibus in
בֶּהָרִים וּלְכַלֹּתָם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב
Recordare .tuæ populi malum super re pœnitiat & ,tui ,Israel & Abraham
מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃ 13 זְכֹר
,tui ,Israel & ,Iechac ,Abraham ,tuorum seruorum
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם
,eis iurasti quibus ,tuorum seruorum Multiplicabo .eos ad ea locutus & ,se
בְּךָ וַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲכֶם כְּכוֹכְבֵי
,vestrum semini dabo ,dixi quam hanc terram omnē & ,cælorum
הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֶתֵּן לְזַרְעֲכֶם
malum super DOMINVM pœnituit Et .ecerat populo facere quod
וְנָחֲלוּ לְעֹלָם׃ 14 וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל הָרָעָה
è Moseh descēdit & ,se vertit Et .suo populo facere
אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ׃ 15 וַיִּפֶן וַיֵּרֶד משֶׁה מִן
duobus à scripæ tabulæ ,eius manu in testimonij tabulæ duæ & ,monte
הָהָר וּשְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת בְּיָדוֹ לֻחֹת כְּתֻבִים
Dei opus ,tabulæ Et ,scripæ ,ipsa & Hinc .illos circumcisi
מִשְּׁנֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתֻבִים׃ 16 וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה
,tabulis super sculpta ,ipsa Dei scripturæ ,scripturæ ipsa
וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל־הַלֻּחֹת׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

quatuor lapidis pleni ordinis eo in implebis Et eius latitudo palmus & eius latitudo palmus & eius impletionis
וְזֶרֶת רָחְבּוֹ׃ 17 וּמִלֵּאתָ בּוֹ מִלְאַת אֶבֶן אַרְבָּעָה
ordo, Smaragdus & Topazius, Sardius: Ordo lapidis ordinibus
טוּרִים אֶבֶן טוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת הַשּׁוּרָה
, Adamas & Sapphyrus, Carbunculus: fecisti ordo Et
18 הָאַחַת׃ וְהַשּׁוֹרָה הַשֵּׁנִית נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם׃
, Amethistus & Achates, Lyncurius: tertius ordo Et
19 וְהַשּׁוּרָה הַשְּׁלִישִׁית לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה׃
auro Confixili: lapide & Deyx, Chrysolithus: quartus ordo Et
20 וְהַשּׁוּרָה הָרְבִיעִית תַּרְשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיָשְׁפֵה מְשֻׁבָּצִים זָהָב
filiorū nominibus sepa- erunt lapides Et, fuis plenitudinibus in erunt
יִהְיוּ בְּמִלּוּאֹתָם׃ 21 וְהָאֲבָנִים תִּהְיֶיןָ עַל שְׁמֹת בְּנֵי
super vin- tigilli expectantes, ipsorū nominū super, duodecim Israel
יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל
pectorali super facies Et, tibubus duodecim erunt, suo nomine
שְׁנֵי הַחֹשֶׁן לִשְׁנֵי עָשָׂר שִׁבְטֵם׃ 22 וְתַעֲשֶׂה עַל־הַחֹשֶׁן
pectorali super facies Et, mūdo auto elaborabis opere temūini eatenus
שַׁרְשְׁרֹת גְּבָלֹת מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃ 23 וְעָשִׂיתָ עַל־הַחֹשֶׁן
extremitatib' duab' tup anulos duos dabis & , sun anulos duos
שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וְנָתַתָּ אֶת שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל שְׁנֵי קְצוֹת
anulis duobus super ans compleuntur duas ponies Et, pectoralis
הַחֹשֶׁן׃ 24 וְנָתַתָּה אֶת שְׁתֵּי עֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת
duarum extremitates duas Et, pectoralis extremitatibus in
אֶל קְצוֹת חֹשֶׁן׃ 25 וְאֶת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי
ſtapulis ſuper dabis & , accurates duabus ſuper dabis complectuntur
הָעֲבֹתֹת תִּתֵּן עַל שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצוֹת וְנָתַתָּה עַל כְּתֵפוֹת
aun anulos duos facies Et, eius ſeminum regione in, ſuperhumeralis
הָאֵפֹד׃ 26 וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב
quod eius latus ſuper pectoris alis extremitatibus duab' super eos ponies &
וְשַׂמְתָּ אֹתָם עַל שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר
, aurī anulos duos facies Et, damasin ſuperhumeralis latus ad
27 אֶל עֵבֶר הָאֵפֹד׃ וְעָשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבְּעוֹת זָהָב
regione & ipſis ab ſuperhumeralis ſtapulis duabus ſuper eos duos &
וְנָתַתָּה אֹתָם עַל שְׁתֵּי כִּתְפוֹת הָאֵפֹד מִלְמַטָּה מִמּוּל
, ſuperhumeralis anſibus de ſuper eius coniunctionem contra eius facies
פָּנָיו לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ מִמַּעַל לְחֹשֶׁב הָאֵפֹד׃
ſuperhumeralis anulos ad eius nodis ab pectorale hyacinthū Et
28 וְיִרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָו אֶל טַבְּעוֹת הָאֵפוֹד
, ordinet & ſuperhumeralis anſibus ſuper caſtitudine ad, hyacinthi filo in
בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיוֹת עַל חֵשֶׁב הָאֵפֹד וְלֹא־יָזוּז
filiorū nomina Aharon portabit Et, ſuperhumeralis dētuper pectorale
הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד׃ 29 וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי
, faciliter ad ſuper ipſis ingredietis in', fuis cor ſuper, iudicij pectorali in Israel
יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל־לִבּוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ
pectorali in dabis Et, ingrieri DOMINO coram memoriam in
לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃ 30 וְנָתַתָּ אֶל חֹשֶׁן
, semper DOMINO coram fuum cor ſuper Israel
הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתֻּמִּים וְהָיוּ עַל־לֵב אַהֲרֹן
, Aharon cor ſuper eruni &, Thummim & , Urim [indici
בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי
facies Et, temper DOMINO coram fuum cor ſuper Iſrael
יִשְׂרָאֵל עַל־לִבּוֹ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃ 31 וְעָשִׂיתָ אֶת
, eius capitis os erit Et, hyacinthū torum ſuperhumeralis pallium
מְעִיל הָאֵפוֹד כְּלִיל תְּכֵלֶת׃ 32 וְהָיָה פִּי רֹאשׁוֹ
os ſicut, ex extis opere circūm eius ori erit Latium', eius medio in
בְּתוֹכוֹ שָׂפָה יִהְיֶה לְפִיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּפִי
, tibi ſit loricæ
תַּחְרָא יִהְיֶה לוֹ לֹא יִקָּרַע׃ 33 וְעָשִׂיתָ עַל־שוליו רִמּוֹנֵי
, circūm eius fimbriis ſuper coccū vermiculo & , purpura & , hyacintho
תְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי עַל־שוליו סָבִיב
, Punica mali & , aurī Tintinabula & , circū eius medio in aurī tintinabula &
וּפַעֲמֹנֵי זָהָב בְּתוֹכָם סָבִיב׃ 34 פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן
, ipſum ingredietis in & , eius ſonitus audiet & , mini ſtrādi ad Aharon ſuper erit Et
פַּעֲמֹן זָהָב וְרִמּוֹן עַל שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב׃
, mortem non & , ipſum exeundo in' & , DOMINO coram ſanctuarium ad
35 וְהָיָה עַל־אַהֲרֹן לְשָׁרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ
, ſuper erit & , ipſius ſanctificationis diadema & , ſuper ſanctitatum ad
אֶל הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְהוָה וּבְצֵאתוֹ וְלֹא יָמוּת׃
Sanctitas ſigilli, aperimini cum ſuper ſculpē & , mūdū auro ſuper Ioues Et
36 וְעָשִׂיתָ צִיץ זְהַב טָהוֹר וּפִתַּחְתָּ עָלָיו פִּתּוּחֵי חֹתָם קֹדֶשׁ
ſuper erit &, hyacinthi filo ſuper eum ponies Et, DOMINO
לַיהוָה׃ 37 וְשַׂמְתָּ אֹתוֹ עַל־פְּתִיל הְכֵלֶת וְהָיָה עַל־
, ſuper eum ſupra erit Et, erit idem ſuorum vigore, vidame'
מִצְנֶפֶת אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּצְנֶפֶת יִהְיֶה׃ 38 וְהָיָה עַל־מֵצַח
quæ ſanctificationum iniquitatem Aharon portabit & , Aharon
אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר

, coruī ſanctificationum donis omnibus in Iſrael filij ſanctificabunt
יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל־מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם
.DOMINO eorum eis beneplacitū ad iugiter eius ſtionē ſupra erit &
וְהָיָה עַל־מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהוָה׃
, facies Aharō ſi & , loyli vidamin facies & , ipſis cumcūm ſtringes Et
39 וְשִׁבַּצְתָּ הַכֻּתֹּנֶת שֵׁשׁ וְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה
, ex mendo opere
40 מַעֲשֵׂה רֹקֵם׃ וְלִבְנֵי אַהֲרֹן תַּעֲשֶׂה כֻתֳּנֹת וְעָשִׂיתָ לָהֶם
mitras & , decorem & gloriam ad ex facies mitras & , baltheos
אַבְנֵטִים וְגִבָּעוֹת תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃
, ſecum eius filios & , tuum frātre Aharon illa facies indueret Et
41 וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶתָּם אֶת אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ
, eos ſanctificabis & , eorum manum implebis & , illos vnges &
וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם וּמִלֵּאתָ אֶת יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם
operiendū ad lini feminalia eis fac Et, mihi ſungēt ut ſacerdotio &
וְכִהֲנוּ לִי׃ 42 וְעָשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בַד לְכַסּוֹת
ſuper erunt Et, erunt femora ad vlq; & , lumbis A mictūs carnem
בְּשַׂר עֶרְוָה מִמָּתְנַיִם וְעַד יְרֵכַיִם יִהְיוּ׃ 43 וְהָיוּ עַל־
, ſanctitate in ministrandum ad, altare ad ipſos accedendo int' vel
אַהֲרֹן וְעַל־בָּנָיו בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד
non &, ſanctitate in ministrandum ad, altare ad ipſos accedendo int' vel
אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא
, eius ſeminū & , ſecūm Sacrorum, moriemur & , iniquitatem ferent
יִשְׂאוּ עָוֹן וָמֵתוּ חֻקַּת עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ
, eum poſt
אַחֲרָיו׃

CAP. XXIX. כט

, eos ſanctificandum ad ea facies quod verbum hoc Et
1 וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקַדֵּשׁ אֹתָם
, aries & , bouis filiū vnum iuuencum Cape, mihi fungēdū ſacerdotio ad
לְכַהֵן לִי לְקַח פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם
, mutas infermentatas placētas & , azymorum panes Et
שְׁנַיִם תְּמִימִם׃ 2 וְלֶחֶם מַצּוֹת וְחַלֹּת מְצֻתָּת
, ſpargētes oleo in vncta infermentata ligana & , oleo in
בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן סֹלֶת
ea facies opprimēsque &, vno canalim ſuper ea dabis Et, ea
תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ 3 וְנָתַתָּ אֹתָם עַל־סַל אֶחָד וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם
, aries & , iuuencum & , canistro in
בַּסָּל וְאֶת־הַפָּר וְאֶת שְׁנֵי הָאֵילִם׃ 4 וְאֶת אַהֲרֹן וְאֶת
, tabernaculi oſtium ad facies ap ſpinquare eius filios
בָּנָיו תַּקְרִיב אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרָחַצְתָּ אֹתָם
, aqua in eos
בַּמָּיִם׃ 5 וְלָקַחְתָּ אֶת־הַבְּגָדִים וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אַהֲרֹן
& , ſuperhumerale ad, ſuperhumeralis pallium & , tunicam
אֶת הַכֻּתֹּנֶת וְאֵת מְעִיל הָאֵפֹד וְאֶת הָאֵפוֹד
, ſuper eidem & , ponies Et, ſuperhumeralis anſibus in & , pectoralis
וְאֶת הַחֹשֶׁן וְאָפַד לוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפוֹד׃ 6 וְשַׂמְתָּ מִצְנֶפֶת עַל־
, vtiaras eos indueret facies & , facies ap ſpinquare eius filios &
רֹאשׁוֹ וְנָתַתָּ אֶת נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל־הַמִּצְנָפֶת׃
, cidaris ſuper ſanctitatis diadema dabis & , eius caput
7 וְלָקַחְתָּ אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וּמָשַׁחְתָּ
, tunicas eos indueret facies & , facies ap ſpinquare eius filios Et
אֹתוֹ׃ 8 וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּם כֻּתֳּנֹת׃
eis vincies & , eius filios & Aharon, baltheo eos cinges Et
9 וְחָגַרְתָּ אֹתָם אַבְנֵט אַהֲרֹן וּבָנָיו וְחָבַשְׁתָּ לָהֶם
, mitras ſuper eis & , facies ap ſpinquare eius filios Et
מִגְבָּעוֹת וְהָיְתָה כְהֻנָּה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאתָ יַד
, eorum in meorum baltheo & , ſuper ipſi ſtaturum in ſacerdotium eis erit &
אַהֲרֹן וְיַד בָּנָיו׃ 10 וְהִקְרַבְתָּ אֶת־פַּר לִפְנֵי
, eius filios & , Aharon ſuper & , iuuenci tauri capitis
אֹהֶל מוֹעֵד וְסָמַךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ
tabernaculi oſtiū ad DOMINO coram iuuencum macta bis Et, iuuenci
הַפָּר׃ 11 וְשָׁחַטְתָּ אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח
, DOMINO coram & , iuuenci ſanguine & capies Et
אֹהֶל מוֹעֵד׃ 12 וְלָקַחְתָּ מִדַּם הַפָּר וְנָתַתָּה עַל קַרְנֹת
fundamentum ad ſtudes ſanguinem omnem Et, tuo digito in altaris
הַמִּזְבֵּחַ בְּאֶצְבָּעֶךָ וְאֶת כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד
& , interitum operiemur adipem omnem capies Et, altaris
הַמִּזְבֵּחַ׃ 13 וְלָקַחְתָּ אֶת כָּל־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת
, eos ſuper qui adipem & , renes duos & , hepate ſuper meiulum
יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן
, altari in facies ſuffige & , illud facies ſuffire, lucernas
וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה׃ 14 וְאֶת בְּשַׂר הַפָּר וְאֶת עֹרוֹ
hoc Peccatum, expiamentum extra ab igne in combures eius ſimum &
וְאֶת פִּרְשׁוֹ תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה חַטָּאת הוּא׃

, ſacerdotium fungētib' ad, ſanctificabo eius filios & , Aharon & , altare
לְכַהֵן לִי וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה עַל־מִזְבַּח הַקְטֹרֶת עֲצֵי
, illud facies Sittim ligna & , ſuffiras ſuffimentum altare facies Et
1 שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃ וְעָשִׂיתָ מִזְבַּח מִקְטַר קְטֹרֶת עֲצֵי
, quadratum, eius latitudo cubitus & , eius longitudo Cubitus
שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃ 2 אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ יִהְיֶה
altitudo auro illud teges Et, eius cornua ipſo Ex, eius flamæ duo cubiti &
אַמּוֹת קוֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו׃ 3 וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב
, facies Et, eius cornua & , circum eius parietes & , eius tectum, mihdo
טָהוֹר אֶת גַּגּוֹ וְאֶת קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת קַרְנֹתָיו וְעָשִׂיתָ
, auri coronam ei & , ſacies auri anulos duos Et, circum auri coronam ei
לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב׃ 4 וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה לוֹ מִתַּחַת
, eius lateribus duobus ſuper facies, eius coſtis duas ex ſuper ei & coronam
לְזֵרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו תַּעֲשֶׂה עַל שְׁנֵי
, eis in ipſum portandū ad, vectibus domū in & , vectes
צִדָּיו וְהָיָה לְבָתִּים לְבַדִּים לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֵמּוֹ׃ 5 וְעָשִׂיתָ אֶת
, auro eos teges & , Sittim ligna & , vectes
הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב׃ 6 וְנָתַתָּה אֹתוֹ לִפְנֵי
, quod expiatorium & , aream ſuper, quod, velum
הַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר
, ibi tibi conueniam quo & , teſtimonij arcam ſuper & , propitiatorio
עָלֶה׃ 7 וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר
, mane & , ſuffimentum Aharon ſuper & , lucernis
בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃ 8 וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת
, illud facies ſuffire, lucernas
הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה
, ſuper & , holocauſtum & , ſacrificium
לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 9 לֹא תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנֶסֶךְ
, illud ſuper libabitis non, libamen & , manus & , holocauſtum &
לֹא תִסְּכוּ עָלָיו׃

, ſolenne & , ſabbatum altare facies Et
10 וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל־קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדַּם חַטַּאת
, ſuper & , ſuper ſanguine & , ſuper ſanguine & , ſuper ſanguine
הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֶּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ
, DOMINO ſanctificatum
קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה׃ 11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
, DOMINO coram qui, ſolennitatorum capitis & , ſuper & , ſuper
12 כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם׃ 13 זֶה יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
הַפְּקֻדִים מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
הַשֶּׁקֶל מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיהוָה׃ 14 כֹּל הָעֹבֵר
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה יִתֵּן תְּרוּמַת
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
יְהוָה׃ 15 הֶעָשִׁיר לֹא יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט מִמַּחֲצִית
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
הַשֶּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
16 וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם׃ 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 18 וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
וְנָתַתָּה שָׁמָּה מָיִם׃ 19 וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם׃ 20 בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה׃ 21 וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה זֹּאת לָהֶם חֻקַּת עוֹלָם
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃ 22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
23 וְאַתָּה קַח־לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מָר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
וְקִנְמָן־בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם וּקְנֵה־בֹשֶׂם חֲמִשִּׁים
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
וּמָאתָיִם׃ 24 וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
זַיִת הִין׃ 25 וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ רֹקַח
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה׃
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
26 וּמָשַׁחְתָּ בּוֹ אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת אֲרוֹן הָעֵדֻת׃
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
27 וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמְּנוֹרָה וְאֶת־כֵּלֶיהָ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
וְאֵת מִזְבַּח הַקְטֹרֶת׃ 28 וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
וְאֶת הַכִּיּוֹר וְאֶת כַּנּוֹ׃ 29 וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
קָדָשִׁים כֹּל הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִקְדָּשׁ׃ 30 וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
בָּנָיו תִּמְשַׁח וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם לְכַהֲנוֹ לִי׃ 31 וְאֶל־בְּנֵי
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
לִי לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 32 עַל־בְּשַׂר אָדָם לֹא יִסָּךְ וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
לֹא תַעֲשׂוּ כָמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם׃
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
33 אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זָר וְנִכְרַת
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
34 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה עַל־לְבֹנָתָה יִהְיֶה בְּבַד
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
בְּבַד׃ 35 וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ 36 וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ 37 וְכַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם בְּמִתְכֻּנְתָּהּ קֹדֶשׁ תִּהְיֶה־לְּךָ לַיהוָה׃
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper
38 אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ לְהָרִיחַ בּוֹ וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃
, ſuper & , ſuper & , ſuper & , ſuper

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XXVI. כו

ואת המשכן תעשה עשר יריעות שש משזר ותכלת
ואת facies tabernaculum de decem cortinis ex bysso retorta & hyacintho & purpura & vermiculo
ארגמן ותולעת שני כרבים מעשה חשב תעשה אתם:
& cocco bicolori, Cherubim opere polymitario facies eas.
ארך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה ורחב
Longitudo vnius cortinæ erit octo & viginti cubitorum, latitudo quatuor cubitorum vnius mensuræ
ארבע באמה היריעה האחת מדה אחת לכל
erit vnaquæque cortina.
חמש היריעות תחברנה אשה אל אחתה וחמש
Quinque cortinæ iungentur vna alteri, & quinque
יריעת תחברנה אשה אל אחתה: ועשית לולאת
cortinæ iungentur vna alteri. Facies & ansulas
תכלת על שפת היריעה האחת מקצה בחברת
hyacinthinas in ora vnius cortinæ in extremo ab vna coniunctione, & similiter facies in ora
וכן תעשה בשפת היריעה הקיצונה בחברת
extremæ cortinæ in secunda coniunctione.
השנית: חמשים לולאת תעשה ביריעה האחת וחמשים
Quinquaginta ansulas facies in cortina vna, & quinquaginta ansulas facies in ora cortinæ quæ
לולאת תעשה בקצה היריעה אשר בחברת השנית
est in secunda coniunctione: ansulæ vna contra alteram erunt.
מקבילת הלולאת אשה אל אחתה: ועשית חמשים
Facies & fibulas aureas quinquaginta, & iunges cortinas vna alteri fibulis, & erit tabernaculum
קרסי זהב וחברת את היריעת אשה אל אחתה בקרסים
vnum.
והיה המשכן אחד: ועשית עזים לאהל
Facies & cortinas de pilis caprarum ad tegendum tabernaculum super illud: vndecim cortinas facies
על המשכן עשתי עשרה יריעת תעשה אתן: ארך
eas.
היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע באמה היריעה

האחת עשתי עשרה יריעת מדה אחת לשתי
Cortinæ vndecim eiusdem mensuræ erunt.
החמשת את היריעת לבד ואת שש היריעת לבד וכפלת
Et quinque cortinas separatim, & sex cortinas separatim, duplicabis
את היריעה הששית אל פני האהל: ועשית חמשים
cortinam sextam in fronte tabernaculi.
לולאת על שפת היריעה האחת הקיצנה בחברת
Facies & quinquaginta ansulas in ora vnius cortinæ extremæ in coniunctione,
השנית וחמשים לולאת על שפת היריעה החברת
& quinquaginta ansulas in ora cortinæ coniunctæ secundæ.
השנית: ועשית חמשים קרסי נחשת והבאת את הקרסים
Et quinquaginta fibulas æneas, & inferes fibulas in ansulas,
בלולאת וחברת את האהל והיה אחד: וסרח
& iunges tabernaculum vt vnum sit.
העדף היריעה העדפת חצי היריעה העדפת
Quod autem superfluit in cortinis, dimidium cortinæ superfluum
תסרח על אחרי המשכן: ואמה מזה ואמה מזה
erit in posteriore parte tabernaculi.
בעדף באריך יריעת האהל תסרח על צדי
Et cubitus hinc & cubitus inde in eo quod superfluit in longitudine cortinarum tabernaculi
זה וזה בעדף באריך יריעת האהל תסרח על צדי
hinc & inde erit, vt operiat illud.
המשכן מזה ומזה לכסתו: ועשית מכסה
Facies & tegumentum tabernaculi
לאהל מעלת אילם מאדמים ומכסה עורת תחשים
de pellibus arietum rubricatis, & tegumentum de pellibus
מלמעלה: ועמדת לשטים עצי
taxorum desuper.
לשטים עצי שטים מעמדים לקרש האחד עשר
Facies & tabulas de lignis Setim stantes, decem cubitorum longitudo tabulæ vnius,
באמות ורחב אמה וחצי האמה לקרש האחד
& cubiti & dimidii latitudo tabulæ vnius.
שתי ידות לקרש האחד ערכת אשה אל אחתה
Duæ manus vni tabulæ, & compones vna alteram,
כן תעשה לכל קרשי המשכן: ועשית את הקרשים
sic facies omnes tabulas tabernaculi.
למשכן קרשים עשרים לפאת נגבה תימנה
Et tabulas tabernaculi, viginti tabulas ad plagam meridianam
נגבה: ועשית מאת קרשים תחת עשרים הקרש
ad austrum.
האחד שתי אדנים תחת הקרש האחד לשתי
Et quadraginta bases argenteas sub viginti tabulis, duas bases sub tabula vna
ידתיו ושני אדנים תחת הקרש האחד לשתי
pro duobus cardinibus eius, & duas bases sub tabula vna
ידתיו: ולצלע המשכן השנית לפאת צפון עשרים קרש
pro duobus cardinibus eius. Et ad latus tabernaculi secundum ad plagam aquilonarem viginti tabulas
ומאת קרשיהם ארבעים אדני כסף שני אדנים
& quadraginta bases earum argenteas, duas bases
תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד
sub tabula vna, & duas bases sub tabula vna
ולירכתי המשכן ימה עשית ששה קרשים: ושני
Et in latere tabernaculi ad occidentem facies sex tabulas.
קרשים עשית למקצעת בירכתים: והיו תאמם
Et duas tabulas facies in angulis lateris tabernaculi,
מלמטה ויחדו יהיו תמם לראשו אל הטבעת האחת כן
quæ coniungentur deorsum, & pariter perficientur in capite earum ad vnum circulum:
יהיה לשניהם המקצעת יהיו: והיו שמנה קרשים
sic erit vtrique angulo.
ואדניהם כסף שש עשרה אדנים שני אדנים שני אדנים
Et erunt octo tabulæ, & bases earum argenteæ sedecim, duæ bases duæ bases
תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד
sub tabula vna, & duæ bases sub tabula vna.
ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע
Facies & vectes quinque ad tabulas vnius lateris tabernaculi,
המשכן האחת וחמשה בריחם לקרשי צלע
& quinque vectes ad tabulas alterius lateris tabernaculi,
המשכן השנית וחמשה בריחם לקרשי ירכתים
& quinque vectes ad tabulas lateris tabernaculi
ימה: והבריח התיכן בחצי הקרשים מבריח
occidentalis.
מקצה אל קצה: ואת הקרשים תצפה זהב ואת
Et vectem qui in medio tabularum erit, ita vt a summo vsque deorsum perueniat.
טבעתיהם אעשה זהב בתים לבריחם ואצפת
Tabulas quoque operies auro, & annulos eorum fundes aureos, in quibus vectes
את הבריחם זהב: והקם את המשכן כמשפטו
mittantur, & operies eos laminis.
אשר הראית בהר: ועשית את הפרכת תכלת
Et erige tabernaculum iuxta formam quæ tibi ostensa est in monte.
וארגמן ותולעת שני ושש משזר תעשה אתה
Facies & velum de hyacintho & purpura & vermiculo & cocco bicolori, & bysso retorta,
כרבים מעשה חשב יעשה אתה: ונתת אתה
opere polymitario facies illud.
על ארבעה עמדי שטים מצפים זהב וויהם
Et pones illud super quatuor columnas setim auro vestitas, quarum capitella
זהב על ארבעה אדני כסף: ונתת את הפרכת
aurea erunt, & bases earum argenteæ.
תחת הקרסים והבאת שמה מבית לפרכת את
Pones autem velum sub fibulis, & inferes illuc intra velum
ארון העדת והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין
arcam testimonii, & separabit velum hoc vobis inter
קדש הקדשים: ונתת את הכפרת על ארון העדת
sanctuarium & sanctuarium sanctuariorum.
בקדש הקדשים: ושמת את השלחן מחוץ לפרכת ואת
Et pones propitiatorium super arcam testimonii in sanctuario sanctuariorum.
המנרה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה והשלחן
Mensam quoque extra velum, & candelabrum contra mensam in latere tabernaculi
תתן על צלע צפון: ואת השלחן תעשה ארך
ad meridiem, & mensam pones ad aquilonem.
אמתים ורחב אמה וחצי האמה וקמתו אמה
Facies & mensæ duos cubitos longitudinis, & cubitum & dimidium latitudinis, & cubitum altitudinis
וחצי האמה: ועשית לו זר זהב טהור תעשה
& dimidium.
את הזר זר זהב סביב: ועשית לו מסגרת טפח
Et coronam auream per circuitum, & labium eius
סביב ועשית זר זהב למסגרתו סביב: ועשית
per circuitum palmi, & coronam auream labio eius per circuitum.
לו ארבע טבעת זהב ונתת את הטבעת על
Et quatuor annulos aureos, & pones annulos in
ארבע הפעמת אשר לארבע רגליו: לעמת
quatuor angulis quæ sunt quatuor pedibus eius.
המסגרת יהיו הטבעת בתים לבדים לשאת את
Contra labium erunt annuli, vt mittantur vectes ad portandam mensam.
השלחן: ועשית את הבדים עצי שטים ויצפת
Et facies vectes de lignis setim, & operies eos auro,
אתם זהב ונשא בהם את השלחן
vt auferatur mensa per eos.
וקשית את קערתיו ואת כפתיו ואת מנקיתיו
Facies & scutellas eius, & cochlearia, & phialas, & cyathos,
ואת הקשות אשר יסך בהם זהב טהור תעשה
& in quibus libabitur: ex auro purissimo facies ea.
אתם: ועשית על השלחן לחם פנים לפני תמיד
Et pones super mensam panes propositionis coram me semper.
ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנרה
Facies & candelabrum ex auro purissimo, ductile opus candelabri
ירכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה ממנה יהיו
& calamus eius, scyphi eius, & sphæræ & lilia ex ipso erunt.
ששה קנים יצאים מצדיה שלשה קני מנרה
Et sex calami egredientur de lateribus eius, tres calami candelabri
מצדה האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני
de latere vno, & tres calami candelabri de latere altero.
שלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר
Tres scyphi in modum nucis amygdalæ in calamo vno, sphæra & lilium
ופרח ושלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר
& tres scyphi in modum nucis amygdalæ in calamo vno,
ופרח כן לששת הקנים היצאים מן המנרה
sphæra & lilium, sic sex calami egredientur de candelabro.
ובמנרה ארבעה גבעים משקדים כפתריה
In candelabro autem quatuor scyphi in modum nucis amygdalæ, sphæræ & lilia eius,
ופרחיה: כפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת
sphæra sub duobus calamis ex ipso, & sphæra sub duobus
שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה לששה
calamis ex ipso, & sphæra sub duobus calamis ex ipso, sic sex calami
קנים היוצאים מן המנרה: וכפתריהם וקנתם
egredientur de candelabro.
ממנה יהיו הכל מקשה אחת זהב טהור: ועשית את
Et sphæræ eius & calami ex ipso erunt, totum ductile ex auro purissimo.
נרתיה שבעה והעלה את נרתיה והאיר
Facies & lucernas eius septem, & ponentur lucernæ eius vt luceant
על עבר פניה: ומלקחיה ומחתתיה זהב טהור:
ex aduerso.
ככר זהב טהור יעשה אתה את כל הכלים האלה:
Forcipes quoque eius & fuscinulæ ex auro purissimo erunt.
וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה
Omnia vasa ex auro purissimo facies.
בהר:

CAP. XXVI. כו

ואת המשכן תעשה עשר יריעת שש משזר ותכלת
Tabernaculum autem faciens decem cortinas ex bysso retorta & hyacintho & purpura & vermiculo
וארגמן ותולעת שני כרבים מעשה חשב תעשה אתם:
& cocco bicolori, Cherubim opere polymitario facies eas.
ארך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה ורחב
Longitudo vnius cortinæ erit octo & viginti cubitorum, latitudo quatuor cubitorum vnius mensuræ
ארבע באמה היריעה האחת מדה אחת לכל
erit vnaquæque cortina.
חמש היריעות תחברנה אשה אל אחתה וחמש
Quinque cortinæ iungentur vna alteri, & quinque
יריעת תחברנה אשה אל אחתה: ועשית
cortinæ iungentur vna alteri. Facies
לולאת תכלת על שפת היריעה האחת מקצה בחברת
& ansulas hyacinthinas in ora vnius cortinæ extremæ in coniunctione,
וכן תעשה בשפת היריעה הקיצונה בחברת
& similiter facies in ora cortinæ coniunctæ secundæ.
השנית: חמשים לולאת תעשה ביריעה האחת וחמשים
Quinquaginta ansulas facies in cortina vna, & quinquaginta ansulas facies in ora cortinæ quæ
לולאת תעשה בקצה היריעה אשר בחברת השנית
est in secunda coniunctione: ansulæ vna contra alteram erunt.
מקבילת הלולאת אשה אל אחתה: ועשית חמשים
Facies & fibulas aureas quinquaginta, & iunges cortinas vna alteri fibulis, & erit tabernaculum
קרסי זהב וחברת את היריעת אשה אל אחתה בקרסים
vnum.
והיה המשכן אחד: ועשית עזים לאהל
Facies & cortinas de pilis caprarum ad tegendum tabernaculum super illud: vndecim cortinas facies
על המשכן עשתי עשרה יריעת תעשה אתן: ארך
eas.
היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע באמה היריעה

האחת עשתי עשרה יריעת מדה אחת לשתי
Cortinæ vndecim eiusdem mensuræ erunt.
החמשת את היריעת לבד ואת שש היריעת לבד וכפלת
Et quinque cortinas separatim, & sex cortinas separatim, duplicabis
את היריעה הששית אל פני האהל: ועשית חמשים
cortinam sextam in fronte tabernaculi.
לולאת על שפת היריעה האחת הקיצנה בחברת
Facies & quinquaginta ansulas in ora vnius cortinæ extremæ in coniunctione,
השנית וחמשים לולאת על שפת היריעה החברת
& quinquaginta ansulas in ora cortinæ coniunctæ secundæ.
השנית: ועשית חמשים קרסי נחשת והבאת את הקרסים
Et quinquaginta fibulas æneas, & inferes fibulas in ansulas,
בלולאת וחברת את האהל והיה אחד: וסרח
& iunges tabernaculum vt vnum sit.
העדף היריעה העדפת חצי היריעה העדפת
Quod autem superfluit in cortinis, dimidium cortinæ superfluum
תסרח על אחרי המשכן: ואמה מזה ואמה מזה
erit in posteriore parte tabernaculi.
בעדף באריך יריעת האהל תסרח על צדי
Et cubitus hinc & cubitus inde in eo quod superfluit in longitudine cortinarum tabernaculi
זה וזה בעדף באריך יריעת האהל תסרח על צדי
hinc & inde erit, vt operiat illud.
המשכן מזה ומזה לכסתו: ועשית מכסה
Facies & tegumentum tabernaculi
לאהל מעלת אילם מאדמים ומכסה עורת תחשים
de pellibus arietum rubricatis, & tegumentum de pellibus
מלמעלה: ועמדת לשטים עצי
taxorum desuper.
לשטים עצי שטים מעמדים לקרש האחד עשר
Facies & tabulas de lignis Setim stantes, decem cubitorum longitudo tabulæ vnius,
באמות ורחב אמה וחצי האמה לקרש האחד
& cubiti & dimidii latitudo tabulæ vnius.
שתי ידות לקרש האחד ערכת אשה אל אחתה
Duæ manus vni tabulæ, & compones vna alteram,
כן תעשה לכל קרשי המשכן: ועשית את הקרשים
sic facies omnes tabulas tabernaculi.
למשכן קרשים עשרים לפאת נגבה תימנה
Et tabulas tabernaculi, viginti tabulas ad plagam meridianam
נגבה: ועשית מאת קרשים תחת עשרים הקרש
ad austrum.
האחד שתי אדנים תחת הקרש האחד לשתי
Et quadraginta bases argenteas sub viginti tabulis, duas bases sub tabula vna
ידתיו ושני אדנים תחת הקרש האחד לשתי
pro duobus cardinibus eius, & duas bases sub tabula vna
ידתיו: ולצלע המשכן השנית לפאת צפון עשרים קרש
pro duobus cardinibus eius. Et ad latus tabernaculi secundum ad plagam aquilonarem viginti tabulas
ומאת קרשיהם ארבעים אדני כסף שני אדנים שני אדנים
& quadraginta bases earum argenteæ, duas bases duas bases
תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד
sub tabula vna, & duæ bases sub tabula vna.
ולירכתי המשכן ימה עשית ששה קרשים: ושני
Et in latere tabernaculi ad occidentem facies sex tabulas.
קרשים עשית למקצעת בירכתים: והיו תאמם
Et duas tabulas facies in angulis lateris tabernaculi,
מלמטה ויחדו יהיו תמם לראשו אל הטבעת האחת כן
quæ coniungentur deorsum, & pariter perficientur in capite earum ad vnum circulum:
יהיה לשניהם המקצעת יהיו: והיו שמנה קרשים
sic erit vtrique angulo.
ואדניהם כסף שש עשרה אדנים שני אדנים שני אדנים
Et erunt octo tabulæ, & bases earum argenteæ sedecim, duæ bases duæ bases
תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד
sub tabula vna, & duæ bases sub tabula vna.
ועשית בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע
Facies & vectes quinque ad tabulas vnius lateris tabernaculi,
המשכן האחת וחמשה בריחם לקרשי צלע
& quinque vectes ad tabulas alterius lateris tabernaculi
המשכן השנית וחמשה בריחם לקרשי ירכתים
& quinque vectes ad tabulas lateris tabernaculi
ימה: והבריח התיכן בחצי הקרשים מבריח
occidentalis.
מקצה אל קצה: ואת הקרשים תצפה זהב ואת
Et vectem qui in medio tabularum erit, ita vt a summo vsque deorsum perueniat.
טבעתיהם אעשה זהב בתים לבריחם ואצפת
Tabulas quoque operies auro, & annulos eorum fundes aureos, in quibus vectes
את הבריחם זהב: והקם את המשכן כמשפטו
mittantur, & operies eos laminis.
אשר הראית בהר: ועשית את הפרכת תכלת
Et erige tabernaculum iuxta formam quæ tibi ostensa est in monte.
וארגמן ותולעת שני ושש משזר תעשה אתה
Facies & velum de hyacintho & purpura & vermiculo & cocco bicolori, & bysso retorta,
כרבים מעשה חשב יעשה אתה: ונתת אתה
opere polymitario facies illud.
על ארבעה עמדי שטים מצפים זהב וויהם
Et pones illud super quatuor columnas setim auro vestitas, quarum capitella
זהב על ארבעה אדני כסף: ונתת את הפרכת
aurea erunt, & bases earum argenteæ.
תחת הקרסים והבאת שמה מבית לפרכת את
Pones autem velum sub fibulis, & inferes illuc intra velum
ארון העדת והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין
arcam testimonii, & separabit velum hoc vobis inter
קדש הקדשים: ונתת את הכפרת על ארון העדת
sanctuarium & sanctuarium sanctuariorum.
בקדש הקדשים: ושמת את השלחן מחוץ לפרכת ואת
Et pones propitiatorium super arcam testimonii in sanctuario sanctuariorum.
המנרה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה והשלחן
Mensam quoque extra velum, & candelabrum contra mensam in latere tabernaculi
תתן על צלע צפון: ואת השלחן תעשה ארך
ad meridiem, & mensam pones ad aquilonem.
אמתים ורחב אמה וחצי האמה וקמתו אמה
Facies & mensæ duos cubitos longitudinis, & cubitum & dimidium latitudinis, & cubitum altitudinis
וחצי האמה: ועשית לו זר זהב טהור תעשה
& dimidium.
את הזר זר זהב סביב: ועשית לו מסגרת טפח
Et coronam auream per circuitum, & labium eius
סביב ועשית זר זהב למסגרתו סביב: ועשית
per circuitum palmi, & coronam auream labio eius per circuitum.
לו ארבע טבעת זהב ונתת את הטבעת על
Et quatuor annulos aureos, & pones annulos in
ארבע הפעמת אשר לארבע רגליו: לעמת
quatuor angulis quæ sunt quatuor pedibus eius.
המסגרת יהיו הטבעת בתים לבדים לשאת את
Contra labium erunt annuli, vt mittantur vectes ad portandam mensam.
השלחן: ועשית את הבדים עצי שטים ויצפת
Et facies vectes de lignis setim, & operies eos auro,
אתם זהב ונשא בהם את השלחן
vt auferatur mensa per eos.
וקשית את קערתיו ואת כפתיו ואת מנקיתיו
Facies & scutellas eius, & cochlearia, & phialas, & cyathos,
ואת הקשות אשר יסך בהם זהב טהור תעשה
& in quibus libabitur: ex auro purissimo facies ea.
אתם: ועשית על השלחן לחם פנים לפני תמיד
Et pones super mensam panes propositionis coram me semper.
ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנרה
Facies & candelabrum ex auro purissimo, ductile opus candelabri
ירכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה ממנה יהיו
& calamus eius, scyphi eius, & sphæræ & lilia ex ipso erunt.
ששה קנים יצאים מצדיה שלשה קני מנרה מצדה
Et sex calami egredientur de lateribus eius, tres calami candelabri de latere
האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני
vno, & tres calami candelabri de latere altero.
שלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר
Tres scyphi in modum nucis amygdalæ in calamo vno, sphæra & lilium
ופרח ושלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר
& tres scyphi in modum nucis amygdalæ in calamo vno,
ופרח כן לששת הקנים היצאים מן המנרה
sphæra & lilium, sic sex calami egredientur de candelabro.
ובמנרה ארבעה גבעים משקדים כפתריה
In candelabro autem quatuor scyphi in modum nucis amygdalæ, sphæræ & lilia eius,
ופרחיה: כפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת
sphæra sub duobus calamis ex ipso, & sphæra sub duobus
שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה לששה
calamis ex ipso, & sphæra sub duobus calamis ex ipso, sic sex calami
קנים היוצאים מן המנרה: וכפתריהם וקנתם
egredientur de candelabro.
ממנה יהיו הכל מקשה אחת זהב טהור: ועשית את
Et sphæræ eius & calami ex ipso erunt, totum ductile ex auro purissimo.
נרתיה שבעה והעלה את נרתיה והאיר
Facies & lucernas eius septem, & ponentur lucernæ eius vt luceant
על עבר פניה: ומלקחיה ומחתתיה זהב טהור:
ex aduerso.
ככר זהב טהור יעשה אתה את כל הכלים האלה:
Forcipes quoque eius & fuscinulæ ex auro purissimo erunt.
וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה
Omnia vasa ex auro purissimo facies.
בהר:

CAP. XXVII. כז

ועשית את המזבח עצי שטים חמש
Facies & altare de lignis setim quinque cubitorum longitudinis, & altare
אמות ארך והיה המזבח רבוע חמש אמות ארכו
erit quadratum: latitudo cubitorum quinque,
וחמש אמות רחבו ושלש אמות קמתו
& cubitorum trium altitudo.
וקרנתיו על ארבע פנתיו מן המזבח יהיו קרנתיו
Et quatuor cornua per quatuor angulos eius, ex ipso erunt cornua eius,
ועשית נחשת: ועשית סירתיו
& operies ea aurichalco.
לדשנו ויעיו ומזרקתיו ומזלגתיו
Et facies ollas ad suscipiendum cinerem eius, & forcipes, & fuscinulas,
ומחתתיו לכל כליו תעשה נחשת: ועשית לו
& ignium receptacula, omnia vasa eius facies aurichalca.
מכבר מעשה רשת נחשת ועשית על הרשת ארבע
Et facies ei cratem in modum retis aereum, & pones super reticulum quatuor
טבעת נחשת על ארבע קצותיו: ונתתה אתה תחת
annulos æneos in quatuor angulis eius.
כרכב המזבח מלמטה והיתה הרשת עד חצי
Et pones eum subtus circulum altaris deorsum, & erit reticulum vsque ad medium
המזבח: ועשית בדים לבדי עצי שטים
altaris.
ויצפת אתם נחשת: והובא את בדיו בטבעת
Et facies vectes de lignis setim, & operies eos aurichalco.
והיו הבדים על שתי צלעת המזבח בשאת אתו:
Et inferes vectes in annulos, & erunt vectes ex vtroque latere altaris ad portandum illud.
נבוב לחת עשה אתו כאשר הראה אתך
Cauum tabulatum facies illud, sicut ostensum est tibi in monte.
בהר כן יעשו: ועשית את חצר למשכן
Et facies atrium tabernaculi
לפאת נגבה תימנה קלעים לחצר שש
ad plagam meridianam, cortinæ erunt atrio ex bysso retorta
משזר נחשת מאה אמה ארך לפאה האחת
centum cubitorum longitudo
עשרים ועמדיהם נחשת ווי העמדים וחשקיהם
ex vno latere,
כסף: וכן לפאת צפון בארך קלעים מאה ארך
viginti columnæ earum & bases æneæ, capitella columnarum & annuli
עשרים ועמדיהם נחשת עשרים וחשקיהם
earum argentei.
כסף: ורחב החצר לפאת ים קלעים חמשים
Et latitudo atrii ad occidentem, cortinæ quinquaginta cubitorum
אמה עמדיהם עשרה ואדניהם עשרה: ורחב
longitudo, columnæ earum decem & bases earum decem,
החצר לפאת קדמה מזרחה חמשים אמה
& latitudo atrii ad orientem
קלעים חמש עשרה אמה אדניהם שלשה
quinquaginta cubitorum.
ועמדיהם שלשה: ולכתף השנית חמש עשרה
Cortinæ quindecim cubitorum erunt lateri primo, columnæ earum tres,
קלעים עמדיהם שלשה ואדניהם שלשה:
& bases earum tres.
ולשער החצר מסך עשרים אמה תכלת וארגמן
Et ad ostium atrii vela viginti cubitorum de hyacintho & purpura & cocco bicolori,
ותולעת שני ושש משזר מעשה רקם עמדיהם
& bysso retorta opere polymitario, columnæ earum
ארבעה ואדניהם ארבעה
quatuor & bases earum quatuor.
כל עמודי סביב מחשקים כסף וחשקיהם
Omnes columnæ per circuitum atrii capitellis argenteis & annulis
כסף ואדניהם נחשת: ארך החצר מאה באמה
& basibus æneis.
ורחב חמשים בחמשים וקמה חמש אמות שש
Longitudo atrii centum cubitorum, latitudo quinquaginta in quinquaginta, altitudo quinque cubitorum
משזר ואדניהם נחשת: כל כלי המשכן
ex bysso retorta, & bases æneæ.
לכל עבדתו ויתדתיו וכל יתדת החצר נחשת:
Omnia vasa tabernaculi in cunctis ministeriis eius & paxilli & paxilli atrii æneum erunt.
ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן
Præcipe filiis Israel vt afferant tibi olei
זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד
purissimi ex olea contusa ad luminare, vt ardeat lucerna
באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על העדת יערך
semper in tabernaculo testimonii extra velum quod est ante testimonium.
אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני יהוה
Ponent eam Aaron & filii eius a vespere vsque mane coram Domino
חקת עולם מאת בני ישראל
legitima sempiterna a filiis Israel
לדרתם:
per successiones suas.

CAP. XXVIII. כח

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת
Tu autem adduc ad te Aaron fratrem tuum
אהרן בניו מתוך בני ישראל לכהנו לי אהרן
& filios eius de medio filiorum Israel, vt sacerdotio fungantur mihi Aaron
נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר בני אהרן:
& Nadab & Abiu & Eleazar & Ithamar filii Aaron.
ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת:
Facies vestes sanctas Aaron fratri tuo in gloriam & decorem.
ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה
Et loqueris omnibus sapientibus corde, quos implevi spiritu sapientiæ,
ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי:
vt faciant vestimenta Aaron ad consecrandum eum, vt sacerdotio fungatur mihi.
ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל
Hæc autem vestimenta quæ facient, rationale & ephod & pallium
כתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי קדש לאהרן
& tunicam & mitram & balteum, facientque vestes sanctas Aaron
אחיך ולבניו לכהנו לי: והם יקחו את הזהב
fratri tuo & filiis eius, vt sacerdotio fungantur mihi. Illi autem tollent aurum
ואת התכלת ואת הארגמן ואת תולעת השני ואת השש:
& hyacinthum & purpuram & vermiculum & byssum.
ועשו את האפד זהב תכלת וארגמן תולעת
Facient ephod ex auro & hyacintho & purpura & vermiculo
שני ושש משזר מעשה חשב: שתי כתפת חברת
& cocco bicolori & bysso retorta opere polymitario. Duæ oræ
תהיה אל שני קצותיו וחבר: וחשב אפדתו
erunt ei per duos angulos, & iungetur.
אשר עליו כמעשהו ממנו יהיה זהב תכלת וארגמן
Et textura pallii quod est desuper eius, ex ipso erit auro & hyacintho & purpura
תולעת שני ושש משזר: ולקחת את שתי אבני
& vermiculo & cocco bicolori & bysso retorta.
שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל:
Tolles duos lapides onychinos, & sculpes in eis nomina filiorum Israel,
ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים
sex nomina in lapide vno & reliqua sex nomina in altero lapide,
על האבן השנית כתולדתם: מעשה חרש אבן
iuxta ordinem natiuitatis eorum.
פתוחי חתם תפתח את שתי האבנים על שמת בני
Opere sculptoris & celatura gemmarum sculpes duos lapides nominibus filiorum
ישראל מסבת תעשה אתם: ושמת את שתי האבנים
Israel, circumdatos auro & inclusos.
על כתפת האפד אבני זכרון לבני
Et pones eos in humeralibus ephod lapides memoriales filiis
ישראל ונשא אהרן את שמותם לפני יהוה על
Israel, portabitque Aaron nomina eorum coram Domino super
שתי כתפיו לזכרון: ועשית משבצת זהב
duos humeros suos in memoriale.
שתי טבעת זהב תעשה ונתת את שתי הטבעת
Facies & inclusuras aureas, & duos annulos aureos
על שתי קצות החשן: ועשית את שתי שרשת
pones in duobus angulis rationalis.
זהב טהור מגבלת תעשה אתם מעשה עבת
Et duas catenas aureas purissimas ex opere intorto facies eas,
ונתת את שרשת העבתת על המשבצת:
& pones catenas funiculares in inclusuris.
ועשית חשן משפט מעשה חשב כמעשה אפד
Facies & rationale iudicii opere polymito, iuxta opus ephod
תעשנו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש
facies illud, ex auro & hyacintho & purpura & vermiculo & cocco bicolori & bysso
תעשה אתו: רבוע יהיה כפול מחשק
retorta facies illud. Quadratum erit & duplex, habens
זרת ארכו
palmum longitudinis

Universidad de Deusto
Biblioteca

redder auro reparam, restium eã adiacet, fuerit rapta reprendet Si
12 sex dies operaberis, die autem septimo cessabis: ut requiescat bos
& asinus tuus, & refrigeret filius ancillæ tuæ, & advena.
13 Omnia quæ locutus sum vobis, custodite. Et deorum alienorum
non memoremini, nec audiatur ex ore vestro.
14 Tribus vicibus per singulos annos celebrabis mihi festa.
15 Azyma custodies. Septem diebus comedes panes azymos, sicut præ-
cepi tibi, tempore mensis novorum: in eo quippe egressus es de
Ægypto. Non apparebis in conspectu meo vacuus.
16 Et sacrificium messis primitivorum operum tuorum, quæcunque
seminaveris in agro. Sacrificium quoque in exitu anni, quando
congregaveris fruges tuas de agro.
17 Tribus temporibus per annum apparebit omne masculinum tuum
coram Domino Deo.
18 Non immolabis super fermentum sanguinem victimæ meæ: nec
remanebit adeps sacrificii mei usque mane.
19 Primitias frugum terræ tuæ inferes in domum Domini Dei tui.
Non coques hædum in lacte matris suæ.
20 Ecce ego mitto angelum meum, qui præcedat te, & custodiat in
via, & introducat in locum quem paravi.
21 Attende ei, & audi vocem eius, & ne contemnas illum: neque enim
dimittet cum cum non sit in eo placabilis, & nomen meum in illo
est.
22 Si audieris vocem eius, & feceris omnia quæ loquor, inimicus ero
inimicis tuis, & adversabor adversantibus tibi.
23 Et ibit angelus meus ante te, & introducet te ad Amorræum, &
Hethæum, & Pherezæum, & Chananæum, & Hevæum, & Iebu-
sæum, quos ego disperdam.
24 Non adorabis deos eorum, nec colas eos, neque facias opera eorum:
sed destrues eos, & confringes statuas eorum.
25 Servite Domino Deo vestro, & benedicam panibus tuis & aquis,
& auferam infirmitates de medio tui.
26 Non erit infœcunda, nec sterilis in terra tua: numerum dierum tuo-
rum implebo.
27 Terrorem meum mittam in præcursum tuum, & occidam omnem
populum ad quem ingredieris, & dabo omnes inimicos tuos fugien-
tes tibi.
28 Emittam quoque crabrones ante faciem tuam, qui ejiciant Hevæum,
& Chananæum, & Chetthæum coram te.
29 Non ejiciam eos in conspectu tuo anno uno, ne forte redigatur terra
in solitudinem, & crescant contra te bestiæ terræ.
30 Paulatim ejiciam eos de conspectu tuo, donec augearis, & possi-
deas terram.
31 Ponam terminos tuos a mari Rubro usque ad mare Palæstinum, &
a deserto usque ad fluvium. Dabo enim in manu vestra habitatores
terræ, & ejicies eos de conspectu tuo.
32 Non inibis cum eis fœdus, nec cum diis eorum.
33 Non habitabunt in terra tua, ne forte peccare te faciant in me:
si servieris diis eorum, absque dubio capietur in ruinam.

CAP. XXIIII.

1 Ascende ad Dominum tu & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta
de senioribus Israel, & adorabitis procul.
2 Solus Moyses accedet ad eum: illi autem non appropinquabunt,
nec populus ascendet cum eo.
3 Venit ergo Moyses, & narravit plebi omnes sermones Domini, &
universa judicia. Responditque omnis populus una voce: Omnia
verba quæ locutus est Dominus, faciemus.
4 Scripsit autem Moyses cuncta eloquia Domini. Et de mane consur-
gens, ædificavit altare ad montem, & duodecim titulos per duode-
nas tribus Israel.
5 Misitque juvenes de filiis Israel, & obtulerunt holocausta, immo-
laveruntque victimas pacificas Domino, vitulos.
6 Tulit autem Moyses dimidium sanguinis, & misit in crateras: par-
tem vero residuam fudit super altare.
7 Quo sumpto, legit in auribus populi audientis, & dixit: Omnia
quæ locutus est Dominus, faciemus, & erimus obedientes.
8 Tulit ergo Moyses sanguinem, & aspersit super populum, dicens:
Hic sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiscum super cunctis
sermonibus his.
9 Ascendit Moyses & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta de
senioribus Israel.
10 Et viderunt Deum Israel: sub pedibus ejus quasi opus lateris
lapidis sapphirini, & quasi cælum cum serenum est.
11 Nec super electos filios Israel manum misit: & videbunt Deum,
& comedent & bibent.
12 Dixit autem Dominus ad Moysen: Ascende ad me in montem, &
esto ibi: daboque tibi tabulas lapideas, & legem, & mandata quæ
scripsi, ut docere possis eos.
13 Surrexit Moyses & Josue minister ejus: ascenditque Moyses montem
Dei,
14 & senioribus ait: Exspectate hic donec revertamur ad vos. Habe-
tis Aaron & Hur vobiscum: si quod ortum fuerit negotium, ad eos
referetur.
15 Ascendit ergo Moyses montem, & operuit nubes montem.
16 Habitavitque gloria Domini super Sinai, tegens eum nube sex die-
bus. Die autem septimo vocavit eum de medio caliginis.
17 Erat autem species gloriæ Domini quasi ignis ardens super verti-
cem montis in conspectu filiorum Israel.
18 Ingressus autem Moyses medium nubis, ascendit montem: & fuit
ibi diebus quadraginta & noctibus quadraginta.

CAP. XXIIII. כג

1 Dixit autem Dominus ad Moysen: Ascende ad me, & adorate
Dominum tu & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta de senio-
ribus Israel, procul.
2 Et accedet Moyses solus ad Dominum: illi autem non appropin-
quabunt, nec populus ascendet cum eo.
3 Venit ergo Moyses, & narravit populo omnes sermones Domini, &
universa judicia. Responditque omnis populus una voce: Omnia
verba quæ locutus est Dominus, faciemus.
4 Scripsit autem Moyses cuncta eloquia Domini. Et de mane consur-
gens, ædificavit altare ad montem, & duodecim titulos per duode-
nas tribus Israel.
5 Misitque juvenes de filiis Israel, & obtulerunt holocausta, immo-
laveruntque victimas pacificas Domino, vitulos.
6 Tulit autem Moyses dimidium sanguinis, & misit in crateras: par-
tem vero residuam fudit super altare.
7 Quo sumpto, legit in auribus populi audientis, & dixit: Omnia
quæ locutus est Dominus, faciemus, & erimus obedientes.
8 Tulit ergo Moyses sanguinem, & aspersit super populum, dicens:
Hic sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiscum super cunctis
sermonibus his.
9 Ascendit Moyses & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta de
senioribus Israel.
10 Et viderunt Deum Israel: sub pedibus ejus quasi opus lateris
lapidis sapphirini, & quasi cælum cum serenum est.
11 Nec super electos filios Israel manum misit: & videbunt Deum,
& comedent & bibent.
12 Dixit autem Dominus ad Moysen: Ascende ad me in montem, &
esto ibi: daboque tibi tabulas lapideas, & legem, & mandata quæ
scripsi, ut docere possis eos.
13 Surrexit Moyses & Josue minister ejus: ascenditque Moyses montem
Dei,
14 & senioribus ait: Exspectate hic donec revertamur ad vos. Habe-
tis Aaron & Hur vobiscum: si quod ortum fuerit negotium, ad eos
referetur.
15 Ascendit ergo Moyses montem, & operuit nubes montem.
16 Habitavitque gloria Domini super Sinai, tegens eum nube sex die-
bus. Die autem septimo vocavit eum de medio caliginis.
17 Erat autem species gloriæ Domini quasi ignis ardens super verti-
cem montis in conspectu filiorum Israel.
18 Ingressus autem Moyses medium nubis, ascendit montem: & fuit
ibi diebus quadraginta & noctibus quadraginta.

CAP. XXV. כה

1 Locutus est Dominus ad Moysen, dicendo:
2 Loquere filiis Israel, ut tollant mihi primitias ab omni homine
voluntario animo offerente. Ab eo accipietis primitias meas.
3 Hæc sunt autem quæ accipere debetis ab eis: aurum, & argentum,
& æs,
4 hyacinthum, & purpuram, & coccum bis tinctum, & byssum, & pi-
los caprarum,
5 pelles arietum rubricatas, & pelles ianthinas, & ligna setthim,
6 & olei lucidissimi ad concinendum incensum, & aromata in unguen-
tum, & thymiama suavissimum,
7 lapides onychinos, & gemmas ad ornandum ephod, & rationale.
8 Et facient mihi sanctuarium, & habitabo in medio eorum.
9 Secundum similitudinem tabernaculi quod ego ostendam tibi, &
omnium vasorum in cultu eius, sic facietis illud.
10 Arcam de lignis setthim fabricabis, duorum cubitorum & dimidii
longitudinis, cubitus & dimidius latitudinis, & cubitus altitudinis.
11 Et deaurabis eam auro purissimo intrinsecus & extrinsecus, faci-
esque super eam coronam auream per circuitum.
12 Quatuor circulos fundes aureos, & pones per quatuor arcæ angu-
los, duo anuli sint in latere uno, & duo in latere altero.
13 Facies vectes de lignis setthim, & operies eos auro.
14 Quos mittes per circulos, qui sunt in arcæ lateribus, ut portentur
in eis.
15 Vectes erunt arcæ anulis inhærentes, nec unquam ab ea removebun-
tur.
16 Quæ dabo tibi testimonium.
17 Facies & propitiatorium auri purissimi, duorum cubitorum & di-
midii longitudinis, cubitus & dimidius latitudinis.
18 Duos cherubim ex auro ductili facies ex utraque parte propitiatorii.
19 Cherubim unus sit in latere uno, & alter in altero: ex ipso pro-
pitiatorio facies cherubim in utroque latere eius.
20 Extendentes alas, & operientes propitiatorium earum alis, contra
se mutuo habentes vultus, & ad propitiatorium versi quo tegenda
sunt opera.
21 Pones propitiatorium super arcam, & in arca dabo testimonium
quod tradam tibi.
22 Inde præcipiam, & loquar ad te super propitiatorium, & inter duos
cherubim quos erunt in arca testimonii, cuncta quæ mandabo per
me filiis Israel.
23 Facies & mensam de lignis setthim, duorum cubitorum longitudi-
nis, & cubitus latitudinis, & cubitus altitudinis.
24 Et deaurabis eam auro purissimo, faciesque ei labium aureum per
circuitum.
25 Et fabricabis ei quasi manubrium palmi unius per circuitum, &
corona aurea per circuitum ejus.
26 Quatuor circulos aureos, & pones eos per quatuor angulos, qui
sunt per quatuor pedes eius.
27 Contra labium erunt circuli, ut mittantur vectes ad portandam
mensam.
28 Vectes quoque facies de lignis setthim, & operies eos auro, & in
his portabitur mensa.
29 Facies & patellas eius, & thuribula, & phialas, & cyathos, in quibus
libabitur: ex auro purissimo fabricabis ea.
30 Et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo
semper.
31 Facies & candelabrum ex auro purissimo: ductile opus fabricabitur
candelabrum, hastile eius, & calami, scyphi, sphæræ, & lilia de
ipso procedent.
32 Sex calami egredientur de lateribus, tres calami candelabri ex uno
latere, & tres ex altero.
33 Tres scyphi in uno calamo quasi nucis habentes sphæras & lilia, &
totidem in altero calamo: sex calami egredientur de candelabro.
34 In ipso autem candelabro quatuor scyphi quasi nucis habentes
sphæras & lilia.
35 Sphæra sub duobus calamis de candelabro egredientur, & sphæra
sub duobus alia, & sphæra sub duobus tertia: sex calami egredien-
tur de candelabro.
36 Sphæræ eorum & calami de ipso erunt: totum opus ductile ex auro
purissimo.
37 Facies & lucernas eius septem, & ponentur ut luceant contra faciem
eius.
38 Emunctoria quoque eius & turibula ex auro purissimo.
39 Omne pondus candelabri habebit talenta auri purissimi.
40 Vide & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.

CAP. XXV. כה

1 Locutus est Dominus ad Moysen, dicendo:
2 Loquere filiis Israel, ut tollant mihi primitias ab omni homine
voluntario animo offerente. Ab eo accipietis primitias meas.
3 Hæc sunt autem quæ accipere debetis ab eis: aurum, & argentum,
& æs,
4 hyacinthum, & purpuram, & coccum bis tinctum, & byssum, & pi-
los caprarum,
5 pelles arietum rubricatas, & pelles ianthinas, & ligna setthim,
6 & olei lucidissimi ad concinendum incensum, & aromata in unguen-
tum, & thymiama suavissimum,
7 lapides onychinos, & gemmas ad ornandum ephod, & rationale.
8 Et facient mihi sanctuarium, & habitabo in medio eorum.
9 Secundum similitudinem tabernaculi quod ego ostendam tibi, &
omnium vasorum in cultu eius, sic facietis illud.
10 Arcam de lignis setthim fabricabis, duorum cubitorum & dimidii
longitudinis, cubitus & dimidius latitudinis, & cubitus altitudinis.
11 Et deaurabis eam auro purissimo intrinsecus & extrinsecus, faci-
esque super eam coronam auream per circuitum.
12 Quatuor circulos fundes aureos, & pones per quatuor arcæ angu-
los, duo anuli sint in latere uno, & duo in latere altero.
13 Facies vectes de lignis setthim, & operies eos auro.
14 Quos mittes per circulos, qui sunt in arcæ lateribus, ut portentur
in eis.
15 Vectes erunt arcæ anulis inhærentes, nec unquam ab ea removebun-
tur.
16 Quæ dabo tibi testimonium.
17 Facies & propitiatorium auri purissimi, duorum cubitorum & di-
midii longitudinis, cubitus & dimidius latitudinis.
18 Duos cherubim ex auro ductili facies ex utraque parte propitiatorii.
19 Cherubim unus sit in latere uno, & alter in altero: ex ipso pro-
pitiatorio facies cherubim in utroque latere eius.
20 Extendentes alas, & operientes propitiatorium earum alis, contra
se mutuo habentes vultus, & ad propitiatorium versi quo tegenda
sunt opera.
21 Pones propitiatorium super arcam, & in arca dabo testimonium
quod tradam tibi.
22 Inde præcipiam, & loquar ad te super propitiatorium, & inter duos
cherubim quos erunt in arca testimonii, cuncta quæ mandabo per
me filiis Israel.
23 Facies & mensam de lignis setthim, duorum cubitorum longitudi-
nis, & cubitus latitudinis, & cubitus altitudinis.
24 Et deaurabis eam auro purissimo, faciesque ei labium aureum per
circuitum.
25 Et fabricabis ei quasi manubrium palmi unius per circuitum, &
corona aurea per circuitum ejus.
26 Quatuor circulos aureos, & pones eos per quatuor angulos, qui
sunt per quatuor pedes eius.
27 Contra labium erunt circuli, ut mittantur vectes ad portandam
mensam.
28 Vectes quoque facies de lignis setthim, & operies eos auro, & in
his portabitur mensa.
29 Facies & patellas eius, & thuribula, & phialas, & cyathos, in quibus
libabitur: ex auro purissimo fabricabis ea.
30 Et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo
semper.
31 Facies & candelabrum ex auro purissimo: ductile opus fabricabitur
candelabrum, hastile eius, & calami, scyphi, sphæræ, & lilia de
ipso procedent.
32 Sex calami egredientur de lateribus, tres calami candelabri ex uno
latere, & tres ex altero.
33 Tres scyphi in uno calamo quasi nucis habentes sphæras & lilia, &
totidem in altero calamo: sex calami egredientur de candelabro.
34 In ipso autem candelabro quatuor scyphi quasi nucis habentes
sphæras & lilia.
35 Sphæra sub duobus calamis de candelabro egredientur, & sphæra
sub duobus alia, & sphæra sub duobus tertia: sex calami egredien-
tur de candelabro.
36 Sphæræ eorum & calami de ipso erunt: totum opus ductile ex auro
purissimo.
37 Facies & lucernas eius septem, & ponentur ut luceant contra faciem
eius.
38 Emunctoria quoque eius & turibula ex auro purissimo.
39 Omne pondus candelabri habebit talenta auri purissimi.
40 Vide & fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINVS Dixitque DOMINVS ad populi verba Moſes

משה את דברי העם אל יהוה׃ 10 ויאמר יהוה
Iamabit & eras & hodie eos ſanctificabis & populis ad Vade Moſen ad

אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו
tertia die in quia ,terrorum dies ad parati eſtote Et ,ilia veſtimenta

שמלתם׃ 11 והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלשי
Sinai montem ſuper populi omnis oculis in DOMINVS deſcender

ירד יהוה לעיני כל העם על הר סיני׃
afferdes* vobis Cauſabimur* obſeruo ea ,eius populum ,circumdabis Et

12 והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות
monſtrabo ,monſtr in ſeipſum qui eis* terminabis* in regione* ,montem in

בהר ונגע בקצהו כל הנגע בהר מות
ſacrificabo vel ,lapidabitur lapidabo quia ,mas* eis in tāgere Nō ,mortietur

יומת׃ 13 לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה
ipſi ,eorum errore prouocabis In ,eſtuet non ,vir ſiue animal ſiue ,iaculabitur

יורה אם בהמה אם איש לא יחיה במשך היובל המה
ſanctificauit & ,populis ad monte de Moſes deſcendit Et ,Moſe in aſcendit

יעלו בהר׃ 14 וירד משה מן ההר אל העם ויקדש
Eſſote ,populū ad dixit Et ,ilia veſtimenta lauerut & ,populum

את העם ויכבסו שמלתם׃ 15 ויאמר אל העם היו
fuit Et ,vxorem ad appropinquauit ne ,dies tres ad parati

נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה׃ 16 ויהי
grauis nubes & ,fulgura & ,tonitrua fuit mane exiſtis in ,tertio die in eſſe

ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קלת וברקים ועגן כבד
qui populus omnis expauit & valde fortis buccine vox & ,monte ſuper

על ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר
Dei occurſum in populum Moſen exduxit Et ,caſtrorum in* ,eras in ca-

במחנה׃ 17 ויוצא משה את העם לקראת האלהים
ſtra.

מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר׃ 18 והר סיני עשן
aſcedit & ,igne in DOMINVS eis ſuper aſcendebat quia ,fora* ,ipſe totus

כלו מפני אשר ירד עליו יהוה באש ויעל עשנו
valde mons omnis expauit & ,fornacis fumus ſicut ,mons ſumus

כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד׃
Deus & ,loquebat Moſen ,valde ſi ſanctificauit & ,me* buccine uox fuit Et

19 ויהי קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר ואלהים
ſonitu

יעננו בקול׃ 20 וירד יהוה על הר סיני אל ראש
vocem* & ,foris

הר ויקרא יהוה למשה אל ראש ההר ויעל
vertiſcis

משה׃ 21 ויאמר יהוה אל משה רד העד
eadē* & ,videndum ad DOMINVM ad deſtrui forte ne ,populum ne

בעם פן יהרסו אל יהוה לראות ונפל
,DOMINVM ad accedunt qui ſacerdotes etiam Et ,eis ex

ממנו רב׃ 22 וגם הכהנים הנגשים אל יהוה
Moſen Dixitque ,DOMINVS eis in deſtrui forte ne ,ſe ſanctificabunt

יתקדשו פן יפרץ בהם יהוה׃ 23 ויאמר משה
quia ,filios ,montem ad aſcendere populus poterit Nō ,DOMINVS ad

אל יהוה לא יוכל העם לעלת אל הר סיני כי
eū ſanctifica & ,montem Termina dicēdo ,nos in es edentatus ea

אתה העדת בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו׃
,tu aſcende & ,deicendo ,Vade DOMINVS eum ad Dixitque

24 ויאמר אליו יהוה לך רד ועלית אתה
aſcendendū ad ,ſtruxerit ne ,populus & ,ſacerdotes ,ſecum Aharon &

ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלות
,populum ad Moſen Deſcendit ,eis in deſtrui forte ne ,DOMINVS ad diuiſionem

אל יהוה פן יפרץ בם׃ 25 וירד משה אל העם
facias

ויאמר אלהם׃

CAP. XX. כ

dicendo ,illa verba omnia Deus eſt locutus Et

1 וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר׃
,Aegypti terra e te eduxi qui ,tuus Deus DOMINVS Ego

2 אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים
,meos faciet ſupra* ali dii tibi ne Non ,ſtruorum domo e ,eruite

מבית עבדים׃ 3 לא יהיה לך אלהים אחרים על פני׃
coram me ,ex

4 לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים
tu in* quas ſimilitudine omne & ſculpeile nibi facies Non

ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ׃
terram ſub & ,aquis in quæ & ,ſuperne de terra intiquo & ,ſcelum*

5 לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יהוה
,filius ſuper patrum iniquitatem vltiscis ,zelotes Deus ,tuus Deus

אלהיך אל קנא פקד עון אבות על בנים
ſcelus* ,ſterilem

eius vxor egredietur & ,ipſe* mulieris dominus* Si .egredieretur ſuo corpore in

כמוצי 22 וכי יצא אם בקטל אשתו הוא ויצאה אשתו
vel ,filios ei peperit & ,vxore ei dedit eius dominus Si

ילדים׃ 23 יתן לו אשתו וילדה לו בנים או
,uo corpore in egredie ipſe & ,ei* domino mis* ,eius mas & ,vxor illius

בנתים תהיה הולדת לאדניה והוא יצא בגפו׃
,meā vxore ,meū dominum Dilexi ,ſeruus dixerit dicendo ſi Et

24 ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי
,liber egrediar non ,meos filios &

ואת בני לא אצא חפשי׃ 25 והגישו אדניו
,poſtem ad vel ,oſtium ad eum faciet accedere & ,Deus

אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה
.ſeculum in ei ſeruiet & ,fubula in eius aurem eius dominus perforabit &

ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעלם׃
vxor vendiderit ſi Et .

26 וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא
,ea deſponſauit non* qui ,ſui domini oculis in mala Si

כצאת 27 אם רעת בעיני אדניה אשר לא יעדה
,primitiarū in ,ea vēdidit ad dominatore nō ,alieno populo ea facere

ופדתה לעם נכרי לא ימשל למכרה בבגדו
facies ,filiatui indicium* ſecundū ,ea deſponſauit ſuo filio

בה׃ 28 ואם לבנו יעדנה כמשפט הבנות יעשה
,eius optimentum ,eius carnem ſibi acceperit alteram Si

לו׃ 29 אם אחרת* יקח לו שארה כסותה
,diminuet non eius dominus ſi

ועונתה לא יגרע׃ 30 ואם שלש אלה לא יעשה לה
,fuerit mortuus & ,virum Percutiens*

ויצאת חנם אין כסף׃ 31 מכה איש* ומת
,argento non* gratis egredietur &

מות יומת׃ 32 ואשה לא תהיה* ואם שור ינגח
,ſuerit mortuus & ,bouem ,ſeruum ſi

את עבד או את אמה כסף שלשים שקלים
,ſiclos triginta argenti

יתן לאדניו והשור יסקל׃ 33 וכי יפתח איש
,ea cooperuerit nō & ,ciſternā quiſpiā foderit cū vel ,ciſternā

בור או כי יכרה איש בר ולא יכסנו ונפל
,aſinus vel ,bos illuc

שמה שור או חמור׃ 34 בעל הבור ישלם כסף ישיב
,ſibi erit mortuum & ,ei* domino

לבעליו והמת יהיה לו׃ 35 וכי יגף שור איש
,vnum bouem ,vendent & ,fuerit mortuus & ,ſui ſoris bouem

את שור רעהו ומת והכרו את השור החי
eſt notū Vel ,dimidiabit mortuum etiam & ,eius argentū dimidiabit &

וחצו* את כספו וגם את המת יחצון׃ 36 או נודע
eum cuſtodierit non & ,nudiuſtertius heri ab ipſe* cornupeta bos quòd

כי שור נגח הוא מתמול שלשם ולא ישמרנו
,ſibi erit mortuus & ,boue pro bouem reddet reddendo ,eius dñs

בעליו שלם ישלם שור תחת השור והמת יהיה לו׃

CAP. XXII. כב

pecus parui, vel ,cum malleauit* & ,agnum vel ,bouem quiſpiā fuerit furatus Cùm

כי יגנב איש שור או שה ובחטו או
pecudes quatuor & ,boue pro reddet boues quinque ,eā vendiderit

מכרו חמשה בקר תחת השור וארבע צאן
,fuerit peculius & ,fur fuerit ionemus perfoſſane in* Si .agno pro

תחת השה׃ 2 אם במחתרת ימצא הגנב והכה
,ſanguinis ei* non ,fuerit mortuus &

ומת אין לו דמים׃ 3 אם זרחה השמש עליו
,eum ſuper ſol fuerit ortus Si

דמים לו שלם ישלם אם אין לו ונמכר בגנבתו׃
,ſua furto* vendetur & ,eſt non ſi :reddet reddendo ei ſanguinis*

4 אם המצא תמצא בידו הגנבה משור עד
,fuerit paſci Cùm .reddet duas ,vnus ,agnum* ad vſq; aſinum

חמור עד שה ומצא שנים ישלם׃ 5 כי יבער
,fuerit paſtū & ,ſuum iumentū dimiſerit & ,vineam vel ,agrum quiſpiam

איש שדה או כרם ושלח את בעירה ובער
,ſui agri bonitatē & ,ſuæ vineæ bonitatem &

בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם׃
vel ,accēſo* fuerit ceſtellas* & ,ſpinas inuenerit & ,ignis fuerit egreſſus Cū

6 כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או
,ſit ceretinū eā ſuccendens reddet ,ſuccendens reddet ,ager vel ,feges

התבערה את הבער ישלם המבער את הבערה׃
,cuſtodiēdū ad vaſa vel argentū ſuum ſuum ad* quiſpiam dederit Cùm

7 כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר
,duplicia reddet ,fuit fuerit inuētus ſi ,eius domo è fuerit ablatū furto &

מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים׃
ad domus dominus accedet & ,fur fuerit inuentus non Si

8 אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל
Super .ſui ſuæ ,opus* ig ſuam manū miſit non ſi ,Deus

האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו׃
ſuper ,opus* ſuper ,aſino ſuper ,boue ſuper ,pręuaricationis verbo omni

9 על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על
Deus* ad veſti hoc illud quid dirimit qui* ,omnē ſuper ,veſtimēto

שלמה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים
condemnauerint quem .Dij ,amborum ſuum* veniet

יבא דבר שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם שנים
,opus* vel ,bonē vel ,aſinum ſuum ſocium ad* quis dederit Si ,ſuo proximo

לרעהו׃ 10 כי יתן איש אל רעהו חמר או שור או שה
,proximo ſuo ,abeūdum* vel ,cōtractū vel ,fuerit mortuū & ,cuſtodiēdū ad animal omne &

וכל בהמה לשמר ומת או נשבר או נשבה
ſi* eos ambo* inter erit DOMINI Iuramentū ,videntē nomine

אין ראה׃ 11 שבעת יהוה תהיה בין שניהם אם
,proximi ipſius in ſuam manum miſit non ,eā cuſtodierit nō & ,eius dominū ſuscipiet & ,ſui proximi opus

לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא
,eius dominō reddet ,eo cum ad* fuerit ablatū furto furtādo ſi Et .reddet

E 2

miſericordiā faciens Et .me odientibus quartæ ſuper & ,terribus ſuper

על שלשים ועל רבעים לשנאי׃ 6 ועשה חסד
,ſeni* Noa .mea præcepta cuſtodientibus & me diligentibus ,millibus

לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי׃ 7 לא תשא
,mendaciū* non quia ,vanum in tuo Dei DOMINI nomen

את שם יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקה
affūpſeris Recordare ,vanum in eius nomen tuum qui ,eum DOMINVS

יהוה את אשר ישא את שמו לשוא׃ 8 זכור את
omne facies & ,operaberis diebꝰ Sex ,eā ſanctificauit ad ,ſabbathi diei

יום השבת לקדשו׃ 9 ששת ימים תעבד ועשית כל
,tuo Deo DOMINI ſi* ſabbathum ſeptimo die Et .ullum opus

מלאכתך 10 ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך
,tuus ſeruus ,tua filia & ,tuus fili* & ,tu opus omne facies Non

לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך
,portis tu* qui ,tua peregrinus & ,tuū animal & ,tuus ancilla &

ואמתך ובהמתך* וגרך אשר בשעריך׃ 11 כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ
,terram & ,cælos DOMINVS fecit diebus ſex Quia

את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי על כן
,eum ſanctificauit & ,ſpauit diei DOMINVS benedixit

ברך יהוה את יום השבת ויקדשהו׃
,eius* dies ,plangent vt ,iuxtā matrem & ,iuxta patrem Honora

12 כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך
,tibi dent tuus Deus DOMINVS quam ,terram ſuper

על האדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך׃
,furaberis Non .adulterabis Non .occides Non

13 לא תרצח׃ 14 לא תנאף׃ 15 לא תגנב׃
,mendax teſtimonium tuum ,ſcrimen in ingenerabis Non

16 לא תענה ברעך עד שקר׃
,tui ſocij vxorem concupiſces non ,tui ſoris domum concupiſces Non

17 לא תחמד בית רעך לא תחמד אשת רעך
quod omne & ,eius aſinum & ,eius bouē & ,eius ancillā & ,eius ſeruū &

ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר
,lampades & ,vtres ,volumen* ,populus omnis Et .tuo ſocio*

לרעך׃ 18 וכל העם ראים את הקולות ואת הלפידים
,ſe mouente & ,popul* vidit Et .fumantē montem & ,fulgentia* ,tuba* &

ואת קול השפר ואת ההר עשן וירא העם
,nobiſcum ne Loquere ,Moſen ad dixerunt Et .ſanguine* ,ſi ſteterant &

וינעו ויעמדו מרחק׃ 19 ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו
Dixitque ,moſ tamur forte ne ,Deus nobiſcū loquatur ne & ,tandem &

ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות׃
,vos ,tuos ,ſos quia ,tis earis Ne .populum ad Moſen

20 ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא
,ne ,vobis faceret ſui ,ſuos ,ſuper eius timor eſſet vt & ,Deus

האלהים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי
ad appropinquauit Moſen & ,loquebat à populus ſteris Et .peccetis

מנוח תחטאו׃ 21 ויעמד העם מרחק וגו׃ משה נגש אל
,Moſen ad DOMINVS Dixitque .Deus ſi qua ,caliginem

הערפל אשר שם האלהים׃ 22 ויאמר יהוה אל משה
,celis è quod vidiſtis Vos .ſtari filios ad .dixi Sic

כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים
,deos & ,argenti .deos mecum faciet is Non .vobiſcum ſum locutus

דברתי עמכם׃ 23 לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי
,ſuos ,ſuper ,ſuis ,ſuæ ,ſuum .vobis faceris non .aut

זהב לא תעשו לכם׃ 24 מזבח אדמה תעשה לי
,tua pacifica & ,tua holocauſta ,illud ſuper .ſacrificabis & ,mihi .altare

וזבחת עליו את צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא
,tibi benedicam & ,te ad .memorare ,meum nomē faciam ,quo loco omni in ,mihi ,ſacrificia

אליך וברכתיך׃ 25 ואם מזבח אבנים תעשה לי לא
,illud poſſues ,illud ſup elevaueris tuū ,gladiū ,ſuper .excidisse .eos .ædificabis

תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה׃
deinceps non ,vt ,meum altare ad aſcensionibꝰ in .aſcendis non Et

26 ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לא תגלה
,illud ſuper eius nuditas

ערותך עליו׃

CAP. XXI. כא

,eum faciet ad ponet quæ .iudicia † hæc Et

1 ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם׃
,ſeptimo in & ,feruiet annis ſex ,Hebreum ſeruum emeris Cùm

2 כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעת
,gratis libera in* egredietur .

לחפשי יצא חנם׃ 3 אם בגפו יבא בגפו יצא
,filios ſuper patrum iniquitatem vltiscis ,zelotes Deus ,tuus Deus

אם בעל אשתו הוא ויצאה אשתו עמו׃
,ſterilem

ſui cuſtodierit nō & ,eius dominus in furtis conſtrictā & ,eū diuſtertiuus* ,heri ab

כחמל שלשם מהנגב בבעירו ולא ישמרנו
contestatio facta fuerit dominus

ובערת איש או באשה השול וקלקל וגם בעירו
eius dominus etiam & ,lapidabitur bos ,inuliterē vel virum occidit Si &

תחיית איש או באשה ונמכר לו בגנבים או
,fuerit ſolutus ſi .morietur

יומת׃ 5 אם בפתח* יושה שור בגפו
redemptionem dabit & ,ei* ſuper fuerit poſita expiatio Si

ישלם׃ 6 כי יבער איש שדה או כרם ושלח
filium Si .eum ſuper fuerit impoſiti quod omne iuxta ſuæ animæ

את בעירה ובער בשדה אחר מיטב שדהו
,ei fiet hoc iuſticeiſ ſecundū ,conſtituent filium vel ,conſtituentis

ומיטב כרמו ישלם׃ 7 כי תתן איש אל רעהו
eorum pe-

כסף או כלים לשמר והגנב מבית האיש
cuniis de-

אם ימצא הגנב ישלם שנים׃ 8 אם לא ימצא הגנב
fiſcos triginta argenti, ancillam vel bos ,conſiguerint ſeruum Si

ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח
quiſpiam aperuerit cūm Et .lapidabitur bos & ,eius dominus dabit

ידו במלאכת רעהו׃ 9 על כל דבר פשע על שור
,eceiderit & ,eā cooperuerit nō & ,ciſternā quiſpiā foderit cū vel ,ciſternā

על חמור על שה על שלמה על כל אבדה
,ſibi erit mortuum & ,ei* domino

אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים דברי
teſtituet ,argentum reddet ciſternæ Dominus .aſinus vel ,bos illuc

שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם שנים
cuiuspiam bos percuſſerit cū Et .ſibi erit mortuum & ,ei* domino

יבא שור איש לרעהו׃ 10 כי יתן איש אל רעהו
,vnum bouem ,vendent & ,fuerit mortuus & ,ſui ſoris bouem

חמר או שור או שה וכל בהמה לשמר
eſt notū Vel ,dimidiabit mortuum etiam & ,eius argentū dimidiabit &

ומת או נשבר או נשבה אין ראה׃ 11 שבעת
,eum cuſtodierit non & ,nudiuſtertius heri ab ipſe* corrupeta bos quòd

יהוה תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו
,ſibi erit mortuus & ,boue pro bouem reddet reddendo ,eius dñs

במלאכת רעהו ולקח בעליו ולא ישלם׃
,fuerit furatus Cùm .vel

12 ואם גנב יגנב מעמו ישלם לבעליו׃
pecus paruū, vel ,cum malleauit* & ,agnum vel ,bouem quiſpiā fuerit furatus Cùm

13 אם טרף יטרף יביאהו עד הטרפה לא
pecudes quatuor & ,boue pro reddet boues quinque ,eā vendiderit

ישלם׃ 14 וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או
,fuerit peculius & ,fur fuerit ionemus perfoſſane in* Si .agno pro

מת בעליו אין עמו שלם ישלם׃ 15 אם בעליו
pecunia,

אין עמו שלם ישלם אם שכיר הוא בא
*pecus, idq; paruū, duplū

בשכרו׃ 16 ואם יגנב יגנב מעם בעליו ישלם׃
,eum ſuper ſol fuerit ortus Si .ſanguinis ei* non ,fuerit mortuus &

17 ואם טרף יטרף יביאהו עד הטרפה לא
,ſua furto* vendetur & ,eſt non ſi :reddet reddendo ei ſanguinis*

ישלם׃ 18 וכי יפתה איש בתולה אשר לא
,fuerit paſci Cùm .reddet duas ,vnus ,agnum* ad vſq; aſinum

ארשה שכב עמה מהר ימהרנה לו לאשה׃
,ſuam ſementū dimiſerit & ,vineam vel ,agrum quiſpiam

19 אם מאן ימאן אביה לתתה אליו כסף ישקל
,ſui agri bonitatē & ,ſuæ vineæ bonitatem &

כמהר הבתולת׃ 20 מכשפה לא תחיה׃
vel ,accēſo* fuerit ceſtellas* & ,ſpinas inuenerit & ,ignis fuerit egreſſus Cū

21 כל שכב עם בהמה מות יומת׃
,ſit ceretinū eā ſuccendens reddet ,ſuccendens reddet ,ager vel ,feges

22 זבח לאלהים יחרם בלתי ליהוה לבדו׃
,cuſtodiēdū ad vaſa vel argentū ſuum ſuum ad* quiſpiam dederit Cùm

23 וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים
,duplicia reddet ,fuit fuerit inuētus ſi ,eius domo è fuerit ablatū furto &

הייתם בארץ מצרים׃ 24 כל אלמנה ויתום
ad domus dominus accedet & ,fur fuerit inuentus non Si

לא תענון׃ 25 אם ענה תענה אתו כי אם
Super .ſui ſuæ ,opus* ig ſuam manū miſit non ſi ,Deus

צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו׃
ſuper ,opus* ſuper ,aſino ſuper ,boue ſuper ,pręuaricationis verbo omni

26 וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב והיו נשיכם
Deus* ad veſti hoc illud quid dirimit qui* ,omnē ſuper ,veſtimēto

אלמנות ובניכם יתמים׃ 27 אם כסף תלוה
condemnauerint quem .Dij ,amborum ſuum* veniet

את עמי את העני עמך לא תהיה לו
,opus* vel ,bonē vel ,aſinum ſuum ſocium ad* quis dederit Si ,ſuo proximo

כנשה לא תשימון עליו נשך׃ 28 אלהים לא
,proximo ſuo ,abeūdum* vel ,cōtractū vel ,fuerit mortuū & ,cuſtodiēdū ad animal omne &

תקלל ונשיא בעמך לא תאר׃ 29 בכרך
ſi* eos ambo* inter erit DOMINI Iuramentū ,videntē nomine

ומלאך לא תאחר בכור בניך תתן לי׃
,proximi ipſius in ſuam manum miſit non ,eā cuſtodierit nō & ,eius dominū ſuscipiet & ,ſui proximi opus

30 כן תעשה לשורך לצאנך שבעת ימים יהיה
,eius dominō reddet ,eo cum ad* fuerit ablatū furto furtādo ſi Et .reddet

7ab

Universidad de Deusto
Biblioteca

congregatio omnis ad Dic: Aharon ad Moseh Dimique DOMINVM
יעד יהוה׃ ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אֱמֹר אֶל־כָּל־עֲדַת
audiunt quia DOMINI facies ad Aaredim: Filiael filiorum
פנה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת־
eorum omnem ad Aharon loqui se fuit Et vestras murmurationes cum loqua-
לין הֵלֻנֹתֵיכֶם׃ י וַיְהִי כְּדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־כָּל־עֲדַת
tur
היה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּפְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה כְּבוֹד יְהוָה
dicebat Moseh ad DOMINVS est locutus Et nube in est conspecta
נראה נִרְאָה בֶּעָנָן׃ יא וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר
audiendo eos ad loquere filiael filiorum murmurationes Audivi
שמע שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּלֻנֹּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר
pane saturabimini diluculo in & carnem comedetis duas vespera Inter & mane
בין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם
vesperas in fuit Et vester Deus DOMINVS ego quia scietis &
וידעתם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ יג וַיְהִי בָּעֶרֶב
cubetis fuit diluculo in & castramentum ejectus & cubantium ejectio &
ותעל וַתַּעַל הַשְּׂלָו וַתְּכַס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת
farem super ecce & terra cubatus ejus cubantium circum area
החק הַטַּל סָבִיב לַמַּחֲנֶה׃ יד וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטַּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי
ascendit Et
עלה הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְּפֹר עַל־הָאָרֶץ׃ טו וַיִּרְאוּ
terram super prutina fleni minuti rotundi minutus defluxi
כחד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ
Dominvs dedit quem panis Hic: eos ad Moseh dixit Et ad
מה הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה
colligite: Dominvs praecepit quod eorum Hoc vescendum ad vobis
לכם לְאָכְלָה׃ טז זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִקְטוּ
vestrarum animarum numeri caput ad Homer ejus cibi ad vir eo ex
ממנו לִקְטוֹ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר
Israel filij ita fecerunt Et accepit ejus infirmorum ex qui in
איש נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ׃ יז וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
nos & Homer in fuit mei Et
וילקטו וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמְמַעִיט׃ יח וַיָּמֹדּוּ בָּעֹמֶר וְלֹא
Moseh ad eum ejus ad ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus
העדיף הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֵחְסִיר אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ
vique eo ex reliquit no Quisque eos ad Moseh Dimique colligerunt
לקטו לָקָטוּ׃ יט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִישׁ אל־יֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־
vique eo ex vni reliquerunt &, Moseh ad audierunt non Et
בקר בֹּקֶר׃ כ וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־
Moseh eos contra eli mane Et fecerunt & vermes vermiculatus & ejus
בקר בֹּקֶר וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה׃
ad eum ejus ad ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus
כא וילקטו וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ
colligerunt ferax die in fuit Et eli liquefactis & fol incubuit Et
מדד וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס׃ כב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ
primipere omnes vrorum Et singulo ei Homer duo, septiem panem
לחם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל־נְשִׂיאֵי
Hoc eos ad dixit Et Moseh ipsi nuntiaverunt & congregationis
העדה הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה׃ כג וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא
Dominvs locutus quod Sabbatho Requies, Dominvi est cras quod
אשר דבר יְהוָה שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת־קֹדֶשׁ לַיהוָה
coquite eritis quod quod & ejus ejus ejus ejus ejus ejus
מחר אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר־תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת
manè ejus quae custodiam in vobis dimittite superedificet omer
כל־הָעֹדֵף הניחו הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר׃
ferrent, & Moseh praepit quemadmodu, manè usque illud dimittere Et
כד וינחו וַיַּנִּיחוּ עַד הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ
bodie illud Comedite Moseh dixit Et eo in fuit non vermis &
והבאיש וְלֹא הָיְתָה בּוֹ׃ כה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם
agite in illud murmuratio nis Hodie Dominvi Sabbatho quia
כי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה
non Sabbatho Septimo die in in & illud colligetis diebus Sex
ששת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וביום הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת בּוֹ אין׃
populo de fuit ejus Et eo in est
כו ששת יָמִים תִּלְקְטוּ הַשְּׁבִיעִי יוֹם שַׁבָּת בּוֹ לֹא יִהְיֶה בּוֹ׃
Moseh ad Dominvs Dixitque dimittetur non & colligendi ad
כז וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ׃
meant legis & mea praecepta custodire renuistis quo Vsque
כח ויאמר וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר
Ecce ipse Idcirco Sabbatho vobis dedit Dominvs quod Videte
מצותי וְתוֹרֹתָי׃ כט רְאוּ כִּי יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן
se loco filius ad quisque ejus ejus ejus ejus ejus ejus
לכם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו
septimo die in fuit Et quisquam egrediatur ne
אל־יצא אַל־יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃

domus vocaverunt Et septimo die in populus ceffaverunt Et
השבתו הַשַּׁבָּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי׃ ל וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם
erat Israel filiorum omnes tanquam dixit Et Man eius nomen Israel
ישראל אֶת־שָׁמּוֹ מָן וְהוּא כְּזֶרַע גַּד לְבָן
Hoc: Moseh Dixitque meste cum legum tanquã eius gustus &
כצפיח וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ׃ לא וַיַּרְא בֵּית־יִשְׂרָאֵל
custodiam ad eo ex Homer Imple Dominvs praecepit quod
וישמו אֶת־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מְלֹא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת
fieri comedere quæ panem videant vt vestra generationibus in
לדרתיכם לְמַעַן יִרְאוּ אֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם
Aegypti terra de vos ma educendo in deserto in vos
ארץ בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
Tuile vinam ibi pone & vnam pannum Aaripe Aharon ad Moseh Dixitque
צנצנת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח צִנְצֶנֶת אַחַת
custodiam ad Dominvo coram illud repone & Man Homer plenum
ושים מָלֵא הָעֹמֶר מָן וְהַנַּח אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת
Moseh ad Dominvs praecepit Quemadmodu, coram generatione ad
לדרתיכם׃ לג כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
custodiam ad testimonio coram Aharon illud repone Et &
ויאמר לְהִשָּׁמֵר׃ לד וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח צִנְצֶנֶת אַחַת
filij Et eum ad Dominvs praecepit quemadmodum Israel
וְתֵן־שָׁמָּה מְלֹא הָעֹמֶר מָן וְהַנִּיחֵהוּ לִפְנֵי יְהוָה לְהִשָּׁמֵר
ad eum ejus ad ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus
לד כאשר לְדֹרֹתֵיכֶם׃ לה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֵּן נִתְּנוֹ
ipsum Ephah Decima Homer Et Chenaan terræ
אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמָרֶת׃ לו וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת־הַמָּן
populus ad Dominvs praecepit quemadmodu Israel filij Et
ארבעים שָׁנָה עַד־בֹּאָם אֶל־אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת אֶת־הַמָּן יֹאכְלוּ עַד בֹּאָם אֶל־
Sin deserto e Israel filiorum cetus omnis sunt profecti Et
קצה קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃ לז וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא׃

CAP. XVII. יז

נסע וַיִּסְעוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר סִין
ad sermone Kephidim in iuxta castrametari & Dominvs ore suo fuas affectiones per
לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וַיַּחֲנוּ בְּרְפִידִים וַתְּהִי
Moseh cum populus est iurgatus Et populus bibendum ad aqua nõ &
אין מַיִם לָעָם לִשְׁתּוֹת׃ ב וַיָּרֶב הָעָם עִם־מֹשֶׁה
Quid: Moseh eis Dixitque bibere & aquas nobis Date: iterato &
ויאמרו וַיֹּאמְרוּ תְּנוּ לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה מַה־
populus illi tamen Et Dominvm tentatis Quid? eis ei ingrassatis
תריבון תְּרִיבוּן עִמָּדִי מַה־תְּנַסּוּן אֶת־יְהוָה׃ ג וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם
sitiuit quid Ad dixit &, Moseh eõra populus murmurauit Et aquas ad
לַמַּיִם וַיָּלֶן הָעָם עַל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה
& meos filios & me interficiatis ad? Aegypto ex nos fecisti ascendere
הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת־בָּנַי וְאֶת
Dei virga & ejus ejus super flo ego Cras Hamalecea
מקני מִקְנָי בָּצָמָא׃ ד וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר
pugnabo Moseh ei dixit quemadmodu Iehoshuah Feceris: mea manu in
מה־אֶעֱשֶׂה לָעָם הָזֶה עוֹד מְעַט וְסָקְלֻנִי׃ ה וַיֹּאמֶר יְהוָה
populo da Sabbatho Transi Moseh ad Dominvs
אל־משה אֶל־מֹשֶׁה עֲבֹר לִפְנֵי הָעָם וְקַח אִתְּךָ מִזִּקְנֵי
& populi ex ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus
ישראל יִשְׂרָאֵל וּמַטְּךָ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת־הַיְאֹר קַח
pertam super Ioi te coram ibi ego Ecce ibi & tua manu in
בידך בְּיָדְךָ וְהָלָכְתָּ׃ ו הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל־הַצּוּר
populi lobet & pejus ea ex egredietur & pectã in petentes & Choreb
בחרב בְּחֹרֵב וְהִכִּיתָ בַצּוּר וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם
Iacti nomē Vocauit Israel filiorum oculis in Moseh fic fecit Et
ויעש וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ז וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם
et nasafe fupra & Israel filiorum iurgui propter pugnam & Tẽtamen
Massah & Meribah, מַסָּה וּמְרִיבָה עַל־רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסֹּתָם
quia tentauerunt
Dominvo an, nõne tentauimus Dominvm est Nõ dicendo, Dominvs
את־יְהוָה לֵאמֹר הֲיֵשׁ יְהוָה בְּקִרְבֵּנוּ אִם־אָיִן׃
Rephidim in Israel cum pugnauit & Hamalec venit Et
ח וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִים׃
pugna egredere & ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus ejus
ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר־לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֶם
Dei virga & ejus super flo ego Cras Hamalecea
בעמלק בַּעֲמָלֵק מָחָר אָנֹכִי נִצָּב עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים
pugnabo Moseh ei dixit quemadmodu Iehoshuah Feceris: mea manu in
בידי בְּיָדִי׃ י וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֶם
collis ejus accenderunt Chur & Aharon, Moseh Et Hamalecea
בעמלק בַּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר עָלָה רֹאשׁ הַגִּבְעָה
Israel praualebat, suam manũ Moseh eleuabat quando, fuit Et
יא וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכִי
manus Et Hamalec praualebat suam manũ demiserebat quando &
ינח יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק׃ יב וְיְדֵי
Tenuere eli super fedit &, eo iuxta posuerũt & lapide eqnemo &, ignames Moseh
וַיִּסְמְכוּ מִשֶּׁה כְבֵדִים וַיִּקְחוּ אַהֲרֹן וְחוּר יָדָיו מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד

Universidad de Deusto
Biblioteca

prophetissa Miriã *cepit* Et . maris medio in siccum per ambulauerũt
omnes sunt egressæ & *sus* manu in tympanum Aharon soror
eis *respondit* Et . choris & tympanis cum eam post mulieres
Moseh fecit proficisci Et . mare in proiecit eius *afflictorem & ejusdem*
iscrum & ,Sur desertum in sunt egressi & ,Suph mari à Israel
populus murmurauerũt Et . Marahe cius nomẽ vocauit Idcirco *ajfert*
DOMINVS ad clamauit Et . bilemus Quid :dicẽdo Moseh contra
dulcuerunt & ,aquæ in proiecit & ,lignum DOMINVS eum docuit &
eum tentauit ibi & ,judicium & statutum ei posuit Ibi ,aquæ
rectũ & ,ui Dei DOMINI *vocem audieris audieris* Si :dixit Et
obediendo obedieris vo ci *obtemperaueris*
omnia custodieris & ,eius præceptis *assentiaueris* & ,feceris eius oculis in
ponam non ,Ægypto in posui quam infirmitatem oẽm ,eius statuta
,Elim in venerunt Et . te *sanans* DOMINVS ego quia :te *super*
palmæ septuaginta & ,aquarum fontes duodecim ibi &
aquas *super* ibi sunt castrametati &

CAP. XVI.

in Israel filiorũ cœtus omnes venerunt & ,Elim ex sunt profecti Et
die decima quinta in ,Sinai inter & Elim inter ,quod ,Sin desertum
murmurauerunt Et . Ægypti terra de eorum exire fecundi mensis
desertum in Aharon *super* & Moseh *super* Israel filiorum congregatio ois
manũ per aut *effe* mortuos *debit* Quã :Israel filij eos ad diserunt Et
:Moseh ad DOMINVS Dixitque . fame in hunc cœtum omnem
populus egrediatur & ,cælis de panem vobis *pluet* ego Ecce
cuius lege in *sint* eum ,eum teretur vt ,quo die in diei tam colligent &
afferent quod ,parabunt & ,sexta die in erit Et . non an
Moseh Dixitque . die ,die colligent quod *super* duplum erit &
DOMINVS quod scietis & Vesperi :Israel filios omnes ad Aharon &
videbitis & ,manè Et . Ægypti terra de vos eduxit
,Israel filiorũ cœtus omnes murmurationes *vestras in* ,DOMINI gloriam
dixit Ia :Moseh Dixit ,nos cõtra facitis murmurare quia ,quid nos Et
firmauerit & ,Dñe sanctuarii ,DOMINI es operarius *in seculum* perpetuum & ,seculum in reguabit DOMINVS
mare in suis equitibus & ,*suo curru in* Pharaonis omne illi *supervenit*
Israel filij & ,maris aquas eos *super* DOMINVS fecit eius

DOMINVS ad Israel filij clam *murmurate* & ,vale timuerũt Et .eos post
nos Christi Ægypto in sepulchris ne quod An :Moseh ad direram Et
Ægypto ex nos *remisit* ad ,nobis fecisti hoc Quid .desertum in *mutemur* ad
:dicẽdo ,Ægypto in te ad sumus loquuti quod verbum hoc Nonne
seruire nobis bonum quia :Ægyptios seruiemus & ,nubis à Cessa
Ne :populum ad Moseh Dixitque . I deserto ut nos *mutet* ,Ægyptios
facies quam ,DOMINI salutem videte & ,itaque ,timentis
eius *adiutor* nos ,hodie Ægyptios vidistis quos Nam ,hodie vobis
eleus ,tu Et . proficiscitur & ,Israel filios ad Loquere hoc ad
terra è Israel filij ascenderunt quinati & :Suph maris deserti
adiurado quia ,Ecum Ioseph ossa .Moseh *secum* Et . Ægypti
Deus vultabile Vilitando :dicendo ,Israel filios adiurauerat
quod ,Ægypti fore Et .eã *equando* in & ,eã *nunc* in *in* ,eã *nunc* omni in &
,eius equitibus & ,eius curru *in* Pharaonis *me glorificatus in* ,DOMINVS
eius equitũ in & ,eã *nunc* in Pharaonis *me glorificatus in* ,DOMINVS
Israel filij & ,Israel *nunc* ante illarque Dei angelus ea profectus Et
fecit & ,*nunc* ante & ,Ægyptiorum *nunc* castrorum inter & ,nubis columna ea profectus Et .ipsorum ergo à
Israel filij *nunc* ingressi Et .aquæ sunt facilis & .eorum finibus à & ,*nunc* dextera à montes Et .eos aquæ &
,eorum fossitra à & ,*nunc* dextera à montes Et .aquæ & ,nubis per ea
:dicẽdo ,Ægypto in te ad sumus loquuti quod verbum hoc Nonne
seruire nobis bonum quia :Ægyptios seruiemus & ,nubis à Cessa
Ne :populum ad Moseh Dixitque . I deserto ut nos *mutet* ,Ægyptios
facies quam ,DOMINI salutem videte & ,itaque ,timentis
eius *adiutor* nos ,hodie Ægyptios vidistis quos Nam ,hodie vobis
eleus ,tu Et . proficiscitur & ,Israel filios ad Loquere hoc ad
terra è Israel filij ascenderunt quinati & :Suph maris deserti
adiurado quia ,Ecum Ioseph ossa .Moseh *secum* Et . Ægypti
Deus vultabile Vilitando :dicendo ,Israel filios adiurauerat
quod ,Ægypti fore Et .eã *equando* in & ,eã *nunc* in *in* ,eã *nunc* omni in &
,eius equitibus & ,eius curru *in* Pharaonis *me glorificatus in* ,DOMINVS
eius equitũ in & ,eã *nunc* in Pharaonis *me glorificatus in* ,DOMINVS
Israel filij & ,Israel *nunc* ante illarque Dei angelus ea profectus Et
fecit & ,*nunc* ante & ,Ægyptiorum *nunc* castrorum inter & ,nubis columna ea profectus Et .ipsorum ergo à
Israel filij *nunc* ingressi Et .aquæ sunt facilis & .eorum finibus à & ,*nunc* dextera à montes Et .eos aquæ &
,eorum fossitra à & ,*nunc* dextera à montes Et .aquæ & ,nubis per ea

CAP. XIIII.

filios ad Loquere :dicendo ,Moseh ad DOMINVS *ejt* locutus Et
Migdol inter Pihachiroth ante castrametẽtur & ,eruerrãtur & ,Israel
Israel filij ,Et .Ægypto ex DOMINVS nos eduxit manus fortitudine in eũ ad dices & :hoc & Quid
Pharaoh ad DOMINVS *ejt* locutus Et
populum Pharaoh *dimiserit* in ,fuit Et .Ægypto ex DOMINVS
propinqua quia ,Philistim terræ via Deus eos duxit non &
,Ægypti ,Et .videntes vias & ,Israel filij ascenderunt quinati & :Suph maris deserti
adiurado quia ,Ecum Ioseph ossa .Moseh *secum* Et . Ægypti
Deus vultabile Vilitando :dicendo ,Israel filios adiurauerat
quod ,Ægypti fore Et .eã *equando* in & ,eã *nunc* in *in* ,eã *nunc* omni in &
,eius equitibus & ,eius curru *in* Pharaonis *me glorificatus in* ,DOMINVS
eius equitũ in & ,eã *nunc* in Pharaonis *me glorificatus in* ,DOMINVS
Israel filij & ,Israel *nunc* ante illarque Dei angelus ea profectus Et
fecit & ,*nunc* ante & ,Ægyptiorum *nunc* castrorum inter & ,nubis columna ea profectus Et .ipsorum ergo à
Israel filij *nunc* ingressi Et .aquæ sunt facilis & .eorum finibus à & ,*nunc* dextera à montes Et .eos aquæ &
,eorum fossitra à & ,*nunc* dextera à montes Et .aquæ & ,nubis per ea

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAP. XI. יא

1 Adducam vnam plagam Adhuc: Moseh ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עוֹד נֶגַע אֶחָד אָבִיא
hinc vos dimittes postea , Aegyptum super & Parhoh super
עַל־פַּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם אַחֲרֵי כֵן יְשַׁלַּח אֶתְכֶם מִזֶּה
Loquere , hinc vos expellet expellésq́o omnino ipse dimittet Cũ
כְּשַׁלְּחוֹ כָּלֹה גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה׃ דַּבֶּר־
femina & ſuo ſocio , vt petant & propatii auribus in meas vendſiquiſq; &
נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ proximoſoo,
מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב׃ & vtvnquiq;
gratiam DOMINVS dedit Et aurea vaſa & argētea vaſa ſua ſocia , proxima ſua,
3 וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־חֵן
dabit populo
הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה גָּדוֹל מְאֹד
populi oculis in & Parhoh ſeruorũ oculis in Aegypti terra in
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי הָעָם׃
Cũm media
4 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְהוָה כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי
fuerit cor,
terra in primogenitũ omne morietur Et . Aegypti medium in egredior
יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם׃ וָמֵת כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ
vsque , eius ſolium ſuper ſedes qui , Parhoh primogenitus à , Aegypti
מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד
animalis primogenitũ omne & , molæ poſt ſ quæ ancillæ primogenitũ ſ eſt
בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃ animaliũ.
qualis non
5 וְהָיְתָה צְעָקָה גְדוֹלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא fuit, nec fu-
mouebitur non Iſrael filios omnes ad Et . addimet non ipſe ſuet & ſuit turus eſt.
נָהֲתָה וְכָמֹהוּ לֹא יֹסִיף׃ וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא Et apud
6 חָרַץ כֹּלֶב לְמִאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תֵּדְעוּן אֲשֶׁר
egredi , animal ad vſque vno à ſuam linguam canes
יַפְלֶה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ וְיָרְדוּ כָל־
omnes deſcendẽ Et . Iſrael inter & Aegyptũ inter DOMINVS diuidet diuiſuris
עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲווּ לִי לֵאמֹר צֵא אַתָּה
7 וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי כֵן אֵצֵא וַיֵּצֵא
egredi ſi , ita Egredere ſdicendo , mihi ſe incuruabũt & , me ad ſibi tui ſerui
מֵעִם פַּרְעֹה בְּחֲרִי אָף׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
terra in mea portenta multiplicẽt ne , Parhoh vos audiet Non vt multiplicẽ
8 לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פַּרְעֹה לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ
ipſa portenta omnia fecerunt Aharon & Moſeh Et . Aegypti
מִצְרָיִם׃ וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת כָּל־הַמֹּפְתִים הָאֵלֶּה
9 dimiſit non & , Parhoh eum DOMINVS roborauit & : Parhoh eorum
לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת־
ſua terra è Iſrael filios
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃

CAP. XII. יב

1 Aegypti terra in Aharon ad & , Moſeh ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
vobis ipſa primus , menſium caput vobis iſte Menſis , dicendo erit
2 לֵאמֹר׃ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם
dicendo , Iſraël cœtum omnem ad Loquimini , anoi menſibus in
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
3 בֶּעָשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית
domum per agnum vnuſquiſque ſibi accipient & , huius menſis decima In
אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת׃ וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה
4 וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת
agnum ſuper numerabitis ne conſiderat ad ſuum & , iminutus
נְפָשׁוֹת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכְסוּ עַל־הַשֶּׂה׃ שֶׂה תָּמִים
ſuũ eſt , vobis erit , anoi ſine* ſtabilis perfectus Agnus
זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן־הַכְּשָׂבִים וּמִן־הָעִזִּים
quarta decima ad vſq; cuſtodiã ad vobis erit Et , accipietis capris ex & ouibus
תִּקָּחוּ׃ וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר

Peſach, ſeruum omnẽ Et , eo in* comedet non alienigenę filius Oſ , tranſibit
הַפֶּסַח כָּל־בֶּן־נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ׃ וְכָל־עֶבֶד
ex emptum ar-
gento, ex
44 אִישׁ מִקְנַת כָּסֶף וּמַלְתָּה אֹתוֹ אָז יֹאכַל בּוֹ׃
ſua domo In , coria* comedet non mercenarius & Aduena
תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא יֹאכַל בּוֹ׃ בְּבַיִת אֶחָד
45 non os & , extra carne de domo è educes Non , comedetur
יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת מִן־הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא
facies , cum faciem Iſrael cœtus Omnis , eo in cõfrmgetis
46 תִשְׁבְּרוּ בּוֹ׃ כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃
Peſach עֲשׂוֹת
47 וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה
cuit & , illud faciendũ ad accedet tũc & , maſculus omnis ei circucidet
הִמּוֹל לוֹ כָּל־זָכָר וְאָז יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ וְהָיָה
qui habuerit præputium ex
כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל־עָרֵל לֹא יֹאכַל בּוֹ׃ eo in* comedet non præputiatus omnis Et , terræ indigena ſicut
48 vestri medio ſ peregrinãti peregrino & , indigenæ eſt vna Lex*
תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָאֶזְרָח וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃ וְזָרָה ex
49 DOMINVS præcepit quẽadmodum , Iſrael filij omnes fecerunt Et
וַיַּעֲשׂוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
50 diei corpore in ſuit Et , fecerunt ſic , Aharon & Moſeh
וְאֶת־אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ׃ וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם
51 Aegypti terra è Iſrael filios DOMINVS eduxit huius
הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
, ſuos exercitus per
עַל־צִבְאֹתָם׃

CAP. XIII. יג

mihi Sanctifica , dicendo Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et
1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ קַדֶּשׁ־
Quiſquid
primũ aperit
vulvam
2 לִי כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם
homine in* , Iſrael filiis in vulua omnis Aperiẽtem , primogenitũ omne
וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר
Memento , populum ad Moſeh Dixitque , ipſum mihi animali in &
3 אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים
quia , ſeruorum domo è Aegypto ex eſtis egreſſi quo , huius diei
כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל
egredimini , Iulij* menſe in egredientes eo Hodie , fermentarium
4 חָמֵץ׃ הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב׃
Chenãhanij cerram in DOMINVS te inmiſuricrit eum , erit Et
5 וְהָיָה כִּי־יְבִיאֲךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי
iurauit quam , Iebuſæi & , Chiuæus & , Emoræi & , Chethæi &
וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
ve daret ſeruies &, melle & , lacte fluentẽ terrã tibi dabũ ad , tuis patribus
לַאֲבֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וְעָבַדְתָּ
6 comedes diebus Septem , ſto menſem hunc ſeruituram
אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה׃ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל
Infirmẽtata . DOMINO ſolẽnitas ſeptimo die in & , infirmẽtata
7 מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָה׃ מַצּוֹת
cumedetur , fermentum tibi cõſpiciatur nõ & , ſuibus ſeptem comedetur
יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חָמֵץ וְלֹא־
8 tuo filio nuntiabis Et , tuo terminio omnia in fermentum tibi cõſpiciatur
יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלֶךָ׃ וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ
9 vt ſeruanti ſit , mihi DOMINVS fecit ſhoc Propter , dicendo , ipſo die in
בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי
memoriã in & , tuã manu ſuper ſignum in tibi erit Et , Aegypto de
בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם׃ וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן
manu in qa ; tuo oreum DOMINI lex ſit vt , tuos oculos inter
בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ כִּי בְיָד
firmum , cuſtodies Et , Aegypto ex DOMINVS te eduxit fortẽ
חֲזָקָה הוֹצִיאֲךָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם׃ וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַחֻקָּה
10 te inmiſuricrit eo , erit Et , dies in* , tuis ſtatutum
הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יָמִימָה׃ וְהָיָה כִּי־
11 יְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ
, tibi iurauit quemadmodum , Cheuahanæi terrã in DOMINVS
וְלַאֲבֹתֶיךָ וְנָתְנָהּ לָךְ׃ וְהַעֲבַרְתָּ כָל־פֶּטֶר רֶחֶם
12 ſolitas aperiunt omnem facies tranſire Et , tibi eã dederit & , tuis patribus &
לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ
, tibi erit quod animalle emiſſarium aperiunt omnem & , DOMINVM ad
הַזְּכָרִים לַיהוָה׃ וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְּשֶׂה
13 ſegnis* eſtimes aſini aperiunem omnem Et , DOMINO etiam maſcula
וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעָרַפְתּוֹ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם
hominis primogenitum omne & , iſrael decimarũ de , ioſimonia con ſi &
בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה׃ וְהָיָה כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר
14 tibi erit , dies in* filius te interrogauerit cũ , erit Et , tuã filius in
מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה
fauces ex* ſuas ſeruitute* , fermentaretur antequam , ſuas conſeruantes*
מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַרְעֹה
15 וַיְהִי כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר בְּנוֹ
, ſuũ ſolium ſuper ſedẽtẽ , Parhoh primogenitũ à , Aegypti terra in
הַבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְעַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה
primogenitũ omne & , ſuæ domo in ſ qui captiuitatis primogenitũ
אֲשֶׁר בֵּית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר
omnis & , eius ſerui oẽs & , ipſa nocte Parhoh ſurrexit Et
16 בְּהֵמָה׃ וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל־עֲבָדָיו וְכָל־
qua domus erat nõ quia , Aegypto in magn , clamor fuit Et , Aegypti in
מִצְרַיִם וַתְּהִי צְעָקָה גְדוֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי־אֵין בַּיִת אֲשֶׁר
dixit & , vocãu Aharon & Moſeh vocauit Et
17 אֵין שָׁם מֵת׃ וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמֶר
, Iſrael filij etiam , vos etiam , mei populi medio è egredimini , Surgite
קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַּם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
, veſtrum pecus & , Etiam , veſtris loqui ſecundũ DOMINO
וְלֵכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה כְּדַבֶּרְכֶם׃ גַּם־צֹאנְכֶם
benedicite & , ite Et , eſtis locuti quemadmodũ , accipite veſtrum pecus etiam
18 וְגַם־בְּקַרְכֶם קְחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וָלֵכוּ וּבֵרַכְתֶּם
eos emittere feſtinãdo populum ſuper* Aegyptus
גַּם־אֹתִי׃ וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל־הָעָם לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם
populus tulit Et , mortui mi* Oẽs ait* eruntque quia , terra
19 מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כֻּלָּנוּ מֵתִים׃ וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת־
ligatas , ſuas conſpersiones* , fermentaretur antequam , ſuam tranſgreſſionẽ*
בָּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ מִשְׁאֲרֹתָם צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם
vestra & , ſuos vasa & , ſuum humerũ ſuper , filij vestrorũ in
עַל־שִׁכְמָם׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה
20 וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלֹת׃
Aegyptiorũ oculis in populi gratiam , dedit DOMINVS Et
21 וַיְהוָה נָתַן אֶת־חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיַּשְׁאִלוּם
filij ſunt profecti Et . Aegyptios ipoliauerunt & , eis cõmodarunt &
וַיְנַצְּלוּ אֶת־מִצְרָיִם׃ וַיִּסְעוּ בְנֵי־
22 יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים
virorum , pedũ mille ſexcenta , ferme Succhoth in Rahmeſis & Iſrael
לְבַד מִטָּף׃ וְגַם־עֶרֶב רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן
eduxerit quam , rangiſanima* coeruntq́ Et , valde grane , pecũ
וּבָקָר מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד׃ וַיֹּאפוּ אֶת־הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ
quia , fermentum fecit* nõ quia , infermentatas placentas Aegypto ex
מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי־
eſcam etiam & , demorati poſſerunt non & , Aegypto ex & , fermentũ
גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם־צֵדָה
habitauerũt qua , Iſrael filiorum habitatio Et
לֹא עָשׂוּ לָהֶם׃ וּמוֹשַׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ
40 מִצְרַיִם שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃ וַיְהִי מִקְצֵ
dici corpore in ſuit & , annorũ quadringentorũ & , trecentorũ triginta
41 שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם
. Aegypti terra è DOMINI exercitus omnes ſunt egreſſi Iſrael
הַזֶּה יָצְאוּ כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
42 לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
Iſrael filius omnibus cuſtodia , DOMINO ipſa nocte illa
הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיהוָה שִׁמֻּרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
ſuarum generationũ in , DOMINO
לְדֹרֹתָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת
43 Aharõ & Moſeh ad Domin' Dixit ſtatutum Hoc :

nõ & , Parhoh eor DOMINVS roborauit Et , illuc nos vmir vſque
עוֹד בְּאָנֹכִי שָׁמָּה׃ וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא
filiis Cane , me deſuper Ahit : Parhoh ei dixit Et , eos dimittere voluit
אָבָה לְשַׁלְּחָם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם לְךָ
meam facie videre qua die in quia , meam facies videre vitas ad* me.
אֶל־פְּנֵי פַרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת־לִבּוֹ וְאֶת־לֵב
vbre addam Nio ! , es locutus Rectum : Moſeh dixit Et . motietis videas
עֲבָדָיו לְמַעַן שִׁתִי אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ׃ וְלְמַעַן
tuam faciem videre , Noli : Noa vltra
תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן־בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי
בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בָם וִידַעְתֶּם כִּי
אֲנִי יְהוָה׃

CAP. XI. יא

1 addũcam vnam plagam Adhuc : Moſeh ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עוֹד נֶגַע אֶחָד אָבִיא
hinc vos dimittes poſtea , Aegyptum ſuper & Parhoh ſuper
עַל־פַּרְעֹה וְעַל־מִצְרַיִם אַחֲרֵי כֵן יְשַׁלַּח אֶתְכֶם מִזֶּה
Loquere , hinc vos expellet expellésq́o omnino ipſe dimittet Cũ
כְּשַׁלְּחוֹ כָּלֹה גָּרֵשׁ יְגָרֵשׁ אֶתְכֶם מִזֶּה׃ דַּבֶּר־
2 femina & ſuo ſocio , vt petant & propatii auribus in meas vendſiquiſq; &
נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאֲלוּ אִישׁ proximoſoo,
מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב׃ & vtvnquiq;
gratiam DOMINVS dedit Et aurea vaſa & argētea vaſa ſua ſocia , proxima ſua,
3 וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת חֵן
dabit populo
הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם הָאִישׁ מֹשֶׁה גָּדוֹל מְאֹד
populi oculis in & Parhoh ſeruorũ oculis in Aegypti terra in
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי הָעָם׃
Cũm media
4 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְהוָה כַּחֲצֹת הַלַּיְלָה אֲנִי
fuerit cor,
terra in primogenitũ omne morietur Et . Aegypti medium in egredior
יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרָיִם׃ וָמֵת כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ
vsque , eius ſolium ſuper ſedes qui , Parhoh primogenitus à , Aegypti
מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד
animalis primogenitũ omne & , molæ poſt ſ quæ ancillæ primogenitũ ſ eſt
בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרֵחָיִם וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃ animaliũ.
qualis non
5 וְהָיְתָה צְעָקָה גְדוֹלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא fuit, nec fu-
mouebitur non Iſrael filios omnes ad Et . addimet non ipſe ſuet & ſuit turus eſt.
נָהֲתָה וְכָמֹהוּ לֹא יֹסִיף׃ וּלְכֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא Et apud
6 חָרַץ כֹּלֶב לְמִאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תֵּדְעוּן אֲשֶׁר
egredi , animal ad vſque vno à ſuam linguam canes
יַפְלֶה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ וְיָרְדוּ כָל־
omnes deſcendẽ Et . Iſrael inter & Aegyptũ inter DOMINVS diuidet diuiſuris
עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲווּ לִי לֵאמֹר צֵא אַתָּה
7 וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי כֵן אֵצֵא וַיֵּצֵא
egredi ſi , ita Egredere ſdicendo , mihi ſe incuruabũt & , me ad ſibi tui ſerui
מֵעִם פַּרְעֹה בְּחֲרִי אָף׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
terra in mea portenta multiplicẽt ne , Parhoh vos audiet Non vt multiplicẽ
8 לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פַּרְעֹה לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ
ipſa portenta omnia fecerunt Aharon & Moſeh Et . Aegypti
מִצְרָיִם׃ וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת כָּל־הַמֹּפְתִים הָאֵלֶּה
9 dimiſit non & , Parhoh eum DOMINVS roborauit & : Parhoh eorum
לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת־
ſua terra è Iſrael filios
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃

CAP. XII. יב

1 Aegypti terra in Aharon ad & , Moſeh ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
vobis ipſa primus , menſium caput vobis iſte Menſis , dicendo erit
2 לֵאמֹר׃ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם
dicendo , Iſraël cœtum omnem ad Loquimini , anoi menſibus in
לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ דַּבְּרוּ אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
3 בֶּעָשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית
domum per agnum vnuſquiſque ſibi accipient & , huius menſis decima In
אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת׃ וְאִם־יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה
4 וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת
agnum ſuper numerabitis ne conſiderat ad ſuum & , iminutus
נְפָשׁוֹת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכְסוּ עַל־הַשֶּׂה׃ שֶׂה תָּמִים
ſuũ eſt , vobis erit , anoi ſine* ſtabilis perfectus Agnus
זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן־הַכְּשָׂבִים וּמִן־הָעִזִּים
quarta decima ad vſq; cuſtodiã ad vobis erit Et , accipietis capris ex & ouibus
תִּקָּחוּ׃ וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
Iſrael ſynagoga* cetus omnis eum immolabit & : huius menſis diem
יוֹם לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל
antes , ſuper dabunt & , ſanguine è tollent Et . veſperas duas inter
בֵּין הָעַרְבָּיִם׃ וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי
, eis in eum comedent quibus , domos ſuper , ſuperliminium ſuper & , poſtes
7 הַמְּזוּזוֹת וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָהֶם׃
infermẽtata & , igni aſſam , ipſa nocte in carnem comedent Et
וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמַצּוֹת
8 equidẽ aut , crudũ ex ex comedatis Ne , eum comedent amentãdum ſuper*
עַל־מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃ אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשֵׁל
ſuper & , ei* genus ſuper* eius Caput , igni aſſum quamus , aqua* in cocſtum
מְבֻשָּׁל בַּמַּיִם כִּי אִם־צְלִי אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כְּרָעָיו וְעַל־
vſque eo ex relinquetis non Et . eius interim
קִרְבּוֹ׃ וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד־
, accincti veſtri Lũbi , eum comedetis ſic Et , comburetis igne in , mane
10 בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃ וְכָכָה תֹּאכְלוּ אֹתוֹ מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים
veſtra manu in veſtes baculus & , veſtris pedibus in veſtra calceamenta
נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקֵּלְכֶם בְּיֶדְכֶם
tranſibo Et . Domioo ipſa Tranſitus feſtiuitate* eius comedetis &
וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה׃
11 terra in primogenitũ omne percutiã & , ipſa nocte in Aegypti terram per
festinanter. Peſach eſt
וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ
facturi Aegypti Dijs cũctis in & , animal ad vſq; hominẽ ab , Aegypti
מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה
, ſuper triũbo & , ſanguinem videbo & , vbi eos quibus domos
12 שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה׃ וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאוֹת עַל־
in domibus, in quibus eos eritis,
הַבָּתִּים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם
. Aegypti terra in ne percutiendo in* , perditionẽ ad plaga vobis in erit non &
וְלֹא יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
13 feſtum eum celebrabitis & , memorii ad vobis ipſe dies erit Et
וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג
14 Septem , eum celebrabitis feſtũ* tuũ : veſtras generationes ad , DOMINO
שִׁבְעַת יָמִים אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם
facietis ceſſare primus die in veruntamẽ , comedetis infermẽtata diebus
תֵּקֶל
quicunq́ enim
15 כִּי כָּל־אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל
ſuũ , ſanguine in tingetur & , poſtes ambos ad & , ſuperliminare
מִיּוֹם הָרִאשֹׁן עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי׃ וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־
quod Tauros , eis in fiet non opus Omne , vobis erit ſanctitatis
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא יֵעָשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר
cuſtodietis Et , vobis fiet ipſum ſuſe illud , animã omni ab comedetur
יֵאָכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם׃ וְשָׁמַרְתֶּם
17 vestros exercitus eduxi , huius diei corpore in quia , infermentata
אֶת־הַמַּצּוֹת כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאֹתֵיכֶם
18 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם
, ſuis generationibus in ſtatutum , diem eſtiuabitis & , Aegypti terra è
חֻקַּת עוֹלָם׃ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת
, mane vſque huius domus oſtio ex vſq; ſuſque ingredientis egredientis ſuis
19 עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בָּעָרֶב׃
Quis , eſts domibus in ſuis re inuenietur non fermentum diebus Septem
שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי
, Iſraeli cœtui ipſa anima quicunq́ & , fermentatũ comeſti omnis
כָּל־אֹכֵל מְחֻמֶּצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל
,

Universidad de Deusto
Biblioteca

† sunt qui eunt? † main † qui & Qui ...vestro Deo DOMINO ...fenite ...Ite
לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם מִלִּפְנֵי פַּרְעֹה׃

† ELT
ta Sit ...eos ad dixit Et ...nobis† DOMINI ...Solemitas quia ...itimus
† festivitas nostra ...tibus cū & ...oodtris puerīs Cum :Moseh dixit Et
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ
...tris hob* cū & ...mostris pecudibus cū ...noſtris filiabus cū & ...noſtris filiis cū eſt
בְּבָנֵינוּ וּבְבְנֹתֵינוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבְבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ
† eſt
ita Sit ...eos ad dixit Et ...nobis† DOMINI ...Solemitas quia ...itimus
† festivitas nostra ...tibus cū & ...oodtris puerīs Cum :Moseh dixit Et
כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ׃ † וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן
...vestrum familium & ...vos dimittam ſicut ,robiſcum DOMINVS
† pārvulos ve-ſtros.
יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם
† ET
...viri nunc Ite ſic Nos ...veſtrum facie* contra † malū quia ,Videre
* facie veſtra, quæritis.
רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃ † לֹא כֵן לְכוּ נָא הַגְּבָרִים
...cos expulit Et ...quærunto vos hoc quia ,DOMINO ſeruite &
וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם
Extende :Moſeh ad DOMINVS dixit Et ...Patheh facie a
מֵאֵת פְּנֵי פַּרְעֹה׃ † וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה
terram ſuper aſcendat & ,locuſtæ in Aegypti terram ſuper tuam manū
יָדְךָ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם בָּאַרְבֶּה וְיַעַל עַל־אֶרֶץ
reliquit quæ omnis ,terræ herbam omnem comedat & ,Aegypti
מִצְרַיִם וְיֹאכַל אֶת כָּל־עֶשֶׂב הָאָרֶץ אֵת כֹּל אֲשֶׁר הִשְׁאִיר
,Aegypti terram ſuper ſuam virgam Moſeh extendit Et ...grando
הַבָּרָד׃ † וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטֵּהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם
,ipſa die tota terram in orientalem ventum duxit DOMINVS &
locuſtas. וַיהוָה נָהַג רוּחַ קָדִים בָּאָרֶץ כָּל־הַיּוֹם הַהוּא
aſcendentes locuſtæ requieuerūt וְכָל־הַלַּיְלָה הַבֹּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא אֶת־הָאַרְבֶּה׃
omnē in regionib* & ,Aegypti terram totam ſuper locuſta aſcendit Et
וַיַּעַל הָאַרְבֶּה עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכָל
* genes
ipſa ſi ſint locuſta ſit fuit non iſtud Ante ,valde grauis* Aegypti termino
גְּבוּל מִצְרָיִם כָּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ
,terræ omnis ...eralem ...ſpirat Et ...ſe ...eit non ...eat pall &
וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה כֵן׃ † וַיְכַס אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ
omnem & ,terræ herbam omnem comedit & ,terra eſt obſcurata &
וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת כָּל־עֶשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת כָּל־
,ligna in ,vire omni* remanſit nō & ,grando reliquerat quem ,arboris fructū
פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד וְלֹא נוֹתַר כָּל־יֶרֶק בָּעֵץ
* pomū
* comederat ...aliquā vi-ridē, ita arbo-ribus & in hebs
וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיְמַהֵר פַּרְעֹה
† ve vocauit
† terminte
† verūtamē
לְקָרֹא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
oratē & hac vice ...nam* ,meū peccatū quæſo tolat* oūe Et ...vobis &
וְלָכֶם׃ † וְעַתָּה שָׂא נָא חַטָּאתִי אַךְ הַפַּעַם וְהַעְתִּירוּ
* ā me
* cōr
† a Patheh, deprecētalem
locuſtas
† eas
מָנֶת
† in exilū & exiſt mortē
* cenebris, & ad occās, & ſuccuſu tenebrē caligi-nōſe
מֹשֶׁךְ
† Nō videbat ſicer alterū, neq; ſuffrage quiſquam ex loco ſuo
רֹאשׁ קוּם
† ſubſ. de ſpōdoles ve-ſtris, & bouer veſtri mani-būt, & pauū liveſtri ibunt
שֵׁבֶט חָלָל
† ſpondes ve-ſtris, & bouer veſtri mani-būt, & pauū liveſtri ibunt
נוֹחַ
* genes
ipſa nō fue-rūt ratos lo-cuſtæ, nec poſtliac fu-turæ tunt.
עֲלֵה
† que-rendus nō ſtre ibunt
קְנֵה
* nōdū nouā quatiō ſeruā-tuā formā
פֶּתַח
יָצַע

לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וָמִי הַהֹלְכִים׃
,ſtrumus noſtris ſanibus cū & ,oodtris puerīs Cum :Moſeh dixit Et
† הָלַךְ
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ
,ſtris hob* cū & ,mostris pecudibus cū ,noſtris filiabus cū & ,noſtris filiis cū eſt
בְּבָנֵינוּ וּבְבְנֹתֵינוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבְבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ
† eſt
ita Sit ...eos ad dixit Et ...nobis† DOMINI ...Solemitas quia ...itimus
† festivitas nostra ...tibus cū & ...oodtris puerīs Cum :Moseh dixit Et
כִּי חַג־יְהוָה לָנוּ׃ † וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן
...vestrum familium & ...vos dimittam ſicut ,robiſcum DOMINVS
† pārvulos ve-ſtros.
יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם
† ET
...viri nunc Ite ſic Nos ...veſtrum facie* contra † malū quia ,Videre
* facie veſtra, quæritis.
רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃ † לֹא כֵן לְכוּ נָא הַגְּבָרִים
...cos expulit Et ...quærunto vos hoc quia ,DOMINO ſeruite &
וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם
Extende :Moſeh ad DOMINVS dixit Et ...Patheh facie a
מֵאֵת פְּנֵי פַּרְעֹה׃ † וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה
terram ſuper aſcendat & ,locuſtæ in Aegypti terram ſuper tuam manū
יָדְךָ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם בָּאַרְבֶּה וְיַעַל עַל־אֶרֶץ
reliquit quæ omnis ,terræ herbam omnem comedat & ,Aegypti
מִצְרַיִם וְיֹאכַל אֶת כָּל־עֶשֶׂב הָאָרֶץ אֵת כֹּל אֲשֶׁר הִשְׁאִיר
,Aegypti terram ſuper ſuam virgam Moſeh extendit Et ...grando
הַבָּרָד׃ † וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־מַטֵּהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם
,ipſa die tota terram in orientalem ventum duxit DOMINVS &
locuſtas. וַיהוָה נָהַג רוּחַ קָדִים בָּאָרֶץ כָּל־הַיּוֹם הַהוּא
aſcendentes locuſtæ requieuerūt וְכָל־הַלַּיְלָה הַבֹּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים נָשָׂא אֶת־הָאַרְבֶּה׃
omnē in regionib* & ,Aegypti terram totam ſuper locuſta aſcendit Et
וַיַּעַל הָאַרְבֶּה עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכָל
* genes
ipſa ſi ſint locuſta ſit fuit non iſtud Ante ,valde grauis* Aegypti termino
גְּבוּל מִצְרָיִם כָּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא הָיָה כֵן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ
,terræ omnis ...eralem ...ſpirat Et ...ſe ...eit non ...eat pall &
וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה כֵן׃ † וַיְכַס אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ
omnem & ,terræ herbam omnem comedit & ,terra eſt obſcurata &
וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת כָּל־עֶשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת כָּל־
,ligna in ,vire omni* remanſit nō & ,grando reliquerat quem ,arboris fructū
פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבָּרָד וְלֹא נוֹתַר כָּל־יֶרֶק בָּעֵץ
* pomū
* comederat ...aliquā vi-ridē, ita arbo-ribus & in hebs
וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיְמַהֵר פַּרְעֹה
† ve vocauit
† terminte
† verūtamē
לְקָרֹא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר חָטָאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
oratē & hac vice ...nam* ,meū peccatū quæſo tolat* oūe Et ...vobis &
וְלָכֶם׃ † וְעַתָּה שָׂא נָא חַטָּאתִי אַךְ הַפַּעַם וְהַעְתִּירוּ
* ā me
* cōr
† a Patheh, deprecētalem
locuſtas
† eas
מָנֶת
† in exilū & exiſt mortē
* cenebris, & ad occās, & ſuccuſu tenebrē caligi-nōſe
מֹשֶׁךְ
† Nō videbat ſicer alterū, neq; ſuffrage quiſquam ex loco ſuo
רֹאשׁ קוּם
† ſubſ. de ſpōdoles ve-ſtris, & bouer veſtri mani-būt, & pauū liveſtri ibunt
שֵׁבֶט חָלָל
† ſpondes ve-ſtris, & bouer veſtri mani-būt, & pauū liveſtri ibunt
נוֹחַ
* genes
ipſa nō fue-rūt ratos lo-cuſtæ, nec poſtliac fu-turæ tunt.
עֲלֵה
† que-rendus nō ſtre ibunt
קְנֵה
* nōdū nouā quatiō ſeruā-tuā formā
פֶּתַח
יָצַע

Et animal ad vſq; & homine ab ,agro in † quæ omnia ,Aegypti
מִמִּצְרַיִם אֶת כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וְאֵת
agri arborem omnem & ,grando percuſſit agri herbam omnem &
כָּל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה הִכָּה הַבָּרָד וְאֶת כָּל־עֵץ הַשָּׂדֶה
fuit non ,Iſrael filij in qua Gheſen terra in Tantum ,cauſſaque ...legis
שָׁבֶר׃ † רַק בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן אֲשֶׁר שָׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה
,grando Moſeh X. Aegypto
dixit & ,Aheron ad & ,Moſeh ad vocauit & ,Patheh Miſitque
בָּרָד׃ † וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר
,mens populus & ego & ,iuſtus DOMINVS ...hac vice Peccaui ...reo ad
אֲלֵהֶם חָטָאתִי הַפָּעַם יְהוָה הַצַּדִּיק וַאֲנִי וְעַמִּי
,terræ* fiunt ne ,multum & ,DOMINVM ad Orate ...impre
הָרְשָׁעִים׃ † הַעְתִּירוּ אֶל־יְהוָה וְרַב מִהְיוֹת קֹלֹת
,ſtantium ad addatur non* & ,vos dimittam & ,grando & ,Deo
אֱלֹהִים וּבָרָד וַאֲשַׁלְּחָה אִתְּכֶם וְלֹא תוֹסִפוּן לַעֲמֹד
,terram ,vrbem ...me exire Cum :Moſeh eum ad dixit Et ...tetendam
וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה כְּצֵאתִי אֶת־הָעִיר אֶפְרֹשׂ אֶת
exit non grando & ,ceſſabit continus :DOMINVM ad meas palmas
כַּפַּי אֶל־יְהוָה הַקֹּלוֹת יֶחְדָּלוּן וְהַבָּרָד לֹא יִהְיֶה
,turſeni & ,ta Af ...terra Domino quod ,ceas ...vitra Domi-no
עוֹד לְמַעַן תֵּדַע כִּי לַיהוָה הָאָרֶץ׃ † וְאַתָּה וַעֲבָדֶיךָ
,Dei DOMINI facie a timebitis ...ereptum quia ...rent ...ſcudetur
יָדַעְתִּי כִּי טֶרֶם תִּירְאוּן מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים׃
,erat viride hordeum quia ,eſt percuſſum hordeum & ,linum Et
וְהַפִּשְׁתָּה וְהַשְּׂעֹרָה נֻכָּתָה כִּי הַשְּׂעֹרָה אָבִיב
quia ,percuſſa fuit non ſpelta & ,triticum Et ...calamo in ...linum &
וְהַכִּסָּמֶת לֹא נֻכּוּ כִּי אֲפִלֹת הֵנָּה׃ † וַיֵּצֵא מֹשֶׁה
,cinnatum Patheh cum a† Moſeh eſt egreſſus Et ...Hebraeorum
מֵעִם פַּרְעֹה אֶת־הָעִיר וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו אֶל־יְהוָה
,ſtras* ceſſauerunt & ,DOMINVM ad ...ſuas palmas extendit &
וַיַּעַמְדוּ הַקֹּלוֹת וְהַבָּרָד לֹא נָתַךְ עוֹד אַרְצָה׃
quod ,Patheh vidit Et ...terram ſuper fuſa eſt non pluuia & ,grando &
וַיַּרְא פַּרְעֹה כִּי חָדַל הַמָּטָר וְהַבָּרָד וְהַקֹּלֹת
aggrauauit & ,peccauit adh addidit & ,voces & ,grando & ,pluuia cellauit
וַיֹּסֶף לַחֲטֹא וַיַּכְבֵּד לִבּוֹ הוּא וְעַבָּדָיו׃ וַיֶּחֱזַק
dimiſit nō & ,Patheh cor eſt roborata Et ...eius ſeruī & ,eius cor
לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
,Aegyptus perit quòd ſtim anze Num ,Deo DOMINO
יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה׃ פ CAP. X. יא
quia ,Patheh ad Ingedere :Moſeh ad DOMINVM dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה כִּי
me ...mendā ad ,eius ſeruorū cor & ,eius cor ...ſeci aggraue
אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לִבּוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן
filij & ,tus filij aurib* in narres vt Et ...eius ...terminū in ...ſeci
שִׁתִי אֹתֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ׃ וְלִסְפֵּר בְּאָזְנֵי בִנְךָ וּבֶן־
,poſtū quæ mea ſigna & ,Aegypto in feci quæ ...ſeci filij
בִּנְךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלַּלְתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי
Aharon & Moleh eſt ingreſſus Et ,DOMINVS ego ,quia ſciatis & ,filiorū
בָּם וְיִדַּעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה׃ וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
:Hebraeorū Deus DOMINVS dixit Sic ,eō ad dixerūt & ,Patheh ad
אֶל־פַּרְעֹה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
,mihi ſeruiat & ,meus populū Dimitte ...me coraī humiliare renuiſti quo
עַד מָתַי מֵאַנְתָּ לֵעָנֹת מִפָּנָי שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃
,ego ecce ,meus populum dimittere re ...ſeruiat* & ,Quia ...ſuos
כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הִנְנִי מֵבִיא
non & ,terræ ſcalum* operiet Et ,tuum terminū in ...locuſtas cras
מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ׃ וְכִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְלֹא
,eruſſuus ſolidūm comedet & ,terram
יוּכַל לִרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל אֶת־יֶתֶר הַפְּלֵטָה
videre
vobis remanet ,quicquid comedet & ,grandine a vobis remanet
הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִן־הַבָּרָד וְאָכַל אֶת כָּל־הָעֵץ הַצֹּמֵחַ לָכֶם
,tuorū ferueni nūm domus & ,tos domus replebuntur Et ...ego
מִן־הַשָּׂדֶה׃ וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ וּבָתֵּי
patres & ,tui patres viderunt non quas ,Aegypt ...tuos &
כָל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וַאֲבוֹת
,ſe egreſſus eſt ,ille & ,a tuorū patre
אֲבֹתֶיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתָם עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן
,ſe omnē Et ...hāc diem ad vſque terram ſuper ,eum & ,die a tuorū patre
Vſque :eū ad ,Patheh ſeruī dixerunt Et ...Patheh cum a† Moſeh eſt egreſſus
וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה׃ † וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־פַרְעֹה אֵלָיו עַד
ſeruiant vt ,viros Dimitte ,ſpondeā in nobis ſit ne ,eſt
מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שַׁלַּח אֶת־הָאֲנָשִׁים וְיַעַבְדוּ אֶת־
? Aegyptus perit quòd ſtim anze Num ,Deo DOMINO
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֲטֶרֶם תֵּדַע כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם׃
:eos ad dixit & ,Patheh ad Aharon & Moſeh ...ſuccuſſa Et
וַיֻּשַׁב

ita ,filiorū precore de & :Aegypti pecus omne eſt mortuum & ,craſtino à hanc
חוּק מִמּוֹעֲדִים וּמִמָּחֳרָת הַדָּבָר הַזֶּה וַיַּעַשׂ יְהוָה
non ecce & ,Parhoh miſit Et ...enum eſt mortuum non Iſrael
כַּדָּבָר הַזֶּה וַיָּמָת כָּל־מִקְנֵה מִצְרַיִם וּמִמִּקְנֵה בְּנֵי־
peccoribus ſuorum quidem. ,Parhoh cos de aggrauauit Et ...rorum ad reſpue* Iſrael ...rorē eſt mortuū
יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵת אֶחָד׃ † וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וְהִנֵּה לֹא־מֵת
ad & Moſeh ad DOMINVS dixit Et ...populum dimitte noa &
מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל עַד־אֶחָד וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה
,ſuos ferunt in & ,te in facto mutere ego ecce ,meum populū dimitta
וְלֹא שִׁלַּח אֶת הָעָם׃ † וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל
es ſpargat & ,fornacis fuilla ueſtrarū volarā ,pleuruinibꝰ vobis Tollite :Aharō
אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם מְלֹא חָפְנֵיכֶם פִּיחַ כִּבְשָׁן וְהִזָּהוּ
eum ...me ſuper pulueremin erit Et ,Patheh oculis in coelum in Moſeh
מֹשֶׁה הַשָּׁמַיְמָה לְעֵינֵי פַרְעֹה׃ וְהָיָה לְאָבָק עַל כָּל־
animalia germinibꝰ vlcus in ,animal ſuper & ,hominē ſuper erit & ,Aegypti terrā
אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָיָה עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה לְשִׁחִין פֹּרֵחַ
cinerem & furnace, ,fornax fauillæ vlcerum Et ...Aegypti terra omni in ,ſtulationes
בָּעֲשָׂה אֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַיִּקְחוּ אֶת־פִּיחַ הַכִּבְשָׁן
eum vlcus fuit & ,coelum in Moſeh eos ſparſit & ,Patheh coram ſteterunt &
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי פַּרְעֹה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמָיְמָה וַיְהִי שְׁחִין
hominib* & animalibus. ,grauidabit ...pomerin nō Et ...animalib* & ,nouis in germinibꝰ inflationē
magi magis, אֲבַעְבֻּעֹת פֹּרֵחַ בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה׃ וְלֹא יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים
,grauibus in vicos fuit quia ,vlcus propter Moſeh coram ſtare
לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחִין כִּי הָיָה הַשְּׁחִין בַּחַרְטֻמִּם
non & ,Patheh cor DOMINVS roborauit Et ,Aegyptiis oībus in &
וּבְכָל־מִצְרָיִם׃ † וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת לֵב פַּרְעֹה וְלֹא
abeduit eis, ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus quemadmodū ,ea ad eadem
שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה׃
coram ſta & ,ſilueris in Manira :Moſeh ad DOMINVS dixit Et
Surge ſum-mo mane, וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב
,Hebraeorum Deus DOMINVS dixit Sic ,eum ad loquēris & ,Patheh
לִפְנֵי פַרְעֹה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
,dimittere te renuis ſi Quia ,mihi ſeruiat vt ,meum populū
שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃ כִּי אִם־עוֹדְךָ אַתָּה
,tuis premis* in eſt DOMINI manus Ecce ...ris in ...terris adhuc &
מְעַכֵּב בְּעַמִּי הִנֵּה יָד יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר
,ſoluturis & ,boues in ,camelis in ,aſinis in ,equis in ,agro in eſt quod
בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן
,Iſrael pecus DOMINVS diuidet Et ...vsque grauis peſtis
דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד׃ וְהִפְלָה יְהוָה בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל
Iſrael filiis' omnibus ex & ,moriemur non & ,Aegypti pecus inter &
וּבֵין מִקְנֵה מִצְרַיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל־לִבְנֵי
,dicet Cras dicendo ,tempus DOMINVS poſuit Et ...verbum quisquam.
מִצְרַיִם וְלֹא־יִוָּתֵר מִכֹּל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר׃
,tuis & ,populū dimitti non vt ,ſalues' Patheh addar ne veruntamen ...eos * vt mittitis
וַיָּשֶׂם פַּרְעֹה מוֹפֵת לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדָּבָר הַזֶּה
ſuper ,ſtra & ,Aegypti terra ſuper ,eum & ,Patheh ad ...ſtra ſuper
בָּאָרֶץ׃ † וַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִמָּחֳרָת
,populum dimitti non Et ...ſtra ſuper ,eum & ,Patheh ad ...ſtra ſuper
וַיָּמָת כָּל־מִקְנֵה מִצְרַיִם וּמִמִּקְנֵה בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵת
וְיִכְבַּד פַּרְעֹה אֶת־לִבּוֹ גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת וְלֹא שִׁלַּח אֶת־
הָעָם׃

CAP. IX. ט

,Patheh ad Ingedere :Moſeh ad DOMINVS dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה
Dimitte :Hebraeorum Deus DOMINVS dixit Sic ,eum ad loquēris &
וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
,dimittere te renuis ſi Quia ,mihi ſeruiat vt ,meum populū
שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃ כִּי אִם־מָאֵן אַתָּה עוֹד
,tuis premis* in eſt DOMINI manus Ecce ...ris in ...terris adhuc &
וְעוֹדְךָ מַחֲזִיק בָּהֶם׃ הִנֵּה יַד־יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנְךָ
,ſoluturis & ,boues in ,camelis in ,aſinis in ,equis in ,agro in eſt quod
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן
,Iſrael pecus DOMINVS diuidet Et ...vsque grauis peſtis
דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד׃ וְהִפְלָה יְהוָה בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל
Iſrael filiis' omnibus ex & ,moriemur non & ,Aegypti pecus inter &
וּבֵין מִקְנֵה מִצְרַיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל־לִבְנֵי
,dicet Cras dicendo ,tempus DOMINVS poſuit Et ...verbum quisquam.
מִצְרַיִם וְלֹא־יִוָּתֵר מִכֹּל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר׃
,tuis & ,populū dimitti non vt ,ſalues' Patheh addar ne veruntamen ...eos * vt mittitis
וַיָּשֶׂם פַּרְעֹה מוֹפֵת לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדָּבָר הַזֶּה
ſuper ,ſtra & ,Aegypti terra ſuper ,eum & ,Patheh ad ...ſtra ſuper
בָּאָרֶץ׃ † וַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִמָּחֳרָת
,populum dimitti non Et ...ſtra ſuper ,eum & ,Patheh ad ...ſtra ſuper
וַיָּמָת כָּל־מִקְנֵה מִצְרַיִם וּמִמִּקְנֵה בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵת
וְיִכְבַּד פַּרְעֹה אֶת־לִבּוֹ גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת וְלֹא שִׁלַּח אֶת־
הָעָם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

filios & ,operimini ,ue nunc Et .DOMINO sacrificabilitus ,hiimas
8 נִלְכָה נִזְבְּחָה לַיהוָה׃ ¹ וַיְדַבֵּר־לְבֵנֵי
,profecti ,ueterum Et .Adutus lateru fumos & ,ubis .dabitur ,uim
19 לֹא יִגָּרַע לָכֶם וְהִכִּן לְבְנֵים תִּתְּנוּ׃ ¹ וַיֹּאמֶר שִׁמְרֵי
,uelitis lateris' de dimnerum NO .aiuedo ,malo in ¶ fc .Hael filiorum ¶ effe
רוץ *בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתָם *בְּעֲבֹ לֵאמֹר לֹא תִגָּרַע מִלְּבִנֵיכֶם
,flantes .Aharon & Mosi ipsi occurrerunt Et ,fus diras uim non per singulos dies.
20 דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ ¹ וַיִּפְגְּעוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן נִצָּבִים
,dixerunt Et .Patboh a egredirbantur quando ,eorum occurrium in ¶ יצא
21 לִקְרָאתָם *בְּצֵאתָם מֵאֵת פַּרְעֹה׃ ¹ וַיֹּאמְרוּ
,ecellis fcreere ,quis ,judicet & ,eo luper DOMINVS Videat ,eos ad
אֲלֵהֶם יֵרֶא יְהוָה עֲלֵיכֶם וְיִשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאַשְׁתֶּם אֶת
,dateris ut ,eius ferumonum oculis in & ,Patboh oculorum nostrorum illorum
רֵיחֵנוּ בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו לָתֵת
ad Mosen ell recurrit Et .eos occidendum ad ecru manu in gladium
חֶרֶב בְּיָדָם לַהֲרָגֵנוּ׃ ¹ וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל
,huic populo male ecrit quid ut ,Domine ,dixit Et .DOMINVS
22 יְהוָה וַיֹּאמַר אֲדֹנָי לָמָּה הֲרֵעֹתָה לָעָם הַזֶּה
loqueretur ,Patboh ad fum ingressus ille as' Et ¶ tuo miliit ,ue quid ut ¶ & ex eo tem-
23 לָמָּה זֶּה שְׁלַחְתָּנִי׃ ¹ וּמֵאָז בָּאתִי אֶל פַּרְעֹה לְדַבֵּר
,eruntt non eruendo & ,huic populo malefecit ,tum nomine in ¶ pore, quo
* לְהָרַע בְּשִׁמְךָ הֵרַע לָעָם הַזֶּה *וְהַצֵּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת־
,eorum populum
עַמֶּךָ׃

CAP. VI. I

ficiam ,quæ videbis Nunc ,Moseh ad DOMINVS dixit Et
1 אֲשֶׂה לְפַרְעֹה כִּי בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם וּבְיָד חֲזָקָה יְגָרְשֵׁם
eos expellet fortt manu in &, eos dimittet fortt manu in quia ,Patboh
מֵאַרְצוֹ׃ ¹ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי
,Iehouā ad ,Moseh ad Deus ell locutus Et .fua terra é ¶ מארצו
2 יְהוָה׃ ¹ וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב
,eis fum cognitus non ,DOMINVS mea nomē in & ,nuquā ore .Pro in ¶ ידוד
בְּאֵל שַׁדָּי וּשְׁמִי יְהוָה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם׃
eis dixeri vt ,eis cum nomen padtum ,Batui .etiam Et ¶ Adonai
3 וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת אֶת
,eo fuit pergunati quæ ,eorum peregrinationē terram ,Chenahan terram ¶ קום
אֶרֶץ כְּנַעַן אֶת אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם אֲשֶׁר גָּרוּ בָהּ׃
,Aegypti quæ ,Hael filiorū ciusmodi audiui ego etiam Et ¶ in qua pere grinati ſunt.
4 וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם ¶ גור
die Idoneo ,mei pacti ,fum recordatus & ,ter factum ſemine ¶ quos
5 מַעֲבִדִים אֹתָם וָאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי׃ ¹ לָכֵן אֱמֹר
,eis dixeri vt ,eos eum mouim padtum ,Batui .etiam Et
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת
Israhēlis ad ,Moseh ad DOMINVS ell locutus Et ,fua terra é ¶ ארץ
מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבֹדָתָם וּגְאַלְתִּי אֶתְכֶם בִּזְרוֹעַ
,populum in mihi vos accipiam Et .magnis iudiciis in & ,extendo
נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃ ¹ וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם
,uelles Deus DOMINVS fum quibi ſcitotis & ,Deum in vobis ero &
וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
,uos inuoduam Et .Aegypti omnibus ſub de ,uos educa qui ex
הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרָיִם׃ ¹ וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם
,Abrahami eam terrem vt ,mea manum ,leuauc quam ,eorum in ¶ supra
אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם
,DOMINVS Ego .hanc ducerem vobis eam dabo & ,Iaiacob & ,Ifhac ¶ in
לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם *מוֹרָשָׁה אֲנִי יְהוָה׃
,Moseh ad audeamur non Et .Hael filios ad ita Moseh ell locutus Et ¶ ירש
9 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה
ell locutus Et .durant ſtrenuite propter & ,ſpiritus angustia propter
מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה׃ ¹ וַיְדַבֵּר
Patboh ad loquere ,Ingredere .dicendo ,Moseh ad DOMINVS
11 יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ ¹ בֹּא דַבֵּר אֶל פַּרְעֹה
ell locutus Et .fua terra é Hael filios dimittat vt ,Aegypti regē
מֶלֶךְ מִצְרַיִם וִישַׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃
,mihi non ,Hael filij Ecce .dicendo ,DOMINO coram Moseh
12 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־שָׁמְעוּ
,labia incircumcilis ego & ,Patboh me audiet quomodo & ,me ad ¶ me, ¶ שמע
אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַרְעֹה וַאֲנִי עֲרַל שְׂפָתָיִם׃
,eis praecepit & ,Aharon ad & ,Moseh ad DOMINVS ell locutus Et
13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וַיְצַוֵּם אֶל בְּנֵי
,filios ad ,Hael filios ad & ,Aegypti regē Patboh ad & ,Hael filios eduxerit ut ¶ fum
וְאֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
,eorum patrum domus capitis ¶ Ifa .Aegypti terra é Hael ¶ fuos
14 מִצְרָיִם׃ ¹ אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל

Charmi & ,Chefrō ,Pallu & ,Chenoch ,Hael primogenitꝰ Reuben Filij
בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרֹן וְכַרְמִי
,Oſael & ,Iamin & ,Iemuel ,Simhon filij Et .Reuben familiæ ¶ Ifte
15 אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת רְאוּבֵן׃ ¹ וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד
familiæ Ifte .Chenahamitis filius ,Saul & ,Sochari & ,Iachin &
וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׁאוּל בֶּן־הַכְּנַעֲנִית אֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת
,eorū genecrationes ſecundū Leui filiorū nomina hæc Et .Simhon ¶ fumt
16 שִׁמְעוֹן׃ ¹ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי לֵוִי לְתֹלְדֹתָם ¶ ילד
,originū & ,ſeptē ¶ Leui vitæ anni Et .Merari & ,Chehath & ,Gherſon
גֵּרְשׁוֹן וּקְהָת וּמְרָרִי וְשְׁנֵי חֵי לֵוִי שֵׁבַע וּשְׁלֹשִׁים
,ſuis familiis ſecūm .Simhi & ,Libni ,Gherſon Filij .anni centum &
17 וּמְאַת שָׁנָה׃ ¹ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לִבְנִי וְשִׁמְעִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
anni Et .Mazuel & ,Chebrō & ,Ifhar & ,Hamram ,Chebath filij Et
18 וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל וְשְׁנֵי ¶ שנו
,anni centum & ,ſeptē & ,Leui ¶ Chebath vitæ .Meran filij Et ¶ fumſunt
19 חֵיֵי קְהָת שֵׁבַע שָׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃ ¹ וּבְנֵי מְרָרִי ¶ חיה
,eorū genitiones ſecundum Leui familiæ Ifte .Muſi & ,Machli
מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי לְתֹלְדֹתָם׃
,eorum in ille ſit am populus ſuo ſecundū .Hamram accepit Et
amitam ¶ וַיִּקַּח עַמְרָם אֶת יוֹכֶבֶד דֹּדָתוֹ לוֹ לְאִשָּׁה
,ſeptem .Muſitæ & ,Aharon ei peperit & ¶ fuerunt
20 וַתֵּלֶד לוֹ אֶת אַהֲרֹן וְאֶת מֹשֶׁה וְשְׁנֵי חֵי עַמְרָם שֶׁבַע
,Zichri & ,Nepheg & ,Corach ,Ifhar filij Et .anni centū & ,triginta &
וְשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃ ¹ וּבְנֵי יִצְהָר קֹרַח וְנֶפֶג וְזִכְרִי׃
,Sithri & ,Elifaphan & ,Miſaël ,Huzziel filij Et
22 וּבְנֵי עֻזִּיאֵל מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן וְסִתְרִי׃
Nachſim ſororem Hammonadab filia ,Elisabah ,Aharon accepit Et
23 וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶלִישֶׁבַע בַּת עַמִּינָדָב אֲחוֹת נַחְשׁוֹן
,Eliazar & ,Avihu & ,Nadab ei peperit & ,ſtirpem in filij ¶ &
לוֹ אֶת נָדָב וְאֶת אֲבִיהוּא אֶת אֶלְעָזָר וְאֶת אִיתָמָר׃
Ifte .Abiaſaphi & ,Eleanah & ,Afir ,Corach filij Et .Ithamar &
24 וּבְנֵי קֹרַח אסיר וְאֶלְקָנָה וַאֲבִיאָסָף אֵלֶּה
ſuitabus & filio accepit Aharon filiæ Elizeæ Et .Corchitæ familiæ
25 מִשְׁפְּחֹת הַקָּרְחִי׃ ¹ וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת
,partum capita ¶ Ifa .Pinchas ei peperit & ,eorum in ille .Pund ¶ fuit
פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי ¶ eſt
,familiarum ſecundum Leuitarum .Lamitis Ifte .filia ,Lamitis
הָאֲבוֹת לַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ ¹ הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר
Aegypti terra é Hael filios Educite ,eis DOMINVS dixit
אָמַר יְהוָה לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
,regem Patboh ad loquuntur Ifti .filios exercitus ſecundum ¶ loquuntur
27 עַל צִבְאֹתָם׃ ¹ הֵם הַמְדַבְּרִים אֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ ¶ eſt
,Aharō & Moſeh hic .Aegypto ex Hael filios educendi ad ,Aegypti
מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃
terra in Moſeh ad DOMINVS eſt locutus ¶ die in ſuis Et ¶ qua
28 וַיְהִי בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ
Ego .dicendo ,Moſeh ad DOMINVS eſt locutus Et .Aegypti
29 מִצְרָיִם׃ ¹ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲנִי
,quæ omnia Aegypti regem Patboh ad Loquere .DOMINVS
יְהוָה דַּבֵּר אֶל פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֵת כָּל אֲשֶׁר loquere
ego Ecce .Deo coram Moſeh dixit Et .ea ad loquere ego
אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ׃ ¹ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה הֵן אֲנִי obedier mihi
,Patboh ea ad audet quomodo & ,labia incircumcisa
עֲרַל שְׂפָתַיִם וְאֵיךְ יִשְׁמַע אֵלַי פַּרְעֹה׃

CAP. VII. I

pro Deo ,Patboh ipſi Deum te dedi ,Vide .Moſeh ad DOMINVS dixit Et
1 אֱלֹהִים לְפַרְעֹה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יִהְיֶה נְבִיאֶךָ׃ ¹ אַתָּה
omnia loqueris Tu .tuus prophetæ erit tuus frater Aharon &
2 תְּדַבֵּר אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יְדַבֵּר אֶל פַּרְעֹה וְשִׁלַּח
dimittat vt ,Patboh ad loquatur tuus frater Aharō & ,tibi præcipiam quæ
אֲשֶׁר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃ ¹ וַאֲנִי אַקְשֶׁה אֶת לֵב פַּרְעֹה
,Patboh cor indurabo ego Et .fua terra é Hael filios
וְהִרְבֵּיתִי אֶת אֹתֹתַי וְאֶת מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
,Aegypti terra in mea portenta & ,mea ſigna multiplicabo &
4 וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פַּרְעֹה וְנָתַתִּי אֶת יָדִי בְּמִצְרַיִם
terra é Hael filios ,meum populū ,meos exercitus educam &
וְהוֹצֵאתִי אֶת צִבְאֹתַי אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
,DOMINVS ego quod Aegypti ſcient Et .magnis iudiciis in Aegypti ¶ fum
5 מִצְרַיִם בִּשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃ ¹ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה ¶ eius exten-
filios educendi ad ,Aegyptum ſuper manum meam ut extendo in dero
בִּנְטֹתִי אֶת יָדִי עַל מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת בְּנֵי
,praecepit quæ ſicut ,Aharō & Moſeh fecit Et .Hael filios
6 יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם׃ ¹ וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתָם

annorū octoginta filius? Moſeh Et .fecerunt ſic eis DOMINVS ¶ erat
יְהוָה כֵּן עָשׂוּ׃ ¹ וּמֹשֶׁה בֶן שְׁמֹנִים שָׁנָה
,Patboh ad ſunt locuti qñ ,annorū octoginta & triam filius Aharon &
7 וְאַהֲרֹן בֶּן שָׁלֹשׁ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה בְּדַבְּרָם אֶל פַּרְעֹה׃
:dicendo ,Aharon ad & ,Moſeh ad DOMINVS dixit Et
8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ ¹ כִּי ¶ אמר
,dices & ,oportebit vobis Date :dicebo ,Patboh vos ad fuerit locutus Cum ¶ כי
יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פַּרְעֹה לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת וְאָמַרְתָּ
,draconē in ſua ,Patboh coram proice & ,tuā virgam Tolle :Aharon ad & ¶ אל
אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת מַטֶּךָ וְהַשְׁלֵךְ לִפְנֵי פַרְעֹה יְהִי לְתַנִּין׃
quemadmodū ,ſic fecerūt & ,Patboh ad Aharon & Moſeh venit Et
10 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל פַּרְעֹה וַיַּעֲשׂוּ כֵן כַּאֲשֶׁר ¶ ויבא
,Patboh coram ſuam virgam .Aharon proiecit Et .DOMINVS praecepit ¶ את
צִוָּה יְהוָה וַיַּשְׁלֵךְ אַהֲרֹן אֶת מַטֵּהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה
Patboh etiam vocauit Et .draconem in ſuis & ,eius ſeruis coram & ¶ vertit ad-
וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיְהִי לְתַנִּין׃ ¹ וַיִּקְרָא גַּם פַּרְעֹה ¶ ſignum ad ſignum ad
Aegypti ſapientibus ipſi etiam ſecerunt & ,profigiatori ad & ,ſuis ſeruis
לַחַכָמָיו וְלַמְכַשְּׁפִים וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵי מִצְרַיִם
,ſuum ſeruis coram ,ſic fuis incantationibus ſecerunt ſimiliter
בְּלָטֵיהֶם כֵּן׃ ¹ וַיַּשְׁלִיכוּ אִישׁ מַטֵּהוּ וַיִּהְיוּ
ſeruorū & ,ſuā virgam vnuſquiſq; proiecerunt Et .dracones ſunt
לְתַנִּינִם וַיִּבַּלַע מַטֵּה אַהֲרֹן אֶת מַטֹּתָם׃
,eorum virgas Aharon virga deglutiuit Et .deperire in
13 וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
. DOMINVS eſt locutus quemadmodū ,eis ad audiuit non & ,Patboh cor ¶ fortitu-
14 יְהוָה׃ ¹ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה מֵאֵן ¶ ingrauescit
dimittere Renuit .Patboh cor Graue :Moſeh ad DOMINVS dixit Et
15 לְשַׁלַּח הָעָם׃ ¹ לֵךְ אֶל פַּרְעֹה בַּבֹּקֶר הִנֵּה יֹצֵא הַמָּיְמָה
,aquas ad egreditur ecce ,diluculo in Patboh ad Vade .populum ¶ את
וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ עַל שְׂפַת הַיְא�Ö וְהַמַּטֶּה אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ
Deus DOMINVS :eum ad dices Et .tua manu in vertes ,ſerpentē in ¶ למטה
16 לְתַנִּין תִּקַּח בְּיָדֶךָ׃ ¹ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי
me ceſſit vt ,meum populū Dimitte :dicendo ,te ad me miſit Hebreorum ¶ אל
הָעִבְרִים שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שַׁלַּח אֶת עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי
:DOMINVS dixit Sic .hactenus audiſti non ecce & ,deſertō te
בַּמִּדְבָּר וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כֹּה׃ ¹ כֹּה אָמַר יְהוָה
,virga in percutio ego .Ecce .DOMINVS ego quod ,ſcies hac Et ¶ זאת
בְּזֹאת תֵּדַע כִּי אֲנִי יְהוָה הִנֵּה אֲנֹכִי מַכֶּה בַּמַּטֶּה
,ſanguine in ver.erūt & ,ſlumine in quæ aquas ſuper ,mea manu in ¶ אשר
אֲשֶׁר בְּיָדִי עַל הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיְאֹר וְנֶהֶפְכוּ לְדָם׃
laborabunt & ,ſluuius fertebit & ,mortetur ſlumine in qui ¶ והנה
18 וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר תָּמוּת וּבָאַשׁ ¶ ותבאש
ad DOMINVS dixit Et .ſlumine é aquas bibant vt Aegypti ¶ ולא
19 הַיְאֹר וְלָא יוּכְלוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן הַיְאֹר וַיְדַבֵּר
Moſen .Aharō & ,Moſen ad DOMINVS dixit Et .ſuper ruam manū extende & ,tuam virgā Tolle :Aharon ad ¶ אמר
יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן קַח מַטֶּךָ וּנְטֵה יָדְךָ עַל
,eorū paludes ſup & ,eorū riuos ſuper ,eorū ſlumina ſup .Aegypti aquas
מֵימֵי מִצְרַיִם עַל נַהֲרֹתָם עַל יְאֹרֵיהֶם וְעַל אַגְמֵיהֶם
,lapidibus in & ,lignis in & ,Aegypti terra omnis in ſanguis
וְעַל כָּל מִקְוֵה מֵימֵיהֶם וְיִהְיוּ דָם וְהָיָה
,terra .Aegypti in ſanguis eſt futurus & ,Aharō & Moſeh ſic fecerunt Et ¶ fuper
דָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבָעֵצִים וּבָאֲבָנִים׃
.DOMINVS præcepit quēadmodū ,Aharon & Moſeh ſic fecerunt Et
20 וַיַּעֲשׂוּ כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה ¶ ויעש
ocalis in ſlumine in & quæ ,aquas percuſſit & ,virgam elevauit Et ¶ את
וַיָּרֶם בַּמַּטֶּה וַיַּךְ אֶת הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיְאֹר לְעֵינֵי
quæ ,aquæ omnes ſunt verſę & ,eius ſeruorum oculis in & ,Patboh
פַרְעֹה וְלְעֵינֵי עֲבָדָיו וַיֵּהָפְכוּ כָּל הַמַּיִם אֲשֶׁר
,ſanguinis in ,ſlumine in ſunt futurę Et .eſt mortuus ,ſlumine in qui ¶ ביאר
בַּיְאֹר לְדָם׃ ¹ וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר מֵתָה וַיִּבְאַשׁ
ſunt Et .ſlumine é aquam bibere Aegypti poterunt nō & ,ſlumine in ¶ ולא
וְלֹא יָכְלוּ מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן הַיְאֹר וַיְהִי
Aegypti terra in mea portenta & ,mea ſigna multiplicabo & ¶ והרביתי
22 דָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ ¹ וַיַּעֲשׂוּ חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם
Aegypti ſapientibus ipſi etiam ſecerunt Et .Aegypti terra omnis in ſanguis
בְּלָטֵיהֶם וַיֶּחֱזַק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם
,eis ad audiuit non & ,Patboh cor ſe roborauit & ,ſuis incantationibus ¶ ויחזק
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ ¹ וַיִּפֶן פַּרְעֹה וַיָּבֹא בֵּיתוֹ
. DOMINVS eſt locutus quēadmodū ,eis ad audiuit non & ,Patboh cor ¶ fortitu-
וְלֹא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת׃ ¹ וַיַּחְפְּרוּ
,hoc ad etiam ſimm cor poſuit non & ,ſuam ¶ ויפן
כָּל מִצְרַיִם סְבִיבֹת הַיְאֹר מַיִם לִשְׁתּוֹת כִּי לֹא יָכְלוּ
poterant nō quia ,biberēt vt aquas ſluminis circuitus ¶ Aegypti omnis ¶ וחפרו
לִשְׁתּוֹת מִמֵּי הַיְאֹר׃ ¹ וַיִּמָּלְאוּ שִׁבְעַת יָמִים
poſquam ,dies ſeptem ſunt completi Et .ſluminis aquis ex ¶ ומלאו
אַחֲרֵי הַכּוֹת יְהוָה אֶת הַיְאֹר׃ ¹ וַיֹּאמֶר יְהוָה
,ſlumen .DOMINVS percuſſit
אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה

Universidad de Deusto
Biblioteca

Rehuel a veerunt Et ,suæ pecudibus dedit potũ & ,eas ferunnt & 18 וַיִּשְׁקְ֥ן אֶת־צֹאנָֽם׃ וַתְּבֹאנָ֣ה אֶל־רְעוּאֵ֣ל אֲבִיהֶ֑ן וַיֹּ֣אמֶר מַדּ֔וּעַ מְהַרְתֶּ֥ן בֹּ֖א הַיּֽוֹם׃ idixerunt Et ihodie venire festinastis Cur : duxit & ,fluuio patrum 19 וַתֹּאמַ֜רְן אִ֣ישׁ מִצְרִ֗י הִצִּלָ֤נוּ מִיַּד֙ הָרֹעִ֔ים וְגַם־דָּלֹ֥ה דָלָ֖ה וַיִּשְׁאַ֥ב לָ֖נוּ וְהִשְׁקָ֥ה הַצֹּֽאן׃ hauste hauriendo etiam & ,pulsorum manu de nos eruit Aegyptius Vir 20 וַיֹּ֥אמֶר אֶל־בְּנֹתָ֖יו וְאַיּ֣וֹ זֶ֑ה לָ֣מָּה זֶּ֤ה עֲזַבְתֶּן֙ אֶת־הָאִ֔ישׁ קִרְאֶ֥ן לוֹ֙ וְיֹאכַ֣ל לָֽחֶם׃ ,panem comedat & ,eũ Vocate reuertũ dimittitis hic quid Vt 21 וַיּוֹאֶל֙ מֹשֶׁ֔ה לָשֶׁ֖בֶת אֶת־הָאִ֑ישׁ וַיִּתֵּ֥ן אֶת־צִפֹּרָ֖ה בִּתּ֥וֹ לְמֹשֶֽׁה׃ ,Moseh ipsi ,cœpit habitare Et ,Moseh cum reuertit dimittitis hic quid Vt 22 וַתֵּ֥לֶד בֵּ֖ן וַיִּקְרָ֣א אֶת־שְׁמ֑וֹ גֵּרְשֹׁ֔ם כִּ֥י אָמַ֖ר גֵּ֥ר הָיִ֖יתִי בְּאֶ֥רֶץ נָכְרִיָּֽה׃ ,Gersom eius nomen vocauit & ,filiũ peperit Et ,Moseh ipsi 23 וַיְהִ֣י בַיָּמִ֣ים הָרַבִּ֗ים וַיָּ֤מָת מֶ֙לֶךְ֙ מִצְרַ֔יִם וַיֵּאָנְח֧וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֛ל מִן־הָעֲבֹדָ֖ה וַיִּזְעָ֑קוּ וַתַּ֤עַל שַׁוְעָתָם֙ אֶל־הָאֱלֹהִ֔ים מִן־הָעֲבֹדָֽה׃ ,Aegypti rex est mortuus & ,fui peregrinus eram & ,aliena terra in fui Peregrinus dixit post dies 24 וַיִּשְׁמַ֥ע אֱלֹהִ֖ים אֶת־נַאֲקָתָ֑ם וַיִּזְכֹּ֣ר אֱלֹהִ֔ים אֶת־בְּרִית֖וֹ אֶת־אַבְרָהָ֥ם אֶת־יִצְחָ֖ק וְאֶת־יַעֲקֹֽב׃ ,Israel filij fuspirarunt & ,Aegypti rex est mortuus & ,ita propter op', 25 וַיַּ֥רְא אֱלֹהִ֖ים אֶת־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וַיֵּ֖דַע אֱלֹהִֽים׃ ,Deum ad eorũ clamor ascendit Et ,clamauerũt & ,seruitute propter op', 1 וּמֹשֶׁ֗ה הָיָה֙ רֹעֶ֣ה אֶת־צֹ֔אן יִתְר֖וֹ חֹתְנ֣וֹ כֹהֵ֣ן מִדְיָ֑ן וַיִּנְהַ֥ג אֶת־הַצֹּ֖אן אַחַ֣ר הַמִּדְבָּ֑ר וַיָּבֹ֖א אֶל־הַ֥ר הָאֱלֹהִ֖ים חֹרֵֽבָה׃ ,Madian in Sacerdotis & ,Iethro soceri ,pecudes pascebat Et ,Moseh autem 2 וַיֵּרָ֤א מַלְאַךְ־יְהוָה֙ אֵלָ֔יו בְּלַבַּת־אֵ֖שׁ מִתּ֣וֹךְ הַסְּנֶ֑ה וַיַּ֗רְא וְהִנֵּ֤ה הַסְּנֶה֙ בֹּעֵ֣ר בָּאֵ֔שׁ וְהַסְּנֶ֖ה אֵינֶ֥נּוּ אֻכָּֽל׃ ,ignis flamma in ,eum ad DOMINI Angelus est cõspectus Et ,Choreb in ei 3 וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֔ה אָסֻ֥רָה נָּ֖א וְאֶרְאֶ֣ה אֶת־הַמַּרְאֶ֣ה הַגָּד֑וֹל מַדּ֖וּעַ לֹא־יִבְעַ֥ר הַסְּנֶֽה׃ ,ipse ser rubus & ,igne in ardebat rubus ecce & ,vidi Et ,rubi medio de non consũ- 4 וַיַּ֤רְא יְהוָה֙ כִּ֣י סָ֣ר לִרְא֔וֹת וַיִּקְרָ֨א אֵלָ֜יו אֱלֹהִ֗ים מִתּוֹךְ֙ הַסְּנֶ֔ה וַיֹּ֕אמֶר מֹשֶׁ֖ה מֹשֶׁ֑ה וַיֹּ֖אמֶר הִנֵּֽנִי׃ ,videndo & mane Diuertam : Moseh dixit Et ,rubo ipso 5 וַיֹּ֕אמֶר אַל־תִּקְרַ֖ב הֲלֹ֑ם שַׁל־נְעָלֶ֙יךָ֙ מֵעַ֣ל רַגְלֶ֔יךָ כִּ֣י הַמָּק֔וֹם אֲשֶׁר־אַתָּ֥ה עֹמֵ֖ד עָלָ֥יו אַדְמַת־קֹ֖דֶשׁ הֽוּא׃ ,mi patris Deus Ego dixit Et ,eſt ſtacharius tuus ex ſolum ſuos 6 וַיֹּ֣אמֶר אָנֹכִ֣י אֱלֹהֵ֣י אָבִ֗יךָ אֱלֹהֵי֙ אַבְרָהָ֔ם אֱלֹהֵ֖י יִצְחָ֑ק וֵאלֹהֵ֖י יַעֲקֹ֑ב וַיַּסְתֵּ֤ר מֹשֶׁה֙ פָּנָ֔יו כִּ֥י יָרֵ֖א מֵהַבִּ֥יט אֶל־הָאֱלֹהִֽים׃ ,Moſen abſcõdit Et ,Iahacob Deus & ,Iſchac Deus ,Abraham Deus 7 וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֗ה רָא֤וֹ רָאִ֙יתִי֙ אֶת־עֳנִ֣י עַמִּ֔י אֲשֶׁ֖ר בְּמִצְרָ֑יִם וְאֶת־צַעֲקָתָ֣ם שָׁמַ֔עְתִּי מִפְּנֵ֖י נֹגְשָׂ֑יו כִּֽי־יָדַ֖עְתִּי אֶת־מַכְאֹבָֽיו׃ ,Deum ad rediſti ,dixit Et ,Deus ad ſedens & ,ei Vocare reuertũ dimittitis hic quid Vt 8 וָאֵ֣רֶד לְהַצִּלּ֔וֹ מִיַּ֖ד מִצְרַ֑יִם וּלְהַעֲלֹת֣וֹ מִן־הָאָ֣רֶץ הַהִ֔וא אֶל־אֶ֖רֶץ טוֹבָ֣ה וּרְחָבָ֑ה אֶל־אֶ֗רֶץ זָבַת֙ חָלָ֣ב וּדְבָ֔שׁ אֶל־מְק֣וֹם הַכְּנַעֲנִ֔י וְהַֽחִתִּ֖י וְהָאֱמֹרִ֣י וְהַפְּרִזִּ֑י וְהַֽחִוִּ֖י וְהַיְבוּסִֽי׃ ,Iebuſæi & ,Chiuæi & ,Cheth & ,Amorræi & ,Cherzæi & ,Chananæi ,tu mihi & ,eũ voci obedient Et ,meille & lacte fluentem terrã ad 9 וְעַתָּה֙ הִנֵּ֣ה צַעֲקַ֣ת בְּנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֔ל בָּ֣אָה אֵלָ֑י וְגַם־רָאִ֙יתִי֙ אֶת־הַלַּ֔חַץ אֲשֶׁ֥ר מִצְרַ֖יִם לֹחֲצִ֥ים אֹתָֽם׃ ,Israel filiorũ ,Aegypti pro in vobis eſt tactũ quod & ,vos ad ſitiuit Vnus & ,dicẽdo 10 וְעַתָּ֗ה לְכָה֙ וְאֶשְׁלָחֲךָ֔ אֶל־פַּרְעֹ֖ה וְהוֹצֵ֣א אֶת־עַמִּ֑י בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל מִמִּצְרָֽיִם׃ ,Aegypto ex Israel filios educam quod & ,Pharhoh ad vadam quod 11 וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֔ה אֶל־הָאֱלֹהִ֖ים מִ֣י אָנֹכִ֑י כִּ֣י אֵלֵ֣ךְ אֶל־פַּרְעֹ֔ה וְכִ֥י אוֹצִ֖יא אֶת־בְּנֵ֥י יִשְׂרָאֵ֖ל מִמִּצְרָֽיִם׃ ,Aegypto ex Israel filios ,educem quod & ,Pharhoh ad vadam quod 12 וַיֹּ֕אמֶר כִּֽי־אֶהְיֶ֥ה עִמָּ֖ךְ וְזֶה־לְּךָ֣ הָא֑וֹת כִּֽי־אָנֹכִ֣י שְׁלַחְתִּ֔יךָ בְּהוֹצִיאֲךָ֥ אֶת־הָעָ֖ם מִמִּצְרַ֑יִם תַּעַבְדוּן֙ אֶת־הָאֱלֹהִ֔ים עַל־הָהָ֖ר הַזֶּֽה׃ ,Deum ſeruietis ,montẽ hunc ſuper ,educetis ,Aegypto ex populum eduxeris cum quod ,ſignum & ,tu mittam ego quod ,Deus ad ſum ego quod ,tecum ero quod ,Et 13 וַיֹּ֣אמֶר מֹשֶׁ֔ה אֶל־הָאֱלֹהִ֗ים הִנֵּ֤ה אָנֹכִי֙ בָּ֣א אֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וְאָמַרְתִּ֣י לָהֶ֔ם אֱלֹהֵ֥י אֲבוֹתֵיכֶ֖ם שְׁלָחַ֣נִי אֲלֵיכֶ֑ם וְאָמְר֣וּ לִ֔י מַה־שְּׁמ֖וֹ מָ֥ה אֹמַ֖ר אֲלֵהֶֽם׃ ,dixerit & ,Moseh in DOMINVM furor eſt iratus Et 14 וַיֹּ֤אמֶר אֱלֹהִים֙ אֶל־מֹשֶׁ֔ה אֶֽהְיֶ֖ה אֲשֶׁ֣ר אֶֽהְיֶ֑ה וַיֹּ֕אמֶר כֹּ֥ה תֹאמַ֖ר לִבְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל אֶֽהְיֶ֖ה שְׁלָחַ֥נִי אֲלֵיכֶֽם׃ ,Israel meus primogenitus meus Filius : DOMINVS dixit Et ,Israel filiis ,Aegypto ex 15 וַיֹּ֣אמֶר עוֹד֮ אֱלֹהִים֒ אֶל־מֹשֶׁ֗ה כֹּֽה־תֹאמַ֤ר אֶל־בְּנֵי֙ יִשְׂרָאֵ֔ל יְהוָ֗ה אֱלֹהֵ֤י אֲבֹתֵיכֶם֙ אֱלֹהֵ֣י אַבְרָהָ֔ם אֱלֹהֵ֖י יִצְחָ֑ק וֵאלֹהֵ֖י יַעֲקֹ֑ב שְׁלָחַ֥נִי אֲלֵיכֶ֖ם זֶ֥ה שְׁמִ֛י לְעֹלָ֖ם וְזֶ֥ה זִכְרִ֖י לְדֹ֥ר דֹּֽר׃ ,Deus DOMINVS ad dices Sic : Moseh ad Deus 16 לֵ֣ךְ וְאָסַפְתָּ֞ אֶת־זִקְנֵ֣י יִשְׂרָאֵל֮ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵהֶם֒ יְהוָ֣ה אֱלֹהֵ֣י אֲבֹתֵיכֶ֗ם נִרְאָ֤ה אֵלַי֙ אֱלֹהֵ֣י אַבְרָהָ֣ם יִצְחָ֔ק וְיַעֲקֹ֖ב לֵאמֹ֑ר פָּקֹ֣ד פָּקַ֔דְתִּי אֶתְכֶ֖ם וְאֶת־הֶֽעָשׂ֥וּי לָכֶ֖ם בְּמִצְרָֽיִם׃ ,Aegypti pro in vobis eſt tactũ quod & ,vos ad ſitiuit Vnus & ,dicẽdo 17 וָאֹמַ֕ר אַעֲלֶ֥ה אֶתְכֶ֖ם מֵעֳנִ֣י מִצְרַ֑יִם אֶל־אֶ֗רֶץ הַֽכְּנַעֲנִי֙ וְהַֽחִתִּ֔י וְהָאֱמֹרִ֖י וְהַפְּרִזִּ֣י וְהַֽחִוִּ֔י וְהַיְבוּסִ֑י אֶל־אֶ֗רֶץ זָבַ֥ת חָלָ֖ב וּדְבָֽשׁ׃ ,Iebuſæi & ,Chiuæi & ,Cherzæi & ,Chananæi ,tu ad ,meille & 18 וְשָׁמְע֣וּ לְקֹלֶ֗ךָ וּבָאתָ֤ אַתָּה֙ וְזִקְנֵ֣י יִשְׂרָאֵל֮ אֶל־מֶ֣לֶךְ מִצְרַיִם֒ וַאֲמַרְתֶּ֣ם אֵלָ֗יו יְהוָ֤ה אֱלֹהֵ֙י הָֽעִבְרִיִּ֔ים נִקְרָ֣ה עָלֵ֔ינוּ וְעַתָּ֗ה נֵלְכָה־נָּ֞א דֶּ֣רֶךְ שְׁלֹשֶׁת־יָמִ֗ים בַּמִּדְבָּר֙ וְנִזְבְּחָ֣ה לַיהוָ֣ה אֱלֹהֵ֔ינוּ וְעַתָּ֖ה נֵלְכָה־נָּ֑א וְנִזְבְּחָ֖ה לַיהוָ֥ה אֱלֹהֵֽינוּ׃ ,Deus DOMINVS ad dices Sic : Moseh ad Deus 19 וַאֲנִ֣י יָדַ֔עְתִּי כִּ֣י לֹא־יִתֵּ֥ן אֶתְכֶ֛ם מֶ֥לֶךְ מִצְרַ֖יִם לַהֲלֹ֑ךְ וְלֹ֖א בְּיָ֥ד חֲזָקָֽה׃ ,Aegypti rex vos ,ſuam manu in Dei virgam 20 וְשָׁלַחְתִּ֥י אֶת־יָדִ֖י וְהִכֵּיתִ֣י אֶת־מִצְרַ֗יִם בְּכֹל֙ נִפְלְאֹתַ֔י אֲשֶׁ֥ר אֶֽעֱשֶׂ֖ה בְּקִרְבּ֑וֹ וְאַחֲרֵי־כֵ֖ן יְשַׁלַּ֥ח אֶתְכֶֽם׃ ,omniaſuide ,Aegypti in ,teſtrando ad te eundo In : Moseh ad DOMINVS 21 וְנָתַתִּ֤י אֶת־חֵן֙ הָעָ֣ם הַזֶּ֔ה בְּעֵינֵ֖י מִצְרָ֑יִם וְהָיָ֗ה כִּ֤י תֵלֵכוּן֙ לֹ֣א תֵלְכ֔וּ רֵיקָֽם׃ ,Aegypti pro in teſtimonio ad te eundo In : Moseh ad DOMINVS 22 וְשָׁאֲלָ֣ה אִשָּׁ֗ה מִשְּׁכֶנְתָּהּ֙ וּמִגָּ֣רַת בֵּיתָ֔הּ כְּלֵי־כֶ֥סֶף וּכְלֵי־זָהָ֖ב וּשְׂמָלֹ֑ת וְשַׂמְתֶּם֙ עַל־בְּנֵיכֶ֣ם וְעַל־בְּנֹתֵיכֶ֔ם וְנִצַּלְתֶּ֖ם אֶת־מִצְרָֽיִם׃ ,Aegypti ſpoliabitis & ,veſtibus filiæ ſuper & ,veſtros filios ſuper ,ſumetis & ,ſua ſuis ab & ,ſua vicina à mulier poſtulabit Sed ,vacui abibis nõ ,dixit

CAP. IIII. ד

וַיַּ֣עַן מֹשֶׁ֔ה וַיֹּאמַ֕ר וְהֵן֙ לֹֽא־יַאֲמִ֣ינוּ לִ֔י וְלֹ֥א יִשְׁמְע֖וּ בְּקֹלִ֑י כִּ֣י יֹאמְר֔וּ לֹא־נִרְאָ֥ה אֵלֶ֖יךָ יְהוָֽה׃ 1 ,dixit Et ,DOMINVS ei ad ,Moseh respõdit Et וַיֹּ֥אמֶר יְהוָ֖ה אֵלָ֑יו מֶ֥ה זֶּ֖ה בְּיָדֶ֣ךָ וַיֹּ֖אמֶר מַטֶּֽה׃ 2 . Virga : dixit Et ,tua manu in eſt Quid : DOMINVS eum ad וַיֹּ֣אמֶר הַשְׁלִכֵ֔הוּ אַ֖רְצָה וַיַּשְׁלִכֵ֣הוּ אַ֑רְצָה וַיְהִ֣י לְנָחָ֔שׁ וַיָּ֥נָס מֹשֶׁ֖ה מִפָּנָֽיו׃ 3 ,fuit & ,terram in eam proiecit Et ,terram in eam Proiicite : ait Et וַיֹּ֣אמֶר יְהוָ֔ה אֶל־מֹשֶׁ֖ה שְׁלַ֣ח יָדְךָ֑ וְאֱחֹ֥ז בִּזְנָב֖וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 4 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehende & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 5 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 6 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 7 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 8 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 9 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 10 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 11 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 12 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 13 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 14 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 15 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 16 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 17 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 18 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 19 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 20 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 21 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 22 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 23 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 24 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 25 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 26 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 27 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 28 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 29 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 30 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 31 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 32 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁלַ֣ח יָד֔וֹ וַיֶּחֱזַ֥ק בּ֖וֹ וַיְהִ֣י מַטֶּ֑ה בְּכַפּ֖וֹ 33 ,ſuã manũ eiuſdẽ Et ,ea apprehẽdit & ,ſuã manũ Extẽde : Moseh ad DOMINVS dixit Et ,eius facie a Moſeh fugit Et ,ſerpentem in בְּתוֹךְ֙ כַּ֣ף יָד֔וֹ וְתָפַ֖שׂ בִּזְנָב֑וֹ וַתְּהִ֤י לְמַטֶּה֙ בְּיָד֔וֹ וַיִּשְׁ

Universidad de Deusto
Biblioteca

LIBER EXODVS,

ID EST, EXITVS.

HEBRAICE, ואלה שמות

CAPVT I.

1 אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
ingredientium filiorum nomina hæc
Et hæc sunt nomina filiorum Israel ingredientium
מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ
Aegyptum cum Iacob, vir
Aegyptum cum Iacob, vir & familia eius
2 רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי
Ruben, Simeon, Leui
Ruben, Simeon, Leui
וִיהוּדָה׃ 3 יִשָּׂשכָר זְבוּלֻן וּבִנְיָמִן
& Iuda, Issachar, Zabulon & Beniamin
& Iuda, Issachar, Zabulon & Beniamin
4 דָּן וְנַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר׃
Dan & Nephthali, Gad & Aser.
Dan & Nephthali, Gad & Aser.
5 וַיְהִי כָּל נֶפֶשׁ יֹצְאֵי
Et fuerunt omnes animæ egredientes
Et fuerunt omnes animæ egredientes
יֶרֶךְ יֹעֵל יָרְכּוֹ וְיָרְכָּה לְשׁוֹן הַיָּם׃
latus Iael latus eius & latebit lingua maris
latus Iael latus eius & latebit lingua maris
6 וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכָל הַדּוֹר הַהוּא׃
Et mortuus est Ioseph & omnes fratres eius & omnis generatio illa
Et mortuus est Ioseph & omnes fratres eius & omnis generatio illa
7 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ
Filii autem Israel crescentes
Filii autem Israel crescentes
וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם׃
& multiplicati sunt & quasi germinantes creuerunt & roborati nimis impleta est terra
& multiplicati sunt & quasi germinantes creuerunt & roborati nimis impleta est terra
8 וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת
Et surrexit rex nouus super Aegyptum qui non nouerat
Et surrexit rex nouus super Aegyptum qui non nouerat
יוֹסֵף׃ 9 וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב
Ioseph & dixit populo suo Ecce populus filiorum Israel multus
Ioseph & dixit populo suo Ecce populus filiorum Israel multus
וְעָצוּם מִמֶּנּוּ׃ 10 הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה
& fortior nobis Agite
& fortior nobis Agite sapienter cum eo ne
וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל
& fiat cum euenerit bellum & addatur
& fiat cum euenerit bellum & addatur
שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ׃
hostibus inimicis nostris & expugnans nos ascendat
hostibus inimicis nostris & expugnans nos ascendat de terra
11 וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ
Et præfecerunt super eum magistros operum qui affligerent
Et præfecerunt super eum magistros operum qui affligerent
בְּסִבְלֹתָם וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה אֶת פִּתֹם
in operibus illius & ædificauit urbes tabernaculorum Pharaoni Phithom
in operibus illius & ædificauit urbes tabernaculorum Pharaoni Phithom
וְאֶת רַעַמְסֵס׃ 12 וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה
& Raamses
& Raamses quemadmodum
וְכֵן יִפְרֹץ וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
& sic crescebat & multiplicabatur
& sic crescebat & multiplicabatur
13 וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
Et fecerunt filios Israel
Et fecerunt filios Israel
בְּפָרֶךְ׃ 14 וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר
seruire cum afflictione in operibus duris luti
seruire cum afflictione in operibus duris luti
וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֵת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר
& laterum & in omni cultura agri cum omni seruitio
& laterum & in omni cultura agri cum omni seruitio
עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ׃ 15 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם
quo premebant eos Et dixit rex Aegypti
quo premebant eos Et dixit rex Aegypti
לַמְיַלְּדֹת הָעִבְרִיֹּת אֲשֶׁר שֵׁם הָאַחַת שִׁפְרָה וְשֵׁם
obstetricibus Hebræis quarum nomen unius
obstetricibus Hebræis quarum nomen unius
הַשֵּׁנִית פּוּעָה׃ 16 וַיֹּאמֶר בְּיַלֶּדְכֶן אֶת הָעִבְרִיּוֹת
Phua & nomen alterius
Phua & nomen alterius Siphra & ait
וּרְאִיתֶן עַל הָאָבְנָיִם אִם בֵּן הוּא וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ וְאִם בַּת הִוא וָחָיָה׃
& videritis Hebræas
& videritis Hebræas super sedilia & si filius
& si filius
17 וַתִּירֶאןָ הַמְיַלְּדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר
Timuerunt autem obstetrices Deum
Timuerunt autem obstetrices Deum
דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת הַיְלָדִים׃
pueros viuificauerunt sed Aegypti rex
pueros viuificauerunt sed Aegypti rex vocauit
18 וַיִּקְרָא מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמְיַלְּדֹת וַתֹּאמֶרְןָ אֶל
& dixit obstetricibus Aegypti
& dixit obstetricibus Aegypti
פַּרְעֹה כִּי לֹא כַנָּשִׁים הַמִּצְרִיֹּת הָעִבְרִיֹּת כִּי חָיוֹת
Pharao quia non sicut mulieres Aegyptiæ Hebrææ
Pharao quia non sicut mulieres Aegyptiæ Hebrææ
הֵנָּה בְּטֶרֶם תָּבוֹא אֲלֵהֶן הַמְיַלֶּדֶת וְיָלָדוּ׃
ipsæ sunt antequam ad eas obstetrix
ipsæ sunt antequam ad eas obstetrix ingrediatur
19 וַיֵּיטֶב אֱלֹהִים לַמְיַלְּדֹת וַיִּרֶב הָעָם וַיַּעַצְמוּ
Et benefecit Deus obstetricibus
Et benefecit Deus obstetricibus
מְאֹד׃ 20 וַיְהִי כִּי יָרְאוּ הַמְיַלְּדֹת אֶת הָאֱלֹהִים
& crescere populum & roborari nimis
& crescere populum & roborari nimis
וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים׃
& fecit eis
& fecit eis domos
21 וַיְצַו פַּרְעֹה לְכָל עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל הַבֵּן הַיִלּוֹד
Præcepit autem Pharao omni populo suo dicens Omnem filium qui natus fuerit
Præcepit autem Pharao omni populo suo dicens Omnem filium qui natus fuerit
הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן׃
vniuersus in fluuium proijcietis & omnem filiam reseruabitis
vniuersus in fluuium proijcietis & omnem filiam reseruabitis

CAP. II.

1 וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי׃
Et abiit homo de domo Leui & accepit filiam
Et abiit homo de domo Leui & accepit filiam
2 וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא
Quæ concepit & peperit filium & cum vidisset
Quæ concepit & peperit filium & cum vidisset
וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים׃ 3 וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ
eum absconderet tribus mensibus
eum absconderet tribus mensibus
וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא וַתַּחְמְרָה בַּחֵמָר וּבַזָּפֶת
Et non ualens ultra abscondere
Et non ualens ultra abscondere sumpsit ei arcam
וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד וַתָּשֶׂם בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר׃
& posuit in ea puerum & exposuit
& posuit in ea puerum & exposuit
4 וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק לְדַעָה מַה יֵּעָשֶׂה לוֹ׃
Stetitque soror eius procul scire volens quid fieret ei
Stetitque soror eius procul scire volens quid fieret ei
5 וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת
Et descendit filia Pharaonis ut lauaretur fluuius & puellæ gradientes
Et descendit filia Pharaonis ut lauaretur fluuius & puellæ gradientes
עַל יַד הַיְאֹר וַתֵּרֶא אֶת הַתֵּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח
iuxta manum fluminis & aperuit Et
iuxta manum fluminis & aperuit Et
אֶת אֲמָתָהּ וַתִּקָּחֶהָ׃ 6 וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד
& sumpsit ancillam eam Et
& sumpsit ancillam eam Et
וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה וַתַּחְמֹל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים
Hebræorum pueris Et miserta est & dixit
Hebræorum pueris Et miserta est & dixit
זֶה׃ 7 וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ אֶל בַּת פַּרְעֹה הַאֵלֵךְ
Quanquid Pharaoh filiam ad eius soror dixit Et
Quanquid Pharaoh filiam ad eius soror dixit Et
וְקָרָאתִי לָךְ אִשָּׁה מֵינֶקֶת מִן הָעִבְרִיֹּת וְתֵינִק לָךְ אֶת הַיָּלֶד׃
Vocauit & puella iuit & Vade Pharaoh filia ei dixit Et
Vocauit & puella iuit & Vade Pharaoh filia ei dixit Et
8 וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת פַּרְעֹה לְכִי וַתֵּלֶךְ הָעַלְמָה וַתִּקְרָא אֶת
puerum Dixit Pharaoh filia ei dixit Et
puerum Dixit Pharaoh filia ei dixit Et
אֵם הַיָּלֶד׃ 9 וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת פַּרְעֹה הֵילִכִי אֶת הַיֶּלֶד
matrem mercedem dabo ego & mihi eum lacta & dixit
matrem mercedem dabo ego & mihi eum lacta & dixit
וְהֵינִקִהוּ לִי וַאֲנִי אֶתֵּן אֶת שְׂכָרֵךְ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה
mulier accepit Et tuam mercedem dabo ego & mihi eum lacta & dixit
mulier accepit Et tuam mercedem dabo ego & mihi eum lacta & dixit
הַיֶּלֶד וַתֵּינִקֵהוּ׃ 10 וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבִאֵהוּ לְבַת פַּרְעֹה
Pharaoh filia ad eā adductus & puer
Pharaoh filia ad eā adductus & puer
וַיְהִי לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַמַּיִם
ei fuit magnus Et eū sic nomine vocauit & filius in ei fuit &
ei fuit magnus Et eū sic nomine vocauit & filius in ei fuit &
מְשִׁיתִהוּ׃ 11 וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא
Quia dixit & Moises ei nomē vocauit & filius in ei fuit &
Quia dixit & Moises ei nomē vocauit & filius in ei fuit &
אֶל אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי
egressus & Moises ad fratres suos & e Hebræum virū
egressus & Moises ad fratres suos & e Hebræum virū
מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו׃ 12 וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אָיִן
non quod vidit & illuc & huc respexit Et fuis fratrib⁹ e Hebræum virū
non quod vidit & illuc & huc respexit Et fuis fratrib⁹ e Hebræum virū
אִישׁ וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל׃
& percussit Aegyptium & abscōdit eū & Aegyptium
& percussit Aegyptium & abscondit eum in arena
13 וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי אַנְשִׁים עִבְרִים נִצִּים
Et egressus est die secunda & ecce duo viri Hebræi litigabant
Et egressus est die secunda & ecce duo viri Hebræi litigabant
וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ׃ 14 וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ
ad impium quare percutis proximum tuum Qui dixit Et
ad impium quare percutis proximum tuum Qui dixit Et
לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר
Vere dixit & Moises timuit Et Aegyptium occidisti quēadmodū
Vere dixit & Moises timuit Et Aegyptium occidisti quēadmodū
אַךְ נוֹדַע הַדָּבָר וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אָכֵן
quæsierit & hanc rem Pharaoh audiuit Et ita est cita
quæsierit & hanc rem Pharaoh audiuit Et ita est cita
נִמְצָא הַדָּבָר׃ 15 וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ
terra in habitauit & Pharaoh facie a Moises fugit Et Moises occidere
terra in habitauit & Pharaoh facie a Moises fugit Et Moises occidere
לַהֲרֹג אֶת מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ
filius septem⁹ Madian sacerdoti Et puteum iuxta sedit & Madian
filius septem⁹ Madian sacerdoti Et puteum iuxta sedit & Madian
מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר׃ 16 וּלְכֹהֵן מִדְיָן שֶׁבַע בָּנוֹת
damoli potu ad camales implenerunt & hauserunt & rigarent Et
damoli potu ad camales implenerunt & hauserunt & rigarent Et
וַתָּבֹאנָה וַתְּרַלֵּנָה וַתְּמַלֵּאנָה אֶת הָרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת
Moises surrexit Et eas expulerat & pastores venerat Et fui⁹ pris pecudib⁹
Moises surrexit Et eas expulerat & pastores venerat Et fui⁹ pris pecudib⁹
צֹאן אֲבִיהֶן׃ 17 וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים וַיְגָרְשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה

ascenderunt grauis nimis fuit & sepultus autem curruū eorum, ex eū ascendo Et
ascenderunt grauis nimis fuit & sepultus autem curruū eorum, ex eū ascendo Et
est exercitus 9 וַיַּעַל עִמּוֹ גַּם רֶכֶב גַּם פָּרָשִׁים וַיְהִי הַמַּחֲנֶה כָּבֵד
Iaudem nimis in eum Ascendit autem ad eū vim⁹ exercitus Et valde
Iaudem nimis in eum Ascendit autem ad eū vim⁹ exercitus Et valde
10 מְאֹד׃ וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
luctum fuit pater eius & magno planctu illi planxerūt Et
luctum fuit pater eius & magno planctu illi planxerūt Et
וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכֹבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אֵבֶל
luctum Chonathaneus terræ habitator vidit Et dixerūt sepulcrū
luctum Chonathaneus terræ habitator vidit Et dixerūt sepulcrū
videntes habitatores שִׁבְעַת יָמִים׃ 11 וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי אֶת הָאֵבֶל
vorum Idūeo Aegyptiis ille grauis Luctus dicentes & Athad area in
vorum Idūeo Aegyptiis ille grauis Luctus dicentes & Athad area in
est בְּגֹרֶן הָאָטָד וַיֹּאמְרוּ אֵבֶל כָּבֵד זֶה לְמִצְרָיִם עַל כֵּן קָרָא
eius filij fecerunt Et Iaudes magnū in⁹ qui Mistraim Abel⁹ eius nomen
eius filij fecerunt Et Iaudes magnū in⁹ qui Mistraim Abel⁹ eius nomen
* Iactus Ar- שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרַיִם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃ 12 וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו
cas, est trans terram in eius filij eum fecerunt Et ita præceperat quemadmodū ille ei
cas, est trans terram in eius filij eum fecerunt Et ita præceperat quemadmodū ille ei
duplici לוֹ כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּם׃ 13 וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָּנָיו אַרְצָה
erunt quam duplicata agri spelunca in eum sepelierūt & Chenahū
erunt quam duplicata agri spelunca in eum sepelierūt & Chenahū
כְּנַעַן וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בִּמְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר קָנָה
Chittæo Hephrou ab fipulchri possessione in agro eum Abraham
Chittæo Hephrou ab fipulchri possessione in agro eum Abraham
אַבְרָהָם אֶת הַשָּׂדֶה לַאֲחֻזַּת קֶבֶר מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי
ad⁹ sepulturā agri & spelunca in⁹ eum Abraham emit⁹ Ephron Chittæus
ad⁹ sepulturā agri & spelunca in⁹ eum Abraham emit⁹ Ephron Chittæus
שוב 14 עַל פְּנֵי מַמְרֵא׃ וַיָּשָׁב יוֹסֵף מִצְרַיְמָה הוּא וְאֶחָיו
qui ascendunt eum fepulturi & ex fratres eius & Ioseph cū mortuo Et
qui ascendunt eum fepulturi & ex fratres eius & Ioseph cū mortuo Et
et reuertit ✱ posthuā se- וְכָל הָעֹלִים אִתּוֹ לִקְבֹּר אֶת אָבִיו מֵאַחֲרֵי קָבְרוֹ
pulturi, eorum pater ex mortuus qr Ioseph fratres videntur Et Iosue patrem
pulturi, eorum pater ex mortuus qr Ioseph fratres videntur Et Iosue patrem
15 אֶת אָבִיו׃ וַיִּרְאוּ אֲחֵי יוֹסֵף כִּי מֵת אֲבִיהֶם
nobis reddet reddēdo & Ioseph nos odio habebit Forsitā odiuerit &
nobis reddet reddēdo & Ioseph nos odio habebit Forsitā odiuerit &
וַיֹּאמְרוּ לוּ יִשְׂטְמֵנוּ יוֹסֵף וְהָשֵׁב יָשִׁיב לָנוּ אֵת
præceperant iuncto mille dicēdo Ioseph ad mandauerit Et ei remiſimus quod malum omne
præceperant iuncto mille dicēdo Ioseph ad mandauerit Et ei remiſimus quod malum omne
כָּל הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמַלְנוּ אֹתוֹ׃ 16 וְעַתָּה אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר
antequam moriretur, Ioseph dicentis Sic dicendo tuus pater præcepit nos Patre
antequam moriretur, Ioseph dicentis Sic dicendo tuus pater præcepit nos Patre
אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר׃ 17 כֹּה תֹאמְרוּן לְיוֹסֵף
tuo Ioseph ante mortē suū dicendo Sic
tuo Ioseph ante mortē suū dicendo Sic
אָנָּא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ וְחַטָּאתָם
fratrum peccatum & quorum fratres peccatumque nunc parce Obsecro
fratrum peccatum & quorum fratres peccatumque nunc parce Obsecro
כִּי רָעָה גְמָלוּךָ וְעַתָּה שָׂא נָא לְפֶשַׁע עַבְדֵי
etiam iurrunt Et eum ad ipſe loquendū eū Ioseph flentē Et cui patre Dei
etiam iurrunt Et eum ad ipſe loquendū eū Ioseph flentē Et cui patre Dei
dum loque- אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיֵּבְךְ יוֹסֵף בְּדַבְּרָם אֵלָיו׃ 18 וְגַם
fratres tui Ecce dixerūt & ecce ecce nos eius seruitio⁹ & ecce fratres
fratres tui Ecce dixerūt & ecce ecce nos eius seruitio⁹ & ecce fratres
sumus † ferui. אֶחָיו הָלְכוּ וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֶּנּוּ לְךָ לַעֲבָדִים
Deo pro unquā quondā nimiū⁹ Nō Ioseph eos ad dixit Et
Deo pro unquā quondā nimiū⁹ Nō Ioseph eos ad dixit Et
19 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אַל תִּירָאוּ כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים
Ego timeritis ne nunc Et magnum
Ego timeritis ne nunc Et magnum
אָנִי׃ 20 וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חָשְׁבָהּ
populum cui⁹ fundam aſſ⁹ hanc diem secundum⁹ fuos pauos bonum in
populum cui⁹ fundam aſſ⁹ hanc diem secundum⁹ fuos pauos bonum in
Vt vitifi- לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֹׂה כַּיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיוֹת עַם רָב׃
cauere & vos alam Ego timeritis ne nunc Et magnum
cauere & vos alam Ego timeritis ne nunc Et magnum
21 וְעַתָּה אַל תִּירָאוּ אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת
eorum eos ad eſt locutus & eos eſt consolatus & vestros parnulos
eorum eos ad eſt locutus & eos eſt consolatus & vestros parnulos
טַפְּכֶם וַיְנַחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם׃
Ioseph vixit & ei⁹ patris domus & ipſe Aegypto in Ioseph habitauit Et
Ioseph vixit & ei⁹ patris domus & ipſe Aegypto in Ioseph habitauit Et
22 וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אָבִיו וַיְחִי יוֹסֵף
filios Ephraim ipſi Ioseph vidit Et nnmis decem & eorum
filios Ephraim ipſi Ioseph vidit Et nnmis decem & eorum
מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים׃ 23 וַיַּרְא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנֵי
genuā super sunt nati Manasses filij Machir filij etiam imorum
genuā super sunt nati Manasses filij Machir filij etiam imorum
שִׁלֵּשִׁים גַּם בְּנֵי מָכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה יֻלְּדוּ עַל בִּרְכֵּי
Deus & ſuorum Ego ſuos fratres ad Ioseph dixit Et Ioseph
Deus & ſuorum Ego ſuos fratres ad Ioseph dixit Et Ioseph
יוֹסֵף׃ 24 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו אָנֹכִי מֵת וֵאלֹהִים
hac terra e vos facies ſidenter & vos vitifabit vifitando
hac terra e vos facies ſidenter & vos vitifabit vifitando
פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת
Iahacob & Ifchac Abrahamo iurauit quam terram ad
Iahacob & Ifchac Abrahamo iurauit quam terram ad
אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב׃
vifitabit Vifitando dicendo Iſrael filios Ioseph fecit iurare Et
vifitabit Vifitando dicendo Iſrael filios Ioseph fecit iurare Et
25 וַיַּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד
ossa mea efferentis facietis Et vos Deus
ossa mea efferentis facietis Et vos Deus
אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה׃
eum ex⁹ fil⁹ & sepulti sunt in ægypto &
eum ex⁹ fil⁹ & sepulti sunt in ægypto &
mmortales condierunt 26 וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים הֻחַנְּטוּ אֹתוֹ
Aegypto in ones in pyxis &
Aegypto in ones in pyxis &
posituſ eſt וַיִּשָּׂם בְּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם׃

סוף ספר בראשית

Finis libri Geneſeos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ioseph ſegnauit Et
וְלִפְנֵי שַׁמֶּנָּה וַיָּבֹאוּ אַרְצָה גֹּשֶׁן׃
,Gholen terram in venerunt & ,Gholen ſe autē
וַיַּגֵּד יוֹסֵף לְפַרְעֹה וַיֹּאמֶר אָבִי וְאַחַי
fuit patris Iſrael occurſus in aſcendit & ,ſuum germē
וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם יָצְאוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן
ſuper ſedit Et .eos ad eſt conſpectus Et .ea & iaſtantia
וְהִנָּם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃ וַיִּקַּח מִקְצֵה אֶחָיו
adhuc ,vīce hāc Moſiſe Ioſeph ad Iſrael dixit Et .adhuc
חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּגֵם לִפְנֵי פַּרְעֹה׃ וַיֹּאמֶר
ad Ioſeph dixit Et .eius ex aliquot ſponſa ſuam faciem me videre
פַּרְעֹה אֶל־אֶחָיו מַה־מַּעֲשֵׂיכֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל־
,Patholi ſuaſibus & ,Aſſentiam .iſti patris domum ad & ,ſuos fratres
פַּרְעֹה רֹעֵה צֹאן עֲבָדֶיךָ גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אֲבוֹתֵינוּ׃
,Chenahā terra in ,qui ,mei patris domus & ,mei fratres ſeu ad diuam &
וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ כִּי
,vīri quia ,pecuſq; pabores vīri Et .mea ad venimus
אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי כָבֵד
,ſtrenuē ,ſtrenuē ,ſtrenuē ,ſtrenuē ,ſtrenuē ,ſtrenuē ,ſtrenuē ,ſtrenuē
הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה יֵשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ
,vt ,habitēt ,ſeruī tui ,nunc ,ergo ,Chenahā terra in ,famis grauis quoniā
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר
,Ioſeph ad Patholi dixit Et .Ghoſen terra in
אָבִיךָ וְאַחֶיךָ בָּאוּ אֵלֶיךָ׃ אֶרֶץ מִצְרַיִם
,Aegypti terra ,tua ante ſunt ſi ,tui fratres & ,tuus pater
לְפָנֶיךָ הִוא בְּמֵיטַב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת־אָבִיךָ
,ſuos ,ſuos ,ſuos ,ſuos ,ſuos ,ſuos ,ſuos ,ſuos
וְאֶת־אַחֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וְאִם־יָדַעְתָּ
,ſcis ſi & ,Ghoſen terra in habitent ,tuos fratres & ,tuum patrem ,fac habitare terra
וְיֶשׁ־בָּם אַנְשֵׁי חַיִל וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי
,ſunt ,ſuis ,ſuis ,ſuis ,ſuis ,ſuis ,ſuis ,ſuis
מִקְנֶה עַל אֲשֶׁר־לִי׃ וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו
,Patholi ad Iacob ſuum patrem Ioſeph adduxit Et .eſto quid ſuper ,penſum ſa-
וַיַּעֲמִדֵהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת־פַּרְעֹה׃
,Patholi Iacob benedixit & ,Patholi coram ſtatuit Et
וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יַעֲקֹב כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי
,Patholi ,Iacob benedixit & ,Patholi coram ſtatuit Et
חַיֶּיךָ׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־פַּרְעֹה יְמֵי שְׁנֵי
,Patholi Iacob dixit Et .Patholi ad Iacob dixit Et .Quot Iacobo
מְגוּרַי שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה מְעַט וְרָעִים
,ſunt ,ſunt ,ſunt ,ſunt ,ſunt ,ſunt ,ſunt ,ſunt
הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי וְלֹא הִשִּׂיגוּ אֶת־יְמֵי שְׁנֵי
Iacob fecit habitare Et .Patholi Iacob & ,Patholi
חַיֵּי אֲבֹתַי בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם׃ וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת־
Aegypti terra in poſſidionem eis dedit & ,ſuos fratres & ,ſuum patrē
אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וַיִּתֶּן לָהֶם אֲחֻזָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
,Patholi præcepit quemadmodū ,Rhameſis terra in ,optima in terra
בְּמֵיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס כַּאֲשֶׁר צִוָּה פַּרְעֹה׃
dominum omnem & ,ſuos fratres & ,ſuum patrem Ioſeph alit Et
וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת כָּל־בֵּית
quinquies ,terra omni in ,panis præ Et .panē ſi ,ad patre ſui pueris quemadmo-
אָבִיו לֶחֶם לְפִי הַטָּף׃ וְלֶחֶם אֵין כָּל־הָאָרֶץ כִּי
dum alēdis ,panē ſi ,ad .paruulis ſuis
כָבֵד הָרָעָב מְאֹד וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי
,Chenahā terra & ,Aegypti terra Ioſeph autem & ualde famis grauis

præter famē, terra in eſt inuſta quæ ,peccuniā omnem Ioſeph collegit Et .ſumia
הָרָעָב׃ וַיְלַקֵּט יוֹסֵף אֶת כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ
emolumēta ,mercibus ipſis quod alimētis pro Chenahā terra in & ,Aegypti
מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בַּשֶּׁבֶר אֲשֶׁר הֵם שֹׁבְרִים וַיָּבֵא
terra é peccuniā eſt conſumpta Et .Patholi domui in peccuniam Ioſeph
יוֹסֵף אֶת־הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַּרְעֹה׃ וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ
,Ioſeph ad Aegyptus eis omnis & ,Chenahā terra & ,Aegypti
מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ כָל־מִצְרַיִם אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר
,pecunia defecit quia ite cord̄ mortemur quid ad Et .panē nobis Da
הָבָה לָנוּ לֶחֶם וְלָמָּה נָמוּת נֶגְדֶּךָ כִּי אָפֵס כָּסֶף׃
,vellitis peccuniā ,ſi vobis dabo & .uellitis pecudes Date .Ioſeph dixit Et
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הָבוּ מִקְנֵיכֶם וְאֶתְּנָה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם
dedit Et .Ioſeph ad ſuis pecudes attulerunt Et .peccunia defecit ſi
אִם אָפֵס כָּסֶף׃ וַיָּבִיאוּ אֶת מִקְנֵיהֶם אֶל יוֹסֵף וַיִּתֵּן
,boum ,ouē pro & ,pecudū ,ouē pro panem Ioſeph eis
לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בַּסּוּסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר
,ipſo anno in cord̄ gregib⁹ oībus pro panē pro eos dabat & ,aſinis pro &
וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם בַּשָּׁנָה הַהִוא׃ וַתִּתֹּם הַשָּׁנָה הַהִוא וַיָּבֹאוּ
,ſecundo anno in eam ad uenerūt & ,ipſo anno eſt finitus Et
אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וַיֹּאמְרוּ
,greek & ,pecunia ſit finita quoniam ,meo dominō à ab̄ſcondimus Non ſci
לֹא נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי כִּי אִם תַּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה
præterquā ,meo dño coram remanſit Non .meum dominum ad iumē eorum
הַבְּהֵמָה אֶל אֲדֹנִי לֹא נִשְׁאַר לִפְנֵי אֲדֹנִי בִּלְתִּי אִם
,nos Etiā ſuos oculos ad moriemur quid Vt .noſtrā terrā & noſtrum corpus
גְּוִיָּתֵנוּ וְאַדְמָתֵנוּ׃ לָמָּה נָמוּת לְעֵינֶיךָ גַּם אֲנַחְנוּ
nos etenim & quare pro noſtrā terrā & ,nos eme ,noſtrā terrā etiā
גְּוִיָּתֵנוּ וְאַדְמָתֵנוּ קְנֵה אֹתָנוּ וְאֶת אַדְמָתֵנוּ בְּלָחֶם וְנִהְיֶה
,moriemur nos & ,ſuum ,& ,ſemen da & ,Patholi ſemi noſtra terra &
אֲנַחְנוּ וְאַדְמָתֵנוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה וְתֶן זֶרַע וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת
Aegypti terram omnem Ioſeph emit Et .Aegypti terram
וְהָאֲדָמָה לֹא תֵשָׁם׃ וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת־כָּל־אַדְמַת מִצְרַיִם
,malitcar quia ,ſuā agrū vnuſquiſq; ,Aegypti vendidērūt nam .Patholi
לְפַרְעֹה כִּי מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי חָזַק
facie ſtāre populum Et .Patholi terra fuit & ,tamen eos ſuper
עֲלֵיהֶם הָרָעָב וַתְּהִי הָאָרֶץ לְפַרְעֹה׃ וְאֶת הָעָם הֶעֱבִיר
ei⁹ eam emāsset ad ,eis & ,Aegypti termon extremitate eis vſq; ad eam
אֹתוֹ לְעָרִים מִקְצֵה גְּבוּל מִצְרַיִם וְעַד קָצֵהוּ׃
,tantū ſolmlim ſuisque quia ,emis eos ,facerdotum terram ,Tamen
רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לֹא קָנָה כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת
non Ideirco .Patholi eis dedit quod ſui ſuarum ,cumeſdebant & .Patholi
פַּרְעֹה וְאָכְלוּ אֶת חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעֹה עַל כֵּן לֹא
emi Ecce ,populum ad Ioſeph dixit Et .ſuam terrā vendidērūt
מָכְרוּ אֶת אַדְמָתָם׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל הָעָם הֵן קָנִיתִי
,ſitetis & ,ſemē vobis Ecce .Patholi ipſi veſtrā terrā & ,modo vos
אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת אַדְמַתְכֶם לְפַרְעֹה הֵא לָכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם
,Patholi ipſi quinto ,* dabitis & ,ſemētem eis ,erit Et .terram
אֶת הָאֲדָמָה׃ וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לְפַרְעֹה
,qui ita &, ,tertiā ,illarum in & ,agri ,ſuum in ,vobis ,ut ,manēs ,quinto &
וְאַרְבַּע הַיָּדוֹת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וּלְאָכְלְכֶם וְלַאֲשֶׁר
,pos Viuificaſti ,ſuerūt Et .eis patantibꝰ comedēdi ad & ,domūq; in
בְּבָתֵּיכֶם וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם׃ וַיֹּאמְרוּ הֶחֱיִתָנוּ
,Patholi ferat ,ſtimus & ,meri dñi oculis in gratiam inueniamus
נִמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי וְהָיִינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה׃
terram ſuper hanc diem ad uſq; ſtatutum in Ioſeph illud poſuit Et
וַיָּשֶׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד הַיּוֹם הַזֶּה עַל אַדְמַת
non ,ſpōtmmum ſacer dotum terra tantum ,quinto ad Patholi ipſi Aegypti
מִצְרַיִם לְפַרְעֹה לְבַדָּם לֹא הָיְתָה אֲשֶׁר לַכֹּהֲנִים לְבַדָּם
terra in ,Aegypti terra in Iſrael habitarunt Et .Patholi fuit
מִצְרַיִם׃ וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ
poſſidionem habuerunt ,eſtq; ,ſunt multiplicati & ,crescētie & ,ea in habitauerūt Ghoſen
גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד׃
fuerunt & annos ſeptuāginta Aegypti terra in Iacob vixit Et
וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי
,anni centū & ,quadraginta & anni ſeptem eius vitæ anni Iacobꝰ dies
יְמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו מֵאָה שָׁנָה וְאַרְבָּעִים וּשְׁבַע שָׁנִים׃
,Ioſeph ad ſuum filū ad vocauit & ,moriēdi ad Iſrael dies appropinquarūt Et
וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא לְבנוֹ לְיוֹסֵף
quæſo pone ,mis oculis in gratiam inueni quæſo ſi ,ei dixit &
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים־נָא
,meis patribus eū ſepelirem ne ,Aegypto ex me tolles Et
יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־נָא
אֶל־נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם׃ וְשָׁכַבְתִּי עִם־אֲבֹתָי
,Ioſeph ad Iſrael dixit Et .ſepulchrō ſuorum cum dormiam & ,Aegypto ex me ſepelies Et
וְנָשָׂאתַנִי מִמִּצְרַיִם וְקָבַרְתָּנִי בְּקִבְרָתָם וַיֹּאמַר

iurauit & ,mihi Iura .dixit Et ,tuum verbū ſecundū faciam Ego
אֲנִי אֶעֱשֶׂה כִּדְבָרֶךָ׃ וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי וַיִּשָּׁבַע
,ſuā ,ſuā ,ſuā ,ſuā ,ſuā ,ſuā ,ſuā ,ſuā
לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה׃
,lecti caput ſuper Iſrael ſe in curuauit & .ei

CAP. XLVIII. מח

tuus pater Ecce :Ioſeph ad dixit & ,hæc verba poſt fuit Et
וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ
& ,Menaſſeh ,ſecum ſuos filios duos ceperat Et .ægrotat
חֹלֶה וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת מְנַשֶּׁה וְאֶת
venit Ioſeph tuus filꝰ Ecce :dixit Et .Iahacob ipſi ſuū ēuntiauit Et .Ephraim
אֶפְרָיִם׃ וַיַּגֶּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בִנְךָ יוֹסֵף בָּא
Iahacob dixit Et .lectum ſuper ſedit & ,Iſrael ſe confortauit & ,ſenex
אֵלֶיךָ וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
,ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis
אֶל יוֹסֵף אֵל שַׁדַּי נִרְאָה אֵלַי בְּלוּז בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
,mihi benedixit & .ſuis filiis ſuis
וַיְבָרֶךְ אֹתִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי הִנְנִי מַפְרְךָ
,greek & ,pecunia ſit finita quoniam ,meo dño coram ſe ab̄ſcondimus Non ſci
וְהִרְבִּיתִיךָ וּנְתַתִּיךָ לִקְהַל עַמִּים וְנָתַתִּי אֶת־
dabo & ,populorum cœtū in te dabo & ,te facam multiplicabo &
הָאָרֶץ הַזֹּאת לְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲחֻזַּת עוֹלָם׃ וְעַתָּה שְׁנֵי
,ſecundō .hæredi tuorum ſe poſt meo ſemini hanc terram
בָנֶיךָ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בֹּאִי אֵלֶיךָ
,Aegypti terra in tibi ſunt nati qui ,tui filij
אֵלָיִם הֵם לִי אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ
,moriēdo ad ,ſuos filios ſuper ,Ioſeph ad Iacob dixit Et .Aegypti terra in
לִי׃ וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לְךָ יִהְיוּ עַל שֵׁם
,Ephraim & ,Menaſſeh ſicut ,mihi ſunt ,Ruben & ,Simeō ſicut
אֲחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְנַחֲלָתָם׃ וַאֲנִי בְּבֹאִי מִפַּדָּן
,Padā de me ueniēdum ego Et .ſuis hæreditate in vocabuntur fratrum
מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בַּדֶּרֶךְ בְּעוֹד כִּבְרַת־
,Chenahā terra in ,Rachel me ſuper obiit ,mihi
אֶרֶץ לָבֹא אֶפְרָתָה וָאֶקְבְּרֶהָ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרָת הִוא
,Ephrath in ueniendi ad terræ ipſa .Ephrath via in ibi eā ſepeliui Et
בֵּית לָחֶם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי
,Iſrael uidit Et .Bethlehem
אֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו כִּי בָנַי הֵם אֲשֶׁר־נָתַן
,Ioſeph filios ſuos ,dixit & .Cuius
לִי אֱלֹהִים בָּזֶה וַיֹּאמֶר קָחֶם נָא אֵלַי וַאֲבָרְכֵם׃
,illi ad eos feci accedere &, .oculibus ad poterat .Nō ,ſimul ego & ,me dedit ,mihi
וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כָּבְדוּ מִזֹּקֶן לֹא יוּכַל לִרְאוֹת וַיַּגֶּשׁ אֹתָם
Ioſeph ad Iſrael dixit Et .ea ſuis ſuis ſuis ſuis
אֵלָיו וַיִּשַּׁק לָהֶם וַיְחַבֵּק לָהֶם׃ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף
eriam Deus me fecit videre ecce & ,puriſſimam non tuā Eccle Videre
רְאֹה פָּנֶיךָ לֹא פִלָּלְתִי וְהִנֵּה הֶרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם
,ſuum ſemen
אֶת זַרְעֶךָ׃ וַיּוֹצֵא יוֹסֵף אֹתָם מֵעִם בִּרְכָּיו וַיִּשְׁתַּחוּ
,ſe incurrauit & ,ei genibus eos ex Ioſeph eduxit Et .terram in ſuā faciem in
לְאַפָּיו אָרְצָה׃ וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶתְהֶם שְׁנֵיהֶם אֶת־אֶפְרַיִם
Ephraim ,ſuos ambos Ioſeph tulit Et .terram in ſuā faciem in
בִּימִינוֹ מִשְׂמֹאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת מְנַשֶּׁה בִּשְׂמֹאלוֹ מִימִין
,ſuam dexteram Iſrael miſit Et .cum ad ſecit accedere Et .Iſrael
יִשְׂרָאֵל וַיַּגֶּשׁ אֵלָיו׃ וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת־יְמִינוֹ
ſuam ſiniſtram & ,minimus ipſe & ,Ephraim caput ſuper poſuit &
וַיָּשֶׁת עַל־רֹאשׁ אֶפְרַיִם וְהוּא הַצָּעִיר וְאֶת־שְׂמֹאלוֹ
Menaſſeh quòd ,ſuas manus ſecit Intelligere .Menaſſeh caput ſuper
עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שִׂכֵּל אֶת־יָדָיו כִּי מְנַשֶּׁה
,Deus dixit & ,Ioſeph ipſi bñdixit Et .primogenitꝰ
בְּכֹר׃ וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמַר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְּכוּ
me paſcit qui ,Deus ,Iſchac & ,Abraham ,ſuus ſeruiuit
אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק הָאֱלֹהִים הָרֹעֶה אֹתִי
omni ab me redemit qui Angelus ,hanc diem ad uſq; me ſuſtentauit
מֵעוֹדִי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃ הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל־
,benedicat ,mihi
רָע יְבָרֵךְ אֶת־הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם
nomen eis in uocetur & ,pueris
אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב
medio in multitudinē in ſint piſcēq; inſtar & ,Iſchac & ,Abraham auorū eorū
הָאָרֶץ׃ וַיַּרְא יוֹסֵף כִּי יָשִׁית אָבִיו יַד־יְמִינוֹ
,ſuā dexterā manū ſuus pater ponereret quòd ,Ioſeph uidit Et
עַל־רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיֵּרַע בְּעֵינָיו וַיִּתְמֹךְ יַד־אָבִיו
,ſui pris manū ſuſtētauit & ,ſuis oculis ill ſuit malū & ,Ephraim caput ſuper
לְהָסִיר אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ אֶפְרַיִם עַל־רֹאשׁ מְנַשֶּׁה׃
.Menaſſeh caput ſuper ,Ephraim caput ſuper ,remouendā eā ut
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָבִיו לֹא־כֵן אָבִי כִּי־זֶה הַבְּכֹר
,primogenit ille quia ,mi pater ſic Non .ſuo patri Ioſeph dixit &

Noui .dixit & ,eū pater rennit Et ,eius caput ſuper ſuam dexterā Pone
שִׂים יְמִינְךָ עַל־רֹאשׁוֹ׃ וַיְמָאֵן אָבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי
,crescet ipſe etiam & ,populum in erit ipſe etiam ,noui ,mi fili
בְנִי יָדַעְתִּי גַּם־הוּא יִהְיֶה לְעָם וְגַם־הוּא יִגְדָּל
magis quàm ipſe. plenitudo erit eius ſemen Et .illo ma crescet minor eius frater vere Et
וְאוּלָם אָחִיו הַקָּטֹן יִגְדַּל מִמֶּנּוּ וְזַרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא־
,Iſrael benedicet te In .dicendo ipſa die in eis benedixit Et .gentium
הַגּוֹיִם׃ וַיְבָרְכֵם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּךָ יְבָרֵךְ
poſuit Et .Menaſſeh ſicut & ,Ephraim ſicut Deus te Ponat .dicēdo
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה וַיָּשֶׂם אֶת־
Ecce :Ioſeph ad Iſrael dixit Et .Menaſſeh ante Ephraim
אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה׃ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הִנֵּה
,ad vos facet deus & ,vobiſcum Deus erit & ,moriar ego
אָנֹכִי מֵת וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־
,meo arcu ia & ,meo gladio in Emorei manu de ceps quam
אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם׃ וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אַחַד עַל־אַחֶיךָ
,ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis ſuis
אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי׃

CAP. XLIX. מט

filios ſuos, nunciabo & ,vos Cōgregate .dixit & ,ſuos filios ad Iahacob vocauit Et
וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל־בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ
vos Congregate .dicturus nouiſſimo in vobis eſt cuiuſmū quod ,vobis
וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃
.veſtrum patrem Iſrael ad audite & ,Iahacob filij audite &
הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם׃
,mei roboris principiū & ,mea fortitudo ,tu me primogenitus Reuben
רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי
excellens di- ,excellentia ſua me ,aquæ ſicut Feſtinanter .ſortis excellentia & ,excellendi excellentia
gnitate, & excellens for titudine.
יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז׃ פַּחַז כַּמַּיִם אַל־ *הוֹתַר
,aſcendiſti meū ſtratū polluiſti cum ,tui patris cubilia aſcendiſti quia
כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה׃
,eman macbene ſimiliter ,iniquitatis arma ,fratres Leui & Simhon
שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם׃
,ſe mea ,cotum cœtu in ,mea anima veniat non eorū ſecretum In
בְּסֹדָם אַל־תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל־תֵּחַד
ſua voluntate in & ,virum occiderunt ſuo furore in Quia .mea gloria
כְּבֹדִי כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ וּבִרְצֹנָם
,eorum ira & ,fortis quia ,eorū furor Maledictus .irūm eradicauerūt
עִקְּרוּ שׁוֹר׃ אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם
,pulchritudinis dicta dans ,dimiſſa ceruꝭ Naphtiſati
כִּי קָשָׁתָה מְחֹלְקֵם בְּיַעֲקֹב וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃
,Iſrael nibuuus̄ ceruꝭ ſicut ſuum populū iudicabit Dan Erit
דָּן יָדִין עַמּוֹ כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
,ſerpens ſuper ,ceraſtes ,viam ſuper ſerpens Dan Erit
יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דָרֶךְ שְׁפִיפֹן עֲלֵי אֹרַח הַנֹּשֵׁךְ עִקְּבֵי־
,Domine ea peccatur tuā Saluū .ſeruoſum cū equitans eccidit & ,equi
לְיִשׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה׃ גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב׃
,tandem ſuperabit ipſe & ,eum ſuperabit exercitus Ghad
מֵאָשֵׁר שְׁמֶנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ׃
,regis delicias dabit ipſe & ,eius panis pinguis Aſer Ex
נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנֹּתֵן אִמְרֵי־שָׁפֶר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt videatis ymm sermõ ad ascendimus quãdo filij Et ,meæ facies oculorum ad ad latis

24 וַיְהִי כִּי עִינָיו אֶל־עֲבָדְךָ׃ וַיְשַׁלַּח אֶת־אֲחֵיהֶם וַיֵּלְכוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַל־תִּרְגְּזוּ בַּדָּרֶךְ׃

,modice pater dixit Et ,mei dñi verba ,meis oculis ,& miẽ patre

25 וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃ וַיַּגִּידוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חָי

potentiam Nõ ,sinistimus Et ,eicer pusillanim nobis erunt ,Repertimini

26 וְכִי־הוּא מֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּפָג לִבּוֹ כִּי לֹא־הֶאֱמִין לָהֶם׃ וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל־דִּבְרֵי

non qa ,defecdimus & ,nobiscũ mittit ,nolite ,fatue & ,Si ,deiicendere

27 יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיַּרְא אֶת־הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב

,Binjamin inci irattris oculi & ,videntes ,vestri oculi ecce Et ,vir faciem videre potestimus

28 אֲבִיהֶם׃ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב אֲשֶׁר־לְךָ עוֹד יוֹסֵף בְּנִי אֵלֵךְ וְאֶרְאֶנּוּ בְּטֶרֶם אָמוּת׃

,nobiscum ,ipsi ea ,misisti ,nolite ,fratres ,& ,vri facies videre potestimus

נוכל לראות פני האיש ואחינו הקטן אינו אתנו׃

dnus qr ,nostra Vos mos ad meus pare eius ferunt dixit Et

מא

CAP. XLV.

וַיִּתֵּן לָהֶם עֲגָלוֹת עַל־פִּי פַּרְעֹה וַיִּתֵּן לָהֶם צֵדָה לַדָּרֶךְ׃ לְכֻלָּם נָתַן לָאִישׁ חֲלִפוֹת שִׂמְלֹת

,Profecto ,dixit & ,meus ut vitus eſt egredius Et ,mea vxor mihi peperit

וְלִבִנְיָמִן נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחָמֵשׁ חֲלִפוֹת שִׂמְלֹת׃ וְלַאֲבִיו שָׁלַח כְּזֹאת עֲשָׂרָה חֲמֹרִים

,me ,ut ,ad ,Ioseph ,Ego ,dixit Et ,accedimus Et ,me ad qua ſo Accedite ,qui ſunt ad Ioſeph

נֹשְׂאִים מִטּוּב מִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה אֲתֹנֹת נֹשְׂאוֹת בָּר וָלֶחֶם וּמָזוֹן לְאָבִיו לַדָּרֶךְ׃ וַיְשַׁלַּח אֶת־אֶחָיו

,Ioseph ,Ego ,dixit Et ,accedimus Et ,me ad qua ſo Accedite ,qui ſunt ad Ioſeph

וַיֵּלֵכוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַל־תִּרְגְּזוּ בַּדָּרֶךְ׃ וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם׃

,Binjamin ,Ioseph ,Iacob ,Simeon ,Ruben ,Iacob ,Aegyptij ,Chanaan ,Chanaam ,Chanaan ,Chanaan ,Chanaan

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qnia . Manasseh primogenitū nomen Ioseph vocauit Et
dixit,
וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי
נָשַׁנִי אֱלֹהִים אֶת כָּל עֲמָלִי וְאֵת כָּל בֵּית
אָבִי׃ וְאֵת שֵׁם הַשֵּׁנִי קָרָא אֶפְרָיִם כִּי הִפְרַנִי
אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עָנְיִי׃ וַתִּכְלֶינָה שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע
אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ וַתָּחֵלְנָה שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב
לָבוֹא כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב בְּכָל הָאֲרָצוֹת וּבְכָל־
אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה לָחֶם׃ וַתִּרְעַב כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם
וַיִּצְעַק הָעָם אֶל פַּרְעֹה לַלָּחֶם וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה לְכָל־
מִצְרַיִם לְכוּ אֶל יוֹסֵף אֲשֶׁר יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ׃ וְהָרָעָב
הָיָה עַל כָּל פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּהֶם
וַיִּשְׁבֹּר לְמִצְרַיִם וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
וְכָל הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר אֶל יוֹסֵף כִּי
חָזַק הָרָעָב בְּכָל הָאָרֶץ׃

CAP. XLII. מב

Iaharob dixit & Aegypto in frustu esset quòd, Iahacob vidit Et
וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
quod audiui Ecce dixit Et / rosp̃tus aspiciēs quid Ad / tuus filius
לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי
viuemus & , inde nobis emite & , illuc descendite Aegypto in frustu eſt alimentum
יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ שָׁמָּה וְשִׁבְרוּ לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיֶה
frumenti emendi ad , dece Ioseph fratres descenderūt Et , mortemur nō &
וְלֹא נָמוּת׃ וַיֵּרְדוּ אֲחֵי יוֹסֵף עֲשָׂרָה לִשְׁבֹּר בָּר
eum Iahacob mitit non Ioseph fratre Beniamin Et . Aegypto in
מִצְרָיִם׃ וְאֶת בִּנְיָמִן אֲחִי יוֹסֵף לֹא שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת
filij venerunt Et , peccatum ei ascribat frustu Ne , dixit quia frumentum mors.
מִצְרַיִם׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאִים לִשְׁבֹּר בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי הָיָה
Chenahā terra in fames esset quia , venientiū inedio in essēdi ad , Israel
רָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל הָאָרֶץ הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל
omni , fuerat , faciebat Ipse , terram super , imperio ipso Ioseph Et , erat dominus
עַם הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפַּיִם
eos , aduenit & , suos fratres Ioseph vidit Et , terram in
אָרְצָה׃ וַיַּרְא יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וַיַּכִּרֵם
dixit & , eis cum eſt locutus Et , ea ad ignorans ſe offendit & , alienos eos
קָשׁוֹת וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֵאַיִן בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ
eloquium durum eis , Chenahā terra in , venistis vnde , eos ad
מֵאֶרֶץ כְּנַעַן לִשְׁבֹּר אֹכֶל׃ וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכִּרֻהוּ׃
eum agnouerunt non ipſi & , suos fratres Ioseph agnouit Et
וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר
dixit & , eis / somniauerat quæ somniorum Ioseph eſſe recordatus Et
מְרַגְּלִים אַתֶּם לִרְאוֹת אֶת עֶרְוַת הָאָרֶץ בָּאתֶם׃
, venistis terræ nuditatem , videndum ad eos Exploratores eos ad eſtis ,
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדֹנִי וַעֲבָדֶיךָ בָּאוּ לִשְׁבֹּר אֹכֶל׃
fame non , nos , eſt eos quos , viri filij nos Omnes , dixerunt
כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ כֵּנִים אֲנַחְנוּ לֹא הָיוּ
, nos , eſt quod , egressi nos Omnes
עֲבָדֶיךָ מְרַגְּלִים׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֹא כִּי עֶרְוַת
, videndū ad venistis terræ
הָאָרֶץ בָּאתֶם לִרְאוֹת׃ וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵים עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אֲחִים
, filij fratres Duodecim , eſt patre cum Chenahā , terra in , eorum vnus
אֲנַחְנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הַקָּטֹן אֵת
quod Hoc Ioseph eos ad dixit Et , ipſe non vnus & , Ioseph
הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינֶנּוּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר
, eis Exploratores dicendo vos ad , dixit Et , terram in
דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מְרַגְּלִים אַתֶּם׃ בְּזֹאת תִּבָּחֲנוּ
, vestrum frater accipiat & , eorum vnus eſt Mittite , hoc eorum
חַי פַּרְעֹה אִם תֵּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם בְּבֹא אֲחִיכֶם
שִׁלְחוּ מִכֶּם אֶחָד וְיִקַּח אֶת אֲחִיכֶם

Sin minus, per vitam Pharaonis,
וְאַתֶּם הֵאָסֵרוּ וְיִבָּחֲנוּ דִבְרֵיכֶם הֶאֱמֶת אִתְּכֶם וְאִם־
ad eos congregauit Et , eos / explorationes quæ , Pharaō viuat non
אֵין חַי פַּרְעֹה כִּי מְרַגְּלִים אַתֶּם׃ וַיֶּאֱסֹף אֹתָם אֶל־
, eſtis
מִשְׁמָר שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
, diebus tribus custodiam
זֹאת עֲשׂוּ וִחְיוּ אֶת הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרֵא׃ אִם־
, vos & , vestre , cultumq; domo in ligetur , vnus vester frater
אֲחִיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר בְּבֵית מַשְׁמַרְכֶם וְאַתֶּם לְכוּ הָבִיאוּ
minimū vestrum fratrem Et , vestrum domum fame fruentem
שֶׁבֶר רַעֲבוֹן בָּתֵיכֶם׃ וְאֶת אֲחִיכֶם הַקָּטֹן
, morientiū nō & , vestri verba verificabūt & , me ad adducetis
תְּבִיאוּ אֵלַי וְיֵאָמְנוּ דִבְרֵיכֶם וְלֹא תָמֻתוּ וַיַּעֲשׂוּ
ipsum deprecandi in , eius animæ angustiam vidimus quòd , nostrum fratre
כֵּן׃ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל
dicendo vos ad dori Nonne , dicendo est Reuben respondit Et
אֲחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוֹ
, hæc angustia nos affecerit Idcirco , audiremus non & , eius ad
אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמָעְנוּ עַל כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת׃
dicendo vos ad , dixi Nonne , dicendo est Reuben respondit Et
וַיַּעַן רְאוּבֵן אֹתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר
ecce eius sanguis etiam Et , iudiciis eos & , puerum in peccetis Ne
אַל תֶּחֶטְאוּ בַיֶּלֶד וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְגַם־
interpres quia , Ioseph audiens quòd , nouerint non ipſi Et , requiritur
דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ׃ וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שֹׁמֵעַ יוֹסֵף כִּי
eos ad eſt truchmā Et , frustu & , eos dolore / & vestris inter
הַמֵּלִיץ בֵּינֹתָם׃ וַיִּסֹּב מֵעֲלֵיהֶם וַיֵּבְךְּ וַיָּשָׁב אֲלֵהֶם
eum figunt & , Simhon ea eum ad accepit Et , eos ad eſt eorum &
וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שִׁמְעוֹן וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ
eorum vita impietatum & , Ioseph præcepit Et , eorum oculos ad
לְעֵינֵיהֶם׃ וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת כֵּלֵיהֶם
, eis fecit & , suas facium ad vas , frumēto
בָּר וְהָשֵׁיב כַּסְפֵּיהֶם אִישׁ אֶל שַׂקּוֹ וְלֶחֶם
, ita eis fecit Et , eum ad eſt cam eis
לָהֶם לַדָּרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן׃ וַיִּשְׂאוּ אֶת שִׁבְרָם עַל
, inde alterum & , illuc alterum super , frumentum
חֲמֹרֵיהֶם וַיֵּלְכוּ מִשָּׁם׃ וַיִּפְתַּח הָאֶחָד אֶת שַׂקּוֹ
, ecce & , suum pecuniā vidit & , hospitio in suo asino pabulum dandi ad
לָתֵת מִסְפּוֹא לַחֲמֹרוֹ בַּמָּלוֹן וַיַּרְא אֶת כַּסְפּוֹ וְהִנֵּה
, eſt Reddita , suus frater ad dixit Et , tua facti ore in / ipſa
הוּא בְּפִי אֲמְתַּחְתִּי וַיֹּאמֶר אֶל אֶחָיו הוּשַׁב
, immundū & , eum cot eum / Et , meo facto in / ecce mea Et
כַּסְפִּי וְגַם הִנֵּה בְּאֲמְתַּחְתִּי וַיֵּצֵא לִבָּם וַיֶּחֶרְדוּ
, fuum patrem , Israel ad Iehudah dixit Et
אִישׁ אֶל אָחִיו לֵאמֹר מַה זֹּאת עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ׃
, mecū puerū Mittā , vtuem* & , pergem* & , fugem* & , mecū puerū Mittā
וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו שִׁלְחָה הַנַּעַר אִתִּי
, morientur nō & , vtuem* & , pergem* & , fugem* & , mecū puerū Mittā
וְנָקוּמָה וְנֵלֵכָה וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת גַּם־
, nostri parruli etiam , tu etiam , nos etiam
אֲנַחְנוּ גַּם אַתָּה גַּם טַפֵּנוּ׃ אָנֹכִי אֶעֶרְבֶנּוּ
, eū requiries mea manu de
מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנּוּ אִם לֹא הֲבִיאֹתִיו אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּיו
, debitus omnibus nihil peccato & , me ad eum adducero non si
לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לְךָ כָּל הַיָּמִים׃ כִּי לוּלֵא הִתְמַהְמָהְנוּ
, his fuiſſemus tenuerū nisi quia
כִּי עַתָּה שַׁבְנוּ זֶה פַּעֲמָיִם׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
, eis / eorum patet Et , hoc nunc ita si
יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם כֵּן אֵפוֹא זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ
, fuſilia & , ceſine / fuſillū , imitatus virum ad faciēs deſcēdere & , eis / vasis in
בִּכְלֵיכֶם וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה מְעַט צֳרִי וּמְעַט
duplicē pecuniā Et , amygdalas & , mellanas , fructus & , aromatica , myrrhā paruū
דְּבַשׁ נְכֹאת וָלֹט בָּטְנִים וְשָׁקֵדִים׃ וְכֶסֶף מִשְׁנֶה
, vestrorū faccorū ore in reducta pecuniam
קְחוּ בְיֶדְכֶם וְאֶת הַכֶּסֶף הַמּוּשָׁב בְּפִי אַמְתְּחֹתֵיכֶם
, hæc error forte ſi , vestra manu in reducite &
תָּשִׁיבוּ בְיֶדְכֶם אוּלַי מִשְׁגֶּה הוּא׃ וְאֶת אֲחִיכֶם
, virum ad reuertimini , frigite & , vapore
קְחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ אֶל הָאִישׁ׃ וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן
, fecit quæ ad misereatur Et , vestrum fratrem vobis dimittat & , mei
לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי הָאִישׁ וְשִׁלַּח לָכֶם אֶת אֲחִיכֶם
, eum orbatus , mihi orbatus quomodo ego Et , Beniamin & , alium
אַחֵר וְאֶת בִּנְיָמִן וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי׃
, viri , capiendæ
וְהָאֲנָשִׁים לָקְחוּ אֶת הַמִּנְחָה הַזֹּאת וּמִשְׁנֶה כֶסֶף לָקְחוּ
, hoc munus , duplicē pecuniā
בְיָדָם וְאֶת בִּנְיָמִן וַיָּקוּמוּ וַיֵּרְדוּ מִצְרַיִם
, Aegyptū in deſcenderūt & , turrexerūt & , Beniamin & , eis manū in
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף׃ וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִן וַיֹּאמֶר
dixit & , Beniamin eis cum Ioseph vidit Et , Ioseph coram ſteterunt &
לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הָבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבַּיְתָה
, domum in viros Adde , suam domum super qui ei
וּטְבֹחַ טֶבַח וְהָכֵן כִּי אִתִּי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בַּצָּהֳרָיִם׃
, meridie in viri comedent mecū quia , præpara & , victimam
וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת
, fuit facta ore in / eius pecuniam
הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף׃ וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבָאוּ

meos filios Duos :dicendo situm patrem ad Reuben dixit Et
וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן אֶל אָבִיו לֵאמֹר אֶת שְׁנֵי בָנַי
, mecū manū super eum Da , te ad eum adduxero non si , nom facies
תָּמִית אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ תְּנָה אֹתוֹ עַל יָדִי
, eo ad reducam ego & , te ad
וַאֲנִי אֲשִׁיבֶנּוּ אֵלֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר לֹא יֵרֵד בְּנִי
, diebus custodiam
עִמָּכֶם כִּי אָחִיו מֵת וְהוּא לְבַדּוֹ נִשְׁאָר
, ipſe & , est mortuus eius frater , quia , voluerit
אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בוֹ בַּדֶּרֶךְ זֶה וְהוֹרַדְתֶּם אֶת שֵׂיבָתִי
, sepulchrum ad dolore in , meam canitiem
בְּרָעָה שְׁאוֹלָה׃ וְהָרָעָב כָּבֵד בָּאָרֶץ׃

CAP. XLIII. מג

attulerant quod , alimentum edere , finiſſent cum , fuit Et
וַיְהִי כְּכַלּוֹת לֶאֱכֹל אֶת הַשֶּׁבֶר אֲשֶׁר הֵבִיאוּ
nobis emite , Reuertimini :eorum patri eos ad dixit & , Aegypto ex
מִמִּצְרַיִם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אָבִיהֶם שֻׁבוּ שִׁבְרוּ לָנוּ
Conteſtando :dicendo Iehudah eum ad dixit Et , cibi pauſillum
מְעַט אֹכֶל׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוּדָה לֵאמֹר הֵעֵד
, nos in eſt conteſtando
הֵעִד בָּנוּ הָאִישׁ לֵאמֹר לֹא תִרְאוּ פָנַי בִּלְתִּי
, vobiſcum veſtro frater
אֲחִיכֶם אִתְּכֶם׃ אִם יֶשְׁךָ מְשַׁלֵּחַ אֶת אָחִינוּ אִתָּנוּ
, mittens in si / & , eum ad descendimus
נֵרְדָה וְנִשְׁבְּרָה לְךָ אֹכֶל׃ וְאִם אֵינְךָ מְשַׁלֵּחַ לֹא
, eum ad dixerit Et , eibum tibi emerimus & , descendimus non si
נֵרֵד כִּי הָאִישׁ אָמַר אֵלֵינוּ לֹא תִרְאוּ פָנַי
, nos ad dixit Quia , descendemus
בִּלְתִּי אֲחִיכֶם אִתְּכֶם׃ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לָמָּה
, vobiſcum veſtro frater fuit
הֲרֵעוֹתֶם אֵלַי לְהַגִּיד לָאִישׁ הֶעָד שְׁאַל־
, Israel dixit Et , malefecistis quid Ad
לָנוּ הָאִישׁ וּלְמוֹלַדְתֵּנוּ לֵאמֹר הַעוֹד אֲבִיכֶם
, fratrem vobis eſt num , quomodo de , nostra cognatione de & , nos ad
חַי הֲיֵשׁ לָכֶם אָח וַנַּגֶּד לוֹ עַל־פִּי
, fuisse Et , frater vobis eſt num , quomodo ego Et , Beniamin & , alium
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הֲיָדוֹעַ נֵדַע כִּי יֹאמַר הוֹרִידוּ
, fuum patrem , Israel ad Iehudah dixit Et
אֶת אֲחִיכֶם׃ וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל יִשְׂרָאֵל אָבִיו
, mecū puerū Mittā , vtuem* & , pergem* & , fugem* & , mecū puerū Mittā
שִׁלְחָה הַנַּעַר אִתִּי וְנָקוּמָה וְנֵלֵכָה וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת
, illo pro ſpondeo Ego , nostri parruli etiam , tu etiam , nos etiam
גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אַתָּה גַּם טַפְּנוּ׃ אָנֹכִי אֶעֱרְבֶנּוּ
, eū requiries mea manu de
מִיָּדִי תְּבַקְשֶׁנּוּ אִם לֹא הֲבִיאֹתִיו אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּיו
, debitus omnibus nihil peccato & , me ad eum adducero non si
לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לְךָ כָּל הַיָּמִים׃ כִּי לוּלֵא
, his fuiſſemus tenuerū nisi quia
כִּי עַתָּה שַׁבְנוּ זֶה פַּעֲמָיִם׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
, eis / eorum patet Et , hoc nunc ita si
יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם כֵּן אֵפוֹא זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ מִזִּמְרַת הָאָרֶץ
, fuſilia & , ceſine / fuſillū , imitatus virum ad faciēs deſcēdere & , eis / vasis in
בִּכְלֵיכֶם וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה מְעַט צֳרִי וּמְעַט
duplicē pecuniā Et , amygdalas & , mellanas , fructus & , aromatica , myrrhā paruū
דְּבַשׁ נְכֹאת וָלֹט בָּטְנִים וְשָׁקֵדִים׃ וְכֶסֶף
, vestrorū faccorū ore in reducta pecuniam
מִשְׁנֶה קְחוּ בְיֶדְכֶם וְאֶת הַכֶּסֶף הַמּוּשָׁב בְּפִי
, hæc error forte ſi , vestra manu in reducite &
אַמְתְּחֹתֵיכֶם תָּשִׁיבוּ בְיֶדְכֶם אוּלַי מִשְׁגֶּה
vestrum fratrē Et , Aegyptus ipſa* abominatio quia , panem Hebræis
הוּא׃ וְאֶת אֲחִיכֶם קְחוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ אֶל
, virum ad reuertimini , frigite & , vapore
הָאִישׁ׃ וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי
, fecit quæ ad misereatur Et , vestrum fratrem vobis dimittat & , mei
הָאִישׁ וְשִׁלַּח לָכֶם אֶת אֲחִיכֶם אַחֵר וְאֶת
, eum orbatus , mihi orbatus quomodo ego Et , Beniamin & , alium
בִּנְיָמִן וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי שָׁכָלְתִּי׃
, viri , capiendæ
וְהָאֲנָשִׁים לָקְחוּ אֶת הַמִּנְחָה הַזֹּאת וּמִשְׁנֶה כֶסֶף לָקְחוּ
, hoc munus , duplicē pecuniā
בְיָדָם וְאֶת בִּנְיָמִן וַיָּקוּמוּ וַיֵּרְדוּ מִצְרַיִם
, Aegyptū in deſcenderūt & , turrexerūt & , Beniamin & , eis manū in
וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף׃ וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִן וַיֹּאמֶר
dixit & , Beniamin eis cum Ioseph vidit Et , Ioseph coram ſteterunt &
לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הָבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבַּיְתָה
, domum in viros Adde , suam domum super qui ei
וּטְבֹחַ טֶבַח וְהָכֵן כִּי אִתִּי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בַּצָּהֳרָיִם׃
, meridie in viri comedent mecū quia , præpara & , victimam
וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת
, fuit facta ore in / eius pecuniam
הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף׃ וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבָאוּ

vir fecit venire Et .Ioseph dixit quemadmodū vir fecit Et
אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה הָאִישׁ כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת
erāt adducti quia , viri timuerunt Et .Ioseph domum in homines
הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף׃ וַיִּרְאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבְאוּ
Propter pe- nostris facēs in / reddita , pecunia ortium Super :dixerūt & , Ioseph domū in
בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל דְּבַר הַכֶּסֶף הַשָּׁב בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ
& , me super se volumēdam ad , adducti sumus , principio in
בַּתְּחִלָּה אֲנַחְנוּ מוּבָאִים לְהִתְגַּלֵּל עָלֵינוּ וְלִתְנַפֵּל
, accedere Et , nostros asinos & , seruos in nos capiendam ad & , nos super
עָלֵינוּ וְלָקַחַת אֹתָנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת חֲמֹרֵינוּ׃ וַיִּגְּשׁוּ
ostio , eum ad sunt locuti & .Ioseph domum super , qui , virum ad
אֶל הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל בֵּית יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו פֶּתַח
Quæsumus
הַבָּיִת׃ וַיֹּאמְרוּ בִּי אֲדֹנִי יָרֹד יָרַדְנוּ בַּתְּחִלָּה
, aperuisse & , hospitium ad , venissemus eſt , fuit Et , eſcam emendū ad
לִשְׁבֹּר אֹכֶל׃ וַיְהִי כִּי־בָאנוּ אֶל הַמָּלוֹן וַנִּפְתְּחָה
vniuscuiusq; erat nostrā Pecuniā .sui , facti ore in / viri pecunia ecce & , nostros faccos
אֶת אַמְתְּחֹתֵינוּ וְהִנֵּה כֶסֶף אִישׁ בְּפִי אַמְתְּחָתוֹ כַּסְפֵּנוּ
, nostra manu in eam retulimus & , eius pondere in
אִתָּם בְּמִשְׁקָלוֹ׃ וְנֵרֶד אַחֵר בְּיָדֵנוּ וְכֶסֶף
, eſcam emendū ad nostra manu in feci* defecēdere
אֲחֵר הוֹרַדְנוּ בְיָדֵנוּ לִשְׁבֹּר אֹכֶל׃ וַיֹּאמֶר מִי־
, nostris faccis in nostrā pecuniam posuerit
שָׂם כַּסְפֵּנוּ בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לָכֶם
thesaurum , dixerunt Deus & , vester Deus , timeatis ne
אַל תִּירָאוּ אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן
eos ad eduxit Et , me ad venit vestra pecunia , vestris faccis in
בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם כַּסְפְּכֶם בָּא אֵלַי וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת־
dedit Et .Ioseph domū in homines vir fecit venire Et .Simhon
שִׁמְעוֹן׃ וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף וַיִּתֵּן
, eorum asinis pabulum dedit & , suos pedes lauarent & , aquam
מַיִם וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וְנָתַן מִסְפּוֹא לַחֲמֹרֵיהֶם׃
donec veni- ret , meridie in Ioseph , venire ad , eum munus parauerunt Et
וְהֵם הֵכִינוּ אֶת הַמִּנְחָה עַד בּוֹא יוֹסֵף בַּצָּהֳרָיִם כִּי
, domū in Ioseph venit Et , panem essent comesturi ibi & , audiuerāt
שָׁמְעוּ כִּי שָׁם יֹאכְלוּ לָחֶם׃ וַיָּבֹא יוֹסֵף הַבַּיְתָה
, munus ei attulerunt & , domum in , ipsorum manu in quod
וַיָּבִיאוּ לוֹ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר בְּיָדָם הַבָּיְתָה
dixit & , eum ad eis / fecit Ioseph Et , Intterroga- nit eos de , fanitate
וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
, venter* ipſe adhuc Num :dixerātis quem , suis vestro patri par Num*
הֲשָׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזָּקֵן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם הַעוֹדֶנּוּ
, pedeme Et , suis ipsi adhuc nostro patri ipsi tuo seruo Pax* :dixerunt Et
חָי׃ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאָבִינוּ עוֹדֶנּוּ חָי
, suū fratrē Beniamin vidit & , suos oculos leuauit Et , se incuruauerat &
וַיִּקֹּד וַיִּשְׁתַּחוּ׃ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת בִּנְיָמִן אָחִיו
dixeratis quē ,miserim* vester frater & ille Num :dixit & , suę matris filiū
בֶּן אִמּוֹ וַיֹּאמֶר הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם
quia , Ioseph festinauit Et .mi filii tui misereatur Deus ,dixit Et .me ad*
אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְחָנְךָ בְנִי׃ וַיְמַהֵר יוֹסֵף כִּי
, eſt igeſillus Et .filiū ad quę fuit & , suū fratrē ad ei* miſeratiōes resolueban*
נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת וַיָּבֹא
, ibi fleuit & , cubiculū
הַחַדְרָה וַיֵּבְךְּ שָׁמָּה׃ וַיִּרְחַץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפַּק
Aegyptus & , filii ipſe* eis & , suis ipſe* poſuerūt Et , panē Pomite :dixit &
וַיֹּאמֶר שִׂימוּ לָחֶם׃ וַיָּשִׂימוּ לוֹ לְבַדּוֹ וְלָהֶם לְבַדָּם וְלַמִּצְרִים
cum comedere Aegyptū poterant non quia .leorsum seorū comedentibus*
הָאֹכְלִים אִתּוֹ לְבַדָּם כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת
, fedrum Et .Aegyptus ipſa* abominatio quia , panem Hebræis
הָעִבְרִים לֶחֶם כִּי תּוֹעֲבָה הִוא לְמִצְרִים׃ וַיֵּשְׁבוּ
, primogenitum secundum magnitudo , suus facies ad
לְפָנָיו הַבְּכֹר כִּבְכֹרָתוֹ וְהַצָּעִיר כִּצְעִרוֹ וַיִּתְמְהוּ
, suum proximū ad , sit viri sunt admirati Et , suū paruitatē iuxta
אַנְשֵׁי־אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ׃ וַיִּשָּׂא מַנוֹת מֵאֵת פָּנָיו
Et accepit partes à facie Beniamin dono* multiplicauit & , eas ad suū faciem cum à dona* sunt Et
אֵלֵהֶם וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִן מִשְׂאַת כָּל־
, eo cum ſe inebriauerūt & , sibi erāt , mensū quinq; eorū olim domū pra*
מִשְׁאוֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת וַיִּשְׁכְּרוּ וַיִּשְׁתּוּ עִמּוֹ׃

CAP. XLIIII. מד

Imple :dicendo suam domū super* qui ei præcepit Et
וַיְצַו אֶת אֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ לֵאמֹר מַלֵּא אֶת
pone & , ferte , pauerunt quod sicut* , esca virorum saccos
אַמְתְּחֹת הָאֲנָשִׁים אֹכֶל כַּאֲשֶׁר יוּכְלוּן שְׂאֵת וְשִׂים
, sui facci ore in / eius pecuniam
כֶּסֶף־אִישׁ בְּפִי אַמְתְּחָתוֹ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

eum ad exitum non & ibi
ם Ioseph ad eum liqui os fuit Et
10 וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל־יוֹסֵף יוֹם ׀ יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֵלֶיהָ
dictum secundum fuit Et
es eius ingrediendum ad eum quod consuetudinem ad
לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ׃
11 וַיְהִי כַּהַיּוֹם
vitis ex sui non & illum opus faciendum ad dimisit eum ingressus & hanc
הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי
Concubie dicendo, suo vestis in ea apprehendit Et domo in illic domus
הַבַּיִת שָׁם בַּבָּיִת׃
forras eft egreffus Et Fugit & ea manu in fua vestimenta reliqui & meces
12 וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בִּבְגָדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ
fugides & fua manu in tua vestimenta reliquisti ea, eum simus ex fuit Et
בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה׃
13 וַיְהִי כִּרְאוֹתָהּ כִּי־עָזַב בִּגְדוֹ
dicendo, eos ad dixit & fua domus eius ad clamauit Et
בְּיָדָהּ וַתִּנָס הַחוּצָה׃
14 וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר
est Ingressus eos in ridendum ad Hebræo virum nobis adduxit Videte
רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עִבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא
fuit Et magna voce in clamauit & eum eo cum bendo id ad me ad
אֵלַי לִשְׁכַּב עִמִּי וָאֶקְרָא בְקוֹל גָּדוֹל׃
15 וַיְהִי
reliquit & clamassem & meam vocem eleuassem quod eum audies ex eius
כְּשָׁמְעוֹ כִּי־הֲרִימֹתִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב
tritum Et fugit & me apud tuum vestimenta
בִּגְדוֹ אֶצְלִי וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה׃
16 וַתַּנַּח
fuam domum ad eius dominum venit ad ipsi, & apud eius vestimentum
בִגְדוֹ אֶצְלָהּ עַד בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל־בֵּיתוֹ׃
17 וַתְּדַבֵּר
est Ingressus dicendo ista verba secundum eum ad est locuta Et
אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא
18 וַיְהִי כְּהַרִימִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ
me in illudendum ad nobis adduxit quem, Hebræus ieruus me ad
אֶצְלִי וַיָּנָס הַחוּצָה׃
fuã vestimẽta reliquit & clamassem & meã voce me leuas ex fuit Et
19 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֲדֹנָיו אֶת־דִּבְרֵי
verba eius dominus audiit ex fuit Et fugit & ipse apud eius
אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְּרָה אֵלָיו לֵאמֹר כַּדְּבָרִים
Ioseph domũ accepit Et eius filior est iratus & eius seruus mihi fecit
הָאֵלֶּה עָשָׂה לִי עַבְדֶּךָ וַיִּחַר אַפּוֹ׃
regis vinciti quo loco carceris domum ad eum dedit & eum In
20 וַיִּקַּח אֲדוֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר אסירי
loco
אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר׃
carceris domo in ibi fuit &
21 וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן אֶת־חִנּוֹ
carceris domus in ibi fuit &
בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית הַסֹּהַר׃
22 וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית הַסֹּהַר בְּיַד יוֹסֵף אֵת כָּל־הָאֲסִירִים אֲשֶׁר
quæ omnia & carceris domo in qui vinctos omnes Ioseph
בְּבֵית הַסֹּהַר וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הָיוּ עֹשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה׃
carceris domus principes Neque facieba̲t non ipse ibi faciebat
23 אֵין שַׂר בֵּית הַסֹּהַר רוֹאֶה אֶת־כָּל־מְאוּמָה בְּיָדוֹ
eo eũ DOMINVS qd eo is, eius manu in quicquam eius
יְהוָה אֶת־זֶה עֹשֶׂה וַאֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה יְהוָה מַצְלִיחַ׃

CAP. XL. ם

Aegypti regis pincernæ peccauerunt hæc vota post fuit Et hæc
1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם
fuper Pathoh fuccenſuit Et Aegypti regi suo domino, pincer & ceteris virilq;
וְאֹפֵה לַאֲדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם׃
2 וַיִּקְצֹף פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סָרִיסָיו עַל
pincernarum principe ceteris & pincernarũ principi fuper fuis omnibus dem
שַׂר הַמַּשְׁקִים וְעַל שַׂר הָאֹפִים׃
3 וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר
domum ad ianitorum principis domus custodia in eos dedit Et
הַטַּבָּחִים אֶל בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אסיר שָׁם׃
4 וַיִּפְקֹד שַׂר הַטַּבָּחִים אֶת־יוֹסֵף אִתָּם וַיְשָׁרְתֵם וַיִּהְיוּ יָמִים
principes commendauit Et ili violãs Ioseph quo loco carceris
בְּמִשְׁמָר׃
5 וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלוֹמוֹ
Pincernæ & pistoris ipsius quisq; eos nocte in
בְּלַיְלָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלוֹמוֹ חָלְמוּ הַמַּשְׁקֶה
carceris domo in vinct i qui Aegypti regi quo pistor & fuerant
וְהָאֹפֶה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֹּהַר׃
somniauit ipſi ecce & ecce vidi & adiuncto in Ioseph eos ad venit Et
6 וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף בַּבֹּקֶר וַיַּרְא אֹתָם וְהִנֵּם זֹעֲפִים
sui diu domũ custodia in sirci qui Pharaoh eos his interrogauit Et principes
7 וַיִּשְׁאַל אֶת־סְרִיסֵי פַרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו

ministri sui Somnii est ad dixerunt Et hodie mihi vestri facies Cur dicendo
לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם׃
8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם
Nomine Ioseph eos ad dixit Et illud eos fuisses & somniauimus
חָלָמְנוּ וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא
principes narrauit Et mihi quæso Narrate Dei somnia ? Dei
לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים סַפְּרוּ־נָא לִי׃
9 וַיְסַפֵּר שַׂר
Me somniauit, erat coram me ? erant ? erat
הַמַּשְׁקִים אֶת־חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה
gemmarum tanquã ipsa & iuxta tres è vite in Et mea facies ad vitis
גֶּפֶן לְפָנָי׃
10 וְבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִגִים וְהִוא כְּפָרְחָה
exiit Et, vitas eius botri fructus Cuiusmo eius uas alcendit
עָלְתָה נִצָּהּ הִבְשִׁילוּ אֶשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים׃
maturauerunt
11 וְכוֹס
in eas expressi est & vuas accipiebam & meã manu in Pharaõ
פַּרְעֹה בְּיָדִי וָאֶקַּח אֶת־הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אֹתָם אֶל
dixit Et Pharaõ calicem dabam & Pharaõ calicem
כּוֹס פַּרְעֹה וְאֶתֵּן אֶת־הַכּוֹס עַל־כַּף פַּרְעֹה׃
ipſi dies tres tami Tres eius inter precatio Hoc Ioseph ei
12 וַיֹּאמֶר
est ſunt
לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַשָּׂרִגִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם׃
In fine trium dierum
13 בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת־רֹאשֶׁךָ וְהֵשִׁיבְךָ
pincernæ tuæ & fecundo ei manu in Pharaõ calicẽ dabis & ita fide fuisti
עַל־כַּנֶּךָ וְנָתַתָּ כוס פַּרְעֹה בְיָדוֹ כְּמִשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן
fuerit bene quãdo, tecũ mei memento Sed eius pincerna fuisti qua
עַל־כַּנּוֹ אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ׃
14 כִּי אִם זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב
ad mei mentionẽ fuisti & misericordiam mecum quæso facias & ita
לָךְ וְעָשִׂיתָ נָא עִמָּדִי חָסֶד וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל
auferendo furto Quia hac domo & me fac eduxeris & Pharaõ
פַּרְעֹה וְהוֹצֵאתַנִי מִן הַבַּיִת הַזֶּה׃
15 כִּי־גֹנֹב
quicquam feci non hic eiẽs & Hebræorũ terra & fum ablatũ furto
גֻּנֹּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְגַם פֹּה לֹא עָשִׂיתִי מְאוּמָה
carcere. ſum bene in- terpretatus effet, pistorum princeps vidit Et ipſi mea in me pœnitere quod
כִּי־שָׂמוּ אֹתִי בַּבּוֹר׃
16 וַיַּרְא שַׂר הָאֹפִים כִּי־טוֹב
tria ecce & mea ſomnio in ego Etiam Ioseph ad dixit & ſi ſomnia
פִּתַּר לָהֶם וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹסֵף אַף אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה
tibi omni ex ſuperiori canistro in Et meũ caput ſuper alba canistra
סַלֵּי חֹרִי עַל־רֹאשִׁי׃
17 וּבַסַּל הָעֶלְיוֹן מִכֹּל מַאֲכַל
mea capite ſuper & canistro & ex opus pharaõ
פַּרְעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן הַסַּל מֵעַל רֹאשִׁי׃
canistra Tria eius interpretatus Hæc dixit & Ioseph respondit Et
18 וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים
Pharaõ auferet, ocellos in eius gallinæ dedit & ipſa tres
שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם׃
19 בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת
caput meũ, ſi ſuſpendit pistorum principem Et Pharaõ eius ſolutus
רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְתָלָה אוֹתְךָ עַל־עֵץ וְאָכַל הָעוֹף אֶת
ex ſuſpendet & ipſa & Ioſeph quia
בְּשָׂרְךָ מֵעָלֶיךָ׃
20 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הֻלֶּדֶת אֹתוֹ
principis caput elevauit & ſuis ſeruis omnib⁹ conuiuia fecit & Pharaõ
פַּרְעֹה וַיִּשָּׂא אֶת־רֹאשׁ שַׂר הַמַּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁ
pincernarum princeps eſt recordatus non Et Ioſeph eis ſolutus
שַׂר הָאֹפִים בְּתוֹךְ עֲבָדָיו׃
21 וַיָּשֶׁב אֶת שַׂר הַמַּשְׁקִים עַל־מַשְׁקֵהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס
ſuus eſt eſtimus & Ioſeph quia
עַל־כַּף פַּרְעֹה׃
22 וְאֶת שַׂר הָאֹפִים תָּלָה כַּאֲשֶׁר
פִּתַּר לָהֶם יוֹסֵף׃ לֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים
in manu
אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁכָּחֵהוּ׃

CAP. XLI. מא

ecce & ſomniauit Pharaõ & dierum duorũ annorum fine à fuit Et
1 וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה
vaccæ ſeptem aſcendentes ſtantiæ & ecce Et flumen in ora ſtans*
עֹמֵד עַל־הַיְאֹר׃
2 וְהִנֵּה מִן־הַיְאֹר עֹלוֹת שֶׁבַע פָּרוֹת
ecce Et praco in paſcebant & carne pingues & aſpectu pulchræ
יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאוֹת בָּשָׂר וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ׃
aſpectu malæ & ſtantiæ è ea poſt aſcendentes aliæ vaccæ ſeptem
3 וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן מִן־הַיְאֹר רָעוֹת מַרְאֶה
ſtantiæ & fluminis è ipſas* vaccas apud ſtabant & ecce tenues &
וְדַקּוֹת בָּשָׂר וַתַּעֲמֹדְנָה אֵצֶל הַפָּרוֹת עַל־שְׂפַת הַיְאֹר׃
ſeptem ecce tenues & aſpectu malæ* vaccæ comederunt Et
4 וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת רָעוֹת הַמַּרְאֶה וְדַקּוֹת הַבָּשָׂר אֵת שֶׁבַע
Pharaõ eſt expergefactus Et pingues & aſpectu pulchræ vaccas
הַפָּרוֹת יְפוֹת הַמַּרְאֶה וְהַבְּרִיאוֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה׃
culmo in aſcendunt Ipſæ ſeptem ecce Et ſecundo & dormiuit Et
5 וַיִּישָׁן וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה

arefactæ & tenues ſpicæ ſeptem ecce Et ſpicæ & pingues vna
עַל־תִּמְלֵא שִׁבֹּלֶת אַחַת שְׁמֵנוֹת וְטֹבוֹת׃
6 וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים דַּקּוֹת וּשְׁדוּפֹת
tenues ſpicæ deglutierunt Et ea poſt germinantes ſpicæ ſeptem
קָדִים צֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶן׃
7 וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת אֵת
ecce & Pharaõ eſt expergefactus Et plenas & pingues
שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הָרֵקוֹת וְהַמְלֵאוֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה
ſpicæ ſeptem
וְהִנֵּה חֲלוֹם׃
8 וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא
vocauit & miſit & ſeius ſapientes oẽs & Aegypti omnẽ ſomnium
אֶת־כָּל־חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת כָּל־חֲכָמֶיהָ וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה
Pharaõ narrauit & ſeius ſapientes oẽs & Aegypti omnẽ ſomnium
לָהֶם וְאֵין־פּוֹתֵר אוֹתָם לְפַרְעֹה׃
9 וַיְדַבֵּר
mihi ego mea Peccata dicendo Pharaõ eum ſpicarum pincernarum principẽ
שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר אֶת חֲטָאַי אֲנִי מַזְכִּיר
eſt locutus Et Pharaõ ipſi ea ſeruos non & ſuũ ſomnium eſt
הַיּוֹם׃
10 פַּרְעֹה קָצַף עַל־עֲבָדָיו וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר
ſuſtodiã in me dedit & ſuos ſeruos ſuper eſt iratus Pharaõ
בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אֹתִי וְאֶת שַׂר הָאֹפִים׃
pincernarum principem & me ianitorum principis domum
11 וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם בְּלַיְלָה אֶחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ
Vt ipſe & ego vna nocte in ſomnium ſomniauimus Et
כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חָלָמְנוּ׃
12 וְשָׁם אִתָּנוּ נַעַר
puer nobiſcum ibi Et ſomniauimus ſui ſomnij ſolutionem ſecundũ Et
עִבְרִי עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים וַנְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּפְתָּר־
ſoluit & ei narrauimus & Ianitorum principi ſeruus Hebræus
לָנוּ אֶת־חֲלֹמֹתֵינוּ אִישׁ כַּחֲלֹמוֹ פָּתָר׃
ſoluit ſuum ſomnium ſecundum eos nobis ſoluit quemadmodum fuit Et
13 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר־לָנוּ כֵּן הָיָה אֹתִי הֵשִׁיב
fecit redire Me fuit Ita nobis ſoluit
עַל־כַּנִּי וְאֹתוֹ תָלָה׃
ſuſpendit ipſum & vocauit & ſuũ ſtatum
14 וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן הַבּוֹר
Pharaõ miſit Et Ioſeph ad
וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא אֶל־פַּרְעֹה׃
ſuas veſtes mutauit & totõdit Et eſtruxa & eũ fecerunt carcere & Ioſeph
15 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף חֲלוֹם חָלַמְתִּי
Pharaõ ad Ioſeph dixit Et
וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עָלֶיךָ לֵאמֹר
Somnium Ioſeph ad Pharaõ dixit Et illud ſolues dum ad ſomnium
תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתֹּר אֹתוֹ׃
ſtirpendo in fuper audiui ego Et illud ſolues dum ad ſomnium
16 וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר בִּלְעָדָי
Pharaõ ad Ioſeph reſpondit Et illud ſolues dum ad ſomnium
אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פַּרְעֹה׃
17 וַיְדַבֵּר
Pharaõ ad Ioſeph reſpondit Deus me Porrò illud
פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף בַּחֲלֹמִי הִנֵּה אָנֹכִי עֹמֵד עַל־שְׂפַת
ſtirpendo in fuper ſtans ego ecce meis ſomnio in & Ioſeph ad Pharaõ
הַיְאֹר׃
18 וְהִנֵּה מִן־הַיְאֹר עֹלוֹת שֶׁבַע פָּרוֹת בְּרִיאוֹת בָּשָׂר
fluminis labium ſuper ſtans ego ecce meis ſomnio in & Ioſeph ad Pharaõ
וִיפוֹת תֹּאַר וְרָעוֹת מַרְאֶה וְדַקּוֹת בָּשָׂר לֹא רָאִיתִי
pulchræ & carne pingues vaccæ ſeptem aſcendentes & è ecce Et
כָהֵנָּה רָעוֹת מַרְאֶה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרֹעַ׃
19 וַתַּעֲלֶינָה
malitiæ in Aegypti terra tota in
פָּרוֹת אֲחֵרוֹת אַחֲרֵיהֶן דַּלּוֹת וְרָקוֹת בָּשָׂר לֹא־רָאִיתִי
vaccæ comederunt Et malitiæ in Aegypti terra tota in
כָהֵנָּה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרֹעַ׃
20 וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת הָרָקוֹת
pingues & aſpectu pulchræ vaccæ
וְהָרָעוֹת אֶת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת הַבְּרִיאוֹת׃
ad veniſſent quòd, eſt cognitũ nõ & eorũ interiores ad ceciderunt Et
21 וַתָּבֹאנָה אֶל־קִרְבֶּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי־בָאוּ אֶל־
ſuum expectatõ & aſpectio in ſicut malæ earũ aſpectus & eæ intrauerunt
קִרְבֶּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה וָאִיקָץ׃
calamo in aſcendentes* ſpicæ ſeptem ecce Et meo ſomnio in vigil Et
22 וָאֶרְאֶה בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה
tenues & ſpicæ ſeptem ecce Et
אֶחָת מְלֵאוֹת וְטֹבוֹת׃
23 וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים צְנֻמוֹת דַּקּוֹת
ſpicæ deglutierunt Et ea poſt germinantes ſpicæ ſeptem
שִׁדְפוֹת קָדִים צֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶן׃
24 וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים
ad dixi Et ſpicæ ſeptem
הַדַּקּוֹת אֶת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבוֹת וָאֹמַר אֶל־חַרְטֻמִּים וְאֵין
ſomnium? Pharaõ ad Sotmium Pharaõ ad Ioſeph dixit Et
מַגִּיד לִי׃
25 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־פַּרְעֹה חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד
Pharaõ ad Ioſeph reſpondit Et
הוּא אֵת אֲשֶׁר־הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הִגִּיד לְפַרְעֹה׃
Quod Pharaõ ad ſuum locutus quod verbum Hoc
26 שֶׁבַע פָּרוֹת יְפֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע
ſeptem ſpicæ ſeptem Et Pharaõni eſt annis ſeptem ſunt
הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבוֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם אֶחָד הוּא׃
tenues vacæ ſeptem Et ſpicæ ſeptem Et ſomnium vnum eſt ea ſunt
27 וְשֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרָקוֹת וְהָרָעוֹת הָעֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן
ſpicæ ſeptem & ipſas* annis ſeptem ea poſt aſcendentes malæ & vacæ
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הָרֵקוֹת שִׁדְפוֹת
ſeptem ſpicæ ſeptem Et ipſæ* annis ſeptem ea ſunt
הַקָּדִים יִהְיוּ שֶׁבַע שָׁנִים רָעָב׃
28 הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־פַּרְעֹה
Quod Pharaõni eſt ſermonem
אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הֶרְאָה אֶת־פַּרְעֹה׃
29 הִנֵּה שֶׁבַע שָׁנִים
ecce annis ſeptem
בָּאוֹת שָׂבָע גָּדוֹל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
30 וְקָמוּ שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב אַחֲרֵיהֶן
famis annis ſeptem ecce Et Aegypti terra in ſaturitas omnis tradetur obliuiõi &
וְנִשְׁכַּח כָּל־הַשָּׂבָע בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְכִלָּה הָרָעָב
famis conſumet & Aegypti terra in ſaturitas cognoſcetur non Et
אֶת־הָאָרֶץ׃
31 וְלֹא יִוָּדֵעַ הַשָּׂבָע בָּאָרֶץ מִפְּנֵי הָרָעָב
terram
ſaturitas quia ipſa ſequi ſatis* Et valde ipſa grauis quia poſtea ipſum
הַהוּא אַחֲרֵי־כֵן כִּי־כָבֵד הוּא מְאֹד׃
32 וְעַל־הִשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם
feſtinatio & Deo eum à verbum paratum & quia ; vicibus duab⁹ Pharaõni ipſi
אֶל־פַּרְעֹה פְּעָמִים כִּי־נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם הָאֱלֹהִים וּמְמַהֵר
Feſtinat interpretum eſt res à vnum Pharaõ prouidebit nunc Et illud faciendum ad Deus
הָאֱלֹהִים לַעֲשׂתוֹ׃
33 וְעַתָּה יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ
Pharaõ Faciat Aegypti terram ſuper illum ponat & ſapiente &
נָבוֹן וְחָכָם וְיָשִׁתֵהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
ſapiẽs in Aegypti terram gumnis & terram ſuper præfectos conſtituat &
34 יַעַשׂ פַּרְעֹה וְיַפְקֵד פְּקִדִים עַל־הָאָרֶץ וְחִמֵּשׁ אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשֶׁבַע
ſpicæ in Aegypti terram quinti & terram ſuper præfectos conſtituat &
שְׁנֵי הַשָּׂבָע׃
35 וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֹכֶל הַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת
fruges omnẽ cõgregent & iſtorũ venturorũ
הַבָּאוֹת הָאֵלֶּה וְיִצְבְּרוּ־בָר תַּחַת יַד־פַּרְעֹה אֹכֶל בֶּעָרִים
annos ſeptem ad, terre ipſi depoſito in cibus ſit Et feroeiæ &
וְשָׁמָרוּ׃
36 וְהָיָה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ לְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב
ſene in terra ſuccidentur non & Aegypti terra in erunt qui
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא־תִכָּרֵת הָאָרֶץ בָּרָעָב׃
eius ſit ocris oculis in & Pharaõ oculis in verbum fuit ſonum Et
37 וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי כָּל־עֲבָדָיו׃
placuit ſermo
ras ſuorum illis ſicut inuenimus? Nũquid ſuos ſeruos ad Pharaõ dixit Et
38 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־עֲבָדָיו הֲנִמְצָא כָזֶה אִישׁ אֲשֶׁר
inuentus
רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ׃
vnquã eſt ra-
39 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אַחֲרֵי
tis ex, in quo
הוֹדִיעַ אֹתְךָ אֱלֹהִים אֶת־כָּל־זֹאת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ׃
ſpiritus Dei eſt
40 אַתָּה תִּהְיֶה עַל־בֵּיתִי וְעַל־פִּיךָ יִשַּׁק כָּל־עַמִּי
ſapiens & intelligẽs non, hoc eorum te Deos
רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ׃
te, tu ſicut ſapiens & intelligẽs non, hoc eorum te Deos
41 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף רְאֵה נָתַתִּי אֹתְךָ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
ad ſeruos ſuos dixit Et
42 וַיָּסַר פַּרְעֹה אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל־יַד יוֹסֵף
Pharaõ remouit Et Aegypti terram omne ſuper te dedit
וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב עַל־צַוָּארוֹ׃
Vide Ioſephi ad Pharaõ dixit Et te pro ex magnũ ſolio tantum
43 וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר לוֹ וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו
Pharaõ dixit Et Aegypti terrã vniuerſam ſuper eũ dedit & Abrech
אַבְרֵךְ וְנָתוֹן אֹתוֹ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
ſuam manum ego & leuabit non ; te præter & Pharaõ Ego Ioſeph ad
44 וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אֲנִי פַרְעֹה וּבְלַעְדֶּיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת־יָדוֹ
numen Pharaõ vocauit Et Aegypti terra omni in ſuum pedem &
וְאֶת־כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
Pharaõ filiam Aſnath ei dedit & Pabanench Saphnath Ioſeph
45 וַיִּקְרָא פַרְעֹה שֵׁם יוֹסֵף צָפְנַת פַּעְנֵחַ וַיִּתֶּן לוֹ אֶת אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן לְאִשָּׁה
ſaluatorem in- terpretatus eſt, Aegypti terram ſuper illum ponat & ſapiente &
וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
Aegypti terram ſuper Ioſeph eſt egreſſus Et vxorem in On ſacerdotũ
46 וְיוֹסֵף בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַרְעֹה מֶלֶךְ
ſuper Pharaõ ſtetit ad ipſum Ioſeph filius annorũ triginta filius Ioſeph Et
מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר בְּכָל־
omnẽ per trauſiuit & Pharaõ facie à Ioſeph eſt egreſſus Et Aegypti
אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
regẽ in ſapientia annis ſeptem in terra fecit Et Aegypti terram
47 וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע לְקֻמָצִים׃
terra in fœcundi qui annorum ſeptem eicam omnẽ congregantis Et
48 וַיִּקְבֹּץ אֶת כָּל־אֹכֶל שֶׁבַע הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּאֶרֶץ
eius ſimulatur qui cibum, vrbibus in cibũ dedit Et Aegypti
מִצְרַיִם וַיִּתֵּן אֹכֶל בֶּעָרִים אֹכֶל שְׂדֵה הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ
manu arenã tanquam frumentũ Ioſeph congregauit Et eã in medio in dedit
נָתַן בְּרֹתוֹכָהּ׃
numerus ſuum quia annorandi ad ceſſauit quòd nõ, valde multum
49 וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר כְּחוֹל הַיָּם
famis annis venturi antequam , filij duo eis nati ſunt Ioſeph ipſi Et
הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי־חָדַל לִסְפֹּר כִּי אֵין מִסְפָּר׃
50 וּלְיוֹסֵף יֻלְּדוּ שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבוֹא שְׁנַת הָרָעָב
principis Oꝛ ſacerdotis Potiphar filia Aſnath ei peperit quos
אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

est mortuus Et :Hasith eū cuitarit nomē Et :Modi agro in Midian
אֵת מְדָן בִּשְׂרַת מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֵיפָה׃ 36 וַיָּמָת
el mortuus Et :Mattrhah de Amilah eo prorreguauit & :Hadad
הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה׃ 37 וַיָּמָת
filiuus Rechoboth de Saul eo pro regnauit & ,Samlah
שָׁמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת תַּנָּהר׃
Hachbor filius Baalachanan eo pro regnauit & ,Saul est mortuus Et
38 וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר׃
Hadar eo pro regnauit & ,Hachbor filii Baalachanan est mortuus Et
39 וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדָר
filia Mehetzabel eius vxoris nomen & ,Pahu eius ciuitatis nomē &
וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת
Esau ducum nominua :ista Et .Mezahab filiae Matfaad
40 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו
dux ,Timnah Dux :seu nominibus in ,sua loca ad ,suas familias ad
לְמִשְׁפְּחֹתָם לִמְקֹמֹתָם בְּשֵׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף
,Elah dux ,Alubibamah Dux .Iotheth dux ,Hafioth
עַלְיָה אַלּוּף יְתֵת׃ 41 אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה
.Miblar dux ,Tenan dux ,Chenez Dux .Pinon dux
אַלּוּף פִּינֹן׃ 42 אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר
.Edom dumes: Ifi .Hiram dux ,Magdiel Dux
אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם׃ 43
.Edom pater Esau ! Ipſe .eorū poſſeſſioni terra in ,ſuas habitationes per hereditatis
לְמוֹשְׁבֹתָם בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם׃

CAP. XXXVII. לז

.Chenahā terra in ,ſui patris peregrinationi terra in Iahacob habitauit Et
1 וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃
annoru ſeptemdecim filius Ioſeph :Iahacob generationes Hæ 2 אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שְׁבַע שָׁנָה
,Iliihah filiis cum pueri ipſe & ,pecudibus ad ſuis fratrib' eum ,patre ad
רָעָה אֶת־אֶחָיו בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת־בְּנֵי בִלְהָה
eoru infamiam Ioſeph remlit Et ,ſui patris vxoribus ,Zilpah filiis eum &
וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־דִּבָּתָם
eiectis præ Ioſeph diligebat Iſrael Et .eorum patrem ad malum
3 אֶל־אֲבִיהֶם׃ וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־
,ſenectutis eius ex ſuis & ,ex ipſe ,ſuorum filiis quia ,ſuis filiis ſeo&tutis
בָּנָיו כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ פַּסִּים׃
eiectis præ eum pater diligebat eum quod ,eum fratres videbant Et
4 כְּתֹנֶת פַּסִּים׃ וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי אֹתוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל־
,pace in ei alloqui poterāt nō & ,eum habebāt odio & ,ſuos fratrib' ſua
אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם׃
emplit' additū eſt & ,ſuis fratrib' meretur & ,ſomnia Ioſeph ſomniū Et
5 וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֶּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד
quod ,hoc ſomnium quado Audite :eos ad dixit Et .eum odio
שְׁנוֹא אֹתוֹ׃ 6 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
.egri medio in manipulos manipulamus nos ecce Et .ſimuliam ligabamus
חָלָמְתִּי׃ 7 וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה
circumdabant ecce Et .ſtabat eriam & ,meus manipul' ſurrexit ecce Et
וְגַם נִצְּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ
eis' fratres ei dixerut Et .meo manipulo ſe meruebant & ,veſtri manipuli
לַאֲלֻמָּתִי׃ 8 וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם
tus in dominaberis dominādo an ,non ergo :regio ſceptro regnando Numquid
מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו
,eius verbis ſuper & ,eius ſomnia ſuper :eum ob habent adhuc addiderunt Et
וְעַל־דְּבָרָיו׃ 9 וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאֶחָיו
,ſuos fratrib' illud narrauit & ,alterum ſomnium adhuc ſomniauit Et
וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד
ſeu & luna & ſol ecce Et .adhuc ſomnio ſomniauit Ecce dixit &
עֲשֵׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי׃ 10 וַיְסַפֵּר אֶל־אָבִיו
ſomnium ? Quid ei dixit & ,eius patri ei obiurpauit Et .ſuo fratri ad &
וְאֶל־אֶחָיו וַיִּגְעַר־בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם
,tui fratres & tua mater & ego veniemꝰ venietdo Nū ſomniaſti quod hoc
הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ וְאַחֶיךָ
,eius fratres eū in inuiderunt Et .terram in tibi nō inclinabimur ad
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אָרְצָה׃ 11 וַיְקַנְאוּ בוֹ אֶחָיו
patiebatur ad eius fratres incitē Et .verbum obſeruabat eius pater &
וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר׃ 12 וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לִרְעוֹת
,Ioſeph ad Iſrael dixit Et .Sechem in ſui patris pecudes
אֵת צֹאן אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם׃ 13 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף
.eos ad te mittam & .Veni :Sechem in paſcuntur tui fratres Nonne
הֲלוֹא אֶחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם
.vide ,nunc Vade ,ei dixit Et .ego? Ecce ei dixit Et
וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנִי׃ 14 וַיֹּאמֶר לוֹ לֶךְ נָא רְאֵה אֶת־שְׁלוֹם

incolumitꝰ tru pecoris, & refer mihi rem.
אַחֶיךָ וְאֶת־שְׁלוֹם הַצֹּאן וְהָשִׁיבֵנִי דָּבָר וַיְשַׁלְּחֵהוּ
eruntꝰ: ecce &, vir eum inuenit Et .Sechem in venit & ,Chebro valle &
מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן וַיָּבֹא שְׁכֶמָה׃ 15 וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תֹּעֶה
idixit Et .quaris Quid :dicendo vir eū interrogauit Et .agro in
בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מָה תְּבַקֵּשׁ׃
,mihi indica obſecro Nuncia ,quorum ex ,meos fratres
16 וַיֹּאמַר אֶת־אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ הַגִּידָה־נָּא לִי אֵיפֹה הֵם רֹעִים׃
Eamus dilectus ? audiui Quia hinc ſunt Profecti .vir dixit Et
17 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אֹמְרִים נֵלְכָה
.Dothan in eos inuenit & ,ſuos fratres poſt Ioſeph iuit Et .Dothan in
דֹּתָיְנָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחַר אֶחָיו וַיִּמְצָאֵם בְּדֹתָיִן׃
,eos ad appropiauiſſet ante quam & ,longinquo a eum videruot Et
18 וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק וְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ׃ 19 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה
.ecce ,venit mine Et .ſomniator ille ecce ,dicebant alter alteri
בַּעַל הַחֲלֹמוֹת הַלָּזֶה בָּא׃ 20 וְעַתָּה לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ
,eum in mala Bestia diceruut & .eſſeruato vnus in eū ſimultates &
וְנַשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הַבֹּרוֹת וְאָמַרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלַתְהוּ
,ſui patris vxoribus ,Zilpah filius eum & ,Bilhah filius cum Ioſeph remlit Et ,ſui patris exoratus ,Zilpah filius eum &
וְנִרְאֶה מַה־יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו׃ 21 וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן
,ſuis fratrib' meretur & ,ſomnia Ioſeph ſomniū Et .eum odio
וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ׃ 22 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
,ſuos fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
רְאוּבֵן אַל־תִּשְׁפְּכוּ דָם הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר
.ecce ,venit mine Et .ſomniator ille ecce ,dicebant alter alteri
בַּמִּדְבָּר וְיָד אַל תִּשְׁלְחוּ בוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
לְהֲשִׁיבוֹ אֶל־אָבִיו׃ 23 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא יוֹסֵף אֶל־
.ecce ,venit mine Et .ſomniator ille ecce ,dicebant alter alteri
אֶחָיו וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת־יוֹסֵף אֶת־כָּתָּנְתּוֹ
,eius fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלָיו׃ 24 וַיִּקָּחֻהוּ
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ הַבֹּרָה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם׃
,ſuis fratrib' meretur & ,ſomnia Ioſeph ſomniū Et .eum odio
25 וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכֹל לָחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֹרַח
,ſuos fratrib' meretur & ,ſomnia Ioſeph ſomniū Et .eum odio
יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וְגִמַּלֵיהֶם נֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה׃ 26 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־
.ecce ,venit mine Et .ſomniator ille ecce ,dicebant alter alteri
אֶחָיו מַה־בֶּצַע כִּי נַהֲרֹג אֶת־אָחִינוּ וְכִסִּינוּ
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
אֶת־דָּמוֹ׃ 27 לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים וְיָדֵנוּ
,eis' fratres parauit Et .ipſe nullus ero ,noſter frater quia .eū in ne
אַל תְּהִי־בוֹ כִּי־אָחִינוּ בְשָׂרֵנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו׃
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
28 וַיַּעַבְרוּ אֲנָשִׁים סֹחֲרִים מִדְיָנִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת־יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים
Reubeu eſt tourtus Et .Aegyptū in Ioſeph addauerunt & .argenteis
כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת־יוֹסֵף מִצְרָיְמָה׃ 29 וַיָּשָׁב רְאוּבֵן
,ſua veſtimenta ſcidit & ,ciſterna ! Ioſeph nono ecce & ,ciſternam ad
אֶל־הַבּוֹר וְהִנֵּה אֵין יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו׃
ego ! quo ego & ,eſt non Puer :dixit & ,ſuos fratres ad eſt reuertus Et
30 וַיָּשָׁב אֶל־אֶחָיו וַיֹּאמַר הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ וַאֲנִי אָנָה אָנִי
,polymitā tunicam interuit Et .ſanguine in tunicam tinxerunt &
בָּא׃ 31 וַיִּקְחוּ אֶת־כְּתֹנֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים
,ſuis fratrib' meretur & ,ſomnia Ioſeph ſomniū Et .eum odio
וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכְּתֹנֶת בַּדָּם׃ 32 וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־כְּתֹנֶת הַפַּסִּים
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ הַכֶּר־
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִוא אִם־לֹא׃ 33 וַיַּכִּירָהּ וַיֹּאמֶר
.Ioſeph eſt capiens Rapiēdo .eū deuorauit mala Beſtia ,nunc ſilij Tunica
כְּתֹנֶת בְּנִי חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף׃
,ſuis fratrib' meretur & ,ſomnia Ioſeph ſomniū Et .eum odio
34 וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שִׂמְלֹתָיו וַיָּשֶׂם שַׂק בְּמָתְנָיו
,ſui fratres ad ne deroant lit .eū interimendo ad ,eum ſuis machinati &
וַיִּתְאַבֵּל עַל־בְּנוֹ יָמִים רַבִּים׃ 35 וַיָּקֻמוּ כָל־בָּנָיו
Quia afferit & ,conſolari renuit & ,eū conſolandū ad ,eius filiae ocs &
וְכָל־בְּנֹתָיו לְהָנִיחֵם וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי
,eius patre eum ſleuit Et .Iopulchrum ad lugens meū filiū ad deſcendam
אֵרֵד אֶל־בְּנִי אָבֵל שְׁאֹלָה בֹּכֶה אֹתוֹ אָבִיו׃

*filium *uirta
*hic mere-trix.
שׁוּעַ׃ 2 וַיִּשָּׂא אֶל יְהוּדָה וַיֵּאָסֶר לֹא מָצָאתִיהָ וְגַם אַנְשֵׁי
Iehudah dixit Et .profitatus loc'o fuit Non :dixerunt loci
הַמָּקוֹם אָמְרוּ לֹא הָיְתָה בָזֹּה קְדֵשָׁה׃ 22 וַיָּשָׁב יְהוּדָה
,hunc hrdum miſi Ecce .contemptū in ſimus forte ne :ſibi Capiat
אֶל־חִירָה וַיֹּאמֶר לֹא מְצָאתִיהָ וְגַם אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם אָמְרוּ
fuerit ciuitate res meres
לֹא הָיְתָה בָזֹּה קְדֵשָׁה׃ 23 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר
נָבֵר׃ 24 וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים וַיֻּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר
de fornicationibus
זָנְתָה תָּמָר כַּלָּתֶךָ וְגַם הִנֵּה הָרָה לִזְנוּנִים וַיֹּאמֶר יְהוּדָה
educabatur,
הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף׃ 25 הִוא מֻוֹצֵאת וְהִיא שָׁלְחָה אֶל־חָמִיהָ
De viro
נֵצֶא fiunt, fiunt
לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלֶּה לוֹ אָנֹכִי הָרָה וַתֹּאמֶר הַכֶּר־נָא לְמִי
sit
נָבֵר est Iuſtior me
הַחֹתֶמֶת וְהַפְּתִילִים וְהַמַּטֶּה הָאֵלֶּה׃ 26 וַיַּכֵּר יְהוּדָה וַיֹּאמֶר צָדְקָה
eſt, ſigillum eius, quæſo Agnoſce :dixit Et .granula eis' ,eſt hæc cuius
מִמֶּנִּי כִּי־עַל־כֵּן לֹא־נְתַתִּיהָ לְשֵׁלָה בְנִי וְלֹא־יָסַף עוֹד
ve cognoſcere
נָטָה נָבֵר
לָדַעַת׃ 27 וַיְהִי בְּעֵת לִדְתָּהּ וְהִנֵּה תְאוֹמִים
ipſo partu tiebat ipſa.
בְּבִטְנָהּ׃ 28 וַיְהִי בְלִדְתָּהּ וַיִּתֵּן יָד וַתִּקַּח הַמְיַלֶּדֶת
יַעַל׃ *erant
וַתִּקְשֹׁר עַל־יָדוֹ שָׁנִי לֵאמֹר זֶה יָצָא רִאשֹׁנָה
illa parere, ad
29 וַיְהִי כְּמֵשִׁיב יָדוֹ וְהִנֵּה יָצָא אָחִיו וַתֹּאמֶר
eum retrahe-ret
מַה־פָּרַצְתָּ עָלֶיךָ פָּרֶץ וַיִּקָּרֵא שְׁמוֹ פָּרֶץ׃
Pares eius nomē vocauit Et .diuiſio te Super ! diuiſiſti Cur
30 וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו אֲשֶׁר עַל־יָדוֹ שָׁנִי
וַיִּקָּרֵא שְׁמוֹ זָרַח׃ eorum ſui eius frater eſt egreſſus poſtea Et
CAP. XXXIX. לט
princeps
יָרֵד מִצְרָיְמָה וַיִּקְנֵהוּ פּוֹטִיפַר סְרִיס
Ismahelitarum manu e ,Aegyptus vir ,Ianiorum princeps ,Parhoh
1 פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים אִישׁ מִצְרִי מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים
,Ioſeph cum DOMINVS fuit Et .illuc eū fecerunt deiceſſere qui
אֲשֶׁר הוֹרִדֻהוּ שָׁמָּה׃ 2 וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף
.Aegyptū ſui domini domo in fuit &, proſperans vir fuit &
וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי׃
ipſe quæ omnia &, eo cum DOMINVS quod ,eius ille vidit Et
Exeribat
3 וַיַּרְא אֲדֹנָיו כִּי יְהוָה אִתּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר הוּא
circumlabat
עֹשֶׂה יְהוָה מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ׃ 4 וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן
omnia & ,ſuis domi ſuper eis prepoſuit Et .ei manifeſtabat & ,ei' oculis in
בְּעֵינָיו וַיְשָׁרֶת אֹתוֹ וַיַּפְקִדֵהוּ עַל־בֵּיתוֹ וְכָל־
ſuper & ,ſua domū in eum prepoſuit tunc eo fuit Et .ei' manu i' dedit ,ei' era'
יֶשׁ לוֹ נָתַן בְּיָדוֹ׃ 5 וַיְהִי מֵאָז הִפְקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל
,Aegyptij domini DOMINVS benedixit & ,ei erant quæ omnia
כָּל־אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־בֵּית הַמִּצְרִי
,ei erant quę omnib' in DOMINI benedictio fuit Et .Ioſeph propter
בְּגַלַּל יוֹסֵף וַיְהִי בִּרְכַּת יְהוָה בְּכָל־אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ
fuit
בַּבַּיִת וּבַשָּׂדֶה׃ 6 וַיַּעֲזֹב כָּל־אֲשֶׁר לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא
,eram ipſe quem ,panem niſi ,quicquā ſecum cognouit
comedebat.
יָדַע אִתּוֹ מְאוּמָה כִּי אִם הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל וַיְהִי
verba poſt fuit Et .aſpectu pulcher &, forma pulcher Ioſeph
יוֹסֵף יְפֵה תֹאַר וִיפֵה מַרְאֶה׃ 7 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים
.dixit &, Ioſeph ad ſuis oculos eius domini vxor leuauit &
הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יוֹסֵף וַתֹּאמֶר
Ecce :ſui domini vxorem ad dixit &, remuit Et .mecum Concumbe
שִׁכְבָה עִמִּי׃ 8 וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל אֵשֶׁת אֲדֹנָיו הֵן
,ei eſt quod omne &, domo in quia ,mecū cognouit non meus dñs
אֲדֹנִי לֹא יֵדַע אִתִּי מַה בַּבָּיִת וְכֹל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ
Non eſt ma-ior adiuta
prohibuit nō Et .me pte hac domo in magnus ipſe Non .mea manu in dedit
נָתַן בְּיָדִי׃ 9 אֵינֶנּוּ גָדוֹל בַּבַּיִת הַזֶּה מִמֶּנִּי וְלֹא חָשַׂךְ
me
filis
מִמֶּנִּי מְאוּמָה כִּי אִם אוֹתָךְ בַּאֲשֶׁר אַתְּ אִשְׁתּוֹ וְאֵיךְ
quomodo Ex .eius vxor tu quod ex ia ,te niſi quicquam me à
vt peccem
אֶעֱשֶׂה הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים׃
Deum contra *peccabo & ,hoc grande malum faciam
C 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

nostra emnt complacuamus Verumtamen Ut ipſe nobis nonne eorũ iumenta omnia &
וְכֹל מִקְנֵהֶם הֲלוֹא לָנוּ הֵם אַךְ נֵאוֹתָה
Sechem ad eã Chamor ad eũdem Et nouercam habitauerunt & ges
לָהֶם וְיֵשְׁבוּ אִתָּנוּ׃ 22 וישבו אתנו
obedierunt Chamor & Sechem filio eius, malculus ois in circumcidetur Et ei' erãs porrã agnoſcetes oes , ens filium
כָּל־זָכָר׃ מול
ipſo quãdo erant ipſi dolore affecti. Deus eum diſſipet circũcidi & delerent
כִּבְנֵי יִמָּלוֹ כָּל־זָכָר׃ 23 וְהֵמֹּה יִשְׁלֹשׁוּ קִנְיָנָם כָּל־
familie ſuæ, & reliquis fratres Leui & Simhon Iahacob filij duo acceperunt & deleuerũt
בְּהֵמָתָם וְיִקְחוּ אַךְ נֵעָנֶיהָ וְנָלֵכָה׃ 24 וַיִּשְׁמְעוּ
occiderũt & ſpoliauit eũ ſuũ ſuorũ ſuperũ ſenectute & ſuũ gladiũ quiſque , Dinah
אֶל־חֲמוֹר וְאֶל־שְׁכֶם בְּנוֹ כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ וַיִּמֹּלוּ
occiderũt eius ſitum Sechem & Chamor Et malculũ omnem
כָּל־זָכָר כָּל יֹצְאֵי שַׁעַר עִירוֹ׃ 25 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי בִּהְיֹתָם
ſunt egreſſi &, Sechem domo e Dinah tulerunt & ejiadi ad
כְּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי־יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי
occidenũt & ſpoliauit eũ ſuũ ſuorũ ſuperũ ſenectute & ſuũ gladiũ quiſque , Dinah
דִּינָה אִישׁ חַרְבּוֹ וַיָּבֹאוּ עַל־הָעִיר בֶּטַח וַיַּהַרְגוּ
occiderũt eius ſitum Sechem & Chamor Et maſculũ omnem
כָּל־זָכָר׃ 26 וְאֶת־חֲמוֹר וְאֶת שְׁכֶם בְּנוֹ הָרְגוּ
ſunt egreſſi &, Sechem domo e Dinah tulerunt & ejiadi ad
לְפִי־חָרֶב וַיִּקְחוּ אֶת־דִּינָה מִבֵּית שְׁכֶם וַיֵּצֵאוּ׃
quia , erbem ſunt prędam & , oceliõs ſuos eorum ſunt Iahacob Filij
בְּנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ עַל־הַחֲלָלִים וַיָּבֹזּוּ הָעִיר אֲשֶׁר
violauerant , eorũ ſilnos & , eorũ boues & , eorũ Pecudes , ſuam ſororẽ , eorum
טִמְּאוּ אֲחוֹתָם׃ 28 אֶת צֹאנָם וְאֶת בְּקָרָם וְאֶת חֲמֹרֵיהֶם
בְּקָר
eraut omnem Et , accepertum , agro in & quæ , erbe in quæ &
וְאֵת אֲשֶׁר בָּעִיר וְאֵת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ׃ 29 וְאֶת כָּל־
captiuauerũt eorũ vxores & , eorũ paruulos oẽs & , eorũ ſubſtantiam
חֵילָם וְאֶת כָּל־טַפָּם וְאֶת נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ
ad Iahacob dixit Et , domũ in quæ omnia & ſunt prędati &
וַיָּבֹזּוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר בַּבָּיִת׃ 30 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
terra in habitatores & , Chananæum & , Pherizæum eo in , eam quarto
אֶל־שִׁמְעוֹן וְאֶל־לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישֵׁנִי בְּיֹשֵׁב הָאָרֶץ
mea domus & , ego diſperdar & , me peremorent &
בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר וְנֶאֶסְפוּ עָלַי
noſtrum fomitem faciet mercetrice vt Nequid ſic'orant Et
וְהִכּוּנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי׃ 31 וַיֹּאמְרוּ הַכְזֹנָה
יִוָּתֵן
CAP. XXXV. לה
in mane & , Bethel † aſcende , Sorge Iahacob ad Deus dixit Et
† in
† quãdo eraut ipſi dolore affecti. Deus eum diſſipet circũcidi & delerent
1 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵית־אֵל וְשֶׁב
fauce a ſe fugiendo in , te ad eſt eius qui , Deo altare tibi Fac & tibi
שָׁם וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ לָאֵל הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ בְּבָרְחֲךָ מִפְּנֵי
familie ſuæ, & reliquis , ſui frattis Eſau
2 עֵשָׂו אָחִיךָ׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל־אֲשֶׁר
eraut *alienigenarum, ſunt Renouete ſiecum& , eos mũdare & , vñ medio in , qui , alienigenas Deus
עִמּוֹ הָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם וְהִטַּהֲרוּ וְהָחֲלִיפוּ
Bethel aſcendamus & , ſingamus Et , veſtra vellimenta mutate &
שִׂמְלֹתֵיכֶם׃ 3 וְנָקוּמָה וְנַעֲלֶה בֵּיתְאֵל וְאֶעֱשֶׂה שָׁם
† in fauc & , meæ angustiæ die in me exaudiuit , Deo altare ibi faciam &
מִזְבֵּחַ לָאֵל הָעֹנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי
† q. exaudiuit
אִתִּי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הָלָכְתִּי׃ 4 וַיִּתְּנוּ אֶל־יַעֲקֹב אֵת כָּל־
† ipſi omnes Iahacob ad dederunt Et , ambolaui qua via in mecum
אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּיָדָם וְאֶת הַנְּזָמִים אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם
† eraut , ſuis auribus in & quæ , inaures & , ſua manu ſi'qui , alienigenæ deos
וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם־שְׁכֶם וַיִּסָּעוּ
† apud Sechem eos quæ , quercum ſubter Iahacob eos abſcondit &
וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
eraut in circuitibus oppida quæ , vbes ſuper Dei terra ſuit Et , ſunt ſocii Et
וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב׃ 6 וַיָּבֹא יַעֲקֹב לוּזָה
qui populus omnis & , ipſe , Bethel , quæ , Chenahan terra in quæ
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן הִוא בֵּית־אֵל הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר
fuit Qui , Lozah in Iahacob venit Et , Iahacob filios poſt ſunt perfecuti non &
עִמּוֹ׃ 7 וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם לְבֵית־אֵל כִּי
hæc eſt
שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אָחִיו׃
Bethel deſcendere eſt ſepulta & , Rebecã nutrix Deborath eſt mortua Et
8 וַתָּמָת דְּבֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה וַתִּקָּבֵר מִתַּחַת לְבֵית אֵל
† quercus ſonus Deus eſt viſus Et , Bachuth Allon'dei' nomẽ vocauit & quercu ſub
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ אַלּוֹן בָּכוּת׃ 9 וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל־יַעֲקֹב עוֹד בְּבֹאוֹ
ei benedixit & , Aram Padan de , ſua domũ & , ſua omnibus ad , adhuc Iahacob ad
מִפַּדַּן אֲרָם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ׃ 10 וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב
eſt nũ nomẽ vocabitur Nõ , Iahacob tuũ Nomẽ , Deus ei dixit Et
לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ
ſed vocabit Et , tuũ nomen erit , Iſrael , quoniam , Iahacob vltra
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל׃ 11 וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שַׁדָּי
† sum , omnipotens Deus† Ego , Deus ei dixit Et , Iſrael eius nomẽ
שְׁמוֹ

exiſtit ad, Iahacob ipſi peperit quam , Leah filia Dinah eſt egreſſa Et
vt videret fi.
1 וַתֵּצֵא דִינָה בַּת־לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת
filias
בִּבְנוֹת הָאָרֶץ׃ 2 וַתֵּרֶא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר הַחִוִּי
Chamor Chamor filius Sechem eam vidit Et , terræ filiabus in
נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ׃
, eam affixit & , ea concubuit & , eam tulit & , terræ principis eam ex,
puellam dilexit & , Iahacob filia Dinah in eius anima hærſit Et
3 וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת־יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת־הַנַּעֲרָה
Dinah filiæ
Chamor ad Sechem dixit Et , puellæ cor ſuũ eſt locutus Et ad
וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָה׃ 4 וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־חֲמוֹר
ipſũ dolore
, eorum in hanc nam mihi Capẽdicendo , filiam date
אָבִיו לֵאמֹר קַח־לִי אֶת־הַיַּלְדָּה הַזֹּאת לְאִשָּׁה׃
eius filij Et , filiã ſuam Dinah violauerũt quod audiuit Iahacob
5 וְיַעֲקֹב שָׁמַע כִּי טִמֵּא אֶת־דִּינָה בִּתּוֹ וּבָנָיו
quando au-
diernum,
, eorum bestes ad ſuũ ſuũ pecudib' eius
Iſrael in fecit abſtellimus' quia , valde eis , ſua ira ex , viri
הָאֲנָשִׁים יחד לְהַם מְאֹד כִּי נִבְזֶיל הָיָה בְּיִשְׂרָאֵל
Chamor eſt locutus Et fier non ſic & , Iahacob filia eum cubuit ad
חֲרִיָּה
vt ſcirent
לִשְׁכַּב אֶת בַּת יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יֵעָשֶׂה׃ 8 וַיְדַבֵּר חֲמוֹר
date , veſtra filia in , eius anima ciplicat ! mei filij Sechem chiedio , eis cum
hæſit
אִתָּם לֵאמֹר שְׁכֶם בְּנִי חָשְׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְּכֶם תְּנוּ
veſtras filias inobſtetum ingenitur Et , vxorem in illi eam quarto
נְתִנָּה
אֹתָהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃ 9 וְהִתְחַתְּנוּ אֹתָנוּ בְּנֹתֵיכֶם
habitationis nobiſcũ Et , vobis acceperis noſtras filias & , noſtris date
תֵּשֵׁב
תִּקְחוּ לָנוּ וְאֶת בְּנֹתֵינוּ תִּקָּחוּ לָכֶם׃ 10 וְאִתָּנוּ תֵּשֵׁבוּ
, eo in habitauerũt & , eã circuite & habitare veſtris in fauor ad erit terra & eorum vobiſcũ
וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה לִפְנֵיכֶם שְׁבוּ וְסַחֲרוּהָ וְאֶחֱזוּ בָהּ׃
negotiatio-
nis in ea , & poſſeſſiones
ſuorum ſuorum patrem ad & , eius patrem ad Sechem dixit Et
11 וַיֹּאמֶר שְׁכֶם אֶל־אֲבִיהָ וְאֶל־אַחֶיהָ אֶמְצָא־חֵן
facite in ea.
חֵן
בְּעֵינֵיכֶם וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֶתֵּן׃ 12 הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד
mihi
, nullo date & , ea ad diterminis quemadmodũ dabo & , donũ & , dotem
מַהַר
וְנָתַן
וְאֶשְׂאָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וּתְנוּ לִי אֶת־
& , Sechem & Iahacob filij reſpondẽrunt Et , eorum in puellam
הַנַּעֲרָה לְאִשָּׁה׃ 13 וַיַּעֲנוּ בְנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שְׁכֶם וְאֶת
ad
חֲמוֹר אָבִיו וַיְדַבֵּרוּ אֲשֶׁר טִמֵּא דִּינָה אֲחֹתָם׃
Dinah puellam quia , ſunt locum & , dolo in eius pars Chamor
14 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר הַזֶּה לָתֵת
ſororẽ
, eorum Tribulatur Non poſſu-
mus , vt dem',
אֶת־אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה כִּי חֶרְפָּה
הִוא לָנוּ׃ 15 אַךְ זֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם־תִּהְיוּ כָמֹנוּ
vobis noſtræ ſimus dabimus Et , aſſentiẽ ſumus
לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר׃ 16 וְנָתַנּוּ אֶת־בְּנֹתֵינוּ לָכֶם
populũ in erimꝰ & , vos ſecũ trans adim' & , nobis capiem' veſtras filias & abominatio
וְאֶת בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח־לָנוּ וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם
, eorum
, eorum ſumus & , vnus populus eſſemus ita , circumcidi ad ne ad , aſſentiri non ſi Et
אֶחָד׃ 17 וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת־
, Chamor oculis in eorum verba bona fuerunt Et , Chamor filij Sechem oculis in &
בִּתֵּנוּ
בְּנָה
וְהָלָכְנוּ׃ 18 וַיִּיטְבוּ דִבְרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר
fuisſent ad , puerum non & , Iahacob filia eum colloquẽdi ad
וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בֶּן־חֲמוֹר׃ 19 וְלֹא־אֵחַר הַנַּעַר לַעֲשׂוֹת
et ſocrus
הַדָּבָר כִּי חָפֵץ בְּבַת־יַעֲקֹב וְהוּא נִכְבָּד מִכֹּל בֵּית
filias honou-
rabilior in ex.
filiæ Sechẽ & Chamor venit Et , diu patris
20 אָבִיו׃ וַיָּבֹא חֲמוֹר וְשְׁכֶם בְּנוֹ אֶל־שַׁעַר עִירָם
ſuæ ad
וַיְדַבְּרוּ אֶל־אַנְשֵׁי עִירָם לֵאמֹר׃ 21 הָאֲנָשִׁים
, eorum ciuitatis portam ad eius filius Sechẽ & , Chamor venit Et , diu patris
הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ וְהִנֵּה הָאָרֶץ
, eorum ciuitatis Viri , ſi dicendo ſuæ ciuitatis viros ad ſuũ filium Sechem &
רְחָבַת יָדַיִם לִפְנֵיהֶם אֶת בְּנֹתָם נִקַּח־לָנוּ לְנָשִׁים
, eorum terra Et , non ita habitabũt & , terra in habitabũt & , pacifici Hi
וְאֶת בְּנֹתֵינוּ נִתֵּן לָהֶם׃ 22 אַךְ בְּזֹאת יֵאוֹתוּ לָנוּ
לָשֶׁבֶת
habitationis
ad
הָאֲנָשִׁים לָשֶׁבֶת אִתָּנוּ לִהְיוֹת לְעַם אֶחָד בְּהִמּוֹל לָנוּ
, eorum populũ in erimꝰ & , vnus populus eſſemus ita , circumcidi ad ne ad , aſſentiri non ſi Et
כָּל־זָכוּר כַּאֲשֶׁר הֵם נִמֹּלִים׃ 23 מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם
, eorum Tribulatur Non poſſu-
mus , vt dem',

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iahacob ipsi Labā dixit Et ,Ghilhād mane in suis fratribus cum
את־אחיו כרהו הגלעד׃ ויאמר רבן ליעקב
meis filiis duxitis & meum eos es furatus Et ,fecistis Quid
מה עשית ותגנב את־לבבי ותנהג את־בנתי
me, es furatus Et ,fugisti ad te & celo dixisti quid Vt ,gladio captivas ficut
כשבויות חרב׃ למה נחבאת לברח ותגנב אתי
cympano in ,cantu cum & ,lætitia cum & ,fidibus ad me dimisti nec &
ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשירים בתף
mihi ,meas filias & meos filios oculum mo pauisti rem non Et ,cithara in &
וכנור׃ ולא נשקתני לבני ולבנתי עתה
vobis cum facienda id ad mee manu fumulus est Sit ,forte ergo fugisti fraude
הסכלת עשו׃ יש־לאל ידי לעשות עמכם
Cassabi dixitque me ad dixit pristinis nocte vestri patris Deus & ,mihi
רע ואלהי אביכם אמש אמר אלי לאמר השמר
mane nunc Et ,malum ad vsq; bono à Iahacob cum ,loqueris ne ,filio
לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע׃ ועתה הלך
es tamen quod ex ,tui patris domui ad desiderabas desiderio Quia ,iuuenis
הלכת כי נכסף נכספת לבית אביך למה גנבת
timui Quia ,Laban ipse dixit & ,Iahacob respondit Et ,innocens deus
את־אלהי׃ ויען יעקב ויאמר ללבן כי יראתי
quo Cum ? meum a vsq; filias tuperos forte ne ,time ne & ,fi dixissem
כי אמרתי פן תגזל את־בנותיך מעמי׃ עם אשר
qui vis agnosce ,mittuntur forum vinat non ,eos deos meorum si quid est
תמצא את־אלהיך לא יחיה נגד אחינו
eos etiã furaris Rachel quod ,Iahacob tacentes ne Et ,illic aspice & ,mecum
נכר לך מה ולא ידע יעקב כי רחל גנבתם׃
,Leah ,tabernaculis in & ,Iahacob tabernaculis in Laban venit Et
ילך רחל ולא תמצא ויבא לאה
est expressus Et ,immenit non & ,mollitarium amburum tabernaculi in &
באהל שתי האמהות ולא מצא ויצא
accepere Rachel Et ,Rachel tabernaculi in venit & ,Leah tabernaculo de
מאהל לאה ויבא באהל רחל׃ ורחל לקחה
ea super sedit & ,camelo circa in ea posuerat & ,Theraphim
את התרפים ותשם בכר הגמל ותשב עליהם
dixit Et ,immunis non & ,tabernaculo totium Laban cõtrectauit &
וימשש לבן את־כל האהל ולא מצא
quod non quia ,mei domini oculis in tis Ne ,illum patrem ad
ותאמר אל־אביה אל־יחר בעיני אדני כי לוא אוכל
,Laba ad sedit iurgat & ,Iahacob igit fuit in Et ,Theraphim ,inuenit
לקום מפניך כי־דרך נשים לי ויחפש ולא
quod ,mea pro animatione ? Quæ ,Laban ipsi dixit & ,Iahacob respondit Et
מצא את התרפים׃ ויחר ליעקב ויריב בלבן
,mea & ,tuarum pecudũ abortiũ non tuæ capræ & ,ingemuit ,ouis
ויען יעקב ויאמר ללבן מה־פשעי מה
,meos omnia contrectasti Quia ,me pol ,amplius quia ,mei peccati
חטאתי כי דלקת אחרי׃ כי־מששת את־כל־כלי
,mei fratribũ coã hic Pone ,mee domus vasis vllum ex ,immunis quid
מה־מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי
qui ,annos viginti Iam ,nos duos inter ,equum & ,tuis fratribus &
ואחיך ויוכיחו בין שנינו׃ זה עשרים שנה אנכי
tuarum pecudũ ancelles Et ,Fiunt aborsiũ non tuæ capræ & ,ingemuit ,ouis
עמך רחליך ועזיך לא שכלו ואילי צאנך
,ibat Iordan Ego ,te ad attuli non Raptum ,consumpsi tum
לא אכלתי׃ טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה
,noctisq; abstuli furto & ,dies abstuli furto ,illud requirebas mea manu de
מידי תבקשנה גנבתי יום וגנבתי לילה׃
recedebat Et ,uncle te ,gloria & ,Fili me confunsebat die in Fui
הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ויחד
eas domo in aurd vigilaui? mihi Eam ,meos oculis ab meos tormentum
שנתי מעיני׃ זה לי עשרים שנה בבתיך
,annos sex & ,filiabus duabus ,te ad ,annos quatuordecim ,tibi seruiui
ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ,שש שנים
,pecudes & ,deorum meorum mercedem mutasti & ,suis pecudibus ,me
בצאנך והחלף את משכרתי עשרת מנים׃
fuisset ,Ichac patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
לולי אלהי אבי אלהי אברהם ופחד יצחק היה
laborem & ,iniuriã Affli ,hesse ,me dirupisses vacuum nunc quo ,mã
לי כי עתה ריקם שלחתני את־עני ואת־יגע
,Laba respexit Et ,preterea nocte ergo ,Deus & ,Abrahã mei patris
כפי ראת אלהים ויכח אמש׃
,pecudes & ,meos filii ,filias ,Iliam ,Iahacob ad dixit & ,filiis
ויאמר יעקב לבניו ולנשים הבקו
quidquid ei- ,meis filiabus ,eis ,me quasi ,eorum & ,Ioseph quidquid
צאני וכל אשר אתה ראה לי הוא ולבנותי קרא
,peperierunt quos earum filiis vel ,hodie ,illis Faciam
מעשה לאלה היום או לבניהם אשר ילדו׃

testimonium sit & ,tu & ,ego hodie ,precantantes veni nunc Et
ועתה לכה נכרתה ברית אני ואתה והיה
,Mastam? nunc eremit & ,Iapide Iahacob tulit Et ,in mer & ,me inter
לעד בינתי ובינך׃ ויקח יעקב אבן וירימה מצבה׃
,Iapides tulerũt Et ,Iapides Colligite ,dixit fratribus Iahacob dixit Et
ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים
ponam & ,iterum beneficiã Beneficiẽdo dixisti tu Et
ויעשו גל ויאכלו שם על־הגל׃ ויקראו לו לבן
,Laban eum vocauit Et ,cumulus super ibi comedebant & ,mansit fecerũt &
יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד׃
eius nomẽ vocauit Idcirco ,hodie eo inter & me inter testis ,Iste Cumulus
רגל הזה עד בינו ובינך היום על־כן־קרא שמו
,me inter & me inter Dñs Speculator ,dixit quia ,Mitzpah? Et ,Galaãd
גלעד׃ ואמר הן הגל הזה והמצבה אשר
,mea & ,tuarum ,mea & ,tua ,eos & ,tui sui Et
ירית ביני ובינך׃ עד הגל הזה והמצבה אם־אני לא־אעבר אליך את־הגל הזה
,illum cumulum te ad ,transibo non ego ,mihi ,tibi ,fit
ואם־אתה לא־תעבר אלי את־הגל הזה ואת־המצבה הזאת
,nos inter iudicet ,Nachor Deus & ,Abraham Deus ,malum ad
לרעה׃ אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
אלהי אביהם וישבע יעקב בפחד אביו יצחק
,mansuris ad ,eo portio ad vocauit & ,montem in pernoctauerũt & ,panem comedendi Et ,pauẽ
ויזבח יעקב זבח בהר ויקרא לאחיו לאכל
,me ,benedixit & ,suas filias & nos filiosque ofendas & ,me ,in Laban
לחם ויאכלו לחם וילינו בהר׃ וישכם
,eas ,osculatus & ,Laban ,mane
לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אותם
,suum locum ad Laban eit reuertit Et ,abiit &
וילך וישב לבן למקמו׃

CAP. XXXII.

,Dei Angeli ei in occurrerũt & ,sibi viam in abiit Iahacob Et
ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים׃
vocauit Et ,hoc Castra ,nos ecce ,quando ,Iahacob dixit Et
ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא
nuncios Iahacob mittit Et ,Machanaim? ,illius loci nomen
שם המקום ההוא מחניים׃ וישלח יעקב מלאכים
,Edom agrum ,Schir terram ad ,suum fratrem Esau ad ,sua fecit ad
לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום׃
dixit Sic ,Esau ipsi meo Dño dicetis Sic ,mandato eis præcepit Et
ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר
,nuncii sum mouentes & ,suus hospitium ,Laban cum ,Iahacob ne ferunt
עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה׃
,mili & ,ancilla & ,pecus & ,gena ,asinos & ,oues
ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה
,me ,meo Dño amore ,illum ut ,eos ante ,munera
להגיד לאדני למצא חן בעיניך׃ וישבו
,Esau ad ,suum fratre ad Venimus dicendo Iahacob ad nuncij
המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו
,eo cum? vici quadraginti & ,tui occasium ob ,Esaum &
וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו׃
qui ,populum duxit & ,is fan angebat & ,valde Iahacob timuit Et
ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר
,eadem das in? camelos & ,bones & ,pecudes & ,tecum?
אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני
,Deus Iahacob dixit Et ,mutuorum in ,cumulibus quæ summa erit &
מחנות׃ ויאמר אם־יבוא עשו אל־המחנה האחת
,me ad dicas ,Dominus Iehhacmei patris Deus & ,Abrahã mei patris
והכהו והיתר לפלטה תהיה׃ ויאמר יעקב אלהי
,quem beneficiam & ,tuã cognationẽ ad & ,suum terrã ad & ,tuerere
אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהוה האמר אלי
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך׃
,pecudes & ,meos filii ,filias ,Iliam ,Iahacob ad dixit & ,filiis
קטנתי מכל החסדים ומכל־האמת אשר עשית
,quidquid ei- ,meis filiabus ,eis ,me quasi ,eorum & ,Ioseph quidquid
את־עבדך כי במקלי עברתי את־הירדן הזה ועתה
,peperierunt quos earum filiis vel ,hodie ,illis Faciam
אמשה לשני מחנות׃ הצילני נא מיד אחי מיד
,fratris manu de ,mei ,fratris manu de quæso ,me Erue
עשו כי ירא אנכי אתו פן־יבוא והכני אם על
,iterum ,me percutiat & ,veniat forte ne ,eum ego ,timeo quia
בנים׃ ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את
ponam & ,iterum beneficiã Beneficiẽdo dixisti tu Et
זרעך כחול הים אשר לא־יספר מרב׃
,suam manu ad ,semine de ,tulit Et ,ipsa nocte in ibi pernoctauit Et
ויהי שם בלילה ההוא ויקח משם מן הבא
,viginti hircos & ,ducentas Capras ,suum fratrem Esau ad ,munera
בידו מנחה לעשו אחיו׃ עזים מאתים ותישים עשרים
,mansuris ad ,eo portio ad vocauit & ,montem in pernoctauerũt & ,panem comedendi Et
רחלים מאתים ואילים עשרים׃ מינקות ובניהם
,pecudes & ,viginti alinas ,decẽ inueces & ,quadraginta vaccas ,gregem
עשרים פרות ארבעים ופרים עשרה אתנות עשרים ועירם
,gregem ,gregem fuorũ seruos ,seruos & ,suas fecit ad ,ante ,ibant
עשרה׃ ויתן ביד עבדיו עדר לבדו ויאמר
,Esau ibi occurrent Cã ,dicendo primo ,præcepit Et ,eos
אל־עבדיו לפני עברו ורוח תשימו בין עדר ובין
,gregem ,gregem ,suos fecit ad ,ante ,ibitis
עדר׃ ויצו את־הראשון לאמר כי יפגשך עשו
,tuus nomen nunc Indica ,dixit & ,Iahacob interrogabit Et
אחי ושאל אתך לאמר למי־אתה ואנה תלך ולמי
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
אלה לפניך׃ ואמרתה לעבדך ליעקב מנחה הוא שלוחה
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
לאדני ליעשו והנה גם־הוא אחרינו׃ ויאמר
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו
,eas ,ouium ,Nachor Deus & ,Abraham Deus ,malum ad
ויעקב נשבע בפחד אביו יצחק׃ ויזבח יעקב זבח
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
בהר ויקרא לאחיו לאכל לחם ויאכלו לחם וילינו
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
בהר׃ וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
אותם וילך וישב לבן למקמו׃ ויעקב הלך לדרכו
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
ויפגעו בו מלאכי אלהים׃ ויאמר יעקב כאשר
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם־המקום ההוא
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
מחניים׃ וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
אחיו ארצה שעיר שדה אדום׃ ויצו אתם
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
עבדך יעקב עם־לבן גרתי ואחר עד עתה׃
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
להגיד לאדני למצא חן בעיניך׃ וישבו
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו׃
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
מחנות׃ ויאמר אם־יבוא עשו אל־המחנה האחת והכהו
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
והיתר לפלטה תהיה׃ ויאמר יעקב אלהי
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהוה האמר אלי
,Israel vocauit Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך׃
,Esau ,munera illius ad ,ipsum ,munus ,Iahacob ,me Sensit ,dices Et
קטנתי מכל החסדים ומכל־האמת אשר עשית
,Ichac ,fui patris pauor ne ,Iahacob iuratus Et ,eorũ patris Deus
את־עבדך כי במקלי עברתי את־הירדן הזה ועתה

veniebat eo cũ & ,uenit Esau ecce & ,vidit & ,suos oculos Iahacob leuauit Et
וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא ועמו
Rachel ,fuper & ,Leah ,fuper natos diuisit Et ,viri quadringenti
ארבע מאות איש ויחץ את־הילדים על־לאה ועל־רחל
earum natos & ,ancillas posuit Et ,ancillas duas ,fuper &
ועל שתי השפחות׃ וישם את־השפחות ואת־ילדיהן
,Ioseph & Rachel & ,posteriores eius natos & ,Leah & ,prius
ראשונה ואת־לאה וילדיה אחרנים ואת־רחל ואת־יוסף
terram in se incuruauit & ,eos ante transiuit ipse Et ,posteriores
אחרנים׃ והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה
Esau cucurrit Et ,suum fratrem ad ,eo ,se appropinquare ,eo ,suos ,vicibus septies
שבע פעמים עד גשתו עד אחיו׃ וירץ עשו
,eis ,osculatus & ,eis ,collũ in prostibit & ,eũ ,est cõplexi & ,eis ,occurrit um in
לקראתו ויחבקהו ויפל על־צואריו וישקהו
,& ,vxores vidit & ,suos oculos leuauit Et ,flenerunt &
ויבכו׃ וישא את־עיניו וירא את־הנשים ואת־
Deus dedit benigne quos, ? Nati ,dixit Et ,tibi ,ibi Qui ,dixit &
הילדים ויאמר מי־אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלהים
,carum nati & ,ipsæ ancillæ appropinquauerũt Et ,tuo ,seruo
את־עבדך׃ ותגשן השפחות הנה וילדיהן
,eius liberi & ,Leah etiam appropinquauit Et ,se incurnauerunt &
ותשתחוין׃ ותגש גם־לאה וילדיה
,Rachel & ,Ioseph ,appropinquauit post & ,se incurnauerunt &
וישתחוו ואחר נגש יוסף ורחל
Quorsum ? eorum ,eui illa turma omnis tibi Qua ,dixit Et ,se incurnauerũt &
ויאמר מי לך כל־המחנה הזה אשר פגשתי
,quã obuiam habui ?
ויאמר למצא חן בעיני אדני׃ ויאמר עשו יש־לי
Esau ,dixit Et ,mei domini oculis in gratiã inueni ñdũ Ad ,dixit Et
רב אחי יהי לך אשר־לך׃ ויאמר יעקב אל־נא
,tibi ,quod ,mihi sit ,mi fratre ,multum ,mihi
אם־נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי
,Iahacob dixit Et ,tum ,oculis in gratiã inueni nunc si ,quæso Ne
מידי כי־על־כן ראיתי כראת פני אלהים
,Dei ,faciem videre os? ,tuam faciem vidi ,tanquã ,quia ,mea ,manu &
ותרצני׃ קח־נא את־ברכתי אשר הבאת
,eum coegit Et ,oia mihi sint quia & ,Deus mihi est largitus quia ,tibi
לך כי־חנני אלהים וכי יש־לי כל ויפצר־בו
,ante te ,tui regione ,ambulabo & ,ambulem & Proficiscamur ,dixit Et ,accepit &
ויסע׃ ויאמר נסעה ונלכה ואלכה נגדך׃ ויאמר
,fieret ,ipsi quod ,fieri meus Dñs ,eum ad dixit Et
לו אדני ידע כי־הילדים רכים והצאן
omnes morientur vna ,die eas ,ouis ,pecudes & ,teneri ,oues quia ,Dñs
עלות עלי ודפקום יום אחד ומתו כל־
,me super ,lactantes ,boues & ,ouis
העדר׃ יעבר־נא אדני לפני עבדו ואני
,pecude ad & ,meis ,facit ad quod ,ego ,tu ,pedem ad ,pedetentim me ducam
אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל
,dixit Et ,Schir in ,eum ,dominũ ad veniam vtquoque ,natorum
הילדים עד אשר אבא אל־אדני שעירה׃ ויאמר
,quod Vt ,dixit Et ,meos ,qui ,populo de ,eum nunc ,facta Stare ,Esau
עשו אציגה נא עמך מן־העם אשר אתי ויאמר למה
,ipsa ,die in ,est ,tuerit ,his Et ,mei ,domini ,oculis in gratiam Inueniã ,hoc
זה אמצא חן בעיני אדני׃ וישב ביום ההוא
,Succhoth in ,est ,profectus Iahacob Et ,Schir in ,suam ,viam ad Esau
לדרכו שעירה׃ ויסע יעקב סכתה
,vocauit Idcirco ,tabernacula ,fecit ,suo ,gregi & ,domũ ,sibi ,gẽtiacuit &
ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת על־כן קרא
,cimitare Salem in? Iahacob venit Et ,Succoth ,loci ,nomen
שם־המקום ההוא סכות׃ ויבא יעקב שלם עיר
,Aram Padan de ,illa ,veniendo in ,Chenahan terra in ,quæ ,Sechem
שכם אשר בארץ כנען בבאו מפדן ארם
,vrbem ,ante ,eã ,est ,tabernaculum ,fibi
ויחן את־פני העיר׃ ויקן את־חלקת השדה
patris Chamor filiorum manu de ,suum ,tabernaculũ ibi ,tetendit ,quo
אשר נטה שם את־אהלו מיד בני־חמור אבי
,illud vocauit & ,altare ibi ,ftatuit Et ,quo ,rectum in ,Sechem
שכם במאה קשיטה׃ ויצב שם מזבח ויקרא לו
,Israel ,Elohe Et ,eo ,benedixit Et ,meo nõ de interrogas ne quia Et
אל אלהי ישראל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

quòd & ipſi ſui patris fuerit quòd Rachel ipſi Iahacob nũcianerat Et effet.
נגד
12 ipſe fratrem matris ſuæ, & quòd filius Rebeccæ eſſet, cucurriſſe
13 nunciauit patri ſuo. Quod cùm audiſſet Laban filius
רצה
fratris ſui, & amplexatus eum atque oſculatus, introduxit
14 in domum ſuam. Qui narrauit ei omnia quæ
ראה
fecerat, & ait: Os meum & caro mea es tu. Cumque
15 impleſſet mensem apud eum, dixit ad eum: Num
frater meus es, & gratis ſeruies mihi? indica quam
16 mercedem accipias. Habebat autem duas filias:
נגן
nomen maioris Lea, nomen minoris Rachel.
17 Sed Lea erant oculi languentes, Rachel autem
decora facie & pulchra nimis. Hanc ergo amauit
18 Iacob, & ait: Seruiam pro ea tibi ſeptem annis
רעה
19 Rachel filiabus tuis minoribus. Placuit Laban
conditio, & ait: Melius eſt eam dare tibi quàm alteri
20 homini, habita mecum. Placuit ergo Iacob pro
21 Rachel ſeruire ſeptem annis, & præ amoris magnitudine
quaſi paucos dies ſibi fluxiſſe præterire. Dixit
autem Iacob ad Laban: Da mihi uxorem meam,
22 quia impleti ſunt dies, ut ingrediar ad eam. Qui
congregans omnes viros loci illius, fecit nuptias.
23 Et ſub noctem introduxit ad eum Liam filiam ſuam,
24 & ingreſſus eſt ad eam. Dedit quoque Laban ei
Zelphan famulam ſuam, Liæ filiæ ſuæ.
25 Quæ cùm ſurrexiſſet mane, & vidiſſet Liam, dixit
ad patrem ſuum: Quare impoſuiſti mihi? nonne
26 pro Rachel ſeruiui apud te? cur ergo deceptum me
27 habuiſti? Cui reſpondit Laban: Non eſt hoc in
noſtra conſuetudine, ut minor filia ante detur
nuptum quàm maior. Impleto hebdomade huius
copulæ, dabo & tibi Rachel, pro ſeruitio alterius
28 ſeptennii quod mihi rurſus ſpondes. Fecit Iacob
ſicut ei dictum fuerat, & impleto hebdomade dedit
29 ei Rachel filiam ſuam in uxorem. Dedit quoque
Laban Balam famulam ſuam Rachel filiæ ſuæ.
30 Ingreſſus eſt ergo & ad illam, & amauit Rachel
magis quàm Liam, ſeruiuitque ei alios ſeptem annos.
31 Videns autem Dominus quòd Lea odio haberetur,
aperuit vterum eius: Rachel autem erat ſterilis.
32 Quæ cùm concepiſſet, & peperiſſet filium, vocauit
nomen eius Ruben, dicens: Vidit Dominus afflictionem
meam, nunc amabit me vir meus.
33 Rurſum concepit, & peperit filium, & ait: Audiuit
Dominus quòd odio habear, & dedit mihi & hunc
filium. Vocauitque nomen eius Simeon.
34 Adhuc concepit, & peperit filium, & ait: Nunc
quoque copulabitur mihi vir meus, quia peperi ei
tres filios: propterea vocauit nomen eius Leui.
35 Rurſum concepit, & peperit filium, & ait: Confitebor
nunc Domino: propterea vocauit nomen eius
Iudam, & ſtare fecit parturitionem.

CAP. XXX.

Rachel inuidit & Iahacob ipſi parrem nem quòd Rachel vidit Et.

1 Videns autem Rachel quòd non pareret ei Iacob,
inuidit ſorori ſuæ, & ait ad virum ſuum: Da mihi
2 liberos, alioquin mortua ſum. Quam ille ſtatim
obiurgans, quaſi Deo non poſſet omnia, & ipſe
3 ſuis vterum clauſerit, ait: Numquid ego Deus
ſum, qui fructum vteri tui tibi prohibeam? Quæ
reſpondit: Habes famulam meam Balam, ingredere
ad eam, & pariet ſuper genua mea, & ſuſcipiam
4 ex illa ſobolem. Dedit ergo ei Balam famulam ſuam
5 in coniugium, & cognouit eam. Quæ concepit, &
6 peperit filium. Dixitque Rachel: Iudicauit mihi
Deus, & exaudiuit vocem meam, dedit mihi filium:
propterea vocauit nomen eius Dan.
7 Rurſum Bala concepit, & peperit alium filium
8 Iacob. Dixitque Rachel: Comparationibus Dei
conſocians ſum ſorori meæ, & præualui: & vocauit
9 nomen eius Nephthali. Videns autem Lea quòd
ceſſaret ultra parere, tulit Zelphan famulam ſuam,
10 & dedit eam Iacob in coniugium. Quæ concepit, &
11 peperit filium. Dixitque Lea: Feliciter: & vocauit
12 nomen eius Gad. Peperit & alium filium Zelphan
13 famula Liæ, & vocauit nomen eius Aſer. Dixitque
Lea: Propter me beatam dicent omnes mulieres:
beatam enim me dicent omnes mulieres: & vocauit
14 nomen eius Aſer. Abiit autem Ruben in diebus meſſis
tritici, & inuenit mandragoras in agro, quas attulit
ad matrem ſuam Liam. Dixitque Rachel ad Liam:
15 Da mihi mandragoras filii tui. Quæ reſpondit ei:
Parum tibi videtur quòd abſtulerim virum meum,
niſi & mandragoras filii mei auferas? Dixit Rachel:
Certe pro mandragoris filii tui dormiet tecum hac
16 nocte. Cumque veſperi reuerſus eſſet Iacob de agro,
egreſſa Lea in occurſum eius, ait: Ad me ingredieris
hac nocte, quia mercede conduxi te pro mandragoris
17 filii mei. Dormiuitque cum ea in nocte illa. Et exaudiuit
Deus Leam, & concepit, & peperit filium
18 quintum. Dixitque: Dedit mihi Deus mercedem
meam, quia dedi famulam meam viro meo: & vocauit
19 nomen eius Iſſachar. Rurſum concepit Lea, & peperit
filium ſextum. Et ait: Dotauit me Deus dote
bona: etiam vir meus habitabit mecum, quia peperi
20 ei ſex filios: & vocauit nomen eius Zabulon. Poſtea
21 genuit filiam, & vocauit nomen eius Dina. Recordatus
autem Deus Rachel, exaudiuit eam, & aperuit
22 vterum eius. Quæ concepit, & peperit filium, dixitque:
Abſtulit Deus opprobrium meum. Et vocauit
23 nomen eius Ioſeph, dicens: Addat mihi Dominus
24 filium alterum.

CAP. XXX. ל

Iahacob. CAP. XXX. Genesis.

Videns autem Rachel quòd non pareret ei Iacob, inuidit ſorori ſuæ, & ait ad virum ſuum: Da mihi liberos, alioquin mortua ſum. Quam ille ſtatim obiurgans, quaſi Deo non poſſet omnia, & ipſe ſuis vterum clauſerit, ait: Numquid ego Deus ſum, qui fructum vteri tui tibi prohibeam? Quæ reſpondit: Habes famulam meam Balam, ingredere ad eam, & pariet ſuper genua mea, & ſuſcipiam ex illa ſobolem. Dedit ergo ei Balam famulam ſuam in coniugium, & cognouit eam. Quæ concepit, & peperit filium. Dixitque Rachel: Iudicauit mihi Deus, & exaudiuit vocem meam, dedit mihi filium: propterea vocauit nomen eius Dan. Rurſum Bala concepit, & peperit alium filium Iacob. Dixitque Rachel: Comparationibus Dei conſocians ſum ſorori meæ, & præualui: & vocauit nomen eius Nephthali. Videns autem Lea quòd ceſſaret ultra parere, tulit Zelphan famulam ſuam, & dedit eam Iacob in coniugium. Quæ concepit, & peperit filium. Dixitque Lea: Feliciter: & vocauit nomen eius Gad. Peperit & alium filium Zelphan famula Liæ, & vocauit nomen eius Aſer. Dixitque Lea: Propter me beatam dicent omnes mulieres: beatam enim me dicent omnes mulieres: & vocauit nomen eius Aſer. Abiit autem Ruben in diebus meſſis tritici, & inuenit mandragoras in agro, quas attulit ad matrem ſuam Liam. Dixitque Rachel ad Liam: Da mihi mandragoras filii tui. Quæ reſpondit ei: Parum tibi videtur quòd abſtulerim virum meum, niſi & mandragoras filii mei auferas? Dixit Rachel: Certe pro mandragoris filii tui dormiet tecum hac nocte. Cumque veſperi reuerſus eſſet Iacob de agro, egreſſa Lea in occurſum eius, ait: Ad me ingredieris hac nocte, quia mercede conduxi te pro mandragoris filii mei. Dormiuitque cum ea in nocte illa. Et exaudiuit Deus Leam, & concepit, & peperit filium quintum. Dixitque: Dedit mihi Deus mercedem meam, quia dedi famulam meam viro meo: & vocauit nomen eius Iſſachar. Rurſum concepit Lea, & peperit filium ſextum. Et ait: Dotauit me Deus dote bona: etiam vir meus habitabit mecum, quia peperi ei ſex filios: & vocauit nomen eius Zabulon. Poſtea genuit filiam, & vocauit nomen eius Dina. Recordatus autem Deus Rachel, exaudiuit eam, & aperuit vterum eius. Quæ concepit, & peperit filium, dixitque: Abſtulit Deus opprobrium meum. Et vocauit nomen eius Ioſeph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum.

CAP. XXXI. לא

omnia Iahacob Tulit dicendo Laban filiorũ verba audiuit Et.

1 Audiuit autem verba filiorum Laban dicentium:
Tulit Iacob omnia quæ fuerunt patris noſtri, & de
2 hac gloriatus omnem fecit noſtro patri ſplendorem.
Et videns faciem Laban, non eſſet ad ſe priorem
3 ſicut heri & nudiuſtertius: dixitque Dominus ad
Iacob: Reuertere ad terram patrum tuorum, & ad
4 cognationem tuam, & ero tecum. Mittens ergo
Iacob & Rachel & Liam in agrum ad pecus ſuum,
5 dixit eis: Video faciem patris veſtri non eſſe ad me
ſicut heri & nudiuſtertius: Deus autem patris mei
6 fuit mecum. Et ipſi noſtis quòd ex omnibus viribus
meis ſeruierim patri veſtro: pater autem veſter
7 circumuenit me, & mutauit mercedem meam
decem vicibus: non dimittente me Deo, vt malefacerem
8 ei. Si ſic dixerit: Varia erunt mihi mercede: pariunt
omnes oues varios fœtus: & ſi e contra dixerit:
Quæ maculata erunt, mercedem tua erunt: omnes
9 oues maculas pariebant. Tulit ergo Deus pecora
patris veſtri, & dedit mihi.
10 Tempore quo coeunt oues, vidi in ſomnio, & ecce
arietes aſcendebant oues, varii & maculati & guttati.
11 Et dixit mihi Angelus Dei in ſomnio: Iacob. Qui
12 reſpondi: Adſum. Dixitque mihi: Leua oculos tuos
& vide omnes arietes aſcendentes oues, varios &
maculatos & guttatos: vidi enim omnia quæ facit
13 tibi Laban. Ego ſum Deus Bethel, vbi vnxiſti lapidem,
& vbi vouiſti mihi votum. Nunc ergo ſurge,
egreſſus de terra hac, & reuertere in terram natiuitatis
14 tuæ. Quibus auditis reſpondit Rachel & Lia:
Numquid adhuc habemus partem & hereditatem
15 in domo patris noſtri? Nonne quaſi alienas reputatas
nos extraneas vendidit, & comedit pretium
16 noſtrum? Verumtamen ablatum eſt quod ſubtraxit
nobis pater noſter, & noſtrum & filiorum noſtrorum
eſt: quidquid ergo præcepit tibi Deus, fac.
17 Surrexit ergo Iacob, & impoſuit filios ſuos & uxores
18 ſuas ſuper camelos, & abſque vllo impedimento
19 iumenta & quæcumque poſſederat, quæ ſibi in Meſopotamia
acquiſierat, ad ingrediendum terram Iſaac
patris ſui in Chanaan. Tempore autem quo tondebat
oues ſuas filius, furata eſt Rachel idola patris ſui.
20 Et fugit Iacob furtiuo animo, non indicante ſocero
21 ſuo quòd eo fugeret. Aufugit ergo cum omnibus
ſuis, & tranſiuit flumen, & tetendit gressum ſuum
22 in montem Galaad. Nuntiatum eſt autem Laban
tertia die quòd fugiſſet Iacob.
23 Qui aſſumens fratres ſuos perſecutus eſt eum
24 diebus ſeptem, & comprehendit eum in monte Galaad.
Venit autem Deus ad Laban Syrum per ſomnium
noctis, & dixit ei: Obſerua ne quid aliud loquaris
25 niſi bonum ad Iacob. Qui cùm iam comprehendiſſet
Iacob, tetenderat tabernaculum in monte Galaad.
26 Dixitque ad eum: Quid ſic egiſti, vt furtiuo animo
27 abduceres filias meas, quaſi captiuas? Cur fugere
te occultum voluiſti, & non indicare mihi, vt dimitterem
te cum gaudio & canticis, tympano & cithara?
28 Non permiſiſti me vltimum oſculari filios meos &
filias meas: ſtulte egiſti.
29 Et nunc habet manus mea vt noceam vobis: ſed
Deus patris veſtri heri dixit mihi: Obſerua ne quid
30 aliud loquaris niſi bonum ad Iacob. Sit ſane, vt
deſiderium tuum impleri cupiebas, & ardenter
deſiderabas domum patris tui: quare furatus es
31 deos meos? Reſpondens Iacob ait: Quia timui ne
violenter auferres filias tuas a me. Apud quemcumque
32 inueneris deos tuos, coram fratribus noſtris diſcute
quæ tua ſunt mecum, & tolle: neſciebat enim Rachel
furatum eſſe.
33 Ingreſſus ergo Laban tabernaculum Iacob & Liæ,
& tabernaculum duarum famularum, non inuenit:
egreſſus tabernaculum Liæ, intrauit tabernaculum
34 Rachel. Rachel autem tollens idola, & impoſuit ea
ſtramentis cameli, & ſedit ſuper ea. Cumque palparet
Laban omne tabernaculum, & non inueniret,
35 ait ad filiam ſuam: Ne indigneris domine mi, quòd
non poſſim coram te ſurgere: patior enim quæ
36 mulieribus ſolent. Et ſic quæſitis diligenter idolis
non inuentis, tranſiit ad tabernaculum tertium
37 famulorum: & ingreſſus non inuenit. Egreſſus
inde, ſtetit contra Iacob, & ait: Quid feci? quod
peccatum meum? quam ob culpam me ſic perſequeris?
38 Quid quæris omnia ſupellectilia domus meæ?
quid de ſupellectili domus tuæ inueniſti? Ponito
coram fratribus meis & fratribus tuis, & iudicent
39 inter me & te. Vigeſimo anno ſum apud te: oues
tuæ & capræ tuæ non abortiuerunt, arietes greges
40 tui non comedi. Quod captum a beſtiis non attuli
ad te, ego damnum illius ſolebam reſtituere: quidquid
furto ablatum eſt, a me quærebas, ſiue die ſiue
41 nocte. Sic eram in terra, vt me conficeret æſtus
diurnus, & gelu nocturnus, fugeretque ſomnus
42 oculos meos. Sic per viginti annos ſeruiui tibi in
domo tua, quatuordecim pro filiabus, & ſex pro
gregibus tuis: & mutauiſti mercedem meam decem
vicibus. Niſi Deus patris mei Abraham, & timor
Iſaac adfuiſſet mihi, forſitan nunc nudum me dimitteres:
afflictionem meam & labores manuum meorum
reſpexit Deus, & increpauit te heri.
43 Reſpondens Laban, dixit ad Iacob: Filiæ meæ ſunt,
& filii, & greges, & cuncta quæ cernis mea ſunt:
quid poſſum facere filiabus meis, & his quas genuerunt?
44 Veni ergo, & ineamus fœdus mutuum, ſit teſtis
45 inter me & te. Tollens Iacob lapidem erexit eum
46 in titulum, & ait ad fratres ſuos: Afferte lapides.
Qui congregantes lapides, fecerunt tumulum, &
47 comederunt ſuper eum. Vocauit autem Laban
tumulum Teſtimonium Syriace, Iacob autem Galaad,
48 id eſt, Teſtimonium. Dixitque Laban: Teſtis eſto
tumulus hic inter me & te hodie & nunc. Propterea
49 vocatum eſt nomen eius Galaad, & Maſpha, quia
locutus eſt: Obſeruet Dominus inter me & te, quando
50 abſcondimur alter ab altero. Si afflixeris filias
meas, & ſi introduxeris alias uxores ſuper eas, non
51 eſt ſermo hominis qui videat, ſed Deus teſtis eſt
52 ſermonis inter me & te. Et ait: Ecce tumulus hic,
& lapis quem erexi inter me & te. Teſtis tumulus
53 iſte, & teſtis lapis. Si ego non tranſiero ad te hunc
tumulum, & tu non tranſieris ad me tumulum &
lapidem iſtum, in malum: Deus Abraham, & Deus
Nachor, Deus patrum eorum iudicet inter nos.
54 Iurauit Iacob per timorem patris ſui Iſaac. Et
immolauit victimam in monte, & vocauit fratres
55 ſuos vt comederent panem. Qui cùm comediſſent,
manſerunt in monte. Surgens autem Laban manè,
oſculatus filios ſuos & filias, benedixit eis, & reuerſus
eſt in locum ſuum.

CAP. XXXII. לב

1 Iacob autem perrexit in viam ſuam, & occurrerunt
2 ei Angeli Dei. Quos cùm vidiſſet, dixit: Caſtra
Dei ſunt hæc: & vocauit nomen loci illius Caſtra.
3 Mittens autem Iacob nuntios ante ſe ad Eſau fratrem
ſuum in terram Seir regionem Idumææ, præcepit
4 eis dicens: Sic loquimini domino meo Eſau: Hæc
mandat ſeruus tuus Iacob: Apud Laban peregrinatus
ſum, & fui vſque nunc: & habeo boues & aſinos,
oues & ſeruos & ancillas, & mitto nuntiare domino
5 meo, vt inueniam gratiam coram te. Reuerſi ſunt
nuntii ad Iacob, dicentes: Venimus ad fratrem tuum
Eſau, & ecce ipſe properat in occurſum tibi cum
6 quadringentis viris. Quibus auditis, Iacob expauit
valde, & coepit timere: diuiſitque populum qui
ſecum erat, & oues & boues & camelos in duas
7 turmas, dicens: Si venerit Eſau ad turmam primam,
& percuſſerit eam, alia turma quæ reſidua eſt, in
8 fugam conuertetur. Dixit quoque: Si contra me
fortior exſtiterit, & percuſſerit me, & mulieres
9 cum paruulis meis ad ſuos fugerint. Tu dixiſti:
Benefaciam tibi, & dilatabo ſemen tuum ſicut arenam
maris, quæ propter multitudinem numerari
10 non poteſt. Et rurſum: Egredere de terra tua, &
de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni
in terram quam monſtrauero tibi. Minor ſum cunctis
miſericordiis tuis, & omni veritate quam præſtitiſti
ſeruo tuo: in baculo meo tranſiui Iordanem iſtum,
11 & nunc cum duabus turmis reuertor. Eripe me de
manu fratris mei Eſau, timeo enim eum ne forte
veniens percuſſerit me mater cum filiis.
12 Tu autem dixiſti mihi: Benefaciam tibi, & ponam
ſemen tuum ſicut arenam maris, quæ præ multitudine
13 numerari non poteſt. Cumque pernoctaſſet ibi
14 in die illa, tulit de his quæ habebat munuſcula
15 fratri ſuo Eſau: Capras ducentas, hircos viginti,
oues ducentas, arietes viginti, camelas lactentes
cum pullis ſuis triginta, vaccas quadraginta, vitulos
decem, aſinas viginti, aſellos decem.
16 Quæ tradens ſeruis ſuis, ſeorſum per ſingulos
armenta ſeparauit, & dixit ad ſeruos ſuos: Præcedite
me, & inter armenta ſpatium relinquite.
17 Præcepitque priori: Si occurrerit tibi Eſau frater
meus, & interrogauerit te dicens: Cuius es? & quo
vadis? & cuius ſunt ante te iumenta? Reſpondebis:
18 Seruorum tuorum Iacob munera ſunt, quæ mittit
domino ſuo Eſau: ipſe quoque poſt tergum noſtrum
19 venit. Præcepit autem & ſecundo & tertio, & omnibus
qui armenta ducebant, dicens: Hæc & hæc
loquemini ad Eſau, cùm inueneritis eum.
20 Et addite: Ecce & ipſe ſeruus tuus Iacob poſt tergum
noſtrum eſt. Dixit enim: Placabo faciem eius
muneribus quæ præcedunt, & poſtea videbo vultum
eius: forſitan leuabit faciem meam.
21 Præcedebant ergo munera eius ante faciem ipſius:
ipſe autem manſit nocte illa in caſtris.
22 Surgens autem de nocte tulit duas uxores ſuas, &
duas famulas, & vndecim filios ſuos, & tranſiuit
23 vadum Iaboc. Tollens eos, & traducens torrentem,
24 traduxit quæcumque habebat. Remanſit autem
Iacob ſolus: & ecce homo luctabatur cum eo vſque
25 mane. Quod cùm videret quòd non præualeret contra
eum, tetigit nervum femoris eius, & obſtupuit
nervus femoris Iacob, dum luctatur cum illo.
26 Dixitque ad eum: Dimitte me, iam enim aſcendit
aurora. Cui ille reſpondit: Non dimittam te, niſi
27 benedixeris mihi. Dixit ad eum: Quod eſt nomen
28 tuum? Qui reſpondit: Iacob. Et ait: Non vocabitur
nomen tuum vltra Iacob, ſed Iſrael: quia ſi fortis
fuiſti cum Deo, quid putas poteris cum hominibus?
29 Et benedixit ei in eodem loco. Vocauitque Iacob
nomen loci illius Phaniel, dicens: Vidi Deum facie
ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea.
30 Et ortus eſt ei ſol poſtquam tranſiit Phanuel: ipſe
31 autem claudicabat femore. Propterea non comedunt
filii Iſrael nervum femoris, qui tactus eſt &
32 obſtupuit in nervo femoris Iacob vſque in hodiernum
diem.

CAP. XXXIII. לג

1 Leuatis autem oculis Iacob, vidit Eſau venientem,
& quadringentos viros cum eo. Diuiſitque filios
Liæ & Rachel & duarum famularum, & poſuit
2 famulas & filios earum ante, Liam autem & filios
eius poſt, Rachel & Ioſeph nouiſſimos.
3 Ipſe autem tranſiens ante eos, adorauit proſtratus
in terram, donec appropinquaret frater eius ei.
4 Qui curſu ruens ad occurrendum fratri ſuo, amplexatus
eſt eum, & ſtringens collum illius oſculatus
eſt, flentes vterque.
5 Cumque eleuans oculos vidiſſet mulieres & paruulos,
ait: Quid ſibi vult omnis iſta turba? Quæ
reſpondit ei: Filii ſunt quos donauit Deus ſeruo
6 tuo. Et ancillæ cum filiis ſuis adorauerunt eum.
7 Poſtea & Lia cum ſuis paruulis adorauit: & ſic
Ioſeph & Rachel nouiſſimi adorauerunt.
8 Dixitque Eſau: Quæ ſunt omnia agmina quæ occurrerunt
mihi? Qui reſpondit: Vt inuenirem gratiam
9 coram domino meo. Et ait Eſau: Habeo multa,
frater mi, ſint tibi quæ poſſedi.
10 Dixit Iacob: Non ita eſt, quæſo, ſi inueni gratiam
in oculis tuis, accipe munuſcula de manu mea,
quæ ideo præmiſi ante faciem meam, vt placatus
mihi fias, & ſuſcipias me propitius.
11 Accipe benedictionem quam attuli tibi, quia Deus
mihi benedixit, & omnia habeo. Compulit eum
12 vt acciperet. Qui ait: Proficiſcamur, & pergamus
13 pariter, ego quoque gradiar contra te. Dixit ei:
Nouit dominus meus quòd teneri ſint pueri, & oues
& boues fœtum habentes lactentem: quæ ſi plus
14 in itinere fatigauerimus, vna omnia morientur.
Præcedat ſeruus ſuus ante faciem domini ſui, & ego
ſenſim gradiar per pedes meos, & per ea quæ videro
iumenta, & paruulos meos: donec veniam ad dominum
15 meum in Seir. Dixit Eſau: Dimittam tecum
de turba mea, qui ingrediantur tecum. Qui reſpondit:
Quid neceſſe eſt? inueniam gratiam coram
16 domino meo. Reuerſus eſt ergo in die illa Eſau
17 per viam qua venerat in Seir. Iacob autem profectus
eſt in Soccoth, & ædificauit ſibi domum, & tabernacula
fecit ſuis & iumentis ſuis: & ideo vocauit
nomen loci illius Soccoth, id eſt, Tabernacula.
18 Tranſiit quoque Iacob ad ciuitatem Sichem, quæ eſt
in terra Chanaan, poſtquam reuerſus eſt de Meſopotamia
Syriæ, habitauitque iuxta ciuitatem.
19 Emit autem partem agri, in qua tetenderat ibi tabernaculum,
de manu filiorum Emor patris Sichem,
20 centum agnis. Et erexit ibi altare, quod vocauit
Deus Deus Iſrael.

CAP. XXXIV. לד

1 Egreſſa autem Dina filia Liæ, quam genuerat Iacob,
vt videret mulieres regionis illius, vidit eam Sichem
2 filius Emor Heui princeps terræ illius, & rapuit,
& dormiuit cum ea, vitiauitque virginem.
3 Et adhæſit anima eius illi, & amauit puellam, conſolatusque
eſt eam ſuper dolore pudoris.
4 Dixitque ad Emor patrem eius: Da mihi puellam
5 hanc vxorem. Quod cùm audiſſet Iacob, filios ſuos
habentes ſecum in agro, tacuit donec illi reuerterentur.
6 Egreſſus autem Emor pater Sichem ad Iacob vt
7 loqueretur ei, filii Iacob de agro venerunt. Quibus
auditis, & nuntiata ſibi re, grauiter indignati ſunt
viri nimis, quia fecerat ſtultitiam in Iſrael, dormiens
cum filia Iacob, quod non eſt licitum.
8 Locutus eſt autem Emor ad eos, dicens: Sichem
filius meus deſiderat filiam veſtram: date eam illi
9 vxorem. Et copulate vos nobis: filias veſtras date
nobis, & filias noſtras accipite vobis.
10 Habitabitis mecum, & terra coram vobis erit: habitate,
negotiamini, & poſſidete eam.
11 Dixit autem Sichem ad patrem eius & fratres:
12 Inueniam gratiam coram vobis, & quæcumque
13 ſtatueritis dabo. Augete dotem, & poſtulate munera:
libenter dabo quæ petieritis, tantum date mihi
14 puellam hanc vxorem. Reſpondentes autem filii
Iacob Sichem & Emor patri eius, in dolo locuti ſunt,
15 eo quòd polluiſſet Dinam ſororem eorum: Non poſſumus
facere quod poſtulas, nec dare ſororem noſtram
homini præputiato: hoc enim nobis eſt opprobrium.
16 In hoc conſentiemus vobis, ſi fueritis ſicut & nos,
vt circumcidatur in vobis omne maſculinum:
17 tunc dabimus & accipiemus filias veſtras, habitabimuſque
vobiſcum, & erimus populus vnus.
18 Si autem non audieritis nos, vt circumcidamini,
19 tollemus filiam noſtram, & recedemus. Placuerunt
ſermones eorum Emor & Sichem filio eius.
20 Nec distulit puer quin ſtatim faceret quod placebat
patri: & erat gratiſſimus cunctis propter
21 virginem. Ingreſſi ergo cum patre ſuo ad ciuitatem,
locuti ſunt ad populum: Viri iſti pacifici ſunt
nobiſcum, habitent in terra, & negotientur in ea:
terra quippe ampla eſt coram eis, filias eorum
22 accipiamus nobis vxores, & filias noſtras demus
eis. Sed & in hoc tantum poterunt conſentire vt
habitent nobiſcum, & vnus populus fiamus, ſi circumcidatur
in nobis omne maſculinum, ſicut & ipſi
23 circumcidi ſe noſcuntur. Poſſeſſiones eorum & iumenta
& cuncta animantia eorum noſtra erunt:
tantum conſentiamus eis, & habitabunt apud nos.
24 Quibus conſentientibus, & circumcidi ſe cupientibus,
ſurgentes manè portas ciuitatis ingreſſi ſunt,
25 & omne maſculinum quod egreſſum eſt ciuitatem
interfecerunt. Tertia autem die, cùm adhuc dolor
recentium vulnerum eſſet, arripientes duo filii Iacob
Simeon & Leui fratres Dinæ, gladios ſuos, & confidenter
ingreſſi ciuitatem, occiderunt omne maſculinum.
26 Et Emor & Sichem filium eius interfectis gladio,
tollentes Dinam de domo Sichem, egreſſi ſunt.
27 Ruerunt ergo ſuper occiſos filii Iacob, & ciuitatem
diripuerunt in vltionem ſtupri ſororis ſuæ.
28 Oues & boues & aſinos, & quæcumque in ciuitate
& in agro reperta ſunt, tulerunt: omnem quoque
29 opulentiam & infantes & mulieres captiuas duxerunt
& vaſtauerunt, & quidquid domi fuit.
30 Dixit autem Iacob ad Simeon & Leui: Turbauiſtis
me, & odibilem feciſtis habitatoribus terræ huius,
Chananæo & Pheræo: nos ad paucitatem numeri
facile congregabuntur contra me, & percutient
31 me, & delebor ego & domus mea. Qui reſpondentes
dixerunt: Quaſi meretricem vti debuit ſoror noſtra?

CAP. XXXV. לה

1 Dixit autem Deus ad Iacob: Surge, aſcende Bethel,
& habita ibi: & fac altare Deo qui apparuit tibi
2 quando fugiebas faciem Eſau fratris tui. Dixit ergo
Iacob ad domum ſuam, & ad omnes qui cum eo erant:
Auferte deos alienos qui in medio veſtri ſunt, &
3 mundamini, & mutate veſtimenta. Surgite, & aſcendamus
Bethel: faciam ibi altare Deo qui exaudiuit
me in die tribulationis meæ, & fuit cum me in
4 via per quam ambulaui. Dederunt ergo Iacob omnes
deos alienos qui habebant, & inaures quæ erant
in auribus eorum: & abſcondit eas ſub terebintho
5 quæ eſt iuxta Sichem. Cumque profecti eſſent, terror
Dei inuaſit vniuerſas ciuitates quæ habitabant
6 in circuitu eius, & non ſunt ſecuti fugientes filios
7 Iacob. Venit ergo Iacob Luz, quæ eſt in terra Chanaan,
quæ eſt Bethel, ipſe & omnis populus qui
8 cum eo erat. Et ædificauit ibi altare, vocauitque
locum illum Domus Dei: quia ibi reuelatus eſt ei
Deus, quando fugiebat faciem fratris ſui.
9 Mortua eſt autem Debbora nutrix Rebeccæ, & ſepulta
eſt ſub Bethel radice terebinthi, vocatumque
10 eſt nomen eius Quercus fletus. Apparuit autem
Deus rurſus Iacob, poſtquam reuerſus eſt de Meſopotamia
Syriæ, & benedixit ei, dicens: Non vocabitur
nomen tuum vltra Iacob, ſed Iſrael vocaberis
11 nomine tuo. Dixitque ei: Ego Deus omnipotens:
crescite & multiplicamini: gentes & populi gentium
ex te erunt, & reges de lumbis tuis egredientur.
12 Terram quam dedi Abraham & Iſaac, tibi dabo, &
13 ſemini tuo poſt te. Et aſcendit de loco in quo locutus
14 eſt ei Deus. Erexit autem Iacob titulum lapideum
in loco in quo locutus eſt ei Deus, libans ſuper eum
15 libamen, & fundens oleum. Vocauitque nomen loci
illius Bethel, quod prius vocabatur Luz.
16 Profectus autem inde, venit ad turrim Ader, quæ
eſt ſecundum Bethlehem: vbi cùm adhuc eſſet
17 longe, parturiuit Rachel, & grauiter laborauit.
Cumque in partu difficultas nimia premeret, dixerunt
ei obſtetrices: Ne timeas, habes & hoc filium.
18 Egrediente autem anima, & præ dolore moriente,
vocauit nomen filii ſui Benoni: pater autem eius
19 vocauit eum Benjamin. Mortua eſt ergo Rachel, &
ſepulta eſt in via quæ ducit Ephrata, quæ eſt Bethlehem.
20 Erexitque Iacob titulum ſuper ſepulchrum eius:
21 hic eſt titulus monumenti Rachel vſque in præſentem
diem. Profectus Iſrael tetendit tabernaculum
22 ultra turrem quæ vocatur Ador. Cumque habitaret
in terra illa, abiit Ruben, & dormiuit cum Bala
concubina patris ſui: quod grauiter tulit Iſrael.
Fuerunt autem filii Iacob duodecim.
23 Filii Liæ, primogenitus Iacob Ruben, Simeon,
24 Leui, Iuda, Iſſachar, Zabulon. Filii Rachel, Ioſeph
25 & Benjamin. Filii Balæ famulæ Rachel, Dan &
26 Nephthali. Filii Zelphæ famulæ Liæ, Gad & Aſer.
Hi ſunt filii Iacob, qui nati ſunt ei in Meſopotamia
Syriæ.
27 Venit autem Iacob ad Iſaac patrem ſuum in Mambre
ciuitatem Arbee, hæc eſt Hebron, vbi habitauerunt
Abraham & Iſaac.
28 Dierumque Iſaac fuerunt centum octoginta anni.
29 Et defecit, & mortuus eſt, & appoſitus eſt ad populum
ſuum ſenex & plenus dierum: ſepelierunt eum
Eſau & Iacob filii ſui.

CAP. XXXVI. לו

1 Hæc autem generationes Eſau, ipſe eſt Edom.
2 Eſau accepit uxores de filiabus Chanaan, Adam
filiam Elon Heui, & Oolibama filiam Ana filii Sebeon
3 Heui, & Baſemath filiam Iſmahel ſororem Nabaioth.
4 Genuitque Adam Eliphaz, & Baſemath peperit
5 Rahuel. Oolibama autem genuit Ieus & Ihelon &
Core. Hi ſunt filii Eſau, qui nati ſunt ei in terra
6 Chanaan. Tollens Eſau uxores ſuas, & filios ſuos,
& filias, & omnes animas domus ſuæ, & poſſeſſiones
ſuas, & quæcumque habere poterat in terra Chanaan,
abiit in regionem quæ non longe eſt a fratre ſuo
7 Iacob. Erant enim plura eis quàm vt habitare
poſſent ſimul, & non ſufficiebat eis terra peregrinationis
8 ſuæ præ multitudine armentorum. Habitauit
ergo Eſau in monte Seir, ipſe eſt Edom.
9 Hæc ergo generationes Eſau patris Idumæorum in
10 monte Seir. Hæc nomina filiorum eius: Eliphaz
filius Adam uxoris Eſau, Rahuel filius Baſemath
11 uxoris Eſau. Filii Eliphaz, Theman, Omar, Sephi,
12 Gotholam, Cenez. Thamna autem concubina fuit
Eliphaz filii Eſau, quæ peperit ei Amalech. Hi filii
13 Adam uxoris Eſau. Hi autem filii Rahuel, Nahath,
14 Zare, Samma, Meza. Hi fuerunt filii Baſemath
uxoris Eſau. Hi autem filii Oolibama filiæ Ana filii
Sebeon uxoris Eſau, quæ peperit Eſau Ieus & Ihelon
15 & Core. Hi principes filiorum Eſau. Filii Eliphaz
primogeniti Eſau, dux Theman, dux Omar, dux
16 Sephi, dux Cenez, dux Core, dux Gothollam, dux
Amalech. Hi principes Eliphaz in terra Idumæa.
17 Hi filii Adam. Hi autem filii Rahuel filii Eſau,
dux Nahath, dux Zare, dux Samma, dux Meza.
Hi principes Rahuel in terra Idumæa. Hi filii Baſemath
18 uxoris Eſau. Hi autem filii Oolibama uxoris
Eſau, dux Ieus, dux Ihelon, dux Core. Hi principes
ex Oolibama filia Ana uxore Eſau.
19 Hi filii Eſau, qui & Edom, & principes eorum.
20 Hi filii Seir Horræi habitatores terræ, Lotan &
21 Sobal & Sebeon & Ana & Diſon & Eſer & Diſan.
Hi principes Horræi filii Seir in terra Idumæa.
22 Filii autem Lotan, Hori & Heman. Soror autem
23 Lotan, Thamna. Filii Sobal, Gothollam & Manahath
24 & Gobal & Saphi & Onam. Filii Sebeon, Aia &
Ana. Hic eſt Ana qui inuenit aquas calidas in deſerto,
dum pauit aſinos Sebeon patris ſui.
25 Filii Ana, Diſon & Oolibama filia Ana.
26 Filii Diſon, Amadan & Eſebon & Iethran & Charan.
27 Filii Eſer, Balaan & Zauan & Acan. Filii Diſan,
28 Hus & Aran. Hi principes Horræi, dux Lotan,
29 dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana, dux Diſon, dux
30 Eſer, dux Diſan. Hi principes Horræi per ducatus
31 ſuos in terra Seir. Hi autem reges qui regnauerunt
in terra Idumæa, antequam regnaret rex filiis Iſrael.
32 Bale filius Beor, & nomen ciuitatis eius Dennaba.
33 Mortuus eſt autem Bale, & regnauit pro eo Iobab
34 filius Zare de Bozra. Mortuus eſt autem Iobab, &
regnauit pro eo Husam de terra Themanorum.
35 Mortuus eſt autem Husam, & regnauit pro eo Adad
filius Badad, qui percuſſit Madian in regione Moab:
nomen autem ciuitatis eius Auith.
36 Mortuus eſt autem Adad, & regnauit pro eo Semla
37 de Maſreca. Mortuus eſt autem Semla, & regn

Universidad de Deusto
Biblioteca

die in fuit Et — pace in terram de abierunt & Ifhaac eos dedexit Et à eo
31 וַיְהִי גַּם הוּא מַטְעַמִּים וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר לְאָבִיו יָקוּם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד בְּנוֹ בַּעֲבוּר תְּבָרֶכַנִי נַפְשֶׁךָ׃
32 וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי אָתָּה וַיֹּאמֶר אֲנִי בִנְךָ בְכֹרְךָ עֵשָׂו׃
33 וַיֶּחֱרַד יִצְחָק חֲרָדָה גְדֹלָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי אֵפוֹא הוּא הַצָּד צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא וָאֲבָרְכֵהוּ גַּם בָּרוּךְ יִהְיֶה׃
34 כְּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת דִּבְרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה עַד מְאֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי׃
35 וַיֹּאמֶר בָּא אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ׃
36 וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי וַיֹּאמֶר הֲלֹא אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה׃
37 וַיַּעַן יִצְחָק וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו גְּבִיר שַׂמְתִּיו לָךְ וְאֶת כָּל אֶחָיו נָתַתִּי לוֹ לַעֲבָדִים וְדָגָן וְתִירוֹשׁ סְמַכְתִּיו וּלְכָה אֵפוֹא מַה אֶּעֱשֶׂה בְּנִי׃
38 וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל אָבִיו הַבְרָכָה אַחַת הִוא לְךָ אָבִי בָּרְכֵנִי גַם אָנִי אָבִי וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃
39 וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל׃
40 וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְאֶת אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל צַוָּארֶךָ׃
41 וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל אָבִי וְאַהַרְגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי׃
42 וַיֻּגַּד לְרִבְקָה אֶת דִּבְרֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטֹן וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה עֵשָׂו אָחִיךָ מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ׃
43 וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי וְקוּם בְּרַח לְךָ אֶל לָבָן אָחִי חָרָנָה׃
44 וְיָשַׁבְתָּ עִמּוֹ יָמִים אֲחָדִים עַד אֲשֶׁר תָּשׁוּב חֲמַת אָחִיךָ׃
45 עַד שׁוּב אַף אָחִיךָ מִמְּךָ וְשָׁכַח אֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לוֹ וְשָׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם הֲגַם אֶשְׁכַּל גַּם שְׁנֵיכֶם יוֹם אֶחָד׃
46 וַתֹּאמֶר רִבְקָה אֶל יִצְחָק קַצְתִּי בְחַיַּי מִפְּנֵי בְנוֹת חֵת אִם לֹקֵחַ יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְנוֹת חֵת כָּאֵלֶּה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לָמָּה לִי חַיִּים׃

CAP. XXVIII. כח

1 וַיִּקְרָא יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ וַיְצַוֵּהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃
2 קוּם לֵךְ פַּדֶּנָה אֲרָם בֵּיתָה בְתוּאֵל אֲבִי אִמֶּךָ וְקַח לְךָ מִשָּׁם אִשָּׁה מִבְּנוֹת לָבָן אֲחִי אִמֶּךָ׃
3 וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים׃
4 וְיִתֶּן לְךָ אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם׃
5 וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם אֶל לָבָן בֶּן בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי אֲחִי רִבְקָה אֵם יַעֲקֹב וְעֵשָׂו׃
6 וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי בָרַךְ יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְשִׁלַּח אֹתוֹ פַּדֶּנָה אֲרָם לָקַחַת לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה בְּבָרְכוֹ אֹתוֹ וַיְצַו עָלָיו לֵאמֹר לֹא תִקַּח אִשָּׁה מִבְּנוֹת כְּנָעַן׃
7 וַיִּשְׁמַע יַעֲקֹב אֶל אָבִיו וְאֶל אִמּוֹ וַיֵּלֶךְ פַּדֶּנָה אֲרָם׃
8 וַיַּרְא עֵשָׂו כִּי רָעוֹת בְּנוֹת כְּנָעַן בְּעֵינֵי יִצְחָק אָבִיו׃
9 וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מָחֲלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַבְרָהָם אֲחוֹת נְבָיוֹת עַל נָשָׁיו לוֹ לְאִשָּׁה׃
10 וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חָרָנָה׃
11 וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא׃
12 וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ׃
13 וְהִנֵּה יְהוָה נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ׃
14 וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפוֹנָה וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ בְךָ כָּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ׃
15 וְהִנֵּה אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֶזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם עָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ׃
16 וַיִּיקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי׃
17 וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מָה נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם׃
18 וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׂם מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ׃
19 וַיִּקְרָא אֶת שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית אֵל וְאוּלָם לוּז שֵׁם הָעִיר לָרִאשֹׁנָה׃
20 וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ׃
21 וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לֵאלֹהִים׃
22 וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עַשֵּׂר אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ׃

CAP. XXIX. כט

1 וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם׃
2 וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִוא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר׃
3 וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה כָל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר לִמְקֹמָהּ׃
4 וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ׃
5 וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ׃
6 וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲשָׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן׃
7 וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ׃
8 וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָל הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן׃
9 עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאָבִיהָ כִּי רֹעָה הִוא׃
10 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יַעֲקֹב אֶת רָאוֹת רָחֵל בַּת לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ׃
11 וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃
12 וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא וַתָּרָץ וַתַּגֶּד לְאָבִיהָ׃
13 וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ לָבָן אֶת שְׁמֻעַת יַעֲקֹב בֶּן אֲחֹתוֹ וַיָּרָץ לִקְרָאתוֹ וַיְחַבֵּק לוֹ וַיִּשַּׁק לוֹ וַיְבִאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ וַיְסַפֵּר לְלָבָן אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
14 וַיֹּאמֶר לוֹ לָבָן אַךְ עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים׃
15 וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב הֲכִי אָחִי אַתָּה וַעֲבַדְתַּנִי חִנָּם הַגִּידָה לִּי מַה מַּשְׂכֻּרְתֶּךָ׃
16 וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל׃
17 וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה׃
18 וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה׃
19 וַיֹּאמֶר לָבָן טוֹב תִּתִּי אֹתָהּ לָךְ מִתִּתִּי אֹתָהּ לְאִישׁ אַחֵר שְׁבָה עִמָּדִי׃
20 וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ׃
21 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן הָבָה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמָי וְאָבוֹאָה אֵלֶיהָ׃
22 וַיֶּאֱסֹף לָבָן אֶת כָּל אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה׃
23 וַיְהִי בָעֶרֶב וַיִּקַּח אֶת לֵאָה בִתּוֹ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃
24 וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ לְלֵאָה בִתּוֹ שִׁפְחָה׃
25 וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה הִוא לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל לָבָן מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ וְלָמָּה רִמִּיתָנִי׃
26 וַיֹּאמֶר לָבָן לֹא יֵעָשֶׂה כֵן בִּמְקוֹמֵנוּ לָתֵת הַצָּעִירָה לִפְנֵי הַבְּכִירָה׃
27 מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וְנִתְּנָה גַם אֶת הָאַחֶרֶת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת׃
28 וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיְמַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וַיִּתֶּן לוֹ אֶת רָחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה׃
29 וַיִּתֵּן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ אֶת בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה׃
30 וַיָּבֹא גַם אֶל רָחֵל וַיֶּאֱהַב גַּם אֶת רָחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים אֲחֵרוֹת׃
31 וַיַּרְא יְהוָה כִּי שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וְרָחֵל הָיְתָה עֲקָרָה׃
32 וַתַּהַר לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה יְהוָה בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה יֶאֱהָבַנִי אִישִׁי׃
33 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי שָׁמַע יְהוָה כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי וַיִּתֶּן גַּם אֶת זֶה לִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן׃
34 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר עַתָּה הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי׃
35 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת יְהוָה עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת׃

CAP. XXX. ל

1 וַתֵּרֶא רָחֵל כִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחֹתָהּ וַתֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב הָבָה לִי בָנִים וְאִם אַיִן מֵתָה אָנֹכִי׃
2 וַיִּחַר אַף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי אֲשֶׁר מָנַע מִמֵּךְ פְּרִי בָטֶן׃
3 וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתִי בִלְהָה בֹּא אֵלֶיהָ וְתֵלֶד עַל בִּרְכַּי וְאִבָּנֶה גַם אָנֹכִי מִמֶּנָּה׃
4 וַתִּתֶּן לוֹ אֶת בִּלְהָה שִׁפְחָתָהּ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ יַעֲקֹב׃
5 וַתַּהַר בִּלְהָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן׃
6 וַתֹּאמֶר רָחֵל דָּנַנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי וַיִּתֶּן לִי בֵּן עַל כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ דָּן׃
7 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בִּלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב׃
8 וַתֹּאמֶר רָחֵל נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי עִם אֲחֹתִי גַּם יָכֹלְתִּי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נַפְתָּלִי׃
9 וַתֵּרֶא לֵאָה כִּי עָמְדָה מִלֶּדֶת וַתִּקַּח אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ וַתִּתֶּן אֹתָהּ אֶת יַעֲקֹב לוֹ לְאִשָּׁה׃
10 וַתֹּאמֶר לֵאָה בָּא גָד וַתִּקְרָא שְׁמוֹ גָּד׃
11 וַתֹּאמֶר לֵאָה בְּגָדִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ אָשֵׁר׃
12 וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה בֵּן שֵׁנִי לְיַעֲקֹב׃
13 וַתֹּאמֶר לֵאָה בְּאָשְׁרָי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָנוֹת וַתִּקְרָא שְׁמוֹ אָשֵׁר׃
14 וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא אֹתָם אֶל לֵאָה אִמּוֹ וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל לֵאָה תְּנִי נָא לִי מִדּוּדָאֵי בְנֵךְ׃
15 וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְעַט קָחְתֵּךְ אֶת אִישִׁי וְלָקַחַת גַּם אֶת דּוּדָאֵי בְנִי וַתֹּאמֶר רָחֵל לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דּוּדָאֵי בְנֵךְ׃
16 וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ בְּדוּדָאֵי בְנִי וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא׃
17 וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל לֵאָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן חֲמִישִׁי׃
18 וַתֹּאמֶר לֵאָה נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר׃
19 וַתַּהַר עוֹד לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן שִׁשִּׁי לְיַעֲקֹב׃
20 וַתֹּאמֶר לֵאָה זְבָדַנִי אֱלֹהִים אֹתִי זֵבֶד טוֹב הַפָּעַם יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שִׁשָּׁה בָנִים וַתִּקְרָא שְׁמוֹ זְבֻלוּן׃
21 וְאַחַר יָלְדָה בַּת וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה׃
22 וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ׃
23 וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר אָסַף אֱלֹהִים אֶת חֶרְפָּתִי׃
24 וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר יֹסֵף יְהוָה לִי בֵּן אַחֵר׃
25 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן שַׁלְּחֵנִי וְאֵלְכָה לִמְקוֹמִי וְלְאַרְצִי׃
26 תְּנָה אֶת נָשַׁי וְאֶת יְלָדַי אֲשֶׁר עָבַדְתִּי אֹתְךָ בָהֶן וְאֵלֵכָה כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת עֲבֹדָתִי אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ׃
27 וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָבָן אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נִחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יְהוָה בִּגְלָלֶךָ׃
28 נָקְבָה מַשְׂכָּרְתְּךָ עָלַי וְאֶתֵּנָה׃
29 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי׃
30 כִּי מְעַט אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לְפָנַי וַיִּפְרֹץ לָרֹב וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֹתְךָ לְרַגְלִי וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי׃
31 וַיֹּאמֶר מַה אֶּתֶּן לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא תִתֶּן לִי מְאוּמָה אִם תַּעֲשֶׂה לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אָשׁוּבָה אֶרְעֶה צֹאנְךָ אֶשְׁמֹר׃
32 אֶעֱבָר בְּכָל צֹאנְךָ הַיּוֹם הָסֵר מִשָּׁם כָּל שֶׂה נָקֹד וְטָלוּא וְכָל שֶׂה חוּם בַּכְּבָשִׂים וְטָלוּא וְנָקֹד בָּעִזִּים וְהָיָה שְׂכָרִי׃
33 וְעָנְתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר כִּי תָבוֹא עַל שְׂכָרִי לְפָנֶיךָ כֹּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ נָקֹד וְטָלוּא בָּעִזִּים וְחוּם בַּכְּבָשִׂים גָּנוּב הוּא אִתִּי׃
34 וַיֹּאמֶר לָבָן הֵן לוּ יְהִי כִּדְבָרֶךָ׃
35 וַיָּסַר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת הַתְּיָשִׁים הָעֲקֻדִּים וְהַטְלֻאִים וְאֵת כָּל הָעִזִּים הַטְלֻאוֹת וְנִקְּדוֹת כֹּל אֲשֶׁר לָבָן בּוֹ וְכָל חוּם בַּכְּבָשִׂים וַיִּתֵּן בְּיַד בָּנָיו׃
36 וַיָּשֶׂם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב רֹעֶה אֶת צֹאן לָבָן הַנּוֹתָרוֹת׃
37 וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לָז וְעַרְמוֹן וַיְפַצֵּל בָּהֶן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת מַחְשֹׂף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת׃
38 וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם אֲשֶׁר תָּבֹאנָה הַצֹּאן לִנְגֹּד הַצֹּאן וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן לָשְׁתּוֹת׃
39 וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת וַתֵּלַדְנָה הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּטְלֻאִים׃
40 וְהַכְּבָשִׂים הִפְרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פְּנֵי הַצֹּאן אֶל עָקֹד וְכָל חוּם בְּצֹאן לָבָן וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן׃
41 וְהָיָה בְּכֹל יַחֵם הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת לְעֵינֵי הַצֹּאן בָּרְהָטִים לְיַחֲמֵן בַּמַּקְלוֹת׃
42 וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן וְהַקְשֻׁרִים לְיַעֲקֹב׃
43 וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי לוֹ צֹאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וַעֲבָדִים וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃

CAP. XXXI. לא

1 וַיִּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי בְנֵי לָבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֵת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה׃
2 וַיַּרְא יַעֲקֹב אֶת פְּנֵי לָבָן וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ אִתּוֹ כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃
3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ׃
4 וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרָחֵל וְלֵאָה הַשָּׂדֶה אֶל צֹאנוֹ׃
5 וַיֹּאמֶר לָהֶן רֹאֶה אָנֹכִי אֶת פְּנֵי אֲבִיכֶן כִּי אֵינֶנּוּ אִתִּי כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם וֵאלֹהֵי אָבִי הָיָה עִמָּדִי׃
6 וְאַתֶּן יְדַעְתֶּן כִּי בְכָל כֹּחִי עָבַדְתִּי אֶת אֲבִיכֶן׃
7 וַאֲבִיכֶן הֵתַל בִּי וְהֶחֱלִף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים וְלֹא נְתָנוֹ אֱלֹהִים לְהָרַע אִתִּי׃
8 אִם כֹּה יֹאמַר נְקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן נְקֻדִּים וְאִם כֹּה יֹאמַר עֲקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל הַצֹּאן עֲקֻדִּים׃
9 וַיַּצֵּל אֱלֹהִים אֶת מִקְנֵה אֲבִיכֶם וַיִּתֶּן לִי׃
10 וַיְהִי בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה בַּחֲלוֹם וְהִנֵּה הָעֻתְּדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים׃
11 וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וָאֹמֶר הִנֵּנִי׃
12 וַיֹּאמֶר שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל הָעֻתְּדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים כִּי רָאִיתִי אֵת כָּל אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָךְ׃
13 אָנֹכִי הָאֵל בֵּית אֵל אֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ שָּׁם מַצֵּבָה אֲשֶׁר נָדַרְתָּ לִי שָׁם נֶדֶר עַתָּה קוּם צֵא מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתֶּךָ׃
14 וַתַּעַן רָחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמַרְנָה לוֹ הַעוֹד לָנוּ חֵלֶק וְנַחֲלָה בְּבֵית אָבִינוּ׃
15 הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ כִּי מְכָרָנוּ וַיֹּאכַל גָּם אָכוֹל אֶת כַּסְפֵּנוּ׃
16 כִּי כָל הָעשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים מֵאָבִינוּ לָנוּ הוּא וּלְבָנֵינוּ וְעַתָּה כֹּל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ עֲשֵׂה׃
17 וַיָּקָם יַעֲקֹב וַיִּשָּׂא אֶת בָּנָיו וְאֶת נָשָׁיו עַל הַגְּמַלִּים׃
18 וַיִּנְהַג אֶת כָּל מִקְנֵהוּ וְאֶת כָּל רְכֻשׁוֹ אֲשֶׁר רָכָשׁ מִקְנֵה קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּפַדַּן אֲרָם לָבוֹא אֶל יִצְחָק אָבִיו אַרְצָה כְּנָעַן׃
19 וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת צֹאנוֹ וַתִּגְנֹב רָחֵל אֶת הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ׃
20 וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל בְּלִי הִגִּיד לוֹ כִּי בֹרֵחַ הוּא׃
21 וַיִּבְרַח הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וַיָּקָם וַיַּעֲבֹר אֶת הַנָּהָר וַיָּשֶׂם אֶת פָּנָיו הַר הַגִּלְעָד׃
22 וַיֻּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב׃
23 וַיִּקַּח אֶת אֶחָיו עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וַיַּדְבֵּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד׃
24 וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלוֹם הַלָּי

Universidad de Deusto
Biblioteca

omnia quæ
quæ
uenit
uenia
Ischac ipsi
ipsi
ferunt
narrauit
Et
& aperuit &
& ostendit &
fuit
mater
Sarah
rabet
mansionem
in
Ischac
eam
introduxit
Et
fecerat
tabernaculum
matris
Sarah
& accepit
Abraham
uxorem
nomine
Cheturah
Et
dixit
Ecce
nunc
scio
quod
es
mulier
pulchra
aspectu
& cum
habitauerint
uiri
Ægyptii
uxorem
tuam
& dicent
hæc
uxor
illius
est
& occident
me
& te
reservabunt
Dic
ergo
quæso
soror
mea
es
& bene
tractabor
propter
te
& vivet
anima
mea
ob
gratiam
tui
Cum
ergo
ingressus
esset
Abraham
Ægyptum
& cum
ingressi
essent
Ægyptii
viderunt
mulierem
quod
esset
pulchra
nimis
& nunciaverunt
principes
Pharaonis
& laudaverunt
eam
apud
illum
& tulit
mulierem
in
domum
Pharaonis
& bene
tractavit
Abraham
propter
eam
& habuit
oves
& boves
& asinos
& servos
& ancillas
& asinas
& camelos
Et
percussit
Dominus
Pharaonem
& domum
ejus
plagis
maximis
& universam
familiam
ejus
propter
uxorem
Abrahæ
Sarai
Et
vocavit
Pharao
Abraham
& dixit
Quid
est
hoc
quod
fecisti
mihi
cur
non
indicasti
mihi
quod
uxor
tua
esset
Et
quare
dixisti
Soror
mea
est
ut
tollerem
eam
mihi
in
uxorem
Nunc
ergo
ecce
uxor
tua
tolle
eam
& vade
Et
præcepit
Pharao
super
Abraham
viris
& deduxerunt
eum
& uxorem
ejus
& omnia
quæ
habebat
Ascendit
autem
Abraham
de
Ægypto
ipse
& uxor
ejus
& omnia
quæ
habebat
& Lot
cum
eo
in
Austrum
Et
Abraham
dives
erat
valde
in
possessione
auri
& argenti
Et
per
mansiones
suas
de
Austro
usque
Bethel
usque
ad
locum
ubi
prius
fuerat
tentorium
ejus
inter
Bethel
& Hai
ad
locum
altaris
quod
fecerat
ibi
prius
& invocavit
ibi
nomen
Domini
Et
Lot
qui
erat
cum
Abraham
habebat
quoque
oves
& armenta
& tentoria
Et
non
poterat
eos
capere
terra
ut
habitarent
simul
erat
enim
substantia
eorum
multa
& non
poterant
habitare
pariter
Unde
& jurgium
factum
est
inter
pastores
armentorum
Abrahæ
& pastores
armentorum
Lot
Porro
Chananæus
& Pherezæus
habitabant
tunc
in
terra
Dixit
autem
Abraham
ad
Lot
Ne
quæso
sit
jurgium
inter
me
& te
& inter
pastores
meos
& pastores
tuos
quia
homines
fratres
sumus
nos
Nonne
tota
terra
coram
te
est
Recede
quæso
a me
si
tu
ad
sinistram
ero
ad
dextram
si
autem
tu
ad
dextram
ego
ad
sinistram
Levavit
Lot
oculos
suos
& vidit
omnem
circa
regionem
Jordanis
quæ
universa
irrigabatur
antequam
subverteret
Dominus
Sodomam
& Gomorrham
sicut
paradisus
Dei
& quasi
terra
Ægypti
veniens
usque
Segor
Et
elegit
sibi
Lot
regionem
Jordanis
& profectus
est
ab
oriente
Et
divisi
sunt
fratres
alter
ab
altero
Abraham
habitavit
in
terra
Chanaan
Lot
autem
habitavit
in
civitatibus
circa
Jordanem
& tendebat
tentoria
usque
Sodomam
Homines
autem
Sodomitæ
pessimi
& peccatores
coram
Domino
nimis
Dixit
autem
Dominus
ad
Abraham
postquam
separatus
est
Lot
ab
eo
Leva
oculos
tuos
& vide
locum
in
quo
nunc
es
ad
aquilonem
& ad
meridiem
ad
orientem
& ad
occidentem
Omnem
terram
quam
tu
conspicis
tibi
dabo
& semini
tuo
usque
in
sempiternum
Et
faciam
semen
tuum
tamquam
arenam
terræ
si
quis
potest
dinumerare
arenam
terræ
semen
tuum
numerabitur
Surge
& perambula
terram
in
longitudine
sua
& latitudine
ejus
quia
tibi
dabo
eam
Movens
igitur
Abraham
tentoria
venit
habitavit
juxta
convallem
Mambre
quæ
est
in
Hebron
& ædificavit
ibi
altare
Domino
Et
factum
est
in
diebus
Amraphel
regis
Sennaar
Arioch
regis
Pontus
Chodorlahomor
regis
Elamitarum
& Thadal
regis
Nationum
iniverunt
bellum
contra
Bara
regem
Sodomorum
& contra
Bersa
regem
Gomorrhæ
Senaab
regem
Adamæ
& Semeber
regem
Seboim
& contra
regem
Bale
quæ
est
Segor
Omnes
hi
convenerunt
in
vallem
Siddim
quæ
est
mare
Salsissimum
Duodecim
annis
servierant
Chodorlahomor
& in
decimo
tertio
anno
recesserunt
ab
eo
Igitur
anno
quarto
decimo
venit
Chodorlahomor
& reges
qui
erant
cum
eo
& percusserunt
Raphaim
in
Astaroth
Carnaim
& Zuzim
cum
eis
& Emim
in
Save
Cariathaim
& Horræos
in
monte
suo
Seir
usque
ad
terebinthum
Pharan
quæ
est
in
deserto
Reversi
autem
venerunt
ad
fontem
Judicii
qui
nunc
dicitur
Cades
& percusserunt
omnem
regionem
Amalecitarum
& Amorræum
habitantem
in
Hasasonthamar
Egressi
autem
rex
Sodomorum
& rex
Gomorrhæ
& rex
Adamæ
& rex
Seboim
& rex
Bale
quæ
est
Segor
ordinaverunt
contra
eos
bellum
in
valle
Siddim
contra
Chodorlahomor
regem
Elamitarum
& Thadal
regem
Nationum
& Amraphel
regem
Sennaar
& Arioch
regem
Pontus
quatuor
reges
contra
quinque
Porro
vallis
Siddim
habebat
puteos
multos
bituminis
& fugientes
reges
Sodomorum
& Gomorrhæ
ceciderunt
in
eos
& qui
remanserant
fugerunt
ad
montem
Tulerunt
autem
omnem
substantiam
Sodomorum
& Gomorrhæ
& universas
escas
eorum
& abierunt
Et
Lot
filium
fratris
Abrahæ
habitantem
in
Sodomis
& substantiam
ejus
& abierunt
Venit
autem
unus
de
fugientibus
& nunciavit
Abraham
Hebræo
qui
habitabat
juxta
convallem
Mambre
Amorræi
fratris
Escol
& fratris
Aner
hi
enim
erant
pacem
habentes
cum
Abraham
Quod
cum
audisset
Abraham
captivum
fratrem
suum
numeravit
vernaculos
suos
natos
in
domo
sua
trecentos
decem
& octo
& persecutus
est
usque
Dan
Et
irruens
super
eos
nocte
percussit
& fugavit
eos
usque
Hobam
quæ
est
ad
sinistram
Damasci
& reduxit
omnem
substantiam
Lot
fratris
sui
mulieres
quoque
& populum
Egressus
est
autem
rex
Sodomorum
in
occursum
ejus
post
reditum
Chodorlahomor
& regum
qui
erant
cum
eo
in
vallem
Save
quæ
est
vallis
Regis
Melchisedech
autem
rex
Salem
proferens
panem
& vinum
erat
enim
sacerdos
Dei
excelsi
benedixit
illi
& dixit
Benedictus
Abram
Deo
excelso
possessori
cæli
& terræ
& benedictus
Deus
excelsus
qui
protexit
hostes
tuos
de
manibus
tuis
Et
dedit
ei
decimas
ex
omnibus
Dixit
autem
rex
Sodomorum
ad
Abraham
Da
mihi
animas
cætera
tolle
tibi
substantiam
Ait
Abraham
ad
regem
Sodomorum
Levabo
manum
meam
ad
Dominum
Deum
excelsum
possessorem
cæli
& terræ
si
a
filo
subtegminis
usque
ad
corrigiam
calciamenti
accipiam
ex
omnibus
quæ
tua
sunt
ne
dicas
Ego
ditavi
Abram
Excepta
tantum
comestione
puerorum
& portione
virorum
qui
venerunt
mecum
Aner
Escol
& Mambre
ipsi
tollent
partem
suam
Post
hæc
factum
est
verbum
Domini
ad
Abram
per
visionem
dicens
Ne
timeas
Abram
ego
protector
tuus
sum
& merces
tua
magna
nimis
Dixit
autem
Abram
Domine
Deus
quid
dabis
mihi
ego
autem
vadam
sine
liberis
& filius
procuratricis
domus
meæ
hic
Damascus
Eliezer
Et
ait
Abram
Mihi
non
dedisti
semen
& ecce
vernaculus
meus
hæres
meus
erit
Statim
sermo
Domini
factus
est
ad
eum
dicens
Non
hic
hæres
tuus
est
sed
qui
egredietur
de
utero
tuo
hic
hæres
tuus
erit
Eduxit
autem
eum
foras
& ait
Suscipe
cælum
& numera
stellas
si
potes
dinumerare
eas
& dixit
ei
Sic
erit
semen
tuum
Credidit
Abram
Deo
& reputatum
est
ei
ad
justitiam
Dixit
quoque
ad
eum
Ego
Dominus
qui
eduxi
te
de
Ur
Chaldæorum
ut
darem
tibi
terram
hanc
& possideres
eam
At
ille
respondit
Domine
Deus
unde
scire
possum
quod
possessurus
sim
eam
Dixit
ei
Sume
mihi
vitulam
trimam
& capram
trimam
& arietem
trimum
& turturem
& columbam
Quæ
cum
sumpsisset
omnia
hæc
divisit
ea
per
medium
& contulit
unum
contra
unum
volucres
autem
non
divisit
Descenderunt
autem
aves
super
corpora
quæ
divisa
erant
& insidebat
eis
Abram
Cumque
sol
occumberet
& caligo
fugisset
apparuit
fornax
fumans
& lampas
ignis
transiens
inter
divisiones
illas
In
die
illa
pepigit
Dominus
fœdus
cum
Abram
dicens
Semini
tuo
dabo
terram
hanc
a
fluvio
Ægypti
usque
ad
magnum
fluvium
Euphraten
Cinæum
& Cenezæum
& Cedmonæum
& Hetthæum
& Pherezæum
& Raphaim
& Amorræum
& Chananæum
& Gergesæum
& Jebusæum

CAP. XVI.

Sarai
autem
uxor
Abram
non
pariebat
liberos
habens
ancillam
Ægyptiam
nomine
Agar
Dixit
ergo
Sarai
ad
Abram
Ecce
concludit
me
Dominus
ne
pariam
ingredere
ad
ancillam
meam
forsitan
saltem
ex
illa
suscitabo
semen
Cui
cum
acquievisset
Abram
dixit
Sarai
Ecce
ancilla
tua
in
manu
tua
est
utere
ea
ut
libet
Sed
& cum
vidisset
se
concepisse
contempta
est
domina
sua
Dixitque
Sarai
ad
Abram
Judicium
meum
tu
sustines
ego
dedi
ancillam
meam
in
sinum
tuum
quæ
cum
se
concepisse
vidisset
contempta
sum
a
illa
judicet
Dominus
inter
me
& te
Respondit
Abram
Ecce
ancilla
tua
in
manu
tua
est
utere
ea
ut
libet
Humiliavit
igitur
eam
Sarai
& illa
fugit
a
facie
ejus
Cumque
invenisset
eam
angelus
Domini
juxta
fontem
aquæ
in
deserto
qui
est
in
via
Sur
in
deserto
dixit
ei
Agar
ancilla
Sarai
unde
venisti
& quo
vadis
Quæ
respondit
A facie
Sarai
dominæ
meæ
ego
fugio
Dixit
autem
ei
angelus
Domini
Revertere
ad
dominam
tuam
& humiliare
sub
manibus
ejus
Et
rursum
Multiplicans
multiplicabo
semen
tuum
& non
numerabitur
præ
multitudine
Et
ait
Ecce
concepisti
& paries
filium
vocabis
nomen
ejus
Ismahel
eo
quod
audierit
Dominus
afflictionem
tuam
Ipse
erit
homo
agrestis
manus
ejus
contra
omnes
& manus
omnium
contra
eum
& coram
cunctis
fratribus
suis
figet
tabernacula
Vocavit
autem
nomen
Domini
qui
loquebatur
ei
Tu
Deus
qui
vidisti
me
Et
dixit
Etenim
hic
vidi
posteriora
videntis
me
Propterea
vocavit
puteum
illum
Puteum
viventis
& videntis
me
Ipse
est
inter
Cades
& Barad
Peperit
autem
Agar
filium
Abram
& vocavit
Abram
nomen
filii
sui
quem
genuit
Agar
Ismahel
Octoginta
sex
annorum
erat
Abram
quando
genuit
Ismahelem
Agar

CAP. XVII.

Cum
autem
esset
annorum
nonaginta
novem
Abram
apparuit
ei
Dominus
& dixit
Ego
Deus
omnipotens
ambula
coram
me
& esto
perfectus
Et
ponam
pactum
meum
inter
me
& te
& multiplicabo
te
nimis
Cecidit
Abram
pronus
in
faciem
Et
locutus
est
Deus
ad
eum
dicens
Ego
sum
& pactum
meum
tecum
Et
eris
pater
multarum
gentium
Et
non
vocabitur
ultra
nomen
tuum
Abram
sed
vocabitur
nomen
tuum
Abraham
quia
patrem
multarum
gentium
constitui
te
Et
faciam
te
crescere
quam
maxime
& ponam
te
in
gentibus
Reges
ex
te
egredientur
& faciam
pactum
meum
inter
me
& te
& inter
semen
tuum
post
te
in
generationibus
suis
fœdere
sempiterno
ut
sim
Deus
tuus
& semini
tuo
post
te
& dabo
tibi
& semini
tuo
post
te
terram
peregrinationis
tuæ
omnem
terram
Chanaan
in
possessionem
sempiternam
& ero
Deus
eorum
Dixit
quoque
Deus
ad
Abraham
Et
tu
ergo
custodies
pactum
meum
& semen
tuum
post
te
in
generationibus
suis
Hoc
pactum
meum
quod
observabitis
inter
me
& vos
& semen
tuum
post
te
circumcidetur
ex
vobis
omne
masculinum
Et
circumcidetis
carnem
præputii
vestri
ut
sit
in
signum
fœderis
inter
me
& vos
Puer
octo
dierum
circumcidetur
ex
vobis
omne
masculinum
in
generationibus
vestris
vernaculus
& emptitius
omnis
alienigena
qui
non
fuerit
de
semine
tuo
Circumcisione
circumcidetur
vernaculus
tuus
& emptitius
tuus
& erit
pactum
meum
in
carne
vestra
in
fœdus
sempiternum
Masculus
cujus
præputii
caro
circumcisa
non
fuerit
delebitur
anima
illa
de
populo
suo
quia
pactum
meum
irritum
fecit
Dixit
autem
Deus
ad
Abraham
Sarai
uxor
tua
non
vocabitur
nomen
ejus
Sarai
sed
Sara
Benedicam
autem
ei
& ex
illa
dabo
tibi
filium
benedicamque
ei
& erit
in
gentes
& reges
populorum
orientur
ex
eo
Cecidit
Abraham
pronus
in
faciem
& risit
ridens
dixitque
in
corde
suo
Putasne
centenario
homini
nascetur
filius
& Sara
nonagenaria
pariet
filium
Et
dixit
ad
Deum
Utinam
Ismahel
vivat
coram
te
Dixit
autem
Deus
Sara
uxor
tua
pariet
tibi
filium
& vocabis
nomen
ejus
Isaac
& constituam
pactum
meum
illud
fœdus
sempiternum
& semini
ejus
post
eum
Et
pro
Ismahel
exaudivi
te
Ecce
benedicam
ei
& crescere
faciam
& multiplicabo
eum
valde
duodecim
principes
genuit
& faciam
eum
in
gentem
magnam
Fœdus
autem
meum
statuam
cum
Isaac
quem
pariet
tibi
Sara
tempore
isto
in
anno
alio
Cumque
finem
loquendi
fecisset
recessit
Deus
ab
Abraham
Tulit
igitur
Abraham
Ismahel
filium
suum
& omnes
vernaculos
domus
suæ
& universos
quos
ex
pecunia
sua
comparaverat
cunctos
masculos
de
hominibus
domus
Abrahæ
& circumcidit
carnem
præputii
eorum
statim
in
die
isto
sicut
locutus
est
ei
Deus
Abraham
autem
nonaginta
novem
annorum
erat
quando
circumcisa
est
caro
præputii
ejus
Ismahel
vero
filius
ejus
tredecim
annorum
erat
quando
circumcisa
est
caro
præputii
ejus
In
ipso
die
circumcisus
est
Abraham
& Ismahel
filius
ejus
& omnes
viri
domus
ejus
vernaculi
& emptitii
circumcisi
sunt
cum
eo

CAP. XVIII.

Apparuit
autem
ei
Dominus
in
convalle
Mambre
sedenti
in
ostio
tabernaculi
suæ
in
ipso
fervore
diei
Cumque
levasset
oculos
vidit
tres
viros
stantes
prope
se
Quos
cum
vidisset
cucurrit
in
occursum
eorum
de
ostio
tabernaculi
suæ
& adoravit
in
terram
Et
dixit
Domine
si
inveni
gratiam
in
oculis
tuis
ne
transeas
servum
tuum
Sed
afferatur
pauxillum
aquæ
& lavent
pedes
vestros
& requiescite
sub
arbore
Ponam
buccellam
panis
& confortate
cor
vestrum
postea
transibitis
Idcirco
enim
declinastis
ad
servum
vestrum
Dixerunt
ergo
illi
Fac
sicut
locutus
es
Festinavit
igitur
Abraham
in
tabernaculum
ad
Saram
& dixit
Accelera
tres
modios
similæ
commisce
& fac
subcinericios
panes
Ipse
autem
ad
armenta
cucurrit
& tulit
inde
vitulum
tenerrimum
& optimum
deditque
puero
& festinavit
ut
coqueret
illum
Tulit
quoque
butyrum
& lac
& vitulum
quem
coxerat
posuitque
coram
eis
Ipse
autem
stabat
juxta
eos
sub
arbore
Cumque
comedissent
dixerunt
ad
eum
Ubi
est
Sara
uxor
tua
Qui
respondit
Ecce
in
tabernaculo
est
Et
ait
Revertens
veniam
ad
te
tempore
isto
vita
comite
& habebit
filium
Sara
uxor
tua
Quod
audiens
Sara
risit
post
ostium
tabernaculi
Erant
autem
ambo
senes
& provecti
in
diebus
nimis
& desierant
mulieribus
fieri
quæ
solent
Risit
ergo
Sara
occulte
dicens
Postquam
consenui
& dominus
meus
vetulus
dabitur
mihi
voluptas
Dixit
autem
Dominus
ad
Abraham
Quare
risit
Sara
dicens
Numquid
vere
parere
valeo
anus
Numquid
quidquam
difficile
apud
Deum
Juxta
tempus
revertar
ad
te
vita
comite
& habebit
Sara
filium
Negavit
Sara
dicens
Non
risi
timuit
enim
Dixit
ei
Non
est
ita
sed
risisti
Cumque
surrexissent
inde
viri
direxerunt
oculos
contra
Sodomam
& Abraham
simul
gradiebatur
deducens
eos
Dixit
autem
Dominus
Numquid
celare
potero
Abraham
quæ
gesturus
sum
Cum
futurus
sit
in
gentem
magnam
& robustissimam
& benedicendæ
in
illo
omnes
nationes
terræ
Scio
enim
quod
præcepturus
sit
filiis
suis
& domui
suæ
post
se
ut
custodiant
viam
Domini
& faciant
justitiam
& judicium
ut
adducat
Dominus
super
Abraham
cuncta
quæ
locutus
est
de
eo
Ait
ergo
Dominus
Clamor
Sodomorum
& Gomorrhæ
multiplicatus
est
& peccatum
eorum
aggravatum
est
nimis
Descendam
& videbo
utrum
clamorem
qui
venit
ad
me
opere
compleverint
an
non
est
ut
sciam
Cumque
avertissent
se
viri
abierunt
contra
Sodomam
Abraham
autem
adhuc
stabat
coram
Domino
Et
adpropians
ait
Numquid
perdes
justum
cum
impio
Si
fuerint
quinquaginta
justi
in
civitate
perdes
eos
& non
parces
loco
propter
quinquaginta
justos
si
fuerint
in
eo
Absit
hoc
a
te
ut
rem
hanc
facias
& occidas
justum
cum
impio
& sit
æque
justus
ac
impius
Absit
a
te
qui
judicat
omnem
terram
non
faciet
judicium
hoc
Dixit
autem
Dominus
Si
invenero
Sodomis
quinquaginta
justos
in
medio
civitatis
dimittam
omni
loco
propter
eos
Respondens
autem
Abraham
ait
Quoniam
cœpi
loquar
ad
Dominum
cum
sim
pulvis
& cinis
Forsitan
minus
habuerint
quinquaginta
justi
quinque
delebis
propter
quinque
universam
urbem
Et
ait
Non
delebo
si
invenero
ibi
quadraginta
quinque
Rursum
ait
ad
illum
Verumtamen
si
quadraginta
inventi
fuerint
ibi
quid
facies
Respondit
Non
percutiam
propter
quadraginta
Ait
ergo
Ne
quæso
indignetur
Dominus
si
adhuc
aliquid
loquar
Forsitan
inventi
fuerint
ibi
triginta
Respondit
Non
faciam
si
inveniam
ibi
triginta
Ait
ergo
Quoniam
cœpi
loquar
ad
Dominum
Forsitan
inventi
fuerint
ibi
viginti
Respondit
Non
interficiam
propter
viginti
Ait
ergo
Ne
quæso
indignetur
Dominus
si
adhuc
loquar
semel
Forsitan
inventi
fuerint
ibi
decem
Respondit
Non
interficiam
propter
decem
Abiit
Dominus
postquam
cessavit
loqui
ad
Abraham
& ille
reversus
est
in
locum
suum

CAP. XIX.

Venerunt
autem
duo
angeli
Sodomam
vespere
& Lot
sedebat
in
foribus
civitatis
Quos
cum
vidisset
surrexit
& ivit
obviam
eis
& adoravit
pronus
in
terram
Et
dixit
Ecce
domini
declinate
quæso
in
domum
pueri
vestri
& manete
ibi
lavate
pedes
vestros
& mane
proficiscemini
in
viam
vestram
Dixerunt
ergo
illi
Non
sed
in
platea
manebimus
Compulit
eos
ut
diverterent
ad
eum
& ingressi
sunt
domum
ejus
Fecitque
eis
convivium
& coxit
azymos
panes
& comederunt
Priusquam
irent
cubitum
vallaverunt
domum
ejus
a
puero
usque
ad
senem
omnis
populus
simul
Et
vocaverunt
Lot
& dixerunt
ei
Ubi
sunt
viri
qui
introierunt
ad
te
nocte
Educ
illos
huc
ut
cognoscamus
eos
Egressus
autem
Lot
ad
eos
ostium
post
se
clausit
& ait
Nolite
quæso
fratres
mei
nolite
facere
malum
Habeo
duas
filias
quæ
necdum
cognoverunt
virum
educam
eas
ad
vos
& abutimini
eis
sicut
placuerit
vobis
tantum
ne
viris
istis
faciatis
quidquam
mali
quia
ingressi
sunt
sub
umbraculum
tecti
mei
Dixerunt
autem
ad
eum
Recede
illuc
Et
rursum
Unus
intravit
peregrinus
& judicare
voluit
Nunc
ergo
faciemus
tibi
pejus
quam
illis
Et
vim
faciebant
nimis
viro
Lot
& prope
erat
ut
ostium
effringerent
Extendentes
igitur
manum
viri
introduxerunt
Lot
ad
se
in
domum
& ostium
clauserunt
Omnes
autem
qui
erant
in
ostio
domus
percussit
cæcitate
a
minimo
usque
ad
maximum
ita
ut
ostium
invenire
non
possent
Dixerunt
autem
viri
ad
Lot
Habes
hic
quempiam
tuorum
generum
aut
filios
aut
filias
omnia
quæ
habes
in
civitate
educ
de
loco
hoc
Disperdemus
enim
locum
istum
eo
quod
clamor
eorum
creverit
coram
Domino
qui
misit
nos
ut
perdamus
eum
Egressus
igitur
Lot
locutus
est
ad
generos
suos
qui
habebant
filias
ejus
Surgite
& egredimini
de
loco
isto
quia
delebit
Dominus
civitatem
hanc
Visus
est
autem
eis
quasi
ludens
loqui
Cumque
mane
surrexisset
compellebant
eum
angeli
dicentes
Surge
& tolle
uxorem
tuam
& duas
filias
quas
habes
ne
& tu
pereas
in
iniquitate
civitatis
Cunctantem
autem
apprehendentes
viri
manum
illius
& manum
uxoris
& duarum
filiarum
ejus
eo
quod
parcere
vellet
Domino
illi
eduxerunt
eum
& posuerunt
extra
urbem
Factum
est
autem
cum
educerent
eum
foras
dixit
Salva
anima
tua
noli
respicere
post
tergum
nec
stes
in
omni
regione
sed
in
monte
salvum
te
fac
ne
forte
comprehendaris
Dixit
autem
Lot
ad
eos
Obsecro
non
sic
Domine
Ecce
habet
inventum
servus
tuus
gratiam
coram
te
& magnificasti
misericordiam
tuam
quam
fecisti
mihi
ut
salvaret
animam
meam
Ego
autem
non
possum
salvus
fieri
in
monte
ne
forte
apprehendat
me
malum
& moriar
Ecce
civitas
hæc
prope
est
ut
fugiam
ad
eam
quæ
parva
est
Salvabor
ibi
& vivet
anima
mea
in
illa
Dixit
autem
ad
eum
Ecce
in
hoc
quoque
suscepi
deprecationem
tuam
ut
non
subvertam
urbem
pro
qua
locutus
es
Festina
& salvare
ibi
quia
non
possum
facere
rem
donec
ingrediaris
illuc
Propterea
vocavit
nomen
civitatis
Segor
Sol
egressus
est
super
terram
& Lot
ingressus
est
Segor
Igitur
Dominus
pluit
super
Sodomam
& Gomorrham
sulphur
& ignem
a
Domino
de
cælo
& subvertit
civitates
has
& omnem
circa
regionem
universos
habitatores
urbium
& cuncta
terræ
germina
Respiciens
autem
uxor
ejus
post
se
versa
est
in
statuam
salis
Mane
autem
consurgens
Abraham
de
loco
ubi
steterat
cum
Domino
& aspexit
contra
Sodomam
& Gomorrham
& contra
universam
terram
regionis
illius
& vidit
ascendentem
flammam
de
terra
quasi
fornacis
fumum
Cum
ergo
subverteret
Deus
omnes
regiones
illius
memor
Abrahæ
liberavit
Lot
de
subversione
urbium
in
quibus
habitaverat
Ascendit
autem
Lot
de
Segor
& habitavit
in
monte
cum
duabus
filiabus
suis
secum
timuit
enim
habitare
in
Segor
& mansit
in
spelunca
ipse
& duæ
filiæ
ejus
Dixit
autem
major
ad
minorem
Pater
noster
senex
est
& non
est
homo
qui
possit
ingredi
ad
nos
juxta
morem
universæ
terræ
Age
dabimus
ei
bibere
vinum
& dormiens
concumbemus
cum
eo
ut
conservemus
ex
patre
nostro
semen
Dederunt
ergo
patri
suo
bibere
vinum
nocte
illa
& ingressa
major
natu
concubuit
cum
patre
suo
& non
intellexit
quando
dormierit
cum
ea
aut
quando
surrexerit
Facta
autem
die
altera
dixit
major
ad
minorem
Ecce
dormivi
heri
cum
patre
meo
demus
ei
bibere
vinum
etiam
hac
nocte
& ingredere
& dormi
cum
eo
ut
conservemus
ex
patre
nostro
semen
Dederunt
ergo
patri
suo
bibere
vinum
nocte
illa
& ingressa
minor
natu
concubuit
cum
patre
suo
& non
intellexit
quando
dormierit
cum
ea
aut
quando
surrexerit
Concepta
sunt
igitur
duæ
filiæ
Lot
de
patre
suo
& peperit
major
filium
& vocavit
nomen
ejus
Moab
ipse
est
pater
Moabitarum
usque
in
præsentem
diem
Minor
quoque
natu
genuit
filium
& vocavit
nomen
ejus
Ammon
filium
populi
ipse
est
pater
filiorum
Ammon
usque
in
præsentem
diem

CAP. XX.

Profectus
autem
inde
Abraham
venit
ad
terram
Austrinam
& habitavit
inter
Cades
& Sur
& peregrinatus
est
in
Gerara
Dixitque
Abraham
de
Sara
uxore
sua
Soror
mea
est
Misit
ergo
Abimelech
rex
Gerara
& tulit
eam
Venit
autem
Deus
ad
Abimelech
per
somnium
noctis
& dixit
ei
Ecce
tu
morieris
propter
mulierem
quam
tulisti
habet
enim
virum
Abimelech
autem
non
tetigerat
eam
& ait
Domine
occides
gentem
ignorantem
& justam
Nonne
ipse
dixit
mihi
Soror
mea
est
& ipsa
rursum
dixit
Frater
meus
est
in
simplicitate
cordis
mei
& munditia
manuum
mearum
feci
hoc
Et
ait
ad
eum
Deus
in
somnio
Scio
quod
in
simplicitate
cordis
tui
feceris
hoc
& ego
prohibui
te
ne
peccares
in
me
& idcirco
non
dimisi
ut
tangeres
eam
Nunc
ergo
redde
uxorem
viro
suo
quia
propheta
est
& orabit
pro
te
& vives
Si
autem
nolueris
reddere
scito
quod
morte
morieris
tu
& omnes
qui
tui
sunt
Mane
autem
consurgens
Abimelech
vocavit
omnes
servos
suos
& locutus
est
cuncta
verba
hæc
in
auribus
eorum
& timuerunt
viri
nimis
Vocavit
autem
Abimelech
Abraham
& dixit
ei
Quid
fecisti
nobis
quid
deliqui
in
te
quia
induxisti
super
me
& regnum
meum
peccatum
grande
opera
quæ
non
debuerunt
fieri
fecisti
mecum
Et
rursum
Quid
vidisti
dixit
ei
ut
hæc
faceres
Respondit
Existimavi
non
esse
timorem
Dei
in
loco
isto
& occident
me
propter
uxorem
meam
Alioquin
& vere
soror
mea
est
filia
patris
mei
tantum
non
filia
matris
meæ
& duxi
eam
uxorem
Postquam
autem
eduxit
me
Deus
peregrinantem
de
domo
patris
mei
dixi
illi
Hanc
misericordiam
facies
mihi
per
omnes
locos
quocumque
venerimus
dic
de
me
quia
frater
meus
est
Tulit
igitur
Abimelech
oves
& boves
& servos
& ancillas
& dedit
Abrahæ
& reduxit
Saram
uxorem
ejus
eique
ait
Ecce
terra
mea
coram
te
est
ubicumque
tibi
placuerit
habita
Saræ
autem
dixit
Ecce
dedi
fratri
tuo
mille
argenteos
hoc
erit
tibi
in
velamen
oculorum
apud
omnes
qui
tecum
sunt
& coram
universis
recordare
quod
nullius
rei
sis
reus
Oravit
autem
Abraham
ad
Deum
& sanavit
Deus
Abimelech
& uxorem
ejus
& ancillas
ejus
& pepererunt
Clausa
enim
fuerat
omnis
vulva
domus
Abimelech
propter
Saram
uxorem
Abrahæ

CAP. XXI.

Visitavit
autem
Dominus
Saram
sicut
dixerat
& fecit
ei
sicut
locutus
est
Concepit
& peperit
filium
in
senectute
sua
tempore
quo
prædixerat
ei
Deus
Vocavitque
Abraham
nomen
filii
sui
qui
natus
est
ei
quem
peperit
ei
Sara
Ismahel
Circumcidit
autem
Abraham
filium
suum
Isaac
octavo
die
sicut
præceperat
ei
Deus
Centum
annorum
erat
Abraham
quando
natus
est
ei
filius
Isaac
Dixitque
Sara
Risum
fecit
mihi
Deus
quicumque
audierit
corridebit
mihi
Et
ait
Quis
auditurus
fuit
Abraham
quod
lactaturus
esset
Sara
filios
quia
peperit
filium
senectutis
meæ
tempore
Crevit
puer
& ablactatus
est
& fecit
Abraham
convivium
grande
die
ablactationis
suæ
Cumque
vidisset
Sara
filium
Agar
Ægyptiæ
ludentem
cum
Isaac
filio
suo
dixit
Abrahæ
Ejice
ancillam
hanc
& filium
ejus
non
enim
erit
hæres
filius
ancillæ
cum
filio
meo
Isaac
Quod
durum
visum
est
valde
Abrahæ
pro
filio
Sed
dixit
Deus
ad
eum
Non
videatur
grave
tibi
super
puero
& ancilla
omnia
quæ
locuta
est
tibi
Sara
audi
vocem
ejus
quia
in
Isaac
vocabitur
tibi
semen
Verumtamen
& filium
ancillæ
faciam
eum
in
gentem
eo
quod
ex
semine
tuo
sit
Igitur
Abraham
de
nocte
consurgens
tulit
panes
& utrem
aquæ
& imposuit
scapulæ
ejus
& dedit
illi
puerum
& dimisit
eam
Quæ
abiens
errabat
in
deserto
Bersabee
Et
completa
est
aqua
in
utre
& projecit
puerum
subter
unam
arborum
quæ
ibi
erant
Et
abiit
sedit
contra
procul
tantum
quantum
potest
arcus
mitti
Dixit
enim
Non
videbo
cum
morietur
puer
Sedensque
contra
elevavit
vocem
suam
& flevit
Audivit
autem
Deus
vocem
pueri
de
loco
in
quo
erat
& vocavit
angelus
Dei
Agar
de
cælo
& dixit
ei
Quid
est
Agar
quod
tibi
accidit
noli
timere
exaudivit
enim
Deus
vocem
pueri
de
loco
in
quo
est
Surge
tolle
puerum
& tene
manu
illius
quia
in
gentem
magnam
faciam
eum
Aperuitque
Deus
oculos
ejus
& vidit
puteum
aquæ
Et
abiit
implevitque
utrem
aqua
& dedit
puero
bibere
Et
fuit
Deus
cum
illo
qui
crevit
habitavitque
in
deserto
& factus
est
adolescens
sagittarius
habitavitque
in
deserto
Pharan
Et
accepit
ei
mater
sua
uxorem
de
terra
Ægypti
Eo
tempore
dixit
Abimelech
& Phicol
princeps
militiæ
ejus
ad
Abraham
Deus
tecum
est
in
omnibus
quæ
facis
Nunc
ergo
jura
mihi
per
Deum
ne
nocere
velis
mihi
& posteris
meis
& progeniei
meæ
sed
juxta
misericordiam
quam
feci
tibi
facies
mecum
& cum
terra
in
qua
peregrinus
es
habitasti
Dixitque
Abraham
Ego
juro
Et
increpavit
Abraham
Abimelech
propter
puteum
aquæ
quem
violenter
abstulerant
servi
ejus
Cui
respondit
Abimelech
Nescio
quis
fecerit
hanc
rem
nec
tu
indicasti
mihi
nec
ego
audivi
præter
hodie
Tulit
igitur
Abraham
oves
& boves
& dedit
Abimelech
& percussi
sunt
ambo
fœdus
Et
posuit
Abraham
septem
agnas
gregis
seorsum
Quibus
cum
interrogasset
Abimelech
quid
sibi
vellent
hæ
septem
agnæ
quas
posuisti
seorsum
Ait
ad
eum
Septem
agnas
has
accipies
de
manu
mea
ut
sint
mihi
in
testimonium
quod
fecerim
puteum
istum
Unde
& vocatum
est
nomen
loci
illius
Bersabee
quia
ibi
juraverunt
ambo
Percussum
est
ergo
fœdus
in
Bersabee
& surrexit
Abimelech
& Phicol
princeps
militiæ
ejus
& reversi
sunt
in
terram
Philistinorum
Abraham
autem
plantavit
nemus
in
Bersabee
& invocavit
ibi
nomen
Domini
Dei
æterni
Et
fuit
colonus
terræ
Philistinorum
diebus
multis

CAP. XXII.

Post
hæc
tentavit
Deus
Abraham
& dixit
ad
eum
Abraham
Abraham
Qui
respondit
Adsum
Dixitque
ei
Tolle
filium
tuum
unigenitum
quem
diligis
Isaac
& vade
in
terram
visionis
& offer
eum
ibi
holocaustum
super
unum
montium
quem
monstravero
tibi
Igitur
Abraham
de
nocte
consurgens
stravit
asinum
suum
duxit
secum
duos
juvenes
& Isaac
filium
suum
cumque
concidisset
ligna
holocausti
abiit
ad
locum
quem
præceperat
ei
Deus
Die
autem
tertio
elevatis
oculis
vidit
locum
procul
Dixitque
ad
pueros
suos
Exspectate
hic
cum
asino
ego
& puer
usque
illuc
festinantes
postquam
adoraverimus
revertemur
ad
vos
Tulit
quoque
ligna
holocausti
& imposuit
super
Isaac
filium
suum
ipse
autem
portabat
in
manibus
ignem
& gladium
Cumque
duo
pergerent
simul
dixit
Isaac
patri
suo
Pater
mi
Abraham
Qui
respondit
Quid
vis
fili
Ecce
inquit
ignis
& ligna
ubi
est
victima
holocausti
Dixit
autem
Abraham
Deus
providebit
sibi
victimam
holocausti
fili
mi
Pergebant
ergo
pariter
Et
venerunt
ad
locum
quem
ostenderat
ei
Deus
in
quo
ædificavit
altare
& desuper
ligna
compegit
cumque
ligasset
Isaac
filium
suum
posuit
eum
in
altari
super
struem
lignorum
Extendit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſpſa etiàm peperit & Reumah eius nomen & ,eius concubina Et
24 וַתֵּלֶד גַּם־הִוא אֶת־טֵבַח וְאֶת־גַּחַם וְאֶת־תַּחַשׁ וְאֶת־מַעֲכָה׃ Maluach & ,Tachas & ,Gacham & ,Thebath

CAP. XXIII. כג

fuit vita
ſeptē & anni viginti & anni centum Sarah ans ſorum Et
1 וַיִּהְיוּ חֵיֵי שָׂרָה מְאַת שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים
,Chiriatharbah in Sarah eſt mortua Et ,Sarah vitæ anni ,anni
2 שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה׃ וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע
plangendum ad Abraham venit Et .Chetiæa terra in Chebron † ipſa
à facie
3 הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד
,ſui mortui ſuos ,ſepulturæ Abraham ſurrexit Et .eā lugendā ad & ,Sarah
4 לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ׃ וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ
ego ,incola & Peregrinus † ſalutando ,Cheth filios ad eſt locutus &
sum
5 וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי חֵת לֵאמֹר׃ גֵּר־ וְתוֹשָׁב אָנֹכִי
meū mortuū ſepelirē & ,robuſtū ſepulchri poſſeſſionē mihi date ,volutēdū
6 עִמָּכֶם תְּנוּ־לִי אֲחֻזַּת־קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי
.ei dicendo ,Abraham ad Cheth filii reſpondērūt Et ,mea facie à
7 מִלְּפָנָי׃ וַיַּעֲנוּ בְנֵי־חֵת אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר לוֹ׃
poſtri mutio in ea Dñi Principe ,mi dñe nos Audi
8 שְׁמָעֵנִי אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ
In electis ſe-pulchris mu-lieris
nobis ē Vir ,tuum mortuum ſepeli *multorum ſepulchrorum electione in*
בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ קְבֹר אֶת־מֵתֶךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ
,tuum mortuum *ſepeliendi* ē ,te à prohibebit non ſuum Sepulchrum
or ſepelias
9 אֶת־קִבְרוֹ לֹא יִכְלֶה מִמְּךָ מִקְּבֹר מֵתֶךָ׃
,Cheth filijs terræ populo ſe incurrunt & ,Abrahā ſurrexit Et
10 וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי־חֵת וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי
ſepulchrum ad ueſtra anima ea eſt Si ,dicendo ,eis cum eſt locutus Et
11 אֶת־אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר־עִירוֹ לֵאמֹר׃
filia Hephron ego mihi ueare & ,mea lucine ,mea face à mortuum
12 לֹא אֲדֹנִי שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה
quæ ea* ,quæ ,duplicem ,Ephron cum mihi dabit Et ,Sachar
† Vt der
13 אֲשֶׁר־לוֹ לָךְ נְתַתִּיהָ לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי תִּקְבֹּר מֵתֶךָ׃
duplicem
† est
14 וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם־הָאָרֶץ׃ וַיְדַבֵּר אֶל־עֶפְרוֹן כְּאָזְנֵי עַם־הָאָרֶץ
argentum ,deb me audias vtinam tu ſi ,Verùm ,ſi mihi ,terræ
dabo
15 לֵאמֹר אַךְ אִם־אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶּסֶף
,Cheth filiorum medio in ,Hephron ad ,ſepulchri ingrediatur in
16 הַשָּׂדֶה קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת־מֵתִי שָׁמָּה׃
reſpondit Et .ſibi meū mortuum ſepeliam & ,meā ego ,agri
17 וַיִּשְׁמַע עֶפְרוֹן אֶת־אַבְרָהָם וַיִּשְׁקֹל אַבְרָם לְעֶפְרוֹן אֶת־הַכֶּסֶף
Et ,ipſa quid ,te inter & me inter argēti ſiclorū quadrāgenorū
18 אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנֵי בְנֵי־חֵת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֹבֵר לַסֹּחֵר׃
ipſi Hephrō, appēdit & ,Hephron ad Abraham audiuit Et ,ſepeli mū mortuum
19 וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל־מְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה
filiorū uultibus in ſuorū locū' quod ,argentum Hephrō ipſi Abraham
20 עַל־פְּנֵי מַמְרֵא הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ וַיָּקָם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ לְאַבְרָהָם לְאֲחֻזַּת־קֶבֶר מֵאֵת בְּנֵי־חֵת׃

CAP. XXIIII. כד

Abraham benedixit Dñs & ,dies in venerat ſenex Abraham Et
1 וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם
,ſuæ domus ſenem ſuum ſeruum ad Abraham dixit Et ,conſilium ei
2 בַּכֹּל׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ
,meo femore ſub tuā manū nunc Pone ,ei *quæ omnib* ē dominatur ſuus
3 הַמֹּשֵׁל בְּכָל־אֲשֶׁר לוֹ שִׂים־נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי׃
quòd ,terræ Deſ & ,cœli Dñs ,Dominū te ut faciam iuraret Et
4 וְאַשְׁבִּיעֲךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
habitant ego *cuius* ,Chenahanæi filiabꝰ de meo filio vxorē accipias non ut
5 לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב
capies & ,ibi meam cognationē ad & ,meam terrā ad Quæ ,me mortuū
6 בְּקִרְבּוֹ׃ כִּי אֶל־אַרְצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ וְלָקַחְתָּ
non fortiran Si ,ſeruus eum ad dixit Et .Ilchar meo filio vxorem
7 אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָעֶבֶד אוּלַי לֹא
reducendo nūquid ,hanc terram ad me poſt *eundum* ad mulier voluerit
8 תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרַי אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הֲהָשֵׁב
inde ea egreſſus qua ,terram ad tuum filium reducam ne
9 אָשִׁיב אֶת־בִּנְךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָצָאתָ מִשָּׁם׃
meū filiū reducas forte ne ,tibi *Cauſabor* ,Abraham eum ad dixit Et
10 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תָּשִׁיב אֶת־בְּנִי
,meū patris domo è me tulit qui ,cœli Deus Dominus ,illuc
11 שָׁמָּה׃ יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לָקָחַנִי מִבֵּית אָבִי
mihi iurauit qui & ,mihi eſt locutus qui & ,meæ cognationis terræ à &
12 וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי וַאֲשֶׁר דִּבֶּר־לִי וַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לִי
ſuū angelū mittet ipſe ,hanc terram *dabo* tuo Semini ,dicendo
13 לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ
,inde meo filio vxorem capies & ,tuus *ſeruus* eſto
14 לְפָנֶיךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִשָּׁם׃ וְאִם־לֹא תֹאבֶה
iſto meo iuramēto à eris nullus ,te poſt *eundum* ad mulier
15 הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ וְנִקֵּיתָ מִשְּׁבֻעָתִי זֹאת רַק אֶת־
illuc reducas non meū filiū
16 בְּנִי לֹא תָשֵׁב שָׁמָּה׃ וַיָּשֶׂם הָעֶבֶד יָדוֹ תַּחַת יֶרֶךְ
ſuam manum ſeruus poſuit Et
17 אַבְרָהָם אֲדֹנָיו וַיִּשָּׁבַע לוֹ עַל הַדָּבָר הַזֶּה׃
iſtud verbum ſuper ei iurauit & ,ſui dñi Abrahæ ſeruus *ſuper*
18 וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ וְכָל־
omne & ,ſuū dñi camelis è camelos ,decem ſeruus cepit Et
19 טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־אֲרַם נַהֲרַיִם
ad ciuitatē exitus camelos fecit genu flectere Et .Nachor ciuitatem ad
20 אֶל־עִיר נָחוֹר׃ וַיַּבְרֵךְ הַגְּמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל־
duplicem exeundi tempus ad ,*vel* ea tempus ad ,aquæ *puteum* ad mane
21 בְּאֵר הַמָּיִם לְעֵת עֶרֶב לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבֹת׃ וַיֹּאמֶר
,dixit Et .*duplicem* exeundi tempus ad ,*vel* ea tempus ad ,aquæ *puteum* ad mane
22 יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם הַקְרֶה־נָּא לְפָנַי הַיּוֹם
,hodie me coram nunc fac occurrere Abrahæ mei dñi Deus Dominꝰ
23 וַעֲשֵׂה חֶסֶד עִם־אֲדֹנִי אַבְרָהָם׃ הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב
,ſtans† ego Ecce .Abrahæ meo dñō cum miſericordiā fac Et
24 עַל־עֵין הַמָּיִם וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מָיִם׃
,tuam hydriā nunc Inclina ,*eam* ei dixero *quam* ,puellæ erit Et
25 וְהָיָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי־נָא כַדֵּךְ
ipſam ipſam *dabo* potū tuis camelis etiā & ,Bibe ,dicendo & ,Abrahæ
26 וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה אֹתָהּ הֹכַחְתָּ
,ſtatuiſti quam ea ,*ſciam ne an* ,Et ,fiet *ita* ,tuus ſeruus Isaac
27 עַבְדְּךָ לְיִצְחָק וּבָהּ אֵדַע כִּי־עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדֹנִי׃
,egredies Ribeah ecce & ,loqui cōſpleuiſſet antequam ipſe fuit Et
28 וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת
.Abrahæ fratris Nachor vxoris Milcah filio Bethuel *erat* nata quæ
29 אֲשֶׁר יָלְדָה לְמִלְכָּה בַּת־מִלְכָּה אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם
,valde aſpectu pulchra † puella Et .eius humerum ſuper erat eius hydria
30 וְכַדָּהּ עַל־שִׁכְמָהּ׃ וְהַנַּעֲרָ טֹבַת מַרְאֶה מְאֹד בְּתוּלָה
impleuit & ,fontem ad deſcendit & ,eā cognouerat non *vir* & ,virgo
31 וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ וַתֵּרֶד הָעַיְנָה וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ
,ſtans† ego Ecce .Abrahæ meo filio vxorem capies & ,meā familiā ad &
32 וַתָּעַל׃ וַיָּרָץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט־מַיִם מִכַּדֵּךְ
,mi dñe Bibe dixit Et ,tua hydria de aquæ *exiguū* ,mihi dñe
33 וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדֹנִי וַתְּמַהֵר וַתֹּרֶד כַּדָּהּ עָלֶיהָ וַתַּשְׁקֵהוּ׃
,ei dedit potū & ,ſuā manū ſuę ſuā hydriā *ſecit* defēdere & ,feſtinauit & ,ſe
34 וַתְּכַל לְהַשְׁקוֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב עַד
eſt ofa, ,hauriā tuis camelis Etiam ,dixit & ,ei dare potui *complerit* Et
35 אִם־כִּלּוּ לִשְׁתּוֹת׃ וְהָאִישׁ מִשְׁקַרְ לָהּ נִזֶּם זָהָב בֶּקַע מִשְׁקָלוֹ וּשְׁנֵי
,in ſuum *eadem* ? euacuauit & ,feſtinauit Et .*bibere complerint* ſi
36 צְמִידִים עַל־יָדֶיהָ עֲשָׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם׃ וַיֹּאמֶר בַּת
,omnibus hauſit & ,hauriendi ad ,puteum ad adhuc concurrit & ,camelis
37 מִי־אַתְּ הַגִּידִי נָא לִי הֲיֵשׁ בֵּית־אָבִיךְ מָקוֹם לָנוּ
,Bethuel Filia ,eum ad dixit Et .pernoctandum ad nobis
38 לָלִין׃ וַתֹּאמֶר אֵלָיו בַּת־בְּתוּאֵל אָנֹכִי בֶּן־
,palea Etiam ,eum ad dixit Et .Nachor ipſi peperit quem ,Milcah
39 מִלְכָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְנָחוֹר׃ וַתֹּאמֶר אֵלָיו גַּם־תֶּבֶן
,pernoctandum ad locus *etiam*, nobiſcum † multum pabulum *etiam* ſ
40 גַּם־מִסְפּוא רַב עִמָּנוּ גַּם מָקוֹם לָלִין׃
,Domino ſe incuruauit & ,vir ſe inclinauit Et
41 וַיִּקֹּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר
non qui ,Abraham mei dñi Deus ,Dñs Benedictus ,dixit Et
42 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אֲשֶׁר לֹא־עָזַב
,mei dñi fratrum domū Dñs ,mei dñi Abrahæ ,ſuæ veritatē & ſuā miſericordiā ad-dixit Et ,*via in* Eg† ,meo dño *cum* ſuam veritatē & ſuā miſericordiā deſeruit
43 חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ מֵעִם אֲדֹנִי אָנֹכִי בַּדֶּרֶךְ נָחַנִי
,domū nucauit & ,puella euęurrit Et .mei dñi fratrum domū Dñs
44 בֵּית אֲחֵי אֲדֹנִי׃ וַתָּרָץ הַנַּעֲרָ וַתַּגֶּד לְבֵית
ei nomē & ,frater† Rebecah ipſi Et .*hæc* verba ſecundùm ſuæ matris
45 אִמָּהּ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וּלְרִבְקָה אָח וּשְׁמוֹ
,ſuæ fratris manus ſuper armillas & ,*mulieris* *videt* vt
46 לָבָן וַיָּרָץ לָבָן אֶל־הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל־הָעָיִן׃
,ſuæ ſororis manus ſuper armillas & ,mulieris *videt* vt
47 וַיְהִי כִּרְאוֹת אֶת־הַנֶּזֶם וְאֶת־הַצְּמִידִים עַל־יְדֵי אֲחֹתוֹ
eſt locutus Sic ,dicendo ,ſuę ſororis Rebecah verba ipſe audiuit cum &
48 וְכִשְׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה דִבֶּר
,ſuper† camelos ,*ſuper* ſtans ecce & ,virum ad venit & ,vir mi ad
49 אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַגְּמַלִּים
,*ſtatim in ſtabu* quid ad ,Dñi hereditēlle Ingredere ,dixit Et ,fontem
50 הַמָּיְנָה׃ וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לָמָּה תַעֲמֹד בַּחוּץ
domū ad vir venit Et .camelis locum & domum parauit ego Et
51 וַאֲנִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים׃ וַיָּבֹא הָאִישׁ הַבַּיְתָה
,ſtramentū aquā & ,camelis pabulū & ,paleā dedit & ,camelos ſoluit &
52 וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים וַיִּתֵּן תֶּבֶן וּמִסְפּוא לַגְּמַלִּים וּמַיִם לִרְחֹץ
,ſecum ,*ſui* ,tirotum pedes & ,eius pedes
† erant
53 רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וַיָּשֶׂם
,*ſum ſecum* & ,*eſſum* & ,comedā Non dixit Et .*comedendi ad eius fauces ad*
54 לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי
,ego* Abrahæ Seruus dixit Et .Loquere dixit Et .mea verba
55 דְבָרָי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי
dedit & ,eſt magnificatus & ,valde meo dño benedixit Dñs Et
56 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדָּל וַיִּתֶּן־
,camelos & ,ancillas & ,ſeruos & ,aurum & ,argentū & ,*lanam* & ,*pecus* ei
57 לוֹ צֹאן וּבָקָר וְכֶסֶף וְזָהָב וַעֲבָדִם וּשְׁפָחֹת וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃
poſt meo dño filiū mei dñi vxor Sarah peperit Et .aſinos &
58 וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי בֵּן לַאדֹנִי אַחֲרֵי
me fecit iurare Et .ei quæ omnia ei dedit & ,ipſum ſenectute
59 זִקְנָתָהּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לוֹ׃ וַיַּשְׁבִּעֵנִי
,Chenahanæi filiabꝰ de meo filio vxorem capies Non ,dicendo me ,dñs
60 אֲדֹנִי לֵאמֹר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי
,*ibi* † me† patris domum ad *non* Si .*eius terra in habitans ego* *cuius*
61 אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ׃ אִם־לֹא אֶל־בֵּית אָבִי
meū filiū ad-dixit Et .meo filio vxorem capies & ,meā familiā ad &
62 תֵּלֵךְ וְאֶל־מִשְׁפַּחְתִּי וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי׃ וַאֲנִי
eius Dñs me ad dixit Et .me poſt mulier ibit non Fortaſſe
63 בָּאתִי הַיּוֹם אֶל־הָעָיִן וָאֹמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי
,viam ruam ſecundabit & ,tecū ſuum angelū mittet, cōſpectu in ambulauit
64 אַבְרָהָם אִם־יֶשְׁךָ נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ
,meæ patris domo de & ,meæ familiæ de meo filio vxorē capies &
65 עָלֶיהָ׃ הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל־עֵין הַמָּיִם וְהָיָה
,meum iuramēto à eris *immunis* tunc ,hodie veni Et .meo iuramēto à *immunis* eris & ,tibi deſerim non ſi &
66 הָעַלְמָה הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא
,Abrahæ mei dñi Deus DOMINE ,dixi & ,fontem ad
67 מְעַט־מַיִם מִכַּדֵּךְ׃ וְאָמְרָה אֵלַי גַּם־אַתָּה שְׁתֵה וְגַם
,*ego* Ecce .*eam ſuper ambulo* ego *qua* ,meam viam *ſecundam*
68 לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב עַד אֲשֶׁר כִּלּוּ הַשְׁקוֹת׃ וְהָאִשָּׁה
,dixero & ,haurriēdū ad egrediēs ,puella erit & ,iaquæ fontem *ſuper ſtans*
69 הָלְכָה וַתָּבֵא אֶל־בֵּית אֲדֹנֶיהָ וַיִּשְׁלַח לָבָן אֶת־
70 אֲחוֹת רִבְקָה וַיֵּצֵא לָבָן אֶל־הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל־הָעָיִן׃
71 וַיְהִי כִּרְאוֹת אֶת־הַנֶּזֶם וְאֶת־הַצְּמִידִים עַל־יְדֵי
72 אֲחוֹת רִבְקָה וּכְשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה
73 דִּבֶּר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־
74 הַגְּמַלִּים עַל־הַמָּיְנָה׃ וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לָמָּה
75 תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים׃
76 וַיָּבֹא הָאִישׁ הַבַּיְתָה וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים וַיִּתֵּן תֶּבֶן וּמִסְפּוא
77 לַגְּמַלִּים וּמַיִם לִרְחֹץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
78 וַיָּשֶׂם לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי
79 דְבָרָי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי
80 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדָּל וַיִּתֶּן־
81 לוֹ צֹאן וּבָקָר וְכֶסֶף וְזָהָב וַעֲבָדִם וּשְׁפָחֹת וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃
82 וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי בֵּן לַאדֹנִי אַחֲרֵי
83 זִקְנָתָהּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לוֹ׃ וַיַּשְׁבִּעֵנִי
84 אֲדֹנִי לֵאמֹר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי
85 אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ׃ אִם־לֹא אֶל־בֵּית אָבִי
86 תֵּלֵךְ וְאֶל־מִשְׁפַּחְתִּי וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי׃ וַאֲנִי
87 בָּאתִי הַיּוֹם אֶל־הָעָיִן וָאֹמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי
88 אַבְרָהָם אִם־יֶשְׁךָ נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ
89 עָלֶיהָ׃ הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל־עֵין הַמָּיִם וְהָיָה
90 הָעַלְמָה הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא
91 מְעַט־מַיִם מִכַּדֵּךְ׃ וְאָמְרָה אֵלַי גַּם־אַתָּה שְׁתֵה וְגַם
92 לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב עַד אֲשֶׁר כִּלּוּ הַשְׁקוֹת׃ וְהָאִשָּׁה
93 הָלְכָה וַתָּבֵא אֶל־בֵּית אֲדֹנֶיהָ וַיִּשְׁלַח לָבָן אֶת־
94 אֲחוֹת רִבְקָה וַיֵּצֵא לָבָן אֶל־הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל־הָעָיִן׃
95 וַיְהִי כִּרְאוֹת אֶת־הַנֶּזֶם וְאֶת־הַצְּמִידִים עַל־יְדֵי
96 אֲחוֹת רִבְקָה וּכְשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה
97 דִּבֶּר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־
98 הַגְּמַלִּים עַל־הַמָּיְנָה׃ וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לָמָּה
99 תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים׃
100 וַיָּבֹא הָאִישׁ הַבַּיְתָה וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים וַיִּתֵּן תֶּבֶן וּמִסְפּוא
101 לַגְּמַלִּים וּמַיִם לִרְחֹץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
102 וַיָּשֶׂם לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי
103 דְבָרָי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי
104 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדָּל וַיִּתֶּן־
105 לוֹ צֹאן וּבָקָר וְכֶסֶף וְזָהָב וַעֲבָדִם וּשְׁפָחֹת וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃
106 וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי בֵּן לַאדֹנִי אַחֲרֵי
107 זִקְנָתָהּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לוֹ׃ וַיַּשְׁבִּעֵנִי
108 אֲדֹנִי לֵאמֹר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי
109 אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ׃ אִם־לֹא אֶל־בֵּית אָבִי
110 תֵּלֵךְ וְאֶל־מִשְׁפַּחְתִּי וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי׃ וַאֲנִי
111 בָּאתִי הַיּוֹם אֶל־הָעָיִן וָאֹמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי
112 אַבְרָהָם אִם־יֶשְׁךָ נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ
113 עָלֶיהָ׃ הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל־עֵין הַמָּיִם וְהָיָה
114 הָעַלְמָה הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא
115 מְעַט־מַיִם מִכַּדֵּךְ׃ וְאָמְרָה אֵלַי גַּם־אַתָּה שְׁתֵה וְגַם
116 לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב עַד אֲשֶׁר כִּלּוּ הַשְׁקוֹת׃ וְהָאִשָּׁה
117 הָלְכָה וַתָּבֵא אֶל־בֵּית אֲדֹנֶיהָ וַיִּשְׁלַח לָבָן אֶת־
118 אֲחוֹת רִבְקָה וַיֵּצֵא לָבָן אֶל־הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל־הָעָיִן׃
119 וַיְהִי כִּרְאוֹת אֶת־הַנֶּזֶם וְאֶת־הַצְּמִידִים עַל־יְדֵי
120 אֲחוֹת רִבְקָה וּכְשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה
121 דִּבֶּר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־
122 הַגְּמַלִּים עַל־הַמָּיְנָה׃ וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לָמָּה
123 תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים׃
124 וַיָּבֹא הָאִישׁ הַבַּיְתָה וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים וַיִּתֵּן תֶּבֶן וּמִסְפּוא
125 לַגְּמַלִּים וּמַיִם לִרְחֹץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
126 וַיָּשֶׂם לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי
127 דְבָרָי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי
128 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדָּל וַיִּתֶּן־
129 לוֹ צֹאן וּבָקָר וְכֶסֶף וְזָהָב וַעֲבָדִם וּשְׁפָחֹת וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃
130 וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי בֵּן לַאדֹנִי אַחֲרֵי
131 זִקְנָתָהּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לוֹ׃ וַיַּשְׁבִּעֵנִי
132 אֲדֹנִי לֵאמֹר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי
133 אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ׃ אִם־לֹא אֶל־בֵּית אָבִי
134 תֵּלֵךְ וְאֶל־מִשְׁפַּחְתִּי וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי׃ וַאֲנִי
135 בָּאתִי הַיּוֹם אֶל־הָעָיִן וָאֹמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי
136 אַבְרָהָם אִם־יֶשְׁךָ נָא מַצְלִיחַ דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ
137 עָלֶיהָ׃ הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל־עֵין הַמָּיִם וְהָיָה
138 הָעַלְמָה הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא
139 מְעַט־מַיִם מִכַּדֵּךְ׃ וְאָמְרָה אֵלַי גַּם־אַתָּה שְׁתֵה וְגַם
140 לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב עַד אֲשֶׁר כִּלּוּ הַשְׁקוֹת׃ וְהָאִשָּׁה
141 הָלְכָה וַתָּבֵא אֶל־בֵּית אֲדֹנֶיהָ וַיִּשְׁלַח לָבָן אֶת־
142 אֲחוֹת רִבְקָה וַיֵּצֵא לָבָן אֶל־הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל־הָעָיִן׃
143 וַיְהִי כִּרְאוֹת אֶת־הַנֶּזֶם וְאֶת־הַצְּמִידִים עַל־יְדֵי
144 אֲחוֹת רִבְקָה וּכְשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה
145 דִּבֶּר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־
146 הַגְּמַלִּים עַל־הַמָּיְנָה׃ וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לָמָּה
147 תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים׃
148 וַיָּבֹא הָאִישׁ הַבַּיְתָה וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים וַיִּתֵּן תֶּבֶן וּמִסְפּוא
149 לַגְּמַלִּים וּמַיִם לִרְחֹץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
150 וַיָּשֶׂם לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי
151 דְבָרָי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר׃ וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי
152 וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדָּל וַיִּתֶּן־
153 לוֹ צֹ

Universidad de Deusto
Biblioteca

maior — ad primogenitã dixit Et — suæ filiæ duæ & ipso fpelunca in
שֵׁנִי — בִּמְעָרָה הִוא וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו׃ — וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל־
fech — sui fuper vxoribus ad terra in & non vir & filiæs noftræ Patet minore
וְתִשָּׁאֵר — הַצְּעִירָה אֲבִינוּ זָקֵן וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לָבוֹא עָלֵינוּ
vt ingredia- — noftro patri progenuerit Veni terræ omnis vium fecundum
tur ad nos fe- — כְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ׃ — לְכָה נַשְׁקֶה אֶת־אָבִינוּ
cundũ morẽ — famen noftro patre de vinifficemus & pro cum fobrie & vinum
totũ dormiamus — יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע׃
— primogenite venit & ipfa nocte in vinum fuo patri — וַתַּשְׁקֶיןָ אֶת־אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הוּא וַתָּבֹא הַבְּכִירָה
& dormiuit — fuo fatyre in & cum accubuit eo cognouit nõ & fuo patre eũ cubuit &
quando dormiuit ipfa, nec quando furrexit ipfa. Ita cauffuo — וַתִּשְׁכַּב אֶת־אָבִיהָ וְלֹא יָדַע בְּשָׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ׃
— eubam Ecce minorem ad primogenita dixit & craftinus die fuit Et
— וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל־הַצְּעִירָה הֵן שָׁכַבְתִּי
— ingredere & nocte etiam vinum fi patrem nofter mero — אֶמֶשׁ אֶת־אָבִי נַשְׁקֶנּוּ יַיִן גַּם־הַלָּיְלָה וּבֹאִי
potũ dormiens — etiam propinauerit Et Amen noftro patre de vinifferis & pro cum cubia
— שִׁכְבִי עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע׃ — וְהִשְׁקִינוּ גַּם
dormiuit — fuo fatyre in & cum accubuit eo cognouit nõ & fuo patre eũ cubuit &
— בַּלַּיְלָה הַהוּא אֶת־אֲבִיהֶן יַיִן וַתָּקָם הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ
— filiæ duæ cum concepit Et vinũ fuo patri ipfa nocte in
— וְלֹא יָדַע בְּשָׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ׃ — וַתַּהַרְנָה שְׁתֵּי בְנוֹת־
eius nomẽ vocauit & filiũm primogenitus peperit Et filio patre de Loth
— לוֹט מֵאֲבִיהֶן׃ — וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ
ipfa etiam minor Et hanc diem ad vſq; Moab peperit ipſe Moab
— מוֹאָב הוּא אֲבִי־מוֹאָב עַד הַיּוֹם׃ — וְהַצְּעִירָה גַּם־הִוא
filiorum pater ipſe Benhammi eius nomen vocauit & filiũ peperit
— יָלְדָה בֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן־עַמִּי הוּא אֲבִי בְנֵי־
hanc diem ad vſq; Hammon
עַמּוֹן עַד־הַיּוֹם׃

CAP. XX. כ

habitauit & ,meridianam terrã ad Abraham inde eſt profectus Et
וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אַרְצָה הַנֶּגֶב וַיֵּשֶׁב — נָסַע
dixit Et Gherar in eſt peregrinatus & Sur inter & Cades inter
בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר וַיָּגָר בִּגְרָר׃ — וַיֹּאמֶר
Abimelech miſit & ipſa mea Soror; eam vanit Sarah ad Abraham
אַבְרָהָם אֶל־שָׂרָה אֲחֹתִי הִוא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ
— ad Dñs venit Et Sarah accepit & Gherar rex
מֶלֶךְ גְּרָר וַיִּקַּח אֶת־שָׂרָה׃ — וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־
vxorem propter mortuus es Ecce ei dixit & noctis ſomnio Abimelech
אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ מֵת עַל־
non Abimelech Et — מְצוּקַת אִשָּׁה אֲשֶׁר הִוא בְעֻלַת בָּעַל׃ — וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא
iuſtam etiam gentem inuiquid Dñe ,ſtram & ,eam ad appropinquauerat
קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר אֲדֹנָי הֲגוֹי גַּם צַדִּיק
etiã ipſa & ,ipſe mea Soror; mihi dixit ipſe nõ Nonquid occidẽs
תַּהֲרֹג׃ — הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אֲחֹתִי הִוא וְהִיא גַּם
mandatis in & ,mei cordis ſimplicitate In ipſa mea Fecit ; dixit ipſa
הִוא אָמְרָה אֲחִי הוּא בְּתֹם־לְבָבִי וּבְנִקְיֹן
ſommio in Dñs eum ad dixit Et hoc ſeu mitara imabuo
כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת׃ — וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם
philiui & hoc feciſti tui cordis perfectione in quia ,noui ego Etiam
גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתֹם־לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת וָאֶחְשֹׂךְ
— ingredere ad te dedi Tuum Idcirco ,mihi peccaſti & te ego etiam
גַּם אָנֹכִי אֹתְךָ מֵחֲטוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךָ לִנְגֹּעַ
— ,ipſe prophetes quia ,tuus ,eorum mens ſu ſanabit & ,tu mortuus
אֵלָיהָ׃ — וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי־נָבִיא הוּא
mirabilis quia ſcito ,tuorũ ſaluãs tu nõ ſi Accruat & ,tu pro exoratus &
וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וְחֵיֵה וְאִם־אֵינְךָ מֵשִׁיב יָדַע כִּי־מוֹת
— ,mortuus in Abimelech manicuit Et ,tibi quod omne & ,tũ mortuus
תָּמוּת אַתָּה וְכָל־אֲשֶׁר לָךְ׃ — וַיַּשְׁכֵּם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֹּקֶר
illa verba omnia eſt locutus & ,ſuos ſeruos omnes vocauit &
וַיִּקְרָא לְכָל־עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
Abimelech vocauit Et ,valde viri timuerunt & ,eccã ſuerbus in
בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד׃ — וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ
quia ,tibi peccaui quid Et inobis feciſti Quid ei dixit & ,Abraham
לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמָה חָטָאתִי לָךְ כִּי
,Opera ,grande peccatum meũ regnum ſuper & ,me ſuper induxiſti
הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל־מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה מַעֲשִׂים
ad Abimelech dixit Et ,meorum feciſti ,fere non quæ
אֲשֶׁר לֹא־יֵעָשׂוּ עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃ — וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־
hanc ere feciſti quia ,vitiũ Quid ;Abraham
אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
Dei timore non Tantum? dixit Quia ,Abraham dixit Et
וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים

CAP. XIX. יט

diuerſerunt Et — ,oſtium inueniendum ad laborauerunt & ,maximam vt inuenirent
וַיִּגַּשׁוּ — לְבוֹא הַדֶּלֶת׃ — וַיִּתְפְּשׂוּ
,tuos filios & ,Gomorra iſtic tibi quæ? Adhuc Loth ai vri
הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹט עַד מִי־לְךָ פֹה חָתָן וּבָנֶיךָ
— loco & educ ,ciuitate in ibi? quæ omnia & ,tuæ filiæ &
וּבְנֹתֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ בָּעִיר הוֹצֵא מִן־הַמָּקוֹם׃
— ,ſuper ,locum hunc ex diſperdimus Quia
כִּי מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי גָדְלָה
,eum perdemus ad Dñs nos miſit & ,Dño coram comm clamor
צַעֲקָתָם אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ׃
ſuas filias accipiuas ,ſuis generis ad eſt locutus & ,Loth eſt egreſſus Et
— וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר אֶל־חֹתְנָיו לֹקְחֵי בְנֹתָיו
Dñs diſperdat quia ,ipſo loco de egrediamini ,Surgite ;dixit & diſperdit
וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְאוּ מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי מַשְׁחִית יְהוָה
— aurora ipſa ea Et ,nuori generoni oriuiis in ludẽ ſicut fuit Et ,ciuitatẽ
אֶת־הָעִיר וַיְהִי כִמְצַחֵק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו׃ — וַיְהִי כַּעֲלוֹת
,ciuis ,Surge ,dicẽdo Loth in Angeli ſuccitebãt rum ,accendiſſet
עָלָה וַיְאִיצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת
— ingrediare in ofſumma Vrnã ne ,ſimeõis ,tuas filias duas & ,tuã vxorem quæ inuenĩ-
אִשְׁתְּךָ וְאֶת שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת פֶּן־תִּסָּפֶה בַּעֲוֹן
manũ & ,eius manum vtri appreheuderunt & ,ſandalus Et ,diuitatis
הָעִיר׃ — וַיִּתְמַהְמָהּ וַיַּחֲזִקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד
Domini indemnitis in ,eius filiarum duarum manum & ,eius vxoris
אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחֶמְלַת יְהוָה
,vltorem extra eum pollierunt & ,eum eduxerunt & ,eum ſuper
עָלָיו וַיּוֹצִאֻהוּ וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר׃
in & extra ,diuit & ,foras vos educere ille cum? Fac Et
וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִמָּלֵט עַל־
,pannũ omnium ,ſes ne & ,te poſt reſpicias ne ,tuæ animæ
נַפְשֶׁךָ אַל־תַּבִּיט אַחֲרֶיךָ וְאַל־תַּעֲמֹד בְּכָל־הַכִּכָּר
Ne eos ad Loth dixit Et ,peruoti fotiũ ne ,te eruas inuentus ad
הָהָרָה הִמָּלֵט פֶּן תִּסָּפֶה׃ — וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם
montem fugiẽdi ,tuus ,ſeruis inuenis nunc Ecce ,mei domini nunc
נָא אֲדֹנָי׃ — הִנֵּה נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן
,mecum ſeruiſti quam ,tuã miſericordiã magnifeciſti & ,tuis oculis in
בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חַסְדְּךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי
liberare me poſſero non ego Et ,montem ad ,ſeruandum ad vt viuificarent
לְהַחֲיוֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל לְהִמָּלֵט
,mortus ,ad montem Ecce ,malum mihi hæreat fortẽ ne ,montem ad
הָהָרָה פֶּן־תִּדְבָּקֵנִי הָרָעָה וָמַתִּי׃ — הִנֵּה נָא
,me eruam ,ipſa & ,illius fugiendi ad propinquus ifta ciuitas
הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה לָנוּס שָׁמָּה וְהִוא מִצְעָר אִמָּלְטָה
Dñs eſt ,mea anima viuet Et ,ipſa parua eſt ,fugiendi illuc nunc eſt
נָּא שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הִוא וּתְחִי נַפְשִׁי׃ — וַיֹּאמֶר
fubuertã mea vt ,hoc verbo in etiam ,tuã faciem ſuſcepi Ecce ,eam ad
אֵלָיו הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ גַּם לַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי הָפְכִּי
,Hannoah & Sodõ faciem ſuper reſpexit Et ,Dominũ coram di
אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ — מַהֵר הִמָּלֵט שָׁמָּה כִּי
ſum ,ſic ,ſolis ,ſuper terra faciem oẽm ſuper & ,ſulphur & ,ignem
לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר עַד־בֹּאֲךָ שָׁמָּה עַל־כֵּן
,Dñi coram de ,cœlo
קָרָא שֵׁם־הָעִיר צוֹעַר׃ — יְהוָה הִמְטִיר עַל־סְדֹם וְעַל
,eſt ingreſſus pluit
עֲמֹרָה גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת יְהוָה מִן־הַשָּׁמָיִם׃
,vrbium habitatorem oẽm & ,plantarum oẽm & ,ſitas ciuitates
וַיַּהֲפֹךְ אֶת־הֶעָרִים הָאֵל וְאֶת־כָּל־הַכִּכָּר וְאֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הֶעָרִים
,ſtatus ſua & ,eum poſt eius vxor reſpexit Et ,eam ,gentium & effectũ eſt
וְצֶמַח הָאֲדָמָה׃ — וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַתְּהִי נְצִיב
,ſuos eos ,locum ad mane ſurrexit Abraham manicauit Et ,ſalis ſtatuam
מֶלַח׃ — וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד
,Hannoah & Sodõ faciem ſuper reſpexit Et ,Dominũ coram di
שָׁם אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃ — וַיַּשְׁקֵף עַל־פְּנֵי סְדֹם וְעַמֹּרָה
,ſumus ſic ,ſolis ,ſuper terra faciem oẽm ſuper & ,ſulphur & ,ignem
וְעַל כָּל־פְּנֵי אֶרֶץ הַכִּכָּר וַיַּרְא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר
,tuorum ,ſeruis inuenis nunc Ecce ,mei domini nunc
הָאָרֶץ כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן׃ — וַיְהִי בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים אֶת־עָרֵי
Loth cuellit & ,Abraham Dñs eſt recordatus & ,plantarũ
הַכִּכָּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת־לוֹט
ea in habitauit ,quibus ,ciuitates ,ſubuertionis in medio è ,quando ſalu-
מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה בְּהָפֵךְ אֶת הֶעָרִים אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן
,dixit & ,montẽ in habitauit & ,Sohar de Loth aſcendit Et ,Loth ,ſeruit
לוֹט׃ — וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר וּשְׁתֵּי
,ſibi & ,Sohar in ,ſibor timuit quia ,eo cum eius filiæ habitauit
בְנֹתָיו עִמּוֹ כִּי יָרֵא לָשֶׁבֶת בְּצוֹעַר וַיֵּשֶׁב

videbo Non ;dixit quia ,arcus iactus ſicut ſe elongando ,regione è ſibi
לֹא אֶרְאֶנּוּ׃ — וַתִּשָּׂא הָגָר אֶת־עֵינֶיהָ וַתַּרְא
,ſeruit & ,iuã vocẽ eleuarit & ,regione è ſedit & ,ſpum mortem in
בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת־הַחֵמֶת מַיִם וַתַּשְׁקְ
Dei Angelus clamauit Et ,pueri vocem Dñs audiuit Et
אֶת־הַנָּעַר׃ — וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים
,timeas Ne ;Haghar tibi Quid ei dixit & ,cœlis de Haghar ad
אֶל־הָגָר מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־לָּךְ הָגָר אַל־תִּירְאִי
,ibi ipſe quo in pueri vocem Dñs audiuit quia
כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל־קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם׃
gentẽ in quia ,eos in manum tuam fortifica & ,puerum tolle ,Surge
קוּמִי שְׂאִי אֶת־הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי אֶת־יָדֵךְ בּוֹ כִּי לְגוֹי
vidit & ,eius oculos Dñs aperuit Et ,eum potuam magnam
גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ׃ — וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת־עֵינֶיהָ וַתַּרְא
potũ dedit & ,aqua vtrem impleuit & ,puti & ,aquæ puteum
בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת־הַחֵמֶת מַיִם וַתַּשְׁקְ
,deſerto in ſedit & ,ereuit & ,puero eum Dñs fuit Et ,puero
אֶת־הַנָּעַר׃ — וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנַּעַר וַיִּגְדָּל וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר
ei accepit & ,Paran deſerto in habitauit Et ,arcu ſagittans fuit &
וַיְהִי רֹבֶה קַשָּׁת׃ — וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּארָן וַתִּקַּח לוֹ
,ipſo ſepore in fuit Et ,Aegypti terra de vxorem eius mater
אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ — וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא
,dicendo ,Abraham ad ea exercitus principis Pichol & ,Abimelech dixit &
וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ אֶל־אַבְרָהָם לֵאמֹר
iura nunc Et ,facies tu quæ omnibus in tecum? Dñs
אֱלֹהִים עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃ — וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה
,meo ,neporũ & ,meo filio & ,mihi fueris mẽtitus ſi ,Ecce ;Deo in mitiũ
לִי בֵאלֹהִים הִנָּה אִם־תִּשְׁקֹר לִי וְלִנִינִי וְלִנְכָדִי
,terra eam & ,mecum facies ,tecum ſeci quam miſericordiã iuxta
כַּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם־הָאָרֶץ
in qua ,iurabo Ego ;Abraham dixit Et ,ea in es peregrinatus quæ
אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ׃ — וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ
,aquæ puteũ cauſa ſuper Abimelech ipſum Abraham increpauit Et
אֲשֶׁר גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ׃ — וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ לֹא
noui Non ;Abimelech dixit Et ,Abimelech ſerui rapuerunt quam
יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְגַם אַתָּה לֹא הִגַּדְתָּ
,eris & ,mihi nunciaſti non tu etiam & ,hoc verbum ferit quis
לִי וְגַם בַּל־שָׁמַעְתִּי כִּי אִם־הַיּוֹם׃ — וַיִּקַּח אַבְרָהָם
feceris hoc ,eris & ,mihi nunciaſti non tu etiam & ,hoc verbum ferit quis
צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ בְרִית
,ipſi ſimbo pecudes & ,oues & ,boues ,Abraham accepit Et
שְׁנֵיהֶם׃ — וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת־שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן לְבַדָּהֶן
,ipſa ſola pecus agnas ſeptem Abraham ſtatuit Et
וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם מָה הֵנָּה שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה
agnæ ſeptem hæ Quid ;Abraham ad Abimelech dixit Et
אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבָדָנָה׃ — וַיֹּאמֶר כִּי אֶת־שֶׁבַע כְּבָשֹׂת
ſeptem Quia ;dixit Et ,Heorum ſtare feciſti quas ,iſtæ
תִּקַּח מִיָּדִי בַּעֲבוּר תִּהְיֶה־לִּי לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי
,quod ,teſtimonium in mihi ſit vt ,mea manu è capies agnas
אֶת־הַבְּאֵר הַזֹּאת׃ — עַל־כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא
,ſibi locum vocauit Idcirco ,hunc puteum fodi
בְּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם׃ — וַיִּכְרְתוּ בְרִית
,eſt exercitus princeps Pichol & ,Abimelech ſurrexit Et ,Beerſebah in
בִּבְאֵר שָׁבַע וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ
,Beer in arbutus plantauit Et ,Philiſthim terram ad ſunt reuerſi &
וַיָּשֻׁבוּ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים׃ — וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר
,ſeculi Dñs Deus ,in vocauit in ibi ,nuncupauit & ,Hebah
שָׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם׃
,multos dies Philiſthim terra in Abraham eſt peregrinatus Et
וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים׃

CAP. XXII. כב

,Abraham tentauit Dñs & ,iſta verba poſt fuit Et
וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם
nunc Cape ;dixit Et ,ego Ecce ;dixit & ,Abraham ,eum ad dixit &
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃ — וַיֹּאמֶר קַח־נָא
tibi vade & ,Iſchiae ,dilexiſti quem ,tuum vnicum tuum filium
אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֵךְ־לְךָ
,vnum ſuper holocauſtum in ibi eum aſcendere fac & ,Moriah terram ad
אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד
,dicendo in Abraham manicauit Et ,te ad dicam quem montium
הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃ — וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר
Iſchiae & ,ſeruulos duos ſecum tulit & ,aſinum ſtrauit &
וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת יִצְחָק
B

maior — ad primogenitã dixit Et — ,eius filiæ duæ & ipſo ſpelunca in
הַבְּכִירָה אֶל־הַצָּעִירָה הֵן אָבִינוּ זָקֵן וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ
fech — ,uo ſuper vxoribus ad ,terra in & non vir & ,filiæs noſtræ Patet ,minore
vt ingredia- — noſtro patri progenuerit Veni terræ omnis vium ſecundum
tur ad nos ſe- — לָבוֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ׃ — לְכָה נַשְׁקֶה אֶת־אָבִינוּ
cundũ morẽ — ,ſamen noſtro patre de viniſficemus & ,pro cum ſobrie & vinum
totũ dormiamus — יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע׃
— primogenite venit & ,ipſa nocte in vinum ſuo patri — וַתַּשְׁקֶיןָ אֶת־אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה הוּא וַתָּבֹא הַבְּכִירָה
& dormiuit — ,ſuo ſatyre in & ,eam accubuit eo cognouit nõ & ,ſuo patre eũ cubuit &
quando dormiuit ipſa, nec quando ſurrexit ipſa. Ita cauſſuo — וַתִּשְׁכַּב אֶת־אָבִיהָ וְלֹא יָדַע בְּשָׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ׃
— eubam Ecce ,minorem ad primogenita dixit & ,craſtinus die fuit Et
— וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל־הַצְּעִירָה הֵן שָׁכַבְתִּי
— ingredere & ,nocte etiam ,vinum ſi patrem noſter mero — אֶמֶשׁ אֶת־אָבִי נַשְׁקֶנּוּ יַיִן גַּם־הַלָּיְלָה וּבֹאִי
potũ dormiens — ,etiam propinauerit Et ,Amen noſtro patre de viniſferis & ,pro cum cubia
— שִׁכְבִי עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע׃ — וְהַשְׁקִינוּ גַּם
dormiuit — ,ſuo ſatyre in & ,eam accubuit eo cognouit nõ & ,ſuo patre eũ cubuit &
— בַּלַּיְלָה הַהוּא אֶת־אֲבִיהֶן יַיִן וַתָּקָם הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ
— ,filiæ duæ cum concepit Et ,vinũ ſuo patri ipſa nocte in
— וְלֹא יָדַע בְּשָׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ׃ — וַתַּהַרְנָה שְׁתֵּי בְנוֹת־
eius nomẽ vocauit & ,filiũm primogenitus peperit Et ,filio patre de Loth
— לוֹט מֵאֲבִיהֶן׃ — וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ
ipſa etiam minor Et ,hanc diem ad vſq; Moab peperit ipſe ,Moab
— מוֹאָב הוּא אֲבִי־מוֹאָב עַד הַיּוֹם׃ — וְהַצְּעִירָה גַּם־הִוא
filiorum pater ipſe ,Benhammi eius nomen vocauit & ,filiũ peperit
יָלְדָה בֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן־עַמִּי הוּא אֲבִי בְנֵי־
,hanc diem ad vſq; ,Hammon
עַמּוֹן עַד־הַיּוֹם׃

CAP. XX. כ

habitauit & ,meridianam terrã ad Abraham inde eſt profectus Et
וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אַרְצָה הַנֶּגֶב וַיֵּשֶׁב — נָסַע
dixit Et ,Gherar in eſt peregrinatus & ,Sur inter & ,Cades inter
בֵּין קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר וַיָּגָר בִּגְרָר׃ — וַיֹּאמֶר
Abimelech miſit & ,ipſa mea Soror; eam vanit Sarah ad Abraham
אַבְרָהָם אֶל־שָׂרָה אֲחֹתִי הִוא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ
— ad Dñs venit Et ,Sarah accepit & ,Gherar rex
מֶלֶךְ גְּרָר וַיִּקַּח אֶת־שָׂרָה׃ — וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־
vxorem propter mortuus es Ecce ei dixit & ,noctis ſomnio Abimelech
אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ מֵת עַל־
non Abimelech Et — ,mulieris marito ſta? ipſa & ,accepturis quam
הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִוא בְעֻלַת בָּעַל׃ — וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא
iuſtam etiam gentem inuiquid ,Dñe ,eam & ,eam ad appropinquauerat
קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר אֲדֹנָי הֲגוֹי גַּם צַדִּיק
etiã ipſa & ,ipſe mea Soror; mihi dixit ipſe nõ Nonquid occidẽs
תַּהֲרֹג׃ — הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אֲחֹתִי הִוא וְהִיא גַּם
mandatis in & ,mei cordis ſimplicitate In ipſa mea Fecit ; dixit ipſa
הִוא אָמְרָה אֲחִי הוּא בְּתֹם־לְבָבִי וּבְנִקְיֹן
,ſommio in Dñs eum ad dixit Et ,hoc ſeu mitara imabuo
כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת׃ — וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם
philiui & hoc feciſti tui cordis perfectione in quia ,noui ego Etiam
גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי בְתֹם־לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת וָאֶחְשֹׂךְ
— ingredere ad te dedi Tuum Idcirco ,mihi peccaſti & te ego etiam
גַּם אָנֹכִי אֹתְךָ מֵחֲטוֹ לִי עַל כֵּן לֹא נְתַתִּיךָ לִנְגֹּעַ
— ,ipſe prophetes quia ,tuus ,eorum mens ſu ſanabit & ,tu mortuus
אֵלֶיהָ׃ — וְעַתָּה הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי־נָבִיא הוּא
mirabilis quia ſcito ,tuorũ ſaluãs tu nõ ſi Accruat & ,tu pro exoratus &
וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וְחֵיֵה וְאִם־אֵינְךָ מֵשִׁיב יָדַע כִּי־מוֹת
— ,mortuus in Abimelech manicuit Et ,tibi quod omne & ,tũ mortuus
תָּמוּת אַתָּה וְכָל־אֲשֶׁר לָךְ׃ — וַיַּשְׁכֵּם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֹּקֶר
illa verba omnia eſt locutus & ,ſuos ſeruos omnes vocauit &
וַיִּקְרָא לְכָל־עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
Abimelech vocauit Et ,valde viri timuerunt & ,eccã ſuerbus in
בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד׃ — וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ
quia ,tibi peccaui quid Et inobis feciſti Quid ei dixit & ,Abraham
לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמָה חָטָאתִי לָךְ כִּי
,Opera ,grande peccatum meũ regnum ſuper & ,me ſuper induxiſti
הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל־מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה מַעֲשִׂים
ad Abimelech dixit Et ,meorum feciſti ,fere non quæ
אֲשֶׁר לֹא־יֵעָשׂוּ עָשִׂיתָ עִמָּדִי׃ — וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־
hanc ere feciſti quia ,vitiũ Quid ;Abraham
אַבְרָהָם מָה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
Dei timore non Tantum? dixit Quia ,Abraham dixit Et
וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים

Universidad de Deusto
Biblioteca

יכול לכם כל זכר לזרתיכם ולוד בית
tuo femine de non qui alimigena filio omat ab argento acquisito &
והמקרת מכל בן נכר אשר לא מזרעך
acquisito & qui domus natus circumcidetur Circumcidendo
הנה יכול ילוד ביתך והמקנת
& suum filium Ismahel Abraham cubi Et Abraham
מקנתך הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים
decuit pactum in vestra carne in meum foedus erit & tui argenti
ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם
ezeo circumcidetur nou eum masculus præputiatus Et
כי אב המון גוים נתתיך והפרתי אותך במאד מאד
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ונתתיך לגוים ומלכים ממך יצאו והקמתי את בריתי
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ביני ובינך ובין זרעך אחריך לדרתם לברית עולם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך ונתתי לך ולזרעך
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
את ארץ מגוריך את כל ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלהים
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
וזרעך אחריך לדרתם זאת בריתי אשר תשמרו ביני
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
וביניכם ובין זרעך אחריך המול לכם כל זכר ונמלתם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
בן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדרתיכם יליד בית
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ומקנת כסף מכל בן נכר אשר לא מזרעך הוא
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
המול ימול יליד ביתך ומקנה
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
כספך והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
וערל זכר אשר לא ימול את בשר
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
הפר ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיו
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
והיתה לגוים מלכי עמים ממנה יהיו
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
מאה שנה יולד ואם שרה תהה התשעים שנה
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
יולד ויאמר אברהם אל האלהים לו
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
יחיה ישמעאל לפניך ויאמר אלהים אבל שרה אשתך
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ילדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקמתי את בריתי
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
אתו לברית עולם לזרעו אחריו ולישמעאל שמעתיך הנה
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ברכתי אתו והפריתי אתו והרביתי אתו במאד מאד
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
שנים עשר נשיאם יולד ונתתיו לגוי גדול
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
את בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
הזה בשנה האחרת ויכל לדבר אתו ויעל אלהים מעל
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
אברהם

CAP. XVIII. יח

ויראה אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב פתח
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
האהל כחם היום וישא עיניו וירא והנה שלשה
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
אנשים נצבים עליו וירא וירץ
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
לקראתם משפתח האהל וישתחו ארצה
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
אל נא תעבר מעל עבדך

tus ancilla Ecce :Sarai ad Abram dixit Et
ויאמר אברם אל שרי הנה שפחתך
fugit &, Sarai ea affligit Et :tuus oculus in bono ipsi ei
ותענהו שרי ותברח
aquarum fontē ipse Domini Angelus eum inuenit Et
וימצאה מלאך יהוה על עין המים
amilla Hagar :dixit Et
במדבר על העין בדרך שור ויאמר הגר שפחה
ante illæ Sarai facie A :dixit Et
שרי אברם ממנה בורחת אנכי פנים
ad Remittite :Domini Angelus ei dixit Et
שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה ויאמר
Angelus ei dixit Et :tuus mania sub te humilia &
מלאך יהוה אליה הרבה ארבה את זרעך ולא יספר
mulierum fœdus ; diis populis de illa anima excidetur & eum propenti
הרה ותלדי בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע יהוה אל
ex eo Sarai :Abraham ad Deus dixit Et
ויאמר אלהים אל אברהם שרי
eius nomen Sarah quia ,Sarai eius mutatu
אשתך לא תקרא את שמה שרה כי
ei benedicā &, filium inde ex ea dabo etiam & ei benedicam Et
וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיו
ex ea ex populorum Reges ,gentes in erit &
והיתה לגוים מלכי עמים ממנה יהיו
filio Nunquid :dixit Et conde in dixit & ,risit & ,suas facies super Abraham
ויפל אברהם על פניו ותצחק ויאמר בלבו הלבן
annorum nonagenario filia Sarah an Et ?inseruitur annorum centum
למאה שנה יולד ואם שרה התהן בת תשעים
Ismahel Vtinam :Deus ad Abraham dixit Et
שנה תלד
ויאמר אברהם אל האלהים לו
tua vxor Sarah Vere :Deus dixit Et .tuo conspectu in viuat
יחיה ישמעאל לפניך
ויאמר אלהים אבל שרה אשתך
ridebit & ,Ridebat eius nomen vocabis &
ילדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקמתי את בריתי
filium tibi pariet
אתו לברית עולם לזרעו אחריו ולישמעאל שמעתיך
Berrad inter & Cades inter Ecce .me videris ,vindex parens ,pascit
הנה ברכתי אתו והפריתי אתו והרביתי אתו במאד מאד
fini filij nomine Abram :vocauit Et filiis Abram ipsi Hagar propenis Et
שנים עשר נשיא יולד ונתתיו לגוי גדול
annorum octoginta filius Abram Et .Ismahel ,Hagar peperit quem
ואקים את בריתי אתו ברית עולם לזרעו אחריו
principes Duodecim .vehemē multiplicare & ,magnum gentē in eū faciam
ויאמר אברהם אל האלהים לו
filium eius Ismahel Abraham cubi Et .Abraham
יחיה ישמעאל לפניך
ויאמר אלהים אבל שרה אשתך ילדת לך בן
& ,suum filium Ismahel Abraham cubi Et .Abraham
וקראת את שמו יצחק והקמתי את בריתי אתו
malorum Os .ut aspici arguique omnes & ,suæ domus natos eos
לברית עולם לזרעו אחריו ולישמעאל שמעתיך
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
הנה ברכתיו והפריתי אתו והרביתי אתו במאד מאד
eorum perpetui carnem circidet & ,Abraham domui eius in
שנים עשר נשיא יולד ונתתיו לגוי גדול
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
הזה בשנה האחרת ויכל לדבר אתו ויעל אלהים מעל
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
אברהם

CAP. XVII. יז

ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וילא
ambula ;omnipotens Deus Ego :tum ad dixit & ,Abram ad Dñs
יהוה אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך
timens pactum dabo Et ;perfectus esto & ,meo conspectu in
לפני והיה תמים
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ואתנה בריתי ביני וביניך וארבה אותך במאד מאד
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ויפל אברם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם
,te dixi gentium multitudinis patrem quia ,Abraham tuo nomen pollui
כי אב המון גוים נתתיך והפרתיך במאד מאד
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ונתתיך לגוים ומלכים ממך יצאו והקמתי את בריתי
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ביני ובינך ובין זרעך אחריך לדרתם לברית עולם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך ונתתי לך ולזרעך
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
את ארץ מגוריך את כל ארץ כנען לאחזת עולם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
והייתי להם לאלהים ויאמר אלהים אל אברהם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך לדרתם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריך
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
המול לכם כל זכר ונמלתם את בשר ערלתכם
& Deus ex eo cum est locutus Et diuam fecit super Abram vocabo Et
והיה לאות ברית ביני וביניכם בן שמנת ימים

:dixit & ,Abraham respōdit Et ,eos propter loco tori parcam &
ונשאתי לבל המקום בעבורם
luis ,ejus & ,meum Dominum ad loqui cœpi ego Ecce
הנה נא הואלתי לדבר אל אדני ואנכי עפר
quinquagina ;iustis quinquagintā ;defuerint fortitan Si .cinis &
ואפר אולי יחסרון חמשים הצדיקם חמשה
dispersam Nō :dixit & ;iustitiæ totam quinque ex dispersos nūquid
התשחית בחמשה את כל העיר ויאמר לא אשחית
loquendū ad adhuc addidit Et .quinque & quadraginta ibi inuenero si
אם אמצא שם ארבעים וחמשה ויסף עוד לדבר
Non :dixit Et ;quadraginta ibi inuentantur forte Si :dixit & ,eum ad
אליו ויאמר אולי ימצאון שם ארבעים ואמר לא
trā sit nunc Ne ,dixit Et .quadraginta propter faciam
אעשה בעבור הארבעים ואמר אל נא יחר
Non :dixit Et ;triginta ibi inuentātur forte Si :loquar & ,meo Dñs
לאדני ואדברה אולי ימצאון שם שלשים ויאמר לא
nunc Ecce :dixit Et .triginta ibi inuenero si ,faciam
אעשה אם אמצא שם שלשים ויאמר הנה נא
viginti ibi inuentātur forte Si :meum Dominum ad loqui cœpi
הואלתי לדבר אל אדני אולי ימצאון שם עשרים
Ne :dixit Et .viginti propter dispersam Non :dixit Et
ויאמר לא אשחית בעבור העשרים ויאמר אל
inuentātur forte Si .hac vice tantum loquar & ,meo Domino ira sit nunc
נא יחר לאדני ואדברה אך הפעם אולי ימצאון
decem propter dispersam Non :dixit Et ;decem ibi
שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה
,Abraham ad loqui finiuit quādo Dominus iuit Et
וילך יהוה כאשר כלה לדבר אל אברהם
,dixit Et .locum suum ad est reuertus Abraham &
ואברהם שב למקמו

CAP. XIX. יט

fedebat ,sedebat Loth & ,portæ in Sodom in Angeli duo venerunt Et
ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב
se incurvauit & ,coram occurrit in furrexit & ,Loth vidit Et .Sedō porta in
לאת רואת בשער סדם ויראלוט ויקם לקראתם וישתחו
nunc decimate ;mei Dñi nunc Ecce .dixit Et ,terrā super facie in
אפים ארצה ויאמר הנה נא אדני סורו נא
,surgentis mane &, vros pedes lauate & pnoctate &, vestri seruū domū ad
אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם והשכמתם
platea in ,qua ,Nequaquam :dixerunt Et .vestrum viam in ibitis &
לדרככם ויאמרו לא כי ברחוב
venerūt & ,est ad declinauerunt & ,valde eos fecit vim Et ,pnoctabimus
נלין ויפצר בם מאד ויסרו אליו ויבאו
comederūt & ,coxit infirmētata & ,cōsumus eis fecit & ,eius domum ad
אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו
fuga ,gytarum Sedom viri cuiuratis virt & ,obsessum Antequam
טרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדם נסבו על
extremo ab populus omnis ,senē ad vsq; & puero à domum
הבית מנער ועד זקן כל העם מקצה
qui viri † Vbi ei dixerunt & ,Loth ad vocauerunt Et
ויקראו אל לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר
,eos cognoscemus & ,eos ad Educ ;nocte te ad veneruut
באו אליך הלילה הוצאים אלינו ונדעה אתם
,se post claudit portam & ,lamiam ad Loth eos ad est egressus Et
ויצא אלהם לוט הפתחה והדלת סגר
malefaciatis mei fratres nunc Ne :dixit Et
אחריו
virum cognouerunt non quæ filiæ duæ ,mihi nunc Ecce
ויאמר אל נא אחי
vestris oculis ;bonū ficut eis facite & ,vos ad eas nunc educam
תרעו הנה נא לי שתי בנות אשר לא ידעו איש
venerunt propterea ,quia ,vos faciatis ne illis viris tantum
אוציאה נא אתהן אליכם ועשו להן כטוב בעיניכם
eo quod
רק לאנשים האל אל תעשו דבר כי על כן באו
Vnus :dixerunt & ,vltrā Accede ,dixerunt Et ,mei tigni vmbra in
בצל קורתי ויאמרו גש הלאה ויאמרו היחד
tibi malefaciemus Nunc indicēdo iudicauit & ,peregrinādi ad venit
נגש לגור ועשפט עשה נרע לך
fuigēs ad ap,ppinquauerūt & ,valde Lothū virū in fecerūt vim & ,ipsis pne
מהם ויפצרו באיש בלוט מאד ויגשו לשבר
intro duxerunt & ,suam manū viri miserunt Et .eorum
הדלת ואת הפתח הכו באנשים מקטן ועד
vitos Et .clauserunt ianuam & ,domum in se ad Loth
ואת האנשים ויבקשו לפתח הדלת ואת הבית מצאו
ad vsque & minimo à cecitatibus percussērunt ,domus ,ostii qui
גדל

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuã substãtiã eõm & fui trans filiũ Loth & fuit erotẽ Sarai

eximerunt & Charan in fecerant quos animas & acquisẽtã quam

Chenahan terram in sunt ingressi & Chenahan terram in eandem ad

ad vsque Sechem locum ad vsque terram in Abram transiit Et

eſt vsque Et terra in tunc Chenahanæus Et Moreh querctum

hanc terram dabo tuo Semini dixit & Abam ad Dñs

eum ad apparuerat qui Domino altare ibi ædificauit Et

tentãdit Et Bethel ipsũ orientẽ ab montem ad inde & tentorium

dñi ædificauit Et orientẽ ab Hai & Bethel ipsum tentorio

dñe Et terra in fames fuit Et

Ægypti terra tiare Domini sunt in incolatũ & Dño altare

dericit Et terra in fames fuit Et meridiem ad & ibidẽ

terra in grauis quia fuit Ægypti in Abram vt peregri-

ægypti & ingrederẽtur ad appropinquauit eũ vt fuit Et

pulchra mulier quod cognoui nunc Ecce tuam vxorem Sarai ad

dicent & Ægypti te viderint eum Et ita ab ipsa

Dic vinere tur te & nunc occident & hæc eius Vxor

Abram & Sarai & propter mihi bene vt ea mea Soror es

viderunt & Ægypti Abram ingrederẽtur eũ fuit Et propter

eam videntes Et ipsa mea Soror dixisti quã ad ipsa tua vxor

Abram ad Dñs Abram vxorẽ Sarai eam cauſa

quod mihi indicasti hoc quid ad mihi fecisti hoc Quia dixit & Cur

nisi Et ipsa mea Soror dixisti quã ad ipsa tua vxor

ædificauit Et Bethel ipsi orientẽ ab montem ad inde & tentorium

dñi & ædificauit Et orientẽ ab Hai & Bethel ipsum tentorio

Dñs dispẽdentes antequam ægypti ipsa tota quòd laudem plantiẽtem

& eam dimittemus & vxor Pathoſi eam super præcepit Et

Ægypti terra tiare Domini sunt in incolatũ & Dño altare

dericit Et terra in fames fuit Et meridiem ad & ibidẽ

terra in grauis quia fuit Ægypti in Abram vt peregri-

ægypti & ingrederẽtur ad appropinquauit eũ vt fuit Et

pulchra mulier quod cognoui nunc Ecce tuam vxorem Sarai ad

dicent & Ægypti te viderint eum Et ita ab ipsa

ad vsque & meridie à sum profectiones ad iuit Et anno in & angulo in per profe-

ctiones eius & in Lo- Abram tabernaculũ ei fecit & ante ipsũ vbi Bethel inter

Bethel & Hai inter & Abram tabernaculũ ei fecit & ante ipsũ vbi

ibi altare & Dñs nomẽ inuocauit & Dño altare

CAP. XIIII.

Elasar rex Arioch & Sinhar regis Amraphel diebus in fuit Et

fecerunt ægentium rex Tidhal & Hiriam rex Chedorlahomer

omnem vidit & suos oculos Loth leuauit Et & ſuillexbo

Dñs dispẽdentes antequam ipsum? ipsã tota quòd laudem plantiẽtem

Hamaseh regẽ Bielah cum & Sedom regis Bezah cum bellum

ipsũ eſt Bielah regẽ & Seboim regẽ Semeber & Admah regẽ Sinab

mare ipsa? Siddim vallem ad conuenerunt? illi Omnes Sohar

venit anno decimoquarto in Et chedorlahomer anno decimo

Rephaim perrussertunt Et eos cum qui regẽs & Chedorlahomer

Emim & Ham in Zuzim & Chamam Asteroth in

montanis ad vsque Schir montem eorum in Choreꝰ Et

Chuzzitham Saueh in

Thamar Chaseſon in habitantem Emoreorum etiam &

CAP. XIIII. יג

Abram & omnia

quæ eiꝰ erant ei,

ægypti ascendit Et ad vxor & ipsũ Ægypte ex Abram ascendit Et

עַל אַבְרָם אֲשֶׁר אִתּוֹ הִנֵּה־אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת־מַרְאֶה אָתְּ׃

אל שרי אשתו הנה־נא ידעתי כי אשה יפת

dicent & Ægypti te viderint eum cum Et ita ab ipsa ea.

וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אֹתָךְ הַמִּצְרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֹתָךְ יְחַיּוּ׃

מצרים את־אשתו זאת והרגו אתי ואתך יחיו

viderint eum cum Et ita ab ipsa ea. & te me occident & hæc eius Vxor est.

אִמְרִי־נָא אֲחֹתִי אָתְּ לְמַעַן יֵיטַב לִי בַעֲבוּרֵךְ וְחָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ׃

אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי

meæ anima vitaꝰ & propter mihi bene vt ea mea Soror es,

אַחֲרֵי בֹּאוֹ מִצְרַיְמָה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת־הָאִשָּׁה כִּי־יָפָה הִוא מְאֹד׃

viderunt & Ægypti Abram ingrederẽtur eũ fuit Et propter

וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שָׂרֵי פַּרְעֹה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל־פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה

בית פרעה׃ ויהללו אתה אל־פרעה ותקח האשה

ea vidẽt Et ipsa mea pulchra quòd ,mulierem Ægypti

וּלְאַבְרָם הֵיטִיב בַּעֲבוּרָהּ וַיְהִי־לוֹ צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת

ושפחת ועבדים וחמרים ובקר צאן־ולו בעבורה והיטיב ולאברם

& ancillas & asinos & & boues & oues & ei fuit & propter & bene & Abram

וַתְּנַגַּע יְהוָה נְגָעִים גְּדֹלִים אֶת־פַּרְעֹה וְאֶת־בֵּיתוֹ עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם׃

ואת־ביתו על דבר שרי אשת אברם

& domũ eius & Pharaonem plagis Dñs percussit Et

וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי לָמָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי כִּי אִשְׁתְּךָ הִוא׃

ויאמר למה לא־הגדת לי כי אשתך הוא

Abram ad Pharaõ vocauit Et ,Abram vxorẽ Sarai eam cauſa

מַדּוּעַ אָמַרְתָּ אֲחֹתִי הִוא וָאֶקַּח אֹתָהּ לְאִשָּׁה וְעַתָּה הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ׃

אמרת אחתי הוא ואקח אתה לאשה ועתה הנה אשתך קח ולך

quòd mihi indicasti quid ad mihi fecisti hoc Quia dixit & Cur

וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ וְאֵת

ואת אתו וישלחו אנשים עליו פרעה ויצו

eius vxorem omnia quæ & eius & ipsũ ,Pharaõ ei præcepit Et

אִשְׁתּוֹ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לוֹ׃

לו ואת כל אשר אשתו

CAP. XIII. יג

ascendit Et & omnia

ægypti ex Abram ascendit Et ad vxor & ipsũ Ægypte ex Abram ascendit Et quæ eiꝰ erant ei,

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל־אֲשֶׁר לוֹ

ולוט עמו במקנה כבד מאד בכסף וכזהב׃

& Loth cum ad vsq; & meridiẽ à sum profectiones ad iuit Et anno in & angulo in per profe-

ctiones eius & in Lo- Abram tabernaculũ ei fecit & ante ipsũ vbi Bethel inter

Bethel & Hai inter & Abram tabernaculũ ei fecit & ante ipsũ vbi

ibi altare & Dñs nomẽ inuocauit & Dño altare

וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה

בראשנה שם באהלו היה אשר המקום עד בית־אל עד למסעיו וילך

fecerant quod ,altaris locum Ad . Hai inter & ,Bethel inter

בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעָי׃ אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה

אשר עשה שם במזבח אל מקום בין בית־אל ובין העי

Domini nomẽ in Abram ibi inuocauerat & ,principio in ibi

וְלוֹט גַּם־הוֹלֵךְ אֶת־אַבְרָם הָיָה צֹאן וּבָקָר וְאֹהָלִים׃

ולוט ההלך את־אברם היה צאן ובקר ואהלים

& habitacula & boues & oues & ei fuit & ambulãti Loth ipsi etiam Et

וְלֹא־נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם רָב

Abram ad Domini verbum fuit hoc

CAP. XV. טו

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־אַבְרָם

ne timeãs Abram ad Domini verbum fuit

אַל־תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ

tua merces ego Abram timeas Ne ,clipeũ ,protector

הַרְבֵּה מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוִה מַה־תִּתֶּן לִי

לי תתן מה יהוה אדני אברם ויאמר מאד

dabis quid ,Dñe Domine ,Abram dixit Et . vide multa

וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן־מֶשֶׁק בֵּיתִי הוּא

הוא ביתי משק ובן ערירי והולך אנכי

ille ,meæ domus procurator filius & ,liberis absq; vado ego Et ,mihi

דַּמֶּשֶׂק אליעזר׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נָתָתָּה זָרַע

זרע נתתה לא לי הן אברם ויאמר אליעזר

verbum ecce Et ,me ,hæredem meæ domũ filius Ecce Et ,Eliezer Damascho

וְהִנֵּה בֶן־בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי׃ וְהִנֵּה דְבַר־

דבר־והנה אתי יורש בן־ביתי והנה

Abram ad Domini verbum fuit hoc

CAP. XV. טו

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־אַבְרָם

ne timeãs Abram ad Domini verbum fuit

אַל־תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ

tua merces ego Abram timeas Ne ,clipeũ ,protector

הַרְבֵּה מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי יְהוִה מַה־תִּתֶּן לִי

לי תתן מה יהוה אדני אברם ויאמר מאד

dabis quid ,Dñe Domine ,Abram dixit Et . vide multa

וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן־מֶשֶׁק בֵּיתִי הוּא

הוא ביתי משק ובן ערירי והולך אנכי

ille ,meæ domus procurator filius & ,liberis absq; vado ego Et ,mihi

דַּמֶּשֶׂק אליעזר׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נָתָתָּה זָרַע

זרע נתתה לא לי הן אברם ויאמר אליעזר

verbum ecce Et ,me ,hæredem meæ domũ filius Ecce Et ,Eliezer Damascho

וְהִנֵּה בֶן־בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי׃ וְהִנֵּה דְבַר־

דבר־והנה אתי יורש בן־ביתי והנה

CAP. XVI. טז

Ægyptia ancilla ei Et ei pepererat nõ Abram vxor Sarai Et

וְשָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלָהּ שִׁפְחָה מִצְרִית

nunc Ecce :Abram ad Sarai dixit Et .Hagar eius nomẽ &

וּשְׁמָהּ הָגָר׃ וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל־אַבְרָם הִנֵּה־נָא

נא הנה אל־אברם שרי ותאמר הגר ושמה

forte? ,meã ancillam ad nunc Ingredere ,quiesce? ,Dñs me concluſit

עֲצָרַנִי יְהוָה מִלֶּדֶת בֹּא־נָא אֶל־שִׁפְחָתִי אוּלַי

אולי שפחתי אל־נא בא מלדת יהוה עצרני

Sarai voci Abram paruit Et ,ea ab ædificabor

אִבָּנֶה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרָי׃ וַתִּקַּח שָׂרַי

ותקח שרי לקול ישמע אברם ממנה אבנה

annorum decem fuit Et ,Abram vxor

אֵשֶׁת אַבְרָם אֶת־הָגָר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשֶׂר שָׁנִים

שנים עשר מקץ שפחתה המצרית הגר אברם אשת

suo viro Abram eam dedit & :Chenahã terra in Abram habitãs ait

לְשֶׁבֶת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ

לו לאשה׃ ויבא אל־הגר ותהר ותרא כי

ingredierẽtis ad ingressus Et ,vxorem in ipsũ

הרתה ותקל גברתה בעיניה׃ ויאמר שרי

שרי ויאמר בעיניה גברתה ותקל

quod vidit Et ,cœpit & Hagar ad est ingressus Et

אל־אברם חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיקך

בחיקך שפחתי נתתי אנכי עליך חמסי אל־אברם

,me inter Dñs iudicet ,eius oculis in ,sum vilis & ,cœpit quòd vidit Et

ותרא כי הרתה ואקל בעיניה ישפט יהוה ביני

Punitio mea & despectui sum

egredietur qui quinimo ,ille te hæreditabit Nõ :dicendo eũ ad Domini

יהוה אליו לאמר לא יירשך זה כי־אם אשר יצא

exibit & ,foras eum eduxit Et ,te hæreditabit ipse ,suis viscerib? de

ממעיך הוא יירשך׃ ויוצא אתו החוצה ויאמר

numerare poteris si ,stellas numera & ,cælos in nunc Suspice

הבט־נא השמימה וספר הכוכבים אם־תוכל לספר

,Dominum in credidit Et ,tuum semen eit Sic ,ei dixit Et .eas

אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך׃ והאמן ביהוה

qui ,Dñs Ego :eum ad dixit Et .iustitiam ei illud imputauit &

ויחשבה לו צדקה׃ ויאמר אליו אני יהוה אשר

ad ,Chaldæi Vr de te eduxi

iſtam terram tibi dandam

הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את־הארץ הזאת

quòd ,cognoſcam quo in ?elsamb Domine :dixit Et ,non hæreditabã ad

לרשתה׃ ויאמר אדני יהוה במה אדע כי

ירשנה׃ ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת

pullum co-

lumbamq. ,per medium ,& pollut finã

gulas diuiſio

nis ei? partes, ,diuisit tuos autem & ,eum socia ecrustam ad

לו את־כל־אלה ויבתר אתם בתוך ואת־איש בתרו

volatile descendet? Et ,pipionem & ,tortuse & ,triennẽ arietẽ & ,triennẽ capra &

נתן׃ ועוף לא בתר׃ וירד העיט

alteram, fed

ates non di-

uiſit. ,terrendam ad Sol? fuit Et .Abram eas ?expãſſiuã & ,cadauera super

על־הפגרים וישב אתם אברם׃ ויהי השמש לבוא

magna ,obſcuratus? terror ecce Et .Abram ſuper decidit iopor

ותרדמה נפלה על־אברם והנה אימה חשכה גדלה

quòd ,cognoſces Cognoſcẽdo :Abram ad dixit Et .eũ ſuper cadens

נפלת עליו׃ ויאמר לאברם ידוע תדע כי

eos afflĩget & ,eis ſeruient Et ſibi non terra in tuũ semẽ erit peregrinũ

גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם

,ego ?iudicẽs ſeruient eũ genẽtem etiã Et .annos quadringentos

ארבע מאות שנה׃ וגם את־הגוי אשר יעבדו

ad ingredierẽtis tu Et ,magna ſubſtãtia ?in egredi tur poſtea Et

אדין׃ ואתה תבוא אל־אבתיך תחר וקברת

cum generationes quarta

בשלום תקבר בשיבה טובה׃ ודור רביעי ישובו הנה כי לא־שלם עון האמרי עד־הנה׃

,huc reuertẽtur quarta ,nõ quia ,Emoræi ?iniquitas perfecta? die In ,ipſas diuiſiones inter transibat quæ ,ignis lampas &

ויהי השמש באה ועלטה היתה והנה תנור עשן

fumi? furnus ecce & : erat caligo & ,accẽſiones Sol? fuit Et

ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה׃ ביום

,ipſas diuiſiones inter transibat quæ ,ignis lampas &

ההוא כרת יהוה את־אברם ברית לאמר לזרעך נתתי

fluuium ,magnũ fluuium ad vsq; ,Aegypti fluuium à hanc terram

את־הארץ הזאת מנהר מצרים עד־הנהר הגדול נהר

. Chadmonæum & ,Chenizæum & ,Chenæum . Perath

פרת׃ את־הקיני ואת־הקדמני ואת־הפרזי

. Rephaim & ,Perizæum & ,Chittheum Et

ואת־החתי ואת־הפרזי ואת־הרפאים׃

& ,Ghirgathæum & ,Chenahanæum & ,Emoræum Et

ואת־האמרי ואת־הכנעני ואת־הגרגשי ואת־

. Iebuſæum

היבוסי׃

CAP. XVI. טז

Ægyptia ancilla ei Et ei pepererat nõ Abram vxor Sarai Et

ושרי אשת אברם לא ילדה לו ולה שפחה מצרית

nunc Ecce :Abram ad Sarai dixit Et .Hagar eius nomẽ &

ושמה הגר׃ ותאמר שרי אל־אברם הנה־נא

נא הנה אל־אברם שרי ותאמר הגר ושמה

forte? ,meã ancillam ad nunc Ingredere ,quiesce? ,Dñs me concluſit

עצרני יהוה מלדת בא־נא אל־שפחתי אולי

Sarai voci Abram paruit Et ,ea ab ædificabor

אבנה ממנה וישמע אברם לקול שרי׃ ותקח שרי

annorum decem fuit Et ,Abram vxor

אשת אברם את־הגר המצרית שפחתה מקץ עשר שנים

suo viro Abram eam dedit & :Chenahã terra in Abram habitãs ait

לשבת אברם בארץ כנען ותתן אתה לאברם אישה

quòd vidit Et ,cœpit & Hagar ad est ingressus Et .vxorem in ipsũ

לו לאשה׃ ויבא אל־הגר ותהר ותרא כי

,ius oculis in eius domina ſua? vilis & ,concepiſſet Sarai dixit Et

הרתה ותקל גברתה בעיניה׃ ותאמר שרי

שרי ותאמר בעיניה גברתה ותקל

,tuo sinu in meã ancillam dedi Ego ,cẽſuper mea ?iniuria :Abram ad

אל־אברם חמסי עליך אנכי נתתי שפחתי בחיקך

,me inter Dñs iudicet ,eius oculis in ,sum vilis & ,cœpit quòd vidit Et

ותרא כי הרתה ואקל בעיניה ישפט יהוה ביני

Punitio mea & despectui sum

Universidad de Deusto
Biblioteca

רע malum
בעבור מעלים כי יצר לב האדם רע מנעריו
quemadmodum vitiosa omnia pernitiosa ad adhæc ædificii mores & vitæ rat. cultum
ולא אסף עוד להכות את כל חי כאשר
feci & ,ædificii & ,fœmella ,terræ dies omnes Adhuc feci
נכה חיה
קרר עשיתי ׃ עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר
æstas & ,hyems & ,arbos & ,ædificii & ,dies
ימם ונחם ויחרף ויום ולילה לא ישבתו ׃

CAP. IX. ט

Creavitque eis diuit & ,eum filiis & ,Noach Deus benedixit Et
ויברך אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו
,vester virtute Et ,terram replete & ,multiplicamini &
ורבו ומלאו את הארץ ׃ ומוראכם
volatilia omne super & ,terræ bestiam omne super erit vester pauor &
ויהי וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף
pisibus omnibus in & ,homi ,ipsa quæ ,mea in ,circi
השמים בכל אשר תרמש האדמה ובכל דגי
ipsum quod reptile Omne ,iunt tradita vestræ manui ,mans
הים בידכם נתנו ׃ כל רמש אשר הוא
omnia vobis dedi herbæ sicut ,etiam in esu ,viuens
חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל׃
,comedetis non ,ipsius sanguine ,non anima in carnem Tantum
אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו ׃
manu de ,requiram sanguine vestro animarum ? vestri sanguinem profecto Et
ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש מיד
,Et iratus sui manu de ,hominis manu de & ,illud requiri bellua omnis
כל חית אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו
,homine is hominis sanguinē ? quidem ,hominis animam requiram
אדרש את נפש האדם ׃ שפך דם האדם באדם
hominem fecit Deus ,imagine in quia ,effuderit ea? sanguinē
דמו כי בצלם אלהים עשה את האדם ׃
multiplicamini & ,terræ in ,pullulate ,multiplicamini & ,crescite vos Et
ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו־
:dicendo Jecum eius filios ad & Noach ad Deus dixit Et ,ea in
בה ׃ ויאמר אלהים אל נח ואל בניו אתו לאמר
vestro fœmine cū & ,vobiscum meum pactū ,statuam ego ecce ,ego Et
ואני הנני מקים את בריתי אתכם ועם זרעכם
,vobiscum ,quæ ,tecum anima omni cum Et
אחריכם ׃ ואת כל נפש החיה אשר אתכם
omnibus ex ,vobiscum terræ bellia omni & ,lumēto in ,volantia in ?
בעוף בבהמה ובכל חית הארץ אתכם מכל־
meum pactum ,mini Et ,terra bestia omni ,quæ ,tecum omne ,ex ,egredientia
יצאי התבה לכל חית הארץ ׃ והקמתי את בריתי
mea & ,vobiscum aquæ ab adhuc cave omnia exciderit ab & ,vobiscum
אתכם ולא יכרת כל בשר עוד ׃ מי
Deus dixit Et ,terram diluuiendi ad diluuio adhuc erit
ויהי מבול לשחת הארץ ׃ ויאמר אלהים
inter & ,vos inter & ,me inter dare ego quod ,fœderis signum ? Hoc
זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם וכין
,secula generationes in ,vobiscum quæ viuentium omni omne
כל נפש חיה אשר אתכם לדרות עולם ׃
inter & me inter fœderis signū in erit & ,nube in dedi meum Arcum
את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני וכין
,terram super nubem ex obtenta in erit Et ,terram
הארץ ׃ והיה בעננני ענן על הארץ וראתה
,vos inter & ,me inter ? qui ,fœderis recordabor Et ,nube in arcus
הקשת בענן ׃ וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם
adhuc erit non & ,carne omni in exinanitum aquarum tumor & ,cum
ובין כל נפש חיה בכל בשר ולא יהיה עוד
arcus erit Et ,cernens eum dilabendi ad ,illum ad aqua
המים למבול לשחת כל בשר ׃ והיתה הקשת
Deus inter fœderis ,stabilem recordabor ad ,illum videbo & ,nube in
בענן וראיתיה לזכר ברית עולם בין אלהים
,terram super quæ ,tecum omni in viuentem animā omnē ,inter & Deū
ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ ׃
,carnem omnem dilabendi ad ,illum ad aqua
ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר ׃
arcus ea Et ,cernens eum & ,me inter & ,terram inter fœderis
והיתה הקשת בענן וראיתיה לזכר ברית עולם
Deus inter fœderis ,stabilem recordabor ad ,illum videbo & ,nube in
בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ ׃
,terram super quæ ,tecum omni in viuentem animā omnē ,inter & Deū
ויאמר אלהים אל נח זאת אות הברית אשר הקימתי
,terram super ? qua ,tecum omnē inter & me inter
בין כל בשר אשר על הארץ ׃ ויהיו
Chum Et ,Japheth & ,Cham & ,Sem ,ea ex ,gressus Noach filij
בני נח היוצאים מן התבה שם וחם
,Chanaan parens Et ,Chamaim parens Et ,filij ab Et ,Noach filij ? ille
ויפת וכנען ׃ שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה
,terra omnis est dispersa ? eius ,Noach septi Et
כל הארץ ׃ ויחל נח איש האדמה ונטע כרם

medio in & ,eā cooperuit & ,eā inebriat & ,vino de ,bibit Et ,vinetum
בתוכה ׃ וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך
turpitudinem ,Chenahan pater ,Cham vidit Et ,fuit tabernaculi
שתהו גלה ׃ וירא חם אבי כנען את ערות
,Sem ,ei Et ,platea in ,fuis familibus duobus nunciauit & ,fui patris
וגו׳ ויקח שם
,ipsi ambo humerum super ,posuerunt & ,vestimentum Japheth &
אבינו ויתן ׀ לשני אחיו בחוץ ׃ ויסח את השמלה וישימו על שכם שניהם
,terram omnis facies Et ,fui patris turpitudine & ,retrorsum ,ambo &
ויולכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם
,eā expergefs ,fuis Et ,eiderunt non ,fui patris turpitudine & ,retrorsum
אחרנית וערות אביהם לא ראו ׃ ויקץ
,suum filium sibi fecit quod cognouit & ,vinoſ Noach
נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן ׃
,fuis fratribus erit ,ſeruorum ſeruus :Chenahā Maledictꝰ ,sit Et
ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו ׃
Chenahan ſit & ,Sem Deus ,Domianus benedictus ? dixit Et
ויאמר ברוך יהוה אלהי שם ויהי כנען
,tabernaculis in habites & ,Japheth Deus ,Dilatet ,eis ſemus
עבד למו ׃ יפת אלהים ליפת וישכן באהלי־
post ,Noach vixit Et ,eis ſeruus Chenahan ſit & ,Sem
שם ויהי כנען עבד למו ׃ ויחי נח אחר
ſunnus Et ,annos quinquaginta & annos trecentos ,diluuium
המבול שלש מאות חמשים שנה ׃ ויהיו
,anni quinquaginta & anni nongenti Noach dies omnes
כל ימי נח תשע מאות שנה וחמשים שנה
,eſt mortuus &
וימת ׃

CAP. X. י

,Japheth & ,Cham ,Sem ,Noach filiorum generationes? illæ Et
ואלה תולדת בני־נח שם חם ויפת
Ghomer ,Japheth Filij ,diluium post filij ,ei ſilioſq; nati &
ויולדו להם בנים אחר המבול ׃ בני יפת גמר
,Tiras & ,Mefech & ,Tubal & ,Iauan & ,Madai & ,Maghog &
ומגוג ומדי ויון ותבל ומשך ותירס ׃
,Togharmah & ,Riphath & ,Alchenaz ,Chammer filij Et
ובני גמר אשכנז וריפת ותרגרמה ׃
,Dodanim & ,Ciththim ,Tharsis & ,Eliſah ,Iauan filij Et
ובני יון אלישה תרשיש כתים ודדנים ׃
,ſuam lingua ad linguę ,ſuis terris in ,gentium infinite fuere ipſarum ab Ab
ומאלה נפרדו אבי הגוים בארצתם איש לדגלו
,Mitsraim & Chus ,Cham filij Et ,familias ſuas ſecundum
לפי לשונתם למשפחתם בגויהם ׃ ובני כוש סבא
,Sabtach & ,Chanillah & ,Seba ,Chus filij Et ,Chanahnes & ,Putis &
וחוילה וסבתה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודדן ׃
,Dedan & ,Seba ,Rahamah filij Et ,Sabetheccab & ,Rahamah &
וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר בארץ ׃
,diuitiæ Idemco ,Domini ſuere ad ,venatione potens fuit Ipſe
הוא היה גבר ציד לפני יהוה על כן יאמר
,principium fuit Et ,Domini conſpectu in venatione fortis Nimrod ſicut
כנמרד גבור ציד לפני יהוה ׃ ויהי ראשית
,Sinhar terra in ,Chalneh & ,Achad & ,Erech & ,Babel eius regni
ממלכתו בבל וארך וכלנה בארץ שנער ׃
& ,Niuenech ædificauit & ,Assur exijt ipſa terra E
מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את נינוה ואת
Niueueh inter Reiſen Et ,Chalach & ,ciuitatem Rechoboth
רחבת עיר ואת כלח ׃ ואת רסן בין נינוה
,magna ciuitas ipſa ,Chalach inter & ,ciuitatem ,Mileſum Et
ובין כלח הוא העיר הגדלה ׃ ומצרים ילד את
,Naphthuchim & ,Lehabim & ,Anamim & ,Ludim
לודים ואת ענמים ואת להבים ואת נפתחים
inde ſunt egreſſi quid ,Chaſluchim & ,Putrusim Et
ואת פתרסים ואת כסלחים אשר יצאו משם
Sidon genuit Chenahan Et ,Chaphtorim & ,Pelisthim
פלשתים ואת כפתרים ׃ וכנען ילד את צידן
& ,Emori & ,Iabuſi Et ,Cheth & ſuū primogenitū
בכרו ואת חת ׃ ואת היבוסי ואת האמרי ואת
,Simi & ,Hatchi & ,Chivæi Et ,Chirgbaſi
הגרגשי ׃ ואת החוי ואת הערקי ואת הסיני ׃
ſunt ſparſæ poſtea Et ,Chamathi & ,Semari & ,Arnadi Et
ואת הארודי ואת הצמרי ואת החמתי ואחר נפצו
Sidon & Chenahanæi terminus fuit Et ,Chenahanæi familiæ
משפחות הכנעני ׃ ויהי גבול הכנעני מצידן

filios genuit & ,annos quadringentos & ,annos tres ,Selach
את שלח שלשים שנה וארבע מאות שנה וילד בנים
.Heber genuit & ,annos triginta & vixit Selach Et ,filias &
ובנות ׃ וישלח חי שלשים שנה וילד את עבר ׃
,annos tres ,Heber ipſe genuit poſtquam Selach vixit Et
ויחי שלח אחרי הולידו את עבר שלש שנים
Heber vixit Et ,filias & filios genuit & ,annos quadringentos &
וארבע מאות שנה וילד בנים ובנות ׃ ויחי עבר
,Pelegh genuit & ,annos triginta & quatuor
ארבע ושלשים שנה וילד את פלג ׃
quadringentos & annos triginta ,Pelegh ipſe genuit poſtquam
אחרי הולידו את פלג שלשים שנה וארבע מאות
,annos triginta Pelegh vixit Et ,filias & filios genuit & ,annos
שנה וילד בנים ובנות ׃ ויחי פלג שלשים שנה
ipſe genuit poſtquā Pelegh vixit Et ,Rehu genuit &
וילד את רעו ׃ ויחי פלג אחרי הולידו את־
,filias & filios genuit & ,annos ducentos & annos nouem ,Rehu
רעו תשע שנים ומאתים שנה וילד בנים ובנות ׃
,Serug genuit & ,annos triginta & duos Rehu vixit Et
ויחי רעו שתים ושלשים שנה וילד את שרוג ׃
,annos ſeptem ,Serugh ipſe genuit poſtquam Rehu vixit Et
ויחי רעו אחרי הולידו את שרוג שבע שנים
Serugh vixit Et ,filias & filios genuit & ,annos ducentos &
ומאתים שנה וילד בנים ובנות ׃ ויחי שרוג
poſtquam Serugh vixit Et ,Nachor genuit & ,annos triginta
שלשים שנה וילד את נחור ׃ ויחי שרוג אחרי
,filias & filios genuit & ,annos ducentos ,Nachor ipſe genuit
הולידו את נחור מאתים שנה וילד בנים ובנות ׃ מארת
,Terach genuit & ,annos viginti & nouem Nachor vixit Et
ויחי נחור תשע ועשרים שנה וילד את־תרח
nouendecim ,Terach ipſe genuit poſtquam Nachor vixit Et
ויחי נחור אחרי הולידו את תרח תשע עשרה
Terach vixit Et ,filias & filios genuit & annos centū & annos
שנה ומאת שנה וילד בנים ובנות ׃ ויחי תרח
& ,Nachor ,Abram genuit & ,annos ſeptuaginta
שבעים שנה וילד את אברם את נחור ואת
,Abram genuit Terach ,Terach generationes illæ Et ,Haran
הרן ׃ ואלה תולדת תרח הרן הוליד את אברם
eſt mortuus Et ,Loth genuit Haran Et ,Haran & ,Nachor
את נחור ואת הרן והרן הוליד את לוט ׃ ויקח
Vt in ſuæ nativitatis terra in ,ſui patru ,Terach ,facto ,ſupra Haran
הרן על־פני תרח אביו בארץ מולדתו ביאור
Nomen ,vxores filū Nachor & Abram ? accepit Et ,Chaldæum
כשדים ׃ ויקח אברם ונחור להם נשים שם
Haran filia ,Milchah ,Nachor vxoris nomē & ,Sarai ,Abram vxoris
אשת אברם שרי ושם אשת נחור מלכה בת הרן
ei ? Non ,ſterilis Sarai fuit Et ,Iscah patris & ,Milchah patris
אבי־מלכה ואבי יסכה ׃ ותהי שרי עקרה אין לה
filium Loth & ,ſuum filiū Abram Terach accepit Et ,earus
ולד ׃ ויקח תרח את אברם בנו ואת־לוט בן־
,ſui filij Abram vxorem ,ſuam nurū Sarai & ,ſui filij filiū Haran
הרן בן בנו ואת שרי כלתו אשת אברם בנו
Chenahan terram in ,eundum ad ,Chaldæi Vr de eis cū exeruñt Et
ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען
dies ,fuerunt Et ,ibi habitauerunt & Charan ad veniēt & ,ſeruit
ויבאו עד חרן וישבו שם ׃ ויהיו ימי
,Charan in Terach eſt mortu? & ,anni decem ? & ,anni quinq; ,Terach
תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח
.in Charan ,eius patre ante

CAP. XII. יב

,ſua terra è tibi Vade : Abram ad Dominus dixit Et
ויאמר יהוה אל אברם לך־לך מארצך
,te facturā videre quā terram ad ,tui patris domo è & ,tua cognatiōe è &
וממולדתך וממבית אביך אל הארץ אשר
magnificabo & ,tibi benedicā & magnā gentem in te faciam Et
אראך ׃ ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה
,tibi benedicentibus benedicam Et .benedicto eſto & ,tuū nomen
שמך והיה ברכה ׃ ואברכה מברכיך
familiæ omnes te in benedicentur Et ,maledicā ,tibi maledicentibus &
ואקללך אאר ונברכו בך כל משפחת
eius ad eſt locutus quemadmodum Abram abiit Et .terræ
האדמה ׃ וילך אברם כאשר דבר אליו
,annorum quinq; ſilius ? Abram Et .Loth ſecum perrexit & .Domin?
יהוה וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים
Abram cepit Et .Charan de ſuo exitu m annorum ſeptuagita &
ושבעים שנה בצאתו מחרן ׃ ויקח אברם את־

Hamorah & Sedom te ingrediendo Hazzah ad vſq; Gherar te ingrediēte
סדמה ועמרה באלמה סרמה ועמרה
,ſuis familias ad ,Cham filij Iti .Lasah ad vſq; Sebeim & Admah &
וצבאים לשבעים עד־לשעי ׃ ואלה בני־חם למשפחתם
Enā ,natus eſt Sem ipſi Et ,ſuis gētib? in ,ſuis terris in ,ſuas linguas ad
ללשונתם בארצתם בגויהם ׃ ולשם ילד גם
,maiorē ? Iepheth fratre ,Heber filiorū omniū patre ipſe
הוא אבי כל־בני עבר אחי יפת הגדול ׃ בני
filij Et .Aram & ,Lud & ,Arpachſad & ,Aſſur & ,Helam ,Sem
שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם ׃ ובני
genuit Arpachſad Et .Mas & Gherber & Chul & Hus ,Aram
ארם עוץ וחול וגתר ומש ׃ וארפכשד ילד את
duo eſt natus Heber ipſi Et .Heber genuit Selach & ,Selach
שלח ושלח ילד את עבר ׃ ולעבר ילד שני
,terra eſt diuiſa eius diebus in qua ,Pelegh vocatus nomen filij
בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ
& Almodad genuit Iochthan Et .Iochthan eius frater nomē &
ושם אחיו יקטן ׃ ויקטן ילד את אלמודד ואת
& Hadoram Et .Iarach & Chalamauueth & ,Sceleph
שלף ואת חצרמות ואת ירח ׃ ואת הדורם ואת
.Seba & Abimael & Hobal Et .Dichlah & ,Vzal
אובל ואת דקלה ׃ ואת עובל ואת אבימאל ואת שבא ׃
Iochthā filij illi Oēs .Iobab & Chaulah & Ophir Et
ואת אופיר ואת חוילה ואת יובב כל־אלה בני יקטן ׃
orientis montē Sephar te ingrediēte ,Mesha à eorum habitatio fuit Et
ויהי מושבם ממשא בבאך ספרה הר הקדם ׃
,ſuis terris in ,ſuas linguas ad ,ſuas familias ad .Sem filij Iti
אלה בני־שם למשפחתם ללשונתם בארצתם
,ſua gentes ad ,ſuas generationes ad? Noach filiorū familiæ Hæ
לגויהם ׃ אלה משפחת בני־נח לתולדתם
,diluuium post terra in gentes ſunt diuiſæ ab & ,ſuis gentibus in
בגויהם ומאלה נפרדו הגוים בארץ אחר המבול׃

CAP. XI. יא

,omne omnis & ,omnis labium terra omnis erat Et
ויהי כל־הארץ שפה אחת ודברים אחדים ׃
terra in ? eallem inuenerunt & ,orientē ab ipſis progreſſionis in fuit Et
ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ
Agite ,ſuū ſociu ad ,bor dixerunt Et .ibi habitauerunt & ,Sichar
שנער וישבו שם ׃ ויאמרו איש אל־רעהו הבה
eis fuit Et ,combuſtionē ad cōburamus & ,lateres ,lateriferoēnium
נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם
,ſuum & ,Iacobus in ,ſuis fuit ,lateres
הלבנה לאבן ותחמר היה להם לחמר ׃ ויאמרו הבה־
faciamus & ,cælum in ci? caput & ,turrim & ,ciuitatē nobis ædificemus
נבנה־לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה
terræ omnis ,facies ,ſuper .dilpergamur forte ne
לנו שם פן נפוץ על־פני כל־הארץ ׃
quam ,turrim & ,ciuitatem .videbantur ad Dñs deſcendit Et
וירד יהוה לראת את־העיר ואת המגדל אשר
vous populus Ecce :Dñs dixit Et .hominum filij
בנו בני האדם ׃ ויאמר יהוה הן עם אחד
nūc Et ,faciendum ad eorū incepertibus hoc Ex ipſis omnibus ? quidem ,vnum labium & ,vnus
ושפה אחת לכלם ותה לעשותה ועתה
,ſtruendum ad cogitatu eruntq; quod omne ,eis ab prohibebitur non
לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות ׃
non ve ,eorum labiū ibi cōfundamus? & ,deſcendamus Agite
הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא
,ſui ſocij labium ne ,ibi confundit Dñs diſperſit Et
ישמעו איש שפת רעהו ׃ ויפץ יהוה אתם משם על־
Propterea .ciuitatem ædificandam ad ceſſauerūt & ,terræ omnis
פני כל־הארץ ויחדלו לבנת העיר ׃ על־כן
omnis labium Dñs confudit ibi quia .Babel eius nomē vocatur
קרא שמה בבל כי־שם בלל יהוה שפת כל־
,terræ omnis facies ſuper Dñs eos diſperſit inde & ,terræ
הארץ ומשם הפיצם יהוה על־פני כל־הארץ ׃
genuit & ,annorū eētum filius Sem .Sem generationes Hæ
אלה תולדת שם שם בן־מאת שנה וילד
Sem vixit Et .diluuium post annis duobus Arpachſad
את־ארפכשד שנתים אחר המבול ׃ ויחי־שם
genuit & ,annos quingēatos .Arpachſad
אחרי הולידו את־ארפכשד חמש מאות שנה וילד
,annos triginta & quinq; vixit Arpachſad Et ,filios & filias
בנים ובנות ׃ וארפכשד חי חמש ושלשים שנה וילד
ipſe genuit poſtquam Arpachſad vixit Et .Selach
את שלח ׃ ויחי ארפכשד אחרי הולידו

Universidad de Deusto
Biblioteca

annos sexaginta & annos quinq; Mahalalel vixit Et .ell morcuus &
וַיְחִי : מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ שִׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה
ipse genuit postquā Mahalalel vixit Et .Jered genuit &
וַיּוֹלֶד אֶת יָרֶד : וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת
filius & filios genuit & annos octoginctos & annos triginta .Jered
יֶרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת :
annis nonaginta & quinq; Mahalalel dies omnes fuerunt Et
וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים שָׁנָה
fexaginta & duos .Jered vixit Et .ell mortuus & annis octingentis &
וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת : וַיְחִי יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים
Jered vixit Et .Chanoch genuit & annos centum & annos
שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת חֲנוֹךְ :
genuit & annos octingentos & annos ,Chanoch genuit postquam
וַיְחִי יֶרֶד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת חֲנוֹךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד
,annis nonaginta & duo .Jered dies octingenti & annos octoginta & annos
בָּנִים וּבָנוֹת : וַיְהִי כָּל יְמֵי יֶרֶד חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה
fexaginta & quinq; Chanoch vixit Et .ell mortuus & annis nongentis &
וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת : וַיְחִי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים
מאה
שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת מְתוּשָׁלַח : וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת
מות
eum Chanoch ambulauit Et .Methuselach genuit & annos
שְׁנֵי הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת מְתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
quinq; Chanoch dies omnes fuerunt Et .filius & filios genuit &
וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת : וַיְהִי כָּל יְמֵי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ
Chanoch ambulauit Et .anni trecenti & .anni fexaginta &
וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה : וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ
vixit Et .Deus eum tulit quia ,ipſe ad & .Dzo eum fuit
אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים : וַיְחִי
genuit & annos centum & ,annos octoginta & .fepem Methuselach
מְתוּשֶׁלַח שֶׁבַע וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד
,Lemech ipſe genuit poſt quā ,Methuselach vixit Et .Lemech
אֶת לָמֶךְ : וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת לָמֶךְ
filius genuit & annos tepingentos & ,annos octoginta & duos
שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים
fexaginta & nouē ,Methuselach dies omnes fuerunt Et .filius &
וּבָנוֹת : וַיְהִי כָּל יְמֵי מְתוּשֶׁלַח תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים
duos Lemech vixit Et .ell mortuus & annis nongentis & .annis
שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת : וַיְחִי לָמֶךְ שְׁתַּיִם
vocauit Et .filium genuit & annos centum & ,annos octoginta &
וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן :
,postea opere ab eos cessabimus Ille .idcirco ,Noach eius nomen
עשה
אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ
,Dominus maledixit cui terra de noſtrum manuū .labore &
וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרְרָהּ יְהוָה :
nouigatu & quinq; ,Noach ipſe genuit poſtquam Lemech vixit Et
וַיְחִי לֶמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת נֹחַ חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים
,annis septingenti & .annis tepingentis & .fepte .Lemech dies eius
שָׁנָה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת : וַיִּהְיוּ
כָּל יְמֵי לֶמֶךְ שֶׁבַע וְשִׁבְעִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה
genuit & annos quingentos & filii Noach fuit Et .ell mortuus &
וַיָּמֹת : וַיְהִי נֹחַ בֶּן חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד
.Iepheth & ,Cham .Sem .Noach
נֹחַ אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת :

CAP. VI.

facies ſuper *multiplicandum ad* homo *copit* eum fuit Et .cœperūt homines multi-
וַיְהִי כִּי הֵחֵל הָאָדָם לָרֹב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת יֻלְּדוּ לָהֶם : plicari
filij videntes Et .eis funt nate filiæ & .terra
וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים
uxores illi acceperunt & ipſe pulchræ quod hominum filias
מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ : וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר וְהָיוּ
commodo* Noe, Dominus dixit Et .ſergemus quos ex omnibus ex
יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה : הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵי כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים
,ſecula à qui potuere Illi .ere gentem & .hominis filias ad
אֶל בְּנוֹת הָאָדָם וְיָלְדוּ לָהֶם הֵמָּה הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם
hominis malitia multa quod Deus vidit Et .cœpit
אַנְשֵׁי הַשֵּׁם : וַיַּרְא יְהוָה כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם
omnis malum *cuncta* ei *omnis cogitatum* imaginatio ois & .terra in
בָּאָרֶץ וְכָל יֵצֶר מַחְשְׁבֹת לִבּוֹ רַק רַע כָּל

terra in hominem feciſſe quòd Dñm pœnituit Et .die
הַיּוֹם : וַיִּנָּחֶם יְהוָה כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ
dolouit in cor hominem .Delebo :Dominꝰ dixit Et .ſuum in ad *indoluit* &
de ſuo. וְיִתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם
ad vſq; *tumẽ* & ad vſq; hominem ab .terræ *faciem deleaſque* creauī quem
à ſuperficie אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה עַד
.ea ſeu quòd me pœnitet quia .reptilibꝰ volatilie ad & .repente
רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נִחַמְתִּי כִּי עֲשִׂיתִם : וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה :
.Dominꝰ oculis in gratiam inuenit Noach Et
fuit perfectus ,iuſtus vir Noach .Noach generationes Iſte
אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה
,genuit Et .Noach ambulauit Deo Cum .ſuis generationib' in
בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ : וַיּוֹלֶד
est corrupta Et .Iepheth & ,Cham ,Sem .filios tres Noach
נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת :
.iniquitate terra est repleta & .Dꝰ coſpectu in terra
וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס
corrupterat quia ,erat corrupta ecce & ,terram .Dꝰ vidit Et
וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית
.Dꝰ dixit Et .terram ſuper ſuam viam *exco* omnis
כָּל בָּשָׂר אֶת דַּרְכּוֹ עַל הָאָרֶץ : וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
est repleta quia ,meū coſpectu ad venit .carnis omnis Finis ,Noach ad
לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי מָלְאָה
carnem ipſam eos *diſperdam* ego ecce & .terrā facie à iniquitate terra
diſperdo הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ :
.terram facies Nidos .Gopher lignoꝰ arcam tibi Fac
עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה
in arca קִנִּים
qua hac Et .tabernacula in *fone à & domo* ab eam tabernabis & .Bore
וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר : וְזֶה אֲשֶׁר
quinquagintus .arcæ .lignoꝰ cubitꝰ .trecenti .eam facies
תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים
altitudo facies .Feneſtram .eius *ſumma* cubiti *virginta* & .eius latitudo cubiti
אַמָּה רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ : צֹהַר תַּעֲשֶׂה
atce oſtium & ſtatium de eſt conſummabis cubiti ad & .arcæ
לַתֵּבָה וְאֶל אַמָּה תְכַלֶּנָּה מִלְמַעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה
in ea, .eam facies terræ de quadꝰ .Inferiora .pones eius latere in
בְּצִדָּהּ תָּשִׂים תַּחְתִּיִּם שְׁנִים וּשְׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂהָ : שְׁנָה
.terram ſuper aquarum diluuium *adducam* ego ecce .ego Et
בַּתֹּהַר תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה וְאֶל אַמָּה תְכַלֶנָּה מִלְמָעְלָה
.cælo ſub de vitæ ſpiritus *ex in quo* .carne omne perdēdi ad
In qua est וְהִנֵּנִי הֵנֵי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם עַל הָאָרֶץ
.Reſt
ſuperiora לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם
smoueatur. .terram ſuper *ſuperiꝰ* .terra *diluuium* .aquarum
כֹּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יִגְוָע : וְהֵקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ
vxores & ,tua vxor & ,tui filij & .tu .arcam in ingredieris &
וּבָאתָ אֶל הַתֵּבָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּנְשֵׁי
bina .carne omni ex .viuentis omnis ex Et .terram coeli filiorū
בָּנֶיךָ אִתָּךְ : וּמִכָּל חַי מִכָּל בָּשָׂר שְׁנַיִם
Maſculinꝰ .terram viuendū ad .arcam in introduces omnibus ex
מִכֹּל תָּבִיא אֶל הַתֵּבָה לְהַחֲיוֹת אִתָּךְ זָכָר
.maſculinū ſexū & .femininū ſexū .ſint .ſecum ex & .ſint ſpecies
וּנְקֵבָה יִהְיוּ : מֵהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ
.terræ .ſua ſpecie in .volatilis .ſua ſpecie in .reptilis omni ex
ingredientur omnibus ex bina ,ſua ſpecie in terræ reptilis omni ex
מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל יָבֹאוּ
.ſecum ut ,eis cape .tu Et .viuendum ad .arcā ad
אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת : וְאַתָּה קַח לְךָ מִכָּל מַאֲכָל אֲשֶׁר
.eam in ex & tibi erit & .tui ad congregabis & .comedendū
תֵּאָכֵל וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ וְהָיָה לְךָ וְלָהֶם לְאָכְלָה :
.terræ ſic .Dꝰ ei præcepit quod omne ita .Noach fecit Et
וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כֵּן עָשָׂה :
עשה

CAP. VII.

in ea domum ois & .tu .Ingredere :Noach ad Dñs dixit Et
וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא אַתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֶל
generatione in meo coſpectu in iuſtū vidi te quia .arcam
הַתֵּבָה כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר
.ſeptena cibi .capies mundo .iumento omni Ex .illa
הַזֶּה : מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח לְךָ שִׁבְעָה
.ipſum mundū bene quod .iumento ex & .mas vxori & .ſeptem
שִׁבְעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה הִוא
.ſeptena cæli volatili ex Etiam .eius vxori & virum .bina
שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ : גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעָה
vniuerſæ faciem ſuper ſemen viuificādi ad .ſeptem adhuc .dies ad Quia
שִׁבְעָה זָכָר וּנְקֵבָה לְחַיּוֹת זֶרַע עַל פְּנֵי כָל
.terram ſuper *plus* ſuſcepero .ſeptem .adhuc .dies ad Quia .terræ
חַיּוֹת הָאָרֶץ : כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל הָאָרֶץ
plico poſt

subſtantiā oēm delebo & .noctes quadraginta & .dies quadraginta
וְאֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה : וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה :
.terræ ſuperficie à .fect quam
omne iuxta Noach fecit Et .terram ſuperficie
וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם עַל הָאָרֶץ : וַיָּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי
.Dñs ei præcepit quod .eam ex
iumentū ſexcentorum *filius* Noach Et .
בָּנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל : מִן הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
.fuit .diluuium & .aquæ mea
Noach eſt ingreſſus Et .terram ſuper *aqua*
אֵינֶנָּה טְהֹרָה וּמִן הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר
.terram ſuper .reptat
ad ſunt ingreſſa bina Bina
רֹמֵשׂ עַל הָאֲדָמָה : שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל
Deus præcepit quēadmodū ,fœmina & maſculus arcam in Noach
נֹחַ אֶל הַתֵּבָה זָכָר וּנְקֵבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים
.terram ſuper *aqua* .dies *ſeptena* ad fuit Et .Noach
אֶת נֹחַ : וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ
.terram ſuper
עַל הָאָרֶץ : בִּשְׁנַת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי נֹחַ בַּחֹדֶשׁ
mẽſe in ,Noach vitæ annorū ſexcentēſimo .anno In
הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל
.ſecundū .mẽſis die .decima ſeptima in .mẽſis
מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ : וַיְהִי
.noctes quadraginta & .dies quadraginta .terram ſuper .pluuia
הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה :
.Cham & ,Sem & ,Noach eſt ingreſſus ipſe die .eiꝰ .ingreſſus
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם וְחָם
eis cum eius filiorū vxores tres & ,Noach filij .Iepheth &
וְיֶפֶת בְּנֵי נֹחַ וְאֵשֶׁת נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי בָנָיו אִתָּם
.arcam in
אֶל הַתֵּבָה : הֵמָּה וְכָל חַיָּה לְמִינָהּ וְכָל הַבְּהֵמָה
iumentū omne & ,ſua ſpecie in beſtia omnis & .Iepheth
לְמִינָהּ וְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ וְכָל
omne & ,ſua ſpecie ſi terrā ſuper .reptans reptile omne & ,ſua ſpecie in
הָעוֹף לְמִינֵהוּ כֹּל צִפּוֹר כָּל כָּנָף : וַיָּבֹאוּ אֶל
ad ſunt ingreſſa Et .alarū omne ,auis omnis ,ſua ſpecie in volatile
נֹחַ אֶל הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל הַבָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ רוּחַ חַיִּים :
.carne omni ex .bina .arcam in .Noach ad .ſpiritꝰ *ex in cuius*
וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ :
.eū ſuper Dñs clauſit Et .Dꝰ ei præcepit quēadmodū ſunt ingreſſi
וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתֵּבָה
.terram ſuper .dies quadraginta .diluuium *fit* & .aquæ
וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ : וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַתֵּלֶךְ
.ambulauit & ,terram ſuper .valde *multiplicauit ſe* & .aquæ
הַתֵּבָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם : וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ וַיְכֻסּוּ כָּל הָהָרִים
ſuper .volde *quale mutabitꝰ* aquæ Et .
הַגְּבֹהִים אֲשֶׁר תַּחַת כָּל הַשָּׁמָיִם : חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְמָעְלָה גָּבְרוּ הַמָּיִם
.aquarum *ſeptem ſuper* .ſeptē .ſuper .cubitꝰ .Quindecim
וַיְכֻסּוּ הָהָרִים : וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל
.*mones* ſunt *operta* & .terræ
super reptans cato omnis obijt Et .
הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ וְכָל הָאָדָם : כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל
.*mones* ſunt *operti* & .terræ
אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ : וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה
.terræ ſuperficiē .ſuper .ſtabilis in & .ſtabilis in & .terræ
וְעַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ וַיִּשָּׁאֶר אַךְ נֹחַ וַאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה :
.arca in .ea cum qui & ,Noach tantū remanſit & .terra
וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם :
.dies centum & quinquaginta .terram ſuper .aquæ *inualuerūt* Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

terra in esset antequã ageri virgultũ omne Et ,cælum & terrã
ארץ ושׂיח השׂדה טרם יהיה בארץ ׀ וכל
Dominꝰ fecit pluere non quia nondum erat antequã ager herbã omnẽ &
עשב השׂדה טרם יצמח כי לא המטיר יהוה
terram, colendam ad non homo & terram fuerat Deus non erat
אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה ׃
faciem vniuersũm irrigabat & ,terra de ascendebat vapor Et
ואד יעלה מן הארץ והשׁקה את כל פני
ex pulvere hominem Deus Dominus formauit Et ,terræ è pluuere
האדמה ׃ ויצר יהוה אלהים את האדם עפר מן
homini fuit & ,vitæ spiraculũ eius faciẽ in inspirauit & ,terra
האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם
Hede in horti Deus Dñs plantauit Et ,viuentem animã in
לנפש חיה ׃ ויטע יהוה אלהים גן בעדן
sicut germinate Et ,orientem quo ,hominẽ ibi posuit & orientẽ ad
מקדם וישם שם את האדם אשר יצר ׃ ויצמח
conspectibilem arborem omnem terra è Deus Dominus
יהוה אלהים מן האדמה כל עץ נחמד
arbore & ,bonũ medio in vitæ arbore & ,oculis ad visu
למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ
ingrediebã ad ,Hedẽ ex egrediebatur fluuius Et ,malũ & bonũ scientiæ
egrediebatur
הדעת טוב ורע ׃ ונהר יצא מעדן להשקות
Noumen ,capitis quatuor in est & ,diuiditur inde & ,horũm
את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ׃
in quod ,Chauilah terrã cõtã circuit ipsũ ,Fluuius ,vnius circuit
השם האחד הוא הסבב את כל ארץ החוילה אשר שם
bdp & ,bdellium ibi bonũ illius terræ aurum Et ,vbi est aurũ
הזהב ׃ וזהב הארץ ההוא טוב שם הבדלח ואבן
onyx & ,circuit ipse ,Chusæ tõ fluuiũ nomen Et ,onyx
השהם ׃ ושם הנהר השני גיחון הוא הסובב את כל
Aethiopes terra ,Chusæ ꝓ ,Gehon ipse ,Chircbẽ fluuiũ nomen Et
ארץ כוש ׃ ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההלך
Dominus tulit Et ,Perath ipse ,quartus fluuius Et ,ante est
קדמת אשור והנהר הרביעי הוא פרת ׃ ויקח יהוה
eũ inducit ad ,Hedẽ horto in eum posuit & ,hominem Deus
אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה
idq; hominem ad Deus Dñs præcepit Et ,ad custodiẽdũ ait &
ולשמרה ׃ ויצו יהוה אלהים על האדם לאמר
fecistis ex arbore ex Et ,comedes comedẽdo horti arbore omni Ex
מכל עץ הגן אכל תאכל ׃ ומעץ הדעת
esse ,sacer ex comedes die in quia ,ex comedes non ,malũ & bonũ quo comedẽ-
טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו
dentia
מות תמות ׃ ויאמר יהוה אלהים לא טוב היות
,dixit malitiosus Ad ,solitudinẽ ei faciam similẽ hominẽ quod ait Et
האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו ׃ ויצר
volatile omne & ,agri bestiam omnẽ terra è Deus Dñs
יהוה אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף
vocaret quid videndi ad ,hominẽ ipsum ad adduxit & ,eam
השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא
,ei vocabulũ ,animã viuẽtẽ homo illud vocauit quod ex & ,illud
לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו ׃
,cæli volatili & animali omni nomina homo vocauit Et
ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים
adiutorium inuenit non hominꝰ Et agri bestia omni de
ולכל חית השדה לאדם לא מצא
super soporem Deus Dñs fecit ceciderit ut ,eo cum tempore
עזר כנגדו ׃ ויפל יהוה אלהים תרדמה על
quod esse
carnem eius claudit & ,eius costa è vnam cepit & adormiuit & ,hominꝰ
האדם ויישן ויקח אחת משלעתיו ויסגר בשר
ceperat quem eandem Deus Dñs ædificauit Et ,ea pro
תחתנה ׃ ויבן יהוה אלהים את הצלע אשר לקח
Dñs Deꝰ ,humanum id vnam adduxit & ,mulierẽ in hominẽ de
מן האדם לאשה ויבאה אל האדם ׃ ויאמר
,mea carnes ea & ,mea ossibus ex es vna Hoc ,homo
האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי
Ideo ,ꝑa est sumpta vir ex quia ,Vnus ,vocabitur hæc ea quapropter
לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת ׃ על כן
,se cum & ,matrẽ & patrem ex se relinquet Viri ita
יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו
homo ,modi ipsi ambo erunt Et ,vnam carnem in & cum vxa
והיו לבשר אחד ׃ והיו שניהם ערומים האדם
,adulteram non & ,suam vxorem & ,ꝓximum
ואשתו ולא יתבששו

CAP. III.

Dñs fecerat quam agri bestia omni callidior erat serpens Et
והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יהוה
Verè Non ,Deus dixit quid Etiam ; mulierem ad dixit Et .Deus
אלהים ויאמר אל האשה אף כי אמר אלהים לא
,serpentem ad mulier dixit Et ,horti arbore omni ex comedetis
תאכלו מכל עץ הגן ׃ ותאמר האשה אל הנחש
est medio in quæ arboris fructu de Et ,verùmtam horti arboris fructu De
פרי עץ הגן נאכל ׃ ומפרי העץ אשר בתוך
fore ne ,ea in tãgetis nec ea, ex comedetis Non ,Deus dixit horti
הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן
moriendo Non mulierem ad serpens dixit Et .mortalimini
תמתון ׃ ויאמר הנחש אל האשה לא מות
,dixit quòd Deus ,sanè Quoniam .mortemini
תמתון ׃ כי ידע אלהים כי ביום אכלכם
,malũ & bonũ fieritis, diꝫ ,sicut eritis & ,vestri oculi aperientur, ea ex
ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע ׃
,desiderium quod & ,cibum ad arbor bona quòd ,mulier vidit Et
ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה־
cepit & ,intelligendum ad arbor concupiscibilis & ,oculis ipſa
הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח
comedit & ,secum suo viro etiam dedit & ,comedit & ,ea fructu de
מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל ׃
nudi quòd cognouerunt & ,ipſorũ amborũ oculi sunt aperti Et
ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירם
,cingulos sibi fecerunt & ,ficus folia conseruit & ,ipſi
הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת
amrã ad horto in ambulans ? Dei Dñs vocem audiuerũt Et
וישמעו את קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח
Dei Domini facie à eius vxor & homo ſe ipſi dedit & ,idei
היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים
:hominem Deus Dñs vocauit Et ,horti arboris medio in
בתוך עץ הגן ׃ ויקרא יהוה אלהים אל האדם
,horto in audiui tuã Vocẽ ,eam Et ,tibi Vbi ei dixit Et
ויאמר לו איכה ׃ ויאמר את קלך שמעתי בגן
indicauit Quis ,dixit Et .me abſcondi & ,ego undus quia ,timui &
ואירא כי ערם אנכי ואתחבא ׃ ויאמר מי הגיד
nõ ad ,tibi præcepi quam arbore ex Nõne ? tu undus quòd tibi
לך כי ערם אתה המן העץ אשר צויתיך לבלתי
quam Mulier ,homo ait Et ,comedisti ,ex ne comedendum
אכל ממנו אכלת ׃ ויאמר האדם האשה אשר
,comedi & ,arbore de mihi dedit ipſa ,mecum dedisti
נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל ׃
air Et ; fecisti hoc Quid mulieri Deus Dñs dixit Et
ויאמר יהוה אלהים לאשה מה־זאת עשית ותאמר
Deus Dñs dixit Et ,comedi & ,me illusit Serpens ; mulier
האשה הנחש השיאני ואכל ׃ ויאמר יהוה אלהים
,animalis cunctis præ tu maledictus, hoc fecisti Quia ,serpentem ad
אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל־
paterẽ & gradieris tui ventre Super ,agri bestia cunctis præ &
הבהמה ומכל חית השדה על־גחנך
pœcam inimicitiam Et ,tuæ vitæ diebus omnibus comedes
תלך ועפר תאכל כל־ימי חייך ׃ ואיבה
,alimentum insecti non hominꝰ Et agri bestia omni de
אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה
,tui ferui semen inter & ,tui ferui inter & ,mulieris inter & te inter
הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב ׃ אל האשה אמר
,dixit malitiosus Ad ,calcaueris ea obseres tu & ,caput tibi obcerat
הרבה ארבה עצבונך והריונך בעצב תלדי בנים
,dolore cũ tui obcepit & ,tui doloris multiplicabo Multiplicãdo
ואל־אישך תשוקתך והוא ימשל־בך ׃
,te in dominabitur ipſe & ,virum ad tuum ad & ,filios
ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל
,ea ex comedes Non ,dicendo tibi præcepi quam arbore ex
מן־העץ אשר צויתיך לאמר לא תאכל ממנו
diebus cunctis ea ex comedes labore In ,te propter terra maledicta
ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי
comedes & ,tibi germinabit tribulum & ,spinas Et ,agri herbam
חייך ׃ וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את־
,ex vultus tui sudore in panem comedes donec ,reuertaris
עשב השדה ׃ בזעת אפיך תאכל לחם עד שובך
,pulueris ex es ,pulvis nã ex es quia ,terram in
אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר
ipſa quia, Chauiah fuit vxoris nomẽ homo vocauit Et ,reuertêris
תשוב ׃ ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא

nomine .Chanoch fuit filij ,omnes sunt ,ciuitatis nomẽ vocauit & ,ciuitatem
עיר ויקרא שם העיר כשם בנו
:Mechuiael genuit Hirad & ,Hirad Chanoch ipſi est natus Ex
חנוך את עירד ועירד ילד את מחויאל
:Lemech genuit Methuiael & ; Methuiael genuit Mechuiael &
ומחויאל ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך
,Hadah vnius nomen ; vxores duas Lemech ſibi accepit Et
ויקח־לו למך שתי נשים שם האחת עדה
,Iabal Hadah genuit Et .Sillah ,secundæ nomen &
ושם השנית צלה ׃ ותלד עדה את־יבל
,ꝓgenitorem & ,tentorium ſedentis pater fuit Ipſe
הוא היה אבי ישב אהל ומקנה ׃
apprehẽdentis omnis pater fuit Ipſe ,Iubal eius fratris nomen Et
ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תפש
Cain Thubal peperit ipſa etiam Sillah Et .organũ & citharã
כנור ועוגב ׃ וצלה גם־היא ילדה את תובל קין
,ferri & ,æris opificiũ omne acuẽtem ꝓ Cain Tubal ſoror &
לטש כל־חרש נחשת וברזל ואחות תובל־קין
Audite : Sillah & Hadah ſuis vxoribus Lemech dixit Et ,Nahamah
נעמה ׃ ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמענה
virum Quid ,meũ eloquiũ auſcultate : Lemech vxores voce meam
קולי נשי למך האזנה אמרתי כי איש
ſeptẽpliciter Quia ,meũ fuit in puerum & ,meũ vulnus in occidi
שבעתים הרגתי לפצעי וילד לחבורתי ׃ כי שבעתים
Adam cognouit Et .ſepties ſeptuagesies Lemech & ,Cain vindicabit
ידע עוד אדם את־אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת
,Seth eius nomẽ vocauit & ,filium peperit & ,ſuã vxorem adhuc
כי שת־לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי
vocauit & ,filius eſt natus ipſi etiam Seth Et .Cain cum occidit
הרגו קין ׃ ולשת גם־הוא ילד־בן ויקרא
,Domini nomine in inuocandum ad eſt cœptũ Tunc .Enos eius nomen
את־שמו אנוש אז הוחל לקרא בשם יהוה ׃
qua creauit Deus .Hominem ,Deus creauit die in ,Adam generationum liber Iſte
זה ספר תולדת אדם ביום ברא אלהים אדם
,fœminam & Maſculum .illum fecit Dei ſimilitudine In
בדמות אלהים עשה אתו ׃ זכר ונקבה
die in ,Adam eorũ nomen vocauit & ,eis benedixit & ,eos creauit
בראם ויברך אתם ויקרא את־שמם אדם ביום
,annos centum & triginta Adam vixit Et .eos creati
הבראם ׃ ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד
die in ,imaginem ſuã ad ſimilitudinẽ ſuam, ad
בדמותו כצלמו ויקרא את־שמו
,ipſum figuræ ſuæ Adam dies fuerunt Et .Seth
שת ׃ ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את־שת
,filias & filios genuit & ,annis nongentis Enos vixit Et
שמנה מאת שנה ויולד בנים ובנות ׃
,annis trigintà & ,anni nongenti ,vixit quibus ,Adam dies
וימת כל־ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה
,annos centum & ,annos quinquies Seth vixit Et .eſt mortuus &
וימת ׃ ויחי־שת חמש שנים ומאת שנה ויולד
ipſe genuit poſtquã Seth vixit Et .Enos
את אנוש ׃ ויחי־שת אחרי הולידו את
,filias & filios genuit & ,annos octingentos & ,annos ſeptem ,Enos
אנוש שבע שנים ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות ׃
nongentis & ,anni duodecim Seth dies omnes fuerunt Et
ויהיו כל־ימי שת שתים עשרה שנה ושמע מאות שנה
genuit & ,annos nonaginta Enos vixit Et .eſt mortuus & anni
וימת ׃ ויחי אנוש תשעים שנה ויולד את
,Chenan ipſe genuit poſtquam Enos vixit Et .Cbenan
קינן ׃ ויחי אנוש אחרי הולידו את־קינן
,filias & filios genuit & ,annos octingentos & ,annos quindecim
חמש עשרה שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות
anni nongenti & ,anni quinque Enos dies omnes fuerunt Et
וימת ׃ ויהיו כל־ימי אנוש חמש שנים תשעים שנה
genuit & ,annos ſeptuaginta Chenan vixit Et .eſt mortuus &
ומאת שנה ויולד את־
Mahalaliel ipſe genuit poſtquã Chenan vixit Et .Mahalaliel
מהללאל ׃ ויחי קינן אחרי הולידו את־מהללאל
,filias & filios genuit & ,annos octingentos & ,annos quadraginta
ארבעים שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות
anni nongenti & ,anni decem ,Chenã dies omnes fuerunt Et
ויהיו כל־ימי קינן עשר שנים תשע מאות שנה ויום

homini Deus Dñs fecit Et .vnquãs omnis maior fuit
לחוה אשת־אדם ויעש יהוה אלהים לאדם
Dñs dixit Et ,eos fecit iudueret & ,pellis tunicas eius vxori ac
ולאשתו כתנות עור וילבשם ׃ ויאמר יהוה
,malũ & bonũ ſciendũ ad nobis ex vnꝰ ſicut fuit homo Ecce .Deus
אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע
,vitæ arbore de etiã ſumat & ,ſuã manũ mittat forte ne, manet Et
ועתה פן־ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים
,ſeculum in viuat & ,comedat & Deus Dñs eũ emiſit
ואכל וחי לעלם ׃ וישלחהו יהוה אלהים
.inde eſt ſumptus quod ,terram colendam ad Hedẽ homo ex ea
מגן־עדן לעבד את־האדמה אשר לקח משם
Hedẽ horum ad Oriente ab collocauit & ,hominem eiecit Et
ויגרש את־האדם וישכן מקדם לגן־עדן
cuſtodiendũ ad ſe vertentis gladij aciem & ,Cherubim
את־הכרבים ואת להט החרב המתהפכת לשמר
.vitæ arboris viam
את־דרך עץ החיים ׃

CAP. IIII.

ד

pepercit & ,cõcepit & ,ſuã vxorẽ Chauuah cognouit ipſe homo Et
והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד
,addidit Et .Domino cum virum Acquisiui ,dixit & ,Cain
את־קין ותאמר קניתי איש את־יהוה ׃ ותסף
,pecudũ pastor Hebel erat Et .Hebel eius fratrem
עוד ללדת את־אחיו את־הבל ויהי הבל רעה צאן
adduxit & ,dierũ ſine in fuit Et .terram
ולקין היה עבד אדמה ׃ ויהי מקץ ימים ויבא
adduxit Hebel Et .Domino oblationẽ terræ fructũ de Cain
קין מפרי האדמה מנחה ליהוה ׃ והבל הביא
reſpexit Et, earũ adipe de & ſuarũ pecudũ primogenita de ipſe etiam
גם־הוא מבכרות צאנו ומחלבהן וישע
ad & ,Cain ad Et .eius oblationẽ ad & Hebel ad Dominꝰ
יהוה אל־הבל ואל־מנחתו ׃ ואל־קין ואל־
,indignatus Quin ,dixit Et .eius oblatione reſpexit non etiam
מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו
quid ad & ,itidẽ ira eſt quid Ad ,Cain ad Dñs dixit Et .eius vultus
פניו ׃ ויאמר יהוה אל־קין למה חרה לך ולמה
Etſi ,eleuate beneficeris ſi Nonne
נפלו פניך ׃ הלוא אם־תיטיב שאת ואם
,tuus appetitus ꝓ ad Et ,tuũ peccatum ostium ad, beneficeris non ſi
לא תטיב לפתח חטאת רבץ ואליך תשוקתו
ſuum tuaq; Hebel ad Cain dixit Et .eum in dominaberis ea & ,te
ואתה תמשל־בו ׃ ויאמר קין אל־הבל
Hebel ad Cain ſuũ fratrẽ & ,agro in ipſi cum fuit Et .Cain
אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל־הבל
,animã tuã ꝓ ,Cain ad Dñs dixit Et .ſuum occidit & ,ſuum fratrem
אחיו ויהרגהו ׃ ויאמר יהוה אל־קין איה
,ergò mei fratris cuſtos Nũquid .ſuũ Nouì dixit Et .Hebel ubi
הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי
,tui fratris ſanguinis Vox .fecisti Quid ,dixit Et .meus
אנכי ׃ ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים
,terra è ,te maledictus nunc Et .terra
אלי מן־האדמה ׃ ועתה ארור אתה מן־האדמה
,ſuum ſanguinem ſuſceperit ut ,ſuum os aperuit quæ
אשר פצתה את־פיה לקחת את־דמי אחיך
,terra in eris profugus & Vagus .tibi ſanguis de
מידך ׃ כי תעבד את־האדמה לא־תסף תת
dixit Et .terra
כחה לך נע ונד תהיה בארץ ׃ ויאמר
,Maior .Cain ad Et .tibi non dabit
קין אל־יהוה גדול עוני מנשוא ׃ הן גרשת
,ſuperficie de ,hodie me ,terræ
אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר
,me occidat ,me inuenies oſa ex ; eris & ,terra in profug
והיתי נע ונד בארץ והיה כל־מצאי יהרגני ׃
,dixit Et .Dñs ei dixit Et .Cain
ויאמר לו יהוה לכן כל־הרג קין שבעתים
,ſeptẽpliciter ,Cain occidẽs omnis Propterea
ישלם יהוה לקין ׃ וישם יהוה לקין אות לבלתי
,ꝓtinus vindictam ſumat ne ,Cain in Dñs poſuit Et .ſignum
הכות־אתו כל־מצאו ׃ ויצא קין מלפני יהוה
,Domini facie à Cain eſt egreſſus Et .cum inuenẽs quisquis
וישב בארץ־נוד קדמת־עדן ׃ וידע קין את־
,Heden ante Nod terra in ,dulcis & ,habitauit
אשתו ותהר ותלד את־חנוך ויהי בנה
,concepit & ,filium vxor ædificans fuit Et .Chanoch
עיר ויקרא שם העיר כשם בנו
:Mechuiael genuit Hirad & ,Hirad Chanoch ipſi est natus Ex
וחנוך ילד את עירד ועירד ילד את מחויאל
:Lemech genuit Methuiael & ; Methuiael genuit Mechuiael &
ומחויאל ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך
,Hadah vnius nomen ; vxores duas Lemech ſibi accepit Et
ויקח־לו למך שתי נשים שם האחת עדה
,Iabal Hadah genuit Et .Sillah ,secundæ nomen &
ושם השנית צלה ׃ ותלד עדה את־יבל
,ꝓgenitorem & ,tentorium ſedentis pater fuit Ipſe
הוא היה אבי ישב אהל ומקנה ׃
apprehẽdentis omnis pater fuit Ipſe ,Iubal eius fratris nomen Et
ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תפש
Cain Thubal peperit ipſa etiam Sillah Et .organũ & citharã
כנור ועוגב ׃ וצלה גם־היא ילדה את תובל קין
,ferri & ,æris opificiũ omne acuẽtem ꝓ Cain Tubal ſoror &
לטש כל־חרש נחשת וברזל ואחות תובל־קין
Audite : Sillah & Hadah ſuis vxoribus Lemech dixit Et ,Nahamah
נעמה ׃ ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמענה
virum Quid ,meũ eloquiũ auſcultate : Lemech vxores voce meam
קולי נשי למך האזנה אמרתי כי איש
ſeptẽpliciter Quia ,meũ fuit in puerum & ,meũ vulnus in occidi
שבעתים להרגתי לפצעי וילד לחבורתי ׃ כי שבעתים
Adam cognouit Et .ſepties ſeptuagesies Lemech & ,Cain vindicabit
ידע עוד אדם את־אשתו ותלד בן ותקרא את שמו שת
,Seth eius nomẽ vocauit & ,filium peperit & ,ſuã vxorem adhuc
כי שת־לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי
vocauit & ,filius eſt natus ipſi etiam Seth Et .Cain cum occidit
הרגו קין ׃ ולשת גם־הוא ילד־בן ויקרא
,Domini nomine in inuocandum ad eſt cœptũ Tunc .Enos eius nomen
את־שמו אנוש אז הוחל לקרא בשם יהוה ׃
qua creauit Deus .Hominem ,Deus creauit die in ,Adam generationum liber Iſte
זה ספר תולדת אדם ביום ברא אלהים אדם
,fœminam & Maſculum .illum fecit Dei ſimilitudine In
בדמות אלהים עשה אתו ׃ זכר ונקבה
die in ,Adam eorũ nomen vocauit & ,eis benedixit & ,eos creauit
בראם ויברך אתם ויקרא את־שמם אדם ביום
,annos centum & triginta Adam vixit Et .eos creati
הבראם ׃ ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד
die in ,imaginem ſuã ad ſimilitudinẽ ſuam, ad
בדמותו כצלמו ויקרא את־שמו
,ipſum figuræ ſuæ Adam dies fuerunt Et .Seth
שת ׃ ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את־שת
,filias & filios genuit & ,annis nongentis Enos vixit Et
שמנה מאת שנה ויולד בנים ובנות ׃
,annis trigintà & ,anni nongenti ,vixit quibus ,Adam dies
וימת כל־ימי אדם אשר חי תשע מאות שנה ושלשים שנה
,annos centum & ,annos quinquies Seth vixit Et .eſt mortuus &
וימת ׃ ויחי־שת חמש שנים ומאת שנה ויולד
ipſe genuit poſtquã Seth vixit Et .Enos
את אנוש ׃ ויחי־שת אחרי הולידו את
,filias & filios genuit & ,annos octingentos & ,annos ſeptem ,Enos
אנוש שבע שנים ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות ׃
nongentis & ,anni duodecim Seth dies omnes fuerunt Et
ויהיו כל־ימי שת שתים עשרה שנה ושמע מאות שנה
genuit & ,annos nonaginta Enos vixit Et .eſt mortuus & anni
וימת ׃ ויחי אנוש תשעים שנה ויולד את
,Chenan ipſe genuit poſtquam Enos vixit Et .Cbenan
קינן ׃ ויחי אנוש אחרי הולידו את־קינן
,filias & filios genuit & ,annos octingentos & ,annos quindecim
חמש עשרה שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות
anni nongenti & ,anni quinque Enos dies omnes fuerunt Et
וימת ׃ ויהיו כל־ימי אנוש חמש שנים תשעים שנה
genuit & ,annos ſeptuaginta Chenan vixit Et .eſt mortuus &
ומאת שנה ויולד את־
Mahalaliel ipſe genuit poſtquã Chenan vixit Et .Mahalaliel
מהללאל ׃ ויחי קינן אחרי הולידו את־מהללאל
,filias & filios genuit & ,annos octingentos & ,annos quadraginta
ארבעים שנה ושמנה מאות שנה ויולד בנים ובנות
anni nongenti & ,anni decem ,Chenã dies omnes fuerunt Et
ויהיו כל־ימי קינן עשר שנים תשע מאות שנה ויום

Universidad de Deusto
Biblioteca

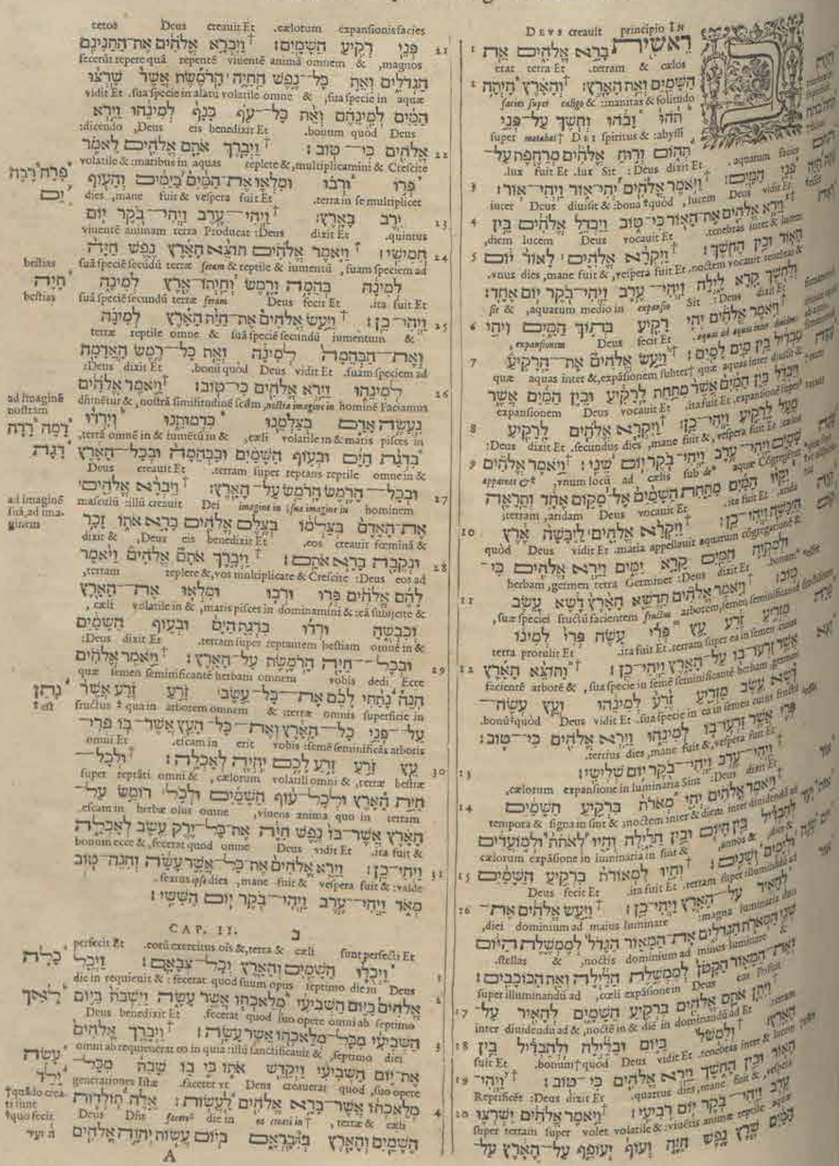
בראשית

LIBER GENESIS,

HEBRAICE BERESITH, ID EST,

In principio, cum versione Santis Pagnini,

ad Hebraicam phrasin diligenter examinata.

CAP. II.

fitum pertinebat officium, ad finem perduxissent: tandem die quo præsentes literæ scriptæ sunt, coram nobis & dictæ nostræ Vniuersitatis deputatis ordinariis, aliisque per nos in maiori numero assumptis, præsente etiam antedicto Domino & Magistro BENEDICTO ARIA MONTANO, in loco Capellani Ecclesiæ collegiatæ S. Petri dicti oppidi Louaniensis comparentes, omnes sacri operis Regij, & apparatus Bibliorum partes diligenter antea lectas & examinatas, à se approbatas fuisse, seseque approbare declararunt & affirmarunt, easdemque nobis & dictis Dominis de concilio nostro exhibuerunt, & quicquid in commemorato negotio ipsis à nobis commisso egissent, per partes singulas, prout sequitur, retulerunt. Imprimis videlicet, quòd versionem Santis Pagnini, ad diuersarum editionum eiusdem auctoris exemplaria diligenter cum Hebraico exemplari, atque vulgata versione Latina, nec non eiusdem Pagnini linguæ sanctæ Thesauro contulerunt, & erratis correctis approbarunt. Item quòd noui Testamenti Latinam versionem, quam ad textum Græcum antenominatus D. B. ARIAS MONTANVS quoad fieri poterat, accommodauit, examinarunt & approbarunt: illamque vtiliter textui Græco superponendam, vt verbo verbum respondeat (sicut in Hebraico textu veteris Testamenti factum erat) iudicarunt. Præterea quòd ante nominati D. B. ARIÆ MONTANI versionem paraphraseos Chaldaicæ in libros Iosuæ, Iudicum, Regum, Esther, Psalmorum, Ecclesiastæ, & item Paraphraseos Chaldaicæ in Prophetas maiores & minores ex Complutensi Bibliotheca allatam, & ad Hebraicam & Chaldaicam veritatem, ab eodem B. ARIA MONTANO correctam Latinam interpretationem diligenter examinarunt, examinatamque & repurgatam Calend. April. Anno mill^mo. quingen^mo. septuage^mo. ita probarunt, vt ad ipsum textum Hebraicum, Latinumque plurimis in locis illustrandum, vtilem iudicarent. Quodque insuper ipsi Domini Censores Noui Testamenti Syriaca lingua conscripti, Latinam versionē à nobili viro Domino & Magistro GVIDONE FABRICIO BODERIANO confectā, per integros tres menses cum eodem Magistro GVIDONE attentē legerunt: & cum Syriaco ac Græco exemplari diligenter contulerunt, eamque ad textum vulgatæ editionis Latinæ illustrandum, perutilem esse, Calendis Iulijs anni suprapositi asseruerunt. Præter hæc autem exhibitam ipsis Dominis Censoribus Grammaticam Syriacam, vna cum Dictionario eiusdem linguæ, à doctissimo ac Orientalium linguarum peritissimo viro ANDREA MASIO Bruxellensū confectam, ea, vt sacrarum literarum studiosis non mediocrem allaturā vtilitatem, postridie Calend. Augusti anno prædicto se approbasse dixerunt. Iidem quoque Domini Censores Dictionarium Syro-chaldaicum Domini ac Magistri GVIDONIS FABRICII BODERIANI viri Hebraicæ, Syriacæ & Chaldaicæ linguæ doctissimi, post diligentem eius examinationem sese approbare testificati sunt. Probasse quoque sese iam anteā pridie Calendas Aprileas, Anno mill^mo. quingen^mo. sexagesimo nono Epitomen Thesauri linguæ Hebraicæ, auctore Sante Pagnino Lucensi, eamque magno cum fructu Hebreæ linguæ studiosorum imprimendam & diuulgandam censuisse asseruerunt. Lexicon denique Græcum, diligentia & impensis CHRISTOPHORI PLANTINI ad sacrorum Bibliorum vsum concinnatū, iidem domini Censores à se probatum fuisse, Anno millesimo quingentesimo septuagesimo primo, die octauo Calendas Apriles dixerunt. Qua quidem relatione audita, omnes ad vnum, nullo reclamante, quicquid à dictis Dominis Censoribus in negotio prædicto factum erat, vehementer laudarunt & approbarunt, agentes sæpedicto Domino & Magistro BENEDICTO ARIÆ MONTANO, pro sua in obeunda legatione sibi commissa, Regisque mandatis expediendis fide ac vigilantia, suo atque Christianæ Reipublicæ nomine, ingentes gratias. Similiter quoque commemoratis Dominis Censoribus AVGVSTINO HVNNÆO, CORNELIO GOVDANO & IOHANNI HARLEMIO, quod magna cum cura, & diligentia in hoc sacro opere Regio (quo nullum sanctarum literarum studiis prouehendis vtilius, nullū præclarius aut magnificentius post Typographicam artē inuentam, in lucem prodiit,) versati, negotium sibi cōmissum fideliter exequuti essent, gratias maximas egerunt. Ad quorum omnium & singulorum præmissorum fidem & testimonium præsentes literas fieri, & per Notarium publicum dictæ almæ Vniuersitatis Scribam iuratum subsigniari, sigillique Rectoratus dictæ Vniuersitatis iussimus & fecimus apponsione communiri. Datum & actum Louanij, Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo primo, Mensis Martij die vigesimasexta.

Conradus Syluius dictæ Vniuersitatis Notarius.

CENSVRA DOCTORVM PARISIENSIVM.

Nos Doctores Theologi infrà subscripti, de hac re consulti, iudicauimus versionem XANTIS PAGNINI *Lucensis addendam esse ad Biblia Complutensia, quæ nunc recudūtur à Plantino Typographo Antuerpiensi, vt sit adiumento studiosis linguæ sanctæ, ad cuius proprietatem inter eas, quæ hactenus prodierunt, ea versio proximè videtur accedere.* Datum Parisiis, Anno 1569. die 8. Martij.

Subsign.

H. Nebrissius. — I. Benedictus S. Theolog. Decanus.

I. Faber. — Dequictebeusius.

G. Postel. Reg. Lector. — Genebrardus Heb. lit. Regius Professor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctcris genere, videlicet, Italico, in eius locum substituerimus, vt hac, scilicet, characterum diuersitas & notulis in margine adhibitis, quid à nobis aut relictum sit, aut mutatum, perspici possit. Nostrum autem laboribus effecimus, vt in coniugendis Hebraicis dictionibus cum Latinis, nullus iam esset quam possit esse labor; cùm singulis Hebraicis vocibus singulæ Latinæ è regione respondeant. Ita vt ad similitudinem eorum qui musicas cantilenas suis notis distinctas, iisque subiectas, & annexas vno aspectu canunt, hic simul Hebræa & Latina, vno etiam aspectu legi, ac simul conferri possint. Dictionalia etiam quorumuis verborum Themata, quas Radices vocant, in margine adscripta sunt, vt hac ratione Lexica seu Dictionaria tutiùs adiri possint, ac nullus dubitandi, aut diuinandi locus relinquatur. Illud verò illud in primis optandum, atque omnibus sacræ scripturæ studiosis consulendum est, vt ad linguæ Hebraicæ studia se conferant: attamen quia plerisque id, aut per ingenium, aut per otium, aut aliis quamuis ob causam non licet, illud ab omnibus, qui Latinè sciunt, præstari debet, vt, scilicet, Hebraicum saltem legere discant, si modò ex hoc libro fructum aliquem percipere cupiunt: is verò est tritum, aut certè quatuor dierum labor, cuius eos certè nunquam pœnitebit. Quia verò qualis & quanta ex nostris hisce laboribus vtilitas percipi possit, ex diligenti operis ipsius lectione studiosi abundè cognoscent, finem tandem faciemus, ac precibus à Deo Opti. Max. omnis sapientiæ fonte supplices petemus, vt eam omnibus Christianis mentem iniiciat, qua præditi in eam sacræ Scripturæ lectionem incumbant quæ ei sit gratissima; ipsis verò ad cæleste regnum viam muniat tutissimam. Antuerpiæ Calen. Septembr. anno à virginis partu ɔIↃ lↃ Lxxi.

NIVERSIS & singulis præsentes literas inspecturis, lecturis, seu audituris, GYSBERTVS Schoock vtriusque Iuris Doctor, Almæ Vniuersitatis studij generalis oppidi Louaniensis Mechliniensis dilectus Rector, salutem in Domino sempiternam, cum agnitione veritatis infrascriptorum. Notum facimus & pari-
tibus attestamur, excussis & diligenter inuestigatis actis nostræ Vniuersitatis, nos comperisse, quòd anno à Natiuitate
Domini mil^o. quingen^o. sexage^o. octauo, septimo Idus Octobris, in consessu prædictæ Vniuersitatis comparuit
nobilissimus vir & eruditissimus S. Theologiæ Doctor, plurimarumq. linguarum cognitione admirandus, Dominus
& Magister B. Arias Montanvs, aulæ Regiæ Catholicæ Maiestatis in Hispania sacerdos, ab eadem Regia Ca-
tholica Ma^te. in has inferioris Germaniæ prouincias, ad sacra Biblia variis linguis, quibus primùm à suis auctoribus
in lucem edita sunt, cum optimis quibusque eorum versionibus, tum veteribus, tum nouis, aliisq. eorundem tem-
mentis, atq. appendicibus per Christoph. Plantinvm imprimenda legatus. Qui porrexit nobis, & autori-
dictæ Vniuersitatis cõsessui Serenissimi Regis nostri Catholici literas. Quibus cum magna reuerẽtia & humili exa-
culatione susceptis & lectis, eadem Vniuersitas pium ac deuotum erga Catholicam religionem & huiusmodi bo-
bliis imprimendis institutum regium, summopere laudandum, & omni diligentia iuuandum, promouendumq.
censuit, eidemque regiæ Catholicæ Maiestati de singulari fauore bonoque affectu erga studia Theologica, & vni-
uersam nostram Academiam, gratias egit quàm potuit maximas, omnemque operam atque diligentiam ad pro-
ctum opus promouendum; & ad optatum finem, quantum in se esset, perducendum, promisit. Deinde, iam ante-
natus dominus B. Arias Montanvs, circa opus prædictum perficiendum, eidem almæ Vniuersitati per Catho-
Regis nomine, & incũben: s sibi muneris ratione, quædam in dicto cõsessu proposuit. Et imprimis cùm Rex Catho-
licus hoc opus suum, non modò idoneis Dictionariis & Grammaticis instructum, sed omnibus partibus, quæ ad
ad vsum commoditatemque studiosorum, momenti aliquid haberent, auctum esse vellet, cumque multis doctis &
piis viris non huius modò regionis, sed Hispanis quoque, Italis, Gallis, & aliis videretur versionem aliquam ad ver-
bum textui Hebræo addi oportere, vt iis qui in illa lingua sese exercere vellent, hac etiam in parte consuleretur,
deliberandum proposuit: An ne expediret ad studiosorum vtilitatem & operis ornamentum, talem ad verbum
Hebræo versionem in fine operis addi? Deinde si hoc probaretur, quænam ex his quæ hactenus extiterunt, potissi-
mùm deligi deberet? Et an ne Santis Pagnini versio maximè ad hoc præ aliis nouis versionibus idonea esset, ad
sertim cùm illa (licet non semper Hebraicam phrasim, & vim satis expresserit) tamen propiùs quàm cæteræ, ad
accedat, & ex illustribus summorum Pontificum priuilegiis, probationibusque multum auctoritatis habeat. Ad-
hæc idem D. B. Arias Montanvs petiuit à nobis, vt deligerentur viri doctrina ac diligentia præstantes, ad
guarumque cognitione instructi, qui in eiusmodi versione (si qua in parte opus esset) reprehenderent, & ad-
Græcis, Hebræis, Chaldæis, & Syriacis Dictionariis, Grammaticis, & versionibus, aliisque ad horum Bibliorum ap-
paratum & ornamentum facientibus partibus, antequam prælo committerentur, examinandis & diiudicandis, eo-
forum munere fungerentur. Quibus ita propositis, matura deliberatione hac de re habita, Visum est nobis eo-
omnium facultatum, præcipuè verò Theologicæ facultatis decreto non modò conueniens, verùm etiam valde vtile
& necessarium esse, vt huic præclaro operi Regio perficiendo versio ad verbum Hebraico textui superponeretur,
atque inter eas, quæ recens editæ sunt, Santis Pagnini versio omnium commodissima tutissimaque esset iudicata. Qui
que ad eam versionem examinandam, cæteraque omnia quæ per dictum D. B. Ariam Montanvm
posita fuerant, rectè atque ex sententia Regiæ Maiestatis exequenda nostro iudicio, ac cæterorum omnium consensu
bus suffragiis, Censores delecti sunt venerabiles & eximij viri D. D. & Magistri Avgvstinvs Hunnæus
Regius & ordinarius, & Cornelivs Reyneri Govdanvs, Ordinarius, in dicta nostra hac Academia
S. Theologiæ professores. Qui eam commissionem cum reuerentia susceperunt, omnem solicitudinem, diligen-
tiam atque operam, ad dictum opus Regium consummandum prompte & libenter promiserunt. Atque vt tantum
sibi commissum melius & perfectius explerent, celeriusq. & expeditius absoluerent, honorabilem virum Dominum
& Magistrum Iohannem Wilhelmi Harlemivm, sacræ Theologiæ Licentiatum, ac Ecclesiæ
Iesu in dicto oppido Louaniensi, sacræ Scripturæ, & Hebraicæ linguæ professorem publicum, necnon quinque lin-
guarum ad eam Dictionariorum, Grammaticarum, & versionum examinationem, de qua suprà dictum, idoneos
dam necessariarum peritissimum, sibi socium & adiutorem assumpserunt. Iidemque Censores quem tam diuersi
annorum diligentia & labore munus sibi commissum expleuissent, Regiumque Bibliorum opus ex ea parte, quæ

hanc carnem, & de carne mea videbo Deum &c. Cuius interpretationis pars, neque cum fidei nostræ mysteriis, neque cum re ipsa, de qua eo loco disseritur, rectè quadrat, nisi longa, & difficili annotatione addita. Si quæ igitur huiusmodi occurrerent, & obseruari, & corrigi omnino debere docti viri censuerunt. Nonnulla insuper, minora illa quidem adnotata sunt: sed quæ tamen frequenter occurrunt, & ad Hebraicæ veritatis examinandæ rationem non leuis sunt ponderis, ac momenti: Quod is, videlicet, susceptæ ex verbo interpretationis nonnunquam oblitus paraphrastem egerit, vt apud Isaiam: *Superstitione repleti sunt præ Arameis qui sunt ad orientem Israelis*: Deinde quòd dictiones, quæ simpliciter Isa. 2. verti debuerant, addita expositione interpretatus sit, vt eodem loco: *In scientiis alienis*, cùm vertendum fuerit, *in natis alienis*, quæ interpretatio, non minùs elegantem, quàm certam significationem continet: cùm ex illa altera Lector cogatur diuinare. Præterea quòd quęda nõ necessaria sæpius ab eo adhibita sint; vt eo loco: *In auribus meis sunt, dicit Dominus*, ab eo additum est: *Sunt dicit*. Hæc & his similia, Isa. 5. quanquam ea non sunt quæ fidem, ac pietatem offendant: attamen pro ratione susceptæ ab eo prouinciæ, non satis ad Hebraici textus fidem accuratè examinata, & conuersa, & indicanda & corrigenda esse, viri eruditissimi iudicarunt.

Itaqve cùm præstantissimum illud, & Christianæ Reip. adeò necessarium Bibliorum opus antiquis linguis, earumque interpretationibus, characterum elegantia, omni denique ornatu & splendore illustratum, Philippi Regis auctoritate & liberalitate pararetur: illustrium virorum iudicio, optima illa, nec vllo pacto prætermittenda occasio fuit, quin maximus ille Apparatus Bibliorum de verbo è veritate Hebraica expresorum accessione cumularetur. Inter cætera verò omnia, illud huius operis à Sante Pagnino editum exemplar vna omnium commendatione approbatum est. Quo quidem summorum Theologorum consilio per nos, quibus totius huius negotij procuratio & executio commissa fuerat, & approbato, & cum Louaniensi Academia communicato, vt ea de re ab ea, quid agendum esset, deliberaretur, ac decerneretur, postulauimus. Itaq. post maturam hac de re deliberationem, tandem ab eius Academiæ Theologis in eam sententiam itum est, vt, scilicet, Regium illud opus, hac etiam in parte locupletatum prodiret. Huic autem rei optimè consultum fore existimatum est, si Santis Pagnini interpretatio, veluti omnium tutissima Hebraico textui annecteretur: ita tamen, vt priusquam prælo subiiceretur, à Censoribus Theologis doctissimis, & insigni linguarum cognitione præditis, qui ad omne opus Regium recognoscendum electi sunt, prius diligenter examinaretur; vt ab iis, siquid, quod ad sententiæ puritatem pertineat, à Pagnino minus animaduersum sit, annotaretur. Qui quidem, collatis inter se tribus ipsius Pagnini exemplaribus, diuersis temporibus in lucem emissis, adhibito etiam eius Dictionario Hebraico, aliisq. lucubrationibus & vigiliis, pleraque loca adnotarunt, quæ ipse Pagninus veritatis & sapientiæ amore ductus, aliter quàm in prima editione habebantur, legenda, & tenenda esse, & ingenuè agnouit, & constanter asseuerauit. Quamobrem nihil nos ab instituto opere alienum facturos, quin potius publicæ studiosorum vtilitati consulturos, eorumq. desiderio satisfacturos existimauimus, si tum ex ipsius Pagnini interpretatione, tum etiam ex Hebraicæ locutionis, ac proprietatis diligenti obseruatione, nouo labore, nouum opus contexeremus, in quo omnes dictiones quàm aptissimè, quoad effici posset (neque enim omnia eodem pondere, atq. eadem vi, ac proprietate, qua in primæua illa lingua leguntur, vt suprà demonstrauimus, ex ea in aliam linguã transferri possunt) de verbo expressæ essent. id autem negotij Censores, pro ea, quam nos habere iudicarunt, linguarum cognitione (quę quàm sit exigua, ingenuè agnoscimus) nobis committendum censuerunt. Quam quidẽ curam, etsi ea summis laboribus, ac difficultatibus carere non videbatur; lubenti tamen, atque alacri animo susceptam (nullos enim labores Christianę Reip. gratia ferre, ac perpeti nolumus) cum quibusdã linguarum peritissimis viris communicauimus. Porrò communicatis in singulos dies sententiis, ac verbis omnibus, eorumq. modis cæteriscq. orationis partibus, quàm maximè fieri potuit, ad Latinæ linguæ proprietatem examinatis, non pristinam quidem illam Pagnini editionem, sed Hebraicã locutionẽ simplicissime redditã in omnibus veteris Testamenti libris, tandem absoluimus. quam quidem nostram interpretationem ipsis Censoribus, atque adeò toti Louaniensi Academiæ probatam, in studiosorum gratiam edi curauimus, eamque Regiis Bibliis adiunximus; atq. in eorum gratiam, qui eam tantùm postularent, vt à reliquo Apparatu separata etiam concinnaretur, operam dedimus. Hanc certè interpretationem non solùm Hebraicæ linguę studiosis, verumetiam iis, qui Hebraicam vim, ac proprietatem Latinè cognoscere cupiunt, vsui maximè fore existimamus.

Iis autem qui in Hebraica lingua vel mediocriter exercitati sunt, hac nostra interpretatione ad verbum reddita, proposito etiam Hebraicæ linguæ idiotismo, atque idiotismorum, quos in hac nostra editione collegimus, addito libello, satis à nobis consultum esse existimamus. Aliis verò, tum ex Lexicis, tum ex Grammatica arte, aliisque adiumentis per nos allatis tantum compendij, facilitatis, ac perspicuitatis attulimus, vt, si modò assiduam operam, ac diligentiam ea in re adhibere velint, eam sibi quatuor, aut ad summum, sex mensium spatio linguæ Hebraicæ cognitionem acquirant, quæ ipsis in sacræ scripturæ lectione non parum afferet adiumenti. Dubium enim non est, quin Deus studium, & labores eorum promoturus sit, qui in sacris diuinæ Scripturę libris intelligendis, quantam poterunt, operam & industriam ponent. Totum denique opus ita à nobis concinnatum est, vt Pagnini editione in margine, bona fide, collocata, nostram interpretationem è verbo expressam alio charac-

cteris

opinione adducti aliter sentiunt) plerique doctissimi viri constanter asseuerarunt, idque a nobis etiam, quoad fficere poterimus, aliquando etiam demonstrabitur.

7 SAEPIVS autem euenire videmus, vt deprauato hæreticorum ingenio, insigniq́ malitia, Latinæ sacrorũ Bibliorum interpretatio fœdè corrumpatur, & nouarum interpretationũ prętextu, per summum scelus contaminetur, aut etiam, (quod sæpissimè accidit,) falsa sententiæ interpretatione peruertatur. Cui malo nullum magis salutare remedium adhiberi potest, quàm si veritas ipsa, primæuæ, & archetypæ illius linguæ subsidio cõfirmata, à scelestorũ hominum impietate vindicetur. Si enim prima illa primi ac omnium vetustissimi exemplaris verba cum iis, quas isti vsurpant, dictionibus, & peruersa interpretatione attentè conferantur, deprauatio, ac fœditas illico deprehendetur.

8 ILLVD verò prætermittendum non est, sacram, nempe, scripturam adeò vberem, ac fœcundam esse, vt sæpius duplicem sensum in se contineat. quod quidem potissimùm accidit, cùm oratio ex figuris, exornationibus, aut allegoriis constat. quæ quidem fœcunditas nusquam magis, quàm in primæua illa lingua, deprehendi aut obseruari potest. Quo in genere, illam, quæ sancta appellata est, linguam cæteris præstare omnibus, constat: cuius, nimirùm, infinitæ penè dictiones multiplicem in se significationem continent: quod in quouis alio linguarum genere non inuenias. Atque hac potissimùm de causa eam tanquam omnium fœcundissimam à Deo electam esse, vt diuinorum mysteriorum veluti sacrarium quoddam esset, credendum est.

9 MVLTA ad hanc rem alia argumenta hoc loco afferri possent, quibus primæua linguarum genetrix cæteris omnibus, quæ ad ea tanquam interpretes accedunt, dignitate ac præstantia præcellere, ostendi posset, nisi breuitati studentes, præfationis terminos circunscriberemus; & nisi illud quoque intelligeremus, nihil tantùm hac in parte à nobis afferri posse, quod cum iis, quæ à peritissimis viris de antiquarũ linguarum, ac potissimùm de sanctę illius ac primariæ linguę vtilitate, dignitate, & amplitudine tradita sunt, ne minima quidem ex parte cõferri posse. Hisce igitur, atq. aliis hodierno die quamplurimis doctissimi ac pientissimi viri, rationibus adducti, nullis nec vigiliis, nec laboribus pepercerunt, vt Hebræa cum Græcis, Latinisque coniungerent. qui cùm suorum laborum vtilitatem sibi ex voto successisse animaduerterent, tantum abest, vt eos tantorum laborum pœnituerit, quinimo potius tamq́ue præclari beneficij, immortales Deo gratias egerunt. Alij verò extiterunt qui aut propter incommoda, quæ tunc temporis esse poterant, aut etiam ob magistrorum penuriam, operis magnitudine deterriti, alienis potius laboribus frui, quàm suorum periculum facere, maluerunt. exoptabant quippe non solùm Hębraicæ linguæ sententiam, verùm vim ipsam verborum, ac figuras, & loquendi proprietates Hebraicas docti alicuius viri diligętia, Latinis verbis quàm aptissimè exprimi, vt hac ratione sacra mysteria ipsis innotescerent. Sed cùm animaduerterent quamplurimos hac tempestate interpretes in eo totos esse, vt Biblia Hebræa certatim quàm maximè Latina faciant, id est, Latinam tantùm studeant, ipsi contrà id solùm percupiunt, vt Biblia Hebræa non quàm maximè Latina, sed quam maximè Hebraica Latinè habeant, id est, vt ab Hebraici sermonis phrasi & proprietate ne transuersum quidem digitum, quod aiunt, discedatur: vt hoc nimirùm modo, & assidua illa lectione, diuinorum mysteriorum cognitionem tandem longo vsu sibi familiarem reddant, & viam sibi ad veterem illam sacrorum Bibliorum editionem, (quam diligenter correctam cæteris omnibus anteferendam existimamus) sibi patefaciant.

10 QVO quidem doctorum, piorumque virorum desiderio permoti nonnulli linguarum cognitione præditi, sacra Biblia ex Hebræa in Latinam linguam de verbo exprimendi prouinciam alioqui difficillimam susceperunt. Inter quos nullus nostro hoc sæculo, ob maiorem operam in hoc negotio consumptam, maiori dignus commendatione habitus est, quàm Santes ille Pagninus, vir ex D. Dominici familia ob insignem pietatem, sacræ Theologiæ cognitionem, & summam denique linguarum peritiam maximè conspicuus. Cuius viri Latina ex Hebraica veritate sacrorum librorum interpretatio non paruum candidis Theologis ad sacræ scripturæ arcana intelligenda adiumentum attulit.

11 VERVM enimuero cùm nihil simul & inuentum & perfectum sit, neque vna, eademque ætas omnia in lucem proferat, neque etiam vnius mente omnia perspici, ac peragi possint, non potuit vir ille, licet ob eximiam doctrinam propè singularis, in re tam ampla, & in ea lingua, in qua infinita propè mysteria continentur, ita omnia accuratè, diligenterque vidisse, quin aliquid etiam exercitatis ingeniis dispiciendum, examinandumque reliquerit. Plerique igitur eximij illius viri laboribus, & doctrina adiuti, nonnulla obseruarunt, quæ minus diligenter (pace tanti viri dixerim) ab ipso animaduersa sunt. Quæ quidem res, licet non magni momenti, si quidem cum ingenti ea, quæ exercitatissimi quique percipitur, vtilitate conferatur, nihilominus præbuit occasionem nonnullis, qui potius veritatis, quàm altercationis studio ducebantur, vt eam Santis Pagnini Bibliorum interpretationem, vbi etiam quàm parsit, tum dictis, tum etiam scriptis carperent, his potissimùm adducti rationibus, quarum præcipuæ hæ sunt: plerisque in locis Pagnini interpretationem neque cohærere cum vsitata Hebraica, neque satis etiam cum Catholicę fidei mysteriis conuenire. cuius rei hoc ab illis exemplum indicatur in libro Iob, quo loci nostra editio habet: *Ego scio quòd in nouissimo de terra surrecturus sim, & rursus circundabor pelle, & oculi mei conspecturi sunt.* quem locum ita vertit Pagninus: *Et ego noui redemptorem meum viuum & nouissimũ, qui super terram surget, & post pellem meam contritam vermes contriuerunt hanc*

atque adeò sacratissimum illud ipsius nomen, omni hominum captu & interpretatione maius, quod ex huius linguæ verbis deduci voluit. Neque verò his solùm ornamentis hanc linguam præ cæteris decorauit & insigniuit, sed tum admirabili illo legis ab ipso latæ ac conscriptæ volumine, tum etiam frequentibus illis cum Mose colloquiis eam mirificè illustrauit. Nam hæc omnia, Hebraica lingua prolata & tradita fuisse, præter constantem fidem, quæ vel apud ipsos linguarum detractatores est, plurima nomina, ac præclara monumenta declarant, quæ in deserto illo, in quo Deus quadraginta annorum spatio Israelitas exercuit, relicta sunt. Neque verò illud postremum est, nullam, scilicet, earũ linguarum, quarum cognitio ad hanc vsque ætatem deuenit, vel pronunciationis integritate gratiorem, vel simplicium verborum copia abundantiorem, vel significatione ipsa, vel significandi modis magis esse distinctam. Quod quidem, cùm ad eum locum peruenerimus, Deo dante, à nobis sigillatim demonstrabitur. Quamobrem qui in sacris diuinæ Legis, Psalmorum, & Prophetarum libris intelligendis diligentissimam (quatenus per humanam industriam prestari potest) operam posuerunt, nulla neque laboris, nec difficultatis habita ratione, ad eius linguæ studia se contulerunt, cui diuina mysteria primùm credita sunt, vt aliquando cum hominibus communicarẽtur. Quod si id magistrorum defectu interdum effici non potuit: saltem à piis sacræ scripturæ studiosis, Græcæ & Latinæ linguę non ignaris semper expetitum est, vt illa primæuæ, & antiquissimæ linguæ proprietas, doctorum alioquot virorum diligentia, iis linguis, quas ipsi tenent, quàm fieri posset aptissimè exprimeretur, vt hac ratione proprias veteris Testamenti locutiones assequerentur. Hoc consilium sunt secuti D D. Augustinus & Hieronymus: quorum ille in iis libris quos De doctrina Christiana inscripsit, ita scriptũ reliquit: Et Latinæ quidem linguæ homines, quos instruendos suscepimus, duabus aliis, ad scripturarum diu inarum cognitionem habent opus, Hebræa, scilicet, & Græca, vt ad exemplaria præcedentia recurratur si quam dubitationem attulerit Latinorum interpretum infinita varietas. Hieronymus verò ad Suniam & Fretelam scribit, his verbis: Sicut in nouo Testamento, si quando apud Latinos quæstio exoritur, & est inter exemplaria varietas, recurrimus ad fontem Græci sermonis, quo nouum scriptum est instrumentum: Ita in veteri Testamento, si quando inter Græcos, Latinósque diuersitas est, ad Hebraicam recurrimus veritatem, vt quidquid de fonte proficiscitur, hoc quæramus in riuulis. At præter magnam doctorum, sanctorumque virorum auctoritatem, quæ ad persuadendum plurimum posse debet, multis etiam argumentis, si, vt par est, ea ponderentur, & attentè considerentur, primęuæ atque omnium antiquissimæ linguæ vtilitas apertè demonstratur, eaque, quam nullus in quouis alio linguarum genere interpres assequi possit: ex quibus à nobis hoc loco quędam collecta sunt, quæ candidis ac maturo iudicio prædita lectoribus satis facere debere existimamus. *Aug. de Doctr. Christ.* *Aug. Epist. 19 ad Hier.* *Hier. ad Sun. & Fretel. habetur dist. 9. c. Ad ve tustissimam. Hieron. Comm. lib. 2. in Epist. ad Gall.*

1 PRIMVM itaq., quod in aliqua lingua ambiguũ verbum est, id non semper ab interpretibus ambiguè reddi potest. qua in re sententiæ, & vocabuli illius significatio non integra, sed manca quodammodo & ex parte tantùm conuertitur. Atqui cùm huiusmodi aliqua vox, ambigua, scilicet, seu quæ duo significat, in primęua illa lingua vsurpatur, ea Spiritum sanctum sine delectu aliquo vsum non esse, nobis persuademus, & vtramq. significationem, suam interpretationem postulare, & hac de causa eas voces nobis, vt in vtráq. parte eas interpretemur, propositas esse credimus. huius autem rei exẽpla præter ea quę passim in nostris scriptis sunt allata, alia, ac plura, Deo dãte, posthac à nobis indicabũtur.

2 FIT autem plerumque, vt ea, quę in prima lingua vnum, ac certum aliquid significant, ab interpretibus ambiguè reddantur: Rursusque illa è secunda in tertiam linguam conuersa, adhuc magis incertam significationem relinquant. quod quidem ex quamplurimis exemplis in veteri Bibliorum editione patet: quale illud est in Psalmo centesimo decimo נגדה Græcus enim interpres vertit ἀρχὴν; ex quo Latinus, principium reddidit, cùm vertendum fuerit, Principatus: qua, nimirùm, voce magnum de Christi imperio & auctoritate arcanum continetur.

3 PLERAQVE verò, quæ in primo ipso fonte perspicuam habent sententiam, in aliam linguam conuersa, obscuriora fieri cuiuis in linguarũ cognitione versato manifestum est. Id verò plerumque accidit vel in iis dictis, in quibus prouerbium aliquod continetur, aut in vocibus communibus, vel in iis verbis, quæ ad aliquam artem pertinent. Eæ enim voces, quæ in singulis linguis per translationem adhibitæ sunt, raró in alias linguas translatæ, conuenire solent: vt à nobis sæpius est obseruatum.

4 NEQVE verò, secunda interpretatio, quæ à priore manat, eandem habet puritatem, atque elegantiam quam prior: neque etiam ipsa prior editio, quæ est ex primæuo exemplari expressa, eam habet vim ac vocum proprietatem, quam in ipso primo exemplari agnoscas.

5 HIS & illud accedit, pleraque in primæua lingua non modò tralationibus, sed cæterarum etiam figurarum generibus, ac modis enuntiari, quæ vt ab interpretibus pari significationis proprietate, elegantia, & splendore reddantur, fieri nullo modo potest. Ea enim, in quã transferuntur, lingua huiusmodi dictionum structurã in eadem significatione non admittit: atque huius generis exempla in nostris Commentariis plurima annotauimus, ac plura etiã posthac, Deo permittente, à nobis proferẽtur.

6 ILLVD autem inter cætera sæpius & quotidiano vsu compertum est, tum librariorum, tum etiam Typographorũ culpa multos errores tam in Græca, quàm in Latina lingua passim cõmitti, qui nullo modo, nisi ex primæuæ illius linguæ veritate, emẽdari possunt. Quanta verò integritate sacra Biblia in ea lingua, quæ sancta appellatur, semper cõseruata fuerint (etsi non desunt qui vnius Iustini Martyris

opinione

Universidad de Deusto
Biblioteca

BENEDICTI ARIAE MONTANI HISPALENSIS IN LATINAM EX HEBRAICA VERITATE VETERIS TESTAMENTI INTERPRETATIONEM

Ad Christianæ doctrinæ studiosos

PRÆFATIO.

NEMO duarum, aut plurium linguarum cognitione præditus, quotidiana experientia non docetur, idque vsu sæpissimè compertum est, fieri non posse, vt euiusuis auctoris mentem, ac sententiam faciliùs vlla lingua quisquà assequatur, quàm illamet, qua is veluti sibi familiarissima, ac materna, aut est loquutus, aut monumenta scriptis reliquit. Constat enim animi nostri sensa & cogitationes ea lingua, quæ tanquam nobiscum nata est, quàm qualibet alia, quæ non sine labore comparatur, multo minori negotio, atque etiam multò aptiùs exprimi posse. Idque tum natura ipsa docet, tum facilitas illa, qua miro quodam modo ad eius potius, cui nobiscum vna eademq. lingua materna communis est, quàm ad illius, quocum extero sermone, licet alioqui nobis noto, vti opus est, colloquium allicimur. Fit autem plerumque, vt ij qui artes, ac disciplinas tractant, aliena lingua vti cogantur: quod quidem euenire solet, aut propter eius linguæ cognitionem, quam interdum habent plures nationes; aut quòd iis vocabulis, quæ in earum artium aut disciplinarum, quas profitentur, tractatione adhiberi necesse est, in propria lingua destituantur. Atque hac potissimùm de causa necesse habent earum linguarum adiumentis vti, quibus linguis artes ac disciplinæ, in quibus ipsi versantur, luculèter traditæ sunt ac cõscriptæ: ideoq. fit, vt qui ad illarũ cognitionẽ peruenire cupit, earum linguarũ, quibus eas se artes faciliùs assequi posse putat, facultatem sibi necessariò comparandam existimet. Equidem optandum sit vno omnes linguæ genere vti: nam hoc modo consuetudo, rerumque vsus, ac tandem communis illa societas, qua homines inter se veluti quodam affinitatis vinculo coniunguntur, multo minore labore, quàm nunc fit, conflaretur posset. Sed quando humani generis culpa, ac iusto Dei iudicio omnium hominum communio dirempta, & vnicus ille loquendi modus in varia, ac planè diuersa linguarum genera diductus est, necesse est eum qui ex cæterorum consuetudine aliquam vtilitatem percipere cupit, eorum linguam discere quibuscũ res ei est, aut certè cum iis versari qui eius linguã probè teneant, à quibus nimirùm intelligatur. Sed neque perinde est vtile, neque etiam tam in laude ponitur, materna lingua cum extero, qui eam nouit, vti, quàm peregrinam linguam probè tenere. Qua de causa qui rerum peregrinarum studio tenentur, continuo labore, ac diligentia peregrinis etiam linguis, quibus earum rerum, quas scire cupiunt, cognitio continetur, & quibus eæ primùm pertractatæ fuerunt, operam dant. Inter eas autem disciplinas, quæ omni hominum generi vtiles, atque adeò necessariæ sunt, quæque ideo ab omnibus discì debent, nullam esse, quæ cum sacræ ac diuinæ scripturæ dignitate ac præstantia conferri aut comparari possit, in maiori, quam Regiis Bibliis præposuimus, præfatione, abundè à nobis demonstratum est. Consequens ergo est, eum, qui sacratissimæ illius scientiæ studio tenetur, ea sibi adiumenta comparare, quibus ad eius sacraria, tum facilem, tum etiam breuem sibi viam patefaciat. Nihil verò est quod ad eam rẽ aditum faciliorẽ parare possit, quàm earum linguarum cognitio, quibus sacri libri, Spiritu Sancto auctore, fuerunt conscripti. Duo autem linguarum genera, diuino consilio inter cætera potissimùm delecta sunt, quibus omnis diuinorum mysteriorum ratio contineretur. quarum altera omnium antiquissima, à Deo ipso instituta, inter primos humani generis parentes in vsu fuit, altera verò propter paternam Noah in filium Iapheth benedictionem, cum gente ipsa fuit præ cæteris illustrata. Illam posteritas Hebraicam (quam meritò primæuam potius dixeris;) hanc verò Græcam suo Elienſem appellauit. quæ quidem cùm vel ob cæterarum nationum cum Græca familiaritatem & commercia, vel propter studium, quod in ea addiscenda à plerisque adhibitum est, complurib⁹ nationibus nota, & familiaris fuerit, aptissima & maximè cõmoda fuit, qua diuina mysteria plerisque nationibus patefierent. Inter omnes verò Hebraica lingua primatum quendam obtinuit, & in quadam veluti sacra arce collocata est. idque tum propter venerandam illam antiquitatem: est enim mundo ipsi coæua: tum propter primorum humani generis parentum, qui ea vsi sunt, dignitatem; tum verò maximè (vt testis est Moses) quòd Deum ipsum primum habeat auctorem, & qua potissimæ ac nobilissimæ partes vniuersi huius orbis, qui conspici potest ac videri, sua quæque nomina primùm sunt fortita, qualia sunt: cælum, terra, mare, lux, nox. quæ etiam hominibus ipsis imposita nomina primùm sunt, quorum significatio totidem elementis, eodemq. singularum partium pondere constans in aliis linguis non est. His & illud accedit, Deum ipsum post insignem illam linguarum diuisionem, probitate & sanctitate maximè conspicuos viros hac lingua allocutum esse; quod vel ex nominibus ab ipso aut imposítis, aut mutatis constat: cuius generis sunt hæc: Abram in Abraham, Sarai in Sara, Iacob in Israel, atque

Universidad de Deusto
Biblioteca

HEBRAICORVM BIBLIORVM

Veteris Testamenti Latina interpretatio, olim Xantis Pagnini Lucensis: nunc verò Benedicti Ariæ Montani Hispalẽsis, Francisci Raphelengii Alnetani, Guidonis, & Nicolai Fabriciorum Boderianorum fratrum collato studio, ad Hebraicam dictionem diligentissimè expensa:

CENSORVM LOVANIENSIVM IVDICIO EXAMINATA, ET ACADEMIÆ SVFFRAGIO COMPROBATA:

Ad Regij Sacri operis commoditatem & apparatum.

Christophorus Plantinus Regius Prototypographus Antuerpiæ excudebat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca